

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

ἦτοΙ

ΣΥΝΑΓΩΓΗ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΟΓΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΟΡΩΝ Κ' ΑΠ'ΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ἀπὸ πάσης Γραφῆς Θεωπνεύου συναυροισθεῖσα

ΟΙΚΕΙΩΣ ΤΕ Κ' ΠΡΟΦΟΡΩΣ ἔκτεθεισα ΠΑΡΑ

ΠΑΝΤΟΣ Τῆ ὈΣΙΩΤΑΤΕΡΗΣ ΜΟΝΑΧῆ

καὶ κήτορος Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοδότης τῆς Εὐεργετίδος

ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝῆ ΕΠΙΚΑΛΩΜΕΝῃ

Ἐκδομένη τὸ πρῶτον μετὰ πλήρους ἐρμηνείας εἰς τὴν
ἑλληνικὴν τῶν ἐμπειροχόμενων κειμένων καὶ
πεπλατυσμένη διὰ πλείστον ὑπομνημάτων:

ἜΚΔΟΣΙΣ ἙΚΤΗ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ἘΚΔΙΔΕΤΑΙ

ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ ὑπὸ τῆς Ἐπισκόπου Οἰνόης

ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΛΑΓΓΗ

ΑΛΛΗ Γ' ΑΘΗΝΑΙ 1993

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

ΤΟΜΟΣ Α'

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον δεόν νά φέρῃ τήν ἰδιόχειρον
ὑπογραφήν τοῦ Ἐκδότου ἢ τήν σφραγίδα αὐτοῦ.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΟΡΩΝ

ΡΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΓ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΩΡΩΝ, ΚΑΓ ΑΓΙΩΝ

ΠΑΤΕΡΩΝ.

Α'πὸ πάσης Γραφῆς Θεοπρόφου συλλεγομένης

ΟΙΚΕΙΩΣΤΕ, ΚΑΓ ΠΡΟΣΦΩΡΩΣ ΕΚΤΕΘΕΙ'ΕΑ ΠΑΡΑ'

ΠΑΤ' ΑΥΛΟΥ

ΤΟΥΤ' ΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥΤ',

Καὶ Κτήτορος Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκης
τῆς Εὐεργέτιδος,

ΚΑΓ ΕΤΕΡΓΕΤΙΝΟΥ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΟΥ

ΕΤΙΣ ΔΕΦΕΡΕΛΑ

Εκ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν τῇ Ἀγιωνύμφῃ Ὁρῇ Γεράς, Βασιλικῆς τε,
καὶ Πατερλαρχικῆς Μονῆς καὶ Κυτλημένης ἐποποιμαζομένης.

ΝΥΝ ΠΡΩΤΟΥ ΤΥΠΟΥΣ ΕΞΕΔΟΘΗ

ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ

ΤΟΥΤ' ΤΙΜΙΩΤΑΤΟΥ, ΚΑΓ ΕΓΓΕΝΕΣΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΓΩΑΝΝΟΥ ΚΑΝΝΑ.

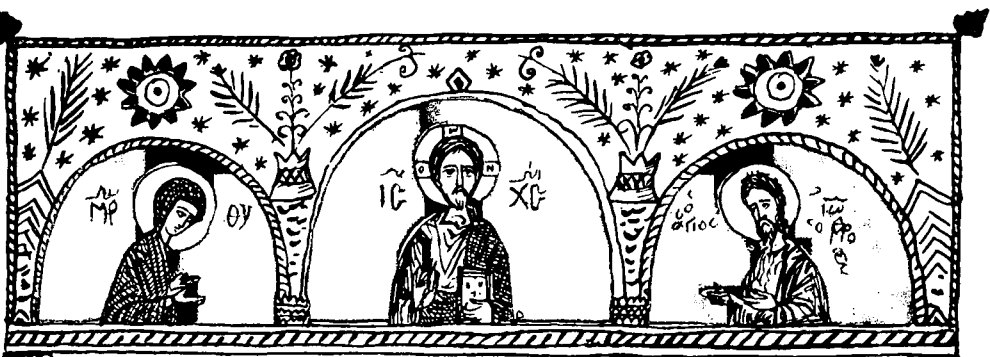
ΠΡΟΣ ΩΦΕΛΕΙΑΝ ΤΩΝ ΕΝΙΤΤΧΑΝΟΝΤΩΝ.

αψπγ. ΕΝΕΤΙΗΣΙ. 1783.

ΠΑΡΑ ΑΝΤΩΝΙΩ ΤΩ ΒΟΥΡΟΛΙ.

CON LICENZA DESUPERIORI, E PRIVILEGIO.

ΕΙΣ

Τὴς ἑρακώανθας ἡν γῆν
 διὰ τῆς σκληρᾶς αὐτῶν ἀεκήσεως
 καὶ γεωργήανθας διὰ τῶν σακρῶν τῶν ἀγόνων τῆς
 Πάντας τοὺς ἐν ἀεκήσει λαμβάντας ^{ἐσθίμην}
 Ἁγιωτάτος Πατρὸς καὶ ἐπιγεῖς ἀγγέλους
 εἰς ὅς πολλὰ ἡ ἐκκλησία θείῃ
 καὶ ὧν τὰ ἔργα τάντην ἐκόσμησαν
 τῇδε τῇ βίβλῳ
 ἑραγιονδεῖσαν ἐν τῶν ὑπερκοσμίων ψιθῶν
 τῆς ἑαυτῶν χριστοκινήτης καρδιάς
 εὐλαβῶς ἀνατίθμεν
 ἐπικαλούμενοι ἅμα τὰς πολυτημίαις τῶν εὐχᾶς
 πρὸς τὸν πανοικτίρμονα Κύριον
 ἵνα τύχωμεν ἡς ψυχικῆς σωτηρίας
 ὁ ἐκδότης

ΞΑΝΤΑΗΘΕΙΣΗΣ πρό πολλοῦ ἤδη χρόνου τῆς πέμπτης ἐκδόσεως τοῦ «Εὐεργετινοῦ», προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν παροῦσαν ἑκτὴν ἑκδοσιν, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη βιβλίων μὲ περιεχόμενον ὡς τὸ τῆς παρούσης βίβλου προσφέρουν μεγίστην ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ νῦν καὶ πάντοτε τῷ Θεῷ, ὅτι ἐν τῇ ἀμέτρῳ σοφίᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ ἐνισχύει τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν καὶ χάριτι θεῖᾳ ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἐκδοτικοῦ οἴκου τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἔχουν προέλθει μέχρι τοῦδε εἰς φῶς πλείστα ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιεχομένου βιβλία, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ὁποίων ὡς διὰ λύχνου φωτεινοῦ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀσφαλὴς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγάπῃ καὶ θεοσεβείᾳ πορεία εἰς τὴν παροῦσαν σκοτεινὴν, πολυτάραχον καὶ ὑλόφρονα ἐποχὴν μας.

Οὕτω πλὴν τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου «Ὁ Μέγας Συναξαριστῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἀποτελεσθέντος ἐκ τόμων δέκα τεσσάρων, ἐξεδόθησαν καὶ πλείστα ἄλλα ἔργα, ἐν οἷς ὁ «Εὐεργετινός» εἰς τόμους τέσσαρας, «Ἐκλογαὶ καὶ Ἀπανθίσματα» ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τόμον ἓνα, τὸ «Κυριακοδρόμιον» τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀστραχανίου καὶ Σταυρουπόλεως Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη, εἰς τόμους τέσσαρας, τὸ «Ἱερὸν Εὐαγγέλιον» κατ' ἀνατύπωσιν τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1851, ἡ «Κλίμαξ» τοῦ Ἰωάννου τῆς Κλίμακος (τοῦ Σιναΐτου) καὶ πλείστα ἄλλα μικρότερα ἐκκλησιαστικά καὶ θρησκευτικά βιβλία καὶ περιοδικά.

Δοκιμάζομεν μεγίστην ἠθικὴν καὶ ψυχικὴν ἱκανοποίησιν, διότι πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις αὗται ἔτυχον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, ὥστε πολλαὶ τούτων ἐπανειλημμένως ἐξηντλήθησαν καὶ ἐπανειλημμένως ἀνετυπώθησαν. Τοῦτο μαρτυρεῖ ἀναντιρρήτως, παρὰ τὰ ἀβασανίστως πιστευόμενα καὶ ἐνίοτε παρὰ τινων κομπορρημόνων δοκησισόφων διακηρυττόμενα, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὴν μεγίστην πλειονότητα αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ πιστὸς εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις του καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας κατῴρθωσε νὰ ἐπιζήσῃ

παρά τὰς μεγάλας περιπετείας, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορίαν του.

Ταῦτα πάντα σὺν τοῖς ἄλλοις ἀνακουφίζουν καὶ τὴν θλίψιν, ἥτις συνέχει τὴν καρδίαν μας διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος ἡμῶν Καθηγουμένου Βίκτωρος, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος, ἐν ταῖς ἀνεξιχνιάστοις βουλαῖς Αὐτοῦ προσελάβετο ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς. Τούτου τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν ἦτο ἡ ἰδέα τῆς ἐκδόσεως ψυχωφελῶν βιβλίων διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν προαγωγὴν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ πραγματοποιήσις της. Ἡμεῖς συνεχίζομεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἐθεμελίωσε καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐν τῇ ἀγαθότητι Αὐτοῦ θὰ παράσχη καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν βοήθειάν Του, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος μόνος οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ.

Ἡ παροῦσα ἑκτη ἐκδοσις τοῦ «Εὐεργετινοῦ» διαφέρει τῆς πέμπτης κατὰ τὸ ὅτι εἰς μὲν τὴν τελευταίαν ταύτην (τὴν πέμπτην) περιείχετο μόνον τὸ ἀρχαῖον κείμενον μετὰ πολλῶν ὁμως ἐν περιθωρίῳ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων, εἰς δὲ τὴν παροῦσαν (ἑκτην) παρατίθεται τὸ κείμενον καὶ ἐν συνεχείᾳ πλήρης ἐρμηνεῖα αὐτοῦ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν. Τοῦτο ἐκρίθη προτιμότερον, ἐπειδὴ μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ ψυχωφελεστάτου τούτου βιβλίου ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχον καὶ πολλοί, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἦτο δύσκολον νὰ κατανοήσωσι πλήρως τὸ κείμενον εἰς τὸ πρωτότυπον, μὲ μόνην βοήθειαν τὰς ἐν περιθωρίῳ ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις καὶ νὰ σθέσωσι τὴν διψαν τῆς ψυχῆς των εἰς τὰ ζωήρυτα νάματα τῶν πατερικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ διδασκαλιῶν. Καὶ τοῦτο ἐπράξαμεν παρὰ τοὺς ἀπαιτούμενους κόπους καὶ δαπάνας, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ μας νὰ καταστήσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο εὐχάριστον καὶ ψυχωφελές ἀνάγνωσμα διὰ τὸ πλῆθος τῶν εὐσεβῶν ἀναγνωστῶν μας.

Εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος παρέχῃ τὴν βοήθειάν Του εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους Αὐτόν, ἐπικαλούμεθα καὶ ἡμεῖς αὐτήν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐσχεδίασε καὶ ἐπραγματοποίησεν ὁ ἀειμνήστος Γέρων ἡμῶν, εἰς μνημόσυνον τοῦ ὁποίου παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ τὸν ὑπ' ἐκείνου συγγραφέντα πρόλογον τῆς πέμπτης ἐκδόσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκθέτει ἐν πλάτει τὰς σκέψεις αἰτινες τὸν ὠθησαν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Νῦν δέ, εὐσεβεῖς ἀναγνώσται, εὐξασθε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος Κυρίου, **Ματθαίου Ἐπισκόπου** καὶ **Ἡλίου Μοναχοῦ**, τῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐκδοτικοῦ τούτου ἔργου μοχθούντων καὶ διὰ τὴν βοηθεία Θεοῦ αἰσίαν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ κοπιώντων, ὡς καὶ διὰ τὴν κατευόδωσιν τῆς συνεχιζομένης πνευματικῆς ταύτης προσφορᾶς.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Μεταμορφώσεως Κουβαρᾶ Ἀττικῆς

τῇ 20ῇ Ἰουλίου 1993

† Ὁ Οἰνόης **ΜΑΘΑΙΟΣ**

ΕΞΑ εἰς τὸν θόρυβον τῆς κοσμικῆς ματαιότητος καὶ εἰς τὸν ἐπικίνδυνον στροβιλισμὸν τῆς ὑλόφρονος ἐποχῆς μας ὑψοῦται ὡς παρήγορος φάρος, ὡς ἀμετάθετος κυματοθραύστης, τὸ ὠφέλιμον βιβλίον. Ὁφέλιμον ὄχι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ πλουτισμοῦ τῶν γνώσεων τῆς ἀκορέστου εἰς τὸ μανθάνειν διανοίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀνακουφίσεως, τὴν ὁποίαν φέρει εἰς τὴν βεβαρημένην καὶ κατάκοπον ἀπὸ φροντίδας καὶ μερίμνας ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας ὠφέλιμον, διότι διαλύει τὴν πυκνὴν ὁμίχλην τοῦ κοσμικοῦ ψεύδους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ὄντως ὄν, τὸ ἀεὶ ὑπάρχον, τὸ μετὰ βεβαιότητος ἐσόμενον, τὴν τοῦ πνεύματος αἰωνιότητα. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν

εἶναι καρπὸς πολυγράφου ὀξυγράφου καλὰμου ἐπιστήμονος ἢ κατὰ κόσμον σοφοῦ, φέροντος νωπὰς τὰς σφραγίδας ἀνωτάτων ἰδρυμάτων, ἀλλ' εἶναι πάντοτε τὸ πείσσευμα εὐσεβοῦς καρδίας, τὸ νέκταρ πνευματικῆς συγκομιδῆς, τὸ συμπεπυκνωμένον ἄρωμα τῶν ἀειθαλῶν τῆς ἀρετῆς ἀνθέων, ἅτινα φύονται εἰς καρδίας, αἵτινες ἐγνώρισαν τὸν Κύριον τῆς Δόξης καὶ προσωμίλησαν μὲ Αὐτὸν ὡς ἐνώπιος ἐνωπίῳ.

Διὰ νὰ ὑπάρχη ὁμως τὸ τοιοῦτον βιβλίον καὶ νὰ καθίσταται τοῦτο προσιτὸν εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς, αἵτινες μετὰ θερμῆς καρδίας τὸ ἀναζητοῦσι, πρέπει οἱ ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν θεῖαν ἀποστολὴν τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν νὰ καταβάλλωσι πᾶσον αὐτῶν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μερίμναν, ὅπως ἔλθωσιν εἰς φῶς οἱ κεκρυμμένοι θησαυροί, οἱ κληροδοτηθέντες εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὑπὸ τῶν θεοφόρων Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ τεθῶσι πάλιν ἐπὶ τὴν λυχνίαν οἱ ἀειλαμπεῖς αὐτοὶ φάροι, οἵτινες ἐπὶ γενεὰς γενεῶν τοσαύτους ψυχὰς κατεφώτισαν καὶ καθωδήγησαν αὐτὰς εἰς τὰ ὑπερκόσμια σκηνώματα, εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου.

Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐμπειπιστευμένον εἰς τοὺς διαφόρους ἐπὶ μέρους ἐκκλησιαστικούς ὀργονισμούς καὶ μάλιστα εἰς τὰς Ἱεράς Μονάς, αἵτινες διαθέτουσιν ἀφθονα τὰ πνευματικὰ ἐφόδια καὶ ἰσχυρὰ τὰ ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ, ἵνα ὡς καλοὶ δοῦλοι πολλαπλασιάσωσι τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτοῖς παρὰ τοῦ Κυρίου τάλαντον καὶ μὴ κατακριθῶσιν ὡς ὁ ὀκνηρὸς δοῦλος, ὅστις λαθὼν τὸ ἀργύριον ὥρुξε λάκκον καὶ κατέκρυψεν αὐτὸ (Ματθ. ΚΕ' 14—30).

Βαρυτάτη εἶναι ἡ εὐθύνη τῶν δυνάμεων νὰ προσφέρουν καὶ μικράς ἔστω διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὑπηρεσίας καὶ ἀμελοῦντων, διότι βαρείας ἐπιφέρει φθοράς ἐπὶ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος ἡ καθ' ἡμέραν αὐξανόμενη διάδοσις τῶν ἐπιβλαβῶν ἀναγνωσμάτων τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας καὶ τῶν ποικιλωνύμων αἰρετικῶν δοξασιῶν, ἅτινα ἐκφυτρύνουσιν ὡς ἄκανθα καὶ τρίβολοι ἐν τῇ νοητῇ ἀρούρᾳ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπειλοῦν νὰ καταπνίξουν καὶ αὐτὸν τὸν ἐναπομείναντα ὀλίγον καλὸν σῖτον.

Ταῦτα ἔχοντες καὶ ἡμεῖς πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἱερὰ Μονή, καὶ συνεπῶς καὶ ἡμεῖς, στερούμεθα παντελῶς τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἐκείνων δυνατοτήτων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ μίαν τοιαύτην ἐξόρμησιν, ὅμως ὡς ταπεινοὶ καὶ ἐλάχιστοι στρατιῶται τοῦ ὡραίου καὶ ἀγγελικοῦ τάγματος τῶν Μοναχῶν ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν ἐπιβεβλημένον νὰ χωρήσωμεν ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἐπικαλούμενοι ὡς μόνον προσὸν τὴν πανσθενουργὸν τοῦ Κυρίου βοήθειαν, νὰ προσφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ὀβολὸν τῆς χήρας.

Καὶ πράγματι δεδοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ὅτι δὲν παρείδε τὴν προσπάθειαν ἡμῶν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀδυνάτους ἐνίσχυσε καὶ τὴν Ἱερὰν ἡμῶν Μονὴν ὀρμητήριον ἀνέδειξε τοῦ ὡραίου ἀγῶνος, διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν κατακεκρυμμένων πνευματικῶν θησαυρῶν καὶ πολλοὺς ἄλλους εὗρομεν συνοδίτας. Καὶ διάφοροι ἄλλοι ἐκδοτικοὶ ὀργανισμοὶ συνεστήθησαν ἐκκλησιαστικοὶ τε καὶ ἰδιωτικοὶ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου.

Ἐκ τοῦ ἡμετέρου Ἐκδοτικοῦ Οἴκου τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, λειτουργοῦντος τῇ εὐλογίᾳ τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπὶ τριακονταετίαν, βοηθεῖα Θεοῦ προήλθεν εἰς φῶς ἄχρι τοῦ νῦν, ἐκτός τῶν ἄλλων μικροτέρων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν βοηθημάτων καὶ περιοδικῶν, καὶ ὁλόκληρος ἡ σειρὰ τοῦ ὀγκώδους ἔργου τῶν κατὰ πλάτος Συναξαρίων τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἐορτῶν δεσποτικῶν, θεομητορικῶν καὶ ἀγίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Μ έ γ α ς Σ υ ν α ξ α ρ ι σ τ ῆ ς τ ῆ ς Ὁ ρ θ ο δ ὶ ο υ Ἐ κ κ λ η σ ί α ς» συγκειμένη ἐκ τόμων δέκα τεσσάρων.

Ἡ πρόθυμος καὶ εὐγενὴς ὑποδοχὴ τῶν ἔργων ἐκείνων ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ ἐξάντλησις μάλιστα τῶν ἐκδοθέντων πρώτων τόμων μᾶς ἔδωσαν τὸ θάρρος νὰ ἀποδυσώμεν εἰς ἕτερον σοβαρὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναστήλωσιν καὶ ἐτέρου πατερικοῦ θησαυροῦ, ἀνταξίου τοῦ προηγουμένου εἶναι δὲ οὗτος τὸ ἀνὰ χεῖρας περιφημότατον βιβλίον, ὅπερ ἀνεσύραμεν ἀπὸ τῆς κόνιν τοῦ παρελθόντος καὶ τὸ ὅποιον κατακοσμήσαντες ἐπαξίως διὰ μᾶς πολυτελοῦς καὶ σεμνῆς ἐμφάνισεως κατὰ τὰ πρότυπα τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνικῶν χειρογράφων, παρουσιάζομεν εἰς τοὺς φιλευσεβεῖς ἀναγνώστας μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι προσφέρομεν εἰς τὰς διψῶσας ψυχὰς των ὕδωρ διαυγές καὶ κρυστάλλινον, ὅπερ ἀναβλύζει ἀπὸ τὰς πολυχεύμονας πηγὰς τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀσκητισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτό, τὸ ὅποιον μέχρι τινὸς ἀνεπαύετο εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἱερῶν Μονῶν, ὄχι ὅλων, δυσπρόσιτον ὡς ἐκ τούτου καὶ ἀθέατον τοῖς πολλοῖς, εἶναι ὁ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ» ἢ κατὰ τὸν πλήρη αὐτοῦ τίτλον: «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΟΓΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΠΑΣΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΟΥ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΘΕΙΣΑ» «Οἰκειῶς τε καὶ προσφῶρος ἐκτεθεῖσα παρὰ ΠΑΥΛΟΥ τοῦ Ὁσιωτάτου Μοναχοῦ καὶ Κτήτορος τῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος καὶ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΥ ἐπικαλουμένου».

Τὸ παμπόθητον καὶ ἀναγωγικὸν πρὸς τὴν ὑψίστην ἀλήθειαν βιβλίον αὐτὸ δὲν περιέχει λόγους σχοινοτενεῖς, δυσπροσίτους εἰς τοὺς πολλούς, ἀλλ' εἶναι μία πάντερπνος ἀνθοδέσμη ἐκ μικρῶν αὐτοτελῶν διηγήσεων, τὰς ὁποίας συνέλεξεν ὁ Μακάριος Παῦλος, μοναχὸς τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος, ἐξ οὗ καὶ ὁ καθιερωθεὶς τίτλος τοῦ βιβλίου «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ».

Κύριος σκοπὸς τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου εἶναι ἡ καταπολέμησις τῆς παντοειδούς ἁμαρτίας, ἡ ἀπὸ τοῦ τλαιπωρουμένου ἀνθρώπου ἀποβολὴ τῶν ποικιλωνύμων ψυχοφθόρων παθῶν, τὰ ὅποια ὡς κακαὶ ἐρινύες καταβασανίζουν αὐτὸν ψυχῇ τε καὶ σώματι καὶ ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ ἀπὸ τὰ ταπεινὰ καὶ χαμερπῇ εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ὑπερκόσμια, εἰς τὰ πανευφρόσυνα καὶ ἀθάνατα.

Τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλοῦν· οὔτε δύναται τις νὰ ἀντιπαρέλθῃ αὐτὸ ἐπιτροχάδην, ἀλλ' εἶναι τὸ μᾶλλον σπουδαιότερον καὶ πλεόν πολυσύνθετον καὶ πολυπλοκώτατον, διότι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο ἡ ἔνσαρκος τοῦ Κυρίου οἰκονομία, διὰ τοῦτο οἱ ποταμοὶ τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων· εἰς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀποβλέποντες οἱ Ἀποστολοὶ ἐκήρυξαν, οἱ μάρτυρες ὡμολόγησαν, οἱ Πατέρες ἡγωνίσθησαν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς ὁπὰς τῆς γῆς καὶ ἐνὶ λόγῳ πάντες οἱ θέλοντες σωθῆναι εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἀπέβλεψαν καὶ εἰς αὐτὸ καὶ μόνον τὸ τέλος δέον καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενοι νὰ ἀποβλέπωμεν.

Εἰς τὸν κεντρικὸν τοῦτον σκοπὸν καὶ ὁ Μακάριος Παῦλος ἀποβλέπων καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παράσῃ εἰς τὴν ἀγωνιζομένην κατὰ τοῦ κακοῦ ἀνθρωπότητα ἓνα πλήρη καὶ ἀπλανῇ ὁδηγὸν σωτηρίας, ἐσταχυολόγησεν ὅτι τὸ χρησιμώτερον πρὸς τοῦτο ἀπὸ τούς πατερικούς θησαυρούς, ὅπερ καὶ παρέθηκεν εἰς ἰδίαν βίβλον. Ἐν ταύτῃ καταμερίσας μεθοδικῶτα τὰ προσβάλλοντα τὸν ἄνθρωπον πάθη, κατένειμεν ταῦτα εἰς διακοσίας περιπτώσεις, ἃς καὶ ὠνόμασεν Ὑποθέσεις. Ἐκάστη Ὑπόθεσις πραγματεύεται περὶ τοῦ τρόπου καταπολεμήσεως ἐκάστου πάθους καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἀντιστοίχου ἀρετῆς. Τὴν βίβλον τοῦ ταύτην ὁ Μακάριος Παῦλος διήρυσεν εἰς τέσσαρα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιλαμβάνει πεντήκοντα Ὑποθέσεις.

Ἡ ἐφ' ἐκάστης Ὑποθέσεως πραγματεία περιλαμβάνει αὐτουσίας γνώμας, σκέψεις, διδασκαλίας, παραδείγματα καὶ διηγήσεις, σχετικὰς μὲ τὸ θέμα τῆς προκειμένης Ὑποθέσεως, μεγάλων Πατέρων τοῦ Ἀσκητισμοῦ ὅπως τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, Παχωμίου τοῦ Μεγάλου, Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου, Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, Μάρκου τοῦ Ἀσκητοῦ καὶ τῆς λοιπῆς τῶν μακαρίων ἐκείνων χορείας τῶν ἀκμασάντων εἰς τὰ τότε ὑπάρχοντα ἀσκητικὰ κέντρα τῆς Θηβαΐδος, τῆς Νιτρίας, τῆς Ταβέννης καὶ ἄλλων, διασωθείσας καὶ παραδοθείσας ὑπὸ αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκῶν συγγραφέων καὶ μεγάλων ἐπίσης ἀσκητῶν, ὅπως τοῦ Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, τοῦ Παλλαδίου μαθητοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐα τοῦ Ἀναχωρητοῦ, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, τοῦ Ὁσίου Κασσιανοῦ, τοῦ Ὁσίου Βαρσανουφίου, τοῦ Ἀντιόχου, τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου, τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς καὶ ἄλλων μυριπνῶν ἀνθέων τοῦ Παραδείσου.

Αὐτὸς ὁ τρόπος οἰκονομίας τῆς ὕλης δίδει ἰδιαιτέραν χάριν εἰς τὸ βιβλίον, τὸ καθιστᾷ εὐανάγνωστον καὶ πρὸ παντός πρακτικῶς ὠφέλιμον. Δὲν ἔχει τὸν μονότονον χαρακτῆρα μιᾶς θεωρητικῆς μελέτης, ἀλλὰ τὴν ἀνεσιν μιᾶς φιλικῆς συνομιλίας. «Εἶπε γέρων· αὕτη ἡ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἕως ἐσχάτης ἀνανοῆς, ὅτι σήμερον ἐπίστρεψον». «Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων...». «Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου...»

«Ἐλεγον οἱ Γέροντες· παιδεύσατε τὰ παιδιά, ἄδελφοί, ἵνα μὴ παιδεύσωσιν ὑμᾶς αὐτά». «Διηγῆσαντο οἱ Πατέρες πρᾶγμα τοιοῦτον...».

Τὸ βιβλίον τοῦτο ὑπὸ τὴν διὰταξιν αὐτὴν ἀνεπαύετο εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Ἀθωϊκῆς Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου. Διὰ πρώτην φοράν βλέπει τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ τίθεται ὡς λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν τὸ 1783 εἰς Βενετίαν, ἐκτυπωθὲν ἐν τῷ τυπογραφείῳ Ἀντωνίου Βόρτολι διὰ χορηγίας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ εὐγενεστάτου κυρίου Ἰωάννου Καννᾶ.

Τὸ δεύτερον ἐξεδόθη, τῇ αἰτήσῃ καὶ γενναίᾳ συνδρομῇ τῶν ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὅρει τοῦ Ἀθῶ Ὁσίων Πατέρων, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑπὸ τῶν Κ. καὶ Λ. Υἱῶν Θ. Φωκαέως. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένοντο δύο εἰσέτι ἐκδόσεις ἐν Ἀθῆναις κατὰ τὰ ἔτη 1900 καὶ 1901, ἡ μὲν μία ὑπὸ Δημητρίου Γ. Τάκου, ἡ δὲ ἑτέρα ὑπὸ Ἀντωνίου Στ. Γεωργίου. Δι' ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς αἶτια καὶ αἱ δύο αὐταὶ ἐκδόσεις χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν των ἐκάστη ὡς «Τρίτη ἐκδοσις». Δὲν ἀποκλείεται λόγῳ τῆς ταυτοχρόνου σχεδὸν συνεκδόσεως νὰ μὴ εἶχεν ὁ εἰς ἐκδότης ὑπ' ὅψιν τὸν ἕτερον ἢ ἕκαστος τῶν ἐκδοτῶν νὰ ἐφιλοδοξῇ δι' ἑαυτὸν τὰ τριτεία. Πάντως ἡμεῖς βάσει τῆς ἀναγραφομένης εἰς ἐκάστην ἐκδοσιν χρονολογίας, τὴν μὲν ἐκδοσιν τοῦ Δημητρίου Γ. Τάκου χαρακτηρίζομεν ὡς καλῶς τιτλοφορουμένην «Τρίτην», τὴν δὲ ἐκδοσιν τοῦ Ἀντ. Στ. Γεωργίου τάττομεν Τετάρτην, καίτοι αὕτη ἐπιγράφεται «Τρίτη».

Ἦδη, Θεοῦ θέλοντος, ἡμεῖς, προβαίνοντες εἰς τὴν ἀνά χειρας ἐκδοσιν, χαρακτηρίζομεν αὐτὴν «Πέμπτην», ἐφ' ὅσον ταύτης προηγήθησαν ἑτεραι τέσσαρες. Ὡς πρότυπον διὰ τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ κειμένου ἐλήφθη ἡ ἐν Βενετίᾳ Πρώτη ἐκδοσις· ἀντὶ δὲ τοῦ ὀγκώδους καὶ δυαχρήστου σχήματος τῶν προηγηθεισῶν ἐκδόσεων προετιμήσαμεν τὸ ὀρώμενον εἰς τέσσαρας τόμους, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιλαμβάνει ἀνὰ ἓν βιβλίον κατὰ τὴν διὰταξιν τοῦ μακαρίου Παύλου. Δὲν ἐφείσθημεν δὲ κόπων καὶ δαπανῶν διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν τὴν ἀρμόζουσαν μορφήν, ὥστε καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως νὰ εἶναι κόσμημα περιβάλλον τοιοῦτον θησαυρόν.

Ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του λοιπόν αὐτῆς τὸ ἀνά χειρας βιβλίον δὲν καταπονεῖ τὸν ἀναγνώστην ὑποχρεούμενον νὰ ἐπιατρατεύσῃ τὴν δύναμιν τῆς διανοίας του διὰ νὰ συλλάβῃ τὴν κεντρικὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὴν πνευματικὴν του ἐνότητα· ἀπ' ἐναντίας παρέχει εἰς αὐτὸν τὴν εὐχάριστον εὐκαιρίαν νὰ ἀναδράμῃ διὰ τῆς εὐσεβοῦς φαντασίας του εἰς ἐρήμους, εἰς σπήλαια, εἰς ὁπὰς τῆς γῆς, εἰς ὄρη, ἔνθα τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου, αἱ πνευματικαὶ ἀηδόνες ψελλίζουν ἀκαταπαύστως τὸ πανευφρόσυτον ᾄσμα, ὅπερ δὲν ἐκφράζεται εἰς φθόγγους καὶ μουσικὰ ἀχήματα, ἀλλ' εἰς καταφλογουσαν κατάνυξιν, εἰς πολύλαον αἰωπὴν, εἰς πολυστένακτον καὶ δακρύβρεκτον συντριβὴν τῆς ψυχῆς.

Ἐκεῖ εἰς τὰ εὐτελεῖ ἁλλὰ καὶ οὐρανοφερῇ, ὡς ἐκ τῆς εὐτελείας των, καταγῶγια τῶν μακαρίων ἀνθρώπων, οἵτινες ἠγάπησαν ἀποκλειστικῶς καὶ χωρὶς μέτρον τὸν ἀναμετρήσαντα εἰς τὸν Γολγοθᾶν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Του, ἐκεῖ, λέγομεν, συναντᾷ κανεὶς τὸ μοναδικὸν θαῦμα, τὸ θαῦμα τοῦ ἀλλοιωθέντος ἀπὸ τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου ἀνθρώπου, οὗτινος ἡ ἐπίγειος μὲν παρουσία ὑποπτεύεται ἀπὸ τὸ ἄχαρι αὐμπλεγμα τοῦ ἀψωπεωμένου σώματος μετὰ τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ρακιδίων, ἡ δὲ πνευματικὴ αὐταῦ τελειότης τεκμαίρεται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ πανευφρόσυτον ᾄσμα τῆς εὐσεβείας, τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ὑπομονῆς καὶ ὅλων συλλήβδην τῶν μυριπνόων ἀνθέων, πού ἐκβλαστάνουν εἰς ψυχάς, αἵτινες ἠγάπησαν τὸν Κύριον καὶ ἐθυσίασαν τὰ κοσμικὰ σκύβαλα χάριν Αὐτοῦ. Ἐκεῖ τὰ εὐτε-

λῇ ἐκεῖνα καταγώγια, τὰ ὑγρά καὶ σκοτεινὰ σπήλαια μεταβάλλονται, ἀπὸ τὴν θεῖαν ἑλλαμψιν καὶ τὸν ἄνωθεν φωτισμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένων, εἰς παμφώτους οὐρανοὺς.

Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς περιοχὰς μεταφέρει ὁ «Εὐεργετὶς» τὸν ἀναγνώστην, διὰ νὰ ἀκούσῃ λόγους ἀπλοῦς, ἡσυχούς, ἀληθεῖς, λόγους ἐκπορευομένους ἀπὸ ἐξαγιασθείσας καρδίας καὶ ὡς ἐκ τοῦτου ὠφελίμους καὶ ἀπαραιτήτους διὰ τὸν ἐν Χριστῷ καταρτισμὸν. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ὁμοιάζουν περισσότερον μὲ θροῖσμα φύλλων, μὲ φλοῖαθον ρύακος, μὲ πνοὴν αὔρας καὶ οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὰς εὐσεβεῖς μὲν ἀλλ' ἐπιτετηδευμένας διδασκαλίας τῶν τοῦ κόσμου ἱεροδιδασκάλων· δι' αὐτὸν ὅμως τὸν λόγον ἐγγίζουσιν τὴν ψυχὴν μονιμώτεραν καὶ ἀποτελεσματικώτερον, ὡς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου αἱ θωπεύουσαι εὐεργετικῶς τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ.

* * *

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως ἐνὸς ἔργου τοῦ ὀρθοδόξου ἀκητισμοῦ κρίνομεν σκόπιμον, νὰ ἀναφέρωμεν ἐλάχιστὰ τινα περὶ τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους, ὅπερ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἀστερισμῶν τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πολλὰ ἔχουν λεχθῇ καὶ πολλὰ ἔχουν γραφῇ περὶ αὐτοῦ· δὲν πρόκειται ἡμεῖς νὰ προβῶμεν εἰς συστηματικὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς τόσοι οὐσιώδους θέματος. Ἀπλῶς μίαν ἀσθενῆ σκιαγραφίαν θὰ ἐπιχειρήσωμεν, συμπληρωθησαμένην ὑπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πίστεως τοῦ ἀναγνώστου.

Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ἀποτελεῖ ἄνθος διὰ πρώτην φορὰν φυὲν εἰς τὸν Παράδεισον τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος. Δὲν παρουσιάζει καμμίαν οὐσιαστικὴν ἢ μορφολογικὴν ἀναλογίαν μὲ τὰ ἐξωχριστιανικὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, ἅτινα στηριζόμενα εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ ἀντιθέσεως μεταξὺ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἐκήρυσσον τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς σαρκός, τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν ὡς τὸ μὴ ὄν (τὸ μὴ ὑπάρχον), τὸ βδελυκτὸν καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ διωκτέον. Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες μὴ ἐπιβαλλόμενον ὡς τρόπος δικαιώσεως, ἀλλ' ἀκολουθούμενον ἐλευθέρως ὑπὸ ψυχῶν πεπληρωμένων ὑπὸ πανισχύρου Ἀγάπης καὶ φλογερᾶς πρὸς τὸν Κύριον Πίστεως, συνιστᾷ ἓνα ἰδιόμορφον κοινωνισμὸν μεταξὺ τῆς ἀγαπησάσης ψυχῆς καὶ τοῦ ἀγαπηθέντος Οὐρανίου Νυμφίου. Καὶ ὁ κοινωνισμὸς αὐτὸς ἐμπνέει θυσίας χάριν τοῦ υπερτότου ἀντικειμένου τῆς μοναδικῆς ἀγάπης, τοῦ Οὐρανίου Νυμφίου.

Εὐαγγελικῶς τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες στηρίζεται εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν πλούσιον καὶ εὐσεβῆ νεανίαν: εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἐξεῖς θησαυρὸν ἐν Οὐρανῷ...» (Ματθ. 19' 21). Εἰς τὴν σύστασιν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει μόνον ἡ ὑπόδειξις μιᾶς ἐκουσίου πτωχεύσεως, ἀλλὰ πρὸ παντός καὶ κυρίως ἡ προτροπὴ πρὸς θυσίαν, θυσίαν ἐλαττωμάτων, ὡς ἡ φιλαργυρία, ἡ προτροπὴ πρὸς ἀπαλλαγὴν παντός ἐπιγείου ἔρωτος, χάριν τῆς υπερτάτης ἀγάπης. «Καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι». (Ματθ. 19' 21). Ὑπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἀντελήφθησαν τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ ἀκητισμοῦ, δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασε μίαν τάσιν διαστροφῆς τοῦ μοναχισμοῦ, στηριζομένην εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ βδελυκτῶν πραγμάτων καὶ συνθηκῶν. Ἡ ἐν Γάγγρᾳ Ἁγία τοπικὴ Σύνοδος κατεδίκασε τοὺς περὶ τὸν Εὐστάθιον δι' αὐτὴν τὴν ἐπικίνδυνον ἐκτραπήν. Ἰδοὺ τί διακελεύει εἰς τὸν Θ' αὐτῆς κανόνα: «εἰ τις παρθενεύει, ἢ ἐγκρατεῦοιτο, ὡς ἂν βδελυτ-

τόμενος τὸν γάμον ἀναχωρήσας, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ ἅγιον τῆς παρθενίας, ἀνάθεμα ἔστω».

Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες, ὡς Ζωὴ καὶ κατάστασις βιουμένη, εἶναι μία ἰσόβιος μάχη, ἕνας διαρκὲς ἀγὼν ἐναντίον τῶν συμβατικότητων καὶ μικροτήτων τοῦ βίου, εἶναι μία διαρκὲς ἐγρήγορσις, μία νοερά καὶ συνεχὲς συνομιλία μὲ τὸν γλυκύτατον Νυμφίον. Ἡ συνοδεύουσα καὶ τροφοδοτοῦσα τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ἀσκήσις δὲν ἔχει σκοπὸν τὴν τυρανίαν τοῦ σώματος, ὡς ἐχθροῦ τινος μισητοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μακαριότητος τοῦ πνεύματος, τῆς ἡσυχίας, τῆς γαλήνης τῆς ψυχῆς. Ἰδοὺ τί γράφει σχετικῶς ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος πρὸς τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. «Κατέλιπον μὲν γὰρ τὰς ἐν ἁστει διατριβάς, ὡς μυρίων κακῶν ἀφορμὰς. Μία φυγὴ, ὁ χωριατὴς ἀπὸ τοῦ κόσμου παντός. Κόσμου δὲ ἀναχώρησις, οὐ τὸ ἔξω αὐτοῦ γενέσθαι αἰματικῶς, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορρηξαι καὶ γενέσθαι ἄπολιν, ἄοικον, ἀνίδιον, ἀκτήμονα, ἄβιον, ἀπράγμονα, ἀσυνάλλακτον, ἀμαθὴ τῶν ἀνθρωπίνων διδαγμάτων. Πρὸς δὲ τοῦτο μέγιστον ὄφελος ἡμῖν ἡ ἐρημία παρέχεται, κατευνάζουσα ἡμῶν τὰ πάθη καὶ ἀχολὴν διδοῦσα τῷ λόγῳ παντελῶς αὐτὰ τῆς ψυχῆς ἐκτεμεῖν».

Ὁ μοναχικὸς λοιπὸν βίος, τοῦ ὁποῖου βάσις εἶναι ὁ ἀσκητισμός, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ πλεονασμός ἀγάπης πρὸς τὸν Κύριον εἰς βαθμὸν ἀπόλυτον. Ἡ ἀπόλυτος δονοῦσα αὐτῇ ἀγάπῃ ἐξαγνίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ πᾶσαν ἐπιθυμίαν κοσμικὴν καὶ κινεῖ αὐθορμητῶς τὰ χεῖλη εἰς ὁμιλίαν καὶ ἀέναντον προσευχὴν. Ὁ ἀσκητισμός δὲν ἀποτελεῖ φιλοσοφικὸν σχῆμα. Εἶναι ἐμπνευσίς εἰς τὴν καρδίαν τῆς θείας ἀγάπης καὶ ἀπαρρόφησις τῆς ἀγαπῶσης ψυχῆς ἀπὸ τὸν ἀγαπώμενον Κύριον. Ἀλλ' ὅπως ἡ ποίησις καὶ ἡ τέχνη δὲν συλλαμβάνονται ἀπὸ τὸν δέκτην τῆς διανοίας, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν τῶν αἰσθημάτων, ἐκστασιάζουν τὴν εὐπαθεῖ καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, οὕτω καὶ ὁ μοναχικὸς βίος δὲν κατανοεῖται ὡς θέσις, οὔτε ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῆς λογικῆς μόνον συλλαμβάνεται ὡς ὠραίότης ὑπερκοσμία ἀπὸ τὰς εὐγενεῖς ψυχάς. «Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἱς δέδοται». (Ματθ. 13' 11').

Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸν Ὁρθόδοξαν ἀσκητισμόν. Ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν ἀσκητῶν ἐστρατολόγησε τὰ πλεονάζοντα καὶ ἐκλεκτότερα στελέχη τῆς. Οἱ Γρηγόριοι, οἱ Βασίλειοι, οἱ Χρυσόστομοι ἐξηγνίσθησαν διὰ τῆς ἀσκήσεως, ἐγεώργησαν διὰ τῶν δακρύων τὸ ἄγονον καὶ μετὰ ταῦτα σκληροὶ ὡς ὁ σίδηρος καὶ λάμποντες ὡς ὁ χρυσὸς ἐποίησαν τὴν Ἐκκλησίαν, οὐχὶ ὡς πλαδαροὶ καὶ ἄβουλοι ἡθοιοιοί, οὔτε ὡς ἐτερόφωτα καὶ ἐτεροκίνητα ὄργανα, ἀλλ' ὡς ἐμπειροπόλεμοι στρατηγοί, μὴ δειλιῶντες πρὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ μὴ ὑποχωροῦντες πρὸ τοῦ κινδύνου. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον αἱ ποιμένες νὰ ἐλαμβάνοντα κατὰ κανόνα ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν ταπεινῶν καὶ εὐλαβῶν μοναχῶν.

Αὐτῶν τῶν μοναχῶν, αὐτῶν τῶν ἁγίων ἀσκητῶν γνώμας, σκέψεις καὶ στοχασμαῖς περιέχει ὁ «Εὐεργετινός». Καὶ μὲ αὐτὰ τὰ μακάρια πνεύματα αὐνομилεῖ ὁ ἀναγινώσκων τὰς σελίδας του.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «Εὐεργετινός» δὲν εἶναι εὐθύνη μόνον καὶ ὑποχρέωσις τῶν μοναχῶν. Ὁ Ἀπ. Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ στρατεύσεως, στρατευομένων καὶ ἀθλητῶν, χαρακτηρισμῶν ἀποδιδωμένων εἰς τοὺς ἀποδεξαμένους τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ὁμολογῶντας αὐτήν.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «Εὐεργετινός» δὲν ἀπευθύνεται μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ἀλλ' εἰς ὅλους, ὅσοι αἰσθάνονται τὸν Χριστιανισμόν ὡς ἀγῶνα, ὡς διαρκὴ καὶ ἰσόβιον ἀσκήσιν. Τίς δὲν ἔχει ἀνάγκην

προσευχῆς, ὑπομονῆς, πραότητος, σιωπῆς, κατανύξεως; Ἐφ' ὅσον ὁ αὐτὸς διάβολος βάλλει καὶ κατὰ μοναχῶν καὶ κατὰ λαϊκῶν, ὁ αὐτὸς τρόπος ἀμύνης ἐπιβάλλεται καὶ διὰ τὰς δύο τάξεις τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς ἀνακύπτει ἐκ τῆς προσεκτικῆς καὶ εὐσεβοῦς μελέτης τῶν ὠραίων καὶ διδακτικῶν διηγήσεων τοῦ «Εὐεργετιναῦ».

* * *

Παραδίδοντες εἰς τὴν δημοσιότητα τὸν «Εὐεργετινόν» ἔχομεν τὴν αὐναίσθησιν, ὅτι προσφέρομεν πολῦτιμον βοηθὸν εἰς πάντα θέλοντα σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, εἴτε οὗτος ἀκαλουθεῖ τὴν δυσανάβατον ἀτραπὸν τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους εἴτε φέρει τὸν σταυρὸν τοῦ οικογενειακοῦ καθήκοντος.

Τὸ κείμενον εἶναι αὐτοῦαιον, ὡς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἄνευ οὐδεμιᾶς γλωσσικῆς ἢ φραστικῆς ἀλλοιώσεως. Λιὰ νὰ καταστήσωμεν ὁμῶς τοῦτο εὐνόητον καὶ εἰς τὰς ἀπλουστέρας ἐκεῖνας ψυχάς, αἵτινες μετ' ἀπληστίας ἐπιθυμοῦσι νὰ κατασβέσωσι τὴν δίψαν των εἰς τὰς κρυσταλλίνας αὐτὰς πηγὰς τῶν πατρικῶν ναμάτων, ἀλλ' ἀδυνατοῦν νὰ κατανοήσουν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, κατεπλουτίσαμεν τὴν ἐκδοσὶν μας ταύτην μὲ πλῆθος ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων, θεβεισῶν ἐν τῷ περιθωρίῳ, οὕτως ὥστε καὶ τὸ κείμενον νὰ παραμείνῃ ἄθικτον διὰ τοὺς εἰδότας καὶ ἡ ἐρμηνεία αὐτοῦ νὰ εἶναι εὐχερὴς διὰ τοὺς ἀπλουστέρους. Μάλιστα αἱ ἐρμηνευτικαὶ αὗται σημειώσεις δύνανται νὰ ἀποβῶσι πηγὴ γνώσεως διὰ τοὺς προσεκτικούς μελετητάς. Οἱ εἰλικρινῶς ἐπιποθοῦντες τὴν μελέτην τῶν πατερικῶν θησαυρῶν καὶ δυσκολευόμενοι εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου ἅς μὴ ἀποκάμουν ἀπὸ τὴν πρώτην προαπάθειαν, ἀλλ' ἅς ἐπιληφθοῦν μετὰ ὑπομονῆς καὶ θελήσεως τῆς μελέτης αὐτοῦ, βοηθούμενοι ἐκ τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων καὶ λίαν συντόμως θέλουσιν ἀποκτήσει τὴν εὐχέρειαν τῆς κατανοήσεως. Ἐπλουτίσαμεν ὡσαύτως τὴν ἐκδοσὶν μας ταύτην μὲ πλῆθος ἐπεξηγηματικῶν ὑπομνημάτων ὑποσημειουμένων ἐν τῷ κειμένῳ πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ παντός ἀπορουμένου ζητήματος.

Ὡσαύτως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκδόσει ἡριθμήσαμεν κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν τὰ ἐν ἐκάστη Ὑποθέσει ὑπάρχοντα αὐτοτελῆ διδάγματα, εἴτε ἕκαστον τούτων τυγχάνει διήγησις γεγονότας τινός εἰλημμένου ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν Ὁσίων Πατέρων εἴτε ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ ναυθεσίαν. Ἡ ἀρίθμησις αὕτη μὴ ὑπάρχουσα εἰς τὰς प्राγενεστέρας ἐκδόσεις προσδίδει ἰδιαίτεραν ἀξίαν εἰς τὴν ἀνά χεῖρας ἐκδοσιν.

Ἐπιπροσθέτως ἐν τῷ τέλει τοῦ Δ' Τόμου θέλομεν καταχωρίσει πλῆρη ἀλφαβητικὸν πίνακα πάντων τῶν ὀνομαστί ἀναφερομένων ἐν τῷ Εὐεργετινῷ Ὁσίων Πατέρων μὲ σύντομον περὶ ἐκάστου βιογραφικὸν σημείωμα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ πλῆρη εἰκόνα τῶν ἀναγινωσκομένων. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Α' Τόμου τὰ βιογραφικὰ ταῦτα σημεῖωματα ἐτίθεντο ἐν ὑποσημειώσει εἰς ὃ σημεῖον ἀναφέροντο ὀνόματα Ὁσίων. Ἐπειδὴ ὁμῶς τὰ αὐτὰ ὀνόματα ἐπαναλαμβάνονται πολλάκις, προεκρίναμεν τὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ ὅλου ἔργου προσθήκην ἀλφαβητικοῦ πίνακος πρὸς εὐχερεστέραν χρῆσιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου.

Μὲ τὰς βελτιώσεις καὶ προσθήκας αὐτάς, μὲ τὴν εἰκονογράφειαν καὶ διακόσμεισιν τοῦ ἔργου, ὀφειλαμένην κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν καλλιτέχνην κ. Ράλλον Κοψίδην, ἀντάξιον μαθητὴν τοῦ διακεκριμένου ἀγιογράφου τῆς ἐποχῆς μας κ. Φωτίου Κόντογλου, μὲ τὸν ἐκλεκτὸν χάρτην καὶ τὴν ὄλην καλλιτεχνικὴν ἐκτύπωσιν, πιστεύομεν, ὅτι ἡ παροῦσα Πέμπτη ἐκδοσις

τοῦ «Ε ὑ ε ρ γ ε τ ι ν ο Ὑ» θέλει ικανοποιήσει πλήρως τὸ εὐσεβές Χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Εὐχόμενοι, ὅπως ὁ Κύριος βοηθῇ τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀνέρχεται σταθερῶς μίαν πρὸς μίαν τὰς ὡραίας βαθμίδας τῆς πνευματικῆς τελειώσεως, ἐπικαλούμεθα καὶ ἡμεῖς τὰς εὐχὰς ταυ, ἵνα ὁ Κύριος ἐνισχύῃ ἡμᾶς, καὶ τὴν συνοδείαν ἡμῶν, τοὺς δεξιούς συνεργάτας ἡμῶν **Μ α τ θ α ῖ ο ν** Ἱερομόναχον καὶ **Ἡ λ ί α ν** Μοναχὸν εἰς τὴν διακονίαν αὐτὴν, τῆς ἐπανεκδόσεως δηλονότι ὠφελίμων πατερικῶν βιβλίων, τόσον ἀπαραιτήτων εἰς τὸ ἐπικίνδυνον σκότος καὶ τὴν ἀνησυχητικὴν ἄβυσσον τῆς ἐποχῆς μας.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ καὶ Σεβασμίᾳ Δεσποτικῇ Μονῇ Μεταμορφώσεως
τοῦ Σωτῆρος Κρονίζης Κουδαρᾷ Ἀττικῆς τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1957.

Ὁ Ἐλάχιστος ἐν Μοναχοῖς καὶ ἔσχατος ἐν Καθηγουμένοις

† ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΒΙΚΤΩΡ

πάσης τῆς τῶν νοούντων νοή-
σεως ὑπερκείμενος καὶ μὴ νοού-
μενος, ἀλλ' ἐκ τῶν νοουμένων
εἶναι πιστευόμενος, προαιώνιος
καὶ ὑπερούσιος νοῦς· ὃ τε ἀγα-
θαρχικὸς ὢν καὶ φύσει ἀγαθουρ-
γός, ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς
ὄντος δημιουργήσας τὰ σύμπαν-
τα, λόγῳ συμπληρούμενα, καὶ
τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι τε-
λειούμενα, ὅροις τισὶ καὶ θεσμοῖς
ὁροθετεῖσθαι ἠθέλησε. Καὶ τὰς
μὲν ἀνωτάτω καὶ νοεράς οὐσίας
νόμοις τισὶν ὑπερκοσμοίοις ἀγαθο-
ειδῶς διακυβερεῖν, καθ' οὓς ἐν ἁρμονίᾳ θεῖᾳ
καὶ ἀναλογίᾳ κινουμένων, αἱ μὲν ὑπερκείμε-
ναι τῶν ἐφικτῶν ἐλλάμψεων ἀπολαύουσιν,
αἱ δὲ κατωτέρω ταύτας ἀναλόγως δι' αὐ-
τῶν ὑποδέχονται. Τοῖς δὲ ἐν τῷ ὑλικῷ
τούτῳ κόσμῳ κειμένοις σώμασι δυνάμεις
τινάς ἐνεφύτευσε οὐσιώδεις, αἱ καὶ φυσι-
κοὶ νόμοι παρὰ πᾶσιν ἀποκαλοῦνται, ὡς ἂν
ὑπ' αὐτῶν τε καὶ κατ' αὐτοὺς κινούμενά τε
καὶ διεξαγόμενα τεταγμένας τὰς ἐαυτῶν
ἐνεργείας ἀποτελῶσιν· οὕτω γάρ ἂν καὶ
κόσμος φερωνύμως εἴη τῇ ἀληθείᾳ. Ἀνθρώ-
πῳ δὲ τέως λογικὴν τινα δύναμιν ἄφ'
ἐαυτῆς κριτικὴν ἐγκατέσπειρε, καὶ βοηθὸν
προσέδωκεν ἐντολήν, ὅς δὴ καὶ ἠθικὸς Νό-
μος ἀποκαλεῖται· ὥστε, κατ' αὐτόν τε
καὶ πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸς εὐθύτατον κα-

νόνα ἰθυνόμενον, κακίας μὲν ἀπάσης ὡς
ἐκτροπῆς τῆς κατὰ τὸν ἠθικὸν Νόμον εὐ-
θύτητος οὐσης, ἀλλοτριοῦσθαι σθένει παντὶ,
παντὸς δ' ἀγαθοῦ καὶ ἀρετῆς ἀπάσης μετὰ
λόγου ἀντιποιεῖσθαι· τοῦτο καὶ γὰρ τέλος
τῆς ἠθικῆς Φιλοσοφίας, λέγω δὴ τάγαθόν.

Τί δὲ βουλόμενος, ἢ τί πραγματευόμενος
ἐκ τούτων ὁ κοσμογόνος Νοῦς; ἢ πάντως,
ἐν' ἐκ τῆς τῶν πάντων κατὰ τοὺς κειμένους
νόμους εὐτάκτου καὶ παναρμονίου κινή-
σεως δόξαν ἑαυτῷ προμνηστεύειτο· τὰ
γὰρ ποιήματα, ἥπερ ἀρετῆς ἢ κακίας ἔ-
χει, ταῦτα γε πάντως, ἥτοι δοξάζει ἢ ἀ-
τιμάζει τὸν ποιητὴν· ταῦτ' ἄρα περὶ ἐκει-
νων μὲν ἔφη τὸν τὸ γράμμα τὸ ἱερόν· κοί
οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. Περὶ δ'
ἀνθρώπου, «ὅπως ἴδωμεν ὡμῶν, φησι, τὰ
καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα
ὡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ἐπεὶ δέ τοι
τὰ μὲν ἄλλα πάντα (πλὴν τινων) τῷ τοῦ
Κτίσαντος πειθαρχοῦντα προστάγματι τῶν
ἰδίων ὄρων ἐντὸς εἰστήκεισαν· «ὄριον γάρ,
φησιν, ἔθου, καὶ οὐ παρελεύσεται»· καὶ
διὰ τῆς πολυφθόγγου αὐτῶν ἁρμονίας,
οἶνει φωναῖς ἀλαλήτοις, ὅσον τὸ ἐπ' αὐ-
τοῖς, ἐδόξαζον τὸν Θεόν· ἄνθρωπος δέ, ἄν-
θρωπος! ὦ! πῶς ἀδακρυτεῖ τὸν λόγον δι-
έλθω; μόνος τῶν ἐπὶ γῆς, ἅτε μετελιη-
φώς αὐτεξουσίῳ δυνάμει, καὶ φθόνῳ
διαβόλου δελεασθείς, κατὰ τοῦ ἰδίου κτί-
στου τραχηλιάσας, ἐξετραπὴ μὲν τῆς του

ἐνσπαρέντος ὁρθοῦ λόγου εὐθύτητος, ἡθέτησε δὲ καὶ τοὺς ἐν διαφόροις καιροῖς δοθέντας αὐτῷ θεσμούς, ἡθικούς, ἀρετῆς ἀπάσης καὶ ἀγαθοῦ ἐπιλαθόμενος, κακίας φεῖ ! καὶ παθῶν μυριοπτώτων κατέστη δημιουργός· ἐντεῦθεν δ' ἄρα καὶ τὴν δι' αὐτοῦ ἐσομένην δόξαν τὸν Θεὸν ἀφαιρούμενος τὸ ἑαυτοῦ μέρος ἡτίμαζεν.

Ὁ τοῦ Θεοῦ Μονογενὴς Θεὸς Λόγος οἶκτον λαβὼν τοῦ πολυσυμφορωτάτου τουτοῦ πτώματος, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν γενόμενος ἄνθρωπος, τοὺς ἡθικούς καὶ προκαταρκτικούς ἐκείνους ἀνακαλεῖται θεσμούς. Καὶ δὴ τὴν ἡθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου Φιλοσοφίαν κανόνι γενικωτέροις καὶ ὁροις τῶν προτέρων τελειοτέροις ὑπερχάλως ἐξωραίσας, καὶ ταύτην αὐτὸς πρῶτος δι' ἔργων πεπληρωκῆς, καὶ δοξάσας δι' αὐτῶν ἐπὶ γῆς τὸν Θεόν, οὕτω καὶ ἡμῖν αὐτὴν παραδεδωκεν, ὅπως ἂν τοῖς ἔχουσιν ἐκεῖνο ἐπόμενοι, παντοίων μὲν ἀρετῶν ἐργάται ἀναδειχθῇμεν, δι' αὐτῶν δὲ ἀκολουθῶν τὸν κτίστην δοξάζωμεν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν γένοιτο καὶ πρὸς τὸν ἐξ ἀρχῆς σκοπὸν ἐπαναδραμεῖν. Ἀλλὰ γὰρ τῇ ἡθικῇ ταύτῃ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐμμένειν ἀραρότως καὶ οἰοεὶ προσφύεσθαι ἐντελέλατο· τοῖς δὲ περαιτέρω χωρεῖν δυναμένοις, καὶ προσθεῖναι τοῖς κειμένοις ἀφῆκεν, ὅσα γε ἂν φιλοθεῖας χάριν φιλοτιμήσονται, ἡνίκατο δὲ τοῦτο βαθέως, τῇ μὲν εἰπὼν περὶ τοῦ μυστικοῦ τῆς παρθενίας εὐνουχισμοῦ, «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖται»· τῇ δὲ, περὶ τῶν δύο θνητῶν τῆς τε παλαιᾶς, φημι, καὶ καινῆς· καὶ «ὃ, τι ἂν προσδαπανήσης, ἐν τῷ ἐπ' ἀνέρχῃσθαι με ἀποδώσω σοι».

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, καὶ τῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἡθικῆς πρὸς ἑαυτὴν τοὺς πάντας ἐκκαλουμένης, ἄλλοι μὲν, οὐκ οἶδ' ὅπως, περὶ μὲν ἄλλ' ἅττα τῆς φιλοσοφίας εἰδη σχολάζουσι· καὶ τούτων, οἱ μὲν τῷ μαθηματικῷ τυχόν, ἢ φυσικῷ εἶδει, οἱ δὲ τῷ μεταφυσικῷ τε καὶ τοῖς ἐγκυκλίοις τῶν γραμματικῶν μαθήμασι τὸν ἅπαντα κατατρίβουσι βίον, τοῦ δὲ ἡθικοῦ, καὶ τοῖ ἀναγκαιοτέρου καὶ τῇ τάξει τῶν λοιπῶν προτερέουτος, λίαν ἀμελῶς ἔχουσι· καὶ περὶ μὲν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὅπως εὐαρμοστίας ἔχει καὶ τάξεως ἐξετάζουσιν, ὅπως δὲ ἑαυτοὺς διὰ τῆς τῶν ἡθῶν εὐκοσμίας ρυθμίσουσι, καὶ ἀληθεῖς μα-

θῆσονται ἀρετάς, καὶ πάνυ ὀλίγοι σπουδάζουσιν, οὐκ εἰδότες, ὡς εἰκοι, κρεῖττονά διαφερόντως τὴν περὶ ἡμῶν αὐτῶν σπουδὴν οὖσαν, τῆς περὶ τὰ ἄλλότρια, καὶ μόνην τὴν γινῶσιν πράξεώς χωρὶς ἀνυπόστατον οὖσαν, καὶ φαντασίας οὐδὲν ἀποδέουσιν, ὡς ὁ ἱερὸς φησι Μάξιμος· τί γὰρ ἐμοί, παρακαλῶ, κέρδος ἐκ τῆς τῶν ἄλλων φιλοσοφίας γένειτ' ἂν, τῆς ψυχῆς ἀφιλοσόφως καὶ ἀγενῶς ταρattoμένης τοῖς πάθεσιν; ἐγὼ μὲν οὐχ ὀρῶ. ἔδει μὲν οὖν καὶ τοῦ ἡθικοῦ μάλιστα εἶδους ἐπιμελεῖσθαι, ἵνα μὴ κατὰ τὸ κρεῖττον μέρος ἐλλιπεῖς ὦμεν.

Ἄλλ' οἱ μὲν οὕτως· τὸ δὲ τῶν Ὁσίων Πατέρων Ἱερωτάτων σύστημα κρεῖττονά βουλευσάμενοι, καὶ ὀξυδερκεστέροις νοδὸς ὀφθαλμοῖς συνιδόντες τὸ ἐκ τοῦ τοιοῦδε τῆς Φιλοσοφίας εἶδους ὄφελος ὅσον ! καὶ ὡς, εἰ τοῦτο ἐν ἔξει γένοιτο, ραδίως ἂν καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιβαῖεν. Ἐτι γε μὴν εἰδότες καὶ διτὴ σύγχρονος ἀνθρώποις ἡ ἡθικὴ, ὡς προεῖρηται, καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς Φιλοσοφίας τῇ παλαιότητι ὑπερίδρυται, τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐδόλως φροντίσαντες, ταύτη καὶ μόνῃ προσεκολλήθησαν. Καὶ τοίνυν ἐν ἐρημίαις, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς, κατὰ Παῦλον εἰπεῖν, ἑαυτοὺς ἐγκαθερίζαντες, καὶ ἀπερίσπαστον ἡσυχίαν αἰρετισάμενοι προὔργαίτατον ἔθεντο παρ' ἑαυτοῖς σκοπόν, τὰς μὲν προκαταρκτικὰς τῶν παθῶν ἐπιστημόνως εὐρεῖν ἀφορμάς, καὶ ταύτας τέλεον ἐκτεμεῖν· τῶν δ' ἀρετῶν οὐκ εἰς διάθεσιν μόνην, ἣ καὶ συμβατικὴν πείραν ἔλθειν (τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐστὶν εὐχερές)· ἀλλὰ καθ' ἕξιν καὶ οἰοεὶ φύσιν δευτέραν, ὅπως ἐξ ὅλου συγκρατῆναι ταύτας καὶ πιωθῆναι, συνηλικιωθεῖσαις ὥσπερ αὐτοῖς, καὶ συγκαταγγρασάσαις διὰ πολλῶν ἰδρωτῶν καὶ πολυχρονίου ἀσκήσεως· τοὺς γὰρ γενικωτέρους τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς φθάσας ἐδήλωσεν ὁ λόγος, περὶ ἀρετῶν Νόμους, δικὴν ἀρχῶν πρωτίστων τῆς ἰδίας προστησάμενοι Φιλοσοφίας, καὶ τούτοις νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐμμελετήσαντες, εἰθ' οὕτω τούτους καὶ εἰς τὰς μερικωτέρας τῶν ἀρετῶν ὑποδιαίρυσαντες τῶν ἐν ἐκείνοις συνεπτυγμένως θεωρουμένων, καὶ πολλοὺς μὲν πειρασμοίς, τοῖς ἐξ ἀνθρώπων, φημί, καὶ τοῖς ἐκ δαιμόνων οἰοεὶ κτενισθέντες, πολλῇ δὲ τῇ κατὰ τὸ σῶμα ἐγκρατεῖα καὶ τῇ ἄλλῃ κακουχίᾳ κατατα-

ριχευθέντες, μετὰ τοὺς πολλοὺς τούτους τῶν ἀγώνων διαύλους ἐργάσαντο μὲν τὰς ἀρετὰς ἀπάσας καὶ τῆς τούτων ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἐν ἔξει γεγόνاسι, προσέθηκαν δὲ τῷ Εὐαγγελίῳ προσθήκην τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν ἀξιόχρεων, φιλοτιμίᾳ χρησάμενοι προαιρέσεως, ὡς μὴ μόνον κατ' ἐντολήν, ἀλλ' ἡδὴ καὶ ὑπὲρ ἐντολὴν αὐτοὺς γεγενῆσθαι.

Καὶ δὴ τὸ ἀργύριον τῷ δεσπότη μετὰ τόκου, ὡς αὐτοὺς ἀπήτησεν, ἀποδεδωκότες διὰ τῶν ἀρετῶν, ἐδόξασαν μὲν δι' αὐτῶν τὸν Θεὸν (ὅπερ ἦν τό, ὡς εἰρηται, πρῶτιστον βούλημα τοῦ Θεοῦ), μετέδωκαν δὲ καὶ ἡμῖν ὡς ἀγαθοὶς τραπέζιταις διὰ τῶν ἑαυτῶν συγγραμμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν ἀρετῶν γνώσεως· ἵνα τοῖς ἐκείνων χρησάμενοι παραδείγμασι διεγερθώμεν καὶ ἡμεῖς, ὅση δύναμις, πρὸς ἐργασίαν τῆς κατ' ἀρετὴν τελειότητος. Καὶ ἵν' ἀφ' ἐνὸς προσπρεστάτου παραδείγματος δηλώσω τὸ πᾶν καθάπερ οἱ περὶ τὴν φυσιολογίαν ἐσχολακότες μυρίαὶ μὲν μηχαναῖς, πολλοὶς δὲ ὅσοις πειράμασι καὶ χυμικαῖς ἀναλύσεσι, καὶ ταῖς τῶν πολλῶν αἰώνων πολυειδέσι βασάνοις ἑξακριβοῦσι τῶν σωμάτων τὰ ἰδιώματα, τὸν αὐτὸν καὶ οὗτοι τρόπον διὰ μυρίων πειρασμῶν, καὶ πολλῶν τῶν κατὰ τὴν πρᾶξιν πειραμάτων, καὶ μακροτάτων ἐτῶν (ἔστι γάρ που παρ' αὐτοῖς ἰδεῖν καὶ λόγον ἓνα μονώτατον διὰ πεντήκοντά χρόνων βασανιζόμενον), καὶ μὴν καὶ τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ φωτίζοντος Πνεύματος τὰ βάθη τῆς ἡθικῆς Φιλοσοφίας ἀνακαλύψαντες καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ἐφ' ἐκάτερα ὑπερβολῶν καὶ ἔλλειψεων ἐκκαθάραντες, οὕτω τὸν διπλοῦν ἐκδιδάσκουσι τὴν τετραπλὴν ἀπάθειαν, τὴν τελειοποιὸν ὑπακοήν, τὴν πανάρετον ταπεινωσιν, τὴν θεαυγεστάτην διάκρισιν, τὴν εὐχάριστον ὑποδοχὴν, τὴν θεομίμητον εὐσπλαγχνίαν, τὴν ψυχοσώτειραν ἐλεημοσύνην, τὴν ἀένανον προσευχὴν, τὴν συντετριμμένην μετάνοιαν, τὴν ἀληθῆ ἐξομολόγησιν, τὴν ἀκατάγνωστον συνειδήσιν, τὴν θεοποιὸν ἀγάπην, καὶ τὴν λοιπὴν χρυσοῦν σειρὰν τῶν ἀρετῶν.

Καὶ τίνες μὲν αὐτῶν, φιλοσοφοῦσι, σωματικά· τίνες ψυχικά· καὶ τίνες νοερά· καὶ πῶς καὶ ὅσον· καὶ τίνος ἕνεκα ἐνεργούμεναι, εὐπρόσδεκτοι ἢ τοῦναντίον ἀποτελοῦνται· καὶ τίνα μὲν πάθη τὰ γενικά τε καὶ ἰδιικά, τίνα δ' αὖ τὰ σωματικά, ψυχι-

κά τε καὶ νοερά· καὶ πῶς ἂν τις τούτων ραδίως ἀπαλλαγείῃ καὶ ἵνα συνελὼν εἰπῃ, πάνθ' ὅσα τελειοῦν οἶδε τὸν κατὰ Χριστὸν ἄνθρωπον ἐπὶ λεπτοῦ ἐρμηνεύουσι. Καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν τοῦτ' ἐστίν, ὅτι τῶν μακαρίων τούτων Γερόντων οἱ λόγοι, εἰ καὶ ἀπλοῖκοι καὶ ἰδιωτικῇ φράσει συντεθειμένοι, ἀλλ' οὖν τοσοῦτον πλουτοῦσι τὸ ἐνεργὸν καὶ δραστήριον, ὥστε πάντας μικροῦ δεῖν καταπειθεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας· πολλῶν γὰρ πολλάκις ἐκ διαφόρων ἱερογρῶν πρὸς τινὰς διαλεγομένων, καὶ πείσαι τούτους οὐδαμῶς δυναμένων, λόγος εἰς, ἡ πρᾶξις τῶν σοφῶν τουτωνῶν Πατέρων εἰς μέσον ἐμπεσόντα ἐπεισαν αὐτίκα καὶ πρὸς συγκατάθεσιν εἰλκυσε τοὺς ἀκροατάς· εἰ γὰρ καὶ κατὰ τοὺς σοφοὺς τὸ τῆς ἡθικῆς ὄργανον τέλος ἔχει τὸ πιθανῶς εἰπεῖν τῶν γε μὴν Πατέρων οἱ λόγοι ἔχουσι πως μετὰ τοῦ πιθανοῦ καὶ τὸ βίαιον, καὶ τὴν πειθανάγκην (πῶς εἰπῶ;) προβάλλοντας, ἐκ τῶν πραγμάτων πάντως ἐχόντων τὸ τῆς ἀληθείας αὐτόπιστον· ἀλλὰ γάρ, καὶ ἡ λέγουσα παροιμία «εἶδες νέον τρέχοντα, Γέρον ἡπάτησεν αὐτόν», αὐτὸ τοῦτο προσεδαιοῖ, ὥστ' ἄρα ὁ γνώμονάς τινος, καὶ δρους, καὶ θεσμοὺς τῆς ἡθικῆς Φιλοσοφίας τοὺς τῶν θείων τούτων Πατέρων λόγους ἀποκαλέσας ἀπασάν ἐρεῖ τὴν ἀλήθειαν.

Τούτους τοιγαροῦν κοινωφελεστάτους εἰδὼς καὶ Παῦλος ἐκεῖνος ὁ ἐν Μοναχοῖς Ὁσιώτατος ὁ τῆς Σεβασμίας Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος ἐπικεκλημένης Κτήτωρ χρηματίσας, καὶ διὰ τοῦτο Εὐεργετινὸς ἐπιφημιζόμενος, τῆδε κάκεισε διεσπαρμένους εἰς κεφάλαια ἅττα καὶ ὑποθέσεις ἀναγαγὼν διὰ τὸ εὐνόηστον, καὶ ἐν τέσσαρσι βιβλίοις διελών, εἰς ἐνὸς σώματος ὁλοκληρίαν συνήγαγε. Καὶ ἦν ἀτεχνῶς τὸ βιβλίον χρημὰ τι ποθεινὸν μὲν παρὰ πᾶσι τοῖς εἰδόσι καὶ χρησιμώτατον, διὰ δὲ τοὺς περὶ τὸ ἀντιγράφειν ἰδρωτάς τε καὶ δαπάνας καὶ πᾶν ὀλίγοις εὐπόριστον τοῖς δὲ μὴ εἰδόσι διὰ τε τὴν σπάνιν, καὶ τὸ μηδέποτε τύποις ἐκδοθῆναι, οὐδὲ εἰ ἐστὶν ἀγνοούμενον. Ἦν δ' ἄρα περιμένον, ὡς ἐνεσθῇ εἰκάσαι ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, τὸν ἐπὶ κοινῇ τῶν πάντων ὠφελείᾳ τύποις ἐκδῶσονται, καὶ τὸ καθαρὸν τοῦτο καὶ λογικὸν ἀργύριον τοῖς γνωστικοῖς παραθήσονται τραπεζίταις. Οὗτος δὲ ἦν ὁ πάντα ἄριστος, θεο-

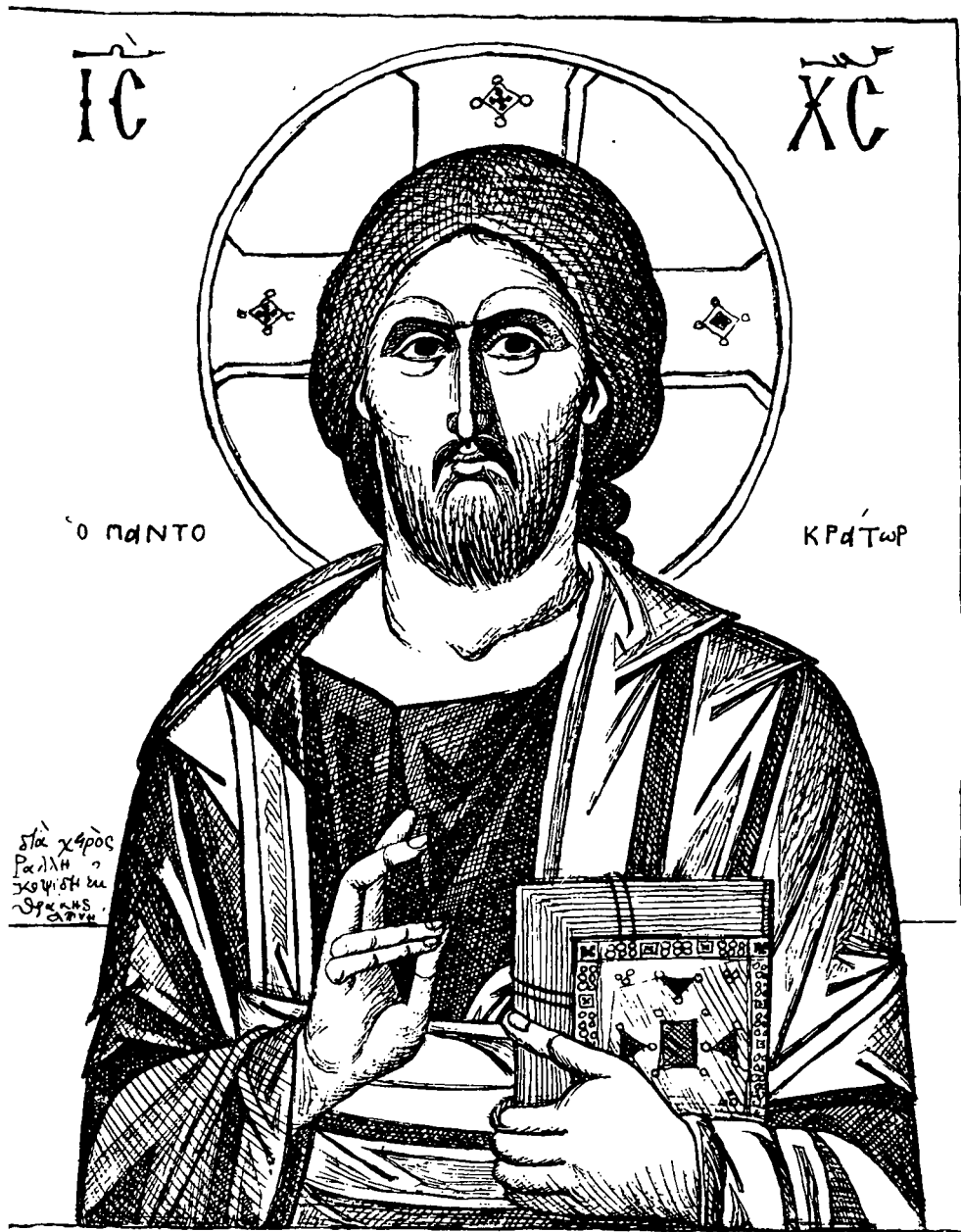
σεβέστατος τε καὶ εὐγενέστατος Κύριος Ἰωάννης Κανναῶς· οὐτινος φιλόθεος μὲν ἢ ψυχῇ, χριστομίμητος δὲ ὁ τρόπος· φιλόπτωχος ἢ προαίρεσις· ἐλευθέριος ἢ γνώμη· καὶ τὰ κατ' ἄμφω προτερήματα λαμπρὰ καὶ διάσημα. Εἶπεν ἄς τις μιᾷ τῇ αὐτοῦ ψυχῇ πάσας ὡς ἀπὸ συνθήματος ἐνοικήσῃ τὰς ἡθικάς ἀρετάς.

Οὗτος δὲ οὖν οὗτος ὁ ἐν ἀμίλλαις ἀγαθαῖς ἐνὶ μηδενὶ ἐξιστάμενος τῶν πρωτείων, ἀλλὰ πάντα λίθον κινῶν, τὸ τῆς παροιμίας, ὥστε μὴ κατόπιν τῶν ἄλλων ἀπολειφθῆναι, ὅση δὲ δύναμις, καὶ προτερεῖν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φιλονεικῶν, ὁ ἐν πᾶσι τοῖς τὸ κοινὸν ὠφελοῦσιν ἐνεργὸς καὶ δραστήριος, ὡς ἐρμαίῳ τινὶ πολυκερδεστάτῳ τῷ πράγματι περιτυχῶν, καὶ ζῆλον θερμότατον ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν πνέων, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τῆς ἀνωθεν χάριτος ἐμπνεόμενος, αὐθαιρέτως, αὐτοβουλῆτως ἐπὶ τὴν ἐγχείρησιν ἡυτομόλησεν· ἔδει γὰρ ἔδει τὸν ἡθικαῖς ἀρεταῖς καταγκλιζόμενον καὶ τὴν ἡθικὴν Βίβλον ἐξοικειοῦσθαι κατάλληλῃ. Καὶ δὴ, τοῦ προτέρου σκότους καὶ τῆς ὡς ὑπὸ μόδιον συγκαλύψεως ἐξαρπάσας τὸν παμφάεστατον τουτονὶ τῆς ἡθικῆς λύχνον, καὶ τὴν ὑψηλὴν ταύτην λυχνίαν, καὶ τὴν ὑπερτάτην σκοπιὰν τῆς τυπογραφίας ἰδίας δαπάναις μετεωρίσας, δαφνιλέστατον μὲν πᾶσι καὶ εὐδόριστον παρασκευάζει τὸ τοῦτο φῶς, γνῶριμον δὲ εἰς πᾶσαν, μικροῦ δεῖν, τὴν οἰκουμένην ἀποκαθίστησιν, ὅσην ὁ σωτήριος φθόγγος ἐπέδραμε· καὶ διὰ τούτου μὲν εἰς τὴν τῶν ἀρετῶν ἐργασίαν, δι' αὐτῶν δὲ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν διεγείρων τοὺς ἅπαντας, συνεργὸς τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης ἐν τῷ μέρει τούτῳ καθίσταται· Θεοῦ δὲ δόξῃ συντρέχειν δόξα ὁμολογουμένης ἐστὶν ὑπερένδοξος. Ὅρατε τὸ ὕψος τῆς τιμῆς ὅσον;

Τούτου τοιγαροῦν τοῦ ἀκριβεστάτου δορου τῶν ἀρετῶν, τοῦ τῆς ἀπαθείας διδασκαλείου, τοῦ γηραλέου τῶν σοφῶν Πατέρων φρονήματος, τῶν πρεσβυτικῶν συμβουλῶν τοῦ σεμνοῦ διγηγήματος, καὶ ἐνὶ λόγῳ, τοῦ τῶν ἡθικῶν ἀγαθῶν ἀπάντων ἀπαξοπλῶς ταμείου, ἀρτίως εἰς φῶς ἐξενηγεμένου, σιγάτωςαν Σύλωνες· ρεῖτωςαν Λυ-

κοῦργοι· ἐγκαλυπτέσθωσαν Σωκράται· κρυβήτωσαν Ἀριστοτέλεις καὶ Πλάτωνες, καὶ ὅσοι δὴ τινες ἄλλοι τῶν θύραθεν, ἢ νῦν, ἢ πρότερον περὶ ἡθικῶν ἀρετῶν συνεγράψαντο, ἅπαντες ὡς ἀπὸ συνθήματος τῶν πρεσβείων τῇ βίβλῳ παραχωρεῖσθωσαν· ὅτι τοῦ τῆς ἡθικῆς τέλους πόρρῳ που πλανηθέντες (φημι δὴ τοῦ ὄντος καλοῦ), οὐ τὸν Θεὸν καὶ μόνον ἀκρόατον ὄντα τῶν ἀγαθῶν, καὶ πρὸς δὴ ἀρετῇ πᾶσα ἰθυομένη μισθοῦ ἀξιοῦται, τῆς οἰκείας φιλοσοφίας ἔσχον συμπέρασμα, ἀλλὰ τὸ κατὰ φύσιν πρόσκαιρον ἀγαθόν· τοῦ δὲ τέλους ἀποτυχόντες, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἀρετάς ἀληθεῖς ἐκδιδάσκουσιν, εἴπερ ἀπὸ τοῦ τέλους κατ' αὐτοὺς πᾶσα ἐξίς εἰδοποιοεῖται.

Ἵμεῖς δ' ἅπαντες οἱ τῆς ἐπουρανίου καὶ ὀρθοδόξου κλήσεως μέτοχοι, ὅσοι πρὸς μόνον ὄρῶντες Θεόν, τὰς ὑμετέρας ψυχὰς παντοίοις εἶδεσι τῶν ἀρετῶν κοσμήσαι ἐθέλετε, καθάπερ χρυσᾶς κίονας τὰς ὑμετέρας ὑποστήσαντες χεῖρας, ὡς δρᾶγμα ἱερόν, τὸ τοῦ Νόμου φᾶναι, καὶ Ἀγίαν ἀγκάλην μετὰ πολλῆς θυμηδίας ἀγκαλισάμενοι ἐνστερνίσθητε, καὶ θαμνῶς αὐτὴν ἀναγινώσκοντες, καὶ τοὺς τῆς ὠφελείας καρποὺς ἀδροστάτους ἀποδρεπόμενοι, μὴ ἀποκάμητε, παρακαλῶ, τῷ Κυρίῳ πρεσβυόντες ὑπὲρ τοῦ διὰ δαπάνης φυτεύσαντος, καὶ μὴν καὶ τοῦ διὰ συνεργίας ποτίσαντος· οὕτω γὰρ ἂν καὶ εὐγνώμονα διάθεσιν ἐπιδειξήτε, ἵνα τοὺς Πατέρας τούτους ἀγαπῶντες, ὅτι καὶ «Κύριος προεῖλετο ἀγαπᾶν αὐτοὺς» καὶ τούτους ὁσημέραι ἐπερωτῶντες, ταῖς γηραλέαις καὶ θεοσόφοις αὐτῶν παραινέσεσιν, οἷόν τισι κανόνι τὰ κατὰ τὸν ὑμέτερον βίον ρυθμιζετε κατὰ τὴν κελεύουσαν ἐντολήν, «ἐπερώτησον τὸν Πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι» τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσι σοι· ρυθμιζόντες δὲ τῶν ἡθικῶν ἀρετῶν ἐργάται δειχθεῖτε· ἐργαζόμενοι δὲ ταύτας, δοξάζετε τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς σὺν τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ Υἱῷ, καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, τὸν ἕνα τῶν ἀπάντων Θεόν. Ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν!

Β μεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἔστε ζῶντες, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε, καγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱούς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.

(Β' Κορινθ. ΣΤ' 16—18).

Ἡ τῶν μετανοούντων δαφιλῆς ΕΥΕΡΓΕΤΙΣ

*Ὅτι οὐ δεῖ ἀπογνῶναι τινὰ ἑαυτὸν ποτε, κἂν πολλὰ
ἡμαρτεν, ἀλλὰ διὰ μετανοίας ἐλπίσαι τὴν σωτηρίαν*

*Κανεῖς ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζεται, ἔστω καὶ ἐὰν διέ-
πραξε πολλὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ νὰ ἐλπίζει, ὅτι
διὰ τῆς μετανοίας θὰ σωθῇ.*

Α'. Τοῦ Ἀγίου Παλλαδίου

ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ ἐν Λυκῷ, περὶ οὗ σαφέστερον καὶ
ἕτερον διαλαμβάνει κεφάλαιον, τὸ περὶ τοῦ φεύγειν τὰς τῶν γυναικῶν
ὁμιλίας, καὶ τοῦτο ἡμῖν διηγῆσατο.

1. Ἦν γάρ φησί τις νεανίας ἐν πόλει, πάμπολλα ἁμαρτήσας καὶ
χαλεπά, ὃς νεύματι Θεοῦ κατανυγεῖς ἐπὶ ταῖς πολλαῖς αὐτοῦ ἁμαρτίαις
καὶ τοὺς τάφους καταλαβὼν, καὶ ἐν ἐνὶ τούτων ἑαυτὸν κατακλείσας,
τὴν προτέραν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπωδύρετο, πρηγνὴς κείμενος καὶ στεναγμούς
συνεχεῖς κάτωθεν ἐκ βάθους καρδίας ἀναπεμπόμενος.

Ἐβδομάδος οὖν ἐπ' αὐτῷ παρελθούσης, ἐπέστησαν αὐτῷ νυκτὸς οἱ τὸ πρὶν
αὐτοῦ τὴν ζωὴν παραβιάψαντες δαίμονες κεκραγότες καὶ λέγοντες· ποῦ ὁ μιὰς
ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ταῖς λαγνείαις ἱκανῶς πορευθεὶς νῦν ἡμῖν ἄκαιρος σῶφρων ἐξαίφνης
καὶ καλὸς ἀνεφάνη· καὶ ὅτε οὐκέτι δύναται, τότε χριστιανὸς καὶ εὐτακτος εἶναι θού-
λεται· καὶ τί καλὸν ἔσσεσθαι ἑαυτῷ προσδοκᾷ ἐμφορηθεὶς τῶν ἡμετέρων κακῶν;

Οὐκ ἀναστήσῃ ταχὺ ἐκείθεν; οὐκ ἐπὶ τὰ συνήθη μεθ' ἡμῶν ἤξεις; μένουσι
σε πόρνοι καὶ κάπηλοι· οὐκ ἐλεύσει καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν σου ἀπολαύσεις; Πάσης σοι

τῆς ἄλλης ἐλπίδος κατασβεσθείσης, ἤξει σοι ταχεῖα ἡ κρίσις, οὕτω σεαυτὸν ἀναιροῦν-
τι· καὶ τί σπεύδεις πρὸς τιμωρίαν, ἄθλιε; τί δὲ φιλονικεῖς θάττον ἐπελθεῖν σοι τὴν
δίχην; ἀνομίαν ἠσκήσας πᾶσαν· πάντων ἡμῶν ὑπεύθυνος γέγονας καὶ δραπετεύειν
τολμᾷς; οὐκ ἀποκρίνη; οὐ συντάσση; οὐ συνεξελεύση;

Ὡς δὲ ἐκεῖνος τῷ πένθει προσκαρτερῶν οὐκ ἀπεκρίνατο, μηδὲ τὴν ἀκοήν
ὀπέχων, κἀκεῖνος ὥς μηδὲν ἀνύσαντες διαλαβόντες αὐτόν, ἤκιζον χαλεπῶς· καὶ ἅπαν
τὸ σῶμα αὐτοῦ ταῖς βασάνοις καταξάναντες ἡμιθανῆ καταλιπόντες, ὥχοντο· ὁ δὲ τῇ
ἀνεγδότη μετanoiα στένων πάλιν ἔμενεν ἀκίνητος.

Ἀναζητησάντων δὲ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ εὐρόντων καὶ τὴν αἰτίαν τῆς
συμφορᾶς μαθόντων καὶ οἵκαδε ἀπαγαγεῖν αὐτὸν ἀξιούντων, αὐτὸς οὐ κατεδέξατο.

Καὶ πάλιν τῇ ἐπελθούσῃ νυκτὶ ἐπελθόντες οἱ δαίμονες, χείρονας τῶν προ-
τέρων τὰς βασάνους αὐτῷ ἐπάγουσιν· ὥς δὲ πάλιν οἱ προσήκοντες προσελθόντες με-
ταστήσαι αὐτόν τοῦ τόπου οὐκ ἔπειθον, κρεῖττον εἶναι τεθνάναι λέγοντα ἢ τῇ πρώτῃ
ἄσωτίᾳ περιπεσεῖν, ἢ τρίτῃ νύξ ὑπὸ τῶν δαιμόνων παρὰ μικρὸν τοῦ ζῆν αὐτόν ἀπήλ-
λαξεν ἀνηλεῶς ταῖς βασάνοις αὐτῷ ἐπιπεσόντων.

Ὡς δὲ οὐκ εἶδον αὐτόν ἐνδιδόντα, ὑποχωροῦντες ἐκραύγαζον λέγοντες· ἐνί-
κησας, ἐνίκησας, ἐνίκησας· καὶ οὐκέτι αὐτῷ δεινόν τι συνήνητησεν, ἀλλὰ καθαρῶς
ἐνήσκησε ταῖς ἀρεταῖς ἕως τέλους ζωῆς αὐτοῦ τὸν τάφον οἰκήσας καὶ Θεῷ γενόμενος
τίμιος ἐν δυνάμεσι καὶ θαυμάτων ἐπιδείξεσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ἡμῶν Ἰωάννης, πού ἠσκήτευσεν εἰς ἓν ὄρος
πλησίον τῆς πόλεως Λυκῶ καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει λεπτομερέστερον
ἄλλο κεφάλαιον, διηγῆθῃ εἰς ἡμᾶς καὶ τοῦτο, περὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἀπο-
φεύγωμεν τὰς συναναστροφὰς μετὰ τῶν γυναικῶν.

1. Ἐξῆ — ἔλεγε — κάποτε εἰς τὴν πόλιν ἓνας νέος, ὁ ὁποῖος διέ-
πραξε πολλὰς καὶ φοβερὰς ἁμαρτίας. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ νέος ἠλέγχθη σφο-
δρῶς ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς του, διὰ τὰς πολλὰς ἁμαρτίας του, καὶ μὲ τὴν
βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μετενόησεν. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς μετanoiας ἦλθεν
εἰς τὴν περιοχὴν τῶν τάφων, ὅπου ἐγκατεστάθη εἰς ἓνα ἐξ αὐτῶν καὶ
ἐθρηνολογοῦσε τὴν προηγουμένην ζωὴν του, πεσμένος μὲ τὸ πρόσωπον
κατὰ γῆς καὶ συνεχῶς ἀναστενάζων ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας του.

Ἀφοῦ ἐπέρασε μία ἐβδομάς, εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς ἐπιμό-
νου καὶ σκληρᾶς μετanoiας, κατέφθασαν πλησίον του, ἐν καιρῷ νυκτός,
οἱ δαίμονες, πού ἔβλαψαν πρὶν τὴν ζωὴν του, φωνασκοῦντες καὶ κραυ-
γάζοντες: Ποῦ εἶναι ἐκεῖνος ὁ μιαιφάνης, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐπέρασε καλὰ - καλὰ
τὴν ζωὴν του μέσα εἰς ἀσελγείας καὶ ἀνηθικότητος ἔρχεται τώρα, ἔξα-
φνα, νὰ μᾶς κάνῃ τὸν καλὸν καὶ τὸν σώφρονα; Καὶ τώρα πλέον, πού δὲν
δύναται νὰ διασκεδάξῃ καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς ἡδονάς, θέλει νὰ γίνῃ
χριστιανὸς καὶ ἐνάρετος; Καὶ ποῖον καλὸν περιμένει εἰς τὴν ζωὴν του,
τώρα πού εἶναι γεμᾶτος μὲ τὰ ἰδικὰ μας κακὰ;

— Ἐ! σὺ, δὲν θὰ σηκωθῇς καμμιὰ φορὰ ἀπ' ἐκεῖ; Δὲν θὰ ἔλθῃς συν-
τροφιὰ μαζὶ μας, εἰς τοὺς συνηθισμένους τόπους τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς

ἀκολασίας; Σὲ περιμένουν πόρνοι καὶ οἰνοπῶλαι· δὲν θὰ ἔλθῃς λοιπὸν νὰ ἱκανοποιήσῃς τὰς ἐπιθυμίας σου; Μετὰ ἀπὸ τόσας ἁμαρτίας ποῦ διέπραξες μέχρι σήμερον, ἔχασες πλέον πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας καὶ τοιουτοτρόπως, ἄθλιε, βαδίζεις ὀλοταχῶς πρὸς τὴν τιμωρίαν σου, ἐὰν συνεχίσῃς νὰ θανατώνῃς τὸν ἑαυτὸν σου. Διὰ τί εἶσαι πεισματάρης καὶ ἐπισπεύδεις τὴν κατάδικήν σου; Ὁ, τι παρανομία ὑπῆρχε τὴν διέπραξες· κατέστης συνυπεύθυνος μὲ ἡμᾶς εἰς ὅλα τὰ ἐγκλήματα καὶ τώρα τολμᾷς νὰ φεύγῃς ἀπὸ τὴν συντροφιά μας; Δὲν ἀποκρίνεσαι; Δὲν συμφωνεῖς μὲ τὰς προτάσεις μας; Δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃς αὐτὸν τὸν τόπον νὰ ἔλθῃς μαζί μας;

Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἐπέμενεν εἰς τὸ πένθος τῆς μετανοίας καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ μὴ ἀκούῃ τὰς προτροπὰς τῶν δαιμόνων, δὲν ἀπῆντησε καθόλου· τότε οἱ δαίμονες, βλέποντες, ὅτι δὲν ἐπέτυχον τίποτε μὲ τοὺς λόγους, τὸν ἔπιασαν, τὸν ἔδειραν σκληρότατα καὶ ἀφοῦ τὸν κατεπλήγωσαν, ἔφυγον ἐγκαταλείψαντες αὐτὸν μισοπεθαμένον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ νέος παρέμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀναστενάζων καὶ ἐπιμένων εἰς τὴν ἀνένδοτον μετάνοιαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸν ἀνεζήτησαν οἱ συγγενεῖς του, οἱ ὅποιοι ἐπὶ τέλους τὸν ἀνεύρον· ἀφοῦ δὲ ἔμαθον τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς, δηλαδὴ τὴν θρᾷσιν ἐπίθεσιν τῶν δαιμόνων, ἐπέμεναν νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὸ σπῖτι των· αὐτὸς ὅμως δὲν ἐδέχετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν τόπον τῆς μετανοίας του.

Τὴν ἐπομένην νύκτα τοῦ ἐπετέθησαν καὶ πάλιν οἱ δαίμονες καὶ τὸν ἐβασάνισαν ἀκόμη περισσότερον. Οἱ συγγενεῖς του τὸν ἐπεσκέφθησαν διὰ δευτέραν φορὰν, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν πείσουν νὰ ἀφήσῃ τὸν τόπον τῆς τιμωρίας του καὶ νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ. Εἰς τὰς σχετικὰς προτροπὰς των ἀπαντοῦσε μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν.

— Μὴ μὲ πιέζετε· προτιμῶ νὰ πεθάνω, παρὰ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν προηγουμένην ἄσωτον ζωὴν μου.

Τὴν τρίτην νύκτα παρ' ὀλίγον νὰ ἀπέθνησκεν ἀπὸ τὰ σκληρὰ βασανιστήρια τῶν δαιμόνων, ποῦ τοῦ ἐπετέθησαν δριμύτεροι ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν.

Ἀφοῦ πλέον εἶδον οἱ δαίμονες, ὅτι τίποτε δὲν ἐπιτυγχάνουν καὶ μὲ τὰς ἀπειλὰς καὶ μὲ τὰ βασανιστήρια, διότι ὁ νέος μὲ κανένα φόβητρον δὲν ἤλλασσε γνώμην, ἀπεχώρησαν καὶ τὸν ἐγκατέλειψαν.

Φεύγοντες ἀπὸ κοντὰ του ἐκραύγαζον μὲ μανίαν.

— Μᾶς ἐνίκησες· μᾶς ἐνίκησες· μᾶς ἐνίκησες!

Ἐκτοτε τίποτε κακὸν δὲν συνέβη εἰς τὸν νέον, ἀλλὰ ἐπραγματοποίησε μὲ καθαρὰν συνείδησιν ὅλας τὰς ἀρετάς· μέχρι τέλους δὲ τῆς ζωῆς του παρέμεινεν εἰς τὸν τάφον, τὸν ὅποιον ἐχρησιμοποίησεν ὡς ἀσκητήριον καὶ ἐτιμῆθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μὲ χαρίσματα θαυματουργίας.

Β' Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι τὰς ἀμελεῖς καὶ ραθυμούς ψυχὰς, καὶ ὑποναρκώσας εἰς τὴν τοῦ καλοῦ προκοπὴν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἀπόγνωσιν εὐχερεῖς, ἐπαινεῖν δεῖ καὶ ἂν μικρόν τι καλὸν ἐνδείξονται καὶ θαυμάζειν καὶ μεγαλύνειν

αὐτό· τὰ δὲ σφοδρὰ καὶ μέγιστα πλημμελήματα ἐλάχιστα καὶ οὐδαμινὰ ἀποκαλεῖν· ὁ γὰρ διάβολος βουλόμενος πάντα διαστρέφειν εἰς τὴν ἡμῶν ἀπώλειαν, ἐν μὲν τοῖς σπουδαίοις καὶ ἀσκητικοῖς κρύπτειν πειράται τὰ ἁμαρτήματα, καὶ εἰς λήθην τούτων ἄγειν αὐτούς, ἵνα τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῖς ἐμποιήσῃ· ἐπὶ δὲ τῶν νεηλύδων καὶ ἀκροπαγῶν ψυχῶν, μετὰ προσθήκης τὰ ἁμαρτήματα πρὸ ὀφθαλμῶν τίθῃσι, τὴν ἀπόγνωσιν αὐταῖς μνηστεύομενος.

Τὰς οὖν οὕτω σαλευομένας ψυχάς, παραμυθητέον οὕτως· ὑπομιμνήσκειν δεῖ αὐτάς τῆς ἀνεικάστου τοῦ Θεοῦ συμπαθείας καὶ ἀγαθότητος· καὶ ὅτι πολυέλεός ἐστιν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ εὖσπλαγχνος καὶ μακρόθυμος καὶ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων.

Παράγειν τε αὐταῖς μαρτυρίας ἐκ τῶν θείων γραφῶν, τὴν ἀνεξιχνίαστον αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἁμαρτήσαντας καὶ μετανοοῦντας δηλοῦσας συμπάθειαν· καὶ λέγειν· ὅτι Παὰβ πόρνη ἦν, ἀλλ' ἐσώθη διὰ πίστεως· Παῦλος διώκτης ἦν· ἀλλὰ σκευὸς ἐκλογῆς γέγονε· καὶ ὁ ληστής ἐσύλα καὶ ἐφόνευεν· ἀλλ' ἐνὶ λόγῳ, τὴν θύραν πρῶτος τοῦ Παραδείσου ἀνέψξεν· ἔτι τὸν Ματθαῖον καὶ τὸν τελώνην καὶ τὸν ἄσωτον, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις καταλέγειν· καὶ διὰ τούτων ἀνακαλεῖσθαι ταύτας τῆς ἀπογνώσεως.

Τὰς δὲ τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀλίσκομένας ψυχάς θεραπεύειν ἐκ τῶν μειζόνων παραδειγμάτων· καὶ γὰρ καὶ τῶν γενητόνων οἱ ἄριστοι, ἐπειδὴν μὲν φυτὸν θραχὺ καὶ ἀσθενὲς θεάσωνται, ποτίζουσι δαψιλῶς, καὶ ἐπιμελείας πολλῆς ἀξιοῦσι, πρὸς τὸ αὐξηθῆναι καὶ στερεωθῆναι· ἐπὶ δὲ ἐν φυτῷ πρόωρον ἐλάστην θεάσωνται, περιτέμνουσι τὰ περιττά, ἵνα μὴ ταχὺ ξηρανθῶσι· καὶ ἱατρῶν δὲ παῖδες, τινὰς μὲν τῶν ἄρρώστων τρέφουσι δαψιλῶς καὶ πρὸς περίπατον προτρέπονται, ἐτέρους δὲ αἰτίᾳ ἐπὶ πολὺ δεσμήσαντες, ἀπρόττους φυλάττουσιν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ἔλεγε· πρέπει νὰ ἐπαινώμεν τὰς ἀμειλῆς καὶ ὀκνηρὰς ψυχάς, τὰς ψυχὰς ποὺ εὐκόλως ἐξαντλοῦνται εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ καλοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ τὰς ψυχὰς ποὺ εὐκόλως ἀπογοητεύονται καὶ περιπίπτουν εἰς ἀπόγνωσιν· αὐτάς μάλιστα τὰς ψυχὰς καὶ τὸ παραμικρότερον καλὸν ἐὰν παρουσιάσουν πρέπει νὰ τὸ μεγαλοποιῶμεν καὶ νὰ τὸ θαυμάζωμεν δίδοντες θάρρος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ καλοῦ· ἀπ' ἐναντίας, τὰ σοβαρὰ καὶ μεγάλα σφάλματά των νὰ τὰ χαρακτηρίζωμεν, ἐνώπιόν των, ὡς ἐλάχιστα καὶ ἀνάξια λόγου· διότι ὁ διάβολος, ποὺ θέλει ὅλα νὰ τὰ διαστρέφῃ, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ψυχικὴν μας ἀπώλειαν, καταφεύγει εἰς τὴν ἐξῆς πανουργίαν. Εἰς μὲν τοὺς σπουδαίους καὶ ἀσκητικούς ἀνδρας προσπαθεῖ νὰ ἀποκρύψῃ τὰ ἁμαρτήματά των καὶ νὰ τοὺς κἀνῇ νὰ τὰ λησμονοῦν, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπερηφάνειαν· ἀντιθέτως εἰς τοὺς νεοφερμένους, τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει ἀκόμη στερεωθῇ καλὰ εἰς τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν, ἐμφανίζει συνεχῶς τὰ ἁμαρτήματά των ἐνώπιόν των, καὶ τὰ ἐξογκώνει μάλιστα, διὰ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς ἀπόγνωσιν (ὥστε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἀσκητικὴν των προσπάθειαν).

Δι' αὐτὸ λοιπόν, αὐτάς τὰς ἀμφιταλαντευομένας ἀκόμη ψυχὰς πρέ-

πει μετὰ στοργῆς νὰ παρηγορῶμεν καὶ νὰ ὑπενθυμίζωμεν εἰς αὐτὰς συνεχῶς τὴν ἀνεξάντλητον συμπάθειαν καὶ καλωσύνην τοῦ Θεοῦ. Μεταξὺ ἄλλων, ἐπίσης, νὰ τονίζωμεν, ὅτι ὁ Κύριός μας εἶναι εὐσπλαγχνος καὶ μακρόθυμος καὶ ὅτι ἀνακαλεῖ τὰς δικαίας ἀποφάσεις του ἐναντίον τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον βεβαίως καὶ οὗτοι μετανοήσουν.

Διὰ νὰ καθιστῶμεν μάλιστα πειστικὴν τὴν διδασκαλίαν ἡμῶν αὐτήν, γὰ φέρωμεν καὶ παραδείγματα ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, πού νὰ φανερώουν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν μας τὴν ἀνεξιχνίαστον συμπάθειαν τοῦ Κυρίου εἰς ἐκείνους πού ἡμάρτησαν καὶ μετενόησαν. Ἐπὶ παραδείγματι νὰ λέγωμεν, ὅτι ἡ Ραὰβ ὑπῆρξε πόρνη,* ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεώς της ἐσώθη· ὁ Παῦλος ἦτο διώκτης, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς μετανοίας ἀνεδείχθη σκεὺς ἐκλογῆς· καὶ ὁ ληστής, πού συνεσταυρώθη μὲ τὸν Χριστὸν ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶν, καὶ ἐλήστευε καὶ ἐφόνευε· μὲ ἓνα ὅμως λόγον μετανοίας, τὸ «μνήστητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ Βασιλείᾳ Σου», ἤνοιξε πρῶτος τὴν θύραν τοῦ παραδείσου· ἀκόμη νὰ ἀναφέρωμεν τὴν περίπτωσιν τοῦ Ματθαίου, πού ἐκλήθη εἰς τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ἂν καὶ προηγουμένως ἦτο τελώνης, νὰ διηγούμεθα τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ Ἀσώτου Τίου· ἐν γένει δὲ νὰ ἐξιστορῶμεν ὅλας τὰς σχετικὰς ἱστορίας, πού τονίζουν τὴν ἀξίαν τῆς μετανοίας καὶ ἐξαίρουν τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν μετανοοῦντα.

Ἀντιθέτως τὰς ψυχὰς, πού κυριεύονται ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, πρέπει νὰ διορθώνωμεν, διὰ τῆς ἐξιστορήσεως παραδειγμάτων μεγαλυτέρων, ὥστε νὰ δίδωμεν εἰς αὐτὰς θάρρος καὶ νὰ μὴ κατακυριεύονται ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν· ἃς παραδειγματισθῶμεν ἀπὸ τὸ ἔργον τῶν ἀρίστων κηπουρῶν, οἱ ὅποιοι ὅταν ἰδοῦν, ὅτι ἓνα φυτὸν εἶναι μικρόσωμον καὶ ἀσθενικὸν τὸ ποτίζουσιν ἀφθόνως καὶ τὸ φροντίζουν πάρα πολύ, διὰ νὰ μεγαλώσῃ καὶ νὰ στερεωθῇ· ἀντιθέτως, ὅταν ἰδοῦν εἰς ἓνα φυτὸν μίαν πρόωρον ἀνάπτυξιν τῶν κλάδων, ἀμέσως κλαδεύουν τὰ ἄχρηστα κλαδιὰ, διὰ νὰ μὴ ξηρανθῇ γρήγορα. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἱατροὶ ἄλλους μὲν ἐκ τῶν ἀρρώστων διατρέφουσιν πλουσίως καὶ τοὺς προτρέπουν νὰ κάνουν περίπατον, ἐνῷ εἰς ἄλλους ἐπιβάλλουν αὐστηράν δίαιταν καὶ τοὺς ὑποχρεώνουν νὰ παραμένουν ἀκίνητοι.

Γ' Τοῦ Ἀγίου Παλλαδίου

ΕΜΑΘΟΝ περὶ Μωϋσέως τοῦ αἰθίοπος, ὃς ἦν ὀνομαστότατος ἐν τοῖς κατὰ σκῆτιν πατράσιν, ὅτι πρὸ τοῦ γενέσθαι Μοναχός, οἰκέτης ὑπῆρχε πολιτευομένου τινός· καὶ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ δυστροπίαν, καὶ τὸ τοῦ ἥθους μαιφόνον καὶ ἄγριον,

*Γυνὴ πόρνη ἐκ τῆς πόλεως Ἰεριχοῦς, ἣ ὁποία ἐδοθήθησε τοὺς Ἰσραηλίτας κατασκόπους τοὺς ἀποσταλέντας ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ διὰ νὰ κατασκοπεύσουν τὴν γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ ὁ λαὸς (Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ Β', 1 - 21, ΣΤ', 17 - 25).

ἔρριψεν αὐτὸν ὁ ἴδιος δεσπότης· ὁ δὲ ἀπελθὼν, γέγονε ληστής· καὶ διὰ τὸ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὑπερβολικόν, γέγονεν ἀφηγούμενος τῶν ἄλλων ληστῶν.

Φέρεται δὲ καὶ τοῦτο ἐν τοῖς ληστρικοῖς ἔργοις αὐτοῦ· ὅτι ποιμένι τινὶ ἐμνησικάκησε διὰ τὸ ἐμποδισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ διὰ τῶν τῆς ποιμένης κυνῶν εἰς τινα ληστείαν ἀπιῶν ἐν νυκτί· ὃν τινα ποιμένα καὶ ζητῶν ἀποκτείνει, ἐπιμελῶς ἡρεῦνα ποῦ μετὰ τῶν προβάτων διάγει.

Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτὸν πέραν εἶναι τοῦ Νείλου, πλημμυροῦντος τότε τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ρεύματος ἐπὶ ἐν σημείον πλατυνομένου, ὁ Μωϋσῆς ἐκδύς τὸν χιτωνίσκον ἐν ἐνεδεδυτο, καὶ ἐπιθείς τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, καὶ τὴν μάχαιραν δακῶν· ἐν τῷ στόματι, ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν· καὶ κολυμβήσας, διεπέρασεν· ὁ δὲ ποιμὴν ἰδὼν αὐτὸν μήκοθεν διακολυμβῶντα ὥχeto φεύγων καὶ κατέκρυψεν ἑαυτόν.

Ὁ δὲ Μωϋσῆς ἀποτυχὼν τοῦ ποιμένος, τὴν μανίαν αὐτοῦ εἰς τὸ ποιμνιον ἔτρεψε· καὶ σφάξας τέσσαρας κριοὺς τοὺς τῶν ἄλλων κρεῖττονας, καὶ ὥς ἐν σειρᾷ δῆσας, τὸν Νεῖλον αὐθις κολυμβῶν διεπέρασε· καὶ ἔλθων εἰς τι προαύλιον, ἀπέδειρε τοὺς κριοὺς· καὶ πῦρ ἀνάψας, καὶ φαγὼν τὰ κάλλιστα τῶν κρεῶν, εἰς οἶόν τε διαπωλήσας τὰ κώδια, καὶ πυὼν σαῖτην ὥς ἰταλικῶν δεκαοκτώ, πεντήκοντα σημεῖα ἀπῆλθεν ὅπου τὸ ληστήριον εἶχεν.

Οὗτος ὁψέποτε ἔκ τινος περιστάσεως κατανυγείς, καὶ τοῦ προτέρου καταγνοὺς θίου, προσῆλθε τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ· καὶ λαθὼν ἐν σκῆτι κελλίον, ἄκραν ἄσκησιν ἐπεδείξατο.

Λέγεται δὲ ὅτι κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ ἀποταγῆς, ἡνίκα τὸ κελλίον ἔλαβεν, ἐπῆλθον αὐτῷ ληστὰι τέσσαρες, ἀγνοήσαντες ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐστὶν οὗτος· οὓς συλλαβὼν ἐκείνος, καὶ δῆσας, ἐπιθείς τοῖς ἰδίους ὤμοις οἷα σάκκον πλήρη ἀχύρου, ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀδελφῶν εἰπὼν· ἐπειδὴ οὐκέτι μοι ἔξεστιν ἀδικεῖν οὐδένα, εὗρον δὲ αὐτοὺς ἐπελθόντας μοι, τί κελεύετε περὶ τούτων; οὓς οἱ ἀδελφοὶ λύσαντες, ἀπέλυσαν.

Οἱ δὲ γνωρίσαντες τὸν Μωϋσέα, καὶ ἰδόντες αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν οὐκέτι οὐδὲ αὐτοὶ εἰς τὸν πρότερον βίον ἐπανελθεῖν ἠθουλήθησαν· ἀλλ' ἀποταξάμενοι κακεῖνοι τῷ τοῦ Μωϋσέως ὑποδείγματι, γεγόνاسι Μοναχοὶ δοκιμῶτατοι.

Ὁ δὲ Μωϋσῆς τοιαύτην ἄσκησιν ἐπεδείξατο, περὶ ἧς καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράφη· καὶ οὕτω πρὸς τοὺς δαίμονας ἐπολέμησε πᾶσαν μετελθὼν πολιτείαν σκληραγωγίας, ὥστε αὐτὸν καὶ τοῖς μεγάλαις καὶ ἄκροις τῶν Πατέρων συναριθμηθῆναι, γενέσθαι τε πρεσβύτερον, καὶ μεγίστης χαρίσισαι τοῦ πνεύματος διαλάμπαντα, οὕτω τελευτήσαι, καταλιπόντα καὶ μαθητὰς ἐδομοήκοντα.

Ἐ ρ η ν ε ι α·

ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ διηγήσεις ἔμαθα τὰ ἐξῆς διὰ τὸν Μωϋσῆν τὸν αἰθίοπα, ὁ ὁποῖος ἦτο πασίγνωστος μεταξὺ τῶν πατέρων τῆς σκῆτης. Οὗτος λοιπόν, πρὶν γίνῃ Μοναχός, ἦτο ὑπηρέτης ἐνὸς ἐλευθέρου πολίτου· ὁ κύριός του ὅμως τὸν ἐξεδιώξεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν, διότι ἦτο πολὺ δύστροπος καὶ οἱ τρόποι του ἦσαν ἐγκληματικοὶ καὶ ἄγριοι. Ὁ Μωϋσῆς, ὅταν ἐξεδιώχθη, ἔγινε ληστής· λόγῳ δὲ τῆς ἐξαιρετικῆς του δυνάμεως ἔγινεν ἀρχηγὸς τῶν ἄλλων ληστῶν.

Μεταξὺ δὲ τῶν κατορθωμάτων του, ὡς ληστοῦ, ἀναφέρεται καὶ τὸ κατωτέρω περιστατικόν, πού φανερώνει τὴν σκληρότητά του: Κάποτε ἔβαλεν εἰς τὸ μυαλό του νὰ ἐκδικηθῇ κάποιον βοσκόν, ἐπειδὴ ἓνα βράδυ τὸν ἐμπόδισαν τὰ τσοπανόσκυλά του νὰ πραγματοποιήσῃ μίαν ληστείαν, πού ἐσχεδίαζε· πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐρευνοῦσε μετὰ προσοχῆς τὴν περιοχὴν νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν βοσκόν μετ' τὸ κοπάδι του, διὰ νὰ τὸν σκοτώσῃ.

Μόλις ἐπληροφορήθη, ὅτι εὐρίσκεται πέρα ἀπὸ τὸν Νεῖλον, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ ἐκεῖ, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἐγκληματικὸν σχέδιόν του· κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ ἔτους ὁ ποταμὸς εἶχε πλημμυρίσει καὶ τὸ ρεῦμα του εἰς ἓνα σημεῖον εἶχεν ἀπλώσει. Τότε ὁ Μωϋσῆς ἔβγαλε τὸν κοντὸν χιτῶνα του, πού ἔτυχε τότε νὰ φορῇ, καὶ τὸν ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι του, συνεκράτησε μὲ τὰ δόντια του τὸ μαχαίρι καὶ ἔτσι φοβερὸς καὶ τρομερὸς ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμόν, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην κολυμβῶν. Ὅταν τὸν εἶδεν ἀπὸ μακριὰ ὁ βοσκὸς νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος του κολυμβῶντας, ἔφυγε τρέχων καὶ ἐκρύφθη εἰς ἀσφαλὲς μέρος.

Τοιοιουτρόπως ἀπέτυχεν ὁ Μωϋσῆς νὰ συλλάβῃ τὸν βοσκόν καὶ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ, ὅπως ἐσχεδίαζε· τότε στρέφει ὅλην του τὴν μανίαν εἰς τὸ κοπάδι. Ὡς δὲ νὰ εἶχεν εἰς τὰ χέρια του τὸν βοσκόν ἔπιασε τὰ τέσσαρα καλλίτερα κριάρια ἀπὸ τὸ κοπάδι, τὰ ἔδесεν εἰς τὴν σειρὰν καὶ ξαναπέρασε πάλιν τὸν Νεῖλον κολυμβῶντας. Μετὰ ἦλθεν εἰς ἓνα πλάτωμα, ἔγδαρε τὰ κριάρια καὶ ἤναψε φωτιά, ὅπου ἔψησε τὰ καλλίτερα κρέατα ἀπὸ τὰ σφακτὰ· συγχρόνως ἀντήλλαξε τὰ δέρματα μὲ ὠραῖο κρασί ἀπὸ τὴν Σαῖδα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἤπιε μέχρι δεκαοκτὼ ἰταλικά.* Ὅταν πλέον ἐχόρτασεν ἀπὸ τὸ φαγοπότι ἐκείνο καὶ ἱκανοποίησε τὴν ἐκδικητικὴν του μανίαν, ἀνεχώρησε διὰ τὸ λημέρι του, τὸ ὁποῖον ἀπεῖχε περὶ τὰ πεντήκοντα σημεία.**

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ φοβερὸς καὶ δυνατὸς ληστής, μετὰ ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, καὶ ἔξ ἀφορμῆς ἑνὸς τυχαίου περιστατικοῦ, ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Θείας Χάριτος, ἐδοκίμασε τὸ σωτήριον αἶσθημα τῆς κατανύξεως καὶ μετενόησε διὰ τὴν προηγουμένην ζωὴν του. Τόσον μάλιστα θαυθεῖα καὶ ἐλικρινῆς ὑπῆρξεν ἡ μετάνοιά του, ὥστε ἡσπάσθη τὸν μοναχικὸν βίον, προσῆλθεν εἰς τὴν σκήτην, ἐγκατεστάθη εἰς ἓνα κελλίον καὶ ἐπεδόθη εἰς σκληροτάτην καὶ αὐστηρὰν ἀσκησιν.

Λέγεται μάλιστα, ὅτι εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μοναχικοῦ του βίου, ὅταν ἔλαβε τὸ κελλίον, τοῦ ἐπετέθησαν τέσσαρες λησταί, μὴ γνωρίζοντες προφανῶς, ὅτι αὐτὸς ὁ καλόγηρος, πού ἀπεφάσισαν νὰ ληστεύσουν, εἶναι ὁ Μωϋσῆς. Τί συνέβη λοιπὸν κατὰ τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν τῆς ληστείας τοῦ πρώην ληστοῦ; Ὁ Μωϋσῆς τοὺς συνέλαβεν ἀμέσως μὲ καταπληκτικὴν

* Ὁ σαῖτης ἦτο οἶνος παραγόμενος εἰς τὴν πόλιν Σαῖν ἢ Σαῖδα τῆς Αἰγύπτου, τὰ δὲ ἰταλικά πιθανῶς ἦσαν νομίσματα ἢ μέτρα θάρους.

**Σημεῖον ἐνταῦθα σημαίνει ἀπόστασιν ἐπὶ ὁδοῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας, ὑπάρχον σημάδια, διὰ νὰ διακρίνεται αὐτὴ ἀπὸ τοὺς ὁδοιπόρους.

εὐκολίαν, τοὺς ἔδεσε καὶ τοὺς ἔβαλεν εἰς τὸν ὄμον του, μὲ τόσῃν εὐκολίαν, ὥς νὰ ἐσθήκωνεν ἓνα σακκὶ ἄχυρα· ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἀδελφούς:

—Ἐπειδὴ δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἀδικῶ κανένα, τί μὲ προστάζετε νὰ τοὺς κάνω αὐτοὺς ἐδῶ, οἱ ὅποιοι μοῦ ἐπετέθησαν, διὰ νὰ μὲ ληστεύουν;

Οἱ ἀδελφοὶ τῆς σκήτης κατάπληκτοι ἔλυσαν τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς ἄφησαν νὰ φύγουν ἐλεύθεροι.

Τότε οἱ λησταὶ ἐκεῖνοι ἀνεγνώρισαν τὸν Μωϋσέα· βλέποντες δὲ καὶ τὴν μετάνοιάν του οὔτε καὶ αὐτοὶ ἠθέλησαν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸν προηγούμενον ληστρικὸν βίον των, ἀλλ' ἐγκαταλείψαντες καὶ ἐκεῖνοι, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μωϋσέως, τὴν ζωὴν τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς ἀδικίας, ἔγιναν Μοναχοὶ καὶ διεκρίθησαν εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἐναρέτου ζωῆς.

Ὁ Μωϋσῆς, μετὰ ταῦτα, ἐπέδειξε τόσον τελείαν ἀσκησιν, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα βιβλία ἔγραψαν. Μὲ τόσῃν δὲ ἐπιμονῇ ἐπολέμησε πρὸς τοὺς δαίμονας καὶ διεκρίθη εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀσκητικῆς σκληραγωγίας, ὥστε συντόμως κατετάχθη μὲ τοὺς μεγάλους καὶ τελείους πατέρας, ἔχειροτονήθη πρεσβύτερος καὶ ἐπλουτίσθη μὲ τὰ μεγαλύτερα χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐγκατέλειψε καὶ ἐβδομήκοντα μαθητάς.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΘΗ ὁ Ἀββᾶς Μὴς ὑπὸ στρατευομένου, εἰ ἄρα δέχεται μετάνοιαν ὁ Θεός· ὁ δὲ μετὰ τὸ κατηχησάι αὐτὸν ἐν πολλοῖς λόγοις, ἔφη· εἰπέ μοι, ἀγαπητέ· ἂν σχισθῇ σου τὸ χλαμύδιον, βάλλεις αὐτὸ ἔξω; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος οὐ, ἀλλὰ ράπτω αὐτό, καὶ χρῶμαι πάλιν αὐτῷ· ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ οὖν σὺ τοῦ ἱματίου σου φεῖδεις, ὁ Θεὸς τοῦ ἰδίου πλάσματος οὐ φείσεται;

2. Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· ἐποίησα ἀμαρτίαν μεγάλην, καὶ θέλω μετανῆσαι τρία ἔτη· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· πολὺ ἐστίν· οἱ δὲ παρόντες εἶπον· ἔως τεσσαράκοντα ἡμερῶν; καὶ πάλιν εἶπε· πολὺ ἐστίν· ἐγὼ γὰρ λέγω, ὅτι ἂν ἐξ ὅλης καρδίας μετανόηση ἄνθρωπος, καὶ μὴ προσθήσῃ ἔτι ποιεῖν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας δέχεται αὐτὸν ὁ Θεός.

3. Ἐτερος πάλιν αὐτὸν ἠρώτησε λέγων· ἂν προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, καὶ ἐπιστρέψῃ, συγχωρεῖ αὐτῷ ὁ Θεός; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ὁ ἐντειλάμενος Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις τοῦτο ποιεῖν, οὐχὶ μάλλον αὐτὸς ποιήσει; ἐνετείλατο γὰρ τῷ Πέτρῳ ἀφιέναι τοῖς πταίσασιν καὶ μετανοοῦσιν, ἕως ἐβδομηκοντάκις ἑπτὰ.

4. Ἄλλος πάλιν ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· τί ἐστὶν ἡ μετάνοια τῆς ἀμαρτίας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· τὸ μὴ τοῦ λοιποῦ ποιῆσαι αὐτήν· διὰ τοῦτο γὰρ ἐκλήθησαν ἁμῶν οἱ δίκαιοι, ὅτι κατέλιπον τὰς ἀμαρτίας καὶ δίκαιοι ἐγένοντο.

5. Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισῶν λέγων· τί ποιήσω, Ἀββᾶ, ὅτι πέπτωκα; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἀνάστα πάλιν· ἔφη ὁ ἀδελφός· ἀνέστην καὶ πάλιν πέ-

πτωκα· ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀνάστα πάλιν καὶ πάλιν· καὶ ὁ ἀδελφὸς εἶπεν· ἕως πότε· ὁ δὲ γέρων· ἕως ἂν καταληφθῇς εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ πτώματι· ἐν ᾧ γὰρ εὐρίσκεται ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ καὶ πορεύεται.

6. Ἀδελφὸς τις ἐκάθητο εἰς κελλὶον τῆς Αἰγύπτου, ἐν πολλῇ ταπεινώσει διάγων· ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ἀδελφὴ πορνεύουσα ἐν τῇ πόλει καὶ πολλαῖς ψυχαῖς προξενούσα ἀπώλειαν· πολλάκις οὖν παρενοχλήσαντες οἱ γέροντες, τέλος ἡδυνήθησαν τὸν ἀδελφὸν πείσαι κατανῆσαι πρὸς αὐτήν, εἰπὼς νουθετήσας καταργήσαι τὴν ἁμαρτίαν τὴν δι' αὐτῆς γινομένην.

Ὡς δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ἰδὼν τις τῶν γνωρίμων, προσδραμὼν ἀπήγγειλε τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ λέγων· ἰδοὺ ὁ ἀδελφός σου ἐπὶ τὴν θύραν· ἡ δὲ συνενεχθεῖσα τοῖς σπλάγχχνοις, καταλείψασα τοὺς ἑραστάς, οἷς διηκόνει, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐξεπήδησε· καὶ πειρωμένη αὕτη περιπλέκεσθαι αὐτῷ, λέγει ὁ ἀδελφός· γηνοῖά μου ἀδελφή· φέισαι τῆς ψυχῆς σου, ὅτι διὰ σοῦ πολλοὶ ἀπόλλυνται καὶ πῶς δυνήσῃ ὑπενεγκεῖν τὴν αἰωνίαν καὶ πικρὰν θάσανον;

Ἡ δὲ σύντρομος γενομένη, λέγει αὐτῷ· οἶδας ὅτι ἔστι μοι σωτηρία ἀπὸ τοῦ νῦν· ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ἔὰν θέλῃς, ἔστι σωτηρία· ἡ δὲ, ρίψασα αὐτὴν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ, παρεκάλει αὐτόν, ἵνα λάβῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον μετ' αὐτοῦ· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θές τὸ ἱμάτιόν σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου καὶ ἀκολουθεῖ μοι· ἡ δὲ ἔφη· ἄγωμεν· συμφέρει γάρ μοι ἀσχημονεῖν γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς ἀνομίας.

Ὡς δὲ ἐπορεύοντο, ἐνουθέτει αὐτὴν ὁ ἀδελφός πρὸς μετάνοιαν· ἰδὼν δὲ τινὰς ἐρχομένους εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν, λέγει αὐτῇ· ἐπειδὴ οὐ πάντες ἴσασιν ὅτι ἀδελφὴ μου εἶ, ὑποχώρησον μικρὸν τῆς ὁδοῦ, ἕως οὗ παρέλθωσιν οἱ ἐρχόμενοι· ἡ δὲ ἐξένευσε.

Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει αὐτῇ· ἀπέλθωμεν τὴν ὁδὸν ἡμῶν, ἀδελφή· ἡ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἐκνεύσας δὲ πρὸς αὐτήν, εὐρίσκει αὐτὴν νεκράν· θεωρεῖ δὲ καὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτῆς ἡμαγμένα· ἦν γὰρ ἀνυπόδετος· ὥς δὲ ἀπήγγειλε τοῖς γέρονσιν ὁ ἀδελφός τὸ συμβάν, ἀντέβαλλον εἰς ἀλλήλους· ἀπεκαλύφθη δὲ ἐνὶ τῶν γερόντων περὶ αὐτῆς, ὅτι ἐπειδὴ οὐδενὸς ὁλως ἐμερίμνησε σαρκικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδίου σώματος κατεφρόνησε, μὴ στενάξασα ἐν τῇ τοσαύτῃ πληγῇ, διὰ τοῦτο προσεδεξάμην αὐτῆς τὴν μετάνοιαν.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Μιῶς· Πάτερ μου, δέχεται ἄραγε ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ; Ὁ Γέρων, ἀφοῦ τὸν συνεβούλευσε διὰ πολλῶν διδακτικῶν λόγων, τὸν ἐρωτᾷ εἰς μίαν στιγμήν·

— Εἰπέ μου, ἀγαπητέ, ἐὰν σχισθῇ τὸ στρατιωτικόν σου χιτῶνιον τὸ πετᾶς;

— Ὅχι, ἀπλήντησεν ὁ στρατιωτικός· τὸ ράπτω καὶ τὸ χρησιμοποιοῦ ἐκ νέου πάλιν.

Τότε καὶ ὁ Ἀββᾶς Μιῶς προσέθεσε στοχαστικά·

— Ἐὰν λοιπὸν σὺ λυπάσαι τὸ ἱμάτιόν σου, δὲν θὰ λυπηθῇ καὶ ὁ Θεὸς τὸ ἰδικόν του πλάσμα;

2. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα·

— Πάτερ μου, διέπραξα μεγάλην ἁμαρτίαν· εἶναι ἄρκετὰ πρὸς με-
τάνοιαν τρία ἔτη;

Ὁ Γέρων ἀπήντησε:

— Εἶναι πολὺ τὸ διάστημα αὐτό.

Οἱ παρευρισκόμενοι, μὲ κάποιαν περιέργειαν, ἠρώτησαν:

— Μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν εἶναι ἄρκετὸν διάστημα μετανοίας;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τῶν παρόντων ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Καὶ πάλιν πολὺ εἶναι· ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μετανοήσῃ μὲ ὅλην τοὺς τὴν καρδίαν καὶ δὲν ἐπαναλάβῃ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τρεῖς μόνον ἡμέρας δέχεται ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν του καὶ τὸν συγ-
χωρεῖ.

3. Ἐνας ἄλλος πάλιν ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Ἐὰν ἓνας ἄνθρωπος περιπέσῃ εἰς κάποιο παράπτωμα καὶ με-
τανοήσῃ, τὸν συγχωρεῖ ὁ Θεός; Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀπήντησε στοχα-
στικώτατα: Αὐτὸς ποὺ ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐντολὴν νὰ συγχω-
ροῦν, πολὺ περισσότερον ὁ ἴδιος δὲν θὰ τὸ ἐκτελέσῃ; Εἶναι γνωστὸν ὅτι
ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον νὰ συγχωρῇ τοὺς πταίσαν-
τας καὶ μετανοήσαντας ἕως ἐβδομήντα φορὲς ἐπτά.

4. Καὶ ἓνας τρίτος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Πάτερ μου, τί εἶναι μετάνοια ἐκ τῆς ἁμαρτίας; Ὁ Γέρων ἀπήν-
τησεν εἰς τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀδελφοῦ:

— Μετάνοια σημαίνει τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ ἐπαναλάβῃς
τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν· δι' αὐτὸν δὲ ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ οἱ δίκαιοι ὠνο-
μάσθησαν ἄμωμοι, διότι ἄφησαν τὰς ἁμαρτίας καὶ ἀνεδείχθησαν δίκαιοι.

5. Κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισῶην:

— Συμβούλευσέ με, Πάτερ μου, διότι περιέπεσα εἰς ἁμαρτίαν· τί
νὰ κάνω;

Ὁ Γέρων τοῦ λέγει:

— Νὰ σηκωθῇς καὶ πάλιν ἀπὸ τὴν πτώσιν.

Μὲ πικρίαν ὁ ἁμαρτήσας ἀδελφὸς προσέθεσεν:

— Ἀχ! Πάτερ μου, ἐσηκώθηκα καὶ πάλιν περιέπεσα εἰς τὴν ἰδίαν
ἁμαρτίαν.

Ὁ Γέρων, χωρὶς νὰ τὸν ἀπογοητεύσῃ, τοῦ ἀπαντᾷ:

— Νὰ σηκωθῇς καὶ πάλιν πολλὰς φορὰς.

Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου μὲ κάποιαν μελαγχολίαν.

— Μέχρι πότε, Πάτερ μου, ἡμπορεῖ νὰ γίνεταί αὐτό;

Ὁ Γέρων τότε, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ θάρρος, εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν:

— Ἔως ὅτου σὲ εὕρῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς σου, εἴτε εἰς τὴν ἐπαινε-
τὴν προσπάθειαν τῆς ἀνορθώσεως, εἴτε εἰς τὴν πτώσιν τῆς ἁμαρτίας· διότι
ὅπου θὰ εὕρεθῇ ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ ἐπιγείου
βίου του, εἰς τὸ ἀγαθὸν ἢ εἰς τὸ κακόν, ἐκεῖ καὶ θὰ κριθῇ, πορευόμενος
ἢ εἰς τὴν τιμωρίαν, ἢ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν.

6. Ἐνας ἀδελφὸς παρέμεινεν εἰς ἓνα κελλίον τῆς Αἰγύπτου καὶ

διήρχετο τὴν ζωὴν του ἀσκητεύων μετὰ πάσης ταπεινώσεως. Αὐτὸς ὁ Μοναχὸς εἶχε μίαν ἀδελφήν, ἡ ὁποία ἔμενεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἦτο πόρνη καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ πολλοί, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, νὰ χάνουν τὴν ψυχὴν των. Πολλὰς φορὰς λοιπὸν οἱ Γέροντες προέτρεπαν τὸν ἀδελφὸν νὰ μεταβῇ πρὸς συνάντησιν τῆς ἀμαρτωλῆς ἀδελφῆς· κάποτε, τέλος πάντων, τὸν ἔπεισαν νὰ μεταβῇ, μήπως καὶ αἱ ἀδελφικαὶ νοουθεσίαι φέρουν τὸ ποθοῦμενὸν ἀποτέλεσμα καὶ παύσῃ ἡ ἀμαρτία, ἡ ὁποία διεπράττετο δι' αὐτῆς.

Μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον πού ἔμενεν ἡ ἀμαρτωλή, τὸν εἶδε κάποιος γνωστὸς καὶ τρέχων τὴν ἐπληροφόρησε λέγων· ὁ ἀδελφός σου σὲ ἀναζητεῖ κάτω εἰς τὴν θύραν. Ἡ ἀδελφὴ ἀμέσως, ὡς ἤκουσε τὴν εἰδησιν, συνεκινήθη, ἐγκαταλείπει τοὺς φίλους τῆς ἀμαρτίας καί, ἔτσι ὅπως ἦτο, τρέχει νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδελφὸν τῆς, χωρὶς μάλιστα νὰ προλάβῃ νὰ ρίξῃ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς τὸ κάλυμμα. Ὅταν τὰ δύο ἀδελφία συνηγήθησαν καὶ ἐνῶ ἡ ἀδελφὴ, ἀπὸ χαρὰν, προσεπάθει νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν ἀδελφόν τῆς, τῆς λέγει οὗτος.

— Ἀδελφὴ μου γνησίᾳ, λυτήσου τὴν ψυχὴν σου καὶ σκέψου πῶς θὰ ὑποφέρῃς τὰ πικρὰ καὶ ἀτελεύτητα βασανιστήρια τῆς Κολάσεως, διότι ὄχι μόνον σύ, ἀλλὰ καὶ πολλοί, ἐξ αἰτίας σου, χάνουν τὴν ψυχὴν των.

Ἡ ἀμαρτωλὴ ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰς εἰλικρινεῖς αὐτὰς συστάσεις τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, κατετρόμαξεν ἀπὸ αὐτὰς καὶ μὲ πραγματικὴν μετάνοιαν λέγει εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς.

— Εἴσαι βέβαιος ὅτι μπορῶ τώρα νὰ σωθῶ;

— Ἐὰν θέλῃς, ὑπάρχει σωτηρία, ἀπήντησε μετὰ βεβαιότητος ὁ καλὸς ἀδελφός.

Τότε ἐκείνη, μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ τὸν παρεκάλει ἐπιμόνως νὰ τὴν πάρῃ μαζί του εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ σωθῇ.

Ὁ ἀδελφός, συγκινημένος καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον αὐτὴν μεταστροφὴν, τῆς λέγει:

— Ρίψε εἰς τὸ κεφάλι σου τὸ κάλυμμα καὶ ἀκολούθησέ με.

Ἐκείνη ὅμως εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς:

— Ἐλα, ἔλα νὰ φύγωμεν γρήγορα· εἶναι προτιμότερον δι' ἐμὲ καὶ μὲ συμφέρει περισσότερον ψυχικῶς νὰ διαπράξω αὐτὴν τὴν ἀσχημίαν, βαδίζουσα ἀκάλυπτος εἰς τοὺς δρόμους, παρὰ νὰ εἰσέλθω ἐκ νέου εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς ἀμαρτίας.

Ἐπροχωροῦσαν λοιπὸν πρὸς τὴν ἔρημον καὶ ὁ ἀδελφός τὴν ἐνουθετοῦσε στοργικὰ καὶ τῆς ὑπεδείκνυε τοὺς καρπὸς τῆς μετανοίας· ἐκείνη ἤκουε μὲ σιωπηλὴν προσοχήν, ἐνῶ ἡ Θεία Χάρις κατέκτα σιγὰ - σιγὰ τὴν ψυχὴν τῆς μετανοοῦσης ἀμαρτωλῆς.

Εἰς μίαν στιγμὴν τῆς ὁδοιπορίας βλέπουν, ἀπὸ τὸ ἀντίθετον σημείον, νὰ ἔρχονται ὁδοιπόροι πρὸς αὐτούς. Τότε ὁ ἀδελφός, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, λέγει πρὸς τὴν ἀδελφήν του.

— Ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουν ὅλοι, ὅτι εἴσαι ἀδελφὴ μου, διὰ νὰ μὴν

τοὺς σκανδαλίσωμεν, ἀπομακρύσου λιγάκι ἀπὸ τὸν δρόμον, διὰ νὰ προσπεράσουν αὐτοὶ ποὺ ἔρχονται.

Ἡ ἀδελφὴ μετὰ προθυμίας ἀπεμακρύνθη.

Ὅταν ἐπροσπέρασαν οἱ διαβάται, ὁ ἀδελφὸς ἐφώνησε πρὸς τὴν ἀδελφήν:

— Ἐλα, ἀδελφή, νὰ συνεχίσωμεν τὸν δρόμον μας.

Πλὴν ὅμως δὲν ἔλαβε καμμίαν ἀπάντησιν. Περιέργως τότε ἐκοίταξε πρὸς τὸ μέρος, ποὺ ὑπέθετε, ὅτι θὰ εὕρισκετο καὶ κατάπληκτος βλέπει, ὅτι ἦτο νεκρά. Παρατηρεῖ συγχρόνως καὶ τὰ πόδια της, ὅτι ἦσαν καταματωμένα ἀπὸ τὴν πορείαν, διότι ἦτο ἀνυπόδητος.

Ὁ ἀδελφὸς ἀνέφερε τὸ περιστατικὸν εἰς τοὺς Γέροντας. Ἐκεῖνοι, συζητοῦντες ἐπὶ τοῦ θέματος, διεφώνουν καὶ ἄλλοι μὲν ἰσχυρίζοντο ὅτι ἐσώθη, ἐνῶ ἄλλοι ἐπέμενον, ὅτι ἀπωλέσθη ψυχικῶς.

Τέλος, μετὰ προσευχὴν, ἓνας ἐκ τῶν Γερόντων, ὅστις, φαίνεται θὰ ἦτο ὁ πλέον ἐνάρετος καὶ διορατικὸς, ἐδέχθη τὴν ἐξῆς ἀποκάλυψιν ἐκ Θεοῦ: « Ἡ ἀμαρτωλὸς αὕτη ἐσώθη, διότι μόλις ἡ Θεία Χάρις, διὰ τῶν νουθεσιῶν τοῦ ἀδελφοῦ της, συνεκίνησε τὴν καρδίαν της, μετενόησε καὶ δὲν ἐφρόντισε διὰ τίποτε τὸ ὑλικόν· ἀπ' ἐναντίας κατεφρόνησε καὶ τὸ ἴδιον της τὸ σῶμα καὶ δὲν ἐγόγγυσε διὰ τὸν κόπον καὶ τὰς πληγὰς τῆς ὁδοιπορίας. Διὰ τοῦτο ἐδέχθη τὴν μετάνοιάν της ».

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἀμφιλοχείου περὶ τοῦ μὴ ἀπογινώσκειν

ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΙΣ ἡττηθεὶς ὑπὸ τῆς πορνείας, καθ' ἡμέραν ἠδύρσκετο τὴν ἀμαρτίαν ἐπιτελῶν· καθ' ἐκάστην δὲ δάκρυσι καὶ προσευχαῖς ἐξίλεοτο τὸν δεσπότην τὸν ἴδιον· οὕτω δὲ ποιῶν (καὶ) δελεαζόμενος τῇ κακίᾳ συνθηεῖα, τὴν ἀμαρτίαν ἐπετέλει.

Ἐπειτα πάλιν μετὰ τὸ τελέσαι τὴν ἀμαρτίαν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπῆρχετο· καὶ βλέπων τὸν τίμιον καὶ σεβάσιμον χαρακτῆρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔρριπτεν ἑαυτὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ πικρῶν δακρῶν λέγων· ἐλέησόν με, Κύριε, καὶ ἄρον ἀπ' ἐμοῦ τὸν δόλιον πειρασμὸν τοῦτον, ὅτι ὑπωπιάζει με δεινῶς, καὶ τιτρώσκει με τῇ πικρίᾳ τῶν ἡδονῶν· οὐ γὰρ ἔχω πρόσωπον, δέσποτα, ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸν χαρακτῆρα τὸν ἁγίόν σου, καὶ τὴν ὑπερήλιον τοῦ προσώπου σου θεάν, ὅπως ἡ καρδία μου ἡδυνθεῖσα εὐφρανθήσεται.

Ταῦτα λέγων καὶ ἐξερχόμενος τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὸν δόρυβρον ἔπιπτεν· ἀλλ' ὅμως οὔτε πάλιν ἀπεγίνωσκε τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀνθυποστρέφων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ παρόμοια ἐπεφώνει πρὸς τὸν φιλάνθρωπον λέγων Κύριον καὶ Θεόν· σέ, Κύριε, ἐγγυητὴν τίθημι ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅτι οὐκέτι ποιῶ τὴν ἀμαρτίαν ταύτην· μόνον ἀγαθὴ συγχώρησόν μοι ἅπερ ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τῆς δευρο σοι ἤμαρτον.

Ἦνίκα δὲ τὰς φοβεράς ταύτας εἶχε ποιῆσαι συνθήκας, πάλιν εἰς τὴν πονηρὰν αὐτοῦ ἀμαρτίαν εὕρισκετο· καὶ ἦν ἰδεῖν τις τὴν γλυκυτάτην τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν καὶ ἄπειρον ἀγαθότητα ἀνεχομένην καθ' ἐκάστην, καὶ ὑπομένουσαν τὴν ἀδιόρθωτον καὶ πονηρὰν παράδασιν καὶ ἀγνωμοσύνην τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀπὸ πλήθους

ἐλέους ζητοῦσαν αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἀμεταστρεπτὴν ἐπιστροφὴν· οὐ γὰρ χρόνον τοῦτο ἐποίησεν, ἢ δύο ἢ τρεῖς, ἀλλ' ἐπὶ δέκα ἔτεσι, καὶ ἐπέκεινα.

Ὅρατε, ἀδελφοί, τὴν ἀμετρον ἀνοχήν καὶ τὴν ἀπείρον φιланθρωπίαν τοῦ δεσπότου; πῶς ἐκάστοτε μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ὑπομένων τὰ χαλεπὰ ἡμῶν ἀνομήματα καὶ ἀμαρτήματα; ἐκείνο γάρ ἐστι φρίξαι τε καὶ θαυμάσαι εἰς τοὺς πλουσίους οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ· ὅτι συντασσόμενος καὶ συντιθέμενος τοῦ μὴ ποιῆσαι ἄλλοτε τὴν ἀμαρτίαν, εὗρίσκετο ψεύστης.

Ἐν μᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν, ὡς ταῦτα ἐπράττετο, τὴν ἀμαρτίαν ἐργασάμενος τοῦ ἀδελφοῦ, ἔρχεται δρομαίως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, θρηγῶν καὶ στένων καὶ ὀλοφυρόμενος, καὶ διάζων τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου συμπαθεῖν αὐτῷ ἐκφυγεῖν τοῦ βορβόρου τῆς ἀσωτίας. Καὶ δὴ ὡς παρεκάλει τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, ἰδὼν ὁ ἀρχέκακος καὶ φθορεὺς τῶν ψυχῶν ἡμῶν διάβολος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλ' ἀπερ αὐτὸς διὰ τῆς ἀμαρτίας συνέρραπτεν, ὁ ἀδελφὸς διὰ τῆς μετανοίας παρέλυσεν, ἀναισχυντήσας, φαίνεται αὐτῷ ὀφθαλμοφανῶς, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀτενίζων καὶ κράζων πρὸς τὸν σεβάσμιον χαρακτήρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ οὕτω φήσας· τί ἔμοι καὶ σοὶ Ἰησοῦ Χριστέ; ἡ συμπάθειά σου ἡ ἀπειρος νικᾷ καὶ ἐδαφίζει με, διὰ τὸ δέχεσθαι σε τοῦτον τὸν πόρνον, τὸν ἄσωτον, ὅστις ψεύδεται σε καθ' ἡμέραν, καταφρονῶν τοῦ κράτους σου· διατί οὖν οὐ καίεις αὐτόν, ἀλλὰ μακροθυμεῖς καὶ ἀνέχῃ; σὺ γὰρ μέλλεις κρίνειν τοὺς μοιχοὺς, τοὺς πόρνους καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεῦσαι.

Ὅντως οὐκ εἰ δίκαιος κριτής, ἀλλ' ὅπου δόξει τὸ κράτος σου, παρακρίνει καὶ παραβλέπει· καὶ διὰ μικράν παράθεσιν τῆς ἐπάρσεως, ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν κάτω ἀπέρριψας· καὶ οὗτος ψεύστης ὢν, καὶ πόρνος καὶ ἄσωτος, ἐπειδὴ κείμενος πρὸ προσώπου σου, γαληνῶς αὐτῷ καὶ τὴν εὐμένειάν σου χαρίζῃ· τί οὖν καλοῦσί σε κριτὴν δικαιοτάτον; ὡς ὁρῶ γάρ, ὅτι καὶ σὺ πρόσωπα δέχῃ ἀπὸ πολλῆς ἀγαθότητος, καὶ τὸ δίκαιον παραβλέπεις· ἔλεγε δὲ ταῦτα ὁ διάβολος ἀπὸ πολλῆς πικρίας δριμυστόμενος καὶ φλόγα ἐσβολωμένην ἐκφέρων ἐκ τῶν μυκτῆρων αὐτοῦ.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ διάβολος, εἰσήγησε· καὶ εὐθὺς γίνεται φωνή τις ὡς ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγουσα· ὦ δράκον παμπόνηρε καὶ ὀλέθριε· οὐκ ἐκορέσθης τῇ πονηρᾷ σου γνώμῃ, ὅτι τὸν κόσμον κατέπιες; ἀλλὰ καὶ τὸν προσελθόντα τῷ ἀφάτῳ ἔλεει τῆς εὐσπλαγχνίας μου, σπεύδεις ἀρπάσαι αὐτόν καὶ καταπιεῖν; ἔχεις πταίσματα τοσαῦτα, ἵνα ἀντισταθμίσῃς ὀξέως πρὸς τὸ τίμιον Αἷμα, ὅπερ ἐπὶ Σταυροῦ ἐξέχεα ὑπὲρ αὐτοῦ; ἰδοὺ ἡ σφαγὴ μου καὶ ὁ θάνατος συνεπάθησαν αὐτοῦ τὰς ἀνομίας.

Καὶ σὺ μέν, ὅτε εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἔρχεται, οὐκ ἀποδιώκεις αὐτόν, ἀλλὰ δέχῃ μετὰ χαρᾶς καὶ οὐκ ἀποστρέφῃ, οὔτε ἐμποδίζεις, ἐλπίζων αὐτόν κερδῆσαι· καὶ ἐγὼ ὁ τοιοῦτος ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος, ὁ κελεύσας τῷ κορυφαίῳ μου Ἀποστόλῳ Πέτρῳ συγχωρεῖν ἕως ἐβδομηκοντάκις ἑπτὰ τῷ ἁμαρτάνοντι καθ' ἡμέραν, ἄρα οὐκ ἐλεήσω αὐτόν; ναί, καὶ γὰρ ἐπειδὴ προστρέχει μοι, οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἕως ἂν κληρονομήσω αὐτόν· διὰ γὰρ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐγὼ ἐσταυρώθην καὶ τὰς ἀχράντους μου παλάμας δι' αὐτοὺς ἐξεπέτασα, ἵνα ὁ βουλούμενος σωθῆναι καταφεύγῃ καὶ σώζηται· οὐδένα γὰρ ἀποστρέφομαι, οὔτε ἐκδιώκω, κἂν μυριάκις τῆς ἡμέρας πταίσῃ, καὶ μυριάκις ἔλθῃ πρὸς με, οὐ μὴ ἐξέλθῃ λυπούμενος· καὶ γὰρ οὐκ ἤλθοι καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

Ὡς δὲ ἐγένετο αὕτη ἡ φωνή, ἴστατο ὁ διάβολος τρέμων, καὶ ἀποδράσαι μὴ δυνάμενος· καὶ πάλιν γίνεται φωνὴ λέγουσα· ἀκουσον ἀπατεῶν περὶ ὧν λέγεις, ὅτι ἄδικός εἰμι· ἐγὼ γὰρ εἰς πάντας δίκαιός εἰμι· ὃ γὰρ εὗρω τινά, ἐν τούτῳ κρίνω· ἰδοὺ οὖν τοῦτον εὗρον τέως ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐπιστροφῇ πρὸ ποδῶν μου κείμενον καὶ νικητὴν σου φαινόμενον· λήψομαι οὖν αὐτόν καὶ σώσω τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥς μὴ ἀπογνώσαντα τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ· σὺ δὲ θέασαι τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ διαπρίσθητι ἀπὸ τοῦ φθόνου σου, καὶ καταισχύνητι.

Κείμενος οὖν ὁ ἀδελφός ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ὀδυρόμενος, παρέδωκε τὸ πνεῦμα· καὶ εὐθέως ὀργὴ μεγάλη ὥς πῦρ παραγενομένη, ἐπέπεσε τῷ σατανᾷ, καὶ κατήσθιεν αὐτόν· ἐντεῦθεν οὖν μάθωμεν, ἀδελφοί, τὴν ἄμετρον τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ φιλανθρωπίαν καὶ οἷον καλὸν ἔχομεν δεσπότην· καὶ μηδέποτε ἀπογνώσωμεν ἢ ἀμελήσωμεν τῆς ἰδίας σωτηρίας.

2. Ἄλλος τις πάλιν μετανοήσας, ἠσύχασε· συνέβη δὲ αὐτόν ἐπὶ πέτραν εὐθέως πεσόντα, πληγῆναι τὸν πόδα· καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τοσοῦτον ἐκχυθῆναι αἷμα, ὥστε καὶ ὀλιγοψυχήσαντα αὐτόν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν· ἔρχονται οὖν οἱ δαίμονες θέλοντες λαβεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· καὶ λέγουσιν αὐτοῖς οἱ Ἄγγελοι· προσέχετε τῇ πέτρᾳ καὶ θεωρήσατε αὐτοῦ τὸ αἷμα ὃ ἐξέχεε διὰ Κύριον· καὶ τοῦτο εἰπόντων τῶν Ἀγγέλων, ἡλευθερώθη ἡ ψυχὴ.

3. Ἀδελφῷ τινι πεσόντι εἰς ἁμαρτίαν, ἐφάνη ὁ σατανᾶς καὶ λέγει· οὐκ εἶ χριστιανός· ὁ δὲ ἀδελφός ἀπεκρίθη αὐτῷ· εἴ τις ἐγὼ εἰμί, τέως προάγω σου· ὁ δὲ σατανᾶς πάλιν ἔφη· λέγω σοι, εἰς κόλασιν ὑπάγεις· καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· οὐκ εἶ σὺ ὁ κριτὴς μου, οὐδὲ ὁ Θεός μου· καὶ μηδὲν ἀνύσας ὁ σατανᾶς ἀνεχώρησεν· ὁ δὲ ἀδελφός μετενόησε τῷ Θεῷ γνησίως· καὶ δόκιμος γέγονεν.

4. Ἀδελφός ὑπὸ λύπης κρατούμενος, ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω; ὅτι οἱ λογισμοὶ ὑποτίθενται μοι λέγοντες, ὅτι ἀκαίρως ἀπετάξω· οὐ δύνασαι σωθῆναι· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· κἂν μὴ δυνάμεθα εἰσελθεῖν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, συμφέρει ἵνα τὰ κῶλα ἡμῶν πέσῃ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ὑποστρέψαι εἰς Αἴγυπτον.

5. Ἄλλος ἀδελφός τὸν αὐτὸν ἠρώτησε λέγων· πάτερ· τί αἰνίττεται ὁ Προφήτης λέγων· οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ Θεῷ αὐτοῦ; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· τοὺς τῆς ἀπογνώσεως λογισμοὺς αἰνίττεται, τοὺς τῷ ἁμαρτήσαντι ἐκ δαιμόνων ὑποδαλομένους καὶ λέγοντας· τοῦ λοιποῦ οὐκ ἔστι σοι σωτηρία ἐν τῷ Θεῷ, καὶ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν αὐτὸν κατακρημνίσαι ἐπιχειροῦντας· οὗς δεῖ ἀναπαλαίειν λέγοντας· Κύριος καταφυγὴ μου, ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.

6. Διηγῆσάτ' οἱ τῶν Πατέρων, ὅτι ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπῆρχεν ἀσκητήριον παρθένων· μία δὲ ἐξ αὐτῶν κατ' ἐνέργειαν τοῦ κοινοῦ ἔχθρου, ἐξεληθοῦσα ἐκ τοῦ μοναστηρίου, ἔπεσεν εἰς πορνείαν· καὶ ἔμεινεν οὕτω πορνεύουσα χρόνον ἱκανόν· εἶτα τῇ συνεργείᾳ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ μεταμεληθεῖσα, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κοινόδιον αὐτῆς· καὶ πεσοῦσα πρὸ τοῦ πυλῶνος, ἐτελεύτησεν.

Ἀπεκαλύφθη δὲ τινι τῶν ἁγίων ὁ θάνατος αὐτῆς· καὶ εἶδε τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους ἐλθόντας παραλαβεῖν τὴν ψυχὴν αὐτῆς, καὶ δαίμονας παρεπομένους αὐτοῖς· καὶ διαλόγου γενομένου μεταξὺ αὐτῶν, οἱ μὲν ἅγιοι Ἄγγελοι ἔλεγον, ὅτι ἐν μετανοίᾳ ᾤλθεν· οἱ δὲ δαίμονες ἀντέλεγον, ὅτι ἡμῖν δουλεύει τοσοῦτον χρόνον, καὶ ἡμῶν

ἔστιν, ἅμα δὲ οὐδὲ ἔφθασεν εἰσελθεῖν εἰς τὸ κοινόδιον· καὶ πῶς λέγετε ὅτι μετενόησεν;

Εἶπον δὲ οἱ Ἀγγελοι· ὅτι ἅψ' ὅτου εἶδεν ὁ Θεὸς τὴν πρόθεσιν αὐτῆς εἰς τοῦτο κλίνασαν, προσεδέξατο αὐτῆς τὴν μετάνοιαν· καὶ τῆς μετανοίας αὕτη ἦν κυρία, διὰ τοῦ σκοποῦ οὗ προέθετο· τῆς δὲ ζωῆς, ὁ πάντων δεσπότης· ἐν τούτοις οὖν κατατασχυνθέντες οἱ δαίμονες, ὑπεχώρησαν· ὁ δὲ τὴν ἀποκάλυψιν ἑωρακώς, τοῖς παροῦσι ταύτην διηγῆσατο.

7. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Ἀλώνιος· ὅτι ἂν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πρῶτ' ἕως ὅψ' ἔρχεται εἰς μέτρον θεῖον.

8. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀδδᾶν Μωϋσὴν λέγων· ὅτι ἰδοὺ ἄνθρωπος δέρει τὸν δοῦλον αὐτοῦ δι' ἁμαρτίαν ἣν ἔπραξε· τί ἔρει ὁ δοῦλος; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἂν ἔσθι δοῦλος καλός, ἔρει· ἐλέησόν με, ἡμάρτηκα· ἔφη ὁ ἀδελφός· οὐδὲν ἄλλο λέγει; καὶ ὁ γέρων· οὐδέν· ἅψ' οὗ γὰρ τὴν μέμψιν ἐπιτίθ' ἔφ' ἑαυτῷ καὶ εἶπη ἡμάρτηκα, εὐθέως σπλαγχνίζεται ἐπ' αὐτῷ ὁ Κύριος αὐτοῦ.

9. Ἀδελφός εἶπε τῷ Ἀδδᾶ Ποιμένι· ἂν παραπέσω ἐν οἰκτρῷ παραπτώματι, κατεσθίει με ὁ λογισμὸς μου, καὶ κατηγορεῖ, διατὶ παρέπεσα· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἂν ἡ ὥρα περιπέσῃ ἄνθρωπος σφάλματι, εἶπη ἡμάρτον, πάραυτα πέπαυται.

10. Τινὸς νεωτέρας ὀνόματι Ταῖσιας, ἐτελεύτησαν οἱ γονεῖς, καὶ ὑπελείφθη ὀρφανή· ἣ δὲ τὸν οἶκον αὐτῆς ποιήσασα ξενοδοχεῖον λόγῳ τῶν Πατέρων τῆς σκήτεως, ἔμεινεν ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν ὑποδεχομένη τούτους καὶ θεραπεύουσα· εἶτα ὡς ἀνῆλθωσεν αἱ εἶχεν, ἤρξατο ὑστερεῖσθαι· κολληθέντες δὲ αὐτῇ διάστροφοι ἄνθρωποι, μετέστησαν αὐτὴν τοῦ ἀγαθοῦ σκοποῦ· καὶ λοιπὸν διῆγε κακῶς, ὥς τε καταντῆσαι αὐτὴν καὶ εἰς τὸ πορνεῖον.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ Πατέρες, μεγάλως ἐλυπήθησαν· καὶ προσκαλεσάμενοι τὸν Ἀδδᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, λέγουσιν αὐτῷ· ἠκούσαμεν περὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς δε, ὅτι διάγει κακῶς· καὶ αὕτη ὅτε ἠδύνατο τὴν ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς ἐνεδείξατο, καὶ νῦν ἡμεῖς βοηθήσωμεν αὐτῇ ὡς δυνάμεθα· σκύλλητι οὖν πρὸς αὐτήν, καὶ κατὰ τὴν σοφίαν ἣν ἔδωκέ σοι ὁ Θεός, τὰ κατ' αὐτὴν οἰκονόμησον.

Ἦλθεν οὖν ὁ γέρων πρὸς αὐτήν, καὶ λέγει τῇ γραφίδι τῇ θυρωρῷ· μῆνυσόν με πρὸς τὴν κυρίαν σου· ἣ δὲ ἀπεπέμψατο αὐτὸν εἰποῦσα· ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς κατεφάγετε τὰ ἑαυτῆς, καὶ ἔδε πτωχή ἐστί· καὶ λέγει ὁ γέρων· εἰπέ αὐτῇ, πάνυ γὰρ ἔχω αὐτὴν ὠφελῆσαι· ἀνελθοῦσα οὖν ἡ γραῦς, εἶπεν αὐτῇ περὶ τοῦ γέροντος· καὶ ἀκούσασα, ἔφη ἡ νεωτέρα· οὗτοι οἱ Μοναχοὶ αἰεὶ διακινουσι παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, καὶ εὐρίσκουσι μαργαρίτας· κοσμήσασα οὖν ἑαυτὴν ἐκαθέσθη εἰς τὴν κλίνην, καὶ λέγει τῇ θυρωρῷ· ἀνένεγκε αὐτὸν πρὸς με.

Εἰσελθὼν οὖν ὁ Ἀδδᾶς Ἰωάννης ἐκαθέσθη ἐγγὺς αὐτῆς· καὶ προσχὼν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, λέγει αὐτῇ· τί κατέγνωνς τοῦ Ἰησοῦ ὅτι εἰς τοῦτο ἤλθες; ἣ δὲ ἀκούσασα, ἀπεπάγη δλῆ· ὁ δὲ γέρων κλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἤρξατο κλαίνειν σφοδρῶς· ἐκείνη δὲ λέγει αὐτῷ· Ἀδδᾶ, τί κλαίεις; ὁ δὲ ἀνανεύσας, πάλιν ἔκλινεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε· ὀλέπω ὅτι ὁ σατανᾶς παίζει εἰς τὴν ὄψιν σου, καὶ οὐ μὴ κλαύσω; ἔφη αὐτῷ ἡ κόρη· ἐνι μετάνοια, Ἀδδᾶ; ὁ δὲ γέρων εἶπε· ναί· κἀκείνη πάλιν· λάβε με ὅπου θέλεις· ὁ δὲ εἶπεν· ἄγωμεν· ἣ δὲ εὐθέως ἀνέστη ἀκολουθεῖν αὐτῷ.

Προσχὼν δὲ ὁ γέρων ὅτι οὐδὲν διετάξατο περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς ἐθαύμασεν·

ὥς οὖν ἤγγισαν εἰς τὴν ἔρημον, ἐσπέρας αὐτοὺς κατέλαβε· καὶ ποιήσας ὁ γέρων αὐτῇ μικρὸν προσκεφάλαιον καὶ σφραγισάμενος, λέγει αὐτῇ· καθεύδησον ἐνταῦθα· ποιήσας δὲ καὶ ἑαυτῷ ἀπὸ μικροῦ διαστήματος καὶ πληρώσας τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, ἀνεκλίθη καὶ αὐτός· περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον διυπνισθεὶς, βλέπει ὁδὸν τινα φωτεινὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἕως αὐτῆς ἐστηριγμένην, καὶ εἶδε τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναφέροντας τὴν ψυχὴν αὐτῆς.

Ἀναστὰς οὖν ἀπῆλθε πρὸς αὐτὴν καὶ ἔνυξεν αὐτὴν τῷ ποδί· ὥς δὲ ἔγνω ὅτι νεκρὰ ἦν, ἔρριψεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον δεόμενος τοῦ Θεοῦ· καὶ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης, ὅτι ἡ μία ὥρα τῆς μετανοίας αὐτῆς προσεδέχθη ὑπὲρ τὴν μετάνοιαν πολλῶν ἐγχερονιζόντων καὶ μὴ ἐνδεικνυμένων τὸ θερμὸν τῆς μετανοίας.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφὸς νικηθεὶς ἀπὸ τὸ πάθος τῆς πορνείας ἐπετέλει καθημερινὰ τὴν ἁμαρτίαν. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ὁμως, μὲ δάκρυα καὶ προσευχάς, προσέπιπτεν εἰς τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον καὶ ἐλάμβανε παρ' Αὐτοῦ συγγνώμην. Ἐνῷ δὲ εἶχε μετανοήσει, τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἔξαπατῶμενος καὶ πάλιν ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν συνήθειαν, ἐπετέλει τὴν ἁμαρτίαν.

Ἐλεῖτα, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἁμαρτίας, μετέβαινεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἔπιπτε πρὸ τῆς τιμίας καὶ σεβασμίας εἰκόνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ πικρὰ δάκρυα ἐξωμολογεῖτο πρὸς τὸν Ἰησοῦν· «Κύριε, ἐλέησόν με, καὶ σήκωσε ἀπ' ἐπάνω μου τὸν φοβερὸν αὐτὸν πειρασμόν, διότι μὲ βασανίζει φοβερὰ καὶ μὲ τραυματίζει μὲ τὴν πικρίαν τῶν ἡδονῶν· δὲν ἔχω, Δέσποτά μου, καθαρὸν τὸ πρόσωπον πλέον, διὰ νὰ ἐνατενίσω εἰς τὴν εἰκόνα Σου καὶ νὰ ἰδῶ τὴν ἀγίαν Σου μορφὴν, καὶ τὴν λαμπροτέραν ἀπὸ τὸν ἥλιον θεὸν τοῦ προσώπου Σου, ὥστε νὰ γλυκανθῇ ἡ καρδιά μου καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ».

Ἐνῷ δὲ ἀκόμη τὰ χεῖλη του ἐψιθύριζον τοὺς λόγους αὐτούς, μόλις ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἔπιπτεν ἐκ νέου εἰς τὸν βόρβορον.

Παρ' ὅλα ταῦτα ὁμως δὲν ἀπηλπίζετο διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἀλλ' ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἐφώναζεν, ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, τὰ ἴδια πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν καὶ Κύριον ἢ ἔλεγε τὰ ἐξῆς· «Κυριέ μου, σὲ ὀρίζω ἐγγυητὴν εἰς τὴν ὑπόσχεσίν μου, ὅτι ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ διαπραῶω ποτὲ πλέον αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν. Μόνον, ἀγαθὲ καὶ πολυεύσπλαγχνε Κύριε, συγχώρησον ὅσας ἁμαρτίας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἔχω διαπραῶσει».

Μόλις δὲ ἔδιδεν αὐτὰς τὰς φοβερὰς ὑποσχέσεις, πάλιν εὐρίσκετο αἰχμάλωτος τῆς πονηρᾶς αὐτοῦ ἁμαρτίας. Καὶ ἤξιζε κανεὶς νὰ θαυμάσῃ τὴν γλυκυτάτην φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἠνείχετο καθημερινῶς τὴν ἀδιόρθωτον καὶ πονηρὰν παράβασιν καὶ ἀγνωμοσύνην τοῦ ἀδελφοῦ! πραγματικῶς ὁ Θεός, λόγῳ τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους Του, ἐπεξίτει ἐπιμόνως τὴν μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτάνον-

τος ἐκείνου ἀδελφοῦ καὶ τὴν ἀμετάστρεπτον ἐπιστροφὴν του. Διότι αὐτὸ συνέβαινεν ὄχι ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἢ τρία ἔτη, ἀλλὰ πλέον τῶν δέκα ἐτῶν.

Βλέπετε, ἀδελφοί μου, τὴν ἀμέτρητον ἀνοχήν καὶ τὴν ἄπειρον φιλανθρωπίαν τοῦ Δεσπότου; Πῶς συνεχῶς μακροθυμεῖ, ἐπιδεικνύει πρὸς ἡμᾶς καλωσύνην, ὑπομένων τὰ φοβερά ἀνομήματα καὶ ἁμαρτήματά μας; Ἐκείνο δὲ ποὺ προκαλεῖ τὴν κατάπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν διὰ τοὺς πλουσίους οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὅτι δὲν ὠργίζετο ἐναντίον τοῦ ἐν λόγῳ ἀδελφοῦ, καίτοι συνεφώνει νὰ μὴ ἐπαναλάβῃ τὴν ἁμαρτίαν, ψευδόμενος συνεχῶς.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, ὅπου ἐγίνοντο αὐτὰ ποὺ περιγράφομεν, ἀφοῦ ὁ ἀδελφὸς διέπραξε τὴν ἁμαρτίαν, ἔρχεται δρομαίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θρηνῶν καὶ ἀναστενάζων καὶ κραυγάζων μὲ σπαραγμόν, διὰ νὰ ἐπισύρῃ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ ἀγαθοῦ Δεσπότου, νὰ τὸν ἐλέησῃ καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν βόρβορον τῆς ἁσωτίας.

Καθὼς λοιπὸν παρεκάλει τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, βλέπων ὁ ἀρχέκακος καὶ καταστροφεὺς τῶν ψυχῶν μας διάβολος, ὅτι τίποτε δὲν κερδίζει, διότι ὅσα αὐτὸς ἐπετύγχανε διὰ τῆς ἁμαρτίας, τὰ ἐξηφάνιζε διὰ τῆς μετανοίας ὁ ἀδελφός, ἀποθρασυνθεὶς, λοιπὸν, παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀδελφὸν ὀφθαλμοφανῶς, ἔχων τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν σεβασμίαν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ λέγων πρὸς τὸν εὐσπλαγχνικόν μας Σωτῆρα: «Τί θὰ γίνῃ μὲ ἡμᾶς τοὺς δύο, Ἰησοῦ Χριστέ; ἡ ἄπειρος συμπάθειά σου πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν μὲ νικᾷ καὶ μὲ συντρίβει εἰς τὸ ἔδαφος, διότι ἐξακολουθεῖς νὰ δέχεσαι αὐτὸν τὸν πόρνον καὶ τὸν ἁσωτον, ὁ ὁποῖος καθημερινῶς σὲ ἐμπαίζει καὶ καταφρονεῖ τὴν δυνάμιν σου. Διὰ τί λοιπὸν δὲν τὸν κατακαίεις, ἀλλὰ μακροθυμεῖς καὶ τὸν ἀνέχεσαι; Διότι θὰ δικάσῃς κάποτε τοὺς μοιχοὺς καὶ τοὺς πόρνους καὶ θὰ ἐξολοθρεύσῃς ὅλους τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Πράγματι δὲν εἶσαι δίκαιος Κριτὴς, ἀλλ' ὅπου νομίσῃ ἡ δύναμις Σου κρίνει ἐπικεικῶς καὶ παραβλέπει. Οὕτω ἐνῶ ἐμὲ διὰ μικρὰν παράβασιν ὑπερηφανείας μὲ ἔρριξες ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς εἰς τὴν ἄβυσσον, αὐτὸν ἐδῶ, καίτοι εἶναι πόρνος καὶ ἁσωτος, ἐπειδὴ ὅμως ἐνώπιον τῆς εἰκόνης Σου ἔχει ριφθῇ, τοῦ χαρίζεις μὲ ἡρεμίαν τὴν συμπάθειάν Σου.

Πρὸς τί λοιπὸν Σὲ ὀνομάζουν δικαιοτάτον Κριτὴν; Διότι, ὅπως βλέπω, καὶ Σὺ, ἀπὸ πολλὴν καλωσύνην, δέχεσαι πρόσωπα ἀνθρώπων καὶ παραβλέπεις τὸ δίκαιον».

Αὐτὰ τὰ ἔλεγεν ὁ Διάβολος φαρμακωμένος ἀπὸ τὴν πολλήν του πίκραν, ἐνῶ ἔβγαζεν ἀπὸ τὰ ρουθούνια του μαύρην φλόγα.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διάβολος ἐσιώπησεν. Ἐν συνεχείᾳ ἠκούσθη φωνή, προερχομένη ἐκ τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου, λέγουσα τὰ ἑξῆς «ὦ δράκον παμπόνηρε καὶ καταστρεπτικέ, δὲν ἱκανοποίησες ἀκόμη τὴν καταστρεπτικὴν καὶ πονηράν σου ἐπιθυμίαν, μὲ τὸ νὰ καταπιῇς τὸν κόσμον; Ἀλλὰ ἔχεις ἀκόμη τὸ θράσος νὰ προσπαθῇς, νὰ ἀφαρπάσῃς καὶ αὐτὸν ἐδῶ, ποὺ προσῆλθε συντετριμμένος διὰ νὰ ζητήσῃ τὸ ἔλεος τῆς εὐσπλαγχνίας μου, καὶ νὰ τὸν καταπῇς; Ἐχεις τὴν δύναμιν νὰ παραθέσῃς τόσα πολλὰ ἁμαρ-

τήματα, διὰ τὴν νικήσῃς, δι' αὐτῶν, εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δικαιοσύνης, τὸ τίμιον Αἷμα, ποῦ ἔχυσας ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν, χάριν αὐτοῦ; Ἰδοὺ ἡ σφαγὴ μου καὶ ὁ θάνατός μου προσεφέρθησαν διὰ τὴν συγχωρηθῶν αἰ ἀνομίαι αὐτοῦ.

Καὶ σὺ μὲν, ὅταν ἐπιστρέφῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, δὲν τὸν διώχνεις, ἀλλὰ τὸν δέχεσαι μετὰ χαρᾶς καὶ δὲν τὸν περιφρονεῖς, οὔτε τὸν ἐμποδίζεις νὰ διαπράξῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἀπὸ ἐλπίδα μήπως τὸν κερδίσῃς· καὶ ἐγὼ ποῦ εἶμαι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος καὶ συνεβούλευσα τὸν κορυφαῖον Ἀποστόλόν μου Πέτρον νὰ συγχωρῇ τὸν ἁμαρτάνοντα ἐβδομήντα φορὲς ἐπὶ τὴν ἡμέραν (Ματθ. ιη' 22), νὰ μὴ τὸν ἐλεήσω καὶ νὰ μὴ τὸν εὐσπλαγχνισθῶ; Βεβαίως· μόνον καὶ μόνον, διότι καταφεύγει εἰς ἐμέ, δὲν θὰ τὸν ἀποστραφῶ, μέχρις ὅτου τὸν κερδίσω. Ἄλλωστε ἐγὼ ἐσταυρώθην διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ χάριν τῆς σωτηρίας των ἤπλωσα ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν τὰς ἀχράντους παλάμας μου, ὥστε ἐκεῖνος ποῦ τὸ ἐπιθυμεῖ, νὰ καταφεύγῃ εἰς ἐμέ καὶ νὰ σώζεται. Δι' αὐτὸ λοιπὸν κανένα δὲν ἀποστρέφομαι, οὔτε ἐκδιώκω, ἔστω καὶ ἐὰν πταίῃ μυριάκις τῆς ἡμέρας καὶ μυριάκις ἐπανέλθῃ κοντά μου· ὁ τοιοῦτος δὲν θὰ ἀποχωρήσῃ τοῦ Ναοῦ μου λυπημένος, διότι δὲν ἤλθα νὰ καλέσω τοὺς δικαίους, ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς νὰ μετανοήσουν».

Κατὰ τὸ διάστημα ποῦ ἠκούετο αὐτὴ ἡ φωνή, ὁ διάβολος παρέμενεν εἰς τὴν θέσιν του τρέμων, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀπομακρυνθῇ. Κατόπιν ἤρchiσεν ἐκ νέου ἡ φωνὴ νὰ λέγῃ· ἄκουσε, ἀπατεῶν καὶ δι' αὐτὰ ποῦ λέγεις, ὅτι δῆθεν εἶμαι ἄδικος· ἀπ' ἐναντίας ἐγὼ εἶμαι πρὸς ὅλους δίκαιος, διότι εἰς οἵανδήποτε ἡθικὴν κατάστασιν εὔρω τὸν ἄνθρωπον, δι' αὐτῆς καὶ τὸν κρίνω. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ αὐτὸν τὸν εὔρον πρὸ ὀλίγου νὰ μετανοῇ, νὰ ἔχῃ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ εὐρίσκεται πρὸ τῶν ποδῶν μου μὲ εἰλικρινῇ διάθεσιν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ὥς ἐκ τούτου νὰ σὲ ἔχῃ νικήσει.

Δι' αὐτὸ θὰ παραλάβω αὐτὸν ἀμέσως τώρα καὶ θὰ σώσω τὴν ψυχὴν του, διότι δὲν ἀπηλπίσθη εἰς τὴν σκληρὰν προσπάθειαν τῆς σωτηρίας.

Σὺ κοίταξε πόσον ἀξίζει ἐνώπιόν Μου ἡ μετάνοιά του, τιμηθεῖς δι' αὐτό, σὲ δὲ ἅς καταξεδσχίσῃ ὁ φθόνος σου καὶ καταντροπιάσου.

Ἐνῷ ἐλέγοντο αὐτὰ ὁ μετανοῶν ἀδελφὸς εἶχε ριφθῇ πρὸ τῆς εἰκόνης τοῦ Σωτῆρος, μὲ τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς καὶ θρηνηλογῶν παρέδωκε τὸ πνεῦμα του εἰς τὸν Κύριον. Συγχρόνως μὲ τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μετανοήσαντος ἀδελφοῦ, ἐπέπεσεν εἰς τὸν σατανᾶν μεγάλη ὀργή, σὰν φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ τὸν κατέτρωγε. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικόν, ἀδελφοί μου, ἅς πληροφορηθῶμεν τὴν ἄμετρον εὐσπλαγχνίαν καὶ φιλοανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ πόσον καλὸν Δεσπότην ἔχομεν, ὥστε ποτὲ πλέον νὰ μὴ ἀπογοητευθῶμεν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλὰ μετὰ ζήλου νὰ φροντίσωμεν διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

2. Ἕνας ἄλλος πάλιν, ἀφοῦ μετενόησε δι' ὅσας ἁμαρτίας διέπραξεν, ἠσύχασε (δὲν ὑπέπεσε πλέον εἰς παράπτωμα ἢ ἁμαρτίαν τινά).

Συνέβη λοιπὸν ἀμέσως, σχεδόν, νὰ σκοντάψῃ εἰς μίαν πέτραν καὶ νὰ κτυπήσῃ τὸ πόδι του· ἀπὸ δὲ τὴν πληγὴν ἔτρεξε τόσον αἷμα, ὥστε νὰ λιποθυμήσῃ καὶ νὰ παραδώσῃ τὴν ψυχὴν του. Ἐρχονται λοιπὸν ἀμέσως, μετὰ τὸν θάνατόν του, οἱ δαίμονες, θέλοντες νὰ παραλάβουν τὴν ψυχὴν του.

Οἱ Ἄγγελοι ὅμως τοὺς σταματοῦν καὶ τοὺς λέγουν:

— Προσέξατε εἰς τὴν πέτραν καὶ ἴδετε τὸ αἷμα του, τὸν ὁποῖον ἔχυσεν εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Κύριον.

Ὅταν εἶπον αὐτὰ οἱ Ἄγγελοι ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐλευθέρα ἀπὸ ἁμαρτίας.

3. Εἰς ἓνα ἀδελφόν, ποὺ περιέπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἐνεφανίσθη ὁ σατανᾶς καὶ τοῦ λέγει:

— Δὲν εἶσαι Χριστιανός.

Ὁ ἀδελφός, χωρὶς νὰ παγιδευθῇ ἀπὸ τὴν γνώμην αὐτὴν τοῦ διαβόλου, ἀπαντᾷ:

— Ὅποιοδῆποτε καὶ ἐὰν εἶμαι μέχρι σήμερα, ἀπὸ τώρα σὲ ἐγκαταλείπω.

Ὁ σατανᾶς ἐπιδιώκων νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ ἀπόγνωσιν τοῦ λέγει πάλιν:

— Ἐγὼ σοῦ λέγω, ὅτι θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν κόλασιν.

Ὁ ἀδελφός, χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ θάρρος του, ἀπαντᾷ ἐκ δευτέρου:

— Δὲν εἶσαι σὺ ὁ δικαστής μου, οὔτε ὁ Θεός μου.

Οὕτως ὁ σατανᾶς ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ τίποτε.

Τότε ὁ ἀδελφός μετενόησεν εἰλικρινὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεδείχθη δόκιμος ἀγωνιστής.

4. Ἕνας ἀδελφός, κατεχόμενος ἀπὸ λύπην καὶ μελαγχολίαν, ἀπηυθύνθη εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τὸν ἠρώτησε:

— Τί νὰ κάνω; οἱ λογισμοί μου μοῦ ὑποβάλλουν τὴν σκέψιν, ὅτι, τάχα, ἀσκόπως ἀπληρώθη τὸν κόσμον καὶ δὲν δύναμαι νὰ σωθῶ.

Εἰς αὐτὰ ὁ Γέρων ἀπήντησε μὲ στοχαστικότητα τὰ ἑξῆς:

— Παιδί μου, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν κατορθώσωμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἶναι προτιμότερον εἰς ἡμᾶς νὰ πέσουν τὰ μέλη μας εἰς τὴν ἔρημον, παρὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν τόπον τῆς φοβερᾶς δουλείας, τὴν Αἴγυπτον (Ἀριθμοὶ ιδ', 29 - 33).

5. Ἕνας ἄλλος ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἴδιον Γέροντα:

— Πάτερ μου, τί ἐννοεῖ ὁ προφήτης, ὅταν λέγῃ· οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ Θεῷ αὐτοῦ; (Ψαλμ. γ', 3).

Ὁ Γέρων ἔδωσε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀδελφοῦ:

— Ἐννοεῖ τοὺς λογισμοὺς τῆς ἀπελπισίας, ποὺ ὑποβάλλουν οἱ δαίμονες εἰς τὸν ἁμαρτήσαντα λέγοντες· ἀπὸ δῶ καὶ πέρα δὲν εἶναι δυνατόν ὁ Θεὸς νὰ σὲ σώσῃ. Μὲ αὐτὴν δὲ τὴν συμβουλὴν ἐπιδιώκουν νὰ κατακρημνίσουν τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς τὴν ἀπόγνωσιν. Αὐτοὺς ὅμως τοὺς λογισμοὺς πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ τοὺς ἀντιμετωπίζῃ διὰ τῶν λέξεων τῆς Ἀγ. Γρα-

φῆς· «Ὁ Κύριος εἶναι ἡ καταφυγή μου καὶ αὐτὸς θὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς πόδας μου ἀπὸ τὴν παγίδα» (Ψαλμ. κδ', 15).

6. Ἕνας ἐκ τῶν πατέρων τῆς ἐρήμου διηγῆθη τὴν ἐξῆς ὠφέλιμον ἱστορίαν· Κάποτε εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὑπῆρχεν ἓνα ἀσκητήριον παρθένων. Μία Μοναχὴ λοιπὸν ἀπὸ αὐτάς, ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ περιέπεσεν εἰς τὴν πορνείαν. Εἰς αὐτὴν τὴν βδελυρὰν ἀμαρτίαν τῆς πορνείας παρέμεινεν ἀρκετὸν χρόνον. Μετὰ ταῦτα, διὰ τῆς συνεργείας τοῦ φιλανθρωποῦ Θεοῦ, μετενόησε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Μοναστήρι της. Πρὶν ὅμως προλάβῃ νὰ εἰσέλθῃ, ἀπέθανε πρὸ τοῦ πύλωνος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπεκαλύφθη εἰς ἓνα ἅγιον ἄνθρωπον ὁ θάνατος αὐτῆς. Κατὰ τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτὴν ὀπτασίαν — μεταξὺ ἄλλων — εἶδε τοὺς Ἀγίους Ἀγγέλους, πὺν ἦλθον νὰ παραλάβουν τὴν ψυχὴν της, καὶ τοὺς δαίμονας ὀπίσω αὐτῆς. Καὶ οἱ μὲν Ἅγιοι Ἄγγελοι ἔλεγον, ὅτι αὐτὴ ἦλθε μετανοημένη καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ της ἀνήκει εἰς ἡμᾶς. Οἱ δὲ δαίμονες ἀπαντοῦσαν· Τόσον χρόνον δουλεύει εἰς ἡμᾶς καὶ ὥς ἐκ τούτου εἶναι ἰδική μας· ἄλλωστε οὔτε κὰν ἐπρόλαβε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Μοναστήρι· πῶς λοιπὸν λέγετε, ὅτι μετενόησεν;

Οἱ Ἄγγελοι ὅμως τοὺς ἀπεστόμωσαν λέγοντες, ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμήν, πὺν ὁ Παντογνώστης Θεὸς ἀντελήφθη, ὅτι ἡ πρόθεσίς της ἔκλινε πρὸς τὴν μετάνοιαν, ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν μετάνοιάν της (καὶ τὴν ἐδικαίωσε). Καὶ τῆς μὲν μετανοίας ἦτο κυρία ἡ ἰδία, διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐσκέπτετο νὰ πραγματοποιήσῃ· τῆς ζωῆς της ὅμως Κύριος ἦτο ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων.

Κατόπιν τῶν λόγων αὐτῶν κατησχύνθησαν οἱ δαίμονες καὶ ἀνεχώρησαν ἐγκαταλείψαντες τὴν ψυχὴν εἰς τοὺς Ἀγγέλους.

Ἐκεῖνος, πὺν εἶδε τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴν, τὴν διηγῆθη εἰς τοὺς παρευρεθέντας.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος εἶπεν· Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος θελήσῃ, δύναται, ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ βράδυ, νὰ ἔλθῃ εἰς μέτρον θείου.

8. Ἕνας ἀδελφὸς ὑπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν·

— Ἀς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἓνας ἄνθρωπος δέρνει τὸν δοῦλον του διὰ κάποιαν ἀμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἔπραξε· τί θὰ εἴπῃ ὁ δοῦλος;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν·

— Ἐὰν εἶναι δοῦλος καλός, θὰ εἴπῃ· Κύριέ μου, ἐλέησόν με, ἡμάρτησα.

Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε πάλιν·

— Τίποτε ἄλλο δὲν λέγει ὁ δοῦλος;

Καὶ ὁ Γέρων πάλιν ἀπήντησε·

— Τίποτε ἄλλο· διότι ἀφοῦ ἀναγνωρίσῃ καὶ ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα του καὶ εἴπῃ τὸ «ἡμάρτησα», ἀμέσως ὁ Κύριος τὸν λυπᾶται ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του καὶ τὸν συγχωρεῖ.

9. Ἕνας ἀδελφὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα·

—'Εὰν περιπέσω εἰς κανένα ἐλεεινὸν παράπτωμα, μὲ κατατρώγει ὁ λογισμὸς μου καὶ μὲ κατηγορεῖ, μὲ δριμύτητα, διατὶ νὰ περιπέσω εἰς τὸ σφάλμα αὐτό.

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς εἰς τὸν ἀδελφόν:

—'Εὰν κατὰ τὴν ἰδίαν ὥραν, ποὺ θὰ περιπέσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς ἓνα σφάλμα, εἰπῇ ἡμαρτον, ἀμέσως σταματᾷ ἡ ἐνόχλησις τοῦ λογισμοῦ.

10. Μιᾶς κόρης, ἡ ὁποία ἐλέγετο Ταῖσία, ἀπέθαναν οἱ γονεῖς καὶ ἔμεινεν ὀρφανή. Ἡ κόρη αὕτη μετέβαλε τὸ σπίτι της εἰς ξενῶνα, χάριν τῶν πατέρων τῆς γειτονικῆς σκῆτης· ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τοὺς ὑπεδέχετο καὶ τοὺς ἐπεριποιεῖτο διὰ τῆς φιλοξενίας.

Ἔστερα ὅμως, ἀφοῦ ἐξώδευσεν ὅλα τὰ ὑπάρχοντά της εἰς τὸ ἔργον τῆς φιλοξενίας τῶν πατέρων, ἤρχισε νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ ὑστερῇται.

Τότε τὴν ἐπλησίασαν μερικοὶ διεστραμμένοι ἄνθρωποι καὶ τὴν ἔκαμαν νὰ ἀλλάξῃ διαγωγὴν καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταστρεπτικῆς αὐτῆς συντροφιᾶς ἦτο ἡ Ταῖσία νὰ ζῇ πλέον εἰς τὸν δρόμον τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ καταλήξῃ, μὲ τὸν καιρὸν, καὶ εἰς πορνεῖον.

Ὅταν ἐπληροφορήθησαν οἱ πατέρες τὸ κατάντημά της αὐτὸ ἐλυπήθησαν πάρα πολὺ.

Ἀφοῦ λοιπὸν προσεκάλεσαν τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, εἶπον εἰς αὐτόν. Ἐπληροφορήθημεν, ὅτι ἡ ἀδελφὴ Ταῖσία ζῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ὡς γνωστὸν δέ, ὅταν εἶχε τὴν δύναμιν, ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀγάπην της, μᾶς ἐφιλοξένει καὶ μᾶς ἀνέπαυε. Τώρα λοιπὸν εἶναι καιρὸς νὰ τὴν βοηθήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅσον ἡμποροῦμεν. Λάβε λοιπὸν τὸν κόπον νὰ μεταβῇς πρὸς συνάντησίν της καὶ προσπάθησε, μὲ τὴν σοφίαν, ποὺ σοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός, νὰ τὴν τακτοποιήσῃς καὶ νὰ τὴν ἀποσπάσῃς ἀπὸ τὴν λάσπην τῆς διαφθορᾶς.

Ὁ Γέρων λοιπὸν ἦλθεν εἰς τὸ καταγώγιον τῆς ἁμαρτίας, ὅπου διέμενεν ἡ Ταῖσία.

— Εἰδοποίησε, παρακαλῶ, τὴν κυρίαν σου, ὅτι τὴν ζητῶ, εἶπεν εἰς τὴν γραῖαν θυρωρὸν τοῦ καταγωγίου.

— Φύγε ἀπ' ἐδῶ, καλόγερε, τοῦ λέγει ὠργισμένη ἡ γραῖα· σεῖς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐφάγατε τὰ ὑπάρχοντά της καὶ τὴν ἐγκατελείψατε τώρα πτωχήν.

— Πήγαινε, σὲ παρακαλῶ καὶ κάνε αὐτό, ποὺ σοῦ λέγω, διότι ἔχω σκοπὸν νὰ τὴν ὠφελήσω πάρα πολὺ, ἐπέμεινεν ὁ Γέρων.

Πεισθεῖσα τέλος ἡ γραῖα ἀνέβηκε καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Ταῖσιαν, ὅτι θέλει νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ ἓνας καλόγηρος.

— Αὐτοὶ οἱ Μοναχοί, λέγει ἡ Ταῖσία, ὅταν ἤκουσε ποῖος τὴν ζητεῖ, συχνοπερνοῦν κοντὰ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ εὐρίσκουν πολὺτιμα μαργαριτάρια.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐστολίσθη μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιμέλειαν, ἐξηπλώθη εἰς τὸ κρεβάτι καὶ λέγει εἰς τὴν γραῖαν θυρωρὸν:

—'Οδήγησε τὸν Μοναχὸν κοντά μου.

Πράγματι λοιπόν, εἰσῆλθε μετ' ὀλίγον εἰς τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιόν της ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, καὶ ἐκάθησε κοντά της. Ἀφοῦ τὴν ἐκοίταξε προσεκτικὰ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς λέγει συγκινητικά:

— Τί ἔχεις κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸν κατηγορεῖς διότι ἦλθες εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν;

Ἐκείνη εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λέξεων αὐτῶν ἐπάγωγσεν ὀλόκληρος. Συγχρόνως ὁ Γέρων ἔσκυψε τὸ κεφάλι του καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ μὲ ἀναφυλλητά.

Ταραγμένη τότε τὸν ἐρωτᾷ ἡ Ταῖσία:

— Ἀββᾶ, διατί κλαίεις;

Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἐσήκωσεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν του καὶ πάλιν ἔσκυψε, λέγων:

— Βλέπω, τὸν Σατανᾶν νὰ παίζῃ εἰς τὸ πρόσωπόν σου καὶ νὰ μὴ κλαύσω;

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ἠρώτησεν ἡ ἁμαρτωλὴ Ταῖσία:

— Ὑπάρχει μετάνοια, Ἀββᾶ;

— Ναί, ὑπάρχει, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Τότε πάρε με — τοῦ λέγει ἡ Ταῖσία — καὶ ὁδήγησέ με ὅπου θέλεις.

— Ἐμπρὸς λοιπόν, ἄς πηγαίνωμεν.

Εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτὴν τοῦ Γέροντος, ἐσηκώθη ἀμέσως ἡ μετανοοῦσα ἁμαρτωλὴ, διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ὁ Γέρων ἐδοκίμασε κατάπληξιν, διότι ἐπρόσεξεν, ὅτι ἡ Ταῖσία δὲν ἐνδιεφέρθη καθόλου διὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ σπιτιοῦ της, ἀλλὰ τὸ ἄφησεν ἔτσι ὅπως ἦτο καὶ τὸν ἠκολούθησεν.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν ἔρημον εἶχε πλέον νυκτώσει. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης τῆς ἠτοίμασεν ἓνα μικρὸν προσκέφαλον καὶ ἀφοῦ τὸ ἐσφράγισε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τῆς λέγει:

— Κοιμήσου ἐδῶ. Ἀφοῦ δὲ καὶ ὁ ἴδιος ἠτοίμασεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ἓνα πρόχειρον τόπον κάτω στὸ χῶμα, ἐτελείωσε τὴν προσευχήν του καὶ ἔγειρεν ὀλίγον νὰ ἀναπαυθῇ.

Κατὰ τὰ μεσάνυκτα ἐξύπνησε καὶ βλέπει παράδοξον θέαμα· βλέπει ἓνα φωτεινὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὸν οὐρανόν, μὲ τὸ σημεῖον, ὅπου ἐκοιμήτο ἡ Ταῖσία, καὶ Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ νὰ ὁδηγοῦν πρὸς τὰ ἐπάνω τὴν ψυχὴν τῆς μετανοοῦσης ἁμαρτωλῆς.

Ἀμέσως λοιπόν ἐσηκώθη ὁ Ἀββᾶς καὶ σπεύδει πρὸς τὴν Ταῖσίαν, καὶ τὴν ἐσκούντησεν ἐλαφρὰ μὲ τὸ πόδι του. Μόλις ἀντελήφθη, ὅτι ἦτο πλέον νεκρά, ἐγονάτισε μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν γῆν καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ἐὰν ἐδέχθη τὴν μετάνοιαν τῆς Ταῖσίας. Προσευχόμενος κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἤκουσεν ἐκ Θεοῦ φωνήν, ἡ ὁποία τοῦ ἔλεγεν:

«Ἡ μία ὥρα, ποὺ μετενόησεν αὐτὴ ἡ γυναῖκα, ἐγένετο δεκτὴ περισ-

σότερον ἀπὸ ἐκείνων ποὺ διανύουν πολλὰ χρόνια εἰς τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ ἡ μετάνοιά των δὲν ἔχει τόσην θερμότητα, ὅσην ἡ μετάνοια αὐτῆς.

ΣΤ'. Περὶ τοῦ Μακαρίου Παύλου τοῦ ἀπλοῦ, δς ἦν τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου Μαθητῆς

ΔΙΗΓΗΣΑΝΤΟ οἱ Πατέρες πρᾶγμα τοιοῦτον· ὅτι ποτὲ παραγενόμενος εἰς Μοναστήριον ἐπισκέψεως χάριν καὶ ὠφελείας τῶν ἀδελφῶν ὁ ἀπλοὺς Παῦλος, μετὰ τὸ συνήθως προσαγορεύσαι αὐτοὺς, ἀπῆει σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτελέσαι τὴν σύναξιν· στάς δὲ πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, προσεῖχεν ἐκάστῳ τῶν εἰσιόντων ὁποῖα ἄρα ψυχῇ εἰσέρχεται· εἶχε γὰρ καὶ ταύτην τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ, ὥστε ὁρᾶν ἕκαστος ὁποῖος ἐστὶ τῇ ψυχῇ, ὡς περ ἡμεῖς ὁρῶμεν ἀλλήλους κατὰ τὸ ἔξωθεν· πάντας δὲ ὁρῶν λαμπρᾷ τῇ ὄψει καὶ φαιδρῷ τῇ προσώπῳ, τὸν ἐκάστου Ἀγγελον χαίροντα ἐπ' αὐτῷ, συνέχαιρε καὶ αὐτὸς καὶ τῷ Θεῷ ηὐχαρίστει.

Εἶτα ὁρᾷ τινα εἰσιόντα, μέλανα τὴν ὄψιν καὶ ζοφώδη ὄλον τὸ σῶμα, δαίμονας τε ἐκατέρωθεν τοῦτον συνέχοντας καὶ διὰ τῆς φορβαίας, ἣν αὐτῷ περιέβαλον, πρὸς ἑαυτοὺς ἔλκοντας· τὸν δὲ Ἀγγελον αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν ἀκολουθοῦντα σκυθρωπὸν τε καὶ κατηφῆ.

Ταῦτα ὁ γέρων ἰδὼν, ἐδάκρυσεν· καὶ τῇ χειρὶ τύψας τὸ στῆθος, ἐκάθισε πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀποκλαιόμενος σφόδρα τὸν ἀδελφὸν τὸν οὕτως ὀφθέντα αὐτῷ· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἰδόντες τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ περιπαθεὶς ἐκεῖνο καὶ κατῶδυνον πένθος, προσελθόντες, ἠρώτων τὴν αἰτίαν μαθεῖν ἅμα παρακαλοῦντες καὶ συνελθεῖν αὐτοῖς εἰς τὴν σύναξιν· ὁ δὲ τούτους ἀποσεισάμενος, ἐκάθητο ἔξωθεν τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἀποδυρόμενος· ἀπολυθείσης δὲ τῆς συνάξεως καὶ πάλιν ἐξιόντων, κατεμάνθανε πάλιν ὁ Παῦλος ἕκαστον, βουλόμενος γινῶναι οἱ ἐξέρχονται.

Ὁρᾷ οὖν τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τὸν πρὶν ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι φανέντα αὐτῷ μέλανα τὴν ὄψιν καὶ ζοφῶδες ὄλον τὸ σῶμα ἔχοντα, καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κυκλοῦμενον, ἐξερχόμενον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας λαμπρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ λευκῷ τῷ σώματι· καὶ τοὺς μὲν δαίμονας μήκοθεν ἀκολουθοῦντας, τὸν δὲ Ἀγιον Ἀγγελον ἐγγὺς αὐτῷ παρεπόμενον καὶ χαίροντα ἐπ' αὐτῷ σφόδρα. Ταῦτα οὖν παρὰ προσδοκίαν ὁ Παῦλος θεασάμενος, ἀνεπήδησε μετ' ἐκπλήξεως· καὶ χαίρων ἐδόξα εὐλογῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων· ὦ τῆς ἀφάτου τοῦ δεσπότου ἡμῶν φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος! καὶ δραμῶν ἀνέβη ἐπὶ τινος βαθμοῦ ὑψηλοῦ· καὶ ἔκραξε λέγων· δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ὡς φοδερὰ καὶ πάσης ἐκπλήξεως γέμοντα.

Συνέτρεχον οὖν πάντες μετὰ σπουδῆς τῶν λεγομένων ἀκούσαντες· καὶ διηγεῖτο ὁ Ὅσιος Παῦλος ἃ εἶδεν ἐν τῷ εἰσεῖναι τὸν ἀδελφόν, καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐξιέναι· εἶτα καὶ ἡξίου τὸν ἄνδρα λέγειν ἐπὶ πάντων τὴν τοσαύτην μεταβολὴν· ὁ δὲ ἀνυποστόλως διηγεῖτο τὰ καθ' ἑαυτὸν λέγων· ἐγὼ ἀνθρωπὸς εἰμι ἁμαρτωλὸς καὶ πορνείαις συνέζων μέχρι τοῦ νῦν· ἄρτι δὲ εἰσελθὼν ἐν τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἤκουσα τοῦ Προφήτου Ἠσαΐου, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος δι' αὐτοῦ· «λούσασθε, καὶ καθαροὶ γίνεσθε· ἀφελέσθε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου μάθετε καλὸν ποιεῖν· καὶ ἔαν ὧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ· καὶ ἔαν θέλητε καὶ εἰσακούσχητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε».

Ταῦτα ἀκούσας ἐγώ, κατακυγείς καὶ στενάξας ἐκ βάθους, εἶπον πρὸς τὸν Θεόν· δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ἃ νῦν διὰ τοῦ Προφήτου σου ἐπηγγείλω, ταῦτα καὶ εἰς ἐμὲ πλήρωσον τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον· ἰδοὺ γὰρ δίδωμί σοι λόγον τῇ καρδιογνώστῃ Θεῷ· ὅτι ἀποτάσσομαι πάσῃ παρανομίᾳ καὶ αἰσχροῖς πράξεσι, αἷς ἐδούλευον· καὶ οὐκέτι ταύταις προσθήσω ὑπὸ σοῦ βοηθούμενος, ἀλλὰ σοὶ δουλεύσω ἐξ ὅλης ἰσχύος, τῇ φιλανθρώπῳ δεσπότῃ ἡμῶν· ἐπὶ ταύταις οὖν ταῖς συνθήκαις, ἐξῆλθον τῆς Ἐκκλησίας κρίνας καὶ ἔργοις αὐτὰς πληρῶσαι διὰ τῆς ἀνωθεν χάριτος.

2. Εἶπε γέρων· ὥς περ ὁ κασσίτερος μελαινόμενος λαμπρύνεται πάλιν, οὕτω καὶ οἱ πιστεύοντες, κἂν μελαινῶνται ἁμαρτάνοντες, λαμπρύνονται πάλιν μετανοοῦντες· δι' ἣν τάχα αἰτίαν, καὶ κασσιτέρῳ ἡ πίστις παρεικάσθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ διηγῆθησαν τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικὸν ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Μακαρίου Παύλου. Κάποτε Παῦλος ὁ ἀπλοῦς ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ὠφελήσῃ τοὺς ἀδελφούς. Ἀφοῦ λοιπὸν τοὺς ἐχαιρέτησε μετέβη μαζί των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν καθιερωμένην ἀκολουθίαν. Ἐστάθη δὲ εἰς τὴν θύραν τοῦ Ναοῦ καὶ ἐπρόσεχεν, εἰς τὸ πρόσωπον, κάθε ἓνα ἀπὸ τοὺς εἰσερχομένους, διὰ νὰ διαπιστώσῃ μὲ ποίαν, ἄραγε, ψυχικὴν κατάστασιν εἰσῆρχετο εἰς τὸν Ναόν, διότι εἶχε δεχθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ αὐτὸ τὸ χάρισμα, νὰ βλέπῃ, δηλαδή, τὸν κάθε ἓνα ὅποιος ἦτο κατὰ τὴν ψυχὴν, μὲ τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν εὐκολίαν ποὺ βλέπομεν ἡμεῖς τὸ πρόσωπον τῶν συνανθρώπων μας. Ἐβλεπε δὲ ὅλους νὰ εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μὲ χαρούμενον καὶ λαμπερὸν πρόσωπον καὶ τὸν σύνδοδόν τους Ἄγγελον νὰ χαίρῃ μαζί των. Τότε καὶ ὁ ἀπλοῦς Παῦλος, ἀπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν θέαν, ἔχαιρε καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς εἰσερχομένους καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸν διὰ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῶν Μοναχῶν.

Εἰς μίαν στιγμὴν βλέπει νὰ εἰσέρχεται κάποιος, ποὺ εἶχε μαῦρον πρόσωπον καὶ σκοτεινιασμένον τὸ σῶμα του· γύρω - γύρω τὸν ἐκρατοῦσαν σφιχτὰ οἱ δαίμονες, καὶ τὸν ἔσυραν μὲ ἓνα χαλινάρι, μὲ τὸ ὅποιον τὸν εἶχαν δέσει. Ὁ συνοδὸς Ἄγγελος αὐτοῦ τὸν ἠκολούθει ἀπὸ μακρὰν μελαγχολικὸς καὶ λυπημένος. Μόλις εἶδεν αὐτὰ ὁ Γέρων ἐδάκρυσε καὶ κτυπῶν μὲ τὸ χερὶ τὸ στήθος του ἐκάθισεν ἔμπρὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν κλαίων μετὰ πόνου διὰ τὴν ψυχικὴν κατάπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, τὸν ὅποιον εἶδεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου μόλις ἀντελήφθησαν αὐτὴν τὴν ἀπότομον μεταβολὴν τοῦ ἀπλοῦ Παύλου, τὴν ψυχικὴν του ταραχὴν καὶ τὸ συγκλονιστικὸν πένθος του, τὸν ἐπλησίασαν καὶ τὸν ἠρώτων, μετ' ἐπιμονῆς, διὰ νὰ πληροφορηθοῦν τὴν αἰτίαν τῆς μεταστροφῆς του, παρακαλοῦντες συγχρόνως τὸν Γέροντα νὰ εἰσέλθῃ μαζί των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ἀκολουθίαν.

Ὁ Μακάριος Παῦλος τοὺς ἀπεμάκρυνε, παρέμεινεν ἔξω ἀπὸ τὸν Ναὸν καὶ ἐθρηνολογοῦσε, διὰ τὸ κατάντημα τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ ἀκολουθία ἤρχισαν πάλιν οἱ ἀδελφοὶ νὰ ἐξέρχονται τοῦ Ναοῦ. Καὶ ὁ Μακάριος Παῦλος, μὲ τὴν σειρὰν του πάλιν καὶ αὐτός, ἤρχισε νὰ παρατηρῇ μετὰ προσοχῆς τοὺς ἐξερχομένους, ἐπιθυμῶν νὰ διαγνώσῃ μὲ ποίαν ψυχικὴν κατάστασιν ἐξήρχοντο.

Μεταξὺ αὐτῶν λοιπὸν βλέπει καὶ ἐκείνον τὸν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος προηγούμενως τοῦ ἐφάνη νὰ εἰσέρχεται μὲ μαῦρον πρόσωπον καὶ σκοτεινισμένον τὸ σῶμα του, περικυκλωμένος ἀπὸ δαίμονας, νὰ ἐξέρχεται τώρα ἀπὸ τὸν Ναὸν μὲ φωτεινὸν πρόσωπον καὶ ὁλόλευκον τὸ σῶμα. Οἱ δαίμονες, οἱ ὁποῖοι προηγούμενως τὸν περιεκύκλωναν, τὸν ἠκολούθουν τώρα ἀπὸ μακρὰν, τὸν δὲ συνοδὸν Ἅγιον Ἀγγελον εἶδε νὰ τὸν ἀκολουθῇ ἀπὸ κοντὰ καὶ νὰ χαίρῃ πάρα πολύ, διὰ τὴν μεταστροφὴν αὐτήν.

Μόλις εἶδεν αὐτὸ τὸ ἀνέλπιστον θέαμα ὁ Μακάριος Παῦλος, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὴν ἐκκληξίν του. Ἐφώναζεν ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐλογῶν τὸν Θεὸν ἔλεγεν· «ὦ! πόσον ἀπέραντος εἶναι ἡ φιλάνθρωπία καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ». Τρέχων δὲ ἀνέβη εἰς ἓνα ὑψηλὸν μέρος καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς ὅλους ἐφώναζεν ἀπὸ ἐνθουσιασμόν. Ἐλάτε, νὰ ἰδῇτε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, πόσον φοβερὰ καὶ καταπληκτικὰ εἶναι.

Εἰς τὰς φωνὰς τοῦ Ὁσίου Παύλου ὅλοι προσέτρεξαν μετ' ἐνδιαφέροντος διὰ νὰ ἀκούσουν τοὺς λόγους τοῦ ὁσίου αὐτοῦ Ἀσκητοῦ. Ἐνώπιον λοιπὸν τῶν προσελθόντων διηγῆθη ὁ ὅσιος Παῦλος, μὲ παραστατικότητα καὶ λεπτομέρειαν, ὅσα εἶδεν κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον ἐκείνου τοῦ ἀδελφοῦ. Κατόπιν ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν νὰ ὁμολογήσῃ ἐνώπιον ὅλων τὴν μεταβολὴν τῆς ψυχῆς του.

Ἐγώ, ἔλεγεν, εἶμαι ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος καὶ ἕως τώρα ἔζων εἰς τὴν πορνείαν καὶ τὴν διαφθοράν. Ὅταν δὲ πρὸ ὀλίγου εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἤκουσα τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, ἡ μᾶλλον τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν νὰ ὁμιλῇ, διὰ τοῦ προφήτου, καὶ νὰ λέγῃ· «Λουσθῆτε καὶ καθαρισθῆτε· ἀφαιρέσατε ἀπὸ τὰς καρδίας σας τὰς πονηρίας, μάθετε νὰ κάνετε τὸ καλὸν ἐνώπιόν μου· καὶ τότε ἐγώ, ἐὰν αἱ ἁμαρτίαι σας εἶναι κατακόκκιναι (ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τοὺς θυμούς) θὰ λευκάνω καὶ πάλιν τὴν συνειδησίᾳ σας, ὅπως τὸ χιόνι· ἐὰν θελήσετε νὰ μὲ ἀκούσετε θὰ φάγετε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς» (Ἡσ. α', 18 - 20).

Μόλις ἤκουσα αὐτὰ — συνέχισεν ὁ ἀδελφός — ἐδοκίμασα βαθυτάτην κατάνυξιν διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναστενάξας ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, ἔλεον πρὸς τὸν Θεόν· Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὅστις ἤλθες εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὰ ποὺ τώρα μόλις ὑπεσχέθης εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, διὰ τοῦ προφήτου Σου, ἐφάρμοσέ τα καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον. Καὶ ἐγὼ δίδω εἰς Σέ, πού εἶσαι καρδιογνώστης Θεός, ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ ἐγκαταλείψω κάθε παρανομίαν καὶ αἰσχρὰν πράξιν, εἰς τὰς ὁποίας ἤμην δοῦλος, μὲ τὴν βοήθειαν δὲ καὶ τὴν Χάριν Σου δὲν θὰ προσθέσω ἄλλας ἁμαρτίας,

ἀλλὰ θὰ ὑπηρετήσω Σέ, τὸν φιλάνθρωπον Δεσπότην μας, μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν. Μὲ αὐτὰς λοιπὸν τὰς σκέψεις καὶ ἀποφάσεις ἐβγῆκα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀποφασίσας νὰ ἐπικυρώσω αὐτάς, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἐξ ὑψους Χάριτος, καὶ μὲ ἀνάλογα ἔργα.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ὅπως ἀκριβῶς ὁ κασσίτερος ὅταν μαυρίσῃ, λάμπει πάλιν ἀφοῦ καθαρισθῇ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνοι ποὺ πισεύουν, καὶ ἐὰν ἀκόμη μαυρίσουν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, λαμπρύνονται καὶ πάλιν διὰ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ἡ πίστις παρωμοιάσθῃ μὲ κασσίτερον.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΠΡΟΣΕΧΕ, ἀδελφέ, ὅτι τοῖς ἀγωνιζομένοις διαφόρως πολεμεῖ ὁ ἐχθρὸς· καὶ πρὸ μὲν τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἀνομίαν, σμικρύνει αὐτὴν ὁ ἐχθρὸς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν σφόδρα· μάλιστα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς τοσοῦτον ἐλαττοῖ αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ὥς (τε) σχεδὸν φαίνεσθαι τῷ ἀδελφῷ ταύτην μὴδὲν διαφέρουσαν τοῦ ἐκχέαντος ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος εἰς τὸ ἔδαφος· μετὰ δὲ τὸ πραχθῆναι αὐτήν, λίαν ὑψοῖ τὴν ἀνομίαν ὁ πονηρὸς ἐνώπιον τοῦ ἁμαρτήσαντος, ἐγείρων κατ' αὐτοῦ μυρία κύματα λογισμῶν, ἵνα καταβαπτίσας τὸν λογισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ, κατενέγκῃ αὐτὸν εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπογνώσεως.

Ταύτας οὖν, ἀγαπητέ, προειδὼς τὰς μηχανὰς τοῦ ἐχθροῦ, πρόσεχε μὴ ἀπατηθῆναι ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἁμαρτῆσαι· εἰ δὲ καὶ προελήφθης ἐν παραπτώματί τινι, μὴ ἔμμενε ἐν αὐτῷ, ἀπογνοὺς τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' ἀναστὰς, ἐπιστράφηθι πρὸς Κύριον τὸν Θεόν σου· καὶ ἴλεως ἔσται σοι· οἰκτίρμων γάρ ἐστι καὶ ἐλεήμων ὁ δεσπότης ἡμῶν, μακρόθυμός τε καὶ πολυέλεος, καὶ τοὺς γνησίως μετανοοῦντας οὐκ ἀποστρέφεται, ἀλλ' ἐτοίμως αὐτοὺς καὶ περιχαρῶς ὑποδέχεται.

Ὅταν οὖν λέγει σοι ὁ ἐχθρὸς, ἀπώλου, οὐκ ἐτι δύνασαι σωθῆναι, εἰπέ πρὸς αὐτόν· ἐγὼ Θεὸν ἔχω εὐσπλαγχνον, μακρόθυμον, οὐκ ἀπογινώσκω τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας· ὁ γὰρ ἡμῖν ἐντειλάμενος ἐβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἀφιέναι τῷ πλησίον, πολλῷ μᾶλλον αὐτὸς ἀφίησιν ἁμαρτίας, τοῖς δλοφύχως πρὸς αὐτόν ἐπιστρέφουσι· καὶ οὕτω χάριτι Θεοῦ ἀποστήσεται σου ὁ πόλεμος.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, νὰ προσέχῃς, διότι ὁ ἐχθρὸς πολεμεῖ μὲ διαφόρους τρόπους τοὺς ἀγωνιζομένους. Ἐνεργεῖ ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἀφάνταστον ὑποκριτικὴν διπλωματίαν· οὕτω πρὶν μὲν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀνομία, τὴν μικραίνει πάρα πολὺ ὁ ἐχθρὸς εἰς τὰ μάτια τῶν ἀγωνιζομένων. Προπαντὸς δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς τόσον πολὺ τὴν ἐλατώνει ἐνώπιόν των, ὥστε νὰ φαίνεται αὐτή, πρὶν νὰ ἐκτελεσθῇ, εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἀδελφοῦ τόσον ἀσίμμαντος, ὅσον καὶ τὸ νὰ χύσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἓνα ποτήρι μὲ κρύο νερόν· ὅταν ὅμως ὀλοκληρωθῇ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία, τότε ὁ πονηρὸς πάρα πολὺ τὴν διογκώνει εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἁμαρτήσαντος, διεγείρων εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναριθμήτους σκέψεις ἀπελπισίας, ποὺ ὁμοιάζουν μὲ μαῦρα κύματα κολάσεως, ὥστε νὰ κατ-

βυθίση εἰς αὐτὰ τὸν καλὸν λογισμόν τῆς μετανόιας τοῦ ἀδελφοῦ καὶ νὰ τὸν κατακρημνίσῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπελπισίας.

Γνωρίζων λοιπὸν ἐκ τῶν προτέρων, ἀδελφέ μου, αὐτὰς τὰς μηχανορραφίας τοῦ ἐχθροῦ, πρόσεξε νὰ μὴ ἐξαπατηθῇς ἀπὸ κάποιον παράπτωμα, μὴ ἐπιμένῃς εἰς αὐτό, ἀπηλπισμένος διὰ τὴν σωτηρίαν σου, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγερθῇς ἀπὸ τὴν πτώσιν σου νὰ ἐπιστρέψῃς πρὸς τὸν Κύριον τὸν Θεόν σου. Νὰ εἶσαι δὲ βέβαιος, ὅτι θὰ σὲ εὐσπλαγχνισθῇ, διότι ὁ Δεσπότης ἡμῶν εἶναι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ δὲν περιφρονεῖ αὐτοὺς ποὺ εἰλικρινῶς μετανοοῦν, ἀλλ' ἀμέσως καὶ μετὰ χαρᾶς τοὺς ὑποδέχεται.

Ὅταν λοιπὸν ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς σου ψιθυρίζει· ἐχάθηκες πιά, δὲν δύνασαι νὰ σωθῇς, ἀπάντησέ του· ἐγὼ δὲν ἀπελπίζομαι διὰ τὴν σωτηρίαν μου, διότι ἔχω Θεὸν εὐσπλαγχνικὸν καὶ μακρόθυμον. Αὐτὴν δὲ τὴν πεποιθήσιν μου τὴν στηρίζω εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι Ἐκεῖνος ποὺ μᾶς διέταξε νὰ συγχωροῦμεν τὸν συνάνθρωπόν μας, διὰ τὰ πρὸς ἡμᾶς σφάλματά του, ἐβδομήκοντα φορὰς ἑπτὰ, κατὰ μείζονα λόγον ὁ Ἰδιος θὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας, εἰς ὅσους ἐπιστρέφουν ὁλόψυχα πρὸς Αὐτόν. Μὲ αὐτὰς δὲ τὰς σκέψεις καὶ μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ θὰ φύγῃ ἀσφαλῶς ἀπὸ σὲ ὁ πόλεμος.

Η'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

Εἰ ΑΠΕΤΑΞΩ τῷ κόσμῳ καὶ δέδωκας τῷ Θεῷ σεαυτὸν μετανοῆσαι, μὴ ἐάσῃς τὸν λογισμόν σου θλιῖναι σε περὶ τῶν προτέρων σου ἁμαρτημάτων, ὅτι οὐ συγχωροῦνται σοι· μὴδὲ πάλιν καταφρονήσῃς τῶν τοῦ Κυρίου ἐντολῶν, ἐπεὶ οὐδὲ τὰ πρότερά σου ἁμαρτήματα συγχωρεῖ· νῆφε, ἀδελφέ, πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ φέρον τὴν λύπην τῷ ἀνθρώπῳ· πολλὰ γὰρ τὰ θηρεύματα αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀδύναμόν σε ποιήσῃ.

Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, χαρὰ ἐστὶν ἐν τῷ ὁρᾶν σεαυτὸν ἰστάμενον ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ λέγων σοι ποῦ ἔχεις φυγεῖν; μετάνοιαν οὐκ ἔχεις· οὗτος τῆς ἔχθρας ἐστίν, ἕως οὗ ποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπολῶσαι τὴν ἐγκράτειαν· ἡ δὲ κατὰ Θεὸν λύπη, οὐκ ἐπιτίθεται τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· δεῦρο πάλιν· οἶδε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατός ἐστι, καὶ ἐνδυναμοῖ αὐτόν.

Φρονίμην καρδίαν ἔχε ἐπὶ τοὺς λογισμοὺς σου καὶ ἐλαφρυνθήσονται ἀπὸ σοῦ· τὸν γὰρ φοδοῦμενον αὐτοὺς ποιοῦσιν ἐκλυθῆναι ἀπὸ τοῦ θάρους αὐτῶν· ἡ δύναμις τῶν θελόντων κτήσασθαι τὰς ἀρετάς, αὕτη ἐστίν· ἵνα ἂν πέσωσι, μὴ μικροψυχήσωσιν, ἀλλὰ πάλιν φροντίσωσιν· αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ὅτι οἷα δ' ἂν ὦρα ἐπιστρέψῃ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ἀποδέχεται αὐτὸν μετὰ χαρᾶς καὶ οὐ λογίζεται αὐτῷ περὶ τῶν προτέρων αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, καθὼς γέγραπται περὶ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ· ὅτι ἐάσας τὴν τροφήν τῶν χοίρων, ἤτοι τὰ θελήματα αὐτοῦ τὰ σαρκικά, ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ ἐν ταπεινώσει· διὸ καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτόν· καὶ ἐκέλευσεν εὐθέως δοθῆναι αὐτῷ τὴν στολὴν τῆς ἀγνότητος, καὶ τὸν ἀρραβῶνα τῆς υἰοθεσίας, ἣν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα χαρίζεται· καὶ γὰρ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐλεήμων ἐστὶ καὶ θέλει ἵνα ἐπιστρέψῃ ὁ ἄνθρωπος, καθὼς εἶπεν· «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι».

Ἐν ὅσῳ οὖν ἔχομεν, ἀδελφοί, τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ ἔλεος καὶ τὸν πλοῦτον τῶν οἰκτιρμῶν αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν, καὶ αὐτὸς φιλανθρωπῶς ἡμᾶς προσδέξεται, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς κοινωνοὺς ἀπεργάσεται. Ἐπιστρέψας οὖν, κάτεχε τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀκηδιάσῃς λέγων· ὅτι πῶς δύναμαι ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος διαφυλάξαι πάσας τὰς ἀρετάς;

Οὐδὲ γὰρ τοῦτο σε ἡ μετάνοια ἀπαιτεῖ· ὅταν γὰρ ἐπιστρέψῃ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν Θεὸν καταλείψας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, εὐθὺς ἡ μετάνοια αὐτοῦ ἀναγεννᾷ αὐτόν καὶ ὡς νήπιον γάλα παρέχει· αὐτῷ ἐκ τῶν ἁγίων αὐτῆς μαστῶν· καὶ ἀνατρέφει αὐτόν ὡς μήτηρ φιλόστοργος· ἐφ' ὅσον γὰρ τὸ θρέφος εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐστίν, πᾶσαν ὥραν φυλάττει αὐτὸ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ· καὶ ὅταν κλαύσῃ, εὐθὺς παρέχει αὐτῷ τὸν μαστὸν αὐτῆς· εἶτα μικρὸν μικρὸν κολαφίζει αὐτὸ κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐκφοδοῦσα αὐτό, δέξασθαι τὸ γάλα αὐτῆς μετὰ φόβου καὶ μὴ ἔχειν τὴν καρδίαν αὐθάδη· καὶ ἐὰν κλαύσῃ, σπλαγχνίζεται εἰς αὐτό, ὅτι ἐκ τῶν σπλαγχνῶν αὐτῆς ἐστὶ· παρακαλεῖ αὐτό· φιλεῖ αὐτό· θάλπει αὐτό ἕως οὗ δέξῃται τὸν μαστὸν αὐτῆς.

Ἐὰν ἐπιδειχθῇ τῷ βρέφει χρυσός, ἢ ἄργυρος, ἢ μαργαρίται, ἢ πᾶν σκεῦος τοῦ κόσμου, προσέχει μὲν αὐτοῖς, ἀλλ' εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς ὑπάρχον, πάντα παραδίδει, ἵνα μεταλάβῃ τοῦ μαστοῦ αὐτῆς· οὐ μάχεται αὐτὸ ὁ πατήρ διατὶ οὐκ ἐργάζεται ἢ διατὶ οὐκ ἀπέρχεται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ· οἶδε γὰρ ὅτι μικρὸν ἐστὶ καὶ οὐκ ἰσχύει· πόδας μὲν ἔχει, ἀλλ' οὐ δύναται στήναι εἰς αὐτούς· χεῖρας ἔχει, ἀλλ' οὐ δύναται κατασχεῖν πανοπλίαν· μακροθυμοῦσιν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, ἕως οὗ αὐξήσῃ.

Αὐξήσαν οὖν μικρὸν καὶ γενόμενον παιδίον, ἐπὶ τὴν θελήσῃ παλαῖσαι μετ' ἄλλου κἀκεῖνος ρίψῃ αὐτὸ χαμαί, οὐκ ὀργίζεται αὐτῷ διὰ τοῦτο ὁ πατήρ αὐτοῦ, γινώσκων ὅτι ἔτι παιδίον ἐστίν· ὅταν δὲ γέννηται ἀνὴρ, τότε ἐκφαίνεται ἡ σπουδὴ αὐτοῦ, εἰ ἐχθραίνει τοῖς ἐχθροῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ τότε καὶ ὁ πατήρ πιστεύει αὐτῷ τὰ ἑαυτοῦ, ὅτι υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν.

Εἰ δὲ μετὰ τοσούτους κόπους οὐδ' ἐκοπίασαν εἰς αὐτὸ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, πρόσφας γέννηται λοιμὸς καὶ μισήσῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ μὴ ὑπακούσῃ τῇ εὐγενεῖᾳ αὐτῶν, καὶ φιλιᾷσῃ μετὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἀφαιροῦσι τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐκβάλλουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῶν, μὴ δοῦναι αὐτῷ κληρονομίαν.

Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, φροντίσωμεν ἑαυτῶν μείναι ἐν τῇ σκέπῃ τῆς μετανοίας καὶ γάλα δεξιώμεθα ἐκ τῶν ἁγίων αὐτῆς μαστῶν, ἵνα αὕτη ἡμᾶς θρέψῃ καὶ θαστάσωμεν τὸν ζυγὸν αὐτῆς παιδευούσης ἕως ἀναγεννηθῶμεν ἄνωθεν ἐν τῇ θελήματι τοῦ Θεοῦ, φθάσαντες εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΕΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΣ ἀπηνήθης τὸν κόσμον καὶ ἐνεπιστεύθης τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὸν Θεόν, διὰ τῆς μετανοίας, μὴ ἀφήσῃς τὸν λογισμὸν σου νὰ σὲ στενοχωρήσῃ διὰ τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματά σου, ὅτι δῆθεν δὲν συγχωροῦνται· οὔτε πάλιν νὰ ἀδιαφορήσῃς διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, διότι τότε οὔτε καὶ τὰ προηγούμενα

ἁμαρτήματά σου συγχωροῦνται. Πρόσεχε, ἀδελφέ μου, ἀπὸ τὸ πνεῦμα, ποὺ φέρει τὴν λύπην εἰς τὸν ἄνθρωπον· διότι εἶναι πολλὰ τὰ τεχνάσματά του, διὰ νὰ σὲ παγιδεύσῃ, ἕως ὅτου σὲ καταστήσῃ ἀνίσχυρον.

Ἡ κατὰ Θεὸν λύπη, εἶναι, κατὰ τὸ περιεχόμενόν της χαρὰ, ποὺ ὀφείλεται εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι βλέπεις τὸν ἑαυτὸν σου νὰ παραμένῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος δὲ ποὺ σοῦ ψιθυρίζει· ποῦ θὰ ὑπάγῃς, διὰ νὰ γλυτώσῃς; δὲν ὑπάρχει μετάνοια διὰ σέ, εἶναι ἀντίπαλος καὶ τὰ κάνει αὐτά, ἕως ὅτου κατορθώσῃ νὰ πείσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐγκράτειαν. Ἡ κατὰ Θεὸν λύπη δὲν ἐπιτίθεται ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τοῦ λέγει μὲ γλυκύτητα· μὴ φοβάσαι· ἔλα πάλιν, ἐπανάλαβε τὴν προσπάθειαν τῆς ἀρετῆς, διότι γνωρίζει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατος καὶ τὸν ἐνδυναμώνει.

Τοὺς λογισμοὺς σου νὰ τοὺς ἀντιμετωπίζῃς μὲ συνετὴν καὶ γενναίαν καρδίαν, χωρὶς νὰ τοὺς φοβῇσαι, καὶ τότε οἱ λογισμοί σου θὰ γίνουν ἑλαφρότεροι, διότι αὐτὸς ποὺ φοβεῖται τοὺς λογισμοὺς παραλύει ἀπὸ τὸ βάρος των. Αὕτη εἶναι ἡ δύναμις ὅσων θέλουν νὰ ἀποκτήσουν τὰς ἀρετάς· ἐὰν δηλαδὴ περιπέσουν, ὡς ἄνθρωποι, εἰς σφάλματα, νὰ μὴ μικροψυχήσουν, ἀλλὰ πάλιν νὰ φροντίσουν, διὰ τῆς μετανοίας, νὰ διορθωθοῦν. Ἡ δὲ ἀγαθότης καὶ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ συνίσταται εἰς τοῦτο· ὅτι δηλαδὴ εἰς οἰανδήποτε ὥραν καὶ ἐὰν ἐπιστρέψῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του, ὁ Θεὸς τὸν ὑποδέχεται μὲ χαρὰν καὶ δὲν τοῦ καταλογίζει τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματα ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ (Λουκ. ιε', 11 - 32). Εἰς αὐτὴν τὴν παραβολὴν, ὡς γνωστόν, δίδεται παραστατικὰ ἡ εἰκὼν τῆς Μετανοίας· οὕτως ὁ ἄσωτος, μόλις μετενόησεν, ἄφησε τὴν τροφὴν τῶν χοίρων, τὰ σαρκικά του θελήματα, καὶ ἐγύρισε ταπεινωμένος πρὸς τὸν πατέρα του. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ πατέρας του τὸν ὑπεδέχθη καὶ διέταξεν ἀμέσως νὰ τοῦ δοθῇ ἡ στολὴ τῆς ἀγνότητος καὶ ὁ ἀρραβὼν τῆς υἰοθεσίας, τὸν ὁποῖον χαρίζει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Δεσπότης ἡμῶν εἶναι ἐλεήμων, καὶ θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς μετάνοιαν, ὅπως ὁ ἴδιος εἶπεν εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· «Ἀληθῶς λέγω εἰς Σέ, ὅτι χαρὰ γίνεται εἰς τὸν οὐρανόν, ὅταν καὶ ἓνας μόνον ἁμαρτωλὸς μετανοήσῃ» (Λουκ. ιε', 7).

Ἐφ' ὅσον λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος καὶ τὸν πλοῦτον τῶν οἰκτιρμῶν Αὐτοῦ, ἅς ἐπιστρέψωμεν μὲ ὅλην μας τὴν καρδίαν πρὸς Αὐτὸν καὶ Αὐτὸς θὰ μᾶς δεχθῇ φιλανθρώπως καὶ θὰ μᾶς καταστήσῃ κοινωνοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐπιστρέψας λοιπόν, διὰ τῆς μετανοίας, πρὸς τὸν Θεόν, νὰ ἐλέγχῃς τὴν καρδίαν σου, μήπως περιπέσῃς εἰς ἀδιαφορίαν σκεπτόμενος· πῶς ἡμπορῶ ἐγὼ ἓνας ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος νὰ διαφυλάξω ὅλας τὰς ἀρετάς;

Ἄλλωστε οὔτε αὕτη ἡ μετάνοια ἀπαιτεῖ τοιαῦτα πράγματα ἀπὸ τὸν μετανοοῦντα· διότι ὅταν ἓνας ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Θεὸν ἐγκαταλείψας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀμέσως ἡ μετάνοιά του (ὡς μητέρα) τὸν ἀναγεννᾷ καὶ ὡς νὰ εἶναι νήπιον, τοῦ παρέχει γάλα ἀπὸ τοὺς

άγιους μαστούς της καὶ τὸν ἀνατρέφει, ὅπως μία φιλόστοργος μητέρα τὸ παιδί της. Ὅσον χρόνον λοιπὸν τὸ βρέφος εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ προφυλάσσει ἀπὸ κάθε κίνδυνον ἐκ τοῦ πονηροῦ· ὅταν δὲ τὸ βρέφος κλαύσῃ, τότε ἡ μητέρα φιλοστόργως τοῦ προσφέρει τὸν μαστὸν της· μετὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον ἔξακολουθεῖ τὸ βρέφος νὰ δυστροπῇ, τὸ ραπίζει ἐλαφρά, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀντοχὴν του, διὰ νὰ τὸ ἐκφοβίσῃ καὶ νὰ δεχθῇ τὸ γάλα καὶ νὰ μὴ ἔχη ἀνιπτότακτον καρδίαν. Ἐὰν ὁμως συνεχίσῃ τὸ βρέφος νὰ κλαίῃ, τότε ἡ μητέρα ἀνησυχεῖ καὶ λυπεῖται κατάκαρδα τὸ παιδάκι της, διότι προέρχεται ἀπὸ τὰ σπλάγχνα της· τὸ χορεύει, τὸ φιλεῖ, τὸ περιποιεῖται παντοιοτρόπως, μέχρις ὅτου δεχθῇ τὸν μαστὸν της, διὰ νὰ θηλάσῃ.

Ἐὰν εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ βρέφος ἐπιδειχθῇ χρυσὸς ἢ ἄργυρος ἢ μαργαριτάρια, ἢ ὅποιοδήποτε ἀντικείμενον ἐκ τοῦ ὕλικού αὐτοῦ κόσμου, τὰ παρατηρεῖ μὲ μίαν ἀπονήρευτον περιέργειαν, εὐρισκόμενον ὁμως εἰς τὴν μητρικὴν ἀγκάλην, πρὸς ὅλα ἀδιαφορεῖ διὰ νὰ γευθῇ τὸν μητρικὸν μαστὸν· τὸ βρέφος αὐτὸ δὲν τὸ μαλώνει ὁ πατέρας του, διότι δὲν ἐργάζεται ἢ διότι δὲν πηγαίνει εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν του, διότι γνωρίζει ὅτι εἶναι μικρὸν καὶ δὲν ἔχει δύναμιν· ἔχει μὲν πόδια, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στηριχθοῦν διὰ νὰ βαδίσουν· ἔχει χεῖρας, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦν νὰ κρατήσουν τὰ πολεμικὰ ὅπλα. Οἱ γονεῖς λοιπὸν τοῦ βρέφους μακροθυμοῦν ἀπέναντί του, ἕως ὅτου νὰ μεγαλώσῃ.

Ὅταν λοιπὸν τὸ μικρὸν αὐτὸ βρέφος μεγαλώσῃ ὀλίγον καὶ γίνῃ παιδίον, ἐὰν τυχὸν θελήσῃ καὶ παλαίσῃ μὲ κάποιον ἄλλον, καὶ ἐκεῖνος τὸ ρίψῃ κάτω, κατὰ τὴν πάλην, δὲν θυμώνει, ἐκ τούτου, ὁ πατέρας ἐναντίον τοῦ παιδιοῦ του, διότι γνωρίζει ὅτι εἶναι ἀκόμη μικρὸν. Ὅταν ὁμως πλέον τὸ παιδί ἀνδρωθῇ, τότε ἐκδηλώνεται τὸ ἐνδιαφέρον του, ἐὰν ἐχθρεύεται τοὺς ἐχθροὺς τοῦ πατέρα του (καὶ τοὺς ἀντιμετωπίζει). Τότε καὶ ὁ πατέρας του ἐμπιστεύεται εἰς τὸ τέκνον του ὅλα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ διότι εἶναι πλέον ὁ υἱὸς του ἱκανός.

Ἐὰν ὁμως τὸ παιδί αὐτό, διὰ τὸ ὅποιον τόσους κόπους κατέβαλον οἱ γονεῖς του, ὅταν θὰ μεγαλώσῃ, γίνῃ ἓνας διεφθαρμένος ἄνθρωπος καὶ μισήσῃ τοὺς γονεῖς του καὶ δὲν ὑπακούσῃ εἰς τὴν εὐγένειάν των καὶ γίνῃ φίλος μὲ τοὺς ἐχθροὺς των, τότε πλέον καὶ οἱ γονεῖς παύουν νὰ τὸ ἀγαποῦν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα των, τὸ ἐκδιώκουν ἀπὸ τὸ σπίτι των καὶ τὸ ἀποκληρώνουν.

Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἅς φροντίσωμεν νὰ παραμείνωμεν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς μετανοίας καὶ νὰ δεχώμεθα τὸ γάλα ἐκ τῶν ἀγίων μαστῶν της, διὰ νὰ μᾶς ἀναθρέψῃ (καὶ νὰ μᾶς καταστήσῃ ἀγίους καὶ ἐναρέτους).

Ἄς ὑποφέρωμεν τὸν ἐλαφρὸν ζυγὸν της, πού μᾶς διαπαιδαγωγεῖ, ἕως ὅτου ἀναγεννηθῶμεν, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἁνθρπεν Χάριτος (καὶ ἐδραιωθῶμεν) εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καταντήσαντες εἰς ὠλοκληρω-

μένους ἄνδρας καὶ φθάσαντες εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ (Ἐφ. δ', 13).

Θ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΕΣΤΙΝ ἁμαρτία πρὸς θάνατον ἀμετανόητος· οὐδεὶς οὕτως ἀγαθὸς καὶ οἰκτίρμων, ὥς ὁ Θεός· τῇ δὲ μὴ μετανοοῦντι, οὐδὲ αὐτὸς ἀφήσῃ· πολὺ λυπούμεθα ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις, τὰς δὲ αἰτίας αὐτῶν ἡδέως καταδεχόμεθα.

Ἐρμηνεία

ΘΑΝΑΣΙΜΟΣ ἁμαρτία εἶναι ἐκείνη διὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος δὲν μετανοεῖ. Κανεὶς δὲν εἶναι τόσο ἀγαθὸς καὶ οἰκτίρμων, ὅπως ὁ Θεός. Τὸν ἄνθρωπον ὅμως, πὺ ἐπιμένει μὲ πείσμα εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δὲν μετανοεῖ, οὔτε καὶ ὁ Θεὸς τὸν συγχωρεῖ. Πολὺ λυπούμεθα, ὅταν ἁμαρτάνωμεν· ὡστόσον ὅμως δεχόμεθα ὅλοι εὐχαρίστως τὰς αἰτίας καὶ ἀφορμὰς τῶν ἁμαρτιῶν.

Ι'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ οἰκῶν εἰς τὰ μονύδρια πολλάκις ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐπιπτεν εἰς πορνείαν καὶ ἔμενε διαζόμενος ἑαυτὸν μὴ καταλείψαι τὸ σχῆμα, ἀλλὰ θάλλων τὴν μικρὰν αὐτοῦ λειτουργίαν, παρεκάλει τὸν Θεὸν μετὰ στεναγμοῦ λέγων· Κ Ὑ Ρ Ι Ε · κ ἄ ν θ ἑ λ ω κ ἄ ν μ ἡ θ ἑ λ ω, σ ῶ σ ὅ ν μ ε · ὅτι ἐγὼ ὡς πηλὸς, τὸν τῆς ἁμαρτίας ρύπον ποθῶ· ἀλλὰ σὺ ὡς Θεὸς καὶ παντοδύναμος, δύνασαι με κωλύσαι· ἐάν γάρ τὸν δίκαιον ἐλεήσης, οὐδὲν μέγα· καὶ ἐάν τὸν καθαρὸν σώσης, οὐδὲν θαυμαστόν· ἄξιον γάρ εἰσι τοῦ τυχεῖν τῆς σῆς ἀγαθότητος.

Εἰς ἐμέ, δέσποτα, θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου καὶ δεῖξον τὴν ἀνείκαστόν σου φιλανθρωπίαν εἰς τοῦτο· ὅτι σοὶ ἐγκαταλείπεται ὁ πτωχός, ἡγουν ὁ πασῶν πτωχεύων τῶν ἀρετῶν· ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια καθ' ἐκάστην ὁ ἀδελφός μετὰ δακρύων ἔλεγε, κἄν τε συνέβη αὐτὸν πεσεῖν κἄν τε μὴ.

Ποτὲ οὖν πεσὼν εἰς τὴν κατὰ συνήθειαν ἁμαρτίαν νυκτός, ἀνέστη εὐθέως καὶ ἤρξατο τοῦ κανόνος· ὁ δὲ δαίμων ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι αὐτοῦ, καὶ τῇ ἀναιδεῖᾳ τῇ πρὸς τὸν Θεόν, ὀφθαλμοφανῶς αὐτῷ παραστάς, λέγει· ἄθλιε πῶς οὐκ ἐρυθριᾶς στήναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; ἢ ὅλως ὀνομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ; ἀλλ' ἀναισχυντῶν, καὶ ψάλλειν τολμᾶς; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· τὸ κελλίον τοῦτο χαλκεῖον ἐστί· μίαν σφύραν δίδως, καὶ μίαν λαμβάνεις· ὑπομείνω οὖν ἕως θανάτου πρὸς σέ παλαιῶν, καὶ ὅπου φθασθῶ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ἰδοὺ οὖν ὄρκω σε πληροφορῶ, καὶ θαρρῶν εἰς τὴν ἀπειρον τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα λέγω· μὰ τὸν ἐλθόντα καλέσαι ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν καὶ σῶσαι, οὐ μὴ παύσομαι κατὰ σοῦ προσευχόμενος τῷ Θεῷ, ἕως οὗ καὶ σὺ παύσῃ τοῦ πολεμεῖν με· καὶ ἴδωμεν τίς νικᾷ· σὺ ἢ ὁ Θεός.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ δαίμων, λέγει αὐτῷ· καὶ ὄντως λοιπὸν οὐκέτι πολέμῳ σε ἵνα μὴ διὰ τῆς ὑπομονῆς σου στέφανόν σοι προξενήσω· ἔκτοτε οὖν ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ ὁ πολέμος· ὁ δὲ ἀδελφός ἐλθὼν εἰς κατάνυξιν ἐκάθητο τοῦ λοιποῦ κλαίων διηνεκῶς τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας· ἔλεγεν οὖν αὐτῷ πολλάκις ὁ λογισμὸς ὅτι καλῶς κλαίεις· ὁ δὲ ἀνθυπέφερε τῷ λογισμῷ· ἀνάθεμα τῷ καλῷ τούτῳ· οὐ γὰρ θέλει ὁ

Θεὸς ἵνα ἀπολέσῃ τις τὴν ψυχὴν ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῆς ἀτιμίας, εἴτα κάθηται θρηνεῖν αὐτὴν καὶ ἡ σώζει αὐτὴν ἡ οὐ.

2. Ἦν τις ἀδελφὸς εἰς σκῆτιν μετὰ τοῦ Ἀβδᾶ Παφνουτίου· καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν καὶ ἔλεγεν· ἐὰν μὴ λάθω δέκα γυναῖκας, οὐ πληρῶ τὴν ἐπιθυμίαν μου· ὁ δὲ γέρων παρεκάλει λέγων· μή, τέκνον, πόλεμός ἐστι τῶν δαιμόνων· καὶ οὐκ ἐπέισθη, ἀλλὰ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔλαθε γυναῖκα· μετὰ δὲ χρόνον, ἐγένετο ἀναβῆναι τὸν γέροντα εἰς Αἴγυπτον, καὶ ὑπαντῆσαι αὐτῷ βαστάζοντι σπυρίδα πλήρη δοσράκων· ὁ οὖν γέρων οὐκ ἐγνώρισεν αὐτόν.

Ὁ δὲ ἔφη τῷ γέροντι· ἐγὼ εἰμι ὁ δεῖνα μαθητὴς σου· καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ γέρων ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ἐκείνῃ ἐκλαυσε καὶ εἶπε· πῶς ἀφῆκας τὴν τιμὴν, ἣν εἶχες, καὶ ἦλθες εἰς τὴν ἀτιμίαν ταύτην; πλὴν ἔλαβες τὰς δέκα γυναῖκας, ὡς ἔλεγες; ὁ δὲ θαρρὺ στενάξας καὶ δακρύσας, εἶπε· φύσει μίαν ἔλαθον, Πάτερ, καὶ ταλαιπωρῶ πῶς αὐτὴν χορτάσω ἄρτων· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· δεῦρο πάλιν μεθ' ἡμῶν· ὁ δὲ εἶπεν· ἐνι μετάνοια, Ἀβδᾶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐνι· καὶ εὐθὺς καταλείψας πάντα, ἠκολούθησε τῷ γέροντι· καὶ εἰσελθὼν εἰς σκῆτιν, ἀπὸ τῆς πείρας γέγονε δόκιμος Μοναχός.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν συμβῇ τινα εἰς πειρασμὸν ἐμπεσεῖν κατὰ τινα ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου, ἦτοι εἰς πορνείαν, τί γίνεται διὰ τοὺς σκανδαλισθέντας; καὶ διηγῆσατο ὁ γέρων λέγων· διάκονός τις ἦν ὀνομαστός ἐν κοινοβίῳ τῆς Αἰγύπτου· τίς δὲ πολιτευόμενος, ἦγουν ἐκ τῆς πόλεως, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος, ἦλθε μετὰ παντός τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ κοινόβιον· καὶ ἔξ ἐπηρείας τοῦ διαβόλου ἔπεσεν ὁ διάκονος μετὰ γυναικὸς τῶν ἐλθουσῶν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ· καὶ γέγονε πᾶσιν αἰσχύνῃ γνωσθέντος τοῦ πράγματος· ὁ δὲ ἀπῆλθε πρὸς τινα ἀγαπητὸν αὐτοῦ γέροντα, καὶ ἀνῆγγειλεν αὐτῷ τὸ συμβάν· εἶχε δὲ ὁ γέρων ἐνδότερον τῆς κέλλης αὐτοῦ ὡς κρυπτηρίαν τινά, ἣν καὶ ὁ διάκονος ᾔδει· καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν ἵνα εἰσέλθῃ ἐκεῖ καὶ ταφῇ δῆθεν ζῶν, μὴ τινος ἄλλου εἰδότες τὸ γεγονός, εἰ μὴ μόνου ἐκείνου τοῦ γέροντος· ὁ δὲ ἐπέισθη.

Εἰσελθὼν οὖν ὁ διάκονος εἰς τὴν σκοτίαν ἐκείνην μετενόησε γνησίως τῷ Θεῷ πενθὼν τὴν ἁμαρτίαν διηνεκῶς καὶ μὴ τινος ἄλλου μεταλαμβάνων, εἰ μὴ ἄρτου καὶ ὕδατος, ἃ διὰ καιροῦ ὁ γέρων ἐχορήγει αὐτῷ· εἴτα διελθόντος χρόνου τινός, οὐκ ἀνέβη ὡς συνήθως τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ· καὶ πάντων λιτανευόντων καὶ ἐκτενῶς τοῦ Θεοῦ δεομένων, ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν ἁγίων, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ὁ δεῖνα διάκονος ὁ κεκρυμμένος παρὰ τῷ δεῖνι Μοναχῷ, τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἀνέρχεται.

Ὁ δὲ τὴν ἀπόκρισιν δεξάμενος, διηγῆσατο πᾶσιν ἃ παρὰ τῷ Θεῷ ἐγνώσθη αὐτῷ· καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἐλθόντες ἐξῆνεγκαν αὐτόν ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο καὶ ἠνάγκασαν εὐξασθαι· καὶ ὡς ἠῤῥατο, εὐθὺς ἀνέβη τὸ ὕδωρ· καὶ οἱ σκανδαλισθέντες πρότερον, πολλὰ μᾶλλον ὠφελήθησαν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

4. Ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας· συνέβη δὲ αὐτόν διαβαίνοντα κώμην τινά τῆς Αἰγύπτου, ἰδεῖν τινά γυναῖκα εὐεῖδη, ἥτις ἦν θυγάτηρ τοῦ ἱερέως τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἰδὼν ἐτρώθη εἰς αὐτήν· καὶ προσελθὼν, εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς· δός μοι αὐτήν εἰς γυναῖκα· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· οὐ δύναμαι σοι δοῦναι αὐτήν, εἰ μὴ πρότερον μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ μου· καὶ πορευθεὶς πρὸς τὸν δαίμονα ἠρώτησεν αὐτόν λέγων· ἰδοὺ τις Μοναχὸς ἦλθε θέλων τὴν θυγα-

τέρα μου· δώσω ταύτην αὐτῷ· καὶ ἀπεκρίθη ὁ δαίμων· ἐρώτησον αὐτὸν ἂν ἀρνήται τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ· ἐπανελθὼν οὖν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὁ ἱερεὺς τῶν δαιμόνων, εἶπεν αὐτῷ· ἀρνή τὸν Θεόν σου, καὶ τὸ Βάπτισμα, καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ· ὁ δὲ συνέθετο· καὶ εὐθέως εἶδεν ὥσει περιστερὰν ἐξελθοῦσαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἀναπτάσαν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀπῆλθεν οὖν ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν δαίμονα καὶ εἶπεν· ἰδοὺ συνέθετο· τότε λέγει ὁ δαίμων αὐτῷ· μὴ δῶς αὐτῷ τὴν θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῦ, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι βοηθεῖ αὐτῷ· ἐλθὼν οὖν πάλιν ὁ μιαρὸς ἱερεὺς, εἶπε τῷ ἀδελφῷ· οὐ δύναμαί σοι δοῦναι αὐτήν· ὁ γὰρ Θεὸς σου μετὰ σοῦ ἐστι καὶ ἔτι βοηθεῖ σοι.

• Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφὸς κατενύγη, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ τοσούτων ἀγαθῶν ἀξιώθεις παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ μόνην τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἐγὼ ὁ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ἡρνησάμην αὐτόν, καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ, ὁ δὲ βοηθεῖ μοι, καὶ ἔτι οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ οὕτως ἀθετηθεῖς, πῶς ἐγὼ οὐκ ὀφείλω αὐτῷ προσδραμεῖν, θαρρῶν εἰς τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα· ἐλθὼν οὖν εἰς ἑαυτόν, ἐξηλθεν εἰς τὴν ἔρημον· καὶ ἀπελθὼν πρὸς τινὰ γέροντα, διηγῆσατο αὐτῷ τὸ πρᾶγμα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων.

Κάθισον μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευσον τρεῖς ἑβδομάδας ζευγάρια, ἥτοι ἀνὰ δύο ἡμέρας καὶ τῇ τρίτῃ κατάλυε, καὶ γὰρ παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ σοῦ· καὶ ἐπόνεσεν ὁ γέρων ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν λέγων· δέομαι, Κύριε, χάρισαί μοι τὴν ψυχὴν ταύτην, καὶ δέξαι αὐτῆς τὴν μετάνοιαν· καὶ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεός· καὶ πληρωθείσης μιᾶς ἑβδομάδος, ἦλθεν ὁ γέρων πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἡρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἐώρακας τίποτε· ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ναί, ἐώρακα τὴν περιστερὰν ἄνω εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ κατέναντι τῆς κεφαλῆς μου· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· πρόσεχε σεαυτῷ καὶ παρακάλεσον τὸν Θεὸν ἐκτενῶς· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε.

Διελθούσης δὲ καὶ τῆς δευτέρας ἑβδομάδος, παραγέγονε πάλιν ὁ γέρων πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἐώρακας τίποτε· ὁ δὲ ἔφη· εἶδον τὴν περιστερὰν ἐγγὺς τῆς κεφαλῆς μου· καὶ παραγγείλας αὐτὸν αὖθις ὁ γέρων νήφειν καὶ εὐχεσθαι, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ· εἶτα πληρωθείσης καὶ τῆς τρίτης ἑβδομάδος, ἐλθὼν πρὸς αὐτόν ὁ γέρων εἶπε· μὴτι πλέον ἐώρακας· ὁ δὲ ἀπεκρίθη· εἶδον τὴν περιστερὰν ὅτι ἦλθε καὶ ἔστη ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου· καὶ ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασχεῖν αὐτήν, ἡ δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου· καὶ ἀκούσας ὁ γέρων, ἠὐχαρίστησε τῷ Θεῷ· καὶ εἶπε τῷ ἀδελφῷ· ἰδοὺ ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου· τοῦ λοιποῦ, πρόσεχε σεαυτῷ· ὁ δὲ ἔφη· ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσομαι μετὰ σοῦ, Ἀββᾶ, καὶ ἕως τελευτῆς οὐ χωρισθήσομαι· καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς μετὰ τοῦ γέροντος εἰς τὸ ἐξῆς ἀδιάλειπτος.

5. Ἀδελφὸς ἡρώτησε γέροντα λέγων· Ἀββᾶ, λέγει μοι ὁ λογισμὸς· ὅτι ἂν πέσῃ Μοναχὸς ὁ χρονίσας ἐν τῷ σκήματι εἰς πειρασμόν, ἥτοι πορνεῖαν, δυσκόλως ἐγείρεται καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ, ὥς ἀπὸ προκοπῆς εἰς ἐλάττωσιν ἐλθὼν· ὁ δὲ νῦν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐλθὼν, ὥς ἀρχὴν βάλλων, οὐ τοσαύτην ζημίαν ὑφίσταται· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπε· Μοναχὸς ὁ εἰς πειρασμὸν πεσὼν, ὁμοίός ἐστιν οἰκία καταπεσοῦση· ἣν ἂν νήψας ὁ οἰκοδόμος τῷ λογισμῷ, βουληθῇ ἀνεγείραι, πολλὰς ὕλας ἐ-

τοίμους εὐρίσκει· ἦτοι τὰ τῶν θεμελίων ὀρύγματα, τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα, καὶ δύνανται εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον αὐτὴν ἀνεγείραι, διὰ τὴν πρόχειρον τῶν ὑλῶν εὐρεσιν, ὑπὲρ τὸν μηδέπω ὀρύξαντα, καὶ θαλόντα θεμέλιον καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν μὴ πορισάμενον, ἀλλὰ τοῦ πορισμοῦ τῶν ὑλῶν καὶ τῆς οἰκοδομῆς νῦν ἐπ' ἐλπίδι ἀρξάμενον, εἴπως ἄρα καὶ τελειώσει.

Τὸ αὐτὸ παράδειγμα καὶ ἐπὶ τοῦ Μοναχοῦ, τοῦ ἤδη ἐν τῇ Μοναχικῇ ἐργασίᾳ χρονίσαντος, καὶ τοῦ ἀρχαρίου εὐρήσεις ὁμοίως σωζόμενον· ὁ μὲν γὰρ Μοναχός, εἰ πεσὼν ἐπιστρέψῃ, πολλὴν εὐρίσκει βοήθειαν ἐκ τῆς συνηθείας τῶν ἔργων, ὣν ἡσκησεν· ἦτοι τῆς μελέτης, τῆς ψαλμωδίας, τοῦ ἐργοχειροῦ, καὶ λοιπῆς ἐργασίας Μοναχικῆς, ἣν ἀβαρῶς αὐτῷ ἐκτελεῖν ἐνεποίησεν ἡ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας συνήθεια· διὸ καὶ συντόμως τὴν καταπεσοῦσαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οἰκίαν οἰκοδομεῖν δύναται· ὁ δὲ ἀρχάριος ἄρτι τὰ προειρημένα ἐξασκῶν καὶ μαθηθῶν, εἰ πέσῃ, ἀργότερον ἀνίσταται· ὡς ἅμα καὶ τὰς ὕλας νῦν ποριζόμενος καὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐκτελῶν.

6. Ἐπίσκοπός τις ἦν εἰς τινα πόλιν· δὲ ἀρρωστήσας, ἀπεγνώσθη· ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει μοναστήριον γυναικῶν· καὶ μαθοῦσα ἡ ἡγουμένη ὅτι ἀπεγνώσθη ὁ Ἐπίσκοπος, λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς δύο ἀδελφάς, ἀπῆλθε τοῦ ἐπισκέψασθαι αὐτόν· καθεσθείσης οὖν αὐτῆς καὶ ὁμιλούσης τῷ ἐπισκόπῳ, μία τῶν αὐτῆς μαθητριῶν παρεστῶσα, ἤψατο τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, θέλουσα μαθεῖν πῶς ἔχει· ὁ δὲ, ἀπὸ τῆς ἀφῆς πολεμηθεὶς, παρεκάλεσε τὴν ἡγουμένην λέγων· ὅτι οὐκ ἔχω τὸν ἐπιτηδεῖως ὑπηρετοῦντά μοι· θέλησον οὖν καταλείψαι μοι τὴν ἀδελφὴν ταύτην, ἵνα ὑπηρετῇ μοι· ἡ δὲ ἡγουμένη, μὴδὲν ὑπονοήσασα πονηρόν, ἀφῆκε τὴν ἀδελφὴν ὑπηρετεῖν τῷ Ἐπισκόπῳ· ὁ δὲ, ὑπηρετούμενος ὑπ' αὐτῆς, ἐνδυναμωθείς ὑπὸ τοῦ διαδόλου, ἔπεσε μετ' αὐτῆς· καὶ ἐν γαστρὶ ἡ Μοναχὴ ἔλαθεν· εἶτα ὡς ὁ τῆς γαστρὸς ὄγκος ἐμήνυσεν αὐτῆς τὴν σύλληψιν πᾶσι τοῖς βλέπουσιν, οἱ κληρικοὶ ἐκράτησαν αὐτὴν λέγοντες· εἰπέ ἡμῖν τίς ὁ ποιήσας σε ἔγκυον; ἡ δὲ οὐχ ὠμολόγει.

Τότε ὁ Ἐπίσκοπος λέγει· ἄφετε αὐτὴν· ἐγὼ γὰρ ἐποίησα τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· καὶ ἐγερθεὶς ἐκ τῆς ἀρρωστίας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· καὶ ἀπέθετο τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἐξελθὼν ἔλαβε ράβδον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὤρμησεν ἀπελθεῖν εἰς Μοναστήριόν τι, ἐνθα οὐδενὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐγνωρίζετο· δὲ τις ἦν· ἀπρόντι δὲ αὐτῷ, ὁ Ἀβδᾶς ἐκείνου τοῦ Κοινοβίου, διορατικὸς ὢν, ἀπεκαλύφθη παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι· Ἐπίσκοπος ἔρχεται εἰς τὴν μονήν· καὶ καλέσας τὸν θυρωρόν, παρήγγειλεν αὐτῷ λέγων· πρόσεχε, ἀδελφέ, ὅτι Ἐπίσκοπος ἔρχεται ἐνταῦθα· καὶ ὑπάντησον αὐτῷ ὡς δεῖ· ὁ δὲ θυρωρὸς προσδοκῶν ὅτι μετὰ λεκτικίου ἔρχεται ἡ ἄλλης τινὸς φαντασίας ὡς Ἐπίσκοπος, ἐλθόντα αὐτόν ὡς εἶδε μόνον καὶ πεζόν, οὐκ ἐνόησεν οὐδ' ἠνοιξεν, εἰμὴ πρότερον περὶ αὐτοῦ τῷ προεστῶτι ἐγνώρισεν.

Ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐξῆλθεν εὐθύς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ, ἡσπάσατο λέγων· καλῶς ἦλθες, κύριε Ἐπίσκοπε· ὁ δὲ καταπλαγείς ἐπὶ τῷ γνωρισθῆναι τοῖς ὅλως αὐτόν ἀγνοοῦσιν, ἠθέλησε φυγεῖν εἰς ἕτερον μοναστήριον· εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς· ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃς, μετὰ σοῦ ἔρχομαι καὶ γνωρίζω τὰ κατὰ σέ· καὶ μετανόησας ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ μεγάλους ὑπὲρ ἀρετῆς ἐπιδειξάμενος ἄθλους, ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε, σημείοις πολλοῖς καὶ τέρασιν τοῦ Θεοῦ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ θαυμαστώσαντος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, πὺν κατοικοῦσε εἰς τὰ μικρὰ μοναστικά οἰκήματα, ἀπὸ διαβολικὴν ἐνέργειαν, ἔπιπτε τακτικῶς εἰς πορνείαν· ὥστ' ὅσον ἐβίαζε τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ μὴ ἀποβάλῃ τὸ μοναχικόν τοῦ σχῆμα. Ἐκτελῶν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ καὶ τὸν κανόνα τοῦ, παρεκάλει μὲ ἀναστεναγμὸν τὸν Θεὸν λέγων· «Κύριέ μου, εἴτε θέλω, εἴτε δὲν θέλω, σῶσε με, διότι ἐγὼ ὡς λάσπη ὅπου εἶμαι, ποτῶ τὴν δυσσομίαν τῆς ἁμαρτίας· σὺ ὅμως, ὡς Θεὸς Παντοδύναμος, δύνασαι νὰ μὲ ἐμποδίσῃς. Διότι, ἐὰν ἐλεήσῃς τὸν δίκαιον, τίποτε τὸ σπουδαῖον δὲν εἶναι· καὶ ἐὰν, ἐπίσης, σώσῃς τὸν καθαρὸν, τίποτε τὸ ἀξιοθαύμαστον· οὗτοι, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἀγῶνος τῶν καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν, εἶναι ἄξιοι νὰ τύχουν τῆς ἀγαθότητός σου.

Εἰς ἐμέ, Δέσποτα, ἃς κάνουν τὸ θαῦμα τῶν τὰ ἐλέη Σου, καὶ δεῖξε εἰς ἐμέ τὴν ἄπειρον φιλανθρωπίαν Σου· διότι εἰς Σε ἔχει ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ πτωχὸς (Ψαλμ. θ', 35), δηλαδὴ ἐκεῖνος πὺν ἔχει πτωχεύσει ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετάς. Αὐτὰ καὶ ἄλλα ὅμοια ἔλεγε καθημερινῶς ὁ ἀδελφὸς μὲ θουρκωμένα μάτια, εἴτε συνέβαινε νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, εἴτε ὄχι.

Μίαν νύκτα λοιπὸν, ἔπεσε, κατὰ τὴν συνήθειάν τοῦ, εἰς τὴν βδελυρὰν ἁμαρτίαν τῆς πορνείας· ἀμέσως δέ, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ τὸν κανόνα τοῦ. Ὁ δαίμων, ὁ ὁποῖος τὸν παρεκίνη εἰς τὴν ἁμαρτίαν, τὰ ἔχασε κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὴν ἐλπίδα πὺν ἔτρεφε νὰ σωθῇ ὁ ἁμαρτάνων ἀδελφός, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναίδειαν, ὅπως ἐνόμιζε, νὰ παρουσιασθῇ, διὰ τῆς προσευχῆς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἐμφανίζεται ὀλοφάνερος ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ λέγει· ἄθλιε, πῶς δὲν κοκκινίζεις ἀπὸ ἐντροπῆν, νὰ σταθῇς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; πῶς τολμᾷς νὰ προφέρῃς εἰς τὰ χεῖλη σου τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ; Τόσον ἀδιάντροπα τολμᾷς καὶ νὰ ψάλλῃς;

Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ διαβόλου ὁ ἀδελφὸς ἀπαντᾷ· αὐτὸ ἐδῶ τὸ κελλίον εἶναι σιδηρουργεῖον· δίδεις ἓνα κτύπημα μὲ τὸ σφυρὶ καὶ παίρνεις ἓνα· θὰ ὑπομείνω λοιπὸν νὰ παλαίω ἐναντίον σου μέχρι θανάτου καὶ ὅπου μὲ προλάβῃ ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἐπιγείου ζωῆς μου. Ἰδοὺ λοιπὸν μὲ ὄρκον σὲ πληροφοροῦ καὶ στηρίζων τὸ θάρρος μου εἰς τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, σὲ βεβαιῶνω· εἰς τὸ ὄνομα Ἐκεῖνου, πὺν ἤλθε νὰ καλέσῃ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν καὶ νὰ τοὺς σώσῃ, δὲν θὰ παύσω νὰ προσεύχωμαι εἰς τὸν Θεὸν ἐναντίον σου, ἕως ὅτου σὺ παύσῃς νὰ μὲ πολεμῇς. Καὶ θὰ ἴδωμεν ποῖος θὰ νικήσῃ· σὺ ἢ ὁ Θεός.

Ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτοὺς τοὺς ἀποφασιστικούς λόγους ὁ δαίμων, λέγει εἰς τὸν ἀδελφόν· πράγματι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς δὲν πρόκειται νὰ σὲ πολεμήσω, διὰ νὰ μὴ γίνω ἀφορμὴ νὰ λάβῃς τὸ στέφανον τῆς ὑπομονῆς. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνεχώρησεν ἀπὸ κοντὰ τοῦ ὁ ἐχθρός.

Ὁ δὲ μέχρι τότε πολεμούμενος ἀδελφὸς ἤλθεν εἰς κατάνυξιν καὶ ἔκτοτε ἐκάθητο καὶ ἔκλαιε διαρκῶς τὰς ἁμαρτίας τοῦ.

Πολλάκις τοῦ ἔλεγεν ὁ λογισμός· καλὰ κάμνεις καὶ κλαίεις· ἐκεῖνος τότε ἀνταπαντοῦσε εἰς τὸν λογισμὸν του· Ἀνάθεμα εἰς αὐτὸ τὸ καλὸν διότι ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ χάσῃ ἓνας ἄνθρωπος τὴν ψυχὴν του εἰς ὅλα τὰ ἔργα τῆς ἀτιμίας καὶ ὕστερα νὰ κάθεται καὶ νὰ θρηνολογῇ δι' αὐτὴν τὴν ἀπώλειαν, ὅποταν ἢ σώζει τὴν ψυχὴν του, ἢ δὲν τὴν σώζει.

2. Ἐξῆς κάποτε εἰς τὴν σκῆτην ἓνας ἀδελφός, μαζὶ μὲ τὸν Ἀββᾶν Παφνούτιον. Οὗτος λοιπὸν ὁ ἀδελφός ἐπολεμεῖτο μὲ λογισμοὺς πορνείας καὶ ἔλεγε συχνά, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πάθους· ἐὰν δὲν πάρω δέκα γυναῖκας, δὲν θὰ ἤμπορέσω νὰ ἱκανοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου. Ὁ δὲ Γέρων τὸν παρεκάλει καὶ τοῦ ἔλεγε· μή, παιδί μου, σκέπτεσαι τοιουτοτρόπως· πόλεμος εἶναι καὶ θὰ περάσῃ. Ὁ ἀδελφός ὅμως δὲν ἐπέισθη ἀπὸ τὴν πολύτιμον αὐτὴν συμβουλήν, ἀλλὰ μετέβη εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐπῆρε γυναῖκα, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του.

Μετὰ ἀρκετὸν χρόνον ἀνέβη ὁ Γέρων ἀπὸ τὴν σκῆτην εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ συνήντησε τὸν ἐκπεσόντα ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος ἐβάσταζεν ἓνα ζεμπίλι γεμάτον ἀπὸ ὄστρακα. Τόσῃ ὅμως ἦτο ἡ ἀθλιότης του, ὥστε ὁ Γέρων δὲν τὸν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως.

Ὁ ἐκπεσὼν ἀδελφός τὸν ἐπλησίασε καὶ τοῦ εἶπε:

— Γέροντα, ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ὁ μαθητὴς σου εἰς τὴν σκῆτην.

Μόλις τὸν ἀνεγνώρισεν ὁ Γέρων καὶ εἶδεν εἰς ποίαν ἀθλιότητα εἶχε περιπέσει, ἔκλαυσε καὶ τοῦ εἶπε μὲ πόνον:

— Παιδί μου, διατί ἄφησες ἐκείνην τὴν τιμὴν, μὲ τὴν ὁποίαν ἦσο στολισμένος καὶ ἡλθες καὶ περιέπεσες εἰς αὐτὴν τὴν ἀθλιότητα καὶ ἀτιμίαν; Ὅσotόσον ἔλαβες τὰς δέκα γυναῖκας, ποὺ ἔλεγες, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃς τὸ πάθος σου;

Ὁ ἀδελφός ἀνεστέναξε βαθύτατα καὶ μὲ θορυκωμένα τὰ μάτια ἀπὸ δάκρυα μεταμελείας ἀπήντησε:

— Πάτερ μου, μίαν ἔλαβον διὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν φυσικὴν μου ἀδυναμίαν καὶ θασανίζομαι νὰ τὴν χορτάσω ψωμί.

Ὁ Γέρων τοῦ λέγει μὲ στοργήν:

— Ἐλα πάλιν μαζί μας, παιδί μου.

— Ἀββᾶ, ὑπάρχει μετάνοια; ἠρώτησε μὲ ἀγωνίαν ὁ ἀδελφός.

— Βεβαίως ὑπάρχει, ἀπήντησεν ἐνθαρρύνων τὸν ἀδελφὸν ὁ Γέρων.

Μετὰ τοὺς ἐνθαρρυντικoὺς αὐτοὺς λόγους τὰ ἐγκατέλειψεν ὅλα ὁ ἐκπεσὼν ἀδελφός καὶ ἠκολούθησε τὸν Γέροντα εἰς τὴν ἔρημον. Μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκῆτην ὁ ἀδελφός, ἐξ ἀφορμῆς τῆς πείρας ποὺ ἐσχηματίσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας, ἐξειλίχθη εἰς ἀγωνιστὴν καὶ καλὸν Μοναχόν.

3. Ἐνας ἀδελφός ὑπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς ἓνα Γέροντα:

— Πάτερ μου, ἐὰν συμβῇ νὰ πέσῃ κάποιος εἰς ἓνα πειρασμόν, ὅπως εἶναι ἡ πορνεία, κατὰ διαβολικὴν ἐνέργειαν, τί γίνεται τότε μὲ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐσκανδαλίσθησαν ἀπὸ τὸν πειρασμόν αὐτόν;

Ὁ Γέρων, ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, διηγῆθη τὸ ἑξῆς: Κάποτε ἕξ ἓνας διάκονος ὀνομαστὸς εἰς κοινόβιον τῆς Αἰγύπτου. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἓνας ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν πόλιν, πού ἐδιώκετο διὰ τὰς πολιτικὰς του πεποιθήσεις ἀπὸ τὸν ἄρχοντα, προσέφυγεν εἰς τὸ κοινόβιον αὐτὸ μὲ ὅλην του τὴν οἰκογένειαν, διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τοὺς διώκτας του.

Φθόνῳ λοιπὸν καὶ συνεργίᾳ του ἔπεσεν ὁ Διάκονος εἰς ἁμαρτίαν μετὰ μιᾶς γυναίκος, ἀπὸ ἐκείνας πού εἶχον ἔλθει μαζί με τὸν ἐκ τῆς πόλεως· ὅταν ἡ ἁμαρτία ἐγίνε γνωστὴ ὅλοι κατεντροσιάσθησαν.

Ὁ Διάκονος κατέληξεν εἰς ἓνα ἀγαπημένον του Γέροντα καὶ τοῦ ἐξωμολογήθη τὸ περιστατικόν. Ὁ Γέρων αὐτὸς εἶχεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κελλιοῦ του μίαν κρύπτην, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζε καὶ ὁ Διάκονος. Μεταμεληθεὶς λοιπὸν διὰ τὴν ἁμαρτίαν του ὁ Διάκονος παρεκάλεσε τὸν Γέροντα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κρύπτην καὶ νὰ ταφῇ πραγματικῶς ἐκεῖ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανεὶς ἄλλος τὸ γεγονὸς αὐτό, παρὰ μόνον ὁ Γέρων. Ὁ Γέρων ἐπείσθη πράγματι καὶ τοῦ παρεχώρησε τὸν τόπον.

Ὁ Διάκονος εἰσῆλθε τότε εἰς τὸ σκοτεινὸν ἐκείνον μέρος καὶ μετενόησεν εἰλικρινῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πενθῶν διαρκῶς διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ χωρὶς νὰ λαμβάνῃ τίποτε ἄλλο ὥς τροφήν, παρὰ μόνον ὀλίγον νερὸ καὶ ὀλίγον ψωμί, πού τοῦ ἐχορήγει κάποτε - κάποτε ὁ Γέρων.

Μετὰ κάμποσον καιρὸν, ἀφ' ὅτου ὁ Διάκονος ὑπεβλήθη εἰς τὸν σκληρὸν κανόνα τῆς μετανοίας, δὲν ἀνέβη, κατὰ τὴν ὠρισμένην περίοδον τῶν πλημμυρῶν ἢ στάθμῃ τοῦ ποταμοῦ* καὶ ἐκινδύνευεν ἀπὸ ξηρασίαν ὁλόκληρος ἡ περιοχὴ. Πρὸς ἀποτροπὴν λοιπὸν τοῦ κινδύνου τῆς ξηρασίας, ὅλοι ἔκαμναν λιτανείας καὶ παρεκάλουν συνεχῶς καὶ μετὰ πίστεως τὸν Θεὸν νὰ ἀποτρέψῃ τὴν θεομηνίαν. Τότε εἰς ἓνα ἐκ τῶν ἁγίων ἀποκαλύπτεται ἡ ἐξῆς πληροφορία· ἐὰν δὲν ἔλθῃ νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν ὁ τάδε Διάκονος, πού εὐρίσκεται κρυμμένος εἰς τὸ κελλί τοῦ τάδε μοναχοῦ, ἡ στάθμῃ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ δὲν ἀνεβαίνει.

Ὁ ἅγιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος μόλις ἔλαβεν αὐτὴν τὴν πληροφορίαν, ἀμέσως τὴν ἐφανερώσεν εἰς ὅλους. Καὶ ὅσοι ἤκουσαν τὸ μήνυμα αὐτὸ ἐθαύμασαν καὶ ὅλοι μαζί ἤλθαν εἰς τὸ κελλί τοῦ Μοναχοῦ, ἔβγαλαν τὸν Διάκονον ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν του κρύπτην καὶ τὸν ἐξηνάγκασαν νὰ προσ-

* Ὁ ποταμὸς περὶ οὗ ἐνταῦθα γίνεται λόγος εἶναι ὁ Νεῖλος. Οὗτος πηγάζων ἐκ τῶν ὀρεινῶν περιοχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὸν Ἰσημερινόν, εἰσέρχεται εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ τούτου ἀνέρχονται περὶ τὰ 13—14 μέτρα ὑπὲρ τὴν κανονικὴν αὐτῶν στάθμην κατὰ τὴν αὐτὴν συνήθως ἡμερομηνίαν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουνίου (2αν Ἰουνίου παλ. ἡμερ.) μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔχομεν τὰς πλημμύρας τοῦ Νεῖλου καὶ ἐκ τῶν πλημμυρῶν αὐτῶν ποτίζεται ἡ γῆ τῆς Αἰγύπτου, διότι ἐν Αἰγύπτῳ σχεδὸν οὐδέποτε ὀρέχει. Μικρὰ ὑψώσεις τῶν ὑδάτων ὑπὲρ τὰ 14 μέτρα ἐπιφέρει καταστροφὰς ἐκ τῶν πλημμυρῶν καὶ ἐλάττωσις αὐτῶν κάτω τῶν 13 μέτρων καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἄρδυσιν (τὸ πότισμα) τῆς γῆς.

ευχηθῇ εἰς τὸν Θεόν, διὰ τὴν σωθῇ ὁ τάπος ἀπὸ τὴν ξηρασίαν. Καὶ ἀμέσως, μόλις προσηυχῇ ὁ Διάκονος, ἀνέβη ἀμέσως ἡ στάθμη τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ.

Τὸ θαῦμα αὐτὸ ἦτο ἀπόδειξις ὅτι ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν μετάνοιαν τοῦ Διακόνου, καὶ δι' αὐτὸ ὅσοι ἐσκανδαλίσθησαν προηγουμένως, πολλὸν περισσότερον ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Συνέβη λοιπὸν κάποτε ὁ ἀδελφὸς νὰ περάσῃ ἀπὸ ἓνα χωριὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶδε μίαν ὡραίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἱερέως τῶν εἰδώλων. Μόλις τὴν εἶδε, τὴν ἐρωτεύθη σφοδρῶς καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ πάθους αὐτοῦ ἐπῆγε πρὸς τὸν πατέρα τῆς κόρης καὶ τοῦ λέγει:

— Δῶσε μου τὴν κόρην σου σύζυγόν μου.

— Δὲν ἤμπορῶ νὰ σοῦ τὴν δώσω, — τοῦ ἀπήντησεν ἐκεῖνος — πρὶν ἐρωτήσω τὸν θεόν μου. Περιμένε ὀλίγον.

Πράγματι ὁ ἱερεὺς τῶν εἰδώλων μετέβη εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ θεοῦ του (διὰ τοῦ ὁποίου, ὡς γνωστόν, ὠμίλει ὁ δαίμων) καὶ ἠρώτησεν:

— Ἐνας Μοναχὸς ἦλθεν εἰς τὸ σπίτι μου καὶ θέλει τὴν θυγατέρα μου ὡς σύζυγόν του· νὰ τοῦ τὴν δώσω;

Ὁ κρυπτόμενος εἰς τὸ μαντεῖον δαίμων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἐρώτησέ τον ἐὰν ἀρνήται τὸν Θεόν του, τὸ βάπτισμα, πού ἔλαβε καὶ τὰς ὑποσχέσεις πού ἔδωσεν ὡς μοναχός.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ ἱερεὺς τῶν εἰδώλων, λέγει εἰς τὸν Μοναχόν: Ἀρνεῖσαι τὸν Θεόν σου καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ; Ὁ δὲ Μοναχὸς ἐδέχθη τοὺς ὅρους του. Ἀμέσως ὁμως εἶδε νὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματός του μία λάμψις, ὡσὰν περιστέρι καὶ νὰ ἀνέρχεται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Τρέχει τότε ἀμέσως ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς πρὸς τὸν δαίμονα καὶ τοῦ λέγει· ἰδοὺ, ὁ Μοναχὸς ἐδέχθη ὅσα τοῦ ἐζήτησα. Τότε ὁ δαίμων λέγει εἰς αὐτόν:

— Μὴ τοῦ δώσης τὴν θυγατέρα σου ὡς σύζυγον, διότι ὁ Θεὸς του δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ κοντά του, ἀλλ' ἀκόμη τὸν βοηθεῖ. Τότε ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν Μοναχόν ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς καὶ τοῦ λέγει·

— Δὲν ἤμπορῶ νὰ σοῦ δώσω τὴν θυγατέρα μου ὡς γυναῖκα, διότι ὁ Θεός σου ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ κοντά σου καὶ νὰ σὲ βοηθῇ.

Μόλις ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ Μοναχὸς συνεκινήθη βαθύτατα καὶ εἶπε μέσα του· Ἄν καὶ ὁ Θεὸς ἀπὸ μόνην τὴν καλωσύνην Του μὲ ἡξίωσε τόσων καὶ τόσων ἀγαθῶν, ἐγὼ ὁ ἄθλιος ἠρνήθην Αὐτόν καὶ τὸ Ἅγιον Αὐτοῦ Βάπτισμα καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Μοναχοῦ. Παρὰ δὲ τὴν ἀρνησίμ μου, ὁ Θεὸς δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ κοντά μου, καίτοι τόσον τὸν ἐπρόδωσα, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ μὲ βοηθῇ. Κατόπιν αὐτοῦ δὲν ἔχω χρέος νὰ τρέξω κοντά Του, στηριζόμενος εἰς τὸ θάρρος τῆς ἀνεξαντλήτου ἀγαθότητός Του;

Ἄφου λοιπὸν συνῆλθεν ἀπὸ τὴν ζάλην τοῦ πάθους ἔφυγεν ἀμέσως διὰ τὴν ἔρημον καὶ μετέβη εἰς ἓνα Γέροντα, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐξωμολογήθη τὴν ἄρνησίν του, ὡς καὶ ὅλους τοὺς λογισμοὺς του.

Ὁ Γέρων τοῦ λέγει μὲ πραότητα:

— Ἀδελφέ μου, κάθισε μαζί μου εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ νήστευσε ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας κατὰ ζευγάρια· δηλαδὴ θὰ νηστεύῃς μὲ αὐστηρὰν νηστείαν δυὸ ἡμέρας καὶ τὴν τρίτην θὰ καταλύῃς· καὶ ἐγὼ θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ.

Πραγματικῶς ὁ Γέρων ἐπόνεσε διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ παρεκάλεσε μετὰ θερμότητος τὸν Θεόν. Θεέ μου, ἔλεγε, χάρισέ μου τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ τούτου καὶ δέξαι τὴν μετάνοιάν της.

Ὁ Θεὸς εἰσήκουσεν, ὡς εὐσπλαγχνος, τὴν εἰλικρινῇ καὶ θερμῇ αὐτὴν προσευχὴν τοῦ Γέροντος, ἐφ' ὅσον μάλιστα προήρχετο ἀπὸ γνησίαν ἀγάπην.

Ὅταν συνεπληρώθη ἡ πρώτη ἑβδομάς τοῦ Κανόνος τῆς μετανοίας ἐπεσκέφθη ὁ Γέρων τὸν ἐγκλειστον Μοναχὸν καὶ τοῦ λέγει:

— Μήπως εἶδες τίποτε;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός· εἶδα τὴν περιστερὰν ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ κεφάλι μου.

Ὁ Γέρων λέγει εἰς τὸν ὑπὸ μετάνοιαν Μοναχόν·

— Πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ παρακάλει τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς σου, χωρὶς διακοπὴν, διὰ νὰ σὲ συγχωρήσῃ. Μετὰ τὰς συστάσεις αὐτὰς ἀνεχώρησε πάλιν ὁ Γέρων.

Μόλις ἐπέρασε καὶ ἡ δευτέρα ἑβδομάς ἦλθε καὶ πάλιν ὁ Γέρων εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ ἐγκλειστοῦ Μοναχοῦ:

— Ἐ, πὼς πηγαίνεις, ἀδελφέ; Μήπως εἶδες πάλιν τίποτε; τὸν ἠρώτησε μὲ πατρικὸν ἐνδιαφέρον καὶ συμπόνιαν.

— Μάλιστα, Γέροντά μου· εἶδα τὴν περιστερὰν πλησίον τῆς κεφαλῆς μου.

Ὁ Γέρων, ἀφ' οὗ τοῦ συνέστησε καὶ πάλιν νὰ προσεύχεται μετὰ θερμότητος καὶ νὰ εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν ψυχικῆς ἐπαγρυπνήσεως, ἀνεχώρησεν.

Ὅταν, τέλος, συνεπληρώθη καὶ ἡ τρίτη ἑβδομάς ἦλθε πρὸς τὸν ἐγκλειστον Μοναχὸν ὁ Γέρων καὶ τοῦ λέγει:

— Εἶδες πᾶ ἄλλο τίποτε;

Μὲ χαρὰν ὁ Μοναχὸς ἀπήντησεν:

— Εἶδα τὴν περιστερὰν πὼς ἦλθε καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μου· τότε μὲ χαρὰν ἐγὼ ἤπλωσα τὸ χέρι μου νὰ τὴν πιάσω, ὅπότεν ἐκείνη εἰσῆλθε μέσα εἰς τὸ στόμα μου.

Ὅταν ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ Γέρων, ἠὺχαρίστησε τὸν Θεόν, καὶ λέγει εἰς τὸν μετανοήσαντα Μοναχόν:

— Εἶδες, ἀδελφέ μου; ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν μετάνοιάν σου. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα, πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου.

Βαύτατα συγκεκινημένος ὁ ἀδελφὸς ἀπήντησε πρὸς τὸν Γέροντα :

—'Απὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, Πάτερ μου, θὰ παραμείνω κοντά σου καὶ δὲν θὰ φύγω, μέχρι πὺν νὰ πεθάνω. Πράγματι ὁ Μοναχὸς παρέμεινε πλησίον τοῦ Γέροντος καὶ δὲν ἐχωρίσθησαν ποτέ.

5. Ἐνας Μοναχὸς ἐξωμολογήθη τὸν λογιισμόν του εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε :

— Γέροντά μου, ὁ λογιισμὸς μου λέγει, ὅτι ἂν ἓνας Μοναχός, πὺν ἔχει πολλὰ χρόνια εἰς τὴν ἀσκησιν, πέσῃ εἰς πειρασμόν, δηλαδὴ εἰς πορνείαν, μὲ περισσότερον κόπον καὶ δυσκολώτερον ἀνεγείρεται ἀπὸ τὴν θανάσιμον πῶσιν τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ περιέπεσεν ἀπὸ τὴν προκοπὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν· ἀντιθέτως, αὐτὸς πὺν τώρα κοντὰ ἦλθεν ἀπὸ τὸν κόσμον, ἐπειδὴ εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχήν, δὲν ὑφίσταται τόσον μεγάλην ζημίαν.

Ἄ Ο Γέρον τότε τοῦ ἀπαντᾷ :

— Ὁ Μοναχός, πὺν ἔπεσεν εἰς πειρασμόν, ὁμοιάζει μὲ σπίτι, πὺν ἐγκρέμισε· τὸ σπίτι αὐτό, ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ τὸ ξανακτίσῃ ὁ ἰδιοκτῆτης του καὶ σκεφθῇ φρόνιμα, θὰ εὔρῃ ἀρκετὰ ὑλικά ἔτοιμα· δηλαδὴ τὰ χαντάκια τῶν θεμελίων, τὶς πέτρες, τὰ ξύλα, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ἐπειδὴ εὐρῆκε πρόχειρα τὰ ὑλικά, ἡμπορεῖ εὐκολώτερα καὶ γρηγορώτερα νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸ σπίτι. Ἐκεῖνος ὅμως, πὺν ἀκόμη δὲν ἔχει σκάψῃ, διὰ νὰ βάλλῃ θεμέλιον, καὶ δὲν ἔχει ἀκόμη προμηθευθῇ τὰ ἀπαραίτητα, ἀλλὰ μόλις τώρα ἤρχισε νὰ τὰ προμηθεύεται, μὲ τὴν ἐλπίδα, μήπως καὶ τελειώσῃ, ἀσφαλῶς θὰ δυσκολευθῇ.

Τὸ παράδειγμα αὐτό, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀναλογίας, θὰ τὸ εὔρῃς νὰ ἐφαρμόζεται καὶ μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ Μοναχοῦ καὶ τοῦ ἀρχαρίου Μοναχοῦ. Ὁ Μοναχὸς δηλαδὴ, πὺν ἔχει πολλὰ ἔτη εἰς τὴν ἀσκησιν, ἐὰν θελήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, μετὰ τὴν πῶσιν του, θὰ εὔρῃ ἀρκετὴν βοήθειαν ἀπὸ τὴν συνήθειαν τῶν ἔργων τῆς μακρᾶς του ἀσκήσεως· τῆς μελέτης, τῆς ψαλμωδίας, τοῦ ἐργοχείρου καὶ τῆς ὑπολοίπου Μοναχικῆς ἐργασίας, τὴν ὁποίαν, λόγῳ τοῦ μακροῦ χρόνου, συνήθισεν ἀκόπως νὰ ἐπιτελῇ. Δι' αὐτὸ καὶ ἡμπορεῖ γρήγορα - γρήγορα νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὴν γκρεμισμένην, ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, οἰκίαν τῆς ψυχῆς του.

Ἀντιθέτως ὁ ἀρχάριος, πὺν μόλις τώρα ἤρχισε νὰ μανθάνῃ τὰ ἀναφερθέντα ἀνωτέρω καθήκοντα τοῦ Μοναχικοῦ βίου, καὶ νὰ ἐξασκῇται εἰς αὐτά, ἐὰν πέσῃ, ξανασηκώνεται πολὺ ἀργότερα, διότι συγχρόως μὲ τὴν ἀνοικοδόμησιν, προμηθεύεται καὶ τὰ ὑλικά.

6. Εἰς μίαν πόλιν ἔζη ἓνας Ἐπίσκοπος. Κάποτε, ὁ Ἐπίσκοπος αὐτὸς ἀρρώστησε καὶ ἐφοβήθη ὅτι θὰ ἀποθάνῃ. Εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν ἦτο καὶ ἓνα γυναικεῖον Μοναστήριον· μόλις λοιπὸν ἡ Ἥγουμένη ἐληροφορήθη ὅτι εἶναι ἄρρωστος ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ἔχει, μάλιστα, ἀτελεπιοσθῇ, ἐπῆρε μαζί της δύο Μοναχὰς καὶ ἐπῆγε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπισκέψεως καὶ ἐνῶ συνωμίλει μὲ τὸν Ἐπίσκοπον ἡ

Ἦγουμένη, μία ἀπὸ τὰς Μοναχάς, πού ἐκάθητο κοντὰ εἰς τὸ κρεββάτι τοῦ ἄρρώστου, ἤγγισεν ἑλαφρά, μὲ τὸ χέρι της, τὸ πόδι τοῦ Ἐπισκόπου, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀντιληφθῇ ἐὰν ἔχη πυρετόν.

Ὁ Ἐπίσκοπος ὅμως ἐπολεμήθη σαρκικῶς ἀπὸ τὸ πλησίασμα αὐτό· ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν δὲ τοῦ πάθους, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσουν αἱ ἐπισκέπτριαι, λέγει πρὸς τὴν Ἦγουμένην:

— Σὲ παρακαλῶ, Γερόντισσα, ἐπειδὴ δὲν ἔχω κανένα νὰ μὲ ἐξυπηρετήσῃ, ἄφησέ μου αὐτὴν τὴν ἀδελφὴν νὰ μὲ ὑπηρετήσῃ, ἕως ὅτου νὰ ἀναρρώσω.

Ἡ Ἦγουμένη, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τὸ πονηρόν, συνεφώνησεν εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου καὶ ἄφησε τὴν ἀδελφὴν, διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῇ. Ὁ Ἐπίσκοπος ἐξυπηρετούμενος ἀπὸ τὴν Μοναχήν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἐπείραξεν ὁ λογισμός, ἐνισχύθη περισσότερον εἰς τὴν ἁμαρτωλήν του ἐπιθυμίαν ἀπὸ τὸν Διάβολον καὶ οὕτω συγκατετέθη εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ πονηροῦ λογισμοῦ. Κατόπιν ἔπεσε καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν μὲ τὴν Μοναχήν, ἡ ὁποία συνέλαβε καὶ ἤρχισε νὰ κυφορῇ μέσα της τὸν καρπὸν τῆς ἁμαρτίας.

Μετ' ὀλίγους μῆνας ἡ πρόοδος τῆς κυφορίας της κατέστη ἐμφανὴς εἰς ὅσους τὴν ἑβλεπον. Οἱ δὲ κληρικοί, ἐπιζητοῦντες νὰ μάθουν τὸν ἔνοχον τῆς ἁμαρτίας τῆς Μοναχῆς, τὴν συνέλαβον καὶ τῆς εἶπον:

— Εἰπέ μας, ποῖος σὲ κατέστησεν ἔγκυον;

Ἡ Μοναχὴ ὅμως κατ' οὐδένα λόγον ἀπεκάλυπτε τὸν ἔνοχον τῆς ἁμαρτίας, δηλαδὴ τὸν Ἐπίσκοπον. Ἐνῶ δὲ ἐπῆλθεν τὴν Μοναχήν νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν ἔνοχον, ἔξαφνα ὁ Ἐπίσκοπος παρουσιάζεται καὶ λέγει:

— Ἀφήσατέ την· διότι ἐγὼ ἡμάρτησα μαζί της.

Μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴν ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ κρεββάτι, ὅπου παρέμενεν ἄρρωστος καὶ μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ, συντετριμμένος, ἀπέθεσεν τὸ ὠμοφόριόν του ἐπάνω εἰς τὸ ἱερόν θυσιαστήριον καὶ ἐξελθὼν τῆς Ἐκκλησίας ἐπῆρεν εἰς τὸ χέρι του μίαν ὁδοιπορικὴν ράβδον καὶ ἐξεκίνησε δι' ἓνα Μοναστήρι, εἰς τὸ ὁποῖον οὐδεὶς τὸν ἐγνώριζε ποῖος ἦτο. Ἐνῶ δὲ μετέβαινε πρὸς τὸ Μοναστήρι αὐτὸ ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ Ἦγούμενος αὐτοῦ τοῦ Μοναστηρίου, ὡς διορατικὸς ὅπου ἦτο, ἔλαβεν ἀποκάλυψιν ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου καταφθάσει ἓνας Ἐπίσκοπος. Καὶ καλέσας τὸν θυρωρόν, παρήγγειλεν εἰς αὐτόν τὰ ἑξῆς:

— Πρόσσεχε, ἀδελφέ, — τοῦ λέγει — διότι ἔρχεται εἰς τὸ Μοναστήρι μας ἓνας Ἐπίσκοπος· ἔχε λοιπὸν τὸν νοῦν σου, νὰ τὸν προὔπαντήσῃς ὅπως ἀρμόζει εἰς τὸ ἀξίωμά του. Ὁ θυρωρός, κατόπιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς, ἐπερίμενεν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Μοναστήρι μὲ πολυτελῆ ἅμαξαν καὶ μὲ συνοδείαν, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς Ἐπισκόπους. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔδωσε καμμίαν σημασίαν, ὅταν μίαν ἡμέραν κατέφθασεν εἰς τὸ Μοναστήρι ἓνας ταπεινὸς καὶ ἄσημος πεζοπόρος· δὲν ἐκατάλαβε ποῖος ἦτο ὁ ἐπισκέπτης καὶ μετέβη προηγουμένως εἰς τὸν προεστῶτα καὶ τὸ ἀνήγγειλεν.

Ὁ Ἡγούμενος ἀμέσως ἀντελήφθη ὅτι ὁ μοναχικὸς αὐτὸς καὶ ἄσημος ἐπισκέπτης ἦτο ὁ ἀναμενόμενος Ἐπίσκοπος καὶ ἐξῆλθεν ἀμέσως νὰ τὸν προϋπαντήσῃ. Καθὼς δὲ τὸν ἡσπάζετο διὰ τοῦ ἐπιβαλλομένου σχήματος σεβασμοῦ πρὸς ἀξιώματοῦχον τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ λέγει:

— Καλῶς ἦλθες εἰς τὸ Μοναστήρι μας, κύριε Ἐπίσκοπε.

Ὁ Ἐπίσκοπος ξαφνιάστηκε καὶ ἠπόρησε πῶς ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ ἀνθρώπους, πὺν τὸν ἀγνοοῦσαν τελείως. Ἀμέσως δὲ ἐσκέφθη νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς ἄλλο Μοναστήριον. Τότε ὁ Ἡγούμενος, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ προορατικὸν χάρισμα ἐγνώριζε τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἐπισκόπου, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰλικρινῇ του πρόθεσιν νὰ μετανοήσῃ, λέγει φιλαδέλφως πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον:

— Ὅπου καὶ νὰ πᾶς ἔρχομαι καὶ ἐγὼ μαζί σου, διὰ νὰ καταστήσω γνωστὸν τὸ ἀξίωμά σου. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν παρηγόρησε μὲ στοργήν, τὸν ἔβαλε μέσα εἰς τὸ Μοναστήρι. Παρέμεινε δὲ ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ μετενόησε μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν, κατορθώσας σπουδαῖα κατορθώματα ἀρετῆς.

Μετὰ ἀρκετὸν χρόνον ἀνεπαύθη ἐν εἰρήνῃ ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ Θεὸς συνώδευσε μὲ πολλὰ θαύματα τὸν θάνατόν του, διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν γνησιότητα καὶ εἰλικρίνειαν τῆς μετανοίας του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β'

*Ὅτι δεῖ ἐν τῷ ἐνεστώτι ποιεῖν τὸ καλὸν καὶ
μὴ εἰς τὸ μέλλον ὑπερτίθεσθαι καὶ διὰ μετὰ
θάνατον οὐκ ἔστι διόρθωσις.*

*Πρέπει ἐνόσω εὐρισκόμεθα εἰς τὴν παροῦσαν
ζωὴν νὰ κάμνωμεν τὸ καλὸν καὶ νὰ μὴ ἀνα-
βάλλωμεν εἰς τὸ μέλλον. Μετὰ θάνατον δὲν
ὑπάρχει διόρθωσις.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· Ἀββᾶ, δύο ἄνθρωποι ἦσαν εἰς Μοναχὸς καὶ εἰς κοσμικὸς· ὁ Μοναχὸς ἐλογίσατο ὀψέ, ἵνα πρῶτ' ῥίψῃ τὸ σχῆμα· καὶ ὁ κοσμικὸς ἐλογίσατο ἵνα γένηται Μοναχός· ἀμφότεροι δὲ ἀπέθανον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔφθασαν ἐπιτελέσαι· τί ἄρα λογίζεται αὐτοῖς; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ὁ Μοναχὸς ἀπέθανε Μοναχός, καὶ ὁ κοσμικὸς ἀπέθανε κοσμικός· ἐν ᾧ γὰρ εὐρέθησαν, ἀπῆλθον.

2. Εἶπε γέρων· αὕτη ἡ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς· *ὅτι σήμερον ἐπίστρεψον.*

3. Εἶπε γέρων· ἡ γενεὰ αὕτη οὐ ζητεῖ τὸ σήμερον, ἀλλὰ τὸ αὔριον.

4. Ἔλεγον περὶ τινος γέροντος, ὅτι· ὅτε ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί· ἄφες σήμερον καὶ αὔριον μετανοεῖς, ἀντέλεγεν αὐτοῖς φάσκων· οὐχί· ἀλλὰ σήμερον μετανοήσω καὶ αὔριον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γενέσθω.

5. Εἶπε γέρων· πᾶσα πονηρία μὴ τετελεσμένη, οὐκ ἔστι πονηρία· καὶ πᾶσα δικαιοσύνη μὴ τελειωθείσα, οὐκ ἔστι δικαιοσύνη.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν ποιμένα·

—Ἀββᾶ, τοῦ εἶπε· ἦσαν δύο ἄνθρωποι· ὁ ἓνας Μοναχὸς καὶ ὁ ἄλλος κοσμικός. Ὁ Μοναχὸς ἐσκέφθη τὴν νύκτα, τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρῶτ' νὰ ἀποβάλῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα· καὶ ὁ κοσμικός, πάλιν, κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα, ἐσκέφθη νὰ γίνῃ Μοναχός.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ἰδίαν νύκτα ἀπέθανον καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσουν τὰς ἀποφάσεις των. Πῶς, ἄραγε, θὰ κριθοῦν αὐτοί; Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν.

— Ἀπλούστατα· ὁ Μοναχὸς ἀπέθανεν ὡς μοναχὸς καὶ ὁ κοσμικὸς ὡς κοσμικὸς· διότι εἰς τὴν κατάστασιν ποὺ εὐρέθησαν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ἀπῆλθον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε· μία εἶναι ἡ φωνὴ ποὺ πρέπει ἐπιμόνως νὰ βοᾷ εἰς τὰ αὐτιά τοῦ ἀνθρώπου· σ ἡ μ ε ρ α ν ἂ ἐ π ι σ τ ρ ῆ ψ η ς.

3. Ἐνας ἄλλος Γέρων εἶπεν· αὕτῃ ἡ γενεὰ δὲν ζητεῖ τὸ σήμερον ἀλλὰ τὸ αὔριον (δηλαδή ἀναβάλλει τὰ ἔργα τῆς μετανοίας).

4. Διηγοῦνται δι' ἓνα Γέροντα, ὅτι ὅταν οἱ λογισμοὶ τοῦ τοῦ ἐπιθυροῦζαν· ἄφησε σήμερον καὶ αὔριον μετανόεις, τοὺς ἀντέκρουε λέγων· ὄχι, ἐγὼ θὰ μετανόησω σήμερον καὶ αὔριον ἃς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

5. Ἐνας ἄλλος Γέρων εἶπε· κάθε πονηρία, ποὺ δὲν ἔχει ἐκτελεσθῇ, δὲν θεωρεῖται πονηρία· ἀλλὰ καὶ κάθε δικαιοσύνη, ποὺ δὲν μετεβλήθῃ εἰς ἐναρέτους πράξεις, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δικαιοσύνη.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· καιρὸς μετανοίας ὁ ἐνεστώς ἐστὶ· μακάριος οὖν ὁ μὴδ' ὅλως ἐμπεσὼν τῷ τοῦ ἐχθροῦ ἀμφιδλήστρῳ· εἰ δέ τις καὶ ἐμπεσὼν διέρρηξε τὰ δίκτυα αὐτοῦ, καὶ ἐξήλατο ἀποδράσας ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὅσῳ ἐν τῷ παρόντι θίψῃ ἐστί, καὶ οὗτος ἐμοὶ μακάριος· ὅτι ζῶν ἔτι ἐν σαρκί, ἡδυνήθη ἐκφυγεῖν τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἰχθὺς ἐκ σαγῆνης διασωθεὶς· ὁ γὰρ ἰχθὺς ἐν τοῖς ὕδασι νύκτα ὑπάρχων, ἐὰν ἀγρευθεὶς διαρρήξῃ τὸ δίκτυον, καὶ ἑαυτὸν κατὰ τοῦ θυθοῦ ἐλάσῃ, σώζεται· ἐπὶ δὲ ἐλκυσθῇ ἐν τῇ ξηρᾷ, βοηθῆσαι ἑαυτῷ οὐ δύναται.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐφ' ὅσον ἐσμέν ἐν τῷ παρόντι θίψ, ἐξουσίαν καὶ δύναμιν ἐλάβομεν ἐκ Θεοῦ διαρρήξαι ἀφ' ἑαυτῶν τὰ δεσμὰ τῶν θελημάτων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀπορρίψαι τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τῆς μετανοίας, καὶ διασωθῆναι εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· εἰ δὲ καταλάβοι ἡμᾶς τὸ πρόσταγμα τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέλθοι τοῦ σώματος, καὶ τὸ σῶμα εἰσαχθῇ ἐν τῷ τάφῳ, οὐκέτι δυνάμεθα ἑαυτοῖς βοηθῆσαι· ὥς περ οὐδὲ ὁ ἰχθὺς τῶν ὑδάτων ἀνελκυσθεὶς, καὶ κατασφαλισθεὶς ἐν ἀγγεῖψ.

2. Ἀδελφέ· μὴ εἴπῃς σήμερον ἁμαρτάνω, καὶ αὔριον μετανῶ· οὐ γὰρ ἔχεις τὸ ἀσφαλές· περὶ τῆς αὔριον, τῷ Κυρίῳ μελήσει.

Ἐ ρ μ η ν ε λ α

6. ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΤ, ὁ χρόνος ποὺ ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας διὰ νὰ μετανοήσωμεν, εἶναι ἡ ἐπίγειος ζωὴ. Εὐτυχισμένος λοιπὸν καὶ καλότυχος αὐτὸς ποὺ δὲν ἔπεσε καθόλου εἰς τὰ δίκτυα τοῦ ἐχθροῦ. Ἄν ὅμως κάποιος, ποὺ ἐνεπλάκη εἰς τὰ δίκτυα τοῦ ἐχθροῦ, ἡδυνήθη νὰ καταστρέψῃ τὰ δίκτυά του καὶ νὰ δραπετεύσῃ ἀπὸ τὴν φοβερὰν αἰχμαλωσίαν τοῦ Διαβόλου, καὶ αὐτὸς, κατὰ τὴν γνώμην μου, πρέπει νὰ μακαρίζεται, διότι, καίτοι ἔζη μετὰ σιρκός, ἐν τούτοις ἐξέφυγε τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ

τῆς ψυχῆς μας, ὅπως τὸ ψάρι ξεφεύγει ἀπὸ τὸ δίκτυ τοῦ ψαρᾶ. Διότι, ὡς γνωστόν, τὸ ψάρι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει μέσα εἰς τὸ ὕδωρ, ἐὰν συλληφθῇ καὶ κατορθώσῃ νὰ σχίσῃ τὸ δίκτυον καὶ ὁρμήσῃ πρὸς τὸν βυθόν, σώζεται· ὅταν ὁμως συρθῇ μὲ τὸ δίκτυ ἀπὸ τὸν ψαρᾶν εἰς τὴν ξηράν, τότε πλέον δὲν δύναται νὰ βοηθήσῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Τὸ ἴδιον ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ ἡμᾶς· ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ζῶμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἔχομεν λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν νὰ σπᾶσωμεν μόνοι μας τὰ δεσμὰ τῶν πονηρῶν θελημάτων τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ ἀπορρίψωμεν, διὰ τῆς μετανοίας, τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν μας, σωζόμενοι πλέον ἀσφαλῶς καὶ κληρονομοῦντες τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐὰν ὁμως μᾶς προλάβῃ τὸ φοβερόν πρόσταγμα τοῦ θανάτου, καὶ φύγῃ ἡ ψυχὴ μας ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ καταβιβασθῇ τὸ σῶμα εἰς τὸν τάφον, τότε πλέον δὲν ἠμποροῦμεν νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὸ ψάρι, ὅταν θὰ βγῇ ἀπὸ τὰ νερά, μετὰ τὴν σύλληψίν του ἀπὸ τὸν ψαρᾶν, καὶ ἀσφαλισθῇ καλῶς εἰς τὸ ἄγγειον, δὲν δύναται κατ' οὐδένα λόγον νὰ σωθῇ.

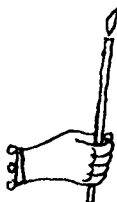
7. Ἀδελφέ μου, νὰ μὴ εἰπῇς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι σήμερον θὰ διαπυρᾶξω τὴν ἁμαρτίαν καὶ αὐριον θὰ μετανοήσω· διότι δὲν δύνασαι νὰ εἶσαι βέβαιος διὰ τὴν αὐριανὴν ἡμέραν· ἡ φροντίς διὰ τὴν αὐριον ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Θεόν.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

Ο ΕΠ' ΕΛΠΙΔΙ μετανοίας ὀλισθαίνων ἐκ δευτέρου, οὗτος μετὰ πανουργίας πορεύεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· τούτῳ ἀγνώστως ἐπιπίπτει ὁ θάνατος καὶ οὐ φθάνει τὸν καιρὸν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ.

Ἑρμηνεία

8. ΕΚΕΙΝΟΣ, πὺν ἁμαρτάνει διὰ δευτέραν φοράν, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ μετανοήσῃ, αὐτὸς πορεύεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ φορτίον τῆς πανουργίας· εἰς αὐτὸν τὸν πανοῦργον ἐπέρχεται ὁ θάνατος ἐντελῶς ἀπροσδοκῆτως, εἰς τελείως ἄγνωστον στιγμὴν καὶ ὥραν, καὶ δὲν κατορθώνει νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἡμέραν, πὺν ἤλπισε πὼς θὰ μετανοήσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ μετανοεῖν.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ μετανοῶμεν.

Α'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΠΟΒΛΩΝ πόνον καὶ ἀτιμίαν μὴ ἐπαγγέλλου δι' ἐτέρων ἀρετῶν μετανοεῖν· κενοδοξία γὰρ καὶ ἀναλγησία δουλεύειν τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ διὰ δεξιῶν πεφύκασιν. Ἐάν τις πέσῃ εἰς οἶαν δὴποτε ἁμαρτίαν καὶ μὴ λυπηθῇ κατὰ ἀναλογίαν τοῦ σφάλματος, εὐχερῶς πάλιν τῷ αὐτῷ περιπίπτει δίκτυον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ἀποφεύγῃς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως καὶ τὰς καταφρονητικὰς ταπεινώσεις, μὴ ἐλπίζῃς ὅτι θὰ δυνηθῇς νὰ ἐπιτύχῃς τὸ ἔργον τῆς μετανοίας δι' ἄλλων ἀρετῶν· διότι ἡ κενοδοξία καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν πόνων, καὶ ὅταν νομίζωμεν ὅτι μᾶς βοηθοῦν, εἰς τὴν πραγματικότητα ὑπηρετοῦν τὴν ἁμαρτίαν.

Ἐὰν ἓνας ἄνθρωπος πέσῃ εἰς οἰανδὴποτε ἁμαρτίαν, καὶ δὲν λυπηθῇ ἀναλόγως τοῦ σφάλματος τὸ ὁποῖον διέπραξε, τότε εὐκόλως θὰ πέσῃ πάλιν εἰς τὸ ἴδιον δίκτυον.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΕΝ ΟΙΣ ἀπώλεσας τὸ ἀγαθόν, ἐν τούτοις πάλιν κτῆσαι αὐτό· χρυσὸν χρεωστεῖς τῷ Θεῷ· οὐ δέχεται ἐκ σοῦ μαργαρίτην· οἶον, τὴν σωφροσύνην ἀπώλεσας· οὐ δέχεται ἐλεημοσύνην ἐκ σοῦ ὁ Θεός, σοῦ ἐπιμένοντος τῇ πορνείᾳ· διότι τὸν ἁγιασμόν τοῦ σώματος θέλει παρὰ σοῦ· ἐπεὶ παρέβης τὴν ἐντολήν, ὑπὸ τοῦ φθόνου νικώμενος· τί τῷ ὑπνῷ μάχῃ διαγρυπνήσας· καὶ τῇ νηστείᾳ πρόσκεισαι· οὐδὲν σοι πρὸς

ἐκείνο τὸ πάθος ἔσται ἐκ τούτων ὀφελος· ἑκαστον γὰρ ἀρρώστημα ἐπὶ τε ψυχῆς καὶ σώματος, τοῖς οἰκείοις καὶ καταλλήλοις φαρμάκοις θεραπεύεται.

2. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπετάξαντο, ὧν ὁ εἰς εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν κατήμενος, ἐν μιᾷ σφόδρα τῇ κατανύξει πυρωθεὶς τὴν καρδίαν, κατήλθεν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν· καὶ προσελθὼν τῷ ἄρχοντι ἐξωμολογήσατο αὐτῷ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ εἰπὼν αὐτῷ· κόλασόν με κατὰ τοὺς νόμους· ὁ δὲ ἄρχων θαυμάσας, διεκρίθη ἐν ἑαυτῷ καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ· ὄντως, ἄνθρωπε, ὅτι σὺ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξωμολογήσω, οὐ τολμῶ κρινაί σε πρὸ τοῦ Θεοῦ· Ἰσως γὰρ καὶ συνεχώρησέ σοι· καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφός, ἔβαλεν ἑαυτῷ σίδηρα εἰς τοὺς πόδας, καὶ εἰς τὸν τράχηλον, καὶ ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν εἰς κελίον καὶ εἴ ποτε παρέβαλλέ τις καὶ ἡρώτα λέγων· τίς ἔβαλέ σοι, Ἀδδᾶ, τὰ τοιαῦτα βαρύτατα σίδηρα; ἀπεκρίνετο· «ὁ ἄρχων».

Πρὸ οὖν μιᾶς ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, Ἀγγέλου παραστάντος αὐτῷ, ἔπεσον παραχρῆμα τὰ σίδηρα ἀπ' αὐτοῦ· εἴτα τῇ ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ διακονούντος αὐτῷ, καὶ ἐρωτήσαντος τίς ἔλυσε τὰ σίδηρα ἀπὸ σοῦ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ὁ λύσας τὰς ἁμαρτίας μου· ἐφάνη γάρ μοι προχθὲς λέγων· Ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπομονήν σου ἐλύθησαν πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι σου· καὶ ἤψατο τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ τῶν σιδηρῶν, καὶ εὐθέως ἔπεσον ἀπ' ἐμοῦ· καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀδελφός, παραχρῆμα ἐκοιμήθη.

3. Ἄλλος ἀδελφός ἐκάθητο κατὰ μόνας ἐν τῇ Μονῇ τῶν Μονιδίων καὶ ἠύχετο τὴν εὐχὴν ταύτην αἰετὸς πρὸς τὸν Θεόν· Κύριε, οὐ φοβοῦμαι σε, καὶ διὰ τοῦτο πέμψον μοι κεραυνόν, ἢ ἄλλην τινὰ τιμωρίαν, ἢ ἀσθένειαν, ἢ δαίμονα, ἵνα κἂν οὕτως ἔλθῃ εἰς φόβον ἢ πεπωρωμένη μου ψυχὴ· εἴτα παρακαλῶν ἔλεγε πάλιν· οἶδα ὅτι πολλὰ ἡμαρτον εἰς σέ, δέσποτα, καὶ ἀναρίθμητὰ εἰσι τὰ πταίσματά μου· διὸ καὶ οὐ τολμῶ εἰπεῖν ἵνα συγχωρήσῃς μοι· ἀλλ' εἰ ἐνδέχεται διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου, συγχώρησόν μοι· εἰ δὲ οὐκ ἐνδέχεται, παιδευσόν με ὥδε, καὶ ἐκεῖ μὴ κολάσῃς με· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἀδύνατον, ἀπόδος μοι ὥδε μέρος τῆς τιμωρίας, καὶ ἐκεῖ κουφετέραν μοι τὴν κόλασιν ἔργασαι· μόνον ἄρξαι ἀπὸ τοῦ νῦν παιδεύειν με· πλὴν ἐν ἐλέει, καὶ μὴ τῷ θυμῷ σου, δέσποτα.

Οὕτως οὖν αὐτοῦ ἐπὶ ἐνιαυτὸν ὅλον μετανοοῦντος καὶ ταῦτα μετὰ δακρύων θερμῶς καὶ ὀλοφύχως ἱκετεύοντος ἔν τε νηστεία, καὶ ἀγρυπνία, καὶ τῇ λοιπῇ κακουχίᾳ τὸ τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καταδαπανῶντος καὶ συντρίβοντος, ἐν μιᾷ καθημένου αὐτοῦ χαμαί, καὶ θρηνοῦντος συνήθως καὶ γοερὸν ἀνοιμώζοντος ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀθυμίας, νυσταγμὸς ἐπῆλθεν αὐτῷ καὶ ὑπνωσε· καὶ ἰδοὺ παρίσταται αὐτῷ ὁ Χριστὸς λέγων ἱλαρᾷ τῇ φωνῇ· τί ἔχεις, ἄνθρωπε; τί οὕτω κλαίεις; ὁ δὲ γνωρίσας αὐτὸν ὅς τις ἐστὶν ἀποκρίνεται σύντρομος· ὅ τ ι ἔ π ε σ ο ν, Κ ύ ρ ι ε· ἔφη αὐτῷ ὁ φανείς· κ α ι ἔ γ ε ἰ ρ ο υ· ὁ δὲ λέγει· οὐ δύναμαι, δέσποτα, ἂν μὴ δώσῃς μοι χεῖρα· κἀκεῖνος ἐκτείνας τὴν χεῖρα, καὶ λαβόμενος αὐτοῦ, ἀνέστησεν αὐτόν.

Ὁ δὲ ἀναστάς, ἐπένθει σφοδρῶς· λέγει οὖν αὐτῷ πάλιν ὁ φανείς, ὁμοίως πραεῖα καὶ ἱλαρᾷ τῇ φωνῇ· τί κλαίεις, ἄνθρωπε; τί λυπῇ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· οὐ θέλεις, Κύριε, ἵνα κλαίω καὶ λυπῶμαι, ὅτι τοσαῦτα σὲ ἐλύπησα, ὁ τοσούτων ἀγαθῶν παρὰ σοῦ ἀπολαύσας; ὁ δὲ ἐκτείνας αὐθις τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· τοῦ λοιποῦ μὴ λυποῦ· ἐπεὶ γοῦν σὺ ἔνεκεν ἐμοῦ ἐλυπήθης, οὐκέτι ἐγὼ λυποῦμαι κατὰ σοῦ· εἰ γὰρ διὰ σέ τὸ αἱμά μου δέδωκα, πόσῳ μᾶλλον καὶ τὴν συγχώρησιν δώσω καὶ σοί, καὶ πάσῃ τῇ γυνήσιως μετανοοῦσῃ ψυχῇ; ἐλθὼν

οὖν εἰς ἑαυτὸν ὁ ἀδελφὸς ἐκ τῆς ὀπτασίας, εὗρε τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ πάσης χαρᾶς πεπληρωμένην· καὶ ἐπληροφωρήθη ὅτι ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' αὐτοῦ· καὶ ἔμενε διὰ παντὸς ἐν πολλῇ ταπεινώσει εὐχαριστῶν αὐτῷ.

4. Εἶπε γέρων· ἐὰν πέσης εἰς ἁμαρτίαν καὶ ἐπιστρέψῃς ἐξ αὐτῆς καὶ ἄρξῃ εἰς λύπην καὶ μετάνοιαν, βλέπε μὴ παύσῃ λυπούμενος καὶ στενάζων πρὸς τὸν Κύριον, ἕως ἡμέρας θανάτου σου· ἐπεὶ πάλιν ταχὺ εἰς τὸν αὐτὸν θόρον ἐμπίπτεις· ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, χαλινός ἐστι τῆς ψυχῆς, μὴ ἑὼν αὐτὴν πεσεῖν.

5. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου· ὅτι οὐκ ἤλλασσε τὸ ὕδωρ εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἰς δὲ τὰ βάτα ἀπέδρεχεν, ἀλλ' ἐλαττούμενον, προσετίθει μόνον· ἔπλεκε γὰρ τὴν σειράν, καὶ εἰργάζετο αἰεὶ ἕως ὥρας ἑκτῆς· τὸ δὲ ὕδωρ μὴ ἀλλασσόμενον, δυσωδίαν ἐποίει. Παρακάλεσαν οὖν αὐτὸν οἱ παραβάλλοντες γέροντες εἰπεῖν αὐτοῖς τίνος χάριν οὐκ ἀλλάσσει τὸ ὕδωρ τῶν βατῶν, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης δυσωδίας ἀνέχεται; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· ἀντὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τῶν μύρων ὧν ἀπήλαυσα ἐν τῷ κόσμῳ, χρεῖα με ταύτης τῆς δυσωδίας ἀνέχεσθαι· οὕτω καὶ ἡμεῖς τὰ ἐναντία διὰ τῶν ἐναντίων ἰᾶσθαι σπουδάζωμεν· καὶ τὰς ἡδονὰς ὧν ἀπηλαύσαμεν, διὰ τῶν προσφῶν κακουχιῶν ἀναιρεῖν ἐν γνώσει ἀγωνιζώμεθα.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης· ὅτι ἄνθρωπος στήκων εἰς μετάνοιαν, οὐ δέδεται εἰς ἐντολήν· ἤγουν ὁ γνησίως μετανοῶν, εἰ δοῦλεται καὶ ὑπὲρ τὴν ἐντολήν ποιεῖν, οὐδὲν τὸ κωλύον αὐτόν· ἐντολήν δὲ φησιν οὐ μίαν, ἀλλὰ πᾶσαν ἦν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐθέσπισεν· ἅμα δὲ καὶ εἴ τινα παρὰ Πατρὸς εἰδικῶς ἐντολήν ἔλαβεν.

7. Ἀδελφοί δύο πολεμηθέντες ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ἀπῆλθον καὶ ἔλαβον γυναῖκας· ἔπειτα εἶπον πρὸς ἀλλήλους· τί ἐκερδήσαμεν ἀφέντες τὴν Ἀγγελικὴν τάξιν καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν ταύτην, δι' ἣν τελευταῖον μέλλομεν ἀπελθεῖν καὶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ εἰς τὰς ἀτελευτήτους κολάσεις; ὑποστρέψωμεν οὖν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον καὶ μετανοήσωμεν. Καὶ ἐπανελθόντες, παρεκάλεσαν τοὺς Πατέρας δοῦναι αὐτοῖς ἐντολὰς, ἐξομολογησάμενοι ἅπερ ἔπραξαν· ἐκέλευσαν οὖν οἱ γέροντες ἀποκλεισθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ ἐνιαυτόν, καὶ διδασθαι τοῖς δύο ἐπίσης ἄρτον καὶ ὕδωρ μόνον· ἦσαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ καὶ τῇ ιδέᾳ ὅμοιοι.

Ὡς οὖν ἐπληρώθη ὁ τῆς μετανοίας καιρὸς, ἐξῆλθον· καὶ εἶδον αὐτοὺς οἱ Πατέρες· καὶ ἦν ὁ μὲν εἰς ὠχρὸς καὶ στυγνὸς καὶ κατατετηγμένος, ὁ δὲ ἕτερος φαιδρὸς τε καὶ εὐθαλής· καὶ ἐθαύμασαν πῶς καὶ τροφῆς τῆς αὐτῆς ἐπίσης μετέχοντες καὶ κατακεκλεισμένοι ὄντες ἀμφοτέροι, οὕτω τῇ μορφῇ κατὰ πολὺ διέφερον· ἠρώτησαν οὖν τὸν στυγνὸν λέγοντες· τίς ἡ ἀδολεσχία ἦν μετὰ τῶν λογισμῶν ἡδολέσχεις ἐν τῷ κελλίῳ καθήμενος; ὁ δὲ ἔφη· τὰ κακὰ ἃ ἐποίησα, καὶ τὴν κόλασιν εἰς ἣν ἔμελλον ἀπελθεῖν ἐλογιζόμην διηνεχῶς· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκολλήθη τὸ ὅσπου μου τῇ σαρκί μου· ἠρώτησαν δὲ καὶ τὸν ἄλλον τί ἐνεθυμεῖτο ἐν τῷ κελλίῳ· καὶ ἀπεκρίθη· τῷ Θεῷ ἡὐχαρίστουν, ὅτι οὐκ ἄφῃκέ με ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλ' ἐξείλετό με ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς κολάσεως καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν Ἀγγελικὴν ταύτην πολιτείαν· καὶ μνημονεύων τοῦ Θεοῦ, εὐφραινόμην· καὶ εἶπον οἱ γέροντες, ὅτι ἐπίσης ἡ μετάνοια τῶν δύο ἐστὶ πρὸς τὸν Θεόν.

Ἑρμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΕ, μὲ τὰ μέσα ἔνεκα τῶν ὁποίων ἔχασες τὸ ἀγαθόν, μὲ αὐτὰ πρέπει νὰ τὸ ἐπανακτήσης· χρεωστεῖς χρυσὸν εἰς τὸν Θεόν; δὲν δέχεται ἀπὸ ἐσέ μαργαρίτην. Δηλαδή ἔχασες τὴν σωφροσύνην; δὲν δέχεται ὁ Θεὸς τὴν ἐλεημοσύνην σου, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖς τὴν πορνείαν, διότι θέλει ἀπὸ ἐσέ τὸν ἀγιασμόν τοῦ σώματος, ἐπειδὴ παρέβης τὴν ἐντολήν (διὰ τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος) νικώμενος ἀπὸ τὸν φθόνον τοῦ διαβόλου. Διατί προσπαθεῖς νὰ νικήσης διὰ τῆς ἀγρυπνίας τὸν ὕπνον; καὶ νηστεύεις συνεχῶς; οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἔχεις ἀπὸ αὐτὰ ἐναντίον ἐκείνου τοῦ πάθους, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖς νὰ δουλεύης εἰς αὐτό· διότι κάθε ἀρρώστια, εἴτε ψυχικὴ εἴτε σωματικὴ, μόνον μὲ τὰ κατάλληλα δι' αὐτὴν φάρμακα θεραπεύεται.

2. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπηνήθησαν τὸν κόσμον, διὰ νὰ μονάσουν· ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν ἐγκατεστάθη καὶ ἐμόναζεν εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν. Μίαν ἡμέραν, ἡ καρδιά του ἐπυρακτώθη, κυριολεκτικῶς, ἀπὸ σφοδρὰν κατάνυξιν· ἀμέσως λοιπὸν κατέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀφοῦ προσῆλθεν εἰς τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως ὡμολόγησεν εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς ἁμαρτίας του· συγχρόνως παρεκάλεσε τὸν ἄρχοντα εἰπὼν πρὸς αὐτόν· τιμώρησόν με, ὅπως προστάζουν οἱ νόμοι. Ὁ ἄρχων ἐθαύμασε διὰ τὴν συντριβὴν καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἐξομολογηθέντος, ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον καὶ λέγει εἰς τὸν ἀδελφόν:

— "Ἀνθρωπέ μου, ἐπειδὴ σὺ ἐξωμολογήθης μὲ τὴν θέλησίν σου, καὶ μετενόησες εἰλικρινῶς, δὲν τολμῶ νὰ σέ κρίνω, πρὶν σέ κρίνῃ ὁ Θεός· διότι ἴσως καὶ νὰ σέ συνεχώρησε.

Κατόπιν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ἀδελφὸς καὶ ἔβαλε μόνος του εἰς τὸ σῶμα του σίδηρα, εἰς τὰ πόδια του καὶ εἰς τὸν λαμβόν του, καὶ αὐτοεφυλακίσθη εἰς τὸ κελλίον του. Ὅταν δὲ τὸν ἐπισκέπτετο κανεὶς καὶ τὸν ἠρώτα· ποῖος, Ἄββᾶ, σοῦ ἔβαλεν αὐτὰ τὰ βαρύτερα σίδηρα; ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε· «ὁ ἄρχων».

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν πρὸ τοῦ θανάτου του ἦλθε κοντά του Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ ἀμέσως ἔπεσαν τὰ σίδηρα ἀπ' ἐπάνω του. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὁ ὑποτακτικὸς του, πού τὸν ἐξυπηρέτει, καὶ τὸν εἶδεν ἐλευθερωμένον ἀπὸ τὰ σίδηρα, τὸν ἠρώτησε μετὰ τινος καταπλήξεως.

— Ποῖος, Ἄββᾶ, ἔλυσε τὰ σίδηρα ἀπὸ ἐπάνω σου;

— Ἐκεῖνος πού συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας μου, ἀπήντησεν ὁ Μοναχὸς καὶ συνέχισεν· Προχθὲς παρουσιάσθη ἐνώπιόν μου Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ μοῦ εἶπε· χάρις εἰς τὴν ὑπομονήν, πού ἐπέδειξες, συνεχωρήθησαν ὅλαι αἱ ἁμαρτίαι σου· ἐν συνεχείᾳ δὲ ἠγγίσε μὲ τὸ δάκτυλόν του τὰ σίδηρα καὶ ἀμέσως ἔπεσαν ἀπὸ ἐπάνω μου. Μόλις ἐξιστόρησε τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ὁ Μοναχὸς ἀμέσως ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τῆς αἰωνιότητος.

3. Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς παρέμεινε μόνος του εἰς τὴν Μονὴν τῶν

Μονιδίων καὶ ἀνέπεμπε διαρκῶς πρὸς τὸν Θεὸν αὐτὴν τὴν εὐχήν· Κύριε, ἐπειδὴ δὲν ἔχω φόβον Θεοῦ, διὰ τοῦτο στείλε μου κεραυνόν, ἢ καμμίαν ἄλλην τιμωρίαν, ἢ ἀσθένειαν, ἢ δαίμονα, μήπως δι' αὐτῶν συνέλθῃ ἡ πεπωρωμένη ψυχὴ μου καὶ ἔλθῃ εἰς φόβον. Ἄλλοτε πάλιν παρακαλῶν τὸν Θεὸν ἔλεγεν· Γνωρίζω, Δέσποτά μου, ὅτι πολὺ ἡμάρτησα ἐνώπιόν Σου, καὶ τὰ πταίσματά μου εἶναι ἀναρίθμητα· δι' αὐτὸ καὶ δὲν τολμῶ νὰ σοῦ εἰπῶ νὰ μὲ συγχωρήσῃς· ἀλλ' ἐὰν εἶναι δυνατόν, χάρις εἰς τοὺς οἰκτιρομύς σου, συγχώρησόν με. Ἐὰν πάλιν εἶναι ἀδύνατον νὰ μὲ συγχωρήσῃς, τότε τιμώρησόν με ἐδῶ, καὶ ὅχι ἐκεῖ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Ἐὰν δὲ καὶ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, δῶσε μου εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μέρος τῆς κολάσεως, ὥστε νὰ καταστῇ ἐλαφροτέρα ἢ κόλασίς μου εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Μόνον ἀπὸ τώρα ἄρχισε, Δέσποτά μου, νὰ μὲ τιμωρῇς, ὅχι ὅμως μὲ τὸν δίκαιον θυμόν σου καὶ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ μὲ εὐσπλαγχνίαν καὶ ἐπιείκειαν.

Ἔτσι λοιπὸν ἐπέρασεν ἓνας ὁλόκληρος χρόνος· καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ Μοναχὸς δὲν ἔπαυσε νὰ ἐκτελῇ τὸ ἔργον τῆς μετανοίας, νὰ ἱκετεύῃ ὀλοψύχως καὶ μετὰ θερμῶν δακρύων τὸν Θεὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ, νὰ νηστεύῃ, νὰ ἀγρυπνῇ, νὰ ὑποβάλλῃ τὸ σῶμα του εἰς διαφόρους κακουχίας καὶ νὰ καταπονῇ τὴν ψυχὴν του διὰ τῆς συντριβῆς.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἐκάθητο κατὰ γῆς, καί, ὡς συνήθως, ἐθρήνηι διὰ τὰς ἁμαρτίας του καὶ ὠδύρετο θλιβερῶς καὶ μεγαλοφώνως, ἐνύσταξεν ἀπὸ τὴν πολλὴν λύπην καὶ ἀπεκοιμήθη. Σχεδὸν ἀμέσως ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ λέγει μὲ φωνήν, γεμάτην καλωσύνην καὶ στοργήν.

— Τί ἔχεις, ἄνθρωπε; Διατί κλαίεις τόσο ἀπαρηγόρητα;

Ὁ Μοναχὸς τὸν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως ποῖος εἶναι καὶ ἔντρομος ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ ἀπαντᾷ:

— Ἔπεσα, Κύριέ μου, ἀπήντησεν ἔντρομος ὁ Μοναχός.

— Σήκω λοιπόν, ἀπήντησεν ὁ φανεὶς Κύριος.

— Δὲν ἔμπορῶ, Δέσποτα, ἐὰν δὲν μοῦ δώσῃς τὸ χέρι σου.

Τότε ὁ Κύριος ἄπλωσε τὸ χέρι του, τὸν ἔπιασε καὶ τὸν ἐσήκωσε.

Ὅταν ἐσηκώθη ὁ Μοναχὸς καὶ ἐστάθη ἐνώπιον τοῦ ἀνεγείραντος αὐτὸν Κυρίου, ἤρχισε πάλιν νὰ κλαίῃ καὶ νὰ συγκλονίζεται ἀπὸ τὸ σφοδρὸν πένθος.

Λέγει λοιπὸν πάλιν εἰς αὐτὸν ὁ φανερωθεὶς εἰς τὸ ὄραμα Κύριος, μὲ φωνὴν ἥσυχον καὶ γλυκεῖαν.

— Διατί, κλαίεις, ἄνθρωπε; Διατί λυπεῖσαι;

Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀπαντᾷ πάλιν πρὸς τὸν Κύριον.

— Δὲν θέλεις, Κύριε, νὰ κλαίω καὶ νὰ λυποῦμαι, ἀφοῦ, ἂν καὶ ἀπῆλαινα τόσα καλὰ ἀπὸ σένα, ἐν τούτοις ἐγὼ τόσο πολὺ σὲ ἐλύπησα;

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Κύριος ἤπλωσε καὶ πάλιν τὸ χέρι Του καὶ τὸ ἀκούμβησεν ἐλαφρὰ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Μοναχοῦ, λέγων πρὸς αὐτόν:

— Μὴ λυπεῖσαι πλέον· διότι ἀφοῦ δι' ἐμὲ ἐδοκίμασες τόσην λύπην,

ἐγὼ καθόλου δὲν θὰ λυποῦμαι ἐναντίον σου. Ἐὰν δὲ τὸ αἷμά μου ἔδωσα διὰ σέ, πόσον μᾶλλον καὶ τὴν συγχώρησιν θὰ προσφέρω καὶ εἰς σέ καὶ εἰς κάθε ψυχὴν, πού μετανοεῖ εἰλικρινῶς διὰ τὰς ἁμαρτίας της;

Μόλις ὁ ἀδελφὸς συνῆλθεν ἀπὸ τὴν εὐεργετικὴν αὐτὴν ὁπτασίαν ἡσθάνθη τὴν καρδίαν του γεμάτην ἀπὸ χαρὰν· ἡ δὲ συνείδησίς του τὸν ἐπληροφόρησεν, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν εὐσπλαγχνίσθη. Κατὰ δὲ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του ἔζησε μὲ πολλὴν ταπείνωσιν εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του.

4. Ἔνας Γέρον εἶπεν· ἐὰν πέσης εἰς μίαν ἁμαρτίαν καὶ ἐπιστρέψῃς ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἀρχίσῃς νὰ λυπῇσαι καὶ νὰ μετανοῇς διὰ τὴν πῶσιν, πρόσεξε νὰ μὴ παύσῃς νὰ λυπῇσαι καὶ νὰ ἀναστενάζῃς πρὸς τὸν Κύριον, μέχρι τοῦ θανάτου σου, ἐπεὶδὴ ὑπάρχει κίνδυνος γρήγορα πάλιν νὰ ξαναπέσης εἰς τὸν ἴδιον βόθρον. Ἡ κατὰ Θεὸν λύπη εἶναι χαλινὸς τῆς ψυχῆς, πού δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ξαναπέσῃ πάλιν.

5. Ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ διηγείτο διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον, ὅτι τὸ νερὸν εἰς τὸ ὁποῖον ἔβρεχε τὰ κλαδιὰ τῶν φοινίκων, τὸ ἥλλαξε μίαν φορὰν τὸν χρόνον· μόνον δὲ ὅταν ἡλαττώνετο, προσέθετεν ὀλίγον. Ὡς γνωστὸν δὲ ἀπὸ τὰ φοινικόκλαδα αὐτὰ ἔπλεκε τὸ σχοινίον καὶ εἰργάζετο συνεχῶς μέχρι τῆς ἑκτῆς ὥρας! Καθ' ὅλον δὲ αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας ἡ δυσωδία ἀπὸ τὸ στάσιμον νερόν, πού δὲν τὸ ἄλλαξεν, ἦτο ἀφόρητος. Οἱ πατέρες πού προσήρχοντο εἰς τὸ κελλί του, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν, τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ, διατί δὲν ἀλλάσσει τὸ νερὸ τῶν φοινικοκλάδων, ἀλλ' ἀνέχεται τόσον ἀφόρητον δυσσομίαν.

Εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν:

— Μοῦ χρειάζεται νὰ ἀνέχωμαι αὐτὴν τὴν δυσσομίαν, ἀντὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τῶν εὐωδιῶν, πού ἀπῆλαυσα εἰς τὴν κοσμικὴν μου ζωὴν.

"Ἀς φροντίσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς νὰ θεραπεύσωμεν τὰ πάθη μὲ τὰ ἀντίθετα πρὸς αὐτὰ πνευματικὰ φάρμακα. Ἀς ἀγωνισθῶμεν δὲ μὲ ἐπίγνωσιν νὰ σθῆσωμεν τὰς ἀναμνήσεις τῶν ἡδονῶν, πού ἀπηλαύσαμεν, μὲ τὰς ἀντιστοίχους πρὸς αὐτὰς κακουχίας.

6. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης εἶπεν· ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού ἐκτελεῖ κανόνα μετανοίας, δὲν δεσμεύεται εἰς τὴν ἐντολήν· δηλαδὴ ἐκεῖνος, πού μετανοεῖ εἰλικρινῶς, ἐὰν θέλῃ νὰ καταβάλλῃ κόπους, μεγαλυτέρους καὶ ἀπὸ τὴν ἐντολήν, τίποτε δὲν τὸν ἐμποδίζει. Ὡς ἐντολήν δὲ δὲν ἐννοεῖ μόνον μίαν, ἀλλὰ ὅλας ὅσας ἐθέσπισε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὸν εἰδικὴν ἐντολήν (κανόνα).

7. Δύο Μοναχοὶ ἐπολεμήθησαν ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας καὶ ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀσκήσεως μετέβησαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔλαβον γυναῖκα. Μετὰ καιρὸν συνηντήθησαν καὶ ἔλεγον μεταξὺ των:

— Τί ἐκεροδίσαμεν ἐγκαταλείψαντες τὴν Ἀγγελικὴν τάξιν καὶ κυλισθέντες εἰς αὐτὴν τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν ἡδονῶν, διὰ τὴν ὁποίαν πρόκει-

ται, εἰς τὸ τέλος, νὰ ἀπέλθωμεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ καὶ νὰ ὑποστῶμεν τὰ ἀτελείωτα βασανιστήρια τῆς κολάσεως; Ἄς ἐπιστρέψωμεν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον καὶ νὰ μετανοήσωμεν.

Πράγματι, ἐπανήλθον εἰς τὴν ἔρημον, ἐξωμολογήθησαν τὰς ἁμαρτίας των καὶ παρεκάλεσαν τοὺς πατέρας νὰ τοὺς δώσουν κανόνα μετανοίας. Οἱ Γέροντες διέταξαν νὰ παραμείνουν κλεισμένοι, ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος, εἰς τὸ κελλίον των, καὶ νὰ δίδεται ὡς τροφή εἰς τοὺς Μοναχοὺς αὐτοὺς μόνον ψωμὶ καὶ νερό. Κατὰ σύμπτωσιν δὲ καὶ οἱ δύο Μοναχοὶ ἦσαν ὅμοιοι κατὰ τὴν μορφήν τοῦ προσώπου των.

Ὅταν λοιπὸν συνεπληρώθη ὁ καιρὸς τῆς μετανοίας των, ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ κελλίον καὶ τοὺς εἶδον οἱ Πατέρες. Περιέργως δέ, καίτοι ὁμοίαζον κατὰ τὴν μορφήν, ἔτρωγον τὸ ἴδιον φαγητὸν καὶ ἔζων ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, ἐν τούτοις ὁ μὲν ἕνας ἦτο ὠχρὸς, σκελετωμένος καὶ ἐξησθενημένος, ἐνῷ ὁ ἄλλος ἦτο ἀκμαῖος καὶ χαρούμενος. Καὶ ἐθαύμασαν οἱ Πατέρες πῶς ἐνῷ καὶ οἱ δύο ἔτρωγον τὴν ἰδίαν τροφήν καὶ ἦσαν καὶ οἱ δύο κλεισμένοι, διέφερον τόσον πολὺ κατὰ τὴν μορφήν.

Ἠρώτησαν λοιπὸν τὸν σκελετωμένον:

— Ποία ἦτο ἡ μυστικὴ συνομιλία σου μὲ τοὺς λογισμοὺς σου, ὅταν παρέμεινες ἐπὶ ἓν ἔτος ἐγκλειστος εἰς τὸ κελλίον σου;

Ἐκεῖνος ἀπήντησεν:

— Ἐσκεπτόμην συνεχῶς τὰς ἁμαρτίας, τὰς ὁποίας διέπραξα καὶ τὴν κόλασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ ἀπέλθω μετὰ θάνατον. Ἐκ τοῦ φόβου δὲ τῆς αἰωνίας τιμωρίας, ἐκόλλησε τὸ δέρμα μου εἰς τὰ ὀστά μου (Ψαλμ. ρα', 6).

Ἠρώτησαν καὶ τὸν ἄλλον, τί ἐσκέπτετο ἐπὶ ἓν ἔτος κλεισμένος εἰς τὸ κελλίον.

— Ἐγὼ — ἀπήντησεν — εὐχαριστοῦσα τὸν Θεόν, διότι δὲν μὲ ἄφησε νὰ ἀποθάνω εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μὲ ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν κόλασιν καὶ μὲ ἔφερε καὶ πάλιν εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν Ἀγγελικὴν πολιτείαν. Ἐνθυμούμενος δὲ διαρκῶς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην Του, ἔχαιρον πνευματικῶς.

Μετὰ τὰς ἐξηγήσεις αὐτὰς εἶπον οἱ Γέροντες:

— Καὶ τῶν δύο Μοναχῶν ἡ μετάνοια ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ'

*"Οτι τοῖς ἀσθενέσιν ἀρμόδιον τὸ κατὰ
μικρὸν εἰς τὰ τῆς μετανοίας ἔργα ἐνάγεσθαι.*

*"Οτι οἱ ἀσθενεῖς πρέπει νὰ ὀδηγοῦνται σιγὰ - σιγὰ
εἰς τὰ ἔργα τῆς μετανοίας.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ ἐμπεσὼν εἰς πειρασμόν, ἦτοι εἰς ἁμαρτίαν, ἀπὸ τῆς θλίψεως ἀπώλεσε τὸν μοναχικὸν κανόνα· καὶ θέλων βαλεῖν ἀρχήν, ὑπὸ τῆς λύπης ἐνεποδίζετο λέγων ἐν ἑαυτῷ· πότε ἔχω εὔρεῖν ἑμαυτόν, ὥς περ ἤμην ποτέ; καὶ ὀλιγωρῶν, οὐκ ἴσχυεν ἄρξασθαι τοῦ μοναχικοῦ ἔργου· ἐλθὼν δὲ πρὸς τινα γέροντα, διηγήσατο αὐτῷ τὰ καθ' ἑαυτόν· καὶ ἀκούσας ὁ γέρον τὰ τῆς θλίψεως αὐτοῦ, διηγήσατο αὐτῷ ὑπόδειγμα τοιοῦτον λέγων· ἄνθρωπός τις εἶχε χωρίον καὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ ἔχερσάθη· καὶ ἐπληρώθη θρύων καὶ ἀκανθῶν· ὕστερον δὲ ἔδοξεν αὐτῷ φιλοκαλεῖσθαι τοῦτο· καὶ λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ὕπαγε, καθάρισον τὸ χωρίον· καὶ ἀπελθὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καθάρισαι αὐτό, θεωρήσας τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν, ὠλιγώρησε λέγων ἐν ἑαυτῷ· πότε ἔχω βλα ταῦτα ἀνασπᾶσαι καὶ καθάρισαι τὰ ὧδε; καὶ ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη, ἀφυπνισθεὶς δὲ πάλιν καὶ ἀπιδὼν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν καὶ ἀκηδιάσας, ἔμεινε κείμενος κατὰ γῆς· καὶ ποτὲ μὲν καθεύδων, ποτὲ δὲ στρεφόμενος ἐνθεν ἀκείθεν ὡς θύρα ἐπὶ στρόφιγγα αὐτῆς κατὰ τὴν γραφήν, καὶ οὕτως ἀργῶς οὐκ ὀλίγας ἡμέρας ἠνάλωσεν.

Ἐρχεται οὖν μετὰ ταῦτα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἰδεῖν τί ἐποίησε· καὶ εὔρεν αὐτὸν μὴδὲν ἐργασάμενον· καὶ εἶπεν αὐτῷ· τί ὅτι οὐδὲν εἰργάσω ἕως τοῦ νῦν; ὁ δὲ ἔφη· πάτερ, ὡς ἡρχόμην ἐργάσασθαι, βλέπων τὸ πλῆθος τῶν θρύων καὶ τῶν ἀκανθῶν, συνειχόμεν καὶ ἀπὸ τῆς θλίψεως ἐτίθουν ἑμαυτόν καὶ ἐκοιμώμην, διὸ καὶ οὐδὲν εἰργασάμην· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· τέκνον, ἴσον τοῦ πλάτους τοῦ στρώματός σου ποιεῖ καθημέραν καὶ οὕτω προκόπτει τὸ ἔργον σου καὶ οὐκ ὀλιγοῦρεῖς· ὁ δὲ νεώτερος ἐποίησεν οὕτως· καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐκαθαρίσθη τὸ χωρίον. Οὕτως οὖν καὶ σύ, ἀδελφέ· κατ' ὀλίγον ἐργάσου καὶ οὐκ ὀλιγοῦρεῖς· καὶ ὁ Θεὸς τῇ χάριτι αὐτοῦ πάλιν ἀποκαθιστᾷ σε εἰς τὴν ἀρχαίαν σου τάξιν· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀκούσας, καὶ καθίσας μεθ' ὑπομονῆς, ἐποίει ὡς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ γέροντος· καὶ χάριτι Θεοῦ εὔρεν ἀνάπαυσιν.

Ἑρμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἔπescen εἰς πειρασμόν, δηλαδὴ εἰς ἁμαρτίαν· τὸσον δὲ μεγάλην θλιψὶν ἐδοκίμασεν, ὥστε ἐγκατέλειψε καὶ τὸν κανόνα τοῦ Μοναχοῦ. Καὶ ἐνῶ ἤθελε νὰ κάμῃ ἀρχὴν νὰ μετανοή, ἡμποδίζετο ἀπὸ τὴν λύπην καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· πῶς θὰ ἡμπορέσω νὰ ἀνεύρω τὸν ἑαυτὸν μου, ὅπως ἤμουν κάποτε; Ἀμελῶν δὲ καὶ διστάζων δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἀρχίσῃ τὸ μοναχικόν του ἔργον.

Ἐπescέφθη λοιπὸν ἓνα Γέροντα καὶ ἐξωμολογήθη εἰς αὐτὸν ὅσα τοῦ συνέβαινον.

Ὁ Γέρον, ἀφοῦ ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰ ζητήματα, πὺν τὸν ἐθλιβον, ἀντὶ ἀπαντήσεως τοῦ διηγῆθη τὸ κατωτέρω παραδείγμα, ὑπὸ μορφήν διδακτικῆς παραβολῆς: Ἐνας ἄνθρωπος — ἤρχισε νὰ λέγῃ — εἶχεν ἓνα ἀγρόν· ἀπὸ ἀμέλειάν του λοιπὸν ὁ ἀγρὸς αὐτὸς ἔχερσώθη καὶ ἐγέμισεν ἀπὸ ἄγρια χόρτα καὶ ἀγκάθια. Μετὰ καιρὸν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐσκέφθη νὰ περιποιηθῇ τὸν ἀγρόν του καὶ νὰ τὸν καλλιεργήσῃ. Διέταξε λοιπὸν τὸν υἱὸν του νὰ ὑπάγῃ νὰ καθαρίσῃ τὸν ἀγρόν. Πράγματι μετέβη ὁ υἱὸς νὰ καθαρίσῃ τὸν ἀγρόν· μόλις ὅμως τὸν εἶδε γεμάτον ἀγκάθια, ἀπεγοητεύθη καὶ εἶπε μέσα του· πότε θὰ ἡμπορέσω νὰ τὰ ξερριζώσω ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ τὸν καθαρίσω; ἐξηπλώθη λοιπὸν καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ἐξυπνήσας δὲ ἐπ' ὀλίγον καὶ ἀτενίσας πάλιν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν, ἐβαρύνθη καὶ ἔμεινεν ἐξαπλωμένος κατὰ γῆς. Καὶ ἄλλοτε μὲν κοιμώμενος, ἄλλοτε πάλιν στρέφων ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν εἰς τὴν ἄλλην, ὅπως ἡ θύρα περιστρέφεται εἰς τὴν στρόφιγγά της, κατὰ τὴν παροιμίαν, «ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. Κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δυνήσεται ἐπενεγκεῖν ἐπὶ στόμα» (Παροιμ. κστ' 14—16) ἐτέρασεν ἀρκετὰς ἡμέρας χωρὶς ἐργασίαν καὶ μὲ ἀμέλειαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται καὶ ὁ πατήρ του, νὰ ἰδῇ τί ἔκαμεν εἰς τὸν ἀγρόν. Καθὼς λοιπὸν τὸν εὔρεν ἀγρόν καὶ ἀναποφάσιστον, τοῦ λέγει: — Διατί, παιδί μου, δὲν ἔκανες τίποτε μέχρι τώρα;

Τὸ παιδί ἀπήντησεν:

— Πατέρα μου, καθὼς ἤρχόμην νὰ ἐργασθῶ, καὶ ἔβλεπα αὐτὸ τὸ πλῆθος ἀπὸ τὰ ἀγριόχορτα καὶ τὰ ἀγκάθια, ἔχανα τὴν ὀρεξίν μου πρὸς ἐργασίαν, καὶ ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν μου ἐξήπλωνα καὶ ἐκοιμώμουν. Δι' αὐτὸ δὲν ἔκαμα τίποτε μέχρι σήμερα.

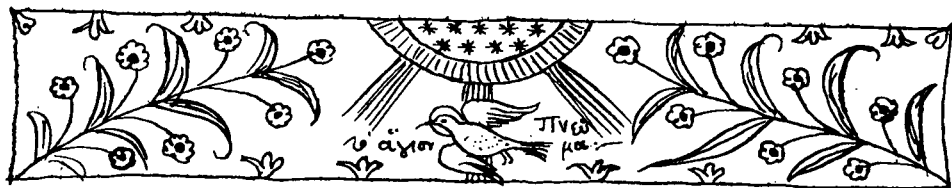
— Παιδί μου, μὴ στενοχωρεῖσαι, ἀπήντησεν ὁ πατέρας· νὰ ξεχερσώνης κάθε ἡμέραν ἔκτασιν ἴσην πρὸς τὸ πλάτος τοῦ στρώματός σου καὶ ἔτσι θὰ προχωρήσῃ ἡ ἐργασία σου καὶ δὲν θὰ σὲ καταπνίξῃ ἡ ἀμέλεια. Πράγματι ὁ υἱὸς ἐπραγματοποίησε τὴν συμβουλὴν τοῦ πατρὸς καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐκαθαρίσθη ὁ ἀγρὸς ἀπὸ τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ ἀγριόχορτα.

—Ἔτσι καὶ σύ, ἀδελφέ μου, ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἐργάζεσαι καὶ δὲν κινδυνεύεις ἀπὸ ἀμέλειαν. Ὁ δὲ Θεὸς βλέπων τὴν ἐπιθυμίαν σου πρὸς ἐργασίαν θὰ σὲ ἀποκαταστήσῃ καὶ πάλιν, μὲ τὴν Χάριν Του, εἰς τὴν ἀρχαίαν σου τάξιν.

Ὁ Μοναχὸς ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰς συστάσεις αὐτάς, ἐκάθισε μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐφήρμοσε τὰς ὑποδείξεις τοῦ Γέροντος.

Πράγματι δὲ μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ εὗρε τὴν ἐπιζητουμένην ἀνάπαυσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

*"Οτι δεῖ αἰ τοῦ θανάτου μεμνησθαι καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως· οἱ γὰρ μὴ ταῦτα διη-
νεκῶς προσδοκῶντες καὶ λογιζόμενοι, ὑπὸ
τῶν παθῶν ραδίως ἀλίσκονται.*

*"Οτι πρέπει πάντοτε νὰ ἐνθυμούμεθα τὸν θάνατον
καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν· διότι ἐκεῖνοι ποὺ δὲν
ἀναμένουν διαρκῶς τὸν θάνατον καὶ τὴν μέλλουσαν
κρίσιν εὐκόλως κυριεύονται ἀπὸ τὰ πάθη.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου

ΛΕΓΕΝ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ· ὅτι εἰς τὸ μὴ ὀλιγωρεῖν ἡμᾶς καὶ ἐνδιδόναι τῆς ἀσκήσεως, καλὸν αἰ μελετᾶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου ρητόν· τὸ καθημέραν ἀποθνήσκω· ἐὰν γὰρ καὶ ἡμεῖς ὡς θνήσκοντες καθημέραν οὕτω ζῶμεν, οὐχ ἁμαρτήσομεν· ἔστι δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον· ἵνα ἐγειρόμενοι καθημέραν, νομίζωμεν μὴ ἐγείρεσθαι, ἀδύλου φύσει καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν οὐσης καὶ μετρομένης καθημέραν παρὰ τῆς προνοίας.

Οὕτω δὲ διακείμενοι, οὔτε ἁμαρτήσομεν, οὔτε τινὸς ἐπιθυμίαν ἐξο-
μεν οὔτε μηνιοῦμεν τινὶ οὔτε θησαυρίζομεν ἐπὶ γῆς· ἀλλ' ὡς καθημέραν προσδοκῶντες ἀποθανεῖν, ἀκτῆμονες ἐσόμεθα καὶ πάντα πᾶσι συγχωρήσομεν· ἀλλ' οὐδὲ ἐπιθυμίας γυ-
ναικός, ἢ ἄλλης τινὸς ρυπαρᾶς ἡδονῆς ἀπολαῦσαι θελήσομεν, ἀλλ' ὡς παρερχομένην ἀποστραφυσόμεθα, ἀγωνιῶντες αἰ καὶ προβλέποντες τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως· αἰ γὰρ ὁ μείζων φόβος καὶ ἀγὼν τῶν βασάνων, διαλύει τὸ λείον τῆς ἡδονῆς· καὶ τὴν ψυ-
χὴν κλίνουσαν ἀνίστησιν.

Ἐ ρ η ν ε ῖ α

Ο ΑΓΙΟΣ Ἀντώνιος ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητάς του· διὰ νὰ μὴ ἀμελῶμεν καὶ νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν πρὸ τῆς ἀσκήσεως, εἶναι καλὸν νὰ με-
λειτῶμεν πάντοτε τὸ ρητόν τοῦ Ἀποστόλου ποὺ λέγει, καθημερινῶς ἀπο-
θνήσκω. Διότι ἐὰν καὶ ἡμεῖς διάγωμεν τὸν βίον ἡμῶν ὡς ἀποθνήσκοντες

καθημερινῶς, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἀμαρτήσωμεν. Αὐτὸ δὲ ποὺ σὰς προτείνω, θὰ τὸ πραγματοποιήσωμεν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· κατὰ τὴν καθημερινὴν μας ἀφύπνισιν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἅς νομίζωμεν ὅτι δὲν ἡγέρθημεν ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἀπεθάναμεν, ἐφ' ὅσον ἄλλωστε καὶ ἡ ζωὴ ἡμῶν, ἐκ φύσεως, εἶναι ἀγνώστου διαρκείας καὶ τέλους καὶ καθημερινῶς μετρεῖται ἀπὸ τὴν θείαν πρόνοιαν.

Ὅταν σκεπτόμεθα κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, οὔτε θὰ ἀμαρτήσωμεν, οὔτε τίποτε θὰ ἐπιθυμήσωμεν, οὔτε θὰ μνησικακοῦμεν ἐναντίον τῶν ἄλλων, οὔτε θὰ ἀποκτήσωμεν ὕλικους θησαυροὺς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· ἀλλ' ὡς ἀναμένοντες καθημερινῶς τὸν θάνατον, θὰ γίνωμεν ἀκτῆμονες καὶ θὰ συγχωρήσωμεν ὅλα τὰ σφάλματα εἰς τοὺς ἀδελφούς μας. Ἐπὶ πλεόν οὔτε γυναῖκα θὰ ἐπιθυμήσωμεν, οὔτε θὰ θελήσωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν καμμίαν ἄλλην ρυπαρὰν ἡδονήν, ἀλλὰ μετὰ βδελυγμίας θὰ τὰ ἀποστραφώμεν ὅλα αὐτά, ὡς παρερχόμενα ταχύτατα, ζῶντες διαρκῶς μὲ τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου καὶ προβλέποντες πάντοτε τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως.

Διότι πάντοτε ὁ μεγαλύτερος φόβος τοῦ ἀπροσδοκῆτου θανάτου καὶ ἡ ἀγωνία διὰ τὰ ἀναμενόμενα θάσανα ἐκ τῆς ἀμαρτίας, διαλύουν εὐκόλως τὸ ἀπατηλὸν τῆς ἡδονῆς καὶ ἀνεγείρουν τὴν ψυχὴν, ὥσῳκις παρεκκλίνει πρὸς τὸ κακόν.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

Ο ΜΕΓΑΣ Ἰωάννης ὁ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας Πατριάρχης, ἵνα τὴν τοῦ θανάτου μνήμην εἰς θάθος ἐγχαράξῃ τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ, καὶ διὰ παντὸς αὐτῷ παρισταμένην ἔχῃ καὶ πρὸ ὁμμάτων, τί ποιεῖ; μνημεῖον αὐτῷ προστάττει διοικοδομηθῆναι· τούτῳ δὲ μὴ ἐπιτεθῆναι πέρας ἀλλ' ἡμιτελές οὕτω καταλειφθῆναι· εἶτα τοὺς ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένους, ἐπεὶδ' ἂν ἐπίσημός τις ἐορτὴ εἴη, ἐπὶ πάντων ἐφισταμένους τῶν συνεδρευόντων, ἐν τῷ προφανεῖ λέγειν· τὸ μνῆμα τὸ σὸν ἄχρι σήμερον ἀτελές, δέσποτα· ἐπίτρεψον οὖν αὐτῷ πέρας λαβεῖν· ἄδελον γὰρ ὁποῖα ὥρα ὁ κλέπτης ἔπεισι θάνατος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἰωάννης, ὁ Πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, διὰ νὰ ἐγχαράξῃ βαθιὰ εἰς τὸ μυαλό του τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ νὰ τὴν βλέπῃ πάντοτε ζωηρῶς μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του, τί κάνει; Διατάσσει νὰ κτίσουν τὸν τάφον του, νὰ μὴ τὸν τελειώσουν ὁμως, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήσουν μισοτελειωμένον. Ἐπειτα δίδει ἐντολὴν εἰς αὐτοὺς, ποὺ ἡσχολοῦντο μὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ τάφου του, ὥσῳκις ἐπετελεῖτο ἐπίσημος ἐορτή, νὰ ἔρχωνται ἐμπρὸς εἰς ὅλους ποὺ συνήρχοντο διὰ τὴν ἐορτήν, καὶ νὰ τοῦ λέγουν δυνατὰ: Ὁ τάφος σου, Δέσποτα, εἶναι μισοτελειωμένος ἀκόμῃ· ἐπίτρεψέ μας λοιπὸν νὰ τὸν τελειώσωμεν, διότι εἶναι ἀγνωστον εἰς ποῖαν ὥραν ἐπέρχεται, ὡς κλέπτης, ὁ θάνατος.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Ἀγάθων· χρηὶ τὸν Μοναχὸν πᾶσαν ὥραν προσέχειν τῷ κριτηρίῳ τοῦ Θεοῦ.

2. Ἦν τις Ἀναχωρητὴς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἰορδάνου, ἀγωνιζόμενος ἐπὶ ἔτη πολλά· ὃς ὑπὸ Θεοῦ σκεπόμενος, προσβολὰς ἐκ τοῦ ἐχθροῦ οὐκ ἐδέχετο, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπολέμητος ἦν καὶ διὰ τοῦτο πρὸς πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους ὠφελείας χάριν, ἐξουθενεῖ τὸν σατανᾶν καὶ λοιδορίαις ἐδαλλε λέγων· ὅτι οὐδὲν ἐστὶ καὶ οὐ δύναται τι πρὸς τοὺς ἀγωνιστάς, εἰ μὴ ὁμοίους αὐτοῦ εὖρη ρυπαροῦς, δεδουλωμένους πάντοτε τῇ ἁμαρτίᾳ, οὓς ἐκνευρίζει· ταῦτα δὲ ἔλεγε, μὴ αἰσθανόμενος τῆς ἀνωθεν χάριτος, ἣ τὸν σατανᾶν οὐ συνεχώρει αὐτῷ προσβαλεῖν.

Ἐγγιζόντος δὲ τοῦ τέλους αὐτοῦ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ, φαίνεται αὐτῷ ὁ διάβολος ὀφθαλμοφανῶς, καὶ φησι πρὸς αὐτόν· τί ἔχω πρὸς σέ, Ἀβδᾶ; μὴ σοι τίποτε παρηνώχλησα; ὁ δὲ ἐμπτύσας αὐτῷ, τοῖς αὐτοῖς· πάλιν ἐκέκρητο ρήμασιν· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· οὐδὲν γὰρ δύνη πρὸς τοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ ἔφη· ναί, ναί· ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη ἔχεις ζῆσαι καὶ μίαν ὥραν εἰς τὰ τοσαῦτα ἔτη οὐκ εὐρήσω σκελίσαι σε; καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀφανὴς γέγονεν· ὁ δὲ Μοναχὸς ἤρξατο εὐθὺς λογισμοῖς παλαίειν· καὶ λέγει πρὸς ἑαυτόν· ἔχω τοσαῦτα ἔτη τρυχόμενος ὥδε καὶ ἀκμήν ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη θέλει με ζῆσαι ὁ Θεός; λοιπὸν ἀπέρχομαι εἰς τὸν κόσμον, καὶ βλέπω τοὺς διαφέροντάς μοι· καὶ συγγίνομαι αὐτοῖς ἔτη τινὰ· καὶ πάλιν ὑποστρέφω καὶ ἔχομαι τῆς ἀσκήσεώς μου.

Ὡς οὖν ἔδοξε ταῦτα αὐτῷ, ἔργῳ ἐπλήρου· καὶ ἐξελθὼν τῆς κέλλης, εἶχετο τῆς ὁδοῦ· οὐ μακράν δὲ αὐτοῦ γενομένου, ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς ἐλεήσας αὐτὸν καὶ μὴ θελήσας ἀπολεσθῆναι τοὺς κόπους αὐτοῦ, ἀπέστειλεν Ἀγγελον εἰς βοήθειαν αὐτοῦ· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ ὁ Ἀγγελος, φησὶ πρὸς αὐτόν· ποῦ πορεύει, Ἀβδᾶ; ὁ δὲ ἔφη· ἐπὶ τὴν πόλιν· λέγει αὐτῷ ὁ Ἀγγελος· ὑπόστρεψον εἰς τὴν κέλλαν σου καὶ μηδὲν σοι καὶ τῷ σατανᾷ· ἔχε δὲ ἑαυτὸν χλευασθέντα ὑπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ, εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ· καὶ ποιήσας τρεῖς ἡμέρας ἐτελειώθη.

3. Εἶπε γέρων· ὅτι ἐν τῷ ἐργάζεσθαι καταφέρω τὸν ἄτρακτον καὶ τιθῶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν μου, πρὸ τοῦ ἀνενέγκαι αὐτόν. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ἄνθρωπος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν θάνατον πᾶσαν ὥραν, νικᾷ τὴν ὀλιγοψυχίαν.

4. Εἶπε γέρων· ἐν παντὶ ἔργῳ ὃ μέλλεις ποιεῖν, πάντοτε λέγε· ἐὰν ἐπισκέψηται με ὁ Θεὸς νῦν, τί γίνεται; καὶ βλέπε τί ἀποκρίνεται ὁ λογισμός· καὶ ἐὰν κατακρίνῃ σε, ἄφες εὐθὺς καὶ ρίψον τὸ ἔργον ὃ κρατεῖς· καὶ λάβε ἄλλο ἵνα θαρρῇς φθασθῆναι εἰς τὸ αὐτό· δεῖ γάρ τὸν ἐργάτην ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἐτοιμὸν εἶναι πορευθῆναι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, κἂν εἰς ἐργόχειρον κἂθῃ κἂν ἐν ὁδῷ πορεύῃ· κἂν ἐσθίῃς, τοῦτο πάντοτε λέγε ἐν σεαυτῷ· ὅτι ἄρτι ἐὰν καλέσῃ ἡμᾶς ὁ Θεός, τί γίνεται; καὶ βλέπε τί ἀποκρίνεται ἡ συνειδήσίς σου· καὶ τάχυνον ποιῆσαι, εἴ τι λέγει σοι.

Καὶ ἐὰν θέλῃς μαθεῖν εἰ ἐγένετο ἔλεος μετὰ σοῦ, ἐρώτησον τὴν συνειδήσιν σου καὶ μὴ παύσῃ τοῦτο ποιῶν, ἕως οὗ πληροφορηθῇ ἡ καρδίᾳ σου καὶ ἡ συνειδήσίς σου εἴπῃ σοι, ὅτι πιστεύομεν εἰς τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, ὅτι πάντως ποιεῖ μεθ' ἡμῶν ἔλεος· πρόσεχε δὲ τῇ καρδίᾳ σου μήπως ἀπὸ δισταγμοῦ λέγει τὸν λόγον· καὶ ἐὰν δυσπιστῇ ἕως τριχὸς μιᾶς, μακράν ἐστίν ἀπὸ σοῦ τὸ ἔλεος.

5. Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, μέλλων τελευτᾶν, ὡς ἤδη ὥρα ἦν, εἶδον αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ κλαίοντα, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· καὶ σὺ φοβῇ, Πάτερ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἀληθείᾳ ὁ φόβος ὁ νῦν ὢν μετ' ἐμοῦ, οὐδέποτε μου ἀπέστη ἀφ' οὗ γέγονα Μοναχός· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀγάθων εἶπεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει ἀνὰ πᾶσαν σιγμὴν νὰ ἔχη τὸν νοῦν του εἰς τὸ φοβερὸν κριτήριον τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τὴν Δευτέραν τοῦ Χριστοῦ Παρουσίαν.

2. Εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἰορδάνου ἔζη, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἓνας Ἀναχωρητῆς, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἠγωνίζετο. Οὗτος προστατευόμενος ἀπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ δὲν ἐτίγετο ἀπὸ τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ παρέμενε σχεδὸν ἀνενόχλητος ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ διαβόλου. Δι' αὐτὸ ἐμπρὸς εἰς ἐκείνους πού τὸν ἐπεσκέπτοντο, χάριν πνευματικῆς ὠφελείας, ἐπεριφρονοῦσε τὸν σατανᾶν καὶ τὸν εἰρωνεύετο λέγων εἰς τοὺς ἐπισκέπτας του· τίποτε δὲν εἶναι, οὔτε ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ κάτι εἰς βάρος τῶν ἀγωνιστῶν, ἐκτὸς ἐὰν εὕρῃ ὁμοίους του εἰς ρυπαρότητα, πού παραμένουν διαρκῶς δούλοι τῆς ἁμαρτίας· αὐτοὺς τότε τοὺς ἀδυνατίζει τελείως. "Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔλεγε βεβαίως, διότι δὲν ἀντελαμβάνετο τὴν εἰς αὐτὸν δωρεὰν τῆς Θείας Χάριτος, ἡ ὁποία δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν σατανᾶν νὰ τὸν πειράξῃ.

"Ὅταν λοιπὸν ἐπλησίαζε τὸ τέλος του, ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ὀφθαλμοφανῶς ὁ διάβολος καὶ τοῦ λέγει:

— Τί σοῦ ἔχω κάνει, Ἀββᾶ; μήπως καθόλου σὲ ἠνώχλησα;

Ὁ Ἀναχωρητῆς τὸν ἔπτυσεν ἀμέσως εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ἐπανάλαβε τὰ ἴδια εἰρωνικά λόγια· εἰς τὸ τέλος προσέθετε:

— Πήγαινε ὀπίσω μου, σατανᾶ, διότι τίποτε δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς εἰς βάρος τῶν δούλων τοῦ Χριστοῦ.

— Καλὰ - καλὰ, ἀπήντησεν ἐκ δευτέρου ὁ σατανᾶς· μὴ λησμονῇς ὅμως, ὅτι ἔχεις νὰ ζήσης ἀκόμη ἄλλα σαράντα χρόνια· τί λέγεις λοιπόν· μέσα εἰς τόσα χρόνια δὲν θὰ εὕρῃ μίαν ὥραν, διὰ νὰ σὲ καταρτίσω;

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐξηφανίσθη ὁ σατανᾶς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐνέσπειρεν εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Ἀναχωρητοῦ τὰ σπέρματα τοῦ κακοῦ. Οὕτως ὁ Ἀναχωρητῆς ἤρχισεν ἀμέσως νὰ παλαίῃ μὲ τοὺς λογισμοὺς του καὶ νὰ λέγῃ ἀπὸ μέσα του. Τόσα χρόνια ἔχω πού ταλαιπωροῦμαι εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον· καὶ ἀκόμη ἄλλα σαράντα χρόνια ζωῆς μου ἔχει ὁ Θεός; Θὰ ἀναχωρῇσω λοιπὸν διὰ τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἴδω τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς γνωστούς μου· καὶ ἀφοῦ παραμείνω πλησίον των μερικὰ ἔτη, ἐπιστρέφω καὶ πάλιν εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον, διὰ νὰ συνεχίσω τὴν ἀσκησιν.

"Ὅπως δὲ ἐσκέφθη, οὕτω καὶ ἐνήργησεν· ἀμέσως ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ ἐβάδιζε πρὸς τὴν πόλιν. Ὡς τόσον ὅμως ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς δὲν ἠθέλησε νὰ χαθοῦν οἱ κόποι του· οὕτω, πρὶν ἀκόμη ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ κελλί του, ἔστειλεν ἕνα Ἀγγελὸν Του, διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ὅταν συνητηθήσαν, τοῦ λέγει ὁ Ἀγγελος:

— Ποῦ πηγαίνεις, Ἀββᾶ;

— Εἰς τὴν πόλιν, ἀπήντησεν ὁ Ἀναχωρητῆς.

— Ξαναγύρισε εἰς τὸ κελλί σου, ἐπανέλαβε πάλιν ὁ Ἄγγελος, καὶ εἰς τίποτε δὲν θὰ σὲ ξαναενοχλήσῃ πλέον ὁ σατανᾶς, ὁ ὁποῖος, ἔχε το ὑπ' ὄψιν σου, κατώρθωσε νὰ σὲ ἐμπαίξῃ.

Ὁ Ἀναχωρητῆς συνῆλθεν ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ἀγγέλου καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί του· ἀφοῦ δὲ ἔζησε τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη, ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ.

3. Ἐνας Γέρων Ἀσκητῆς εἶπεν ὅτι, καθὼς ἐργάζομαι καὶ κατεβάσω τὸ ἀδράχτι, πρὶν τὸ ἀνεβάσω, φέρνω ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια μου τὸν θάνατον. Ὁ ἴδιος πάλιν εἶπεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κάθε στιγμὴν φέρνει στὸν νοῦν του τὸν θάνατον, θὰ κατορθώσῃ νὰ νικήσῃ τὴν ὀλιγοψυχίαν.

4. Ἐνας Γέρων ἔλεγεν, ὅτι σὲ κάθε ἔργον, ποὺ πρόκειται νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ ἄνθρωπος, νὰ λέγῃ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του· ἐὰν αὐτὴν τὴν στιγμὴν μὲ ἐπισκεφθῇ ὁ Θεός, τί θὰ γίνῃ; Προέβλεπε τί θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ ὁ λογισμός· ἐὰν σὲ κατακρίνῃ δι' αὐτὸ ποὺ σκέπτεσαι νὰ κάνῃς, νὰ τὸ ἀπορρίψῃς ἀμέσως καὶ νὰ ἀναλάβῃς τὴν πραγματοποιήσιν ἄλλου, ὥστε μὲ θάρρος νὰ τὸ ὀλοκληρώσῃς. Διότι ὁ ἐργάτης τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς θὰ πρέπει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ πορευθῇ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνιότητος, εἴτε κάθετα εἰς τὸ κελλί του καὶ ἐκτελεῖ τὸ ἐργόχειρόν του, εἴτε βαδίζει εἰς τὸν δρόμον. Δι' αὐτὸ καὶ σύ, εἴτε ἐργάζεσαι, εἴτε βαδίζεις, εἴτε τρώγεις, νὰ λέγῃς πάντοτε εἰς τὸν ἑαυτὸν σου: Ἐὰν τώρα δὰ μᾶς καλέσῃ, ὦ ψυχὴ μου, ὁ Θεός, τί θὰ γίνῃ; Προέβλεπε δὲ τί θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ ἡ συνείδησίς σου καὶ πραγματοποιήσῃ γρήγορα αὐτὸ ποὺ θὰ σοῦ ὑποδείξῃ.

Καὶ ἐὰν θέλῃς καὶ πάλιν νὰ μάθῃς ἂν ἔγινεν ἔλεος εἰς σέ, ἐρώτησε καὶ πάλιν τὴν συνείδησίν σου καὶ μὴ σταματήσῃς νὰ τὴν ἐρωτᾷς, ἕως ὅτου ἡ καρδιά σου δεχθῇ τὴν πληροφορίαν τῆς Χάριτος καὶ ἡ συνείδησίς σου σοῦ εἴπῃ: Πιστεύομεν εἰς τοὺς οἰκτιρομὸς τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅπωςδήποτε θὰ μᾶς ἐλεήσῃ. Προέβλεπε ὁμως τὰς κινήσεις τῆς καρδίας σου, μήπως ἡ συνείδησίς σου σοῦ λέγει τὸν λόγον μὲ κάποιον δισταγμόν. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ καὶ μία τρίχα δυσπιστίας, ὅτι κατέστης ἄξιος τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, τότε ἀσφαλῶς εὐρίσκεται πολὺ μακρὰν ἀπὸ σέ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

5. Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, μόλις ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, ἐδάκρυσε· καθὼς τὸν εἶδον οἱ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες νὰ κλαίῃ, τοῦ λέγουν:

— Καὶ σύ, πάτερ, φοβεῖσαι, τὸν θάνατον;

— Εἰλικρινῶς σᾶς λέγω, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, πὼς ὁ φόβος ποὺ αἰσθάνομαι τώρα, οὐδέποτε, ἀφ' ὅτου ἔγινα Μοναχός, μὲ ἐγκατέλειψε. Μόλις δὲ ἐτελείωσε τὰς λέξεις αὐτὰς ἐκοιμήθη.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ· προσδόκα καθεκάστην τὴν ἐξοδὸν σου. Καὶ εὐτρεπίζου πρὸς τὴν πορείαν ἐκείνην· ἐν ἧ γὰρ οὐ προσδοκᾷς ὥρα τὸ φοβερὸν ἐλεύσεται πρόσταγμα· καὶ οὐαὶ τῷ εὐρεθέντι ἀνετοίμῳ. Ἐὰν δὲ ἦς νεώτερος, πολλάκις ὑποβάλλει σοι ὁ ἐχθρὸς λέγων· ἔτι νεώτερος εἶ, ἀπόλαβε τῶν ἡδονῶν σου, καὶ περὶ τὸ γῆράς σου μετανοεῖς· πόσους γὰρ οἶδας, καὶ τῶν ἐνταῦθα ἡδονῶν ἀπολαύσαντας, εἴτα μετανοήσαντας καὶ τῶν οὐρανίων ἐπιτυχόντας ἀγαθῶν; καὶ σὺ τί θέλεις ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας ἐκτρίβειν σου τὸ σῶμα, μή ποτε καὶ ἀσθενεῖα περιπέσῃς; σὺ δὲ ἀντιστάς, εἶπε τῷ ἐχθρῷ· ὦ διῶκτα τῶν ψυχῶν καὶ πολέμιε· παῦσαι τοιαῦτα ὑποτιθέμενος· εἰ γὰρ καταληφθῶ ἐν τῇ νεότητί μου ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ γηράσαι οὐ φθάσω, τί ἀπολογήσομαι ἔμπροσθεν τοῦ δῆμματος τοῦ Χριστοῦ; βλέπω γὰρ πολλοὺς νεωτέρους ἀποθνήσκοντας, καὶ πρεσβυτέρους μακροβιούοντας· ἄδελος γὰρ ἀνθρώποις ὁ τοῦ θανάτου ὅρος καθέστηκεν.

Εἰ οὖν προληφθῶ, δύναμαι εἰπεῖν τότε τῷ κριτῇ, ὅτι νεώτερος ὢν κατελήφθην, καὶ ἀπόλυσόν με, ἵνα μετανοήσω; οὐδαμῶς ἄλλως τε βλέπω πῶς ὁ Κύριος δοξάζει τοὺς ἐκ νεότητος δουλεύοντας αὐτῷ ἄχρι γήρως. Εἶπε γὰρ πρὸς Ἱερειάν τὸν Προφήτην· «ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου τοῦ ἐξακολουθεῖν σε ὀπίσω Ἀγίου Ἰσραήλ... τὸν δὲ ἐξακολουθήσαντα ἐκ νεότητος ἄχρι γήρως τῷ τῆς πλάνης λογισμῷ, πῶς ἤλεγξεν ὁ Προφήτης εἰπὼν νέος καὶ αὐτὸς ὢν πεπαλαιωμένε ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἦκασιν αἱ ἁμαρτίαι σου ὥς ἐποίηis τὸ πρότερον· διὰ τοῦτο καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μακαρίζει τοὺς αἵροντας ἐφ' ἑαυτοῖς ἐκ νεότητος αὐτοῦ... ἀπόστηθι οὖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας καὶ πονηρῆ σύμβουλε. Κύριος ὁ Θεὸς καταργῆσαι σου τὰ μηχανήματα καὶ μετ' αὐτῶν ἐπιβουλιῶν ἐξέλαιτο τῇ αὐτοῦ δυναστείᾳ καὶ χάριτι.

Ἔχε οὖν, ἀγαπητέ, κατὰ νοῦν αἰετὴν τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς σου· ὅταν μέλλῃς κατακείσθαι ἐν τῷ ψιαθίῳ σου ψυχορραγῶν, οἴμοι! οἷος φόβος καὶ τρόμος περιέχει τὴν ψυχὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ μᾶλλον εἰ τὸ συνειδὸς ἐχῇ καταγινώσκον. Εἰ μὲν ἀγαθὸν τι πεποίηκεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἡγουν ἐὰν θλίψιν καὶ ὄνειδισμον ὑπήνεγκε διὰ τὸν Κύριον, καὶ τὰ ἄρεστά ἐνώπιον αὐτοῦ ἐποίησε, μετὰ χαρᾶς πολλῆς ἀνάγεται εἰς οὐρανούς ὑπὸ Ἀγίων Ἀγγέλων ὀδηγούμενῃ· καθάπερ γὰρ ἐργάτης μοχθῶν ἐργαζόμενος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, προσδοκᾷ τὴν δωδεκάτην ὥραν, ἵνα μετὰ τὸν κάματον δεξάμενος τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἀναψύξῃ, οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσδέχονται.

Αἱ δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν ψυχὰι φόβῳ καὶ τρόμῳ πολλῷ συνέχονται ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ· ὥσπερ γὰρ κατάδικος συλληφθεὶς ὑπὸ ὑπηρετῶν, καὶ ἀπαγόμενος εἰς κριτήριον, ἀγωνιᾷ καὶ κλονεῖται πάντοθεν λογιζόμενος τὰς βασάνους, ὥς ὑποστήσεται, οὕτω καὶ αἱ ψυχὰι τῶν ἀδίκων τρέμουσι δεινῶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀτελεύτητον θάσανον τοῦ αἰωνίου πυρός, καὶ τὰς λοιπὰς τιμωρίας τὰς ἀτελευτήτους καὶ ὑπεράντους· καὶ πρὸς τοὺς καταπειγόντας λέγῃ, ἄφετέ με μετανοῆσαι μικρόν, οὐκ ἔχει τὸν εἰσακούοντα· μᾶλλον δὲ ἀποκρίνονται αὐτῷ· ὅτε εἶχες καιρὸν οὐ μετενόεις, καὶ ἄρτι ὑπισχνῇ μετανοῆσαι; ὅτε ἠνέψκτο πᾶσι τὸ στάδιον οὐκ ἠγωνίσω, καὶ νῦν βούλει ἀγωνίσασθαι μετὰ τὸ κλεισθῆναι πάσας τὰς θύρας καὶ παρελθεῖν τὸν τοῦ ἀγῶνος καιρὸν; οὐκ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντος· «γρηγόρεῖτε, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέ-

ραν οὐδὲ τὴν ὥραν»; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προειδώς, ἀγαπητέ, ἀγωνίζου ὡς ἔτι ἔχεις καιρόν· καὶ τὴν λαμπάδα τῆς σῆς ψυχῆς ἄσβεστον τήρει ἀεὶ τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἀρετῶν· ὅπως, ἐλθόντος τοῦ γυμφίου, ἔτοιμος εὐρεθεῖς, συνεισέλθῃς αὐτῷ εἰς τὴν οὐράνιον πασάδα μετὰ τῶν λοιπῶν παρθένων ψυχῶν τῶν ἀξίως πολιτευσαμένων αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ· Νὰ περιμένῃς καθημερινῶς τὸν θάνατόν σου. Καὶ νὰ εἰσιμαίῃς διὰ τὴν πορείαν ἐκείνην· διότι θὰ ἔλθῃ ἡ φοβερὰ διαταγὴ τοῦ θανάτου, εἰς ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ τὸ περιμένῃς. Ἀλλοίμονον δὲ τότε εἰς σέ, ἐὰν θὰ εὐρεθῇς ἀνέτοιμος.

Ἄν δὲ συμβαίῃ νὰ εἶσαι ἀκόμῃ νέος, τότε πολλάκις ὁ ἐχθρὸς θὰ βάλλῃ μέσα εἰς τὸν νοῦν σου· Ὡρὰ εἶσαι ἀκόμῃ νέος· ἀπόλαυσε λοιπὸν τὰς ἡδονάς σου καὶ ἔχεις καιρόν, ὅταν θὰ γηράσῃς, νὰ μετανοήσῃς. Διότι, εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, δὲν γνωρίζεις ἀρκετοὺς ποὺ ἠδυνήθησαν καὶ τὰς ἐπιγείους ἡδονὰς νὰ ἀπολαύσουν καὶ μετὰ, διὰ τῆς μετανοίας, νὰ ἐπιτύχουν καὶ τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ; Σὺ λοιπὸν, διατί θέλεις ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νὰ καταστρέψῃς τὴν ὑγίαν σου καὶ τὸ σῶμα σου; ὑπάρχει δὲ καὶ κίνδυνος νὰ ἀρρωστήσῃς. Εἰς τὴν δολίαν αὐτὴν σύστασιν τοῦ ἐχθροῦ σὺ νὰ ἐναντιωθῇς καὶ νὰ εἴπῃς πρὸς αὐτόν· ὦ διῶκτα καὶ ἐχθρὲ τῆς ψυχῆς μας, παῦσε νὰ μὲ συμβουλεύῃς τέτοια πράγματα· διότι ἐὰν μὲ προλάβῃ ὁ θάνατος εἰς τὴν νεότητά μου καὶ δὲν προφθάσω νὰ γηράσω, τότε τί θὰ ἀπολογηθῶ ἔμπρὸς εἰς τὸ φοβερὸν δῆμα τοῦ Χριστοῦ; Καθημερινῶς δὲ βλέπω πολλοὺς νεωτέρους νὰ ἀποθνήσκουν καὶ πρεσβυτέρους νὰ ζοῦν εἰς βαθύτατον γῆρας. Τὸ πότε θὰ ἐξοφλήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ κοινὸν χρέος τοῦ θανάτου εἶναι ἄγνωστον εἰς αὐτόν.

Ἐὰν λοιπὸν μὲ προλάβῃ ὁ θάνατος, θὰ εἶναι δυνατόν νὰ εἴπω τότε εἰς τὸν φοβερὸν Κριτὴν, ὅτι μὲ συνέλαβεν ὁ θάνατος, ἐνῶ εἰμαι ἀκόμῃ νέος, δι' αὐτό, σὲ παρακαλῶ, ἄφυσέ με διὰ νὰ μετανοήσω;

Ἄλλωστε βλέπω ὅτι ὁ Κύριος δοξάζει αὐτοὺς, ποὺ δουλεύουν εἰς Αὐτόν ἀπὸ τὴν νεότητά των μέχρι τῶν γηρατειῶν των. Διότι εἶπε πρὸς τὸν προφήτην Ἰερεμίαν· «Ἐλάβα ὑπ' ὅσιν μου τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς νεότητός Σου, καὶ τὴν ἀγάπην ποὺ εἶχες νὰ τελειοποιηθῇς, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃς ὀπίσω ἀπὸ τὸν Ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ». Ἐνῶ, ἀντιθέτως, ἐκείνον ποὺ ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τὴν νεότητά του μέχρι τῶν γηρατειῶν του νὰ κατευθύνεται ἀπὸ πεπλανημένας καὶ ἀπατηλὰς σκέψεις, τὸν ἤλεγξεν αὐστηρότατα ὁ προφήτης, καίτοι ἦτο νέος, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· σὺ ποὺ ἐγήρασες εἰς τὸ κακόν, τώρα ἔφθασαν αἱ ἁμαρτίαι σου, ποὺ διέπραξες προηγουμένως. Δι' αὐτὸ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μακαρίζει αὐτοὺς, ποὺ ἐσῆκωσαν εἰς τὸν ὦμον, ἀπὸ τὴν νεότητά των, τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ λέγει δι' αὐτούς· «Εἶναι καλὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν θὰ σηκώσῃ τὸν ζυγὸν τῆς ἀρετῆς ἀπὸ τὴν νεότητά του» (Θρῆνοι Ἰερεμ. Γ', 27). Φύγε λοιπὸν ἀπὸ κοντὰ μου, πονηρὲ σύμβουλε καὶ ἐργάτα τῆς ἀνομίας. Εἶθε ὁ Κύριος καὶ Θεός μου νὰ διαλύσῃ τὰς μηχανορραφίας τῆς πονηρίας σου, καὶ νὰ ἐλευ-

θερώση καὶ ἐμένα, μετὰ τὴν δύναμιν Του καὶ τὴν Χάριν Του, ἀπὸ τὰς ἐπιβουλάς σου.

Νὰ ἔχῃς λοιπὸν, ἀγαπητέ μου, πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου σου. Ὅταν πρόκειται νὰ πέσῃς εἰς τὴν ψάθαν σου, διὰ τελευταίαν φορὰν, καὶ νὰ ψυχορραγῇς, ἀλλοίμονον! ποῖος φόβος καὶ τρόμος περισφίγγει τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ μάλιστα ἐὰν ἡ συνειδήσις ἔχῃ λόγους νὰ κατηγορήσῃ τὸν ψυχορραγοῦντα ἄνθρωπον.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ κάνει κάτι καλὸν εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, ἐὰν δηλαδὴ χάριν τοῦ Κυρίου ὑπέφερε καὶ στενοχωρίαν καὶ εἰρωνίαν, καὶ ἐξετέλεσεν ὅσα εἶναι εὐχάριστα εἰς Αὐτόν, τότε μετὰ πολλὴν χαρὰν ὁδηγεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀγίους Ἀγγέλους καὶ ἀνυψώνεται πρὸς τοὺς οὐρανοὺς. Ὅπως δὲ ὁ ἐργάτης, ποὺ κουράσθηκε νὰ ἐργάζεται ὅλην τὴν ἡμέραν, περιμένει μετὰ χαρὰν τὴν δωδεκάτην ὥραν, διὰ νὰ πληρωθῇ μετὰ τὸν κόπον καὶ νὰ ἀνακουφισθῇ, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων ἀναμένουν ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν διακατέχονται ἀπὸ πολὺν φόβον καὶ τρέμουν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν διότι, ὅπως ὁ κατάδικος ποὺ συνελήφθη ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας, ἀγωνιᾷ καὶ τρέμει, καθὼς ὁδηγεῖται εἰς τὸ δικαστήριον, ἐπειδὴ σκέπτεται τὰ βασανιστήρια, ποὺ θὰ ὑποστῇ, ἔτσι ἀκριβῶς φοβερὰ τρέμουν καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδίκων, ἐκείνην τὴν ὥραν, προβλέπουσιν τὸ ἀτελεύτητον βασανιστήριον τοῦ αἰωνίου πυρός, ὅπως καὶ τὰς ὑπολοίπους καὶ ἀπεράντους τιμωρίας. Καὶ ἂν ἀκόμη λέγῃ πρὸς ἐκείνους ποὺ τὸν σύρουν βιαίως· ἀφήσατέ με νὰ μετανοήσω ὀλίγον, κανεὶς πλέον δὲν τοῦ δίδει προσοχὴν. Μᾶλλον οἱ φοβεροὶ καὶ ἀδυσώπητοι συνοδοὶ του, θὰ τοῦ ἀπαντοῦν· ὅταν εἶχες εἰς τὴν διάθεσίν σου καιρὸν, δὲν μετανοοῦσες καὶ τώρα ὑπόσχου, ὅτι θὰ μετανοήσῃς; Ὅταν ἦτο δι' ὅλους τὸ στάδιον ἀνοικτόν, δὲν ἠγωνίζεσσο τοὺς πνευματικὸς ἀγῶνας, καὶ τώρα, ἀφοῦ ἔκλεισαν πλέον ὅλαι αἱ θύραι τοῦ σταδίου καὶ ἐτέρασεν ὁ καιρὸς τοῦ ἀγῶνος, σὺ τώρα θέλεις νὰ ἀγωνισθῇς; Δὲν ἤκουσες τί ἔλεγεν ὁ Κύριος, «νὰ εἰσθε πάντοτε εἰς ἐπιφυλακὴν, διότι δὲν γνωρίζετε τὴν ἡμέραν, οὔτε τὴν ὥραν»; (Ματθ. ΚΔ', 42).

Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια νὰ σκέπτεσαι, ἀγαπητέ μου, καὶ νὰ ἀγωνίζου ἕως ὅτου ἔχῃς καιρὸν· νὰ διατηρῇς δὲ πάντοτε ἁσθεστον τὴν λαμπάδα τῆς ψυχῆς σου, διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν, ὥστε ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ Νυμφίος, νὰ εὐρεθῇς ἑτοιμος καὶ νὰ εἰσέλθῃς μαζὶ μετὰ Αὐτόν εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον τῶν οὐρανῶν, μαζὶ μετὰ τὰς ὑπολοίπους παρθένους ψυχάς, ποὺ ἐπολιτεύθησαν εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν σύμφωνα μετὰ τὸ ἅγιον θέλημα Ἐκείνου.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΤΡΙΑ εἰσὶ πράγματα ἃ δυσκόλως κτᾶται ὁ ἄνθρωπος· καὶ αὐτὰ φυλάττει πάσας τὰς ἀρετάς· τὸ πένθος· καὶ τὸ κλαίειν ἐπὶ ταῖς οἰκειαῖς ἁμαρτίαις· καὶ τὸ ἔχειν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ἑαυτοῦ θάνατον· ὁ γὰρ λογιζόμενος καθημέραν, καὶ λέγων ἐν ἑαυ-

τῷ· ὅτι τὴν σήμερον ἔχω ποιῆσαι εἰς τὸν κόσμον, οὐδέποτε ἁμαρτήσῃ εἰς Θεόν· ὁ δὲ προσδοκῶν πολὺν χρόνον ζήσεσθαι, πολλαῖς ἁμαρτίαις συμπλακήσεται. Τοῦ ἐτοιμάζοντος ἑαυτὸν λόγον δοῦναι περὶ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ τῷ Θεῷ, ὁ Θεὸς φροντίζει ἀγνῖσαι πᾶσαν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπὸ ἁμαρτίας. Ὁ δὲ καταφρονῶν καὶ λέγων· τέως φθάσω ἐκεῖ, παροικεῖ τοῖς πονηροῖς.

Πρὸ τοῦ τι ποιῆσαι ἔργον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, μνήσθητι ποῦ εἰ καὶ ποῦ ἔχεις ἀπελθεῖν ὅταν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ σώματος καὶ μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου μὴδὲ μίαν ἡμέραν· πρόσσεχε σεαυτῷ τοῦ πάντοτε μνημονεύειν καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν τὸν θάνατον, καὶ τὰς αἰωνίους κολάσεις καὶ τοὺς ἐκεῖ βασανιζομένους καὶ ὀδυνωμένους· καὶ ὡς ἔνα ἐκείνων σεαυτὸν λογίζου μᾶλλον ἢ τῶν ζώντων.

Οὐαὶ ἡμῖν ὅτι μεταίρειν μέλλοντες ἐκ τῆς γῆς, ἧς παροικοῦμεν, πολυχρόνιους τὰς περὶ τῶν γηίνων καὶ φθαρτῶν πραγμάτων φροντίδας ποιούμεθα· καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἀπαραιτήτου ἐνθénéδε ἡμῶν ἀποδημίας, οὐδενὸς ἐξουσιάζει καταξιούμεθα. Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ὑπὲρ πάσης πράξεως τῆς ἐν τῇ ἐπιγείῳ ζωῇ, καὶ ἀργοῦ λόγου, καὶ πονηρῶν ἐνθυμήσεων καὶ ἀκαθάρτων καὶ ἐνθυμήσεων ψυχῆς, λόγον ὑφέξειν μέλλομεν τῷ φοβερῷ δικαστῇ καὶ ὡς ἀνεύθυνοι, ἐν ὀλῃ τῇ τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνῳ, ἀμεριμνοῦμεν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

Διὰ τοῦτο ἐκδέχεται ἡμᾶς ἐκεῖ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον τῆς γεέννης, καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· καὶ ὁ σκόληξ ὁ ἀκοίμητος· καὶ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρυγμὸς τῶν ὁδόντων· καὶ ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως αἰσχρὴ αἰώνιος. Οὐαὶ ἡμῖν ὅτι φύλων καὶ κονίδων, καὶ φθειρῶν, καὶ μυιῶν, καὶ κωνώπων, καὶ μελισσῶν τὰ κέντρα καὶ τὰς δῆξεις οὐχ ὑπομένομεν, τοῦ δὲ νοητοῦ δράκοντος δάκνοντος ἡμᾶς καθεκάστην καὶ ὡς ἐν ροφήματι καταπίνοντος, καὶ τοῖς ἰοδόλοις τοῦ θανάτου κέντροις ἡμᾶς κατατιτρώσχοτος πάντοθεν, οὐ φροντίζομεν οὐδὲ φυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ θέλομεν· καὶ πῶς τὰς φοβεράς κολάσεις καὶ ἀτελευτήτους ὑπενέγκειν ὀνησόμεθα;

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ εἶναι πού ἀποκτᾷ δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος· καὶ αὐτὰ τὰ τρία τὸν βοηθοῦν νὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν του ὅλας τὰς ἀρετάς. Εἶναι δὲ αὐτὰ τὰ ἑξῆς· τὸ πένθος· καὶ τὰ δάκρυα διὰ τὰς ἁμαρτίας του· καὶ ἡ διαρκὴς ἐνθύμησις τοῦ θανάτου. Ἐκεῖνος πού καθημερινῶς σκέπτεται τὸν θάνατον καὶ λέγει εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὅτι μόνον σήμερον θὰ ζήσω εἰς τὸν μάταιον αὐτὸν κόσμον, ποτὲ δὲν θὰ ἁμαρτήσῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως, αὐτὸς πού ἐλπίζει πῶς θὰ ζήσῃ πολλὰ χρόνια, θὰ περιπέσῃ εἰς πολλὰς ἁμαρτίας. Ἐκεῖνον πού ἔχει εἰς τὸν νοῦν του τὸ φοβερόν, Κριτήριον καὶ ἐτοιμάζεται νὰ λογοδοτήσῃ δι' ὅλας τὰς πράξεις του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς φροντίζει νὰ καθαρῇ τὸν δρόμον τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας. Ἐνῷ ἐκεῖνος πού ἀδιαφορεῖ καὶ λέγει εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἔχω καιρὸν μέχρις ὅτου νὰ φθάσω εἰς ἐκείνην τὴν ὥραν, συγκατοικεῖ μὲ τοὺς πονηροῦς.

Πρὶν ἀρχίσῃς τὴν καθημερινὴν σου ἐργασίαν, νὰ ἐνθυμῇσαι εἰς ποίαν ψυχικὴν κατάστασιν εὐρίσκεσαι, καὶ ποῦ πρόκειται νὰ μεταβῇς, ὅταν θὰ ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ φθαρτοῦ καὶ προσκαιροῦ σώματος, καὶ μὴ ἀμε-

λήσης οὔτε μίαν. ἡμέραν διὰ τὴν ψυχὴν σου. Πρόσεχε συνεχῶς, ὥστε νὰ ἐνθυμῇσαι διαρκῶς τὸ τέλος σου καὶ νὰ ἔχῃς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σου τὸν θάνατον, τὴν αἰώνιον κόλασιν, καθὼς καὶ ἐκείνους πού βασανίζονται καὶ ὑποφέρουν ἐκεῖ. Νὰ λογαριάζῃς δὲ τὸν ἑαυτὸν σου ὅχι ὡς ζῶντα, ἀλλ' ὡς ἓνα ἐξ ἐκείνων πού φλογίζονται εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς, διότι ἐνῶ πρόκειται νὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὡς προσωρινοὶ καὶ πρόσκαιροὶ κατοικοῦμεν, δεσμευόμεθα μὲ πολυχρόνιους φροντίδας διὰ γῆινα καὶ φθαρτὰ πράγματα· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ στιγμή τοῦ ἀπαραιτήτου καὶ χωρὶς ἐπιστροφῆν ταξειδίῳ μας ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, τότε δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν οὔτε ἓνα πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα τόσον ἐφροντίσαμεν, νὰ ἐξουσιάσωμεν. Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς, διότι ἐνῶ εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ λογοδοτήσωμεν ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ Δικαστοῦ, δι' ὅλας τὰς πράξεις τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας, δι' ἀργολογίαν, διὰ πονηροὺς καὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς τῆς ψυχῆς, ἐν τούτοις διερχόμεθα ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μας ὡς ἀνεύθυνοι καὶ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὰς ψυχὰς μας.

Δι' αὐτὴν τὴν ἀδιαφορίαν μας μᾶς περιμένει ἐκεῖ τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς γέεννης καὶ τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, ὁ ἀκοίμητος σκόληξ, ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρυγμὸς τῶν ὀδόντων καί, πρὸ παντός, ἡ αἰώνιος ἐντροπὴ ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλης τῆς κτίσεως.

Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς, διότι ἐνῶ δὲν ὑποφέρομεν τὰ κεντρίσματα καὶ τὰ δαγκώματα ἀπὸ ψύλλους, καὶ κόνιδας, καὶ ψείρας, καὶ μυίγας, καὶ κουνούπια, ἐν τούτοις ἀνεχόμεθα ἀδιαμαρτυρητῶς νὰ μᾶς καταπληγῶνῃ ἀπὸ παντοῦ καὶ νὰ μᾶς δαγκῶνῃ ὁ νοητὸς δράκων, μὲ τὰ θανατηφόρα κεντρίσματα τοῦ θανάτου καὶ ὡς εἶδος ροφήματος νὰ μᾶς καταπίνῃ, χωρὶς νὰ φροντίζωμεν νὰ τὸν ἀποφύγωμεν καὶ νὰ θελήσωμεν νὰ ἀντιδράσωμεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις του.

Πῶς ὅμως τότε, ἀφοῦ τώρα δὲν καταβάλλομεν καμμίαν προσπάθειαν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ὑποφέρωμεν τὰς φοβερὰς καὶ ἀτελευτήτους τιμωρίας;

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀδδᾶς Εὐάγγελος· μέμνησο διὰ παντὸς κρίσεως αἰωνίου· καὶ μὴ ἐπιλάβῃ σῆς ἐξόδου· καὶ οὐκ ἔσται πλημμέλεια τῇ ψυχῇ σου.

2. Εἶπε γέρων· καθεζόμενος ἐν τῇ καλλίῳ, συνάγαγέ σου τὸν νοῦν· καὶ μνήσθητι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου σου· ἴδε τὴν τοῦ σώματος νέκρωσιν· ἐγγόησον τὴν ὀδύνην τὴν ἐν τῇ χωρισμῷ τῆς ψυχῆς· κατὰγνωθι τῆς ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ ματαιότητος· μνήσθητι τῶν ἐν τῇ ᾄδῃ κολάσεων, λόγισαι, πῶς ἄρά εἰσι νῦν ἐκεῖ αἱ ψυχαί· ἐν ποίᾳ πικροτάτῃ σιγῇ ἢ ἐν ποίᾳ δεινοτάτῃ στεναγμῷ, ἐν ἡλίκῳ φόβῳ καὶ τρόμῳ, προσδοκῶσαι αἰεὶ τὴν ἀπαυστον ὀδύνην καὶ τὰς ἀνυποίστους κολάσεις τὰς ἐκδεχομένας αὐτάς.

Πρὸς τούτοις, ἀνατύπῳσαι ἐν σεαυτῇ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως καὶ παραστάσεως ἐνώπιον τοῦ Βήματος τοῦ Χριστοῦ· ἔτι δὲ καὶ τὸ φοβερόν καὶ φρικτῶδες ἐκεῖ-

νο κριτήριον, ἐν ᾧ τοὺς μὲν ἁμαρτωλοὺς αἰσχύνῃ καλύψει αἰώνιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων αὐτοῦ καὶ πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι συντελείας· εἶτα τὴν αἰσχύνῃν αἱ ἀφόρητοι καὶ ἀπέραντοι τιμωρίαι εἰσδέξονται· τὸ πῦρ τῆς γεέννης τὸ ἄσβεστον· ὁ σκόληξ ὁ ἀτελεύτητος, ὁ τῶν ὀδόντων θρυγγμός, τὸ ἐξώτερον σκότος, ὁ τάρταρος, καὶ λοιπαὶ ἀναριθμητοὶ θάσανοι, αἱ τοῖς τοιοῦτοις ἀπόκεινται.

Οἱ δὲ δίκαιοι λάμπουσιν ὑπὲρ τὴν τοῦ ἡλίου λαμπρότητα· καὶ ἔσονται εἰς αἰῶνας συμβασιλεύοντες τῷ Χριστῷ καὶ τῆς ἀπορρήτου δόξης αὐτῷ συμμετέχοντες, μετὰ τῶν οὐρανίων ταγματίων καὶ αὐτοὶ τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντες· καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς, καὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν διηνεκῶς ἀπολαύοντες, μηκέτι τῆς ἀνεκφράστου χαρᾶς ἐκείνης καὶ τέρψεως στερήσιν τινα, ἣ διακοπὴν ὑποπτεύοντες· ἀπέδρα γάρ φησιν ἐκεῖθεν πᾶσα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός· ἀλλὰ γάρ εὐφροσύνην αἰώνιον ἔχοντες, καὶ τὴν εορτὴν ἀκατάπαυστον, καὶ τὰ ὑπὲρ νοῦν ἀγαθὰ ἐν ἀσφαλείᾳ λοιπὸν κατέχοντες ἀκατάλυτα.

Ταῦτα λογιζοὺ διηνεκῶς· ἐν τούτοις ἀπαύστως μελέτα· καὶ σπούδασον ὅση δύναμις, τὰ μὲν πρότερα κακὰ ἐκφυγεῖν τὰ τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἀποκείμενα, τῶν δὲ δευτέρων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, ὧν τοῖς δικαίοις ἡτοίμασται· διαφεύξει δὲ καὶ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς εἰ ἐν τούτοις τὸν νοῦν ἔχῃς σχολάζοντα.

3. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἡλίας· ἐγὼ τρία πράγματα φοβοῦμαι αἰεὶ· ὅταν μέλλῃ ἡ ψυχὴ μου χωρισθῆναι ἐκ τοῦ σώματος· καὶ ὅταν μέλλω τῷ Θεῷ ὑπαντῆσαι· καὶ ὅταν μέλλῃ ἡ ἀπόφασις ἐξελθεῖν κατ' ἐμοῦ.

4. Εἶπε γέρον· ὅτι εἰ ἐνδέχεται ἐν τῇ παρουσίᾳ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐξελθεῖν πάλιν ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, πᾶς ὁ κόσμος ἀπέθνησκεν ἂν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς φρίκης καὶ τῆς ἐκστάσεως· πῶς γάρ τις ἐνέγκοι ἰδεῖν οὐρανοὺς σχιζομένους, καὶ τὸν Θεὸν ἀποκαλυπτόμενον μετ' ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως, καὶ τὰς ἀναριθμήτους στρατιάς τῶν οὐρανίων δυνάμεων σὺν αὐτῷ κατιούσας καὶ πᾶσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένην τὴν ἀνθρωπότητα· Ταῦτα οὖν αἰεὶ ἀναλογιζόμενοι, οὕτω ζῶμεν τοιοῦτῳ κριτῇ καὶ κριτηρίῳ φρικτῷ μέλλοντες παραστῆναι, καὶ λόγον δοῦναι τῶν βεβιωμένων ἡμῖν.

5. Ἀδελφὸς σπουδαῖος ἦλθεν ἀπὸ τῆς ξένης καὶ ἔμεινεν εἰς μικρὸν κελλίον ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει· καὶ ὡς ἦλθε, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εὗρε μικρὸν ξύλον ἐπιγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ποτε μείναντος ἐκεῖ ἀδελφοῦ, οὕτως· «Μωϋσῆς Θεοδώρῳ πάρειμι καὶ μαρτυρῶ» τοῦτο οὖν λαδὼν, ἐτίθει πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καθεκάστην, καὶ ὡς παρόντα τὸν γράψαντα ἡρώτα· ἄρα εἰς ποῖον κόσμον ἢ τόπον ὑπάρχεις, ποῦ ἐστίν ἡ χεὶρ ἡ ταῦτα γράψασα; καὶ οὕτω παρὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ποιῶν καὶ τοῦ θανάτου μνημονεύων, διέμεινε θρηγῶν. Εἶχε δὲ ἐργόχειρον τὸ καλλιγραφεῖν· καὶ λαδὼν παρὰ τῶν ἀδελφῶν χαρτίᾳ καὶ ἐπιταγὴν γραψίμων, ἀπέθανε μηδενὶ μηδὲν γράψας· τοῦτο δὲ μόνον ἐπέγραψεν εἰς τὰ ἐκάστου χαρτίᾳ· συγχωρήσατέ μοι, κύριοί μου καὶ ἀδελφοί· ὅτι μικρὸν ἔργον εἶχον μετὰ τινος καὶ δι' ἐκεῖνο οὐκ ἠυκαίρησα ὑμῖν γράψαι.

6. Γέρων τις παρέβαλε τινὶ τῶν πατέρων καθημένῳ εἰς Ραϊθῷ καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀβδᾶ· ὅτε ἀπολύω τὸν μετ' ἐμοῦ ἀδελφὸν εἰς διακονίαν, θλίβομαι· μάλιστα εἰ θραδύνει· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ἐγὼ ὅτε πέμπω διὰ χρεῖαν τὸν διακονητὴν μου, κάθημαι πλησίον τῆς θύρας καὶ θεωρῶ· καὶ ὅτε λέγει μοι ὁ λογισμός, ἄρα πότε ἔρχεται ὁ ἀδελφός; λέγω κἀγὼ πρὸς τὸν λογισμὸν· εἶτα ἂν προλάβῃ ἄλλος Ἀδελφός, καὶ

ἔλθῃ ἐπαίρων πρὸς τὸν Κύριον, τουτέστιν Ἄγγελος, τί γίνεται; καὶ οὕτω καθημέραν κάθημαι βλέπων τὴν θύραν, μεριμνῶν καὶ κλαίων μου τὰς ἁμαρτίας, καὶ λέγων· ἄρα ποῖος ἀδελφὸς προλαμβάνει καὶ ἔρχεται, ὁ κάτωθεν ἢ ὁ ἄνωθεν; καὶ κατανυγεὶς ὁ γέρον ἀνεχώρησε· καὶ τοῦ λοιποῦ ἐκράτησε τὴν ἐκείνου ἐργασίαν.

7. Γέρων τις ἐκάθητο εἰς Ραϊθῶ· καὶ εἶχεν ἐργασίαν ταιαύτην· καθήμενος αἰεὶ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, σύννους εἰς γῆν νενευκῶς, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ παντὸς σείων, ἔλεγε μετὰ στεναγμοῦ· ἄρα τί γίνεται; καὶ ἐσιώπα βραχὺ· καὶ πάλιν ἔλεγε τὸν αὐτὸν λόγον, ποιῶν ὁμοίως· ἅμα δὲ εἰργάζετο καὶ τὴν σειρὰν καὶ οὕτω διετέλεσε πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ φροντίζων περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Εὐάγγελος εἶπεν· νὰ ἐνθυμῆσαι πάντοτε τὴν αἰώνιον κρίσιν καὶ νὰ μὴ λησμονῆς ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἀποθάνῃς· νὰ εἶσαι δὲ τότε βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ ἁμαρτήσῃς.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε· καθὼς κάθεσαι εἰς τὸ κελλί σου, φρόντιζε νὰ συγκεντρώῃς τὸν νοῦν σου καὶ νὰ σκέπτεσαι τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου σου. Βλέπε ὅτι τὸ σῶμα χωρὶς τὴν ψυχὴν θὰ εἶναι νεκρὸν καὶ ἄχρηστον καὶ σκέψου τὴν ὁδύνην τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα. Πρόσεξε καλὰ τὴν ματαιότητα ποὺ βασιλεύει εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ ἐνθυμήσου τὰς τιμωρίας τοῦ Ἄδου. Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου πῶς ἄραγε εἶναι ἐκεῖ κάτω αἱ ψυχαὶ τῶν κολασμένων. Εἰς ποίαν πικροτάτην σιωπὴν εὐρίσκονται ἢ πόσον φοβερὰ καὶ ἀξιολύπητα στενάζουν, πόσον πολὺ φοβοῦνται καὶ τρέμουν ἀναμένοντας διαρκῶς τὴν ἀσταμάτητον ὁδύνην καὶ τὴν τελειωτικὴν κρίσιν τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ζωγράφισε μέσα σου τὴν ἡμέραν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, ὅταν ὅλοι θὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Βήματος τοῦ Χριστοῦ. Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου τὴν εἰκόνα ἐκείνου τοῦ φοβεροῦ καὶ φρικτοῦ Κριτηρίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου οἱ ἁμαρτωλοὶ θὰ δοκιμάσουν αἰώνιον ἐντροπὴν εὐρισκόμενοι πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν Του Ἀγγέλων, ὡς καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔζησαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου μέχρι τῆς συντελείας Του. Μετὰ τὴν ἐντροπὴν αὐτὴν θὰ ἐπακολουθήσουν αἱ ἀνυπόφοροι καὶ ἀσταμάτητοι τιμωρίαι τῆς κολάσεως, τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς γεέννης, ὁ παντοτεινὸς σκόληξ, ὁ θρυγγὸς τῶν ὀδόντων, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὁ τάρταρος καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἀναρίθμητα βασανιστήρια, ὅσα ἀναμένουν τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Φέρε, ἐπίσης, εἰς τὸν νοῦν σου τὴν εἰκόνα τῶν δικαίων, τῶν ὁποίων ἡ λαμπρότης θὰ νικᾷ καὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον· σκέψου, πῶς οἱ δίκαιοι τότε θὰ συμβασιλεύουν αἰωνίως μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ μετέχουν μαζί Του τῆς ὑπερέρας παντὸς λόγου δόξης καὶ μαζί μὲ τὰ ἐπουράνια τάγματα θὰ ψάλλουν πρὸς τὸν Κύριον τῆς δόξης τὸν ἐπινίκιον ὕμνον. Οἱ εὐλογημένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, ποὺ εὐηρέστησαν διὰ τῶν πνευματικῶν των ἀγώνων ἐπάνω εἰς τὴν γῆν τὸν Κύριον, θὰ ἀπολαμβάνουν ἀτελευτήτως τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν, θὰ ζοῦν τὴν τρισευτυχισμένην ἐκείνην ζωὴν καὶ δὲν θὰ φο-

βοῦνται καθόλου μήπως στερηθοῦν τὴν ἀνέκφραστον χαρὰν τῶν οὐρανῶν ἢ μήπως σταματήσῃ ἡ πανευφρόσυνος ἀγαλλίασίς των. Διότι, ὅπως λέγει, ἀπὸ ἐκεῖ ἔφυγε κάθε πόνος, κάθε λύπη καὶ κάθε στεναγμός. Θὰ ἔχουν λοιπὸν οἱ δίκαιοι αἰώνιον τὴν εὐφροσύνην, ἀκατάπαυστον τὴν ἔορτήν καὶ θὰ κατέχουν ἀσφαλισμένα τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, χωρὶς κανεὶς νὰ δύναται νὰ τοὺς τὰ πάρῃ.

Αὐτὰ νὰ σκέπτεσαι συνεχῶς· αὐτὰ ἀκατάπαυστα νὰ μελετᾷς καὶ φρόντισε, ὅσον ἡμπορεῖς, τὰς μὲν μετὰ θάνατον συμφορὰς τῶν ἁμαρτωλῶν, ποὺ ἀνέφερα προηγουμένως, νὰ ἀποφύγῃς, τὴν δὲ εὐτυχίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ, ποὺ ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ τοὺς δικαίους, νὰ τὰ ἀπολαύσῃς. Ὅταν εἰς αὐτὰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς εἰκόνας κινεῖται ὁ νοῦς σου, τότε ἀσφαλῶς καὶ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς θὰ ἀποφύγῃς, ἐὰν ὁ νοῦς σου ἐνοχλῇται ἀπὸ αὐτούς.

3. Ὁ Ἀβθᾶς Ἡλίας συνήθιζε νὰ λέγῃ· ἐγὼ τρία πράγματα φοβοῦμαι πάντοτε· τὴν στιγμήν ποὺ πρόκειται ἡ ψυχὴ μου νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα, τὴν στιγμήν ποὺ θὰ συναντήσω τὸν Θεὸν ὡς Κριτὴν, καὶ τὴν στιγμήν, ποὺ ὁ φοβερός Κριτὴς, θὰ ἐκδώσῃ τὴν καταδικαστικὴν δι' ἐμέ ἀπόφασιν Αὐτοῦ.

4. Ἐνας Γέρων Ἀσκητὴς εἶπεν· ἐὰν ἦτο δυνατόν, μετὰ τὴν κοινὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν, κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, νὰ ἐξέλθουν καὶ πάλιν ἀπὸ τὰ σώματα αἱ ψυχαί, ἀσφαλῶς θὰ ἀπέθνησκον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸν φόβον, τὴν φρίκην καὶ τὴν τρομερὰν κατάπληξιν. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ τρομάξῃ κανεὶς μέχρι θανάτου, ὅταν ἰδῇ νὰ σχίζονται οἱ οὐρανοί, καὶ νὰ φανερώνεται ὠργισμένος καὶ ἀγανακτισμένος ὁ Θεός, ὅταν βλέπῃ τὰς ἀναριθμήτους στρατιάς τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων νὰ κατεβαίνουν μαζί Του καὶ νὰ συγκεντρώνεται ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ ἴδιον μέρος;

Αὐτὰ λοιπὸν ἅς σκεπτόμεθα πάντοτε καὶ ἅς ζῶμεν μὲ τὴν σκέψιν ὅτι εἰς ἓνα τοιοῦτον Κριτὴν καὶ ἐνώπιον ἐνὸς τόσοῦ φρικτοῦ Δικαστηρίου πρόκειται νὰ παρασταθῶμεν καὶ νὰ λογοδοτήσωμεν διὰ τὰς πράξεις μας.

5. Ἐνας εὐλαβέστατος καὶ ἐνάρετος Ἀδελφὸς ἦλθεν εἰς τὸ Ὅρος Σινᾶ* ἀπὸ μακρινὸν μέρος καὶ ἐγκατεστάθη εἰς ἓνα μικρὸν κελλίον.

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐγκαταστάσεώς του εὗρεκεν ἓνα μικρὸν ξύλον ἐπάνω εἰς τὸ ὅποιον εἶχεν ἀναγραφῇ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν, ποὺ ἔμενε κά-

* Τὸ περιάλαλτον ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ Ὅρος Σινᾶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς ἔδωκε τὰς πλάκας τοῦ Νόμου εἰς τὸν Μωϋσῆν κεῖται ἐν τῷ Νοτίῳ τμήματι τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου καὶ πρὸς τὴν πλευρὰν τοῦ κόλπου τῆς Ἀκάμπα. Ἡ χερσονήσος τοῦ Σινᾶ γεωγραφικῶς ἀνήκει εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἶναι τμήμα τῆς Πετραίας Ἀραβίας, πολιτικῶς δὲ ὑπόκειται εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἀποτελεῖ δὲ ἡ χερσονήσος τοῦ Σινᾶ σύμπλεγμα ὁρέων τὸ ὑψηλότερον τῶν ὁποίων κεῖται εἰς τὸ κέντρον τοῦ νοτίου τμήματος αὐτῆς καὶ καλεῖται Ὅρος -ῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης. Τούτου τὸ ὕψος φθάει τὰ 2641 μέτρα,

ποτε ἐκεῖ καὶ τώρα δὲν ὑπῆρχε πλέον· «Ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόδωρον, εἶμαι παρὼν καὶ παρακολουθῶ». Αὐτὸ λοιπὸν τὸ γραμμένον ξύλον ἔφερνε καθημερινῶς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ καὶ ἡρώτα τὸν γράψαντα ὡς νὰ παραυρίσκειτο ἐνώπιόν τοῦ εἰς τὸ κελλίον· ἄρα γε, ἄνθρωπε, πού εἰσαι τώρα; διότι λέγεις ὅτι εἶμαι παρὼν καὶ παρακολουθῶ! ἄρα γε εἰς ποῖον κόσμον ἢ τόπιον ὑπάρχεις; ποῦ εἶναι τώρα τὸ χέρι, πού ἔγραψεν αὐτά; Αὐτὸ ἔκανε καθημερινῶς, ἐνθυμούμενος καθημερινῶς τὸν θάνατον καὶ οὕτω διήρχετο τὴν ζωὴν τοῦ κλαίων συνεχῶς.

Ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς εἶχεν ὡς ἐργόχειρον τὴν καλλιγραφίαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς διαφόρους Μοναχοὺς τῆς περιοχῆς τὴν μάχια χάρτου μὲ τὴν παραγγελίαν νὰ ἀναγράψῃ ἐπ' αὐτῶν διάφορα θέματα, κατ' ἀντιγραφὴν ἀπὸ ἄλλα κείμενα. Ἐκοιμήθη ὅμως χωρὶς νὰ γράψῃ τίποτε διὰ κανένα. Τοῦτο δὲ μόνον ἀνέγραψεν εἰς τὰ χαρτία ἐνὸς ἐκαστοῦ· «Κύριοί μου καὶ ἀδελφοί μου, νὰ μὲ συγχωρήσητε, διότι μὲ ἀπασχολεῖ μία μικρὰ ἐργασία μὲ κάποιον καὶ δι' αὐτὸ δὲν εὐκαίρησα νὰ Σᾶς γράψω».

6. Ἐνας Γέρον ἐπεσκέφθη ἓνα Ἀσκητὴν, πού παρέμενεν εἰς τὴν Ραϊθῶ καὶ τοῦ λέγει:

— Πάτερ, ὡςάκις ἀποστέλλω τὸν ὑποτακτικόν μου εἰς μίαν ὑπηρεσίαν, στενοχωροῦμαι· ἡ στενοχωρία μου μάλιστα ἐπαυξάνει, ὅταν ὁ ὑποτακτικὸς ἀργῇ νὰ ἐπιστρέψῃ.

— Ὅταν ἐγὼ στέλλω τὸν διακονητὴν μου —ἀπῆντησεν ὁ Ἀσκητὴς— εἰς μίαν ὑπηρεσίαν, κάθομαι κοντὰ εἰς τὴν θύραν καὶ βλέπω πρὸς τὸν δρόμον. Ὅταν δὲ ὁ λογισμὸς μου μὲ βάζῃ εἰς ἀνησυχίαν καὶ μοῦ λέγει, ἄρα γε πότε θὰ ἔλθῃ ὁ ἀδελφός; ἀπαντῶ ὡς ἐξῆς εἰς τὸν λογισμὸν μου. Ἐὰν μὲ προλάβῃ ἓνας ἄλλος ἀδελφός, διὰ νὰ μὲ ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν Κύριον, δηλαδὴ ὁ Ἀγγελος Κυρίου, τότε τί θὰ γίνῃ; εἶμαι ἄραγε ἐτοιμὸς διὰ τὴν συνάντησιν αὐτήν;

Ἔτσι κάθομαι κάθε ἡμέραν καὶ παρακολουθῶ τὴν θύραν, κλαίων διὰ τὰς ἁμαρτίας μου καὶ φροντίζων διὰ τὴν διόρθωσίν μου. Ἐνῷ δὲ κλαίω, λέγω εἰς τὸν ἑαυτόν μου· ἄραγε ποῖος ἀδελφὸς θὰ προλάβῃ καὶ

διακρίνεται δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπέχει περὶ τὰ 120 μίλλια πρὸς νότον· ἔναντι τούτου εἶναι τὸ Ὅρος τοῦ Μωϋσέως ὕψους 2290 μέτρων.

Τὸ Ὅρος τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης ἀπεκλήθη οὕτω πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης, τῆς ὁποίας τὸ τίμιον σῶμα μετὰ τὸ μαρτύριον αὐτῆς παραληφθὲν ὑπὸ θείων Ἀγγέλων ἐναπετέθη εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ (βλέπε ἐν τῇ ἡμετέρῃ «Μεγάλῃ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος ΙΑ' σελ. 635). Εἰς τὰς ὑψυρεῖας τοῦ ὄρους τούτου καὶ εἰς ὕψος 1530 μέτρων ὠκοδόμησεν ὁ Ἰουστινιανὸς μέγα Μοναστήριον, ὃπερ σώζεται μέχρι σήμερον καὶ τιμᾶται μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις καὶ ἡγούμενος τοῦ Ὅρους Σινᾶ καλεῖται, ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων διατελοῦντος, ἀπέχει δὲ τὸ Ὅρος Σινᾶ ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων περὶ τὰ 250 μίλλια πρὸς νότον.

θὰ ἔλθῃ ἐνωρίτερα· ὁ ἐπίγειος ἢ ὁ οὐράνιος; δηλαδὴ ὁ ὑποτακτικός μου ἢ ὁ Ἄγγελος τοῦ Κυρίου;

Ἄφου ἤκουσέν αὐτὰ ὁ ἐπισκέπτης τοῦ Ἀσκητοῦ κατενύγη καὶ ἀνεχώρησεν. Ἀπὸ τότε δὲ ἐφήρμωσεν εἰς τὴν ζωὴν του καὶ αὐτὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ Ἀσκητοῦ.

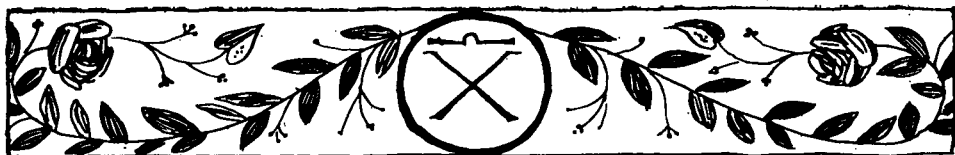
7. Ἕνας ἄλλος Γέρων ἔζη εἰς τὰ μέρη τῆς Ραϊθῶ. Οὗτος πάλιν κατεγίνετο εἰς τὴν ἐξῆς ἐργασίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ὑπενθύμιζεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὸ τέλος του.

Ἐκάθητο πάντοτε σκεπτικός εἰς τὸ κελλίον του καὶ τὸ βλέμμα του ἦτο κατεβασμένο πρὸς τὴν γῆν· ἐν τῷ μεταξὺ ἐκουνούσε συνεχῶς τὸ κεφάλι του καὶ ἔλεγεν ἀναστενάζων· ἄραγε τί θὰ γίνῃ μὲ ἐμέ; Ἐσώπαινε πρὸς στιγμὴν καὶ ἡσύχαζε, διὰ νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν ἀμέσως τὸ ἴδιον πρᾶγμα καὶ νὰ εἴπῃ τὰς ἰδίας λέξεις.

Συγχρόνως ἔκανε καὶ τὸ ἐργόχειρόν του, πλέκων τὸ σχοινίον.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν διῆλθε τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του φροντίζων νὰ εἶναι ἕτοιμος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς του ἐκ τοῦ σώματος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ'

“Οτι ἀνείκαστος ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐφροσύνη, καὶ ἡ τοῖς ἀγίοις ἀποκειμένη δόξα· διὸ δεῖ ταύτης ἐκθύμως ὀρέγεσθαι· καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων ἢ παρ’ ἡμῶν γιγνομένων ταύτης ἀντάξιον.

Ἡ χαρὰ εἰς τοὺς οὐρανοὺς εἶναι ἀνέκφραστος, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ δόξα, πού ἀναμένει τοὺς Ἀγίους· δι’ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν μὲ ὅλην μας τὴν ψυχὴν τὴν ἐπουράνιον χαρὰν καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἀγίων. Ἀπὸ ὅσα ὑπάρχον· ἢ ἀπὸ ὅσα πράττομεν ἡμεῖς, τίποτε δὲν εἶναι ἀντάξιον τῆς χαρᾶς καὶ τῆς δόξης ἐκείνης.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ· ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ γῇ ὡς ἐν δευτέρᾳ μητρῷα κοιλίᾳ τυγχάνομεν· ὡς περ γὰρ ἐν μητρικῇ νηδύϊ οὐ τοιαύτην ζωὴν εἴχομεν, οὐδὲ τῶν τοιούτων στερεμνίων τροφῶν ἀπελαύομεν οἷων νῦν οὔτε μὴν ἐνεργεῖν οὕτως ἡδυνάμεθα ὡς ἐνταῦθα· καὶ γὰρ καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός καὶ πάσης ἄλλης αὐγῆς ἐκτὸς ἤμεν καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν ἐνταῦθα τερπνῶν ἐλειπόμεθα, οὕτω καὶ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ὄντες, μεγάλων τινῶν καὶ θαυμαστῶν ὑστερούμεθα τῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ἐπεὶ οὖν πείραν τῶν ἐνταῦθα ἱκανὴν ἐλάβομεν, λοιπὸν τῶν ἐκεῖθεν ἐπιθυμῶμεν· τῶν ὧδε τροφῶν ἐπειράθημεν, τῶν θείων ὀρεχθῶμεν· τοῦ ἐνθάδε φωτός ἀπηλαύσαμεν, τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ποθήσωμεν· τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ὡς πατρίδα ἡμῶν καὶ μητέρα ἰδεῖν ποθήσωμεν· τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας ζήσωμεν, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν.

Ὡς γὰρ τὰ ἐν τῇ μήτρᾳ θρέφη τελευθθέντα ἐξ ἐλάττονος τροφῆς τε καὶ ζωῆς, προέρχονται λοιπὸν πρὸς τὴν μέζονα διαίταν, οὕτω καὶ οἱ δίκαιοι ἐκ τῆς ἐν κόσμῳ διαγωγῆς προκόψαντες, εἰς τὴν ἄνω πολιτείαν μεταχωροῦσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι· οἱ δὲ ἁμαρτωλοί, ὡς περ τὰ κατὰ γαστρός ἔμβρυα ἐν τῇ μήτρᾳ τελευτήσαντα, ἐκ σκότους σκότει παραδίδονται· καὶ γὰρ ἐν τῇ γῇ ὄντες, τῇ προσπαθείᾳ τῶν γητίνων, ὡς ἐν σκότει διάγουσι· καὶ τελευτήσαντες, εἰς ζοφωδεστέρους καὶ ταρταρώδεις τόπους καταφέρονται· τρίτον οὖν ἐν τῷ βίῳ τικτόμεθα· ἅπαξ μὲν ἐκ τῶν μητρικῶν λαγόνων, καὶ ἀπὸ γῆς εἰς γῆν ἐρχόμεθα· διὰ δὲ τῶν λοιπῶν δύο ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν μεθιστάμεθα· τούτων δέ, ἡ μὲν μία ἐστὶν ἐκ χάριτος,

ἡ διὰ θείου Βαπτίσματος, ἦν καὶ ἀληθῶς παλιγγενεσίαν καλοῦμεν· ἡ δὲ ἑτέρα ἐκ τῆς μετανοίας ἡμῖν καὶ τῶν ἀγαθῶν πόνων προσγίνεται, ἐν ἣ καὶ ἐστήκαμεν.

Ἑ ρ η ν ε ί α

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ ΣΤΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔλεγεν, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γῆν εὐρισκόμεθα ὡς νὰ εἴμεθα μέσα εἰς δευτέραν μητρικὴν κοιλίαν. "Ὅταν εὐρισκόμεθα μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς μας, δὲν ἐξούσαμεν ὅπως ζῶμεν μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς γέννησιν ἡμῶν, οὔτε τὰς στερεὰς τροφάς, ποὺ τῶρα ἀπολαμβάνομεν, ἐτρώγαμεν τότε κατὰ τὴν ἐμβρυϊκὴν μας περίοδον, ἀλλ' οὔτε καὶ μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς ἡμῶν ἠδυνάμεθα νὰ ἐνεργῶμεν ὅπως τῶρα. Καὶ τοῦτο διότι, ὡς γνωστόν, ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλίας εἴμεθα μακρὰν τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ οὐδεμία ἀνταύγεια μᾶς ἐπλησίαζεν· ἐν γένει δὲ ὑστεροῦμεθα πολλῶν ἄλλων ἐπιγείων ἀπολαύσεων. Τοιουτοτρόπως ἀκριβῶς ζῶντες καὶ εἰς τὸν παρόντα κόσμον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπολαύσωμεν ὠρισμένα μεγαλοπρεπῆ καὶ ἀξιοθαύμαστα ἀγαθὰ ποὺ εὐρίσκονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἐγνωρίσαμεν λεπτομερῶς τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἐπιθυμήσωμεν καὶ τὰ ἐπουράνια· ἐδοκιμάσαμεν τὰς ἐπιγείους τροφάς, ἃς ὀρεχθῶμεν τῶρα καὶ τὰς θείας· ἐχορτάσαμεν τὸ προσωρινὸν ὑλικὸν φῶς, ἃς ποθήσωμεν τῶρα τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. "Ἄς συγκλονισθῶμεν ἀπὸ τὴν ἰσχυρὰν νοσταλγίαν τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ, καὶ ἃς ποθήσωμεν νὰ τὴν ἴδωμεν ὡς μητέρα μας καὶ πατρίδα. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἃς τὸν διανύσωμεν κατευθυνόμενοι ἀπὸ τὰς ἐλπίδας τῆς ἐπουρανίου μακαριότητος, διὰ νὰ δυνηθῶμεν, τοιουτοτρόπως, νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ.

"Ὅπως ἀκριβῶς τὰ βρέφη διεμορφώθησαν ὀλίγον μέσα εἰς τὴν μήτραν ἀπὸ ἀτελεστέραν τροφὴν καὶ ζωὴν καὶ οὕτω, τέλειοι πλέον ὁργανισμοί, μεταπηδοῦν πρὸς ζωὴν τελειότεραν καὶ ἀπολαμβάνουν ἐκλεκτότερας διαίτης, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ δίκαιοι, ἀφοῦ ἐτελειοποιήθησαν διὰ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐπολιτεύθησαν εἰς τὸν κόσμον, μεταβαίνουν εἰς τὴν ἐπουράνιον πολιτείαν, προχωροῦντες, σύμφωνα πρὸς τὸ γεγραμμένον, ἀπὸ δυνάμεως εἰς δύναμιν.

Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει μὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς· οὗτοι ὁμοιάζουν μὲ τὰ ἔμβρυα, ποὺ συνελήφθησαν μὲν κανονικῶς εἰς τὴν μήτραν, ἀπέθανον ὅμως πρὶν γεννηθῶν, πορευόμενα τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὸ ἓνα σκότος εἰς τὸ ἄλλο. Ἀκριβῶς λοιπὸν καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν γῆν περνοῦν τὴν ζωὴν των μέσα εἰς τὴν πολυμέριμον προσπάθειαν τῶν γηϊνῶν, αἰχμαλωτιζόμενοι κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὸ σκότος τῶν ἐπιγείων μεριμνῶν· ὅταν δὲ ἀποθάνουν, χωρὶς νὰ συνοδεύωνται ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν καλῶν ἔργων καὶ τῆς μετανοίας, ὀδηγοῦνται βιαίως τοὺς σκοτεινότερους καὶ ταρταρώδεις τόπους τῶν κολάσεων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν συμπεραίνομεν, ὅτι τρεῖς φορὰς γεννώ-

μεθα κατὰ τὸ διάστημα τοῦ θίου μας: Μίαν καὶ ἀνεπανάληπτον φορὰν ἀπὸ τὴν μητέρα μας· εἰς τὴν περὶπτωσιν αὐτὴν ἀπὸ γῆν προερχόμεθα καὶ εἰς γῆν πορευόμεθα. Κατὰ τὰς ὑπολοίπους δύο γεννήσεις μετατιθέμεθα ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐξ αὐτῶν ἡ μία γέννησις εἶναι ἡ τῆς Χάριτος, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος καὶ τὴν ὀνομάζομεν ἀληθῶς παλιγγενεσίαν. Ἡ δευτέρα πάλιν γέννησις ἐπιτυχάνεται διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν κόπων τῶν καλῶν καὶ ἐναρέτων πράξεων, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς τώρα ἐστάθημεν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε ΓΕΡΩΝ· μὴ θαυμάσῃς εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἄγγελος γενέσθαι δυνήσῃ· πρόκειται γὰρ ἰσαγγελος δόξα· καὶ ταύτην ὁ ἀγωνοθέτης τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐπαγγέλλεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ὑπερέχιος· ἡ ἐνθύμησις σου ἔστω διὰ παντὸς ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐν τάχει κληρονομήσεις αὐτήν.

3. Τινὰ τῶν γερόντων παρεκάλουν οἱ ἀδελφοὶ παύσασθαι τῶν μεγάλων πόνων· ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· λέγω ὑμῖν, τέκνα, ὅτι Ἀβραάμ μετανοῆσαι ἔχει, ὁρῶν τὰς ὑπερβαλλούσας δωρεάς· διότι μὴ πλέον ἠγωνίσαστο.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπε, πὼς δὲν εἶναι ἀξιοθαύμαστον, εἰς ἓνας ἄνθρωπος ἡμπορέσῃ νὰ γίνῃ ἄγγελος· διότι εὐρίσκεται ἐνώπιόν μας, διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν, δόξα ἴση μὲ τὴν δόξαν τῶν Ἀγγέλων. Αὐτὴν δὲ τὴν δόξαν ὑπόσχεται ὁ ἀγωνοθέτης εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους.

2. Ὁ Ἀβδᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν, ὅτι ἡ σκέψις σου πρέπει παντοτεινὰ νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὅποτε γρήγορα καὶ ἀσφαλῶς θὰ τὴν κληρονομήσῃς.

3. Κάποτε μερικοὶ Ἀδελφοὶ παρεκάλουν ἓνα Γέροντα νὰ σταματήσῃ τοὺς μεγάλους κόπους εἰς τοὺς ὁποίους ὑπεβάλλετο. Εἰς αὐτὴν τὴν πρότασιν ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Τέκνα μου, σὰς διαβεβαίω, πὼς ὁ Ἀβραάμ ἀσφαλῶς θὰ μετανοήσῃ ὅταν θὰ ἰδῇ τὸν πλοῦτον τῶν ἐπουρανίων δωρεῶν, διότι δὲν ἠγωνίσθη περισσότερον, ἢ ὅσον ἔζη.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· μεγάλη ἡ δόξα καὶ ἀκατάληπτος ἡ τοῖς ἀγίοις ἀποκειμένη· ἡ δὲ τοῦ θίου τούτου, ὡς ἄνθος παρέρχεται, καὶ ὡς λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπίπτει· πολλοὶ γὰρ τύραννοι καὶ βασιλεῖς ἐκράτησαν χωρῶν, καὶ πόλεων οὐκ ὀλίγων· καὶ μετὰ μικρὸν ἐγεννήθησαν ὡς οὐχ ὑπάρξαντες· πόσοι γὰρ βασιλεῖς ἤρξαν ἐθνῶν πολλῶν, ἀνεγείραντες ἑαυτοῖς εἰκόνας καὶ στήλας, λογισάμενοι διὰ τούτων ὀνομαστοῖς ἔσεσθαι μετὰ θάνατον καὶ ἐπῆλθον ἕτεροι, καὶ κατέστρεψαν τὰς εἰκόνας καὶ συνέτριψαν τὰ ἀγάλματα· τινῶν δὲ καὶ τὰ πρόσωπα περιελόντες, τὴν ἰδίαν ἀνετυπώσαντο ὄψιν· καὶ αὐτῶν δὲ τὰ ἔργα, πάλιν ὑφ' ἐτέρων κατελύθη.

Ἄλλοι δὲ καὶ περιφανεῖς τάφους κατεσκεύασαν ἑαυτοῖς, δόξαντες διὰ τούτων στηρίζειν ἑαυτοὺς ὄνομα αἰώνιον, διαγραφάμενοι ἄνωθεν τῶν τάφων τοὺς ἑαυτῶν χαρακτῆρας· ἦλθε δὲ γενεὰ ἐτέρα, καὶ γεγόνασιν οἱ τάφοι ὑπὸ τὴν ἑξουσίαν αὐτῶν· καὶ βουλόμενοι οὗτοι τὰς σοροὺς ὡς εἰκὸς ἔκκαθάραι, χαλίκων δίκην τὰ ὅσα ἐκείνων μετήγαγον· καὶ τί ὠφέλησεν αὐτοὺς ἡ πολυτίμητος σορὸς ἢ ἡ πυραμῖς; πάντα οὖν τὰ τῆς ματαιότητος ἔργα εἰς οὐδὲν καταλήγει.

Οἱ δὲ ἐν Θεῷ δοξαζόμενοι, οὐχ οὕτω· ζωὴν γὰρ αἰώνιον καὶ δόξαν ἀκατάλυτον ἡτοίμασεν αὐτοῖς· ὡς γὰρ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ κτίσεως αὐτῶν ἄχρι τοῦ νῦν, οὐκ ἡμαυρώθη οὐδὲ μετεβλήθη εἰς παλαιώσεις, ἀλλὰ αἰεὶ ὡσαύτως νεάζει καὶ ἀκμάζει καὶ φαιδρύνεται διὰ τὸν ὅρον τοῦ δημιουργοῦ, ὃν ὥρισεν αὐτοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, οὕτω καὶ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὥρισεν Βασιλείαν οὐρανῶν καὶ χαρὰν ἀκατάλυτον.

Καὶ ὡς περ ἐν τούτοις τοῖς φαινομένοις ἐστὶν ἀφευδής, οὕτω δηλονότι καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς νοουμένοις· καὶ ταῦτα μὲν παρελϋέσεται ὀπηνίκα βουληθεῖ ὁ δημιουργός· τῆς δὲ δόξης τῶν Ἀγίων οὐκ ἔσται τέλος. Σπουδάσωμεν οὖν ποιῆσαι καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, ἵνα μὴ, ἀποκλεισθέντες τῆς χαρᾶς ἐκείνης, εἰς τὸ αἰώνιον σκότος παραπεμφθῶμεν, οὗ ἡ ὁδὸν ἀφόρητος· εἴσελθε γὰρ εἰ δοκεῖ ἐν τῷ κοιτῶνι σου, καὶ ἀπόκλεισον τὰς θύρας καὶ τὰς θυρίδας· ἔμπραξον δὲ καὶ τὰ διαυγάζοντα πάντα· καὶ κάθισον ἔσω καὶ γνώσῃ ὅποιαν ὁδὸν ἔχει ἡ σκοτία.

Εἰ οὖν ἐνταῦθα δίχα πόνου καὶ θπανάου καθεζόμενος, οὕτως ἀλγύνει καίτοι ἑξουσίαν ἔχων καὶ μετὰ μικρὸν ἐξελθεῖν, πόσῃ ἄρα κόλασιν ἔχειν ὑπολαμβάνεις ἐκεῖνο τὸ ἐξώτερον σκότος, ἐνθα ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρυγμὸς τῶν ὁδόντων, καὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ αἰωνίως τιμωροῦντα τοὺς ἁπαλὲς ἐν τούτοις παραπεμφθέντας; ἐννοήσωμεν δὲ καὶ οἷα αἰσχύνῃ ἡμᾶς καὶ πρὸ τῶν κολάσεων καταλήψεται ὅταν ἴδωμεν τοὺς μὲν ἁγίους ἐνδυομένους τὴν ὑπέρλαμπρον ἐκείνην στολὴν καὶ ἀνέκφραστον, ἣν διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἑαυτοῖς κατεσκεύασαν, ἡμᾶς δὲ ἑαυτοὺς βλέπωμεν οὐ μόνον γυμνοὺς τῆς ἐξαστραπούσης δόξης ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ μεμελανωμένους καὶ ζοφεροὺς καὶ δυσωδίας ὄντας μεστοὺς, καθὼς ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ὧδε ἡτοιμάσαμεν, διὰ τῶν τῆς σκοτίας ἔργων καὶ τῆς σπατάλης τε καὶ τρυφῆς· κλαύσωμεν τοίνυν ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἵνα εὐρωμεν οἰκτιρμούς παρ' αὐτοῦ.

Οὐκ ἔστιν ἡμῖν περὶ χρημάτων ὁ ἀγών· ἃ καὶ ἐὰν ζημιωθῇ, δύναται ἕτερα ἀντ' αὐτῶν πάλιν κτήσασθαι· περὶ ψυχῆς ἡμῖν ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἣν, ἐὰν ἀπολέσωμεν, οὐκέτι ἀνακαλέσασθαι δυνάμεθα κατὰ τὸ γεγραμμένον· τί ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Λογισώμεθα οὖν, ὅτι οἱ κατὰ τὸν κόσμον στρατιῶται οἰκτρὰ δῶρα παρὰ τοῦ ἐπὶ γῆς βασιλέως λαμβάνοντες, προθύμως μέχρι θανάτου ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύουσι· πόσῃ οὖν μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τοιαύτας ἐπαγγελίας δεξάμενοι, ὀφείλομεν μὴ ὑπενδοῦναι τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης, ἵνα καὶ τῆς μελλούσης διασωθῶμεν κρίσεως, καὶ τῶν ἀνεικάστων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν. Ἐνθυμηθῶμεν δὲ καὶ τοῦτο· ὅτι καύσωνα ἡλίου, ἢ δξύτητα πυρετοῦ, φέρειν οὐ δυνάμεθα· καὶ πῶς τὴν καύσιν τοῦ αἰωνίου πυρός ὑποίσωμεν, τοῦ καίοντος αἰεὶ καὶ μὴ κατακαίοντος;

Καὶ εἰ θέλῃς, ἀγαπητέ, δοκίμασον ἀπεντεῦθεν· καὶ μαθήσῃ ἐκ τοῦ παρόντος πυρός, τὴν βάσανον ἐκείνην τὴν ἀνυποφόρητον· ἀνάψας γὰρ λύχνον, ἐπίθες τῷ πυρὶ

τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου σου, καὶ εἰ δύνασαι βαστάσαι τὴν ὀδύνην, τάχα δυνήσῃ κάκει ὑπομεῖναι· εἰ δὲ τοῦ μικροῦ τούτου τὰς ἀλλαγδῶνας οὐ δύνασαι φέρειν, τί ποιήσομεν ὅταν τὸ σῶμα ὅλον σὺν τῇ ψυχῇ ἐμβληθῇ εἰς τὸ φοβερόν ἐκεῖνο καὶ ἀσβεστον πῦρ;

Ἑ ρ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ· ἡ δόξα, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἀπολαύσουν οἱ Ἅγιοι εἶναι μεγάλη καὶ ἀκατάληπτη· ἐνῶ ἡ δόξα τοῦ ἐπιγείου αὐτοῦ βίου ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἄνθος, τοῦ ὁποίου ἡ ὠραιότης συντόμως παρέρχεται καὶ πρὸς τὰ τρυφερὰ χόρτα, πού συντομώτατα ξηραίνονται. Βλέπομεν εἰς τὴν ἱστορίαν, ὅτι πολλοὶ τύραννοι καὶ βασιλεῖς ἐκυρίευσαν ἀπερράντους χώρας καὶ πολλὰς πόλεις καὶ ἐντὸς ὀλίγου αὐτοὶ οἱ νικηταὶ ἐξηφανίσθησαν ὥς νὰ μὴ ὑπῆρξαν ποτέ· διότι πόσοι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς, πού κατεξουσίασαν ἔθνη πολλὰ, ἀνήγειραν, διὰ νὰ ἀπαθανατίσουν τὸ ὄνομά των, εἰκόνας καὶ ἀναμνηστικὰς στήλας νομίσαντες ὅτι μὲ αὐτὰ θὰ γίνουιν ὀνομαστοί; Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα μετὰ τὸν θάνατον τῶν βασιλέων αὐτῶν κατέλαβον ἄλλοι τὴν ἐξουσίαν, οἱ ὅποιοι καὶ κατέστρεψαν τὰς ἀναμνηστικὰς εἰκόνας καὶ συνέτριψαν τὰ ἀγάλματά των. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐπιδρομεῖς ἐξηφάνισαν τὰ πρόσωπα τῶν προκατόχων βασιλέων καὶ ἀπετύπωσαν, ἐπάνω εἰς τὰς ἀναμνηστικὰς στήλας, τὴν ἰδικήν των μορφήν. Ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐπιδρομέων τὰ ἔργα κατέλυσαν ἀπὸ ἄλλους.

Ἄλλοι, πάλιν, κατεσκεύασαν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των τάφους λαμπροὺς καὶ περιβλέπτους καὶ ἀνέγραψαν ἐπάνω εἰς τοὺς τάφους τὰ ὀνόματά των καὶ τὴν μορφήν των, νομίσαντες ὅτι μὲ αὐτὰ θὰ καταστήσουν τὸ ὄνομά των αἰώνιον.

Καὶ ἦλθεν ἡ ἐπομένη γενεὰ καὶ παρέλαβεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της τοὺς τάφους αὐτούς· οἱ δὲ ἄνθρωποι τῆς γενεᾶς αὐτῆς θελήσαντες νὰ καθαρίσουν τὰς σαρκοφάγους, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἐπέταξαν τὰ ὅσα ἐκείνων τῶν βασιλέων, ὥς νὰ ἦσαν χαλίκια. Εἰς τί λοιπὸν ὠφέλησε τοὺς φιλοδόξους αὐτοὺς βασιλεῖς ἡ πολῦτιμος σαρκοφάγος ἢ ἡ πυραμῖς; Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἶναι, ὅτι τὰ ἔργα τῆς ματαιότητος εἰς τίποτε δὲν ὠφελοῦν τὸν ἄνθρωπον.

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον μὲ ὅσους δοξάζει ὁ Θεός· διότι ὁ Θεὸς ἠτοίμασε, πρὸς χάριν των ζωὴν αἰώνιον καὶ δόξαν ἀκατάλυτον. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ τότε πού ἐδημιουργήθησαν μέχρι τώρα, δὲν ἡλαττώθη, οὔτε ἔπεσεν εἰς παρακμήν, ἀλλὰ διατηρεῖ συνεχῶς τὴν ἰδίαν ἔντασιν καὶ ἀκτινοβολίαν, παραμένει νέον, ἀκμάζει καὶ διαρκῶς λάμπει, ἐξ αἰτίας τοῦ ὄρου ὑπάρξεως, πού ὥρισεν εἰς τὰ οὐράνια αὐτὰ σώματα ὁ Δημιουργός, νὰ ἐξουσιάζουν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, τοιουτοτρόπως ὁ ἴδιος Θεὸς καθώρισε δι' αὐτοὺς πού τὸν ἀγαποῦν ἀτελείωτον τὴν χαρὰν καὶ συνεχῇ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Καὶ ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὰ φυσικὰ αὐτὰ φαινόμενα, ὁ Θεὸς δὲν

ἐψεύσθη, τοιουτοτρόπως θὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὰς ὑποσχέσεις Του εἰς ἐκεῖνα, τὰ τῆς μελλούσης ζωῆς, τὰ ὅποια νοοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὰ μὲν φυσικὰ σώματα, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ θὰ παρέλθουν καὶ θὰ ἐξαφανισθοῦν ὅποταν θελήσῃ ὁ Δημιουργός· ἡ δόξα ὅμως τῶν Ἀγίων οὐδέποτε θὰ ἔχῃ τέλος. "Ἄς φροντίσωμεν λοιπὸν νὰ κάμωμεν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, διὰ νὰ μὴ ἀποκλεισθῶμεν ἀπὸ ἐκείνην τὴν χαρὰν καὶ παραπεμφθῶμεν εἰς τὸ αἰώνιον σκότος, ὅπου ἡ ὁδὴν εἶναι ἀνυπόφορος. Εἴσελθε, ἐὰν θέλῃς, εἰς τὸν κοιτῶνα σου καὶ κλείσε τελείως τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα· ἀκόμῃ νὰ φράξῃς καὶ κάθε σχισμὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσχωρήσῃ φῶς καὶ κάθισε μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σκοτάδι, καὶ θὰ ἀντιληφθῇς τότε μόνος σου πόσον φοβερὰ βάσανος εἶναι τὸ σκοτάδι.

Ἐὰν λοιπὸν τόσον πολὺ θλίβεσαι, ὅταν παραμένης ἐδῶ, χωρὶς πόνους καὶ ἄλλα βασανιστήρια, ἂν καὶ ἔχῃς ἐξουσίαν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐξέλθῃς εἰς τὸ φῶς, σκέψου πόσον φοβερὰν κόλασιν θὰ ἔχῃ ἐκεῖνο τὸ ἐξώτερον σκότος, εἰς τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων, μαζὶ δὲ μὲ τὸ ἄσβεστον πῦρ τιμωροῦν αἰωνίως τοὺς μίαν μόνον ἀλλ' ἀμετάκλητον φορὰν παραπεμφθέντας εἰς αὐτὰ ἀμαρτωλούς;

Πρέπει δὲ ἀκόμῃ νὰ σκεφθῶμεν καὶ ὁποίαν ἐντροπὴν θὰ δοκιμάσωμεν, ὅταν, πρὸ τῶν κολάσεων ποὺ μᾶς ἀναμένουν ἴδωμεν τοὺς μὲν ἁγίους νὰ ἐνδύωνται τὴν ὑπέρλαμπρον στολήν, τῆς ὁποίας τὴν ἀπαστρέπτουσιν ὡραιότητα δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ ἀνθρωπίνη γλῶσσα, καὶ τὴν ὁποίαν κατεσκεύασαν μὲ τὰ καλὰ τῶν ἔργα, ἐνῶ τοὺς ἑαυτούς μας θὰ τοὺς βλέπωμεν, ὅχι μόνον γυμνοὺς, ἀλλὰ καὶ μελανιασμένους καὶ σκοτεινοὺς καὶ ἀναδίδοντας ἀποπνικτικὴν δυσσομίαν, ὅπως ἀκριβῶς ἀπὸ ἐδῶ ἐτομαστήκαμεν μὲ τὰ σκοτεινὰ μας ἔργα, τὴν σπατάλην καὶ τὴν ἀμαρτωλὴν ἀπόλαυσιν. "Ἄς κλαύσωμεν λοιπὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, διὰ νὰ τύχωμεν τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν Αὐτοῦ.

Ὁ ἀγὼν μας δὲν γίνεται διὰ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια καὶ ἐὰν κανεὶς χάσῃ, εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκτήσῃ πάλιν ἄλλα εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀπολεσθέντων. Ὁ κίνδυνος τὸν ὁποῖον ἀντιμετωπίζομεν ἀναφέρεται εἰς τὴν ψυχὴν, τὴν ὁποίαν ὅταν χάσωμεν, ποτὲ πλέον δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπανεύρωμεν, σύμφωνα μὲ τὸ ἀγιογραφικὸν «τί θὰ ὠφεληθῇ ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ ὅλον τὸν κόσμον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν του; ἢ τί δύναται νὰ δώσῃ ἄνθρωπος ὥς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς του;»

"Ἄς σκεφθῶμεν λοιπὸν, ὅτι οἱ στρατιῶται τοῦ κόσμου αὐτοῦ φιλοτιμούμενοι ἀπὸ τὰ εὐτελῆ δῶρα, ποὺ λαμβάνουν ἀπὸ τὸν ἐπίγειον βασιλέα, κινδυνεύουν μέχρι καὶ θανάτου χάριν αὐτοῦ. Πόσον λοιπὸν περισσότερον πρέπει ἡμεῖς, ποὺ ἐλάβομεν τόσον σπουδαίας ὑποσχέσεις, νὰ μὴ ὑποχωρήσωμεν καθόλου ἀπὸ τὴν ἐπίμονον προσπάθειαν τοῦ ἔργου τῆς ἀρετῆς, ὥστε καὶ ἀπὸ τὴν μέλλουσαν κρίσιν νὰ διασωθῶμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ νὰ ἐπιτύχωμεν; "Ἄς ἐνθυμούμεθα δὲ διαρκῶς καὶ τοῦτο· δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὑποφέρωμεν τὴν ζέστην τοῦ ἡλίου, οὔτε

τὸν σφοδρὸν πυρετὸν πῶς λοιπὸν θὰ ὑποφέρωμεν τὴν φλόγα τοῦ αἰωνίου πυρός, ποὺ διαρκῶς καίει, χωρὶς ὅμως νὰ μᾶς κατακαίῃ μὲ τὰς φλόγας του;

Καὶ ἐὰν θέλῃς, ἀγαπητέ μου, ἀπὸ ἐδῶ δοκίμασε τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους καὶ θὰ ἀντιληφθῇς ἀπὸ τὸ ὕλικόν πῦρ τοῦ κόσμου αὐτοῦ τὰ ἀνυπόφορα βασανιστήρια τῆς κολάσεως. "Αναψε δηλαδὴ τὸ λυχνάρι σου καὶ βάλε εἰς τὴν φλόγα τὴν ἄκραν τοῦ δακτύλου σου· ἐὰν θὰ ἡμπορέσῃς νὰ βαστάσῃς τὸν πόνον, τότε ἀσφαλῶς θὰ δυνηθῇς καὶ ἐκείνην τὴν αἰωνίαν φλόγα νὰ ὑπομένῃς. Ἐὰν ὅμως δὲν ἡμπορέσῃς νὰ ὑποφέρῃς τοὺς πόνους ἐνὸς μικροῦ ἐγκαύματος, τότε τί θὰ κάνωμεν ὅταν ὀλόκληρον τὸ σῶμα μας, μαζὶ μὲ τὴν ψυχὴν, θὰ ριφθοῦν μέσα εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ ἄσβεστον πῦρ;

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΔΙΑΛΟΓΙΖΟΥ τὴν τιμὴν ἣν κατέλαβον πάντες οἱ Ἅγιοι· καὶ ὁ ζῆλος αὐτῶν ἐλκύσει σε μικρὸν κατὰ μικρόν· ἐνθυμοῦ πάλιν καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς οὓς ἔλαχον οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ ὁ λογισμὸς οὗτος φυλάξει ἀπὸ τῶν πονηρῶν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ ΕΧΗΣ συνεχῶς εἰς τὸν λογισμὸν σου τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ὅλοι οἱ Ἅγιοι· καὶ ὁ ζῆλος τὸν ὁποῖον ἐπέδειξαν, θὰ σὲ ἐλκύσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸ ἀγαθόν. Νὰ ἐνθυμῇσαι, ἐκ παραλλήλου πάλιν καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς, ποὺ ἐπεφυλάχθησαν εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τότε ὁ λογισμὸς σου θὰ σὲ περιφρουρήσῃ ἀπὸ τὰ πονηρά.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΕΙ ΔΙΑ ΤΟΥΤΟ γέγονεν υἱὸς ἀνθρώπου καὶ ἄνθρωπος ὁ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός Θεὸς Λόγος, ἵνα ποιήσῃ θεοὺς καὶ Θεοῦ υἱοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἐκεῖ γενήσεσθαι πιστεῦσώμεν, ἔνθα γὺν αὐτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ὡς κεφαλὴ τοῦ ὅλου σώματος, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν γενόμενος πρόδρομος πρὸς τὸν Πατέρα τὸ καθ' ἡμᾶς· ἐν γὰρ συναγωγῇ Θεῶν τῶν σφισμένων, ἔσται Θεὸς μέσος ἱστάμενος καὶ διανέμων τὰς ἀξίας τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος, τοπικὴν οὐκ ἔχων ἀπὸ τῶν ἀξίων διάστασιν· τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι τινὲς λέγουσι, τὴν ἐν οὐρανοῖς τῶν ἀξίων διαγωγὴν· ἕτεροι δέ, τὴν ὁμοίαν τοῖς Ἀγγέλοις τῶν σφισμένων κατάστασιν· ἄλλοι δέ, τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς θεϊκῆς ὠραιότητος, τῶν φορεσάντων τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ· σὺνάδουσι δὲ τῇ ἀληθείᾳ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ αἱ τρεῖς περὶ τούτων δόξαι· πᾶσι γὰρ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐν αὐτοῖς κατὰ ποῖόν τε καὶ ποσὸν δικαιοσύνης ἡ μέλλουσα δίδεται χάρις.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ Ο ΘΕΟΣ καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός ἔγινε πρὸς τοῦτο ἄνθρωπος καὶ υἱὸς ἀνθρώπου, διὰ νὰ καταστήσῃ δηλαδὴ τοὺς ἀνθρώπους θεοὺς καὶ υἱοὺς Θεοῦ, θὰ πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ σκοπὸς

αὐτὸς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας θὰ πραγματοποιηθῇ ἐκεῖ, ὅπου τὴν ὥρᾳ εἶναι ὁ Χριστὸς ὑπεράνω ὅλων τῶν οὐρανῶν, ὡς κεφαλὴ ὁλοκλήρου τοῦ σώματος καὶ ἀνεδείχθη χάριν ἡμῶν πρόδρομος πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Πατέρα.

Διότι εἰς ἐκείνην τὴν ὑπερκόσμιον καὶ πνευματικὴν συγκέντρωσιν τῶν σφζομένων καὶ ὡς θεῶν καταστάντων, διὰ τῆς Χάριτος, θὰ δεσπόζη εἰς τὸ μέσον ὁ Θεός, ὅστις θὰ διανέμη εἰς τοὺς σφζομένους τὰς ἀξίας τῆς ἐπουρανίου μακαριότητος καὶ δὲν θὰ εὐρίσκεται εἰς τοπικὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοὺς ἀξίους. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς βαθυστοχάστους ἐρμηνευτὰς λέγουν, ὅτι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν εἶναι ἡ κατοίκησις τῶν ἀξίων εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἄλλοι πάλιν ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν ὁμοιάζει μὲ τὴν κατάστασιν τῶν Ἀγγέλων, τὴν ὁποίαν θὰ ἀπολαύσουν οἱ σφζόμενοι· ἄλλοι, τέλος, ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν εἶναι αὕτη αὕτη ἡ θεϊκὴ ὠραιότης ὅσων ἐφόρεσαν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

Ἐγὼ πάντως φρονῶ, ὅτι καὶ αἱ τρεῖς ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι ἀντιλήψεις περὶ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν συμφωνοῦν μεταξύ των διότι εἰς ὅλους τοὺς σφζομένους ἡ μέλλουσα Χάρις θὰ δοθῇ ἀναλόγως τῆς ποιότητος καὶ ποσότητος τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιτελεσθέντων ἔργων πίστεως καὶ ἀρετῆς κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν των.

042

10

0
A
2

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ'

*"Οτι πολλάκις αἱ τῶν ἐναρέτων ψυχαὶ ἐν τῷ θανάτῳ θείᾳ
τινὶ ἐπισκιάσει παρακαλούμεναι, οὕτω
τοῦ σώματος διαζεύγνυνται.*

*Πολλὰς φορὰς αἱ ψυχαὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων
ἐνθαρρύνονται, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ὑπὸ
θείας τινὸς ἐπισκιάσεως καὶ ἔτσι ἀποχωρίζονται
ἀπὸ τοῦ σώματος.*

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

 Ν ΤΗι τῆς Νουρσίας χώρᾳ, Πρεσβύτερός τις ἦν τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν μετὰ μεγίστου πρὸς τὸν Θεὸν φόβου ποιμαίνων, ὃς ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον, ὡς μὲν ἀδελφὴν ἠγάπα, ὡς δὲ ἐχθρὸν φοβούμενος, ταύτην ἐγγίσει αὐτῷ οὐδέποτε εἶσεν ἐν οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ παντελῶς τὴν ἐκ τῆς κοινωνίας γνησιότητα ἐξ αὐτῆς ἀπέτεμε· μετὰ πάντων γὰρ τῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦτο τὸ ἰδίωμα ἔχουσιν οἱ ἅγιοι ἄνδρες· ὡς μὴ μόνον ἐκ τῶν μὴ ἀρμοζόντων πάνποτε ἐκ μήκους εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀρμόζοντα πολλάκις ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτέμνουσιν· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ ἵνα μὴ οἰφδηποτοῦν πταίσματι δι' αὐτῆς περιέλθῃ, οὔτε εἰς τὰ ἐπάναγκες διακονηθῆναι παρ' αὐτῆς κατεδέχετο.

Οὕτως οὖν τὴν ζωὴν διανύσας, καὶ εἰς θαθὺ γῆρας ἐλάσας, ἐκκαύσει πυρετοῦ βαρυτάτου συσχεθεῖς, τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, εἰς τὰ ἔσχατα ἀπηνέχθη· ἰδοῦσα δὲ αὐτοῦ ἡ σύμβιος ὅτι ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη ἀπενεκρώθησαν, καὶ λοιπὸν τῷ θανάτῳ προσήγγισε, τὴν ἀκοήν αὐτῆς ταῖς ρισίν αὐτοῦ ἐπιθεῖσα, ἔσπευδε διαγνῶναι ἂν αὐτῷ τις ἔτι πνοὴ ζωτικὴ ὑπῆρχεν· ὅπερ ἐκείνος ἐπιγνούς, καίτοι λίαν λεπτοτάτης αὐτῷ πνοῆς ὑπαρχούσης, τῇ ἐπινεύσει δὲ μάλλον θερμανθεὶς τοῦ Πνεύματος, ὁσπινθὴν ἠδυνήθη σωρεῦσαι πνοὴν τοῦ λαλήσαι, ἔλεγε λέγων· ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, γύναι· τὸ γὰρ πῦρ ἔτι ζῇ· ἔπαρον τὸ ἄχυρον· ἐκείνης δὲ ὑποχωρησάσης, καὶ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ δυνάμεως αὐξησάσης, μετὰ μεγάλης εὐφροσύνης ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· *κα λ ὡ ς ἔ ρ χ ο ν τ α ι ο ἰ χ ύ ρ ι ο ἰ μ ο υ· κα λ ὡ ς ἔ ρ χ ο ν τ α ι ο ἰ χ ύ ρ ι ο ἰ μ ο υ·* τί πρὸς τὸν ἀνάξιον ὑμῶν δούλον ἐλθεῖν κατηξιώσατε; ἔρχομαι· εὐχαριστῶ· εὐχαριστῶ.

Οἱ οὖν γνωστοὶ αὐτοῦ οἱ ἐκεῖσε παρόντες, τὸν αὐτὸν λόγον συχνῶς αὐτοῦ λέ-

γοντος ἀκούοντες, τί σοι τοῦτο ἔλεγον; ἡρώτων· πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ἐκεῖνος θαυμάζων· οὐ θεωρεῖτε τοὺς θεῖους Ἀποστόλους συνεληλυθότας ἐνταῦθα; οὐ θεωρεῖτε τοὺς μακαρίους Πέτρον καὶ Παῦλον τοὺς πρῶτους τῶν Ἀποστόλων; πρὸς οὓς πάλιν ἐπιστραφεὶς εἶπεν· ἰδοὺ ἔρχομαι· καὶ ἐν τούτοις τοῖς ῥήμασι τὴν ψυχὴν ἀπέδωκεν· ἐπ' ἀληθείας οὖν τοὺς Ἀποστόλους ἐθεάσατο, οἷς καὶ ἀκολουθεῖν ἐμαρτύρησεν.

Ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ συμβαίνει ἐν τοῖς δικαίοις· ἵνα τῷ θανάτῳ γεγόμενοι, ὁπτασίας τινῶν ἁγίων θεάσωνται, ὥς ἂν μὴ ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ θανάτου ἔβασανον δειλιάσωσιν· ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιδεικνύσθαι αὐτοῖς τῷ ἔνδοθεν λογισμῷ μετὰ τίνων συμμέτοχοι ὑπάρχουσιν, ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς σαρκὸς ἄνευ πόνου καὶ φόβου ἀπολυθῶσι.

2. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς Πρόβον τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως Ῥεάτης γεγόμενον ἔμαθον· ὅτι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ πλησιάσας, θαυμάτῳ νόσος αὐτὸν κατέσχευ· ὁ δὲ ἐκείνου πατήρ Μάξιμος ἐν τοῖς περίξ ἀποστείλας ἱατροὺς προσεκαλέσατο, ἵνα εἴ τι δύνανται τῷ ἀσθενοῦντι βοηθήσωσι· πολλοὶ οὖν ἱατροὶ συνελθόντες, καὶ τὸν τοῦ ἀρρωστοῦντος σφυγμὸν θαεσάμενοι καὶ ψηλαφήσαντες, ἐμήνυσαν σύντομον τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔσεσθαι· τῆς οὖν ὥρας προκοφάσης, καὶ ἤδη τοῦ καιροῦ τοῦ ἀρίστου καταλαβόντος, ὁ ἀρρωστὴν Ἐπίσκοπος, περὶ τῆς ἐκείνων ἀναπαύσεως πλεῖον ἢ περὶ ἑαυτοῦ ἐφρόντισεν· ὅθεν καὶ τοὺς ἱατροὺς παρεκάλεσεν, ἵνα σὺν τῷ πρεσβύτῳ αὐτοῦ πατρὶ ἐν τοῖς ἀνωγείαις τοῦ Ἐπισκοπείου ἀνέλθωσι, καὶ τροφῆς μεταλάβωσιν· ἀπαντὲς οὖν ἐπὶ τὸ ἀριστῆσαι ἀνῆλθον, καταλιπόντες παιδίον σεμνὸν ἵνα αὐτῷ παρίσταται· ὅπερ καὶ μέχρι τοῦ νῦν περιέστιν.

Ἐν ὅσῳ οὖν τὸ παιδίον τῇ κλίνῃ τοῦ κειμένου παρίστατο, ἐθεάσατο αἴφνης ἄνδρας τινὰς πρὸς αὐτὸν εἰσερχομένους, στολὰς λευκάς ἡμφιεσμένους, οἵτινες τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν τὴν λαμπρότητα τῶν ἱματίων αὐτῶν ὑπερέβαλλον· πληγεῖς οὖν ὁ παῖς ἐκ τῆς ἀστραπῆς τῆς αὐτῶν λαμπρότητος, κράζειν ἤρξατο τίνες ἐκεῖνοι ὑπάρχουσι· τῇ δὲ τοῦ παιδὸς φωνῇ ὁ Ἐπίσκοπος Πρόβος συνταραχθεὶς, εἰσερχομένους τοὺς ἄνδρας ἑωρακῶς τούτους ἐπέγνω καὶ ὁλος εὐφροσύνης ἀναπλησθεὶς, τὸν κράζοντα παῖδα παρεκάλει λέγων· μὴ φοβοῦ, μὴ φοβοῦ· ὅτι πρὸς με ὁ Ἅγιος Ἰουδηνάλιος, καὶ ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος οἱ Μάρτυρες ἦλθον· ἐκεῖνος δὲ μὴ φέρων τὴν ἀστραπὴν τῆς ἐκείνων θεᾶς δρομαῖος ἐξελθὼν, τῷ πατρὶ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοῖς ἱατροῖς τὰ θεαθέντα ἐμήνυσεν· οἵτινες κατελθόντες συντόμως, εὗρον τὸν Ἐπίσκοπον ἤδη θανόντα· ὅθεν δῆλον ὅτι ἐκεῖνοι αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν ἐπῆραν, ὣν τὴν θεάν ὁ παῖς οὐκ ἠδυνήθη ὑπενεγκεῖν.

3. Καὶ τοῦτο δὲ γνώριμον ποιῆσαι ἀναγκαῖον ὑπάρχει· ὅτι πολλάκις ταῖς ψυχαῖς τῶν ἐκλεκτῶν ἐξερχομέναις ἐκ τοῦ σώματος αἶνος ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀκούεται· ἵνα ἐν ὅσῳ τούτου ἡδέως αἱ ψυχαὶ ἐπακροῶνται, τὴν ἐκ τῆς σαρκὸς διάζευξιν μὴ αἰσθάνωνται πῶς ὑπομένουσι.

Περὶ δὲ οὗ μέλλω εἰπεῖν, καὶ ἐν ταῖς ὁμιλίαις τοῦ Εὐαγγελίου διηγησάμενος μέμνημαι. Ἐν γὰρ τῷ ἐμβόλῳ τῷ διήκοντι μέχρι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ὑπῆρχέ τις κατὰ τὴν ὁδὸν κατακείμενος ὀνόματι Σέρβουλος· ὃν καὶ σὲ ἀγνοεῖν οὐκ οἶμαι· οὗτος οὖν εἰ καὶ τοῖς πράγμασι τοῦ βίου πτωχὸς ἦν, ἀλλὰ ταῖς ἀρεταῖς καὶ πάνυ πλούσιος ὑπῆρχε· τούτου δὲ τὸ σῶμα πολυχρόνιος ἀρρωστία παρέλυσεν· ἐξ οὗ γὰρ αὐτὸν διέγνωμεν μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ παραλυτικὸς ἔκειτο καὶ

στῆναι ὁλος ὀρθός, ἢ ἀνακαθίσαι ἐν τῇ κλίνῃ, οὐκ ἴσχυσεν ἢ καὶ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα μετακινήσαι.

Τούτῳ δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν ἡ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρίσταντο· εἴ τι δὲ ἀπὸ ἐλεημοσύνης ἐλάμβανε, τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πάλιν εἰς ἐλεημοσύνην ἐδίδου· καὶ γράμματα μὲν οὐδαμῶς ἐγίνωσκε· βίβλους δὲ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς ἑαυτῇ ἠγόρασε καὶ δεχόμενος πρὸς παροικίαν εὐλαβεῖς τινὰς ἄνδρας, τούτους ἐνώπιον αὐτοῦ πεπονημένως ἀναγνῶναι ἐποίει· γέγονε δὲ ὡς τε κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῷ χρησίμως τὴν ἱερὰν Γραφὴν αὐτῷ ἐκμαθεῖν, καὶ περ γράμματα τὸ σύνολον μὴ γινώσκων· εὐχαρίστως δὲ πάντα τὸν πόνον ὑπέφερε, καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ αἰνέσει νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσχόλαζεν.

Ὡς δὲ λοιπὸν καιρὸς ἦν ἵνα τῆς τοσαύτης αὐτοῦ ὑπομονῆς τὴν ἀντάμειψιν ἀπολάβῃ, ὁ τῶν μελῶν αὐτοῦ πόνος ἔπαυσεν· ἡνίκα δὲ τῷ θανάτῳ πλησιάζοντα ἑαυτὸν ἐπέγνω, οὓς περ ἦν ὑποδεξάμενος ἄνδρας πρὸς τὸ ξενοδοχῆσαι, παρεκάλεισεν, ὅπως ἀναστῶσι καὶ σὺν αὐτῷ διὰ τὴν ἀναμονὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ψαλμωδίαν τῷ Θεῷ ᾄσωσιν· ἐν ὧν δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ αὐτὸς ὁ τελευτῶν ἐψάλλεν, αἴφνης τούτους τοῦ ψάλλειν ἐκώλυσε μετὰ φόβου καὶ κραυγῆς μεγάλης λέγων· σιωπάτε· μὴ γὰρ οὐκ ἀκούετε πῶς ἀντηχοῦσιν αἰνέσεις ἐν τῷ οὐρανῷ; εἰς οὖν τὰς αἰνέσεις ἐκείνας προσέχων, ὡς ὅτι ἔνδον ἐν τοῖς ὡσι τῆς καρδίας αὐτοῦ τούτων ἤκουεν ἡ ἁγία ἐκείνη ψυχὴ, ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος ἀπελύθη.

Ταύτης δὲ ἐξελεύσεως τοσαύτη ὁσφρησίς εὐωδίας ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ γέγονεν, ὡς πάντας τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους ταύτης ἐμπλησθῆναι, καὶ φανερόν ἐκ τούτου γενέσθαι, ὅτι τὴν ψυχὴν ἐκείνην αἱ ἐν τῷ οὐρανῷ αἰνέσεις ἐδέξαντο· ἐν δὲ τῷ πράγματι τούτῳ, Μοναχὸς ἡμέτερος παρὼν αὐτόθι ὑπῆρχεν· ὃς καὶ μέχρι τοῦ νῦν περιῶν, μετὰ κλαυθμοῦ μαρτυρεῖ λέγων· ὅτι ἕως οὗ τὸ σῶμα αὐτοῦ τῇ ταφῇ παρεδόθη, ἐκ τῶν ρινῶν αὐτοῦ ἡ τῆς εὐωδίας ἐκείνης ἡδύτης οὐκ ἀπέστη.

4. Καὶ γυνὴ δὲ τις Ῥεδέμπτα καλουμένη, ἐν τῷ ἱερῷ ὑπάρχουσα σχήματι, ἐν ταύτῃ τῇ Ῥωμαίων πόλει κατώκει· ταύτης δὲ ἦσαν μαθήτραι δύο· ὧν ἡ μία Ῥωμίλλα ὠνομάζετο· ἔμενον δὲ αἱ τρεῖς αὗται ἐν μιᾷ οἰκῇ, τοῖς μὲν χρηστοῖς ἦθεσι πλουτοῦσαι, κατὰ δὲ τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν ἐνδεία διάγουσαι· ἡ οὖν Ῥωμίλλα ἐν μεγίστοις δικαιώμασι πολιτείας, τὴν συμιαθήτριαν αὐτῆς ὑπερέβαλλεν· ὑπῆρχε γὰρ θαυμαστῆς ὑπομονῆς, καὶ ἄκρας ὑπακοῆς, τοῦ τε στόματος αὐτῆς φύλαξ ἀκριβής, καὶ πρὸς σιωπὴν ἐπιτηδεύει, καὶ καρτερικὴ ἐν τῇ προσευχῇ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν τελειότητι ὑπάρχειν τινὰς ὑπολαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἐν δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ πάντων Δημιουργοῦ ἀτελές τι ἔχουσιν· ὡς γὰρ αἱ τελείως μὴ γλυφεῖσαι σφραγίδες, πολλάκις παρὰ τῶν μὴ γινωσκόντων δρώμεναι, ὡς ἤδη τετελειωμένοι ἐπαινοῦνται· εἰ δὲ ὁ τεχνίτης, εἰ καὶ ἐπαινουμένους αὐτὰς ἀκούει, ἀλλ' οὖν ρινίζων αὐτός, καὶ κατακρούων, καὶ καλλυπίζων οὐκ ἀφίσταται, τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ τῇ Ῥωμίλλᾳ παρὰ τοῦ πάντων Τεχνίτου γέγονε· νόσφ γὰρ αὕτη σωματικῇ περιπεσοῦσα, ἦν ἱατροὶ παράλυσιν ὀνομάζουσιν, ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἐν τῇ κλίνῃ κατακειμένη, ἀκίνητος ὅλως ἦν· οὐ μόντοι γε τὸν ταύτης λογισμὸν αἱ τῆς νόσου μάστιγες εἰς ἀνυπομονησίαν κατέσπασαν, ἀλλὰ μᾶλλον προσθήκη δυνάμειος πνευματικῆς αὐτῇ γέγονας· τοσοῦτῳ γὰρ σπουδαιοτέρα ἐν τῇ εὐχῇ γέγονεν, ὅσῳ ἐν τοῖς σωματικοῖς ἐργοῖς ἀδύνατος ἦν· καὶ εἶχε τὴν προσευχὴν ἀδιάλειπτον.

Ἐν μιᾷ δὲ νυκτὶ τὴν δηλωθεῖσαν Ῥεδέμπταν τὴν διδάσκαλον αὐτῆς καὶ συμμαθήτριαν μετακαλεσαμένη, ἤδη ὄντος μεσονυκτίου, τῇ αὐτῆς παραστᾶσαι κλίνην, εἶδον· καὶ ἰδοὺ αἰφνης οὐρανόθεν φῶς ἀπεστάλῃ, καὶ πάντα τόπον τῆς κέλλης ἐκείνης ἐπλήρωσε· τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἀστραπὴ τοῦ φωτός ἐκείνου, ὥς τε τὰς καρδίας τῶν παρεστωσάντων, φόβῳ μεγάλῳ ἐκπλήξαι, καὶ τὰ μέλη αὐτῶν παγῆναι, ὥς ἐκείναι ὕστερον διηγῆσαντο· ἐκπλήκτων οὖν ἰσταμένων αὐτῶν ἡχος μέγας ἤκούετο, ὥς πολλοῦ πλήθους εἰσερχομένου, καὶ τῶν θυρῶν τοῦ κελλίου δονουμένων, ἐκ τῆς θλίψεως τῶν εἰσιόντων, τῇ δὲ ὑπερβολῇ τοῦ φόβου, καὶ τῇ ἀστραπῇ τοῦ φωτός, θεωρῆσαι τινὰ οὐκ ἠδύναντο· οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ φόβου ἔδαρουντο, καὶ ἐκ τῆς τοσαύτης τοῦ φωτός λαμπρότητος ἀντεσκοτοῦντο. Τῷ δὲ φωτὶ ἐκείνῳ, θαυμαστὴ ὁσφρησις εὐωδίας ἐπηκολούθει, ὥς τε τὰς τούτων ψυχὰς κἄν εἰ τὸ φῶς ἐκεῖνο ἐφόβισεν, ἀλλ' οὖν ἡ τῆς εὐωδίας ὁσφρησις μᾶλλον ἐψυχαγωγεί.

Ὡς δὲ τὴν τοῦ φωτός ἐκείνου λαμπρότητα ὑπενεγκεῖν οὐκ ἠδύναντο, ἡ Ῥωμίλλα ἰδοῦσα τὴν ἑαυτῆς διδάσκαλον παρισταμένην καὶ τρέμουσαν, κολακευτικῇ φωνῇ παρεμυθεῖτο λέγουσα· μὴ φοβοῦ, μήτερ, οὐκ ἀποθνήσκω ἄρτι· ἐν δὲ τῷ συνεχῶς τοῦτο λέγειν αὐτήν, κατ' ὀλίγον τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ ἦν αὐτόθι ἀποσταλὲν, ὑπεχώρησεν, ἡ δὲ εὐωδία ἐναπέμεινε. Δευτέρας οὖν καὶ τρίτης ἡμέρας παρελθούσης, ἡ τῆς ἐκκενωθείσης εὐωδίας ὁσφρησις οὕτω διέμεινε· τῇ δὲ τετάρτῃ νυκτὶ, τὴν διδάσκαλον αὐτῆς καλέσασα, δοθῆναι αὐτῇ συνοδοιπόρον τὸ δεσποτικὸν σῶμα ἡτήσατο, ὅπερ καὶ ἔλαθεν· αἰφνης δὲ ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ κελλίου, δύο χοροὶ ψαλλόντων παρέστησαν· καθὼς δὲ ἔλεγεν ἡ διδάσκαλος αὐτῆς καὶ συμμαθήτρια, δύο φύσεων φωνὰς ἐκ τῆς τοῦ ἁσματος ψαλμωδίας διεγίνωσκον· ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀντιφωνούντων· ἐν δὲ τῷ ταύτην τὴν οὐράνιον δοξολογίαν ἔμπροσθεν τοῦ κελλίου ἐπιτελεῖσθαι, ἡ ἁγία ἐκείνη ψυχὴ ἐκ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν ἀπελύθη· ἥ τις ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνερχομένης, ὅσον οἱ τῶν ψαλλόντων χοροὶ ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις ἀνέβαινον, τοσοῦτον ἡ ψαλμωδία ἐξ ὕψους ἤκούετο· ἕως οὗ λοιπὸν καὶ ὁ ἡχος τῆς ψαλμωδίας καὶ ἡ τῆς εὐωδίας ὁσφρησις μακρυνθεῖσαι ἀπῆλθον.

5. Πολλάκις δὲ διὰ παράκλησιν τῆς ἐξερχομένης ψυχῆς, καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ ἀνταποδότης τῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν πράξεων ἐπιφαίνεται· καὶ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ μέμνημαι εἰπὼν περὶ Ταρσίλας τῆς ἐμῆς θείας· αὕτη γὰρ μεταξὺ δύο ἀδελφιδῶν αὐτῆς πάσῃ δυνάμει ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ προσευχῇ προσεκαρτέρει, ἐν μονῶσει διάγουσα· καὶ διὰ τοῦ τῆς ἐγκρατείας δὲ ὑψώματος, τῇ ἁγιωσύνῃ ὑπερῆξανε· δι' ὀπτασίας δὲ αὐτῇ ἐπεφάνη Φῆλιξ ὁ προπάππος μου, ὁ ταύτης τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησιαίας Πατριάρχης γενόμενος, καὶ ταύτη μόνῃν αἰωνίου λαμπρότητος ὑπέδειξε λέγων, ἔλθέ· ὅτι ἐν ταύτῃ σε τῇ μονῇ τοῦ φωτός ἀπεκδέχομαι· πυρετοῦ δὲ αὐτῇ ἐπελθόντος, τῷ θανάτῳ προσήγγισε· καθὼς δὲ ἔθος ἐστὶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εὐγενῶν ἀποθνήσκόντων, πολλοὺς παραγίνεσθαι ἐπὶ τῷ τοῦς συγγενεῖς αὐτῶν παραμυθῆσασθαι, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου αὐτῆς πολλοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες περὶ τῆς κλίνης αὐτῆς παρίσταντο.

Αἰφνης δὲ ἡ κειμένη ἄνω θεασαμένη, εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον, καὶ μετὰ μεγίστης προθυμίας τῆς ψυχῆς τοῖς παρισταμένοις αὐτῇ μετὰ κραυγῆς ἔλεγεν· ἀποστητε, ἀπόστητε, ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται· καὶ ἐν τῷ προσέχειν αὐτήν εἰς ὃν περ ἑθεώρει, ἡ ἁγία ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ σώματος ἐξῆλθε· τοιαύτη δὲ ὁσφρησις θαυμαστῆς εὐω-

δίας ἐκεῖσε ἐξεχύθη, ὅση πᾶσι τοῖς ἐκεῖ εὑρεθεῖσι δεῖξαι φανερώς ἡδυνήθη, ὅτι τότε ὁ τῆς εὐωδίας ἀρχηγός ἐκεῖ παρεγένετο· κατὰ δὲ τὸ ἔθος τὸ ἐν τοῖς νεκροῖς τελούμενον, ἐπὶ τῷ λούσαι τὸ σῶμα αὐτῆς γυμνῶσαντες, εὗρον ἐν τοῖς γόνασι καὶ τοῖς ἀγκῶσιν αὐτῆς, καθάπερ καμήλου τὸ δέρμα ἀπεσκληρός, ἐκ τῆς συντόνου εὐχῆς καὶ γονυκλισίας. Καὶ ἡ νεκρωθεῖσα σὰρξ ἐμαρτύρησε τί τὸ πνεῦμα ζωῆς αὐτῆς διεπράττετο.

6. Καὶ κόρη δέ τις μικρά, καλουμένη Μοῦσα, καθὼς μοι Πρόβος ὁ αὐτῆς ἀδελφός, ἀνὴρ εὐλαβής, διηγήσατο, ἐν τῇ νυκτὶ δι' ὀπτασίας εἶδε τὴν Θεοτόκον καὶ Ἀειπάρθενον Μαρίαν, ὑποδεικνύουσαν αὐτῇ τὰς ὁμηλικας αὐτῇ κόρας, αἷς κάκεινη ἑαυτὴν συμμιῆσαι θέλουσα, οὐκ ἐτόλμα· ἠρωτήθη δὲ παρὰ τῆς Θεοτόκου ἂν θέλῃ ἅμα αὐταῖς εἶναι καὶ εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς ταγῆναι· τῆς δὲ σφόδρα θέλαιν εἰπούσης, εὐθὺς δέδωκεν ἡ Θεοτόκος αὐτῇ ἐντολήν, ὅπως τοῦ λοιποῦ μηδὲν παιδικὸν ἢ ἀκαιρόν τι διαπράξῃται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γέλωτος καὶ παιγνιδίου ἐγκρατεύηται, γινώσκουσα ἀκριβῶς ὅτι μετὰ τῶν παρθένων ἐκείνων, ὧν ἐθεάσατο εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς, τῇ τριακοστῇ ἡμέρᾳ ἔρχεται.

Ἐκτοτε οὖν ἡ κόρη ἐκ πάντων τῶν ἐθῶν αὐτῆς ἡλλάγη καὶ πᾶσαν ἀφ' ἑαυτῆς παιδικὴν ἐλαφρότητα σὺν πάσῃ δυνάμει ἐπῆρεν, οἱ δὲ γονεῖς αὐτῆς οὕτως ἀλλαγεῖσαν αἰφνιδίως θεασάμενοι, θαυμάζοντες ἐπηρώτων αὐτὴν τὴν αἰτίαν τῆς ἀλλοιώσεως· ἡ δὲ ἀπεκρίθη τί αὐτῇ ἡ Θεοτόκος ἐκέλευσεν, ἣν εἶδεν ἐν τῇ νυκτὶ καὶ ποῖα ἡμέρᾳ εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς μέλλει ἀπέρχεσθαι τούτοις ἐμήνυσε· τῇ οὖν εἰκοστῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ, πυρετῷ κατεσχέθη· τῇ δὲ τριακοστῇ, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐξόδου αὐτῆς ἐπλησίασεν, εἶδε πάλιν τὴν Θεοτόκον πρὸς αὐτὴν ἐλθοῦσαν σὺν ταῖς κόραις ἐκείναις ταῖς καὶ πρῶν ὀφθεισαῖς αὐτῇ, καὶ καλοῦσαν αὐτήν· ἡ δὲ ἐρυθριῶντι δλέμματι καὶ φωνῇ πρασιότατῃ ἀπεκρίνατο αὐτῇ· ἰδοὺ Κυρία ἔρχομαι· ἰδοὺ Κυρία ἔρχομαι· καὶ ἐν ταύταις ταῖς φωναῖς τὸ πνεῦμα ἀπέδωκε· καὶ ἐκ τοῦ παρθενεύοντος σώματος ἐξελθοῦσα, μετὰ τῶν παρθένων κατώκησε.

7. Καὶ τὸ γεγονός δέ σοι εἶπω εἰς τὸν εὐλαβέστατον πατέρα Στέφανον· ὃς ἄκρος ἀκτῆμων ἦν καὶ ἀνεξίκακος καὶ τῇ εὐχῇ διαπαντός σχολάζων, οὗ τινος ἐν ἔργον ἀναγγελῶ, ἵνα ἐκ τούτου καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ δυνήσῃ κατανοῆσαι· ἐν γὰρ μιᾷ τὸν σίτον δυνέσπειρε θερίσας, εἰς τὴν ἄλωνα ἀπήγαγεν· οὐδὲν δὲ ἕτερον εἶχεν εἰς ἀποτροπὴν ὄλου τοῦ ἔτους ἅμα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, πάρεξ τούτου· ἀνὴρ δέ τις ὑπὸ τοῦ διαδόλου ἐνεργούμενος, τὸν σίτον ἐν τῇ ἄλωνι κείμενον, πῦρ ὑφάψας ἔκαυσεν· ἕτερος δέ τις τὸ γεγονός θεασάμενος, τῷ τοῦ Θεοῦ οἰκέτῃ τοῦτο ἐμήνυσε προσθεῖς· οὐαί, οὐαί, πάτερ Στέφανε, τί σοι συνέβη· αὐτὸς δὲ ἱλαρῶ προσώπῳ καὶ ὀφθαλμῷ ἀταράχῳ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· οὐαί τί ἐκείνῳ συνέβη τῷ τοῦτο ποιήσαντι· ἐπεὶ ἐμοὶ τί συνέβη; ἐκ τούτου-οὖν κατανόησον, ἐν ποίῳ ὕψει δυνάμει καὶ θαυμῷ ὁ τούτου λογισμὸς Ἰδρυτο· ὅτι ἐν ὅπῃ εἰς ἀποτροπὴν εἶχεν ὄλου τοῦ ἔτους ἀπολέσας, οὕτως ἀμέριμνος διέμεινε καὶ ἀτάραχος, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ ἐκείνου τοῦ τὴν ἁμαρτίαν ποιήσαντος ἐπόνεσεν, ἢ διὰ τὴν ζημίαν ἣν αὐτὸς ὑπέμεινε.

Τούτου οὖν προσεγγίσαντος τῷ θανάτῳ, πολλοὶ ἐκείθεν συνῆλθον, ἵνα τῆς ἁγίας ψυχῆς ἐκείνης τοῦ σώματος ἐξιούσης, τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ταύτῃ παράθωνται· κύκλῳ οὖν τῆς κλίνης ἱστάμενοι, οἱ μὲν εἰσερχομένους τοὺς Ἀγγέλους ἐθεάσαντο, εἰπεῖν δὲ τι οὐδαμῶς ἡδυνήθησαν· ἕτεροι δὲ, τίποτε μὲν οὐκ ἐθεάσαντο, πολλῶν δὲ φό-

διὰ τὰς ψυχὰς συνεσχέθησαν, ὥς τε πάντας, τοὺς τε ἰδόντας καὶ μὴ ἰδόντας, σφόδρα φοβηθέντας φυγεῖν, καὶ μηδὲνα δυνηθῆναι ἐκεῖσε ἑναπομείναι, τῆς ἁγίας ἐκείνης ἐξερχομένης ψυχῆς· καὶ φανερώς ἐδείχθη τίνες ἐκεῖνοι ὑπῆρχον οἱ τὴν ἁγίαν ψυχὴν ἐξερχομένην ὑποδεχόμενοι, ἥς τὴν ἔξοδον οὐδεὶς τῶν θνητῶν ὑπενέγκαι ἤδυνήθη.

8. Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τοῦτο γνωστὸν ἔστω σοι, ὅτι οὐ πάντοτε ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς τὸ ἀξίωμα αὐτῆς δεικνύται, μετὰ δὲ θάνατον ἀσφαλῶς φανεροῦται· ὅθεν καὶ οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, πολλὴν ὠμότητα παρὰ τῶν ἀπίστων ὑπομείναντες, ἐν τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὁστέοις σημείοις καὶ θαύμασι καθ' ἑκάστην λαμπρύνονται· ἔστι δὲ ὅτε τοῦναντίον καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς ὁ παντοδύναμος Θεός, τινῶν δειλιῶντων τοὺς διαλογισμοὺς ἀποκαλύψει τισιν ἐπιστηρίζει, ἵνα ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενοι μὴδὲν φοβηθῶσι.

Ἄδελφός γάρ τις μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ Μοναστηρίῳ διάγων, ὀνόματι Ἀντώνιος, ἐν καθημερινῷ πένθει καὶ δάκρυσιν ἀδιαλείπτως ἡγωνίζετο ἐπιτυχεῖν τῆς χαρᾶς τῆς ἐν τῇ ἐπουρανίῳ πατρίδι ἀποκειμένης, μετὰ πολλοῦ πόθου καὶ ἐπιμονῆς τὰ ἱερὰ μελετῶν λόγια· οὐχὶ γνώσεως ρήματα ἐν αὐτοῖς ἐπιζητῶν, ἀλλὰ κλαυθμὸν κατανύξεως, ὅπως διὰ τούτων ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἀνανήψας, τὰ ἐπίγεια καταλιπὼν, ἐν τῇ ἐπουρανίῳ πατρίδι διὰ θεωρίας μετάρσιος γέννηται.

Τούτῳ οὖν διὰ νυκτερινῆς ὁπτασίας ἐρρήθη· **ἔ τ ο ι μ ο ς γ ε ν ο ῦ**· ὁ γὰρ Κύριος ἐκέλευσεν ἵνα μετάρης· ἐκεῖνου δὲ εἰρηκῆτος μὴ ἔχειν ἐν ἐτοίμῳ τὰ δέοντα πρὸς τὸ μετάραι αὐτόν, παρευθὺς ἀπολογίας ἤκουσε λεγούσης· ἂν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν σου ἔστιν ὅπερ λέγεις, συνεχωρήθησάν σοι· ταῦτα δὲ ἀπαξ ἀκούσας, ἐν μεγάλῳ φόβῳ καὶ δειλίᾳ ἔτι ὑπῆρχεν. Ἐν δὲ ἐτέρᾳ νυκτί, πάλιν τοῖς αὐτοῖς λόγοις ἐχρηματίσθη· μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας, πυρετῷ συσχεθεὶς πάντων τῶν ἀδελφῶν κλαιόντων καὶ εὐχομένων, ἐν ἀγαλλιάσει πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

9. Καὶ ἕτερος ἀδελφός ἐν τῇ αὐτῇ Μοναστηρίῳ, Μέρουλος λεγόμενος, σφοδρῶτα τοῖς δάκρυσιν καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ προσεκαρτέρει· ἡ δὲ προσευχὴ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ οὐδέποτε διελίμπανε, πάρεξ τῆς ὥρας τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ὕπνου· ἐφάνη οὖν αὐτῷ διὰ νυκτερινῆς ὁπτασίας, ὅτι ἐκ λευκῶν ἀνθέων στέφανος ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κατήρχετο· ὃς μετὰ μικρὸν σωματικῇ ἄρρωστίᾳ κατασχεθεὶς, μετὰ πολλῆς ἀμεριμνίας καὶ ἐν ψυχῇ ἰλαρότητι ἐτελεύτησε· μετὰ δὲ δεκατέσσαρα ἔτη πλησίον τοῦ μνήματος ἐν ᾧ ἐτάφη, Πέτρος ὁ νυνὶ τῆς αὐτῆς μονῆς προσεστὼς, μνήμα ἑαυτῷ ποιῆσαι ἠθέλησε· κάμνοντος δὲ αὐτοῦ ἐκεῖσε καθὼς λέγει, τοιαύτης ὁσφορησὶς εὐωδίας ἐκ τοῦ μνήματος ἀνῆλθεν, ὥς ὅτι παντοῖα ἄνθη τὰ εὐώδη ἐκεῖσε ᾗν συνηγμένα· ὅθεν φανερόν καθίσταται ὅτι ἀληθὲς ὑπῆρχεν, ὅπερ διὰ τῆς νυκτερινῆς ὁπτασίας ἐθεάσατο.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ τῆς Νουρσίας* ἔζη κάποτε ἓνας πρεσβύτερος. Οὗτος ἐποίμαινε μετὰ μεγίστου φόβου Θεοῦ τὴν Ἐκκλησίαν, πού ἐνεπιστεύ-

* Νουρσία (Noricia) εἶναι πόλις μικρὰ τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας κειμένη παρὰ τὸν Φρέδαραν ποταμὸν μεταξύ Ἀκουιλίας καὶ Σπολέτου ἐκάστης τῶν ὁποίων ἀπέχει περὶ τὰ 28 μίλια.

θη εἰς αὐτὸν ἡ Θεία Πρόνοια. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Πρεσβύτερος, ἀπὸ τότε ποὺ χειροτονήθη, ἡγάπα τὴν πρεσβυτέραν τοῦ ὡς ἀδελφὴν· τὴν ἐφοβεῖτο ὅμως, ὡς ἐχθρόν, καὶ δι' αὐτὸ οὐδέποτε τὴν ἄφησε νὰ τὸν ἐγγίση, ἀλλ' ἀπέκοψε τελείως ἐξ αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σχέσιν τῆς συζυγικῆς ἐπικοινωνίας.

Διότι οἱ Ἅγιοι ἄνδρες, μαζὶ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα καλὰ, ποὺ στολίζουν τὴν ψυχὴν των, ἔχουν καὶ αὐτὸ τὸ γνώρισμα· ὅτι δηλαδὴ ἀπέχουν ὄχι μόνον ἀπὸ αὐτὰ ποὺ δὲν ἀρμόζουν, ἀλλὰ ἀποκόπτουν ἀπὸ τὰς συνηθείας των πολλάκις καὶ αὐτὰ ποὺ ἀρμόζουν.

Δι' αὐτὸ λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ εὐλογημένος πρεσβύτερος, φοβούμενος μήπως ὑποπέσῃ, δι' αὐτῆς, εἰς ἓνα οἰονδήποτε πταῖσμα, δὲν ἄφηκε νὰ ἐξυπηρετηθῇ ἀπὸ τὴν πρεσβυτέραν τοῦ οὔτε εἰς αὐτὰς τὰς στοιχειώδεις ἀνάγκας τῆς ζωῆς.

Μὲ τοιαύτην προσοχὴν καὶ ἐπαγρύπνησιν ἐπέρασε τὴν ζωὴν του καὶ ἔφθασεν εἰς βαθὺ γῆρας· τεσσαράκοντα λοιπὸν ἔτη μετὰ τὴν χειροτονίαν κατελήφθη ἀπὸ ὑψηλὸν πυρετὸν καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ τελευταῖα του. Ὅταν εἶδεν ἡ σύζυγός του ὅτι ὅλα πλέον τὰ μέλη του ἐνεκρώθησαν καὶ ἐπλησίασε πλέον τὸν θάνατον, πλησιάσασα εἰς τὴν μύτην αὐτοῦ προσπαθοῦσε διὰ τῆς ἀκοῆς τῆς νὰ ἀντιληφθῇ ἐὰν ἀνέπνεε· μόλις ὁ ἐτοιμοθάνατος πρεσβύτερος ἀντελήφθη τὴν ἐπαφὴν τῆς, ἃν καὶ ἐλαχίστη πλέον πνοὴ τοῦ ἀπέμενε, συνεκέντρωσεν ὅλην τὴν ἐναπομένουσαν δύναμιν καὶ θερμαινόμενος μᾶλλον ἀπὸ τὴν φλόγα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ἐφλόγιζε τὴν καρδίαν του, λέγει εἰς τὴν πρεσβυτέραν του:

— Γυναίκα, φύγε ἀπὸ κοντά μου· διότι τὸ πῦρ ζῆ ἀκόμη μέσα μου· πάρε λοιπὸν τὸ ἄχυρον. Φοβισμένη ὑπεχώρησεν ἡ πρεσβυτέρα· ὁ δὲ πρεσβύτερος αἰσθανθεὶς αἰφνιδίως αὔξησιν τῆς σωματικῆς του δυνάμεως, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μὲ μεγάλην χαράν:

— Καλῶς ὥρισάτε οἱ κύριοί μου· καλῶς ἦλθατε οἱ κύριοί μου· πῶς καταδεχθήκατε νὰ ἔλθετε πρὸς τὸν ἀνάξιον δοῦλον σας; ἔρχομαι εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ.

Ὅσοι λοιπὸν ἐκ τῶν γνωστῶν του παρευρίσκοντο, τὸν ἡρώτων μὲ περιέργειαν, καθ' ὅσον τὸν ἤκουον νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς ἰδίας λέξεις:

— Τί σοῦ συμβαίνει;

Τότε τοὺς ἀπήντα ἐκπλησσόμενος πῶς καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἀντελαμβάνοντο τὰ γινόμενα.

— Δὲν βλέπετε τοὺς θείους Ἀποστόλους, ποὺ ἔχουν ἔλθει ἐδῶ; Δὲν βλέπετε τοὺς κορυφαίους, τὸν μακάριον Πέτρον καὶ τὸν μακάριον Παῦλον;

Αἰφνιδίως δέ, ὡς νὰ ἀπηυθύνετο πρὸς τοὺς κορυφαίους, τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον, ἔλεγεν:

— Νά, ἀμέσως ἔρχομαι.

Μὲ τὰς λέξεις δὲ αὐτὰς παρέδωσε καὶ τὴν ψυχὴν του. Πράγματι

λοιπόν, ὁ εὐσεβὴς αὐτὸς ἄνθρωπος εἶδε τοὺς Ἀποστόλους καὶ ὀρθῶς ἐβεβαίωσεν, ὅτι τοὺς ἀκολουθεῖ.

Ἀπὸ αὐτὸ λοιπὸν τὸ περιστατικὸν γίνεται ὀλοφάνερον, ὅτι ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ προσφέρει κάτι εἰς τοὺς δικαίους κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου· φαίνεται ὅτι ὅταν οἱ δίκαιοι προσεγγίσουν πρὸς τὴν σιγμὴν τοῦ θανάτου, βλέπουν, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, ὅπτασίας μερικῶν ἁγίων, διὰ νὰ μὴ δειλιάσουν ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ θανάτου, ποὺ ἀπεφασίσθη δι' αὐτούς. Ἀπ' ἐναντίας, μὲ τὸ νὰ φανερώνεται εἰς αὐτούς, εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των, μὲ ποίους ἁγίους ἄνδρας θὰ συναγάλλωνται, ἐντὸς ὀλίγου, ἀπελευθερώνονται, εὐκόλως, χωρὶς φόβον καὶ πόνον ἀπὸ τὸν δεσμὸν τῆς σαρκός.

2. Τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ὅπως ἔμαθον, συνέβη καὶ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως Ρεάτης*, τὸν Πρόβον. Ὅταν λοιπὸν ὁ Πρόβος ἔφθασεν εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του, κατελήφθη ἀπὸ θαρραλίαν νόσον. Ὁ πατέρας τότε τοῦ Πρόβου, ὁ Μάξιμος, ἔστειλε καὶ ἐκάλεσεν ἰατροὺς ἀπὸ τὰ γειτονικὰ μέρη, διὰ νὰ βοηθήσουν, εἰς ὅ,τι ἤμποροῦσαν, τὸν ἄρρωστον. Ἦλθον λοιπόν, πράγματι, πολλοὶ ἰατροί· μόλις ὅμως εἶδον τὸν σφυγμὸν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τὸν ἡκροάσθησαν, ἐβεβαίωσαν τοὺς παρισταμένους, ὅτι πλησιάζει ὁ θάνατος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέρασεν ἡ ὥρα καὶ ἔφθασεν ἡ στιγμή τοῦ γεύματος· ὁ ἀσθενὴς Ἐπίσκοπος τότε, ἐνδιαφερόμενος περισσότερον διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν παρευρισκομένων, παρὰ διὰ τὴν ἰδικήν του, παρεκάλεσε καὶ τοὺς ἰατροὺς, νὰ ἀνοθοῦν, μὲ τὸν γέροντα πατέρα του, εἰς τὸ ἀνώγειον τοῦ Ἐπισκοπείου, διὰ νὰ φάγουν ὀλίγον φαγητόν. Πράγματι λοιπὸν ὅλοι ἀνέβησαν, διὰ νὰ γευματίσουν καὶ ἄφησαν κοντὰ εἰς τὸν ἄρρωστον ἓνα σεμνὸν παιδί, διὰ νὰ τοῦ κρατῇ συντροφίαν· αὐτὸ μάλιστα τὸ παιδί εὐρίσκεται εἰς τὴν ζωὴν μέχρι σήμερα.

Καθὼς λοιπὸν τὸ παιδί ἐστέκετο κοντὰ εἰς τὸ κρεβάτι τοῦ ἀρρώστου, ἔξαφνα εἶδε μερικοὺς ἄνδρας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐνδεδυμένους λευκὰ φορέματα· τόσον δὲ λαμπρὸν ἦτο τὸ φῶς τοῦ προσώπου των, ὥστε κατενίκα καὶ αὐτὴν τὴν λαμπρότητα τῶν ἐνδυμάτων των. Ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον θέαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καί, πρὸ παντός, ἀπὸ τὴν ἑξαστράπτουσαν ἀκτινοβολίαν των, ἔξεπλάγη τὸ παιδί καὶ ἤρχισε περίφοβον νὰ κραυγάζῃ, ποῖοι εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἀπὸ τὴν κραυγὴν αὐτὴν τοῦ παιδιοῦ ἐταράχθη ὁ Ἐπίσκοπος Πρόβος καὶ ἐστράφη πρὸς τοὺς εἰσερχομένους. Μόλις τοὺς εἶδεν, ἀμέσως τοὺς ἀνεγνώρισε. Γεμᾶτος δὲ ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην συνεβούλευσε τὸ παιδί πού, ἀπὸ τὸν φόβον του, ἐφώναζε. Μὴ φοβᾶσαι, παιδί μου, μὴ φοβᾶσαι, διότι ἤλθον νὰ μὲ ἐπισκεφθοῦν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες Ἰουβενάλιος καὶ Ἐλευθέριος.

Ὅσοτον τὸ παιδί, ζαλισμένον ἀπὸ τὴν ἑξαστράπτουσαν ἀκτινο-

* Ρεάτη (Rieti) εἶναι πόλις ἀρχαία τῆς Ἰταλίας, εὐρισκομένη εἰς ἀπόστασιν 40 περίπου μιλίων βορειοανατολικῶς τῆς Ρώμης.

βολίαν τῶν Ἀγίων Μαρτύρων, ἐβγήκε τρέχον ἀπὸ τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἐπῆγεν ἐκεῖ πού εὐρίσκοντο ὁ πατέρας τοῦ Ἐπισκόπου καὶ οἱ ἱατροὶ καὶ τοὺς διηγῆθη ὅσα εἶχεν ἴδει. Ἀμέσως τότε ἐκείνοι κατῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ εὗρον τὸν Ἐπίσκοπον πλέον νεκρόν. Εἶναι δηλαδὴ φανερόν πὼς οἱ προσελθόντες Ἄγιοι Μάρτυρες, τῶν ὁποίων τὴν ἐξαστραπτουσαν ἀκτινοβολίαν δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀντικρύσῃ τὸ παιδί, ἐπῆραν μαζί των τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐπισκόπου.

3. Εἶναι ἀνάγκη ἀκόμη νὰ γίνῃ γνωστὸν καὶ τοῦτο· πολλάκις, ὅταν αἱ ψυχαὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀνθρώπων ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα, ἀκούεται εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὕμνος. Αὐτὸ συμβαίνει ἀπὸ τὴν φιλάνθρωπον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀκούουν αἱ ψυχαὶ τὸν ὕμνον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιθανατίου ἀγωνίας, καὶ νὰ μὴ αἰσθάνωνται τὸν χωρισμὸν των ἀπὸ τὸ σῶμα.

Τὸ περιστατικόν, τὸ ὁποῖον τώρα ἀμέσως πρόκειται νὰ ἀφηγηθῶ, ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸ ἔχω διηγηθῆ καὶ εἰς τὰς ὁμιλίας μου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Κάποτε λοιπὸν εἰς τὴν στοάν, ἣ ὁποία φθάνει μέχρι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος, ἔξη κάποιος δυστυχής, πού ἐλέγετο Σέρβουλος. Αὐτός, τὸν ὁποῖον καὶ σὺ νομίζω ὅτι γνωρίζεις, ἦτο παράλυτος καὶ ἐξῆτει ἐλεημοσύνην εἰς τὸν δρόμον. Ὁ Σέρβουλος λοιπόν, ἂν καὶ πάμπτωχος ἀπὸ ὑλικά ἀγαθὰ τοῦ παρόντος βίου, ἐν τούτοις ἦτο πάρα πολὺ πλούσιος εἰς ἀρετάς. Τὸ σῶμα του τὸ εἶχε παραλύσει πολυχρόνιος ἀρρώστια· ἀπὸ ὅσα δὲ γνωρίζομεν περὶ αὐτοῦ παρέμεινεν εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν παράλυτος καὶ δὲν ἠμπόρεσε ποτὲ νὰ σταθῇ ὀρθίως εἰς τὰ πόδια του ἢ καὶ νὰ ἀνακαθίσῃ ὀλίγον εἰς τὸ κρεβάτι του ἢ, ἔστω, νὰ κινήσῃ ἐπ' ὀλίγον τὸ χεῖρ του ἢ τὸ πόδι του.

Τὸν δυστυχισμένον αὐτὸν παράλυτον ἐπεριποιοῦντο ἡ μητέρα του καὶ ὁ ἀδελφός του. Ἐὰν δὲ εἰσέπραττε κάτι ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην τῶν χριστιανῶν, τὸ ἔδιδε καὶ ἄλλιν ὡς ἐλεημοσύνην μὲ τὰ χεῖρια τῆς μητέρας του καὶ ἀδελφοῦ του. Ὁ Σέρβουλος δὲν ἐγνώριζε καθόλου γράμματα· ἐν τούτοις ὅμως εἶχεν ἀγοράσει τὰ βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ ὁσάκις τὸν ἐπεσκέπτοντο, διὰ νὰ τοῦ κρατήσουν συντροφίαν, διάφοροι εὐλαβεῖς ἄνθρωποι, τοὺς παρεκάλει μὲ ἐπιμονὴν νὰ διαβάζουν ἐνώπιόν του ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ κατάρθωσεν, ἂν καὶ δὲν ἤξερε καθόλου γράμματα, νὰ μάθῃ ἅπ' ἔξω τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ νὰ τὴν χρησιμοποίῃ διὰ ψυχικὴν του ὠφέλειαν. Μὲ ψυχικὴν δὲ εὐχαρίστησιν καὶ γενναιοῦτητα ὑπέφερε τὸν πόνον καὶ τὴν δοκιμασίαν ὕμνων καὶ δοξολογῶν νύκτα καὶ ἡμέραν τὸν Θεόν.

Ὅταν ἔφθασεν ὁ καιρὸς νὰ ἀνταμειφθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν μεγάλην του αὐτὴν ὑπομονήν, ἀπερχόμενος ἐκ τῶν προσκαίρων εἰς τὰ αἰῶνια, ἐσταμάτησε κατ' ἀρχὴν ὁ πόνος τῶν μελῶν του· μόλις δὲ ἀντελήφθη ὅτι πλέον τὸν εἶχε πλησιάσει ὁ θάνατος, παρεκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, πού ἐδέχθη διὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ, νὰ ἐγερθοῦν ἀπὸ τὰ καθίσματά των καὶ νὰ ψάλωσι μαζί του πρὸς τὸν Θεόν, ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐ-

ξόδου τῆς ψυχῆς του. Ἐξαφνα δὲ καθὼς ὁ μελλοθάνατος συνέψαλλε μαζί των, τοὺς ἐσταμάτησεν ἀπὸ τὴν ψαλμωδίαν καὶ μὲ φωνὴν γεμάτην φόβον εἶπε πρὸς αὐτούς: Σιωπᾶτε· δὲν ἀκούετε πὼς ἀντηχοῦν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὕμνοι; Ἐχων λοιπὸν ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν του ὁ ψυχορραγῶν εἰς ἐκείνους τοὺς ὕμνους, τοὺς ὁποίους ζωηρῶς καὶ μεθ' ἡδονῆς ἀπελάμβανον τὰ ὅτα τῆς καρδίας του, ἡ ψυχὴ του ἀπληλευθερώθη ἐκ τοῦ σώματος. Μετὰ τὴν ἔξοδον τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος ὁ τόπος ἐγένεμισεν ἀπὸ τόσῃν εὐωδίᾳ, τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ παριστάμενοι ἡσθάνθησαν. Ἀπὸ αὐτὸ ἐγένετο φανερόν, ὅτι τὴν ἐκδημήσασαν ψυχὴν ὑπεδέχθησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνοι, πού προηγουμένως ἔψαλλον. Εἰς αὐτὸ τὸ συγκινητικὸν γεγονός παρευρέθη καὶ ἓνας ἰδικὸς μας Μοναχός, ὁ ὁποῖος ζῇ ἀκόμη καὶ μὲ δάκρυα, ὡσάκως ἐρωτᾶται, λέγει «μέχρι νὰ ἐνταφιασθῇ τὸ σῶμα τοῦ εὐλογημένου ἐκείνου ἀνθρώπου δὲν ἔφυγε καθόλου ἀπὸ τὴν μύτην μας ἡ γλυκύτης τῆς εὐωδίας ἐκείνης».

4. Εἰς τὴν Ρώμην κατῴκει κάποτε μία Μοναχὴ, πού ὠνομάζετο Ρεδέμπτα. Κοντὰ τῆς παρέμενον καὶ δύο μαθήτριά εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν, πτωχότατα μὲν ἀπὸ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τῆς παρούσης ζωῆς, πλουσιώτατα ὅμως εἰς εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν. Ἡ Ρωμίλλα ὅμως ὑπερέβαλλε τὴν συμμαθήτριά της εἰς τὴν ἄσκησιν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς· διεκρίνετο διὰ τὴν ἀξιοθαύμαστον ὑπομονὴν της καὶ τὴν ἄκραν ὑπακοήν της, ἐκράτει μετὰ προσοχῆς τὸ στόμα της κλειστὸν καὶ παρέμενε σιωπηλὴ ἀσκουμένη εἰς τὴν σιωπὴν καὶ ἐπέμενε καρτερικῶς εἰς τὴν προσευχήν.

Εἶναι ὅμως γεγονός, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, κρίνοντες ἀπὸ τὰ φαινόμενα, θεωροῦν μερικὸς ἀνθρώπους τελείους· ἐν τούτοις ὅμως οὗτοι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Δημιουργοῦ ἔχουν κάποιαν ἀτέλειαν. Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὰς σφραγίδας· συμβαίνει δηλαδὴ μερικαὶ σφραγίδες νὰ μὴ ἔχουν σκαλισθῇ καλῶς ἀπὸ τὸν τεχνίτην καὶ ἐν τούτοις ἀπὸ τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὰ πράγματα θεωροῦνται τέλειαι. Ἄλλ' ὁ τεχνίτης ὅμως, ὅσους ἐπαίνους καὶ ἐὰν ἀκούῃ διὰ τὸ κατασκευάσμα του, δὲν παύει νὰ χρησιμοπιῇ τὴν λίμαν, νὰ τὴν κτυπᾷ μὲ τὴν σφύραν διὰ νὰ κάμῃ τὴν σφαγίδα ὡραιότεραν καὶ τελειότεραν. Κάτι ἀνάλογον συνέβη καὶ ἀπὸ τὸν Δημιουργὸν τῶν ὄλων εἰς τὴν Ρωμίλλαν· περιέπεσε δηλαδὴ εἰς μίαν σωματικὴν νόσον, τὴν ὁποίαν οἱ ἱατροὶ τὴν ὀνομάζουν παραλύσιν, ἐκ τῆς ὁποίας κατέστη ἀκίνητος καὶ παρέμενε κατάκοιτος ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐν τούτοις ὅμως αἱ μάστιγες τῆς νόσου δὲν ἡδυνήθησαν νὰ κάμψουν τὴν εὐσέβειάν της καὶ νὰ σύρουν τὸν λογισμόν της εἰς ἀνυπομονησίαν· ἀπ' ἐναντίας προσέθεσαν εἰς αὐτὴν πνευματικὴν δύναμιν. Ὅσον περισσότερον ἀδυνατίζε, λόγῳ τῆς ἀσθενείας, εἰς τὰ σωματικὰ ἔργα καὶ τὴν σωματικὴν ἄσκησιν, ἐπὶ τοσοῦτον καθίστατο σπουδαιοτέρα εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ προσήχετο ἀδιαλείπτως.

Μίαν νύκτα ἐκάλεσε πλησίον της τὴν γερόντισσαν καὶ διδάσκαλον αὐτῆς Ρεδέμπταν, καθὼς καὶ τὴν συμμαθήτριά της· κατὰ τὰ μεσά-

νυκτα λοιπόν, ἐνῶ ἐστέκοντο ὄρθιαι κοντὰ εἰς τὴν κλίνην της, εἶδον θέαμα καταπληκτικὸν καὶ θαυμάσιον. Ἐντελῶς αἰφνιδίως κατῆλθε φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγέμισε μὲ τὴν λάμψιν τοῦ ὅλον τὸν χῶρον τοῦ κελλιοῦ. Τόσον δὲ ἐκτυφλωτικὴ ὑπῆρξεν ἡ λάμψις ἐκείνη, ὥστε αἱ καρδίαι τῶν παρισταμένων δηλαδὴ τῆς Γεροντίσεως καὶ τῆς ἀδελφῆς νὰ δοκιμάσουν μεγάλον φόβον καὶ νὰ παγώσουν τὰ μέλη των, καθὼς μετὰ ταῦτα διηγήθησαν.

Ἐνῶ λοιπόν ἐστέκοντο κατάπληκτοι, ἤρχισε νὰ ἀκούεται συγχρόνως μεγάλος ἦχος, ὡς νὰ εἰσῆρχετο εἰς τὸ κελλίον πλῆθος πολὺ καὶ νὰ τρίζουν αἱ θύραι ἀπὸ τὸν συνωστισμόν τῶν εἰσερχομένων. Ἡ Γερόντισσα καὶ ἡ συμμαθήτριά της ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν φόβον ποὺ ἐδοκίμασαν καὶ τὴν ἐκτυφλωτικὴν λάμψιν τοῦ φωτός, δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἴδουν κανένα, διότι ἀπὸ τὸν φόβον ἔκλειναν οἱ ὀφθαλμοὶ των καὶ ἀπὸ τὴν ἐκτυφλωτικὴν λάμψιν τοῦ φωτός ἐθαμβώνοντο. Τὸ δὲ ἐκτυφλωτικὸν ἐκεῖνο φῶς συνώδευε μία περίεργος καὶ ἀξιοθαύμαστος εὐωδία, ὥστε αἱ ψυχαὶ των, ἂν καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ τὴν λάμψιν, ἐν τούτοις ἀπὸ τὴν ὁσφρησιν τῆς εὐωδίας ἠύχαριστοῦντο.

Βλέπουσα ἡ Ρωμίλλα, ὅτι ἡ Γερόντισσα καὶ ἡ ἀδελφὴ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν τὴν ἐκτυφλωτικὴν λαμπρότητα τοῦ περιέργου ἐκείνου φωτός καὶ ὅτι ἡ Γερόντισσά της ἐστέκετο φοβισμένη καὶ τρέμουσα, τὴν παρηγόρει μὲ γλυκεῖαν φωνήν.

— Μὴ φοβᾶσαι, μητέρα, — τῆς ἔλεγε· δὲν ἀποθνήσκω τώρα.

Ἐν ὅσῳ δὲ ἡ Ρωμίλλα ἐπανελάμβανε συνεχῶς αὐτὰ τὰ παρηγορητικὰ λόγια, τὸ περιέργον ἐκεῖνο φῶς, ποὺ ἐστάλη ἐκεῖ, ὑπεχώρησε σιγὰ - σιγὰ, ἀλλὰ ἡ ἄρρητος ἐκείνη εὐωδία παρέμεινε. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέρασεν ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη ἡμέρα, καὶ ἡ ὁσμὴ τῆς μυστηριώδους εὐωδίας, ποὺ εἶχε γεμίσει τὸ κελλί, παρέμενε μὲ τὴν ἰδίαν ἔντασιν· κατὰ δὲ τὴν τετάρτην νύκτα, ἐφώνηξε κοντὰ της τὴν Γερόντισσάν της καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τῆς δώσῃ, διὰ τῆς Θείας Μεταλήψεως, τὸ Δεσποτικὸν Σῶμα, ὡς συνοδοιπόρον διὰ τὸ ταξίδιον τῆς αἰωνιότητος, τὸ ὁποῖον βεβαίως καὶ ἔλαβεν. Ἐξαφνα δὲ εἰς τὴν πλατεῖαν, ἔμπρὸς εἰς τὰς θύρας τοῦ κελλίου, παρουσιάσθησαν δύο χοροὶ καὶ ἤρχισαν νὰ ψάλλουν.

Καθὼς δὲ διηγεῖτο ἀργότερα ἡ Γερόντισσά της, ἀλλὰ καὶ ἡ συμμαθήτριά της, διέκρινον, ἐκ τῆς ψαλμωδίας τῶν ἀσμάτων, ὅτι ἔψαλλον καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες κατ' ἀντιφωνίαν, δηλαδὴ πότε ἡ ὁμὰς τῶν ἀνδρῶν καὶ πότε ἡ ὁμὰς τῶν γυναικῶν. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ ποὺ ἠκούετο ἡ κατανυκτικὴ καὶ ὑπερκόσμιος αὐτὴ ψαλμωδία ἔξω ἀπὸ τὸ κελλίον, ἡ ἀγία ἐκείνη ψυχὴ τῆς Ρωμίλλας ἠλευθερώθη ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος. Ἐν ὅσῳ δὲ ἀνῆρχετο ἡ μακαρία αὐτῆς ψυχὴ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀνῆρχοντο καὶ οἱ χοροὶ τῶν ψαλλόντων, ὥστε ἡ ψαλμωδία νὰ ἀκούεται ἀπὸ ὑψηλὰ πλέον, ἕως ὅτου ἀπεμακρύνθησαν τελείως καὶ ἔσθυσαν καὶ αἱ φωναὶ καὶ ἡ εὐωδία.

5. Πολλάκις, ἐπίσης, πρὸς παρηγορίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐ-

ξερχομένης ἐκ τοῦ σώματος ψυχῆς, παρουσιάζεται καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ ἀνταποδότης τῶν πράξεων, πού ἐπετελέσαμεν κατὰ τὴν ἐπίγειον ἡμῶν ζωὴν. Αὐτὸ καὶ ἄλλοτε τὸ ἔχω ἐνθυμηθῇ, ὅταν διηγούμην τὴν περιπτῶσιν τῆς θείας μου τῆς Ταρσίλας. Αὕτῃ λοιπὸν ἔξη μὲ δύο ἀγαπητοὺς ἀδελφοὺς τῆς, πλὴν προσήνχετο ἀδιαλείπτως καὶ ἐπερνοῦσε τὸν καιρὸν τῆς ἀπομονωμένη. Ἀνελθοῦσα δὲ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐγκρατείας ἐμεγάλωνε καταπληκτικῶς κατὰ τὴν ἀγιωσύνην. Μίαν νύκτα λοιπὸν παρουσιάσθη εἰς αὐτήν, δι' ὀπτασίας, ὁ προπάππος μου ὁ Φῆλιξ, ὁ ἄλλοτε Πατριάρχης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, καὶ ἀφοῦ τῆς ὑπέδειξεν ἓνα τόπον αἰωνίου λαμπρότητος, τῆς λέγει μὲ πατρικὴν στοργήν:

— "Ἐλα· εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ὀλόφωτον διαμονὴν σὲ περιμένω.

Μετ' ὀλίγον ἡ Ταρσίλα κατελήφθη ἀπὸ πυρετὸν καὶ ἐπλησίαζε πλέον πρὸς τὸν θάνατον. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν δὲ συνήθειαν, ὅταν ἀσθενοῦν βαρέως εὐγενεῖς ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νὰ ἔρχονται πολλοὶ εἰς τὸ σπῖτι τοῦ μελλοθανάτου, διὰ νὰ παρηγοροῦν τοὺς συγγενεῖς, συνέβη νὰ παρευρίσκωνται πολλοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. γύρω ἀπὸ τὸ κρεβάτι τῆς Ταρσίλας κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς.

"Ἐξαφνα ἡ ἡμιθανὴς Ταρσίλα ἐσήκωσε τὸ βλέμμα τῆς ὑψηλὰ καὶ βλέπει νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτήν ὁ Ἰησοῦς· ἡ ψυχὴ τῆς τότε κατελήφθη ἀπὸ ἀνεκλάλητον χαρὰν καί, μὲ δύναμιν ἀνεξήγητον ἐκ τῆς ἐπιθανατίου ἀγωνίας τῆς, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας τῆς· — Πηγαίνετε, τώρα, πηγαίνετε — ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς.

Καθὼς δὲ ἡ Ταρσίλα ἐπρόσεχεν εἰς Αὐτὸν πού ἔβλεπε, τὸν Ἰησοῦν, ἐξῆλθεν ἡ ἀγία ψυχὴ τῆς ἀπὸ τὸ σῶμα. Συγχρόνως μία ἀξιοθαύμαστος ἰσχυρὰ εὐωδία ἐσκορπίσθη ὀλόγυρα, τὴν ὁποίαν ὅλοι ἀντελήφθησαν καὶ ἡ ὁποία ἔδειξεν ὀλοφάνερα εἰς τοὺς παρευρεθέντας, ὅτι εἶχε προσέλθει ἡ πηγὴ πάσης ἀρρήτου εὐωδίας, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς πίστεως Ἰησοῦς.

"Ὅταν δέ, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν νὰ πλύνουν τοὺς νεκρούς, τὴν ἐγύμνωσαν διὰ νὰ τὴν λούσουν, εἶδον ὅτι τὸ δέρμα εἰς τὰ γόνατα καὶ εἰς τοὺς ἀγκῶνας εἶχε σκληρύνει, ὅπως τὸ δέρμα τῆς καμήλου, ἀπὸ τὴν ἐντατικὴν προσευχὴν καὶ τὰς γονυκλισίας. Τοιοῦτοτρόπως τὸ νεκρὸν σῶμα ἀπεκάλυψεν εἰς ὅλους τὰ λαμπρὰ ἔργα πού ἔπραττε τὸ πνεῦμα, ὅταν ἡ Ταρσίλα ἔξη.

6. Ἐξ Ἰσου θαυμαστὸν εἶναι καὶ αὐτό, πού μοῦ διηγήθη ἓνας εὐλαβὴς ἄνθρωπος, ὁ Πρόβος, διὰ τὴν ἀδελφὴν του Μοῦσαν. Ἡ Μοῦσα, μικρὰ καὶ ἀθῶα κόρη, εἶδε μίαν νύκτα, δι' ὀπτασίας, τὴν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν, νὰ ὑποδεικνύῃ εἰς αὐτὴν συνομήλικά τῆς κορίτσια, τὰ ὁποῖα ἤθελε νὰ πλησιάσῃ ἡ Μοῦσα, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα. Ἡρωτήθη δὲ ἀπὸ τὴν Θεοτόκον, ἐὰν θέλῃ νὰ εἶναι μαζί μὲ τὰς παρθένους ἐκεῖνας καὶ νὰ καταταγῇ εἰς τὴν συνοδείαν τῆς. "Ὅταν δὲ ἡ Μοῦσα ἀπήντησεν ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπιθυμεῖ σφοδρῶς, ἡ Θεοτόκος ἔδωσεν εἰς αὐτὴν ἐντολήν εἰς τὸ ἔξης νὰ μὴ πράξῃ τίποτε παιδικὸν ἢ ἄκαιρον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γέλωτας καὶ

ἀπὸ παιγνίδια νὰ ἐγκρατεύεται, γνωρίζουσα καλῶς, ὅτι μετὰ τριάκοντα ἡμέρας, μαζὶ μὲ τὰς κόρας ἐκείνας, τὰς ὁποίας εἶδε, θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν συνοδείαν τῆς.

Πράγματι, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ νέα μετέβαλεν ὅλας τὰς συνηθείας τῆς, καὶ συμπεριεφέρετο μὲ φρόνησιν. Οἱ γονεῖς τῆς νέας, ὅταν εἶδον τόσον ἐξαφνικὰ ὅτι ἡ κόρη τῶν ἡλλαξε τελείως, ἠρώτων αὐτὴν μὲ ἀπορίαν ποία ἦτο ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς αὐτῆς.

Ἡ νέα τότε ἀνέφερεν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς τί τὴν διέταξεν ἡ Θεοτόκος κατὰ τὴν νυκτερινὴν ὀπτασίαν, καὶ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἡμέραν, πὺν πρόκειται νὰ ἀπέλθῃ, διὰ νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν συνοδείαν τῶν παρθένων, πὺν τὴν ἀκολουθοῦν.

Κατὰ τὴν εἰκοστὴν πέμπτην λοιπὸν ἡμέραν κατελήφθη ἀπὸ πυρετόν· κατὰ δὲ τὴν τριακοστὴν, ὅταν ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος, ἡ νέα εἶδε πάλιν τὴν Θεοτόκον νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτὴν, συνοδευομένη ἀπὸ τὰ κορίτσια, πὺν εἶχεν ἰδεῖ τὴν πρώτην φορὰν, καὶ νὰ τὴν προσκαλῇ κοντὰ τῆς.

Ἡ μικρὰ κόρη μὲ κόκκινον ἀπὸ σεβασμὸν τὸ πρόσωπον καὶ μὲ ἤρεμον φωνὴν ἀπεκρίθη:

— Ἰδού, Κυρία, ἔρχομαι· ἰδού, Κυρία, ἔρχομαι.

Μὲ αὐτὰς δὲ τὰς λέξεις παρέδωσε τὸ πνεῦμα τῆς· ἔτσι ἡ ἀγνὴ ψυχὴ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ παρθενικὸν σῶμα καὶ κατετάχθη εἰς τὸν χορὸν τῶν Παρθένων.

7. Ἀκόμη θὰ σοῦ διηγηθῶ καὶ αὐτὸ πὺν συνέβη εἰς τὸν εὐλαβέστατον πατέρα Στέφανον. Οὗτος ἦτο εἰς τὸ ἔπακρον ἀκτῆμων καὶ ἀνεξίκακος καὶ ἡσυχολεῖτο συνεχῶς μὲ τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν. Ἐνα μόνον περιστατικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν του θὰ διηγηθῶ, διὰ νὰ ἐννοήσῃς ἀπὸ αὐτὸ καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀρετάς του.

Κάποτε λοιπὸν ἐθέριζε τὸν σῖτον, τὸν ὁποῖον εἶχε σπείρει καὶ τὸν μετέφερεν εἰς τὸ ἀλώνιον, διὰ νὰ τὸν ἀλωνίσῃ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σιτάρι αὐτὸ τίποτε ἄλλο δὲν εἶχε διὰ νὰ διατραφῇ ὁλόκληρον τὸ ἔτος αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταί του. Κάποιος ὅμως κακὸς ἄνθρωπος, ὄργανον τοῦ διαβόλου, ἔβαλε φωτιὰν εἰς τὸ ἀλώνι καὶ ἔκαυσε τὸ σιτάρι τοῦ πατρὸς Στεφάνου. Κάποιος περαστικός, πὺν ἔτυχε νὰ ἰδῇ τὸ γεγονός, ἐφανέρωσε τοῦτο εἰς τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ προσθέσας· ἀλλοίμονον, πάτερ Στέφανε, τί ἦτο αὐτὸ τὸ κακό, πὺν σοῦ συνέβη!

Ὁ Στέφανος ὅμως, μὲ ἤρεμον πρόσωπον καὶ ἀτάραχον βλέμμα, ἀπεκρίθη εἰς αὐτόν· Ἀδελφέ μου, ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἐμπρηστὴν διὰ τὴν ἁμαρτίαν πὺν διέπραξε καὶ ἐξημίωσε τὴν ψυχὴν του· διότι εἰς ἐμὲ τί συνέβη; Ἀπὸ αὐτὸ λοιπὸν τὸ περιστατικὸν ἡμπορεῖς νὰ ἀντιληφθῇς εἰς ποῖον ὕψος δυνάμεως καὶ εἰς ποῖον βαθμὸν ἀδιαφορίας πρὸς τὰ ὑλικά εἶχε φθάσει ὁ λογισμὸς καὶ ἡ σκέψις του, ὥστε ἔχασεν ὅ,τι εἶχε καὶ δὲν εἶχε διὰ τὴν διατροφήν ἐνὸς ὁλοκλήρου ἔτους, καὶ ἐν τούτοις παρέμεινε τόσον ἀδιάφορος καὶ ἀτάραχος καὶ ἐπόνεσε μᾶλλον διὰ τὴν ψυχικὴν ζημίαν,

τὴν ὁποίαν ὑπέστη ὁ ἔμπρηστής, παρὰ διὰ τὴν ὑλικὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν ἔπαθεν ὁ ἴδιος.

Ὅταν λοιπὸν ὁ Στέφανος ἔφθασεν εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, συνεκεντρώθησαν πλησίον του πολλοί, διὰ νὰ παρασταθοῦν ψυχικῶς εἰς τὴν εὐλογημένην καὶ ἀγίαν ψυχὴν τοῦ Στεφάνου, πού ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐξήρχετο ἐκ τοῦ σώματος. Περιεκύκλωσαν λοιπὸν τὴν κλίνην του καὶ παρηκολούθουν μετὰ προσοχῆς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ Ὁσίου· ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὁσίου, διηγοῦντο ὅτι εἶδον νὰ εἰσέρχωνται Ἄγγελοι, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ εἰπουν τίποτε· ἄλλοι, πάλιν, δὲν εἶδον τίποτε, κατελήφθησαν ὅμως ἀπὸ ἰσχυρὸν φόβον.

Πάντως καὶ αὐτοὶ πού εἶδον τοὺς Ἀγγέλους, καὶ αὐτοὶ πού δὲν εἶδον τίποτε, τόσον πολὺ ἐφοβήθησαν, ὥστε ἔφυγον ἀπὸ τὸ δωμάτιον τοῦ ἀποθνήσκοντος, καὶ κανεὶς δὲν ἠδυνήθη νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ κατὰ τὴν ὥραν πού ἐξήρχετο ἡ ἀγία ἐκείνη ψυχή. Ἀπεκαλύφθη δὲ ὀλοφάνερα ποῖοι ὑπεδέχθησαν τὴν ἐξερχομένην ἀγίαν ψυχὴν, ὥστε κανεὶς ἀπὸ τοὺς θνητοὺς νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν λαμπρὰν καὶ ἑνδοξὸν ἔξοδόν της.

8. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτά, πρέπει νὰ γνωρίζῃς καὶ τοῦτο· ὅτι ἡ ἀξία τῆς ψυχῆς δὲν φαίνεται πάντοτε κατὰ τὴν ἔξοδόν της· φανερώνεται ὅμως ἀσφαλῶς μετὰ τὸν θάνατον. Αὐτὸ τὸ βλέπομεν εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Ἀγίων Μαρτύρων, οἱ ὅποιοι ὑπέμειναν τὴν πολλὴν ὀμότητα τῶν ἀπίστων. Καθημερινῶς δέ, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν τῶν θάνατον, δοξάζονται καὶ λαμπρύνονται διὰ τῶν θαυμάτων τῶν νεκρῶν ὁστέων αὐτῶν. Ἄλλοτε πάλιν συμβαίνει τὸ ἀντίθετον, καὶ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς ἐπιστηρίζει, μὲ μερικὰς ἀποκαλύψεις, τὰς ψυχὰς ἐκείνων πού δειλιοῦν, πρὸ τῆς τελευτῆς των, διὰ νὰ μὴ φοβηθῶσι, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ στιγμή τοῦ θανάτου.

Θὰ ἀναφέρω μίαν περίπτωσιν. Κάποτε παρέμενε μαζί μου εἰς τὸ Μοναστήρι ἓνας ἀδελφός, ὀνόματι Ἀντώνιος· αὐτὸς λοιπὸν, διὰ καθημερινοῦ πένθους καὶ ἀκαταπαύστων δακρύων, ἠγωνίζετο νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνεκλάλητον χαράν, πού ὑπάρχει εἰς τὴν ἐπουράνιον πατρίδα, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἐμελέτα μὲ πολὺν πόθον καὶ ἐπιμονὴν τὰ ἱερὰ λόγια. Διὰ τῆς μελέτης αὐτῆς δὲν ἐπεζήτει νὰ πλουτισθῇ μὲ γνώσεις, ἀλλὰ μὲ κατανυκτικὰ δάκρυα· ἐμελέτα δηλαδὴ διὰ νὰ ἀνανήψῃ ὁ λογισμὸς του, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ ἐπίγεια καὶ νὰ μεταρσιωθῇ, διὰ τῆς μυστικῆς θεωρίας, εἰς τὴν ἐπουράνιον πατρίδα.

Εἰς αὐτὸν λοιπὸν τὸν λαμπρὸν ἀγωνιστὴν κατὰ μίαν νυκτερινὴν ὄπτασίαν ἐλέχθη· Ἐτοιμάσου· διότι ὁ Κύριος διέταξε νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν. Ὅταν δὲ ὁ Μοναχὸς Ἀντώνιος ἀπήντησεν, ὅτι δὲν εἶναι ἔτοιμος διὰ τὸ ταξίδι αὐτό, ἤκουσεν ἀμέσως τὴν μυστηριώδη φωνὴν νὰ τοῦ λέγῃ· Ἐὰν ἰσχυρίζεσαι, ὅτι δὲν εἶσαι ἔτοιμος, ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτιῶν σου, μάθε ὅτι συνεχωρήθησαν ὅλαι αἱ ἁμαρτίαι σου. Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Μοναχὸς Ἀντώνιος, περιέπεσεν εἰς μεγάλον φόβον καὶ δειλίαν. Καὶ μίαν ἄλλην νύκτα ἐπληροφορήθη τὸ ἴδιον πρᾶγμα μὲ τοὺς ἰδίους λόγους.

Μετὰ πέντε ἡμέρας κατελήφθη ἀπὸ πυρετὸν καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἔκλαιον, διότι θὰ ἀπεχωρίζοντο τοιοῦτον ἐκλεκτὸν καὶ καλὸν ἀδελφὸν καὶ προσυύχοντο, ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀντωνίου ἀνεχώρησε μὲ ἀγαλλίασιν πρὸς τὸν Κύριον.

9. Εἰς τὸ ἴδιον Μοναστήριον ἔζη καὶ ἓνας ἄλλος ἀδελφός, ποὺ ἐλέγετο Μέρουλος. Ὁ Μέρουλος ἐπερνοῦσε τὰς ἡμέρας τῆς ἐπιγείου ἐξορίας μὲ ἀφθονώτατα δάκρυα καὶ ἐλεημοσύνην· ἡ προσευχὴ ποτὲ δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸ στόμα του, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου καὶ τοῦ φαγητοῦ. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν ἐφανερώθη, κατὰ μίαν νυκτερινὴν ὄπτασίαν, ὅτι στέφανος ἀπὸ λευκὰ ἄνθη κατήρχετο ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν κεφαλὴν του. Μετὰ τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτὴν ὄπτασίαν ἡσθένησεν ὁ Μέρουλος καί, ἐντὸς ὀλίγου, μὲ ψυχικὴν χαρὰν καὶ χωρὶς οὐδεμίαν ἀγωνίαν ἐξεδήμησεν ἐκ τῶν ἐπιγείων πρὸς τὰ ἐπουράνια.

Ἀφοῦ ἐπέρασαν δεκατέσσαρα ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μερούλου, ὁ σημερινὸς Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πέτρος ἠθέλησε νὰ σκάψῃ τὸν τάφον του πλησίον τοῦ μνήματος τοῦ Μερούλου· ὅπως δὲ διηγεῖται ὁ ἴδιος, καθὼς εἰργάζετο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Μερούλου μία εὐωδία τόσον ἰσχυρὰ καὶ βαθεῖα, ὥς νὰ εἶχον μαζευθῇ ἐκεῖ τὰ πλεον εὐωδιαστὰ καὶ μυρίτνια ἄνθη. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ γεγονὸς γίνεται ὀλοφάνερον, ὅτι ἡ ὄπτασία, ποὺ εἶδεν ὁ Μέρουλος, πρὶν ἀποθάνῃ, ἦτο ἀληθινή.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΓΕΡΩΝ ΤΙΣ ἐκ Βηθανίας ὠρμημένος, Ἄνθιμος δὲ καλούμενος, πολλοῖς κατὰ Θεὸν ἰδρῶσι τὸν ἑαυτοῦ θίον κοσμήσας, ἐτύγγανε πέραν τοῦ χειμάρρου πρὸς ἀνατολὰς, ἀντικρὺ τοῦ πύργου ὃς τῷ μακαρίῳ Ἰδρυτῷ Σάββᾳ κελλίον οἰκοδομήσας· καὶ τριακοστὸν ἐκεῖ τελέσας ἐνιαυτόν, εἶτα νόσῳ τινὶ περὶ τὰ τελευταῖα κατασχεθεὶς, ἐπὶ κλίβνης οὐδύνης ὁ γηραιὸς ἔκειτο· οὕτως οὖν αὐτὸν ὁ θαυμασιὸς Σάββας, ἐκ τῆς νόσου καὶ τοῦ μακροῦ γήρωος παρεμμένον ἰδὼν, ἡξίου πρὸς τι τῶν τῆς Ἐκκλησίας μετατεθῆναι κελλίων, ὥς ἂν ἔχοιεν οὕτως οἱ ἀδελφοὶ ἐπισκέπτεσθαι τε αὐτόν, καὶ ὑπηρετεῖν ἀπονώτερον· ταῦτα ὁ μὲν ἡξίου· ὁ γέρων δὲ οὐκ ἠνείχετο, θαρρεῖν ἐπὶ τῷ Θεῷ λέγων, ἐκεῖσε τελειωθῆναι ὅπου καὶ τὴν ἀρχὴν φθάσας ὤκησεν.

Εἶτα νυκτός ποτε διαναστάς, πρὸ τῆς κατὰ τὸν ὄρθρον συνάξεως ὁ Σάββας, ἀκούειν ἐδόκει τινὸς συμφωνίας, οἷα πολλῶν ἀδόντων· νομίσας οὖν τὰς εἰωθυίας τελεῖσθαι περὶ τὸν ὄρθρον ὡδὰς, ἠπορεῖτο καθ' ἑαυτόν, ὅπως οὐ κατὰ τὴν συνήθειαν παρὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην τὰ τοῦ ὄρθρου τελεῖται· παρελθὼν οὖν εἰς τάχος εἰς τὸν ναόν, καὶ ἀσφαλῶς τὰς θύρας συγκεκλεισμένας εὐρών, ἀναστρέφει· καὶ πάλιν τῶν προτέρων φωνῶν ἀκούειν ἐδόκει μετὰ πολλῆς ὀσης ἀδομένων τῆς ἡδονῆς, εἶχε δὲ τὸ ἀδόμενον οὕτως· διελύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς, ἕως τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως, καὶ ἑξομολογήσεως ἡχοῦ ἐορταζόντων.

Καταμαθὼν τοῖνυν ὅθεν ὁ ἦχος τῶν θαυμασιῶν ἐκείνων ὡδῶν, διυπνίζει παρακρήμα, καὶ κελεύει τὸν ἐπ' αὐτῷ τεταγμένον τῷ κρούσματι τοῦ ξύλου συγκαλέσαι

τούς ἀδελφούς· ἄθρόον δὲ αὐτῶν συναχθέντων, παραλαβὼν τινὰς ὁ Σάββας εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος, ὑπὸ θυμιάμασί τε καὶ λαμπάσιν ἀφικνεῖται· τὰ τῆς ὁδοῦ γὰρ ἐκεῖθεν ἤκουετο· καὶ εἴσω τοῦ κελλίου γενόμενοι, καταλαμβάνουσιν ἕτερον μὲν οὐδένα, ὅτι μὴ μόνον τὸν γέροντα, καὶ αὐτὸν ἤδη τελειωθέντα· ὃν καὶ περιπτυσσάμενοι εὐλαδῶς, καὶ ὅσα νόμος τελέσαντες, ταφῇ τὸ ἱερὸν ἐκείνου σῶμα παραδιδούσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΖΗ ΚΑΙΠΟΤΕ ἕνας Γέρων ἀσκητής, ποῦ κατήγετο ἀπὸ τὴν Βηθανίαν καὶ ὠνομάζετο Ἄνθιμος· οὗτος ἡσκήτευεν εἰς ἓνα κελλίον, ποῦ ἔκτισε, πέραν ἀπὸ τὸν χεῖμαρρον, πρὸς ἀνατολάς, ἀπέναντι ἀπὸ τὸν Πύργον, ποῦ εἶχεν ἰδρύσει ὁ μακάριος Σάββας. Εἰς αὐτὸ τὸ κελλί ἐτέραςσε τριάντα ὁλόκληρα ἔτη· μετὰ, κατὰ τὰ τελευταῖα του, ἀρρώστησε καὶ ἔπεσεν ὁ γέρων εἰς τὸ κρεβάτι τοῦ πόνου. Ὅταν τὸν εἶδεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ὁ θαυμάσιος Σάββας, ἐξηγνλῆμένον ἀπὸ τὴν νόσον καὶ τὰ βαθεῖα γηρατεῖά, διέταξε νὰ μεταφέρουν τὸν Γέροντα Ἄνθιμον εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ κελλιά τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἡμποροῦν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τὸν ἐπισκέπτωνται καὶ νὰ τὸν ἐξυπηρετοῦν χωρὶς πολὺν κόπον. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος Σάββας αὐτὰ διέτασεν· ὁ Γέρων Ἄνθιμος ὅμως δὲν συνεφώνει μὲ τὴν πρότασιν αὐτὴν τοῦ Σάββα καὶ τῆς συνοδείας του. Ἰδοὺ δὲ τί τοὺς ἀπῆντησεν:

—Ἐχω στηρίζει τὸ θάρρος μου εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἀποθάνω εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ποῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν κατώκησα δι' ἄσκησιν.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τοῦ Ἄνθιμου, ἐσηκώθη κάποτε τὴν νύκτα ὁ Σάββας, διὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου· ἐνόμισε δὲ ὅτι ἤκουσεν ὕμνωδιαν, ὡς νὰ ἔψαλλον πολλοί. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐσηκώτισε τὴν γνώμην, ὅτι ἀνεπέμποντο οἱ καθιερωμένοι κατὰ τὸν ὄρθρον πρωῒνοι ὕμνοι, ἀποροῦσε καὶ ἐσυλλογίζετο, πῶς ἤρχισαν νὰ ψάλλουν τὸν ὄρθρον, χωρὶς νὰ πάρουν προηγουμένως τὴν εὐλογίαν του. Ἀμέσως τρέχει γρήγορα εἰς τὸν Ναόν, ἀλλὰ κατάπληκτος εὐρίσκει κλεισμένας τὰς θύρας τοῦ Ναοῦ καὶ δι' αὐτὸ ἐπιστρέφει εἰς τὸ κελλί του. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀκούει τὰς προηγουμένας φωνὰς νὰ ψάλλουν μὲ ἀπερίγραφτον γλυκύτητα. Διέκρινε δὲ καθαρὰ καὶ τὸ ψαλλόμενον ᾄσμα, τὸ ὁποῖον ἦτο· «διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς, ἕως τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἑξομολογήσεως ἡχοῦ ἐορταζόντων».

Ἀφοῦ ἀντελήφθη καλῶς ἀπὸ ποῖον μέρος προήρχοντο οἱ θαυμαστοὶ αὐτοὶ ὕμνοι, ἀμέσως ἐξυπνᾷ καὶ διατάσσει τὸν μοναχόν, ποῦ εἶχεν ὡς ὑπηρεσίαν νὰ κτυπᾷ τὸ τάλαντον, νὰ συγκαλέσῃ μὲ τὰ ρυθμικὰ κτυπήματα τοὺς μοναχοὺς, ὅπως ἦτο συνήθεια.

Συναχθέντων ἀμέσως ὅλων τῶν μοναχῶν, παίρνει μαζί του ὁ μακάριος Σάββας μερικοὺς, καὶ ἔρχεται εἰς τὸ κελλί τοῦ Γέροντος Ἄνθιμου, μὲ θυμιάματα καὶ λαμπάδας. Οἱ ἀκουόμενοι ὕμνοι προήρχοντο ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Γέροντος. Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ κελλί, δὲν εὐρίσκουν κανένα ἄλλον, ἐκτὸς μονάχα ἀπὸ τὸν Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἤδη εἶχε τελειωθῇ ἐν Κυ-

ρίω. Τότε τὸν ἐναγκαλίζονται καὶ τὸν ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν καὶ ἀφοῦ ἐπετέλεσαν τὴν κανονικὴν ἀκολουθίαν εἰς ἀποθανόντα Μοναχόν, ἐνεταφίσαν μὲ συγκίνησιν τὸ ἱερὸν σῶμα τοῦ Γέροντος Ἀνθίμου.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Δανιὴλ τοῦ Στυλῖτου

ΛΕΓΕΤΑΙ περὶ τοῦ Ὁσίου Δανιὴλ τοῦ Στυλῖτου· τρισὶ πρότερον τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἡμέραις, νυκτὸς ἤδη μεσοῦσης, συνδραμεῖν πάντας καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπαντῆσαι τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἀγίους, Προφῆτας, Ἀποστόλους, Μάρτυρας, καὶ πάντας Ἀγίους· ἀλλὰ δὴ καὶ δυνάμεις τινὰς οὐρανίους· οἱ φιλοφρόνως τε τὸν μέγαν ἡσπάζοντο, καὶ τὴν θεῖαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν ἐπέτρεπον, ἣν καὶ ὤφθη τελέσας, αὐτὸς τε τῶν ἀχράντων Μυστηρίων μεταλαβὼν καὶ μεταδεδικώς οἷς ἦν ἄξιον· ἤδη δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τὰς ἐσχάτας ἀναπνοὰς ὄντος καὶ πολλῶν ὄντων τῶν συνελθόντων, ἀνὴρ τις δαίμονι κάτοχος πρὸς τὸν στῦλον ἐχώρει, ὃς τὴν τε τῶν Ἀγίων ἐπιδημίαν τὴν πρὸς τὸν ὅσιον φανερώς ἐβόα, ὀνομασί τε τούτους ἐκάλει καὶ τῶν Ἀγγέλων ὡς συνδραμόντων ἐμέμνητο· εἶτα καὶ προσετίθει ὅτι τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἐχούσης, αὐτὸς τε πρὸς τὸν Κύριον ὁ Δανιὴλ ἀπελεύσεται, καὶ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς χρονίας οἰκήσεως θεοκινήτως ἀπελαθήσεται· ἃ δὴ καὶ ἀμφοτέρα κατὰ τὸν καιρὸν ἀπῆντα.

Ἑρμηνεία

ΔΙΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ Δανιὴλ τὸν Στυλίτην λέγεται, ὅτι τρεῖς ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, κατὰ τὰ μεσάνυκτα, συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ κελλί του διὰ τὸ τὸν προὔπαντήσουν ὅλοι οἱ ἀπ' αἰῶνος Ἀγιοὶ, οἱ Προφῆται, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Μάρτυρες καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ Ἀγιοὶ. Ἀκόμη δὲ μαζὶ μὲ αὐτοὺς συμπαρευρέθησαν καὶ μερικαὶ οὐράνιαι δυνάμεις. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ Ἅγιον πλῆθος τῶν προσδραμόντων ἡσπάζοντο μὲ ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τὸν Μέγαν καὶ τὸν παρεκίνουν νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν Θεῖαν Μυσταγωγίαν, τὴν ὁποίαν καὶ πράγματι ἐθεάθη ὅτι ἐπετέλεσε μεταλαβὼν καὶ ὁ ἴδιος τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, μεταδώσας δὲ αὐτὰ καὶ εἰς ὅσους ἔπρεπε.

Ἐνῷ δὲ ἀνέπνεε τὰς τελευταίας σιγμὰς τῆς ζωῆς του καὶ ἦλθαν πολλοὶ πλησίον του νὰ τὸν συντροφεύσουν, ἕνας δαιμονισμένος ἐπροχώρουσε πρὸς τὸν στῦλον· αὐτὸς λοιπὸν ἐφώναζε δυνατὰ περὶ τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀγίων πρὸς τὸν Ὅσιον καὶ μάλιστα ὠνόμαζε καὶ τὸν κάθε Ἅγιον, ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν, ξεχωριστὰ μὲ τὸ ὄνομά του, ἀκόμη δὲ ἀνέφερεν, ὅτι καὶ Ἀγγελοὶ ἐπισκέφθησαν τὸν Ὅσιον. Μετὰ ταῦτα ὁ δαιμονισμένος προσέθετεν, ὅτι τὴν τρίτην ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ μὲν Δανιὴλ θὰ ἀπέλθῃ πρὸς τὸν Κύριον, τὸ δὲ ἀκάθαρτον πνεῦμα θὰ ἐκδιωχθῇ μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ φύγῃ ἀπὸ μέσα του μετὰ τὴν πολυχρόνιον κατοίκησίν του εἰς αὐτόν. Πράγματι δὲ συνέβησαν καὶ τὰ δύο εἰς τὸν ὠρισμένον καιρὸν, ὅπως ἀνέφερεν ὁ δαιμονισμένος.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώη· ὅτε ἔμελλε τελευτᾶν καθημένων τῶν Πατέρων πρὸς αὐτόν, ἔλαμψε λίαν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἡλθε· καὶ μετὰ μικρὸν λέγει· Ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν Προφητῶν ἡλθε· καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περισσῶς ἔλαμψε, καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων ἡλθε· καὶ ἐδιπλασίασεν ἡ λαμπρότης τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτι· καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ὡς μετὰ τινων λαλῶν καὶ ἐδεήθησαν αὐτοῦ οἱ γέροντες λέγοντες· μετὰ τίνος ὁμιλεῖς, Πάτερ; ὁ δὲ ἔφη· Ἰδοὺ Ἀγγελοὶ ἡλθον λαβεῖν με· καὶ παρακαλῶ ἵνα ἀφ' ἐθῶ μετανοῇσαι μικρόν· καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες· οὐ χρεῖαν ἔχεις μετανοῆσαι, Πάτερ· καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· φύσει οὐκ οἶδα ἑμαυτόν, ὅτι ἔβαλον ἀρχὴν· ἔμαθον δὲ πάντες ὅτι τέλειός ἐστι· καὶ πάλιν ἄφῃ ἐγένετο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἐφοβήθησαν πάντες· καὶ λέγει αὐτοῖς· βλέπετε; ὁ Κύριος ἡλθε λέγων· φέρετέ μοι τὸ σκεῦος τῆς ἐρήμου· καὶ εὐθέως παρέδωκε τὸ πνεῦμα· ἐγένετο δὲ ὡς ἀστραπή, καὶ ἐπλήσθη ὁ οἶκος εὐωδίας.

Ἑρμηνεία

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ἔλεγον διὰ τὸν Ἀββᾶν Σισώην τὰ ἐξῆς περὶ τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς ζωῆς του. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ ὁ Ἀββᾶς Σισώης καὶ οἱ πατέρες ἐκάθηντο κοντὰ εἰς τὸ κρεβάτι του, ἔλαμψεν ἔξαφνα τὸ πρόσωπόν του πάρα πολὺ καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς χαρούμενος· Ἰδοὺ, ἦλθεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς μὲ λαμπρὸν πάλιν πρόσωπον εἶπε· Νά, τώρα ἦλθεν ὁ χορὸς τῶν Προφητῶν, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἔλαμψε περισσότερον. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς μὲ λαμπρὸν πάλιν πρόσωπον εἶπε· Νά τώρα προσῆλθεν ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐφαίνεται ὡς νὰ συνωμίλλει μὲ μερικοὺς ἀοράτους ἐπισκέπτας.

Οἱ παριστάμενοι γέροντες τὸν παρεκάλεσαν καὶ τοῦ ἔλεγον·

— Πάτερ, μὲ ποῖον ὁμιλεῖς;

Ἐκεῖνος ἀπήντησε· Τώρα ἦλθον νὰ μὲ παραλάβουν οἱ Ἀγγελοὶ καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφήσουν ὀλίγον νὰ μετανοήσω. Οἱ πατέρες τοῦ ἀπαντοῦν· Πάτερ, σὺ δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ μετανοήσῃς.

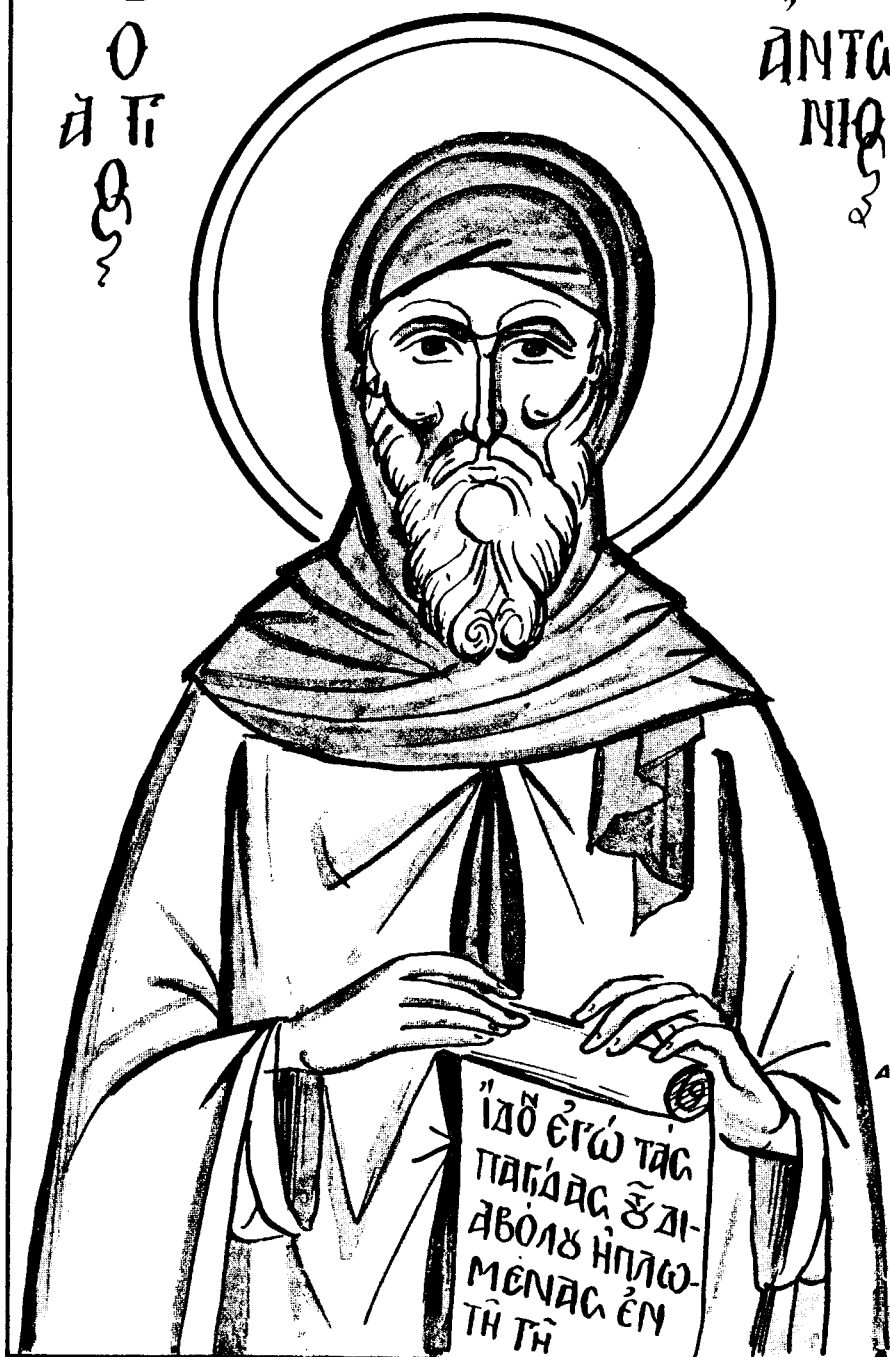
Μὲ βαθεῖαν ταπείνωσιν τοὺς λέγει πάλιν ὁ Ὁσιος Σισώης. Σᾶς διαβεβαίω, ὅτι πραγματικῶς δὲν γνωρίζω, ἐὰν ἔβαλα ἀρχὴν μετανοίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅλοι ἐγνώριζον, ὅτι ἦτο τέλειος. Ἐξαφνα τὸ πρόσωπόν του ἥστραψεν ὅπως ὁ ἥλιος καὶ ὅλοι ἐφοβήθησαν. Πρὸς τοὺς καταπλήκτους Γέροντας ὁ Ἀββᾶς Σισώης λέγει· Βλέπετε; Ἦλθεν ὁ Κύριος καὶ λέγει, φέρετέ μου τὸ σκεῦος τῆς ἐρήμου.

Ἀμέσως δὲ μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς παρέδωκε τὸ πνεῦμα του. Τὴν στιγμὴν δὲ τῆς ἐξόδου τῆς μακαρίας ψυχῆς του ἐφάνη ὡς μία ἀστραπή καὶ τὸ κελλὶ ἐγένισεν ἀπὸ εὐωδίας.

Ο
ΤΙ
Σ

ΑΝΤΩ
ΝΙΟ

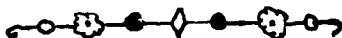
ΧΕΙΡ
ΔΗΜΗΤ.
ΠΙΤΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

Περὶ τῶν ἐκλιπόντων, καὶ πάλιν ὑποστρεφόντων, ὅτι κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν τοῦτο γίνεται· καὶ ὅτι πολλάκις οἱ ἁμαρτωλοί, ἔτι ἐμπνέοντες, τὰ ἐν ἄδου δρῶντες δικαιοτήρια καὶ τοὺς δαίμονας τρέμουν· καὶ οὕτω τοῦ σώματος διαζεύγνυνται.

Περὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀποθνήσκουν καὶ ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὴν ζωὴν· αὐτὸ συμβαίνει κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν. Καὶ ὅτι πολλὰς φορὰς οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνῶ ἀκόμῃ ἀναπνέουν, βλέποντες τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸν Ἄδην βασανιστήρια καὶ τοὺς δαίμονας, τρέμουν· ὑπὸ τὸ κράτος δὲ αὐτοῦ τοῦ τρόμου ἀποχωρίζονται αἱ ψυχαὶ των ἀπὸ τοῦ σώματος.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Ἑρώτησις Πέτρου

Ι ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΟ, ὅπερ πολλοὶ πάσχουσι, καὶ ὡς ἐν πλάνῃ ἐκ τοῦ σώματος ἀρπάζονται; καὶ πρὸς καιρὸν ἄψυχοι γενόμενοι, πάλιν ὑποστρέφουσιν;

Ἀπόκρισις Γρηγορίου

Τοῦτο, Πέτρε, ἐὰν καλῶς νοηθῇ, οὐχὶ πλάνη, ἀλλὰ νοθεσία ὑπάρχει· ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνία διὰ μεγίστην ἐλέους δωρεάν, οἰκονομικῶς τοῦτο ποιεῖ, ὥς τε πολλοὺς μετὰ τὴν ἔξοδον πάλιν ἐν τῷ σώματι ὑποστρέφαι, ἵνα τὰς τοῦ ἄδου βασάνους, ἃς περ ἀκούοντες οὐκ ἐπίστευον, μᾶλλον θεωροῦντες φοβηθῶσιν.

2. Μοναχὸς γάρ τις, Πέτρος ὀνόματι, γέροντι Μοναχῷ ὀνόματι Ἐβδασά προσκολληθεὶς, ἐν τόπῳ ἐρήμῳ καὶ κατάλῳ κατώκει· παρ' αὐτοῦ οὖν διηγούμενον μεμάθηκεν, ὅτι πρὸ τοῦ τὴν ἔρημον οἰκήσαι, ἀσθενείας αὐτῷ ἐπελθούσης, ἀπέθανε· πάραυτα δὲ πάλιν ἐν τῷ σώματι ἀποδοθείς, τὰ τοῦ ἄδου βάσανα καὶ ἡμετρῆτους τόπους φλογὸς ἑωρακέναι ἔλεγε, καὶ τινὰς τοῦ κόσμου τούτου δυνάστας ἐν τῇ

φλογὶ κρεμαμένους θεωρῆσαι διεβδαιούτο· ὥς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸ ἐκεῖσε ριφῆναι ἀπηνέχθη, αἰφνης ἄγγελον ἐξαστράπτοντα ἐπιφανῆναι ἔλεγεν, ὃς τοῦτον ἐν τῇ πυρὶ ριφῆναι ἐκώλυσεν· εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν· ἀπελθε καὶ βλέπε πῶς μέλλεις μετὰ ταῦτα προσέχων ἑαυτῷ ζῆσαι.

Μετὰ δὲ τὴν φωνὴν ταύτην, κατ' ὀλίγον τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀναζεόντων, ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ αἰωνίου θανάτου ἐξυπνισθεὶς, πάντα τὰ εἰς αὐτὸν γεγονότα διηγῆσάτο· τοσαύταις δὲ μετέπειτα νηστεαῖς καὶ ἀγρυπνίαις ἐκδédωκεν ἑαυτόν, διὰ τὸ ἐωρακέναι καὶ φοβηθῆναι τὰ ἐν ἁδῇ θάσανα, ὥς τε καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἡσύχαζεν, ἡ πολιτεία ἐλάλει. Οὕτω τοίνυν τῇ θαυμαστῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπράχθη, ἵνα μὴ αἰωνίως ἀποθάνῃ. Ἐπεὶ ἡ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ σφόδρα θαρείας σκληρότητος ὑπάρχει, ἴσως ποτὲ αὕτῃ τῶν βασάνων ἡ ἐπίδειξις πρὸς μετάνοιαν αὐτὴν ἐπιστρέφαι δύναται· ποτὲ δὲ καὶ εἰς περισσοτέραν κατάκρισιν ἐπὶ τινων τὸ αὐτὸ γίνεται· οἱ καὶ μετὰ τὸ ἰδεῖν ἐκεῖνα τὰ φοβερά, εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὑποστρέψαντες, πάλιν ὁμοίως ἔμειναν ἀδιόρθωτοι· καὶ ἀπολογία τις τούτοις οὐχ ὑπολείπεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α

Ἑρώτησις Πέτρου

ΠΩΣ ΘΑ ΕΞΗΓΗΣΩΜΕΝ τὸ φαινόμενον ποὺ συμβαίνει εἰς πολλούς, κατὰ τὸ ὅποιον οὗτοι ἀρπάζονται ἐκ τοῦ σώματος (ἂν καὶ τοῦτο φαίνεται πλάνη) καὶ θεωρούμενοι πρὸς στιγμὴν νεκροί, ἐφ' ὅσον καθίστανται ἄψυχοι, πάλιν ξαναγυρίζουν εἰς τὴν ζωὴν;

Ἀποκρίσις Γρηγορίου

Αὐτο τὸ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ, Πέτρε, ἐὰν τὸ ἐννοήσῃ κανεῖς καλὰ, δὲν εἶναι πλάνη, ἀλλὰ θεϊκὴ νουθεσία πρὸς τὸν ἄνθρωπον· διότι αὐτὸ τὸ φαινόμενον τὸ πραγματοποιεῖ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ, κατ' οἰκονομίαν, καὶ τὸ προσφέρει ὥς τὴν μεγαλυτέραν δωρεὰν ἐλέους, ὥστε πολλοί, μετὰ τὴν ἔξοδον τῆς ψυχῆς των ἐκ τοῦ σώματος, νὰ ἐπανέρχωνται πάλιν εἰς τὸ νεκρωθὲν σῶμα, διὰ νὰ ἴδουν μόνοι των, μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς των, τὰ βασανιστήρια τοῦ Ἄδου, τὰ ὅποια δὲν ἐπίστευον ὡς ἂν τὰ ἤκουον ἀπὸ τούτων ἄλλους, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ φοβηθῶσι.

Κάποτε ἔξη ἓνας Μοναχός, ὀνομαζόμενος Πέτρος. Αὐτὸς ὁ Μοναχὸς ὑπετάχθη εἰς ἓναν Γέροντα Ἀσκητὴν, τὸν Ἑββασά, ποὺ ἠσκήτευσεν εἰς ἓνα ἐρημικὸν καὶ δασώδη τόπον. Ὁ Γέρων Ἑββασά διηγήθη εἰς τὸν ὑποτακτικόν του Πέτρον, ὅτι πρὶν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς αὐτὸν τὸν ἐρημικὸν τόπον, ἠσθένησε καὶ ἀπέθανε. Ἀμέσως ὅμως ἡ ψυχὴ του ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὸ σῶμα καί, ἀφοῦ συνῆλθε, διεβεβαίωσεν, ὅτι εἶδε μὲ τὰ μάτια του τὰ βασανιστήρια τοῦ Ἄδου καὶ τοὺς ἀμετρήτους φλογισμένους τόπους, καὶ ὅτι ἀκόμη εἶδε κρεμασμένους εἰς ἐκείνην τὴν φλόγα καὶ ἀρκετοὺς ἀπὸ τούτων ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Καθὼς δὲ καὶ ὁ ἴδιος ὠδηγήθη, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον τῆς βασάνου καὶ τῆς φλογός, αἰφνης παρουσιάσθη ἓνας ἀστραφτερός Ἀγγελος καὶ ἠμπόδισε νὰ τὸν

ρίψουν εἰς ἐκείνην τὴν φωτιάν, εἶπε δὲ ὁ Ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Πήγαινε καὶ ἔχε τὸν νοῦν σου· ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔμπρὸς πρέπει νὰ ζήσης μὲ μεγάλην προσοχὴν.

Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἤρχισαν νὰ ξαναξεσταίνωνται τὰ παγωμένα μέλη τοῦ νεκρωθέντος σώματος καὶ ἀφοῦ ἐξύπνησε τελείως ἀπὸ τὸν ὕπνον τοῦ αἰωνίου θανάτου, διηγήθη εἰς τοὺς παρισταμένους ὅλα ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτόν. Κατόπιν δὲ ἐπεδόθη εἰς τόσον αὐστηρὰς νηστείας καὶ ἀγρυπνίας, ἐνθυμούμενος πάντοτε τὰ θάσανα ποὺ εἶδεν εἰς τὸν Ἄδην καὶ φοβούμενος ἀπὸ αὐτά, ὥστε καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν τὸ ἔλεγε μὲ τὴν γλῶσσαν του, τὸ διεκήρυσσε μὲ τὴν ζωὴν του ἐν γένει.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον χάρις εἰς τὴν ἀξιοθαύμαστον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ καταδικασθῇ εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον τῆς κολάσεως, συνέβη εἰς αὐτὸν ὁ προσωρινὸς θάνατος. Ἐπειδὴ ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου κατέχεται πάντοτε ἀπὸ βαρεῖαν σκληρότητα, ἴσως κάποτε δυνηθῇ νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ πρὸς μετάνοιαν ἢ πρὸς αὐτὴν ἐπίδειξις τῶν βασάνων τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἄλλοτε πάλιν ἡ ἐπίδειξις αὐτῇ τῶν βασάνων τῆς αἰωνίου κολάσεως γίνεται πρὸς περισσοτέραν κατάκρισιν μερικῶν ἀμελῶν καὶ ἀδιαφόρων, οἱ ὁποῖοι καὶ μετὰ τὴν τρομακτικὴν αὐτὴν ὄρασιν, ἐπανερχόμενοι καὶ πάλιν εἰς τὴν ζωὴν παραμένουν ἐξ ἴσου, ὅπως καὶ προηγουμένως, ἀδιόρθωτοι, ὅποταν δὲν ἀπομένει πλέον εἰς αὐτοὺς καμμία δικαιολογία.

Τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου

Β'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου πρὸς τὸν αὐτοῦ Διάκονον Πέτρον.

Ὅτι πολλάκις αἱ ψυχαὶ ἔτι ἐν τοῖς σώμασιν ὑπάρχουσιν, βασάνους τινὰς παρὰ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων θεωροῦσιν, αἱ μὲν εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτῶν, αἱ δὲ εἰς οἰκοδομὴν τῶν ἀκουόντων.

Ὅτι πολλάκις αἱ ψυχαὶ δταν εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ σῶμα, βλέπουν μερικὰ ἀπὸ τὰ βασανιστήρια τῆς κολάσεως παρὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων, ἄλλαι μὲν διὰ τὴν ἰδικὴν τῶν οἰκοδομὴν, ἄλλαι δὲ διὰ οἰκοδομὴν ἐκείνων ποὺ τὰς ἀκούουν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΙΣ παῖς ἀκατάστατος σφόδρα ὑπῆρχεν· ὃς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Μοναχῷ ὄντι, ἀνάγκη μᾶλλον ἢ θελήματι, εἰς τὸ Μοναστήριον ἠκολούθησε· λίαν δὲ ὦν ἀπειθής, ἐάν τις αὐτῷ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἀγαθὸν τι ἔλεγεν, οὐχὶ μόνον μὴ ποιῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ ἀκοῦσαι ὅπως ἠθέλησεν, οὐδὲ ἔλθειν ἐν τῷ τῆς ἀγίας διαγωγῆς σχήματι ἠνείχετο ποτέ. Ἐν δὲ τῷ λοιμῷ τοῦ θανατικοῦ κακείνου ἐν τῷ μηρῷ κρουσθέντος, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα ἐλθόντος, πάντες οἱ ἀδελφοὶ συνῆλθον· καὶ ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη ἐκλείποντα, (τὸ γὰρ σῶμα αὐτοῦ ἐκ παντὸς μέρους ψυχρανθὲν ἐνεκρώθη,

λίγῃ δέ τις ἦν θέρμη ζωτικὴ ἐν τῇ αὐτοῦ στήθει ἐναπομείνασα), ἐπιμόνως ὑπὲρ αὐτοῦ ἠύχοντο, δεόμενοι τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἵλεων αὐτῷ ἐν τῇ ἐξόδῳ γενέσθαι.

Αἰφνης δὲ τῶν ἀδελφῶν εὐχομένων, ἐκεῖνος κράζειν ἤρξατο μεγίστη φωνῇ, καὶ τῶν ἀδελφῶν τὰς εὐχὰς ἐπικόπτειν, λέγων· ἁ π ὁ σ τ η τ ε ἁ π' ἐ μ ο ὤ, ἁ π ὁ σ τ η τ ε· ἰδοὺ γάρ τῷ δράκοντι ἐδόθη ἐν θρώσιν· ὃς διὰ τὴν ὑμετέραν παρουσίαν φαγεῖν με οὐ δύναται· τὴν γὰρ κεφαλὴν μου ἤδη κατέπειν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· δότε οὖν τόπον ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖόν με κρίνῃ, ἀλλ' ὅπερ ἔχει ποιῆσαι ἐν τάχει ποιήσῃ· ἐπειδὴ αὐτῷ εἰς θρώσιν ἐδόθη· καὶ διὰ τί θραυτῆτα ὑπομένω; οἱ δὲ ἀδελφοὶ εἶπον αὐτῷ· ποίησον, ἀδελφέ, τὴν σφραγίδα τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἐπὶ σέ· ἐκεῖνος δὲ μετὰ μεγίστης κραυγῆς ἀπεκρίθη λέγων· θέλω ἑμαυτὸν σφραγίσαι ἀλλ' οὐ δύναμαι· ἐκ γὰρ τοῦ σιέλου τοῦ δράκοντος τούτου βαροῦμαι.

Τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες, ἐπὶ τῆς γῆς πάντες πεσόντες, μετὰ δακρύων ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως αὐτοῦ σφοδρότερος καὶ θερμότερος ἠύχοντο· ἐπιμενόντων οὖν αὐτῶν τῇ εὐχῇ, ὁ ἄρρωστών μεγάλη τῇ φωνῇ ἔκραξεν· δότε εὐ χ α ρ ι σ τ ῖ α ν τ ῷ Θεῷ· ἰδοὺ γὰρ ὁ δράκων ὁ λαθὼν με εἰς θρώσιν ἔφυγε διὰ τῶν εὐχῶν ὑμῶν, καὶ στήναι ἐνταῦθα οὐκ ἠδυνήθη· ἄρτίως οὖν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου εὐξασθε· ἔτοιμος γάρ εἰμι ἐπιστρέφαι καὶ τὴν κοσμικὴν ζωὴν παντελῶς καταλείψαι. Ἀναλαθὼν οὖν εὐθὺς τὴν ζωτικὴν δύναμιν ὅλη τῇ καρδίᾳ μετέπειτα πρὸς Θεὸν ἐπέστρεψεν, ἀλλαγίς τῇ γνώμῃ, διὰ τὸ ἱκανῶς τῇ μάστιγι παιδευθῆναι, καὶ οὕτως ἐξῆλθε τοῦ σώματος.

2. Καὶ οὗτος μὲν, δι' ὠφέλειαν ἑαυτοῦ τὴν τιμωρίαν τὴν μετὰ θάνατον εἶδεν· ἕτεροι δέ, ὡς ἔφην, δι' ἡμετέραν οἰκοδομὴν ἔτι ἐμπνέοντες τὰς παρὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων κολάσεις θεασάμενοι διηγοῦνται καὶ εὐθὺς ἐκπνέουσι. Τίς γὰρ ἀνὴρ καλούμενος Χρυσάωριος κατὰ τὸν κόσμον τούτον, σφόδρα περιφανὴς ἦν· ὅσον δὲ τῷ πλούτῳ ἐπλεόναζε, τοσοῦτῳ καὶ τοῖς πάθεσιν ἐπλούτει, ἐν ὑπερφηφανεῖα φυσιοῦμενος, τοῖς σαρκικοῖς θελήμασιν ὑποτασσόμενος, πρὸς τὸ ἐπισωρεῦσαι πλούτον σπουδαίως ἀγωνιζόμενος, καὶ τῇ κνιεῖα ὑπερβολικῶς ἐκκαίόμενος. Τῶν οὖν τοσοῦτων αὐτοῦ κακῶν τέλος ἐπιθεῖναι εὐδοκήσας ὁ Κύριος, θανατηφόρῳ αὐτὸν ἄρρωστίᾳ περιπεσεῖν συνεχώρησεν.

Εἰς τὴν ὥραν δὲ ἐλθὼν τοῦ θανάτου, ἀνευγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε φοδερὰ καὶ ζοφώδη πνεύματα ἐνώπιον αὐτοῦ παρεστῶτα διαίως αὐτὸν κατεπείγοντα, ὅπως εἰς τὰ τοῦ ἄδου κλεῖθρα αὐτὸν ἀπενέγκωσιν· ἤρξατο οὖν τρέμειν καὶ ὠχρίαν, καὶ ἰδρωτὶ περιρρεόμενος, φωνῇ μεγάλῃ κράζειν καὶ διορίαν αἰτεῖσθαι καὶ τὸν αὐτοῦ δὲ υἱὸν ὀνόματι Μάξιμον, ὃν ἐγὼ ὕστερον Μοναχὸς ὑπάρχων καὶ αὐτὸν Μοναχὸν ὄντα ἐγνώρισα, τοῦτον σφοδρότατῃ καὶ πεφυρμένην κραυγὴν καλῶν, ἔλεγε· Μάξιμε, δράμε· οὐδέποτε σοι κακὸν ἐποίησα· ἐν τῇ πίστει σοὺ με ὑπόδεξαί.

Ὁ οὖν Μάξιμος τεθορυδημένος καὶ κλαίων, εὐθὺς παρεγένετο, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ πᾶς ὁ τοῦ οἴκου λαός· ἀλλὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα τὰ τοῦτον σφοδρῶς κατεπείγοντα, οὗτοι θεωρῆσαι οὐκ ἠδύναντο· τὴν δὲ παρουσίαν αὐτῶν ὑπενόουν διὰ τῆς ἐκείνου ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς ὠχριάσεως, καὶ τοῦ τρόμου οὗ ὑπέμενεν· ἐκ γὰρ τοῦ φόβου καὶ τῆς ζοφερᾶς αὐτῶν θεας, ὧδε κάκεισε ἐν τῇ κλίνῃ περιστρέφετο· καὶ ποτὲ μὲν ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει κείμενος, ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐστῶτας ἐκείνους ἔδλεπεν· ὧν τὴν

θέαν ὑπενεγκεῖν οὐκ ἡδύνατο· ποτὲ δὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον στρεφόμενος, καὶ ἐκεῖσε παρόντας τοὺς αὐτοὺς ἔβλεπεν.

Ἀπελπίσας οὖν τὸ ἐξ αὐτῶν λυτρωθῆναι, στενωθεὶς, μεγάλη τῇ φωνῇ κράζων ἤρξατο· *κ ἄ ν ἔ ω ς π ρ ω τ ῆ δ ι ο ρ ί α ν' κ ἄ ν ἔ ω ς π ρ ω τ ῆ δ ι ο ρ ί α ν'* καὶ ἐν ταῖς φωναῖς ταύταις ἐκ τοῦ σώματος ἐξῆλθεν. Ἐκ τούτου οὖν φανερώς δεικνύται, ὅτι οὐχὶ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ταῦτα ἐθεάσατο, ἵνα ἡμεῖς ταῦτα μαθόντες, φοδῇθώμεν καὶ διορθωσώμεθα· τί γὰρ ἐκεῖνον ὠφέλησεν ἡ τῶν πονηρῶν πνευμάτων πρὸ τοῦ θανάτου θέα, καὶ τὸ διορίαν αἰτήσασθαι, ἣν καὶ αἰτήσας οὐκ ἔλαθεν;

3. Καὶ Ἀθανάσιος δὲ ὁ παρ' ἡμῖν ὢν πρεσβύτερος, διηγῆσάτο μοι, ὅτι ἐν τῷ Ἰκονίῳ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ὤρμηται, Μοναστήριόν ἐστι τῶν Γαλατῶν λεγόμενον· ἐν ᾧ τις Μοναχὸς ἐν μεγίστῃ διαγωγῇ καὶ σεμνότητι ἦθεσι παρὰ πᾶσιν ὑπάρχειν ἐνομιζέτο· ὡς δὲ τὸ τέλος ἔδειξε, μακρὰν ὑπῆρχεν οὐ περ ἐφαίνετο· ἑαυτὸν μὲν γὰρ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς νηστεύοντα ἐπεδείκνυε, κρυφῇ δὲ τούτων ἡσθιεν· ἐπελθούσης οὖν αὐτῷ ἀρρωστίας, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ζωῆς ἀπηνέχθη· γνοὺς οὖν ἑαυτὸν τῷ τέλει προσεγγίζοντα, πάντας τοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἀδελφούς πρὸς ἑαυτὸν συνεκάλεσεν· οἱ δὲ προθύμως συνῆλθον, μέγα τι καὶ ἐπιθυμητικὸν προσδοκῶντες ἀκοῦσαι παρὰ τοιούτου τὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ὡς ὑπελάμβανον τελευτῶντος· ἐκεῖνος δὲ πενθῶν καὶ τρέμων, πρὸς αὐτοὺς εἶπεν.

Ὅτι μεθ' ὑμῶν νηστεύειν με ἐπιστεύετε, ἐγὼ δὲ κρυφῇ ὑμῶν ἡσθιον· καὶ νῦν ἰδοὺ εἰς θρῶσιν τῷ δράκοντι παρεδόθην· ὅς τοὺς πόδας μου καὶ τὰ γόνατα τῇ κέρκῃ αὐτοῦ συνέδησε, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐνδον τοῦ στόματός μου βαλὼν, τὸ πνεῦμά μου ἐκπιπίζων ἀνασπᾷ· καὶ ταῦτα εἰπὼν εὐθέως ἀπέθανε, μὴ συγχωρηθεὶς ὑπομεῖναι ἵνα διὰ μετανοίας ἐκ τοῦ δράκοντος ἐκείνου ἐλευθερωθῆναι δυνηθῇ. Φανερώς οὖν καὶ ἐν τούτῳ δεικνύται, ὅτι εἰς ἡμετέραν καὶ μόνον τῶν ἀκούοντων ὠφέλειαν τοῦτο ἐθεάσατο, ὅς τὸν πολέμιον ᾧ παρεδόθη δηλοποιήσας, τοῦτον διαφυγεῖν οὐκ ἡδυνήθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΖΗ, ΚΑΠΟΤΕ, ἓνας νέος ὀνομαζόμενος Θεόδωρος. Οὗτος ἦτο πάρα πολὺ ἀκατάστατος καὶ ἠκολούθησε τὸν ἀδελφόν του, Μοναχὸν ὄντα, εἰς τὸ Μοναστήριον ἀπὸ ἀνάγκην καὶ ὄχι ἀπὸ προσωπικὴν του κλίσιν καὶ θέλησιν. Ἐὰν κανεῖς τοῦ ἔλεγε κανένα καλὸν λόγον διὰ τὴν σωτηρίαν του, αὐτὸς, ἐπειδὴ ἦτο πάρα πολὺ ἀπείθαρχος, ὄχι μόνον δὲν ἦτο διατεθειμένος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν συμβουλήν, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὴν ἀκούσῃ· πολὺ περισσότερον δὲν ἐδέχετο ποτὲ νὰ γίνῃ Μοναχός.

Συνέβη λοιπὸν ὁ νέος αὐτὸς νὰ προσβληθῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν μηρὸν ἀπὸ θανατηφόρου ἀσθένειαν* καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Κοντὰ του συνεκεντρώθησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου· καθὼς δὲ τὸν ἔβλεπαν νὰ τελειώῃ σιγὰ - σιγὰ (τὸ σῶμα του πλέον εἶχε παγώσει καὶ εἶχεν ἐναπομείνει εἰς τὸ στήθος του μονάχα ὀλίγη θερμότης ζωῆς) ἤρχισαν νὰ προσεύχωνται μετ' ἐπιμονῆς χάριν αὐτοῦ καὶ νὰ παρα-

* Ἴσως νὰ ἦτο ἡ λεγομένη βουδωνικὴ πανώλης.

καλοῦν τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν νὰ τὸν εὐσπλαγχνισθῇ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος του.

Ἔξαφνα, ἐνῶ οἱ ἀδελφοὶ προσηύχοντο, ὁ Θεόδωρος ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μὲ μεγάλην φωνὴν καὶ νὰ διακόπτῃ τὰς προσευχὰς τῶν Μοναχῶν καὶ νὰ λέγῃ· φύγετε ἀπὸ κοντὰ μου, ἀπομακρυνθῆτε, διότι ἐγὼ παρεδόθην πλέον εἰς τὸν δράκοντα νὰ μὲ κατασπαράξῃ. Αὐτὸς ὁ δράκων δὲν ἤμπορεῖ νὰ μὲ φάγῃ τελείως, ἕξ αἰτίας τῆς παρουσίας σας. Ἦδη ὁλόκληρος ἡ κεφαλὴ μου εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ στόμα του. Δώσατε λοιπὸν τόπον εἰς τὴν ὀργὴν αὐτὴν διὰ νὰ μὴ μὲ βασανίσῃ περισσότερον καὶ αὐτὸ ποῦ ἔχει νὰ κάνῃ, νὰ τὸ κάνῃ μίαν ὥραν ἐνωρίτερα. Ἀφοῦ εἶναι ἀποφασισμένον νὰ μὲ φάγῃ αὐτὸς ὁ δράκων, πρὸς τί νὰ ὑπομένω καὶ τὸ μαρτύριον τῆς ἀργοπορίας;

Μόλις ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτὰ κατετρόμαξαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ τοῦ εἶπαν:

— Σφράγισε, ἀδελφέ, τὸν ἑαυτὸν σου μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ὁ Θεόδωρος μὲ σπαρακτικὴν κραυγὴν ἀπήντησε:

— Θέλω νὰ σφραγισθῶ μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀλλὰ δὲν ἤμπορῶ, διότι ὁ σιέλως τοῦ δράκοντος αὐτοῦ μοῦ βαραίνει τὸ χέρι.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ μὲν Θεόδωρος περιέπεσεν εἰς λήθαργον, οἱ δὲ Μοναχοὶ ἐγονάτισαν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤρχισαν μὲ θερμὰ δάκρυα νὰ προσεύχωνται ἐντονώτερον διὰ τὴν λύτρωσιν τοῦ Θεοδώρου ἀπὸ τὸν φοβερὸν δράκοντα.

Ἀφοῦ ἐπέρασεν ἓνα διάστημα ἐπιμόνου προσευχῆς καὶ δεήσεως τῶν ἀδελφῶν, ἔξαφνα ὁ ἄρρωστος Θεόδωρος ἐτινάχθη ἐπάνω καὶ ἀνέκραξε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του:

— Ἀδελφοί μου, εὐχαριστήσατε τὸν Θεόν, διότι ὁ δράκων ποῦ μὲ εἶχεν ἀρπάσει διὰ νὰ μὲ κατασπαράξῃ, ἔφυγε μὲ τὰς προσευχὰς Σας καὶ καθόλου δὲν ἤμπόρεσε νὰ σταθῇ ἐδῶ. Τώρα λοιπόν, σᾶς παρακαλῶ, μὲ θερμότητα προσευχηθῆτε νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀμαρτίας μου. Κατόπιν αὐτοῦ τοῦ φοβεροῦ ποῦ μοῦ συνέβη, εἶμαι ἔτοιμος νὰ μετανοήσω καὶ νὰ ἐγκαταλείψω τελείως τὴν κοσμικὴν ζωὴν.

Πράγματι ἀφοῦ συνῆλθε καὶ ἀνέκτησε τὰς δυνάμεις του, ἐπέστρεψε μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἥλλαξε τελείως γνώμην, διότι ἐνουθετήθη ἀποτελεσματικὰ μὲ τὴν σωφρονιστικὴν μάστιγα ποῦ τοῦ ἔστειλεν ὁ Θεός. Εὐαρεστήσας δὲ ἐπ' ἀρκετὸν τὸν Θεὸν ἐξῆλθεν ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ σῶμα.

2. Καὶ ὁ μὲν Θεόδωρος εἶδε τὴν μετὰ θάνατον τιμωρίαν, πρὸς ὠφέλειάν του· ἄλλοι ὅμως, ὅπως ἀνέφερα προηγουμένως, βλέπουν τὰς μετὰ θάνατον τιμωρίας ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ἐνῶ ἀκόμη ἀναπνέουν, καὶ τὰς διηγοῦνται χάριν τῆς ιδιᾶς μας πνευματικῆς οἰκοδομῆς, δι' αὐτὸ καὶ ἐκτνέουν ἀμέσως μετὰ τὴν διήγησιν τῶν φοβερῶν ποῦ εἶδον. Πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ θὰ διηγηθῶ μίαν ἱστορίαν.

Κάποτε ἔζη ἓνας ἄνθρωπος, πὺν ἐλέγετο Χρυσάωριος, ἀπὸ τοὺς πολὺ σπουδαίους αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ὅσον ὅμως ἐπολλαπλασιάζοντο τὰ πλοῦτη του, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπλούτιζε καὶ εἰς τὰ πάθη· ἐφούσκωνεν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, ὑπετάσσετο χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὰ πάθη τῆς σαρκός, ἠγωνίζετο νὰ ἐπισωρεύσῃ πολλὰ πλοῦτη, καὶ κατεφλογίζετο ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας.

Ὅταν ὅμως ἠυδόκησεν ὁ Κύριος νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰ τόσα κακὰ αὐτοῦ, ἐπέτρεψε νὰ περιπέσῃ ὁ Χρυσάωριος εἰς θανατηφόρον ἀσθένειαν.

Ὅταν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν τελευταίαν στιγμήν τῆς ζωῆς του, καὶ ἐνῶ εἶχε τὰ μάτια του ὀρθάνοικτα, εἶδε νὰ παραστέκουν ἔμπροσθέν του πνεύματα φοβερὰ καὶ σκοτεινόμορφα καὶ νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὰς πύλας τοῦ Ἄδου. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ τρέμῃ καὶ νὰ κιτρινίσῃ καὶ νὰ περιλούεται μὲ ἰδρωτὰ· ἐκραύγαζε δὲ μὲ ἀπόγνωσιν καί, κατατρομαγμένος, ἐξῆται προθεσμίαν (διὰ νὰ μετανοήσῃ).

Ἐφώναζε δὲ μὲ κραυγὰς ἐντόνους καὶ ταραγμένας, τὸν υἱὸν τοῦ Μάξιμον, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἐγνώρισα ἀργότερα ὡς Μοναχὸν ὅταν καὶ ἐγὼ ἦμουν Μοναχὸς καὶ τοῦ ἔλεγε: «Μάξιμέ μου, τρέξε, ποτὲ δὲν σοῦ ἔκανα κακόν, σῶσε με μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεώς σου».

Τότε ὁ Μάξιμος ταραγμένος καὶ κλαίων ἀμέσως ἦλθε κοντὰ του· μαζὶ δὲ μὲ αὐτὸν καὶ ὅλοι ὅσοι παρέμενον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Χρυσάωριου. Ὡστόσον κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἰδῇ τὰ πονηρὰ πνεύματα ποὺ ἐξεβίαζον τὸν Χρυσάωριον· τὴν παρουσίαν των ὅμως συνεπέραινον ἀπὸ ὅσα ἔλεγεν ὁ πάσχων, ἀπὸ τὴν ὠχρότητά του, ἀπὸ τὸν τρόμον, ποὺ εἶχε, διότι ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν μορφήν τῶν ἐνοχλούντων πονηρῶν πνευμάτων καὶ τὸν φόβον των ἐστριφογύριζεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ κρεββάτι του. Καὶ ἄλλοτε στρέφων πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἔβλεπεν ἔμπροσθέν του ἐκείνους τοὺς ὁποίους δὲν ἤμποροῦσεν οὔτε νὰ ἀντικρύσῃ. Ἄλλοτε ἐστρέφετο πρὸς τὸν τοῖχον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τοὺς ἔβλεπε νὰ ἴστανται ἔμπροσθέν του.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπηλπίσθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ αὐτοὺς, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ· τοῦλάχιστον δώσατέ μου διορίαν ὡς τὸ πρωτὶ· μίαν διορίαν ὡς τὸ πρωτὶ. Μὲ αὐτὰς δὲ τὰς κραυγὰς ἐξῆλθεν ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ σῶμα.

Ἀπὸ αὐτὰ γίνεται φανερόν ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδεν ὁ Χρυσάωριος ὄχι διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, διὰ νὰ τὰ μάθωμεν, νὰ φοβηθῶμεν καὶ νὰ διορθωθῶμεν. Διότι εἰς τί ὠφέλησε τὸν Χρυσάωριον ἡ πρὸ τοῦ θανάτου θέα τῶν πονηρῶν πνευμάτων, καὶ ἡ προθεσμία ποὺ ἐζήτησε καὶ δὲν ἔλαβεν;

3. Παρόμοιον περιστατικὸν διηγῆθη εἰς ἐμὲ καὶ ὁ πρεσβύτερος τῆς ἀδελφότητός μας, ὁ Ἀθανάσιος. Εἰς τὸ Ἰκόνιον, ἀπ' ὅπου καὶ αὐτὸς κατάγεται, ὑπῆρχεν ἓνα Μοναστήριον, τῶν Γαλατῶν ὅπως ὠνομάζετο. Εἰς αὐτὸ ἐμόναζε κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ἀπὸ ὅλους ὅτι εὗρίσκετο εἰς ὑψηλὰ μέτρα ἀρετῆς καὶ σεμνότητος. Ὅπως ὅμως ἐδειξε

τὸ τέλος του, ἡ ζωὴ του εὐρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν φαινομενικὴν ἀρετὴν ποὺ παρουσίαζεν. Ἐνῷ δηλαδὴ εἰς τὸ φανερόν ἐδείκνυνεν ὅτι νηστεύει μαζί μὲ τοὺς ἀδελφούς, κρυφὰ ἀπὸ αὐτοὺς ἔτρωγεν. Ὁ Μοναχὸς αὐτὸς κάποτε ἀρρώστησε καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ τελευταῖα του.

Μίαν ἡμέραν διαισθανόμενος, ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος του, ἐφώνησε κοντά του ὅλους τοὺς ἀδελφούς τοῦ Μοναστηρίου. Οἱ ἀδελφοὶ συνεκεντρώθησαν μὲ μεγάλην προθυμίαν, περιμένοντες νὰ ἀκούσουν ἀπὸ ἑνα τέτοιον ἐνάρετον ἀσκητὴν, ὅπως τὸν ἐνόμιζον, κάτι τὸ μέγαλον καὶ ἀξιοθαύμαστον, τώρα ποὺ ἀπέθνησκε. Τότε ἐκεῖνος δὲ πενθῶν καὶ τρέμων ἀπὸ τὸν φόβον του εἶπεν:

—Ἐπιστεύετε ὅτι ἐγὼ ἐνήστευον μαζί σας, ἐνῷ κρυφὰ ἀπὸ σᾶς ἔτρωγα. Καὶ νὰ τώρα· παρεδόθην εἰς τὸν φοβερόν δράκοντα, διὰ νὰ μὲ φάγῃ. Αὐτὸς δὲ ὁ φοβερὸς δράκων ἔδεσε μὲ τὴν οὐρὰν του τὰ πόδια μου καὶ τὰ γόνατά μου, τὴν δὲ κεφαλὴν μου τὴν ἔχει θάλει μέσα εἰς τὸ στόμα του, ἐνῷ μὲ πιπιλίζει καὶ ξεριζώνει ἀπὸ μέσα τὴν ψυχὴν μου.

Ἀφοῦ δὲ εἶπεν αὐτὰ ἀμέσως ἀπέθανε, χωρὶς νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ζήσῃ ὀλίγον, ὥστε νὰ ἡμπορέσῃ, διὰ τῆς μετανοίας, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν δράκοντα. Καὶ ἀπὸ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ γίνεται ὀλοφάνερρον, ὅτι εἶδε τὸ φρικτὸν αὐτὸ ὄραμα πρὸς ψυχικὴν μόνον ὠφέλειαν αὐτῶν ποὺ ἤκουσαν, ἐφ' ὅσον ὁ ἴδιος, ἂν καὶ ἐφανέρωσε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸν ὅποιον παρεδόθη, ἐν τούτοις δὲν ἡμπόρεσε νὰ τὸν ἀποφύγῃ.

Γ'. Ἐν τῇ διηγῇσει τῶν περιόδων τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ.

ΘΩΜΑΣ ὁ Μέγας Ἀπόστολος, ὑπὸ τοῦ Κυρίου πραθεὶς Ἀμβάνῃ τῷ ἐμπόρῳ, οἷα δοῦλος τὴν τεκτονικὴν ἄκρος, καὶ σὺν αὐτῷ τὴν Ἰνδίαν καταλαβὼν, εἰσαχθεὶς τε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ περὶ τῆς ἐπιστήμης ἐρωτηθεὶς, ἄκρος εἶναι τὴν τεκτονικὴν διεβεβαιώσατο, περὶ αὐτῆς πλεῖστα διεξελθὼν. Καὶ τῷ ὄντι πολὺς εἶναι αὐτῇ ὅσον ἐκ τῶν λόγων ὑποληφθεὶς τοῖς ἀκούουσι, διὸ καὶ χρήματα ὅτι πλεῖστα ὑπὸ τοῦ βασιλέως πιστεύεται εἰς τὸ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ ἓν τινι τόπῳ παλάτια. Ὁ δὲ λαβὼν τὰ χρήματα ὅτι πλεῖστα, εἰς τοὺς δεομένους πάντα ἐκέκινσε· μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ ἐπισκέψασθαι τὰ οἰκοδομούμενα, ὡς ἔμαθε παρὰ τῶν ἀποσταλέντων ὅτι οὐδὲ τὴν ἀρχὴν οἰκοδομίας ὅλως ὁ Θωμᾶς ἤφατο, ἀλλὰ τὰ ἐμπιστευθέντα χρήματα πάντα εἰς πένητας κατεκένωσε, πρὸς ὀργὴν εὐθὺς ἐκκαυθεὶς, ἐκέλευσε παραχρῆμα τὸν Ἀπόστολον ἐξαγκωνισθέντα ἀχθῆναι· τούτου δὲ θάπτον ἡ λόγος παραστάντος, λέγει ὁ βασιλεὺς τῷ Θωμᾷ· ἔκτισάς μοι τὸ παλάτιον; ὁ δέ, ναί, ἔφη, καὶ πάνυ τερπνόν. Καὶ ὁ βασιλεὺς· ἀπελθὼν, θεάσωμαι αὐτό· καὶ ὁ Ἀπόστολος· ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὐχ οἶόν τε ἐστὶ τοῦτό σε ἰδεῖν· μετὰ δὲ τὴν ἐνθένδε μετástασιν, κατόψει καὶ ἀπολήψει αὐτό, πάνυ εὐκταίως καὶ ἀσπασίως.

Ταῦτα φαινακισμὸν καὶ οὐκ ἀλήθειαν ἡγησάμενος Γουνδαφόρο, ὁ βασιλεὺς, (τοῦτο γὰρ ὠνομάζετο), τό τε ἄσκειον καὶ ἀπέριτον καταμαθὼν τοῦ Θωμᾶ, κάντεῦθεν ἀπογνοὺς τὴν τῶν χρημάτων ἀνάδοσιν, τῷ βάρει τῆς ὀργῆς ἰσόρροπον αὐτῷ καὶ

τὸν θάνατον διεσκέφατο, τῆς δορᾶς ἀποδαρέντα, παραπεμφθῆναι πυρί. Ἄλλ' ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων πρὸς τὸ αὐτοῦ θέλημα φθάνει τῇ θανατηφόρῳ τοῦ Γὰδ πληγῇ, ὃς ἦν ἀδελφὸς Γουνδαφόρου τοῦ βασιλέως· ὄληθεις γὰρ οὗτος ὁ Γὰδ πλέον ἢ ὁ ἀδελφὸς καὶ βασιλεὺς τῇ ἀθυμίᾳ τῆς ἀποτυχίας τῶν παλατιῶν, αὐτὸς τε σφαδάζων κατὰ τοῦ δῆθεν ἐμπαίξαντος, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐπισπεύδων πρὸς τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ διαπεφώνηκε· καὶ ὁ τούτου θάνατος, λύσις τοῦ Ἀποστολικοῦ θανάτου γεγένηται· ἐκλαθόμενοι γὰρ τούτου τῷ ἐκείνου μεγέθει, περὶ τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ λειψάνου ἡσχόληντο· ἀλλὰ γὰρ οἷον κάνταυθα θαυματουργεῖ Θεός, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὥς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν!

Ἀναλαβόντες γὰρ τότε τὴν ψυχὴν τοῦ Γὰδ Ἄγγελοι, τὰς ἐκεῖθεν αἰωνίους τῶν σφριζομένων μονὰς ὑπεδείκνυν· ἡ δέ, μιᾶς τῶν ἄλλων ἀλοῦσα τῷ κάλλει καὶ μεγέθει καὶ τῇ ὑπερφερεῖ δόξῃ, ἐδεῖτο τοῖς περιάγουσιν εἰς ἓν τι τῶν βραχυτέρων ἐγκατοικῆσαι ταύτης κελλίων· οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον φάμενοι Γουνδαφόρῳ διαφέρειν τῷ σφῶν ἀδελφῷ ὃ ὁ Θωμᾶς ὁ ξένος αὐτῷ ὠκοδόμησεν. Ὁ δέ, ταῦτα ἀκούσας, θερμότερον ἰκέτευεν, ἐφείναι αὐτῷ ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐξωνήσασθαι· τῷ οὐκ τὰ ἐξῆς; εὐδόκησεν οὖν τῷ νεύματι τὸ πᾶν περιάγεται, ὑποστρέφαι πάλιν εἰς τὸ σῶμα τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, ἵνα πρὸς τῇ τοῦ Ἀποστόλου λυτρώσει καὶ πολλαῖς ψυχαῖς σωτηρίαν διὰ τῆς ἀναστάσεως τούτου χαρίσῃται· τῶν ἐνταφίων οὖν περιβαλλομένων τῷ τοῦ Γὰδ σώματι, τὸ ἄπνουν σῶμα, ἔμπνουν ἄθρῳς διεγινώσκετο τοῖς ἐνταφιάζουσιν· οἱ καὶ καταπλαγέντες ἔδραμον καὶ τῷ βασιλεῖ Γουνδαφόρῳ ἀπήγγειλαν τὸ γενόμενον· θαμβηθεὶς δὲ αὐτός, δρομαῖος παρέστη τῷ ἀδελφῷ· ὁ δέ, ὃ τοῦ θαύματος· τὰ μεμυκῶτα ἤδη τῷ θανάτῳ χεῖλη, ὥς περ ἐξ ὕπνου διάρας, κατεδέετο αὐτοῦ λέγων· διαπώλησαί μοι ἀξίῳ, ἀδελφέ, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἔχεις παλάτιον, ἐκεῖνο ὅπερ ὁ Χριστιανὸς Θωμᾶς ὠκοδόμησέ σοι.

Ἐπιστήσας τοίνυν τὸν νοῦν ὁ βασιλεὺς τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ συνεῖς ὡς Θεοῦ τε εἴη Ἀπόστολος ὁ Θωμᾶς, καὶ αὐτὸς Θεὸς ἀληθὴς καὶ φιλόανθρωπος ὁ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμενος, αὐτὸς τε τῇ τῆς πίστεως αἵγλῃ κατεφωτίσθη, καὶ τῷ ἀδελφῷ ἀπεκρίνατο· οὐ δυνατός εἰμι, ἀδελφέ, ἐκεῖνό σοι προσαποδοῦναι τὸ κτῆμα, οὐπερ τὴν κτῆσιν οὐ ράδιόν ἐστιν αὐθις εὔρεῖν· ἔρχομαι δὲ μᾶλλον, αὐτὸς ἀπολήψεσθαι, ἐκείνου δέ σοι τὸν τεχνίτην παρέξω, θεία ἔτι περιόντα προνοία, ἀκείνός σοι παραπλήσιον ἐργάσεται. Καὶ εὐθέως παρέστησεν αὐτῷ τὸν Θωμᾶν, τῆς φρουρᾶς καὶ τῶν δεσμῶν ἐξελὼν· ἀμφοτέρῳ τε πρὸ πάντων δεόμενοι, προσέπεσον τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἀφεθῆναι αὐτοῖς τὸ ἐξ ἀγνοίας ἀνόμημα, καταγγεῖλαι τε τὸν αὐτοῖς Θεὸν ἀγνοούμενον καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ὥς ἂν τοῦ λοιποῦ κατὰ τὸ ἐκείνου ζήσαντες θέλημα, τῶν ἀοράτων καὶ αἰωνίων ἐπιτύχωσιν ἀγαθῶν· ὧν δὴ τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς τύπους ὁ Γὰδ προῖδειν κατηξίωται.

Τούτων ἀκούσας ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὸ θάθος τῆς προνοίας καταπλαγείς, καὶ τῷ Θεῷ τὰ εἰκότα εὐχαριστήσας, εἶτα ἐπευξάμενος αὐτοὺς καὶ κατηχήσας, ἐδάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ Ἰνδοὺς ἐκ τούτου πιστεύσαντας, ἐδάπτισεν ἀναρίθμητα πλήθη.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀπόστολος Θωμᾶς ἐπωλήθη ἀπὸ τὸν Κύριον εἰς τὸν ἔμπορον Ἀμβάνην ὡς δοῦλος πάρα πολὺ ἱκανὸς εἰς τὴν τέχνην τοῦ οἰκοδόμου. Μαζὶ δὲ μὲ τὸν ἔμπορον Ἀμβάνην ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἰνδιῶν. Ἐκεῖ τὸν ὠδήγησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῆς χώρας. Ὁ Βασιλεὺς τὸν ἠρώτησε, μὲ ἐνδιαφέρον, διὰ τὴν τέχνην του καὶ ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς τὸν διεβεβαίωσεν, ὅτι εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκοδόμων καὶ τοῦ ἐξεῖδεν ἀρκετὰ διὰ τὴν τέχνην του αὐτήν.

Πράγματι ἐκ τῶν ὅσων εἶπε περὶ τέχνης, ἐθεωρήθη ἀπὸ τοὺς ἀκούοντας ὡς ἀξιόλογος ἀρχιτέκτων, δι' αὐτὸ καὶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ ἐμπιστεύεται ἄφθονα χρήματα, διὰ νὰ τοῦ κτίσῃ λαμπρὰ παλάτια εἰς κάποιον τόπον τῆς ἐξουσίας του.

Ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς, μόλις ἔλαβε τὰ χρήματα τοῦ Βασιλέως, ἔτσι ὅπως ἦσαν ἄφθονα, τὰ ἐμοίρασεν ὅλα εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ εἰς ὅσους εἶχον ἀνάγκην.

Μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Βασιλεὺς ἔστειλεν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ μέρος ὅπου ὤρισε νὰ κτισθῶν τὰ παλάτια, διὰ νὰ ἰδοῦν τὴν οἰκοδομήν. Κατάπληκτος ὅμως ἔμαθεν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους του, ὅταν ἐπέστρεψαν, ὅτι ὁ Θωμᾶς οὔτε τὰ θεμέλια δὲν εἶχε βάλει εἰς τὴν οἰκοδομήν, καὶ ὅτι ὅλα τὰ χρήματα, πού τοῦ ἐνεπιστεύθη ὁ Βασιλεὺς, τὰ διεμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἄναψε τότε ἀπὸ τὸν θυμὸν του ὁ Βασιλεὺς καὶ διέταξε νὰ δέσουν ἀμέσως ὀπισθάγκωνα τὸν Ἀπόστολον καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν ἐνώπιόν του.

Μόλις ἡ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἐξετελέσθη γρηγορώτερα καὶ ἀπὸ τὸν λόγον καὶ ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς, τοῦ λέγει μὲ ἀσυγκράτητον θυμόν:

— Μοῦ ἔκτισες τὸ παλάτι;

— Naί, ἀπήντησε μὲ ἡρεμίαν ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς, καὶ μάλιστα πάρα πολὺ ὠραῖον.

— Ἐμπρὸς λοιπόν, εἶπεν αὐστηρὰ ὁ Βασιλεὺς· πᾶμε, νὰ τὸ ἴδω.

— Δὲν εἶναι δυνατόν, Βασιλεῦ, εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ζωὴν νὰ ἴδῃς τὸ ἀνάκτορον, πού σοῦ ἐτοιμάζω μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σου ὅμως ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον θὰ τὸ ἴδῃς καὶ θὰ τὸ ἀπολαύσῃς μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ἀπήντησεν ὁ Ἀπόστολος.

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ ὁ Βασιλεὺς Γουνδαφόρος (αὐτὸ ἦτο τὸ ὄνομά του) τὰ ἐθεώρησεν ὡς ἐμπαιγμὸν καὶ δὲν ἐπίστευσεν, ὅτι εἶναι ἀληθινὰ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς ἦτο πτωχὸς καὶ δὲν εἶχε τίποτε, διὰ νὰ τοῦ κατασχέσῃ· ἀφοῦ λοιπὸν ἔχασε τὰς ἐλπίδας του, ὅτι θὰ ἤμπορέσῃ νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὰ χρήματα, ἐσκέφθη, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς, ὅτι μόνον ὁ θάνατος τοῦ Ἀποστόλου

Θωμᾶ θὰ ἱκανοποιοῦσε τὸν θυμὸν του. Δι' αὐτὸ διέταξε νὰ τὸν γδάρουν ζωντανὸν καὶ ὕστερα νὰ τὸν ρίψουν εἰς τὸ πῦρ διὰ νὰ καῇ.

Ἄλλ' Ἐκεῖνος ὅστις πραγματοποιεῖ τὰ πάντα, διὰ τῆς παντοδυναμίας Του, καὶ τὰ ἐναρμονίζει πρὸς τὸ θεῖον Αὐτοῦ θέλημα, προφθάνει ἐπικαίρως καὶ μεταβάλλει τὸν ρυθμὸν τῶν γεγονότων δι' ἑνὸς θανατηφόρου ἀτυχήματος τοῦ Γὰδ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Γουνδαφόρου. Καὶ ἰδοὺ πῶς συνέβη. Ὁ Γὰδ αὐτὸς ἐλυπήθη περισσότερον ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του τὸν Βασιλέα ἐκ τῆς ἀποτυχίας τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν παλατίων καὶ ὠργισμένος περισσότερον αὐτὸς ἐναντίον τοῦ Ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος δῆθεν τοὺς ἐνέπαιξεν, ἐξεβίαζε τὸν Βασιλέα νὰ τιμωρήσῃ τὸν Θωμᾶν ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἀπέθανεν.

Ὁ θάνατος ὅμως τοῦ Γὰδ ἔγινεν αἰτία νὰ ματαιωθῇ ὁ θάνατος τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ. Ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Γὰδ συμφορᾶς ἐλησμόνησαν τὸν κατάδικον, καὶ ἡσχολοῦντο μὲ τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ Γὰδ.

Ἄλλ' ὁποῖον καταπληκτικὸν θαῦμα θαυματουργεῖ καὶ ἐδῶ ὁ Θεός, ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἕως ὅτου νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς ἁμαρτίας του καὶ νὰ ζήσῃ τὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς.

Μόλις ἀπέθανεν ὁ Γὰδ, παρέλαβον τὴν ψυχὴν του Ἄγγελοι καὶ ἐδείκνυν εἰς αὐτὴν τὰς αἰωνίους καὶ ἀφθάρτους διαμονάς, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, δι' ὅσους σώζονται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ ψυχὴ τότε τοῦ Γὰδ ἐκυριεύθη ἀπὸ τὴν ὠραιότητα, τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν λαμπρότητα μιᾶς τοιαύτης οὐρανίου ἐπαύλεως, ποὺ ἐξεχώριζεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας, καὶ ἤρχισεν ἐπιμόνως νὰ παρακαλῇ τοὺς ὁδηγοὺς Ἀγγέλους νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ κατοικήσῃ εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ μικρότερα δωμάτιά της.

Οἱ συνοδοὶ ὅμως Ἄγγελοι δὲν συγκατένευον εἰς αὐτὴν τὴν παράκλησιν, ἰσχυρίζομενοι, ὅτι ἡ ἑπαυλις αὐτὴ ἀνήκει εἰς τὸν ἀδελφόν του Γουνδαφόρον, καὶ ὅτι τὴν ἔκτισε πρὸς χάριν του κάποιος ξενομερίτης Θωμᾶς ὀνομαζόμενος.

Μόλις ἐπληροφορήθη αὐτὸ ὁ Γὰδ, ἤρχισε μετὰ μεγαλυτέρας θερμότητος νὰ ἰκετεύῃ τοὺς συνοδοὺς Ἀγγέλους νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ ξαναγυρίσῃ εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὴν λαμπρὰν αὐτὴν ἑπαυλιν ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του.

Τί ἔγινε λοιπὸν μετὰ ταῦτα;

Ἐκεῖνος, μὲ τὸ νεῦμα μόνον τοῦ ὁποῖου κινοῦνται τὰ πάντα, εὐδόκησε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ πάλιν ἡ ψυχὴ τοῦ Γὰδ εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα, διὰ νὰ λυτρωθῇ καὶ ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ ψυχαὶ νὰ σωθοῦν μὲ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ νεκροῦ Γὰδ.

Ἐνῷ λοιπὸν ἐσαβάνωναν τὸν νεκρὸν Γὰδ ἔξαφνα βλέπουν, αὐτοὶ ποὺ εἶχον τὴν φροντίδα τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ὅτι τὸ ἄψυχον σῶμα ἤρχισε

σιγὰ - σιγὰ νὰ ζωογονῆται. Ἀμέσως, κατάπληκτοι, ἔτρεξαν καὶ ἀνέφεραν εἰς τὸν βασιλέα Γουνδαφόρον αὐτὸ τὸ πρωτάκουστον γεγονός.

Κατάπληκτος ὁ Βασιλεὺς ἔτρεξε δρομαίως πλησίον τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ του. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος· ὁ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης νεκρὸς Γάδ, ὡς νὰ ἐξυπνοῦσεν ἀπὸ ὕπνου, ἀνοίγει τὰ ἐσφραγισμένα, ἀπὸ τὸν θάνατον, χεῖλη του καὶ ἤρχισεν ἐπιμόνως νὰ παρακαλῇ τὸν ἀδελφόν του, λέγων:

—“Ἄν μὲ ἀγαπᾷς, ἀδελφέ μου, ἔχω τὴν ἀξίωσιν ἀπὸ ἐσέ, νὰ μοῦ πωλήσῃς τὸ ὠραῖον παλάτιον, ποῦ σοῦ ἔκτισεν εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ Χριστιανὸς Θωμᾶς.

Ἀκούσας μετὰ προσοχῆς τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Βασιλεὺς ἀντελήφθη καλῶς τὴν σημασίαν των καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς ἦτο πράγματι Ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον ἐκήρυσεν ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς, ἦτο πράγματι ἀληθινὸς καὶ φιλάνθρωπος· ἀμέσως ἡ ψυχὴ του ἐφωτίσθη ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῆς πίστεως καὶ ἀπῆντησεν εἰς τὸν ἀδελφόν του:

—Ἀδελφέ μου, δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ πωλήσω ἐκεῖνο τὸ κτῆμα, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόκτησις δὲν ἐπιτυγχάνεται τόσον εὐκόλως. Ἀπ’ ἐναντίας· θεωρῶ εὐκολώτερον νὰ ἔλθω νὰ τὸ παραλάβω, νὰ συστήσω δὲ εἰς ἐσὲ τὸν τεχνίτην του, ὁ ὁποῖος κατὰ Θεῖαν Πρόνοιαν ζῇ ἀκόμη, καὶ ἐκεῖνος θὰ ἀνοικοδομήσῃ πρὸς χάριν σου παρόμοιον ἀνάκτορον.

Ἀμέσως δὲ διέταξε νὰ παρουσιάσουν ἐνώπιόν του τὸν Θωμᾶν, τὸν ὁποῖον ἐν τῷ μεταξὺ ἀπληευθέρωσεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ τὰ δεσμά. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἀποστόλου καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔπεσαν εἰς τὰ πόδια του καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ συγχωρήσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἀνόμημα, ποῦ διέπραξαν εἰς βάρος του, ἐν ἀγνοίᾳ των ὅμως, καὶ νὰ κηρύξῃ εἰς τὴν χώραν των τὸν ὑπ’ αὐτῶν ἀγνωστὸν Θεὸν καὶ τὰ προστάγματά Του, διὰ νὰ ζήσουν τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς των συμφώνως πρὸς τὸ θέλημά Του, καὶ οὕτω νὰ ἐπιτύχουν τὰ αἰώνια καὶ ἀόρατα ἀγαθὰ, τῶν ὁποίων θεδαίως τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς τύπους ἠξιώθη νὰ προΐδῃ ὁ Γάδ.

Μὲ κατάπληξιν ἤκουσεν ὅλα αὐτὰ ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς καὶ ἐθαύμασε τὸ δάθος τῆς Θεῆας Προνοίας· ἀμέσως δὲ ἠύχαρίστησε πρεπόντως τὸν Θεόν, καὶ τοὺς κατήχησεν ἐν συνεχείᾳ τοὺς ἐβάπτισεν ὅλους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐβάπτισε δὲ καὶ ἄλλα ἀναρίθμητα πλήθη Ἰνδῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεὸν ἐκ τοῦ θαύματος τὸ ὁποῖον ἔγινε.

Δ΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΓΕΡΩΝ ΤΙΣ ἀπῆλθέ ποτε εἰς τινα πόλιν πωλῆσαι τὰ σκεύη αὐτοῦ· καὶ κατ’ εὐκαιρίαν, ἐκαθέσθη εἰς πυλῶνα τιγὸς πλουσίου μέλλοντος τελευτᾶν· καθήμενος οὖν προσέσχε· καὶ ὁρᾷ τινὰς ἄνδρας μελανούς, καὶ φόβου μεστούς, ἐπιβεβηκότας ἵππων καὶ αὐτῶν μελανῶν, καὶ ἔχοντας δάκλα πύρινα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, οἱ φθάσαντες

εἰς τὸν πυλῶνα, ἔστησαν τοὺς ἵππους ἔξω· αὐτοὶ δὲ εἰσῆλθον· καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ὁ ἄρρωστος, ἐκραύγασε μεγάλη τῇ φωνῇ· **Κύριε, ἐλέησόν με καὶ βοήθησόν μοι·** λέγουσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι· ἄρτί ὅτε ὁ ἥλιος ἔδω ἐμνήσθης τοῦ Θεοῦ; διατί αὐγαζούσης τῆς ἡμέρας οὐκ ἐζήτησας αὐτόν; νῦν οὐκ ἔστι σοι σωτηρίας ἐλπίς, οὐδὲ παράκλησις· καὶ οὕτω διαίως ἀνασπάσαντες αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπῆλθον.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἓνας Γέρων Ἀσκητὴς ἔφυγεν ἀπὸ τὴν ἔρημον καὶ μετέβη εἰς μίαν πόλιν, διὰ νὰ πωλήσῃ τὰ ἐργόχειρά του. Κατὰ σύμπτωσιν δὲ ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν ἐνὸς πλουσίου, ὁ ὁποῖος ἐψυχορραγοῦσε. Καθὼς λοιπὸν ἐκάθητο, ἐκοίταξε μὲ προσοχὴν καὶ βλέπει μερικοὺς μαῦρους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐπροκαλοῦσαν φόβον μὲ τὴν θεάν των, διότι ἐπέβαινον ἐπάνω εἰς μαῦρα ἄλογα καὶ ἐκρατοῦσαν εἰς τὰ χέρια των φλογισμένα τύμπανα. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ μαῦροι ἄνθρωποι ἔφθασαν μὲ τὰ μαῦρα ἄλογά των ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ πλουσίου. Ἀφῆσαν ἐκεῖ τὰ ἄλογά των καὶ οἱ ἴδιοι εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ ἄρρωστος καὶ ψυχορραγῶν πλούσιος, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ ἀπεγνωσμένα· **Κύριε, ἐλέησέ με καὶ βοήθησέ με.**

Τότε λέγουν εἰς αὐτόν ἐκεῖνοι.

Τώρα, ποὺ ἐβασίλευσεν ὁ ἥλιος, ἐθυμῆθηκες τὸν Θεόν; Διὰ τί, ὅταν ἔλαμπεν ἡ ἡμέρα, δὲν τὸν ἀνεζήτησες; Τώρα πλέον δὲν ὑπάρχει διὰ σὲ οὔτε ἐλπίς σωτηρίας, οὔτε παρηγορία. Καὶ ἀμέσως ἀπέσπασαν διαίως τὴν ψυχὴν του καὶ ἀνεχώρησαν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, μέγας φόβος ἐστὶν ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου· παρίστανται γὰρ τῇ ψυχῇ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ πάντα τὰ ἔργα αὐτῆς, ἃ ἔπραξεν ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτί, ἀγαθὰ τε καὶ πονηρά· καὶ Ἄγγελοι σπουδάζοντες ἐπείγονται τοῦ ἐξῶσαι αὐτὴν τοῦ σώματος· ἢ οὖν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ψυχῇ, θεωροῦσα τὰ ἔργα αὐτῆς, δειλιάζῃ ἐξελθεῖν· διαζομένη ὑπὸ των Ἀγγέλων καὶ τρέμουσα διὰ τὰ ἔργα αὐτῆς, λέγει πρὸς αὐτὰ μετὰ φόβου· **ὁ ὅτε τόπον μίαν ὥραν ἔνα ἐξέλεθ' ἀποκρίνεται δὲ τῇ ψυχῇ τὰ ἔργα αὐτῆς ἅμα πάντα καὶ λέγει·** ἡμᾶς σὺ ἔπραξας· σὺν σοὶ οὖν ὑπάγομεν πρὸς τὸν Θεόν· καὶ οὕτω τρέμουσα καὶ ὀδυρομένη χωρίζεται τοῦ σώματος· καὶ ἀπέρχεται παραστῆναι κριτηρίῳ ἀθανάτῳ.

Ἑρμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΤ, μέγας εἶναι ὁ φόβος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου· διότι κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα παρουσιάζονται ἐνώπιον αὐτῆς ὅλα τὰ ἔργα ποὺ διέπραξε κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ πονηρά, ἐνῶ, συγχρόνως, οἱ Ἄγγελοι διαζόνται διὰ νὰ ἐκβάλουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ σῶμα. Ἡ ψυχὴ λοιπὸν τοῦ ἁμαρτωλοῦ βλέπουσα τὰ πονηρὰ ἔργα τῆς δειλιάζει νὰ ἐξέλθῃ.

Ἐκδιαζομένη ὁμως ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους καὶ τρέμουσα διὰ τὰ πονηρὰ ἔργα τῆς λέγει καὶ παρακαλεῖ φοβισμένη: ἀφήσατέ με μίαν ὥραν ἀκόμη καὶ κατόπιν νὰ ἐξέλθω. Τὴν ἀπάντησιν ὁμως εἰς τὴν ψυχὴν δίδουν ὅλα μαζὶ τὰ ἔργα, ὅσα διέπραξε καὶ τῆς λέγουν: Σὺ μᾶς ἔκανες· μαζί σου λοιπὸν πρέπει νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τρέμουσα τότε καὶ ὀδυρομένη χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ φεύγει διὰ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ ἀθανάτου κριτηρίου τῆς θείας Δικαιοσύνης.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ γέρων· ὅτι ἀδελφός τις ἀναχωρῆσαι θέλων, ἐκωλύετο ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρός· ὁ δὲ οὐκ ἐπαύετο τοῦ ἰδίου σκοποῦ λέγων· σῶσαι θέλω τὴν ψυχὴν μου· ὡς οὖν πολλὰ σπουδάσασα, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸν κατασεῖν, παρεχώρησεν αὐτὸν ἀπελθεῖν· ὁ δὲ, ἀναχωρήσας καὶ μονάσας, ἐν ἀμελείᾳ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν κατηγάλωσεν· ἐγένετο οὖν τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀποθανεῖν· μετὰ δὲ χρόνον ἀσθενῆσαι καὶ αὐτὸν βαρεῖαν ἀσθενείαν καὶ θάνατον ἀπειλοῦσαν· ἐν ἧ καὶ ὡς ἐν λιποθυμίᾳ γενόμενος, ἐξεδήμησε τοῦ σώματος καὶ ἠρπάγη εἰς τὴν κρίσιν· καὶ εὔρε τὴν μητέρα αὐτοῦ μετὰ τῶν κρινομένων, ἧτοι τῶν κολαζομένων· ἐκείνη οὖν, ὡς εἶδεν αὐτόν, καταπλαγεῖσα εἶπε· τέκνον, καὶ σὺ εἰς τὸν τόπον τοῦτον κατεκρίθης; καὶ ποῦ οἱ λόγοι οὗς ἔλεγες, ὅτι σῶσαι θέλω τὴν ψυχὴν μου; ὁ δὲ, σφόδρα αἰσχυνθεὶς ἐφ' οἷς ἤκουσε, κατῶδυνος ἴστατο, μὴ ἔχων τί πρὸς αὐτὴν ἀπολογήσασθαι· εἶτα ἀκούει φωνῆς λεγούσης· ἄ ρ α τ ε α ὕ τ ὁ ν ἐ ν τ ε ὕ θ ε ν· καὶ παραχρῆμα ἐπανελθὼν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως, διηγείτο τοῖς παροῦσι πάντα ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε καὶ δόξαν μεγάλην ἀνέπεμπε τῷ Θεῷ τῷ παντὶ τρόπῳ ζητοῦντι τὴν σωτηρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν.

Ὅτε οὖν ἀνέλαθεν ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἀσθενείας, ἐγκλεισάμενος ἐκάθισε φροντίζων τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, μετανοῶν τε καὶ πενθὼν ἐφ' οἷς ἔπραξεν ἐν ἀμελείᾳ τὸ πρότερον· τοσαύτη δὲ ἦν αὐτῷ ἡ κατάνυξις καὶ τὸ δάκρυον, ὡς τε πολλοὺς τῶν ὁρίωντων δυσωπεῖν αὐτὸν ἐνδοῦναι μικρόν, μὴ ποτε καὶ βλάβην τινὰ ὑποστῇ, ἐκ τῆς τοῦ κλαυθμοῦ ἀμετρίας· ὁ δὲ οὐκ ἠθελε παρακληθῆναι, λέγων· εἰ τὸν ὀνειδισμόν τῆς μητρός μου οὐκ ἤνεγκα, πῶς τὴν ἐπὶ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων, καὶ πάσης τῆς κτίσεως ἐνέγκω αἰσχύνην ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως;

Πρόσχωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, καὶ ἀγωνιζώμεθα πολιτεύεσθαι κατὰ τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν τῶν συγγενῶν ἡμῖν κατὰ σάρκα καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων περὶ ἡμῶν ὑπόληψιν, ὧν ἀπέστημεν ὁμολογουμένως διὰ τὴν πρὸς Θεὸν εὐαρέστησιν· εἰ δὲ ἄλλως διώσομεν (ὃ μὴ γένοιτο), πῶς τὴν ἐν τῷ φοβερῷ κριτηρίῳ αἰσχύνην ἐνέγκωμεν, οὐ μόνον τὴν ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἐκείνων τῶν ποτε οἰκείων ἡμῶν καὶ γνωστῶν, οὗς ἐφύγομεν, ἵνα Θεῷ προσχωρήσωμεν; τότε οὖν εἰ καὶ αὐτοῖς συγκατακριθείημεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡμῶν κακοῖς ἅπασι, καὶ τούτους κατηγόρους, καὶ ὀνειδιστάς ἔξομεν, εἰ καὶ τὸν συγκλητικὸν ἀπολέσαντες, ὡς ἔφη τις τῶν Ἀγίων, οὐδὲ τὸ τοῦ Μοναχοῦ κατωρθώσαμεν, διὸ καὶ τοῦ κόσμου ἐξήλθομεν.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ Ἀσκητὴς διηγῆθη τὰ ἐξῆς:

— Ἐνας ἀδελφὸς ἐπεθύμει νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν κόσμον διὰ νὰ γί-

νη μοναχός, ἡμποδίζετο ὁμως ἀπὸ τὴν μητέρα του. Ὁ ἀδελφὸς παρὰ ταῦτα δὲν παρητεῖτο ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοῦ λέγων πρὸς τὴν μητέρα του· θέλω νὰ σώσω τὴν ψυχὴν μου. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ μητέρα τοῦ ἀδελφοῦ παρὰ τὰς προσπαθείας τῆς δὲν ἡμπόρεσε νὰ τὸν μεταπείσῃ καὶ νὰ τὸν κρατήσῃ κοντὰ τῆς, τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὁ ἀδελφός, πράγματι, ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ἔγινε μοναχός· ὥστόσον ὁμως ἐπέρασε τὴν ζωὴν του μὲ ἀμέλειαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπέθανε καὶ ἡ μητέρα του.

Μετὰ ἀπὸ ἀρκετὸν χρόνον ὁ ἀδελφὸς ἡσθένησεν ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθενείαν καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν θάνατον. Κατὰ τὴν ἀσθενείαν του αὐτὴν περιέπεσεν εἰς λιποθυμίαν, ὁπότε ἡ ψυχὴ του ἐξῆλθε τοῦ σώματος καὶ ἀνηρπάγῃ διὰ νὰ κριθῇ. Ἐκεῖ δὲ μεταξὺ τῶν κολαζομένων εὐρέθηκε καὶ τὴν μητέρα του. Ἐκεῖνη, μόλις τὸν εἶδεν, εἶπε μὲ κατάπληξιν· παιδί μου, καὶ σὺ κατεδικάσθης εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπον τῶν κολασμένων; ποῦ εἶναι τὰ λόγια, ποῦ μοῦ ἔλεγες, ὅτι θέλω νὰ σώσω τὴν ψυχὴν μου; Ἐκεῖνος τότε κατεντροπιασμένος δι' ὅσα ἤκουσε, ἐστέκετο περίλυτος, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ ἀπολογηθῇ τίποτε πρὸς τὴν μητέρα του. Κατόπιν ἤκουσε μίαν φωνὴν ἡ ὁποία ἔλεγε· «πάρετέ τον αὐτὸν ἀπὸ ἐδῶ». Ἀμέσως τότε συνῆλθεν ἀπὸ τὴν ἔκστασιν καὶ τὴν λιποθυμίαν καὶ διηγεῖτο, μὲ φόβον, εἰς τοὺς εὐρισκομένους πλησίον του ὅλα ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε καὶ ἐδοξολόγει τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μὲ κάθε τρόπον ἐπιζητεῖ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀμαρτωλῶν.

Ὅταν λοιπὸν ἔγινε καλὰ ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν, ἀφοῦ ἐκλείσθη εἰς τὸ κελλί του, ἐκάθισε μόνος του φροντίζων ἀγρόντως διὰ τὴν σωτηρίαν του, μετανοῶν καὶ κλαίων δι' ὅσα διέπραξε προηγουμένως ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ραθυμίας.

Τόσον δὲ βαθεῖα ἦτο ἡ κατάνυξις του καὶ τόσον ἄφθονα τὰ δάκρυά του, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τὸν ἔβλεπον τὸν ἐλυποῦντο καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μετριάσῃ ὀλίγον τὸν κόπον καὶ τὴν ἀσκησίν του, μὴ τυχὸν ἀπὸ τοὺς θρήνους του πάθῃ καμμίαν βλάβην ἢ ὑγεία του. Ἐκεῖνος ὁμως δὲν ἐννοοῦσε νὰ παρηγορηθῇ, ἀπαντῶν εἰς τὰς συμβουλὰς· ἂν τὸν ὀνειδισμόν τῆς μητέρας μου δὲν ἡμπόρεσα νὰ ὑποφέρω, πῶς θὰ θαστάσω τὴν ἐντροπὴν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως, ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων καὶ ὁλοκλήρου τῆς Κτίσεως;

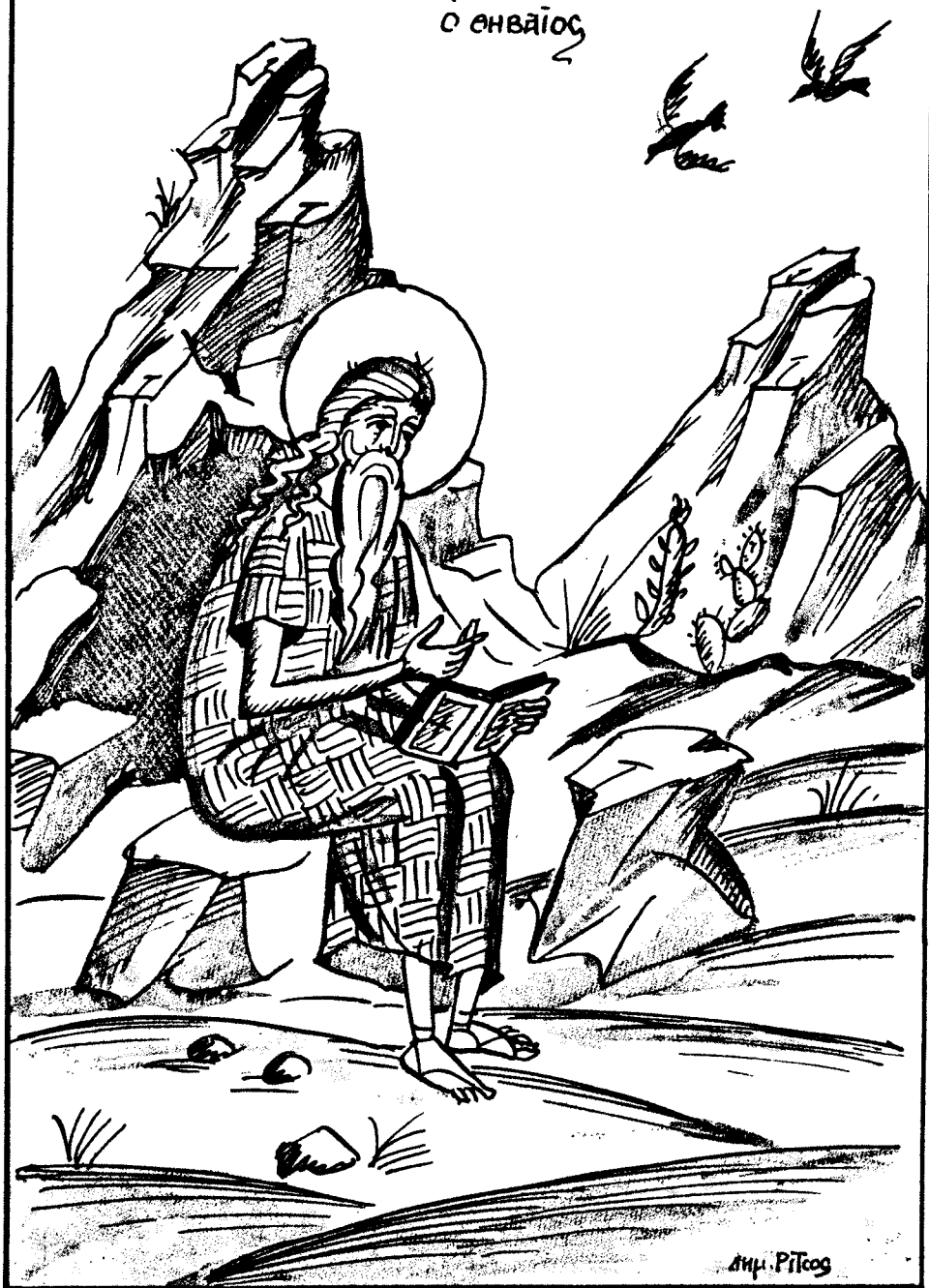
Ἄς προσέξωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, καὶ ἃς ἀγωνισθῶμεν διὰ νὰ ζήσωμεν συμφώνως μὲ τὴν ὑπόσχεσιν, ποῦ ἐδώσαμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐκτίμησιν ποῦ τρέφουν πρὸς ἡμᾶς οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς μας καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, τοὺς ὁποῖους ἐγκατελείψαμεν διὰ τὸν πόθον τῆς τελειότητος καὶ διὰ νὰ εὐαρεστήσωμεν τὸν Θεόν. Ἐὰν δὲ ζήσωμεν, κατ' ἄλλον τρόπον, μὲ ἀμέλειαν καὶ ραθυμίαν (πρᾶγμα ποῦ εὐχομαι νὰ μὴ συμβῇ εἰς ἡμᾶς), πῶς τότε θὰ ὑποφέρωμεν, ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ Κριτηρίου, τὴν ἐντροπὴν, ὅχι μόνον ἐνώπιον τῆς ἄνω καὶ κάτω Κτίσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, ποῦ εἶχομεν συγγενεῖς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ τῶν

ἄλλων γνωστῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐφύγομεν, διὰ νὰ πλησιάσωμεν τὸν Θεόν.

Τότε ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς· ἂν δὲ καὶ μὲ αὐτοὺς μᾶζι κολασθῶμεν, μᾶζι μὲ ὅλας τὰς ἄλλας συμφορὰς καὶ τιμωρίας τῆς Κολάσεως. θὰ ἔχωμεν καὶ αὐτοὺς κατηγόρους, θὰ μᾶς εἰρωνεύωνται καὶ αὐτοί, διότι, ὅπως εἶπε καὶ ἓνας Ἅγιος, ἂν καὶ ἐχάσαμεν τὰς ἀπολαύσεις τῆς κοσμικῆς ζωῆς, ἐν τούτοις οὔτε καὶ Μοναχοὶ κατωρθώσαμεν νὰ γίνωμεν, διὰ τὸ ὁποῖον ἐξήλθομεν ἀπὸ τὸν κόσμον.

ὁ ἅγιος πᾶνλος
ὁ ἐνβαῖος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

Ἀπόδειξις περὶ τοῦ ποῦ αἱ τῶν τελευτώντων ψυχαὶ
ἀπέρχονται, καὶ πῶς εἰσὶ μετὰ τὴν διάζευξιν.

Ἀπόδειξις περὶ τοῦ ποῦ πηγαίνουν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπο-
θνησκόντων καὶ πῶς εἶναι μετὰ τὸν χωρισμὸν τοὺς ἀπὸ
τὸ σῶμα.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παύλου τοῦ Θηβαίου

ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ὑποστρέφων πρὸς τὸν Ἅγιον Παῦλον τὸν Θη-
βαῖον, καὶ τὴν στολὴν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου κομίζων αὐτῷ (καθὼς
παρ' ἐκείνου ἀποσταλεῖς ἐπετράπη) καὶ ὁδεύων κατὰ τὴν ἔρημον, ἤδη
οὐ πολὺ τοῦ σπηλαίου ἀπέχων, περὶ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ὁρᾷ κατὰ
τὴν ὁδὸν ὀφθαλμοῖς, οἷς ὁρῶσιν οἱ ταῦτα βλέπειν ἡξιωμένοι, Ἀγγέλων
τάγματα, Ἀποστόλων στίφη, Προφητῶν χοροὺς, Μαρτύρων τάξεις καὶ
μέσσην αὐτῶν τὴν Παύλου ψυχὴν, χιόνος λαμπρότητα νικῶσαν, καὶ
φαιδρότερον αὐτῆς ἀπολάμπουσαν, εἰς οὐρανούς τε μετὰ πολλῆς ἀνιού-
σαν τῆς εὐφροσύνης.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ὅταν ἐγύριζεν ὀπίσω πρὸς τὸν Ἅγιον
Παῦλον τὸν Θηβαῖον καὶ τοῦ μετέφερε τὴν στολὴν τοῦ Ἀγίου Ἀθανα-
σίου (σύμφωνα μὲ τὴν διαταγὴν, ποῦ εἶχε πάρει ἀπὸ τὸν ἴδιον), καθὼς
ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐπλησίαζε τὸ σπήλαιον, βλέπει ἐνῶ
ἦτο ἡ τρίτη ὥρα (9 π. μ.) τῆς ἡμέρας, μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, μὲ τὰ
ὁποῖα βλέπουν μόνον οἱ ἄξιοι, τάγματα Ἀγγέλων, ὁμάδας Ἀποστόλων,
χοροὺς Προφητῶν, φάλαγγας Μαρτύρων καὶ εἰς τὸ μέσον ὅλης αὐτῆς τῆς
ιεράς παρατάξεως τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου, ὑπερβάλλουσαν εἰς λαμπρό-
τητα καὶ αὐτὴν τὴν λευκότητα τῆς χιόνος, νὰ λάμπη φωτεινότερον ἀπὸ
αὐτήν, καὶ νὰ ἀνέρχεται μὲ πολλὴν εὐφροσύνην εἰς τοὺς οὐρανούς.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχώμιου

ΤΩΙ ΜΕΓΑΛΩΙ Παχώμῳ ἔν τινι τῶν Μοναστηρίων αὐτοῦ διατρίβοντι ἀπηγγέλη ὅτι περ ἀδελφός τις ἐν τῇ Χηνοδοσκιῶν μονῇ ἀρρωστήα περιπεσὼν καὶ συνεχόμενος, τῆς παρατιθεμένης αὐτὸν εὐλογίας ἀπολαῦσαι αἰτεῖ· ταῦτα ἀκούσας ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, ἀναστὰς πρὸς αὐτὸν ἀπήει· γενόμενος δὲ ὡς ἀπὸ σημείων δύο ἢ τριῶν τοῦ τόπου ἔνθα ἦν ὁ ἀσθενὼν ἀδελφός, ἤκουσε φωνῆς ἱερᾶς καὶ θαυμαστῆς ψαλμωδίας ἐν τῷ ἁέρι· καὶ ἀτενίσας, εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ, φαιδρῷ τῷ δρόμῳ ὑπ' Ἀγγέλων ἀδόντων εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν ἀπαγομένην, τῶν δὲ ἐπομένων αὐτῷ ἀδελφῶν μήτε τῆς φωνῆς αἰσθημένων, μήτε τι ἕτερον θεασαμένων, αὐτὸν δὲ ἐπὶ πολὺ κατὰ ἀνατολῆς ἀτενίζοντα ὁρώντων, φασὶ πρὸς αὐτόν· ἔστις, ὦ Πάτερ; δράμωμεν ἵνα καταλάβωμεν· ὁ δὲ πρὸς αὐτούς· εἰκῇ τρέχομεν· αὐτῷ γὰρ ἔκτοτε προσατενίζω εἰς τὴν αἰώνιον ἀπαγομένην ζωὴν· καὶ παρακαλούντων εἰπεῖν αὐτοῖς πῶς ἐθεάσατο τὴν ψυχὴν, διηγῆσατο αὐτοῖς πάντα ὡς ἐνῆν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν πορευθέντες εἰς τὴν Μονήν, καὶ ἀκριβέστερον τὴν ὥραν πυθόμενοι, ἐν ἣ ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφός, ἔγνων ὡς αὕτῃ ἡ στιγμή ἦν, ἐν ἣ αὐτὸν ὁ Πατὴρ εἶδεν ἐνδόξως εἰς οὐρανούς ἀναγόμενον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Παχώμιος ἐπληροφορήθη, ὅτι κάποιος ἀδελφός, ποὺ διέμενεν εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ Μοναστήρια, ποὺ ἴδρυσεν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Χηνοδοσκιῶν, ὅπως ἐλέγετο, ἡσθένησε καὶ ὑπέφερεν ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς ἀσθενείας εὐρισκόμενος ἐξῆτει νὰ ἀπολαύσῃ τὴν εὐλογίαν, ποὺ ὡς Γέροντας διένειμεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς τοῦ ὁ Μέγας Παχώμιος.

Μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀσθενοῦντος ἀδελφοῦ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀμέσως ἐξεκίνησε διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ. Ὅταν ὁμῶς ἀπείχε δύο ἢ τρία σημεία ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου διέμενεν ὁ ἀσθενὴς ἀδελφός, ἤκουσεν, εἰς τὸν ἄερα, μίαν φωνὴν ἱερὰν, ποὺ συνωδεύετο ἀπὸ θαυμαστὴν ψαλμωδίαν. Ὁ Μέγας Παχώμιος ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ νὰ ὀδηγῆται, χαρούμενα εἰς τὴν πορείαν τῆς, πρὸς τὴν μακαρίαν ζωὴν ἀπὸ Ἀγγέλους ποὺ ἔψαλλαν. Οἱ Μοναχοὶ ποὺ συνώδευον τὸν Μέγαν Παχώμιον οὔτε τὴν φωνὴν ἤκουσαν, ἀλλ' οὔτε καὶ εἶδον τίποτε ἄλλο ἀπὸ ὅσα παρετῆρει ὁ Ἅγιος ἄνθρωπος· δι' αὐτό, καθὼς τὸν ἐβλεπον νὰ στέκεται πολλὴν ὥραν μὲ ὑψωμένον τὸ βλέμμα πρὸς Ἀνατολάς, εἶπον εἰς τὸν Γέροντά των:

—Ἐσταμάτησες, Πάτερ; Ἄς τρέξωμεν, διὰ νὰ προφθάσωμεν.

Τότε ὁ Μέγας Παχώμιος τοὺς ἀπήντησεν:

—Ἀδίκως τρέχομεν, τέκνα μου· διότι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ παρακολουθῶ τόσῃν ὥραν, καθὼς ὀδηγεῖται εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Οἱ ἀδελφοὶ παρεκάλεσαν τὸν Ἀββᾶν Παχώμιον, νὰ τοὺς εἰπῇ πῶς εἶδε τὴν μακαρίαν αὐτὴν ψυχὴν, καὶ ἐκεῖνος διηγῆθη εἰς αὐτούς, ὅλα ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν.

Μερικοὶ δὲ ἀπὸ τούτους ἀδελφοὺς, οἱ ὅποιοι συνώδευον τὸν Παχώμιον, ἔτρεξαν εἰς τὸ Μοναστήριον τῶν Χηνοδοσκιῶν καὶ ἠρώτησαν νὰ μάθουν ἀκριβέστερον τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφός. Μὲ κατὰπληξιν δὲ ἔμαθαν, ὅτι ἐκοιμήθη τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς στιγμὴν, ποὺ εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ ὁ Πατὴρ νὰ ἀνέρχεται μὲ δόξαν εἰς τοὺς οὐρανούς.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ΤΙΣ γέρων· ὅτι ἦν τις παρθένος πρεσβυτίς, πάνυ προκόψασα ἐν τῇ φόβῃ τοῦ Θεοῦ· ἥτις καὶ ἐρωτηθεῖσα παρ' ἐμοῦ τὴν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῆς, διηγήσατο οὕτως εἰποῦσα· ἐμοί, ὦ θαυμάσιε, ἔτι παιδί τυγχανούσῃ, πατὴρ ἦν ἐπιεικὴς καὶ πρῶτος τὸν τρόπον, ἀσθενὴς δὲ καὶ νοσηρὸς τῷ σώματι, ὡς σχεδὸν τὸν πλείονα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ τῇ κλίνῃ προσηλωθεὶς· τοσαύτῃ δὲ συνέξῃ ἰδιοπραγμοσύνῃ, ὡς μόλις ποτὲ καὶ διὰ χρόνου εἰς συντυχίαν ἐρχεσθαι· τῇ δὲ γῇ προσκατεργῶν εἵποτε ὑγίαινε· κάκει τὸν βίον ἀπασχολῶν, τοὺς καρπούς ἐκόμιζεν οἴκοι· τοσαύτην δὲ εἶχε σιωπὴν, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτὸν ἄφωγον εἶναι.

Προσὴν δέ μοι καὶ μήτηρ, παντάπασιν ἐναντίως ἔχουσα τῇ πατρὶ· περιειργάζετο γάρ καὶ τὰ ὑπὲρ τὴν πατρίδα. Οὕτω πρὸς ἅπαντας πολυλογία ἐχρήτο, ὡς μηδὲ ποτε ἰδεῖν αὐτὴν μηδὲ πρὸς βραχὺ σιωπῶσαν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν μαχομένην καὶ φιλονεικοῦσαν, ποτὲ δὲ ἄσημα καὶ ἄτακτα λέγουσαν· καὶ τῇ μέθῃ δὲ τοῦ οἴνου σὺν ἀκολάστοις ἀνδράσι τὸ πλεῖον διέτριβε· καὶ ὡς πόρνη πολυδάπανος ἦν, καὶ κακῶς διώκει τὰ ἔνδον ὡς τε τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τοι οὐκ ὀλίγα ὄντα, μηδὲ δύνασθαι ἡμῖν ἐπαρκεῖν· ταύτῃ γάρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡ τῶν κατὰ τὸν οἶκον διοικήσεις ἐπετέτραπτο. Οὕτω δὲ αὐτῇ βιούσῃ, οὐ νόσος σωματικὴ ἀπήντησε πώποτε, οὐ πόνου κἄν τοῦ τυχόντος ἦσθετο, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ζωὴν ὑγιὲς τὸ σῶμα καὶ δλόκληρον εἶχε.

Συνέβη οὖν τὸν πατέρα ταῖς πολυχρονίαις νόσοις δαπανηθέντα ἀποθανεῖν· καὶ εὐθέως συνεκινεῖτο ὁ ἀήρ, θρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ συνεχεῖς ἐγίνοντο, καὶ ὑετὸς τοσοῦτος καὶ οὕτως ἀδιάλειπτος κατεφέρετο, ὡς τε μηδὲ μικρὸν τι προκύψαι ἡμῶς τοῦ δωματίου δύνασθαι μέχρι τριῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς καὶ ὁ πατὴρ ἐπὶ τῆς οἰκίας ἄταφος ἔκειτο· οἱ δὲ τοῦ χωρίου ταῦτα ὀρῶντες, μυρία κατελάλουν τοῦ τεθνεώτος λέγοντες· βαβαί, οἶον κακὸν σὺν ἡμῖν ὄν, ἐλάβανεν ἡμᾶς· πάντως γὰρ τοῦ Θεοῦ ἐχθρὸς ἔστιν ὁ τοιοῦτος· διὸ καὶ οὐδὲ συγχωρεῖται ταφῆναι· ὅμως ἡμεῖς ἵνα μὴ ἔνδον τὸ σῶμα διαλυθὲν ἄδατον ἡμῖν ἀπεργάσῃται τὴν οἰκίαν, ἐξενεγκόντες αὐτὸν καὶ τοι τοῦ ὑετοῦ ἔτι ἐπικειμένου σφοδρῶς, ὅπως δὴ ποτε ταφῇ τοῦτον παραδιδάμεν. Ἡ οὖν μήτηρ ἀδείας πλείονος λαδομένη ἀναιδέστερον τῇ ἀσωτίᾳ ἐκέχρητο· καὶ πορνεῖον τὸν οἶκον σχεδὸν ἀποδείξασα, ταῖς διηγεκείσι τρυφαῖς κατεδαπάνη τὸν βίον, ὡς μικροῦ πάντα ἡμῖν ἐκλιπεῖν. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν, μόλις τοῦ θανάτου αὐτῇ ἐπελθόντος, τοιαύτης κηδείας ἔτυχεν, ὡς νομίζειν καὶ τὸν ἀέρα συνεργεῖν εἰς τὴν κηδείαν αὐτῆς.

Μετὰ οὖν τὴν τελευταίαν τῆς μητρός, ἐμοῦ ἤδη τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ὑπερβάσης, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν ἐπανισταμένων ἤδη καὶ γαργαλιζουσῶν, ἐν ἐσπέρᾳ μιᾷ ἔννοιᾳ τις ἐπῆλθε· ποῖόν τινα βίον ἔλωμαι; καὶ ἔλεγον ἐν ἑμαυτῇ· ἄρα τὸν τοῦ πατρὸς αἰρετίσωμαι βίον καὶ ἐν ἐπιεικείᾳ καὶ σεμνότητι ζήσω καὶ σω-

φροσύνη; ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδενὸς τετύχηκεν ἀγαθοῦ οὕτω πολιτευσάμενος, ἀλλὰ πάντοτε νόσοις καὶ θλίψεσι δαπανώμενος, οὕτως ἀπῆλθε μὴδὲ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ταφῆναι συγχωρηθεῖς· εἰ τοίνυν ἤρεσκε τῷ Θεῷ ἡ τοιαύτη διαγωγή, τίνας ἔνεκεν τοσούτων ἐπειράθη κακῶν; τίς δὲ ὁ τῆς μητρὸς βίος; οὐχὶ ἀεὶ τρυφαῖς καὶ ἡδυπαθείαις ἐκέχρητο καὶ ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀπαθείᾳ ὑπέστηλθε τὸν βίον; οὐ οὖν χρή ζῆσαι κάμει· βέλτιον γὰρ τοῖς ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τῶν ἄλλων λόγοις πιστεῦσαι.

Ὡς οὖν ἐδέδοκτό μοι τῇ ἀθλίᾳ τοῖς μητρικοῖς ἔχνεσιν ἀκολουθεῖν, ἐπελάβετο ἡδὴ ἡ νύξ· κάμοι εἰς ὕπνον κατενεχθείσῃ, ἐφίσταται τις ἀνὴρ, εὐμεγέθης μὲν τῷ σώματι, φοβερός δὲ τῇ ὀψει· καὶ ὀργίλον εἰς ἐμὲ καὶ ἄγριον ἀπιδῶν, ἤρετο τραχεῖα τῇ φωνῇ λέγων· εἰπέ μοι, τίνας οἱ διαλογισμοὶ τῆς καρδίας σου; ἐγὼ δὲ ὅλη ἔντρομος γενομένη, οὐδὲ ἐμβλέπειν αὐτῷ ἐτόλμων· ἐκεῖνος δὲ πάλιν οὕτως αὐστηρᾷ τῇ φωνῇ κεχρημένος, ἀπάγγειλόν μοι, φησί, τίνα τὰ δόξαντά σοι. Ὡς δὲ εἶδε με ἀπὸ τοῦ φόβου παρεθείσαν ὅλως, καὶ τῶν οἰκείων ἐκστάσαν φρενῶν, ἀνεμίμνησκεν αὐτὸς πάντα ἃ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἐμελέτησα· καὶ γὰρ μικρὸν ἀναλαβεῖν ἑαυτὴν δυνηθεῖσα, ὥς οὐκ ἴσχυον ἀρνεῖσθαι, ἐπὶ παράκλησιν ἐτρέπην· καὶ ἰκέτευον συγγνώμης ἀξιωθῆναι· ὃ δέ, λαθόμενός μου τῆς χειρὸς, ἤκε, φησὶν, ὀφιομένη τὸν τε πατέρα τὸν σόν, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸ μετὰ ταῦτα, οὐ τινος βούλει βίου ἐπιλεξαι σεαυτῇ.

Ἐξαγαγὼν οὖν με ἀπήγαγεν εἰς μεγίστην τινὰ πεδιάδα παραδείσου· ἔνθα ἦσαν δένδρα ποικίλα τῷ κάλλει, τὴν διήγησιν ἐκνικῶντα, παντοδαποῖς καρποῖς θρίοντα· ἐκεῖσε οὖν σὺν αὐτῷ πορευομένης μου, ὑπήντησεν ὁ πατήρ· καὶ περιλαβὼν κατεφίλει, τέκνον ἀποκαλῶν ποθεινόν· ἐγὼ δὲ περιπλακείσα αὐτῷ, παρεκάλουν συνεῖναι αὐτῷ· ὃ δὲ ἔφη· νῦν μὲν οὐ δυνατόν τοῦτο γενέσθαι· εἰ δὲ τοῖς ἑμοῖς ἔχνεσιν ἀκολουθεῖσαι θελήσῃς, οὐ μετὰ πολὺ ἤξεις ἐνταῦθα. Ὡς δὲ καὶ ἔτι ἐδεόμην συμμῆναι αὐτῷ, ἐλκύσας με τῆς χειρὸς ὁ Ἄγγελος, ἤκε, ἔφη, καὶ τὴν μητέρα ὀφιομένη τὴν σὴν, ἵνα γνῶς ἀπὸ τῶν πραγμάτων, πρὸς τίνα βίον ἀποκλίνει συμφέρον.

Ἐπιστήσας οὖν με εἰς οἶκον τινὰ ζοφερὸν λίαν, θρυγμοῦ τε καὶ ταραχῆς πεπληρωμένον, δείκνυσί μοι κάμινον πυρὸς ἀναφλεγομένην καὶ δεινῶς ἀναπαφλάζουσαν καὶ τινας φοβεροὺς τῇ καμίνῳ ἐφεστῶτας· ἐγὼ δὲ ἐμβλέψασα τῇ καμίνῳ, ὀρῶ ἐν αὐτῇ τὴν μητέρα μέχρι τραχήλου θεβαπτισμένην τῷ πυρί, καὶ σκωλήκων ἀπειρον πλῆθος πάντοθεν αὐτὴν κατεσθίων, ἐκείνην δὲ ἐκ τῆς ὁδύνης τοὺς ὁδόντας τρίζουσιν καὶ συγκρούουσιν· ἰδοῦσα δὲ με κακείνη μετὰ θρήνων ἀνεκαλεῖτο λέγουσα· οἴμοι, τέκνον, τῶν ἀφορήτων ὁδυνῶν! οἴμοι τῶν ἀτελευτήτων κολάσεων! φεῦ μοι τῇ ἀθλίᾳ! ὅτι διὰ μικρὰν ἡδονήν, οἷας κολάσεις ἑμαυτῇ προεξένησα· φεῦ μοι τῇ δυστυχεῖ! ὅτι ἀντὶ προσκαίρων ἀπολαύσεων, αἰώνια θασανίζομαι· ἀλλ' ἐλέησόν με, τέκνον, τὴν σὴν μητέρα, τὴν οὕτω φλεγομένην καὶ δαπανωμένην· μνήσθητι τῶν τροφείων ὧν παρ' ἐμοῦ ἔτυχες καὶ ἐλέησόν με, καὶ δὸς χεῖρα, καὶ ἀνάγαγέ με ἐντεῦθεν.

Ἐμοῦ δὲ παραιτουμένης διὰ τοὺς ἐφεστῶτας καὶ μὴδὲ προσεγγίσειν τολμώσης, ἐκείνη πάλιν μετὰ δακρύων ἐδόα· τέκνον ἐμόν, βοήθησόν μοι καὶ μὴ παρίδῃς οἰκείας μητρὸς ὀδυρμούς· μὴ παρίδῃς τὴν οὕτω δεινῶς ἐν γέννην πυρὸς θασανίζομένην καὶ ὑπὸ τοῦ ἀκοιμήτου διβρωσχομένην σκώληκος· ἐγὼ δὲ παθοῦσα τὴν ψυχὴν πρὸς αὐτήν, ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου ἀνασπᾶσαι αὐτήν· τοῦ δὲ πυρὸς ἀφαιμένου

μου μικρὸν τῆς χειρός, σφόδρα ὀδυνηθεῖσα, οἰμῶζειν ἠρξάμην, καὶ στενάζειν μετὰ κλαυθμοῦ· ὑπὸ δὲ τῶν οἰμωγῶν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐξυπνισθέντες, ἀναστάντες καὶ ἄφαντες πῦρ, συνέτρεχον πρὸς με, καὶ τῶν κλαυθμῶν τὴν αἰτίαν πυκνῶς ἀνθρώπων με.

Ἐγὼ δὲ ἐν ἑμαυτῇ γενομένη, ἃ εἶδον διηγησάμην αὐτοῖς· καὶ τοῦ λοιποῦ τὸν τοῦ πατρὸς ἐξήλωσα βίον καὶ εὖχομαι τούτου τυχεῖν καὶ τῆς σὺν αὐτῷ γενέσθαι μερίδος, ἐξ ἔργων αὐτῶν πληροφορηθεῖσα, Θεοῦ χάριτι, οἶαι τιμαὶ καὶ δόξαι ἀπόκεινται τοῖς δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζῆν ἐλομένοις καὶ ἄλλιν ἡποταὶ κολάσεις ἐκδέχονται τοὺς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐν ἡδυπαθείᾳ καταναλίσκοντας.

Ἑ ρ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ Ἀσκητὴς διηγῆθη τὰ ἐξῆς· Ἐξη κάποτε μία ἡλικιωμένη καλογραία, ἣ ὁποία ἐπρόκοψε πάρα πολὺ εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδέειαν. Ὅταν τὴν ἠρώτησα διὰ ποῖον λόγον ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ κόσμου, μοῦ διηγῆθη τὸν βίον τῆς. Ὅταν ἤμουν ἀκόμη παιδί, σεβαστέ μου πάτερ, —ἤρχισε νὰ λέγῃ— ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ὁ πατέρας μου ἦτο πάρα πολὺ μαλακὸς καὶ καλὸς ἄνθρωπος· κατὰ τὸ σῶμα ἦτο ἀδύνατος καὶ ἀρρωστιάρης, ὥστε τὸν περισσότερον καιρὸν τοῦ ἐπερνοῦσε καθηλωμένος εἰς τὸ κρεβάτι. Τὸν διέκρινε δὲ τόση ἀπλότης, ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας ὠμίλει. Ὅταν ἦτο καλὰ ἀφωσιόνετο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ ἐκεῖ ἀπησχολεῖτο, μεταφέρων εἰς τὸ σπίτι μας τὰ προϊόντα τῆς καλλιέργειας του. Τόσον δὲ ὀλιγομίλητος ἦτο, ὥστε ὅσοι δὲν τὸν ἐγνώριζον, τὸν ἐνόμιζον διὰ μουγγόν.

Ἐντελῶς ἀντίθετος πρὸς τὸν πατέρα μου ἦτο ἡ μητέρα μου. Ἦτο τόσον φιλοπερίεργος καὶ ἀργόσχολος, ὥστε ἠθελε νὰ μανθάνῃ καὶ πράγματα ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ μας. Ἦτο τόσον φλύαρος πρὸς ὅλους, ὥστε κανεὶς ποτὲ δὲν τὴν εἶδεν, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον, νὰ σιωπᾷ, ἀλλ' ἄλλοτε μὲν τὴν ἐβλεπαν νὰ λογομαχῇ καὶ νὰ φιλονικῇ, ἄλλοτε πάλιν νὰ λέγῃ ἄσεμνα καὶ ἀπρεπῇ λόγια, χάριν ἀστεϊσμοῦ. Τὸν περισσότερον δὲ χρόνον τῆς ζωῆς τῆς τὸν ἐδαπανοῦσε νὰ μετᾷ καὶ νὰ κἀνῃ συντροφιά μετ' ἐκτεθειμένους ἄνδρας. Ἦτο δὲ πολυέξοδος καὶ διεφθαρμένη, ὡς πόρνη καὶ ἐκυβέρνα πολὺ κακῶς τὸ σπίτι μας, ὥστε νὰ μὴ ἡμποροῦμεν νὰ ζήσωμεν, ἂν καὶ τὰ ὑπάρχοντά μας δὲν ἦσαν ὀλίγα· διότι εἰς αὐτὴν ὁ πατέρας μου εἶχε παραχωρήσει τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τοῦ σπιτιοῦ. Μολονότι δὲ ἐξοῦσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐν τούτοις ποτὲ τῆς δὲν ἀρρώστησεν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐνίωσε τὸν παραμικρότερον πόνον παρ' ὅλην δὲ τὴν ἀθλίαν ζωὴν, πὺν ἔζη, διετήρησε τὸ σῶμα τῆς ὑγιές.

Κάποτε λοιπὸν ὁ πατέρας μου ἀπέθανε, κατεξαντληθεὶς ἀπὸ τὰς πολυχρονίους νόσους. Τί ἦτο ὁμως ἐκεῖνο πὺν συνέβη εἰς τὸν θάνατόν του; Ἀμέσως ἐσηκώθη ἓνας φοβερὸς ἀέρας, ὥστε νὰ σειέται ὁ τόπος, ἀστραπαὶ καὶ θρονταὶ ἐγίνοντο συνεχῶς, καὶ ἐπιπτε βροχὴ τόσον ραγδαία, ὥστε δὲν ἐτολμούσαμεν οὔτε δι' ὀλίγον νὰ ξεμυτίσωμεν ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιον. Τὸ κακὸν αὐτὸ διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας, καὶ κατ' ἀνάγκην ἐκρατούσαμεν ἄταφον τὸν πατέρα μας μέσα εἰς τὸ δωμάτιον.

Οἱ συγχωριανοί μας, βλέποντες ὅλα αὐτὰ τὰ ἐμπόδια καὶ κατηγοροῦντες διὰ πολλὰ τὸν νεκρὸν, ἔλεγον· πῶ, πῶ, τί μεγάλο κακὸ ἐξοῦσεν ἀνάμεσά μας, καὶ δὲν τὸ εἶχομεν ἀντιληφθῆ! Φαίνεται, ὅτι ὁ νεκρὸς θὰ ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει οὔτε καὶ τὸν ἐνταφιασμὸν του ἀκόμῃ.

Ἡμεῖς ὅμως, διὰ νὰ μὴ ἀρχίσῃ ἡ ἀποσύνθεσις τοῦ πτώματος μέσα εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀπὸ τὴν δυσοσμίαν καταστῇ ἀκατοίκητος, ἀπετολήσαμεν, παρὰ τὴν ραγδαιοτάτην βροχὴν, νὰ συνοδεύσωμεν τὸν νεκρὸν εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ νὰ τὸν ἐνταφιάσωμεν.

Ἐκτοτε ἡ μητέρα μου, ἔχουσα περισσοτέραν ἐλευθερίαν, ἐπεδόθη με περισσοτέραν ἀναίδειαν εἰς τὰ ὄργια καὶ τὴν ἀσωτίαν. Τόσον μάλιστα ἀπεθρασύνθη, ὥστε μετέβαλε τὸ σπίτι μας εἰς πορνεῖον καὶ με τὰς ἀδιακόπους ἀπολαύσεις τῆς κατεσπατάλησε ὅλην μας τὴν περιουσίαν, καὶ ἐντὸς ὀλίγου δὲν μᾶς ἔμεινε πλέον τίποτε. Μετὰ ἀρκετὸν χρόνον ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ πατέρα μου, ἀπέθανε καὶ ἡ μητέρα μου. Τῆς ἐγένετο δὲ τόσον λαμπρὰ καὶ ἐπιβλητικὴ κηδεία, ὥστε θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ φύσις ἐβοηθοῦσεν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπέθανε καὶ ἡ μητέρα μου, καὶ ἐγὼ εἶχον πλέον περᾶσει τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, αἱ δὲ σωματικαὶ ὁρμαὶ ἐξηγείροντο καὶ με ἐγαργάλιζον, ἓνα βράδυ μοῦ ἦλθε μία σκέψις εἰς τὸν νοῦν· ποῖον δρόμον νὰ ἐκλέξω εἰς τὴν ζωὴν μου; Ἀπασχολημένη δὲ με τὴν σκέψιν αὐτὴν ἔλεγον μόνῃ μου, συνομιλοῦσα με τὸν ἑαυτὸν μου· Νὰ προτιμήσω, ἄραγε, τὸν βίον τοῦ πατέρα μου καὶ νὰ ζήσω με καλwsσύνην, με σεμνότητα καὶ με σωφροσύνην;

Ἄλλ' ἐκεῖνος, ἂν καὶ ἔζησεν ἐνάρετα, ἐν τούτοις κανένα ἀγαθὸν δὲν ἀπῆλause ποτέ, ἀλλὰ πάντοτε τὸν ἔτρωγαν αἱ ἀσθένειαι καὶ αἱ θλίψεις· τόσον μάλιστα κακότηχος ὑπῆρξεν, ὥστε ὁ κατατρεγμὸς δὲν τὸν ἄφησε οὔτε καὶ ὅταν ἀπέθανε, νὰ ἐνταφιασθῇ ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἐὰν λοιπὸν ἦτο εἰς τὸν Θεὸν ἀρεστὴ ἡ διαγωγή καὶ ἡ συμπεριφορὰ τοῦ πατέρα μου, διατί νὰ δοκιμάσῃ τόσας συμφοράς; Καὶ ποῖος ὑπῆρξεν ὁ βίος τῆς μητέρας μου; Μήπως δὲν ἔζησεν ὑγιῆς, ἂν καὶ εἶχε ριφθῇ εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ἡδονάς; Αὐτὸν λοιπὸν τὸν βίον, τῆς μητέρας μου, πρέπει νὰ ζήσω καὶ ἐγὼ· διότι εἶναι προτιμότερον νὰ πιστεύσω εἰς τὰ μάτια μου, παρὰ εἰς τοὺς λόγους τῶν ἄλλων.

Μὲ τὴν ἀπόφασιν λοιπὸν νὰ ἀκολουθήσω τὰ ἴχνη τῆς μητέρας μου με εὗρήκεν ἡ νύκτα. Καὶ ὅταν ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ, παρουσιάζεται ἐνώπιόν μου ἓνας ἄνθρωπος με τεραστίας σωματικὰς διαστάσεις καὶ με ἀγριεμένον πρόσωπον. Ἀφοῦ με ἐκοίταξε με ὀργὴν καὶ ἄγριον βλέμμα, με ἠρώτησε με τρομακτικὴν φωνήν· εἰπέ μου, ποῖος εἶναι ὁ διαλογισμὸς τῆς καρδίας σου; Ἐγὼ τόσον πολὺ ἐτρόμαξα, ὥστε οὔτε εἰς τὸ πρόσωπον δὲν ἐτολμοῦσα νὰ τὸν κοιτάξω.

Ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, με τὴν ἰδίαν αὐστηρότητα, με ἐρωτᾷ ἐκ νέου:

— Εἰπέ μου λοιπόν, τί ἀποφασίζεις;

Καθὼς δὲ μὲ εἶδεν νὰ ἔχω παραλύσει ἀπὸ τὸν φόβον μου καὶ νὰ κινδυνεύω νὰ τρελλαθῶ, τότε ὁ ἴδιος μου ὑπενθύμισε λεπτομερῶς ὅσα προηγουμένως ἐγὼ ἢ ἰδία εἶχα σκεφθῇ.

Ἐγὼ μόλις συνῆλθα ὀλίγον ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν κατάπληξιν, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦσα νὰ ἀρνηθῶ τὰ ὅσα μοῦ ἔλεγεν, ἤρχισα νὰ τὸν παρακαλῶ καὶ νὰ τὸν ἱκετεύω νὰ μὲ συγχωρήσῃ.

Τότε ἐκεῖνος, ὡς νὰ ἡμέρωσεν ὀλίγον, μὲ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μοῦ εἶπεν:

— Ἐλα, νὰ ἴδῃς ποῦ εὐρίσκονται ὁ πατέρας σου καὶ ἡ μητέρα σου· ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα διάλεξε ὁποῖον τρόπον ζωῆς θέλεις διὰ τὸν ἑαυτόν σου.

Ἀφοῦ λοιπὸν μὲ ἔβγαλεν ἀπὸ ἐκεῖ ποῦ ἦμουν, μὲ ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπέραντον κῆπον, ὅπου ἦσαν φυτευμένα διάφορα ὠραία δένδρα, ἀνώτερα, κατὰ τὸ κάλλος, ἀπὸ κάθε περιγραφὴν καὶ γεμᾶτα ἀπὸ διαφόρους καρπούς. Ἐκεῖ δέ, καθὼς ἐβάδιζα μαζὶ μὲ τὸν φοβερὸν ἐκείνον ἄνθρωπον, μὲ συναντᾷ ὁ πατέρας μου, μὲ ἀγκαλιάζει καὶ μοῦ λέγει, καταφιλῶν με τρυφερά· ἀγαπημένον μου παιδί.

Ἐγὼ τότε, ἐναγκαλισθεῖσα μὲ χαρὰν τὸν πατέρα μου, παρακαλοῦσα νὰ μείνω κοντά του. Ὁ πατέρας μου μὲ γλυκύτητα μοῦ ἀπαντᾷ:

— Τώρα, παιδί μου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ αὐτό· ἐὰν ὅμως θελήσῃς νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν ἰδικόν μου τρόπον ζωῆς, δὲν θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ ἔλθῃς καὶ σὺ ἐδῶ.

Καθὼς δὲ ἐγὼ ἐξηκολούθουν νὰ παρακαλῶ νὰ μείνω μαζὶ του, μὲ ἔσυρεν ἀπὸ τὸ χέρι ὁ Ἄγγελος, ποῦ μὲ συνώδευε καὶ μοῦ λέγει·

— Ἐλα τώρα νὰ ἴδῃς καὶ τὴν μητέρα σου, διὰ νὰ πληροφορηθῇς ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα, ποῖον δρόμον ἔχεις συμφέρον νὰ ἀκολουθήσῃς εἰς τὴν ζωὴν σου.

Ἀφοῦ λοιπὸν μὲ ὠδήγησεν εἰς ἓνα κατασκότεινον τόπον, ἀπὸ ὅπου ἤκούετο μεγάλη ταραχὴ καὶ βογγητά, μοῦ δείχνει ἓνα καμίνι ἀναμμένον, τοῦ ὁποίου κάθε τόσον ἐδυνάμωνεν ἡ φωτιά του καὶ ἔβραζεν, ἔξω δὲ ἀπὸ αὐτὸ τὸ καμίνι ἐστέκοντο μερικοὶ ἀπαίσιοι καὶ φοβεροὶ τὴν ὄψιν.

Καθὼς ἐκοιτοῦσα καταφοβισμένη τὸν φοβερὸν ἐκείνον τόπον τῶν βασάνων, βλέπω τὴν μητέρα μου, βυθισμένην μέχρι τοῦ λαιμοῦ μέσα εἰς τὴν φλογισμένην κάμινον καὶ ἀναριθμήτους σκώληκας νὰ τὴν κατατρῶγουν ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ τὸν πόνον δὲ καὶ τὴν φρίκην ἔτρεμεν, ἐνῶ τὰ δόντια τῆς ἐκτυποῦσαν καὶ ἔτριζαν.

Μόλις ἐσῆκωσε τὰ μάτια τῆς καὶ μὲ εἶδε καὶ ἐκεῖνη, ἤρχισε νὰ κλαίῃ σπαρακτικὰ καὶ νὰ μοῦ λέγῃ:

— Ἀλλοίμονον, παιδί μου! Οἱ πόνοι μου εἶναι ἀνυπόφοροι! ἀτελείωτα εἶναι τὰ βασανιστήριά μου! Ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὴν δυστυχισμένην! Δι' ὀλιγοχρόνιον ἡδονὴν καὶ ἁμαρτωλὴν ἀπόλαυσιν, πόσον φοβερὰς τιμωρίας ἐπροκάλεσα εἰς τὸν ἑαυτόν μου! Ἀλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὴν ἀθλίαν! ἀντὶ τῶν προσκαίρων ἀπολαύσεων τῆς προσωρινῆς ζωῆς, βα-

σανίζομαι τώρα αιώνιως. Ἀλλά, παιδί μου, ἐλέησον τὴν μητέρα σου, ἢ ὅποια, ὅπως μὲ βλέπεις, φλέγομαι καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς κατατρῶγομαι. Θυμήσου, παιδί μου, πὼς σὲ ἐθήλασα καὶ σὲ ἐμεγάλωσα καὶ ἐλέησέ με· δός μου τὸ χέρι σου καὶ θγάλε με ἀπ' ἐδῶ.

Ἐνῷ δὲ ἐγὼ παρέμενα ἄπρακτος καὶ δὲν ἐτολμοῦσα οὔτε καὶ νὰ πλησιάσω πρὸς τὴν μητέρα μου, ἀπὸ ἐντροπὴν δι' αὐτοὺς ποὺ ἦσαν κοντὰ, ἐκείνη πάλιν μὲ δάκρυα ἐκραύγαζε δυνατά:

— Παιδί μου, βοήθησέ με καὶ μὴ περιφρονήσης τὴν μητέρα σου καὶ τοὺς θρήνους της. Μὴ παραβλέψης τὴν δυστυχιμένην, ποὺ τόσον φοβερὰ βασανίζεται εἰς τὴν γένναν τοῦ πυρὸς καὶ κατατρύγεται συνεχῶς ἀπὸ τὸν ἀκοίμητον σκῶληκα.

Ἐγὼ τότε παρακινήθῃσα ἀπὸ συμπάθειαν ἤπλωσα πρὸς αὐτὴν τὸ χέρι μου, διὰ νὰ τὴν θγάλω ἀπὸ τὴν φοβερὰν ἐκείνην κόλασιν. Μόλις ὅμως ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς ἤγγισεν ὀλίγον τὸ χέρι μου, ἐπόνεσα πάρα πολὺ καὶ ἤρχισα νὰ κραυγάζω ὀδυνηρὰ καὶ νὰ κλαίω μὲ στεναγμούς. Ἀπὸ τοὺς θρήνους καὶ τὰς οἰμῳγὰς ἐξύπνησαν ὅσοι ἐκοιμῶντο εἰς τὸ σπίτι, ἐσηκώθηκαν, ἀναψαν φῶς, ἔτρεξαν κοντὰ εἰς τὸ κρεββάτι μου καὶ μὲ ἐπανειλημμένας ἐρωτήσεις ἐζητοῦσαν νὰ μάθουν διατί ἔκλαιον, εἰς τὸν ὕπνον μου, καὶ ἀναστέναζα.

Τότε ἐγὼ, ἀφοῦ συνῆλθα ὀλίγον, ἤρχισα νὰ διηγοῦμαι εἰς αὐτοὺς ὅσα εἶδον εἰς τὸ ὄραμά μου.

Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπεφάσισα πλέον ὀριστικῶς νὰ ζήσω, ὅπως ὁ πατέρας μου, τοῦ ὁποίου τὸν βίον ἐζήλωσα· εὐχόμεναι δὲ νὰ μὲ ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ τὸ ἐπιτύχω καὶ νὰ συναντηθῶ μαζί του. διὰ νὰ ζήσωμεν μαζί, διότι, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα ἐπληροφορήθην ποῖαι δόξαι καὶ τιμαὶ ἔχουν ἐτοιμασθῇ δι' ὅσους προετίμησαν νὰ ζήσουν μὲ εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν, καί, ἀντιθέτως, πάλιν, ποῖαι φοβεραὶ τιμωρίαι καὶ κολάσεις περιμένουν ὅσους δαπανοῦν τὴν ζωὴν των εἰς τὰ πάθη καὶ τὰς ἡδονάς.

Δ'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Ο ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΟΣ Βενέδικτος, ἐν μιᾷ ἐστῶς ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελίῳ, ἐπάρας εἰς τὸν ἀέρα τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε τῆς δόσιας αὐτοῦ ἀδελφῆς τὴν ψυχὴν, ὡς ἐν εἶδει περιστερᾶς ἀστραπτοῦσης ἀναγομένην εἰς οὐρανόν· καὶ πνευματικῆς πληρωθεὶς εὐφροσύνης, μεγάλως τῷ Θεῷ εὐχαρίστησεν· εἶτα τοῖς μετ' αὐτοῦ ἀδελφοῖς τὴν αὐτῆς τελείωσιν ἐμήνυσεν, οὗς καὶ ἀπέστειλεν εὐθέως, ἵνα τὸ σεμνὸν αὐτῆς καὶ τίμιον σῶμα εἰς τὸ Μοναστήριον ἀγάγωσιν· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἡ Παρθένος αὕτη ἤσκειτο, οὐ πολὺ τοῦ κατὰ τὸν Ὅσιον Μοναστηρίου ἀπέιχε· πορευθέντες οὖν οἱ ἀδελφοί, καὶ εὐρόντες αὐτὴν τελειωθείσαν, ἤνεγκαν τὸ ἅγιον σῶμα αὐτῆς· καὶ ἔθαψεν ἐν τῷ μνήματι, ὃ ἦν ἑαυτῇ ἐτοιμάσας ὁ θεὸς Βενέδικτος· ὧν γὰρ ὁ νοῦς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἠγωνμένος ἦν ἐν ἀλλήλοις, τούτων καὶ τὰ πανίερα σώματα οὐδὲ τῇ ταφῇ ἐχωρίσθησαν.

2. Καὶ ἄλλοτε δὲ αὗτος ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἐν νυκτὶ πρὸς τῇ ἑαυτοῦ θυ-

ρίδι ἐστώς, καὶ τὸν παντοδύναμον Θεὸν δυσωπῶν, αἰφνίδιον ἀναβλέψας εἶδε· καὶ ἰδοὺ φωτοχυσία ἐφάνη οὐρανόθεν τοσαύτη, ὡς ἅπαν τὸ τῆς νυκτὸς σκότος φυγαδευθῆναι, καὶ τὸν ἀέρα οὕτω καταυγασθῆναι, ὡς πλεῖον καταλάμπειν τοῦ τῆς ἡμέρας φωτός· καὶ ἄλλο δὲ θαύματος πλήρες μυστήριον ἐν τῇ τῆς ὀπτασίας ἐκείνης ὥρα ἐξηκολούθησε, καθὼς ὁ Ὅσιος οὗτος μετέπειτα διηγῆσατο· εἶδον γάρ φησι, καὶ ἰδοὺ ὅλος ὁ κόσμος ὡς ὑπὸ μίαν τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα συναθροισθεὶς ἦν· ταύτῃ δὲ τῇ λαμπρότητι τοῦ οὐρανοῦ φωτὸς προσέχων, εἶδε Γερμανοῦ τοῦ Καπούης Ἐπισκόπου τὴν ἁγίαν ψυχὴν, ὡς ἐν πυρίνῃ σφαίρᾳ ὑπὸ Ἀγγέλων ἐν οὐρανῷ ἀναλαμβάνομένην· τῇ οὖν ἐπαύριον πέμψας εἰς Καπούην ὁ δίκαιος οὗτος ἀνὴρ, ἔμαθεν ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ριπῇ ἡ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ τελείωσις γέγονεν· ἐν ἣ αὐτὸς τὴν πρὸς οὐρανὸν ἀνοδὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐθεάσατο.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Βενέδικτος, καθὼς ἐστέκετο εἰς τὸ κελλίον του, ὕψωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶδε τὴν ψυχὴν τῆς ὁσίας ἀδελφῆς του νὰ ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν, ὡς μία ὁλόλαμπρος λευκὴ περιστερὰ. Ἡ ψυχὴ του τότε ἐγέμισεν ἀπὸ πνευματικὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ ἠύχαρίστησε τὸν Θεόν. Κατόπιν ἀνήγειλεν εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του τὸν θάνατόν της καὶ τοὺς ἔστειλεν ἀμέσως εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἡσκήτευσεν, διὰ νὰ παραλάβουν τὸ τίμιον καὶ σεμνὸν σῶμα της καὶ νὰ τὸ φέρουν εἰς τὸ Μοναστήριον· διότι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἡσκήτευσεν ἡ Παρθένος αὐτὴ, δὲν εὗρίσκετο μακρὰν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον τοῦ ὁσίου Βενεδίκτου.

Πράγματι λοιπὸν μετέβησαν οἱ ἀδελφοί, τὴν εὐρον νεκρὰν καὶ ἔφεραν τὸ ἅγιον σῶμα της· τότε ὁ ὁσιος Βενέδικτος τὴν ἔθαψεν εἰς τὸ μνήμα, ποῦ εἶχεν ἐτοιμάσει διὰ τὸν ἑαυτόν του. Διότι ἐκείνων τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ἦτο ἠνωμένος μὲ τὸν σύνδεσμον τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, αὐτῶν καὶ τὰ πανίερα σώματα οὕτε κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν δὲν ἐχωρίσθησαν.

2. Καὶ ἄλλοτε πάλιν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ, ἐστάθη μίαν νύκτα εἰς τὸ παράθυρον τοῦ κελλίου του καὶ παρεκάλει τὸν παντοδύναμον Θεόν· ἔξαφνα ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶδε κατὰ παράδοξον· ἐντελῶς ἀπροσδοκῆτως ἐφάνη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν μία τόσον ἔντονος φωτοχυσία, ὥστε, διὰ μιᾶς, ἐξηφανίσθη τὸ νυκτερινὸν σκοτάδι, καὶ ἔλαμψε τόσον πολὺ ὁ ἀέρας, ὥστε ἐφωτίσθη ἡ περιοχὴ περισοότερον καὶ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν φωτοπλημμύραν, — καθὼς διηγεῖτο μετέπειτα ὁ ἴδιος ὁ Ὅσιος — ἐπηκολούθησε καὶ ἄλλο θαῦμα, τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς ὥραν τοῦ ὁράματος, θαῦμα πλήρες μυστηρίου.

Εἶδον — διηγεῖτο — ὡσὰν ὅλος ὁ κόσμος νὰ συνεκεντρώθῃ κάτω ἀπὸ μίαν ἡλιακὴν ἀκτῖνα· ἐνῶ δὲ ἡ προσοχή μου ἦτο ἐστραμμένη πρὸς τὴν λαμπρότητα τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ φωτός, βλέπω τὴν ἁγίαν ψυχὴν

τοῦ Ἐπισκόπου Καπούης* Γερμανοῦ ὡς πυρίνην σφαῖραν νὰ ἀνυψώνεται ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους εἰς τὸν Οὐρανόν. Ἀμέσως τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔστειλεν αὐτὸς ὁ δίκαιος ἄνθρωπος ὑποτακτικόν του εἰς Καπούην καὶ ἐπληροφορήθη, ὅτι τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς στιγμὴν, πὺν εἶδε τὸ ὄραμα, συνέβη ἡ τελείωσις τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ψυχὴν εἶδε νὰ ἀνέρχεται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Π έ τ ρ ο ς

ΚΑΙ πῶς ἐνδέχεται ἅπαντα τὸν κόσμον συναχθῆναι ὡς ὑπὸ μίαν τοῦ ἡλίου ἀκτίνα πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως; ἢ πῶς δυνατόν ἅπαντα τὸν κόσμον ὑπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου ὁραθῆναι;

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Π έ τ ρ ο ς

ΕΙΠΕ ΜΟΙ, πάτερ, πῶς εἶναι δυνατόν ὅλος ὁ κόσμος νὰ συγκεντρωθῇ κάτω ἀπὸ μίαν ἡλιακὴν ἀκτίνα, πρὶν ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν ὅλων τῶν νεκρῶν; ἢ πῶς εἶναι δυνατόν ὁλόκληρος ὁ κόσμος νὰ γίνῃ ὄρατὸς ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπον;

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΑΣΦΑΛΩΣ πρόσεχε, Πέτρε, ὡ λέγω· ψυχῇ τῇ θεωμένῃ τὸν κτίστην ἅπας ὁ κόσμος στενός ἐστιν· ὅτι αὐτὴ ἡ τοῦ θεοῦ φωτὸς θεωρία, ἐν τῷ νοῦ ἔνδοθεν ἐμπλατύνεται καὶ τοσοῦτον ὁ νοῦς ὑπ' αὐτῆς ἄνω πρὸς τὸν Θεὸν ἐφαπλοῦται καὶ ἐπεκτείνεται, ὡς ἀνώτερος πάσης τῆς κτίσεως γίνεται· ἐκεῖ δὲ γεγόμενος, καὶ τοσοῦτον ἑαυτὸν πλατυθέντα θεώμενος, ἐπιγινώσκει ὅσον βραχὺ ἐστίν, ὅπερ ἐν τῇ ταπεινώσει τοῦ σώματος ὧν κατασχεῖν ἢ ἰδεῖν οὐκ ἡδύνατο. Τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Θεοῦ ὑπάρχων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοσοῦτον ὑψωθείς τε καὶ πλατυθείς, ὅλον τὸν κόσμον ὡς συναχθέντα ἐνώπιον αὐτοῦ ἐθεάσατο; οὐχὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ παραστάντος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ τοῦ νοῦς αὐτοῦ τῷ νοερῷ ἐκείνῳ φ. πρὸς Θεὸν ἀρπαγέντος καὶ πλατυθέντος καὶ ἐν αὐτῷ εὐχερῶς αἰετὶ θεωρήσαντος· ἕκαστον γάρ τῶν ὄντων ἔνδοξ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· ἐν αὐτῷ οὖν τῷ φωτὶ τῷ τοῖς ἔξωθεν ὀφθαλμοῖς ἐξαστράψαντι, φῶς ἐνδότερον τοὺς νοεροὺς αὐτοῦ κατηύγασεν ὀφθαλμούς, δι' οὗ ἡ τε ψυχὴ ἐν ὑψίστοις ἀρπαγεῖσα ἐδείχθη αὐτῷ, καὶ πάντα τὰ κατώτερα μέρη πόσον στενά εἰσι.

* Ἡ Κάπουα ἢ Καπούη (Capua) ὑπῆρξεν ἀρχαία πόλις τῆς Ἰταλίας, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Καμπανίας, γνωστὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν ἀπὸ τὴν νίκην τοῦ Ἀννίβα ἐναντίον τῶν Ρωμαίων κατὰ τὸ 216 π.Χ. Εἰς αὐτὴν εἰσῆχθη ἔνωρις ὁ Χριστιανισμός, ἀναφέρεται δὲ ὅτι ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν ναὸς (βασιλικὴ) τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἡ πόλις κατεστράφη τὸ 840 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, ἀπὸ τὰ ὕλικά δὲ αὐτῆς ἐκτίσθη 4 χλμ. πρὸς τὰ ΒΔ ἡ σημερινὴ ἰταλικὴ πόλις Κάπουα.

Ἑρμηνεία

Γρηγόριος

ΠΡΟΣΕΕ ΚΑΛΑ, Πέτρε, εἰς αὐτὸ πὺν θὰ σοῦ εἴπω. Διὰ τὴν ψυχὴν πὺν ἡξιώθη νὰ βλέπῃ τὸν Κτίστην, ὅλος ὁ κόσμος εἶναι στενός· διότι αὕτη ἡ θεωρία τοῦ θείου φωτὸς μεγαλώνει τόσον πολὺ μέσα εἰς τὸν νοῦν καὶ τόσον πολὺ ὁ νοῦς ἀπλώνεται καὶ διευρύνει τὰ ὅρια τῆς ὑπάρξεώς του ἀπὸ τὴν μυστικὴν αὐτὴν θεωρίαν, ὥστε γίνεται ἀνώτερος ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν. Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ ἴδῃ ἑαυτὸν πόσον ἔχει πλατυνθῇ, τότε ἐννοεῖ πόσον μικρὸν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, ὅταν εὗρίσκετο μέσα εἰς τὸ ταπεινὸν σῶμα του, δὲν ἡδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἢ νὰ ἴδῃ.

Ποῦ λοιπὸν βλέπεις τὸ παράξενον, ἐὰν καὶ αὐτὸς ὁ ἅγιος ἄνθρωπος, εὗρισκόμενος ὑπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ φωτισμοῦ ὑψωθείς καὶ πλατυνθεὶς τόσον πολὺ, εἶδεν ὅλον τὸν κόσμον ὡς νὰ εἶχε συγκεντρωθῇ ἐνώπιόν του; Αὐτὸ βεβαίως συνέβη ὅχι διότι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἀλλὰ διότι ὁ νοῦς αὐτοῦ ἀνηράγη ἀπὸ τὸ νοερὸν ἐκεῖνο φῶς καὶ ἀνυψώθη πρὸς τὸν Θεόν, ὁπότεν ἐπλατύνθη τόσον πολὺ, ὥστε νὰ θεωρήσῃ μὲ εὐκολίαν αὐτὰ πὺν εἶδε, διότι κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ ὄντα εὗρίσκεται μέσα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Θεοῦ! Μὲ αὐτὸ λοιπὸν τὸ θαυμαστὸν φῶς, πὺν ἐθάμπωσε τοὺς ἐξωτερικοὺς τοῦ ὀφθαλμοῦς, φῶς ἐσωτερικὸν ἐφώτισε τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς του, διὰ τοῦ ὁποίου ἐφανερώθη εἰς αὐτὸν πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ Καπούης ἀνηράγη ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους πρὸς τὰ ὕψη, ἀλλὰ καὶ πόσον στενὰ καὶ περιορισμένα εἶναι ὅλα τὰ κατώτερα μέρος.

Πέτρος

Συντίθεμαι.

Ἑρμηνεία

Πέτρος

Εἶμαι σύμφωνος μὲ ὅσα λέγεις.

Γρηγόριος

ΕΝ ΤΩΙ ΚΑΙΡΩΙ ἐν ᾧ ἐμελλεν ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ ἐκ τῆς παρουσίας ζωῆς ἐκδημῆσαι καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Θεόν, προλαβὼν ἐμήγυσσε τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ τοῖς τε συνοῦσιν αὐτῷ μαθηταῖς, καὶ τοῖς ἐκ μήκους οὖσιν· οἷς ἐδήλωσεν, ὅτι καὶ τι σημεῖον αὐτοῖς γενήσεται, δι' οὗ γινώσκονται ὅτε αὐτὸς χωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος. Πρὸ οὖν ἑξ ἡμερῶν τῆς δόσας αὐτοῦ κοιμήσεως, ἀνοιγῆναι τὸ ἑαυτοῦ μνημεῖον ἐκέλευσε· καὶ εὐθέως λαβροτάτῳ πυρετῷ κατεσχέθη· ὅφ' οὗ ἐπὶ ἑξ ἡμέραις τὸ σῶμα αὐτοῦ κατεφρύσσετο, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐκέλευσε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἄραι αὐτόν, καὶ ἀπενεγκεῖν εἰς τὸ εὐκτήριον. Ἀπενεχθεὶς οὖν ἐκεῖ, καὶ τῶν ἀχράντων μετα-

λαδῶν μυστηρίων, ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν ἐστὼς καὶ ὑπ' αὐτῶν διαβασταζόμενός τε καὶ στηριζόμενος, ὕψωσε τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν καὶ οὕτως ἄνω ἀτενίζων καὶ προσευχόμενος, τὴν ἡγιασμένην ἀφῆκε ψυχὴν. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ δυσὶν ἀδελφοῖς, τῷ μὲν ἐνὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἡσυχάζοντι κελλίῳ, τῷ δὲ ἐτέρῳ μήκοθεν οἰκοῦντι, θρασὶς ὁμοία ἐφάνη. Εἶδον τοίνυν ἑκάτεροι· καὶ ἰδοὺ ὁδὸς τις θαυμαστή ἀπὸ τοῦ κελλίου τοῦ ὁσίου μέχρι τοῦ οὐρανοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἀνετεινέτο ἐκ λαμπρῶν τινων ἱματίων καὶ σηρικῶν ἐστρωμένη ὅλη· ἐν αὐτῇ δὲ καὶ τινες ἄνδρες ἐξαίσιοι λαμπάδας κατέχοντες, ἐγορδίνως βαδίζοντες ἀνῆρχοντο. Ἀνὴρ δὲ τις ἕτερος λευχείμων καὶ αὐτὸς καὶ φωτοειδῆς πλησίον αὐτῶν ἐστηκώς, ἡρώτα τούτους, εἰ τὴν ὁδὸν ταύτην ἦν κατανοοῦσι θαυμάζοντες ἐπίστανται τίνος ἐστί· τῶν δὲ ἀγνοεῖν εἰπόντων, ἔφη ὁ φανείς· αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδός, δι' ἧς ὁ τοῦ Θεοῦ ἀγαπητὸς Βενέδικτος εἰς οὐρανὸν ἀνέρχεται· ἐν ἑαυτοῖς οὖν γενόμενοι τῶν ὁρῶντων ἑκάτερος, συνῆκαν τὴν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς τελείωσιν, καθάπερ παρόντες καὶ ὁρῶντες αὐτὸν τελειούμενον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ πού ἐπρόκειτο ὁ Ἅγιος αὐτὸς ἄνθρωπος, δηλαδὴ ὁ Ὅσιος Βενέδικτος, νὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον αὐτὴν ζωὴν καὶ νὰ διαμείνῃ πλέον αἰωνίως πλησίον τοῦ Θεοῦ, προέβλεψε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του καὶ τὴν προανήγγειλεν εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του, καθὼς καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς πού εὗρίσκοντο μακρὰν του. Εἰς ὅλους αὐτοὺς ἐφανέρωσεν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του θὰ γίνῃ κάποιο σημεῖον, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ἀντιληφθοῦν ὅλοι, ὅτι χωρίζεται ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ σῶμα.

Ἐξ ἡμέρας λοιπὸν πρὶν ἀπὸ τὴν ὁσίαν του κοίμησιν διέταξε τοὺς ὑποτακτικούς του νὰ ἀνοίξουν τὸν τάφον του· ἀμέσως δὲ κατελήφθη ἀπὸ ἰσχυρότατον πυρετόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, ἐπὶ ἑξ ἡμέρας, ἐψήνετο κυριολεκτικῶς τὸ σῶμα του. Τὴν ἕκτην ἡμέραν διέταξε πάλιν τοὺς ὑποτακτικούς του νὰ τὸν σηκώσουν καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὸν Ναόν.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν μετέφεραν εἰς τὸν Ναὸν καὶ μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐστάθῃ εἰς τὸ μέσον τῶν ὑποτακτικῶν του, οἱ ὅποιοι τὸν ὑπεβάσταζον καὶ τὸν συνεκράτουν, διὰ νὰ παραμείνῃ ὀρθος, ὕψωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἤρχισε μετὰ θερμότητος νὰ προσεύχεται. Οὕτως εἰς αὐτὴν τὴν κατανυκτικὴν στάσιν, μὲ ὑψωμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσευχόμενος μετὰ θερμότητος, παρέδωκεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἡγιασμένην ψυχὴν του.

Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην δύο ἀδελφοί, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας ἡσύχαζεν εἰς τὸ κελλίον του ὁ δὲ ἄλλος κατοικοῦσε πολὺ μακρὰν, εἶδον ἀκριβῶς τὸ ἴδιον ὄραμα. Εἶδον λοιπὸν καὶ οἱ δύο, ἀλλὰ καθένας χωριστά, ἓνα δρόμον θαυμαστόν, πού ὠδήγει ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ Ὀσίου πρὸς Ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ. Ὁ δρόμος αὐτὸς ἦτο ὁλόκληρος στρωμένος ἀπὸ λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ μεταξωτά. Εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον ἀνέβαινον καὶ

μερικοὶ ἑξαίσιοι ἄνδρες, οἱ ὅποιοι ἐκρατοῦσαν λαμπάδας καὶ ἐβάδιζαν μετὰ τάξιν. Ἐξαφνα εἰς αὐτὴν τὴν ὡραίαν καὶ ἐπιβλητικὴν σκηνὴν παρουσιάζεται ἓνας ἄλλος λευκοφορεμένος ἄνδρας, ὁ ὅποιος ἀστραποβολοῦσε καὶ αὐτὸς καὶ ἐστάθηκε κοντὰ εἰς ἐκείνους, ποὺ ἐβάδιζαν καὶ τοὺς ἐρωτᾷ:

— Γνωρίζετε, ἄραγε, διὰ ποῖον ἔχει στρωθῇ ὁ δρόμος αὐτός, ποὺ βλέπετε μετὰ τὸσον θαυμασμόν;

— Ὅχι, δὲν γνωρίζομεν, ἀπήντησαν ἐκεῖνοι.

— Ὁ δρόμος αὐτός — εἶπε τότε πρὸς αὐτοὺς ὁ λευκοφόρος — εἶναι αὐτός, τὸν ὅποιον θὰ βαδίσῃ ὁ ἀγαπημένος τοῦ Θεοῦ Βενέδικτος καὶ θὰ ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανόν.

Μόλις συνῆλθον καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸ καταπληκτικὸν αὐτὸ ὄραμα, ἀντελήφθησαν ἀμέσως, ὅτι ἀνεφέρετο εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ Ἀγίου ἀνθρώπου· ἦσαν δὲ τὸσον βέβαιοι δι' αὐτό, ὥς νὰ ἦσαν παρόντες καὶ νὰ τὸν ἔβλεπον εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς του.

ΣΤ΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, ὅτι περιπατῶν ποτε εἰς τὴν ἔρημον, εὗρον κρανίον νεκροῦ κείμενον ἐν τῷ ἐδάφει· καὶ σαλεύσας αὐτὸ τῇ βατνῇ ράβδῳ, ἤκουσα φωνῆς ἐξ αὐτοῦ· καὶ λέγω αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; τὸ δὲ ἀπεκρίθη μοι· ἐγὼ ἀρχιερεὺς ἦμην τῶν εἰδώλων καὶ τῶν μαινάντων Ἑλλήνων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· σὺ δὲ εἰ Μακάριος ὁ πνευματοφόρος· ἴσθι οὖν ὅτι καθ' ὅταν ὦραν σπλαγχνισθῆς τοῖς ἐν κολάσει καὶ εὐχῇ ὑπὲρ αὐτῶν, παραμυθοῦνται ὀλίγον.

Ἠρώτησεν ὁ γέρων· ποία ἐστὶν ἡ παραμυθία; καὶ τίς ἡ κόλασις; ἀπεκρίθη τὸ κρανίον· ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσοῦτόν ἐστι τὸ ὑποκάτωθεν πῦρ ἡμῶν, ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς ἐστηκότων ἡμῶν ἐν μέσῳ τοῦ πυρός· καὶ οὐκ ἔστι τινα πρόσωπον πρὸς πρόσωπον θεάσασθαι τὸν ἕτερον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον ἐκάστου πρὸς τὸν ἑτέρου νῶτον κεκῶλληται· ὥς οὖν εὐχῇ ὑπὲρ ἡμῶν, ἐκ μέρους τις θεωρεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἑτέρου· αὕτη ἐστὶν ἡ παραμυθία.

Ὁ δὲ γέρων ἀκούσας, καὶ θαρρὺ στενάξας, εἶπεν· οὐαὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐγενήθη ὁ ἄνθρωπος, ἦγουν ὁ ἁμαρτωλός· τούτῳ γὰρ καλὸν ἦν εἰ μὴ ἐγενήθη, ὥς περὶ τοῦ Ἰουδα ὁ Κύριος ἔφησε. Λέγει πάλιν τῷ κρανίῳ ὁ γέρων· ἔστιν ἄλλη χεῖρων βάσανος; τὸ δὲ ἀπεκρίθη· ἔστι μεῖζων κόλασις ὑποκάτωθεν ἡμῶν· ἔφη ὁ γέρων· καὶ τίνας εἰσὶν ἐκεῖ; τὸ δὲ εἶπεν· ἡμεῖς, ὥς μὴ εἰδότες τὸν Θεόν, καὶ ὀλίγον ἐλεούμεθα· οἱ δὲ ἐπιγινόντες τὸν Θεὸν καὶ ἀρνησάμενοι αὐτόν, ὑποκάτωθεν ἡμῶν εἰσι, καὶ χεῖρον κολάζονται· λαθὼν οὖν ὁ γέρων τὸ κρανίον, ἔχωσεν αὐτὸ καὶ παρῆλθεν.

Ἀκούσωμεν καὶ φοβηθῶμεν οἱ τῷ διηγήματι ἐντυγχάνοντες· εἰ γὰρ οἱ τὸν Θεὸν ἀρνησάμενοι χεῖρον καὶ τῶν ἀπίστων κολάζονται, σπουδάζωμεν μὴ τοῖς ἔργοις τοῦ σκότους αὐτὸν ἀρνήσασθαι, ἵνα τὴν δεινὴν ταύτην τιμωρίαν ἐκφύγωμεν· ἀρνησθεὺς γὰρ ἐστὶ οὐχὶ μόνον ὁ ἐν ἔργῳ ἢ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν τοῖς ἀθέτοις ἔργοις αὐτὸν ἀρνούμενος, καὶ τῷ λόγῳ ὁμολογῶν φαίνεται· καὶ μάρτυς ὁ Ἀπόστολος λέγων· «Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται».

2. Καὶ ὁ ἀδελφόςθεος Ἰάκωβος φάσκειν· εἰς τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι, ἥτοι πιστός, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, ἦγουν τῷ

θαρρεῖν εἰς τὴν πίστιν, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία· ἡ γὰρ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων, νεκρά ἐστίν». Ἔχει δὲ ὁ λόγος φανερώς καὶ τὸ δίκαιον· φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου· «οὐαί, δι' οὗς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν»· εἰ οὖν ἡμεῖς ὁ λαὸς Θεοῦ καὶ κληρὸς Ἅγιος, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνομαζόμενοι, διὰ τῶν τῆς ἀτιμίας ἔργων τὸν Θεὸν ἐξυβρίζομεν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα, ὃ ἡμῖν ἐπικέκληται βλασφημεῖσθαι ἐν τοῖς ἀπίστοις, δι' ὧν ποιούμεν, παρασκευάζομεν, πῶς οὐ δίκαιον ἡμᾶς τοὺς αἰτίους τῆς βλασφημίας ταύτης καὶ ὕβρεως κολασθῆναι καὶ τῶν ἀπίστων βαρύτερον; ἄλλως τε «καὶ ὁ εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς φησιν ὁ Σωτὴρ ὁ δίκαιος κριτὴς καὶ ἀπαραλόγιστος, καὶ μὴ ποιήσας αὐτὸ δαρήσεται πολλὰς· ὁ δὲ μὴ εἰδὼς μηδὲ ποιήσας, δαρήσεται ὀλίγας».

Διὸ φρίξομεν, ἀδελφοί, καὶ ἀγωνισώμεθα κατὰ τὴν ἐπιχορηγούμενην ἡμῖν ἐκ Θεοῦ δύναμιν, πιστοὶ ἐκ τῶν ἔργων μάλιστα φαίνεσθαι καὶ πάντα ποιεῖν εἰς δόξαν Θεοῦ, ἵνα καὶ δι' ἡμῶν ἐκ τῶν ὁρώντων ἀνθρώπων ὁ ὑπερδεδοξασμένος δοξάζεται.

3. Καθεζόμενός ποτε ὁ Ἀβδᾶς Σιλουανὸς μετὰ ἀδελφῶν ἐγένετο ἐν ἐκστάσει καὶ πίπτει ἐπὶ πρόσωπον· εἶτα μετὰ βραχὺ ἀναστὰς, ἔκλαιεν· οἱ δὲ ἀδελφοὶ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰπέ ἡμῖν τί ἔχεις, Πάτερ; ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ ἔκλαιεν· ὡς δὲ ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν ἠγάγκαζον, εἶπεν· ἐγὼ εἰς τὴν κρίσιν ἠρπάγην· καὶ εἰδὼν πολλοὺς τῶν Μοναχῶν ἀπαγομένους εἰς κόλασιν καὶ πολλοὺς τῶν κοσμικῶν ἀπερχομένους εἰς Βασιλείαν· διὸ καὶ ἐπένθει αἰὲν ὁ Γέρων καὶ οὐδέποτε ἤθελεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ συνέβη αὐτὸν ἀναγκασθέντα διὰ τινα χρεῖαν ἐξελθεῖν, ἔσκεπε τῇ κουκουλίῳ τὸ πρόσωπον.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ὁ Αἰγύπτιος διηγῆθη εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του τὸ ἐξῆς περιστατικόν. Κάποτε, καθὼς ἐβάδιζα εἰς τὴν ἔρημον, εὗρήκα ἓνα κρανίον ἀποθαμένον, κάτω εἰς τὸ ἔδαφος· τὸ μετεκίνησα ἔλαφρὰ μὲ τὸ ραβδί μου καί, κατὰπληκτος, ἀκούω φωνὴν ἀπὸ τοῦ κρανίου αὐτό. Τότε μὲ θάρρος καὶ χωρὶς φόβον ἐρωτῶ τὸ κρανίον:

— Σὺ, ποῖος εἶσαι;

Τὸ κρανίον μοῦ ἀπαντᾷ, ὡς νὰ ἦτο ἄνθρωπος ζωντανός:

— Ἐγὼ ἦμην Ἀρχιερεὺς τῶν εἰδώλων καὶ τῶν Ἑλλήνων, πού ἔμεναν κάποτε εἰς αὐτὸν τὸν τόπον· σὺ δὲ εἶσαι ὁ πνευματοφόρος Μακάριος· μάθε λοιπὸν ὅτι ὅποιανδήποτε ὥραν λυπηθῆς τοὺς κολασμένους καὶ προσευχηθῆς χάριν αὐτῶν, παρηγοροῦνται ὀλίγον.

Ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος ἐρωτᾷ πάλιν τὸ κρανίον:

— Ποία εἶναι ἡ παρηγορία; Καὶ ποία εἶναι ἡ κόλασις;

— Ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν, τόσον βάθος ἔχει καὶ ἡ φωτιά, πού εὗρίσκεται ἀπὸ κάτω μας· εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν φωτιὰν στεκόμεθα ὀρθιοὶ καὶ γωμένοὶ ὁλόκληροὶ. Εἵμεθα δὲ ἔτσι τοποθετημένοι, ὥστε ὁ ἓνας κολασμένος νὰ μὴ βλέπῃ τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ τὰ ὀπίσθια. Ὅταν λοιπὸν προσεύχεσαι δι' ἡμᾶς, βλέπει ὀλίγον ὁ ἓνας τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου. Αὕτῃ δὲ εἶναι ἡ παρηγορία, πού δοκιμάζομεν.

Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος μόλις ἤκουσεν αὐτὰ βαριανεστέναξε καὶ εἶπεν· Ἀλλοίμονον, πόσῃν δυστυχίᾳ ἔφεγεν εἰς τὸν ἄνθρωπον, δηλαδὴ τὸν ἁμαρτωλόν, ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεώς του· προτιμότερον νὰ μὴ εἶχε γεννηθῇ, ὅπως εἶπε καὶ διὰ τὸν Ἰούδαν τὸν προδότην ὁ Κύριος! Μετὰ τὸν μονόλογον αὐτὸν ἐρωτᾷ πάλιν τὸ κρανίον ὁ Γέρων·

— Ὑπάρχουν εἰς τὴν κόλασιν ἄλλα χειρότερα βάσανα ἀπὸ αὐτά, ποὺ μοῦ περιγράφεις;

— Ἀπὸ κάτω μας εὐρίσκεται φοβερωτέρα κόλασις, ἀπήντησε τὸ κρανίον.

— Καὶ ποῖοι τιμωροῦνται ἐκεῖ; ἠρώτησεν ὁ Γέρων.

— Ἡμεῖς, ἐπὶ τέλους — ἀπήντησε τὸ κρανίον — ἐλεούμεθα ὀλίγον ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι δὲν τὸν ἐγνωρίσαμεν· ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ ἐγνωρίσαν καλὰ τὸν Θεὸν καὶ μετὰ ταῦτα τὸν ἠρνήθησαν, εἶναι κάτω ἀπὸ ἡμᾶς καὶ κολάζονται πολὺ χειρότερα.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν ὁ διάλογος, ἐπῆρεν ὁ Γέρων τὸ κρανίον, τὸ ἔχωσε κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ συνέχισε τὸν δρόμον του.

Ἄς ἀκούσωμεν καὶ ἃς φοβηθῶμεν ὅσοι μάρτυρες αὐτὴν τὴν διήγησιν· διότι ἐφ' ὅσον αὐτοὶ ποὺ ἀρνοῦνται τὸν Θεὸν κολάζονται χειρότερα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, πρέπει νὰ φροντίσωμεν νὰ μὴ ἀρνηθῶμεν Αὐτὸν μὲ τὰ ἔργα τοῦ σκοτούς, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν φοβεράν αὐτὴν τιμωρίαν. Διότι ἀρνητῆς τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι μόνον ἐκεῖνος ποὺ τὸν ἀρνεῖται μὲ λόγια ἢ ἔργα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ποὺ διαπραττεῖ ἁμαρτωλὰς πράξεις, ἔστω καὶ ἐὰν φαινομενικῶς μὲ τὰ λόγια φαίνεται νὰ ὁμολογῇ πίστιν πρὸς τὸν Θεόν. Μάρτυς δέ, ὅτι αὐτὰ ποὺ λέγω εἶναι ἀληθῆ, ὑπάρχει ὁ Ἀπόστολος, ὅστις διακηρύττει «Ὁμολογοῦν ὅτι γνωρίζουν τὸν Θεόν, μὲ τὰ ἁμαρτωλά τους ὅμως ἔργα τὸν ἀρνοῦνται» (Τίτ. α', 16).

2. Ἀκόμη καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος λέγει· «ἐὰν κανεῖς νομίζῃ ὅτι εἶναι θρησκός, δηλαδὴ πιστός, καὶ δὲν χαλιναγωγῇ τὴν γλῶσσαν του, ἀλλὰ ἐξαπατᾷ τὴν καρδίαν του μὲ τὸ νὰ στηρίξῃ τὸ θάρρος του εἰς τὴν τοιαύτην πίστιν, αὐτὸς δὲν σκέπτεται καλὰ καὶ δι' αὐτὸ καὶ δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν θρησκείαν· διότι ἡ πίστις χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρά» (Ἰακώβου β', 17).

Ὁ λόγος οὗτος ἔχει καὶ τὸ δίκαιον μὲ τὸ μέρος του. Διότι ὁ Θεός, μὲ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου, λέγει· «ἀλλοίμονον εἰς αὐτούς, ποὺ γίνονται αἰτία νὰ βλασφημῇται τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ ἔθνη!» Ἐὰν λοιπὸν ἡμεῖς, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ κληρὸς Ἅγιος καὶ οἱ μὲ ἄλλα τοιαῦτα ἔντιμα ὀνόματα ὀνομαζόμενοι, ἐξυβρίζομεν, μὲ τὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας, τὸν Θεὸν καὶ γινόμεθα τοιουτοτρόπως αἴτιοι νὰ βλασφημοῦν οἱ ἄπιστοι τὸ καλὸν ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον μᾶς χαρακτηρίζει ὁ κόσμος, πῶς δὲν θὰ εἶναι δίκαιον νὰ κολασθῶμεν βαρύτερα ἀπὸ τοὺς ἀπίστους ἡμεῖς οἱ αἴτιοι αὐτῆς τῆς βλασφημίας καὶ ὕβρεως; Ἀλλωστε, ὅπως λέγει καὶ ὁ Σωτὴρ, ὁ δίκαιος Κριτής, ποὺ δὲν λογαριάζει πρόσωπον ἀνθρώπου, «ἐκεῖνος ποὺ γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ δὲν τὸ ἐκτελεῖ

θὰ δαρή πολλὰς φορές (δηλαδή θὰ τιμωρηθῇ περισσότερον)· ἐκεῖνος ὅμως ποὺ δὲν γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτὸ δὲν τὸ ἐφαρμόζει, θὰ δαρή ὀλίγας φορές» (δηλαδή θὰ τιμωρηθῇ ὀλιγώτερον) (Λουκ. ιβ' 47—48).

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ἀδελφοί μου, ἀναλογιζόμενοι τὰς φρικτὰς τιμωρίας τῆς κολάσεως, ἃς φρίζωμεν καὶ ἃς ἀγωνισθῶμεν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς παρεχομένης εἰς ἡμᾶς ἐκ Θεοῦ δυνάμεως, καὶ νὰ φαινώμεθα πιστοὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὰ καλὰ καὶ ἐνάρετα ἔργα, καὶ νὰ ἐργαζώμεθα τὰ πάντα πρὸς δόξαν Θεοῦ, ὥστε νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι βλέπουν τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα.

3. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς ἐκάθητο μὲ μερικὸς ἀδελφούς· ἔξαφνα περιέπεσεν εἰς ἔκστασιν καὶ ἔπεσε κάτω μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ ἔδαφος· μετ' ὀλίγον ἐσηκώθη καὶ ἔκλαιεν. Οἱ ἀδελφοὶ τὸν παρεκάλουν ἐπιμόνως καὶ τοῦ ἔλεγον:

— Εἰπὲ εἰς ἡμᾶς, Πάτερ, τί ἔχεις;

Ἐκεῖνος ὅμως ἐσιώπα καὶ ἐξηκολούθει νὰ κλαίῃ· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετὰ περισσοτέρας ἐπιμονῆς τὸν παρεκάλουν καὶ τὸν ἐπίεζον νὰ τοὺς εἴπῃ.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς μὲ συγκίνησιν τοὺς ἀπήντησεν:

— Ἐγὼ ἀνηρπάγην εἰς τὸ φοβερὸν Κριτήριον τοῦ Θεοῦ καὶ εἶδον πολλοὺς Μοναχοὺς νὰ ὀδηγοῦνται εἰς τὴν Κόλασιν καὶ πολλοὺς κοσμικοὺς νὰ ἀπέρχονται εἰς τὸν Παράδεισον.

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς ἐπενθοῦσε πάντοτε καὶ ποτὲ δὲν ᾔθελε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλίον του. Ἐὰν δὲ ἠναγκάζετο νὰ ἐξέλθῃ, βιαζόμενος ἀπὸ κάποιαν ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν, ἐσκέπαζε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὸ κουκούλιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἔξοδον ἡ ψυχὴ φοβερὰν ἐν τῷ ἀέρι τὴν ἐξέτασιν δέχεται, τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀπαντώντων αὐτῇ καὶ κωλύοντων τὴν ἄνοδον.

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὴν ἔξοδόν της ἐκ τοῦ σώματος δέχεται φοβερὰν ἐξέτασιν εἰς τὸν ἀέρα, ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα ποὺ τὴν συναντοῦν καὶ τῆς ἐμποδίζουσιν τὴν ἄνοδον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου

ΕΛΛΩΝ ἐσθίειν ποτὲ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, καὶ ἀναστὰς εὐξασθαι περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, ἦσθετο ἑαυτὸν ἀρπαγέντα τῇ διανοίᾳ καὶ τὸ παράδοξον, ἐστῶς ἐβλεπεν ἑαυτὸν ὥσπερ ἔξωθεν ἑαυτοῦ γινόμενον καὶ εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ τινων ὀδηγούμενον· εἶτα πικροὺς τινας καὶ δεινοὺς ἐστῶτας ἐν τῷ ἀέρι καὶ θέλοντας αὐτὸν κωλύειν, ὥστε μὴ διαδῆναι. Τῶν δὲ ὀδηγούντων αὐτὸν ἀντιμαχομένων, ἀπήτουν ἐκεῖνοι λόγον, εἰ μὴ ὑπεύθυνος αὐτοῖς εἴη. Θελόντων τοίνυν συνάραι λόγον ἀπὸ τῆς γεννήσεως, ἐκώλουν οἱ τὸν Ἀντώνιον ὀδηγοῦντες, λέγοντες ἐκείνοις· τὰ μὲν (ἀπὸ) τῆς γεννήσεως, ὁ Κύριος ἀπήλειπεν· ἐξ οὗ δὲ γέγονε Μοναχός, καὶ ἐπηγγείλατο τῷ Θεῷ, ἔξεσι λόγον ποιῆσαι. Τότε κατηγορούντων καὶ μὴ ἐλεγχόντων, ἐλευθέρα γέγονεν αὐτῷ καὶ ἀκώλυτος ἡ ὁδός· καὶ εὐθὺς εἶδεν ἑαυτὸν ὥσπερ ἐρχόμενον καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐστῶτα· καὶ πάλιν ἦν ὁλος Ἀντώνιος. Τότε τοῦ μὲν φαγεῖν αὐτὸς ἐπιλαθόμενος, ἔμεινε τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς στενάζων καὶ εὐχόμενος· ἐθαύμαζε γὰρ λογιζόμενος πρὸς πόσους ἡμῖν ἐστὶν ἡ πάλη καὶ διὰ πόσων πόνων ἔχει τις διαδῆναι τὸν ἀέρα· καὶ ἐμνημόνευεν ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος» ἐν τούτῳ γὰρ ἔχει ὁ ἐχθρὸς τὴν ἐξουσίαν, ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ πειράζειν διακωλύειν τοὺς διερχομένους· διὸ καὶ μάλιστα παρήγει· ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, ἵνα μηδὲν ἔχων λέγειν φαῦλον περὶ ἡμῶν ὁ ἐχθρὸς καταισχυνθῇ.

2. Μετὰ ταῦτα διαλέξεως αὐτῷ ποτε γενομένης πρὸς τινος εἰσελθόντος πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς διαγωγῆς τῆς ψυχῆς καὶ ποίος μετὰ ταῦτα τόπος αὐτῆς ἐστί,

τῇ ἐξῆς νυκτὶ καλεῖ τις αὐτὸν ἀνωθεν λέγων· Ἀντώνιε, ἀναστὰς ἔξελθε καὶ βλέπε. Ἐξελθὼν τοίνυν (ἤδει γὰρ τῖσιν ὀφείλει ἐπακούειν) καὶ ἀναβλέψας, εἶδε τινα μακρὸν καὶ ἀειδῆ καὶ φοβερὸν ἐστῶτα καὶ φθάνοντα μέχρι τῶν νεφελῶν, ἀναβαλιντάς τε τινὰς ὡς περ ἑπτρωμένους, κάκεινον ἐκτείνοντα τὰς χεῖρας καὶ τοὺς μὲν κωλυομένους παρ' αὐτοῦ, τοὺς δὲ ὑπεριπταμένους καὶ διελθόντας, λοιπὸν ἀμερίμνως ἄγεσθαι. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς τοιούτοις ἔτριξε τοὺς ὀδόντας ὁ μακρὸς ἐκεῖνος, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποπίπτουσιν ἔχαιρε· καὶ εὐθὺς πρὸς τὸν Ἀντώνιον γέγονε φωνή· ν ο έ ι τ ο β λ ε π ο μ ε ν ο γ' καὶ διανοιχθείσης αὐτοῦ τῆς διανοίας, ἐνόει τῶν ψυχῶν εἶναι τὴν πάροδον καὶ τὸν ἐστῶτα μακρὸν εἶναι τὸν διάβολον, τὸν φθονοῦντα τοῖς πιστοῖς· καὶ τοὺς μὲν ὑπευθύνους αὐτοῦ κρατοῦντα καὶ κωλύοντα διελθεῖν, τοὺς δὲ μὴ πεισθέντας αὐτῷ μὴ δυνάμενον κρατεῖν, ἀλλ' ὑπεραναβαλίνοντας. Τοῦτο πάλιν ἐωρακὼς καὶ ὡς περ ὑπομιμνησκόμενος, μᾶλλον ἠγωνίζετο προκόπτειν τοῖς ἐμπροσθεν καθημέραν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἡτοιμάζετο νὰ φάγῃ, κατὰ τὴν καλονισμένην ὥραν· συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὴν συνήθειαν ἐσηκώθη διὰ νὰ προσευχηθῇ· ἦτο δὲ τότε ἡ ἐνάτη ὥρα. Ἐκείνην ὁμως ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἡσθάνθη τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ ἔχῃ ἀρπαγῇ νοερῶς. Τὸ δὲ παράδοξον ὑπῆρξε τοῦτο· καθὼς ἐστέκετο, ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸν τοῦ, ὡς νὰ εἶχεν ἔξέλθει τοῦ σώματος καὶ νὰ ὠδηγεῖτο ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ μερικὸν εἰς τὸν ἀέρα. Ἐπειτα βλέπει μερικὸν ἀσχημοπροσώπους καὶ φοβεροὺς νὰ στέκουν ἐμπροσθέν τοῦ εἰς τὸν ἀέρα καὶ νὰ θέλουν νὰ τὸν ἐμποδίσουν, διὰ νὰ μὴ περάσῃ.

Οἱ ὀδηγοὶ τῆς ψυχῆς τοῦ τότε ἤρχισαν νὰ φιλονεικοῦν μὲ τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐξήτουν λογαριασμόν, μήπως ἡ ψυχὴ, ποὺ συνώδευον, ἦτο ὑπεύθυνος ἀπέναντί των διὰ κάποιον χρέος. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ τελευταῖοι ἤθελον νὰ ἀρχίσουν τὸν ἔλεγχον ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀντωνίου, οἱ συνοδεύοντες τὸν Ἀντώνιον τοὺς ἠμπόδιζον λέγοντες. Ὅσα σφάλματα διέπραξεν ὁ Ἀντώνιος ἀπὸ τῆς γεννήσεως, τὰ διέγραψεν ὁ Κύριος· ἀπὸ τότε ὁμως ποὺ ἐγένεν Μοναχὸς καὶ ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὸν Θεόν, ἐπιτρέπεται νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ δαίμονες κατηγοροῦν τὸν Ἀντώνιον ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἀποδείξουν τὰς κατηγορίας των, ὁ δρόμος ἔμεινεν ἐλεύθερος ἀπὸ ἐμπόδια· καὶ ἀμέσως εἶδε τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὸ σῶμα καὶ νὰ συνέρχεται· καὶ ἐγένε πάλιν ὁ Ἀντώνιος ὅπως ἦτο πρῖν.

Τόσῃ ὁμως ἦτο ἡ ταραχὴ τοῦ, ὥστε ἐλησμόνησε νὰ φάγῃ καὶ παρέμεινε τὴν ὑπόλοιπον ἡμέραν καὶ ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἀναστενάζων καὶ προσευχόμενος.

Κατεπλήσσετο, διότι ἐσκέπτετο μὲ πόσους πειρασμοὺς ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν καὶ μὲ πόσους κόπους πρέπει κανεῖς νὰ περάσῃ τὰ ἐναέρια δαιμόνια. Καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου

Παύλου. «κατὰ τὸν ἄρχοντα ποὺ ἐξουσιάζει εἰς τὸν ἀέρα» (Ἐφεσ. 6', 2).

Διότι αὐτὴν μόνον τὴν ἐξουσίαν ἔχει ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς ἡμῶν, νὰ πολεμᾷ δηλαδή, καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἀνερχομένας πρὸς τὸν οὐρανὸν ψυχάς. Ὡς ἐκ τούτου συνεβούλευε μετὰ περισσοτέρας ἐπιμονῆς λέγων· φορέσατε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ ἡμπορέσετε νὰ ἀντισταθῆτε πρὸς τὸν διόβολον κατὰ τὴν πονηρὰν ἡμέραν καὶ νὰ ἐξευτελισθῇ ὁ ἐχθρὸς, ἐπειδὴ δὲν θὰ ἔχῃ νὰ εἴπῃ διὰ σᾶς τίποτε αἰσχρὸν (Ἐφεσ. στ', 13).

2. Μετὰ τὴν ὁπτασίαν αὐτὴν, τὸν ἐπεσκέφθησαν κάποτε μερικοὶ ἄνθρωποι καὶ ἤρχισαν νὰ συζητοῦν μαζί του περὶ τῆς ψυχῆς καὶ ποῖος, μετὰ τὴν ἐξοδὸν τῆς ἐκ τοῦ σώματος, εἶναι ὁ τόπος ποὺ μεταβαίνει. Τὴν ἐπομένῃν ἀκριβῶς νύκτα ἤκουσε νὰ τὸν καλῇ μία φωνὴ λέγουσα·

—'Αντώνιε, σήκω, ἔξελθε ἀπὸ τὸ κελλίον σου καὶ βλέπε.

Πράγματι λοιπὸν ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐξῆλθε (διότι ἐγνώριζεν εἰς ποίας φωνὰς ἔπρεπε νὰ ὑπακούῃ) καὶ ἀφοῦ ὕψωσε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν οὐρανὸν εἶδε τὸ ἐξῆς ὄραμα.

Κάποιος πανύψηλος καὶ φοβερός, ἀπαίσιος εἰς τὴν μορφήν, ἐστέκετο ὀρθίος· τὸ ὕψος του ἔφθανεν ἕως τὰ σύννεφα, ἐνῶ πολλοὶ ἐπετοῦσαν ἔμπροσθέν του, ὡς ἐὰν εἶχον περὰ· τότε ἐκεῖνος ὁ φοβερὸς ἤπλωνε τὰς χεῖρας του καὶ ἄλλους μὲν ἡμπόδιζε νὰ πετοῦν, ἐνῶ ἄλλοι κατώρθωναν νὰ τὸν προσπερνοῦν καὶ νὰ πετοῦν ὑψηλότερα καὶ νὰ συνεχίζουσιν τὸν δρόμον των χωρὶς ἐμπόδια.

Δι' αὐτοὺς, ποὺ ἐξέφευγον, ὁ πανύψηλος ἐκεῖνος δαίμων ἔτριξε τοὺς ὀδόντας· ἀντιθέτως ἔχαιρε δι' ὅσους ἡμποδίζοντο ἀπὸ αὐτὸν νὰ ἀνέλθουν καὶ ἔπιπτον.

Ἀμέσως τότε ἠκούσθη μία φωνή·

—'Αντώνιε, προσπάθησε νὰ ἐννοήσῃς καλὰ αὐτὸ ποὺ βλέπεις. Καὶ ἀμέσως ἐκαθάρισεν ἡ διάνοιά του καὶ ἀντελήφθη ὅτι αὐτὸ ποὺ ἔβλεπε, ἦτο τὸ πέρασμα τῶν ψυχῶν πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ὅτι ὁ πανύψηλος καὶ φοβερὸς ἀγριάνθρωπος, ποὺ ἐστέκετο ὀρθίος, ἦτο ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος φθονεῖ τοὺς πιστοὺς. Ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ὑπεύθυνοι δι' ἁμαρτίας, τοὺς κρατεῖ καὶ τοὺς ἐμποδίζει νὰ περάσουν· ὅσοι ὅμως δὲν ἐδέχθησαν τὰς συμβουλὰς του, δὲν ἡμπορεῖ νὰ τοὺς κρατήσῃ καὶ δι' αὐτὸ οἱ τοιοῦτοι κατορθώνουν νὰ ἀναβοῦν ὑψηλότερα ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ πορευθοῦν πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὅταν ὁ Μέγας Ἀντώνιος εἶδε τὸ ὄραμα αὐτό, ἐνεθυμήθη καὶ τὸ προηγούμενον καὶ ἠγωνίζετο καθημερινῶς νὰ προκόπῃ εἰς τὸν ἐνάρκτον βίον.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΠΟΤΕ δύο ἀδελφοὶ συνεφώνησαν καὶ ἐγένοντο Μοναχοί· καὶ ὡς κατῴρθωσαν, ἔδωξεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι δύο κελλία ἀπὸ διαστήματος· καὶ ἕκαστος αὐτῶν

ἀνεχώρησε καθ' ἑαυτὸν ἡσυχίας χάριν· καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ εἶδον ἀλλήλους, διὰ τὸ μὴ ἐκθαίνειν ἕκαστον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Συνέβη δὲ τὸν ἕνα αὐτῶν ἀσθενῆσαι· καὶ ἦλθον οἱ πατέρες ἐπισκέψασθαι αὐτόν· καὶ εἶδον αὐτόν, ὅτι ποτὲ μὲν οἶον ἐξίστατο, ποτὲ δὲ ἀνένηπτε· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· τί ἐώρακας; ὁ δὲ εἶπεν· Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ εἶδον ἐλθόντας, οἱ ἔλαβόν με, καὶ τὸν ἀδελφόν μου, καὶ ἀπήγαγον ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ ἀπήντησαν ἡμῖν αἱ ἀντικείμεναι δυνάμεις, ἄπειροι τῷ πλήθει καὶ φοβεραὶ τῷ εἶδει· καὶ πολλὰ καμοῦσαι, οὐκ ἴσχυσαν καθ' ἡμῶν· καὶ ἐγένετο ὡς παρήλθομεν αὐτάς, ἤρξαντο λέγειν· **μ ε γ α λ η π α ρ ρ η σ ι α ἡ ἀ γ ν ε ι α**· καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀδελφὸς ἐκοιμήθη· ἰδόντες δὲ οἱ πατέρες ἀπέστειλαν ἀδελφὸν δηλῶσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὅτι ἐκοιμήθη· καὶ ἀπελθὼν εὔρε καὶ αὐτὸν κοιμηθέντα· καὶ ἐθαύμασαν δοξάζοντες τὸν Θεόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ δύο ἀδελφοὶ συνεφώνησαν καὶ ἔγιναν καὶ οἱ δύο Μοναχοί. Μετὰ τὴν χειροτονίαν τῶν ἔκριναν καλὸν νὰ κτίσουν δύο κελλία, τὸ ἕνα μακρὶὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καθένας λοιπὸν ἀνεχώρησε καὶ ἐκλείσθη μόνος τοῦ εἰς τὸ κελλίον χάριν ἡσυχίας. Ἐπέρασαν ἀρκετὰ χρόνια καὶ δὲν εἶδεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, διότι κανεῖς ἀπὸ τοὺς δύο δὲν ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ κελλίον του.

Κάποτε ὁμως ἡσθένησεν ὁ ἕνας καὶ τὸν ἐπεσκέφθησαν οἱ Πατέρες. Καὶ εἶδον, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος ἄλλοτε μὲν περιέπιπτεν εἰς ἔκστασιν, καὶ ἄλλοτε πάλιν συνήρχετο. Τότε μὲ κάποιαν περιέργειαν τὸν ἠρώτησαν· Τί εἶδες, Πάτερ; Τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ — ἀπήντησεν ὁ ἀσθενὴς Μοναχὸς — ὅτι ἦλθον καὶ παρέλαβον ἐμένα καὶ τὸν ἀδελφόν μου καὶ μᾶς ὠδήγουν πρὸς τὸν οὐρανόν. Καθὼς δὲ ἀνηρχόμεθα, μᾶς συνήντησαν αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις, ἀναρίθμητοι κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τρομεραὶ κατὰ τὴν μορφήν. Μολονότι δὲ ἐκοπίασαν πάρα πολύ, ἐν τούτοις τίποτε δὲν ἡμπόρεσαν νὰ ἐπιτύχουν ἐναντίον μας. Μόλις δὲ ἐπροσπεράσαμεν τὰς δυνάμεις αὐτάς τοῦ Σατανᾶ, ἤρχισε νὰ λέγῃ· Μεγάλην παρηρσίαν δίδει εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ἀγνεία.

Μόλις εἶπεν αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Μοναχὸς ἐκοιμήθη. Ὅταν οἱ παρευρισκόμενοι Πατέρες διεπίστωσαν τὸν θάνατον, ἀπέστειλαν ἕνα Μοναχὸν νὰ ἀναγγείλῃ τοῦτο εἰς τὸν ἀδελφόν του. Ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος εὔρε καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποθαμένον. Τότε οἱ Πατέρες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΑΓΑΠΗΤΕ ΑΔΕΛΦΕ· οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα τοῦ κόσμου τούτου τοῦ ἀπολυμένου, εἰ προκόψουσιν ἐν αὐτοῖς ἢ κερδήσουσιν, οὐ λογίζονται τοὺς κόπους οὓς ὑπέμειναν, ἀλλὰ χαίρουσι διὰ τὴν προκοπὴν, ἣν ἔσχον ὕστερον. Πόσῃν οὖν χαρὰν νομίζεις ἐγγίνεσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ ἀρξαμένου κατὰ Θεόν, καὶ τελειώσαντος αὐτοῦ τὸ ἔργον; καὶ γὰρ ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ, τὰ οἰκτεῖα ἔργα προάξει αὐτοῦ· καὶ χαρήσων-

ται μετ' αὐτοῦ οἱ Ἄγγελοι, ὅταν ἴδωσιν αὐτὸν ἀπαλλαγέντα τῶν ἐξουσιῶν τοῦ σκότους. Ὅταν γὰρ ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος, πορεύονται μετ' αὐτῆς οἱ Ἄγγελοι· καὶ τότε ἐξέρχονται εἰς συνάντησιν αὐτῆς πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους, θέλουσαι αὐτὴν κατασχεῖν, ἐξερευνῶσαι εἰ ἄρα ἔχουσί τι τῶν ἑαυτῶν ἐν αὐτῇ· τότε οὐχ οἱ Ἄγγελοι πολεμοῦσι μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπιδείκνυνται περικυκλῶντες καὶ φυλάττει αὐτὴν ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀφῶνται αὐτῆς· καὶ ἐὰν νικήσῃ τὰ ἔργα αὐτῆς, ἄδουσι πρὸ αὐτῆς οἱ Ἄγγελοι, ἕως οὗ ἀπαντήσῃ τῷ Θεῷ ἐν εὐφροσύνῃ. Ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐπιλανθάνεται παντὸς ἔργου τοῦ κόσμου τούτου καὶ παντὸς κόπου αὐτῆς.

Μακάριος οὖν ἐστίν, ἐν ᾧ οὐχ εὐρεθήσεται τι τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους· ὅτι ἡ χαρὰ αὐτοῦ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις ὑπὲρ μέτρον ἐστὶ· ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν δάκρυσιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἵσως ἐλέγῃ ἡμᾶς ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ καὶ ἐξαποστείλῃ ἡμῖν βοήθειαν, δι' ἧς πράξαι δυνησόμεθα τὰ καταπαλαίοντα τοὺς ἀρχοντας τῆς πονηρίας τοὺς πρὸ ἡμῶν ἀπαντῶντας. Φροντίσωμεν τοίνυν ἐν στρυφνότητι καρδίας καὶ κτησώμεθα ἑαυτοῖς ἐπιθυμίαν εἰς Θεὸν ἐν ἀπλότητι, ἥτις σώσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς πονηρίας, ὅταν ἐξέλθῃ ἐκεῖ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὸ ἀγαπᾶν τοὺς πτωχοὺς, ἵνα σώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὸ εἰρηνεύειν μετὰ πάντων μικρῶν τε καὶ μεγάλων, ὅτι φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ μίσους, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Κτησώμεθα τὴν μακροθυμίαν ἐν πᾶσιν, ἥτις φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀλιγωρίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν.

Ἀγαπήσωμεν πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, μηδένα μισοῦντες ἢ ἀνταποδιδόντες τινὶ κακόν, ὃ φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ζήλου, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὴν ταπεινοφροσύνην ἐν ἅπασι βαστάζοντες τὸν λόγον τοῦ πλησίον, καὶ ὡς πλῆξῃ ἡμᾶς ἡ ὀνειδίσις, ἥτις φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὑπερηφανείας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἐκζητήσωμεν τὴν τιμὴν τοῦ πλησίον, μηδένα ψέγοντες ἢ ἐξουθενῶντες, ἥτις φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Παρίδωμεν τὴν χρεῖαν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἵνα σωθῶμεν ἀπὸ τῆς βασκανίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Διδάξωμεν τὴν γλῶσσαν τὴν μελέτην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐχὴν, ἵνα φυλάξῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ταῦτα γὰρ πάντα κατέχει τὴν ψυχὴν ὅταν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος, αἱ ἀρεταὶ δὲ βοηθοῦσιν αὐτῇ, ἐὰν ἐκτῆσατο αὐτάς. Ποῖος οὖν σοφὸς θέλει δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον, ἵνα ρυσθῇ ἀπὸ τούτων πάντων; ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεγάλη ἐστίν, εἰς τὸ βοηθησαί τῇ ταπεινώσει ἡμῶν· οἶδε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ταλαίπωρός ἐστι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετάνοιαν ἕως ἐστὶν ἐν τῷ σώματι μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ ἀδελφέ· ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ ὑποθέσεις τοῦ προσωρινοῦ καὶ ματαίου αὐτοῦ κόσμου, ἐὰν προοδεύσουν ἢ κερδήσουν, δὲν ὑπολογίζουσιν, μετὰ ταῦτα, τοὺς κόπους τοὺς ὁποίους ὑπέμειναν, ἀλλὰ χαίρουν διὰ τὴν πρόδοτον τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν. Ὑπολογίζεις λοιπὸν τῶ-

ρα, ἀδελφέ μου, ποίαν χαρὰν δοκιμάζει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, πού ἤρchi-σε τὸ κατὰ Θεὸν πνευματικόν του ἔργον καὶ τὸ ὠλοκλήρωσεν ἐπιτυχῶς; Ἐπόμενον εἶναι νὰ αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ ἀπέραντον χαρὰν, διότι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου τῆς ἀπὸ τὸ σῶμα, τὰ καλὰ ἔργα, πού ἐξετέλεσε, θὰ προπορεύονται αὐτῆς ὅταν θὰ ἀνέρχεται πρὸς τὸν οὐρανόν· τότε καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ θὰ χαροῦν μαζί της, ὅταν θὰ τὴν ἴδουν νὰ ἀπαλλάσ-σεται ἀπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ σκότους.

Συμβαίνει δὲ αὐτό, διότι ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα, πορεύονται μαζί της οἱ Ἄγγελοι· τότε ὅμως καὶ ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους σπεύδουν νὰ τὴν συναντήσουν, ἐπιδιώκουσαι νὰ τὴν κρατή-σουν καὶ δι' αὐτὸ ἐξετάζουν μετὰ προσοχῆς μὴ τυχὸν ἡ ψυχὴ ἔχει δια-πράξῃ κάποιο ἀπὸ τὰ ἰδικὰ των ἔργα. Τότε δὲν πολεμοῦν οἱ Ἄγγελοι πρὸς τοὺς δαίμονας διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὰ ἔργα, πού διέπραξε τὴν περιτριγυρίζουν καὶ τὴν περιφρουροῦν, διὰ νὰ μὴ τὴν ἐγγίσουν οἱ δαίμονες· ἐὰν δὲ τὰ ἔργα, πού διέπραξε, νικήσουν τοὺς δαί-μονας, τότε οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι ψάλλουν πρὸ αὐτῆς, μέχρις ὅτου ἡ ψυχὴ συναντήσῃ μὲ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην τὸν Θεόν. Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν λησμονεῖ πλέον ἡ ψυχὴ ὅλα τὰ ἔργα τοῦ ματαίου αὐτοῦ κόσμου, ὅπως καὶ ὅλους τοὺς κόπους, πού κατέβαλεν.

Εἶναι λοιπὸν μακάριος ἐκεῖνος, ἐναντίον τοῦ ὁποίου δὲν θὰ εὗρουν τίποτε οἱ ἄρχοντες τοῦ σκότους. Ἡ χαρὰ, ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις εὐρίσκον-ται ὑπεράνω παντὸς μέτρου. Ἄς κλαύσωμεν λοιπὸν μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἴσως μᾶς ἐλέησῃ ἡ ἀγαθότης του καὶ μᾶς ἀποστείλῃ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν. μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ πράξωμεν ὅλα, ὅσα κατανικοῦν τοὺς ἄρχοντας τῆς πονηρίας, πού μᾶς ἐμποδίζουν εἰς τὸν δρόμον μας. Ἄς φροντίσωμεν λοιπὸν μὲ αὐστηρό-τητα καρδίας νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐπιθυμίαν, χωρὶς πο-λυπραγμοσύνην, ἡ ὁποία θὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πονηρῶν δαι-μόνων, ὅταν θὰ ἐξέλθουν ἐκεῖ ἐπάνω διὰ νὰ μᾶς συναντήσουν.

Ἄς ἐπιθυμήσωμεν τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς πτωχοὺς, διὰ νὰ μᾶς σώσῃ ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖ διὰ νὰ μᾶς συναντήσῃ.

Ἄς ἀγαπήσωμεν τὴν εἰρήνην μὲ ὅλους, μικροὺς καὶ μεγάλους, διότι αὐτὴ θὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὸ μῖσος, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ μᾶς συ-ναντήσῃ.

Ἄς ἀποκτήσωμεν δι' ὅλους καὶ δι' ὅλα μακροθυμίαν, ἡ ὁποία θὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ μᾶς συ-ναντήσῃ.

Ἄς ἀγαπήσωμεν ὅλους τοὺς ἀδελφούς μας, χωρὶς νὰ μισήσωμεν κανένα ἢ νὰ τοῦ ἀνταποδώσωμεν τὸ κακὸν πού μᾶς ἔκαμε· διότι αὐτὸ θὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὴν ζηλοφθονίαν, ὅταν, καὶ αὐτὴ, θὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ μᾶς συναντήσῃ.

"Ας ἀγαπήσωμεν τὴν ταπεινοφροσύνην ὑπομένοντες, εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, τὸν λόγον τοῦ πλησίον, ἔστω καὶ ἐὰν ὁ λόγος αὐτὸς μᾶς προσβάλλῃ ἢ μᾶς εἰρωνευθῇ· ἡ ταπεινοφροσύνη θὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ καὶ αὐτὴ διὰ νὰ μᾶς συναντήσῃ.

"Ας ἐπιζητήσωμεν τὴν τιμὴν τοῦ πλησίον μας καὶ νὰ μὴ κατηγορῶμεν ἢ νὰ προσβάλωμεν κανέναν· αὐτὸ θὰ μᾶς προστατεύσῃ ἀπὸ τὴν καταλαλιάν, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ μᾶς συναντήσῃ.

"Ας περιφρονήσωμεν τὴν μέριμναν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἐκτίμησίν του, διὰ νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τὴν βασκανίαν, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ διὰ νὰ μᾶς συναντήσῃ.

"Ας διδάξωμεν τὴν γλῶσσαν μας νὰ μελετᾷ ἀδιαλείπτως τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν προσευχήν, διὰ νὰ μᾶς προφυλάξουν ἀπὸ τὸ ψεῦδος, ὅταν θὰ ἐξέλθῃ καὶ αὐτὸ διὰ νὰ μᾶς συναντήσῃ.

"Ὅλα αὐτὰ ἐμποδίζουν τὴν ψυχὴν, αἱ δὲ ἀρεταί, ἐφ' ὅσον τὰς ἀπέκτησε, τὴν βοηθοῦν νὰ τὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐπιτυχῶς. Ποῖος λοιπὸν φρόνιμος ἄνθρωπος θέλει νὰ παραδώσῃ τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ἀρετῶν αὐτῶν;

"Ας πράξωμεν λοιπὸν ὅ,τι μᾶς ἐπιτρέπουν αἱ δυνάμεις μας, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι μεγάλη, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν ταπείνωσίν μας· διότι γνωρίζει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ταλαίπωρος καὶ δι' αὐτὸ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὴν μετάνοιαν, ἕως ὅτου ἡ ψυχὴ ὑπάρχει εἰς τὸ φθαρτὸν αὐτὸ σῶμα, διὰ νὰ δύναται, μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς, νὰ διορθώνεται καὶ νὰ ἀποφεύγῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Δ΄. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· ἀδελφοί, οἷον φόβον καὶ τρόμον καὶ ἀνάγκην ὑφίσταται ἡ ψυχὴ, ὅτε χωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος ἢ μετὰ τὸ χωρισθῆναι· παραγίνονται γὰρ πρὸς αὐτὴν πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις τοῦ σκότους καὶ ἐπιφέρουσιν αὐτῇ πάντα τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ ἁμαρτήματα τὰ ἀπὸ γενέσεως μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας αὐτῆς, ἐν ᾗ διεξέυχθη τοῦ σώματος καὶ ἴστανται κατηγοροῦσαι σφοδρῶς. Ἰστανται δὲ καὶ αἱ ἄγιοι δυνάμεις κατὰ πρόσωπον τῶν ἐναντίων, ἀνθυποφέρουσαι εἴ τινα ἀγαθὰ ἔργα εἰργάσατο ἡ ψυχὴ· ταύτην δὲ ποῖον τρόπον καὶ ἀγωνίαν τότε ἔχειν δοκεῖς ἐν τοιαύτῃ φοβερᾷ ἐξετάσει καὶ ἀπαρλογίστῃ λογοθεσίῃ μέσον ἀπειλημμένην; οὐκ ἔστι λόγῳ ἐκδιηγῆσασθαι ἢ διανοίᾳ καταλαβεῖν τὸν φόβον ἐκείνον τὸν τὴν ψυχὴν τότε συνέχοντα, ἕως οὗ ἡ ἀπόφασις ἐξέλθῃ καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν κωλυόντων αὐτήν. Ἐκείνη ἐστὶν ἡ ὥρα τῆς ἀνάγκης αὐτῆς, ἕως ἡ κρίσις αὐτῆς ἀπόφασιν λάθῃ παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ.

Εἰ μὲν οὖν δοθῇ αὐτῇ ἐλευθερία, εὐθὺς οἱ ἀντικείμενοι λαμβάνουσιν αἰσχύνην καὶ αὐτὴ ἀρπάζεται ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεμποδίστως ἀπάγεται εἰς τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν ἐκείνην καὶ δόξαν, εἰς ἣν καταστήσεται. Εἰ δὲ ἐν ἀμελείᾳ ζήσασα εὗρεθῇ ἀναξία τῆς ἐλευθερίας, ἀκούειν τὴν φρικτωδέστατην ἐκείνην φωνήν· ἀ ρ θ ἡ τ ω ὁ

ἀσεβής, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου. Τότε καταλαμβάνει αὐτὴν ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀδύνης ἀτελευτήτου, παραδίδεται εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος, εἰς ἄδην κατενεχθεῖσα καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ κατακριθεῖσα, ἐν αὐτῷ εἰς ἀπεράντους αἰῶνας ἔσται κολαζομένη. Τότε ποῦ ἢ τοῦ κόσμου φαντασία καὶ καύχησις; ποῦ ἢ κενοδοξία καὶ ἡ τρυφή καὶ ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ματαίου τούτου καὶ ἀστάτου βίου; ποῦ τὰ χρήματα; ποῦ ἡ εὐγένεια; ποῦ ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ ἀδελφοί, ἡ φίλοι; τίς τούτων τὴν ὑπὸ πυρὸς φλεγομένην ψυχὴν καὶ ὑπὸ ἐτέρων ἀνεκδιηγῆτων τιμωριῶν δεινῶς βασανιζομένην, ἐξελέσθαι δυνήσεται;

Ἐρμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔλεγε· Πόσον, πράγματι, φόβον καὶ τρόμον καὶ ὁποῖαν ἀνάγκην δοκιμάζει ἡ ψυχὴ, ὅταν ἀποχωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος ἢ καὶ κατόπιν, ἀφοῦ πλέον ἀποχωρισθῇ! Διότι τότε καταφθάνουν ὅλαι αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους καὶ τῆς παρουσιάξουν ὅλα τὰ ἁμαρτήματα, πού διέπραξεν, ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ, ἀπὸ τότε πού ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας, πού ἀπεχωρίσθη ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος· αἱ δυνάμεις αὗται παραστέκουν μὲ ἀναίδειαν κοντά της καὶ τὴν κατηγοροῦν μὲ σφοδρότητα.

Ἀντιμέτωποι πρὸς τὰς ἐχθρικὰς αὐτὰς δυνάμεις τοῦ σκότους στέκουν αἱ ἅγαι δυνάμεις, οἱ Ἄγγελοι, ἐκθέτουσαι καὶ ἀναφέρουσαι ὅσα καλὰ ἔργα ἐπετέλεσε τυχὸν ἡ ψυχὴ.

Πόσον λοιπὸν ἀγωνίαν καὶ τρόμον νομίζεις, ὅτι θὰ δοκιμάσῃ ἡ ψυχὴ, ὅταν εὗρεθῇ πρὸ μιᾶς τοιαύτης ἐξετάσεως καὶ ἀντιμετωπιῇ ἓνα τόσον φοβερόν καὶ ἀδέκαστον κριτήριον;

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς μὲ λόγους ἢ καὶ ἀκόμη νὰ συλλάβῃ εἰς τὴν διάνοιάν του τὸν φόβον ἐκεῖνον, πού κυριεύει τότε τὴν ψυχὴν, μέχρις ὅτου ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τοῦ Κριτηρίου καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ αὐτοῦ πού τὴν ἐμποδίζουν. Ἐκεῖνη ἀκριβῶς ἡ ὥρα εἶναι ἡ στιγμή τῆς μεγαλυτέρας δοκιμασίας τῆς ψυχῆς, ἕως ὅτου τελειώσῃ ἡ κρίσις της καὶ ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὸν Δίκαιον Κριτὴν.

Ἄν λοιπόν, διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Δικαίου Κριτοῦ, δοθῇ εἰς τὴν ψυχὴν ἐλευθερία, ἀμέσως τότε καταισχύνονται οἱ ἐχθροί, οἱ φωτεινοὶ Ἄγγελοι τὴν ἀρπάζουν ἀπὸ αὐτοῦς, καὶ χωρὶς ἐμπόδια πλέον ὁδηγεῖται ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων εἰς τὴν ἀνεκλάλητον ἐκείνην χαρὰν καὶ δόξαν, εἰς τὴν ὁποῖαν καὶ τελικῶς θὰ ἀποκατασταθῇ.

Ἄν, ὅμως, ἔξησεν ἡ ψυχὴ μὲ ἀμέλειαν καὶ οὕτως εὗρεθῇ ἀναξία τῆς ἐλευθερίας, τότε θὰ ἀκούσῃ ἐκείνην τὴν φρικωδεστάτην φωνήν· π ἄ ρ ε τ ε ἄ π' ἐ δ ὠ α ὕ τ ὸ ν τ ὸ ν ἀ σ ε β ῆ, διὰ νὰ μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου (Ἡσ. κστ', 10).

Τότε ἀρχίζει πλέον διὰ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως καὶ ἀτελευτήτου ὀδύνης· παραδίδεται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, κατακριμνίζεται εἰς τὸν Ἄδην καὶ καταδικάζεται εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ,

εἰς τὸ ὁποῖον καὶ θὰ παραμείνῃ κολαζομένη εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας.

Τότε, εἰς τί θὰ ὠφελήσουν τὴν ψυχὴν ἡ πολυτέλεια καὶ αἱ καυχσιολογίαι τοῦ κόσμου τούτου; Ποῦ εἶναι τότε ἡ κενοδοξία καὶ ἡ τρυφή καὶ ἡ ἀπόλαυσις αὐτῆς τῆς ματαίας καὶ ἀστάτου ζωῆς; Ποῦ εἶναι τὰ χρήματα; Τί ὠφελεῖ ἡ σπουδαιότης τῆς καταγωγῆς; Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας, ἡ ἡ μητέρα, ἡ οἱ ἀδελφοί, ἡ οἱ φίλοι;

Ποῖος ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς θὰ ἤμπορέσῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν δυστυχισμένην ψυχὴν, ἡ ὁποία φλέγεται ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως καὶ βασανίζεται ἀπὸ ἀνεκδιηγῆτους τιμωρίας;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ'

“Οτι μετὰ τῶν ὁμοίων οἱ ὅμοιοι κατατάττονται μετὰ θάνατον.

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ θάνατον αἱ ψυχαὶ κατατάσσονται εἰς τὸ ἴδιον μέρος μετὰ τὰς ψυχὰς ὧσων ἔζησαν καθ’ ὅμοιον τρόπον ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΕΠΙ ΜΕΝ ΤΩΝ ΕΚΛΕΚΤΩΝ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ λέγει· «ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν». Εἰ γὰρ πάντες οἱ δίκαιοι ἐν ἐκείνῃ τῇ αἰωνίᾳ μακαριότητι ὁμοίως τὰ τῆς ἀνταποδόσεως ἐλάβανον, μία μονὴ εἶχεν εἶναι, ἥπερ πολλαί· πολλαὶ δὲ εἰσιν, ἐν αἷς καὶ κατ’ ἀξίαν οἱ ἐκλεκτοὶ διανεμηθέντες ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν κοινοτέρως ἀγαλλιάσονται. Τὸ δὲ καὶ ἀνὰ δηγᾶριον πάντας λαβεῖν τοὺς ἐν ταῖς πολλαῖς μοναῖς διανεμηθέντας, δηλοῖ, ὅτι μία ἐστὶν ἡ μακαριότης, ἣν ἐκεῖσε πάντες λαμβάνουσι· παρηλλαγμένη δὲ τῆς ἀνταποδόσεως ἡ ἰσότης, ἥς δι’ ἔργων διαφόρων ἐντυγχάνουσι.

Περὶ δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν, τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν δηλῶν ὁ Κύριος εἶπε· «τότε ἔρῳ τοῖς θερισταῖς· συνάξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δέσατε αὐτὰ εἰς δέσμιαν πρὸς τὸ κατακαῦσαι». Οἱ οὖν θερισταί, οἱ Ἄγγελοι, τοὺς ὁμοίους ἀμαρτωλοὺς μετὰ τῶν ὁμοίων ζευγνύουσι ἐν ταῖς βασάνοις, ἵνα οἱ υπερήφανοι μετὰ τῶν υπερηφάνων, οἱ πόρνοι μετὰ τῶν πόρνων, οἱ φιλάργυροι μετὰ τῶν φιλαργύρων, οἱ ψεῦσται μετὰ τῶν ψευστῶν, οἱ φθονεροὶ μετὰ τῶν φθονερῶν, οἱ ἄπιστοι μετὰ τῶν ἀπίστων κατακῶσιν ἐν τοῖς τῶν βασάνων τόποις ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ριφέντες.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ λέγει περὶ τῶν ἐκλεκτῶν «Εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς μου ὑπάρχουν πολλαὶ μοναί». Ἐὰν λοιπὸν οἱ δίκαιοι εἰς ἐκείνην τὴν αἰωνίαν μακαριότητα ἀπελάβανον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς, τότε θὰ ἐγίνετο λόγος ὅτι ὑπάρχει μία μόνον μονὴ καὶ ὄχι πολλαί. Ὑπάρχουν ὅμως πολλαί, εἰς τὰς ὁποίας θὰ διαμοιρασθῶν κατὰ

τὴν ἀξίαν των οἱ ἐκλεκτοί, διὰ τὸ εὐφραίνωνται καὶ τὸ ἀγάλλωνται αἰώνως ἀπὸ κοινοῦ.

Τὸ γεγονός δὲ ὅτι ὅλοι οἱ ἐκλεκτοί, ποὺ διαμοιράζονται εἰς τὰς διαφόρους μονάς, λαμβάνουν καὶ ἀπὸ ἑνα δηνάριον,* φανερώνει ὅτι μία εἶναι ἡ μακαριότης, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουν ἐκεῖ ὅλοι οἱ σωζόμενοι· διαφέρει ὅμως τὸ μέτρον τῆς ἀνταποδόσεως πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἐκλεκτῶν, ποὺ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰ διάφορα ἔργα τῆς ἀρετῆς τὰ ὁποῖα ἐξετέλεσαν.

Ὅσον διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ὁ Κύριος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεώς των, εἶπε· «Τότε θὰ εἶπω εἰς τοὺς θεριστάς· μαζεύσατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δέσατε σὲ δεμάτια, διὰ τὸ τὰ καύσετε». Οἱ θερισταὶ λοιπόν, δηλαδὴ οἱ Ἀγγελοι, δένουν μαζὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ποὺ διέπραξαν τὰς ἰδίας ἁμαρτίας, διὰ τὸ κολάζονται ἀπὸ κοινοῦ, ὥστε οἱ ὑπερήφανοι νὰ βασανίζονται μαζὶ μὲ τοὺς ὑπερηφάνους, οἱ πόρνοι* μαζὶ μὲ τοὺς πόρνους, οἱ φιλάργυροι μαζὶ μὲ τοὺς φιλαργύρους, οἱ ψεῦσται μαζὶ μὲ τοὺς ψεύστας, οἱ φθονεροὶ μαζὶ μὲ τοὺς φθονερούς, οἱ ἄπιστοι μαζὶ μὲ τοὺς ἀπίστους. Ὅλοι αὐτοί, ἐνωμένοι μεταξύ των, κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἁμαρτίας, θὰ κατακαοῦν εἰς τοὺς τόπους τῶν διαφόρων βασάνων, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ριφθοῦν ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων.

Π έ τ ρ ο ς

2. ΤΙ ΤΟΥΤΟ αἰτῶ σε, ὅτι ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς τούτοις, τοσαῦτα περὶ ψυχῶν φανεροῦνται, ἅπερ πρότερον ἐλάνθανον; ἢ πάντως, ἵνα φανεραῖς ἀποκαλύψῃς τὸν μέλλοντα Κόσμον ἐπιδεικνύμενον ἡμῖν θεασώμεθα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Π έ τ ρ ο ς

2. ΤΟΥΤΟ ΖΗΤΩ νὰ μάθω ἀπὸ σέ· πῶς κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἔτη φανερόννται τόσα πολλὰ περὶ ψυχῶν, τὰ ὁποῖα προηγουμένως διέφευγον τὴν προσοχήν; Μήπως συμβαίνει αὐτὸ διὰ τὸ ἰδωμεν τὸν μέλλοντα Κόσμον, παρουσιαζόμενον εἰς ἡμᾶς μὲ φανεράς ἀποκαλύψεις;

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΟΥΤΩΣ ΕΣΤΙΝ, ὡς ὑπέλαβες· ὅσον γὰρ τοῦ παρόντος Κόσμου τὸ τέλος πλησιάζει, τοσοῦτον τοῦ μέλλοντος ἡ παρουσία σημείοις φανεροῖς ἐπιγινώσκειται. Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ τοὺς διαλογισμοὺς ἀλλήλων οὐδαμῶς θεωροῦμεν, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι ἅπαντα τὰ ἡμέτερα ἐν ταῖς ἀλλήλων καρδίαις ὁρῶμεν, ὥσπερ οὗτος ὁ Κόσμος νυκτὶ, ὁ δὲ μέλλων ἡμέρα.

Ὡςπερ οὖν τῆς νυκτὸς τελειουμένης ἡ ἡμέρα ἀρχεται αὐγάζειν, πρὸ δὲ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς τρόπῃ τινὶ τὸ σκότος μετὰ τοῦ φωτὸς μέμικται ἕως οὗ τὸ μὲν σκότος τελείως παρέλθῃ τῆς νυκτὸς, τὸ δὲ φῶς τῆς ἐπακολουθούσης ἡμέρας

* Τὸ δηνάριον ἦτο ρωμαϊκὸν νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυρίου.

ὀλοκλήρως ἐπανέλθῃ, οὕτω δὴ τοῦ παρόντος κόσμου τὸ τέλος, τῇ ἀνατολῇ τοῦ μέλλοντος ἤδη συμμιγέν, ἐκ τῶν σκοτεινῶν τούτου πραγμάτων τινά, τῇ τῶν πνευματικῶν συμμιξίᾳ διαφαίνει· διὸ καὶ πολλὰ ἐκ τῶν τοῦ κόσμου ἐκείνου κατανοοῦμεν· πλὴν οὐχὶ πάντα ὀλοκλήρως γινώσκουμεν, ἀλλὰ καθάπερ ἔν τινι τοῦ νοῦς διαυγείᾳ, ταῦτα ὡς περ πρὸ τοῦ ἡλίου ὁρῶμεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ ὅπως ἀκριβῶς εἶπες· διότι ὅσον πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ παρόντος Κόσμου, τόσον καὶ ἡ παρουσία τοῦ μέλλοντος φανερώνεται σιγὰ - σιγὰ μὲ ὀλοφάνερα σημεία. Ἐπειδὴ δηλαδή, εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὁ ἓνας τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ ἄλλου, ἐνῷ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θὰ βλέπωμεν ὅλα, ὅσα ἔχομεν εἰς τὴν καρδίαν μας νὰ εἶναι καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἄλλων. Δι' αὐτὸ ὁ προσωρινὸς αὐτὸς κόσμος ὁμοιάζει μὲ νύκτα, ἐνῷ ὁ μελλοντικὸς ὁμοιάζει μὲ ἡμέραν.

Ὅπως λοιπὸν ὅταν τελειώσῃ ἡ νύκτα ἀρχίζει νὰ σιγοφέγγῃ ἡ ἡμέρα, προτοῦ δὲ ἀκόμῃ καλὰ - καλὰ νὰ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, τὸ σκοτάδι ἀναμιγνύεται κατὰ κάποιον τρόπον μὲ τὸ φῶς, ἕως ὅτου νὰ ὑποχωρήσῃ μὲν τελείως τὸ σκοτάδι τῆς νυκτὸς καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ὀλοκληρωτικὰ τὸ φῶς τῆς ἐπερχομένης ἡμέρας, ἔτσι ἀκριβῶς συμβαίνει ἐδῶ· τὸ τέλος τοῦ παρόντος κόσμου ἀναμιγνύεται μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ μέλλοντος, ὁπότε μερικὰ σκοτεινὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου διακρίνονται, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναμίξεώς των μὲ τὰ πνευματικά· διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ κατανοοῦμεν πολλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐκείνου.

Πάντως ὅμως δὲν τὰ γνωρίζομεν ἀμέσως ὅλα καὶ καθαρὰ ἄλλ' ἀμυδρῶς τὰ διακρίνομεν, ὡσὰν ὁ νοῦς ἡμῶν νὰ φωτίζεται κατὰ κάποιον τρόπον, ὅπως ἀκριβῶς διακρίνομεν τὰ διάφορα ἀντικείμενα τοῦ ὕλικου κόσμου, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ἮΔΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου κοιμηθέντος καὶ τοῦ ἀθλητικοῦ καὶ πολυπαθοῦς αὐτοῦ σώματος, μετὰ τῶν προσηκόντων ὕμνων τῇ πολυπλούτῃ κατεθέντος σορῷ, Δομετιανὸς ὁ τοῦ μεγάλου μέγας ὄντως καὶ γνήσιος μαθητῆς, ἅτε δὴ καὶ τοῦ βίου μιμητῆς ἀκριβέστατος, ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα τῷ ἁγίῳ διακονησάμενος ἔτη, οὐκ ἀπέστη τοῦ τόπου, ἀλλὰ παρέμεινε τῇ σορῷ μέχρι λοιπὸν ἔκτης ἐξ ἐκείνου ἡμέρας, ὡς περ οὐ βιωτὸν αὐτῷ τὸ λοιπὸν κρίνας, οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ φῶς ὁρᾶν ἀνεκτὸν ὄλως.

Διαγενομένης δὲ ἤδη τῆς ἐβδόμης, ἐπιφαίνεται αὐτῷ παιδρὸς τὴν ὄψιν νυκτὸς ὁ Εὐθύμιος, δεῦρο, λέγων, ἀπολαύσων τῆς ἡτοιμασμένης σοι δόξης· ἰδοὺ γὰρ ἐχαρίσατό φησιν ὁ Θεὸς κοινὴν ἡμῖν εἶναι καὶ τὴν ἐνταῦθα διαγωγὴν. Ταῦτα ὁ Δο-

ε ς 9 1
Ο ΑΓΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΧΕΙΡ
Α. Μ. Ε. ΠΙΤΣ

μετιανός εἰς τὴν σύναξιν ἐλθὼν ἀπαγγέλλει καὶ οὕτως ἐν χαρᾷ καὶ αὐτός, καὶ τῇ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι, καταλείπει τὸν βίον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ΕΚΟΙΜΗΘΗ ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος καὶ τὸ ἀθλητικὸν καὶ πολυβασανισμένον σῶμα του κατετέθη μὲ τοὺς ἀρμόζοντας ὕμνους εἰς τὸν πλουσιοστολισμένον τάφον, τότε ὁ γνήσιος καὶ πραγματικὰ μεγάλος μαθητὴς τοῦ μεγάλου Πατρός, Δομετιανός, ὁ ὁποῖος καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν εἶχε μιμηθῇ καὶ ὑπηρέτησε τὸν Ἅγιον περισσότερα ἀπὸ πενήντα ἔτη, δὲν ἔφυγεν ἀπὸ τὸν τάφον, ἀλλὰ παρέμεινε πλησίον τοῦ μνήματος ἐπὶ ἕξ ἡμέρας, νομίζων ὅτι δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ζήσῃ πλέον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου, οὔτε καὶ νὰ βλέπῃ ἀκόμη καὶ τὸ φῶς χωρὶς ἐκεῖνον. Ὄταν ὁμως ἐπέρασε πλέον καὶ ἡ ἐβδόμη ἡμέρα παρουσιάζεται εἰς τὸν Δομετιανὸν ὁ Εὐθύμιος, κατὰ τὴν νύκτα, μὲ φαιδρὸν πρόσωπον καὶ τοῦ λέγει:

—Ἐλα, νὰ ἀπολαύσῃς τὴν δόξαν, πού ἔχει ἐτοιμασθῇ διὰ σέ. Διότι ὁ Θεὸς μᾶς ἐχάρισε τὸ προνόμιον νὰ ζῶμεν μαζὶ καὶ ἐδῶ εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

Ἀμέσως ὁ Δομετιανὸς τρέχει καὶ φανερώνει ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ἔτσι, χαρούμενος καὶ αὐτὸς καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἐγκαταλείπει τὸν βίον.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΠΟΛΛΑΣ μονὰς τοῦ Πατρός, ὁ Σωτὴρ καλεῖ τὰ μέτρα τῆς διανοίας, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ αὐλιζομένων· λέγω δὴ τὰς διαφοράς, ὧν κατὰ διάνοιαν ἐντρυφῶσιν· οὐ γὰρ διαφορὰς τόπων, ἀλλὰ τάξεις χαρισμάτων πολλὰς μονὰς εἶρηκε. Καθάπερ ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου κατὰ τὴν καθαρότητα τῆς ὀπτικῆς ἀντιλήψεως κατατρυφᾷ, μὴ μεριζομένου ἐκεῖνου εἰς πολλὰς λαμπηδόνας ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ἐπιλάμποντος, οὕτω καὶ ἐν τῇ μέλλοντι αἰῶνι οἱ δίκαιοι· πάντες μὲν ἐν μιᾷ χώρᾳ αὐλιζονται, ἕκαστος δὲ κατὰ τὸ μέτρον τῆς οἰκείας καθάρσεως, τὴν τοῦ νοητοῦ ἡλίου λαμπρότητα καὶ εὐφροσύνην ἐν ἑαυτῷ ἔλξει καὶ ἔξει· ὅσην δηλαδὴ οἶός τε ἐστὶ χωρῆσαι καὶ δέξασθαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΣΩΤΗΡ ΗΜΩΝ πολλὰς μονὰς τοῦ Πατρός ὀνομάζει τὰ μέτρα τῆς διανοίας ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διαμένουν εἰς ἐκείνην τὴν χώραν. Ἐννοῶ δὲ ὡς μέτρα διανοίας τὸν διαφορετικὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ διάνοια ἐκάστου ἐκ τῶν σωζομένων ἐντρυφᾷ καὶ ἀπολαμβάνει τὴν μακαριότητα τοῦ Παραδείσου. Διότι ὁ Κύριος δὲν ἐχαράκτηρισεν ὡς μονὰς διαφορετικούς τόπους, ἀλλὰ τὰς τάξεις τῶν χαρισμάτων ἐκάλεσε πολλὰς μονὰς.

Ὅπως δηλαδὴ καθένas ἀπὸ ἡμᾶς ἀπολαμβάνει τὸν αἰσθητὸν ἥλιον ἀνάλογα μὲ τὴν δύναμιν τῆς ὁράσεώς του, χωρὶς ὁ ἕνας αὐτὸς ἥλιος νὰ

διαμοιράζεται εἰς πολλὰς λάμπεις, ἀλλὰ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἔχει τὴν ἰδίαν λαμπρότητα, τὸ ἴδιον ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς δικαίους εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Ὅλοι, δηλαδή, οἱ δίκαιοι διαμένουν εἰς μίαν περιοχὴν καθένας ὅμως ἐξ αὐτῶν θὰ σύρῃ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του καὶ θὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν λαμπρότητα καὶ εὐφροσύνην τοῦ νοητοῦ Ἑλίου, ἀνάλογα μὲ τὸ μέτρον τῆς ἰδικῆς του καθαρότητος. Τόσην, δηλαδή, λαμπρότητα καὶ εὐφροσύνην θὰ ἀπολαμβάνῃ ὁ κάθε δίκαιος, ὅσην εἶναι δυνατόν νὰ δεχθῇ καὶ νὰ χωρέσῃ.

Δ΄. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

Πέτρος

ΥΠΟΛΑΜΒΑΝΩ, τίμιε δέσποτα, ἐν τῇ πολλοῖς καὶ ἀμετρήτοις πάθεσι τῶν ἀνθρώπων γένος ὑποταγῆναι, τῆς ἐπουρανίου Ἰερουσαλήμ πλεῖστον μέρος ἐκ νηπίων μέλλειν πληροῦσθαι.

Ἑρμηνεία

Πέτρος

ΕΧΩ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗΝ, τίμιε Δέσποτα, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑπετάγη εἰς πολλὰ καὶ ἀμέτρητα πάθη, δι' αὐτὸ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐπουρανίου Ἰερουσαλήμ θὰ γεμίσῃ ἀπὸ νήπια.

Γρηγόριος

ΠΑΝΤΑ μὲν τὰ βαπτιζόμενα νήπια καὶ ἐν τῇ νηπιότητι ἀποθνήσκοντα εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκ ἀπιστοῦμεν· οὐχὶ δὲ καὶ τὰ λαλεῖν ἀρχόμενα πάντα εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν πιστευτέον· πολλοῖς γὰρ τῶν νηπίων ἢ τῆς οὐρανίου Βασιλείας εἰσόδος καὶ παρὰ τῶν γονέων ἀποκλείεται, ἂν κακῶς αὐτὰ ἀνατρέψωσιν. Ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ πόλει ἀνὴρ τις πᾶσι γνώριμος ὑπάρχων, πρὸ τριῶν ἐτῶν υἱὸν εἶχεν, ὡς ὑπολαμβάνω ὄντα ἐτῶν πέντε, δὴ λίαν ἀγαπῶν κατὰ τὴν σάρκα, ἀπαιδεύτως αὐτὸν ἀνέτρεφεν· ὅθεν ὁ αὐτὸς παῖς ἡνίκα τὸ οἶνον οὖν ἐνθύμιον τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὑπεισῆλθεν, ἔθος ἔλαβεν, ὅπερ καὶ εἰπεῖν κίνδυνος ὑπάρχει, τὴν τοῦ Θεοῦ ἐλασφημεῖν μεγαλωσύνην.

Οὗτος οὖν ὁ παῖς ἐν τῇ θανατικῇ τῇ πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐνταῦθα γενομένῳ κρουσθεὶς, ἐπὶ τὸ ἀποθανεῖν ἦλθεν. Ἐν ὧσιν δὲ ὁ πατὴρ ἐν τῇ κόλπῳ αὐτοῦ τοῦτον ἐκράτει, καθὼς οἱ αὐτόθι παρόντες μαρτυροῦσι, τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα ὁ παῖς θεασάμενος, τρέμων καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καμμιῶν, ἤρξατο κράζειν· ἐκ δὶ κ η σ ό ν μ ε, π ά τ ε ρ, ἐκ δὶ κ η σ ο ν· τὰς δὲ φωνὰς ταύτας κράζων ἔκλινε τὸ πρόσωπον εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θέλων ἑαυτὸν χρύψαι.

Τοῦτον δὲ τρέμοντα ὁ πατὴρ θεασάμενος, ἐπηρώτησεν αὐτὸν τί θεωρεῖ· ὁ δὲ παῖς ἀπεκρίθη λέγων· μαῦροι ἄνθρωποι ἦλθον θέλοντές με λαβεῖν· τοῦτο δὲ εἰπὼν, παρευθὺς τὸ τῆς μεγαλωσύνης ὄνομα ἐβλασφήμησε καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε· πρὸς γὰρ τὸ δεῖξαι τὸν παντοδύναμον Θεὸν διὰ ποῖον ἀμάρτημα τοιοῦ-

τοῖς ὑπηρέταις παρεδόθη, ὅπερ ζῶντος ὁ πατήρ αὐτοῦ κωλύσαι αὐτὸν οὐκ ἠθέλησε, τούτῳ ἀποθνήσκοντι συναπελθεῖν παρεχώρησε· καὶ ὃν θεῖα εὐσπλαγχνία βλασφημῶς ζῆν ἠνέσχετο, τῇ δικαίᾳ κρίσει, καὶ ἀποθνήσκοντα βλασφημῆσαι αὐτὸν παρεχώρησεν, ἵνα τὴν τούτου ἁμαρτίαν ὁ πατήρ διαγνῷ· ὃς ἀμελῶν τῆς ψυχῆς τοῦ μικροῦ αὐτοῦ υἱοῦ, οὐχὶ μικρὸν ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ μέγαν τῇ γεέννῃ τοῦ πυρὸς ἀνέθρεψεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΔΕΝ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝ, ὅτι τὰ βαπτιζόμενα νήπια ποὺ ἀποθνήσκουν κατὰ τὴν νηπιακὴν τῶν ἡλικιᾶν, θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ πιστεύωμεν, ὅτι θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ νήπια, ποὺ εἶχον ἀρχίσει νὰ ὀμιλοῦν. Διότι ἡ εἴσοδος τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν θὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ πολλὰ νήπια, ἐξ αἰτίας τῶν γονέων των, ἐὰν ἔδωσαν εἰς αὐτὰ κακὴν ἀνατροφὴν. Εἰς αὐτὴν ἔδω τὴν πόλιν ζῆ κάποιος ἄνθρωπος, ποὺ εἶναι εἰς ὅλους γνωστός· αὐτὸς λοιπὸν, πρὸ τριῶν ἐτῶν, εἶχεν ἓνα υἱόν, ὁ ὁποῖος ὅπως ὑποθέτω θὰ ἦτο τότε πέντε ἐτῶν, τὸν ὁποῖον ἐπειδὴ ὑπεραγαποῦσε σωματικῶς, δὲν ἐπροσπάθει καθόλου νὰ τοῦ δώσῃ καλὴν ἀνατροφὴν.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, τὸ παιδί, ὅταν κάποιος τὸ ἐνοχλοῦσε, συνήθισε — πρᾶγμα, ποῦ, καὶ νὰ τὸ εἶπω ἀκόμη, εἶναι ἐπικίνδυνον — νὰ βλασφημῇ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Θεοῦ.

Τὸ παιδί λοιπὸν αὐτό, ὅταν, πρὸ τριῶν ἐτῶν, ἔπεσεν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν μία θανατηφόρος ἐπιδημία, προσεβλήθη ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἦλθεν εἰς τὸν θάνατον. Ὅπως δὲ ἐξιστοροῦν οἱ αὐτόπται μάρτυρες, καθὼς ἐκράτει ὁ πατέρας εἰς τὴν ἀγκαλιάν του τὸ παιδί, εἶδε τὸ ἴδιον τὸ παιδί τὰ πονηρὰ πνεύματα νὰ ἔρχονται κοντά του. Τότε τὸ παιδί ἤρchiσε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ ἀνοιγοκλείνῃ τὰ μάτια του ἀπὸ φόβον, καὶ μὲ ἀπόγνωσιν νὰ κραυγάζῃ πρὸς τὸν πατέρα του. Πατέρα, σῶσε με, προφύλαξέ με. Συγχρόνως δὲ μὲ τὰς κραυγὰς αὐτάς, ἔστρεφε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸ στήθος τοῦ πατρὸς του, ὡς νὰ ἠθέλε νὰ κρυφθῇ.

Ὅταν ὁ πατήρ εἶδε τὸν υἱόν του νὰ τρέμῃ, τὸν ἠρώτησε μὲ ἀγωνίαν, τί βλέπει. Ὁ υἱὸς ἀπήντησεν· Ἦλθον κοντά μου μαῦροὶ ἄνθρωποι καὶ θέλουν νὰ μὲ πάρουν μαζί των. Μόλις ἐτελείωσε τὴν φράσιν του αὐτὴν, ἀμέσως ἐβλασφήμησε τὸ ὄνομα τῆς Θείας Μεγαλωσύνης καὶ μὲ τὴν βλασφημίαν αὐτὴν ἐξεψύχησεν.

Διὰ νὰ δεῖξῃ δηλαδὴ ὁ παντοδύναμος Θεὸς διὰ ποῖον ἁμάρτημα παρεδόθη τὸ παιδί εἰς τοιοῦτους ὑπηρέτας, παρεχώρησε νὰ ἀποθάνῃ μὲ αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν προσεπάθησεν ὁ πατήρ του νὰ τὸ ἐμποδίσῃ ὅταν ἔζη. Καὶ αὐτὸ τὸ παιδί, ποὺ ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν ἠνείχετο ὁ Θεὸς νὰ ζῇ ὡς βλάσφημος ἐπέτρεψε κατὰ τὴν δικαίαν Του κρίσιν, νὰ βλασφημήσῃ ὅταν ἀπέθνησκε, διὰ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς ὁ ἀμελὴς πατέρας

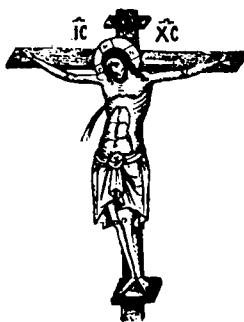
τὴν ἁμαρτίαν του. Διότι ἀδιαφορῶν αὐτὸς ὁ πατέρας διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ του, ἀνέθρεψε διὰ τὴν γέννηαν τοῦ πυρὸς ὄχι ἓνα μικρὸν ἀλλὰ ἓνα μεγάλον ἁμαρτωλόν.

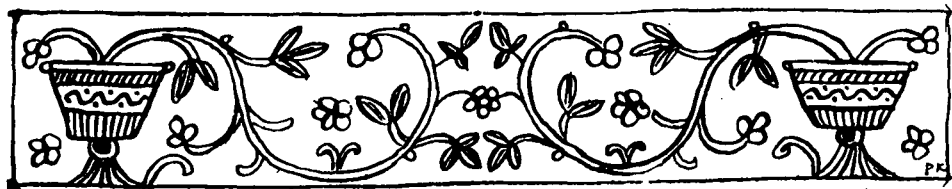
Ε΄. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ οἱ Γέροντες· παιδεύσατε τὰ παιδιά, ἀδελφοί, ἵνα μὴ παιδεύσωσιν ὑμᾶς αὐτά.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ ἔλεγον· ἀδελφοί, παιδεύσατε ἐσεῖς τὰ παιδιά, διὰ νὰ μὴ σᾶς παιδεύσουν αὐτά.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τοὺς θεοφιλεῖς τῶν γονέων χαίρειν
καὶ εὐχαριστεῖν ἐπὶ τοῖς πειρασμοῖς τῶν τέκνων τοῖς
διὰ τὸν Κύριον· ἔτι δὲ καὶ προτρέπειν τοὺς τούτων
παῖδας ἐπὶ τοὺς δι' ἀρετὴν ἀγῶνας
καὶ τοὺς κινδύνους.*

*Οἱ θεοφιλεῖς γονεῖς πρέπει νὰ χαίρωνται καὶ νὰ εὐχαρι-
στοῦνται διὰ τοὺς πειρασμούς, πού ὑφίστανται τὰ τέκνα
των χάριν τοῦ Κυρίου. Ἀκόμη δὲ πρέπει οἱ ἀγαπῶντες
τὸν Θεὸν γονεῖς νὰ προτρέπουν τὰ τέκνα των νὰ ἀγωνί-
ζωνται καὶ νὰ κινδυνεύουν διὰ τὴν ἀρετὴν.*

Α'. Ἐν τῇ διηγῇσιν τῆς ἀναιρέσεως τῶν Ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν τῷ Σινᾷ καὶ τῇ Ραϊθῶ

ΑΘΟΥΣΑ ἡ μήτηρ τοῦ μεираκίου ἐκείνου, ὃν ἐν ἄλλοις ὁ λόγος δια-
βόητον τῇ μεγαλοφυχίᾳ ἐγνώρισεν, ὅτι οὕτω πρὸς τοὺς θαρβάρους γεν-
ναίως ἠγωνίσατο, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κέλλῃ, ἣ καὶ ἡσκεῖτο ἐσφάγη, τὰς
ἀναριθμήτους ἐκείνας πληγὰς δεξιόμενος καὶ οὐδὲ κἄν προελθεῖν τῆς
κέλλης, ἥ τὸ ἱμάτιον ἀποδύσασθαι τοῖς θαρβάροις ἐπέισθη, ὑπισχνου-
μένοις μὴ φονεῦσαι αὐτὸν εἰ τούτων τι διαπράττεται, ἀλλ' οὕτως ἀν-
δρείως πρὸς τοὺς θαρβάρους ἀντέστη καὶ τὸν θάνατον γενναίως ὑπή-
νεγκε.

Ταῦτα μαθοῦσα ἡ μήτηρ, τῇ πράξει τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπεδείξατο
καὶ αὐτὴ συγγένειαν, μήτηρ ἀληθῶς ἐκείνου φανείσα γνησία καὶ λαμπράν αὐτίκα
περιθεμένη ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα πᾶν εἰς τὸ παιδρότερον διαμείψασα, τὰς χειράς τε
πρὸς οὐρανὸν ἀνέτεινε καὶ φωνὰς εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἤφειε τοιάς δε' σοὶ παρ-
θέμην, δέσποτα, τὸν παιδα καὶ σέσωσται μοι καὶ νῦν καὶ ἔως αἰῶνος· παρὰ σοὶ πε-
πίστευκα τὸ μεираκίον καὶ φύλακά σε τούτου παρεστησάμην, καὶ πεφύλακταί μοι
σῶον ἐπ' ἀληθείας καὶ ἄτρωτον· οὐ γὰρ ὅτι τέθνηκεν, οὐδὲ ὅπως κατέλυσε τὸν βίον
λογίζομαι, ἀλλ' ὅτι πάσης ἁμαρτίας διέφυγε πείραν σκοπῶ· οὐχ ὅτι κατετρώθη τὸ
σῶμα καὶ πικρὰν ὑπέμεινε τελευτήν, ἀλλ' ὅτι τὴν ψυχὴν καθαρὰν καὶ ἁμωμιον ἤνεγ-
κεν ἐκεῖ καὶ τὸ πνεῦμα ταῖς σαῖς ἄσπιλον παρέθετο χερσίν.

Ἐγὼ μετρῶ τὰς σφαγὰς ὡς βραβεΐα· καὶ τὰς πληγὰς ὡς στεφάνους. Εἶδε, παιδάκι μου, τὸ σῶμα σου νὰ ἐχωροῦσε περισσοτέρας πληγὰς, διὰ νὰ εἶναι περισσότεραι καὶ αἱ ἀνταμοιβαὶ σου. Τοιουτοτρόπως, παιδί μου, ἐπλήρωσες εἰς ἐμὲ τοὺς μισθοὺς μου, διότι σὲ ἐκράτησα εἰς τὴν κοιλίαν μου· παρέσχες εἰς ἐμὲ τὰς ἀμοιβὰς διὰ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ· μὲ ἐτίμησες διὰ τὴν ἀνατροφήν ποὺ σοῦ ἔδωσα. Τί λοιπόν; Δὲν θὰ μὲ καταστήσης συνεταῖρον καὶ τῶν κατορθωμάτων σου; γίνομαι καὶ ἐγὼ συμμέτοχος τοῦ ἀγῶνος σου. Σὺ ἠθλήσας; Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εὐφραίνομαι μὲ τὴν ἀθλήσιν τὴν ἰδικήν σου. Σὺ ἀντεστάθης γενναίως πρὸς τὸν βαρβαρικὸν θυμόν; Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἀντιστέκομαι πρὸς τὸν φυσικὸν πόνον τῆς μητέρας. Σὺ, δηλαδή, κατεφρόνησες τὸν θάνατον; καὶ ἐγὼ ἀδιαφορῶ διὰ τὰ μητρικά μου σπλάγχνα. Σὺ ὑπέμεινες ἀγόγγυστα τὴν ὀδύνην τῆς σφαγῆς; καὶ ἐγὼ ἀντιστέκομαι εἰς τὸν σπαραγμὸν τῶν σπλάγχνων μου, διὰ τὸν χαμόν σου. Ἰσα καὶ ὄχι κατώτερα τὰ βάσανά μου, ἀπὸ τὰ βάσανά σου. Σὺ νικᾷς τὴν πίκραν τῆς ὀδύνης; ἐγὼ ὅμως σὲ περνῶ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου. Διότι ὅσον φοβερὸς καὶ ἂν ὑπῆρξεν ὁ θάνατός σου, πάντως ὅμως ἔγινεν εἰς μίαν ὥραν καὶ ἐτελείωσεν· ἐνῷ ἐμὲ θὰ συνοδεύῃ εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν ὁ πόνος καὶ μόνον διότι φιλοσοφῶ τὸν ἀντέχω· ὑποφέρω δὲ τὸν πόνον αὐτόν, διότι πιστεύω, ὅτι ζῆς πλησίον τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἔχω ἐκεῖνον, ποὺ θὰ μὲ γηροκομήσῃ, ὅταν συντριβῇ μὲ ὅποιονδήποτε τρόπον τὸ ὀστράκινον αὐτὸ κατασκευάσμα, τὸ σῶμα μου, καὶ οὕτως ὡς ἐλευθέρῃ καὶ ἀδέσμευτος πλέον ψυχὴ θὰ πορευθῶ πρὸς τὴν αἰωνίαν ζωὴν.

Ἐγὼ εἶμαι ἡ πλέον εὐτυχισμένη ἀπὸ ὅλας τὰς μητέρας, διότι παρουσίασα εἰς τὸν Θεὸν ἕνα τοιοῦτον ἀγωνιστήν· μακαρία πάλιν καὶ εὐτυχισμένη πρέπει νὰ θεωροῦμαι ἐγὼ, διότι ἔχω στηρίζει τὸ θάρρος μου εἰς τὴν πίστιν καὶ καυχῶμαι, διότι ἐθυσίασες τὸ σῶμα σου διὰ τὸν Χριστόν, μὲ τὸν Ὅποιον θὰ ζῇ πλέον ἡ ψυχὴ σου αἰωνίως καὶ θὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν ἀτελείωτον ἀπόλαυσιν.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος Ἐπισκόπου Ἀγκύρας τοῦ καὶ Μάρτυρος

ΕΤΙ ΚΟΜΙΔΗ· νηπίου ὄντος τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐτελεύτησεν· ἡ οὖν μήτηρ ἔρημος οὕτως ἀνδρὸς γενομένη καὶ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τῷ παιδί μόνῃ μετὰ Θεὸν σαλεύουσα, οὕτω δὴ τι καὶ προσέκειτο φιλοπόνως, ὥς τε πάντα εἶναι αὐτῇ καὶ πατὴρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ μήτηρ. Ἐν τούτοις οὖν ὄντος τοῦ Κλήμεντος καὶ οὕτως ὑπὸ μητρὶ φιλοστόργῃ τρεφομένου καλῶς καὶ ἀναγομένου, ἐγγίζουσιν ἐκεῖνη προαισθημένη τὴν τελευτήν, τὸν παῖδα προσηγῶς καὶ γνησίως περιλσβοῦσα, οὕτω δέκατον ἀνύσαντα ἔτος, οὐ μᾶλλον διάδοχον τοῦ οἰκείου πλούτου, ὅσον δὴ κληρονόμον αὐτὸν τῶν ἐν οὐρανοῖς θησαυρῶν ἔσπευδε ποιεῖν, τοιαῦτα μετὰ γλυκυτάτων αὐτῇ ἀσπασμῶν ἐπισκῆπτουσα.

Τέκνον ἐμόν, τέκνον φίλτατον, τέκνον, πρὶν μὲν ἰδεῖν τὸν σὸν πατέρα ὀρφανίαν ἰδόν, Θεὸν δὲ πατέρα πλουτήσαν καὶ εἰς εὐτυχίαν τῇ ὀρφανίᾳ χρησάμενον· ἐγὼ μὲν σε προήγαγον σώμιατι, Χριστὸς δὲ σε διὰ πνεύματος ἀπεγέννησε· γνῶθι τὸν

Ἐγὼ βραβεῖα τὰς σφαγὰς ἀριθμῶ· ἐγὼ τὰς πληγὰς στεφάνους μετρῶ· εἶθε καὶ πλείονας ἐχώρει τὸ σῶμα τὸ σόν, ὦ παῖ, ἵνα σοι πλείονες γένωνται οἱ μισθοί. Ἐνθεν μοι τῆς κυοφορίας ἀπέδωκας τοὺς μισθοὺς· ἔνθεν τῶν ὠδίνων παρέσχου τὰς ἀμοιβάς· ἔνθεν τῆς τιθηνίας ὠρεξας τὰς τιμάς· τί οὖν; οὐ λήψῃ με καὶ τῶν ἄθλων συμμεριστήν; καὶ γὰρ τοῦ ἀγῶνος συμμέτοχός σοι καθίσταμαι.

Σὺ ἡθλήσας; καὶ γὰρ τῇ ἀθλήσει συνήδομαι· σὺ πρὸς βαρβαρικὸν ἔσθης θυμόν; ἐγὼ δὲ πρὸς φύσεως ἀνθίσταμαι τυραννίδα· σὺ θανάτου δηλαδὴ κατεφρόνησας; ἐγὼ δὲ σπλάγχχνων ὑπερφρονῶ· σὺ τὴν ὀδύνην τῆς σφαγῆς ἡνεγκας ἀνεκτῶς; ἐγὼ σπαρασσομένων μοι τῶν σπλάγχχνων ὑποφέρω τὴν θάσανον· ἴσα καὶ οὐ καταδέεστερα τῶν σῶν τὰ ἐμά· σὺ τῷ πικρῷ τῆς ὀδύνης νικᾷς; ἐγὼ τῷ μήκει τοῦ χρόνου πλεονεκτῶ· καὶ γὰρ σοι λίαν ἀλγεινός, ἀλλὰ πρὸς ὥραν πάντως ὁ θάνατος γέγονεν, ἐγὼ δὲ μακρὸν ἔλκω τὸ ἄλγῃμα καὶ ἐπιεικῶς τοῦτο φέρω φιλοσοφούσα· ζῇ σε παρὰ Θεῷ τὴν ἀκήρατον πεπληροφορημένη ζωὴν, καὶ ἔξειν μετ' οὐ πολὺ γηροκόμον ἐκεῖ πιστεύουσα, ὅταν μοι περιθραυσθῇ ὅ,τι δῆποτε τρόπῳ τὸ ὀστράκινον τοῦτο σκεῦος, καὶ πρὸς τὸν ἐκεῖθεν αἰῶνα πορεύσομαι.

Μακαρία ἐν μητράσιν ἐγὼ τοιοῦτον ἀγωνιστὴν Θεῷ παραστήσασα· μακαρία καὶ πάλιν ἐγὼ· τεθάρρηκα γὰρ ἀληθῶς καυχῆσασθαι λοιπὸν εἰς Χριστὸν ἀναλύσαντός σου, καὶ αἰδίως τούτῳ συνεσσομένου, καὶ τρυφῆς ἀλήκτου μεταλαμβάνοντος.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

ΟΤΑΝ Η ΜΗΤΗΡ τοῦ παιδιοῦ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐγένεν ὀνομαστὸν εἰς ὅλους διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν του, ἔμαθεν ὅτι τόσον γενναίως ἡγωνίσθη τὸ τέκνον τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ ὅτι ἐφονεύθη ὑπ' αὐτῶν μέσα εἰς τὸ κελλίον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡσκέετο, ὅπου ἔλαβεν ἀναριθμήτους πληγὰς εἰς τὸ σῶμα, καὶ ὅτι δὲν ἐδέχθη οὔτε καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλίον του, οὔτε νὰ βγάλῃ τὸ καλογηρικὸν ἔνδυμά του, οὔτε ὑπῆκουσεν εἰς τοὺς βαρβάρους οἱ ὅποιοι ὑπέσχοντο εἰς αὐτὸ νὰ μὴ τὸ φονεύσουν, ἐὰν ἐδέχετο νὰ ἐκτελέσῃ κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐζήτην παρ' αὐτοῦ; καὶ ὅτι ὄχι μόνον γενναίως ἡγωνίσθη ἀλλὰ καὶ γενναίως ἐδέχθη τὸν θάνατον.

Ὅταν, λέγω, ἡ μήτηρ ἔμαθεν ὅλα αὐτά, τότε καὶ αὐτὴ ἀπέδειξεν ἐμπράκτως τὴν συγγένειάν της πρὸς ἐκεῖνο. Καὶ ἔτσι ἀπεδείχθη γνησίᾳ μητρί τοῦ γενναίου ἐκείνου παιδιοῦ. Μόλις ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ τέκνου τῆς, ἐφόρεσε λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ παρουσίασε πρόσωπον χαρούμενον καὶ ἀφοῦ ὕψωσε τὰς χεῖρας της εἰς τὸν οὐρανὸν ἔλεγε τὰ ἑξῆς περίπου πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν: Εἰς Σὲ ἐνεπιστεύθην, Δέσποτα, τὸ τέκνον μου, καὶ χαίρω ὅτι καὶ τώρα καὶ διὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἔχει σωθῇ. Εἰς Σὲ παρέδωσα τὸ παιδί μου καὶ Σὲ ἐθεώρησα φύλακά του, καὶ χαίρω πραγματικὰ διότι διεφυλάχθη σῶον καὶ ἄτρωτον ἀπὸ τὸν διάβολον. Διότι δὲν σκέπτομαι τὸ ὅτι ἀπέθανεν οὔτε κατὰ ποῖον τρόπον ἐτελειώθη, ἀλλ' ἐξετάζω ὅτι διέφυγε τὸν κίνδυνον πάσης ἁμαρτίας. Δὲν σκέπτομαι ὅτι ἐκαταπληγώθη τὸ σῶμα του καὶ ὅτι ὑπέστη πικρὸν θάνατον, ἀλλ' ὅτι ἔφερε τὴν ψυχὴν του καθαρὰν καὶ ἄμωμον ἐκεῖ καὶ παρέδωσε τὸ πνεῦμα του ἀμόλυντον εἰς τὰς χεῖρας Σου.

σαυτοῦ πατέρα· μὴ ψεύσῃ τὸ τοῦ υἱοῦ ὄνομα· Χριστῷ λάτρευε μόνῃ· Χριστῷ πεποιθώς ἔσο· οὗτος ἀληθῶς ἡ ἀθανασία· οὗτος ἡ σωτηρία· οὗτος ὁ δι' ἡμᾶς ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν, καὶ συνανυψώσας ἑαυτῷ καὶ ἡμᾶς καὶ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ Θεοὺς ἐργασάμενος· ὁ οὖν ὑπὸ τούτῳ δεσπότῃ ταττόμενος, πάντων περιέσται τῶν χαλεπῶν, οὐ τοὺς εἰδῶλα μόνον τιμῶντας τυράννους καὶ βασιλεῖς καταβάλλων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπ' αὐτῶν τιμωμένους δαίμονας καταισχύων, καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν καὶ προστάτην διάβολον.

Εἶτα μεταξὺ τῶν λόγων ὑποπλησθεῖσα δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ θεωρίας θείας ὑπὸ τῆς χάριτος πληρωθεῖσα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβῆναι προφητικώτατα διεξήκει· καὶ δέομαί σου, ἔλεγε, φίλτατε παῖ, δέομαί σου, μίαν ἀντὶ πάντων δοῦναι μοι χάριν· ἐπειδὴ καιρὸς ἐφέστηκε χαλεπός, καὶ δεινὸν ὁ τῆς ἀσεβείας πνεῖ διωγμός, μέλλεις δὲ καὶ αὐτὸς οἶδ' ὅτι, καθὼς ὁ ἡμέτερος δεσπότης φησὶν, ἐπὶ βασιλεῖς δι' αὐτὸν καὶ ἡγεμόνας ἀχθῆναι, ταύτην, ὦ τέκνον, ἐμοὶ δὸς τὴν τιμὴν, ὥς τε γενναίως ὑπὲρ αὐτοῦ στήναι, καὶ ἀσφαλῆ διὰ τέλους τηρῆσαί μοι τὴν ὁμολογίαν· καὶ πέποιθα ἐπὶ τῷ ἐμῷ Χριστῷ, μέλος ἐμόν, πέποιθα, ὅτι καὶ τῇ σῇ κεφαλῇ ταχέως ὁ μαρτυρικός ἐπανθήσει στέφανος.

Ἐτοίμαζε οὖν σεαυτὸν, καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἐρέθιζε τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ ἀπαράσκευος πρὸς τοὺς ἀγῶνας ληφθῇ· οὐ γὰρ πρὸς τοὺς τυχόντας οὐδὲ ὑπὲρ τῶν τυχόντων ἡ πάλη, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἀνταγωνιστάς, τὸν πονηρὸν αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπασισταίς ἐκείνου καὶ ὑπέρβτας, ὑπὲρ αἰωνίου δὲ ζωῆς καὶ τιμῆς ἢ αἰσχύνης ἀτελευτήτου καὶ κολάσεως ὁ ἀγὼν· ἢ τοίνυν τὰ χρηστά προτρεπέτω, ἢ πτοεῖτω σε τὰ δεινά.

Αἰσχρόν, ὦ παῖ, στρατιώτας μὲν ὑπὲρ ὁμοδούλου καὶ θνητοῦ βασιλέως ἐθελοντάς ἀποθνήσκειν, ἡμᾶς δὲ ὑπὲρ ἀθανάτου Βασιλέως ὁμοίως ἐκείνοις μὴ ὑφίστασθαι τὸν θάνατον· καὶ τοι αὐτοὶ μὲν οὐδὲν παρ' ἐκείνου τοιαύτης εὐνοίας ἀντιλαμβάνουσιν ἄξιον· τίς γὰρ δωρεὰ ζωῆς ἀντίρροπος; ἢ ποία τῶν δεδομένων αἰσθησις μετὰ θάνατον; ἂν δὲ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ δεσπότου πάντων Χριστοῦ ἀποθάνῃς, ἀντὶ προσκαίρου ζωῆς, ἀθάνατον ἔξεις· ἀντὶ τρυφῆς καὶ δόξης καὶ πλούτου ρέοντος, αἰωνίου κατατρυφήσεως μακαριότητος· τί δέ; εἰ καὶ μὴ νῦν ἀποθάνομεν, οὐ μετ' ὀλίγον πάντως ἀποθανούμεθα, καὶ τὴν κοινὴν πᾶσιν ὀφειλὴν ἀποτίσομεν; ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ διὰ Χριστὸν τελευτῇ, οὐ θάνατος ἂν εἰκότως νομίζοιτο· τῇ χρηστοτέρῃ γὰρ αἰεὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδι, κλεπτομένην ἔχει τὴν αἴσθησιν.

Πρὸ δὲ πάντων, ὦ τέκνον, ἐκείνα λογίσασθαι χρή, ὅπως αὐτὸς ὁ πάσης τῆς κτίσεως ποιητῆς καὶ δημιουργὸς τοῦ γένους ἡμῶν, ἄνθρωπος ἐγένετο δι' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ γῆς ἐλθὼν, τοῖς ἀνθρώποις συναναστρέφετο· τί μὴ λέγω τὸ μεῖζον; ὅτι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀγνωμόνων οἰκετῶν, ὁ δεσπότης θάνατον κατεκρίθη· καὶ ἐρραπίσθη· καὶ τέλος ἔθνησχε· καὶ ταῦτα πάντα δι' ἡμᾶς καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν αὐτὸς ἔπασχεν· ὅπως λυθῇ τῆς ἁμαρτίας ἡ τυραννίς· ὅπως ἡ προτέρα καταδίκη ἀναιρεθῇ· ὅπως ἀνοιγῶσι καὶ πάλιν ἡμῖν οὐρανοὶ αἱ πύλαι.

Πῶς οὖν οὐκ ἀσυγγνωστον, ὦ τέκνον, αὐτὸν μὲν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν τὰ ἀνήκεστα τετολμηκότων, καὶ ταῦτα δεσπότην ὄντα, τοιαῦτα παθεῖν· ἡμᾶς δὲ μηδὲ ὀλίγα δι' ἐκείνον ὑπενεγκεῖν; Ταῦτα, ὦ παῖ, λογίζου καὶ μηδὲν σε τῆς ἀγάπης χωρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ· μὴ ἀπειλαὶ ἡγεμόνων· μὴ αἰκισμοί· μὴ φόβοι τῶν προσκαίρων τουτωνὶ βασιλέων· ὧν ὁ θυμὸς μετὰ τῆς ὀφρύος ταχὺ ἀποπίπτει, καὶ τὸ πῦρ σβέννυται, καὶ

τὸ ξίφος ἰούται· ἀλλὰ σὲ τὰ ἡτοιμασμένα τοῖς Μάρτυσι· μᾶλλον παρακαλείτω καλὰ· καὶ οὐρανὸς αὐτὸς, ἄθλόν σοι καὶ οὗτος τῆς μαρτυρίας προκείμενος.

Ταῦτα διὰ πάσης ἡμέρας ἡ μήτηρ αὐτὸν ὑπῆλειφε τὸ τῆς ὄντως σοφίας πνεῦμα δι' αὐτῆς φθεγγόμενον ἔχουσα· ἤδη δὲ καὶ τοῦ παιδὸς καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας πολιοῦ ὄντος τὴν σύνεσιν καὶ θαυτέρας δεομένου τῆς παραινέσεως. Ἐπὶ τέλει δὲ προσετίθει καὶ ταῦτα· τοιαῦτα μοι τῇ σῇ μητρὶ τὰ τροφεία, τέκνον, ἀπόδος· οὗτός μοι τῶν ἐπὶ σοὶ ὠδίνων, γλυκύτατε παῖ, γενέσθω μισθός, ἵνα καὶ ἡ μήτηρ κατὰ Παῦλον σωθῇ διὰ τῆς τεκνογονίας, καὶ ἐν τοῖς τοῦ παιδὸς δοξασθῶ μέλεσιν· ἰδοὺ γάρ, ὦ τέκνον, ἐγὼ μὲν ἀπειμι ἤδη (ῥηθετο γὰρ ἑαυτῆς θνησκούσης) δυνάμει χάριτος καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦτο φῶς οὐκ ἐπιφάσκει μοι τὸ πρῶτ'· σὺ δὲ μοι φῶς ἐν Χριστῷ καὶ ζωὴ καὶ σοὺ τῶν ἐμῶν δέομαι σπλάγχνων, μὴ τῶν ἐπὶ σοὶ ψευθεῖν ἐλπίδων.

Μία γυνὴ Ἑβραία ποτέ, υἱοὺς ἐπτὰ προσήγαγε Μάρτυρας· καὶ ἡ αὐτὴ ἐν ἐπτὰ τοῖς ἐκείνων ἡγωνίσαστο σώμασι· σὺ δὲ μοι καὶ μόνος αὐτὸς ἀρκέσεις πρὸς δόξαν· καὶ μακαρία ἐν μητρᾷσιν ἐγώ, ὅτι περ διὰ σοῦ ἐπίδοξος ἔσομαι· ἰδοὺ προπορεύσομαι σου, ὦ παῖ· καὶ κατὰ μὲν τὸ σῶμα λοιπὸν ἤδη σου τῶν ποθεινῶν ὀμμάτων χωρίζομαι σήμερον· τὴν δὲ ἐμὴν ψυχὴν ἐπειδ' ἂν τελευτήσω, τῆς σῆς αἰὲ ψυχῆς ἐκκρέμασθαι νόμιζε, μεθ' ἧς ἐν παρρησίᾳ προσκυνήσῃ τῷ δέγματι τοῦ Χριστοῦ, τοῖς σοῖς πόνοις ἐγκαυχωμένη· τοῖς σοῖς στίγμασιν ὠραϊζομένη· καὶ κοινωνὸς σοι τῶν πολυτελῶν ἐκείνων ἁθλῶν γινομένη καὶ τῆς φαιδρότητος.

Ταῦτα πρὸ τὸν παῖδα ἡ μήτηρ ἔλεγε· καὶ ὁμοῦ πάντα ἐκείνου κατεφίλει τὰ μέλη, ἡ μακαρία πάλιν λέγουσα, ὅτι Μάρτυρος μέλη φιλήσῃ, Χριστῷ θυσία προσαχθήσμενα. Οὕτως οὖν αὐτὸν περιπτύσσουμένη καὶ ὡς ἡδιστα διαλεγομένη, τὴν μακαρίαν ὄντως ἀνάπαυσιν ἀνεπαύσατο, τὸ πνεῦμα μὲν τῷ Θεῷ, τὸ δὲ σῶμα ταῖς γλυκυτάταις χερσὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνη παραθεμένη.

Ὁ δέ, ὅσα φιλομήτωρ παῖς ἐπὶ μητρὶ φιλοστόργῳ διατελέσας, ἐκείνο μὲν τῇ γῇ παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ τὸν μονήρην βίον ἐπαναιρεῖται, τοῦτω εὐθὺς πρώτῳ μητρὸς ἐντολαῖς χαριζόμενος, τῷ ἀποστῆναι κόσμου διὰ Χριστόν, ὑπὲρ οὗ μετὰ ταῦτα καὶ τῆς ζωῆς ἡμελλεν. Ἐκτοτε οὖν παρὰ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ὁσπρίοις μόνους εἰς τροφὴν ἐχρῆτο, τῶν τριῶν αἰὲ μεινυμένων παίδων, ὧν τὰ σώματα ἡ νηστεία στομώσασα, ἀνάλωτα μὲν τῷ πυρὶ τῶν παθῶν, ἀχώνευτα δὲ τῇ φλογὶ τῆς αἰσθητῆς καμίνου εἰργάσατο.

Ἑρμηνεία

ΟΤΑΝ Ο ΑΓΙΟΣ ΚΛΗΜΗΣ ἦτο ἀκόμη νήπιον, ἀπέθανεν ὁ πατήρ του. Ἡ μητέρα του λοιπὸν παραμείνασα ἔρημη ἀπὸ ἀνδρα, ἐστήριξε τὰς ἐλπίδας τῆς, μετὰ τὸν Θεόν, μόνον εἰς τὸ μονάκριβον παιδί τῆς. Τόσον πολὺ δὲ ἀφιερῶθη εἰς αὐτό, ὥστε ἔγινε διὰ τὸ παιδί τῆς τὰ πάντα, καὶ πατέρα καὶ παιδαγωγὸς καὶ μητέρα.

Ἐνῷ δὲ ὁ Κλήμης ἐμεγάλωνε καὶ ἐτρέφετο καὶ διεπαιδαγωγεῖτο ἄριστα ἀπὸ τὴν φιλόστοργον μητέρα του, ἐκείνη προησθάνθη νὰ ἐγγίξῃ ὁ θάνατός τῆς. Τότε λοιπὸν ἀγκαλιάζει μὲ τρυφερότητα καὶ μητρικὴν λαχάρα τὸ παιδί τῆς, ποὺ δὲν εἶχεν ἀκόμη συμπληρώσει τὸ δέκατον ἔτος

τῆς ἡλικίας του, καὶ τὸ ὅποῖον ἐπεδίωκε νὰ καταστήσῃ κληρονόμον καὶ διάδοχον ὄχι τοῦ ἰδιοῦ της πλούτου, ἀλλὰ τῶν οὐρανίων θησαυρῶν καὶ ἤρχισεν, ἐνῶ τὸ ἡσπάζετο μὲ πολλὴν ἀγάπην, νὰ τοῦ παραγγέλλῃ:

— Παιδί μου, παιδί μου ἀγαπημένον, παιδί μου τὸ ὅποῖον προτοῦ μὲν γνωρίσῃς τὸν πατέρα σου ἔμεινες ὀρφανόν, ἀλλ' ἐπλούτησες, διότι ἀπέκτησες πατέρα τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μετέβαλε τὴν ὀρφανίαν σου εἰς εὐτυχίαν· ἐγὼ θεβαίως σὲ ἐγέννησα σωματικῶς, ὁ Χριστὸς μας ὁμως μὲ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος σὲ ἐμεγάλωσε· γνώρισε τὸν Πατέρα σου· μὴ διαψεύσῃς τὴν ιδιότητα τοῦ υἱοῦ τοῦ Σωτῆρος· μόνον τὸν Χριστὸν νὰ λατρεύῃς· μόνον εἰς τὸν Χριστὸν νὰ ἔχῃς πεποιθήσῃν· Αὐτὸς εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀθανασία· Αὐτὸς εἶναι ἡ σωτηρία μας· Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατέθηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν δι' ἡμᾶς καί, μὲ τὴν Ἀνάστασίν Του, συνανήψωσε καὶ ἡμᾶς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ μᾶς κατέστησε καὶ πάλιν τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Ἐκεῖνος λοιπὸν ποῦ θὰ ὑποταχθῇ εἰς Αὐτὸν τὸν Δεσπότην, θὰ ἀποφύγῃ ὅλας τὰς δυσκολίας· ὄχι μόνον θὰ νικήσῃ τοὺς βασιλεῖς καὶ τυράννους, ποῦ τιμοῦν τὰ εἰδῶλα, ἀλλὰ θὰ ἐντροπιάσῃ ἀκόμη καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν τιμωμένους δαίμονας, καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀρχηγὸν καὶ προστάτην των, τὸν Διάβολον.

Κατόπιν, ἐνῶ ἔλεγεν αὐτά, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα, ἡ ψυχὴ της κατελήφθη ἀπὸ τὴν θεῖαν χάριν καὶ εἶδε, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας θεωρίαν, ἀναφερομένην εἰς ὅσα ἐπρόκειτο νὰ συμβοῦν εἰς τὸ παιδί της, τὰ ὅποια καὶ προφητικώτατα τοῦ διηγείτο. Τοῦ ἔλεγε· Σὲ παρακαλῶ, πολυαγαπημένε υἱέ μου, νὰ μοῦ κάνῃς, ἀντὶ ὅλων αὐτῶν, μίαν χάριν· ἐπειδὴ ἐφθάσαμεν εἰς δύσκολα χρόνια, καὶ πνέει, μὲ σφοδρότητα, ὁ διωγμὸς τῆς ἀσεβείας, γνωρίζω καλὰ ὅτι καὶ σὺ θὰ ὀδηγηθῇς ὅπως προεῖπεν ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς, πρὸς χάριν Του, ἐνώπιον βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν τιμὴν ἐπιθυμῶ, παιδί μου, νὰ μοῦ δώσῃς, νὰ ἀντισταθῇς μὲ γενναιότητα, χάριν τοῦ Σωτῆρος, πρὸς τοὺς τυράννους, καὶ νὰ διατηρήσῃς, πρὸς χάριν μου, τὴν ὁμολογίαν σου ἀσφαλῆ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς σου. Καὶ ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Χριστὸν μου, ὅτι γρήγορα θὰ ἀνθήσῃ καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν σου ὁ μαρτυρικὸς στέφανος.

Νὰ ἐτοιμάζεσαι λοιπόν, καὶ νὰ παρακινῇς πρὸς ἀνδρείαν τὴν ψυχὴν σου, ὥστε νὰ μὴ εὐρεθῇς ἀνέτοιμος, κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀγώνων. Διότι ἡ πάλῃ εἰς τὴν ὁποίαν καλεῖσαι, δὲν διεξάγεται ἐναντίον συνηθισμένων ἐχθρῶν, οὔτε χάριν τῶν κοινῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ, καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τοὺς ἀνταγωνιστὰς τῆς πάλῃς αὐτῆς, πρόκειται περὶ τοῦ ἰδίου τοῦ πονηροῦ, τῶν ὑπασπιστῶν του καὶ τῶν ὑπηρετῶν του. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν σκοπὸν τῆς πάλῃς, ὁ ἀγὼν διεξάγεται διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τιμὴν, ἥ, εἰς περίπτωσιν ἀποτυχίας τοῦ ἀγῶνος, ἡ ζημία θὰ εἶναι ἐντροπὴ ἀτελείωτη καὶ αἰώνιος κόλασις. Εἰς τὴν πάλῃν λοιπὸν αὐτὴν, ἃς σὲ παρακινοῦν τὰ καλὰ καὶ τὰ ὠφέλιμα, παρὰ νὰ σὲ φοβίζουν τὰ δεινά, τὰ ὅποια θὰ δοκιμάσῃς.

Εἶναι, παιδί μου, αἰσχρὸν πρᾶγμα οἱ μὲν στρατιῶται νὰ ἀποδνή-

σκουν θεληματικὰ πρὸς χάριν βασιλέως ἐπιγείου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς εἶναι θνητὸς καὶ δοῦλος, ὅπως αὐτοί, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ ὑπομένωμεν τὸν θάνατον, ὅπως ἐκεῖνοι, χάριν τοῦ ἀθανάτου Βασιλέως. Λάβε δὲ ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι οἱ στρατιῶται τοῦ ἐπιγείου βασιλέως δὲν λαμβάνουν, ἀπὸ αὐτόν, τίποτε ἄξιον τῆς ἀφοσιώσεώς των· διότι ποία δωρεὰ εἶναι ἀξία τῆς προσφορᾶς τῆς ζωῆς; ἢ τί μπορεί νὰ καταλάβῃ ὁ σκοτωμένος, μετὰ θάνατον, ἀπὸ τὰς τιμὰς ποὺ τοῦ ἀποδίδουν;

"Ἄν ὅμως ἀποθάνῃς, χάριν τοῦ κοινοῦ Δεσπότης ὅλων, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τότε θὰ ἔχῃς κερδίσει ἀντὶ τῆς προσκαίρου τὴν αἰώνιον ζωὴν· ἀντὶ δὲ τῆς παρερχομένης ἀπολαύσεως καὶ δόξης καὶ πλούτου, ποὺ φεύγει ἀπὸ τὰ χέρια τῶν κατεχόντων, θὰ ἀπολαύσῃς τὴν χαρὰν τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Μήπως ἂν δὲν ἀποθάνωμεν τώρα, δὲν θὰ ἀποθάνωμεν ἐντὸς ὀλίγου ὡπασδήποτε, διὰ νὰ πληρώσωμεν αὐτὴν τὴν κοινὴν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὑποχρέωσιν τῆς φθορᾶς; "Ἄλλωστε ὁ θάνατος χάριν τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ θεωρῇται θάνατος· διότι μὲ τὴν δύναμιν τῆς καλυτέρας ἐλπίδος διὰ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἐξαφανίζεται καὶ αὕτῃ ἀκόμη ἡ αἰσθησις τοῦ θανάτου.

Πρὸ πάντων δέ, παιδί μου, ἐκεῖνα πρέπει νὰ σκεφθῇς· ὅτι, δηλαδή, ὁ ποιητὴς ὅλης τῆς κτίσεως καὶ δημιουργὸς τοῦ γένους μας, ἐγίνε δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος, καὶ ἀφοῦ ἦλθεν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν συναναστρέφετο μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Διατί δὲ νὰ μὴ εἴπω τὸ σπουδαιότερον; "Ὅτι ὁ Δεσπότης ἡμῶν, τῶν ἀχαρίστων ὑπηρετῶν, καὶ εἰς θάνατον κατεδικάσθη· καὶ ἐρραπίσθη· καὶ τέλος εἰς τὸν Σταυρὸν ἀπέθανε.

Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔπαθε δι' ἡμᾶς καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, διὰ νὰ καταργηθῇ ἡ τυραννία τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ παύσῃ νὰ ἔχῃ κῦρος ἡ προηγούμενη καταδίκη· διὰ νὰ ἀνοιγῶσι καὶ πάλιν εἰς ἡμᾶς αἱ πύλαι τοῦ οὐρανοῦ.

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ εἶναι ἀσυγχώρητον, παιδί μου, Αὐτὸς μὲν, ἂν καὶ εἶναι Δεσπότης ὅλων μας, νὰ ὑποστῇ τοιαῦτα φοβερὰ πάθη χάριν ἡμῶν, ποὺ εἵχομεν τολμήσει νὰ διαπράξωμεν τὰ ὀλεθριώτατα, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ ὑποφέρωμεν, χάριν Ἐκείνου, οὔτε τὰ πλέον ἐλάχιστα;

Αὐτά, παιδί μου, νὰ σκέπτεσαι καὶ τίποτε νὰ μὴ σὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· οὔτε ἀπειλαὶ ἡγεμόνων, οὔτε σωματικὰ βασανιστήρια, οὔτε φόβοι τῶν ἐπιγείων βασιλέων, τῶν ὁποίων ὁ θυμὸς, μαζὶ μὲ τὴν υπερηφάνειάν των, γρήγορα περνοῦν, καὶ ἡ φωτιὰ σβύνει, καὶ τὸ ξίφος σκουριάζει. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σὲ προσελκύουν πρὸ παντὸς τὰ καλὰ, ποὺ ἔχουν ἐτοιμασθῇ διὰ τοὺς Μάρτυρας· καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ οὐρανὸς εἶναι βραβεῖον διὰ σέ, προκείμενον διὰ τὸ μαρτύριον.

Αὐτὰ τὸν συνεβούλευε καθημερινῶς ἡ μητέρα, ἔχουσα πραγματικῶς μέσα τῆς αὐτοῦ τοῦτο τὸ πνεῦμα τῆς σοφίας, τὸ ὁποῖον ὁμίλει δι' αὐτῆς· καὶ τὸ παιδί ὅμως ἦτο τόσο συννεφισμένος ὥς ἐὰν ἦτο ἀσπρομάλλης γέρον καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ τοιαύτας βαθυτέρας προτροπᾶς. Εἰς τὸ

τέλος δὲ ἡ εὐσεβὴς μητέρα προσέθεσε καὶ τὰ ἑξῆς: Τοιούτου εἶδους τροφεία, παιδί μου, ἀπόδωσε εἰς ἐμὲ τὴν μητέρα σου· αὐτός, τέκνον μου, ἂς εἶναι δι' ἐμὲ ὁ μισθὸς διὰ τοὺς πόνους πὺν ἔδοκίμασα, ὅταν σὲ ἐγεννοῦσα, διὰ νὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ διὰ τῆς τεκνογονίας, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ νὰ δοξασθῶ διὰ τῶν μελῶν τοῦ παιδιοῦ μου. Ἐγὼ, παιδί μου, ἐντὸς ὀλίγου θὰ φύγω πλέον ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν (τοῦτο εἶπε διότι προησθάνετο πλέον τὸν θάνατόν της) μετὰ τὴν δύναμιν τῆς Χάριτος καὶ δὲν θὰ με φωτίσῃ πλέον τὸ αἰσθητὸν αὐτὸ φῶς, κατὰ τὸ πρωῒ· σὺ θὰ εἶσαι λοιπὸν δι' ἐμὲ φῶς, μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ζωὴ καὶ σὲ παρηκαλῶ, τὰ σπλάγχνα μου, νὰ μὴ διαψευσθοῦν αἱ ἐλπίδες, πὺν ἐστήριξα ἐπάνω σου.

Κάποτε μία Ἑβραία ὠδήγησεν ὡς Μάρτυρας διὰ τὸν Χριστὸν ἑπτὰ παιδιά· καὶ ἡ ἰδία ἠγωνίσθη μαρτυρικῶς ἑπτὰ φοράς,* σὺ ὅμως θὰ εἶσαι δι' ἐμὲ καὶ μόνος σου ἀρκετὸς διὰ τὴν δόξαν μου· καὶ θὰ εἶμαι τρισευτυχισμένη μετὰ τῶν μητέρων ἐγὼ, ἐφ' ὅσον, ἐξ αἰτίας σου, θὰ δοξασθῶ πολὺ. Παιδί μου, ἰδοὺ θὰ πορευθῶ ἐνωρίτερα ἀπὸ σὲ πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Σήμερα σὲ ἀποχωρίζομαι πλέον σωματικῶς καὶ δὲν θὰ ἀντικρύσω εἰς τὸ ἑξῆς τοὺς ποθητοὺς δι' ἐμὲ ὀφθαλμούς σου. Νὰ πιστεῦῃς δὲ ὅτι μόλις θὰ ἀποθάνω, ἡ ψυχὴ μου θὰ εἶναι κρεμασμένη ἐπάνω εἰς τὴν ψυχὴν σου, μετὰ τῆς ὁποίας θὰ προσκυνήσω, μετὰ παρησίαν, εἰς τὸ θῆμα τοῦ Χριστοῦ, καυχωμένη διὰ τοὺς μαρτυρικοὺς σου πόνους, καθισταμένη ὡραιότερα ἀπὸ τὰ μαρτυρικά σου στίγματα, ἀποβαίνουσα οὕτω καὶ ἐγὼ κοινωνὸς τῶν σπανίων καὶ πολυτελῶν θραβείων σου καὶ τῆς χαρᾶς σου.

Αὐτὰ ἔλεγεν ἡ μητέρα πρὸς τὸ παιδί της, ἐνῶ συγχρόνως ἐφιλοῦσεν ἀχόρταγα τὰ μέλη του, ἐπαναλαμβάνουσα πάλιν ἡ μακαρία· Μάρτυρος μέλη φιλῶ· μέλη τὰ ὁποῖα, ἐντὸς ὀλίγου, θὰ προσαχθῶν ὡς θυσία εἰς τὸν Χριστόν.

Ἔτσι λοιπὸν τρυφερὰ ἐναγκαλιζομένη τὸ παιδί της καὶ γλυκὰ - γλυκὰ συνομιλοῦσα μαζί του ἀνεπαύθη πράγματι τὴν τρισευτυχισμένην ἀνάπαυσιν, παραδώσασα τὸ μὲν πνεῦμα της εἰς τὸν Θεόν, τὸ δὲ σῶμα της εἰς τὰς γλυκντάτας χεῖρας τοῦ παιδιοῦ της.

Ὁ υἱὸς πάλιν ἐξεπλήρωσεν ὅσα ἐπεβάλλετο εἰς παιδί, πὺν ἀγαποῦσε φιλόστοργον μητέρα· ἀμέσως παρέδωσε τὸ σῶμα τῆς μητρός του, διὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ, εἰς τὴν γῆν· αὐτὸς δὲ ἀμέσως καὶ χωρὶς ἀναβολὴν ἐκλέγει τὸν Μοναχικὸν βίον, ἀφιερῶνων εἰς αὐτὸν πρῶτον τὸν ἑαυτὸν του σύμφωνα μετὰ τὴν μητρικὴν ἐντολήν, νὰ ἀπομακρυνθῇ δηλαδὴ ἀπὸ τὸν κόσμον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, χάριν τοῦ Ὁποίου ἐπρόκειτο, μετ' ὀλίγον, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του νὰ θυσιάσῃ. Ἀπὸ τότε λοιπὸν, καθ' ὅλον τὸν μοναχικὸν βίον του, ἐτρέφετο μετὰ ὁσπρία μόνον, ἐνθυμούμενος πάντοτε τοὺς τρεῖς παῖδας, τῶν ὁποίων τὰ σώματα ἀνέδειξεν ἡ νηστεία ἀκατάβλητα,

* Πρόκειται διὰ τὴν ἁγίαν Σολομονήν καὶ τοὺς ἑπτὰ υἱούς της, πὺν τιμῶνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὴν 1ην Αὐγούστου.

ὥστε νὰ μὴ καοῦν ἀπὸ τὴν φωτιὰν τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ καοῦν ἀκόμη καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς φλόγας τῆς αἰσθητῆς καμίνου!

Γ'. 'Εν τῷ βίῳ τοῦ 'Αγίου 'Αλυπίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΥΠΙΟΣ, τῷ πρὸς τὸν Θεὸν φίλτρῳ τὴν καρδίαν πυρούμενος καὶ ζητῶν τί ἂν διαπραξάμενος ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ὅλος δυνατὸς γένοιτο συνεῖναι τῷ ποθουμένῳ διὰ παντός, καὶ ὅλη νοῖ τρανῶς αὐτὸν βλέπειν καὶ καθαρωτάτως συνάπτεσθαι, ἔγνω πᾶσιν ἀποταξάμενος καὶ μακρὰν δῆπου γενόμενος φίλων, συγγενῶν, γνωρίμων καὶ τῆς τεκούσης αὐτῆς, τὸ τῆς ἡσυχίας ἐλέσθαι καλόν. Μόνῃ δὲ τῇ μητρὶ τὸ πρᾶγμα πιστεύων, ἐπὶ τὴν ἀνατολήν, ἔφη, μήτερ, ἀφικέσθαι με πύθος εἴλε θερμός, ἔνθα πολλοὶ τὸν ἡσύχιον εἶον ἐλόμενοι, θεοφιλῶς τε καὶ μακαρίως ἔζησαν· πρὸς ταύτην οὖν με πρόπεμψον τὴν ὁδόν, οἶόν τι φυλακτήριον τὰς εὐχάς μοι δωρησαμένη.

Τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, πάσχει γυναικεῖον οὐδέν, οὐ χρεῖαν, οὐ μόνωσιν προβαλλομένη, οὐ παιδὸς στέρησιν οὕτω καλοῦ, πράγματος ἀφορήτου μητρᾷσι, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν φθεγξαμένη, οὐ δράσασα εἰς χαύνωσιν τῆς τοῦ φιλουμένου προθέσεως (ἐφίλει γάρ ὄντως ἐκείνη οὐ τὸ ἴδιον, τὸ τοῦ παιδὸς δὲ μάλλον συμφέρον), ἀλλ' ὕψου καὶ ὀρμητικὰ καὶ χεῖρας διάρασα, ὅλην εἰς προσευχὴν συνέσφιγξε τὴν διάνοιαν· καὶ ἀπιθι, τέκνον ἐμόν, ἀπιθι ἔνθα ἂν τὸ κινεῖν ἰθύνῃσε πνεῦμα.

Ἴδου γὰρ ὁ Θεὸς ὃ ζῶμεν, καὶ ὃ παρατίθημί σε, αὐτὸς ἐξαποστελεῖ τὸν Ἀγγελον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ὁδηγήσῃ σε κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα, ἐξαποστελεῖ σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου καὶ ἐκ Σιών ἀντιλάβοιτό σου, ἐνδύσαι σε θώρακα δικαιοσύνης καὶ περικεφαλαῖαν σωτηρίου σοι περιβάλοι· ἐκλάμψοι ὡς μεσημβρία ἡ δικαιοσύνη τῶν ἔργων σου, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ γονεῖς, ὑπὲρ πατρίδα, τὸν δεσπότην ἡγάπησας. Μήτηρ ὄντως ἐκείνη τοιοῦδε παιδός, καὶ διὰ τοῦτο στερροτέραν τῆς φύσεως θεμένη τὴν ἀρετὴν, οὐδὲν ἀνάξιον δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν ἰσχυρίσατο.

Εἶτα μετὰ τὴν εὐχὴν ὁ παῖς τῷ τραχήλῳ τῆς μητρὸς περιφύς, ἡ μήτηρ τε τὸν παῖδα ποθεινῶς ἀγκαλισταμένη, θερμὸν δάκρυον ἐπ' ἀλλήλους σταλάξαντες καὶ κατασπασάμενοι, ἀπηλλάττοντο, τῆς μητρὸς μὲν ἐπ' οἶκον, τοῦ παιδὸς δὲ τῆς ποθουμένης ἀφαμένου πορείας. Ἐπεὶ δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας δῆλη τούτου ἡ ἀναχώρησις γέγονεν, ἄθυμία ὡς τὸ εἶκος ἐλάμβανε πάντας. Ὁ μέντοι τῆς Ἐκκλησίας πρόεδρος, οὐδὲ πρὸς βραχὺ μελήσας μετὰ τὴν ἀκοήν, ἐπεχείρει καταδιώκειν καὶ δὴ καταλαμβάνει τοῦτον ἐν Εὐχαΐτοις ἤδη τῆς πανηγύρεως τελουμένης τοῦ Μάρτυρος Θεοδώρου· καὶ πείθει ταῖς δεήσεσι, προσθεῖς καὶ δάκρυα, πρὸ τῆς ἐνεγκοῦσαν ἐπανελθεῖν· ἀμέλει καὶ θείας ὄναρ ἤκουσεν ἀγγελίας μηδὲν ἄθυμειν κελευούσης, ὡς τοῦ σκοποῦ διημαρτηκότα· ἐκείσε γὰρ εἶναι τοὺς ἁγίους τόπους ὃ φανεῖς ἔλεγεν, ἔνθα ἂν τις ζῇν εὐσεβῶς ἔλοιτο.

Οὕτω Χριστοῦ εὐδοκίᾳ τῇ οἰκίᾳ πατρὶδι καὶ γῇ πάλιν ὁ γλυκὺς ἐκείνης ἀπεδόθη καρπός. Ἐπεὶ δὲ ἐπανῆλθεν, ἐφ' ἐν τῶν ὁρέων κατὰ μεσημβρίαν τῆς πόλεως ἀνελθὼν, καὶ ἐν οἰκίσκῳ τινὶ χαμαιζήλῳ πρότερον ἐγκλείσας ἑαυτόν, πρὸς ἀσκητικούς ἀποδύεται πόνους· καὶ χρόνον τινὰ οὕτω διαγαγὼν, καὶ ἱκανῶς τοῖς τῆς ἀρετῆς πόνοις ἐγγυμαζόμενος, ἐπεὶ τὴν ταπεινὴν καὶ πρόσγειον ἀποδοκιμάζων οἰκῇσιν, ὑψηλοτέρας ἐφίετο, ὃ τῶν ὑψηλῶν καὶ θείων διὰ παντός ὀρεγόμενος.

Ἰδὼν οὖν ἐν τινι τῶν ἐκεῖσε τάφων κίονα βραχύν, τῇ κεφαλίδι τοῦτου ὀλίγαις σανίσιν περιλαμβάνει· εἶτα ἐν τούτῳ περιγράφει τὸ σῶμα καὶ ἦν οὕτω πρὸς τὰς ἐναντίας ἐκτροπὰς τοῦ ἀέρος διαμιλλώμενος οὐχ ἥκιστα πρὸς τοῦτο συνεργούσαν ἔχων καὶ τὴν μητέρα, ἣ ὅλως αὐτοῦ οὐκ ἀφίστατο. Ποτὲ οὖν τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα φθονοῦντα τῇ Ἀγίῳ τῆς ἀγγελικῆς ἐκείνης διαγωγῆς, ἑαυτοὺς εἰς φάλαγγα τάξαντες τοσοῦτους κατ' αὐτοῦ λίθους ἀφῆκαν, ὥς τὰς κύκλῳ σανίδας, αἷς περιελήπτο, ταῖς τῶν λίθων βολαῖσι διαλυθῆναι καὶ τῆς ἰδίας ἀριμονίας ἔκστασιν ὑποστῆναι, ἕνα τε τῶν τοιούτων λίθων (μέγας δὲ ἦν) τὸν τοῦ Ἀγίου ὦμον ἰσχυρῶς ἐπιτρίψαι. Ὁ δὲ δεῖξαι θελήσας τοῖς δαίμοσιν ὅτι θέλος νηπίων τὰς παρ' αὐτῶν ἡγεῖται πληγὰς, μετὰ τὴν ἐωθινὴν προσευχὴν, σκέπαρνον λαβὼν παρὰ τῆς μητρός, τὸ πᾶν διαλύει τῆς στέγης, καὶ ἐπὶ γῆς καθαιρεῖ, ἵνα μὴ εἶργη, φησί, πολλάκις τὰς ἐκ τῶν λίθων βολὰς.

Ἡ δὲ μήτηρ ὡς τοῦ φόφου ἦσθετο τῶν σανίδων καὶ ταύτας διαθραυσθεῖσας εἶδεν ἐπὶ γῆς, τῇ δεξιᾷ τὸ μέτωπον τύπτουσα, τί τοῦτο ἔλεγε, τέκνον; τί τὴν μικρὰν ταύτην σου φυλακὴν κατέστρεψας; πῶς ὥρας οἷσεις χειμῶνος; πῶς ἀερῶν δμῶρων τοὺς λάθρους κατακλυσμούς; πῶς τὰς θερμούς ἀκτίνας, ἴσα καὶ πυρὶ φλεγούσας; Εἶτα πρὸς ταῦτα ὁ Ὅσιος, τί δέ; οὐ ριγήσομεν, ὦ μήτερ, ἵν' ἐκεῖ θαλφθῶμεν; οὐ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας οἶσομεν, ἵνα τῆς αἰωνίου φλογὸς τὴν τιμωρίαν ἐκκλίνωμεν; πρὸς δὲ καὶ τὸν τῆς ἐργασίας μισθὸν ἐπάξιον κομισώμεθα; Ταῦτα καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια ἐπειπὼν πείθει τὴν μητέρα ἐπιτρέψαι μικροῦ, μὴδὲ τὰς σανίδας μόνον ἀποδαλεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν χιτῶνα προσαποδύσασθαι· ἔλσειν γὰρ οὐκ ἦδει τὸν παῖδα, εἰ καὶ λίαν ὑπὴν αὐτῇ τὸ φιλότεκνον, ἔνθα διὰ Χριστὸν ἑώρα πάσχοντα· ἡρνεῖτο τὴν φύσιν, ἵνα τοῦ γεννηθέντος προκρίνῃ Θεόν.

Ἦν οὖν ἰδεῖν τις ἀληθῶς μητέρα ἐπὶ φιλότῳ παιδί καὶ παῖδα ἐπὶ φιλοθέῳ μητρὶ εὐφραινόμενον, εἶτα καὶ Θεὸν ὑπ' αὐτοῖς οἰκειότατα δοξαζόμενον. Τίς γὰρ τῆς σεμνῆς ἐκείνης οὐκ εὐλόγησε τὸν καρπὸν; ἢ τίς πάλιν τοῦ τοιοῦδε τὴν ρίζαν οὐκ ἐμακάρισε; πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, οἷς εἶχε καλοῖς, καὶ συμπαρέμεινε τῷ παιδί, ὥς ἔφην, ταῖς αὐτοῦ χρεαῖαις διακονοῦσα πρὸς τῇ στύλῃ τὴν σκηνὴν πηξαμένη καὶ τερπνοῖς μὲν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν θῖον ἀπειπαμένη, ὥς ἐν παραδείσῳ δὲ παρεδρεύουσα καὶ τρυφῶσα, ταῖς ἰδίαις τε κοπιῶσα χερσὶ καὶ ποριζομένη τὰ ἐπιτήδεια, διόλου τε ἐλέους καὶ πενήτων φροντίζουσα· ὅθεν καὶ τινος τρίτον ποτὲ νομίσματος φιλευσεθεὶ τρόπῳ παρασχομένου, τοῦτο λαβοῦσα γνώμη τοῦ παιδὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἀπήει, ὥς τε τὰ ἀναγκαῖα πρίσθαι πρὸς δαπάνην.

Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ποιήσασα ἐπανήει, ὄρκοις ἐπικλασθεῖσα πενήτων, τὸ πᾶν διέδωκεν. Ὡς δὲ ταύτην ἴδοι ὁ παῖς μὴδὲν μετὰ χεῖρας ἔχουσαν, ποῦ τὰ ἐωνημένα, μήτερ, φησί, δεόμεθα γὰρ εἰς δαπάνην· ἡ δέ, εἰς Θεόν, ἔφη, τέκνον, καὶ πένητας· ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς ὥς ἐπίστευσα· οὐδὲ γὰρ ἔκρινα, περὶ ἐλάττονος τῆς ἡμετέρας τροφῆς τοὺς ὄρκους θέσθαι τῶν δεομένων καὶ ταύτῃ ζῶντα ἐπιορκῆσαι Θεόν, ἐπίστευσα δὲ μάλλον ὅτι καὶ ἡμεῖς, εὐχαῖς ἐκείνων, ἐλέους τευξόμεθα. Ἐπὶ τούτοις εὐλόγησε τὴν μητέρα ὁ θεὸς ἀνὴρ, ἅτε παῖς ἐκείνης, καὶ ἡδέως τὸ γεγονὸς ἐδέξατο.

2. Καὶ ἡ θαυμαστὴ δὲ Σοφία τὰς ἰδίας τρεῖς θυγατέρας, Πίστιν, Ἐλπίδα καὶ Ἀγάπην, καὶ πρὸ τοῦ μαρτυρίου, λόγοις παραινετικοῖς καὶ τῷ ὄντι θεοφιλέσι, πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐστόμωσε καὶ τὸν θάνατον· καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μαρτυρίῳ παροῦσά

ο ἅγιος

ἐλάνπι
ο
συλίτης

τε καὶ ὁρῶσα ἐκάστην ἐν τῷ πάσχειν παρακλητικοῖς λόγοις ἐθαρσυνοῖε ἕως εἶδε πάσας τελειωθεῖσας· καὶ λίαν εὐφρανθεῖσα καὶ τῷ Θεῷ μεγάλως εὐχαριστήσασα, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ταῖς θυγατράσι καὶ αὐτὴ συναπῆλθε, τοῖς ἐκείνων προσφύσα σώμασι καὶ συγχληρονόμος αὐταῖς τῆς οὐρανίου δόξης ἐγένετο.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΤΗΠΙΟΣ φλογιζόμενος ἀπὸ τὴν ἀκατανίκητον πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ ἐξετάζων, μετὰ προσοχῆς, τί θὰ ἤμποροῦσε νὰ πράξῃ κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ παραμείνῃ συνεχῶς ἠνωμένος μετὰ τὸ ἀντικείμενον τῶν πόθων του καὶ εὐδιακριτῶς νὰ βλέπῃ μετὰ ὅλον τὸν νοῦν του τὸν Θεὸν καὶ νὰ εἶναι πραγματικῶς ἠνωμένος μαζί Του, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἀρνηθῇ ὅλα τὰ ἐγκόσμια καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ συγγενεῖς, φίλους, γνωστοὺς καὶ ἀπὸ αὐτήν, ἀκόμη, τὴν μητέρα ποὺ τὸν ἐγέννησε καὶ νὰ διαλέξῃ, ὡς τρόπον ζωῆς, τὸ καλὸν τῆς ἡσυχίας.

Τὴν ἀπόφασίν του αὐτὴν ἐμπιστεύεται μόνον εἰς τὴν μητέρα του.
— Μητέρα, — τῆς εἶπε — μετὰ κατέλαβε φλογερὸς πόθος νὰ μεταβῶ πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου πολλοί, ἀφοῦ ἐξέλεξαν τὸν ἡσυχαστικὸν βίον, ἔζησαν τὴν ζωὴν τῶν εὐτυχισμένοι, μετὰ πνευματικὴν μακαριότητα καὶ μετὰ ἰσχυρὰν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην. Πρὸς αὐτὴν λοιπὸν τὴν ὁδὸν σὲ παρακαλῶ νὰ μετὰ κατευοδώσῃς καὶ νὰ μοῦ δωρήσῃς, ὡς φυλακτὸν, τὰς εὐχὰς σου.

Μόλις ἡ μητέρα ἐκείνη ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ υἱοῦ τῆς, δὲν ἐδοκίμασε τίποτε, ἀπὸ ὅσα συνήθως παθαίνουν αἱ γυναῖκες, ὅταν πληροφορηθοῦν τοιαύτας ἀποφάσεις ἀπὸ τὰ παιδιά των· καὶ δὲν προέβαλεν ὡς ἀντίρρησην οὔτε τὴν χρεῖαν τῆς, οὔτε τὴν μοναξιάν τῆς, οὔτε τὴν στέρησιν καλοῦ παιδιοῦ, ποὺ εἶναι τόσον ἀνυπόφορος διὰ τὰς μητέρας, οὔτε τίποτε σχετικὸν μετὰ αὐτὰ εἶπε, οὔτε, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἔκαμε τίποτε διὰ νὰ ἐξασθενήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ τῆς τὸν ἅγιον πόθον του· (διότι καὶ ἐκείνη ἡ εὐλογημένη δὲν ἠγάπα τόσον τὸ ἰδικόν της συμφέρον, ὅσον τὸ πνευματικὸν συμφέρον τοῦ παιδιοῦ τῆς). Ὑψωσε λοιπὸν τὸ βλέμμα τῆς πρὸς τὸν Θεόν, ἐξέτεινε τὰ χέρια τῆς καὶ ἐπεδόθη, μετὰ ὅλην τῆς τὴν διάνοιαν, εἰς θερμὴν προσευχήν. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε, συγκεκινημένη, εἶπε πρὸς τὸν Μέγαν Ἀλύτιον:

— Πήγαινε, παιδί μου, πήγαινε ἐκεῖ ποὺ σὲ παρεκίνησε τὸ πνεῦμα. Ἴδου ὁ Θεός, μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Ὁποίου ζῶμεν· εἰς Αὐτὸν λοιπὸν σὲ παραδίδω καὶ σὲ ἐμπιστεύομαι. Αὐτὸς θὰ στείλῃ τὸν Ἀγγελὸν Του ἔμπροσθέν Σου, διὰ νὰ σὲ ὀδηγήσῃ ὅπου εἶναι τὸ θέλημά Του· Αὐτὸς θὰ σοῦ στείλῃ τὴν βοήθειάν Του ἀπὸ τὸ ἅγιον κατοικητήριόν Του καὶ θὰ σοῦ συμπαρασταθῇ ἀπὸ τὴν ἄνω Σιών, θὰ σὲ ἐνδύσῃ μετὰ θώρακα δικαιοσύνης καὶ θὰ σὲ περιβάλῃ μετὰ τὴν περικεφαλαίαν τῆς σωτηρίας σου. Εὐχόμεαι, παιδί μου, ἡ δικαιοσύνη τῶν ἔργων σου, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἠγάπησας τὸν Δεσπότην μας περισσότερον καὶ ἀπὸ πατρίδα καὶ ἀπὸ γονεῖς, νὰ λάμψῃ

ὅπως ἡ μεσημβρία. Πραγματικὴ μητέρα, ἀξία ἐνὸς τοιούτου παιδιοῦ! Καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐθεμελίωσε μέσα της τὴν ἀρετὴν στερεώτερον ἀπὸ τὴν γυναικίαν φύσιν, ὥστε νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ νὰ διαπράξῃ ἢ νὰ εἰπῇ τίποτε ἀνάξιον.

Ὑστερα ἀπὸ τὰ ὅσα εἶπε καὶ ἠυχήθη ἡ μητέρα, τὸ παιδί ἐτυλίχθη εἰς τὸν λαιμὸν τῆς μητέρας του καὶ ἡ μητέρα ἐνηγκαλίσθη μὲ λαχτάραν τὸ παιδί της, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τῶν δύο εἶχον πλημμυρίσει ἀπὸ θερμὰ δάκρυα, καὶ ἐφιλοῦντο μεταξύ των στοργικά. Ἀφοῦ δὲ ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τὸν ἀμοιβαῖον αὐτὸν ἐναγκαλισμὸν, ὁ καθένας ἐτράβηξε τὸν δρόμον του· ἡ μὲν μητέρα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν της, ἐνῶ ὁ υἱὸς της ἤρχισε τὴν ποθητὴν πορείαν του.

Ὅταν ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἔγινε φανερὰ ἡ ἀποχώρησις τοῦ Ἀλυπίου, ὅλοι, ὅπως ἦτο ἐπόμενον, ἐλυπήθησαν. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Ἐπίσκοπος, χωρὶς καθόλου νὰ ἀμελήσῃ, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν εἶδησιν, ἤρχισε νὰ τὸν καταδιώκῃ, ἕως ὅτου τὸν ἐπρόφθασεν εἰς τὰ Εὐχάϊτα,* ὅπου ἐτελεῖτο ἡ πανήγυρις τοῦ μάρτυρος Θεοδώρου. Τότε ὁ Ἐπίσκοπος ἤρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ θερμῶς νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω. Τοὺς λόγους του ἀνεμίγνυε μὲ δάκρυα, ἕως ὅτου τὸν ἔπεισε νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν μητέρα του. Ἐπρόσθεσε μάλιστα, ὅτι εἰς τὸ ὄνειρόν του ἤκουσε θεϊκὴν φωνήν, ἡ ὁποία παρήγγελλε νὰ μὴ λυπῆται, ἐὰν δὲν ἐπέτυχεν εἰς τὸν σκοπὸν του, διότι οἱ ἅγιοι τόποι εὐρίσκονται ἐκεῖ — ἐξηκολούθει νὰ λέγῃ ὁ φανεὶς εἰς τὴν ὀπτασίαν — ὅπου θὰ ἐξέλεγε κανεὶς νὰ ζῇ εὐσεβῶς.

Οὕτω, κατ' εὐδοκίαν Χριστοῦ, ἀπεδόθη καὶ πάλιν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς τὴν γῆν του ὁ γλυκύς των καρπός. Ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεψεν, ἀνέβηκεν εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ βουνά, ποῦ εὐρίσκετο πρὸς νότον τῆς πόλεως καὶ ἐκεῖ. ἀφοῦ ἀρχικῶς ἐνεκλείσθη εἰς ἓνα ταπεινὸν οἰκίσκον, ἀπεδύθη εἰς τοὺς ἀσκητικούς κόπους καὶ ἀγῶνας. Ἀφοῦ ἐτέραςεν ἀρκετὸς καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐγυμνάζετο μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἀποφασιστικότητος εἰς τοὺς κόπους τῆς ἀρετῆς, ἤρχισε νὰ ἐπιθυμῇ νὰ κατοικήσῃ εἰς ὑψηλότερον σημεῖον, ἀφοῦ ἄλλωστε ἐπεθύμει παντοτεινῶς τὰ θεῖα καὶ ὑψηλά.

Βλέπει λοιπὸν ἐπάνω εἰς ἓνα τάφον, ποῦ ἦτο ἐκεῖ πλησίον, ἓνα χαμηλὸν στῦλον· μαζεύει ἀμέσως μερικὰ σανίδια καὶ μὲ αὐτὰ περιτριγυρίζει τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ στύλου. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ πρόχειρον κατασκευάσμα περιορίζει τὸ σῶμα του καὶ παρέμεινεν ἐκεῖ ἀγωνιζόμενος πρὸς τὰς καιρικὰς μεταβολάς. Εἰς τὴν σκληρὰν καὶ δύσκολον αὐτὴν προσπάθειαν εἶχε συνεργὸν καὶ τὴν μητέρα του, ἡ ὁποία δὲν ἀπεμακρύνετο καθόλου ἀπὸ κοντά του καὶ τὸν ἐβοήθει μὲ τὸν ἴδιον ζῆλον.

Κάποτε λοιπὸν τὰ πονηρὰ πνεύματα, φθονοῦντα τὸν ἀγγελικὸν τρό-

* Τὰ Εὐχάϊτα ἦσαν μικρὰ πόλις τῆς Μ. Ἀσίας, ΝΔ τῆς Ἀμασειας, οὗσα κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἔδρα Μητροπόλεως. Ἦσαν ἐπίσης ἡ πατρὶς τοῦ Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου. Σήμερον ἡ πόλις αὕτη καλεῖται Τουρκιστί Μετζήτ - Οὐζού.

πον ζωῆς τοῦ Ἀγίου Ἀλυπίου, παρετάχθησαν εἰς ἀναρίθμητον φάλαγγα, καὶ ἔρριψαν τόσους λίθους ἐναντίον του, ὥστε, ἀπὸ τοὺς λιθοβολισμοὺς, νὰ διαλυθοῦν γύρω - γύρω τὰ σανίδια, μὲ τὰ ὁποῖα εἶχε περικλεισθῇ καὶ νὰ φύγουν τελείως ἀπὸ τοὺς ἄρμούς των ἕνας μάλιστα ἀπὸ τοὺς λίθους αὐτοὺς, ἀρκετὰ μεγάλος, ἐτραυμάτισε τὸν ὦμον τοῦ Ἀγίου. Ὁ Ἅγιος ὁμως, χωρὶς καθόλου νὰ πτοηθῇ, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ δείξῃ εἰς τοὺς δαίμονας, ὅτι θεωρεῖ τὰς πληγὰς των, ὡς βέλη νηπίων, ἔκανε τὴν πρωϊνὴν προσευχὴν του, ἐπῆρεν ἕνα σκερπᾶνι ἀπὸ τὴν μητέρα του, διέλυσε ὅλην τὴν στέγην καὶ τὴν ἔρριψε κατὰ γῆς, διὰ νὰ μὴ ἐμποδίσῃ τὸν λιθοβολισμόν των, ὅπως ἔλεγε.

Ἡ μητέρα τοῦ Ἀγίου Ἀλυπίου μόλις ἀντελήφθη τὸν θόρυβον τῶν σανιδιῶν καὶ τὰ εἶδε σπασμένα κάτω εἰς τὴν γῆν, ἐκτύπησεν, ἀπὸ ἀμηχανίαν, τὸ μέτωπον μὲ τὸ δεξιὸν τῆς χέρι, καὶ εἶπε εἰς τὸν Ἅγιον:

— Τί εἶναι αὐτά, παιδί μου; Διὰ τί κατέστρεψες τὴν μικράν σου αὐτὴν φυλακὴν; Πῶς θὰ ὑποφέρῃς τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος; Πῶς θὰ προστατευθῇς ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς κατακλυσμοὺς τῶν βροχῶν; Πῶς θὰ σκιασθῇς ἀπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου τοῦ καλοκαιριοῦ, πού φλογίζουν, ὅπως ἡ φωτιά;

Ἀφοῦ τὴν ἤκουσεν ὁ Ὁσῖος, τῆς ἀπήντησε:

— Τί λοιπόν, μητέρα μου; νὰ μὴ κρυώσωμεν ἐδῶ διὰ νὰ ζεσταθῶμεν ἐκεῖ; νὰ μὴ ὑποφέρωμεν ἐδῶ τὴν ζέστην τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν τιμωρίαν τῆς αἰωνίου καὶ ἀσθέστου φλογός; Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ αὐτά, πῶς θὰ λάβωμεν ἐπαξίως τὸν μισθὸν τῆς ἐργασίας μας;

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια καὶ μὲ ἄλλα παρόμοια πείθει τὴν μητέρα του νὰ ἐπιτρέψῃ ὅχι μόνον τὰ σανίδια νὰ θγάλλῃ, ἀλλ' ἐπὶ πλέον νὰ ἐκδυθῇ καὶ τὸν χιτῶνα του. Ἡ δὲ εὐσεβὴς καὶ ἀγία ἐκείνη μητέρα δὲν εἶχε μάθει νὰ εὐσπλαγχνίζεται τὸ παιδί τῆς ἂν καὶ μέσα τῆς ὑπῆρχε ἰσχυρὰ ἡ στοργὴ πρὸς τὸ τέκνον τῆς, ὅσάκις τὸ ἔβλεπε νὰ πάσχῃ διὰ τὸν Χριστόν· ἀτηρνεῖτο τὴν μητρικὴν φύσιν, διὰ νὰ προτιμήσῃ, ἀπὸ τὸ γέννημά της, περισσότερον τὸν Θεόν.

Ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ ἴδῃ πράγματι κανεὶς μητέρα νὰ εὐφραίνεται διὰ τὸ φίλτατον παιδί τῆς, ἀλλὰ καὶ παιδί διὰ τὴν φιλόθεον μητέρα του, τὸν δὲ Θεὸν νὰ δοξάζεται ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τῶν δύο. Διότι ποῖος ἄνθρωπος δὲν εὐλογεῖ τὸν καρπὸν τῆς σεμνῆς ἐκείνης γυναικός; Ἀλλὰ καὶ ποῖος ἄλλιν δὲν ἐμακάρισε τὴν ρίζαν ἐνὸς τοιούτου θαυμαστοῦ Ὁσίου; Διότι ἡ Ἀγία ἐκείνη μητέρα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα καλὰ τὰ ὁποῖα εἶχε, εἶχε καὶ τὰ ἐξῆς: Ἐμείνε πλησίον τοῦ τέκνου τῆς, ὅπως εἶπον προηγουμένως, καὶ τὸ ἐξυπηρετεῖ, ἔστησε τὴν σκηνὴν τῆς, κοντὰ εἰς τὸν στῦλον του καὶ ἀτηρνήθη κάθε χαρὰν τῆς ζωῆς, τόσῃν δὲ εὐτυχίαν ἠσθάνετο, ὡς νὰ παρέμενεν εἰς παράδεισον καὶ νὰ ἀπελάμβανε τὰ κάλλη του. Προσεπορίζετο μὲ τὸν κόπον τῶν χειρῶν τῆς τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησίν των καὶ συγχρόνως ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τοὺς πτωχοὺς.

Κάποτε μάλιστα συνέβη τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικόν.

Ἕνας ἄνθρωπος, μὲ εὐσεβῆ καὶ διακριτικὸν τρόπον, τῆς προσέφερε τὸ τρίτον τῆς ἀξίας ἐνὸς νομίσματος· αὐτὴ τὸ ἐκράτησε καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ παιδιοῦ τῆς μετέβη εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἀναγκαῖα, διὰ τὴν συντήρησίν των, πράγματα. Ἐνῷ δὲ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ ἐρημητήριον, μεταφέρουσα αὐτὰ πού ἠγόρασε, συγκινηθεῖσα ἀπὸ τὰς παρακλήσεις τῶν πτωχῶν, πού τῆς ἐζήτην ἐλεημοσύνην, τοὺς ἐμοίρασεν ὅσα μετέφερε. Μόλις ἔφθασεν εἰς τὸ ἐρημητήριον καὶ τὴν εἶδεν ὁ υἱὸς τῆς μὲ ἄδεια χέρια, τῆς λέγει:

— Μητέρα, ποῦ εἶναι τὰ ψῶνια; διότι ἔχομεν ἀνάγκην ἀμέσως νὰ τὰ χρησιμοποιήσωμεν.

Τότε ἐκείνη μὲ τὸν φυσικώτερον τρόπον ἀπαντᾷ:

— Παιδί μου, τὰ ἔδωσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς πτωχοὺς· ὅπως πιστεύω ὅμως, καὶ ἡμεῖς τὰ ἔχομεν. Δὲν ἐνόμισα δίκαιον νὰ θέσω τὰς ἱκεσίας τῶν πτωχῶν διὰ τὴν πείναν των, εἰς κατωτέραν μοῖραν ἀπὸ τὴν τροφήν μας καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἐπιорκήσω ἐνώπιον τοῦ ζῶντος Θεοῦ. Εἰμαι δὲ βεβαία, ὅτι μὲ τὰς εὐχὰς τῶν πτωχῶν καὶ πεινασμένων ἐκείνων, θὰ τύχωμεν καὶ ἡμεῖς τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ θεῖος ἀνὴρ, ὡς γνήσιον τέκνον τῆς, τὴν ἠύλόγησε καὶ ἐδέχθη μὲ εὐχαρίστησιν τὸ γεγονός.

2. Καὶ ἡ ἀξιοθαύμαστος Ἀγία Σοφία τὰς τρεῖς θυγατέρας τῆς, τὴν Πίστιν, Ἑλπίδα καὶ Ἀγάπην καὶ προτοῦ νὰ ὑποστοῦν τὸ μαρτύριον τὰς ἐνεθάρρυνε μὲ λόγους παραινετικoὺς καὶ πραγματικῶς θεοφιλεῖς καὶ τὰς ἔκαμε γενναίας πρὸς τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας καὶ τὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μαρτύριον μιᾶς ἐκάστης παρευρίσκειτο καὶ ἔβλεπε τὰ βασανιστήριά των δίδουσα θάρρος μὲ παρηγορητικoὺς λόγους. Παρέμεινε δὲ εἰς τὸν τόπον τοῦ Μαρτυρίου μέχρις ὅτου εἶδεν ὅλας νὰ ὑφίστανται τὸ μαρτυρικὸν τέλος· ἀπὸ δὲ τὸν ἔνδοξον θάνατον τῶν θυγατέρων τῆς ἐχάρη πάρα πολὺ καὶ ἠὐχαρίστησεν ὁλόθερμα τὸν Θεόν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας δὲ ἀνεχώρησε καὶ ἐκείνη πρὸς τὴν αἰωνιότητα μαζί μὲ τὰς θυγατέρας τῆς συνενώσασα τὸ σῶμα τῆς μὲ τὰ σώματά των, ἀναδειχθεῖσα καὶ αὐτὴ μαζί μὲ ἐκείνας συγκληρονόμος τῆς οὐρανίου δόξης.

Δ'. Ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῶν Ἀγίων

Τεσσαράκοντα Μαρτύρων

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ Τεσσαράκοντα Μαρτύρων διανυόντων τὸ τῆς ἀθλήσεως στάδιον καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ λίμνῃ ὀλόθυκτον στάσιν καὶ πρὸς τὸν κρημνὸν ἀδάμαστον καρτερίαν, ἅμα πρωτὶ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐλκομένων, ἵνα τὰ σκέλη συντριθῶσι ροπαλοῖς, ἐνὸς ἢ μήτηρ παρέμενε αὐτοῖς πάσχουσι, τὸν παῖδα τὸν ἑαυτῆς βλέπουσα· καὶ γὰρ ἦν οὗτος ὑπὲρ πάντας τὴν ἡλικίαν νεώτερος καὶ ἐδεδοίκει μήποτε δειλίαν αὐτῷ ἐμποιήσῃ τὸ νεαρὸν καὶ φιλόζων καὶ ἀνάξιος τῆς τῶν στρατιωτῶν τάξεώς τε καὶ τιμῆς εὐρεθῇ. Ἰστατο οὖν ἀτενὲς ὀρῶσα, σχήματί τε καὶ ἐλέμνῳ ὅπως εἶχε, βάρος αὐτῷ ἐμβάλλουσα, χεῖράς τε εἰς αὐτὸν ἐκτείνουσα, καὶ τέκνον ἐμοὶ γλυκύ-

τατον λέγουσα· τέκνον ἤδη Πατὴρ οὐρανίου, μικρὸν ὑπόμεινον, ἵνα τέλειος καταστῇς· μὴ φοβηθῇς τὰς θασάνους· ἰδοὺ γὰρ παρίσταται σοι βοηθὸς ὁ Χριστός· οὐδὲν τὸ λοιπὸν ἀηδέες, οὐδὲν ἐπίπονον ἀπαντήσῃ· πάντα ἐκεῖνα παρῆλθε, πάντα ταῦτα τῇ σῇ νενίκηκας γενναιότητι· χαρὰ τὸ μετὰ ταῦτα, ἡδονή, ἄνεσις, εὐφροσύνη, ὧν μεθέξεις συμβασιλεύων Χριστῷ καὶ πρέσβυς ἐμοὶ τῇ τεκούσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν γινόμενος.

Οἱ οὖν Ἅγιοι συντριβέντες τὰ σκέλη, τῷ Θεῷ παρέθεντο τὰς ψυχάς· οἱ δὲ στρατιῶται, ἀμάξας ἐνεγκόντες καὶ ταύταις τὰ ἱερὰ σώματα ἐπιθέντες, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ἐκ γειτόνων ποταμοῦ ἄγουσι. Τὸν μέντοι νέον ἐκείνον, ὃ Μελίτων ὄνομα, ἐμπνέοντα ἔτι κατιδόντες, καταλείπουσιν οὕτως, ἐν ἐλπίσιν ὄντα τοῦ ζήσεσθαι, ὃν ἡ μήτηρ μόνον ὑπολειφθέντα θασσαμένη, καὶ τοῦτο μᾶλλον θάνατον αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς εἶναι λογισαμένη, ὑπεριδοῦσα γυναικὸς ἀσθeneίας καὶ σπλάγγων μητρικῶν ἐπιλαθομένη, τὸν υἱὸν ἐπ' ὧμων ἀραμένη, ταῖς ἀμάξαις ἠκολούθει μεγαλοψύχως, τότε ζήσῃν αὐτὸν οἰομένη, ὅταν νεκρὸν μᾶλλον καὶ ἐκλελοιπὸτα θεάσαιοτο.

Ἐπεὶ οὖν οὗτος ὑπ' αὐτῆς φερόμενος ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, τότε δὴ τῶν φροντίδων ἡ μήτηρ ἑαυτὴν λύσασα, μέγα τι καὶ ὑπερήδιστον ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ υἱοῦ σχιρτήσασα, μέχρι τοῦ τόπου οὗ τὰ σώματα τῶν Ἁγίων ἡν' ἀπενέγκασα τὸν τοῦ φιλάτου νεκρὸν ἐπάνω αὐτῶν τίθῃσι καὶ τοῖς ἄλλοις συναριθμεῖ, ἵνα μὴδὲ σῶμα σωμάτων ἀπολειφθῇ, οὗ τὴν ψυχὴν ἔσπευδε ταῖς ψυχαῖς ἐκείνων συναριθμεῖσθαι. Μέγα δὲ πῦρ ἀνάφαντες οἱ τῷ ἀντικειμένῳ ὑπηρετούμενοι, τὰ τῶν Ἁγίων σώματα κατακαίουσιν· εἶτα τῶν Λειψάνων Χριστιανοῖς φθονοῦντες, εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὰ ἀφιάσι· ἄλλ' ἐκεῖνα θεῖα πάντως οἰκονομία, ἐχόμενα κρημνοῦ συνήχθη τινός, καὶ χριστιανῶν ταῦτα χεῖρες ἐπανελόμεναι, πλοῦτον ἡμῖν ἄσυχον ἐδωρήσαντο.

Ἑ ρ μ η ν ε ῖ α

Οἱ ΑΓΙΟΙ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ Μάρτυρες. διανύοντες τὸ στάδιον τῆς ἀθλήσεως, παρέμειναν ὁλόκληρον τὴν νύκτα ὄρθιοι μέσα εἰς τὴν λίμνην καὶ ὑπέμειναν μὲ ἀδάμαστον καρτερικότητα τὴν παγωνίαν. Πρωῖ - πρωὶ τοὺς ἔσθραν εἰς τὴν παραλίαν, διὰ νὰ τοὺς συντρίψουν τὰ σκέλη μὲ ρόπαλα. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ μητέρα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσαράκοντα Μαρτύρων παρέμεινε πλησίον των καὶ παρηκολούθει τὸ βασανιζόμενον τέκνον της. Τὸ παιδί της ἦτο ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς τεσσαράκοντα μάρτυρας καὶ ἐφοβεῖτο ἡ εὐσεβὴς μητέρα μήπως ἡ νεαρὰ ἡλικία του καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ζωὴν φέρουν εἰς τὴν ψυχὴν του δειλίαν καὶ τοιουτοτρόπως φανῇ ἀνάξιος τῆς τάξεως καὶ τῆς τιμῆς τῶν στρατιωτῶν. Παρέστεκε λοιπὸν ἡ εὐλογημένη μητέρα καὶ παρηκολούθει τὸ παιδί της μὲ προσοχὴν, ὥς νὰ μὴ συνέβαινε τίποτε.

Τοῦ ἔδιδε θάρρος, ἤπλωνε πρὸς αὐτὸ τὰ χέρια της καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ γλυκύτητα, ἀλλὰ καὶ πίστιν:

— Παιδί μου γλυκύτατον, τέκνον πλέον τοῦ ἐπουρανίου Πατρός, ὑπόμεινε ὀλίγον, διὰ νὰ καταστῇς τέλειος· μὴ φοβηθῇς τὰ βασανιστήρια. Νά! ἀοράτως παραμένει πλησίον σου ὁ Χριστός μας καὶ σὲ βοηθεῖ· τίποτε λοιπὸν πικρὸν καὶ πολὺ κουραστικὸν δὲν θὰ συναντήσης. Ὅλα τὰ φοβερά

μαρτύρια ἐτελείωσαν· ὅλα τὰ ἔχεις νικήσει μὲ τὴν γενναιότητά σου. Ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἔμπρὸς ὑπάρχει ἡ χαρά, ἡ ἡδονή, ἡ ἄνεσις, ἡ εὐφροσύνη, τὰ ὅποια θὰ ἀπολαύσῃς συμβασιλεύων μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ πρεσβεύων πλησίον Του καὶ δι' ἐμὲ πού σέ ἐγέννησα.

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ δῆμιοι συνέτριψαν τὰ σκέλη τῶν Ἀγίων, αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνεχώρησαν πλησίον τοῦ Θεοῦ. Οἱ στρατιῶται, ἀφοῦ ἔφεραν ἀμάξας, ἐτοποθέτησαν εἰς αὐτάς τὰ ἱερὰ σώματα τῶν μαρτύρων διὰ νὰ τὰ μεταφέρουν καὶ νὰ τὰ ρίψουν εἰς τὴν ὄχθην ἐνὸς γειτονικοῦ ποταμοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδαν ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μελίτων, ἀκόμη ἀνέπνεε, τὸν ἄφησαν εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ζήσῃ. Ὅταν ὅμως ἡ μητέρα του εἶδεν ὅτι μόνον αὐτὸν ἄφησαν ὀπίσω, ἐστενοχωρήθη καὶ ἐθεώρησεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὡς θάνατον τοῦ παιδιοῦ της καὶ ἰδικόν της. Παραβλέψασα λοιπὸν τὴν ἀδυναμίαν τῆς γυναικὸς καὶ λησμονήσασα τὰ μητρικὰ σπλάγχνα, σηκώνει τὸ παιδί της εἰς τοὺς ὤμους της, καὶ ἀκολουθεῖ, μὲ μεγαλοψυχίαν, τὰς νεκροφόρους ἀμάξας τῶν μαρτύρων, πιστεύουσα ὅτι τότε καὶ μόνον θὰ ζήσῃ τὸ παιδί της, ὅταν τὸ ἰδῇ νὰ ἀποθνήσκῃ ὡς μάρτυς, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους μάρτυρας.

Ὅταν λοιπὸν καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος, καθὼς μετεφέρετο ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς μητρὸς του, ἐξεψύχησεν, τότε πλέον καὶ ἐκείνη ἀπληλλάγῃ ἀπὸ τὰς μητρικὰς εὐθύνας. Ἐθεώρησε τὸν θάνατον τοῦ παιδιοῦ της ὡς μέγα καὶ γλυκύτατον περιστατικόν, διὰ τὸ ὅποιον εἶχε τὴν διάθεσιν νὰ σκιρτήσῃ ἀπὸ χαρὰν. Τρέχει λοιπὸν μὲ προθυμίαν καὶ μεταφέρει τὸ πτώμα τοῦ παιδιοῦ της μέχρι τοῦ τόπου, ὅπου ἦσαν καὶ τὰ τίμια λείψανα τῶν ἄλλων μαρτύρων καὶ τοποθετεῖ τὸν ἀγαπημένον της νεκρὸν ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ τὸν συναριθμεῖ μαζὶ τοὺς, ὥστε οὔτε τὸ νεκρὸν σῶμα του νὰ μὴ χωρισθῇ ἀπὸ τὰ ἄλλα σώματα, ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ του εἶχε συναριθμηθῇ ἤδη μὲ τὰς ψυχὰς τῶν Μαρτύρων.

Μετὰ ταῦτα τὰ ὄργανα καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ διαβόλου ἀνάπτουν μεγάλην φωτιὰν καὶ κατακαίουν τὰ σώματα τῶν Ἀγίων· ἀπὸ φθόνον δὲ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς διὰ νὰ μὴ πάρουν οὔτε αὐτὰ τὰ τίμια λείψανα τῶν Μαρτύρων, τὰ ἔρριψαν εἰς τὸν ποταμόν. Ἀπὸ θεῖαν ὅμως οἰκονομίαν τὰ τίμια αὐτὰ λείψανα συνεκρατήθησαν εἰς κάποιον κρημνόν, ἀπ' ὅπου τὰ ἀνέσυραν χριστιανικὰ χέρια καὶ μᾶς ἐδώρησαν τοιουτοτρόπως τὸν μέγαν αὐτὸν καὶ ἀπαράβιαστον πλοῦτον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποτασσόμενον ξενитеῦσαι, καὶ τίς
ἢ ἐν λόγῳ ξενитеία καὶ ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια· καὶ
ποῖοι τῶν τόπων πρὸς ἄσκησιν ἐπιτήδριοι.*

*Ὁ ἀποτασσόμενος πρέπει νὰ ξενитеύῃ· περὶ ποίας ξενι-
τείας πρόκειται καὶ ποία ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐ-
τῆς· καὶ ποῖοι εἶναι οἱ καταλληλότεροι τόποι
πρὸς ἄσκησιν.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕΝ Ο ΑΒΒΑΣ Ἰάκωβος, ὅτι παρὰ τὸ ξενοδοχεῖν, μείζον ἐστὶ τὸ διὰ
Θεὸν ξενитеῦσαι.

2. Ἡρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος τὸν Ἀββᾶν Λούκιον ποτε· καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ· ἡ ψυχὴ μου ἐπιθυμεῖ ξενитеῦσαι· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἔάν
μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἰ ξένος ᾖπου ἔάν ἀπέλθῃς· καὶ ὧδε
οὖν κράτησον τῆς γλώσσης σου καὶ ξένος εἶ.

3. Εἶπε γέρων· ἔάν οἶδε Μοναχὸς τόπον ἔχοντα προκοπὴν καὶ διὰ
τὰς χρεῖας τοῦ σώματος οὐχ ὑπάγει ἐκεῖ, ὁ τοιοῦτος οὐ πιστεύει, ὅτι ἔστι
Θεός.

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς, Πάτερ, ἡ γενεὰ ἡμῶν οὐ δύναται
κρατῆσαι τὴν ἄσκησιν τῶν Πατέρων; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὅτι οὐκ ἀγαπᾷ τὸν
Θεὸν οὐδὲ φεύγει τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ μισεῖ τὴν ὕλην τοῦ κόσμου· ἀνθρώπῳ γὰρ φεύ-
γοντι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ὕλην, ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρχεται· αὐτῷ ἡ κατάνυξις καὶ ἡ
ἄσκησις· ὥς περ γὰρ ἐθέλων σθέσαι πῦρ ἄπτον ἐν τῷ ἄγρῳ αὐτοῦ, ἔάν μὴ προλάβῃ
καὶ κόψῃ τὴν ὕλην τὴν ἔμπροσθεν τοῦ πυρός, οὐ δύναται σθέσαι αὐτό, οὕτω καὶ ἄν-
θρωπος, ἔάν μὴ ἀπέλθῃ εἰς τόπον ᾧπου μετὰ κόπου εὐρίσκει καὶ αὐτὸν τὸν ψωμὸν
αὐτοῦ, οὐ δύναται κτήσασθαι τὴν ἄσκησιν· ψυχὴ γὰρ ἔάν μὴ βλέπῃ, οὐδὲ ταχὺ ἐπι-
θυμεῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισών λέγων· τί ἐστὶ ξενитеία, Πάτερ; καὶ
ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ σιωπᾶν καὶ τὸ μὴ ἔχειν πρᾶγμα ᾧπου ἔάν ἀπέλθῃ ὁ ξενитеύων·
αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς ξενитеία.

6. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ξενитеίας; καὶ εἶπεν

ὁ γέρων· οἶδα ἀδελφὸν ξενιτεύσαντα καὶ εὗρέθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· καὶ κατ' εὐκαιρίαν ὑπὴντησεν ἀγάπῃ καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τραπέζης μετὰ τῶν ἀδελφῶν φαγεῖν εἰπον δέ τινες· τίς καὶ τοῦτον κατέσχε; καὶ εἶπον αὐτῷ· ἔγειραι, ὑπαγε ἔξω· καὶ ἀναστὰς ἐξῆλθεν· ἔτεροι δὲ λυπηθέντες, ἀναστάντες εἰσῆγαγον αὐτὸν καὶ μετὰ τοῦτο ἠρώτησαν αὐτόν· ἄρα τί ἐστὶν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐξεβλήθης καὶ πάλιν εἰσῆχθης; ὁ δὲ εἶπεν· ἐθέμην ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὅτι ἐν ἴσῳ κυνὸς εἰμι, ὃς ὅταν ἐκβληθῇ πορεύεται καὶ ὅταν κληθῇ ἔρχεται.

7. Διηγῆσατό τις τῶν πατέρων, ὅτι δύο ἀδελφοὶ ἦσαν γειτνιῶντες αὐτῷ, ὁ εἰς ξένος καὶ ὁ εἰς ἐγχώριος· ἦν δὲ ὁ ξένος μικρὸν ἀμελέστερος, ὁ δὲ ἐγχώριος σπουδαῖος πάνυ. Συνέβη δὲ πρότερον κοιμηθῆναι τὸν ξένον· ὁ δὲ γέρων, διορατικὸς ὢν, εἶδε πλῆθος Ἀγγέλων ὁδηγούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· καὶ ὡς ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγγὺς γέγονε τοῦ εἰσελθεῖν, ἐγένετο περὶ αὐτοῦ ζήτησις καὶ ἦλθε φωνὴ ἄνωθεν λέγουσα· φανερόν μὲν ὅτι ἀμελής ἦν μικρόν, διὰ δὲ τὴν ξεντείαν αὐτοῦ ἀνοίξατε αὐτῷ· εἶτα ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἐντόπιος· ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ἦλθε πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ· καὶ εἶδεν ὁ γέρων ὅτι οὐδαμοῦ Ἀγγελος, καὶ ἐθαύμασε· καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· Κύριε, πῶς ὁ ξένος, ἀμελής ὢν, τοιαύτης δόξης ἔτυχεν, οὗτος δὲ ὁ σπουδαῖος οὐδενὸς τοιούτου ἤξιώθη; καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· οὗτος ὁ σπουδαῖος, ὅτε ἦλθε κοιμηθῆναι, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ κλαίοντας καὶ παρεκλήθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· ὁ δὲ ξένος, εἰ καὶ ἀμελής ἦν, ἀλλ' οὐδένα τῶν ἰδίων αὐτοῦ εἶδε· καὶ στενάξας ἔκλαυσε· καὶ ὁ Θεὸς παρέκάλεσεν αὐτόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ εἶπεν, ὅτι ἀπὸ τὸ νὰ δέχεσαι ξένους, μεγαλύτεραν ἀξίαν ἔχει τὸ νὰ γίνῃς ὁ ἴδιος ξένος διὰ τὸν Θεόν.

2. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Λούκιον:

— Ἀββᾶ, ἡ ψυχὴ μου ἐπιθυμεῖ τὴν ξεντείαν.

— Ἐὰν δὲν κατορθώσῃς—τοῦ ἀπῆντησεν ὁ Γέρων—νὰ περιορίσῃς τὴν γλῶσσαν σου, δὲν εἶσαι ξένος, ὅπουδῆποτε καὶ ἐὰν μεταβῇς· καὶ ἐδῶ λοιπὸν συγκράτησε τὴν γλῶσσαν σου καὶ θὰ εἶσαι ξένος.

3. Ἕνας γέρων ἀσκητὴς εἶπεν· ἐὰν ἓνας Μοναχὸς γνωρίζῃ ὅτι ὑπάρχει ἓνας τόπος, ὅπου δύναται νὰ προκόψῃ πνευματικῶς, καὶ δὲν πηγαίνει ἐκεῖ διὰ νὰ μὴ στερηθῇ τὰ ἀναγκαῖα, ὁ Μοναχὸς αὐτὸς δὲν πιστεύει ὅτι ὑπάρχει Θεός.

4. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

— Διατί, Πάτερ, ἡ γενεά μας δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ κρατήσῃ τὴν ἀσκησιν τῶν Πατέρων;

— Διότι—ἀπῆντησεν ὁ Γέρων—δὲν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὔτε φεύγει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε μισεῖ τὰ ὕλικά ἀγαθὰ τοῦ κόσμου· διότι εἰς ἀνθρωπον, ὁ ὁποῖος φεύγει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ὕλην, ἀρχίζει εἰς τὴν ψυχὴν του νὰ γεννᾶται αὐθορμήτως ἡ κατάνυξις καὶ ὁ πόθος τῆς ἀσκήσεως. Ὅπως δηλαδὴ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ σήσῃ τὴν φωτιάν, πού ἤναψεν εἰς τὸ χωράφι του, ἐὰν δὲν προλάβῃ νὰ κόψῃ τὴν ὕλην πού εὐρί-

σκειται ἔμπρὸς ἀπὸ τὴν καιομένην ἔκτασιν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σβύσῃ τὴν φωτιάν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν δὲν φύγῃ εἰς τόπον ὅπου μὲ μεγάλον κόπον θὰ ἔξευρίσκη τὸν ἄρτον του, δὲν δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὴν ἄσκησιν διότι ἡ ψυχὴ κάτι ποὺ δὲν τὸ βλέπει, δὲν δύναται καὶ νὰ τὸ ἐπιθυμήσῃ γρήγορα.

5. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην·

— Πάτερ, τί εἶναι ἡ ξενιτεία;

— Τὸ νὰ σιωπᾷ — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — καὶ νὰ μὴ ἔχῃ ἰδικὰ του πράγματα ὅπουδῆποτε μεταβῇ ὁ ξενιτεύων· αὕτῃ εἶναι ἡ πραγματικὴ ξενιτεία.

6. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα·

— Πάτερ, ποῖον εἶναι τὸ ἔργον τῆς ξενιτείας;

ἽΟ Γέρων εἰς ἀπάντησιν διηγήθη εἰς αὐτὸν τὸ ἑξῆς·

— Γνωρίζω ἀδελφὸν ὁ ὁποῖος περιεφέρετο ὡς ξένος. Οὗτος λοιπὸν εὐρέθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ σύμπτωσιν παρετέθη γεῦμα καὶ ἐκάθισε νὰ φάγῃ μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν τράπεζαν. Μόλις τὸν εἶδον μερικοὶ ἀδελφοὶ εἶπον· Ποῖος τὸν ἐκράτησεν αὐτὸν διὰ νὰ φάγῃ; καὶ ἀπευθυνόμενοι πρὸς αὐτὸν εἶπον· σῆκω, πῆγαινε ἔξω. Ἀμέσως ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν θέσιν του ὁ ξένος καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν.

Μερικοὶ ὅμως ἄλλοι ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἐλυπήθησαν διὰ τὴν πρὸς τὸν ξένον περιφρόνησιν καὶ τὸν ἐκάλεσαν ἐκ νέου εἰς τὴν τράπεζαν. Ἀφοῦ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν, τὸν ἠρώτησαν· Ἐραγε ποῖα αἰσθήματα ἐδοκίμασες ὅταν ἐξεδιώχθης περιφρονητικῶς καὶ ἐκ νέου πάλιν ὠδηγήθης εἰς τὴν τράπεζαν; Ὁ ξένος ἀπήντησε μὲ ἡρεμίαν· Ἐκεῖνη τὴν στιγμὴν ἐσκέφθην, ὅτι εἰμαι ὅπως ἓνας σκύλος, ὁ ὁποῖος ὅταν διωχθῇ φεύγει καὶ ἐπανέρχεται πάλιν ὅταν τὸν καλέσουν.

7. Ἕνας ἐκ τῶν Πατέρων διηγήθη τὸ ἑξῆς. Κάποτε εἶχα δύο γείτονας· ὁ ἓνας ἦτο ξένος καὶ ὁ ἄλλος ἐντόπιος. Ὁ ξένος ἦτο ὀλίγον ἀμελής, ἐνῶ, ἀντιθέτως, ὁ ἐντόπιος ἦτο πάρα πολὺ ἐπιμελής. Συνέβη δὲ ὁ ξένος νὰ ἀποθάνῃ ἐνωρίτερον. Ὁ Γέρων, ἐπειδὴ εἶχε διορατικὸν χάρισμα, εἶδε πλῆθος Ἀγγέλων νὰ ὀδηγοῦν τὴν ψυχὴν του πρὸς τὸν οὐρανόν. Μόλις ὅμως ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπλησίαζε νὰ εἰσέλθῃ, ἔγινεν ἐξέτασις ἐὰν ἦτο ἄξιος νὰ εἰσέλθῃ. Τότε ἠκούσθη μία φωνὴ ἀπὸ ἄνω νὰ λέγῃ· Εἶναι πράγματι φανερόν, ὅτι ὑπῆρξεν ὀλίγον ἀμελής, ἀνοίξατέ του ὅμως, διὰ τὴν ξενιτείαν του.

Μετ' ὀλίγον ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἐντόπιος. Προσῆλθον δὲ διὰ τὴν κηδείαν του ὅλοι οἱ συγγενεῖς του. Ὁ διορατικὸς Γέρων εἶδεν, ὅτι πονθενὰ δὲν ἐφαίνετο Ἀγγελος καὶ ἐθαύμασε. Τότε προσέπεσε μετὰ δακρύων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλεγε· Πῶς ὁ ξένος, ἂν καὶ ἦτο ἀμελής, ἀπῆλause τοιαύτην δόξαν, αὐτὸς δὲ ἂν καὶ ἐπιμελής δὲν ἐπέτυχε τίποτε παρόμοιον; Ἀμέσως φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἐπληροφόρησε τὰ ἑξῆς. Αὐτὸς ἐδῶ ὁ ἐπιμελής, ὅταν ἔφθασεν ἡ στιγμὴ νὰ ἀποθάνῃ, ἤνοιξε τὰ μάτια του, εἶδε τοὺς συγγενεῖς του νὰ κλαίουσιν καὶ παρηγορήθῃ ἡ ψυχὴ του. Ὁ ξένος

ὅμως, ἂν καὶ ἦτο ἀμελής, ἐν τούτοις ὅμως κανένα ἰδικόν του δὲν εἶδε, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του· ἡ μοναξιά του αὐτὴ τὸν ἔκαμε νὰ ἀναστενάξῃ καὶ νὰ κλαύσῃ. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τὸν παρηγόρησεν.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕΑΝ ΞΕΝΙΤΕΥΣΗΣ διὰ τὸν Θεόν, μὴ θελήσῃς συμμῖξαι ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἐν τῷ τόπῳ, μηδὲ τὸν λόγον σου συμμῖξῃς μετ' αὐτῶν· ἐπεὶ συμφέρει σοι σχεδὸν εἶναι μετὰ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν σου μᾶλλον. Ἐὰν λάθῃς κελλίον εἰς τόπον ὃν γινώσκεις, μὴ ἐάσῃς σεαυτῷ πολλοὺς φίλους· ἀρκεῖ σοι εἰς διὰ πρόφασιν ἀσθενείας· καὶ μὴ ἀπολέσῃς τὴν δύναμιν τῆς ξενιτείας σου. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς τόπον οἰκῆσαι, μὴ θελήσῃς ταχέως λαβεῖν σεαυτῷ κελλίον εἰς οἰκησιν, ἕως οὗ μάθῃς τὴν διαγωγὴν τοῦ τόπου, μήπως πρόσκομμά σοι ἔστιν ἐκεῖ, ἢ διὰ φροντίδα, ἢ διὰ ἀνάπαυσιν, ἢ διὰ πρόσκομμα τῶν φίλων. Ἐὰν γὰρ ᾗς σοφός, συνήσεις πάντα ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, τὸν θάνατόν σου, καὶ τὴν ζωὴν σου.

Πρὸ πάντων οὖν ὁ πρῶτος ἀγὼν ἔστιν ὁ τῆς ξενιτείας, μάλιστα εἰ καὶ κατὰ μόνας φυγῶν τὰ ἴδια καταλείψῃς καὶ εἰς ἕτερον τόπον ἀπέλθῃς, πίστιν τελείαν ἐπιφερόμενος καὶ ἐλπίδα, ἐδραῖαν τε καρδίαν κατὰ τῶν σαυτοῦ θελημάτων· κυκλώσουσι γὰρ σε ἐν πολλοῖς κύκλοις οἱ δαίμονες, φοβερίζοντές σε περὶ πειρασμῶν, καὶ σκληρᾶς πτωχείας καὶ νοσημάτων χαλεπῶν, ὑποβάλλοντές σοι ὅτι εἰ ἐν τούτοις περιπέσεις, τί ποιήσεις, μὴ ἔχων τὸν φροντίζοντά σου, ἢ γινώσκοντά σε, καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δοκιμάζει σε, ἵνα φανερωθῇ σου ἡ σπουδὴ καὶ ἡ πρὸς Αὐτὸν ἀγάπη.

Λοιπὸν ἐὰν καταλειφθῇς μόνος εἰς τὸ κελλίον, σπείρουσί σοι καὶ ἐτέρους λογισμοὺς θαρυτάτους δειλίας, λέγοντες· οὐχὶ ἡ ξενιτεία μόνη σώζει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ φυλάξαι τὰς ἐντολάς· φέρουσι δέ σοι καὶ μνήμην τῶν ἐγγιζόντων τῷ κόσμῳ, καὶ τοῖς κατὰ σάρκα καὶ λέγουσι· τί οὖν; οἱ τοιοῦτοι οὐκ εἰσὶ δούλοι τοῦ Θεοῦ; εἶτα καὶ περὶ δυσκρασίας ἀέρων ὑποβάλλουσι, καὶ θάρους σώματος, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα τῇ καρδίᾳ ὑποτίθενται, φέροντες αὐτὴν εἰς ὀλιγωρίαν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐλπίς ἐν αὐτῇ ὦσιν, οὐκ ἐνεργεῖ ἡ κακία αὐτῶν· τότε γὰρ φανεροῦται σοι ὁ πόθος ὃν ἔχεις πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν ἀγαπᾷς Αὐτὸν ὑπὲρ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς σαρκός· οὐ γὰρ ἀπλῶς ἐξενίτευσας, ἀλλ' ἵνα ἐτοιμάσῃς σεαυτόν, καὶ σχολάσῃς πολεμεῖν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, καὶ γνωρίσῃς ἕκαστον ἀπορρίψαι ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ἕως οὗ ἐλευθερωθῇς ἀπ' αὐτῶν, φθάσας εἰς τὴν τῆς ἀπαθείας ἀνάπαυσιν.

Ἀδελφέ, εἰ κατέλιπες πᾶσαν τὴν φαινομένην ὕλην, νῆφε ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς λύπης, μήποτε διὰ τὴν μεγάλην πτωχείαν καὶ θλίψιν μὴ δυνηθῇς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς μεγάλας ἀρετάς, αἱ τινες εἰσὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτόν· τὸ φέρειν ὕδριν· τὸ μὴ ὀνομασθῆναι σε ἐν πάσῃ διαταγῇ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐὰν γὰρ ἀγωνίσῃ ταῦτα κτήσασθαι, αὐτὰ σοι τοὺς στεφάνους τῆς ψυχῆς σου ἐτοιμάσουσιν. Οὐ γὰρ οἱ ἀποταξάμενοι καὶ πτωχεύσαντες ἐν τῷ φαινομένῳ μόνῳ εἰσὶ πτωχοί, ἀλλ' οἱ πτωχεύσαντες ἀπὸ πάσης κακίας καὶ πεινῶντες ἀεὶ τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ οἱ τὴν φαινομένην θλίψιν ἔχοντες κτῶνται τὴν ἀπάθειαν, ἀλλ' οἱ μεριμνῶντες περὶ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ τὰ ἑαυτῶν θελήματα κόπτοντες, οὗτοι λήφονται τὸν στέφανον τῶν ἀρετῶν.

Κατανόει δὲ καὶ τοὺς ταρασσοντάς σε ἐκ ποίας προφάσεως θορυβοῦσι· πολλάκις γὰρ φέρουσί σοι ὀλιγωρίαν, ἐκλέξασθαι τόπον αἰτίαν μὴ ἔχοντα καὶ πάλιν μετα-

μελόμενος κάθη· τοῦτο δὲ ποιοῦσιν, ὅπως γένηται ὁ νοῦς μετέωρος καὶ ἀργός. Οἱ δὲ ἐπιγόνοντες τὴν κακουργίαν αὐτῶν, ἀτάραχοι μένουσιν, εὐχαριστοῦντες τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ὑπομεῖναι ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἡ γὰρ ὑπομονή, καὶ ἡ μακροθυμία, καὶ ἡ ἀγάπη ἐπὶ τοῖς κόποις καὶ μόχοις εὐχαριστεῖ· ἡ δὲ ἀκηδία καὶ ἡ ὀλιγωρία, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἀνάπαυσιν, ζητοῦσι τόπον ἐν ᾧ δοξάζονται· καὶ λοιπὸν ἐκ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ἐξασθενοῦσιν αἱ αἰσθήσεις καὶ ἀναγκαιῶς καὶ ἡ αἰχμαλωσία τῶν παθῶν καταδυναστεύει αὐτῶν, καὶ ἀπόλλυσι τὴν ἐγκράτειαν τὴν κρυπτὴν διὰ τοῦ μετεωρισμοῦ καὶ τοῦ κόρου.

Ἑ ρ η ν ε ι α

ΕΑΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΗΣ νὰ ζήσης ὡς ξένος διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, μὴ θελήσης νὰ συνάψης γνωριμίας μὲ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς, οὔτε καὶ νὰ ἔχῃς μαζὶ τῶν πολλὰς σχέσεις· διότι τότε εἶναι προτιμότερον νὰ παραμείνῃς μὲ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς σου. Ἐὰν πάρῃς κελλίον εἰς γνωριμὸν σου τόπον, μὴ ἐπιτρέψῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἀποκτήσῃ πολλοὺς φίλους· εἶναι ἀρκετὸς ἓνας, διὰ νὰ τὸν ἔχῃς συμπαραστάτην, ὅταν ἀσθενήσῃς· καὶ πρόσεξε μὴ χάσῃς τὴν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ξενιτεῖαν. Ἐὰν φύγῃς εἰς τόπον, διὰ νὰ κατοικήσῃς ἐκεῖ, μὴ βιασθῇς νὰ πάρῃς γρήγορα κελλίον διὰ κατοικίαν σου, μέχρις ὅτου μάθῃς πῶς ζοῦν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, μὴ τυχὸν σοῦ συμβῇ κανένα ἐμπόδιον, ἢ διὰ φροντίδα ἢ διὰ ἀνάπαυσιν ἢ ἄλλο πρόσκομμα ἀπὸ φίλους. Διότι ἐὰν εἶσαι σοφός, θὰ ἐννοήσῃς ὅλα αὐτὰ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ τὸν θάνατόν σου, καὶ τὴν ζωὴν σου.

Ἵπεράνω ὅλων λοιπὸν ὁ πρῶτος ἀγὼν εἶναι ἡ ξενιτεία, ἐὰν μάλιστα φύγῃς κατὰ μόνας ὡς ἄγνωστος, ἀφήσῃς τὰ πράγματά σου καὶ ἀπέλθῃς εἰς ἄλλον τόπον, φέρων ὡς ἐφόδια πίστιν τελείαν, καὶ ἐλπίδα καὶ σταθερὰν καρδίαν κατὰ τῶν θελημάτων σου. Οἱ δαίμονες θεβαίως θὰ σὲ περικυκλώσουν μὲ πολλοὺς κύκλους, θὰ σὲ φοβερίζουν πῶς θὰ σοῦ συμβοῦν πειρασμοί, καὶ σκληρὰ πτωχεία, καὶ φοβεραὶ ἀσθένειαι. Θὰ ἐμβάλλουν εἰς τὸν νοῦν σου ἀνησυχητικὰς σκέψεις, ὅτι τάχα ἐὰν περιπέσῃς εἰς αὐτάς, τί θὰ κάνῃς, ἐὰν δὲν ἔχῃς κανένα νὰ σὲ φροντίξῃ, ἢ νὰ σὲ γνωρίζῃ; Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ σὲ δοκιμάζει, διὰ νὰ φανερωθῇ ὁ ζῆλος σου καὶ ἡ ἀγάπη σου πρὸς Αὐτόν.

Ἐὰν λοιπὸν ἐγκλεισθῇς μόνος εἰς τὸ κελλίον σου, τότε σπεύρουν εἰς τὸν νοῦν σου καὶ ἄλλους βαρυτάτους λογισμοὺς δειλίας, καὶ συνεχῶς σοῦ ψιθυρίζουν. Μόνη ἡ ξενιτεία δὲν σώζει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν φέρουν δὲ εἰς σὲ καὶ τὴν ἐνθύμησιν ὅσων εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον καὶ τῶν σαρκικῶν συγγενῶν καὶ σοῦ λέγουν· τί λοιπὸν ὅλοι αὐτοὶ δὲν εἶναι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ; Μετὰ ταῦτα σὲ κάμνουν νὰ σκέπτεσαι τὰς καιρικὰς ἀνωμαλίας, τὸ βάρος τοῦ σώματος καὶ ἄλλα παρόμοια ἐμφυτεύουν εἰς τὴν καρδίαν σου, διὰ νὰ τὴν φέρουν εἰς ἀμέλειαν.

Ἐὰν ὅμως ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐλπίς ὑπάρχουν μέσα εἰς αὐτήν, δὲν φέρει κανὲν ἀποτελεσμα ἡ κακία αὐτῶν· διότι τότε φανερῶνεται ὁ πόθος σου,

τὸν ὅποιον ἔχεις πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν βεβαίως ἀγαπᾷς Αὐτὸν περισσότερον ἀπὸ τὴν σωματικὴν σου ἀνάπαισιν. Διότι δὲν ἐξενιτεύης χωρὶς λόγον, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐτοιμασθῆς εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ τὸ γνωρίσῃς πῶς τὸν καθένα ἀπὸ αὐτοὺς θὰ συντριψῇς εἰς τὴν κατάλληλον περίστασιν, ἕως ὅτου ἐλευθερωθῇς ἀπὸ αὐτοὺς καὶ φθάσῃς εἰς τὴν ἀνάπαισιν τῆς ἀπαθείας.

Ἀδελφέ, ἐὰν ἐγκατέλειπες τὸν ὑλικὸν κόσμον καὶ τὰς ἀνέσεις του, πρόσεχε ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς λύπης, μὴ τυχόν, ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης πτωχείας καὶ τῆς θλίψεως, δὲν κατορθώσῃς τὸ φθάσῃς εἰς τὸ μέτρον τῶν μεγάλων ἀρετῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ νὰ μὴ ὑπολογίζῃς τὸν ἑαυτὸν σου, νὰ ὑποφέρῃς τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὸ νὰ μὴ ἀναφερθῇς τὸ ὄνομά σου πούθεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Διότι ἐὰν ἀγωνισθῇς νὰ ἀποκτήσῃς αὐτὰς τὰς ἀρετάς, αὐταὶ θὰ ἐτοιμάσουν τοὺς στεφάνους τῆς ψυχῆς σου. Ἐπειδὴ δὲν θεωροῦνται πτωχοὶ ἀπλῶς οἱ ἀρνηθέντες τὸν κόσμον καὶ πτωχεύοντες μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ποὺ ἐπτώχευσαν ἀπὸ κάθε κακίαν καὶ συνεχῶς, ὡς οἱ πεινασμένοι τὴν τροφήν, ἐνθυμοῦνται καὶ αὐτοὶ τὸν Θεόν. Οὔτε πάλιν ἀποκοτῶν τὴν ἀπάθειαν οἱ ἔχοντες ἐξωτερικὴν μόνον θλίψιν, ἀλλ' ἐκεῖνοι ποὺ φροντίζουν διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου καὶ κόπτουν τὰ θελήματά των, αὐτοὶ θὰ λάβουν τὸν στέφανον τῶν ἀρετῶν.

Νὰ προσπαθῇς ἐπίσης νὰ ἀντιληφθῇς καλῶς μὲ ποῖαν πρόφασιν θορυβοῦν οἱ λογισμοί, ποὺ σὲ ταράσσουν· διότι πολλὰς φορὰς σοῦ φέρουν ἀμέλειαν, ἐπειδὴ σὲ ἀπασχολοῦν μὲ τὴν σκέψιν νὰ ἀλλάξῃς τόπον χωρὶς αἰτίαν, καὶ πάλιν σύ, μετανοημένος, παραμένεις· τὸ κάνουν δὲ αὐτὸ (οἱ δαίμονες), ὥστε ὁ νοῦς σου νὰ παραμένῃ ἀργὸς καὶ μετέωρος. "Οσοὶ ἔχουν ἀντιληφθῇ τὴν κακουργίαν αὐτῶν τῶν λογισμῶν, παραμένουν ἀτάραχοι, εὐχαριστοῦντες τὸν Κύριον διὰ τὸν τόπον, τὸν ὅποιον ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς διὰ τὸ ὑπομένουν. Διότι ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ἀγάπη καθιστοῦν τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ εὐχαριστῇται εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας. Ἀντιθέτως ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ ἀπροσεξία καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἀναπαύσεως ἀναζητοῦν τόπον εἰς τὸν ὅποιον δοξάζονται· ὅποτε ἀπὸ τὴν δόξαν τῶν πολλῶν ἐξασθενοῦν αἱ αἰσθήσεις καί, κατ' ἀνάγκην πλέον, τὰ πάθη τοὺς αἰχμαλωτίζουν, τοὺς καταδυναστεύουν καὶ καταστρέφουν, διὰ τοῦ μετεωρισμοῦ καὶ τῆς πλησμοσύνης, τὴν ἐσωτερικὴν ἐγκράτειαν.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΟΥΚ ΑΝ ΕΠΙΘΥΜΗΣΗ ἡ ψυχὴ χωρισθῆναι τοῦ σώματος, εἰ μὴ ἄποιος αὐτῇ ἢ πρὸς τὸν ἀέρα τοῦτον διάθεσις γένοιτο. Πᾶσαι γὰρ αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος τῇ πίστει ἀντίκεινται, ἐπειδὴ αἱ μὲν τῶν παρόντων γίνονται, ἡ δὲ τῶν μελλόντων μόνον ἀγαθῶν ἐπαγγέλλεται πολυτέλειαν. Προσῆκει οὖν τὸν ξενιτεύοντα καὶ ἀγωνιζόμενον μὴ περὶ δένδρων τινῶν εὐκλῶνων καὶ συσκίων, ἢ πηγῶν καλλιρρόων, ἢ λειμῶνων ποικίλων ἢ οἰκῶν εὐπρεπῶν, ἢ καὶ περὶ συγγενικῶν διατριβῶν ἐνθυμεῖσθαι πώποτε, μήτε δὲ τῶν πανηγυρικῶν, εἰ τύχοι, μεμνηθῆναι φιλοτιμιῶν, ἀλλὰ κεχρηθῆναι

μὲν τοῖς ἀναγκαίοις εὐχαρίστως, ὁδὸν δὲ τινα ξένην ἡγεῖσθαι τὸν βίον πάσης σαρκικῆς διαθέσεως ἔρημον. Οὕτω γὰρ ἂν μόνον στενώσαντες ἡμῶν τὴν διάνοιαν, εἰς τὸ ἔχνος αὐτὴν ὄλην τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιστρέψωμεν. Ὅτι ἡ βλάβη, καὶ ἡ γεῦσις, καὶ αἱ λοιπαὶ αἰσθήσεις διαφοροῦσι τὴν μνήμην τῆς καρδίας, ὅταν αὐταῖς ὑπὲρ τὸ μέτρον κεχρήμεθα.

Πρώτη Εὐα ἡμῖν ὁμιλεῖ τὸ τοιοῦτον· ἕως γὰρ ὅτε οὐκ ἀπείδεν ἐκείνη εἰς τὸ δένδρον τῆς παραγγελίας, ἐμένοντο ἐπιμελῶς τοῦ θείου προστάγματος· διὸ περ καὶ ταῖς πτέρυξιν ἔτι τοῦ θείου ὥς περ ἐσκέπετο ἔρωτος, ἐντεῦθεν τὴν ἑαυτῆς ἀγνοοῦσα γυμνότητά. Ἐπειδὴ δὲ εἶδε τὸ ξύλον ἡδέως καὶ μετὰ πολλῆς αὐτοῦ ἐπιθυμίας ἤψατο· καὶ λοιπὸν τοῦ ἐξ αὐτοῦ καρποῦ μετὰ ἐνεργοῦς τινος ἐγεύσατο ἡδονῆς, εὐθὺς μὲν διηδύνθη πρὸς σωματικὴν συμπλοκὴν ὥς γυμνῇ, τῇ δὲ πάθει συνάψασα ὄλην αὐτῆς τὴν ἐπιθυμίαν, εἰς τὴν τῶν παρόντων ἀπόλαυσιν ἔδωκε, μίξασα διὰ τὸ τοῦ καρποῦ ἡδουφανὲς τῇ ἑαυτῆς καὶ τὸν Ἀδάμ πταίσματι. Ὅθεν δυσχερῶς λοιπὸν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς μεμνησθαι τοῦ Θεοῦ δύναται, ἢ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Ἡμεῖς οὖν εἰς τὸ βάθος αἰὲ τῆς καρδίας ἡμῶν ἀφορῶντες μετὰ μνήμης ἀπαύστου τοῦ Θεοῦ, ὥς πηροὶ τὰς ὀψεις τῇ φιλαπατεῶνι τούτῳ ἐνδιάγωμεν βίῳ· φιλοσοφίας γὰρ ὄντως πνευματικῆς ἴδιον, ἄπτερον αἰὲ τὸν ἔρωτα διαφυλάττειν τῶν ὀψεων· τοῦτο δὲ καὶ ὁ πολυπειρότατος Ἰωβ διδάσκει ἡμᾶς λέγων· εἰ δὲ καὶ τῇ ὀφθαλμῷ μου ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου· τοῦτο δὲ ἀκροτάτης ὑπάρχει ἐγκρατείας γνῶρισμα καὶ ὑπόθεσις.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α

ΔΕΝ ΗΜΠΟΡΕΙ ἡ ψυχὴ νὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα, ἐὰν ἡ διάθεσις τῆς δὲν γίνῃ τελείως ἀδιάφορος διὰ τὸν κόσμον τοῦτον. Διότι ὅλαι αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν πίστιν, ἐπειδὴ αἱ μὲν αἰσθήσεις συνδέουν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὰ παρόντα, ἐνῶ ἡ πίστις ὑπόσχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ὑπεριάντην τελειότητα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Πρέπει λοιπὸν ὁ ξενιτεύων καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ μὴ ἐνθυμῇται ποτὲ ὠραιόκλαδα καὶ σκιερὰ δένδρα ἢ δροσερὰς πηγὰς, ἢ κήπους μὲ διάφορα ἄνθη ἢ οἰκίας πολυτελεῖς, ἢ νὰ ἐνθυμῇται τὰς σχέσεις του μετὰ τῶν συγγενῶν του οὔτε νὰ σκέπτεται, ἐὰν τύχῃ, πανηγυρικὰς τιμὰς, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιῇ, μετ' εὐχαριστήσεως τὰ ἀναγκαῖα, νὰ θεωρῇ δὲ τὸν παρόντα βίον ὡς μίαν ὁδὸν ξένην, ἐστερημένον ἀπὸ πᾶσαν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν. Διότι μόνον ἐὰν περιορίσωμεν τοιοῦτοτρόπως τὴν διάνοιαν ἡμῶν, θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ τὴν ἐπαναφέρωμεν ὁλόκληρον εἰς τὰ ἔχνη τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐπειδὴ ἡ ὄρασις καὶ ἡ γεῦσις, ὡς καὶ αἱ ὑπόλοιποι αἰσθήσεις, ὅταν τὰς μεταχειρίζωμεθα ὑπὲρ τὸ μέτρον, διασκορπίζουν τὴν μνήμην τῆς καρδίας.

Πρώτη ἡ Εὐα ἐπαληθεύει, μὲ τὴν συμπεριφορὰν τῆς, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα· διότι ἕως τὴν στιγμὴν ποῦ δὲν ἐπρόσεξε τὸ δένδρον τῆς παραγγελίας, ἐνθυμεῖτο μετὰ προσοχῆς τὸ θεϊκὸν πρόσταγμα· δι' αὐτὸ ἀκριδῶς, ὡς νὰ ἐσκεπάζετο μὲ τὰς πτέρυγας τοῦ θείου ἔρωτος, ἡγνῶει ἀκόμη καὶ τὴν γυμνότητά τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδε τὸ δένδρον εὐχαρίστως καὶ τὸ ἡγγισε μετὰ πολλῆς τῆς πρὸς αὐτὸ ἐπιθυμίας, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐγεύθη τὸν

καρπὸν τοῦ μὲ κάποιαν ἐνεργὸν ἡδονήν, ἀμέσως κατελήφθη, ὡς γυμνή, ἀπὸ φιλόσαρκον διάθεσιν πρὸς σωματικὴν σχέσιν· ἀφοῦ δὲ κατέστησε ἐμπαθὴ ὁλόκληρον τὴν ἐπιθυμίαν τῆς, παρεδόθη εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν παρόντων, περιπλέξασα καὶ τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸ πταῖσμα τῆς ἐξ αἰτίας τῆς εὐχαρίστου γεύσεως καὶ ὄψεως τοῦ καρποῦ. Ἀπὸ τότε λοιπὸν μετὰ δυσκολίας ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δύναται νὰ ἐνθυμῇται τὸν Θεὸν ἢ τὰς ἐντολάς Του.

Ἡμεῖς λοιπὸν ἀποβλέποντες συνεχῶς εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ ἐνθυμούμενοι ἀκαταπαύστως τὸν Θεὸν ἃς διερχώμεθα ὡς τυφλοὶ τὴν εὐκόλως ἐξαπατῶσαν παροῦσαν ζωὴν· διότι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς πραγματικῆς πνευματικῆς φιλοσοφίας εἶναι τὸ νὰ συγκρατῇς πάντοτε τὰ μάτια σου νὰ μὴ ἀγαποῦν τίποτα. Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν διδάσκει εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ πολῦπειρος Ἰωβ· ἐὰν δὲ ἡ καρδιά μου ἠκολούθησε πιστὰ τὸν ὀφθαλμόν μου. Τοῦτο εἶναι γνώρισμα καὶ κατάστασις τελειότητος ἐγκρατείας.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

Ο ΚΟΣΜΟΣ πόρνη ἔοικεν, ᾗτις τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ κάλλους αὐτῆς ἔλκει τοὺς ὀρῶντας εἰς τὸν πόθον αὐτῆς, καὶ ὁ κρατηθεὶς μερικῶς τῇ πόθῳ αὐτοῦ, καὶ περιπλακεῖς, οὐ δύναται ἐξειλῆσαι ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἕως οὐ ἀποδύσῃ αὐτὸν τὴν ζωὴν αὐτοῦ· καὶ ὅτε γυμνώσῃ αὐτὸν ἐκ πάντων, ἐκφέρει αὐτὸν ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου· καὶ τότε γνωρίζει αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος ὅτι πλάνος καὶ ἀπατεῶν ἦν· εἰ δέ τις θέλει ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἰδεῖν τὰς περιπλοκάς αὐτοῦ, μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ γενέσθω· καὶ τότε δυνατὸς ἔσται ἰδεῖν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ.

Ἑρμηνεία

Ο ΚΟΣΜΟΣ αὐτὸς ὁμοιάζει μὲ μίαν διεφθαρμένην γυναῖκα, ἣ ὅποια, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κάλλους, σύρει ὅσους τὴν βλέπουν εἰς τὸν πόθον πρὸς αὐτήν· καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος, ἔστω καὶ ὀλίγον, θὰ αἰχμαλωτισθῇ ἀπὸ τὸν πόθον αὐτοῦ τοῦ κόσμου, καὶ θὰ περιπλακῇ μὲ αὐτόν, δὲν δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ χέρια του, μέχρις ὅτου τελειώσῃ τὴν ζωὴν του. Καὶ τότε, ὅταν τὸν ἀπογυμνώσῃ ἀπὸ ὅλα, τὸν πετᾷ ἔξω ἀπὸ τὸν οἶκον του κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του· καὶ τότε μόλις ἀντιλαμβάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς ἦτο πλάνος καὶ ἀπατεῶν. Ἐὰν λοιπὸν κανεὶς θέλῃ νὰ ἐξελθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ νὰ ἴδῃ τὰς παγίδας του, ἃς μένῃ μακρὰν αὐτοῦ· καὶ τότε θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἀσχημίαν του.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΝ ΤΙΣ ΤΑΞΕΩΤΗΣ ἐν Σκυθοπόλει πάμπολα δεινὰ διαπραξάμενος, καὶ παντοίῃ τρόπῳ μολύνas τὸ σῶμα αὐτοῦ· καταναυγείς δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπετάξατο· καὶ κτίσας ἑαυτῷ κελλίον εἰς ἔρημον τόπον, ἐκάθητο φροντίζων τῆς ἰδίας ψυχῆς. Μαθόντες οὖν τινες τῶν γνωρίμων αὐτοῦ, ἤρξαντο πέμπειν αὐτῷ ἄρτους καὶ ποίνικας καὶ

πασαν τὴν χρεῖαν αὐτοῦ ἀνελλιπώς. Ὡς δὲ εἶδεν ἑαυτὸν ἐν ἀναπαύσει μὴδὲν λειπό-
μενον, λέγει ἐν ἑαυτῷ· ὄντως ἡ τοιαύτη ἀνάπαυσις, τῆς ἐκεῖ ἀναπαύσεως ἐκβάλλει
ἡμᾶς· ταύτης δὲ ἐγὼ ἄξιος οὐκ εἰμί. Καταλιπὼν οὖν τὸ κελλίον ἑαυτοῦ, ἀνεχώρησε
λέγων· ἄ γ ω μ ε ν ψ υ χ ῆ ε ἰ ς θ λ ῖ ψ ι ν· ἐ μ ο ἰ γ ἄ ρ ἄ ρ τ ο ς, ἡ
τ ρ ο φ ῆ τ ῶ ν ἁ λ ὅ γ ω ν, τουτέστι χόρτος ὁ πρέπων τοῖς ἀλόγοις, ὡς ἔργα
μοι πράξαντι τὰ τῶν ἀλόγων.

2. Ποίῳ τρόπῳ κόπτει ἄνθρωπος τὴν πρώτην συνήθειαν, καὶ συνηθίζει ἑαυ-
τὸν ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἐνδείας καὶ τῆς ἀσκήσεως; Ζῆσαι τὸ σῶμα ἐκτὸς τῆς χρεῖας αὐ-
τοῦ, ἀδύνατον· ὅσον δὲ δυνατὸν κατέχει αὐτὸ ὁ νοῦς ἀπὸ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαυνώ-
σεως, ὅταν πόρρω τῶν ποιούντων τὴν χαυνώσιν ᾖ, ἐπεὶ ὅταν ὀλέπη τὰ αἷτια τῆς τρυ-
φῆς καὶ τῆς χαυνώσεως, ἐξυπνίζεται ἐν αὐτῷ ἡ ἐπιθυμία διάπυρος· καὶ ἡ πάλιν στρέ-
φεται εἰς αὐτά, ἡ ἀγῶνα πολέμων κραταιῶν δέχεται. Διὸ καὶ ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν τῷ
θέλοντι αὐτῷ ἀκολουθῆσαι, ἐνετείλατο γυμνωθῆναι πρότερον, καὶ ρίψαι τὰ αἷτια τῆς
χαυνώσεως ἐξ αὐτοῦ, καὶ οὕτως αὐτῷ ἀκολουθῆσαι· καὶ αὐτὸς δὲ ἐκεῖνος ὅτε ἤρξατο
πολεμεῖν μετὰ τοῦ διαδόλου, ἐν ἐρήμῳ ξηροτάτῃ ἐπολέμησεν αὐτόν.

3. Καὶ ὁ Παῦλος δὲ παραινεῖ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως, αἶροντας τὸν Σταυρὸν
τοῦ Χριστοῦ, φάσκων· σ υ ν ε ξ έ λ θ ω μ ε ν τ ῷ Χ ρ ι σ τ ῷ, κ α ἰ λ ἁ θ ω-
μ ε ν τ ὸ ν ὀ ν ε ἰ δ ι σ μ ὸ ν αὐτοῦ· ὅτι ξ ῥ ω θ ε ν τ ῆ ς π ὁ λ ε ω ς
ἔ π α θ ε ν· ἐκ τοῦ γὰρ ἀφορίσαι ἄνθρωπος ἑαυτὸν τοῦ κόσμου καὶ τῶν αὐτοῦ, τα-
χέως ἐπιλανθάνεται τῆς πρώτης αὐτοῦ συνηθείας, καὶ οὐ κοπιᾷ χρόνον πολὺν ἐν τῇ
τούτων μνήμῃ· μεγάλη δὲ βοηθεῖ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ καὶ τὸ εἶναι ἐν ἐνδείᾳ καὶ ὑστε-
ρήσει τὴν κατάστασιν τοῦ κελλίου τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἵνα γένηται τὸ κελλίον αὐτοῦ κε-
νὸν καὶ ἄργον ἀπὸ πάντων τῶν κινούντων ἐν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀναπαύσεως.

Ὅταν γὰρ αἱ αἰτίαι τῆς χαυνώσεως ἀπέχωσιν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, οὐ κινδυ-
νεύει ἐν τῷ διπλῷ πολέμῳ, τῷ τε ἐκτός, καὶ τῷ ἔσθθεν, ἥτοι τῷ διὰ τῶν αἰσθήσεων,
καὶ τῷ διὰ τῶν λογισμῶν· καὶ οὕτως ἀκόπως νικᾷ ὁ ἄνθρωπος ὁ μακρόθεν ἔχων τὰ
πρὸς ἡδονήν, παρὰ τὸν ἐκ τοῦ σήνεγγυς ἔχοντα τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐρεθίζοντα· εἰς
ἕκαστον γὰρ τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἔχει πόλεμον ὁ ἄνθρωπος· διὸ ὀφείλει φυλάτ-
τειν ἑαυτὸν καὶ σμικρύνειν τὸν καθ' ἑαυτοῦ πόλεμον.

4. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Ποιμὴν· φεύγειν δεῖ τὰ σωματικά, ἡγουν τὰς ὕλας τὰς τὰ
πάθῃ ἐρεθίζουσας· ὅταν γὰρ ἡ ἄνθρωπος ἐγγὺς τοῦ σωματικοῦ πολέμου, ἔοικεν ἀνδρὶ
ἱσταμένῳ ἐπάνω λάκκου βαθυτάτου· ὃ προσβαλὼν ὁ ἐχθρὸς ὅτε θέλει, εὐκόλως αὐτὸν
κατασπᾷ εἰς τὸν ὄθρον· εἰ δὲ τις μακρὰν ἢ τῶν σωματικῶν, ὁμοίως ἐστὶν ἀνδρὶ μα-
κρὰν ἀπέχοντι τοῦ λάκκου· ὃς κἂν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ληφθῇς ἔλκεται πρὸς τὸν ὄθρον
εἰς τὸ κατασπασθῆναι κάτω, δύναται ἀντιβαίνειν ἐλκόμενος, ἅμα δὲ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ
αἰτεῖσθαι βοήθειαν· ἡ καὶ συντόμως αὐτῷ παραβᾶσα, τῶν τοῦ ἐχθροῦ χειρῶν ἀφαρ-
πάζει τὸν ἄνθρωπον.

5. Διηγῆσά τοις, ὅτι τρεῖς φιλόπονοι ἐγένοντο ἀγαπητοί· εἴλοντο δὲ διαφό-
ρους βίους· καὶ ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἡρετίσματο τοὺς μαχομένους εἰρηνεύειν, κατὰ τὸ εἰ-
ρημένον· μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας· ὁ δὲ
ἄλλος ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἡσυχάζειν καὶ ἀσκεῖν μετὰ τῶν Πατέρων. Ὁ οὖν
πρῶτος πάνυ κοπιᾶσας διὰ τὰς συνεχεῖς μάχας τῶν ἀνθρώπων καὶ μὴ δυνάμενος θε-
ραπεύειν πάντας, ἀπαγορεύσας παραγέγονε πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα τοῖς ἀσθενέσι·

καὶ εὗρε καὶ αὐτὸν ὀλιγωροῦντα καὶ μὴ εὐτονοῦντα τελειῶσαι τὴν ἐντολήν· συμφωνήσαντες οὖν ἀμφοτέρω, ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀσκητήν, μαθεῖν θέλοντες τί κάκεινος ἐκ τῆς καθ' ἡσυχίαν ἀσκήσεως εὗρε· καὶ ἰδόντες αὐτόν, πρότερον μὲν διηγῆσαντο αὐτῷ τὰ καθ' ἑαυτοῦς, πῶς μυρίας ὑποστὰς ἐκάτερός αὐτῶν θλίψεις, οὐκ ἡδυνήθη δὲ προσέθετο ἔργον εἰς τέλος ἀγαγεῖν· ἔπειτα δὲ παρεκάλεσαν κάκεινον εἰπεῖν αὐτοῖς τί ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀπώνατο.

Ὁ δὲ βάλλει ὕδωρ εἰς κρατῆρα, καὶ λέγει αὐτοῖς· προσέχετε εἰς τὸ ὕδωρ· ἦν δὲ τεταραγμένον· μετὰ δὲ βραχείας ὥρας διάστημα, πάλιν φησὶ πρὸς αὐτούς· προσέχετε καὶ ἄρτι εἰς τὸ ὕδωρ· ἦν δὲ καταστάν ἡδῃ. Ὡς οὖν προσέσχον, θεωροῦσιν ἐν τῷ ὕδατι ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα· καὶ λέγει αὐτοῖς· οὕτως ἐστὶ καὶ ὁ ἐν μέσῳ ἀνθρώπων· ἀπὸ τῆς ταραχῆς, οὐ βλέπει τὰς ἑαυτοῦ ἀμαρτίας· ὅταν δὲ μακρὰν τοῦ κόσμου γενόμενος ἐν ἐρημικῇ γένηται τόπῳ, καὶ ἡσυχάσῃ τὰ αἰσθητήρια, τότε βλέπει τὰ ἴδια ἐλαττώματα· καὶ ἑαυτὸν διορθοῦται εἰ βούλεται, συνεργεῖα τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

6. Εἶπε γέρων· ὡς περ εἰς λεωφόρον ὁδόν, ἤτοι τετριμμένην καὶ συνεχῶς καταπατουμένην, οὐκ ἀνέρχεται χλωρὸν τίποτε οὐδ' ἐκφύει κἄν σπείρης, ἀλλ' εἰς τὴν μὴ πατουμένην καὶ ἄτριπτον, οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν· ἕως ἐν μέσῳ ἐσμέν τῶν τοῦ κόσμου ὕλῳν, ὑπὸ τῶν ἔξωθεν μεριμνῶν ὀχλούμενος ὁ νοῦς συνεχῶς καὶ καταπατούμενος, οὐ δύναται γινῶναι τὰ ἐν αὐτῷ κεκρυμμένα πάθη· εἰ δὲ μακρὰν περισπασμοῦ καὶ τῶν φροντίδων γενόμενος ἡσυχάσῃ, τότε βλέπει τὰ ἐν αὐτῷ πάθη φυόμενα καὶ φαινόμενα, καὶ πρότερον ἐλάνθανεν αὐτόν· ἐνδοθεν αὐτοῦ ὄντα, κἄν εἰς αὐτὰ διηγεκῶς περιεπάτει καὶ ἀνεστρέφετο.

7. Ἀδελφός ἠρώτησε γέροντα λέγων· καὶ λὸν ἐστὶν, ἁ θ β ᾱ, ο ἰ κ ἦ σ α ἰ ἐ ν τ ῆ ἐ ρ ἡ μ ω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅταν ἐπαύσαντο τοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ περισπασμοῦ καὶ ὤκησαν ἐν σκηναῖς, τότε ἐγνώσθη αὐτοῖς πῶς δεῖ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν. Καὶ τὰ πλοῖα δὲ ἕως μὲν ἐν τῷ πελάγει χειμαῖζονται, ἀπρακτα μένουσιν· ὅταν δὲ ἔλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, τότε τὴν ἐμπορίαν ποιοῦνται. Οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος· ἐὰν μὴ τῆς ταραχῆς ἐκ μέσου γενόμενος καρτερήσῃ εἰς ἕνα τόπον ἡσύχιον, οὐ μὴ λάβοι ποτὲ τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν. Ἡρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός· καὶ ἰ τί ποιήσῃ τις, πάτερ, ἵνα λάβῃ τὸ χάρισμα τῶν ἀρετῶν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· Ἐάν τις θέλῃ μαθεῖν τέχνην, πᾶσαν μέριμναν καταλιμπάνει καὶ αὐτῇ μόνῃ σχολάζει καὶ παραμένει τῷ διδασκάλῳ ταπεινούμενος, καὶ κατευτελιζῶν ἑαυτὸν καὶ οὕτω μαθάνει τὴν τέχνην· ὁμοίως καὶ ὁ Μοναχός· ἐὰν μὴ παύσῃ πᾶσαν ἀσχολίαν ἀνθρωπίνην, καὶ ἡγήσάμενος αὐτὸν χεῖρονα παντὸς ἀνθρώπου, καὶ παραδῷ τὸ ἀφρονέστερον πνευματικῇ διδασκάλῳ, οὐ μὴ κτήσῃται τὸ σύνολον ἀρετῆς.

8. Διηγῆσάτο τις γέρων· ὅτι νεώτερος ὢν, εἶχον, φησὶν, ἐπιστάτην, ὃς ἡγάπα αἰεὶ εἰς τὰς μακροτέρας ἐρήμους ὑπάγειν, κάκει ἡσυχάζειν· ἐν μιᾷ οὖν λέγω αὐτῷ· διατί, Ἄ θ β ᾱ, πάντοτε φεύγεις ἐν ταῖς ἐρήμοις; οἶμαι γάρ ὅτι ὁ μένων πλησίον τοῦ κόσμου, καὶ βλέπων καὶ παραδιδέπων διὰ τὸν Θεόν, πλείονα μισθὸν ἔχει τοῦ μηδόλως βλέποντος. Καὶ ἀπεκρίθη μοι ὁ γέρων· πιστεύσόν μοι, τέκνον, ὅτι ἕως οὐ ἔλθῃ ἄνθρωπος εἰς τὰ μέτρα Μωυσέως καὶ γένηται σχεδὸν υἱὸς Θεοῦ, οὐκ ὠφελεῖται ἐκ

τοῦ κόσμου· ἐγὼ δὲ ἔτι τοῦ Ἀδάμ υἱὸς ὑπάρχω· καὶ ὡς ὁ πατήρ μου, ἐπὶ ἅνθρωπον τὸν καρπὸν τῆς ἁμαρτίας, εὐθέως ἐπιθυμῶ αὐτοῦ καὶ λαμβάνω, καὶ ἐσθίω, καὶ ἀποθνήσκω· διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἔφευγον, ἐν αἷς μὴ εὐρίσκοντες τὰς τῶν παθῶν ὕλας, εὐχερῶς ταῦτα ἀπέκτεινον.

9. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Τιθόης· ὅτι ξενιτεία ἐστὶ τὸ κρατῆσαι τὸν ἄνθρωπον τὸ ἑαυτοῦ στόμα, ἐν ᾧ ἂν τόπω ἐστίν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ, εἰς τὴν Σκυθόπολιν,* ὑπῆρχεν ἓνας ἀριστοκράτης, ὁ ὅποιος διέπραξε πάρα πολλὰ ἁμαρτήματα καὶ παντοιοτρόπως ἐμόλυνε τὸ σῶμα του. Αἰσθανθεὶς ὅμως, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, συντριβὴν ἀπηνήθη τὸν κόσμον· ἀφοῦ δὲ ἔκτισεν ἓνα κελλίον εἰς ἐρημικὸν μέρος, ἡσκήτευεν εἰς αὐτὸ φροντίζων διὰ τὴν ψυχὴν του.

Ὅταν τὸ ἔμαθαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἤρχισαν νὰ τοῦ ἀποστέλλουν τακτικῶς ἄρτους, φοίνικας καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα. Μόλις εἶδεν—ὁ ἀναχωρητὴς—ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀνάπαυσιν, χωρὶς νὰ τοῦ λείπη τίποτε, λέγει εἰς τὸν ἑαυτόν του. Πράγματι ἡ ἀνάπαυσις αὐτῇ θὰ μὲ ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ ἀνάπαυσιν· ἐγὼ δὲ δὲν εἶμαι ἄξιός νὰ ἔχω τοιαύτην ἀνάπαυσιν. Ἀμέσως λοιπὸν ἐγκατέλειπε τὸ κελλίον του λέγων· Ἐμπρός, ψυχὴ μου, ἃς πορευθῶμεν πρὸς τὴν θλίψιν· διότι τὸ ψωμί μου πρέπει νὰ εἶναι ἡ τροφὴ τῶν ἀλόγων· δηλαδὴ τὸ χορτάρι, μὲ τὸ ὅποιον τρέφονται τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπειδὴ διέπραξα καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀλόγων ζώων.

2. Μὲ ποῖον τρόπον ἀποκόπτει ὁ ἄνθρωπος τὴν πρώτην συνήθειαν καὶ συνηθίζει νὰ ζῇ εἰς τὴν ζωὴν τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἀσκήσεως; Νὰ ζῇ τὸ σῶμα χωρὶς τὴν ικανοποίησιν τῶν στοιχειωδῶν ἀναγκῶν του εἶναι ἀδύνατον· ὅσον ὅμως εἶναι δυνατὸν συγκρατεῖ αὐτὸ ὁ νοῦς ἀπὸ τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν μαλθακότητα, ἐφ' ὅσον θεθαίως ὁ ἄνθρωπος παραμένει μακρὰν τῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν μαλθακότητα, ἐπειδὴ ὅταν βλέπῃ τὰ αἷτια τῶν ἀπολαύσεων καὶ τῆς μαλθακότητος, ἐξυπνᾷ μέσα του φλογερὰ ἢ δι' αὐτὰ ἐπιθυμία· καὶ τότε ἡ ἐπιστρέφει πάλιν πρὸς αὐτὰ τὰ αἷτια, ἡ ἀναλαμβάνει ἀγῶνα ἰσχυροτάτων πολέμων. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν παρήγγειλεν εἰς ἐκείνον, ὁ ὅποιος θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, νὰ γυμνωθῇ προηγουμένως καὶ νὰ ρίψῃ ἀπὸ ἐπάνω του τὰ αἷτια τῆς μαλθακότητος, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἀλλωστε καὶ ὁ ἴδιος, ὅταν (ὡς ἄνθρωπος) ἤρχισε νὰ πολεμῇ ἐναντίον τοῦ Διαβόλου, τὸν ἐπολέμησεν εἰς ξηροτάτην ἔρημον.

3. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεύει νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς πό-

* Ἡ Σκυθόπολις ἦτο πόλις τῆς Παλαιστίνης, καλουμένη ἐβραϊστὶ Βεθσεὰν ἢ Βεθσάν. Οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον αὐτὴν Σκυθόπολιν, διότι εἶχεν, ὡς ἐπίστευον, ἰδρυθῆναι ὑπὸ τῶν Σκυθῶν. Κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου. Εἰς τὴν θέσιν ταύτης ὑπάρχει σήμερον μικρὸν ἀραβικὸν χωρίον, πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν ἄφθονα τὰ εἰσέπια τῆς ἀρχαίας πόλεως.

λεως, ἀφοῦ σηκώσωμεν τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. Ἴδου δὲ τί ἀκριβῶς λέγει· ἃς ἐξέλθωμεν μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν, καὶ ἃς δεχθῶμεν ἐπάνω μας τοὺς ἐξευτελισμοὺς τοὺς ὁποίους ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς· διότι διὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἔπαθεν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν. Ἐπειδὴ μόλις ὁ ἄνθρωπος ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ κοσμικὰ πράγματα, γρήγορα λησμονεῖ τὴν πρῶτην του συνήθειαν, καὶ δὲν βασανίζεται ἐπὶ πολὺν χρόνον μὲ τὴν ἐνθύμησιν τῶν ἀπολαύσεων τοῦ κόσμου. Πάρα πολὺ δὲ βοηθεῖ εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν τὸ νὰ ζῇ εἰς τὸ κελλίον του μὲ πτωχείαν καὶ στερήσεις ὁ Μοναχός, καὶ νὰ εἶναι τὸ κελλίον του ἄδειο καὶ γυμνὸν ἀπὸ κάθε τι ποῦ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κινήσῃ μέσα του τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀπολαύσεως.

Διότι ὅταν αἱ αἰτίαι τῆς μαλθακότητος εὐρίσκωνται μακρὰν τοῦ ἀνθρώπου, δὲν κινδυνεύει νὰ περιπέσῃ εἰς τὸν διπλοῦν πόλεμον, τὸν ἑξωτερικὸν καὶ τὸν ἐσωτερικόν, δηλαδὴ τὸν πόλεμον τῶν αἰσθήσεων καὶ τὸν πόλεμον τῶν λογισμῶν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κρατεῖ μακρὰν αὐτοῦ ὅσα προκαλοῦν ἀπόλαυσιν, νικᾷ χωρὶς κόπον καὶ εὐκολώτερον ἀπὸ ἐκείνον, ποῦ ἔχει κοντὰ του ὅσα διεγείρουν τὴν ἐπιθυμίαν του. Διότι ὁ ἄνθρωπος εἰς κάθε μέλος τοῦ σώματός του ἔχει καὶ τὸν ἀντίστοιχον πόλεμον· δι' αὐτὸ πρέπει νὰ προφυλάσσεται καὶ νὰ περιορίζῃ τὸν ἐναντίον του πόλεμον.

4. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε· πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ σωματικά, δηλαδὴ τὰς ὕλας, αἱ ὁποῖαι ἐρεθίζουν τὰ πάθη· διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται κοντὰ εἰς τὸν σωματικὸν πόλεμον, ὁμοιάζει μὲ ἄνδρα, ὁ ὁποῖος στέκει ἐπάνω ἀπὸ βαθύτατον λάκκον· αὐτὸν ὁπότεν θέλῃ νὰ τοῦ ἐπιτεθῇ ὁ ἐχθρὸς τὸν ρίπτει εὐκόλως εἰς τὸν λάκκον. Ἐὰν ὅμως κανεὶς εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὰ σωματικά, ὁμοιάζει μὲ ἄνδρα, ὁ ὁποῖος ἀπέχει ἀπὸ τὸν λάκκον. Αὐτὸς καὶ ἐὰν ἀκόμη συλληφθῇ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ σύρεται πρὸς τὸν βόθρον, διὰ νὰ καταρριφθῇ μέσα, δύναται νὰ ἀντισταθῇ καθὼς θὰ σύρεται, συγχρόνως δὲ νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία καὶ συντόμως καταφθάνει πλεσίον του, τὸν βοηθεῖ καὶ ἀφαρπάζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ.

5. Κάποιος διηγῆται τὴν ἐξῆς ἱστορίαν. Τρεῖς ἐργατικοὶ ἀδελφοὶ ἡγαπήθησαν μεταξύ των. Ἐξέλεξαν δὲ διαφόρους τρόπους πνευματικῆς ζωῆς. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν προετίμησε νὰ συμφιλιώνῃ ὅσους ἐχθρεύονται καὶ πολεμοῦν μεταξύ των, συμφώνως πρὸς τὸ λεγόμενον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί. Ὁ δεῦτερος ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς, ὁ δὲ τρίτος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον διὰ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀσκησιν μαζὶ μὲ τοὺς Πατέρας. Ὁ πρῶτος λοιπόν, ἀφοῦ ἐκοπίασε πάρα πολὺ ἀπὸ τὰς ἔριδας καὶ φιλονικίας τῶν ἀνθρώπων καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἱκανοποιῇ ὅλους, ἀπελπισθεὶς ἦλθε πρὸς ἐκείνον, ποῦ ἐφρόντιζε τοὺς ἀσθενεῖς. Εὗρεν ὅμως καὶ αὐτὸν νὰ εἶναι λυπημένος καὶ νὰ μὴ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ τελειώσῃ τὴν ἐντολήν. Ἀφοῦ λοιπὸν συνεφώνησαν καὶ οἱ δύο, ἔφυγαν πρὸς συνάντησιν τοῦ ἀσκητοῦ, θέλοντες νὰ μάθουν τί ἐπέτυχεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς ἀσκήσεως εἰς τὴν ἡσυχίαν. Μόλις τὸν εἶδον, τοῦ διηγῆ-

θησαν προηγουμένως τὰ ἰδικά των, πῶς, δηλαδή, ὁ καθένας ὑπέστη ἀναριθμήτους θλίψεις καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποτελειώσῃ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐκουσίως ἀνέλαβαν· ἐν συνεχείᾳ δὲ παρεκάλεσαν καὶ ἐκείνον νὰ τοὺς εἴπῃ τί ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς ἡσυχίας.

Ὁ Ἀσκητὴς βάζει τότε νερὸν εἰς ἓνα δοχεῖον καὶ τοὺς λέγει:

— Προσέξετε τὸ νερό· ἦτο δὲ ἀκόμη τὸ νερὸ εἰς τὸ δοχεῖον ταραγμένον. Μετ’ ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας, πάλιν λέγει πρὸς αὐτούς:

— Προσέξατε καὶ τώρα τὸ νερό· ἐν τῷ μεταξύ τὸ νερὸ εἶχεν ἡρεμήσει πλέον.

Καθὼς λοιπὸν παρετήρησαν, βλέπουν εἰς τὸ νερό, ὡς νὰ ἔβλεπον εἰς καθρέπτην, τὰ πρόσωπά των. Τότε ὁ ἀσκητὴς τοὺς λέγει χαρακτηριστικῶς:

— Ἔτσι, ἀδελφοί μου, εἶναι καὶ αὐτός, πού εὐρίσκεται μεταξύ τῶν ἀνθρώπων· ἀπὸ τὴν ταραχὴν δὲν βλέπει τὰς ἀμαρτίας του· ὅταν ὁμως ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἐγκατασταθῇ εἰς ἐρημικὸν τόπον, καὶ ἡσυχάσουν αἱ αἰσθήσεις του, τότε βλέπει τὰ ἐλαττώματά του καὶ διορθώνεται, ἐὰν θέλῃ, μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

6. Ἕνας γέρων εἶπεν· ὅπως ἀκριβῶς εἰς δημόσιον δρόμον, ὁ ὁποῖος δηλαδή εἶναι στρωμένος καὶ καταπατεῖται συνεχῶς, δὲν ἀναπτύσσεται χλωρὸν χόρτον, οὔτε φυτρώνει ὅ,τι καὶ ἂν σπείρῃς, παρὰ μόνον εἰς τὸ ἀπάτητον ἔδαφος φυτρώνουν μετὰ εὐκολίαν τὰ φυτά, ἔτσι γίνεται καὶ μετὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐως ὅτου εὐρισκόμεθα εἰς τὸ μέσον τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων τοῦ κόσμου, ὁ νοῦς συνεχῶς ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς μερίμνας καὶ καταπατεῖται καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν κρυμμένα μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἐὰν ὁμως ἡσυχάσῃ ἀπερχόμενος μακρὰν παντός, περισπασμοῦ καὶ τῶν φροντίδων, τότε βλέπει τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα φυτρώνουν μέσα του καὶ φαίνονται καθαρὰ πλέον, ἐνῷ προηγουμένως αὐτὰ διέφευγον τὴν προσοχὴν του, ἂν καὶ ἦσαν μέσα του καὶ διαρκῶς εἰς αὐτὰ περιεπάτει καὶ κατεγίνετο.

7. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα:

— Εἶναι καλόν, ἀββᾶ, νὰ κατοικήσω εἰς τὴν ἔρημον;

— Οἱ Ἰσραηλίται—τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων— ὅταν ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τοὺς περισπασμοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατώκησαν εἰς σκηνάς, τότε ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτούς, πῶς πρέπει νὰ σέβωνται τὸν Θεόν. Ἐπίσης καὶ τὰ πλοῖα, ὅταν εὐρίσκωνται ἀνοικτὰ εἰς τὸ πέλαγος καὶ ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν τρικυμίαν, δὲν ἡμποροῦν τίποτε νὰ κάνουν· ὅταν ὁμως ἔλθουν εἰς λιμένα, τότε ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον. Τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει καὶ μετὰ τὸν ἄνθρωπον· ἐὰν δὲν φύγῃ ἀπὸ τὴν ταραχὴν καὶ δὲν παρამείνῃ καρτερικῶς εἰς ἓνα ἡσυχαστικὸν τόπον, ποτὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λάβῃ ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας.

— Καὶ τί πρέπει νὰ κάνῃ, πάτερ μου, διὰ νὰ λάβῃ τὸ χάρισμα τῶν ἀρετῶν; ἠρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός.

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

—'Εὰν θελήσῃ κανεῖς νὰ μάθῃ μίαν τέχνην, ἀφήνει κάθε ἄλλην φροντίδα, καὶ ἀφιερώνεται εἰς αὐτὴν μόνον, καὶ παραμένει πλησίον τοῦ διδασκάλου ταπεινούμενος καὶ δεχόμενος προσβολάς· καὶ τοιουτοτρόπως μανθάνει τὴν τέχνην. 'Ακριβῶς τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὸν Μοναχόν· ἐὰν δὲν σταματήσῃ ἀπὸ κάθε κοσμικὴν ἀσχολίαν, καὶ ἐὰν δὲν θεωρήσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ χειρότερον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, καὶ ἐὰν, τέλος, δὲν ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς πνευματικὸν διδάσκαλον, ποτὲ δὲν θὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀρετὴν.

8. Ὁ ἕνας Γέρων διηγήθη τὰ ἑξῆς· ὅταν ἦμουν νεώτερος, εἶχον ἓνα Ἡγούμενον, ὁ ὁποῖος ἠύχαριστεῖτο νὰ πηγαίνει πάντοτε εἰς ἀπομεμακρυσμένας ἐρήμους καὶ ἐκεῖ νὰ ἡσυχάζῃ· μίαν ἡμέραν λοιπὸν τοῦ λέγω. Διατί, Ἀββά, φεύγεις πάντοτε εἰς τὰς ἐρήμους; ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι αὐτός, ὁ ὁποῖος μένει κοντὰ εἰς τὸν κόσμον καὶ βλέπει καὶ παραβλέπει πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ, ἔχει περισσότερον μισθὸν ἀπὸ αὐτόν, πού δὲν βλέπει τίποτε. Ὁ Γέρων μοῦ ἀπεκρίθη· πίστευσέ με, τέκνον μου, ὅτι μέχρις ὅτου φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ μέτρα τοῦ Μωϋσέως καὶ γίνῃ σχεδὸν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ τὸν κόσμον· ἐγὼ εἶμαι ἀκόμη υἱὸς τοῦ Ἀδάμ· καὶ ὅπως ὁ πατήρ μου, ἔτσι καὶ ἐγὼ μόλις ἴδω τὸν καρπὸν τῆς ἁμαρτίας, ἀμέσως τὸν ἐπιθυμῶ καὶ τὸν λαμβάνω, τὸν τρώγω καὶ ἀποθνήσκω. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατέρες μας ἔφευγαν εἰς τὰς ἐρήμους, εἰς τὰς ὁποίας δὲν εὔρισκον τὰ ἀντικείμενα, πού παρασύρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ πάθη, καὶ δι' αὐτὸ μὲ εὐκολίαν τὰ ἐφόνευον.

9. Ὁ Ἀββάς Τιθέης εἶπεν, ὅτι ξενιτεία εἶναι τὸ νὰ κρατῇ ὁ ἄνθρωπος κλειστὸν τὸ στόμα του, ὅπουδῆποτε καὶ ἐὰν εὔρισκεται.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΛΙΜΗΝ εὐδιός ἐστιν εὐκανόνιστος τόπος· οἷς δὲ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥς περ φύλλα.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΛΙΜΗΝ γαλήνιος εἶναι κάθε τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος εὐκόλως ρυθμίζει τὴν ζωὴν του· ἐκεῖνοι δὲ οἱ ὁποῖοι δὲν κυβερνοῦν τὴν ζωὴν των, πίπτουν ὅπως τὰ φύλλα ἀπὸ τὰ δένδρα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

*Πόθεν ὁ εἰς Θεὸν φόβος καὶ ἡ ἀγάπη τῷ
ἀνθρώπῳ κατ' ἀρχὰς γίνεται καὶ ἐπὶ
πόσον ὀφείλεται.*

*Ἀπὸ ποῦ γεννᾶται κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ φό-
βος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἐπὶ πόσον και-
ρὸν ὁ ἄνθρωπος χρεωστεῖ νὰ φοβῇται καὶ νὰ ἀ-
γαπᾷ τὸν Θεόν.*

Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀδδᾶν Εὐπρέπιον λέγων· πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ψυχὴν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἔαν ἔλθῃται ἄνθρωπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην συντόμως ἔρχεται εἰς αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Ἰάκωβος· ὥσπερ λύχνος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ φωτίζει αὐτὸν καὶ διδάσκει πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἔαν ἔλθῃται ἄνθρωπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὸ μὴ κρίνειν καὶ ἐν παντὶ πράγματι ἐλέγχῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν εἰς τὸ μνημονεῦν ὅτι δεῖ αὐτὴν τῷ Θεῷ ὑπαντῆσαι, ἔρχεται αὐτῷ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀδδᾶν Εὐπρέπιον·

— Πῶς ἔρχεται, κατ' ἀρχὰς, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν;

— Ἐὰν ἐκλέξῃ—ἀπότηνησεν ὁ Γέρων—ὁ ἄνθρωπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, συντόμως ἔρχεται εἰς αὐτὸν καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος εἶπεν ὅπως ἀκριβῶς ὁ λύχνος φωτίζει εἰς τόπον σκοτεινόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν φωτίζει καὶ τὸν διδάσκει ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν;

— Ἐὰν ἐκλέξῃ ὁ ἄνθρωπος—ἀπήντησεν ὁ Γέρον—τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, καὶ ἐὰν δὲν κατακρίνῃ οὐδένα· καὶ εἰς κάθε πρᾶγμα ἐλέγχει τὴν ψυχὴν του διὰ νὰ ἐνθυμῇται, ὅτι ἔχει κάποτε νὰ συναντήσῃ τὸν Θεόν· τότε ἔρχεται εἰς αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ'

*Περὶ τοῦ διὰ τοῖς ἀποταξαμένοις ἀναγκαῖον τὸ
μὴ συμμίσγυνθαι τοῖς κατὰ σὰρκα συγγενέσιν
ἢ προσπαθῶς εἰς αὐτοὺς ἔχειν.*

*Εἶναι ἀνάγκη αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἐγκαταλείπουν τὸν κόσμον,
να μὴ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τοὺς κατὰ σὰρκα συγγενεῖς
τῶν οὐτε να τρέφουν ἀπέναντί των τὴν ἐλαχί-
στην συμπάθειαν.*

Α'. Παλλαδίου

ΙΩΡ ΤΙΣ ΟΝΟΜΑΤΙ, Αἰγύπτιος τῷ γένει, νέος τῇ ἡλικίᾳ, ἀποταξά-
μενος ἐξῆλθε τοῦ πατρικοῦ αὐτοῦ οἴκου δι' ὑπερβολὴν θεοῦ ἔρωτος, καὶ
λόγον ἔδωκε τῷ Θεῷ τοῦ μηκέτι ἰδεῖν τινα τῶν ἰδίων. Μετὰ οὖν πεν-
τήκοντα ἔτη ἡ τούτου ἀδελφὴ γηράσασα, καὶ μαθοῦσα παρά τινος ὅτι
ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ζῇ, εἰς ἔκστασιν ἤρχετο, γλιχομένη τῆς τούτου θεάς·
μὴ δυναμένη οὖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πανέρημον, ἰκέτευσε τὸν κατὰ τόπον
ἐπίσκοπον γράψαι τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἀγίοις πατράσιν, ἵνα αὐτὸν ἀπο-
στείλωσι καὶ ἴδῃ αὐτόν. Βίᾳς οὖν αὐτῷ πολλῆς περιτεθείσης, ὑπακού-
σας τῶν Πατέρων, συμπαραλαβὼν ἄλλον ἕνα ἀπῆλθε· καὶ γενόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ,
ἐμήνυσεν ὅτι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου παρεγένετο· αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐξῆρχετο πρὸς
αὐτὸν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, καμύσας τοὺς ὀφθαλμούς, ἐδόθησε πρὸς αὐτήν· ἃ δ ε λ φ ἡ
ἡ δεῖνα· ἐ γ ώ ε ι μ ι Π ί ω ρ ὁ ἀ δ ε λ φ ό ς σ ο υ· ἐ γ ώ ε ι μ ι· ἴ δ ε,
κ α ι β λ έ π ε ὅ σ ο ν θ έ λ ε ι ς· πληροφορηθεῖσα δὲ ἐκείνη ἐδόξασε τὸν
Θεόν· καὶ πολλὰ ποιήσασα, οὐκ ἔπεισεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον, ἀλλ' εὐχὴν
ποιήσας ἐπὶ τῆς φλοιᾶς· ἀπεδήμησε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον.

2. Ἐμνηύθη ποτὲ τῷ μακαρίῳ Εὐαγρίῳ τῷ Διακόνῳ ἡ τελευταῖα τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ· καὶ λέγει τῷ ἀπαγγέλλαντι· π α ὤ σ α ι β λ α σ φ η μ ῶ ν, ὁ γ ἄ ρ
ἐ μ ό ς π α τ ῆ ρ ἀ θ ἄ ν α τ ό ς ἐ σ τ ι ν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ὀνομαζόμενος Πίωρ, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον,
νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἡρνήθη τὸν κόσμον καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πατρικὴν

του οίκιαν ἀπὸ ὑπερβολικὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην· ἔδωσε δὲ ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Θεὸν νὰ μὴ ἴδῃ πλέον κανένα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του.

Μετὰ πενήντ' αἰποὺν ἔτη, ἡ ἀδελφή του, ὅτε πλέον ἐγήρασεν, ἔμαθεν ἀπὸ κάποιον, ὅτι ὁ ἀδελφός της ζῇ· κατελήφθη δὲ ἀπὸ σφοδροτάτην ἐπιθυμίαν νὰ τὸν ἴδῃ. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβῇ εἰς τὴν βαθυτάτην ἔρημον, παρεκάλεσε θερμῶς τὸν ἐπίσκοπον τῆς περιοχῆς νὰ γράψῃ εἰς τοὺς Ἀγίους τῆς ἐρήμου, νὰ τὸν στείλουν εἰς τὴν πόλιν νὰ τὸν ἴδῃ. Ἀφοῦ λοιποὺν τὸν ἐβίασαν πολὺ, ὑπήκουσεν εἰς τοὺς πατέρας καὶ λαβὼν μαζί του, ὡς σύντροφον, ἓνα ἀσκητὴν, ἀνεχώρησε διὰ τὴν πόλιν.

Μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν εἰδοποίησεν, ὅτι ἔφθασεν ὁ ἀδελφός σου ὁ Πίωρ. Ἀντιληφθεὶς δὲ ὅτι ἐξήρχετο πρὸς συνάντησιν ἡ ἀδελφή του, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐφώναξε πρὸς αὐτήν· ἀδελφή μου, ἐγὼ εἰμαι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου· ἐγὼ εἰμαι· ἴδε με καὶ βλέπε ὅσον θέλεις. Βεβαιωθεῖσα δὲ ἐκείνη ὅτι πράγματι ὁ ἀδελφός της ἦτο ἐδόξεσε τὸν Θεόν· καὶ μολονότι μετεχειρίσθη κάθε τρόπον, δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ νὰ εἰσέλθῃ μέσα εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἀφοῦ τὴν ηὔχηθη ἀπὸ τὸ κατώφλι, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον.

2. Ἦλθε κάποτε ἡ εἰδησις εἰς τὸν μακάριον Εὐάγριον τὸν Διάκονον, ὅτι ἀπέθανεν ὁ πατέρας του. Ἐκεῖνος τότε ἀπήντησεν εἰς τὸν ἀγγελιαφόρον· παῦσε νὰ βλασφημῇς, διότι ὁ ἰδικός μου πατέρας εἶναι ἀθάνατος.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΑΚΟΥΣΑΣΑ ἡ κατὰ σάρκα ἀδελφή τοῦ Ὁσίου Παχωμίου περὶ τῆς ἐναρέτου πολιτείας αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἐπιθυμοῦσα τοῦτον ἰδεῖν. Μαθὼν δὲ ὁ μέγας τὴν παρουσίαν αὐτῆς, ἀπέστειλε τὸν θυρωρὸν εἰπεῖν αὐτῇ· ἰδοὺ ἤκουσας περὶ ἐμοῦ ὅτι ζῶ· ἀπελθε οὖν καὶ μὴ λυπηθῇς, ὅτι οὐχ ὄρσθι σε· εἰ δὲ βούλει καὶ σὺ τοῦτόν μου ζηλῶσαι τὸν βίον πρὸς τὸ εὖρεῖν ἡμᾶς ἔλεος παρὰ Κυρίου, σκέψαι· καὶ ἂν ἔστι σοι ἀρεστόν, ποιοῦσι κελλίον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸ δύνασθαι σε καθ' ἑαυτὴν ἡσυχάζειν· ἴσως δὲ καλέσει Κύριος καὶ ἄλλας σὺν σοὶ καὶ σωθήσονται ἀκείναι διὰ σοῦ· οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην ἀνεσιν ἔχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, πλην τοῦ ποιεῖν τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ταύτην τὴν ἀπόκρισιν δεξαμένη ἐδάκρυσε, καὶ κατανογεῖσα, ἐπέδωκε τὴν καρδίαν αὐτῆς πρὸς τὸ σωθῆναι.

Μαθὼν δὲ ὁ Παχώμιος τὴν προθυμίαν αὐτῆς, καὶ δοξάσας τὸν Θεόν, διατάξατο τοῖς εὐλαβεστέροις τῶν ἀδελφῶν ποιῆσαι αὐτῇ ἀπὸ διαστήματος τῆς μονῆς μικρὸν ἀσκητήριον. Ταύτης δὲ κατὰ Θεὸν ἀγωνιζομένης, συνῆλθον καὶ ἄλλαι· καὶ πληθυνομένων αὐτῶν, μήτηρ ὑπῆρχεν αὐτῶν, διδάσκουσα αὐτάς καὶ δεικνύουσα αὐταῖς πάσας τὰς πρὸς σωτηρίαν ὁδοὺς. Πέτρον δὲ τινα εὐλαβὴ καὶ σφόδρα πρεσβύτην τῇ ἡλικίᾳ ἔταξεν εἰς τὸ ἐπισκέπτεσθαι αὐτάς, καὶ κανόνας δὲ γράψας ἀπέστειλεν αὐταῖς, ὅπως κατ' αὐτοὺς στοιχειωθεῖσαι, τῆς κατὰ Θεὸν ἔχωνται πολιτείας.

Ἐπειτα δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ ὑπ' αὐτὸν ὄντος (ὃν σφόδρα ἡγάπα ὁ Παχώ-

μιος, ὁρῶν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ μεγάλην οὖσαν καὶ θαυμαστὴν καὶ τὴν ἀσκησιν διαλάμπουσαν), τούτου ἡ μήτηρ ζητοῦσα αὐτὸν πανταχοῦ καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖσε διὰγει, καταλαμβάνει τὸ Μοναστήριον, ἐπιφερομένη ἐπιστολὰς ἐπισκόπων, κελευόντων ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὸν ἑαυτῆς παῖδα· ἥτις ξενισθεῖσα παρὰ τῷ ἀσκητηρίῳ τῶν γυναικῶν, ἀπέστειλε τὰς ἐπιστολὰς τῷ Παχωμίῳ, δεομένη ἐπιτρέφαι θεάσασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸς τὸν Θεόδωρον, λέγει αὐτῷ· τέκνον, ὅτι ἡ μήτηρ σου παρεγένετο ἐνταῦθα, ἰδεῖν σε θέλουσα· καὶ ἰδοὺ ἐπιστολὰς ἡμῖν ἐνήνοχεν ἐπισκόπων· ἀπελθε οὖν, καὶ πληροφόρησον αὐτήν, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἐπιστείλαντας ἡμῖν ἁγίους ἄνδρας. Ἔφη αὐτῷ ὁ Θεόδωρος· πληροφόρησόν με, πάτερ, ἐὰν αὐτὴν ἴδω μετὰ τὴν τσαυτὴν γνῶσιν οὐκ ἀπαιτηθήσομαι παρὰ τοῦ Κυρίου λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διὰ τὸ μετὰ τὸ καταλιπεῖν με αὐτήν, πάλιν εἰς πρόσκοιμα τῶν ἀδελφῶν συντυγχάνειν αὐτῇ· εἰ γὰρ οἱ πρὸ τῆς χάριτος υἱοὶ Λευί, τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς καὶ ἀδελφούς ἠγγνόησαν, ἵνα τὰ δικαιώματα τοῦ Θεοῦ φυλάξωσι, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ὁ χάριτος ἀξιωθεὶς τσαυτῆς, γονεῖς ἢ συγγενεῖς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ προτιμήσαι οὐκ ὀφείλω· λέγει γὰρ ὁ Κύριος· «ὁ ἀγαπῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἀξιος». Ἔφη αὐτῷ ὁ Παχώμιος· εἰ ἐδοκίμασας, τέκνον, μὴ συμφέρειν σοι, οὐκ ἀναγκάζω ἐγὼ· τοῦτο δὲ τῶν τελείως ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ καὶ ἀπαρνησαμένων ἑαυτοὺς παντελῶς. Δεῖ γὰρ τοὺς Μοναχοὺς τὰς μὲν ἀνωφελεῖς κοσμικὰς συντυχίας φεύγειν, τοὺς δὲ μέλη ὑπάρχοντας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁλοκλήρως αὐτῷ δουλεύοντας, πάντας ἐπίσης ἀγαπᾶν· εἰ δὲ τις προσπαθεῖα τινὶ κατεχόμενος λέγει, ὅτι σὰρξ μου εἰσι καὶ ἀγαπῶ αὐτούς, ἀκουέτω τῆς γραφῆς λεγούσης· «ὧ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται».

Μὴ βουληθέντος οὖν ὀφθῆναι αὐτοῦ τῇ μητρί, ἔκρινε κάκεινι μεῖναι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, παρὰ ταῖς ἐν Χριστῷ παρθένοις ἀδελφαῖς, λογισαμένη ὅτι πάντως, εἰ βουληθεῖ ὁ Θεός, ὄψομαι αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν κερδανῶ ἔνεκεν αὐτοῦ. Οὕτω δύναται καὶ τὸ κατὰ Θεὸν αὐστηρόν, εἰς δόξαν Θεοῦ γινόμενον, ὠφελείας πρόξενον τοῖς προστυγχάνουσι γίνεσθαι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ δοκεῖ λυπηρὸν εἶναι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΕΙΣΑ ἡ κατὰ σάρκα ἀδελφὴ τοῦ Ὁσίου Παχωμίου διὰ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν του, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριόν του ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸν ἴδῃ. Μόλις τὸ ἔμαθεν αὐτὸ ὁ Μέγας Παχώμιος, ἔστειλε τὸν θυρωρὸν νὰ τῆς εἴπῃ. Ἰδοὺ ἐπληροφορήθη δι' ἐμὲ ὅτι ζῶ· πηγαινέται λοιπὸν καὶ μὴ λυπηθῆς, διότι δὲν σὲ βλέπω· ἐὰν δὲ θέλῃς καὶ σὺ νὰ μιμηθῇς τὴν ζωὴν μου αὐτήν, διὰ νὰ εὐρωμεν ἔλεος ἀπὸ τὸν Κύριον, σκέψου το· καὶ ἐὰν σοῦ ἀρέσῃ, οἱ ἀδελφοὶ θὰ σοῦ κατασκευάσουν ἕνα κελλί, διὰ νὰ ἡμπορέσῃς μόνῃ σου νὰ ἡσυχάσῃς· ἴσως δὲ ὁ Κύριος καλέσῃ καὶ ἄλλας πλησίον σου, καὶ θὰ σωθῶν καὶ ἐκεῖνοι ἐξ αἰτίας σου. Διότι ὁ ἄνθρωπος καμμίαν ἄλλην εὐχαρίστησιν δὲν δοκιμάζει ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ νὰ κἀνῃ τὸ καλὸν καὶ αὐτὸ ποῦ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Κύριον. Ἡ ἀδελφὴ λοιπὸν τοῦ Ἀγίου Παχωμίου, μόλις ἔλαβεν αὐ-

τὴν τὴν ἀπάντησιν, ἐδάκρυσε καὶ συγκινηθεῖσα, ἀφιέρωσε τὴν καρδίαν της διὰ τὴν σωτηρίαν της.

Ὅταν ἔμαθεν ὁ Ἅγιος Παχώμιος τὴν προθυμίαν της, ἐδόξασε τὸν Θεὸν καὶ ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς εὐλαβεστέρους ἐκ τῶν ἀδελφῶν νὰ κρίσουν δι' αὐτήν, μακρὰν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἓνα μικρὸν κελλίον. Οὕτως ἡγωνίζετο, πλέον, κατὰ Θεόν· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ συνεκεντρώθησαν καὶ ἄλλαι πλησίον της. Καθημερινῶς ἐπληθύνοντο αἱ προσερχόμεναι, διὰ τὰς ὁποίας κατέστη πνευματικὴ μήτηρ, ἐδίδασκεν αὐτάς καὶ ὑπεδείκνυνεν ὅλους τοὺς δρόμους τῆς σωτηρίας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μέγας Παχώμιος διώρισεν ἓνα πολὺ γέροντα καὶ εὐλαβῆ, ὀνομαζόμενον Πέτρον, διὰ νὰ τὰς ἐπισκέπτεται· συνέταξε δὲ καὶ μοναχικοὺς κανόνας, διὰ νὰ προσαρμόσουν τὴν ζωὴν των πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ ἀκολουθοῦν τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν.

Ἐπειτα ἀπὸ καιρὸν εἰς τὸ Μοναστήριον αὐτό, τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἀγ. Παχωμίου, ἦλθε καὶ ἡ μητέρα τοῦ ἀδελφοῦ Θεοδώρου. Τὸν Θεόδωρον αὐτὸν ἡγάπα πάρα πολὺ ὁ Μέγας Παχώμιος, διότι ἔβλεπε τὴν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν ὑπακοὴν του καὶ τὴν λαμπράν του ἄσκησιν. Τοῦ Θεοδώρου λοιπὸν ἡ μητέρα, ἀφοῦ τὸν ἀνεζήτησε παντοῦ καὶ ἔμαθεν ὅτι εὐρίσκεται ἐκεῖ, φθάνει εἰς τὸ Μοναστήριον, φέρουσα μαζί της ἐπιστολὰς ἐπισκόπων, οἱ ὅποιοι παρηγγέλλον νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτήν τὸ παιδί της. Ἐφιλοξενήθη δὲ εἰς τὸ Ἀσκητήριον τῶν γυναικῶν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔστειλε τὰς ἐπιστολάς της πρὸς τὸν Παχώμιον, παρακαλοῦσα θερμῶς νὰ τῆς ἐπιτραπῇ νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν της.

Τότε ὁ Μέγας Παχώμιος ἐκάλεσε τὸν Θεόδωρον καὶ τοῦ λέγει:

— Τέκνον μου, ἦλθεν ἡ μητέρα σου καὶ θέλει νὰ σὲ ἴδῃ. Μάλιστα μᾶς ἔχει φέρει καὶ ἐπιστολὰς τῶν ἐπισκόπων. Πήγαινε λοιπὸν καὶ πληροφορήσέ την, πρὸ παντὸς μάλιστα πρὸς χάριν τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι μᾶς τὸ ζητοῦν διὰ τῶν ἐπιστολῶν των.

Ὁ Θεόδωρος ἀπήντησεν εἰς τὸν Μέγαν Παχώμιον:

— Διαβεβαίωσέ με, πάτερ μου, ὅτι ἐὰν τὴν ἴδω, ἔπειτα ἀπὸ ὅσα ἔμαθον, δὲν θὰ μοῦ ζητήσῃ ὁ Κύριος λόγον, κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, ἐπειδὴ θὰ γίνω σκάνδαλον εἰς τοὺς ἀδελφούς μὲ τὸ νὰ συναντήσω τὴν μητέρα μου καὶ πάλιν, ἀφοῦ ἐπὶ τόσα ἔτη τὴν ἐγκατέλειψα. Διότι ἐὰν οἱ υἱοὶ τοῦ Λευῖ, οἱ ὅποιοι ἔζησαν πρὸ τῆς Χάριτος, ἡγνόησαν τοὺς γονεῖς των καὶ τοὺς ἀδελφούς των, διὰ νὰ φυλάξουν τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, ἐγώ, πού μὲ ἡξίωσεν ὁ Θεὸς τόσον μεγάλης Χάριτος, δὲν πρέπει νὰ προτιμήσω τοὺς γονεῖς ἢ συγγενεῖς ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· διότι ὁ Κύριος λέγει· ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα του περισσότερον ἀπὸ ἐμὲ δὲν εἶναι ἄξιός μου.

— Ἐὰν σὲ πληροφορῇ ἡ συνειδήσίς σου, τέκνον μου, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι συμφέρον σου, δὲν σὲ ἀναγκάζω, ἀπήντησεν ὁ Μέγας Παχώμιος· αὐτὸ εἶναι πράγματι τὸ καθῆκον ὧσων ἐγκατέλειψαν ὁλοκληρωτικὰ τὸν κόσμον καὶ ἀπηρνήθησαν τοὺς ἑαυτοὺς των παντελῶς. Πρέπει δηλαδὴ

οἱ Μοναχοὶ τὰς μὲν ἀνωφελεῖς κοσμικὰς συναντήσεις νὰ ἀποφεύγουν, αὐτοὺς δὲ πού εἶναι μέλη τοῦ Χριστοῦ καὶ Τὸν ὑπηρετοῦν μὲ τελείαν αὐταπάρνησιν, ὅλους ἐξ ἴσου νὰ ἀγαποῦν. Ἐὰν δὲ κάποιος προσπαθῇ νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτὸν του περὶ τοῦ ἀντιθέτου καί, δικαιολογούμενος, λέγει, ὅτι οἱ συγγενεῖς μου εἶναι σάρκα μου καὶ τοὺς ἀγαπῶ, ἃς ἀκούσῃ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν πού λέγει· Ἐκεῖ πού ὁ ἄνθρωπος νικᾶται, ἐκεῖ καὶ ὑποδουλώνεται.

Ὁ Θεόδωρος λοιπὸν δὲν ἠθέλησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν μητέρα του· τότε καὶ ἐκείνη ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ Μοναστήριον, πλησίον τῶν ἐν Χριστῷ παρθένων ἀδελφῶν, σκεπτομένη, ὅτι ἐὰν θέλῃ ὁ Θεὸς θὰ τὸν ἴδω κάποτε μαζί μὲ τοὺς ἀδελφούς καί, ἐξ ἀφορμῆς αὐτοῦ, θὰ σώσω καὶ τὴν ψυχὴν μου. Τοιοῦτοτρόπως εἶναι δυνατόν καὶ ἡ κατὰ Θεὸν αὐστηρότης, ὅταν γίνεται πρὸς δόξαν Θεοῦ, νὰ ὠφελήσῃ αὐτούς, πού τὴν δοκιμάζουν, ἔστω καὶ ἐάν, πρὸς στιγμὴν, φαίνεται, ὅτι τοὺς στενοχωρεῖ.

Γ΄. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Συμεὼν τοῦ ἐν τῇ Μάνδρᾳ

ΕΠΤΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ ἑτῶν διαγεγονόντων, ἀφ' οὗ δὴ φύσεώς τε θεσμούς καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα ὁ ὑπερκόσμιος οὗτος ἀνὴρ ὁ Μέγας Συμεὼν ἠρνήσατο, τὸ ξυμφορὴν ἢ μήτηρ τῆς φιλοστοργίας πῦρ καὶ ἐγκάρδιον ἔτι ἐν τοῖς σπλάγχνοις φέρουσα καὶ μὴ ἄλλως κατασθῆσαι δυναμένη τὴν φλόγα, παρὰ τὸν ἐν τῇ σαρκὶ τοῦτον ἄσκαρον υἱὸν ἅπαισιν· οὕτω γὰρ καλεῖν ὁ λόγος διάζεται γλιχομένη καὶ ὄψιν ἰδεῖν τοῦ παιδὸς καὶ ὁμιλίας ἀκούσαι, ἧς ἐπὶ τοσοῦτον ἀπεστέρητο χρόνον. Ὁ δὲ τῆς μητρὸς μαθὼν τὴν ἐπιδημίαν, ὅρα πῶς μερίζει καὶ τὴν τιμὴν τῇ μητρί, καὶ τῷ τὴν ἐντολήν ὑπερβάλλοντι νόμῳ τὸ ἅλυτον· οὐ παραδέχεται μὲν τὴν συντυχίαν, διαπέμπεται δὲ πρὸς αὐτὴν λέγων· εἰ σοι, ὦ μῆτερ, δοκεῖ, τὴν ἀλλήλων θέαν τῷ ἐκείθεν αἰῶνι ταμειουσώμεθα· καὶ εἰπερ εὐάρεστος Θεῷ πάντως ἡ πολιτεία ἡμῶν, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ἐν Χριστῷ ἀλλήλους ὁψόμεθα, πολλῷ οἰκειότερόν τε καὶ γνωριμώτερον.

Καὶ ὁ μὲν ἐμήνυε ταῦτα καὶ ὑπετίθει· ἐπεὶ δὲ τὴν μητέρα ἢ τὴν ψυχὴν ἐκκαίουσα φλόξ αἰσθῆσθαι τῶν λεγομένων οὐκ εἶα, ἀλλ' ἐπέμενε καὶ ἔτι τὴν ἐπιθυμίαν προβαλλομένη τῆς θέας, ἐγὼ μὲν, ὦ μῆτερ, τὸ δεύτερον αὐτῇ μηνύει, καὶ σὲ τὸ κοινῇ συμφέρον ἐκατέροις ἡμῖν ἀποδέξασθαι μάλλον ἡγούμην, καὶ οὐκ ἂν οὕτω κατεπεῖσαι τὴν συντυχίαν· ἐπειδὴ δὲ τῆς σῆς ὁρῶ δεύτερα πάντα ἐφέσεως, τέως μὲν ἡσυχίαν ἄγειν προσήκει, ὁψομαί δέ σε μετ' ὀλίγον· τοῦτο γὰρ ἔδοξε τῷ Θεῷ. Ἦ οὖν μήτηρ, ὡς ἡδιστά τε καὶ εὐχταιότατα τὴν ὑπόσχεσιν δεξαμένη, μετεώριστο ὑπ' αὐτῆς τὴν ψυχὴν, καὶ ταῖς ἐλπίσιν εὐθύμει καὶ ἔχαιρεν, ὅλη τε τοῦ μέλλοντος ἦν καὶ μονονουχὶ παρόντα τὸν παῖδα ὁρᾷ καὶ περιβάλλειν καὶ περιπτύσσεσθαι καὶ τῆς αὐτοῦ φωνῆς ἀκούειν ἐδόκει. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καταστρέφει μὲν ἄφνω τὸν βίον ἐκείνην, καὶ τὴν ψυχὴν τῷ Θεῷ παρατίθεται, μακαρία τὸν βίον ὡς ἀληθῶς, πολλῷ

τοῦ τέλους μακαριωτέρα, ὅτι τε τοιοῦτου παιδὸς ἤκουσε μήτηρ, καὶ εἰς τοῦτο ἀρετῆς ἐλθόντα τὸν υἱὸν καταλέλοιπεν. Ὁ θεὸς δὲ Συμεὼν τὸν ταύτης νεκρὸν ἐντὸς τῆς μάνδρας (τοῦτο γὰρ ὁ τοῦ στύλου περίβολος ἐκαλεῖτο) εἰσενεχθῆναι προστάττει· περιωκοδόμητο γάρ τι πάντοθεν τειχίῳ τῷ κίονι, ὥστε μὴ γυναιξὶν εἰσιτητὸν εἶναι. Εἰσαχθείσης τοιγαροῦν αὐτῇ τῆς μητρὸς τεθνηκυίας, ἐθεάσατο αὐτὴν κατὰ τὰ ἐπηγγελμένα· καὶ αὐτῇ ἐπευξάμενος, αὐτοῦ που θάπτει παρὰ τῷ στύλῳ. Οὕτω καὶ τῇ μητρὶ τὴν τιμὴν ἀπεδίδου καὶ τὴν δεσποτικὴν ἐντολὴν οὐ μόνον ἐπλήρου, ἀλλὰ καὶ ἰδίαις αὖξων ἐδείκνυτο προκοπαῖς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΙΧΟΝ ΠΑΡΕΛΘΕΙ εἴκοσι ἐπτὰ ἔτη ἀπὸ τότε ποῦ οὗτος ὁ ὑπερκόσμιος ἀνὴρ, ὁ Μέγας Συμεὼν, ἠρνήθη τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Τότε λοιπὸν ἡ μητέρα του, μὴ ἠμποροῦσα μὲ ἄλλον τρόπον νὰ κατασβέσῃ τὴν φλόγα τῆς φιλοστοργίας, τὴν ὁποίαν διетήρει ἀκόμη εἰς τὰ σπλάγχνα της καὶ τὴν καρδίαν της, ἀτέρχεται πλησίον τοῦ ἐν σαρκὶ ἀσάρχου τούτου υἱοῦ της· διότι ἐβιάζετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου της καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν ὁμιλίαν του, τὴν ὁποίαν εἶχε στερηθῇ ἐπὶ τόσον χρόνον.

Ὅταν ὁ μέγας Συμεὼν ἔμαθε τὸν ἐρχομὸν τῆς μητρὸς του, πρόσεξε νὰ ἴδῃς πῶς διαμοιράζει καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τὴν μητέρα του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαγορευτικὴν ἐντολήν, πρὸς χάριν τοῦ νόμου ὁ ὁποῖος ἦτο ισχυρότερος. Ἀρνεῖται μὲν νὰ συναντηθῇ μαζί της, συγχρόνως ὅμως τῆς διαμηνύει: Μητέρα μου, ἐὰν τὸ νομίσῃς ὀρθόν, ἅς φυλάξωμεν τὴν χαρὰν νὰ ἴδῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα· καὶ ἐὰν θεδαίως ζήσωμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως θέλει ὁ Θεός, θὰ ἰδωθῶμεν μετὰ ξύμας, ὅταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτόν ἐδῶ τὸν κόσμον, μὲ περισσοτέραν οἰκειότητα καὶ βαθυτέραν γνωριμίαν.

Καὶ ὁ μὲν μέγας Συμεὼν αὐτὰ διεμήνυε καὶ συνεβούλευεν εἰς τὴν μητέρα του· ἐπειδὴ ὅμως ἡ κατακαίουσα τὴν ψυχὴν φλόγα δὲν ἄφηνε τὴν μητέρα νὰ ἀντιληφθῇ τὴν βαθυτέραν σημασίαν τῶν λεγομένων, ἀλλ' ἐπέμενε καὶ ἐξηκολούθει νὰ ἐπιθυμῇ νὰ τὸν ἴδῃ, τῆς παραγγέλλει ὁ εὐλογημένος υἱός: Μητέρα μου, ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι καὶ σὺ θὰ παραδεχθῇς τὸ κοινὸν καὶ διὰ τοὺς δύο μας συμφέρον, καὶ δὲν θὰ ἐβιάζεσο τόσον πολὺ διὰ τὴν ἐδῶ συνάντησίν μας. Ἐπειδὴ ὅμως βλέπω κατωτέραν τὴν ἐπιθυμίαν σου, σὲ πληροφορῶ, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει νὰ ἡσυχάζω, θὰ σὲ ἴδω δὲ μετ' ὀλίγον· διότι αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μητέρα λοιπὸν ἐδέχθη μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὑπόσχεσιν, ἐπετοῦσε δὲ ἀπὸ τὴν χαρὰν ἡ ψυχὴ της· ἡ ἐλπίς τῆς συναντήσεως τὴν ἔκανε νὰ χαίρεται καὶ νὰ εὐθυμῇ. Ἡ προσδοκία τῆς μελλοντικῆς εὐτυχίας τὴν εἶχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπορροφήσει καὶ σχεδὸν ἐβλεπεν ἔμπρὸς της τὸ παιδί της καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ φιλεῖ καὶ ὅτι ἀκούει τὴν φωνήν του. Ἐν ὅσῳ δὲ συνέβαινον αὐτά, ἀποθνήσκει αἰφνιδίως ἐκείνη καὶ ἡ ψυχὴ της μεταβαίνει πλησίον τοῦ Θεοῦ, διότι ἦτο πράγματι μακα-

ρία· καὶ ἡξιώθη μακαριωτέρου τέλους, διότι καίτοι μητέρα ὑπήκουσεν εἰς τοιοῦτον υἱόν, τὸν ὁποῖον, ἐν τέλει, ἄφησε φθασμένον εἰς τόσον θυμαστὸν ὕψος ἀρετῆς. Ὁ δὲ θεῖος Συμεὼν διατάσσει νὰ εἰσαχθῇ τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς μητέρας του μέσα εἰς τὴν μάνδραν (ἔτσι ὠνομάζετο τὸ περίφραγμα, πὺν ὑπῆρχε γύρω ἀπὸ τὸν στῦλον), διότι εἶχε κτίσει τεῖχος γύρω ἀπὸ τὸν στῦλον, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ εἰσοδος εἰς γυναῖκας. Ἀφοῦ λοιπὸν εἰσῆχθη μέσα εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν αὐλὴν ἡ νεκρά, τὴν εἶδε πλέον ἀποθαμένην, συμφώνως πρὸς τὰς ὑποσχέσεις πὺν εἶχε δώσει· προσευχηθεῖς δὲ ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν θάπτει ἐκεῖ πλησίον τοῦ στύλου.

Τοιοιτοτρόπως καὶ εἰς τὴν μητέρα ἀπέδωσε τὴν τιμὴν, καὶ τὴν Δεσποτικὴν ἐντολὴν ὅχι ἀπλῶς μόνον ἐξεπλήρωσεν, ἀλλὰ, καὶ μὲ τὰς σκληρὰς προσπαθείας του, τὴν ἠύξησε.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ξενιτεύσας, ἠρώτησε γέροντα λέγων· θέλω ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· τοῦτο γίνωσκε, ἀδελφέ· ὅτι ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς χώρας ἐπὶ τὰ ὧδε, τὸν Κύριον εἶχες ὁδηγοῦντά σε· εἰ δὲ ὑποστρέψεις, οὐκέτι αὐτὸν ἔχεις.

2. Ἀδελφός ἤτειτο γέροντος εὐχὴν, σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν· ὁ δὲ γέρων πρὸς αὐτὸν ἔφη· μὴ σπεῦδε ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σπεῦσον τοῦ φυγεῖν τὴν πόλιν καὶ σὺ ζῇ.

3. Ἀδελφός τις εὐλαβὴς πάνυ, εἶχε μητέρα πτωχήν· μεγάλου οὖν λιμοῦ γενομένου, λαδὼν ἄρτους, ἐπορεύετο ἀπενεγκεῖν τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· σὺ φροντίζεις τῆς μητρὸς σου ἢ φροντίζω ἐγώ; Ὁ δὲ ἀδελφός, διακρίνας τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔρριπεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν παρακαλῶν καὶ λέγων· σὺ, Κύριε, φρόντισον ἡμῶν· καὶ ἀναστὰς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ὁ δεῖνα Μοναχὸς ἔδωκέ μοι μικρὸν σίτον· λάβε αὐτόν, καὶ ποιήσον ἡμῖν μικρὰ ψωμία, ἵνα τραφῶμεν· ὁ δὲ ἀδελφός ἀκούσας ταῦτα ἐδόξασε τὸν Θεόν, καὶ εὐελπὶς γενόμενος προέκοπτε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ εἰς πᾶσαν ἀρετὴν.

4. Μοναχὸς τις οἰκῶν ἐν σκῆτει, εἶχεν υἱὸν ἐν τῇ κόμῃ· προσδληθεῖς οὖν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀρχέπους κατεσχέθη· ἐδήλωσε δὲ ἡ μήτηρ τοῦ παιδὸς τῷ Μοναχῷ ἵνα γράψῃ τῷ ἄρχοντι ἀπολύσαι τὸν παῖδα· λέγει οὖν ὁ Μοναχὸς πρὸς τὸν ἀποσταλέντα· καὶ ἐὰν οὗτος ἀπολυθῇ, οὐ κρατοῦσιν ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ναί· ὁ δὲ γέρων· καὶ τί μοι τὸ ὄφελος, ἐὰν ἀπολύσας αὐτὸν θάλω χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ λαδὼν τὴν λύπην αὐτῆς εἰς ἄλλῃς καρδίαν γυναικὸς ἐπενέγκω;

5. Ὁ αὐτὸς γέρων ἦν ἐργαζόμενος πολὺ ἐργόχειρον· καὶ ἠφείε τὸ ἄρκουν εἰς τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἐδίδου πτωχοῖς. Λιμοῦ οὖν γενομένου, ἔπεμψεν ἡ μήτηρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦσα δοῦναι αὐτοῖς μικρὰ ψωμία· ὁ δὲ γέρων ἀκούσας λέγει τῷ υἱῷ· εἰσὶν ἄλλοι ἐν τῷ τόπῳ χρεῖζοντες ὥς ὁ μεῖς; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ναί, εἰσὶ πολλοί· καὶ ὁ γέρων κλείσας τὴν

θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, δακρύσας εἶπεν· ἄ π ε λ θ ε, τ έ κ ν ο ν μ ο υ· ὁ τὴν φροντίδα ποιῶν ἐκείνων καὶ τὴν ὕμῳ ποιήσει. Ἀδελφός δέ τις παρὼν τότε ἐκεῖ, καὶ ἰδὼν ὃ ἐποίησεν ὁ γέρων, ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἄρτι οὐκ ἔκαμες τῷ λογιῶν τὸν υἱόν σου οὕτως ἀποστρέψας κενόν; ἔφη δὲ ὁ γέρων· ὅτι εἰ μὴ εἰς ἕκαστον πρᾶγμα διάσῃται ἄνθρωπος ἑαυτόν, μισθὸν οὐκ ἔχει.

6. Ἦν τις Μοναχὸς ἔχων ἀδελφὸν κοσμικὸν πτωχόν, καὶ εἴ τι εἰργάζετο, παρείχεν αὐτῷ· ὅσον δὲ παρείχεν αὐτῷ, πλέον ἐπτόχευεν ὁ λαμβάνων· ὁ δὲ Μοναχὸς ἀπελθὼν, ἀπήγγειλε γέροντί τινι τὸ πρᾶγμα· εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ θέλεις μου ἀκοῦσαι, μ η κ έ τ ι δ ώ σ ε ι ς α ὕ τ ῳ, ἀλλ' εἰπέ αὐτῷ· ἀδελφέ, ὅτε εἶχον παρείχόν σοι· καὶ σὺ οὖν, ὃ εὐδοῦσαι ἐξ ὧν ἐργάζῃ, φέρε μοι· καὶ εἴ τι ἂν ἐνέγκοι, λάμβανε παρ' αὐτοῦ· καὶ ὅπου οἶδας ξένον ἢ γέροντα πτωχόν, δὸς αὐτά· καὶ παρακάλεσον ἵνα εὐχὴν ποιήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφός, ἐποίησεν οὕτως· καὶ ὥς ἦλθεν ὁ κοσμικὸς ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐλάλησεν αὐτῷ κατὰ τὰ ρήματα τοῦ γέροντος· καὶ ἀκούσας ἐκείνος ἀπῆλθε λυπούμενος. Ὅμως ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λαθὼν ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ λεπτολάχανα, ἤνεγκε τῷ Μοναχῷ· ὁ δὲ, ταῦτα λαθὼν, ἔδωκε τοῖς γέρονσι καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ· καὶ εὐλογηθεῖς, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ μικρὸν πάλιν ἦλθε πρὸς τὸν Μοναχόν καὶ ἤνεγκε λάχανα καὶ ἄρτους τρεῖς· λαθὼν δὲ καὶ ταῦτα ὁ Μοναχός, ἐποίησε κατὰ τὸ πρῶτον· καὶ εὐλογηθεῖς παρὰ τῶν γερόντων ὁ κοσμικὸς ἀπῆλθεν. Εἶτα ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ ἤνεγκε πολλὰ ἀνελώματα, καὶ οἶνον, καὶ ἰχθύας· καὶ ἰδὼν ὁ Μοναχός ἐθαύμασε· καὶ ἐκάλεσε τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀνέπαυσεν αὐτούς· εἶπε δὲ τῷ κοσμικῷ· μὴ χρεῖαν ἔχεις ὀλίγου ἄρτου; ὁ δὲ ἔφη· ο ὐ χ ι κ ὐ ρ ι ε' ἡ ν ι κ α γ ἄ ρ έ λ ά μ β α ν ο ν παρὰ σοῦ τίποτε, ὥς πῦρ εἰσῆρχετο εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀνῆλiske καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸν ὃ εἶχον· ἐξότου δὲ οὐ λαμβάνω παρὰ σοῦ, ὁ Θεὸς εὐλογεῖ με. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, ἀνήγγειλε τῷ γέροντι πάντα τὰ συμβάντα· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· οὐκ οἶδας ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ π ὦ ρ έ σ τ ι, καὶ ὅπου δ' ἂν εἰσέλθῃ καίει; τοῦτο δὲ μᾶλλον ὠφελεῖ αὐτόν· τὸ ποιεῖν ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ ἐλεημοσύνην καὶ λαμβάνειν εὐχὴν παρὰ τῶν ἁγίων· καὶ οὕτως εὐλογεῖται.

7. Ἦλθέ ποτε ἡ μήτηρ τοῦ Ἀβδᾶ Μάρκου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀβδᾶ Σιλουανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, καὶ εἶχε πολλὴν φαντασίαν· καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρων πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβδᾶ, εἰπέ τὸν υἱόν μου ἐξελθεῖν, ἵνα ἴδω αὐτόν· εἰσελθὼν δὲ ὁ γέρων εἶπεν αὐτῷ· ἔ ξ ε λ θ ε, ἵ ν α σ ε ἴ δ ῃ ἡ μ ή τ η ρ σ ο υ· (τὴν δὲ φορῶν κεντωνάριον καὶ ἡσθολωμένος ἀπὸ τοῦ μαγειρείου)· καὶ ἐξελθὼν διὰ τὴν ὑπακοήν, ἐ κ ά μ μ υ σ ε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· σωθεῖτε*· καὶ οὐκ εἶδεν

* Σωθεῖς καὶ σωθεῖτε ἦτο χαιρετισμὸς τὸν ὁποῖον ἐσυνήθιζον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ἀπευθύνουν οἱ Μοναχοὶ καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς πρὸς ἀλλήλους, σημαίνει δὲ ἐπικλήσιν εὐχῆς πρὸς τὸν χαιρετιζόμενον ὅπως σωθῇ — εἴθε νὰ σωθῇς, εἴθε νὰ σωθῇτε—. Καὶ πράγματι ποῖα ἐκφραστικωτέρα ταύτης εὐχῇ διὰ τῆς ὁποίας εὐχεταί τις ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ συνομιλητοῦ του; Κατὰ τί ἀντιπαραβάλλεται πρὸς τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον τὸ σημερινὸν «καλημέρα» ἢ ἔστι καὶ αὐτὸ τὸ «χαίρετε», τὸ

αὐτούς· ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἐγνώρισεν αὐτόν. Πάλιν οὖν πέμπει πρὸς τὸν γέροντα λέγουσα· Ἀβδᾶ, πέμψον μοι τὸν υἱόν μου, ἵνα αὐτὸν ἴδω· καλέσας οὖν αὐτὸν ὁ γέρων εἶπεν· οὐκ ἐλπὶς σοι ἐξ ἐλθε, ἵνα σε ἴδῃ ἡ μήτηρ σου; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ἐξήλθον κατὰ τὸν λόγον σου, Ἀβδᾶ, καὶ εἶπον αὐτοῖς, σὺ θεεῖ ἡ τέ· πλὴν παρακαλῶ σε, μὴ ἐπιῇς μοι ἐτι ἅπαξ ἐξ ἐλθεῖν, ἵνα μὴ παρακούσω σου· καὶ ἐξελθὼν ὁ γέρων εἶπεν αὐτῇ· αὐτός ἐστιν ὁ ὑπαντήσας ὑμῖν, καὶ εἰπὼν σὺ θεεῖ ἡ τέ· καὶ παρακαλέσας αὐτὴν ἀπέλυσεν.

8. Παρέβαλόν ποτε γέροντες πολλοὶ τῷ Ἀβδᾶ Ποιμένι· καὶ ἰδοὺ τις τῶν συγγενῶν τοῦ Ἀβδᾶ Ποιμένους ἦλθεν, ἔχων τὸ παιδίον αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ, οὗ τινος παιδίου τὸ πρόσωπον κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐστράφη ὀπίσω· καὶ ἐκάθισε μετὰ τοῦ παιδίου ἔξω τοῦ Μοναστηρίου κλαίων. Εὐκαίρῃσε δέ τινα γέροντι ἐξελεῖν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν κλαίοντα, εἶπεν· ἄνθρωπε, τί κλαίεις; ὁ δὲ ἔφη· συγγενής εἰμι τοῦ Ἀβδᾶ Ποιμένους, καὶ ἰδοὺ συνέβη τῷ παιδίῳ μου ὁ πειρασμὸς οὗτος· καὶ θέλων τῷ γέροντι προσενηγεῖν αὐτό, ἐφοβήθην· οὐ γὰρ θέλει ἰδεῖν ἡμᾶς· καὶ νῦν ἂν μάθῃ, ὅτι ὧδε εἰμι, πέμπει καὶ διώκει με· ἐγὼ δὲ βλέπων τὴν παρουσίαν ὑμῶν, ἐτόλμησα ἐλθεῖν· ὡς θέλεις οὖν, Ἀβδᾶ, ἐλέησόν με καὶ λάβε τὸ παιδίον ἔσω καὶ εὐξασθε περὶ αὐτοῦ· καὶ λαθὼν ὁ γέρων αὐτό, εἰσῆλθε· καὶ ἐχρήσατο φρονίμως· καὶ οὐ προσήνεγκεν αὐτὸ εὐθέως τῷ Ἀβδᾶ Ποιμένι, ἀλλ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν, ἔλεγε· σφραγίσατε* τὸ παιδίον· ποιήσας δὲ πάντας κατ' ἀκολουθίαν σφραγίσαι αὐτό, ὕστερον ἤνεγκε καὶ τῷ Ἀβδᾶ Ποιμένι· ὁ δὲ οὐκ ἠθελεν αὐτῷ ἐγγίσει· οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· ὡς περ πάντες, καὶ σὺ Πάτερ· καὶ στενάξας, ἀναστάς ἠόξατο λέγων· ὁ Θεὸς ἴασαι τὸ πλάσμα σου, ἵνα μὴ κατακυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· καὶ σφραγίσας αὐτό, εὐθέως ἐθεράπευσε· καὶ ἀπεδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὑγιής.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, πού ἔφυγεν ἀπὸ τὸν τόπον του, διὰ νὰ ζήσει ὡς ξένος καὶ ἄγνωστος, ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Πάτερ μου—τοῦ εἶπε—θέλω νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν τόπον μου.

— Τοῦτο νὰ γνωρίζῃς, ἀδελφέ μου—ἀπήντησεν ὁ Γέρον—πὼς ὅταν ἤρχεσο ἀπὸ τὸ χωρίον σου ἐδῶ (εἰς τὴν ἔρημον), εἶχες ὡς ὁδηγόν σου τὸν Κύριον· ἐὰν ὁμως γυρίσῃς ὀπίσω δὲν θὰ τὸν ἔχῃς πλέον.

2. Ἕνας Μοναχός, πού ἐβιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πόλιν, ἐζητεῖ τὴν εὐχὴν τοῦ Γέροντος:

— Μὴ διαίξῃς, νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν πόλιν — τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρον· ἀλλὰ προσπάθησε νὰ ἀποφύγῃς μετὰ σπουδῆς τὴν πόλιν καὶ θὰ σωθῇς.

3. Ἕνας πάρα πολὺ εὐλαβὴς Μοναχὸς εἶχεν εἰς τὴν πόλιν πτωχὴν

ὁποῖον εἶναι εὐχὴ πρόσκαιρος, πρὸς ταύτην τὴν εὐχὴν τῆς αἰωνίου σωτηρίας; Εἶθε ἡ εὐχὴ αὕτη νὰ ἐπανήρχετο ἐν χρήσει καὶ σήμερον.

* Σφραγίσατε τὸ παιδίον, σημαίνει ποιήσατε τὴν σφραγίδα (τὸν τύπον) τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἥτοι ὅπως λέγομεν σήμερον, σταυρώσατε τὸ παιδίον.

μητέρα. Εἰς μίαν λοιπὸν περίοδον μεγάλης πείνης, ἐπῆρε μαζί του ἄρτους καὶ ἐξεκίνησε νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν μητέρα του. Καθὼς ὁμως ἐπορεύετο, ἤκουσε μίαν φωνὴν νὰ τοῦ λέγῃ· σὺ φροντίζεις διὰ τὴν μητέρα σου ἢ φροντίζω ἐγώ; Ὁ Μοναχὸς τότε διέκρινε τὴν θεϊκὴν δύναμιν τῆς φωνῆς καὶ ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς παρακαλῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων· Σὺ, Κύριε, φρόντισε δι' ἡμᾶς. Ἀμέσως δὲ ἐσηκώθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὸν ἐπεσκέφθη ἡ μητέρα του καὶ τοῦ εἶπε·

— Ἐκεῖνος ὁ γνωστός μας Μοναχὸς μοῦ ἔδωσεν ὀλίγον σιτάρι.

Πάρε το καὶ κάμε μου ὀλίγα ψωμάκια, διὰ νὰ τραφῶμεν.

Μόλις ἤκουσε τοὺς μητρικοὺς αὐτοὺς λόγους ὁ Μοναχὸς ἐδόξασε τὸν Θεὸν καὶ πλουτίσας τὴν καρδίαν του μὲ καλὰς ἐλπίδας προέκοπτε, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς κάθε ἀρετὴν.

4. Ἐνας Μοναχὸς, κατοικῶν εἰς σκῆτιν, εἶχεν υἱὸν εἰς τὸ χωρίον· κάποτε λοιπὸν ὁ υἱὸς του συνελήφθη ἀπὸ τὰς ἀρχάς. Ἡ μητέρα τοῦ παιδίου εἰδοποίησε περὶ τούτου τὸν Μοναχὸν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ εἰς τὸν Ἀρχοντα διὰ νὰ τὸν ἀπολύσῃ. Μόλις ἔλαβε τὴν εἶδησιν αὐτὴν ὁ Μοναχὸς λέγει πρὸς τὸν ἀγγελιαφόρον·

— Ἐὰν ὁ υἱὸς μου ἀπολυθῇ, δὲν θὰ φυλακίσουν ἄλλον εἰς τὴν θέσιν του;

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Καὶ ποία ἡ ὠφέλεια — ἀπανέλαβεν ἐκ δευτέρου ὁ Μοναχὸς — ἐὰν μὲ τὴν ἀπόλυσίν του βάλῃ τὴν χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν τῆς μητέρας του, καὶ πάρῃ τὴν λύπην της, διὰ νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς ἄλλην καρδίαν;

5. Ὁ ἴδιος Γέρων εἰργάζετο πολὺ καὶ ἡτοιμάζεν ἀρκετὰ ἐργόχειρα· ἐκράτει λοιπὸν ὅσα ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὰς ἀνάγκας του, τὰ δὲ ὑπόλοιπα τὰ διεμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Κάποτε εἰς τὴν περιοχὴν ἔπεσε πείνα καὶ ἡ μητέρα του ἔστειλεν εἰς τὸν Μοναχὸν τὸν υἱὸν του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοὺς δώσῃ ὀλίγα ψωμιά. Ὁ Γέρων, μόλις ἤκουσε τὴν παράκλησιν, λέγει εἰς τὸν υἱόν·

— Ὑπάρχουν ἄλλοι εἰς τὸ χωρίον νὰ ὑποφέρουν τόσον πολὺ, ὅπως σεῖς;

— Βεβαίως εἶναι πολλοί, ἀπήντησεν ὁ υἱός.

Τότε ὁ Γέρων, ἀφοῦ ἔκλεισε τὴν θύραν, μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια τοῦ εἶπε·

— Πήγαινε, παιδί μου· Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος φροντίζει διὰ τοὺς ἄλλους θὰ φροντίσῃ καὶ διὰ σᾶς.

Κάποιος Μοναχὸς, ποὺ ἐστάθη αὐτόπτης μάρτυς τοῦ περιστατικοῦ, ἠρώτησε τὸν Γέροντα·

— Πάτερ μου, δὲν ἐστενοχωρήθης τώρα μὲ τὴν σκέψιν, ὅτι ἔδιωξες τὸ παιδί σου μὲ ἄδεια τὰ χέρια;

— Ἐὰν εἰς κάθε πρᾶγμα, δὲν στενοχωρηθῇ καὶ δὲν βιάσῃ τὸν

ἐαυτὸν τοῦ ὁ ἄνθρωπος, δὲν ἔχει μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

6. Κάποτε ἔζη ἓνας Μοναχός, ποὺ εἶχεν ἓνα κοσμικὸν ἀδελφὸν πολὺ πτωχόν· ὅσα λοιπὸν ἐκέρδιζεν ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ὁ Μοναχὸς τὰ προσέφερεν εἰς τὸν κοσμικόν. Ὅσον ὅμως ὁ Μοναχὸς ἔδιδεν εἰς τὸν κοσμικόν, τόσον περισσότερον ἐπτώχευεν ἐκεῖνος ποὺ τὰ ἐλάμβανεν. Ὁ Μοναχὸς ἐπῆγε καὶ διηγῆθη εἰς ἓνα Γέροντα τὸ περιστατικόν. Ἀφοῦ μετὰ προσοχῆς τὸν ἤκουσεν ὁ Γέρων, τοῦ λέγει:

— Ἀδελφέ μου, ἐὰν θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσῃς, ποτὲ πλέον νὰ μὴν τοῦ δώσῃς τίποτε. Ὅταν δὲ ἔλθῃ νὰ σοῦ ζητήσῃ, νὰ τοῦ εἰπῇς· ἀδελφέ μου, ὅταν εἶχα σοῦ ἔδιδα· καὶ σὺ λοιπὸν τώρα ὅ,τι ἡμπορεῖς νὰ ἐξοικονομήσῃς ἀπὸ τὴν ἐργασίαν σου, νὰ μοῦ φέρῃς. Ὁ,τιδήποτε καὶ ἐὰν σοῦ φέρῃ, νὰ τὸ πάρῃς, καὶ ὅπου γνωρίζεις ξένον ἢ πτωχὸν Γέροντα νὰ τὰ δίδῃς καὶ νὰ τοὺς παρακαλῇς νὰ εὐχῶνται ὑπὲρ τοῦ κοσμικοῦ ἀδελφοῦ σου.

Ὁ Μοναχὸς ἀνεχώρησε μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν συμβουλὴν τοῦ Γέροντος. Πράγματι, μόλις ἦλθεν ὁ κοσμικὸς ἀδελφὸς τοῦ, εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅσα τὸν συνεβούλευσεν ὁ Γέρων. Ὁ κοσμικὸς τὰ ἤκουσε καὶ ἀνεχώρησε λυπημένος. Παρὰ ταῦτα ὅμως εἰργάσθη τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ ἔφερεν εἰς τὸν Μοναχόν, ἀπὸ τὸν κόπον τοῦ, μερικὰ χορταρικά· ὁ Μοναχὸς, μόλις τὰ ἐπῆρε, τὰ ἔδωσεν εἰς τοὺς Γέροντας καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ κάμουν προσευχὴν διὰ τὸν κοσμικὸν ἀδελφόν του· οὗτος, πρᾶγματι, δεχθεὶς τὰς εὐλογίας τῶν Μοναχῶν ἀνεχώρησε διὰ τὴν οἰκίαν του.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἦλθε πάλιν ὁ κοσμικὸς πρὸς τὸν Μοναχόν καὶ τοῦ ἔφερε λάχανα καὶ τρία ψωμιά· μόλις τὰ ἐπῆρεν ὁ Μοναχὸς, ἔκαμεν ὅπως καὶ προηγουμένως· δεχθεὶς δὲ ὁ κοσμικὸς τὰς εὐλογίας τῶν Γερόντων, ἀνεχώρησε. Ἐπειτα ἔρχεται καὶ διὰ τρίτην φορὰν καὶ ἔφερε πολλὰ τρόφιμα, καὶ οἶνον καὶ ψάρια! Ὅταν τὰ εἶδεν αὐτὰ ὁ Μοναχὸς ἐθαύμασε· ἐφώναξε δὲ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀνεκούφισε, μὲ τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν δυστυχίαν των, καὶ πρὸς τὸν κοσμικὸν ἀδελφόν του εἶπε:

— Μήπως ἔχεις ἀνάγκην ἀπὸ ὀλίγον ἄρτον;

— Ὅχι, κύριε, — ἀπήντησεν ἐκεῖνος· διότι ὅσας φορὰς ἔπαιρνα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀπὸ σέ, ὥς φωτιά ἐμπαινεν εἰς τὸ σπίτι μου ἢ προσφορὰ σου καὶ ἐξηφάνιζε τελείως καὶ αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον, ποὺ εἶχα ἀπὸ τότε δὲ ποῦ δὲν παίρνω τίποτε ἀπὸ σέ, ὁ Θεὸς μὲ εὐλογεῖ.

Μετὰ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ κοσμικοῦ, μετέβη ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν Γέροντα, καὶ τοῦ ἐξιστόρησεν ὅλα αὐτὰ τὰ συμβάντα. Τότε ὁ Γέρων τοῦ λέγει:

— Δὲν γνωρίζεις, ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ Μοναχοῦ εἶναι φωτιά καὶ ὅπου εἰσέρχεται, καίει; Αὐτὸ δέ, πρὸ παντός, ὠφελεῖ τὸν κοσμικὸν ἀδελφόν σου, τὸ νὰ προσφέρῃ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὸν κόπον τοῦ καὶ νὰ παίρῃ ἐυχὰς ἀπὸ τοὺς ἀγίους. Ἔτσι θὰ εὐλογεῖται ἀπὸ τὸν Θεόν.

7. Κάποτε ἡ μητέρα τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου, μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ἦλθε νὰ τὸν ἴδῃ, συνοδευομένη ἀπὸ πολλήν συνοδείαν· ὁ Γέρων

Σιλουανὸς ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ κελλί του, πρὸς συνάντησίν της καὶ ἐκείνη τότε τοῦ εἶπε:

—'Αββᾶ, εἰπὲ εἰς τὸν υἱόν μου νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλί του, διὰ νὰ τὸν ἴδω.

Ὁ 'Αββᾶς Σιλουανὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλί καὶ λέγει εἰς τὸν μαθητὴν του:

—'Εβγα, διὰ νὰ σὲ ἴδῃ ἡ μητέρα σου. ('Εκείνην τὴν στιγμὴν ὁ 'Αββᾶς Μάρκος ἐφόρει τὴν ποδιὰ καὶ ἦτο μουντζουρωμένος ἀπὸ τὴν κάπνα τοῦ μαγειρείου). Πράγματι, διὰ νὰ κάμῃ ὑπακοὴν ἐξῆλθε, ἔκλεισεν ὁμως τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας του· εἶθε νὰ εἰσθε σωσμένοι, χωρὶς νὰ τοὺς ἴδῃ ἡ μητέρα του ὁμως δὲν τὸν ἀνεγνώρισε. Στέλλει λοιπὸν ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν Γέροντα καὶ τὸν παρακαλεῖ:

—'Αββᾶ, στείλε μου τὸ παιδί μου, διὰ νὰ τὸ ἴδω.

Ὁ 'Αββᾶς Σιλουανὸς καλεῖ τὸν μαθητὴν του, τὸν 'Αββᾶν Μάρκον, καὶ τοῦ λέγει:

— Δὲν σοῦ εἶπον, πρὸ ὀλίγου, νὰ ἐξέλθῃς, διὰ νὰ σὲ ἴδῃ ἡ μητέρα σου;

— Γέροντά μου, — ἀπήντησεν ἐκεῖνος — ὅπως μοῦ εἶπες, ἔκανα· ἐβγῆκα καὶ τοὺς εἶπα· εἶθε νὰ εἰσθε σωσμένοι· πλὴν σὲ παρακαλῶ, μὴ μοῦ εἴπῃς νὰ ἐξέλθω ἀκόμη μίαν φορὰν, διότι θὰ ἀναγκασθῶ νὰ μὴ ὑπακούσω.

Τότε ὁ Γέρον ἐβγῆκεν ὁ ἴδιος καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα. Ὁ υἱός σου εἶναι αὐτός, πού μόλις πρὸ ὀλίγου ἐβγῆκε, σᾶς ἀντάμωσε καὶ σᾶς εἶπε· εἶθε νὰ εἰσθε σωσμένοι. Ἀφοῦ δὲ τὴν συνεβούλευσε, τὴν ἄφησε νὰ φύγῃ.

8. Κάποτε ἦλθον πρὸς τὸν 'Αββᾶν Ποιμένα ἀσκηταὶ πολλοί· συγχρόνως μὲ τοὺς ἀσκητὰς προσῆλθε καὶ ἓνας συγγενὴς τοῦ 'Αββᾶ Ποιμένος, πού εἶχε καὶ τὸ παιδί μαζί του. Τὸ παιδί ἐκεῖνο, κατὰ σατανικὴν ἐνέργειαν, εἶχε γυρισμένην τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐκάθισε λοιπὸν, μαζί μὲ τὸ τέκνον του, ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ ἔκλαιε.

Κατὰ σύμπτωσιν ἓνας ἐκ τῶν Γερόντων ἐβγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ μόλις εἶδε τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ κλαίῃ, τοῦ εἶπεν·

— Ἄνθρωπε, διατί κλαίεις;

— Εἰμαι συγγενὴς τοῦ 'Αββᾶ Ποιμένος — ἀπήντησεν ἐκεῖνος — καὶ εἰς τὸ παιδί μου συνέβη αὐτὸς ὁ πειρασμός, πού βλέπετε· θέλω λοιπὸν νὰ τὸ ὀδηγήσω εἰς τὸν Γέροντα, ἀλλὰ ἐφοβήθην, διότι δὲν θέλει νὰ μᾶς ἴδῃ. Καὶ τώρα ἀκόμη, ἐὰν μάθῃ ὅτι εἵμεθα ἐδῶ, θὰ στείλῃ νὰ μᾶς διώξῃ. Πλὴν ὁμως ἐγώ, μόλις σᾶς εἶδον ἐδῶ, ἐπῆρα θάρρος ἀπὸ τὴν παρουσίαν Σας καὶ ἐτόλμησα νὰ ἔλθω. Ἄν θέλῃς λοιπὸν, 'Αββᾶ, ἐλέησόν με, πάρε μέσα τὸ παιδί μου, καὶ κάνετε προσευχὴν δι' αὐτό.

Πράγματι ὁ Γέρον συνεκινήθη, ἐπῆρε τὸ παιδί καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Μοναστήρι. Ἐνήργησε δὲ μετὰ σινέσεως· δὲν τὸ ὠδήγησεν ἀμέσως εἰς τὸν 'Αββᾶν Ποιμένα, ἀλλὰ ἤρχισεν ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Μοναχοὺς·

«σταυρώσατε αὐτὸ τὸ ἄρρωστο παιδάκι», τοὺς ἔλεγε. Ἀφοῦ δὲ τὸ ἑσταύρωσαν ὅλοι μὲ τὴν σειρὰν των, τὸ ἔφερεν ὕστερα καὶ εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· ἐκεῖνος ὁμως οὔτε νὰ τὸ ἐγγίση δὲν ἤθελε. Τότε ὅλοι οἱ Πατέρες τὸν παρεκάλουν θερμῶς λέγοντες:

— Ἀββᾶ, ὅπως ἔκαμαν ὅλοι οἱ Πατέρες, σταύρωσέ το καὶ σύ.

Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀνεστέναξε καὶ εἶπε· «Θεέ μου, θεράπευσε τὸ πλάσμα σου, διὰ νὰ μὴν αἰχμαλωτισθῇ τελείως ἀπὸ τὸν ἐχθρόν»· καὶ ἀφοῦ τὸ ἑσταύρωσεν ἀμέσως ἐθεραπεύθη. Ἀμέσως δὲ μὲ χαράν, τὸ ἔδωσαν ὑγιὲς εἰς τὸν πατέρα του.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕΑΝ ΕΧΩΡΙΣΑΣ ἐκ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν ξένος γενέσθαι διὰ τὸν Θεόν, μὴ ἑάσης τὴν ἡδονὴν αὐτῶν εἰσελθεῖν ἐν σοὶ καθημένῳ ἐν τῷ κελλίῳ, οἰκτείρων πατέρα ἢ μητέρα ἢ μεμνημένος ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς ἢ εὐσπλαγχνίας τέκνων ἢ θελήματος γυναικὸς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἀ κατέλιπες. Μνήσθητι δὲ καὶ τῆς ἐξόδου σου καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ θανάτου, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν τότε βοηθεῖ σοι· καὶ διατί μὴ καταλείψῃς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀρετὴν; ἔὰν ἀνάγκη γένηται σοι παραβαλεῖν εἰς τὴν κώμην σου διὰ πᾶγμα, φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν, μὴ παρρησιάσασθαι μετ' αὐτῶν, μήτε συμμῖξαι σεαυτὸν μετὰ τῶν λόγων αὐτῶν.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΕΑΝ ΑΠΕΜΑΚΡΥΝΘΗΣ ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς σου, διὰ νὰ γίνῃς ξένος πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀφήσῃς τὴν ψυχὴν σου νὰ αἰσθανθῇ γλυκεῖαν εὐχαρίστησιν ἐκ τῆς ἀναμνήσεώς των, ὅταν θὰ κάθῃσαι εἰς τὸ κελλίον σου. Μὴ λυπηθῇς διὰ τὸν πατέρα σου ἢ τὴν μητέρα σου· ἢ νὰ μὴν ἐνθυμηθῇς τὸν ἀδελφὸν ἢ τὴν ἀδελφὴν σου· μὴ πονέσῃς τὰ παιδιὰ σου καὶ μὴ θελήσῃς τὴν γυναῖκα σου, ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ τὰ ἀφῆσες. Νὰ ἐνθυμῇσαι τὴν στιγμήν. πὺ θὰ φύγῃς ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, καὶ τὴν φοβερὰν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου, κατὰ τὴν ὁποίαν κανεῖς ἐξ αὐτῶν δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ σὲ βοηθήσῃ τότε. Διατί λοιπὸν νὰ μὴ τοὺς ἐγκαταλείψῃς διὰ τὴν ἀρετὴν; Ἐὰν δὲ παραστῇ ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθῇς τὸ χωρίον σου διὰ μίαν ὑπόθεσιν, νὰ φυλαχθῇς ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς σου, νὰ μὴ ξεθαρρευθῇς μαζί των, οὔτε καὶ νὰ συνομιλήσῃς μαζί των.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ΤΙΣ τῶν Πατέρων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὅτι ὤκουν ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ ἐπιθυμοῦσα ἡ μήτηρ αὐτῶν ἰδεῖν αὐτοὺς, οὐκ ἠδύνατο. Παρητηρήσατο οὖν καὶ ὡς ἀπύρχοντο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπήντησεν αὐτοῖς· οἱ δὲ θεασάμενοι αὐτὴν ὑπέστρεψαν καὶ ἔκλεισαν τὴν θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ δέ, ἔξωθεν τῆς θύρας ἐστῶσα, ἐκραύγαζε μετὰ κλαυμοῦ καὶ οἴκτου πολλοῦ λέγουσα· Ἰ δ ω ὑ μ ᾶ ς, τ έ κ ν α μ ο υ ἡ γ α π η μ έ ν α. Ὅντων οὖν αὐτῶν ἐνδοθεν καὶ ἀκούοντων αὐτῆς, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγουβ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· τί ποιήσωμεν τῇ γυναικὶ ταύτῃ οὕτω πρὸς τῇ θύρᾳ κλαιούσῃ σφοδρῶς; Ἀπελ-

θῶν δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ στὰς ἔνδοθεν τῆς θύρας λέγει αὐτῇ· τ ὶ ο ὕ τ ῶ
κ ρ ᾶ ζ ε ἰ ς, γ ρ α ὖ;

Ἡ δὲ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσασα, πολλῷ μᾶλλον ἐκραύγαζε κλαίουσα καὶ
λέγουσα· θ ἑ λ ῶ ὕ μ ᾶ ς ἰ δ ε ἰ ν, τ ἑ κ ν α· τί γὰρ ἔὰν ἴδω ὕμᾶς; μὴ οὐκ εἰμι
μήτηρ ὑμῶν; οὐκ ἐγὼ ὕμᾶς ἐθήλασα; ὅλη εἰμι πολιὰ· οἰκτεῖρατε οὖν μου τὸ γῆρας
καὶ δότε θραχὺ μόνον ἰδεῖν ὕμᾶς, καὶ καταπαῦσαι ποσῶς τὴν πυρὰν τῆς καρδίας·
λίαν γὰρ φλέγομαι τῷ πόθῳ ὑμῶν, καὶ μᾶλλον νῦν τῆς φωνῆς σου, τέκνον, ἀκούσασα.
Λέγει αὐτῇ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ὦ δ ε θ ἑ λ ε ἰ ς ἰ δ ε ἰ ν ἡ μ ᾶ ς ἡ ε ἰ ς
τ ὁ ν ἑ κ ε ἰ κ ὅ σ μ ο ν; ἀπεκρίθη ἐκείνη· καὶ ἔὰν μὴ ἴδω ὕμᾶς ὧδε, θλέπω
ὕμᾶς εἰς τὸν ἑκεῖ κόσμον; ὁ δὲ ἔφη αὐτῇ· ἔὰν σεαυτὴν θιάσῃ μὴ ἰδεῖν ἡμᾶς ὧδε,
ὁρᾶς ἡμᾶς ἐκεῖ. Ἐκείνη οὖν, ὡς τοῦτο ἤκουσεν, ἀπῆλθε χαίρουσα, καὶ λέγει· ε ἰ
δ λ ῶ ς ὁ ρ ῶ ὕ μ ᾶ ς ἑ κ ε ἰ, ο ὕ θ ἑ λ ῶ ὕ μ ᾶ ς ὦ δ ε ἰ δ ε ἰ ν.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τοὺς πατέρας διηγῆθη διὰ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα
καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ὅτι ἐκατοικοῦσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπιθυμοῦ-
σα ἡ μητέρα του νὰ τοὺς ἰδῇ, δὲν ἠδύνατο. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν παρεφύ-
λαξε καὶ καθὼς μετέβαινον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοὺς συνήντησε. Μόλις τὴν
ἀντελήφθησαν, ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω καὶ τῆς ἔκλεισαν κατὰ πρόσωπον
τὴν θύραν. Ἐκείνη τότε ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ με δάκρυα καὶ πο-
λὺν πόνον ἐκραύγαζε πρὸς αὐτά:

— Παιδιά μου ἀγαπημένα,—τοὺς ἔλεγε—θέλω νὰ σᾶς ἰδῶ.

Ἐνῷ λοιπὸν αὐτοὶ ἦσαν μέσα εἰς τὸ κελλί καὶ τὴν ἤκουον. λέγει,
εἰς μίαν στιγμὴν, ὁ Ἀββᾶς Ἀνουῦ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Τί θὰ κάμωμεν μὲ αὐτὴν τὴν γραῖαν, ἔτσι ποὺ κλαίει τόσον πο-
λὺ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν;

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν πηγαίνει καὶ ἀφοῦ ἐστάθη ἀπὸ μέσα ἀπὸ
τὴν θύραν τῆς λέγει:

— Διατί κραυγάζεις ἔτσι, γερόντισσα;

Ἐκείνη μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ παιδιοῦ τῆς, πολὺ περισσότε-
ρον ἐκραύγαζε καὶ ἔλεγε μὲ κλάματα:

— Παιδιά μου, θέλω νὰ σᾶς ἰδῶ· τί θὰ πάθετε, ἔὰν σᾶς ἰδῶ; μή-
πως δὲν εἰμαι ἡ μητέρα σας; δὲν σᾶς ἐθήλασα; εἰμαι κατάλευκη· λυπηθῆτε
λοιπὸν τὰ γηρατεῖα μου καὶ ἀφήσατέ με νὰ σᾶς ἴδω, δι' ὀλίγον μόνον, διὰ
νὰ σβύσῃ ὀλίγον ἡ φλόγα τῆς καρδιάς μου· διότι καίγομαι πάρα πολὺ ἀπὸ
τὸν πόθον νὰ σᾶς ἴδω καὶ πρὸ παντὸς τώρα, ποὺ ἤκουσα, παιδί μου, τὴν
φωνὴν σου.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὴν ἐρωτᾷ:

— Ἐδῶ θέλεις νὰ μᾶς ἰδῇς, ἢ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον;

— Ἐὰν δὲν σᾶς ἴδω ἐδῶ — ἀπήντησεν ἡ μητέρα — θὰ σᾶς ἴδω,
τούλάχιστον, εἰς τὸν ἄλλον κόσμον;

— Ἐὰν θιάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ δὲν μᾶς ἰδῇς ἐδῶ, ἀσφαλῶς θὰ
μᾶς ἰδῇς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ἡ μητέρα τῶν ἀδελφῶν, ἔφυγεν ἀμέσως μετὰ χαράν, καὶ εἶπεν· Ἐὰν πρόκειται νὰ σᾶς βλέπω παντοτενὰ ἐκεῖ, δὲν θέλω νὰ σᾶς ἰδῶ ἐδῶ.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΙΣ τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου τῷ τῶν λογισμῶν ρεμβασμῷ ὑπὸ τοῦ τῆς ἀκηδίας δαίμονος κυριευθεὶς, τῇ τοῦ κανόνος ἀκριβεστάτῃ παραδῶσει στοιχῆσαι οὐδαμῶς ἤθελεν· ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, τοῦτον νοθεύων οὐ διέλιπε, καὶ συνεχῶς παιδεύων οὐκ ἡμέλῃσεν. Ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἠθέλησε τῆς τοῦ Πατρὸς ὑπακοῦσαι παραινέσεως, ἀλλὰ καὶ ἀναιδῶς τῷ ἁγίῳ προσπίπτων οὐκ ἐπαύετο, ἵνα ἑαθῇ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς πορευθῆναι.

Ἐν μιᾷ οὖν ὁ σεβάσμιος Πατὴρ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ παρακλήσεως λίαν ὀχληθεὶς, ἐν θυμῷ ἐκέλευσεν, ἵνα τῆς μονῆς ὑποχωρήσῃ. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐπὶ τῷ εἰς τοὺς γονεῖς ἀπελθεῖν, εὔρε κατενώπιον αὐτοῦ εὐθὺς ἐν τῇ ὁδῷ δράκοντα παμμεγέθη, ἀνεφγμένον τὸ στόμα ἔχοντα, καὶ καταπιεῖν τοῦτον θέλοντα· ἤρξατο οὖν ὁ ἀδελφὸς τρέμειν καὶ ψηλαφᾶν ἐκ τῆς ἀγωνίας καὶ μεγίσταις κράζειν φωναῖς· δ ρ ά μ ε τ ε, ὅ τ ι ὁ δ ρ ά κ ω ν ο ὕ τ ο ς κ α τ α φ α γ εῖ ν μ ε θ έ λ ε ι. Δραμόντες δὲ οἱ ἀδελφοί, τὸν μὲν δράκοντα οὐδαμῶς ἐθεάσαντο, τρέμοντα δὲ καὶ ψηλαφῶντα τὸν ἀδελφὸν εὐρόντες, τοῦτον εἰς τὸ Μοναστήριον ὑπέστρεψαν· δς εὐθὺς ὑπέσχετο μηδέποτε τῷ οἰκίῳ θελήματι ἀπὸ τῆς μονῆς ἐξελθεῖν ἢ ἀποστήναι μέχρι θανάτου· καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποσχέσει ἕως τέλους διέμεινε, ταῖς τοῦ Ἀγίου Πατρὸς εὐχαῖς τειχισθεὶς, καὶ μηκέτι τὸν κατέναντι αὐτοῦ πρῶην ἐστῶτα δράκοντα τοῦ λοιποῦ θεασάμενος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ἀπὸ τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ἀμελείας, διότι ἄφηνεν ἑλευθέρους τοὺς λογισμοὺς του, καὶ δὲν ἤθελε καθόλου νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἀκριβεστάτην παραδόσιν τοῦ μοναχικοῦ κανόνος. Ὁ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Ὁ Ἅγιος Βενέδικτος δὲν ἔπαυε νὰ τὸν νοθεύῃ καὶ δὲν παρέλειπε νὰ τὸν συμβουλεύῃ συνεχῶς. Ὁ Μοναχὸς ὅμως ἐκεῖνος ὅχι μόνον δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς παραινέσεις τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔπαυε νὰ παρακαλῇ μετὰ ἀναίδειαν τὸν Ἅγιον, διὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τοὺς γονεῖς του.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν τόσον πολὺ ἠνωχλήθη ὁ σεβάσμιος Πατὴρ ἀπὸ τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις του, ὥστε, μετὰ θυμόν, διέταξε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι. Μόλις ὅμως ὁ Μοναχὸς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον διὰ νὰ ἀπέλθῃ πρὸς τοὺς γονεῖς του, ἀμέσως συναντᾷ ἔμπροσθέν του εἰς τὸν δρόμον ἕνα πελώριον δράκοντα, πού εἶχε τὸ στόμα του ἀνοιγμένον καὶ ἤθελε νὰ τὸν καταπιῇ. Ἠρξισε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς νὰ τρέμῃ ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν του, νὰ κινῇ τὰ χέρια του καὶ νὰ κραυγάζῃ μετὰ ἀπόγνωσιν· «τρέξτε, διότι ἕνας δράκων θέλει νὰ με καταπιῇ».

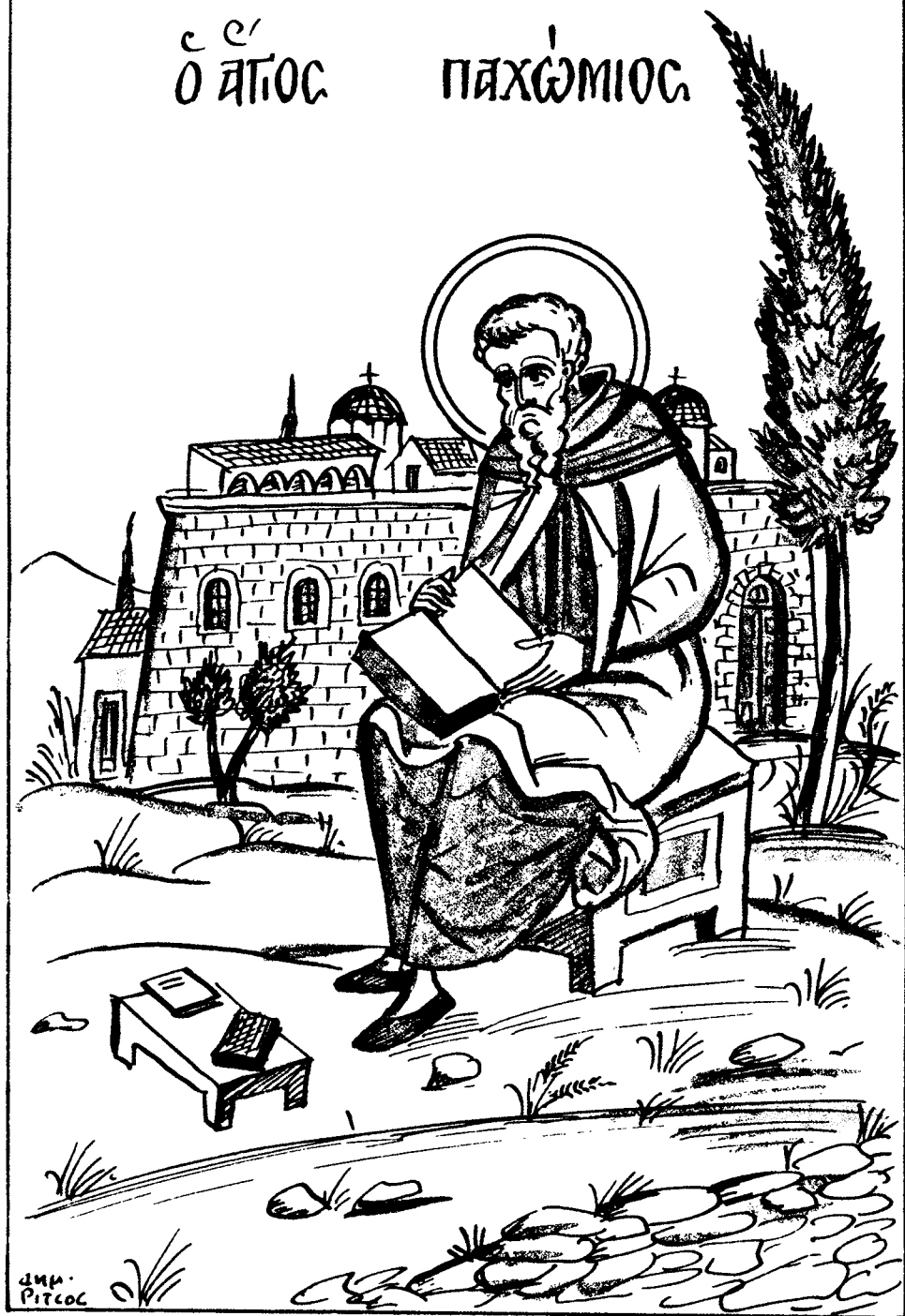
Οἱ ἀδελφοὶ ἔτρεξαν, πρᾶγματι, ἀλλὰ τὸν μὲν δράκοντα δὲν εἶδον

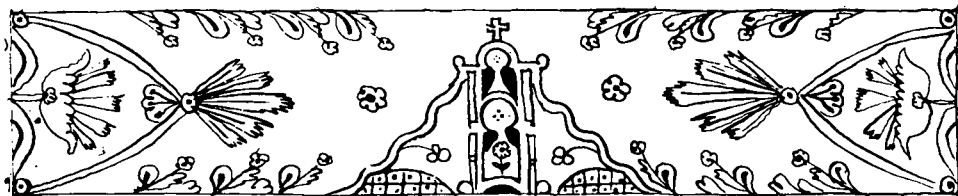
πουθενά, εὔρον μόνον τὸν ἀδελφὸν νὰ τρέμῃ καὶ νὰ κινῇ ἀπεγνωσμένα τὰ χέρια του· εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κατάστασιν τὸν ὠδήγησαν καὶ πάλιν εἰς τὸ Μοναστήριον. Μόλις οὗτος συνῆλθεν ἀπὸ τὴν ταραχὴν, ὑπεσχέθη ἀμέσως ποτὲ πλέον, μὲ τὸ θέλημά του, νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἀλλὰ καὶ διόλου νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ ἐξ αὐτοῦ μέχρι θανάτου. Πράγματι δὲ ἐτήρησε μέχρι τέλους τὰς ὑποσχέσεις του, καὶ ἐνισχυμένος ἀπὸ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἁγίου Πατρός, οὐδέποτε πλέον ξαναεἶδε τὸν φοβερὸν ἐκείνον δράκοντα, πὺ κάποτε ἐστάθη ἀπέναντί του.

ο ἅγιος

παχώνμιος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ἐπίσης τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀγαπᾶν
καὶ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς, εἰ τὴν αὐτὴν κἀκείνοι
πολιτεῖαν μετέρχονται· εἰ δὲ τὴν ἐναντίαν, ὡς
βλαπτικοὺς αὐτοὺς ἀποστρέφεται.*

*Πρέπει ἐξ ἴσου μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς νὰ ἀγαπῶμεν
τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς μας, ἐφ' ὅσον βεβαίως καὶ
ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦν τὸν ἴδιον τρόπον ζωῆς· ἐὰν
ὁμως ἔχουν ἀντίθετον διαγωγὴν, τότε
πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν.
ὡς ἐπιβλαβεῖς.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥΣ συχνούς τῆς τοῦ Θεοδώρου ἀποταγῆς, ὃς μαθητὴς ἦν τοῦ Ἀγίου Παχωμίου καὶ λίαν ἐπιμελέστατος, ἦλθε πρὸς τὸ Μοναστήριον καὶ Παφνούτιος ὁ ἀδελφὸς Θεοδώρου ἐξαιτῶν καὶ αὐτὸς γενέσθαι Μοναχός· μὴ βουλομένου δὲ τοῦ Θεοδώρου, ὡς ἀδελφῷ αὐτοῦ χρήσασθαι (ἀπεκδέδυτο γὰρ τὸν παλαιὸν ἀνθρωπον), ἀνιῶμενος σφόδρα καὶ δακρύων ὁ Παφνούτιος διετέλει. Μαθὼν δὲ ὁ μέγας, λέγει αὐτῷ· καλὴ ἡ συγκατάθεσις πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀδελφέ· ὡς γὰρ νεοφύτῳ δένδρῳ πολλὴ ἀρμόζει φιλοκαλία, οὕτω καὶ τῷ τῆς ἀσκήσεως ἀρχομένῳ, ἕως ἂν καὶ αὐτὸς τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι ριζωθῇ, τῇ πίστει στηριχθῇ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόδωρος, εἴξε τῷ Πατρί, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτῷ ἐν ἅπασι στηρίζων τὸν ἀδελφόν· ἦν γὰρ συνιών τὰ λεγόμενα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΕΤΑ ἀπὸ πολλοὺς χρόνους, ἀπὸ τότε ποὺ ὁ Θεόδωρος ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνῃ Μοναχός, καὶ ἀνεδείχθη ὁ πλέον ἐπιμελὴς μαθητὴς τοῦ Ἀγίου Παχωμίου, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου ὁ Παφνούτιος, παρακαλῶν νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς Μοναχός. Ὁ Θεόδωρος ὁμως δὲν ἤθελε νὰ τοῦ συμπεριφερθῇ ὡς ἀδελφός του (διότι

εἶχε πλέον ἀποβάλλει ἀπὸ ἐπάνω του τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον) καὶ δι' αὐτὸ ὁ Παφνούτιος ἦτο πολὺ στενοχωρημένος καὶ συνεχῶς ἔκλαιε. Μόλις ἐπληροφορήθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Μέγας Παχώμιος, συναντᾷ τὸν Θεόδωρον καὶ τοῦ λέγει:

—'Αδελφέ μου, δὲν βλάπτει, εἰς τὰς ἀρχάς, ἡ συγκατάβασις πρὸς τοὺς νεοπροσερχομένους· διότι ὅπως διὰ τὸ νεοφύτευτον δένδρον χρειάζεται πολλὴ περιποίησις, ἔτσι χρειάζεται ἡ συγκατάβασις πρὸς ἐκείνον, πού ἀρχίζει τὴν ἀσκησιν, μέχρις ὅτου ριζώσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ στηριχθῇ εἰς τὴν πίστιν.

'Αφοῦ ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Θεόδωρος, ὑπήκουσε προθύμως εἰς τὸν Πατέρα, ὅπως ἄλλωστε εἶχεν ὡς ἀρχὴν νὰ τὸν ὑπακούῃ πάντοτε, καὶ ἐστήριξε πλέον εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τὸν ἀδελφόν του· διότι ἀντελήφθη καλῶς ὅσα τοῦ εἶπεν ὁ Μέγας Παχώμιος.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωαννικίου

ΤΙΝΙ ΤΩΝ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΩΝ θυγάτηρ ἐνόσσει, καὶ τὰ μέλη παρεῖτο, εὐσεβής τε οὖσα καὶ τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύουσα. Ὁ δ' ἐπ' ἀδελφῇ τῷ ἁγίῳ γαμβρός, δεινῶς κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνων ἐλύττα τε καὶ ἐμαίνετο. Φθάσας οὖν ὁ μακάριος, τὴν μὲν εὐχῇ καὶ τύπῳ σταυροῦ τῆς χαλεπῆς ἐξείλετο νόσου· τὸν δέ, ἐπεὶ μὴ πείθειν οἷός τε ἦν νοθετῶν τῆς δεινῆς ἀποσχέσθαι μανίας, ἐπὶ τὴν παιδείαν ἤκε· καὶ σπλάγχων συγγενείας ὑπεριδὼν, οἰκείου τε διὰ τὴν εὐσέθειαν ἐπιλαθόμενος αἵματος, πηροῖ τούτῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς δι' εὐχῆς. Οὕτω ζῆλος θεοσεβείας κατακαυχᾶται καὶ φύσεως, καὶ πόθος ἀληθῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ συγγενικῆς ἀνάγκης ἐπικρατέστερος· τὴν μὲν γάρ, εἰ καὶ μὴ κατὰ γένος αὐτῷ προσήκεν, ἀλλ' ὅτι τὰ τῶν Χριστιανῶν ἐτίμα, τοῦ πάθους ἀπήλλαξε· τὸν δέ, καίτοι γαμβρὸν αὐτοῦ ὄντα, ὅτι ταῖς θεαῖς εἰκόσιν ἐμάχετο, τὸ βλέπειν ἀφείλετο καὶ παιδείαν ἔχειν τῶν ἀφανῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς φανεροὺς ἐδικαίωσεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΟΣ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΟΥ ἡ θυγάτηρ ἦτο ἄρρωστη καὶ τὰ μέλη της παρέλυνον· ἡ νέα αὐτῇ ἦτο εὐσεβής καὶ ἠσπάζετο τὸν Χριστιανισμόν. Ὁ δέ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς τοῦ ἁγίου ἐλυσσομανοῦσε μὲ πείσμα ἐναντίον τῶν ἁγίων εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ.

Μόλις λοιπὸν ἔφθασεν ὁ μακάριος, τὴν μὲν θυγατέρα τοῦ Συγκλητικού ἐθεράπευσεν ἀπὸ τὴν φοβερὰν νόσον, μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Τὸν δέ γαμβρόν του, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν πείσῃ καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν του νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν φοβερὰν μανίαν του, ἔφθασεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς τιμωρίας· παραβλέψας λοιπὸν τὰ συναισθήματά του, ὡς συγγενοῦς καὶ λησμονήσας, χάριν τῆς εὐσεβείας, τὸ ἴδιον του τὸ αἷμα, τυφλώνει, διὰ τῆς προσευχῆς του, τὸν ἀσεβῆ γαμβρόν του. Οὕτως ἡ ἰσχυρὰ ἀγάπη τῆς θεοσεβείας ὑπερνικᾷ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φύσιν, καὶ ὁ ἀληθινὸς πρὸς τὸν Θεὸν πόθος γίνεται ἰσχυρότερος καὶ ἀπὸ τὴν συγγενικὴν ἀνάγκην.

Αὐτὸ βλέπομεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωαννίκιον, ὅστις τὴν μὲν θυγατέρα τοῦ Συγκλητικοῦ, ἂν καὶ δὲν ἦτο συγγενῆς του, τὴν ἐθεράπευσε, διότι ἐσέβετο τὴν Χριστιανικὴν πίστιν· τὸν ἄλλον ὅμως, καίτοι ἦτο γαμβρός του, ἐπειδὴ ἐπολεμοῦσε τὰς ἀγίας εἰκόνας, τοῦ ἀφήρесе τὴν ὄρασιν, καὶ μὲ τὴν τιμωρίαν τῶν τυφλῶν ὀφθαλμῶν, ἀπέδειξε πόσον ὀρθῶς βλέπουν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΙΣ εὐλαδῆς, καὶ τῆς κατὰ Θεὸν ζωῆς ἐραστής, ὥπερ Καρίων ἢ κλησίς ἐτύγχανεν, ἀκούων τε καὶ θαυμάζων τὴν τῶν ἀσκητῶν μακαρίαν ζωὴν, καὶ ἔρωτι ταύτης συσχεθεὶς, γέγονεν αὐτόμολος ἐν τῇ Σκῆτει· ὅς τις καὶ υἱὸν σαρκικὸν ἐσχηκώς, ἔλαθεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀνέτρεφεν αὐτὸν ἐκεῖ, πάντων εἰδόντων ὅτι τέκνον αὐτοῦ καθέστηκε σαρκικόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ παιδί Ζαχαρίας. Ὡς οὖν ἡλικίας ἐν ἀκμῇ γέγονε, καὶ σκανδαλίζειν ἤρξατο πολλοὺς τῶν ἀδελφῶν, γογγυσμὸς ἐγένετο οὐ μικρὸς ἐν αὐτοῖς περὶ αὐτοῦ· καὶ ἀκούσας ὁ Ἀβδᾶς Καρίων εἶπε τῷ παιδί αὐτοῦ· Ζαχαρία, ἔγχειαι, ἀγωμεν ἐντεῦθεν, ὅτι γογγύζουσιν οἱ πατέρες. Ἐφη αὐτῷ ὁ παῖς· Ἀβδᾶ, πάντες σῖδασιν ἐνταῦθα ὅτι υἱός σου εἰμί· ἐὰν δὲ ἀλλάξω ἀπελθωμεν, οὐκ ἔχουσι λέγειν ὅτι υἱός σου εἰμί. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· ἔγχειαι, ἀγωμεν ἐν τῇ Θηβαΐδι· καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖ. Ὡς δὲ λαβόντες κελλίον ἐκάθισαν ὀλίγας ἡμέρας, κάκει ὁ αὐτὸς γογγυσμὸς γέγονε περὶ τοῦ παιδίου. Εἶπεν οὖν πάλιν ὁ Ἀβδᾶς Καρίων· Ζαχαρία, ἔγειραι, ἀγωμεν ἐν τῇ σκῆτει· καὶ ἀπελθόντων, οὐ πολλὰι παρῆλθον ἡμέραι, καὶ πάλιν γογγυσμὸς γέγονε περὶ αὐτοῦ.

Τότε Ζαχαρίας ὁ παῖς, ἐλθὼν εἰς τὴν λίμνην τοῦ Νίτρου καὶ ἀποδυσάμενος, κατήλθε μέχρι τῆς ρινὸς αὐτοῦ καταβαπτίσας ἑαυτόν· καὶ μείνας ἐφ' ὧραν ἱκανὴν ὄσσην ἠδύνατο, ἠχρείωσε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα (γέγονε γὰρ ὡς λελωδημένος) καὶ ἀνελθὼν, ἐφόρεσε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα· ὁ δὲ, μόλις ἐπέγνω αὐτόν. Ἀπελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν κοινωρίαν κατὰ τὸ ἔθος, ἀπεκαλύφθη τῷ Ἀγίῳ Ἰσιδώρῳ τῷ Πρεσβυτέρῳ τῆς σκῆτεως, ὅπερ ἐποίησε· καὶ ἰδὼν αὐτὸν καὶ θαυμάσας, εἶπε· Ζαχαρία ὁ παῖς, τῇ Κυριακῇ τῇ παρελθούσῃ ἦλθε καὶ ἐκοινώνησεν ὡς ἄνθρωπος· νῦν δὲ Ἄγγελός ἐγένετο.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ εὐλαδῆς, ὁ ὁποῖος ἠγάπα τὴν κατὰ Θεὸν ζωὴν καὶ ὠνομάζετο Καρίων, ἐπειδὴ ἤκουε καὶ ἐθαύμαζεν τὴν μακαρίαν ζωὴν τῶν ἀσκητῶν, ἐκυριεύθη ἀπὸ ἔρωτα πρὸς τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ ἦλθε μόνος του εἰς τὴν Σκῆτην. Αὐτὸς ὁ Καρίων εἶχε καὶ ἓνα κατὰ σάρκα υἱόν, ὀνομαζόμενον Ζαχαρίαν, τὸν ὁποῖον παρέλαβε μαζί του εἰς τὴν Σκῆτην καὶ τὸν ἀνέτρεφεν ἐκεῖ· ὅλοι βεβαίως ἐγνώριζον ὅτι ἦτο πραγματικὸν τέκνον του.

Ὅταν λοιπὸν τὸ παιδί τοῦ Καρίωνος, ὁ Ζαχαρίας, ἔφθασεν εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἤρchiσε νὰ σκανδαλίζῃ πολλοὺς ἐκ τῶν Μοναχῶν,

οἱ ὅποιοι μεταξὺ των ἐγόγγυζον ἀρκετὰ διὰ τὸν Ζαχαρίαν. Μόλις τὸ ἐπληροφορήθη αὐτὸ ὁ Ἀββᾶς Καρίων, λέγει εἰς τὸ παιδί του·

— Σήκω, Ζαχαρία, νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ, διότι γογγύζουν οἱ Πατέρες.

— Ἀββᾶ, ἐδῶ ὅλοι γνωρίζουν, ὅτι εἶμαι υἱὸς σου, εἶπεν ὁ Ζαχαρίας. Ἐὰν ὁμως μεταβῶμεν ἀλλοῦ δὲν θὰ ἡξεύρουν, ὅτι εἶμαι υἱὸς σου. Ὁ Γέρων ὁμως ἐπέμενε καὶ τοῦ λέγει:

— Σήκω, νὰ πᾶμε εἰς τὴν Θηβαίδα.*

Πράγματι μετέβησαν ἐκεῖ. Ὀλίγας ὁμως ἡμέρας μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν των εἰς τὸ κελλίον, ἔγινε καὶ ἐκεῖ γογγυσμὸς μετὰ τῶν πατέρων, διὰ τὸ παιδί.

Τότε πάλιν ὁ Ἀββᾶς Καρίων εἶπεν εἰς τὸν υἱόν του:

— Σήκω, Ζαχαρία, ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν Σκήτην.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ μόλις μετέβησαν, ἤρχισαν πάλιν νὰ γογγύζουν περὶ αὐτοῦ οἱ Πατέρες.

Τότε ὁ Ζαχαρίας ἦλθεν εἰς τὴν λίμνην τοῦ Νίτρου** καὶ ἀφοῦ ἀπέβαλε τὰ ἐνδύματά του, ἐβυθίσθη εἰς τὸ νερὸν τῆς λίμνης μέχρι τῆς ρινὸς του. Ἐμεινε δὲ μέσα εἰς τὸ νερὸν τῆς λίμνης ὅσην ὥραν ἠμποροῦσε, ἕως ὅτου τὸ σῶμα του ἔγινεν ἄσχημον (διότι ἀπὸ τὸ νίτρον τῆς λίμνης ἔγινεν ὡς λεπρός).*** Ἀνελθὼν δὲ ἀπὸ τὴν λίμνην, ἐφόρεσε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του. Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀλλοίωσις, πὺ ὑπέστη, ὥστε καὶ ὁ πατὴρ του ἀκόμη μετὰ δυσκολίας τὸν ἀνεγνώρισε.

Ὅταν δέ, κατὰ τὴν μοναχικὴν συνήθειαν, μετέβη ὁ Ζαχαρίας εἰς τὸν Ναὸν τῆς Σκήτης, διὰ νὰ μεταλάβῃ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν Ἅγιον Ἰσίδωρον, τὸν πρεσβύτερον τῆς Σκήτης, τί συνέβη. Μόλις λοιπὸν τὸν εἶδεν, ἐθαύμασε καὶ εἶπε:

— Ὁ ἔφηβος Ζαχαρίας, τὴν περασμένην Κυριακὴν ἦλθε καὶ ἐκοινωνήσεν ὡς ἄνθρωπος· τώρα ὁμως ἔγινεν Ἀγγελος.

* Θηβαῖς ἐκαλεῖτο ἡ ἀνωτέρα Αἴγυπτος· ἀπεκλήθη δὲ οὕτως ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς παλαιᾶς πόλεως Θῆβαι, ἥτις ἔκειτο εἰς τὴν ἀνωτέραν Αἴγυπτον καὶ ἥτις ὑπῆρξε τὸ πάλαι καθέδρα βασιλέων. Τὰ ἐρεῖπια τῆς πόλεως ταύτης σώζονται μέχρι σήμερον μὲ τὰ ὀνόματα Λουξορ καὶ Κάρνακ.

** Λίμνη τοῦ Νίτρου λέγεται μία λίμνη τῆς ἁνω Αἰγύπτου, ἡ ὁποία γεμίζει μὲν κατὰ τὰς πλημμύρας τοῦ Νείλου, ἀποξηραίνεται δὲ κατὰ τὴν πτώσιν τῶν ὑδάτων, σχηματιζομένων ἐν αὐτῇ παχέων στρωμάτων ἄλατος καὶ νίτρου. Εἰς τὴν κοιλάδα αὐτὴν ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι λίμναι ὅμοιαι, διὰ τοῦτο δὲ ἡ περιοχὴ ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Νιτρία (σήμερον λέγεται Οὐάδι—Νατροῦτ), ὑπῆρξε δὲ καταφύγιον πολλῶν ἀναχωρητῶν.

*** Τοῦτο συνέβη διότι τὸ ἄλας καὶ τὸ νίτρον, τὰ ὁποῖα ἦσαν διαλελυμένα εἰς τὸ ὕδωρ τῆς λίμνης, ἐφθειραν, ἥτοι κατέφαγον τὸ δέρμα αὐτοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

*Περὶ τοῦ δι᾽ οὗ δεῖ τὸν ἀποτασσόμενον γυμνωθῆναι πάντων,
καὶ πῶς δεῖ διοικεῖν τὰ αὐτῷ ἐπιβάλλοντα καὶ δι᾽ οὗ τοῖς ἐν
τῷ Κοινοβίῳ τὸ ἰδιόκτητον προφανῆς ὄλεθρος.*

*Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος γίνεται Μοναχὸς πρέπει ἀπὸ ὅλα νὰ
γυμνωθῇ· πῶς πρέπει νὰ τακτοποιῇ αὐτὰ πρὸς τοῦ ἀ-
νήκοντος. Ἡ ὑπαρξὶς ἀτομικῆς περιουσίας διὰ
τὸν Μοναχὸν μέσα εἰς τὸ Κοινόβιον εἶναι
ὀλοφάνερη καταστροφή.*

Α'. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΔΕΛΦΟΣ ΗΡΩΤΗΣΕ γέροντα λέγων· ἐπειδὴ χρεωστοῦσί μοι οἱ συγ-
γενεῖς μου μικρὸν λογάριον καὶ θέλω αὐτὸ δοῦναι πτωχοῖς, ἐκεῖνοι δὲ
τάχα οὐ θέλουσιν αὐτὸ παρασχεῖν, τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων·
ἐὰν μὴ κόψῃς τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ λάβῃς μικρὰν ἀναίδειαν κατὰ
Θεόν, ἐμπίπτεις καὶ εἰς ἀνθρωπαρέσκειαν.

Ε ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπεσκέφθη ἓνα Γέροντα καὶ τὸν ἠρώτησε·

— Πάτερ μου, οἱ συγγενεῖς μου μοῦ χρεωστοῦν ἓνα μικρὸν ποσὸν
καὶ θέλω νὰ τὸ πάρω, διὰ νὰ τὸ δώσω εἰς τοὺς πτωχοὺς· ἐπειδὴ ὁμως ἐκεῖ-
νοι δὲν προθυμοποιοῦνται νὰ μοῦ τὸ ἐπιστρέψουν συντόμως, τί νὰ κάνω;
Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν·

— Ἐὰν δὲν ἀποκόψῃς τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ δὲν ἀποκτήσῃς
ὀλίγην ἀναίδειαν ἐναντίον αὐτῶν, τὴν κατὰ Θεὸν ἐπιτρεπομένην, τότε
ὑπάρχει κίνδυνος νὰ περιπέσῃς καὶ εἰς ἀνθρωπαρέσκειαν.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ διαδοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ
πτωχοῖς, ὀλίγα δὲ τινα ἐξ αὐτῶν παρακατασχὼν λόγῳ ἑαυτοῦ, παρέβαλε τῷ Ἀδῶ

Ἄντωνίῳ αἰτῶν Μοναχὸς γενέσθαι. Ὁ δὲ μαθὼν ὡς τινα τῶν ἑαυτοῦ ὑπεκράτησεν, εἶπεν αὐτῷ· εἰ θέλεις γενέσθαι Μοναχός, ἀπελθε εἰς τήν δε τήν κώμην καὶ ἀγόρασον κρέας, καὶ ἀποδυσάμενος τὰ ἱμάτιά σου, περίθες τὸ κρέας τῇ σώματί σου γυμνῷ καὶ οὕτως ἐλθὲ ἐνταῦθα. Καὶ ποιήσαντος οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ, ἐν τῇ ἐπανέρχεσθαι αὐτόν, τὸ κρέας, ὡς εἴρηται, γυμνῷ τῇ σώματι ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζοντα, οἱ κύνες καὶ τὰ ὄρνεα τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέτεμνον, τοῦ κρέατος ἐφιέμενα. Οὕτως οὖν, ὑποστρέψαντος αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα διεσπαραγμένον ἐπιδεικνύοντος, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἀντώνιος· οὕτω καὶ οἱ ἀποταξάμενοι τῇ κόσμῳ καὶ θέλοντες ἔχειν χρήματα, ὑπὸ τῶν δαιμόνων κατακόπτονται πολεμούμενοι.

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσιδωρος, ὅτι ὁ δεινὸς καὶ πάντολμος τῆς φιλοχρηματίας ἔρως, κόρον οὐκ εἰδώς, ἐπὶ τὸ ἔσχατον τῶν κακῶν τὴν ἀλοῦσαν ἐλαύνει ψυχὴν· οὐκοῦν ἐν προοιμίῳ μάλιστα αὐτὸν ἐλάσωμεν· κρατήσας γάρ, ἀχείρωτος ἔσται.

3. Ἀνθρωπὸς τις ἀποτάξασθαι θέλων, ἦλθε πρὸς τινα γέροντα μέγαν· καὶ εἶπεν αὐτῷ· θέλω Μοναχὸς γενέσθαι· ἀπεκρίθη ὁ γέρων· εἰ θέλεις, ὕπαγε, ἀπόταξαι καὶ ἐλθὼν, καθεζοῦ εἰς τὸ κελλίον σου. Καὶ ἀπελθὼν, ἔδωκεν ἃ εἶχε, παρακατασχὼν ἑαυτῷ ἑκατὸν νομίσματα, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· οὐ δύνη γενέσθαι μοναχός· ὁ δὲ ἔφη· ναί, δύναιμι· ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὕπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἑκαθέσθη. Καθεζομένην δὲ αὐτῷ, εἶπον οἱ λογισμοί· ἡ θύρα παλαιὰ ἐστὶ, καὶ χρεῖα ἐστὶν ἀλλαγῆναι· καὶ ἐλθὼν λέγει τῷ γέροντι· Πάτερ, οἱ λογισμοὶ λέγουσί μοι ὅτι ἡ θύρα παλαιὰ ἐστὶ, καὶ ὀφείλει ἀλλαγῆναι· ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· οὐκ ἀπετάξω· ἀλλ' ὕπαγε ἀπόταξαι, καὶ τότε ἐλθὼν κάθου ὧδε.

Ὁ δὲ ἀπελθὼν, ἔδωκε τὰ ἐγενήκοντα νομίσματα· καὶ ὑποστρέψας λέγει τῷ γέροντι· ἰδοὺ ἀπετάξαί με· καὶ πάλιν ἐπιτρέψαντος τοῦ γέροντος, ἀπελθὼν ἑκαθέσθη ἐν τῷ κελλίῳ· καὶ ὡς ἑκαθέσθη, εἶπον αὐτῷ πάλιν οἱ λογισμοί· ὅλα παλαιά· εἰσι τὰ ὧδε, ἔρημος δὲ καὶ ὁ τόπος, καὶ ὁ λέων ἔρχεται καὶ τρώγει με· καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, λέγει αὐτῷ τοὺς λογισμούς. Ὁ δὲ γέρων ἔφη αὐτῷ· εἰπέ σὺ τοῖς λογισμοῖς· ὅτι ἐγὼ προσδοκῶ ὅλα ἐλθεῖν ἐπάνω μου, ἦτοι καταπεσεῖν, καὶ τὸν λέοντα ἐλθεῖν καὶ φαγεῖν με, ἵνα τάχιον ἀπαλλαγῶ. Ταῦτα οὖν εἰπέ τοῖς λογισμοῖς καὶ ὕπαγε κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ εὐχου τῷ Θεῷ συνεχῶς, μηδὲν πτοούμενος ἢ μεριμνῶν· καὶ οὕτω ποιήσας ὁ ἀδελφὸς ἀνεπαύθη.

4. Νεώτερός τις ἐζήτηε ἀποτάξασθαι· καὶ πολλάκις αὐτὸν ὀρμήσαντα, καὶ ἐξελθόντα τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἀπελθεῖν εἰς Μοναστήριον, ἀνέτρεπον αὐθις οἱ λογισμοί, πράγμασί τισι καὶ μερίμναις τῇ δοκεῖν ἀναγκαίως συμπλέκοντες· ἦν γάρ καὶ πλούσιος. Ἐν μᾶ οὖν ὀρμήσαντι αὐτῷ ὁμοίως καὶ ἐξελθόντι, ὡς ἐκύκλουν αὐθις οἱ λογισμοί, πολλὸν κονιορτὸν ἐπεγείροντες, καὶ ἀναγκαίως δὴ τινας προφάσεις προτείνοντες, ὅπως πάλιν αὐτὸν ἀποστρέψωσιν, ἐκεῖνος, ὡς ἦσθετο τοῦ πολέμου καὶ τῆς βίας τῶν λογισμῶν, μὴ ἔχων ὅ,τι καὶ δράσοι, ἀποδυσάμενος ἀθρόως καὶ ἀέφορος ἱμάτια καὶ ρίψας αὐτά, ἔτρεχε γυμνὸς εἰς ἐν τῶν Μοναστηρίων βουλόμενος ἀπελθεῖν. Τινὶ δὲ γέροντι εἰς δὴν καὶ τὴν ὁρμὴν ἐποιεῖτο ὁ νέος, ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός, λέγων· ἀνάστα, δέξαι τὸν ἀθλητήν μου· ὁ δὲ γέρων ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ· καὶ μαθὼν τὸ πρᾶ-

γμα ἐθαύμασε· καὶ δεξάμενος αὐτόν. παρευθὺς τοῦ σχήματος ἤξιωσεν. Ὅτε οὖν ἡλθόν τινες πρὸς τὸν γέροντα ἐρωτῆσαι περὶ λογισμῶν, εἰ μὲν περὶ τινῶν ἄλλων ἡρώτων, αὐτὸς ἀπεκρίνατο· εἰ δὲ περὶ ἀποταγῆς, πρὸς ἐκείνον αὐτοὺς παρέπεμπε λέγων· ἐρωτήσατε τὸν ἀδελφόν.

5. Ἦν τις Μοναχὸς ἀσθενῶν· προσελάβετο δὲ αὐτὸν πατὴρ Κοινοβίου, καὶ ἀνέπαυεν αὐτόν, ὥς ἅτε μὴ ἔχοντα τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν· ἔλεγε δὲ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοῖς· βιὰ σα σ θ ε ἑ α υ τ ο ὺ ς ὁ λ ί γ ο ν ἵ ν α ἀ ν α π α ὺ σ ω μ ε ν τ ὸ ν ἀ σ θ ε ν ῆ. Ὁ δὲ ἀρρωστών εἶχε χύτραν πλήρη χρυσοῦ, καὶ ὀρύξας ὑποκάτωθεν τῆς στιβάδος ἐν ἣ κατέκειτο, ἔκρυψεν αὐτήν. Οὐ μετὰ πολὺ οὖν συνέβη αὐτὸν ἀποθάνειν· καὶ ἀποθνήσκων, οὐδὲν ὡμολόγησε περὶ τοῦ χρυσοῦ. Ὡς οὖν ἔθαψαν αὐτόν, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς τοῖς Ἀδελφοῖς· ἄρατε τὴν στιβάδα ταύτην ἔνθεν· οἱ δὲ καταστρέψαντες αὐτήν, εὗρον ὑποκάτωθεν αὐτῆς τὸ χρυσοῖον κατωρυγμένον· ἐδηλοῦτο γὰρ ἐκ τοῦ κατὰ τὸν τόπον ὀρύγματος· καὶ ἤνεγκαν αὐτὸ πρὸς τὸν Ἀββᾶν· ὁ δὲ ἰδὼν τὸ χρυσοῖον καὶ μαθὼν πῶς εὗρέθη, εἶπεν· ἐπειδὴ οὔτε ζῶν οὔτε ἀποθνήσκων ἐκείνος περὶ αὐτοῦ ὡμολόγησεν, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὴν ἐλπίδα εἶχεν, οὐχ ἄπτομαι αὐτοῦ· ἀλλ' ὑπάγετε ὡς ἔστι θάψατε αὐτὸ εἰς τὸν τάφον· καὶ ὡς ὑπέστρεφον, εἶδον καὶ ἰδοὺ πῦρ κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ μνήμα καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μὴ σβεσθέν· ἕως κατέφαγε καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν χοῦν, καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ μνήματι· καὶ πάντες οἱ ἐρῶντες ἐξεπλήττοντο καὶ ἐθαύμαζον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, ἀπαρνηθεὶς τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνῃ Μοναχός, διεμοίρασε τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀφοῦ ἐκράτησεν ἐλάχιστα διὰ τὸν ἑαυτόν του. Οὗτος λοιπὸν ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν κάμῃ Μοναχόν.

Μαθὼν ὅμως ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, ὅτι ὁ ὑποψήφιος αὐτὸς Μοναχὸς ἐκράτησε μερικὰ χρήματα ἀπὸ τὴν περιουσίαν του, τοῦ εἶπε:

— Ἐὰν θέλῃς νὰ γίνῃς Μοναχός, πῆγαινε εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο καὶ ἀγόρασε κρέας· μετὰ, ἀφοῦ ἀποβάλῃς τὰ ἐνδύματά σου, βάλε τὸ κρέας, ὡσὰν φόρεμα, εἰς τὸ γυμνόν σου σῶμα, καὶ ἔτσι νὰ ἔλθῃς ἐδῶ.

Πράγματι ὁ ἀδελφὸς ἔκαμεν, ὅπως τοῦ ὑπέδειξεν ὁ Μέγας Ἀντώνιος· καθὼς ὅμως ἐπέστρεφε γυμνωμένος καὶ βαστάζων ἐπάνω εἰς τὸν ὦμον του τὸ κρέας, τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ ὄρνεα κατεξέσχιζαν τὸ σῶμα του, θέλοντα νὰ ἀρπάξουν τὸ κρέας. Εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν κατάστασιν ἐγύρισε πρὸς τὸν Γέροντα καὶ τοῦ ἐδείκνυε τὸ καταξέσχισμένον ἀπὸ τὰ δαγκώματα καὶ τὰ τσιμπήματα σῶμα του. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος τοῦ λέγει:

— Τὸ ἴδιον παθαίνουν καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ ἐγκαταλείπουν τὸν κόσμον καὶ θέλουν νὰ ἔχουν χρήματα· οἱ δαίμονες τοὺς πολεμοῦν καὶ τοὺς κατακόπτουν.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος ἔλεγεν ὅτι ὁ ἔρως τῆς φιλοχρηματίας εἶναι φοβερός καὶ ὅλα τὰ τολμᾷ. ποτὲ δὲν ἱκανοποιεῖται ἀπὸ ὅσα καὶ ἂν ἀποκτήσῃ καὶ ὁδηγεῖ τὴν κυριευθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ψυχὴν εἰς τὸ χειρότερον ἀπὸ

ὅλα τὰ κακά. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν λοιπὸν ἅς τὸν ἀποδιώξωμεν μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν, διότι ὅταν ἐπικρατήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν μας, καθίσταται ἀνυπότακτος πλέον.

3. Κάποτε ἓνας ἄνθρωπος ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ γίνῃ Μοναχός. Ἐπεσκέφθη λοιπὸν ἓνα μεγάλον Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:

— Πάτερ μου, θέλω νὰ γίνω Μοναχός.

— Ἐὰν θέλῃς—τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων—πήγαινε πρῶτα νὰ ἀπαρνηθῇς ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ ὅταν ἔλθῃς, κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἡσύχαζε.

Πράγματι ὁ ὑποψήφιος Μοναχὸς μετέβη εἰς τὸ χωρίον του, διεμοίρασεν ὅλα ὅσα εἶχε καὶ ἀφοῦ ἐκράτησε διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἑκατὸν νομίσματα, ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν Γέροντα. Ὁ Γέρων εἶπε:

— Πάτερ μου, θέλω νὰ γίνω Μοναχός.

— Ναί, Γέροντά μου, ἡμπορῶ νὰ γίνω, ἀπήντησε.

— Τότε πήγαινε καὶ κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου, τὸν συνεβούλευσεν ὁ Ἀββᾶς.

Πράγματι ἐπῆγε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ κελλίον του. Ἀφοῦ ἡσύχασε, μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ λέγουν οἱ λογισμοὶ του· ἡ θύρα τοῦ κελλίου εἶναι παλαιὰ καὶ πρέπει νὰ ἀλλαχθῇ. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸν Γέροντα καὶ τοῦ λέγει:

— Πάτερ μου, οἱ λογισμοὶ μου λέγουν, ὅτι ἡ θύρα τοῦ κελλίου μου εἶναι παλαιὰ καὶ πρέπει νὰ ἀλλαχθῇ.

Ὁ Γέρων τότε τοῦ ἀπαντᾷ:

— Δὲν ἀπηνήθης ἀκόμη τὸν κόσμον· πήγαινε νὰ τὸν ἀρνηθῇς τελείως, καὶ τότε νὰ ἔλθῃς νὰ καθίσῃς ἐδῶ.

Ἀπῆλθεν ἐκ νέου ὁ ὑποψήφιος Μοναχὸς καὶ ἔδωσε τὰ ἐνενήντα νομίσματα, καὶ ἀφοῦ ἐπέστρεψε, λέγει εἰς τὸν Γέροντα:

— Ἴδου τώρα, Γέροντά μου, ἠρνήθη τὸν κόσμον.

Ὁ Γέρων τοῦ ἔδωκε πάλιν τὴν ἀδειαν καὶ ὁ ἀδελφὸς μετέβη καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ κελλίον. Μόλις ὅμως ἐκάθισεν ἤρχισαν καὶ πάλιν οἱ λογισμοὶ νὰ τὸν πειράζουν καὶ νὰ τοῦ λέγουν. Ὅλα ἐδῶ εἶναι παλαιά· ὁ δὲ τόπος εἶναι ἔρημος καὶ θὰ ἔλθῃ ὁ λέων νὰ μὲ φάγῃ. Ἀμέσως πηγαίνει εἰς τὸν Γέροντα καὶ ἐξομολογεῖται τοὺς λογισμοὺς του. Τότε ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Καὶ σύ, παιδί μου, νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς λογισμοὺς σου· ὅλα περιμένω νὰ ἔλθουν ἐπάνω μου· δηλαδὴ καὶ τὸ κελλίον νὰ κρημνισθῇ, καὶ ὁ λέων νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ φάγῃ, διὰ νὰ ἀπαλλαγῶ γρηγορώτερα ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν. Αὐτὰ λοιπὸν νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς λογισμοὺς σου καὶ πήγαινε νὰ καθίσῃς εἰς τὸ κελλίον σου, χωρὶς νὰ φοβᾶσαι ἢ νὰ φροντίζῃς διὰ τίποτε, ἀλλὰ μόνον νὰ προσεύχεσαι συνεχῶς εἰς τὸν Θεόν.

Πράγματι ὁ ἀδελφὸς ἠκολούθησε τὴν συμβουλὴν τοῦ Γέροντος καὶ ἡ ψυχὴ του ἀμέσως ἀνεπαύθη.

4. Ἐνας νεαρὸς ἐπεθύμει νὰ ἀρνηθῇ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κό-

σμον· και πολλὰς φορὰς ἐξεκίνησε διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του· μόλις ὅμως ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Μοναστήριον, ἀνέτρεπτον πάλιν οἱ λογισμοὶ τὴν ἀπόφασίν του, ὑποβάλλοντες εἰς αὐτὸν ὅτι, διήθεν, ἔπρεπε προηγουμένως νὰ τακτοποιήσῃ ὠρισμένα ἀναγκαῖα πράγματα· διότι ὁ νεαρὸς αὐτὸς ἦτο καὶ πλούσιος.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐπεχείρησεν ἐκ νέου νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ἐξῆλθεν ἀποφασιστικῶς ἐκ τῆς πόλεως· ὡς συνήθως ὅμως τὸν ἐκύκλωσαν καὶ πάλιν οἱ λογισμοί, σκοτίζοντες τὸν νοῦν του μὲ πολλὰς σκέψεις, προκειμένου νὰ τὸν ἐμποδίσουν καὶ νὰ τὸν κάμουν νὰ γυρίσῃ ὀπίσω. Μόλις ὅμως ἐκεῖνος ἀντελήφθη τὸν πόλεμον καὶ τὴν βίαν τῶν λογισμῶν, μὴ δυνάμενος κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἀντιδράσῃ κατ' αὐτῶν, ἀρχίζει νὰ ἐκδύεται καὶ νὰ ἀπορρίπτῃ ἀπ' ἐπάνω του ὅλα τοῦ τὰ ἐνδύματα, ἔτρεχε δὲ γυμνὸς διὰ νὰ φθάσῃ σύντομα εἰς ἓνα Μοναστήριον.

Ὁ Θεὸς τότε ἀποκαλύπτει εἰς ἓνα Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὸν νέον καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον μὲ ὁρμὴν κατηυθύνετο, τὴν πρόθεσιν τοῦ νέου καὶ τοῦ λέγει· «σῆκω, νὰ ὑποδεχθῇς τὸν ἀθλητὴν μου». Πράγματι ὁ Γέρον ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ κελλί του, διὰ νὰ προὔπαντήσῃ τὸν νέον. Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν ἐθαύμασε, ὑπεδέχθη μὲ καλωσύνην τὸν νικητὴν καὶ ἀμέσως τὸν ἡξίωσε τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος. Μετὰ ταῦτα ὁσάκις οἱ Μοναχοὶ ἐπεσκέπτοντο τὸν Γέροντα, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσουν διὰ τοὺς λογισμοὺς των, ἐὰν μὲν οἱ λογισμοὶ ἀνεφέροντο εἰς ἄλλα ζητήματα, τοὺς ἀπῆντα ἀναλόγως· ἐὰν δὲ ἀνεφέροντο εἰς ζητήματα ἀποταγῆς τοῦ κόσμου τοὺς παρέπεμπε πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του καὶ τοὺς ἔλεγε· τὸν ἀδελφὸν νὰ ἐρωτήσετε διὰ τὰ ζητήματα αὐτά.

5. Κάποτε ἓνας Μοναχὸς ἠσθένησε· τὸν παρέλαβε δὲ ὁ Ἡγούμενος ἐνὸς γειτονικοῦ Κοινοβίου, καὶ τὸν ἐπεριποιεῖτο, ἐπειδὴ ὁ ἄρρωστος δὲν εἶχεν οὔτε καὶ τὰ στοιχειώδη μέσα διὰ τὰς ἀνάγκας του. Ἐλεγε δὲ ὁ Ἡγούμενος πρὸς τοὺς ὑποτακτικούς του· «κουρασθῆτε ὀλίγον, διὰ νὰ περιποιηθῶμεν τὸν ἀσθενή». Ὁ ἄρρωστος εἶχε μίαν χύτραν γεμάτην ἀπὸ χρυσᾶ νομίσματα· ἔσκαψε λοιπὸν ἓνα λάκκον κάτω ἀπὸ τὸ ἀχυρόστρωμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο ἐξηπλωμένος, καὶ ἔκρυψεν ἐκεῖ τὴν χύτραν. Μετ' ὀλίγον ἀπέθανε, χωρὶς νὰ εἴπῃ, κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς, τίποτε διὰ τὸν κρυμμένον θησαυρόν.

Μόλις τὸν ἔθαψαν, εἶπεν ὁ Ἡγούμενος εἰς τοὺς Μοναχοὺς·

— Πάρετε τώρα ἀπ' ἐδῶ τὸ ἀχυρόστρωμα αὐτό.

Καθὼς ὅμως οἱ Μοναχοὶ ἐσυμμάζευαν τὸ στρώμα, εὔρον τὴν χύτραν μὲ τὰ χρυσᾶ νομίσματα, ποὺ ἦσαν θαμμένα ἐκεῖ. Διότι τὸ πρᾶγμα ἔγινε φανερόν ἀπὸ τὸν λάκκον ποὺ ὑπῆρχεν ἐκεῖ. Κατάπληκτοι δὲ τὰ ἔφεραν εἰς τὸν Ἡγούμενον.

Ὅταν ὁ Ἡγούμενος εἶδε τὸν μικρὸν ἐκεῖνον θησαυρόν καὶ ἔμαθε πῶς εὐρέθη, εἶπεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς του·

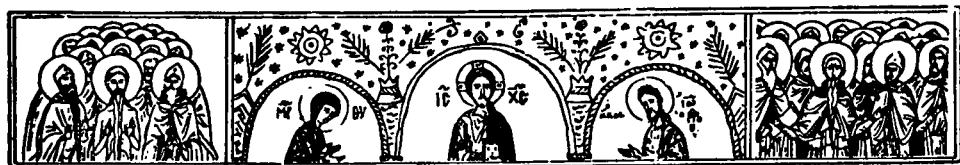
— Ἐπειδὴ ὁ Μοναχὸς αὐτὸς οὔτε ἐφ' ὅσον ἔζη, οὔτε ὅταν ἀπέθνησκεν, ὡμολόγησε τίποτε διὰ τὸ χρυσίον αὐτό, ἀλλ' εἰς αὐτὸ ἐστήριξεν ὅλας

του τὰς ἐλπίδας, ἐγὼ δὲν τὸ ἐγγίζω καθόλου· πάρετέ το, ὅπως εἶναι, καὶ θάψατέ το εἰς τὸν τάφον, μαζὶ μὲ τὸν νεκρόν.

Οἱ Μοναχοὶ ἐξετέλεσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἡγουμένου καὶ καθὼς ἐγύριζαν ἀπὸ τὸν τάφον. εἶδον ὅτι ἐπάνω εἰς τὸ μνήμα ἔπεσε φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ἣ ὅποια διετηρήθη πολλὰς ἡμέρας, χωρὶς νὰ σβύσῃ, μέχρις ὅτου κατέφαγε καὶ τοὺς λίθους ἀκόμη, καὶ τὸ χῶμα τοῦ τάφου καὶ ὅλα, ὅσα εὗρισκοντο μέσα εἰς τὸ μνήμα.

Ὅσοι εἶδον αὐτὸ τὸ φοβερὸν θέαμα ἐξεπλήσσοντο καὶ ἐθαύμαζον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ'

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν σωθῆναι βουλόμενον τὰς τῶν ἐναρέτων συντυχίας μεταδιώκειν ὡς πάνν ὠφελίμους, ἐπερωτᾶν τε αὐτοὺς καὶ μανθάνειν παρ' αὐτῶν τὰ σωτήρια, μετ' ἐπιθυμίας σφοδρᾶς καὶ πόθου ζέοντος.

Πρέπει ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ σωθῇ, νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων, ὡς πάρα πολὺ ὠφελίμον, νὰ τοὺς ἐρωτᾷ, μετὰ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας καὶ πόθου φλογεροῦ, διὰ νὰ μανθάνῃ ἀπὸ αὐτοὺς ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕΝ Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος· δεῖ τὴν κατὰ Θεὸν ἀσκουμένην ψυχὴν ἢ μανθάνειν πιστῶς ἃ οὐκ οἶδεν, ἢ διδάσκειν σαφῶς ἃ ἔγνω· εἰ δὲ ὀπότερον μὴ βούληται, μανίαν νοσεῖ· ἀρχὴ γὰρ ἀπαστασίας, ἀδιδασκαλίας λόγος καὶ ἀνορεξία λόγου, ὃν αἰεὶ πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοθέου.

2. Ἀδελφὸς ἡρώτησε γέροντα λέγων· Ἀββᾶ, ἰδοὺ παρακαλῶ τοὺς γέροντας καὶ λέγουσί μοι περὶ τῆς ψυχῆς μου, καὶ οὐδὲν κατέχω ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν· τί οὖν καὶ παρακαλῶ αὐτούς, μὴδὲν ποιῶν; ὁλος γάρ εἰμι ἀκαθαρσία. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ἀγγεῖα δύο κοῦφα· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ὦ παγε, φέρε ἔν τῶν ἀγγείων καὶ ἑλαιον, πλύνον αὐτὸ καὶ μετάβαλε, καὶ θεὸς εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ἐποίησεν οὖν ὁ ἀδελφὸς οὕτως ἅπαξ καὶ δὶς· καὶ κενώσας τὸ ἔλαιον, ἔβηκε τὸ ἀγγεῖον ὅπου ἦν τὸ πρότερον. Εἶτα λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· φέρε ἄρτι τὰ δύο ὀμοῦ καὶ ἴδε ποῖον καθαρώτερόν ἐστι· λέγει ὁ ἀδελφός· εἰς ὅπερ τὸ ἔλαιον ἔβαλον· ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὕτως ἐστὶν ἡ ψυχὴ· καὶ γὰρ εἰ καὶ οὐδὲν κατέχει ἐξ ὧν ἐρωτᾷ, ὅπερ οὐκ οἶμαι, ὅμως πλέον καθαρίζεται τοῦ μὴ ἐρωτῶντος ὅλως.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος· ὑπὲρ θυρίδα φωτεινὴν, δεῖ μεταδιώκειν τὰς τῶν δόσιων ἀνδρῶν συντυχίας, ἵνα διὰ τούτων καθάπερ λεπτόγραφον βιβλίον δυνηθῇ

τις ἰδεῖν καὶ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, καὶ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τὴν ραθυμίαν ἢ τὴν ἐπιμέλειαν ἑαυτοῦ ἐπιγνῶ· πολλὰ γάρ ἐστι καὶ τῶν φαινομένων παρὰ τοῖς ἐναρέτοις, τὰ μαρτυροῦντα τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι, ἢ τε χροιά τῶν προσώπων ἢ ἐπανθοῦσα τῇ πολιτείᾳ· καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθῆτος· καὶ τὸ τοῦ ἡθους ἀπέρπερον· καὶ τὸ ἐν λόγοις ἄτυπον· καὶ τὸ τῶν λέξεων ἀπερίεργον· καὶ τὸ τῶν νοημάτων συνετόν· καὶ ἡ τῶν τρόπων εὐλάβεια, ἃ τοὺς προσέχοντας τὰ μέγιστα ὠφελεῖ καὶ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τύπους ἀρετῆς ἀναλλοιώτους ἐντίθησιν.

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· καλὸν τὸ παραβάλλειν γέρουσιν ἢ τὸ ἡσυχάζειν· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ παραβάλλειν τοῖς γέρουσιν ἦν ὁ κανὼν τῶν ἀρχαίων Πατέρων.

5. Ἦλθέ ποτε ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοδὸν ὁψὲ καὶ ἐσπούδαζεν ἀπελθεῖν. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ λαλεῖν μετὰ τοῦ γέροντος περὶ ὠφελείας, γέγονε πρῶτ', καὶ οὐκ ἔγνωσαν· καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρων προπέμπων αὐτόν· καὶ ἔμειναν λαλοῦντες ἕως ἑκτῆς ὥρας· καὶ εἰσῆνεγκεν αὐτόν ὁ γέρων· καὶ γευσάμενος, οὕτως ἀπῆλθε.

6. Διηγῆσατο ὁ Ἀδδᾶς Κασσιανὸς περὶ γέροντος ἐν ἐρήμῳ καθεζομένου, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν χαρίσασθαι αὐτῷ ὥς τε μηδέποτε νυστάξαι αὐτόν κινουμένης ὁμιλίας πνευματικῆς· εἰ δέ τις καταλαλιᾷς ἢ ἀργολογίας λόγους ἐπιφέρει, εἰς ὕπνον καταφέρεσθαι, ἵνα μὴ τοιοῦτου γεύσωνται αἱ ἄκοαί αὐτοῦ καὶ ὁ ἐξήτει, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός. Ἐλεγεν οὖν οὗτος τὸν διάβολον σπουδαστὴν εἶναι τῆς ἀργολογίας, πολέμιον δὲ πάσης διδασκαλίας πνευματικῆς· καὶ τοιοῦτῳ ὑποδείγματι ἐπιστοῦτο τὸν λόγον εἰπών.

Ποτὲ λαλοῦντός μου περὶ ὠφελείας πρὸς τινὰς ἀδελφούς, τοσούτῳ ὕπνου θάρει κατεσχέθησαν, ὥς μηδὲ τὰ βλέφαρα αὐτῶν κινεῖν δύνασθαι. Εἶτα θέλων ἐγὼ δεῖξαι τοῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν φανεράν, λόγον ἀργολογίας παρεισῆνεγκα· ἔφ' ὧ χάρεντες, παραχρῆμα ἀνένηψαν· στενάξας δὲ εἶπον· ἰδοὺ μέχρι μὲν περὶ οὐρανίων πραγμάτων, ἀδελφοί, διελεγόμεθα, πάντων ὡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῷ ὕπνῳ κατείχοντο· ἡνίκα δὲ λόγος ἀργὸς ἐρρῦθ, πάντες μετὰ προθυμίας διανέστητε· παρακαλῶ οὖν, ἀδελφοί, ἐπίγνωτε τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν καὶ ἑαυτοῖς προσέχετε, φυλαττόμενοι τὸν νυσταγμόν, ἡνίκα τι ποιεῖτε πνευματικὸν ἢ ἀκούετε.

7. Ἀπῆλθέ ποτε ὁ Ἀδδᾶς Ποιμήν, ὅτε ἦν νεώτερος, πρὸς τινα γέροντα, ἐρωτῆσαι αὐτόν τρεῖς λογισμούς. Ὡς οὖν ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα, ἐπελάθετο τοῦ ἐνός, καὶ ἠρώτησε περὶ τῶν δύο· καὶ ἀκούσας τὸν λόγον, ὑπέστρεφεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· καὶ ὥς ἔθηκε τὴν χεῖρα ἀνοιξάιν τὸ κλειδίον, ἀνεμνήσθη τοῦ λογισμοῦ οὗ ἐπελάθετο· καὶ ἀφῆκε τὸ κλειδίον καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα. Ἰδὼν δὲ αὐτόν ὁ γέρων λέγει· ἐτάχυνας τοῦ ἐλθεῖν, ἀδελφέ· ὁ δὲ διηγῆσατο αὐτῷ εἰπών, ὅτι ὅτε ἔθηκε τὴν χεῖρά μου λαβεῖν τὸ κλειδίον, ἐμνήσθην τοῦ λογισμοῦ ὃν ἐξήτουν· καὶ οὐκ ἤνοιξα, ἀλλ' εὐθέως ἀνέκαμψα· ἦν δὲ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ πολὺ σφόδρα. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων· Π ο ι μ ἡ ν Ἀ γ γ έ λ ω ν π ο ι μ ἡ ν· καὶ λαληθήσεται σου τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτου.

8. Τρεῖς τῶν Πατέρων εἶχον ἔθος κατ' ἐνιαυτὸν ὑπάγειν πρὸς τὸν μακάριον Ἀντωνίον· καὶ οἱ μὲν δύο ἠρώτων αὐτὸν περὶ λογισμῶν καὶ σωτηρίας ψυχῆς, ὁ δὲ εἰς εἰσώπα πάντοτε, μηδὲν ἐρωτῶν. Πολλάκις οὖν ἐλθόντων, καὶ οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ ἐκεῖ-

νου σιωπῶντος καὶ μηδὲν ἐρωτῶντος, λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· Ἰδοὺ τοσοῦτον χρόνον ἔχεις ἐρχόμενος ὧδε, καὶ οὐδὲν ἐρωτᾷς με· ἐκεῖνος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· ἄρ κ ε ἵ μ ο ι μ ό ν ο ν τ ό θ λ έ π ε ι ν σ ε , π ά τ ε ρ .

9. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος, ὅτι εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῶν γερόντων, δις τὸν μῆνα παρέβαλλον αὐτοῖς, ἔχων τὸ κελλίον διιστάμενον ἀπ' αὐτῶν μίλια δώδεκα· καὶ πάντα λογισμὸν ἔλεγον αὐτοῖς· καὶ οὐδὲν μοι ἕτερον ἔλεγον, ἢ τοῦτο· ὅτι ε ἱ ς θ ν τ ό π ο ν ἁ π έ λ θ η ς , μ ή μ έ τ ρ ε ι σ ε α υ τ ό ν · κ α ι ἔ σ ε ι ἄ ν α π α υ ό μ ε ν ο ς .

10. Διηγῆσαντο περὶ τινος γέροντος, ὅτι ἐποίησεν ἐβδομήκοντα ἐβδομάδας, ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐσθίων· ἤτειτο δὲ περὶ τινος ρήματος τῆς γραφῆς, καὶ οὐκ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ Θεός· λέγει οὖν ἐν αὐτῷ· Ἰδοὺ τοσοῦτους καμάτους ἐποίησα, καὶ οὐδὲν ἤνυσα· ὑπάγω οὖν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ ἐρωτήσω αὐτόν. Καὶ ὡς ἔκλεισε τὴν θύραν αὐτοῦ ἀπελθεῖν, ἀπεστάλη αὐτῷ Ἀγγελος Κυρίου λέγων· αἱ ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες ἄς ἐνήστευσας, οὐκ ἤγγισαν πρὸς τὸν Θεόν· ὅτε δὲ ἐταπεινώσας σεαυτὸν ἐξελθεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, ἀπεστάλην τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι τὸν λόγον· καὶ πληροφορήσας αὐτὸν περὶ οὗ ἐζητεῖ λόγου, ἀπῆλθεν.

Ἐρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος εἶπεν· Ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἀσκεῖται κατὰ Θεόν, πρέπει ἢ νὰ μανθάνῃ μὲ εἰλικρίνειαν ὅσα δὲν γνωρίζει, ἢ νὰ διδάσκη μὲ σαφήνειαν ὅσα ἔμαθεν. Ἐὰν δὲ δὲν θέλῃ νὰ κάμῃ τίποτε ἀπὸ τὰ δύο, τότε κατέχεται ἀπὸ μανίαν· διότι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποστασίας εὐρίσκεται εἰς τὴν σιγὴν τοῦ διδακτικοῦ λόγου καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐπιθυμίας πρὸς διδασκαλίαν, ἐπειδὴ ἡ φιλόθεος ψυχὴ πεινᾷ πάντοτε λόγον Θεοῦ.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα·

— Ἀββᾶ, παρακαλῶ τοὺς Γέροντας καὶ μὲ διδάσκουν περὶ τῆς ψυχῆς μου· τίποτε ὅμως δὲν ἐφαρμόζω ἀπὸ τοὺς λόγους των· πρὸς τί λοιπὸν νὰ τοὺς παρακαλῶ, ἐφ' ὅσον δὲν κάνω τίποτε; Εἰμαι ὅλος ἀκάθαρτος.

Ἐκεῖ δὲ πλησίον ἦσαν δύο κενὰ δοχεῖα. Ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Γέροντας τὸν Μοναχόν, τοῦ λέγει·

— Πήγαινε, φέρε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἀγγεῖα καὶ βάλε λάδι, ὥστερα πλύνε το, ἀναποδογύρισέ το καὶ βάλε το πάλιν εἰς τὴν θέσιν του.

Ὁ ἀδελφός, πράγματι, ἔκαμεν αὐτό, πού τοῦ ὑπέδειξεν ὁ Γέρον καὶ πρώτην καὶ δευτέραν φορὰν· ἀφοῦ δὲ ἐκένωσε τὸ ἀγγεῖον ἀπὸ τὸ λάδι, τὸ ἔβαλε καὶ πάλιν ἐκεῖ, ὅπου ἦτο προηγουμένως. Μετὰ ταῦτα τοῦ λέγει πάλιν ὁ Γέρον·

— Φέρε τώρα καὶ τὰ δύο μαζί καὶ πρόσεξε νὰ ἴδῃς ποῖον εἶναι τὸ καθαρώτερον.

Ὁ ἀδελφός, ἀφοῦ ἐξήτασεν, εἶπεν·

— Ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον προηγουμένως ἔβαλα τὸ ἔλαιον.

Τότε, ἐν συμπεράσματι, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέρον·

— Ἐτσι συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ψυχὴν· καὶ ἐὰν ἀκόμη τίποτε δὲν συγκρατῇ καὶ δὲν ἐννοῇ ἐξ ὅσων ἐρωτᾷ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύω,

πάντως καθαρίζεται περισσότερον, ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ καθόλου δὲν ἐρωτᾷ.

3. Ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος εἶπεν· ὁ ἄνθρωπος πρέπει, περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ φωτεινὸν παράθυρον, νὰ ἐπιδιώκῃ τὰς συναναστροφὰς ὁσίων ἀνδρῶν, διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ ἴδῃ τὴν καρδίαν του, ὡς νὰ ἀναγιγνώσκῃ καθαρογραμμένον βιβλίον, καὶ νὰ ἀντιληφθῇ, τοιουτοτρόπως, τὴν ὁκηρίαν ἢ ἐπιμέλειαν διὰ τῆς συγκρίσεως τῆς ζωῆς του πρὸς τὴν ζωὴν ἐκείνων. Διότι ἀρκεταὶ εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις τῶν ἐναρέτων, ποὺ μαρτυροῦν τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς των, ὅπως τὸ χρῶμα, ποὺ σκορπίζει εἰς τὸ πρόσωπον ἢ κατὰ Θεὸν πολιτεία· καὶ ὁ στολισμὸς τοῦ φορέματος· καὶ ἡ ἀπλότης τοῦ χαρακτήρος· καὶ τὸ ταπεινὸν κατὰ τὰς συζητήσεις· καὶ ἡ ἔλλειψις φιλοπεριέργου διαθέσεως ἀπὸ τὰς λέξεις· καὶ ἡ σύνεσις τῶν νοημάτων· καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν τρόπων, ὅλα αὐτὰ ὠφελοῦν πάρα πολὺ αὐτοὺς, ποὺ τὰ προσέχουν, καὶ ἐγκαρᾶσσουν εἰς τὰς ψυχὰς των ἀναλλοίωτα πρότυπα ἀρετῆς.

4. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Πάτερ μου, τί εἶναι προτιμότερον· νὰ ἐπισκέπτεται κανεὶς τοὺς Γέροντας ἢ νὰ ἡσυχάζῃ εἰς τὸ κελλί του;

— Ἡ ἐπίσκεψις πρὸς τοὺς Γέροντας—ἀπήντησεν ἐκεῖνος—ἦτο ὁ κανὼν τῶν ἀρχαίων Πατέρων.

5. Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη, ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα, τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, καὶ ἐβιάζετο νὰ φύγῃ. Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ μὲ τὸν Γέροντα περὶ ψυχικῆς ὠφελείας, τόσον πολὺ ἀπεροφήθη, ὥστε ἐπέρασεν ὅλη ἡ νύκτα καὶ ἐξημέρωσε, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῇ. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἐβγήκε μὲ τὸν ἐπισκέπτην του, διὰ νὰ τὸν κατευοδώσῃ καὶ παρέμειναν, καὶ πάλιν, συνομιλοῦντες μέχρι τῆς ἕκτης ὥρας,* ὁπότεν ὁ Γέρον ὠδήγησεν ἐκ νέου τὸν ἀδελφὸν εἰς τὸ κελλί του, καὶ ἀφοῦ ἐγευμάτισε, τότε μόνον ἀνεχώρησεν.

6. Ὁ Ἀββᾶς Κασσιανὸς διηγῆθη τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν. Κάποτε ἓνας Γέρον ἐμόναζεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ἐξῆς χάρισμα· ὅταν διεξάγεται πνευματικὴ καὶ ψυχωφελὴς συζήτησις, ποτὲ νὰ μὴ νυστάζῃ· ὅταν ὅμως κάποιος λέγῃ ἀργολογίας ἢ συκοφαντίας, νὰ τοῦ ἐρχεται βαθὺς ὕπνος, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃ ἡ ἀκοή του τὸ ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν δηλητήριον. Πράγματι, αὐτὸ ποὺ ἐζήτησε, τοῦ τὸ ἔδωσεν ὁ Θεός. Ἐλεγε λοιπόν, αὐτὸς ὁ ἐνάρετος Γέρον, ὅτι ὁ διάβολος εἶναι τεχνίτης τῆς ἀργολογίας καὶ ἐχθρὸς κάθε πνευματικῆς διδασκαλίας. Ἐβεβαίωνε δὲ τὴν ἄποψίν του αὐτὴν μὲ τὸ ἐξῆς παραδείγμα.

Μίαν φορὰν ὠμίλουν πρὸς ἀδελφούς, ποὺ μὲ ἐπεσκέφθησαν, περὶ διαφόρων ψυχωφελῶν πνευματικῶν ζητημάτων· οἱ ἀκροαταὶ μου τόσον πολὺ ἐνύσταξαν, ὥστε οὔτε τὰ βλέφαρά των δὲν ἠδύναντο νὰ κινοῦν. Ὅταν εἶδον αὐτὴν τὴν βαρεῖαν ὑπνηλίαν, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ δείξω, ὅτι αὐτὸ ἦτο ὀλοφάνερη ἐνέργεια τοῦ δαίμονος, ἤρχισα νὰ συζητῶ διαφόρους ἀργολο-

* Δωδεκάτη ὥρα κατὰ τὸ βυζαντινὸν ὠρολόγιον εἶναι πάντοτε ἡ ὥρα τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ ἕκτη ἐξ ὥρας πρὸ ταύτης ἔσται ἡ μεσημβρία.

γίας· μόλις οἱ συνομιληταὶ μου ἤκουσαν τὴν ἀργολογίαν ἐξενύσταξαν ἀμέσως καὶ χαρούμενοι ἤρχισαν νὰ με παρακολουθοῦν. Τότε ἀνεστέναξα — συνέχισεν ὁ Γέρων — καὶ εἶπον πρὸς τοὺς συνομιλητάς μου· ἀδελφοί μου, ὅταν ἐσυζητούσαμεν δι' οὐράνια πράγματα, τὰ μάτια σας κατεκυριεύοντο ἀπὸ τὸν ὕπνον· ὅταν ὁμως ἤλθεν εἰς τὸ μέσον λόγος ἀνωφελὴς καὶ μάταιος, ὅλοι μετὰ προθυμίας ἐξενυστάξατε. Σᾶς παρακαλῶ λοιπόν, ἀδελφοί μου, νὰ ἀντιληφθῇτε καλῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πονηροῦ δαίμονος καὶ νὰ προσέχετε τὸν ἑαυτὸν σας, προφυλασσόμενοι ἀπὸ τὸν νυσταγμόν, ὁσάκις πράττετε ἢ ἀκούετε κάτι τὸ πνευματικόν.

7. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅταν ἦτο νεώτερος, μετέβη εἰς ἓνα Γέροντα, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τριῶν λογισμῶν. Καθὼς λοιπὸν ἤλθεν εἰς τὸν Γέροντα, ἐλησμόνησε τὸν ἓνα καὶ ἠρώτησε μόνον διὰ τοὺς δύο· ἀφοῦ δὲ ἤκουσε τὰς καταλλήλους συμβουλὰς, ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλίον του. Μόλις ὁμως ἔβαλε τὸ χερί του εἰς τὸ κλειδί, διὰ νὰ ἀνοίξῃ, ἐνεθυμήθη τὸν λογισμόν, πὺν εἶχε λησμονήσῃ καὶ ἐπανῆλθε πάλιν ὀπίσω εἰς τὸν Γέροντα. Ὅταν τὸν εἶδεν ὁ Γέρων τοῦ εἶπε κάπως κατάπληκτος· ἀδελφέ μου, γρήγορα ἐπανῆλθες. Τότε ἐκεῖνος διηγῆθη εἰς τὸν Γέροντα, ὅτι μόλις ἔλαβον τὸ κλειδί, διὰ νὰ ἀνοίξω τὴν θύραν τοῦ κελλίου μου, ἐνεθυμήθην τὸν λογισμόν, τὸν ὁποῖον ἀνεζήτην καὶ χωρὶς νὰ ἀνοίξω τὸ κελλί μου, ἤλθον ἀμέσως ἐδῶ. Ἦτο δὲ ἡ ἀπόστασις μεγάλη. Ὁ Γέρων τοῦ εἶπε· Ποιμὴν, Ἀγγέλων Ποιμὴν· τὸ ὄνομά σου θὰ διαλαληθῇ εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον.

8. Τρεῖς Πατέρες εἶχον συνήθειαν κάθε χρόνον νὰ πηγαίνουν πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον· καὶ ἀπὸ αὐτοὺς οἱ μὲν δύο ἠρώτων τὸν μέγαν Ἀντώνιον περὶ τῶν διαφόρων λογισμῶν καὶ περὶ τοῦ πῶς θὰ ἐπιτύχουν τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των, ἐνῶ ὁ τρίτος ἐσιώπα, χωρὶς νὰ ἐρωτᾷ τίποτε. Ἀφοῦ, λοιπόν, ἐπεσκέφθησαν πολλὰς φορὰς τὸν μέγαν Ἀντώνιον, κατὰ τὰς ὁποίας ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς διαρκῶς ἐσιώπα καὶ τίποτε δὲν ἠρώτησε, λέγει πρὸς αὐτὸν μίαν ἡμέραν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος·

— Τόσον καιρὸν ἔρχεσαι ἐδῶ· διατί δὲν με ἐρωτᾷς τίποτε;

— Μοῦ εἶναι ἀρκετόν, τὸ ὅτι σὲ βλέπω, πάτερ μου· ἀπήντησεν ὁ σιωπηλὸς ἀδελφός.

9. Ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος ἔλεγεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἔζων οἱ Γέροντες, τοὺς ἐπεσκέπτετο δύο φορὰς τὸν μῆνα· τὸ κελλί του ἀπεῖχεν ἀπὸ αὐτοὺς δώδεκα μίλια. Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτάς, τοὺς ἐξωμολογεῖτο τοὺς λογισμούς του. Ἐκεῖνοι δὲ μοῦ ἔλεγον εἰς ἀπάντησιν συνεχῶς τὸ ἴδιον πρᾶγμα·

— Ὅπου καὶ ἂν μεταβῇς, Παφνούτιε, νὰ μὴ λογαριάξῃς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ θὰ εἶσαι ἀναπαυμένος.

10. Διηγῆθησαν δι' ἓνα Γέροντα ὅτι ἐπὶ ἐβδομηῖντα ἐβδομάδας ἔτρωγε μόνον μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν σημασίαν μιᾶς φράσεως ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν τοῦ τὴν ἀπεκάλυψεν. Εἶπε λοιπὸν πρὸς τὸν ἑαυτὸν του· τόσους κόπους ἔκανα καὶ τίποτε δὲν κατώρθωσα· θὰ ὑπάγω πρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ θὰ τὸν ἐρωτήσω. Καθὼς δὲ ἔκλειε τὴν θύραν

ΕΘ
ΑΤΙ
Θ

ΜΑΡΚΟΣ
ὁ
ἀσκητής

τοῦ κελλίου του, διὰ τὸ μεταβῆ εἰς τὸν ἀδελφόν, ἀπεστάλη πρὸς αὐτὸν Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ εἶπε:

— Αἱ ἐβδομήντα ἐβδομάδες, κατὰ τὰς ὁποίας ἐνήστευσες, δὲν ἔφθασαν πρὸς τὸν Θεόν· ὅταν δὲ ἐταπεινώθῃς καὶ ἐσκέφθῃς τὸν ἀδελφόν σου, μὲ ἔστειλεν ὁ Θεὸς πρὸς σέ, διὰ τὸ σοῦ φανερώσω τὴν ἔννοιαν τοῦ ρητοῦ, πού ἐξήτεις. Πράγματι δέ, ἀφοῦ τὸν ἐπληροφόρησε δι' ὅσα ἐξήτει, ἀνεχώρησε.

Β'. τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ὑποτίθεται τῷ πλησίον καθὰ ἐπίσταται· Θεὸς δὲ ἐνεργεῖ τῷ ἀκούοντι καθὰ ἐπίστευσε. Μακρόθυμος ἀνὴρ, πολλὸς ἐν φρονήσει· ὁμοίως καὶ ὁ λόγος σοφίας παραβάλλων τὸ οὖς αὐτοῦ. Μὴ ἀπαναίγου μανθάνειν, καὶ λίαν φρόνιμος τυγχάνῃς· ἡ γὰρ οἰκονομία τοῦ Θεοῦ ὠφελιμωτέρα ἐστὶ τῆς ἡμετέρας φρονήσεως. Τῷ βουλομένῳ τὸν σταυρὸν ἄραι καὶ Χριστῷ ἐπακολουθῆσαι, προηγουμένως γνώσεως καὶ μαθήσεως ἐπιμελητέον διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἐν αὐτῷ τῶν λογισμῶν ἐρεύνης καὶ πολλῆς μερίμνης περὶ σωτηρίας, καὶ ἐρωτήσεως τῶν ὁμοφρόνων καὶ συμψύχων δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἀγωνιζομένων, ἵνα μὴ ἀγνοῶν ποῦ καὶ πῶς περιπατεῖ, ἐν σκότει ἀνευ φωτὸς λύχνου ὁδεύῃ. Ὁ γὰρ ἰδιορρυθμῶς ἀνευ εὐαγγελικῆς γνώσεως καὶ διακρίσεως καὶ ὁδηγίας τινὸς ὁδεύων, πολλὰ προσκόπτει· εἰς πολλοὺς δόθρους καὶ παγίδας τοῦ πονηροῦ ἐμπίπτει· πολλὰ πλανᾶται· πολλὰ κοποῦται καὶ πολλοῖς περιπίπτει κινδύνους καὶ οὐκ οἶδε ποίου τέλους τεύζεται.

Πολλοὶ γὰρ διὰ πολλῶν κόπων καὶ ἀσκήσεων διῆλθον καὶ κακοπαθείας, καὶ μόχθους πολλοὺς ὡς διὰ Θεὸν ὑπέμειναν· καὶ ἡ ἰδιορρυθμία, καὶ ἡ ἀδιακρίσια, καὶ τὸ ἀνεπιδεῆς τῆς παρὰ τοῦ πλησίον ὠφελείας, ἀκύρους αὐτῶν τοὺς τοσοῦτους πόνους καὶ ματαίους εἰργάσαντο. Διὰ τοῦτο εἰ δυνατόν συνεῖναι, ἢ γοῦν συνεχῶς συντυγχάνειν γνωστικῶς ἀνδράσι σπουδαστέον καὶ ἀγωνιστέον, ὅπως καὶ μὴ αὐτοὶ ἐχῇ λύχνον ἀληθοῦς γνώσεως, τῷ ἔχοντι συνοδεύων, μὴ περιπατῇ ἐν σκότει· μὴ κινδυνεύῃ θρόχοις καὶ παγίσιν καὶ τοῖς νοητοῖς περιπίπτῃ θηρίοις τοῖς ἐν τῷ σκότει νεμομένοις, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ χωρὶς νοητοῦ λύχνου τοῦ θείου λόγου περιπατοῦντας ἀρπάζουσι καὶ διαφθείρουσι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ συμβουλεύει τὸν πλησίον του, συμφώνως μὲ ὅσα γνωρίζει· ὁ Θεὸς δὲ ἐνεργεῖ εἰς τὸν ἀκούοντα κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεώς του. Ὁ μακρόθυμος ἄνθρωπος ἀποβαίνει σπουδαῖος κατὰ τὴν σύνεσιν· ὅπως ἐπίσης καὶ ἐκεῖνος, πού προσέχει τὴν ἀκοὴν σοφὰ λόγια. Νὰ μὴ ἀρνήσῃ τὴν μανθάνῃς, ἔστω καὶ ἐὰν εἶσαι πάρα πολὺ συνετός, διότι ἡ οἰκονομία τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας σύνεσιν.

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει τὴν σηκώσῃ τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστόν, πρὶν ἀπὸ κάθε γνώσιν καὶ μάθησιν, πρέπει τὴν φροντίσιν διὰ τὴν συνεχῆ ἔρευναν τῶν λογισμῶν του καὶ τὴν μεριμνήσῃ διὰ τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν, ἐρωτῶν μετ' ἐνδιαφέροντος τοὺς ὁμόφρονας καὶ

συμφύχους δούλους τοῦ Θεοῦ, πού ἀγωνίζονται τὸν ἴδιον ἀγῶνα, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύη νὰ βαδίξῃ χωρὶς φωτεινὸν λύχνον, μέσα εἰς τὸ σκότος ἀγνοῶν ποῦ καὶ πῶς περιπατεῖ. Διότι ἐκεῖνος πού βαδίζει κατὰ τὰς ἐπιθυμίας του, χωρὶς εὐαγγελικὴν γνῶσιν καὶ διάκρισιν καὶ χωρὶς οὐδενὸς τὴν ὁδηγίαν, συχνὰ σκοντάπτει καὶ πίπτει μέσα εἰς πολλοὺς βόθρους καὶ παγίδας τοῦ πονηροῦ· εἰς πολλὰς πλάνας περιπίπτει, κοπιᾷ εἰς πολλοὺς κόπους καὶ περιπίπτει εἰς πολλοὺς κινδύνους, καὶ δὲν γνωρίζει ποῖον θὰ εἶναι τὸ τέλος του.

Διότι πολλοὶ ἐπέρασαν ἀπὸ πολλοὺς κόπους καὶ πολλὰς ἀσκήσεις καὶ κακοπαθείας καὶ πολλὰς ταλαιπωρίας ὑπέμειναν διὰ τὸν Θεόν· ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἰδιορρυθμία, ἡ ἔλλειψις διακρίσεως, ἡ περιφρόνησις τῆς ἐκ τοῦ πλησίον ὠφελείας κατέστησαν ἄνευ ἀξίας ὅλους αὐτοὺς τοὺς κόπους, οἱ ὅποιοι, εἰς τὸ τέλος, ἐπῆγαν χαμένοι. Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ κινδύνου καλὸν εἶναι ὁ ἄνθρωπος νὰ μένῃ μαζὶ μὲ ἄλλον, ἢ, τοῦλάχιστον, νὰ φροντίζῃ νὰ συναναστρέφεται μὲ γνωστικoὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ἀγωνίζεται νὰ μὴ περιπατῇ εἰς τὸ σκότος, συνοδεύων, ἐν ἀνάγκῃ, ἐφ' ὅσον ὁ ἴδιος στερεῖται λύχνου ἀληθοῦς γνώσεως, ἐκεῖνον, πού ἔχει. Ὡστε νὰ μὴ κινδυνεύσῃ νὰ περιπέσῃ εἰς παγίδας καὶ βρόχια καὶ εἰς τὰ νοητὰ θηρία, πού ἀναζητοῦν τὴν τροφὴν των μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ ἀρπάζουν καὶ κατασπαράσσουν αὐτοὺς πού περιπατοῦν μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σκότος, χωρὶς τὸν νοητὸν λύχνον τοῦ θείου λόγου.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΕΝ ΠΑΝΤΙ πράγματι· νόμιζε σεαυτὸν ἐνδεῆ εἶναι διδασχῆς καὶ ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ σου σοφὸς εὐρεθήσῃ.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΠΑΝΤΟΤΕ καὶ διὰ καθέθε ζήτημα νὰ πιστεύῃς πῶς ἔχεις ἀνάγκην διδασκαλίας καὶ εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν θὰ ἀποδειχθῇ σοφός.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΩΣ ΠΕΡ οἱ γονεῖς τῶν σωμάτων προσπάσχουσι τοῖς ἐξ αὐτῶν γεννωμένοις, οὕτω καὶ ὁ νοῦς φυσικῶς τοῖς ἑαυτοῦ πρόσκειται λόγοις· καὶ ὡς περ τοῖς ἐκείνων ἐμπαθεστέροις, καὶ πάντων κατὰ πάντα ὧσιν οἱ παῖδες καταγελαστότατοι, πάντων φαίνονται ἐπιεικέστατοι καὶ εὐμορφώτατοι, οὕτω καὶ τῷ ἄφρονι οἱ αὐτοῦ λόγοι, καὶ πάντων εἰσι μοχθηρότεροι, πάντων φαίνονται φρονιμώτεροι. Τῷ δὲ σοφῷ, οὐχ οὕτως οἱ αὐτοῦ λόγοι· ἀλλ' ὅταν δόξῃ πληροφορεῖσθαι, ὅτι ἀληθεῖς εἰσι καὶ καλοί, τότε μάλιστα οὐ πιστεύει τῇ ἑαυτοῦ κρίσει, ἀλλὰ ἄλλους σοφοὺς τῶν ἑαυτοῦ λόγων καὶ λογισμῶν κριτὰς καθίστησι, μὴ εἰς κενὸν τρέχῃ ἢ ἔδραμεν, καὶ ἐξ αὐτῶν τὴν βεβαίωσιν λαμβάνει.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ οἱ γονεῖς ποθοῦν ἰσχυρῶς καὶ ἀγαποῦν τὰ παιδιά των, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ νοῦς, κατὰ φυσικὸν λόγον, θεωρεῖ σπουδαίους τοὺς λόγους του. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς οἱ γονεῖς, ποὺ τρέφουν παιθολογικὴν ἀγάπην διὰ τὰ παιδιά των, τὰ βλέπουν ὡσὰν τὰ τελειότερα καὶ ὁμορφώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα, ἔστω καὶ ἂν ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ θεωροῦν τὰ πλεον ἀνόητα καὶ γελοῖα, ἔτσι καὶ οἱ ἄφρονες τοὺς λόγους των, καὶ ἂν ἀκόμη ὅλοι θεωροῦν τοὺς λόγους τοῦ ἀφρονος ὡς τοὺς ἀνοητοτέρους, ἐν τούτοις ὁ ἴδιος τοὺς βλέπει ὡς τοὺς πλεον συνετωτέρους ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διὰ τὸν σοφὸν ὅμως ἄνθρωπον δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον μὲ τοὺς λόγους του· ὅταν νομίσῃ καλὸν νὰ βεβαιωθῇ ἂν οἱ λόγοι του εἶναι ὠφέλιμοι καὶ ἀληθινοί, τότε προπαντός, δὲν πιστεύει εἰς τὴν κρίσιν του, ἀλλὰ ὀρίζει ἄλλους σοφοὺς ὡς κριτὰς τῶν λόγων του καὶ τῶν σκέψεών του, μὴ τυχὸν ἀσκόπως τρέχῃ καὶ κοπιᾷ· ἀπὸ τοὺς κριτὰς δὲ αὐτοὺς βεβαιώ-νεται διὰ τοὺς λόγους του.

Ε'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕ ΓΕΡΩΝ· ὁ εἰσερχόμενος εἰς μυρεψόν, κἂν μὴδὲν ἀγοράσῃ, ἀλλὰ πάντως μεταλαμβάνει τῆς εὐωδίας, οὕτω καὶ ὁ παραβάλλων τοῖς πατράσιν· ἂν θελήσῃ ἐργάσασθαι, ὑποδεικνύουσιν αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως, καὶ τεῖχος αὐτῷ γίνεται ἐν ταῖς ἐπιδρομαῖς τῶν δαιμόνων.

2. Παρέβαλεν ἀδελφὸς πρὸς τὸν Ἀββᾶν Φήλικα, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κοσμηκοὺς· καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα εἴπῃ αὐτοῖς λόγον· ὁ δὲ γέρων ἐσιώπα. Ἐπὶ πολὺ δὲ παρακαλοῦντος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρων· λόγον θέλετε ἀκοῦσαι; οἱ δὲ εἶπον· ναί, Ἀββᾶ· ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἄ ρ τ ι ο ὕ κ ἔ ν ι λ ό γ ο ς· ὅτε γὰρ ἡρώτων οἱ ἀδελφοὶ τοὺς γέροντας· κ α ι ἐ π ο ί ο υ ν ἃ ἔλεγον αὐτοῖς οἱ γέροντες, ὁ Θεὸς ἐχορήγει λόγον, διὰ τὴν τῶν ἐρωτῶντων ὠφέλειαν· νῦν δέ, ἐπειδὴ ἐ ρ ω τ ῶ σ ι μ έ ν, ο ὕ π ο ι ο ὕ σ ι δ έ ἄ ἀκούουσιν, ἡ ρ ε ν ὁ Θ ε ό ς τὴν χάριν ἀπὸ τῶν γερόντων, καὶ οὐχ εὐρίσκουσι τί λαλῆσαι· ὅτι οὐκ ἔστι ὁ ἐργαζόμενος· καὶ ἀκούσαντες, ἐστέναξαν καὶ εἶπον· εὖξαι ὑπὲρ ἡμῶν, Ἀββᾶ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπεν· Ὅποιος εἰσέρχεται εἰς ἀρωματοπωλεῖον, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἀγοράσῃ τίποτε, ὅπωςδὴποτε ὅμως παίρνει ἐπάνω του εὐωδίαν, τοιουτοτρόπως ὠφελεῖται καὶ ὁ ἐπισκεπτόμενος τοὺς Πατέρας. Ἐὰν θελήσῃ νὰ ἐργασθῇ, τοῦ ὑποδεικνύουν τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως, ποὺ γίνεται δι' αὐτὸν προστατευτικὸν τεῖχος πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν δαιμόνων.

2. Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Φήλικα, μαζὶ μὲ κοσμικοὺς. Παρεκάλεσε λοιπὸν τὸν Ἀββᾶν νὰ τοὺς εἴπῃ ψυχωφελῆ λόγον· ὁ Γέρων ὅμως ἐσιώπα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπιμόνως ἐξηκολοῦθει νὰ τὸν παρακαλῇ, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀββᾶς Φήλιξ·

— Θέλετε νὰ ἀκούσετε λόγον;

— Ναί, Ἀββᾶ, ἀπήντησαν οἱ ἐπισκέπται.

— Τώρα πλέον δὲν ὑπάρχει λόγος — εἶπεν ὁ Ἀββᾶς· διότι ὅταν οἱ ἀδελφοὶ ἠρώτων τοὺς Γέροντας, καὶ ἐφήρμοζον ὅσα ἔλεγον πρὸς αὐτοὺς οἱ Γέροντες, τότε καὶ ὁ Θεὸς ἐχορήγει λόγον, διὰ τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν ἐρωτῶντων. Τώρα ὁμως, ἐπειδὴ ἐρωτοῦν μὲν, δὲν ἐφαρμόζουν ὁμως ὅσα ἀκούουν, ἀφήρесе ὁ Θεὸς τὴν χάριν τοῦ λόγου ἀπὸ τοὺς Γέροντας, καὶ δὲν εὐρίσκουν λόγους διὰ νὰ λαλήσουν, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει αὐτός, ποὺ θὰ ἐργασθῇ τὴν ἀρετὴν.

Μόλις ἤκουσαν αὐτὰ οἱ ἐπισκέπται ἀνεστέναξαν καὶ εἶπαν:

— Προσευχῆσου δι' ἡμᾶς, Ἀββᾶ.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΗ ΑΠΑΝΑΙΝΟΥ νουθεσίαν Ἀγίων ἀνδρῶν, καὶ γνωστικὸς τυγχάνης· καὶ τοῦτο γὰρ καρπὸς γνώσεως.

Ἑ ρ η ν ε ι α

ΝΑ ΜΗ ἀρνῆσαι τὴν νουθεσίαν Ἀγίων ἀνδρῶν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶσαι γνωστικὸς· διότι καὶ αὐτὸ εἶναι καρπὸς γνώσεως.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ λαβεῖν βουλὴν παρὰ τινος μὴ ὄντος ἐν τῇ διαγωγῇ σου, καὶ λίαν σοφὸς ὑπάρχῃ· ἀνάθου δὲ μᾶλλον τὰ σὰ ἰδιώτῃ ἐν πείρᾳ γεγονότι τῶν πραγμάτων, ἢ περ φιλοσόφῃ λόγῳ ὁμιλοῦντι ἐκ τῆς ἐξετάσεως, ἄνευ τῆς πείρας τῶν πραγμάτων. Ἡ πείρα δὲ ἐστίν, οὐχὶ τὸ εἰσελθεῖν τινα καὶ κατασκοπεῖσαι μέρη τινὰ τῶν πραγμάτων, μήπω λαβόντα τὴν γνώσιν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ τὸ αἰσθανθῆναι τῆς ὠφελείας αὐτῶν, καὶ τῆς ζημίας ἐνεργῶς διὰ τοῦ χρονίσαι ἐν αὐτοῖς. Καὶ γὰρ πολλάκις φαίνεται πρᾶγμα ζημίαν ἔχον, ἔνδον δὲ αὐτοῦ κεκρυμμένην ἔχει μεγάλην ὠφέλειαν· καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ὁμοίως· ἄλλοτε φαίνεται τι ὠφελείας γέμον, καὶ ἔσθθεν ζημίας μεμέστωται· διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν φαινομένων ἐπικερδῶν πραγμάτων, οὐ μικρῶς ἐζημιώθησαν. Ἐκείνῳ οὖν συμβούλῃ χρῆσαι, τῷ ἐκ τῆς πείρας ἐπισταμένῳ τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπταίστως ταῦτα διακρίνειν εἰδότι. Ὅς τις τὴν ἐλευθερίαν πρῶτον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀσφαλῶς ἐκυθέρνησεν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιστημόνως ταύτην παραδιδόναι ἐστὶν ἀξιόπιστος.

Ἑ ρ η ν ε ι α

ΝΑ ΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ νὰ λάβῃς συμβουλὴν ἀπὸ κάποιον, ποὺ δὲν ἔχει πείραν τοῦ τρόπου τῆς ἰδικῆς σου ζωῆς, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι πάρα πολὺ σοφός. Εἶναι προτιμότερον νὰ ἀναθέσῃς τὰ προβλήματα σου εἰς ἓνα ἰδιώτην, ποὺ ἔχει πείραν ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, παρὰ εἰς φιλόσοφον, ποὺ ὁμιλεῖ μὲ λογικὴν, στηριζομένην εἰς τὴν θεωρητικὴν ἐξέτασιν τῶν πρα-

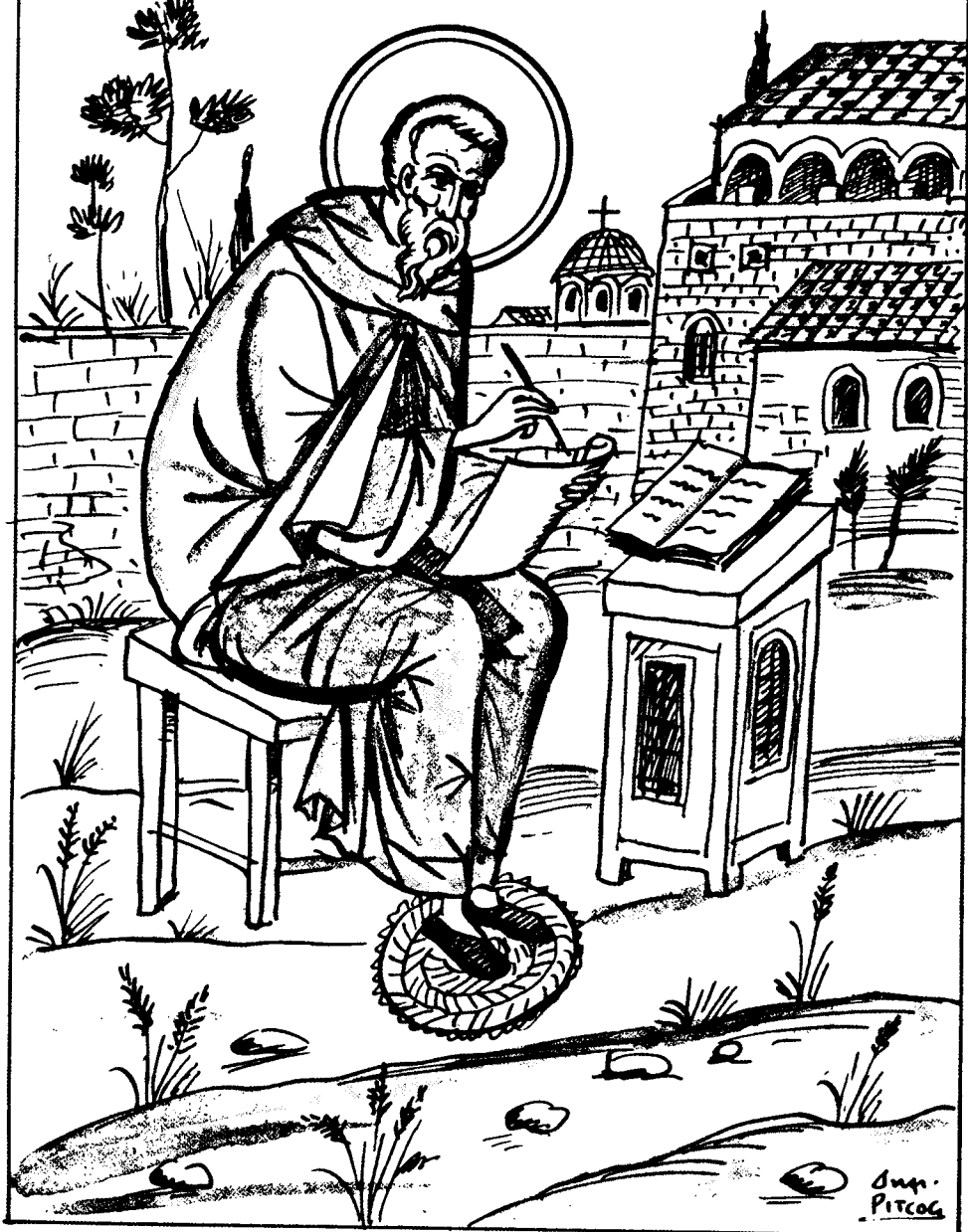
γμάτων, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ πείραν αὐτῶν. Ἡ πείρα δὲ εἶναι ὅχι τὸ νὰ εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ ἐξετάσῃ προσεκτικῶς μερικὰ ἐξ αὐτῶν, χωρὶς ἀκόμη νὰ ἔχῃ λάβῃ τὴν γνῶσιν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ τὸ νὰ αἰσθανθῇ ἐμπράκτως τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ζημίαν τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔκαμε πολὺν χρόνον εἰς αὐτά. Διότι εἰς πολλὰς περιπτώσεις φαίνεται ἓνα πρᾶγμα πὺς εἶναι ἐπιζήμιον, ἐνῶ μέσα του ἔχει κρυμμένην μεγάλην ὠφέλειαν. Καὶ ἐξ ἀντιθέτου· ἄλλοτε φαίνεται ἐξωτερικῶς γεμᾶτον ἀπὸ ὠφέλειαν, ἐνῶ ἐσωτερικῶς εἶναι ὅλον ζημία. Δι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι ἐξημιώθησαν πάρα πολὺ ἀπὸ πράγματα φαινομενικῶς ἐπικερδῆ.

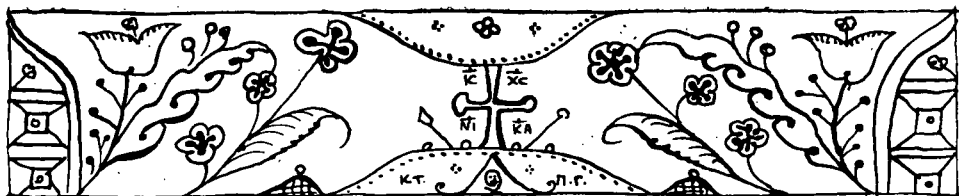
Δι' αὐτὸ λοιπὸν νὰ χρησιμοποίῃς ὡς συμβουλὸν σου ἐκεῖνον, ποὺ ἐκ πείρας γνωρίζει καλῶς τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις τῶν διαφορῶν πραγμάτων καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρίνῃ, χωρὶς νὰ σφάλῃ, τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν ἢ ζημίαν.

Ὅποιος ἔκαμειν ὀρθὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας πρῶτον εἰς τὸν ἑαυτὸν του, εἶναι πλέον ἄξιος ἐμπιστοσύνης διὰ νὰ τὴν ἐμπιστευθῇ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μὲ σύνεσιν.

Ὁ ἅγιος ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
ὁ
ΚΟΙΝΟΒΙΑΡΧΗΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ'

*Περὶ τοῦ ὅτι ἀναγκαία ἡ ὑποταγή· καὶ τίς ἡ ἐκ ταύτης
ὠφέλεια, καὶ πῶς κατορθοῦται.*

*Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ ὑποταγή· ποία ὠφέλεια
προέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ πῶς τὴν κατορθώνει
ὁ ἄνθρωπος.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου

ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, ἤδη φρονούσης ἀπτόμενος ἡλικίας; ἔρωτα φιλοσόφου ζωῆς ὠδινήσας, τῆς πατρίδος ἀπάρας, εἰς Ἱεροσόλυμα ἦλθε. Καὶ ἀγίως τὰ Ἁγία προσκυνήσας, λογισμὸν ἐν ἑαυτῷ στρέφων ἦν, πῶς ἄρα τοῦ φιλοσοφεῖν ἄρξαιτο καὶ ποτέραν τῶν ἀγωγῶν ἐλοιτο, τὴν λίαν μοναδικὴν καὶ ἁμικτον, ἢ μετ' ἐτέρων εὐλαβῶν καὶ τοῦ Ἰσου σκοποῦ μεταποιουμένων; Ἀλλὰ τὸ μὲν κατὰ μόνας ἡσυχάσαι, τό γε νῦν ἔχον οὐκ ἐδοκίμαζε, μὴ ἀσφαλὲς κρίνων ἀπείρῳ αὐτῷ ὄντι τοῖς τῆς πονηρίας καθ' ἑαυτὸν βλῶς διαπαλαίειν πνεύμασιν. Εἰ γὰρ τῶν ἐν κόσμῳ στρατευομένων οὐδεὶς οὕτω, φησί, τὸ θράσος ἁμαχος καὶ τὴν ἄνοιαν περιττός, ὃς παντάπασιν ἀτριβὴς ὢν καὶ ἀνάσκητος τὰ πολέμια, εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς εἰς μέσους δὴ τοὺς πολεμίους ἑαυτὸν εἰσωθήσκει, πῶς ἂν ἐγὼ μήπω τὰς χεῖρας διδαχθεὶς εἰς παράταξιν, μηδὲ τοὺς δακτύλους εἰς πόλεμον. μηδὲ τὴν ἄνωθεν περιεζωσιένος δύναμιν, καὶ ταῦτα τῆς συμπλοκῆς ταύτης κατὰ πολὺ μᾶλλον κινδυνώδους οὔσης καὶ σφαλερᾶς, πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἀντιπαρατάξασθαι δυνηθείην; Λείπεται οὖν ἀγίοις με πρότερον μαθητευθέντα πατράσιν, οἷς ταῦτα καλῶς προησκήθη καὶ ἱκανῶς ὑπ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς γυμνασάμενον, εἴτα καὶ ἀπὸ τῆς ἡσυχίας φυομένους καρποὺς κατὰ καιρὸν δρέψασθαι.

Ταῦτα σοφώτατα διανοηθεὶς (ἦν γὰρ αὐτῷ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ σύγκεσις ἀκριβής), πρὸς ζήτησιν τῶν μετὰ πόνων τὰς τοῦ ἀγαθοῦ μελέτας ποιησαμένων εὐ-

θὺς τρέπεται, εἰδὼς ὡς ἐκ τοῦ ποθεῖν ἀσφαλεστέρα μάθησίς τε καὶ διδάξις. Λογγίνῳ τοίνυν τῷ μακαρίῳ γέροντι, ὃς καὶ διαφορώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν Πατέρων ἐτύγχανεν ὢν, φέρων ἑαυτὸν δίδωσιν, ὁμοδιδαιτὸς τε αὐτῷ καὶ σύνοικος γίνεται, σφόδρα τοῖς ἐκείνου τρόποις ἡσθεῖς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὡς περ ὅλως ἐμφύς, καὶ τὸ τοῦ θεοῦ φάναι Δαβίδ, τὴν ψυχὴν ὀπίσω προσκολληθείς· ἐπεὶ καὶ ὧ τις συνὼν ἡδεται, τοιοῦτος ἄρα καὶ εἶναι πιστεύεται καὶ καλῶς τοῦτο ὑπὸ τῶν παλαιῶν λέγεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, ὅταν ἐπλησίαζε πρὸς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, κατελήφθη ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς φιλοσόφου ζωῆς καί, ἐγκαταλείψας τὴν πατρίδα του, ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἀφοῦ προσεκύνησεν, μὲ ἀγιότητα ψυχῆς, τὰ Ἅγια προσκυνήματα, ἤρχισε πλέον νὰ τὸν ἀπασχολῇ μονίμως ἡ σκέψις πῶς νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐμπρακτον φιλοσοφίαν καὶ ποῖον ἐκ τῶν δύο δρόμων νὰ ἀκολουθήσῃ, τῆς τελείας ἀπομονώσεως καὶ τοῦ αὐστηροῦ ἀναχωρητισμοῦ, ἢ τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς, μαζὶ μὲ ἄλλους, ποὺ ἐπιδιώκουν τὸν ἴδιον σκοπόν;

Ἀλλὰ τὴν κατὰ μόνας ἡσυχαστικὴν ζωὴν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, δὲν ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ, διότι δὲν τὴν ἔκρινεν ἀσφαλῆ, ἐπειδὴ ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν του τελείως ἄπειρον, διὰ νὰ ἀντιπαλαίῃ μόνος του πρὸς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας.

Διότι — ἔλεγε — ἐὰν ἀπὸ τούτοις στρατιώτας τοῦ κόσμου δὲν εὐρίσκεται κανεὶς τόσον πολὺ θρασὺς καὶ τόσον πολὺ ἀνόητος, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ τελείως ἀπειροπόλεμος καὶ χωρὶς καθόλου νὰ ἔχῃ ἀσκηθῇ εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα, νὰ τολμήσῃ ἀμέσως, ἀπὸ τὸ στρατοπέδόν του, νὰ ριφθῇ εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρῶν, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν ἐγώ, ὁ ὁποῖος ἀκόμη δὲν ἔχω γυμνάσει τὰς χεῖρας μου εἰς παράταξιν καὶ τὰ δάκτυλά μου εἰς πόλεμον, (ψαλμ. ρμγ', 1), ὁ ὁποῖος ἀκόμη δὲν ἔχω ζωσθῇ μὲ τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, νὰ ἡμπορέσω νὰ ἀντιπαραταχθῶ, κατὰ μίαν τοιαύτην συμπλοκὴν, πολὺ πλέον ἐπικίνδυνον καὶ γεμάτην ἀπὸ θανασίμους παγίδας, ἐναντίον τῶν ἀρχῶν, τῶν ἑξουσιῶν, τοῦ κοσμοκράτορος τοῦ κόσμου τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐναντίον τῶν πνευματικῶν τῆς πονηρίας;

Ἀπομένει λοιπὸν νὰ γίνω πρῶτον μαθητὴς ἀγίων πατέρων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καλῶς ἀσκηθῇ ἀπὸ πρὶν εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους, καὶ ἀφοῦ γυμνασθῶ ὑπ' αὐτῶν καλῶς εἰς τὸν κατὰ τῶν νοητῶν ἐχθρῶν πόλεμον, τότε νὰ προσπαθῆσω νὰ δρέψω τοὺς καρποὺς τῆς ἡσυχίας. Ἀφοῦ μετὰ πολλῆς σοφίας ἐσκέφθη ὅλα αὐτὰ (διότι μεταξὺ τῶν ἄλλων προσόντων εἶχε καὶ βαθυτάτην σύνεσιν) ἤρχισεν ἀμέσως νὰ ἀναζητῇ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μὲ κόπους πολλοὺς ἐμελέτησαν τὸ ἀγαθόν, γνωρίζων ὅτι ἡ ἀσφαλεστέρα μάθησις καὶ διδασκαλία εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ἀποκτᾶται ἀπὸ τὴν πείραν.

Προσέρχεται λοιπὸν καὶ ἐμπιστεύεται τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸν μακάριον Γέροντα Λογγίνον, ὁ ὁποῖος διέφερε πολὺ ἀπὸ τοὺς πατέρας, ποὺ κατώκουν μαζὶ του· γίνεται ὁμοτράπεζος καὶ συγκάτοικός του εὐχαριστηθεὶς πάρα πολὺ ἀπὸ τοὺς τρόπους του καὶ τὴν συμπεριφορὰν του· καὶ τό-

σον ἡνώθη ψυχικῶς μὲ τὸν ὅσιον Λογγίνον, ὥστε θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ εἰπώμεν τὸ ρητὸν τοῦ θείου Δανῖδ, προσεκολλήθη ἡ ψυχὴ του ὀπίσω αὐτοῦ (ψαλμ. ξβ' 9). Ἐπειδὴ, ὅπως πολὺ ὀρθῶς λέγουν οἱ παλαιοί, μὲ ἐκεῖνον ποὺ συναναστρέφεται καὶ εὐχαριστεῖται κανεὶς, πιστεύεται ὅτι εἶναι καὶ ὁμοίος του.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Ἀντώνιος· ὅτι ὑπάκοή μετὰ ἐγκρατείας ὑποτάσσεται τῇ ῥίᾳ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· ὅτι τίς ποτε ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Παῖσιον λέγων· τί ποιήσω τῇ ψυχῇ μου, ὅτι ἀναισθητεῖ καὶ οὐ φοβεῖται τὸν Θεόν; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ἀπελθε, κολλήθητι ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ τὸν Θεόν· καὶ ἐν τῷ ἐγγίξειν ἐκείνῳ μανθάνεις καὶ σὺ ἐξ αὐτοῦ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν.

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Ἡσαΐας πρὸς τοὺς ἀρχομένους καὶ ὑποτασσομένους Πατράσιν Ἀγίοις, ὅτι ἡ πρώτη βαφὴ οὐκ ἀποβάλλει ὥς ἐπὶ πορφύρας· καὶ ὅτι ὡς περ οἱ κλάδοι οἱ ἀπαλοὶ εὐχερῶς μεταστρέφονται καὶ κάμπτονται, οὕτω καὶ οἱ ἀρχαριοὶ ὄντες ἐν ὑποταγῇ.

4. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς τινὶ ἀδελφῷ· δεῦρο, ἀδελφέ, εἰς τὴν ὑπακοὴν τῆς ἀληθείας· ὅπου ἔστι ταπεινώσις· ὅπου ἔστιν ἰσχύς· ὅπου ἔστι χαρά· ὅπου ἔστιν ὑπομονή· ὅπου ἔστι μακροθυμία· ὅπου ἔστι φιλαδελφία· ὅπου ἔστι κατάνυξις· ὅπου ἔστιν ἀγάπη· ὁ γὰρ ἔχων ὑπάκοήν ἀγαθήν, πασῶν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ πεπλήρωται.

5. Παρέβαλόν ποτε τέσσαρες σκητιῶται τῷ Μεγάλῳ Παμίδῳ, φοροῦντες δέρματα· καὶ ἀνήγγειλεν ἕκαστος τὴν ἀρετὴν τοῦ ἐτέρου· ὁ εἰς ἐνήστευε πολλὰ· ὁ δεύτερος ἀκτῆμων ἦν· ὁ τρίτος ἐκτῆσατο πολλὴν ἀγάπην· ὁ δὲ τέταρτος, εἰκοσιδύο ἔτη εἶχεν ἐν ὑπακοῇ γέροντος. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀβδᾶς Παμίδῳ· λέγων ὁμῶν, ὅτι ἡ ἀρετὴ τοῦ τετάρτου, μείζων τῶν ἄλλων ἐστίν· ἕκαστος γὰρ ὁμῶν οἶαν ἀρετὴν ἐκτῆσατο, θελήματι οἰκείῳ ἐκράτησεν· οὗτος δέ, τὸ θέλημα αὐτοῦ κόψας, ἄλλου ποιεῖ θέλημα, καὶ διὰ τοῦτο μείζων ὁμῶν ἔστιν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὁμολογοῦνται εἶσιν, ἐὰν εἰς τέλος φυλάξωσιν.

6. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ροῦφος, ὅτι ὁ καθήμενος ἐν ὑποταγῇ Πατρός Πνευματικοῦ, πλεῖον αὐτῷ ἐξέχει παρὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ καθ' ἑαυτὸν ἀναχωροῦντα.

7. Ἐλεγεν ὁ αὐτός, ὅτι διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων λέγων· ὅτι ἡρπάγην καὶ εἶδον τέσσαρα τάγματα ἐν τῇ οὐρανῷ· τὸ πρῶτον τάγμα, ἄνθρωπος ἀσθενῶν καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· τὸ δεύτερον, ὁ φιλόξενος καὶ τοὺς ἀδελφούς ὑποδεχόμενος, καὶ διακονῶν· τὸ τρίτον, ὁ ἐν ἐρήμῳ διάγων, καὶ μὴ βλέπων τινὰ ἄνθρωπον· τὸ τέταρτον, ὁ ἐν ὑποταγῇ καθήμενος Πατρός καὶ ὑποτασσόμενος αὐτῷ εἰς πάντα διὰ τὸν Κύριον. Ἐφόρει δὲ ὁ διὰ τὴν ὑπάκοήν μανιὰκην χρυσοῦν καὶ πλεῖον αὐτῶν ἄλλων δόξαν εἶχεν· ἐγὼ δὲ ταύτην ἰδὼν, εἶπον τῷ ὁδηγοῦντί με· πῶς οὗτος ὁ μικρότερος πλείονα δόξαν ἔχει παρὰ τοὺς ἄλλους; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπέ μοι· ἐπειδὴ ὁ φιλόξενος καὶ ὁ ἀναχωρητὴς τῷ ἰδίῳ θελήματι τάς ἀρετάς εἴλοντο, ὁ δὲ ὑπήκοος πάντα τὰ θελήματα

τα αὐτοῦ καταλείψας, κρέμαται τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἰδίῳ πατρὶ, καὶ διὰ τοῦτο πλέον ἐκείνων δεδόξασται.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος· ἡ ὑπακοή, κειμήλιόν ἐστι τοῦ Μοναχοῦ· ὁ κεκτημένος αὐτὴν εἰσακουσθήσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ μετὰ παρρησίας τῷ σταυρωθέντι παρασταθήσεται· ὁ γὰρ σταυρωθεὶς Κύριος, ὑπήκουος γέγονε μέχρι θανάτου.

9. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ παρεγένοντο οἰκῆσαι ἐν Μοναστηρίῳ· τινὲς ὧν ὁ μὲν εἰς ἀσκητὴς ἦν· ὁ δὲ ἕτερος τὴν ὑπακοὴν εἴλετο καὶ εἴ τι ἔλεγεν αὐτῷ ὁ πατήρ, ἀδιακρίτως ἐποίει· ἔλεγε γὰρ αὐτῷ πολλάκις· φάγε πρωτὰς· καὶ ἤσθιε· καὶ πάλιν· μὴ φάγῃς ἕως ὅψε· καὶ οὐκ ἤσθιε· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, εἴ τι ἂν προσετάγη, μετὰ χαρᾶς ἐπλήρου· καὶ διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ ἐδοξάζετο παρὰ πάντων ἐν τῷ Μοναστηρίῳ. Φθονήσας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ ἀσκητὴς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· δοκιμάσω αὐτὸν εἰ ἔχει ὑπακοήν· καὶ προσελθὼν τῷ Πατρὶ λέγει· πέμψον μετ' ἐμοῦ τὸν ἀδελφόν, ἵνα παραβάλωμεν εἰς τινα χρεῖαν· καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς.

Ὡς οὖν ἦλθον εἰς τὸν ποταμόν, ἐν ᾧ ἦν πλήθος κροκοδείλων πολὺ, λέγει τῷ ἀδελφῷ ὁ ἀσκητὴς· κατάβηθι εἰς τὸν ποταμόν καὶ πάρελθε· καὶ κατέβη· καὶ ἦλθον οἱ κροκόδειλοι, καὶ ἔλειχον τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔβλαψαν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἀσκητὴς, εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβηθι ἐκ τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἀνέβη ἀβλαβής. Ὀδεύοντες οὖν, εὗρον σῶμα ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ εἶπεν ὁ ἀσκητὴς· εἰ εἵχομεν παλαιώμια, ἐβάλομεν ἂν ἐπάνω αὐτοῦ· ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· μᾶλλον εὐξώμεθα, εἴ πως ἀναστῇ· καὶ ἔστησαν εἰς πρόσευχὴν· καὶ εὐξαμένων αὐτῶν, ἀνέστη ὁ νεκρός· καὶ ἐκαυχᾶτο ὁ ἀσκητὴς λέγων, ὅτι διὰ τὴν ἀσκησίν μου ἀνέστη ὁ νεκρός. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ Θεὸς τῷ Πατρὶ τοῦ Μοναστηρίου πάντα· καὶ ὡς ὑπέστρεψαν, λέγει ὁ Ἀββᾶς τῷ ἀσκητῇ· τί οὕτως ἐπείρασας τὸν ἀδελφόν σου ἐν τῷ ποταμῷ; καὶ ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ ἀνέστη ὁ νεκρός.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· μὴ μέτρει σεαυτὸν, ἀλλὰ κολλήθητι τῷ καλῶς ἀναστρεφόμενῳ.

Ἐρμηνεῖα

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ εἶπεν, ὅτι ἡ ὑπακοὴ μὲ τὴν ἐγκράτειαν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑποτάσῃ καὶ τὰ θηρία.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι κάποτε κάποιος ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Παῖσιον· τί νὰ κάμω, πού ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἀναίσθητος καὶ δὲν φοβεῖται τὸν Θεόν; ὁ Ἀββᾶς Παῖσιος τοῦ ἀπήντησε· πῆγαινε, προσκολλήσου εἰς ἓνα ἄνθρωπον, πού φοβεῖται τὸν Θεόν· μὲ τὴν συναναστροφὴν σου δὲ μὲ ἐκείνον θὰ μάθῃς καὶ σὺ ἀπὸ αὐτὸν νὰ φοβῇσαι τὸν Θεόν.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀρχαρίους, πού ἦσαν ὑποτακτικοὶ Ἀγίων Πατέρων, ὅτι ἡ πρώτη βαφὴ δὲν ξεθωριάζει ὅπως συμβαίνει μὲ τὴν πορφύραν· καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὰ τρυφερὰ κλαδιὰ μὲ εὐκολίαν λυγίζουν καὶ γέρνουν, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ ἀρχαριοί, πού εὐρίσκονται εἰς ὑποταγήν.

4. Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶπεν εἰς κάποιον ἀδελφόν· Ἐλα, ἀδελφέ

μου, εἰς τὴν ὑπακοὴν τῆς ἀληθείας· ὅπου ὑπάρχει ταπείνωσις· ὅπου ὑπάρχει δύναμις· ὅπου ὑπάρχει χαρά· ὅπου ὑπάρχει ὑπομονή· ὅπου ὑπάρχει μακροθυμία· ὅπου ὑπάρχει φιλαδελφία· ὅπου ὑπάρχει κατάνυξις· ὅπου ὑπάρχει ἀγάπη· διότι ἐκεῖνος ποὺ ἔχει τελείαν ὑπακοήν, ἔχει ἐφαρμόσει ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

5. Κάποτε τέσσαρες ἀδελφοὶ ἀπὸ κάποιαν σκῆτιν ἦλθον πρὸς τὸν Μεγάλον Παμβώ, φοροῦντες ὡς ἐνδύματα δέρματα ζώων. Καὶ ὁ καθείς ἐξ αὐτῶν ἐφανερώσεν εἰς τὸν Παμβώ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἄλλου· ὁ ἕνας ἐνήστευε πολὺ· ὁ δεῦτερος ἦτο τελείως ἀκτῆμων· ὁ τρίτος ἀπέκτησε πολλὴν ἀγάπην· ὁ δὲ τέταρτος ἐπὶ εἴκοσι δύο ἔτη συνεχῇ εὐρίσκετο εἰς τὴν ὑπακοὴν ἐνὸς Γέροντος. Ἀφοῦ λοιπὸν τοὺς ἤκουσεν ὁ Ἀββᾶς Παμβώ ἀπήντησεν εἰς αὐτούς:

— Σᾶς διαβεβαίω, ὅτι ἡ ἀρετὴ τοῦ τετάρτου εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων· διότι ὁ καθείς ἀπὸ σᾶς τὴν ὅποιανδήποτε ἀρετὴν ἀπέκτησεν, ἐκράτησε μὲ τὸ θέλημά του. Αὐτὸς ὅμως ἀπέκοψε τὸ θέλημά του καὶ ἐκτελεῖ θέλημα ἄλλου καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ σᾶς. Αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ὑπακούουν εἶναι ὁμολογηταί, ἐφ' ὅσον φυλάξουν τὴν ὑπακοὴν μέχρι τέλους.

6. Ὁ Ἀββᾶς Ροῦφος εἶπεν, ὅτι αὐτός, ὁ ὁποῖος κάθηται εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ πνευματικοῦ Πατρὸς ἔχει περισσότερον μισθὸν ἀπὸ ἐκεῖνον, ποὺ μόνος του παραμένει ὡς ἀναχωρητὴς εἰς τὴν ἔρημον.

7. Ὁ ἴδιος Ἀββᾶς ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὅσα τοῦ διηγήθη ἕνας ἐκ τῶν Πατέρων. Ἀνηρπάγην — ἐξιστῶρει ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν Ἀββᾶν — εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶδον τέσσαρας κατηγορίας ἀνθρώπων. Ἡ πρώτη κατηγορία ἦτο ἕνας ἄρρωστος, ὁ ὁποῖος ὅμως ἠὐχαρίστει τὸν Θεόν· ἡ δευτέρα κατηγορία ἦτο ἐκεῖνος ποὺ φιλοξενεῖ τοὺς ἀδελφούς, τοὺς ὑποδέχεται μετὰ προθυμίας καὶ τοὺς περιποιεῖται· ἡ τρίτη κατηγορία ἦτο ἐκεῖνος ποὺ ζῇ εἰς τὴν ἔρημον μόνος του καὶ δὲν βλέπει κανένα ἄνθρωπον. Καὶ ἡ τετάρτη κατηγορία ἦτο ἐκεῖνος ποὺ ὑπακούει θεληματικῶς εἰς πνευματικὸν Πατέρα καὶ ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸν εἰς ὅλα χάριν τοῦ Κυρίου.

Ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτῶν κατηγοριῶν ἀνθρώπων ὁ τέταρτος, δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος τῆς ὑπακοῆς, ἐφόρει χρυσὸν περιδέραιον καὶ εἶχε περισσότεραν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, δόξαν. Μόλις εἶδον ἐγὼ τὴν δόξαν αὐτὴν — συνέχισεν ὁ Ἀββᾶς — ἠρώτησα τὸν ὁδηγόν μου· πῶς αὐτός, ὁ μικρότερος, ἔχει τὴν περισσότεραν ἀπὸ τοὺς ἄλλους δόξαν; Ὁ ὁδηγός μου ἀπήντησεν· Ἐπειδὴ ὁ ἀσκῶν τὴν φιλοξενίαν καὶ ὁ ἀναχωρητὴς εἰς τὴν ἔρημον μὲ τὴν θέλησίν των ἐξέλεξαν τὰς ἀρετὰς αὐτάς. Ὁ ὑποτακτικὸς ὅμως ἐγκατέλειπεν ὅλα του τὰ θελήματα καὶ ἐξαρτᾶται πλήρως ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πνευματικόν του Πατέρα. Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν αὐταπάρυσίν του ἔχει δοξασθῆ αὐτὸς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

8. Ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν· ἡ ὑπακοὴ εἶναι ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τοῦ Μοναχοῦ· ὁ Μοναχός, ποὺ ἔχει ἀποκτήσει τὴν ὑπακοήν, θὰ εἰσακουσθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ μετὰ παρρησίας θὰ σταθῇ πλησίον τοῦ Ἐ-

σταυρωμένον, διότι καὶ ὁ Ἐσταυρωμένος Κύριος ὑπήκουσε μέχρι θανάτου.

9. Δύο σαρκικοὶ ἀδελφοὶ ἦλθον κάποτε νὰ κατοικήσουν εἰς ἓνα Μοναστήριον. Ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν ἓνας ἦτο ἀσκητής· ἐνῶ ὁ ἄλλος ἐπροτίμησε τὴν ὑπακοήν. Μετὰ τοσαύτης δὲ προθυμίας ὑπήκουεν εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, ὥστε ὅσα τοῦ ἔλεγε τὰ ἐξετέλει ἀδιακρίτως. Πολλὰς φορὰς τοῦ ἔλεγε τὸ πρῶτ'· φάγε, καὶ ἔτρωγε· ἄλλοτε πάλιν, μὴ φάγῃς ἕως τὸ θράδν' καὶ δὲν ἔτρωγε. Καί, ἐν γένει, ὅτι διατάσσετο, τὸ ἐξετέλει μετὰ χαρᾶς. Δι' αὐτὴν του τὴν ὑπακοήν ἐδοξάζετο ἀπὸ ὅλους τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Μοναστηρίου. Βλέπων αὐτὰ ὁ σαρκικὸς ἀδελφός του, ὁ ἀσκητής, ἐφθόνησε καὶ εἶπε μέσα του. Θὰ τὸν δοκιμάσω ἐὰν ἔχῃ πραγματικὴν ὑπακοήν. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸν Ἠγούμενον καὶ τοῦ λέγει· στείλε τὸν ἀδελφόν μου, μαζί μου, νὰ ὑπάγωμεν κάπου, ὅπου εἶναι ἀνάγκη. Ὁ Ἠγούμενος ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ὑποτακτικόν του νὰ φύγῃ.

Μόλις λοιπὸν οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔφθασαν εἰς τὸν ποταμόν, ποὺ ἦτο γεμάτος κροκοδείλους, λέγει ὁ ἀσκητής εἰς τὸν ἀδελφόν του· Κατέβα εἰς τὸν ποταμόν καὶ πέρασε. Ὁ ὑπήκοος κατέβη. Καὶ ἦλθον οἱ κροκοδείλοι καὶ ἐγλείφαν τὸ σῶμα του, χωρὶς καθόλου νὰ τὸν πειράξουν. Ὅταν εἶδεν αὐτὸ ὁ ἀσκητής τοῦ εἶπε· ἀνέβα ἀπὸ τὸν ποταμόν· καὶ ἀνέβη χωρὶς καμμίαν βλάβην. Βαδίζοντες, μετὰ ταῦτα, εὗρισκουν καθ' ὁδὸν πεσμένον ἓνα νεκρὸν γυμνόν. Καὶ εἶπεν ὁ ἀσκητής. Νὰ εἴχαμεν κανένα παλαιὸν ἔνδυμα, νὰ σκεπάσωμεν τὸν νεκρόν. Καὶ ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός· ἄς προσευχηθῶμεν καλύτερα, μήπως μᾶς ἀκούσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἀναστήθῃ. Καὶ ἤρχισαν νὰ προσεύχωνται. Καὶ μετὰ τὴν προσευχήν, ἀνεστήθῃ ὁ νεκρός. Ὁ ἀσκητής ἐκαυχᾶτο, καὶ ἔλεγεν ὅτι χάρις εἰς τὴν ἀσκησίᾳ μου ἀνεστήθῃ ὁ νεκρός.

Ὁ Θεὸς ἐφάνερωσεν ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα εἰς τὸν Ἠγούμενον τοῦ Μοναστηρίου. Ὅταν λοιπὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Μοναστήριον, λέγει ὁ Ἠγούμενος πρὸς τὸν ἀσκητήν. Διὰ τί μὲ τόσον ἐπικίνδυνον τρόπον ἐπεδίωξες νὰ δοκιμάσῃς τὸν ἀδελφόν σου εἰς τὸν ποταμόν; Μάθε λοιπόν, ὅτι διὰ τὴν ὑπακοήν του ἀνεστήθῃ ὁ νεκρός.

10. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε· «μὴ μετρᾷς τὰ κατορθώματά σου προσκολλήσου καλλίτερα εἰς αὐτόν, ποὺ ζῇ ἐναρέτως καὶ παραδειγματικῶς.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ο ΩΝ ὑπὸ ἀμαρτίαν, οὐ δύναται μόνος περιγενέσθαι τοῦ σαρκικοῦ θελήματος· διότι τὸν ἐρεθισμὸν ἄπαυστον καὶ ἐγκείμενον ἔχει τοῖς πάθεσιν. Ἐμπαθεῖς ὄντας, προσεύχεσθαι δεῖ, καὶ ὑποτάσσεσθαι. Ὁ μετ' ὑποταγῆς πικτεῦων καὶ προσευχῆς τῷ θελήματι, ἀθλητής ἐστιν εὐμέθοδος, τὴν νοητὴν πάλιν διὰ τῆς τῶν αἰσθητῶν ἀποχῆς προφανῶς ἐπιδεικνύμενος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΚΕΙΝΟΣ πού ζῇ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας, δὲν εἶναι δυνατὸν μόνος του νὰ κατανικήσῃ τὸ σαρκικὸν θέλημα, διότι ἔχει μέσα του ἀκατάπαυστον τὸν ἐρεθισμὸν πρὸς τὰ πάθη. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἴμεθα ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰ πάθη, πρέπει νὰ προσευχώμεθα καὶ νὰ ὑποτασσώμεθα. Διότι δυσκόλως δύναται κανεὶς νὰ πολεμήσῃ χωρὶς βοήθειαν τὰς ριζωμένας ἐντὸς ἡμῶν συνηθείας. Ὁ ἀγωνιζόμενος μὲ ὑποταγὴν καὶ προσευχὴν ἐναντίον τοῦ θελήματός του εἶναι ἐπιτήδειος ἀθλητῆς, παρουσιάζων ὁλοφάνερα τὴν νοητὴν πάλην διὰ τῆς ἀποχῆς του ἀπὸ τὰ αἰσθητά.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

Η ΥΠΑΚΟΗ πρῶτον ἐν πάσαις ταῖς εἰσαγωγίμοις ἀρεταῖς ὑπάρχειν ἔγνωσται καλὸν ἄθετεῖ γὰρ τὴν οἴησιν, τίκει δὲ ἡμῖν τὴν ταπεινοφροσύνην ὅθεν καὶ θύρα γίνεταί τοις αὐτῆς ἀνεχομένοις ἡδέως τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης. Ταύτην ἀθετήσας ὁ Ἀδὰμ, εἰς τὸν θύτιον ἀπωλίσθησε τάρταρον. Ταύτης ἐρασθεὶς ὁ Κύριος, τῷ τῆς οἰκονομίας λόγῳ ἄχρι θανάτου ὑπήκουσε τῷ ἑαυτοῦ Πατρί· καὶ ταῦτα ἐν οὐδενὶ ὧν ἥττων τῆς αὐτοῦ μεγαλωσύνης, ἵνα τὸ τῆς ἀνθρωπίνης παρακοῆς ἔγκλημα, διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἐκλύσας ὑπακοῆς, εἰς τὴν μακαρίαν καὶ διαιωνίζουσαν ἐπαναγάγῃ ζωὴν τοῖς ἐν ὑπακοῇ ζήσαντας. Πρῶτον οὖν τούτου ἐπιμελεῖσθαι δεῖ τοὺς πρὸς τὴν οἴησιν τοῦ διαδόλου ἀναδεχομένους τὴν πάλην· δείξει γὰρ ἡμῖν αὕτη προσιοῦσι πάσας ἀπλανῶς τὰς τρίβους τῶν ἀρετῶν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Η ΥΠΑΚΟΗ ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὡς τὸ πρῶτον καλὸν ἐκ τῶν ἀρχικῶν ἀρετῶν, πού πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ κανεὶς· διότι ἀποβάλλει τὴν ὑπερηφάνειαν, γεννᾷ δὲ εἰς ἡμᾶς τὴν ταπεινοφροσύνην. Δι' αὐτὸ καὶ γίνεται θύρα εἰς αὐτοὺς πού εὐχαρίστως τὴν ἀνέχονται, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἰσέρχεται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη. Τὴν ὑπακοὴν ἀπέβαλεν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἐκατρακύλησεν εἰς τὸν τάρταρον τῆς κολάσεως. Τὴν ὑπακοὴν αὐτὴν ἠγάπησεν ὁ Κύριος, καὶ κατὰ τὴν ἑνσαρκον οἰκονομίαν ὑπήκουσε μέχρι σταυροῦ καὶ θανάτου εἰς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα Του. Ὑπήκουσε δέ, ἂν καὶ δὲν ἦτο εἰς τίποτε κατώτερος ἀπὸ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Ἐπουρανίου Πατρός, διὰ νὰ καταργήσῃ μὲ τὴν ὑπακοὴν Του, τὸ ἔγκλημα τῆς ἀνθρωπίνης παρακοῆς, καὶ ὁδηγήσῃ πάλιν εἰς τὴν αἰώνιον καὶ μακαρίαν ζωὴν ὅσους θὰ ζήσουν εἰς τὴν ὑπακοὴν. Πρῶτα - πρῶτα λοιπὸν διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτὴν πρέπει νὰ φροντίζουσιν ὅσοι ἀναλαμβάνουσιν τὴν πάλην πρὸς τὴν ἀλαζονίαν τοῦ διαδόλου· διότι αὕτη θὰ ὑποδείξῃ εἰς ἡμᾶς, πού τὴν ἀποδεχόμεθα, ὅλας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀρετῶν, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ πλανηθῇ κανεὶς.

Ε΄. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

Οἱ ΔΙ' Ἀλλοὶ τινὸς ἐλαττώματος οὕτως ὁ διάβολος εἰς τὸ τῆς ἀπωλείας θάραθρον κατάγει τὸν ἄνθρωπον, ὡς διὰ τοῦ πείσαι αὐτὸν μὴ καταδέχεσθαι τῇ διδασκῇ καὶ διατυπώσει τῶν Πατέρων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζειν, ἀλλ' ἀκολουθεῖν τῷ ἰδίῳ θελήματι. Ὁ γὰρ τῇ οἰκείᾳ κρίσει καὶ γνώμῃ στοιχῶν, οὐ δέ π ο τ ε ἀ σ φ α λ ὼ ς ὁ δ ε ὑ σ ε ι, ἀλλὰ πολλὰ προσκόβει καὶ πλανηθήσεται, καὶ κινδύνους πολλοὺς καὶ χαλεποὺς ὡς ἐν σκότει βαδίζων ἀεὶ ὑποστήσεται.

Χρὴ δὲ ἡμᾶς τοῦτο μαθεῖν, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν λαβόντας παραδείγματα· εἰ γὰρ ἐκεῖνας καὶ χερσὶ ψηλαφῶντες, ἀφ' ἑαυτῶν κατορθῶσαι ἀδυνατούμεν καὶ δεόμεθα τοῦ καλῶς διδάσκοντος, καὶ ἑκαστον πρᾶγμα ὑποδεικνύοντος, πῶς οὐ μωρὸν καὶ ἀνόητον τὴν πνευματικὴν τέχνην, τὴν τῶν πασῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν δυσχερεστέραν καὶ ἐπιπονωτέραν, νομίζειν κατορθοῦν ἄνευ διδασκάλου; ἥτις οὐ σωματικὴ ἐστὶ καὶ ὀρωμένη, καθὼς αἱ λοιπαὶ τέχναι περὶ τὰ σωματικὰ μόνον καταγινόμεναι, ἀλλὰ κεκρυμμένη τε καὶ ἀόρατος, ἅτε καὶ πρὸς μόνην τὴν ψυχὴν ἀποβλέπουσα, καὶ σκοπὸν τοῦτον ἔχουσα, τοῦ ταύτην θεοειδῆ ἀπεργάσασθαι· ἥς τινος τέχνης ἢ ἀποτυχία οὐ πρόσκαιρον ἐμποιεῖ ζημίαν, ἀλλὰ ψυχῆς ἀπώλειαν προξενεῖ καὶ αἰώνιον θάνατον καὶ κόλασιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΜΕ ΚΑΝΕΝΑ ἄλλο ἐλάττωμα δὲν κατακρημνίζει τόσον ἀποτελεσματικῶς ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ θάραθρον τῆς ἀπωλείας, ὅσον μὲ τὸ νὰ τὸν πείσῃ νὰ μὴ καταδέχεται νὰ ρυθμίξῃ τὴν ζωὴν του συμφώνως πρὸς τὰς διδασκαλίας καὶ συμβουλὰς τῶν Πατέρων, ἀλλὰ νὰ ἀκολουθῇ τὸ θέλημά του. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν ἰδικήν του κρίσιν καὶ γνώμην, οὐδέποτε θὰ βαδίσῃ μὲ ἀσφάλειαν, ἀλλὰ θὰ σκοντάψῃ εἰς πολλὰ ἐμπόδια καὶ θὰ πλανηθῇ καὶ θὰ ἀντιμετωπίσῃ πολλοὺς καὶ φοβεροὺς κινδύνους, ὡς νὰ βαδίζῃ συνεχῶς μέσα εἰς σκότος.

Ἡμεῖς δὲ τοῦτο πρέπει νὰ μάθωμεν, παραδειγματιζόμενοι ἀπὸ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν δηλαδὴ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἃν καὶ τὰς ψηλαφῶμεν μὲ τὰ χεῖρια μας, ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα μόνονί μας νὰ τὰς ἐκμάθωμεν, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ καλὸν διδασκαλον, ποὺ θὰ μᾶς ὑποδεικνύῃ τὸ κάθε πρᾶγμα, πῶς λοιπὸν δὲν θὰ εἶναι μωρὸν καὶ ἀνόητον νὰ νομίζωμεν, ὅτι θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐκμάθωμεν χωρὶς διδασκαλον τὴν πνευματικὴν τέχνην, ποὺ εἶναι ἡ δυσκολωτέρα καὶ περισσότερον κουραστικὴ ἀπὸ ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας; Ἡ ὁποία πνευματικὴ τέχνη δὲν εἶναι σωματικὴ καὶ ὀρατὴ, ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι τέχναι ποὺ καταγίνονται περὶ τὰ σωματικὰ, ἀλλὰ ἀόρατος καὶ ἀπόκρυφος, ὡς ἀποβλέπουσα πρὸς μόνην τὴν ψυχὴν καὶ ἔχουσα ὡς σκοπὸν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν θεοειδῆ. Ἡ ἀποτυχία εἰς τὴν τέχνην αὐτὴν δὲν ἐπιφέρει πρόσκαιρον ζημίαν, ἀλλὰ προξενεῖ ἀπώλειαν ψυχῆς καὶ αἰώνιον θάνατον καὶ κόλασιν.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Ο ΜΕΝ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς Θεὸς Λόγος ἐκάστη μυστικῶς ἐνυπάρχει τῶν οἰκείων ἐντολῶν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὅλος ἐστὶν ἀχώριστος ἐν ὅλῃ τῇ οἰκείῃ Λόγῳ φυσικῶς. Ὁ τοίνυν δεχόμενος τὴν θεϊαν ἐντολὴν καὶ ποιῶν αὐτήν, τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ Θεοῦ δέχεται Λόγον· ὃν διὰ τῶν ἐντολῶν δεξάμενος, δι' Αὐτοῦ καὶ τὸν ἐν Αὐτῷ φυσικῶς ὄντα συνεδέξατο Πατέρα. Ἔτσι δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐν Αὐτῷ φυσικῶς ὄν· ἀμὴν γάρ φησι λέγω ἡμῖν· ὁ λαμβάνων ὃν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνειν τὸν πέμψαντά με· ὁ γ ο ὕ ν ἐ ν τ ο λ ῇ ν δ ε ξ ά μ ε ν ο ς καὶ ποιήσας αὐτήν, λαβὼν ἔχει μυστικῶς τὴν Ἀγίαν Τριάδα.

Ἐρμηνεία

Ο ΜΕΝ Θεὸς Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς εὐρίσκεται μυστικῶς μέσα εἰς ἐκάστην ἰδικήν του ἐντολήν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ Πατὴρ εἶναι, κατὰ φύσιν, ὅλος ἀχώριστος ἀπὸ τὸν ἰδικόν του Λόγον. Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ δέχεται τὴν θεϊαν ἐντολήν καὶ ἐφαρμόζει αὐτήν δέχεται καὶ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ποὺ ὑπάρχει μέσα εἰς αὐτήν. Ἀφοῦ δέ, διὰ τῶν ἐντολῶν, ἐδέχθη τὸν Λόγον, ἐδέχθη συγχρόνως καὶ τὸν φυσικῶς μετὸν Θεὸν Λόγον ὑπάρχοντα Πατέρα. Ἀκόμη δὲ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ποὺ συνυπάρχει φυσικῶς εἰς Αὐτόν. Λέγει δηλαδὴ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον «Ἀληθῶς σὰς λέγω, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ λαμβάνει αὐτὸν ποὺ θὰ στείλω, ἐμὲ λαμβάνει· ἐκεῖνος δὲ ποὺ λαμβάνει ἐμὲ, λαμβάνει τὸν ἀποστείλαντά με» (Ἰωάν. ιγ', 20). Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ ἐδέχθη ἐντολήν καὶ τὴν ἐξετέλεσε, ἔλαβε καὶ κρατεῖ μυστικῶς μέσα του τὴν Ἀγίαν Τριάδα.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕἶΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ Θγβαῖος, ὅτι τρία πράγματα ἐστὶν ἔντιμα ἐνώπιον Κυρίου· ὅταν ἄνθρωπος ἀσθενῇ, καὶ προστίθενται αὐτῷ πειρασμοί, καὶ μετ' εὐχαριστίας δέχεται αὐτούς· τὸ δὲ δεύτερον, ὅταν τις ποιῇ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ καθαρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἀνθρώπινον· τὸ δὲ τρίτον, ὅταν τις ἐν ὑποταγῇ καθεστῇ τῇ πατρὸς πνευματικῇ καὶ πᾶσιν ἀποτάσσῃται τοῖς ἰδίοις θελήμασιν· ἔχει δὲ οὗτος ἓνα στέφανον περισσόν.

2. Εἶπε γέρων· γενοῦ ὡς κάμηλος θαστάζων τὰς ἀμαρτίας σου καὶ δεδεμένους ἀκολουθῶν τῇ ἐπισταμένῃ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ὅτι ποιῶ πάντα τὰ πρέποντα ἐν τῷ κελλίῳ μου καὶ οὐχ εὐρίσκω παράκλησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· τοῦτό σοι συμβαίνει, διὰ τὸ συντρίβειν σε ἀπραγοτέρῳ καὶ βούλεσθαί σε τὸ θέλημα σου προθέσθαι· λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ γέροντι· τί οὖν κελεύεις ἵνα ποιήσω, πάτερ; ἔφη ὁ γέρων· ἀπελθε, κολλήθητι ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ τὸν Θεόν, καὶ ταπεινώσον σεαυτὸν αὐτῷ ἐκδοὺς τὸ θέλημα σου· καὶ τότε εὐρήσεις παράκλησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰωσήφ ὁ Θηβαῖος εἶπεν, ὅτι τρία πράγματα εἶναι σπουδαῖα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀσθενῇ καὶ τοῦ προστίθενται πειρασμοί, καὶ αὐτὸς εὐχαρίστως τοὺς δέχεται. Τὸ δεύτερον δὲ εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐκτελῇ ὅλα τὰ ἔργα του καθαρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἔχουν τίποτε τὸ ἀνθρώπινον. Τὸ δὲ τρίτον εἶναι ὅταν· κανεὶς ὑποταχθῇ εἰς πνευματικὸν Πατέρα καὶ ἀπαρνείται ὅλα τὰ θέληματά του. Αὐτὸς μάλιστα ἔχει ἓνα στέφανον περισσότερον.

2. Ἕνας Γέρων εἶπε· Νὰ γίνῃς ὅπως ἡ κάμηλος,* νὰ σηκώνῃς τὰς ἁμαρτίας σου καὶ δεμένος μὲ τὴν ὑπακοὴν νὰ ἀκολουθῇς αὐτὸν ποὺ γνωρίζει τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ.

3. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα·

— Κάνω ὅλα τὰ καθήκοντά μου εἰς τὸ κελλί μου καὶ δὲν λαμβάνω καμμίαν παρηγορίαν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε·

— Αὐτὸ σοῦ συμβαίνει, διότι καταπιέξεις τὸν ἑαυτὸν σου, ἐνῶ ἀκόμη εἶσαι ἄπραγος (δὲν ἔχεις δοκιμασθῇ) καὶ θέλεις νὰ γίνῃ τὸ θέλημά σου.

Ὁ ἀδελφὸς ἐρωτᾷ ἐκ δευτέρου·

— Τί λοιπόν, Πάτερ, παραγγέλλεις νὰ κάμω;

Ὁ Γέρων ἀπήντησε·

— Πήγαινε, προσκολλήσου εἰς ἄνθρωπον, ποὺ φοβεῖται τὸν Θεὸν καὶ ταπεινώσου εἰς αὐτὸν ἀπορρίπτων τελείως τὸ θέλημά σου· καὶ τότε θὰ δοκιμάσῃς τὴν ἐκ Θεοῦ παρηγορίαν.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΔΙΑ τὸ μὴ βούλεσθαι ἡμᾶς μικρὰν θλίψιν ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον, περιπίπτομεν ἀκουσίως εἰς πολλὰς καὶ κακὰς θλίψεις· καὶ διὰ τὸ μὴ θέλῃν ἡμᾶς καταλιπεῖν τὸ ἴδιον θέλημα διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοῖς προξενοῦμεν ζημίαν ψυχῆς καὶ βλαβὴν· καὶ διὰ τὸ μὴ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς ἐν ὑποταγῇ καὶ ἐξουδενώσει εἶναι ἢ γενέσθαι διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς στερίσκομεν τῆς παρακλήσεως τῶν δικαίων· καὶ διὰ τὸ μὴ πειθαρχεῖν ἡμᾶς τῇ νομοθεσίᾳ τῶν νομοθετούντων ἡμᾶς διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς ποιοῦμεν ἐπίχαρμα τοῖς πονηροῖς δαίμοσι· καὶ διὰ τὸ

* Ἐπειδὴ ἡ κάμηλος ὡς φορτηγὸν ζῷον σηκώνει μεγάλο βάρος καὶ ἀντέχει εἰς τὴν ὁδοπορίαν καὶ κακουχίαν, ἀκολουθεῖ δὲ πιστῶς τὸν ὁδηγόν της, ἀλλὰ καὶ διότι διατηρεῖ καλῶς τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνων οἱ ὅποιοι τῆς ἔκαμαν καλὸν καὶ τοὺς ἀγαπᾷ, τοῦναντίον δὲ ἐχθρεύεται αὐτοὺς οἱ ὅποιοι τὴν ἐβλάψαν, διὰ τοῦτο λέγει ἐνταῦθα ὁ γέρων· γενοῦ ὡς ἡ κάμηλος· ἦτοι ἐνθυμοῦ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν σου καὶ ἀκολουθεῖ πιστῶς τὸν γνωρίζοντα τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, φεῦγε δὲ τὸν παραβλάψαντά σε διάβολον διὰ νὰ σωθῇς.

μὴ καταδέχεσθαι ἡμᾶς τὴν ἐν ράβδῳ παιδεῖαν, ἢ κάμινος τοῦ ἀσθέστου πυρὸς ἡμᾶς διαδέξεται· ἔνθα οὐκ ἔσται παράκλησις.

Ἑρμηνεία

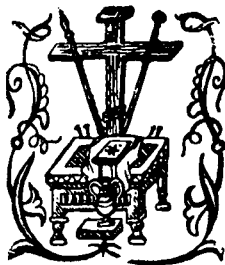
ΕΠΕΙΔΗ δὲν θέλομεν νὰ ὑπομείνωμεν μικρὰν θλίψιν χάριν τοῦ Κυρίου, περιλίπτομεν, παρὰ τὴν θέλησίν μας, εἰς πολλὰς καὶ κακὰς θλίψεις. Καὶ διότι δὲν θέλομεν νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ ἰδικόν μας θέλημα χάριν τοῦ Κυρίου, προξενοῦμεν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας ζημίαν ψυχῆς καὶ καταστροφὴν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀνεχόμεθα νὰ εἴμεθα εἰς ὑποταγὴν καὶ περιφρόνησιν χάριν τοῦ Κυρίου, στεροῦμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τὴν παρηγορίαν τῶν δικαίων. Καὶ ἐπειδὴ δὲν πειθαρχοῦμεν εἰς τὴν νουθεσίαν ὅσων θέτουν εἰς ἡμᾶς νόμους χάριν τοῦ Κυρίου, γινόμεθα παίγνιον τῶν πονηρῶν δαιμόνων. Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ἀνεχώμεθα τὴν αὐστηρὰν ἀνατροφὴν, τὴν ὁποίαν συμβολίζει ἡ ράβδος, θὰ μᾶς δεχθῇ ἡ κάμινος τοῦ πυρὸς, πὺν δὲν σβύνει ποτέ, ὅπου δὲν ὑπάρχει πλέον καμμία παρηγορία.

Θ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΜΗ γίνου μαθητὴς τοῦ ἐπαινοῦντος ἑαυτόν, ἵνα μὴ, ἀντὶ ταπεινοφροσύνης, ὑπερηφανίαν μάθῃς .

Ἑρμηνεία

ΝΑ μὴ γίνῃς μαθητὴς αὐτοῦ πὺν ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ μὴ μάθῃς τὴν ὑπερηφάνειαν ἀντὶ τῆς ταπεινοφροσύνης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

Περὶ τοῦ ὅτι οὐ δεῖ ἑαυτῷ ἐν τινι καταπιστεύειν, ἀλλὰ τῆς τῶν Πατέρων συμβουλίας μετέχειν πάντα καὶ τὰ τῆς καρδίας ἀπόρρητα καθαρῶς ἐξαγορεύοντα| καὶ μηδὲν ἀποκρύπτοντα.

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύεται κανεὶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του διὰ τίποτε, ἀλλὰ νὰ ἀκούῃ τὴν συμβουλήν τῶν πατέρων εἰς ὅλα καὶ νὰ ἐξομολογῇται καθαρῶς τὰ μυστικά τῆς καρδίας του, χωρὶς νὰ ἀποκρύπτῃ τίποτε.

Α'. Παλλαδίου

ΡΩΝ τις γέγονεν Ἀλεξανδρεὺς, γειννιῶν μοι, ἀστεῖος, νεώτερος, εὐφυῆς τὴν διάνοιαν, καθαρὸς τὸν εἶον, καθ' ὑπερβολὴν λεπτὸς τῇ ἀρίστη πολιτείᾳ, ὥς πολλοὺς τῶν συνήθων αὐτοῦ λέγειν· ὅτι πολλάκις διὰ τριῶν μηνῶν ἐσθίει μόνῃ τῇ κοινωνίᾳ ἀρκούμενος, καὶ εἴ που παραφανεῖται ἀγριολάχανον. Πείραν δὲ τούτου ἔσχον καὶ γώ, σὺν τῷ μακαρίτῃ Ἀλδίνῳ ἐπὶ τὴν σκῆτιν ἀπιόντες, ἀπεχούσῃ ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα σημεῖοις· καὶ ἐν τούτοις ὀδεύοντες ἡμεῖς, δεύτερον ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν· ἐκεῖνος δὲ μηδὲν γευσάμενος, πεξεύων ἀπεστήθισε ψαλμούς, τὸν μέγαν καὶ ἄλλους δεκαπέντε· τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν· καὶ Ἑσαΐαν· καὶ μέρος Ἱερεμίου τοῦ προφήτου· καὶ Λουκᾶν τὸν Εὐαγγελιστὴν· καὶ τὰς Παροιμίας· καὶ τοῦτον καταλαβεῖν οὐκ ἠδυνήθημεν βαδίζοντα· ὃς μετὰ πόνοους μεγάλους καὶ ἰδρωτάς γενναίους, τῷ τύφῳ τῆς ἀπονοίας ἀρθεὶς εἰς ὕψος μετέωρος, κάκειθεν ἐλεεινὸν πτώμα πᾶσι κατενεχθεὶς, καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων οἴῃσι ματαίᾳ κατεπαρθεὶς, πάντας αὐτοὺς ἐξῠδριζε λέγων· ὅτι οἱ πειθόμενοι ὑμῶν τῇ διδασκαλίᾳ ἀπατῶνται· οὐ γὰρ διδασκάλοις ἐτέροις χρῆσθαι, παρεκτός τοῦ Χριστοῦ μόνου· ὅτι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶπε· μὴ καλέσητε διδασκαλον ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐπὶ τοσούτον οὖν καὶ αὐτὸς ὥς ὁ προγραφεὶς Οὐάλης ἐσκοτίσθη τὴν διάνοιαν τῇ ὀλεθρίᾳ ὑπερηφανίᾳ ἄνωθεν κάτω ἐλθὼν, ὥς ὕστερον σιδηρωθῆναι καὶ αὐτὸν καὶ μηδὲ τοῖς θεοῖς μυστηρίοις θέλειν προσέρχεσθαι. Τελευταῖον δὲ ὥς ὑπὸ σφοδροτάτου πυρὸς ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐλαθεῖς, κατήλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν θεῖα προνοία, ὥς τε ἦλθον τὸν ἦλον ἀποκρούσασθαι.

Περίεπεσε γὰρ ἀδιαφορίαις, καὶ ἐν θεατρικοῖς καὶ ἵπποδρομίαις καὶ καπηλείοις τὰς διατριβὰς εἶχε· τέλος καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γυναικομανίας ληφθεὶς, ὡς ἐσκέπτετο ἁμαρτῆσαι, μιμᾶδι τινὶ συνεχῶς τὰ πρὸς τὸ ἔλκος αὐτοῦ διελέγετο. Καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ὄντι γέγονεν αὐτῷ, κατὰ τινα οἰκονομίαν, ἄνθραξ κατὰ τῆς θαλάνου· καὶ ἐπὶ ἑξ μηνῶν τοσοῦτον ἐνόσησεν, ὡς κατασαπῆναι αὐτοῦ τὰ μόρια καὶ αὐτομάτως ἀποπεσεῖν. Ὑστερον δὲ ὑγιάνας, καὶ εἰς συναίσθησιν ἐλθὼν, ἐπανήλθεν ἄνευ τῶν μελῶν τούτων· καὶ εἰς μνήμην τῆς οὐρανοῦ πολιτείας ἐν θεῷ φρονήματι γεγωνῶς, καὶ ἐξομολογησάμενος τοῖς Πατράσι πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ, ἐνεργῆσαι τῇ πολιτείᾳ μὴ φθάσας, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθη.

2. Ἄλλος τις πάλιν, Πτολεμαῖος ὀνόματι, δυσδιήγητον ἀρετῆς βίον ἀσκήσας τὸ κατ' ἀρχάς, ὥκῃσεν ἐπέκεινα τῆς σκῆτεως, εἰς τόπον καλούμενον Κλίμακα, εἰς δὲ οὐδεὶς ἤδυνήθη οἰκῆσαι τῶν Μοναχῶν, διὰ τὸ ἀπέχειν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος σημεῖα δεκαοκτώ· ἐκεῖνος δὲ βαστάσας κεράμια καὶ σπόγγον, τὴν ἐν τῷ Δεκεμβρίῳ καὶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ κατερχομένην δρόσον συνάγων, καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἐμβάλλων, διήρκεσεν ἑαυτῷ ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη οὕτω ποιῶν καὶ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ μὴ συντυχῶν ὅλως τινὶ ἀποξενωθείς οὖν διδασκαλικῆς ὠφελείας καὶ συντυχίας ἀγίων Πατέρων, καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν ἀγίων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμάνη ἐκτραπεῖς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὥς τε εἰς τὸν ἀσεβῆ αὐτοματισμὸν ἐμπεσεῖν. Τούτῳ γὰρ ὁ δυσμενὴς ὑπέθετο λέγειν μηδεμίαν οὐσίαν ἔχειν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι τὰ πάντα ἐκ τοῦ τὸν κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι.

Τοῦτο οὖν προὑποθέμενος αὐτῷ ὁ πολέμιος τῆς πάντων ζωῆς, ἔπειτα ἐν-σκήψας ὅλως εἰς τὴν τούτου ψυχὴν, ἔλεγε· τούτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων, τί μάτην σεαυτὸν οὕτω καταδαμάξεις, ἵνα εἰς τί σε ὀνήσῃ μὴ οὔσης ἀντιμισθίας; ποῖος δέ σοι μισθὸς ἐξήρκεσεν ἂν τούτων τῶν πόνων; ἢ τίς ὁ ἀνταποδιδούς σοι; ποῖα δὲ καὶ κρίσις ἐστὶν ἣν ἀπειλοῦσιν αἱ γραφαὶ ἀπρονοήτων ὑπαρχόντων ἀπάντων;

Τούτοις τοῖς σατανικοῖς λογισμοῖς κυριευθεὶς ὁ ἄθλιος Πτολεμαῖος, ἀποστάς τῆς ἀσκήσεως, λέγεται φέρεσθαι μετέωρος. ἐξεστηκώς τῶν κατὰ φύσιν φρενῶν, μέχρι τῆς σήμερον ἀλώμενος ἐν Αἰγύπτῳ, ἔκδοτον ἑαυτὸν γαστριμαργίᾳ καὶ οἶνοφλυγίᾳ δεδωκώς, μηδενὶ μηδὲν ὀμιλῶν, ἀλλ' ἐνεὼς ἀνακάμπτων τὴν ἀγοράν, ἐλεεινὸν θέαμα καὶ πλήρες δακρύων προκείμενος χριστιανῶν ὀφθαλμοῖς, καὶ εἰς χλεύην τοῖς ἀγνοοῦσι τὸν ἡμέτερον βίον. Αὕτη δὲ ἡ ἀνιάτος συμφορὰ κατειλήφει τὸν ἐλεεινὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς ἀλόγου οἰήσεως, ἐν τῷ νομίζειν αὐτὸν γινῶσιν ἔχειν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἁγίους Πατέρας, μηδέποτε αὐτοῖς συντυχῶν, ὥς τε τῇ τούτων διδασκαλίᾳ κυβερνηθῆναι· ἀλλ' ἀκυβέρνητος εὐρεθείς, εἰς τὸν ἔσχατον πυθμένα τοῦ ψυχικοῦ κατέπεσε θανάτου· οἷς γὰρ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡς περ φύλλα.

Ἐρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἔζη ἓνας Ἀλεξανδρινὸς ὀνομαζόμενος Ἡρων· μετ' αὐτὸν εἰμεθα γεῖτονες. Αὐτὸς ὁ Ἡρων ἦτο νεώτερος ἀπὸ ἐμέ, εὐγενής, ἔξυπνος, μετ' βίον καθαρὸν, καὶ ὑπερβολικὰ ἀδύνατος ἐξ ἀφορηῆς τῆς ἀρίστης πολιτείας του ὡς μοναχοῦ· ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστούς του νὰ λέγουν, ὅτι πολλάκις ἔτρωγε κάθε τρεῖς μῆνας ἀρκούμενος μόνον

εἰς τὴν ἀγίαν κοινωνίαν καὶ εἰς κανένα ἀγριολάχανον, ἐὰν κάποτε ἐφύτρωνε εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Τὸν Ἡρώνα ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ πλησίον, ὅταν, κάποτε, ἐπήγαμεν εἰς τὴν σκῆτιν, μαζὶ μὲ τὸν μακαρίτην τὸν Ἀλβῖνον, ἡ ὁποία ἦτο μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς τεσσαράκοντα σημεῖα. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, πού ἐβαδίζαμεν, ἡμεῖς ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν διὰ δευτέραν φορὰν, ἐνῷ ἐκεῖνος δὲν ἐβαλε τίποτε εἰς τὸ στόμα του καὶ καθὼς ἐπέξοπρε ἀπήγγελλεν ἀπὸ στήθους ψαλμούς, τὸν μέγαν (τὸν Ἀμωμον) καὶ ἄλλους δέκα πέντε, τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν, καὶ τὸν Ἡσαΐαν, ὡς καὶ μέρος τοῦ προφήτου Ἰερεμίου, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον καὶ τὰς Παροιμίας· παρὰ ταῦτα δὲ ἡμεῖς δὲν ἠμπορούσαμεν νὰ τὸν προφθάσωμεν καθὼς ἐβαδίζεν. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ τόσον ἐνάρετος καὶ ἀσκητικός, μετὰ τόσον μεγάλους κόπους καὶ πολλοὺς ἰδρωτάς, τόσον πολὺ ἐκυριεύθη ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ κατεκρημνίσθη, εἰς πτώσιν δι' ὅλους ἀξιοθρήνητον καταληφθεὶς δὲ ἀπὸ ματαίαν ἀλαζονείαν, καὶ θεωρῶν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνώτερον ἀπὸ τοὺς Ἀγίους Πατέρας, ὅλους τοὺς ἐξύβριζε λέγων «ὅσοι ὑπακούουν εἰς τὴν διδασκαλίαν σας ἀπατῶνται, διότι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἄλλον διδάσκαλον ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὸν Χριστόν, διότι ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ εἶπε νὰ μὴ ὀνομάσωμεν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν κανένα ἀνθρώπον διδάσκαλον».

Τόσον πολὺ λοιπὸν καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ Οὐάλης,* τὸν ὁποῖον περιέγραψα, ἐσκοτίσθη εἰς τὴν διάνοιάν του ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ὑπερηφάνειαν καὶ κατέπεσεν ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς, ὥστε μετὰ ἐκλείσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κελλίον του, καὶ δὲν ἤθελεν οὔτε εἰς τὰ θεῖα μυστήρια νὰ προσέρχεται. Τελευταῖον δὲ παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ὡς νὰ κατεφλέγετο ἀπὸ σφοδρότατον πῦρ, κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὥστε μὲ καρφὶ νὰ ξεκαρφώσῃ τὸ καρφί.** Εἰς τοιαύτην ἀδιαφορίαν περιέπεσεν, ὥστε ἐσύχναζεν εἰς θέατρα, ἵπποδρόμια καὶ καπηλεῖα· τελευταίως δὲ κατελήφθη καὶ ἀπὸ ἀκόλαστον ἐπιθυμίαν διὰ γυναῖκα, ὥστε ἐσκέπτετο νὰ ἀμαρτήσῃ, ἐγνώρισε δὲ καὶ μίαν ἡθοποιὸν πρὸς τὴν ὁποίαν συνεχῶς ὠμίλει διὰ τὸ πάθος του αὐτό.

Ἐνῷ ὁμως εὗρίσκετο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, παρουσιάσθη εἰς τὴν θάλανον τοῦ ἀποκρύφου μέλους του ἀνδραξ. Καὶ ἐπὶ ἑξ μῆνας τόσον πολὺ ἀρρώστησεν, ὥστε νὰ σαπίσουν τελείως τὰ ἀπόκρυφα μέλη του καὶ μόνον τῶν νὰ ἀποπέσουν. Ὅταν ἔγινε καλὰ καὶ συνῆλθε καὶ ἀπὸ τὸν πυρετὸν τῆς ἀμαρτίας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σκῆτιν χωρὶς τὰ ἀπόκρυφα μέλη του. Ἐκεῖ ἐνεθυμήθη τὴν οὐράνιον πολιτείαν του ἀποκτήσας καὶ πάλιν τὸ θεῖον φρόνημα, ἐξωμολογήθη εἰς τοὺς Πα-

* Ὁ Οὐάλης οὗτος ἀναφέρεται ἐν τῷ Λαυσαϊκῷ πρὸς τοῦ Ἡρώνος, ὅστις ἐξέπεσε διὰ τὴν ὑπερηφάνειάν του.

** Ἐκφρασις ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν: «πάσσαλος πασσάλῳ ἐκκρούεται».

τέρας ὅλα ὅσα τοῦ συνέβησαν· μὴ προφθάσας ὁμως διὰ τῆς ἐναρέτου πολιτείας νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν μετάνοιάν του μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθῃ.

2. Ἐνας ἄλλος πάλιν, ὀνομαζόμενος Πτολεμαῖος, τοῦ ὁποίου τὸν ἐνάρετον βίον εἶναι δύσκολον νὰ διηγηθῇ κανεῖς, κατώκησε κατ' ἀρχάς, ὡς ἀσκητής, μακρὰν ἀπὸ τὴν σκῆτην, εἰς μίαν τοποθεσίαν, πὺν ἐλέγετο Κλίμαξ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἡδυνήθη, μέχρι τότε, νὰ κατοικήσῃ κανεῖς ἄλλος Μοναχός, ἐπειδὴ ἀπείχετο ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ νεροῦ δεκαοκτὼ σημεῖα. Ὁ Πτολεμαῖος ὁμως ἐπρομηθεύθη πῆλινα ἀγγεῖα καὶ μὲ ἓνα σπόγγον ἐμάζεψε τὴν δρόσον,* ἢ ὁποία κατέρχεται εἰς τὰ ἔρημα ἐκεῖνα μέρη κατὰ τὰς νύκτας τοῦ Δεκεμβρίου καὶ Ἰανουαρίου καὶ τὴν ἐβαξε μέσα εἰς τὰ ἀγγεῖα.

Ἐπὶ τὰς σκληρὰς αὐτὰς συνθήκας παρέμεινεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ δέκα πέντε ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων δὲν συνήντησε κανένα. Ἀπεξενώθη λοιπὸν ἀπὸ κάθε διδασκαλικὴν ὠφέλειαν καὶ ἀπὸ κάθε συναναστροφὴν μὲ Ἀγίους Πατέρας καὶ ἐστερήθη τῆς συνεχοῦς κοινωνίας τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀποξενώσεως αὐτῆς ὑπῆρξε νὰ καταληφθῇ ἀπὸ τόσον μεγάλην μανίαν καὶ νὰ ἐκτραπῇ ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδόν, ὥστε νὰ περιπέσῃ εἰς τὸν ἀσεβῆ αὐτοματισμόν.* Ὁ διάβολος δηλαδὴ τὸν παρεκίνησε νὰ πιστεῦῃ καὶ νὰ λέγῃ ὅτι τὰ διάφορα πράγματα τοῦ κόσμου δὲν εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πὼς ὑπάρχουν δημιουργηθέντα αὐτομάτως.

Ἀφοῦ λοιπὸν κατ' ἀρχὴν ὁ ἐχθρὸς τῆς ζωῆς ὅλων ἐνέβαλεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Πτολεμαίου αὐτὴν τὴν ἀνόητον πλάνην, μετὰ ταῦτα εἰσῆλθε καὶ ὀλόκληρος μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του· καὶ τότε τοῦ ἔλεγεν· Ἀφοῦ ὅλα εἶναι τυχαῖα καὶ τίποτε δὲν ὑπάρχει, διατί καταθασανίζεις ἀσκόπως τὸν ἑαυτόν σου; Εἰς τί θὰ ὠφελθῇς, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἀνταμοιβὴ μετὰ θάνατον; Ποῖος δὲ μισθὸς ἀντάξιός τῶν τόσων σκληρῶν κόπων σου θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ διὰ σέ; Ἡ ποῖος θὰ ᾔτο ὁ ἀνταποδότης σου; Καὶ ἀκόμη ποία εἶναι καὶ ἡ κρίσις, τὴν ὁποίαν ἀπειλοῦν αἱ Γραφαί, ἐφ' ὅσον ὅλα ὑπάρχουν χωρὶς καμμίαν πρόνοιαν;

Ὅταν πλέον ἐκυριεύθη ὁ ἄθλιος Πτολεμαῖος ἀπὸ τοὺς σατανικοὺς λογισμοὺς, ἐγκατέλειψε τὴν ἀσκήσιν καί, καθὼς λέγουν, ἔχασε τὰ λογικά του καὶ παρεφρόνησε· μέχρι σήμερον δὲ περιπλανᾶται ἀσκόπως εἰς τὴν Αἴγυπτον, παραδομένος εἰς τὴν λαιμαργίαν καὶ τὴν οἰνοποσίαν, χωρὶς νὰ ὁμιλῇ εἰς κανένα, ἀλλὰ περιφέρεται τελείως ἄλαλος εἰς τὴν ἀγοράν, ἀξιοθρήνητον καὶ ἀξιοδάκρυτον θέαμα εἰς τὰ μάτια τῶν Χρι-

* Συνῆγε (ἐμάζεψε) τὴν δρόσον, διότι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα σχεδὸν οὐδέποτε βρέχει, ἀλλὰ μόνον ὀλίγη δρόσος κατέρχεται κατὰ τὰς νύκτας τοῦ Δεκεμβρίου καὶ Ἰανουαρίου μηνός.

* Αὐτοματισμός εἶναι ἡ μηχανικὴ ἐκτέλεσις πράξεων καλῶν ἢ κακῶν χωρὶς ὁ ἐνεργῶν νὰ ἔχῃ σαφὴ συνειδήσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα τυχαίως καὶ χωρὶς σκοπὸν γινομένη κίνησις.

σιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντικείμενον περιφρονητικῶν ὕδρεων καὶ σκωμμάτων εἰς ὅσους δὲν γνωρίζουν τὴν ζωὴν μας. Αὐτὴ δὲ ἡ ἀθεράπευτος συμφορὰ εἶχε καταλάβει τὸν ἀξιοδάκρυτον Πτολεμαῖον ἐξ αἰτίας τῆς παραλόγου ὑπερηφανείας του, μὲ τὸ νὰ νομίζῃ ὅτι αὐτὸς εἶχε φρόνησιν ὑπὲρ ὅλους τοὺς ἁγίους Πατέρας καὶ τοὺς ὁποίους, ὡς ἐκ τούτου, ποτὲ δὲν συναναστράφη ὥστε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν των καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὴν ζωὴν του μὲ αὐτὴν. Εὐρέθη ἀκυβέρνητος καὶ δι' αὐτὸ κατεκρημνίσθη εἰς τὸ σκοτεινότερον βάθος τοῦ ψυχικοῦ θανάτου. Διότι ὅσοι δὲν κυβερνοῦν ὅπως πρέπει τὴν ζωὴν των πίπτουν ἀκριβῶς ὡσὰν τὰ φύλλα ἀπὸ τὸ δένδρον.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Σάββα

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Σάββα ποτέ, ὡς εἴθιστο, κατὰ τὸν τῆς νηστείας καιρὸν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἀναχωρήσαντος κάκει διὰγοντος, Ἰάκωβός τις τῶν μαθητῶν, τὸ γένος Ἱεροσολυμίτης, τὸν τρόπον αὐθάδης, σκαιότερα τῇ γνώμῃ χρησάμενος, ἐταιρισάμενος καὶ ἄλλους τῶν Μοναχῶν ὁμοίους αὐτῷ τὴν ἀπόνοιαν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον λάκκον Ἐπτάστομον, Λαύραν ἰδίαν συνιστᾶν ἐπεχειρεῖ, κελλία κτίζων καὶ οἶκον εὐκτῆριον ἀνεγείρων, καὶ τᾶλλα κατασκευάζων ὅσα τῇ Λαύρᾳ χρήσιμα.

Ἀγανακτούντων δὲ σφόδρα τῶν ἀδελφῶν καὶ περαιτέρω τὴν οἰκοδομὴν χωρεῖν οὐκ ἔόντων, ἐκεῖνος τῷ ἀδίκῳ τοῦ πράγματος καὶ ψεῦδος προσθεῖς, κατὰ γνώμην, εἶπε, Σάββα τοῦ Πατρὸς ταῦτα γίνεσθαι· ὅπερ τοῖς Μοναχοῖς ἀκουσθέν, τοῦ μὲν εἰργεῖν αὐτὸν τῆς οἰκοδομῆς ἐπέσχε, τοῦ λυπεῖσθαι δὲ ὁμῶς αὐτοὺς οὐκ ἀπήλλαξεν, ἐν ὀφθαλμοῖς ὀρώντας μέρος αὐτὸν οὐκ ὀλίγον τῆς Λαύρας ὑποτεμνόμενον· πλὴν ἀληθῆ τὸν Ἰάκωβον λέγειν οἰόμενοι ἐσιώπων, τὴν τοῦ πατρὸς ἐπάνοδον ἀναμένοντες.

Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τῆς νηστείας, καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Σάββας πρὸς τὴν Λαύραν ἐπανελθὼν, καὶ ὄψει τὰ γεγονότα παραλαβὼν, μετακαλεῖται μὲν τὸν Ἰάκωβον εὐθέως, παρακαλεῖ δὲ πατρικῶς ἀποσχέσθαι τοῦ ἐγχειρήματος· οὔτε γὰρ κατὰ Θεὸν εἶναι, οὔτε κατὰ γνώμην τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ ἐκεῖνῳ λίαν ἐπισφαλές, πρὶν ἑαυτὸν παιδαγωγῆσαι καλῶς, ἐτέρων ψυχὰς πιστευθῆναι. Καὶ οὕτω μὲν ὁ θεῖος πατὴρ πρῶως τὸ πρῶτον ἐνουθέτει καὶ πατρικῶς· ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰάκωβον ἀντιλέγοντα ἑώρα καὶ μηδαμῶς εἰκοντα, μικρὸν τῆς συνήθους ἐπιεικειᾶς μεταβαλὼν, ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, ἔφη, νομίζω συμφέρον εἶναι σοι, ὃ συμβεβούλευκα· ἐπεὶ δὲ ὁ αὐτὸς ἀπειθεῖς, ὅρα μὴ σὺν μεγάλῃ βλάβῃ διδαχθῇς τὸ συμφέρον.

Ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ἐπὶ τὸ πύργιον ἐχώρει· ὁ δὲ Ἰάκωβος, κλόνον παρὰ τὰ τοῦ σώματος ὑποστάς, καὶ πυρετῷ λαύρῃ καταπόδας συνείχετο, εἶτα κατακλιθεῖς, παρ' ὅλους ἐπτὰ μῆνας τῇ τοιαύτῃ νόσῳ ἐτρύχετό τε καὶ ἐπιέζετο· ἐν τούτῳ δὲ πάσης αὐτοῦ τῆς περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδος ἀπογνωσθείσης, μνήμην ἐλάβανεν ἧς ποτε πρὸς τὸν Σάββαν ἐπεδείξατο ἀπειθείας· καὶ παραχρῆμα δεῖται τῶν παρόντων συντόμως ἄραι τε αὐτὸν ἐπὶ κλίνης ὡς εἶχε καὶ ἀπαγαγόντας θεῖναι παρὰ

τούς ἱεροὺς τοῦ μεγάλου πόδας, ὥς τε συγγινῶναι μοι, φησί, τῆς παρακοῆς καὶ μὴ οὕτω τό γε πρὸς αὐτὸν ἀσύγγνωστον ὄντα με καταστρέφαι τὸν βίον.

Τούτου δὴ γεγονότος καὶ κλινοπετοῦς ἐκεῖ μετακομισθέντος τοῦ Ἰακώβου, πρῶτον αὐτῷ προσβλέψας ὁ πρῶτος ὄντως καὶ συμπαθής, ἔγνω, φησὶν, ἀδελφέ, τίς ὁ τῆς αὐθαδείας καρπός; ἔμαθες ἱκανός; ἐπαιδεύθης τίνα τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς παρακοῆς τὰ ἐπίχειρα; Ὁ δὲ μόλις ποτὲ δυνηθεὶς διάραι τὰ χεῖλη (πεπέδηγτο γάρ αὐτῷ κάκεινα ὑπὸ τῆς νόσου), σύγγνωθί μοι, τίμιε πάτερ, ἔφη, τὴν τελευταίαν ἤδη ἐκδημοῦντι ἀποδημίαν· κάκεινος εὐθύς, ὁ Θεός, ἀδελφέ, συγχωρήσαι σοι.

Οὕτως εἰπὼν, ὥρεξε χεῖρα· καὶ ἡ χεὶρ ἐκείνῃ δύναμις ἦν· καὶ ὦ τοῦ θαύματος, ἐξανίστατο· εἶτα καὶ τῶν ἀχράντων μετεδίδου ἁγιασμάτων καὶ τῇ θεῇ τροφῇ ἐκείνῃ, τροφή πάλιν ἠκολούθει σωματικῇ· καὶ ἐτρέφετο καὶ ἐνίσχυε· καὶ ἔρρωμένος πᾶσιν ὑπερφυῶς ἐδείκνυτο, καὶ τῆς κλίνης ἀνίστατο ῥᾶον ἢ οἱ ὑγιῶς ἔχοντες, ἀμέλει. Καὶ ὁ μὲν, ἐπιτίμιον ἑαυτῷ τῆς ἀπειθείας τοιοῦτον ἐνδίδωσι, τὸ μηκέτι πρὸς τὰς νέας ἐκείνας οἰκοδομὰς ἐπιστρέφαι. Ἡλία δὲ τῷ Πατριάρχῃ πρὸς ἀκοάς τὸ πρᾶγμα ἐλθόν, οὐδ' ἀνεκτὸν ἔδοξε παραμένειν ἐπὶ πλέον ἑᾶσαι ταύτας, ἀλλὰ πέμψας εὐθύς, ἀνατρέπει πάσας ἐκ θάθρων καὶ εἰς ἔδαφος τίθησιν.

Ὁ μὲν τοι θεῖος Σάββας τὸν Ἰάκωβον υἱὸν ὑπακοῆς δεῖξαι βουλόμενος, τὴν τῶν ἐπιξενουμένων τῇ Λαύρᾳ διακονίαν αὐτῷ ἐγχειρίζει. Συμβαίνει γοῦν ποτε κυάμους ἔψοντα καὶ οἷα δὴ ἀπείρως πάντη καὶ ἀγυμνάστως ἔχοντα πρὸς ταῦτα, οὕτω περιττῶς αὐτοὺς παρασκευάσασθαι καὶ ὑπὲρ τὴν χρείαν, ὥς καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας, καὶ εἰς τὴν τρίτην ἀρκεῖν ἐξ ἐκείνου τὴν ἡμέραν. Ἄλλ' ἐκείνος μὲν τὴν δευτέραν ὅσοι τῶν κυάμων ἦσαν ὑπὲρ τὴν χρείαν, τούτους οἷα δὴ σκύδαλα κατὰ τοῦ παρακειμένου τῇ Λαύρᾳ ρύακος ἐπαφῆκεν, ὅπερ τὸν μακάριον Σάββαν ἔλαθεν οὐδαμῶς· «τοῦ σοφοῦ γάρ, φησιν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ κεφαλὴν αὐτοῦ»· ἀπεισι τοιγάρουν εὐθέως κατὰ τὸ λεληθός, καὶ τοὺς ἐκκεχυμένους συλλέξας κυάμους, καὶ τῷ ἡλίῳ μικρὸν ὑφαπλώσας, ἀναιρεῖται πάλιν αὐτούς.

Εἶτα χρόνου τινὸς μεταξὺ διαγεγονότος, καλεῖ πρὸς ἐστίαισιν μονώτατον τὸν Ἰάκωβον· καὶ σκευάσας ἄγαν δεξιῶς ἐκείνους δὴ τοὺς κυάμους, οὓς ἐναγχος αὐτὸς κατὰ τοῦ χειμάρρου ρίψας ἀφῆκεν, ὅψον ἡδὺν αὐτῷ παρατίθουσιν. Ὡς δὲ ἦσθιον, ὁ θεῖος Σάββας ἀποπειρώμενος ὥς περ τοῦ Ἰακώβου, σύγγνωθί μοι, φησὶν, ἀδελφέ, ἴσως γάρ οὐχ ὥς περ ἐμοὶ θέλημα ἐθεράπευσά σε τῷ ὅψῳ· ἐπεὶ μὴδὲ πεῖραν ἐγὼ καρυκευμάτων οἶδα καὶ ἀρτυμάτων· τοῦ δὲ καὶ λίαν ἐπ' αὐτοῖς ἡσθῆναι εἰπόντος, καὶ ὅτι χρόνος αὐτῷ πολὺς, ἐξ οὗ δὴ τοιούτου μὴ μετάσχοι βρώματος ἡδίστου.

Ὁ Μέγας Σάββας ὑπολαβὼν, ἴσθι, τέκνον, ἐκείνους εἶναι τοὺς κυάμους, οὓς ὀλίγῳ πρότερον αὐτὸς ὥς ἀχρήστους ἀφῆκας κατὰ τοῦ ρύακος· ὥρα σοι τοίνυν σκοπεῖν, ὅτι ὦ μὴδὲ χύτραν ὁσπρίου καλῶς οἰκονομήσασθαι δυνατόν, ὥς σύμμετρον εἶναι τῇ χρεῖᾳ καὶ μὴ παρέλκειν, πῶς ὁ τοιοῦτος ἀδελφῶν προστασίαν εὐ διαθέσθαι εἴη ἂν ἱκανός; θθεν οὐδὲ ἀπαῖδον εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ Ἀποστολικὸν ἐκεῖνο φησὶν· «εἰ τις τοῦ ἰδίου οἴκου λέγων προστῆναι μὴ οἶδε, πῶς οὗτος Ἑκκλησίας Θεοῦ προστήσεται»; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ Ἰακώβῳ διαλεχθεὶς καὶ ὁμοῦ μὲν τὴν οἰκονομίαν πατρικῶς διορθώσας, ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν προτέραν ἐλέγξας ἐκείνου

προπέτειαν, καὶ ὥς τε μὴ τοιούτῳ πάθει καὶ αὐθις ἀλῶναι ἀσφαλίσáμενος, τότε μὲν σὺν εὐχῇ ἀφῆκεν τὸν ἄνδρα καὶ εὐλογίᾳ.

Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἡσυχάζων ὁ Ἰάκωβος ἐν τῇ κελλίῳ, δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀτόπων τῆς σαρκὸς λογισμῶν διωχλήθη καὶ πολὺ περὶ αὐτὸν ἦν τὸ τῆς ἐπιθυμίας κλυδώνιον. Ὁ δὲ μέχρι πολλοῦ πρὸς ταῦτα γενναίως ἰστάμενος, εἶτα εἰς τὸ πέλαγος τῶν πειρασμῶν ἀπιδύν, καὶ ὥς οὐ στήσεται ποτε τὰ τοῦ κλυδωνος οἰηθεῖς (τοῦ πονηροῦ δὲ τοῦτο πάντως καὶ τῆς ἐκείνου μηχανῆς καὶ τῶν ἐπιβούλων ἐπιβολῶν) καὶ πληρωθεὶς τὴν διάνοιαν, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων εἰς λήθην ἐλθὼν, σπασάμενος μάχαιραν, τὰ παιδογόνα μόρια περιεῖλε, κακῶ τὸ κακὸν ἐκείνος μάλα κακῶς ἰώμενος· οὐκ ἐνεγκὼν δὲ τὸ ἄλγος καὶ τὴν ρύσιν τοῦ αἵματος, τοὺς πλησίον ἐπεβοᾶτο καὶ συνεκάλει τοὺς βοηθήσοντας.

Οἱ δὲ συνδραμόντες καὶ τὸ αὐθαίρετον τοῦτο δεινὸν θεασάμενοι, τέχναις ἱατρικαῖς ὥς εἶχον ἐπεδοθήθουν, καὶ τὴν ὀδύνην ἐκοίμιζον. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ Σάββα φοιτᾷ· καὶ ράσαντος Ἰακώβου τοῦ πόνου, ἐκβάλλει τῆς Λαύρας αὐτόν, ὥς ἐπίβουλον ἑαυτοῦ καὶ αὐτόχειρα πονηρὸν γενόμενον. Ἐντεῦθεν μεταμέλειά τις ὀξέως τὸν Ἰάκωβον εἰσελθοῦσα, ἐπληττεν αὐτοῦ πικρῶς τὴν ψυχὴν, δάκρυά τε θερμὰ προχέειν καὶ πικρὸν κάτωθεν στεναάζειν ἐποίει, καὶ ὄλως ἐλεινὸς ἦν ἰδεῖν καὶ τοὺς ὁρῶντας αὐτόθεν εἰς συμπαθείαν ἐκκαλοῦμενος.

Οὕτως οὖν ἔχων, πρόσσεισι τῇ μακαρίτῃ Θεοδοσίῳ, τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους πολέμους τῆς σαρκὸς ἀπαγγέλλων, τὴν παρ' ἑαυτοῦ φράζων ἐπιβουλὴν καὶ τὴν τῆς Λαύρας ἀλλοτριώσιν ὀδυρόμενος. Ἐκείνος τοίνυν κατελεήσας αὐτόν, ἀφικνεῖται σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν μακάριον Σάββαν καὶ ἰκέτης αὐτοῦ γίνεται, συγγνώμῃ τε τῇ ἀδελφῷ, καὶ εἰς τὴν Λαύραν αὐθις αὐτόν ἐπὶ προσήκουσι ἐπιτιμίοις εἰσδέξασθαι.

Τὰς ἰκετηρίας τοιγαροῦν ὁ Σάββας τοῦ φίλου δυσωπηθεὶς, πλεῖστον αὐτῷ καὶ τῶν οἰκείων σπλάγχχνων εἰς τοῦτο συμβαλλομένων, προσίεται τὸν Ἰάκωβον, ἐντολάς τε ἄλλας αὐτῷ ἐπιθείς, καὶ ὥς τε μηδενὶ τῶν πάντων μῆτε λόγου κοινωνεῖν, μῆτε ὀφείω, ὅτι μὴ μόνῳ τῷ τὴν ἀναγκαίαν ὑπηρετουμένῃ διακονίαν. Εἶχεν οὖν καὶ αὐθις τὸν Ἰάκωβον ἡσυχάζοντα τὸ κελλίον, καὶ πολλὴν ἐπιδεικνύμενον τὴν μετάνοιαν, δεόμενόν τε συντονώτατα τοῦ Θεοῦ ἕως ἄνωθεν αὐτῷ ἀφείθη τὸ ἔγκλημα· τὸ δὲ πῶς, αὐτίκα ρηθήσεται.

Ἐδόκει ποτὲ τῷ θείῳ τούτῳ Σάββα λαμπρὸς τις ἰδεῖν ἀνὴρ, καὶ γλυκεῖαν φωτὸς ἀκτῖνα πάντοθεν ἀφίεις, πλησίον ἐστάναι, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἰακώβου νεκρὸν ἐρριμμένον ὑποδεικνύναι, τὸν Ἰάκωβον δὲ περὶ τοῦ νεκροῦ τῷ Θεῷ προσευχόμενον· εἶτα φωνή τις ἤκούετο ἄνωθεν, Ἰάκωβε, λέγουσα, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή· ἅψαι τοιγαροῦν τοῦ νεκροῦ, καὶ αὐτὸς ἀναστήσεται· ἔπειτα τὸν Ἰάκωβον ἀψάμενον, ὥς ἐκελεύσθη, τὸν νεκρὸν ἀναστήσαι· τὸν φωτοειδῆ δὲ ἄνδρα ἐκείνον πρὸς τὸν Σάββαν ἰδόντα, καὶ ὅτι βούλεται τὰ τῆς ὀπτασίας ταχὺ συμβαλόντα, ἐξελθεῖν τε παραχρῆμα τοῦ κελλίου καὶ καλέσαντα τὸν Ἰάκωβον, τῇ θείᾳ συνάξει κελεῦσαι τὸ ἐξῆς προσίεσθαι. Προσελθὼν τοίνυν ἐκείνος τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοῦ κατὰ Χριστὸν φιλήματος κοινωνήσας, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὸν μακάριον Θεοδόσιον κατελθὼν, κακείνον ὁμοίως ἐν Χριστῷ ἀσπασάμενος, ἐδόδμη μετὰ τὴν ὀπτασίαν ἡμέρᾳ τοῦ παρόντος βίου χαίρων ἀποδημεῖ.

Ὁ ἍΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ
ὁ ἠΓΙΑΣΜΕΝΟΣ

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΤΑΝ ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἅγιος Σάββας, κατὰ τὸν χρόνον τῆς νηστείας, ἀνεχώρησεν, ὅπως συνήθιζε, εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔμενεν ἐκεῖ, κάποιος ἀπὸ τούς μαθητάς του, ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ὀνομαζόμενος Ἰάκωβος, γνωστὸς διὰ τὴν αὐθάδειάν του, ἐπέδειξεν ἀκόμη χειροτέραν διαγωγὴν καὶ ἀφοῦ παρέσυρε καὶ ἄλλους μοναχοὺς, ὁμοίους του, εἰς τὴν ἀνοησίαν, ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Λαύραν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν κοιλάδα, ποῦ ἐλέγετο Ἐπτάστομον. Ἐκεῖ δὲ ἐπεχείρει νὰ ιδρύσῃ ἰδικήν του Λαύραν, κτίζων κελλία καὶ οἰκοδομῶν Ναόν, καί, ἐν γένει, κατασκευάζων ὅλα ὅσα εἶναι χρήσιμα εἰς τὴν Λαύραν.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἀδελφοὶ ἠγανάκτουν σφοδρῶς ἐναντίον τοῦ Ἰακώβου καὶ δὲν ἄφηνον νὰ προχωρήσῃ περισσότερον ἢ οἰκοδομῇ, ὁ Ἰάκωβος προσθέτων εἰς τὴν ἀδικίαν καὶ τὸ ψεῦδος εἶπεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς, ὅτι τάχα ὅλα αὐτὰ γίνονται σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην τοῦ Πατρὸς καὶ Ἡγουμένου των Σάββα. Μόλις ἤκουσαν οἱ Μοναχοὶ τὴν πληροφορίαν αὐτήν, ἐσταμάτησαν μὲν νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἀπὸ τὴν οἰκοδόμησιν, δὲν ἀπηλλάγησαν ὅμως ἀπὸ μίαν ἐσωτερικὴν λύπην, ποῦ ἐδοκίμαζον, καθὼς ἔβλεπον μὲ τὰ μάτια των τὸν Ἰάκωβον νὰ ἀποκόπτῃ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Λαύρας. Ὡστόσοσον ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Ἰάκωβος τοὺς ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, εἰσιώπων ἀναμένοντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πνευματικοῦ των Πατρὸς Σάββα.

Ἀφοῦ συνεπληρώθη ὁ χρόνος τῆς νηστείας, ἐπανῆλθεν ὁ θεῖος Σάββας εἰς τὴν Λαύραν· ἀντιληφθεὶς δὲ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς του τὰ γεγονότα, ἀμέσως προσκαλεῖ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν παρακαλεῖ πατρικῶς νὰ σταματήσῃ τὰς ἐργασίας, διότι ἡ ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν οὔτε κατὰ Θεὸν εἶναι, οὔτε συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον εἶναι πάρα πολὺ ἐπικίνδυνον, πρὶν ἀκόμη παιδαγωγήσῃ καλὰ - καλὰ τὸν ἑαυτὸν του, νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην, ὡς πνευματικὸς πατὴρ, τῶν ψυχῶν ἄλλων. Τοιουτοτρόπως ὁ θεῖος πατὴρ Σάββας ἐνουθέτει πατρικῶς καὶ μὲ πραότητα τὸν Ἰάκωβον. Ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπεν ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἀντέλεγε καὶ δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ, ἀφοῦ μετέβαλεν ὀλίγον τὴν συνηθισμένην του ἐπιείκειαν, τοῦ λέγει κάπως αὐστηρότερα:

— Ἐγώ, τέκνον μου, νομίζω ὅτι εἶναι συμφέρον σου ἐκεῖνο, ποῦ σὲ ἔχω συμβουλεύσει· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ὑπακούεις, πρόσεξε μὴ τυχὸν διδαχθῇς τὸ συμφέρον, ὅταν θὰ ἔχῃς ὑποστῇ μεγάλην ζημίαν.

Μόλις εἶπεν αὐτὰ ὁ Ἅγιος Σάββας, ἀμέσως ἀνεχώρησε πρὸς τὸ κτίριον τῆς Λαύρας· ὁ δὲ Ἰάκωβος ἤρχισε τὴν ἰδίαν σιγμὴν νὰ τρέμῃ εἰς τὸ σῶμα του καὶ κατελήφθη ἀπὸ ὑψηλὸν πυρετόν· ἔπειτα ἔπεσεν ἄρρωστος εἰς τὸ κρεβάτι καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ὁλοκλήρους μῆνας ἐβασανίζετο καὶ ὑπέφερεν ἀπὸ τὴν περίεργον αὐτὴν ἀσθένειαν. Ὅταν λοιπὸν ἔχασε καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα ὅτι θὰ θεραπευθῇ καὶ ἐφέρετο πρὸς τὸν θάνατον, ἐνεθυμήθη τὴν ἀπειθειαν, τὴν ὁποίαν κάποτε ἐπέδειξε πρὸς τὸν Ὅσιον

Σάββαν. Ἀμέσως τότε παρακαλεῖ μετ' ἐπιμονῆς τοὺς παρευρισκομένους νὰ τὸν σπρώξουν μὲ τὸ κρεβάτι εἰς τὸ ὅποιον, λόγῳ τῆς ἀσθενείας του, ἦτο ἐξηπλωμένος, νὰ τὸν μεταφέρουν καὶ νὰ τὸν θέσουν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ μεγάλου Ὁσίου, διὰ νὰ μὲ συγχωρήσῃ — ὅπως ἔλεγεν — διὰ τὴν παρακοὴν μου καὶ νὰ μὴ ἀποθάνω ἀσυγχώρητος.

Πράγματι ἐγένετο ἡ ἐπιθυμία του καί, ἐντὸς ὀλίγου, ὁ Ἰάκωβος ἐπάνω εἰς τὸ κρεβάτι ὡς ἀσθενὴς μετεκομίσθη πλησίον τοῦ Ὁσίου Σάββα. Ὁ Ὁσιος, ἀφοῦ τὸν ἐκοίταξε μὲ πραότητα, ὁ πράγματι πρᾶος καὶ συμπαθὴς, τοῦ εἶπε μὲ γλυκύτητα:

— Ἐμαθες τώρα, ἀδελφέ μου, ποῖος εἶναι ὁ καρπὸς τῆς αὐθαδείας; Τὸ ἔμαθες ἀρκετά; Ἐνόησες ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπειθαρχίας καὶ τῆς παρακοῆς;

Ὁ Ἰάκωβος, ἀφοῦ ἡμπόρεσε μόλις καὶ μετὰ βίας νὰ ἀνοίξῃ τὰ χεῖλη του (διότι καὶ ἐκεῖνα εἶχαν κλεισθῇ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν) ἀπήντησε:

— Συγχώρησόν με, τίμιε Πάτερ, διότι ἐτοιμάζομαι πλέον διὰ τὸ τελευταῖον μου ταξίδι.

Μὲ ἀγάπην, καὶ πάλιν, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Ὁσιος Σάββας:

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχωρήσῃ, ἀδελφέ μου.

Συγχρόνως δὲ μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡπλωσεν ἐπάνω εἰς τὸν ἀσθενῆ καὶ τὸ χέρι του· καὶ τὸ χέρι ἐκεῖνο ἔγινε, διὰ τὸν ἄρρωστον Ἰάκωβον, δύναμις· καὶ ὃ τοῦ θαύματος· ἐνῷ ἦτο ἐτοιμοθάνατος, ἐσηκώθη. Ἐπειτα ἐκοινώνησε καὶ τὴν θείαν ἐκείνην τροφὴν ἠκολούθησεν ἡ σωματική. Τοιουτοτρόπως ἐτρέφετο σιγὰ - σιγὰ καὶ ἐδυνάμωνεν. Πρὸς κατάπληξιν δὲ ὅλων ἔγινε τελείως καλὰ, καὶ ἐσηκώνετο ἀπὸ τὸ κρεβάτι του εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον παρὰ οἱ ὑγιεῖς.

Ἀφοῦ ἐθεραπεύθη τελείως, ὁ Ὁσιος Σάββας, τοῦ ἐπέβαλεν ὡς κανόνα, διὰ τὴν ἀπειθαρχίαν του, νὰ μὴ ξαναγυρίσῃ πλέον εἰς ἐκείνας τὰς νέας οἰκοδομὰς τῆς παρακοῆς. Ὁ Πατριάρχης ὅμως Ἡλίας, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, δὲν ἐθεώρησε καλὸν νὰ παραμένουν ἀκόμῃ ὄρθια τὰ κτίσματα ἐκεῖνα τῆς παρακοῆς, ἀλλὰ ἔστειλεν ἀμέσως ἀνθρώπους καὶ τὰ κατηδάφισε τελείως.

Κατόπιν αὐτῶν, ἐπιθυμῶν ὁ θεῖος Σάββας νὰ ἀναδείξῃ τὸν Ἰάκωβον τέκνον ὑπακοῆς, τοῦ ἐμπιστεύεται τὴν ὑπηρεσίαν τῆς περιποιήσεως τῶν φιλοξενουμένων. Κάποτε λοιπὸν ὁ Ἰάκωβος ἐμαγείρευσε κουκιά καὶ ἐπειδὴ ἦτο τελείως ἄπειρος καὶ ἀγύμναστος εἰς τὴν μαγειρικὴν καὶ τὸν ὑπολογισμόν τῶν ἀπαιτουμένων μερίδων φαγητοῦ, ἐμαγείρευσε τόσα πολλά, ὥστε τὰ περισσεύοντα ἀπὸ τὸ μαγείρευμα ἐκεῖνο κουκιά νὰ εἶναι ἀρκετὰ καὶ διὰ τὴν τρίτην ἡμέραν. Ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος, τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔρριψεν εἰς τὴν ρεματιά, πού ἦτο κοντὰ εἰς τὴν Λαύραν, ὅσα κουκιά ἐπερίσσευσαν, ὡς νὰ ἦσαν ἄχρηστα σκύβαλα. Αὕτῃ ὅμως ἡ ἐνέργεια δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ μακαρίου Σάββα, διότι, ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητὸν «τοῦ σοφοῦ τὰ μάτια εὐρίσκονται ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι του» (Ἐκκλησιαστὴς β', 14). Ἀμέσως λοιπὸν ἐπήγε χωρὶς κανεῖς νὰ τὸν ἀντιλη-

φθῆ, ἐμάζευσε τὰ σκορπισμένα κουκιά, τὰ ἤπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον, διὰ νὰ ξεραθοῦν καὶ τὰ ἐφύλαξε.

Ἀφοῦ ἐπέρασεν ὀλίγος χρόνος, καλεῖ τὸν Ἰάκωβον νὰ φάγουν μόνοι των, οἱ δύο· ὡς φαγητὸν δέ, εἰς τὴν κοινὴν αὐτὴν συνεστίασιν, παρέθεσεν ἐκεῖνα τὰ κουκιά, πού πρὸ ὀλίγου ἐπέταξεν εἰς τὸν χεῖμαρρον ὁ Ἰάκωβος, καὶ τὰ ὅποια ἠτοίμασε μὲ μεγάλην τέχνην, ὥστε τὸ παρατεθὲν, δι' αὐτῶν, γεῦμα, νὰ εἶναι νοστιμώτατον καὶ εὐχάριστον.

Καθὼς ἔτρωγον, ὁ θεῖος Σάββας, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν Ἰάκωβον, τοῦ λέγει:

— Συγχώρεσέ με, ἀδελφέ μου, διότι ἴσως δὲν σὲ εὐχαρίστησα μὲ τὸ φαγητὸν μου, ὅπως ἐγὼ ἤθελα, ἐπειδὴ δὲν ἔχω μεγάλην πείραν ἀπὸ φαγητὰ καὶ καρυκεύματα.

Ὁ Ἰάκωβος τότε ἀπήντησε μὲ ἐνθουσιασμόν:

— Ἀπ' ἐναντίας, Πάτερ μου, τόσον πολὺ εὐχαριστήθηκα μὲ αὐτὰ τὰ κουκιά, πού, σὲ διαβεβαιῶ, πολὺ καιρὸ εἶχα νὰ δοκιμάσω τόσο γλυκὺ καὶ νόστιμον μαγητὸν.

Ὁ Ἅγιος Σάββας λαβὼν ἐκ δευτέρου τὸν λόγον τοῦ λέγει:

— Μάθε, τέκνον μου, πὼς τὸ φαγητὸν αὐτὸ ἐγένεν ἀπὸ τὰ κουκιά ἐκεῖνα, πού σὺ ὁ ἴδιος, πρὸ ὀλίγου, ἐπέταξες, ὡς ἄχρηστα εἰς τὴν ρεματιάν.

Εἶναι λοιπὸν καιρὸς νὰ ἀντιληφθῇς, ὅτι ἐκεῖνος πού οὔτε μίαν χύτριν ὁσπρίων δὲν καταφέρει νὰ τακτοποιήσῃ καλὰ, ὥστε τὸ μαγείρευμα νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν καθημερινὴν ἀνάγκην καὶ νὰ μὴ ἐνεργῇ ἄσκοπα, πὼς θὰ καταστῇ ἱκανός, ὁ ἄνθρωπος αὐτός, νὰ ἀναλάβῃ ἐπιτυχῶς τὴν διακυβέρνησιν ἀδελφῶν; Ἀξίζει δέ, εἰς ἀπόδειξιν, νὰ ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸ ἀποστολικὸν ρητὸν «ὅποιος δὲν γνωρίζει νὰ κυβερνήσῃ τὸν οἶκον του, πὼς θὰ ἀναλάβῃ τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ»; (Τιμ. Α', 5) Αὐτὰ καὶ παρόμοια ἄλλα συνωμίλησεν ὁ μακάριος Σάββας πρὸς τὸν Ἰάκωβον ἐπιτυχῶν, συγχρόνως, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς σπατάλης νὰ διορθώσῃ, ἐμπνεύσας εἰς αὐτὸν τὴν οἰκονομίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ἐλέγξῃ διὰ τὴν προηγουμένην προπέτειάν του, ἀσφαλίσας αὐτόν, ὥστε νὰ μὴ κυριευθῇ εἰς τὸ μέλλον ἀπὸ τοιοῦτον πάθος· κατόπιν αὐτῶν ἄφησε τὸν Ἰάκωβον νὰ φύγῃ μὲ τὴν εὐχὴν του καὶ τὴν εὐλογίαν του.

Τότερα ἀπὸ ἀρκετὸν χρόνον, ὅταν κάποτε ἠσύχαζεν εἰς τὸ κελίον του ὁ Ἰάκωβος, ἠνωχλήθη ὑπὸ ἀτόπων σαρκικῶν λογισμῶν καὶ ἡ τρικυμία ἐκ τῆς αἰσχροῦς ἐπιθυμίας, πού ἐξεκαύθη μέσα του, ἦτο ἀφόρητος καὶ μεγάλη. Ὁ Ἰάκωβος ἀντεστάθῃ γενναίως πρὸς αὐτοὺς τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς ἐπὶ πολὺ διάστημα. Μετὰ ὅμως, τρομοκρατημένος ἀπὸ τὸ πέλαγος τῶν πειρασμῶν καὶ νομίσας, πὼς εἰς τὸ τέλος δὲν θὰ καταπαύσῃ ἡ τρικυμία (αὕτῃ βεβαίως ἡ σκέψις προήρχετο καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τὸν πονηρόν, καὶ ἦτο μία ἀπὸ τὰς μηχανάς του καὶ τὰς πανούργους μεθόδους του) καὶ μὲ σκοτισμένην τὴν διάνοιάν του καὶ λησμονήσας τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἐπῆρε μίαν μάχαιραν καὶ κατέκοψε τὰ γεννητικά του ὄρ-

γανα, θεραπεύων, τοιουτοτρόπως, μὲ τὸν χειρότερον τρόπον, διὰ τοῦ κακοῦ, τὸ κακόν. Μὴ δυνάμενος ὁμως νὰ ὑποφέρῃ τὸν πόνον καὶ νὰ σταματήσει τὴν αἱμορραγίαν, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ καὶ νὰ καλῇ εἰς βοήθειαν τοὺς πλησίον.

Οἱ Μοναχοὶ ἔτρεξαν ἀμέσως καὶ μόλις εἶδον τὸν φοβερόν αὐτὸν αὐτοτραυματισμόν, ἤρχισαν ἀμέσως νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Ἰάκωβον τὰς πρώτας βοηθείας καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ τοῦ καταπραῖνουν τοὺς πόνους. Τὸ πρᾶγμα ὁμως ἐγίνε γνωστὸν καὶ εἰς τὸν ἴδιον τὸν Ἅγιον Σάββαν δι' αὐτὸ μόλις ὁ Ἰάκωβος συνήλθεν ὀλίγον ἀπὸ τοὺς πόνους, ὁ Ὅσιος Σάββας τὸν ἐκδιώκει ἀμέσως ἀπὸ τὴν Λαύραν, ὡς ἐχθρόν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ καὶ ὡς πονηρόν αὐτόχειρα. Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Ἰάκωβος ἐδοκίμασεν ὁδυνηρὰν μεταμέλειαν, αἱ τύψεις τῆς συνειδήσεως ἐβασάνιζον πικρῶς τὴν ψυχὴν του, ἔχυνε θερμὰ δάκρυα καὶ ἀνεστέναζε θλιβερῶς. Ἦτο τελείως ἐλεεινὸς καὶ ἀξιοδάκρυτος νὰ τὸν βλέπῃ κανεὶς καί, μὲ τὴν ἀθλιότητά του αὐτήν, προεκάλει τὴν συμπάθειαν ὅσων τὸν ἑβλεπον.

Εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν εὕρισκόμενος ὁ Ἰάκωβος προσέρχεται εἰς τὸν μακάριον Θεοδόσιον, ἐξομολογούμενος εἰς αὐτὸν τοὺς φοβεροὺς σαρκικοὺς πολέμους, ποὺ τὸν ἐβασάνιζον, ἐξιστορῶν τὸν αὐτοτραυματισμόν του καὶ θρηνῶν διὰ τὴν ἐκδίωξίν του ἀπὸ τὴν Λαύραν. Εἰς τὸ ἄκουσμα τούτου ὁ Θεοδόσιος τὸν εὐσπλαγχνίζεται καὶ ἔρχεται μαζί του πρὸς τὸν μακάριον Σάββαν καὶ τὸν ἰκετεύει θερμότατα ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ τὸν συγχωρήσῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ τὸν δεχθῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν Λαύραν, ἀφοῦ τοῦ ἐπιβάλλει τὰ ἀρμόζοντα ἐπιτίμια.

Ὁ Ὅσιος Σάββας ὑπεχώρησε, πράγματι, εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ φίλου του, ἀλλὰ καὶ ἐνικήθη καὶ ἀπὸ τὴν ἔμφυτον καλωσύνην καὶ εὐσπλαγχνίαν του, δι' αὐτὸ καὶ δέχεται, πάλιν, τὸν Ἰάκωβον εἰς τὴν Λαύραν. Τοῦ ἐπέβαλεν ὁμως διάφορα ἐπιτίμια, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ νὰ μὴ ὀμιλῇ καὶ νὰ μὴ βλέπῃ κανένα εἰς τὴν Λαύραν, παρὰ μόνον ὅταν ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐκ τοῦ διακονήματος. Ὁ Ἰάκωβος λοιπὸν ἀπέκτησε καὶ πάλιν τὸ κελλίον του, εἰς τὸ ὁποῖον ἡσύχαζε καὶ μετενόει σκληρὰ δι' ὅσα ἔκαμε, παρακαλῶν μετὰ θερμότητος τὸν Θεὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ, ἕως ὅτου, ἐπὶ τέλους, ἔλαβεν ἐξ οὐρανοῦ τὴν συγχώρησιν, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον, τὸν ὁποῖον θὰ ἐκθέσωμεν ἀμέσως.

Ἐφάνη κάποτε εἰς τὸν θεῖον Σάββαν ἕνας λαμπρὸς ἄνδρας, ἀκτινοβολῶν γλυκείας ἀκτῖνας φωτός, ὁ ὁποῖος ἐστάθη κοντὰ του καὶ τοῦ ἐδείκνυνεν ἕνα νεκρόν. ποὺ εἶχε ριφθῇ εἰς τὰ πόδια τοῦ Ἰακώβου, τὸν δὲ Ἰάκωβον νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸν νεκρόν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἠκούετο μία φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ποὺ ἔλεγεν:

— Ἰάκωβε, εἰσηκούσθη ἡ προσευχή σου· ἔγγισε λοιπὸν τὸν νεκρόν καὶ ἀμέσως θὰ ἀναστηθῇ.

Κατόπιν τῆς προτροπῆς αὐτῆς, ἐγγίζει, πράγματι, τὸν νεκρόν ὁ Ἰάκωβος, ὅπως διετάχθη, καὶ ὁ νεκρὸς ἀνεστήθη.

Ὁ φωτεινὸς ἐκεῖνος ἄνδρας ἐστράφη πρὸς τὸν Σάββαν καὶ τοῦ

εἶπε, ὅτι θέλει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ὑποσημαινόμενον ὑπὸ τῆς ὀπτασίας· νὰ ἐξέλθῃ, δηλαδή, ἀμέσως ἀπὸ τὸ κελλίον του καὶ νὰ διατάξῃ νὰ προσέρχεται εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Ἰάκωβος εἰς τὰς συνάξεις τῆς ἀδελφότητος.

Πράγματι ὁ Ἰάκωβος προσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπεκoinώνησε μὲ τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς ἡσπάσθη· ἔπειτα μετέβη καὶ πρὸς τὸν μακάριον Θεοδόσιον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀντήλλαξε τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν, καὶ τὴν ἐβδόμην, μετὰ τὴν ὀπτασίαν, ἡμέραν ἀπέρχεται μετὰ χαρᾶς ἐκ τοῦ παρόντος βίου.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΤΙΝΙ τῶν Πατέρων ποτὲ παρεβάλομεν, καὶ ἠρωτήσαμεν αὐτὸν λέγοντες· ἂν τις ἔχῃ λογισμόν, καὶ ὁρᾷ ἑαυτὸν ἠττώμενον, καὶ πολλάκις ἀναγινώσκων ἃ εἶπον οἱ Πατέρες περὶ τοιοῦτου λογισμοῦ, πειράται ταῦτα κατορθῶσαι, καὶ τελείως οὐ δύναται, ποῖόν ἐστι κρεῖττον; ἀπαγγεῖλαι τινὶ τῶν Πατέρων τὸν λογισμόν, ἢ σπουδάσαι καθ' ἑαυτὸν χρήσασθαι οἷς ἀνέγνω, καὶ ἀρκεσθῆναι τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων, **ὅτι ὁ φ ε ἰ λ ε ἰ ἐ ξ α γ γ ε ἷ λ α ἰ ἀ ν θ ρ ὡ π ψ δ υ ν α μ ἔ ν ψ ὠ φ ε λ ῆ σ α ἰ α ὕ τ ὅ ν, καὶ μ ῆ θ α ρ ρ ῆ σ α ἰ ἐ α υ τ ῷ**· οὐ γὰρ δύναται τις ἑαυτῷ βοηθεῖν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν παθῶν καταπονούμενος. Ἐμοὶ γάρ, φησι, νέψ ὄντι, τοιοῦτον τι συνέδῃ.

Εἶχον γὰρ πάθος ψυχικὸν καὶ ἠττώμην εἰς αὐτό· ἀκούων δὲ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι πολλοὺς οὕτως ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ἠβουλήθην ἀπελθεῖν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ· ὁ δὲ σατανᾶς ἐνεπὸδιξέ μοι ὑποβάλλων ὅτι, ἐπειδὴ οἶδας τί ὀφείλεις ποιῆσαι, χρῆσαι ὥς ἀναγινώσκεις· καὶ τί ὑπάγεις καὶ περικόπτεις τὸν γέροντα; Ὅτε οὖν ἠπειγόμεν ἠπελθεῖν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ, ὁ πόλεμος ἐκουφίζετο ἀπ' ἐμοῦ, τέχνη τοῦ πονηροῦ, ἵνα μὴ ἀπέλθω· ἐπὶ δὲ ἐπειθόμεν τοῦ μὴ ἀπελθεῖν, πάλιν ὑπὸ τοῦ πάθους ἐκυριεύομην· καὶ τοῦτο μοι ἐπὶ χρόνον πολὺν ἐμηχανᾶτο ὁ ἐχθρός, μὴ συγχωρῶν ἐξαγγεῖλαι τῷ γέροντι. Πολλάκις δὲ καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν γέροντα, βουλόμενος εἰπεῖν αὐτῷ τὸν λογισμόν, καὶ οὐκ ἤφει με ὁ ἐχθρός, αἰσχύνην φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ λέγων· ὅτι ἐπεὶ οἶδας πῶς ὀφείλεις σεαυτὸν θεραπεῦσαι, τίς χρεῖα λέγειν τινί; οὐ γὰρ ἀμελεῖς σεαυτοῦ· οἶδας πῶς εἶπον οἱ Πατέρες.

Ταῦτα ὑπετίθει μοι ὁ ἀντίδικος, ἵνα μὴ φανερῶσω τὸ πάθος τῷ ἱατρῷ καὶ θεραπευθῶ· καὶ ὁ μὲν γέρων ἐνόει με ἔχοντα λογισμούς, οὐκ ἤλεγχε δέ με, ἀναμένων αὐτὸν ἐμὲ ἀναγγεῖλαι τούτους· ἐδίδασκε δέ με περὶ ὀρθοῦ βίου καὶ ἀπέλυεν. Ὑστερον δὲ πενθῶν ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ εἶπον· ἔως πότε, ἄθλια ψυχή, οὐ θέλεις θεραπευθῆναι; οἱ ἀπὸ μήκοθεν ἔρχονται πρὸς τὸν γέροντα καὶ θεραπεύονται, καὶ σὺ οὐκ αἰσχύνη, ἐγγὺς ἔχουσα τὸν ἱατρόν, καὶ μὴ θεραπευομένη; Πυρωθεὶς οὖν τὴν καρδίαν ἀνέστην, καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, εἰ μὴ εὖρω ἐκεῖ τινά, γινώσκειαι ὅτι θέλημα Θεοῦ ἐστὶν ἀναγγεῖλαί με αὐτῷ τὸν λογισμόν· καὶ δὴ ἀπελθὼν, οὐδένα εὗρον.

Ὁ δὲ γέρων κατὰ τὴν συνήθειαν διδάξας με περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ ὅπως τις καθαρθῇ ἀπὸ ρυπαρῶν λογισμῶν (ἐπεὶ αἰσχυνόμενος οὐδὲν αὐτῷ ἀπεκάλυψα, ἐμελλον δὲ ἀπελθεῖν), ἀναστὰς ἐποίησεν εὐχήν, καὶ προέπεμπε με περιπατῶν ἐμ-

προσθέν μου, ἕως τῆς ἑξῶς θύρας· ἐγὼ δὲ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν εἶπειν ἢ μὴ εἶπειν τῷ γέροντι, μικρὸν περιεπάτουν ὀπίσω· ἐκεῖνος δὲ ἐπιστρέψας, καὶ ἰδὼν με βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν λογισμῶν, κρούει μου τὸ στήθος καὶ λέγει μοι· τί ἔχεις; καὶ γὰρ ἄνθρωπος εἰμι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, ἐνόμισα ὅτι ἡ καρδία μου ἠνοίγη· καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρακαλῶν αὐτὸν μετὰ δακρύων καὶ λέγων· ἐλέησόν με· ὁ δὲ γέρων λέγει μοι· τί ἔχεις; ἀπεκρίθη ἐγὼ· οὐκ οἶδας τί ἔχω; ἔφη ἐκεῖνος· σέ δεῖ τοῦτο εἰπεῖν.

Τότε οὖν μετ' αἰσχύνῃς πολλῆς ἐξείπον αὐτῷ τὸ πάθος μου· καὶ λέγει μοι· διατὶ πρὸ πολλοῦ ἡσχύνῃς εἶπειν μοι· οὐκ εἰμι καγὼ ἄνθρωπος; πλὴν θέλεις εἶπω σοι ὃ οἶδα; οὐκ ἔχεις ἤδη τρία ἔτη ἐρχόμενος ὧδε ἔχων τοὺς λογισμοὺς τούτους, καὶ μὴ ἑξαγγέλλων αὐτούς; ἐμοῦ δὲ ὁμολογήσαντος, καὶ προσπεσόντος πάλιν καὶ παρακαλοῦντος καὶ λέγοντος αὐτῷ, ἐλέησόν με διὰ τὸν Κύριον, εἶπέ μοι· ὕπαγε, μὴ ἀμέλει τῆς εὐχῆς σου, καὶ μηδενὸς καταλαλήσεις. Ἀπελθὼν οὖν εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ μὴ ἀμελήσας τῆς εὐχῆς μου, χάριτι Χριστοῦ καὶ εὐχαῖς τοῦ γέροντος, οὐκέτι ὠχλήθη ὑπὸ τοῦ πάθους ἐκείνου. Μετὰ δὲ ἐνιαυτὸν ἐπῆλθέ μοι λογισμὸς τοιοῦτος· ὅτι μήποτε ὁ Θεὸς ἐποίησε μετὰ σοῦ τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἔνεκεν τοῦ γέροντος; τοῦτο δὲ ἐνθυμηθεῖς, ἀπέρχομαι πειρᾶσαι αὐτόν· καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, καὶ εἶπον· παρακαλῶ τὴν θεοφιλίαν σου, πάτερ, εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ περὶ τοῦ λογισμοῦ ἐκείνου ὃ ποτὲ σοι ἐξηγγείλα· ὁ δὲ ἀφῆκέ με κείμενον πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ σιωπήσας μικρὸν λέγει μοι· ἀνάστα· ἔχει πῖστιν· ἐγὼ δὲ ἀκούσας, ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐδουλόμην εἰ κατέπιέ με ἡ γῆ· καὶ ἀναστὰς οὐκ ἡδυνάμην ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸν γέροντα· καὶ ὑπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον θαυμάζων καὶ ἐκπληττόμενος.

2. Εἶπε γέρων· ὅς ἐάν γένηται μωρὸς διὰ τὸν Κύριον, συνειτῇ αὐτὸν ὁ Κύριος.

3. Ἡρώτησέ τις ἀδελφὸς τινὰ τῶν γερόντων λέγων· πῶς οὐκ ἀφίεμαι ἐλεύθερος γενέσθαι μετὰ τῶν γερόντων ἐν τοῖς λογισμοῖς μου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὅτι οὐ χαίρει ἐπ' οὐδενὶ ὁ ἐχθρὸς οὕτως, ὥς ἐπὶ τοῖς μὴ ἐκφαίνουσι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτῶν.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· οἶδα Μοναχοὺς μετὰ πολλοὺς κόπους πεσόντας, καὶ εἰς ἔκτασιν φρενῶν ἐλθόντας, διὰ τὸ ἡλπικῆναι ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, καὶ παραλογίσασθαι τὴν ἐντολὴν τοῦ εἰπόντος· «ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσί σοι».

5. Εἶπε πάλιν· εἰ δυνατόν ὅσα εἴματα βάλλει ὁ μοναχός, ἢ ὅσας σταγόνας πίνει εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ὀφείλει θαρρεῖν τοῖς γέρονσι, καὶ ἐρωτᾶν εἰ ἄρα οὐ πταίει ἐν αὐτοῖς. Ἀδελφὸς γάρ ὢν ὑπὸ πατέρα, εὗρε τόπον ἐν ἐρημίᾳ ἀνακεχωρηκότα καὶ ἡσύχιον, καὶ παρεκάλει τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγων· ἐπιτρέψόν μοι οἰκῆσαι ἐν αὐτῷ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς εὐχὰς σου, ὅτι ἔχω κοπιᾶσαι πάνυ· καὶ εἶσεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς αὐτοῦ λέγων· οἶδα ἀληθῶς ὅτι πολλὰ ἔχεις κοπιᾶσαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἔχειν σε γέροντα θαρρεῖς εἰς τὸ ἔργον σου, ὅτι ἀρέσκεις τῷ Θεῷ· καὶ διὰ τὸ θαρρῆσαι σε ὅλως, ὅτι ἔργον Μοναχοῦ ποιεῖς, ἀπολύεις τὸν κόπον σου καὶ τὰς φρένας.

6. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Μωυσῆς· Μοναχὸς ὑπὸ πατέρα ὦν πνευματικόν, καὶ μὴ ἔχων ὑπακοήν καὶ ταπεινώσιν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ νηστεύων, ἢ ἄλλο τι ποιῶν, τῷ δοκεῖν ἀγαθόν, ὁ τοιοῦτος οὐδὲ μίαν ἀρετὴν οὐ μὴ κτήσεται· οὐδὲ οἷδε τί ἐστι Μοναχός.

7. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Ποιμὴν· ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀδδᾶς Θεωνᾶς, ὅτι καὶ κερδήσει τις ἀρετὴν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὁ Θεὸς οὐ παρέχει αὐτῷ χάριν ὥς τε παραμεῖναι αὐτῷ τὴν ἀρετὴν· οἶδε γάρ ὅτι οὐκ ἔστι πιστὸς εἰς τὸ ἴδιον ἔργον· ἂν δὲ ἀπέλθῃ πρὸς τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ, τότε παραμένει αὐτῷ.

8. Εἶπε γέρων· ἂν ὀχλῶσί σοι ρυπαροὶ λογισμοί, μὴ κρύψῃς αὐτούς, ἀλλ' εὐθέως εἰπὲ αὐτοὺς τῷ πνευματικῷ σου Πατρὶ καὶ ἔλεγχον αὐτούς· ὅσον γὰρ κρύβει ἄνθρωπος τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, τοσοῦτον πληθύνονται καὶ λαμβάνουσι δύναμιν· ὥς περ γὰρ ὄφις, ἂν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ φωλεοῦ, εὐθὺς φεύγει, οὕτω καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς φανερούμενος, εὐθέως ἀπόλλυται· καὶ ὥς περ σκώληξ ἐν ξύλῳ, οὕτως ὁ πονηρὸς λογισμὸς ἀφανίζει καρδίαν. Ὁ φανερῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, ταχὺ θεραπεύεται· ὁ δὲ ἀποκρύπτων αὐτοὺς υπερηφανίαν νοσεῖ.

9. Ὁ Ἀδδᾶς Μακάριος, οἰκῶν ἐν τῇ πανερήμῳ, μόνος ἐν αὐτῇ ἀνεχώρει· ἦν δὲ κάτωθεν αὐτοῦ ἄλλη ἔρημος, ἐν ἣ πλείονες ἦσαν ἀδελφοί. Ἐν μιᾷ οὖν ἐστῶς ἔξωθεν τοῦ κελλίου αὐτοῦ, ὁρᾷ τὸν σατανᾶν κατὰ τὴν ὁδὸν διερχόμενον ἐν σχήματι ἀνθρώπου· ἐφόρει δὲ ὥς στιχάριον λινοῦν τρωγλιωτόν, καὶ κατὰ τρυμαλιὰν ἐκρέματο ληκύθιον· καὶ ἐπιγνοὺς αὐτὸν ὁ γέρων, λέγει· ποῦ πορεύῃ, ὁ μέγας; ὁ δὲ ἔφη· ἀπέρχομαι ὑπομνήσαι τοὺς ἀδελφούς· καὶ εἶπεν ὁ γέρων· καὶ ἵνα τί σοι τὰ ληκύθια ταῦτα; λέγει ἐκεῖνος· γεύματα ἀποφέρω τοῖς ἀδελφοῖς· ὁ δὲ γέρων· καὶ ταῦτα ὅλα; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ναί· ἂν μὴ ἔν ἀρέσῃ τινί, παρέχω ἄλλο· ἂν δὲ μὴδὲ ἐκεῖνο, δίδωμι ἕτερον· πάντως δὲ ἐκ τούτων πάντων, καὶ ἔν ἀρέσῃ αὐτῷ· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ γέρων ἔμεινε παρατηρούμενος τὰς ὁδοὺς, ἕως πάλιν ἐκεῖνος ἐπανῆλθε· καὶ ὥς εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρων, ἔφη· σωθείης· ὁ δὲ εἶπε· ποῦ ἐνι ἐμοὶ σωθῆναι; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· διὰ τί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὅτι πάντες ἄγριοί μοι ἐγένοντο, καὶ οὐδεὶς μου ἀνέχεται· καὶ εἶπεν ὁ γέρων· οὐδένα οὖν φίλον ἔχεις ἐκεῖ; ὁ δὲ ἔφη· ναί· ἕνα μόνον ἔχω ἐκεῖ ἀδελφόν· καὶ καὶ αὐτός μοι πείθεται· καὶ ὅτε ὁρᾷ με, στρέφεται ὥς ἀνέμη· ἔρωτᾷ ὁ γέρων· καὶ πῶς καλεῖται ὁ ἀδελφός; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· Θεόπεμptos· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἀναστὰς δὲ ὁ γέρων, ἐπορεύθη πρὸς τοὺς ἀδελφούς· οἱ δὲ γνόντες αὐτὸν ἐρχόμενον, λαβόντες βατὰ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ· καὶ λοιπὸν εὐτρεπίζετο ἕκαστος εἰς ὑποδοχὴν τοῦ γέροντος, νομίζων ὅτι παρ' αὐτῷ καταλύσει.

Ὁ δὲ ἐζήτηι τίς ἐν αὐτοῖς εἴη ὁ καλούμενος Θεόπεμptos· καὶ εὐρών, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Ποιησάντων οὖν αὐτῶν εὐχὴν καὶ καθεσθέντων, λέγει τῷ ἀδελφῷ ὁ γέρων· πῶς τὰ κατὰ σέ, ἀδελφέ; ὁ δὲ εἶπεν· εὐχαῖς σου, καλῶς· καὶ φησιν ὁ γέρων· μὴ πολεμοῦσί σε λογισμοί; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· τέως καλῶς ἔχω· ἡδεῖτο γὰρ εἰπεῖν· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἰδοὺ τέως ἐγὼ πόσα ἔτη ἀσκά, καὶ τιμῶμαι παρὰ πάντων καὶ ἐμοὶ τῷ γέροντι ὀχλεῖ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας· ὁ δὲ ἔφη· πίστευε, Ἀδδᾶ, καὶ ἐμοί· ὁ δὲ γέρων προεφασίζετο καὶ ἐτέρους λογισμοὺς πολεμεῖν αὐτῷ, ἕως ποιήσῃ αὐτὸν ὁμολογήσαι·

εἶτα λέγει αὐτῷ· πῶς νηστεύεις, ἀδελφέ; ὁ δὲ εἶπε· τὴν ἐνάτην· καὶ ὁ γέρων ἔφη αὐτῷ· νήστευε ἕως ὅπῃ καὶ ἄσκει, καὶ ἀποστήθιζε ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἁλῶν ψαλμῶν· καὶ ἂν σοι ἀναθῇ λογισμός, μηδέποτε πρόσχης κάτω, ἀλλὰ πάντοτε ἄνω· καὶ ἀνάγγελλε αὐτὸν ἀνδράσι πνευματικοῖς, καὶ εὐθέως ὁ Κύριος βόηθει· καὶ τυπώσας ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

Καὶ παρατηρῶν τὰς ὁδοὺς, ὁρᾷ πάλιν ἐκεῖνον τὸν δαίμονα, ὁμοίως ἡμφιεσμένον· καὶ λέγει αὐτῷ· ποῦ πάλιν ἀπέρχῃ; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ὑπομνήσαι τοὺς ἀδελφούς· καὶ ἀπῆλθεν· ὁ δὲ γέρων, προσμένων καὶ παρατηρῶν, ὡς εἶδεν αὐθις αὐτὸν ἐπανερχόμενον, λέγει αὐτῷ· πῶς οἱ ἀδελφοί; ὁ δὲ ἔφη· κακῶς· καὶ ὁ γέρων· διατί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ἄγριοί εἰσιν ὅλοι· καὶ τὸ μείζον κακόν, ὅτι καὶ ὃν εἶχον φίλον ὑπακούοντά μοι, καὶ αὐτὸς οὐκ οἶδα πόθεν διεστράφη, καὶ οὐκέτι μοι πείθεται, ἀλλὰ πάντων ἄγριώτερος ἐγένετο· καὶ ὥμοσα μηκέτι ἐκεῖ πρὸς τὸ παρὸν πατῆσαι, εἰ μὴ μετὰ χρόνον· καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπῆλθεν· ὁ δὲ ἅγιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ.

Ε ρ μ η ν ε ι α

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΜΕΝ κάποτε ἓνα ἐκ τῶν Πατέρων καὶ τοῦ ἐθέσαμεν τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

— Πάτερ, ἂν ἐνοχλῇται κάποιος ἀπὸ ἓνα λογισμὸν καὶ βλέπῃ ὅτι σιγὰ - σιγὰ νικᾶται ἀπὸ τὸν λογισμὸν αὐτόν, πολλὰς δὲ φορὰς διαβάσει ὅσα εἶπον οἱ Πατέρες διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ λογισμοῦ καὶ προσπαθῇ νὰ τὰ ἐφαρμόσῃ, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ κατορθώῃ τελείως, τί εἶναι προτιμότερον; Νὰ φανερώσῃ σὲ κάποιον ἐκ τῶν Πατέρων τὸν λογισμὸν του, ἢ νὰ φροντίσῃ μόνος του νὰ ἐφαρμόσῃ ὅσα ἐμελέτησε καὶ νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὴν συνείδησίν του;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Ὁ πολεμούμενος ἀπὸ λογισμὸν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ φανερώσῃ τὸν λογισμὸν του αὐτὸν εἰς κάποιον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ τὸν ὠφελήσῃ καὶ νὰ μὴ στηριχθῇ μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν του. Διότι κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἑαυτόν του, ὅταν μάλιστα ταλαιπωρεῖται ἀπὸ τὰ πάθη. Εἰς ἐμὲ — συνέχισεν ὁ Γέρων — συνέβη τὸ ἐξῆς, ὅταν ἤμην νεώτερος· ὑπέφερα ἀπὸ ἓνα ψυχικὸν πάθος καὶ ὑπέκυπτα εἰς αὐτό. Ἐπληροφορήτην λοιπόν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ζήνων ἐθεράπευσε πολλοὺς εὐρισκομένους εἰς παρομοίαν, πρὸς ἐμέ, κατάστασιν· δι' αὐτὸ ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ καὶ ἐγὼ καὶ νὰ φανερώσω εἰς τὸν Ἀββᾶν Ζήνονα τὸ πάθος μου. Πλὴν ὁ σατανᾶς μὲ ἠμπόδιζε, ψιθυρίζων ὡς σκέψεις ὀρθὰς εἰς τὴν ψυχὴν μου: ἀφοῦ γνωρίζεις τί πρέπει νὰ κάμῃς, κάμε συμφώνως πρὸς ὅσα μελετᾷς εἰς τὰ βιβλία· διατί λοιπόν νὰ ὑπάγῃς νὰ ἐνοχλήσῃς τὸν Γέροντα; Ὅσάκις λοιπόν ἀπεφάσιζα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν Γέροντα καὶ νὰ φανερώσω εἰς αὐτὸν τὸν λογισμὸν μου, ἡσθάνόμην ἀνακούφισιν ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πάθους. Αὐτὸ ἀσφαλῶς ἦτο τέχνη τοῦ διαβόλου, διὰ νὰ μὴ ὑπάγω, ἀφοῦ, ὅταν ἔπαιρνα τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ μεταβῶ, ἐκτιριευόμην πάλιν ἀπὸ τὸ πάθος. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν παγίδα μὲ παρέσυρεν ἐπὶ πολὺν

χρόνον ὁ ἐχθρός, μὴ ἀνεχόμενος νὰ ἐξομολογηθῶ εἰς τὸν Γέροντα τὸν λογισμὸν μου. Πολλὰς φορὰς δὲ μετέβην πρὸς τὸν Γέροντα, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ τοῦ εἰπω τὸν λογισμὸν μου, δὲν μὲ ἄφηνεν ὅμως ὁ ἐχθρός, μὲ τὴν ἐντροπὴν, τὴν ὁποίαν προεκάλει εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἀφοῦ γνωρίζεις — ἔλεγεν εἰς τὴν σκέψιν μου, — πῶς πρέπει νὰ θεραπεύσης τὸν ἑαυτὸν σου, ποία ἡ ἀνάγκη νὰ φανερώσης εἰς κάποιον τὸ πάθος σου; Ἀλλωστε σὺ δὲν ἀμελεῖς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου; γνωρίζεις τί εἶπον οἱ Πατέρες εἰς παρομοίας περιπτώσεις.

“Ὅλα αὐτὰ ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μου ὁ ἀντίδικος, διὰ νὰ μὴ φανερώσω τὸ πάθος μου εἰς τὸν ἱατρὸν καὶ θεραπευθῶ. Ὁ Γέρων, ὅμως, ἀντελαμβάνετο, ὅτι ἐβασανιζόμην ἀπὸ λογισμούς, δὲν μὲ ἤλεγχεν ὅμως, διότι ἀνέμενε νὰ τοὺς φανερώσω ἐγὼ ὁ ἴδιος· μὲ ἐδίδασκεν ὅμως διὰ τὸν ὀρθὸν τρόπον τοῦ βίου καὶ μὲ ἄφηνε νὰ φύγω μὲ τὴν εὐχήν του. Κάποτε ὅμως, μετὰ μίαν τοιαύτην ἐπίσκεψιν, λυπούμενος διὰ τὴν ἀθλιότητά μου, εἶπον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου· ἕως πότε, ἀθλία ψυχὴ μου, δὲν θὰ θέλῃς νὰ θεραπευθῇς; Πρὸς τὸν Γέροντα ἔρχονται ἐκεῖνοι ποὺ κατοικοῦν μακρὰν καὶ θεραπεύονται, καὶ σὺ δὲν ἐντρέπεσαι, νὰ ἔχῃς τόσον κοντὰ τὸν ἱατρὸν καὶ νὰ μὴ θεραπεύεσαι; Ἀφοῦ λοιπὸν ἐθερμάνθη ἡ καρδιά μου μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀμέσως ἐσηκώθην καὶ εἶπον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου· θὰ ὑπάγω πρὸς τὸν Γέροντα καὶ ἐὰν δὲν εὕρω ἐκεῖ κανένα ἐπισκέπτην, θὰ καταλάβω ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ, νὰ ἐξομολογηθῶ εἰς αὐτὸν τὸν λογισμὸν μου. Καὶ πράγματι μεταβὰς εἰς τὸ κελλίον τοῦ Γέροντος δὲν εὗρον κανένα.

Ὁ Γέρων, κατὰ τὴν συνήθειάν του, μὲ ἐδίδαξε καὶ πάλιν περὶ σωτηρίας ψυχῆς, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπιβάλλεται νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τοὺς ρυπαροὺς λογισμούς· (ἐγὼ ἀπὸ ἐντροπὴν, καὶ πάλιν δὲν τοῦ ἐφανέρωσα τίποτε, ἡτοιμαζόμεν δὲ νὰ ἀναχωρήσω) καὶ ἐγεγνητο ἔκαμεν εὐχήν, καὶ μὲ προέπεμπε νὰ φύγω, βαδίζων ἐμπρὸς μου, μέχρι τῆς ἐξωθύρας τοῦ κελλίου του. Βασανιζόμενος ὅμως ἀπὸ τὴν σκέψιν νὰ ἐξομολογηθῶ ἢ ὄχι τοὺς λογισμούς μου εἰς τὸν Γέροντα, ἐβάδιζα μὲ διστακτικὰ βήματα ὀπισθὲν του. Τότε ὁ Γέρων μὲ ἐπλησίασε καὶ καθὼς μὲ εἶδε νὰ βασανίζωμαι ἀπὸ τοὺς λογισμούς, μὲ κτυπᾷ φιλικὰ εἰς τὸ στήθος καὶ μοῦ λέγει:

— Τέκνον μου, τί ἔχεις; Καὶ ἐγὼ ἄνθρωπος εἶμαι.

Οἱ λόγοι τοῦ Γέροντος ἐνόμισα ὅτι μοῦ ἤνοιξαν τὴν καρδίαν καὶ πίπτων εἰς τὰ γόνατά του τὸν παρεκάλουν μὲ δάκρυα:

— Πάτερ, ἐλέησόν με.

— Τί ἔχεις, παιδί μου, μὲ ἐρωτᾷ ὁ Γέρων.

— Δὲν γνωρίζεις τί ἔχω;

Ὁ Γέρων, ὥς νὰ ἐγνώριζε τὸ μυστικὸν τῆς καρδίας μου, μοῦ εἶπε:

— Σὺ πρέπει νὰ τὸ εἴπῃς.

Τότε λοιπὸν καὶ ἐγὼ, μετὰ μεγάλης ἐντροπῆς, ἐξομολογήθην εἰς αὐτὸν τὸ πάθος μου.

Ἀφοῦ μὲ ἤκουσεν ὁ Γέρων εἶπε:

— Διατί ἐντράπηκες νὰ μοῦ τὸ ἐμπιστευθῇς ἀπὸ τόσον καιρὸν; Μήπως καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄνθρωπος;

Πλὴν θέλεις νὰ σοῦ φανερώσω αὐτό, ποὺ γνωρίζω; Τρία ἔτη ἤδη δὲν ἔρχεσαι ἐδῶ, βασανιζόμενος ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς, χωρὶς ὅμως νὰ τοὺς ἐξομολογήσαι;

Κατόπιν αὐτοῦ, βαθύτατα συγκεκινημένος ἐξ αὐτοῦ, ἔπεσα καὶ πάλιν εἰς τοὺς πόδας του λέγων:

— Ἐχεις δίκαιον, Πάτερ μου· σὲ παρακαλῶ τώρα νὰ μὲ λυπηθῇς, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου.

Καὶ πάλιν ὁ Γέρον με συγκατάβασιν προσέθεσέ:

— Πήγαινε, μὴ παραμελῇς τὴν προσευχὴν σου καὶ μὴ κατηγορῇς κανένα.

Ἀπελθὼν λοιπὸν εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἀσχολούμενος συνεχῶς με τὴν προσευχὴν μου, οὐδέποτε ἠνωχλήθην ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πάθος, με τὴν Χάριν βεβαίως τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντος.

Ὅστερα ἀπὸ ἓνα χρόνον προσέβαλε τὸν νοῦν μου ὁ ἐξῆς λογισμός· Μήπως ὁ Θεὸς σὲ εὐσπλαγχνίσθη, κατὰ τὸ ἔλεός Του, καὶ ὄχι ἐξ αἰτίας τοῦ Γέροντος; Μόλις μοῦ ἦλθεν αὐτὴ ἡ σκέψις, πηγαίνω ἀμέσως εἰς τὸ κελλὶ τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ τὸν δοκιμάσω. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἐπῆρα ἰδιαιτέρως, τοῦ ἔβαλα μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπα:

— Πάτερ μου, παρακαλῶ τὴν θεοφίλειάν σου, νὰ προσευχηθῇς δι' ἐμὲ περὶ τοῦ λογισμοῦ ἐκείνου, ποὺ κάποτε σοῦ ἐξωμολογήθηκα.

Ὁ Γέρον με ἄφησε γονατιστὸν εἰς τοὺς πόδας του καὶ σιωπήσας ὀλίγον, ὅστερα μοῦ λέγει:

— Σήκω ἐπάνω· νὰ ἔχῃς πίστιν.

Ἐγὼ μόλις ἤκουσα τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν, τόσῃ ἐντροπῇ ἐδοκίμασα, ὥστε θὰ ἤθελα, ἐκείνην τὴν στιγμήν, νὰ μὲ καταπιῇ ἡ γῆ. Καὶ ἀφοῦ ἐσηκώθηκα, δὲν εἶχα τὴν δύναμιν νὰ ἀντικρύσω τὸν Γέροντα· καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον μου, γεμάτος ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἐκπληξιν.

2. Ἐνας Γέρον ἀσκητὴς εἶπεν ὅποιος γίνῃ, χάριν τοῦ Κυρίου, μωρός, ὁ Κύριος θὰ τὸν κἀνὴ σοφόν!

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

— Διατί ὑποφέρω ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς μου μολονότι συναναστρέφομαι γέροντας;

Ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Διὰ τίποτε ἄλλο δὲν χαίρει τόσον πολὺ ὁ ἐχθρὸς ὅσον με ἐκείνους, ποὺ δὲν φανερώνουν τοὺς λογισμοὺς των.

4. Ὁ Ἀβδᾶς Ἀντώνιος εἶπε· Γνωρίζω Μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἔπασαν, ὅστερα ἀπὸ πολλοὺς ἀσκητικὸς κόπους, καὶ ἐσάλευσαν τὰ μυαλά των, ἐπειδὴ ἐστήριξαν τὰς ἐλπίδας των εἰς τὴν ἐργασίαν των μόνον καὶ δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν των τὴν ἐντολὴν Ἐκείνου, ποὺ εἶπε· «ἐρώτησε μετ' ἐπιμονῆς τὸν πατέρα σου καὶ θὰ σοῦ ἐξηγήσῃ· τοὺς μεγαλυτέρους σου καὶ θὰ σοῦ εἰπουν» (Δευτερ. ΛΒ', 7).

5. Ὁ ἴδιος εἶπε πάλιν· ὁ Μοναχὸς ὀφείλει νὰ ἔχη θάρρος εἰς τοὺς Γέροντας καὶ νὰ τοὺς ἐρωτᾷ μήπως πταίει, ἐὰν εἶναι δυνατόν, ἀκόμη καὶ δι' ὅσα θήματα βαδίζει ἢ δι' ὅσας σταγόνας νεροῦ πίνει εἰς τὸ κελλί του.

Ἐνας ἀδελφὸς ὁ ὁποῖος ἦτο ὑποτακτικὸς εἰς κάποιον Πατέρα ἀνεκάλυψε μέσα εἰς τὴν ἔρημον τόπον ἀπομονωμένον καὶ ἡσυχον παρεκάλεσε λοιπὸν τὸν Πατέρα του λέγων. Ἐπίτρεψέ μου νὰ κατοικήσω εἰς τὸ μέρος αὐτὸ καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς εὐχὰς σου ὅτι ἔχω τὴν δύναμιν νὰ κοπιᾶσω πολὺ. Ὁ Ἀββᾶς του τὸν ἄφησε καὶ τοῦ εἶπε· Γνωρίζω ὅτι πράγματι ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ ὑποβληθῇς εἰς πολλοὺς κόπους, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχῃς Γέροντα, ἐμπιστεύεσαι εἰς τὸ ἔργον σου ὅτι εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς αὐτοπεποιθήσεως, ὅτι ἐκτελεῖς ὅπως πρέπει τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ, θὰ χάσῃς καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὰ μυαλά σου.

6. Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶπε· Μοναχός, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑποτεταγμένος εἰς πνευματικὸν Πατέρα καὶ δὲν ἔχει ὑπακοὴν καὶ ταπείνωσιν, ἀλλ' αὐτοπροαιρέτως νηστεύει, ἢ κάνει κάτι ἄλλο, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ἀγαθόν, δὲν θὰ ἀποκτήσῃ ποτὲ καμμίαν ἀρετὴν καὶ οὔτε γνωρίζει τί εἶναι Μοναχός.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Θεωνᾶς ἔλεγεν, ὅτι καὶ ἂν ἀκόμη ἓνας Μοναχὸς κατορθώσῃ, μὲ τὸ θέλημά του, κάποιαν ἀρετὴν, ὁ Θεὸς δὲν παρέχει εἰς αὐτὸν τὴν Χάριν Του ὥστε νὰ παραμείνῃ μετ' αὐτοῦ ἡ ἀρετή· διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχη ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ ἰδικόν του ἔργον· ἐὰν ὅμως μεταβῇ πρὸς τὸν σύντροφόν του, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, τότε παραμένει εἰς αὐτὸν ἡ ἀρετή.

8. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἐὰν σὲ ἐνοχλοῦν ρυπαροὶ λογισμοί, μὴ τοὺς ἀποκρύψῃς, ἀλλ' ἀμέσως νὰ τοὺς εἴπῃς εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα καὶ νὰ τοὺς ἐλέγξῃς· διότι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀποκρύπτει τοὺς λογισμοὺς του, τόσον περισσότερον πληθύνονται καὶ δυναμώνουν. Ὅπως, δηλαδή, ὁ ὄφις μόλις ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν φωλεάν του, ἀμέσως φεύγει, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς μόλις φανερωθῇ, ἀμέσως χάνεται. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ σκώληξ κατατρῶγει τὸ ξύλον, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς ἐξαφανίζει καρδίαν. Ἐκεῖνος, πού φανερώνῃ, μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, τοὺς λογισμοὺς του, θεραπεύεται γρήγορα· ἐνῷ ἐκεῖνος πού τοὺς ἀποκρύπτει, πάσχει ἀπὸ ὑπερηφάνειαν.

9. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, κατοικοῦσεν εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον μόνος του· χαμηλότερον ὑπῆρχεν ἄλλη ἔρημος, εἰς τὴν ὁποίαν ἡσκήτεον πολλοὶ ἀδελφοί. Μίαν ἡμέραν λοιπόν, καθὼς ἐστέκετο ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του, βλέπει τὸν σατανᾶν νὰ περνᾷ, ὡς ἄνθρωπος, εἰς τὸν δρόμον· ἐφόρει δὲ ὡς ἔνδυμα ἓνα κατατρυπημένον λινὸν φόρεμα· εἰς ἐκάστην δὲ τρύπαν ἦτο κρεμασμένον καὶ ἓνα φιαλίδιον. Ὁ Γέρων τὸν ἀνεγνώρισε καὶ τοῦ λέγει:

—Ἐ! σὺν μεγάλῃ, ποῦ πηγαίνεις;

— Πηγαίνω νὰ ἐνοχλήσω τοὺς Μοναχοὺς μὲ πονηροὺς λογισμοὺς· ἀπήντησεν ὁ σατανᾶς.

— Αὐτὰ τὰ φιαλίδια τί τὰ θέλεις; ἐρωτᾷ πάλιν ὁ Γέρων:

— Τὰ πηγαίνω, διὰ νὰ δοκιμάσουν τὸ περιεχόμενόν των οἱ Μοναχοί.

— Καὶ ὅλα αὐτά; ἠρώτησε μὲ κατάπληξιν ὁ Γέρων.

— Ναί· ἐὰν εἰς κάποιον δὲν ἀρέσει ἓνα, τοῦ δίδω ἄλλο· ἐὰν δὲ οὔτε αὐτό, τοῦ προσφέρω τρίτον. Πάντως ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἔστω καὶ ἓνα, θὰ τοῦ ἀρέσῃ.

Ἄφου εἶπεν αὐτὰ ὁ σατανᾶς, ἔφυγεν.

Ὁ Γέρων ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην παρατηρῶν τὸν δρόμον, μέχρις ὅτου ἐπέστρεψεν ὁ σατανᾶς.

Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Γέρων, τὸν ἐχαιρέτησε κατὰ τὸν τρόπον τῶν Μοναχῶν.

— Εὐχομαι νὰ σωθῇς.

— Ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ σωθῶ ἐγώ; ἀπήντησε θυμωμένος ὁ σατανᾶς.

— Διατί; τὸν ἐρωτᾷ ὁ Γέρων:

— Διότι ὅλοι ἔχουν ἐξαγριωθῇ ἐναντίον μου, καὶ κανεὶς δὲν μὲ ἀνέχεται.

— Δὲν ἔχεις λοιπὸν κανένα φίλον ἐκεῖ κάτω;

— Ἐ! ἔχω δὲ ἓνα μόνον ἀδελφὸν ἐκεῖ κάτω καὶ αὐτὸς τοῦλάχιστον μὲ ἀκούει καὶ ὅταν μὲ βλέπῃ, στριφογυρίζει ὡς ἀνέμη, ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ ἀπήντησεν ὁ Σατανᾶς.

— Καὶ πῶς καλεῖται ὁ Μοναχὸς αὐτός;

— Θεόπεμπος, ἀπήντησεν ὁ σατανᾶς καὶ ἔφυγεν.

Ἀμέσως ὁ Ἀββᾶς Μακάριος σηκώνεται καὶ πηγαίνει πρὸς τοὺς Μοναχοὺς· ἐκεῖνοι, μόλις τὸν ἀντελήφθησαν νὰ ἔρχεται, ἐπῆραν εἰς τὰ χεῖρια των βάϊα καὶ ἐξῆλθον νὰ τὸν προὔπαντήσουν. Κάθε ἓνας δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἐκαθάριζε τὸ κελλί του διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Γέροντα, μὲ τὴν κρυφὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ παραμείνῃ εἰς αὐτόν.

Ὁ Γέρων τοὺς ἠρώτα ποῖος ἦτο ὁ Θεόπεμπος. Καὶ ἀφου τὸν εὔρεν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον του. Ὁ Θεόπεμπος τὸν ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς.

Ἄφου λοιπὸν ἔκαμαν εὐχὴν καὶ ἐκάθησαν, ἤρχισαν νὰ συζητοῦν περὶ πνευματικῶν ζητημάτων.

— Λοιπὸν πῶς πηγαίνεις; ἐρωτᾷ τὸν ἀδελφὸν ὁ Γέρων.

— Μὲ τὰς εὐχάς σου, καλῶς, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός.

— Μήπως, τέκνον μου, πολεμεῖσαι ἀπὸ λογισμοὺς;

— Μέχρι τώρα εἶμαι καλά, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός, διότι ἐντρέπετο νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ Γέρων μὲ πατρικὴν στοργὴν καὶ συγκατάβασιν λέγει πάλιν πρὸς τὸν Μοναχόν:

—'Εγώ, τέκνον μου, ὅπως βλέπεις, ἔχω ἀρκετὰ ἔτη εἰς τὴν ἀσκησιν καὶ ὅλοι μὲ τιμοῦν· καὶ ὅμως ἐμὲ τὸν γέροντα ἐνοχλεῖ ὁ λογισμὸς τῆς πορνείας.

— Πίστευσόν με, Ἀββᾶ, καὶ ἐμὲ ἐνοχλεῖ ὁ ἴδιος λογισμὸς, εἶπεν ὁ Μοναχός.

Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὑπεκρίνετο ὅτι πολεμεῖται δῆθεν καὶ ἀπὸ ἄλλους λογισμοῦς, ὥσπου νὰ κάμῃ τὸν Θεόπεμπτον νὰ ὁμολογήσῃ τοὺς λογισμοῦς του.

Ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἐξομολογήθη τοὺς λογισμοὺς του, τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος.

— Πῶς νηστεύεις, ἀδελφέ μου;

— Ἐφαρμόζω τὴν ἐνάτην.

Ὁ Γέρων τότε τὸν συνεβούλευσε:

— Νὰ νηστεύῃς ἕως ἀργὰ τὸ θράδυ, νὰ ἐκτελῇς, μετὰ ζήλου τὰ ἀσκητικά σου καθήκοντα καὶ νὰ ἀποστηθίζῃς περικοπὰς ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ βιβλίου τῶν Ψαλμῶν. Ἐὰν δὲ κάποτε ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν σου πονηρὸς λογισμὸς, ποτέ, ἐξ ἐπιδράσεώς του, νὰ μὴ προσέξῃς τὰ γήϊνα, ἀλλὰ νὰ κατευθύνῃς πάντοτε τὸν νοῦν σου ὑψηλά· νὰ ἐξομολογηθῇς τὸν λογισμὸν αὐτὸν εἰς τοὺς Πνευματικοὺς καὶ ὁ Κύριος θὰ σὲ βοηθήσῃ ἀμέσως. Ἀφοῦ δὲ ὁ Γέρων ἐσφράγισε τὸν Μοναχόν, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του.

Παρατηρῶν δὲ ἐκ τοῦ κελλίου του τὸν δρόμον βλέπει πάλιν ἐκεῖνον τὸν δαίμονα, ἐνδεδυμένον κατὰ τὸν ἴδιον, ὅπως καὶ πρῶτα τρόπον. Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος:

— Ποῦ πηγαίνεις πάλιν;

— Πηγαίνω νὰ βάλω εἰς τὸν νοῦν τῶν Μοναχῶν κακοὺς λογισμοὺς· ἀπήντησεν ὁ Σατανᾶς καὶ ἔφυγεν.

Ὁ Γέρων παρετήρει πάλιν τὸν δρόμον καὶ τὸν ἐπερίμενεν. Ὅταν τὸν εἶδε νὰ ἐπιστρέφῃ, τὸν ἐρωτᾷ:

— Πῶς εἶναι οἱ ἀδελφοί;

— Ἀσχημα, ἀπαντᾷ μὲ δυσφορίαν ὁ σατανᾶς.

— Διὰ τί;

— Εἶναι ὅλοι ἐξηγριωμένοι ἐναντίον μου· καὶ τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὺς τὸν ὁποῖον εἶχα φίλον καὶ ὑπῆκουεν εἰς ἐμέ, δὲν γνωρίζω πῶς, ἥλλαξε καὶ δὲν μὲ ὑπακούει πλέον καὶ ἔγινεν ἀπὸ ὅλους ὁ ἀγριώτερος ἐναντίον μου· δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ ὠρκίσθην, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, νὰ μὴ ξαναπατήσω ἐκεῖ, παρὰ μετὰ ἀπὸ πολὺν καιρὸν. Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ σατανᾶς ἔφυγεν. Ὁ δὲ Ἅγιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἠύχαρίσκει τὸν Θεόν, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

Δ΄. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε γένηται ρῆμα πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ συνθέμενός τῷ τοιοῦτῳ λογισμῷ κρύψῃς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κατὰ Πνεῦμα Πα-

τρός σου· οὕτω γὰρ πέπονθέ τις τῶν ἀρχαίων, λαβὼν ἐκ τοῦ ἀναθήματος καὶ κρύψας ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ Γιεζὶ ὁ λειτουργὸς τοῦ Προφήτου Ἑλισαίε, καὶ οὐκ ἔλαθον τὸν Θεόν, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους· κρυπτῶς γὰρ δράσαντες τὸ κακόν, ἐμφανῶς τὴν ἀντιμισθίαν ἀπέλαθον· ὁ μὲν, πανοικί· λιθασθεὶς ὑπὸ παντός τοῦ λαοῦ· ὁ δὲ τὴν λέπραν κληρωσάμενος ἅμα τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος· ἀψευδής γὰρ ὁ εἰπών· «Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· καί, ὃ ἐὰν σπείρῃ τις, τοῦτο καὶ θερίσει».

Ἑ ρ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου, μὴ τυχὸν γεννηθῇ σκέψις πονηρὰ εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ σὺ συμφωνήσης μὲ αὐτὸν τὸν λογισμὸν, καὶ τὸν ἀποκρύψῃς ἀπὸ τὸν Πνευματικὸν σου Πατέρα. Διότι κἀτι παρόμοιον ἔπαυε κάποιος ἀπὸ τοὺς παλαιούς· ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ ἀφιερώματα καὶ τὰ ἔκρυπεν εἰς τὴν σκηνὴν του. Τὸ ἴδιον συνέβη καὶ μὲ τὸν Γιεζὶ, τὸν ὑποτακτικὸν τοῦ Προφήτου Ἑλισαίου. Ἔπραξαν καὶ οἱ δύο κρυφά, ἐν τούτοις δὲν διέφυγον τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' οὔτε καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων. Διαπράξαντες δηλαδὴ ἐν κρυπτῷ τὸ κακόν, ἐκέρδισαν φανερά τὴν ἀντιμισθίαν τῆς πράξεώς των. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἐλιθοβολήθη μὲ ὅλην τὴν οἰκογένειάν του ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ (Ἰησ. Ναυῇ ΣΤ', 18· Ζ', 1—26)· ὁ δὲ δεύτερος ἔλαβεν ὡς κληρον τὴν λέπραν, καθὼς καὶ οἱ ἀπόγονοί του ἕως τοῦ αἰῶνος (Δ' Βασ. 20—27). Διότι δὲν εἶναι ψεύστης αὐτὸς ποὺ εἶπεν· «ὁ Θεὸς δὲν ἐμπαίζεται καὶ αὐτὸ ποὺ θὰ σπείρῃ κανεῖς, αὐτὸ καὶ θὰ θερίσῃ».

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν σφάλῃς ἐν πράγματι, μὴ ψεύδου αἰσχυρόμενος, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν λέγων· συγχώρησόν μοι· καὶ τὸ σφάλμα παρέρχεται. Μὴ ἦτω ἄλλο ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἄλλο ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ὁ γὰρ Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, ἀλλὰ πάντα θεωρεῖ, καὶ τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερά. Πάντα οὖν λογισμὸν καὶ πᾶσαν θλίψιν, καὶ πᾶν θέλημά σου καὶ πᾶσαν ὑποψίαν μὴ ἀποκρύψῃς, ἀλλ' ἐξάγγελον μετὰ ἐλευθερίας τῷ Ἀββᾶ σου· καὶ ὃ ἀκούεις παρ' αὐτοῦ, σπούδαζε μετὰ πίστεως ποιεῖν· καὶ κουφίζεται ὁ πόλεμος ἀπὸ σοῦ· χαρὰν γὰρ οὐκ ἔχουσι τὰ πονηρὰ πνεύματα, εἰ μὴ εἰς ἄνθρωπον σιωπῶντα τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, εἴ τε καλοὶ εἰσιν, εἴτε κακοί. Δὸς τὴν καρδίαν σου εἰς ὑπακοὴν Πατέρων σου, καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ οἰκήσει ἐν σοί. Μὴ ἔσο παρὰ σεαυτῷ φρόνιμος, ἵνα μὴ ἐμπέσῃς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου. Τὸ σιωπᾶν εἰς τὸ μὴ ἐξειπεῖν τοὺς λογισμοὺς, δηλὸν σε ποιεῖ, ὅτι ἐκζητεῖς τὴν τιμὴν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ τὴν αἰσχροάν· ὁ δὲ παρρησιαζόμενος ἐξειπεῖν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Πατέρων αὐτοῦ, ἐκδιώκει αὐτοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ. Συμβουλῆς αἰεὶ μέτεχε τῶν Πατέρων σου, καὶ ποιήσεις τὸν ἅπαντά σου χρόνον ἐν ἀναπαύσει.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἐὰν σφάλῃς εἰς ἓνα πρᾶγμα, μὴ λέγῃς ψεύδη ἐπειδὴ ἐντρέπῃσαι, ἀλλὰ νὰ θάλῃς μετάνοιαν καὶ νὰ εἴπῃς· συγχώρησόν με· καὶ τὸ σφάλμα σου ἀμέσως συγχωρεῖται. Μὴ ἔχῃς ἄλλους λόγους εἰς τὸ στόμα σου καὶ ἄλλας σκέψεις εἰς τὴν καρδίαν σου, διότι ὁ Θεὸς δὲν ἐμπαίζεται, ἀλλὰ τὰ βλέπει ὅλα, καὶ τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερά. Κάθε λοιπὸν λογισμόν σου καὶ κάθε στενοχωρίαν σου, καὶ κάθε θέλημά σου, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀπλὴν σκέψιν σου, μὴ τὰ ἀποκρύψῃς, ἀλλὰ ἐλεύθερα νὰ τὰ ἐξομολογηθῇς εἰς τὸν Ἀββᾶν σου· ὅ,τι δὲ ἀκούσῃς ἀπὸ αὐτόν, φρόντιζε μὲ εἰλικρίνεια νὰ τὸ ἐκτελῇς· καὶ τότε ὁ πόλεμος γίνεται ἐλαφρότερος διὰ σέ. Διότι τὰ πονηρὰ πνεύματα δὲν εὐρίσκουν ἄλλου χαράν, παρὰ μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, πού σιωπᾷ τοὺς λογισμούς του, εἴτε εἶναι καλοί, εἴτε κακοί.

Ἄφησε τὴν καρδίαν σου νὰ ὑπακούῃ τοὺς Πατέρας σου καὶ ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου θὰ κατοικήσῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν σου. Μὴ θεωρῇς τὸν ἑαυτόν σου φρόνιμον, διὰ νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου. Τὸ νὰ σιωπᾷς καὶ νὰ μὴ φανερώῃς τοὺς λογισμούς σου φανερῶναι ὅτι ἐπιζητεῖς τὴν τιμὴν τοῦ κόσμου καὶ τὴν αἰσχράν του δόξαν. Ἐκεῖνος ὅμως πού ἔχει τὸ θάρρος νὰ εἴπῃ φανερά τοὺς λογισμούς του ἐνώπιον τῶν Πατέρων του, τοὺς ἐκδιώκει ἀπὸ τὴν σκέψιν του. Πάντοτε νὰ ζητῇς καὶ νὰ λαμβάνῃς συμβουλὰς παρὰ τῶν Πατέρων σου, καὶ θὰ ἔχῃς πάντοτε, εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν, ἀνάπαυσιν.

ΣΤ' Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΔΕΙΓΜΑ ἀληθινῆς ταπεινώσεως τὸ μὴ μόνον ἀπερ πράττομεν, ἀλλὰ καὶ ἀπερ ἐνθυμούμεθα τοῖς Πατράσιν ἀποκαλύπτειν. Αὕτη γὰρ ἡ ἐργασία τὸν Μοναχὸν ἀδελφῇ καὶ ἀπρόσκοπον διαθαίνειν παρασκευάζει διὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Ἀδύνατον γὰρ τὸν κρίσει καὶ γνώμῃ τῶν προδεθηκότων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζοντα ἀπάτῃ δαιμόνων περιπεσεῖν. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ φανεροῦν καὶ ἀποκαλύπτειν τοῖς Πατράσι τὰς φαύλας ἐνθυμήσεις, μαραίνει ταύτας καὶ ἀσθενεστέρας ποιεῖ. Ὡς περ γὰρ ὄφεις ἀπὸ σκοτεινῆς τρυμαλιᾶς ἐξεγενχεῖς εἰς φῶς, σπουδάζει φυγῇ χρῆσασθαι καὶ ἀφανισμῷ, οὕτω καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ διὰ τῆς καθαρᾶς ὁμολογίας καὶ ἐξαγορεύσεως φανερωθέντες, φεύγουσιν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

2. Τοιοῦτον δέ μοι καὶ ὁ Ἀββᾶς Σεραπίων περὶ ἑαυτοῦ διηγῆσατο λέγων· ὅταν ὑπῆρχον νεώτερος, καὶ συνέμενον τῷ Ἀββᾶ μου, ὡς ἡσθίομεν, ἀνιστάμενος τῆς τραπέζης, κατ' ἐνέργειαν τοῦ δαίμονος, ἐκλεπτον παξاماῖν, καὶ τοῦτον ἔτρωγον λάθρᾳ τοῦ Ἀββᾶ μου. Ὡς οὖν ἔμεινα τοῦτο ποιῶν ἐπὶ χρόνον, κατακυριευθεὶς, οὐκ ἠδυνάμην ἑαυτοῦ περιγενέσθαι, μόνον δὲ ἐκρινόμην ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, τῷ δὲ γέροντι ἡσυχυόμην εἰπεῖν.

Συνέβη δὲ κατ' οἰκονομίαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἀδελφούς τινας ἐλθεῖν πρὸς τὸν γέροντα ὠφελείας χάριν· οἱ καὶ ἡρώτων αὐτὸν περὶ τῶν ἰδίων λογισμῶν· ἀπεκρίθη δὲ ὁ γέρων, ὅτι οὐδὲν οὕτω βλάπτει τοὺς Μοναχοὺς καὶ χαροποιεῖ τοὺς

δαίμονας, ὡς τὸ κρύπτειν τοὺς ἰδίους λογισμοὺς ἀπὸ τῶν πνευματικῶν Πατέρων· ἐλάλησε δὲ αὐτοῖς καὶ περὶ ἐγκρατείας. Ἐγὼ δὲ τῶν λεγομένων ἀκούων, καὶ εἰς ἑμαυτὸν ἐλθὼν, ἐλογισάμην ὅτι ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς τῷ γέροντι τὰ πταίσματά μου, καὶ κατακυβερνᾷ ἡρξάμην κλαίειν· καὶ ἐξέβαλον τὸν παξάμην ἐκ τοῦ κόλπου μου, ὃν κακῶς εἰώθειν κλέπτειν· καὶ ρίψας ἑμαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος, ἤτουν συγγνώμην ὑπὲρ τῶν γεγονότων μοι πταισμάτων, καὶ εὐχὴν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας· καὶ λέγει ὁ γέρων· ὦ τέκνον, ἡ σὴ ἑξομολόγησις, καὶ ἐμοῦ σιωπῶντος ἡ λευθερώσεσέ σε, καὶ τὸν τιτρώσκοντά σε δαίμονα μέχρι τοῦ νῦν διὰ τῆς σιωπῆς, ἐξειπὼν τὰ κατὰ σεαυτὸν, κατέσφαξας· οὐκέτι οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν τόπον ἔξει ἐν σοί, ἐκ τῆς καρδίας σου εἰς τὸ φανερὸν ἐξενεχθεῖς.

Οὕτω δὲ συνετέλεσεν ὁ γέρων λαλῶν, καὶ ἰδοὺ ἡ τοῦ δαίμονος ἐνέργεια ὠφθη ὡς λαμπὰς πυρὸς ἐξερχομένη ἐκ τοῦ κόλπου μου, καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον δυσωδίας, ὥς τε νομίζειν τοὺς παρόντας, ὅτι πλήθος τεσφίου ἐκεῖ ὑποκαίεται. Τότε εἶπεν ὁ γέρων· ἰδοὺ τῶν ἐμῶν λόγων καὶ τῆς σῆς ἐλευθερίας τὴν ἀπόδειξιν, ἐναργῶς ἐγνώρισεν ἡμῖν ὁ Κύριος διὰ τοῦ γεγονότος σημείου. Ἐκτοτε οὖν οὕτως ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ ἡ διαβολικὴ ἐκείνη ἐπιθυμία, ὡς μηκέτι μηδὲ εἰς ἔννοιαν ταύτης ἐλθεῖν.

3. Μανθάνομεν τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας, ἢ τὸ ἐξαγγέλλειν τοὺς λογισμοὺς τοῖς Πατράσι, καὶ μὴ καταφρονεῖν τῆς παραδόσεως τῶν προγόνων· ὅτι γὰρ καὶ αὐτοὶ οὐκ ἀφ' ἐαυτῶν κινούμενοι, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ καὶ τῶν θεοπνευστῶν γραφῶν παραδεδώκασι τοῖς μεταγενεστέροις τὸ ἐπερωτᾶν τοὺς προοδεύσαντας· ἔξεστι μὲν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν τῶν ἐν τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ κειμένων μαθεῖν, ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἁγίον Σαμουὴλ τὸν Προφήτην ἱστορίας· ὅς ἐκ νηπίου τῷ Θεῷ ὑπὸ τῆς μητρός, καὶ ἀξιωθείς θείας ὁμιλίας, οὐκ ἐπίστευσε τῷ ἰδίῳ λογισμῷ, ἀλλὰ ἀπαξ καὶ δις κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀνατρέχει πρὸς τὸν γέροντα Ἠλεί, καὶ τῇ τούτου διδαχῇ τυποῦται καὶ κανονίζεται, πῶς δεῖ ἀποκρίνεσθαι Θεῷ· καὶ ὃν τῇ ἰδίᾳ κληθεὶς ὁ Θεὸς ἄξιον ἑαυτοῦ ἐψήφισατο, τοῦτον βούλεται τῇ διατυπώσει καὶ διδαχῇ τοῦ γέροντος παιδαγωγεῖσθαι· ὡς ἐκ τούτου δηλαδὴ πρὸς ταπεινώσιν ὁδηγηθῆσόμενον.

4. Καὶ τὸν Παῦλον δὲ δι' ἑαυτοῦ καλῶν καὶ προσδιαλεγόμενος ὁ Χριστὸς, δυνάμενος εὐθὺς ἀνοῖξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὴν ὁδὸν γνωρίσαι τῆς τελειότητος, πρὸς Ἀνανίαν πέμπει, καὶ παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ὑπισχνεῖται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, λέγων· «εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, κάκει σοι λεχθήσεται τί σε δεῖ ποιεῖν»· διδάσκων ἡμᾶς διὰ τούτων, τῇ ὁδηγίᾳ τῶν προωδευκότων ἀκολουθεῖν· τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος παιδευθεὶς, καὶ μετὰ τοῦτο τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐπλήρου, καθὰ περὶ ἑαυτοῦ γράφων λέγει· ὅτι ἀνῆλθον εἰς Ἱερουσόλυμα ἰδεῖν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. Βαβαί! τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ ἀρθείς καὶ ἐκ Θεοῦ ἀκούσας ἄρρητα ῥήματα, ὁ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος συνοδεύουσας αὐτῷ ἔχων, καὶ θεβαιούσας τὸν λόγον τῆς διδαχῆς διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων, οὗτος δεῖσθαι ὁμολογεῖ τῆς συμβουλίας τῶν πρὸ αὐτοῦ Ἀποστόλων.

Τίς τοίνυν οὕτως ἐστὶν ἀλαζών τε καὶ υπερήφανος, ὡς ταῦτα ἀκούων μὴ φρίττειν, καὶ οὕτω φοβεῖσθαι τὸ τῇ ἰδίᾳ γνώμῃ στοιχησαί ποτε, ὡς τὴν τοῦ πυρὸς γέενναν

καὶ τὴν αἰωνίζουσαν κόλασιν· καὶ γὰρ οὐδενὶ ὁδὸν τελειώσεως ὁ Κύριος ἀποκαλύπτει, εἰ μὴ τί γε διὰ πνευματικῶν τις Πατέρων ἐπὶ ταύτην δηγηθῇ· καθὼς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου παραγγέλλει λέγων· «ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσὶ σοι».

Ἑ ρ μ η ν ε ῖ α

ΤΟ ΝΑ φανερώνωμεν εἰς τοὺς Πατέρας ὄχι μόνον ὅσα κάμνομεν, ἀλλὰ καὶ ὅσα σκεπτόμεθα, εἶναι δείγμα ἀληθινῆς ταπεινώσεως. Διότι αὕτη ἡ ἐργασία καθιστᾷ τὸν Μοναχὸν ἱκανὸν νὰ πορεύεται τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν χωρὶς βλάβην καὶ χωρὶς κίνδυνον νὰ σκοντάψῃ. Εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνος ποὺ ρυθμίζει τὴν ζωὴν τοῦ κατὰ τὴν κρίσιν καὶ τὴν γνώμην τῶν γεροντοτέρων νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν ἀπάτην τῶν δαιμόνων. Ἀλλωστε καὶ αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἡ φανέρωσις καὶ ἀποκάλυψις εἰς τοὺς Πατέρας τῶν αἰσχυρῶν σκέψεων, τὰς μαραίνει καὶ τὰς ἐξασθενίζει. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ φίδι, ποὺ βγαίνει ἀπὸ μίαν σκοτεινὴν τρύπαν, τρέχει νὰ σωθῇ μὲ τὴν φυγὴν καὶ τὴν ἐξαφάνισίν του, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ φεύγουν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν φανερωθῶν μὲ τὴν ἀνυπόκριτον ὁμολογίαν καὶ τὴν καθαρὰν ἐξομολόγησιν αὐτῶν.

2. Κάτι σχετικὸν μοῦ διηγήθη καὶ ὁ Ἀββᾶς Σεραπίων διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ὅταν ἦμουν νεώτερος — μοῦ ἔλεγε — καὶ ἔμενα μαζὶ μὲ τὸν Ἀββᾶν μου, καθὼς ἐτρώγαμεν, ἐγὼ ἐσηκωνόμουν ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας, ἔκλεθα παξιμάδι καὶ τὸ ἔτρωγα κρυφὰ ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν. Τὴν κακὴν αὐτὴν συνήθειαν διетήρησα ἐπὶ πολὺ καὶ κατακυριευθεὶς ὑπ' αὐτῆς, δὲν εἶχον δύναμιν νὰ συγκρατήσω τὸν ἑαυτόν μου· ἔλεγχόμην μόνον ἀπὸ τὴν συνείδησίν μου, ἀλλ' εἰς τὸν Γέροντα ἐντρεπόμεν νὰ τὸ εἶπω.

Συνέβη δὲ κάποτε, κατ' οἰκονομίαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, νὰ ἔλθουν μερικοὶ ἀδελφοὶ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν Γέροντα, χάριν ὠφελείας. Οὗτοι λοιπὸν ἡρώτων τὸν Γέροντα διὰ τοὺς λογισμοὺς των. Ὁ Γέρων εἰς ἀπάντησιν τοὺς λέγει, ὅτι τίποτε δὲν βλάπτει τόσον πολὺ τοὺς Μοναχοὺς καὶ δὲν δίδει χαρὰν εἰς τοὺς δαίμονας, ὅσον τὸ νὰ κρύπτουν τοὺς λογισμοὺς των ἀπὸ τοὺς πνευματικούς. Πατέρας. Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν ὁ Γέροντάς μου πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας καὶ περὶ ἐγκρατείας. Ἐγὼ, καθὼς ἤκουον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Γέροντός μου, ἤρχισα νὰ συνέρχωμαι καὶ ἐσκέφθην ὅτι ὁ Θεὸς ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Γέροντα τὰ πταίσματά μου· συνεκινήθην βαθύτατα ἐξ αὐτοῦ καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω. Καὶ ἀφοῦ ἔβγαλα τὸ παξιμάδι ἀπὸ τὸν κόλπον μου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν ἔκλεπτα, ἔπεσα εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐζήτην συγγνώμην διὰ τὰ σφάλματα, ποὺ διέπραξα, ὡς καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ μὲ ἀσφαλίσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ μέλλον. Ὁ Γέρων μοῦ λέγει· ὦ τέκνον, καὶ χωρὶς νὰ σοῦ εἶπω τίποτε ἀκόμη, ἡ ἐξομολόγησίς σου σὲ ἡλευθέρωσε καὶ κατέσφαξες τὸν δαίμονα, ποὺ μέχρι τώρα σὲ ἐπλήγωνε μὲ τὴν σιωπὴν, ἐφ' ὅσον ἐξωμολογήθης μὲ εἰλικρίνειαν τὰ σφάλματά σου. Ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς λοιπὸν δὲν θὰ

ἔχη τόπον εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἐφ' ὅσον ἐβγῆκεν ἀπὸ τὴν καρδίαν σου καὶ ἔγινε φανερός.

Δὲν εἶχεν ἀκόμη τελειώσει καλὰ - καλὰ ὁ Γέρων τὴν ὁμιλίαν του καὶ ἰδοῦ, ἡ ἐνέργεια τοῦ δαίμονος ἐφάνη νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν κόλπον μου, ὡς φλόγα φωτιᾶς καὶ ἐγέμισεν ὁλόκληρον τὸν οἶκον μὲ δυσσομίαν, ὥστε οἱ παρευρισκόμενοι νὰ νομίζουν ὅτι κάπου καίεται θειάφι. Τότε ὁ Γέρων εἶπεν ἰδοῦ ἡ ἀπόδειξις τῶν λόγων μου καὶ τῆς ἐλευθερίας σου. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδειξεν ὀλοφάνερα τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸ σημεῖον ποῦ ἔγινε τώρα. Ἀπὸ τότε ἔφυγεν ἀπὸ ἐμὲ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ ἐκείνη ἡ διαβολικὴ ἐπιθυμία, ὥστε ποτὲ πλέον οὔτε κἄν τὸ ἐσκέφθην.

3. Ἀπὸ αὐτά, λοιπὸν ποῦ ἐλέχθησαν, μανθάνομεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας ἀπὸ τὸ νὰ ἐξομολογούμεθα τοὺς λογισμοὺς εἰς τοὺς Πατέρας καὶ νὰ μὴ καταφρονῶμεν τὴν Παράδοσιν τῶν προγόνων. Ὅτι δὲ καὶ ἐκεῖνοι, ὅχι ἀπὸ ἰδικὴν τῶν γνώμην κινούμενοι, ἀλλὰ φωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ στηριζόμενοι εἰς τὰς θεοπνεύστους Γραφάς, παρέδωσαν εἰς ἡμᾶς, τοὺς μεταγενεστέρους, τὸ νὰ ἐρωτῶμεν αὐτοὺς, ποῦ ἔχουν προοδεύσει εἰς τὴν ἄσκησιν, εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ μάθωμεν καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα κείμενα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἐξαιρετικῶς δὲ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Προφήτου Σαμουήλ.

Ὁ Προφήτης Σαμουήλ, ὡς γνωστόν, ἀφιερώθη ὑπὸ τῆς μητρὸς του εἰς τὸν Θεόν, ὅτε ἀκόμη ἦτο νήπιον. Ὅταν δὲ ἤξιώθη νὰ ἀκούσῃ φωνὴν τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν λογισμόν του· ἀλλὰ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μίαν καὶ δύο φορὰς, καταφεύγει πρὸς τὸν Γέροντα Ἥλει καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν του πληροφορεῖται τὸν τύπον καὶ τὸν κανόνα πῶς πρέπει νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὸν Θεόν (Α' Βασ. Β', 11—18). Καὶ ἐκείνον, τὸν ὁποῖον ὁ Θεός, δι' ἀπειθείας κλήσεως τὸν ἐξέλεξεν ὡς ἄξιόν Του, αὐτὸν θέλει, ὁ ἴδιος ὁ Θεός, νὰ παιδαγωγῇται μὲ τὴν συμβουλήν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ ὀδηγηθῇ, ἐξ αὐτοῦ, πρὸς ταπεινῶσιν.

4. Ἀλλὰ καὶ τὸν Παῦλον, μολοντί ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε καὶ συνωμίλησε μαζί του, καὶ ἠδύνατο ἀμέσως νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του καὶ νὰ τοῦ γνωρίσῃ τὴν ὁδὸν τῆς τελειότητος, ἐν τούτοις τὸν στέλλει πρὸς τὸν Ἀνανίαν καὶ τοῦ ὑπόσχεται νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτὸν τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, λέγων πρὸς αὐτόν «Νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐκεῖ θὰ λεχθῇ εἰς σὲ τί πρέπει νὰ πράξῃς» (Πράξ. Θ', 10—18). Μὲ αὐτὰ μᾶς διδάσκει ὁ Κύριος νὰ ἀκολουθῶμεν τὰς ὁδηγίας ἐκείνων, ποῦ ἔχουν προοδεύσει εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν. Διδαχθεὶς τοῦτο καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόστολος, τὸ ἐξετέλει διὰ τῶν ἔργων του, ὅπως ὁ ἴδιος ἀφηγεῖται διὰ τὸν ἑαυτὸν του λέγων «ὅτι ἀνῆλθον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ ἴδω Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ ἐνεπιστεύθην εἰς αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον κηρύσσω, μὴ τυχὸν ἀσκοπῶς τρέχω ἢ ἔτρεξα» (Γαλατ. Β', 2). Πῶ! πῶ! Τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, αὐτὸς ποῦ ἀνυψώθη μέχρι τρίτου οὐρανοῦ καὶ ἤκουσεν ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν λόγους, ποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διατυπωθοῦν μὲ φράσεις κοινάς, αὐτὸς τὸν ὁποῖον συνώδευε πάντοτε

ἡ Χάρις τοῦ Πνεύματος καὶ ἐβεβαίωνε, μὲ τὰ ἐπακολουθοῦντα θαύματα, τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας του, αὐτὸς ὁμολογεῖ ὅτι εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ τὰς συμβουλὰς τῶν προηγουμένων ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα Ἀποστόλων.

Ποῖος λοιπὸν εἶναι τόσον πολὺ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος, ὥστε νὰ μὴ φρίττῃ διὰ τὴν ἀκούη αὐτὰ καὶ νὰ φοβῇται νὰ ἀκολουθῇ τὴν γνώμην του, ὅπως φοβεῖται τὴν γένναν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν ἀτελεύτητον κόλασιν; Καὶ τοῦτο διότι εἰς οὐδένα ὁ Κύριος δὲν ἀποκαλύπτει ὁδὸν τελειώσεως, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ ἄνθρωπος ὀδηγηθῇ εἰς αὐτὴν μὲ τὴν συμβουλὴν καὶ συμπαράστασιν τοῦ πνευματικοῦ Πατέρα· δι' αὐτὸ καὶ διὰ τοῦ Προφήτου του μᾶς παραγγέλλει λέγων· ἐρώτησε μετ' ἐπιμονῆς τὸν πατέρα σου καὶ θὰ σοῦ φανερώσῃ· τοὺς γεροντοτέρους σου καὶ θὰ σοῦ εἴπουν (Δευτερ. ΛΒ', 7).

Ζ'. Ἐκ τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐπέμφθην δι' ἀποκρισιν τοῦ Κοινοβίου, καὶ κατέβην εἰς τὸν Ἰορδάνην εὐξασθαι, μὴ αἰτήσας τὸν Ἀββᾶν περὶ τούτου ἀπόλυσιν· ἄρα καλῶς ἐποίησα ἢ οὐ; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὐκ ὀφείλεις χωρὶς ἐπιτροπῆς ἀπελθεῖν ποῦ ποτε· τὰ γὰρ ἰδίῳ γινόμενα λογισμῷ, καὶ δοκῇ καλὰ εἶναι, οὐκ ἀρέσκει τῷ Θεῷ· τὸ δὲ φυλάξαι τὴν κέλευσιν τοῦ πέμψαντός σε Ἀββᾶ σου, τοῦτο καὶ προσευχὴ ἐστὶ, καὶ τὸν Θεὸν θεραπεύει τὸν εἰπόντα· «οὐκ ἤλθον ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός». Εἶπεν ὁ ἀδελφός· ἂν ἀπερχόμενος μακρὰν ἐπιλάβωμαι ἐρωτῆσαι τὸν Ἀββᾶν ποῦ ὀφείλω καταλῦσαι, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· προσέχειν δεῖ τοῖς ἀπαντῶσι πράγμασι, καὶ οὕτω πρὸς ὀφέλειαν τῆς ψυχῆς ἕκαστον ποιεῖν. Οὕτω μὲν τοι ὡς παραβαίνων ἐντολήν, καὶ μὴ ὡς καλῶς ποιῶν, διότι ἄνευ ἐπιτροπῆς τολμᾷς τι ὁλως ποιεῖν· οὕτω γὰρ πληροφορεῖται ὁ Ἀββᾶς σου συγχωρῆσαί σοι.

2. Ἠρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός· τί ἐστὶν ἡ ψευδώνυμος γνώσις; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ψευδώνυμος γνώσις ἐστὶ, τὸ πιστεῦσαι τῷ οἰκείῳ λογισμῷ, ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα· καὶ εἴ τις θέλει ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς, μὴ πιστεύσῃ ποτὲ τῷ ἰδίῳ λογισμῷ ὡς καλῶς κρίνοντι· λεγέτω δὲ πρὸς ἑαυτόν· ἐγὼ ὑπὸ δαιμόνων χλευάζομαι ἵνα πιστεῦσω τῷ λογισμῷ, ὅτι ἀληθινὴν ἔχω γνώσιν, καὶ μὴ ἐρωτῶ τοὺς γέροντας, καὶ ἐκ τούτου καὶ εἰς ἄλλα φέρωσί με κατακέφαλα· ὁ οὖν γέρων εἶπε τὴν ἀλήθειαν· ὅτι ἀπὸ Θεοῦ λαλεῖ καὶ οὐ χλευάζεται ὁλως ὑπὸ τῶν δαιμόνων· τὸ δὲ ἐμὸν, χλεύη ἐστὶ, καὶ ἐμπαιγμός ἐστιν.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα λέγων·

—Ἐστάλην εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν δι' ὑπηρεσίαν τοῦ Κοινοβίου καί, ἐπ' εὐκαιρίᾳ κατέβηκα εἰς τὸν Ἰορδάνην νὰ προσευχηθῶ, χωρὶς ὅμως νὰ ζητήσω τὴν ἄδειαν δι' αὐτὸ ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν· ἄραγε καλῶς ἐνήργησα ἢ ὄχι;

ἽΟ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Χωρὶς ἄδειαν δὲν πρέπει νὰ ὑπάγῃς ποτὲ πουθενά· διότι ἐκεῖνα, ποὺ κάμνομεν, κατ' ἔμπνευσιν τοῦ λογισμοῦ μας, ἔστω καὶ ἂν φαίνωνται καλὰ, δὲν εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν. Τὸ νὰ φυλάξῃς δὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀββᾶ σου, ποὺ σὲ ἔστειλεν εἰς τὸ διακόνημα, αὐτὸ καὶ προσευχὴ εἶναι καὶ ὑπηρεσία πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶπε· «Δὲν ἤλθια νὰ κάνω τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς; ὁ ὁποῖος μὲ ἀπέστειλε».

ἽΟ ἀδελφὸς ἠρώτησε πάλιν τὸν Γέροντα:

— Ἐὰν ἀπέλθω εἰς μίαν ὑπηρεσίαν καὶ ἀπομακρυνθῶ πολὺ ἀπὸ τὸν τόπον μου, καὶ ἔχω λησμονήσει νὰ ἐρωτήσω τὸν Ἀββᾶν ποῦ πρέπει νὰ διαμείνω, τί θὰ κάνω;

ἽΟ Γέρων ἀπήντησε:

— Πρέπει νὰ προσέχῃς εἰς τὰ πράγματα, ποὺ συναντᾷς καὶ νὰ ἐκτελῇς τὸ καθένα πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς. Ἀλλὰ μὲ τὴν σκέψιν ὅτι παραβαίνεις ἐντολήν, καὶ ὅχι ὅτι ἐνεργεῖς καλῶς, διότι χωρὶς συγκεκριμένην ἄδειαν τολμᾷς νὰ κάνῃς κάτι. Τοιοῦτοτρόπως ὅταν ἐνεργῇς πληροφορεῖται καὶ ὁ Ἀββᾶς σου, διὰ νὰ σὲ συγχωρήσῃ.

Καὶ πάλιν ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε:

— Τί εἶναι ἡ ψευδάνυμος γνῶσις;

ἽΟ Γέρων ἀπήντησε:

— Ψευδάνυμος γνῶσις εἶναι τὸ νὰ δώσῃ κανεὶς ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἰδικόν του λογισμόν, ὅτι ἔτσι εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὅπως νομίζει. Ἐὰν θέλῃ κανεὶς νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ψευδάνυμον γνῶσιν ἅς μὴ ἔχῃ ποτὲ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν λογισμόν του, ὅτι κρίνει καλῶς. Ἀς λέγῃ δὲ πρὸς τὸν ἑαυτόν του· ἐγὼ ἐμπαίζομαι ἀπὸ τοὺς δαίμονας, διὰ νὰ πιστεύσω εἰς τὸν λογισμόν μου, ὅτι τάχα ἡ γνῶσις μου εἶναι σωστὴ καὶ ἀληθινὴ καὶ ἔτσι ἀποφεύγω νὰ ἐρωτήσω τοὺς γέροντας· καὶ ἔτσι οἱ δαίμονες μὲ παρασύρουν καὶ εἰς ἄλλα σφάλματα. Ὁ Γέρων λοιπὸν εἶπε τὴν ἀλήθειαν, διότι τὸν φωτίζει ὁ Θεὸς καὶ λαλεῖ καὶ δὲν ἐμπαίζεται καθόλου ἀπὸ τοὺς δαίμονας· ἡ ἰδική μου ὁμῶς σκέψις εἶναι εἰρωνία καὶ ἐμπαιγμός.

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἐπὶ πολὺν χρόνον πολεμούμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ πολλὰ κοπιάσας καὶ μὴ δυνάμενος ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, ἐν μιᾷ, ὡς ἴστατο ἐν τῇ συνάξει, ἤσθετο ἑαυτὸν ὁμοίως ὑπὸ τοῦ πάθους ὀχλούμενον· ἔγνω οὖν θριαμβεῦσαι τὴν τοῦ δαίμονος ἐπήρειαν, καὶ αἰτῆσαι τοὺς ἀδελφούς εὐχασθαι περὶ αὐτοῦ, ὅπως εὔροι τινὰ τοῦ πάθους ἀπαλλαγὴν. Καὶ δὴ πάσης αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐγύμνωσεν ἑαυτὸν ἐνώπιον πάντων τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἐστηλτέυσε τοῦ σατανᾶ τὴν ἐνέργειαν εἰπὼν· εὐχασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὅτι ἰδοὺ δεκατέσσαρα ἔτη ἔχω οὕτω πολεμούμενος· καὶ εὐθὺς ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ὁ πόλεμος διὰ τὴν ταπεινώσιν αὐτοῦ, ἣν ἐνεδείξατο.

2. Ἐτερος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὁμοίως εἰς πορνείαν, καὶ ἡγωνίζετο ἐπιτεί-

νων τὴν ἀσκησιν, καὶ τὸν λογισμὸν τηρῶν τοῦ μὴ συγκαταβῆναι τῇ ἐπιθυμίᾳ· ὡς δὲ οὐκ ἐπαύετο ὁ πόλεμος, ἔλθων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐνεφάνισε τοῦτον παντὶ τῷ πλήθει· καὶ ἐδόθη ἐντολὴ παρὰ τῶν Πρεσβυτέρων, καὶ πάντες ἐπόνεσαν περὶ αὐτοῦ ἐβδομάδα εὐχόμενοι τῷ Θεῷ· καὶ ἀπηλλάγη τοῦ πολέμου ὁ ἀδελφός.

3. Ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν· καὶ ἀναστὰς νυκτός, ἀπῆλθε πρὸς τινα γέροντα καὶ ἐξηγόρευσεν αὐτῷ τὸν λογισμὸν· ὁ δὲ γέρων παρεκάλει αὐτὸν λόγοις πνευματικοῖς· καὶ ὠφελθεὶς ὁ ἀδελφὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον· καὶ εὐθὺς πάλιν ὁ πόλεμος ἐπετέθη αὐτῷ· ὁ δὲ, μὴ μελήσας, ἀπῆλθε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα· καὶ παρακληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὁμοίως ἐπανήλθε· καὶ πάλιν ὡς ὠχλεῖτο, ἀπῆρχετο πρὸς τὸν γέροντα μηδὲν διακρινόμενος· ὁ δὲ γέρων, προθύμως αὐτὸν προσεδέχετο, καὶ στηρίζων νοουθεσίαις καὶ παρακλήσεσιν, ἀπέστειλε παραγγέλλων αὐτῷ μὴ ἐκκαῆσαι, ἀλλ' αἰεὶ ἐν τῷ πολεμεῖσθαι ἔρχεσθαι πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν τοῦ δαίμονος ἐλέγχειν ἐπήρειαν· οὐδὲν γὰρ οὕτως αὐτὸν φυγαδεύει, φησὶν, ὡς ὁ ἐλεγχος καὶ ἡ καθαρὰ μετὰ ταπεινώσεως καὶ πίστεως ἐξαγόρευσις. Ἐπὶ πολὺ οὖν τούτου γινομένου, ὁ Θεὸς ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τὴν μακροθυμίαν τοῦ γέροντος, τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἐφυγάδευσεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας καὶ ἐνῷ ἐκοπίασε πάρα πολὺ, ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτόν. Μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ἐστέκειτο εἰς τὴν σύναξιν, ἠσθάνθη πάλιν τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ τὸ πάθος· ἀπεφάσισε λοιπὸν τότε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τοὺς ἀδελφούς τὴν ἐπήρειαν τοῦ δαίμονος καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ προσευχηθῶν δι' αὐτόν μήπως τὸν εὐσπλαγχνισθῇ ὁ Θεὸς καὶ ἀνακουφισθῇ κάπως ἀπὸ τὸ πάθος. Χωρὶς λοιπὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ τὴν ἐντροπὴν, τὴν ὁποίαν τελείως κατεφρόνησε, ἀπεγύμνωσεν ἑαυτὸν διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἐνώπιον ὅλων τῶν ἀδελφῶν καὶ κατήγγειλε τὴν ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ λέγων· προσευχηθῆτε δι' ἐμέ, Πατέρες καὶ ἀδελφοί, διότι ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη πολεμοῦμαι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον. Ἀμέσως δέ, ὡς ἐκ θαύματος, ἔφυγεν ἀπ' αὐτόν ὁ πόλεμος τῆς πορνείας ἕξ ἀφορμῆς τῆς ταπεινώσεως, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν.

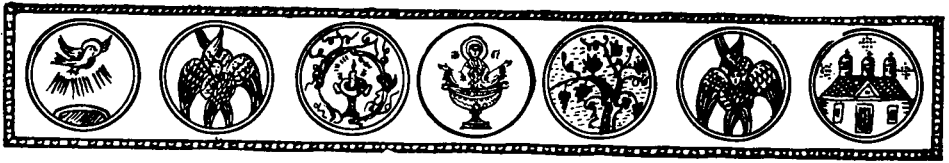
2. Ἕνας ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον εἰς τὴν πορνείαν καὶ ἠγωνίζετο δι' ἐντονωτέρας ἀσκήσεως, προφυλάσσων τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ μὴ συγκατατεθῇ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν κατέπαυεν ὁ πόλεμος, ἦλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κατέστησεν εἰς ὅλον τὸ πλῆθος γνωστὸν τὸν πόλεμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐβασανίζετο. Τότε οἱ πρεσβύτεροι ἔδωσαν ἐντολὴν καὶ ὅλοι ἐκοπίασαν ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα· χάριν αὐτοῦ, προσευχόμενοι εἰς τὸν Θεόν. Καὶ πράγματι ὁ ἀδελφὸς ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν πόλεμον.

3. Καὶ ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εἰς τὴν πορνείαν· οὗτος ἐσηκώθη ἀμέσως τὴν νύκτα καὶ μετέβη εἰς ἓνα Γέροντα καὶ ἐξωμολογήθη τὸν λογισμὸν τοῦ εἰς αὐτόν. Ὁ Γέρων τὸν παρηγόρησε μὲ πνευματικούς λόγους καὶ ὁ ἀδελφὸς ὠφελθεὶς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀλλὰ καὶ

πάλιν ὁ πόλεμος ἐσηκώθη ἐναντίον του· ἀλλὰ ὁ Μοναχός, χωρὶς καθόλου νὰ ἀδιαφορήσῃ, κατέφυγε πάλιν εἰς τὸν Γέροντα καὶ παρηγορηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐπέστρεψεν ἐκ νέου εἰς τὸ κελλίον του. Ἐκτοτε, ὅσάκις ἤνωχλεῖτο, ἀπήρχετο ἀμέσως πρὸς τὸν Γέροντα, χωρὶς καθόλου νὰ διστάσῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Γέρων τὸν ὑπεδέχετο πρὸθυμα καὶ τὸν ἐστήριζε μὲ συμβουλὰς καὶ λόγους παρηγορητικούς καὶ καθὼς τὸν κατευώδωνε διὰ τὸ κελλίον του, τοῦ παρήγγελλε νὰ μὴ χάνῃ τὸ θάρρος του, ἀλλὰ πάντοτε, ὅταν θὰ αἰσθάνεται τὸν πόλεμον, νὰ ἔρχεται πλησίον του καὶ νὰ καταπολεμῇ τὴν προσβολὴν τοῦ δαίμονος. Διότι τίποτε δὲν φυγαδεύει τόσον ἀποτελεσματικῶς τὸν δαίμονα τῆς πορνείας — ἔλεγεν ὁ Γέρων — ὅσον ὁ ἔλεγχος τῆς ἀμαρτίας καὶ ἡ καθαρὰ, μὲ ταπείνωσιν καὶ πίστιν, ἐξομολόγησις.

Ἀφοῦ λοιπὸν παρετάθη ἐπὶ πολὺ αὐτὴ ἡ κατάστασις, ὁ Θεὸς βλέπων τὴν ὑπομονὴν τοῦ πολεμουμένου ἀδελφοῦ καὶ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Γέροντος, ἐφυγάδευσε πλέον τὸν πόλεμον ἀπὸ τὸν ἀδελφόν.

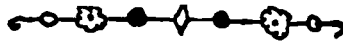

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τοῖς διακριτικοῖς τῶν Πατέρων τοὺς λογισμοὺς
ἀνατίθεσθαι καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσι καταπιστεύειν καὶ πῶς
δεῖ ἐξαγορεύειν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ποταπῇ πίστει
τὰς ἀποκρίσεις τῶν Πατέρων δέχεσθαι
καὶ ὅτι δι' αὐτῆς συνεργεῖν.*

*Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἐξομολογούμεθα τοὺς λογισμοὺς
μας εἰς τοὺς διακριτικούς ἐκ τῶν Πατέρων καὶ νὰ μὴ
τοὺς ἐμπιστευώμεθα εἰς τοὺς τυχαίους· πῶς πρέ-
πει νὰ ἐξομολογούμεθα καὶ νὰ ἐρωτῶμεν καὶ
μὲ ποίαν πίστιν νὰ δεχώμεθα τὰς ἀπαν-
τήσεις τῶν Πατέρων καὶ ὅτι, διὰ
τῆς πίστεως αὐτῆς, νὰ συνεργῶ-
μεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ
ἀγαθοῦ.*

Α΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ ἰδιαζόντως οἰκοῦντες, παρέβαλον ἀλλήλοις· καὶ εἶπεν
ὁ εἰς τῷ ἐτέρῳ· βούλομαι ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ζήνωνα καὶ ἀνα-
θέσθαι αὐτῷ τινὰ λογισμόν· ἔφη δὲ καὶ ὁ ἄλλος· κάγω τὸ αὐτὸ θέλω.
Ἀπῆλθον οὖν οἱ δύο ἑμοῦ. Καὶ λαβὼν ἕκαστος αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἐξήγ-
γειλαν τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν· καὶ ὁ μὲν εἰς ἐξαγγέλλων, προσέπεσε
τῷ γέροντι παρακαλῶν αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρύων εὔξασθαι ὑπὲρ
αὐτοῦ· καὶ ὁ γέρων εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, μὴ προδῶς σεαυτὸν, καὶ μὴ
καταλαλήσης τινός, καὶ μὴ ἀμελήσης τῆς εὐχῆς σου· καὶ ἀπελθὼν ὁ
ἀδελφὸς ἐθεραπεύθη· ὁ δὲ ἄλλος, εἰπὼν τὸν λογισμόν αὐτοῦ τῷ γέροντι
προσέθετο χαύνως καὶ ἀμελῶς· εὔξαι ὑπὲρ ἑμοῦ· οὐκ ἤτησε δὲ ἐπιπόνως.

Μετὰ οὖν χρόνον τινά, συνέβη αὐτοῖς παραβαλεῖν ἀλλήλοις· καὶ εἶπεν ὁ εἰς
τῷ ἐτέρῳ· ὅτε παρεβάλαμεν τῷ γέροντι ἀπήγγειλας αὐτῷ τὸν λογισμόν, ὃν εἶπας
ὅτι θέλω αὐτῷ εἰπεῖν· ὁ δὲ ἔφη· ναί· ἠρώτησεν ἐκεῖνος· ἄρα ὠφελήθης ἀναγγείλας
αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ναί· εὐχαῖς τοῦ γέροντος ἐθεράπευσέ με ὁ Θεός· ὁ δὲ εἰ-

πεν· ἐγὼ κἄν ἐξήγγειλα, οὐκ ἠσθόμενν θεραπείας· ἔφη αὐτῷ ὁ ὠφεληθεὶς· καὶ πῶς παρεκάλεσας τὸν γέροντα; ἀπεκρίθη ἑκείνος· εἶπον αὐτῷ ὅτι, εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι τὸν δε τὸν λογισμὸν ἔχω· ὁ δὲ ἔφη· ἐγὼ τέως ἐξαγγέλλων αὐτῷ, ἔθρεξα τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκ τῶν δακρύων, παρακαλῶν αὐτὸν εὖξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ ἰάσατό με ὁ Θεός.

Ταῦτα δὲ διηγείτο ἡμῖν ὁ γέρων, διδάσκων ὅτι ὀφείλει ὁ παρακαλῶν τινα τῶν Πατέρων περὶ λογισμῶν, μετὰ πόνου καὶ ἐξ ὅλης καρδίας ὡς τὸν Θεὸν αἰτεῖν· καὶ τότε ἐπιτυχάνει· ὁ δὲ ἀμελῶς ἐξαγγέλλων ἢ πειράζων, οὐ μόνον οὐκ ὠφελείται, ἀλλὰ καὶ κατακρίνεται.

2. Εἶπε γέρων· ὅτι ποτὲ τις ὀλισθήσας εἰς θαρὺ ἀμάρτημα, καὶ κατακυγείας εἰς μετάνοιαν, ἀπῆλθεν ἀναγγεῖλαι τινὶ γέροντι· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ τὴν πράξιν, ἀλλὰ μόνον τὸν λογισμὸν· ὅτι ἀνέβη μοι λογισμὸς τοιός δε· ἔχω σωτηρίαν; ἀπεκρίθη ἑκείνος, ἀπειρος ὢν διακρίσεως· ἀπώλεσάς σου τὴν ψυχὴν· τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, εἶπεν· εἰ ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν, ὑπάγω κἄν εἰς τὸν κόσμον.

Ἀπερχόμενος δὲ ἐνεθυμήθη ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν, ὄντα μέγαν διακριτικόν, καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ τὸν λογισμὸν ἑκείνου· καὶ ἔλθων πρὸς αὐτόν, οὐδὲ αὐτῷ εἶπε τὴν πράξιν, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν μόνον, καθὰ καὶ τῷ ἄλλῳ γέροντι· ὁ δὲ Πατὴρ, ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἤρξατο ἀπὸ τῶν γραφῶν λέγειν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἔστι κατάκριμα πάντως τοῖς μόνον λογιζομένοις. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφός, καὶ λαθὼν δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ εὐελπὶς γενόμενος, ἀπῆγγειλεν αὐτῷ καὶ τὴν πράξιν· ὁ δὲ γέρων, μαθὼν καὶ τὴν πράξιν, ὡς καλὸς ἱατρός κατέπλασεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν θείων γραφῶν, δείξας ὅτι ἔστι μετάνοια τοῖς ἐν γνῶσει ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ μετὰ τοῦτο παραβαλόντος τοῦ Ἀββᾶ μου πρὸς τοῦτον τὸν Πατέρα, διηγῆσατο αὐτῷ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ὁ ἀπελπίσας ἑαυτοῦ, καὶ μέλλων ὑπάγειν εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἀστήρ ἐστὶν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν· ταῦτα δὲ εἶπον, ἵνα ἰδῶμεν, ὅτι κίνδυνον ἔχει οὐ τὸν τυχόντα, τὸ ἀνατίθεσθαι τινα τοὺς οἰκείους λογισμοὺς ἀδιακρίτοις ἀνδράσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΔΤΟ ΑΔΕΛΦΟΙ, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσαν χωριστά, ἐπεσκέφθησαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Καὶ λέγει ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν ἄλλον:

— Θέλω νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ζήνωναν, νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶ κάποιον λογισμὸν μου.

— Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον θέλω· ἀπήντησεν ὁ ἕτερος.

Ὁ καθένας δὲ ἰδιαίτερος ἐξωμολογήθησαν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ζήνωναν τοὺς λογισμοὺς των.

Ὁ πρῶτος, καθὼς ἐξωμολογεῖτο, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Γέροντος καὶ μὲ πολλὰ δάκρυα τὸν παρεκάλει νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτόν.

Ὁ Γέρων εἶπεν εἰς αὐτόν:

— Πήγαινε, μὴ προδώσῃς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ μὴ κατηγορήσῃς κανένα καὶ μὴ παραμελήσῃς τὴν εὐχὴν σου. Ἀναχωρήσας ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν Ζήνωναν ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς ἐθεραπεύθη.

Ὁ ἄλλος ἀδελφός, ἀφοῦ εἶπε τὸν λογισμόν του εἰς τὸν Γέροντα, προσέθεσε μὲ ἀδιαφορίαν καὶ χωρὶς ὀρεξιν διορθώσεως· εὐχίσου, πάτερ δι' ἐμένα, δὲν τὸ ἐξήτησεν ὅμως μὲ ἐπιμονὴν καὶ ψυχικὴν ἀγωνίαν.

Ἀφοῦ ἐπέραςεν ὀλίγος καιρὸς οἱ ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον· καὶ εἶπεν ὁ ἕνας:

— Ὅταν ἐπεσκέφθημεν τὸν Ἀββᾶν Ζήνωνα, τοῦ ἐφανέρωσες τὸν λογισμόν, ποὺ ἔλεγες ὅτι ἐπεθύμεις νὰ τοῦ εἰπῇς;

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.

— Ἄραγε ὠφελήθης ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐξομολόγησιν; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ πρῶτος.

— Βεβαίως· μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντος μὲ ἐθεράπευσεν ὁ Θεός.

— Ἐγώ, εἶπε πάλιν ὁ πρῶτος, ἂν καὶ ἐξωμολογήθην, δὲν ἐκατάλαβα καμμίαν θεραπείαν.

— Διὰ τί ἄραγε; πῶς παρεκάλεσες τὸν Γέροντα;

— Τοῦ εἶπα· εὐχίσου δι' ἐμέ, διότι βασανίζομαι ἀπὸ αὐτὸν τὸν λογισμόν.

— Ἐγώ, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξομολογήσεως τοῦ λογισμοῦ, ἔβρεξα τοὺς πόδας του μὲ τὰ δάκρυά μου καὶ μὲ πόνον ψυχῆς τὸν παρεκάλουν νὰ προσευχηθῇ δι' ἐμέ· πράγματι δέ, μὲ τὰς εὐχὰς του, μὲ ἐθεράπευσεν ὁ Θεός.

Αὐτὰ μᾶς διηγεῖτο ὁ Γέρον καὶ μᾶς ἔλεγεν ὅτι ἐκεῖνος ποὺ παρακαλεῖ κάποιον ἐκ τῶν Πατέρων διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ λογισμοῦς, πρέπει νὰ τὸ ζητῇ μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν καὶ μὲ πόνον· ἐκεῖνος, ποὺ ἐξομολογεῖται τυπικὰ καὶ χωρὶς ὀρεξιν ἢ δοκιμάζει τὸν πνευματικόν, ὅχι μόνον δὲν ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ καταδικάζεται.

2. Ἐνας Γέρον διηγῆθη, ὅτι κάποτε ἕνας Μοναχὸς περιέπεσεν εἰς βαρὺ ἁμάρτημα· τὸν ἤλεγξεν ὅμως ἡ συνειδήσις καὶ μετενόησεν. Ἀπῆλθε λοιπὸν νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς ἕνα Γέροντα. Ἀπὸ ἐντροπὴν ὅμως δὲν ἀνέφερεν εἰς αὐτὸν τὴν πράξιν του, ἀλλὰ μόνον τὸν λογισμόν. Εἶπε, δηλαδή, Πάτερ μου, μὲ ἐπείραξεν αὐτὸς ὁ λογισμός· ὑπάρχει δι' ἐμέ ἐλπὶς σωτηρίας; Ὁ πνευματικὸς ὅμως, ποὺ ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησιν, ἐπειδὴ δὲν ἦτο ἔμπειρος καὶ ἐστερεῖτο διακρίσεως, ἀπήντησεν εἰς τὸν ἁμαρτήσαντα Μοναχόν. Ἔχασες τὴν ψυχὴν σου. Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ ἀδελφὸς εἶπε μέσα του· ἐφ' ὅσον ἔχασα τὴν ψυχὴν μου, ἃς ὑπάγω, τοῦλάχιστον, εἰς τὸν κόσμον.

Καθὼς ὅμως ἔφευγεν, ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν, ὁ ὁποῖος ἦτο γνωστὸς διὰ τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως καὶ νὰ ἐξομολογηθῇ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν λογισμόν ἐκεῖνον. Πράγματι, μόλις ἦλθεν εἰς τὸ κελλὶ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ, οὔτε εἰς αὐτὸν ἐξωμολογήθη τὴν ἁμαρτωλὴν πράξιν του, ἀλλὰ μόνον τὸν ἁμαρτωλὸν λογισμόν του, ὅπως ἔκαμε καὶ μὲ τὸν προηγούμενον Γέροντα. Ὁ Ἀββᾶς Σιλουανός, ἀφοῦ τὸν ἤκουσεν, ἠνοιξε τὸ στόμα του καὶ ἤρchiσε νὰ τοῦ λέγῃ ὅτι σύμφωνα μὲ τὰς Ἀγίας Γραφὰς δὲν ὑπάρχει καταδίκη δι' ἐκείνους, ποὺ ἁμαρτά-

νον μόνον μὲ τὸν λογισμόν των. "Όταν ὁ ἁμαρτήσας ἀδελφὸς ἤκουσεν αὐτὴν τὴν πληροφορίαν, ἐπῆρε δύναμιν εἰς τὴν ψυχὴν του, καὶ ἐνισχυμένος ἀπὸ ἐλπίδας σωτηρίας, ἐφάνέρωσεν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἁμαρτωλὴν πράξιν του.

Ἀφοῦ ὁ Γέρων ἔμαθεν, καὶ τὴν πράξιν τοῦ ἀδελφοῦ ὡς καλὸς καὶ ἔμπειρος ἰατρός, ἐζύμωσε τὴν ψυχὴν του μὲ διδάγματα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, δείξας εἰς αὐτόν, ὅτι ὑπάρχει μετάνοια δι' ἐκείνους, πού ἐπιστρέφουν, μὲ τὴν θέλησίν των, εἰς τὸν Θεόν.

Μετὰ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ ἐπεσκέφθη ὁ Ἀββᾶς μου τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἤκουσε τὴν ἱστορίαν τοῦ μετανοήσαντος ἀδελφοῦ. Αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἀπηλπίσθη διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον, ὁμοιάζει τώρα μὲ λαμπρὸν ἀστέρα ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν. Σᾶς τὰ λέγω αὐτὰ — κατέληξεν ὁ Γέρων — διὰ νὰ μάθωμεν ὅτι εἶναι μεγάλος κίνδυνος τὸ νὰ ἐμπιστεύεται κανεὶς τοὺς λογισμοὺς του, εἰς ἀνθρώπους χωρὶς πείραν καὶ διάκρισιν.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ ἐξαγγέλλῃ σοὶ τις τοὺς ἑαυτοῦ λογισμοὺς, πρόσχε, ἀδελφέ, μήποτε ἐκείνου λέγοντος, ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ σὺ ὀχληθῇσῃ λογισμῶν, καὶ μάλιστα, εἰ ἔτι μικρὸν ἀσθενεῖ τὸ ὄμμα τῆς διανοίας σου, καὶ ἔσῃ ὁμοιος κυβερνήτῃ ἐν πολλῷ κλύδωνι. Ἀλλὰ χρὴ ἀκούσαντά σε τὰς ἀρχὰς τῶν λεγομένων, ἐκ τούτων τὰ ἐπόμενα νοεῖν, καὶ οὕτω παρακαλεῖν τὸν θλιβόμενον, ἀφ' ὧν προειλήφαμεν ἐξ Ἀγίων ἀνδρῶν, ἢ ἀφ' ὧν ἐπειράθημεν ἡμεῖς· οὐ γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Κυρίου ἄλλον δι' ἄλλου καταπεσεῖν· τοὺς γὰρ πάντας αὐτὸς θέλει σωθῆναι· καὶ σὺ δέ, ἀγαπητέ, μὴ παντὶ ἀνθρώπῳ ἔκφαινέ σου τοὺς λογισμοὺς, ἀλλ' οἷς ἐὰν δοκιμάσῃς, ὅτι πνευματικοὶ εἰσι, μὴ προσέχων σχήματι ἢ πολιαῖς. Πολλοὶ γάρ, κατὰ τὴν Ἀποστόλου φωνήν, «ἔχουσι μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἀρνοῦνται»· εἶπε δὲ καὶ ὁ Σωτήρ· «προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύματι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες· ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσθε αὐτούς».

Δεῖ οὖν μὴ προσέχειν τῷ ἐκτὸς σχήματι· πολλὰ γὰρ τὰ ἔγεδρα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ τὸ φρόνημα ἐκάστου σκοπεῖν· καὶ ἐν οἷς τοὺς καρποὺς εὐρήσεις τοῦ Πνεύματος, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' αὐτῶν τοὺς σεαυτοῦ λογισμοὺς, μήποτε εὐρὼν γωνίαν ὁ ἐχθρὸς ἐμφωλεύσῃ ἐν σοί, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀπώλειαν ὑποσπάσῃ σε.

Πρόσχε δέ, ἀδελφέ, μήπως ἀκούσας τὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐλαττώματα, ἐξουθενήσῃς αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὡς τὰ τοιαῦτα διαπραξάμενον· ἀλλὰ μάλλον θαύμαζε ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ μεταβολῇ καὶ ἀνεπαισχύντῃ ἐξαγορεύσει· τὸ γὰρ ἐκφαίνειν ἐκουσίως τινὰ τὰ ἑαυτοῦ πταίσματα ἀνδράσι πνευματικοῖς, σημαντικόν ἐστι βίου ἐπανορθώσεως, καὶ φόβου Θεοῦ, καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ πίστεως.

Χρὴ οὖν ἐπὶ τούτῳ θαυμάζειν μάλλον τὸν ἀδελφόν καὶ παρακαλεῖν αὐτὸν μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, καθὼς γέγραπται, «σκοποῦντα ἑαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς». Λέγει δὲ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ· «καὶ σὺ, υἱὲ ἀνθρώπου, εἶπον πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέλγεται αὐτόν, ἐν

ἡ ἂν ἡμέρα πλανηθῇ· καὶ ἀνομία ἀνόμου, οὐ μὴ κακώσῃ αὐτόν, ἐν ἡ ἂν ἡμέρα ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ».

Ἑ ρ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε. μήπως, ἐὰν κανεῖς σοῦ ἐξομολογεῖται τοὺς λογισμούς του, ἐνοχληθῇς καὶ σὺ ἀπὸ τοὺς λογισμούς αὐτούς, τὴν ὥραν ποὺ τοὺς ἀναφέρει καὶ μάλιστα, ἐὰν τὸ ὅμμα τῆς διανοίας σου ἀσθενῇ ὀλίγον, ὁπότεν θὰ ὁμοιάσῃς μὲ κυθερνῆτην, ποὺ συναντᾷ μεγάλην τρικυμίαν. Δι' αὐτὸ πρέπει μόλις ἀκούσης τὴν ἀρχὴν τῶν ὅσων ἐξομολογεῖται, ἀπὸ αὐτὰ νὰ συμπεραίνῃς καὶ διὰ τὰ ἐπόμενα καὶ ἔτσι νὰ παρηγορῇς τὸν στενοχωρημένον, στηριζόμενος εἰς ὅσα ἔχομεν παραλάβει ἀπὸ Ἀγίους ἄνδρας, ἢ ἀπὸ ὅσα ἐκ πείρας γνωρίζομεν ἡμεῖς. Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι νὰ κατακρημνισθῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἄλλος, ἐξ αἰτίας τῆς ἁμαρτίας ἄλλου· διότι ὁ Κύριος θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι.

Ἀλλὰ καὶ σὺ, ἀγαπητέ μου, νὰ μὴ φανερώῃς τοὺς λογισμούς σου εἰς οἰονδήποτε ἄνθρωπον, ἀλλὰ μόνον εἰς ὅσους ἠθελες δοκιμάσει ὅτι εἶναι πνευματικοί. χωρὶς νὰ προσέχῃς εἰς τὸ σχῆμα ἢ ἐὰν τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς του καὶ τῆς γενειάδος του εἶναι λευκά. Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ «ἔχουν μόρφωσιν εὐσεβείας, ἀρνοῦνται ὅμως τὴν δύναμίν της» (Β' Τιμ. γ' 5).

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Σωτὴρ μᾶς συνεβούλευσε· «προσέχετε ἀπὸ τοὺς ψευδοπροφήτας, ποὺ σὰς πλησιάζουν μὲ ἔνδυμα προβάτου, ἐνῶ κατὰ βάθος εἶναι ἀρπακτικοὶ λύκοι· θὰ τοὺς ἀναγνωρίσετε ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τὴν συμπεριφορὰν των» (Ματθ. ζ', 15).

Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δίδωμεν προσοχὴν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, διότι ὁ ἐχθρὸς ἔχει πολλὰς παγίδας. Πρέπει μόνον νὰ ἐξετάζωμεν τὸ φρόνημα ἐκάστου. Εἰς ὅσους δὲ θὰ εὖρης τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος, (Γαλ. ε', 22—23), μὴ ἀποκρύψῃς τοὺς λογισμούς σου, μὴ τυχὸν ὁ ἐχθρὸς εὖρη καμμίαν γωνίαν καὶ ἀφοῦ ἐγκατασταθῇ εἰς αὐτήν, σὲ παρασύρῃ σιγὰ - σιγὰ εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Πρόσεχε ἀκόμη, ἀδελφέ μου, μήπως, ἀφοῦ ἀκούσῃς τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὸν περιφρονήσῃς εἰς τὴν καρδίαν σου, ὅτι τάχα διέπραξε τόσον μεγάλας ἁμαρτίας· ἀπ' ἐναντίας νὰ θαυμάζῃς διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὴν χωρὶς ἐντροπὴν εἰλικρινῇ ἐξομολόγησίν του· διότι τὸ νὰ φανερώῃ κανεῖς, μὲ τὴν θέλησίν του, εἰς πνευματικούς ἄνδρας τὰ πταίσματά του, σημαίνει ἐπανόρθωσιν βίου, φόβον Θεοῦ, πίστιν καὶ ταπεινοφροσύνην.

Δι' αὐτὸ λοιπὸν καὶ μόνον πρέπει νὰ θαυμάζῃς τὸν ἀδελφὸν καὶ νὰ τὸν παρηγορῇς, μὲ ταπεινοφροσύνην, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀποστολικὴν σύστασιν «προσέχων τὸν ἑαυτόν σου, μήπως καὶ σὺ ἐνοχληθῇς ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ». (Γαλατ. σι', 1). Νὰ ἐνθυμῆσαι ἐπίσης καὶ αὐτὸ ποὺ λέγει ὁ Θεός, διὰ στόματος τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ· «καὶ σὺ, υἱὲ ἀνθρώπου, νὰ εἰπῇς πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου δὲν εἶναι

δυνατὸν νὰ σώσῃ αὐτόν, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ θὰ πλανηθῇ· καὶ ἡ ἀνομία τοῦ ἀνόμου δὲν ἡμπορεῖ νὰ τοῦ προξενήσῃ κακόν, κατὰ τὴν ἡμέραν, ποὺ θὰ ἀφήσῃ, διὰ τῆς μετανοίας, τὰς ἀνομίας του». (Ίεξεκ. λγ', 12).

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕΑΝ ἐπερωτᾷς γέροντα περὶ λογισμοῦ, γύμνωσον αὐτῷ μετ' ἐλευθερίας τὸν λογισμόν, ἐὰν οἶδας ὅτι πιστὸς ἐστί τοῦ φυλάξαι τὸν λόγον σου· ἐὰν δὲ λαλῶσι τινὲς πρὸς σέ περὶ λογισμῶν πολεμούντων σε, μὴ θελήσῃς ἀκοῦσαι αὐτῶν, ἵνα μὴ γένωνταί σοι πόλεμοι. Ἐὰν ἀδελφὸς ὡς πιστῷ ἐμπιστεύσῃ σοι τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ, μὴ εἴπῃς αὐτὸ ἐπὶ τινος· θάνατος γάρ σοί ἐστιν. Ἐὰν ἐρωτᾷς γέροντας περὶ λογισμῶν σου, μὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι ἐρωτήσῃς, ἀλλ' εἰπέ ὁ πολεμεῖ σοι ἐπὶ τοῦ παρόντος· καὶ μὴ γίνου ὑποκριτῆς, καὶ λέγῃς ἄλλα ἀντὶ ἄλλων, ἢ ὡς ἄλλου πεποιηκότος· ἀλλ' εἰπέ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐτοιμάσας ἑαυτόν, ἵνα ὁ ἐὰν εἴπωσί σοι ποιήσῃς· ἐπεὶ σεαυτὸν μόνον χλευάζεις, καὶ οὐχὶ τοὺς γέροντας, οὓς ἐρωτᾷς.

Ὅταν δὲ ἐρωτᾷς γέροντας περὶ πολέμου, μὴ ὑπακούσῃς τοῖς ἐνδοθέν σοι λαλοῦσι πλείω τῶν γερόντων, ἀλλὰ δεήθητι τοῦ Θεοῦ πρότερον λέγων· ποιήσον μετ' ἐμοῦ ἔλεος, καὶ ὁ θέλεις, παράσχου τοῖς Πατράσι μου εἰπεῖν μοι· καὶ ὁ ἐὰν εἴπωσί σοι οἱ Πατέρες, ποιήσον πίστει, καὶ ἀναπαύει σε ὁ Θεός. Ἐὰν ᾗς ἀσθενὴς τοῖς πάθεσι, φύλαξον σεαυτὸν μὴ ἔᾶσαι τινα εἰπεῖν σοι τὰ πάθη τῶν λογισμῶν αὐτοῦ ὡς πιστῷ· ἀπώλεια γάρ ἐστι τῇ ψυχῇ σου τοῦτο τὸ ἔργον· μὴ ἀποκαλύψῃς ἐνώπιον πάντων τοὺς λογισμοὺς σου, ἵνα μὴ πρόσκομια δῶς τοῖς Πατράσι σου, ἵνα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σκεπάσῃ σε.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ΕΡΩΤΑΣ ἓνα Γέροντα νὰ σέ συμβουλευσῇ διὰ τὸν λογισμόν σου, νὰ εἴπῃς γυμνὴν τὴν σκέψιν σου ἐνώπιόν του ἢ καὶ μὲ ἐλευθερίαν νὰ ἐξομολογηθῇς τὸν λογισμόν σου, ἐφ' ὅσον βεβαίως γνωρίζεις, ὅτι εἶναι ἄξιος ἐμπιστοσύνης, ὥστε νὰ φυλάξῃ τὸν λόγον σου. Ἐὰν μερικοὶ ἀδελφοὶ σοῦ ὁμιλοῦν διὰ λογισμούς, οἱ ὅποιοι πολεμοῦν καὶ σέ, μὴ θελήσῃς νὰ τοὺς ἀκούσῃς, διὰ νὰ μὴ σοῦ συμβαίνουν πόλεμοι.

Ἐὰν ἓνας ἀδελφὸς σέ θεωρῇ ἀξιόπιστον καὶ σοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἐλάττωμά του, πρόσεξε μὴ τὸ εἴπῃς εἰς κανένα· διότι τοῦτο θὰ εἶναι θάνατος διὰ σέ. Ἐὰν ἐρωτᾷς Γέροντας διὰ τοὺς λογισμούς σου, μὴ ἀναμένῃς νὰ τοὺς ἐρωτήσῃς, ἀφοῦ θὰ ἔχῃς διαπράξῃ τὸ σφάλμα, ἀλλὰ νὰ εἴπῃς καθαρὰ αὐτό, ποὺ ἐπὶ τοῦ παρόντος σέ ἐνοχλεῖ· πρόσεξε νὰ μὴ γίνεσαι ὑποκριτῆς καὶ νὰ λέγῃς ἄλλα ἀντ' ἄλλων, ἢ, τάχα νὰ ἐκθέτῃς τὰ ὑπὸ σοῦ διαπραχθέντα, ὡς σκέψεις καὶ ἔργα τρίτου προσώπου. Νὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ἐτοιμασθῇς, ὥστε μετὰ προθυμίας νὰ ἐκτελέσῃς ὅ,τιδήποτε σοῦ ὑποδείξουν. Διαφορετικὰ τὸν ἑαυτόν σου περιπαίζεις καὶ ὄχι τοὺς Γέροντας, τοὺς ὁποίους ἐρωτᾷς.

Ὅταν δὲ ἐρωτᾷς Γέροντας διὰ πόλεμον, μὴ ὑπακούσῃς εἰς τοὺς λογισμούς, ποὺ σοῦ ὁμιλοῦν ἐντός σου, περισσότερον ἀπὸ τοὺς Γέροντας· προηγουμένως παρακάλεσε τὸν Θεὸν λέγων· ποιήσον μετ' ἐμοῦ ἔ-

λεος καὶ φώτισον τοὺς Πατέρας μου, διὰ τὰ μοῦ εἰποῦν τὰ πρέποντα. Καὶ αὐτό, ποῦ θὰ σᾶς ὑποδείξουν οἱ Πατέρες, τὰ τὸ ἐκτελέσης μετὰ πίστεως καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀναπαύῃ. Ἐὰν εἶσαι ἀδύνατος καὶ περιπίπτῃς εἰς τὰ πάθη, μὴ ἀφήσῃς κανένα τὰ σοῦ εἶπη τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμοὺς του, ὡς τὰ εἶσαι ἰσχυρὸς καὶ ἄτρωτος· διότι τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι ἀπώλεια διὰ τὴν ψυχὴν σου. Νὰ μὴ φανερώσῃς ἐνώπιον ὅλων τοὺς λογισμοὺς σου, διὰ τὰ μὴ προκαλέσῃς σκάνδαλον εἰς τοὺς Πατέρας σου καὶ διὰ τὰ σὲ σκεπάσῃ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ.

Δ΄. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ τοὺς κατὰ τὴν Σκήτιν Ἀγίους Πατέρας, παρεβάλομεν καὶ τῷ Ἀββᾶ Μωϋσῇ, ἀνδρὶ ὑψηλῷ κατ' ἀρετὴν, καὶ τὰ θεῖα σοφῶ· καὶ προσελθόντες μετὰ καὶ ἄλλας τινὰς ψυχωφελεῖς ὁμιλίας, ἠρωτήσαμεν αὐτὸν καὶ περὶ τῆς τῶν λογισμῶν ἐξαγορεύσεως, τί δεῖ ποιεῖν, εἰπόντες, ὅτι πρόφασιν αἰσχύνης καὶ ἐπιβλαβοῦς εὐλαθείας ἐμποιεῖ τὸ πολλάκις τινὰς τῶν Πατέρων ἀκούσαντας παρὰ ἀδελφῶν λογισμοὺς, οὐ μόνον μὴ θεραπεῦσαι τούτους, ἀλλὰ καὶ καταγόντας αὐτῶν εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν· ὅπερ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐγνώμεν συμβάν ἐν τοῖς μέρεσι Συρίας.

Ἀδελφὸς γάρ τις τινὶ τῶν ἐκεῖσε γερόντων ἐξεῖπε τοὺς ἰδίους λογισμοὺς μετὰ πάσης ἀπλότητος καὶ ἀληθείας, ἀνεπαισχύντως ἀπογυμνῶσας τὰ κρυπτὰ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας· ὁ δέ, πάραυτα τῷ ἀκοῦσαι, ἤρξατο ἀγανακτεῖν καὶ κινεῖσθαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, μεμφόμενος αὐτὸν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις φαύλαις ἐνθυμήσεσιν· ὡς ἐκ τούτου πολλοὺς ἀκούσαντας ἐρυθριᾶν ἐξαγγέλλειν τοὺς ἰδίους λογισμοὺς τοῖς γέρουσιν.

Ὁ δὲ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡμῖν· καλὸν μὲν ἐστίν, ὦ τέκνα, μὴ ἀποκρύπτειν τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τῶν Πατέρων, ἀλλ' ἐλευθερίως καὶ καθαρῶς ἐξαγγέλλειν· καὶ μὴ τῇ οἰκείᾳ κρίσει ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ τῇ ἐκείνων δοκιμασίᾳ πείθεσθαι ἀδιστακτικῶς· οὐ μέντοι τοῖς τυχοῦσι δεῖ καταπιστεύειν τὰ τῆς καρδίας ἀπόκρυφα, ἀλλὰ γέρουσι πνευματικοῖς καὶ διακριτικοῖς καὶ παρὰ πολλῶν μεμαρτυρημένοις, οὐχὶ τοῖς διὰ χρόνον μόνον πεπολιωμένοις· πολλοὶ γάρ πρὸς μόνην τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ ἐξωθεν σχῆμα ἀπιδόντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς ἀναθέμενοι, ἀντὶ θεραπείας εἰς ἀπόγνωσιν διὰ τῆς ἀπειρίας τῶν ἀκούοντων ἐνέπεσον.

Ἦν γάρ τις ἀδελφὸς πάνυ σπουδαῖος· δὲ ὀχληθεὶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἤλθε πρὸς τινα γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς ἰδίους λογισμοὺς· ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσεν, ἀπειρὸς ὢν, ἠγανάκτει καὶ ἄθλιον ἐκάλει τὸν ἀδελφόν, καὶ ἀνάξιον αὐτὸν τοῦ μοναχικοῦ ἔκρινε σχήματος, ὡς τοιοῦτους δεξάμενον λογισμοὺς. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, ἀπέγνω ἑαυτοῦ· καὶ καταλείψας τὸν ἴδιον τόπον, ἐπὶ τὸν κόσμον ἐπανήει· θεῖα δὲ προνοία ὑπαντᾷ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς, τῶν γερόντων ὁ δοκιμώτατος· καὶ βλέπων αὐτὸν τεταραγμένον καὶ σκυθρωπὸν πάνυ, ἠρώτα λέγων· τίς ἡ αἰτία, ἀδελφέ, τῆς σῆς στυγνότητος; ὁ δέ, τὴν μὲν ἀρχὴν, ἐκ τῆς πολλῆς ἀθυμίας, οὐδὲν ἀπεκρίνατο· εἶτα, ὡς οὐκ ἐπαύετο ὁ γέρων παρακαλῶν αὐτὸν ἀναγγεῖλαι τῆς πολλῆς ἐκείνης λύπης τὴν πρόφασιν, διηγῆσατο τὰ καθ' ἑαυτὸν εἰπών· λογισμοὶ πορνείας ὀχλοῦσί μοι καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλα τῷ γέ-

ροντι· καὶ κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, οὐκ ἔστι μοι σωτηρίας ἐλπίς· ἀπογνοὺς οὖν ἑμαυτοῦ, εἰς τὸν κόσμον ἀπέρχομαι.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ πατήρ Ἀπολλῶς πολλὰ παρεκάλει καὶ ἐνουθέτει αὐτὸν λέγων· μὴ ξενίζου, τέκνον, μηδὲ ἀπελπίσης ἑαυτοῦ· ἐγὼ γάρ ἐν τῷ αὐτῷ ἡλικίᾳ καὶ πολιᾷ σφόδρα ὀχλοῦμαι ὑπὸ τούτων τῶν λογισμῶν· μὴ οὖν ἀθυμήσης ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ πυρώσει, ἥτις οὐ τοσοῦτον ἀνθρωπίνῃ σπουδῇ θεραπεύεται, ὅσον τῇ τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπίᾳ· μόνον δὲ τὴν σήμερον χάρισαί μοι, καὶ ὑπόστρεψον εἰς τὸ κελλίον σου. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω· καὶ ἀποκαταστήσας αὐτὸν ὁ Ἀδδᾶς Ἀπολλῶς εἰς τὸ ἴδιον κελλίον, ἀπῆλθεν εἰς τὸν γέροντα ἐκεῖνον τὸν τὸν ἀδελφὸν ἀπαγορεύσαντα· καὶ στάς ἔξωθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων λέγων· Κύριε, ὁ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον ποιῶν, καὶ τοὺς πειρασμοὺς συγχωρῶν ἐπάγεσθαι ἡμῖν πρὸς ὠφέλειαν, αὐτὸς ἐπάκουσόν μου, καὶ μεταστραφήτω ὁ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τοῦτον τὸν γέροντα, ἵνα διὰ πείρας μάθῃ εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ, ὅπερ ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ οὐκ ἐδιδάχθη· ὅτι δεῖ συμπάσχειν τοῖς πολεμουμένοις.

Ὡς δὲ τὴν εὐχὴν ἐτέλεσεν, ὁρᾷ αἰθίοπα στάντα πλησίον τοῦ κελλίου, καὶ βέλη ἀφιέντα κατὰ τοῦ γέροντος· ὁ δὲ γέρων εὐθὺς ἀναπηδήσας ὥς ἐκ μέθης, ὥδε κάκεισε περιστρέφετο· μὴ δυνάμενος δὲ ἐπὶ πολὺ καρτερῆσαι, ἐξελθὼν τοῦ κελλίου, τῇ αὐτῇ ὁδῷ ἣ καὶ ὁ νεώτερος, ἐπὶ τὸν κόσμον ἐχώρει. Ὁ δὲ Ἀδδᾶς Ἀπολλῶς ἰδὼν αὐτὸν οὕτως ἀπρόντα καὶ νοήσας τὸ γεγονός, δι' ἄλλης ὁδοῦ προφθάσας αὐτόν, ὑπήντησε λέγων· ποῦ πορεύῃ; τίς δὲ ἡ αἰτία τῆς κατεχούσης σε τοσαύτης ταραχῆς; ὁ δὲ αἰσθηθεὶς ὅτι ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτὸν τῷ Ἀγίῳ, ἀπὸ τῆς αἰσχύνης οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀδδᾶς Ἀπολλῶς· ὑπόστρεψον εἰς τὸ κελλίον σου καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐπιγνοὺς τὴν ἀσθένειάν σου, ἔχε σεαυτὸν ἢ ἀγνοηθέντα ὑπὸ τοῦ διαδόλου, ἢ καταφρονηθέντα· διὸ οὐκ ἤξιώθης τῆς πρὸς αὐτὸν πάλης· προσβολὴν γὰρ αὐτοῦ ἕως μιᾶς ἡμέρας ὑπενεγκεῖν οὐκ ἡδυνήθης· τοῦτο δέ σοι συνέβη, ὅτι ἀδελφὸν νεώτερον πολεμουμένον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ δεξάμενος, ἀντὶ τοῦ πρὸς ἀγῶνα ἀλείψαι, εἰς ἀπόγνουσιν ἐνέβαλες, μὴ λογισάμενος τὸ σοφὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τὸ λέγον· «ρῦσαι ἀπαγομένους εἰς θάνατον· καὶ ἐκπρίαν κτεινομένους μὴ φείσῃ»· ἀλλ' οὐδὲ τὴν παραβολὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν λέγουσαν· «κάλαιμον τεθλασμένον μὴ συντρίβειν καὶ λίγον καπνιζόμενον μὴ σθενύνειν»· οὐδεὶς γὰρ τοῦ ἐχθροῦ φέρειν ἡδύνατο τὰς ἐπιβουλάς, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἔμπυρον θρασυμὸν τῆς φύσεως σβέσαι, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐφφούρει τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Ταιγαροῦν συμπληρωθείσης τῆς περὶ ἡμῶν σωτηριῶδους ταύτης οἰκονομίας, κοιναῖς εὐχαῖς τὸν Θεὸν ἱκετεύσωμεν, ὅπως καὶ τὴν κατὰ σοῦ ἀφειθεῖσαν μάστιγα παραγάγῃ· αὐτὸς γὰρ ἀγίῳ ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν· ἔπαισε, καὶ αἱ χεῖραις αὐτοῦ ἴσαντο· ταπειν· καὶ ἀνυψοῖ· θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ· κατὰγει εἰς ἄδου, καὶ ἀνάγει.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπευξάμενος, παραχρῆμα τοῦ πολέμου αὐτὸν ἀπήλλαξε, παραινέσας αὐτῷ αἰτεῖν παρὰ Θεοῦ δοθῆναι αὐτῷ γλώσσαν παιδείας τοῦ γινῶναι ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. Μανθάνομεν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐκ ἄλλη εὕρισκεται ὁδὸς σωτηρίας ἀσφαλῆς, ἢ τὸ ἐξαγγέλλειν ἕκαστον τοὺς ἰδίους λογισμοὺς τοῖς διακριτικωτάτοις τῶν Πατέρων, καὶ ὑπὸ τούτων πρὸς ἀρετὴν κανονίζεσθαι, καὶ

μὴ τῷ ἰδίῳ θελήματι καὶ κριτηρίῳ ἀκολουθεῖν· οὐ γὰρ εἰ κατὰ τὸ συμβάν περι-
τύχοι τις ἐν γέροντι ἢ καὶ ἄλλοις ὀλίγοις ἀπλουστέροις τε καὶ ἀπείροις, τοῦτου
ἕνεκα δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν δοκιμωτάτων Πατέρων τοὺς λογισμοὺς ἀποκρύπτειν καὶ
μὴ ἐξαγορεύειν, διὰ τοὺς ὀλίγους ἀπείρους, εἰς πάντας ἀπιστίαν κτησάμενον, καὶ
πάντας ἐπίσης φεύγοντα, ἀλλ' ὥς ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἰατρῶν δοκιμάζειν τὸν ἐπιστή-
μονα πρότερον, καὶ τότε αὐτῷ ὑποδεικνύειν τὰ ψυχικὰ τραύματα, καὶ ταῖς αὐτοῦ θερα-
πείαις μὴ ἀντιλέγειν, ἀλλ' εὐχαρίστως δέχεσθαι ταύτας, καὶ πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀλ-
γεινὸν ἔχωσιν.

Ἐ ρ η ν ε ἰ α

ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΙ κάποτε τοὺς Ἀγίους Πατέρας, πὺν διέ-
μενον εἰς τὴν Σκήτην, ἤλθομεν καὶ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσῆν, ἄνδρα
ὑψηλὸν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν γνῶσιν. Ἀφοῦ λοιπὸν εἰσῆλ-
θομεν εἰς τὸ κελλίον του, μετὰ ὠρισμένας ἄλλας ψυχωφελεῖς συζητή-
σεις, τὸν ἡρωτήσαμεν καὶ διὰ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν λογισμῶν, τί πρέπει
νὰ κάμνωμεν.

— Πολλοὶ ἀδελφοί, τοῦ εἵπομεν, ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ κακῶς ἐννοου-
μένην εὐλάβειαν δὲν ἐξομολογοῦνται τοὺς λογισμοὺς των, καὶ τοῦτο διότι
πολλοὶ Πατέρες, ὅταν ἤκουσαν τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀδελφῶν, ὄχι μόνον
δὲν τοὺς ἐθεράπευσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατηγόρησαν τόσον πολὺ, ὥστε
τοὺς ἔφεραν εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐνα τοιοῦτον περιστατικὸν γνωρίζομεν καὶ
ἡμεῖς, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὰ μέρη τῆς Συρίας.

Ἐνας ἀδελφὸς δηλαδὴ ἐξωμολογήθη τοὺς λογισμοὺς του εἰς ἕνα
ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Γέροντας, μὲ πᾶσαν ἀπλότητα καὶ εἰλικρίνειαν· ἀπεγύμνω-
σε, χωρὶς ἐντροπὴν, τὴν καρδίαν του, διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν Γέροντα
τὰς ἀποκρύφους σκέψεις του. Ὁ Γέρον, μόλις ἤκουσε τοὺς λογισμοὺς,
ἤρχισε νὰ ἀγανακτῇ καὶ νὰ καταφέρεται ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ, κατη-
γορῶν αὐτὸν διὰ τὰς αἰσχρὰς σκέψεις του. Μόλις ἐγένετο γνωστὴ ἡ συμ-
περιφορὰ αὐτῇ ἐκείνου τοῦ Γέροντος, πολλοὶ ἐντρέποντο πλέον νὰ ἐξομο-
λογοῦνται τοὺς λογισμοὺς των εἰς τοὺς Γέροντας.

Ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς μᾶς ἀπεκρίθη:

— Τέκνα μου, καλὸν μὲν εἶναι νὰ μὴ ἀποκρύπτωμεν τοὺς λογι-
σμοὺς μας ἀπὸ τοὺς Πατέρας, ἀλλὰ ἐλευθέρα καὶ καθαρὰ νὰ τοὺς ἐξο-
μολογούμεθα. Νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν δὲ τὴν ἰδικήν μας κρίσιν, ἀλλὰ νὰ
πειθώμεθα ἀδίστακτα εἰς τὴν δοκιμασίαν ἐκείνων. Δὲν πρέπει ὅμως καὶ
εἰς τοὺς οἰουσιδήποτε νὰ ἐμπιστευώμεθα τὰ ἀπόκρυφα τῆς καρδίας μας,
ἀλλ' εἰς Γέροντας πνευματικούς, πὺν εἶναι διακριτικοὶ καὶ πολλοὶ μαρ-
τυροῦν διὰ τὴν ἀξίαν των, καὶ ὄχι εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μόνον ἀπὸ τὸν
χρόνον ἐλευκάνθησαν. Διότι πολλοὶ προσέξαντες εἰς μὴν τὴν ἡλικίαν
καὶ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα ἐνεπιστεύθησαν τοὺς λογισμοὺς των εἰς ἀπείρους
καὶ ἀδιακρίτους καὶ τοιουτοτρόπως, ἀντὶ θεραπείας, περιέπεσαν εἰς ἀπό-
γνωσιν, ἐξ αἰτίας τῆς ἀπειρίας των.

Ἦτο κάποιος ἀδελφός, πάρα πολὺ σπουδαῖος. Αὐτὸς λοιπὸν ἤνω-

χλήθη ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς πορνείας. Ἀμέσως ἦλθεν εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ ἐξωμολογήθη τοὺς λογισμοὺς του. Ἐκεῖνος ὁμως, μόλις ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησιν αὐτὴν, ἐπειδὴ ἦτο ἄπειρος, ἀγανακτοῦσε καὶ ἀπεκάλει τὸν ἀδελφὸν ἄθλιον, τὸν ἔκρινε δὲ ἀνάξιον τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος, ἐπειδὴ ἐδέχθη τοιοῦτους λογισμοὺς. Ὅταν ὁ ἀδελφὸς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς τοῦ Γέροντος ἀπηλπίσθη διὰ τὴν σωτηρίαν του καὶ ἐγκαταλείψας τὸν τόπον τῆς ἀσκήσεώς του, ἐπέστρεφεν εἰς τὸν κόσμον. Κατὰ θεῖαν ὁμως πρόνοιαν τὸν συναντᾷ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς, ἓνας ἐκ τῶν ἐμπειροτέρων γερόντων. Μόλις λοιπὸν τὸν εἶδε τόσον ταραγμένον καὶ πάρα πολὺ μελαγχολικόν, τὸν ἠρώτησεν:

— Ἀδελφέ μου, ποία εἶναι ἡ αἰτία τῆς στενοχωρίας σου;

Ὁ ἀδελφός, κατ' ἀρχάς, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολλῆς λύπης του, δὲν ἀπήντησε τίποτε.

Ἔπειτα ὁμως, ἐπειδὴ ὁ Γέρων δὲν ἔπαυε νὰ τὸν παρακαλῇ νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν αἰτίαν τῆς πολλῆς του λύπης, ὁ ἀδελφὸς ἤρχισε νὰ λέγῃ ὅ,τι τοῦ συνέβαινε:

— Μὲ ἐνοχλοῦν, Πάτερ μου, — εἶπε — λογισμοὶ πορνείας καὶ μεταβὰς ἐξωμολογήθην αὐτοὺς εἰς τὸν τάδε Γέροντα· ἀλλά, ὅπως μοῦ εἶπε, δὲν ὑπάρχει δι' ἐμὲ ἐλπίς σωτηρίας· κατόπιν αὐτοῦ λοιπὸν ἀπηλπίσθην καὶ ἐγὼ καὶ πηγαίνω εἰς τὸν κόσμον.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Πατὴρ Ἀπολλῶς, ἤρχισε νὰ τὸν παρηγορῇ μὲ ἐπιμονὴν καὶ νὰ τὸν συμβουλεύῃ.

— Μὴ φεύγῃς εἰς ξένον τόπον, τέκνον μου, — τοῦ ἔλεγε — καὶ μὴ ἀπελπίζεσαι· διότι καὶ ἐγώ, παρ' ὅλον ὅ,τι εὐρίσκομαι εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, ἐν τούτοις ἐνοχλοῦμαι ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦς. Μὴ στενοχωρηθῇς λοιπὸν διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πυρώσεως, ἡ ὁποία δὲν θεραπεύεται τόσον μὲ ἀνθρωπίνην προσπάθειαν, ὅσον ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Χριστοῦ· σὲ παρακαλῶ, κάμε μου μίαν χάριν· χάρισέ μου τὴν σημερινὴν ἡμέραν καὶ γύρισε ὀπίσω εἰς τὸ κελλίον σου.

Ὁ ἀδελφὸς ὑπήκουσεν εἰς τὴν σύστασιν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς τὸν ἐτακτοποίησεν εἰς τὸ κελλί του, μετέβη εἰς ἐκεῖνον τὸν Γέροντα, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν αὐστηρότητά του ἀπῆλπισε τὸν ἀδελφόν. Ἐστάθη ἔξω ἀπὸ τὸ κελλίον του καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν μὲ δάκρυα. Κύριέ μου, — ἔλεγε — σύ, πού τὰ πάντα ἐνεργεῖς πρὸς τὸ συμφέρον καὶ παραχωρεῖς νὰ μᾶς ἔρχωνται οἱ πειρασμοὶ πρὸς ὠφελειάν μας, Σὺ εἰσάκουσε τὴν δέησίν μου αὐτὴν, καὶ κάνε ὥστε νὰ στραφῇ ὁ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν Γέροντα, διὰ νὰ μάθῃ τώρα, εἰς τὰ γηρατεῖα του, αὐτὸ πὺν ἐπὶ τόσα χρόνια δὲν κατώρθωσε νὰ διδασχθῇ, ὅτι δηλαδὴ πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν καὶ ἡμεῖς μαζὶ μὲ τοὺς πολεμουμένους.

Μόλις ἐτελείωσε τὴν μικρὰν αὐτὴν προσευχὴν, βλέπει ἓνα ἀράπην ὁ ὁποῖος ἐστάθη κοντὰ εἰς τὸ κελλί καὶ ἤρχισε νὰ ρίπτῃ βέλη κατὰ τοῦ Γέροντος. Ὁ Γέρων ἀμέσως ἀνεπήδησεν, ὡς μεθυσμένος, καὶ ἐστριφογύριζε

ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπομένῃ πολὺ, ἐβγήκε μὲ ὀρμὴν ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ ἐπῆρε τὸν ἴδιον δρόμον, πού ἠκολούθησε πρωτύτερα ὁ νεώτερος ἀδελφὸς ἐπιστρέφων εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς, μόλις τὸν εἶδε νὰ φεύγῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ ἀντιληφθεὶς ἀμέσως τί εἶχε συμβῇ, προέτρεξε ἀπὸ ἄλλον δρόμον, καὶ τὸν ἐπρόφθασε:

— Ποῦ πηγαίνεις; τὸν ἠρώτησε· ποία εἶναι ἡ αἰτία τῆς μεγάλης ταραχῆς, πού σὲ ἔχει καταλάβει;

Ὁ Γέρον· ἐνόησας, ὅτι ὁ Ἅγιος τὰ εἶχε μάθει ὅλα, ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν του, δὲν ἀπήντησε τίποτα.

— Γύρισε εἰς τὸ κελλί σου, τοῦ εἶπε τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς, καὶ τώρα, πού ἀνεγνώρισες τὴν ἀσθενειάν σου, νὰ πιστεύῃς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ἢ ὅτι σὲ ἠγνόησεν ὁ Διάβολος, ἢ ὅτι σὲ περιφρονεῖ, δι' αὐτὸ καὶ μέχρ' ἡμεῖς δὲν ἠξιώθης νὰ παλαίσῃς μαζί του. Ἀπόδειξις, ὅτι δὲν ἠδυνήθης νὰ ὑπομείνῃς τὴν προσβολὴν του οὔτε μίαν ἡμέραν. Σοῦ συνέβη δὲ αὐτὸ διότι ὅταν ἐδέχθης κάποτε νεώτερον ἀδελφόν, πού ἐπολεμεῖτο ἀπὸ τὸν κοινὸν ἐχθρόν, ἀντὶ νὰ τὸν ἐνισχύσῃς εἰς τὸν ἀγῶνα του, σὺ τὸν ἀπήλπισες, χωρὶς νὰ λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου τὴν σοφὴν σύστασιν «φρόντισε νὰ γλυτώσῃς αὐτοὺς πού ὁδηγοῦνται εἰς τὸν θάνατον καὶ μὴ διστάσῃς νὰ ἐξαγοράσῃς μελλοθανάτους» (Παροιμ. κδ', 11). Ἄλλ' οὔτε κἂν ἐσκέφθῃς καὶ τὴν παραβολὴν τοῦ Σωτῆρος μας; πού λέγει «σπασμένο καλάμι μὴ τὸ κομματιάσῃς καὶ λινάρι, πού καπνίζει νὰ μὴ σθήνῃς». (Ἠσ. μβ', 3). Διότι κανεὶς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ σθήσῃ τὴν φλόγα τῆς φύσεως, ἐὰν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν ἐφρούρει τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν. Λοιπὸν, ἀφοῦ συνεπληρώθη ἡ θεϊκὴ οἰκονομία, πού ἐγίνε δι' ἡμᾶς, ὅς ἱκετεύσωμεν, μὲ κοινὰς προσευχὰς τὸν Θεόν, νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ σὲ τὴν μάστιγα, πού ἄφησεν ἐναντίον σου· διότι Αὐτὸς ἐπιτρέπει νὰ πονῶμεν καὶ πάλιν μᾶς θεραπεύει. Μᾶς ἐκτύπησε καὶ αἱ χεῖρες Του ἐθεράπευσαν· Αὐτὸς ταπεινώνει καὶ ἀνυψώνει· Αὐτὸς θανατώνει καὶ ζωογονεῖ· Αὐτὸς ρίπτει εἰς τὸν Ἅδην καὶ ἐπαναφέρει (Α' Βασ. 6', 6—7).

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ καὶ εὐλόγησε τὸν Γέροντα, ἀμέσως τὸν ἀπήλ-
λαξεν ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὸν συνεβούλευσε νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ χορηγῇ γλῶσσαν διδασκαλίας, διὰ νὰ γνωρίξῃ τί πρέπει νὰ λέγῃ, ὅσακις πρόκειται νὰ εἰπῇ κάποιον λόγον.

Ἀπὸ ὅσα λοιπὸν εἶπομεν μανθάνομεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἀσφαλὲς δρόμος σωτηρίας, ἀπὸ τὸ νὰ ἐξομολογῇται ὁ καθεὶς τοὺς λογισμοὺς του εἰς τοὺς πλέον διακριτικούς ἐκ τῶν Πατέρων, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ κανονιζώμεθα πρὸς τὴν ἀρετὴν, χωρὶς νὰ ἀκολουθῶμεν τὸ θέλημά μας καὶ τὴν κρίσιν μας. Ἐὰν δὲ τυχαίως συμβῇ νὰ συναντήσῃ κανεὶς κάποιον Γέροντα ἢ καὶ ἄλλους ὀλίγους ἀπλουστέρους καὶ ἀπειροὺς δὲν πρέπει, ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, νὰ ἀποκρύπτῃ τοὺς λογισμοὺς του καὶ ἀπὸ τοὺς ἱκανωτέρους ἐκ τῶν Πατέρων καὶ νὰ μὴ ἐξομολογῇται, ἐξ ἀφορμῆς δὲ

τῶν ὀλίγων ἀπειρῶν νὰ κλονισθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ πρὸς ὅλους καὶ νὰ τοὺς ἀποφεύγῃ ὅλους ὁμοίως. Ὅπως δὲ προκειμένου διὰ ἱατρὸν τοῦ σώματος, ἐξετάζομεν προηγουμένως τὴν ἐπιστημονικὴν ἱκανότητα, ἔτσι πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν καὶ τὸν Γέροντα εἰς τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ φανερώσωμεν τοὺς λογισμοὺς μας καὶ τότε μόνον νὰ τοῦ φανερώνωμεν τὰ ψυχικὰ τραύματα καὶ νὰ μὴ ἀντιλέγωμεν πρὸς τὰς θεραπείας ποὺ μᾶς προτείνει, ἀλλὰ νὰ τὰς δεχώμεθα εὐχαρίστως, ἔστω καὶ ἐὰν πρὸς στιγμὴν μᾶς προκαλοῦν πόνον.

Ε΄. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων.

α΄ Εἰπέ μοι, Πάτερ· τίνα δεῖ ἐρωτᾶν περὶ τῶν λογισμῶν, καὶ εἰ χρή περὶ τῶν αὐτῶν ἄλλῃ προσάγειν τὴν ἐρώτησιν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐρωτᾶν δεῖ εἰς ὃν ἔχεις πίστιν καὶ ἔμαθες ὅτι δύναται θασάξαι λογισμοὺς, καὶ πιστεῦσαι ὡς τῷ Θεῷ· τὸ δὲ ἐρωτᾶν ἄλλον τὸν αὐτὸν λογισμὸν, ἀπιστίας ἐστὶ καὶ πειρασμοῦ· ἐὰν γὰρ ἔχῃς ὅτι ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, τίς ἡ χρεῖα πειράσαι τὸν Θεὸν τὸ αὐτὸ ἄλλον ἐρωτῶντα;

β΄ Ἔφη ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν περὶ λογισμοῦ θλίβοντος ἡ ἀπόκρισις δοθῇ καὶ ἐπιμείνῃ, τί χρή λογίσασθαι ἢ πράξαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν ἐπιμείνῃ ὁ λογισμὸς θλίβων τὸν ἐρωτήσαντα μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Πατρὸς, οὐκ ἀργῶς ἐπιμένει, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ὁ ἀκούσας οὐ καθαρῶς οὐδὲ ἐπιμελῶς ἐποίησε τὸ προσταχθὲν αὐτῷ, καὶ ὀφείλει ἀνακαλέσθαι τὸ σφάλμα, καὶ ποιῆσαι ὃ ἐκελεύσθη· οὐ ψεύδεται γὰρ ὁ Θεός, ὁ λαλῶν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.

γ΄ Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἄρα δὲ τὸν αὐτὸν χρή περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐρωτᾶν ἢ οὐ; οἶδα γάρ, Πάτερ, ὅτι ποτὲ ἐρωτήσαντί μοι περὶ τινος λογισμοῦ, ἐρρέθη παρ' αὐτοῦ μὴ ποιῆσαι τότε τὸ πρᾶγμα· μετὰ δὲ τοῦτο πάλιν, ἠρώτησα τὸν αὐτὸν περὶ τοῦ αὐτοῦ· καὶ εἶπέ μοι ποιῆσαι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ὃ πρότερον μὴ ποιῆσαι ἐκέλευσε· καὶ πῶς ἐστὶ τοῦτο;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἀδελφέ· τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ ἄδυσσος πολλή· πλὴν γίνωσκε, ὅτι πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἐρωτῶντος ὁ Θεὸς ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ποτέ, ἢ πρὸς δοκιμὴν τοῦ ἀκούοντος, ἢ ὅτι ἡ καρδία αὐτοῦ ἡλλάγη καὶ ἀξιοῦται ἄλλως ἀκοῦσαι· ἡγοῦν ἄλλοι τινὲς ἀλλάσσονται ὄντες ἐν τῷ αὐτῷ πράγματι, καὶ δι' αὐτοὺς ἄλλως ὁ Θεὸς λαλεῖ ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ· καθὼς διὰ Ἡσαίου ἐλάλησε πρὸς Ἐζεκιάν τὸν βασιλέα, «μεθ' ὃ γάρ, εἶπεν αὐτῷ, διάθου τὰ κατὰ σέ, ὅτι ἀποθνήσκεις», ἡλλάγη ἡ καρδία τοῦ βασιλέως καὶ ἐλυπήθη· καὶ διὰ τούτου πάλιν διὰ τοῦ Ἡσαίου εἶπεν αὐτῷ· «ἰδοὺ προσέθηκεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ζωὴν σου ἄλλα ἔτη δεκαπέντε»· εἰ οὖν ἐλάλησε δι' ἄλλου, εἶχεν ἂν σκάνδαλον τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἄλλως λαλοῦσιν οἱ ἅγιοι. Καὶ πάλιν πρὸς τὴν καρδίαν τῶν Νινευιτῶν ἐλάλησε διὰ Ἰωνᾶ, καὶ εἶπεν, «ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας στρέφω τὴν πόλιν»· καὶ ὅτε ἡλλάγη ἡ καρδία αὐτῶν εἰς μετάνοιαν,

ἔδειξεν ὁ Θεὸς τὴν πολλὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ ἀφῆκε τὴν πόλιν, ὅτι ἡλλάγη εἰς ἀγαθόν. Διὰ τοῦτο οὖν οὐκ ὀφείλει τίς ποτε ἀλλάξαι τὸν ἐρωτώμενον ἄγιον, ἀλλ' αὐτὸν πάλιν ἐρωτᾶν, εἴ ποτε χρεῖα γένηται, ἵνα ἀλλάξῃ ὁ Θεὸς τὴν ἀπόκρισιν, προφάσεως γενομένης, καὶ γίνεται δι' αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὗρεθῇ σκάνδαλον.

δ' Ἐφῇ ὁ ἀδελφός.

Εἰ οὖν λαθὼν γνώμην τοῦ Πατρὸς περὶ τινος πράγματος ἔλθω εἰς αὐτὸ καὶ εὕρω ὅτι οὐκ ἀπαντᾷ μοι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ γέροντος, τί χρή με λογίσασθαι ἢ ποιῆσαι, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ἐμπεσόντα;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Πλησιάζει αὕτη ἡ ἀπόκρισις τῇ πρώτῃ· πῶς; ἄκουσον· ἔλαβες ἀπόκρισιν περὶ τοῦ πράγματος, ὅτι τάδε ποιήσον καὶ εὔρες ἐναντίωσιν; πρῶτον μὲν ἐρευνῆσαι ἑαυτὸν ὀφείλεις, μήποτε ἡδύνῃ ἡ καρδιά σου ἐν τῷ πράγματι, καὶ οὐκ ἀφῆκας τὸ πᾶν τῷ Θεῷ καὶ διὰ τοῦτο οὐ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γενέσθαι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ γέροντος· καὶ εἰ εὔρης, γνώθι ὡς παρὰ σοῦ ἐστὶν ἡ αἰτία, καὶ οὐκ ὀφείλεις ἐπιγράψαι ταύτην τῇ ἀποκρίσει τοῦ γέροντος, ἀλλ' ἑαυτὸν μέμψασθαι. Ἐλισσαῖος γὰρ πεποιστῶς ἐπεμψε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐγείραι τὸν νεκρὸν καὶ οὐκ ἠγέρθη· καὶ ἡ αἰτία, οὐ τοῦ πέμψαντος, ἀλλὰ τοῦ πεμφθέντος· ἐπεὶ πῶς αὐτὸς ὕστερον ἤγειρεν αὐτόν;

Ὅφείλεις μὲν οὖν προηγουμένως ποιῆσαι τὴν δύναμίν σου τοῦ φυλάξασθαι γενέσθαι κατὰ τὴν ἀπόκρισιν· ἐὰν δὲ μὴ ἀπάντησῃ γενέσθαι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν σπουδὴν σου, μάθε ὅτι ἀλλαγὴ ἐγένετο εἰς ἓν τῶν μερῶν, ἢ σοῦ ἡδυνθέντος ἐν τῷ πράγματι, ὡς προλαθὼν εἰπόν σοι, ἢ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ἢ τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλαγέντος· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἀλλάσσει τὰ τῆς ἀποκρίσεως, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἐζεκιίου καὶ τῶν Νινευιτῶν. Τότε οὖν εἰ οὐκ ἔστιν ἐγγὺς σου τῇ σαρκὶ ὁ ἐρωτηθεὶς, ὡς τε πάλιν ἐρωτησάι αὐτόν, δεήθητι τοῦ Θεοῦ, ὀνομάζων τὸν αὐτὸν γέροντα καὶ λέγων· ὁ Θεὸς τοῦδε, μὴ ἐάσῃς με πλανηθῆναι ἀπὸ τοῦ θελήματός σου καὶ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ δούλου σου, ἀλλὰ πληροφόρησόν με τί ποιήσω· καὶ εἴ τι πληροφορεῖ σε ποιήσον, πιστεύων ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἁγίου ἐλάλησέ σοι καὶ ὁδηγεῖ σε, καὶ εἰδὼς ὅτι πάντως ἀλλαγὴ τις ἐγένετο καὶ δι' αὐτὴν ὁ Θεὸς ἡλλάξε τὰ τῆς ἀποκρίσεως.

ε' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ποσάκις οὖν, δέσποτά μου, δεῖ προσεύξασθαι, ἵνα πληροφορηθῇ ὁ λογισμὸς περὶ τούτου;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ὅταν οὐ δύνασαι ἐρωτῆσαι τὸν γέροντα, τρίτον εὐξασθαι δεῖ περὶ παντὸς πράγματος, καὶ μετὰ ταῦτα θεωρῆσαι ποῦ ρέπει ἡ καρδιά, καὶ ἕως τριχός, καὶ τοῦτο ποιῆσαι· παρὰ Θεοῦ γάρ ἐστὶν ἡ πληροφορία, καὶ πάντως φαίνεται τῇ καρδίᾳ.

στ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Τὸ εὐξασθαι τρίτον πῶς δεῖ ποιῆσαι; ἐν διαφόροις καιροῖς ἢ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ; πολλάκις γὰρ συμβαίνει μὴδὲ ὑπέρθεσιν ἔχειν τὸ πρᾶγμα.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν ἔχῃς ἄνεσιν καιροῦ, εἰς τρεῖς ἡμέρας τὸ τρίτον εὐξαι· ἐὰν δὲ ἐπειξίς ἐστι, κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως τοῦ Σωτῆρος, δὲ δυσχερῶς γίνεται, ἔχε αὐτόν

τὸν Χριστὸν τύπον, ὅτι ἀπελθὼν τρίτον, τὸν αὐτὸν εἶπε λόγον εὐχόμενος καὶ οὐκ εἰσηκούσθη κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐπειδὴ ἔδει γενέσθαι πάντως τὴν οἰκονομίαν. Διδάσκει ἡμᾶς ἐκ τούτου μὴ λυπεῖσθαι ὅταν εὐχώμεθα, καὶ πρὸς τὸ παρὸν οὐκ εἰσακουώμεθα· αὐτὸς γὰρ περισσότερον ἡμῶν οἶδε τὸ συμφέρον· ἡμεῖς οὖν τῆς εὐχαριστίας μὴ ἀποστῶμεν, καὶ σφζόμεθα.

ζ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Καὶ ἂν μετὰ τὴν προσευχὴν χρονίσῃ ἔλθεῖν ἡ πληροφορία, τί δεῖ ποιῆσαι με; ἂν δὲ καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν ἐστὶ καὶ κέκρυπται ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο, πόθεν αὐτὸ καταλάβω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν μετὰ τὴν τρίτην προσευχὴν μὴ ἔλθῃ σοι ἡ πληροφορία, γίνωσκε ὅτι παρὰ σοῦ ἐστὶν ἡ αἰτία· κἂν μὴ φανερωθῇ σοι τὸ σφάλμα, μέμψαι σεαυτόν, καὶ ἔλεεῖ σε ὁ Θεός.

η' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐρωτῶν δέ τις τοὺς Πατέρας καὶ δεχόμενος ἀποκρίσεις, ἄρα πάσας ἀπαραδάτως ὀφείλει ἐπιτελεῖσαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Οὐ πάσας, ἀλλὰ τὰς κατ' ἐντολὴν αὐτῷ παρεχομένας· ἄλλο γὰρ ἐστὶν ἀπλῆ κατὰ Θεὸν συμβουλή, καὶ ἄλλο ἐντολή· ἡ μὲν γὰρ συμβουλή, νοουθεσία ἐστὶ χωρὶς ἀνάγκης, δεικνύουσα τῷ ἀνθρώπῳ τὴν εὐθείαν ὁδὸν τῆς ζωῆς· ἡ δὲ ἐντολή, ὡς ζυγὸς ἐπιτίθεται, καὶ ἀπαραίτητον ἀπαιτεῖ τὴν βασταγὴν καὶ ἐργασίαν.

θ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Εἰπάς μοι, Πάτερ, τὴν διαφορὰν τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς κατὰ Θεὸν συμβουλῆς· σαφηνίσόν μοι λοιπὸν καὶ τὰ ἐκάστης αὐτῶν σύμβολα καὶ γνωρίσματα, καὶ τίς ἡ δύναμις ἐκατέρας αὐτῶν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν αὐτὸς προσέρχῃ Πατρὶ πνευματικῶ ἐρωτῆσαι περὶ πράγματος, οὐχ ὡς θέλων ἐντολὴν λαβεῖν, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν ἀπόκρισιν ἀκοῦσαι, καὶ ἐρρέθῃ σοι ὅτι δεῖ σε ποιῆσαι, ὀφείλεις καὶ τοῦτο πάντως φυλάξαι, κἂν ἐν τῷ ποιεῖν δὲ πειραθῇς τιнос θλίψεως ἕξ αὐτοῦ, μὴ παραχθῇς· πρὸς τὸ συμφέρον γὰρ σου γίνεται· ἂν δὲ μὴ θελήσης ποιῆσαι ὃ ἡκουσας, οὐκ ἔδοξας μὲν παραβαίνειν ἐντολὴν, οὐδὲ γὰρ κατὰ ἐντολὴν αὐτὸ ἔλαβες, ἀλλ' ἔδοξέ σοι παριδεῖν τὸ συμφέρον· ὀφείλεις δὲ ἐν τούτῳ καταγινώσκειν σεαυτοῦ· χρὴ γὰρ πιστεύειν, ὅτι πάντα τὰ ἐκπορευόμενα διὰ στόματος τῶν ἁγίων, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀκούοντων ἐστὶ. Τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶ, κἂν σοῦ μὴδὲν ὀλως ἐρωτήσαντος, ἅψ' ἑαυτοῦ σοι εἶπεν ὁ γέρων, τῷ κατὰ Θεὸν κινουμένῳ λογισμῷ, ὅπερ καὶ ποτε συνέβη. Τίς γάρ ποτε τῶν ἀδελφῶν ἐζήτηι εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν· γέρων δὲ τις ἅψ' ἑαυτοῦ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, ἂν εἰσέλθῃς, πίπτεις εἰς πορνείαν· καὶ παρακούσας εἰσῆλθε, καὶ ἔπεσεν. Ἐὰν δὲ ἐρωτᾷς περὶ πράγματος εἰδικῶς ἐντολὴν θέλων λαβεῖν, ὀφείλεις θαλεῖν μετάνοιαν, ἵνα εὐλογήσῃ ὁ ταύτην σοι δούς, λέγων αὐτῷ· εὐλόγησον καὶ ἐγώ, Πάτερ, ἐπάνω τῆς ἐντολῆς, καὶ εὖξαι ἵνα αὐτὴν φυλάξω.

Γίνωσκε δέ, ἀδελφέ, ὅτι οὐκ ἀργῶς παρέχει ὁ παρέχων τὴν ἐντολὴν, ἀλλὰ δορῇ τῇ δεήσει καὶ ταῖς προσευχαῖς, ὅπως δυνήθῃς φυλάξαι. Ἐὰν δὲ κατὰ συναρ-

παγὴν μὴ θάλλης αὐτῷ μετάνοιαν, ἵνα λάβῃς τὴν εὐλογίαν, μὴ νομίσης ἀργὴν εἶναι τὴν ἐντολὴν (ἔρρωται γὰρ καὶ οὕτως), ἀλλ' ἀμόρφως καὶ ἀκολούθως ἐδέξω αὐτήν. Καὶ ἐὰν δυνήθῃς, μὴ ὀκνήσῃς ἀπελθεῖν καὶ ἀνακαλέσασθαι τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν εὐλογίαν· εἰ δὲ μὴ δύνῃ τοῦτο ποιῆσαι, ἔχε σεαυτὸν ὡς ἐν παραλείψει δεξιόμενον τὴν ἐντολήν.

ι' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν ἐγὼ μὲν ἐρωτήσω λαβεῖν ἐντολήν, ὁ δὲ γέρων οὐκ ἔχει σκοπὸν τοῦ δοῦναι ἐντολήν, ἀλλ' ὡς παραινῶν εἶπῃ· ἡ τὸ ἐναντίον· ἐγὼ μὲν, οὐκ αἰτῶ λαβεῖν ἐντολήν, αὐτὸς δὲ ἐντολήν διδωσιν, ἄρα λογίζεται εἰς ἐντολήν, καὶ δεῖ πάντως φυλάξαι; ἐπειδὴ δὲ εἰσι κανόνες ἐκκλησιαστικοί, καὶ ῥήματα τῶν Πατέρων ἐγγράφως κείμενα, ἄρα καὶ ταῦτα, ὥς περ τὴν ἐντολήν, ἀνάγκη ἐχομεν πάντως φυλάξαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν ἐρωτηθεῖς ὁ γέρων οὐκ ἔσχε σκοπὸν τοῦ δοῦναι ἐντολήν, οὐ λογίζεται σοι εἰς ἐντολήν, εἰ καὶ σὺ τοῦτο ἤτησας· εἰ δὲ αὐτὸς ἐδοκίμασε δοῦναί σοι ἐντολήν, καὶ σὺ τοῦτο μὴ ἤτησας, ἐντολή ἐστι καὶ χρεῖα φυλάξαι· κάκεινο δὲ ὡς ἐντολήν δεῖ δέχεσθαι, ὅταν οἱ δογματικοὶ κανόνες τι ἀποφαίνωνται, ἡ Πατέρων ἐστὶν ἀπόκρισις ὡς ἐν ἀποφάσει ρηθεῖσα, μὴ ἀπλῶς δέχου, ἀλλὰ κατὰ ἐρώτησιν Πατέρων καὶ γερόντων θεδαίωσον τῷ σῷ λογισμῷ· οὐ πάντως γὰρ ὀρθῶς νοεῖς τὴν δύναμιν τῶν ρημάτων. Διὸ δεῖ τοὺς γέροντας ἐρωτᾶν, καὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτῶν, καὶ ἐν τούτῳ μᾶλλον πείθεσθαι καὶ φυλάττειν ἀπαράβατα τὰ ἀκουσθέντα, βοηθοῦντος τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, εὐχαίς ἀγίων, ἀμήν.

ια' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν δὲ πειρασθεῖς παραβῶ τὴν ἐντολήν, τί ποιήσω;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν λαβὼν ἐντολήν παρὰ τινος τῶν ἀγίων παραβῇς αὐτήν, μὴ θορυβηθῇς, μηδὲ ἀπελπίσῃς εἰς τὸ καταργῆσαι αὐτήν, ἀλλὰ μνήσθητι τοῦ λέγοντος· ὅτι ὁ δίκαιος ἐπτάκις τῆς ἡμέρας πίπτει καὶ ἐγείρεται· καὶ τοῦ Κυρίου εἰπόντος τῷ Πέτρῳ· ὅτι ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά συγχωρήσεις τῷ ἀδελφῷ σου. Εἰ οὖν ἀνθρώποις ἐνετείλατο οὕτω συγχωρεῖν, πόσῳ μᾶλλον αὐτὸς τοῦτο ποιήσει, πλούσιος ὢν ἐν ἑλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ὑπερνικῶν τὰ πάντα; ὅς διὰ τοῦ προφήτου καθ' ἐκάστην ὁρᾷ· «ἐπιστρέψατε πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλεήμων γὰρ εἰμι καὶ οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ»· καὶ τὰ ἐξῆς. Βλέπε δὲ μὴ ἀκούσας ὅτι καταργεῖται ἡ ἐντολή διὰ τῆς παραδόσεως, ἀλλὰ πάλιν ἐνεργῶς δεικνύται διὰ τῆς μετανοίας, ραθυμίας καὶ ἔλθῃς εἰς ἀμέλειαν· βαρὺ γὰρ τὸ πρᾶγμα τοῦτο· ἀλλὰ μηδὲ ἐπὶ τοῖς δοκοῦσι μικροῖς πράγμασι καταφρονήσῃς τῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ καὶ γένηται τις ἐν αὐτοῖς ἀμέλεια, σπούδαςον διορθώσασθαι, εἰδὼς ὡς ἀπὸ τῆς εἰς τὰ μικρὰ ραθυμίας, ἔρχεται τις ἐπὶ τὰ μεγάλα σφάλματα.

ιβ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ὑποβάλλει μοι ὁ λογισμὸς μὴ ἐρωτᾶν τοὺς ἀγίους, μήποτε μαθὼν καὶ καταφρονήσας διὰ τὴν ἑμαυτοῦ ἀσθένειαν, ἁμαρτήσω.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Οὗτος ὁ λογισμὸς δεινότατός ἐστι καὶ ὀλέθριος· μὴ οὖν ἀνάσχη αὐτοῦ. Ἐὰν γάρ τις μαθὼν ἁμαρτήσῃ, καταγινώσκει ἑαυτοῦ παντός. Ἐὰν δὲ μὴ μαθὼν ἁμαρτή-

ση, οὐδέποτε καταγινώσκει ἑαυτοῦ καὶ ἀνίατα εὐρίσκεται αὐτοῦ τὰ πάθη. Διὰ τοῦτο τοιαῦτα υποβάλλει τινὶ ὁ διάδοχος, πρὸς τὸ μείναι αὐτὸν ἀνίατον. Σὺ οὖν, ὅταν υποβάλλῃ ὁ λογισμὸς ὅτι οὐ δύνασαι πληρῶσαι τὴν τοῦ γέροντος ἀπόκρισιν διὰ τὴν ἀσθένειαν, τότε οὕτως ἐρώτα· ἐπειδὴ θέλω τοῦτο ποιῆσαι, εἰπέ μοι, Πάτερ, τί ἐστι τὸ συμφέρον; καὶ οἶδα μὲν ὅτι καὶ εἴπησ μοι, οὐ δύναμαι ποιῆσαι καὶ φυλάξαι τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν· ἵνα καταγινώσκω ἑμαυτοῦ, ὅτι παρεῖδον τὸ συμφέρον· τοῦτο δὲ καὶ ταπεινώσεις σοὶ ἐστίν. Ὁ Κύριος φωτίσει τὴν καρδίαν σου τοῦ ἀκοῦσαι καὶ φυλάξαι, εὐχαῖς ἀγίων, ἀμήν.

ιγ' Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Εἰπέ μοι, Πάτερ, πῶς ὅτε θαροῦμαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν καὶ παρακαλῶ τοὺς γέροντας εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ ἀκούω τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα, εὐθέως ἀναπαύεται μου ἡ ψυχὴ;

Ἄπεκρίθη ὁ γέρων.

Ὅταν χειμάζεται τὸ πλοῖον ἀπὸ τῶν κυμάτων, ἐὰν ἔχη κυβερνήτην, αὐτὸς διὰ τῆς δοθείσης αὐτῷ σοφίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ σώζει τὸ πλοῖον· καὶ εὐφραίνεται ὁ ἐπιβάτης, σφζομένου τοῦ πλοίου· καὶ τὸν ἄρρωστον δέ, οὐ μετρίως εὐφραίνει ἡ μνήμη τοῦ ἱατροῦ, μάλιστα δὲ καὶ τὸ ἐπιτήδευμα· ἀλλὰ καὶ τὸν κινδυνεύοντα ἐν τῇ ὁδῷ ὑπὸ τῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ληστῶν ἐνδυναμοῖ ἡ φωνὴ τῶν τηρητῶν, πόσῃ δὲ μᾶλλον ἡ παρουσία αὐτῶν; Εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, πόσῃ ἄρα εὐφροσύνην καὶ ἀσφάλειαν παρέχειν δύναται ἡ ἀπόκρισις τῶν Πατέρων παντὶ τῷ ἀκούοντι, μάλιστα ὅταν συγκεκέρασται τῇ ἐκτενεῖ προσευχῇ πρὸς τὸν εἰπόντα Θεὸν «εὐξασθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῇτε», καὶ ὅταν οἰκειούμενοι τὸ πάθος τοῦ ἰδίου αὐτῶν μέλους, κράζωσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὸν ἴδιον αὐτῶν Δεσπότην λέγοντες μετὰ γλυκυτάτων δακρύων· «ἐπιστάτα, σώσον, ἀπολλύμεθα;»

Εἰ οὖν πολλὰ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη, ὡς γέγραπται, μὴ ὀκνήσωμεν παρακαλέσαι τοὺς δικαίους εὐξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνάξιοι ἐσμέν, ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς δεσπότης λαμβάνει τὸ πρόσωπον τῶν δούλων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἤδη πολλάκις ἐποίησε, καὶ ἔλεε· ἡμᾶς· «θέλημα γάρ, φησι, τῶν φοδουμένων αὐτὸν ποιήσει» καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν· «ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν». Πολλάκις, ἀδελφέ, ἀκούσαντες λησταὶ τῆς φωνῆς τῶν δυνατωτέρων, ἔφυγον· οὕτως οὖν καὶ οἱ νοητοὶ λησταί, ὅταν ἀκούσωσι τῆς φωνῆς τῶν δυνατωτέρων ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ Πνεύματος, τῶν ἀκουσάντων παρὰ τοῦ δεσπότη καὶ προστάτου αὐτῶν Ἰησοῦ· «θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» καὶ πάλιν· «ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὅφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς ἀδικήσουσι», φεύγουσι μετὰ τρόμου αἰσχυρόμενοι. Παρακαλέσωμεν οὖν τοὺς ἀγίους εὐξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ οἰκειοῦμεν αὐτοῖς ἑαυτούς· μεγάλη γὰρ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— α' Εἰπέ μου, Πάτερ, ποῖον πρέπει νὰ ἐρωτῶ διὰ τοὺς λογισμοὺς μου καὶ ἐὰν εἶναι ἀνάγκη διὰ τοὺς ἰδίους λογισμοὺς νὰ ἐρωτῶ καὶ ἄλλον.

Ὁ Γέρων ἀπήντησε:

— Πρέπει νὰ ἐρωτᾷς ἐκείνον εἰς τὸν ὁποῖον ἔχεις ἐμπιστοσύνην καὶ ἔμαθες ὅτι εἶναι δυνατὸς νὰ σηκώσῃ λογισμοὺς ἄλλων, καὶ νὰ ἐμπιστεύσαι εἰς αὐτὸν ὅπως εἰς τὸν Θεόν. Τὸ νὰ ἐρωτήσῃς ἄλλον διὰ τὸν ἴδιον λογισμὸν εἶναι σημεῖον ἀπιστίας καὶ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου· διότι ἐὰν ἔχῃς τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐλάλησε πρὸς σὲ ὁ Θεός, διὰ στόματος τοῦ Ἀγίου Γέροντος, ποία ἡ ἀνάγκη νὰ δοκιμάσῃς τὸν Θεὸν ἐρωτῶν ἄλλον διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα;

β΄ Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Ἐὰν δοθῇ ἀπάντησις δι' ἓνα λογισμὸν, ποὺ προκαλεῖ θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, καὶ μετὰ τὴν ἀπάντησιν ἐξακολουθεῖ ἡ θλίψις, τί πρέπει τότε νὰ σκεφθῶμεν ἢ νὰ πράξωμεν;

— Ἐὰν ἐξακολουθῇ ὁ λογισμὸς νὰ θλίβῃ τὸν ἐρωτήσαντα, μετὰ τὴν ἀπάντησιν, ποὺ ἔδωσεν ὁ πνευματικὸς Πατήρ, αὐτὸ δὲν συμβαίνει χωρὶς λόγον. Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ ἐξομολογηθεὶς τὸν λογισμὸν καὶ ἀκούσας τὴν συμβουλὴν τοῦ πνευματικοῦ Πατρός, δὲν ἐξετέλεσε μὲ εὐσυνειδησίαν καὶ ἐπιμέλειαν τὴν ὑπόδειξίν του, καὶ δι' αὐτὸ ὀφείλει νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διετάχθη· διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ψεύδεται ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ διὰ στόματος τῶν ἁγίων Αὐτοῦ.

γ΄ Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Ἀραγε τὸν ἴδιον Γέροντα πρέπει νὰ ἐρωτῶμεν διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἢ ὄχι; Διότι ἐνθυμοῦμαι, Πάτερ μου, ὅτι κάποτε ἠρώτησα ἓνα Γέροντα δι' ἓνα λογισμὸν μου καὶ μὲ συνεβούλευσε νὰ μὴ κάνω κάποιον πρᾶγμα· ὅταν πάλιν ἠρώτησα τὸν ἴδιον Γέροντα διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, μοῦ εἶπε νὰ κάνω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προηγουμένως μὲ διέταξε νὰ μὴ κάμω· πῶς γίνεται αὐτό;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἀδελφέ· τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄβυσσος πολλή· ὥστόσον ὅμως γνῶριζε, ὅτι ὁ Θεός βάζει κάποτε εἰς τὸ στόμα τοῦ ὁμιλοῦντος πνευματικοῦ ἀπάντησιν ἀνάλογον πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς καρδίας τοῦ ἐρωτῶντος, ἢ διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἀκούοντα, ἢ, ἀκόμη, διὰ νὰ ἀκούσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος διαφορετικὰς ἀπαντήσεις ἀπὸ τὸν ἴδιον πνευματικόν; διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἥλλαξεν ἡ διάθεσις τῆς καρδίας τοῦ ἐρωτῶντος. Συμβαίνει δηλαδὴ μερικοὶ νὰ ἀλλάζουν ψυχικῶς, ἐνῶ εὐρίσκονται ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας· καὶ δι' αὐτοὺς ὁ Θεός λαλεῖ διαφορετικῶς διὰ στόματος τοῦ ἁγίου Του.

Ὡς παράδειγμα ἃς ἐνθυμηθῶμεν τὴν περίπτωσιν τοῦ βασιλέως Ἐξεκίου. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας τοῦ εἶπε: «ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ λοιπόν, κάμε τὴν διαθήκην σου, διότι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀποθάνῃς». (Ἡσ. λη', 1). Ἡ εἰδησις αὐτὴ προεκάλεσεν ἀλλαγὴν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως καὶ ἐλυπήθη. Μὲ τὸν ἴδιον τότε πάλιν ἅγιον, τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, τοῦ εἶπε: «Νά: ὁ Θεός προσέθεσεν εἰς τὴν ζωὴν σου ἄλλα δέκα πέντε ἔτη». (Ἡσ. λη', 5). Ἐὰν ὁ Θεός ἐλάλει δι' ἄλλον, τότε ἡ ὑπόθεσις θὰ ἀπετέλει σκάν-

δαλον, ὅτι, δηλαδή, διαφορετικὰ λαλοῦν οἱ Ἅγιοι. Καὶ πάλιν ὁ Θεὸς ἐλάλησε, διὰ τοῦ Ἰωνᾶ, πρὸς τὴν καρδίαν τῶν Νινευιτῶν καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς «μετὰ τρεῖς ἡμέρας καταστρέφω τὴν πόλιν» (Ἰων. γ', 4). Ὅταν ὁμως ἤλλαξεν ἡ διάθεσις τῶν καρδιῶν τῶν Νινευιτῶν καὶ μετενόησαν, ἔδειξε καὶ ὁ Θεὸς τὴν πολλὴν του φιλανθρωπίαν καὶ δὲν κατέστρεψε τὴν πόλιν, διότι οἱ πολῖται ἔγιναν καλοί. Δι' αὐτὸ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ἀλλάξῃ κανεὶς ποτὲ τὸν ἅγιον τὸν ὁποῖον ἐρωτᾷ, ἀλλὰ καὶ πάλιν νὰ τὸν ἐρωτᾷ, ὡς ἂν παρουσιάζεται ἀνάγκη, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς ἐμπνεύσῃ ἄλλην ἀπάντησιν, διὰ νὰ εἴπῃ ὁ Πνευματικὸς, ἐφ' ὅσον βεβαίως ὑπάρξῃ αἰτία· ὁπόταν μὲ τὸν ἴδιον Πνευματικὸν θὰ δοθῇ καὶ ἡ διαφορετικὴ ἀπάντησις, διὰ νὰ μὴ γεννηθῇ σκάνδαλον.

δ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

—Ἐὰν λοιπὸν ἀφοῦ ἀκούσω τὴν γνώμην τοῦ Πατρός, διὰ μίαν ὑπόθεσιν μου, ἀντιληφθῶ, ὅτι δὲν συμβαίνουν τὰ πράγματα, ὅπως μοῦ τὰ εἶπεν ὁ Γέρον, τότε τί πρέπει νὰ σκεφθῶ ἢ νὰ κάμω, διὰ νὰ λύσω τὴν ἀπορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέπεσα;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

—Ἡ ἀπάντησις ποὺ ζητεῖς, ὁμοιάζει κάπως μὲ τὴν προηγουμένην· πῶς; ἄκουσε· σὲ συνεβούλευσεν ὁ πνευματικὸς σου διὰ μίαν ὑπόθεσιν, ὅτι κάμε αὐτά, καὶ συνήντησες ἐμπόδια; πρέπει πρῶτον νὰ ἐρευνήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου μήπως ἡ καρδιά σου ἐδοκίμασεν ἡδονὴν ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν, καὶ δὲν τὴν ἄφησες ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς δὲν ἐπέτρεψε νὰ γίνουν τὰ πράγματα σύμφωνα μὲ τὴν ἀπάντησιν ποὺ σοῦ ἔδωσεν ὁ Γέρον· ἐὰν ἐρευνήσῃς μετὰ προσοχῆς, καὶ εὖρης ὅτι ἔτσι ἔχει τὸ πρᾶγμα, τότε μάθε ὅτι ἀπὸ ἐσὲ προέρχεται ἡ αἰτία, καὶ δι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσῃς εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ πνευματικοῦ, ἀλλὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ κατηγορήσῃς. Ὁ Ἐλισσαῖος ἔστειλε μετὰ πεποιθήσεως τὸν μαθητὴν του νὰ ἀναστήσῃ τὸν νεκρὸν καὶ δὲν ἀνεστήθη· ἡ αἰτία δὲν ὠφείλετο εἰς τὸν ἀποστείλαντα, ἀλλ' εἰς τὸν ἀποσταλέντα· διότι πῶς ἀλλέως θὰ ἐξηγηθῇ, ὅτι ὁ ἴδιος ὕστερα τὸν ἀνέστησε; (Βασ. δ', 29—36).

Σὺ λοιπὸν ὀφείλεις προηγουμένως νὰ καταβάλῃς ὅλην σου τὴν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐφαρμόσῃς τὴν συμβουλὴν τοῦ Γέροντος· ἐὰν ὁμως συμβῇ νὰ μὴ γίνῃ τὸ ζήτημα ὅπως περιμένεις καὶ παρὰ τὴν ἐπιμέλειάν σου, μάθε (τότε) ὅτι κάποια ἀλλαγὴ ἐπῆλθεν εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ μέρη· ἢ τὸ ζήτημα σοῦ προεκάλεσεν εὐχαρίστησιν, ὅπως εἶπον καὶ προηγουμένως, ἢ ἤλλαξαν αἱ περιστάσεις, ἢ αἱ διαθέσεις τοῦ προσώπου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεφέρετο τὸ ζήτημα· καὶ δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἀλλάσσει τὰς ἐκάστοτε ἀπαντήσεις τοῦ Γέροντος, ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἐζεκίου καὶ τῶν Νινευιτῶν.

Τότε λοιπὸν ἐφ' ὅσον δὲν εὐρίσκεται πλησίον σου ὁ Γέρον, ποὺ ἠρώτησας, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃς ἐκ νέου, παρακάλεσε τὸν Θεόν, ἀναφέρων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδίου Γέροντος. Ὁ Θεὸς τοῦ τάδε πνευματικοῦ

μου Πατρός, μὴ μὲ ἀφήσῃς νὰ πέσω εἰς πλάνην καὶ νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸ θέλημά Σου καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, ποῦ μοῦ ἔδωσεν ὁ δοῦλος Σου, ἀλλὰ πληροφόρησέ με τί νὰ κάνω. Καὶ τότε κάμε ὅ,τι σὲ πληροφορεῖ ὁ Θεός, πιστεύων, ὅτι ὁ Θεὸς ὠμίλησεν εἰς σὲ διὰ τοῦ ἁγίου καὶ σὲ ὁδηγεῖ. Νὰ γνωρίζῃς δὲ ὅτι συνέβη ὅπωςδήποτε κάποια ἀλλαγὴ καὶ δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἥλλαξε καὶ τὰ τῆς ἀπαντήσεως.

ε' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Εἰπέ μου λοιπόν, Δέσποτά μου, πόσας φορὰς πρέπει νὰ προσευχηθῶ, διὰ νὰ πληροφορηθῇ ὁ λογισμός μου περὶ τούτου;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ὅταν δὲν ἤμπορῃς νὰ ἐρωτήσῃς τὸν Γέροντα, πρέπει διὰ κάθε ζήτημα, τρεῖς φορὰς νὰ προσευχηθῇς, καὶ μετὰ νὰ ἐξετάσῃς μετὰ προσοχῆς ποῦ κλίνει ἡ καρδιά σου, μέχρι ἀκόμη καὶ τῆς παραμικροτέρας λεπτομερείας, καὶ αὐτὸ νὰ κάνῃς· διότι ἀπὸ τὸν Θεὸν προέρχεται ἡ πληροφορία, καὶ φανερώνεται βεβαίως εἰς τὴν καρδίαν.

στ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Πῶς πρέπει τρεῖς φορὰς νὰ προσευχηθῶ· κατὰ διαστήματα, ἢ τὴν ἰδίαν ὥραν; διότι πολλὰς φορὰς δὲν δέχεται τὸ ζήτημα καμμίαν ἀναβολήν.

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἐὰν ἔχῃς καιρὸν, εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ προσευχηθῇς τρεῖς φορὰς. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχῃ κάποια βία, ποῦ νὰ ὁμοιάξῃ μὲ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως τοῦ Σωτῆρος, πρᾶγμα πάρα πολὺ σπάνιον νὰ συμβῇ, ἔχε ὡς παράδειγμα τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν, ποῦ διὰ τρίτην φορὰν, κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ἀπεχώρησε διὰ νὰ προσευχηθῇ καὶ ἐπανάλαβε τὸ ἴδιον πρᾶγμα, χωρὶς ὥστόσον νὰ εἰσακουσθῇ, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐπειδὴ ἔπρεπεν ὅπωςδήποτε νὰ γίνουν ὅσα ἀπετέλουν τὴν θεϊαν οἰκονομίαν. Μὲ αὐτὸ μᾶς διδάσκει ὁ Κύριος νὰ μὴ λυπούμεθα, ὅταν προσευχώμεθα καί, πρὸς τὸ παρόν, δὲν εἰσακουόμεθα, διότι Αὐτὸς γνωρίζει περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς τὸ συμφέρον. Ἡμεῖς λοιπὸν ἅς μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τῆς εὐχαριστίας (πρὸς τὸν Θεόν) καὶ θὰ σωθῶμεν.

ζ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— Ἐὰν μετὰ τὴν προσευχὴν ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ ἡ πληροφορία τί πρέπει νὰ κάνω; Ἐὰν δὲ καὶ ἐξ ἰδικῆς μου ὑπαιτιότητος συμβαίῃ αὐτὴ ἡ ἀργοπορία καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ ἀντιληφθῶ πῶς θὰ τὸ καταλάβω αὐτό;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἐὰν προσευχηθῇς τρεῖς φορὰς καὶ μετὰ τὴν τρίτην φορὰν δὲν ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου ἡ πληροφορία, τότε θὰ πρέπει νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ αἰτία προέρχεται ἀπὸ σένα· καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν σοῦ φανερωθῇ τὸ σφάλμα σὺ νὰ κατηγορήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἐλεήσῃ.

η' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Ὅταν κανεῖς ἐρωτᾷ τοὺς Πατέρας καὶ δέχεται παρ' αὐτῶν συμ-

βουλάς, ἄραγε, πόσας ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ, χωρὶς νὰ παραβῇ καμμίαν;
Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων.

— Ἀσφαλῶς δὲν ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς συμβουλάς, ἀλλὰ μόνον ἐκείνας ποὺ δίδονται εἰς τὸν ἐρωτῶντα ὡς ἐντολαί. Διότι ἄλλο εἶναι ἀπλῇ κατὰ Θεὸν συμβουλή, καὶ ἄλλο ἡ ἐντολή· ἡ μὲν συμβουλή δηλαδὴ εἶναι νουθεσία χωρὶς ἀναγκασμόν, ὑποδεικνύουσα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν εὐθεϊαν ὁδὸν τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ ἐντολή τοποθετεῖται ἐπάνω του ὡς ζυγός, καὶ ἀπαιτεῖται ἀπὸ αὐτὸν ποὺ δέχεται τὴν ἐντολήν νὰ τὴν βαστάσῃ ἀπαραιτήτως καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ.

θ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Πάτερ, μοῦ ἔκαμες λόγον διὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς κατὰ Θεὸν συμβουλῆς· ξεκαθάρισέ μου λοιπόν, σὲ παρακαλῶ τώρα, τὰ σύμβολα καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς κάθε μιᾶς καὶ ποία εἶναι ἡ δύναμις κάθε μιᾶς ἐξ αὐτῶν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων:

— Ἐὰν ἔρχεσαι ὁ ἴδιος εἰς πνευματικὸν Πατέρα, νὰ τὸν ἐρωτήσῃς διὰ μίαν ὑπόθεσιν, ὅχι διὰ νὰ λάβῃς ἐντολήν, ἀλλὰ νὰ ἀκούσῃς κατὰ Θεὸν συμβουλήν, καὶ σοῦ εἶπεν ὁ πνευματικὸς Πατὴρ αὐτὸ πρέπει νὰ κάνῃς, ἔχεις ὑποχρέωσιν καὶ αὐτὸ ὅπωςδήποτε νὰ φυλάξῃς, ἔστω καὶ ἐὰν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δοκιμάσῃς θλίψιν, ὅποταν δὲν πρέπει νὰ ταραχθῇς· διότι γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον σου. Ἐὰν πάλιν δὲν θελήσῃς νὰ ἐφαρμόσῃς τὴν συμβουλήν, ποὺ σοῦ ὑπέδειξεν ὁ πνευματικὸς Πατὴρ, δὲν θεωρεῖσαι μὲν ὅτι παραβαίνεις ἐντολήν, διότι δὲν ἔλαβες ὡς ἐντολήν αὐτὸ ποὺ ἤκουσες, ἀλλὰ πάντως παραβλέπεις τὸ συμφέρον σου· καὶ δι' αὐτὸ ὀφείλεις νὰ κατηγορῇς τὸν ἑαυτὸν σου. Διότι πρέπει νὰ πιστεύῃς ὅτι ὅσα ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἁγίων, εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν, ποὺ τὰ ἀκούουν.

Τὸ ἴδιον δὲ εἶναι, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ἐρωτήσῃς σὺ καθόλου, ἀλλὰ σὲ συνεβούλευσεν ἀφ' ἑαυτοῦ του ὁ Γέρων, φωτιζόμενος ἀπὸ θεοκίνητον λογισμόν· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κάποτε συνέβη. Κάποτε, δηλαδή, κάποιος ἀδελφὸς ἐσχεδίαζε, κατὰ νοῦν, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν· ἕνας Γέρων Πνευματικὸς ἀφ' ἑαυτοῦ εἶπεν εἰς αὐτόν· ὅτι ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὴν πόλιν, θὰ πέσῃς εἰς τὴν πορνείαν. Ὁ ἀδελφὸς παρήκουσε τὸν Γέροντα καὶ εἰσῆλθεν, ὅποταν ἔπεσε, πρᾶγματι, εἰς πορνείαν. Ἐὰν ὁμως ἐρωτᾷς περὶ ὑποθέσεως ἐπιθυμῶν νὰ λάβῃς ἐιδικὴν ἐντολήν ἀπὸ τὸν Πνευματικόν, τότε ὀφείλεις νὰ βάλλῃς μετάνοιαν, διὰ νὰ σὲ εὐλογῇ ἐκεῖνος ποὺ σοῦ ἔδωκε τὴν ἐντολήν, καὶ νὰ τοῦ εἴπῃς συγχρόνως· «Πάτερ μου, εὐλόγησε καὶ ἐμένα, ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐντολήν, καὶ δῶσε μου τὴν εὐχὴν σου, διὰ νὰ τὴν φυλάξω».

Γινώριζε δέ, ἀδελφέ, ὅτι ὁ Γέρων ποὺ σοῦ δίδει τὴν ἐντολήν, δὲν τὴν δίδει ἀπλῶς· ἀλλὰ σὲ βοηθεῖ μὲ τὴν δέησίν του καὶ τὰς προσευχάς του νὰ ἡμπορέσῃς νὰ τὴν φυλάξῃς. Ἐὰν δὲ ἀπὸ κακὴν σύμπτωσιν δὲν τοῦ βάλλῃς μετάνοιαν, διὰ νὰ λάβῃς τὴν εὐλογίαν, μὴ νομίσῃς ὅτι ἡ ἐντολή εἶναι

ἀνεκτέλεστος (διότι καὶ ἔτσι παραμένει ἰσχυρά), ἀλλ' ἐδέχθης αὐτὴν δουλικῶς καὶ ἀπρεπῶς. Καὶ ἐὰν ἡμπορέσῃς, μὴ θαρεθῇς νὰ ἐπιστρέψῃς διὰ νὰ βάλῃς μετάνοιαν εἰς τὸν Πνευματικὸν καὶ νὰ ζητήσῃς τὴν εὐλογίαν του· ἐὰν πάλιν δὲν ἡμπορέσῃς νὰ τὸ κάνῃς αὐτό, νὰ θεωρῇς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι μὲ παραλείψεις ἐκ μέρους σου ἐδέχθης τὴν ἐντολήν.

ι' Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου.

— Πάτερ, ἐὰν ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Γέροντα διὰ νὰ λάβω ἐντολήν, ὁ Γέρον ὅμως δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ δώσῃ ἐντολήν, ἀλλ' ὅσα μοῦ εἶπῃ, τὰ λέγει ὡς συμβουλὰς· ἢ καὶ τὸ ἀντίθετον· ἐγὼ μὲν δὲν ζητῶ νὰ λάβω ἐντολήν, ὁ Γέρον ὅμως δίδει εἰς ἐμέ ἐντολήν, ἄραγε θεωρεῖται ὡς ἐντολή καὶ πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ τὴν φυλάξω; Ὑπάρχουν δέ, ὡς γνωστόν, καὶ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες καὶ γινώμαι Πατέρων γραμμέναι εἰς κείμενα· ἄραγε ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ θεωρῶμεν ὡς ἐντολήν, καὶ εἶναι ὅπωςδήποτε ἀνάγκη νὰ τὰ φυλάξωμεν;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρον.

— Ἐὰν ὁ Γέρον, τὸν ὁποῖον ἠρώτησες, δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ δώσῃ ἐντολήν, τότε ὅσα σοῦ εἶπε δὲν θεωροῦνται ὡς ἐντολή διὰ σέ, ἔστω καὶ ἐὰν σὺ τὸ ἐξήτησες. Ἐὰν ὅμως ὁ Γέρον ὁ ἴδιος ἐσκέφθῃ νὰ σοῦ δώσῃ ἐντολήν, ἔστω καὶ ἂν σὺ δὲν τὸ ἐξήτησες, ὅσα σὲ συνεβούλευσεν ἀποτελοῦν ἐντολήν καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ φυλάξῃς. Ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων πρέπει νὰ δεχώμεθα ὡς ἐντολήν, μόνον ὅσους ἀναφέρονται εἰς δογματικὰ ζητήματα· ἐκ τῶν Πατερικῶν πάλιν γραπτῶν συμβουλῶν, ὅσαι διευτυπώθησαν ὡς ἀποφάσεις, νὰ μὴ τὰς ἐφαρμόζῃς ἀβασανίστως, ἀλλὰ μόνον ἐφ' ὅσον ἐρωτήσῃς τοὺς Πνευματικοὺς Πατέρας καὶ τοὺς Γέροντας, καὶ διὰ τῆς γνώμης των βεβαιώσῃς τὸν λογισμόν σου, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἀντιλαμβάνεσαι πάντοτε ὀρθῶς τὸ βαθύτερον νόημα τῶν Πατερικῶν κειμένων καὶ κανόνων. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐρωτῶμεν τοὺς Γέροντας καὶ νὰ σεβώμεθα τὴν συμβουλὴν των· νὰ δίδωμεν δὲ εἰς αὐτὸ μεγάλην προσοχήν, νὰ πειθαρχῶμεν καὶ νὰ φυλάττωμεν ὅσα ἡκούσαμεν, χωρὶς νὰ τὰ παραβαίνωμεν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ φιλανθρωποῦ Θεοῦ καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων, ἀμήν.

ια' Καὶ πάλιν εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— Ἐὰν παραβῶ, κατὰ συνεργίαν τοῦ πειρασμοῦ, τὴν ἐντολήν, τί θὰ πρέπει νὰ κάνω;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἐὰν λάβῃς ἐντολήν ἀπὸ κάποιον ἅγιον καὶ τὴν παραβῇς, μὴ θορυβηθῇς, οὔτε νὰ ἀπελπισθῇς καὶ νὰ σκεφθῇς νὰ τὴν καταργήσῃς, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμηθῇς αὐτόν, ποὺ λέγει· «ὁ δίκαιος ἐπὶ τὰς φορὰς τὴν ἡμέραν πίπτει καὶ σηκώνεται» (Παροιμ. κδ' 16), ὅπως ἐπίσης καὶ τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος εἶπεν εἰς τὸν Πέτρον, πῶς «πρέπει νὰ συγχωρῇς τὸν ἀδελφόν σου ἕως ἑβδομήντα φορὰς ἐπὶ τὰς» (Ματθ. ιη' 22). Ἐὰν λοιπὸν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐντολήν νὰ συγχωροῦν τόσας πολλὰς φορὰς, πόσον μᾶλλον ὁ ἴδιος δὲν θὰ πράξῃ τὸ ἴδιον, ἐφ' ὅσον εἶναι πλούσιος

εἰς ἔλεος καὶ εὐσπλαγχνίαν καὶ ὑπερνικᾷ τὰ πάντα; Ὁ ἴδιος, ἄλλωστε, βοᾷ καθημερινῶς, διὰ τοῦ προφήτου του· «ἐπιστρέψατε πλησίον μου καὶ θὰ ἐπιστρέψω καὶ ἐγὼ κοντὰ σας· διότι εἶμαι ἐλεήμων καὶ δὲν ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ» καὶ τὰ λοιπά.

Πρόσεξε δὲ μὴ τυχόν, ἀκούσας ὅτι ἡ ἐντολὴ καταργεῖται διὰ τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀναδεικνύεται ἰσχυρὰ διὰ τῆς μετανοίας, ἀδιαφορήσης καὶ πέσης εἰς ἀμέλειαν· διότι αὐτὸ θὰ εἶναι πολὺ βαρὺ πρᾶγμα. Ἄλλ' οὔτε καὶ εἰς ἐκεῖνα ποὺ φαίνονται μικρὰ μὴ καταφρονήσης τὴν ἐντολήν· ἐὰν δὲ γίνῃ καὶ κάποια παράλειψις εἰς αὐτά, φρόντισε νὰ διορθωθῇς, ἔχων ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν εἰς τὰ μικρὰ, φθάνει κανεῖς καὶ εἰς τὰ μεγάλα σφάλματα.

ιβ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— Μὲ παρακινεῖ ὁ λογισμὸς νὰ μὴ ἐρωτῶ τοὺς ἀγίους, μὴ τυχόν μάθω τὸ ὀρθὸν καὶ ἔπειτα τὸ καταφρονήσω, διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἁμαρτήσω.

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Αὐτὸς ὁ λογισμὸς, εἶναι πάρα πολὺ φοβερὸς καὶ ὀλέθριος· μὴ τὸν ἀνεχθῇς λοιπόν. Διότι ἐὰν κανεῖς ἁμαρτήσῃ, ἀφοῦ μάθῃ τὸ ὀρθόν, τότε καταδικάζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ διὰ κάθε ἀμαρτήμα. Ἐὰν δὲ δὲν μάθῃ τὸ ὀρθὸν καὶ ἁμαρτάνει, οὐδέποτε θὰ καταδικάσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς πταίοντα καὶ ὡς ἐκ τούτου θὰ παραμένουν ἀθεράπευτα τὰ πάθη του. Δι' αὐτὸ λοιπόν ὁ διάβολος ὑποβάλλει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοιαύτας σκέψεις, διὰ νὰ μείνῃ ἀθεράπευτος. Σὺ λοιπόν, ὅταν ὁ λογισμὸς αὐτὸς σοῦ ἐμβάλλῃ τὴν σκέψιν, ὅτι δῆθεν, ἐξ αἰτίας τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας δὲν ἔμπορεῖς νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν συμβουλὴν τοῦ Γέροντος, τότε νὰ ἐρωτᾷς τὸν Γέροντα λέγων: Πάτερ, ἐπειδὴ θέλω νὰ καμῶ αὐτό, εἰπέ μου, τί εἶναι τὸ συμφέρον; Καὶ γνωρίζω μέν, ὅτι καὶ ἂν μὲ συμβουλευθῇς δὲν ἔμπορῶ νὰ ἐκτελέσω καὶ νὰ διαφυλάξω τὸν λόγον σου, ἀλλὰ δι' αὐτὸ καὶ μόνον θέλω νὰ μάθω, διὰ νὰ κατηγορῶ τὸν ἑαυτὸν μου, ὅτι παρέβλεψα τὸ συμφέρον. Ἡ ὁμολογία δὲ αὕτη εἶναι καὶ ταπεινῶσις διὰ σέ. Εἶθε λοιπόν ὁ Κύριος νὰ φωτίσῃ τὴν καρδίαν σου, ὥστε νὰ ἀκούσῃς καὶ νὰ φυλάξῃς διὰ τῶν εὐχῶν τῶν ἀγίων, ἀμήν.

ιγ' Καὶ πάλιν ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε:

— Πάτερ, εἰπέ μου, πῶς ὁσάκις καταπιέζομαι ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ παρακαλῶ τοὺς Γέροντας νὰ προσευχηθῶν δι' ἐμέ, καὶ ἀκούω αὐτὰ ποὺ μοῦ λέγουν, ἀμέσως ἀναπαύεται ἡ ψυχὴ μου;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ὅταν τὸ πλοῖον κινδυνεύῃ ἀπὸ τὰ κύματα ἐὰν ἔχῃ ἱκανὸν κυβερνήτην, αὐτός, διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθείσης εἰς αὐτὸν σοφίας, σώζει τὸ πλοῖον· καὶ ὅταν σωθῇ τὸ πλοῖον, ὁ ἐπιβάτης εὐφραίνεται. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄρρωστος δὲν χαροποιεῖται ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ ἱατροῦ. πρὸ παντὸς ἀπὸ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἱατρικὴν ἐνέργειαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ὁποῖος κινδυνεύει, κατὰ τὴν ὁδοιοποιρίαν του, ἀπὸ ληστίας, ἐτοί-

μους νὰ τοῦ ἐπιτεθῶσιν, δὲν ἐνδυναμώνεται ἀπὸ τὴν φωνὴν τῶν στρατιωτῶν - φυλάκων, πολὺ δὲ περισσότερον ἀπὸ τὴν παρουσίαν των; Ἐὰν λοιπὸν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, ἄραγε πόσῃ χαρὰν καὶ ἀσφάλειαν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ παρέχῃ ἢ συμβουλὴ τῶν Πατέρων εἰς τὸν καθένα ποὺ τὴν ἀκούει, ὅταν μάλιστα συνδυάζεται μετ' ἐντονον καὶ θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν εἰπόντα Θεὸν «προσευχηθῆτε ὁ ἕνας διὰ τὸν ἄλλον, διὰ νὰ θεραπευθῆτε» (Ἰακώβ. ε', 16), καὶ ὅταν κάμνοντες προσωπικὸν τὸ πάθος τοῦ ἰδίου αὐτῶν μέλους, κραῖζουσιν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὸν κοινόν των Δεσπότην, λέγοντες πρὸς Αὐτόν, μετ' γλυκύτατα δάκρυα «ἐπιστάτα, σῶσε μας, χανόμεθα»; (Λουκ. η', 24).

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἔχει τόσῃ δύναμιν ἢ δέησις τοῦ δικαίου, ὅταν γίνεται μετ' ἐντονον καὶ ζῆλον, ὅπως λέγει ἡ Ἀγία Γραφή, ἃς μὴ ἀμελήσωμεν νὰ παρακαλέσωμεν τοὺς δικαίους νὰ προσευχηθοῦν δι' ἡμᾶς. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη ἡμεῖς εἴμεθα ἀνάξιοι, ὁ καλὸς ἡμῶν Δεσπότης ἐκτιμᾷ τὸ πρόσωπον τῶν δούλων του, ὅπως ἤδη πολλὰς φορὰς τὸ ἔκαμε, καὶ μᾶς ἔλεει. Διότι λέγει ἡ Γραφή: «ὁ Κύριος ἐκτελεῖ τὴν θέλησιν αὐτῶν ποὺ τὸν σέβονται» (Ψαλμ. ρμδ', 19) «ἔκραξαν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των οἱ δίκαιοι καὶ ὁ Κύριος τοὺς εἰσήκουσε» (Ψαλμ. λγ', 18).

Ἀδελφέ, πολλὰς φορὰς οἱ λησται ἐφυγαν, μόλις ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῶν δυνατωτέρων των. Τὸ ἴδιον λοιπὸν συμβαίνει καὶ μετ' τοὺς νοητοὺς ληστές, ὅταν ἀκούουν τὴν φωνὴν τῶν δυνατωτέρων εἰς τὰ χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, οἱ ὅποιοι ἤκουσαν ἀπὸ τὸν Δεσπότην καὶ προστάτην των Ἰησοῦν «ἔχετε θάρρος, ἐγὼ ἐνίκησα τὸν κόσμον» (Ἰωάν. ιστ', 33) καὶ «Ἰδοὺ δίδω εἰς σᾶς τὴν δύναμιν νὰ πατῆτε ἐπάνω εἰς ὄφεις καὶ σκορπιούς καὶ ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, χωρὶς καθόλου νὰ ἡμποροῦν νὰ σᾶς βλάψουν» (Λουκ. ι', 19)· φεύγουν τότε τρομαγμένοι καὶ ἐντροπισμένοι.

Ἀς παρακαλέσωμεν λοιπὸν τοὺς ἁγίους νὰ προσευχηθοῦν δι' ἡμᾶς καὶ ἃς τοὺς κάμωμεν ἰδικούς μας προστάτας· διότι ἡ ὠφέλειά μας θὰ εἶναι μεγάλη.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· εἰς δὴν ἡ καρδιά σου οὐ πληροφορεῖται, μὴ πιστεύσῃς αὐτῇ τὴν συνείδησίν σου.

2. Ἀδελφός τις ἐμπεσὼν εἰς ἁμαρτίαν μεγάλην, παρέβαλε τῷ Ἀββᾷ Λώτ· καὶ ἀγωνιῶν ἐταράσσετο εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος, καὶ μὴ δυνάμενος καθῆσθαι· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· τί ἔχεις, ἀδελφέ; ὁ δὲ εἶπεν· ἁμαρτίαν μεγάλην ἐποίησα, καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐξειπεῖν· ὁ δὲ γέρων φησὶ πρὸς αὐτόν· ὁμολόγησόν μοι αὐτήν, καὶ γὰρ βαστάζω αὐτήν. Τότε ὁ ἀδελφός, καταβαλὼν εἰς ἔδαφος ἑαυτόν, εἶπεν· εἰς πορνείαν ἔπεσον, καὶ ἔθυσα τοῦ τυχεῖν τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ γέρων, δοὺς αὐτῷ χεῖρα καὶ ἀναστήσας, λέγει πρὸς αὐτόν· θάρασει, ὅτι ἐστι μετὰ τὰ νοῖα· ὑπάγε κάθου εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευε δύο δύο, καὶ γὰρ βαστάζω μετὰ σοῦ τὸ ἥμισυ τῆς ἁμαρτίας. Ἀπελθόντος οὖν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ποιούντος ὡς προσέ-

ταξεν αὐτῷ ὁ γέρων, τριῶν ἐβδομάδων διελθουσῶν, ἐπληροφορήθη ὁ γέρων ὅτι ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν δέησιν αὐτοῦ καὶ μετάνοιαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀφήκεν αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα· καὶ καλέσας τὸν ἀδελφόν, ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος· καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς ὑποτασσόμενος τῷ γέροντι ἕως θανάτου αὐτοῦ.

3. Ἦλθέ ποτε ἀδελφὸς πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα· καὶ λέγει αὐτῷ· τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι θλίβομαι ὑπὸ τῆς πορνείας; καὶ ἰδοὺ ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰδιστίωνα καὶ εἶπέ μοι· οὐκ ὀφείλεις ἑᾶσαι αὐτὴν χρονίζειν ἐπὶ σέ· καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· τοῦ Ἀββᾶ Ἰδιστίωνος αἱ πράξεις ἄνω μετὰ τῶν Ἀγγέλων εἰσι, καὶ λανθάνει αὐτόν· ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ ἐν τῇ πορνείᾳ ἐσμέν· γίνωσκε οὖν ὅτι ἔαν κρατήσῃ ὁ Μοναχὸς τὴν κοιλίαν, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν ξεντείαν, θάρσει, οὐκ ὑποθνήσκει.

4. Ἀδελφὸς τις ὑπὸ τῆς πορνείας ὀχλούμενος, ἀπῆλθε πρὸς τινα γέροντα μέγαν· καὶ ἀναγγείλας τὸν λογισμὸν αὐτοῦ, παρεκάλει τὸν γέροντα εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ· ὁ δὲ γέρων ἐδέχθη τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑποστρέψας οὖν ὁ ἀδελφός, πάλιν ὠχλήθη· καὶ πάλιν ἔρχεται πρὸς τὸν γέροντα· καὶ ἐξαγορεύσας ὁμοίως παρεκάλει τὸν γέροντα εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ· ὁ δὲ συνέθετο καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν λέγων· Κύριε, ἀποκαλύψον μοι τὸ κάθισμα τοῦ ἀδελφοῦ τούτου καὶ πόθεν ἡ ἐνέργεια αὐτῇ· ὅτι παρεκάλεσά σε καὶ οὐχ εὔρεν ἀνάπαυσιν.

Καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφόν· καὶ εἶδεν αὐτὸν καθεζόμενον, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ἐγγὺς αὐτοῦ· καὶ Ἀγγελὸς Κυρίου ἵστατο πεμφθεὶς αὐτῷ πρὸς βοήθειαν· ὃς καὶ ὠργίζετο τῷ ἀδελφῷ, ὅτι μὴ ἐπέρριπτεν ἑαυτὸν πρὸς τὸν Θεόν, ἥτοι ὅτι μὴ διὰ προσευχῆς κατὰ τῶν λογισμῶν ἠγωνίζετο, ἀλλ' ἠδόμενος τοῖς λογισμοῖς ὅλον ἑαυτοῦ τὸν νοῦν προεδίδου τῇ ἐνεργείᾳ. Ἐγὼ οὖν ὁ γέρων, ὅτι ἡ αἰτία ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἐστὶ· καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ εἰπὼν· ὅτι σὺ εἶ ὁ αἵτιος τοῦ μὴ ἀποστῆναι τὸν πόλεμον· ὅτι συγκατατίθῃ, καὶ ἐν ἡδύνῃ τοῖς λογισμοῖς. Εἶτα ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς δεῖ ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῖς, διὰ προσευχῆς αὐτοὺς ἀπωθούμενον· καὶ ἀνανήψας ὁ ἀδελφὸς διὰ τῆς εὐχῆς καὶ διδαχῆς τοῦ γέροντος, εὔρεν ἀνάπαυσιν.

5. Ἀδελφὸς πολεμούμενος εἰς πορνείαν παρέβαλε γέροντι· καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα κουφισθῇ ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ κατένευσε· καὶ παρεκάλεσεν ὁ γέρων ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμέρας ἑπτὰ. Τῇ οὖν ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἠρώτησε τὸν ἀδελφόν λέγων· πῶς ὁ πόλεμος, ἀδελφέ; ἀπεκρίθη ἐκείνος· κακῶς· φύσει οὐκ ἡσθόμην ὅλως κουφισμοῦ· καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐξενίσθη καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐκουφίσθη ὁ ἀδελφός· καὶ ὤφθη αὐτῷ ὁ σατανᾶς ἐν τῇ νυκτί, καὶ εἶπε· πιστεύσον, γέρον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἤρξω δέεσθαι τοῦ Θεοῦ, ἀνεχώρησα ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ' ἴδιον δαίμονα ἔχει καὶ ἴδιον πόλεμον ἐκ τῆς γούλας αὐτοῦ· ἐπεὶ ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω εἰς τὸν πόλεμον αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν πολεμεῖ, τρώγων καὶ πίνων, καὶ κοιμώμενος πολλά· ἤγουν ἄχρι κόρου, ἢ καὶ ὑπὲρ κόρον.

6. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἂν ἔλθῃ μοι θλίψις, καὶ μὴ ἔχω εἰς τινα πληροφορίαν τοῦ ἀναγγεῖλαι, τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· πιστεύω τῷ Θεῷ ὅτι πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ βοηθεῖ σοι, ἂν ἐν ἀληθείᾳ δεηθῇς αὐτοῦ.

Ἦν γάρ τις ἐν τῇ σκῇτει ἀγωνιστής, δς ἀκούσας τινά, καὶ λαβὼν λογισμοὺς, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτοὺς ἀναγγεῖλαι διὰ τὸ μὴ ἔχειν πληροφορίαν πρὸς τινα, ἡτοίμασε τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι· καὶ ἰδοὺ ἐφάνη αὐτῷ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὡς παρθένος, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγουσα· μηδαμοῦ ἀπέλθης, ἀλλὰ κάθου ὧδε μετ' ἐμοῦ· ἴσθι δὲ ὅτι οὐδὲν γέγονεν κακόν, ὧν ἤκουσας· ὁ δὲ πεισθεὶς ἐκάθισε· καὶ εὐθὺς ἐθεραπεύθη ἡ καρδιά αὐτοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ ΠΟΙΜΗΝ εἶπε· Νὰ μὴ ἐμπιστευθῇς ποτὲ τὴν συνείδησίν σου εἰς ἐκείνον, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ καρδιά σου δὲν πληροφορεῖται ὑπὸ τῆς Χάριτος.

2. Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ὁ ὁποῖος περιέπεσεν εἰς μεγάλην ἁμαρτίαν ἦλθεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Λῶτ. Κατείχετο δὲ ἀπὸ ἀγωνίαν καὶ ταραχὴν καὶ διαρκῶς εἰσήρχετο καὶ ἐξήρχετο, χωρὶς νὰ δύναται νὰ καθίσῃ. Βλέπων ὁ Γέρων τὴν ταραχὴν τοῦ Μοναχοῦ τοῦ λέγει·

— Τί ἔχεις, ἀδελφέ;

— Διέπραξα μίαν μεγάλην ἁμαρτίαν καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὴν ὁμολογήσω, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός.

— Ὅμολόγησέ την, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Γέρων, καὶ ἐγὼ θὰ τὴν σηκώσω.

Τότε ὁ Μοναχὸς ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Λῶτ.

— Ἔπεσα εἰς πορνείαν καὶ ἔκαμα τὸ πᾶν διὰ νὰ πραγματοποιήσω αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν.

Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησιν ὁ Γέρων, τοῦ ἔδωσε τὸ χεῖρ του καὶ ἀφοῦ τὸν ἐσῆκωσε τοῦ λέγει·

— Ἐχε θάρρος, τέκνον μου, διότι ὑπάρχει μετάνοια. Πήγαινε εἰς τὸ σπήλαιον, κάθισε κλεισμένος μέσα καὶ νήστευε ἀνὰ δύο συνεχεῖς ἡμέρας καὶ ἐγὼ θὰ σηκώσω μαζί σου τὸ μισθὸ φορτίον τῆς ἁμαρτίας.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς μετέβη πράγματι εἰς τὸν τόπον τῆς μετανοίας καὶ ἔκαμεν ὅπως τὸν διέταξεν ὁ Γέρων, ἔπερασε διάστημα τριῶν ἑβδομάδων, καὶ ὁ Ἀββᾶς Λῶτ ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Θεὸς ἐδέχθη καὶ τὴν ἰδικὴν του δέησιν καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ Μοναχοῦ καὶ τοῦ συνεχώρησε τὸ ἁμάρτημα. Ἀμέσως τότε ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ ἐφανέρωσε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἐκτοτε ὁ ἀδελφὸς παρέμεινεν ὑποτασσόμενος εἰς τὸν Γέροντα μέχρι τοῦ θανάτου του.

3. Κάποτε ἐπεσκέφθη ἓνας Μοναχὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα καὶ τοῦ λέγει·

— Πάτερ, τί νὰ κάνω, διότι ἐνοχλοῦμαι πολὺ ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας; Μετέβην πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰβιστίωνα, ὁ ὁποῖός μου εἶπε· δὲν πρέπει νὰ ἀφήσῃς τοὺς πορνικοὺς αὐτοὺς λογισμοὺς νὰ χρονίσουν εἰς τὴν ψυχὴν σου.

Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τοῦ ἀπήντησεν·

— Αἱ πράξεις τοῦ Ἀββᾶ Ἰδιστίωνος εἶναι ἀνάλογοι μὲ τῶν Ἀγγέλων εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ λησμονεῖ ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ εἴμεθα ἀδύνατοι καὶ ἐνοχλούμεθα πάντοτε ἀπὸ πορνικοῦς λογισμοῦς. Μάθε λοιπὸν, τέκνον μου, ὅτι ἐὰν ὁ Μοναχὸς κρατήσῃ τὴν κοιλίαν του, καὶ τὴν γλῶσσαν του καὶ τὴν ξεντείαν, ἔχε θάρος, δὲν ἀποθνήσκει.

4. Ἐνας Μοναχὸς ἠνωχλεῖτο ὑπὸ τῆς πορνείας. Μετέβη λοιπὸν πρὸς ἓνα μέγαν καὶ ὀνομαστὸν Γέροντα καὶ ἀφοῦ ἐξωμολογήθη τὸν λογισμὸν του, παρεκάλει τὸν Γέροντα νὰ προσεύχεται δι' αὐτόν.

Ὅταν ὁ Μοναχὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του, ἠνωχλήθη καὶ πάλιν. Καὶ πάλιν ἔρχεται εἰς τὸν Γέροντα, ἐξωμολογήθη ἐκ νέου καὶ τὸν παρεκάλει νὰ προσευχηθῇ δι' αὐτόν. Ὁ Γέρονς συνεφώνησε καὶ ἤρχισε μετὰ θερμῆς νὰ παρακαλῇ ἐκ νέου τὸν Θεόν. Μεταξὺ ἄλλων ἔλεγεν εἰς τὴν προσευχήν του· Κύριε, φανέρωσέ μου πῶς ἀντιμετωπίζει τὸν πειρασμὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ ποῦ ὀφείλεται ἡ παρατεινομένη κατ' αὐτοῦ διαβολικὴ ἐνέργεια· διότι σὲ παρεκάλεσα θερμῶς καὶ δὲν εὗρεν ἀνάπαυσιν.

Καὶ πράγματι ὁ Θεὸς τοῦ ἐφάνερωσε τὴν ζωὴν τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸν εἶδε νὰ κάθεται καὶ νὰ εὐρίσκεται κοντὰ του τὸ δαιμόνιον τῆς πορνείας· πλησίον του εὐρίσκετο καὶ Ἄγγελος Κυρίου, ὅστις ἐστάλη πρὸς βοήθειάν του. Καὶ ὁ Ἄγγελος ὠργίζετο ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ, διότι δὲν ἐστηρίζετο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· δηλαδὴ δὲν ἠγωνίζετο νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοῦς, μετὰ θερμῆς προσευχῆς· ἀπ' ἐναντίας ἠὺχαριστεῖτο ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς αὐτοὺς καὶ παρέδιδεν ὅλον τὸν νοῦν του εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀκαθάρτων αὐτῶν λογισμῶν. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Γέρονς ἀντελήφθη, ὅτι ἡ αἰτία προήρχετο ἀπὸ τὸν Μοναχόν. Τὸν ἐκάλεσε καὶ τοῦ τὸ ἐγνωστοποίησε. Σὺ εἶσαι ὁ αἰτιος — τοῦ εἶπε — ποῦ δὲν ἔφυγεν ἀκόμη ὁ πόλεμος ἀπὸ σέ, διότι εὐχαριστεῖσαι ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ συμφωνεῖς μαζί των. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γέρονς τὸν ἐδίδαξε πῶς πρέπει νὰ ἀντιστέκεται εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν λογισμῶν καὶ νὰ τοὺς ἀποδιώκῃ διὰ τῆς προσευχῆς. Ὁ Μοναχὸς ἀνένηψεν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προσευχὴν τοῦ Γέροντος καὶ εὗρεν οὕτω τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς του.

5. Ἐνας ἄλλος Μοναχὸς πολεμούμενος καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἀκαθάρτους λογισμοὺς νὰ περιπέσῃ εἰς πορνείαν, ἦλθεν εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τὸν παρεκάλει νὰ προσευχηθῇ δι' αὐτόν, διὰ νὰ μετριασθῇ ὁ ἐναντίον του πόλεμος. Ὁ Γέρονς ἐδέχθη καὶ παρεκάλει, ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν Θεὸν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Κατὰ τὴν ἐβδόμην λοιπὸν ἡμέραν ἠρώτησε τὸν ἀδελφόν:

— Ἀδελφέ, πῶς πηγαίνει ὁ πόλεμος;

— Πολὺ ἄσχημα, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός· καμμίαν ἀνακούφισιν δὲν ἔδοκίμασα εἰς τὸν ἑαυτόν μου.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Γέρονς παρεξενεύθη καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τοῦ φανερώσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ὀλιγόστευσεν ὁ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ. Τὴν νύκτα ἐμφανίζεται εἰς αὐτόν ὁ σατανᾶς καὶ τοῦ εἶπε·

Γέροντα, σὲ θεβαιώνω, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν, πὺν ἤρχισες νὰ παρακαλῇς τὸν Θεόν, ἀνεχώρησα ἀπὸ κοντὰ του. Αὐτὸς ὅμως ἔχει ἰδικόν του δαίμονα καὶ ἰδικόν του πόλεμον ἀπὸ τὴν λαιμαργίαν του· ἐγὼ δηλαδὴ δὲν ἔχω καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν πόλεμόν του· ὁ ἴδιος πολεμεῖ τὸν ἑαυτὸν του τρώγων καὶ πίνων καὶ κοιμώμενος πάρα πολύ. Δὲν χορταίνει ἀπλῶς, ἀλλὰ παραχορταίνει.

6. Ἐνας Μοναχὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα :

— Πάτερ, ἐὰν μοῦ ἔλθῃ κάποια στενοχωρία καὶ δὲν λαμβάνω πληροφορίαν διὰ κανένα, ὥστε νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶ τὴν θλιψίν μου, τί νὰ κάμω;

Ὁ Γέρον ἀπήντησε :

— Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θὰ ἀποστείλῃ τὴν Χάριν του νὰ σὲ βοηθήσῃ, ἐὰν πραγματικὰ τὸν παρακαλέσῃς. Ἄκουσε μίαν σχετικὴν ἱστορίαν. Κάποτε ἦτο εἰς μίαν σκῆτην ἓνας ἀγωνιστής· αὐτὸς λοιπὸν ἤκουσε τοὺς λογισμοὺς κάποιου ἄλλου καὶ περιέπεσεν ὁ ἴδιος εἰς ἁμαρτωλοὺς λογισμοὺς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐμπιστευθῇ πουνθενά, διότι δὲν τὸν ἐπληροφόρει ἡ ψυχὴ του διὰ τὸ ἀξιόπιστον οὐδενὸς ἐκ τῶν γνωστῶν του, ἐπῆρε τὴν προβιά, πὺν ἐχρησιμοποιοῖ ὡς ἐπανωφόρι, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ σὲ ἄλλο μέρος. Ἀλλ' ἰδοὺ ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ὡς παρθένος καὶ τὸν συνεβούλευσεν ὡς ἐξῆς. Νὰ μὴν πᾶς πουνθενά· ἀλλὰ κάθισε ἐδῶ, μαζί μου· μάθε δὲ πὺς δὲν ἔγινε κανένα κακό, ἀπὸ ὅσα ἤκουσες. Πράγματι ὁ Μοναχὸς ἐπείσθη εἰς τὴν θεόπεμπτον αὐτὴν συμβουλήν καὶ ἐκάθησε καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθη ἡ καρδιά του.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· εἰ δεῖ περὶ πάντων τῶν φουσμένων ἐν τῇ καρδίᾳ λογισμῶν ἐπερωτᾶν τοὺς γέροντας; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· οὐ χρὴ περὶ πάντων ἐρωτᾶν τῶν φουσμένων λογισμῶν· παρερχόμενοι γὰρ εἰσιν· ἀλλὰ περὶ τῶν μενόντων καὶ πολεμούντων· ὡς γὰρ ἄνθρωπος ὑπὸ πολλῶν ὕβριζόμενος, καὶ καταφρονῶν τῶν ὕδρεων, γίνεται ἀμέριμνος ἀπ' αὐτῶν, εἰ δέ τις κατ' αὐτοῦ κινήσῃ ἡ πολεμήσῃ αὐτῷ, τότε αἰτιάται αὐτὸν πρὸς τὸν ἄρχοντα, ἡγουν προσελθὼν τῷ ἀρχοντι, ἐγκαλεῖ κατὰ τοῦ πολεμήσαντος αὐτῷ, οὕτως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν· τοὺς πολεμοῦντας ἡ ἐγχρονίζοντας δεῖ ἐξαγγέλλειν τοῖς γέροισιν. Ἐφη ὁ ἀδελφός· πόθεν μοι συμβαίνει τὸ καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν κατακρίνειν ἄλλους; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· τὸ κατακρίνειν καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν ἄλλους συμβαίνει σοι, διὰ τὸ μὴ ἀποθανεῖν τὸ δικαίωμα ἀπὸ σοῦ· κατάκριτον σεαυτὸν καὶ ὑπάγει ἀπὸ σοῦ τὸ κατάκριμα εἰς ἄλλους.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα, λέγων :

— Πάτερ, δι' ὅλους τοὺς λογισμοὺς, πὺν φυτρώνουν εἰς τὴν καρδίαν μου, πρέπει νὰ συμβουλευῶμαι τοὺς Γέροντας;

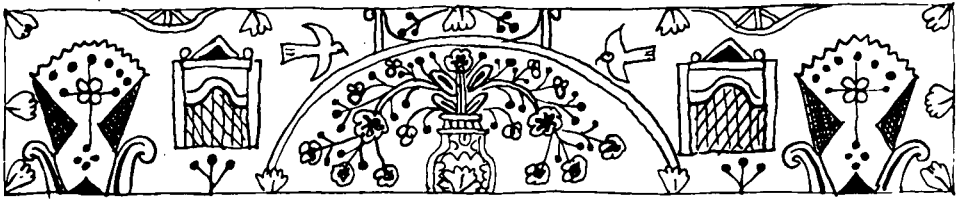
— Δὲν εἶναι ἀνάγκη — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — νὰ ἐρωτᾷ κανεὶς δι' ὅλους τοὺς λογισμοὺς, ποὺ περνοῦν ἀπὸ τὴν καρδίαν, διότι παρέρχεται· νὰ ἐρωτᾷ καὶ νὰ συμβουλευέται μόνον διὰ τοὺς λογισμοὺς, ποὺ παραμένουν καὶ πολεμοῦν. Ὅπως, παραδείγματος χάριν, ἓνας ἄνθρωπος ἤμπορεῖ νὰ ὑβρίζεται ἀπὸ πολλοὺς, ἀλλὰ περιφρονεῖ τὰς ὑβρεῖς καὶ δὲν ἐνδιαφέρεται δι' αὐτάς· ἐὰν ὅμως κάποιος ἐκ τῶν ὑβριστῶν τοῦ τὸν ἐνοχλήσῃ ἢ τὸν πολεμήσῃ, τότε τὸν καταγγέλλει εἰς τὸν ἄρχοντα, δηλαδὴ ἔρχεται εἰς τὸν ἄρχοντα καὶ ὑποβάλλει μήνυσιν κατὰ τοῦ πολεμήσαντος. Τὸ ἴδιον λοιπὸν συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς λογισμοὺς. Πρέπει, δηλαδή, νὰ φανερώνωμεν εἰς τοὺς Πνευματικοὺς μόνον ἐκείνους ποὺ μᾶς πολεμοῦν ἢ παραμένουν εἰς τὴν ψυχὴν μας πολὺ χρόνον.

Εἶπεν ὁ ἀδελφός:

— Ἀπὸ ποῦ μοῦ συμβαίνει νὰ κατακρίνω ἄλλους, μετὰ τὴν ἐρώτησιν;

— Τὸ ὅτι κατακρίνεις ἄλλους καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν ἀπέθανεν ἐντός σου ἡ διάθεσις τοῦ δικαιώματος· κατάκρινε τὸν ἑαυτόν σου καὶ ἡ καταδίκη θὰ μεταβῇ ἀπὸ σὲ εἰς ἄλλους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ἐκτρέπεσθαι τὰς συντυχίας τῶν ἀπροσέκτων
ἀνθρώπων καὶ τοὺς θορύβους, καὶ ὅτι ἀναγκαία
ἢ ἐκ τῶν κοσμικῶν ἀλλοτριώσεις τῷ
σωθῆναι θέλοντι.*

*Περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ σωθῇ, πρέπει
νὰ ἀποφεύγῃ τὰς συναναστροφὰς τῶν ἀπρο-
σέκτων ἀνθρώπων, καὶ τοὺς θορύβους·
εἶναι δὲ ἀναγκαία ἢ ἀποξένωσίς
του ἀπὸ τὸν κόσμον δι'
ἐκεῖνον ποὺ θέλει
νὰ σωθῇ.*

Α'. Παλλαδίου πρὸς Λαῦσον Πραιπόσιτον

Εἶπε ὁ σοὶ δύναμις συντυχίας ἀνδρῶν, οὐδὲν ὄφελος ἔχοντων, καὶ
κοσμούντων μὲν τὸ δέρμα ἀκαταλλήλως, καὶ Μοναχοὶ ὧσι, μὴ τοι γε
δὴ κοσμικοί, βλαπτόντων δὲ τῇ ὑποκρίσει τοὺς συντυχάνοντας, καὶ δό-
ξωσι πολιαῖς κεφαλῇς ἢ ρυτίσι προσώπου ἐπισύρεσθαι μῆκος χρόνου,
καὶ γὰρ μηδὲν βλαδῆς παρ' αὐτῶν δι' εὐγένειαν τρώπων· τὸ γοῦν
ἐλάχιστον εἶναι δοκοῦν τρώσει σε· καὶ χαυνωθείς κατ' αὐτῶν τὴν
διάνοιαν, ἐπαρθῇσῃ καταγελῶν τούτους· ὅπερ ἔσται σοι βλάβη εἰς
ὑπερφηανίαν ἐμπεπτωκότι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΗΣ, ὅσον δύνασαι, τὰς συναναστροφὰς ἀνδρῶν,
οἱ ὅποιοι εἰς τίποτε δὲν ἠμποροῦν νὰ σὲ ὠφελήσουν καὶ οἱ ὅποιοι στολί-
ζονται κατὰ τρόπον φιλάρεσκον· ἂν καὶ εἶναι Μοναχοὶ οὐδόλως διαφέ-
ρουν κατὰ τὴν συμπεριφορὰν ἀπὸ κοσμικούς. Διότι βλάπτουν, μὲ τὴν ὑπο-
κρισίαν των, ὅσους σιναναστρέφονται, ὅσον καὶ εἰὰ φαίνωνται, ἀπὸ τὰ
λευκά των μαλλιά ἢ τὰς ρυτίδας τοῦ προσώπου, ὅτι εἶναι πολὺ γέροντες,

ἔστω καὶ ἐὰν δὲν βλαβῆς ἀπὸ αὐτοὺς ἐξ αἰτίας τῶν εὐγενικῶν τρόπων των. Καὶ διότι αὐτὸ πού θεωρεῖται ἀσήμαντον καὶ ἐλάχιστον ἐσένα θὰ σὲ πληγώσῃ· ὅποτε θὰ χαλαρώσῃς τὴν προσοχὴν καὶ θὰ ὑπερηφανευθῇς περιγελῶν αὐτοὺς. Καὶ τοῦτο θὰ εἶναι ζημία διὰ σέ, διότι θὰ σὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν.

Β'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΔΙΑΚΟΝΟΣ τις κατοικῶν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Νουρσίας πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον Φλωρέντιον τὸν ἀσκητὴν (ὃς ἀναχωρήσας ἐν ἡσυχίᾳ ἔζη) παρεγένετο, ἵνα ἑαυτὸν ταῖς ἐκείνου εὐχαῖς παράθῃται. Εὗρεν οὖν ἔξω τοῦ κελλίου αὐτοῦ ὁ Διάκονος πλῆθος ἀμετρήτων ὄψεων, σχεδὸν πάντα τὸν ἐκεῖσε τόπον διαλαβόντων. Ἐκπλαγεὶς οὖν ἐπὶ τούτῳ, ἔκραξε λέγων· δοῦλε τοῦ Θεοῦ, εὗξαι· ἦν οὖν τότε κατὰ συγκυρίαν εὐδία θαυμαστή. Ἐξεληθὼν δὲ ὁ Φλωρέντιος, καὶ ἰδὼν τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ὄψεων, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάρας, ἰδέετο τοῦ Θεοῦ ὅπως τὸν λοιπὸν ἐκείνον, ὡς οἶδεν ὁ Κύριος, ἐπάρῃ. Αἰφνης οὖν δεομένου αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς ἐβρόντησεν· ἡ δὲ βροντὴ πάντας τοὺς ὄφεις ἐκείνους ἐφόνευσεν· ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ Φλωρέντιος πάντας θανόντας, εἶπεν· ἰδοὺ, Κύριε, τοὺς ἐφόνευσας· τίς οὖν αὐτοὺς ἔνθεν ἐπάρῃ; εὐθέως δὲ ἐν τῇ λόγῳ αὐτοῦ τοσαῦτα ὄρνεα ἦλθον, ὅσοι ὄφεις πεφονευμένοι ὑπῆρχον· οὓς καὶ βαστάσαντα, μῆκοθεν ἔρριψαν καὶ τὸν τόπον ἐκείνον πάντα ἐκάθαρσαν.

* Ε ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ, ὁ ὁποῖος κατῴκει εἰς τὰ μέρη τῆς Νουρσίας,* ἦλθε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Φλωρέντιον, τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ (ὁ ὁποῖος ἐγκατέλειπε τὸν κόσμον καὶ ἔζη ὡς ἡσυχαστής), διὰ νὰ ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὰς εὐχὰς του. Εὗρεν οὖν λοιπὸν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του ὁ Διάκονος ἀμέτρητον πλῆθος φιδιῶν, πού εἶχον καταλάβει σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν. Ὁ Διάκονος ἐτρόμαξεν ἀπὸ τὸ θέαμα ἐκεῖνο καὶ ἔκραξε πρὸς τὸν ἀσκητὴν:

— Προσευχῆσου, δοῦλε τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ σύμπτωσιν δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο πάρα πολὺ καλὸς ὁ καιρὸς.

Ἀπὸ τὰς κραυγὰς τοῦ Διακόνου ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ κελλί του ὁ Φλωρέντιος καὶ μόλις εἶδε τὸ ἀμέτρητον πλῆθος τῶν φιδιῶν, ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς του καὶ τὰς χεῖρας του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ παρεκάλει θερμῶς τὸν Θεόν, νὰ ἀπομακρύνῃ, ὅπως ὁ Κύριος γνωρίζει, τὴν φοβεράν ἐκείνην μάστιγα. Ἐξαφνα λοιπὸν, καθὼς προσήνυχτο ὁ ἀσκητὴς Φλωρέντιος, ἐβρόντησεν ὁ οὐρανός. Αὕτῃ δὲ ἡ βροντὴ ἐφόνευσεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ φίδια. Ὅταν ὁ Φλωρέντιος εἶδε τὴν θανάτωσιν τῶν φιδιῶν, εἶπεν·

* Βλέπε ὑποσημείωσιν σελίδος 107.

—'Ιδοὺ Κύριε, ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὄφεις τοὺς ἐφόνευσας. Ποῖος ὁμῶς τώρα θὰ τοὺς πάρῃ ἀπ' ἐδῶ;

Δὲν εἶχε προλάβει νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του καὶ ἀμέσως ἔφθασαν εἰς τὴν περιοχὴν τόσα ὄρνεα, ὅσα καὶ τὰ σκοτωμένα φίδια· τὰ ἤρπασαν μὲ τὰ ράμφη των καὶ τὰ ἐπέταξαν πολὺ μακρὰν, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐκαθάρισαν ὁλόκληρον ἐκείνην τὴν περιοχὴν.

Π έ τ ρ ο ς

ΠΟΣΗΣ δυνάμεως καὶ δικαιοσύνης ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν, ὅτι τῇ αἰτήσῃ αὐτοῦ τοσοῦτον γέγονε πλησίον ὁ παντοδύναμος Θεός;

Έ ρ μ η ν ε ί α

Π έ τ ρ ο ς

ΠΟΣΗΝ πνευματικὴν δύναμιν καὶ ἀρετὴν θὰ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὥστε μὲ τὴν παρὰκλήσιν του ἤλθε τόσον κοντὰ σου ὁ Παντοδύναμος Θεός;

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΜΟΝΩ: καθαρῷ καὶ ἀκάκῳ, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, πολλά, Πέτρε, καὶ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καθαρότης καὶ ἀκακία δύναται· οἱ γὰρ αὐτοῦ θεράποντες, ἐκ τῶν γηίνων ὄντες κεχωρισμένοι, ἀργόν τι λέγειν οὐκ οἶδασιν· οὐδὲ γὰρ τὸν ἑαυτῶν νοῦν διὰ ρημάτων σκορπισθῆναι συγχωροῦσιν· θθεν καὶ ἐτοιμῶς τὸν Θεὸν ἐπακούοντα αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εὐρίσκουσι, διὰ τὸ σπεύδειν κατὰ τὸ δυνατόν αὐτοῖς ἐξομοιοῦσθαι αὐτῷ ἐν τῇ καθαρότητι καὶ ἀκακίᾳ· ἡμεῖς δὲ ταῖς ταραχαῖς τοῦ λαοῦ μεμιγμένοι, ἐν τῷ συχνοτέρως ἀργοὺς λόγους πολλὰκις δὲ καὶ θλαθεροὺς λαλεῖν ὅσον τῷ κόσμῳ πλησιάζομεν τὸ στόμα ἡμῶν, τοσοῦτον τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ αὐτὸ μακρύνομεν. Πολλοὶ τοίνυν ἐπὶ τὰ κάτω ἀπαγόμεθα, ἐν τῷ τῇ συντυχίᾳ εὐκόλως τοῖς κοσμικοῖς συγγίνεσθαι· ὅπερ καλῶς καὶ ὁ Ἡσαίας μετὰ τὸ ἐωρακέναι τὸν Βασιλέα Κύριον Σαδαιῶθ ἑαυτὸν ταλανίζων εἶπεν· «ὦ τάλας ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαι, ὅτι ἀκάθαρτος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων».

Πόθεν δὲ τὰ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔσχεν, ἐδήλωσε προσθεῖς· «ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος ἐγὼ κατοικῶ»· τὴν μὲν γὰρ ἀκαθαρσίαν τῶν ἑαυτοῦ χειλέων ἦν ἔσχεν, ἤλγησε, πόθεν δὲ ταύτην ἐνεσπάσατο ἐφανέρωσεν, ἐν τῷ μεμεκρυτηκέναι αὐτὸν ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος κατοικεῖν· ἀμήχανον γὰρ ἔστιν ἐκ τῆς τῶν κοσμικῶν γλώσσης τὸν νοῦν μὴ ρυπωθῆναι· ἐν ὅσῳ γὰρ ἐν συντυχίαις τισὶν ὅλως αὐτοῖς συγκαταβαίνομεν, ἐθίζομεν κατ' ὀλίγον συντυγχάνειν αὐτοῖς, συντυχίαν τὴν ἡμῖν οὐχ ἀρμόζουσαν· καὶ λοιπὸν ἡδέως ταύτην κρατοῦντες, οὐκέτι ἐπιστρέφειν ἐξ αὐτῆς θέλομεν, ἀλλὰ τῷ ἔθαι θιαίως ἡμῶν περιγίνεται. Ὅθεν καὶ συμβαίνειν ἐκ τῶν ἀργῶν εἰς τὰ θλαθερά, καὶ ἐκ τῶν ἐλαφρῶν ἐν τούτοις εἰς τὰ βαρέα ῥήματα ἡμᾶς καταντῆσαι· καὶ λοιπὸν τὸ στόμα ἡμῶν παρὰ τῷ Θεῷ οὐκ εἰσακούσεται ἐν τῇ αἰτήσῃ, ὅσον ἐπὶ πλεῖον μολύνεται τῇ ματαίᾳ συντυχίᾳ, καθάπερ καὶ

γέγραπται, ὅτι ὁ ἀποστρέφων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι νόμον, ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἀπόβλητος ἔσται.

Τί δὲ θαυμαστόν, ἐὰν αἰτοῦντές τι παρὰ Κυρίου θραδὺ ἀκουώμεθα; οἵτινες ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενοι ἢ θραδέως, ἢ παντελῶς αὐτῷ οὐχ ὑπακούομεν; Οὐκ ἔστιν οὖν θαυμαστόν εἰ καὶ Φλωρέντιος ἐν τῇ εὐχῇ αὐτοῦ τάχιον ἐπηκούσθη, ὅστις ἐν τάχει τῶν τοῦ Κυρίου ὑπήκουσε προσταγμάτων.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΠΕΤΡΕ, καὶ ἡ καθαρότης καὶ ἡ ἀκακία τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πολλὰ δύνανται νὰ κατορθώσουν ἐνώπιον τοῦ μόνου καθαροῦ καὶ ἀκάκου· διότι οἱ πραγματικοὶ θεράποντες Αὐτοῦ ἔχουν ἀποκοπῇ ἀπὸ τὰ γῆϊνα καὶ ἐγκόσμια καὶ δὲν γνωρίζουν νὰ λέγουν καμμίαν περιττὴν καὶ ἄσκοπον ὁμιλίαν· οὔτε καὶ ἀφήνουν τὸν νοῦν νὰ περισπασθῇ μὲ ἄλλα ἄσκοπα πράγματα καὶ κενοὺς λόγους. Δι' αὐτὸ καὶ εὐρίσκουν τὸν Θεὸν πάντοτε ἔτοιμον καὶ πρόθυμον νὰ τοὺς ἀκούσῃ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἐπειδὴ σπεύδουν, μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς των, νὰ ἐξομωιθοῦν πρὸς Αὐτόν, κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ ἀκακίαν. Ἡμεῖς ὅμως, ἀνακατεμένοι, καθὼς εἴμεθα, εἰς τοὺς λαϊκοὺς θορύβους καὶ τὰς ταραχὰς διὰ τῆς συχνότερας ὁμιλίας ἀργῶν καὶ πολλάκις βλαβερῶν λόγων, τόσον περισσότερον ἀπομακρύνομεν τὸ στόμα μας ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον Θεόν, ὅσον περισσότερον τὸ πλησιάζομεν πρὸς τὸν κόσμον.

Πολλοὶ λοιπὸν φερόμεθα πρὸς τὰ κάτω, μὲ τὸ νὰ ἐρχώμεθα εὐκόλως εἰς συναναστροφὴν μὲ κοσμικοὺς. Ἐπὶ τοῦ κινδύνου αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ταλανίζων, δικαίως, τὸν ἑαυτὸν του, μετὰ τὸ καταπληκτικὸν ὄραμα τοῦ Βασιλέως Κυρίου Σαβαὼθ εἶπεν· «᾽Ω, ταλαίπωρος ἐγώ, διότι ἔχω καταπληγῶθῃ, ἐπειδὴ εἰμαι ἀκάθαρτος καὶ ἔχω ἀκάθαρτα χεῖλη». (Ἡσαΐας στ', 5). Δηλαδή ἐπόνεσε ψυχικῶς διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν χειλέων του, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν. Ἐφάνερωσε δὲ ἀπὸ ποῦ τὴν ἐπῆρε μὲ τὸ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὸς κατώκει μεταξὺ λαοῦ, ποῦ εἶχεν ἀκάθαρτα χεῖλη· διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ λερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων.

Διότι ἐνόσφ κατερχόμεθα εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν κοσμικῶν εἰς διαφοροὺς περιστάσεις, συνηθίζομεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ συναναστροφώμεθα μὲ αὐτοὺς, συναναστροφὴν, ἡ ὁποία δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς· καὶ συνεχίζοντες τὴν συναναστροφὴν αὐτὴν εὐχαρίστως κατὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον, οὐδύλως θέλομεν νὰ τὴν ἀποφύγωμεν, ὅποτεν πλέον μᾶς κυριεύει βιαίως καὶ τελείως, μὲ τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας. Ἐξ αὐτῆς πλέον τῆς συνηθείας περιπίπτομεν ἀπὸ τὰς ἀνωφελεῖς λέξεις εἰς τὰς βλαβεράς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐλαφρῶν εἰς τὰς βαρείας. Ἐκτοτε πλέον τὸ στόμα μας δὲν θὰ εἰσακουσθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν, ὡσάκις ζητοῦμεν κάτι ἀπὸ Αὐτόν. Μᾶλλον

περισσότερον θὰ μολύνεται ἀπὸ τὰς ματαίας συζητήσεις, συμφώνως ἄλλωστε καὶ μὲ τὸ ρητόν, ποὺ λέγει· ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀποφεύγει νὰ ἀκούσῃ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ προσευχή του θὰ εἶναι ἀπορριπτέα.

Τί τὸ ἀξιοθαύμαστον λοιπόν, ἐὰν ὁσάκις ζητοῦμεν κάτι ἀπὸ τὸν Κύριον, Ἐκεῖνος βραδύνει νὰ εἰσακούσῃ τὴν προσευχήν μας; Ἐφ' ὅσον ἡμεῖς διατασσόμενοι ἀπὸ τὸν Κύριον ἢ καθ' ὁλοκληρίαν δὲν ὑπακούομεν εἰς Αὐτὸν ἢ μετὰ βραδύτητος; Δὲν εἶναι λοιπὸν καθόλου περιέργον ὅτι καὶ ὁ Φλωρέντιος ταχύτατα εἰσηκούσθῃ ἀπὸ τὸν Θεόν, κατὰ τὴν προσευχήν του, διότι καὶ ὁ ἴδιος ὑπῆκουεν ἀμέσως, χωρὶς χρονοτριβήν, εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Κυρίου.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου

Ο ΑΓΙΟΣ Ἀντώνιος τὴν ἐν τῷ ὄρει διατριβὴν λίαν ἠγάπα. Ποτὲ γοῦν διὰν παθῶν παρὰ τῶν χρεῖαν ἔχόντων, καὶ τοῦ στρατηλάτου διὰ πολλῶν ἀξιώσαντος αὐτὸν κατελθεῖν, ἔλθων καὶ ὁμιλήσας ὀλίγα εἰς σωτηρίαν φθάνοντα καὶ περὶ τῶν δεομένων, εἰς τὸ ὅρος ἠπείγετο. Τοῦ δὲ δουκὸς ἀξιώσαντος αὐτὸν ἐμβραδύναι, ἔλεγε μὴ δύνασθαι χρονίζειν μετ' αὐτῶν, καὶ χαρίεντι παραδείγματι τοῦτον ἐπειθε λέγων· ὥς περ οἱ ἰχθύες ἐγχρονίζοντες τῇ ξηρᾷ τελευτῶσιν, οὕτως οἱ Μοναχοὶ βραδύνοντες μεθ' ὁμῶν, καὶ παρ' ὁμῶν ἐνδιατρίβοντες, ἐκλύονται. Δεῖ οὖν, ὥσπερ τὸν ἰχθὺν εἰς τὴν θάλασσαν, οὕτως ἡμᾶς εἰς τὸ ὅρος ἐπείγεσθαι, μήποτε βραδύνοντες ἐπιλαθώμεθα τῆς ἐνδοθεν φυλακῆς.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἠγάπα πάρα πολὺ νὰ παραμένῃ εἰς τὸ ὅρος. Κάποτε λοιπὸν ἐπέσθη πολὺ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἶχον ἀνάγκην καὶ ἐπειδὴ ἐπιμόνως τὸ ἠξίωσεν ὁ Διοικητὴς τῆς περιοχῆς, πράγματι ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀφοῦ ὠμίλησεν ὅσα ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ διὰ τὰ πρέποντα ἐδιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ ὅρος.

Ὁ Διοικητὴς ὅμως εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ καθυστερήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν του.

— Δὲν ἠμπορῶ — ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος — νὰ περνῶ τὸν χρόνον μου ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν.

Διὰ νὰ πείσῃ δὲ τὸν Διοικητὴν, ἀνέφερε καὶ τὸ ἐξῆς χαριτωμένον παράδειγμα. Ὅπως τὰ ψάρια, ὅταν παραμείνουν πολὺν χρόνον εἰς τὴν ξηράν, ἀποθνήσκουν, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ Μοναχοὶ ὅταν παρατείνουν τὴν συναναστροφὴν των μὲ σᾶς, τοὺς κοσμικοὺς, σιγὰ - σιγὰ διαφθείρονται. Πρέπει λοιπὸν, ὅπως ἀκριβῶς τὸ ψάρι ἔχει ἀνάγκην νὰ πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ ἔχομεν ἀνάγκην νὰ σπεύδωμεν νὰ ἐπιστρέφωμεν εἰς τὸ ὅρος, μὴ τυχὸν ἡ βραδύτης τῆς ἐπιστροφῆς μας εἰς τὸν τόπον τῆς ἀσκήσεως μᾶς κάμῃ νὰ λησμονήσωμεν τὴν ἐπαγρύπνησιν ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ μας κόσμου.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤτειτο γέροντος εὐχὴν, σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν· ὁ δὲ γέρων πρὸς αὐτὸν ἔφη· μὴ σπεῦδε ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σπεῦσον τοῦ φυγεῖν τὴν πόλιν καὶ σώζῃ.

2. Ἦκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοδός, εἰς τὸ θέρος ὧν, ἀδελφοῦ λαλοῦντος τῷ πλησίον μετ' ὀργῆς· ὃ καὶ σύ· καὶ ἑάσας τὸν θερισμὸν ἔφυγεν.

3. Διηγῆσαντο οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀββᾶ Εὐλογίου, ὅτι ὅτε ἀπέστελλεν ἡμᾶς ὁ γέρων εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον, ἐδίδου ἡμῖν ἐντολὰς μὴ πλεῖον ἢ τρεῖς ἡμέρας ποιήσωμεν. Εἰ δὲ πλεῖον τῶν τριῶν ἡμερῶν ποιήσετε, φησὶν, ἀθῶός εἰμι ἐγὼ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ὑμῶν· ἡμεῖς δὲ ἠρωτήσαμεν αὐτόν· πῶς οἱ Μοναχοὶ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κώμαις μετὰ τῶν κοσμικῶν νύκτα καὶ ἡμέραν συναναστρεφόμενοι οὐ βλάπτονται; Ὁ δὲ ἔφη· πιστεύσατέ μοι, τέκνα, ὅτι ἀφ' οὗ ἐμόνασα ἐποίησα τριάκοντα ὁκτῶ ἔτη μὴ ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς Σκήτews· καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὸν Πάπαν Εὐσέβιον μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Δανιὴλ διὰ χρεῖαν τινα· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν πολλοὺς Μοναχοὺς· καὶ ἐθεώρουν τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ὑπὸ κοράκων ραπιζομένους, τοὺς δὲ γυναῖκας γυμνάς ἀγκαλιζομένας αὐτούς, καὶ εἰς τὸ οὖς αὐτῶν ὀμιλοῦσας· τοὺς δὲ ὑπὸ παιδαρίων ἀρρένων γυμνοῦς ὄντας καὶ αὐτοὺς κορσιζομένους καὶ κόπρῃ ἀνθρωπεῖα χρισμένους· τινὰς δὲ ἔδλεπον μαχαίρας κατέχοντας καὶ σάρκας ἀνθρώπων κατακόπτοντας καὶ διδόντας τοῖς Μοναχοῖς πρὸς τὸ φαγεῖν· καὶ ἔγνων ὅτι ἕκαστος τῶν Μοναχῶν οἷω πάθει προσπταίει, τοιοῦτους ἔχει καὶ δαίμονας ὀφικεύοντας αὐτῷ καὶ ὀμιλοῦντας κατὰ διάνοιαν. Διὰ τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς χρονίσαι ποτὲ ἐν τῇ πόλει, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, μᾶλλον δὲ δαιμόνων, ὀχληθῆτε.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ἐξῆτει τὴν εὐχὴν τοῦ Γέροντος βιαζόμενος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πόλιν· ὁ δὲ Γέρων ἀπήντησε πρὸς αὐτόν:

— Μὴ διαίξῃς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν πόλιν· ἀλλὰ νὰ βιασθῇς νὰ ἐπιστρέψῃς ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ θὰ σωθῇς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοδός εὐρίσκετο κάποτε εἰς τὸν θερισμὸν καὶ ἤκουσε κάποιον ποῦ εἶπεν ὠργισμένος εἰς τὸν πλησίον του· ὦ, καὶ σύ. Ἀμέσως τότε ἄφησε τὸν θερισμὸν καὶ ἔφυγεν.

4. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀββᾶ Εὐλογίου διηγοῦντο τὰ ἐξῆς. Ὅταν ὁ Γέροντας μᾶς ἔστελλεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ πωλήσωμεν τὸ ἐργόχειρόν μας, μᾶς ἔδιδεν ἐντολὴν νὰ μὴ καθυστερήσωμεν περισσότερον ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας. Ἐὰν κάμετε περισσότερον ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας — μᾶς ἔλεγεν — ἐγὼ πλέον δὲν θὰ εὐθύνωμαι διὰ τὴν ἀμαρτίαν σας. Τότε καὶ ἡμεῖς τὸν ἠρωτήσαμεν:

— Πῶς οἱ Μοναχοί, εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, ἂν καὶ συναναστρέφονται νύκτα καὶ ἡμέραν κοσμικοῦς, δὲν βλάπτονται;

— Τέκνα μου, νὰ μὲ πιστεύετε—ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Εὐλόγιος— ὅτι ἀπὸ τότε ποῦ ἤλθθα ἐδῶ διὰ νὰ μονάσω, ἐπέρασαν τριάκοντα ὁκτῶ

χρόνια χωρὶς νὰ ἐξέλθω καθόλου ἀπὸ τὴν Σκήτην. Μετὰ ἀπὸ τὰ τριάκοντα ὀκτὼ χρόνια, μετέβην, μαζὶ μὲ τὸν Ἀββᾶν Δανιήλ, πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, Εὐσέβιον, διὰ κάποιαν ἀνάγκην. Μόλις εἰσῆλθοντες εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν πολλοὺς Μοναχοὺς. Τότε εὐρεθεὶς εἰς ἑκστασιν ἔβλεπα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, ἄλλους μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν Μοναχῶν νὰ ραμφίζονται ἀπὸ κόρακας, ἄλλους νὰ τοὺς ἐναγκαλίζονται γυμναὶ γυναῖκες, καὶ νὰ τοὺς ψιθυρίζουν εἰς τὸ αὐτί· ἄλλους, πάλιν, νὰ τοὺς ραπίζουν γυμνοὺς ἀγόρια μικρὰ καὶ νὰ εἶναι χροισμένοι μὲ ἀνθρώπινες ἀκαθαρσίαις. Ἐβλεπον δὲ μερικοὺς νὰ κρατοῦν μαχαίρια, νὰ κατακόπτουν ἀνθρωπίνας σάρκας καὶ νὰ τὰς προσφέρουν εἰς τοὺς Μοναχοὺς διὰ νὰ τὰς φάγουν. Ἀπὸ τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἀντελήφθην, ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν Μοναχῶν, ἀναλόγως τοῦ πάθους εἰς τὸ ὅποιον κλίνει καὶ σφάλλει, ἔχει καὶ τοὺς ἀντιστοίχους δαίμονας, ποὺ τὸν συνοδεύουν καὶ τοῦ ὁμιλοῦν εἰς τὴν διάνοιαν. Διὰ τοῦτο λοιπόν, ἀδελφοί μου, — κατέληξεν ὁ Ἀββᾶς Εὐλόγιος, — δὲν θέλω καθόλου νὰ καθυστερήσετε εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ μὴ ἐνοχληθῇτε ἀπὸ τοιοῦτους λογισμοὺς ἢ μᾶλλον ἀπὸ τοιοῦτους δαίμονας.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· οἶδατε ὅτι ἐλθόντες εἰς τὸ Μοναστήριον τῷ κόσμῳ ἀπεταξάμεθα καὶ πάσαις ταῖς προσπαθείαις αὐτοῦ· λοιπὸν οὖν, τί ἡμῖν τοῖς ἀποθανοῦσι τῷ κόσμῳ καὶ ταῖς πραγματείαις τοῦ θείου καὶ ταραχαῖς, ὅτι πάλιν εἰς ταύτας κατασυρόμεθα; Περὶ τροφῆς ὁ λόγος, οὐχὶ τρυφῆς· ἀρκοῦσιν αἱ χεῖρες εἰς διακονίαν τῆς σαρκός, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος ἡμῖν. **Φ ε ύ γ ο μ ε ν ο ὦ ν τ ο ν κ ό σ μ ο ν κ α ι τ ά ε ν τ ῷ κ ό σ μ ῳ**, καὶ μηδὲ πλησιάζειν αὐτῷ ἀνεχώμεθα, ἵνα μὴ τὸ ἐπάγγελμα ἀθετήσωμεν· «οὐδεὶς γάρ, φησιν, στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ θείου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ». Καὶ πάλιν λέγει· «νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιδαρῆναι τινά».

Εἰ γὰρ καθεζόμενοι καὶ ἡσυχάζοντες ἐν τῷ κελλήῳ, τοῖς λογισμοῖς τῶν παθῶν καὶ τῇ σκιά τῶν πραγμάτων ἀντιστῆναι γενναίως οὐ δυνάμεθα, πῶς οὐχὶ μᾶλλον εὐάλωτοι ἐσόμεθα, εἴπερ ἑαυτοὺς εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων ἐπιρρίψωμεν; Εἰ δὲ κατ' ἐπιτροπὴν τῶν ἡγουμένων ἐξ ἀνάγκης τῇ πόλει ἢ τῇ κώμῃ προσεγγίζης, ἀνέγκλητος εἶ, ἐὰν τὸ προσταχθέν σοι ποιῇς μετὰ φόβου Θεοῦ. Εἰσὶ γάρ τινες, οἱ προφάσει ὑπακοῆς καὶ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας βούλονται ἐπιτελεῖν κατὰ τὴν παλαιὸν ἀνθρωπὸν· σὺ δὲ ἴδρα ὡς σοφός, μὴ ἀντὶ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου εἰσόδου πηλὸν καὶ δόρυβορον, καὶ ἀντὶ ὑπακοῆς, ἐργάσῃ παρακοήν.

Τί γὰρ ὠφελήθησαν οἱ μετὰ Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ καὶ Χαλεβ ἀποσταλέντες κατασκοπεῖν τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀλήθειαν μὴ φυλάξαντες, ἀλλ' ἐν τῷ ὑποστρέφαι καὶ εἰπεῖν ψευδῆ, διαστρέψαντες τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ Κυρίου; καὶ γὰρ οὗτοι οὐχὶ ὑπακοήν, ἀλλὰ παρακοήν μᾶλλον εἰργάσαντο· διὸ καὶ αὐτοὶ τῷ λαῷ συναπώλοντο. Σὺ οὖν ἀποστελλόμενος εἰς διακονίαν, **μ ε τ ά φ ό θ ο υ Θ ε ο ὦ π ρ ᾱ τ τ ε ᾱ π ρ ο σ ε τ ά γ η σ ο ι**, ὡς τοῦ Θεοῦ σκοποῦντος τὰ ἐρ-

γα σου· καὶ μὴ προσθῆς, ἢ ὑφέλῃ, ἢ ποιήσης τι κατ' οἰκεῖον θέλημα, ἀλλ' ἐργάζου πάντα πρὸς τὸν σκοπὸν ἀφορῶν καὶ τὸ θέλημα τοῦ κελεύσαντος, καὶ τότε μέγαν καὶ ὑπερβολικὸν ἔξεις τὸν ὑπὲρ τῆς διακονίας μισθόν. Γίνωσκε δέ, ἀδελφέ, ὅτι ὁ ἁ γ α π ῶ ν σ υ ν τ υ χ ί α ς κ ο σ μ ι κ ῶ ν, τ ὸ ν κ ὅ σ μ ο ν ο ὕ π ω μ ε μ ί σ η κ ε ν· ὥς περ γὰρ ὁ ἐρεθίζων πῦρ ἐξεγείρει φλόγα, οὕτω καὶ κοσμικῶν ὁμιλίας διανιστῶσι πάθη ἐν καρδίᾳ Μοναχῶν.

Ἑρμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΤ, γνωρίζετε ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμὴν, ποὺ ἤλθομεν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἡρνήθημεν τὸν κόσμον καὶ ὅλας τὰς μερίμνας τοῦ κόσμου. Τί γυρεύομεν λοιπὸν ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἀπεθάνομεν διὰ τὸν κόσμον καὶ τὰ κοσμικὰ πράγματα, εἰς τοὺς θορύβους τοῦ βίου, μὲ τὸ νὰ παρασυρῶμεθα, ἐκ νέου, εἰς τοὺς θορύβους αὐτούς; Ὁ λόγος εἶναι νὰ ἐξοικονομήσωμεν ὀλίγην τροφήν, καὶ ὄχι νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς ἀπολαύσεις· μᾶς εἶναι ἀρκετὰ τὰ χέρια, διὰ νὰ ὑπηρετήσωμεν τὰς σωματικὰς ἀνάγκας μας, ὅταν ὁ Κύριος μᾶς βοηθῇ. Ἄς ἀπομακρυνθῶμεν λοιπὸν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὰ κοσμικὰ πράγματα, καὶ ἅς μὴ ἀνεχώμεθα οὔτε νὰ τὸν πλησιάζωμεν ἀκόμη, μὴ τυχὸν παραβῶμεν τὴν ὑπόσχεσιν, ποὺ ἐδώσαμεν εἰς τὸν Θεόν. Ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητὸν «κανεῖς στρατιώτης δὲν περιπλέκεται εἰς τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, προκειμένου νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτόν, ποὺ τὸν ἐστρατολόγησε» (Β' Τιμ. 6', 4). Εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον λέγει· «νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμεθα, διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνωμεν κανένα» (Β' Θεσ. γ', 8).

Διότι, ἐφόσον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντισταθῶμεν μὲ γενναιότητα ἐναντίον τῶν λογισμῶν τῶν παθῶν καὶ τῆς σκέψεως κοσμικῶν πραγμάτων. ὅταν καθήμεθα εἰς τὸ κελλίον μας καὶ ἡσυχάζωμεν, πῶς δὲν θὰ γίνωμεν περισσότερον εὐκολοκυρίετοι ὅταν, ἀσυλλόγιστα, ριφθῶμεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν (τῆς ψυχῆς μας);

Ἐὰν δὲ μὲ τὴν ἄδειαν τῶν ἡγουμένων καὶ ἀπὸ ἀνάγκην πλησιάζῃς εἰς πόλιν ἢ χωρίον, εἶσαι ἀνεύθυνος, ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖς μὲ φόβον Θεοῦ τὴν ἐντολήν, ποὺ σοῦ ἀνέθεσαν. Διότι ὑπάρχουν μερικοί, οἱ ὅποιοι, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑπακοῆς, θέλουν νὰ ἐκτελοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμίας των, καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Σὺ ὅμως πρόσεχε, ὡς σοφός, νὰ μὴ κερδίσης, ἀντὶ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου, λάσπην καὶ βόρβορον, καὶ ἀντὶ ὑπακοῆς περιπέσης εἰς τὴν παρακοήν.

Διότι τί ὠφελήθησαν ἐκεῖνοι, ποὺ ἀπεστάλησαν μαζὶ μὲ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ καὶ τὸν Χάλεβ, διὰ νὰ κατασκοπεύσουν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἐφ' ὅσον δὲν ἐφύλαξαν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' εἶπον ψέμματα κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των, καὶ ἀπεμάκρυναν, τοιουτοτρόπως, τὰς καρδίας τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὸν Κύριον; Εἶναι φανερόν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι δὲν ἔκαμαν ὑπακοήν, ἀλλὰ παρακοήν, δι' αὐτὸ καὶ αὐτοὶ ἐχάθησαν μαζὶ μὲ τὸν λαόν.

Σὺ λοιπόν, ὅσάκις ἀποστέλλεσαι εἰς κάποιαν ὑπηρεσίαν, νὰ ἔκτελῃς μετὰ φόβου Θεοῦ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα σὲ διέταξαν, μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ Θεὸς παρακολουθεῖ τὰ ἔργα σου· καὶ οὔτε νὰ προσθέσῃς τίποτε, οὔτε νὰ ἀφαιρέσῃς κάτι, ἢ νὰ κάμῃς ὅπωςδήποτε κάτι κατὰ τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ νὰ ἐκτελέσῃς ὅλα ὅσα διετάχθης ἀποβλέπων εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐντολῆς καὶ ἐνεργῶν συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα ἐκείνου πού σου ἔδωκε τὴν ἐντολὴν ὅποτε θὰ ἔχῃς μέγαν καὶ ὑπερβολικὸν τὸν μισθὸν τῆς διακονίας σου.

Γνώριζε, ἀδελφέ μου, ὅτι ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τὰς κοσμικὰς συναναστροφὰς δὲν ἔχει ἀκόμη μισήσει τὸν κόσμον· ὅπως δὲ ἀκριβῶς ἐκεῖνος πού ρίπτει ξύλα εἰς τὴν φωτιάν, σηκώνει φλόγας, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ συναναστροφαὶ μὲ κοσμικοὺς ἀνθρώπους ξυπνοῦν τὰ πάθη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μοναχοῦ.

ΣΤ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΚΑΛΟΝ τῷ ὄντι καὶ λίαν ἐπωφελές, ἀδελφέ, τὸ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἀκαίρους συντυχίας τῶν κοσμικῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης πόρρω ἑαυτοὺς ἀπάγειν. Λαλοῦσι γὰρ τὰ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ταῦτα προσλαμβάνοντες ὁ νοῦς χαινοῦται, καὶ καταργεῖται ἐκ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, καὶ ἐκλύεται πρὸς τὸν τῆς ἀσκήσεως τόνον· καὶ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτοὺς, ἄρχεσθαι διὰ τὴν τοῦ κανόνος ἀργίαν. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀγωνισταὶ τὰς ἐρήμους ἐδίωκον, ἵνα τούτων ἐκτὸς γενόμενοι, ἀνεμποδίστως τῷ Θεῷ προσομιλῶσιν. Ὡς περ γὰρ παρθένος φυλαττομένη ποθεῖται παρὰ τῶν ἔξω, ἐπὶ δὲ προέλθῃ, οὐ πᾶσιν ἀρέσκει, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλῶν φέγεται, οὕτω καὶ Μοναχός, ὅταν μακρὰν τῶν ἀνθρώπων γενόμενος, ἑαυτῷ σχολάζῃ καὶ τῷ Θεῷ, καὶ ἀδημοσίευτος ᾖ, τίμιός ἐστι καὶ Θεῷ καὶ Ἀγγέλοις, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνθρώποις· ἐπειδὴν δὲ κατέλθῃ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ πολιτείας, καὶ ἐμπλακῇ ταῖς τοῦ βίου πραγματεαῖς καὶ συντυχίαις, ἀδόκιμος τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις εὐκαταφρόνητος γίνεται.

Συμφέρον οὖν ἐστὶν ἡμῖν ἀπαυτομολῆσαι τῶν κοσμικῶν, καὶ παραιτήσασθαι ὅλως τὰς ψυχοβλαβεῖς αὐτῶν ὁμιλίας, καὶ φυλακισθῆναι ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ σωθῆναι ὡς δορκὰς ἐκ θρόχων καὶ ὡς ὄρνεον ἐκ παγίδος· ἀληθῶς γὰρ θρόχοι καὶ παγίδες εἰσὶ τοῖς θέλουσι σωθῆναι αἱ τῶν κατὰ κόσμον συντυχίαι, αἱ ἀνωφελεῖς καὶ πολύλογοι, καὶ τὸν νοῦν ἀπασχολοῦσι καὶ διίστῳσι τῆς τοῦ Θεοῦ γλυκείας ὁμιλίας καὶ νεύσεως, καὶ τῇ ἑαυτῶν ματαιότητι ποιοῦσιν ἀδολεσχεῖν.

Τί οὖν ἡμῖν κοινὸν τοῖς ἔξω κόσμου καὶ τοῖς κατὰ κόσμον πράγμασιν, ἵνα καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι μανθάνειν θέλωμεν; Ὁ γὰρ Μοναχός ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα ὑποθεῖς τῷ γλυκεῖ τοῦ Κυρίου ζυγῷ, οὐκέτι ἑαυτοῦ ἐξουσιάζει· ἀλλὰ σπεύδει τοῦ τέμνειν αἰεὶ ἀμεταστρεπτί τοὺς ἐν ταῖς κοιλότησι τῆς ταπεινοφροσύνης πληθύνοντας τὸν θεῖον σίτον αὐλακας, τοὺς μεθυσκομένους ἐκ τῆς ἐπομβρίας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωοπαρόχου Πνεύματος, οὗ ταῖς σταγόσιν εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ, νοήματα ἀνατέλλουσα. Ὁ γὰρ βουλόμενος ἡσύχως βιοῦν, καὶ διηγενεῶς ἀπερισπάστῳ νῷ προσομιλεῖν τῷ Θεῷ, ὀφείλει μῆτε πολλοῖς ἐντυχάνειν, μῆτε προδοῖς συνεχεῖσι κεχρηθῆναι.

Εἰ δέ ποτε καὶ χρεῖα γένηται συντυχίας, Πατράσι πνευματικοῖς, ἢ ἀδελφοῖς συναγωνισταῖς, ἢ Μοναχοῖς ἑτέροις ὠφελείας δεομένοις πρέπον αὐτῷ συντυγχάνειν· ἡ γὰρ τοιαύτη ὁμιλία εἰς θεολογίαν λογίζεται, καὶ πάντως ἡ ὠφελήσῃ ἡ ὠφελήθησεται. Εἰ δέ ποτε καὶ κοσμικοὶ περὶ ὠφελείας ψυχῆς ἡμῖν παραβάλλουσι, δι' ὀλίγων λόγων ἄλατι ἡρτυμένων θείῃ ποιησώμεθα τὴν πρὸς αὐτοὺς ὁμιλίαν καὶ ἀπολύσωμεν· πλέον γὰρ οἰκοδομηθήσονται ἐν τῇ πνευματικῇ θραχυλογίᾳ, ἢ περ ἐν τῇ κοσμικῇ μακρολογίᾳ. Μάλιστα δὲ καὶ διὰ προσευχῆς αὐτοῖς συνεργήσωμεν, καὶ ἔργῳ τὴν ἀρετὴν διδάξωμεν· καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ διὰ λόγων ὠφελεῖν τοὺς πυνθανομένους, κρεῖσσον δὲ κατὰ πολὺ δι' ἀρετῆς καὶ προσευχῆς συνεργεῖν αὐτοῖς.

Ἑ ρ μ η ν ε ῖ α

ΕἶΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ, ἀδελφέ μου, καλὸν καὶ πάρα πολὺ ὠφέλιμον τὸ νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἀσκότους συναναστροφὰς τῶν κοσμικῶν καὶ νὰ ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν βλάβην ἐκ τῶν συναναστροφῶν αὐτῶν. Διότι οἱ κοσμικοὶ ὁμιλοῦν περὶ τῶν ματαίων πραγμάτων τοῦ παρόντος αἰῶνος· ὅταν δὲ τὰς συζητήσεις αὐτὰς καὶ τὰ ἀντικείμενά των προσλάβῃ ὁ νοῦς μας ἀποχαυνώνεται, γίνεται ἀνίκανος πρὸς πᾶσαν πνευματικὴν ἐργασίαν καὶ ἀδυνατίζει ἡ ἔντασις διὰ τὴν πνευματικὴν ἄσκησιν. Ὅταν δὲ ἀναχωρήσουν οἱ κοσμικοί, τότε λυπεῖται, διότι δὲν ἔκαμε τὸν κανόνα του.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ οἱ ἀγωνισταὶ ἐπεξήτουν τὰς ἐρήμους, ὥστε εὐρισκόμενοι μακρὰν τῶν κοσμικῶν, νὰ ἐπικοινωνοῦν χωρεῖς ἐμπόδιον μὲ τὸν Θεόν. Ὅπως δὲ ἀκριβῶς ἡ παρθένος κόρη ποῦ φυλάσσεται, γίνεται ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τοὺς ἔξω, ἐνῷ ὅταν ἐξέλθῃ καὶ τὴν ἴδουν οἱ ἄνθρωποι, δὲν ἀρέσει εἰς ὅλους, ἀπεναντίας δὲ καὶ ἀπὸ πολλοὺς κατηγορεῖται, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχὸς ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται μακρὰν τῶν ἀνθρώπων ἀφοσιώνεται εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὸν Θεόν, μένει ἀκατηγόρητος, εἶναι τίμιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἀλλὰ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ὅμως κατέβῃ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ ζωῆς, καὶ περιπλακῇ εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις καὶ συναναστροφάς, τότε πλέον καθίσταται ἀνάξιος ἐκτιμήσεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν καταφρονοῦν εὐκόλως ὅλοι.

Εἶναι λοιπὸν συμφέρον μας νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς καὶ νὰ ἀποφύγωμεν καθ' ὅλοκληρίαν τὰς ψυχοβλαβεῖς συζητήσεις των, νὰ περιορισθῶμεν ὡς φυλακισμένοι εἰς τὸ κελλίον μας, καὶ νὰ σωθῶμεν ὅπως ἡ ἔλαφος ἀπὸ τὰ βρόχια τῶν κυνηγῶν καὶ τὸ ὄρνεον ἀπὸ τὴν παγίδα· διότι, πραγματικῶς, βρόχια καὶ παγίδες εἶναι, δι' ὅσους θέλουν νὰ σωθῶν, αἱ κατὰ κόσμον συναναστροφαί, αἱ ἀνωφελεῖς καὶ φλύαροι. Αἱ συναναστροφαὶ αὐταὶ ἀπασχολοῦν τὸν νοῦν καὶ τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν ἐπικοινωνίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς Αὐτὸν κλίσιν τῆς ψυχῆς καί, τέλος, μᾶς παρασύρουν εἰς ματαίας φλυαρίας.

Ἄλλωστε τί κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ ἡμῶν, ποῦ ἀπεφασίσαμεν νὰ ζήσωμεν ἔξω τοῦ κόσμου, καὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, ὥστε ἀκόμη

νὰ θέλωμεν νὰ μανθάνωμεν περὶ αὐτῶν; Διότι ὁ Μοναχὸς ποὺ ἡρνήθη τὸν κόσμον καὶ ἔσκηψε τὸν αὐχένα του κάτω ἀπὸ τὸν γλυκὴν ζυγὸν τοῦ Κυρίου, δὲν ἐξουσιάζει πλέον τὸν ἑαυτὸν του· ἀλλὰ φροντίζει διαρκῶς καὶ χωρὶς νὰ στρέφῃ πρὸς τὰ ὀπίσω, νὰ σκάπτῃ εἰς τὰς κοιλότητες τῆς ταπεινοφροσύνης, τὰ αὐλάκια, ποὺ πληθαίνουν τὸ θεϊκὸ σιτάρι, ποὺ βρέχονται πλουσίως ἀπὸ τὴν δρόσον τοῦ οὐρανίου καὶ ζωοπαρόχου Πνεύματος, ἀπὸ τὰς σταγόνας τοῦ ὁποῖου ἡ ψυχὴ εὐφραίνεται, βλαστάνουσα θεῖα νοήματα. Ἐκεῖνος λοιπὸν ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ζῇ ἡσύχως καὶ νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τὸν Θεὸν συνεχῶς μὲ ἀδιατάρακτον νοῦν, ἔχει ὑποχρέωσιν οὔτε πολλοὺς νὰ συναναστρέφεται, οὔτε συχνὰ νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ κελλί του.

Τότε δὲ μόνον πρέπει νὰ συναντᾶται, ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη ψυχωφελοῦς συναναστροφῆς μὲ πνευματικούς Πατέρας, ἢ μὲ συναγωνιστὰς ἀδελφούς, ἢ μὲ ἄλλους Μοναχοὺς ποὺ ἔχουν ἀνάγκην πνευματικῆς ὠφελείας· διότι ἡ συναναστροφή αὕτῃ θεωρεῖται ἐνασχόλησις μὲ τὴν Θεολογίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Μοναχὸς ὅπωςδῆποτε θὰ ὠφελήσῃ ἢ θὰ ὠφελῇθῃ. Ἐὰν δὲ κάποτε μᾶς ἐπισκεφθοῦν καὶ κοσμικοί, χάριν ψυχικῆς ὠφελείας, θὰ συνομιλήσωμεν μὲ αὐτοὺς δι' ὀλίγων λόγων, ἀλατισμένων μὲ τὸ θεϊκὸ ἀλάτι καὶ ἔπειτα νὰ τοὺς ἀφήσωμεν νὰ φύγουν· διότι περισσότερον θὰ οἰκοδομηθοῦν μὲ τὰ ὀλίγα πνευματικὰ λόγια, παρὰ μὲ τὴν κοσμικὴν ἀπεραντολογίαν. Πρὸ παντὸς δὲ νὰ τοὺς βοηθήσωμεν διὰ τῆς προσευχῆς καὶ νὰ τοὺς διδάξωμεν τὴν ἀρετὴν δι' ἔργων· διότι εἶναι μὲν καλὸν νὰ ὠφελῶμεν μὲ λόγους τοὺς ἐρωτῶντας, κατὰ πολὺ ὅμως καλύτερον εἶναι νὰ τοὺς βοηθῶμεν μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς καὶ μὲ τὴν προσευχήν.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕἶΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαίας· ἂν τις λέγῃ σοι λόγους ἀνωφελεῖς, μὴ θελήσῃς ἀκοῦσαι αὐτούς, ἵνα μὴ ἀνέλῃ τὴν ψυχὴν σου· καὶ μὴ αἰδεσθῇς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, εἰς τὸ λυπηῖσαι αὐτόν· καὶ μὴ ἀνάσχη τῶν λεγομένων, λέγων ὅτι τῇ καρδίᾳ οὐ παραδέχομαι· μὴ εἴπῃς τοῦτο· οὐδὲ γὰρ εἰ ὑπὲρ τὸν πρωτόπλαστον, ὃν ὁ Θεὸς ἔπλασε τῇ ἰδίᾳ χειρί, ὃν οὐκ ὠφέλησεν ἡ κακὴ ὁμιλία. Φεῦγε οὖν καὶ μὴ θέλε ἀκοῦειν· ὅρα δὲ μήποτε φεύγων τῷ σώματι, βουληθῇς γνῶναι τὰ ρηθέντα· ἂν γὰρ στιγμὴν λόγου ἀκούσῃς, οἱ δαίμονες οὐκ ἔωσι τὸ ρηθὲν ὃ ἤκουσας, ἀλλὰ φονεύουσι τὴν ψυχὴν σου· φ ε ὕ γ ω ν φ ε ὕ γ ε π α ν τ ε λ ῶ σ.

Ἐρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΗΣΑΪΑΣ εἶπεν· ἂν σοῦ λέγῃ κάποιος λόγους ἀνωφελεῖς, μὴ θελήσῃς νὰ τοὺς ἀκούσῃς, διὰ νὰ μὴ ζημιώσῃς τὴν ψυχὴν σου· καὶ νὰ μὴ ἐντραπῇς τὸ πρόσωπόν του, διὰ νὰ τὸν λυπηῖς. Νὰ μὴ ἀνεχθῇς τὰ λεγόμενα, δικαιολογούμενος εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι ἐγὼ αὐτὰ ποὺ ἀκούω δὲν τὰ δέχομαι· μὴ εἴπῃς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα· διότι σὺ δὲν εἶσαι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν πρωτόπλαστον, τὸν ὁποῖον ἔπλασεν ὁ Θεὸς μὲ τὸ ἴδιο Του τὸ χέρι, καὶ ποὺ ἔβλαψεν ἡ κακὴ συνομιλία μὲ τὸν ὄφιν. Νὰ ἀπο-

φεύγης λοιπὸν τὰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις καὶ νὰ μὴ θέλῃς νὰ ἀκούῃς. Πρόσεχε δὲ μὴ τυχὸν φεύγων σωματικῶς ἀπὸ τὰς τοιαύτας συζητήσεις, ἐπιθυμήσεις νὰ πληροφορηθῇς τὰ ὅσα ἐλέχθησαν· διότι ἐὰν ἀκούσῃς, ἔστω καὶ μίαν τελείαν ἀπὸ τὸν λόγον, οἱ δαίμονες δὲν ἀφήνουν ἀνεκμετάλλευτον τὴν φράσιν πού ἤκουσες, ἀλλὰ μὲ αὐτὴν φονεύουν τὴν ψυχὴν σου· νὰ φεύγῃς λοιπὸν τελείως ἀπὸ τὰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις.

Η'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΜΗ θέλε ἀκοῦειν ἀλλότρια πονηρεύματα· τῷ γὰρ τοιοῦτῳ θελήματι, καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν πονηρευμάτων ἐγγράφονται. Κακοῖς λόγοις ἐνηχηθεῖς, σεαυτῷ ὀργίζου καὶ μὴ τῷ λαλήσαντι· π ο ν η ρ ᾱ ς γ ἄ ρ ᾱ χ ο ῖ ς π ο ν η ρ ὅ ς κ α ἰ ὁ ἄ π ο κ ρ ι σ ι ᾱ ρ ι ο ς.

Ἑρμηνεία

ΝΑ ΜΗ ΘΕΛΗΣ νὰ ἀκοῦς ξένας πονηρίας· διότι διὰ τῆς πραγματοποιήσεως μιᾶς τοιαύτης θελήσεως, ἀποτυπώνονται εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν πονηριῶν. Ὅταν ἀκούσῃς κακοὺς λόγους, νὰ μὴ ὀργίζεσαι ἐναντίον αὐτοῦ πού τοὺς ὠμίλησε, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σου πού τοὺς ἤκουσε· διότι διὰ τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ ἀκούῃ πονηρὰ εὐρίσκεται καὶ ἀγγελιοφόρος πονηρός.

Θ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΦΕΥΓΕ τοὺς φιλοκτήμονας καὶ τὸ κτᾶσθαι, μακρύνων σεαυτὸν ἀπὸ τῶν σπαταλώντων, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς σπατάλης. Φεῦγε τοὺς ἀκολάστους, ὡς καὶ τὴν ἀκολασίαν. Εἰ γὰρ ἡ ψιλὴ τῶν εἰρημένων μνήμη ταράττει τὴν διάνοιαν, πόσω μᾶλλον ἡ θεωρία, καὶ ἡ μετ' αὐτῶν διαγωγή· Προσέγγισον τοῖς δικαίοις, καὶ δι' αὐτῶν τῷ Θεῷ πλησιάσεις. Συναναστρέφου τοῖς ἔχουσι ταπείνωσιν, καὶ μαθήσῃ τοὺς τρόπους αὐτῶν· εἰ γὰρ θεωρία μόνη τῶν μνημονευθέντων ὠφέλιμος, πόσω μᾶλλον ἡ διδασκαλία τοῦ στόματος αὐτῶν;

Ἑρμηνεία

ΝΑ ΦΕΥΓΗΣ μακρὰν ἀπὸ ἐκείνους πού ἀγαποῦν τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καθὼς καὶ τὸ νὰ τὰ ἀποκτᾷ ὁ ἴδιος. Νὰ ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τοὺς σπατάλους, καθὼς, ἐπίσης, καὶ ἀπὸ τὴν σπατάλην. Νὰ φεύγῃς μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀκολάστους, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν. Διότι ἐὰν ἡ ἀπλὴ ἀνάμνησις λόγων ταράσῃ τὴν διάνοιαν, πόσον μᾶλλον ἡ συνεχὴς παρατήρησις καὶ ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὰ ἀνωτέρω ἐλαττώματα καὶ τοὺς ἐργάτας των;

Νὰ πλησιάσῃς τοὺς δικαίους καὶ δι' αὐτῶν θὰ προσεγγίσῃς τὸν Θεόν. Νὰ συναναστρέφῃσαι μὲ αὐτοὺς πού ἔχουν ταπείνωσιν καὶ θὰ μάθῃς τοὺς τρόπους των· διότι ἐὰν εἶναι ὠφέλιμος, εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ νοερὰ παρατήρησις τῶν ἀναφερθέντων προτερημάτων, πόσον μᾶλλον ἡ δι-

δασκαλία τῶν ἀρετῶν αὐτῶν ἀπὸ τὸ στόμα ἐκείνων, ποὺ ζοῦν τὰς ἀρετὰς αὐτάς;

Ι'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΟΝ ποτε ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μακάριον, πειράζοντες αὐτὸν καὶ εἶπον· εἰπέ ἡμῖν, πάτερ, πῶς σωθῶμεν; ὁ δὲ γέρων, στενάζας, εἶπεν· ὦ ἀδελφοί· ἕκαστος ἡμῶν οἶδε πῶς σώζεται, ἀλλ' οὐ θέλομεν σωθῆναι· οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· πάνυ πολλὰ θέλομεν σωθῆναι, ἀλλ' οὐκ ἔωσιν ἡμᾶς οἱ πονηροὶ λογισμοί· τί οὖν ποιήσωμεν; Ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἰ **Μοναχός** ἐστε, **διατί γυρίζετε μετὰ τῶν κοσμικῶν, ἢ πλησιάζετε θποὺ μένει κοσμικός;** Οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, καὶ φορέσαντες τὸ ἅγιον σχῆμα, καὶ ὄντες ἀναμέσον τῶν κοσμικῶν, ἑαυτοὺς φρεναπατῶσιν· εἰς μάτην γάρ ἐστι πᾶς ὁ κόπος αὐτῶν, καὶ μακράν εἰσι τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ· ἐκ γὰρ τῶν κοσμικῶν οὐδὲν ἄλλο κερδαίνουσιν, εἰ μὴ σαρκικὴν ἀνάπαυσιν· θποὺ δὲ ἐστὶ σαρκικὴ ἀνάπαυσις, ἐκεῖ φόβος Θεοῦ οἰκῆσαι οὐ δύναται, καὶ μάλιστα ἐν Μοναχῷ.

Ὁ γὰρ Μοναχός, διὰ τοῦτο λέγεται Μοναχός, ὅτι νύκτα καὶ ἡμέραν τῷ Θεῷ ὁμιλεῖ, καὶ τὰ Αὐτοῦ μόνα φαντάζεται, μηδὲν ἔχων ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ δὲ Μοναχός ὁ μετὰ κοσμικῶν διάγων, ἢ ποιῶν μετ' αὐτῶν ποτε πλεῖον ἡμέρας μιᾶς, ἢ τὸ πολὺ δύο, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ζῆν ἄλλως, ἦτοι διὰ τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ καὶ ἀγοράσαι τὰς χρεῖας αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέφαι μετὰ σπουδῆς, εἰτα μετανοῆσαι τῷ Θεῷ γνησίως ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ τῶν δύο ἡμερῶν, ὧν ἐν τῷ κόσμῳ πεποίηκε διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως.

Ὁ οὖν μὴ οὕτω ποιῶν, ἀλλὰ συνεχῶς παραβάλλων τοῖς κοσμικοῖς, μὴ τινος ἀνάγκης κατεπειγούσης, ἢ χρονοτριβῶν μετ' αὐτῶν, οὐκ ἔστι **Μοναχός** κυρίως, οὐδὲ ὠφελήθησεται ποτε, μᾶλλον δὲ ταῦτα κερδήσει ἐκ τῆς μετὰ τῶν κοσμικῶν διαγωγῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν γάρ, ὅταν πλησιάξῃ αὐτοῖς, ἐγκρατὴς γίνεται γλώσσης, καὶ νηστεύει, καὶ ταπεινοὶ ἑαυτὸν ἕως οὗ γνωρισθῇ καὶ ἐκθῇ ἡ φήμη αὐτοῦ, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ Μοναχός δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει· καὶ εὐθέως υποβάλλει ὁ σατανᾶς τοὺς κοσμικοὺς φέρειν αὐτῷ ἅπασαν τὴν χρεῖαν ἀπὸ τε οἴνου καὶ χρυσοῦ καὶ παντὸς εἶδους, λέγοντας περὶ αὐτοῦ· ἅγιος, ἅγιος. Ὁ δὲ ἀκούων τὸ ἅγιος, φυσιοῦται ὁ ταπεινός, καὶ ἄρχεται καθίζεσθαι μετ' αὐτῶν ἐσθίων καὶ πίνων καὶ ἀναπαυόμενος· καὶ ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ δὲ ἀνιστάμενος ὑποῖ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἵνα εἴπωσιν οἱ κοσμικοὶ ὅτι ὁ δεῖνα ὁ Μοναχός φάλλει καὶ ἀγρυπνεῖ, καὶ ἐπαινέσωσιν αὐτόν, καὶ ἐκ τῶν ἐπαίνων μεζόνως ἐπαίρεται καὶ ὑφούται, καὶ τότε ἀπέρχεται ἐξ αὐτοῦ παντελῶς ἡ ταπείνωσις.

Λοιπὸν οὖν ἐάν τις εἴπῃ αὐτῷ τραχὺν λόγον, ἀποκρίνεται αὐτὸς τραχυτέρως, καὶ οὕτως ὁ θυμός, ὑπὸ τῆς κενοδοξίας βοηθούμενος, ὑπεραυξάνει ἐν αὐτῷ· καὶ ἡ ἐπιθυμία δὲ σφοδρότέρως ἀνάπτεται ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι συνεχῶς γυναικας καὶ παῖδας καὶ ἀκούοντι τὰ κοσμικὰ λόγια· ὅθεν καὶ μοιχεύει καθ' ἑκάστην καὶ οὐκ αἰσθάνεται· «πᾶς γάρ, φησιν, ὁ ἐμδλέψας εἰς γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

Ἐπειτα ἐπιχειρεῖ συνάξαι τὰς χρεῖας τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἑαυτοῦ τε ἕνεκα καὶ

τῶν παραβαλλόντων· εἶτα διπλασιάζει ταύτας, εἰς πλείονα δῆθεν τῶν ἐρχομένων ἀνάπαυσιν· καὶ ἐκ τούτου συνάγει χρυσίον καὶ ἀργύριον. Καὶ λοιπὸν οὐ παύεται προστιθεὶς τοῖς ἑαυτοῦ κακοῖς, ἕως οἱ δαίμονες τελείως αὐτῷ ἐγγελάσωσι, μακρύναντες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν τῆς φιλαργυρίας κατακρημνίσαντες ὄλεθρον. Ρίξα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ὡς εἶρηκεν ὁ Ἀπόστολος· καὶ ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσούτον ἀπέχει φιλάργυρος Μοναχὸς ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· καὶ οὐκ ἔστι κακία ὅ π ἐ ρ κ α κ ί α ν Μ ο ν α χ ο ὕ φ ι λ ἄ ρ γ ὕ ρ ο υ.

Μοναχὸς συντυγχάνων κοσμικὰς ὀμιλίας, εὐχῶν τῷ δυντι χ ρ ῆ ζ ε ι π ο λ λ ῶ ν Ἀ γ ί ω ν Π α τ ῆ ρ ω ν, εἴ γέ τι αὐτὸν μικρὸν ὠφελησάι δυνήσονται· τῷ γὰρ ἑαυτὸν εἰς θάνατον ἐμβάλλοντι, τίς ὁ βοηθήσων; οὐκ ἀκούομεν τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου λέγοντος· «μὴ ἀγαπᾷτε τὸν κ ὁ σ μ ο ν, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἔάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ» καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου φάσκοντος· «εἴ τις δοκεῖ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται»· ἡ γὰρ τοῦ κόσμου φιλία, ἐχθρα εἰς τὸν Θεόν.

Φύγομεν οὖν, ἀδελφοί, ἀπὸ τοῦ κόσμου, ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὀφews· ὁ γὰρ ὑπὸ ὀφews δηχθεὶς, ἢ ἀποθνήσκει, ἢ μόλις ὑγιαίνει· συμφέρον ἐστὶν ἡμῖν ἕνα πόλεμον ἔχειν καὶ μὴ πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους. Εἶπατε, ἀδελφοί· οἱ Πατέρες ἡμῶν ποῦ ἐκτῆσαντο τὰς ἀρετάς, εἰς τὸν κόσμον ἢ εἰς τὴν ἔρημον; δῆλον ὡς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἄδαιτον κοσμικοῖς· ἡμεῖς δέ, εἰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐσμέν, πῶς δυνησόμεθα κτήσασθαι ἀρετὴν; ἔάν γὰρ μὴ πεινάσωμεν καὶ διψήσωμεν καὶ ριγήσωμεν, καὶ μακρὰν τῶν ὕλῶν τοῦ κόσμου γενώμεθα, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς σαρκὸς θελήμασιν ἀποθάνωμεν, πῶς ζήσομεν τῇ ψυχῇ; πῶς τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας τευξόμεθα; Καὶ γὰρ ἔάν μὴ πολεμήσῃ ὁ στρατιώτης καὶ νικήσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα θώσῃ καὶ χρήματα, οὐκ ἀξιοῦται τιμῆς· ἡμεῖς δὲ τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ ἀναμέσον τῶν κοσμικῶν ὄντες, ἐν οἷς ἤμεν καὶ πρότερον, πῶς οὖν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀξιωθησόμεθα;

Μοναχὸς δὲ ἔχων χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ ὕλας οὐ πιστεύει· ὅτι ὁ Θεὸς δύναται θρέψαι αὐτόν, ὁ καὶ τὰ θηρία καὶ κήτη τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ τρέφω· καὶ εἰ ἄρτον οὐ δύναται παρασχεῖν ἡμῖν, οὐδὲ τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ δύναται δοῦναι ἡμῖν· καὶ λοιπὸν εἰς τί κοπιῶμεν; Εἰπατέ μοι, ἀδελφοί, οἱ Ἀγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ χ ρ υ σ ί ο ν καὶ ἀ ρ γ ὕ ρ ι ο ν σ ω ρ ε ὕ ο υ σ ι ν ἢ δ ό ξ α ν Θεοῦ; καὶ ἡμεῖς οὖν διατί ἀπεταξάμεθα τῷ κόσμῳ, ἵνα χ ρ ῆ μ α τ α καὶ ὕ λ α ς π ά λ ι ν σ υ ν ά γ ω μ ε ν, ἢ ἵνα Ἀγγελοι γενώμεθα; ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι τὸ περὶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τάγμα ἐκ τῶν Μοναχῶν τελειοῦται; τοῦτο γὰρ δηλοῖ καὶ τὸ σχῆμα ἡμῶν Ἀγγελικὸν παρὰ πάντων λεγόμενον.

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀδδᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω ταῖς ἀκερδέσει μου φιλαίς, ἃς ἔχω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἔστιν ἄνθρωπος ρέγγων εἰς τὸ ἀποθανεῖν, καὶ προσέχων φιλαίς τοῦ κόσμου τούτου; μὴ ἐγγίσης, μηδὲ ἄψῃ αὐτῶν, καὶ ἄφ' ἑαυτῶν ἀλλοτριοῦνται.

3. Εἶπε γέρων· ὁ ἁμαρτήσας τῷ Θεῷ, ὀφείλει χωρῖσαι ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης

σχέσεως ἀνθρωπίνης, ἕως οὗ πληροφορηθῇ, ὅτι γέγονε φίλος αὐτοῦ ὁ Θεός· ἡ γὰρ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων κωλύει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

4. Εἶπε γέρον· ὥς περ τις ἀποθανὼν ἐν πόλει οὔτε τῆς φωνῆς τῶν ἐκεῖ ἀκούει, οὔτε τινὸς τῶν ἐν αὐτῇ γινομένων αἰσθάνεται, ἀλλὰ μετατίθεται ἐν ἐτέρῳ τόπῳ, ἔνθα οὐ φθάνουσιν αἱ τῆς πόλεως φωναὶ καὶ κραυγαί, οὕτω καὶ ὁ Μοναχός· ἐπὶ ἀποτάξεται καὶ πρὸς τὸν μοναδικὸν βίον ἑαυτὸν μεταθήσῃ, ὁφείλει νεκρὸς γενέσθαι πρὸς πᾶσαν τοῦ κόσμου προσπάθειαν, καὶ πρὸς τὸν περισπασμὸν καὶ μόχθον τοῦ ματαίου καὶ ψυχοφθόρου βίου, μακρὰν τούτων γενόμενος. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι οὐκ ἐξέλθοι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἐστὶ τῶν πρὶν ταραχῶν, ὁ τοιοῦτος *ἐοικε νεκρῷ κειμένῳ ἐν οἴκῳ καὶ ὁ ζέσαντι, ὃ τινος πάντες οἱ σφραγισθέντες μακρὰν ἀποφεύγουσιν.*

5. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ὥς περ κρέα ἀναλα μὴ ἔχοντα ἄλλας σήπεται καὶ δυσώδη γίνεται, ὥς καὶ πάντας τοὺς πλησίον ἀποστρέφειν τὰς ὀφείας αὐτῶν ἐκ τῆς δυσωδίας· ἀλλὰ καὶ σκώληκες ἐν αὐτοῖς τίκτονται τε καὶ ἔρπουσι καὶ ἐμφωλεύουσιν ἐσθιόντες ἐξ αὐτῶν· εἰ δὲ ἐπιβῇ τούτοις ἄλλας οἱ τε σκώληκες ἀναιροῦνται καὶ ἡ δυσωδία παύεται· ἀφανιστικὴ γὰρ ἀμφοτέρων ἡ φύσις τοῦ ἄλατος· οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ὁ ἑαυτὸν ἐκδιδοὺς εἰς τὰς γηΐνους φροντίδας καὶ τοὺς ἔξω περισπασμοὺς, καὶ μὴ ἡσυχάζων ἐν τῇ Μοναστηρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐνδυναμῶν ἑαυτὸν τῇ τοῦ Θεοῦ ὑπόψει τοῦ μὴ χαυνωθῆναι τῇ ἀμελείᾳ καὶ στύφῳ τῇ τοῦ θανάτου μελέτῃ καὶ τῶν ἐκεῖθεν κολάσεων, καὶ τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ στερεῶν τῇ πρόσευχῇ καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ, δι' ὧν τὸ πνευματικὸν ἄλλας ἐγγίνεται, ὁ τοιοῦτος σέσηπε καὶ πολλῆς ἐμπέπλησται δυσωδίας ἀκαθάρτων καὶ πονηρῶν λογισμῶν, ὥς ἀποστρέφειν ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν Ἀγγέλων μουσαττομένων τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς τοιαύτης ψυχῆς, καὶ πόρρω γινομένων αὐτῆς· καὶ λοιπὸν ἐμφωλεύουσιν ἐν αὐτῇ οἱ νοητοὶ σκώληκες, ἥγουν αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους αἱ ταῖς τοιαύταις δυσωδίαις αἰετὶ ἐννηδόμεναι, καὶ ἐμπεριπατοῦσιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐννέμονται, βρῶσιν ἡδεῖαν ποιοῦμεναι τὰς ρυπαρίας τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν τε καὶ πράξεων, δι' ὧν φθείρεται ἡ ἀθλία καὶ χωρεῖ εἰς ἀπώλειαν.

Εἰ δὲ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ βλάβης ὁ Μοναχὸς αἰσθόμενος τοὺς ἔξωθεν περισπασμοὺς ἀπορρίψῃ, καὶ τῇ Θεῷ ὀλον ἑαυτὸν ἀναθέμενος, καὶ αὐτὸν τελείως ἐλπίσας, πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ μέριμναν καὶ ἀσχολίαν τρέψῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ εὐαρέστησιν, τότε οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἀποστέλλει αὐτῷ ὁ Θεὸς τὸ πνευματικὸν ἄλλας, ἥτοι τὸ ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον πνεῦμα· οὐ καὶ ἐλθόντος, πάντα τὰ πάθη, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν ἐνεργοῦντες δαίμονες εὐθὺς ἀφανίζονται καὶ ὥσεὶ καπνὸς ἐκλιμπάνουσιν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθον ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἑπτὰ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μακάριον, διὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν. Τὸν ἠρώτησαν λοιπόν·

— Πάτερ, εἰπὲ εἰς ἡμᾶς πῶς νὰ σωθῶμεν;

Ὁ Γέρον ἀνεστένεξε καὶ ἀπήντησεν·

—“Ω! ἀδελφοί μου, κάθε ἓνας ἀπὸ ἡμᾶς γνωρίζει πῶς σώζεται ἀλλὰ δὲν θέλομεν νὰ σωθῶμεν.

— Πάτερ, — ἠρώτησαν ἐκ δευτέρου οἱ ἐπισκέπται — πάρα πολὺ θέλομεν νὰ σωθῶμεν, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἀφήνουν οἱ πονηροὶ λογισμοί, Τί νὰ κάνωμεν λοιπόν;

‘Ο Γέρον τὸτε ἀπήντησε πρὸς αὐτοὺς:

—‘Εὰν εἰσθε πραγματικοὶ Μοναχοί, διατί γυρίζετε μὲ τοὺς κοσμικοὺς ἢ πλησιάζετε ἐκεῖ πού μένει κοσμικός; “Οσοι ἠρνήθησαν τὸν κόσμον καὶ ἐφόρεσαν τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν μετὰ τῶν κοσμικῶν, ἐξαπατοῦν τοὺς ἑαυτοὺς των. Διότι εἶναι χαμένος ὁ κόπος των καὶ εὐρίσκονται μακρὰν ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς τίποτε ἄλλο δὲν κερδίζουν, παρὰ μόνον σαρκικὴν ἀνάπαυσιν. “Οπου δὲ ὑπάρχει σαρκικὴ ἀνάπαυσις, ἐκεῖ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατοικήσῃ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ παντὸς εἰς Μοναχόν.

‘Ο Μοναχός, δι’ αὐτὸ ἀκριβῶς λέγεται Μοναχός, ἐπειδὴ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν Θεὸν καὶ μόνον τὰ τοῦ Θεοῦ φαντάζεται μὴ ἔχων τίποτα ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. ‘Ο Μοναχός, πού συναναστρέφεται κατὰ καιροὺς μὲ κοσμικοὺς, δὲν πρέπει νὰ περνᾷ μαζί των περισσότερον ἀπὸ μίαν ἢ τὸ πολὺ δύο ἡμέρας, καὶ τοῦτο κατ’ ἀνάγκην καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ζήσῃ κατ’ ἄλλον τρόπον διὰ νὰ πωλήσῃ δηλαδὴ τὸ ἐργόχειρόν του καὶ νὰ ἀγοράσῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰς αὐτόν, νὰ ἐπιστρέψῃ δέ, μετὰ ταῦτα, καὶ νὰ μετανοήσῃ εἰλικρινῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν μίαν ἢ τὰς δύο ἡμέρας, πού παρέμεινεν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὰς ἀπαραιτήτους βιοτικὰς ἀνάγκας.

‘Εκεῖνος λοιπὸν πού δὲν ἐνεργεῖ κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀλλὰ ἐπισκέπτεται συνεχῶς τοὺς κοσμικοὺς, χωρὶς καμμίαν σπουδαίαν ἀνάγκην, ἢ περνᾷ πολὺν καιρὸν μαζί των, δὲν εἶναι πραγματικὸς Μοναχός, οὔτε θὰ ὠφεληθῇ ποτέ, ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν του δὲ μὲ τοὺς κοσμικοὺς τὰ ἐξῆς, μᾶλλον, θὰ κερδίσῃ:

“Οταν διὰ πρώτην φορὰν τοὺς πλησιάζῃ, δὲν λέγει πολλὰ καὶ νηστεύει καὶ ταπεινῶνεται ἕως ὅτου καλογνωρισθῇ μὲ αὐτοὺς καὶ διαδοθῇ ἡ φήμη του, ὅτι, τάχα, ὁ δεῖνα Μοναχός εἶναι γνήσιος δοῦλος τοῦ Θεοῦ· ἀμέσως τότε ὁ σατανᾶς παρακινεῖ τοὺς κοσμικοὺς νὰ τοῦ φέρουν ὅλα τὰ χρειώδη, ἀπὸ κρασί καὶ χρήματα καὶ ἄλλα εἶδη καὶ νὰ λέγουν δι’ αὐτόν «ἅγιος, ἅγιος ἄνθρωπος». ‘Ο Μοναχός τότε μόλις ἀκούει, διὰ τὸν ἑαυτόν του, τὴν λέξιν «ἅγιος», ὑπερηφανεύεται, ἀπὸ ταπεινὸς πού ἦτο, καὶ ἀρχίζει νὰ κάθεται, ἀνεμπόδιστος, μαζί τους, νὰ τρώγῃ, νὰ πίνῃ καὶ νὰ ἀναπαύεται· ὅταν δὲ ψάλλῃ, ὑψώνει τὴν φωνήν του, διὰ νὰ εἰπουν οἱ κοσμικοὶ ὅτι ὁ δεῖνα Μοναχός ψάλλει καὶ ἀγρυπνεῖ, διὰ νὰ τὸν ἐπαινέσουν· τότε ὁ Μοναχός αὐτὸς φουσκώνει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους, ὅποταν φεύγῃ τελείως ἢ ταπεινῶσις ἀπὸ αὐτόν.

‘Εν τῷ μεταξύ, ἐὰν κανεῖς τοῦ ἀπευθύνῃ σκληρὸν λόγον, τοῦ ἀπαντᾷ περισσότερον ἄσχημα καὶ τοιοῦτοτρόπως διογκώνεται μέσα του

ὁ θυμὸς βοηθούμενος ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν. Παραλλήλως καὶ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία φουντώνει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, μὲ μεγαλυτέραν σφοδρότητα, ἐφ' ὅσον βλέπει συνεχῶς γυναῖκας καὶ παιδιά καὶ ἀκούει τὰ κοσμικὰ λόγια. Δι' αὐτὸ καὶ καθημερινῶς μοιχεύει, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται, ὅπως λέγει καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «κάθε ἕνας, πὺν βλέπει γυναῖκα μὲ πονηρὰν ἐπιθυμίαν, ἥδη ἔχει μοιχεύσει εἰς τὴν καρδίαν του» (Ματθ. ε', 28).

Μετὰ ταῦτα προσπαθεῖ νὰ μαζεύσῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα δι' αὐτὸν ὁλοκλήρου τοῦ ἔτους, πρὸς συντήρησίν του καὶ χάριν τῶν ἐπισκεπτῶν του· ἔπειτα διπλασιάζει τὰ ἐφόδια αὐτά, διὰ νὰ ἀναπαύσῃ, δῆθεν, περισσότερον αὐτοὺς πὺν θὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν, ἐξ αἰτίας δὲ αὐτοῦ θησαυρίζει ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ νομίσματα. Τοιοῦτοτρόπως δὲν σταματᾷ νὰ ἐπαυξάνῃ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς κακίας του, μέχρις ὅτου οἱ δαίμονες τὸν ἐξαπατήσουν τελείως, τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὸν κατακηρνύσσουν εἰς τὸ βάραθρον τῆς φιλαργυρίας· διότι ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ φιλαργυρία (Α' Τιμ. στ', 10), ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ὅσον δὲ ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν, τόσον πολὺ ἀπέχει ὁ φιλάργυρος Μοναχὸς ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· δὲν ὑπάρχει κακία μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν κακίαν τοῦ φιλαργύρου Μοναχοῦ.

Μοναχὸς, ὁ ὁποῖος συναναστρέφεται κοσμικοὺς, ἔχει πράγματι τὴν ἀνάγκην πολλῶν Ἀγίων Πατέρων, μήπως ἡμπορέσουν καὶ τὸν βοηθήσουν ὀλίγον· διότι ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖται μόνος του εἰς τὸν θάνατον, ποῖος ἡμπορεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ; Δὲν ἀκούομεν τὸν Ἀπόστολον Ἰωάννην πὺν λέγει «νὰ μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον οὔτε τὰ κοσμικὰ πράγματα· ἐὰν κάποιος ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, δὲν ὑπάρχει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτόν»; (Α' Ἰωάν. β', 15). Ἀς προσέξωμεν τί λέγει καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος· «Ἀν κάποιος νομίζῃ πὺς εἶναι φίλος τοῦ κόσμου, καθίσταται ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ» (Ἰακώβ. δ', 4), διότι ἡ φιλία τοῦ κόσμου εἶναι ἐχθρα πρὸς τὸν Θεόν.

Ἀς φύγωμεν λοιπόν, ἀδελφοί μου, μακρὰν ἀπὸ τὸν κόσμον, ὅπως φεύγει κανεὶς τὸν ὄφιν· διότι ἐκεῖνος πὺν δαγκώνεται ἀπὸ τὸ φίδι ἢ ἀποθνήσκει ἢ δυσκόλως θεραπεύεται. Εἶναι συμφέρον εἰς ἡμᾶς νὰ ἀντιμετωπίζωμεν ἕνα πόλεμον καὶ ὄχι πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους. Εἴπατέ μου, ἀδελφοί· οἱ Πατέρες ἡμῶν πὺν ἀπέκτησαν τὰς ἀρετάς, εἰς τὸν κόσμον ἢ εἰς τὴν ἔρημον; Εἶναι ὁλοφάνερρον πὺς ἀπέκτησαν τὰς ἀρετάς εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πλησιάσουν οἱ κοσμικοί· ἡμεῖς λοιπόν πὺς θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν, ἐφ' ὅσον παραμένωμεν εἰς τὸν κόσμον; Διότι ἐὰν δὲν πεινάσωμεν καὶ δὲν διψάσωμεν καὶ δὲν κρυώσωμεν καὶ δὲν ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τοῦ κόσμου καὶ δὲν νεκρώσωμεν ὅλα τὰ θελήματα τῆς σαρκός, πὺς, τότε, θὰ ζήσωμεν ψυχικῶς; Πὺς θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν; Ὁ στρατιώτης ἐὰν δὲν πολεμήσῃ καὶ δὲν νικήσῃ, καὶ ἐάν, ἀκόμη, δὲν προσφέρῃ χρήματα, δὲν ἀξιῶνεται τιμῶν. Ἡμεῖς λοιπόν πὺς θὰ ἀξιω-

θῶμεν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, ὅταν τρώγωμεν καὶ πίνωμεν καὶ συναναστρεφόμεθα μετὰ τοὺς κοσμικοὺς, μετὰ τῶν ὁποίων εἴμεθα καὶ προηγουμένως;

Μοναχός, πού ἔχει χρυσὸν ἢ ἄργυρον ἢ ἄλλα ὑλικά πράγματα, δὲν πιστεύει, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δυνατόν νὰ τὸν θρέψῃ, ὅπως τρέφει καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ κήτη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐὰν πιστεύωμεν ὅτι δὲν δύναται νὰ μᾶς προσφέρῃ τὸν ὀλίγον ἄρτον, τότε ἀμφιβάλλομεν καὶ ἂν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ τὴν Βασιλείαν Του. Τότε λοιπὸν πρὸς τί κοπιᾶζομεν;

Εἰπατέ μου, ἀδελφοί, οἱ Ἄγγελοι εἰς τὸν οὐρανὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον μαζεύουν ἢ δόξαν Θεοῦ; Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν διατί ἀπηνήθημεν τὸν κόσμον, διὰ νὰ συγκεντρώνωμεν πάλιν χρήματα καὶ ὑλικά ἀγαθὰ ἢ διὰ νὰ γίνωμεν Ἄγγελοι; Ἡ μήπως ἀγνοεῖτε ὅτι τὸ Ἀγγελικὸν Τάγμα, πού ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν, θὰ συμπληρωθῇ ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς; Αὐτὸ ἀκριβῶς φανερώνει καὶ τὸ σχῆμα μας, πού λέγεται ἀπὸ ὅλους Ἀγγελικόν.

2. Ἐνας Μοναχὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Τί νὰ κάνω μετὰ τὰς ἐπιζημίους φιλίας, πού ἔχω;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὑπάρχει ἄνθρωπος, πού ἐνῶ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐπιθανάτιον ἀγωνίαν, προσέχει εἰς τὰς φιλίας αὐτοῦ τοῦ κόσμου; Μὴ ἐγγίσης, οὔτε νὰ πλησιάσῃς κοσμικοῦς, καὶ τότε μόναι των θὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ σὲ αἱ φιλαίαι τοῦ κόσμου αὐτοῦ.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν: Ἐκεῖνος πού ἡμάρτησεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ κάθε ἀνθρωπίνην σχέσιν, μέχρις ὅτου πληροφορηθῇ ὅτι ἔγινε καὶ πάλιν φίλος του ὁ Θεός· διότι ἡ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων μᾶς ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

4. Εἶπε Γέρων· «ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἀποθανὼν εἰς τὴν πόλιν οὔτε τὴν φωνὴν τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἀκούει, οὔτε ἀντιλαμβάνεται ὅσα γίνονται εἰς αὐτήν, ἀλλὰ μεταφέρεται εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου δὲν φθάνουν αἱ φωναὶ καὶ αἱ κραυγαὶ τῆς πόλεως, τοιοῦτοτρόπως πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὁ Μοναχός. Ἐφ' ὅσον ἀρνηθῇ τὸν κόσμον καὶ ἀκολουθήσῃ τὸν Μοναχικὸν βίον, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ νεκρωθῇ διὰ πᾶσαν κοσμικὴν ἐνέργειαν καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ κάθε περισπασμὸν καὶ μόχθον τῆς ματαίας καὶ ψυχοφθόρου αὐτῆς ζωῆς. Ἐὰν δὲ καὶ ἀφοῦ ἀσπασθῇ τὸν Μοναχικὸν βίον, δὲν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῶν προηγουμένων ταραχῶν, ὁ Μοναχός, τότε, αὐτὸς ὁμοιάζει πρὸς νεκρόν, πού ἐγκατελείφθη εἰς οἰκίαν καὶ ἐβρώμισε, καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον, λόγῳ τῆς ἐνοχλητικῆς ὀσμῆς, ἀπομακρύνονται ὅλοι.

5. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπεν· ὅπως τὰ ἀνάλατα κρέατα, πού δὲν ἔχουν ἀλατισθῇ, σαπίζουν καὶ βρωμοῦν. ὥστε ὅλοι νὰ ἀπομακρύνουν τὸ πρῶσπόν των ἀπὸ αὐτά, λόγῳ τῆς δυσωδίας· εἰς τὰ βρωμισμένα δὲ αὐτά κρέατα γεννῶνται καὶ σκουλήκια καὶ σύρονται εἰς αὐτά, καὶ κάνουν φω-

λεάς, τρώγοντα ἀπὸ αὐτά· ὅταν ὁμως ρίψωμεν ἀλάτι εἰς αὐτά, τότε καὶ τὰ σκουλήκια φονεύονται καὶ σταματᾷ ἡ δυσωδία, διότι τὸ ἀλάτι ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἐξαφανίζῃ καὶ τὰ δύο (καὶ τὰ σκουλήκια δηλαδὴ καὶ τὴν δυσωδίαν). Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὸν Μοναχόν, πὺ ἀφοσιώνεται εἰς τὰς ἐπιγείους φροντίδας καὶ τοὺς κοσμικοὺς περισπασμούς, καὶ δὲν ἡσυχάζει εἰς τὸ Μοναστήρι του καὶ δὲν φροντίζει νὰ δυναμώσῃ μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ παραλύσῃ πνευματικῶς ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν· καὶ δὲν προσπαθεῖ νὰ συμμαχεύεται μὲ τὴν μελέτην τοῦ θανάτου καὶ τὰς μετὰ θάνατον τιμωρίας τῶν ἀμελῶν, καὶ δὲν ἐπιδιώκει νὰ στερεώῃ τὴν καρδίαν του μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀγρυπνίαν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὸ πνευματικὸ ἀλάτι.

Ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ἔχει σαπίσει πνευματικῶς καὶ ἔχει γεμίσει ἀπὸ τὴν πολλὴν δυσωδίαν τῶν ἀκαθάρτων καὶ πονηρῶν λογισμῶν, ὥστε νὰ ἀποστρέφουν ἀπὸ αὐτὸν τὸ πρόσωπόν των ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ Ἄγγελοι, διότι σιχαίνονται τὴν ἀκαθαρσίαν μιᾶς τοιαύτης ψυχῆς καὶ ἀπομακρύνονται ἀπὸ αὐτὴν. Τότε λοιπὸν φωλιάζουν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτὴν οἱ νοητοὶ σκώληκες, δηλαδὴ αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους, πὺ εὐχαριστοῦνται πάντοτε εἰς τὰς τοιαύτας δυσωδίας καὶ κινοῦνται εἰς τὴν ἀκάθαρτον αὐτὴν ψυχὴν καὶ βόσκουν, ἀπολαμβάνοντες ὡς γλυκεῖαν τροφὴν τὰς ρυπαρότητας τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν καὶ πράξεων, διὰ τῶν ὁποίων καταστρέφεται ἡ δυστυχὴς ψυχὴ καὶ ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Ἐὰν ὁ Μοναχὸς ἀντιληφθῇ ἐγκαίρως τὴν βλάβην αὐτὴν τῆς ψυχῆς του καὶ ἀπορρίψῃ τοὺς κοσμικοὺς περισπασμούς, καὶ ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐλπίσῃ τελείως εἰς αὐτὸν καὶ κατευθύνῃ ὅλην του τὴν φροντίδα καὶ ἀπασχόλησιν νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, τότε καὶ ὁ Θεός, ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου, τοῦ στέλλει τὸ πνευματικὸν ἀλάτι, δηλαδὴ τὸ καλὸν καὶ φιλόανθρωπον Πνεῦμα. Ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν τὸ πνεῦμα αὐτό, τότε ὅλα τὰ πάθη καὶ οἱ δαίμονες πὺ ἐνεργοῦν διὰ τῶν παθῶν καὶ μέσα εἰς τὰ πάθη αὐτὰ ἀμέσως ἐξαφανίζονται καὶ διαλύονται ὅπως ὁ καπνός.

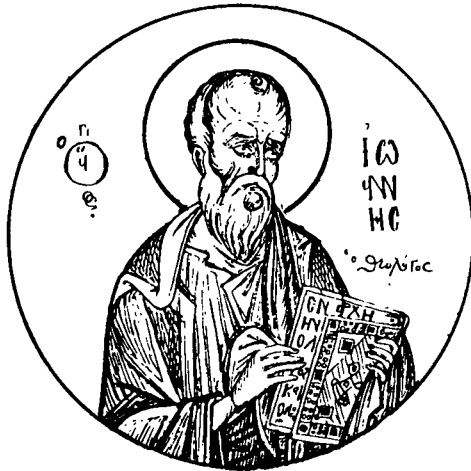
ΙΑ΄. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐπὶ ἰλὺν πηλοῦ μὴ ἐπιθήσῃ, καὶ ἀπὸ ἀνδρῶν ἐν ἀφοβίᾳ περιπατούντων μάρκρυον σεαυτὸν· στρουθίον, στρουθία προσκαλεῖται εἰς εἰρκτήν· καὶ ὁ ταῖς ἀμαρτίαις ἐνσχεθεῖς, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἰς τὰ βάθη τῶν κακῶν προτρέπειται. Παραίτου, ἀδελφέ, εἶναι μετὰ τῶν ἀγαπώντων τὴν ἀργίαν καὶ ἡσυχάσαι μὴ προαιρουμένων. Φεῦγε τοὺς ἀγαπώντας τὰ συμπόσια καὶ λέγοντας· ποιῶ ἐγὼ σήμερον, οὐ δὲ ποιήσεις τῇ ἐπιούσῃ· ἐὰν γὰρ τοῖς λόγοις τούτοις συγκατάθῃ, οὐ τελείσεις βίον ἐνάρετον, ἀλλὰ παντὸς πάθους γενήσῃ κατοικητήριον· μιμοῦ δὲ τοὺς ζέοντας τῷ πνεύματι καὶ περιπατοῦντας ἐν τῇ στενῇ καὶ τεθλιμμένῃ ὁδῷ, ἵνα καταλάβῃς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, νὰ μὴ περιπατήσης εἰς τὴν λάσπην καὶ νὰ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἔχουν φόβον Θεοῦ. Ὁ φυλακισμένος εἰς τὸ κλουβὶ σπουργίτης σπουργίτας καλεῖ εἰς τὴν φυλακὴν του· καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἐκυριεύθη ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, προτρέπει καὶ ἄλλους πολλοὺς νὰ κατακυλίσουν εἰς τὰ βάθη τῶν κακῶν.

Ἀδελφέ, νὰ προσπαθῇς νὰ μὴ συναναστρέφῃς μὲ αὐτοὺς ποὺ ἀγαποῦν τὴν ἀργίαν καὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὴν ἀσκητικὴν ἡσυχίαν. Νὰ ἀποφεύγῃς αὐτοὺς ποὺ ἀγαποῦν τὰ συμπόσια καὶ λέγουν· ἐγὼ θὰ σοῦ κάνω σήμερα τὸ τραπέζι καὶ σὺ μοῦ κάνεις αὔριον. Διότι ἐὰν συμφωνήσῃς μὲ αὐτά, δὲν θὰ σοῦ μείνῃ καιρὸς νὰ ζήσῃς τὸν βίον τῆς ἀρετῆς. Ἀλλὰ ἡ ψυχὴ σου θὰ γίνῃ κατοικητήριον ὅλων τῶν παθῶν· νὰ μιμῆσαι αὐτοὺς ποὺ εἶναι θερμοὶ εἰς τὰ πνευματικά, καὶ βαδίζουσιν εἰς τὴν στενὴν καὶ στενόχωρον ὁδόν, διὰ νὰ φθάσῃς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ πάντων τῶν βλαπτόντων ἀφίστασθαι,
κἂν φίλοι ὦσιν, ἢ ἄλλως ἀναγκαιότατοι.*

*Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ὅλους ὅσοι
μᾶς βλάπτουν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι φίλοι,
ἢ μᾶς εἶναι τελείως ἀπαραίτητοι.*

Α'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΙΠΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Ἀγάθων· ἀγαπητός μοί τις καθ' ὑπερβολὴν ἐὰν ᾦ, καὶ γινῶ ὅτι κατάγει με εἰς ἐλάττωμα, ἀποκόπτω αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.

2. Εἶπε γέρων· χρή φεύγειν ἀπὸ πάντων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, κἂν φίλοι ἢ συγγενεῖς ὑπάρχωσι, καὶ ἂν ἀξιωματεροῦν ἢ Βασιλέων κέκτηνται· ἡ γὰρ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν ἀποστασία, φιλίαν ἡμῖν Θεοῦ καὶ παρρησίαν χαρίζεται.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· οὐ συμφέρει μετὰ παρανόμων κολλᾶσθαι, οὐκ ἐν Ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἐν ἀγορᾷ, οὐκ ἐν βουλή, οὐ ἐν ἄλλῃ τινὶ πράγματι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς χρή τῆς αὐτῶν κοινωνίας ἀπέχεσθαι· πᾶς γὰρ παράνομος, ἀποστροφῆς ἄξιος καὶ κολάσεως αἰωνίου μέτοχος.

4. Εἶπε γέρων· μὴ οἰκίσης εἰς τόπον, οὗ δλέπεις τινὰς ἔχοντας ζῆλον κατὰ σοῦ· εἰ δὲ μὴ γε, οὐ προκόπτεις.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν σκανδαλίση με ἀδελφός, θέλεις δάλω αὐτῷ μετάνοιαν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὅλγε μετάνοιαν, ἔκκοψον δὲ σεαυτὸν ἀπ' ἐκείνου· ἔχομεν γὰρ τὸν Ἀβδᾶν Ἀρσένιον λέγοντα· μετὰ πάντων ἀγάπην ἔχε, ἀπὸ δὲ πάντων ἀπέχου.

Ἐρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ εἶπεν· ἐὰν ὑπάρχη κάποιος πού μοῦ εἶναι πολὺ ἀγαπητὸς καὶ ἀντιληφθῶ ὅτι με παρασύρει σὲ κάποιο ἐλάττωμα, τὸν ἀποκόπτω ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν μου.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε· πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ὅλους ὅσοι ἐργάζον·

ται τὴν ἀνομίαν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι φίλοι μας, ἢ συγγενεῖς, ἢ ἐὰν κατέχουν τὸ ἀξίωμα τῶν ἱερέων ἢ τῶν Βασιλέων· διότι ἡ ἀποφυγὴ ὅσων ἐργάζονται τὴν ἀνομίαν, χαρίζει εἰς ἡμᾶς τὴν φιλίαν τοῦ Θεοῦ.

3. Ὁ ἴδιος Γέρον ἐλεπε πάλιν· δὲν συμφέρει νὰ συναναστρεφώμεθα μὲ τοὺς παρανομοῦντας, οὔτε εἰς Ἑκκλησίαν, οὔτε εἰς ἀγοράν, οὔτε εἰς συμβούλιον, οὔτε εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπέχωμεν τελείως ἀπὸ τὴν σχέσιν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν· διότι κάθε παράνομος εἶναι ἄξιος ἀποστροφῆς καὶ καταδικασμένος εἰς αἰώνιον κόλασιν.

4. Ἐνας Γέρον ἐλεπε· νὰ μὴ κατοικήσης εἰς τόπον, ὅπου οἱ ἄνθρωποι τοῦ μέρους ἐκείνου αἰσθάνονται ἐναντίον σου φθόνον καὶ ζηλοτυπίαν· εἰδ' ἄλλως δὲν θὰ προκόψης.

5. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα· ἐὰν μὲ σκανδαλίση ὁ ἀδελφός μου, θέλεις νὰ τοῦ βάλω μετάνοιαν; Ὁ Γέρον τοῦ ἀπήντησε· νὰ τοῦ βάλῃς μετάνοιαν, ἀλλὰ νὰ ἀπομακρυνθῇς τελείως ἀπὸ αὐτόν· διότι ἔχομεν τὸν Ἀββᾶν Ἀρσένιον, ὁ ὁποῖος μᾶς λέγει· μὲ ὅλους νὰ ἔχῃς ἀγάπην, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους νὰ ἀπέχῃς.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, προσεκτέον ἀπὸ κακῆς συμβουλίας· ὥς περ γὰρ δύο τινῶν λαμπρῶς ἐστολισμένων καὶ βαδίζόντων ἐν ταύτῃ κατὰ τὴν ἀγοράν, ὁ εἰς μὴ προσέχων ἑαυτῇ προσκόψας ἔπεσεν ἐν τῇ πηλῇ καὶ τὴν ἐξαλλὸν στολὴν τελείως ἠχρείωσε, καὶ λοιπὸν κινούμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου, σπουδάζει ὥς τε καὶ τὸν πλησίον καταβαλεῖν ἐν τῇ βορβόρῃ, ἵνα μὴ αὐτὸς μόνος ἀσχημονῇ, οὕτω καὶ νῦν οἱ πολλοί· τῆς ἀρετῆς ἐκπεσόντες, ἀγωνίζονται ὑποσκελίσαι καὶ τοὺς λοιπούς, ἵνα μὴ μόνον ἐν ἀσχημοσύνῃ διατελῶσι. Λαλοῦσι δὲ ταπεινὰ καὶ ἀποκρίνονται γλυκέως, ἵνα κατὰ μικρὸν τῆς σωφροσύνης ἀποσπάσαντες τοὺς ὑπακούσαντας αὐτῶν, εἰς τὸν ὁμοῖον καταγάγῃσι βόθρον· καὶ οὐκ ἐντρέπονται πράσσοντες τὰ φαῦλα, ἀλλὰ καὶ τῇ πλησίον προτρέπονται λέγοντες· τί ἡμᾶς ὁδελύσῃ, ἐπειδὴ ἁμαρτωλοὶ ἐσμέν; οὐκ οἶδας ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο πίπτ' ἔχειρ' ἐστί.

Καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λαλοῦντες, οὐκ αἰσχύνονται· διατί; διότι αὐτοὶ μὲν πεσόντες, οὐ βούλονται ἀναστῆναι, ὥς εἶπον, ἀλλὰ καὶ εἰς σκάνδαλον τοῖς πολλοῖς καὶ πτώσιν καὶ διαφθοράν εἰσι καὶ ὥς δέλεαρ τυγχάνουσι τῇ τοῦ διαβόλου ἀγκίστρῃ. Σπουδάζουσι δὲ καὶ τὰς ἀστηρίκτους ἀπατῆσαι ψυχάς, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπώλειαν ἐπισπάσασθαι. Διὰ τοῦτο φυλάσσου ἀπὸ τῶν τοιούτων, ἀγαπητέ, καὶ μὴ καταθέλῃς σε τοῖς μαλακοῖς αὐτῶν λόγοις καὶ τῇ αἰωνίῃ πυρὶ ἑαυτῶν παραπέμψῃς.

2. Ἀδελφός ποτε ἀδελφὸν παρήγει κατὰ Θεόν· παριόντος δὲ ἐτέρου, ἔφη ὁ παρακαλῶν πρὸς τὸν παρερχόμενον· ἰδοὺ παρακαλῶ τὸν ἀδελφόν, καὶ οὐ βούλεται μου ἀκοῦσαι· ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ὀφείλει σου ἀκοῦσαι· συγχώρησον· παρὰ σοῦ γὰρ καὶ κακὸν ἀκοῦσαι καὶ ποιῆσαι, χαρὰ ἐστίν. Ὁ δὲ ἔφη· οὐχ οὕτως· ἐὰν μὴ δοκιμάσῃ ὅτι κατὰ Θεόν ἐστί, μὴ μου ἀκούσῃ· οὐ μόνον δὲ ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρου. Π ρ ο φ ῆ τ ο υ, ἐὰν παρὰ τὸ θέλημα Θεοῦ συμβουλευῇ· λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος· «ἐὰν καὶ

ἡμεῖς ἡ Ἀγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω». Τίνες γὰρ ὑπῆρχον οἱ ἐπαναστάντες κατὰ Σωσάννης ἐν Βαβυλῶνι; οὐχὶ Πρεσβύτεροι; καὶ οὐχ ἁπλῶς Πρεσβύτεροι, ἀλλὰ καὶ κριταὶ καὶ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ; καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν ἑαυτοῖς, οἷψ τέλει ὑπέπεσον· καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν οὐκ ὠφέλησεν αὐτούς.

Νῆφε, ἀδελφέ, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ· πολλοὶ γὰρ αἱ μεθοδεῖται τοῦ ἐχθροῦ. Ἐάν γὰρ ἴδῃ ὁ πολέμιος ἀδελφὸν σπουδαῖον εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἕτερον ἀδελφὸν τῶν ἀμελεστέρων διεγείρει κατ' αὐτοῦ, ὥς τε ἐπηρεάζειν αὐτῷ ἀδίκως καὶ ἀλόγως, ἵνα εἰς ὀργὴν καὶ μνησικακίαν ἴσως ἐμβάλλῃ τὸν ἀγωνιζόμενον ἀδελφόν, καὶ οὕτως ἐμποδίσῃ αὐτοῦ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐκπεσεῖν εἰς κακίαν παρασκευάσῃ. Εἰ δὲ ἴδῃ αὐτὸν μακροθύμως τὴν ἐπῆρειαν ὑπομένοντα, καὶ τοῦ ἀδικουντος ὑπερευχόμενον, ἐτέρῳ πειράται τοῦτον καταβαλεῖν, καὶ φιλιωθῆναι τινὶ τῶν ἀπροσεχῶν καὶ ραθύμων ἐπιχειρεῖ, ἵνα διὰ τῆς τοιαύτης φιλίας, θολώσας αὐτοῦ τὸν λογισμόν, συγκεράσῃ αὐτῷ τὴν ἡδυπάθειαν, καὶ ἴσως κατὰ μικρὸν εἰς ἀδιαφορίαν αὐτὸν ὑπαγάγῃται· ὁ δὲ τὸν Θεὸν φοβούμενος, οὐκ ἀγαπήσει ποτὲ δίχα τῆς ἁνωθεν σοφίας· γέγραπται γάρ· «ἡ ἁνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνὴ ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΟΙ, πρέπει νὰ προσέχωμεν ἀπὸ κακὴν συμβουλὴν· διότι ὅπως μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, πού ἔχουν φορέσει λαμπρὰ φορέματα καὶ βαδίζουν συγχρόνως πρὸς τὴν ἀγοράν, ὅταν ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν ἐπρόσεχεν ἐμπρὸς του, ἐσκόνταψε καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν λάσπην καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐλέρωσε καὶ κατέστρεψε τὴν ὡραίαν στολὴν του καὶ κατόπιν αὐτοῦ, κινούμενος πλέον ἀπὸ φθόνον, ἐπιδιώκει νὰ ρίψῃ καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν λάσπην, διὰ νὰ μὴ εἶναι μόνον αὐτὸς ἄσχημος καὶ λερωμένος, τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς πολλοὺς. Ἀφοῦ ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν ἀρετὴν, ἀγωνίζονται νὰ παρασύρουν εἰς τὸ κακὸν καὶ τοὺς ὑπολοίπους, διὰ νὰ μὴ ζοῦν μόνον αὐτοὶ εἰς τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν ἀσχημοσύνην.

Ὅμιλοῦν δέ, εἰς τὰς ἀρχάς, ταπεινὰ καὶ ἀπαντοῦν μὲ γλυκύτητα διὰ νὰ ἀποσπάσουν σιγὰ - σιγὰ αὐτοὺς πού τοὺς ἀκούουν, ἀπὸ τὴν σωφροσύνην καὶ νὰ τοὺς ρίψουν εἰς ὅμοιον, μὲ τὸν ἰδικόν των, βόθρον. Καὶ δὲν ἐντρέπονται νὰ κάνουν, μετὰ, τὰ αἰσχρὰ, ἀλλὰ καὶ τὸν πλησίον των προτρέπουν, εἰς τὴν αἰσχροεργίαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· διατί μᾶς ἀποστρέφεσαι; Ἐπειδὴ εἴμεθα ἁμαρτωλοί; μήπως καὶ οἱ τάδε, πού ἀκούεται ὡς σπουδαῖον τὸ ὄνομά των, δὲν κάνουν τὰ ἴδια; Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἓνα πέσε - σῆκα;

Λέγοντες δὲ αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια δὲν ἐντρέπονται· διατί; διότι οἱ ἴδιοι ἔπεσαν πλέον εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ σηκωθοῦν, ὅπως σοῦ εἶπον· ἀλλὰ γίνονται καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς σκάνδαλον καὶ αἰτία πτώσεως καὶ διαφθορᾶς καὶ τοὺς χρησιμοποιεῖ ὁ διάβολος ὡς δόλωμα εἰς τὸ ἀγκίστρι του. Ἐπιδιώκουν δὲ νὰ ἐξαπατήσουν καὶ τὰς ἀστηρίκτους

ψυχὰς καὶ νὰ τὰς παρασύρουν εἰς τὴν ἰδικήν των ἀπώλειαν. Δι' αὐτό, ἀγαπητέ μου, νὰ προφυλάγῃσαι ἀπὸ τοὺς τύπους αὐτοὺς, διὰ νὰ μὴ σέ γοητεύουν μὲ τὰ γλυκὰ των λόγια καὶ σέ ἐξαποστέλλουν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς Κολάσεως, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ οἱ ἴδιοι θὰ ὑπάγουν.

2. Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς συνεβούλευε, κατὰ Θεόν, ἓνα ἄλλον πνευματικόν του ἀδελφόν· κατὰ σύμπτωσιν ἐπερνούσεν ἓνας ἄλλος, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ συμβουλευών.

— Νά, συμβουλεύω ἀπ' ἐδῶ τὸν ἀδελφόν μας, καὶ δὲν θέλει νὰ μὲ ἀκούσῃ.

Τότε ὁ διερχόμενος ἀπήντησε·

— Πρέπει νὰ σέ ἀκούσῃ· συγχώρησόν με, ἀλλὰ ἀπὸ σένα καὶ κακὸν ἐὰν ἀκούσῃ καὶ νὰ τὸ κάνῃ, χαρὰ θὰ εἶναι.

— Ὅχι — ἀπήντησεν ὁ συμβουλευών· δὲν εἶναι ἔτσι· ἐὰν δὲν δοκιμάσῃ, ὅτι αὐτὸ ποὺ τὸν συμβουλεύω εἶναι κατὰ Θεόν, νὰ μὴ μὲ ἀκούσῃ· ὅχι δὲ μόνον ἐμένα, ἀλλὰ οὔτε καὶ Προφήτην, ἐὰν ἤθελε νὰ συμβουλεύσῃ κάτι ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει· «ἐὰν καὶ ἡμεῖς ἴδιοι, ἢ καὶ Ἄγγελος ἀκόμη ἀπὸ τὸν Οὐρανόν, κηρύξῃ εἰς σὰς κάτι ἀντίθετον ἀπὸ ὅ,τι παρελάβετε, ἃς ἔχει ἀνάθεμα» (Γαλ. α', 8—9). Ἄς σκεφθῶμεν ἀκόμη· ποῖοι ἦσαν οἱ ἐπαναστατήσαντες κατὰ τῆς σωφροσύνης τῆς Σωσάννης εἰς τὴν Βαβυλῶνα; * Μήπως δὲν ἦσαν οἱ πρεσβύτεροι; Καὶ δὲν ἦσαν ἀπλῶς πρεσβύτεροι, ἀλλὰ δικασταὶ καὶ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ; Καὶ διὰ νὰ μὴ προσέχουν, οἱ πρεσβύτεροι αὐτοί, τοὺς ἑαυτοὺς των, ποῦ κατήντησαν· τὸ ἀξίωμά των εἰς τίποτε δὲν ὠφέλησεν.

Ἀδελφέ, ἔχε τὰ μάτια σου ἀνοικτά, καὶ πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου, διότι ὁ ἐχθρὸς μεταχειρίζεται πολλὰς μεθόδους. Ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ἴδῃ κά-

* Ἡ Σωσάννα ἦτο γυνὴ Ἰουδαία, διάσημος διὰ τὴν σεμνότητά της, θυγάτηρ τοῦ Χελκίου καὶ σύζυγος τοῦ Ἰωακείμ, ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, ἣ ὁποία ἠκολούθησε τὸν σύζυγόν της εἰς Βαβυλῶνα κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. Μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν αὕτη ἐξήλθεν εἰς τὸν κήπον της, ἵνα λουσθῇ λόγῳ τῆς μεγάλης ζέσσης, δύο κριταὶ τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν κρυμμένοι ἐκεῖ πλησίον, ἐπετέθησαν ἐναντίον της καὶ τὴν ἠπειλήσαν ὅτι ἂν δὲν ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν των θὰ τὴν καταγγείλουν ὡς μοιχαλίδα. Ἡ Σωσάννα εἰς τὴν δύσκολον ἐκείνην θέσιν ἐπροτίμησε νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον ὡς μοιχαλὶς, παρά νὰ ἀμαρτήσῃ «ἐνώπιον Κυρίου». Πράγματι οἱ δύο κριταὶ κατηγόρησαν αὐτὴν ὡς μοιχευθεῖσαν μετὰ τινος νέου καὶ ἡ Σωσάννα κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἐνῷ ὁμοῦ ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, ἐπενέβη ὁ Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἀκόμη ἦτο παιδάριον, καὶ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀπέδειξε τὴν συκοφαντίαν τῶν κριτῶν. Ὅταν ὁ λαὸς ἐπίσθη περὶ τῆς συκοφαντίας, τὴν μὲν Σωσάνναν ἠθώωσε, τοὺς δὲ συκοφάντας ἐθανάτωσεν. (Περὶ αὐτῆς βλέπε πλείονα εἰς τὸν ἡμέτερον «Μέγαν Συναξαριστὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», Τόμος IB', σελὶς 541—544 ἐν τῷ Ὑπομνήματι εἰς τὴν Κυριακὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως).

ποιον σπουδαῖον ἀδελφὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ξεσηκώνει ἐναντίον του κάποιον ἄλλον ἀμελῆ, νὰ τὸν ὑβρίξῃ ἀδίκως καὶ παραλόγως, διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἀγωνιζόμενον ἀδελφὸν νὰ ὀργισθῇ καὶ νὰ μνησικακήσῃ, καὶ ἔτσι νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ τὸν προετοιμάσῃ διὰ νὰ ἐκπέσῃ εἰς τὴν κακίαν. Ἐάν, πάλιν, τὸν ἴδῃ νὰ ὑπομένῃ τὰς ὕβρεις μὲ μακροθυμίαν, καὶ νὰ προσεύχεται μὲ εὐχαρίστησιν διὰ τὸν ἀδικοῦντα, τότε δοκιμάζει ἄλλον τρόπον νὰ τὸν καταβάλλῃ· προσπαθεῖ νὰ τὸν κάνῃ φίλον μὲ κάποιον ἀπρόσεκτον καὶ ὀκηρὸν, διὰ νὰ τοῦ θολώσῃ τὸν λογισμὸν μὲ αὐτὴν τὴν φιλίαν καὶ νὰ τὸν ἀνακατέψῃ μὲ ἡδυπάθειαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ τὸν παρασύρῃ εἰς ἀδιαφορίαν. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ φοβεῖται τὸν Θεὸν δὲν θὰ ἀγαπήσῃ ποτὲ κανέναν, χωρὶς τὴν ἄνωθεν σοφίαν· διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ἡ σοφία, ποὺ ἔχει ὡς πηγὴν τῆς τὸν Θεὸν πρῶτον μὲν εἶναι ἀγνή, ἔπειτα εἰρηνικὴ» καὶ τὰ λοιπὰ (Ἰακώβ. γ', 14—17).

Γ' Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· ὅτι εἰ θέλεις ἐξακολουθῆσαι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ τὸν παλαιὸν σου ἄνθρωπον συγκρεμάσαι Αὐτῷ, τοὺς καταφέροντάς σε ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἐκκόψαι ὀφείλεις, καὶ ἐτοιμάσαι ἑαυτὸν εἰς τὸ φέρειν ἔξουδένωσιν, καὶ εἰς τὸ ἀναπαῦσαι τὴν καρδίαν τῶν σὲ παροξυνάντων.

Ἐρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ἡσαΐας εἶπεν· ἐὰν θέλῃς νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ νὰ κρεμάσῃς μαζί Του, ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ κοντά σου αὐτοὺς ποὺ σὲ καταβιάζονται ἀπὸ τὸν Σταυρόν καὶ νὰ ἐτοιμασθῇς νὰ ὑπομείνῃς ταπεινώσιν μὲ τὸ νὰ εὐχαριστήσῃς ὅσους σὲ στενοχωροῦν καὶ σὲ παροξύνουν.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΦΙΛΟΣ μωρὸς καὶ ἀσύνετος ταμειὸν ἐστὶ ζημίας· πηγὴ δὲ γλυκεῖα, ὁμιλία συνετῶν· καρδίας θλάσις, κάθισμα μετὰ ἀσυνέτων· κρεῖσσόν ἐστὶν οἰκτιρῶν, ἢ μετὰ τῶν κακῶς ἀναστρεφόμενων· κάθου μετὰ γυπῶν, ἢ μετὰ πλεονέκτου καὶ ἀπλήστου· γίνου ἐταῖρος τῷ φονευτῇ ἢ τῷ φιλονείκῳ· μετὰ χοίρου, ἢ μετὰ γαστριμάργου συλλάλει· κρείσσων γὰρ δεξαμένη χοίρων, ἢ στόμα φάγον καὶ ἀπληστον· κάθου μετὰ τῶν λωδῶν ἢ μετὰ τῶν ὑπερηφάνων.

Ἐρμηνεία

ΦΙΛΟΣ ἀνόητος καὶ ἀπερίσκεπτος εἶναι πηγὴ ζημίας· δροσερὰ δὲ καὶ γλυκεῖα πηγὴ ἡ συναναστροφὴ μὲ συνετούς. Τὸ νὰ κάνῃς συντροφίαν

μὲ ἀσυνέτους εἶναι θλίψις τῆς καρδίας σου. Εἶναι προτιμότερον νὰ κα-
τοικήσῃς μὲ θηρία, παρὰ μὲ ἄνθρώπους μὲ κακὴν συμπεριφορὰν. Νὰ κά-
θεσαι μὲ γῦπας, παρὰ μὲ ἀχόρταγον καὶ πλεονέκτην· γίνου φίλος μὲ φο-
νέα παρὰ μὲ φιλόνηκον ἄνθρωπον. Προτιμότερον νὰ συνομιλῇς μὲ χοί-
ρον παρὰ μὲ ἄνθρωπον κοιλιόδουλον· διότι εἶναι καλυτέρα ἢ γούρνα τῶν
χοίρων, παρὰ στόμα λαίμαργον καὶ ἀχόρταγον· προτιμότερον νὰ κάθῃσαι
μὲ λεπρούς, παρὰ μὲ ὑπερηφάνους.

εε
Ο ΑΓΙΟΣ

ΑΡΧΕΝΙΟΣ

ὁ
Μέγας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποταξάμενον μὴ ἐμπλέκεσθαι ὅλως βιοτικαῖς
διοικήσεσι, καὶν τι εὐλογον ἔχειν δοκῶσιν, ἀλλὰ τῇ προνοίᾳ καὶ
περὶ τούτων παραχωρεῖν.*

*Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει ὁ ἀρνηθεὶς τὰ ἐγκόσμια νὰ μὴ ἀνα-
μειγνύεται καθόλου εἰς βιοτικὰς ὑποθέσεις ἔστω καὶ
ἂν φαίνωνται δικαιολογημέναι, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὰς
νὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου

ΛΘΕ τις ποτὲ πρὸς τὴν σκήτιν τῶν μαγιστριανῶν ἀπὸ Ῥώμης, διακο-
μιζόμενος διαθήκην τῶν προσηκόντων Ἀρσενίου τινός. Ταύτην ὁ γέρων
μετὰ χεῖρας λαβὼν ἐμελλε διαρρήσσειν, εἰ μὴ φθάσας ὁ μαγιστριανός,
καὶ τοῖς ἐκείνου ποσὶ προσπεσὼν, ἐπέσχε τὸ θούλημα ἐπὶ κινδύνῳ τοῦτο
τοῦ διακομίσαντος εἶναι διδάξας. Ἀναδούς οὖν τὴν διαθήκην Ἀρσέ-
νιος, ἐ γ ὡ π ρ ὀ ἐ κ εῖ ν ο υ τ έ θ ν η κ α, ἔφη, καὶ μετὰ τῶν
ζώντων οὐκέτι εἰμί.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ῥώμην εἰς τὴν Σκήτιν ἓνας ἀξιομα-
τουῆχος τοῦ Κράτους κομίζων τὴν διαθήκην ἐνὸς συγγενοῦς τοῦ Ἀρ-
σενίου. Μόλις τὴν παρέλαβεν εἰς τὰ χεῖρα του ὁ Γέρων, ἡτοιμάσθη νὰ
τὴν ξεσχίση ἀμέσως· καὶ θὰ τὴν ἐξέσχιζε πράγματι, ἐὰν δὲν τὸν ἐπρό-
φθανεν ὁ ἀξιοματουῆχος νὰ τὸν συγκρατήσῃ, προσπίπτων εἰς τὰ πόδια
του, ἐξηγήσας εἰς αὐτόν, ὅτι ἦτο μεγάλος κίνδυνος, δι' αὐτὸν ποῦ τὴν με-
τέφερεν ἢ καταστροφὴ τοῦ ἐγγράφου.

Ἐπιστρέφων τότε ὁ Ἀρσένιος τὴν διαθήκην εἰς τὸν κομιστὴν τοῦ
εἶπεν· ἐγὼ ἔχω ἀποθάνει πρὶν ἀπὸ αὐτόν καὶ δὲν εὐρίσκομαι πλέον μετα-
ξὺ τῶν ζώντων.

Β΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε γέρων· ὅτι εἰ καὶ ἐκοπίασαν ὧδε οἱ ἅγιοι, ἀλλ' ἔλαβον ἤδη καὶ μέρος ἀναπαύσεως· τοῦτο δὲ ἔλεγε, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου φροντίδος.

2. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἀλώνιος· ἐὰν μὴ εἴπη ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐ γ ὡ μ ὀ ν ο ς κ α ι ὁ Θ ε ὸ ς ἐ σ μ ῖ ν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐχ ἔξει ἀνάπαυσιν.

3. Εἶπε γέρων· Μοναχός, μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι, πάλιν ἐκδοὺς ἑαυτὸν εἰς τὸν περισπασμὸν καὶ μόχθον τοῦ δυστήνου τούτου βίου καὶ εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ὁμοίός ἐστι πτωχῷ ἐνδεεῖ καὶ λειπομένῳ καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας τροφῆς, ὃς μὴ εὐρίσκων πῶς τραφῇ καὶ ἐνδύσεται, ἀπὸ πολλῆς ραθυμίας τῷ ὕπνῳ ἑαυτὸν ἐκδέδωκε, καὶ ὁρᾷ ἑαυτὸν ἐν δράματι πλούσιον, ἀποβεδληκότα τοὺς ρυπαροὺς χιτῶνας, καὶ ἐνδεδυμένον ἱμάτια λαμπρά· καὶ ἐκ τῆς περιχαρείας ἐξυπνισθεὶς, εὔρε τὴν ἐν χερσὶ πενίαν. Οὕτω καὶ Μοναχός ὁ μὴ νήφων, ἀλλὰ δαπανῶν τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἐν περισπασμῷ, χλευαζόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν, καὶ δαπανώμενος ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἐμπαίζόντων αὐτὸν καὶ ὑπαδαλλόντων, ὅτι διὰ τὸν Θεόν ἐστιν ὁ περισπασμός καὶ ὁ μόχθος αὐτοῦ, καὶ ἐνεκεν τούτου μισθοὺς ἔξει. Ὁ τοιοῦτος ἐν ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος εὐρίσκει ἑαυτὸν ἐνδεῆ καὶ πτωχόν, καὶ λειπόμενον πάσης ἀρετῆς· καὶ τότε νοήσει πόσων ἀγαθῶν χορηγὸν τὸ νήφειν καὶ προσέχειν ἑαυτῷ, πόσων δὲ κολάσεων πρόξενος ὁ τοῦ βίου περισπασμός.

4. Ἐκράτησέ ποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας τινὰ ἐκ τῆς κώμης τοῦ Ἀβδᾶ Ποιμένους· καὶ ἦλθον πάντες παρακαλοῦντες τὸν γέροντα ἀπελθεῖν καὶ ἐκβαλεῖν αὐτόν· ὁ δὲ εἶπεν· ἑάσατέ με τρεῖς ἡμέρας, καὶ μετὰ τοῦτο ἔρχομαι· ἠῤῥατο οὖν ὁ γέρων πρὸς Κύριον λέγων· Κύριε, μὴ δῶς μοι τὴν χάριν ταύτην, ἐπεὶ οὐκ ἀφιασί με καθίσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας, ἦλθε πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ παρεκάλει αὐτὸν περὶ τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἄρχων πρὸς αὐτὸν ἔφη· περὶ ληστοῦ παρακαλεῖς, Ἀβδᾶ; ὁ δὲ γέρων ἐχάρη, ὅτι οὐκ ἐδέξατο τὴν χάριν παρ' αὐτοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπεν· ἂν καὶ ἐκοπίασαν ἐδῶ οἱ ἅγιοι, ἀλλὰ ἔλαβον ἤδη ἓνα μέρος τῆς ἀναπαύσεως. Ἐννοοῦσε δὲ μὲ αὐτὸ ὁ Γέρων, ὅτι ἦσαν ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰς κοσμικὰς φροντίδας.

2. Ὁ Ἀβδᾶς Ἀλώνιος ἔλεγεν· ἐὰν δὲν εἴπη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν καρδίαν του ὅτι ἐγὼ μόνος καὶ ὁ Θεὸς ὑπάρχομεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, δὲν θὰ ἔχη ἀνάπαυσιν ψυχῆς.

3. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ὁ Μοναχός ὁ ὁποῖος, μετὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ κόσμου, παραδίδεται πάλιν εἰς τὸν περισπασμὸν καὶ τὸν μόχθον τοῦ ἀθλίου τούτου βίου, καὶ ἀσχολεῖται μὲ δοσοληψίας, ὁμοιάζει μὲ πτωχὸν τόσον πτωχόν, ὥστε στερεῖται καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας τροφῆς· καὶ ὁ ὁποῖος μὴ εὐρίσκων τρόπον νὰ τραφῇ καὶ νὰ ἐνδυθῇ, παραδίδεται, ἀπὸ τὴν πολλὴν κατάπτωσιν, εἰς ὕπνον, κατὰ τὸν ὁποῖον βλέπει ὅτι εἶναι πλούσιος καὶ ἔχει βγάλει τὰ λερωμένα ἐνδύματά του, καὶ ὅτι φορεῖ λαμπρὰ φορέματα·

καὶ ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πολλὴν χαρὰν τοῦ ἐξυπνᾶ καὶ τότε βλέπει ὅτι εἶναι ἐξ ἴσου πτωχὸς ὅπως καὶ προηγουμένως. Τὸ ἴδιον παθαίνει καὶ ὁ Μοναχὸς, ὁ ὁποῖος δὲν προσέχει, ἀλλὰ ἐξοδεύει τὰς ἡμέρας τοῦ εἰς περισπασμούς· τὸν Μοναχὸν αὐτὸν τὸν περιπαίξουν οἱ λογισμοί, τὸν εἰρωνεύονται καὶ τὸν ἐξαπατοῦν οἱ δαίμονες μετὰ τὴν ἀπατηλὴν σκέψιν, ὅτι τάχα οἱ περισπασμοὶ καὶ οἱ κόποι τοῦ γίνονται διὰ τὸν Θεὸν καὶ ὅτι, δι' αὐτό, θὰ ἔχῃ μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ὁ Μοναχὸς αὐτός, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα, εὐρίσκει τὸν ἑαυτὸν τοῦ πεινασμένον καὶ πτωχὸν καὶ ἐστερημένον ἀπὸ κάθε ἀρετῆς. Καὶ τότε, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκείνην στιγμὴν, θὰ ἀντιληφθῇ πόσα ἀγαθὰ χορηγεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ἡ διαρκὴς ἐπαγρύπνησις τοῦ νοῦ, πόσας δὲ κολάσεις καὶ τιμωρίας προξενεῖ ὁ περισπασμὸς τῆς ζωῆς.

4. Κάποτε ὁ Ἄρχων τῆς χώρας ἐφυλάκισε κάποιον ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένου. Ἦλθον λοιπὸν ὅλοι εἰς τὸν Γέροντα καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μεταβῇ καὶ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ἀποφυλάκισίν του. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν εἰς αὐτούς:

— Ἀφήσατέ με τρεῖς ἡμέρας καὶ μετὰ ἔρχομαι.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν αὐτῶν ἡμερῶν ὁ Γέροντα προσήυχετο θερμῶς εἰς τὸν Θεόν· μὴ μοῦ κάμῃς, Θεέ μου — ἔλεγεν — αὐτὴν τὴν χάριν, διότι δὲν θὰ μὲ ἀφήσουν πλέον, εἰς τὸ μέλλον, νὰ καθήσω ἡσυχος εἰς τὸ μέρος αὐτό.

Μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας ἦλθε πρὸς τὸν Ἄρχοντα καὶ τὸν παρεκάλει διὰ τὸν φυλακισμένον. Ὁ Ἄρχων τότε τοῦ εἶπεν:

— Ἀββᾶ, μὲ παρακαλεῖς δι' ἓνα ληστήν;

Ὁ Γέροντα ἐχάσθη, διότι ὁ Ἄρχων τοῦ ἠρνήθη αὐτὴν τὴν χάριν.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΑΔΕΛΦΕ· γίνωσκε ὅτι οὐ δύναται ἄνθρωπος προκόψαι κατὰ Θεόν, εἰ μὴ ἀμείμιτος γένηται ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ αἵωνος τούτου· δύο γὰρ ὕλαι εἰσὶ συνέχουσαι τὴν ψυχὴν· μία μὲν ἔξωθεν, ἡ φρονιτίζουσα τῆς ἐργασίας τοῦ κόσμου τούτου δι' ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος· ἐτέρα δὲ ἐνδοθεν, ἡ τῶν παθῶν, κυλούουσα τὰς ἀρετάς· ἀλλ' οὐ βλέπει ἡ ψυχὴ τὴν ἐνδοθεν, ἥτοι τὴν τῶν παθῶν, εἰ μὴ ἐλευθερωθῇ τῆς ἔξωθεν. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι «πᾶς ὁ μὴ ἀποτασσόμενος παντὶ θελήματι αὐτοῦ οὐ δύναται μοι μαθητὴς γενέσθαι». Ἡ μὲν οὖν ἔξωθεν ὅλη ἐκ τοῦ θελήματος πολεμεῖ· ἡ δὲ ἐνδοθεν, ἐκ τῆς ἔξωθεν πράξεως. Εἰδὼς οὖν ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ὅτι τὸ θελήμα ἐστὶ τὸ κατὰ κυριεῖον ἀμφοτέρων, προσέταξε κόψαι αὐτό, ἐπειδὴ νεκροῦται ὁ νοῦς, ὅσον ἡ ψυχὴ μεριμνᾷ τῶν ἔξωθεν, καὶ λοιπὸν τὰ ἐνδοθεν πάθη πράττει τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀδιαφόρως.

Ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἐκκόψῃ πάντα τὰ θελήματα αὐτῆς, μισεῖ πᾶσαν ἐργασίαν καὶ περισπασμὸν τοῦ κόσμου τούτου· καὶ τότε ἐγείρεται ὁ νοῦς καὶ ἵσταται, ἕως οὐ ἀπορρίψῃ τὰ πάθη ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, προσέχων τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀδιαλείπτως καὶ φυλάττων αὐτὴν μὴ ὑποστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντα αὐτήν.

Ἡ ψυχὴ γὰρ ὁμοία ἐστὶ γυναικὶ νεάνιδι, οὕση μετὰ ἀνδρός. ἥτις, όταν ἀπέλθῃ ἐπὶ ξένης ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἀφοδος καὶ ἀναίσχυντος γίνεται, μὴ φροντίζουσα τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς ἐν σπουδῇ. Ἐπὶ δὲ ἔλθῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παραχρῆμα φοβουμένη, ἀφίσταται ὧν ἔπραττε καὶ φροντίζει ποιεῖν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός· καὶ αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, φροντίζει πάντων, ὧν χρεῖαν ἔχει, καὶ φυλάττει (αὐτὴν) ἀδιαλείπτως, ἕως οὗ γεννήσῃ μετ' αὐτῆς καὶ ἐκθρέψῃ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Καὶ λοιπὸν ἀμφότεροι μία καρδίᾳ γίνονται, καὶ ὑποτάσσεται (ἡ γυνὴ εἰς τὸν ἄνδρα καθὼς καὶ) ἡ ψυχὴ τῷ νοῦ, καὶ γίνεται αὐτῆς ὁ νοῦς κεφαλὴ, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἀποστόλῳ, ὅτι «ὁ ἀνὴρ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ἐστίν». Ὁ οὖν λόγος οὗτος τοῖς ἀξιωθεῖσιν ἐστί, καὶ ἐν γενομένοις ἐν Κυρίῳ, σχίσμα μὴκέτι ἔχουσιν· ὥς περ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐδίδαξεν εἰπὼν· «ἐὰν δύο ὁμῶν συμφωνήσωσι περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς».

Θέλει οὖν τοὺς ἑαυτοῦ ὕγιεις εἶναι ἀπὸ τῆς φαινομένης ὕλης καὶ τῆς κρυμμένης ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν κατήργησεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐνανθρωπήσας· καθὼς καὶ αὐτὸς εἶπε· «μεῖναι ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν». Πρῶτον γὰρ θέλει ἡμᾶς μεῖναι ἐν αὐτῷ διὰ τῆς πράξεως, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν μένει διὰ τῆς ἀγνείας, ἥτοι τῆς θεωρίας. Ἀδύνατον οὖν ἐστὶ ψυχὴν εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαισιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, μὴ ἔχουσαν τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως· οὔτε γὰρ ζυγοστάτης σταθμίζει, οὔτε Βασιλεὺς εἰσφέρει εἰς τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ· ἐὰν μὴ ἔχῃ τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου Βασιλέως Ἰησοῦ, οὐ μὴ συγχαρῶσιν αὐτῇ οἱ Ἄγγελοι, ἀλλὰ ἀπορρίπτει αὐτὴν λέγων· πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχουσα τὴν εἰκόνα μου, τουτέστι τὴν ἀγάπην, ὥς εἶπον· Ἀδύνατον δὲ τὴν ἀγάπην εἶναι μεθ' ἡμῶν, τῆς ψυχῆς μεριζομένης καὶ ζητούσης τὸν Θεόν, καὶ ἀγαπώσης καὶ τὰ τοῦ κόσμου· ὥς περ γὰρ πετεινὸν οὐ δύναται πετασθῆναι ἐνὶ πτερῶ, οὐδὲ ἔχον τίποτε κρεμάμενον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ οὐ δύναται προκόψαι κατὰ Θεόν, δεδεμένη ἐν τινι τῶν τοῦ κόσμου.

Τοὺς οὖν ἀγαπήσαντας τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας, οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου δύναται χωρίσαι τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε Ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε ἐνεστώτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ».

2. Εἶπεν ὁ αὐτός· μὴ θέλε ἐρωτᾶσθαι συμβουλίαν ἢ λόγον τοῦ καιροῦ τούτου, μὴδὲ καταπιστεύσης τῷ ἐρωτῶντί σε· ἔχε δὲ τὰς ἀκοάς σου συνεχῶς πρὸς τοὺς λαλοῦντας ἐν σοί, ἥτοι τοὺς λογισμούς, καὶ παρακάλει τὸν Θεὸν ἵνα παράσχῃ σοι γνῶναι τίνος αὐτῶν ὀφείλεις ἀκοῦσαι· οἱ γὰρ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰ μάταια, τῆς πρὸς τὸν διάβολον πάλης ἐπιλανθάνονται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΕ, γνώριζε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ προκόψῃ κατὰ Θεόν, ἐὰν δὲν γίνῃ ἀμέριμνος ἀπὸ ὅλους τοὺς περισπασμούς τῆς παρούσης ζωῆς· διότι δύο εἶναι αἱ δυνάμεις, πού ἐμποδίζουν τὴν ψυχὴν· ἡ μία ἀπὸ

τὰς δυνάμεις αὐτὰς εἶναι ἐξωτερικὴ καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν φροντίδα τῆς ἐργασίας τοῦ κόσμου αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος· ἡ ἄλλη δύναμις προέρχεται μέσα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἔχει ὡς πηγὴν τὰ πάθη καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρετῶν. Ἀλλὰ ἡ ψυχὴ δὲν βλέπει τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐσωτερικῆς δυνάμεως τῶν παθῶν, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν δύναμιν. Δι' αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ Κύριος· «Δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ μαθητὴς μου ὅποιος δὲν ἐγκαταλείπει πᾶν θέλημά του» (Λουκ. ιδ', 33). Ἡ ἐξωτερικὴ δύναμις πολεμεῖ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου· ἡ δὲ ἐσωτερικὴ δύναμις ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν. Γνωρίζων λοιπὸν ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ὅτι τὸ θέλημα εἶναι ἡ αἰτία καὶ τῶν δύο δυνάμεων, παρήγγειλε νὰ κόψωμεν τὸ θέλημά μας αὐτό, ἐπειδὴ νεκρώνεται ὁ νοῦς μας, ὅσον ἡ ψυχὴ μερικινᾷ δι' ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις, ὁπότε τὰ πάθη, ἀπὸ μέσα μας, ἐκτελοῦν. ἀνεξελέγκτως, τὴν ἐνέργειάν των.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἐκριζώσῃ ὅλα τὰ θελήματά της, μισεῖ κάθε ἀπασχόλησιν καὶ περισπασμὸν αὐτοῦ τοῦ κόσμου· καὶ τότε πλέον ξυπνᾷ ὁ νοῦς καὶ στέκει ὀρθίως, μέχρις ὅτου ἀπορρίψῃ τὰ πάθη ἀπὸ τὸν οἶκον του, ἐπαγρυπνῶν συνεχῶς ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ προφυλάσσων αὐτὴν νὰ μὴ γυρίσῃ ὀπίσω πρὸς ἐκείνους πού τὴν ἠδίκησαν. Διότι ἡ ψυχὴ ὁμοιάζει μὲ νεαρὰν γυναῖκα, ὑπανδρευμένην, ἡ ὁποία, ὅταν ἀναχωρήσῃ ὁ ἄνδρας της εἰς τὴν ξενιτείαν, γίνεται ἄφοβος καὶ ἀδιάντροπος καὶ παύει νὰ φροντίζει μὲ ἐνδιαφέρον διὰ τὸ σπίτι της. Μόλις ὁμως ἐπιστρέψῃ ὁ σύζυγός της εἰς τὸν οἶκον των, ἀμέσως τότε φοβεῖται, ἐγκαταλείπει ἐκεῖνα πού ἔκανε καὶ φροντίζει νὰ ἐκτελῇ τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός της· ὁ σύζυγος, πάλιν, ἀπὸ τὴν στιγμὴν πού θὰ γυρίσῃ εἰς τὸ σπίτι του, φροντίζει δι' ὅλα, πού ἔχει ἀνάγκην, καὶ τὴν περιφρουρεῖ συνεχῶς, μέχρις ὅτου γεννήσῃ μαζί της, καὶ ἀναθρέψῃ τὰ τέκνα της.

Κατόπιν αὐτοῦ γίνονται αἱ δύο μία καρδίαι καὶ ὑποτάσσεται ἡ γυναῖκα εἰς τὸν ἄνδρα, ὅπως πρέπει νὰ ὑποτάσσεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν νοῦν, καὶ γίνεται τότε ὁ νοῦς κεφαλὴ τῆς ψυχῆς, ὅπως ἔγραψε καὶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «ὁ ἄνδρας εἶναι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς» (Α' Κορ. ια', 3). Αὐτὸς ὁ λόγος λοιπὸν τοῦ Ἀποστόλου εἶναι δι' ἐκείνους, πού ἤξιώθησαν νὰ γίνουν ἓνα μὲ τὸν Κύριον, καὶ νὰ μὴ ἔχουν ποτὲ μέσα των ἀντίθεσιν μεταξὺ ψυχῆς καὶ νοῦ· αὐτὸ ἐδίδαξε καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «ἐὰν δύο ἀπὸ σᾶς συμφωνήσουν διὰ κάθε πρᾶγμα, πού θὰ ζητήσουν, θὰ τοὺς γίνῃ» (Ματθ. ιη', 19).

Θέλει λοιπὸν ὁ Κύριος οἱ ἀφωσιωμένοι εἰς αὐτὸν νὰ εἶναι ὕγιεις καὶ ἄτρωτοι καὶ ἀπὸ τὴν δύναμιν πού φαίνεται καὶ ἀπὸ αὐτήν, πού εἶναι κρυμμένη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἀπὸ ὅλα ὅσα κατήργησεν εἰς τὸ σῶμα Του μὲ τὴν ἐνανθρωπήσιν Του, ὅπως εἶπε καὶ ὁ ἴδιος· «Μείνατε μὲ ἐμὲ καὶ ἐγὼ μὲ σᾶς» (Ἰωάν. ιε', 4).

Πρῶτον, δηλαδή, θέλει ὁ Κύριος νὰ μείνωμεν ἡμεῖς πλησίον Του, διὰ τῆς πρᾶξεως, ὁπότε καὶ ὁ ἴδιος παραμένει ἐντὸς ἡμῶν διὰ τῆς καθαρότητος τοῦ νοῦ, ἥτοι τῆς μυστικῆς θεωρίας. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον νὰ

εἰσέλθῃ μία ψυχὴ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀποκτήσῃ προηγουμένως τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως· διότι οὔτε ζυγιστὴς ζυγίζει, οὔτε Βασιλεὺς βάλλει εἰς τοὺς θησαυροὺς του ἀντικείμενα ἄνευ ἀξίας. Ἔτσι εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ· ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀποκτήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου Βασιλέως Ἰησοῦ δὲν θὰ χαροῦν δι' αὐτὴν οἱ Ἄγγελοι· τὴν ψυχὴν αὐτὴν, ποῦ δὲν θὰ ἔχῃ τὴν θεϊαν εἰκόνα, θὰ τὴν ἀπορρίψῃ ὁ Ἰησοῦς καὶ θὰ τῆς εἴπῃ: πῶς εἰσήλθες ἐδῶ, ὦ ψυχὴ, χωρὶς νὰ ἔχῃς τὴν εἰκόνα μου, δηλαδὴ τὴν ἀγάπην, ὅπως εἶπον; εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ παραμείνῃ μέσα μας ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἡ ψυχὴ διχάζεται καὶ ζητῇ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸν κόσμον. Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὸ πτηνὸν δὲν ἔμπορεῖ νὰ πετάξῃ μὲ μίαν μόνον πτέρυγα, οὔτε ὅταν ἔχῃ κρεμασμένον φορτίον, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προκόψῃ κατὰ Θεόν, ἐφ' ὅσον ἔχει δεθῇ μὲ κάποιο κοσμικὸν πρᾶγμα.

Αὐτοὺς λοιπὸν ποῦ ἠγάπησαν τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν καρδίαν των, τίποτε δὲν δύναται νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην Του, συμφώνως μὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «Τί ἔμπορεῖ νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ πείνα, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; Εἰμαι ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε Ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε παρόντα, οὔτε μελλοντικά, οὔτε κανένας ἄλλος κόσμος, θὰ ἔμπορέσῃ νὰ μᾶς χωρίσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ» (Ρωμ. η' 35—39).

2. Ὁ ἴδιος Πατὴρ εἶπε· Μὴ θέλῃς νὰ σὲ ἐρωτοῦν περὶ πραγμάτων τοῦ παρόντος καιροῦ, ἢ νὰ σὲ συμβουλευώνται, οὔτε νὰ δώσῃς προσοχὴν εἰς αὐτόν, ποῦ σὲ ἐρωτᾷ (μάταια καὶ κοσμικὰ πρᾶγματα)· ἀπ' ἐναντίας νὰ ἔχῃς προσηλωμένην τὴν προσοχὴν καὶ ἀκοήν σου εἰς ἐκείνους, ποῦ ὁμιλοῦν ἐντὸς σοῦ, δηλαδὴ εἰς τοὺς λογισμοὺς σου, καὶ νὰ παρακαλῇς τὸν Θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ γνωρίσῃς, ποῖον ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς σου ὀφείλεις νὰ ἀκούσῃς· διότι ὅσοι ἀπασχολοῦνται εἰς τὰς κοσμικὰς ματαιότητας, λησμονοῦν τὴν πάλιν πρὸς τὸν διάβολον.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΟΥΔΕΙΣ φησι, στρατευόμενος, ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ θίου πραγματείαις· ὁ γὰρ μετὰ τῆς ἐμπλοκῆς τὰ πάθη θέλων νικῆσαι, ὁμοίος ἐστὶ τῷ μετὰ ἀχύρων σθενύοντι ἐμπυρισμόν. Ὅταν εὕρῃ ὁ διάβολος ἐκτὸς ἀνάγκης ἄνθρωπον τοῖς σωματικαῖς ἐνασχολούμενον, πρότερον ἀρπάζει αὐτοῦ τὰ τῆς γνώσεως λάφυρα· εἴθ' οὕτως, τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα ὡς κεφαλὴν ἀποτέμνει.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΛΕΓΕΙ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι κανεῖς στρατιώτης, ἀσκούμενος διὰ τὴν μάχην, δὲν περιπλέκεται εἰς βιοτικὰς μερίμνας (Β' Τιμ. θ', 4)· διότι ἐκεῖνος ποῦ θέλει νὰ νικήσῃ τὰ πάθη, ἐνῶ συγχρόνως ἔχει ἐμπλακὴν εἰς βιοτικὰς μερίμνας, ὁμοιάζει μὲ ἐκείνον, ποῦ προσπαθεῖ νὰ σδύσῃ τὴν φωτιὰν μὲ ἄχυρα. Ὅταν ὁ διάβολος εὕρῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπασχολῇται

μὲ τὰ σωματικά, χωρὶς ἀνάγκην, τοῦ ἀρπάζει πρῶτα - πρῶτα, τὰ λάφυρα τῆς γνώσεως· κατόπιν ἀποκόπτει, ὡς κεφαλὴν καταδίκου, τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸν Θεόν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΨΥΧΗ μὴ τῶν κοσμικῶν ἀπαλλαγεῖσα φροντίδων οὔτε τὸν Θεὸν ἀγαπήσει γνησίως, οὔτε τὸν διάβολον δελεάζεται ἄξιως· κάλυμμα γὰρ ἅπαξ ἔχει φορτικόν, τὴν μέριμναν τοῦ βίου. Ὅθεν τὸ ἑαυτοῦ ἐπιγινῶναι ὁ νοῦς ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐ δύναται δικαστηρίων, ἵνα παρ' ἑαυτῷ δοκιμάσῃ ἀπλανῶς τὰς ψήφους τῆς κρίσεως· διὰ πάντων οὖν ἡ ἀναχώρησις χρήσιμος. Ὀλίγων ἐστὶ τὸ πάντα τὰ οἰκεία ἀκριθῶς ἐπιγινώσκειν πταίσματα, καὶ ὧν οὐδέποτε ὁ νοῦς τῆς μνήμης ἐξαρπάζεται τοῦ Θεοῦ. Ὅν γὰρ τρόπον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν οἱ σωματικοί, ὅταν μὲν ὑγιαίνωσι, πάντα ὁρᾶν ἄχρι καὶ τῶν ἱπταμένων κωνώπων ἢ ἐμπίδων τὸν ἀέρα δύνανται, ὅτε δὲ ὑπὸ θολώσεως ἢ ὑπὸ χυμάτων τινῶν σκεπάζονται, εἰ μὲν τι μέγα εἴη τῶν ἀπαντῶντων αὐτοῖς, τοῦτο ἀμυδρῶς ὁρῶσι, τῶν δὲ μικρῶν οὐκ αἰσθάνονται τῇ αἰσθήσει τῆς βλάβεως, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ· ἂν μὲν τὴν ἐκ τῆς φιλοκοσμίας αὐτῇ συμβαίνουσαν πῆρυσιν τῇ προσευχῇ λεπτύνῃ, καὶ τὰ ἄγαν θραχέα αὐτῆς πταίσματα ὡς μεγάλα ἄγαν οἰομένη, δάκρυον ἐπὶ δακρύῳ ἐν πολλῇ εὐχαριστίᾳ ἀδιαλείπτως φέρῃ· «δίκαιοι γὰρ φησιν ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου», ἂν δὲ τῇ τοῦ κόσμου ἐμμένῃ διαθέσει εἰ μὲν τι φορικόν, ἢ πολλῆς ἄξιον τιμωρίας διαπράξοιτο, τούτου ἡρέμα αἰσθάνεται, τῶν δὲ ἄλλων πταισμάτων οὐδὲν ἐπισημῆνασθαι δύναται ἀλλὰ καὶ ὡς κατορθώματα αὐτῶν πολλάκις ἡγεῖται τινα· διὸ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν θερμῶς λογοποιουμένη ἢ ἀθλία, οὐκ αἰσθάνεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΨΥΧΗ, ποῦ δὲν ἔχει ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰς κοσμικὰς φροντίδας, οὔτε τὸν Θεὸν θὰ ἀγαπήσῃ ποτὲ γνησίως, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸν διάβολον θὰ μισήσῃ ὅπως ἀξίζει· διότι εἶναι σκεπασμένη μὲ σημαντικὸν κουραστικὸν φορτίον, τὴν φροντίδα τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ζωῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ νοῦς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, κάτω δηλαδὴ ἀπὸ τὸ κάλυμμα τῶν βιοτικῶν φροντίδων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσῃ ἐπακριβῶς τὴν κατάστασίν του, διὰ νὰ ἐλέγχῃ, χωρὶς κίνδυνον πλάνης, τὰς κρίσεις του· δι' ὅλα αὐτὰ λοιπὸν εἶναι χρήσιμος καὶ ἀναγκαία ἡ ἀναχώρησις. Διότι ὀλίγοι μόνον εἶναι ἱκανοὶ νὰ γνωρίζουν ἀσφαλῶς ὅλα τὰ ἰδικά των πταίσματα, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ποτὲ δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦ νὰ σκέπτεται συνεχῶς τὸν Θεόν.

Ὅπως δηλαδὴ οἱ σωματικοὶ μας ὀφθαλμοί, ὅταν εἶναι ὑγιεῖς, ἡμποροῦν νὰ τὰ βλέπουν ὅλα ἀκόμη καὶ τὰ κουνούπια καὶ τὰς σκνίπας ὅταν πετοῦν, ἐνῶ ὅταν καλύπτονται ἀπὸ ἐκχυμώσεις ἢ ἔχουν θολώσει μόλις κατορθώνουν νὰ βλέπουν θαμπὰ κάποιον μεγάλο ἀντικείμενον, ποῦ θὰ εὐρεθῇ ἐμπρὸς των, τὰ δὲ μικρὰ ἀντικείμενα, οὔτε καὶ τὰ ἀντιλαμβάνεται ἢ ἐξησθενημένη ὁρασίς των, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ. Ἐὰν μὲν φροντίσῃ νὰ διορθώσῃ, μὲ τὴν προσευχὴν, τὴν ἀναπηριαν τῶν ὀφθαλμῶν, ποῦ προξενεῖ εἰς αὐτὴν ἡ ἀγάπη τοῦ κόσμου, τότε καὶ τὰ πάρα πολὺ

μικρὰ σφάλματά της θεωροῦσα ὡς μεγάλα, μὲ εὐχαρίστησιν χύνει δάκρυα ἐπὶ δακρύων, διότι, ὅπως λέγει, «οἱ δίκαιοι θὰ ἐξομολογηθῶν εἰς τὸ ὄνομά σου»· ἐὰν ὅμως ἡ ψυχὴ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ κόσμου, τότε ἐὰν μὲν διαπράξῃ κανένα φονικὸν ἢ ἄλλο ἔγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖον θὰ πρέπει νὰ τιμωρηθῇ αὐστηρὰ, τὸ ἀντιμετωπίζει μὲ ἐλαφρότητα, χωρὶς οὐδεμίαν ἐνόχλησιν, ἀπὸ δὲ τὰ ἄλλα πταίσματα, τὰ δευτερεύοντα, δὲν δύναται κανένα νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀξιόλογον· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα μερικὰ τὰ νομίζει πολλάκις καὶ ὡς κατορθώματα· δι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀθλία καυχᾶται δι' αὐτά, χωρὶς νὰ δοκιμάζῃ τύψεις.

ΣΤ'. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ἀκούσω περὶ τινος ὅτι ἐν πολέμῳ ἐστίν, ἢ ἐν ἀρρωστίᾳ, καὶ ὡς περ συμπαθήσω αὐτῷ, εἰπέ μοι, Πάτερ, πρῶτον μὲν ἡ συμπάθεια αὕτη ἀγαθὴ ἐστίν, ἢ ἐκ δαιμόνων, θελόντων ἀπασχολῆσαί με τῆς φροντίδος τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν; Ἐπειτα δέ, εἰ ὀφείλω μνησθῆναι αὐτοῦ ἐν τῇ προσευχῇ, ὑπάρχων ἐγὼ ἐν περισσοτέρῳ κινδύνῳ καὶ ἁμαρτήμασι μέλλουσιν; Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος αὐτὸς αἰτήσῃ με περὶ τούτου ἢ εἴπῃ μοι τινι τῶν Πατέρων εἰπεῖν, τί ποιήσω; Ἄρα μὴ καὶ τὸν ἐμπαθεῖ γυμνάζει εἰς ἀγάπην τὸ ὑπερεῦχεσθαι τοῦ πλησίον; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων·

Ὅτι οὐδεὶς ὀφείλει ἀφιέναι τὸν ἴδιον νεκρὸν, καὶ ἀπελθεῖν κλαῦσαι ἄλλον, ἐδήλωσαν οἱ Πατέρες τοῖς νεωτέροις· τῶν τελείων γάρ ἐστι τὸ συμπαθεῖναι τῷ πλησίον· ν ε ω τ έ ρ ω δ ε τ ο σ υ μ π α θ η σ α ι ἄ λ λ ω, χ λ ε ύ η δ α ι μ ό ν ω ν ἐ σ τ ί ν· ἀνοήτως γάρ κρίνει καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα, καὶ οὐ μετὰ διακρίσεως ἀπταιστού· διὸ πολλάκις καὶ τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα, ὡς κακὰ αὐτῷ καὶ ἀσύμφορα φαίνεται. Συμφέρεει οὖν αὐτῷ ἐκ πάντων τῶν ἔξωθεν ἀμεριμνησαι, καὶν ποτε μνήμη τινὸς ἐκεῖνων γένηται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὡς ἀρρωστοῦντος τυχὸν ἢ τι τῶν λυπηρῶν πάσχοντος, ἢ ὑπὸ ἄλλων ἀκούσῃ περὶ αὐτοῦ. εἴπῃ ὁ Θεὸς ἐλεῆσαι κάμει καὶ αὐτόν· ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ μὴ εἴπῃ τινι τῶν γερόντων εὐξασθαι ὑπὲρ τινος· τοῦτο γάρ χρῆσθαι ἐστὶ τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.

Εἰ δὲ θέλει, ὑπομνήσῃ μόνον εἰπὼν τῷ γέροντι· ὁ δεῖνα θλίβεται· καὶ ὁ γέρων ἀκούσας, πάντως εὐχεται ὑπὲρ τοῦ ἀσθενοῦντος τῷ πνεύματι· εἰ δέ τις εἴπῃ σοι εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ τῷ γέροντι, εἰπέ τὸν λόγον διὰ τὴν ἐντολήν. Προσευχόμενος λέγε· Κύριε, συγχώρησον ἡμῖν ἢ σκέπασον ἡμᾶς πρὸς τὸ πρᾶγμα· τὸ συμπαθεῖναι δὲ τινι ὡς διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην, σοὶ οὕτω προσέγονεν οὐδὲ ἡλθες εἰς τὸ μέτρον τοῦτο· δταν δὲ ὀχλῇ σοι ὁ λογισμὸς περὶ τινος, τότε ἐρώτα καὶ μάνθανε τὸ πρέπον καὶ ὀφειλόμενον.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— Εἰπέ μου, Πάτερ, σὲ παρακαλῶ· ἐὰν πληροφορηθῶ ὅτι κάποιος ἀδελφὸς πολεμεῖται ἀπὸ τοὺς δαίμονας· ἢ εἶναι ἄρρωστος καὶ δοκιμάσω δι' αὐτόν συμπάθειαν, ἢ συμπάθεια αὕτη εἶναι ἀγαθὴ ἢ προέρχεται ἐκ τῶν δαιμόνων, ποὺ θέλουν νὰ μὲ ἀποσπάσουν ἀπὸ τοῦ νὰ φροντίζω

διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἁμαρτιῶν μου; Ἐπίσης, Πάτερ μου, εἰπέ μου, ἐὰν πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶ τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν εἰς τὴν προσευχὴν μου, τὴν σιγὴν ποῦ ἐγὼ ἀντιμετωπίζω περισσοτέρους κινδύνους καὶ πολεμοῦμαι ἀπὸ μεγαλύτερα ἁμαρτήματα. Ἐὰν δὲ ζητήσῃ ὁ ἴδιος ἀπὸ ἐμὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἢ μὲ παρακαλέσῃ νὰ ὁμιλήσω σχετικῶς εἰς κάποιον ἐκ τῶν Πατέρων, τί νὰ κάμω; Ἄραγε μήπως ἡ ὑπερβάλλουσα προσευχὴ διὰ τὸν πλησίον ἐκγυμνάζει καὶ τὸν κυριευμένον ἀπὸ πάθη εἰς ἀγάπην;

Εἰς αὐτὰς τὰς ἀπορίας ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Οἱ Πατέρες ἔκαμαν γνωστὸν εἰς τοὺς νεωτέρους ὅτι κανένας δὲν πρέπει νὰ ἀφήνῃ τὸν ἰδικόν του νεκρὸν καὶ νὰ μεταβαίνει νὰ κλαύσῃ ἄλλον· βεβαίως γνώρισμα τῶν τελείων εἶναι νὰ συμπαθοῦν τὸν πλησίον. Διὰ τὸν νεώτερον ὅμως ἡ συμπάθεια πρὸς κάποιον ἄλλον εἶναι ἐμπαιγμὸς τῶν δαιμόνων· διότι ὁ νεώτερος κρίνει ἐπιπολαίως καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα καὶ χωρὶς ἀσφαλῆ διάκρισιν· δι' αὐτὸ καὶ πολλὰς φορὰς τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα φαίνονται εἰς αὐτὸν ὡς κακὰ καὶ ἀσύμφορα. Συμφέριε λοιπὸν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται δι' οὐδένα ἐκ τῶν κοσμικῶν· ἐὰν δὲ κάποτε ἐνθυμηθῇ κάποιον μὲ συμπάθειαν, ἐπειδὴ τυχὸν εἶναι ἄρρωστος ἢ θλίβεται, ἢ πληροφορηθῇ ἀπὸ ἄλλους δι' ἐκεῖνον, ἃς εἴπῃ· Ὁ Θεὸς ἃς ἐλέησῃ καὶ αὐτὸν καὶ ἐμένα· ἀπ' ἐαυτοῦ τοῦ ὅμως ἃς μὴ εἴπῃ σὲ κανένα ἐκ τῶν Γερόντων νὰ προσευχηθῇ διὰ κάποιον, διότι τοῦτο εἶναι εἰς τὴν ἰδίαν ἐκάστου ἐξουσίαν.

Ἐὰν ὅμως θέλῃ, τότε ἃς ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Γέροντα ἀπλῶς· Πάτερ μου, ὁ τάδε θλίβεται, καὶ ὁ Γέρων, μόλις πληροφορηθῇ αὐτό, ὅπωςδήποτε εὐχεται διὰ τὸν ἀσθενοῦντα κατὰ τὸ πνεῦμα. Ἐὰν πάλιν σοῦ εἴπῃ κάποιος νὰ ὁμιλήσῃς σχετικῶς διὰ τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸν Γέροντα, σὺ νὰ εἴπῃς τὸν λόγον, χάριν τῆς ἐντολῆς ποῦ ἔλαβες. Ὅταν δὲ προσεύχεσαι, νὰ λέγῃς· Κύριε, συγχώρησέ μας ἢ σκέπασέ μας κατὰ τὴν περίστασιν· τὸ νὰ συμπαθήσῃς ὅμως κάποιον, χάριν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τοῦτο δὲν ἐγίνεν ἀκόμη ἰδικόν σου δικαίωμα (διότι εἶσαι ἀρχάριος), οὔτε ἤλθες εἰς αὐτὸ τὸ μέτρον· ὅταν δὲ ὁ λογισμὸς σὲ ἐνοχλῇ διὰ κάποιον, τότε ἐρώτα καὶ μάνθανε ποῖον εἶναι τὸ καθήκον καὶ ἡ ὑποχρέωσις.

Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἔφη τῷ Ἀββᾷ Κρονίῳ· εἰπέ μοι ρῆμα, Πάτερ, πῶς σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐν τῷ ἔλθειν ὁ Ἐλισσαῖος πρὸς τὴν Σουμανίτιν, εὗρεν αὐτὴν μὴ ἔχουσαν πρᾶγμα μετὰ τινος καὶ διὰ τοῦτο συνέλαβε καὶ ἔτεκε διὰ τῆς παρουσίας Ἐλισσαίου· λέγει ὁ ἀδελφός· τί ἐστὶ τὸ ρῆμα τοῦτο; ἔφη ὁ γέρων· ἡ ψυχὴ ἐὰν νήψῃ, καὶ συστείλῃ ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ περισπασμοῦ, καὶ καταλείψῃ τὰ θελήματα ἑαυτῆς, τότε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ παραβάλλει αὐτῇ· καὶ λοιπὸν δύναται γεννησθαι ἐπειδὴ στείρα ἐστίν.

2. Ἦθελεν ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἰδεῖν τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ οὐ κατεδέχετο ὁ γέρων· ὁ δέ, προφάσει δῆθεν, ὡς κακοῦργον κατέσχε τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν λέγων· ἐὰν ἔλθῃ ὁ γέρων καὶ παρακαλέσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγὼ

ἀπολύω αὐτόν. Ἦλθεν οὖν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ κλαίουσα πρὸς τῇ θύρᾳ· ὁ δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτῇ ὄλως ἀπόκρισιν· ἡ δὲ ἐλοιδορεῖ αὐτὸν λέγουσα· χαλκόσπλαγχνε, ἐλέησόν με, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστίν· ὁ δὲ, πέμψας εἶπεν αὐτῇ· Ποιμὴν τέκνα οὐκ ἐγέννησε· καὶ οὕτως ἡ γυνή, μηδὲν ἀνύσσασα, ἀνεχώρησε· καὶ ἀκούσας ὁ ἄρχων ἐπεμψε πρὸς τὸν γέροντα λέγων· κἄν λόγῳ κέλευσον, καὶ ἀπολύω αὐτόν· ὁ δὲ γέρων ἀντεδήλωσε ταῦτα· ἐξέτασον τὰ περὶ αὐτοῦ κατὰ τοὺς νόμους· καὶ εἰ ἄξιός ἐστι θανάτου, ἀποθανέντω· εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ὥς βούλει ποιήσον.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ εἶπε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Κρόνιον:

— Πάτερ μου, συμβούλευσέ με πῶς νὰ σωθῶ;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν:

— Ὅταν ὁ Προφῆτης Ἐλισσαῖος ἦλθε πρὸς τὴν Σουμανίτιν, τὴν εὗρεν ἀπηλλαγμένην παντὸς περισπασμοῦ πρὸς τρίτον, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡυλόγησεν, ὅποταν διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Προφήτου συνέλαβεν ἡ Σουμανίτις καὶ ἐγέννησεν υἱόν*. Λέγει ὁ ἀδελφός:

— Πάτερ, ποία εἶναι ἡ σημασία τοῦ λόγου αὐτοῦ;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Ἐὰν ἡ ψυχὴ ἀγρυπνῇ καὶ προφυλάσσεται ἀπὸ βιοτικῶν περισπασμῶν καὶ ἐγκαταλείψῃ τὰ θελήματά της, τότε ἔρχεται τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτὴν καὶ τότε δύναται νὰ γεννήσῃ ὑψηλὰς πνευματικὰς σκέψεις διότι προηγουμένως ἦτο στεῖρα.

2. Κάποτε ὁ Ἄρχων τῆς χώρας ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, διότι ὁ Γέρων ἀπέφευγε. Τότε ὁ Ἄρχων, διὰ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ συναντηθοῦν, συνέλαβε τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς του ὡς κακοῦργον καὶ τὸν ἐνέκλεισεν εἰς τὴν φυλακὴν. Συγχρόνως εἰδοποίησε τὴν οἰκογένειαν τοῦ φυλακισμένου:

— Τότε μόνον θὰ τὸν ἀπολύσω, ἐὰν ἔλθῃ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ μὲ παρακαλέσῃ δι' αὐτόν.

Κατόπιν αὐτοῦ κατέφθασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ κελλίου ἡ ἀδελφὴ του, μὲ κλάματα καὶ τὸν παρεκάλει.

Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καμμίαν ἀπάντησιν δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτήν.

Ἡ ἀδελφὴ του, τὸν ἐπέπληττε δι' αὐτὸ καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Χαλκόσπλαγχνε, λυπήσου με· εἶναι τὸ μοναχοπαιδί μου.

Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἔστειλε κάποιον καὶ τῆς παρήγγειλε:

— Ὁ Ποιμὴν δὲν ἐγέννησε παιδιά.

Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν κατώρθωσε τίποτε ἡ ἀδελφὴ ἀνεχώρησε.

* Ἡ Σουμανίτις ἢ Σωμανίτις ἦτο γυνὴ Ἰσραηλίτις, ἡ ὁποία ἐφιλοξένησε τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον καὶ τοῦ ἔκαμεν ἐξαιρετικὰς περιποιήσεις. Εἰς ἀνταμοιβὴν ὁ Ἐλισσαῖος ἡυλόγησεν αὐτήν καὶ συνέλαβεν ἡ γυνή, ἡ ὁποία ἔως τότε, ἦτο στεῖρα καὶ ὁ σύζυγός της πλέον γέρων, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. (Δ' Βασ. δ', 14—17).

Μόλις ὁ Ἄρχων ἐπληροφορήθη τὴν συμπεριφορὰν αὐτὴν τοῦ Ἀδ-
βᾶ Ποιμένου, ἔστειλεν ἀντιπρόσωπον καὶ τοῦ ἐμήνυσε:

—Τοῦλάχιστον, διάταξέ με, μὲ ἓνα σου λόγον, καὶ ἐγὼ ἀμέσως
θὰ τὸν ἀπολύσω.

Ὁ Γέρον, μὲ τὸ ἴδιον πρόσωπον, τοῦ ἀπήντησεν:

—Ἐξέτασε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ φυλακισμένου σύμφωνα μὲ τοὺς νό-
μους· καὶ ἂν εἶναι ἄξιος θανάτου, ἅς ἀποθάνῃ. Ἄν ὅμως δὲν εἶναι, τότε
ὅπως θέλεις, κάμε.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΟΝΑΧΟΣ ἐμπλεκόμενος ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις καὶ μεταστρέφων τὸν
λογισμὸν αὐτοῦ εἰς τὴν φροντίδα τῶν κατὰ κόσμον, ὁ μ ο ι ὁ ς ἔ σ τ ι τ ῶ
ἀ ν α τ έ μ ν ο ν τ ι ἑ α υ τ ὸ ν.

2. Μοναχὸς ἐπιζητῶν κληρονομίαν τῶν κατὰ σάρκα γονέων, ἡγουν μετὰ τὸ
ἀποτάξασθαι καὶ γενέσθαι Μοναχός, ἐμπεσεῖται εἰς πειρασμούς· ὁ δὲ ἐκζητῶν τὸν
Κύριον σωθήσεται. Μὴ εἴπῃς, ἂν γηράσω πόθεν ἂν διατρέφωμαι; περὶ τῆς αὔριον
οὐκ ἐπετράπη ἡμῖν μεριμνῆσαι, καὶ περὶ τοῦ γήρως σοι ἤδη μεριμνᾷς; Τὴν Βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην ζητήσωμεν, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται
ἡμῖν· ἀψευδὴς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· ἂν δὲ ταῦτα πρῶτον μὴ ζητήσωμεν, φανεροί
ἐσμεν, ὅτι οὐ περὶ τούτων ἀγωνιζόμεθα. Ἐπίρριψον οὖν ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν
σου, καὶ αὐτὸς σε διαθρέψει· ἂν δὲ ὁ Κύριος εὐδοῶσῃ τι εἰς τὰς χεῖράς σου, φρόν-
τισον περὶ αὐτοῦ, ὥς μέλλων λόγον δώσειν τῷ εὐδοῶσαντι.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΜΟΝΑΧΟΣ, πὺ ἐμπλέκεται εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις καὶ μετα-
στρέφει τὴν σκέψιν του πρὸς τὰς κοσμικὰς φροντίδας, ὁμοιάζει μὲ ἐκεί-
νον, πὺ κατακομματιάζει τὸν ἑαυτὸν του.

2. Μοναχός, πὺ ἐπιζητεῖ νὰ κληρονομήσῃ τοὺς κατὰ σάρκα γο-
νεῖς του, θὰ περιπέσῃ εἰς πειρασμούς· ἐνῶ ἐκεῖνος πὺ ζητεῖ τὴν βοήθειαν
τοῦ Κυρίου θὰ σωθῇ. Μὴ εἴπῃς μὲ τὸν λογισμὸν σου, ὅταν θὰ γηράσω
ἀπὸ ποῦ θὰ διατρέφωμαι; Δὲν μᾶς ἐπετράπη νὰ φροντίσωμεν διὰ τὴν
αὔριαν ἡμέραν καὶ σὺ διὰ τὰ γηρατεῖα σου μεριμνᾷς; Ἄς ἐπιζητῶμεν
τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ καὶ ὅλα αὐτὰ πὺ
εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησίν μας, θὰ προστεθοῦν εἰς ἡμᾶς
(Ματθ. στ', 15—34)· διότι Ἐκεῖνος πὺ τὸ ὑπeschέθη δὲν λέγει ψέματα.
Ἐὰν δὲν ἐπιδιώξωμεν πρῶτον τὰ ὕψιστα αὐτὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, δει-
κνύομεν πλέον, ὅτι δὲν ἀγωνιζόμεθα δι' αὐτά. Νὰ ἐμπιστευθῇς λοιπὸν
τὴν φροντίδα σου εἰς τὸν Κύριον καὶ Αὐτὸς θὰ σὲ διαθρέψῃ. Ἐὰν δὲ ὁ
Κύριος σὲ βοηθήσῃ νὰ ἐπιτύχῃ κάποιον ἔργον τῶν χειρῶν σου, φρόντισε
δι' αὐτό, μὲ τὴν σκέψιν πὺς ἀποτε θὰ λογοδοτήσῃς ἐνώπιον Ἐκείνου,
πὺ ἔφερεν εἰς καλὸν τέλος τὸ ἔργον σου.

Θ'. Ἐκ τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἐν Κοινοβίῳ ἡσυχάζων, ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐπειδὴ χήρα ἀδικουμένη ἀπέστειλε πρὸς με, παρακαλοῦσα ἵνα γράψω τῷ Δομεστικῷ βοηθῆσαι αὐτῇ, ἔχω δὲ περὶ αὐτοῦ δύο λογισμούς· ὁ εἰς λέγει μοι, ὅτι εἰς νέκρωσιν ἦλθες ὧδε· καὶ ἐὰν γράψης αὐτῷ, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τῆς νεκρώσεως· ὁ δὲ ἕτερος ὑποβάλλει μοι· ὅτι εἰ μὴ γράψεις αὐτῷ, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τὴν κελεύουσαν βοηθεῖν τοῖς δεομένοις· εἶπέ μοι, τί ποιήσω, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· εἰ τῆς νεκρὸς καὶ ἦλθε χήρα ἀδικουμένη, ἡδύνω αὐτῇ βοηθῆσαι; δηλονότι οὐδαμῶς· ἄλλως τε εἰ ταύτῃ βοηθήσεις, ἔρχεται πάλιν καὶ ἄλλη αἰτούσα περὶ τοιοῦτου, καὶ τότε παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν. Ὁ νεκρὸς οὐ φροντίζει τινὸς τῶν τοιούτων· καὶ γογγύσωσι κατὰ σοῦ, οὐδέν σε τὸ τοιοῦτον βλάψει.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ Μοναχός, πού ἡσυχάζεν εἰς Κοινόβιον, ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα λέγων:

— Πάτερ, μία χήρα, ἡ ὁποία ἀδικεῖται, μοῦ ἔστειλεν ἄνθρωπον καὶ με παρακαλεῖ νὰ γράψω γράμμα εἰς τὸν Δομέστικον, νὰ τὴν βοηθήσῃ*. ἐγὼ δὲν ξέρω τί νὰ κάνω, διότι μέσα μου παλαίουν δύο λογισμοί: ὁ ἓνας μοῦ λέγει, ὅτι ἦλθες ἐδῶ, εἰς Κοινόβιον, διὰ νὰ ἀποθάνης διὰ τὸν κόσμον· ἐὰν λοιπὸν γράψης εἰς τὸν Δομέστικον, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τῆς νεκρώσεως· ὁ ἄλλος ὅμως με συμβουλεύει τὸ ἀντίθετον· ἐὰν δὲν γράψης, μοῦ λέγει, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν, πού μᾶς διατάσσει νὰ βοηθῶμεν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Εἶπέ μου λοιπόν, Πάτερ, τί νὰ κάνω;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

— Ἐὰν ἦσουν νεκρὸς καὶ ἤρχετο ἐδῶ χήρα ἀδικουμένη, θὰ ἤμποροῦσες νὰ τὴν βοηθήσῃς; Καθόλου θεδαίως. Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ ἐὰν τώρα βοηθήσῃς αὐτήν, τότε θὰ ἔλθῃ πάλιν ἄλλη, ζητοῦσα τὴν βοήθειάν σου, ὅποταν παραβαίνεις τελείως τὴν ἐντολὴν. Ὁ νεκρὸς δὲν φροντίζει διὰ τίποτε ἀπὸ αὐτά· καὶ ἐὰν ἀκόμη γογγύσουν ἐναντίον σου, κανένας τοιοῦτος γογγυσμὸς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σὲ βλάψῃ.

* Δομέστικος κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν ἐκαλεῖτο ἀρχικῶς ὁ σωματοφύλαξ τοῦ βασιλέως. Κατόπιν ἦτο τίτλος ἀξιωματοῦ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἢ εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἀργότερον τίτλος ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιωματοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

Περὶ τοῦ ὅτι εὐχερὲς ἡ κακία, καὶ πολλοὶ οἱ ταύτην αἰρούμενοι, καὶ μάλιστα νῦν· ἔργοπος δὲ ἡ ἀρετή, καὶ ὀλίγοι οἱ αὐτὴν μετερχόμενοι· οὗς δεῖ καὶ ζηλοῦν, τοῖς δὲ πολλοῖς μὴ προσέχειν.

Περὶ τοῦ ὅτι ἡ κακία εἶναι εὐκόλη καὶ εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ ποὺ τὴν προτιμοῦν, πρὸ παντός δὲ τῶρα· ἀντιθέτως, ἡ ἀρετὴ ἀπαιτεῖ κόπον καὶ εἶναι ὀλίγοι αὐτοὶ ποὺ τὴν ἀσκοῦν. Αὐτοὺς ὁμως πρέπει νὰ μιμούμεθα καὶ νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τοὺς πολλοὺς.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΛΘΕ ποτέ τις τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφός ὑπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐπὶ τούτῳ θαυμάζεις; μὴ θαύμαζε· ἀλλὰ θαύμασον μᾶλλον, ἐὰν ἀκούσης ὅτι ἡδυνήθη τις ἐκφυγεῖν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἐχθροῦ.

2. Εἶπε γέρων· κρεῖσσον οἰκεῖν μετὰ τριῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, ἢ μετὰ μυρίων μὴ ἐχόντων φόβον Θεοῦ· ἐν γὰρ ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐν τοῖς Κοινοβίοις εἰς τοὺς ἑκατὸν μόλις ὀλίγοι εὐρεθήσονται οἱ σφῳζόμενοι· εἰς δὲ τοὺς πεντήκοντα, οὐκ οἶδα εἰ εὐρεθήσονται· πάντες γὰρ τραπήσονται φιλοῦντες τραπέζας, καὶ τὴν γαστριμαργίαν, καὶ τὴν φιλαρχίαν, καὶ τὴν φιλαργυρίαν· πολλοὶ οὖν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ἐὰν καθίσῃς εἰς τόπον, καὶ ἴδῃς τινὰς ἔχοντας παράκλησιν, μὴ πρόσχῃς αὐτοῖς· ἀλλ'· ἐὰν ἔστιν ἄλλος πτωχός, αὐτῷ πρόσεχε ἕως ὅτου οὐκ ἔχει ἄρτον, καὶ ἀναπαύσῃ.

4. Παρεκάλεσεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν τὸν Ἀβδᾶν Μακάριον μετὰ πολλῶν δακρύων λέγων· εἰπέ μοι ρῆμα π ῶ ς σ ω θ ῶ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρων εἶπεν αὐτῷ· τὸ πρᾶγμα, δ ζητεῖς, ἀπῆλθε νῦν ἀπὸ τῶν Μοναχῶν.

5. Διηγῆσατο ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης, ὅτι ἐγένετό τις τῶν γερόντων ἐν ἐκστάσει καὶ εἶδε· καὶ ἰδοὺ τρεῖς Μοναχοὶ εἰστήκεισαν πέραν τῆς θαλάσσης· καὶ ἐγένετο

φωνή πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἄλλου πέραν λέγουσα· λ ἄ θ ε τ ε π τ ε ρ ἄ π υ ρ ὁ ς κ α ἰ δ ε ὕ τ ε π ρ ὁ ς μ ε. Καὶ οἱ μὲν δύο ἔλαβον καὶ ἐπετάσθησαν εἰς τὸ ἄλλο πέραν· ὁ δὲ ἄλλος ἔμεινε, καὶ ἔκλαιε σφόδρα καὶ ἔκραζεν· ὕστερον δὲ ἐδόθησαν καὶ αὐτῷ πτερὰ, οὐ μέντοι πυρός, ἀλλὰ ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα· καὶ μετὰ καμάτου, καταπονηζόμενος καὶ ἀνιστάμενος μετὰ θλίψεως πολλῆς ἦλθεν εἰς τὸ πέραν. Οὕτω καὶ ἡ γενεὰ αὕτη· εἰ καὶ λαμβάνει πτερὰ, οὐ μέντοι πυρός, ἀλλὰ μόλις ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα λαμβάνει.

6. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες προεφίτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης γενεᾶς, καὶ εἶπον ἀποροῦντες πρὸς ἀλλήλους· τί εἰργασάμεθα ἡμεῖς; ἀποκριθεὶς δὲ εἰς ἕξ αὐτῶν, ὁ Ἀββᾶς Ἰσχυρίων, ὃς ἦν μέγας, εἶπεν· ἡμεῖς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἐποιήσαμεν· οἱ δὲ εἶπον· οἱ δὲ μεθ' ἡμᾶς, ἅρα τί ποιοῦσι; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· μέλλουσιν εἰς τὸ ἡμῖς τοῦ ἔργου ἡμῶν ἔρχεσθαι. Καὶ πάλιν οἱ Πατέρες ἠρώτησαν· οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς ἅρα τί; ὁ δὲ ἔφη· οὐκ ἔχουσιν ὅλως ἔργον οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης· μέλλει δὲ ἔρχεσθαι αὐτοῖς πειρασμός· καὶ οἱ εὐρισκόμενοι δόκιμοι ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, μ ε ἰ ζ ο ν ε ς καὶ ἡμῶν καὶ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἔσονται.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α

ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης καὶ τοῦ εἶπε·

— Πάτερ, ὁ τάδε ἀδελφὸς ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν κόσμον.

— Δι' αὐτὸ θαυμάζεις; — ἀπήντησεν ὁ Γέρων· — δὲν εἶναι ἀξιόθαύμαστον· ἀξίζει νὰ θαυμάσῃς, ὅταν ἀκούσῃς ὅτι κάποιος ἡμπόρεσε νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἐχθροῦ.

2. Ἕνας Γέρων εἶπεν· εἶναι καλύτερον νὰ συγκατοικῇ κανεὶς μετρεῖς πού φοβοῦνται καὶ σέβονται τὸν Θεόν, παρὰ μὲ δέκα χιλιάδας πού δὲν ἔχουν φόβον Θεοῦ· διότι κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ἀπὸ τοὺς ζῶντας εἰς τὰ Κοινόδια εἰς τοὺς ἑκατὸν ἐλάχιστοι θὰ εἶναι ἐκεῖνοι πού θὰ σώζωνται. Δὲν γνωρίζω δὲ ἐὰν θὰ εὐρεθοῦν σωζόμενοι μετὰ τῶν πενήτηκοντα, διότι, τότε, ὅλοι θὰ ἀλλάξουν καὶ θὰ ἀγαποῦν τραπέζια καὶ τὴν γαστριμαργίαν καὶ τὴν φιλαρχίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν. Εἶναι, λοιπόν, πολλοὶ οἱ κλητοί, ὀλίγοι ὅμως οἱ ἐκλεκτοί.

3. Ὁ ἴδιος εἶπεν· ἐὰν εὐρεθῇς εἰς ἓνα μέρος καὶ ἴδῃς μερικοὺς νὰ ἔχουν μικρὰν ὕλικὴν ἀνακούφισιν, μὴ προσέξῃς εἰς αὐτούς· ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχῃ κανεὶς ἄλλος πτωχός, αὐτὸν νὰ προσέξῃς, ὅταν δὲν ἔχῃ οὔτε ψωμί, καὶ τότε θὰ ἀναπαύεται ἡ ψυχὴ σου.

4. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν παρεκάλεσε, μὲ πολλὰ δάκρυα, τὸν Ἀββᾶν Μακάριον λέγων· εἰπέ μου λόγον πῶς νὰ σωθῶ; καὶ ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησεν· αὐτὸ πού ζητεῖς ἔφυγε τώρα ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς.

5. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης διηγῆθη ὅτι κάποτε ἓνας ἐκ τῶν Γερόντων περιέπεσεν εἰς ἔκστασιν καὶ εἶδεν ἓνα καταπληκτικὸν ὄραμα· τρεῖς Μοναχοὶ εἶχον σταθῇ εἰς τὴν ἀντικρυνὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Ἐξαφνα, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἠκούσθη φωνὴ πού τοὺς ἔλεγε· πάρετε πύρινα πτερὰ καὶ ἐλᾶτε κοντά μου. Καὶ οἱ μὲν δύο ἐπῆραν, πρᾶγματι, πύρινα πτερὰ

καὶ ἐπέταξαν πρὸς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν. Ὁ ἄλλος ὁμως ἔμεινε καὶ ἔκλαιε πάρα πολὺ καὶ ἔκραζεν· ὕστερα ἐδόθησαν καὶ εἰς αὐτὸν πτερὰ, ὅχι ὁμως πύρινα, ἀλλὰ ἀσθενικὰ καὶ ἀδύνατα. Ἔτσι, ὁ Μοναχὸς αὐτός, μὲ πολλὴν κόπον, ἄλλοτε πετῶν χαμηλὰ καὶ ἄλλοτε ἀνερχόμενος ὑψηλότερον, μὲ πολλὴν δυσκολίαν ἤλθεν, ἐπὶ τέλους, εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ αὐτὴν τὴν γενεάν· λαμβάνει πτερὰ, ὅχι ὁμως πύρινα, ἀλλὰ πάρα πολὺ ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατα.

6. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες προεφήτευσαν διὰ τὴν τελευταίαν γενεάν καὶ εἶπον, μεταξὺ τῶν, μὲ ἀπορίαν· ἡμεῖς τί ἐκάμαμεν; Ἐνας δὲ ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἦτο σπουδαῖος, ὁ Ἀββᾶς Ἰσχυρίων, ἀπήντησεν ἡμεῖς ἐξεπληρώσαμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Οἱ Πατέρες τὸν ἠρώτησαν:

— Ἄρα γε αὐτοί, ποὺ θὰ ἔλθουν μετὰ ἀπὸ ἡμᾶς, τί θὰ κάνουν;

— Μόλις θὰ ἐκτελέσουν τὸ ἡμῖς ἀπὸ τὸ ἔργον μας, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ θὰ ἔλθουν μετὰ ἀπὸ αὐτούς, τί θὰ κάνουν; ἠρώτησαν πάλιν οἱ Πατέρες.

— Οἱ Μοναχοὶ τῆς γενεᾶς ἐκείνης δὲν θὰ ἔχουν κανένα ἔργον ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας· πρόκειται δὲ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτοὺς πειρασμός, ὥστε ἐκεῖνοι ποὺ θὰ εὐρεθοῦν ἄξιοι, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, θὰ εἶναι πολὺ καλύτεροι καὶ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας μας.

Β'. Τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ, ὅταν τοὺς προβεδηκότας ἐν τῷ σχήματι θεάσῃ ἀμελοῦντας, πρόσσεχε καὶ ἀσφαλίζου σεαυτὸν, μήποτε τούτους ζηλώσας, τὴν αὐτὴν καὶ αὐτὸς ὁδὸν πορεύσῃ, καὶ σὺν αὐτοῖς κληρονομήσῃς τὴν αἰώνιον κόλασιν· ἢ πάλιν μὴ ἐγκρατὴς γενόμενος, ἐπαρθῇς κατ' αὐτῶν, καὶ εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐκπέσῃς, καὶ ἔσῃ ὑποχείριος τῷ ἐχθρῷ· ἀλλὰ σεαυτῷ πρόσσεχε, καὶ φύλαξον τὴν ψυχὴν σου σφόδρα· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἐξ ἔργων ἐτέρων δικαιούμεθα ἢ κατακρινόμεθα, ἀλλ' ὅταν εἰσαχθῶμεν ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι, ἕκαστος περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει, καὶ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει· διὸ καλὸν ἑαυτῷ προσέχειν αἰεὶ, καὶ μιμεῖσθαι τοὺς κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένους, καὶ πρὸς ἐκείνους ἀποδλέπειν καὶ ἀφομοιοῦν ἑαυτόν.

Τοὺς δὲ καταφρονοῦντας τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τὸ σχῆμα μόνον περιποιοῦντας ἑαυτοῖς, μὴ ζηλοῦν, ὅπως μὴ ὁμοιωθῇς στρατιώτῃ συσχεθέντι ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὃς τὴν μὲν σφραγίδα ἔχει τοῦ Βασιλέως, δουλεῖ δὲ τοῖς ἐχθροῖς τοῦ Βασιλέως· ἀψευδὴ· γὰρ ὁ εἰπὼν· «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἀμαρτίας». Φύλλοις γὰρ ἔοικε τὸ σχῆμα, καρπῷ δὲ τὸ ἔργον. Μὴ οὖν πρόσχηξ τῷ ἐκτὸς σχήματι καὶ ζηλώσῃς αὐτοὺς εἰπὼν πρὸς ἑαυτόν· οὐκ εἰ σὺ κρίσῃς τῶν τοιούτων περιπιπτόντων τοῖς πάθεσιν, ἀλλ' ἐνόησον τὸ γεγραμμένον, ὅτι ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ οὐκ εἰσὶ σκευὴ χρυσᾶ μόνον καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰσιν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν παρακούσῃς τοῦ

Κυρίου τὰ τῆς ἀμαρτίας ἔργα ἐπιμελῶν, ἔση σκευὸς ἄτιμον· εἰ δὲ τὰ τοῦ Κυρίου ἔργα πράσσεις, ἔση σκευὸς ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ἡγιασμένον, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

Ἀγάπα καλὴν συνοδεῖαν· ἀπὸ δὲ κακῆς συνοδείας ἀπόσχου· καθότι οὐ γόης, οὐ ληστής, οὐ τυμωρῦχος, οὕτως ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ὑπὸ ἀνθρώπων ταῦτα μεμαθήκασι κατεφθαρμένων τὴν διάνοιαν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ. Ὁ γὰρ Θεὸς πάντα καλὰ λίαν ἐποίησε. Μὴ σε τερπέτω λουτρά, καὶ πότοι, καὶ συμβολὴ ἀγορασμῶν, καὶ τρυφή, ἵνα μὴ περιπέσης ἀνηκέστοις κινδύνοις· μέμνησο αἰ τῆς συνοχῆς τῶν ἀμαρτωλῶν, φοβούμενος μήποτε μετ' οὐ πολὺ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ σὺ καταλογισθῇς. Οὐκ εἰσελήλυθας ποτὲ ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ θεασάμενος τὸν κοπετὸν καὶ κλαυθμὸν ἡπείχθης ἀποπηδῆσαι τοῦ οἰκήματος; ἐκ τῶν οὖν προσκαίρων δεῖ τεκμαίρεσθαι τὰ αἰώνια. Φησί γάρ· «δίδου σοφῶ ἀφορμήν, καὶ σοφώτερος ἔσται». Ἀκακίαν ἔχε πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, πανουργίαν δὲ πρὸς τὸ ἀποκρούεσθαι τὰς μεθοδίας τοῦ διαδόλου, καὶ ἀποτέμνειν τὰς βλαβεράς συντυχίας, ἵνα σου ὁ ἔσω ἄνθρωπος ἡρεμῇ.

Μὴ συνδιάτριβε μίμοις καὶ γελοιασταῖς, ἵνα μὴ φθαρῇ σου τὰ νοήματα· οἱ γὰρ αὐτῶν λόγοι τοὺς ἀκούοντας πλέον τοῦ τῶν ἀσπίδων ἰοῦ καταβλάπτουσι· καὶ τοὺς μὲν πρεσβύτας νεωτερίζειν παρασκευάζουσι, τοὺς δὲ νέους ἔλκουσι πρὸς τὴν τῆς ἀνομίας ἐνέργειαν. Εἰ δὲ ἐν Κοινοσίῳ εἴ καὶ θεωρεῖς τινὰς ἀδελφοὺς ἀτάκτως περιπατοῦντας καὶ λαλοῦντας ἃ μὴ ἀρέσκει Θεῷ, σὺ μὴ πρὸς αὐτοὺς ἢ τοῖς λόγοις αὐτῶν, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου κατὰ τὸ γεγραμμένον· «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ» καὶ μὴ σοι ὑποβάλῃ ὁ πονηρὸς, καὶ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι οἱ γέροντες οὗτοι, καὶ χρονίσαντες ἐν τῷ Μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἀσκήσει, κακῶς ἀναστρέφονται, τί ποιήσω ἐγὼ νεώτερος ὢν; ἀλλ' ἄκουσον τοῦ Κυρίου λέγοντος· «πολλοὶ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί» καὶ πάλιν· «εἰ ὀλίγοι οἱ σφζόμενοι».

Γενοῦ οὖν καὶ σὺ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ τῶν ὀλίγων, καὶ μὴ τῶν πολλῶν καὶ ἀπολλυμένων. Οἱ γὰρ ποιοῦντες τὸ πονηρὸν, εἴτε ἐν κοινοσίῳ, εἴτε ἐν οἰκῇ ποτε τόπῳ ὑπάρχουσι, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, οἵτινες ἀφομοιοῦνται τοῖς ζιζανίοις τοῖς ἀναμέσον τοῦ σίτου. Σὺ οὖν γενοῦ σίτος, ἵνα συναχθῇς εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ ὡς ζιζάνιον κατακαῆς πυρὶ ἀσέεσθαι. Ἀναλόγισαι δὲ ὅτι ὁ δίκαιος Ἄνθρωπος ἐν Σοδόμοις κατῴκει, ἀλλ' οὐ συναπήχθη τῇ ἐκείνων φιληδονίᾳ καὶ ἀσελείᾳ· ζῆτο καὶ ἐσώθη, καθὼς γέγραπται· «βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀθέσμοις ἔργοις ἐβασάνιζε· καὶ ἐπάγει· οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ρύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολάζομένους τηρεῖν» καὶ τὰ ἐξῆς.

Οὗτος μὲν οὖν τοιοῦτοις συνοικῶν, οὐ συναπώλετο αὐτοῖς. Ὁ δὲ Γιεζῆ τῷ Προφῆτῃ Ἐλισσαίῳ ἐλειτούργει καὶ ἡμαρτεν· ὁμοίως καὶ Σαμουὴλ τῷ Ἡλεὶ παρέμενε, καὶ τοῖς τέχνοις αὐτοῦ συναναστρέφετο· κακείνων ἀπολεσθέντων, οὗτος διεσώθη, ὅτι ἡγάπα τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐξήλου τὰς ὁδοὺς τῶν ἀνόμων· ὁ δὲ Ἰούδας, σὺν τοῖς μαθηταῖς τῷ Κυρίῳ ἠκολούθει, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς χεῖρας ἀνόμων.

Ὡς τε οὖν δεῖ ἕκαστον ἡμῶν ἑαυτῷ προσέχειν αἰεὶ· καὶ εἰ μὲν δικαίοις συνοι-

κοῦμεν, ἀφορῶντες εἰς αὐτούς, δικαίως καὶ αὐτοὶ ζήσομεν, ἐγγύθεν ἔχοντες τὰ τῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα· εἰ δὲ ἁμαρτωλοῖς, σπουδάσωμεν οὐχὶ μόνον μὴ ζηλῶσαι τὰ ἔργα ἐκείνων, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀφορμὰς αὐτοῖς παρασχεῖν σωτηρίας, διὰ τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς. Εἰ δέ τις εἶπη ὅτι ἀσθενής εἰμι καὶ ὀλίγωρος, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπροσεχῶν ἀνθρώπων εὐκόλως εἰς τὰ πονηρὰ καταφέρομαι, οὗτος ταῖς θεαῖς προσεχέτω γραφαῖς, καὶ ζηλούτῃ τὴν πολιτείαν τῶν Ἀγίων Πατέρων, καὶ ἔσται παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις εὐδόκιμος. Παραβαλέτω δὲ καὶ ἀνθρώποις φοβουμένοις τὸν Κύριον, οἵτινες τὰς ψυχὰς θεραπεύουσι, καὶ πᾶν τὸ παρ' ἐκείνων λεγόμενον μετὰ πόθου δεχέσθω, καὶ ἐπ' ἔργων δεικνύτω καὶ καρποφορήσει συντέμως. Λέγει γάρ ἡ γραφή· «ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἑροῦσί σοι».

Χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ὁ ἐν κοινοβίῳ ὢν, καὶ ἀμελῶν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ τὰ ἐναντία ἔργα διαπραττόμενος, βαρυτάτην ἔξει τὴν κόλασιν, οὐ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν δι' αὐτοῦ ἀπολλυμένων ψυχῶν, αἷς ραθυμίας καὶ κακίας τύπος ἐγένετο. Πάλιν δὲ ὁ ἐπιμελούμενος τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας φροντίζων, μεγάλης δόξης ἐν οὐρανοῖς ἀξιωθήσεται, ὅτι τύπον ἑαυτὸν ἐναρέτου θίου παρέσχε τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀμελεστέρων τὴν προθυμίαν διήγειρε πρὸς ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, διὰ τῆς οἰκείας σπουδῆς. Καθάπερ γὰρ ὁ ἐν παρατάξει πολέμου πρῶτος ἀγωνισάμενος, καὶ τὴν τῶν ἐναντίων φάλαγγα διακόψας, ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τιμᾶται, οὕτω καὶ παρὰ Θεῷ μειζόνως δοξασθήσεται ὁ νήφων εἰς τὸ ἔργον Κυρίου, καὶ πολλοῖς ὠφελείας παρέχων ὑπόδειγμα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΓΑΠΗΤΕ, ὅταν ἴδῃς τοὺς γεροντοτέρους Μοναχοὺς νὰ παραμελοῦν τὰ καθήκοντά τους, πρόσεχε καὶ φύλαττε τὸν ἑαυτὸν σου, μὴ τυχὸν τοὺς μιμηθῇς καὶ ἀκολουθήσῃς τὸν δρόμον τους, καὶ τότε κληρονομήσῃς μαζί των τὴν αἰώνιον κόλασιν. Ἡ πάλιν, πρόσεξε μὴ τυχὸν ἀναδειχθῇς ἐγκρατὴς καὶ οὕτω ὑπερηφανευθῇς εἰς βάρος των καὶ περιπέσῃς εἰς ὑψηλοφροσύνην, ὅποταν θὰ γίνῃς ὑποχείριος τοῦ ἐχθροῦ. Νὰ ἐπαγρυπνῇς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ νὰ περιφρουρήσῃς πάρα πολὺ τὴν ψυχὴν σου· διότι ἡμεῖς οὔτε θὰ δικαιωθῶμεν, οὔτε θὰ κατακριθῶμεν ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ ὅταν θὰ ὀδηγηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ, γυμνοὶ καὶ ἀρπαγμένοι ἀπὸ τὸν τράχηλον, ὁ κάθε ἓνας θὰ δώσῃ λόγον μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ θὰ σηκώσῃ τὸ φορτίον τῶν προσωπικῶν του ἁμαρτιῶν. Δι' αὐτὸ εἶναι καλὸν νὰ προσέχωμεν πάντοτε τὸν ἑαυτὸν μας, νὰ μιμούμεθα ἐκείνους, πού ἔχουν πολιτευθῇ κατὰ Θεόν, πρὸς αὐτοὺς νὰ στρέφωμεν τὰ βλέμματά μας καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ ὁμοιάσωμεν πρὸς αὐτούς.

Αὐτοὺς δὲ πού παραμελοῦν τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των καὶ φροντίζουν μόνον διὰ τὴν ἐξωτερικὴν των ἐμφάνισιν, νὰ μὴ τοὺς ζηλεύῃς, διὰ νὰ μὴ ὁμοιάσῃς μὲ στρατιώτην, συλληφθέντα ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ὁ ὁποῖος ἔχει μὲν τὴν σφραγίδα τοῦ Βασιλέως, δουλεῦει ὅμως εἰς τοὺς ἐχθρούς τοῦ Βασιλέως, διότι δὲν λέγει ψέμματα ἐκείνος, πού εἶπε· «Ἀλήθεια λέ-

γω εἰς σᾶς· ἐκεῖνος ποὺ διαπράττει τὴν ἁμαρτίαν εἶναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας» (Ἰωάν. η', 34). Διότι τὸ σχῆμα ὁμοιάζει μὲ τὰ φύλλα, ἐνῶ τὰ ἔργα μὲ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου. Μὴ προσέξῃς λοιπὸν τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν καὶ ζηλεύσῃς νὰ τοὺς μιμηθῇς δικαιολογούμενος πρὸς τὸν ἑαυτὸν σου· δὲν εἶσαι σὺ καλύτερος ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ περιπίπτουν εἰς τὰ πάθη, ἀλλὰ φέρε εἰς τὸν νοῦν σου τὸ νόημα τοῦ ρητοῦ, ὅτι εἰς μίαν μεγάλην οἰκίαν δὲν ὑπάρχουν μόνον χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ πῆλινα· καὶ ἄλλα μὲν ἔχουν ἀξίαν, ἐνῶ ἄλλα δὲν ἔχουν. Ἐὰν λοιπὸν παρακούσῃς τὸν Κύριον καὶ ἐπιτελέσῃς τὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας, θὰ εἶσαι σκευὸς χωρὶς ἀξίαν. Ἐάν, ὅμως, πράττῃς τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, θὰ εἶσαι σκευὸς ἐκλεκτόν, μὲ τιμὴν, μὲ ἀγιότητα, χρησιμοποιοῦμενον καλῶς ἀπὸ τὸν Δεσπότην, ἔτοιμον διὰ κάθε καλὸν ἔργον.

Νὰ ἀγαπᾷς τὴν καλὴν συναναστροφὴν· νὰ φεύγῃς δὲ μακρὰν ἀπὸ τὴν κακὴν· καθόσον οὔτε ὁ μάγος οὔτε ὁ ληστής, οὔτε αὐτὸς ποὺ ἀνοίγει τοὺς τάφους καὶ κλέπτει τοὺς νεκρούς, ἐγεννήθησαν τοιοῦτοι, ἀλλ' ἔμαθαν τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ ἀπὸ ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ἡ διάνοια ἔχει τελείως διαστραφῇ ὑπὸ τοῦ σατανᾶ. Διότι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὰ πάντα πάρα πολὺ καλὰ. Ἄς μὴ σὲ εὐχαριστοῦν τὰ λουτρὰ καὶ τὰ ποτά, καὶ ὁ θόρυβος ἀπὸ τὰς συγκεντρώσεις τῶν ἀγορῶν, καὶ ἡ ἀπόλαυσις, διὰ νὰ μὴ περιπέσῃς εἰς φοβεροὺς κινδύνους· νὰ ἐνθυμῇσαι πάντοτε τὴν θλίψιν τῶν ἁμαρτωλῶν, φοβούμενος μήπως καὶ σὺ μετ' ὀλίγον καταδικασθῇς εἰς τὰς ἰδίας τιμωρίας.

Δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ εἰσέλθῃς εἰς οἰκίαν, ποὺ πενθοῦν ἐξ αἰτίας θανάτου, καὶ μόλις ἤκουσες τὸν θρήνον καὶ τὰ κλάματα νὰ βιασθῇς νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ σπίτι; Ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα λοιπὸν πρέπει νὰ συμπεραίνωμεν διὰ τὰ αἰώνια. Διότι, ὡς λέγει καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, «δίδε ἀφορμὴν εἰς τὸν σοφὸν καὶ θὰ γίνῃ σοφώτερος» (Παροιμ. θ', 9). Νὰ ἀκούς χωρὶς δυσφορίαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀποκρούῃς, μὲ κάθε τρόπον, τὰς πονηρὰς μεθόδους τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ ἀποκόπτῃς τὰς βλαβερὰς συναναστροφάς, διὰ νὰ ἔχῃ ἡρεμίαν ὁ ἐσωτερικὸς σου ἄνθρωπος.

Νὰ μὴ συναναστρέφεσαι μὲ θεατρίνους καὶ γελωτοποιούς, διὰ νὰ μὴ διαφθαροῦν αἱ σκέψεις σου· διότι τὰ λόγια τῶν τύπων αὐτῶν καταστρέφουν αὐτοὺς ποὺ τὰ ἀκούουν, φοβερώτερον καὶ ἀπὸ τὸ δηλητήριον τῆς ἀσπίδος*, κάμνουν δὲ τοὺς γέροντας νὰ συμπεριφέρονται ὡς νέοι τοὺς δὲ νεωτέρους τοὺς παρασύρουν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παρανόμων πράξεων. Ἐάν, πάλιν, διαμένῃς εἰς Κοινόβιον καὶ βλέπῃς μερικὸν ἀδελφὸν νὰ περιπατοῦν ἀπροσέκτως καὶ νὰ λέγουν ὅσα δὲν εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν, σὺ καθόλου νὰ μὴ προσέχῃς εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ὅσα λέγουν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃς διαρκῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὸν Θεόν, κατὰ τὴν ὑπόδειξιν

* Ἡ ἀσπίς εἶναι εἶδος ὀφειῶς πολὺ δηλητηριώδους, τοῦ ὁποίου τὸ δῆγμα εἶναι θανατηφόρον.

τοῦ ρητοῦ «ἐβλεπον διαρκῶς ἐμπρός μου τὸν Κύριον ἱστάμενον εἰς τὰ δεξιὰ μου, διὰ νὰ μὴ παραπατήσω» (Ψαλμ. ιε', 8). Νὰ μὴ σοῦ βάλλῃ ὁ πειρασμὸς εἰς τὸν νοῦν σου καὶ εἴπῃς μέσα σου· αὐτοὶ οἱ γέροντες, ἂν καὶ ἔχουν γηράσει εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ εἰς τὴν ἄσκησιν, ἐν τούτοις διάγουν κακῶς, τί θὰ κάνω τότε ἐγὼ πού εἰμαι νεώτερός των; Ἀκουσε τότε τὸν Κύριον, πού λέγει· «πολλοὶ εἶναι οἱ προσκεκλημένοι, ὀλίγοι ὅμως οἱ ἐκλεκτοὶ» (Ματθ. κβ', 14), ὅπως ἐπίσης καὶ ὅτι «οἱ σφζόμενοι εἶναι ὀλίγοι» (Λουκ. ιγ', 23).

Γίνε, λοιπόν, καὶ σὺ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ τοὺς ὀλίγους καὶ μὴ ἀνήκῃς εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ τοὺς χαμένους. Διότι ἐκεῖνοι, παῦ κάμνουν τὸ πονηρόν, εἴτε ζοῦν εἰς Κοινόβιον, εἴτε ὁπουδήποτε ἄλλου, εἶναι τέκνα τοῦ πονηροῦ, πού ὁμοιάζουν μὲ τὰ ζιζάνια εἰς τὸ σιτάρι. Σὺ λοιπόν νὰ γίνῃς σιτάρι, διὰ νὰ συγκομισθῇς εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Κυρίου καὶ νὰ μὴ κατακαῖς ὡς ζιζάνιον (Ματθ. ιγ', 25—30) εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. Σκέψου, ὅτι ὁ δίκαιος Λῶτ κατοικοῦσεν εἰς τὰ Σόδομα, ἀλλὰ δὲν τὸν παρέσυρεν ἡ φιληδονία καὶ ἡ ἀσέλγεια τῶν Σοδομιτῶν δι' αὐτὸ καὶ ἐσώθη, ὅπως ἀναφέρει ἡ Ἀγία Γραφή· «διότι μὲ τὰ μάτια καὶ τὰ αὐτιά κατοικῶν μεταξὺ αὐτῶν ὁ δίκαιος, ἐβασάνιζε καθημερινῶς μὲ τὰς ἀνηθίκους πράξεις πού ἐβλεπε καὶ ἤκουε τὴν δικαίαν ψυχὴν του». Καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ἡ Ἀγ. Γραφή· «Ὁ Κύριος γνωρίζει νὰ διασώζῃ τοὺς εὐσεβεῖς ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς καὶ νὰ κολάζῃ τοὺς ἀδίκους, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως», καὶ τὰ ἐν συνεχείᾳ ἀναφερόμενα.

Αὐτὸς λοιπόν ὁ Λῶτ καίτοι συγκατοικοῦσε μὲ τοιοῦτους ἀνηθίκους ἀνθρώπους, δὲν ἐχάθη μαζὶ μὲ ἐκείνους. Ἀντιθέτως, ὁ Γιεζῆ ὑπηρετεῖ τὸν Προφήτην Ἑλισσαῖον καὶ ἡμάρτησε (Δ' Βασ. ε', 20—27). Ὁμοίως καὶ ὁ Σαμουὴλ παρέμενε μαζὶ μὲ τὸν Ἥλει καὶ συναναστρέφετο μὲ τὰ παιδιὰ του· καὶ ὅταν ἐκεῖνα ἐχάθησαν (Α' Βασ. δ', 1—22), αὐτὸς ἐσώθη, ἐπειδὴ ἠγάπα τὸν Κύριον πραγματικῶς καὶ δὲν ἐπηρεάζετο ἀπὸ τὰ παραδείγματα τῶν ἀνόμων. Καὶ ὁ Ἰούδας ἠκολούθει τὸν Κύριον καὶ τοὺς μαθητάς καὶ ὅμως τὸν παρέδωκεν εἰς τὰ χεῖρα τῶν παρανόμων.

Ὅστε κάθε ἓνας ἀπὸ ἡμᾶς πρέπει νὰ προσέχῃ πάντοτε τὸν ἑαυτὸν του· καὶ ἐὰν μὲν συγκατοικῶμεν μὲ δικαίους, ἃς παρακολουθῶμεν τὴν ζωὴν των καὶ ἃς ζήσωμεν καὶ οἱ ἴδιοι ἐνάρετα, ἐφ' ὅσον ἔχομεν τόσον κοντὰ μας τὰ παραδείγματα τῆς ἀρετῆς· ἐὰν ὅμως συγκατοικῶμεν μὲ ἁμαρτωλοὺς, ἃς φροντίσωμεν ὅχι μόνον νὰ μὴ μιμηθῶμεν τὰ ἔργα των, ἀλλὰ, μὲ τὴν καλὴν μας διαγωγὴν, ἃς προσπαθῇσωμεν νὰ τοὺς προσφέρωμεν ἀφορμὰς σωτηρίας.

Ἐὰν δὲ κανεὶς εἴπῃ, ὅτι ἐγὼ εἰμαι ἀσθενὴς καὶ ἀμελὴς καὶ παρὰ σύρομαι εὐκόλως εἰς πονηρὰ ἔργα ἀπὸ ἀπροσέκτους ἀνθρώπων, αὐτὸς ἃς στρέψῃ ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν του εἰς τὰς θείας Γραφὰς καὶ ἃς μιμῆται τὴν ζωὴν τῶν ἁγίων Πατέρων, ὁπόταν θὰ προκόψῃ καὶ θὰ τὸν ἐκτιμήσουν καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἄς ἐπισκέπτεται δὲ καὶ ἀνθρώπους πού σέβονται καὶ φοβοῦνται τὸν Θεόν, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν τὰς

ψυχὰς καὶ ἃς δέχεται μετὰ πόθου τὰ λεγόμενά των, φροντίζων νὰ τὰ ἐφαρμόσῃ ἐμπράκτως· τότε ἀσφαλῶς συντόμως θὰ καρποφορήσῃ. Διότι καὶ ἡ Ἁγία Γραφή συμβουλεύει· «Ἐρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος τὸν πατέρα σου καὶ θὰ σοῦ φανερώσῃ· τοὺς γεροντοτέρους καὶ θὰ σοῦ εἴπουν» (Δευτερ. λβ', 7).

Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι αὐτός, ποὺ ζῇ εἰς Κοινόβιον καὶ δὲν φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἀλλ' ἐκτελεῖ ἔργα ἀντίθετα, θὰ ἔχῃ βαρυντάτην κόλασιν, ὅχι μόνον ἐξ αἰτίας τῶν σφαλμάτων του, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνας τὰς ψυχὰς, ποὺ ὁδηγοῦνται εἰς τὴν ἀπώλειαν ἐξ αἰτίας του καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἔγινε πρότυπον ὀκνηρίας καὶ κακίας. Ἐκεῖνος, πάλιν, ποὺ καλλιεργεῖ τὰς ἀρετὰς καὶ φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, θὰ ἀξιωθῇ νὰ ἀπολαύσῃ εἰς τοὺς οὐρανούς μεγάλην δόξαν, διότι ἀνεδείχθη εἰς τοὺς ἀδελφούς του πρότυπον ἐναρέτου βίου καὶ διηγήρε, διὰ τοῦ προσωπικοῦ του ζήλου, τὴν προθυμίαν τῶν ἀμελεστέρων πρὸς ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν. Δηλαδή ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος, ποὺ ἀγωνίζεται πρῶτος εἰς τὴν πολεμικὴν παρὰτάξιν καὶ διασπάσει τὴν φάλαγγα τῶν ἐχθρῶν, τιμᾶται περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τοιοῦτοτρόπως θὰ δοξασθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν πάρα πολὺ καὶ ἐκεῖνος, ποὺ ἀγρυπνεῖ διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου, καί, ὡς ἐκ τούτου, χρησιμεύει εἰς τοὺς πολλοὺς παρὰ-δειγμα ψυχικῆς ὠφελείας.

Γ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ ἡ σφήκα τοὺς πόνους τῶν μελισσῶν ἐσθίει, οὕτω καὶ ράθυμος ἀδελφὸς ἀχρειοὶ συνοδείας ἐνάρετον ὑπαρξίν· καὶ ὡς περ δειλὸς στρατιώτης τὰς χεῖρας τῶν πολεμίων ἐκλύει, οὕτω καὶ Μοναχὸς ἀμελὴς τὴν τῶν ἀδελφῶν προθυμίαν χαυνοῖ· διὸ καὶ μεγίστην ἐκ Θεοῦ τιμωρίαν λήψεται. Κρεῖσσον οὖν ἐστιν, ἀγαπητοί, οἰκεῖν μετὰ ὀλίγων εὐαρέστων Θεῷ, ἥπερ μετὰ πολλῶν καταφρονούντων τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. Ὅπου γὰρ φόβος Κυρίου, ἐκεῖ καὶ ἀγάπη καὶ ὁμόνοια, καὶ ὁ Θεὸς οἰκεῖ ἐν μέσῳ αὐτῶν· ὅπου δὲ ἀφοβία Θεοῦ, ἐκεῖ ἔρις καὶ ζήλος· καὶ ὅπου ζήλος, ἦτοι φθόνος, ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ἐναδρύνεται.

Αἰρετώτερον οὖν ἐστὶ μετὰ ὀλίγων καλῶν διάγειν, ἢ μετὰ πλῆθους ἀχρήστων, καθὼς καὶ αἱ θεῖαι γραφαὶ παραδεδώκασιν ἡμῖν. Φησὶ γὰρ ὁ Παροιμιστής· «μὴ ἐπιθύμει πλῆθος ἀχρήστων, εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν». Κρεῖστων γὰρ εἰς δίκαιος, ἢ χίλιοι ἁμαρτωλοί· «ἐν συναγωγῇ γὰρ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ». Λέγει δὲ καὶ ἕτερος· «μὴ ἐπιθύμει πλῆθος ἀχρηστον, καὶ ἐὰν πληθυνθῶσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν· μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν· στενάξεις γὰρ πένθει ἄνθρωπ'· κρεῖστων γὰρ εἰς δίκαιος ποιῶν τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ ἔχειν τέκνα ἀσεβῆ· ἀπὸ γὰρ ἐνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις».

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ ἡ σφήκα τρώγει τοὺς κόπους τῶν μελισσῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς τὸ Κοινόβιον ἓνας ὀκνηρὸς ἀδελφὸς θλάπτει τὴν

ὑπαρξιν ἐναρέτου συνοδείας· καὶ καθὼς ὁ δειλὸς στρατιώτης παρα-
λύει τὰ χέρια τῶν συμπολεμιστῶν του, τοιοιτοτρόπως καὶ ὁ ἀμελὴς Μο-
ναχὸς ἐλαττώνει τὴν προθυμίαν τῶν ἀδελφῶν· καὶ δι' αὐτὸ θὰ λάβῃ με-
γίστην τιμωρίαν ἀπὸ τὸν Θεόν. Εἶναι λοιπόν, ἀγαπητοί μου, καλύτερον
νὰ κατοικῇ κανεὶς μὲ ὀλίγους, πού εὐαρεστοῦν τὸν Θεόν, παρὰ μὲ πολλοὺς
πού καταφρονοῦν τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Διότι ὅπου ὑπάρχει φόβος
Κυρίου, ἐκεῖ θὰ ὑπάρχῃ καὶ ὁμόνοια καὶ ἀγάπη καὶ ὁ Θεὸς θὰ κατοικῇ
εἰς τὸ μέσον αὐτῶν. Ὅπου ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν φοβοῦνται τὸν Θεόν,
ἐκεῖ ἐπικρατεῖ φιλονεικία καὶ φθόνος· καὶ ὅπου ὑπάρχει φθόνος, ἐκεῖ ὁ
πονηρὸς εὐχαριστεῖται.

Εἶναι λοιπόν προτιμότερον νὰ ζῶμεν μὲ ὀλίγους καλοὺς, παρὰ μὲ
πλήθος ἀχρήστων, καθὼς μᾶς παρέδωσαν καὶ αἱ θεῖαι Γραφαί. Σχετικῶς
μᾶς λέγει ὁ συγγραφεὺς τῶν Παροιμιῶν «νὰ μὴ ἐπιθυμῇς πλήθος ἀχρή-
στων, ἐφ' ὅσον ὁ φόβος τοῦ Κυρίου δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς ψυχὰς των». Διότι
εἶναι καλύτερος ἓνας δίκαιος, παρὰ χίλιοι ἁμαρτωλοί, ἐπειδὴ «εἰς συγ-
κέντρωσιν ἁμαρτωλῶν θὰ ἀνάψῃ φωτιὰ» (Σοφ. Σειρ. ιστ', 1—7).
Ἄλλος πάλιν λέγει «νὰ μὴ ἐπιθυμῇς πλήθος ἄχρηστον· καὶ ἐὰν ἀκόμη
πληθυνθοῦν, νὰ μὴ χαίρεσαι δι' αὐτούς, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτούς
ὁ φόβος τοῦ Κυρίου· νὰ μὴ ἐμπιστευθῇς εἰς τὴν ζωὴν των ὥστε νὰ τὴν
μιμηθῇς· διότι θὰ ἀναστενάξῃς ἀπὸ πρῶωρον πένθους· εἶναι δηλαδὴ κα-
λύτερος ἓνας δίκαιος, πού ἐκτελεῖ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, παρὰ νὰ ἔχῃς
τέκνα ἀσεβῆ, ἐπειδὴ ἀπὸ ἑνα συνετὸν θὰ δημιουργηθῇ πόλις».

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΟΤΑΝ ἴδῃς δύο κακοὺς ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, γίνωσκε ὅτι ὁ
ἕτερος τῷ ἑτέρῳ συνεργεῖ πρὸς τὸ θέλημα. Ὑψηλόφρων καὶ κενόδοξος ἡδέως ἀλλή-
λοις συναλλάσσουσιν· ὁ μὲν γὰρ δουλικῶς ὑποσιτίπτοντα ἐπαινεῖ τὸν κενόδοξον· ὁ δέ,
συνεχῶς ἐπαινοῦντα, μεγαλύνει τὸν ὑψηλόφρονα· ὧν πόρρω ἀφίστασο ἵνα μὴ τῆς ἐξ
αὐτῶν βλάβης μετὰσχης.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ἴδῃς δύο κακοὺς νὰ ἔχουν μεταξὺ των ἀγάπην, νὰ εἶσαι
βέβαιος ὅτι βοηθεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, διὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὸ κακὸν θέλη-
μά των. Ὁ ὑψηλόφρων καὶ ὁ κενόδοξος μὲ εὐχαρίστησιν συναναστρέ-
φονται μεταξὺ των· διότι ὁ μὲν ὑψηλόφρων ἐπαινεῖ τὸν κενόδοξον, ἐπειδὴ
ὑποκλίνεται δουλικῶς ἔμπροσθέν του· ὁ δὲ κενόδοξος, πάλιν, ἐξυψώνει
τὸν ὑψηλόφρονα, ἐπειδὴ συνεχῶς τὸν ἐπαινεῖ· καὶ ἀπὸ τοὺς δύο νὰ ἀπο-
μακρύνεσαι, διὰ νὰ μὴ λάβῃς μέρος εἰς τὴν ζημίαν πού προέρχεται ἐξ
αὐτῶν.

Ε'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐάν τινας ἴδω τῶν μετ' ἐμοῦ ἀνακάμ-
πτοντας ἐν τῷ κόσμῳ, πῶς δύναμαι μὴ σκανδαλισθῆναι; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον·

ὀφείλεις σκοπεῖν τοὺς κύνας τοὺς θηρεύοντας τοὺς λαγούς· ὥς περ γὰρ ἐκεῖ εἰς ἐκ τῶν κυνῶν ἰδὼν τὸν λαγὸν ἐπιδιώκει, ἕως οὗ φθάσῃ μὴ ἐμποδισθεῖς, οἱ δὲ λοιποί, οὗ τὸν λαγὸν, ἀλλὰ τὸν κύνα μόνον τὸν ἐπιδιώκοντα ὀρῶντες ἕως μὲν τινος συντρέχουσι καὶ αὐτοί· ὕστερον δὲ κατανοήσαντες, ἀνακάμπουσιν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐκεῖνος δὲ ὁ ἑωρακὴς τὸν λαγὸν καὶ καταδιώκων, οὐ παύεται τοῦ δρόμου, ἕως οὗ φθάσῃ, μὴ ἀφορῶν εἰς τοὺς ἀνακάμπαντας, μήτε τῶν κρημνῶν, καὶ ὑλῶν, καὶ κέντρων φροντίζων, ἢ ὑπ' αὐτῶν ὅλως ἐμποδιζόμενος, ἀλλὰ τοῦ σκοποῦ τοῦ δρόμου διηνεκῶς ἐχόμενος, καὶ πρὸς μόνον ἀφορῶν τὸν ὑπ' αὐτοῦ διωκόμενον· οὕτω καὶ ὁ τὸν δεσπότην Ἰησοῦν ἐπιζητῶν καὶ καταλαβεῖν ἐπειγόμενος, τῷ σταυρῷ ἀδιαλείπτως προσέχων, πάντα παρορᾷ, καὶ ὑπερβαίνει τὰ συναντῶντα σκάνδαλα, ἕως οὗ φθάσῃ τὸν σταυρωθέντα, καὶ κατάσχῃ αὐτὸν ζῶντα καὶ μένοντα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα·

— Πάτερ, ἐὰν ἴδω μερικοὺς ἀπὸ τὴν συνοδείαν μου νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὸν κόσμον πῶς ἤμπορῶ νὰ μὴ σκανδαλισθῶ;

— Πρέπει νὰ σκεφθῇς — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — τοὺς σκύλους, ποὺ κυνηγοῦν λαγούς. Ὅταν ἓνας σκύλος ἀντιληφθῇ τὸν λαγόν, τὸν καταδιώκει, ἕως ὅτου κατανικήσῃ κάθε ἐμπόδιον καὶ τὸν φθάσῃ, ἐνῷ οἱ ὑπόλοιποι σκύλοι, ἐπειδὴ δὲν βλέπουν τὸν λαγόν, ἀλλὰ μόνον τὸν σκύλον, ποὺ τὸν καταδιώκει, τρέχουν καὶ αὐτοὶ μαζί του ὀλίγον, μόλις ὅμως καταλάβουν ἐπιστρέφουν ὀπίσω. Ἐνῷ ἐκεῖνος ποὺ εἶδε τὸν λαγόν καὶ τὸν καταδιώκει, δὲν σταματᾷ, μέχρις ὅτου τὸν φθάσῃ, χωρὶς νὰ προσέχῃ αὐτοὺς ποὺ ἐπέστρεψαν καὶ χωρὶς νὰ λογαριάσῃ τὰ δένδρα, τὰ ἀγκάθια καὶ τοὺς κρημνούς, ἀπὸ τὰ ὅποια καθόλου δὲν ἐμποδίζεται, ἀλλὰ κατευθυνόμενος διαρκῶς ἀπὸ τὸν σκοπὸν τοῦ κυνηγίου καὶ ἀποβλέπων εἰς τὸν καταδιωκόμενον λαγὸν τρέχει συνεχῶς. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἐπιζητεῖ τὸν Δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν καὶ βιάζεται νὰ τὸν φθάσῃ· προσέχει διαρκῶς εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, τὰ παραβλέπει ὅλα, ξεπερνᾷ τὰ σκάνδαλα, ποὺ συναντᾷ, μέχρι νὰ φθάσῃ τὸν Σταυρωθέντα, καὶ τὸν κρατήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν του ζῶντα καὶ διαμένοντα.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΤΟΥΣ ἀμελεστέρους ἀδελφούς κατὰ τῶν σπουδαιότερων ἐφοπλίζειν ἐπείγεται ὁ ἐχθρὸς· ἀλλ' οἱ σπουδαιότεροι, εἰ προσέχουσι, διὰ τῶν ἀμελεστέρων εὐρίσκουσιν ἐργασίαν, βαστάζοντες αὐτῶν τὰ ἀσθενήματα διὰ τὸν Κύριον. Ὁ ποιῶν ἔλεος τῷ πλησίον, εὐρήσει ἔλεος παρὰ Κυρίου· ἀνίλεως δὲ ἡ κρίσις τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. Μὴ συνέλθῃς ἀδελφῷ σου εἰς ἁμαρτίαν· σπουδάσον δέ, εἰ δύνῃ, καὶ αὐτὸν ρύσασθαι ἐξ αὐτῆς, ὅπως ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· ἔστω ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν σου διὰ παντός, καὶ ἁμαρτία οὐ κυριεύσει σου.

Ἑρμηνεία

Ο ΕΧΘΡΟΣ φροντίζει νὰ ὀπλίξῃ τοὺς ἀμελεστέρους ἀδελφοὺς ἐναντίον τῶν σπουδαιοτέρων· ἀλλ' οἱ σπουδαιότεροι, ἐὰν προσέχουν, εὐρίσκουν πνευματικὴν ἐργασίαν ἀπὸ τοὺς ἀμελεστέρους, βαστάζοντες τὰς ἀδυναμίας των, χάριν τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖνος, πὺ εὐσπλαγχνίζεται τὸν πλησίον, θὰ εὖρῃ εὐσπλαγχνικὸν τὸν Κύριον ἀπέναντί του. Ἡ κρίσις θὰ εἶναι σκληρὰ δι' ἐκεῖνον πὺ δὲν ἐπέδειξεν εὐσπλαγχνίαν. Νὰ μὴ βοηθήσῃς τὸν ἀδελφόν σου εἰς τὸ νὰ διαπραΐξῃ ἁμαρτίαν· φρόντισε δέ, ἐὰν ἡμπορῇς, νὰ τὸν προφυλάξῃς, διὰ νὰ ζήσῃ ἡ ψυχὴ σας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Ὁ φόβος τοῦ Κυρίου ἅς εὐρίσκεται συνεχῶς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σου, καὶ ἡ ἁμαρτία ποτὲ δὲν θὰ σὲ κυριεύσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ'

Περὶ τοῦ ὅτι τοὺς προσιόντας τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ μετὰ πολλῆς δοκιμασίας δεῖ δέχεσθαι· οἱ γὰρ μετὰ δοκιμασίας εἰσδεχθέντες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ δοκιμώτατοι ἀποβαλνόνσι· τίνα τε αὐτοῖς δεῖ ἐπιτρέπειν.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ δεχώμεθα τοὺς προσερχομένους εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν κατόπιν πολλῆς δοκιμασίας· διότι οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, κατόπιν δοκιμασίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται δοκιμώτατοι· ποῖα πράγματα πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς αὐτούς.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχώμιου

ΕΟΣ ἔτι ὢν ὁ Ἅγιος Παχώμιος, καὶ τῇ πρὸς Θεὸν ἀγάπῃ πυρωθεὶς τὴν καρδίαν, Μοναχὸς γενέσθαι προεθυμεῖτο· καὶ δὴ μηνυθέντος αὐτῷ Ἀναχωρητοῦ τινος ὀνόματι Παλάμωνος, οἰκοῦντος κατὰ μόνας, παρεγένετο πρὸς αὐτὸν βουλόμενος εἶναι σὺν αὐτῷ· καὶ φθάσας ἕως τοῦ κελίου αὐτοῦ, ὃ τῇ ἐρήμῳ ἐπλησίαζεν, ἤρξατο κρούειν τὴν θύραν· ὃ δὲ παρανοίξας, ἔφη πρὸς αὐτόν· τί θέλεις καὶ τίνα ζητεῖς; (ἦν γὰρ ἐκ τοῦ ἐπὶ χρόνον κατὰ μόνας ἀσκεῖσθαι αὐστηρότερος ὁ γέρων)· ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Παχώμιος εἶπεν αὐτῷ· ὁ Θεὸς με ἀπέστειλε πρὸς σέ, ἵνα ποιήσης με Μοναχόν· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· οὐ δύνασαι γενέσθαι Μοναχός·

οὐ μικρὸν γὰρ πρᾶγμα ἔστι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ· διὸ καὶ πολλοὶ παραγενόμενοι ἐνταῦθα, ὀκλάσαντες, οὐχ ὑπέμειναν. Λέγει αὐτῷ ὁ Παχώμιος· οὐχ ἀπάντων ἀνθρώπων αἱ γινώμαι εἰσὶν ὅμοιαι· δέξαι με καὶ ὁ χρόνος σὲ πληροφορεῖ. Ἔφη πρὸς αὐτόν ὁ γέρων· εἶπον σοι ὅτι οὐ δύνῃ· ἀπελθε ἀλλαχοῦ καὶ ἄσκησον χρόνον τινά· εἴθ' οὕτως παραγίνη, καὶ δέχομαι σε· καὶ γὰρ ἐγώ, φησιν, ἐνταῦθα διάγων, σκληρὰν ἄσκησιν ἔχω, καὶ οὐδενὸς ἐτέρου χάριτι Θεοῦ μεταλαμβάνω, εἰμὴ ἄρτου καὶ ἁλατος· ἐλαίου δὲ καὶ οἴνου παντελῶς ἀπέχομαι· καὶ ἀγρυπνῶ τὸ ἥμισυ τῆς νυκτός, εἰς εὐχὰς καὶ μελέτην λογίων Θεοῦ διατελῶν· ἔστι δ' ὅτε καὶ ὀλην τὴν νύκτα.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Παχώμιος καὶ τῇ αὐστηρῇ τῶν λόγων καταιδεσθεὶς, τῇ θεῖᾳ χάριτι προθέμενος ἐν τῇ ψυχῇ πάντα πόνον γενναίως ὑπομένειν, ἔφη πρὸς αὐτόν· πιστεύω τῇ Κυρίῳ, ὅτι παρέξει μοι δύναμιν καὶ ὑπομονήν, ὥς τε καταξιωθῆναι με διὰ τῶν σῶν δαίμων εὐχῶν ἐνταῦθα τελειωθῆναι. Τότε διορατικῶς ὀφθαλμῶ κατανοήσας ὁ Ἅγιος Παλάμιων τὴν περὶ τοῦ σωθῆναι πίστιν καὶ προθυμίαν τοῦ Παχωμίου, ἀνοίξας τὴν θύραν, εἰσεδέξατο αὐτόν, ἐνδύσας τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν· καὶ διηγὸν λοιπὸν ἀμφότεροι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀσκούμενοι καὶ σχολάζοντες ταῖς προσευχαῖς· τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν ἦν νήθειν τρίχας καὶ ὑφαίνειν σάκκους· ἐργαζόμενοι δὲ ἐκοπιῶν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, οὐχ ἕνεκεν τῆς ἑαυτῶν ἀναπαύσεως, οὐδ' ἕνεκεν χρημάτων συλλογῆς, ἀλλ' εἰς διατροφήν πτωχῶν· βλέπων δὲ ὁ Παλάμιων τοῦ Παχωμίου τὴν εἰς πάντα ὑπακοήν καὶ τὴν τῆς ἀσκήσεως προκοπὴν, ἡγαλλιᾶτο σφόδρα καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ὁ Ἅγιος Παχώμιος ἦτο ἀκόμῃ νέος, ἐθερμάνθη ἡ καρδιά του ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ γίνῃ Μοναχός· ἐπληροφορήθη λοιπὸν δι' ἓνα Ἀναχωρητὴν, ὀνομαζόμενον Παλάμωνα, ὁ ὁποῖος παρέμενε τελείως μόνος. Ἦλθεν ἀμέσως πρὸς αὐτὸν ἐπιθυμῶν νὰ μένῃ μαζί του.

Ἐφθασε, πράγματι, εἰς τὸ κελλί του, ποῦ ἦτο κοντὰ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὴν θύραν.

Ὁ Ἀναχωρητὴς ἤνοιξεν ὀλίγον καὶ τοῦ εἶπε:

— Τί θέλεις καὶ ποῖον ζητεῖς;

(Ἄς σημειωθῇ, ὅτι ὁ Ἀναχωρητὴς Παλάμων ἀπὸ τὴν μακροχρόνιον, κατὰ μόνας, ἀσκησιν, εἶχε γίνεи πολὺ αὐστηρός).

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Παχώμιος τοῦ εἶπεν:

— Ὁ Θεὸς μὲ ἔστειλεν εἰς σέ, διὰ νὰ μὲ κάμῃς Μοναχόν.

— Δὲν ἤμπορεῖς νὰ γίνῃς Μοναχός — τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέρων — διότι δὲν εἶναι μικρὸν πρᾶγμα τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ· δι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ ποῦ ἔφθασαν μέχρις ἐδῶ, ἐκάμφθησαν ἀπὸ τὰς δυσκολίας καὶ δὲν ὑπέμειναν μέχρι τέλους.

Ὁ Παχώμιος τοῦ λέγει πάλιν·

— Αἱ γινῶμαι ὅλων τῶν ἀνθρώπων δὲν ὁμοιάζουν μεταξὺ των· δέξαί με καὶ ὁ χρόνος θὰ σέ πληροφορήσῃ.

— Σοῦ εἶπον, ὅτι δὲν ἤμπορεῖς — ἐπανέλαβεν ὁ Γέρων — Πήγαινε εἰς ἄλλο μέρος νὰ γυμνασθῇς ὠρισμένον χρόνον· ὕστερα ἔρχεσαι καὶ τότε σέ δέχομαι. Διότι ἐδῶ ἐγὼ περνῶ τὴν ζωὴν μου μὲ σκληρὰν ἀσκησιν καὶ δὲν τρώω, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ ψωμί καὶ ἀλάτι. Τὸ λάδι καὶ τὸ κρασί οὔτε εἰς τὸ στόμα μου δὲν τὸ βάζω. Ἀγρυπνῶ τὴ μισὴ νύκτα εἰς προσευχὰς καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ· μερικὰς, μάλιστα, φορὰς καὶ ὁλόκληρον τὴν νύκτα.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Παχώμιος, κατελήφθη ἀπὸ σεβασμὸν ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τῶν λόγων καί, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὴν θεῖαν Χάριν, ἀπε-

φάσισε, μὲ ὅλην του τὴν ψυχὴν, νὰ ὑπομείνῃ γενναίως ὅλους τοὺς κόπους. Εἶπε λοιπὸν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Παλάμωνα·

— Πιστεύω εἰς τὸν Κύριον, ὅτι θὰ μοῦ δώσῃ δύναμιν καὶ ὑπομονήν, ὥστε νὰ ἀξιωθῶ, διὰ τῶν ὁσίων εὐχῶν σου, νὰ τελειώσω ἐδῶ τὴν ἐπίγειον ζωὴν μου.

Τότε ὁ Ἅγιος Παλάμων ἀντελήφθη καλῶς, μὲ τὰ διορατικὰ μάτια τῆς ψυχῆς του, τὴν πίστιν καὶ τὴν προθυμίαν, ποὺ εἶχεν ὁ Παχώμιος διὰ νὰ σωθῇ· δι' αὐτὸ λοιπὸν τοῦ ἠνοιξε τὴν θύραν, τὸν ἔβαλε μέσα εἰς τὸ κελλί του καὶ τοῦ ἐφόρεσε τὸ Μοναχικὸν σχῆμα.

Ἐκτοτε ἠγωνίζοντο καὶ οἱ δύο μαζί, γυμναζόμενοι εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ ἀπασχολούμενοι μὲ τὰς προσευχάς. Τὸ ἐργόχειρόν των ἦτο νὰ κλώθουν τρίχας καὶ νὰ ὑφαίνουν σάκκους (τσουβάλια). Κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀποστόλου (Ἐφεσ. δ', 28), εἰργάζοντο καὶ ἐκοπίαζον, ὅχι διὰ τὴν ἀνάπαυσίν των, οὔτε διὰ νὰ συνάξουν χρήματα· ἀλλὰ διὰ νὰ διατρέφουν τοὺς πτωχοὺς. Ὁ Ἅγιος Παλάμων, βλέπων τὴν τελείαν ὑπακοὴν τοῦ Παχωμίου εἰς ὅλα καὶ τὴν προκοπὴν εἰς τὴν ἀσκήσιν, ἦτο πάρα πολὺ εὐχαριστημένος καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

Β'. Ἐν τῷ αὐτῷ

Τῷ Ἀγίῳ Παχωμίῳ εὐχὴ ἦν συνεχῆς τὸ γενέσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καὶ δὴ μετὰ χρόνον τινά, ἀγρυπνοῦντι αὐτῷ καὶ τὸ αὐτὸ προσευχομένῳ, ὤφθη αὐτῷ Ἀγγελος Κυρίου λέγων· θέλημα Θεοῦ ἐστὶ τὸ διακονεῖν αὐτῷ, καὶ ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. Τρεῖς δὲ τοῦτο εἰπὼν, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ· εὐχαριστήσας οὖν τῷ Θεῷ ὁ Παχώμιος, καὶ πληροφορηθεὶς ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν γενομένῃ πάλιν ὁπτασίᾳ, ἤρξατο ὑποδέχεσθαι τοὺς ἐκ μετανοίας προσερχομένους τῷ Θεῷ καὶ μετὰ δοκιμασίας πολλῆς ἐδίδου αὐτοῖς τὸ τῶν Μοναχῶν σχῆμα, ἀπαγορεύων μὲν αὐτοῖς τὰ τοῦ βίου, προδιβάζων δὲ αὐτοὺς κατὰ μέρος ἐν τῇ ἀσκήσει.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ προσηύχετο ἀδιακόπως παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ γίνῃ εἰς αὐτὸν τὸ θέλημά του. Ἀφοῦ ἐπέραςεν ὀλίγος καιρὸς καὶ ἐνῷ ἀγρυπνοῦσε καὶ προσηύχετο, ἐφανερώθη ἐνώπιόν του Ἀγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέγει·

— Θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ Τὸν ὑπηρετῇς καὶ νὰ συμφιλιώνης τὸ ἀνθρώπινον γένος μὲ τὸν Θεόν.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἀγγελος ἐπανελάβε τρεῖς φορὰς τὴν φράσιν αὐτήν, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν Ἅγιον.

Τότε ὁ Ἅγιος Παχώμιος ἠευχαρίστησε τὸν Θεὸν καὶ ἀφοῦ ἐληγοφορήθη καὶ πάλιν, εἰς τὴν ψυχὴν του, ὅτι τὸ ὄραμα ἦτο ἐκ Θεοῦ, ἤρχισε νὰ δέχεται ὅσους μετενόουν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί, μετὰ πολλὴν δοκιμασίαν, ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς τὸ Μοναχικὸν σχῆμα· εἰς αὐτοὺς ἀπηγόρευε τὰς βιοτικὰς μερίμνας καὶ τοὺς ἀνεβίβαζε σιγὰ - σιγὰ εἰς τὴν Μοναχικὴν ἀσκήσιν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ὀσίας Θεοδώρας

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΗ γυναικῶν Θεοδώρα κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποτά-
 ξασθαι κρίνασα καὶ σοφωτάταις ἐπινοαῖς πτερνίσαι τὸν ἀπατήσαντα, ἀνδρεῖον σχή-
 μα περιθεμένη, ὡς ἂν οὕτω λάθοι τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα ταύτην ἐπιμελῶς ζητεῖν μέλλοντα,
 ἀνδρῶν πρόσεισι κοινοδίῳ, σημείοις ὀκτωκαίδεκα τῆς Ἀλεξανδρέων ἀπέχοντι. Καὶ
 ἔτι τοῦ πυλῶνος ἔξω τυγχάνουσα, εἰσδεχθῆναι τε αὐτὴν ἡξίου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ γε-
 νέσθαι τῶν ἀσκουμένων· οἱ δέ, οὐ πρότερον ἔφησαν, καὶ τοὶ ἄνδρα τούτοις καὶ οὐχὶ
 γυναῖκα νομιζομένην, εἰ μὴ παρ' ὅλην νύκτα αἵθριος διαμείνοι καὶ δοκίμιον οὕτω
 καρτερίας παράσχοι τοῖς ἀδελφοῖς. Ἡ δέ, οὐ μόνον ἡδέως ἐδέξατο τὸ λεχθέν, καὶ
 ταῦτα μὴ ἀγνοοῦσα ὅτι θηρία πολλὰ τῆς νυκτὸς προσβάλλει διὰ τὸ τοῦ τόπου ἔρη-
 μόν τε καὶ κομιδῇ ἄγριον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔργον τὸ πράχθῃ ἡγάγε· καὶ διενυκτέ-
 ρευσεν οὕτω προσμένουσα τῷ πυλῶνι· διὸ καὶ ὁ τῷ Δανιήλ πάλαι καθημερώσας τὴν
 λεοντείαν ὠμότητα, αὐτὸς καὶ νῦν τὴν Ὀσίαν προειδὼς εἰς οἶον ὕψος ἀναδραμεῖται
 τῆς ἀρετῆς, καὶ θηροῖν ἄληπτον διετήρησεν· ὃ καὶ αὐτοὶ πείρα καταμαθόντες οἱ Μο-
 ναχοί, τὸ συνεῖναι τούτοις θεοφιλὲς ἔκριναν.

Ἀσμένως οὖν εἰσδεχθείσης, ὁ τῆς μονῆς προεστὼς ἐντυχὼν αὐτῇ κατὰ μόνας,
 ἐπιμελῶς ἡρώτα, τίς τε εἴη καὶ κατὰ ποῖαν δὴ τὴν αἰτίαν πρὸς τὰ τῶν Μοναχῶν πα-
 ραγένοιτο· μὴ δανείσμαισι, φησί, χρῶν θαρυνόμενος, ἢ φόνῳ τινὸς ἀλούς, ἢ τρέφειν
 παῖδας ἡπορηκώς, τὸ κοσμικὸν ἀποδαλεῖν σχῆμα προείλου; Δι' οὐδὲν τούτων, ἡ Θεο-
 δώρα εἶπεν, ὦ Πάτερ, ἀλλὰ διὰ τὸ σχολάσαι με μόνον τοῦ κοσμικοῦ θορύβου, καὶ τὰς
 οἰκείας ἀποκλαύσασθαι ἁμαρτίας. Πῶς δὲ καλῇ; ὁ μέγας ἀνθυπέφερε· καὶ ἡ γενναία·
 Θεόδωρος, εἶπεν, ἐμοὶ τὸ ὄνομα· ὁ δέ· καὶ μὴ ὑπολάμβανε, ἔφη, ἀδελφε Θεόδωρε, ὅτι
 ἐκτός ἔσται σοι πόνων ἢ ἐνταῦθα διαγωγῇ· ἀλλ' εἰ βούλει τὸν τῆς ὑπακοῆς ζυγὸν
 ὑπελθεῖν, πάσαις ἴσθι χρεῖαις ὑπηρετήσων τῶν ἀδελφῶν, οὐ ταῖς ἐν τῇ μονῇ μόνον,
 οἶον τῶν φυτῶν καὶ λαχάνων ἐπιμελούμενος, ὕδατός τε μετακομιδῇ λειτουργῶν καὶ
 ἀμελητῇ ἄρδων, ἀλλὰ δὴ καὶ ταῖς ἔξω ταύτης διακονούμενος. Καὶ ὅτε χρεῖα καλοῖη
 πρὸς τὴν πόλιν ἀπιέναι, μὴ παραιτούμενος· οὐ μὴν ἔσται σοι ταῦτα πρόφασις πρὸς
 τοὺς ἀσκητικούς πόνους ὀλιγωρεῖν, ἀλλὰ καὶ οὕτω μᾶλλον ἀπαραλείπτως νηστεία
 δεῖ σε προσανέχειν καὶ προσευχῇ, ψάλλειν τε συνήθως καὶ τὴν ἐσπερινὴν ὁσημέραι
 καὶ ὀρθρινὴν δοξολογίαν ἐπιτελεῖν· πρὸς δέ, καὶ τῶν καλουμένων ὠρῶν μηδὲ μίαν
 καταλιμπάνειν. Προσπονεῖσθαι δὲ καὶ γονάτων κλίσει, καὶ οὕτω τρύχειν τὸ σῶμα,
 διὰ τὰς ἐκεῖθεν τῶν πολεμούντων ἐπιβουλάς.

Ταῦτα οὖν ἡ μακαρία ἐνθεῖσα ταῖς ἀκοαῖς, καὶ ὡς περ τι ψυχῆς εἶναι λογι-
 σαμένη ἐντρύφημα, μετὰ πολλῆς αὐτὰ τῆς προθυμίας ἐπηγγείλατο πράττειν· καὶ
 οὕτως ὁμοταγῆς τῇ καλῇ ἐκείνῃ τῶν Μοναχῶν χορῷ γίνεται. Ἐπειδὴ αἱ πρὸς Θεὸν
 αὐτῆς συνθῆκαι τὸ ἀφευδὲς ἔξειν ἔμελλον πᾶσι τοῖς τῆς σαρκὸς φρονήμασι χαίρειν
 εἰποῦσα, εὐθὺς ἀπεδύσατο πρὸς τοὺς πόνους, μηδὲνα ὄκνον, μὴ πρόφασιν εἰς διακο-
 νίαν προδαλλομένη. Ἔτεσιν οὖν ὀκτὼ τῇ τε τῶν φυτῶν ἄρδεια καὶ τῶν λαχάνων,
 ἃ τοῖς ἐν τῇ μονῇ τὴν χρεῖαν παρείχεν, ὅσαι ἡμέραι προσκαρτεροῦσα τοῦ τε ἀλή-
 θειν τὸν σῖτον, καὶ φυρᾶν τὸ ἀλούμενον, καὶ εἰς ἄρτους παρασκευάζειν οὐχ ὕστε-
 ροῦσα, ἐψοῦσά τε τὸ λάχανον, ὦ καὶ ἀπέστρεφον ἑαυτοὺς οἱ νεκροὺν τὸ σῶμα σπου-

δάζοντες· οὐδὲ τῆς ἐν Ἐκκλησίᾳ τελουμένης συνάξεως ἀπελείφθη ποτέ, ἀλλὰ καὶ μάλλον ἐν ταύτῃ τῆς ψυχῆς ἐνέφαινε τὸ φιλόθεον.

Ἄλλὰ καὶ οὕτως ἔχουσαν ἀγωγῆς καὶ θίον ἄγαν ἐπίπονον ἐλομένην, ὁ τοῦ προλαβόντος σφάλματος λογισμὸς οὐκ ἀνῆκεν ὅλως αὐτὴν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ταῖς πανημέροις ταύταις διακονίαις, τῆς νυκτὸς ἐπιούσης, ὅτε καὶ ὕπνου καὶ μετρίας ἔδει μεταλαχεῖν ἀναπαύσεως, πλήττουσα τὸ στήθος καὶ τὴν ψυχὴν κινουσα πρὸς δάκρυα ἔλεγε· *συγχώρησον μοι τὴν ἁμαρτίαν, Κύριε, ἣ τὸ εὐσχημον τῆς ἐμῆς ἀπώλεσε σωφροσύνης. Καὶ ἐλαίου δὲ καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ἐν τῇ μονῇ, αὕτη τὸ πλεῖστον τὴν τε ἀγορὰν καὶ μετακομιδὴν διὰ τῶν καμύλων ἐποίει· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, οὐκ ἦν τις διακονία τὸ ἐπίπονον ἔχουσα, εἰς ἣν ἡ Θεοδώρα οὐ προθυμότερα τῶν ἄλλων ἐδείκνυτο.*

Ἑρμηνεία

Ἡ ΠΛΕΟΝ ΜΑΚΑΡΙΑ, ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας, ἡ Θεοδώρα, ἀπεφάσισε νὰ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον καὶ μὲ πολὺ σοφὰς ἐπινοήσεις νὰ κτυπήσῃ αὐτόν, ποὺ τὴν ἠπάτησε (τὸν διάβολον). Ἀμέσως λοιπὸν ἐνεδύθη ἀνδρικὰ ἐνδύματα, διὰ νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ συζύγου της, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς θὰ τὴν ἀνεξήτει μὲ ἰδιαιτέραν ἐπιμονὴν παντοῦ καὶ ἔρχεται εἰς ἓνα κοινόβιον ἀνδρῶν, ποὺ ἀπείχεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν δεκαοκτὼ σημεῖα*.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ἐξώθυραν τοῦ κοινοβίου, παρεκάλει νὰ τὴν δεχθοῦν καὶ νὰ τὴν ἐντάξουν μεταξὺ τῶν Μοναχῶν. Οἱ Πατέρες τοῦ κοινοβίου τῆς ἀπήντησαν, ἂν καὶ τὴν ἐνόμισαν ὡς ἄνδρα καὶ ὄχι γυναῖκα, ὅτι δὲν θὰ τὴν δεχθοῦν μέσα εἰς τὸ κοινόβιον, ἐκτὸς ἐὰν μείνῃ εἰς τὸ ὑπαιθρον ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἀποδείξῃ, τοιουτοτρόπως, εἰς τοὺς ἀδελφούς τὴν καρτερικότητά της.

Ἐκεῖνη ὄχι μόνον ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν ἐντολήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπραγματοποίησε προθύμως, ἂν καὶ ἐγνώριζε καλῶς ὅτι τὴν νύκτα ἔρχονται ἐκεῖ πολλὰ θηρία, ἐπειδὴ ὁ τόπος εἶναι ἔρημος καὶ τελείως ἄγριος· πράγματι λοιπὸν ἐπέρασεν ὅλην τὴν νύκτα ἔξω ἀπὸ τὴν εἴσοδον τοῦ Μοναστηρίου. Δι' αὐτὸ καὶ Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν παλαιὸν καιρὸν ἡμέρωσε τὴν ἀγριότητα τῶν λεονταριῶν, χάριν τοῦ Δανιὴλ, ὁ ἴδιος καὶ τώρα, δηλαδὴ ὁ Θεὸς, προβλέπων, ὡς παντογνώστης, εἰς ποῖον μέγιστον ὕψος ἀρετῆς θὰ ἀνῆρχετο ἡ Ὅσια, τὴν διετήρησε σώαν καὶ ἀβλαβῇ ἀπὸ τὰ θηρία. Μόλις οἱ Μοναχοὶ τοῦ κοινοβίου ἔλαβον γνῶσιν τοῦ κατορθώματος αὐτοῦ, ἔκριναν ὅτι ἦτο εὐχάριστον εἰς τὸν Θεὸν τὸ νὰ μείνῃ μαζὶ των.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὴν ἐδέχθησαν μὲ χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τὸ

* Σημεῖα ὠνομάζοντο ὠρισμένα σημάδια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐσημείωναν τότε τὰς ἀποστάσεις τῶν ὁδῶν πρὸς πληροφορίαν τῶν ὁδοιπόρων, ὅπως γίνεται σήμερον μὲ τοὺς δείκτας τῶν χιλιομετρικῶν ἀποστάσεων.

Ἡ Ὁσία Θεοδώρη

κοινόβιον, ὁ Ἑγούμενος τὴν ἐκάλεσεν ἰδιαιτέρως καὶ τὴν ἡρώτα λεπτομερῶς :

— Εἰπέ μου, τέκνον μου, ποῖος εἶσαι καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν προσῆλθες εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ ἀπεφάσιςες νὰ γίνῃς Μοναχός· μήπως βαρύνεσαι μὲ δάνεια καὶ χρέη; ἢ μήπως καταδιώκεσαι διὰ φόνον; ἢ μήπως δὲν ἤμποροῦσες νὰ συντηρήσῃς τὰ παιδιὰ σου, καὶ δι' αὐτὸ ἀπεφάσιςες νὰ ἐγκαταλείψῃς τὸν κόσμον;

— Πάτερ μου — ἀπήντησεν ἡ Θεοδώρα — τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν συμβαίνει· ἀλλ' ἤλθον ἐδῶ, διὰ νὰ ἡσυχάσω ἀπὸ τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου καὶ διὰ νὰ κλαύσω τὰς ἁμαρτίας μου.

— Πῶς ὀνομάζεσαι; ἡρώτησε καὶ πάλιν ὁ Ἑγούμενος.

— Θεόδωρος, ἀπήντησεν ἡ γενναία.

— Ἀκουσε λοιπόν, ἀδελφὲ Θεόδωρε, συνέχισεν ὁ Ἑγούμενος· μὴ νομίζῃς, ὅτι ἐδῶ ἡ ζωὴ σου θὰ εἶναι χωρὶς κόπους· ἀλλ' ἐὰν θέλῃς νὰ σηκώσῃς τὸν ζυγὸν τῆς ὑπακοῆς, θὰ πρέπει νὰ ξέρῃς πῶς θὰ ὑπηρετήσῃς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ὅλας τῶν τὰς ἀνάγκας, ὅχι δὲ μόνον μέσα εἰς τὸ κοινόβιον, ὅπως εἶναι ἡ καλλιέργεια τοῦ κήπου, ἡ μεταφορὰ τοῦ ὕδατος καὶ τὸ τακτικὸν πότισμα τοῦ κήπου, ἀλλὰ θὰ ἐκτελῇς ὠρισμένας ὑπηρεσίας καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ κοινόβιον. Καὶ ὅταν παραστῇ ἀνάγκη θὰ μεταβῇς καὶ εἰς τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ δυσανασχετῇς· ἐννοεῖται ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ πρέπει νὰ τὰ ἐκλάβῃς ὡς πρόφασιν, διὰ νὰ παραμελήσῃς τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως· ἀπεναντίας μάλιστα· οὕτω χωρὶς οὐδεμίαν παράλειψιν θὰ πρέπει νὰ ἀντέχῃς εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν, νὰ ψάλλῃς καθημερινῶς τὸν ἑσπερινόν, καὶ νὰ ἐπιτελῇς τὸν ὄρθρον· ἐπὶ πλέον νὰ μὴ ἀφήνῃς οὔτε μίαν ἀπὸ τὰς ἀκολουθίας τῶν ὥρων.

Ἀκόμη θὰ πρέπει νὰ ἐκτελῇς γονυκλισίας καὶ τοιουτοτρόπως νὰ καταπονῇς τὸ σῶμα σου, διὰ νὰ ἀντιμετωπίζῃς τὰς ἐπιθέσεις τῶν πολεμούντων τὴν ψυχὴν διαδόλων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Ἑγουμένου, ἡ μακαρία Θεοδώρα τὰ ἤκουσε μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ τὰ ἐφύλαξεν εἰς τὴν ψυχὴν της καί, θεωρήσασα τὴν ἐκτέλεσιν τούτων ὡς ψυχικὴν εὐχαρίστησιν, ὑπεσχέθη ὅτι μετὰ πάσης προθυμίας θὰ τὰ ἐκτελῇ. Κατόπιν αὐτῆς τῆς ὑποσχέσεως ἐνετάχθη πλέον εἰς τὸν καλὸν ἐκείνον χορὸν τῶν Μοναχῶν. Ἐπειδὴ αἱ ὑποσχέσεις της πρὸς τὸν Θεὸν ἐπρόκειτο νὰ ἐπαληθεύσουν, ἀφοῦ ἀπρηνήθη ὅλα της τὰ σαρκικὰ φρονήματα, ἀμέσως ἐπέδόθη εἰς τοὺς κόπους, χωρὶς νὰ κουράζεται καὶ χωρὶς νὰ ἐπιζητῇ προφάσεις διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς ὑπηρεσίας πού τῆς ἀνέθετον. Ἐπὶ ὅκτῳ λοιπὸν ἔτη κατεγίνετο εἰς τὸ πότισμα τῶν φυτῶν καὶ τῶν λαχάνων, τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιοῦν εἰς τὸ κοινόβιον καὶ καθημερινῶς ἡσυχολεῖτο μετὰ καρτερικότητος, νὰ ἀλέθῃ τὸ σιτάρι καὶ νὰ ζυμώνῃ τὸ ἀλεύρι καὶ νὰ παρασκευάζῃ τοὺς ἄρτους, χωρὶς νὰ ὑστερῇ πονθενά, καί, συγχρόνως, νὰ μαγειρεύῃ τὰ λάχανα, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ ἐτρέφοντο οἱ ἐπιδιώκοντες νὰ ἀπονεκρώσουν τὰς σαρκικὰς ὁρμάς. Οὐδέποτε δὲ παρέλειψε νὰ παρευρίσκεται εἰς τὰς ἀκολουθίας, πού

έτελοῦντο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μὲ τὴν πρόθυμον συμμετοχὴν τῆς ἐφανέρωνε τὸ φιλόθεον τῆς ψυχῆς τῆς.

"Ἄν καὶ ἦτο τοιαύτη ἡ διαγωγὴ τῆς εἰς τὸ κοινόβιον, καὶ ἐξέλεξε τόσον σκληρὸν καὶ κοπιαστικὸν βίον, ἐν τούτοις ἡ ἀνάμνησις τοῦ προηγούμενου σφάλματός τῆς δὲν τὴν ἄφηνε τελείως νὰ ἡσυχάζῃ, ἀλλ' ὅταν τὰς ὁλοήμερους αὐτὰς ὑπηρεσίας διεδέχετο ἡ νύκτα, ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀναπαυθῇ καὶ νὰ κοιμηθῇ ὀλίγον, ἐκείνη ἐκτύπα τὸ στήθος τῆς καὶ μὲ δάκρυα ἔλεγεν· συγχώρεσέ μου, Κύριε, τὴν ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία κατέστρεψε τὴν ὥραιότητά τῆς σωφροσύνης μου.

Καὶ τὸ λάδι καὶ τὸ σιτάρι καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα διὰ τὸ κοινόβιον ἐφόδια, αὐτῇ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὰ ἡγόραζε καὶ τὰ μετέφερε, μὲ τὰς καμῆλους, εἰς τὸ κοινόβιον.

Καί, διὰ νὰ συντομεύωμεν· δὲν ὑπῆρχε μέσα εἰς τὸ κοινόβιον ὑπηρεσία κουραστική, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἀνελάμβανεν ἡ Θεοδώρα νὰ ἐκτελέσῃ προθυμότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους Μοναχοὺς.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Μελάνης τῆς Ρωμαίας

Ἡ ΑΓΙΑ ΜΕΛΑΝΗ, κοινόβιον ἐν Ἱεροσολύμοις, κατὰ τὸ ὅρος τῶν Ἑλαιῶν, παρθένων πλέον ἢ ἐνεγνέοντα συστησαμένη, ἡγεμόνα ταύταις ἐφίστησι τὴν καὶ λόγῳ καὶ τρόπῳ τῶν λοιπῶν διαφέρουσαν· αὐτὴ δὲ θεραπευνδὸς μὲν τάξιν ἐπέειχε πρὸς αὐτάς τῇ θεραπείᾳ, τῇ δὲ φιланθρωπιᾷ μητρὸς· ὑπετίθει γὰρ αὐταῖς τὰ συντήρια, μεθ' ὅσης ἂν εἴποις ταπεινοφροσύνης. Ἐλεγεν οὖν πρὸς αὐτάς ὑπακοῆς χάριν καὶ τοῦ ταῖς ἀρχαῖς πείθεσθαι, ὅτι καὶ τοῖς βιωτικαῖς, τοῦτ' ἐστὶ τὸ μάλιστα πάντα συνέχον καὶ Βασιλέα μὲν ἀποφαίνον τὸν Βασιλέα, ὑπῆκουσιν δὲ τῷ ὑπῆκουσιν· ἂν δὲ τοῦτο ἀνέλγῃ, ἀνεῖλες δὴ καὶ τὴν τάξιν, καὶ μετὰ τῶν ὀνομάτων συνέχεες καὶ τὰ πράγματα. Προσετίθει δὲ καὶ παράδειγμά τι τοιοῦτον.

Ποτὲ τις προσῆλθε γέροντι μεγάλῳ, φοιτητῇ αὐτοῦ γενέσθαι σπουδάζων· τοῦ δὲ ἐκ προσιμίων οἷον εἶναι δεῖ τὸν μαθητὴν ὑπεμφαίνοντος, κελεῦσαι ἀνδριάντα αὐτοῦ που πλησίον ἐστῶτα ὡς ἂν ἐκεῖνος δύναιτο τύψαι τε καὶ λακτίσαι· ἐπεὶ δὲ ὁ νέος ὑπῆκουσεν, ἐρέσθαι τὸν γέροντα, εἴ τι πληττόμενος καὶ διαλακτιζόμενος ὁ ἀνδριάς ἀντεῖπεν ἢ ἐδυσχέρανε· τοῦ δὲ μηδὲν τοιοῦτον γενέσθαι φήσαντος, αὐτὸς αὐτὸν κελεῦσαι πληῆξαι, καὶ ταῖς πληγαῖς καὶ ὕδρεις προσθεῖναι· ὡς δὲ τρίς αὐτὰ ἔδρα, ὁ δὲ ἀνδριάς, ἀνδριάς μόνος ἦν ἄψυχός τε καὶ ἄφωνος, τότε ὁ γηραιός, εἰ μὲν οὖν καὶ σύ, ἔφη, τὰ αὐτά τε ἀνέχεσθαι δύνη καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν, ὥς περ οὐδὲ τοῦτο τὸ ξόανον διὰ πάντων ἐμπαρουνούμενον, χώρει θαρρῶν καὶ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας ἀπόλαυε· εἰ δὲ μή, μηδὲ τῇ μεθ' ἡμῶν ἐπιχειρεῖ διατριβῇ.

Ἐρμηνεία

Ἡ ΑΓΙΑ ΜΕΛΑΝΗ ἴδρυσεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πλησίον τοῦ ὁρους τῶν Ἑλαιῶν, κοινόβιον καλογραιῶν, εἰς τὸ ὁποῖον προσῆλθον περισσότεραι ἀπὸ ἐνεγνέοντα Παρθένοι. Εἰς αὐτάς διορίζει Ἡγουμένην

ἐκείνην, πὺ διεκρίνεται περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας, καὶ κατὰ τὴν διδακτικὴν ἰκανότητα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς. Ἡ ἴδια, ἡ Ἀγία Μεράνη, ἦτο, καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν προθυμίαν νὰ τὰς περιποιηται, ὡς μία ὑπέρτερια, μετὰ τῶν, καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν πρὸς αὐτὰς ἀγάπην τῆς, ὡς μητέρα, διότι συνεβούλευεν αὐτὰς τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν, μὲ τὴν μεγαλυτέραν ταπεινοφροσύνην, πὺ θὰ ἡδύνατο κανεῖς νὰ εἴπῃ. Ἐλεγε λοιπὸν πρὸς αὐτὰς χάριν τῆς ὑπακοῆς καὶ διὰ νὰ πειθαρχοῦν εἰς τὰς ἀρχάς, ὅτι καὶ εἰς τὰ ζητήματα τοῦ κόσμου, ἐκείνο πὺ συγκρατεῖ περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα τὴν τάξιν εἶναι τοῦτο· τὸ νὰ εἶναι ὁ Βασιλεὺς Βασιλεὺς καὶ ὁ ὑπῆκοος ὑπῆκοος. Ἄν ἀφαιρέσῃς αὐτὴν τὴν διάκρισιν, τότε κατέστρεψες καὶ τὴν τάξιν καί, μαζὶ μὲ τὰ ὀνόματα, ἐμπέδευες καὶ τὰ πράγματα. Προσέθετε δὲ καὶ τὸ ἐξῆς παράδειγμα:

Κάποτε ἦλθεν εἰς ἓνα μέγαλον Γέροντα κάποιος, ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ μαθητῆς τοῦ. Ὁ Γέρονθ θέλων εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ τοῦ δείξῃ ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ μαθητής, τὸν διέταξε νὰ κυτῆσῃ καὶ νὰ κλωτσήσῃ, ὅσον ἡμπορεῖ περισσότερον, κάποιον ἄγαλμα, πὺ ἦτο στημένον κάπου ἐκεῖ κοντά. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ νέος ὑπῆκουσε, τὸν ἠρώτησεν ὁ Γέρονθ:

— Τὸ ἄγαλμα σοῦ ἀντιμίλησεν ἢ ἐθύμωσε καθόλου, ὅταν τὸ ἐκλωτσοῦσες καὶ τὸ ἐκυτοῦσες;

— Τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔγινεν, ἀπήντησεν ὁ νέος.

— Ξανακύτῃσέ το καὶ πάλιν, διέταξεν ὁ Γέρονθ· καὶ τώρα νὰ τὸ ὑβρίσῃς ἐπὶ πλέον.

Τὴν ἐντολὴν αὐτὴν τοῦ Γέροντος ἐξετέλεσε τρεῖς φορὰς ὁ νέος καὶ τὸ ἄγαλμα παρέμεινεν ἄγαλμα, ἄψυχον καὶ ἄφωνον. Τότε ὁ Γέρονθ διετύπωσε τὸ συμπέρασμα πρὸς τὸν νέον·

— Ἐὰν λοιπὸν καὶ σὺ ἡμπορέσῃς καὶ ὑποφέρῃς τὰ ἴδια, χωρὶς νὰ ἀντιμιλήσῃς καθόλου, ὅπως αὐτὸ τὸ ἄγαλμα, τὸ ὁποῖον παντοιοτρόπως ἐκακομεταχειρίσθῃς, προχώρησε τότε μὲ θάρρος καὶ ἔλα νὰ ἀπολαύσῃς ἀπὸ ἡμᾶς τὴν ποθουμένην ἀσκήσιν· διαφορετικὰ οὔτε τὴν συναναστροφὴν μας νὰ μὴ ἐπιδιώξῃς.

Ε'. Παλλαδίου

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ μοι Κρόνιος ὁ μαθητής τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου περὶ Παύλου τοῦ ἐπονομασθέντος ἀπλοῦ, διὰ τὸ ἄκακον καθ' ὑπερβολὴν καὶ ἀπλοῦν τοῦ τρόπου αὐτοῦ, καὶ εἶπέ μοι· ὅτι Παῦλος τις ὀνόματι, ἀγροικὸς ἄνθρωπος καὶ γεωργός, ὡραία γυναικί συνεξεύχθη κακοτρόπῃ τὴν γνώμην· ἥτις ἐτέρῃ συμφθειρομένη, ἐπὶ πολὺ τοῦτον ἐλάνθανε διὰ τὸ ἀκέραιον τοῦ ἡθους αὐτοῦ καὶ πρὸς κακίαν ἀνύποπτον. Ποτὲ οὖν ὁ Παῦλος ἐπανιών ἐκ τοῦ ἀγροῦ, αἰφνίδιον εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, καταλαμβάνει ταύτην ἐπ' αὐτοφώρῃ μοιχευομένην· καὶ μειδιάσας σεμνόν, ἐπιφωνεῖ αὐτοῖς· καλῶς, καλῶς· ἀληθῶς οὐ μέλει μοι· μὰ τὸν Ἰησοῦν, ἐγὼ οὐκέτι εἰμι μετ' αὐτῆς· ὑπάγε, ἔχε αὐτὴν καὶ τὰ παιδία αὐτῆς, καὶ ἐγὼ ὑπάγω, γίνομαι Μοναχός.

Καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς, ἀνατρέχει τὰς ὀκτὼ μονάς, καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν Μακάριον Ἀντώνιον, καὶ κρούει τὴν θύραν.

Ἐξελθὼν οὖν ὁ μέγας, ἐρωτᾷ αὐτόν· τί θέλεις; λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Μοναχὸς θέλω γενέσθαι· ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· ἐτῶν ἐξήκοντα γέρων ἄνθρωπος, ὥδε Μοναχὸς γενέσθαι οὐ δύνασαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπελθε εἰς κώμην καὶ ἐργάζου, καὶ ζῇτι ἐργατικὸν βίον, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· ὑπομείναι γὰρ τὰς θλίψεις τῆς ἐρήμου οὐ δύνασαι. Ἐφη ὁ γέρων· εἴ τι ἂν με διδάξης, ἐκεῖνο ποιήσω· λέγει ὁ Ἀντώνιος· εἰρηκά σοι ὅτι γέρων εἴ καὶ οὐ δύνασαι μονάσαι· ἀπελθε εἰ ἄρα θέλεις μονάσαι, εἰσελθε εἰς κοινόδιον πλειόνων ἀδελφῶν, οἵτινες δύνανται σου τῆς ἀσθενείας ἀντέχεσθαι· ἐγὼ γὰρ μόνος κάθημαι ὥδε, διὰ πέντε ἐσθίων, καὶ τοῦτο λιμώτων καὶ μὴ χορταζόμενος. Τούτοις καὶ τοῖς τοιοῦτοις ρήμασιν ἀπεσόθει τὸν Παῦλον· ὁ δὲ ὡς οὐχ ὑπεχώρει, εἰσελθὼν εἰς τὸ σπήλαιον ὁ Ἀντώνιος καὶ κλείσας τὴν θύραν, οὐκ ἐξῆλθεν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς δι' αὐτόν· ὁ δὲ τῇ θύρᾳ προσκαθεσθεὶς παρέμενε.

Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ, ὑπὸ τινος χρείας ἀναγκασθεὶς ὁ Ἀντώνιος, ἀνοίξας ἐξῆλθε, καὶ ἰδὼν αὐτὸν λέγει· ἀπελθε ἔνθεν, γέρον, τί με ὑποπιάζεις; οὐ δύνασαι ὥδε μείναι· λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· ἀδύνατόν με ἀλλαχοῦ ἀπελθεῖν ἢ ἀποθανεῖν, ἀλλ' ἢ ὥδε. Περιβλεψάμενος οὖν αὐτόν ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ πρὸς τροφήν οὐ θαστάζει, οὐκ ἄρτον, οὐχ ὕδωρ, οὐχ ἑτερόν τι, καὶ ἤδη τετάρτην ἡμέραν ἄγει νήστις προσκαρτερῶν, καὶ φοβηθεὶς μήποτε καὶ ἀποθάνῃ καὶ κηλιδῶσῃ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ὡς ἀσπλάγχχνος εἰς τὸν Παῦλον διατεθέντος, εἰσδέχεται αὐτόν· καὶ βρέξας θαλλοὺς ἐκ φοινίκων, λέγει αὐτῷ· δέξαι, πλέξον σειρὰν ὡς βλέπεις με.

Πλέκει ὁ γέρων μέχρις ἐνάτης ὀργυιάς δεκαπέντε μόχθῳ πολλῷ· θεασάμενος δὲ τὸ πλέγμα ὁ Ἀντώνιος ἀπηρέσθη· καὶ ἐπενεχθεὶς αὐτῷ λέγει· κακῶς ἐπλεξας· ἀπόπλεξον, καὶ ἄνωθεν πλέξον· (τοῦτο δὲ αὐτῷ ἐπέταξε, νήσται ὄντι ἤδη τέσσαρας ἡμέρας, ὡς εἶπον, καὶ γηραιῷ, δοκιμάζων τὴν αὐτοῦ καρτερίαν)· ὁ δὲ ἀπέπλεξε, καὶ πάλιν ἐπλεξε τοὺς αὐτοὺς θαλλοὺς πάνυ δυσχερῶς, διὰ τὸ τοὺς θαλλοὺς ἐκ τῆς πρώτης πλοκῆς εἶναι ἐρρυσιδωμένους. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἀντώνιος, ὅτι οὔτε ἐγόγγυσεν ὁ γέρων μικροψυχήσας, οὔτε καὶ πρὸς βραχὺ ἠγανάκτησεν, ἢ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὅλως διέστρεψε, κατενύγη ἐπ' αὐτόν· καὶ δύσαντος τοῦ ἡλίου, λέγει αὐτῷ· παππία, θέλεις φάγωμεν ἄρτου κλάσμα; λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· ὡς δοκεῖ σοι, Ἀββᾶ· καὶ τοῦτο πλεῖον ἔκαμψε τὸν Ἀντώνιον πρὸς συμπάθειαν, τὸ μὴ προσδραμεῖν ἐτοιμῶς τῇ τῆς τροφῆς ἀγγελίᾳ, ἀλλ' αὐτῷ ἐπιτρέψαι τὴν ἐξουσίαν. Ἐφη οὖν πρὸς αὐτόν· θές τὴν τράπεζαν· ὁ δὲ ὑπήκουσεν· εἶτα φέρει ὁ Ἀντώνιος παξιμαῖς τέσσαρας ἔχοντας ἀπὸ ἑξ οὐγγίων καὶ ἑαυτῷ μὲν ἔδρεξεν ἓνα, ἐκείνῳ δὲ τρεῖς. Μετὰ δὲ τοῦτο, βάλλει ψαλμόν, ὃν ᾄδει ὁ Ἀντώνιος· καὶ δωδέκατον αὐτὸν ψάλας, δωδέκατον ᾠξάτο, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ δοκιμάσῃ τὸν Παῦλον· ὁ δὲ προθύμως τούτῳ συνηύχετο, μετὰ δὲ τὴν προσευχὴν ἐκάθισαν τοῦ φαγεῖν, ἐσπέρας αὔσης θαθείας.

Φαγὼν οὖν ὁ Μέγας Ἀντώνιος τὸν ἓνα παξιμαῖν, ἄλλον οὐχ ᾔψατο· ὁ δὲ γέρων, σχολαιότερον ἐσθίων, ἔτι εἶχε μικρὸν τοῦ παξιμαῖ, οὗ ᾔρξατο. Ἐξεδέξατο οὖν ὁ Ἀντώνιος ἕως οὗ τελέσῃ· καὶ ὅτε ἐξεπλήρωσε, λέγει αὐτῷ· φάγε παππία, καὶ ἄλλον παξιμαῖν. λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· ἂν σὺ ἐσθίης, κάγώ· σοὺ δὲ μὴ ἐσθίοντος, οὐδὲ ἐγώ

ἐσθίω· ἔφη ὁ Ἀντώνιος· ἐμοὶ ἐπαρκεῖ· Μοναχὸς γάρ εἰμι· ὁ δὲ Παῦλος, καὶ ἐμοί, ἔφη, ἄρκει· καὶ γὰρ Μοναχὸς θέλω γενέσθαι. Ἐγείρονται οὖν, καὶ ποιήσαντος τοῦ Ἀντωνίου δώδεκα προσευχὰς καὶ δώδεκα ψαλμοὺς, συμπροσηύχετο καὶ αὐτός· εἶτα καθεύδουσι μικρὸν μέχρι μεσονυκτίου· ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ ἐγερθέντες, ἄρχονται τοῦ ψάλλειν ἕως ἡμέρας. Ὡς οὖν εἶδε τὸν γέροντα ὁ Ἀντώνιος εἰς πάντα προθύμως αὐτῷ ἐπακολουθήσαντα, λέγει αὐτῷ· ἴδε, ἀδελφέ, ἔαν δύνασαι καθ' ἡμέραν οὕτω, μένε μετ' ἐμοῦ· ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· ἔαν πλεῖον τίποτε ἔχῃς μοι δεῖξαι, οὐκ οἶδα· ἐπεὶ ταῦτα ἃ εἶδον ποιοῦντά σε, ποιῶ καὶ γὰρ εὐχερῶς. Πληροφρηθεὶς οὖν εἰς αὐτὸν ἐν πᾶσιν ὁ μέγας, ὅτι τελείας ἐστὶ πάνυ ψυχῆς, ἀπλαστος ὢν καὶ ἀκέραιος, μετὰ μῆνας τινάς, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος συνεργούσης, ποιεῖ αὐτῷ κελλίον ὁ Ἀντώνιος ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν ἢ τεσσάρων τῆς ἑαυτοῦ κέλλης, καὶ λέγει αὐτῷ· ἰδοῦ, δυνάμειος τοῦ Θεοῦ συνεργούσης σοι, γέγονας Μοναχός· μένε οὖν κατ' ἰδίαν λοιπόν, ἵνα καὶ πείραν λάβῃς δαιμόνων. Οἰκῆσας οὖν καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀπλοῦς Παῦλος ἐνιαυτὸν ἕνα, χαρίσματος ἡξιώθη κατὰ δαιμόνων καὶ νόσων παντοδαπῶν κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν.

Ἐν μιᾷ οὖν ἡχθῇ τις νεανίσκος πρὸς τὸν Μέγαν Ἀντώνιον, ἀρχικὸν ἔχων δαίμονα, ὃς καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐδυσφῆμει. Προσεσχηκῶς οὖν ὁ Ἀντώνιος τῷ νεανίσκῳ, λέγει τοῖς ἄγουσιν αὐτόν· οὐκ ἔστι τοῦτο ἐμὸν τὸ ἔργον· κατὰ γὰρ τοῦ τάγματος τούτου τῶν δαιμόνων τοῦ ἀρχικοῦ οὕπῳ ἡξιώθη χαρίσματος, ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ χάρισμα Παύλου τοῦ ἀπλοῦ. Ἀπελθὼν οὖν σὺν ἐκείνοις ὁ Ἀντώνιος εἰς τὸν Παῦλον, λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ Παῦλε, ἐκθάλε τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα ὑγιαίνων ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια καὶ δοξάσῃ τὸν Κύριον· λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· σὺ γὰρ τί; ἀποκρίνεται ὁ Ἀντώνιος· οὐ σχολάζω ἐγώ· ἄλλο ἔχω ἔργον· καὶ καταλείψας ἐκεῖ τὸν παῖδα ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

Ἀναστὰς οὖν ὁ Παῦλος καὶ προσευξάμενος, προσεκαλέσατο τὸν δαιμονιῶντα καὶ λέγει· εἶρηκεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἐξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα δοξάσῃ τὸν Κύριον· ὁ δὲ δαίμων μετὰ θυσημίας ἔκραξεν· οὐκ ἐξέρχομαι, φαγόγηρε λῆρε. Λαθὼν οὖν ὁ Παῦλος τὴν μνηλωτὴν αὐτοῦ, ἔτυπτεν αὐτὸν κατὰ τοῦ νώτου λέγων· ἐξελθε, εἶρηκεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· ὁ δὲ δαίμων ἐλοιδορεῖτο καὶ τὸν Ἀντώνιον μετὰ τοῦ Παύλου σφοδρότερον λέγων· οἱ πολιοφάγοι, οἱ λεληθαργωμένοι, οἱ ἀπληστοι, οἱ μηδέποτε τοῖς ἰδίῳις ἀρκοῦμενοι, τί κοινὸν ἔχετε μεθ' ἡμῶν; τί ἡμᾶς τυραννεῖτε; Τέλος λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· οὐκ ἐκθαίνεις; ἰδοῦ ὑπάγω λέγω τῷ Χριστῷ, καὶ οὐαὶ σοι ἔχει ποιῆσαι. Προσεδυσφῆμισε δὲ καὶ τὸν Κύριον ὁ ἀνήμερος δαίμων, κρᾶζων οὐκ ἐξέρχομαι.

Ἐπὶ τούτῳ ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ δαίμονος ὁ ἀπλοῦς Παῦλος, ἐξῆλθε τῆς ἑαυτοῦ κέλλης, σταθερᾶς μεσημβρίας οὔσης· (τὸ δὲ κατ' Αἴγυπτον καῦμα, μάλιστα τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους γινόμενον, συγγενές ἐστι τάχα τῆς Βαβυλωνίας καμίνου). Στὰς οὖν ἐπὶ πέτρας ὡς στῦλος, προσηύξατο οὕτως εἰπών· σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σταυρωθεὶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι οὐ μὴ καταβῶ ἀπὸ τῆς πέτρας ταύτης, οὐ φάγω, οὐ πίνω, ἕως οὐ ἀποθάνω, ἔαν μὴ μου ἄρτι ἀκούσης καὶ ἐκβάλλης τοῦτον τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλεύθερον αὐτὸν ποιήσης ἀπὸ τοῦ πνεύματος τούτου τοῦ ἀκαθάρτου.

Ἔτι δὲ λαλοῦντος αὐτοῦ ταῦτα τὰ ρήματα, ἀνέκραξεν ὁ δαίμων διὰ τοῦ ἀνθρώπου κάτωθεν πρὸ τῆς κέλλης· ὦ π ἄ γ ω, ὦ π ἄ γ ω· ἐξέρχομαι βίᾳ καὶ τυ-

ραννίδι ἐλαύνομαι· ἀναχωρῶ τοῦ ἀνθρώπου· οὐκέτι ἐγγίζω· τὸ ταπεινὸν καὶ ἀπλοῦν Παύλου ἐλαύνει με, καὶ ποῦ ἀπέλθω οὐκ οἶδα· καὶ παραχρῆμα ἐξηλθε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ μετεβλήθη εἰς δράκοντα μέγιστον ὡσεὶ πηχῶν ἑβδομήκοντα καὶ ἀπῆε συρόμενος ὡς ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν.

Τοῦτο δὲ τὸ ἔργον τοῦ ταπεινοφρονος καὶ ἀπλοῦ Παύλου, δι' οὗ ἔδειξεν ὁ Θεὸς οἶας παρ' αὐτῷ τιμῆς καὶ δόξης οἱ ἄπλαστοι καὶ ταπεινοὶ ἀξιοῦνται· ἐν γὰρ δαίμονα οὐδ' ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐκβαλεῖν ἠδυνήθη, τοῦτον διὰ τῆς ἀπλότητος οὗτος καὶ τοῦ μετρίου φρονήματος ἐν θραχεὶ ἐφυγάδευσε· καὶ τοῦτο ἐν αὐτῷ ἓνα μόνον ἀσχήσας, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτῷ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος· «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, λέγει Κύριος, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;» Ἐξῆθε δὲ καὶ τὰ ταπεινότερα τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν ἀνθρώπων ἐν πίστει ἐκβάλλεσθαι· τὰ δὲ ἀρχικώτερα ὑπὸ τῶν ταπεινοτέρων ἀνδρῶν φυγαδεύεσθαι.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΚΡΟΝΙΟΣ, ὁ μαθητὴς τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, μοῦ διηγῆθη διὰ τὸν ὅσιον Παῦλον, τὸν ἐπονομασθέντα ἀπλόν, διὰ τὸ ἄκακον καὶ τὴν υπερβολικὴν ἀπλότητα τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς του. Μοῦ ἔλεγε λοιπὸν:

Ἦτο κάποιος χωρικός, ποῦ ἐλέγετο Παῦλος, γεωργὸς τὸ ἐπάγγελμα· οὗτος ὑπανδρεύθη μίαν γυναῖκα ὡραίαν, ἀλλὰ κακότεροπον. Αὐτὴ ἢ γυναῖκα ἐμοιχεύετο καὶ ἐπὶ πολὺ χρονικὸν διάστημα δὲν τὸ εἶχεν ἀντιληφθῆ ὁ Παῦλος, λόγῳ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ χαρακτῆρος του καὶ διότι δὲν ἔβαζε ποτὲ τὸ κακὸν εἰς τὸν νοῦν του.

Κάποτε ὁμοῦς ὁ Παῦλος ἐγύρισεν ἀπὸ τὸν ἀγρὸν καὶ εἰσῆλθεν αἰφνιδιαστικῶς εἰς τὸ σπίτι του, ὅπου τὴν καταλαμβάνει ἐπ' αὐτοφῶρον νὰ μοιχεύεται. Μόλις εἶδε τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἔχαμογέλασε μὲ ἀξιοπρέπειαν καὶ τοὺς λέγει:

— Μὴ ἀνησυχεῖτε· οὔτε καὶ μὲ ἐνδιαφέρει· μὰ τὸν Ἰησοῦν ἐγὼ παύω νὰ ζῶ πλέον μαζί της. Πήγαινε, ἔχε τὴν, καθὼς καὶ τὰ παιδιὰ της καὶ ἐγὼ πηγαίνω, διὰ νὰ γίνω Μοναχός.

Πράγματι, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν εἰς οὐδένα, φεύγει, προσπερνᾷ τὰς ὁκτὼ Μονὰς καὶ φθάνει, τέλος, πρὸς τὸν Μακάριον Ἀντώνιον, τοῦ ὁποίου κτυπᾷ τὴν θύραν.

Ὁ Μέγας Ἀντώνιος θγαίνει ἀπὸ τὸ κελλὶ καὶ ἐρωτᾷ:

— Τί θέλεις;

— Θέλω νὰ γίνω μοναχός, ἀπαντᾷ ὁ Παῦλος.

— Ἐξῆντα χρόνων γέρον ἀνθρώπος — τοῦ λέγει ὁ Μ. Ἀντώνιος — δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃς ἐδῶ Μοναχός· πήγαινε, καλύτερα, σὲ κάποιον χωριό, νὰ ἐργάζεσαι καὶ νὰ ζήσης ἐργατικὴν ζωὴν, εὐχαριστῶν τὸν Θεόν· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπομείνῃς τὰς στενοχωρίας τῆς ἐρήμου.

— Ὅ,τι μὲ διδάξῃς αὐτὸ θὰ κάνω, εἶπεν ὁ γέρον Παῦλος.

— Σοῦ εἶπα — τοῦ ἀπήντησε πάλιν ὁ Μ. Ἀντώνιος — ὅτι εἶσαι γέρον καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃς ἐδῶ Μοναχός. Ἄν λοιπὸν θέλῃς

νὰ μονάσης, νὰ εἰσέλθῃς εἰς ἓνα κοινόδιον, μὲ πολλοὺς ἀδελφούς, ποὺ θὰ ἡμπορέσουν νὰ ἀνεχθοῦν τὰς ἀδυναμίας σου· διότι ἐγὼ μένω ἐδῶ μόνος μου καὶ τρώγω κάθε πέντε ἡμέρας καὶ μένω πεινασμένος, χωρὶς νὰ χορταίω.

Μὲ αὐτὰ καὶ παρόμοια λόγια προσεπάθει ὁ Μέγας Ἀντώνιος νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν Παῦλον· ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνος δὲν ὑπεχώρει, εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον ὁ Ἀντώνιος καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δι' αὐτόν· ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν καὶ ἐπερίμενε.

Κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, ἐξ αἰτίας κάποιας ἀνάγκης, ἤνοιξε καὶ ἐβῆκεν ἀπὸ τὸ κελλί του. Μόλις τὸν εἶδε, τοῦ εἶπε:

— Φύγε ἀπ' ἐδῶ γέροντα, διατί μέ ἐνοχλεῖς; δὲν ἡμπορεῖς νὰ μείνῃς ἐδῶ.

— Εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάγω ἄλλου — ἀπήντησεν ὁ Παῦλος. — προτιμῶ ἢ νὰ μείνω ἐδῶ ἢ νὰ ἀποθάνω.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μ. Ἀντώνιος τὸν περιειργάσθη καλὰ - καλὰ, ἀπὸ ἐπάνω ἕως κάτω καὶ ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι δὲν ἔχει μαζί του οὔτε ψωμί, οὔτε νερό, οὔτε τίποτε ἄλλο φαγώσιμον καὶ περιμένει ἤδη τέσσαρας ἡμέρας νηστικός, ἐφοβήθη μὴ τυχὸν ἀποθάνῃ καὶ βαρύνῃ τὴν ψυχὴν του δι' ἐπίδειξιν ἀσπλαγχνίας πρὸς τὸν Παῦλον· δι' αὐτό, τέλος, τὸν ἐδέχθη μέσα εἰς τὸ κελλί του. Ἀμέσως ἔβρεξε βλαστοὺς φοινίκων καὶ τοῦ λέγει:

— Πάρε, νὰ πλέξῃς σχοινίον, ὅπως θὰ βλέπῃς ἐμένα.

Ὁ γέρον Παῦλος πλέκει συνεχῶς, μέχρι τῆς ἐνάτης ὥρας, δεκαπέντε ὀργυῖας, μὲ πάρα πολὺν κόπον. Ὅταν ὅμως εἶδε τὸ πλέξιμόν του ὁ Μέγας Ἀντώνιος, δὲν ἠύχαριστήθη· τὸν ἐπλησίασε καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀσχημα τὸ ἐπλέξες· ξύλωσέ το τώρα, καὶ ξανάπλεξέ το ἀπὸ τὴν ἀρχή. (Τὸν διέταξε δὲ νὰ τὸ κάμῃ αὐτό, ἐνῷ ἦτο νηστικός τέσσαρας ἡμέρας, ὅπως σὰς ἀφηγήθην, καὶ γέρον, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν καρτερικότητά του).

Ὁ γέρον Παῦλος τὸ ἐξήλωσε καὶ πάλιν ξανάπλεξε τοὺς ἰδίους βλαστοὺς πάρα πολὺ δύσκολα, ἐπειδὴ, ἀπὸ τὸ προηγούμενον πλέξιμο, εἶχαν ζαρῶσει.

Ὅταν ὁ Ἀντώνιος εἶδεν, ὅτι ὁ γέρον Παῦλος οὔτε ἐγόγγυσεν, ἀπὸ μικροψυχίαν, οὔτε εἰς τὸ ἐλάχιστον ἠγανάκτησεν, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐκατσούφιασε τὸ πρόσωπόν του, συνεκινήθη διὰ τὸν γέροντα. Ὅταν λοιπὸν ἔδυεν ὁ ἥλιος, τοῦ λέγει:

— Παππούλη*, θέλεις νὰ φάγωμεν κανένα κομματάκι ψωμί;

— Ὅπως νομίζεις, Ἀββᾶ· ἀπήντησεν ὁ Παῦλος.

* Παππίας εἶναι ὑποκοριστικὸν τῆς λέξεως πάππας, ποὺ σημαίνει πατήρ. Δηλ. παππία=πατερούλη, παππούλη. Ἡ δι' ἐνὸς π γραφὴ τῆς λέξεως, ἥτοι πάπας, σημαίνει τὸν Ρώμης ἐπίσκοπον, λέγεται δὲ πάπας καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.

Ἡ ἀπάντησις αὐτῇ ἔκαμε τὸν Ἀντώνιον νὰ συμπαθήσῃ περισσότερον τὸν Παῦλον, διότι δὲν ἔτρεξεν, ἀμέσως, μὲ τὴν ἀναγγελίαν τῆς τροφῆς, νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἀλλὰ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα. Τοῦ εἶπε λοιπόν:

— Βάλε τραπέζι.

Ὁ Παῦλος ἔκαμεν ὑπακοήν· ἔπειτα φέρει ὁ Ἀντώνιος εἰς τὸ τραπέζι τέσσαρα παξιμάδια, τριάντα γραμμάρια, περίπου, τὸ καθένα *. Ἀπὸ τὰ παξιμάδια αὐτὰ βρέχει διὰ τὸν ἑαυτὸν του τὸ ἓνα καὶ διὰ τὸν Παῦλον τὰ τρία. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἤρχισε νὰ λέγῃ ψαλμόν, τὸν ὁποῖον ἔψαλλε· τὸν ἔψαλλε δὲ δώδεκα φορὰς καὶ δώδεκα φορὰς προσηυχῆθη διὰ νὰ δοκιμάσῃ καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ σημεῖον τὸν Παῦλον· ἐκεῖνος ὅμως μετὰ προθυμίας προσηύχeto μαζί του. Ἀφοῦ ἐτελείωσαν τὴν προσευχήν, ἐκάθισαν νὰ φάγουν, ἐνῶ εἶχε πλέον νυκτώσει καλά.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἔφαγε τὸ ἓνα παξιμάδι, δὲν ἤγγισε δεῦτερον· ὁ δὲ γέρον Παῦλος, τρώγων μετὰ βραδύτητος, εἶχεν ἀκόμη ὀλίγον ἀπὸ τὸ πρῶτον παξιμάδι πού ἤρχισεν. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος τὸν ἐπερίμενε μέχρις ὅτου τελειώσῃ. Ἀφοῦ ἐτελείωσε τοῦ εἶπε:

— Παππούλη, φάγε καὶ ἄλλο παξιμάδι.

— Ἐὰν θὰ φάγῃς σὺ θὰ φάγω καὶ ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Παῦλος· ὅταν ὅμως δὲν τρώγῃς σὺ οὔτε καὶ ἐγὼ θὰ τρώγω.

— Μὰ εἰς ἐμὲ εἶναι ἀρκετόν, διότι εἰμαι Μοναχός, ἀντέτεινεν ὁ Μ. Ἀντώνιος.

— Καὶ δι' ἐμὲ εἶναι ἀρκετόν, ἀπήντησεν ὁ Παῦλος, διότι καὶ ἐγὼ θέλω νὰ γίνω Μοναχός.

Σηκώνονται λοιπὸν ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἀπήγγειλε δώδεκα προσευχὰς καὶ δώδεκα ψαλμούς. Μαζὶ μὲ τὸν Μέγαν Ἀντώνιον συμπροσηύχeto καὶ ὁ Παῦλος. Ἐπειτα ἐκοιμήθησαν ὀλίγον, ἕως τὰ μεσάνυκτα· κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐξύπνησαν καὶ ἀρχίζουν νὰ ψάλλουν, μέχρι πού ἐξημέρωσεν.

Ὅταν λοιπὸν ὁ Μέγας Ἀντώνιος εἶδεν, ὅτι ὁ γέρον τὸν ἠκολούθησε μὲ προθυμίαν εἰς ὅλας τὰς ἀσκήσεις, τοῦ λέγει:

— Πρόσεξε, ἀδελφέ· ἐὰν ἠμπορῇς νὰ ἔχῃς καθημερινῶς αὐτὴν τὴν ζωὴν, μείνε μαζί μου.

— Ἐὰν ἔχῃς νὰ μοῦ παρουσιάσῃς τίποτε περισσότερα ἀπὸ αὐτά, δὲν γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ Παῦλος· ἐπειδὴ αὐτὰ πού εἶδα ὅτι κάνεις, τὰ ἐκτελῶ καὶ ἐγὼ εὐκολα.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβεβαιώθη ὁ Μέγας Ἀντώνιος δι' ὅλων αὐτῶν ὅτι ὄντως ὁ Παῦλος εἶχε ψυχὴν πάρα πολὺ τελείαν, ὅτι ὁ χαρακτήρ του εἶναι ἀκέραιος καὶ δὲν προσποιεῖται, δι' αὐτὸ μετὰ μερικὸν μῆνα, μὲ τὴν

* Ἡ οὐγγία εἶναι μέτρον βάρους καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ δέκα δράμια ἤτοι 32 γραμμάρια περίπου.

Χάριν τοῦ Θεοῦ, τοῦ κτίζει ἓνα κελλί, τρία ἢ τέσσαρα σημεῖα μακριὰ ἀπὸ τὸ ἰδικόν του, καὶ τοῦ λέγει:

— 'Ιδού, ὅτι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἔγινες Μοναχός. 'Απ' ἐδῶ καὶ πέραν μένε μόνος σου, διὰ νὰ γνωρίσης καὶ τοὺς δαίμονας.

Πράγματι ὁ ἀπλοὺς Παῦλος κατώκησε μόνος του ἓνα χρόνον, ἔφθασεν εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἡξίωσε τοῦ χαρίσματος νὰ ἀποδιώκῃ τοὺς δαίμονας καὶ νὰ θεραπεύῃ τὰς διαφόρους ἀσθενείας.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἔφεραν εἰς τὸν Μέγαν 'Αντώνιον ἓνα νέον, ποὺ εἶχε μέσα του ἰσχυρὸν δαιμόνιον (ἄρχοντα τῶν δαιμόνων), τόσον ἀνάσχυντον, ποὺ καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐβλασφήμει.

'Αφοῦ ὁ Μέγας 'Αντώνιος εἶδε καλὰ - καλὰ τὸν νέον, λέγει εἰς αὐτούς, ποὺ τὸν συνώδευαν:

— Αὐτὸ δὲν εἶναι ἰδική μου ἐργασία· διότι δὲν ἔχω ἀκόμη λάβει τὸ χάρισμα ἐναντίον τοῦ τάγματος αὐτοῦ τῶν δαιμόνων· αὐτὸ τὸ χάρισμα τὸ ἔχει ὁ Παῦλος ὁ ἀπλοὺς.

Μετέβη λοιπὸν, μαζὶ μὲ τὸν δαιμονιζόμενον καὶ τὴν συνοδείαν του, καὶ ὁ Μέγας 'Αντώνιος εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀπλοῦ Παύλου καὶ τοῦ λέγει:

— 'Αββᾶ Παῦλε, βγάλε τὸν δαίμονα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι του ὑγιῆς καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Κύριον.

— Σὺ, διατί δὲν τὸν ἀποδιώκεις; ἠρώτησεν ὁ Παῦλος.

— Δὲν εὐκαιρῶ, ἀπήντησεν ὁ Μέγας 'Αντώνιος, διότι ἔχω ἄλλην ἐργασίαν.

Καὶ ἀφοῦ ἄφησεν ἐκεῖ τὸν νέον ὁ Μέγας 'Αντώνιος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί του.

'Ο Παῦλος ἐσηκώθη ἀμέσως καί, ἀφοῦ προσηυχῆθῃ, ἐκάλεσε τὸν δαιμονισμένον καὶ λέγει:

— 'Ο 'Αββᾶς 'Αντώνιος εἶπε, νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, διὰ νὰ δοξάσῃ τὸν Κύριον.

— Δὲν ἐξέρχομαι, ξεμωραμένε γέρο, ἔκραξε μὲ ὀργὴν ὁ δαίμων.

Τότε ἐπῆρεν ὁ Παῦλος τὴν κάπαν του καὶ ἐκτύπα τὸν δαιμονισμένον εἰς τὰ νῶτα του λέγων:

— Νὰ ἐξέλθῃς, διέταξεν ὁ Μέγας 'Αντώνιος.

Εἰς ἀπάντησιν ὁ δαίμων ὕβριζε περισσότερον τὸν 'Αντώνιον καὶ τὸν Παῦλον·

— Παλιόγεροι, κοιμισμένοι, ἀχόρταγοι, ποὺ ποτὲ δὲν ἀρκεῖσθε εἰς τὰ ἰδικὰ σας, τί γυρεύετε μαζί μας; τί μᾶς τυραννεῖτε;

'Ο Παῦλος λέγει τέλος πρὸς τὸν δαίμονα·

— Δὲν βγαίνεις; Νά, πηγαίνω καὶ ἐγὼ νὰ τὸ ἀναφέρω εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀλλοίμονόν σου τί ἔχει νὰ σοῦ κάμῃ.

'Αλλὰ καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν Κύριον ὕβρισεν ὁ ἄγριος δαίμων, κραυγάζων· δὲν ἐξέρχομαι.

Μόλις ἤκουσε τὴν κατὰ τοῦ Κυρίου βλασφημίαν τοῦ δαίμονος ὁ

ἀπλοῦς Παῦλος ὠργίσθη, καὶ ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ κελλί του τὸ καταμεσήμερον. (Ὡς γνωστὸν δὲ ἡ ζέστη τῆς Αἰγύπτου, πρὸ παντὸς εἰς τὸ μέρος ποῦ ἦτο ὁ ἀπλοῦς Παῦλος, εἶναι τόσον ἀφόρητος, ὥστε περίπου νὰ ἐνθυμίσῃ τὴν κάμινον εἰς τὴν Βαβυλῶνα). Ἐστάθηκε λοιπὸν ὡς στῦλος, ἐπάνω εἰς ἓνα βράχον ὁ ἀπλοῦς Παῦλος καὶ προσηυχῆθη μὲ αὐτὰ τὰ λόγια· «σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ποῦ ἐσταυρώθης ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ κατεβῶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν βράχον, οὔτε θὰ φάγω, οὔτε θὰ πῖω, μέχρι νὰ ἀποθάνω, ἐὰν δὲν μὲ ἀκούσῃς τώρα καὶ δὲν ἀποδιώξῃς τὸν δαίμονα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ δὲν ἀπελευθερώσῃς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον τοῦτο πνεῦμα».

Ἐνῷ ἀκόμη ἐξηκολοῦντο νὰ λέγῃ αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ ἀπλοῦς Παῦλος, ἀνέκραξεν ὁ δαίμων, μὲ τὸ στόμα τοῦ δαιμονιζομένου ἀνθρώπου, ἐμπρὸς εἰς τὸ κελλί:

— Πηγαίνω, πηγαίνω· ἐξέρχομαι διαίως καὶ διώκομαι ὑπὸ ἀνωτέρας ἐξουσίας· φεύγω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον· δὲν τὸν πλησιάζω πλέον. Μὲ ἐκδιώκει ἡ ταπεινώσις καὶ ἡ ἀπλότης τοῦ Παύλου καὶ δὲν γνωρίζω ποῦ νὰ ὑπάγω.

Ἀμέσως ἐξηλθεν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ μετεβλήθη εἰς ἓνα μέγιστον δράκοντα, ἕως ἐβδομήντα πήχεις, καὶ ἔφυγε συρόμενος πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργον τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀπλοῦ Παύλου, μὲ τὸ ὁποῖον ἔδειξεν ὁ Θεὸς ποίας δόξης καὶ τιμῆς ἀξιῶνται ἀπὸ Αὐτὸν οἱ ἀπλοὶ καὶ ταπεινοί. Τὸν δαίμονα δηλαδή, τὸν ὁποῖον οὔτε ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἠδυνήθη νὰ ἀποδιώξῃ, ὁ ἀπλοῦς Παῦλος τὸν ἐφυγάδευσε, πολὺ σύντομα, μὲ τὴν ἀπλότητά του καὶ τὴν μετριοφροσύνην του. Καὶ τὸ κατόρθωμα αὐτὸ ἐπετέλεσεν ὁ ἀπλοῦς Παῦλος μετὰ ἀπὸ ἀσκητικὴν ζωὴν ἐνὸς μόλις ἔτους, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, αὐτὸ ποῦ εἶπε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· «εἰς ποῖον νὰ ἐπιβλέψω, λέγει ὁ Κύριος· παρὰ εἰς τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσυχον, ποῦ τρέμει τοὺς λόγους μου;» (Ἡσαΐας ξστ', 2).

Συνηθίζουσιν δὲ τὰ ὑπουλότερα ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα νὰ ἐκβάλλωνται ἀπὸ προχωρημένους εἰς ἀρετὴν ἀνθρώπους, ἐνῷ τὰ τυραννικώτερα πονηρὰ πνεύματα νὰ φυγαδεύωνται ἀπὸ τοὺς ταπεινότερους.

ΣΤ'. Παλλαδίου

Τῷ Ἀγίῳ Παχωμίῳ εὐχὴ ἦν συνεχῆς τὸ γενέσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καὶ δὴ μετὰ χρόνον τινα ἀγρυπνοῦντι αὐτῷ, καὶ τὸ αὐτὸ προσευχομένῳ, ᾤφθη αὐτῷ Ἄγγελος Κυρίου καὶ εἶπε· θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ τὸ διακονεῖν αὐτῷ καὶ ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. Λοιπὸν σὺν δέχῃ μετὰ σεαυτοῦ τοὺς ἐκ μετανοίας τῷ Θεῷ προσερχομένους καὶ κατὰ τὸν τύπον, ὃν διδωμί σοι, οὕτως αὐτοῖς νομοθέτησον. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέδωκεν αὐτῷ δέλτον χαλκῆν, ἐν ᾗ ἐγγεγραπτο ταῦτα· συγχωρήσεις ἐκάστῳ κατὰ δύναμιν φαγεῖν καὶ πιεῖν· καὶ μὴτε νηστεῦσαι κωλύσῃς, μὴτε φαγεῖν· οὕτω μέντοι τὰ ἰσχυρὰ ἔργα τοῖς ἰσχυροτέροις καὶ

ἐσθίουσιν ἐγγείριζε, τὰ ἄτονα δὲ τοῖς ἀσκητικωτέροις καὶ ἀσθενεστέροις· ποίησον δὲ κέλλας διαφόρους ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ, καὶ τρεῖς κατὰ κέλλαν μενέτωσαν· ἡ δὲ τροφή πάντων ὑπὸ ἓνα οἶκον γενέσθω· καθευδέτωσαν δὲ μὴ ἀνακλινόμενοι, ἀλλὰ θρόνους οἰκοδομητοὺς ὑπτιωτέρους πεποιηκότας, καὶ ἐνθόντες ἐν αὐτοῖς τὰ στρώματα αὐτῶν, οὕτω καθευδέτωσαν.

Ἐένος δὲ ἄλλου Μοναστηρίου ἐὰν ἔλθῃ ἄλλον ἔχων τύπον, μὴ συμφάγῃ τοῦτο, μὴ συμπίῃ, μὴ συνεισέλθῃ εἰς τὴν μονήν, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰς ὁδὸν εὔρεθῇ· τὸν μέντοι ἐλθόντα ὥς τε συμμεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸ διηγεκές, μέχρι τριετίας εἰς τὸν ἀγῶνα οὐ δέξῃ, ἀλλ' ἐργατικώτερα ἔργα ποιήσας, οὕτως εἰς τὸ στάδιον ἐμβαινέτω, μετὰ τὴν τριετίαν. Φορεῖτωσαν δὲ κουκούλια ἅμαλλα ἴσα παιδίους, ἐν οἷς καὶ διὰ πορφυροῦ σταυροῦ ἐγγχαρττέσθω· καὶ τοῦτοις τοῖς κουκουλίους ἐν τῷ ἐσθίειν τὰς κεφαλὰς καλυπτέτωσαν ἵνα μὴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἴδῃ μασώμενον· οὐκ ἔστι λαλῆσαι ἐσθίοντα, οὐδὲ ἐκτὸς τοῦ πίνακος καὶ τῆς τραπέζης ἀλλαχοῦ προσέχειν τῷ ὀφθαλμῷ. Ἐτύπωσε δὲ καὶ ποιεῖν αὐτοὺς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας εὐχὰς δώδεκα καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα· καὶ ἐν ταῖς παννυχίσαι δώδεκα· καὶ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρα τρεῖς· καὶ καθ' ἐκάστην εὐχὴν προσάδειν ψαλμῶν.

Ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ μεγάλου Παχωμίου τῷ Ἀγγέλῳ, καὶ λέγοντος ὅτι ὀλίγοι εἰσὶν αἱ εὐχαί, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἄγγελος, ὅτι ταύτας διετύπωσα, ἵνα φθάνωσι καὶ οἱ μικροὶ καὶ μὴ λυπῶνται· οἱ δὲ τέλειοι νομοθεσίας χρεῖαν οὐκ ἔχουσι· καθ' ἑαυτοὺς γὰρ ἐν ταῖς κέλλαις ὄντες, ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν τῇ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ προσαφιέρωσαν. Ταῦτοις δ' ἐνομοθέτησα, ὅσοι οὐκ ἔχουσι νοῦν ἐπιγνώμονα, ἵνα καὶ ὡς οἰκέται καταφρονῇται τῷ φόβῳ τοῦ δεσπότου τὴν σύναξιν πληροῦντες, διατεθῶσιν ἐν παρηργίᾳ.

Ταῦτα διαταξάμενος ὁ Ἄγγελος, καὶ πληρώσας τὴν διακονίαν, ἀπῆλθε. Τὰ οὖν κρατήσαντα τὸν τύπον τοῦτον μοναστήρια εἰσὶν ἑπτὰ, συντείνοντα εἰς ἑπτακισχιλίους ἀνδρας, ἐργάζονται δὲ πᾶσαν τέχνην· καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοὶ τε διοικοῦνται, καὶ τὸ τῶν γυναικῶν Μοναστήριον, ὃ πέραν τοῦ Νείλου ἐστίν, ἐν ᾧ εἰσιν ἀδελφαὶ τετρακοῖσαι· πολλάκις δὲ ἐκ τῶν περισσευμάτων χορηγοῦσι καὶ τοῖς πενόμενοις καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἠύχετο συνεχῶς καὶ προσηύχετο νὰ γίνεταί εἰς αὐτὸν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Κάποτε λοιπόν, μετὰ ἀπὸ καιρόν, καθὼς ἡγρῶνται καὶ προσηύχετο διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ εἶπε:

— Θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ τὸν ὑπηρετῇ καὶ νὰ συμφιλιώνης μετὰ τὸν Θεὸν τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἀπ' ἐδῶ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς λοιπὸν νὰ δέχεσαι κοντὰ σου αὐτοὺς, ποὺ ἐπιστρέφουν, κατόπιν μετανοίας, εἰς τὸν Θεόν, καί, σύμφωνα μετὰ τὸν τύπον, ποὺ θὰ σοῦ δώσω ἀμέσως τώρα, νὰ νομοθετήσῃς εἰς αὐτοὺς πῶς πρέπει νὰ ζοῦν ὡς μοναχοί. Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, τοῦ παρέδωκεν ὁ Ἄγγελος μίαν χαλκίνην πλάκα ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχον γραφῇ τὰ ἐξῆς:

Εἰς τὸν καθ' ἓνα, ποὺ θὰ ἔρχεται ἐδῶ, θὰ τοῦ ἐπιτρέπῃς νὰ φάγῃ

καὶ νὰ πῇ, κατὰ δύναμιν. Καὶ νὰ μὴ ἐμποδίσῃ κανένα νὰ νηστεύσῃ ἢ νὰ φάγῃ. Τὰς βαρείας ὅμως καὶ σκληρὰς ἐργασίας νὰ ἀναθέτῃς εἰς τοὺς εὐρωστωτέρους καὶ αὐτοὺς, ποὺ τρώγουν, τὰς δὲ ἐλαφροτέρας εἰς τοὺς ἀσκητικωτέρους καὶ ἀσθενεστέρους. Νὰ κατασκευάσῃς διάφορα κελλία εἰς τὸ ἴδιον Μοναστήρι καὶ νὰ παραμένουν εἰς τὸ ἴδιον κελλί ἀνὰ τρεῖς Μοναχοί. Ὅλοι νὰ τρώγουν εἰς τὴν ἰδίαν τράπεζαν. Νὰ κοιμῶνται, χωρὶς νὰ ξαπλώνουν τελείως τὸ σῶμα των· νὰ κτίσουν λίθινα στασίδια, ποὺ ἡ ράχη των νὰ κλίνη ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀφοῦ θάλλουν εἰς αὐτὰ τὰ στρώματά των, ἔτσι νὰ κοιμῶνται.

Ἐὰν ἔλθῃ ἓνας ξένος Μοναχός, ἀπὸ ἄλλο Μοναστήριον, ποὺ ἀκολουθεῖ ἄλλον τύπον μοναχικῆς ζωῆς, νὰ μὴ φάγῃ μαζί των, οὔτε νὰ πῇ μαζί των, νὰ μὴ εἰσέλθῃ μαζί εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μονῆς, ἐκτὸς ἐὰν εὐρεθῇ εἰς τὸν δρόμον. Ἐκεῖνον ὅμως ποὺ θὰ ἔλθῃ διὰ νὰ παραμείνῃ μονίμως μετὰ τῶν ἀδελφῶν, δὲν θὰ τὸν δεχθῇς ὀριστικῶς εἰς τὸν Μοναχικὸν ἀγῶνα, ἐπὶ μίαν τριετίαν· ἀλλ' ἀφοῦ ἐκτελέσῃ κοπιωδέστατα ἔργα, τότε μόνον καὶ μετὰ ἀπὸ τριετίαν, ἃς εἰσέλθῃ εἰς τὸ στάδιον τῶν μοναχικῶν ἀγώνων. Νὰ φοροῦν δὲ πάνινα κουκούλια, ὅμοια μὲ παιδικά, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ χαράσσεται κόκκινος σταυρός. Μὲ τὰ κουκούλια αὐτὰ νὰ καλύπτουν τὰς κεφαλὰς των, ὅταν τρώγουν, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ ὁ ἓνας μοναχὸς τὸν ἄλλον ὅταν θὰ μασᾷ. Τὴν ὥραν ποὺ τρώγουν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὁμιλοῦν καὶ τὰ μάτια των νὰ μὴ προσέχουν πούθενά ἄλλοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ τὸ πιάτο τους. Ἐδέσπισε δὲ καὶ τυπικὴν διάταξιν νὰ κάνουν οἱ μοναχοὶ καθημερινῶς, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, δώδεκα προσευχὰς καὶ εἰς τὸν ἑσπερινὸν πάλιν δώδεκα· καὶ εἰς τὰς ἀγρυπνίας δώδεκα καὶ εἰς τὴν ἐνάτην ὥραν τρεῖς· εἰς ἐκάστην δὲ εὐχὴν νὰ ψάλλουν καὶ ἓνα ψαλμόν.

Εἰς αὐτὰ ὁ μέγας Παχώμιος προέβαλεν ἀντίρρησην εἰς τὸν Ἀγγελον καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι αἱ εὐχαὶ αὐταὶ εἶναι ὀλίγαι. Τότε ὁ Ἀγγελος τοῦ ἀπήντησε·

— Καθιέρωσα τόσας εὐχὰς, διὰ νὰ προφθάνουν νὰ τὰς ἐκτελοῦν καὶ οἱ μικροὶ καὶ νὰ μὴ λυπῶνται· οἱ τέλειοι πλέον μοναχοὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ νομοθεσίαν· διότι παραμένοντες μόνοι των εἰς τὰ κελλία, ἀφιέρωσαν τελείως τὴν ζωὴν των εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ δὲ τὰ ἐνομοθέτησα δι' ὅσους δὲν ἀπέκτησαν ἀκόμῃ νοῦν ἱκανὸν νὰ ἀντιλαμβάνωνται ἀφ' ἑαυτῶν τὰς ὑψηλὰς ἐννοίας ὥστε, τοῦλάχιστον ὡς ὑπηρεταὶ ἀνυπάκοοι, ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ δεσπότου νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν σῖναξιν διὰ τὴν ἀκολουθίαν, ἕως ὅτου ἐκδηλώσουν φανερώς τὴν διάθεσίν των.

Ἀφοῦ διέταξεν αὐτὰ ὁ Ἀγγελος καὶ ἐτελείωσε τὴν ὑπηρεσίαν του ἀνεχώρησε. Τὰ δὲ Μοναστήρια, ποὺ ἐφήρμοσαν τὸν τύπον αὐτὸν τῆς μοναχικῆς πολιτείας εἶναι ἑπτὰ καὶ συγκεντρώνουν ἑπτὰ χιλιάδας μοναχοὺς, ποὺ ἐργάζονται ὅλας τὰς τέχνας. Ἀπὸ τὸ προῖόν δὲ τῆς ἐργασίας των ἐξοικονομοῦνται καὶ οἱ ἴδιοι καὶ τὸ Μοναστήριον τῶν Γυναικῶν, ποὺ εἶναι πέραν ἀπὸ τὸν Νεῖλον καὶ εἰς τὸ ὁποῖον μονάζουν τετρακόσαιοι

Μοναχαί. Πολλάκις δὲ ἀπὸ τὰ περισσεύματα προσφέρουν βοηθήματα καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ εἰς τοὺς φυλακισμένους.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, εἰ θούλει γενέσθαι Μοναχός, θές πρῶτον ἐν τῷ λογισμῷ σου διτῇ μετέστης τοῦ βίου τούτου, καὶ ἡγήσῃ τὸν Κόσμον τοῦτον, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὡς περ σκητὴν καταλελυμένην· εἰ μὴ γὰρ οὕτω παρασκευάσεις σεαυτὸν, οὐ δυνήσῃ κατὰ Μοναχοὺς ζῆσαι, καὶ νικῆσαι τὰ πάθη καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, αἵτινες τοὺς ἀνθρώπους κατάγουσιν εἰς ἀπώλειαν· ἀψευδὴς γὰρ ὁ εἰπὼν· «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι· ὁ γὰρ θέλων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὗρειν, ἀπολέσει αὐτήν· ὁ δὲ ἀπολέσας αὐτήν ἔνεκεν ἐμοῦ, εὕρήσει αὐτήν». Γίνωσκε οὖν διτῇ προσερχομένῳ τῷ Κυρίῳ ταῦτα συμβαίνει· πειρασμοί, θλίψεις, κόπος, ἀκηδία, γυμνότης, στενοχωρία, ἐξουδένωσις, καὶ τὰ ὁμοίως ἔχοντα· ἐν τούτοις γὰρ δοκιμάζεται ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ πόθος διὰ τοῦ Θεοῦ φανεροῦται. Ὁ οὖν ἑαυτὸν ἐκδούς ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ τῇ κυδερνήσει τοῦ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ προεστῶτος, ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικᾷ· μόνην γὰρ τὴν τελείαν πρόθεσιν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐπιχορηγεῖ τὴν ἰσχύον καὶ τὸ νίκος δωρεῖται, καθὼς γέγραπται· «ὑπερασπιστὴς ἐστὶ πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν».

Ταῦτα οὖν σοι προεῖπον, ἵνα μήποτε εἰσελθὼν καὶ τούτοις περιτυχὼν, μεταμεληθεὶς εἴπῃς, διτὸ οὐκ ἦδεν ὡς τοιαυτὰ μοι συμβήσεται· ἰδοὺ γὰρ προέγνωσθαί σοι ἃ μέλλει σοι ἀπαντᾶν, ἵνα καὶ σὺ τὸν λογισμὸν σου προκαταρτίσῃς· οὐ γὰρ ἐστὶ κόπος θαλεῖν θεμέλιον, ἀλλὰ τὸ ἐκτελέσαι τὴν οἰκοδομήν· ὅσον γὰρ ὑψοῦται ἡ οἰκοδομή, τοσοῦτον πλείονα κόπον τῷ οἰκοδομοῦντι παρέχει ἄχρι τῆς τελειώσεως τοῦ ἔργου. Ἀκουσον τῆς σωτηριώδους φωνῆς λεγούσης· «τίς ἐξ ἡμῶν θέλων πύργον οἰκοδομήσῃ, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν; ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύσαντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν λέγοντες· «οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι». Ὁ μὲν γὰρ πόλεμος τῶν στρατιωτῶν βραχύς· τοῦ δὲ Μοναχοῦ, ἄχρι τοῦ ἀποδημῆσαι αὐτὸν πρὸς τὸν Κύριον.

Διὰ τοῦτο χρὴ ἐνάρξασθαι τῆς ἐργασίας μετὰ πάσης σπουδῆς, καὶ ὑπομονῆς, καὶ νήψεως. Εἰ γὰρ ἐπιχειρήσεις, ἀγαπητέ, σφάξαι λέοντα, ἐδραῖως ἐπιλαβοῦ, μήποτε συντρίψῃ τὰ ὀστέα σου ὡς ἀγγεῖον ὀστράκινον· καὶ εἰ ρίψῃς ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ ὀλιγοψυχήσῃς, ἄχρις οὗ ἐξέλθῃς εἰς τὴν ξηράν, ἵνα μὴ κατέλθῃς εἰς τὸν θυτὸν ὡσεὶ λίθος. Μὴ οὖν σήμερον πρὸς θύραις ὦν καὶ ἐπερωτώμενος, εἴπῃς πάντα ὑπομένω, καὶ αὐριον ἔργοις παραιτήσῃ. Οἱ γὰρ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀοράτως παρίστανται, καὶ ἀκούουσι πάντα τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου. Βλέπε, ἀγαπητέ, διτὸ οὐδεὶς σε διάζεται, ἀλλ' ἐκουσίως καὶ ἀληθινῶς συντάσῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὴ ψεύσῃ τὰς πρὸς Θεὸν συνθήκας, διτὸ αὐτὸς «ἀπολεῖ πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος».

Ἀγαπητέ, ἐὰν βάλλῃς καλὴν ἀρχήν, διατελέσεις καὶ τὸ γῆρας σου εὐαρέστως· καὶ ἔσῃ ὡς περ φωστὴρ φωτίζων πολλοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κυρίου. Θές οὖν θεμέλιον ἰσχυρόν, ἵνα ἀναβῇ τὸ ἔργον εἰς ὕψος. Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ μεγάλης ὑπολήψεως τοῦ

ματαίου βίου ἤλθες εἰς τὸν τῶν Μοναχῶν, τήρει ἐαυτὸν ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑψηλοφροσύνης, ἵνα μὴ κυριευθῇς ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατενεχθῇς εἰς ἀπώλειαν. Οὐκ ἔστι σοι αὕτη αἰσχύνη, ἐὰν ᾗς ἐν ὑποταγῇ ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργάζῃ τὸ ἀγαθόν· αὕτη γὰρ ἡ μικρὰ στενοχωρία καὶ θλίψις, ἣν ὑπομένεις διὰ τὸν Κύριον, πρόξενός σοι γίνεται τῆς αἰωνίου ζωῆς· καὶ τί ἔτι λέγω; ὥς γὰρ ὁ καταλλάσσων δραχμὴν εἰς μυρία τάλαντα χρυσοῦ, οὕτω πᾶσα στενοχωρία τοῦ μονήρους βίου πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλυφθῆναι δόξαν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ κοιτιῶντας. Μικρὰ οὖν παρέχεις, καὶ μέγала ἀντιλαμβάνεις.

Εἰ δὲ καὶ παραδοθῇς ὑπὸ τοῦ προεστώτος ἀδελφῷ εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦ ὑποχείριος, μὴ εἴπῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ μὲν εἰμι μεγάλων καὶ λαμπρῶν γονέων υἱός, οὗτος δὲ ἐξ ἀφανῶν καὶ ἀνυπολήπτων καὶ προσαιτῶν ἔστιν ἢ ἴσως καὶ ἐκ δουλείας κατάγεται, ἢ ὅτι τὴν κατὰ κόσμον σοφίαν οὐκ ἐπίσταται, ἐμοῦ ταύτην εἰδότης· καὶ πῶς δύναμαι ἐγὼ τούτῳ ὑποταγῆναι; ὕβρις γάρ μοι ἔστιν, ἐὰν τοῦτο ποιήσω. Μὴ τοιαῦτα λογίζου, ἀγαπητέ· οὐ γὰρ ἐν φρονήσει λελόγισαι περὶ τούτου. Ὁ γὰρ τοιαῦτα λογιζόμενος, οὕπῳ ἀπεδύσατο τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. Ἡμεῖς δέ, ἀγαπητέ, ὥς ὑπὸ Θεοῦ παραδιδόμενοι τοῖς ὁμοφύχοις ἀδελφοῖς εἰς δουλείαν, ὑπομένωμεν, ἵνα ἀξιωθῶμεν τῆς ἐλευθερίας τῶν δικαίων, ἀναλογιζόμενοι τὸν πάντων δεσπότην, ὃς ἐπτῶχευσε δι' ἡμᾶς πλούσιος ὢν, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσωμεν· καὶ σαμαρείτης καὶ δαιμονίων ἤκουσεν, ἵνα τὴν ἀφροσύνην ἡμῶν διορθωσται. Ὑπόθεσ οὖν τὸν αὐχένα ἀναίσχυντως ὑπὸ τὸν χρηστὸν τούτου ζυγόν, ἵνα εὐρῆς ἀνάπausιν τῇ ψυχῇ σου· ἄκουσον δὲ περὶ τούτου παραβολὴν.

Δύο ἀθληταὶ ἤλθον ἀγωνίσασθαι ἅμα πρὸς τοὺς ἀντεταγμένους, ὧν ὁ μὲν εἰς ἡμφίεστο στολὴν λαμπράν, ὁ δὲ ἕτερος πενιχράν· ἀμφότεροι δὲ ἐκδυθέντες ἃ ἐφόρουν, γυμνοὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον· ἄρα οὖν ὁ τὴν λαμπράν ἐκδύς ἐσθῆτα, ταύτην προσάγει ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀγῶνος πρὸς βοήθειαν τοῦ ὑπεναντίου, ἢ μᾶλλον ἐκείνην ἀφείς ὥς μηδὲν εἰς τὸν ἀγῶνα συμβαλλομένην, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τέχνην σὺν τῇ εὐτοσίᾳ ἐπιδείκνυται κατὰ τοῦ ἀντιπάλου; Οὕτω καὶ σύ· μὴ λογίζου ἃ κατέλιπες· ἕκαστος γὰρ ἃ εἶχεν ἀφῆκε καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἐξεδύσατο, ἵνα τὸν νέον ἐνδύσῃται· ἀλλ' ἐπιλαβοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰδὼς ὅτι γυμνός εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσῆλθες, ὁμοίως καὶ τοῖς λοιποῖς συναθληταῖς, καὶ ὅτι γέγραπται· «τὰ ὑψηλὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὁδὲ λυγμά παρὰ τῷ Θεῷ ἔστι»· καὶ μηδὲ ἐπὶ τῇ κοσμικῇ σοφίᾳ ἐπαίρου· ἢ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου, φησί, μυρία παρὰ Θεῷ ἔστι· καὶ πάλιν· «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν σοφὸς εἶναι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός».

Ἐπιλάθου οὖν τῆς προτέρας ἀναστροφῆς, ἵνα καὶ τῶν πρώην ἀμαρτημάτων τὴν ἄφεισιν εὐπαρρησιάστως αἰτήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Μήπω τὰ παλαιὰ ἀπορρίψας, καὶ ταπεινώσας σου τὸ φρόνημα, συνάγαγε πλουτοὺς ἀνέκλειπτον διὰ τῆς λειτουργίας καὶ καρποφορίας τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Καὶ εἰ μὲν καταστέλλεις τὰ μέσaula ἀπὸ τῶν κοπρίων, σπούδαζε καταστέλλειν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας ἀπὸ τοῦ ἔνδον ἀνθρώπου· εἰ δὲ καθαρίζεις τὴν οἰκίαν τοῦ μαγείρειου, μέμνησο τοῦ Προφήτου λέγοντος· «σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρων».

Ὅρων δὲ καὶ τὸ φθαρτὸν πῦρ, ἀναλόγισαι τὴν αἰώνιον φλόγα, τὴν μέλλου-

σαν κατεσθλιν τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ δάκρυσον περὶ ὧν ἡμαρτες· καὶ πᾶν ὃ μετέρ-
 χη, ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀγαθῇ ἐννοίᾳ μετέρχου καὶ μεγίστην ἔξεις ὠφέλειαν,
 καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπάσῃ. «Κύριος γάρ, φησιν, ὑπερηφάνους
 ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν». Εἰ δὲ καὶ κοπιᾷς πολλά, ἐννόησον τοὺς
 ἐν ἐξορίᾳ καὶ ἐν μετάλλοις καὶ ἐν πικρᾷ δουλείᾳ ἐξεταζομένους καὶ ὑποτάγῃ τῷ
 προσεστώτῃ ἐν Κυρίῳ· οὐ γὰρ κατὰ ἀνθρωπὸν ἐστὶν ἡ δουλεία, ἣν ὑπομένεις διὰ
 τὸν Κύριον. Τίς ἄρα ἀτιμασθεῖς, ἡ κοπιᾶσας ποτὲ ὑπὲρ βασιλέως, οὐχὶ μᾶλλον
 ἡγεῖται τὴν μὲν ὕδριν τιμῇν, τὸν δὲ κόπον ἀνάπαυσιν; Εἰ δὲ οὐ προαιρούμεθα ἀτι-
 μίαν καὶ κόπον ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον, τί καὶ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ κόσμου;

Ἀγαπητέ, τίς ἀξίος καὶ μακάριος παθεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ; Εἴτε οὖν δι' αὐτὸν
 ὑπομένεις, ἴσθι ὡς μικρὰ παρέχεις, καὶ μεγάλα ἀντιλαμβάνεις. Ἰ π ο μ ο ν ῆ ς
 ο ὕ ν ἔ χ ο μ ε ν χ ρ ε ί α ν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες τύχωμεν τῆς
 ἐπαγγελίας· εἶπε γάρ· «ὃ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται».

Εἰ δὲ τοὺς τὰ λαμπρὰ καταλείψαντας οὕτω ταπεινοφρονεῖν δεῖ, πόσῃ γε
 μᾶλλον τοὺς ἐξ οἴκτροῦ καὶ μοχθηροῦ οἴου ἐρχομένους εἰς τὸν μονήρη βίον, χρὴ
 ἑαυτοὺς εὐτελίζειν καὶ μηδέποτε ὑψηλοφρονεῖν, κἂν ἴσως τῶν ἄλλων προτιμηθῶσιν,
 ἀλλὰ πᾶσαν πραότητα καὶ ταπεινοφροσύνην ἐνδείκνυσθαι, μνημονεύοντας καὶ ἀνα-
 λογιζομένους διηνεκῶς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου, ἐκ ποίας συνοχῆς τοῦ αἰῶνος
 τούτου ἐξέσπασεν αὐτοὺς, μὴποτε διασπαρέντες τὸν νοῦν, καὶ τῆς προτέρας αὐτῶν
 ἀτιμίας ἐπιλαθόμενοι, φυσιωθῶσι καὶ ἀκούσωσιν ὡς ἀγνώμονες περὶ τὸν εὐεργέ-
 την, τὸ εἰρημένον ἐν τῷ ψαλμῷ· «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε' παρασυνεβλήθη
 τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς».

Τοιγαροῦν, ἀγαπητοί, δουλεύσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ πολλῇ
 πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν, τῷ ἐγείροντι ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψοῦντι
 πένθητα, ὅπως καὶ μετὰ τέλος ἀξιώσῃ ἡμᾶς τῆς δόξης τῶν παρέων καὶ ταπεινῶν·
 διότι γέγραπται· «Κύριος ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν».

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ γίνῃς μοναχός, βάλε πρῶτον εἰς τὴν
 σκέψιν σου, ὅτι ἤδη ἀνεχώρησες ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ θεώρησε τὸν
 κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν δόξαν του ὡς σκηνὴν κατεστραμμένην· διότι ἐὰν
 δὲν προετοιμάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς, δὲν θὰ ἡμπορέ-
 σῃς νὰ ζήσῃς ὅπως οἱ Μοναχοί, οὔτε νὰ νικήσῃς τὰ πάθη σου καὶ τὰς
 κοσμικὰς ἐπιθυμίας, ποὺ παρασύρουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀπώλειαν·
 διότι δὲν λέγει ψέματα Ἐκεῖνος, ποὺ εἶπε· «ὅποιος θέλει νὰ ἔλθῃ ὀπίσω
 μου, ἅς ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτὸν του, ἅς σηκώσῃ τὸν σταυρόν του καὶ ἅς
 μὲ ἀκολουθήσῃ· διότι ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν του, πρέπει
 νὰ θυσιασθῇ· ὅποιος δὲ θυσιασθῇ χάριν ἐμοῦ, θὰ εὖρῃ αὐτὴν (τὴν αἰώ-
 νιον ζωὴν)» (Ματθ. ιστ', 24—25).

Γνώριζε λοιπὸν ὅτι εἰς αὐτὸν ποὺ ἀφιερώνεται εἰς τὸν Κύριον συμ-
 βαίνουν πειρασμοί, θλίψεις, κόπος, πνευματικὴ ἐξάντλησις καὶ κατὰ-
 πτωσις, γυμνότης, στενοχωρία, περιφρόνησις ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων
 καὶ ὅλα τὰ παρόμοια· διότι μὲ αὐτὰ δοκιμάζεται ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀνθρώ-
 -

που καὶ φανερώνεται ὁ πόθος ποὺ ἔχει πρὸς τὸν Θεόν. Αὐτὸς λοιπόν, ποὺ θὰ ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν του, μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν, εἰς τὸν Ἠγούμενον, διὰ νὰ τὸν κυβερνήσῃ κατὰ Θεόν, ὅλα αὐτὰ τὰ κατανικᾷ· διότι ὁ Θεὸς μόνον τελείαν πρόθεσιν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ὁ ἴδιος μᾶς πλουτίζει μὲ δύναμιν καὶ μᾶς δωρίζει τὴν νίκην, ὅπως λέγει ἡ Γραφή «Ὁ Θεὸς εἶναι ὑπερασπιστὴς ὄλων, ὅσων ἐλπίζουν εἰς Αὐτὸν» (Ψαλμ. ιζ', 31).

Αὐτὰ σοῦ τὰ εἶπα ἐκ τῶν προτέρων, μὴ τυχόν, ἀφοῦ εἰσέλθης εἰς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ συναντήσῃς ὅλας αὐτὰς τὰς δυσκολίας, μετανοημένος εἴπῃς ὅτι δὲν ἐγνώριζα ὅτι θὰ μοῦ συμβοῦν τέτοια πράγματα. Νὰ λοιπόν, ὅτι σοῦ γίνονται ἐκ τῶν προτέρων γνωστὰ ὅσα πρόκειται νὰ σοῦ συμβοῦν, διὰ νὰ προετοιμάσῃς καὶ σύ, ἀπὸ τὴν ἀρχήν, τὰς σκέψεις σου· διότι δὲν εἶναι μεγάλος κόπος νὰ βάλλῃ κανεὶς θεμέλιον, ἀλλὰ νὰ ἀποτελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν· διότι ὅσον ἀνυψώνεται ἡ οἰκοδομή, τόσον περισσότερον μεγαλώνει καὶ ὁ κόπος τοῦ οἰκοδομοῦντος μέχρις ὅτου τελειώσῃ τὸ ἔργον. Ἀκουσε τί λέγει ἡ φωνὴ τοῦ Σωτῆρος· «Ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς θέλων νὰ οἰκοδομήσῃ πύργον, δὲν ἀτίθεται προηγουμένως νὰ ὑπολογίσῃ τὴν δαπάνην, ἐὰν ἔχῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ νὰ ἀποτελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν; Μὴ τυχόν, ἀφοῦ βάλλῃ θεμέλιον, δὲν ἤμπορέσῃ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν οἰκοδομήν, ὅποτε ὅλοι, ὅσοι τὸν ἰδοῦν, θὰ ἀρχίσουν νὰ τὸν ἐμπαιζοῦν καὶ νὰ λέγουν, εἰς βάρος του· αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἤρchiσε νὰ κτίξῃ καὶ δὲν ἤμπόρεσε νὰ τελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν» (Λουκ. ιδ', 30). Διότι ὁ πόλεμος τῶν στρατιωτῶν εἶναι σύντομος, ὁ πόλεμος ὅμως τοῦ Μοναχοῦ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ θὰ ἐκδημήσῃ πρὸς τὸν Κύριον.

Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀρχίζωμεν τὴν πνευματικὴν μας ἐργασίαν μὲ σοβαρότητα, μὲ ὑπομονὴν καὶ προσοχήν. Διότι ἐὰν, ἀγαπητέ, ἐπιχειρήσῃς νὰ σφάξῃς ἓνα λεοντάρι, πρόσεξε νὰ τὸ κρατήσῃς δυνατὰ, μὴ τυχόν σοῦ σπάσῃ τὰ κόκκαλα, ὥς νὰ εἶναι ἀγγεῖον πήλινον· καὶ ἐὰν πέσῃς εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ δειλιάσῃς ὥσπου νὰ βγῇς ἔξω, εἰς τὴν ξηράν, διὰ νὰ μὴ βουλιάξῃς εἰς τὸν βυθὸν ὅπως μία πέτρα. Σήμερα λοιπόν, ποὺ εὐρίσκεσαι ἀκόμη εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ ἀγῶνος καὶ ἐρωτᾷσαι μετὰ προσοχῆς, μὴ εἴπῃς, εἰς ἀπάντησιν, ὅτι θὰ τὰ ὑπομείνῃς ὅλα, καὶ αὖριον, ὅταν θὰ ἔχῃς πλέον ἀρχίσει, ἐγκαταλείψεις κάθε προσπάθειαν. Διότι οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ στέκουν κοντὰ μας ἀοράτως καὶ ἀκούουν ὅλα, ὅσα θγαίνουν ἀπὸ τὰ χεῖλη σου. Βλέπε, ἀγαπητέ, ὅτι κανεὶς δὲν σὲ διαΐζει, ἀλλὰ πραγματικὰ παραδέχεσαι μόνος σου, μὲ τὴν θέλησίν σου, τὰς ὑποχρεώσεις σου. Καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ μὴ διαψεύσῃς τὰς ὑποσχέσεις σου πρὸς τὸν Θεόν, διότι ὁ Θεὸς «θὰ ἐξαφανίσῃ ὅσους ὁμιλοῦν τὸ ψεῦδος» (Ψαλμ. ε', 7).

Ἀγαπητέ, ἐὰν βάλλῃς καλὴν ἀρχήν, θὰ περάσῃς εὐχάριστα καὶ εἰς τὰ γηρατεῖα σου καὶ θὰ εἶσαι ὥς φάρος ποὺ θὰ φωτίζει πολλοὺς εἰς τὸν δρόμον τοῦ Κυρίου. Βάλε λοιπὸν ἰσχυρὸν θεμέλιον, διὰ νὰ ὑψωθῇ τὸ ἔργον σου. Ἐὰν εἰς τὸν μάταιον βίον τοῦ κόσμου κατεῖχες μεγάλην θέσιν, καὶ τὴν ἐγκατέλειπες, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν Μοναχικὸν βίον, νὰ φυλά-

γεσαι ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ὑψηλοφροσύνης, μὴ τυχὸν κυριευθῆς ἀπ' αὐτὸν καὶ κατακρημνισθῆς εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Δὲν εἶναι ἐντροπὴ διὰ σέ, ἐὰν εἶσαι εἰς ὑποταγὴν, χάριν τοῦ Κυρίου, καὶ ἐάν, μὲ τὰ ἴδια σου τὰ χέρια, ἐργάζεσαι τὸ ἀγαθόν διότι αὐτὴ ἡ μικρὴ στενοχωρία καὶ θλίψις, τὴν ὁποῖαν ὑπομένεις, χάριν τοῦ Κυρίου, θὰ σοῦ γίνῃ πρόξενος τῆς αἰωνίου ζωῆς· καὶ τί λέγω ἀκόμη; Ὅπως ἀκριβῶς ὠφελεῖται ὁ ἀνταλλάσσων μίαν δραχμὴν μὲ δέκα χιλιάδας χρυσᾶ τάλαντα, ἔτσι βεβαίως ὠφελοῦνται καὶ οἱ ἀνεχόμενοι τὰς στενοχωρίας τοῦ μοναχικοῦ βίου, κερδίζοντες οὕτω τὴν δόξαν ποὺ πρόκειται νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ κοπιᾶζοντας. Μικρὰ πράγματα λοιπὸν προσφέρεις καὶ μεγάλα κερδίζεις.

Ἐὰν δὲ ὁ Ἠγούμενος τοῦ Μοναστηρίου σὲ παραδώσῃ εἰς κάποιον ἀδελφόν, διὰ νὰ εἶσαι ὑποτεταγμένος εἰς αὐτόν, νὰ μὴ εἴπῃς, μὲ τὸν νοῦν σου, ὅτι ἐγὼ εἶμαι υἱὸς λαμπρῶν καὶ μεγάλων γονέων, ἐνῶ αὐτὸς κατάγεται ἀπὸ ἀσήμους, ἀνυπολήπτους καὶ ἐπαίτας, ἢ, ὅτι προέρχεται ἀπὸ δούλους, ἢ ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν κοσμικὴν σοφίαν, ἐνῶ ἐγὼ τὴν γνωρίζω· καὶ πῶς λοιπὸν ἐγὼ δύναμαι νὰ ὑποταχθῶ εἰς αὐτόν; Ἐὰν τὸ κάνω αὐτὸ θὰ εἶναι δι' ἐμέ προσβολή. Νὰ μὴ τὰ σκέπτεσαι αὐτά, ἀγαπητέ· διότι δὲν ἔχεις σκεφθῇ λογικὰ ἐπ' αὐτοῦ. Διότι αὐτὸς ποὺ σκέπτεται αὐτὰ τὰ πράγματα, δὲν ἀπέβαλεν ἀκόμη τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ποὺ φθείρεται ἀπὸ τὰς ἀπατηλὰς ἐπιθυμίας. Ἡμεῖς ὅμως, ἀγαπητέ, ὑπομένομεν, ὥς νὰ ἔχωμεν παραδοθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς δοῦλοι εἰς τοὺς ὁμοψύχους ἀδελφούς μας πρὸς ὑποταγὴν, διὰ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς ἐλευθερίας τῶν δικαίων, σκεπτόμενοι συνεχῶς τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων, ὁ ὁποῖος ἐπτόχευσε, χάριν ἡμῶν, ἐνῶ ἦτο πλούσιος, διὰ νὰ πλουτήσωμεν ἡμεῖς ἀπὸ τὴν πτωχείαν Ἐκεῖνου. Τὸν Δεσπότην ἡμῶν τὸν ἀπεκάλεσαν καὶ Σαμαρείτην καὶ δαιμονισμένον, καὶ τὰ ὑπέμεινε, διὰ νὰ διορθῶσῃ τὴν ἀπερισκεψίαν μας. Σκύψε λοιπὸν τὸν ἀνῆνα σου, χωρὶς ἐντροπῆς, ὑποκάτω ἀπὸ τὸν χρηστὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ εὖρης ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ψυχὴν σου. Ἄκουσε δὲ καὶ μίαν σχετικὴν μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο παραβολήν.

Δύο ἀθληταὶ ἦλθον διὰ νὰ ἀγωνισθοῦν συγχρόνως πρὸς τοὺς ἀντιπάλους των· ἐξ αὐτῶν ὁ ἓνας ἦτο ἐνδεδυμένος μὲ στολὴν λαμπράν, ἐνῶ ὁ ἄλλος μὲ πτωχικὴν· καὶ οἱ δύο ὅμως ἔβγαλαν αὐτὰ ποὺ ἐφόρουν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀγώνων γυμνοί. Μήπως, ἄραγε, αὐτὸς ποὺ ἔβγαλε τὴν λαμπράν στολὴν, θὰ τὴν παρουσιάσῃ, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀγῶνος, διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου του; Ἡ θὰ προτιμήσῃ νὰ τὴν ἀφήσῃ, ὥς τελείως ἄχρηστον εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ θὰ ἐπιδείξῃ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου του τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τέχνην μαζὶ μὲ τὴν εὐκνησίαν;

Ἔτσι λοιπὸν καὶ σύ· μὴ σκέπτεσαι ὅσα ἄφησες, διότι ὁ καθένας ἄφησεν αὐτὰ ποὺ εἶχε καὶ ἀπέβαλε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἐνδυσθῇ τὸν νέον. Δι' αὐτὸ ὁπλίσου μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην, γνωρίζων ὅτι εἰς τὸν χῶρον τῶν ἀγώνων εἰσῆλθες γυμνός, ὅπως καὶ οἱ ὑπόλοιποι συνα-

θληταί, καὶ ὅτι εἶναι γραμμένον· «ὅσα θεωροῦν οἱ ἄνθρωποι ὑψηλά, εἶναι βδέλυγμα διὰ τὸν Θεόν». Οὕτε καὶ διὰ τὴν κοσμικὴν σοφίαν νὰ ὑπερηφανεύσαι, διότι ἡ σοφία τοῦ κόσμου, λέγει ὁ Ἀπόστολος, εἶναι μωρία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· «ἐκεῖνος, πού θέλει ἀπὸ σᾶς νὰ εἶναι σοφὸς· εἰς αὐτὸν τὸν αἰῶνα, ἃς φανῇ μωρός, διὰ νὰ γίνῃ σοφός» (Α΄ Κορινθ. γ', 18). Λησμόνησε λοιπὸν τὴν προηγουμένην κατάστασίν σου εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ζητήσης, μὲ θάρρος, ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν τότε ἁμαρτημάτων σου. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπορρίψῃς τὰ παλαιὰ καὶ ταπεινώσῃς τὸ φρόνημά σου, συγκέντρωνε πλοῦτον, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν χάνεται, μὲ τὴν ὑπηρεσίαν σου πρὸς τοὺς ἀδελφούς καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς περιποίησιν. Καὶ ὅταν καθαρίζῃς τὰς ἐσωτερικὰς αὐλὰς τοῦ Μοναστηρίου ἀπὸ τὰς κοπρίας, φρόντιζε συγχρόνως νὰ ἀπορρίπτῃς τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον. Ἄν πάλιν καθαρίζῃς τὴν στάκτην τοῦ μαγειρείου, νὰ ἐνθυμῇσαι τὸν Προφήτην Δαυὶδ πού λέγει· «στάκτην ἔφαγα, σὰν ψωμί, καὶ τὸ πιτό μου τὸ ἀνεκάτευσα μὲ δάκρυα» (Ψαλμ. ρα', 10).

Ὅταν δὲ βλέπῃς τὴν φθαρτὴν φωτιάν, νὰ σκέπτεσαι τὴν αἰώνιον φλόγα, πού πρόκειται νὰ κατατρώγῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ νὰ κλαύσῃς δι' ὅσα ἡμάρτησας. Καὶ κάθε τί πού ἐκτελεῖς, νὰ τὸ ἐκτελῇς μὲ ταπεινοφροσύνην καὶ καλὴν προαίρεσιν, ὁπότεν θὰ ἔχῃς μεγίστην ὠφέλειαν καὶ θὰ ἐπισύρῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «Ὁ Κύριος ἀντιτάσσεται εἰς τοὺς ὑπερηφάνους, ἐνῶ δίδει τὴν χάριν Του εἰς τοὺς ταπεινοὺς» (Παροιμ. γ', 34). Ἐὰν κοπιᾷς πάρα πολὺ εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Μοναστηρίου, σκέψου αὐτοὺς, πού ταλαιπωροῦνται εἰς ἔξορίαν, εἰς καταναγκαστικά ἔργα, εἰς πικρὰν δουλείαν καὶ ὑποτάξου μὲ προθυμίαν εἰς τὸν Ἡγούμενον, χάριν τοῦ Κυρίου· διότι ἡ θεληματικὴ δουλεία, τὴν ὁποίαν ὑπομένεις, δὲν ἐξυτρετεῖ ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸν Κύριον. Ποῖος, ἄραγε, ἀπὸ ὅσους προσεβλήθησαν ἢ ἐκοπίασαν κάποτε, χάριν ἐνὸς ἐπιγείου βασιλέως, δὲν θεωρεῖ τὴν ὕβριν ὡς τιμὴν, καὶ τὸν κόπον ὡς ἀνάπausιν; Ἐὰν δὲ δὲν μᾶς ἀρέσῃ νὰ ὑπομείνωμεν κόπον καὶ ἀτιμίαν διὰ τὸν Κύριον, τότε πρὸς τί ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸν κόσμον;

Ἀγαπητέ, ποῖος εἶναι ἄξιος καὶ καλότυχος διὰ νὰ πάθῃ χάριν Αὐτοῦ; Ἐφ' ὅσον λοιπὸν δι' Αὐτὸν ὑπομένεις τὰς δοκιμασίας τοῦ Μοναχικοῦ βίου, μάθε ὅτι παρέχεις μικρὰ καὶ λαμβάνεις, ὡς ἀνταμοιβήν, μεγάληα. Ἐχομεν, κατὰ συνέπειαν, ἀνάγκην ὑπομονῆς, διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν ὅσα μᾶς ὑποσχέθη ὁ Κύριος, διότι εἶπεν· «ὅποιος ὑπομείνῃ μέχρις τέλους, αὐτὸς μόνον θὰ σωθῇ».

Ἄν δὲ πρέπει νὰ γίνωνται ταπεινοὶ ὅσοι ἐγκατέλειψαν εἰς τὸν κόσμον λαμπρὰς καὶ σπουδαίας καταστάσεις, πόσον περισσότερον ταπεινωμένοι θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὅσοι ἔρχονται νὰ γίνουν Μοναχοὶ ἀπὸ ἐλεεινὴν καὶ κουραστικὴν ζωὴν. Οὗτοι πρέπει διαρκῶς νὰ ταπεινώνουν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ ποτὲ νὰ μὴ ὑπερηφανεύονται, ἔστω καὶ ἐὰν τύχουν κάποιας

καλυτέρας μεταχειρίσεως καὶ προσοχῆς, ἀλλὰ νὰ ἐπιδεικνύουν συνεχῶς ταπεινοφροσύνην καὶ πραότητα ἐνθυμούμενοι καὶ σκεπτόμενοι πάντοτε τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου, ἀπὸ ποίαν, δηλαδή, ἀφόρητον στενοχωρίαν αὐτῆς τῆς ζωῆς τοὺς ἐγλύτωσε· μὴ τυχὸν περισπασθῇ ὁ νοῦς των καὶ λησμονήσουν τὴν προηγουμένην ἀθλιότητα, φουσκάσουν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ ἀκούσουν, κάποτε, ὡς ἀχάριστοι πρὸς τὸν Εὐεργέτην των, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸν ψαλμόν· «Ἄνθρωπος εὐρισκόμενος εἰς τιμὴν, δὲν ἐφάνη φρόνιμος· ἀνείχθη μὲ τὰ ἀνόητα κτήνη (τοὺς ἀμαρτωλοὺς λογισμοὺς) καὶ ἔγινεν ὁμοιος μὲ αὐτὰ» (Ψαλμ. μὴ', 13, 21).

Ἄς δουλεύσωμεν λοιπὸν, ἀγαπητοί, τὸν Κύριον, μὲ πολλὴν ταπεινοφροσύνην, εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν· τὸν Κύριον, ποὺ ἡμπορεῖ, νὰ ἐγείρῃ ἀπὸ γῆς τὸν πτωχὸν καὶ νὰ ἀνυψώσῃ τὸν πέννητα ἀπὸ τὴν κοπρίαν, διὰ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ, μετὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτῆς, τῆς δόξης ποὺ ἀπολαμβάνουν οἱ ταπεινοὶ καὶ οἱ πρᾶοι· διότι ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «Ὁ Κύριος ἀνταποδίδει τὴν δικαίαν τιμωρίαν εἰς ὅσους παντοιοτρόπως ὑπερηφανεύονται» (Ψαλμ. λ', 24).

Η΄. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΕΝ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν Κοινοβίοις αὗται αἱ κανονικαὶ διατυπώσεις φυλάττονται· ὁ ἐλθὼν εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ θέλων μονάσαι, οὐ πρότερον δεχθήσεται ἔσω ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, πρὶν ἀπόδειξιν τινα καὶ πείραν τοῦ πρὸς Θεὸν πόθου καὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ μακροθυμίας, διὰ τῆς ἐπὶ πλείστον ὑπομονῆςδείξῃ. Δοκιμασθεὶς οὖν ἐν τούτοις, εὐπρόσδεκτος παρ' αὐτοῖς γίνεται, καὶ διδάσκεται τῆς περιουσίας αὐτοῦ μὴ ἔχειν τι τετησαυρισμένον. Οὕτως οὖν ἕκαστος γυμνοῦται τῆς ἀρχαίας περιουσίας, ὡς μὴδὲ αὐτὸ τὸ ἔνδυμα, ὃ περιβεβλημένος ἦλθε, τοῦ λοιποῦ φορεῖν συγχωρεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν πάντων συνηγμένων, προαχθεὶς εἰς τὸ μέσον, ἐκ δὲ ὑποταξίας τῶν ἰδίων ἰματίων, καὶ διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Ἀββᾶ ἐνδύμασι τοῦ Μοναστηρίου μεταμφιέννεται, ὡς διὰ τοῦτου τοῦ τύπου ἐπιγινῶναι αὐτόν, ὅτι πάντων τῶν κοσμικῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀλαζονείας καὶ τοῦ τύφου γυμνωθεὶς, ἐνεδύσατο τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἀνεπαισχύντως συναριθμεῖ αὐτόν καὶ ἔξιτοῖ τῷ σώματι τῆς ἀδελφότητος.

Τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἀποδύεται, λαβὼν ὁ οἰκονόμος τῆς Μονῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον φυλάττει, ἀφορίσας ἕως τῆς προκοπῆς αὐτοῦ καὶ ἀναστροφῆς καὶ ὑπομονῆς, ἣν ἐν διαφόροις πειρασμοῖς ἀπόδειξιν παράσχοι. Καὶ εἰ μὲν εὖρωσιν αὐτὸν δυνάμενον ἐν τούτοις ἐγκαρτερεῖν, καὶ ἐν τῇ σπουδῇ καὶ διαπύρῳ θέρμῃ, ἣ ἐνήρξατο, διαμένοντα, τοῖς λοιποῖς συναριθμοῦσιν· εἰ δέ τι γογγυσμοῦ ἐλάττωμα ἢ παρακοῆς οἰασθῇποτε ἐν αὐτῷ ἁμαρτίαν καταμάθωσιν, ἐκδύσαντες τοῦτον ἅπερ ἐνεδύσατο τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τὰ κοσμικὰ ἐνδύματα πάλιν περιβαλόντες, ἀπωθοῦνται τοῦ Κοινοβίου. Ὡς ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς ἀκριθείας μὴ εὐχέρειαν εἶναι τῷ βουλομένῳ ὡς ἔτυχεν ἀναχωρεῖν τῆς μονῆς, ἀλλὰ τὸν μὴ ἐμμένοντα κατὰ πάντα τρόπον τῇ ἰδίᾳ ὁμολογίᾳ μετενδύεσθαι τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα, καὶ οὕτως ἀπολύεσθαι τοῦ Μοναστηρίου.

Ὅτε τοίνυν ὁ ὑποδεχθεὶς, ταύτῃ ἢ προειρήκαμεν ἀκριβεῖα δοκιμασθῇ καὶ ἄμπετος εὐρεθῇ, οὐ παραχρῆμα τῇ συνοδείᾳ τῶν ἀδελφῶν ἀναμίγνυσθαι ἐπιτρέπε-

ται, ἀλλὰ παραδίδονται τῷ ἐπιτεταγμένῳ τὴν φροντίδα τῶν ξένων, καὶ τούτοις πᾶσαν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπηρεσίαν ποιεῖν προστάσσεται· καὶ ὅτε ὁλόκληρον ἐνιαυτὸν ἀμέμπτως ὑπηρετήσῃ τοῖς ξένοις, τυπωθεὶς διὰ τούτου πρὸς ταπεινώσιν καὶ μακροθυμίαν, συναριθμεῖται λοιπὸν τῇ συνοδείᾳ τῶν ἀδελφῶν. Ὅς τοιαύτην ἔχει τὴν μέριμναν, ὅπως διδάξῃ αὐτὸν τὸν μαθητευόμενον, διὰ ποίας ὁδοῦ ἀρξάμενος, δυνήσεται ἐπὶ τὴν τελειωτάτην ἀρετὴν φθάσαι. Ἐν πρώτοις γοῦν διδάσκει αὐτὸν νικάειν τὰς ἰδίας ἡδονάς, διὰ τοῦ ἐπιτάσσειν αὐτῷ τὰ ἐναντία τῶν θελημάτων αὐτοῦ. Ὁ ὁ κ ἄ λ λ ω ς γὰρ λέγουσιν οἱ Πατέρες δύνασθαι τινα τὰς ἰδίας ἡδονάς χαλινοῦν, ἢ ὀργῆς περιγενέσθαι, ἢ λύπης, ἢ ταπεινώσιν ἀληθῶς κτήσασθαι, ἢ ἀπλῶς μετὰ ἀδελφότητος καλῶς τελειωθῆναι ἐν Κοινοβίῳ. ἐ ἰ μ ἢ π ρ ό τ ε ρ ο ν διὰ τ ῆ ς ὁ π α κ ο ῆ ς ν ε κ ρ ώ σ ε ι τὰ ἐ α υ τ ο ῦ θ ε λ ή μ α τ α.

Ταύταις δὲ ταῖς διατυπώσεσι καὶ διδασκαλαῖς τὸν μαθητευόμενον προβιβάζαντες, ἀκολούθως διδάσκουσι πάλιν μὴ κρύπτειν τοὺς ἰδίους λογισμούς, ἀλλὰ παραχρῆμα, ἡνίκα ἐπέρχωνται, τούτους τῷ οἰκείῳ Πατρὶ ἀποκαλύπτειν, καὶ μὴ δὲν περὶ τῆς τούτων διακρίσεως τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ πιστεύειν, ἀλλ' ἐκεῖνο γινώσκειν ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι, ὅπερ τῇ ἑαυτοῦ διακρίσει δοκιμάσας ὁ πατὴρ ἀποδείξει. Τοιαύτη δὲ φυλάττεται παρ' αὐτοῖς ἡ ὑποταγή, ὡς μὴ τολμήσῃ τινα, ἐκτὸς τοῦ Ἀβθα, μ ἢ δ ε τ ο ῦ κ ε λ λ ί ο υ ὁ π ο υ κ ά θ η τ α ι π ρ ο θ α ί ν ε ι ν. Οὕτω δὲ τὰ παρ' αὐτοῦ προστασσομένα ἐπιτελεῖν σπουδάζουσιν, ὡς παρὰ Θεοῦ ταῦτα δεχόμενοι.

Καθήμενοι δὲ ἐν τοῖς κελλίοις καὶ τῷ ἔργῳ καὶ τῇ μελέτῃ καὶ τῇ προσευχῇ μετὰ σπουδῆς πάσης προσέχοντες, ἐπειδ' ἂν ἀκούσῃσι τοῦ κρούοντος τὴν θύραν ἐκαστοῦ κελλίου, ἢ εἰς τὴν κοινὴν προσευχὴν ἢ πρὸς τι ἔργον τούτους ἐκκαλουμένου, παραχρῆμα πάντα ὁμοῦ ἀφέντες, π ρ ό ς τ ό ἐ π ι τ α γ έ ν ό ρ μ ῶ σ ι, π ά σ η σ π ο υ δ ῇ τὴν τῆς ὑπακοῆς ἀρετὴν ζηλοῦντες, ἣν οὐ μόνον τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν, ἀναγνώσεώς τε, καὶ τῆς ἐν τῷ κελλίῳ ἡσυχίας, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν προτιμῶσι· καὶ ταῦτα πάντα δεύτερα τίθενται. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐκεῖνο περιττόν ἐστι καὶ εἰπεῖν, ὡ ς ο ὁ δ ε ἰ ς α ὗ τ ῶ ν ἄ λ λ ο τ ι κ έ κ τ η τ α ι π λ ῆ ν κ ο λ ο β ί ο υ *, καὶ ἡ μ ι φ ο ρ ί ο υ **, καὶ σ α ν δ α λ ί ω ν ***, καὶ μ η λ ω τ ῆ ς **** καὶ ψ α θ ί ο υ *****, α ἰ σ χ ύ ν η ν ἡ γ ο ὄ μ ε ν ο ι τ ό λ έ γ ε σ θ α ι π α ρ' α ὗ τ ο ῖ ς· β ι β λ ί ο ν ἐ μ ό ν, γ ρ α φ ί ο ν ἐ μ ό ν, π ι ν α κ ἰ δ ί ο ν ἐ μ ό ν, ἢ ἄ λ λ ο τ ι ἐ μ ό ν.

Ἐκαστος δὲ τούτων, τ ο σ ο ῦ τ ο ν π ο ρ ι σ μ ό ν κ α θ' ἡ μ έ ρ α ν σ υ ν ά γ ε ι τ ῷ Μ ο ν α σ τ η ρ ί ω ἐξ ἔργου τε καὶ ἰ δ ρ ῶ τ ο ς ἰ δ ί ο υ, ὡ ς μ ἢ μ ό ν ο ν τ α ἰ ς ἐ α υ τ ῶ ν χ ρ ε ί α ς ἐ ξ α ρ κ ε ῖ ν, ἀ λ λ ά

* Τὸ κολόβιον ἦτο ἔνδυμα κοντὸν μὲ μανίκια ἢ χωρὶς μανίκια, τὸ ὁποῖον ἔφερον ἐσωτερικῶς.

** Τὸ ἡμιφόριον ἦτο κοντὸν φόρεμα ἐξωτερικὸν ἀπὸ χονδρότερον ὕφασμα.

*** Τὰ σανδάλια ἦσαν ὑποδήματα ἀνάλογα μὲ τὰ σημερινὰ πέδιλα.

**** Ἡ μηλωτὴ ἦτο ἐπανωφόριον ἀπὸ δέρμα, κυρίως προβάτου.

***** Τὸ ψιάθιον ἦτο κατασκεύασμα ἀπὸ ψιάθον, χρησιμεῖον ὡς στρώμα· ἢ σημερινή ψάθα.

καὶ τῇ διακονίᾳ τῶν ξένων καὶ πτωχῶν ὑπουργεῖν. Οὕτω δὲ κάμνοντες, οὐ φυσιοῦνται, οὐχ ὑπερηφανεύονται, οὐδὲ τις αὐτῶν ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου καὶ ἰδρώτος ἀπαιτεῖ περισσοτέραν τῆς διδομένης χρείας ἀνάπαυσιν, οὐ κατ' ἡμαρ οἷα σδήποτε ὕλης ἐαυτῷ περιποιεῖται, πάροικον ἑαυτὸν καὶ ξένον ὅλου τοῦ κόσμου ἔχων, καὶ δοῦλον καὶ ὑπηρετήν τῶν ἀδελφῶν λογιζόμενος, ἥπερ δεσπότην οἰοσθῆποτε γήνιου πράγματος. Εἰ δὲ κλάσει τις σκευὸς, ἢ οἰονδῆποτε πρᾶγμα ἀπολέσει, ἐξομολογεῖται τῷ Ἀββᾶ τῆς ἰδίας ραθυμίας τὸ πταίσμα, καὶ οὕτω μετανοῶν λαμβάνει συγχώρησιν.

Ὅστις δὲ πρὸς τι ἔργον μετακληθεῖς, ἢ πρὸς σὺναξιν, ἢ ραδύτερον ἀπαντήσῃ, ἢ σκληρότερον ἢ προπετέστερον ἀποκριθῇ, ἢ ὑπογογγύζων τὴν προσταχθεῖσαν ὑπακοὴν ποιήσῃ ἢ ἀμελέστερον, ἢ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ὑπακοῆς προτιμήσας τὴν ἀνάγκωσιν, τὰ προσταχθέντα αὐτῷ ἔργα θραδύτερον ἐκτελέσῃ, ἢ ἀπολυθείσης τῆς συνάξεως μὴ ταχέως πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀναδράμῃ ἢ μετὰ τινος ὁμιλήσῃ ἐκτὸς ἀναγκαιᾶς χρείας, ἢ ἄλλου τὴν χεῖρα κατάσχῃ μετὰ παρρησίας, ἢ τι τῶν ὁμοίων τούτοις πλημμελήσῃ, τούτῳ ἐπιτιμίῳ ἐνυποβάλλεται· συνηγμένων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ συνάξει, ρίψας ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, συγχώρησιν αἰτεῖ τοῦ ἰδίου σφάλματος.

Τὰ δὲ παχύτερα τούτων πταίσματα εἰ τις εὗρεθῇ πράττων ἅτινά ἐστι κατὰ φρόνησιν· ἀντιλογία μετὰ ὑπερηφανίας· ἢ ἐκ τοῦ Μοναστηρίου πρόοδος, ἐκτὸς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀββᾶ· ἢ πρὸς γυναικας ἢ τινας τῶν ἑξω τοῦ Κοινοβίου συντυχία· ἢ ὀργή· ἢ μάχη· ἢ ἔχθρα· ἢ μνησικακία· ἢ φιλαργυρία, ἥτις ἐστὶ λέπρα ψυχῆς· ἢ κατ' ἡσυχίαν οἰοσθῆποτε πράγματος, ἐκτὸς τῶν διδομένων παρὰ τοῦ Ἀββᾶ· ἢ τροφῆς ἀνευ εὐλογίας, κλεψιμαίῳ τρόπῳ γινομένης, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, οὐ τῷ εἰρημένῳ ἐπιτιμίῳ υποβάλλεται, ἀλλὰ σφοδρότερω καὶ μεῖζονι· καὶ εἰ μὴ διορθωθῇ, ἐκβάλλεται τοῦ Μοναστηρίου· τσαυτὴ δὲ ταπεινοφροσύνη καὶ σπουδὴ ἐν τῇ διακονίᾳ ἐπιτελεῖται παρ' αὐτῶν, ὅση οὐκ ἂν δεσπότης παρὰ δούλων παρασχεθεῖη.

Ἐρμηνεία

ΕΙΣ ΟΛΑ τὰ Κοινόβια τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐφαρμόζονται αἱ ἐξῆς κανονικαὶ διατάξεις.

Ἐκεῖνος, πού θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Κοινόβιον μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μονάσῃ, δὲν θὰ γίνῃ δεκτὸς ἐὰν προηγουμένως δὲν ἀποδείξῃ ὅτι ἔχει πραγματικὸν πόθον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ κάποιαν πείραν ταπεινώσεως καὶ μακροθυμίας, μὲ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν, περισσοτέραν ὑπομονήν του.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ὑποψήφιος Μοναχὸς δοκιμασθῇ εἰς αὐτά, τότε μόνον γίνεται δεκτὸς καὶ διδάσκεται, ὅτι δὲν πρέπει τίποτε νὰ κρατήσῃ ἀπὸ τὴν περιουσίαν του.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπογυμνώνεται ὁ προσερχόμενος ἀπὸ τὴν παλαιὰν ὕλικήν περιουσίαν του, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται πλέον νὰ φορῇ

οὔτε αὐτὸ τὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖον ἐφόρει ὅταν προσῆλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον· ὅταν λοιπὸν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ συγκεντρωθῶσιν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Μοναστηρίου, προχωρεῖ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, ἀποβάλλει τὰ κοσμικὰ ἐνδύματά του καὶ ἐνδύεται, ἐκ νέου, ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἡγούμενον μὲ τὰ καθιερωμένα ἐνδύματα καὶ ῥάσα τοῦ Μοναστηρίου. Διὰ τοῦ τύπου αὐτοῦ ἐπιδιδώκεται νὰ ἐννόησῃ ὁ ὑποψήφιος, ὅτι ἀπεγυμνώθη ἀπὸ ὅλα τὰ κοσμικὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν ἐγωϊσμόν καὶ ἐφόρεσε πλέον τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι, χωρὶς νὰ ἐντρέπεται, συγκαταριθμεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ τοὺς Μοναχοὺς καὶ ἐξισώνεται πρὸς τὰ μέλη τῆς ἀδελφότητος.

Τὰ ἐνδύματα ποὺ ἐκδύεται ὁ ὑποψήφιος, τὰ παραλαμβάνει ὁ Οἰκονόμος τοῦ Μοναστηρίου καὶ τὰ φυλάττει ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον εἰς ἓνα ὠρισμένον μέρος, μέχρις ὅτου δηλαδὴ παρουσιάσῃ προκοπὴν, καὶ δώσῃ ἀποδείξεις διὰ τὴν ἐνάρετον ζωὴν του καὶ τὴν ὑπομονὴν του εἰς τοὺς διάφορους πειρασμούς. Καὶ ἐὰν μὲν τὸν εὔρουν νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ὑπομένῃ ὅλα αὐτά, νὰ διατηρῇ τὸ ἴδιον ἐνδιαφέρον, καὶ τὴν ἰδίαν διάπυρον θέρμην, μὲ τὴν ὁποίαν ἤρχισε τὸ μοναχικὸν του στάδιον, τότε τὸν κατατάσσουν ἐπισημῶς εἰς τὴν ἀδελφότητα.

Ἐὰν ὅμως ἀντιληφθῶσιν κάποιον ἐλάττωμα γογγυσμοῦ εἰς αὐτόν, ἢ κάποιον παράπτωμα ὅποιασδήποτε παρακοῆς, τότε ἀφοῦ ἀφαιρέσουν ἀπὸ αὐτὸν τὰ ἐνδύματα, ποὺ τοῦ ἐφόρεσαν εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ τοῦ φορέσουν, πάλιν, τὰ κοσμικὰ ἐνδύματά του, τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ Κοινόβιον. Ἐξ αἰτίας λοιπὸν τῆς ἀκριβείας αὐτῆς δὲν εἶναι εὐκόλουν νὰ ἀναχωρῇ, ἀπὸ τὸ Μοναστήριον, αὐτὸς ποὺ θέλει, ἔτσι τυχαίως, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνος, ποὺ δὲν παραμένει σταθερός, εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καὶ εἰς τὴν ὁμολογίαν, ποὺ ἔδωσεν· αὐτὸς φορεῖ ἐκ νέου τὸ κοσμικὸν ἔνδυμα καὶ τοιουτοτρόπως ἀπολύεται ἀπὸ τὸ Μοναστήριον.

Ὅταν λοιπὸν ὁ ὑποψήφιος, ποὺ ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Μοναστήριον, δοκιμασθῇ μετὰ πάσης ἀκριβείας, κατὰ τὸν τρόπον ποὺ προείπαμεν καὶ εὑρεθῇ τέλειος, δὲν ἐπιτρέπεται ἀμέσως νὰ συγκαταλεχθῇ εἰς τὴν συνοδείαν τῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ παραδίδεται εἰς ἐκεῖνον, ποὺ ἔχει τὴν ὑπηρεσίαν τῆς φροντίδος καὶ περιποιήσεως τῶν ξένων καὶ διατάσσεται νὰ τοὺς φροντίξῃ καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετῇ εἰς ὅλα. Καὶ ἀφοῦ ὑπηρετήσῃ τοὺς ξένους ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος, ἐπιδείξας ἀρίστην ἱκανότητα εἰς τὸ διακόνημα αὐτό, καὶ συνηθίσῃ, ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς, εἰς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν μακροθυμίαν, τότε πλέον συναριθμεῖται εἰς τὴν συνοδείαν τῶν ἀδελφῶν.

Ἐκεῖνος δέ, ποὺ θὰ ἀναλάβῃ, ὡς ὑποτακτικόν, τὸν ἐνταχθέντα εἰς τὴν ἀδελφότητα νέον Μοναχόν, ἔχει τὴν φροντίδα νὰ διδάξῃ τὸν μαθητευόμενόν του ποῖαν ὁδὸν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος τῆς τελειοτάτης ἀρετῆς.

Μεταξὺ τῶν πρώτων λοιπὸν τὸν διδάσκει πῶς νὰ νικᾷ τὰς ἰδικὰς του ἡδονάς, μὲ τὸ νὰ τὸν διατάσῃ τὰ ἀντίθετα πρὸς τὰ θελήματά του. Διότι, καθὼς λέγουν οἱ Πατέρες, δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ χαλιναγωγῇ

τὰς ἡδονὰς του, ἢ νὰ καταβάλῃ τὴν ὀργήν, ἢ τὴν λύπην, ἢ νὰ ἀποκτήσῃ πραγματικῶς ταπεινώσιν, ἢ, μὲ ἓνα λόγον, νὰ τελειώσῃ καλῶς τὸν προορισμὸν του εἰς τὸ Κοινόβιον, συνασκούμενος μὲ ἀδελφότητα, ἐὰν δὲν νεκρώσῃ προηγουμένως, μὲ τὴν ὑπακοήν, τὰ θελήματά του.

Ἀφοῦ προοιβάσουν τὸν μαθητευόμενον μὲ αὐτοὺς τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰς διδασκαλίας, τὸν διδάσκουν, πάλιν, ἐν συνεχείᾳ, νὰ μὴ ἀποκρίνῃ τοὺς λογισμοὺς του, ἀλλὰ ἀμέσως, μόλις ἐπέρχονται, νὰ τοὺς ἐξομολογῇται εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα καὶ νὰ μὴ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν καρδίαν του νὰ διακρίνῃ αὐτοὺς, ἀλλὰ νὰ θεωρῇ ὡς ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐκεῖνο, ποὺ θὰ τοῦ φανερώσῃ ὁ Πατὴρ μὲ τὴν ἰδικήν του διάκρισιν.

Τόσον αὐστηρὰ δὲ τηρεῖται ἀπὸ αὐτοὺς ἡ ὑπακοή, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ τολμᾷ, ἐκτὸς τοῦ Ἑγουμένου, οὔτε νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ κελλί, ποὺ καθιέται. Φροντίζουν δὲ νὰ ἐκτελοῦν τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἑγουμένου μετὰ τοσοῦτου ζήλου, ὡς νὰ δέχωνται τὰς ἐντολὰς αὐτὰς ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἐνῷ δὲ παραμένουν εἰς τὰ κελλία των καὶ μὲ ἄγρυπνον τὴν προσοχήν των ἐπιδίδονται εἰς τὸ ἐργόχειρον, τὴν μελέτην καὶ τὴν προσευχήν, μόλις ἀκούσουν αὐτὸν ποὺ κτυπᾷ τὴν θύραν ἐκάστου κελλίου, διὰ νὰ τοὺς καλέσῃ ἢ εἰς τὴν κοινὴν προσευχήν, ἢ εἰς ὠρισμένην ἐργασίαν, ἀφήνουν ἀμέσως ὅλα καὶ σπεύδουν νὰ ἐκτελέσουν τὴν ἐντολήν, φιλοτιμούμενοι νὰ ἐφαρμόσουν, μὲ ὅλον των τὸν ζήλον, τὴν ἀρετὴν τῆς ὑπακοῆς, τὴν ὁποίαν καὶ προτιμοῦν περισσότερον ὅχι μόνον ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον, καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κελλίου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς· διότι ὅλα τὰ ἄλλα ἔρχονται δεύτερα.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐκεῖνο ποὺ εἶναι περιττὸν καὶ νὰ τὸ εἴπωμεν, εἶναι ὅτι κανεὶς ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς αὐτοὺς δὲν κρατεῖ ἄλλο τίποτε, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα κοντόρρασον, ἓνα ράσον χονδρόν, πέδιλα, τὸ δερμάτινον ἐπανωφόριον καὶ τὴν ψάθαν του, ποὺ τοῦ χρησιμεύει ὡς στρώμα, θεωροῦντες ὡς ἐντροπήν τὸ νὰ λέγουν μεταξὺ των· τὸ βιβλίον μου, ὁ κονδυλοφόρος μου, τὸ σημειωματάριόν μου ἢ ὁ τιδήποτε ἄλλο ἰδικόν μου.

Ἐκαστος δὲ ἐξ αὐτῶν μαζεύει τόσα εἰς τὸ Μοναστήριον ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του, ὥστε νὰ ἐπαρκοῦν, ὅχι μόνον διὰ τὰς ἰδικὰς του ἀνάγκας, ἀλλὰ διὰ νὰ βοηθοῦν καὶ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ξένων καὶ πτωχῶν. Κοπιᾶζοντες δὲ τόσον δὲν ἀλαζονεύονται, δὲν ὑπερηφανεύονται, οὔτε κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς ζητεῖ ἀνάπαυσιν, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὸν ἰδρώτα του, περισσότεραν ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν ἀνάγκην· οὔτε ἀποκτᾷ κτῆμα ἐξ οἵαςδήποτε ὕλης, παραμένουν ὡς πάροικος καὶ ἀποξενωμένος ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον καὶ θεωρῶν τὸν ἑαυτὸν του δοῦλον καὶ ὑπηρετὴν τῶν ἀδελφῶν, παρὰ κύριον οἰοῦντες γηίνου πράγματος. Ἐὰν κανεὶς σπάσῃ σκεῦος, ἢ χάσῃ ὁποιοδήποτε πρᾶγμα, ἐξομολογεῖται εἰς τὸν Ἑγούμενον τὸ σφάλμα τῆς ἀπροσεξίας του καί, δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας, λαμβάνει συγχώρησιν.

Ὅποιος προσκληθῇ εἰς ἐργασίαν, ἢ εἰς σύναξιν, καὶ προσέλθῃ βραδύτερον, ἢ ἀπαντήσῃ μὲ θυμόν, ἢ μὲ αὐθάδειαν, ἢ ἐκτελέσῃ τὰ προσταχθέντα μὲ γογγυσμόν, ἢ δὲν ἐπιδείξῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν, ἢ

προτιμήσῃ, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ὑπακοήν, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν θραδύτερον τὴν ἐργασίαν, ποὺ τὸν διέταξαν, ἢ, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας, δὲν τρέξῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἐργασίαν, ἢ ὁμιλήσῃ μὲ κάποιον, χωρὶς σοβαρὰν ἀνάγκην, ἢ κρατήσῃ τὸ χέρι τοῦ ἄλλου μὲ ἐπιδεικτικότητα, ἢ, τέλος, περιπέσῃ εἰς παρόμοιον σφάλμα, εἰς αὐτὸν ἐπιβάλλεται τιμωρία· ὅταν δὲ οἱ ἀδελφοὶ συγκροτήσουν σύναξιν, τότε ὁ τιμωρημένος πίπτει κατὰ γῆς καὶ ζητεῖ συγχώρησιν τοῦ σφάλματός του.

Τὰ δὲ βαρύτερα παραπτώματα, εἰς τὰ ὅποια δύναται νὰ ὑποπέσῃ κάποιος Μοναχός, εἶναι τὰ ἑξῆς. Καταφρόνησις, ἀντιλογία μὲ ὑπερηφάνειαν· ἔξοδος, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Ἑγουμένου ἀπὸ τὸ Μοναστήρι· ἡ συνάντησις ἔξω ἀπὸ τὸ Κοινόδιον μὲ γυναῖκας ἢ μὲ ἄλλα πρόσωπα· ἡ ὀργή, ὁ διαπληκτισμός, ἡ ἔχθρα, ἡ μνησικακία, ἡ φιλαργυρία, πλὴν εἶναι λέπρα τῆς ψυχῆς, ἡ ἀπόκτησις οἰουδήποτε πράγματος, ἐκτὸς ἐκείνων, ποὺ δίδει ὁ Ἑγούμενος· τὸ φαγητόν, χωρὶς εὐλογίαν, καὶ ποὺ πραγματοποιεῖται ὡς μία κλοπή· καὶ ὅλα τὰ σχετικά, μὲ τὰ ἀνωτέρω, παραπτώματα. Ὅλα αὐτὰ δὲν τιμωροῦνται μὲ τὴν ἀπλὴν τιμωρίαν τοῦ ἐπιτιμίου, ἀλλὰ μὲ μεγαλυτέραν καὶ αὐστηροτέραν. Καὶ ἐὰν ὁ Μοναχός δὲν διορθωθῇ, τότε ἐκδιώκεται καὶ ἀπὸ τὸ Μοναστήριον.

Τόση δὲ ταπεινοφροσύνη καὶ ἐπιμέλεια ἐπιδεικνύεται, κατὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας, ὅση δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρασχεθῇ εἰς κυρίους ἀπὸ τοὺς δούλους των.

Θ'. Ἐκ τῶν Διαταγῶν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων

ΟΙ ΠΡΩΤΩΣ προσιόντες τῇ μυστηρίῳ τῆς εὐσεβείας, διὰ τῶν Διακόνων προσαγέσθωσαν τῇ Ἐπισκόπῳ ἢ τοῖς Πρεσβυτέροις· καὶ τὰς αἰτίας ἀνεταξέσθωσαν, οὐ χάριν προσήλθον τῇ κυριακῇ λόγῳ· οἱ δὲ προσενέγκαντες μαρτυρεῖτωσαν ἀκριδῶσαντες τὰ κατ' αὐτούς. Ἐξεταζέσθω δὲ αὐτῶν ἀκριδῶς καὶ ὁ τρόπος καὶ ὁ βίος· καὶ εἰ δοῦλοι εἰσιν ἢ ἐλεύθεροι, καὶ ἐὰν ἢ τις δοῦλος, ἐρωτάσθω ὁ δεσπότης αὐτοῦ, εἰ μαρτυρεῖ αὐτῷ· εἰ δὲ μή, ἀποδαλέσθω, ἕως ἂν ἄξιον ἑαυτὸν ἐπιδείξῃ τῷ δεσπότη.

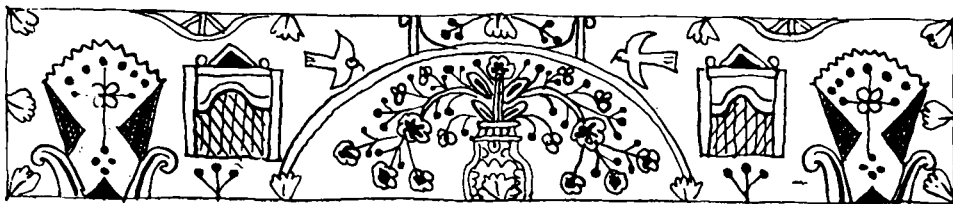
Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΚΕΙΝΟΙ, ποὺ προσέρχονται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας* ἃς ὁδηγοῦνται ἀπὸ τοὺς Διακόνους ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τῶν πρεσβυτέρων. Ὁ Ἐπίσκοπος δέ, ἢ οἱ πρεσβύτεροι, ἃς ἐξετάζουν, προσεκτικῶς, τὴν αἰτίαν, ποὺ τοὺς παρεκίνησε νὰ προσέλθουν εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· ἐκεῖνοι, πάλιν, ποὺ τοὺς ὠδήγησαν, ἃς

* Ἐδῶ ἀναφέρεται ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὰς Ἀποστολικὰς Διαταγὰς ποὺ ἀφορᾷ μὲν τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Χριστιανισμόν εἰδωλολάτραις, εἶναι ὅμως ὁμοίωτον εἰς τοὺς τύπους καὶ τὴν οὐσίαν μὲ τὸν προσερχόμενον εἰς τὸ Κοινόδιον ὑποψήφιον Μοναχόν.

ἐξακριβώνουν καὶ ὥς πληροφοροῦν ὑπευθύνως τὰ κατ' αὐτούς: "Ἄς ἐξετάζεται δὲ λεπτομερῶς ἡ διαγωγή των καὶ ἡ ζωὴ των, καὶ ἐὰν εἶναι δοῦλοι ἢ ἐλεύθεροι· ἐὰν δὲ κάποιος ἐκ τῶν προσερχομένων εἶναι δοῦλος, ὥς ἐρωτᾶται ὁ κύριός του, ἐὰν δύναται νὰ διαβεβαιώσῃ διὰ τὸ ἦθος του· διαφορετικά, νὰ μὴ γίνεται δεκτὸς ἕως ὅτου ὁ ἴδιος διὰ τῆς διαγωγῆς του ἀποδείξῃ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν ἑαυτὸν του ἄξιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

Περὶ τοῦ ὅτι καὶ αἱ περιστάτικαὶ ἀποταγαί, οὐ πάντῃ ἀπόβλητοι· καὶ ὅτι πάντα τὸν προσιόντα τῷ κοινοβίῳ, καὶ τὴν μετὰ τῶν ἀδελφῶν οἰκῇσιν θερμῶς ἐξαιτούμενον, οὐ δεῖ παρευθὺς παντελῶς ἀποπέμπεσθαι, πρὸ τῆς ἀκριβοῦς τῶν κατ' αὐτὸν διαγνώσεως· ἀλλὰ παραιτεῖσθαι μὲν ποσῶς καὶ δοκιμᾶζειν κατὰ τὰ προγραφέντα· ἐμμένοντα δὲ τῇ προθέσει καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν παραδέχεσθαι, εἰμὴ τι ἕτερον ἀπηγορευμένον τοῖς θείοις νόμοις παρακολουθεῖ τῷ πράγματι.

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποκρούωνται τελείως καὶ αἱ ἐκ διαφόρων περιστάτικῶν ἀρνήσεις τοῦ κόσμου καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀποδιώκωμεν ἀμέσως ὅποιονδῆποτε προσέλθῃ εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ ζητεῖ θερμῶς νὰ παραμείνῃ μὲ τοὺς ἀδελφούς, πρὶν ἐξετάσωμεν λεπτομερῶς τὰ κατ' αὐτόν· ἀλλὰ νὰ τοῦ παραχωρῶμεν κάποιαν δυνατότητα παραμονῆς, καὶ νὰ τὸν δοκιμάζωμεν, σύμφωνα μὲ αὐτά, πὺν προεγράψαμεν. Ἀφοῦ δὲ διαπιστώσωμεν ὅτι ἐμμένει εἰς τὴν πρόθεσίν του, καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν, νὰ τὸν κάμνωμεν δεκτὸν εἰς τὸ Κοινόβιον, ἐκτός ἔαν συμβαίῃ ἡ κάτι, πὺν τὸ ἀπαγορεύουν οἱ θεῖοι νόμοι.

Α'. Παλλαδίου

ΕΩΤΕΡΟΣ τις ὀνόματι Μακάριος, ὡς ἑτῶν δέκα καὶ ὀκτώ, παίζων μετὰ τῶν συνηλικίων, ἀκούσιον φόνον εἰργάσατο· καὶ φοβηθεὶς, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον· εἰς τοσοῦτον δὲ ἤλασε φόβον θεῖον τε καὶ ἀνθρώπινον, ὡς τριετίαν ὅλην ἄστεγος μείνας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀναισθητῆσαι· ἡ δὲ γῆ ἐκείνη, ἄδροχος τελείως ὑπάρχει. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐν ταύτῃ ὠκοδόμησεν ἑαυτῷ κελλίον· καὶ ζήσας ἐν αὐτῷ ἄλλα εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη, ἡξιώθη χαρίσματος τοῦ ἐντρυφᾶν τῇ μονῷσει, καὶ καταπτύειν τῶν δαιμόνων παντάπασιν.

Τούτῳ οὖν ἐγὼ πολὺν συγγενόμενος χρόνον, καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ αὐτόν, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἡρώτων αὐτόν ἐν μιᾷ εἰπεῖν μοι πῶς διάκειται ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ τοῦ φόνου ἁμαρτίᾳ· ὁ δὲ τοσοῦτον εἶπεν

ἀπέχειν τοῦ ἐπ' αὐτῇ λυπεῖσθαι, ὡς καὶ προσευχαριστεῖν τῇ τοῦ φόνου αἰτίᾳ· γεγένηται γάρ μοι, φησίν, ὑπόθεσις σωτηρίας ὁ ἀκούσιος φόνος· ἔφερε δὲ καὶ μαρτυρίαν ἀπὸ τῆς γραφῆς, λέγων περὶ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι κάκεινος εἰ μὴ διὰ τὸν φόβον τοῦ κατὰ τὴν Αἴγυπτον φόνου, ἀποδιδράσκων τὸν Φαραῶ, ἔφυγεν εἰς Μαδθηναίους, καὶ κατέειλεν τὸ ὄρος Σινᾶ, οὐκ ἂν ἤξιώθη τῆς δεσποτικῆς θεοπτίας, καὶ τῶν τοσοῦτων δωρεῶν, καὶ τῆς συγγραφῆς τῶν λογίων τοῦ πνεύματος. Ἀθλον οὖν ἐκ τούτου, ὅτι συμβαίνει ποτέ τινα καὶ ἀκουσίῳ γνώμῃ προσελθόντα τῷ ἀγαθῷ, τῆς ἐπ' αὐτῷ προκοπῆς μεγίστης ἀξιοθῆναι.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΙΠΟΤΕ κάποιος νέος, ὀνομαζόμενος Μακάριος, μέχρι δέκα ὀκτῶ ἐτῶν, καθὼς ἔπαιξε μὲ τοὺς συνομηλίκους του, διέπραξε φόνον, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. Ἀπὸ τὸν φόβον του καταφεύγει εἰς τὴν ἔρημον· τόσον πολὺ δὲ κατελήφθη ἀπὸ θεῖον καὶ ἀνθρώπινον φόβον, ὥστε νὰ παραμείνῃ ἄστεγος ἐπὶ ὀλόκληρον τριετίαν εἰς τὴν ἔρημον καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεται καθόλου τὰς κακονχίας τῆς ἐρήμου· εἰς τὴν περιοχὴν δὲ ἐκείνην, πού παρέμενε, δὲν βρέχει σχεδὸν ποτέ*. Ἀφοῦ ἐπέρασεν ἡ τριετία τῆς κρίσεως, ἔκτισεν εἰς αὐτὴν τὴν φοβεράν ἔρημον ἓνα κελλί· εἰς τὸ κελλί αὐτὸ ἔζησεν ἄλλα εἴκοσι πέντε ἔτη καὶ ἤξιώθη νὰ λάβῃ τὸ χάρισμα νὰ εὐχαριστῇται εἰς τὴν μόνωσιν καὶ νὰ μὴ φοβῆται καθόλου τοὺς δαίμονας.

Μὲ αὐτὸν λοιπὸν ἐγὼ ἔζησα ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ἔμαθα ἀπὸ τὸν ἴδιον τὴν ζωὴν του, καθὼς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐκ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσεώς του. Μίαν ἡμέραν τὸν ἠρώτησα νὰ μοῦ εἴπῃ τί σκέπτεται διὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ φόνου, πού διέπραξεν. Ἐκεῖνος μοῦ ἀπήντησε· τόσον πολὺ ἀπέχω ἀπὸ τοῦ νὰ λυποῦμαι δι' αὐτήν, ὥστε, ἀντιθέτως, νὰ μὲ εὐχαριστῇ ἡ αἰτία τοῦ φόνου, διότι ὁ ἀθέλητος αὐτὸς φόνος μοῦ ἔγινεν ἀφορμὴ σωτηρίας. Ἐδικαιολόγησε δὲ τὴν σκέψιν του αὐτὴν μὲ μαρτυρίαν ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφήν· καὶ μοῦ ἀνέφερε τὴν περίπτωσιν τοῦ Μωϋσέως· ἐκεῖνος — μοῦ ἔλεγεν — ἐὰν δὲν ἔφυγεν ἀπὸ φόβον, διὰ τὸν φόνον τοῦ Αἰγυπτίου καὶ δὲν κατέφευγεν εἰς τὴν χώραν τῶν Μαδθηναίων, φθάνων μέχρι τοῦ ὄρους Σινᾶ, δὲν θὰ ἤξιώνετο νὰ ἀναδειχθῇ θεόπτης, νὰ ἀπολαύσῃ τὸ πλῆθος τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ συγγράψῃ, μὲ τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ θεόπνευστα βιβλία.

Ἀπὸ τὸ περὶστατικὸν αὐτὸ γίνεται φανερόν, ὅτι συμβαίνει κάποτε νὰ προσέλθῃ ἓνας ἄνθρωπος εἰς τὸ ἀγαθὸν ἔστω καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀρχικῶς τοιαύτην πρόθεσιν, καὶ ὁμως νὰ προκόψῃ πάρα πολὺ εἰς αὐτό.

* Πρόκειται περὶ τῆς ἐρήμου τῆς Ἄνω Αἰγύπτου εἰς τὴν ὁποίαν οὐδόλως βρέχει παρὰ μόνον σπανιώτατα καὶ τότε πάλιν ἐλάχιστα. Κατὰ συγχρόνους παρατηρήσεις ὑπῆρξε περίοδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπὶ 17 ἔτη οὔτε σταγὼν βροχῆς δὲν ἔπεσεν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ ἔλθῃ ἀδελφός εἰς κοινόδιον ἐκ τινος περιστάσεως, ἀσφαλιζέσθω ἑαυτόν, ἵνα μὴ ἐξ εὐλογοφανείας δῆθεν κυριεύσῃ αὐτοῦ ὁ ἐχθρός· καὶ γὰρ ὑποβάλλει αὐτῷ ὁ πονηρὸς καὶ λέγει· τί θέλεις σὺ φιλοπονεῖν εἰς τὰς ἀρετάς, καὶ ταλαιπωρεῖν, ἀνταποδόσεώς σοι μὴ οὕσης; μὴ γὰρ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἤλθες εἰς τὸν Μοναχόν; εἰ μὴ γὰρ συνέβη σοι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, καὶ δι' ἀνάγκην γέγονας Μοναχός, οὐκ ἂν ποτε ἀφ' ἑαυτοῦ ἠθέλησας τοῦτο. Μὴ οὖν θέλε ἄρτι κοπιᾶν εἰς μάτην· οὐ γὰρ ἔχει σοι ὁ Θεὸς χάριν ἐν τούτῳ. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς τῷ ἀδελφῷ, θέλων αὐτὸν κρημνίσαι εἰς ἀπόγνυκσιν· καὶ εἰ οὐ νήψει ὁ ἀδελφός, καὶ λογισάμενος τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου ἀντιστῇ στερρῶς τῇ πίστει, ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν τῇ ἀπογνώσει τυφλωθεὶς τὴν διάνοιαν, καὶ ἄρχεται ἐν ἀμελείᾳ διάγειν, καὶ ἀφοδία καὶ πάσῃ ἀδιαφορίᾳ, καὶ οὕτω καταντᾷ εἰς τελείαν ἀπώλειαν.

Χρὴ οὖν μὴ πειθεσθαι τῷ ἐχθρῷ τοιαῦτα ὑποβάλλοντι, ἀλλὰ μᾶλλον περισσότερως φιλοπονεῖν εἰς τὰς ἀρετάς, τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Κυρίου μεμνημένον, καὶ λέγειν πρὸς ἑαυτόν· ψυχή, πόσοι δὲ ἅ π ο λ λ ῶ ν ν ῆ σ τ ε ι ῶ ν κ α ἰ ἔ λ ε η μ ο σ υ ν ῶ ν ἤξιώθησαν εἰς τὴν τοιαύτην πολιτείαν ἔλθειν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀ μ ε λ ε ί α δ ι α γ α γ ῶ ν τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς μου, ἤξιώθην ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν τοιαύτην ἔλθειν τάξιν τοῦ σεμνοῦ καὶ ἀπερισπάστου θείου, μὴ λογισαμένου μοι τοῦ φιλανθρώπου δεσπότου τὰς πολλὰς καὶ ἀναριθμήτους μοι ἁμαρτίας. Τοιγαροῦν, καὶ ἡμεῖς, ψυχή, σπουδάσωμεν ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πρᾶξι, ἵνα μὴ δισωθῶς κολασθῶμεν, ὡς καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀθετήσαντες, καὶ τὸ ἐπάγγελμα μὴ τηρήσαντες. Διηγῆσμαι δέ σοι, ἀγαπητέ, καὶ παραβολὴν περὶ τούτου, ἵνα πλείονα προθυμίαν ἔξῃς καὶ μὴ ἀμφιδάλλῃ σου ὁ λογισμός.

Πλουσίος τις ἦν ἐν χώρᾳ τινί, καὶ ἠγόρασεν ἑαυτῷ κτήσιν πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως· καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἰδίους δούλους, διεμέρισεν αὐτοῖς τὴν κτήσιν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἀπέλθετε ἕκαστος ὕμῶν εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ καὶ ἐργάζεσθε ἐν αὐτῇ, ἕως ἂν ἔλθῶν ὄψομαι ἕκαστον ὕμῶν τὴν ἐργασίαν. Τινὲς οὖν ἐξ αὐτῶν, εὐγνώμονες εὐρεθέντες καὶ φιλοδέσποτοι, οὐ παρήκουσαν τῆς διαταγῆς τοῦ κυρίου αὐτῶν, ἀλλ' ἀπελθόντες εἰργάζοντο· ἕτεροι δὲ ἐκ τούτων, ἀνήκοοι ὄντες καὶ σκληροτράχηλοι, ἀντίειπον τῷ δεσπότη αὐτῶν λέγοντες· ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου οὐκ ἀκουσόμεθα, καὶ τὸν ποταμὸν οὐ διαπεράσομεν καὶ ἐν τῇ κτήσει σου οὐ κοπιάσομεν· καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ὠργίσθη ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ παρασκευάσαι πότον· καὶ μεθύσας τοὺς ἀνηκόους δούλους, προσέταξεν ἑτέροις παισὶν ἄραι αὐτούς, καὶ διαπεράσαι τὸν ποταμὸν καὶ θεῖναι ἕκαστον ἐν τῇ μερίδι ἣ ἔλαχε, τῇ δοθείσῃ αὐτῷ παρ' αὐτοῦ· οἱ δὲ ἐποίησαν ὡς προσετάγησαν καὶ ἀπήγαγον τοὺς δούλους εἰς τὰς μερίδας αὐτῶν.

Μετὰ δὲ τοῦτο, εἰς ἐξ αὐτῶν, ἀνανήψας ἐκ τῆς μέθης καὶ εὐρών ἑαυτὸν πέραν τοῦ ποταμοῦ κείμενον εἰς τὴν μερίδα, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ οὕτως ἡγάπησέ με ὁ κύριός μου, καὶ οὐκ ὠργίσθη ἀπειθήσαντί μοι αὐτῷ, ἀλλ' ἤνεγκε μακροθύμως, καὶ τὸν μέγαν τοῦτον καὶ βίαιον ποταμὸν διεβίβασέ με ὡς δι' ὄνειρου ἀκόπως, καὶ ἐν τῇ μερίδι μου τέθεικέ με, τοιγαροῦν κἀγὼ κοπιᾶσω σπουδαίως ἐν τῇ κτήσει αὐτοῦ, μεμνημένος τῆς ἀνοχῆς αὐτοῦ

καὶ τῆς ἀγαθότητος, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν, ὧν ἐποίησε μετ' ἐμοῦ· καὶ ἤρξατο ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐργάζεσθαι ἐπιμελῶς, ὥς τε καταλαβεῖν αὐτὸν καὶ τοὺς προεναρξαμένους.

Εἶτα διυπνισθεὶς καὶ ὁ δεύτερος δοῦλος, καὶ εὐρὼν ἑαυτὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ κτῆσει τοῦ κυρίου αὐτοῦ, πονηρὸς ὑπάρχων καὶ ὀκνηρὸς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· ἰδοὺ τὸν ποταμὸν τοῦτον τὸν μέγαν καὶ βίαιον διεπέρασέ με, ὥς δι' ὄνειρου, ἐγὼ δὲ ἀφήσω χέρσον τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, καὶ ὀψομαι ὁ μέλλει ποιεῖν· καὶ πάλιν ἀνακλιθεὶς ἐκοιμήθη· καὶ ἐν τῷ καθεύδειν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ, ἀνέδωσαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἄγριαι βοτάναι καὶ κατεκάλυψαν αὐτόν.

Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἦλθεν ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων ἐπισκέψασθαι ἐκάστου τὸ ἔργον· καὶ ἰδὼν τὴν ἐργασίαν τῶν προεναρξαμένων, εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐλθὼν δὲ καὶ πρὸς τὸν δούλον, ὃν αὐτὸς διεπέρασε τὸν ποταμὸν ὥς δι' ὄνειρου, καὶ ἰδὼν αὐτοῦ τὴν καλὴν ἐργασίαν, εὐφράνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Εἶτα ἔρχεται καὶ πρὸς τὸν δούλον τὸν ὀκνηρόν, ἰδεῖν τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ· καὶ εὕρισκε αὐτὸν καθεύδοντα, καὶ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν κεκαλυμμένον πάντοθεν· καὶ φωνήσας αὐτόν μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν αὐτῷ· δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρέ· διατί χέρσον ἀφήκας μου τὸν ἀγρὸν; ἢ οὐκ οἶδας πῶς σε διεδίδασκα τὸν ποταμὸν ὥς δι' ὄνειρου καὶ τέθεικά σε ἐν τῇ μερίδι ἣ σοι ἐμέρισα, καὶ οὐκ ἐμνησικακήσά σοι ἐπὶ τῇ προτέρᾳ σου ἀπειθείᾳ; οὐκ ἔδει καὶ σὲ μιμήσασθαι τὸν σύνδουλόν σου, ὃν ὁμοίως σοι διεπέρασα τὸν ποταμόν; ὁ δὲ ἐπιμύθη καὶ οὐδὲ μίαν εὗρεν ἀπολογίαν· τότε ὁ κύριος αὐτῶν ἐποίησεν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐκάστου πράξιν.

Γινῶθι οὖν εἶναι τὸν πλούσιον τὸν Χριστόν· πίστιν δέ, τὴν κτῆσιν· μέθην δέ, τὴν περιστάσιν· τὸν δὲ βίαιον ποταμὸν, τὸν πλοῦτον τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ· τοὺς δὲ προθύμους δούλους τοὺς διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην ἀποταξαμένους τῷ βίῳ· τὸν δὲ ἐκ τῆς μέθης ἀνανήψαντα, ἄνδρα φιλήδονον, ὃς περιστάσεως αὐτῷ γενομένης, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν μοναδικὸν βίον, καὶ εἰργάσατο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· τὸν δὲ ὀκνηρὸν δούλον, ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν μὲν ἐκ περιστάσεως καὶ ἀνάγκης εἰς τὸ σχῆμα ἐλθόντα, ἀθετήσαντα δὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ ἀμελήσαντα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἀναλόγισαι Σαῦλον, ὃς λαβὼν ἐπιστολὰς παρὰ τῶν Ἀρχιερέων, ἐπορεύετο εἰς Δαμασκόν, δῆσων τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ τὸν Κύριον· καὶ ὁ ἐξελθὼν ἀνατρέπειν τὴν πίστιν, αὐτὸς εὗρεθ' ἐκ τῆς πίστεως· πολλοὶ γὰρ οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Κυρίου ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ἓνας ἀδελφὸς ἔλθῃ εἰς Κοινόδιον, ἀπὸ μίαν ἀνάγκην (καὶ ὄχι ἀπὸ ἀρχικὴν διάθεσιν νὰ γίνῃ Μοναχός), ἃς προσέχῃ τὸν ἑαυτὸν του μὴ τυχὸν τὸν κυριεύσῃ ὁ ἐχθρὸς μὲ σκέψεις, πού φαίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς δῆθεν λογικαί· διότι ὁ πονηρὸς ἐμβάλλει εἰς τὸν νοῦν του διαφόρους σκέψεις καὶ λέγει· σύ, τώρα, τί θέλεις νὰ κοπιῇς, διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ νὰ ταλαιπωρῇσαι, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει, διὰ σέ, ἀνταπόδοσις; Μήπως ἔγινες Μοναχός ἀπὸ ἰδικήν σου προαίρεσιν; Διότι ἐὰν δὲν σοῦ συνέβαινεν ἐκεῖνο τὸ περιστατικὸν καὶ ἀπὸ ἀνάγκην ἦλθες νὰ γίνῃς Μοναχός, οὐδέποτε ἀπὸ μόνος σου δὲν θὰ τὸ ᾔθελες αὐτό. Μὴ θέλῃς

λοιπὸν τώρα πὰ νὰ κοπιᾷζῃς ματαίως· διότι ὁ Θεὸς δὲν σοῦ ὀφείλει χάριν δι' αὐτό.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἐμπνέει ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐπιθυμῶν νὰ τὸν κατακρημνίσῃ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν· καὶ ἐὰν ὁ ἀδελφὸς δὲν προσέξῃ καί, σκεπτόμενος τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου, δὲν ἀντισταθῇ ἀποφασιστικῶς, μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, ἀφήνει τὸν ἑαυτὸν του νὰ πέσῃ εἰς ἀπόγνωσιν, διότι ἐσκοτίσθη ἡ διάνοιά του, καὶ ἀρχίζει νὰ περνᾷ τὸν βίον του μὲ ἀμέλειαν καὶ μεγάλην ἀδιαφορίαν, χωρὶς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καταντᾷ εἰς τελείαν ἀπώλειαν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δίδῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἐχθρόν, ὅταν ἐμβάλλῃ εἰς τὸν νοῦν τοιαύτας σκέψεις, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ κοπιᾷζῃ περισσότερον διὰ τὴν ἀσκησιν τῶν ἀρετῶν· ἐνθυμούμενος δὲ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου καὶ νὰ λέγῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ψυχὴ μου, πόσοι ἠξιώθησαν νὰ φθάσουν εἰς μίαν τοιαύτην πολιτείαν, διὰ πολλῶν νηστειῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν, ἐνῶ ἐγώ, ἂν καὶ ἐπέρασα ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου εἰς τὴν ἀμέλειαν, ἐν ταύτοις μὲ ἐλέησεν ὁ Θεὸς καί, διὰ τῆς ἀγαθότητός Του, ἔφθασα εἰς τὴν τάξιν τοῦ σεμνοῦ καὶ χωρὶς περισπασμοῦς βίου, διότι δὲν μοῦ ἐλογάριασεν ὁ φιλάνθρωπος Δεσπότης τὰς πολλὰς καὶ ἀναριθμήτους ἀμαρτίας μου. Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ὦ ψυχὴ, ἅς φροντίσωμεν νὰ πράξωμεν ἔργα ἄξια τῆς μετανοίας, διὰ νὰ μὴ τιμωρηθῶμεν διπλᾶ, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἐπεριφρονήσαμεν τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι δὲν ἐτηρήσαμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας.

Θὰ σοῦ διηγηθῶ δέ, ἀγαπητέ, καὶ μίαν σχετικὴν παραβολήν, διὰ νὰ ἔχῃς περισσοτέραν προθυμίαν καὶ νὰ μὴ εἶναι διστακτικὸς ὁ λογισμὸς σου.

Κάποτε ἔζη, εἰς κάποιαν χώραν, ἓνας πλούσιος. Ὁ πλούσιος αὐτὸς ἠγόρασε, πέραν ἀπὸ τὸν ποταμόν, κτήματα καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησε. Πρὶν ὅμως νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐκάλεσε κοντά του τοὺς δούλους του καὶ τοὺς ἐμοίρασε τὰ κτήματα. Τοὺς εἶπε δέ·

— Πηγαίνετε, ἅς παραλάβῃ ὁ καθένας τὸ μερίδιόν του καὶ ἅς ἐργασθῇ εἰς αὐτό, μέχρις ὅτου ἐπιστρέψω καὶ ἴδω τὴν ἐργασίαν ἑνὸς ἐκάστου.

Μερικοί, πράγματι, ἀπὸ αὐτοὺς, αἰσθανόμενοι εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγαπῶντες τὸν κύριόν των, δὲν παρήκουσαν τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου των, ἀλλὰ, μεταβάντες, εἰργάζοντο. Ἄλλοι ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς, ἀνυπάκοοι καὶ ἀπότομοι, ἀπήντησαν, μὲ αὐθάδειαν, εἰς τὸν κύριόν των.

— Ἡμεῖς δὲν θὰ πειθαρχήσωμεν εἰς τὴν φωνήν σου, καὶ δὲν θὰ περάσωμεν εἰς τὸν ποταμόν καὶ δὲν θὰ κοπιᾷσωμεν ἐργαζόμενοι εἰς τὰ κτήματά σου.

Παρὰ ταῦτα ὁ κύριος δὲν ὠργίσθη ἐναντίον ἐκείνων τῶν δούλων, ἀλλὰ διέταξε τοὺς ὑπηρέτας, εἰς τὴν οἰκίαν του, νὰ ἐτοιμάσουν συμπόσιον. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐμέθυσε τοὺς μὴ ὑπακούσαντας δούλους, προσέτα-

ξεν ἄλλους ὑπηρετάς νὰ τοὺς σηκώσουν, νὰ τοὺς περάσουν ἀπὸ τὸν ποταμόν καὶ νὰ τοὺς ἀφήσουν τὸν καθένα εἰς τὸ μερίδιον, πού τοῦ ἐκληρώθη. Οἱ ὑπηρεταὶ ἔκαμαν, ὅπως διετάχθησαν, καὶ μετέφεραν τοὺς δούλους εἰς τὰ μερίδιά των.

Μετὰ τὸ περιστατικὸν αὐτό, ἓνας ἀπὸ τοὺς δούλους αὐτοὺς συνήλθεν ἀπὸ τὴν μέθην, καὶ βλέπων ὅτι εὕρισκετο πέραν ἀπὸ τὸν ποταμόν, εἰς τὸ μερίδιον, πού τοῦ ἔδωσεν ὁ κύριός του, παρεξενεύθη δι' αὐτὸ καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· Ἐφ' οὗ ὁ κύριός μου μὲ ἠγάπησε τόσον πολὺ καὶ δὲν ὠργίσθη ἐναντίον μου, ὅταν παρήκουσα τὴν διαταγὴν του, ἀλλὰ μὲ ἠνέχθη μὲ μακροθυμίαν, καὶ μὲ ἐπέρασεν, ὡς εἰς ὄνειρον, χωρὶς νὰ κοπιᾶσω, ἀπὸ αὐτὸν τὸν μεγάλον καὶ ὀρμητικὸν ποταμόν καὶ μὲ ἔβαλεν εἰς τὸ μερίδιόν μου, καὶ ἐγὼ λοιπὸν τώρα θὰ κουρασθῶ, ἐργαζόμενος φιλοτίμως εἰς τὰ κτήματά του, ἐνθυμούμενος πάντοτε τὴν ἀνεκτικότητά του, τὴν καλωσύνην του καὶ τὰς εὐεργεσίας, πού μοῦ προσέφερεν. Καὶ πράγματι ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἤρχισε νὰ ἐργάζεται μὲ ἐπιμέλειαν, ὥστε νὰ προφθάσῃ καὶ ἐκείνους, πού ἤρχισαν πρὶν ἀπὸ αὐτόν.

Κατόπιν ἐξύπνησε καὶ ὁ δεύτερος δοῦλος καὶ μόλις εἶδεν ὅτι εὕρισκεται εἰς τὰ κτήματα τοῦ κυρίου του, πέραν ἀπὸ τὸν ποταμόν, εἶπε μὲ τὸν νοῦν του, καθὼς ἦτο τεμπέλης καὶ πονηρός· Νά! μὲ ἐπέρασεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν μεγάλον καὶ ὀρμητικὸν ποταμόν, σὰν σὲ ὄνειρον· ἐγὼ ὅμως θὰ ἀφήσω ἀκαλλιέργητο καὶ χέρσον τὸ χωράφι του καὶ θὰ ἰδῶ τί πρόκειται νὰ μοῦ κάμῃ. Ἐπειτα ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς τὸν ὕπνον. Μὲ τὸ νὰ κοιμηθῇ ὅμως πολὺ, ἐψήλωσαν τὰ ἀγκάθια καὶ τὰ ἄγρια χόρτα καὶ τὸν ἐσκέπασαν τελείως.

Μετὰ πολὺν χρόνον ἦλθεν ὁ κύριος τῶν δούλων νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐργασίαν ἐνὸς ἐκάστου. Ὅταν εἶδε τὴν ἐργασίαν ἐκείνων, πού ἤρχισαν πρῶτοι, τοὺς εὐλόγησεν. Ἐπίσης, ὅταν ἦλθε καὶ εἰς τὸν δοῦλον, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος διεπέρασεν, ὡς εἰς ὄνειρον, ἀπὸ τὸν ποταμόν, καὶ διεπίστωσε τὴν καλὴν ἐργασίαν του, ἠύχαριστήθη ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὸν ἠύλόγησε. Κατόπιν ἔρχεται καὶ πρὸς τὸν ὀκνηρὸν δοῦλον, διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ, τὸν εὕρισκε ὅμως νὰ κοιμᾶται καὶ νὰ εἶναι σκεπασμένος, ἀπὸ παντοῦ, ἀπὸ ἀγκάθια. Τότε τὸν ἐφώναξε καὶ τοῦ εἶπεν ἀπειλητικά:

— Δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρέ, διατί ἄφησες τὸ χωράφι μου χέρσον; ἢ μήπως δὲν γνωρίζεις ὅτι σὲ ἐπέρασα ἀπὸ τὸν ποταμόν, ὅπως εἰς ὄνειρον καὶ σὲ ἔβαλα εἰς τὸ μερίδιον τοῦ κτήματός μου, πού σοῦ ἐκλήρωσα, χωρὶς νὰ μνησικακήσω διὰ τὴν προηγουμένην ἀπειθαρχίαν σου; Δὲν ἔπρεπε καὶ σὺ νὰ μιμηθῇς τὸν σύνδουλόν σου, τὸν ὁποῖον ἐπέρασα, μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ἀπὸ τὸν ποταμόν;

Ὁ ὀκνηρὸς δοῦλος ἔμεινεν ἄφωνος καὶ δὲν εὔρεν οὔτε ἓνα ἐπιχείρημα διὰ νὰ δικαιολογηθῇ. Τότε ὁ κύριος ἀπέδωσεν εἰς αὐτοὺς τὸ δίκαιον, ἀναλόγως μὲ τὴν πράξιν των.

Μάθε λοιπὸν τώρα καὶ τὴν σημασίαν τῆς παραβολῆς: Ὁ πλούσιος εἶναι ὁ Χριστός· τὰ δὲ κτήματα εἶναι ἡ πίστις· ἡ μέθη εἶναι αἱ διάφοροι

περιστάσεις τοῦ βίου· ὁ δὲ βίαιος ποταμὸς εἶναι τὰ πλούτη καὶ ἡ ἀπατηλὴ εὐτυχία τῆς παρούσης ζωῆς· οἱ πρόθυμοι δούλοι συμβολίζουν ἐκείνους, ποὺ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἠρνήθησαν τὸν κοσμικὸν βίον· ἐκεῖνος ὁ δούλος, ποὺ συνήλθεν ἀπὸ τὴν μέθην, συμβολίζει τὸν φιλήδονον ἄνθρωπον, ποὺ ἀπὸ κάποιο περιστατικὸν τοῦ βίου προσήλθεν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ εἰργάσθη ὅπως ἤθελεν ὁ Θεός. Ὁ ὀκνηρὸς πάλιν, δούλος συμβολίζει καὶ αὐτὸς τὸν ἄνθρωπον, ποὺ ἀπὸ κάποιο περιστατικὸν τοῦ βίου καὶ ἀπὸ κάποιαν ἀνάγκην ἐγίνε μοναχός, ἀλλ' ἀμέσως ἐλησμόνησε τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν σωτηρίαν του.

Ἐκτὸς αὐτῶν φέρε εἰς τὸν νοῦν σου καὶ τὸν Σαῦλον, ὅταν ἐπῆρε τὰς ἐπιστολάς ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ ἐπορεύετο εἰς τὴν Δαμασκόν, διὰ νὰ δέσῃ αὐτοὺς ποὺ ἐπίστευον εἰς τὸν Χριστόν· αὐτὸς ὅμως ποὺ ἐξήλθε, διὰ νὰ καταδιώξῃ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἴδιος ἀνεδείχθη κήρυξ τῆς πίστεως αὐτῆς· διότι οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Κυρίου εἶναι πλούσιοι δι' ὅλους, ποὺ τὸν ἐπικαλοῦνται εἰλικρινῶς.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΝΕΩΤΕΡΟΣ τις ἀποτάξασθαι βουλόμενος, ἀπῆρχετο εἰς τὴν ἔρημον· καὶ θεωρήσας πύργον, ἦτοι κελλίον ἐκτισμένον πυργοειδῶς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· ὅν ἂν εὕρω ἐν τῷ πύργῳ, δουλεύσω μέχρι θανάτου. Φθάσας οὖν ἔκρουσε· καὶ ἐξελθὼν γέρων τις Μοναχὸς λέγει αὐτῷ· τί θέλεις; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· χάριν εὐχῆς ἐλήλυθα· καὶ δεξιόμενος αὐτὸν ὁ γέρων καὶ ἀναπαύσας, λέγει αὐτῷ· οὐκ ἔχεις ἀπόκρισιν πούποτε; ὁ δὲ ἔφη· οὐχί, ἀλλ' ὥδε βούλομαι μείναι· καὶ ἀκούσας ἀφῆκεν αὐτόν· (ἦν δὲ ὁ γέρων πεσὼν εἰς πορνείαν καὶ εἶχε τὴν γυναῖκα μεθ' ἑαυτοῦ)· λέγει οὖν τὸ ἀδελφῷ· εἰ θέλεις ὠφελῆσθαι, ὑπάγε ἐν Μοναστηρίῳ· ἐγὼ γὰρ γυναῖκα ἔχω· ὁ δὲ ἀδελφὸς εἶπε· καὶν τε γυναῖκα καὶν τε ἀδελφήν, οὐκ οἶδα· ἐγὼ τέως δουλεύσω ἡμῖν ἕως θανάτου.

Εἴτα χρόνου ἱκανοῦ παρελθόντος, καὶ ἀδιακρίτως ἐν πᾶσιν ὑπηρετοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ, λέγουσιν ἐκεῖνοι πρὸς ἑαυτούς· οὐκ ἀρκεῖ ἡμῖν τὸ θάρος ὃ βαστάζομεν, ἀλλ' ἀπαιτησόμεθα καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ψυχῆς; ἀπέλθωμεν οὖν τῶν ὧδε, καὶ καταλείψωμεν αὐτῷ τὸ κελλίον. Καὶ δὴ λαβόντες ὅσα ἠδύναντο ἐκ τῶν προσόντων αὐτοῖς, λέγουσι τῷ ἀδελφῷ· ἡμεῖς εἰς εὐχὴν ἀπερχόμεθα, σὺ δὲ φύλαξον ἡμῖν τὸ κελλίον. Ὡς οὖν ἀπῆλθον ὀλίγον διάστημα, ἔγνω ὁ ἀδελφὸς τὴν βουλήν αὐτῶν, καὶ δρομαῖος ἀπῆε πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐταράχθησαν καὶ εἶπον· ἕως πότε κατακρίνεις ἡμᾶς; ἔχεις τὸ κελλίον, κάθισον καὶ πρόσεχε σεαυτῷ· ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ οὐκ ἤλθον διὰ τὸ κελλίον, ἀλλ' ἵνα δουλεύσω ὑμῖν· καὶ ἀκούσαντες κατενύγησαν καὶ ἔκριναν τῷ Θεῷ μετανοήσαι· καὶ δὴ, ἡ μὲν γυνὴ ἀπῆλθεν εἰς Μοναστήριον· ὁ δὲ γέρων εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον ὑπέστρεψε· καὶ οὕτω διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἐσώθησαν ἀμφοτέροι.

Ὅρᾳς πῶς ὁ γέρων, πνευματικὸς ὢν, οὐκ ἠγγόνει τὸν νόμον τοῦ πνεύματος, καὶν ὄλισθον ὡς ἄνθρωπος ἔπαθε; διὸ καὶ τὸν ἀδελφὸν οὔτε προσελθόντα τελείως ἀπώσατο, καίτοι μὴ βουλόμενος δέξασθαι καὶ ἕτερον σύνοικον, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον παραιτησάμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὑποχωρῆσαι μὴ ἀνεχόμενον, κατεδέξατο καὶ ἄκων ὡς θεόθεν εἰς τοῦτο κινούμενον, δεδοικῶς μὴ εἰς Θεὸν ἀμάρτη τὸν τοῦτον κινήσαντα

καὶ εἰπόντα· «τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω». Ὅμοίως δὲ καὶ διακαρτεροῦντα τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ χρόνον συχνόν, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπροφάσιστον παρεχόμενον, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν διώξαι οὐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' εἴλετο μᾶλλον αὐτὸς ἀπαναστῆναι τῆς κέλλης, ἣ τὸν θεῖα προνοία καὶ προσελθόντα καὶ μένοντα, ἣ καὶ τὴν πληροφορίαν ἐνεποιεῖ αὐτῷ, ἀδίκως ἀπώσασθαι. Οὗτος ὁ νόμος τηρεῖσθω καὶ παρ' ἡμῖν ἀναλλοιώτως.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ νέος θέλων νὰ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον, ἔφευγε πρὸς τὴν ἔρημον· εἰς τὸν δρόμον βλέπει ἕνα πύργον, δηλαδὴ ἕνα κελλί, πὺν εἶχε κτισθῇ σὰν πύργος. Εἶπε τότε εἰς τὸν ἑαυτὸν του· ὅποιον καὶ ἂν εὔρω εἰς τὸν πύργον αὐτόν, θὰ τὸν ὑπηρετήσω μέχρι θανάτου. Πράγματι, μόλις ἔφθασεν, ἐκτύπησε καὶ ἐβγήκεν, εἰς τὴν εἴσοδον, ἕνας Γέρων Μοναχός.

— Τί θέλεις; τὸν ἐρωτᾷ, ὁ Γέρων.

— Ἐγὼ ἔλθει ἀπὸ τάξιμον νὰ γίνω μοναχός.

Ὁ Γέρων τότε τὸν ἔβαλε μέσα εἰς τὸν πύργον καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπεριποιήθη καὶ τὸν ἀνέπαυσε, τὸν ἐρωτᾷ ἐκ νέου:

— Δὲν μένεις πονθενά;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ νέος· ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ μείνω ἐδῶ.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Γέρων, τὸν ἄφησε· (ὁ Γέρων αὐτὸς εἶχε περιτέσει εἰς πορνείαν καὶ εἶχεν εἰς τὸ ἴδιον κελλί μαζί του γυναῖκα). Μετ' ὀλίγον λέγει εἰς τὸν νέον.

— Ἐὰν θέλῃς, ἀδελφέ μου, νὰ ὠφεληθῇς, πῆγαινε εἰς τὸ Μοναστήρι, διότι ἐγὼ ἔχω γυναῖκα ἐδῶ μέσα.

Ὁ νέος τοῦ ἀπήντησε:

— Εἴτε γυναῖκα ἔχεις, εἴτε ἀδελφή, δὲν γνωρίζω· ἐγὼ πάντως ἤλθα νὰ σᾶς ὑπηρετήσω μέχρι θανάτου.

Ἀφοῦ ἐπέρασεν ἀρκετὸς χρόνος καὶ ὁ ἀδελφὸς τοὺς ὑπηρετοῦσεν εἰς ὅλα, χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, εἶπον μεταξύ των, ὁ Γέρων καὶ ἡ συνείσακτος· Δὲν μᾶς φθάνει τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας, πὺν βαστάζομεν, ἀλλὰ θὰ δώσωμεν λόγον καὶ διὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; ἃς φύγωμεν λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἃς τοῦ ἀφήσωμεν τὸ κελλίον. Καὶ πράγματι ἀφοῦ ἐπῆραν ὅσα ἤμποροῦσαν ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά των, λέγουν εἰς τὸν ἀδελφόν:

— Ἡμεῖς πηγαίνομεν διὰ κάποιον τάξιμον· σὺ φύλαξέ μας τὸ κελλί.

Μόλις ὅμως ἀπεμακρύνθησαν ὀλίγον, ἀντελήφθη, ἀμέσως, ὁ ἀδελφὸς τὴν πρόθεσίν των (νὰ μὴ ἐπιστρέψουν) καὶ τρέχει κοντά τους. Ἐκεῖνοι ὅταν τὸν εἶδον, ἐταράχθησαν καὶ τοῦ εἶπον:

— Μέχρι πότε θὰ εἶσαι ἡ κατάκρισίς μας; ἔχεις εἰς τὴν διάθεσίν σου τὸ κελλί, κάθισε καὶ πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου.

— Ἐγὼ δὲν ἤλθον διὰ τὸ κελλί, ἀπήντησεν ὁ νέος· ἤλθα ἐδῶ διὰ νὰ σᾶς ὑπηρετήσω ὡς δοῦλος.

Μόλις ἤκουσαν αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν ὁ Γέρων καὶ ἡ συνείσακτος γυναῖκα, ἡσθάνθησαν νὰ τοὺς ἐλέγῃ ἡ συνείδησίς των καὶ ἀπεφάσισαν νὰ μετανοήσουν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Καὶ πράγματι ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ μὲν γυναῖκα ἀνεχώρησεν εἰς Μοναστήριον, ὁ δὲ Γέρων ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του. Τοιοῦτοτρόπως μὲ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἐσώθησαν καὶ οἱ δύο.

Βλέπεις ὅτι ὁ Γέρων, ὁ ὁποῖος ἐσκέπτετο ὀρθῶς, δὲν ἀγνοοῦσε τὸν νόμον τοῦ Πνεύματος, ἔστω καὶ ἄν, ὡς ἄνθρωπος, ὑπέπεσεν εἰς τὴν πτώσιν τῆς πορνείας; Δι' αὐτὸ καὶ ὅταν ἦλθεν εἰς τὸ κελλί του ὁ ἀδελφὸς δὲν τὸν ἀπέκρουσε τελείως, ἄν καὶ δὲν ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ ἄλλον συγκάτοικον. Ἀλλὰ ἀφοῦ ἠρνήθη ὀλίγον, μόλις εἶδε τὸν ἐπισκέπτην του νὰ μὴ εἶναι διατεθειμένος νὰ ὑποχωρήσῃ, τὸν ἐδέχθη καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του, διαβλέπων ὅτι ἀπὸ τὸν Θεὸν κινεῖται νὰ ἐπιμένῃ ὅπως παραμείνῃ· ἐφοβήθη λοιπὸν μήπως ἀμαρτήσῃ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, πού τὸν παρεκίνει καὶ πού εἶπε· «Αὐτόν, πού ἔρχεται κοντά μου δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀπομακρύνω» (Ἰωάν. στ', 37). Ἐπίσης δὲ καὶ ὅταν ὁ νεώτερος ἀδελφὸς ἔκαμεν ὑπομονὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ προσέφερεν εἰς αὐτόν, χωρὶς πρόφασιν, τὴν ὑπηρεσίαν του, δὲν ἐτόλμησε, δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν, νὰ τὸν ἐκδιώξῃ, ἀλλ' ἐπρωτίμην ὁ ἴδιος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ κελλί του, παρὰ νὰ ἐκδιώξῃ αὐτόν πού ἦλθε καὶ παρέμενε ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἡ ὁποία καὶ τὸν ἐπληροφόρει ὅτι ἀδίκως θὰ τὸν ἀπεμάκρυνε.

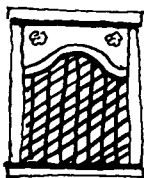
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ νόμος ἃς ἐφαρμόζεται καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, χωρὶς οὐδεμίαν ἀλλαγὴν.

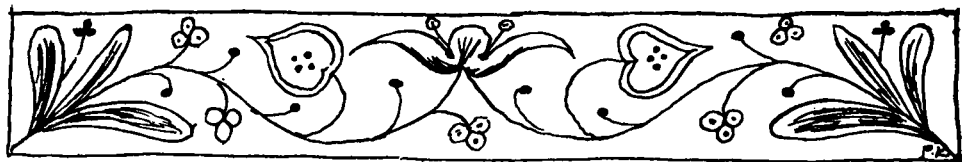
Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΗ ἐξουθενεῖ γέροντας ἐὰν θουληθῶσιν ἐλθεῖν εἰς τὸν κόπον τοῦ μοναχικοῦ βίου· καὶ γὰρ ὁ Κύριος τοὺς περὶ τὴν ἐνδεκάτην οὐκ ἀπεβάλετο· οὐ γὰρ οἶδας μήποτε σκεῦος ἐκλογῆς ἐστὶν οὗτος.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΗ ἐξευτελίζῃς γέροντας, ὅταν ἀποφασίσουν νὰ προσέλθουν εἰς τὸν κόπον τοῦ μοναχικοῦ βίου· διότι καὶ ὁ Κύριος δὲν ἔδιωξεν αὐτοὺς πού ἦλθον κατὰ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν (Ματθ. κ', 6). Διότι δὲν γνωρίζεις μήπως ὁ Γέρων αὐτὸς εἶναι σκεῦος ἐκλογῆς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ'

Περὶ τοῦ πόθεν δεῖ ἀρχεσθαι τῆς ἀσκήσεως, καὶ ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ὑπομονῆς
χρεῖα καὶ βία, ὡς τῆς ἀρετῆς ἐξ ἀρχῆς μὲν τραχείας εἶναι δοκούσης διὰ τὰ
πάθη καὶ τὰς προλήψεις, ὕστερον δὲ καὶ πάννυ λείας εὐρισκομένης·
καὶ ὅτι ἡ στερεὰ ἀρχὴ λυσιτελεῖ τὰ μέγιστα· καὶ ὅτι ἀδύνατον ἀκο-
λουθῆσαι Χριστῷ, ἢ ἀρετὴν τινα κατορθῶσαι, τὸν μὴ ἑαυτὸν
εἰς θάνατον προετοιμάσαντα.

Περὶ τοῦ ἀπὸ ποῦ πρέπει νὰ ἀρχίζωμεν τὴν ἀσκησιν, καὶ ὅτι ὅσοι ἀρ-
χίζουσιν ἔχουσιν ἀνάγκην ὑπομονῆς καὶ πιέσεως τοῦ ἑαυτοῦ των, διό-
τι ἡ ἀρετὴ εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν φαίνεται ὅτι εἶναι δύσκολος,
ἐξ αἰτίας τῶν παθῶν καὶ τῶν προκαταλήψεων· ὕστερον
ὁμως ἀποβαίνει πάρα πολὺν εὐκολοκατόρθωτος· καὶ
ὅτι πάρα πολὺν ὠφελεῖ ἡ ἰσχυρὰ θεμελίωσις εἰς
τὴν ἀρχήν· καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀκο-
λουθῆσιν τὸν Χριστὸν ἢ νὰ κατορθώσῃ
ὅποιανδήποτε ἀρετὴν, ἐκεῖνος ὁ
ὁποῖος δὲν θὰ προετοιμάσῃ
τὸν ἑαυτὸν του ὡς νὰ
ἐπὶ κείται ὁ θάνα-
τός του.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ· ὅτι ἀγών ἐστι πολὺς τοῖς προσερχο-
μένοις τῷ Θεῷ, καὶ πῶς τὰ πρῶτα, ἔπειτα δὲ χαρὰ ἀνεκδιήγητος·
ὡς περ γὰρ οἱ πῦρ ἐξάψαι θουλόμενοι, πρῶτον μὲν καπνίζονται καὶ
δακρύουσι, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ ζητουμένου τυγχάνουσιν, οὕτω δὴ καὶ
ἡμᾶς εἴ γε τὸ θεῖον ἐν ἑαυταῖς πῦρ ἐξάψαι θουλόμεθα, μετὰ δακρύων
καὶ κόπου τοῦτο πειρᾶσθαι ποιεῖν· φησὶ γὰρ ὁ Κύριος· «ὅτι πῦρ ἦλθον
βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤθελον εἰ ἦδη ἀνήφθῃ»· τινὲς δὲ δι' ὀλιγωρίαν
τοῦ μὲν καπνοῦ ἠγέσσαντο μικρὸν κοπιᾶσασαι, τὸ δὲ πῦρ οὐκ ἐξῆψαν,
διὰ τὸ ἀποστῆναι συντόμως καὶ μὴ μακροθυμῆσαι καὶ μέχρι τέλους ὑπομεῖναι.

ἡ ἁγία

συγκλητική

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι ὁ ἀγὼν διὰ τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεὸν εἶναι πολλὺς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἀπαιτεῖται πάρα πολλὺς κόπος, ἔπειτα ὁμως ἀκολουθεῖ χαρὰ ἀνεκδιήγητος. Ὅπως, δηλαδή, ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ ἀνάψουν φωτιάν, εἰς τὰς ἀρχὰς πνίγονται ἀπὸ τὸν καπνὸν καὶ δακρύζουν, ὕστερα ὁμως κατορθώνουν ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦν, ἔτσι ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ ἡμᾶς, ἂν βεβαίως θέλωμεν νὰ ἀνάψωμεν εἰς τὰς καρδίας μας τὸ θεῖον πῦρ· μὲ δάκρυα καὶ κόπον προσπαθοῦμεν νὰ τὸ κάμνωμεν. Διότι λέγει ὁ Κύριος· «φωτιάν ἤλθον νὰ ἀνάψω εἰς τὴν γῆν, καὶ τί περισσότερον θέλω, ἐὰν τώρα πλέον ἦναι πῦρ αὕτη» (Λουκ. ιβ΄, 49). Μερικοί, ἀπὸ ἀμέλειαν, ἠνέχθησαν μὲν τὸν καπνὸν καὶ νὰ κοπιάσουν ὀλίγον, δὲν κατώρθωσαν ὁμως νὰ ἀνάψουν τὴν φωτιάν διότι ἐγκατέλειψαν τὴν προσπάθειαν συντόμως καὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ ὑπομείνουν μέχρι τέλους.

Β΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων· διατί συνεχῶς ὀλιγωρῶ; καὶ ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ οὕτω εἶδες τὸν ἥλιον.

2. Εἶπε γέρων· τὸ εἰς πάντα ἑαυτὸν διάζεσθαι, αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ Θεοῦ.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· ὁ διαζόμενος ἑαυτὸν διὰ τὸν Θεόν, ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ ὁμολογητῇ.

4. Ἠρώτησαν ἀδελφοί τινα τῶν Πατέρων λέγοντες· πῶς εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, ἃς ἐπηγγέλματο διὰ τῶν γραφῶν, ἡ ψυχὴ οὐ προστρέχει, ἀλλ' εἰς τὰ ἀκάθαρτα ἐκκλίνει; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐγὼ λέγω ὅτι οὕτω ἐγεύσατο τῶν ἄνω, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἀκάθαρτα ἐπιποθεῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τὸ σῶμά μου ἐξησθένησε, καὶ τὰ πάθη μου οὐκ ἐξασθενοῦσι· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀκανθώδεις ριζίδες εἰσι τὰ πάθη· αἰνίττεται δέ, ὅτι ὥς περ ὁ ἐκείνας ἀνασπᾶσαι ζητῶν τὰς χεῖρας αἰμορραγεῖ, οὕτω καὶ ὁ τὰ πάθη ἐκριζῶσαι θέλων ἰδρώτων δεῖται καὶ κόπων.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τῷ Ἀββᾷ Λῶτ· οὐ δύνασαι γενέσθαι Μοναχός, ἐὰν μὴ γένη ὡς πῦρ φλογιζόμενος ὅλος, καὶ καταφρονήσης τιμῆς καὶ ἀναπαύσεως, καὶ τὰ θελήματα τῆς καρδίας ἐκκόψῃς, καὶ σπουδάσῃς φυλάξαι πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΙΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα· Πάτερ· διατί συνεχῶς ἀμελῶ; Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν· ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν εἶδες τὸν ἥλιον.

2. Ἕνας Γέρων εἶπε· τὸ νὰ διαζώμεν εἰς ὅλα τὸν ἑαυτὸν μας (διὰ νὰ κατορθώσωμεν τὸ καλόν), αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὸν Θεόν.

3. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπεν· αὐτὸς ποὺ διαζει τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὸν Θεόν, ὁμοιάζει μὲ ὁμολογητὴν (τῆς πίστεως).

4. Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἠρώτησαν ἓνα ἀπὸ τοὺς Πατέρας :

— Πῶς ἡ ψυχὴ δὲν προστρέχει εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, τὰς ὁποίας ἔδωσε διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἀλλὰ στρέφεται εἰς τὰ ἀκάθαρτα;

— Ἐχω τὴν γνῶμην — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — ὅτι ἀκόμη δὲν ἐγεύθη τὰ ἐπουράνια καὶ δι' αὐτὸ ποθεῖ ἰσχυρῶς τὰ ἀκάθαρτα.

5. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα :

— Τὸ σῶμα μου ἐγήρασε καὶ ἐξησθένησε, ἀλλὰ τὰ πάθη μου δὲν ἐξασθενοῦν.

— Τὰ πάθη ὁμοιάζουν μὲ ρίζας, γεμάτας ἀγκάθια, ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος ποὺ ἐπιχειρεῖ νὰ ξεριζώσῃ τὰς ρίζας αὐτὰς πληγώνει τὰ χέρια του ὥστε νὰ τρέχουν αἵματα, τοιουτοτρόπως καὶ αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ ξεριζώσῃ τὰ πάθη του ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ πολλοὺς κόπους καὶ ἰδρωτάς.

6. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Λώτ· Δὲν ἤμπορεῖς νὰ γίνῃς Μοναχός, ἂν δὲν φλογισθῇς προηγουμένως ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀρετῆς, καὶ δὲν ἀδιαφορήσῃς διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ δὲν ἀποκόψῃς τὰ θελήματα τῆς καρδίας σου καὶ δὲν φροντίσῃς νὰ φυλάξῃς ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΑΔΕΛΦΕ, μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν τινι κόπῳ, ἵνα μὴ εἰσπηδήσωσιν ἐν σοὶ αἱ τοῦ ἐχθροῦ ἐνέργειαι· ὥς περ γὰρ κατεστραμμένος οἶκος ἔξωθεν πόλεως. δυσώδης τόπος γίνεται, οὕτως ἀρχαρίου ὀκνηροῦ ψυχὴ κατοικητήριον γίνεται παντὸς ἀτίμου πάθους.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΑΔΕΛΦΕ, μὴ ὀλιγοψυχῇς ἀπὸ τὸν κόπον ποὺ καταβάλλεις διὰ μίαν προσπάθειαν, διὰ νὰ μὴ εἰσέλθουν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν σου αἱ ἐνέργειαι τοῦ ἐχθροῦ· διότι ὅπως ἀκριβῶς ἓνα ἐρειπωμένον σπίτι ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν γίνεται βρωμερὸς τόπος, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀρχαρίου ὀκνηροῦ ἀποβαίνει κατοικητήριον διὰ κάθε ἀτιμωτικὸν πάθος.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΠΑΣ ὁ βαπτισθεὶς ὀρθοδόξως ἔλαβε μυστικῶς πᾶσαν τὴν χάριν· πληροφορεῖ δὲ λοιπὸν κατὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν· ἐντολὴ Χριστοῦ κατὰ συνείδησιν, ἡγουν κατὰ σκοπὸν ἐπιτελουμένη, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὁδῶν τῆς καρδίας διωρεῖται παράκλησιν.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΚΑΘΕ ἄνθρωπος, ποὺ ἐβαπτίσθη ὀρθοδόξως, ἔλαβε, κατὰ τρόπον μυστικόν, ὁλόκληρον τὴν θείαν χάριν· πληροφορεῖται λοιπὸν τοῦτο ἐν συνεχείᾳ καὶ διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐντολὴ δὲ Χριστοῦ κατὰ συνείδησιν, ποὺ ἐκτελεῖται δηλαδὴ μὲ ὠρισμένον σκοπόν,

χαρίζει παρηγορίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κόπων τῆς καρδίας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

Ἡ ΤΗΣ ἀρετῆς ὁδὸς τοῖς μὲν ἀρχομένοις ἐρᾷ τῆς εὐσεβείας τραχεῖα ἄγαν καὶ κατὰστυγνος φαίνεται, οὐ διὰ τὸ ἐκείνην τοιαύτην εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εὐθὺς ἐκ γαστροῦ τῇ πλάτει τῶν ἡδονῶν συναναστρέφεσθαι· τοῖς δὲ τὸ μέσον αὐτῆς παρελθεῖν δυνηθεῖσαι, προσηγῆς ὅλη καὶ λίαν ἄνετος δεικνύται· τῇ γὰρ καλῶ ἔθει τὸ φαῦλον ὑποταγέν διὰ τῆς συνεργείας τοῦ ἀγαθοῦ, τῇ τῶν ἀλογίστων ἡδονῶν συναπόλλυται μνήμη. Ὅθεν λοιπὸν ἡδέως ἡ ψυχὴ τὰς τρίβους ἀπάσας διαπορεύεται τῶν ἀρετῶν. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος εἰσάγων μὲν ἡμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας λέγει· «τί στενὴ καὶ θελημαμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν Βασιλείαν, καὶ ὀλίγοι δι' αὐτῆς εἰσπορεύονται»· πρὸς δὲ τοὺς θέλοντας πολλῇ προθέσει προσεῖναι τῇ τηρήσει τῶν ἀγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, φησὶν· «ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός ἐστι, καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν».

Δεῖ οὖν παρὰ ἀρχὴν τῆς ἀγωνίας, βιαίῃ τινὶ θελήματι τὰς τῶν ἀγίων αὐτοῦ κατεργάζεσθαι ἐντολάς, ἵνα θεωρήσας ἡμῶν ὁ ἀγαθὸς Κύριος τὸν σκοπὸν καὶ τὸν πόνον, καὶ ὡς προαιρούμεθα ἡδέως ἄγαν τοῖς αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἐγδόξιος θελημάσιν, ἔτοιμον ἡμῖν τὸ αὐτοῦ ἅγιον βούλημα καταπέμψῃ· παρὰ γὰρ Κυρίου τότε ἐτοιμάζεσθαι θέλησις, ὡς τε ἐν πολλῇ τινὶ ἡμᾶς χαρᾷ ἐξεργάζεσθαι ἀπαύστως τὸ ἀγαθόν· τότε γὰρ ὄντως αἰσθησόμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἡ ΟΔΟΣ τῆς ἀρετῆς εἰς ἐκείνους μὲν ποὺ ἀρχίζουν νὰ ἀγαποῦν τὴν εὐσέβειαν φαίνεται πάρα πολὺ δύσκολος καὶ κουραστική, ὅχι διότι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἐκ φύσεως τοιαύτη, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν σιγμῇ, ποὺ θὰ γεννηθῇ, συναναστρέφεται, μὲ τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων ἡδονῶν. Εἰς ἐκείνους ὅμως, ποὺ ἠμπόρεσαν νὰ φθάσουν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς, παρουσιάζεται εὐκόλος καὶ πάρα πολὺ εὐχάριστος· διότι μὲ τὴν συνήθειαν τῆς ἐκτελέσεως ἀγαθῶν ἔργων ὑπετάχθη ἡ φανulότης, καὶ ἐξηφανίσθη, διὰ τῆς συνεργείας τοῦ ἀγαθοῦ, μαζὶ μὲ τὴν ἐνθύμησιν τῶν ἀλογίστων ἡδονῶν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος προετοιμάζων ἡμᾶς νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, μᾶς λέγει· «ὁ δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι στενὸς καὶ γεμάτος θλίψεις καὶ ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ τὸν βαδίζουν» (Ματθ. ζ', 13—14)· εἰς ἐκείνους ὅμως ποὺ θέλουν, μὲ ὅλην τὴν καρδίαν, νὰ προσέλθουν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἀγίων ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, λέγει· «ὁ ζυγός μου εἶναι καλὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν (Ματθ. ια', 30).

Πρέπει λοιπόν, ὅταν ἀκόμη εὐρισκώμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος, νὰ πιέζωμεν τὴν θέλησίν μας, ὥστε νὰ ἐκτελῶμεν τὰς ἀγίας ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἰδῇ ὁ καλὸς μας Κύριος τὸν σκοπὸν μας καὶ τοὺς κόπους μας καὶ ὅτι ἔχομεν τὴν ὁρεξιν νὰ ὑπηρετήσωμεν, μὲ πολλὴν εὐ-

χαρίστησιν, τὰ ἔνδοξα θελήματά Του καὶ τότε, νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ ἐκτελώμεν τὸ ἅγιον θέλημά Του. Διότι τότε πλέον ἐτοιμάζεται ἡ θέλησίς μας ἀπὸ τὸν Κύριον, διὰ νὰ ἐκτελώμεν ἀκαταπαύστως καὶ μὲ πολλήν χαρὰν τὸ ἀγαθόν· τότε δηλαδὴ θὰ ἐννοήσωμεν, πράγματι, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος, πὺν χαρίζει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν ἐκτελέσεως τοῦ θείου θελήματος (Ἐφεσ. 6', 13).

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΜΑΚΑΡΙΟΙ οἱ ἐν ὑπομονῇ καὶ ἐλπίδι περιζωσάμενοι τὰς ὁσφύας αὐτῶν, καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτοὺς πρὸς τὴν τῶν θλίψεων θάλασσαν, ἐν ἀπλότῃ καὶ ἀνεξετάστῃ τρώπῃ, χάριν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, καὶ μὴ δειλιάσαντες πρὸς τὰ ἐν αὐτοῖς ἐγειρόμενα κύματα καὶ τὸν σάλον αὐτῆς, καὶ τὴν ταραχὴν μὴ πτοηθέντες, ὅτι ταχέως πρὸς τὸν λιμένα τῆς βασιλείας διασώζονται καὶ ἀναπαύονται ἐν σκηνώμασι τῶν καλῶς κοπιασάντων, καὶ ἀγάλλονται ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τῆς ἐλπίδος αὐτῶν. Οἱ ἐπ' ἐλπίδι τρέχοντες πρὸς τὸ σκολὶὸν καὶ τραχὺ τῆς ὁδοῦ οὐκ ἐπιστρέφονται, οὐδὲ ἐπιμένουσι διερευνᾶν περὶ τούτου· ἀλλ' ὅταν διέλθωσι τὴν ὁδὸν καλῶς τελειώσαντες, τότε τὰ ἐν αὐτῇ σχολιὰ καὶ τραχέα ἐν ἑαυτοῖς ἀναλογιζόμενοι, τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν προσφέρουσι, πῶς ἔρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν τσοσούτων καὶ τηλικούτων δεινῶν μὴ εἰδότην.

Οἱ δὲ πολλοὺς διαλογισμοὺς διανοούμενοι, καὶ θέλοντες σφόδρα εἶναι σοφοὶ παρ' ἑαυτοῖς, καὶ παραδιδόντες ἑαυτοὺς ταῖς ἀναστροφαῖς τῶν λογισμῶν, καὶ τῇ δειλίᾳ προευνεπιζόμενοι, καὶ προβλέπειν βουλόμενοι τὰς θλαπτικὰς αἰτίας, οἱ πλείους τούτων, ἐπὶ θύραις τῶν ἰδίων οἰκῶν διὰ παντὸς καθήμενοι εὐρίσκονται· ἀληθῶς γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἡ γραφὴ λέγει· «ὀκνηρὸς εἰς ὁδὸν ἀποσταλεῖς, ἔρει· λέων κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ φονίσκος κατὰ τὰς πλατείας»· ὥς οἱ εἰπόντες· «υἱοὺς γιγάντων ἐωράκαμεν, καὶ ἦμεν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ ἀκρίδες». Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ἀεὶ θέλοντες εἶναι σοφοί, βαλεῖν δὲ ἀρχὴν παντελῶς μὴ βουλόμενοι.

Μὴ σοι γένοιτο τὸ πολὺ τῆς σοφίας ὀλίσθημα καὶ παγὶς πρὸ προσώπου σου· ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ θαρρήσας, ἄψαι, βάλε ἀρχὴν τῆς αἵματος πεπληρωμένης ὁδοῦ ἐν τῇ πρώτῃ θέρμῃ, φροντίδα τοῦ σώματος παντελῶς μὴ ποιούμενος, μηδὲ σοφιζόμενος περισσά, ἵνα μὴ εὐρεθῇς γυμνὸς τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως· καὶ γεωργὸς γὰρ ὁ δεδιώς, ἢ περιμένων τοὺς ἀνέμους, οὐ σπερεῖ ποτέ· κρεῖσσον θάνατος ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ἢ ζωὴ μετὰ αἰσχύνῃς καὶ ὀκνηρίας.

Σὺ οὖν ὅταν θέλῃς βαλεῖν ἀρχὴν εἰς ἔργον Θεοῦ, πρῶτον διαθήκην ποιήσον μεταξὺ σοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, ὥς μὴ ἔχων ζωὴν ἐν τῷδε τῷ βίῳ, καὶ ὥς περ προευνεπισθεις εἰς θάνατον, καὶ πάντῃ ἀπελπίσας τῆς παρουσίας ζωῆς ταύτης· καὶ τοῦτο ἔχε ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ οὕτω δυνήσῃ, τοῦ Θεοῦ συνεργία, ἀγωνίσασθαι καὶ νικῆσαι. Ἡ γὰρ ἐλπίς τῆς ζωῆς ταύτης χαυνοὶ τὸν λογισμὸν, καὶ οὐκ ἔῃ τὸν ἄνθρωπον προκόψαι εἰς τι ἀγαθόν· σὺ δὲ μὴ ἐν διψυχίᾳ, ἤγουν χαυνότητι, προσέλθῃς τῇ ἐργασίᾳ τοῦ καλοῦ ἔργου, ἵνα μὴ γένηται ὁ κόπος σου ἀνόνητος καὶ ἐπιδαρὴς ἡ ἐργασία τῆς γεωργίας σου· ἀλλ' ἐν ἀνδρείᾳ καὶ ἀδιστακτικῇ πίστει τῇ εἰς Θεὸν ἄρξαι τοῦ ἀγαθοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐλεήμων ὁ Κύριος, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν βοηθὸς εὐρίσκεται ἔτοιμος, καὶ μισθαποδότης μεγαλόδωρος γίνεται, διδοὺς τὴν χάριν αὐτοῦ, οὐ κατὰ τὴν ἡμε-

τέραν ἐργασίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προθυμίαν καὶ πίστιν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ λέγων· «ὥς ἐπίστευσάς γεννηθήτω σοι».

Ὅς τις οὖν θέλει ὀπίσω αὐτοῦ ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, κατὰ τὴν ἐκείνου φωνήν, καὶ οὕτως αὐτῷ ἀκολουθήσαι δυνήσεται ἄρας τὸν Σταυρόν· ὁ γὰρ Σταυρὸς τὸ πρὸς πᾶσαν θλίψιν καὶ κακουχίαν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θάνατον ἔτοιμον εἶναι δηλοῖ. Ὡς περ γὰρ ὁ ἐτοιμασθεὶς σταυρωθῆναι, λαμβάνει τὴν ἔννοιαν τοῦ θανάτου ἐν τῷ λογισμῷ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξέρχεται ὥς ἄνθρωπος μὴ ἐνθυμούμενος ἔτι ἔχειν μέρος ζωῆς ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὕτω καὶ ὁ τὸ εἰρημένον πληρῶσαι βουλόμενος· ὁ γὰρ θέλων, φησί, ζῆσαι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀπολέσει ἑαυτὸν ἐκ τῆς ζωῆς τῆς ἀληθινῆς· ὁ δὲ ἀπολλὺς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ διὰ τὸν πόθον μου, οὗτος ἀνέγκλητος καὶ ἀβλαβὴς φυλάττεται εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Λοιπὸν οὖν ἐντεῦθεν ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς ἀφανισμόν τέλειον ἐκ ταύτης τῆς ζωῆς, καὶ δώσω σοι, φησί, ζωὴν αἰώνιον, καθὼς ἐπηγγειλάμην σοι· καὶ ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ζωῇ, ἐν ἔργῳ τὴν ἐπαγγελίαν μου ἐνδείξομαί σοι, καὶ τὴν θεδαίωσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ τοὺς ἀρραβῶνας αὐτῶν ἐντεῦθεν λήψῃ. Εἰ οὖν μὴ καταφρονήσης πρότερον τῆς παρούσης ζωῆς, τὴν αἰώνιον ζωὴν οὐχ εὐρήσεις· καὶ ὅτε εἰσέλθῃς ἐν τῇ παρασκευῇ τούτῃ εἰς τὸν ἀγῶνα, τότε πάντα τὰ νομιζόμενα ἐπίπονα καὶ θλίβερά εἰς οὐδὲν ἡγήσῃ· ἄλλως γὰρ οὐ δύναται τις ὑπομεῖναι τὰς θλίψεις, ἐὰν μὴ πρότερον μισήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἐν τῷ κόσμῳ, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μελλούσης ζωῆς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἔζωσαν γύρω - γύρω τὴν μέσσην των μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδα, καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν τῶν θλίψεων χάριν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, μὲ ἀπλότητα καὶ χωρὶς νὰ πολυπραγμονοῦν, χωρὶς ἀκόμη νὰ δειλιάζουν ἀπὸ τὰ κύματα, ποὺ ὑψώνονται, ἢ νὰ φοβηθοῦν ἀπὸ τὴν βοὴν καὶ τὴν θαλασσοταραχὴν· οἱ ἄνθρωποι αὗτοί εἶναι εὐτυχισμένοι, διότι γρήγορα διασώζονται εἰς τὸν λιμένα τῆς Βασιλείας καὶ ἀναπαύονται εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν ποὺ ἐκοπίασαν καλῶς, ἀλλὰ καὶ χαίρουν ἀπὸ τὴν χαρὰν, ποὺ γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν των ἡ ἐλπίς. Ὅσοι τρέχουν μὲ ἐλπίδα ἐπάνω εἰς τὸν πολύστροφον καὶ ἀνώμαλον δρόμον τῆς σωτηρίας δὲν ἐπιστρέφουν ὀπίσω, οὔτε ἐπιμένουν νὰ ἐξετάζουν τὴν αἰτίαν τῆς ἀνωμαλίας. Ὅταν πλέον περάσουν τὸν δρόμον καὶ τελειώσουν καλῶς τὴν διαδρομὴν, τότε, σκεπτόμενοι μόνοι των τὰς δυσκολίας καὶ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ δρόμου, εὐχαριστοῦν τὸν Θεὸν διότι τοὺς ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὰ τόσα καὶ μεγάλα κακά, χωρὶς καὶ οἱ ἴδιοι νὰ γνωρίζουν τὸ πῶς.

Ἐκεῖνοι ὅμως ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν διάνοιάν των μὲ πολλὰς σκέψεις καὶ θέλουν νὰ παρουσιάσουν τοὺς ἑαυτοὺς των ὡς σοφοὺς, καὶ παραδίδονται εἰς τὰς παραπλανήσεις τῶν λογισμῶν των καὶ συμπλέκουν τὸν φόβον εἰς τὴν ψυχικὴν των προετοιμασίαν, ἐπιζητοῦν δὲ νὰ προβλέψουν τὰς αἰτίας, ποὺ ἐνδεχομένως θὰ τοὺς βλάψουν, οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εὐρίσκονται νὰ κáθωνται συνεχῶς εἰς τὴν ἐξώθυραν τῶν σπιτιῶν

των· πράγματι, διὰ τοὺς τοιοῦτους τὴν ἀλήθειαν λέγει ἡ ἀγία Γραφή, «ὅταν γράφῃ· «ὅταν ὁ τεμπέλης ἀποσταλῇ εἰς μίαν ὑπηρεσίαν θὰ εἰπῇ· εἰς τὸν δρόμον ὑπάρχει λεοντάρι καὶ εἰς τὴν πλατείαν δολοφόνος» (Παροιμ. κστ', 13)· ὁμοιάζουν ἐπίσης καὶ με' ἐκείνους, ποὺ λέγουν· «εἶδομεν υἱοὺς γιγάντων καὶ εἴμεθα ἔμπροσθέν των σὰν ἀκρίδες» ('Αριθμοὶ ιγ', 34 καὶ Δευτερ. α', 28). Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου των εὐρίσκονται χωρὶς πνευματικούς καρπούς, ποὺ πάντοτε θέλουν νὰ εἶναι σοφοί, ἀλλὰ δὲν ἀποφασίζουν ποτὲ νὰ θάλουν ἀρχήν.

Πρόσεξε μήπως ἡ πολλὴ σοφία γίνῃ παγὶς ἐμπρός σου καὶ αἰτία νὰ γλυστρήσῃς· ἀλλὰ στηρίζων τὸ θάρρος σου εἰς τὸν Θεὸν πλησίασε, καὶ ἄρχισε νὰ βαδίζῃς, κατὰ τὸν πρῶτον θερμὸν ἐνθουσιασμόν σου, ἐπάνω εἰς τὸν αἱματωμένον δρόμον, χωρὶς νὰ φροντίζῃς καθόλου διὰ τὸ σῶμα σου, οὔτε νὰ σοφίζεσαι περιττὰ πράγματα, διὰ νὰ μὴ εὐρεθῇς γυμνὸς ἀπὸ τὴν γνώσιν τοῦ Θεοῦ. Διότι καὶ ὁ γεωργὸς ποὺ φοβᾶται, ἢ περιμένει νὰ ἔλθουν εὐνοϊκοὶ ἄνεμοι, ποτὲ δὲν θὰ σπείρῃ. Εἶναι προτιμότερος ὁ θάνατος χάριν τοῦ Θεοῦ, παρὰ μία ζωὴ γεμάτη ἐντροπὴν καὶ ὀκηρίαν.

Σὺ λοιπὸν ὅταν θέλῃς νὰ ἀρχίσῃς ἔργον Θεοῦ, πρῶτον νὰ δώσῃς ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Θεόν, ὡς νὰ μὴ ζῇς διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ ὡς νὰ ἔχῃς προετοιμασθῇ διὰ νὰ ἀποθάνῃς, ἀδιαφορῶν, ὡς ἐκ τούτου, δι' ὅλα τὰ ἐπίγεια πράγματα· καὶ αὐτὸ νὰ ἔχῃς πάντοτε εἰς τὴν σκέψιν σου, ὁπόταν θὰ ἡμπορέσῃς, με' τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀγωνισθῇς καὶ νὰ νικήσῃς. Διότι ἡ ἐλπίς τῆς παρουσίας ζωῆς ἀποχαυνώνει τὸν λογισμόν καὶ δὲν ἀφήνει τὸν ἄνθρωπον νὰ προκόψῃ εἰς κανένα ἀγαθόν· σὺ ὅμως νὰ μὴ προσέλθῃς εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ καλοῦ ἔργου με' δύο σκέψεις διὰ τὸν κόσμον καὶ διὰ τὸν Θεόν, πρῶτον, ποὺ φέρει εἰς χαυνότητα, διὰ νὰ μὴ ἀποβῇ ἀνωφελὴς ὁ κόπος σου καὶ κουραστικὴ ἡ ἐργασία τῆς πνευματικῆς σου γεωργίας. Ἀλλὰ ἄρχισε νὰ ἐργάζεσαι τὸ ἀγαθὸν με' ἀνδρείαν καὶ ἀδίστακτον πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, ἀφοῦ γνωρίζεις, ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ἐλεήμων, καὶ εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς ποὺ τὸν ζητοῦν, ἀλλὰ καὶ ἀποδίδει τὸν κόπον τῶν ἐργαζομένων τὸ ἀγαθόν· μεγαλοψυχίαν καὶ μεγάλας δωρεάς, δίδων εἰς ἡμᾶς τὴν Χάριν Του, ὅχι ἀναλόγως τῆς ἐργασίας μας, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τῆς προθυμίας καὶ τῆς πίστεως τῶν ψυχῶν μας· διότι ὁ ἴδιος εἶναι Ἐκεῖνος, ποὺ λέγει· «ἄς γίνῃ εἰς σὲ κατὰ τὴν πίστιν σου» (Ματθ. η', 13).

Ὅποιος λοιπὸν θέλει νὰ ἔλθῃ ὀπίσω Του, ὡς ὁπαδὸς Του, ἄς ἀπαρνηθῇ τὸν ἑαυτόν του, συμφώνως με' ὅσα εἶπε καὶ Ἐκεῖνος (Ματθ. ιστ', 24), καὶ ἔτσι θὰ ἡμπορέσῃ, ἀφοῦ σηκώσῃ τὸν Σταυρόν, νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ· διότι ὁ Σταυρὸς φανερώνει τὸ ὅτι εἴμεθα ἔτοιμοι διὰ κάθε θλιψὴν καὶ διὰ κάθε κακουχίαν, ἀκόμη δὲ καὶ δι' αὐτὸν τὸν θάνατον. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον ἔχει ἀποφασισθῇ νὰ τὸν σταυρώσουν, ἔχει πλέον εἰς τὸν νοῦν του τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον καὶ μόνον σκέπτεται, καὶ ἔτσι ἐξέρχεται πρὸς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ὡς ἄνθρωπος, ποὺ δὲν ἐνθυμεῖται ὅτι ἔχει ἀκόμη νὰ ζήσῃ ὀλίγον χρόνον εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, τοι-

ουτοτρόπως πρέπει νὰ σκέπτεται καὶ ὅποιος ἐπιθυμεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ λεγόμενον ὑπὸ Κυρίου, «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν»... Αὐτὸς δηλαδὴ ποὺ θέλει — λέγει ὁ Κύριος — νὰ ζήσῃ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, θὰ ξεγράψῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν· ἐκεῖνος δὲ ποὺ θὰ βάλλῃ εἰς τὸν νοῦν του, πῶς, ἀπὸ πόθον πρὸς Ἐμέ, θὰ θυσιάσῃ τὴν ψυχὴν του, αὐτὸς δὲν θὰ κατηγορηθῇ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ δὲν θὰ ὑποστῇ καμμίαν ζημίαν.

Ἄπ' ἐδῶ καὶ ἔμπρὸς λοιπὸν ἐτοιμάσου νὰ ἐξαφανίσῃς τελείως τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ θὰ σοῦ δώσω — λέγει Κύριος — ζωὴν αἰώνιον, καθὼς σοῦ ὑπεσχέθην· καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωὴν ἔμπροάκτως θὰ σοῦ ἀποδείξω τὴν ὑπόσχεσίν μου, καὶ ἀπ' ἐδῶ θὰ βεβαιωθῇ διὰ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, καὶ ἀπ' ἐδῶ θὰ λάβῃς τοὺς ἀρραβῶνας τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν. Ἐὰν λοιπὸν δὲν καταφρονήσῃς προηγουμένως τὴν παροῦσαν ζωὴν, δὲν θὰ εὕρῃς τὴν αἰώνιον ζωὴν· καὶ ὅταν ἀρχίσῃς νὰ ἀγωνίζεσαι δι' αὐτὴν τὴν προετοιμασίαν, τότε ὅλα, ὅσα νομίζονται πάρα πολὺ κουραστικά καὶ θλιβερά, θὰ τὰ θεωρήσῃς ὡς ἀνάξια λόγου· διότι δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς, κατ' ἄλλον τρόπον, νὰ ὑπομείνῃ τὰς θλίψεις, ἐὰν δὲν μισήσῃ προηγουμένως τὴν ζωὴν του εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, διὰ νὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν μέλλουσαν.

Ἑρώτησις

ΟΣΤΙΣ ἀπέρριψεν ἐξ ἑαυτοῦ ὅλον τὸν περισπασμόν, καὶ οὕτω προετοιμασάμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, πόθεν ὀφείλει ἄρχεσθαι τῆς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν πάλης;

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ἑρώτησις

ΟΠΟΙΟΣ ἀπήλλαξε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ κάθε περισπασμόν καὶ φροντίδα καὶ μὲ αὐτὴν τὴν προετοιμασίαν εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀπὸ ποῦ πρέπει νὰ ἀρχίσῃ τὴν πάλιν ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας;

Ἀποκρίσις

ΠΑΣΗΣ ἀρετῆς ὁ θεμέλιος ἡ νηστεία ὑπάρχει καὶ ἡ ἀγρυπνία· αὗται γὰρ ἐν διακρίσει γινόμεναι, συνεργοῦσι τῷ ἀνθρώπῳ εἰς πᾶν ἀγαθόν· ἀρχὴ γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἡ ἀνάπαυσις τῆς γαστρὸς καὶ ἡ χαυνότης τοῦ ὕπνου, ἡ ἐξάπτουσα τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, καὶ ἀμβλύνουσα τὸν νοῦν, καὶ παχὺν αἶμα καὶ ἐσκοτισμένον ἀποδεικνύουσα· καθὼς ἀκολουθεῖ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὀφθαλμοῖς ἡ ἐπιθυμία τοῦ φωτός, οὕτως ἀκολουθεῖ τῇ νηστείᾳ, τῇ μετὰ διακρίσεως γινομένη, ἡ ἐπιθυμία τῆς εὐχῆς· ὅταν γὰρ ἄρξηται τις νηστεύειν, ἐκ τούτου εἰς ἐπιθυμίαν τῆς ὁμιλίας τοῦ Θεοῦ ὁ νοῦς αὐτοῦ διεγείρεται· καὶ τὸ σῶμα δὲ νηστεῦον καὶ μὴ θαρυνόμενον κόρῳ, οὐ καρτερεῖ ὑπνῶσαι ἐν τῇ στρωμνῇ αὐτοῦ ὅλην τὴν νύκτα, ἀλλὰ προθύμως εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Θεοῦ διανίσταται.

Ἐφ' ὅσον οὖν ἡ σφαργὶς τῆς νηστείας ἐπιτέθεται τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου,

ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἐν κατανύξει μελετᾷ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ εὐχὴν ὀρύει, καὶ ἡ στυγνότης ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ κεῖται, καὶ οἱ διαλογισμοὶ οἱ αἰσχροὶ πόρρῳ ἀπέχουσιν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐχθρὸς ἐστὶ τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ματαίων συντυχιῶν. Δρόμος μέγας εἰς πᾶν ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ νηστεία καὶ ὁ ἀμελῶν αὐτῆς πάσας τὰς ἀρετὰς διασείει· διότι αὕτη ἐστὶν ἐντολὴ ἡ τεθεῖσα τῇ φύσει ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς εἰς παραφυλακὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ πλάσματος ἡμῶν.

"Οθεν οὖν γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς ἡ πτώσις, ἐκεῖθεν πάλιν οἱ ἀθλῆται διὰ τῆς φυλακῆς τοῦ νόμου τῆς ἐγκρατείας ἀναστῆναι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀγωνίζονται, καὶ εἰς τὸ ποιῆσαι πάσας τὰς ἐντολάς· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ γένους ἡμῶν, τῆς πρὸς τὸν διάβολον πάλης ἐντεῦθεν ἤρξατο. Μετὰ γὰρ τὸ Βάπτισμα, ἐξήνεγκεν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐνήστευσεν ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα.

"Ομοίως οὖν καὶ πάντες οἱ ἐξερχόμενοι ἀκολουθῆσαι ὀπίσω αὐτοῦ, ἐπὶ τούτῳ τῷ θεμελίῳ βαλεῖν τὴν ἀρχὴν ὀφείλουσι τῆς κατὰ Θεὸν οἰκοδομῆς αὐτῶν. Εἰ γὰρ ὁ ἐκθήμενος τὸν νόμον τῆς σωτηρίας νηστεύει, τίς ἐκ τῶν θελόντων τηρῆσαι τὸν νόμον οὐ χρῆζει νηστείας; ἕως γὰρ τότε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐγίνωσκε τὴν νίκην, οὐδὲ ὁ διάβολος ἐπειράθη ποτὲ τῆς ἡττης αὐτοῦ ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν· ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὅπλῳ ἡτόνησεν ἐξ ἀρχῆς.

Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῆς κατ' αὐτοῦ νίκης, δέδωκε τὸν πρῶτον τῆς νίκης στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φύσεως ἡμῶν. Ἐκτοτε οὖν, ὅταν ἴδῃ τοῦτο τὸ ὅπλον ἐπὶ τινι τῶν ἀνθρώπων ὁ ἀντίπαλος, εὐθέως φοβεῖται, εἰς μνήμην ἐρχόμενος τῆς ἡττης αὐτοῦ, ἧς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡττήθη ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἀσθενεῖ ἐν τῷ ὅπλῳ τῷ δοθέντι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν· ὁ καὶ ἰσχυρότατον ὄν κατὰ τῶν πεμπομένων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ δελῶν, προσέτι καὶ θάρσος ἡμῖν οὐ μικρὸν ἔνδον παρέχει ἐν τῷ ἀγῶνι· ὅσον γὰρ μοχθεῖ τὸ σῶμα, καὶ κακοπαθεῖ ἐν τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ περικυκλοῖ τὸν ἄνθρωπον ἡ φάλαγξ τῶν δαιμόνων, τοσοῦτον ἡ καρδία αὐτοῦ θάρσους πληροῦται καὶ εὐτολμίας, ἐξ οὗ καὶ γενναϊότερον ἵσταται κατὰ τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ ἀνδρειότερον αὐτοῖς καὶ θαρραλειώτερον μάχεται, τῷ κατ' αὐτῶν ζήλῳ ἀεὶ πυρπολούμενος· καὶ οὐ παύεται οὐδ' ἡρεμῆσαι ἀνέχεται, ἕως εἰς τέλος αὐτοῦ ἐξ ἑαυτοῦ ἀποδιώξῃ καὶ ἀπολέσῃ, διὰ τῆς ἀνωθεν ὁρηθείας καὶ τῆς τῶν λοιπῶν ἐντολῶν ἐργασίας.

Καὶ ὁ ζηλωτὴς δὲ Ἠλίας, ὅτε ἐζήλωσεν ὑπὲρ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, εἰς τοῦτο τὸ ἔργον τῆς νηστείας διῆγεν· αὕτη γὰρ ὑπομιμνήσκει τῶν ἐνταλμάτων τοῦ Πνεύματος τὸν αὐτὴν ὡς δεῖ μετερχόμενον· καὶ μεστίτις ἐστὶ τοῦ τε παλαιοῦ νόμου, καὶ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης ἡμῖν παρὰ τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ ἀμελῶν ταύτης, καὶ εἰς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἀγωνισμάτων χαυνὸς ἐστὶ καὶ ἀσθενής, καὶ σημεῖον ἐναργές τῆς ψυχικῆς χαυνώσεως δείκνυσιν τῷ ἐχθρῷ, ἐν τῷ τῆς νηστείας καταμελεῖν, καὶ δῆλος ἐστὶ γυμνὸς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσερχόμενος· διὸ καὶ θαρρούντως προσβάλλει αὐτῷ ὁ πολέμιος καὶ σὺν οὐδενὶ κόπῳ, ἅτε γυμνοῦ καὶ δειλοῦ αὐτοῦ περιγίνεται καὶ συντόμως αὐτὸν ἀναιρεῖ, πάντων τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐτοίμως εἰσδεχομένων τὰ παρὰ τοῦ ἐναντίου ἀφιέμενα θέλη, διὰ τὸ μὴ κεφράχθαι τῷ στερεῷ τούτῳ τῆς νηστείας ὅπλῳ, ὃ παρὰ τοῦ δεσπότου ἡμῶν ἐλάδομεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

Ἀπόκρισις

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ εἰς τὸ οἰκοδόμημα ὅλων τῶν ἀρετῶν εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἡ ἀγρυπνία· διότι αὐταὶ αἱ ἀρεταί, ὅταν γίνωνται μὲ διάκρισιν, βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιτύχῃ κάθε ἀγαθόν. Ἡ ἀρχὴ δηλαδὴ ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τῆς κοιλίας, καὶ ὁ μαλθακὸς ὕπνος, ποὺ ἐξάπτει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, ἐκμηδενίζει τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ νοῦ καὶ τὸν κάνει νὰ εἶναι συνεχῶς χονδρὸς καὶ σκοτισμένος.

Ὅπως εἰς τοὺς ὑγιεῖς ὀφθαλμοὺς ἔρχεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ φωτός, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος, ποὺ νηστεύει μὲ διάκρισιν, ἐπιθυμεῖ τὴν προσευχήν· ὅταν δηλαδὴ ἀρχίζῃ κανεὶς νὰ νηστεύῃ, ἀπὸ αὐτὴν τὴν νηστείαν ἀφυπνίζεται σιγὰ - σιγὰ ὁ νοῦς του καὶ δοκιμάζει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, ὅταν νηστεύῃ, καὶ δὲν βαραίνει ἀπὸ τὸν χορτασμόν, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ κοιμηθῇ ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὸ στρώμα, ἀλλὰ ἐξυπνᾷ, μὲ προθυμίαν, διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τετῇ ἡ σφραγὶς τῆς νηστείας, ὁ λογισμὸς μελετᾷ κατανυκτικά, ἡ καρδιά ἀναβλύζει τὴν προσευχήν καὶ ἀποτυπώνεται ἡ αὐστηρότης εἰς τὸ πρόσωπον, οἱ δὲ αἰσχροὶ λογισμοὶ παραμένουν μακρὰν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν· ἡ νηστεία εἶναι ὁ ἐχθρὸς τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ματαίων συναναστροφῶν. Δρόμος μεγάλος, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς κάθε καλὸν ἔργον εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἐκεῖνος ποὺ τὴν παραμελεῖ, κλονίζει ὅλας τὰς ἀρετάς· διότι αὐτὴ εἶναι ἐντολή, ποὺ ἐτέθη, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν φύσιν ἡμῶν πρὸς διαφύλαξιν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τῆς παραβάσεως τῆς νηστείας ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν ὁ ἄνθρωπος.

Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπόν, ἀπὸ ὅπου ἤρχισεν ἡ πτώσις, ἀπὸ ἐκεῖ πάλιν οἱ ἀθληταὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν τήρησιν τοῦ νόμου τῆς ἐγκρατείας καὶ νὰ ἐκτελέσουν ὅλας τὰς ἐντολάς· καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λυτρωτὴς τοῦ γένους μας ἀπ' ἐδῶ ἤρχισε τὴν πάλην του πρὸς τὸν διάβολον. Μετά, δηλαδὴ, τὸ Βάπτισμα τὸ Πνεῦμα Τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐκεῖ ἐνήστευσεν τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας (Ματθ. δ', 2).

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον λοιπὸν καὶ ὅλοι, ὅσοι ἐξέρχονται τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Ἰησοῦν, ὀφείλουν νὰ θεμελιώσουν τὴν κατὰ Θεὸν οἰκοδομήν των ἐπάνω εἰς τὸ ἴδιον θεμέλιον (τὴν νηστείαν). Διότι ἐὰν νηστεύῃ Ἐκεῖνος, ποὺ ἐνομοθέτησε τὴν σωτηρίαν μας, ποῖος ἀπὸ ὅσους θέλουν νὰ τηρήσουν τὸν νόμον αὐτόν δὲν ἔχει ἀνάγκην νηστείας; Ἔως τότε τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν ἐγνώριζε τὴν νίκην, ἀλλὰ οὔτε ποτὲ καὶ ὁ διάβολος ἐδοκίμασεν ἦταν ἀπὸ τὴν φύσιν ἡμῶν· μὲ αὐτὸ ὅμως τὸ ὄπλον (τῆς νηστείας) κατέστη, πάλιν, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνίκανος.

Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῆς νίκης ἐναντίον τοῦ διαβόλου, ἔδωκεν εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ἀνθρώπου τὸν πρῶτον στέφανον τῆς νίκης. Ἀπὸ

τότε λοιπόν, ὅταν ἴδῃ ὁ ἀντίπαλος αὐτὸ τὸ ὄπλον εἰς ἓνα ἄνθρωπον, ἀμέσως φοβεῖται, ἐνθυμούμενος τὴν ἥτιαν του, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνίκηθη ἀπὸ τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν ἔρημον, ὁπόταν ἡ δύναμις του ἐξασθενίσει μὲ τὸ ὄπλον, ποὺ μᾶς ἔδωσεν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας μας. Αὐτὸ τὸ ὄπλον καὶ ἰσχυρότατον εἶναι νὰ ἀποκρούῃ τὰ ἐκτοξευόμενα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ βέλη, ἀλλ' ἐπὶ πλεόν παρέχει καὶ ἐντὸς ἡμῶν μεγάλο θάρρος κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος· διότι ὅσον κουράζεται τὸ σῶμα καὶ ταλαιπωρεῖται κατὰ τὸ διάστημα, ποὺ περικυκλώνει τὸν ἄνθρωπον ἡ φάλαγξ τῶν δαιμόνων, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καρδιά του ὀπλίζεται μὲ θάρρος καὶ τόλμην, δι' αὐτὸ καὶ στέκει γενναίτερος ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων καὶ πολεμεῖ ἐναντίον των μὲ περισσότερον θάρρος καὶ ἀνδρείαν, διαφλεγόμενος συνεχῶς ἀπὸ ἐπιθετικόν, κατ' αὐτῶν, ζῆλον. Δὲν σταματᾷ δέ, οὔτε παραδέχεται νὰ ἡσυχάσῃ ὁ ἀγωνιστής, μέχρις ὅτου ἐκδιώξῃ τελείως (τοὺς ἀντιπάλους) ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ τοὺς ἐκμηδενίσῃ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐργασίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐντολῶν.

Καὶ ὁ ζηλωτὴς Ἡλίας, ὅτε μετὰ ζήλου ἐμάχετο διὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, διήρχετο τὸν χρόνον του εἰς τὸ ἔργον τῆς νηστείας· διότι αὕτη, ἡ νηστεία, ὑπενθυμίζει εἰς ἐκεῖνον, ποὺ τὴν ἐφαρμόζει ὅπως πρέπει, τὰς ἐντολάς τοῦ Πνεύματος καὶ συνδέει τὸν παλαιὸν νόμον καὶ τὴν χάριν, ποὺ μᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὸν Χριστόν. Ὅποιος παραμελεῖ τὴν νηστείαν εἶναι ἀμελὴς καὶ ἀσθενὴς καὶ εἰς τὰ ὑπόλοιπα ἀγωνίσματα καὶ δεικνύει καθαυτὸς εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν ψυχικὴν του ἀδυναμίαν μὲ τὸ νὰ παραμελῇ τὴν νηστείαν, γίνεται δὲ φανερόν ὅτι εἰσέρχεται ἄοπλος εἰς τὸν ἀγῶνα. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἐπιτίθεται μὲ θάρρος, χωρὶς δὲ κανένα κόπον τὸν νικᾷ ὡς δειλὸν καὶ ἄοπλον καὶ σύντομα τὸν ρίπτει κάτω, ἐφ' ὅσον ὅλα τὰ μέλη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἔτοιμα νὰ δεχθοῦν τὰ βέλη, ποὺ ἀφίνει ὁ ἐχθρὸς, μὲ τὸ νὰ μὴ εἶναι περικυκλωμένα μὲ τὸ ἰσχυρὸν αὐτὸ ὄπλον τῆς νηστείας, τὸ ὁποῖον παρελάβομεν ἀπὸ τὸν Δεσπότην μας.

Ζ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις αἰετῶς προαιρέσει ἡμῶν ἐπακολουθεῖ, καὶ διὰ τῆς χάριτος πᾶν ἡμῖν ἀγαθὸν κατορθοῦται· ἀλλ' ἡμεῖς οὐ ζητοῦμεν βαλεῖν ἀρχὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐδὲ δεικνύομεν προαίρεσιν μεγάλην καὶ πρόθυμον, ὥς τε ἐπισπάσασθαι τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ πρὸς βοήθειαν, ἀλλὰ κἂν ποτε δόξωμεν ἐνδείξασθαι προαίρεσιν, νωθράν ταύτην καὶ εὐτελεῖ ἐνδείκνυμεν καὶ μὴ οὖσαν ἀξίαν τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὐκ οἶδαμεν ὅτι πάντα τὰ ἡμέτερα ὡς ἐπὶ σπόρου καὶ ἐπικαρπίας εἰσίν; Ὡς περ γὰρ ὁ γεωργὸς σπείρει μὲν τὴν ἑαυτοῦ γῆν, εἰτα ἐκδέχεται τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος, καὶ λοιπὸν πέμπει ὁ Θεὸς τὴν δωρεάν αὐτοῦ διὰ τε βροχῆς εὐκαιροῦ καὶ ἀνέμων ἐπιτηδείων, φύων τε καὶ αὐξάνων καὶ τελειῶν τὰ παρὰ τοῦ γεωργοῦ καταβληθέντα σπέρματα, καὶ ἐξ ὀλίγων πολλὰ κερδαίνειν παρασκευάζων αὐτόν.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς· εἰ πλουσίαν προαίρεσιν εἰς τὰ καλὰ καὶ μεγαλόψυχον σπείρομεν, ἀνάλογον καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ χάριν εὐρήσομεν, δι' ἧς δυνησόμεθα λοιπὸν

ἀδιάστως καὶ ἀκόπως πάντα τὰ ἀγαθὰ κατορθοῦν· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν οὕτως ὁρῶμεν τοῦτο γινόμενον· ὁ γὰρ προσελθὼν τέχνῃ τινὶ ἐπὶ τῇ ταύτῃ μαθεῖν, κατ' ἀρχὰς μὲν κοπιᾷ καὶ ἀσυστροφεῖ καὶ πολλάκις ἀφανίζει· ἀλλ' ὁμως δ' οὖν οὐκ ἔκκακεῖ, οὐδ' ἀπογινώσκει, ἀλλὰ πάλιν ἐπιχειρεῖ· καὶ ὁσάκις ἂν ἀφανίσῃ, τοσαυτάκις καὶ ζητεῖ διόρθωσιν, δεικνὺς τῇ τεχνίτῃ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ. Εἰ γὰρ ἔκκακῆσας ὑποχωρήσει, οὐδὲν μανθάνει· σφαλλόμενος δὲ πολλάκις, καὶ διορθούμενος παρὰ τοῦ τεχνίτου, καὶ οὕτως ὑπομένων, καὶ ἐν κόπῃ καὶ ὑπομονῇ ἐργαζόμενος, κατὰ μικρὸν ἐν ἔξει τῆς τέχνης γίνεται· καὶ λοιπὸν μετὰ ἀναπαύσεως τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐπιτελεῖ, ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν προστρέφεσθαι.

Οὕτως ὀφείλει καὶ ὁ θέλων ἐπιλαβέσθαι τινὸς ἀρετῆς· τὰ μὲν πρῶτα γενναίως καὶ μεγάλῃν δεῖξαι προαίρεσιν, εἶτα ἐν ὑπομονῇ τῆς ἐργασίας τοῦ καλοῦ ἔχεσθαι καὶ δέεσθαι τῆς τοῦ Θεοῦ συνεργίας καὶ ἀντιλήψεως, μὴ ὀλιγωρῶν ἐν ταῖς ἀποπτύσεσιν ἢ ἀπογινώσκων καὶ ἀφιστάμενος· οὕτω γὰρ οὐδέποτε τι ἀγαθὸν κατορθῶσαι δυνήσεται, ἀλλὰ διεγείρων ἑαυτὸν ὁσάκις ἂν καὶ συμβαίῃ πεσεῖν, καὶ προθυμοποιῶν τῇ ἐλπίδι καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος προσδεχόμενος.

Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὃ εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Μωϋσῆς, ὅτι ἡ ἰσχύς τῶν θελόντων κτήσει τὰς ἀρετάς, αὕτη ἐστίν· ἵνα ἂν πέσωσι, μὴ μικροψυχήσωσιν, ἀλλὰ πάλιν φροντίσωσι. Καὶ ἡμεῖς οὖν ποιῶντες τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἀρετῶν, καὶ τὸν Κύριον ὑπομείνωμεν, δεικνύντες αὐτῷ προαίρεσιν μεγαλόψυχον, καὶ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν ἐπικαλούμενοι· καὶ πάντως ποιήσει μεθ' ἡμῶν τὸ παρ' αὐτοῦ ἔλεος, καὶ παρέξει ἡμῖν πλουσίαν τὴν χάριν αὐτοῦ· δι' ἧς πᾶν ἀγαθὸν εὐκόλως, καὶ μόχθου χωρὶς, κατορθοῦν ἐσόμεθα.

2. Ἦν τις Μοναχὸς νέος· καὶ ὡς ἤρχετο βαλεῖν τὴν σύναξιν, ἐλάμβανεν αὐτὸν ρίγος καὶ πυρετός, καὶ τὴν κεφαλὴν πόνῃ σφοδρῶ ὠχλεῖτο· ὁ δὲ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· ἰδοὺ ἀσθενῶ καὶ ἀποθανοῦμαι ἴσως μετὰ θραχύ· βάλλω οὖν τὴν σύναξιν πρὶν ἀποθάνω· καὶ τῷ λογισμῷ τούτῳ ἐδιάζετο ἑαυτόν, καὶ ἐποίει τὴν λειτουργίαν ἑαυτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῆς προσευχῆς, κατέπαυε καὶ ὁ πυρετός καὶ ἡ κεφαλαλγία, καὶ πάλιν τῇ ὥρᾳ τῆς συνάξεως ἤρχοντο· ὁ δὲ τῷ εἰρημένῳ σκοπῷ προσέχων, ἐποίει μετὰ βίας τὴν λειτουργίαν· καὶ οὕτως οὐ μετὰ πολὺ, βοηθεῖα Θεοῦ, ἀπηλλάγη τοῦ πολέμου.

3. Παρέβαλέ τις τῶν γερόντων τῷ Ἀδδᾶ Ἀχιλλᾷ· καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ρίψαντα αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν τί ἐστί τοῦτο· καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι λόγος ἐστὶν ἀδελφοῦ λελυπηκότος με, καὶ ἡγωνισάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι αὐτόν· καὶ ἐδεήθην τοῦ Θεοῦ ἵνα ἀρθῇ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ γέγονεν ὁ λόγος αἷμα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἔπτυσα αὐτόν καὶ ἀνεπαύθην, καὶ τῆς λύπης ἐπελαθόμην.

4. Ἐπεινάσέ τις τῶν ἀδελφῶν ἀπὸ πρωῆ· καὶ ἐπολέμησε τῷ λογισμῷ μὴ φαγεῖν, ἕως οὗ γένηται τρίτῃ ὥρᾳ· ἐνστάσης δὲ τῆς τρίτης, πάλιν ἡγωνίσαστο μὴ φαγεῖν ἕως γένηται ἕκτῃ ὥρᾳ· καὶ καταλαβούσης τῆς ἕκτης, ἔδρεξε τοὺς ἄρτους, καὶ εἶπε τῷ λογισμῷ· μείνωμεν ἕως ὥρας ἐνάτης· καὶ γενομένης τῆς ἐνάτης, εὐχὴν ἐποίει· καὶ εἶδε τὴν ἐνέργειαν ὡς καπνὸν ἐκ τοῦ ἐργοχείρου ἐξιῶσαν, καὶ ἀνιῶσαν εἰς τὸν ἄέρα· καὶ εὐθὺς ἐπαύσατο ἡ πείνα ἐξ αὐτοῦ.

5. Ἦσκησε γέρων τοῦ μὴ πιεῖν ὕδωρ ἕως ἡμερῶν τεσσαράκοντα· καὶ εἶποτε οὖν ἐγένετο καῦμα καὶ ὑπὸ τοῦ δίψους ἠνωχλεῖτο σφοδρῶς, ἔπλυνε τὸ θαυκά-

λιον καὶ ἐγέμιζεν αὐτὸ ὕδατος, καὶ ἐτίθει ἐναντίον αὐτοῦ. Ἐπερωτηθεὶς δὲ παρὰ τινος ἀδελφοῦ, δι' ἣν αἰτίαν τοῦτο ποιεῖ, ἀπεκρίθη· ἵνα μετὰ τοῦ διψᾶν με πλείον κοπιῶ βλέπων τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ γευόμενος αὐτοῦ, καὶ λαμβάνω παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν πλείονα.

6. Εἶπε γέρων· διὰ τοῦτο οὐ προκόπομεν οὐδὲ ἐπιστάμεθα τὰ μέτρα ἑαυτῶν, ὅτι οὐκ ἔχομεν ὑπομονὴν ἐν ᾧ ἀρχόμεθα ἔργῳ, ἀλλὰ ἀπόνως θέλομεν ἀρετὴν κτήσασθαι· τούτου χάριν καὶ εὐκολοὶ ἐσμέν, καὶ εὐρίπιστοι ἀπὸ τόπων εἰς τόπους εὐχερῶς μεταβαίνοντες, νομίζοντες ὅτι εὕρησόμεν τόπον ὅπου οὐκ ἔστι διάβολος.

7. Εἶπεν ὁ αὐτός· Μοναχὸς ἐὰν ὀλίγας ἡμέρας κοπιᾷ, εἶτα καὶ χαυνοῦται· καὶ πάλιν κοπιᾷ, καὶ ἀμελεῖ πάλιν, ὁ τοιοῦτος οὐδὲ ποιεῖ οὐδὲ κτᾶται ὑπομονήν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμᾶς εἶπεν ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν προαίρεσίν μας καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Χάριτος κατορθώνομεν νὰ ἐκτελέσωμεν πᾶν ἀγαθόν· ἀλλὰ ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν νὰ κάμωμεν ἀρχὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὔτε δεικνύομεν μεγάλην καὶ πρόθυμον προαίρεσιν, ὥστε νὰ ἐπισύρωμεν τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἑαυτὸν μας διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ· ἂν δὲ κάποτε φανῶμεν ὅτι παρουσιάζομεν κάποιαν προαίρεσιν (πρὸς τὸ ἀγαθόν), ἡ προαίρεσις αὕτη εἶναι ἀσήμαντος καὶ χωρὶς ὀρεξίν καὶ δὲν ἀξίζει νὰ τίχη κανενὸς ἀγαθοῦ ἀπὸ τὸν Θεόν. Δὲν γνωρίζομεν, ὅτι ὅλα τὰ (πνευματικὰ μας) ζητήματα μᾶς θυμίζουν τὸν σπόρον καὶ τὴν καρποφορίαν του; Ὅπως δηλαδὴ ὁ γεωργὸς σπείρει μὲν τὸν σπόρον εἰς τὸ χωράφι του, ὕστερα ὁμῶς περιμένει τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, στέλλει δὲ ὁ Θεός, ἐν συνεχείᾳ, τὴν δωρεάν του μὲ τὰς εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον βροχὰς καὶ τοὺς εὐνοϊκοὺς ἀνέμους, διὰ νὰ φυτρώσουν, νὰ αὐξηθοῦν καὶ νὰ τελειοποιηθοῦν τὰ σπέρματα ποὺ ἔρριξεν εἰς τὴν γῆν καὶ τοιουτοτρόπως τὸν βοηθεῖ ὁ Θεὸς νὰ κερδίσῃ ἀπὸ τὰ ὀλίγα πολλά.

Τὸ ἴδιον λοιπὸν συμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς. Ἐφ' ὅσον σπείρομεν εἰς τὰ καλὰ ἔργα πλουσίαν τὴν προαίρεσίν μας καὶ μὲ μεγαλοψυχίαν, τότε καὶ ἡ Χάρις ποὺ θὰ εὐρώμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν θὰ εἶναι ἀνάλογος, μὲ τὴν ὁποίαν εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἠμπορέσωμεν, χωρὶς στενοχώριαν καὶ κόπον, νὰ κατορθώσωμεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Τὸ ἴδιον βλέπομεν νὰ συμβαίη καὶ εἰς τὰς τέχνας· ἐκεῖνος δηλαδὴ, ποὺ προσέρχεται διὰ νὰ μάθῃ μίαν τέχνην, εἰς τὰς ἀρχὰς κοπιᾷ καὶ ἀποτυγχάνει καὶ πολλὰς φορὰς φθάνει μέχρι τοῦ θανάτου· παρ' ὅλα ταῦτα ὁμῶς δὲν χάνει τὸ θάρρος του, οὔτε ἀπογοητεύεται, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπιχειρεῖ ἐκ νέου. Καὶ ὅσας φορὰς ἀποτύχη, τόσας φορὰς ζητεῖ νὰ διορθωθῇ, φανερώνων τὴν καλὴν του προαίρεσιν εἰς τὸν τεχνίτην. Διότι ἐὰν λιποψυχήσῃ καὶ ὑποχωρήσῃ, δὲν θὰ μάθῃ τίποτε· ἀπ' ἐναντίας, τότε μόνον θὰ συνηθίσῃ σιγὰ - σιγὰ εἰς τὴν τέχνην καὶ θὰ τὴν μάθῃ τελείως, ὅταν ἐπιδείξῃ ὑπομονὴν καὶ ἐργάζεται μετὰ κόπου καὶ ἐπιμονῆς, διορθωνόμενος ἀπὸ τὸν τεχνίτην, ὅσάκις κάνει λάθη· ἀφοῦ δὲ μάθῃ καλὰ - καλὰ τὴν τέχνην, τότε πλέον ἐκτελεῖ μὲ ἄνεσιν τὴν ἐργασίαν του, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ κερδίξῃ τὴν ζωὴν του. Ἔτσι λοιπὸν ὀφεί-

λει νὰ ἐνεργῇ καὶ ἐκεῖνος, ποὺ θέλει νὰ ἀρχίσῃ κάποιαν ἀρετὴν· εἰς τὴν ἀρχὴν, δηλαδὴ, νὰ ὀπλισθῇ μὲ γενναιοῦτητα καὶ νὰ δείξῃ μεγάλην προαίρεσιν, ἔπειτα νὰ συνεχίσῃ ὑπομονετικὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ καλοῦ καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν συνεχῶς νὰ τὸν βοηθῇ καὶ νὰ τὸν προστατεύῃ· νὰ μὴ ἀδιαφορῇ κατὰ τὰς ἀποτυχίας, ἢ νὰ ἀπελπίζεται καὶ νὰ ἐγκαταλείπῃ τὴν προσπάθειαν, διότι ἔτσι δὲν θὰ ἵμφορέσῃ ποτὲ νὰ κατορθώσῃ κάτι ἀγαθόν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σηκώνεται, ὅσakis συμβῇ νὰ πέσῃ, καὶ νὰ αὐξάνῃ τὴν προθυμίαν του διὰ τῆς ἐλπίδος καὶ ἀναμένων μὲ ὑπομονὴν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Αὐτό, δηλαδὴ, εἶναι ἐκεῖνο, ποὺ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς· Πῶς ἡ δύναμις αὐτῶν, ποὺ θέλουν νὰ ἀποκτήσουν τὰς ἀρετάς, εἶναι ἡ ἐξῆς· ἂν πέσουν, νὰ μὴ χάσουν τὸ θάρρος των, ἀλλὰ πάλιν νὰ φροντίσουν νὰ βάλουν νέαν ἀρχὴν εἰς τὴν προσπάθειάν των. Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν καταβάλλωμεν ὅλην τὴν δύναμίν μας, ὑπομείνωμεν τὸν Κύριον δεικνύοντες εἰς Αὐτὸν μεγαλόψυχον προαίρεσιν, καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειάν Του ὅπωςδῆποτε θὰ μᾶς ἐνισχύσῃ μὲ τὸ ἔλεός Του καὶ θὰ μᾶς παράσχῃ πλουσίαν τὴν Χάριν Του, ὅποτεν θὰ κατορθώσωμεν εὐκόλως καὶ χωρὶς κόπον κάθε ἀγαθόν.

2. Ἦτο, κάποτε, ἓνας νέος Μοναχός· οὗτος λοιπόν, ὅταν ἤρχιζε τὴν ἀκολουθίαν του, κατελαμβάνετο ἀπὸ ρίγη καὶ πυρετὸν καὶ ἠνωχλεῖτο ἀπὸ σφοδρὸν πονοκέφαλον. Ἔλεγε — τότε — εἰς τὸν ἑαυτὸν του ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος· τώρα εἶμαι ἄρρωστος καὶ ἴσως μετ' ὀλίγον ἀποθάνω· ἅς κάμω λοιπόν τὴν ἀκολουθίαν μου, πρὶν ἀποθάνω. Μὲ τὴν σκέψιν αὐτὴν ἐπῆξε τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔτσι ἐτελείωνε τὴν ἀκολουθίαν του. Μόλις δὲ ἐτελείωνε τὴν προσευχὴν του, ἐσταματοῦσεν ὁ πυρετὸς καὶ ὁ πονοκέφαλος· ὅταν, πάλιν, ἤρχετο ἡ ὥρα τῆς ἀκολουθίας, ἤρχιζε καὶ πάλιν ἡ δοκιμασία του. Ὁ Μοναχὸς ὅμως ἔχων τὴν προσοχὴν του ἐστραμμένην εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν, ἐπῆξε τὸν ἑαυτὸν του διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀκολουθίαν του. Μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν του, μετὰ ἀπὸ ὀλίγον χρόνον, ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν πόλεμον, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

3. Κάποιος Γέρον ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Ἀββᾶν Ἀχιλλᾶν καὶ τὸν βλέπει νὰ φτύνῃ αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα του. Τὸν ἐρώτησε λοιπόν:

— Τί εἶναι αὐτό, Ἀββᾶ;

— Εἶναι ἓνας λόγος — ἀπήντησε — κάποιου ἀδελφοῦ, ποὺ μὲ ἐλύπησεν· ἠγωνίσθη νὰ μὴ φανερώσω τὸν πικρὸν αὐτὸν λόγον καὶ παρέκάλεσα τὸν Θεὸν νὰ πάρῃ ἀπὸ ἐπάνω μου τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ λόγος αὐτὸς ἔγινεν αἷμα εἰς τὸ στόμα μου, τὸν ἔπτυσσα λοιπόν, ἀνεκουφίσθη καὶ ἐλησμόνησα τὴν λύπην μου.

4. Ἐνας Μοναχὸς ἐπείνασεν ἀπὸ τὸ πρῶτ καὶ ἐπολέμησεν ἑναντίον τοῦ λογισμοῦ του, νὰ μὴ φάγῃ ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ τρίτη ὥρα.* Ὅταν

* Τρίτη ὥρα εἶναι σήμερον ἡ ἐνάτη πρὸ μεσημβρίας.

ἔφθασεν ἡ τρίτη ὥρα, ἡγωνίσθη πάλιν νὰ μὴ φάγῃ, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ἔκτη· καὶ ὅταν ἔφθασε καὶ ἡ ἔκτη, ἔβρεξε τὰ παξιμάδια του καὶ εἶπεν εἰς τὸν λογισμὸν του· ἃς περιμένωμεν μέχρι τῆς ἐνάτης ὥρας. Ὅταν ἦλθε, πρᾶγματι, ἡ ἐνάτη ὥρα ἔκαμε προσευχήν. Τότε δὲ εἶδε τὴν σατανικὴν ἐνέργειαν νὰ ἐξέρχεται ὡς καπνὸς ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον, καὶ νὰ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀέρα. Ἀμέσως τότε ἐσταμάτησε καὶ ἡ πείνα του.

5. Ἐνας Γέρων, χάριν ἀσκήσεως, ἔθισεν ὡς ὅρον εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴ πίνει ὕδωρ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Ἄν δὲ κάποτε ἔκανε ζέστη καὶ ἠνωχλεῖτο πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν δίψαν, ἔπλυνε τὸ κανάτι του καὶ τὸ ἐγέμιζε μὲ νερὸν καὶ τὸ ἐτοποθετοῦσεν ἀπέναντί του.

— Διὰ ποῖον λόγον τὸ κάνεις αὐτό; Τὸν ἠρώτησεν ἓνας ἀδελφός.

— Διὰ νὰ ὑποφέρω περισσότερον, προσθέτων εἰς τὸ μαρτύριον τῆς δίψης καὶ τὴν θέαν τοῦ νεροῦ, — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — χωρὶς νὰ τὸ πίνω καὶ ἔτσι νὰ λαμβάνω ἀπὸ τὸν Θεὸν περισσότερον μισθόν.

6. Εἶπε Γέρων δι' αὐτὸ δὲν προκόδομεν οὔτε καὶ γνωρίζομεν τὴν πραγματικὴν πνευματικὴν μας κατάστασιν, διότι δὲν ἔχομεν ὑπομονὴν εἰς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀρχίζομεν, ἀλλὰ θέλομεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν χωρὶς κόπον. Εἰς αἰτίας αὐτοῦ εἴμεθα καὶ εὐμετάβολοι, ἀλλὰ καὶ εὐκολομετακίνητοι, μεταβαίνοντες, χωρὶς δυσκολίαν, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐπεὶδὴ νομίζομεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ εὕρωμεν κάποιον τόπον, ὅπου δὲν ὑπάρχει ὁ διάβολος.

7. Ὁ ἴδιος εἶπε πάλιν· ἐὰν ἓνας Μοναχὸς κοπιᾷ δι' ὀλίγας ἡμέρας, ἀμελῇ δὲ κατόπιν, καὶ ἐκ νέου κοπιᾷ καὶ πάλιν ἀδιαφορεῖ, ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ποτέ του δὲν κατορθώνει τίποτε, οὔτε καὶ ἀποκτᾷ ὑπομονήν.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ· ἐκ νεότητός σου ἐπίλεξαι παιδείαν, καὶ ἕως πολιῶν εὐρήσεις φρόνησιν· ἐκ νεότητός σου σπεῖρον τὸν ἀγρόν σου, καὶ φρόντισον αὐτοῦ μήποτε ἀναβῇ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς χέρσον ἄκανθα· ποίησον ἐν αὐτῷ καρπὸν καλόν, καὶ τῷ ἐπιχορηγοῦντί σοι τὴν ἰσχὺν δὲς δόξαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΓΑΠΗΤΕ· νὰ προτιμήσῃς τὴν παιδείαν ἀπὸ τότε ποὺ εἶσαι ἀκόμη νέος, καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι μέχρι τῶν γηρατειῶν σου θὰ σὲ συντροφεύῃ ἡ σύνεσις (Σοφ. Σειρ. σι', 18)· ἀπὸ τὰ νειάτα σου νὰ σπεύρῃς εἰς τὸν ἀγρόν τῆς ψυχῆς σου τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ φροντίζῃς μήπως φυτρώσουν καὶ ὑψωθοῦν εἰς αὐτὸν ἀγκάθια, ὡς νὰ ἦτο χέρσος. Κάνε καλὸν καρπὸν εἰς αὐτὸν καὶ δόξασε Ἐκεῖνον ποὺ σοῦ δίδει δύναμιν.

Θ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἡ ἀνάκλησις τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἡ ὁδὸς ἡ πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν ἀπάγουσα, ταῦτα

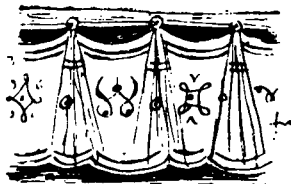
τὰ δύο εἰσί· τὸ συνάξαι ἑαυτὸν εἰς ἓνα τόπον, καὶ τὸ αἰετὶ νηστεῦσαι, τουτέστι τὸ καλονίσαι ἑαυτὸν ἐν ἐγκρατεῖα γαστρὸς σοφῶς καὶ φρονίμως, ἐν ἡσυχῇ τόπῳ καὶ ἀδιαλείπτῳ σχολῇ καὶ μελέτῃ τοῦ Θεοῦ· ὁ ταῦτα τὰ δύο κρατήσας, εἰς μέγα προκόψει, καὶ ἐντεῦθεν κατορθώσει τὰς πάσας ἀρετάς.

2. Δειλὸς ἄνθρωπος σημαίνει ὅτι δύο νόσους νοσεῖ· ὀλιγοπιστίαν καὶ φιλοσωματίαν· ὁ δὲ τούτων καταφρονῶν, δῆλός ἐστιν, ὅτι τῷ Θεῷ πιστεύει ὀλοφύχως, καὶ τὰ μέλλοντα ἐκδέχεται. Ἡ εὐτολμία τῆς καρδίας καὶ ἡ καταφρόνησις τῶν κινδύνων, ἀπὸ ἐνὸς τῶν δύο τούτων γίνεται· ἢ ἐκ τῆς σκληροκαρδίας, ἢ ἐκ τῆς πολλῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως· καὶ τῇ· μὲν σκληροκαρδίᾳ ἀκολουθεῖ ὑπερηφανία· τῇ δὲ πίστει, ταπεινώσις καρδίας.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟΝ ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὁ δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν, κατορθώνονται μὲ τὰ δύο ἐπόμενα· μὲ τὸ νὰ ἐγκατασταθῇς μονίμως εἰς ἓνα τόπον καὶ μὲ τὸ νὰ νηστεύῃς πάντοτε. Δηλαδή μὲ τὸ νὰ ρυθμίσης τὴν ζωὴν σου σοφῶς καὶ συνετῶς, ἀσκούμενος εἰς ἐγκράτειαν σαρκὸς καί, διαμένων εἰς ἡσυχον τόπον, ὁ νοῦς σου νὰ ἀπασχολῇται διαρκῶς μὲ τὸν Θεὸν καὶ τὴν μελέτην Του. Αὐτὸς ποὺ θὰ ἐφαρμοσῇ τοὺς δύο αἵτιους ὁρους θὰ προκόψῃ πολὺ, καὶ ἀπ' ἐδῶ θὰ ξεκινήσῃ, διὰ νὰ κατορθώσῃ ὅλας τὰς ἀρετάς.

2. Δειλὸς ἄνθρωπος σημαίνει ὅτι πάσχει ἀπὸ δύο ἀσθενείας· ἀπὸ ὀλιγοπιστίαν καὶ ἀπὸ ἄμετρον ἀγάπην πρὸς τὸ σῶμα του· ἐκεῖνος δὲ ποὺ καταφρονεῖ αὐτὰ εἶναι φανερόν ὅτι πιστεύει μὲ ὅλην του τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Θεόν καὶ περιμένει τὰ μέλλοντα (τὴν αἰώνιον ζωὴν). Τὸ θάρρος τῆς καρδίας καὶ ἡ περιφρόνησις τῶν κινδύνων ὀφείλεται εἰς ἓν ἐκ τῶν δύο· ἢ εἰς τὴν σκληροκαρδίαν, ἢ εἰς τὴν πολλὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν. Τὴν σκληροκαρδίαν ὁμως τὴν συνοδεύει ἡ ὑπερηφάνεια, ἐνῶ τὴν πίστιν (τὴν συνοδεύει) ἡ ταπεινώσις τῆς καρδίας.

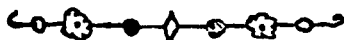

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

Περὶ τοῦ ὅτι τῷ ἀγωνιζομένῳ ἰσχυρῶς καὶ οἱ δαίμονες ἀντιπαράττονται· τῶν δὲ ἀμελούντων ὡς ὑποχειρίων αὐτοῖς ἀμελοῦσι· καὶ ὅτι οἱ τὸ ἀγαθὸν θέλοντες, συνεργὸν εὐρίσκουσι τὸν Θεόν, ὃς καὶ τοὺς πολέμους συγχωρεῖ συμφερόντως.

Περὶ τοῦ ὅτι τὸν ἀγωνιζόμενον μὲ ὅλην τὴν δύναμιν του καὶ οἱ δαίμονες τὸν πολεμοῦν μὲ μανίαν· ἐνῷ ἀδιαφοροῦν διὰ τοὺς ἀμελεῖς, ἐπειδὴ τοὺς ἔχουν ὑποχειρίους· αὐτοὶ πὺν θέλουν τὸ ἀγαθὸν εὐρίσκουν σύμμαχόν των τὸν Θεόν, ὃ Ὁ-ποῖος καὶ τοὺς πολέμους ἐπιτρέπει πρὸς τὸ πνευματικόν μας συμφέρον.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΗΓΗΣΑΤΟ τις τῶν Πατέρων, ὅτι φιλόπονός τις Μοναχὸς προσεῖχεν ἑαυτῷ, συνέβη δὲ αὐτὸν μικρὸν ἀμελῆσαι· ἐν δὲ τῷ ἀμελεῖν, καταγνοὺς ἑαυτοῦ εἶπε· ψυχὴ, ἕως πότε ἀμελεῖς τῆς σωτηρίας σου, καὶ οὐ φοβῇ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ, μὴ καταληφθῇς ἐν τῇ ἀμελείᾳ ταύτῃ, καὶ παραδοθῇς ταῖς αἰωναῖς κολάσεσιν; Ταῦτα λέγων ἐν ἑαυτῷ, διήγειρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἐν μιᾷ οὖν ποιούντος αὐτοῦ τὴν σύναξιν, ἦλθον οἱ δαίμονες καὶ ἐθορύβουν αὐτόν· ὃ δὲ λέγει πρὸς αὐτούς· ἕως πότε θλίβετέ με; οὐκ ἤρκεσθητε εἰς τὴν ἀμέλειαν τοῦ παρελθόντος χρόνου; λέγουσιν αὐτῷ οἱ δαίμονες· ὅτε ἦς ἐν ἀμελείᾳ, καὶ ἡμεῖς ἡμελοῦμέν σου· ὡς δὲ διηγέρθης καθ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἡγέρθημεν κατὰ σοῦ. Ταῦτα ἀκούσας, διήγειρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ προέκοπτε χάριτι τοῦ Χριστοῦ.

2. Διηγῆσάτο τις γέρων, ὅτι ἀδελφός ποτε ἐν Αἰγύπτῳ διάγων, περιεπάτει ἐν ὁδῷ· καὶ ἐσπέρας αὐτὸν καταλαβούσης, εἰσῆλθεν εἰς μνημεῖον κοιμηθῆναι διὰ τὸ ψυχός· παρήρχοντο δὲ δύο δαίμονες, καὶ λέγει ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον· ὁλέπεις ποῖον θάρσος ἔχει ὁ Μοναχὸς οὗτος, ὅτι εἰς μνημεῖον κοιμᾶται; ἀλλὰ δεῦρο σιάνωμεν αὐτόν· καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος· τί θέλομεν σιάναι αὐτόν; οὗτος ἡμέτερός ἐστι, ποίων τὰ θελήματα ἡμῶν, τρώγων καὶ πίνων καὶ καταλαλῶν καὶ τῆς συνάξεως

ἀμελῶν· μᾶλλον ἀνθ' οὗ ἐξαργοῦμεν εἰς τοῦτον; ἄγωμεν, θλίψωμεν τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς, καὶ διὰ τῆς εὐχῆς καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως πολεμοῦντας ἡμᾶς νύκτα καὶ ἡμέραν.

3. Εἶπε γέρων· εἰ θέλεις νόμῳ Θεοῦ ζῆσαι, ὦ ἄνθρωπε, εὐρήσεις ἀντιλήπτορα τὸν νομοθέτην· εἰ· δὲ θέλεις παρακοῦσαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐκών, εὐρήσεις τὸν διάβολον συντρέχοντά σου τῇ πτώσει. Εἶπε πάλιν· δὲ οὐκ ἔστιν καὶ λαμβάνεις δύναμιν.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τοὺς Πατέρας διηγῆθη ὅτι ἔζη κάποτε ἓνας Μοναχὸς φιλόπονος, ὁ ὁποῖος ἐπρόσχε πολὺ τὴν διαγωγὴν του· συνέβη ὅμως νὰ ἀμελήσῃ, ἐπ' ὀλίγον, τὰ πνευματικά του καθήκοντα. Ἀμέσως ὅμως ἀντελήφθη τὸ σφάλμα του καὶ κατηγορῶν τὸν ἑαυτὸν του εἶπε· ψυχὴ μου, μέχρι πότε θὰ ἀμελῆς τὴν σωτηρίαν σου καὶ δὲν φοβεῖσαι τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, μήπως ἔλθῃ τὸ τέλος σου, ἐνῷ σὺ θὰ ἀμελῆς, ὅποταν θὰ παραδοθῇς εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν; Μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, ἐξυπνοῦσε καὶ πάλιν τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, τὴν ὥραν ποὺ ἔκανε τὴν ἀκολουθίαν του, ἦλθον οἱ δαίμονες καὶ τὸν ἐνωχλοῦσαν μὲ θόρυβον. Τότε λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Μοναχός·

— Ἔως πότε θὰ μὲ στενοχωρῆτε; δὲν ἱκανοποιηθήκατε ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, ποὺ ἔδειξα κατὰ τὸ παρελθόν;

— Ὅταν εὐρίσκεσο εἰς τὴν ἀμέλειαν — ἀπήντησαν εἰς αὐτὸν οἱ δαίμονες — καὶ ἡμεῖς δὲν ἐνδιεφερόμεθα διὰ σέ· μόλις ὅμως ἐπανεστάτησες ἐναντίον μας, ἐπανεστατήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐναντίον σου.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας ὁ Μοναχός, ἐπέμεινεν ἀκόμη περισσότερον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, προκόπτων εἰς τὴν ἀρετὴν, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ.

2. Ἕνας Γέρων διηγῆθη ὅτι κάποτε κάποιος Μοναχός, ποὺ ἔμενεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐβάδιζεν εἰς τὸν δρόμον· ὅταν ἐβράδιασεν, ἐμβῆκεν εἰς ἓνα τάφον διὰ νὰ κοιμηθῇ, ἐπειδὴ ἔκανε κρύο. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπερνοῦσαν δύο δαίμονες καὶ λέγει ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον·

— Βλέπεις τί θάρος ἔχει αὐτὸς ὁ Μοναχός, ἀφοῦ καὶ εἰς τάφον ἀκόμη κοιμάται; Ἔλα ὅμως νὰ τὸν πειράξωμεν.

— Διατί νὰ τὸν πειράξωμεν; ἀπήντησεν ὁ ἄλλος· εἶναι ἰδικός μας, ἀφοῦ κάνει τὰ θελήματά μας, τρώγει καὶ πίνει καὶ κατηγορεῖ τοὺς ἄλλους καὶ παραμελεῖ τὰς ἀκολουθίας του. Διατί λοιπόν νὰ καθυστερήσωμεν μὲ αὐτόν; Ἄς ὑπάγωμεν νὰ βασανίσωμεν αὐτοὺς ποὺ μᾶς στενοχωροῦν καὶ μᾶς πολεμοῦν ἡμέραν καὶ νύκτα μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ὑπόλοιπον ἄσκησιν.

3. Ἕνας Γέρων εἶπεν· Ἄνθρωπε, ἐὰν θέλῃς νὰ ζήσης μὲ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, θὰ εὖρης ὥς βοηθὸν τὸν ἴδιον τὸν Νομοθέτην· ἐὰν πάλιν

ἀποφασίσσης νὰ παρακούσης τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν θέλησίν σου, τότε θὰ συναντήσης τὸν διάβολον νὰ σὲ συντρέχη εἰς τὴν πτώσιν. Ὁ ἱδιος Γέρων, εἰς ἄλλην περίπτωσιν, εἶπε· δῶσε τὴν καλὴν σου προαίρεσιν, καὶ παίρνεις δύναμιν (ἀπὸ τὸν Θεόν).

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΧΡΗ ἀδελφὸν πάσῃ φυλακῇ αἰεὶ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις· διότι ἐν μεγάλῃ πολέμῳ ἔσμεν ἐν τῷδε τῷ βίῳ καὶ ὁ ἐχθρὸς μαίνεται, μάλιστα κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ περιέρχεται, κατὰ τὴν γραφὴν, ζητῶν τίνα καταπίῃ· ὃ δεῖ ἀνθίστασθαι κραταιῶς, τὴν ἄνωθεν συμμαχίαν ἐπικαλούμενον· ὁ δὲ εἰρηνεύων, πρὸς τὰ πάθη, πῶς πολεμήσει πρὸς αὐτά, ἡδὴ ἑαυτὸν δοῦλον πεπρακὼς ταῖς ἡδοναῖς καὶ μετὰ πάσης εὐνοίας φόρους τελῶν τῷ τυράννῳ; ὅπου γὰρ ἔχθρα, ἐκεῖ καὶ πόλεμος· καὶ ὅπου πόλεμος, ἐκεῖ ἀγὼν· καὶ ἔνθα ἀγὼν, ἐκεῖ οἱ στέφανοι.

Εἰ οὖν βούλεται τις ἐλευθερωθῆναι τῆς πικρᾶς δουλείας, πόλειον συναψάτω πρὸς τὸν ἐχθρόν· οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἅγιοι, νικῆσαντες αὐτόν, τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν ἠξιώθησαν· ἄλλ' ἴσως ἔρεῖ τις· εἰ ἄρα ὅπου ἔχθρα κατὰ τῶν παθῶν, ἐκεῖ καὶ ὁ πόλεμος, ὡς ἔφη, πέφυκε γίνεσθαι, πῶς θεωροῦμεν τοὺς φιληδόνους σφόδρα πολεμουμένους ὑπὸ τῶν ἀτίμων παθῶν, καὶ μὴ συγχωρουμένους μετανοεῖν; πρὸς δὲν εἰποίμι ἄν· ὅτι οὐκ οἶμαι τὸν πόλεμον τοῦτον, ἀγαπητέ, εἶναι κατὰ ἀρετὴν καὶ κατὰ ἀντίστασιν τοῦ τυράννου, ἀλλὰ πάθος μᾶλλον ὑπάρχειν δουλοπαθείας καὶ φιληδονίας· ὅθεν οὐδὲ τῇ προαίρεσει οἱ τοιοῦτοι διήρηνται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ γὰρ πολεμοῦντες οὐδὲ μίαν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι συμφωνίαν· ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοὺς ἐκδόντων τοῖς τοῦ ἐχθροῦ θελήμασι καὶ πεπρακτότων ταῖς ἡδοναῖς, πῶς ἐπ' αὐτῶν πόλεμος κληθεῖν κυρίως; Εἰ δὲ καὶ πολεμοῦνται, οὐχ ὡς ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενοι καὶ θλίβοντες τὸν πολέμιον, ἀλλὰ ἀπορίᾳ τοῦ συναλλάσσοντος τὸ συνάλλαγμα τῆς παρανομίας, καὶ ὅπως τοὺς συνήθεις φόρους τελέσωσι καὶ μὴδὲ πρὸς μικρὸν ἀνανεύωσι τῆς πλινθουργίας τῶν αἰσχίστων ἐπιθυμιῶν, αἷς δουλεύειν οἰκείᾳ θελήσει ἑαυτοὺς ἐξέδωκαν· ὃ γὰρ τις, φησὶν, ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐ βίᾳ ἄγονται μὴ θέλοντες, ἀλλὰ καὶ μισθοὺς παρέχουσιν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ ἀποπλανήσαντος αὐτοὺς ἐπιτελέσωσι· διὸ καὶ ἐπιτυχόντες τοῦ κακοῦ, οὐδὲ μίαν μεταμέλειαν ἢ ἐγκράτειαν ἢ ἀσφάλειαν ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν περιπεσεῖν ἐνδύκνυνται.

Τῶν δὲ ἀγωνιζομένων ὁ πόλεμος οὐχ οὕτως· πολεμοῦμενοι γάρ, ἀντιπολεμοῦσι· καὶ πυρούμενοι, ὑπομένουσι· καὶ αὐτῆς τῆς ὕλης παρούσης, ἀποστρέφονται διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου· καὶ ἐάν τις αὐτῶν ὑποσκελισθῇ, θάττον ἀνίσταται. Οἱ γὰρ συσχεθέντες ὑπὸ βαρβάρων καὶ ὑπὸ τυραννικῇ χεὶρᾳ γενόμενοι, ὅσοι μὲν τοῖς τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτοὺς ἐπιτηδεύμασι χαίρουσιν, οὗτοι καὶ ἄνευ δεσμῶν καὶ φυλακῆς τοῖς πολεμίοις προσμένουσι γεγηθότες, καὶ ὑπερμαχοῦσιν αὐτῶν, καὶ κατὰ σκοποὶ κατὰ τῶν ὁμοφύλων καθίστανται.

Ὅσοι δὲ ἀνιῶνται ἐπὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἢ περιέπεσον καὶ τοῖς τῶν βαρβάρων ἡθεσιν ἀπαρέσκονται καὶ τῇ ἀθέσμῳ πολιτείᾳ αὐτῶν, καὶ φεύγειν ἀπ' αὐτῶν κατεπιέγονται, καὶ καιρὸν ἐπιτηροῦσι, καθ' ὃν πρὸς τοὺς οἰκείους ἀνασωθῶσι, καὶ τὴν πρώτην ἐλευθερίαν ἀπολάβωσι καὶ τοὺς ὁμογενεῖς εὗχονται εἰς συμμαχίαν ἐλθεῖν·

οὔτοι καὶ διασωθέντες ἐκ τῶν πολεμίων, εὐθὺς ἀντίπαλοι αὐτῶν εὐρίσκονται, καὶ τῶν ὁμοφύλων ὑπερμαχοῦσι, καὶ τῶν ἐναντίων σὺν αὐτοῖς περιγίνονται. Ὅσοι οὖν βούλονται τῆς πικρᾶς τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερωθῆναι δουλείας, ὀφείλουσιν ἀντιτάξασθαι τοῖς ἑαυτοῦ θελήμασι καὶ πόλεμον φανερόν πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι, εἰπόντες πρὸς αὐτὸν διαθέσει καρδίας τὰ τῶν παίδων ῥήματα, ὅτι γνωστὸν ἔστω σοι, διάβολε, ὡς ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου ἔτι οὐκ ἀκουσόμεθα, οὐδὲ ταῖς ἡδοναῖς σου λατρεύομεν.

Χρὴ δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι, καὶ τὴν θεῖαν ἐπικαλεῖσθαι βοήθειαν, μετὰ τῶν παίδων πάλιν καὶ αὐτοὺς λέγοντας πρὸς τὸν Θεόν· «Κύριε, ἐξακολουθοῦμεν νῦν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβοῦμεθά σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου· μὴ καταισχύνης ἡμᾶς, ἀλλὰ ποιήσων μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου· καὶ δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου, Κύριε· καὶ ἐντραπήνῃσαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου κακὰ, καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ πάσης δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχύς αὐτῶν συντριβείη· καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ εἶ Κύριος ὁ Θεὸς μόνος, καὶ ἔνδοξος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην» καὶ ὑπερμανῆς γενόμενος ὁ τύραννος ἐκκαύσῃ τὴν κάμινον τῶν ἡδονῶν ἐπταπλασίως, ἀλλὰ θαρσεύωσαν οἱ ἐπὶ Κύριον πεποιθότες· ὅτι ἡ κάμινος μετ' ὀλίγον εἰς δρόσον μεταβληθήσεται, καὶ ὃν πάλαι ἐδεδοίκεσαν τύραννον, αὐτὸς τοῦ λοιποῦ τὴν σκιάν αὐτῶν τρομάσσει διὰ τὴν ἐξ ὕψους ἐπιγενομένην αὐτοῖς βοήθειαν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΠΡΕΠΕΙ ὁ ἀδελφὸς νὰ φρουρῇ, μὲ κάθε προφυλακτικὸν μέσον, τὴν καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις του· διότι, ἐνόσω ζῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, εὐρισκόμεθα εἰς μεγάλον πόλεμον καὶ μαίνεται ὁ ἐχθρὸς, πρὸ παντὸς κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ τρέχει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως λέγει ἡ Ἀγία Γραφή, ζητῶν ποῖον νὰ καταπῇ (Α' Πέτρ. ε', 8). Ἐναντίον λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ πρέπει νὰ ἀντιστέκεται μὲ δύναμιν ἐπικαλούμενος τὴν συμμαχίαν τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνος ὅμως ποῦ ἔχει συμβιβασθῇ μὲ τὰ πάθη του, πῶς θὰ τὰ πολεμήσῃ. ἐφ' ὅσον ἐπώλησε τὸν ἑαυτόν του ὡς δούλον εἰς τὰς ἡδονάς, καὶ μετὰ πάσης προθυμίας πληρῶνει φόρους εἰς τὸν τύραννον; Διότι ὅπου ὑπάρχει ἐχθρότης, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ πόλεμος, καὶ ὅπου πόλεμος, ἐκεῖ διεξάγεται ἀγὼν· καὶ ὅπου ἀγὼν, ἐκεῖ προσφέρονται οἱ στέφανοι.

Ἐὰν λοιπὸν θέλῃ κανεὶς νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν πικρὰν δουλείαν, ἃς ἀναλάβῃ πόλεμον ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ· διότι ἔτσι ἔκαναν καὶ οἱ ἅγιοι, ἀφοῦ δὲ ἐνίκησαν τὸν ἐχθρόν. ἤξιώθησαν τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν. Ἴσως ὅμως ἐρωτήσῃ κάποιος: Ἐὰν πράγματι ὅπου ὑπάρχει ἐχθρὰ κατὰ τῶν παθῶν, ἐκεῖ εἶναι φυσικὸν νὰ συμβαίνει καὶ πόλεμος, ὅπως εἶπες, πῶς βλέπομεν τοὺς φιληδόνους νὰ πολεμῶνται μετὰ σφοδρότητος ἀπὸ τὰ αἷμα πάθη, καὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ μετανοήσουν; Εἰς αὐτὸν θὰ ἡμποροῦσα νὰ ἀπαντήσω: Δὲν νομίζω, ἀγαπητέ μου, ὅτι αὐτὸς ὁ πόλεμος γίνεται συμφώνως μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ μὲ πνεῦμα ἀντιστάσεως ἐναντίον τοῦ τυράννου, ἀλλὰ τὸ πιθανώτερον εἶναι πῶς θὰ ὑποκρίνεται εἰς τὸν πολεμοῦντα πάθος φιληδονίας, εἰς τὸ ὅποιον θὰ εἶναι δούλος· δι' αὐτὸ οἱ τοι-

οὔτοι δουλοπαθεῖς οὔτε κατὰ τὴν προαίρεσιν δὲν ἔχουν ἐξεγερθῇ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ.

Διότι οἱ πολεμοῦντες εἰς οὐδεμίαν συμφωνίαν ἔρχονται μεταξὺ των δι' ἐκείνους ὅμως, οἱ ὅποιοι παρέδωσαν τοὺς ἑαυτοὺς των εἰς τὰ θελήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐπωλήθησαν εἰς τὰς ἡδονάς, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὀνομασθῇ διὰ τὴν περίπτωσίν των πραγματικὸς πόλεμος; Ἐὰν δὲ πολεμῶνται, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν φροντίδα των διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ στενοχωροῦν τὸν ἐχθρόν των ἀλλὰ εἰς τὴν σκληρότητα αὐτοῦ ὁ ὁποῖος τοὺς παρασύρει εἰς τὴν παρανομίαν νὰ πληρώνουν τὸν συνήθη φόρον τῆς ἁμαρτίας καὶ δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ ἀναπνεύσουν ἀπὸ τὴν διάπραξιν τῶν αἰσχροτάτων ἐπιθυμιῶν, εἰς τὰς ὁποίας θεληματικῶς παρεδόθησαν ὡς δοῦλοι· διότι, ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητόν: Ἀπὸ ὅποιον πάθος ἐνικήθη ὁ ἄνθρωπος, εἰς αὐτὸ ὑποδουλῶνεται (Β' Πέτρ. 6', 19). Διότι αὐτοὶ περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλοῦμεν δὲν ὀδηγοῦνται βιαίως, χωρὶς νὰ θέλουν, ἀλλὰ καὶ χρήματα δίδουν, διὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὸ θέλημα αὐτοῦ, πού τοὺς ἀπεπλάνησε δι' αὐτὸ καὶ ἀφοῦ ἐπιτύχουν τὴν κακὴν πρᾶξιν, πού ἐπιδιώκουν, οὐδεμίαν μετάνοιαν παρουσιάζουν, οὔτε καμμίαν ἐγκράτειαν ἢ προφύλαξιν λαμβάνουν, διὰ νὰ μὴ περιπέσουν πάλιν εἰς τὸ ἴδιον σφάλμα.

Τῶν πραγματικῶν ὅμως ἀγωνιστῶν ὁ πόλεμος δὲν εἶναι ἔτσι· διότι αὐτοὶ ἀντιπολεμοῦν, καθὼς πολεμοῦνται· καὶ φλεγόμενοι (ἀπὸ τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν) δὲν ὑποκίπτουν ἀλλὰ ὑπομένουν· καὶ ἐνῷ ὑπάρχει ἐνώπιόν των τὸ ὑλικὸν τῆς ἁμαρτίας, τὸ ἀποστρέφονται διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου· ἐὰν δὲ κανεὶς ἐξ αὐτῶν πέσῃ πρὸς στιγμὴν, γρήγορα σηκώνεται πάλιν. Οἱ αἰχμαλωτισθέντες ἀπὸ βαρβάρους καὶ εὐρισκόμενοι κάτω ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ τυράννου, ὅσοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς χαίρονται διὰ τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἐχθρῶν, πού τοὺς ἠχμαλώτισαν, αὐτοὶ μένουν εὐχαρίστως κοντὰ εἰς τοὺς ἐχθρούς, χωρὶς δεσμὰ καὶ φυλακὴν, ἀγωνίζονται διὰ τὴν νίκην τῶν ἐχθρῶν καὶ μάλιστα χρησιμοποιοῦνται καὶ ὡς κατάσκοποι εἰς βάρος τῶν συμπατριωτῶν των.

Ἀντιθέτως ὅμως, ὅσοι στενοχωροῦνται διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσαν, δὲν μένουν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὰ ἦθη τῶν βαρβάρων καὶ τὴν παράνομον πολιτείαν των, καὶ βιάζονται νὰ φύγουν ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ εὐκαιρίαν ἀναμένουν νὰ σωθοῦν καὶ πάλιν πρὸς τοὺς συντρόφους των, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὴν προηγουμένην ἐλευθερίαν των καὶ εὔχονται νὰ ἔλθουν οἱ πατριῶται των εἰς βοήθειάν των ὡς σύμμαχοι· αὐτοὶ μόλις διασωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ἀμέσως καθίστανται ἀντίπαλοί των, μάχονται μαζὶ μὲ τοὺς πατριώτας των καὶ μαζὶ των καταβάλλουν τοὺς ἐχθρούς. Ὅσοι λοιπὸν θέλουν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν πικρὰν δουλείαν τοῦ ἐχθροῦ, ὀφείλουν νὰ ἀντισταθοῦν πρὸς τὰ θελήματά του καὶ νὰ ἀναλάβουν φανερόν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, ἀφοῦ εἶπουν εἰς αὐτὸν μὲ ὅλην των τὴν καρδίαν, τοὺς λόγους τῶν Παίδων· ἅς γίνῃ

γνωστὸν εἰς σέ, διάβολε, ὅτι ἡμεῖς δὲν θὰ ἀκούσωμεν πλέον τὴν φωνήν σου, σὺτε θὰ ὑπηρετήσωμεν τὰς ἡδονὰς σου.

Πρέπει δέ, κατὰ τὸν ἀγῶνα, νὰ ἐπικαλοῦνται οἱ ἀγωνισταὶ καὶ τὴν θεῖαν βοήθειαν, λέγοντες, πάλιν, μαζὶ μὲ τοὺς Παῖδας πρὸς τὸν Θεόν· «Κύριε, βαδίζομεν ὀπίσω Σου τώρα μὲ ὅλην μας τὴν καρδίαν, καὶ Σὲ φοβοῦμεθα καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν Σου· μὴ μᾶς ἐντροπιάσῃς, ἀλλὰ δέξου μας μὲ ἐπιείκειαν καὶ σῶσε μας, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς εὐσπλαγχνίας σου καὶ τῶν θαυμάτων σου· δόξασε τὸ ὄνομά Σου, Κύριε, καὶ ἃς ἐντραποῦν ὅσοι κακομεταχειρίζονται τοὺς δούλους Σου· εἴτε νὰ κατασχνυθοῦν μαζὶ μὲ κάθε δυναστείαν τους καὶ νὰ συντριβῇ ἡ δύναμις των. Ἄς μάθουν, ὅτι σὺ εἶσαι Κύριος, ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεός, καὶ δοξασμένος εἰς ὅλοκληρον τὴν οἰκουμένην». Καὶ ἐὰν ὁ τύραννος γίνῃ ἔξω φρενῶν καὶ πυρακτώσῃ ἐπὶ τὰ φορὰς ἰσχυρότερον τὴν κάμινον τῶν ἡδονῶν, ἃς ἔχουν θάρρος ὅσοι ἐστήριξαν τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸν Κύριον. Διότι ἡ κάμιнос θὰ μεταβληθῇ ἐντὸς ὀλίγου εἰς δρόσον, καὶ ὁ τύραννος, τὸν ὁποῖον παλαιότερον εἶχον φοβηθῇ, αὐτὸς ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς καὶ ἀπὸ τὴν σκιάν των θὰ τρομάξῃ, ἐξ αἰτίας τῆς βοηθείας ποὺ τοὺς ἐδόθη ἀπὸ ὑψηλά.

Γ' Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου

ΟΤΑΝ θελήσῃς ἀρχὴν ποιήσασθαι καλῆς ἐργασίας, πρῶτον ἐτοίμασον σεαυτὸν πρὸς τοὺς πειρασμοὺς τοὺς ἐπιέναι σοι μέλλοντας· ἔθος γὰρ τῷ ἐχθρῷ, ὅταν ἴδῃ τινὰ μετὰ θερμῆς πίστεως ἀρξάμενον ἀγαθῆς πολιτείας, προσυπαντᾷ αὐτῷ ποικίλοις καὶ φοβεροῖς πειρασμοῖς, ὅπως ἐντεῦθεν δειλιάσας ὁ ἄνθρωπος ἀποστῇ τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως. Παραχωρεῖ δὲ ὁ Θεὸς πειρασθῆναι σε, ὅπως ἐπιμόνως κρούσῃς τὴν θύραν αὐτοῦ, καὶ φόβῳ τῶν θλιβερῶν ἐνσπαρῇ ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ, καὶ πλησιάσῃς αὐτῷ διὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ ἀγιασθῇ σου ἡ καρδιά τῇ διηνεκεῖ αὐτοῦ μνήμῃ· καὶ δεομένου σου, εἰσακούσεται σου, καὶ μαθήσῃ ὅτι Θεὸς ἐστὶν ὁ ἐξαιρούμενός σε· καὶ αἰσθανθήσῃ τοῦ πλάσαντός σε καὶ ἐνισχύοντος καὶ φυλάσσοντος. Ἡ γὰρ σκέπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πρόνοια ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους κυκλοῖ· οὐχ ὁράται δέ, εἰμὴ ὑπὸ τῶν καθαρισάντων ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἐν τῷ Θεῷ ἐχόντων τὴν μελέτην διὰ παντός· ἐξαίρετως δὲ φανεροῦται τούτοις ἡ βοήθεια καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς πειρασμὸν μέγαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· τότε γὰρ ἐναργῶς λίαν ταύτης αἰσθάνονται τῇ τοῦ νοδὸς αἰσθήσει.

Τινὲς δὲ καὶ σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδον αὐτήν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν πειρασμῶν· καὶ τὴν ἀντίληψιν γνωρίσαντες, καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἐντεῦθεν διαναστάντες, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἰακώβ μανθάνομεν, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν Τριῶν Παίδων, καὶ Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων, τῶν διὰ Χριστὸν ἀθλησάντων· οἷς ὀφθαλμοφανῶς ἐν ἀνθρωπίνῳ ἐφαίνεται ὁ σχήματι, θαρσοποιοῦσα καὶ ἀλείφουσα πρὸς τὴν εὐσέβειαν. Καὶ πρὸς τοὺς Πατέρας δὲ τοὺς τὴν ἔρημον πολίσαντας, καὶ τοὺς δαίμονας ἐξ αὐτῆς ἀπελάσαντας, Ἀγγέλων ἀποτελέσαντας σκήνωμα, συνεχῶς ἐφοίτων οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι, καὶ παντοίως αὐτῶν ἀντελαμβάνοντο, καὶ συνήργουν ἐν πᾶσι, καὶ ἐνίσχουν, καὶ τῶν πειρασμῶν ἐλυτροῦντο, τῶν ὑπὸ τῆς ἀγριότητος τῶν δαιμόνων ἐπαγομένων αὐτοῖς. Καὶ ἄχρι δὲ τοῦ νῦν οὐκ ἀφίσταται ἡ παρὰ Θεοῦ

βοήθεια τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἑαυτοὺς ὀλοκλήρως ἐκδεδωκότων εἰς τὴν αὐτοῦ εὐαρέστησιν, ἀλλ' ἐγγύς ἐστι πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ θελήσης νὰ κάμῃς ἀρχὴν καλῆς ἐργασίας πρωτίστως νὰ ἐτοιμάσῃς τὸν ἑαυτόν σου νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς πειρασμούς, πού πρόκειται νὰ ἔλθουν ἐναντίον σου· διότι ὁ ἐχθρὸς συνηθίζει, ὅταν ἴδῃ κάποιον ὅτι ἀρχίζει, μὲ θερμὴν πίστιν, τὴν εὐάρεστον ζωὴν, νὰ τὸν ἐμποδίξῃ μὲ διαφόρους καὶ φοβεροὺς πειρασμούς, ὥστε νὰ δειλιάσῃ ἀπὸ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῆς καρδίας του.

Παραχωρεῖ δὲ καὶ ὁ Θεὸς νὰ πέσῃς εἰς πειρασμόν, διὰ νὰ κυτπήσῃς μὲ ἐπιμονὴν τὴν θύραν τοῦ ἐλέους Του καί, ἀπὸ τὸν φόβον τῶν θλίψεων, νὰ ἐμφυτευθῇ ἐντὸς τῆς διανοίας σου ἡ ἐνθύμησις τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν πλησιάσῃς διὰ τῶν προσειχῶν, ὁπόταν θὰ ἀγιασθῇ ἡ καρδιά σου ἀπὸ τὴν διαρκῇ ἐνθύμησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ· ὅταν δὲ τὸν παρακαλῇς μὲ πίστιν, θὰ σὲ εἰσακούσῃ καὶ θὰ μάθῃς ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι αὐτὸς πού σὲ ἐλύτρωσε. Καὶ τότε θὰ καταλάβῃς ὅτι ὁ Πλάστης σου σὲ ἐνισχύει καὶ σὲ φρουρεῖ. Διότι ἡ σκέπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πρόνοιά Του περιλαμβάνει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν γίνεται ὅμως ὁρατὴ παρὰ μόνον ἀπὸ ἐκείνους πού ἐκαθαρίσθησαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ μελετοῦν συνεχῶς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ· κατ' ἐξαιρέσιν φανερόνεται εἰς αὐτοὺς ἡ βοήθεια καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ὅταν εἰσέλθουν εἰς μεγάλον πειρασμόν χάριν τῆς ἀληθείας. Τότε δηλαδὴ αἰσθάνονται πολὺ καθαρά, μὲ τὴν αἴσθησιν τοῦ νοός, τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Μερικοὶ δὲ εἶδον αὐτὴν τὴν βοήθειαν καὶ μὲ τοὺς σωματικούς ὀφθαλμούς των, ἀναλόγως τῶν πειρασμῶν. Τοιουτοτρόπως ἐγνώρισαν ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ὑπερασπίζει καὶ ἀπὸ αὐτὸ ὑπεκινήθησαν εἰς γενναίας πράξεις ὅπως πληροφοροῦμεθα ἀπὸ τὸν Ἰακώβ, καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ καὶ τοὺς Τρεῖς Παῖδας, τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, καὶ τοὺς ὑπολοίπους ἁγίους, πού ἠθλησαν διὰ τὸν Χριστόν· εἰς αὐτοὺς ἡ Θεία Βοήθεια ἐφαίνετο ὀφθαλμοφανῶς, ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωπίνην, ἐνθαρρύνουσα αὐτοὺς καὶ προετοιμάζουσα διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς εὐσεβείας. Καὶ πρὸς τοὺς Πατέρας, πού κατώκησαν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐξεδίωξαν ἀπὸ αὐτὴν τοὺς δαίμονας καὶ πού ἀπετέλεσαν μὲ τὴν ἀρετὴν των κατοικητήριον Ἀγγέλων, παρουσιάζοντο συνεχῶς οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι καὶ παντοιοτρόπως τοὺς ἐπροστάτεον καὶ τοὺς ἐβοήθουν εἰς ὅλα· τοὺς ἐνίσχυον δὲ καὶ τοὺς ἐλύτρωνον ἀπὸ τοὺς πειρασμούς καὶ ἀπὸ τὴν ἀγριότητα τῶν δαιμόνων, πού ἐφέροντο μετὰ μανίας ἐναντίον των.

Καὶ μέχρι σήμερον ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, πού ὀλοκληρωτικὰ ἀφιέρωσαν τοὺς ἑαυτοὺς των εἰς τὴν εὐαρέστησιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' εὐρίσκεται πλησίον εἰς ὅλους τοὺς ἐπικαλουμένους Αὐτόν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΔΙΑ πέντε αἰτίας φασὶ παραχωρεῖσθαι ὑπὸ Θεοῦ πολεμείσθαι ἡμᾶς ὑπὸ τῶν δαιμόνων· καὶ πρώτην μὲν εἶναι, φασίν, ἵνα πολεμοῦντες καὶ ἀντιπολεμοῦντες εἰς διάκρισιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας ἔλθωμεν· δευτέραν δέ, ἵνα πολέμῳ καὶ πόνῳ τὴν ἀρετὴν κτῶμενοι, θεδαίαν καὶ ἀμετάπτωτον ἔξωμεν· τρίτην δέ, ἵνα προκόπτοντες εἰς τὴν ἀρετὴν, μὴ ὑψηλοφρονῶμεν, ἀλλὰ μάθωμεν ταπεινοφρονεῖν· τετάρτην δέ, ἵνα πειραθέντες τῆς κακίας, τέλειον μῖσος αὐτὴν μισήσωμεν· πέμπτην δέ ἐπὶ πάσαις, ἵνα ἀπαθεῖς γενόμενοι, μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκείας ἀσθενείας, μήτε τῆς τοῦ βοηθήσαντος δυνάμεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΛΕΓΟΤΗΝ ὅτι διὰ πέντε αἰτίας παραχωρεῖ ὁ Θεὸς νὰ πολεμούμεθα ἀπὸ τοὺς δαίμονας· καὶ πρώτη μὲν αἰτία λέγουσι ὅτι εἶναι νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀρετὴν ἀπὸ τὴν κακίαν πολεμοῦντες καὶ ἀντιπολεμούμενοι· δευτέρα δὲ διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν μὲ πόλεμον καὶ κόπον τὴν ἀρετὴν, ὥστε νὰ ἔχωμεν αὐτὴν θεδαίαν καὶ σταθεράν· τρίτη διὰ νὰ μὴ ὑψηλοφρονήσωμεν, ὅταν θὰ προκόπτομεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ νὰ μάθωμεν νὰ εἴμεθα ταπεινοί· τετάρτη διὰ νὰ μισήσωμεν ὀλοκληρωτικὰ τὴν κακίαν, ἀφοῦ τὴν δοκιμάσωμεν. Καὶ τέλος πέμπτη, ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν, εἶναι νὰ μὴ λησμονήσωμεν τὴν ἀδυναμίαν μας, οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ποὺ μᾶς ἐβοήθησεν διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπάθειαν.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ πειραζόμενος ὑπὸ δαιμόνων ἀπῆλθε πρὸς τινα γέροντα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς πειρασμούς, οὓς ὑπέμεινε· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἀδελφέ, μὴ πτοησάτωσάν σε οἱ συμβαίοντές σοι πειρασμοί· ὅσον γὰρ ὀρώσιν οἱ ἐχθροὶ τὴν ψυχὴν ἀνιοῦσαν καὶ συναπτομένην τῷ Θεῷ, χαλεπαίνουσι φθόνῳ τηρόμενοι· ἀμήχανον δὲ μὴ παρῆναι τὸν Θεὸν καὶ τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ ἐν τῷ πειράζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ χεῖρα βοηθείας ὀρέγειν. Σὺ οὖν μὴ διαλίπης πρὸς αὐτὸν αἰεὶ ἀνανεύων, καὶ μετὰ ταπεινώσεως ἐπικαλούμενος αὐτὸν εἰς βοήθειαν, ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων εἰς ἔννοιαν ἐν τῷ πειρασμῷ τὴν ἀμαχον αὐτοῦ δυναστείαν καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν τὴν ὀμότητα· καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψεως τυγχάνεις τάχιον.

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς οἱ ἐν τῷ κόσμῳ βιωτικοὶ νηστείας ἀμελοῦντες, καὶ προσευχῆς καταφρονοῦντες, ἀγρυπνιῶν ἀπεχόμενοι, πάσης θρώσεως ἐμποροῦμενοι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν ποιοῦντες εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ἀλλήλους κατεσθίοντες, ὄρκοις καὶ ἐπιорκίαις τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀναλίσκοντες, οὐ πίπτουσιν, οὐδὲ λέγουσιν ὅτι ἡμάρτομεν, οὐδὲ τῆς κοινωνίας ἑαυτοὺς ἀφορίζουσιν, ἡμεῖς δὲ οἱ Μοναχοὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίαις καὶ χαμαικοιτίαις καὶ ξηροφάγίαις αἰεὶ προσηλούμενοι, καὶ πάσης ἀναπαύσεως σαρκικῆς ἐστερημένοι, πενθοῦμεν καὶ θρηνοῦμεν κατ' λέγομεν, ὅτι ἀπολώλαμεν, καὶ τῆς γεέννης ὑπεύθυνοι ἐσμέν; Ὁ δὲ γέρων στενάξας εἶπε· καλῶς εἶπας, ἀδελφέ, ὅτι οὐ πίπτουσιν οἱ κο-

σμηκοί· πεσόντες γάρ ἀπαξ ἐξαίσιον καὶ χαλεπὸν πτώμα, οὔτε ἀναστῆναι δύνανται, οὔτε ἔχουσιν θένει πέσωσι, τῇ πρώτῃ πτώσει διὰ πολλὴν ἀγνοίαν ἐναπομείναντες, καὶ μὴδὲ εἰδότες ὅτι πεπτώκασι· τίς δὲ ἐστὶ μέριμνα τῷ διαδόλῳ παλαίειν τοῖς αἰεὶ κάτω κειμένοις; Οἱ δὲ Μοναχοὶ φανερώς ἀντιπαραταξάμενοι τῷ ἐχθρῷ, μάχονται αἰεὶ αὐτῷ· διὸ καὶ ποτε μὲν νικῶσι, ποτὲ δὲ νικῶνται· καὶ οὐ παύονται πίπτοντες, ἐγειρόμενοι, θλίβοντες, θλιβόμενοι, βάλλοντες, βαλλόμενοι, ἕως αὐτοῦ χάριτι Θεοῦ περιγέγωνται, καὶ ἀνίσχυρον αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἀσθενῇ ἀπεργάσσονται. Τότε γὰρ τελείως πρὸς Θεὸν εἰρηγεύσαντες, καὶ τῆς αὐτοῦ γαλήνης καὶ χαρᾶς ἐνδοθεν διηνεκῶς ἀπολαύοντες, ἀναπαύονται.

3. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι παρέκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ ἡ ρ θ η τ ᾱ π ᾱ θ η ᾱ π' α ὑ τ ο ὕ, καὶ γέγονεν ἀμέριμνος· καὶ ἀπελθὼν εἶπε τινὶ γέροντι· ὀρῶ ἑμαυτὸν ἀναπαυόμενον, καὶ μὴδὲνα πόλεμον ἔχοντα· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ὕπαγε, παρακάλεσον τὸν Θεόν, ὥς τε τὸν πόλεμόν σοι ἔλθειν· διὰ γὰρ τῶν πολέμων προκόπτει ἡ ψυχὴ. Παρεκάλεσεν οὖν καὶ οὐκέτι ἠῤῥατο ἀρθῆναι αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλεγε· Κύριε, δός μοι ὑπομονὴν ἐν τοῖς πολέμοις.

4. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Κόπρις· μακάριος ὁ ὑπομένων κόπον μετὰ εὐχαριστίας. Ὁ αὐτὸς ἀσθενήσας ἐπὶ πολλὸν χρόνον κλινήρης ἦν· καὶ ἠὐχαρίστει καὶ ἐκώλυε τὸ ἴδιον θέλημα.

5. Εἶπε γέρων, ὅτι ἀδελφός τις ἐπειράζετο ὑπὸ λογισμοῦ ἐπὶ ἔτη ἑννέα· καὶ ἀπὸ εὐλαθείας διέκρινεν ἑαυτὸν λέγων· ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν, ἑαυτὸν αἵτιον τοῦ πειρασμοῦ λογιζόμενος. Ὑστερον οὖν θαυμάσιος καὶ ἀπογνούς, ὥς οὐκ ὤφειλε, τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, εἶπεν· ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον ἐπεὶ ἀπωλόμην. Ὡς οὖν ὥρμησεν ἀπελθεῖν, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ κατὰ τὴν ὁδὸν λέγουσα· τὰ ἑννέα ἔτη, ἐν οἷς ἐπειράσθης, στεφάνους σοι προεξένησαν· διὸ ἐπίστρεψον εἰς τὸν τόπον σου, καὶ κουφίζω σε ἀπὸ τῶν λογισμῶν· καὶ ἐπιστρέψας ὁ ἀδελφός εὗρεν ἀνάπαυσιν· ἐξ οὗ μανθάνομεν ὥς τοὺς στεφάνους πόλεμοι προξενούσιν.

6. Εἶπε γέρων· εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ Μοναχοῦ, οὐ παραχωροῦνται οἱ δαίμονες διαίως πειράζειν τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ πτοηθεῖς καὶ ξενισθεῖς τῷ πράγματι, ταχέως ὑποστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον· ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ ἔργῳ προκόψῃ ὁ Μοναχός, τότε ἐπαφίενται αὐτῷ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ λοιπῶν ἡδονῶν, τάχα δὲ καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ μίσους καὶ ἐτέρων παθῶν· καὶ τότε ἀνάγκη ἔχει ὁ ἄνθρωπος ταπεινοῦσθαι καὶ πενθεῖν, ἑαυτὸν μόνον καταχρίνων καὶ μειφόμενος· καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν μανθάνει ὑπομονὴν καὶ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν, καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων. Τινὲς δὲ θορυβηθέντες ἐπὶ τῷ πράγματι καὶ τῇ ἀφορήτῳ καταδαρηθέντες λύπῃ, εἰς τὸν τῆς ἀπογνώσεως θυτὸν κατηνέχθησαν, καὶ τῇ καρδίᾳ εἰς τὸν κόσμον πάλιν ὑπέστρεψαν, τινὲς δὲ καὶ τῷ σώματι. Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, μὴδέποτε ἀπελπίσωμεν ἡ ὀλιγωρήσωμεν, ἀλλὰ γενναίως καὶ μακροθύμως τοὺς πειρασμοὺς ὑπομεινόμεν, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ ἐπὶ πᾶσι τοῖς συμβαίνουσιν εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ πρὸς Θεὸν εὐχαριστία πάντα λυεῖ τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ὡς περ γὰρ ὁ τὰς χεῖρας ἔχων πεπισσωμένης, οὐκ ἄλλως αὐτὰς ἐκκαθαίρεται, εἰμὴ δι' ἐλαίου, οὕτω καὶ ἡμεῖς, μολυνθέντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, διὰ τοῦ ἐ-

λέους καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάλιν καθαρίζομεθα. Αὐτῷ οὖν ἐν παντὶ πειρασμῷ προσερχώμεθα, καὶ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν ἐκτενῶς ἐπικαλώμεθα, ἐπὶ πᾶσιν εὐχαριστοῦντες· καὶ ὀφόμεθα τὸν ἐχθρὸν ἡττώμενον εὐχερῶς, καὶ ἀσθενῇ πρὸς ἡμᾶς γινόμενον καὶ ἀδύνατον.

7. Εἶπε γέρων· εἰ τὰ κακὰ ποιοῦσιν ἡμῖν συγχωρεῖ ὁ Θεὸς μακροθυμῶν ἐφ' ἡμῖν, οὐ πολλῇ μᾶλλον συνεργήσει ἡμῖν εἰ θελήσομεν ποιεῖν τὰ καλά;

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐνοχλούμενος ἀπὸ δαίμονας μετέβη εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ ἐξωμολογήθη τοὺς πειρασμούς, πὺν ὑπέμενε. Ὁ Γέροντ τοῦ λέγει:

— Ἀδελφέ, νὰ μὴ σὲ φοβίζουν οἱ πειρασμοί, πὺν σοῦ συμβαίνουν διότι ὅσον βλέπουν οἱ ἐχθροὶ τὴν ψυχὴν νὰ ἀνέρχεται καὶ νὰ ἐπικοινωνῇ με τὸν Θεόν, τόσον στενοχωροῦνται καὶ λυώνουν ἀπὸ τὸν φθόνον των. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ μὴ παρευρίσκειται ὁ Θεὸς καὶ οἱ Ἀγγελοὶ Του, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκειται εἰς πειρασμὸν καὶ ζητῇ χεῖρα βοηθείας. Σὺ λοιπὸν μὴ σταματᾷς νὰ ἀνυψώνης συνεχῶς πρὸς Αὐτὸν τὸ βλέμμα σου καὶ μὲ ταπεινώσιν νὰ Τὸν ἐπικαλῇσαι νὰ σὲ βοηθήσῃ· σκεπτόμενος δέ, συγχρόνως, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀσθένειάν μας καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ ἐχθροῦ μας, θὰ ἐπιτύχῃς γρήγορα καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

2. Ἕνας ἀδελφὸς ἡρώτησε Γέροντα λέγων:

— Πῶς οἱ κοσμικοί, καίτοι παραμελοῦν τὴν νηστείαν, καταφρονοῦν τὴν προσευχὴν, ἀπέχουν ἀπὸ ἀγρυπνίας, τρώγουν τὰ πάντα, ἐκπληροῦν τὰς ἐπιθυμίας των κατὰ τὰς μεταξὺ των σχέσεις εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, καταβρογχθίζουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ἐξοδεύουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἡμέρας εἰς ὄρκους καὶ ἐπιρκίας, ἐν τούτοις δὲν πίπτουν, οὔτε λέγουν ὅτι ἡμαρτήσαμεν, οὔτε ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν θεῖαν κοινωνίαν; Ἐνῷ ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ ἂν καὶ εἴμεθα πάντοτε προσηλωμένοι εἰς τὰς νηστείας, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς ξηροφογίας, κοιμώμενοι κατὰ γῆς, ἐστερημένοι ἀπὸ κάθε σαρκικὴν ἀνάπαυσιν, πενθοῦμεν καὶ θρηνοῦμεν καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ λέγομεν ὅτι εἴμεθα χαμένοι καὶ καταδικασμένοι διὰ τὴν γένναν τοῦ πυρός;

Ὁ Γέροντ ἀνεστέναξε καὶ ἀπήντησε:

— Καλῶς εἶπας, ἀδελφέ, ὅτι δὲν πίπτουν οἱ κοσμικοί· διότι ὅταν πέσουν μίαν φορὰν εἰς ἐλεεινὴν καὶ φοθερὰν πτώσιν, οὔτε νὰ σηκωθοῦν πλέον ἡμποροῦν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἔχουν ἀπὸ ποῦ νὰ πέσουν, ἐφ' ὅσον παρέμειναν ἀρκετὸν καιρὸν, ἀπὸ πολλὴν ἄγνοιαν, εἰς τὴν πρώτην πτώσιν καὶ δὲν ἀντελήφθησαν ὅτι ἔχουν πέσει. Διατί δὲ νὰ φροντίξῃ ὁ διάβολος νὰ παλαίῃ πρὸς ἐκείνους, πὺν κείντοι συνεχῶς χάμω;

Οἱ Μοναχοὶ ὁμῶς παρετάχθησαν φανερά ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ μάχονται συνεχῶς με αὐτόν· δι' αὐτὸ καὶ ἄλλοτε μὲν νικοῦν, ἄλλοτε δὲ νικῶνται· καὶ δὲν σταματοῦν συνεχῶς νὰ πίπτουν καὶ νὰ σηκώνωνται,

νὰ στενοχωροῦν καὶ νὰ στενοχωροῦνται, νὰ κτυποῦν καὶ νὰ κτυπῶνται, ἕως οὗτου, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, νικήσουν τὸν ἐχθρὸν καὶ τὸν καταστήσουν, διὰ τὸν ἑαυτὸν των, ἀνίσχυρον καὶ ἀσθενή. Διότι τότε πλέον, ἀφοῦ εἰρηνεύσουν τελείως πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀπολαύουν συνεχῶς εἰς τὴν ψυχὴν των τὴν γαλήνην Του καὶ τὴν χαρὰν Του, ἀναπαύονται.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ ἔφυγαν ἀπὸ ἐπάνω του τὰ πάθη καὶ ἔγινεν ἀμέριμνος. Μετέβη λοιπὸν εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε· Βλέπω τὸν ἑαυτὸν μου νὰ ἀναπαύεται καὶ νὰ μὴ ἔχῃ κανένα πόλεμον. Ὁ Γέρον τὸ ἀπήντησε· πῆγαινε νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεόν, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς σὲ ὁ πόλεμος, διότι μὲ τοὺς πολέμους προκόπτει ἡ ψυχὴ. Παρεκάλεσε λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης καὶ ποτὲ πλέον δὲν προσηυχῆθη νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτὸν ὁ πόλεμος, ἀλλ' ἔλεγε συνεχῶς· Κύριε, δός μου ὑπομονὴν εἰς τοὺς πολέμους.

4. Ὁ Ἀββᾶς Κόπρις εἶπε· εἶναι μακάριος αὐτὸς ποὺ ὑπομένει κόπον καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν. Ὁ ἴδιος ἡσθένησε κάποτε ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ παρέμεινεν εἰς τὸ κρεβάτι. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἠὺχαρίσκει τὸν Θεὸν καὶ δὲν ἱκανοποιεῖ τὸ θέλημά του.

5. Ἐνας Γέρον εἶπεν, ὅτι κάποιος ἀδελφὸς ἐπειράζετο ἀπὸ λογισμὸν ἐπὶ ἐννέα ἔτη καὶ ἀπὸ εὐλάβειαν κατέκρινε τὸν ἑαυτὸν του λέγων· ἔχασα τὴν ψυχὴν μου, θεωρῶν τὸν ἑαυτὸν του αἷτιον τοῦ πειρασμοῦ. Ὅστερα ἀπὸ καιρὸν, ἐπειδὴ ἐβαρύνθη καὶ ἀπελπισθεῖς, ἐνῷ δὲν ἔπρεπε, διὰ τὴν σωτηρίαν του, εἶπεν· ἄς ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον, ἀφοῦ ἔπessa εἰς ἀπώλειαν. Καθὼς λοιπὸν ἐκίνησε νὰ φύγῃ, τοῦ ἦλθε μία φωνὴ εἰς τὸν δρόμον· τὰ ἐννέα ἔτη — τοῦ ἔλεγεν ἡ φωνὴ αὐτὴ — κατὰ τὰ ὁποῖα εὗρίσκεσο εἰς πειρασμόν, σοῦ ἐχάρισαν στεφάνους. Δι' αὐτὸ γύρισε εἰς τὸν τόπον σου καὶ θὰ σὲ ἐλαφρώσω ἀπὸ τοὺς λογισμούς. Πράγματι ὁ ἀδελφὸς ἐπέστρεψε καὶ ἀνεπαύθη. Ἀπὸ αὐτὸ μανθάνομεν, πὼς οἱ πόλεμοι παρέχουν στεφάνους εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους.

6. Ἐνας Γέρον εἶπεν· εἰς τὴν ἀρχὴν ποὺ ὁ Μοναχὸς θὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον διὰ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἀσκησιν, ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς δαίμονας νὰ τὸν πειράξουν βιαίως τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, διὰ νὰ μὴ φοβηθῇ καὶ παραξενευθῇ ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὅποταν θὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα πάλιν εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν ὅμως ὁ Μοναχός, σὺν τῷ χρόνῳ, προκόψῃ καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον, τότε ἐξαπολύονται ἐναντίον του οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἡδονῶν, ἴσως δὲ καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τοῦ μίσους καὶ τῶν ἄλλων παθῶν· καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην νὰ ταπεινώνεται καὶ νὰ πενθῇ κατακρίνων καὶ κατηγορῶν τὸν ἑαυτὸν του μόνον. Τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῶν πειρασμῶν, μανθάνει ὑπομονὴν, ἀποκτᾷ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν καὶ προσφεύγει, τοῦ λοιποῦ, μετὰ δακρύων εἰς τὸν Θεόν.

Μερικοὶ θορυβηθέντες ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς καὶ ὑποκύψαντες ὑπὸ τὸ ἀσκήκωτον βάρος τῆς λύπης, ἐβυθίσθησαν εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπελπι-

σίας, καὶ ἐγύρισαν πάλιν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τῆς προαιρέσεως καὶ τῶν σκέψεων των, ἐνῷ ἄλλοι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν κόσμον καὶ σωματικῶς. Ἡμεῖς ὅμως, ἀδελφοί μου, οὐδέποτε νὰ ἀπελπισθῶμεν ἢ νὰ ἀδιαφορήσωμεν, ἀλλ' ὡς ὑπομείνωμεν μὲ γενναιότητα καὶ μακροθυμίαν τοὺς πειρασμούς, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεὸν δι' ὅλα ὅσα μᾶς συμβαίνουν. Διότι ἡ εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν ἀχρηστεύει ὅλας τὰς δολοπλοκίας τοῦ ἐχθροῦ.

Ὅπως ἀκριβῶς αὐτὸς ποὺ ἔχει τὰ χέρια του γεμᾶτα πίσσαν δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὰ καθάρισῃ παρὰ μόνον μὲ ἔλαιον, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ ἐμολύνθημεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν μόνον μὲ τὸ ἔλεος καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαριζόμεθα πάλιν. Ἄς προσερχώμεθα λοιπὸν ἐνώπιόν Του εἰς κάθε πειρασμὸν καὶ ὡς ἐπικαλούμεθα μὲ ἐπιμονὴν τὴν βοήθειάν Του εὐχαριστοῦντες δι' ὅλα· καὶ τότε θὰ ἴδωμεν νὰ νικᾶται μὲ εὐκολίαν ὁ ἐχθρὸς καὶ νὰ κἀθεται ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος ἀπέναντί μας.

7. Εἶπε Γέρων· ἐὰν μᾶς συγχωρῇ ὁ Θεός, μολονότι πράττομεν κακὰς πράξεις, μακροθυμῶν ἀπέναντί μας, δὲν θὰ μᾶς βοηθήσῃ, πολὺ περισσότερον, ἐὰν θελήσωμεν νὰ πράξωμεν τὰ καλὰ;

ΣΤ΄. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Ο ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ Θεῷ εὐαρεστήσαι, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ πίστεως γενέσθαι, καὶ Υἱὸς Θεοῦ καὶ αὐτὸς προσαγορευθῆναι γεννηθεὶς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, πρὸ πάντων τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς ὑπομονῆς δραξάμενος ὀφείλει τὰς ἀπαντώσας θλίψεις καὶ ἀνάγκας γενναίως καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρειν, ἵτοι σωματικὰς νόσους καὶ πάθη, ὀνειδισμούς καὶ ὕβρεις ὑπὸ ἀνθρώπων ἢ ἀοράτους πολέμους διαφόρους, τοὺς ἐπαγομένους τῇ ψυχῇ ὑπὸ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων, βουλομένων εἰς χαύνωσιν καὶ ὀλιγωρίαν ταύτην ἀπαγαγεῖν, τοῦ Θεοῦ οἰκονομικῶς συγχωροῦντος ἕκαστον δοκιμασθῆναι ἐν διαφόροις θλίψεσιν, ἵνα φανερωθῶσιν οἱ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶντες αὐτόν, εἰ πάντα τὰ ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ πονηροῦ γενναίως καὶ εὐχαρίστως ὑπομένουσι, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως οὐκ ἀφίστανται, ἀλλὰ πάντοτε τὴν λύτρωσιν τῶν λυπηρῶν διὰ τῆς χάριτος, ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ πολλῇ ἀπεκδέχονται· δι' ὧν καὶ ἐξελθεῖν δυνήσονται πάντα πειρασμόν, καὶ οὕτω τῆς ἐπαγγελίας τυχεῖν, ἅξιοι τῆς Βασιλείας γενόμενοι καὶ αὐτοί, ὡς τοῖς ἴχνεσι πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἀγίων καὶ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἀκολουθήσαντες, καὶ κοινωνοὶ αὐτοῖς οὐ μόνον τῶν παθημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης γενόμενοι.

Κατανόησον γάρ καὶ ἴδε πῶς ἐξ ἀρχῆς οἱ Πατέρες πάντες, ἡγουν Πατριάρχαι, καὶ Προφῆται, καὶ Ἀπόστολοι, καὶ Μάρτυρες, διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν θλίψεων τῶν πειρασμῶν διελθόντες, καὶ πάντα τὰ δυσχερῆ καρτερῶς καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομείναντες, διὰ τὴν προσδοκωμένην τῆς μισθαποδοσίας ἐλπίδα, οὕτως ἠδυνήθησαν εὐαρεστήσαι Θεῷ· καθὼς καὶ ἡ γραφὴ λέγει· «τέκνον, εἰ προσήλθες δουλεύειν Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν· εὐθυνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρει»· ἵτοι εἰς Θεὸν ἀφορῶν, καὶ τῇ εἰς αὐτόν ἐλπίδι νευρούμενος· φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος· «εἰ δὲ χωρὶς ἐστὲ παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί»· καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· «τὰ ἐπιφερόμενά σοι πάντα ὡς ἀγαθὰ πρόσδε-

ξαι, εἰδὼς ὅτι ἄνευ Θεοῦ οὐδὲν γίνεται»· καὶ ὁ Κύριος μακαρίζει τοὺς δι' αὐτὸν ἀγωνιζομένους καὶ δεινότατα πάσχοντας ἢ φανερώς ὑπὸ ἀνθρώπων, ἢ κρυπτῶς ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας ἀνταγωνιζομένων, ὡς εἴρηται, πρὸς τὴν τὸν Θεὸν ἀγαπῶσαν ψυχὴν, καὶ τὰς διαφόρους θλίψεις ἐπιφερόντων, πρὸς τὸ ἐμποδίσαι αὐτὴν τὴν εἰς τὴν ζωὴν εἰσοδόν, εἰς ὀλιγωρίαν καὶ ἀπελπισίαν ὀλισθησάσῃ. Οἱ οὖν πειρασμοὶ ἐλέγχουσι τὰς τὸν Θεὸν ἀγαπῶσας καὶ μὴ ἀγαπῶσας ψυχάς, καὶ οὗτοι ἢ ἀξίας Αὐτοῦ ἢ ἀναξίας Αὐτοῦ ἀπεργάζονται.

Τοῖνυν πρὸ παντὸς τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδα πᾶσα ψυχὴ ἡ Θεῷ βουλομένη εὐαρεστῆσαι, γενναίως κρατεῖται· καὶ οὕτω δυνήσεται ὑπομεῖναι καὶ διεξελθεῖν πᾶσαν ἐπανάστασιν τοῦ πονηροῦ καὶ ἐπήρειαν. Οὐδὲ γὰρ εἰς τοσοῦτον παραχωρεῖ ὁ Θεὸς ψυχὴν τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσαν καὶ Αὐτὸν ὑπομένουσαν πειρασθῆναι, ὥς τε ἐξαπορηθῆναι βαρυνθεῖσαν ὑπὲρ ὃ δύναται. Οὔτε δὲ ὁ πονηρὸς ὅσον βούλεται πειράζει καὶ θλίβει τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ὅσον παραχωρεῖται αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· οἶδε γὰρ ὁ πλάστης ἡμῶν πόσον ὀφείλει εἰς δοκιμασίαν καὶ πύρρῳ εἰσελθεῖν ἡ ψυχὴ, καὶ τοσοῦτον καὶ παραχωρεῖ.

Εἰ γὰρ ὁ κεραμεὺς πλάσας τὰ σκεύη ἐπίσταται πόσον ἐν τῇ πυρὶ χρῆναι ἔασαι αὐτά, εἰ μὴ γὰρ διέλθωσι διὰ πυρός, εὐχρηστα τοῖς ἀνθρώποις οὐ γίνεται, καὶ οὔτε ὑπὲρ τὸ δέον αὐτὰ ἀφήσιν ἐν τῇ καμίνῳ, ἵνα μὴ κατακαέντα διαφθαρῇ, οὔτε πάλιν ἐλλιπῶς ἔχοντα ἐκβάλλει, ἵνα μὴ εὐθραυστα ὁμοίως καὶ ἄχρηστα ᾗ· καὶ τοῖς ὑποζυγίοις δὲ οὐ πᾶσιν ἐπίσης, ἀλλὰ πρὸς τὴν δύναμιν ἐκάστου ζώου τὸν φόρτον ἐπιτιθέαμεν· καὶ ἡ ναὺς δέ, ἔχει τινὰ σημεῖα, δι' ὧν δηλοῖ μέχρι τίνος δεξαμένη τὸν γόμον, ἀβλαβῶς ἐκ τοῦ πλοῦς διασώζει.

Εἰ οὖν ἐπὶ τῶν φαινομένων καὶ φθειρομένων τσαύτην γνῶσιν καὶ διάκρισιν τοῖς ἀνθρώποις ὁ Θεὸς ἔδωκεν, ἵνα ἀσφαλῶς αὐτὰ διοικῶσιν, οὐ πολλῇ μᾶλλον Αὐτὸς ὁ χορηγὸς τῆς σοφίας καὶ τῆς συνέσεως ἐπίσταται πόσων καὶ ποίων δοκιμασιῶν δέονται αἱ ψυχαὶ αἱ αὐτῇ εὐαρεστῆσαι βουλόμεναι, ἵνα καὶ εὐχρηστοὶ αὐτῇ, καὶ ἐπιτήδαιοι πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν γένωνται; Ὡς περ γὰρ τὸ εἶδος τῆς κανάθης οὐ χρησιμεύει ἄλλως εἰς τὸ γενέσθαι ὑπ' αὐτοῦ νήματα λεπτότατα, ἐὰν μὴ ἐπὶ πολὺ κοπανισθῇ· καὶ ὅσον βασανίζεται καὶ ξέεται, τοσοῦτον καθαρώτερον καὶ ἐπιτηδειότερον γίνεται, οὕτω καὶ ἡ φιλόθεος ψυχὴ· ἐν πολλοῖς πειρασμοῖς καὶ θλίψεσιν ἐξεταζομένη καὶ λεπτυνομένη, καὶ ὑπομένουσα γενναίως, καθαρωτέρα καὶ χρησιμωτέρα εἰς τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν καθίσταται, καὶ τέλος εἰς τὴν τῆς Βασιλείας εἰσοδὸν μετὰ χαρᾶς εἰσελθοῦσα, κληρονόμος ἔσται τῆς ἐπουρανίου τῶν ἀγαθῶν παστάδος, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας.

Ἐ ρ η ν ε ἰ α

ΕΚΕΙΝΟΣ ποὺ θέλει νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀναδειχθῇ, διὰ πίστεως, κληρονόμος Θεοῦ, καὶ νὰ ὀνομασθῇ Τίς τοῦ Θεοῦ γεννηθεὶς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, πρέπει, πρὶν ἅπ' ὅλα, νὰ ὀπλισθῇ μὲ ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν καὶ νὰ ὑπομένῃ μὲ γενναιότητα καὶ εὐχαρίστως τὰς θλίψεις καὶ τὰς ἀνάγκας, ποὺ θὰ συναντήσῃ, δηλαδὴ τὰς σωματικὰς νόσους καὶ τὰ πάθη, τοὺς ἐξευτελισμοὺς καὶ τὰς ὕβρεις τῶν ἀνθρώπων,

ἢ τοὺς διαφόρους ἀοράτους πολέμους, ποὺ φέρονται ἐναντίον τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, ποὺ ἐπιδιώκουν νὰ τὴν παρασύρουν εἰς ἀμέλειαν καὶ ἀδυναμίαν.

“Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς κατ’ οἰκονομίαν, διὰ νὰ δοκιμασθῇ ἕκαστος μὲ διαφόρους θλίψεις, καὶ νὰ φανερωθῶν αὐτοί, ποὺ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν, ἐφ’ ὅσον ὑπομείνουν ὅλας τὰς ἐπιθέσεις τοῦ πονηροῦ γενναίως καὶ εὐχαρίστως καὶ δὲν ἀπομακρυνθῶν ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα καὶ πίστιν των, ἀλλὰ πάντοτε θὰ ἀναμένουν, μὲ πίστιν καὶ πολλὴν ὑπομονήν. νὰ λυτρωθῶν διὰ τῆς Χάριτος, ἀπὸ τὰ λυπηρά. Μὲ ὅλα αὐτὰ θὰ ἠμπορέσουν νὰ ἀντεπεξέλθουν κατὰ παντὸς πειρασμοῦ καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἐπιτύχουν τὴν ὑπόσχεσιν, καθιστάμενοι καὶ οἱ ἴδιοι ἄξιοι τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας, ἀφοῦ ἐβάδισαν ἐπάνω εἰς τὰ ἴχνη τῶν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἀγίων καὶ τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου καὶ ἐγένοντο κοινωνοὶ ὄχι μόνον τῶν παθημάτων των, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης των.

Πρόσεξε λοιπὸν νὰ ἀντιληφθῇ καὶ ἰδὲ πῶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅλοι οἱ Πατέρες, δηλαδὴ Πατριάρχαι, καὶ Προφῆται, καὶ Ἀπόστολοι, καὶ Μάρτυρες, ἀφοῦ ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν καὶ ἀφοῦ ὑπέμειναν μὲ χαρὰν καὶ καρτερικότητα τὰς διαφόρους δυσκολίας ἔτσι μόνον ἠδυνήθησαν νὰ εὐαρεστήσουν τὸν Θεόν, χάρις εἰς τὴν ἀναμενομένην ἐλπίδα τῆς ἀποδόσεως εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον τοῦ μισθοῦ τῶν κόπων του. Ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι σύμφωνος καὶ μὲ τὸ ρητὸν τῆς Ἀγίας Γραφῆς. «Τέκνον, ἐὰν ἐπλησίασες πρὸς τὸν Κύριον διὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσῃς ὡς δοῦλος, ἐτοίμασε τὴν ψυχὴν σου νὰ δεχθῇ τὴν δοκιμασίαν τοῦ πειρασμοῦ· κατεύθυνε τὴν καρδίαν σου καὶ ὑπόμενε» (Σοφ. Σειρ. β', 1—2). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ἐλπίζῃς εἰς τὸν Θεὸν καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα Του αὐτὴν νὰ ἐνισχύσαι.

Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος· «ἐὰν στερεῇσθε τῆς παιδαγωγούσης δοκιμασίας, τῆς ὁποίας μέτοχοι ἔγιναν ὅλοι, ἄρα εἰσθε νόθοι καὶ ὄχι υἱοὶ γνήσιοι» (Ἑβρ. ιβ', 8). Εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον λέγει ἡ ἀγ. Γραφή «ὅλας τὰς κατὰ σοῦ ἐπιθέσεις νὰ τὰς δεχθῇς ὡς ἀγαθὰ, γνωρίζων ὅτι χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ τίποτα δὲν γίνεται». Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μακαρίζει ὅσους ἀγωνίζονται δι' Αὐτὸν καὶ ὑποφέρουν φοβεράς δοκιμασίας ἢ φανερώς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἢ κρυφὰ ἀπὸ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, τὰ ὅποια, ὅπως ἐλέχθη, ἀγωνίζονται ἐναντίον τῆς ψυχῆς, ποὺ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, καὶ ρίπτουν ἐπάνω της τὰς διαφόρους θλίψεις, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσοδὸν της εἰς τὴν ζωὴν, ἐφ’ ὅσον θὰ ἔχῃ γλιστρήσει εἰς τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀπελπισίαν. Οἱ πειρασμοὶ λοιπὸν δοκιμάζουν καὶ ξεχωρίζουν τὰς ψυχάς, ποὺ ἀγαποῦν τὸν Θεόν, ἀπὸ τὰς ψυχάς, ποὺ δὲν τὸν ἀγαποῦν, καὶ τοιουτοτρόπως ἀναδεικνύουν ποῖοι εἶναι ἄξιοι τοῦ Θεοῦ καὶ ποῖοι ἀνάξιοι Αὐτοῦ.

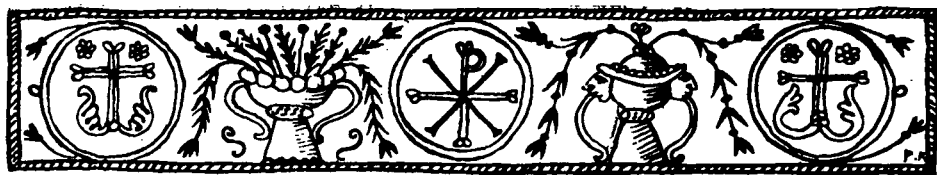
Κάθε ψυχὴ λοιπὸν, ποὺ θέλει νὰ φανῇ εὐάρεστος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἄς κρατῇ γενναίως, πρὸ παντός, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ ἔτσι μὲ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ὑπομείνῃ καὶ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὅλην

τὴν ἐνόχλησιν καὶ ἐπανάστασιν τοῦ πονηροῦ. Διότι οὔτε καὶ ὁ Θεὸς παραχωρεῖ ἢ ψυχὴ ποὺ ἐλπίζει εἰς Αὐτὸν καὶ εἰς Αὐτὸν ὑπομένουσα, νὰ περιπέσῃ εἰς τόσον μεγάλον πειρασμόν, ὥστε νὰ περιέλθῃ εἰς δύσκολον θέσιν βαρυνομένη μὲ θλίψεις περισσοτέρας τῶν ὅσων δύναται νὰ σηκώσῃ. Ἄλλ' οὔτε καὶ ὁ πονηρὸς πειράζει καὶ στενοχωρεῖ τὴν ψυχὴν ὅσον θέλει, ἀλλ' ὅσον τοῦ ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν Θεόν· διότι γνωρίζει ὁ Πλάστης μας πόσον ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς δοκιμασίαν καὶ στενοχωρίαν, καὶ τόσον μόνον παραχωρεῖ.

"Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸν κεραμοποιόν· ὁ κεραμοποιός, ἀφοῦ πλάσῃ τὰ πῆλινα σκεύη, γνωρίζει πόσον πρέπει νὰ τὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν φωτιάν, διότι ἐὰν δὲν περάσουν ἀπὸ τὴν φωτιάν, δὲν ἔμπορουν νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ οὔτε περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι πρέπει τὰ ἀφήνει εἰς τὸ καμίνι, μὴ τυχόν καὶ καταστραφούν ἀπὸ τὴν φωτιάν, οὔτε πάλιν τὰ βγάξῃ ἀπὸ τὸ καμίνι πρὸ τῆς ὠρισμένης ὥρας, διὰ νὰ μὴ σπάζουν εὐκόλα καὶ γίνωνται ἄχρηστα. Καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπίσης δὲν τὰ φορτώνομεν μὲ τὸ ἴδιον βάρος ὅλα, ἀλλὰ ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς ἐκάστου ζώου. Καὶ τὸ πλοῖον πάλιν ἔχει ὠρισμένα σημεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα φανερώνει μέχρι ποῦ πρέπει νὰ φορτωθῇ, ὥστε χωρὶς βλάβην νὰ διαπλεύσῃ τὸ πέλαγος.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ Θεὸς ἔδωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τόσῃν γνῶσιν καὶ διάκρισιν, διὰ νὰ διοικούν ἀσφαλῶς τὰ φαινόμενα καὶ φθειρόμενα πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, δὲν θὰ γνωρίζῃ πολὺ περισσότερον Αὐτὸς οὗτος ὁ χορηγὸς τῆς σοφίας καὶ τῆς συνέσεως πόσας καὶ ποίας δοκιμασίας ἔχουν ἀνάγκην αἱ ψυχαί, ποὺ θέλουν νὰ εἶναι εὐόρεστοι εἰς Αὐτόν, διὰ νὰ τοῦ εἶναι καὶ χρήσιμοι, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εἶναι ἄξιοι τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν; Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὸ φυτὸν τῆς καννάβεως δὲν γίνεται χρήσιμον, διὰ τῆς κατασκευῆς του εἰς νήματα λεπτέστατα, ἐὰν πρωτίστως δὲν κοπανισθῇ ἐπὶ πολὺ· ὅσον δὲ περισσότερον βασανίζεται καὶ ξένεται, τόσον καθαρώτερον καὶ χρησιμώτερον γίνεται, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ φιλόθεος ψυχὴ. Ταλαιπωρουμένη καὶ λεπτυνομένη, διὰ πολλῶν πειρασμῶν καὶ θλίψεων, καὶ ὑπομένουσα γενναίως, ἀναδεικνύεται καθαρωτέρα καὶ χρησιμωτέρα εἰς τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν, καὶ τέλος, ἀφοῦ εἰσέλθῃ χαρούμενη εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, θὰ γίνῃ παντοτεινὰ κληρονόμος τῶν ἐπουρανίων θαλάμων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

Περὶ τοῦ ὅτι οὐ δεῖ εἰς πάντα ἃ πταίμεν τοὺς δαίμονας αἰτιάσθαι, ἀλλ' ἑαυτούς· τοὺς γὰρ προσέχοντας, οὐδὲ οἱ δαίμονες βλάψαι δύνανται, μεγάλης οὐσης τῆς παρὰ Θεοῦ βοηθείας· καὶ ὅτι πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς πολέμους.

*Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει εἰς ὅλα ὅσα ἀμαρτάνομεν, νὰ θεωρῶμεν ὡς αἰτίους τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ τοὺς ἑαυτούς μας· διότι ἐκεῖ-
νους, οἱ ὅποιοι προσέχουν, οὔτε οἱ δαίμονες ἡμποροῦν νὰ
βλάψουν, ἐπειδὴ εἶναι μεγάλη ἡ παρὰ Θεοῦ βοήθεια·
ἀναλόγως δὲ πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων, ὁ
Θεὸς ἐπιτρέπει καὶ τοὺς πολέμους.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἀφίησι τοὺς πολέμους ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην, ὥς περ ἐπὶ τοὺς ἀρχαίους· οἶδε γὰρ ὅτι ἀσθενεῖς εἰσι καὶ οὐ θαστάζουσιν·

2. Ἐρώτησεν Ἀβραάμ ὁ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω ὅτι σφόδρα οἱ δαίμονες πολεμοῦσί με· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· σὲ πολεμοῦσιν οἱ δαίμονες· οὐ πολεμοῦσι μεθ' ἡμῶν ἐφ' ὅσον τὰ θελήματα ἡμῶν ποιοῦμεν· τὰ γὰρ θελήματα ἡμῶν δαίμονες γεγόνاسι καὶ αὐτὰ εἰσι τὰ θλίβοντα ἡμᾶς, ἵνα πληρώσωμεν αὐτὰ· εἰ δὲ θέλεις μαθεῖν μετὰ τίνων ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες, γνόθι ὅτι μετὰ

Μωυσέως καὶ τῶν ὁμοίων.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ λέγων· διατί κωλύουσί με οἱ δαίμονες ποιῆσαι ἀγαθὸν τῷ πλησίον· ἀπεκρίθη ὁ γέρων· μὴ λέγε οὕτως· εἰ δὲ μὴ γε τὸν Θεὸν ψεύστην ποιεῖς· ἀλλὰ μάλλον εἰπέ, ὅτι οὐ θέλω ὀλως ποιῆσαι ἔλεος· προλαβὼν γὰρ εἶπεν ὁ Θεός· «ἔδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφειων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ».

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην· τί ποιήσω διὰ τὰ πάθη καὶ τοὺς δαίμονας· καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἕκαστος ἡμῶν πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας.

5. Εἶπεν ἡ ἁγία Συγκλητική· ὅσον προκόπτουσιν οἱ ἀθληταί, τοσούτῳ μέ-
ζοσι συνάπτονται ἀνταγωνισταίς.

6. Ἐπολεμήθη ποτὲ ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς εἰς πορνείαν πάνυ· καὶ μηκέτι ἰσχύ-
ων καθίσαι εἰς τὸ κελλίον, ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τῷ Ἀβδᾷ Ἰσιδώρῳ· ὁ δὲ γέρων
παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα ὑποστρέψῃ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο λέγων·
οὐκέτι ἰσχύω, Ἀβδᾶ· καὶ λαβὼν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀνήγαγεν εἰς τὸ δῶμα, καὶ λέ-
γει αὐτῷ· πρόσχες εἰς δυσμάς· καὶ προσχών, εἶδε πλήθος δαιμόνων, καὶ ἦσαν τετα-
ραγμένοι καὶ θορυβοῦντες τοῦ πολεμεῖν. Ἔφη αὐτῷ πάλιν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσιδώρος· βλέ-
ψον καὶ πρὸς ἀνατολάς· καὶ ἀναβλέψας, εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη Ἀγίων Ἀγγέλων
δεδοξασμένων· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· ἰδοὺ οὗτοι εἰσὶν οἱ ἀποστελλόμενοι τοῖς
ἁγίοις παρὰ Κυρίου εἰς δοθήθειαν· οἱ δὲ εἰς δυσμάς εἰσιν οἱ πολεμοῦντες αὐτούς·
πλείους οὖν εἰσιν οἱ μεθ' ἡμῶν διὸ θάρσει καὶ μηκέτι φοβοῦ· καὶ οὕτως εὐχαριστή-
σας τῷ Θεῷ ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς ἔλαβε θάρσος καὶ ὑπέστρεφεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

7. Εἶπε γέρων· εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ Μοναχοῦ, οὐ παραχω-
ροῦνται οἱ δαίμονες διαίως πειράσαι τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ ξενισθεῖς καὶ πτοηθεῖς
ἐπὶ τούτῳ, ταχέως ὑποστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον· ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ ἔργῳ προ-
κόψῃ, τότε ἐπαφίενται αὐτῷ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν· καὶ λυ-
πούμενος, ἀνάγκην ἔχει ταπεινοῦσθαι καὶ πενθεῖν, καὶ ἑαυτὸν κατακρίνειν καὶ μέμ-
ψεσθαι ἐφ' οἷς ἤμαρτε καὶ ἁμαρτάνει· καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν τούτων γυμνα-
σθεῖς, μανθάνει ὑπομονὴν καὶ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν, καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ
Θεῷ μετὰ δακρύων· ἡ κάκεινος πάντα λύει τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ κατὰ
μικρὸν μικρὸν φέρει αὐτὸν εἰς ἀνάπαυσιν· τινὲς δὲ ὀλιγωρήσαντες ἢ διεχειρίσαντο
ἑαυτούς, ἢ εἰ εἰς τὸν κόσμον ὑπέστρεψαν, ὑπὸ τῆς λύπης καταποθέντες.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀντώνιος εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐξαπολύει εἰς αὐτὴν
τὴν γενεὰν τοὺς πολέμους, μετὰ τὴν ἰδίαν σφοδρότητα, πὺν τοὺς ἐξαπέλυεν
εἰς τοὺς ἀρχαίους· διότι γνωρίζει ὅτι οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἀδύνα-
τοι καὶ δὲν ἀντέχουν.

2. Ὁ Ἀβραάμ, ὁ ὑποτακτικὸς τοῦ Ἀβδᾶ Ἀγάθωνος, ἠρώτησε
τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα·

— Τί νὰ κάνω, πὺν οἱ δαίμονες μὲ πολεμοῦν σφοδρῶς;

— Σὲ πολεμοῦν οἱ δαίμονες; ἀπήντησεν ὁ Γέρων· δὲν πολεμοῦν
μαζί μας ἐφ' ὅσον κάνομεν τὰ θελήματά μας· διότι τὰ θελήματά μας ἔ-
γιναν δαίμονες καὶ αὐτὰ εἶναι πὺν μᾶς στενοχωροῦν, διὰ νὰ τὰ ἱκανο-
ποιήσωμεν· ἔαν δὲ θέλῃς νὰ μάθῃς μὲ ποίους ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες,
μάθε ὅτι ἐπολεμήσαμεν μὲ τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς ὁμοίους του.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Παμβώ·

— Διατί μὲ ἐμποδίζουν οἱ δαίμονες νὰ κάμω τὸ ἀγαθὸν πρὸς τὸν
πλησίον μου;

— Νὰ μὴ λέγῃς ἔτσι, ἀπήντησεν ὁ Γέρων· διαφορετικὰ κάμνεις
ψεύστην τὸν Θεόν. Προτιμότερον νὰ λέγῃς· Καθόλου δὲν θέλω νὰ κάμω
καλὸν εἰς τὸν ἄλλον. Διότι ὁ Θεὸς προγνωρίζων τὴν πονηρίαν μας εἶπε εἰς

τὴν Ἀγίαν Γραφὴν «Σᾶς ἔδωσα τὴν δύναμιν νὰ πατῆτε ἐπάνω σὲ ὄφεις καὶ σκορπιούς, καὶ ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Λουκ. ι', 19).

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην:

— Τί νὰ κάμω ἐναντίον τῶν παθῶν μου καὶ τῶν δαιμόνων;

— Καθένας μας ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας του (Ἰακώβ. α', 14), ἀπῆντησεν ὁ Γέρων.

5. Ἡ ἀγία Συγκλητικὴ εἶπεν· ὅσον οἱ ἀθληταὶ γίνονται καλύτεροι, τόσον καὶ πρὸς ἰσχυροτέρους ἀντιπάλους συναγωνίζονται.

6. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἐπολεμήθη πάρα πολὺ ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας· καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κελλί του, ἔφυγε καὶ ἐξωμολογήθη τοὺς λογισμοὺς του εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον. Ὁ Γέρων τὸν παρεκάλεσε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ κελλίον του. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε καθόλου νὰ ἀκούσῃ τὴν σύστασιν, ἀπαντῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον· δὲν ἀντέχω πλέον, Ἀββᾶ. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος τὸν ἐπῆρε κοντά του καὶ ἀνέβηκε εἰς τὴν στέγην τοῦ κελλίου καὶ τοῦ λέγει:

— Κοίταξε πρὸς δυσμᾶς.

Πράγματι ἐκοίταξε μὲ προσοχὴν πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ εἶδε πλῆθος δαιμόνων νὰ προκαλοῦν ταραχὴν καὶ νὰ θορυβοῦν μὲ τὸ νὰ κάνουν πόλεμον.

Τοῦ λέγει πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος·

— Τώρα κοίταξε καὶ πρὸς ἀνατολάς.

Ὅταν ἐστράφη πρὸς ἀνατολάς ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη ἀγίων Ἀγγέλων, ποὺ περιεβάλλοντο μὲ δόξαν.

Εἶπε τότε πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὁ Γέρων·

— Νά! αὐτοὺς ποὺ βλέπεις εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἀποστέλλει ὁ Κύριος νὰ βοηθήσουν τοὺς ἀγίους ποὺ ἀγωνίζονται· ἐκείνους ὅμως ποὺ εἶδες, προηγουμένως, πρὸς δυσμᾶς εἶναι αὐτοὶ ποὺ τοὺς πολεμοῦν· περισσότεροι λοιπὸν εἶναι οἱ σύμμαχοί μας. Δι' αὐτὸ νὰ ἔχῃς θάρρος καὶ νὰ μὴ φοβῇσαι.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ἠὺχαρίστησε τὸν Θεόν, ἐπῆρε θάρρος καὶ ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του.

7. Ἐνας Γέρων εἶπεν· Εἰς τὸν πρῶτον καιρὸν ποὺ ὁ Μοναχὸς ἀπαρνεῖται τὸν κόσμον, οἱ δαίμονες δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐνοχλήσουν μὲ βιαιότητα τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ μὴ παραξενευθῇ καὶ φοβηθῇ καὶ ἔτσι ξαναγυρίσῃ γρήγορα εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν ὅμως, σὺν τῷ χρόνῳ, προχωρήσῃ καὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀσκήσεως, τότε ἐξαπολύονται ἐναντίον του οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἡδονῶν· ὁπότεν λυπεῖται καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ πενθήσῃ, καὶ νὰ κατακρίνῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ τὸν κατηγορήσῃ δι' ὅσα ἡμάρτησε καὶ ἁμαρτάνει. Ἔτσι γυμνάζεται ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, μανθάνει ὑπομονήν, ἀποκτᾷ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν καὶ καταφεύγει πλέον μὲ δάκρυα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τότε καὶ ὁ Θεὸς διαλύει τὰς μηχανορραφίας τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν ὁδηγεῖ εἰς ἀνάπαυσιν. Μερικοί, παραμελήσαντες τὴν προσ-

πάθειάν των ἢ αὐτοκτόνησαν ἀπὸ τὴν μεγάλην των λύπην ἢ ἐξαναγύρισαν εἰς τὸν κόσμον, ἐπειδὴ τοὺς κατέβαλεν ἡ μεγάλη στενοχωρία.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Σερίνος, ὅτι οὐ πάντες ἅμα οἱ δαίμονες πάντα τὰ πάθη τοῖς ἀνθρώποις ὑποβάλλουσιν, ἀλλ' ἐν ἑκαστον πάθος εἰδικὰ καὶ ὠρισμένα πνεύματα ἔχει τὰ τοῦτο ὑποβάλλοντα. Ἄλλα μὲν γὰρ ταῖς ἀκαθαρσίαις καὶ τοῖς τῶν ἡδονῶν ρύποις τέρπονται καὶ ταῖς δυσωδίαις· ἄλλα δὲ ταῖς βλασφημίαις· ἄλλα τῇ ὀργῇ καὶ μανίᾳ χαίρουσιν· ἕτερα τῇ λύπῃ· ἄλλα τῇ κενοδοξίᾳ· ἕτερα δὲ τῇ ὑπερηφανίᾳ· καὶ ἐν ἑκαστον τῶν πνευμάτων τούτων ἐκεῖνο φιλεῖ συνεχῶς ὑποβάλλειν, ὅπερ καὶ τὴν ψυχὴν ἡδέως δεχομένην ὀρᾷ.

Καὶ πᾶσι δὲ οὐκ ἐπίσης παρενοχλοῦσιν ἡ τὴν ἑαυτῶν κακίαν ἐπισπεύρουσιν, ἀλλ' ἐνηλλαγμένως καὶ κατὰ τὰς τῶν καιρῶν καὶ προσώπων καὶ τόπων ἐπιτηδεΐοιτας, ἀλλήλοις τε ἡ συνεργοῦσιν ἡ παραχωροῦσιν ἐνίοτε, οὔτε λείαν μὲν ἀκολουθίαν καὶ τάξιν πρὸς ἀλλήλους φυλάττοντες· «ζητήσεις γὰρ φησι παρὰ κακοῖς σύνεσιν, καὶ οὐχ εὐρήσεις· καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνότητοι». Ὅμως πρὸς ὀλίγον ὁμόνοιάν τινα παρέχοντες ἀλλήλοις, εἰς τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον, καὶ καιρῶν καὶ τόπων παραχωροῦντες, ὡς εἴρηται. Οὐδεὶς γὰρ δύναται ἅμα ὑπὸ κενοδοξίας ἐμπαίζεσθαι, καὶ ὑπὸ ἐπιθυμίας πορνείας ἐμपुरίζεσθαι, οὔτε ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ὀγκοῦσθαι, καὶ τῇ γαστριμαργίᾳ ταπεινοῦσθαι, ἢ γέλῳτι καὶ καγχασμοῖς νηπιῶν ἐκλύεσθαι, καὶ ὁμοῦ τοῖς τῆς ὀργῆς κέντροις παροξύνεσθαι· ἀλλ' ἐπάναγκές ἐστιν ἑκαστον τῶν πνευμάτων τὴν ἰδίαν τάξιν φυλάττειν, καὶ οὕτω πολεμεῖν τὸν ἀνθρωπον· καὶ ὅτε ἡττηθὲν ἀναχωρήσει, ἄλλῃ πνεύματι σφοδρότέρῃ τὴν μάχην παραχωρεῖ.

Χρὴ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο· ὅτι οὐ πάντες οἱ δαίμονες τῆς αὐτῆς εἰσιν ἀγριότητος ἢ τῆς αὐτῆς ἰσχύος, ἀλλὰ διάφορος αὐτοῖς μετὰ τῆς ἐνεργείας καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἰδιότης. Τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀρχομένοις μὲν τῆς ἀρετῆς καὶ ἔτι ἀσθενέσιν ὑπάρχουσιν, ἀσθενέστερα καὶ προσπαλαίους πνεύματα· τούτων δὲ νικηθέντων, κατὰ βαθμὸν αἰεὶ μείζονες αὐτοὺς ἀνταγωνιστὰι διαδέχονται. Εἰ γὰρ μὴ κατὰ σύγκρισιν τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ ἡ δυσχέρεια τῆς πάλης ἐγένετο, οὐδεὶς τῶν ἀγωνιζομένων ἡδυνήθη ἂν ὑπομεῖναι τῶν τοιούτων καὶ τοσοούτων πολεμίων τὴν δεινὴν ἀγριότητα· οὔτε ταῖς ἐπιβουλαῖς αὐτῶν ἀντιστῆναι ὅλως ἰσχυρεν ἀνθρωπος, εἰ μὴ τῷ τοιούτῳ ἀγῶνι φιλόανθρωπος μεσίτης καὶ ἀγνοοθέτης καὶ δικαστῆς προῦκάθητο ὁ Χριστός, ἐξισῶν τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει τὰ παλαίσματα, καὶ τὰς υπερβαλλούσας τῶν ἀντιπάλων ὁρμὰς κωλύων καὶ ἀποστρέφων, καὶ μὴ συγχωρῶν ἡμᾶς, κατὰ τὸ γεγραμμένον, πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, ἀλλὰ ποιῶν μετὰ τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὴν ἐκδασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Ταύτην δὲ τὴν πάλην καὶ αὐτοὺς τοὺς δαίμονας οὐκ ἄνευ καμάτου καὶ πόνου πιστευόμεν ἐκτελεῖν· ἔχουσι γὰρ καὶ οὗτοι μέριμναν καὶ λύπην, καὶ μάλιστα ὅταν ἰσχυροῖς τισι καὶ ὑπομονητικαῖς καὶ ἀντιζήλοις ἀνδράσι πρὸς μάχην συμβῶλωσι. Τούτοις δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος μαρτυρεῖ λέγων· «οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας», καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ πάλιν· «οὕτω πυκτεύω, ὥς οὐκ ἄερα δέρων» καὶ ἐν ἑτέρῳ· «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγώνισμαι» ὅπου δὲ ἀγών, καὶ πάλη, καὶ μάχη, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἑκατέρους τοῖς

ἐναντίοις μέρεσι μέριμναν, καὶ κόπον, καὶ πόνον ἐγγίνεσθαι· καὶ ὡς περ ἡμεῖς νικήσαντες μὲν αὐτοὺς χαίρομεν, ἡττηθέντες δὲ λυπούμεθα, οὕτω κάκεινοι πάσχουσι· καὶ ἐφ' οἷς μὲν ἡμᾶς νικήσωσι, τέρπονται· ἐφ' οἷς δὲ πολλὰ μοχθήσαντες μὴ ἰσχύσωσι καθ' ἡμῶν, ἀλλ' ἡττηθῶσι, μεταστρέφεται εἰς αὐτοὺς ἡ αἰσχὺνὴ τῆς ἡττης, ἣτις ἡμᾶς ἔμενε, καὶ πληροῦται τὸ γεγραμμένον· «ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ»· καὶ πάλιν· «ἡ θήρα ἣν ἔκρυψε συλλαβέτω αὐτόν».

Ταῦτα γὰρ πάντα καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐπιστάμενος καὶ τὸν ἀόρατον τοῦτον πόλεμον τοῖς ἔνδον ὀφθαλμοῖς καθορῶν, καὶ εἰδὼς ὅτι χαίρουσιν οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τῇ πτώσει ἡμῶν, ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν· «φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον· μήποτε εἴπη ὁ ἐχθρός μου ἰσχυσα πρὸς αὐτόν· οἱ θλίβοντές με ἀγαλλιάσονται, ἐὰν σαλευθῶ»· καὶ αὖθις· «μὴ ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως· μὴ εἴποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, εὐγε, εὐγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν· μὴδὲ εἴποισαν· κατεπίομεν αὐτόν»· καὶ τὴν αἰσχύνην δὲ αὐτῶν, ἣν ἡττηθέντες αἰσχύνονται, ἐντυγχάνων τῷ Θεῷ κατ' αὐτῶν ἐψάλλεν· «αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες κακὰ μοι». Καὶ ὁ Ἱερεμίας· «αἰσχυνθείησαν, φησὶν, οἱ ἐχθροί μου, καὶ μὴ αἰσχυνθείην ἐγώ· ἐπάγαγε αὐτοῖς ὀργὴν θυμοῦ σου, καὶ δισδὸν σύντριμμα σύντριψον αὐτούς»· καὶ γὰρ ἀληθῶς δισδῶς συντριβήσονται, ὅταν ὑφ' ἡμῶν ἡττηθῶσιν οἱ δαίμονες· ἐν μὲν, ὅτι ἀνθρώπων κατορθούντων ἀγισύνην, ἐκείνοι ταύτην κεκτημένοι ἀπώλεσαν· ἔτερον δέ, ὅτι πνεύματα ὄντες, ὑπὸ τῶν σαρκικῶν καὶ γηίνων ἡττῶνται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Σερίνος εἶπεν ὅτι δὲν διεγείρουν ὅλοι μαζὶ οἱ δαίμονες συγχρόνως ὅλα τὰ πάθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ κάθε πάθος ἔχει τὸ εἰδικὸν καὶ ὠρισμένον πονηρὸν πνεῦμα, ποῦ ἐμπνέει τὸ ἀντίστοιχον πάθος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἄλλα δηλαδὴ πονηρὰ πνεύματα εὐχαριστοῦνται μὲ τὰς ἀκαθαρσίας καὶ τοὺς ῥύπους καὶ τὰς δυσωδίας τῶν ἡδονῶν· ἄλλα, πάλιν, μὲ τὰς βλασφημίας· ἄλλα χαίρονται μὲ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μανίαν· ἄλλα μὲ τὴν λύπην· ἄλλα μὲ τὴν κενοδοξίαν· ἄλλα μὲ τὴν ὑπερηφάνειαν. Καὶ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα προτιμᾷ νὰ ὑποβάλλῃ συνεχῶς τὸ πάθος ἐκεῖνο, ποῦ βλέπει ὅτι ἡ ψυχὴ τὸ δέχεται εὐχαρίστως.

Ἐπίσης δὲν παρενοχλοῦν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, οὔτε καὶ σπείρουν ὁμοίως τὴν κακίαν των εἰς ὅλους, ἀλλὰ διαφορετικὰ καὶ ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, ποῦ παρουσιάζουν αἱ περιστάσεις, τὰ πρόσωπα καὶ οἱ τόποι· μεταξύ των τὰ πονηρὰ πνεύματα ἢ σινεργάζονται ἢ συνήθως τὸ ἓνα παραχωρεῖ τὴν σειρὰν του εἰς τὸ ἄλλο, χωρὶς ὅμως, ὡς τόσον, νὰ παρατηρῇται συμφωνία καὶ τάξις εἰς τὰς μεταξύ των σχέσεις. Διότι, ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητόν, «θὰ ἀναζητήσης εἰς τοὺς κακοὺς τὴν σύνεσιν καὶ δὲν θὰ τὴν εὑρης· καὶ οἱ ἐχθροί μας εἶναι ἀνόητοι» (Ἡσ. νστ' 11—Δευτ. λβ', 31). Παρὰ ταῦτα ὁμονοοῦν, κάπως, μεταξύ των, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐναντίον μας πολέμου των, ὅταν παραχωροῦν, ὅπως ἐλέχθη, τὰς εὐκαιρίας καὶ τοὺς τόπους τῆς διεγέρσεως τῶν παθῶν. Διότι κανεὶς δὲν εἶναι δυνατόν τὴν ἰδίαν

στιγμὴν νὰ ἐμπαίξεται ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, καὶ νὰ φλογίζεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, οὔτε, πάλιν, νὰ φουσκώνει ἀπὸ ὑπερηφάνειαν καὶ νὰ ἐξευτελίζεται ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν, ἢ νὰ γελᾷ καὶ νὰ καγχάζῃ ὡς μωρὸν παιδί, συγχρόνως δὲ νὰ ἐξάπτεται ἀπὸ τὰ κεντρίσματα τῆς ὀργῆς. Ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα νὰ ἐπιτίθεται μετὰ τὴν σειρὰν τοῦ ἐναντίου τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔτσι νὰ τὸν πολεμῇ· καὶ ὅταν συμβῇ νὰ νικηθῇ καὶ νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν πολεμούμενον, τότε παραχωρεῖ τὴν μάχην εἰς ἄλλο ἐπιθετικώτερον πονηρὸν πνεῦμα.

Πρέπει δὲ νὰ γνωρίζωμεν καὶ τοῦτο· ὅλοι οἱ δαίμονες δὲν ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀγριότητα ἢ τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἀλλὰ διαφέρει, μετὰ τῶν, μαζὶ μετὰ τὴν (εἰδικὴν) ἐνέργειαν καὶ ἡ δύναμις, μετὰ τὴν ὁποίαν πολεμοῦν καὶ ἡ ιδιότης τῆς ἐπιθυμίας τὴν ὁποίαν ἐμπνέουν. Ὅταν δηλαδὴ οἱ ἀθλήται τοῦ Χριστοῦ ἀρχίζουσιν τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐνῶ εἶναι ἀκόμῃ ἀσθενεῖς, πολεμοῦν ἐναντίον ἀσθενεστέρων πονηρῶν πνευμάτων· ὅταν δὲ αὐτὰ τὰ ἀσθενέστερα πνεύματα νικηθῶν, τὰ διαδέχονται πάντοτε μεγαλύτεροι, κατὰ τὴν ἐπιθετικότητα, ἀντίπαλοι. Διότι ἐὰν ἡ δύσκολος πάλῃ δὲν διεξήγετο ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, τότε κανεὶς ἐκ τῶν ἀγωνιζομένων δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὑπομείνῃ τὴν φοβερὰν ἀγριότητα τῶν φοβερῶν καὶ ἀναριθμητῶν ἐχθρῶν.

Οὔτε θὰ ἦτο δυνατόν ὁ ἀνθρώπος νὰ ἀντισταθῇ καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὴν ἐχθρικὴν τῶν μαρίαν, ἐὰν κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν δὲν μᾶς προησπίζετο ὁ Χριστὸς ὡς φιλάνθρωπος μεσίτης καὶ ἀγωνοθέτης καὶ δικαστής, ἐξισώνων τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πρὸς τὴν δύναμίν μας, ἐμποδίζων δὲ καὶ ἀπομακρύνων ἀπὸ ἡμᾶς τὰς ὑπερβολικὰς ὁρμὰς τῶν ἀντιπάλων, καὶ μὴ ἐπιτρέπων, ὅπως λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, νὰ δοκιμάσωμεν πειρασμοὺς μεγαλυτέρους ἀπὸ τὴν δύναμίν μας, ἀλλὰ κατορθώνων ὥστε ἡ διεξαγωγή τοῦ ἀγῶνος νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀντοχὴν μας, διὰ νὰ ἤμπορούμεν νὰ τὸν ἀντέξωμεν.

Πιστεύομεν, ἐπίσης, ὅτι αὐτὸν τὸν πόλεμον καὶ αὐτοὶ οἱ δαίμονες τὸν διεξάγουσιν μετὰ κούρασιν καὶ πόνον· διότι καὶ αὐτοὶ ἔχουν μέριμναν καὶ λύπην, πρὸ παντός, ὅταν κατὰ τὴν μάχην συγκρούωνται μετὰ ἀνδρας ὑπομονητικὸς καὶ ἰσχυρός, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑποχωροῦν. Αὐτὸ τὸ ἐπικυρώνει καὶ ὁ Ἀπόστολος, ὅταν μᾶς λέγῃ· «δὲν ἔχομεν νὰ πολεμήσωμεν μετὰ ἀνθρώπους, πού ἔχουν αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ σκότους» (Ἐφεσ. σι', 12) καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ὅταν, πάλιν, μᾶς λέγῃ ἄλλου· «ἔτσι ἀγωνίζομαι πραγματικὰ καὶ οὐχὶ ὡς νὰ δέρνω ἀέρα» (Α' Κορ. θ', 26)· καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον ὁ ἴδιος Ἀπόστολος γράφει· «ἔχω ἀγωνισθῇ τὸν καλὸν ἀγῶνα». (Β' Τιμ. δ', 7).

Ὅπου δὲ διεξάγεται ἀγὼν καὶ πάλῃ καὶ μάχη, κατ' ἀνάγκην καὶ εἰς τὰς δύο ἀντιπάλους παρατάξεις παρατηρεῖται ἀγωνιώδης προσπάθεια καὶ κόπος καὶ πόνος· καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἡμεῖς χαίρομεν, ὅταν νικήσωμεν, ἐνῶ λυπούμεθα, ὅταν νικηθῶμεν, τὰ ἴδια πάσχουν καὶ οἱ δαίμονες· καὶ ἐφ' ὅσον μὲν μᾶς νικήσουν, εὐχαριστοῦνται. Εἰς ὅσας ὁμοῦ περιπτώ-

σεις, ἂν καὶ ἐκοπίασαν πάρα πολύ, δὲν κατορθώσουν τίποτε ἐναντίον μας καὶ νικηθῶν, τότε ἡ ἐντροπὴ διὰ τὴν ἥτταν, ποὺ εἶχε καταλάβει ἡμᾶς, μεταβαίνει εἰς ἐκείνους καὶ ἐφαρμόζεται πλέον τὸ ρητόν· «ξαναγυρίζει ὁ πόνος του εἰς τὸ κεφάλι του» (Ψαλμ. ζ', 16) ἢ τὸ ἄλλο· «ἡ παγίδα, ποὺ ἔστησεν, ἃς συλλάβῃ τὸν ἴδιον» (Ψαλμ. λδ', 8).

Αὐτὰ λοιπὸν ὅλα τὰ ἐγνώριζε καλῶς ὁ Προφήτης Δαβὶδ καὶ ἔβλεπε μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του τὸν ἀόρατον αὐτὸν πόλεμον καὶ ἐπειδὴ ἤξευρε καλὰ πόσον χαίρονται οἱ ἐχθροὶ μας διὰ τὴν πτώσιν μας, ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν· «φώτισε τοὺς ὀφθαλμούς μου, μὴ τυχὸν ὁ ὕπνος μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὸν θάνατον· μὴ τυχὸν καυχῇ, κάποτε, ὁ ἐχθρὸς μου λέγων· τὸν ἐνίκησα· αὐτοὶ ποὺ μὲ στενοχωροῦν, θὰ χαροῦν ἐὰν πέσω». Καὶ πάλιν· «ἃς μὴ χαροῦν ἐναντίον μου ὅσοι μὲ ἐχθρεύονται ἄδικα· ἃς μὴ εἴπουν εἰς τὴν καρδίαν των· εὖγε εἰς τὴν ψυχὴν μας· ἀκόμη ἃς μὴ εἴπουν· τὸν ἐκατάπιαμεν». Ἐπίσης τὴν ἐντροπὴν αὐτῶν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐντρέπονται, ὅταν νικηθῶν, ὁσάκις ἠῤῃχετο, ἐναντίον των, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔψαλλεν· «ἃς αἰσχυνοῦν καὶ ἃς ἐντραποῦν ὅσοι ἐπιζητοῦν τὴν δυστυχίαν μου» (Ψαλμ. λδ', 21—26). Καὶ ὁ Προφήτης Ἰερεμίας λέγει· «εἶθε νὰ ἐντραποῦν οἱ ἐχθροὶ μου καὶ νὰ μὴ ἐντραπῶ ἐγὼ· ρίψε κατ' αὐτῶν τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ σου καὶ σύντριψέ τους μὲ διπλὴν συντριβήν» (Ἰερεμ. ιζ', 18). Καὶ πράγματι διπλὰ συντρίβονται οἱ δαίμονες, ὅταν νικηθῶν ἀπὸ ἡμᾶς. Ἡ πρώτη συντριβὴ γίνεται ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐπιτυχάνουν τὴν ἀγίωσίνην τὴν ὁποίαν ἐκείνοι, ἂν καὶ κατεῖχαν, τὴν ἔχασαν· ἡ δὲ δευτέρα προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι ἂν καὶ οἱ δαίμονες εἶναι πνεύματα, ἐν τούτοις νικῶνται ἀπὸ γήινους καὶ σαρκικοὺς ἀνθρώπους.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

TINEΣ μὲν φασιν, ὅτι οὐκ ἂν ἦν τὸ κακὸν ἐν τοῖς οὐσιν, εἰ μὴ τις ἂν ἐτέρα δύναμις ἦν ἢ ἀνθέλκουσα ἡμᾶς ἐπ' αὐτό· αὕτη δὲ ἐστὶν οὐδὲν ἕτερον, ἢ τῶν κατὰ φύσιν τοῦ νοῦ ἐνεργειῶν ἢ ἀμέλεια. Διόπερ οἱ τούτων τὴν ἐπιμέλειαν ποιοῦμενοι, τὰ μὲν καλὰ αἰεὶ ποιοῦσι, τὰ δὲ κακὰ οὐδέποτε. Εἰ οὖν θέλεις καὶ σύ, ἄπωσαι τὴν ἀμέλειαν, καὶ συναπελαυνεῖς τὴν κακίαν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐσφαλμένη κρίσις τῶν νοημάτων, ἢ ἐπακολουθεῖ ἢ παράχρησις τῶν πραγμάτων. Κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ ἐν ἡμῖν λογικοῦ μέρους τὸ τε ὑποταγῆναι τῷ θεῷ λόγῳ, καὶ τὸ ἄρχειν τοῦ ἐν ἡμῖν ἀλόγου μέρους. Αὕτη οὖν ἡ τάξις ἐν πᾶσι φυλαχθήτω, καὶ οὔτε τὸ κακὸν ἔσται ἐν τοῖς οὐσιν, οὔτε τὸ ἐπ' αὐτὸ ἀνθέλκον εὐρεθήσεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΕΡΙΚΟΙ λέγουν, ὅτι δὲν θὰ ὑπῆρχε τὸ κακὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἂν κάποια ἄλλη δύναμις δὲν μᾶς ἔσσυρε πρὸς αὐτό· αὕτη δὲ ἡ δύναμις δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν διὰ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας τοῦ νοῦ. Δι' αὐτὸ ὅσοι φροντίζουν δι' αὐτάς, διαρκῶς ἐκτελοῦν τὰς καλὰς πράξεις, οὐδέποτε δὲ τὰς κακὰς. Ἄν λοιπὸν καὶ σὺ θέλῃς, διώξε μακρὰν ἀπὸ σέ τὴν ἀμέλειαν, καὶ μαζὶ θὰ διώξῃς τὴν κακίαν, ἡ ὁποία εἶναι

ἡ ἐσφαλμένη κρίσις τῶν νοημάτων, συνοδευομένη ἀπὸ κακὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων. Ἡ φυσικὴ τάξις τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς μας συνίσταται εἰς τὴν ὑποταγὴν μας εἰς τὸν θεῖον λόγον, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἀλόγου μέρους τοῦ ἑαυτοῦ μας (δηλαδὴ τῶν παθῶν). Αὕτῃ λοιπὸν ἡ τάξις αἷς διατηρηθῇ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καὶ τότε οὔτε τὸ κακὸν θὰ ὑπάρχῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἡ δύναμις ποὺ μᾶς σύρει πρὸς αὐτὸ δὲν θὰ ἐμφανισθῇ ποτέ.

Δ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἡσαίου, ὅτι ποτὲ ἔλαβε θαλλίον, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἄλωνα, καὶ λέγει τῷ γεούχῳ· δός μοι σίτον· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· καὶ σὺ ἐθερίσας, Ἀβδᾶ; ἔφη ὁ γέρων· οὐχί· λέγει αὐτῷ ὁ γεούχος· πῶς οὖν σίτον θέλεις λαβεῖν μὴ θερίσας; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὐκοῦν ἔαν μὴ τις θερίσῃ, οὐ λαμβάνει μισθόν; λέγει ὁ γεούχος· οὐχί· καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ὁ γέρων· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἰδόντες τί ἐποίησεν, ἔδωλον αὐτῷ μετάνοιαν, παρακαλοῦντες μαθεῖν τί τοῦτο ἐποίησε· καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων· ὑπόδειγμα τοῦτο ἐποίησα, ὅτι ἔαν μὴ τις ἐργάσῃται, οὐ λαμβάνει μισθὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

2. Γέρων τις ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔχων τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ ὕδατος μίλια δώδεκα· καὶ ἀπερχόμενος ἐν μιᾷ γεμίσει, ὠλιγόωρησε καὶ εἶπε· τίς χρεῖα τοῦ κόπου τούτου; ἔρχομαι καὶ μένω πλησίον τοῦ ὕδατος· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐν ἑαυτῷ, ἤσθετό τινος ἀκολουθοῦντος· καὶ στραφεὶς εἶδε τὸν ἀκολουθοῦντα, ἀριθμοῦντα τὰ βήματα αὐτοῦ· καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ γέρων εἰπὼν· τίς εἶ; ὁ δὲ εἶπεν· Ἄγγελος Κυρίου εἰμί, καὶ ἀπεστάλην μετρήσαι τὰ βήματά σου, καὶ δοῦναι σοι τὸν μισθόν· καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ γέρων, εὐψυχήσας, προθυμότερος γέγονε· καὶ προσέθηκεν ἐσώτερον μίλια πέντε, ἥτοι κατοικήσας τῆς ἐρήμου ἐνδότερον καὶ τοῦ ὕδατος μίλια δεκαεπτὰ διίστάμενος.

3. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Χαιρήμονος τοῦ εἰς Σκῆτιν, ὅτι ἀπείχε τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας μίλια τεσσαράκοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἔλους, ὅθεν δηλαδὴ ἐπορίζοντο τὰ θαλλία, μίλια δώδεκα· καὶ οὐκ ὠλιγόωρησεν ὁ γέρων ἐκ τοῦ τοσούτου κοπιῶν εἰς τὸν πορισμὸν τοῦ ἐργοχείρου αὐτοῦ καὶ τοῦ ὕδατος, καὶ εἰς τὸ παραβάλλειν κατὰ Κυριακὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς σύνθηες.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΔΙΑ τὸν ἀβδᾶν Ἡσαϊαν διηγοῦντο τὰ ἐξῆς· Κάποτε ἐπῆρεν ἓνα ζεμπίλι, ἐπῆγεν εἰς τὸ ἀλώνι καὶ λέγει εἰς τὸν γεωργόν.

— Δῶσε μου σιτάρι.

— Μήπως καὶ σὺ ἐθέρισες, Ἀβδᾶ; ἠρώτησεν ὁ γεωργός.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

— Πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ πάρῃς, χωρὶς νὰ θερίσῃς; εἶπε πάλιν ὁ γεωργός.

— Ὁ Γέρων ἀπήντησεν·

— Ὡστε λοιπὸν, ἂν δὲν θερίσῃ κανεὶς, δὲν παίρνει μισθόν;

— Βεβαίως ὄχι· ἀπήντησεν ὁ γεωργός.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀνεχώρησεν. Οἱ ἀδελφοί, ὅταν εἶδον αὐτό, πού ἔκαμε, ἔβαλαν μετάνοιαν καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς εἴπῃ τὸ νόημα τῆς πράξεώς του αὐτῆς. Ὁ Γέρων ἀπήντησε:

— Τὸ ἔκαμα ὡς παράδειγμα, διὰ νὰ ἀντιληφθῇτε, ὅτι ἂν κανεῖς δὲν ἐργασθῇ, δὲν λαμβάνει μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν.

2. Ἕνας Γέρων ἀσκητῆς ἐκάθητο εἰς τὴν ἔρημον, τὸ δὲ κελλίον του ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ νερὸν δώδεκα μίλια περίπου. Κάποτε λοιπόν, καθὼς ἐπήγαινε νὰ πάρῃ νερὸν ἀπὸ τὴν πηγὴν, ἐβαρυγκόμησε καὶ εἶπε μόνος του· ποία ἡ ἀνάγκη αὐτοῦ τοῦ κόπου; θὰ ἔλθω νὰ ἐγκατασταθῶ κοντὰ εἰς τὴν πηγὴν. Μόλις ἐσκέφθη αὐτό, ἀντελήφθη νὰ τὸν ἀκολουθῇ κάποιος. Ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸν ἄγνωστον νὰ μετρᾷ τὰ βήματά του. Τὸν ἐρωτᾷ τότε ὁ Γέρων·

— Ποῖος εἶσαι;

— Ἄγγελος Κυρίου εἰμαι, ἀπήντησε, καὶ μὲ ἔστειλεν ὁ Θεὸς νὰ μετρήσω τὰ βήματά σου καὶ νὰ σοῦ δώσω τὸν ἀνάλογον μισθόν.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Γέρων ἐπῆρε θάρος, ἔγινε προθυμότερος καὶ ἀνεχώρησε βαθύτερον εἰς τὴν ἔρημον ἄλλα πέντε μίλια· δηλαδή, ἀφοῦ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν νέαν του κατοικίαν, ἀπεῖχε πλέον ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος δεκαεπτὰ μίλια.

3. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Χαιρήμονα τῆς Σκήτης διηγοῦντο ὅτι τὸ σπῆλαιόν του ἦτο μακρὰν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν σαράντα μίλια, ἀπὸ δὲ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος καὶ τὸ ἔλος ἀπ' ὅπου ἐμάζευε τὸ ψαθὶ δώδεκα μίλια· καὶ ὅμως ὁ Γέρων ποτὲ δὲν ἐβαρυγκόμησεν ἀπὸ τὸν τόσον κόπον, διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ ἐργόχειρόν του καὶ τὸ ἀπαραίτητον ὕδωρ καὶ διὰ νὰ μεταβαίνει, ὅπως εἶχε συνήθειαν, κάθε Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν τῇ ἀσκήσει προσελθόντα, μετὰ τὸ ἱκανῶς ἐγ-
γυμνασθῆναι ταῖς ἀρεταῖς, τότε τὰ τῶν Μοναχῶν ἀμφιέννυσθαι καθ'
ὅτι τίμιον τὸ σχῆμα καὶ ψυχωφελές καὶ σωτήριο.*

*Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει αὐτὸς ποὺ προσῆλθεν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον,
τότε μόνον νὰ ἐνδύεται τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα, ἀφοῦ ἐγγυ-
μνασθῇ ἀρκετὰ εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ ὅτι τὸ Μοναχικὸν
σχῆμα εἶναι τίμιον, ψυχωφελές καὶ σωτήριο.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωαννικίου

Οἱ θαυμαστῶ Ἰωαννικίῳ, ἔτος ἤδη δωδέκατον τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ δια-
τριβῆς ἡνύετο, καὶ πρόρρησις αὐτῷ ἀνωθεν ἦκει ἐκεῖθεν μὲν ἀναξεί-
ξαι, ἐν τῷ Ἑριστῇ δὲ καλουμένῳ ἀσκητηρίῳ σκηνώσαι, καὶ τὸ τῶν
Μοναχῶν ἔνδυμα περιθέσθαι (ἔτι γὰρ τῶν μεγάλων ἀγώνων τοῦ Μο-
ναχικοῦ σχήματος τὰ προλαβόντα, καὶ περ τοιαῦτα ὄντα καὶ τηλι-
καῦτα, προγυμνάσματα ἦν)· θέρους τοίνυν τὸ προρρηθὲν ἀσκητήριον
καταλαμβάνει, καὶ τὰ τῆς ἀποκαλύψεως Στεφάνῳ τῷ τῶν ἐν αὐτῷ
Μοναχῶν ἀφηγουμένῳ πιστεύει· ὁ δέ, τῇ ὑστεραίᾳ μηδὲν μελήσας,
εὐχάς τε αὐτῷ καὶ ἱερολογίας τὰς συνήθεις ἐπιλέγει, καὶ στολὴν τὴν
μοναχικὴν ἀμφιέννυσι. Τὸ τοιοῦτον τοιγαροῦν τῶν Μοναχῶν σχῆμα ἐνδύς ὁ μονά-
ζων καὶ πρὸ τοῦ σχήματος, ἐξ ἀγώνων πρὸς ἀγῶνας ἀπεδύσατο μεῖζονας, καὶ εἰς
τραχυτέραν ἐπέδωκεν ἀσκησιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΟΤΑΝ ὁ θαυμαστὸς Ἰωαννίκιος διέτρεχε τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς
διαμονῆς του εἰς τὴν ἔρημον. φθάνει εἰς αὐτὸν προφητεία ἀπὸ τὸν οὐρα-
νόν, διὰ τῆς ὁποίας ἐκαλεῖτο νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον καὶ
νὰ στήσῃ τὴν καλύβην του εἰς τὸ ἀσκητήριον τῆς Ἑριστῆς, συγχρόνως
δὲ νὰ φορέσῃ καὶ τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα (διότι ἀκόμη ἐπεδίδετο εἰς τοὺς
πρὸ τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος μεγάλους ἀγῶνας, ἃν καὶ ἦσαν οἱ τοιοῦ-
τοι ἀγῶνες του προγυμνάσματα τόσον ἀξιόλογα καὶ μεγάλα).

Κατὰ τὸ θέρος λοιπὸν φθάνει εἰς τὸ ὑποδειχθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀσκητήριον καὶ ἐμπιστεύεται εἰς τὸν Στέφανον, τὸν ἡγούμενον τῶν ἐκεῖ Μοναχῶν, τὰ ἀποκαλυφθέντα εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Στέφανος, χωρὶς νὰ ἀμελήσῃ καθόλου, τὸν ἐνδύει τὴν ἐπομένην ἡμέραν μὲ τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα, ἀφοῦ ἔψαλε τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ ἱερολογίας τῆς κουρᾶς τοῦ Μοναχοῦ. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐνεδύθη τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν, ὁ μονάζων καὶ πρὸ τοῦ σχήματος, ἀπεδύθη εἰς μεγαλυτέρους, ἀπὸ τοὺς προηγουμένους, ἀγῶνας καὶ ἐπέδότη εἰς σκληροτέραν ἀσκήσιν.

Β΄. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Ἀλυπίου

ΤΟΝ Μέγαν Ἀλύπιον τῆς φήμης ἐκδηλον πανταχοῦ ποιούσης, πολλὰ πρὸς μετάνοιαν ἀνεκαλοῦντο ψυχαὶ οὐκ ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν. Ἐπεὶ οὖν οὐκ εὐαρίθμητοι ἦσαν, οἴκους δύο ἀλλήλων διεσπῶτας ἀνίστησιν, ἐν οἷς τὰ ἐκατέρως φύσεως σώματα διαιρεῖ (οὐδὲ γὰρ ἂν εἴποιμι καὶ τὰ πνεύματα), κανόνα καὶ ἐντολὴν ταῖς δοαῖς δούς, ἀρρένων ὅψει μὴτ' αὐτὰς ὀφθῆναι, μὴτ' ἰδεῖν πώποτε· αἷς οὕτω τῆς ἐντολῆς ἐμέλησε ταύτης, ὥς τε καὶ προτραπέν αὐταῖς πολλάκις πρὸς τοῦ Ὁσίου, κατὰ τινα δὴ περίστασιν, ἣ καὶ ζωῆς ἀπόγνωσιν, ὀφθῆναι τοῖς κατὰ σάρκα γεννησαμένοις, αἱ δὲ οὐχ εἶλοντο, Πατὴρ ἐντολὴν ἰσχυροτέραν καὶ φυσικῆς ἀνάγκης δεῖξαι βουλόμεναι.

Ταύταις οὖν ἡ τοῦ Ὁσίου Μήτηρ ἐτύγχανε συναυλιζομένη· ἡ τὸν μὲν αὐτὸν ταῖς ἄλλαις μετῇ κανόνα, κοινωνῆσαι δὲ καὶ τοῦ σχήματος οὐκ ἐπέθετο, καὶ περ θαυμαστή τις οὖσα τὴν ἀρετὴν, ὥς ἐν ἄλλοις ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ πολλάκις τοῦ παιδὸς ἀξιούντος ἀνήκοος ἦν, ταῦτόν εἶναι λέγουσα τὴν Διάκονον τῇ Μοναστηρίῳ. Ἀλλὰ θεῖόν τι ἐνύπνιον οὕτως αὐτὴν παραχρῆμα καταπειθῆ ποιεῖ, ὥς καὶ δέησιν τοῦτο πρὸς τὸν παῖδα θέσθαι θερμῇν.

Ἔδοξε γοῦν ἐν ὕπνοις συνψίδας τινὸς ἀρμονίου τῶν ἱερῶν τούτων γυναικῶν ψαλλουσῶν ἀκούειν· εἶτα ἡσθεῖσα τῷ πνεύματι, βουληθῆναι τὸν οἶκον εἰσδραμεῖν, ἔνθα αἱ χοροστασίαι αὐται, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν ἀδουσῶν ἐκείνων γενέσθαι· μὴ ἀνεθῆναι δὲ παρὰ τοῦ τὴν εἴσοδον ἐπιτετραμμένου, οὐκ ἔξον εἶναι λέγοντος ταῖς παιδίσκαις συνάπτεσθαι τοῦ Θεοῦ τὴν μὴ τοῦ αὐτοῦ μετέχουσαν σχήματος. Πρὸς ταῦτα ἐκείνη δῆθεν αἰσχυνθεῖσα, καὶ θαρύδου μεστή γενομένη, τοῦ ὕπνου λύεται· αὐτίκα δὲ τῷ Ἀγίῳ προσελθοῦσα τὴν ὄψιν τε διηγείτο, καὶ ἰσχυρῶς ἠξίου τυχεῖν, ὃ πρότερον μετ' ἴσης ἀπηγόρευε τῆς ἐνστάσεως· καὶ τὸ λοιπὸν κοινονοῦσα ἦν καὶ τοῦ σχήματος, αἷς τοῖς ἄλλοις πᾶσιν εἶχεν ὁμοίως· ἡ καὶ πολλὰ δικαιοσύνης γεννήματα σπεύρασα, νῦν τῶν ἀφθάρτων ἡδέως ἀπολαύει καρπῶν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ἡ ΦΗΜΗ εἶχε καταστήσει παντοῦ γνωστὸν τὸν Μέγαν Ἀλύπιον καὶ δι' αὐτὸ τὸν ἐπεσκέπτοντο πολλοί, ὅχι μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, ἀποφασισμένοι νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ὁδὸν τῆς μετανοίας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἦσαν ὀλίγοι οἱ προσελθόντες, οἰκοδομεῖ δύο οἰκήματα, μακρὰν τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, εἰς τὰ ὅποια μοιράζει τὰ διαφορετικῆς φύσεως σώματα, χωριστὰ δηλαδὴ τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τὰς γυναῖκας

(ὄχι ὅμως καὶ τὰ πνεύματα τῶν ἀσκουμένων). Εἰς τὰς ἀσκουμένας γυναῖκας ἔδωκε κανόνα καὶ ἐντολὴν νὰ μὴ ἐμφανισθοῦν ποτὲ ἐνώπιον ἀνδρῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐταὶ νὰ ἴδουν ἄνδρας· τόσον δὲ πολὺ ἐπρόσεξαν καὶ ἐσεδάσθησαν τὴν ἐντολὴν αἱ ὅσαι ἐκείναι γυναῖκες, ὥστε καίτοι ὁ ἴδιος ὁ Ὅσιος τὰς προέτρεψε πολλάκις νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τοὺς γονεῖς των, λόγῳ ἐκτάκτου περιστάσεως ἢ καὶ θανάτου, ἐκείναι δὲν ἐδέχθησαν, θέλουσαι οὕτω νὰ ἀποδείξουν τὴν ἐντολὴν τοῦ πνευματικοῦ των Πατρὸς ἰσχυροτέραν καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φυσικὴν ἀνάγκην.

Μεταξὺ αὐτῶν τῶν ὁσίων γυναικῶν διέμενε καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ὁσίου Ἀλυπίου· αὐτὴ λοιπὸν ἂν καὶ ἐφήρμοξε τὸν ἴδιον κανόνα, ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι, ἐν τούτοις δὲν ἐπεΐθετο νὰ λάβῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἂν καὶ βεβαίως ἦτο ἀξιοθαύμαστος ἡ ἀρετὴ της, ὅπως ἐλέχθη εἰς ἄλλην περιπτώσιν· παρήκουε δὲ συνεχῶς εἰς τὰς πολλὰς καὶ ἐπιμόνους ἀξιώσεις τοῦ υἱοῦ της ἰσχυριζομένη ὅτι εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα εἰς τὸ Μοναστήριον ἢ ὑπηρέτρια μὲ τὴν Μοναχὴν.

Κάποιο ὅμως θεϊκὸν ὄνειρον τὴν ἔκαμε νὰ ὑπακούσῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἐντολὴν, ὥστε ἐκείνη πλέον νὰ παρακαλῇ περὶ τούτου θερμῶς τὸν υἱόν της. Τῆς ἐφάνη δηλαδὴ, κατὰ τὸ ἀποκαλυπτικὸν αὐτὸ ὄνειρον, ὅτι ἤκουε νὰ ψάλλουν αἱ ἱεραὶ αὐταὶ γυναῖκες μίαν ἀρμονικὴν ψαλμωδίαν· τόσον δὲ ἠύχαριστήθη ἀπὸ τὴν ψαλμωδίαν αὐτήν, ὥστε ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐλάμβανε χώραν ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη χοροστασία, καὶ νὰ ἐνωθῇ καὶ αὐτὴ μὲ τὰς ψαλλούσας ἐκείνας γυναῖκας. Ἐνῶ δὲ ἐκινεῖτο διὰ νὰ εἰσέλθῃ, τὴν ἠμπόδισεν ὁ φρουρός.

— Δεῦν ἐπιτρέπεται — τῆς εἶπε — νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τὰς δούλας τοῦ Θεοῦ, ἐκείνη πού δὲν φέρει τὸ ἴδιον μὲ αὐτὰς σχῆμα.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ὁσίου, μετὰ τὸ ὄραμα αὐτό, ἐντροπήκε καὶ ἐταράχθη· ἀμέσως δὲ ἐξύπνησε καὶ χωρὶς ἀναβολὴν τρέχει πρὸς τὸν Ἀγιον, τοῦ διηγῆθαι τὸ ὄνειρον καὶ ἐξήτει ἐπιμόνως νὰ λάβῃ ἐκεῖνο πού προηγουμένως μὲ τὴν ἰδίαν ἔντασιν ἠρνεῖτο.

Οὕτω πλέον μετεῖχε καὶ τοῦ ἰδίου σχήματος μὲ τὰς ἄλλας, μὲ τὰς ὁποίας πρὸ πολλοῦ ὠμοιάζεν ἡ ζωὴ της καὶ ἡ ἀσκησίς της· ἀφοῦ δὲ ἐσπειρε πολλὰ φυτὰ ἀρετῆς, ἀπολαμβάνει τώρα μὲ εὐφροσύνην εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ἀφθάρτους καρπούς.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕἰΠΕ γέρων· πιστεύσατέ μοι, τέκνα, λέγοντι, ὅτι καθόσον μέγας ἔπαινος καὶ μεγάλη δόξα Βασιλεῖ ἀποτασσομένῳ καὶ γινομένῳ Μοναχῷ, κατὰ τοσοῦτον μεγάλῃ αἰσχύνῃ ἐστὶ Μοναχῷ ἐὼντι τὸ σχῆμα καὶ γινομένῳ Βασιλεῖ· ἐπειδὴ τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν ἀσυγκρίτως ἐστὶ τιμιώτερα.

2. Ἐγένετο τις μέγας διορατικὸς γέρων, καὶ διεβεβαίωσατο οὕτως· ὅτι τὴν

δύναμιν, ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ φωτισματος ἐστῶσαν, τὴν αὐτὴν εἶδον καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος τοῦ Μοναχοῦ, ὅταν λαμβάνῃ τὸ σχῆμα.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπε: Τέκνα, πιστεύσατέ με ὅταν σᾶς λέγω, ὅτι ὅσον μέγας ἔπαινος καὶ δόξα ἀνήκουν εἰς ἓνα Βασιλέα, πού ἐγκαταλείπει τὴν Βασιλείαν καὶ γίνεται Μοναχός, ἄλλη τόσον μεγάλη ἐντροπὴ εἶναι διὰ τὸν Μοναχόν, πού περιφρονεῖ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ γίνεται Βασιλεύς· καὶ τοῦτο διότι τὰ νοητὰ εἶναι ἀσυγκρίτως πολυτιμότερα ἀπὸ τὰ αἰσθητά.

2. Ὑπῆρχε κάποτε ἓνας μέγας διορατικὸς γέρων, ὁ ὁποῖος διεβεβαίωνεν, ὅτι, τὴν δύναμιν τῆς (Χάριτος), πού εἶδα νὰ ἴσταται πλησίον τοῦ βαπτιζομένου κατὰ τὴν ὥραν τοῦ βαπτίσματος, τὴν εἶδα καὶ κατὰ τὴν ὥραν, πού λαμβάνει ὁ Μοναχὸς τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, μὴ ὀλιγώρει περὶ τοῦ χρόνου τοῦ λαβεῖν σε τὸ σχῆμα· τίσι γὰρ ὁ ἐχθρὸς υποβάλλει ἐπιθυμίαν ἄλογον, τοῦ παρὰ τὸν καιρὸν ἀξιωθῆναι τοῦ σχήματος· σὺ δέ, ἀγαπητέ, ὡς τῷ Θεῷ ἀρέσαι σπουδάζων, μακροθύμησον καὶ ἄκουσον τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «ἐὰν καὶ δύνη ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι τῇ δουλείᾳ»· ἔμβλεψε δὲ καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας γενεάς καὶ ἶδε, ὅτι οἱ Ἅγιοι πάντες διὰ τῆς μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, καὶ παρακάλει ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὅπως συγκληρονόμος αὐτοῖς εὔρεθῇ ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ἀναλόγισαι γὰρ ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ οὐχὶ διὰ τὴν Ῥαχὴλ ἔτη δεκάτεσσα ἐδούλευσε Λάβαν τῷ Σύρῳ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐν τῷ καύσῳ τῆς ἡμέρας καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός; Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰωσήφ ὁ ἡγαπημένος οὐκ ἔτη ἱκανὰ ἐδούλευσεν ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ; καὶ γὰρ γέγραπται· «ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν δεκαεπτὰ, ποιμαίνων τὰ πρόβατα μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ»· εἶτα πάλιν λέγει· «καὶ ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν τριάκοντα ὅτε ἔστη ἐνώπιον Φαραώ». Καὶ Μωϋσῆς δὲ ὁ θεράπων Κυρίου, τεσσαράκοντα ἔτη παρώκησεν ἐν γῇ Μαδιάμ· καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· πρὸ δὲ τούτων πάντων ἶδε τὸν Ἀδραάμ μετὰ πόσα ἔτη τὴν ἐπαγγελίαν ἐκομίσαστο· καὶ πάντες δὲ οἱ Ἅγιοι μακροθυμήσαντες, τῶν ἐπηγγελμένων ἐπέτυχον. Καὶ αὐτὸς οὖν ὑπόμεινον ἐν ταπεινώσει τὸν Κύριον, καὶ ἐν καιρῷ εὐθέτω ὑψώσει σε, καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου καὶ τὸ κρίμά σου, ὡς μεσημβρίαν.

Εἰ δὲ ἡξιώθης τοῦ Ἀγίου ἐνδύματος τοῦ Μοναχοῦ, μὴ ἐπαίρου κατὰ τῶν ὑπομενόντων εἰς τὸ ἐπιόν ἔτος· οὐ γὰρ τὸ οἶσθαί τινα πρῶτον εἶναι ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλὰ τὸ ὑπομεῖναι ἄχρι τέλους. Μὴ οὖν λαβὼν τὸ σχῆμα εἴπῃς ἐν σεαυτῷ· ἂ π η λ ἂ γ η ν ν ὅ ν τ ὦ ν ἂ μ α ρ τ ι ὦ ν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ νῦν πλεῖον πόνησον εἰς τὰς ἀρετάς, ἵνα μὴ σεαυτὸν τὰ μέγιστα ζημιώσῃς. Ἀχρι γὰρ τοῦ παρόντος πολλάκις καὶ ἐξ ἀνάγκης τοῦ μειζοτέρου, οὐκ ἡμέλησας τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας· ἀχρι τοῦ νῦν, ἐν τῷ ἐξωτέρῳ θόλῳ ἤς· νυνὶ δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ θόλῳ εἰσελήλυθας. Ἀπὸ τοῦ νῦν φανήσεται ἀκριβῶς ποίαν ὁδὸν ἐπιποθεῖς· τὴν πλατεῖαν καὶ

ὁ ἅγιος

Ἐφραίμ
ὁ
κύριος

Συγρ.
Ριτσοῦ

εὐρύχωρον τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἢ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Μὴ οὖν ἀμελήσῃς σεαυτοῦ, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς καὶ ἃ ἐκοπίασας· μήποτε δὲ θελήσῃς ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου, ἄνευ κατανωτίου, ἡγουν μανδύου, καὶ τὶ ἔργον λίαν ἢ κατεπειγον, ἀλλὰ τοῦτο περιθέμενος σεαυτῷ, οὕτως ἐξέρχου· εὐσχημοσύνην γάρ σοι παρέχει· τὸ γὰρ γυμνῷ τῷ λευίτῳ, εἴτε τῷ κολοβίῳ νεανιευόμενον περιπατεῖν, α ἰ σ χ ρ ό ν ἐ σ τ ι τῷ Μ ο ν α χ ῳ· γέγραπται γάρ· «ζῶσαι καὶ ὑπόδῃσαι τὰ σανδάλιά σου καὶ περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκούθει μοι».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, μὴ ἀνυπομονῆς νὰ λάβῃς τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα· διότι ὁ ἐχθρὸς ἐμπνέει εἰς μερικοὺς τὴν παράλογον ἐπιθυμίαν νὰ ἀξιωθοῦν τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος ὅταν δὲν εἶναι ἀκόμη κατάλληλος ὁ καιρὸς (λόγῳ ἡλικίας). Σὺ ὅμως, ἀγαπητέ, ἐφ' ὅσον θέλεις νὰ ἀρέσῃς εἰς τὸν Θεόν, μακροθύμησε καὶ ἄκουσε τὸν Ἀπόστολον, πού λέγει· «ἂν καὶ ἡμπορῇς νὰ γίνῃς ἐλεύθερος, νὰ προτιμήσῃς μᾶλλον τὴν δουλείαν» (Α΄ Κορ. ζ', 21). Ρίψε δὲ τὸ βλέμμα σου καὶ εἰς τὰς περασμένας γενεὰς καὶ ἰδὲ ὅτι ὅλοι οἱ Ἅγιοι μὲ τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν ἔλαβον ὑποσχέσεις παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ παρακινήσῃς καθημερινῶς τὸν ἑαυτόν σου, νὰ εὐρεθῇς, κάποτε, εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν συγκληρονόμος μὲ αὐτούς.

Σκέπτεσαι δηλαδή, ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ εἰργάσθη ὡς δούλος εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη, πλησίον τοῦ Λάβαν τοῦ Σύρου, ὑπομένων τὴν ζέστην τῆς ἡμέρας καὶ τὴν παγωνιὰν τῆς νυκτὸς διὰ τὴν Ραχαήλ; Καθ' ὅμοιον τρόπον δὲν παρέμεινεν ὡς δούλος εἰς ξένην χώραν ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη καὶ ὁ ἡγαπημένος Ἰωσήφ; Σχετικῶς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· «ἦτο ὁ Ἰωσήφ δεκαεπτὰ ἐτῶν, ὅταν ἔβοσκε τὰ πρόβατα μὲ τοὺς ἀδελφούς του»· καὶ ἐν συνεχείᾳ λέγει· «καὶ ἦτο ὁ Ἰωσήφ τριάντα ἐτῶν, ὅταν παρουσιάσθη ἐμπρὸς εἰς τὸν Φαραῶ». Καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲ ὁ ὑπηρέτης τοῦ Κυρίου ἔμεινεν ὡς πρόσφυξ εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ σαράντα χρόνους. Καὶ οἱ Ἑβραῖοι μετὰ πορείαν σαράντα ἐτῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Πρὶν ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς ἰδὲ τὸν Ἀβραάμ μετὰ ἀπὸ πόσα ἔτη ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὰ ὑποσχεθέντα. Καὶ γενικῶς, ὅλοι οἱ Ἅγιοι δι' ἀγογγύστου ἀναμονῆς ἐκέρδισαν τὰς θεϊκὰς ὑποσχέσεις· καὶ σὺ λοιπὸν ὑπόμεινε, μὲ ταπεινώσιν, τὸν Κύριον, καὶ θὰ σὲ ὑψώσῃ, ὅταν ἔλθῃ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία καὶ θὰ παρουσιάσῃ ὡς φῶς τὴν ἀρετὴν σου καὶ ἡ κρίσις διὰ σὲ θὰ λάμψῃ ὅπως τὸ μεσημέρι ὁ ἥλιος.

Ἄν, πάλιν, ἡξιώθῃς νὰ δεχθῇς τὸ ἅγιον ἔνδυμα τοῦ Μοναχοῦ, μὴ υπερηφανεύεσαι εἰς θάρος ἐκείνων πού παρέμειναν νὰ γίνουν μεγάλοι σχημοὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος· διότι δὲν εἶναι ἀρετὴ τὸ νὰ νομίζῃ κανεὶς πὼς εἶναι πρῶτος, ἀλλὰ τὸ νὰ ὑπομείνῃ τοὺς πειρασμοὺς μέχρι τέλους. Μὴ εἰπῇς λοιπὸν εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ὅταν θὰ λάβῃς τὸ μοναχικὸν σχῆμα· τώρα ἐγὼ ἔχω ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· προτιμότερον θὰ εἶναι νὰ κοπιᾷσῃς, ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτήν, περισσότερον διὰ τὰς ἀρετάς, διὰ νὰ

μὴ ζημιώσης ὑπερβολικὰ τὸν ἑαυτὸν σου. Διότι μέχρι τώρα πολλάκις καὶ ἀπὸ ἐπιθυμίας τοῦ μεγαλυτέρου σχήματος δὲν ἡμέλησες διὰ τὴν σωτηρίαν σου· μέχρι τώρα ἦσουν εἰς τὸν ἐξωτερικὸν θόλον· τώρα ὅμως εἰσηλθες εἰς τὸν ἐσωτερικὸν θόλον.

Ἀπὸ τώρα θὰ φανῇ ἀκριβῶς ποίαν ὁδὸν ποθεῖς ἰσχυρῶς· τὴν εὐρύχωρον καὶ πλατεῖαν, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἢ τὴν στενὴν καὶ κοπιαστικὴν, ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Μὴ ἀμελήσης λοιπὸν διὰ τὴν ψυχὴν σου, διὰ νὰ μὴ χάσης καὶ ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκοπίασες. Ποτὲ δὲ νὰ μὴ θελήσης νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ κελλίον σου, χωρὶς τὸ κατανώτιον, δηλαδὴ τὸν μανδύαν, ἔστω καὶ ἐὰν πρόκειται διὰ κάποιαν διαστικὴν ἐργασίαν· ἀλλὰ ρίψε το ἐπάνω σου καὶ ἔτσι νὰ ἐξέρχῃσαι. Διότι τὸ νὰ περιπατῇ γυμνὸς μὲ τὸ ζωστικὸν εἴτε μὲ τὸ κολόβιον ὡς νεαρός, εἶναι αἰσχρὸν δι' ἓνα Μοναχόν. Εἶναι, κάπου μάλιστα, γραμμένον· «βάλε τὴν ζώνην σου, φόρεσε τὰ ὑποδήματά σου, ἐνδύσου τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολουθήσέ με».

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

Εἰ μὴ πρότερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθεράπευσε πάντα τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἐπεδήμησεν, οὐκ ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν σταυρόν· πρὶν ἢ γὰρ ἔλθεῖν τὸν Κύριον ἐν σαρκί, ἦν ὁ ἄνθρωπος τυφλὸς καὶ ἄλαλος καὶ παραλυτικὸς καὶ κωφός, λεπρὸς καὶ χυλός, καὶ θανατωθεὶς ἐν πάσαις ταῖς παραφύσεσιν. Ὅτε δὲ ἐποίησε τὸ ἔλεος καὶ ἐπεδήμησε δι' ἡμᾶς, ἤγειρε τὸν νεκρόν· καὶ ἐποίησε τὸν χυλὸν περιπατῆσαι, καὶ τὸν τυφλὸν ἀναβλέψαι, καὶ τὸν ἄλαλον λαλῆσαι, καὶ τὸν κωφὸν ἀκοῦσαι, καὶ ἀνέστησε τὸν ἄνθρωπον καινόν, πάσης ἀσθενείας ἐλευθερόν· καὶ τότε ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν Σταυρόν. Καὶ ἐκρέμασαν σὺν αὐτῷ δύο ληστές· καὶ ὁ μὲν ἐκ δεξιῶν ἐδόξαζεν αὐτὸν καὶ παρεκάλει λέγων· «μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου»· ὁ δὲ ἐξ εὐωνύμων ἐβλασφήμει αὐτόν, δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι πρὶν ὁ νοῦς αὐτοῦ ἀνανήψῃ ἐκ τῆς ἀμελείας, μετὰ τῆς ἐχθρας ἐστίν.

Ἐὰν δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναστήσῃ αὐτόν ἐκ τῆς ἀμελείας αὐτοῦ, καὶ δώσῃ αὐτῷ ἀναβλέψαι καὶ διακρίναι πάντα, οὕτω δυνήσεται ἀναβῆναι ἐπὶ τὸν σταυρόν· τότε ἡ ἐχθρα βλασφημοῦσα διαμένει ἐν ρήμασι θαρέσιν, ἐλπίζουσα ὅτι ὁ νοῦς χαυνωθείς ἀποστήσεται τοῦ κόπου καὶ ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν ἀμέλειαν· τοῦτό ἐστι τὸ τῶν δύο ληστών, οὓς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχώρισε τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας· ὧν ὁ εἰς ὠνείδιζεν αὐτόν, προσδοκῶν, ὡς εἶπον, ἵσως ἀποστήσῃ αὐτόν τῆς ἐλπίδος· ὁ δὲ ἄλλος ὑπέμεινε παρακαλῶν, ἕως ἤκουσε· «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῇ Παραδείσῳ» καὶ φαγὼν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΠΡΙΝ νὰ θεραπεύσῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, δὲν θὰ ἀνήρχετο ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Διότι προτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος εἰς τὸν κόσμον ὡς ἑνσαρκος, ὁ ἄνθρωπος ἦτο τυφλὸς καὶ ἄλαλος καὶ παράλυτος, καὶ κωφός, λεπρὸς καὶ κουντσὸς καὶ θανατωμένος ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας. Ὅταν ὅμως μᾶς εὐσπλαγχνίσθῃ καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον δι' ἡμᾶς,

ἀνέστησε τὸν νεκρόν· καὶ ἔκαμε τὸν κουτσὸν νὰ περιπατήσῃ, καὶ τὸν τυφλὸν νὰ ἀναβλέψῃ, καὶ τὸν ἄλαλον νὰ λαλήσῃ, καὶ τὸν κωφὸν νὰ ἀκούσῃ, καὶ ἀνέστησε τὸν ἄνθρωπον νέον, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ κάθε ἀσθένειαν· καὶ τότε ἀνῆλθεν εἰς τὸν Σταυρόν.

Καὶ ἐκρέμασαν μαζί του δύο ληστές· καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἐκρεμάσθη εἰς τὰ δεξιὰ Του, τὸν ἐδόξαζε καὶ τὸν παρεκάλει· «ἐνθυμήσου με, Κύριε, εἰς τὴν Βασιλείαν Σου»· ἐνῷ ὁ ἐξ ἀριστερῶν τὸν ἐβλασφήμει· ὁ λόγος φανερώνει, ὅτι πρὶν ἀνανήψῃ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, εὐρίσκεται μὲ τὴν ἔχθραν.

Μόνον δὲ ἐὰν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναστήσῃ τὸν νοῦν ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν του, καὶ τοῦ δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ ἀναβλέψῃ καὶ νὰ διακρίνῃ ὅλα, θὰ ἡμπορέσῃ ἔτσι νὰ ἀναβῇ ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν τῆς αὐταπαρνήσεως.

Τότε ἡ ἔχθρα, ποὺ βλασφημεῖ ὅπως ὁ ἀγνώμων ληστής, ἐκδηλώνεται εἰς λόγους βαρεῖς, ἐλπίζουσα πῶς ὁ νοῦς θὰ ἀποκάμῃ θὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν ἀμέλειαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ συμβολικὴ σημασίᾳ τῶν δύο ληστῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διεχώρισεν ἀπὸ τὴν μεταξὺ των φιλίαν· καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ μὲν ἕνας ἐνέπαιζε τὸν Ἰησοῦν, ἀναμένων, ὅπως ἀνέφερα προηγουμένως, μήπως τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα, ἐνῷ ὁ ἄλλος ὑπέμεινε νὰ παρακαλῇ, μέχρις ὅτου ἤκουσε· «σήμερον μαζί μου θὰ εἶσαι εἰς τὸν Παράδεισον»· ὁπότεν ἡξιώθη νὰ δοκιμάσῃ ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΣΤ΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Διόσκορος· ἀδελφοί, χάριτι Θεοῦ ἐλάβομεν τὸ Ἅγιον σχῆμα, καὶ τοσοῦτον ἤδη χρόνον φοροῦμεν αὐτό. Σπουδάζωμεν οὖν ἵνα εὐρεθῶμεν καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης ἔχοντες τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου· ἐὰν γὰρ φορέσωμεν ἡμῶν τὸ οὐράνιον ἔνδυμα, οὐκ ἂν φανῶμεν γυμνοί· ἐὰν δὲ μὴ εὐρεθῶμεν φοροῦντες αὐτό, τί ποιήσομεν, ἀδελφοί; πάντως ἀκούσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν λέγουσαν· «ἐκβάλετε τούτους εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ ὄρυγμός τῶν ὀδόντων». Ὡ τῆς μεταμελείας τῆς μελλούσης ἡμῖν προσγίνεσθαι! ὦ τῆς αἰσχύνης, καὶ τῆς ἀφορήτου λύπης τῆς ἐσομένης ἡμῖν, ἡνίκα ἴδωμεν τοὺς μὲν Πατέρας ἡμῶν εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν ἀρπαζομένους, ἡμᾶς δὲ ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν τιμωρητικῶν ἀγγέλων ἐκβαλλομένους εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος καὶ τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Διόσκορος εἶπεν· ἀδελφοί, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλάβομεν τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ ἤδη τόσον χρόνον τὸ φοροῦμεν. Ἄς φροντίσωμεν λοιπὸν νὰ εὐρεθῶμεν καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς κρίσεως ἐνδεδυμένοι καὶ μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου· διότι ἐὰν φορέσωμεν τὸ οὐράνιον ἔνδυμά μας, δὲν θὰ φανῶμεν γυμνοί· ἐὰν ὅμως εὐρεθῶμεν τὴν στιγμὴν ἐ-

κείνην νὰ μὴ τὸ φορῶμεν, τί θὰ κάμωμεν, ἀδελφοί; Ὅπωςδὴποτε θὰ ἀκούσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν ἐκείνην νὰ μᾶς λέγῃ· «ὀδηγήσατε αὐτοὺς εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ θὰ εἶναι ὁ θρῆνος καὶ ὁ τριγμὸς τῶν ὁδόντων».

Ἀλλοίμονον! Πόσον θὰ μετανοήσωμεν τότε ἀνωφελῶς διὰ τὴν ἀμέλειάν μας! Πόσῃ ἐντροπῇ καὶ ἀνυπόφορον λύπῃ θὰ αἰσθανώμεθα, ὅταν ἴδωμεν τοὺς μὲν Πατέρας μας νὰ ἀρπάζωνται εἰς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν, τοὺς ἑαυτοὺς μας δὲ νὰ ὀδηγοῦνται ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους τῆς τιμωρίας εἰς τὸ φοβερὸν σκότος καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ'

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστόν, τὸν πρόποντα βίον τῷ σχήματι ἐπιδείκνυσθαι· ὁ γὰρ μὴ κατὰ τὸ σχῆμα πολιτευόμενος οὐ πιστός· καὶ ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ χρόνου, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου τὸ κατὰ Θεὸν γῆρας χαρακτηρίζεται.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει ὁ πιστός νὰ παρουσιάσῃ τὸν τρόπον τοῦ βίου, πὺν ἀρμόζει εἰς τὸ σχῆμα του· διότι ἐκεῖνος, πὺν δὲν ζῇ σύμφωνα μὲ τὸ σχῆμα του, δὲν εἶναι πιστός· ἐπίσης τὸ κατὰ Θεὸν γῆρας δὲν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν χρόνον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ζῇ ὁ ἄνθρωπος

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι δέον ἡμᾶς μὴ ἐπιπόλαιον ποιεῖσθαι τῆς ψυχῆς τὴν θεραπείαν, ἀλλ' ὅλην αὐτὴν διόλου κοσμεῖν, μάλιστα τοῦ δάθους μὴ ἀμελησάσας. Τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς περιείλομεν; συναφέλωμεν αὐταῖς καὶ τοὺς ἐν τῇ νοητῇ κεφαλῇ σκόλοπας, ἡγουν τῇ ψυχῇ· τὸ μὲν γὰρ τρίχωμα ἡμῶν ἦν ὁ κατὰ τὸν βίον κόσμος, οἷον τιμαί, δόξαι, χρημάτων κτήσεις, λαμπραὶ ἐσθῆτες, λουτρῶν ἀνέσεις, θρωμάτων ἀπολαύσεις, καὶ αἱ λοιπαὶ φαντασίαι τοῦ κόσμου καὶ ἡδοναί· ταῦτα δὲ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν ἀποβάλλειν ἐδόξαμεν.

Μηκέτι οὖν ἐξ αὐτῶν τι ἐπιδειξόμεθα, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ὁρῶσι οκανδάλου γενώμεθα αἵτιαι· ἕως μὲν γὰρ ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ἐσχέποντο τὰ θηρία, ἐδόκουν λανθάνειν· νῦν δὲ γυμνωθέντα πᾶσιν εἰσὶν ἐκδηλα. Διὰ τοῦτο ἐν Παρθένῳ ἢ ἐν Μοναχῷ προφανῇ τυγχάνει καὶ τὰ εὐτελέστατα ἀμαρτήματα· ὥς περ γὰρ ἐν καθαρῷ οἰκῇματι τὸ εἰσελθόν θηρίον, κἂν βραχύτατόν ἐστι, φανερόν πᾶσι γίνεται, οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν καὶ τὸ ἐλάχιστον πταῖσμα γνώριμον πᾶσιν ἐστίν· ἐν δὲ τοῖς κοσμικοῖς, ὥς περ ἐν ἀκαθάρτοις σπηλαίοις, καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἰοδόλων ἐμφωλεύοντα λανθάνει ὑπὸ τῆς συνεχοῦς ὕλης καλυπτόμενα.

Δέον οὖν ἡμᾶς αἰεὶ καθαίρειν τὸν οἶκον ἡμῶν τῆς ψυχῆς, καὶ περιδύε-

σθαι μή τι τῶν ψυχοφθόρων ζυυφίων ἐν τοῖς νοητοῖς παρεισέλθοι ταμείοις, θυμᾶν τε τὸν τόπον αἰὲν τῷ ἁγίῳ θυμιάματι, τῇ προσευχῇ. Ὡς γὰρ τὰ ἰοδύλα ζῶα ὑπὸ τῆς ὁσμῆς τῶν δριμυτέρων φαρμάκων ἐλαύνονται, οὕτω λογισμὸν ρυπαρὸν εὐχὴ μετὰ νηστείας ἐκδιώκειν πέφυκεν. Ἐξορίᾳ ἑαυτὰς παρεδώκαμεν, τουτέστιν ἔξω τῶν κοσμικῶν ὄρων γεγόναμεν· οὐ τινος οὖν ἑαυτὰς ἐξεβάλομεν, τὰ ἐκείνου μηκέτι ζητήσωμεν· ἐκεῖ δόξαν εἶχομεν, ὧδε ὀνειδισμόν· ἐκεῖ δαψίλειαν τροφῶν, ἐνταῦθα καὶ ἄρτου ἔνδειαν· ἐν τῷ κόσμῳ οἱ πταίνοντες καὶ μὴ βουλόμενοι, ἐν φυλακῇ βάλλονται· καὶ ἡμεῖς διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἑαυτὰς φυλακίσωμεν, ἵνα τὸ ἐκούσιον τῆς γνώμης τῆς μελούσης ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ κολάσεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν, ὅτι ἡμεῖς πρέπει νὰ μὴ φροντίζωμεν ἐπιπολαίως διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας, ἀλλὰ δι' ὅλων τῶν πράξεων μας νὰ τὴν στολίζωμεν καί, πρὸ παντός, νὰ μὴ ἀμελῶμεν τὸ βάθος. Ἀφηρέσαμεν κατὰ τὴν μοναχικὴν κουρὰν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μας; Ἄς φροντίσωμεν νὰ ἀφαιρέσωμεν συγχρόνως καὶ τὰ ἀγκάθια τῆς νοητῆς κεφαλῆς, δηλαδὴ τῆς ψυχῆς. Διότι τὰ μαλλιά μας συμβολίζουν τὸν κοσμικὸν βίον, δηλαδὴ τὰς τιμὰς, τὰς δόξας, τὴν ἀπόκτησιν χρημάτων, τὰ λαμπρὰ φορέματα, τὰς ἀνέσεις τῶν λουτρῶν, τὰς ἀπολαύσεις τῶν φαγητῶν, καὶ ὅλας, ἐν γένει, τὰς ματαιοδοξίας καὶ τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου. Ὅλα αὐτὰ ἐφάνημεν ὅτι τὰ ἀφηρέσαμεν διὰ τῆς κουρᾶς τῶν μαλλίων μας.

Ἀπ' ἐδῶ λοιπὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἂς μὴ παρουσιάζωμεν εἰς τὴν ζωὴν μας κάτι ἀπὸ ὅλα αὐτά, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζωμεν καὶ αὐτοὺς ποὺ μᾶς βλέπουν. Διότι ἕως ὅτου τὰ θηρία αὐτὰ ἐσκεπάζοντο εἰς τὰς αὐλὰς τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, ἐδημιούργουν τὴν ἐκτύπωσιν ὅτι δὲν ὑπάρχουν· τώρα ὅμως ποὺ ἀπεγυμνώθησαν, εἶναι ὀλοφάνερα εἰς ὅλους. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς καὶ εἰς τὴν Παρθένον ἢ τὸν Μοναχὸν φαίνονται καθαρὰ καὶ τὰ πιὸ ἀσήμαντα ἁμαρτήματα· ὅπως ἀκριβῶς εἰς καθαρὰν οἰκίαν, ὅταν θὰ εἰσέλθῃ ἓνα ζῶον, γίνεται ἀμέσως ἀντιληπτὸν εἰς ὅλους, ὅσον μικρὸν καὶ ἐὰν εἶναι, τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ ἡμᾶς· καὶ τὸ παραμικρότερον σφάλμα γίνεται εἰς ὅλους γνωστόν. Εἰς τοὺς κοσμικοὺς ὅμως δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον, διότι οὗτοι ὁμοιάζουν μὲ ἀκάθαρτα σπήλαια, ὅπου δὲν γίνονται ἀντιληπτὰ καὶ τὰ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη ἐρπετά, ποὺ φωλιάζουν ἐντὸς αὐτῶν, διότι σκεπάζονται μὲ τὴν ὕλην ποὺ συνεχῶς ὑπάρχει μέσα εἰς αὐτά.

Πρέπει λοιπὸν ἡμεῖς πάντοτε νὰ καθαρίζωμεν τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς μας καὶ νὰ ἐξετάζωμεν προσεκτικὰ ὁλόγουρά μας, μήπως τρυπώσῃ εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ νοός μας κανένα ψυχοφθόρον ζωῦφιον καὶ νὰ θυμιάζωμεν πάντοτε τὸν τόπον μὲ ἅγιον θυμιάμα, δηλαδὴ μὲ τὴν προσευχήν. Διότι ὅπως τὰ φαρμακερὰ ζῶα ἐκδιώκονται μὲ τὰ δραστικώτερα φάρμακα, ἔτσι εἶναι φυσικὸν καὶ ἡ προσευχὴ μὲ τὴν νηστείαν νὰ ἐκδιώκουν τὸν αἰσχροὺν λογισμόν. Αὐτοεξωρίσθημεν, δηλαδὴ ἐβγήκαμεν ἔξω ἀπὸ τὰς

συνθήκας τῆς κοσμικῆς ζωῆς· ἀπὸ οὗτου λοιπὸν ἀπεμακρύναμεν τὸν ἑαυτὸν μας, μὲ τὴν θέλησίν μας, ποτὲ πλέον νὰ μὴ ζητήσωμεν ἐκεῖνα ποὺ ἀνήκουν εἰς τὸν κόσμον. Ἐκεῖ εἵχομεν δόξαν, ἐδῶ περιφρόνησιν· ἐκεῖ ἀφθονίαν τροφῶν, ἐδῶ ἔλλειψιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου· ὅσοι διαπράττουν ἀδικήματα εἰς τὸν κόσμον, ρίπτονται καὶ παρὰ τὴν θέλησίν των εἰς τὰς φυλακάς· καὶ ἡμεῖς λοιπὸν ὥς αὐτοφυλακισθῶμεν τώρα διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ὥστε νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν μέλλουσαν κόλασιν ἢ ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν ἐλάβαμεν μὲ τὴν ἰδικήν μας προαίρεσιν.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν Μοναχόν· καὶ εἶπεν· ἂν ὡς κατ' ἐμέ, μ ὁ ν ο ς π ρ ὅ ς μ ὁ ν ο ν, ἤγουν π ρ ὅ ς μ ὁ ν ο ν τ ὸ ν Θε ὸ ν ἀ π ο β λ έ π η.

2. Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς πάλιν τι δεῖ τὸν Μοναχὸν ποιεῖν, ἀπεκρίθη· παντὸς ἀγαθοῦ ἐργασίαν, καὶ παντὸς κακοῦ ἀποχήν.

3. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι αἰσχύνῃ ἐστὶ τοῦ Μοναχοῦ, ἂν ἑάσας τὰ ἑαυτοῦ ξενιτεύσῃ διὰ τὸν Θεόν, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς κόλασιν ἀπέλθῃ.

Ἐ ρ μ η ν ε λ α

ΗΡΩΤΗΘΗ, κάποτε, ἓνας Γέρων· Ὅποιος πρέπει νὰ εἶναι ὁ Μοναχός;

— Κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀπήντησε ὁ Γέρων, ἂν μόνος πρὸς μόνον, δηλαδὴ ἂν ἀποβλέπῃ πρὸς μόνον τὸν Θεόν.

2. Ὅταν πάλιν ὁ ἴδιος ἠρωτήθη τί πρέπει νὰ κάνῃ ὁ Μοναχός, ἀπήντησε· νὰ ἐργάζεται κατὰ ἀγαθὸν καὶ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ κατὰ κακόν.

3. Ὁ ἴδιος Γέρων εἶπεν, ὅτι εἶναι ἐντροπὴ διὰ τὸν Μοναχὸν ἂν ἐγκαταλείψῃ τὰ πάντα καὶ ξενιτευθῇ διὰ τὸν Θεόν, καὶ ἀπέλθῃ, κατόπιν ὅλων αὐτῶν, εἰς τὴν κόλασιν.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

MONAXON οὐχ ἡ κουρά καὶ ἡ περιβολὴ συνίστησιν, ἀλλ' ὁ οὐράνιος πόθος καὶ ἡ ἐνθεος πολιτεία· ἐν τούτοις γὰρ ὁ Μοναχὸς γνωρίζεται· ὁμοίως δὲ καὶ κοσμικὸν ἄνδρα οὐχ ἡ κόμη καὶ ἡ ἐσθὴς δείκνυσιν, ἀλλ' ὁ κακὸς τρόπος, καὶ τὸ κεχηγνέναι πρὸς τὰς κοσμικὰς καὶ ὑλῶδεις ἐπιθυμίας· ἐν τούτοις γὰρ ἡ ψυχὴ ἐναγῆς ἀποκαθίσταται. Ἐὰν ἀπετάξω τῷ κόσμῳ, ἐπιμελοῦ τοῦ ἔργου σου, ἵνα τοῦ ζητουμένου μαργαρίτου ἐπιτύχῃς· τινὲς γὰρ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, ἀνεχώρησαν· οἱ μὲν στρατείας καταλείψαντες· οἱ δὲ πλοῦτον διασκορπίσαντες· ἔσχατον δέ, ἰδίῳ ἀχθέντες θελήματι, κατέπεσον· οὐδὲν γὰρ χαλεπώτερον τοῦ κρατεῖσθαι τινὰ τῷ οἰκείῳ θελήματι καὶ τῇ ἑαυτοῦ συνέσει στοιχεῖν.

Οὗτοι οὖν, τῇ μὲν αὐθεντικῇ καὶ δημοσίᾳ πύλῃ ἐδοξαν ὑποχωρῆσαι τῶν τοῦ βίου πραγμάτων· τῇ δὲ παραθύρῳ εὗρηγται ἐνδότερον· καὶ γὰρ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, μετὰ τὸ ἐξελεῖν ἐκ τῆς σιδηρᾶς καμίνου, ἦτοι τῆς Αἰγύπτου καὶ διασωθῆναι διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ ἀπολαῦσαι τῶν τσοῦτων καὶ τηλικούτων δωρεῶν τοῦ Θεοῦ,

θελήματι ἰδίῳ ἀχθέντες, εἰς τὴν ἡπειρον ἐναυάγησαν· καὶ ἐκ τοῦ τοσούτου πλήθους τῶν ἠριθμημένων, ἤγουν τῶν ἐξήκοντα μυριάδων, δύο μόνοι εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἐσώθησαν, Χάλεε καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, οἱ τὸ λόγιον Κυρίου μὴ παραπικράναντες, καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου ὁπίως φυλάξαντες. Ὡς περ οὐκ ἔστι διὰ χρημάτων γράμματα ἢ τέχνην ὠνήσασθαι ἄνευ κόπου, οὕτως οὐκ ἔστι γενέσθαι Μοναχὸν δίχα ἐπιμελείας καὶ ἐπιμόνου ὑπομονῆς.

Νῆφε οὖν, ἀδελφέ, ὡς καλὸς στρατιώτης, καὶ μὴ ἀμέλει τοῦ δοθέντος σοι χαρίσματος, μὴ ποτε δι' ἀμφοτέρα κολασθήσῃ, ὡς ἀνθρώπους λυπήσας, τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς, καὶ τῷ Θεῷ μὴ ἀρέσας· ἀλλ' ἀγωνίζου, ὅπως καὶ οἱ ὁρῶντες σε δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ σου διαγωγῇ· γέγραπται γάρ· «οἱ φοβούμενοί σε ὀφονταί με καὶ εὐφρανθήσονται»· καὶ πάλιν· «εἰρήνῃ πολλῇ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον». Εἰ γὰρ τὸν κόσμον κατέλιπες, καὶ τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ Πατρίδα καὶ πλοῦτον διὰ τὸν Κύριον, τί σοι τὸ ὄφελος ἐάν περ καὶ ὧδε ἐλθὼν τοῦ σωθῆναι τὰ ἐναντία πράττης; καὶ ἁμαρτάνεις μὲν ἔναντι Κυρίου, καὶ ἄργον τὸ ὄνομα τοῦ Μοναχοῦ παράκεισαι· παρὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων μακαρίζῃ, τῶν ποτε γνωρίμων σου, λεγόντων· μακάριος ὁ δεῖνα, ὅτι ἐμίσησε τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ, καὶ οὐκέτι φροντίζει γῆνιου τινός· ἀνεχώρησε γὰρ καὶ γέγονε Μοναχός· καὶ ἰδοὺ σὺ ὦ δ ε ἀ μ ο ν ά χ ω ς δι ά γ ε ι ς.

Σκοπήσωμεν ποῖα αἰσχρὴν καταλήφεται ἡμᾶς, ἐάν περ οἱ μακαρίζοντες νῦν ἡμᾶς προάξωσιν ἡμῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐάν οἱ νῦν προσκυνοῦντες ἡμᾶς καὶ λέγοντες «εὐξασθε ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν, δοῦλοι Χριστοῦ», αὐτοὶ μὲν εὐρεθῶσιν ἐν ἀνέσει, ἡμεῖς δὲ ἐν στενοῖς διὰ τὰ πλημμελήματα ἡμῶν· οὐ γὰρ ἐπίσης ἐκείνοις καὶ ἡμεῖς κριθησόμεθα· «ὦ γὰρ ἐνεπιστεύθη, φησί, πολὺ, πολὺ καὶ ἀπαιτηθήσεται· καὶ ὁ εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας αὐτό, δαρήσεται πολλὰς».

Διό, ἀγαπητέ, νήψωμεν παρακαλῶ, ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν· ἰδοὺ γὰρ τὸ στάδιον ἀνέψκται πᾶσι, καὶ ὁ ἀγωνοθέτης λέγει διὰ τοῦ Ἀποστόλου· «οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε· καὶ πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεῦται»· καὶ πάλιν φησί· «οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· ἐάν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐάν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ἀδελφέ, γίνωσκε ὅτι ὁ θ έ λ ω ν γ ε ν έ σ θ α ι Μ ο ν α χ ό ς , κα ι ὁ β ρ ι ν κα ι έ ξ ο υ δ έ ν ω σ ι ν κα ι ζ η μ ί α ν ο ὗ χ ὕ π ο φ έ ρ ω ν , ο ὗ δ ὕ ν α τ α ι γ ε ν έ σ θ α ι Μ ο ν α χ ό ς .

Ἀγαπητέ ἀδελφέ, ἐάν ἀποταξάμενος τῇ βίῳ γένῃ Μοναχός, νῆφε, ὅτι πολλαὶ αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ· μήποτε εὐρὼν ἐν σοὶ χώραν διὰ τῆς ἀμελείας, ὑποβάλῃ σοι τοιαῦτα, καὶ ἐκτρέψῃ σε τῆς εὐθείας ὁδοῦ λέγων· ἰδοὺ ἀπεχώρισας σεαυτὸν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκάθισας ἐν κελλίῳ· τί οὖν; οὐχὶ καὶ τὰ θηρία ἡσυχάζουν εἰς τοὺς φωλεοὺς αὐτῶν; Σὺ οὖν ἐπιτίμησον αὐτῷ καὶ εἰπέ· ὁ Κύριός σε, διάβολε, καταργήσοι, ὅτι τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐποίησε κατ' εἰκόνα ἰδίαν καὶ ὁμοίωσιν, θηρίοις ἀλόγοις αὐτὸς παρεικάσας, οὐ παύῃ, ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν πολέμει, διαστρέφων τὰς ὁρθὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου;

Ἄκουε οὖν, μισόκαλε, τὴν διαφορὰν τοῦ Μοναχοῦ πρὸς τὸν κοσμικόν· ὁ

θέλων γενέσθαι Μοναχός, πρῶτον ἀποτάσσεται τῷ κόσμῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἰδίοις θελήμασι, καὶ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ· οὐ φιλονικεῖ, οὐ καταρᾶται, οὐκ ὀμνύει, οὐ δυσφημεῖ, οὐ μελετᾷ λόγους ψευδεῖς διὰ τῆς φλυαροῦ φιλοσοφίας· ἐγκρατεύεται, οὐ σπαταλᾷ· φίλους ἔχει τοὺς Θεῷ δουλεύοντας ὁμοίως αὐτῷ, ἐχθρὸν δὲ ἀνθρώπων μὲν οὐδένα, μόνον δὲ σὲ τὸν διάβολον. Οὐκ ἐκθλίβει τινάς, οὐκ ἀδικεῖ· μᾶλλον δὲ καὶ ἀδικούμενος, εὐχαρίστως φέρε· τῇ ἀνεξικακίᾳ ἐμπρέπει. Οὐ μαίνεται ἐπὶ τῷ συναγάγει πλοῦτον· πῶς γὰρ ὁ σκορπίσας ὃν εἶχε, καὶ τὴν πτωχείαν αὐθαίρετως ἐλόμενος, καὶ ταύτην ἔχων δόξαν καὶ καύχημα; οὐ πραγματεύεται, οὐ φροντίζει οἶκου, ἢ πῶς ἀρέσῃ γυναικί· οὐ μεριμνᾷ πῶς στρατεύσει τοὺς ἑαυτοῦ υἱούς, ἢ τὴν θυγατέρα ἐκδίδωσιν ἀνδρί· οὐ δέδεται περισπασμοῖς, ἀλλὰ σχολάζει τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ.

Οὐ ζητεῖ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων, οὐκ ἐπαίρεται, ἀλλὰ ταπεινοφρονεῖ μᾶλλον· καὶ χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς πρὸς πάντας ἐστὶ· ψάλλει, καὶ οὐ μετεωρίζεται· καὶ ἀντὶ αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ μουσικῶν, τῇ ψαλμῳδίᾳ καὶ τῇ προσευχῇ κέχρηται· ἀντὶ τοῦ γελᾶν, πενθεῖ καὶ δακρύει ἐν τῷ ἔνδοτάτῳ ταμείῳ, καὶ τοῦ οἴκου καὶ τῆς ψυχῆς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν αἰτούμενος. Οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου προσεύχεται. Οὐ παραβάλλει ματαίαις θεωρίαις, ἀλλὰ ἁγίοις ἀνδράσι. Τὰς χεῖρας οὐκ εἰς τάβλην ἐκτείνει τὴν ἐρημοῦσαν οἴκους καὶ ψυχὰς τῶν τερπομένων ἐν αὐτῇ, ἀλλ' εἰς τὸ κατὰ Θεὸν ἔργον καὶ ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν. Ἀμεριμνεῖ γονέων, συγγενῶν καὶ πάντων τῶν ἡγίων πραγμάτων· αἰ ἐνθυμεῖται τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ τὰς τοῦ Σωτῆρος ἐπαγγελίας· καὶ τῇ μνήμῃ ταύτῃ ἀνάξωπυρεῖται τὸ ἐν αὐτῷ, καὶ φυγαδεύει τὴν λύπην καὶ ἀκηδίαν· ἡκεὶ σωματικὴ ἀρρωστία, καὶ χαίρει ὅτι ἐγγὺς ὁ στέφανος.

Ἀνθίσταται πάσαις ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς, ἀναλογιζόμενος τὴν πικρίαν τῶν αἰώνιων κολάσεων, αἱ τοὺς ἡδυπαθεῖς περιμένουσι· λοιδορούμενος εὐλογεῖ· βλασφημούμενος παρακαλεῖ· συκοφαντούμενος μακροθυμεῖ· βασανιζόμενος ὑποφέρει, ἐνθυμούμενος τὰ τοῦ Σωτῆρος παθήματα. Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων καὶ μείζονα τὰ ἔργα τοῦ ἀληθινοῦ Μοναχοῦ· καὶ πῶς σὺ, μισάνθρωπε καὶ μισόκαλε, τὸν τοιοῦτον εἶον τῷ κοσμικῷ παρεικάζεις; ἀπόστηθι οὖν ἀπ' ἐμοῦ, πονηρέ· ὁ Κύριός σοι ἐπιτάσσει δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ μου. Οὕτως οὖν, ἀγαπητέ, ἀνθίστασο τῷ τοιαυτῷ σοι ὑποβάλλοντι καὶ φεύξεται ἀπὸ σοῦ, συνεργίᾳ τῆς χάριτος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΟΝ ΜΟΝΑΧΟΝ δὲν τὸν κάνει ἡ κουρὰ καὶ τὸ ἔνδυμα, ἀλλὰ ὁ πόθος τῶν οὐρανίων καὶ ἡ σύμφωνος μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ζωή· ἀπὸ αὐτὰ γνωρίζεται ὁ πραγματικὸς μοναχός. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὁ κοσμικὸς ἄνθρωπος δὲν γνωρίζεται ἀπὸ τὸ κτένισμα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κακὸν τρόπον ζωῆς καὶ τὴν ἀπληστίαν του διὰ τὰς κοσμικὰς καὶ ὑλικὰς ἀπολαύσεις· διότι αὐτὰ κάνουν ἁμαρτωλὴν τὴν ψυχὴν. Ἐὰν ἐγκατέλειψες τὸν κόσμον, φρόντιζε διὰ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν σου, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃς τὸν μαργαρίτην ποῦ ἐπιζητεῖς· διότι μερικοὶ ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον καὶ ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτοῦ· ἄλλοι περιεφρόνησαν στρατιωτικὰ ἀξιώματα καὶ ἄλλοι διεσκόρπισαν τὰ πλούτη των. Ἐπειδὴ

ὅμως εἰς τὸ τέλος παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸ θέλημά των, κατέπεσον· διότι δὲν ὑπάρχει χειρότερον ἁμάρτημα νὰ αἰχμαλωτίζεται κανεὶς ἀπὸ τὸ θέλημά του καὶ νὰ πορεύεται μὲ ὅσα ὁ ἴδιος μόνος του κρίνει ὡς ὀρθά.

Αὐτοὶ λοιπὸν ἐφάνησαν ὅτι ἐγκατέλειψαν τὸν κοσμικὸν βίον ἀπὸ τὴν κυρίαν καὶ δημοσίαν εἰσόδον· εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως διὰ τοῦ παραυύρου εἰσῆλθον καὶ εὐρίσκονται πολὺ πὺρ μέσα. "Ὅπως καὶ οἱ Ἰσραηλῖται, ἀφοῦ ἐξῆλθον ἀπὸ τὸ σιδερένιο καμίνι, δηλαδὴ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀφοῦ διεσώθησαν διὰ μέσου τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἀπῆλυσαν τὰς τόσας πολλὰς καὶ τόσον μεγάλας δωρεὰς τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ παρεσύρθησαν ἀπὸ τὸ θέλημά των, ἐναυάγησαν ἐπάνω εἰς τὴν στερεὰν γῆν. Καὶ ἀπὸ τόσον μεγάλον πλῆθος τῶν καταμετρηθέντων κατὰ τὴν ἔξοδον, δηλαδὴ τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων*, δύο μόνον κατώρθωσαν νὰ φθάσουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὁ Χάλεβ δηλαδὴ καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, οἱ ὅποιοι δὲν παρήκουσαν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου καὶ ἐξετέλεσαν μὲ εὐλάβειαν τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου. "Ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν μὲ χρήματα νὰ ἀγοράσῃ κανεὶς γράμματα ἢ τέχνην χωρὶς νὰ κοπιᾷ, ἔτσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ κανεὶς τέλειος Μοναχός, χωρὶς ἐπιμέλειαν καὶ ἐπίμονον ὑπομονήν.

Πρόσεχε λοιπόν, ἀδελφέ, σὰν καλὸς στρατιώτης καὶ μὴ ἀμελῆς διὰ τὸ χάρισμα ποὺ σοῦ ἐδόθη, μὴ τυχὸν κάποτε τιμωρηθῇς καὶ διὰ τὰ δύο, ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐλύπησας ὡς ἀνθρώπους τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς σου καὶ ἐπειδὴ δὲν εὐηρέστησας τὸν Θεόν. Ἀλλὰ νὰ ἀγωνίζεσαι, ὥστε καὶ αὐτοὶ ποὺ σὲ βλέπουν νὰ δοξάσουν τὸν Θεόν, διὰ τὴν ἐνάρετον ζωὴν σου· διότι εἶναι γραμμένον· «Ὅσοι σὲ φοβοῦνται, θὰ μὲ ἴδουν καὶ θὰ εὐχαριστήσονται» (Ψαλμ. ριη', 74) καὶ ἄλλου, πάλιν, γράφει· «εἰς αὐτούς, ποὺ ἀγαποῦν τὸν νόμον σου ὑπάρχει εἰρήνῃ πολλή, καὶ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ζωὴν των αἰτία σκανδάλου» (Ψαλμ. ριη', 165). Ἐὰν δηλαδὴ ἐγκατέλειψες τὸν κόσμον, τοὺς γονεῖς σου, τοὺς συγγενεῖς σου, καὶ φίλους καὶ Πατρίδα καὶ πλούτη χάριν τοῦ Κυρίου, ποῖον θὰ εἶναι τὸ κέρδος σου, ὅταν ἔλθῃς ἐδῶ, εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον, διὰ νὰ σωθῇς, καὶ κάμνῃς τὰ ἀντίθετα; Καὶ τότε θὰ ἁμαρτάνῃς μὲν ἀπέναντι τοῦ Κυρίου καὶ θὰ προσβάλλῃς τὸ ὄνομα τοῦ Μοναχοῦ. Ὡς τόσον θὰ μακαρίζεσαι, χωρὶς νὰ τὸ ἀξίξης, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἄλλοτε σὲ ἐγνώριζαν καὶ ποὺ θὰ λέγουν· καλὸτυχος ὁ τάδε, διότι ἐμίσησεν αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ τὴν δόξαν του καὶ τὴν ἀπάτην του καὶ δὲν φροντίζει πλέον διὰ κανὲν γῆϊνον, ἐφ' ὅσον ἔφυγε καὶ ἔγινε Μοναχός. Νὰ ὅμως ποὺ ἐσὺ ἐδῶ περνᾷς τὴν ζωὴν σου ὅχι ὡς Μοναχός, ἀλλὰ τελείως διαφορετικᾷ.

"Ἄς σκεφθῶμεν ποῖα ἐντροπὴ θὰ μᾶς καταλάβῃ, ἂν αὐτοὶ ποὺ τώρα μᾶς μακαρίζουν, πορευθοῦν πρὶν ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἂν αὐτοὶ τώρα ποὺ μᾶς προσκυνοῦν καὶ μᾶς λέγουν·

* Οἱ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξεληθόντες Ἰσραηλῖται ὑπελογίζοντο εἰς ἐξήκοντα μυριάδας ἤτοι ἑξακοσίας χιλιάδας ἀνδρας χωρὶς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία.

«προσευχηθῆτε δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, δούλοι τοῦ Χριστοῦ», εὐρεθοῦν τότε εἰς ἄνεσιν, ἐνῷ ἡμεῖς εἰς στενοχωρίαν διὰ τὰ σφάλματα ποὺ διεπράξαμεν. Διότι δὲν θὰ κριθῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνοι μὲ τὰ ἴδια κριτήρια, ὅπως λέγει (καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ)· «εἰς ὅποιον ἐδόθη περισσότερα χάρις, θὰ ἀπαιτηθοῦν καὶ περισσότεροι καρποὶ· καὶ ἐκεῖνος ποὺ γνωρίζει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου του καὶ δὲν τὸ κάνει, θὰ τιμωρηθῇ πολὺ» (Λουκ. ιβ', 47).

Δι' αὐτό, ἀγαπητέ, ἃς προσέξωμεν, παρακαλῶ, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἔχομεν καιρὸν· διότι ἰδοὺ τὸ στάδιον τῶν πνευματικῶν ἀγώνων εἶναι ἀνοικτὸν εἰς ὅλους καὶ ὁ ἀγωνοθέτης παραγγέλλει, διὰ τοῦ 'Αποστόλου· «ἔτσι τρέχετε, διὰ νὰ νικήσητε· καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀγωνίζεται, ἀπὸ ὅλα ἐγκρατεύεται». Καὶ εἰς ἄλλο πάλιν μέρος λέγει· «κανεῖς στρατιώτης δὲν περιπλέκεται εἰς τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, διὰ νὰ εἶναι εὐάρεστος εἰς αὐτὸν ποὺ τὸν ἐστρατολόγησεν· ἂν κανεῖς δὲ ἀγωνίζεται ὡς ἀθλητής, δὲν στεφανώνεται, ἂν δὲν ἀθλήσῃ νόμιμα» (Β' Τιμ. β', 5). Ἀδελφέ, γνώριζε, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ γίνῃ Μοναχὸς καὶ δὲν ὑποφέρει προσβολὴν καὶ περιφρόνησιν καὶ ζημίαν, δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ Μοναχός.

Ἀγαπητέ ἀδελφέ, ἐὰν ἀρνηθῇς τὸν κοσμικὸν βίον καὶ γίνῃς Μοναχός, πρόσεχε, διότι οἱ τρόποι ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ ἐχθρός, διὰ νὰ σὲ παγιδεύσῃ, εἶναι πολλοί. Πρόσεχε μήπως, ἀπὸ ἀμέλειάν σου, εὖρη εὐκαιρίαν εἰς σὲ καί, διὰ νὰ σὲ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν εὐθείαν ὁδόν, σοῦ ἐμπνεύσῃ σκέψεις ὅπως αὐταί· ἰδοὺ ἀπεμακρύνῃς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐκάθισες μόνος σου εἰς τὸ κελλίον· καὶ λοιπὸν τί σπουδαῖον εἶναι αὐτό; μήπως καὶ τὰ θηρία δὲν ἡσυχάζουν εἰς τὰς φωλεὰς των; Σὺ ὅμως, ὅταν δεχθῇς αὐτὴν τὴν ἐπίθεσιν, νὰ ἐλέγξῃς μὲ αὐστηρότητα τὸν ἐχθρὸν τῆς ψυχῆς μας καὶ νὰ τοῦ εἴπῃς· Εἴθε νὰ σὲ καταργήσῃ, διάβολε, ὁ Κύριος, διότι τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἔπλασεν ὁ Θεὸς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν Του, σὺ τὸν ἐξομοιώνεις μὲ ἄγρια θηρία καὶ δὲν παύεις, ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας καὶ πολέμιε τοῦ γένους μας, νὰ διαστρέφῃς τὰς ὁρθὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου.

Ἄκουε λοιπόν, μισόκαλε, ποῖα εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κοσμικοῦ καὶ τοῦ Μοναχοῦ· Ἐκεῖνος, ποὺ θέλει νὰ γίνῃ Μοναχός, πρῶτον ἀρνεῖται τὸν κόσμον, ἔπειτα τὰ θελήματά του, σηκώνει τὸν σταυρὸν του καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Σωτῆρα ἡμῶν Χριστόν. Δὲν φιλονικεῖ, δὲν καταρᾶται, δὲν ὀρκίζεται, δὲν κακολογεῖ κανένα, δὲν καταγίνεται εἰς τὴν μελέτην φιλοσοφικῶν φλυαριῶν· ἐγκρατεύεται, δὲν σπαταλᾷ· φίλους ἔχει αὐτοὺς, ποὺ δουλεύουν τὸν Θεόν, ὅπως αὐτός· κανένα δὲν θεωρεῖ ἐχθρὸν τῶν ἀνθρώπων, παρὰ μόνον σέ, τὸν διάβολον. Δὲν στενοχωρεῖ κανένα, οὔτε ἀδικεῖ· μᾶλλον ὅταν ἀδικεῖται, ὑπομένει μὲ εὐχαρίστησιν· εἶναι ἀνεξίκακος. Δὲν καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν μανίαν τοῦ πλουτισμοῦ· διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ καταληφθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν μανίαν, αὐτὸς ποὺ ἐσκόρπισε τὰ ἰδικά του, ἐξέλεξε μὲ τὴν θέλησίν του τὴν πτωχείαν, καὶ αὐτήν, τώρα, ἔχει ὡς δόξαν καὶ καύχημα; Δὲν ἀσχολεῖται μὲ συναλλαγὰς, δὲν

φροντίζει δι' οἰκίαν, οὔτε ἐνδιαφέρεται πῶς θὰ ἀρέσῃ εἰς γυναῖκα· δὲν μεριμνᾷ πῶς θὰ τακτοποιήσῃ εἰς τὸν στρατὸν τοὺς υἱούς του, ἢ πῶς θὰ ἐξεύρῃ σύζυγον διὰ τὴν θυγατέρα του· δὲν δεσμεύεται ἀπὸ περισπασμούς, ἀλλὰ παραμένει ἐλεύθερος, διὰ νὰ ἀσχολῇται συνεχῶς μὲ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του.

Δὲν ἐπιζητεῖ δόξαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε ὑπερηφανεύεται, ἀλλ' ὅσον δύνатаι ταπεινοφρονεῖ περισσότερον· εἶναι ὠφέλιμος καὶ συγκαταβατικὸς πρὸς ὅλους· ψάλλει καὶ δὲν ἀφήνει τὴν σκέψιν του νὰ πλανᾶται ἀσκόπως· ἀντὶ δὲ νὰ χρησιμοποιοῇ αὐλοὺς καὶ τύμπανα καὶ διάφορα ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, ἀσχολεῖται μὲ τὴν ψαλμωδίαν καὶ τὴν προσευχὴν. Ἀντὶ νὰ γελᾷ, πενθεῖ καὶ κλαίει εἰς τὸ πλεόν ἀπόκρυφον σημεῖον καὶ τοῦ οἴκου καὶ τῆς ψυχῆς, ζητῶν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας του.

Δὲν προσεύχεται δὲ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον. Δὲν ἀσχολεῖται μὲ ματαίας θεωρίας, ἀλλὰ μελετᾷ τὴν ζωὴν ἀγίων ἀνδρῶν. Δὲν ἀπλώνει τὰ χέρια του πρὸς χαρτοπαιξίαν, πού ἐρημώνει τὰ σπίτια καὶ τὰς ψυχὰς ὅσων εὐχαριστοῦνται εἰς αὐτήν, ἀλλὰ εἰς τὴν κατὰ Θεὸν ἐργασίαν, καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν. Δὲν μεριμνᾷ διὰ γονεῖς, συγγενεῖς καὶ τὰ διάφορα γῆινα πράγματα· ἐνθυμεῖται διαρκῶς τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Σωτῆρος· καὶ μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις· ἀναθερμαίνεται ὁ ἐσωτερικὸς του κόσμος, διώχνει μακρὰν του τὴν λύπην, τὴν ἀποχαύνωσιν· τοῦ ἔρχεται σωματικὴ ἀρρώστεια καὶ χαίρεται, διότι πλησιάζει ὁ στέφανος.

Ἀντιστέκεται ἐναντίον ὅλων τῶν σωματικῶν ἡδονῶν. φέρων εἰς τὸν νοῦν του τὴν πικρίαν τῶν αἰωνίων καλᾶσεων, πού ἀναμένουν αὐτοὺς πού ἐπιζητοῦν τὰς ἡδονάς. Εὐλογεῖ ἐκείνους πού τὸν ἐμπαίζουν, παρακαλεῖ δι' αὐτοὺς πού τὸν βλασφημοῦν, μακροθυμεῖ ἀπέναντι ἐκείνων, πού τὸν συκοφαντοῦν· ὑποφέρει ἀγογγύστως τὰ διάφορα βάσανα, παρηγορούμενος ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τῶν παθημάτων τοῦ Σωτῆρος. Αὐτὰ καὶ περισσότερα καὶ ἀπὸ αὐτὰ μεγαλύτερα εἶναι τὰ ἔργα τοῦ πραγματικοῦ Μοναχοῦ. Καὶ πῶς, σὺ διάβολε, πού μισεῖς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ καλόν, ἐξομολώνεις μίαν τοιαύτην ζωὴν πρὸς τὴν κοσμικὴν ζωὴν; Φύγε λοιπὸν μακρὰν ἀπὸ ἐμέ, πονηρέ· ὁ Κύριος σὲ διατάσσει, δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, (ὥστε νὰ δυνηθῶ) νὰ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μου.

Ἔτσι λοιπὸν, ἀγαπητέ μου, νὰ ἀντιστέκεσαι εἰς ἐκείνον, πού σοῦ ἐμπνέει τοιαύτας σκέψεις, καὶ θὰ φύγῃ ἀπὸ κοντά σου, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς θείας Χάριτος.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΟΥΑΙ ἡμῖν, ὅτι τὸ ἐν ἀκαθαρσίας μαινόμενον σῶμα ἡμῶν οἱ φιλόχριστοι τῶν ἀνθρώπων προσκυνοῦσι καὶ κατασπάζονται· ἡμεῖς δὲ ἐσμέν τάφοι κεκοιμημένοι, τὴν θανατηφόρον ἁμαρτίαν ἐξόχοντες· οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι μωροὶ ὄντες καὶ ἄφρονες, τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀγίων καὶ οὐ τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἀγαπῶμεν καὶ ἀρπάζομεν· καὶ ρυ-

ποῦντες αἰ τὰς ψυχὰς ἡμῶν τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς, ὑπονοίας ἔχειν ἀγίων καὶ ταῖς προσηγορίαις ἐκείνων τιμᾶσθαι βουλόμεθα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟΝ ΜΑΣ, διότι τὸ σῶμα μας ποὺ μολύνεται ἀπὸ ἀκαθαρσίας, προσκυνοῦν καὶ κατασπάζονται οἱ φιλόχριστοι ἄνθρωποι· ἡμεῖς ὅμως εἰμεθα τάφοι ὠραιοκτισμένοι ἐξωτερικὰ ποὺ ἀναδίδομεν τὴν δυσωδίαν τῆς θανατηφόρου ἁμαρτίας. Ἀλλοιμόνον μας, διότι ἐνῶ εἰμεθα ἀνόητοι καὶ ἀπερίσκεπτοι, ἀγαπῶμεν ὅχι τὰς ἐργασίας τῶν ἀγίων, ἀλλὰ τοὺς ἐπαίνους, καὶ σπεύδομεν νὰ τοὺς ἀρπάξωμεν. Ἐνῶ δὲ ρυπαίνομεν συνεχῶς τὰς ψυχὰς μας μὲ λογισμοὺς ἀκαθάρτους, θέλομεν νὰ θεωροῦμεθα ἅγιοι καὶ νὰ τιμῶμεθα μὲ τοὺς ἐπαινετικούς τίτλους ἐκείνων.

Ε΄. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΓΙΝΩΣΚΕ, ἀδελφέ, ὅτι ὁ μὴ ἑαυτὸν τελείως τῷ σταυρῷ ἐπιδιδούς ἐν φρονήματι ταπεινώσεως καὶ ἐξουδενώσεως, καὶ ρίψας ἑαυτὸν ὑπὸ πάντων καταπατεῖσθαι καὶ καταφρονεῖσθαι, ἀδικεῖσθαι τε, καταγελασθαι καὶ χλευάζεσθαι, καὶ ταῦτα πάντα μετὰ χαρᾶς διὰ τὸν Κύριον ὑπομένων, καὶ μὴ ἐκδικῶν ὅλως τὰ ἀνθρώπινα, δόξαν ἢ τιμὴν, ἢ ἔπαινον, ἢ ἡδονὴν δρώσεως, ἢ πόσεως, ἢ ἐνδύματος, **Μοναχὸς ἀληθινὸς γενέσθαι οὐ δύναται.**

Τοιούτων οὖν ἡμῖν ἀγώνων καὶ ἄθλων καὶ στεφάνων προκειμένων, μέχρι πότε ἡμεῖς ὑπὸ τῆς ἐσχηματισμένης εὐσεβοῦς μορφώσεως διαχλευαζόμεθα, μετὰ ἐπιθέσεως τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, ἄλλο τοῖς ἀνθρώποις νομιζόμενοι, καὶ ἄλλο τῷ τὰ κρυπτὰ γινώσκοντι φαινόμενοι; Ἄγιοι γὰρ παρὰ πολλῶν νομιζόμενοι, ἄγριοι τὸ ἦθος ἀκινήν τυγχάνοιεν, μόρφωσιν εὐσεβείας ἀληθοῦς ἔχοντες, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μὴ κεκτημένοι· ἐν τῇ νομιζομένῃ τοῦ ἔξωθεν ἀνθρώπου δικαιοσύνῃ στηριζόμενοι, καὶ τοῖς φαινομένοις ἐπιτηδεύμασι τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσκειν βουλόμενοι, καὶ τὰς παρ' αὐτῶν τιμὰς καὶ ἐπαίνους θηρώμενοι, τὴν δὲ κατὰ συνείδησιν πολιτείαν ὅλως ἀγνοοῦντες. Παρθένοι καὶ ἄγνοι παρὰ πολλῶν νομιζόμενοι, καὶ παρὰ τῷ κατανοοῦντι τὰ κρυπτὰ ἐν ἀκαθαρταῖς συγκαταθέσεως λογισμῶν πορνικῶν ἐνδοθεν μολυνόμενοι, καὶ ταῖς ἐνεργείαις τῶν παθῶν βορβορούμενοι· καὶ διὰ τὴν ἐσχηματισμένην ἡμῶν ἄσκησιν, ἔτι καὶ τοῖς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων ὑπτιούμενοι καὶ τὸν νοῦν ἐκτυφλοῦμενοι.

Ἦξει πάντως ὁ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους ἀποκαλύπτων, καὶ φανερῶν τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, ὁ ἀπαρλόγιτος δικαστής, ὁ τὸ σχῆμα τὸ ἔξωθεν περιαιρῶν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐνδοθεν κεκρυμμένην φανερῶν· ὃς τοὺς οὕτω καθ' ὑπόκρισιν πολιτευσαμένους, ἐπὶ τῆς ἁγῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀγίων καὶ πάσης τῆς ἐπουρανοῦς στρατιᾶς θριαμβεύσει, καὶ δεινῶς αἰσχυνομένους εἰς τὸ ἔξωτερον παραπέμψει σκότος, κατὰ τὰς μωρὰς ἐκείνας παρθένους, αἵτινες τὴν μὲν ἔξωθεν τοῦ σώματος παρθενίαν ἐφύλαξαν (περὶ γὰρ ταύτης οὐδὲν ἐνεκλήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἔλαιον μερικῶς ἐν τοῖς ἀγγείοις εἶχον, τοῦτέστιν ἀρετῶν τιγῶν τῶν φαινομένων καὶ κατορθωμάτων ἐτύγχανον μέτοχοι· διὸ καὶ αἱ λαμπάδες αὐτῶν ἦπτον μέχρι τινός), διὰ δὲ ἀμέ-

λειαν καὶ ἄγνοιαν καὶ ραθυμίαν, πρόνοιαν οὐκ ἐποιήσαντο καὶ τὸν κρυπτόμενον ἔσωθεν τῶν παθῶν ἔσμὸν καθάραι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων ἐνεργειῶν ἐφθείροντο αὐτῶν τὰ νοήματα, καὶ ἐν τῇ τῶν λογισμῶν συγκαταθέσει ἐκοινώνουν αὐτοῖς· διὸ καὶ τοιοῦτου τέλους ἔτυχον, νυμφίου χαρᾶς στερηθεῖσαι, καὶ νυμφῶνος ἐπουραγίου ἀποκλεισθεῖσαι.

Ταῦτα οὖν λογιζόμενοι καὶ διακρίνοντες καὶ δοκιμάζοντες, γινώμεν ἐν τίσιν ἔσμεν, ἵνα ὡς ἔτι καιρὸν μετανοίας ἔχομεν, ἑαυτοὺς διορθωσώμεθα, ὅπως τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα καθαρῶς ἐπιτελούμενα, καὶ σαρκικῷ φρονήματι μὴ ἐπιμιγνύμενα, τῷ ἐπουρανίῳ ἀρχιερεὶ Χριστῷ εὐπρόσδεκτα γένηται, καὶ μὴ ἀπόβλητα ὡς θυσία ἐπίμωμος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΓΝΩΡΙΖΕ, ἀδελφέ, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν παραδίδει τελείως τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἵνα σταυρωθῇ μὲ ταπεινώσιν καὶ περιφρόνησιν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐξουθενώνει τόσοσιν πολὺ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὥστε ἀπὸ ὅλους νὰ καταπατῆται καὶ νὰ περιφρονῆται καὶ νὰ ἀδικῆται καὶ νὰ περιγελᾶται καὶ νὰ ἐμπαίζεται, καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ δέχεται μὲ χαρὰν καὶ ὑπομονὴν διὰ τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος δὲν περιφρονεῖ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων, ἥτοι δόξαν, ἥ τιμὴν, ἥ ἔπαινον, ἥ ἡδονικὰ φαγητὰ ἥ ποτὰ ἥ ἐνδύματα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀληθινὸς Μοναχός.

Ὅταν λοιπὸν παρουσιάζονται ἐνώπιόν μας τέτοιοι ἀγῶνες, καὶ βραβεῖα καὶ στέφανοι, μέχρι πότε θὰ ἐμπαίζώμεθα ἀπὸ τὴν προσποιητὴν εὐσεβῇ μόρφωσιν, δουλεύοντες μὲ δόλον τὸν Κύριον, θεωρούμενοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διαφορετικοὶ ἀπὸ ἐκεῖνοι πού εἴμεθα πράγματι καὶ διαφορετικοὶ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον Ἐκείνου, πού γνωρίζει τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων; Διότι ἐνῷ θεωρούμεθα ὡς ἅγιοι ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, εἴμεθα ἀκόμῃ κατὰ τὸ ἥθος ἄγριοι, ἔχοντες μόρφωσιν πραγματικῆς εὐσεβείας, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχωμεν ἀποκτήσει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν δυνάμιν της.

Στηριζόμεθα εἰς τὴν ἐξωτερικὴν δικαιοσύνην τοῦ ἀνθρώπου, θέλοντες νὰ ἀρέσωμεν εἰς τοὺς συνανθρώπους μας μὲ φαινομενικὰς καλωσύνας, προκειμένου νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰς τιμὰς καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν, ἐνῷ ἀγνοοῦμεν καθ' ὅλοκληρίαν τὴν κατὰ συνείδησιν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς. Ἀπὸ τοὺς πολλοὺς θεωρούμεθα ὡς παρθένοι καὶ ἀγνοοῖ· δι' Ἐκεῖνον ὅμως, πού γνωρίζει τὰ κρυπτὰ, εἴμεθα μολυσμένοι, εἰς τὴν ψυχὴν, ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν εἰς τοὺς πορνικοὺς λογισμοὺς καὶ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν παθῶν. Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς προσποιητῆς αὐτῆς ἀσκήσεως καὶ ἀκόμῃ ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων, πίπτομεν κάτω καὶ τυφλώνεται ὁ νοῦς μας.

Θὰ ἔλθῃ ὅμως ὅπωςδήποτε Ἐκεῖνος, πού ἀποκαλύπτει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώνει τὰς διαθέσεις τῶν καρδιῶν μας, ὁ ἀλάνθαστος δικαστής, Ἐκεῖνος, πού ἀφαιρεῖ τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν καὶ παρουσιάζει τὴν ἐσωτερικὴν ἀλήθειαν. Αὐτός, ὅσους ἐπολιτεύθησαν μὲ ὑποκρισίαν, θὰ τοὺς ἀποκαλύψῃ ἐπάνω εἰς τὴν ἐπουράνιον Ἐκκλησίαν, ἐνώ-

πιοι τῶν ἁγίων καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἐπουρανίου στρατιᾶς. Καὶ ἐνῷ οὗτοι θὰ ἐντρέπονται φοβερά, θὰ τοὺς ἐξαποστείλῃ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξωτερικόν, ὅπως καὶ τὰς ἀπερισκέπτους ἐκείνας νέας, πού ἐφύλαξαν μὲν τὴν ἐξωτερικὴν παρθενίαν τοῦ σώματος (ἄλλωστε οὐδόλως κατηγορήθησαν δι' αὐτήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ δοχεῖα τῶν εἶχον ὀλίγον ἔλαιον, δηλαδή διέθετον μερικὰς ἀρετὰς καὶ μερικὰ κατορθώματα, ἀπὸ ὅσα φαίνονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους· δι' αὐτὸ καὶ αἱ λαμπάδες τῶν ἡναπτον δι' ὀλίγον), πλὴν ὅμως, ἀπὸ ἀμέλειαν, ἄγνοιαν καὶ ραθυμίαν δὲν ἐφρόντισαν νὰ καθαρίσουν καὶ τὸ πλῆθος τῶν παθῶν, πού ἐκρύπτοντο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ψυχῆς τῶν. δι' αὐτὸ καὶ ἐφθείροντο σιγὰ - σιγὰ, ἀπὸ διαβολικὰς ἐνεργείας, τὰ νοήματά τῶν, καὶ ἐπεκρινώμενοι μὲ αὐτὰς διὰ τῆς συγκαταθέσεως μὲ τοὺς λογισμοὺς τῶν. Ἐξ αἰτίας δὲ αὐτῆς τῆς πνευματικῆς ἀδρανεῖας ἔτυχον τοιοῦτου τέλους, νὰ στερηθοῦν τὴν χαρὰν τοῦ Νυμφίου καὶ νὰ ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὸν ἐπουράνιον Νυμφῶνα (Ματθ. κε', 1—13).

Αὐτὰ λοιπὸν ἃς σκεπτόμεθα, ἃς διακρίνωμεν καὶ ἃς δοκιμάζωμεν, διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν εἰς ποίαν κατάστασιν εὕρισκόμεθα καὶ νὰ διορθωθῶμεν, ἐν ὅσῳ ἔχομεν καιρὸν μετανοίας, ὁπότεν τὰ καλὰ μας ἔργα πραγματοποιούμενα μετὰ ψυχικῆς καθαρότητος, καὶ μὴ μολυνόμενα ἀπὸ τὸ σαρκικὸν φρόνημα θὰ γίνουν εὐπρόσδεκτα ἀπὸ τὸν ἐπουράνιον Ἀρχιερέα Χριστόν, χωρὶς νὰ ἀπορριφθῶν ὡς ἁμαρτωλὴ θυσία.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ, ἐκ τῆς παραινέσεως τοῦ Ὁσίου Πατρὸς Πινουφρίου, ἦν πρὸς τινὰ ἀποτασσόμενον πεποίηται

ΑΔΕΛΦΕ, ἔγνωσ πόσον χρόνον πρὸ τῶν θυρῶν διατελέσας, σήμερον προσεδέχθης; ἐπίγνωθι τοίνυν ὅτι τούτου χάριν ἀνεβαλλόμεθα τοῦ δέξασθαί σε· οὐχ ὅτι τῆς σωτηρίας σου καὶ πάντων τῶν εἰς Χριστὸν ἐπιστρεφόντων οὐκ ἐπιποθοῦμεν, ἀλλ' ἵνα μὴ προπετῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ὑποδεχόμενοι, ἡμεῖς μὲν παρὰ Θεοῦ κουφότητος καὶ εὐχερείας δίκας ὑφέξομεν, σὲ δὲ ὑπεύθυνον βαρυτέρας τιμωρίας ποιήσωμεν, εἰ πρὸς τὸ παρὸν προπετῶς ὑποδεχθεῖς, καὶ μὴ μαθὼν τὸ θάρος καὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἐπαγγέλματος, μετὰ ταῦτα χαῦνος καὶ ράθυμος ἀποδειχθεῖς. Ὡς περ γὰρ τοῖς πιστῶς δουλεύουσι τῷ δεσπότην δόξα καὶ τιμὴ πρὸς τὸ μέλλον ἐπήγγελλται, οὕτω τιμωρίαι βαρύνταται ἐτοιμάζονται τοῖς χλιαρῶς καὶ ραθυμῶς προσερχομένοις ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ. Βέλτιον γάρ ἐστι, κατὰ τὴν γραφήν, μὴ εὐξασθαι, ἢ εὐξασθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι· καὶ πάλιν εἰρηται· «ἐπικατάρματος ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου ἀμελῶς». Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων ὀφείλεις μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποταγῆς· ἐὰν γὰρ ταύτην καταλάβῃς, δύνασαι γινῶναι καὶ τί σε δεῖ ποιεῖν.

Ἡ ἀποταγὴ οὐδὲν ἄλλο καθέστηκεν, εἰμὴ σταυροῦ καὶ θανάτου ἐπαγγελία· γίνωσκε οὖν ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τεθνηκέναι σε καὶ ἐσταυρωθῆναι τῷ κόσμῳ καὶ τὸν κόσμον σοι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον· καὶ καταμάνθανε τίς ἡ δύναμις τῆς σταυ-

ρώσεως, ἐπειδὴ οὐκέτι λοιπὸν σὺ ζῇς, ἀλλ' ἐκείνος ἐν σοὶ ζῇ ὁ ὑπὲρ σοῦ σταυρωθεὶς. Τούτῳ τοίνυν τῷ τύπῳ καὶ τῷ σχήματι, ὃ ὁ δεσπότης ὑπὲρ ἡμῶν ἐκρεμάσθη, καὶ ἡμᾶς ὁμοίως ἐπάναγκές ἐστιν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ διάγειν, καθὼς εὐχεται ὁ μακάριος Δαβὶδ ἐκ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ παρακαλῶν καθηλωθῆναι τὰς σάρκας αὐτοῦ.

Ὡς γάρ ὁ τὸ σῶμα ἔχων καθηλωμένον ἐν τῷ ζύλῳ ἀκίνητός ἐστι πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἣν ἂν ἐθέλοι, οὕτως ὁ τῷ θείῳ φόβῳ ἔχων τὸν λογισμὸν, ἀκίνητός ἐστι πρὸς πᾶν θέλημα σαρκικόν· καὶ ὡς περ ὁ σταυρῷ προσηλωμένος οὐκέτι τὰ παρόντα λογιζέται, οὔτε τοῖς ἰδίοις θελήμασι συνδιατίθεται, οὐκ ἐπιθυμῖα ταράσσεται, οὐ φροντίδι τοῦ κτᾶσθαι κατατέμνεται, οὐχ ὑπερηφανία φυσιοῦται, οὐ φιλονεικία, οὐ φθόνῳ ἐξάπτεται, οὐ περὶ τῶν παρουσῶν ἀτιμιῶν ἀλγεῖ, οὐ τὰς παρελθούσας ὕδρεις ἀναλογίζεται (μικρὸν γὰρ ὕστερον τὴν ἐκ τοῦ βίου ἔξοδον προσδέχεται διὰ τοῦ σταυροῦ), οὕτως ὁ ἀποταξάμενος γυναικίῳ τῷ κόσμῳ, καὶ τῷ θείῳ φόβῳ ὡς ἐν σταυρῷ προσηλωμένος, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βίου τούτου μετὰστασιν καθ' ἐκάστην ἐκδεχόμενος, ἀκινήτους καὶ ἀνενεργήτους ἔχει πάσας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς σαρκικὰς διαθέσεις.

Φυλάττου τοιγαροῦν μήποτε τούτων ἀναλαβεῖν ἐπιθυμήσης, ὧν ἀποτασσόμενος ἀποδέδληκας· κατὰ γὰρ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δεσπότη «ὁ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω, οὐκ εὐθετός ἐστιν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»· καὶ ὁ πρὸς τὰ ταπεινά τε καὶ γῆϊνα τοῦ κόσμου τούτου πράγματα ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς πολιτείας καταβαίνων πάλιν, παρ' ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ πράττει, τοῦ δύμματος καταβαίνων, καὶ ἄραί τι τῶν τοῦ οἴκου ἐπιχειρῶν.

Φυλάττου, μήποτε τὴν ὑπερηφανίαν, ἣν νῦν ἀρχόμενος τῇ θέρμῃ τῆς ταπεινώσεως κατεπάτησας, ἀνεγείρης αὐθὺς κατὰ σεαυτοῦ, ἔταν τὸ ψαλτήριον μάθης ἢ τινα τῆς γραφῆς, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, ἃ κατέλυσας πάλιν οἰκοδομῶν, παραβάτην ἑαυτὸν ἀποδείξης· ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἐνῆρξω καὶ ὠμολόγησας τὴν ταπεινώσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ Ἀγγέλων, ἕως τέλους διατήρησον.

Ὅμοίως τὴν ὑπομονήν, ἣν ἐπεδείξω ἵνα δεχθῇς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῶν θυρῶν διακαρτερῶν, καὶ μετὰ δακρύων ἱκετεύων, σπούδασον ἐπαυξῆσαι· ἄθλιον γὰρ ὄντως ὀφείλοντά σε καθ' ἐκάστην προστιθέναι τῇ πρώτῃ θέρμῃ, καὶ ἐπὶ τὸ τέλειον ἀναβαίνειν, ἀφαιρεῖν ἀπ' αὐτῆς, καὶ πρὸς τὰ κάτω ἐπαναλύνειν. Οὐ γὰρ ὁ ἐναρξάμενος τοῦ καλοῦ μακάριος, ἀλλ' ὅς τις ἕως τέλους ἐν τούτῳ διαμεμένηκεν· ὁ γὰρ ἐπὶ γῆς συρόμενος ὄφεις τὴν ἡμετέραν αἰὲς τηρεῖ πτέρναν, τουτέστι τῇ ἡμετέρᾳ ἐξόδῳ αἰὲς ἐπιβουλεύει· καὶ ἕως τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν ὑποσκελίζειν ἡμᾶς ἐπιχειρεῖ· καὶ τούτου χάριν τὸ ἐνάρξασθαι καλῶς οὐδὲν ὠφελήσει, οὐδὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποταγῆς καὶ θερμότης, εἰ μὴ καὶ τὸ τέλος ὡσαύτως γένηται· καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ δὲ ταπεινώσις, ἣν ἐνώπιον αὐτοῦ νῦν ἐπηγγείλω, οὐκ ἄλλως βεβαιωθήσεται, εἰ μὴ ἕως τέλους ταύτην ἐπιδείξῃ.

Εἰ οὖν κατὰ τὴν γραφὴν προσῆλθες δουλεύειν Θεῷ, ἐτοίμασον τὴν καρδίαν σου μὴ πρὸς ἀνέσεις καὶ τέρψεις, ἀλλὰ πρὸς πειρασμούς καὶ θλίψεις· «διὰ πολλῶν γὰρ θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν». Πρόσχες οὖν τοῖς ὀλίγοις καὶ καλοῖς, καὶ ἐκ παραδείγματος αὐτῶν κανόνιζε τὸν σεαυτοῦ βίον· μὴ πρόσχης τοῖς ραθύμοις καὶ καταφρονηταῖς καὶ πολλοὶ ὡσι· «πολλοὶ γάρ, φησι, κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί»· καὶ μικρὸν τὸ ποῖμνιον, ὃ εὐδόκησεν ὁ

πατήρ δοῦναι τὴν Βασιλείαν· μὴ μικρὸν γὰρ νόμιζε εἶναι ἀμάρτημα, ἐπαγγέλλεσθαι τελειότητα, καὶ τοῖς ἀμελεστέροις καὶ ραθυμοῖς ἀκολουθεῖν.

Ἐ μ η ν ε ῖ α

ΑΔΕΛΦΕ, ἔχεις ὑπ' ὅψιν σου πόσον χρόνον προηγουμένως παρέμεινες ἐμπρὸς εἰς τὰς θύρας τοῦ Μοναστηρίου πρὶν σήμερον μόλις γίνης δεκτός; Ἐνόησον λοιπόν, ὅτι ἀνεβάλλομεν νὰ σὲ δεχθῶμεν διὰ τὸν ἐξῆς λόγον· ὅχι διότι δὲν ποθοῦμεν μὲ ὅλην μας τὴν καρδίαν τὴν σωτηρίαν σου, καθὼς καὶ ὅλων ὅσοι ἐπιστρέφουν εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ ἡμεῖς μὲν νὰ μὴ δώσωμεν λόγον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δι' ἐπιπλοαιότητα καὶ ἐλαφρόνοϊαν, ἐὰν σὲ ἐδεχόμεθα ἀσυλλόγιστα καὶ χωρὶς δοκιμὴν, σὲ δὲ νὰ καταστήσωμεν ὑπεύθυνον βαρυτέρας τιμωρίας, ἐὰν ἤθελες φανῇ εἰς τὸ μέλλον ἀμελὴς καὶ ἀδιάφορος, ὅταν θὰ ἐγίνεσο ἀμέσως δεκτός, χωρὶς σοβαρὰν σκέψιν καὶ πρὶν μάθῃς τὸ βάρος καὶ τὰς εὐθύνas τῆς μοναχικῆς ὑποσχέσεως.

Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἔχουν δοθῇ ὑποσχέσεις δόξης καὶ τιμῆς εἰς τὸ μέλλον δι' ὅσους ὑπηρετοῦν μετὰ πίστεως τὸν Δεσπότην, τοιουτοτρόπως ἐτοιμάζονται καὶ βαρύνονται τιμωρίαι δι' ἐκείνους, πού προσέρχονται εἰς τὴν μοναχικὴν αὐτὴν πολιτείαν μὲ χλιαρότητα καὶ ραθυμίαν. Διότι εἶναι πολὺ προτιμότερον, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, νὰ μὴ τάξῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεόν, παρὰ νὰ τάξῃ καὶ νὰ μὴ ἐκπληρώσῃ τὸ τάξιμόν του (Ἐκκλ. ε', 4).

Ἄλλοῦ πάλιν ἔχει λεχθῇ· «ὑπὸ κατάραν θὰ εὐρίσκεται ἐκεῖνος, πού ἐκτελεῖ μὲ ἀμέλειαν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου» (Ἱερεμ. λα', 10). Δι' αὐτὸ πρέπει προηγουμένως νὰ μάθῃς τὴν αἰτίαν τῆς φυγῆς σου ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ζωὴν· διότι μόνον ἐὰν τὴν ἀντιληφθῇς καλῶς, θὰ ἡμπορέσῃς νὰ μάθῃς καὶ τί πρέπει νὰ κάνῃς.

Ἡ ἄρνησις τοῦ κόσμου τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι, παρὰ ὑπόσχεσις θυσίας, τὴν ὁποίαν συμβολίζει ὁ σταυρός, καὶ θανάτου· γινώριζε λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἡμέραν ἔχεις ἀποθάνει καὶ ὅτι ὁ κόσμος ἔχει σταυρωθῇ διὰ σέ, καθὼς καὶ σὺ διὰ τὸν κόσμον, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος· καὶ μάθε ἀκόμη πολὺ καλὰ ποῖα εἶναι ἡ δύναμις τῆς σταυρώσεως, ἀφοῦ πλέον δὲν ζῇς σύ, ἀλλὰ μέσα εἰς σέ ζῇ Ἐκεῖνος, πού ἐσταυρώθη διὰ σέ. Μὲ αὐτὸν λοιπόν τὸν τύπον καὶ τὸ σχῆμα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Δεσπότης ἐκρεμάσθη χάριν ὅλων ἡμῶν, εἶναι ἀνάγκη καὶ ἡμεῖς ἐντελῶς καθ' ὅμοιον τρόπον νὰ ζήσωμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως εὐχεται ὁ μακάριος Δαυὶδ παρακαλῶν νὰ σταυρωθοῦν αἱ σάρκες του ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ (Ψαλμ. ρη', 120).

Διότι ὅπως αὐτός, πού ἔχει καρφωμένον τὸ σῶμα του ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον, δὲν δύναται νὰ κινηθῇ διὰ νὰ κάμῃ ὅποιαν ἐργασίαν θέλει, τοιουτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος πού ἔχει αἰχμαλωτισμένον τὸν λογισμόν του ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ κινηθῇ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς διαφορὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὅποιοι εἶναι προσηλωμέ-

νος ἐπάνω εἰς ἓνα σταυρὸν δὲν σκέπτεται πλέον τὰ παρόντα οὔτε παρασύρεται ἀπὸ τὰ θελήματά του, οὔτε ἀπὸ ἐπιθυμίαν ταράσσεται, οὔτε βασανίζεται ἀπὸ τὴν φροντίδα νὰ ἀποκτήσῃ περιουσίαν, οὔτε φουσκώνει ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, οὔτε ἐξάπτεται ἀπὸ φθόνον καὶ φιλονεικίαν, οὔτε διὰ τὰς ἀτιμίας αὐτοῦ τοῦ κόσμου πονεῖ οὔτε σκέπτεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς προσβολὰς πού ἐπέρασε (διότι περιμένει, μετὰ ἀπὸ ὀλίγον, νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, μὲ τὸν σταυρικὸν θάνατον), ἔτσι καὶ αὐτὸς πού ἡρνήθη πραγματικὰ τὸν κόσμον καὶ προσηλώθη εἰς τὸν θεῖον φόβον, ὅπως ἐπάνω εἰς ἓνα σταυρὸν, καὶ καθημερινῶς ἀναμένει τὴν ἀναχώρησιν του ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμον, ἔχει ἀκίνητοποιήσει καὶ ἀδρανῆσαι ὅλας του τὰς ἐπιθυμίας καὶ σαρκικὰς διαθέσεις.

Πρόσεξε λοιπὸν μὴ τυχὸν ἐπιθυμήσῃς νὰ πάρῃς κάτι ἀπὸ ὅσα ἐπέταξες μακρὰν σου, ὅταν ἐγκατέλειψες τὸν κόσμον. Διότι συμφώνως μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δεσπότου, πού λέγει «ὅποιος θάλει τὸ χέρι του εἰς τὸ ἄροτρον καὶ γυρίσει πρὸς τὰ ὀπίσω, δὲν εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Λουκ. θ', 62), καὶ ἐκεῖνος πού θὰ κατέλθῃ καὶ πάλιν πρὸς τὰ ταπεινὰ καὶ γῆϊνα πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, τὸ κάνει παρὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον πού καταβαίνει ἀπὸ τὴν στέγην καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ πάρῃ κάτι ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς οἰκίας.

Πρόσεξε μὴ τυχὸν ὀρθώσῃς καὶ πάλιν ἐναντίον σου τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν ὁποίαν κατεπάτησας εἰς τὴν ἀρχήν, μὲ τὴν θέρμην τῆς ταπεινώσεως, ἐξ αἰτίας τοῦ ψαλτηρίου πού ἔμαθες, ἢ τῶν ἐλαχίστων τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὁπόταν, τότε, σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου, θὰ ἀποδείξῃς τὸν ἑαυτόν σου παραβάτην (Γαλατ. β', 18), ἐφ' ὅσον ξανακτίξῃς καὶ πάλιν ὅσα προσηγουμένως ἐγκρέμισες. Εἶναι προτιμότερον ὅπως ἤρχισες καὶ ὠμολόγησες τὴν ταπείνωσιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἔτσι ἕως τὸ τέλος νὰ τὴν διατηρήσῃς.

Ἐπίσης καὶ τὴν ὑπομονήν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξες διὰ νὰ σὲ δεχθοῦν εἰς τὸ Μοναστήριον, μὲ τὸ νὰ περιμένῃς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ νὰ ἰκετεύῃς μὲ δάκρυα, φρόντισε νὰ τὴν ἐπαυξήσῃς. Διότι πραγματικὰ εἶναι ἄθλιον, ἐνῷ ὀφείλεις νὰ προσθέτῃς καθημερινῶς νέον εἰς τὸν πρῶτον σου θερμὸν ζῆλον καὶ νὰ προχωρῇς πρὸς τὴν τελειότητα, νὰ ἀφαιρῇς ἀπὸ αὐτὸν καὶ νὰ ἐπιστρέφῃς καὶ πάλιν πρὸς τὰ κάτω. Μακάριος δὲν εἶναι ἐκεῖνος, πού ἤρχισε νὰ ἐργάζεται τὸ καλόν, ἀλλ' ἐκεῖνος πού ἔμεινε σταθερὸς εἰς αὐτὸ μέχρι τέλους· διότι ὁ ὄφρις πού σύρεται ἐπάνω εἰς τὴν γῆν παρακολουθεῖ πάντοτε τὴν πτέρναν μας, δηλαδὴ σκέπτεται πῶς νὰ μᾶς ἐτοιμάσῃ κάτι κακὸν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου μας, καὶ προσπαθεῖ νὰ μᾶς καταβάλλῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μας. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν θὰ μᾶς ὠφελήσῃ τόσον τὸ νὰ ἀρχίσωμεν καλῶς οὔτε ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναχωρήσεώς μας ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἡ πρώτη θερμότης, ἢ καὶ τὸ τέλος δὲν εἶναι ἀνάλογον. Ὡσαύτως καὶ ἡ ταπείνωσις, τὴν ὁποίαν

τώρα ύπεσχέθης χάριν τοῦ Χριστοῦ, δὲν θὰ ἀποδειχθῇ κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον μέχοι τέλους ταύτην ἐπιδείξῃς.

Ἐὰν λοιπόν, σύμφωνα μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, προσῆλθες εἰς τὸ Μοναστήριον διὰ τὴν ὑπηρετήσῃς πραγματικὰ τὸν Κύριον, ἐτοίμασε τὴν καρδίαν σου ὅχι δι' ἀνέσεις καὶ ἀπολαύσεις, ἀλλὰ διὰ πειρασμούς καὶ θλίψεις. Διότι διὰ μέσου πολλῶν θλίψεων πρέπει νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἡ δὲ ὁδὸς ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ζωὴν εἶναι στενὴ καὶ γεμάτη ἀπὸ στενοχωρίας, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τὴν ἀκολουθοῦν εἶναι πολὺ ὀλίγοι (Ματθ. ζ', 14).

Πρόσεχε λοιπόν τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς καλοὺς καὶ φρόντιζε μὲ τὸ παρὰδειγμὰ τῶν νὰ ρυθμίζῃς τὴν ζωὴν σου· μὴ πρόσέξῃς τοὺς ὀκνηροὺς καὶ ἐκεῖνους ποὺ τὴν καταφρονοῦν, ὅσοι πολλοὶ καὶ ἂν εἶναι. Διότι, ὅπως λέγει καὶ ὁ Κύριος· «πολλοὶ ἔχουν κληθῇ διὰ τὴν νὰ σωθῶν, ἀλλὰ ὀλίγοι εἶναι οἱ ἐκλεκτοί» (Ματθ. κβ', 14). Ἀκόμη ἃς ἐνθυμούμεθα ὅτι εἶναι μικρὸν τὸ ποίμνιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος συγκατετέθη νὰ δώσῃ τὴν Βασιλείαν του (Λουκ. ιβ', 32). Μὴ νομίζῃς ὅτι εἶναι μικρὸν τὸ ἀμάρτημα νὰ ὑποσχεθῇς τελειότητα καὶ νὰ ἀκολουθῇς τὸ παρὰδειγμα τῶν ἀμελεστέρων καὶ τῶν ραθυμόνων.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΜΟΝΑΧΟΣ ἐστὶν ὁ ἕξω τοῦ κόσμου καθήμενος καὶ αἰεὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ τυχεὶν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· πλοῦτος Μοναχοῦ ἐστὶν ἡ Παράκλησις, ἡ γενομένη ἐκ τοῦ πένθους, καὶ ἡ χαρὰ ἡ ἐκ πίστεως ἡ ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ψυχῆς λάμπουσα· πενθικός ἐστὶν ὁ ἐν πείνῃ καὶ δίψῃ διάγων πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν· τὸν γὰρ διὰ τὸν Θεὸν πεινῶντα, μεθύσκει αὐτὸν ὁ Θεὸς τῆς παρακλήσεως αὐτοῦ· καὶ τὸν δι' αὐτὸν γυμνητεύοντα, ἐνδύει τὴν τῆς ἀφθαρσίας καὶ δόξης στολήν.

Δεὶ τὸν Μοναχὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασι καὶ σχήμασι καὶ κινήμασι τύπον ὠφελείας εἶναι πᾶσι τοῖς ὁρώσιν αὐτόν· δεὶ γὰρ αὐτὸν ἔχειν πρὸ πάντων ὑπεροψίαν τῶν ὁρωμένων, ἀκριθεὶς ἀκτῆμοσύνην, καταφρόνησιν τελείαν τῆς σαρκός, νηστείαν ὑψηλὴν καὶ ἀνένδοτον, σωφροσύνην ἄκραν, διαμονὴν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ, εὐταξίαν τῶν αἰσθήσεων καὶ παραφυλακὴν, πάσης ἐριδος καὶ θυμοῦ ἀλλοτρίωσιν, ἐν λόγοις βραχύτητα, μνησικακίας ἄγνοιαν, ἀπλότητα μετὰ διακρίσεως, τῆς παρουσίας ζωῆς περιφρόνησιν, τῆς μελλούσης ἐπιπόθησιν, τὸ φεύγειν τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ, μᾶλλον δὲ καὶ πάντας τοὺς ἕξω, καὶ μὴ θέλειν γινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν, μηδὲ δεσμεύειν ἑαυτὸν ἐν φιλίᾳ καὶ ἐταιρίᾳ τινός ἐκ τούτων, μηδὲ ἐρευνᾶν ἢ καταδέχεσθαι ὅλως ἀκοῦειν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν· τὸ μὴ ἀγαπᾶν τὴν τιμὴν, μηδὲ χαίρειν ξενίοις, ἡγουν δώροις, ἀλλ' ἔχειν τὸν τόπον τῆς οἰκήσεως ἡσυχον, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀγνοούμενον, καὶ ἀδιαλείπτως ἐγκαρτερεῖν ταῖς προσευχαῖς, τὸ διηνεκῶς φροντίζειν καὶ μελετᾶν περὶ τῆς χώρας τῆς ἀληθοῦς καὶ μακαρίας· τὸ ἔχειν τὸ πρόσωπον συγγνὸν καὶ ἔρρικνωμένον, καὶ δακρύειν διηνεκῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

Αὗται εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ τοῦ Μοναχοῦ ὡς ἐν συντόμῳ εἰπεῖν, αἱ μαρτυροῦσαι αὐτῷ τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου παντελεῖ θνήσιν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἐγγύτητα. Ὁ οὖν

ἐπιμελούμενος τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, ζητησάτω ἀκριβῶς εἰ λείπει τι αὐτῷ ἐκ τῶν ἀπληριθμημένων· καὶ εἰ εὖρη αὐτὸν ἐνδεῆ ἐνός τούτων, γνωσκέτω μήπω τὸ τοῦ Μοναχοῦ ὄνομα τελείως ἐμπρέπειν αὐτῷ. Ὅταν δὲ πάντα τὰ εἰρηγμένα κτήσῃται, τότε καὶ ἡ γνῶσις τῶν λοιπῶν, ὧν οὐκ ἐμνήσθη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ἔσται τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις αἷτιος δοξολογίας τῆς εἰς Θεόν, κἀντεῦθεν ἐτοιμάσει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τόπον ἀνέσεως πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦδε τοῦ βίου.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΜΟΝΑΧΟΣ, εἶναι ἐκεῖνος, πού μένει μακρὰν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ παρακαλεῖ ἀδιαλείπτως τὸν Θεὸν νὰ ἀπολαύσῃ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ. Πλοῦτος τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ παρηγορία, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὸ πένθος καὶ ἡ χαρά, πού γεννᾶται ἀπὸ τὴν πίστιν, ἡ ὁποία λάμπει εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς. Διάθεσιν δὲ πένθους δοκιμάζει ἡ ψυχὴ ἐκείνου πού περνᾷ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του μὲ πείναν καὶ δίψαν, χάριν τῆς ἐλπίδος τῶν ἀγαθῶν πού τὸν περιμένουν. Διότι αὐτὸν πού πεινᾷ διὰ τὸν Θεόν, ὁ Θεὸς τὸν πλημμυρίζει μὲ τὴν γλυκεῖαν παρηγορίαν του· καὶ ἐκεῖνον πού διέρχεται τὴν ζωὴν του γυμνὸς χάριν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἐνδύει ὁ Θεὸς μὲ στολὴν δόξης, πού τὸν κάνει ἄφθαρτον.

Ὁ Μοναχὸς πρέπει νὰ εἶναι παράδειγμα ὠφελείας δι' ὅλους, ὅσοι βλέπουν τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του. Πρῶτον ἐξ ὅλων τὸν Μοναχὸν πρέπει νὰ τὸν διακρίνῃ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὰ ὀρώμενα ὑλικά ἀγαθὰ καὶ νὰ ἔχῃ πραγματικὴν ἀκτημοσύνην, νὰ καταφρονῇ τελείως τὴν σάρκα του, νὰ νηστεύῃ μὲ αὐστηρότητα καὶ ἐπιμονήν, καὶ νὰ φυλάσῃ ἀπόλυτον σωφροσύνην. Νὰ ζῇ εἰς τὴν ἡσυχίαν, νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ νὰ τὰς ἔχῃ πειθαρχημένας· νὰ ἀποξενώνεται ἀπὸ κάθε φιλονεικίαν καὶ νὰ μὴ θυμῶνῃ, νὰ εἶναι ὀλιγόλογος, νὰ μὴ γνωρίζῃ καθόλου τὴν μνησικακίαν, νὰ εἶναι ἀπλὸς ἀλλὰ καὶ διακριτικὸς, νὰ περιφρονῇ τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ νὰ ἐπιποθῇ τὴν μέλλουσαν. Πρέπει νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τοὺς κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους, ὅσοι εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ ἀσκητήριόν του καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ γνωρίζεται ἀπὸ αὐτοὺς, οὔτε νὰ δεσμεύεται μαζί τους μὲ φιλίαν ἢ νὰ κἀνῃ συντροφίαν μὲ κάποιον ἀπὸ αὐτοὺς, οὔτε νὰ ἐξετάζῃ ἢ νὰ καταδέχεται νὰ ἀκούῃ διὰ τὰς ὑποθέσεις των.

Ὁ Μοναχὸς ὀφείλει νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὰς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων, οὔτε νὰ εὐχαριστῇται νὰ δέχεται δῶρα, ἀλλὰ νὰ διατηρῇ εἰς ἡσυχίαν τὸ μέρος ὅπου κατοικεῖ καὶ νὰ μὴ τὸ γνωρίζουν οἱ πολλοί· νὰ ἐπιδίδεται δὲ εἰς τὰς προσευχάς, χωρὶς νὰ σταματᾷ, καὶ νὰ φροντίζῃ νὰ μελετᾷ διαρκῶς διὰ τὴν ἀληθινὴν καὶ εὐτυχισμένην χώραν (δηλαδὴ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν). Τὸ πρόσωπον τοῦ Μοναχοῦ ἄς εἶναι πάντοτε αὐστηρὸν καὶ ρυτιδωμένον καὶ δακρυσμένον ἡμέραν καὶ νύκτα.

Αὐταὶ εἶναι, μὲ κάθε δυνατὴν συντομίαν, αἱ ἀρεταὶ τοῦ Μοναχοῦ, πού θὰ ἀποδείξουν ὅτι ἀπέθανε τελείως διὰ τὸν κόσμον καὶ προσήγγισε τὸν Θεόν. Ἐκεῖνος λοιπὸν πού φροντίζει διὰ τὴν πνευματικὴν του ζωὴν,

ἃς ἐξετάσῃ, μετὰ προσοχῆς, μήπως τοῦ λείπει τίποτε ἀπὸ ὅσα ἀπηρίθμησα· καὶ ἐὰν εὔρῃ, ὅτι σὲ κάτι ὑστερεῖ, ἃς γνωρίζῃ ὅτι δὲν τοῦ ἀρμόζει τὸ ὄνομα τοῦ Μοναχοῦ. Ὅταν δὲ ἀποκτήσῃ ὅλα ὅσα ἀνέφερα, τότε θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ ὁ Θεὸς νὰ γνωρίσῃ καὶ τὰ ὑπόλοιπα, ὅσα δὲν ἀνέφερα· ὁπότεν θὰ γίνῃ αἰτία νὰ δοξολογοῦν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν πλέον θὰ ἔχῃ ἐτοιμάσει διὰ τὴν ψυχὴν του τόπον ἀνέσεως.

Η'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΚΟΣΜΟΝ λέγει ἡ γραφὴ τὰ ὑλικά πράγματα· καὶ κοσμικοὶ εἰσιν οἱ τούτοις τὸν νοῦν ἐνασχολοῦντες, πρὸς οὓς καὶ λέγει ἐντρεπτικώτερον· «μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον» ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἀπάτη τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί», καὶ τὰ ἐξῆς.

2. Μοναχός ἐστιν ὁ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων τὸν νοῦν ἀποχωρίσας, καὶ δι' ἐγκρατείας καὶ ἀγάπης καὶ ψαλμωδίας καὶ προσευχῆς προσκαρτερῶν τῷ Θεῷ.

3. Μηδεὶς σε ἀπατήσῃ, Μοναχέ, ὅτι· ἐνὶ σωθῆναι ἡδονῇ καὶ κενοδοξίᾳ δουλεύοντα.

4. Τὰ τῶν κοσμικῶν κατορθώματα, πτώματά εἰσι τῶν Μοναχῶν· καὶ τὰ τῶν Μοναχῶν κατορθώματα πτώματά εἰσι τῶν κοσμικῶν· οἷον τὰ τῶν κοσμικῶν κατορθώματα, πλοῦτος ἐστὶ, καὶ δόξα, καὶ δυναστεία, καὶ τρυφή, καὶ εὐσαρκία, καὶ εὐτεχνία, καὶ τὰ τούτων ἀκόλουθα· εἰς ἅπερ ἔλθων ὁ Μοναχός, ἀπώλετο. Τὰ δὲ τοῦ Μοναχοῦ κατορθώματα ἀκτημιούνη, ἀδοξία, ἀδυναμία, ἐγκράτεια, καὶ κακοπάθεια, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, εἰς ἅπερ ἔλθων ὁ φιλόκοσμος παρὰ πρόθεσιν, πτώμα ἡγείται μέγα, καὶ κινδυνεύει πολλάκις καὶ ἀγγόνῃ χρήσασθαι· τινὲς δὲ καὶ ἐχρήσαντο.

5. Ὁ μὲν τοῖς πράγμασιν ἀποταξάμενος, οἷον τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς χρήμασι καὶ τοῖς ἐξῆς, τὸν ἔσω ἄνθρωπον ἐποίησε Μοναχόν, οὕτω δὲ καὶ τὸν ἔσω· ὁ δὲ τοῖς τούτων ἐμπαθείαι νοήμασι, τὸν ἔσω ἄνθρωπον· ὅς ἐστιν ὁ νοῦς· καὶ τὸν μὲν ἔσω ἄνθρωπον, εὐκόλως τις ποιεῖ Μοναχόν, μόνον ἐὰν θελήσῃ· οὐκ ὀλίγος δὲ ἀγών, τὸν ἔσω ἄνθρωπον ποιῆσαι Μοναχόν.

6. Τίς ἐστιν ἄρα ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ ὁ παντάπασιν ἀπαλλαγείς τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων καὶ τῆς καθαρᾶς διὰ παντός καὶ αὐλοῦ καταξιωθείς προσευχῆς; ὅπερ ἐστὶ σημεῖον τοῦ ἔνδον Μοναχοῦ.

7. Πολλὰ πάθη ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κέκρυνται· τότε δὲ ἐλέγχονται, ὅταν τὰ πράγματα ἀναφαίνωνται.

Ἑρμηνεία

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ὅταν λέγῃ κόσμον, ἐννοεῖ τὰ ὑλικά πράγματα· κατὰ συνέπειαν κοσμικοὶ εἶναι οἱ ἀπασχολοῦντες, τὸν νοῦν τῶν μὲ αὐτά· πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν ἀπευθυνομένη λέγει μὲ τρόπον αὐστηρότερον· «νὰ μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον» διότι κάθε τι τὸ κοσμικόν, καὶ ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία, καὶ αἱ ἀπατηλαὶ ἐντυπώσεις τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κόσμον» (Α' Ἰωάν. 6', 15—16) καὶ ὅσα ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

2. Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος πὺ ἀπεμάκρυνε τὸν νοῦν τοῦ ἀπὸ τὰ ὕλινὰ πράγματα καὶ διὰ τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἀγάπης, τῆς ψαλμωδίας καὶ τῆς προσευχῆς, παραμένει σταθερῶς πλησίον τοῦ Θεοῦ.

3. Μοναχέ, πρόσεξε νὰ μὴ σὲ ἐξαπατήσῃ κανεὶς ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇς, ἐφ' ὅσον εἶσαι δοῦλος τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς κενοδοξίας.

4. Τὰ κατορθώματα τῶν κοσμικῶν γίνονται αἰτία πτώσεως διὰ τοὺς Μοναχοὺς· καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Μοναχῶν ἐπιφέρουν τὴν πτώσιν τῶν κοσμικῶν. Π. χ., κοσμικὰ κατορθώματα εἶναι ὁ πλοῦτος, ἡ δόξα, ἡ ἐξουσία, ἡ ἀπόλαυσις, τὰ ὠραῖα σώματα καὶ τὰ καλὰ παιδιὰ, καθὼς καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ αὐτά· ὅταν ὅμως ὁ Μοναχὸς ἐπιδιώξῃ αὐτά, ἐχάθη. Τὰ κατορθώματα ὅμως τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη, ἡ ἀποφυγὴ τῆς δόξης καὶ ἡ ταπείνωσις, ἡ ἀδυναμία, ἡ ἐγκράτεια, αἱ κακοπάθειαι καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ αὐτά. Ὅσάκις ὅμως αὐτὸς πὺ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον περιέλθῃ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, χωρὶς βεβαίως νὰ ἔχῃ πρόθεσιν, τὸ θεωρεῖ μεγίστην πτώσιν καὶ πολλὰς φορὰς κινδυνεύει καὶ νὰ ἀπαγχονισθῇ· μερικοὶ δέ, πράγματι, καὶ ἐκρεμάσθησαν.

5. Ἐκεῖνος, πὺ κατώρθωσε νὰ ἀπαρνηθῇ ὕλινὰ πράγματα, ὅπως γυναῖκα, χρήματα καὶ τὰ σχετικὰ, ἔκαμε μόνον τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον Μοναχόν, ὅχι ὅμως ἀκόμη καὶ τὸν ἐσωτερικόν· ὅποιος ὅμως κατώρθωσε νὰ κατανικήσῃ καὶ τὰ ἐμπαθῇ νοήματα, αὐτὸς τότε ἔκαμε Μοναχόν καὶ τὸν ἐσωτερικόν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ νοῦς. Καὶ τὸν μὲν ἔξω ἄνθρωπον εὐκόλως κανεὶς τὸν κάνει Μοναχόν, ἀρκεῖ νὰ θελήσῃ· χρειάζεται ὅμως μέγας ἀγών, διὰ νὰ κάμῃ καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον Μοναχόν.

6. Ποῖος ἄραγε εἶναι ἐκεῖνος, πὺ κατώρθωσεν, εἰς τὴν γενεὰν αὐτὴν, νὰ ἀπαλλαγῇ τελείως ἀπὸ τὰ ἐμπαθῇ νοήματα, καὶ νὰ καταξιωθῇ νὰ ἀσχολῇται συνεχῶς μὲ τὴν καθαρὰν καὶ ἄϋλον προσευχήν; Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ γνῶρισμα τοῦ ἐσωτερικοῦ Μοναχοῦ.

7. Μέσα εἰς τὰς ψυχὰς μας εὐρίσκονται κρυμμένα πολλὰ πάθη· φανερώνονται δὲ τότε μόνον, ὅταν παρουσιασθοῦν καὶ τὰ πράγματα, πὺ τροφοδοτοῦν καὶ διεγείρουν τὰ πάθη αὐτά.

Θ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΙΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κίλιξ, ὁ τῆς Πατρὸς ἡγούμενος, τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοῖς· τέκνα, ὡς ἐφύγομεν τὸν κόσμον, φύγωμεν καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός· ὁ γὰρ ταύτας φυγὼν, ἐκεῖνός ἐστι Μοναχὸς ἀληθῶς.

Ἀπιδώμεν οὖν πρὸς τοὺς Πατέρας ἡμῶν μετὰ ποίας σκληραγωγίας καὶ ἡσυχίας ἐκάθισαν ὧδε, καὶ μνησώμεθα αὐτούς, καὶ μὴ ρυπώσωμεν τὸν τόπον τοῦτον, ὃν ἐκεῖνοι ἐκαθάρισαν ἀπὸ δαιμόνων καὶ ἡγίασαν. Μάθωμεν ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἀσκητῶν ἐστίν, οὐ πραγματευτῶν, καὶ ἀξίως σπουδάσωμεν πολιτεύεσθαι.

Καὶ τοῦτο δὲ γινώσκετε· ὅτι εἰ μὲν θελήσετε ἀκολουθεῖν τοῖς Πατράσι, καὶ φυλάξαι τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ, καὶ φυλάττει τὸν τόπον τοῦτον· εἰ δὲ οὐ φυλάξετε, οὐ μὴ μείνητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· καὶ ἡμεῖς γὰρ τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Πατέρων τὰς παραγγελίας τηροῦντες ἐστήκαμεν, δο-

κοῦντες καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοὺς μεθ' ἡμῶν εἶναι, καὶ πάντα κατοπτεύειν τὰ καθ' ἡμᾶς. Οὕτως οὖν καὶ ὑμεῖς ποιήσατε καὶ σώζεσθε ἐκ πάντων τῶν κακῶν.

2. Ἐλεγέ τις τῶν γερόντων Θηβαίος, ὅτι ἐγὼ τέκνον γέγονα ἱερέως τῶν Ἑλλήνων· καὶς οὖν ὑπάρχων, ἐν μιᾷ ὥς εἶδον τὸν πατέρα μου εἰσερχόμενον συνήθως εἰς τὸ εἰδωλεῖον ὥς τε θυσίαν ἐπιτελέσαι, εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ εἶδον τὸν σατανᾶν καθήμενον, καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν αὐτοῦ κύκλῳ παρεστῶσαν· καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ παρελθὼν εἰς τὸ μέσον, προσεκύνει αὐτόν· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· πόθεν σὺ ἔρχῃ; καὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· εἰς τὴν δε τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ ἐξήγειρα πολέμους, καὶ πολλὴν ἔκχυσιν αἱμάτων ἐποίησα, καὶ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοι· καὶ εἶπεν ὁ διάβολος· ἐν πόσῳ χρόνῳ τοῦτο ἐποίησας; ὁ δὲ ἔφη· ἐν τριάκοντα ἡμέραις· καὶ ἀκούσας ὁ σατανᾶς, ἐκέλευσεν αὐτὸν μαστιχθῆναι εἰπών· ἐν τοσούτῳ χρόνῳ τοῦτο μόνον ἐποίησας;

Ὅμοιως καὶ ἕτερος παρελθὼν, εἶπεν· ἐγὼ ἐν τῇ θαλάσῃ ἡμῶν καὶ ἐξήγειρα ἀνέμους, καὶ κατεπόντισα πλοῖα, καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπέκτεινα, καὶ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοι· ἐπερωτήσας δὲ καὶ αὐτὸν ἐν πόσῳ καιρῷ τοῦτο ἐποίησε καὶ μαθὼν ὅτι ἐν ἡμέραις εἴκοσιν, μαστιχθῆναι ὁμοίως τῷ πρώτῳ ἐκέλευσεν, ὅτι μηδὲν ἄλλο ἤνυσεν ἐν τοσούτῳ καιρῷ· εἶτα καὶ ἄλλος προσῆλθεν, ὃς ἐν πόλει τινί, γάμου γινόμενου, μάχην ἀναμεταξὺ ποιήσας, πολλὴν αἱματοχυσίαν εἰργάσατο, καὶ αὐτὸν τὸν νυμφίον σὺν τῇ νύμφῃ ἀναιρεθῆναι παρασκευάσας· ἔφασκε δὲ ἐν ἡμέραις δέκα τὸ τοιοῦτον ἔργον ἀνῶσαι· καὶ αὐτὸς δὲ αἰτιαθεὶς κατὰ τοὺς προτέρους, ὥς χρονοτριβήσας, ἐμασίχθη. Μετὰ τούτους οὖν παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον καὶ ἕτερος· καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ διάβολος, πόθεν καὶ σὺ ἔρχῃ;

Ὁ δὲ εἶπεν· ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμῶν, ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη πολεμῶν πρὸς ἓνα Μοναχόν· καὶ τῇ νυκτὶ ταύτῃ κατέβαλον αὐτὸν εἰς πορνεῖαν· ἐκεῖνος δὲ ὥς ἤκουσε τοῦτο, ἀναστὰς εὐθὺς κατεφίλησεν αὐτόν, καὶ ἄρας δὲ ἐφόρει στέφανον, ἐπέθηκε τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ· καὶ ἐνεχθέντος θρόνου, καὶ τεθέντος πλησίον αὐτοῦ, καθεσθῆναι αὐτόν ἐποίησεν, εὐχαριστῶν αὐτῷ καὶ λέγων, ὅτι τὸ μέγα τοῦτο πρᾶγμα ἡδυνήθης ποιῆσαι. Ἰδὼν οὖν ἐγὼ, φησὶν ὁ γέρων, τὸ γεγονός καὶ κατανοήσας ὅλον μέγα ἐστὶ τὸ τάγμα τῶν Μοναχῶν καὶ τοῖς δαίμοσι φοβερόν, ἐξῆλθον εὐδοκίᾳ Θεοῦ καὶ γέγονα Μοναχός.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰωάννης ὁ Κίλιξ, ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς εἰς τὴν Ραιθῷ*, ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς Μονῆς τὰ ἐξῆς:

* Ἡ Ραιθῷ κεῖται εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον, ὡς ἀναφέρει ἡ θεία Γραφή εἰς τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου, ἦσαν αἱ δώδεκα πηγαὶ τῶν ὑδάτων καὶ τὰ ἐβδομήκοντα δένδρα τῶν φοινίκων. Κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ὁ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο Ἑλλάνα, σήμερον δὲ ὑπὸ μὲν τῶν Τούρκων καλεῖται Ραιθού ὑπὸ δὲ τῶν Ἀράβων Ἑλ Τῶρ· εὐρίσκεται δὲ ἐν τῇ Πετραίᾳ Ἀραβίᾳ καὶ παρὰ τὰ σύνορα αὐτῆς μετὰ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπέχει δὲ τοῦ Ὄρους Σινᾶ περὶ τὰ 60 μίλλια. Ἐν τῇ Ραιθῷ ἡσύχαζε πληθὺς Ὅσιων πατέρων ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν Βλεμύων (ὁλέπε ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος Α' σελ. 281).

— Τέκνα, ὅπως ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸν κόσμον, ἔτσι ἅς φύγῃ ὁ νοῦς μας καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς· διότι πραγματικὸς Μοναχὸς εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἀπηλλάγη ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐπιθυμίας.

Ἄς ἀναλογισθῶμεν λοιπὸν τοὺς Πατέρας μας, μὲ πόσῃ σκληραγωγίαν καὶ ἡσυχίαν παρέμεναν ἐδῶ καὶ ἅς τοὺς μιμηθῶμεν ἅς μὴ ρυπαίνωμεν αὐτὸν τὸν τόπον, ποὺ ἐκεῖνοι ἐκαθάρισαν ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ τὸν ἡγίασαν. Ἄς ἐννοήσωμεν καλῶς, ὅτι αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι τόπος ἀσκητῶν καὶ ὄχι πραγματευτῶν, καὶ ἅς φροντίσωμεν νὰ πολιτευθῶμεν ἀξίως.

Ἀκόμη καὶ τοῦτο νὰ γνωρίζετε· ὅτι ἐὰν θελήσετε νὰ ἀκολουθήσετε τοὺς Πατέρας καὶ νὰ φυλάξετε τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς θὰ στέλλῃ τὴν Χάριν του καὶ θὰ φυλάσῃ τὸν τόπον αὐτόν· ἐὰν ὅμως δὲν τὰ τηρήσετε, τότε οὔτε καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτόν θὰ μέινετε. Καὶ ἡμεῖς παρεμείναμεν ἐδῶ φυλάσσοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τηροῦντες τὰς παραγγελίας τῶν Πατέρων, πιστεύοντες, ὅτι καὶ μετὰ τὴν εἰς Κύριον ἐκδημίαν των παρέμεναν μαζί μας καὶ παρηκολούθουν ὅλα τὰ ζητήματά μας. Ἔτσι λοιπὸν καὶ σεῖς νὰ κάνετε καὶ θὰ ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ ὅλα τὰ κακά.

2. Ἐνας Γέρον ἀπὸ τὴν Θηβαΐδα διηγείτο τὰ ἑξῆς· ἐγὼ ἤμουν παιδί ἐνὸς ἱερέως τῶν εἰδώλων. Ὅταν λοιπὸν ἀκόμη ἤμουν μικρὸς, καθὼς εἶδον μίαν ἡμέραν τὸν πατέρα μου νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν εἰδωλολατρικὸν ναόν, διὰ νὰ τελέσῃ θυσίαν, εἰσῆλθον καὶ ἐγὼ μετὰ ἀπὸ αὐτόν. Καὶ εἶδον νὰ κάθεται ὁ Σατανᾶς καὶ ὁλόγουρά του νὰ στέκεται ὁλόκληρη ἡ στρατιά του. Εἰς μίαν στιγμὴν πρόχωρεῖ κοντά του ἓνας ἀπὸ τοὺς ἄρχοντάς του καὶ τὸν προσκυνοῦσε. Ὁ Σατανᾶς τοῦ λέγει:

— Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι σύ;

— Ἦμουν εἰς αὐτὴν τὴν χώραν — ἀπήντησε — καὶ ἐξήγειρα μετὰ τῶν κατοίκων πολέμους καὶ προεκάλεσα πολλὴν αἱματοχυσίαν· καὶ τώρα ἦλθα νὰ σοῦ τὸ ἀναφέρω.

— Εἰς πόσον χρόνον τὸ ἐπέτυχες αὐτό; ἐρωτᾷ πάλιν ὁ Σατανᾶς.

— Εἰς διάστημα τριάκοντα ἡμερῶν.

Μόλις ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ Σατανᾶς διέταξε νὰ μαστιγωθῇ λέγων συγχρόνως:

— Εἰς πόσον χρόνον αὐτὸ μόνον κατώρθωσες;

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸν ἐπλησίασε μὲ τὸν ἴδιον τρόπον τὸν Σατανᾶν καὶ ἄλλος καὶ τοῦ εἶπεν:

— Ἐγὼ εὗρισκόμουν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐσήκωσα ἀνέμους, κατεπόντισα πλοῖα καὶ ἐθανάτωσα πολλοὺς ἀνθρώπους· ἦλθα λοιπὸν νὰ σοῦ τὸ ἀναφέρω.

Ὅταν τὸν ἠρώτησεν εἰς πόσον χρόνον ἐπέτυχεν αὐτὸ καὶ ἔμαθεν ὅτι τὸ ἐπέτυχεν εἰς εἴκοσιν ἡμέρας, διέταξε νὰ μαστιγωθῇ καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ πρῶτος, διότι τίποτε ἄλλο δὲν κατώρθωσεν εἰς τόσον διάστημα.

Ἐν συνεχείᾳ προσῆλθε καὶ ἄλλος, ὅστις ἀνέφερεν, ὅτι εἰς μίαν

πόλιν, ἐνῶ ἐγίνετο γάμος, προεκάλεσε μάχην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, μὲ πολλήν αἱματοχυσίαν, ἐπιτυχὼν μάλιστα νὰ φονευθῶν καὶ ὁ γαμβρὸς μὲ τὴν νύμφην. Ἔλεγε δὲ ὅτι αὐτὸ τὸ κατῳρθῶσεν εἰς δέκα ἡμέρας. Καὶ αὐτὸς ὅμως, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, εὐρέθη ἔνοχος διὰ χρονοτριβὴν καὶ ἑμαστιγώθη.

Ἔπειτα ἀπὸ αὐτούς, πὺ ἐμαστιγώθησαν, προσῆλθεν εἰς τὸ μέσον καὶ ἓνας ἄλλος διάβολος. Τὸν ἐρωτᾷ τότε ὁ Σατανᾶς·

— Καὶ σὺ ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔρχεσαι;

— Ἐγὼ εὐρισκόμεν εἰς τὴν ἔρημον — ἀπῆντησεν ἐκεῖνος — καὶ σαράντα ὁλόκληρα χρόνια ἐπολέμουν ἓνα Μοναχόν· μόλις δὲ αὐτὴν τὴν νύκτα τὸν ἐνίκησα καὶ ἔπесεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς πορνείας.

Μόλις ὁ Σατανᾶς ἤκουσεν αὐτὸ τὸ κατῳρθῶμα, ἐσηκώθη, τὸν κατεφίλησεν, ἀφήρесе τὸ στεφάνι ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ τὸ ἐφόρεσεν εἰς τὸν νικητὴν τοῦ Μοναχοῦ· ἀφοῦ δὲ ἔφεραν ἓνα θρόνον καὶ τὸν ἐτοποθέτησαν πλησίον του, τὸν ἔβαλε νὰ καθήσῃ δίπλα του καὶ τοῦ ἔλεγεν εὐχαριστημένος·

— Μπράβο! πῶς τόσον μεγάλο ἔργον ἠμπόρεσες νὰ κάμῃς;

Ὅταν ἐγὼ εἶδον ὅλα αὐτὰ — εἶπεν ὁ Γέρον ἀπὸ τὴν Θηβαΐδα — ἀντελήφθην πόσον μεγάλο εἶναι, εἰς ἀξίαν, τὸ τάγμα τῶν Μοναχῶν καὶ πόσον φοβίζει τοὺς δαίμονας. Χωρὶς ἀναβολήν, κατόπιν αὐτῶν, ἐβγήκα ἀπὸ τὸν εἰδωλολατρικὸν ναὸν καὶ μὲ τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ ἔγινα Μοναχός.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, τὸν χρόνον ὃν διήξαμεν τῷ μονήρει βίῳ ἀριθμοῦμεν, τὴν δὲ ἀμείλιαν, ἣν κατειργασάμεθα ἐν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες ἐπαιρόμεθα· ἐπαινος ἀνδρὶ οὐχ ὁ χρόνος μόνον, ἀλλ' ἡ κατὰ Θεὸν προκοπή· προκοπὴ δὲ οὐ πολιαί, ἀλλὰ τὸν ἐνάρητον βίον κεκτῆσθαι.

Ἐπιλαβοῦ, Μοναχέ, τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὠμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων, ἤγουν ἐπὶ πάσης τῆς ἁνω καὶ κάτω κτίσεως· «ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονιεῖ». Τί δὲ ἐστὶν ὁ Μοναχός, ἡ τίμη ὠμοίωται; Ὁ Μοναχός ἔοικεν ἀνδρὶ καταφερομένῳ ἐξ ὕψους, ὃς εὐρὼν σχοινίον κρεμάμενον ἐν ὑψηλῷ διαθέματι, δραξάμενος ἀπεκρέμασεν ἑαυτόν, καὶ ὁσᾷ ἀδιαλείπτως πρὸς Κύριον τοῦ βοηθηθῆναι, εἰδὼς ὅτι, ἐὰν ἐξατονήσας ἀπολύσῃ τὰς ἀμφοτέρας χεῖρας, πεσεῖται καὶ θανατωθήσεται.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, Ἀγγέλων σχῆμα φοροῦντες μὴ τῷ διαβόλῳ συναμιλῶμεθα, ἀλλὰ τὸν Ἀγγελικὸν βίον ζηλῶμεν ὡς δυνατόν· τῷ γὰρ σχήματι ὀφείλει ἐπακολουθεῖν ὁ τρόπος καὶ τὰ ἔργα· χωρὶς γὰρ τῶν ἔργων, τὸ σχῆμα οὐδὲν ἐστίν. Ἄρα οὖν οἱ Ἀγγελοι ἐν οὐρανῷ ἐν ἔριδι καὶ ζήλῳ διάγουσι, καθὼς νῦν ὁρῶμεν ἐν ἡμῖν τοῖς Μοναχοῖς ταῦτα γινόμενα;

Σπουδάσωμεν, ἀδελφοί, μὴ γίνεσθαι τοῖς ἔξωθεν πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον· μὴ βλασφημεῖσθω τὸ καλὸν σχῆμα δι' ἡμᾶς, μᾶλλον δὲ εὐφημεῖσθω. Ἄρα τί ἀπολογησόμεθα τῷ κριτῇ ἐν τῇ φοβερᾷ ὥρᾳ τῆς ἐξετάσεως, εἰ οὕτως ἀμελοῦμεν τῆς

ἐαυτῶν σωτηρίας; τί γὰρ ἔδει αὐτὸν ποιῆσαι ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐποίησεν; ὅτι αὐτὸν τὸν Θεὸν Λόγον ἐν δούλου μορφῇ ταπεινὸν οὐκ εἶδομεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ταπεινοὶ γενώμεθα; ἢ ὅτι ἐμπυσμένον τὸ ἀπερινόητον αὐτοῦ πρόσωπον οὐκ ἔθεασάμεθα, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑδριζόμενοι ἢ ἐπιπληττόμενοι μὴ ἀγριαίνωμεν;

Ἄλλ' ὅτι οὐκ εἶδομεν τὸν ἅγιον αὐτοῦ νῶτον διδόμενον εἰς μάστιγας, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑπείκωμεν κατὰ πάντα τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν καὶ πᾶσι τοῖς Μοναχοῖς; ἢ ὅτι οὐκ εἶδομεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τὸ ἐπιβλέπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιοῦν αὐτὴν τρέμειν, ραπιζόμενον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐξουθενούμενοι ὑποφέρωμεν καὶ μὴ θηριώμεθα; Ἄλλ' ὅτι οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδὲν ποιῶ; καὶ πάλιν ἤλθον οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός, ἵνα καὶ ἡμεῖς μὴ ὦμεν αὐθάδεις καὶ αὐτεξούσιοι; ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· «ἐγὼ οὐκ ἀπειθῶ οὐδὲ ἀντιλέγω· καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ» καὶ πάλιν· «οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι». Καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα φάσκοντος, ἵνα καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοι γενέσθαι ἀγωνισώμεθα; Ἀδύνατον γὰρ ἄλλως εὐδοκιμῆσαι καὶ σωθῆναι, εἰμὴ ἐν τῷ μιμήσασθαι τὸν Κύριον ἐν παντί. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, τὸ ἐκλεκτὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, νήψωμεν ὡς καιρὸν ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα πολιτευσώμεθα, ἵνα καὶ τὴν Ἀγγελικὴν ἀξίαν ἀπολάβωμεν ὑστερον.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

ΑΔΕΛΦΟΙ, μετροῦμεν τὸν χρόνον, πὺν ἐπεράσαμεν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον· ἀγνοοῦντες ὁμῶς τὴν ἀμέλειαν, πὺν ἐπεδείξαμεν κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, ὑπερηφανευόμεθα. Ἑταῖνος ὁμῶς δι' ἓνα ἄνδρα δὲν εἶναι μόνον ὁ χρόνος τῆς ἀσκήσεως, ἀλλὰ ἡ κατὰ Θεὸν προκοπή· ὡς προκοπή δὲ νοεῖται ὅχι ἡ λεύκανσις τῶν τριχῶν, ἀλλὰ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ κανεῖς ἐνάρετον βίον.

Φρόντισε νὰ κατακτήσῃς, Μοναχέ, τὴν αἰώνιον ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθης, καὶ χάριν τῆς ὁποίας ἔδωσες τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον ὁλοκλήρου τῆς ἁνῶ καὶ κάτω κτίσεως· «ἀκόμη λοιπὸν ὀλίγη ὑπομονὴ καὶ ὁ ἀναμενόμενος θὰ ἔλθῃ καὶ δὲν θὰ ἀργήσῃ». (Ἡσ. κστ', 20—21 καὶ Ἀμβρακίου β', 3). Τί εἶναι δὲ ὁ Μοναχός; ἢ μὲ ποῖον εἶναι ὁμοιος;

Ὁ Μοναχὸς ὁμοιάζει μὲ ἓνα ἄνδρα, πὺν πίπτει ἀπὸ ὑψηλά· εὐρίσκει λοιπὸν ἓνα σχοινί, κρεμασμένον ἀπὸ ὑψηλὸν στήριγμα, τὸ ἀρπάξει, κρεμιέται ἀπὸ αὐτὸ καὶ φωνάζει, ἔκτοτε, συνεχῶς πρὸς τὸν Κύριον, νὰ τὸν βοηθήσῃ, διότι γνωρίζει, ὅτι ἐὰν κουρασθῇ καὶ ἀφήσῃ καὶ τὰ δύο του χέρια, θὰ πέσῃ καὶ θὰ σκοτωθῇ.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ φοροῦμεν τὸ Ἀγγελικὸν σχῆμα, ἅς μὴ συναγωνιζώμεθα μὲ τὸν διάβολον, ἀλλ' ἅς ἐπιδιώκωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν, τὸν βίον τῶν Ἀγγέλων. Διότι τὸ σχῆμα πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὸν τρόπον καὶ τὰ ἔργα· χωρὶς τὰ ἔργα, τὸ σχῆμα καμμίαν ἀξίαν δὲν ἔχει. Μήπως τάχα ζοῦν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Ἀγγελοι μὲ φιλονικίαν καὶ φθόνον, καθὼς τώρα βλέπομεν νὰ συμβαίνουν αὐτὰ μεταξὺ τῶν Μοναχῶν;

Ἄς φροντίσωμεν, ἀδελφοί, νὰ μὴ γινώμεθα ἐμπόδιον καὶ σκάν-

δαλον εἰς τοὺς κοσμικοὺς· ἃς μὴ βλασφημῆται τὸ καλὸν σχῆμα, ἐξ αἰτίας μας, ἀλλ' ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἃς εὐφημῆται. Ἄραγε τί θὰ ἀπολογηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ, κατὰ τὴν φοβερὰν ὥραν τῆς Κρίσεως, ἐὰν ἔτσι ἀμελῶμεν τὴν σωτηρίαν μας; Τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς δι' ἡμᾶς, καὶ δὲν τὸ ἔκαμεν; Μήπως αὐτὸν τοῦτον τὸν Θεὸν Λόγον δὲν εἶδομεν ταπεινόν, ἐν μορφῇ δούλου, διὰ νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς ταπεινοί; Ἡ μήπως δὲν εἶδαμεν νὰ ἐμπτύεται τὸ ἀκατάληπτον Αὐτοῦ πρόσωπον, ὥστε νὰ μὴ ὀργιζώμεθα καὶ ἡμεῖς, ὅταν ὑβριζώμεθα, ἢ ὅταν μᾶς ἐπιπλήττουν;

Ἀλλὰ μήπως δὲν εἶδαμεν τὰ ἅγια νῶτα Αὐτοῦ νὰ μαστιγώνωνται, διὰ νὰ ὑπακούωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς ὅλα ἐνώπιον τῶν Ἑγουμένων μας καὶ τῶν ἄλλων Μοναχῶν; Ἡ μήπως δὲν εἶδομεν τὸ πρόσωπόν Του, τὸ ὁποῖον ὅταν βλέπῃ τὴν γῆν, τὴν κάμνει νὰ τρέμῃ (Ψαλμ. 94', 32), νὰ ραπίζεται, ὥστε καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπομένωμεν, ὅσάκις μᾶς προσβάλλουν, καὶ νὰ μὴ γινώμεθα ὅπως τὰ θηρία; Μήπως, τάχα, δὲν Τὸν ἠκούσαμεν νὰ λέγῃ, πῶς ἐγὼ τίποτε δὲν κάνω μὲ τὴν θέλησίν μου; καὶ ἄλλου πάλιν, ὅτι ἦλθον εἰς τὸν κόσμον ὅχι νὰ κάμω τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Ἐπουρανίου Πατρὸς, πού μὲ ἔστειλεν (Ἰωάν. ε', 30—31), ὥστε καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ εἴμεθα αὐθάδεις καὶ νὰ μὴ ἐνεργῶμεν αὐθαιρέτως; Μήπως, τάχα, δὲν τὸν ἠκούσαμεν νὰ λέγῃ ἄλλου· «ἐγὼ δὲν ἀπειθαρχῶ, οὔτε ἀντιλέγω· μάθετε ἀπὸ ἐμέ, ὅτι εἶμαι πρῶτος καὶ ἔχω ταπεινὴν καρδίαν» (Ματθ. 11', 29)· καὶ πάλιν· «δὲν ἦλθον νὰ ὑπηρετηθῶ, ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσω» (Ματθ. 23', 28). Καὶ ἐν γένει νὰ λέγῃ πολλὰ τοιαῦτα ὅμοια, διὰ νὰ ἀγωνισθῶμεν καὶ ἡμεῖς νὰ γίνωμεν τοιοῦτοι;

Διότι εἶναι ἀδύνατον μὲ ἄλλον τρόπον νὰ εὐδοκιμήσωμεν καὶ νὰ σωθῶμεν, παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον μιμηθῶμεν εἰς ὅλα τὸν Κύριον. Σᾶς παρακαλῶ λοιπόν, ἀδελφοί μου, σεῖς πού εἰσθε τὸ ἐκλεκτὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, ἃς συνέλθωμεν, ἐφ' ὅσον ἔχομεν καιρόν, καὶ ἃς πολιτευθῶμεν, σύμφωνα μὲ τὸ σχῆμα πού φέρομεν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν μετὰ ταῦτα καὶ τὴν Ἀγγελικὴν ἀξίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΓ'

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν τὰ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πα-
τρὸς καταδέχεσθαι προθύμως ὡς συμφέροντα, καὶ λυπηρὰ ἢ καὶ
ἐπώδυνα· πρὸς γὰρ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ τὰς θλίψεις καὶ
τὸ παρὰ Θεοῦ ἔλεος δίδονται.*

*Περὶ τοῦ ὅτι ὁ πιστὸς πρέπει μετὰ προθυμίας νὰ παρα-
δέχεται ὅσα τοῦ ὑποδεικνύει ὁ πνευματικὸς του πα-
τήρ, διότι εἶναι συμφέροντα, ἔστω καὶ ἐὰν τοῦ
προκαλοῦν λύπην ἢ εἶναι κοπιαστικά·
διότι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ διὰ
τὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὰς θλίψεις
δίδεται καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν
τὸ ἔλεος.*

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΤΗΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ προστασίαν μετὰ τὸν Ἅγιον Ὁνωράτον διαδε-
ξάμενος, ἐν μιᾷ κατὰ τοῦ θεοφιλοῦς Λιθερτίνου θαρυτάτῃ θυμῷ ἐξή-
φθη, ὡς ἐπιβαλεῖν αὐτῷ καὶ τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας· καὶ μὴ εὐρὼν ράβδον
δι' ἧς αὐτὸν μαστιγώσῃ, ἅρας τὸ ὑποπόδιον, τούτῳ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
καὶ τὸ πρόσωπον ἱκανῶς ἔτυψε, καὶ ὅλον μελανὸν καὶ πεφυσημένον
πεποίηκε. Σφοδρῶς οὖν ὁ Λιθερτίνος μαστιγωθείς, ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ
κλίνῃ ἡσύχασεν. Ἦν δέ τι πρᾶγμα τοῦ Μοναστηρίου ὠρισμένον τῇ
ἐξῆςπραχθῆναι ἡμέρᾳ. Τῇ ἐπαύριον οὖν πληρωθέντων τῶν ἐσθινῶν
ὑμνων, ὁ Λιθερτίνος εἰς τὴν τοῦ ἡγουμένου κλίνην ἀπῆλθε, καὶ μετὰ
πάσης ταπεινοφροσύνης εὐχὴν ἠτήσατο.

Γινώσκων οὖν ὁ ἡγούμενος πῶς παρὰ πάντων ἐτιμᾶτο καὶ ἡγαπᾶτο ὁ Λιθερ-
τίνος διὰ τὸ υπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, ἐνόμισεν ὅτι διὰ τὴν ὕδριν, ἣν αὐτῷ ἐπὶ-
γαγε, τῆς μονῆς ὑποχωρῆσαι βούλεται· διὸ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ βούλεται ἀπελ-
θεῖν· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· τοῦ Μοναστηρίου πρᾶγμα ὠρισμένον ἐστὶ, Πάτερ, ὑπερ-
ἔξασαι οὐ δύναμαι· χθὲς γὰρ ὠρῖσα σήμερον ἐκεῖσε εὐρεθῆναι. Τότε ἐκεῖνος κατα-

νοήσας τὴν ἑαυτοῦ σκληρότητα, τὴν δὲ ταπεινοφροσύνην καὶ πραότητα τοῦ Λιβερτίνου, ἐκ θάθους καρδίας ἐστέναξε, καὶ τῆς κλίνης ἐξαναστὰς, τοὺς τοῦ Λιβερτίνου πόδας ἐκράτησε καὶ ἑαυτὸν ἡμαρτηκένοι ὠμολόγησεν, ὅτι τηλικούτῳ ἀνδρὶ τοιαύτην ὠμοτάτην θάσανον ἐπενεγκεῖν ἐτόλμησε· τοῦναντίον δὲ καὶ ὁ Λιβερτίνος ἑαυτὸν εἰς τὴν γῆν ὑποστρώσας, καὶ τοῖς ἐκείνου ποσὶ προσκυλινδούμενος, τὸ γεγονὸς οὐκ ἐκείνου, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου πταίσματος εἶναι ἔλεγε καὶ ἑαυτὸν ἠτιᾶτο, καὶ ἄξια παθεῖν ὧν ἡμαρτεν ἀπεφαίνετο. Ὁ οὖν Πατὴρ εἰς μεγίστην ἐκ τούτου ἐπανῆλθε πραότητα, καὶ γέγονε τῷ διδασκάλῳ πρὸς ἀρετὴν ὁδηγὸς ἢ τοῦ μαθητευομένου ταπεινωσίς.

Ἀπολυθεὶς οὖν, εἰς τὸ ὠρισμένον ἀπῆλθε πρᾶγμα, καὶ πολλοὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ ἄνδρες εὐγενεῖς τε καὶ τίμιοι, ἰδόντες αὐτὸν οὕτως ἔχοντα καὶ οὕτω μελανὸν καὶ πεφουσημένον τὸ πρόσωπον, ἡρώτων πόθεν αὐτῷ τοῦτο συνέβη· πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι χθὲς πρὸς ἐσπέραν, τῶν ἁμαρτιῶν μου ποιουσῶν, εἰς τὸ ὑποπόδιον τοῦ σκαμνίου προσκόψας, τοῦτο ἔπαθον· καὶ οὕτως ὁ δίκαιος οὔτε τοῦ Πατρὸς τὸν θυμὸν ἐδημοσίευσεν, οὔτε τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ ψεύδους ὑπέπεσεν.

Ταύτην οὖν, Πέτρε, τὴν δύναμιν τῆς ὑπομονῆς παρὰ πολὺ μείζονα εἶναι πιστεύω τῶν θαυμάτων καὶ τῶν σημείων, ὧν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἐποίησεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

MIAN HMEPAN, ἐκεῖνος ποῦ διεδέχθη τὸν ἅγιον Ὁνωρᾶτον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, κατελήφθη ἀπὸ τόσον μεγάλον θυμὸν καὶ ὀργὴν ἐναντίον τοῦ θεοφιλοῦς Λιβερτίνου, ὥστε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον νὰ τὸν κτυπήσῃ μὲ τὰ χέρια του· καὶ ἐπειδὴ δὲν εὗρισκε ραβδὶ διὰ νὰ τὸν μαστιγώσῃ, ἐσήκωσε τὸ σκαμνὶ καὶ τὸν ἐκτύπησε μὲ τόσῃν δύναμιν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ὥστε τοῦ τὸ ἔρηξε καὶ τὸ ἐμελάνιασε. Μετὰ τὸ ἰσχυρὸν αὐτὸ κτύπημα, ὁ Λιβερτίνος ἐπῆγε καὶ ἡσύχασεν εἰς τὸ κρεβάτι του. Ἐν τῇ μεταξὺ εἶχε προγραμματισθῇ μία ἐργασία τοῦ Μοναστηρίου διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν· πρωὶ - πρωὶ τότε ὁ Λιβερτίνος, ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου, μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἡγουμένου καὶ μὲ ὅλην τὴν ταπεινοφροσύνην τοῦ ἐζήτησε τὴν εὐχὴν του.

Ὁ Ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐγνώριζε πόσον ὅλοι ἐτίμων καὶ ἠγάπων τὸν Λιβερτίνον, διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ἀρετὴν του, ἐνόμισεν ὅτι θέλει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, διὰ τὴν προσβολήν, ποῦ τοῦ ἐπροξένησε· δι' αὐτὸ λοιπὸν τὸν ἠρώτησε, ποῦ θέλει νὰ ὑπάγῃ.

— Πάτερ — ἀπήντησε μὲ ἡρεμίαν ὁ Λιβερτίνος — ἔχω προγραμματίσει μίαν ἐργασίαν τοῦ Μοναστηρίου, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ ἀφῶ, διότι χθὲς ὥρῃσα νὰ εὗρεθῶ ἐκεῖ σήμερον.

Ὁ Ἡγούμενος ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶχε φερθῇ σκληρὰ πρὸς τὸν Λιβερτίνον καθὼς καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ πραότητα αὐτοῦ. Ἀνεστένανξεν ἀπὸ τὴν καρδίαν του καὶ ἀμέσως ἐσηκώθηκεν ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ὑποτακτικοῦ του, τὰ ἐκράτησε μὲ σεβασμόν, καὶ

ὡμολόγησεν ὅτι ἡμάρτησε, μὲ τὸ νὰ τολμήσῃ νὰ προξενήσῃ τόσον σκληρότατον πόνον εἰς ἓνα τόσον σπουδαῖον ἄνδρα· ἐξ ἀντιθέτου καὶ ὁ Λιβερτίνος ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν ἐμπρὸς εἰς τὰ πόδια τοῦ Ἑγουμένου, ἰσχυριζόμενος ὅτι αὐτό, πού ἐγινε, δὲν ὠφείλετο εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἑγούμενον δηλαδή), ἀλλ' εἰς ἰδικόν του πταίσιμον· ἐθεώρει δὲ τὸν ἑαυτὸν του αἷτιον καὶ διετίπωνε τὴν γνώμην, ὅτι αὐτὰ πού ἔπαθεν ἦσαν ἄξια τῶν σφαλμάτων του.

Κατόπιν αὐτοῦ τοῦ περιστατικοῦ ὁ Ἑγούμενος ἀπέκτησε μεγίστην πρᾶότητα καὶ ἡ ταπεινώσις τοῦ μαθητοῦ ἐγινε διὰ τὸν διδάσκαλον ὁδηγὸς πρὸς τὴν ἀρετὴν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἔλαβε τὴν ἄδειαν, μετέβη εἰς τὴν καθωρισμένην ὑπηρεσίαν· πολλοί, τότε, ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἄνθρωποι εὐγενεῖς καὶ ἀξιοσέβαστοι, καθὼς τὸν ἔβλεπαν νὰ ἔχῃ μελανιασμένον καὶ πρησμένον τὸ πρόσωπόν του, τὸν ἠρώτων τί τοῦ συνέβη.

— Χθὲς τὸ βράδυ—ἀπαντοῦσεν ἐκεῖνος—ἐξ αἰτίας τῶν ἁμαρτιῶν μου, ἐσχόνταψα εἰς τὸ σκαμνὶ καὶ ἔπαθα αὐτὸ πού βλέπετε.

Ἔτσι ὁ δίκαιος ἐκεῖνος ἄνθρωπος οὔτε τὸν θυμὸν τοῦ Ἑγουμένου ἐφανερώσεν, ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ψεύδους περιέπεσεν.

Αὕτῃ λοιπὸν ἡ δύναμις τῆς ὑπομονῆς πιστεύω, Πέτρε, ὅτι εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα ἀπὸ τὰ θαύματα καὶ τὰ σημεῖα πού ἐπραγματοποιήσεν ὁ μέγας ἄνθρωπος (ὁ Λιβερτίνος).

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχώμιου

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, ἔτι νέος ὢν καὶ τῷ Ἀγίῳ Παλάμῳ ὑποτασσόμενος, εἰς πάντα τῷ διδασκάλῳ ἀδιακρίτως καὶ προθύμως ὑπήκουε καὶ ἠκολούθει αὐτῷ μετὰ ταπεινῆς καρδίας ἐν ταῖς μεγίσταις ἐκείναις καὶ ὑπερφύσει σκληραγωγίαις. Πρὸς οὖν ταῖς ἄλλαις κακοπαθείαις πολλάκις πεμπόμενος ξύλα ἀναλέξασθαι ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἀνυπόδετος ὢν, ἤλγει τοὺς πόδας, ἐπὶ πολὺ τῶν σχολόπων αὐτῷ πειρομένων, καὶ ὑπέμενε χαίρων, μνημονεύων τῶν ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡλίων ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ αὐτῷ συνηλωθέντων.

Ἐρμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, ὅταν ἀκόμη ἦτο νέος, ὑποτακτικὸς εἰς τὸν Ἅγιον Παλάμωνα, ὑπήκουεν εἰς τὸν διδάσκαλόν του πρόθυμα καὶ χωρὶς οὐδεμίαν ἀντιλογίαν, τὸν ἠκολούθει δὲ μὲ ταπεινὴν καρδίαν εἰς ἐκείνας τὰς ἀνυπερβλήτους καὶ ἀξιοθαυμάστους σκληραγωγίας. Ἐκτὸς λοιπὸν τῶν ἄλλων κακοπαθειῶν (εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβάλλετο ἐκουσίως) ἐστέλλετο πολλάκις εἰς τὸ βουνόν, διὰ νὰ μαζεύσῃ ξύλα· καθὼς λοιπὸν ἐπερπατοῦσε ξυπόλητος καὶ τὰ ἀγκάθια, ὡς καρφιά, τοῦ ἐτριποῦσαν τὰ πόδια, ὑπέμενε μὲ χαρὰν τὸ μαρτύριον, ἐνθυμούμενος τὰ καρφιά, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκάρφωσαν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου τοῦ νέου ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων

Ο ΟΣΙΟΣ Πατὴρ οὗτος Ἀντώνιος, ἐξ ἀρχοντικῆς ἀξίας τῇ μοναδικῇ προσελθὼν πολιτείᾳ, καὶ ὑπερφυεῖς ἀγῶνας καθ' ἑαυτὸν ἐν ἡσυχίᾳ ἀγωνισάμενος ἐπὶ χρόνους μακροῦς, μετὰ ταῦτα, ἀναγινώσκων ποτὲ τὴν τῶν ἀρετῶν θεῖαν Κλίμακα, εὐρίσκει ἐν τῇ τέλει τοῦ περὶ ὑπακοῆς λόγου λέγοντα τὸν διδάσκαλον· «ὅς τις καθ' ἡσυχίαν καθήμενος ἐπέγνω τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν, καὶ μετελθὼν πέπρακεν ἑαυτὸν ὑπακοῇ, οὗτος, τυφλὸς ὢν, ἀκόπως πρὸς Χριστὸν ἀνέβλεψε». Τοῦτο τοίνυν τὸ ρητὸν ἐν διανοίᾳ περιστρέφων, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· μετὰ τοσοῦτους κόπους καὶ καμάτους ἀσκήσεως, ἀκμὴν τυφλός· καὶ πότε ἄρα ἀναβλέψαι προθυμηθῶμεν; καὶ καταλιπὼν τὴν μονιὰν καὶ τὸν ἀναχωρητικὸν οἶον, δίδωσιν ἑαυτὸν εἰς κοινοβιακὸν στάδιον.

Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸ κατὰ τὴν Κίον τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας διαδόχον κοινόδιον, ἔμεινεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐπὶ ἡμέρας τινας ὡς εἰς τῶν πτωχῶν, μηδενὶ μηδὲν εἰρηκώς· ἐπεὶ δὲ ἐτρέφετο μετὰ τῶν πενήτων ἔφ' ἐκάστης, μὴ ἀνασχόμενος δωρεὰν ἄρτον ἐσθίειν, ἀνήρχετο εἰς τὸ πλησίον ὄρος καὶ ἐποίει φορτίον φρυγάνων, καὶ φέρων τοῖς ἰδίῳις ὡμοῖς, ἐτίθει παρὰ τὸν πυλῶνα· ὅπερ ἰδὼν ὁ ἐπιτεταγμένος τὴν τῶν ξένων φροντίδα, λέγει αὐτῷ· τί ποιεῖς, Ἀββᾶ; οὐ χρεῖαν ἔχει τὸ Μοναστήριον τοῦ κόπου σου· οἱ ἐνταῦθα παραγινόμενοι ἀγάπην ἐσθίουσιν, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος· καὶ γε ἐγὼ ἔγνωκα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀργὸς οὐ φέρω καθέζεσθαι, τοῦτο προθέσει ἰδίᾳ ποιῶ καὶ ἀναπαύομαι. Ἐπιμένοντος ἡ αὐτοῦ τῷ πυλῶνι τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ μηδὲν λέγοντος, ἀναφέρει ὁ ξενόδοχος τὰ κατ' αὐτὸν τῷ ἡγούμενῳ· ἦν δὲ οὗτος Ἰγνάτιος ὁ αἰοδιμος, ὁ καὶ τὸ Μοναστήριον ἰδίῳις κόποις ἐν Κυρίῳ δειμάμενος.

Λέγει οὖν ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν ξενόδοχον· ἐρώτησον αὐτὸν τί ζητῶν προσκαρτερεῖ τῷ πυλῶνι; ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ Ἀντώνιος πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ, ἔφη· ξένος μὲν εἰμι τῶν ἐνταῦθα, βούλομαι δὲ σὺν Θεῷ μεθ' ὑμῶν συνοικῆσαι ὠφελείας χάριν. Ταῦτα μαθὼν ὁ ἡγούμενος ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσελθεῖν· καὶ θεασάμενος, ἐπέγνω αὐτὸν ὅς τις ἦν· (ἦν γὰρ ἔχων ἀκοὴν τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ πολιτείας)· εἶτα λέγει αὐτῷ· τί πρὸς ἡμᾶς ἐσκύλης, Ἀββᾶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· ἵνα γένωμαι ὡς εἰς ἐξ ὑμῶν τῇ ἀρετῇ, ἐλλοιπῶς ἔχων πρὸς ταύτην ἕως ἄρτι.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ προσεστώς· οὐ δύνασαι γενέσθαι ὑποτακτικός, τοσοῦτοις ἔτεσιν ἑαυτῷ ζήσας καὶ Θεῷ· πολλοὶ γὰρ ἰδίῳι θελήματι στηριζόμενοι, ἢ τινι ἂν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ἐπεχείρησαν, κατῴρθωσαν ταύτην· λέγω δὴ ἐγκράτειαν, νηστείαν, ἀκτῆμοσύνην, κακουχίαν σώματος· οὗς πολλάκις ὁ κοινοβιακὸς δοκιμάσας νόμος, διὰ τὸ τῆς ταπεινοφροσύνης ἔνδον, ἀδοκίμους ἀπέφηγε καὶ ἐν οἷς ἐδόκουν εἶναι καλοῖς· ἔφη ὁ Ἀντώνιος· τοῦτο ἀγῶ μάθων ἐκ τῆς θεοπνεύστου τῶν Πατέρων διδασκαλίας, ὡς μήπω τῶν οὐδῶν ἐπιθᾶς τῆς ἀρετῆς, φέρων ἑμαυτὸν ὑμῖν παραδédωκα εἰς δουλείαν, ὡς ἂν δι' ὑμῶν ἀρχὴν θάλω ἐν Χριστῷ τῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῶς εὐθετουμένης ζωῆς.

Μετὰ οὖν τὸ εἰπεῖν ταῦτα, εἰσδεχθεὶς ὁ Ἀντώνιος, ἐπετράπη παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν πρώτοις ποιεῖσθαι ὑπηρεσίαν, ὡς βαρυτάτην οὖσαν, καὶ τοῖς πολλοῖς παραιτητέαν. Ἐπιμείνας οὖν ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ χρόνον τινα,

καὶ μὴ ἄρκεσθεις τῇ ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγινομένη ταλαιπωρίᾳ, προσελθὼν λέγει τῷ προεστῶτι· ἐγὼ διὰ κόπον περισσώτερον ἤλθον ἐνταῦθα, καὶ ἦν μοι ἐπέτρεψας ἐκτελεῖν διακονίαν, ἐλαφρά ἐστι πρὸς ἐμέ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγούμενος, παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ πρωτεργάτῃ τῶν ἀμπελῶν, πρὸς τὸ κλαδεῦειν αὐτάς σὺν τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς. Ἀπείρως οὖν ἔχων πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπουργίαν, πολλαχῶς ἐπληττε τοὺς ἑαυτοῦ δακτύλους· ὅθεν καὶ δυσαχθῶς πρὸς τὸ ἐπιτηδεύμα διέκειτο· ὁμως ἐπιμείνας τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ κλάδου, πάλιν τῷ καιρῷ τῆς σκαφῆς ἀμφεπονεῖτο περὶ αὐτάς, κοπιῶν ἰσχυρότατα· ἥδη δὲ τῶν καρπῶν περκαζόντων, τὴν τούτων φυλακὴν αὐτὸς ἐγχειρίζεται.

Ἐρχόμενοι τοίνυν τινὲς τῶν ἀδελφῶν, οἱ ἀμελέστεροι, ἡ κατὰ δοκιμὴν ἴσως, ἐζήτησαν σταφυλὰς λαθεῖν· πρὸς οὓς ἔλεγε· συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί, ὅτι οὐκ ἐπετράπην τοῦτο ποιεῖν· ἰδοὺ αἱ ἀμπελοὶ πρόκεινται ὑμῖν καὶ εἰ θούλεσθε, λάβετε ἀφ' ἑαυτῶν· καὶ ἂν ἄρητε, πάλιν ἀνάγκη μοι ἐπείκειται, ἵνα ἐξαγγείλω τῷ ἡγουμένῳ· κάκεινος γὰρ καθ' ἐκάστην μετὰ τῶν λοιπῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ τῷ προεστῶτι ἐξήγγελλε.

Ταῦτα ἀκούοντες οἱ ἀδελφοὶ ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. Οἶα δὲ καὶ πρὸς ἑαυτὸν διεξήει· καθεζόμενος τὸ μεσημβρινὸν ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τοὺς φθειρας ἀποσυνάγων ἐκ τοῦ ἰδίου ἐνδύματος, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ λογισμοὺς· ὄντι μοι καθ' ἡσυχίαν, ἐλέγετε ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖς ἐνταῦθα ταλαιπωρούμενος, καὶ ἀμισθον ἐποιεῖτε τὴν ἐν μονίᾳ διαγωγὴν· ἡγάγετέ με ἐνταῦθα καὶ πάλιν ἐκείνης τοὺς πόνους μακαρίζετε, βουλόμενοί με τῆς τῶν ἀδελφῶν διαστήσαι ζωῆς· Ταῦτα μετὰ δακρύων ἐν πόνοις καρδίας λογιζόμενος πολλάκις καὶ πρὸς ἑαυτὸν λέγων, ὑπό τινας Πνευματικῶν γέροντος κατελαμβάνετο· ὅφ' οὗ καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο φιλαδελφίας καὶ οὕτως ὑπέφερε τοὺς πειρασμοὺς ὁ Ἀντώνιος διὰ τὴν μέλλουσαν μισθαποδοσίαν.

Μετὰ γοῦν τὸ παρελθεῖν τὸν καιρὸν τοῦ τρυγητοῦ, παραδίδεται δουλεύειν εἰς τὸ τραπεζαρεῖον, ἔνθα δὴ καὶ συνέβαινεν αὐτῷ κοπιᾶν περισσοτέρως, ἕως τρίτης ὥρας σχεδὸν τῆς νυκτὸς τυρβαζομένη ἐν τῇ τῶν εἰσιόντων καὶ ἐξιόντων ὑποδοχῇ καὶ λειτουργίᾳ, ὅφ' ὧν πολλάκις καὶ ἀτιμίαις ἐπλύνετο, οἷα φιλεῖ πολλάκις ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβαίνειν. Γυμναζόμενος δὲ ἐν ταῖς τοιαύταις διακονίαις χρόνον ἥδη συχνόν, τό τε ἱμάτιον ἑαυτοῦ καὶ τὰ ὑποδήματα κατέτριψεν, ἅπερ ὑποδήματα κατεδέξατο φορέσαι, διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου Ἐπισκόπου Παύλου παράκλησιν· τὸν γὰρ πρὸ τοῦ τῆς ἀσκήσεως ἅπαντα χρόνον γυμνοποδῶν ἦν.

Τότε οὖν, ὡς εἶπον, τούτων κατατριδέντων, τοῦ χειμῶνος ἐνστάντος, ἐπήγγυτο ὑπὸ τοῦ κρύους, τοῦ ἡγουμένου τέως ἀναβαλλομένου δοῦναι αὐτῷ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ σώματος σκέπην δοκιμαστικῶς, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀφερεπόντων καὶ αὐτοῦ περισσώτερον μισθόν. Ὅθεν δὴ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τὰ μάρμαρα ὁμιλίας ρῆξιν ὑπομείναντες ἄλγος αὐτῷ οὐ τὸ τυχὸν ἐνεποιοῦν. Θεωροῦντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τὴν πολλὴν αὐτοῦ βίαν καὶ ἀνάγκην, ὁ μὲν κώδιον αὐτῷ ἐπέρριπτεν, ὁ δὲ καλίγια εἰς τὸ ὑποδήσασθαι, ὡς οὐδὲν ὁ πύκτης δεχόμενος, εἰς τὴν τοῦ προεστῶτος ἑώρα κρίσιν, λέγων τοῖς ἀδελφοῖς· γινώσκειν οἶδα τὸν Πατέρα ἡμῶν, ὧν ἐπιδέομαι ὑστερούμενος· αὐτῷ οὖν καταλιμπάνω τὴν περὶ ἐμοῦ οἰκονομίαν, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς πληροφορήσῃ αὐτόν, χάριν τῆς ἐμῆς ταπεινώσεως.

Ἐν τούτοις τοιγαροῦν τῆς χειμερίου τροπῆς διαλυθείσης, καὶ τοῦ ἑαρός τε

καὶ θέρους παραλλαξάντων, καὶ αὐτοῦ ἀπρονοήτου ἔτι διαθλεῖν ἐγκαταλειφθέντος, ἡττηθεὶς τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἐντὸς λογισμῶν καὶ τῶν ἐκτὸς ἐλλείψεων, πρόσσεισι τῷ γυμναστῇ καὶ φησὶ· δέσποτα, ἐὰν οὐχ ἱκανοὶ τὸ Μοναστήριον δοῦναι καὶ ἐμοὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, ἐπιτρέψον καὶ διὰ φίλων ποιήσω τὴν ἐμαυτοῦ ὑπηρεσίαν· ὁ δὲ θεὸς ἐκεῖνος ποιμήν, εἰς ὅπερ ἐβούλετο τοῦτον ἀλκωκῶς, λέγει πρὸς αὐτόν· πᾶσαν τὴν περιοικίδα ἐν Χριστῷ τρέφει τὸ Μοναστήριόν μου, καὶ σὲ οὐκ ἰσχύει ἐνδύσαι καὶ ὑποδῆσαι· ἤκουσον πάλαι περὶ σοῦ ὅτι ἀγωνιστὴς εἶ, καὶ ὑπομονητικὸς ἐν ταῖς σωματικαῖς περιστάσεσι· νυνὶ δέ, οὐδὲν ὧν ἤκουσα θεωρῶ ἐπὶ σέ· πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ περιόντα σοι κατέλιπες διὰ τὸν Θεόν, καὶ εἰς κόπους ἑαυτὸν καὶ πτωχείαν δέδωκας, ἡσυχάσας ἐν τῇ ἐρήμῳ καλῶς ἐπὶ πλείστους χρόνους, καὶ τὰς ἀνάγκας ὑπομείνας τοῦ σώματος, καὶ ἵνα ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς ὀλιγόψυχος γέγονας καὶ ἀκαρτέρητος ἐν τοῖς μικροῖς ταύτοις γυμνάσμασιν, ἀνέσεις ἐπιζητῶν ὡς εἰς τῶν ἀμελεστέρων καὶ μὴ σαφῶς ἀποβλεπόντων εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ μισθαποδοσίαν· καὶ ἐξουδενώσας αὐτόν, ἀπεριλόγητον εἶασεν ἀπελθεῖν.

Τοὺς τοιούτους οὖν καυτήρας ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ δεξάμενος Ἀντώνιος, διέμεινεν ἐγκαρτερῶν τοῖς κατὰ Θεὸν θλιβεροῖς, καθ' ἐκάστην δάκρυσιν ἑαυτὸν κατακλύζων, καὶ ἐγκρατεῖα τῇ τοῦ σώματος διαφόρως ἀποκαθαίρων· συνεχωρήθη γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ ποιμένος νηστεύειν τε καὶ ἀγωνίζεσθαι, ὡς δούλεται, ἵνα μὴ δόξῃ κατόπιν ἐλληλακέναι τῆς καθ' ἡσυχίαν αὐτοῦ προτέρας διαγωγῆς· ὅθεν οὐδ' ἐπὶ κλίνῃς κοιτάζεσθαι κατεδέξατο, ἀλλ' ἐπὶ καθισματίου κτιστοῦ μικρὸν ὑπτιούμενος μετελάμβανε τοῦ ὕπνου, καὶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ κρούσματος αὐθις ἀνιστάμενος, ἠῤῃχετό τε καὶ ἐστιχολόγει καὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελῶς ἐνετρύφα.

Ἐπεὶ οὖν ὁ Ἀντώνιος δόκιμος διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ὑπομονὴν τῷ τε πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐκρίνετο, ἐλάμβανον αὐτὸν καὶ οἱ γηπόνοι τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὴν μάκελλαν ἐγχειρίζοντες ἐπέτρεπον αὐτῷ ἐκρίζουν καὶ ἀποτέμνειν τὰς νάπας τε καὶ τοὺς θάμνους, κάθιδρως δὲ τῷ κόπῳ καὶ κεκμηκῶς ὅλος γινόμενος, κρυφίους καρδίας χεῖλεσιν ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν· «Ἴδε, Κύριε, τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Καὶ γοῦν ἐν μιᾷ νυκτὶ βλέπει καθ' ὕπνους ἄνδρα τινα ἔνδοξον, τρυτάνην ἐπιφερόμενον, ἧς ἡ εὐώνυμος πλάστιγξ ἐδόκει φέρειν τὰ αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος ἁμαρτήματα, ἣ δὲ ἐτέρα τὴν μάκελλαν τῶν κατὰ Θεὸν αὐτοῦ κόπων, ἧτις καὶ θαρήσασα, διεσχόρπισε τὰ τῶν παραπτωμάτων εἶδη· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔφη τῷ Ἀντωνίῳ· ἰδοὺ ἐδέξατο Κύριος ὁ Θεὸς τοὺς κόπους σου, καὶ συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας σου.

Μετὰ ταῦτα ἑωρακῶς ὁ προεστὼς τὴν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ὑπομονὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἱκανῶς ἐπυρῶθη τοῖς τῆς ὑποταγῆς ἐμπύροις ἀθλήμασι, καὶ τέθεικε λοιπὸν τὸν λογισμὸν ἑαυτοῦ ὑπομείναι διὰ Θεὸν πᾶν ὃ ἂν ἐπαχθῇ αὐτῷ μεγαλοψύχως, προσκαλεσάμενος κατ' ἰδίαν λέγει αὐτῷ· ὁ Θεὸς τὸν μισθὸν παράσχοι, Πάτερ, τῶν ὠφελθεισῶν ψυχῶν τῇ σῇ πρὸς ἡμᾶς ἀφίξει καὶ κατὰ Θεὸν πολιτεία, ὅτι οὐδέπω οὕτως ἐβελτιώθησαν οἱ ὑπ' ἐμὲ ἀδελφοί, ὡς ἐπὶ τῇ σῇ θεοπέμπῳ παρουσίᾳ καὶ τελείᾳ ὑπακοῇ· καὶ ἐκβαλὼν δέδωκεν αὐτῷ ἱμάτιον καὶ ὑποδήματα, καὶ εἴ τι τούτοις ἐπόμεινόν ἐστι· καὶ ἦν ἐξ ἐκείνου ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀδελφῶν, ἔχων τὴν χρεῖαν τοῦ σώματος· εἴ τι γὰρ ἤδει ὁ ἡγούμενος ὅτι λείπει αὐτῷ, κρυφίως εἰς τὸ κοιτάριον αὐτοῦ ἀπετίθει, ὅπερ ἀναστρέφων εὗρισκεν ὁ Ἀντώνιος.

Ὁ ἍΓΙΟΣ ΕὐΥΤΕΨΟΝΤΙΟΣ
ὁ νέος

Ἑρμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ οὗτος Πατὴρ Ἀντώνιος προσῆλθεν εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον, ἐνῶ προηγουμένως εἶχεν ἄξιωμα ἄρχοντος, ἐπὶ πολλὰ δὲ χρόνια ἐπεδόθη μόνος του, διὰ τῆς ἡσυχίας, εἰς σκληροτάτους ἀγῶνας. Κάποτε ἐδιάβασε τὴν Κλίμακα τῶν ἀρετῶν* καὶ ἐπρόσεξεν, εἰς τὸ τέλος, τὸν λόγον περὶ ὑπακοῆς, πὺν λέγει ὁ διδάσκαλος· «ὅποιος διάγει ἐν ἀσκητικῇ ἡσυχίᾳ καὶ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀσθενειάν του καὶ σπεύσῃ νὰ πωλήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ὡς δοῦλον, εἰς τὴν ὑπακοὴν Γέροντος, αὐτός, ἐνῶ ἦτο τυφλός, ἀνέβλεψεν ἕξαφνα χωρὶς κόπον πρὸς τὸν Χριστόν». Τὸ ρητὸν αὐτὸ ἐγυρόφερνε συνεχῶς εἰς τὴν σκέψιν του καὶ ἐμονολόγει· μετὰ ἀπὸ τόσους κόπους καὶ ἀσκητικούς ἀγῶνας, νὰ εἶμαι ἀκόμη τυφλός; καὶ πότε, ἄραγε, περιμένωμεν νὰ ἀναβλέψωμεν; Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῶν σκέψεων αὐτῶν ἐγκατέλειψε τὴν μοναχικὴν του καλύβην καὶ τὸν ἀναχωρητικὸν βίον καὶ παρεδόθη εἰς τὸ κοινοβιακὸν στάδιον.

Ἔρχεται λοιπὸν εἰς τὸ πλησίον τῆς Κίου τῆς Βιθυνίας περίφημον Κοινόβιον καὶ ἔμεινεν εἰς τὸν ξενῶνα τῆς Μονῆς, ὡς εἰς ἐκ τῶν πτωχῶν, χωρὶς νὰ εἴπῃ εἰς οὐδένα τίποτε· ἐπειδὴ δὲ ἐτρέφετο, μαζὶ μὲ τοὺς πένητας, δωρεὰν καθημερινῶς, ἐστενοχωρεῖτο, διότι δὲν ἠνείχετο νὰ τρώγῃ τὸ ψωμὶ δωρεάν. Ἀνῆρχετο λοιπὸν εἰς τὸ γειτονικὸν βουνόν, ἐμάζευε φρύγανα καί, μεταφέρων αὐτὰ ἐπὶ τῶν ὤμων του, τὰ ἐτοποθέτει δίπλα εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Μονῆς. Τὸ πρᾶγμα αὐτὸ τὸ ἀντελήφθη ὁ Μοναχός, πὺν εἶχεν ὡς διακόνημα τὴν περιποίησιν τῶν ξένων, καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀββᾶ, τί κάνεις; Τὸ Μοναστήρι δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὸν κόπον σου· ὅσοι ἔρχονται ἐδῶ διατρέφονται δωρεάν, καὶ εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν.

— Καὶ ἐγὼ τὸ γνωρίζω αὐτὸ — ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος — ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εὐχαριστοῦμαι νὰ παραμένω ἀργός, τὸ κάνω αὐτὸ μόνος μου καὶ ἀναπαύομαι.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀντώνιος ἐπέμενε νὰ ἐκτελῇ ἐκουσίως αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν καὶ νὰ μὴ λέγῃ τίποτε, ἀναφέρει ὁ ξενοδόχος τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Ἡγούμενον.

Ἦτο δὲ τότε Ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου ὁ αἰίδιμος Ἰγνάτιος, ὁ ἴδιος, πὺν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, ὠκοδόμησε τὸ Μοναστήριον.

Ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἡγούμενος, λέγει πρὸς τὸν ξενοδόχον· Ἐρώτησέ τον τί ζητεῖ καὶ καρτερεῖ ὑπομονητικᾶ ἕξω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι;

Ὅταν ὁ ξενοδόχος μετεδίβασε τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τοῦ Ἡγουμένου εἰς τὸν Ἀντώνιον, ἐκεῖνος ἀπήντησε:

— Δὲν εἶμαι ἀπ' ἐδῶ· εἶμαι ξένος, ἐπιθυμῶ δέ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ κατοικήσω μαζί σας, διὰ νὰ ὠφεληθῶ.

Μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὁ Ἡγούμενος, τοῦ

* Πρόκειται διὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος.

παρήγγειλε νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ τὸν ἴδῃ· καθὼς δὲ τὸν ἐκοίταξεν εἰς τὸ πρόσωπον, τὸν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως ποῖος ἦτο (διότι ἐξ ἀκοῆς ἐγνώριζε διὰ τὸν ἐνάρετον βίον του) καὶ τοῦ λέγει:

— 'Αββᾶ, διατί ἐταλαιπωρήθης τόσον διὰ νὰ ἔλθῃς κοντά μας;

— Διὰ νὰ γίνω, ὅπως καὶ σεῖς, κατὰ τὴν ἀρετὴν, ἀπήντησεν ὁ 'Αββᾶς 'Αντώνιος, ἐπειδὴ μέχρι τώρα ὑστερῶ.

— Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃς ὑποτακτικός, ἐφ' ὅσον τόσα χρόνια ἔζησες μόνος σου μετὰ τὸν Θεόν· διότι πολλοὶ — συνέχισεν ὁ 'Ηγούμενος — στηριζόμενοι εἰς τὴν θέλησίν των, ὅποιανδήποτε ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπεχείρησαν νὰ κατορθώσουν, τὸ ἐπέτυχον ὅπως, π. χ., τὴν ἐγκράτειαν, τὴν νηστείαν, τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν σωματικὴν κακουχίαν. Ὡστόσον αὐτοὶ ἀπεδείχθησαν ἀδόκιμοι καὶ εἰς ἐκεῖνα ἀκόμη πού ἐθεωροῦντο καλοὶ, ὅταν ἐδοκιμάσθησαν μετὰ τὸν κοινοβιακὸν νόμον, διότι τοὺς ἔλειπεν ἡ ταπεινοφροσύνη.

— Ἀκριβῶς, Πάτερ. αὐτὸ ἔμαθα καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν θεόπνευστον διδασκαλίαν τῶν Πατέρων, ὅτι δηλαδὴ ἀκόμη δὲν κατώρθωσα οὔτε τὰ κατώφλια τῆς ἀρετῆς νὰ διαβῶ ὡς ἐρημίτης καὶ δι' αὐτὸ ἦλθα ἔως ἐδῶ καὶ παρέδωκα τὸν ἑαυτόν μου εἰς πνευματικὴν δουλείαν, ὥστε, μετὰ τὴν βοήθειάν σας, νὰ βάλω τὴν ἀρχήν, ὅπως θέλει ὁ Χριστός, μιᾶς ζωῆς καθοδηγουμένης συνετῶς ἀπὸ αἴς.

Κατόπιν αὐτῆς τῆς ἐξομολογήσεως ἐγένετο δεκτὸς ὁ 'Αντώνιος εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ ἔλαβεν ἐντολήν ἀπὸ τὸν 'Ηγούμενον νὰ ἐκτελῇ, κατ' ἀρχήν, τὴν ὑπηρεσίαν τῆς 'Εκκλησίας, τὴν ὁποίαν, ὡς βαρυτάτην καὶ ἐπίπονον, ἀπέφευγον οἱ πολλοί. Ἀφοῦ λοιπὸν παρέμεινεν εἰς τὸ διακόνημα αὐτὸ ἀρκετὸν χρόνον, καὶ δὲν ἱκανοποιήθη ἀπὸ τὴν ἐκ τοῦ διακονήματος αὐτοῦ ταλαιπωρίαν, προσῆλθε, μίαν ἡμέραν, εἰς τὸν 'Ηγούμενον καὶ τοῦ λέγει:

— Ἐγώ, Πάτερ, ἦλθον ἐδῶ χάριν περισσοτέρου κόπου, ἐνῶ τὸ διακόνημα πού μοῦ ἀνέθεσες εἶναι ἑλαφρὸν δι' ἐμέ.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ 'Ηγούμενος, τὸν παραδίδει εἰς τὸν ὑπεύθυνον διὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀμπέλων, διὰ νὰ κλαδεύῃ αὐτὰς μετὰ τοὺς ὑπολοίτους ἀδελφούς. Καθὼς ὅμως ἦτο τελείως ἄπειρος εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτήν, ἐτραυμάτιζε συνεχῶς τὰ δάκτυλά του δι' αὐτὸ καὶ ἐστενοχωρεῖτο μετὰ αὐτὸ τὸ διακόνημα. Ὡστόσον ὑπέμενε τὴν ταλαιπωρίαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ κλαδεύματος. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ περίοδος τοῦ σκαψίματος τῶν ἀμπελιῶν, πάλιν ἐκοπίαζε πάρα πολὺ μετὰ τὸ σκάψιμο. Ὅταν, τέλος, ὠρίμαζαν τὰ σταφύλια, τοῦ ἀνέθεσαν νὰ τὰ φυλάττῃ.

'Ερχόμενοι λοιπὸν εἰς τὸ ἀμπέλι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, οἱ ἀμελέστεροι ἤ, διὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν, ἐζήτουν νὰ κόψουν σταφύλια. Πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν ὁ 'Αββᾶς 'Αντώνιος. Συγχωρήσατέ με, ἀδελφοί μου, ἀλλὰ δὲν ἔχω τοιαύτην ἐντολήν· ἐμπρὸς σας ὑπάρχουν τὰ κλήματα καί, ἐάν θέλετε, κόψετε μόνοι σας· πάντως ὅμως ἐὰν πάρετε, εἶναι ἀναγκαῖον, δι' ἐμέ, νὰ τὸ φανερώσω εἰς τὸν 'Ηγούμενον. Διότι καὶ ὁ 'Αββᾶς 'Αντώνιος,

ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, ἐξωμολογεῖτο καθημερινῶς τοὺς λογισμοὺς τοῦ εἰς τὸν Ἡγούμενον. Μόλις ἤκουον αὐτὰ οἱ ἀδελφοὶ ἀνεχώρουν ἄπρακτοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μετὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, ὡς ἐξῆς, περίπου, συνωμίλει. Ὅταν, κατὰ τὴν μεσημβρίαν, ἐκάθητο εἰς τὸ κελλί τοῦ καὶ ἐμάζευε ψεῖρες ἀπὸ τὰ ἐνδύματά τοῦ, ἐμονολόγει, ἀπαντῶν προφανῶς εἰς τοὺς λογισμοὺς τοῦ· ὅταν ἡσύχαζα μόνος εἰς τὴν ἔρημον, μοῦ ἐλέγατε· δὲν ὠφελίσαι ἐδῶ ὅσον καὶ νὰ ταλαιπωρῆσαι καὶ παρουσιάζετε τὴν ἀσκητικὴν μου μοναξιὰν χωρὶς ἀξίαν. Τώρα, ποῦ με ἐφέρατε ἐδῶ, μακαρίζετε, τάχα, τοὺς κόπους τῆς μοναχικῆς ἐκείνης ζωῆς, ἐπειδὴ θέλετε νὰ με ἀποσπάσετε ἀπὸ τὴν κοινοβιακὴν ζωὴν τῶν ἀδελφῶν. Αὐτὰ ἐσκέπτετο πολλάκις μετὰ πόνον καρδίας καὶ μετὰ δάκρυα ἐμονολόγει. Συχνάκις μάλιστα ἐγίνετο ἀντιληπτὸς ἀπὸ κάποιον πνευματικὸν Γέροντα, ὁ ὁποῖος μετὰ θερμὰ λόγια ἀγάπης τὸν παρηγόρει καὶ ἔτσι ὁ Ἀντώνιος ὑπέφερε τοὺς πειρασμοὺς χάριν τῆς ἀπολαύσεως τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπέρασε καὶ ὁ τρυγητὸς, τοῦ ἀνέθεσαν νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὴν τραπεζαρίαν· ἐκεῖ μάλιστα ἐκοπίαζε περισσότερον, διότι μέχρι σχεδὸν τῆς τρίτης ὥρας τῆς νυκτὸς* ἀπασχολεῖτο μετὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ περιποίησιν τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους, συνήθως, περιελοῦζετο μετὰ ὕδρεις καὶ ἀπρεπεῖς φράσεις, ὅπως πολλάκις συμβαίνει εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς. Ἀπὸ τὸν πολὺ δὲ χρόνον, ποῦ ἐγυμνάζετο εἰς αὐτὰ τὰ διακονήματα, ἐφθάρη καὶ τὸ ἱμάτιόν τοῦ καὶ τὰ ὑποδήματά τοῦ, τὰ ὁποῖα ἐδέχθη νὰ φορέσῃ, κατόπιν ἐπιμόνου παρακλήσεως τοῦ μακαρίτου Ἐπισκόπου Παύλου, διότι καθ' ὅλον τὸν πρὸ τῆς ἀσκήσεως χρόνον ἐβάδιζεν ἀνυπόδητος.

Τότε λοιπὸν, ὅπως εἶπον, ἐπειδὴ ἐφθάρησαν τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὑποδήματά τοῦ, καὶ ἐφθασεν ὁ χειμὼν, ἐπάγωνεν ἀπὸ τὸ χρόνον ὁ Ἡγούμενος, μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἀνέβαλε νὰ τοῦ δώσῃ τὸν ἀπαραίτητον ἱματισμόν, διὰ νὰ σκεπασθῇ τὸ σῶμα τοῦ. Αὐτὸ τὸ ἔκανε διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ, νὰ ὠφελήσῃ τοὺς ὀκνηροτέρους καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸν Ἀντώνιον περισσότερον μισθόν. Δι' αὐτὸ καὶ τὰ πόδια τοῦ, ἀπὸ τὸ περπάτημα ἐπάνω εἰς τὰ μάρμαρα, ἔσκασαν καὶ ἐπροξενούσαν πολὺν πόνον. Οἱ ἀδελφοὶ βλέποντες τὸν Ἀντώνιον πόσον ἐβίαζε τὸν ἑαυτὸν τοῦ, ἀλλὰ καὶ πόσῃ ἀνάγκῃ εἶχε, τὸν ἐλυποῦντο καὶ ἄλλος τοῦ ἔρριπτεν ἓνα κομμάτι δέρμα, ἄλλος ὑποδήματα, διὰ νὰ τὰ φορέσῃ, τὰ ὁποῖα ὁμοῦς ὁ ἀγωνιστὴς οὐδόλως ἐδέχετο καὶ ἀποβλέπων εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Ἡγουμένου ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀδελφούς· Γνωρίζω ὅτι ὁ Πατὴρ μας ἡξέυρει ποῖα πράγματα ὑστεροῦμαι καὶ ἔχω ἀνάγκην· εἰς αὐτὸν λοιπὸν ἀφήνω νὰ με οἰκονομήσῃ, ὥσπου νὰ τὸν πληροφορήσῃ ὁ Θεός, χάριν τῆς ταπεινώσεώς μου.

* Δωδεκάτη ὥρα κατὰ τὸ βυζαντινὸν ὠρολόγιον εἶναι πάντοτε ἡ ὥρα τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἢ δὲ τρίτη ὥρα τῆς νυκτὸς εἶναι τρεῖς ὥραι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπέρασεν ὁ χειμὼν καὶ τὸ θέρος διεδέχθη τὴν ἀνοιξιν καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἀκόμη ἀφρόντιστος νὰ ἀγωνίζεται· νικημένος λοιπὸν ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν ἐσωτερικῶν λογισμῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐλλείψεων προσέρχεται εἰς τὸν γυμναστήν του, δηλαδὴ τὸν Ἡγούμενον, καὶ τοῦ λέγει:

— Δέσποτα, ἐὰν τὸ Μοναστήριον δὲν ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ καὶ εἰς ἐμὲ τὰ ἀναγκαῖα, τότε ἐπίτρεπέ μου νὰ ἱκανοποιήσω τὰς ἀνάγκας μου μὲ δωρεὰς τῶν φίλων.

Τότε ὁ καλὸς ἐκεῖνος Ποιμὴν, ἀφοῦ ἔφερε τὸν Ἀντώνιον εἰς τὸ σημεῖον ποῦ ἐπεδίωκε, τοῦ ἀπαντᾷ.

— Τὸ Μοναστήρι μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, διατρέφει ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν· καὶ δὲν θὰ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ σὲ ἐνδύσῃ καὶ νὰ σὲ ὑποδήσῃ; Ἀπὸ καιρὸν ἐπληροφοροῦμένη διὰ σέ, ὅτι εἶσαι ἀγωνιστής, καὶ ὑπομένεις τὰς σωματικὰς δοκιμασίας· τώρα ὅμως δὲν βλέπω ἐπάνω σου τίποτε ἀπὸ ὅσα ἤκουσα. Ὅλα ὅσα εἶχες εἰς τὸν κόσμον τὰ ἐγκατέλειψες ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὑπέβαλες τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τοὺς ἀσκητικοὺς κόπους καὶ τὴν πτωχείαν· ἔζησες δὲ εἰς τὴν ἀσκητικὴν ἡσυχίαν τῆς ἐρήμου καλὰ ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια ὑπομείνας τὰς σωματικὰς στερήσεις. Καὶ μὲ τὸ νὰ ἔλθῃς τώρα κοντά μας ἕγινες ὀλιγόψυχος καὶ ἀνυπόμονος εἰς τὰ μικρὰ αὐτὰ γυμνάσματα, ἐπιζητεῖς δὲ ἀνέσεις, ὡς νὰ εἶσαι ἀπὸ τοὺς ἀμελεστεροὺς ποῦ δὲν προσβλέπουν μὲ βεβαιότητα εἰς τὴν μεγάλην μισθαποδοσίαν τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐταπείνωσε, τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ δικαιολογηθῇ.

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Ἀντώνιος ἐδέχθη τέτοιου εἶδους καυτηριάσματα, ἔμεινε ὑπομένων μὲ ἐγκαρτέρησιν τὰ κατὰ Θεὸν θλιβερά, καὶ μὲ βουρκαωμένα τὰ μάτια καθημερινῶς ἐπεδίωκε διαφοροτρόπως τὴν ἐσωτερικὴν καθαρότητα μὲ τὴν σωματικὴν ἐγκράτειαν. Διότι τοῦ ἐπετράπη ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον νὰ ῥηστεύῃ καὶ νὰ ἀγωνίζεται, ὅπως θέλει, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν προηγούμενον τρόπον τῆς ζωῆς τοῦ εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐρήμου. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ κοιμᾶται εἰς κρεβάτι, ἀλλὰ ἐξαπλωμένος ὀλίγον, εἰς ἓνα κτιστὸν κάθισμα, ἐκοιμᾶτο ἐλάχιστα καὶ πάλιν ἐσηκώνετο, πρὶν νὰ κτυπήσῃ τὸ τάλαντον*. Προσηύχeto, ἀνεγίνωσκε στίχους τοῦ ψαλτηρίου καὶ ἀπελάμβανε συνεχῶς τὰ ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς.

* Τάλαντον ἢ Σήμαντρον ἐννοοῦμεν κατὰ τὴν μοναστηριακὴν παράδοσιν ἓνα ξύλινον ἢ ἓνα μεταλλικὸν ἀντικείμενον εἰδικῶς κατασκευασμένον καὶ τὸ ὁποῖον κρουόμενον ρυθμικῶς διὰ σφύρας ἢ κοπάνου ἐκ ξύλου ἢ ἐκ σιδήρου ἀναδίδει ἤχον διὰ νὰ ἐγερθοῦν οἱ μοναχοὶ ἐκ τοῦ ὕπνου ἢ ἀργότερα διὰ νὰ συναχθοῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπίσης κρούεται τὸ ἀπόγευμα διὰ τὸν ἐσπερινὸν ἢ καὶ διὰ τὴν ἀγρυπνίαν. Τὸ ἄλαντον εἶναι πολὺ ἀρχαιότερον τῶν κωδῶνων, ποῦ ἔχομεν σήμερον εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους ναοὺς καὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀντικατεστάθη.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀντώνιος ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τὸν Ἠγούμενον καὶ τοὺς ἀδελφούς πάρα πολὺ ὑπομονητικός, τὸν ἔπαιρναν οἱ γεωργοὶ τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοῦ ἐδίδαν τὴν τσάπαν, μὲ ἐντολὴν νὰ ἐκριζώνῃ καὶ κόττῃ τὰ ἀγριόχορτα καὶ τοὺς θάμνους· μουσκεμένος δὲ ἀπὸ τὸν ἰδρώτα καὶ κατὰκοπος ἐψιθύριζεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας του πρὸς τὸν Θεόν· «ιδέ, Κύριε, τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ συγχώρησε τὰς ἁμαρτίας μου» (Ψαλ. κδ', 18). Καὶ μίαν νύκτα λοιπὸν βλέπει εἰς τὸν ὕπνον του ἓνα ἐπίσημον καὶ λαμπρὸν ἄνδρα, ποὺ ἐκράτει ζυγαριά. Εἰς τὴν ἀριστερὰν πλάστιγγα τῆς ζυγαριᾶς αὐτῆς τοῦ ἐφάνη ὅτι εἶχον τοποθετηθῇ ὅλα τὰ ἁμαρτήματά του, ἀπὸ τῆς νεότητος αὐτοῦ· εἰς τὸν ἄλλον δίσκον εἶχε τοποθετηθῇ ἡ τσάπα τῶν κατὰ Θεὸν κόπων του, ἡ ὁποία ἐβάρυνε καὶ διεσκόρπισεν ὅλα τὰ εἶδη τῶν παραπτωμάτων του. Τότε ὁ ἐπίσημος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἀντώνιον τοῦ εἶπε· Νά, ποὺ ὁ Θεὸς ἐδέχθη τοὺς κόπους σου καὶ συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας σου.

Μετὰ καιρὸν βλέπων ὁ Ἠγούμενος τὴν μακροχρόνιον ὑπομονὴν τοῦ Ἀντωνίου καὶ ὅτι ἀρκετὰ ἐβασανίσθη εἰς τὰ κουραστικά ἀγωνίσματα τῆς ὑποταγῆς καὶ ὅτι ἔβαλε πλέον καλὰ εἰς τὴν σκέψιν του νὰ ὑπομένῃ διὰ τὸν Θεόν, μὲ μεγαλοψυχίαν, ὅ,τιδήποτε ἤθελε τοῦ ἐπιβληθῇ, τὸν ἐκάλεσε κοντά του καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ λέγει·

— Πάτερ, εἶδε ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δώσῃ τὸν μισθὸν διὰ τὰς ψυχάς, ποὺ ὠφελήθησαν μὲ τὸν ἐρχομόν σου εἰς τὸ Μοναστήρι μας καὶ τὴν θεάρεστον ζωὴν σου· διότι ποτὲ δὲν εἶχον τόσον πολὺ τελειοποιηθῇ οἱ ὑποτακτικοί μου, ὅσον μὲ τὴν ἰδικήν σου θεόσταλτον παρουσίαν καὶ τελείαν ὑπακοήν.

Ἐνῷ δὲ τοῦ ἔλεγεν αὐτά, ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν ἱματιοθήκην καὶ τοῦ προσέφερεν ἱμάτιον καὶ ὑποδήματα καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ εἶδη τοῦ ἱματισμοῦ.

Ἀπὸ τότε εἶχε καὶ αὐτὸς ὅ,τι εἶχον ὅλοι οἱ Μοναχοί, δηλαδὴ ὅλα τὰ εἶδη διὰ τὰς σωματικὰς ἀνάγκας του. Διότι ὁ Ἠγούμενος μόλις ἀντελαμβάνετο ὅτι τοῦ λείπει κάτι, τὸ ἐτοποθετοῦσε κρυφὰ εἰς τὸ στρώμα του καὶ ὅταν ἐπέστρεφεν ὁ Ἀντώνιος τὸ εὑρίσκεν.

Δ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος τῷ Ἀββᾷ Ἀλεξάνδρῳ· ὅταν ἀποσχίσῃς τὰ θαλλία σου, ἐλθέ γεῦσαι μετ' ἐμοῦ· ἐὰν δὲ ἔλθωσι ξένοι, φάγε μετ' αὐτῶν. Ὁ οὖν Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος ὁμολῶς εἰργάζετο καὶ ἐπεικῶς· καὶ ὡς γέγονεν ἡ ὥρα, ἀκμὴν εἶχε θαλλία. Ἰδὼν οὖν ὁ Ἀρσένιος ὅτι ἐχρόνισεν, ἔφαγε, λογισάμενος ὅτι πάντως ξένους ἔσχεν· ὡς δὲ γέγονεν ὀψέ, ἦλθεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ γέρων εἶπε· ξένους ἔσχε; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· οὐχί· καὶ ὁ γέρων πάλιν ἠρώτησε· πῶς οὐκ ἦλθες εἰς τὴν ὥραν; ὁ δὲ ἔφη· ὅτι εἶπές μοι, ὅταν ἀποσχίσῃς τὰ θαλλία σου ἐλθέ· καὶ τηρῶν τὸν λόγον σου οὐκ ἦλθον, ὅτι ἄρτι ἐπλήρωσα. Καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐθαύμασε τὴν ἀκρίβειαν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ταχύτερον κατάλυε, ἵνα καὶ

τὴν σύναξιν σου δάλλης, καὶ τοῦ ὕδατός σου μεταλαμβάνης, εἰ δὲ μή γε, ταχέως ἔχει τὸ σῶμά σου ἀσθενῆσαι.

2. Παρέβαλεν ὁ Ἀδῶς Ἀβραάμ τῷ Ἀδῶ Ἀρεὶ καὶ καθημένων αὐτῶν, ἦλθεν ἀδελφὸς πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ μοι, τί ποιήσω ἵνα σωθῶ; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ὑπαγε, ποίησον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον κατ' ὁψὲ ἐσθίων ἄρτον καὶ ἄλλας· καὶ μετὰ τοῦτο, δεῦρο πάλιν καὶ λαλῶ σοι. Καὶ ἀπελθὼν, ἐποίησεν οὕτως. Καὶ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, ἦλθε πάλιν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν γέροντα· ἔτυχε δὲ πάλιν καὶ ὁ Ἀδῶς Ἀβραάμ ἐκεῖ· καὶ εἶπε πάλιν ὁ γέρων τῷ ἀδελφῷ· ὑπαγε, νήστευσον καὶ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν δύο δύο. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, λέγει ὁ Ἀδῶς Ἀβραάμ τῷ Ἀδῶ Ἀρεὶ· διὰ τί ὅλοις τοῖς ἀδελφοῖς μετὰ ζυγοῦ ἐλαφροῦ λαλεῖς, τῷ δὲ ἀδελφῷ τούτῳ φορτία θαρέα ἐπιτίθεις; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οἱ ἀδελφοί, καθὼς ἔρχονται ζητοῦντες, οὕτω λέγω αὐτοῖς· οὗτος δὲ ἐργάτης ἐστὶ καὶ τὸν Θεὸν ἔρχεται ἀκοῦσαι· καὶ εἰ τι ἂν εἴπω αὐτῷ, μετὰ σπουδῆς ποιεῖ· διὰ τοῦτο καγὼ λαλῶ αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

3. Διηγῆσαντο περὶ τοῦ Ἀδῶ Ἰωάννου τοῦ Κολοδοῦ, ὅτι ἀναχωρήσας πρὸς Θηβαῖον γέροντα εἰς σκῆτιν, ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ· λαθὼν δὲ ὁ Ἀδῶς αὐτοῦ ξύλον ξηρόν, ἐφύτευσε καὶ εἶπεν αὐτῷ· καθ' ἡμέραν πότιζε τοῦτο λαγγίνιον ὕδατος, ἕως καρπὸν ποιήσῃ· ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν τὸ ὕδωρ, ὡς ἀπὸ ὁψὲ ἀπελθεῖν καὶ ἔλθεῖν πρῶτ'. Μετὰ δὲ τρία ἔτη ἔζησε τὸ ξύλον καὶ ἐξήνεγκε καρπὸν κάρυα· καὶ λαθὼν ὁ γέρων τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λέγων τοῖς ἀδελφοῖς· λ α θ ε τ ε , φ ά γ ε τ ε κ α ρ π ο ν υ π α κ ο η ς.

4. Ἦλθέ τις τῶν Θηβαίων πρὸς τὸν Ἀδῶν Σισώνην, θέλων γενέσθαι Μοναχός· ἠρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ γέρων, εἰ ἔχει τινα ἐν τῷ κόσμῳ· ὁ δὲ ἔφη· ἔχω ἕνα υἱόν· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ὑπαγε, ρίψον αὐτὸν εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τότε γίνεαι Μοναχός. Ὡς οὖν ἀπῆλθε ρίψαι αὐτόν, ἐπεμψεν ἀδελφὸν ὁ γέρων ὀπισθεν αὐτοῦ, ἵνα, εἰ ὀρμήσει τοῦτο ποιῆσαι, κωλύσῃ αὐτόν. Ὡς οὖν ὀρμήσας ρίψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπιδραμόντος αὐτῷ, ἔλεγε πρὸς τὸν ἀδελφόν· ἔασόν με· ὁ Ἀδῶς μοι εἶπε ρίψαι αὐτόν· ὁ δὲ ἀδελφός ἔφη· ἀλλὰ πάλιν εἶπε, μὴ ρίψῃς αὐτόν· καὶ καταλιπὼν αὐτόν, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ γέγονε δόκιμος Μοναχός. Ὅμοιον καὶ τὸ τοῦ Πατερμουθίου διήγημα, ὃ διηγῆσατο ὁ Ἅγιος Κασσιανός.

5. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων, ὅτι σχολαστικός τις ἀπὸ Θεουπόλεως εὐλαθὲς προσήδρευέ τι· Ἐγκλείστω, καὶ παρεκάλει αὐτόν ἵνα δέξῃται αὐτόν καὶ ποιήσῃ Μοναχόν· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· ὑπαγε, πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ τότε ἐλθόντα δέχομαί σε· ἐκεῖνος δὲ ἀπελθὼν καὶ ποιήσας ὡς προσετάγη, ἐπανῆλθε· καὶ λέγει πάλιν αὐτῷ ὁ γέρων· καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχεις φυλάξαι, ἵνα μὴ λαλῇς· ὁ δὲ συνέθετο· καὶ ἐποίησε πέντε ἔτη καὶ οὐκ ἐλάλησε. Ἦρξαντο οὖν δοξάζειν αὐτόν οἱ τοῦτον εἰδότες· καὶ μαθὼν τοῦτο ὁ γέρων λέγει αὐτῷ· οὐκ ὤφελθ' ὧδε, ἀλλὰ πέμψω σε εἰς κοινόδιον εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἐπεμψεν αὐτόν· ἀπὸντι δέ, οὐκ εἶπεν αὐτῷ λαλῆσαι ἢ μὴ λαλῆσαι· αὐτὸς δὲ τηρῶν τὴν ἐντολὴν, ἐμίει μὴ λαλῶν. Ὁ δὲ Ἀδῶς, ὁ δεξιόμενος αὐτόν, θέλων πείρα δοκιμάσαι, καὶ μαθεῖν, εἰ ἀληθῶς ἀλαλός ἐστι, πέμπει αὐτόν εἰς ἀπόκρισιν ἐν τῇ πλημμύρᾳ τοῦ ποταμοῦ, ἵνα ἀναγκασθῇ ὑποστρέψας εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη περάσαι. Ὁ δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν ποταμόν, ἐκλίνε γόνυ· κ α ι ι δ ο υ

ἐρχεται κροκόδειλος, καὶ βαστάζει αὐτὸν καὶ ἀποφέρει εἰς τὸ πέραν. Ἐπεμψε δὲ καὶ ἀδελφὸν ὁ Ἀβδᾶς ὁπισθεν αὐτοῦ, ἵνα ἴδῃ τί ποιεῖ· καὶ ἰδὼν τὸ γενόμενον, ὑποστρέψας ἀνήγγειλε τῷ Ἀβδᾶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἀκούσαντες ἐξεπλάγησαν. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ συνέβη αὐτὸν κοιμηθῆναι· καὶ πέμψας ὁ Ἀβδᾶς πρὸς τὸν Ἐγκλειστον τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν, ἐμήνυσεν αὐτῷ· εἰ καὶ ἄλλον ἐπεμψας ἡμῖν, ἀλλ' ὅμως Ἀγγελον Θεοῦ ἀντεδήλωσε δὲ ὁ Ἐγκλειστος, ὅτι οὐκ ἦν φύσει ἄλαλος, ἀλλὰ τηρῶν τὴν ἐντολήν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἔδωκα αὐτῷ, τούτου χάριν ἔμεινεν ἄλαλος· καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

6. Γέρων τις εἶχε μαθητὴν ὠνητὸν αὐτοῦ, ὃς τελείαν εἶχε τὴν ὑπακοήν· ἐν μιᾷ οὖν εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων· ὕπαγε, καὶ ἀναφθέντος τοῦ κλιβάνου σφοδρῶς, λαβὼν τὸ διβλίον τὸ ἀναγινωσκόμενον ἐν τῇ συνάξει, ρίψον εἰς τὸν κλιβάνον· ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐποίησεν ἀδιακρίτως· καὶ ριφθέντος τοῦ διβλίου ἐσθίεσθαι ὁ κλιβάνος.

7. Ἐλεγον οἱ γέροντες, ὅτι ἂν ἔχῃ τις πίστιν εἰς τινα καὶ δώσῃ ἑαυτὸν ὑποταγῆναι αὐτῷ, οὐ χρεῖαν ἔχει προσέχειν ἐν τοῖς λόγοις Θεοῦ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ αὐτοῦ συγχωρεῖν τὰ θελήματα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔχει ἐγκλημα παρὰ Θεοῦ· οὐδὲ γὰρ οὕτω ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τῶν ἀρχαρίων, ὡς τὸν δι' ὑπακοῆς σκυλιόν.

8. Ἀδελφὸς ἐν σκήτει ὑπάγων εἰς θέρος, παρέβαλε μεγάλῳ γέροντι καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰπέ μοι, Ἀβδᾶ, τί ποιήσω ὑπάγων εἰς τὸ θέρος; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· καὶ ἂν σοι εἴπω, πείθῃ μοι; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ναί, ἀκούσω σου· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ πείθῃ μοι, ἀπόταξαι τῷ θερισμῷ τούτῳ· καὶ ὑποστρέψας, εἰσελθε εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ ποιήσον τὴν πεντηκοστήν, καθ' ἑσπέραν ἐσθίων ἄρτον μετὰ ξηροῦ ἄλατος· καὶ μετὰ τοῦτο ἔλθε καὶ ἀναγγελῶ σοι τί ὀφείλεις ποιῆσαι.

Ὁ δὲ ἀδελφός, ἀπελθὼν καὶ ποιήσας ὡς προσετάγη, μετὰ τὴν πεντηκοστήν ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα· ὁ δὲ γέρων, εἰδὼς ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἀπήγγειλεν αὐτῷ πῶς δεῖ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ. Ἐβαλεν οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν ἡμέρας τρεῖς, κλαίων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἶτα ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί· ὑψώθης, μέγας γέγονας· ὁ δὲ ἔφερε καὶ αὐτὸς τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ λέγων· καὶ ποῦ εἰσι πᾶσαι αἱ πλημμέλειαι μου; καὶ ἀπρηθιμείτο αὐτάς· ἔλεγον οὖν αὐτῷ πάλιν οἱ λογισμοὶ μεταβαλόντες· πολλὰς ἐποίησας πλημμελείας, καὶ οὐ δύνασαι σωθῆναι. Ἀντέφερε δὲ καὶ αὐτός· ἀλλὰ ποιῶ μικρὰς λειτουργίας τῷ Θεῷ, καὶ πιστεύω εἰς τὴν ἄφατον αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅτι ποιήσει μετ' ἐμοῦ ἔλεος.

Ἐπὶ πολὺ οὖν οὕτως αὐτοῦ πολεμουμένου καὶ πολεμοῦντος, τέλος ἡττηθέντα τὰ πνεύματα, παρέστησαν αὐτῷ αἰσθητῶς λέγοντα· ἔχειμάσθημεν ὑπὸ σοῦ· ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· διατί; ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνα· ἂν ὑψώσωμέν σε, τρέχεις εἰς ταπεινῶσιν· ἂν δὲ ταπεινώσωμεν, σεαυτὸν ἀνάγεις εἰς ὕψος· καὶ ἐπιτιμηθέντα ὑπ' αὐτοῦ γέγονεν ἄφαντα.

9. Ἀνθρωπὸς τις βιωτικὸς, ἔχων παιδία τρία, ἔασας αὐτὰ ἐν τῇ πόλει, ἀνεχώρησεν εἰς Μοναστήριον διαγαγὼν δὲ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἔτη τρία, ἤρξατο ὀχλεῖσθαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν, ἐμβαλλόντων αὐτῷ μνήμην τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ πόθον, καὶ ἔλυπετο δι' αὐτὰ σφόδρα· οὐκ ἦν δὲ ἀναγγείλας τῷ Ἀβδᾶ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τέ-

κνα ἔχει. Βλέπων οὖν αὐτὸν ὁ Ἀβδᾶς στυγνάζοντα, λέγει αὐτῷ· τί ἔχεις, ὅτι στυγνὸς εἶ; καὶ διηγήσατο τῷ Πατρὶ, ὅτι τρία παιδιά ἔχω ἐν τῇ πόλει, καὶ θέλω αὐτὰ ἐνέγκαι εἰς τὴν μονήν· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πατήρ.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, εὗρεν ὅτι τὰ μὲν δύο ἐξ αὐτῶν ἐκοιμήθησαν, τὸ δὲ ἐν ἑξῇ· καὶ λαβὼν καὶ ἐπιζητήσας τὸν Ἀβδᾶν εὗρεν αὐτὸν ἐν τῷ ἀρτοκοπεῖφ, καὶ προσήγαγεν αὐτῷ τὸ παιδίον· ὁ δὲ Ἀβδᾶς, λαβὼν τὸ παιδίον, περιεπτύξατο καὶ ἐναγκαλισάμενος κατεφίλει· καὶ λέγει τῷ πατρὶ αὐτοῦ· ἀγαπᾷς αὐτό; ἀπεκρίθη, ναί· καὶ εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς· ἄρον οὖν, καὶ θάλε αὐτὸ εἰς τὸν φοῦρνον, ὡς καίεται· καὶ λαβὼν ἐκεῖνος εὐθέως τὸν ἴδιον παῖδα, ταῖς οἰκείαις χερσὶν ἔρριψεν εἰς τὸν φοῦρνον· ἐ γ έ ν ε τ ο δ έ π α ρ α χ ρ ῆ μ α ὡ ς δ ρ ό ς ο ς ἡ φ λ ό ξ καὶ ο ὕ κ έ κ ά η ὁ π α τ ε ρ· ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἀπηνέγκατο δόξαν ὡς ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ.

10. Εἶπε γέρων· ἀρχὴν τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ὁ Σωτὴρ θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ἔσχεν· ὁ δὲ τὴν ἀρχὴν φεύγων, ἔφυγε γινώσιν Θεοῦ· ὡς γὰρ τὰ γράμματα ἀρχὴν παιδεύσεως διδοῦσι τοῖς παιδίοις τοῦ εἰδέναι ἐπιστήμην, οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, ἐν κόποις καὶ θλίψεσιν ὑπακοὴν ἔχων, γίνεται Θεοῦ συγκληρονόμος καὶ υἱὸς Θεοῦ.

11. Ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Νισθερῶ, νέου ὄντος καὶ ἐν κοινόβιῳ καθεζομένου, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν αὐτόν, καὶ ἐδήλωσε τῷ Ἀβδᾶ αὐτοῦ, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτόν. Ἐλθόντα οὖν αὐτὸν σὺν τῷ οἰκονόμῳ τῆς μονῆς, ἡρώτησεν ὁ γέρων· Ἀβδᾶ Νισθερῶ, πόθεν ἐκτίσῃ τὴν ἀρετὴν ταύτην; ὅτι ὅτε δὴποτε εἰ συμβῇ θλίψις εἰς τὸ κοινόβιον, οὐ λαλεῖς οὐδὲ μεσάζεις; Καὶ πολλὰ διασθεὶς ὁ ἀδελφός ὑπὸ τοῦ γέροντος, εἶπε· συγχώρησόν μοι, Ἀβδᾶ· ὅτε εἰσῆλθον τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ κοινόβιον, εἶπον τῷ λογισμῷ μου· ὅτι σ ὕ κ α ἰ ὁ ὄ ν ο ς ἐ ν ἐ σ τ ε· ὡς περ οὖν ὁ ὄνος δέρεται καὶ οὐ λαλεῖ, ὑδρίζεται καὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται, οὕτω καὶ σὺ· καθὼς καὶ ὁ ψαλμωδὸς λέγει· «κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί, κἀγὼ διὰ παντός μετὰ σοῦ».

12. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· ἄνθρωπος συνοικῶν τῷ πλησίον, ὀφείλει εἶναι ὡς στήλη λιθίνη, ὑδριζόμενος καὶ μὴ ὀργιζόμενος, δοξαζόμενος καὶ μὴ ἐπαυρόμενος.

13. Ἐλεγον περὶ τοῦ μικροῦ Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀβδᾶ Ἀμμώη, ὅτι δώδεκα ἔτη ἐποίησεν ὑπηρετῶν τῷ γέροντι, ὅτε ἡσθάνει, καὶ μετ' αὐτοῦ ἦν εἰς τὸ χαράδριον κατήμενος, καὶ ὠλιγώρει ὁ γέρων ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ πολλὰ κοπιάσαντος μετ' αὐτοῦ, οὐδέποτε εἶπεν αὐτῷ σωθείης. Ὅτε δὲ ἐμελλε τελευτᾶν, καθεζομένων τῶν γερόντων, ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· σ ω θ ε ἰ η ς, σ ω θ ε ἰ η ς· καὶ παρέδωκεν αὐτόν τοις γέρονσι λέγων· οὗτος Ἀγγελὸς ἐστὶ καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

14. Τίς τῶν Πατέρων παρεκάλεσε τὸν Θεόν, ἵνα αὐτὸν πληροφορήσῃ εἰς ποῖον ἔφθασε μέτρον· καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ Θεός, ὅτι εἰς τόδε τὸ κοινόβιον ἔστιν ἀδελφός σου θελτίων. Καὶ ἀναστὰς ὁ γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κοινόβιον· καὶ ἀκούσαντες οἱ ἡγούμενοι ἀπήντησαν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς· ἦν γὰρ μέγας καὶ ὀνομαστός· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρων· θέλω ἰδεῖν ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ ἀσπάσασθαι· καὶ κελεύσαντος τοῦ ἡγουμένου, ἦλθον οἱ ἀδελφοί· καὶ οὐκ ἦλθε περὶ οὗ ἐπληροφορήθη ὁ γέρων· καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἔστιν ἄλλος ἀδελφός; καὶ λέγει· ναί, ἀλλὰ σαλός

ἔστι, καὶ εἰς τὸν κῆπον ἀσχολεῖται· ἔφη ὁ γέρον· καλέσατε αὐτόν· καὶ ἐκάλεσαν.

Καὶ ἐγένετο, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρον, ἀναστὰς ἠσπάσατο αὐτόν· καὶ λαβὼν αὐτόν κατ' ἰδίαν, ἐπερώτησεν αὐτὸν τίς ἐστιν ἡ ἐργασία σου; ἀνάγγειλόν μοι· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι σαλός· καὶ πολλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι τὸν δοῦν τῆς μηχανῆς ὁ Ἀββᾶς εἰς τὸ κελλίον μου βάλλει μετ' ἐμοῦ, καὶ καθ' ἡμέραν τὰ σχοινία τοῦ ψιαθίου, οὗ ἐργάζομαι, κόπτει· καὶ ἰδοὺ τριᾶκοντα ἔτη τοῦτο ὑπομένω, καὶ οὐδέποτε συγχώρησα τὸν λογισμόν μου ἔχειν τι κατὰ τοῦ Ἀββᾶ μου, οὐδὲ τὸν δοῦν ἔδεια ποτέ, ἀλλὰ μακροθυμῶν πάλιν ἔπλεκον τὰ σχοινία εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· καὶ ἀκούσας ὁ γέρον ἐθαύμασεν· ἐκ τούτου γὰρ ἔγνω καὶ τὴν λοιπὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀρσένιος εἶπε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀλέξανδρον.

—“Ὅταν ἀποτελειώσης τὸ σχίσιμον τῶν θαλλίων σου*, ἔλα νὰ φάγωμεν· ἂν ὅμως σὲ ἐπισκεφθοῦν ξένοι, τότε φάγε μαζί των.

Ὁ Ἀββᾶς λοιπὸν Ἀλέξανδρος εἰργάζετο μὲ προσοχήν καὶ ἡρεμίαν, χωρὶς νὰ θιάζεται· καὶ ὅταν ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, ἀκόμη εἶχε φοινικοβλαστούς.

Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀργοπορεῖ ὁ Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος, ἔφαγε, διότι ἐσκέφθη ὅτι ὅπωςδήποτε θὰ εἶχεν ἐπισκέπτιας.

Ἀργά, πρὸς τὸ βράδυ, ἦλθεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Γέρον τοῦ λέγει:

—Ἐένους εἶχες;

—Ὁχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

—Διατί λοιπὸν δὲν ἦλθες τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος.

—Διότι μοῦ εἶπες· ἔλα, ἀφοῦ τελειώσης τὸ σχίσιμον τῶν φοινικοβλαστῶν· καὶ ἐγὼ ἐφαρμόζων τὴν ἐντολήν σου δὲν ἦλθον ἐνωρίτερον, ἐπειδὴ μόλις τώρα ἐτελείωσα.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, ἐθαύμασε τὴν ἀκριβειαν τοῦ Ἀββᾶ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ λέγει:

—Νὰ τρώγῃς συχνότερα, διὰ νὰ κάνῃς καὶ τὸν κανόνα σου καὶ νὰ πίνῃς καὶ νερόν, εἰδ' ἄλλως γρήγορα θὰ ἀρρωστήσῃ τὸ σῶμα σου.

2. Ἐπεσκέφθη, κάποτε, ὁ Ἀββᾶς Ἀβραάμ τὸν Ἀββᾶν Ἀρην καὶ ἐνῷ ἐκάθηντο ἦλθεν ἓνας ἀδελφὸς καὶ τοῦ λέγει:

* Θαλλία εἶναι οἱ βλαστοὶ τῶν φοινίκων, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποιοῦν οἱ Πατέρες διὰ νὰ κατασκευάζουν ψιάθια, κοφίνους κ.λ.π. Τοὺς βλαστοὺς αὐτοὺς τοὺς ἔσχιζον πρῶτα, τοὺς διетήρουν ὑγροὺς μέσα εἰς ὕδωρ καὶ οὕτω ἔπλεκον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ζεμπίλια κατεσκευάζοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατήντησε θαλλίον νὰ σημαίνει καὶ ζεμπίλι.

— Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, τί νὰ κάμω, διὰ νὰ σωθῶ;

— Πήγαινε, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων, κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου ἓνα χρόνον τρώγων κάθε βράδυ ψωμί καὶ ἀλάτι καὶ κατόπιν ἔλα πάλιν καὶ σοῦ λέγω.

Πράγματι, ὁ ἀδελφὸς ἀνεχώρησε καὶ ἔκαμεν ὅπως τοῦ ὑπεδείχθη.

Μετὰ ἓνα χρόνον ἐπανῆλθε πάλιν ὁ ἀδελφός· κατὰ σύμπτωσιν παρευρίσκετο καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀβραὰμ ἐκεῖ.

Καὶ εἶπε πάλιν ὁ Γέρων πρὸς τὸν ἀδελφόν.

— Πήγαινε, νήστευσον καὶ αὐτὸν τὸν χρόνον, τρώγων κάθε δύο ἡμέρας.

Ὅταν ἀνεχώρησεν ὁ ἀδελφός, ὁ Ἀββᾶς Ἀβραὰμ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀρν.

— Διατί πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, ὅταν ὁμιλῆς, τοὺς θέτεις ὑπὸ ἐλαφρὸν ζυγόν, ἐνῶ τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν τὸν φορτώνεις μὲ φορτώματα βαριά;

— Εἰς τοὺς ἀδελφούς, ποὺ ἔρχονται, ἀπαντῶ σύμφωνα μὲ ὅ,τι μοῦ ζητοῦν. Ἐνῶ αὐτὸς ἐδῶ εἶναι πραγματικὸς ἀγωνιστῆς καὶ ἔρχεται νὰ ἀκούσῃ τὸν Θεόν· καὶ ὅ,τι νὰ τοῦ εἴπω τὸ ἐκτελεῖ μὲ ἐπιμέλειαν καὶ ἀκριβειαν· δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ λαλῶ εἰς αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

3. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβὸν διηγῆθησαν τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

Κάποτε ἐπεσκέφθη ἓνα Γέροντα, ποὺ ἐμόναζεν εἰς μίαν σκήτην τῆς Θηβαΐδος* καὶ παρέμεινε πλησίον του εἰς τὴν ἔρημον.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐπῆρεν ὁ πνευματικὸς Πατὴρ τοῦ Γέροντος ἐκείνου ἓνα ξερὸ ξύλο καὶ τὸ ἐφύτευσε.

— Κάθε ἡμέραν, τοῦ εἶπε, νὰ τὸ ποτίζῃς μὲ μίαν στάμναν νερό, μέχρις ὅτου δώσῃ καρπόν.

Τὸ νερὸ δὲ ἀπὸ τὸ κελλί ἦτο πολὺ μακρὺ καὶ ἐχρειάζετο νὰ ξεκινήσῃ κανεῖς ἀπὸ τὸ βράδυ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πρωτὶ. Μετὰ τρία ἔτη τὸ ξερὸ κλαδὶ ἐφύτρωσε καὶ ἔδωσε καὶ καρποὺς καρῦδια.

Τότε ὁ πνευματικὸς Πατὴρ τοῦ ὑπάκουου ὑποτακτικοῦ ἐπῆρε τὸν καρπὸν αὐτὸν καὶ ἀφοῦ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς σκήτης, εἶπε πρὸς τοὺς ἀδελφούς.

— Πάρετε νὰ φάτε ἀπὸ τὸν καρπὸν τῆς ὑπακοῆς.

4. Ἦλθε, κάποτε, κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀσκητὰς τῆς Θηβαΐδος πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισών, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γίνῃ Μοναχός. Ὁ Γέρων τὸν ἠρώτησεν:

— Ἐχεις κανένα ἄλλον εἰς τὸν κόσμον;

— Ἐχω ἓνα υἱόν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

* Πρὸς γέροντα δηλαδὴ ὁ ὁποῖος ἐμόναζεν εἰς τὴν Θηβαΐδα τῆς Ἀνω Αἰγύπτου.

— Τότε πήγαινε, ρίξε τον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἔλα νὰ γίνῃς Μοναχός. Ἐκεῖνος ἀνεχώρησε, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀββᾶ Σισώη. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ Γέρων ἔστειλεν ἀπὸ πίσω του ἓνα ἄλλον, διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἐὰν πράγματι ἐπιχειρήσῃ νὰ τὸ κάμῃ.

Καθὼς λοιπὸν πραγματικῶς ἡτοιμάζετο νὰ ρίψῃ τὸ παιδί του εἰς τὸν ποταμὸν προσέτρεξεν ὁ ἀδελφός, ὁ ὁποῖος τὸν ἡμποδίζεν.

— Ἀφῆσέ με — διεμαρτύρετο ἐκεῖνος — ὁ Ἀββᾶς μου εἶπε νὰ τὸν ρίψω εἰς τὸν ποταμὸν.

— Ὁ ἴδιος ὅμως Ἀββᾶς, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός, σοῦ παραγγέλλει, μὲ ἐμένα, νὰ μὴ τὸν ρίψῃς.

Τότε ἄφησε τὸ παιδί καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Γέροντα, καὶ ἔγινε δόκιμος Μοναχός.

Ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ διήγημα τοῦ Πατερμουθίου, τὸ ὁποῖον διηγῆθι ὁ Ἀββᾶς Κασσιανός.

5. Ἐνας ἀπὸ τοὺς Πατέρας διηγῆθι τὴν ἐξῆς ἱστορίαν: Κάποιος μορφωμένος καὶ εὐλαβὴς ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Θεοῦπολιν* ἐπεσκέπτετο, συνεχῶς, κάποιον Ἑγκλειστον** καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν δεχθῇ καὶ νὰ τὸν κάμῃ Μοναχόν.

— Πήγαινε — τοῦ εἶπεν ὁ Γέρων — πώλησε τὴν περιουσίαν σου καὶ μοίρασέ την εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὅπως παραγγέλλει ὁ Κύριος, καὶ ὅταν θὰ ἐπιστρέψῃς, θὰ σὲ δεχθῶ.

Πράγματι ὁ εὐλαβὴς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἀνεχώρησεν, ἔκαμεν ὅπως διετάχθη ἀπὸ τὸν Ἑγκλειστον καὶ ἐπέστρεψε.

— Τώρα ὅμως θὰ πρέπει νὰ φυλάξῃς καὶ μίαν ἀκόμη ἐντολήν, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἑγκλειστος· νὰ μὴ ὁμιλῇς.

Ὁ ἄνθρωπος συνεφώνησεν εἰς αὐτὸ καὶ παρέμεινε μαζὶ μὲ τὸν Ἑγκλειστον ἐπὶ πέντε ὁλόκληρα ἔτη χωρὶς νὰ εἴπῃ οὔτε μίαν λέξιν.

Ὅσοι λοιπὸν τὸν ἐγνώριζον, ἤρχισαν νὰ τὸν ἐπαινοῦν. Μόλις τὸ ἔμαθεν ὁ Γέρων τοῦ λέγει:

— Παιδί μου, δὲν ὠφελεῖσαι πλέον ἐδῶ δι' αὐτὸ θὰ σὲ στείλω εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς ἓνα Κοινόβιον.

Πράγματι δὲ τὸν ἔστειλεν. Ὅταν ὅμως ἀνεχώρει, δὲν τοῦ εἶπε νὰ ὁμιλῇ ἢ νὰ μὴ ὁμιλῇ. Αὐτὸς ἐπροτίμησε νὰ τηρήσῃ τὴν ἐντολήν καὶ παρέμεινε εἰς τὸ Κοινόβιον, χωρὶς νὰ ὁμιλῇ.

Ὁ Ἠγούμενος τοῦ Κοινοβίου, πού τὸν ἐδέχθη, ἠθέλησε νὰ ἀντιληφθῇ ὁ ἴδιος προσωπικῶς, ἐὰν πραγματικῶς εἶναι ἐκ φύσεως ἄλαλος.

* Θεοῦπολις ὠνομάσθη ἡ Ἀντιόχεια μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησίν της ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχον καταστρέψει οἱ Πέρσαι τὸ 540 μ. Χ.

** Ἑγκλειστοὶ ὠνομάζοντο οἱ μοναχοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀσκήσεως χάριν ἐνεκλείοντο εἰς τὸ κελλίον αὐτῶν καὶ οὐδόλως ἐξήρχοντο ἀπ' αὐτοῦ, ἐλάμβανον δὲ τὴν τροφήν των διὰ τινος θυρίδος.

Τὸν ἀποστέλλει λοιπὸν εἰς μίαν ὑπηρεσίαν, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν, ὁ ὁποῖος ὅμως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο πλημμυρισμένος*, ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ νὰ γυρίσῃ πίσω εἰς τὸ Κοινόδιον καὶ νὰ εἴπῃ, πὼς δὲν ἠμπόρεσα νὰ περάσω.

Ὁ εὐλαβὴς ἐκεῖνος Μοναχὸς μόλις ἐπλησίασε τὸν ποταμὸν καὶ τὸν εἶδε πλημμυρισμένον, ἐγονάτισε καὶ ἀμέσως ἔρχεται ἓνας κροκόδειλος, τὸν παίρνει ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν του καὶ τὸν περνᾷ εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἑγούμενος ἔστειλε κάποιον Μοναχὸν ἀπὸ πίσω του, διὰ νὰ ἴδῃ τί θὰ κάμῃ. Μόλις λοιπὸν εἶδεν αὐτὸ τὸ καταπληκτικὸν θαῦμα ὁ Μοναχός, ἐγύρισε καὶ τὸ ἀνέφερεν εἰς τὸν Ἑγούμενον καὶ τοὺς ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι κατεπλάγησαν καὶ αὐτοί.

Μετὰ καιρὸν, ὅταν ἀπέθανεν ὁ Μοναχός, ὁ Ἑγούμενος ἐμήνυσε πρὸς τὸν Ἐγκλειστον, πὺ τὸν ἀπέστειλεν:

— "Ἄν καὶ δὲν εἶχε φωνὴν αὐτὸς πὺ μᾶς ἔστειλες, ἐν τούτοις ἦτο ἄγγελος Θεοῦ.

Τότε καὶ ὁ Ἐγκλειστος ἀπήντησεν εἰς τὸν Ἑγούμενον.

— Δὲν ἦτο ἐκ φύσεως ἄλαλος· δὲν ὠμίλει ὅμως χάριν τῆς ἐντολῆς πὺ τοῦ ἔδωσα, ὅταν ἦλθε διὰ πρῶτην φορὰν κοντά μου.

Ὅταν ἤκουσαν εἰς τὸ Κοινόδιον τὸ κατόρθωμα αὐτὸ ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

6. Ἐνας Γέρων εἶχεν ἓνα μαθητὴν ἀγορασμένον, ὁ ὁποῖος εἶχε τελείαν ὑπακοὴν εἰς αὐτόν. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν τοῦ λέγει ὁ Γέρων:

— Πήγαινε, ἄναψε καλὰ τὸν φοῦρνον, πάρε τὸ βιβλίον, πὺ διαβάζομεν εἰς τὴν σῦναξιν καὶ ρίξέ το μέσα εἰς τὸν φοῦρνον.

Πράγματι ὁ μαθητὴς ἔκαμεν ὅπως ἀκριβῶς τὸν διέταξεν ὁ Γέρων, χωρὶς οὐδεμίαν ἀντίρρησην.

Μόλις ὅμως ἔρριξε τὸ βιβλίον εἰς τὸν φοῦρνον, ἀμέσως ὁ φοῦρνος ἔσβυσεν.

7. Οἱ Γέροντες ἔλεγον ὅτι ἐὰν ἔχῃ κανεὶς ἐμπιστοσύνην εἰς κάποιον καὶ ὑποταχθῇ τελείως εἰς αὐτόν, δὲν εἶναι ἀνάγκη πλέον νὰ προσέχῃ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ ὑποτάσῃ τὰ θελήματά του εἰς τὸν Πνευματικόν του Πατέρα καὶ δὲν θὰ ἔχῃ ἁμαρτίαν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Διότι τίποτε ἄλλο δὲν ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχαρίους, παρὰ τὸν βασιτισμὸν τῆς ὑπακοῆς.

8. Ἐνας ἀδελφὸς πὺ ἐπήγαινε ἀπὸ τὴν σκήτην, διὰ νὰ θερίσῃ, ἦλθε πρὸς κάποιον ἀξιόλογον Γέροντα καὶ τὸν ἠρώτησεν:

— Εἰπέ μου, Ἀββᾶ, τί πρέπει νὰ κάνω τώρα, πὺ πηγαίνω εἰς τὸ θέρος;

— Ἐὰν σοῦ εἴπω, θὰ ὑπακούσῃς; τοῦ λέγει ὁ Γέρων.

* Πρόκειται διὰ τὸν Νεῖλον ποταμὸν καὶ βλέπε περὶ τούτου τὴν ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 59.

— Ναί, θὰ σὲ ἀκούσω.

— Τότε — ἐπανελάβεν ὁ Γέρον — ἐφ' ὅσον εἶσαι διατεθειμένος νὰ ὑπακούσης, παράτησε αὐτὸν τὸν θερισμόν, γύρισε καὶ κλείσου εἰς τὸ κελλί σου, ἐπὶ πεντήκοντα ἡμέρας, τρώγων καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἄρτον μόνον μὲ ἀλάτι· καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἔλα καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ τί ἄλλο πρέπει νὰ κάμῃς.

Ὁ ἀδελφὸς ἐπέστρεψε, πράγματι, καὶ ἔκαμεν ὥπως διετάχθη· μετὰ δὲ τὰς πεντήκοντα ἡμέρας ἐπεσκέφθη πάλιν τὸν Γέροντα. Ὁ Γέρον, γνωρίζων ὅτι ὁ ἀδελφὸς εἶναι ἀγωνιστής, τοῦ ἔδωκεν ὁδηγίας πῶς πρέπει νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κελλίον. Ἐρριψε λοιπὸν τὸ πρόσωπόν του εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔκλαιεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ἔλεγον τότε οἱ λογισμοί· τώρα πλέον ἀνέβης ὑψηλά, ἔγινες μεγάλος. Ὁ ἀδελφὸς τότε ἔφραεν εἰς τὴν σκέψιν του τὰς ἁμαρτίας του καὶ ἔλεγε μονολογῶν· καὶ ποῦ εἶναι ὅλα τὰ ἁμαρτήματά μου; καὶ ἀνέφερε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἁμαρτίας του· τότε οἱ λογισμοὶ πάλιν μετέβαλλον τακτικὴν καὶ τοῦ ἔλεγον· ἔκαμες πολλὰς ἁμαρτίας καὶ δὲν δύνασαι νὰ σωθῇς. Ὁ ἀδελφὸς ὁμως ἀπαντοῦσε· θὰ κάνω ὁμως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὀλίγας προσευχὰς καὶ κανόνα καὶ πιστεύω εἰς τὴν ἀπέραντον εὐσπλαγχνίαν Του, ὅτι θὰ μὲ ἐλεήσῃ.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐπολέμει καὶ ἐπολεμεῖτο, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἰς τὸ τέλος τὰ πονηρὰ πνεύματα κατενικήθησαν, ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιόν του ὀφθαλμοφανῶς καὶ τοῦ εἶπον. Μᾶς ἐνίκησες. Διατί; ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός. Καὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα ἀπήντησαν. Ἐὰν σὲ ὑψώσωμεν, τρέχεις καὶ ταπεινώνεσαι· ἐὰν πάλιν σὲ ταπεινώσωμεν, τότε ἀνεβαίνεις εἰς ὕψος. Καὶ τότε ἀφοῦ τὰ ἐπέτιμήσεν ὁ ἀδελφός, ἐξηφανίσθησαν.

9. Κάποτε ἓνας βιοπαλαιστής, πὺ εἶχε τρία παιδιά, τὰ ἄφησεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Μοναστήριον. Ἀφοῦ διέμεινε τρία ἔτη εἰς τὸ Μοναστήριον, ἤρχισε νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἔφερον τὴν ἐνθύμησιν τῶν παιδιῶν του καὶ τοῦ ἐξυπνοῦσαν τὸν πόθον δι' αὐτά. Ἐδοκίμαζε λοιπὸν μεγάλην λύπην διὰ τὰ παιδιά του. Εἰς τὸν Ἡγούμενον τοῦ Μοναστηρίου δὲν εἶπε τίποτε ἀπὸ τὴν ἀρχήν, πὺ εἰσηλθὲν, ὅτι ἔχει παιδιά.

Ὁ Ἡγούμενος λοιπόν, καθὼς τὸν ἔβλεπε συχνὰ λυπημένον, τοῦ λέγει μίαν ἡμέραν:

— Τί ἔχεις καὶ εἶσαι στενοχωρημένος;

— Ἐχω τρία παιδιά εἰς τὸν κόσμον — ἀπήντησεν ὁ Μοναχὸς — καὶ θέλω νὰ τὰ φέρω εἰς τὸ Μοναστήρι.

Ὁ Ἡγούμενος τοῦ τὸ ἐπέτρεψεν.

Ὁ ἀδελφὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν· τὰ δυὸ παιδιά του εἶχον ἀποθάνει, ἐν τῷ μεταξῷ, καὶ μόνον τὸ ἓνα ἔζη. Τὸ παραλαμβάνει λοιπὸν καὶ ἐπιστρέφει ἀμέσως εἰς τὸ Μοναστήριον. Ἀνεζήτησε τὸν Ἡγούμενον καὶ τὸν εὗρεν εἰς τὸ ἀρτοποιεῖον ὅπου καὶ τοῦ παρουσίασε τὸ παιδί του.

Ὁ Ἡγούμενος τότε ἀγκάλιασε καὶ κατεφίλει τὸ παιδί· εἰς μίαν στιγμὴν λέγει πρὸς τὸν πατέρα του.

— Τὸ ἀγαπᾷς τὸ παιδί;

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ πατέρας.

— Πάρε το λοιπὸν καὶ ρίξε το εἰς τὸν φοῦρνον, τώρα πού καίει.

Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀμέσως παίρνει τὸ ἴδιο τὸ παιδί του, μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια καὶ τὸ ἔρριξεν εἰς τὸν φοῦρνον.

Καὶ (ὦ τοῦ θαύματος) ἀμέσως ἔγινε δροσιὰ ἢ φλόγα τοῦ φούρου καὶ δὲν ἐκάη τὸ παιδί.

Ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ ἐκέρδισε τὴν δόξαν, πού εἶχεν ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ.

10. Ἐνας Γέρον ἐῖπεν· Ὁ Σωτὴρ εἶχεν ὡς ἀρχὴν τῶν μαθημάτων του τὴν θλίψιν καὶ τὴν στενοχωρίαν· ὅποιος δὲ ἀποφεύγει τὴν ἀρχήν, ἀπέφυγε νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν. Ὅπως δηλαδὴ τὰ γράμματα ἐξασφαλίζουν εἰς τὰ παιδιὰ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς παιδείας, διὰ νὰ μάθουν ἐπιστήμην, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχός, ὅταν ὑπακούῃ, παρὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς θλίψεις, ἀποβαίνει συγκληρονόμος τοῦ Θεοῦ καὶ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

11. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ἀκούσας ὅσα ἐλέγοντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Νισθερώ, πού ἦτο νέος καὶ παρέμενεν εἰς Κοινόβιον, ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἴδῃ. Ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν του αὐτὴν εἰς τὸν Ἡγούμενόν του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ τὸν στείλῃ. Πράγματι ὅταν ἦλθε, μαζὶ μὲ τὸν οἰκονόμον τῆς Μονῆς, τὸν ἠρώτησεν ὁ Γέρον·

— Ἀββᾶ Νισθερώ, ἀπὸ ποῦ ἀπέκτησες αὐτὴν τὴν ἀρετὴν; ὅποτεδῆποτε δηλαδὴ καὶ ἐὰν συμβῇ θλίψις εἰς τὸ Κοινόβιον, νὰ μὴ ὀμιλῇς καὶ νὰ μὴ μεσολαβῇς;

Ἐπειδὴ δὲ ἐπιέσθη πάρα πολὺ ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸν Γέροντα, ἀπήντησε.

— Συγχώρησέ με, Ἀββᾶ· ὅταν, διὰ πρώτην φορὰν, εἰσῆλθον εἰς τὸ Κοινόβιον, εἶπον εἰς τὸν λογισμὸν μου, ὅτι σὺ καὶ ὁ ὄνος εἰσθε ἕνα πρᾶγμα· ὅπως λοιπὸν τὸν ὄνον τὸν δέρονουν καὶ δὲν ὀμιλεῖ, τὸν ὑβρίζουν καὶ δὲν ἀπαντᾷ, ἔτσι καὶ σὺ· ὅπως λέγει ὁ ψαλμωδός· «πλησίον σου ἔγινα ὅπως τὸ κτήνος καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι πάντοτε μαζὶ Σου» (Ψαλμ. οβ', 22).

12. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν· ἕνας ἄνθρωπος, πού συγκατοικεῖ μὲ ἄλλον, πρέπει νὰ εἶναι ὅπως μία στήλη ἀπὸ μάρμαρον· νὰ ὑβρίζεται καὶ νὰ μὴ ὀργίζεται, νὰ ἐπαινῆται καὶ νὰ μὴ ὑπερηφανεύεται.

13. Διὰ τὸν μικρὸν Ἰωάννην τὸν Θηβαῖον, τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀββᾶ Ἀμμώ, διηγοῦντο τὰ ἑξῆς· Ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἐξυπνῆται ἕνα ἀσθενὴ γέροντα καὶ παρέμενε μαζὶ του εἰς τὴν ρεματιάν· ὥστόσον ὁ γέρον τὸν περιφρονοῦσε καὶ ἐνῶ πάρα πολὺ ἐκοπίασε μαζὶ του, ἐν τούτοις οὔτε μίαν φορὰν δὲν τοῦ ἀπηύθυνε τὸν χαιρετισμὸν «σωθεῖς»*. Ὅταν ὁ γέ-

* Βλέπε ὑποσημείωσιν σελίδος 211.

ρων αὐτὸς ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ καὶ ἐκάθηντο γύρω του οἱ ἄλλοι γέροντες, ἐκράτησε τὸ χέρι τοῦ μικροῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ λέγει· σωθείης, σωθείης, σωθείης. Τὸν παρέδωσε δὲ εἰς τοὺς γέροντας λέγων πρὸς αὐτούς· αὐτὸς ἐδῶ εἶναι Ἄγγελος, δὲν εἶναι ἄνθρωπος.

14. Κάποιος Πατὴρ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τὸν πληροφόρησιν εἰς ποῖον μέτρον ἀρετῆς ἔφθασεν. Ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὸν ὅτι εἰς τὸ τάδε Κοινόβιον ὑπάρχει ἓνας ἀδελφὸς καλύτερός σου. Ἀμέσως ὁ Γέρων ἐξεκίνησε, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Κοινόβιον. Μόλις ἐπληροφόρηθησαν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Ἠγούμενος καὶ οἱ Γέροντες τοῦ Κοινοβίου, τὸν προῦπήντησαν μετὰ χαρᾶς, διότι ἦτο μέγας καὶ ὀνομαστός. Ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Κοινόβιον ὁ Γέρων, λέγει πρὸς αὐτούς·

— Θέλω νὰ ἰδῶ ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ νὰ τοὺς ἀσπασθῶ.

Κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Ἠγουμένου προσῆλθον ὅλοι οἱ ἀδελφοί, χωρὶς ὅμως νὰ παρουσιασθῇ ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον τὸν ἐπληροφόρησεν ὁ Θεός.

— Ἄλλος ἀδελφὸς δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ Κοινόβιον; ἐρωτᾷ τὸν Ἠγούμενον.

— Ναί· εἶναι ἀκόμη ἓνας — ἀπήντησεν ὁ Ἠγούμενος — ἀλλὰ εἶναι πνευματικῶς καθυστερημένος καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὸν κῆπον.

— Φώναξέ τον, εἶπεν ὁ Γέρων.

Πράγματι τὸν ἐφώνησαν καὶ μόλις τὸν εἶδεν ὁ Γέρων ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ κάθισμά του καὶ τὸν ἠσπάσθη. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἐπῆρεν ἰδιαιτέρως, τὸν ἠρώτησε μετ' ἐπιμονῆς.

— Ποία εἶναι ἡ πνευματικὴ σου ἐργασία; φανέρωσέ μου αὐτήν.

— Εἶμαι ἓνας ἀνόητος ἄνθρωπος, Γέροντά μου, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Ἀφοῦ δὲ τὸν παρεκάλεσε πάρα πολὺ ὁ Γέρων, ἀπεκάλυψεν ἐπὶ τέλους τὰ ἐξῆς·

— Ὁ Ἠγούμενος θάζει εἰς τὸ κελλὶ μαζί μου τὸ βόδι, πὺν σύρει τὸ μαγγάνι τοῦ πηγαδιοῦ· καὶ καθημερινῶς μοῦ κόβει τὰ σχοινιά τῆς ψάθας, πὺν ἐργάζομαι· αὐτήν τὴν δοκιμασίαν τὴν ὑπομένω τώρα ἐπὶ τριάντα ἔτη καὶ ποτὲ δὲν ἐπέτρεψα εἰς τὸν λογισμὸν μου νὰ βαρυγγομήσῃ κατὰ τοῦ Ἠγουμένου μου, ἀλλ' οὔτε καὶ ποτὲ ἔδειρα τὸ βόδι, διὰ τὴν ζημίαν. Ἐμακροθυμοῦσα καὶ ἔπλεκα πάλιν τὰ σχοινιά εὐχαριστῶν τὸν Θεόν.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Γέρων ἐθαύμασε, διότι ἀπὸ αὐτὸ ἀντελήφθη καὶ τὴν ὑπόλοιπον πνευματικὴν ἐργασίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ καθέζῃ, ἀδελφέ, ἐν ὑποταγῇ Πατέρων, ἐν τούτῳ σου φαίνεται τὸ ἔδραϊον τῆς πίστεως· οὐκ ἐν τῇ θεραπεύεσθαί σε καὶ ἀκούειν λόγους ἡμέρους καὶ πράους, ἀλλ' ὅταν ἐξουθενούμενος καὶ τυπτόμενος ὑπομένης· καὶ θηρίον γὰρ κολα-

κευόμενον, ἡμεροῦται καὶ πραῖνεται. Μ ἢ τ ο ἶ ν υ ν π ι κ ρ α ῖ ν ο υ π ρ ὸ ς τ ὸ ν π α ι δ ε ὕ ο ν τ α, εἰ ἄρα γε σχεῶς ἐκλογῆς βούλει γενέσθαι, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ὑποτάσσου μετ' ἐπεικειας τῇ διδασκάλῳ σου, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐνανθρωπήσας ἐν ταπεινώσει ὑπετάσσετο πρῶτον μὲν τῇ Μητρί, καὶ τῇ δοκοῦντι πατρί, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς διδάσκει ἡμᾶς λέγων· «καὶ τὴν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς» καὶ τῇ ἀληθινῇ Πατρὶ τῇ οὐρανίῳ «ὑπήκοος ἐγένετο μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ», κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν.

Δέχου εὐχαρίστως τὰς ἐπερχομένας σοι θλίψεις καὶ τὰς παρὰ τοῦ προεστῶτος παιδείας· «τίς γάρ ἐστι, φησὶν υἱός, δν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἥς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστέ καὶ οὐχ υἱοί»· ἐ δ ἄ ρ η ς ; χ α ῖ ρ ε ἐν τούτῳ, καὶ διόρθωσαι τὸ πταίσμα· ἀ λ λ ἂ ἀ δ ἰ κ ω ς ἐ δ ἄ ρ η ς ; περισσὸς ὁ μισθός· καὶ γὰρ οἱ Ἀπόστολοι τὴν σωτηρίαν τῇ κόσμῳ καταγγέλλοντες, κατὰ πόλιν ὡς κακοῦργοι ἐτύπτοντο, καὶ οὐκ ὠργίζοντο οὐδὲ ἡγανάκτουν, «ἀλλ' ἔχαιρον ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι».

Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τῶν ἀμελεστέρων· λυποῦμαι ὅτι τοῦτό μοι συνέβη, μετὰ τοσούτους κόπους, οὓς ἐκοπίασα ἐν τῇ Μοναστηρίῳ· πρὸς δν εἶποιμι ἄν' ὅτι τοῦτό σε λυπεῖ, δοῦλε Κυρίου; Ἐντεῦθεν οὖν ἐπίγνωνθι ὅτι μετὰ τοσαῦτα ἔτη καὶ τοὺς πολλοὺς καμάτους οὓς λέγεις, οὕτω τὰ πάθη ἐνίκησας. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ· ὥς γὰρ ὁ κυβερνήτης ἐν καιρῷ κλύδωνος ἐλέγχεται οἷος τὴν τέχνην ἐστὶν οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐν καιρῷ ἀτιμίας καὶ ἐπιπλήξεως, κἂν τε μετὰ χαρᾶς αὐτὰς ὑποφέρῃ ὥς κερδαίνων τὰ μέγιστα, κἂν τε δάκνηται ἐπ' αὐταῖς καὶ λυπῇται· ὁ γὰρ μεγαλαυχῶν καὶ λέγων, ἔχω τοσαῦτα ἔτη ἐν τῇ μοναδικῇ βίῳ, τὴν δὲ ἐργασίαν τοῦ ἐπαγγέλματος μὴ ἐνδειξάμενος μὴδὲ κατορθώσας τοὺς τρόπους τοῦ σεμνοῦ βίου, οὗτος περιφέρει ἐργαλεῖα, ὧν τὴν τέχνην οὐ μεμάρθηκε.

Γεγῆρακας ἐν τῇ σχήματι; ὥς οὖν ἔμπειρος τοῦ ταυτοῦ βίου, τύπος γενοῦ τοῖς νέοις καὶ ἀπείροις· ἐκπλαγείτωσαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐπὶ τῇ σῇ ὑπομονῇ καὶ ἀνεξικακίᾳ· χαίρω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐνοικοῦν ἐν σοί, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ σου καρτερίᾳ· μάλιστα οὖν εὐχαριστεῖν σοι πρέπει, ὅτι πάντα ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος πάσχεις.

Λογίζομαι γὰρ ὅτι ὁ ἀναδεξάμενός σου τὴν προστασίαν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ σῇ μώμῳ, ὥς λόγον ὑπὲρ σου μέλλων δοῦναι τῇ Κυρίῳ, χαρὰ δὲ αὐτῷ ἐστὶν ἕαν περ τέλειόν σε παραστήσῃ τῇ Κυρίῳ· διὸ εὐγνωμόνως ὑπομένειν ὀφείλεις πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ, κἂν ἀλγεῖν ἢ, ὥς ἱατρουόμενος, οὐχὶ κολαζόμενος. Εἰ δὲ μικρὰν θλίψιν καὶ πειρασμόν οὐ φέρεις διὰ τὸν Κύριον, πῶς μέγαν ὑπομείνης; καὶ ἡ ὕδριν ἢ ράπισμα ἢ πληγὴν οὐ καταδέχῃ, πῶς τὸν σταυρόν σου βαστάσεις, δν φέρειν ἐξ ἀρχῆς ἐπηγγέλω; καὶ εἰ τὸν σταυρόν οὐ βαστάζεις, πῶς τῆς ἐπουρανίου δόξης κληρονόμος γενήσῃ μετὰ τῶν λεγόντων «ταῦτα πάντα ἤλθεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου, καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου» καὶ πάλιν· «ἔνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς».

Ἄδελφέ ἀγαπητέ· ἐπελαθόμεθα ὧν ὑπέμεινεν ὁ πάντων ἡμῶν δεσπότης δι' ἡμᾶς; ὕδριςθη, ἐξουθενώθη, ἤκουσε δαιμόνιον ἔχεις, καὶ οὐκ ὠργίσθη· ἐρραπίσθη, ἐκολαφίσθη, ἐνεπαίχθη, σταυρῷ προσηλώθη, δξους μετὰ χολῆς ἐγεύσατο, λόγχῃ

τὴν πλευρὰν ἐνύγη, ταῦτα πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτὸν οὐδὲ μικρὰν ὕδριν ὑποφέρομεν; Πῶς οὖν αὐτῷ ἀπαντήσωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; ποῖαν δὲ ἀπολογίαν εὐρήσομεν, ὅταν ἡμῖν πρὸς ταῖς ἄλλαις εὐεργεσίαις ἀπάσαις αἷς ἐποίησε μεθ' ἡμῶν, καὶ ταῦτα προσφέρῃ; καὶ τίνα ἀντιστήκωσιν ἀπαιτεῖ; Ἀνανήψωμεν οὖν, ἀγαπητέ, τῆς τοσαύτης χαυνότητος, καὶ ἀναλαβόντες καρδίαν γενναίαν καὶ στερεάν, εἰπώμεν καὶ αὐτοὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι οὐ μόνον δεθῆναι ἢ πληγῆναι ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἐτοίμως ἔχομεν· εἰ γὰρ συμπάσχομεν, καὶ συνδοξασθῶμεθα πάντως καὶ συγκληρονόμοι αὐτῷ τῆς Βασιλείας ἐσόμεθα.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν εἶσαι ὑποτακτικὸς εἰς Πατέρα, ἡ ἀκλόνητος πίστις σου θὰ φανῇ ἀπὸ αὐτά· ὄχι, δηλαδή, μὲ τὸ νὰ σὲ περιποιῶνται καὶ νὰ ἀκούῃς λόγους γλυκεῖς καὶ εὐγενικούς, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ὑπομένης ὅταν σὲ δέρουν καὶ σὲ προσβάλλουν· διότι καὶ ἓνα θηρίον, ὅταν τὸ κολακεύῃς, ἐξημερώνεται καὶ καταπραΰνεται. Νὰ μὴ πικραίνεσαι λοιπὸν ἐναντίον ἐκείνου πού σὲ στενοχωρεῖ, ἂν θέλῃς νὰ γίνῃς σκευὸς ἐκλογῆς, ἀλλὰ νὰ ὑποτάσσεσαι εἰς ὅλα, μὲ ἡρεμίαν, εἰς τὸν διδάσκαλόν σου, ὅπως καὶ ὁ Κύριος, ὅταν ἔγινεν ἄνθρωπος ὑπετάσσετο, μὲ ταπείνωσιν, πρῶτον μὲν εἰς τὴν Μητέρα Του καὶ εἰς ἐκείνον πού ἐνομιζέτο ὡς πατὴρ Του, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ καὶ ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστής, λέγων· «καὶ ὑπετάσσετο εἰς αὐτούς» (Λουκ. 6', 51)· ἐν συνεχείᾳ δὲ πρὸς τὸν πραγματικὸν ἐπουράνιον Πατέρα Του, «πρὸς τὸν ὁποῖον ὑπήκουσε μέχρι θανάτου, θανάτου μάλιστα σταυρικοῦ» (Φιλιπ. 6', 8) κατὰ τὴν πληροφορίαν τοῦ Ἀποστόλου.

Νὰ δέχεσαι λοιπὸν μὲ εὐχαρίστησιν τὰς θλίψεις, πού σὲ εὐρίσκουν καὶ τὰς παιδαγωγικὰς δοκιμασίας τοῦ Ἠγουμένου· διότι, ὅπως λέγει καὶ ἡ Ἀγία Γραφή, «ποῖος εἶναι ὁ υἱὸς ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον δὲν ὑποβάλλει εἰς παιδαγωγοῦσαν δοκιμασίαν ὁ πατήρ; ἐὰν δὲ εἰσθε χωρὶς παιδαγωγοῦσαν δοκιμασίαν, τῆς ὁποίας ὅλοι ἔχουν γίνεи μέτοχοι, τότε εἰσθε νόθα καὶ ὄχι γνήσια τέκνα» (Ἑβρ. 12', 8). Σὲ ἔδειραν; Νὰ χαίρῃς δι' αὐτὸ καὶ νὰ διορθώσῃς τὸ σφάλμα σου· ἀλλὰ σὲ ἔδειραν ἀδίκως; Τότε ὁ μισθός σου γίνεται πολὺ μεγαλύτερος. Διότι καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν ἐκήρυττον εἰς τὸν κόσμον τὴν σωτηρίαν, ἔδερντο ὡς κακοῦργοι εἰς τὰς διαφόρους πόλεις· καὶ ὅμως οὔτε ὠργίζοντο, οὔτε ἀγανακτοῦσαν· «ἀλλὰ ἔχαιρον, διότι ἠξιώθησαν νὰ ἀτιμασθοῦν πρὸς χάριν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ» (Πράξ. 21', 41).

Ἄλλ' ἴσως θὰ εἴπῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀμελεστέρους· λυποῦμαι, διότι μοῦ συνέβη αὐτό, μετὰ ἀπὸ τόσους κόπους, πού ἐκοπίασα εἰς τὸ Μοναστήριον. Πρὸς αὐτὸν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἰπώμεν· Αὐτό, πράγματι, σὲ στενοχωρεῖ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ; Κατάλαβε λοιπὸν ἀπὸ αὐτό, ὅτι μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια καὶ πολλοὺς κόπους, τοὺς ὁποίους ἐπικαλεῖσαι, δὲν ἐνίκησες ἀκόμη τὰ πάθη. Διότι ἐὰν κάποιος ἔχῃ τὴν γνώμην πὼς εἶναι κάτι, ἐνῶ

δὲν εἶναι τίποτε, ἔξαπατᾷ τὸν ἑαυτὸν του, ὡς φρενοβλαθής· διότι ὅπως ἀκριβῶς ὁ καπετάνιος φανερώνει ποία εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ του ἱκανότης τὴν ὥραν τῆς τρικυμίας, τοιοντοτρόπως καὶ ὁ Μοναχὸς φανερώνει ποῖς εἶναι τὴν ὥραν, πού τὸν προσβάλλουν καὶ τὸν ἐπιπλήττουν· ἂν, δηλαδή, ἀνέχεται μὲ χαρὰν τὰς δοκιμασίας αὐτάς, ὅπως θὰ ἔχαιρεν ἐὰν ἐκέρδιζε μεγάλα κέρδη, ἢ ἂν στενοχωρῆται ἀπὸ αὐτὰς καὶ λυπείται. Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος λέγει καυχησιολογίας, ὅτι ἔχει, δηλαδή, τόσα χρόνια εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ἀλλὰ δὲν παρουσίασεν ἀποδείξεις τῆς ἐργασίας του, οὔτε καὶ κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ τοὺς τρόπους τοῦ σεμνοῦ βίου, αὐτὸς εἶναι ὡσὰν νὰ περιφέρῃ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχει μάθει ἀκόμη νὰ χρησιμοποιῇ.

Ἔχεις γηράσει εἰς τὸν μοναχικὸν βίον; Ὡς ἔμπειρος λοιπὸν τοῦ βίου αὐτοῦ, νὰ γίνεσαι ὑπόδειγμα διὰ τοὺς νέους, πού εἶναι ἀκόμη ἄπειροι. Ἄς ἐκπλαγοῦν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ὑπομονὴν σου καὶ τὴν ἀνεξικακίαν σου· ἃς χαρῇ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πού κατοικεῖ μέσα σου, ἀπὸ τὴν καρτερικότητά σου· περισσότερον λοιπὸν ἀπὸ κάθε ἄλλον πρέπει νὰ εὐχαριστῇς, διότι πάσχεις ὅλα διὰ τὸ πνευματικόν σου συμφέρον.

Ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ἐκεῖνος πού ἀνέλαβε τὴν πνευματικὴν προστασίαν σου, δὲν χαίρει διὰ τὸ ἐλάττωμά σου, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ δώσῃ λόγον, διὰ τὴν σωτηρίαν σου, εἰς τὸν Κύριον. Ἀπ' ἐναντίας θὰ εἶναι ὅλος χαρά, ἐὰν σὲ παρουσιάσῃ τέλειον εἰς τὸν Κύριον· δι' αὐτὸ ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ ὑπομένης μὲ εὐγνωμοσύνην ὅσα προέρχονται ἀπὸ αὐτόν, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι λυπηρά, ὡς μέσα πρὸς ἰατροίαν, καὶ ὄχι ὡς κολαστήρια. Ἐὰν δὲν ἔχῃς τὴν δύναμιν νὰ ἀνεχθῇς μικρὰν θλίψιν ἢ πειρασμὸν χάριν τοῦ Κυρίου, τότε πῶς θὰ ὑπομείνῃς τὸν μεγάλον; Καὶ ἐὰν δὲν ἀνέχεσαι μίαν ὕβριν ἢ ἓνα ράπισμα ἢ μίαν πληγὴν, πῶς θὰ κρατήσῃς τὸν σταυρόν, τὸν ὁποῖον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὑπεσχέθης νὰ φέρῃς εἰς τοὺς ὤμους σου; Καὶ ἐὰν δὲν βαστάζῃς τὸν σταυρόν, πῶς τότε θὰ γίνῃς κληρονόμος τῆς ἐπουρανίου δόξης, μαζὶ μὲ ἐκείνους, πού θὰ λέγουν· «ὅλα αὐτὰ μᾶς ἤλθαν καὶ δὲν σὲ ἐλθισμονήσαμεν καὶ δὲν παρέβημεν τὸν Νόμον Σου» (Ψαλμ. μγ', 18—23). Καὶ πάλιν· «Πρὸς χάριν Σου, ὅλην τὴν ἡμέραν θανατωνόμεθα καὶ ἐθωρούμεθα ὡς πρόβατα, πού τὰ ὀδηγοῦν πρὸς σφαγὴν».

Ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἐλθισμονήσαμεν ὅσα ὁ Δεσπότης ὅλων ἡμῶν ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς; Ὑβρίσθη, προσεβλήθη, ἤκουσεν ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους δαιμόνιον ἔχεις, καὶ ὅμως δὲν ὠργίσθη· τὸν ἐρράπισαν, τὸν ἐκολάφισαν, τὸν περιέπαιξαν, τὸν ἐκάρφωσαν εἰς τὸν Σταυρόν, ἐγεύθη ξίδι μὲ χολήν, τοῦ ἐκέντησαν τὴν πλευρίαν, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ὑπέμεινε διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ ὑπομεινώμεν, πρὸς χάριν Του, μίαν μικρὰν προσβολήν; Πῶς λοιπὸν θὰ τὸν ἀντικρύσωμεν, κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν; Ποίαν ἀπολογία νὰ εὐρωμεν, ὅταν μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας εὐεργεσίας, πού ἔκαμε δι' ἡμᾶς, παρουσιάσῃ καὶ αὐτά; Καὶ δι' ὅλα αὐτὰ ποῖον ἀντι-

στάθμισμα ζητεί; Ἄς συνέλθωμεν λοιπόν, ἀγαπητέ, ἀπὸ τὴν κατάπτω-
 σιν καὶ ἀφοῦ ἀναλάβωμεν γενναίαν καὶ στερεὰν καρδίαν, ἅς εἴπωμεν
 μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολον, ὅτι εἴμεθα πρόθυμοι ὄχι μόνον νὰ δεθῶμεν καὶ
 νὰ πληγωθῶμεν, διὰ τὸν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθάνωμεν ἀκόμη· διότι
 ἐὰν εἴμεθα πρόθυμοι νὰ συμπάσχωμεν μαζί Του, τότε ὅπωςδήποτε καὶ
 θὰ συνδοξασθῶμεν μαζί Του, καὶ θὰ γίνωμεν, μαζί Του, συγκληρονόμοι
 τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ'

*"Οτι δεῖ καὶ μέχρι θανάτου τοῖς ἐν Κυρίῳ προεστῶσι πείθεσθαι,
καὶ ἀγαπᾶν τε αὐτοὺς καὶ φοβέσθαι.*

*Πρέπει, καὶ μέχρι θανάτου ἀκόμη, νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἐν
Κυρίῳ προεστῶτας, νὰ ἀγαπῶμεν δὲ καὶ νὰ σεβώμεθα αὐτούς.*

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΠΟΤΕ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ ἡσυχάζοντος, ὁ αὐτοῦ μαθητὴς Πλάκιδος ἐπὶ τῷ ἀντλήσαι ὕδωρ εἰς τὸν ἐπιχωρίως Λάκκον ὀνομαζόμενον παραγέγονε. Τὸ οὖν σκευὸς ἐν ᾧ τὸ ὕδωρ ἀντλήσαι ἠδούλετο, ἐκ τῆς αὐτοῦ χειρὸς πεσόν, ὑπὸ τῆς τοῦ ὕδατος ρύμης ἐφέρετο· θέλων δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ ὕδατος ἀφαρπάσαι τὸ κεράμιον, καὶ αὐτὸς ὀλισθήσας πέπτωκεν ἐν τοῖς ὕδασι, καὶ ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς τῶν ὑδάτων κινήσεως ἐπὶ τὰ ἔνδον τοῦ Λάκκου ὡσεὶ τόξου βολὴν ἐφέρετο. Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ σχολάζων, ὡς εἴρηται, ἔγνω τὸ συμβάν, καὶ τὸν μαθητὴν Μαῦρον καλέσας, ἔφη πρὸς αὐτόν· ἀδελφέ Μαῦρε, σπεῦσον, ὅτι ὁ ἀδελφὸς Πλάκιδος εἰς τὸν Λάκκον ἐνέπεσε, καὶ ἡ τῶν ὑδάτων φορὰ παρέσυρεν αὐτὸν μήκοθεν.

Ὁ οὖν Μαῦρος τῆς τοῦ Πατρὸς ἀκούσας κελεύσεως, τρέχων ἀπῆει· καὶ ἐν τῷ τόπῳ γενόμενος, εἶδε τὸν Πλάκιδον πόρρω ὑπὸ τῆς τῶν ὑδάτων ἀπαχθέντα φορᾶς.

Ἀδιστάκτῳ οὖν πίστει, ταῖς τοῦ Πατρὸς θαρρήσας εὐχαῖς, ἐπέβη τοῖς ὕδασι, καὶ ὡς ἐπὶ ξηρᾶςδρομαίως ἐβάδιζεν, ἕως τὸν Πλάκιδον κατέλαβεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων φερόμενον· καὶ δραξάμενος τῶν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τριχῶν, εἴλκεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ὁμοίως βαδίζων ἕως εἰς τὴν χέρσον ἐγένοντο. Ἐν αὐτῷ οὖν ὁ Μαῦρος τότε γενόμενος, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐπάνω τῶν ὑδάτων ἔδραμε, καὶ ὅτι ἀδύνατον αὐτῷ πάντως ἦν τοῦτο, εἰ μὴ ἡ τοῦ σημειοφόρου Πατρὸς εὐχὴ τοῦτον ἐνίσχυσε, θαυμάσας ἐτρόμασσε τὸ γινόμενον, καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν Πατέρα ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ τελεσθὲν θεῖον τεράστιον.

Ὁ δὲ Ἅγιος τὸ θαῦμα τοῦτο οὐ τῇ ἑαυτοῦ ἀγιότητι, ἀλλὰ τῇ ἐκείνου ὑπακοῇ ἐπέγραφεν· ὁ δὲ Μαῦρος τὴν τοῦ Ἁγίου κέλευσιν ἔφασκε τοῦτο πεπραχέναι· ἔλεγε γὰρ μὴ εἶναι ἑαυτὸν ἐν αὐτῇ τῇ δυνάμει, ἐν ᾗ ὅτε ἐπέβη τοῖς ὕδασι. Προσχὼν δὲ ὁ Μοναχὸς Πλάκιδος τῇ τούτων θεομιμήτῃ ταπεινολογίᾳ καὶ προσφιλεστάτῃ ἀμφιλογίᾳ, ἔλεγεν· ἐγὼ ἐν ὧν ἐσυρόμην ἀπὸ τοῦ βάθους ἐπὶ τὴν χέρσον, ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου τοῦ Ἀββᾶ μου τὴν μηλωτὴν ἐθεώρουν καὶ αὐτόν με ἐκ τῶν ὑδάτων ἐκβάλλοντα κατενόουν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἅγιος Βενέδικτος ἡσύχαζεν εἰς τὸ κελλίον του· ὁ Πλάκιδος, ὁ μαθητὴς του, ἦλθεν εἰς τὸν Λάκκον, ὅπως τὸν ὀνομάζουν οἱ ἐντόπιοι, διὰ νὰ πάρῃ νερό. Τὸ δοχεῖον ὅμως, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ πάρῃ τὸ νερό, τοῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ παρεσύρετο ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ ρεύματος. Εἰς τὴν προσπάθειάν του ὁ Πλάκιδος νὰ ἀρπάσῃ τὴν στήμναν ἀπὸ τὸ ρεῦμα, ἐγγλίστρησε καὶ αὐτὸς καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ νερά· ἀπὸ δὲ τὴν ὁρμὴν τῶν ὑδάτων τοῦ ρεύματος παρεσύρθη, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Λάκκου, εἰς ἀπόστασιν βολῆς τόξου περιίτου.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως τοῦ Θεοῦ ἅγιος Βενέδικτος, πού ὅπως εἴπομεν ἡσύχαζεν εἰς τὸ κελλίον του, ἐγνώρισεν αὐτὸ πού συνέβη εἰς τὸν Πλάκιδον καὶ ἀφοῦ ἐφώνηξε τὸν Μαῦρον, τὸν μαθητὴν, τοῦ εἶπε·

— Τρέξε, ἀδελφέ Μαῦρε, διότι ὁ ἀδελφὸς Πλάκιδος ἔπεσεν εἰς τὸν Λάκκον καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ ὕδατος τὸν παρέσυρε μακράν.

Ὁ Μαῦρος λοιπόν, μόλις ἤκουσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Πνευματικοῦ του Πατρός, ἐξεκίνησε τρέχων καὶ μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον τοῦ δυστυχήματος, εἶδε, πράγματι, τὸν Πλάκιδον νὰ ἔχῃ παρασυρθεῖ μακράν, ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ νεροῦ.

Τότε λοιπὸν μὲ ἀδίστακτον πίστιν καὶ στηρίζων τὸ θάρρος του εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ πνευματικοῦ του Πατρός, περιεπάτησεν ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα καὶ ἔτρεχεν, ὡς νὰ ἐβάδιζεν ἐπάνω εἰς τὴν ξηράν, μέχρις ὅτου ἔφθασε τὸν Πλάκιδον, ὁ ὁποῖος παρεσύρετο ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν ὑδάτων· ἀφοῦ δὲ τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, τὸν ἔσυρεν ἐπάνω εἰς τὸν νερό, βαδίζων κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, μέχρις ὅτου ἔφθασαν εἰς τὴν ξηράν.

Μόνον τότε ὅμως συνῆλθεν ὁ Μαῦρος καὶ ἀντελήφθη ὅτι ἔτρεξεν ἐπάνω εἰς τὸ νερὸ καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ κατόρθωμα δὲν ὠφείλετο εἰς αὐτόν. διότι τοῦτο θὰ τοῦ ἦτο τελείως ἀδύνατον νὰ τὸ ἐπιτύχῃ ὁ ἴδιος, ἂν δὲν τὸν ἐνίσχυνεν ἡ εὐχὴ τοῦ θαυματουργοῦ Πατρός. Ἐθαύμασε λοιπὸν καὶ ἐτρόμαξε δι' αὐτό, πού ἔγινε καὶ ἐγύρισε πρὸς τὸν Πατέρα του, διηγούμενος εἰς αὐτόν τὸ τεράστιον θαῦμα, πού τοῦ συνέβη.

Ὁ ἅγιος πάλιν Βενέδικτος, τὸ θαῦμα αὐτὸ δὲν τὸ ἀπέδιδεν εἰς τὴν ἀγιότητά του, ἀλλὰ εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Μαύρου. Ὁ Μαῦρος ἀντέλεγεν ὅτι ἡ διαταγὴ τοῦ Ἡγουμένου εἶχε πραγματοποιήσῃ τὸ θαῦμα. Διότι

— ἰσχυρίζετο — δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τὴν δύναμιν, ποῦ εἶχεν ὅταν περιεπάτησεν ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μοναχὸς Πλάκιδος, ὁ ὁποῖος παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὴν θεομίμητον ταπεινολογίαν τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν, καὶ τὴν πολυαγάπητον, μεταξὺ των, συζητήσιν, ἐπενέβη καὶ εἶπεν:

— Ἐγώ, καθὼς ἐσυρόμουν ἀπὸ τὸ βάθος, ποῦ μὲ εἶχε παρασύρει τὸ ρεῦμα, πρὸς τὴν ξηράν, ἔδλεπον ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου τὸ ἐπανωφόρι τοῦ Ἀββᾶ μου (τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου) καὶ ἔνοιωθα τὸν ἴδιον νὰ μὲ τραβᾷ ἀπὸ τὰ ὕδατα.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου

Εἰδὼς ὁ Μέγας Θεοδόσιος, ὅτι τοῖς κατὰ Θεὸν ζῆν ἐλομένοις, οὐδὲν οὕτως ἀτεχνῶς πρὸς τὸ καὶ κτήσασθαι ἀρετὴν καὶ φυλάξαι κτηθεῖσαν, ὥς μνήμη θανάτου συνεργεῖν δύναται, τί ποιεῖ; τάφον ἤδη κατασκευάσαι τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς ἐπιτρέπει· ἅμα μὲν, ἵνα μνημεῖον αὐτοῖς, ὥς περ δὴ καὶ καλεῖται, τοῦ τέλους γίνηται καὶ οὕτω μᾶλλον αὐτοὺς ἐναγωνίους ποιῇ καὶ κεντρίζῃ πρὸς ἀρετὴν ἐμπονώτερον, ἅμα δὲ καὶ θνήσκοντας ὑποδέχεται. πλὴν ἀλλὰ καὶ προβλέπων τι τῶν μελλόντων καὶ προνοούμενος. Ὡς οὖν ἡγυρῆστο ὁ τάφος, παρίστατο μὲν αὐτὸς ἄνωθεν, οἱ μαθηταὶ δὲ αὐτὸν περιέσταντο, καὶ δς ὀξυτέρῳ τῆς διανοίας διμμηται τὸ ἐκδησόμενον καθορῶν, χαριέντως οὕτω πως φησὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπιδῶν· ὁ μὲν τάφος ἤδη ἔτοιμος, τίς δ' ἂν εἴη ὁ γε τοῦτον ἐξ ὑμῶν ἐγκαινίσων;

Καὶ ὁ μὲν οὕτως πως τῷ χαριέντι τοῦ λόγου καὶ ἡδονῇ ἐπιμίσγων.

Βασίλειος δὲ τις, τὸ μὲν ἀξίωμα ἱερέως, τῷ δὲ περὶ τὰ καλὰ ζήλῳ διαφανεῖς σώζων τρὺς πατρικὺς χαρακτῆρας, καὶ τὸν γεγεννηκότα πνευματικῶς οὐδὲν ἥττον ὑποφαίνων ἀπὸ τῶν τῆς ἀρετῆς ὁμοιώσεων ἢ τοὺς σαρκικοὺς πατέρας οἱ ὑπ' αὐτῶν οὕτω τικτόμενοι, ἄλλως τε καὶ εἰδὼς μὴ εἰς κενὸν εἰρήσθαι τῷ διδασκάλῳ τὸ πρόδλημα, πρῶτος τὸν λόγον ἀρπάσας, ἔτοιμος περὶ τὴν τοῦ θανάτου αἵρεσιν καὶ πρόθυμος ἦν, ὥς περ οὐκ ἀδουλήτου τινὸς προκειμένου, ἀλλ' ἐπικερδοῦς λίαν καὶ ὠφελίμου· αὐτίκα γοῦν εἰς γόνυ κλιθεὶς, καὶ πρὸς γῆν ἐρείσας τὸ πρόσωπον, εὐλόγησον δὴ με, Πάτερ, φησὶν, ἐγὼ δέ σοι, τοῦ δε τοῦ τάφου πρῶτος ἐγκαινιστὴς ἔσομαι.

Ὁ μὲν οὖν ἤτει, ὁ δὲ ἐδίδου· καὶ ὁ μὲν τάφος εἶχεν αὐτόν, ἐκέλευε δὲ ὁ Πατὴρ πάντα ἐπ' αὐτῷ ποιεῖν, ὅσα νόμος ἐν τεθνεώσιν ἐστι, τρίτα, φημί, καὶ ἔνατα, καὶ ἀκολούθως δὴ τεσσαρακοστά. Ἦδη δὲ τῶν τεσσαράκοντα πέρας ἔχουσιν, ὁ Βασίλειος μῆτε πυρετῷ ληφθεὶς, μῆτε κεφαλὴν ἢ ἄλλο τι τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἀλγίσας μηδέν, ὥς περ ὕπνον τινὰ μαλακὸν καὶ ἡδιστον ἀφυπνῶσας, πρὸς Κύριον ἐξεδήμει, ἄθλον τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς τοῦ μεταθῆναι πρὸς τὰ ἐκεῖ προθυμίας, (ὁ τοῖς μὴ ἡδέως ἔχειν πρὸς τὰ ἐνταῦθα δόγλωσις ἀκριδής), τὸ πρῶτος ἐμφανισθῆναι Θεῷ καὶ στεφθῆναι πρῶτος ἀπενεγκάμενος.

Τεσσαράκοντα οὖν ἐφεξῆς ἡμέρας κατὰ τὰς ἐσπερίους ὥδᾶς μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ τῶν μαθητῶν χοροῦ καὶ ὁ θεὸς οὗτος Βασίλειος ἐστῶς καὶ συνάδων, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἐδλέπετό τε καὶ ἤκούετο· καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐδεὶς ἕτερος οὔτε

τῆς φωνῆς ἀκούων, οὕτε τὴν μορφήν ἐκείνου θεώμενος ἦν, μόνος δέ τις Ἀέτιος, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς τῇ διδασκάλῳ κατ' ἴχνος θαίνων, καὶ μαθητῆς εἶναι Θεοδοσίου οὐκ ἀπὸ τοῦ τὰ ἐκείνου εἰδέναι καὶ διηγείσθαι μόνον, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ καὶ μιμεῖσθαι μάλλον βουλόμενος, ὁρᾷ μὲν οὐκ εἶχεν αὐτόν, τῆς δὲ φωνῆς ἤκουεν. Ἦρετο οὖν τὸν διδάσκαλον, εἰ καὶ αὐτὸς τῆς τοῦ τελευτήσαντος ἀκούει φωνῆς· ὁ δὲ καὶ ἀκούειν ἔφη· σε καὶ ὁρᾷ, καὶ εἰ βούλοιο καὶ αὐτῷ δεῖξειν, καθ' ὃν ἂν φανεῖη καιρόν.

Ἡ μὲν οὖν νύξ ἐπελάμβανε, καὶ ἡ σύναξις ἐτελεῖτο, καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἑώρα πάλιν ἀκριβῶς τὸν Βασίλειον τοῖς ἱσταμένοις καὶ ἄδουσι συνεστῶτά τε καὶ συνάδοντα· καὶ τῇ δακτύλῳ τοῦτον τῷ Ἀετίῳ παραδεικνύς, εἶτα καὶ εὐχὴν συνῆπτεν, ἀνοιξόν, Κύριε, λέγων, καὶ τοῦδε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἰδέτω σου τὸ μέγα τοῦτο τῶν μεγάλων ἔργων μυστήριον. Τοῦ δὲ αὐτίκα θεασαμένου καὶ ἐπιγνόντος, πρὸς δὲ καὶ ἐπιδραμόντος καὶ περιλαβεῖν ἐκ πόθου θελήσαντος, ὁ Βασίλειος οὐκ ἄληπτος μόνον ἀλλ' ἤδη καὶ ἀφανὴς ἦν, τοῦτο εἰς ἀκοὰς εἰρηκώς· σ ῶ ζ ο ι σ θ ε, ὦ Π α τ ῆ ρ ε ς κ α ι ἁ δ ε λ φ ο ι, σ ῶ ζ ο ι σ θ ε· ἐμὲ δὲ ὤψεσθε τὸ λοιπὸν οὐκέτι. Ὡς τε τὸ ὑπὸ Χριστοῦ λεχθὲν ἐν Εὐαγγελίοις «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται», δείκνυσι τὸ πραχθὲν ἀληθέστατον καὶ πιστότατον.

Ἐρμηνεία

ΕΠΕΙΔΗ ὁ μέγας Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης ἐγνώριζεν, ὅτι δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐπροτίμησαν νὰ ζοῦν κατὰ Θεόν, τίποτε ἄλλο δὲν συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ τὴν φυλάξουν ὅταν τὴν ἀποκτήσουν, ὅσον ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, τί κάμνει; δίδει τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς ὑποτακτικούς του νὰ κατασκευάσουν τάφον, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ ὑπενθυμίξῃ εἰς αὐτοὺς τὸν θάνατον, διὰ τοῦτο ἄλωστε ὁ τάφος λέγεται καὶ μνημεῖον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ τοὺς καθιστᾷ περισσότερον ἐπιμόνους εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας καὶ νὰ κεντρίξῃ ἰσχυρότερον τὸν ζῆλον των πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ καί, συγχρόνως, νὰ τοὺς ὑποδέχεται ὁ τάφος ὅταν ἀποθνήσκουν· ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὰ ὅλα καὶ κάτι προσέβλεπεν ἀπὸ τὰ μέλλοντα καὶ ἐφρόντιζεν, ἐκ τῶν προτέρων, δι' αὐτό.

Μόλις λοιπὸν ἡτοιμάσθη ὁ τάφος ὁ μὲν ἅγιος Θεοδόσιος ἐστέκετο ἀπὸ ἐπάνω, οἱ δὲ ὑποτακτικοί του ὁλόγυρα ἀπὸ αὐτόν· τότε προβλέπων τί ἐπρόκειτο νὰ συμβῇ μὲ τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τῆς διανοίας, στρέφεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς λέγει, ἀστεεινόμενος δῆθεν.

—Ὁ τάφος εἶναι πλέον ἔτοιμος· ποιὸς ὅμως θὰ εἶναι ἀπὸ σᾶς, αὐτὸς ποὺ θὰ τὸν ἐγκαινιάσῃ;

Καὶ ὁ μὲν Μέγας Θεοδόσιος συνεκάλυψε μὲ τὸν ἀστεισμόν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν ἐκ τοῦ προβλεπομένου.

Πράγματι κάποιος ἱερεὺς Βασίλειος, ὁ ὅποιος, μὲ τὸν ζῆλον πρὸς τὸ καλόν, ἀπεδείκνυνεν ὁλοφάνερα ὅτι εἶχεν ὅλα τὰ πατρικὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα ἐφάνέρωσαν καὶ τὸν πνευματικόν του γεννήτορα, ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἀρετῆς, ὅπως ἀκριβῶς τὰ φυσικὰ παιδιὰ προδίδουν τοὺς σαρκικούς των γονεῖς ἀπὸ τὴν φυσιογνωμίαν, ἐμάντευσεν, ὅτι δὲν ἔκανε ἀσκόπως τὸν ὑπαινιγμὸν ὁ Διδάσκαλος· καὶ δι' αὐτό, ἔτοιμος διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ

θανάτου καὶ πρόθυμος, ὥς νὰ ἐπρόκειτο, ὄχι δι' ἀνεπιθύμητον, ἀλλὰ δι' ὠφέλιμον καὶ ἐπικερδὲς γεγονός, ἤρπασεν ἀμέσως τὸν λόγον καὶ γονατίσας πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Πατρὸς, μέχρι σημείου πού τὸ κεφάλι του νὰ ἀκουμπήσῃ εἰς τὸ ἔδαφος, εἶπε:

— Πάτερ, τὴν εὐχὴν σου· ἐγώ, πρὸς χάριν σου, θὰ ἐγκαινιάσω τὸν τάφον πρῶτος.

Ὁ Βασίλειος ἐξήτει καὶ ὁ ἅγιος Θεοδόσιος παρεχώρει τὴν χάριν.

Πράγματι λοιπὸν ἐτέθη ζωντανὸς εἰς τὸν τάφον καὶ ὁ Πατὴρ διέταξε νὰ τελεσθοῦν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ νόμιμα διὰ τοὺς νεκρούς, ἐννοεῖται, τὰ μνημόσυνα τὴν τρίτην, τὴν ἐνάτην καί, ἐν συνεχείᾳ, τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν. Ἦδη δὲ ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ σαρανταήμερον, ὁ Βασίλειος, χωρὶς νὰ πονέσῃ τὸ κεφάλι του ἢ ἄλλο σημεῖον τοῦ σώματός του, οὔτε καὶ νὰ καταληφθῇ ἀπὸ πυρετόν, ὥς νὰ ἐκοιμήθῃ ὕπνον γλυκύν καὶ μαλακόν, ἀνεχώρησε πρὸς τὸν Κύριον, ἀποκομίσας ὥς βραβεῖον διὰ τὴν ὑπακοήν του καὶ τὴν προθυμίαν του, νὰ μεταβῇ πρὸς τὴν αἰωνιότητα (ἀκριβὲς γνῶρισμα ὅσων δὲν εὐχαριστοῦνται ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια), νὰ ἐμφανισθῇ πρῶτος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ στεφανωθῇ.

Κατὰ τὰς ἐπομένας λοιπὸν τεσσαράκοντα ἡμέρας, κατὰ τὴν ὥραν πού ἐψάλλοντο οἱ ὕμνοι τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἐνεφανίζετο μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν, ὁ θεῖος αὐτὸς Βασίλειος, ψάλλον καὶ αὐτός. Ὁ Μέγας Θεοδόσιος καὶ τὸν ἔβλεπε καὶ τὸν ἤκουεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅλους κανεῖς δὲν ἔβλεπε τὴν μορφήν του, οὔτε τὸν ἤκουεν, ἐκτὸς ἀπὸ κάποιον Ἀέτιον, ἄνδρα, πού ἠκολούθει τὰ ἴχνη τοῦ διδασκάλου καὶ ἦτο μαθητὴς τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ διηγῇται τὰ κατορθώματά του, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιθυμῇ νὰ τὰ μιμῇται· αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἀέτιος δὲν ἔβλεπε μὲν τὴν μορφήν ἤκουεν ὅμως τὴν φωνὴν τοῦ Βασιλείου. Ἠρώτησε λοιπὸν τὸν διδάσκαλον, ἐὰν ἀκούῃ καὶ αὐτὸς τὴν φωνὴν τοῦ ἀποθανόντος.

— Ὅχι μόνον τὸν ἀκούω, ἀλλὰ καὶ τὴν μορφήν του βλέπω — ἀπήντησεν ὁ ἅγιος Θεοδόσιος, καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ σοῦ τὸν δείξω, κατὰ τὴν ὥραν, πού θὰ ἐμφανισθῇ.

Πράγματι λοιπὸν, καθὼς ἡ νύξ ἐπροχώρει καὶ ἐτελεῖτο ἡ ἀκολουθία, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ βλέπει, πάλιν, ὀλοκάθαρα τὸν Βασίλειον, νὰ στέκεται καὶ νὰ ψάλλῃ μαζὶ μὲ τοὺς ψάλτας. Τότε τὸν ἔδειξε μὲ τὸν δάκτυλόν του καὶ εἰς τὸν Ἀέτιον, ἐνῶ συγχρόνως παρεκάλει τὸν Θεὸν λέγων· Ἀνοιξε, Κύριε, καὶ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα ἴδῃ τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον τῶν μεγάλων Σου ἔργων. Ὁ Ἀέτιος μόλις τὸν εἶδε καὶ τὸν ἀνεγνώρισεν, ἔτρεξεν ἀπὸ πόθον νὰ τὸν ἐναγκαλισθῇ. Τότε ὅμως ὁ Βασίλειος ὄχι μόνον ἐγένεν ἄπιαστος, ἀλλὰ καὶ ἐξηφανίσθη, ἀφοῦ εἶπε τοῦτο μόνον εἰς ἐπήκοον ὄλων· εὐχομαι νὰ σωθῇτε, Πατέρες μου καὶ ἀδελφοί, εὐχομαι νὰ σωθῇτε*. ἐμὲ δὲν θὰ μὲ ξαναἰδῇτε πλέον. Οὕτως ἀποδεικνύε-

* Σώζοισθε=εὐχομαι νὰ σωθῇτε. Περὶ τοῦ συνήθους τούτου μεταξὺ τῶν πα-

ται ἀληθέστατον καὶ ἀξιοπιστότατον αὐτό, πὺν εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον «Ἐκεῖνος, πὺν πιστεύει εἰς ἐμέ, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἀποθάνῃ θὰ ζήσῃ» (Ἰωάν. ια΄, 25).

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ὀσίας Θεοδώρας

ΛΙΜΝΗ τις ὑπῆρχεν ἐγγὺς τῆς μονῆς, ἐν ἣ ἡ μακαρία Θεοδώρα ἡσκειτο· ταύτῃ τῇ λίμνῃ κροκόδειλος ἐμφιλοχωρῶν, ὃ ἂν ἐντύχοι αὐτῇ παραβάλλοντι, ἀνθρώπῳ ἢ κτήνι μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, δεῖπνον εὐθὺς ἐποιεῖτο. Οὕτως οὖν κατέστη τοῖς ἐπιχωριάζουσιν ἐπίφοδον τὸ κακόν, ὥς καὶ αὐτὸν τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως Ὑπαρχον Γρηγόριον, στρατιώτας παρακαθίσαι τῷ τόπῳ εἰργεῖν τοὺς δι' ἐκείνης δδεύοντας.

Εἰδὼς οὖν ὁ τῆς μονῆς προεστὼς οἶος ἦν ὁ τῆς Θεοδώρας βίος, καὶ ὥς μικροῦ καὶ Ἀγγέλοις αὐτοῖς ἀμιλλώμενος, καὶ ὥς οὐκ ἂν εἴη καὶ χάριτος θείας ἄμιρος, μετάκλητον αὐτὴν ποιησάμενος, τέκνον, εἶπε, Θεόδωρε, (ὥς γὰρ ἀνὴρ ἡ ἀγία διήγεν ἐν τῇ μονῇ) τὸ κεράμιον ἄρας, ὕδωρ ἦλιν ἀπὸ τῆς ὠδε λίμνης ἐπέιχθητι ἀγαγεῖν· ἡ δὲ πείθεσθαι τοῖς ἡγουμένοις Ἀποστολικὴν εἰδυῖα παραίνεσιν, ἐπλήρου τὸ κελευσθέν· καὶ πολλῶν αὐτὴν ἐκχωρεῖν τοῦ τόπου διακελευομένων, εἰ μὴ θανατᾶ προδηλότατα, ἐκείνῃ πίστει τῇ εἰς Θεὸν θαρροῦσα, καὶ ὑπακοῆς ἔργον ἀνύουσα, ζῶν μᾶλλον οἶδεν οὐχὶ θάνατον προξενεῖν, πάντας ὁμοῦ διαφυγοῦσα τοὺς εἰργοντας, τῇ λίμνῃ προσβάλλει· καὶ (ὦ τῶν παραδόξων ἔργων σου, Κύριε!) ἐπάνω τοῦ θηρὸς ὠρᾶτο βασταζομένη, ἀρυσαιμένη τε ὕδωρ καὶ τὸ ἐν χερσὶν ἄγγος πλήσασα, ἔποχος πάλιν ὑπ' ἐκείνου τοῦ θηρὸς ὠρᾶτο βασταζομένη, καὶ τῇ ξηρᾷ παραδίδοται. Καὶ οὕτως ἐκείνῃ μὲν ἀπαθὴς τῇ γῇ διασώζεται, τὸ δὲ θηρίον παρ' αὐτῆς ἐπιτιμηθέν, εἰσπράττεται δίκην τῶν μέχρι τότε τολμηθέντων αὐτῷ, καὶ παραυτίκα τῷ τόπῳ πεσὼν ὠρᾶτο νεκρόν.

Γίνεται οὖν τὸ πρᾶγμα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπίδηλον, ἅτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦτο παραλαβόντων, πολλῶν ἀκοαῖς χαρίσασθαι βουληθέντων, καὶ πάντας εἶχε Θεὸς δι' ἐκείνης εὐχαριστοῦντας αὐτῷ.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΠΑΗΣΙΟΝ εἰς τὸ Μοναστήρι, πὺν ἡσκήτευν ἡ μακαρία Θεοδώρα, ὑπῆρχε μία λίμνη· εἰς αὐτὴν τὴν λίμνην ἐκρύπτετο κάποιος κροκόδειλος, ὁ ὁποῖος κατέτρωγεν ἀμέσως ὅποιονδήποτε ἐπλησίαζεν, εἴτε ἄνθρωπος, εἴτε ζῶον μικρόν ἢ μέγαλον. Τόσον δὲ πολὺ ἐπικίνδυνον ἔγινε τὸ κακόν διὰ τοὺς περιοίκους, ὥστε ὁ ἴδιος ὁ Ὑπαρχος τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Γρηγόριος ἐτοποθέτησε στρατιώτας· εἰς τὸν τόπον ἐκείνον διὰ νὰ ἐμποδίσουν τοὺς διαβάτας πὺν διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, νὰ πλησιάζουν τὴν λίμνην.

Ὁ Ὑγούμενος λοιπὸν τῆς Μονῆς, γνωρίζων καλῶς τὸν βίον τῆς Θεοδώρας, ὅτι ὀλίγον ὑπελείπετο διὰ νὰ εἶναι ἐφάμιλλος τῶν Ἀγγέ-

λων, καὶ ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, ἡ Θεοδώρα δὲν θὰ ἦτο ἄμοιρος τῆς θείας Χάριτος ἔστειλε καὶ τὴν ἐκάλεσε πλησίον του.

— Τέκνον, Θεόδωρε, τῆς εἶπεν (διότι ὡς ἄνδρας ἔξη εἰς τὸ Μοναστήριον), πάρε τὴν στάμναν καὶ πῆγαινε νὰ μᾶς φέρῃς νερὸ ἀπὸ τὴν λίμνην ποὺ εἶναι ἐδῶ κοντά.

Ἡ Θεοδώρα, ποὺ ἐγνώριζε τὴν ἀποστολικὴν συμβουλὴν νὰ πειθαρχῶμεν εἰς τοὺς Ἑγουμένους (Ἑβρ. ιγ' 17), ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν. Καὶ ἐνῷ πολλοὶ τὴν παρεκίνουν νὰ φύγῃ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν τόπον, διότι διαφορετικὰ θὰ ἐθανατώνετο ἀπὸ τὸ θηρίον, ἐκεῖνη στηρίζουσα τὸ θάρρος τῆς εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀσκοῦσα τὸ ἔργον τῆς ὑπακοῆς, ποὺ μόνον προσφέρει ζωὴν καὶ δὲν προξενεῖ θάνατον, ἀφοῦ διέφυγεν ἀπὸ ὅλους ποὺ τὴν ἠμπόδιζον, ἔρχεται εἰς τὴν λίμνην. Καὶ ἐκεῖ (ὦ τῶν παραδόξων ἔργων Σου, Κύριε) τὴν βλέπουν νὰ τὴν παίρνῃ ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν του τὸ θηρίον, νὰ παίρνῃ νερὸ καὶ νὰ γεμίξῃ τὴν στάμναν ποὺ ἐκράτει εἰς τὰ χέρια τῆς· καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν βλέπουν πάλιν ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν τοῦ θηρίου νὰ ἐξέρχεται εἰς τὴν ξηράν. Καὶ ἔτσι ἡ μὲν Θεοδώρα διασώζεται εἰς τὴν ξηράν, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε· τὸ δὲ θηρίον, ἐπιτιμηθὲν ὑπὸ τῆς Θεοδώρας εἰσπράττει τὴν δικαίαν τιμωρίαν του δι' ὅσα εἶχε κάμει ἕως τότε καὶ πίπτει νεκρὸν ἐπὶ τόπου.

Τὸ γεγονός ταχύτατα διεδόθη καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀπὸ ἐκεῖνους, ποὺ τὸ εἶδον μὲ τὰ μάτια των καὶ ἠθέλησαν νὰ χαροποιήσουν καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ ὅλοι, χάρις εἰς τὸ κατόρθωμα τῆς Θεοδώρας, ἠὺχαρίστουν τὸν Θεόν.

Δ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ὅτι χρὴ τοὺς μαθητευομένους, καὶ ὡς πατέρας φιλεῖν τοὺς ὄντως διδασκάλους, καὶ ὡς ἄρχοντας φοβεῖσθαι, καὶ μήτε διὰ τὴν ἀγάπην ἐκλύειν τὸν φόβον, μήτε διὰ τὸν φόβον ἀμαυροῦν τὴν ἀγάπην.

2. Ἐλεγον περὶ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Παύλου, ὅτι εἶχε μεγάλην ὑπακοήν· ἦν δὲ ἐν τινι τόπῳ μνημεῖα, καὶ ὧκει ἐκεῖ ὕαινα· ὁ δὲ γέρων εἶδε κατὰ τὸν τόπον δόλβιτα· καὶ λέγει τῷ Ἰωάννῃ ἀπελθεῖν καὶ ἐνεγκεῖν αὐτά· ὁ δὲ εἶπε· τί ποιήσω, Ἀββᾶ, διὰ τὴν ὕαιναν; ὁ δὲ γέρων χαριεντιζόμενος εἶπεν· ἐὰν ἔλθῃ ἐπάνω σου, δῆσον αὐτήν, καὶ φέρε ὧδε.

Ἀπῆλθεν οὖν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖ ὀφεί· καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἡ ὕαινα ἐπάνω αὐτοῦ· ὁ δὲ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, ὥρμησε κρατῆσαι αὐτήν, καὶ ἔφυγεν ἡ ὕαινα, καὶ ὁ Ἰωάννης διώκων αὐτήν ἔλεγεν· ὁ Ἀ β β ᾶ ς μ ο υ ε ἰ π ε ν ἵ ν α σ ε δ ε σ μ ῆ σ ω· καὶ κρατήσας αὐτήν ἔδραυν. Ἐθλίβετο δὲ ὁ γέρων καὶ ἐκάθητο περιμένων αὐτόν· καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἔχων τὴν ὕαιναν δεδεμένην· καὶ ἰδὼν ὁ γέρων ἐθαύμασε· καὶ θέλων ταπεινώσαι αὐτόν, ἔτυψε λέγων· σαλέ, κύνα σαλὸν ἡνεγκάς μοι ὧδε; καὶ λύσας αὐτήν ὁ γέρων ἀφῆκεν ἀπελθεῖν.

3. Ὁ Μακάριος Σέριδος, ἔχων κοινόβιον εἰς Θαναθᾶ, εἶχεν ἀγαπητόν τινα οἰκοῦντα ἐν Ἀσκάλωνι, ἔχοντα καὶ μαθητήν. Ποτὲ οὖν χειμῶνος ὄντος, ἔπεμψε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ὁ γέρων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σέριδον μετὰ γραμμάτων, ἐπὶ τῷ ἐνέγκαι

αὐτῷ σκυτάλην χαρτῶν· ἐλθόντος δὲ τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ Κοινόδιον, συνέβη γενέσθαι ὄμβρον πολύν, ὥς τε καὶ τὸν ποταμὸν θύαθον αὐξῆσαι εἰς ὅλην τὴν πλημμύραν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἔδωκεν ὁ νέος τὰ γράμματα, ἐξίτηι τοὺς χάρτας ἵνα ἀπέλθῃ· ὁ δὲ Ἀββᾶς εἶπεν αὐτῷ· ὁρᾷς τὴν ἐροχὴν, καὶ ποῦ ἔχεις ἄρτι ἀπελθεῖν; ἀπεκρίθη ὁ νέος· ἐντολὴν ἔχω καὶ οὐ δύναμαι μεῖναι· ὥς δὲ ἐπέμενεν ἐνοχλῶν αὐτῷ, δέδωκε τοὺς χάρτας· καὶ λαβὼν παράθεσιν ἐκ τοῦ Ἀββᾶ, ἀπῆλθε. Λέγει οὖν ὁ Ἀββᾶς πρὸς ἡμᾶς· ὑπάγετε ὁπισθεν αὐτοῦ καὶ ἴδετε τί ποιεῖ εἰς τὸν ποταμόν.

Ἠκολουθήσαμεν οὖν αὐτῷ· ἦν δὲ σὺν ἡμῖν καὶ ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος· καὶ βλέπομεν, ὅτι ὥς ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμόν, ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐντυλίξας τὰ χαρτία, καὶ δήσας ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς καὶ εἶπεν· εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ ρίπτει ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν ἐκεῖνον εἰς ὃν μόλις ἠδυνάμεθα ἀτενίσαι. Ἡμεῖς μὲν οὖν προσεδοκῶμεν αὐτὸν πάντως κινδυνεῦσαι, ὁ δὲ ἔμενε πυκτεύων καὶ ἀντιβαίνων τῇ φορᾷ τοῦ ὕδατος· καὶ μακράν που κατασυρεῖς, ἔφθασεν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἐνδυσάμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ βαλὼν ἡμῖν ἐκεῖθεν μετάνοιαν, ἀπῆει τρέχων πρὸς τὸν Ἀββᾶν αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰσίδωρος εἶπεν, ὅτι οἱ δόκιμοι πρέπει τοὺς πραγματικὸς διδασκάλους τῶν νὰ τοὺς ἀγαποῦν ὡς Πατέρας τῶν καὶ νὰ τοὺς φοβοῦνται ὡς ἄρχοντας· καὶ οὔτε νὰ καταργοῦν τὸν φόβον ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἀμαυρώνουν τὴν ἀγάπην ἀπὸ τὸν φόβον.

2. Διὰ τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀββᾶ Παύλου τὸν Ἰωάννην, ἔλεγον ὅτι εἶχε μεγάλην ὑπακοήν. Ἐπῆρχον λοιπὸν εἰς ἓνα γειτονικὸν τόπον μνημεῖα καὶ εἰς αὐτὰ κατοικοῦσε μία ὕαινα*. Ὁ Γέρων εἶδε βολβοὺς εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην καὶ λέγει εἰς τὸν Ἰωάννην νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ τοὺς φέρῃ.

— Ἀββᾶ, τί θὰ κάνω μὲ τὴν ὕαιναν; ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης.

— Ἐὰν ἐπιτεθῇ ἐναντίον σου — ἀπήντησεν ἀστειευόμενος ὁ Γέρων — νὰ τὴν δέσῃς καὶ νὰ τὴν φέρῃς ἐδῶ.

Ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης ἐπῆγε, πράγματι, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀργά, πρὸς τὸ βράδυ· καὶ ἰδοὺ ἡ ὕαινα ὥρμησε κατ' ἐπάνω του· ἐκεῖνος ὅμως σύμφωνα μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Γέροντός του, ὥρμησε νὰ τὴν συλλάβῃ, καὶ ἡ ὕαινα ἔφυγεν· ὁ Ἰωάννης τὴν κατεδίωκε καὶ ἔλεγεν· ὁ Ἀββᾶς μου, μοῦ εἶπε νὰ σὲ δέσω· καὶ ἀφοῦ τὴν ἔπιασε, τὴν ἔδεσε.

Ὁ Γέρων ἐν τῷ μεταξὺ ἐστενοχωρεῖτο ἀπὸ τὴν ἀργοπορίαν του καὶ ἐκάθητο ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ τὸν ἐπερίμενε. Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται ὁ Ἰωάννης κρατῶν τὴν ὕαιναν δεμένην. Μόλις εἶδεν αὐτὸ ὁ Γέρων, ἐθαύμασε. Θέλων ὅμως νὰ τὸν ταπεινώσῃ, τὸν ἐκτύπησε καὶ τοῦ λέγει·

— Κουτέ, ἓνα παλιόσκυλο μοῦ ἔφερες ἐδῶ;

Ἀφοῦ δὲ τὴν ἔλυσεν ὁ Γέρων, τὴν ἄφησε νὰ φύγῃ.

* Ὑαινα εἶναι ζῶον ἄγριον τῆς Ἀφρικῆς, ζῶν καὶ εἰς Αἴγυπτον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

3. Ὁ Μακάριος Σέριδος, ὁ ὁποῖος συνετήρει εἰς Θαναθᾶ Κοινόδιον, εἶχεν ἓνα ἀγαπητὸν φίλον, ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ ὑποτακτικόν, καὶ κατοικοῦσεν εἰς τὸν Ἀσκάλωνα.

Κάποτε λοιπὸν εἰς καιρὸν χειμῶνος ἔστειλεν ὁ Γέρων αὐτὸς τὸν ὑποτακτικόν του πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σέριδον μὲ γράμματα, διὰ νὰ τοῦ φέρῃ ἓνα κύλινδρον (σκυτάλην χαρτῶν) μὲ παπύρους*.

Ὅταν εἰσῆλθεν ὁ ὑποτακτικὸς εἰς τὸ κοινόδιον ἐξέσπασε ραγδαίοντάτη βροχή, ὥστε νὰ πλημμυρίσῃ ὁ ποταμὸς Θύαθος** καὶ νὰ κατακλύσῃ ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν.

Μόλις λοιπὸν ὁ ὑποτακτικὸς παρέδωκε τὰ γράμματα, ἐζήτηε ἀμέσως τοὺς παπύρους, διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ.

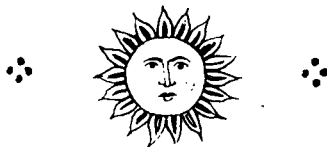
— Δὲν βλέπεις τὴν βροχήν; τοῦ λέγει ὁ Ἡγούμενος. Ποῦ θὰ ὑπάγῃς μὲ αὐτὸν τὸν καιρὸν;

Ὁ ὑποτακτικὸς ὅμως ἐπέμενε, λέγων πρὸς τὸν Ἡγούμενον.

— Ἐχω ἐντολὴν καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ μείνω. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ὑποτακτικὸς μὲ τὴν ἐπιμονὴν του ἐγένετο ἐνοχλητικὸς, τοῦ ἔδωκε τὸν κύλινδρον μὲ τοὺς παπύρους ὁ Ἡγούμενος. Ὁ ὑποτακτικὸς ἔλαβε τότε τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἡγουμένου καὶ ἔφυγε. Μᾶς λέγει τότε ὁ Ἡγούμενος· πηγαίνετε ἀπὸ πίσω του νὰ ἰδῇτε τί θὰ κάνῃ εἰς τὸν ποταμόν.

Πράγματι λοιπὸν τὸν ἠκολουθήσαμεν· μαζί μας δὲ ἦτο καὶ ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος· καὶ βλέπομεν ὅτι μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμόν, ἔβγαλε τὰ ροῦχα του καὶ ἐτύλιξε μέσα εἰς αὐτὰ τὰ χαρτιά, καὶ ἀφοῦ τὰ ἔδεσεν ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι του ἐγύρισε πρὸς ἡμᾶς καὶ μᾶς εἶπε· «προσευχηθῆτε γιὰ μένα»· ἀμέσως δὲ ρίπτεται εἰς τὸν πλημμυρισμένον ἐκεῖνον ποταμόν, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον μόλις ἤμπορούσαμεν νὰ τὸν διακρίνωμεν.

Ἡμεῖς ἐπεριμέναμεν ὅπως οἰκτιρῇ νὰ διατρέξῃ μεγάλον κίνδυνον· ὡστόσο ἐκεῖνος παρέμεινεν ἀγωνιζόμενος καὶ ἀντεστέκετο πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ. Τέλος παρασυρθεὶς κάπου μακρὰν ἔφθασε πάντως εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ἀφοῦ δὲ ἐφόρεσε τὰ ροῦχα του μᾶς ἔβαλεν ἀπὸ ἐκεῖ μετάνοιαν καὶ ἔφυγεν τρέχων πρὸς τὸν Ἀββᾶν του.

* Ἡ σκυτάλη ἦτο μικρὰ στρογγυλὴ ράβδος γύρω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐτύλισσον τὸν χάρτην τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (πάπυρον, περγαμηνὴν κλπ).

** Ὁ Θύαθος ἦτο μικρὸς ποταμὸς τῆς Παλαιστίνης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ'

"Οτι δεῖ ἐν ἀπλότῃ ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἐν Κυρίῳ προεστῶσι καὶ τὰς αὐτῶν κρίσεις ὡς ἐκ Θεοῦ ἀβασανίστως δέχεσθαι, καὶ μὴ ἀνακρίνειν αὐτὰς ἢ ἐπιδιορθοῦν, κἂν οὐ συμφέρουσαι ἴσως πρὸς τὸ παρὸν φαίνωνται.

"Οτι πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα μὲ ἀπλότητα εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστῶτας καὶ νὰ δεχώμεθα τὰς ἐντολάς των ὡς προερχομένας ἐκ Θεοῦ, χωρὶς νὰ τὰς ἐλέγχωμεν καὶ χωρὶς νὰ τὰς πολυεξετάζωμεν ἢ νὰ διορθώνωμεν, ἔστω καὶ ἂν πρὸς τὸ παρὸν φαίνωνται ὅτι δὲν μᾶς συμφέρουν.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Ἐπίσκοπος Φουρτουναῶτος ἄνθρωπόν τινα δαιμονιώντα διὰ προσευχῆς αὐτοῦ τῆς τοῦ δαίμονος μάστιγος ἡλευθέρωσε. Τὸ οὖν πονηρὸν πνεῦμα, ἀπελαθὲν τοῦ ἀνθρώπου, ἤδη λοιπὸν τῆς ἡμέρας οὔσης πρὸς ἐσπέραν, εἰς ξένον σχηματισθέν, περιήει τὴν πόλιν, κράζον οὕτω καὶ λέγον· ὦ, τί πεποίηκε Φουρτουναῶτος ὁ Ἐπίσκοπος! ἰδοὺ ξένον ἄνθρωπον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἐξέβαλε· ζητῶ οὖν ποῦ ὄφειλον ἀναπαυθῆναι, καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ τόπον οὐχ εὐρίσκω.

Ταύτης δὲ τῆς φωνῆς ἀνὴρ τις ἀκούσας, παρὰ τῇ πυρᾷ καθεζόμενος σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τῇ παιδί, ἐκάλεσε τοῦτον· καὶ ἐπιζητήσας τί αὐτῷ ὁ Ἐπίσκοπος ἐποίησεν, ἐν τῇ ἰδίῃ οἰκῇ αὐτὸν εἰσεδέξατο, καὶ τῇ πυρᾷ σὺν αὐτοῖς παρακαθεσθῆναι ἐκέλευσε. Καθίσαντος οὖν καὶ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ὁμιλούντων, τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἐν τῇ παιδίῳ αὐτοῦ εἰσελθὼν ἔρριψεν αὐτὸ ἐν τῇ πυρᾷ καὶ παραχρῆμα ἀπέκτεινε. Τότε οὖν ὁ δυστυχὴς ἐκείνος ἔγνω τίνα μὲν ὁ Ἐπίσκοπος ἐξήγαγε, τίνα δὲ αὐτὸς ὑπεδέξατο καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἔμαθε, μὴ τοῦ Ἐπισκόπου εἰ αὐτὸν νομίζειν κρείττονα καὶ φιλοάνθρωπότερον.

Ἑρμηνεία

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Ἐπίσκοπος Φουρτουναῶτος ἡλευθέρωσε, μὲ τὴν προσευχὴν του, ἓνα δαιμονιζόμενον ἄνθρωπον, ἀπὸ τὴν μάστιγα

τοῦ δαίμονος. Τὸ πονηρὸν πνεῦμα, λοιπόν, μόλις ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν πλέον ἐπλησίαζε τὸ θράδυ, μετεσχηματίσθη εἰς ξένον, καὶ περιήρχετο τὴν πόλιν, κράζον καὶ λέγον· ὦ! τί ἔχει κάμει ὁ Ἐπίσκοπος Φουρτουναῖτος! Ἐπέταξεν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του ἓνα ξένον ἄνθρωπον· ζητῶ λοιπὸν κάποιον μέρος νὰ ἡμπορέσω νὰ ἀναπαυθῶ καὶ δὲν εὐρίσκω εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τόπον.

Κάποιος ἄνθρωπος, ποὺ ἤκουσε τὴν φωνὴν αὐτὴν, καὶ ὁ ὁποῖος ἐκάθητο κοντὰ εἰς τὴν φωτιὰν μαζὶ μὲ τὴν γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του, τὸν ἐφώνησε καὶ ἀφοῦ τὸν ἠρώτησε τί τοῦ ἔκαμεν ὁ Ἐπίσκοπος, τὸν ἐδέχθη μέσα εἰς τὸ σπίτι του καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καθίσῃ κοντὰ των δίπλα στὴ φωτιά.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκάθησε καὶ ἐνῶ συνωμίλουν μεταξὺ των, τὸ πονηρὸν πνεῦμα εἰσῆλθε μέσα εἰς τὸ παιδί, τὸ ἔρριπεν εἰς τὴν φωτιὰν καὶ ἀμέσως τὸ ἐσκότωσε.

Τότε πλέον ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀντελήφθη ποῖον ἐξεδιώξεν ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ποῖον αὐτὸς ὑπεδέχθη· ἐκ τῶν ἔργων δὲ ἐδιδάχθη νὰ μὴ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν του καλύτερον ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον καὶ περισσότερον φιλάνθρωπον.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΕΝ Τῇ ΛΑΥΡΑΙ τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου ἦν τις ἀδελφός, τὸ γένος Ἀσιανός, τὴν κλῆσιν Αὐξέντιος, ἐπιτηδεύων ἔχων πρὸς τὴν τῶν ἡμιόνων διακονίαν. Οὗτος οὖν ὑπὸ Δομετιανοῦ τοῦ τῆς μονῆς οἰκονόμου προτρεπόμενος ὥς τε τὴν διακονίαν ὑπελθεῖν ταύτην, ἀνεθάρρατε καὶ οὐχ ὑπήκουεν. Ἀναγκαίου δὲ καὶ χρησίου τοῦ πράγματος ὄντος, παραλαβὼν καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Κυρίωνα τοὺς πρεσβυτέρους ὁ οἰκονόμος, ἡξίου καὶ αὐτοῖς σὺν αὐτοῖς τὸν Αὐξέντιον ὑπελθεῖν τὴν διακονίαν· ἐπεὶ δὲ καὶ οὕτως ἀνήκοος ἦν, τοῦ Σαβδάτου ἤδη διαγεγονότος, ἡνίκα τῷ μεγάλῳ ἔξῃ ἐντυχεῖν, ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Αὐξέντιον ὁ οἰκονόμος πάντα τῷ Ἀγίῳ, κάκεινος μεταστέλλεται μὲν εὐθέως τὸν ἀδελφόν, ὑπακούειν δὲ παραινεῖ, καὶ μὴ οὕτως ἀνένδοτον εἶναι καὶ ἀπειθῇ, τῷ ἰδίῳ μόνῳ στοιχοῦντα θελήματι, καὶ τὴν κοινῇ τοῖς ἀδελφοῖς χρησιμεύουσαν διακονίαν ἀποποιούμενον.

Τοῦ δὲ μηδὲ παράκλησιν μηδὲ μόνῃν ὄψιν αἰδεσθέντος τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀναδυομένου σαφῶς, καὶ ποῖαν οὐχὶ κινουῦντος πρόφασιν, ἵνα θέλημα τὸ ἑαυτοῦ κύριον δεῖξῃ, καὶ νῦν μὲν τὸ ἀλλοδαπὸν εἶναι καὶ τῆς ἐπιχωρίου φωνῆς ἀνομιλητον αἰτιωμένου, νῦν δὲ τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιβουλὰς καὶ τὰς ποικίλας τοῦ πονηροῦ τέχνας μήποτε με, φησίν, ἔξω τῶν ὑμετέρων ὀφθαλμῶν ἐφευρὼν ὑποσκελίσῃ, καὶ κακίας τῆς ἑαυτοῦ ἔργον δείξῃ· πρὸς δὲ καὶ ὅπως μὴ φροντίσι καὶ θαυμάσις συνεθισθεῖς, ἀπάδων τοῦ λοιποῦ καὶ ἀσύμφωνος πρὸς ἡσυχίαν καὶ γαλήνην ψυχῆς διαμείνω. Τοιαῦτα λέγοντος, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς δλάβῃν ὡς δυσωπῆσαι ἱκανὴν οὖσαν προβαλλομένου, ὁ μέγας πάλιν Εὐθύμιος, ἀλλὰ δεηθησόμεθα σὺν, τέκνον, φησί, τοῦ Θεοῦ, ὥς τε μηδενὶ τῶν βλαπτόντων διὰ τὴν ὑπακοὴν ἀλώσιμον ὀφθῆναι σε· αὐτοῦ γάρ ἐστιν ἡ φωνή, «οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι»· καὶ «οὐ ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἑμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς».

Πρὸς ταῦτα ἔτι μάλλον τραχυνομένου τοῦ Αὐξέντιου καὶ μηδαμῶς εἰκοντος, βαρύτερον αὐτῷ προσενεχθείς ὁ θεὸς Εὐθύμιος, ἡμεῖς μὲν, ὧ τέκνον, εἶπεν, ὅπερ δὴ καὶ αὐτῷ σοι λυσιτελεῖν ἐδόκει συνεβουλευσάμεν, σὺ δὲ μένων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀπειθείας, ὅσον οὕτω τίς ὁ τῆς ἀπειθείας καρπὸς γνῶσῃ. Οὕτω τέλος εἶχε τῇ μεγάλῃ τὰ εἰρημένα, καὶ κλόνον, οὐκ οἶδ' ὅθεν, ὁ Αὐξέντιος τοῦ σώματος ὑποστάς, ἄθλιος ἐπὶ τὴν γῆν καταπίπτει, δακρύων διὰ τὴν συμφορὰν μόνον ἄξιος. Οἱ γοῦν παρόντες τῶν ἀδελφῶν, ἐπικλασθέντες αὐτῷ τὰς ψυχὰς οὕτως ἔλεεινῶς ἔχοντι, ἐδέοντο Εὐθυμίου, ἱκέτευον, ἡντιβόλουν βοηθῆσαι· κειμένῳ καὶ παρακοῆς ὑποστάντι πικρὰν ἔκπτωσιν. Ὁ δέ, πρὸς οὕτως ἀπειθῇ καὶ ἀνήκοον, ἔτοιμος ἦν ὑπακούειν· καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῶν χειρῶν, ἀνίστησι τὸν Αὐξέντιον, ὑπότρομον ἔτι καὶ διὰ πάντων μικροῦ τῶν μελῶν τὴν τιμωρίαν ὑπέχοντα· εἶτα καὶ καθάπερ τι φάρμακον αὐτῷ τὸ τοῦ Σταυροῦ σήμειον ἐπιβαλὼν, λύει τῷ ἀνθρώπῳ τὸ πάθος, καὶ ὑγιᾶ παραχρῆμα δεικνυσιν.

Ἀνεγκῶν οὖν ὁ Αὐξέντιος, καὶ τῆς μὲν παρακοῆς εἰς μνήμην ἔλθων, συνεῖς δὲ καὶ τὸ κατασκήψαν εἰς αὐτὸν πάθος, καὶ ὅτι μόνος ἦν ἀπειθείας ἔργον μὴ ἀγνοήσας, ἔτι μείζονα δίκην ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐπράττετο καὶ μεταμέλειά τις αὐτὸν εἰσῆι δεινῇ ἀμέλει καὶ προσπίπτει τῷ Εὐθυμῳ, τοῦτο μὲν συγγνώμην τῶν ἡδὴ γεγενημένων αἰτῶν, τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀσφάλειαν. Τοῦ δὲ καὶ συγγνώμης εὐθέως αὐτῷ, (ἡ γὰρ πρὸς ὀργὴν τραπεῖσα μόλις ψυχῇ, πῶς οὐκ ἔμελλεν ἐτοιμῶς δραμεῖν εἰς συμπάθειαν;) καὶ τὸ μέλλον δι' εὐχῆς ἀσφαλισμένου, μεθ' ἡδονῆς ἐκείνος καὶ προθυμίας τὴν τῶν ἡμιόνων ἀναιρεῖται διακονίαν. Οὕτως ἡ παιδεία Κυρίου, κατὰ τὴν θεῖαν φάναι γραφὴν, ἀνοίγει τε τὰ ὦτα καὶ νοῦν ἀκριδῶς προστίθεται· καὶ ὁ πρὸ τοῦ ταπεινωθῆναι τὴν ἀπειθειαν πλημμελήσας, μετὰ τὴν ἐκ παιδείας ταπεινώσιν ἔτοιμος πρὸς ὑπακοὴν ἐγνωρίζετο.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

Εἰς τὴν Λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου ἦτο κάποιος ἀδελφός, πού κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ ὠνομάζετο Αὐξέντιος· ἦτο δὲ κατάλληλος νὰ περιποιητῇ τοὺς ἡμιόνους.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Αὐξέντιος προετρέπετο ἀπὸ τὸν Δομετιανόν, τὸν οἰκονόμον τῆς Μονῆς. νὰ ἀναλάβῃ αὐτὸ τὸ διακόνημα, ἀλλ' αὐτὸς ἀνέβαλλε καὶ δὲν ὑπήκουεν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ διακόνημα αὐτὸ ἦτο ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον, παίρνει μαζί του ὁ οἰκονόμος τοὺς πρεσβυτέρους Ἰωάννην καὶ Κυρίωνα, καὶ ἡξίωσε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν Αὐξέντιον, μαζί μὲ τοὺς δύο πρεσβυτέρους, νὰ ἀναλάβῃ τὸ διακόνημα. Ἀφοῦ καὶ ἔτσι δὲν ὑπήκουσεν. καὶ ἀφοῦ πλέον ἐπέρασεν τὸ Σάββατον, ὅτε, καὶ ἐπετρέπετο νὰ συναντήσουν τὸν Μέγαν Εὐθύμιον, τὰ ἀναφέρει ὅλα ὁ οἰκονόμος εἰς τὸν Ἅγιον. Ὁ Μέγας Εὐθύμιος τότε στέλλει, ἀμέσως καὶ καλεῖ τὸν Αὐξέντιον καὶ τὸν συμβουλευεῖ νὰ ὑπακούῃ καὶ νὰ μὴ εἶναι ἀνυποχώρητος καὶ ἀπειθαρχος, ἀκουλουθῶν μόνον τὸ ἰδικόν του θέλημα καὶ ἀρνούμενος ὑπηρεσίαν, ἡ ὁποία εἶναι χρήσιμος δι' ὅλους τοὺς ἀδελφούς.

Ὁ Αὐξέντιος ὅμως οὔτε εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ Εὐθυμίου ὑπήκουσεν, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐσεβάσθη. Ἐξηκολούθει λοιπὸν

νὰ ἐπιμένῃ καὶ νὰ ἐπικαλῆται διαφόρους προφάσεις, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὡς ὀρθὸν τὸ θέλημά του. Οὕτως ἄλλοτε μὲν ἰσχυρίζετο ὅτι εἶναι ξένος καὶ δὲν γνωρίζει νὰ ὁμιλῇ τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, ἄλλοτε ὅτι ἐφοβείτο τὰς ἐπιβουλὰς τῆς σαρκὸς καὶ τὰς διαφόρους τέχνας τοῦ πειρασμοῦ — μήπως, ἔλεγε, μὲ εὖρη ὁ πονηρὸς μακρὰν ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψίν σας καὶ μὲ καταβάλλῃ καὶ μὲ καταστήσῃ ὄργανον τῆς κακίας του. — Ἀκόμῃ — ἰσχυρίζετο ὁ Αὐξέντιος — φοβοῦμαι, μήπως συνηθίσω εἰς τὰς φροντίδας καὶ τοὺς θορυβούς καὶ ἔτσι πλέον παραμείνω ξένος καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς. Αὐτὰ λοιπὸν ἔλεγε καὶ προέβαλλε τὴν βλάβην τῆς ψυχῆς, ὡς ἱκανὴν νὰ μεταπίσῃ τὸν Μέγαν Εὐθύμιον.

Εἰς αὐτὰς τὰς δικαιολογίας ὁ Μέγας Εὐθύμιος τοῦ ἀπήντησε·

— Τέκνον μου, ἡμεῖς θὰ παρακαλέσωμεν τὸν Θεόν, ὥστε νὰ μὴ σὲ βλάβῃ τίποτε καί, λόγῳ τῆς ὑπακοῆς πού θὰ ἐπιδείξῃς, νὰ μὴ κυριευθῇς ἀπὸ κανένα κακόν, ἐξ ὧων φοβεῖσαι. Διότι φωνὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτὴ πού λέγει «δὲν ἦλθον νὰ ὑπηρετηθῶ, ἀλλὰ νὰ ὑπηρετήσω» (Ματθ. κ', 28) καὶ ὅτι «δὲν ἐκτελῶ τὸ θέλημα τὸ ἰδικόν μου, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Πατρός, πού μὲ ἀπέστείλεν εἰς τὸν κόσμον» (Ἰωάν. ε', 30).

Παρὰ ταῦτα ὁ Αὐξέντιος περισσότερον ἐπέμενε καὶ οὐδόλως ὑπεχώρει· δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Εὐθύμιος τοῦ ὠμίλησεν αὐστηρῶς πλέον·

— Ἡμεῖς, τέκνον μου, τοῦ εἶπε, σὲ συνεβουλεύσαμεν ἐκεῖνο, πού θὰ ἦτο καὶ διὰ σὲ ὠφέλιμον· σὺ ὅμως ἐπιμένων εἰς τὴν ἀνυπακοήν, θὰ γνωρίσῃς, ἐντὸς ὀλίγου, ποῖος εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀπειθαρχίας.

Δὲν εἶχε προφθάσει νὰ τελειώσῃ τοὺς λόγους του ὁ Μέγας Εὐθύμιος καὶ ἀμέσως ὁ Αὐξέντιος, δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποίαν αἰτίαν, ἤρχισε νὰ τρέμῃ καὶ πίπτει εἰς τὴν γῆν, ἀξιοδάκρυτος διὰ τὴν συμφορὰν του.

Ὅσοι λοιπὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Λαύρας παρευρίσκοντο, συνεκινήθησαν ἀπὸ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν τοῦ Αὐξεντίου καὶ παρεκάλουν τὸν ἅγιον Εὐθύμιον, τὸν ἰκέτευον καὶ ἐδέοντο ἐπιμόνως αὐτοῦ, νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος εἶχε πέσει κάτω, ὑφιστάμενος πικρὰν τὴν τιμωρίαν τῆς παρακοῆς.

Ὁ ἅγιος Εὐθύμιος ἐφάνη πρόθυμος νὰ δεχθῇ τὰς παρακλήσεις καὶ νὰ προσφέρῃ τὴν βοήθειάν του πρὸς ἓνα τόσον ἀπειθῇ καὶ ἀνυπάκουον ἀδελφόν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔπιασε τὸν Αὐξέντιον ἀπὸ τὰ χέρια, τὸν ἐσῆκωσεν, ἐνῷ ἀκόμῃ ἐκεῖνος ἔτρεμε καὶ ἔφερεν εἰς ὅλα τὰ μέλη του τὴν τρεμούλαν ὡς τιμωρίαν διὰ τὴν παρακοήν του. Μετὰ ἀντὶ διὰ φάρμακον ἀποτελεσματικόν, τὸν σημειώνει μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ πάθος καὶ ἀμέσως τὸν παρουσιάζει καὶ πάλιν ὑγιᾶ.

Ὅταν λοιπὸν συνῆλθεν ὁ Αὐξέντιος, καὶ ἐνεθυμήθη τὴν παρακοήν του, ἀντελήφθη δὲ καλῶς τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον τὸν εἶχεν εὗρει καὶ ἐνόησεν ὅτι τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀπειθείας του, ἀκόμῃ μεγαλύτερον ἔλεγχον ἐδέχετο ἀπὸ τὴν συνείδησίν του καὶ τὸν ἐκυρίευσε φοβερὰ μεταμέλεια. Ἀμέσως λοιπὸν πίπτει ἔμπρὸς εἰς τὸν ἅγιον Εὐθύμιον, ἀφ' ἐνὸς

μὲν διὰ τὸ τοῦ ζητήσεως συγγνώμην δι' ὅσα ἔπραξεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν παρακαλέσῃ τὸν ἀσφαλίσῃ, μὲ τὰς εὐχὰς του, διὰ τὸ μέλλον. Ὁ ἅγιος Εὐθύμιος ἀμέσως τὸν συγχωρεῖ (διότι ἢ πρὸς ὀλίγον τραπέισα εἰς ὁργὴν ψυχὴ του, πῶς δὲν θὰ μετεβάλλετο ἀμέσως εἰς συμπάθειαν;), καὶ τὸν ἐξησφάλισε, διὰ τῆς προσευχῆς του, εἰς τὸ μέλλον. Τότε ὁ Αὐξέντιος, χωρὶς ἀναβολὴν, ἀναλαμβάνει τὴν φροντίδα τῶν ἡμιόνων.

Ἔτσι ἡ παιδαγωγοῦσα τιμωρία τοῦ Κυρίου, ὅπως λέγει καὶ ἡ Ἀγία Γραφή, ἀνοίγει τὰ αὐτιά τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ βάζει μυαλό· καὶ αὐτός, ποῦ ἔσφαλλε, πρὶν νὰ ταπεινωθῇ. μὲ ἀπειθειαν, μετὰ τὴν ταπείνωσιν τῆς ἐκ Θεοῦ τιμωρίας, ἀνεδείχθη πρόθυμος εἰς τὴν ὑπακοήν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ τοῦ Μεγάλου Θεόδωρος, περὶ οὗ καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται, εἰ καὶ νεώτερος ἦν, ἀλλ' οὖν ἐνεδυναμοῦτο τῇ πνεύματι, καὶ ταῖς ἀρεταῖς προέκοπτε λίαν, μιμούμενος ἐν πᾶσι τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, καὶ ὑποτασσόμενος αὐτῷ διὰ τὸν Θεόν, ὡς αὐτῷ τῷ Κυρίῳ. Ἐπεὶ δὲ εἴωθεν ὡς τὰ πολλὰ ἡ ψυχὴ τοῖς ἐναντίοις πρὸς μακροθυμίαν ἀλείφεσθαι, ἐδοκίμαζε πολλάκις αὐτόν, ἐν οἷς αὐτῷ ἐπέταττε, κελεύων μὲν αὐτῷ τινὰ τῶν ἔργων ποιεῖν, εἶτα πάλιν ἐπιστάμενος καὶ ψέγων, ἐφ' οἷς αὐτός ὡς μετὰ πολλῆς προθυμίας εἰργάζετο, εἰς ἕτερον πάλιν μεθίστα, οὐ καλῶς φάσκων τὸ πρότερον παρ' αὐτοῦ γεγενῆσθαι, καὶ τὸν τῆς αὐταρεσκειᾶς λογισμὸν πολεμεῖν αὐτῷ συνεχῶς ἐπεφώνει.

Αὐτός δὲ τὴν πατρικὴν ἐπίπληξιν συνετῶς δεχόμενος, ἀτάραχος ἔμενε, μηδὲν ὧς ἀντιλέγειν τολμῶν ἢ δικαιολογεῖσθαι πρὸς αὐτόν· ἑτέρους δὲ περὶ αὐτοῦ πληροφορῶν ἔλεγεν, ὅτι ἄριστός ἐστι τεχνίτης, καὶ δοῦλος δόκιμος τοῦ Χριστοῦ· πολλὰ γὰρ παρὰ τοῖς ἀπείροις ἐτέρως φαινόμενα, ἐτέρως παρὰ τῶν ἐπιστημόνων δέχεται τὴν διόρθωσιν· ἐγὼ τοίνυν ὁ ἁμαρτωλός, πενηθεῖν ἑαυτὸν ὀφείλω, ὥς ἂν ὁ Κύριος κατευθύνῃ μου τὴν καρδίαν πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἄξιός γένωμαι τῆς τῶν Ἀγίων Πατέρων ὑπακοῆς· ἄνευ γὰρ τῆς τοῦ Κυρίου βοηθείας τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ ἐφ' ἑαυτῷ μάλιστα πεποίησις, σποδός ἐστι καὶ τέφρα.

Ἐρμηνεία

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ τοῦ Μεγάλου Παχωμίου, ὁ Θεόδωρος, διὰ τὸν ὁποῖον ἔχομεν ὁμιλήσει καὶ ἄλλου*, ἂν καὶ ἦτο ἀκόμῃ νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὅμως ἐνεδυναμοῦτο εἰς τὸ πνεῦμα καὶ ἐπρόκοπτε πολὺ εἰς τὰς ἀρετάς, μιμούμενος εἰς ὅλα τὸν διδάσκαλόν του καὶ ὑποτασσόμενος εἰς αὐτόν, διὰ τὸν Θεόν, ὡς νὰ ὑπετάσσετο εἰς αὐτόν τοῦτον τὸν Κύριον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχὴ συνηθίζει νὰ παρακινήται εἰς μακροθυμίαν ἀπὸ τὰς ἐναντιώσεις τὰς ὁποίας συναντᾷ, τὸν ἐδοκίμαζε πολλάκις εἰς ἐκεῖνα, ποῦ

* Περὶ Θεοδώρου τοῦ μαθητοῦ τοῦ μεγάλου Παχωμίου γίνεται λόγος ἐν τοῖς πρόσθεν εἰς ὑπόθεσιν ΙΕ' (σελ. 205) ὑπόθεσιν ΙΣΤ' (σελ. 221) τοῦ ἀνὰ χεῖρας Τόμου.

τὸν διέτασεν. Οὕτως ἐνῶ κατ' ἀρχὴν τὸν διέτασσε νὰ ἐκτελῇ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἔργα, κατόπιν ἐπανήρχετο καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔκανε παρατηρήσεις, δι' ἐκεῖνα τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ὁ Θεόδωρος μὲ πολλὴν προθυμίαν ἐξετέλει, τὸν ὑπεχρέωνε νὰ ἀσχοληθῇ μὲ ἄλλο ἔργον, ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ προηγούμενον δὲν τὸ εἶχε κάνει καλὰ· ὅλα αὐτὰ δὲ τὰ ἔλεγεν ὁ Παχώμιος διὰ νὰ καταπολεμῇ συνεχῶς μέσα εἰς τὸν Θεόδωρον τὸν λογισμόν τῆς αὐταρεσκείας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόδωρος, ἐνῶ ἐδέχετο μὲ σύνεσιν τὴν πατρικὴν ἐπιπληξιν, δὲν ἐταράσσετο καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ ἀντιλογησῇ ἢ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ἑαυτὸν του· πληροφορῶν δὲ ἄλλους (διὰ τὸν Γέροντά του) ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἄριστος τεχνίτης καὶ δοῦλος δοκιμασμένος τοῦ Χριστοῦ· διότι πολλά, ποὺ φαίνονται διαφορετικὰ εἰς τοὺς ἀπείρους, διαφορετικὰ διορθώνονται ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ γνωρίζουν. Ἐγὼ λοιπὸν ὁ ἁμαρτωλὸς — συνέχιζεν ὁ Θεόδωρος — εἰμαι ὑποχρεωμένος νὰ πενθῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ἕως ὅτου ὁ Κύριος ὁδηγήσῃ τὴν καρδίαν μου εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ φανῶ ἄξιος τῆς ὑπακοῆς τῶν Ἀγίων Πατέρων. Διότι χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν μάλιστα τὰ στηρίξῃ εἰς τὴν αὐτοπεποίθησίν του, εἶναι σκόνῃ καὶ στάχτη.

Δ' Ἐν τῇ διηγῇ τῶν περιόδων τοῦ Ἀγίου Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου τῇ ἱστορηθείσῃ ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος

Ο ΤΩΝ Ἀποστόλων Κορυφαῖος Πέτρος, ὡς ἤδη τὸν θῖον ἀπολιπεῖν ἔμελλε, συνηθροισμένων μιᾷ τῶν ἀδελφῶν πάντων ἐν Ρώμῃ τῆς χειρὸς ἐμοῦ Κλήμη λαβόμενος, στὰς ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἀκούσατέ μου, ἔφη, τέκνα καὶ ἀδελφοί· τοῦ μὲν ἐμοῦ δρόμου τὸ τέλος ἐγγύς, Κλήμεντα δὲ τοῦτον Ἐπίσκοπον ὑμῖν χειροτονῶ σήμερον, ὃ καὶ τὴν ἐμὴν τῶν λόγων πιστεύω καθέδραν καὶ μεταδίδωμι τῆς ἐξουσίας, τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν· δῆσαι γάρ ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσει πάντως ὃ δεῖ λυθῆναι, ὡς τὸν τῆς Ἐκκλησίας Κανόνα καλῶς εἰδώς.

Αὐτοῦ οὖν ἀκούσατε, εἰδότες ὅτι ὁ τὸν ἀληθείας προκαθεζόμενον λυπῶν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνει καὶ τὸν Πατέρα τῶν ὅλων παροργίζει Θεόν, οὐ εἵνεκεν οὐ ζήσεται· ἀλλ' ὑμεῖς τὴν ὀφειλομένην τιμὴν καὶ εὐπείθειαν διὰ παντὸς ἀποδιδόναι τῷ ὑμῶν Πατρὶ μὴ ἐλλίποτε· οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς ποιμαινόμενοι καλῶς ἔχετε, καὶ οὗτος ποιμὴν ἀληθῶς ἔσται καὶ οὐ μισθωτός, τοῦ ποιμνίου ἐπιμελούμενος· ὃ γὰρ εἶπον καὶ πάλιν ἔρῳ· ὅτι ὁ τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν λυπῶν, τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα λυπεῖ, οὐ τὴν καθέδραν οὗτος καὶ τὸν τόπον ἐπέχει· καὶ ὁ τοὺς αὐτοῦ λόγους ἀθετῶν, Χριστὸν ἀθετεῖ καὶ παραβάτης νόμου εὐρίσκεται.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

Ο ΚΟΡΤΦΑΙΟΣ τῶν Ἀποστόλων Πέτρος, ὅταν πλέον ἐπρόκειτο νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴν τὴν ζώην, καθὼς· εἶχον συναθροισθῇ μίαν ἡμέραν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ρώμης, ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ χερί ἐμὲ τὸν Κλήμεντα καὶ ἀφοῦ ἐστάθῃ εἰς τὸ μέσον τῆς Ἐκκλησίας εἶπε.

Τέκνα καὶ ἀδελφοί· ἀκούσατέ με· τὸ τέλος τοῦ δρόμου μου πλησιάζει· τὸν Κλήμεντα τοῦτον χειροτονῶ Ἐπίσκοπόν σας, εἰς τὸν ὅποιον καὶ ἐμπιστεύομαι τὴν καθέδραν τῶν κληρυμάτων μου καὶ τοῦ μεταδίδω τὴν ἐξουσίαν νὰ δεσμῇ καὶ νὰ λύῃ θὰ δένη κατόπιν τῆς ἐξουσίας αὐτῆς, ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ δεθῇ καὶ θὰ λύῃ ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ λυθῇ, ὡς γνωρίζων καλῶς τὸν κανόνα τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτὸν λοιπὸν θὰ ἀκούετε, γνωρίζοντες ὅτι ἐκεῖνος ποὺ προκαλεῖ λύπην εἰς αὐτόν, ποὺ ὑπερασπίζεται τὴν ἀλήθειαν, (τὸν Ἐπίσκοπον), ἀμαρτάνει εἰς Χριστὸν καὶ παροργίζει τὸν Πατέρα τῶν ὅλων Θεόν, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ζήσῃ· ἀλλὰ σεῖς μὴ παραλείπετε νὰ ἀποδίδετε πάντοτε εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα τὴν ὀφειλομένην τιμὴν καὶ ὑπακοήν· ἔτσι καὶ σεῖς ὡς ποιμαινόμενοι θὰ εὐτυχῆτε καὶ αὐτοὺς θὰ εἶναι πραγματικὸς Ποιμὴν καὶ ὄχι μισθωτός, φροντίζων διὰ τὸ ποίμνιον. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνο ποὺ εἶπα, θὰ τὸ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν· ὅτι αὐτοὺς ποὺ προκαλεῖ λύπην, δι' ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸν ποιμένα καὶ διδάσκαλον, στενοχωρεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ὁποίου τὸν θρόνον κατέχει καὶ εἶναι ἀντιπρόσωπός Του. Καὶ αὐτοὺς ποὺ ἀθετεῖ τοὺς λόγους τοῦ Ἐπισκόπου, τὸν Χριστὸν περιφρονεῖ καὶ παραβάτης τοῦ νόμου γίνεται.

Ε΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΕΙΤΟ τις τῶν γερόντων, ὅτι ὁ Ἅγιος Βασίλειος ἐν κοινοβίῳ παραβαλὼν, μετὰ τὴν πρέπουσαν διδασκαλίαν, λέγει τῷ ἡγουμένῳ· ἔχεις ἀδελφὸν ὧδε ἔχοντα ὑπακοήν; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· πάντες δοῦλοί σου εἰσι καὶ σπουδάζουσι σωθῆναι, δέσποτα· πάλιν λέγει ὁ Ἅγιος· ἔχεις ἐν ἀληθείᾳ τινὰ ἔχοντα ὑπακοήν; ὁ δὲ ἡνεγκεν αὐτῷ ἓνα ἀδελφόν, καὶ ἐχρήσατο αὐτῷ εἰς τὸ ἄριστον ὑπῆρέτη ὁ Ἅγιος Βασίλειος. Μετὰ δὲ τὸ φαγεῖν, ἔδωκεν ὁ ἀδελφὸς τῷ Ἀγίῳ νίψασθαι· καὶ νιφάμενος λέγει αὐτῷ ὁ Ἅγιος· δεῦρο, κάθω δώσω σοι νίψασθαι· ὁ δὲ κατεδέξατο αὐτοῦ ἐπιχέοντος τὸ ὕδωρ· εἶτα πάλιν ἔφη αὐτῷ ὁ Ἅγιος Βασίλειος· ὅταν εἰσέρχωμαι εἰς τὸ ἱερατεῖον, ὑπόμνησόν με ἵνα σε χειροτονήσω Διάκονον· ὁ δὲ ἀδιακρίτως καὶ εἰς τοῦτο ὑπήκουσε· καὶ χειροτονήσας αὐτὸν πρεσβύτερον ὁ Ἅγιος, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον, διὰ τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι εἶχε μαθητὴν Μάρκον ὀνόματι· καὶ ἦν ἔχων ὑπακοήν μεγάλην· ἦν δὲ καλλιγράφος, καὶ ἡγάπα αὐτὸν ὁ γέρον· διὰ τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ· εἶχε δὲ καὶ ἄλλους ἑνδεκα μαθητάς, καὶ ἐθλίβοντο ὅτι ἡγάπα ἐκεῖνον ὑπὲρ αὐτούς, καὶ ἀνήγγειλαν τοῖς γέρονσιν. Ἦλθον δὲ ἐν μιᾷ οἱ γέροντες πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σιλουανόν, καὶ ἐνεκάλουν αὐτῷ περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· ὁ δὲ, λαβὼν αὐτούς, ἐξῆλθε, καὶ διερχόμενος τὰ κελλία τῶν ἀδελφῶν, ἔκρουεν εἰς ἕκαστον κελλίον λέγων· ὁ δεῖνα ἀδελφέ, δεῦρο ὅτι χρήζω σου· καὶ εἰς ἕξ αὐτῶν οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ εὐθύς.

Ὡς οὖν διερχόμενος ἦλθεν ἐπὶ τὴν κέλλαν τοῦ Μάρκου, ἔκρουσε καὶ ἐκεῖ ὁμοίως λέγων· Μάρκε· ὁ δὲ ἀκούσας τῆς φωνῆς τοῦ γέροντος, εὐθύς ἐπήδησεν ἔξω· καὶ πέμψας αὐτὸν εἰς διακονίαν, λέγει τοῖς γέρονσι· ποῦ εἰσιν οἱ ἀδελφοί, Πατέρες; καὶ ἔλθων εἰς τὴν κέλλαν τοῦ Μάρκου ἐψηλάφησε τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, καὶ εὗρεν

ὅτι ἔβαλε τὴν χεῖρα τῷ ποιῆσαι, καὶ ὥς ἐφώνησεν αὐτὸν ὁ γέρων, οὐκ ἔστρεψε τὸν κάλαμον πληρωσάμενος αὐτό, ἀλλ' ἀφῆκεν ἡμιτελές· καὶ ἐξενεγκὼν, ὑπέδειξε τοῦτο τοῖς γέρονσιν· οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ὄντως ὅν σὺ ἀγαπᾷς, Ἀβδᾶ, καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ἀγαπῶμεν· ὅτι καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀγαπᾷ.

3. Ἐλεγον πάλιν περὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀβδᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ποτὲ περιπατῶν ἐν τῇ σκῆτι μετὰ τῶν γερόντων, καὶ θέλων αὐτοῖς τὴν ὑπακοὴν τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ δεῖξαι, δι' ἣν καὶ αὐτὸν ἀγαπᾷ, θεωρήσας μικρὸν σύαγρον, λέγει αὐτῷ· θεωρεῖς τὸ μικρὸν βουβάλιον ἐκεῖνο, τέκνον; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀδελφός· ναί, Ἀβδᾶ· καὶ πάλιν ὁ γέρων· θεωρεῖς καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ προσασπίθαι εἰς; καὶ εἶπε· ναί, Ἀβδᾶ· καὶ ἐθαύμασαν οἱ γέροντες τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ καὶ ὠκοδομήθησαν ἐν τῇ ὑπακοῇ αὐτοῦ.

4. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Μούη, ὅτι εἶχε μαθητὴν τὸν Ἀβδᾶν Σαῖν· καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ὁ γέρων πειράζων· ὑπαγε, σύλησον· καὶ ὑπῆγε καὶ ἐσύλα τοὺς ἀδελφοὺς διὰ τὴν ὑπακοήν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ ἐπὶ πᾶσιν· ὁ δὲ γέρων λαμβάνων αὐτὰ κρύφα πάλιν παρείχε τοῖς ἀδελφοῖς.

5. Διηγῆσατο γέρων λέγων, ὅτι ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Σισίωην οἰκοῦντα ἐν τῷ Κλύσματι, καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν εἰπεῖν λόγον, καὶ εἶπε· συγχώρησόν μοι, ἰδιώτης ἄνθρωπος εἰμι· ἀλλὰ παρέβαλον πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ὡρ καὶ τὸν Ἀβδᾶν Ἀθρέ· ἦν δὲ ἐν ἀσθενείᾳ ὁ Ἀβδᾶς Ὡρ, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη· καὶ ἔδωλον αὐτοῖς μετάνοιαν εἰπεῖν μοι λόγον· καὶ εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ὡρ· τί ἔχω εἰπεῖν σοι; ἀπελθε καὶ ὁ δλέπεις ποιήσον· ὁ Θεὸς ἐκεῖνου ἐστὶ τοῦ εἰς πάντα ἑαυτὸν διαζομένου. Οὐκ ἦσαν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἐνορίας ὁ Ἀβδᾶς Ὡρ καὶ ὁ Ἀβδᾶς Ἀθρέ· ἐγένετο δὲ μεγάλη εἰρήνη μεταξὺ αὐτῶν, ἕως ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ σώματος· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ὑπακοὴ τοῦ Ἀβδᾶ Ἀθρέ, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ Ἀβδᾶ Ὡρ. Ἐποίησα δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐκεῖ, ἀνιχνεύων τὴν πολιτείαν αὐτῶν, καὶ εἶδον μὲν καὶ ἄλλα θαυμαστά ἔργα, καὶ τοῦτο δὲ ὁ διηγῆσμαι.

Ἦνεγκεν αὐτοῖς τις μικρὸν ὀφάριον· καὶ ἠβουλήθη αὐτὸ ποιῆσαι ὁ Ἀβδᾶς Ἀθρέ τῷ γέροντι· εἶχε δὲ τὴν μάχαιραν κόπτων τὸ ὀφάριον· καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ Ἀβδᾶς Ὡρ. καὶ ἀφῆκε τὴν μάχαιραν μέσον τοῦ ὀψαρίου, καὶ οὐκ ἔκοψε τὸ ἐπίλοιπον· καὶ ἐθαύμασα τὴν μεγάλην ὑπακοὴν αὐτοῦ, διότι οὐκ εἶπε· μακροθύμησον ἕως κόψω τὸ ὀφάριον· εἶπον δὲ τῷ Ἀβδᾶ Ἀθρέ· ποῦ εὔρες τὴν ὑπακοὴν ταύτην; καὶ εἶπέ μοι· οὐκ ἔστιν ἐμῇ, ἀλλὰ τοῦ γέροντός ἐστι· καὶ εἰ θέλεις δεῦρο δλέπε τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ. Ἦψησεν οὖν τὸ ὀφάριον, καὶ ἡ χρεῖωσεν αὐτὸ θέλων, καὶ παρέθηκε τῷ γέροντι καὶ ἔφαγε μηδὲν λαλήσας· εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς Ἀθρέ· καλὸν ἐστὶ, γέρον; καὶ ἀπεκρίθη· καλὸν ἐστὶ πᾶν. Εἶτα ἦνεγκεν αὐτῷ ἕτερον μικρὸν, καλῶς πάνυ ἐσκευασμένον· καὶ ἐσθίοντι τῷ γέροντι εἶπεν· ἡ χρεῖωσα αὐτό, γέρον· καὶ ἀπεκρίθη· ναί, ἡ χρεῖωσα αὐτὸ μικρόν· καὶ μετὰ τοῦτο εἶπέ μοι ὁ Ἀβδᾶς Ἀθρέ· οἶδας ὅτι ἡ ὑπακοὴ τοῦ γέροντός ἐστι; καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτῶν καὶ εἶτι εἶδον ἐποίησα τὴν δυνάμιν μου φυλάξαι.

Ἐρμηνεῖα

ΕΝΑΣ ἀπὸ τοὺς Γέροντας διηγεῖτο, ὅτι κάποτε ὁ Ἅγιος Βασί-

λειος ἦλθεν εἰς ἓνα κοινόδιον. Μετὰ τὴν ἀρμόζουσαν διδασκαλίαν, λέγει πρὸς τὸν Ἡγούμενον:

— Ἐχεις ἐδῶ ἀδελφόν, μὲ τελείαν ὑπακοήν;

— Ὅλοι εἶναι δοῦλοι σου, καὶ φροντίζουν νὰ σωθοῦν, δέσποτά μου, ἀπήντησεν ὁ Ἡγούμενος. Ὁ Ἅγιος ἠρώτησε καὶ πάλιν.

— Ἐχεις κανένα, ποῦ νὰ εἶναι πραγματικά ὑπάκουος;

Ὁ Ἡγούμενος τοῦ ἔφερε τότε κάποιον Μοναχὸν ποῦ τὸν ἐχρησιμοποίησεν ὡς ὑπηρετήν του εἰς τὸ γεῦμα ὁ Ἅγιος Βασίλειος.

Μετὰ τὸ φαγητὸν ὁ ἀδελφὸς ἐβοήθησε τὸν Ἅγιον νὰ πλυθῇ· ἀφοῦ ἐπλύθη, λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν ἀδελφόν.

— Ἐλα τώρα νὰ σὲ βοηθήσω καὶ ἐγὼ νὰ πλυθῇς. Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐδέχθη ἀδιαμαρτυρήτως νὰ τοῦ χύσῃ νερὸ ὁ Ἅγιος, διὰ νὰ πλυθῇ. Κατόπιν λέγει πάλιν ὁ Ἅγιος εἰς τὸν Μοναχόν.

— Ὅταν θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἐκκλησίας νὰ μοῦ ὑπενθυμίσης νὰ σὲ χειροτονήσω Διάκονον.

Ὁ Μοναχὸς καὶ εἰς αὐτὸ ὑπήκουσε χωρὶς συζήτησιν. Ὁ Ἅγιος Βασίλειος τότε τὸν ἐχειροτόνησε Πρεσβύτερον καὶ τὸν ἐπῆρε μαζί του εἰς τὴν ἐπισκοπὴν, χάριν τῆς ὑπακοῆς του.

2. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Σιλουανὸν ἔλεγον ὅτι εἶχεν ἓνα ὑποτακτικόν, ὀνομαζόμενον Μάρκον, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο διὰ τὴν μεγάλην ὑπακοήν του. Οὗτος εἶχεν ὡς ἔργον τὴν καλλιγραφικὴν ἀντιγραφὴν βιβλίων. Ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς τὸν ἠγάπα διὰ τὴν ὑπακοήν του. Εἶχεν, ἐπίσης, καὶ ἄλλους ἔνδεκα ὑποτακτικούς, ποῦ ἐστενοχωροῦντο, διότι ἠγάπα τὸν Μάρκον περισσότερον ἀπὸ αὐτούς· ἀνέφεραν λοιπὸν τὸ παράπονόν των εἰς τοὺς Γέροντας.

Μίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν οἱ Γέροντες τὸν ἀββᾶν Σιλουανὸν καὶ τὸν ἠλεγχον διὰ τὴν στάσιν του ἀπέναντι τῶν μαθητῶν του. Ἀντὶ νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ ὁ Ἀββᾶς Σιλουανός, τοὺς ἐπῆρε μαζί του καὶ περνῶν ἓνα - ἓνα τὰ κελλία τῶν ἀδελφῶν, ἐκτυποῦσε τὴν θύραν λέγων: ἀδελφὲ τάδε, ἔλα, διότι σὲ χρειάζομαι. Ἀλλὰ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν τὸν ἠκολούθησεν ἀμέσως.

Ὅταν λοιπὸν ἦλθε καὶ εἰς τὸ κελλί τοῦ Μάρκου, ἐκτύπησε καὶ τοῦ εἶπε, ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἄλλους· Μάρκε... Ὁ ὑποτακτικὸς μόλις ἤκουσε τὴν φωνήν του ἐπήδησεν ἀμέσως ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἔστειλεν εἰς ὑπηρεσίαν, λέγει τότε πρὸς τοὺς Γέροντας ὁ Ἀββᾶς Σιλουανός:

— Ποῦ εἶναι, Πατέρες, οἱ ἄλλοι ἀδελφοί;

Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸ κελλί τοῦ Μάρκου καὶ παρετήρησε τὸ ἐργόχειρόν του· ἐπρόσεξε δὲ ὅτι εἶχεν ἀρχίσει νὰ κάμνῃ κάτι ἐπάνω εἰς τὸ ἐργόχειρον, καὶ μόλις τὸν ἐφώναξεν ὁ Ἀββᾶς, δὲν ἐκίνησε τὸ χερί του διὰ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὸ γράψιμον. Τότε φέρει ἔξω τὸ ἐργόχειρον καὶ τὸ ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς Γέροντας. Μόλις τὸ εἶδον οἱ Γέροντες τοῦ εἶπον:

— Πραγματικῶς ἔχεις δίκαιον νὰ τὸν ἀγαπᾷς, 'Αββᾶ· καὶ ἡμεῖς τὸν ἀγαπῶμεν, διότι καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀγαπᾷ διὰ τὴν ὑπακοήν του.

3. Διὰ τὸν ἴδιον, πάλιν, 'Αββᾶν Σιλουανόν, διηγοῦντο ὅτι ἐπεριπατοῦσε, κάποτε, εἰς τὴν σκήτην μὲ τοὺς Γέροντας· θέλων δὲ νὰ δείξῃ τὴν ὑπακοήν τοῦ ὑποτακτικοῦ του, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ τὸν ἀγαποῦσε, μόλις εἶδεν ἓνα μικρὸν ἀγριόχοιρον, λέγει εἰς τὸν ὑποτακτικόν του.

— Βλέπεις, τέκνον, ἐκεῖνο τὸ μικρὸ θουβάλι;

— Μάλιστα, Γέροντά μου· ἀπαντᾷ ὁ ὑποτακτικός.

— Βλέπεις καὶ τὰ κέρατά του πόσες πιθαμὲς μεγάλα εἶναι; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Γέρων.

— Ναί, Γέροντά μου.

Καὶ εὐαύμασαν οἱ Γέροντες ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τοῦ ὑποτακτικοῦ καὶ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν ὑπακοήν του.

4. Διὰ τὸν 'Αββᾶν Μοῦην ἔλεγον, ὅτι εἶχε μαθητὴν τὸν 'Αββᾶν Σαῖν. Τοῦ ἔλεγε λοιπὸν ὁ Γέρων, διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ· πῆγαινε καὶ κλέψῃ· καὶ ἐπῆγαινε καὶ ἔκλεπτε τοὺς ἀδελφούς χάριν τῆς ὑπακοῆς εὐχαριστῶν πάντοτε τὸν Κύριον. Ὁ Γέρων ἔπαιρνε πάλιν κρυφὰ τὰ κλοπιμαῖα καὶ τὰ ἐπέστρεφεν εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς Σκήτης.

5. Ἕνας Γέρων διηγῆθη τὰ ἐξῆς: Μετέβην κάποτε, πρὸς τὸν 'Αββᾶν Σισώην, πού κατοικοῦσεν εἰς τὸ Κλύσμα* καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μοῦ εἴπῃ διδακτικὸν λόγον.

— Συγχώρεσέ με, μοῦ ἀπήντησεν ὁ 'Αββᾶς Σισώης, ἐγὼ εἰμαι ἀγράμματος καὶ ἀμαθὴς ἄνθρωπος.

Κατόπιν ἐπῆγα πρὸς τὸν 'Αββᾶν Ὡρ καὶ τὸν 'Αββᾶν Ἀθρέ. Ἦτο δὲ ὁ 'Αββᾶς Ὡρ ἄρρωστος ἐπὶ δέκα ὀκτὼ ἔτη. Τοὺς ἔβαλα μετάνοιαν καὶ τοὺς παρεκάλεσα νὰ μοῦ εἴπουν διδακτικὸν λόγον.

— Τί ἠμπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ; Μοῦ ἀπήντησεν ὁ 'Αββᾶς Ὡρ. Πῆγαινε καὶ ὅ,τι βλέπεις κάνε. Ὁ Θεὸς εἶναι κοντὰ εἰς ἐκεῖνον πού διαίξει τὸν ἐαυτόν του εἰς ὅλα τὰ καλὰ ἔργα.

Ὁ 'Αββᾶς Ὡρ καὶ ὁ 'Αββᾶς Ἀθρὲ δὲν προήρχοντο ἀπὸ μίαν ἐπαρχίαν· καὶ ὁμῶς μεταξὺ των ὑπῆρχε μεγάλη εἰρήνη, ἕως ὅτου αἱ ψυχαὶ των ἐξηλθον ἀπὸ τὰ σώματά των. Ἦτο δὲ μεγάλη ἡ ὑπακοὴ τοῦ 'Αββᾶ Ἀθρέ, ὅπως καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ 'Αββᾶ Ὡρ. Παρέμεινα δὲ μαζί των ὀλίγας ἡμέρας ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς τὸν τρόπον τῆς ζωῆς των καὶ εἶδον πολλὰ ἀξιοθαύμαστα ἔργα των, ἐκ τῶν ὁποίων τοῦτο μόνον θὰ διηγηθῶ.

Μίαν ἡμέραν τοὺς ἔφερε κάποιος ἓνα μικρὸ ψάρι καὶ ἠθέλησεν ὁ 'Αββᾶς Ἀθρὲ νὰ τὸ μαγειρεύσῃ διὰ τὸν Γέροντα. Ἦρchiσε δὲ νὰ τὸ τεμαχίσῃ μὲ τὸ μαχαίρι καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τὸν ἐφώνησεν ὁ 'Αββᾶς Ὡρ. Κ α ἰ

* Κλύσμα εἶναι ἡ παραλία, ὃ τόπος πού κατακλύζεται ἀπὸ τὰ κύματα. Ἐνταῦθα ἴσως νοεῖται καὶ τὸ Σουεζ, ὅπερ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἐλέγετο Κλύσμα καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἔζων πολλοὶ μοναχοί.

ἀμέσως ἄφησε τὸ μαχαίρι καὶ δὲν ἔτεμάχισε τὸ ὑπόλοιπον. Ἐγὼ ἐθαύμασα τὴν μεγάλην ὑπακοήν του, διότι δὲν εἶπε· περίμενε λιγάκι, ὥσπου νὰ κόψω τὸ ψάρι. Εἶπον τότε εἰς τὸν Ἀββᾶν.

— Ἀββᾶ Ἀθρέ, ποῦ εὐρῆκες αὐτὴν τὴν ὑπακοήν;

— Δὲν εἶναι ἰδική μου· εἶναι τοῦ Γέροντος. Ἄν θέλῃς, ἔλα καὶ βλέπε τὴν ὑπακοήν του.

Ἐψησε λοιπὸν τὸ ψάρι, ὁ Ἀββᾶς Ἀθρέ, τὸ ἐχάλασε θεληματικὰ καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὸν Γέροντα· καὶ ἐκεῖνος τὸ ἔφαγε, χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε. Τὸν ἠρώτησε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀθρέ.

— Γέροντα, εἶναι καλὸ τὸ ψαράκι;

— Πάρα πολὺ καλὸ, ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ὡρ.

Ἐπειτα τοῦ ἔφερεν ἓνα ἄλλο μικρὸ ψαράκι, πολὺ ὠραῖα μαγειρευμένον καὶ καθὼς ἔτρωγεν ὁ Γέρον τὸ εἶπε:

— Τὸ ἐχάλασα, Γέροντα.

— Naί, λιγάκι τὸ ἐχάλασες· ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ὡρ.

Κατόπιν αὐτοῦ μοῦ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀθρέ.

— Κατάλαβες λοιπὸν τώρα πῶς ἡ ὑπακοὴ εἶναι τοῦ Γέροντος;

Ἐφυγα λοιπὸν ὠφελημένους ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Ἀββᾶδες καὶ ἔκανα ὅ,τι ἠμποροῦσα, διὰ νὰ ἐφαρμόσω καὶ ἐγὼ ὅσα εἶδον.

ΣΤ' Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ὁ Ἀββᾶς ἔταξέ με ἔρχεσθαι εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον καὶ ποιεῖν τοὺς ἄρτους τῶν ἀδελφῶν· οἱ δὲ ἐργάται, κοσμηκοὶ ὄντες, λαλοῦσιν ἂ μὴ δεῖ, καὶ οὐκ ὠφελοῦμαι ἀκούων ταῦτα· τί οὖν ποιήσω; ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· οὐχ ἐώρακας παιδιὰ γράμματα μανθάνοντα ἐπὶ πλήθους, καὶ ἔκαστον αὐτῶν τὸ ἴδιον μάθημα μελετᾷ, καὶ οὐχὶ τὸ τοῦ ἄλλου; Καὶ σὺ οὖν πρόσχε σεαυτῷ καὶ τῇ μελέτῃ τῆς καρδίας σου· εἰ δὲ νικᾶσαι ὑπὸ τῶν παθῶν, ἀνάγγειλον τῷ Ἀββᾶ, καὶ ὁ σοὶ εἴπῃ ποιήσον· αὐτὸς γὰρ τὸ συμφέρον σου οἶδεν ὑπὲρ σέ.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— Ὁ Ἀββᾶς μου μὲ διέταξε νὰ ἔρχωμαι εἰς τὸ ἀρτοποιεῖον, διὰ νὰ παρασκευάζω τοὺς ἄρτους τῶν ἀδελφῶν· οἱ ἐργάται ὅμως, ὡς κοσμηκοί, ὁμιλοῦν μεταξὺ τῶν αὐτῶν πού δὲν πρέπει, καὶ ἐγὼ δὲν ὠφελοῦμαι μὲ τὸ νὰ ἀκούω αὐτά. Τί πρέπει νὰ κάμω λοιπόν;

Ὁ Γέρον ἀπήντησε:

— Δὲν ἔχεις ἰδεῖ πολλὰ παιδιὰ νὰ μαθαίνουν μαζὶ γράμματα; καὶ ὅμως κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ μελετᾷ τὸ μάθημά του, καὶ ὅχι τὸ μάθημα τοῦ ἄλλου. Καὶ σὺ λοιπὸν νὰ προσέχῃς τὸν ἑαυτόν σου καὶ τὴν μελέτην τῆς καρδίας σου. Ἄν ἄλιν νικᾶσαι ἀπὸ τὰ πάθη, τότε νὰ ἐξομολογηθῇς εἰς τὸν Γέροντά σου καὶ κάνε αὐτό, πού θὰ σοῦ εἴπῃ, διότι αὐτὸς γνωρίζει τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς σου καλύτερον ἀπὸ σέ.

Ζ' Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕΑΝ ὁ Ἀββᾶς σου ἀποστείλῃ σε ἐπὶ ξένης περὶ πράγματος, εἰπὲ αὐτῷ· ποῦ θέλεις παραβάσω; τίνας χρεῖαν ἔχεις; καὶ εἴ τι σοι λέγει, ποιήσον· μὴ προσθήῃς, μὴδὲ ἀφέλῃς, μὴ θελήσῃς ποιῆσαι πρᾶγμα εὐεργετικὸν πτωχῷ, εἰ μὴ πρότερον αὐτὸν ἐρωτήσεις· εἰ δὲ ποιήσεις χωρὶς αὐτοῦ ἐν κρυπτῷ, ἁμαρτήσεις.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΑΝ ὁ Γέροντάς σου σὲ στείλῃ εἰς ξένον τόπον, ἐρώτησέ τον· Γέροντα, ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγω; Τί πρᾶγμα χρειαζέσαι; Νὰ κάνῃς δὲ αὐτό, ποῦ θὰ σοῦ εἴπῃ. Νὰ μὴ προσθέσῃς οὔτε νὰ ἀφαιρέσῃς τίποτε ἀπὸ τὴν ἐντολὴν του· οὔτε νὰ θελήσῃς νὰ εὐεργετήσῃς πτωχόν, ἐὰν προηγουμένως δὲν τὸν ἐρωτήσῃς. Ἄν κάνῃς κάτι χωρὶς νὰ σοῦ δώσῃ αὐτὸς τὴν ἄδειαν, θὰ ἁμαρτήσῃς.

Η'. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· εἰ ἐν τοῖς καλοῖς ἢ καὶ τοῖς μέσοις δεῖ κόπτειν τὸ θέλημα, ἢ καὶ ἐν οἷς παράθασις δοκεῖ φθάνειν ἐντολῆς Θεοῦ; καὶ ὑπὲρ τὴν κατάστασίν μου δὲ ἐὰν εὑρεθῇ ἡ ἐπιταγή, εἰ ὀφείλω παραιτεῖσθαι, ἵνα μὴ λύπην καὶ ταραχὴν ὑστερον ἐνέγκῃ μοι· καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀδελφέ, ὁ θέλων εἶναι Μοναχός, οὐκ ὀφείλει δλως θέλημα ἔχειν ἐν τινι πράγματι· καὶ τοῦτο διδάσκων ὁ Κύριος εἶπεν· «ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, οὐ τὸ ἐμὸν θέλημα ποιῆσαι· ὁ θέλων γὰρ τόδε ποιεῖν, καὶ τόδε παραιτεῖσθαι, ἢ διακριτικώτερον ἑαυτὸν δείκνυσι τοῦ ἐπιτάσσοντος αὐτῷ, ἢ ὑπὸ δαιμονίων ἐμπαίζεται, ἅπερ ἀμφοτέρω κακὰ καὶ δαιμονιώδη, ὥς τε ἐν πᾶσιν ὀφείλεις ὑπακούειν· ὁ γὰρ ἐπιτάσσων Ἀββᾶς σου βαστάζει τὸ κρῖμα, ὥς ἀπαιτούμενος λόγον ὑπὲρ σοῦ· ἐὰν δὲ φαίνεται σοι βαρὺ τὸ ἐπιτασσόμενον, ἐρώτησον αὐτὸν καὶ τῇ διακρίσει αὐτοῦ ἄφες τὸ πρᾶγμα.

Ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ ᾧσιν οἱ ἐπιτάξαντες καὶ βλέπῃς ἢ νομίζῃς, ὅτι βλάβην ἔχει τὸ πρᾶγμα ἢ ὑπὲρ τὴν δυνάμιν σου ἔστι, πάλιν τὸν Ἀββᾶν ἐρώτησον, καὶ ὃ λέγει ποιήσον· ἐὰν γὰρ θέλῃς μὴ μόνον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διακρίνειν, θλίψιν σεαυτῷ ἐπισπᾶσαι· ἀλλ' ὅπου μὲν δοκεῖ καλὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἔκει δεῖξον τὴν ὑπακοὴν τοῖς ἀδελφοῖς· ὅπου δὲ διστάζει ὁ λογισμός, ἢ ὑπὲρ τὴν δυνάμιν σου ἔστιν, ἢ ἔχον βλάβην, ἀνάθου τῷ Ἀββᾶ σου, καὶ ὃ διακρίνει ποιήσον· αὐτὸς γὰρ οἶδε τί ποιεῖ, καὶ πῶς φροντίζει σου τῆς ψυχῆς, καὶ ἀναπαύου, πιστεύων ὅτι εἴ τι λέγει σοι, κατὰ Θεὸν ἔστι· πᾶν δὲ τὸ κατὰ Θεὸν ὠφέλιμόν ἐστι, καὶ λύπην ἢ ταραχὴν οὐ φέρει· ἐκ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ οὐδὲν κακὸν ἐξέρχεται· «πᾶν γὰρ δένδρον καλόν, καρποὺς καλοὺς ποιεῖ».

Ἐφ' ὃ ἀδελφός· τὸ κόψαι τὸ θέλημα τί ἐστιν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀδελφέ· τὸ κόψαι τὸ θέλημα, προκοπή ἐστι κατὰ Θεόν· ἐστι δὲ τοῦτο, ἵνα ἐν μὲν τοῖς δοκοῦσι καλοῖς τὸ ἴδιον κόπη τις θέλημα, τὸ δὲ τῶν Ἀγίων ποιῇ· ἐν δὲ τοῖς κακοῖς, καὶ ἄφ' ἑαυτοῦ φεύγῃ τὰ ἄτοπα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Πρέπει, Γέροντα, νὰ κόπτωμεν τὸ θέλημά μας εἰς τὰ καλὰ ἢ καὶ τὰ μέτρια, ἢ εἰς ὅσα μόνον θεωροῦνται παρὰβασις τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ; Ἐπίσης ἐὰν ἡ διαταγὴ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν κατάστασίν μου, διὰ νὰ μὴ λυπηθῶ καὶ ταραχθῶ ἐκ τῶν ὑστέρων, πρέπει νὰ παραιτηθῶ ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν;

Ἐν τῷ Γέρων ἀπήντησεν.

— Ἀδελφέ, αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ εἶναι Μοναχὸς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἔχη θέλημα διὰ κανένα πρᾶγμα. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει καὶ ὁ Κύριος, ὅταν λέγῃ· «ἦλθα εἰς τὸν κόσμον ὄχι διὰ νὰ κάμω τὸ θέλημά μου» (Ἰωάν. δ', 34). Διότι αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ ἐκτελῇ τὸ ἓνα καὶ νὰ παραιτῇται ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἢ παρουσιάζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ πλέον διακριτικὸν ἀπὸ ἐκείνου ποὺ τὸν διατάσσει, ἢ τὸν ἐμπαίζουν οἱ δαίμονες· καὶ τὰ δύο ὁμῶς εἶναι κακὰ καὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ δαίμονος. Ὡστε εἰς ὅλα ὀφείλεις νὰ ὑπακούῃς. Διότι ὁ Γέροντάς σου, ποὺ σὲ διατάσσει, αὐτὸς θὰ φέρῃ καὶ τὴν εὐθύνην ὡς ὑπεύθυνος διὰ τὴν σωτηρίαν σου. Ἐὰν δὲ σοῦ φαίνεται βαρὺ αὐτὸ ποὺ σὲ διατάσσει, παρακάλεσέ τον καὶ ἄφησε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν διάκρισίν του.

Ἐὰν πάλιν αὐτοὶ ποὺ σὲ διέταξαν εἶναι ἀδελφοί, καὶ βλέπῃς ἢ νομίζῃς πὼς τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐπιβλαβὲς δι' ἐσέ· ἢ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν δύναμίν σου, τότε πάλιν νὰ ἐρωτήσῃς τὸν Γέροντα καὶ κάνε αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ εἰπῇ. Διότι ἐὰν θελήσῃς νὰ διακρίνῃς ὄχι μόνον τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τότε θὰ προξενῇς θλίψιν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Ὅπου τὸ πρᾶγμα (διὰ τὸ ὁποῖον σὲ διατάσσουν) φαίνεται καλὸν ἐκεῖ νὰ ὑπακούῃς εἰς τοὺς ἀδελφούς· ὅπου ὁμῶς διστάζει ὁ λογισμὸς σου, ἢ τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀνώτερον ἀπὸ τὴν δύναμίν σου, ἢ παρουσιάζει βλάβην, τότε νὰ ἐμπιστευθῇς εἰς τὸν Γέροντά σου καὶ κάνε αὐτό, ποὺ ἐκεῖνος θὰ διακρίνῃ ὡς καλόν. Διότι αὐτὸς γνωρίζει τί κάνει καὶ πὼς πρέπει νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ψυχὴν σου· νὰ ἀναπαύεται λοιπὸν ἡ ψυχὴ σου καὶ νὰ ἔχῃς ἐμπιστοσύνην πὼς ὅ,τι καὶ νὰ σοῦ εἰπῇ εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι δὲ εἶναι κατὰ Θεὸν ὠφέλιμον δὲν φέρει λύπην ἢ ταραχὴν ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ἀγαθὸν κανένα κακὸν δὲν προέρχεται· «διότι κάθε καλὸν δένδρον, παράγει καλοὺς καρποὺς» (Ματθ. ζ', 17).

Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφὸς πάλιν·

— Τὸ νὰ κόψῃ τὸ θέλημά του κανεὶς τί εἶναι;

— Ἀδελφέ, τὸ νὰ κόψῃς τὸ θέλημά σου εἶναι προκοπὴ κατὰ Θεόν· ἡ δὲ κοπὴ τοῦ θελήματος συνίσταται εἰς ὅσα μὲν θεωροῦνται καλὰ νὰ μὴ κάνῃ κανεὶς αὐτὸ ποὺ θέλει ὁ ἴδιος, ἀλλὰ νὰ κάνῃ αὐτὸ ποὺ λέγουν οἱ Ἄγιοι. Εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τῶν κακῶν καὶ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως νὰ ἀποφεύγῃ τὰ ἄτοπα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ'

Τί τὸ κρίμα τῆς πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυσμοῦ· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν χριστιανὸν ἀντιλέγειν ὅλως ἢ δικαιολογεῖσθαι, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀνθίστασθαι τῷ ἰδίῳ θελήματι, καὶ ἀγαπᾶν τὸν ἔλεγχον καὶ μὴ μισεῖν

Ποία εἶναι ἡ ἁμαρτία τῆς ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυσμοῦ πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους· καὶ ὅτι ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἀντιλέγῃ καθόλου ἢ νὰ δικαιολογῇται, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις νὰ ἀντιστέκεται εἰς τὸ ἰδικόν του θέλημα καὶ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἔλεγχον καὶ νὰ μὴ τὸν ἀποφεύγῃ

Α'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΔΕΛΦΟΙ· οὐ δεῖ ἡμᾶς γογγύζειν ἐν οἴφδῃποτε πράγματι εὐλόγῳ, ἢ τῷ δοκεῖν ἀλόγῳ, ἀλλ' εὐπειθεῖς εἶναι κατὰ πάντα καὶ εὐχαρίστους, πρὸς τε Θεόν, καὶ τοὺς κατὰ Θεὸν ἡμῖν ἐπιτάττοντας· εἰ δὲ γογγύζομεν ἐν τινι, ὅμοιοι ἐσόμεθα τοῖς ἀλιτηρίοις καὶ ἀχαρίστοις Ἰουδαίοις, οἵτινες ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται· «καὶ ἦν ὁ λαὸς γογγύζων ἐπὶ Μωϋσῇ· καὶ εἶπε Μωϋσῆς· οὐ καθ' ἡμῶν ἐστὶν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν, ἀλλὰ κατὰ Θεοῦ»· οἱ καὶ διὰ τὸν γογγυσμὸν αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ κατεστρώθησαν.

Καὶ οἱ ἔκγονοι δὲ αὐτῶν τὴν πατρικὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀπειθειαν ἀκριβῶς ἀποσώζοντες, ποτὲ μὲν κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου ἐγόγγυζον λέγοντες· διὰ τί μετὰ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ποτὲ δὲ καὶ κατὰ τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ ἐγόγγυζον, ὅτι εἶπεν· «ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· πρὸς οὓς ἔφη ὁ Κύριος· οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν»· εὐρὼν δηλονότι τὸν τοιοῦτον εὐπειθῆ καὶ εὐγνώμονα καὶ οὐ γογγυστὴν καθ' ἡμᾶς. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἐργάται ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου διὰ τοὺς ἐσχάτους ἐργάτας τοὺς περὶ τὴν ἐνδεκάτην κληθέντας λέγοντες, ὅτι ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας, καὶ τὰ ἐξῆς· πρὸς οὓς ἀπεκρίθη· «ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώγησά σοι; ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε»· ποῦ δὲ αὐτὸν ἀποστέλλει; δῆλον ὅτι ὅπου καὶ τοὺς τῆς ἀριστερᾶς μερίδος, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ

τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ· τοῦτο γὰρ καὶ διὰ τοῦ ἐπαγομένου ἐμφαίνει, πονηροὺς αὐτοὺς ἐλέγξας καὶ φθονερούς, ἐν τῷ εἰπεῖν· «εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι».

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΟΙ, δὲν πρέπει νὰ γογγύζωμεν δι' ὁποιοδήποτε εὖλογον πρᾶγμα, ἢ ἀκόμη καὶ δι' ἐκεῖνο πού μᾶς φαίνεται παράλογον, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα εἰς ὅλα ὑπάκουοι καὶ εὐχάριστοι, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ἐκείνους πού μᾶς διατάσσουν, κατὰ Θεόν· ἐὰν δὲ σὲ κάτι γογγύζωμεν, τότε θὰ ὁμοιάσωμεν μὲ τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀχαρίστους Ἰουδαίους, πού ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ θεράποντος τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «καὶ ἐγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως· καὶ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς· ὁ γογγυσμός σας δὲν στρέφεται ἐναντίον μου, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ Θεοῦ» (Ἐξόδ. ιστ', 8)· ὅσοι δὲ ἐγόγγυζον, ἐξ αἰτίας τοῦ γογγυσμοῦ των, ἀπέθανον εἰς τὴν ἔρημον.

Καὶ οἱ ἀπόγονοί των διατηροῦντες τὴν πατρικὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀνυπακοήν, ἄλλοτε μὲν ἐγόγγυζον κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου, λέγοντες· διατί τρώγετε καὶ πίνετε μαζὶ μὲ τοὺς ἀμαρτωλοὺς; ἄλλοτε δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Σωτῆρος ἐπειδὴ τοὺς εἶπεν· «ἐγὼ εἰμαι ὁ ἄρτος, πού κατέβηκα ἀπὸ τὸν οὐρανόν» (Ἰωάν. στ', 50—51). Πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Κύριος· «κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ ἐὰν ὁ Ἑπουράνιος Πατήρ μου ὁ ὁποῖος μὲ ἀπέστειλε, δὲν ἐλκύσῃ αὐτόν» (Ἰωάν. στ', 65)· ὅταν εὗρῃ αὐτόν, κατὰ τὴν γνώμην μου, ὑπάκουον καὶ εὐγνωμόνα καὶ ὄχι γογγυστήν. Καὶ οἱ πρῶτοι ἐργάται (τῆς παραβολῆς) ἐγόγγυζον διὰ τοὺς τελευταίους ἐργάτας, πού προσεκλήθησαν περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, λέγοντες· διατί ἔκαμες αὐτοὺς ἴσους μὲ ἡμᾶς; καὶ τὰ λοιπὰ (Ματθ. κ', 1—15). Πρὸς αὐτοὺς πάλιν ὁ Κύριος ἀπήντησε· «φίλε μου, δὲν σὲ ἀδικῶ· δὲν συνεφώνησα μαζὶ σου ἓνα δηνάριον; Πάρε τὸ δηνάριόν σου καὶ πῆγαινε». Ποῦ ὅμως τὸν ἀποστέλλει; Εἶναι φανερόν ὅτι τὸν στέλλει ἐκεῖ πού θὰ εὐρίσκωνται οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀριστερᾶς μερίδος, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, πού ἔχει ἐτοιμασθῇ διὰ τὸν Διάβολον καὶ τοὺς ὑπηρέτας του. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὰ ἐπόμενα, ὅτι, δηλαδὴ τοὺς κατηγορεῖ ὡς πονηροὺς καὶ φθονερούς, «πράγματι τὸ μάτι σας εἶναι πονηρόν, ἐνῷ ἐγὼ εἰμαι ἀγαθός» (Ματθ. κ', 15).

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

Ο ΤΗ: ΕΠΙΤΑΓΗ: ἐπιμίσγων λάθρα τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, μοιχός ἐστι, καθὼς ἐν τῇ Σοφίᾳ δεδῆλωται, καὶ δι' ἐνδειαν φρενῶν ὀδύνας καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει· ὡς περ ὕδατος καὶ πυρὸς ἐναντία ἢ σύνοδος, οὕτως ἐναντιοῦνται ἀλλήλαις δικαιολογία καὶ ταπεινώσις. Ἐὰν θέλῃς σωθῆναι, ἀληθῆ λόγον ἀγάπησον, καὶ μηδέποτε ἔλεγχον ἀκρίτως ἀποστραφῇς. Λόγος ἀληθῆς μετέβαλε γεννήματα ἐχιδνῶν, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς· ὁ δεχόμενος λόγους ἀληθείας, ὑποδέχεται τὸν Θεόν Λόγον· φησὶ γὰρ ὁ Κύριος· «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται».

Παραλυτικός ἐστι, χαλασθεὶς διὰ τοῦ δώματος, ἁμαρτωλὸς παρὰ πιστῶν ἐλεγχόμενος κατὰ Θεόν, καὶ διὰ τὴν ἐκείνων πίστιν λαμβάνων τὴν ἄφεσιν. Ὁ μισῶν ἔλεγχον, δῆλον ὅτι κατὰ πρόθεσιν ἔγκειται τῷ πάθει· ὁ δὲ ἀγαπῶν, κατὰ πρόληψιν περιφέρεται.

Ὡς περ οἱ ἐν θαλάσῃ πλέοντες ἡδέως ὑπομένουσι τὸν ἡλιακὸν καύσωνα, οὕτως οἱ μισοῦντες τὴν κακίαν ἀγαπῶσιν ἔλεγχον· διότι ἐναντιοῦται ὁ μὲν τοῖς ἀνέμοις, ὁ δὲ τοῖς πάθεσιν. Ὁ γραφικαῖς ἐντολαῖς καὶ νουθεσίαις μὴ παιδευόμενος, τῇ μάστιγι τοῦ ἱππου καὶ τῷ κέντρῳ τοῦ ὄνου ἐλαθήσεται· εἰ δὲ ταῦτα ἀπώσεται, ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας ἀγχθήσεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΥΤΟΣ, πού ἀνακατεύει κρυφὰ εἰς τὴν διαταγὴν πού ἔλαβε, καὶ τὸ θέλημά του, εἶναι μοιχός, καθὼς φανερόνεται καὶ εἰς τὴν Σοφίαν Σολομῶντος (Σοφ. Σειρ. λβ', 17 καὶ Παροιμ. στ', 32—33) καὶ ἀπὸ ἔλλειψιν λογικῆς ὑποφέρει κόπους καὶ ταπεινώσεις. Ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἀδύνατος ἡ ἔνωσις τοῦ νεροῦ μὲ τὴν φωτιάν, ἔτσι εἶναι ἀντίθετοι μεταξὺ των, ἡ δικαιολογία καὶ ἡ ταπείνωσις. Ἐὰν θέλῃς νὰ σωθῇς, νὰ ἀγαπήσῃς τὸν εἰλικρινῆ λόγον, καὶ ποτέ σου ἀπερισκέπτως νὰ μὴ περιφρονήσῃς τὸν ἔλεγχον. Ἀληθινὸς λόγος μετέβαλε τὰ γεννήματα τῶν ἐχιδνῶν καὶ τοὺς ὑπέδειξε νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν μέλλουσαν ὀργήν· ἐκεῖνος πού δέχεται εὐχαρίστως ἀληθινούς λόγους, θὰ ὑποδεχθῇ καὶ τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν Λόγον· διότι ὁ Κύριος εἶπεν· «αὐτὸς πού δέχεται σᾶς, δέχεται ἐμένα» (Ματθ. ι', 40).

Ὁ ἁμαρτωλὸς πού ἐλέγχεται, κατὰ Θεόν, ἀπὸ πιστοῦς, εἶναι ὁ Παραλυτικός πού κατεβιδάσθη ἀπὸ τὴν στέγην καὶ λαμβάνει τὴν ἄφεσιν, χάριν εἰς τὴν πίστιν ἐκείνων. Ἐκεῖνος, πού μισεῖ τοὺς ἐλέγχους, φανερόνεται ὅτι θεληματικὰ παραμένει εἰς τὸ πάθος· ὅποιος ὅμως ἀγαπᾷ τοὺς ἐλέγχους συμπεριφέρεται λογικά.

Ὅπως ἀκριβῶς αὐτοί, πού πλέουν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπομένουν εὐχαρίστως τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου, ἔτσι καὶ αὐτοί, πού μισοῦν τὴν κακίαν, ἀγαποῦν τὸν ἔλεγχον· διότι ὁ μὲν ἥλιος ἐναντιώνεται πρὸς τοὺς ἀνέμους, ὁ δὲ ἔλεγχος πρὸς τὰ πάθη. Ἐκεῖνος, πού δὲν θέλει νὰ παιδαγωγῇται ἀπὸ ἐντολὰς καὶ νουθεσίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς, θὰ ἀναγκασθῇ μὲ τὸ μαστίγιον τοῦ ἱππου καὶ μὲ τὸ κέντημα τῆς βουκέντρας νὰ βαδίζῃ· ἂν καὶ μὲ αὐτὰ δὲν σωφρονισθῇ τότε θὰ ὀδηγηθῇ μὲ φίμωτρον καὶ χαλινάρι, πού θὰ φορέσουν εἰς τὰς σιαγόνας του (Ψαλμ. λα', 9).

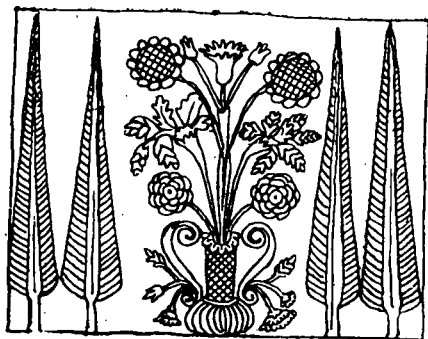
Γ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

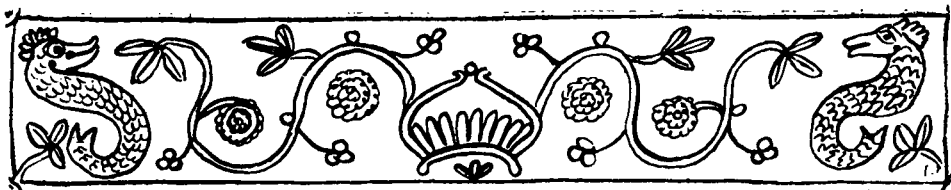
ΩΣ ΠΕΡ ἴδιον παρακοῆς ἐστὶν ἔργον ἡ ἁμαρτία, οὕτως ἴδιον ὑπακοῆς ἐστὶν ἔργον ἡ ἀρετή· καὶ ὡς περ τῇ μὲν παρακοῇ παράθαις ἐντολῶν καὶ τοῦ ἐντειλαμένου διαίρεσις, οὕτω τῇ ὑπακοῇ ἐφέπεται συντήρησις ἐντολῶν, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἐντειλάμενον ἔνωσις διὰ τῆς ἀγάπης ἐτήρησεν ἀδιαίρετον· ὁ δὲ παραβάς διὰ παρακοῆς ἐντολήν,

καὶ τὴν ἁμαρτίαν εἰργάσατο, καὶ τῆς κατὰ ἀγάπην ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἐντειλάμενον διεῖλεν ἐγνώσεως.

Ἑρμηνεία

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς ἔργον τῆς παρακοῆς εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἔτσι καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι ἔργον τῆς ὑπακοῆς· καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὴν παρακοὴν ἀκολουθεῖ ἡ παράβασις τῶν ἐντολῶν καὶ ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τὸν Ἐντολοδότην, ἔτσι καὶ τὴν ὑπακοὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐντολῶν καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγάπης ἀδιάσπαστος ἔνωσις πρὸς τὸν Ἐντολοδότην. Ἐκεῖνος, ποῦ μὲ τὴν παρακοὴν τοῦ παρέβη ἐντολὴν καὶ τὴν ἁμαρτίαν διέπραξε καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐχώρισεν ἀπὸ τὴν διὰ τῆς ἀγάπης ἔνωσιν πρὸς τὸν Ἐντολοδότην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ'

“Οτι οὐ δεῖ τὸν διδάσκαλον κατακρίνειν, κἂν τινα ἐναντία ἴσως ὢν διδάσκει ποιῇ· καὶ γὰρ πολλοὶ μαθηταὶ ἀμελέσι διδασκάλοις ἐμπιστευθέντες, καὶ μὴ κατακρίνοντες αὐτούς, ἀλλ’ ἐν Κυρίῳ ὑποτασσόμενοι, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, πολλάκις δὲ καὶ τοῖς διδασκάλοις ὁμηγείας γεγόνασιν αἴτιοι.

Δὲν πρέπει νὰ κατακρίνωμεν τὸν διδάσκαλον, ἔστω καὶ ἐὰν κἀνὴ μερικὰ πράγματα, ἀντίθετα τῶν ὅσων διδάσκει· διότι πολλοὶ μαθηταὶ ἐμπιστευθέντες τοὺς ἑαυτοὺς των εἰς ἀμελεῖς διδασκάλους, ἐπειδὴ δὲν τοὺς κατέκριναν, ἀλλὰ παρέμειναν εἰς αὐτούς ὑποτασσόμενοι ἐν Κυρίῳ, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἔγιναν αἴτιοι νὰ σωθῶν καὶ οἱ διδάσκαλοι.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Ν ΤΙΣ ἀναχωρητὴς πάννυ διακριτικός· καὶ ἤθελε μένειν εἰς τὰ κελλία, καὶ οὐχ εὔρισκε πρὸς τὸ παρὸν κελλίον· ἕτερος δὲ γέρων, μαθὼν περὶ τοῦ ἀναχωρητοῦ, καὶ ἔχων ἐκεῖ κελλίον παρὰ μέρος κενόν, παρεκάλεσεν αὐτὸν καθίσαι εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνο, ἕως οὗ εὐρεθῇ ἕτερον· ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐκάθισεν ἐν αὐτῷ. Τινὲς δὲ τῶν κατὰ τόπον ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ξένον, φέροντες ὃ ἡδύνατο ἕκαστος, καὶ αὐτὸς δεχόμενος ἐφιλοξένει αὐτούς. Ὁ δὲ γέρων, ὁ δοὺς αὐτῷ τὸ κελλίον, ἤρξατο φθονεῖν καὶ κακολογεῖν αὐτὸν καὶ λέγειν· ἐγὼ πόσα ἔτη ἔχω ὧδε ἐν ἀσκήσει πολλῇ, καὶ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς με· καὶ οὗτος ὁ ἐπιθέτης ὀλίγας ἡμέρας ἔχει, καὶ πόσοι ἔρχονται πρὸς αὐτόν; καὶ λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· ὕπαγε καὶ εἰπὲ αὐτῷ· ἀναχώρησον ἔνθεν ὅτι χρεῖαν ἔχω τοῦ κελλίου.

Ὁ δὲ μαθητὴς ἐλθὼν πρὸς αὐτόν εἶπε· λέγει ὁ Ἀβδᾶς μου πῶς ἔχεις; ὁ δὲ ἔφη· εὐχέσθω ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι θεδάρηται ὁ στόμαχός μου· καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν ἀποστείλαντα λέγει· ὁ γέρων εἶπεν, ὅτι ἰδοὺ βλέπω κελλίον ἕτερον καὶ ὑπάγω. Καὶ μετὰ δύο ἡμέρας λέγει πάλιν τῷ μαθητῇ· ὕπαγε, εἰπὲ αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν μὴ ἀναχωρήσῃς, ἐγὼ ἔρχομαι καὶ μετὰ ράβδου σε ἐκβάλλω. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀπελθὼν πάλιν εἶπε τῷ ἀναχωρητῇ· ἤκουσεν ὁ Ἀβδᾶς μου ὅτι ἀσθενεῖς, καὶ πάλιν λυπεῖται καὶ ἀπέστει-

λέ με ἐπισκέψασθαι σε· ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκεῖνος· εἶπε αὐτῷ, ὅτι διὰ τῶν εὐχῶν σου καλῶς ἔσχον. Ἐρχεται οὖν πρὸς τὸν γέροντα αὐτοῦ καὶ λέγει· εἶπεν ὅτι ἕως τῆς Κυριακῆς ἐκβαίνω θελήματι Θεοῦ.

Ὡς οὖν ἦλθεν ἡ Κυριακὴ καὶ οὐκ ἐξῆλθε τῆς κέλλης ὁ ἀναχωρητής, λαδὼν ράβδον ὁ γέρων ἀπῆλθε δειραὶ αὐτὸν καὶ διωξάι. Ἀπερχομένῳ δέ, εἶπεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· προλαμβάνω ἐγὼ, μήπως εὐρεθῶσιν ἐκεῖ τινες καὶ σκανδαλισθῶσιν· ὁ δὲ ἐπέτρεψε· καὶ προλαβὼν ὁ ἀδελφός, λέγει τῷ ἀναχωρητῇ· ὁ Ἀβδᾶς μου ἔρχεται παρακαλέσαι σε καὶ λαβεῖν εἰς τὸ κελλίον. Ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσε τὴν ἀγάπην τοῦ γέροντος, ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, καὶ θάλλει αὐτῷ μετάνοιαν ἀπὸ μακρόθεν λέγων· ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου, καὶ μὴ σκύλλου, Πάτερ.

Ἴδων δὲ ὁ Θεὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ νεωτέρου, κατένυξε τὸν Ἀβδᾶν αὐτοῦ, καὶ ρίψας τὴν ράβδον ἔτρεχεν εἰς τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ· καὶ ἥσπασατο αὐτὸν καὶ ἀπήγαγεν εἰς τὸ κελλίον, ὡς μηδὲν ἀκούσαντα, ὧν αὐτὸς εἶπεν· ἔφη δὲ πρὸς τὸν μαθητὴν· οὐδὲν αὐτῷ εἶπας ὧν εἶπόν σοι; ὁ δὲ ἀπεκρίθη· οὐχί· καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ γέρων πάνυ ἐχάρη· καὶ ἔγινω ὅτι τοῦ ἐχθροῦ ἦν ὁ φθόνος, καὶ τότε μὲν ἀνέπαυσε τὸν γέροντα· μετὰ δὲ τοῦτο, προσπίπτει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ λέγων· σύ μου Πατήρ, κἀγὼ σοῦ μαθητής· ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας σου αἱ ψυχαὶ τῶν δύο θωήθησαν.

2. Διηγῆσάτο τις τῶν γερόντων, ὅτι τὴν τις γέρων μεθυστής· καὶ εἰργάζετο ψιάθιον καθ' ἡμέραν, καὶ ἐπώλει αὐτὸ εἰς τὴν κώμην καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ ἦλθέ τις πρὸς αὐτὸν ἀδελφός, καὶ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ· εἰργάζετο δὲ καὶ αὐτὸς καθ' ἑκάστην ψιάθιον, καὶ ἐλάμβανε καὶ αὐτὸ ὁ γέρων, καὶ ἐπώλει καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν τῶν δύο, τῷ δὲ ἀδελφῷ ἔφερε μικρὸν ἄρτον κατοψέ· καὶ ἐπὶ τρία ἔτη τοῦτο ποιοῦντος αὐτοῦ, οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει ἐν ἑαυτῷ· ἰδοὺ γυμνός εἰμι, καὶ τὸν ἄρτον μου μετὰ ἐνδείας ἐσθίω· ἀναστὰς οὖν πορευθὼ ἐν-τεῦθεν· πάλιν δὲ ἐλογίσατο ἐν ἑαυτῷ λέγων· ποῦ ἔχω ἀπελθεῖν; καθέζομαι πάλιν· ἐγὼ γὰρ τῷ Θεῷ καθέζομαι κοινόδιον· καὶ εὐθὺς ἐφάνη αὐτῷ Ἄγγελος λέγων· μηδαμοῦ ἀναχωρήσης· ἔρχομαι γὰρ αὖριον ἐπὶ σέ.

Τῇ οὖν ἐπαύριον, παρεκάλεσεν ὁ ἀδελφός τὸν γέροντα λέγων· Πάτερ, μηδαμοῦ σήμερον ἀπέλθης· ἔρχονται γὰρ νῦν οἱ ἐμοὶ λαβεῖν με. Ὡς οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα καθ' ἣν ἀπῆρχετο ὁ γέρων, εἶπεν αὐτῷ· οὐκ ἔρχονται σήμερον, τέκνον, ἐχρόνισαν γάρ· ὁ δὲ ἔφη· ναί, Ἀβδᾶ, πάντως ἔρχονται· καὶ λαλῶν μετὰ τοῦ γέροντος ἐκοιμήθη. Ἴδων δὲ ὁ γέρων, ἤρξατο κλαίειν λέγων· οἴμοι, τέκνον, ὅτι ἐν πολλοῖς ἔτεσιν εἰμι ζῶν ἐν ἀμελείᾳ· σύ δὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν ψυχὴν σου ἔσωσας ἐν ὑπομονῇ· καὶ ἀπὸ τότε καὶ αὐτὸς ἐσωφρόνησε καὶ δόκιμος γέγονεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΚΑΠΟΤΕ ἔζη ἓνας ἀναχωρητής πάρα πολὺ διακριτικός· αὐτὸς ἤθελε νὰ μένῃ εἰς τὰ κελλία, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν δὲν εὗρισκε κελλίον. Ἐνας ἄλλος Γέρων, ὅταν ἔμαθε διὰ τὸν ἀναχωρητὴν, καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἓνα παράμερον κελλί· ἄδειο, τὸν παρεκάλεσε νὰ καθίσῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ κελλί, μέχρις ὅτου εὗρῃ ἄλλο καλύτερον· πράγματι ὁ ἀναχωρητὴς ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ.

Μερικοὶ ὁμῶς ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ἤρχοντο

πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν, ὥς νὰ ἤρχοντο πρὸς ξένον, καὶ ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν τοῦ ἔφερεν ὅ,τι ἤμποροῦσε· καὶ αὐτὸς τοὺς ἐδέχετο καὶ τοὺς ἐφιλοξένει.

Ὁ Γέρων, ποὺ τοῦ προσέφερε τὸ κελλί, ἤρχισε νὰ τὸν φθονῇ, νὰ τὸν κακολογῇ καὶ νὰ λέγῃ· ἐγὼ, ἂν καὶ ἔχω τόσα χρόνια ἐδῶ εἰς αὐστηρὰν ἀσκησιν, ἐν τούτοις οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς ἐμέ· καὶ αὐτὸς ὁ ἀπατεὼν ὀλίγας ἡμέρας ἔχει καὶ κοίταξε πόσοι τὸν ἐπισκέπτονται. Ἀμέσως δὲ λέγει πρὸς τὸν μαθητὴν του·

— Πήγαινε καὶ εἰπέ του νὰ φύγῃ γρήγορα, διότι τὸ χρειάζομαι τὸ κελλί.

Πράγματι ὁ ὑποτακτικὸς ἐπῆγεν εἰς τὸν ἀναχωρητὴν καὶ τοῦ λέγει·

— Ὁ Γέροντάς μου ἐρωτᾷ πῶς εἶσαι;

— Νὰ εὐχεται δι' ἐμέ, διότι ἔχει βαρύνει τὸ στομάχι μου.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλί του, λέγει πρὸς τὸν Γέροντα, ποὺ τὸν ἔστειλε.

— Μοῦ εἶπεν ὁ Γέρων, ὅτι ἀναζητεῖ ἄλλο κελλίον καὶ φεύγει.

Μετὰ δύο ἡμέρας λέγει πάλιν ὁ Γέρων πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του·

— Πήγαινε καὶ εἰπέ του, ὅτι ἐὰν δὲν ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ κελλί, ἐγὼ θὰ ἔρθω νὰ τὸν διώξω μὲ τὸ ξύλο.

Ὁ ὑποτακτικὸς ἦλθεν εἰς τὸν ἀναχωρητὴν καὶ τοῦ εἶπε·

— Ἦκουσεν ὁ Γέροντάς μου, ὅτι εἶσαι ἄρρωστος καὶ λυπεῖται καὶ μὲ ἔστειλε νὰ σὲ ἐπισκεφθῶ.

Καὶ ὁ ἀναχωρητὴς τοῦ ἀπήντησεν·

— Εἰπέ του, ὅτι μὲ τὰς εὐχὰς του ἔγινα καλά.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ ὑποτακτικὸς, λέγει εἰς τὸν Γέροντά του·

— Μοῦ εἶπεν, ὅτι μέχρι τὴν Κυριακὴν φεύγω μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασεν ἡ Κυριακὴ καὶ δὲν ἔφυγεν ὁ ἀναχωρητὴς ἀπὸ τὸ κελλί, ἐπῆρεν ὁ Γέρων μίαν ράβδον καὶ ἐπῆγε διὰ νὰ τὸν δείρῃ καὶ νὰ τὸν διώξῃ.

Ἐνῷ ὁμῶς ἐπῆγαινε, τοῦ λέγει ὁ ὑποτακτικὸς·

— Πηγαίνω, Γέροντα, ἐγὼ γρηγορώτερα, μὴ τυχὸν εὐρίσκονται τίποτε ἄνθρωποι ἐκεῖ καὶ σκανδαλισθοῦν.

Ὁ Γέρων τοῦ τὸ ἐπέτρεψε. Προτρέξας τότε ὁ ὑποτακτικὸς λέγει εἰς τὸν ἀναχωρητὴν.

— Ἐρχεται ὁ Γέροντάς μου νὰ σὲ παρακαλέσῃ καὶ νὰ σὲ πάρῃ εἰς τὸ κελλί του.

Ὁ ἀναχωρητὴς μόλις ἤκουσε διὰ τὴν τόσῃν ἀγάπῃν τοῦ Γέροντος ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ κελλί νὰ τὸν προϋπαντήσῃ, καὶ μόλις τὸν εἶδε, τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν ἀπὸ μακρὰ καὶ τοῦ λέγει·

— Μὴ κουράζεσαι, Πάτερ· ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου.

Βλέπων ὁ Θεὸς τὴν καλοπροαίρετον ἐργασίαν τοῦ ὑποτακτικοῦ, συνεκίνησε τὴν καρδίαν τοῦ Γέροντος καὶ ἀφοῦ ἐπέταξε τὴν ράβδον, ἔτρεξε νὰ τὸν ἀσπασθῇ. Πράγματι τὸν ἡσπάσθη καὶ τὸν ἐπῆρε μαζί του

εἰς τὸ κελλίον, ὥς νὰ μὴ εἶχεν ἀκούσει ὁ ἀναχωρητὴς τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶπεν ἐναντίον του ὁ Γέρων. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ κελλίον ἠρώτησε τὸν ὑποτακτικόν του.

— Τίποτε δὲν τοῦ εἶπες, ἀπὸ ὅσα σοῦ εἶπα;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικός.

Ὅταν ἐπληροφορήθη αὐτό, ἐχάρη ὁ Γέρων καὶ ἀντελήφθη ὅτι ὁ φθόνος του ὠφείλετο εἰς τὸν διάβολον· καὶ τὸν μὲν ἀναχωρητὴν τὸν ἀνέπαυσε καὶ τὸν ἐπεριποιήθη, ἐν συνεχείᾳ δὲ πίπτει πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ὑποτακτικοῦ του καὶ τοῦ λέγει.

— Σὺ πλέον πρέπει νὰ εἶσαι Γέροντας καὶ ἐγὼ ὑποτακτικός σου, διότι μὲ τὴν ἐργασίαν σου ἐσώθησαν καὶ τῶν δύο μας αἱ ψυχαί.

2. Ἐνας ἀπὸ τοὺς Γέροντας διηγῆθη, ὅτι ἔζη κάποτε ἓνας καλόγηρος μέθυσος· ὅλην τὴν ἡμέραν ἔπλεκε τὴν ψάθαν εἰς τὸ κελλί του καὶ τὸ βράδυ ἐπώλει τὸ ἐργόχειρόν του εἰς τὸ χωρίον καὶ ὅσα εἰσέπραττε τὰ ἔπινε κρασί. Μετὰ καιρὸν ἦλθε κοντά του, ὥς ὑποτακτικός, ἓνας ἀδελφὸς καὶ παρέμεινε μαζί του· ἔπλεκε δὲ καὶ αὐτὸς ὅλην τὴν ἡμέραν ψάθαν καὶ τὴν ἐπώλει καὶ αὐτὴν ὁ καλόγηρος καὶ ὅσα εἰσέπραττε καὶ ἀπὸ τὰ δύο ἐργόχειρα τὰ ἔπινε κρασί· εἰς τὸν ὑποτακτικόν του ἔφερε μόνον ὀλίγον ἄρτον ἀργὰ τὸ βράδυ. Ἐπὶ τρία ἔτη συνέβαινε αὐτό, χωρὶς ὁ ὑποτακτικός νὰ τοῦ ἀντιμιλήσῃ καθόλου ἢ νὰ διαμαρτυρηθῇ.

Μίαν ἡμέραν λέγει μέσα του ὁ ὑποτακτικός· εἶμαι γυμνὸς καὶ τρώω τὸ ψωμί μου μὲ μεγάλην στέρησιν· θὰ σηκωθῶ λοιπὸν νὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐσκέφθη· ποῦ ἡμπορῶ νὰ ὑπάγω; ἂς μείνω ἐδῶ, διότι ἐγὼ χάριν τοῦ Θεοῦ κοινοβιάζω. Μόλις ἐσκέφθη αὐτὰ ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του Ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ λέγει:

— Πουθενὰ νὰ μὴ ἀναχωρήσῃς, διότι αὐριον θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ.

Τὴν ἐπομένην λοιπὸν εἶπεν ὁ ὑποτακτικός εἰς τὸν Γέροντα·

— Πάτερ, σὲ παρακαλῶ, νὰ μὴ φύγῃς πουθενὰ σήμερα, διότι ἔρχονται τώρα οἱ ἰδικοί μου νὰ μὲ πάρουν.

Ὅταν ὁμοῦς ἦλθεν ἡ ὥρα, πού ἐσυνήθιζεν ὁ καλόγηρος νὰ φεύγῃ διὰ τὸ χωρίον, λέγει εἰς τὸν ὑποτακτικόν·

— Τέκνον, ὅπως φαίνεται, δὲν θὰ ἔλθουν σήμερον, διότι ἄργησαν.

— Ναί, Γέροντά μου, ὅπωςδὴποτε ἔρχονται· ἐνῶ δὲ συνωμίλει μὲ τὸν Ἀββᾶν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ.

Μόλις εἶδεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ γέρων ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ λέγῃ:

— Ἀλλοίμονον, τέκνον μου, ὅτι πολλὰ χρόνια εἶναι πού ζῶ εἰς τὴν ἀμέλειαν· ἐνῶ σὺ μέσα εἰς ὀλίγον διάστημα ἔσωσες τὴν ψυχὴν σου, διὰ τῆς ὑπομονῆς. Καὶ ἀπὸ τότε ἐσωφρονίσθη καὶ αὐτὸς καὶ ἔγινε δόκιμος.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, χρή τοὺς μαθητευομένους μὴ ἀνηκόους εἶναι ἢ ἀντιλέγοντας ὅλως τοῖς ἐν Κυρίῳ διδασκάλοις, ἀλλὰ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην ἐνδείκνυσθαι ἐνώ-

πιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἰ δὲ συμβῇ τὸν παιδεύοντα λόγῳ μὲν τὴν ἀρετὴν κηρύττειν, τῆς δὲ κατ' αὐτὴν ἐργασίας παραμελεῖν, μὴ ἐκ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δώμεν χώραν τῷ σατανᾷ, ἐπὶ διαστροφῇ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἀλλὰ μνημονεύσωμεν τοῦ εἰπόντος· «ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι».

Παραγγέλλει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος λέγων· «μὴ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ὑποτάσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς σχολιοῖς· τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ Θεοῦ, εἰ διὰ συνειδήσιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως· ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομένετε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ Θεοῦ· εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἰχνεσιν αὐτοῦ· ὅς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ὅς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδορεῖ, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως». Ἐχετε, ἀδελφοί, ὑπόδειγμα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τὸν Προφήτην Σαμουὴλ· οὐ γὰρ ὑψώθη τῇ καρδίᾳ κατὰ Ἡλὶ τοῦ ἱερέως, καὶ περ τοιαῦτα ἀκούσας ἐκ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἐταπεινοῦτο ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Γινώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν, ἔτοιμοι ὄντες εἰς μετάνοιαν παντὶ λόγῳ, ὃ ἂν ἀκούσωμεν, μάλιστα παρὰ τοῦ προεστώτος ἐν Κυρίῳ. Ὡς περ γὰρ ὕδωρ σβένγνυσι πῦρ, οὕτω μετάνοια καθαρὰ σβένγνυσι θυμὸν καὶ ὀργὴν ἀποστρέφει· καὶ πειθέτω σε ὁ ἐπὶ τοῦ Ἡλιοῦ πεντηκόνταρχος, ὅς διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐξευμενισάμενος τὸν Προφήτην, διεσώθη ἀπὸ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.

Ἐχετε οὖν, ἀγαπητοί, ὑπακοὴν κατὰ πάντα ἐν Κυρίῳ πρὸς τὸν προεστώτα, καὶ φυλάττετε τοὺς λόγους αὐτοῦ ἕως τέλους, καὶ μὴ παρίδῃτε ποτὲ ρῆσιν στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔσται μεθ' ὑμῶν ὁ εἰπὼν· «ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν». Ἀγαπητοί· ἐὰν καὶ οἱ ἡγεῖται ἡμεῖς οἱ ἡμεῖς ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει δουλεύσωμεν αὐτοῖς, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις δουλεύοντες, εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ληψόμεθα τὸν μισθόν.

Ἐρμηνεία

ΠΡΕΠΕΙ, ἀδελφοί, οἱ ἀσκούμενοι εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, νὰ μὴ εἶναι ἀνυπάκουοι καὶ νὰ μὴ ἀντιλέγουν καθόλου εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους των, ἀλλὰ νὰ συμπεριφέρωνται μὲ μεγάλῃν ταπεινοφροσύνην ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἐὰν δὲ συμβῇ ὁ Γέρων νὰ κηρύσῃ μὲ λόγια μόνον τὴν ἀρετὴν, νὰ παραμελῇ ὅμως τὴν ἐργασίαν τῆς, ἧς μὴ δώσωμεν τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν διάβολον, ὅπῃ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν, νὰ διαστρέψῃ τὴν ψυχὴν μας, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμούμεθα τὸν Κύριον, πού εἶπεν· «Ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τοῦ Μωϋσέως ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· ὅλα λοιπὸν ὅσα λέγουν εἰς σᾶς νὰ ἐκτελῇτε· νὰ μὴ κάμετε ὅμως κατὰ τὰ ἔργα των, διότι λέγουν μὲν τὸ ὀρθόν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐκτελοῦν» (Ματθ. κγ', 1—4).

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μᾶς παραγγέλλει· «νὰ ὑποτάσσε-

σθε ὄχι μόνον εἰς τοὺς καλοὺς καὶ συγκαταβατικούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δυστράπους· διότι αὐτὸ εἶναι χάρις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐὰν κανεῖς διὰ τὸ ὑποτάσσεται εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὑποφέρει λύπας, πάσχων ἀδίκως· ποῖα δηλαδὴ θὰ εἶναι ἡ δόξα σας, ἐὰν ἔχητε ὑπομονὴν ὅταν σὰς δέρουν, ἀφοῦ ἔχετε διαπράξει σφάλματα; Ἀλλ' ἐὰν θὰ ὑπομείνητε, ἐφ' ὅσον κάνετε τὸ καλὸν καὶ τὸ χρέος σας, αὐτὸ θεωρεῖται χάρις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· διότι εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς ἐκλήθητε, ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε δι' ἡμᾶς, ἀφήνων εἰς ἡμᾶς τὴν ζωὴν τοῦ ὡς ὑπόδειγμα, διὰ τὸ βαδίσωμεν ἀκριβῶς ἐπάνω εἰς τὰ ἴχνη του· ὁ Ὅποιος ἀμαρτίαν δὲν διέπραξεν οὔτε καὶ εἰς τὸ στόμα Του εὐρέθη δόλος, καὶ ὁ Ὅποιος χλευαζόμενος δὲν ἀνταπέδιδε τὸν χλευασμόν, πάσχων δὲν ἀπειλοῦσε τοὺς βασανιστάς, ἐνεπιστεύετο δὲ εἰς τὸν Θεόν, πὺ κρίνει μὲ δικαιοσύνην» (Α' Πέτρ. 6', 18—23). Ἔχετε, ἀδελφοί, ὡς παράδειγμα ταπεινοφροσύνης καὶ τὸν Προφήτην Σαμουήλ· διότι δὲν ὑπερηφανεύθη κατὰ τοῦ ἱερέως Ἠλεί, ἂν καὶ ἤκουσε τόσα ἀπὸ τὸν Θεὸν δι' αὐτόν, ἀλλὰ παρέμεινε ταπεινὸς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του (Α' Βασιλ. γ', 1—21).

Ἄς γινώμεθα λοιπόν, ἀγαπητοί, ἄξιοι τῆς σωτηρίας μας καὶ ἃς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ βάλωμεν μετάνοιαν, διὰ κάθε λόγον, τὸν ὁποῖον θὰ τύχη νὰ ἀκούσωμεν, πρὸ παντὸς ἀπὸ τὸν ἐν Κυρίῳ προϊστάμενον ἡμῶν. Διότι ὅπως ἀκριβῶς τὸ νερὸ σβύνει τὴν φωτιάν, ἔτσι καὶ ἡ καθαρὰ μετάνοια σβύνει τὸν θυμὸν καὶ ἀπομακρύνει τὴν ὀργήν· καὶ δι' αὐτὸ νὰ σὲ πείσῃ ὁ πεντηκόνταρχος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Προφήτου Ἠλίου, πὺ ἐξευμένισε, μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην του, τὸν Προφήτην καὶ διεσώθη ἀπὸ τὴν ὀργὴν αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του (Βασ. Δ' α', 9—15).

Ἔχετε λοιπόν, ἀγαπητοί, ὑπακοὴν κατὰ πάντα, χάριν τοῦ Κυρίου, πρὸς τὸν προϊστάμενον καὶ τηρήσατε μέχρι τέλους τοὺς λόγους του, καὶ μὴ περιφρονησέτε οὔτε λέξιν, ἀπὸ ὅσα ἐξέρχονται ἐκ τοῦ στόματός του, καὶ τότε θὰ εἶναι πάντοτε μαζί σας Αὐτός, πὺ εἶπεν· «ὅπου εὐρίσκονται δύο ἢ τρεῖς συγκεντρωμένοι εἰς τὸ ὄνομά μου, ἐκεῖ εἰμαι καὶ ἐγώ, μεταξὺ των» (Ματθ. ιη', 20).

Ἀγαπητοί, ἂν σφάλλουν ἀπέναντί μας οἱ Ἠγούμενοι ἡμῶν, τὸ ὁποῖον εὐχομαι νὰ μὴ συμβαίῃ, ἡμεῖς ἃς ὑπακούωμεν εἰς αὐτοὺς μὲ ἀγαθὴν συνειδήσιν, ὡς νὰ δουλεύωμεν εἰς τὸν Κύριον καὶ ὄχι εἰς ἀνθρώπους, γνωρίζοντες καλῶς ὅτι θὰ λάβωμεν ἀπὸ τὸν Κύριον τὸν μισθὸν μας.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

HN TIS γέρων οἰκῶν εἰς τὰ κελλία τὰ λεγόμενα ἐρημικά, ἔξωθεν Ἀλεξανδρείας· καὶ ἦν ὁ γέρων πᾶν δξύχολος καὶ ὀλιγόψυχος. Ἀκούσας οὖν περὶ αὐτοῦ ἀδελφός τις νεώτερος, συντίθεται διαθήκην μετὰ Θεοῦ λέγων· Κύριε· ὑπὲρ ὧν τῶν κοσμικῶν ὧν ἐποίησα, ὑπάγω καὶ μένω μετὰ τοῦ γέροντος, καὶ δουλεύω καὶ ἀναπαύω αὐτόν. Ὑβρίζεν οὖν αὐτὸν ὁ γέρων ὡς κύνα ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας. Βλέπων οὖν ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, δείκνυσιν αὐτῷ μετὰ ἐξέτη τῆς πρὸς τὸν γέροντα ὑποταγῆς, κατὰ τοὺς ὑπνους, τινὰ βαστάζοντα χάρτην

μέγαν, οὐ τὸ μὲν ἡμῖς ἀπηλειμμένον ἦν, τὸ δὲ ἡμῖς γεγραμμένον, καὶ ὑποδείκνυντα τῷ ἀδελφῷ τὸν χάρτην καὶ λέγοντα· ἰδοὺ τὸ ἡμῖς τοῦ χρέους σου ἐλείπεν ὁ δεσπότης Θεός, ἀγωνίσαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

Ἦν δὲ ἄλλος γέρων πνευματικὸς οἰκῶν πλησίον αὐτοῦ, ὃς ἐγίνωσκε τὰ κατὰ τὸν ἀδελφόν· καὶ ἤκουε πάντως, πῶς ὠλιγώρει ὁ γέρων καὶ ἐθλίβε τὸν ἀδελφόν ἀδίκως, καὶ πῶς ὁ ἀδελφὸς ἐβαλλεν αὐτῷ μετανόας καὶ ὁ γέρων οὐ διηλλάσσετο αὐτῷ· καὶ καθότι ὑπήντα τῷ ἀδελφῷ ὁ πνευματικὸς οὗτος γέρων, ἠρώτα αὐτόν· τί ἐνι, τέκνον; πῶς ἡ σήμερον παρῆλθεν; ἄρα ἐκερδίσαμεν τίποτε; ἄρα ἡλειώσαμεν ἐκ τοῦ χάρτου; Εἰ ποτε δὲ ἐκ διαλειμμάτων παρῆλθεν ἡμέρα, ἐν ἣ οὐχ ὕβρισθη ἡ ἐνεπύσθη ἡ ἐδιώχθη ὑπὸ τοῦ γέροντος, ἀπήρχετο πρὸς τὸν γέροντα τὸν γείτονα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ καὶ ἔλεγε κλαίον· οὐαὶ μοι, Ἀβδᾶ, ὅτι κακὴ μοι ἡμέρα γέγονε σήμερον, καὶ οὐκ ἐκέρδησα τίποτε, ἀλλ' ἐν ἀναπαύσει διήλθον.

Μετὰ οὖν ἄλλους ἐξ χρόνους ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφός· καὶ διεβεβαιώσατο ὁ πνευματικὸς γέρων, ὅτι ἐώρακὰ αὐτὸν μετὰ τῶν Μαρτύρων ὑπάρχοντα, καὶ μετὰ παρρησίας πολλῆς ὑπὲρ τοῦ γέροντος αὐτοῦ τὸν Θεὸν παρακαλοῦντα καὶ λέγοντα· Κύριε, ὡς περ ἐμέ ἠλέησας δι' ἐκείνου, ἐλέησον κάκεινον διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου τοὺς πολλούς, καὶ δι' ἐμέ τὸν δοῦλόν σου. Καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔλαβε πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὸν γέροντα ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀναπαύσεως· ἰδοὺ ποίαν παρρησίαν ἀπολαμβάνουσιν οἱ διὰ τὸν Θεὸν τὰς θλίψεις ὑπομένοντες.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΚΑΠΟΙΟΣ Γέρων κατοικοῦσεν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἰς τὰ λεγόμενα ἐρημικὰ κελλία· ἦτο δὲ πολὺ ὀξύθυμος καὶ ὀλιγόψυχος. Κάποιος λοιπὸν νεώτερος ἀδελφός, ὅταν τὸ ἐπληροφορήθη, ἔκαμε τάξιμον εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἶπε·

Κύριε, διὰ τὴν ἐξιλέωσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ποὺ διέπραξα ὡς κοσμικός, θὰ ὑπάγω καὶ θὰ μείνω κοντὰ εἰς αὐτὸν τὸν Γέροντα, διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῶ καὶ νὰ τὸν ἀναπαύω. Καθημερινῶς λοιπὸν ὁ Γέρων τὸν ὕβριζεν ὡς σκύλον.

Ὁ Θεός, ποὺ ἐβλεπε τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ παρουσιάζει, ἔξ χρόνια μετὰ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὸν Γέροντα, ἓνα ἀποκαλυπτικὸν ὄνειρον· κάποιος, εἰς τὸ ἀποκαλυπτικὸν αὐτὸ ὄνειρον, ἐκράτει ἓνα μεγάλο χαρτί, τοῦ ὁποίου τὸ ἡμῖς ἦτο καθαρισμένον ἀπὸ γράμματα καὶ τὸ ἄλλο ἡμῖς ἦτο ἀκόμῃ γραμμένον. Ἀγωνίσου — τοῦ εἶπεν — καθὼς ἔδειχνε τὸ χαρτὶ εἰς τὸν ἀδελφόν· νὰ ὁ Δεσπότης Θεός σου ἐξήλειψε τὸ ἡμῖς τοῦ χρέους σου, ἀγωνίσου, τώρα καὶ διὰ τὸ ὑπόλοιπον.

Ἐκεῖ πλησίον κατοικοῦσέ καὶ ἓνας ἄλλος Γέρων, πνευματικὸς, ποὺ ἐγνώριζε τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ. Οὗτος ἐπληροφορεῖτο λεπτομερῶς ὅτι ὁ ιδιότροπος Γέρων ἀδιαφοροῦσε καὶ ἐστενοχόρει ἀδίκως τὸν ἀδελφόν, καὶ ὅτι ὁ ἀδελφός ἐβαξε μετάνοιαν καὶ ἐξήτει συγγνώμην, ἀλλὰ ὁ Γέρων δὲν συνεφιλιώνετο. Κάθε φορὰν δὲ ποὺ συναντοῦσε τὸν ἀδελφὸν ὁ πνευματικὸς αὐτὸς Γέρων, τὸν ἠρώτα·

— Τί γίνεται, τέκνον μου; Πῶς ἐπέρασεν ἡ σημερινὴ ἡμέρα; μήπως ἐκερδίσαμεν τίποτε; μήπως ἐσθύσαμεν τίποτε ἀπὸ τὸ χαρτί;

Ἄν δὲ συνέβαινε, κατὰ διαλείμματα, νὰ περάσῃ ἡμέρα, χωρὶς νὰ ὑβρισθῇ ἢ νὰ ἐμπτυσθῇ ἢ νὰ διωχθῇ ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸν Γέροντα, ἐπήγαινε, τότε, πρὸς τὸν πνευματικὸν Γέροντα ὁ ἀδελφός, τὸν γείτονα του, κατὰ τὸ βράδυ καὶ τοῦ ἔλεγε κλαίων:

— Ἀλλοίμονόν μου, Ἀββᾶ, διότι ἡ σημερινὴ ἦτο δι' ἐμὲ κακὴ ἡμέρα καὶ δὲν ἐκέρδισα τίποτε· ἐπέρασα μὲ ἀνάπαυσιν σήμερα.

Μετὰ λοιπὸν ἀπὸ ἄλλα ἑξ χρόνια ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφός. Κατόπιν μικροῦ διαστήματος ὁ πνευματικὸς Γέρον μᾶς ἐπληροφόρησε περὶ αὐτοῦ:

— Πατέρες — μᾶς εἶπε — τὸν εἶδα νὰ εὕρισκεται μὲ τοὺς Μάρτυρας καὶ νὰ παρακαλῇ μετὰ παρησίας πολλῆς τὸν Θεὸν διὰ τὸν Γέροντά του καὶ νὰ λέγῃ. Κύριε, ὅπως μὲ ἐλέησες δι' ἐκείνου, ἐλέησε καὶ ἐκείνον, διὰ τῶν πολλῶν Σου οἰκτιρμῶν, καὶ χάριν ἐμοῦ, τοῦ δούλου Σου.

Μετὰ σαράντα ἡμέρας ἐπῆρε μαζί του ὁ ἀδελφὸς καὶ τὸν ἰδιότροπον Γέροντα, εἰς τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσεως.

Ἴδου λοιπὸν ποία εἶναι ἡ χάρις, πὺν κερδίζουν, ὅσοι ὑπομένουν τὰς θλίψεις, χάριν τοῦ Θεοῦ.

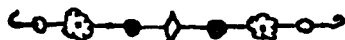

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ'

Περὶ τοῦ ὅτι τοὺς προσέχοντας ἑαυτοῖς καὶ τῇ προνοίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ, ἡ χάρις πολλάκις καὶ διὰ ἰδιωτῶν καὶ ἀγνώστων διδάσκει τὰ δέοντα, καὶ ὅτι οἱ ταπεινόφρονες καὶ παρὰ τῶν τυχόντων μανθάνειν οὐ παραιτοῦνται.

Πολτάκις ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ διδάσκει τὰ πρέποντα, εἰς ὅσους προσέχουν τὸν ἑαυτὸν των καὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, μὲ ὅπλους καὶ ἀγνώστους ἀνθρώπους· οἱ ταπεινόφρονες καταδέχονται νὰ διδάσκωνται καὶ ἀπὸ τοὺς τυχόντας.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ

Αἰς θεαῖς ἀεὶ σχολάζων ὁ Μέγας Ἐφραίμ φαντασίαις, καὶ τῷ νοτὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν ἀδιαλείπτως σχεδὸν ὀπτανόμενος καὶ πενθῶν ἀπαυστα, ἐμάκρυνε κατὰ τὸν ψαλμῶδὸν καὶ αὐτὸς φυγαδεύων, καὶ θόρυβον πάντα θιωτικὸν καὶ κλύδωνα καὶ σάλον ἐκκλίνων, καὶ περὶ τὴν ἔρημον αὐλιζόμενος, ἐκ τόπων δὲ τόπους ἀμείδων, ψυχῶν οἰκοδομῆς χάριν καὶ ὠφελείας, ἅτε καὶ πνεύματι θείῳ κινούμενος, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐνεγκαμένην, κατὰ τὸν θεῖον καὶ οὗτος κελευσθεὶς Ἀβραάμ, καὶ τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν καταλαμβάνει, ἅμα μὲν κατὰ προσκύνησιν τῶν ἱερῶν ἐν αὐτῇ λειψάνων τε καὶ τόπων ἐλθὼν, ἅμα δὲ καὶ κατὰ συντυχίαν ἀνδρὸς τῶν λογίων τινός, ὧς τε γνώσεως καρπὸν ἐκείθεν μεταλαβῆν, ὃ καὶ παρὰ Θεοῦ αἰτεῖται οὕτως εἰπὼν· «Ἰησοῦ Χριστέ, δέσποτα καὶ Κύριε πάντων, ἀξίωσόν με τὴν πόλιν Ἐδεσσαν εἰσελθόντα, τοιοῦτῃ ἀνδρὶ συντυχῆν, ὃς ἱκανὸς ἔσται τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ψυχῆς καὶ ὠφέλειαν ἐμοὶ συλλαλῆσαι».

Οὕτως εὐξάμενος, ἐπεὶ πρὸς ταῖς τῆς πόλεως εἰσόδοις ἦν, καὶ τὴν πύλην εἰσῆι, σύννους ἦν καὶ προσεκτικὸς καὶ μεμεριμνημένος, οἷα σκοπῶν, ὅπως μὲν ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ προσέλθοι, τίνα δὲ πύθοιτο παρ' αὐτοῦ, καὶ ποίας ἀπολαύσοι τῆς ὠφελείας. Οὕτω τοιγαροῦν ἐπὶ συνορίας βαδίζοντι, γυνή τις εὐθὺς συναντᾷ αὐτῷ, καὶ αὐτὴ πόρνη· Θεοῦ δὲ τοῦτο πάντως ἦν, τοῦ διὰ τῶν ἐναντίων πολλάκις οἰκονομοῦντος τὰ ἐναντία μυστικῶς τε καὶ ἀπορρήτως. Ὁ μὲν οὖν ἱερός Ἐφραίμ οὕτω

παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐντυχὼν τῇ πόρῃ, ἵστατο πρὸς αὐτὴν ἐξεστηκῶς τι καὶ ἀτενὲς ἐνορῶν, ἀλῶν τε καὶ παθαινόμενος καθ' ἑαυτὸν τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ κατ' εὐχὴν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀπεναντίας μᾶλλον ἀπέβη τὸ αἰτηθέν· ἡ δέ, οὕτως ἐνορῶντα ἰδοῦσα, δξύτατον αὐτῇ πάλιν ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμόν.

Ἐπεὶ δὲ οὕτω μέχρι πολλοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, δουλῆθεις αὐτὴν ἐντρέψαι καὶ εἰς αἰδῶ πρέπουσαν γυναιξὶν ἀγαγεῖν ὁ μέγας, τί δέ; οὐκ ἐρυθριᾷς, γύναι, φησὶν, οὕτω πεπηγόσιν ὀφθαλμοῖς εἰς ἡμᾶς ἐνορῶσα; κάκεινῃ· ἀλλ' ἐμὲ οὕτως, ἔφη, προσήκόν ἐστι πρὸς σέ βλέπειν· καὶ γὰρ ἐκ σοῦ καὶ τῆς σῆς εἴλημμαι πλευρᾶς, σέ δὲ οὐ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον ὁρᾶν δεῖ, ἐξ ἧς πάλιν ἐλήφθης αὐτός. Τούτων ἔξω πάσης προσδοκίας ὁ Ἐφραὶμ ἀκούσας, τῇ τε γυναικὶ μεγάλας ὠμολόγει χάριτας ὠφελείας, καὶ Θεῷ θερμῶς ἀνέπεμπε τὰς εὐχαριστίας, τῇ διὰ τῶν παρ' ἐλπίδα πολλάκις, καὶ αὐτῶν ἐλπίδων κρείττονα ποιεῖν παρὰ πολὺ δυναμένην.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἐφραὶμ ἡσχολεῖτο συνεχῶς μὲ τὴν σκέψιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐθεώρει, ἀδιαλείπτως, διὰ τοῦ νοός του, τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως· δι' αὐτὸ συνεχῶς ἐπένθει καὶ ἐξοῦσε πολὺν χρόνον κατὰ τὸν ψαλμῶδὸν (Ψαλμ. νδ', 8), εἰς τὴν ἔρημον, ὥς νὰ ἦτο ἓνας φυγὰς, διὰ νὰ ἀποφυγῇ τοὺς θορούβους καὶ τὰς τρικυμίας τῆς ζωῆς. Μεταβαίνων δὲ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, χάριν ψυχικῆς ὠφελείας καὶ οἰκοδομῆς, διότι εἰς τοῦτο ἐκινεῖτο ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐγκαταλείπει κάποτε τὴν πατρίδα του, διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Ἀβραάμ (Γενεσ. ιβ', 1—5), καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Ἑδεσσαν*. Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ ταξιδίου του ὑπῆρξεν ἅψ' ἐνὸς μὲν ἡ προσκύνησις τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς πόλεως καὶ τῶν τόπων, ἅψ' ἐτέρου δὲ ἡ συνάντησις μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς λογίους τοῦ τόπου, διὰ νὰ ἀποκομίσῃ καρπὸν γνώσεως ἀπὸ ἐκεῖ. Δι' αὐτὸ καὶ προσνηχῆθη ὡς ἐξῆς εἰς τὸν Θεόν· «Ἰησοῦ Χριστέ, Δέσποτα καὶ Κύριε ὄλων, ἀξίωσέ με μόλις θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν Ἑδεσσαν νὰ συναντήσω ἓνα τέτοιον ἄνδρα, ποὺ θὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ συνομιλήσῃ μαζί μου, διὰ νὰ μὲ οἰκοδομήσῃ ψυχικῶς καὶ νὰ μὲ ὠφελήσῃ».

Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν προσευχὴν, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως, καὶ εἰσῆρχετο ἀπὸ τὴν πύλην, ἐφαίνετο σκεπτικός. Κατείχετο ἀπὸ τὴν φροντίδα καὶ ἐπρόσεχε ποῖον ἄραγε ἄνθρωπον, θὰ συναντοῦσεν, εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς προσευχῆς του καὶ περὶ τίνων θὰ ἐξήτει παρ' αὐτοῦ πληροφορίας καὶ ποίαν ὠφέλειαν θὰ ἀπεκόμιζεν ἐκ τῆς συναντήσεως αὐτῆς.

Ἔτσι λοιπὸν καθὼς ἐβάδιζε σκεπτικὸς καὶ ἀπορροφημένος, τὸν συναντᾷ ἑξαφνα μία γυναῖκα καὶ αὐτὴ μάλιστα πόρνη. Πάντως ἀπὸ τὸν

* Ἡ Ἑδεσσα ἦτο πόλις τῆς Μεσοποταμίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Μέγας Ἐφραὶμ ἱδρυσεν Θεολογικὴν Σχολὴν κατὰ τὸ 353 μ.Χ. Εἰς αὐτὴν ἐβασίλευσε παλαιότερον ὁ Ἀβγαρος ἢ Αὐγαρος, ὅστις ἐξήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τοῦ Κυρίου (τὸ Ἅγιον Μανδύλιον).

Θεὸν ἦτο ἡ συνάντησις αὐτή, ὁ ὁποῖος πολλάκις ἔτσι οἰκονομεῖ τὰς περιστάσεις, ὥστε νὰ ἐπιτυχῶνῃ ἀπὸ τὰ φαινομενικῶς ἀντίθετα πράγματα, τὰ ἀντίθετα τούτων πρὸς σωτηρίαν, κατὰ τρόπον μυστηριώδη καὶ ἀνέκφραστον.

Ὁ ἱερὸς Ἐφραίμ, ἔτσι καθὼς συνήντησε τὴν πόρνην, παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, ἐστάθη ἀπέναντί της καὶ τὴν ἐκοίταζε γεμᾶτος ἀπορίαν, ἐνῶ ἡ ψυχὴ του μέσα ἐταράσσετο καὶ ὑπέφερε, διότι δὲν ἐπραγματοποιήθη αὐτό, πού μὲ προσευχὴν, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον. Ἡ γυναῖκα πάλιν, καθὼς τὸν εἶδε νὰ τὴν κοιτάξῃ μὲ τόσῃ περιέργειαν καὶ ἀπορίαν, τοῦ ρίχνει, ἐκ νέου, διαπεραστικὸν βλέμμα.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἔτσι, ἐπ' ἀρκετόν, παρετῆρει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἠθέλησεν ὁ μέγας ἀσκητὴς νὰ τὴν κάμῃ νὰ ἐντροπῇ καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν αἰδημοσύνην, πού ἀρμόζει εἰς τὰς γυναῖκας. Δι' αὐτὸ τῆς λέγει:

— Τί λοιπόν; δὲν κοκκινίζεις, ἀπὸ ἐντροπῆν, κυρά μου, παρὰ μὲ βλέπεις μὲ καρφωμένα ἐπάνω μου τὰ μάτια σου;

— Σὲ ἐμένα αὐτὸ ταιριάζει — ἀπήντησεν ἐκείνη — νὰ βλέπω πρὸς ἐσένα· διότι ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σου πλευρὰν ἐπλάσθηκα· σὺ ὅμως δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρατηρῇς τόσον περιεργα, ἀλλὰ νὰ βλέπῃς πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθης σὺ ὁ ἴδιος.

Μόλις ὁ Ὅσιος Ἐφραίμ ἤκουσε τὰ λόγια αὐτά, χωρὶς νὰ τὸ περιμένη, καὶ εἰς τὴν γυναῖκα ὡμολόγει χάριν πολλὴν διὰ τὴν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ἀπάντησίν της, ἀλλὰ καὶ τὸν Θεὸν εὐχαριστοῦσε θερμῶς, ὁ ὁποῖος πολλὰς φορὰς ἤμπορεῖ νὰ μᾶς ὠφελήσῃ ἀπὸ ἐκεῖ πού δὲν περιμένομεν καὶ μᾶς προξενεῖ μεγαλυτέραν ὠφέλειαν ἀπὸ ὅσῃν ἐλπίζομεν.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὀσίου Παχωμίου

ΚΑΤΑΝΟΩΝ ὁ Μέγας Παχώμιος τὸ συνετὸν ἐν ἅπασι Θεοδώρου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ὃς εἰ καὶ νέος ἦν, οὐ κατὰ νέους εἶχε τὸ φρόνημα, ἀλλὰ καὶ ἄλλους τοὺς ἀσθενεστέρους πρὸς τὴν ἀσκησιν συνεκρότει, λίαν ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῷ. Ἔθος οὖν ἦν ἅπασι καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐν ἐνὶ τόπῳ τῆς μονῆς συνερχομένοις, ἐπακοῦειν τῆς τοῦ μεγάλου διδασκαλίας· συναχθέντων δὲ ἀπάντων ἐπὶ τούτῳ, κελεύει τῷ Θεοδώρῳ, νέῳ ὄντι, ὡς εἴρηται, καὶ μήπω ὑπερβάντι τὰ εἴκοσιν ἔτη, λαλῆσαι τοῖς ἀδελφοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ παραχρῆμα ἀνευ τινὸς ἀντιλογίας ἢ παρακοῆς ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ πρὸς ὠφέλειαν συντείνοντα.

Τινὲς τοίνυν τῶν ἀρχαιοτέρων γερόντων, θεασάμενοι τὸ γεγονός, οὐκ ἠδουλήθησαν ἀκοῦσαι αὐτοῦ, εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους· ἐπειδὴ ὁ ἀρχάριος οὗτος ἡμᾶς διδάσκει, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ· καὶ καταλιπόντες τὴν ἐπισυναγωγὴν, ἀνεχώρησεν ἕκαστος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Πληρωθείσης δὲ τῆς διδασκαλίας, ἀποστείλας ὁ μέγας ἐκάλεσεν αὐτούς. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν πρὸς αὐτόν, ἡρώτα αὐτοὺς λέγων· τίνας ἐνεκεν, καταλείψαντες τὴν ἐκράσιν, ἀνεχώρησατε εἰς τὰ κελλία ὑμῶν; οἱ δὲ εἰπον· ἀλλὰ παιδίον τοσούτων γερόντων καὶ προθεδικότων ἐν τῇ μονῇ διδάσκαλον κατέστησας;

Ταῦτα ἀκούσας ἐστέναξε μέγα, καὶ κατηφὴς γενόμενος, φησὶ πρὸς αὐτούς·

οἴδατε πόθεν ἡ ἀρχὴ τῶν κακῶν εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν; εἰπόντων δὲ αὐτῶν πόθεν; λέγει αὐτοῖς· ἐκ τῆς ὑπερηφανίας, δι' ἧς καὶ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρῶτος ἀνατέλλων ἐξέτερεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ συνετρίβη ἐπὶ τὴν γῆν· δι' ἧς μετὰ τῶν θηρίων συνώκησε Μαδουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος· ἡ οὐκ ἠκούσατε τὸ γεγραμμένον, ὅτι δόδλυγμα Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, καὶ ὅτι πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται; Τοιγαροῦν ἀγνοήσαντες ἐσκυλεύθητε ὑπὸ τοῦ διαδόλου, πᾶσαν ὑμῶν τὴν ἀρετὴν ἀπολέσαντες· μήτηρ γὰρ καὶ ἀρχὴ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ὑπερηφανία· οὐ γὰρ Θεόδωρον καταλείψαντες ἀπήλθετε, ἀλλὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀποφυγόντες, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐχωρίσθητε· ἀληθῶς παντὸς οὐκ οὐκ ἔξετε ὑμεῖς· ὥς οὐ συνήκατε ὅτι ὁ σατανᾶς ἦν ὁ συνεργήσας ὑμῖν εἰς τοῦτο ἐλθεῖν;

*Ὁ μεγάλου θαύματος! ὁ Θεὸς ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου δι' ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς, ταπεινοὶ ὄντες κατὰ φύσιν, ἐπαυρόμεθα· ὁ φύσει ὑψηλὸς καὶ λίαν ὑπερομεγέθης, διὰ τῆς ταπεινώσεως τὸν κόσμον περιεποιήσατο, δυνάμενος καὶ δάμναται τὰ σήμپαντα καταφλέξει· οἱ δὲ, γῇ ὄντες καὶ σποδός, καὶ εἴ τι τοιοῦτων εὐτελέστερον, φυσιοῦμεθα, ἀγνοοῦντες ὅτι ἐντεῦθεν εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς ἑαυτοὺς παραπέμπομεν· οὐκ ἐθεάσασθε καμὲ μετὰ πολλῆς ἀκροώμενον τῆς ἀκριβείας; Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ὠφελήθην μεγάλως, ἀκούσας αὐτοῦ· οὐ γὰρ ὡς δοκιμάζων ὑμᾶς ἐπέτρεψα αὐτῷ λαλῆσαι ὑμῖν, ἀλλ' ὡς προσδοκῶν καὶ αὐτὸς ὠφεληθήσεσθαι.

Πόσω οὖν μάλλον ἔδει ὑμᾶς μετὰ ταπεινοφροσύνης πολλῆς ἀκοῦσαι αὐτοῦ; ἐπ' ἀληθείας λέγω, ὅτι ἐγὼ ὁ ἐν Κυρίῳ Πατὴρ ὑμῶν, ὡς μὴ εἰδὼς δεξιάν ἢ ἀριστεράν, οὕτως ὑπεγκροώμην αὐτοῦ. Ὑμῖν οὖν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγω, ὅτι ἐὰν μὴ μεγίστην ὑπὲρ τοῦ πταίσματος τούτου ἐπιδείξησθε τὴν μετάνοιαν, ὡς τε συγχωρηθῆναι ὑμῖν τὸ παράπτωμα, εἰς ἀπώλειαν ἔσεσθε, καὶ τῆς κακίστης ταύτης ἀρχῆς ἐν ὑμῖν γενομένης οὐ παύσησθε, ἕως ἂν εἰς τὴν ἐσχάτην τῆς κατακρίσεως ἀπόφασιν φθάσητε. Καὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἱκανῶς ἐπιστύφας τὸ τῆς ὑπερηφανίας ἔλκος, παρεμυθεῖτο τὴν νόσον μετρίως αὐτοὺς ἱασάμενος· ἦν γὰρ καὶ ἀπότομος ἡνίκα ἔδει, καὶ χρηστὸς πάλιν, καιροῦ καλοῦντος, ἐλέγχων τε καὶ παρορμῶν πρὸς τὸ ἀγαθὸν τοὺς ἀμαρτάνοντας.

2. Ἄλλοτε πάλιν εἰσελθὼν ὁ δοῖος, ἐκαθέσθη εἰς τὸ ἔργον τῶν ὑφαινομένων φιαθίων· καὶ ἐλθὼν παιδίον, τυπωθὲν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἐβδομάδος, ὁρᾷ ἐργαζόμενον τὸν μέγαν· καὶ λέγει αὐτῷ· μὴ στρέφε οὕτω τὸ λῶμα· κακῶς ἐργάζῃ· ὁ Ἀδᾶς Θεόδωρος ἄλλῃ τύπῳ ὑφαίνει· ὁ δὲ ἀναστὰς λέγει αὐτῷ· καὶ δίδαξόν με τὸν τύπον, τέκνον· καὶ διδασκῆς, πάλιν ἐκαθέσθη ἐργάσασθαι σὺν εὐθυμίᾳ πολλῇ, καταστέλλων καὶ ἐν τούτῳ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανίας· εἰ γὰρ ἦν τὸ τῆς σαρκὸς φρόνημα κεκτημένος, οὐκ ἂν ἐπέισθη, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐπετίμησεν ἂν αὐτῷ, ὡς ὑπὲρ τὰ μέτρα λαλήσαντι.

*Ε ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος ἀντιληφθεὶς καλῶς πόσον συνετὸς ἦτο εἰς ὅλα τὰ ζητήματα ὁ μαθητὴς του Θεόδωρος, ὁ ὁποῖος ἂν καὶ ἦτο νέος

ἐστήριξε πολλοὺς ἀσθενεστέρους εἰς τὴν ἄσκησιν, ἐχαίρετο δὲ πάρα πολὺ δι' αὐτό.

Ὅλοι, εἰς τὸ Κοινόδιον, συνήθιζον κάθε ἀπόγευμα νὰ συγκεντρῶνται εἰς ἓνα μέρος τοῦ Μοναστηριοῦ καὶ νὰ ἀκούουν, μετὰ προσοχῆς, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μεγάλου Παχώμιου.

Ἐνα ἀπόγευμα λοιπόν, καθὼς συνεκεντρώθησαν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, ὁ Μέγας Παχώμιος διατάσσει τὸν Θεόδωρον, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἐλέχθη, ἦτο νέος, ὄχι μεγαλύτερος τῶν εἴκοσι ἐτῶν, νὰ κηρύξῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεόδωρος ἀμέσως, χωρὶς καμμίαν ἀντιλογίαν ἢ παρακοήν, ἐκήρυξε πρὸς τοὺς Μοναχοὺς ἀρκετὰ διὰ τὴν ψυχικὴν των ὠφέλειαν.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους, μόλις εἶδον νὰ ὁμιλῇ ὁ νεαρὸς Θεόδωρος, δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκούσουν, λέγοντες μεταξὺ των. Ἐπειδὴ μᾶς διδάσκει αὐτὸς ὁ ἀρχάριος, ἡμεῖς δὲν θὰ τὸν ἀκούσωμεν. Ἀφοῦ δὲ ἐγκατέλειψαν τὴν συγκέντρωσιν, ἀπεχώρησε καθ' ἓνας εἰς τὸ κελλί του.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ κήρυγμα ἔστειλεν ὁ Μέγας Παχώμιος καὶ τοὺς ἐκάλεσε.

Μόλις ἦλθον ἐνώπιόν του, τοὺς ἠρώτησε·

— Διὰ ποῖον λόγον ἐγκατελείψατε τὸ κήρυγμα καὶ ἐφύγατε εἰς τὰ κελλιά σας;

Ἐκεῖνοι ἀπήντησαν·

— Διότι ὄρισας διδάσκαλον ἓνα παιδί, νὰ διδάξῃ ἡλικιωμένους, ποὺ ἐγήρασαν μέσα εἰς τὸ Μοναστήρι.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὴν τὴν δικαιολογίαν ὁ Μέγας Παχώμιος ἀνεστέναξε βαθεῖα καὶ μὲ διάθεσιν μελαγχολικὴν τοὺς εἶπε·

— Γνωρίζετε ἀπὸ ποῦ προῆλθον εἰς τὸν κόσμον τὰ κακά;

— Ἀπὸ ποῦ; ἠρώτησαν ἐκεῖνοι.

— Ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὁ ἑωσφόρος, ποὺ ἀνατέλλει τὸ πρωῒ, καὶ συνετρίβῃ εἰς τὴν γῆν. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ὑπερηφανείας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλῶνος Ναβουχοδονόσορ κατώκησε μαζὶ μὲ τὰ θηρία. Ἡ δὲν ἀκούσατε τί λέγει ἡ Ἀγία Γραφή; «Ἐνώπιον τοῦ Κυρίου κάθε ὑψηλόφρωνος εἶναι ἐδευγμία» (Παροιμ. ιστ', 5) καὶ «ὅποιος ὑψώνει τὸν ἑαυτὸν του θὰ ταπεινωθῇ, ἐνῷ ὅποιος ταπεινώνει τὸν ἑαυτὸν του θὰ ὑψωθῇ» (Ματθ. κγ', 12).

Ὡστε λοιπόν, μὲ τὸ νὰ λησμονήσετε αὐτά, ἐνικήθητε ἀπὸ τὸν διάβολον καὶ ἐχάσατε ὅλην σας τὴν ἀρετὴν. Διότι μητέρα καὶ ἀρχὴ ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια· διότι δὲν ἐγκατελείψατε τὸν Θεόδωρον ἀναχωρήσαντες, ἀλλ' ἀπεφύγατε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπεχωρίσθητε ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Εἰσθε πράγματι ἄξιοι οἴκτου. Πῶς δὲν ἐκαταλάβατε ὅτι ὁ σατανᾶς σᾶς παρέσυρε νὰ φθάσετε εἰς τὸ σημεῖον, ποὺ ἦλθετε;

Ὡ, πόσον μεγάλο θαῦμα ἐλησμονήσατε! «Ὁ Θεὸς ἐταπεινώθη καὶ ἐγένεν ὑπὸ ἥκους πρὸς χάριν μας μέχρι θανάτου» (Φιλιπ. β', 8) καὶ ἡμεῖς, ἂν καὶ ταπεινοὶ ἐκ φύσεως, ὑπερηφανευόμεθα· ὁ κατὰ φύσιν ὑψη-

λὸς καὶ ἀπέραντος, μὲ τὴν ταπεινώσιν εὐηργέτησε τὸν κόσμον, ἐνῷ ἡμποροῦσε μὲ τὸ βλέμμα του νὰ κατακαύσῃ τὰ σύμπαντα· ἐνῷ ἡμεῖς ποὺ εἴμεθα χῶμα καὶ στάχτη καὶ ἀκόμη πιὸ ἀσήμαντοι ἀπὸ αὐτά, ὑπερηφανεύομεθα, ἀγνοοῦντες ὅτι ἔτσι ἐξαποστέλλομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὰ κατὰβatha τῆς γῆς· δὲν παρετηρήσατε ἐμένα μετὰ πόσης προσοχῆς ἤκουα τὴν ὁμιλίαν του; Σᾶς· διαβεβαιῶ, ὅτι ἐγὼ ὁ ἴδιος πάρα πολὺ ὠφελήθην ποὺ τὸν ἤκουσα· διότι δὲν τοῦ ἐπέτρεψα νὰ Σᾶς κηρύξῃ, διὰ νὰ Σᾶς δοκιμάσω, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤθελα καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ ὠφεληθῶ.

Πόσον μᾶλλον λοιπὸν σεῖς ἔπρεπε νὰ τὸν ἀκούσετε μὲ ταπεινοφροσύνην; Σᾶς λέγω ἀληθινά, ἐγὼ ὁ ἐν Κυρίῳ πνευματικὸς Πατὴρ σας, ὅτι μὲ τόσῃ ἀφοσίωσιν τὸν ἤκουον, ὥς νὰ μὴ ἐγνώριζον τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστερὰν ὁδόν. Σᾶς λέγω λοιπὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐὰν δὲν δείξετε μεγίστην μετάνοιαν, δι' αὐτὸ τὸ πταῖσμα σας, ὥστε νὰ σᾶς συγχωρηθῇ τὸ παράπτωμα, θὰ πᾶτε χαμένοι, καὶ ἐφ' ὅσον ἔγινε σὲ σᾶς αὕτῃ ἡ κακὴ ἀρχή, δὲν θὰ σταματήσητε, ἕως ὅτου καταστήτε ἄξιοι τῆς τελευταίας καταδικαστικῆς ἀποφάσεως.

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Μέγας Παχώμιος, ἐκαυτηγίασεν ἀρκετὰ τὴν πληγὴν τῆς ὑπερηφανείας, καὶ μὲ πατρικᾶς νοουθεσίας ἐθεράπευσεν ἀποτελεσματικῶς τὴν νόσον αὐτῶν. Διότι ὁ Μέγας Παχώμιος ἦτο καὶ ἀπότομος, ὅταν ἔπρεπε, ἀλλὰ καὶ μαλακός, πάλιν, ὅταν τὸ ἐκαλοῦσεν ἡ περίστασις, ἄλλοτε μὲν ἐλέγχων τοὺς ἁμαρτάνοντάς, ἄλλοτε πάλιν παρορμῶν αὐτοὺς πρὸς τὸ ἀγαθόν.

2. Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Ὅσιος ἐκάθισεν εἰς τὸ ἐργαστήριον, ποὺ ὕφαινον τὰ ψαθία καὶ ἦλθε κοντά του ἓνα παιδί, ποὺ εἶχεν ὀρισθῇ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐβδομάδος. Βλέπει λοιπὸν τὸν Ὅσιον νὰ ἐργάζεται καὶ τοῦ λέγει·

— Μὴ στρίβῃς ἔτσι τὴν ἄκρην· δὲν ἐργάζεσαι καλὰ. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος μὲ ἄλλον τρόπον ὕφαινει.

Τότε, μὲ ταπεινοφροσύνην, σηκώνεται ἀπὸ τὸ ἐργόχειρον ὁ Μέγας Παχώμιος, καὶ λέγει εἰς τὸ παιδί.

— Τέκνον μου, μάθε καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἄλλον τρόπον.

Ἀφοῦ δέ, πράγματι, ἔμαθεν ἀπὸ τὸ παιδί τὸν ἄλλον τρόπον ἐργασίας, ἐκάθισε νὰ ἐργασθῇ καὶ πάλιν μὲ πολλὴν χαρὰν, ταπεινῶνων καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν περίπτωσιν τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανείας· διότι ἐὰν ἦτο κυριευμένος ἀπὸ τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, δὲν θὰ ἐπέιθετο, ἀλλὰ θὰ ἐμάλωνε τὸ παιδί, διότι εἶπε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔπρεπεν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀρσένιος, εἰ καὶ πολὺς ἦν τὴν γνώσιν, τὴν τε θύραθεν, φημί, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ πάντας, ὥς εἰπεῖν, τοὺς τότε ἐπὶ πολυμαθεῖα καὶ ἀρετῇ ὑπερέβαινε, δι' αὐτὸ καὶ πάντων ἀνθρώπων προεκρίθη εἰς τὸ παιδεύσαι τοὺς παῖδας τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου, Ὀνώριον καὶ Ἀρκάδιον, ὅμως καὶ τοιοῦτος ὢν, καὶ ἐν τῇ Σκήτει πολὺν χρόνον ἀσκήσας, καὶ τὴν θείαν γνώσιν πλείονα προσλαδὼν, περι-

ουσία ταπεινώσεως οὐδὲ τοὺς ἀγροικοτέρους ἐπησχύνετο ἐρωτᾶν, καὶ παρ' αὐτῶν ὠφέλειαν καρποῦσθαι τὴν κατὰ δύναμιν. Καί ποτέ τις πρὸς Αἰγύπτιον τινα Μοναχὸν θεασάμενος αὐτὸν λογισμῶν χάριν ἐρωτᾶν καὶ διαπυνθανόμενον, ἐν θαύματί τε τὸ γινόμενον ποιησάμενος, ἤρετο τὴν αἰτίαν· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· παιδείας μὲν ἱκανῶς μετασχεῖν οὐκ ἀρνοῦμαι· τοῦ δὲ ἀγροικοῦ τοῦ δε, φησί, τὸν ἀλφάβητον οὕτω μεμαθηκέναι ὁμολογῶ, τὴν κατὰ Θεὸν πρᾶξιν καὶ γνῶσιν διὰ τῆς ἀπολογίας ταύτης ὑπαινιττόμενος.

2. Ἄλλοτε πάλιν πλησίον τοῦ ποταμοῦ γενομένῳ τῷ θαυμαστῷ Ἀρσενίῳ καὶ ἀπαπλεῖν ἤδη μέλλοντι, γυνή τις αἰθιοπίσση ἐπελάβετο τῆς αὐτοῦ μηλωτῆς· τοῦ δὲ ἐμβριθῶς αὐτῇ καὶ δριμυαῶς ἐπιτιμῆσαντος, ἐκείνη, εἰ Μοναχός, φησιν, εἰ, Ἀρσένιε, ἀπιθὶ πρὸς τὸ δρος· ὅπερ ρῆμα οὐκ ἁμοίρον ὠφελείας τῷ Ἀρσενίῳ ἔδοξεν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀρσένιος ἦτο πάρα πολὺ μορφωμένος, καὶ κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν συγκρότησιν καὶ κατὰ τὰς χριστιανικὰς γνώσεις· ὅλους δὲ ὑπερέβαινε κατὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ δι' αὐτὸ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος τὸν ἐξέλεξεν ἀπὸ ὅλους τοὺς τότε μορφωμένους ἀνθρώπους, ὡς παιδαγωγὸν τῶν τέκνων τοῦ Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου. Ἄν καὶ ἦτο δὲ τόσον μορφωμένος καὶ ἡσκήτευσεν, ἐπὶ πολὺν χρόνον, εἰς τὴν σκήτην, ἀπολαύσας περισσώτεραν θείαν γνῶσιν, ἐν τούτοις εἶχε τόσον μεγάλην ταπείνωσιν, ὥστε δὲν ἐντρέπετο νὰ ἐρωτᾷ καὶ τοὺς πλέον ἀμαθεῖς καὶ νὰ λαμβάνῃ παρ' αὐτῶν πᾶσαν δυνατὴν ὠφέλειαν.

Κάποτε κάποιος τὸν εἶδε νὰ ἐρωτᾷ ἓνα Αἰγύπτιον Μοναχὸν καὶ νὰ ζητῇ παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τῶν διαφόρων λογισμῶν. Τόσον δὲ πολὺ σπουδαῖον ἐθεώρησε τὸ γεγονός, ὥστε ἐξήτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν.

Μὲ ἀπλότητα ὁ Μέγας Ἀρσένιος τοῦ ἀπήντησε·

— Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι εἰμαι κάτοχος ἀρχετῆς μορφώσεως· ὡστόσον ὅμως ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔχω μάθει ἀκόμη τὸ ἀλφάβητον αὐτοῦ τοῦ ἀμορφώτου, ἐννοῶν, μὲ αὐτά, τὴν κατὰ Θεὸν πρᾶξιν καὶ γνῶσιν.

2. Ἄλλοτε πάλιν ὁ ἀξιοθαύμαστος Ἀρσένιος ἐφθασεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐνῶ ἡτοιμάζετο νὰ ἀποπλεύσῃ, μιὰ αἰθιοπίσση τὸν ἔπιασεν ἀπὸ τὸ ἐπανωφόρι του. Ὅταν δὲ ὁ Μέγας Ἀρσένιος τὴν ἐμάλωσε μὲ αὐστηρότητα, ἡ γυναῖκα τοῦ ἀπήντησε·

— Ἄν εἶσαι καλόγηρος, Ἀρσένιε, νὰ φύγῃς εἰς τὸ βουνό.

Ὁ Ἀρσένιος ἐθεώρησε τὴν φράσιν αὐτὴν ὠφέλιμον.

Δ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΠΟΤΕ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἐδέξατο Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως γράμματα, ἵνα ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἐσχόπει τί ποιῆσαι· καὶ λέγει τῷ Ἀββᾶ Παύλῳ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· ὀφείλω ἀπελθεῖν· ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ἐὰν ἀπέλθῃς, Ἀντώνιος λέγῃ· εἰ δὲ οὐκ ἀπέλθῃς, Ἀββᾶς Ἀντώνιος· καὶ ὑπήκουσεν αὐτῷ καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.

2. Ἀδελφός ἡρώτησε μικρὸν Μοναχόν, ἥτοι παιδίον· ἐὰν εἰσὶν οἱ λόγοι

ἀργοί, ἄφες αὐτούς, εἰ δὲ ἀγαθοί, δὸς τόπον τῷ καλῷ καὶ λάλησον· πλὴν κἀν ἀγαθοὶ ὦσι, μὴ χρονίσῃς, ἀλλὰ ταχέως κόψον καὶ ἀναπαύη.

3. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ὀλύμπιος, ὅτι κατέβη ποτὲ ἱερεὺς τῶν Ἑλλήνων εἰς σκῆτιν· καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἐκοιμήθη· καὶ θεασάμενος τὴν διαγωγὴν τοῦ Μοναχοῦ, λέγει μοι· οὕτω διάγοντες, οὐδὲν θεωρεῖτε παρὰ τῷ Θεῷ ὑμῶν; καὶ λέγω αὐτῷ, οὐχί· ἔφη ἐκεῖνος· τέως ἡμῶν ἱεουργούντων τῷ θεῷ ἡμῶν, οὐδὲν κρύπτει ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦ· καὶ ὑμεῖς τοσούτους κόπους ποιοῦντες, ἀγρυπνίας, ἡσυχίας, ἀσκήσεις, λέγεις ὅτι οὐδὲν θεωρεῖτε; πάντως, εἰ οὐδὲν θεωρεῖτε, λογισμοὺς πονηροὺς ἔχετε εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, τοὺς χωρίζοντας ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀποκαλύπτεται ὑμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο οὖν ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρουσι τὰ ρήματα τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἱερέως· καὶ ἐθαύμασαν καὶ εἶπον, ὅτι οὕτως ἐστὶν· οἱ γὰρ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουσι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος, ὅτι ὅτε ἡμην νεώτερος, ἀκηδιάσας ἐν τῷ κελλίῳ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἐρημον λέγων τῷ λογισμῷ μου· ὅν ἐὰν ὑπαντήσῃς, ἐρώτησον αὐτὸν χάριν ὠφελείας. Καὶ εὗρον παιδίον βόσκον βοῦδια, καὶ λέγω αὐτῷ· τί ποιήσω παιδίον ὅτι πεινῶ; ἀπεκρίθη μοι ἐκεῖνο· καὶ φάγε. Πάλιν εἶπον, ὅτι ἔφαγον, καὶ πάλιν πεινῶ· λέγει μοι ὁ παῖς· καὶ πάλιν φάγε· ἐγὼ δὲ εἶπον αὐτῷ, ὅτι πολλάκις ἔφαγον, καὶ πάλιν πεινῶ· τότε λέγει μοι· τάχα ὄνος εἶ, Ἀβδᾶ, ὅτι πάντοτε τρώγειν θέλεις; καὶ ὠφεληθεὶς ἀνεχώρησα.

5. Εἶρηκε γέρων· θέλω διδασκῆται ἢ διδάξαι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος τῷ Ἀβδᾷ Ζαχαρίᾳ· εἰπέ μοι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ· ἀπεκρίθη αὐτῷ Ζαχαρίας· ἐμὲ ἐρωτᾷς, Πάτερ; λέγει ὁ Ἀβδᾶς Μακάριος· πληροφοροῦμαι εἰς σέ, τέκνον Ζαχαρία· ἔστι γὰρ ὁ νόσων με τοῦ ἐρωτῆσαί σε· ἔφη αὐτῷ Ζαχαρίας· τὸ κατ' ἐμέ, πάτερ, τὸ ἑαυτὸν διάζεσθαι εἰς πάντα, τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἀβδᾶς Ἀντώνιος ἔλαβεν ἐπιστολὰς ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἐσκέπτετο τί πρέπει νὰ κάνῃ. Ἀπειθυνόμενος τότε πρὸς τὸν μαθητὴν του, τὸν Ἀβδᾶν Παῦλον, τὸν ἐρωτᾷ·

— Πρέπει νὰ ὑπάγω;

Ὁ Ἀβδᾶς Παῦλος τοῦ ἀπαντᾷ·

— Ἐὰν μεταβῇς, λέγεσαι Ἀντώνιος· ἐὰν ὅμως δὲν ὑπάγῃς, Ἀβδᾶς Ἀντώνιος· καὶ δὲν ἐφυγεν.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε μὲ ἓνα μικρὸν Μοναχόν, δηλαδὴ παιδίον διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν συζητήσεων. Καὶ τὸ παιδίον ἀπήντησεν·

Ἐὰν οἱ λόγοι μιᾶς συζητήσεως εἶναι ἀπλῇ φλυαρία ἄφυσέ τους· ἐὰν ὅμως εἶναι ὠφέλιμοι, τότε ἐπωφελήσου ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν καὶ ὠμίλησε· ὥστόσον ὅσον καλοὶ καὶ ἐὰν εἶναι, μὴ ὀμιλήσῃς ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀλλὰ σύντομα διάκοψε τὴν συζήτησιν καὶ ἀναπαύεσαι.

3. Ὁ Ἀβδᾶς Ὀλύμπιος εἶπε· Κάποτε ἓνας εἰδωλολάτρης ἱερεὺς

κατέβη εἰς τὴν σκῆπτην, ἦλθεν εἰς τὸ κελλί μου καὶ ἐκοιμήθη. Ὅταν λοιπὸν ὁ ἱερεὺς τῶν εἰδώλων εἶδε τὰς σκληρὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῇ ὁ Μοναχός, μοῦ λέγει:

— Ζῶντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν βλέπετε τίποτε ἀπὸ τὸν Θεὸν σας;

— Ὁχι, τοῦ ἀπήντησα.

— Ὅσακις ἡμεῖς προσφέρομεν θυσίαν εἰς τὸν θεὸν μας, τίποτε δὲν μᾶς ἀποκρύπτει, ἀλλὰ μᾶς φανερώνει ὅλα τὰ μυστήριά του· καὶ σεῖς ὑποβαλλόμενοι εἰς τόσους κόπους, εἰς ἀγρυπνίας, εἰς ἡσυχαστικὴν σιωπὴν, εἰς ἀσκήσεις, λέγεις ὅτι δὲν βλέπετε τίποτε; Ὅπως δὲν βλέπετε τίποτε, ἔχετε εἰς τὴν καρδίαν σας πονηροὺς λογισμοὺς, ποὺ σᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Θεὸν σας καὶ δι' αὐτὸ δὲν σᾶς φανερώνει τὰ μυστήριά του.

Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν ἐπῆγα καὶ ἀνέφερα τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ εἰδωλολάτρου ἱερέως εἰς τοὺς Γέροντας.

Ἐθαύμασαν δὲ οἱ Γέροντες καὶ εἶπον· Πράγματι ἔτσι εἶναι· διότι οἱ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν.

4. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἔλεγεν, ὅτι ὅταν ἤμην νεώτερος, ἐπειδὴ ἐβαρέθηκα μέσα εἰς τὸ κελλί μου, ἐβγῆκα πρὸς τὴν ἔρημον, λέγων εἰς τὸν λογισμὸν μου· ὅποιον καὶ ἂν συναντήσης, νὰ τὸν ἐρωτήσης, διὰ νὰ ὠφεληθῇς. Μετ' ὀλίγον εὗρήκα ἓνα παιδί, ποὺ ἔβοσκε βόδια, καὶ τοῦ λέγω:

— Παιδί μου τί νὰ κάνω, ἐπειδὴ πεινῶ;

— Νὰ φάγῃς, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Ἐφαγα, καὶ πάλιν πεινῶ, τοῦ ἀπαντῶ.

— Καὶ πάλιν νὰ φάγῃς, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Πολλὰς φορὰς ἔφαγον καὶ πάλιν πεινῶ, ἠρώτησε· ἐκ τρίτου.

Καὶ τὸ παιδί μοῦ ἀπήντησε μετὰ τινος θαυμασμοῦ.

— Μήπως εἶσαι ὄνος, Γέροντα, ἀφοῦ θέλεις ὅλο νὰ τρώγῃς;

Ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ὠφελήθην καὶ ἔφυγα.

5. Ἐνας Γέρων εἶπε· Προτιμῶ νὰ διδασκῶ, παρὰ νὰ διδάξω.

6. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ζαχαρίαν·

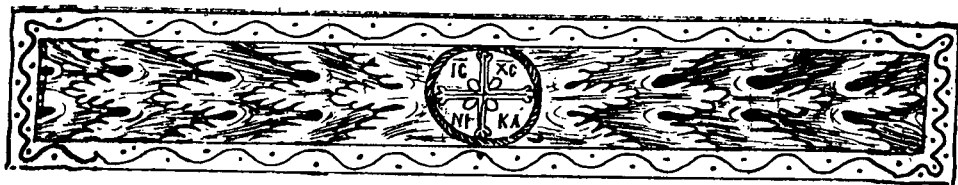
— Εἶπέ μου, Γέροντα, ποῖον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ;

— Ἐμὲ ἐρωτᾷς, Πάτερ; ἀπήντησε μετὰ ταπεινοφροσύνης ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας.

— Διὰ σέ, τέκνον μου Ζαχαρία, πληροφοροῦμαι ἐσωτερικῶς· αἰσθάνομαι κάποιον νὰ μὲ παρακινῇ εἰς αὐτό.

— Κατὰ τὴν γνώμην μου, Πάτερ, τὸ νὰ βιάξῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ'

Περὶ τοῦ διὰ τοῦ πιστοῦ μὴ ἑαυτῷ θαρρεῖν, ἀλλὰ πιστεύειν ὡς διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ σώζεται καὶ δυναμοῦται εἰς πᾶν ἀγαθόν, καὶ τὰς αὐτοῦ ἐπικαλεῖσθαι εὐχάς· μεγάλα γὰρ δύναται.

"Οτι ὁ πιστὸς δὲν πρέπει νὰ στηρίξῃ τὸ θάρρος του εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ νὰ πιστεύῃ διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ Πατρὸς καὶ σώζεται καὶ ἐνισχύεται εἰς κάθε καλόν· καὶ νὰ ζητῇ τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντός του· διότι αὐταὶ ἔχουν μεγάλην δύναμιν.

Α'. Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου

ΙΒΕΡΤΙΝΟΣ ὁ τοῦ δικαίου Ὁγωράτου μαθητής, περὶ οὗ καὶ ἐν ἄλλοις κεφαλαίοις διείληπται, κατὰ κέλευσιν τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ, δε τὴν τοῦ Ὁγωράτου προστασίαν διεδέξατο, διὰ πρᾶγμα τι τοῦ Μοναστηρίου ἀπήρχετο· διὰ δὲ τὸν πόθον ὃν εἶχε πρὸς τὸν ἐν Ἀγίοις Ὁγωράτον, ὅπου δὴποτε ὁ Λιβερτίνος ἀπήρχετο, εἰώθει βαστάζειν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κόλπῳ τὸ τοῦ διδασκάλου καλίσγιον. Ἀπερχομένου δὲ αὐτοῦ ἐν Ραβέννῃ, συνέβη τινὰ γυναῖκα (τελευτήσαντος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς) τὸ σῶμα αὐτοῦ βαστάζειν, ἥτις τοῦτον θεασαμένη καὶ Θεοῦ δοῦλον αὐτὸν εἶναι πιστεύσασα, τῷ πόθῳ τοῦ τελευτήσαντος αὐτῆς υἱοῦ φλεγομένη, τὸν ἵππον αὐτοῦ ἐκ τοῦ χαλινοῦ ἐκράτησε, καὶ μεθ' ὅρκου ἔλεγε μηδαμῶς αὐτὸν ἔασαι ὑποχωρῆσαι, εἰ μὴ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀναστήσει· ἐκεῖνος δέ, πείραν μὴ ἔχων τοιοῦτου θαύματος, ἐξέστη ἐπὶ τῷ ὅρκῳ τῆς αἰτήσεως αὐτῆς· ὅθεν καὶ ἐκκλίνει ἐκ τῆς γυναικὸς ἥθελε διὰ μετριοφροσύνης ὑπερβολήν· ὥς δὲ ἡ γυνὴ οὐκ ἐνεδίδου, ἠττήθη τῇ συμπαθείᾳ· καὶ κατελθὼν ἐκ τοῦ ἵππου καὶ κλίνας γόνυ, εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἐξέτεινε, καὶ ἐξενεγκὼν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ ὃ ἐπεφέρειτο καλίσγιον, ἐπάνω τοῦ στήθους τοῦ τεθνεώτος παιδίου ἔθηκεν· εὐχομένου δὲ αὐτοῦ, ἡ ψυχὴ τοῦ παιδίου ἐν τῷ σώματι ὑπέστρεψε καὶ παραχρῆμα ἀνέστη. Κρατήσας οὖν αὐτὸ τῆς χειρὸς, τῇ κλαιούσῃ μητρὶ ζῶν ἀπέδωκε· καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπορεύθη.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Λιβερτίνος, ὁ μαθητὴς τοῦ δικαίου Ὁνωράτου, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ εἰς προηγούμενα κεφάλαια ἔγινε λόγος*, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἁγουμενίου του, ὅστις διεδέχθη τὸν Ὁνωρᾶτον, μετέβαινε κάπου, διὰ κάποιαν ὑπόθεσιν τοῦ Μοναστηρίου. Ὁ Λιβερτίνος, ἀπὸ τὸν πόθον πού εἶχε πρὸς τὸν ἅγιον Ὁνωρᾶτον, ὅπουδῆποτε μετέβαινε, συνήθιζε νὰ κρατῇ εἰς τὸν κόλπον του τὸ ὑπόδημα τοῦ διδασκάλου του. Κάποτε λοιπὸν πού ἐπήγαινε πρὸς τὴν Ραβένναν* κάποια γυναῖκα, πού ἐκρατοῦσε τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ της, μόλις τὸν εἶδε, καταφλεγόμενη ἀπὸ τὸν πόθον τοῦ νεκροῦ παιδιοῦ της καὶ πιστεύσασα ὅτι εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ἐκράτησε τὸ ἄλογον τοῦ Λιβερτίνου ἀπὸ τὸ χαλινάρι καὶ ὠρκίσθη ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ προχωρήσῃ, ἐὰν δὲν ἀναστήσῃ τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Ὁ Λιβερτίνος, πού δὲν ἠσθάνετο τὸν ἑαυτὸν του καθόλου ικανὸν διὰ τοιοῦτον θαῦμα, ἐτρόμαξεν ἀπὸ τὸν ὄρκον, καὶ τὸ αἶτημα τῆς γυναικός. Διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ ὑπερβολικὴν μετριοφροσύνην ἤθελε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν γυναῖκα. Ἡ γυναῖκα ὅμως δὲν ὑποχωροῦσε καὶ ὁ Λιβερτίνος ἐνικήθη ἀπὸ τὴν συμπάθειαν. Κατέβηκε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἄλογον, ἐγονάτισεν, ὕψωσε τὰ χέρια του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀφοῦ ἔβγαλεν, ἀπὸ τὸν κόλπον του, τὸ ὑπόδημα πού ἐκράτει μαζί του, τὸ ἐποποθέτησεν ἐπάνω εἰς τὸ στήθος τοῦ νεκροῦ παιδιοῦ. Καθὼς δὲ προσηύχετο, ἐπέστρεψεν ἀμέσως ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ εἰς τὸ σῶμα του καὶ ἀνεστήθη. Τὸ ἔπιασε τότε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸ παρέδωσε ζωντανὸν εἰς τὴν μητέρα του, ἡ ὁποία ἔκλαιεν. Ἐπειτα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Πέτρος

ΤΙ οὖν εἶναι τοῦτο λέγομεν; τοῦ Ὁνωράτου ἡ ἀγιωσύνη τὴν δύναμιν τοῦ τοσοῦτου θαύματος πεποίηκεν, ἢ τοῦ Λιβερτίνου ἡ αἵτησις;

*Ἑρμηνεία***Πέτρος**

Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τί πιστεύομεν; Ὅτι ἡ ἀγιωσύνη τοῦ Ὁνωράτου εἶχε τὴν δύναμιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ θαύματος ἢ ἡ παράκλησις τοῦ Λιβερτίνου πρὸς τὸν Θεόν;

* Βλέπε ἐν τῇ ἀνὰ χειρας Τόμῳ ὑπόθεσις ΛΓ' διδ. 1. σελ. 290 καὶ ἀλλαχοῦ.

** Ἡ Ραβέννα εἶναι πόλις τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία ἐπὶ Ὁνωρίου ἔγινε πρωτεύουσα τοῦ δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Τὸ 539 μ. Χ. κατέλαθεν αὐτὴν ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ τοῦ στρατηγοῦ Βελισσαρίου, καὶ ἔκτοτε ἐκτίσθησαν εἰς αὐτὴν σπουδαῖα βυζαντινὰ μνημεῖα.

ὁ ἅγιος Γρηγόριος
ὁ διάλογος

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΕΝ τῇ ἐπιδείξει τοῦ τοιοῦτου θαύματος, μετὰ τῆς πίστεως τῆς γυναικός, ἡ δύναμις τῶν ἀμφοτέρων συνήλθε, καὶ διὰ τοῦτο ὑπολαμβάνω Λιβερτίνον τοῦτο δυνηθῆναι· ὅτι πλεῖον μᾶλλον τῇ τοῦ διδασκάλου δυνάμει ἢ περ τῇ ἑαυτοῦ πεποιθέναι ἐπίστευσεν· οὐ τινος γάρ τὸ καλίγιον ἐν τῇ στήθει τοῦ τεθνεώτος ἔθηκε, τοῦτον δηλαδὴ δυνηθῆναι ὅπερ ἡτήσατο ὑπελάμβανεν· ἐπεὶ καὶ Ἑλισσαῖος τοῦ διδασκάλου τὴν μηλωτὴν βαστάζων, καὶ εἰς τὸν Ἰορδάνην ἐλθὼν, ἐπάταξεν ἅπαξ· καὶ οὐδαμῶς τὰ ὕδατα διήρθε· ὥς δὲ παρευθὺς εἶπε· ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς Ἡλιοῦ; καὶ πάλιν τὸν ποταμὸν τῇ τοῦ διδασκάλου μηλωτῇ ἐπάταξε, καὶ ὁδὸν ἀναμέσον τῶν ὑδάτων πεποίηκε· κατανοεῖς, Πέτρε, πόσον ἡ ταπεινοφροσύνη ἐν ταῖς γενομέναις δυνάμεσιν ἰσχύει; τότε γὰρ ποιῆσαι τὴν ἴσιν τοῦ διδασκάλου δυνάμιν πεποίηκεν, ὅτε ἐπ' ἐκεῖνον κατέφυγε καὶ τὸ ἐκεῖνον ἐπεκαλέσατο μετὰ πίστεως ὄνομα.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Γ ρ η γ ό ρ ι ο ς

ΚΑΤΑ τὴν πραγματοποιήσιν ἐνὸς τόσοῦ μεγάλου θαύματος συνέτρεξαν καὶ ἡ πίστις τῆς γυναικός, ἀλλὰ καὶ ἡ δύναμις καὶ τῶν δύο καὶ δι' αὐτὸ νομίζω ὅτι ὁ Λιβερτίνος ἠμπόρεσε νὰ τὸ κατορθώσῃ· ἐπίστευσε δηλαδὴ περισσότερον εἰς τὴν δυνάμιν τοῦ διδασκάλου, παρὰ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Εἶχε τὴν γνώμην δηλαδὴ ὅτι ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἠμπόρεσε νὰ γίνῃ, μόνον ἀφοῦ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ στήθος τοῦ νεκροῦ τὸ ὑπόδημα τοῦ Γέροντός του. Ἀλλωστε, ὡς γνωστόν, καὶ ὁ Ἑλισσαῖος, κρατῶν τὴν κάπαν τοῦ διδασκάλου του προφήτου Ἡλιοῦ ἦλθεν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ ἐκτύπησε μίαν φορὰν τὰ ὕδατα καὶ καθόλου δὲν ἐχωρίσθησαν· ὅταν ὁμως εἶπεν ἀμέσως· ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς Ἡλιοῦ; καὶ ἐκτύπησε πάλιν τὰ ὕδατα μὲ τὴν κάπαν τοῦ διδασκάλου του, ἔκαμεν ἀμέσως δρόμον διὰ μέσου τῶν ὑδάτων. Ἀντιλαμβάνεσαι λοιπόν, Πέτρε, ποῖα εἶναι ἡ δύναμις τῆς ταπεινοφροσύνης εἰς τὰ γενόμενα θαύματα; Τότε δηλαδὴ κατώρθωσε τὰ ἴσα μὲ τὸν διδάσκαλόν του, ὅταν κατέφυγεν εἰς ἐκεῖνον καὶ ἐπεκαλέσθη, μὲ πίστιν, τὸ ὄνομά του.

**Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου
τοῦ θαυματουργοῦ**

ΠΟΤΕ ὁ Μέγας Γρηγόριος μετὰ τῶν συνόντων κατὰ τὸ σύνθηες τῷ Θεῷ προσευχόμενος ἐν τῷ ὄρει, ἀθρόως ἀγῶνος καὶ θυροῦ καταπλησθεῖς, εὐδηλος ἦν τοῖς παροῦσιν ὡς ξενιζόμενος καὶ ἐναγωνιῶν τινι θεάματι, καὶ τὴν ἀκοὴν ὑπέχων, καθάπερ ἤχου τινὸς πρὸς αὐτὸν διαδαινόντος· καὶ διαγενομένου διαστήματος οὐκ ἐλίγου, μείνας πάντα τὸν ἐν μέσῳ χρόνον ἀκλινῆς καὶ ἀκίνητος, εἰθ' ὡς περ τοῦ προκειμένου θεάματος εἰς ἀγαθὸν καταλήξαντος, πάλιν ἐπανήλθεν εἰς τὸ σύνθηες, καὶ ἀνευφήμησε τὸν Θεὸν λαμπρῇ τῇ φωνῇ, τὸν ἐπινίκιον τε καὶ εὐχαριστήριον λό-

γον ἐπιφθεγξάμενος· «εὐλογητός ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν».

Τῶν δὲ περὶ αὐτὸν θαυμαστικῶς διατεθέντων καὶ μαθεῖν ἀξιούντων, ὃ τί ποτε εἶη τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς γεγόμενον θέαμα, εἰπεῖν λέγεται, μέγα πτώμα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἰδεῖν· πεπτωκότα τὸν σατανᾶν ὑπὸ νεανίσκου τινός Τρωαδίου ὀνόματι, ὃς προσαχθεὶς ὑπὸ τῶν δημίων τῇ δυσσεβεῖ ἄρχοντι, μετὰ πολλὰς βασάνους τὸν τῆς Μαρτυρίας ἀνεδήσατο στέφανον.

Ἐκπλαγείς δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν ὁ τῷ ἁγίῳ συνὼν μαθητής, ὃν ἐκ νεωκόρου πιστεύσαντα Διάκονον τῶν θείων μυστηρίων κατέστησε, καὶ οὔτε ἀπιστεῖν τῷ λεγομένῳ τολμῶν, καὶ ἅμα κρεῖττον τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως τὰ πόρρωθεν ὄντα τῆς πόλεως, (μηδενὸς ἀνθρώπου τὰ κατ' αὐτὸν ἀναγγεῖλαντος) ὥς ἐφεστῶτα τοῖς πράγμασι λέγειν πρὸς τοὺς συνόντας περὶ τῶν ἐκεῖ γενομένων, ἰκέτης γίνεται τοῦ διδασκάλου, ὀφθαλμοῖς ἐπιτραπῆναι γινῶναι τὰ πεπραγμένα, καὶ μὴ κωλυθῆναι παρ' αὐτοῦ γενέσθαι μέχρι τῶν τόπων αὐτῶν, ἐν οἷς τὸ θαῦμα ἐγένετο.

Τοῦ δὲ φοδερὸν εἶναι λέγοντος ἐν μέσῳ τῶν φονευόντων γενέσθαι, καὶ τι πολλάκις ἔξ ἐπηρείας τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἀβουλήτων παθεῖν, ἐπιθαρσεῖν ἔλεγεν ὁ Διάκονος τῇ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ συμμαχίᾳ· φθεγξάμενος ταύτην πρὸς αὐτὸν τὴν φωνήν, σύ με παράθου τῷ σφ̄ Θεῷ καὶ οὐδεὶς μου φόβος ἐκ τῶν πολεμίων καθάψεται· τοῦ δὲ καθάπερ συνοδοιπόρον τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν αὐτῷ διὰ τῆς εὐχῆς ἐκπέμψαντος, πεποικίως τὴν ὁδὸν ἦει πρὸς οὐδένα τῶν ἀπαντῶντων ἐπιστρεφόμενος.

Ἐσπέρας δὲ τῆς πόλεως ἐντὸς γεγονώς, καὶ κοπῶδης ἐκ τῆς ὁδοιπορίας γινόμενος, λουτρῷ θεραπεῦσαι τὸν κόπον ἀναγκαῖον ᾤθη. Ἐπεκράτει δὲ κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον δαίμων τις ἀνθρωποκτόνος, ἐγχωριάζων τῷ λουτρῷ, οὗ ἡ φθοροποιὸς δύναμις ἐνεργὸς μετὰ τὸ σκότος κατὰ τῶν προσεγγιζόντων ἐγένετο. Τούτου χάριν ἄδατον ἦν μετὰ τὰς ἡλίου δυσμὰς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνο καὶ ἀνενέργητον· ὧ παραστάς, ἡξίου τὸν ἐπιτεταγμένον ἀνοῖξαι τὴν εἴσοδον αὐτῷ, καὶ μὴ φθονῆσαι τῆς ἐκ τοῦ λουτροῦ θεραπείας.

Τοῦ δὲ μαρτυρουμένου μηδένα τῶν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμώντων τοῦ ὕδατος ἰδίους ποσὶν ἐξελθεῖν, ἀλλὰ πάντων μετὰ τὴν ἑσπέραν κρατεῖν τὸ δαιμόνιον, καὶ πολλοὺς ὑπ' ἀγνοίας ἤδη παθεῖν τὰ ἀνῆκεστα, οὖς, ἀντὶ τῆς ἐλπίσθεισης ἀνέσεως, θρῆνοι καὶ τάφοι καὶ οἰμωγαὶ διεδέξαντο. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, οὐδὲν μᾶλλον ἐκεῖνος ὑφίει τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ἐνέκειτο, παντὶ τρόπῳ καταναγκάζων αὐτὸν τὰ ἐντὸς παραδέξασθαι· ὁ δὲ τὸ μὴ συγκινδυνεῦσαι τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ ξένου, κέρδος ποιούμενος, τὴν κλεῖν ἐπ' αὐτῷ ποιησάμενος, ἀπαλλάσσεται.

Ἐπεὶ δὲ γυμνωθεὶς ἐντὸς ἦν, πολύτροποι τινες φόβων καὶ καταπλήξεων ἀφορμαὶ παρὰ τοῦ δαιμονίου συνεσκευάζοντο· φάσματα παντοδαπὰ πύρινα καὶ καπνώδη τὴν φύσιν, ἐπιδεικνύμενα· ἐν ἀνθρώπων καὶ θηρίων μορφῇ, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτοντα, ταῖς ἀκοαῖς ἐνηχοῦντα, τῷ ἄσματι προσεγγίζοντα κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα χεόμενα. Ὁ δὲ τὴν σφραγίδα αὐτοῦ προβαλλόμενος, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνακαλῶν ὄνομα, ἀπαθὴς τὸν πρῶτον διεξῆλθε τῶν οἰκων.

Ἐπὶ δὲ τὸν ἐνδότερον χωρῆσας, χαλεπωτέροις ἐνέτυχε τοῖς θεάμασιν· εἰς φοδερωτέραν μετασκευασθέντος τοῦ δαιμονίου τὴν ὄψιν καὶ ἅμα σεισμῷ τὸν οἶκον ὤετο κατακλονεῖσθαι, καὶ τὸ ἔδαφος ὑπορρηγνύμενον, γυμνὴν ἐπιδείκνυσθαι τὴν

κάτω φλόγα, σπινθηράς τε φλογώδεις ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἐκπέμπεσθαι· καὶ πάλιν αὐτῷ τὸ ἴσον ἔπλον, ἢ σφραγίς, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα, καὶ ἡ τῶν εὐχῶν τοῦ διδασκάλου βοήθεια, τὰ φοδερὰ τῶν φαινομένων τε καὶ γινομένων διέχεεν. Ἀνεθεὶς δὲ τῷ ὕδατι, καὶ πρὸς τὴν ἔξοδον σπεύδων, πάλιν ἐκωλύετο τοῦ δαιμονίου τῆς θύρας ἀντειλημμένον· ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν τὸ κώλυμα διὰ τῆς ἰσῆς δυνάμεως ἐλύετο, τῇ σφραγίδι τῆς θύρας ὑποχωρούσης. Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν αὐτῷ προεκεχωρήκει τὰ πάντα, ἐκβοῆσαι λέγεται πρὸς αὐτὸν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ τὸ δαιμόνιον, μὴ ἑαυτῷ τὴν δύναμιν ἐκείνην λογίσασθαι, δι' ἧς τὸν ὄλεθρον ἔφυγεν· ἡ γὰρ φωνὴ τοῦ παραθεμένου αὐτοῦ τῷ φυλάσσοντι, τὸ ἀπαθὲς ἐχαρίσατο.

Διασωθεὶς οὖν, ὡς εἴρηται, ἐκπληξιν παρέσχε τοῖς ἐπιστατοῦσι τῷ τόπῳ, οὐδενὸς τῶν πώποτε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμησάντων τοῦ ὕδατος ἐν τοῖς ζῶσι φανέντος. Ἐπὶ δὲ τούτοις τὰ τε καθ' ἑαυτὸν διηγῆσατο, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Μαρτύρων ἀνδραγαθήματα τοῦτον ἔγνω γεγενημένα τὸν τρόπον, ὃν ἐπὶ τῆς ἐρημίας διάγων ὁ μέγας προδιηγῆσατο, προσθεὶς τοῖς περὶ αὐτὸν θαύμασι, δι' ὧν τε εἶδε, καὶ δι' ὧν ἤκουσε, καὶ δι' ὧν τῇ ἑαυτοῦ πείρᾳ τῆς τοῦ μεγάλου πίστεως ἐδιδάχθη τὴν δύναμιν, ἣ προσεμαρτύρησε τὸ δαιμόνιον, πάλιν ἀνατρέχει πρὸς τὸν διδασκαλόν, τοῖς τε καθ' ἑαυτὸν καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα κοινὸν ἀφείς φυλακτήριον, τὸ διὰ τῶν ἱερέων ἑαυτὸν τῷ Θεῷ παρατίθεσθαι· καὶ νῦν ἐστι κατὰ πᾶσαν μὲν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐξαιρέτως δὲ παρ' ἐκείνοις ἢ τοιαύτῃ φωνῇ, τῆς τότε γεγενημένης τῷ ἀνδρὶ παρὰ τοῦ Γρηγορίου βοήθειας μνημόσυνον.

Ἑρμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Γρηγόριος προσηύχето, ὡς συνήθως, εἰς τὸ ὄρος*. ἔξαφνα ἀντελήφθη θόρυβον καὶ ἀγῶνα καὶ ἐγένετο φανερόν εἰς τοὺς παρόντας ὅτι παρεξενεύετο καὶ ἀγωνιοῦσεν ἀπὸ κάποιου ὄραμα. Ἐτέντωνε τὰ αὐτιά του, ὡς διὰ τὴν συλλάβῃ ἐξ ἀποστάσεως ἐρχόμενον ἦχον καὶ ἀφοῦ παρῆλθεν ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον παρέμεινεν ἀσάλευτος καὶ ἀκίνητος, μετὰ, ὡς τὴν ἀπέληξε τὸ θέαμα εἰς εὐχάριστον ἀποτελεσμα. συνῆλθεν ἀπὸ τὸν ἐκστασιασμόν του ἐκείνον καὶ ἐδόξασε, μὲ λαμπρὰν φωνὴν τὸν Θεόν, ἀπαγγείλας τὸν ἐπινίκιον καὶ εὐχαριστήριον στίχον «ὅς εἶναι εὐλογημένος ὁ Θεός, ποῦ δὲν ἄφησε τὸ πέσωμεν τροφὴ εἰς τὰ δόντια τῶν ἐχθρῶν μας» (Ψαλμ. ρκγ', 6).

Ἐπειδὴ ἐκείνοι ποῦ ἦσαν κοντά του, ἐθαύμασαν ἀπὸ τὴν ἐκστασιν τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ τὸ μάθουν, ποῖον ἦτο τὸ θέαμα, ὃ Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, τοὺς εἶπεν:

* Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, κειμένῳ πλησίον τῆς Νεοκαισαρείας, εἶχε καταφύγει ὁ θεὸς Γρηγόριος μετὰ τοῦ ἐν τῷ παρόντι ἀναφερομένου μαθητοῦ καὶ διακόνου αὐτοῦ, διωκόμενος ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν. (Βλέπε περὶ τούτου ἐν τῷ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος ΙΑ' σελ. 515-516). Εἶναι δὲ ἡ Νεοκαισάρεια πόλις τῆς Καππαδοκίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

—'Εκείνην τὴν στιγμὴν εἶδον ὅτι ὁ σατανᾶς ἐνικήθη καὶ κατέπεσε, φοβερὸν πῶμα, ἀπὸ κάποιου παλληκάρι, ποῦ ἐλέγετο Τρωάδιος. Αὐτὸς ὁ Τρωάδιος ὠδηγήθη ἀπὸ τοὺς δημίους ἐνώπιον τοῦ δυσσεβοῦς ἄρχοντος καὶ ἀφοῦ ὑπεβλήθη εἰς πολλὰ βασανιστήρια, ἐφόρεσε τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου.

Ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν αὐτὴν ἐξεπλάγη ὁ μαθητὴς τοῦ Ἁγίου, ποῦ εὗρίσκετο πλησίον του, τὸν ὁποῖον προσεῖλκυσε ἀπὸ νεωκόρον εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὸν ἐχειροτόνησε Διάκονον τῶν θείων Μυστηρίων. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Διάκονος οὔτε νὰ ἀμφιβάλλῃ πρὸς τὰ λεγόμενα ἐτόλμα, συγχρόνως ὅμως ἐθεώρει ὡς ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν (χωρὶς κανεῖς νὰ τοῦ φανερώσῃ κάτι σχετικόν) νὰ ὁμιλῇ περὶ τῶν ἐκεῖ συμβαινόντων ὡς νὰ ἦτο παρών. Παρακαλεῖ λοιπὸν θερμῶς τὸν διδάσκαλον νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ διαπιστώσῃ μὲ τὰ μάτια του τὰ γενόμενα καὶ νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ μεταβῇ μέχρι τῶν τόπων, ποῦ ἔγινε τὸ θαῦμα. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος τὸν ἀπέτρεπε καὶ τοῦ ἔλεγεν ὅτι εἶναι φοβερὸν νὰ εὗρεθῇ εἰς τὸ μέσον τῶν φονευτῶν καὶ νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον νὰ πάθῃ κάτι ἀνεπιθύμητον ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ πειρασμοῦ. Ὁ Διάκονος ὅμως ἔλεγεν ὅτι στηρίζει τὸ θάρρος του εἰς τὴν προστασίαν τῶν εὐχῶν του. Προσέθεσε δὲ καὶ τὰ ἑξῆς· σὺ νὰ μὲ θέσῃς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ σου καὶ τότε δὲν θὰ μὲ ἀπειλήσῃ κανένας φόβος ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Ἐν τέλει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος τοῦ ἔδωκεν ὡς συνοδοιπόρον τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν κατευώδωσε μὲ τὴν εὐχήν του· ὁ δὲ Διάκονος ἐπορεύετο, χωρὶς νὰ παρατηρῇ τίποτε ἀπὸ ὅσα συναντοῦσε κατὰ τὴν πορείαν του.

Κατὰ τὸ βράδυ ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν καὶ καθὼς ἦτο κατάκοπος ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐνόμισε καλὸν νὰ ξεκουρασθῇ μὲ ἓνα λουτρόν. Εἰς ἐκείνην ὅμως τὴν περιοχὴν ἐκυριάρχει ἓνας ἀνθρωποκτόνος δαίμων, ποῦ διέμενεν εἰς τὸ λουτρόν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ καταστρεπτικὴ δύναμις ἐνήργει μετὰ τὸ σκότος εἰς βάρος ὧσων προσήγγιζον πρὸς τὸ λουτρόν. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τὸ λουτρόν ἦτο ἀπλησίαστον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ κλειστόν. Ἦλθε λοιπὸν ὁ Διάκονος εἰς αὐτὸ τὸ λουτρόν καὶ ἐξήτει ἀπὸ τὸν ἐπιτετραμμένον νὰ τοῦ ἀνοίξῃ καὶ νὰ μὴ τὸν στερήσῃ ἀπὸ τὴν θεραπείαν τοῦ λουτροῦ.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ λουτροῦ ἐβεβαίωσε τὸν Διάκονον ὅτι κανεῖς, ἀπὸ ὅσους ἐτολμοῦσαν νὰ εἰσέλθουν ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὸ νερὸν τοῦ λουτροῦ, δὲν ἐξήρχετο ζωντανός, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐσπέραν εἰς ὅλα ἐκυριαρχοῦσε τὸ δαιμόνιον· ἦδη δὲ πολλοὶ ἀπὸ ἄγνοιαν ἔπαθαν συμφορὰς καὶ οἱ ὁποῖοι, ἀντὶ νὰ χαροῦν, ὅπως ἤλπισαν, περιέπεσαν εἰς θρήνους καὶ τάφους καὶ κλαυθμούς.

Αὐτὰ καὶ παρόμοια διηγήθη εἰς τὸν Διάκονον ὁ ἄνθρωπος τοῦ λουτροῦ· ἐν τούτοις ὅμως οὔτος δὲν παρητεῖτο καθόλου ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἀλλ' ἐπέμενε ἐξαναγκάζων αὐτὸν παντοιοτρόπως νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθῃ μέσα. Κατόπιν αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος τοῦ λουτροῦ, διὰ νὰ μὴ συγ-

κινδυνεύση ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τοῦ ξένου καὶ θεωρῶν αὐτὴν ὡς κέρδος, ἀφοῦ τοῦ παρέδωσε τὸ κλειδί ἀνεχώρησεν.

Μόλις ὁ Διάκονος εἰσῆλθε καὶ ἔβγαλε τὰ ρούχα του, τὸ δαιμόνιον ἤρχισε νὰ ἐτοιμάσῃ ἀφορμὰς διὰ φόβους πολλῶν εἰδῶν καὶ τρομᾶρας· οὕτως ἐνεφανίζοντο διάφορα φαντάσματα, ὅμοια μὲ φωτιὰν καὶ καπνόν· σιγὰ - σιγὰ τὰ φαντάσματα αὐτὰ παρουσιάζοντο εἰς τὰ μάτια του σὰν ἄνθρωποι καὶ θηρία καὶ ἐπροκαλοῦσαν θόρυβον καὶ τόσον ἀπεθρασύνοντο, ὥστε ἐπλησίαζαν τὸ σῶμα του γύρω - γύρω μὲ τραγούδια καὶ μὲ διαθέσεις ἐπιθετικάς. Ὁ Διάκονος ὅμως, ἀπτόητος, τοὺς παρουσίαζε τὴν σφραγίδα τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· ἔτσι ἐπέρασε τὸ πρῶτον διαμέρισμα, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε.

Καθὼς ὅμως ἐπροχώρησε βαθύτερα, συνήντησε τρομακτικώτερα θεάματα· τὸ δαιμόνιον δηλαδὴ ἀπέκτησε φοβερωτέραν ὄψιν καὶ συγχρόνως ἐδημιούργει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι θὰ ἐγκρέμιζε μὲ σεισμόν τὸ σπίτι· τὸ ἔδαφος ἐφάνη ὡς νὰ ἐσχίζετο ἀπὸ κάτω καὶ παρουσίαζε τὴν κάτω φλόγα καὶ ἀπὸ τὰ νερὰ ἐξετινάσσοντο σπινθῆρες φλογεροί. Ἀλλὰ πάλιν ὁ Διάκονος ἐχρησιμοποιοῖ τὰ ἴδια ὄπλα· τὴν σφραγίδα τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἐπεκαλεῖτο δὲ καὶ τὴν βοήθειαν τῶν εὐχῶν τοῦ διδασκάλου του· οὕτω διεσκόρπισε καὶ πάλιν τὰ συμβαίνοντα καὶ τὰ τρομακτικὰ φαντάσματα.

Ὅταν ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ ἐπήγαινε πρὸς τὴν ἔξοδον καὶ πάλιν ἡμποδίζετο, διότι τὸ δαιμόνιον ἐκράτει τὴν θύραν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπτόητος ὁ Διάκονος μὲ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἐξεμηδένισε καὶ αὐτὸ τὸ ἐμπόδιον καὶ ἡ θύρα ἤνοιξε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

Ἀφοῦ δὲ ὅλα ἐξειλίχθησαν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Διακόνου, λέγεται ὅτι τὸ δαιμόνιον ἐφώναξε πρὸς αὐτὸν μὲ ἀνθρωπίνην φωνήν, νὰ μὴ νομίξῃ ὅτι ἡ δύναμις διὰ τῆς ὁποίας ἡδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ τὴν συμφορὰν ἦτο ἰδική του· διότι τὴν ἀποφυγὴν ὅλων τῶν κακῶν ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν ἡ φωνὴ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος τὸν ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν προστασίαν Αὐτοῦ ὁ ὁποῖος πραγματικῶς ἡμπορεῖ νὰ μᾶς φυλάξῃ (δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ).

Ὅταν λοιπὸν ὁ Διάκονος διεσώθη, μὲ τὸν τρόπον πού ἐλέχθη, τοῦτο προεκάλεσε κατάπληξιν εἰς ἐκείνους πού ἐγνώριζον καλῶς τὸν τόπον, διότι κανεῖς, μέχρι τότε, ἀπὸ ὅσους ἐτόλμησαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ λουτρόν, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, δὲν ἐνεφανίσθη, καὶ πάλιν, μετὰ τῶν ζωντανῶν. Τότε ὁ Διάκονος διηγήθη εἰς αὐτοὺς ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔμαθεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν τρόπον, πού συνετελέσθησαν τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν Μαρτύρων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως. Ἀφοῦ εἰς αὐτὰ ἐπρόσθεσεν ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτὸν καὶ ὅσα εἶδε καὶ ὅσα ἤκουσε καὶ δι' ὅσα ἐξ ἰδίας πείρας ἐδιδάχθη διὰ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως τοῦ μεγάλου Διδασκάλου, τὴν ὁποίαν ἐπεβεβαίωσε τὸ δαιμόνιον, ἐπιστρέφει πάλιν ὁ Διάκονος, ἀφήσας οὕτω καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους του, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, κοινὸν τρόπον προστασίας τὸ νὰ ἐμπιστευόμεθα,

διὰ τῶν ἱερέων, τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὸν Θεόν. Καὶ μέχρι τώρα ὑπάρχει εἰς ὅλην μὲν τὴν Ἐκκλησίαν, εἰδικώτερον ὅμως μεταξὺ ἐκείνων ἢ τοιαύτη παράδοσις, περὶ τῆς τότε γενομένης βοηθείας ἀπὸ τὸν Ἁγίον Γρηγόριον εἰς τὸν Διάκονον, διατηρουμένη ὡς εὐσεβῆς ἀνάμνησις.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Δανιήλ, ὅτι ἐκάλεσέ με ποτὲ ὁ Ἀβδᾶς Ἀρσένιος καὶ εἶπέ μοι· ἀνάπαυσον τὸν πλησίον σου, ἵνα ὅταν ἀπέλθῃ πρὸς Κύριον παρακαλέσῃ ὑπὲρ σοῦ, καὶ εὖ σοι γένηται.

2. Ἀδελφός ἦλθεν ἀπὸ σκήτεως πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ἀμίμου, καὶ λέγει αὐτῷ· πέμπει με ὁ Πατήρ μου εἰς διακονίαν, καὶ φοβοῦμαι τὴν πορνείαν· ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· αἶαν ὦραν ἔρχεται σοι πειρασμός, εἰπέ· «ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχαῖς τοῦ Πατρός μου ἐξελοῦ με». Ἐν μῇ οὖν τῶν ἡμερῶν, ἔκλεισε παρθένος τὴν θύραν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ βοήσας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· «ὁ Θεὸς τοῦ Πατρός μου ἐξελοῦ με»· καὶ εὐθέως εὐρέθη εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σκήτεως.

3. Γέρων τις εἶχε διακονητὴν εἰς τὴν κώμην οἰκοῦντα. Συνέβη δὲ ἀπαξ βραδύναντος τοῦ διακονητοῦ κατὰ τὸ ἔθος παραγενέσθαι, λείψαι τὰς χρεῖας τοῦ γέροντος· ἔτι δὲ αὐτοῦ χρονίζοντος, ἐξέλιπον αἱ χρεῖαι παντελῶς, καὶ τὸ ἐργόχειρον δ' εἰργάζετο ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ ἐθλίβετο, μῆτε ἐργάσασθαι ἔχων, μῆτε τὰ πρὸς τροφήν· καὶ λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· θέλεις ἀπελθεῖν εἰς τὴν κώμην; ὁ δὲ εἶπεν· ὡς θέλεις ποιῶ· ἐφοδεῖτο γάρ καὶ ὁ ἀδελφός ἐγγίσει τῇ κώμῃ διὰ τὰ σκάνδαλα, ἵνα δὲ μὴ παρακούσῃ τοῦ Πατρός, κατεδέξατο ἀπελθεῖν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων· ὕπαγε, καὶ πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν τῶν Πατέρων μου, ὅτι σκεπάζει σε ἀπὸ παντός πειρασμοῦ· καὶ ποιήσας εὐχὴν ἀπέστειλεν αὐτόν.

Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀδελφός εἰς τὴν κώμην, καὶ εὐρὼν τὴν οἰκίαν τοῦ διακονητοῦ, στάς πρὸς τῇ θύρᾳ ἔκρουσεν· ἔτυχε δὲ τότε τὸν διακονητὴν καὶ πάντας τοὺς τῆς αὐτοῦ οἰκίας ἔξω τῆς κώμης ἀπελθεῖν εἰς μνημόσυνον, πλὴν μιᾶς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἣτις, ὡς ἔκρουσεν ὁ ἀδελφός, ἤνοιξε καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν καὶ μαθοῦσα τί θέλει, προετρέπετο ἔσω εἰσεθεῖν ἅμα δὲ καὶ εἶλκεν· ὁ δὲ οὐκ ἠνείχετο. Ἐπὶ πολὺ δὲ διαζομένη κατίσχυσε, καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν πρὸς ἑαυτήν· ὁ δὲ ὡς ἔγνω ἑαυτὸν τοῖς λογισμοῖς συνεχόμενον, στενάξας ἐκ θάθους, εἶπε πρὸς τὸν Θεόν· Κ ύ ρ ι ε, δ ι α τ ᾶ ς ε ὕ χ ᾶ ς τ ο ὦ Π α τ ρ ό ς μ ο υ σ ῶ σ ό ν μ ε ἐ ν τ ῇ ὥ ρ ᾱ τ α ὑ τ ῇ· καὶ τοῦτο εἰπὼν, εὐρέθη παραχρῆμα εἰς τὸν ποταμόν, ὑπάγων εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἀποκατεστάθῃ ἀβλαδῆς πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ.

4. Ἐπειράσθη ποτὲ ὑπὸ δαίμονος Ἀβραάμ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀβδᾶ Σισώη· καὶ εἶδεν ὁ γέρων, ὅτι πέπτωκε· καὶ ἀναστὰς ἐξέτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ προσήύξατο πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἕως τοῦ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆσαι αὐτόν, θεράπευσον καὶ τὸν δοῦλόν σου Ἀβραάμ, καὶ λύτρωσαι αὐτόν ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ δαίμονος»· καὶ εὐθέως ἔθεραπευθῇ.

5. Ἀπέστειλέ τις τῶν γερόντων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἀντλήσαι ὕδωρ· ἦν δὲ μακρὰν τὸ φρέαρ ἀπὸ τοῦ κελλίου αὐτῶν· ὁ δὲ ἐπελάθετο τὸ σχοινίον ἄραι· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἔγνω ὅτι οὐκ ἦνεγκε σχοινίον· καὶ ποιήσας εὐχὴν πρὸς τὸν Θεόν,

ὦ τοῦ θαύματος! ἀνῆλθε παραχρῆμα τὸ ὕδωρ ἄνω· καὶ γεμίσαντος τὸ κεράμιον τοῦ ἀδελφοῦ, πάλιν ἀποκατεστάθη τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιὴλ ἔλεγε: Κάποτε μὲ ἐκάλεσεν ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος καὶ μοῦ εἶπεν: «ἀνακούφισε τὸν πλησίον σου, ὥστε ὅταν ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ κόσμου αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον, νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ σέ, καὶ θὰ εὖρησ' καλόν».

2. Ἕνας ἀδελφός, ἀπὸ τὴν σκήτην, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀμμοῦν καὶ τοῦ λέγει:

— Πάτερ, μὲ στέλλει ὁ Γέροντάς μου εἰς ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ ἐγὼ φοβοῦμαι τὴν πορνείαν.

— Οἰανδήποτε ὦραν σὲ ἐνοχλήσῃ ὁ πειρασμός μὲ πορνικοὺς λογισμοὺς — τοῦ ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς — νὰ εἰπῇς· «Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρός, λύτρωσέ με».

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, μία νέα ἐπεχείρησε νὰ τὸν κρατήσῃ διὰ τῆς βίας· ὁ Μοναχὸς ἐφώνησε μὲ μεγάλην φωνήν· «Θεὲ τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρός, γλύτωσέ με». Καὶ — ὦ τοῦ θαύματος — ἀμέσως εὐρέθη εἰς τὸν δρόμον, πὺν ὡδηγοῦσε πρὸς τὴν σκήτην.

3. Ἕνας Γέρων εἶχε κάποιον εἰς τὸ χωρίον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐξυπηρετοῦσεν εἰς τὰς ἀνάγκας του. Κάποτε ὁ φροντιστὴς αὐτὸς ἄργησε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν σκήτην, ὅπως συνήθιζε, ὁπότεν τὰ ἐφόδια τοῦ Γέροντος ἤρχισαν νὰ ὀλιγοστεύουν· ἐπειδὴ δὲ συνέχιζεν ἡ ἀργοπορία τοῦ φροντιστοῦ, ἐξηντλήθησαν τελείως τὰ ἀναγκαῖα, ἀκόμη καὶ τὸ ἐργόχειρον, μὲ τὸ ὁποῖον ἀπτησχολεῖτο εἰς τὸ κελλί του. Ὁ Γέρων λοιπὸν ἐστενοχωρεῖτο διότι δὲν εἶχεν οὔτε ἐφόδια διὰ νὰ ἐργασθῇ τὸ ἐργόχειρόν του, ἀλλ' οὔτε καὶ τρόφιμα. Πιεζόμενος ὑπὸ τῆς στενοχωρίας αὐτῆς λέγει πρὸς τὸν ὑποτακτικόν του:

— Θέλεις νὰ μεταβῇς εἰς τὸ χωρίον;

— Νὰ κάμω, ὅπως θέλεις· ἀπήντησε δειλὰ ὁ ἀδελφός, διότι ἐφοβεῖτο νὰ πλησιάσῃ τὸ χωρίον ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ σκανδάλου. Διὰ νὰ μὴ παρακούσῃ ὅμως τὸν Γέροντά του ἐδέχθη νὰ μεταβῇ.

— Πήγαινε τότε, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Γέρων, καὶ πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων μου θὰ σέ προφυλάξῃ ἀπὸ κάθε πειρασμόν· καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔδωκε τὴν εὐχὴν του, τὸν ἔστειλε.

Ὁ ἀδελφὸς πράγματι ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον καὶ ἀφοῦ εὗρηκε τὴν οἰκίαν τοῦ φροντιστοῦ, ἐστάθῃ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἐκτύπησε.

Κατὰ σύμπτωσιν ὅμως τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔλειπεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ὁ φροντιστῆς μὲ τὴν οἰκογένειάν του καὶ εὗρίσκετο, διὰ μνημόσυνον, ἔξω ἀπὸ τὸ χωρίον. Εἰς τὴν οἰκίαν εἶχε παραμείνει μόνον μία ἀπὸ τὰς θυγατέρας του, ἡ ὁποία, μὲν ἐκτύπησεν ὁ ἀδελφός, ἦνοιξε τὴν θύραν· πληροφορηθεῖσα δὲ τί θέλει, τὸν παρακινοῦσε νὰ εἰσέλθῃ μέσα εἰς τὴν οἰκίαν καὶ συγχρόνως τὸν ἔσυρεν. Ὁ ἀδελφὸς ὅμως δὲν ἀπεφάσιζε νὰ

εἰσέλθῃ. Ἐπὶ τέλους ἀφοῦ τὸν ἐπίεσε πολύ, ὑπερίσχυσε καὶ τὸν ἐτράβηξε κοντά της, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας.

Μόλις ἀντελήφθῃ ὁ ἀδελφὸς νὰ ἐνοχλῇται ἀπὸ κακοὺς λογισμοὺς, ἐστέναξεν ἀπὸ τὰ βάθῃ τῆς καρδίας του καὶ εἶπε πρὸς τὸν Θεόν· «Κύριε, μὲ τὴν δύναμιν τῶν εὐχῶν τοῦ Γέροντός μου, σῶσε με κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν ὥραν».

Μόλις ἐτελείωσε τὴν μυστικὴν αὐτὴν προσευχὴν εὐρέθη ἀμέσως εἰς τὸν ποταμὸν πορευόμενος πρὸς τὸ ὄρος καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Γέροντά του, χωρὶς βλάβην.

4. Κάποτε ὁ Ἀβραάμ, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Σισώη, ἠνωχλήθη ἀπὸ τὸν δαίμονα· ὁ Γέρον, ὡς προορατικός, εἶδε πὺς εἶχε πέσει. Ἀμέσως λοιπὸν ἐσηκώθη ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὕψωσε τὰ χέρια του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Θεὸν αὐτὴν τὴν προσευχήν· «Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ποὺ δὲν ἐπιθυμεῖς τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ ξαναζήσῃ, θεράπευσε καὶ τὸν δοῦλον Σου Ἀβραάμ καὶ λύτρωσέ τον ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν τοῦ δαίμονος». Ἀμέσως δὲ ὁ Ἀβραάμ ἐθεραπεύθη.

5. Ἕνας Γέρον ἐστείλει τὸν ὑποτακτικόν του εἰς τὸ πηγάδι νὰ πάρῃ νερό. Τὸ πηγάδι ἦτο μακρὰν ἀπὸ τὸ κελλί τους. Ὁ ὑποτακτικὸς ὅμως ἐλησμόνησε νὰ πάρῃ μαζί του σχοινί· καὶ μόλις ἦλθεν εἰς τὸ πηγάδι, τότε μόνον ἀντελήφθῃ, ὅτι δὲν εἶχε πάρει σχοινί. Ἀμέσως προσηυχήθη μὲ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καί, ὡ τοῦ θαύματος, ἀνέβη ἡ στάθμῃ τοῦ νεροῦ ὑψηλά. Ἀφοῦ δὲ ἐγέμισε ὁ ἀδελφὸς τὴν στάμναν του κατέβηκε καὶ πάλιν τὸ νερὸν εἰς τὴν φυσικὴν του στάθμην.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου

ΛΑΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ὅταν ἔχω παράθεσιν τῶν Ἀγίων, καὶ συμβαίνει μοι ληστρικὴν διαβαίνειν ὁδὸν διὰ τινὰ χρεῖαν ἀναγκαίαν ἢ εὐσεβῇ, πὺς ὀφείλω, Πάτερ, διελθεῖν τὴν ὁδόν; ἄρα ἀπερισκέπτως θαρρῶν τῇ παραθέσει, ἢ ποίῃ τρόπῳ; εἰ δὲ καὶ τύχῳ ἀπροσδοκῆτως τοῖς λησταῖς, πὺς ὀφείλω διαχεισθαι ἐν τῇ λογισμῇ περὶ τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν σὺν ἡμοῖ πραγμάτων; ἂν συμβῇ δέ μοι μὴ εἰπεῖν τῇ Ἀββᾶ περὶ τῶν ληστῶν, ἄρα ὀφείλω ἀνακάμψαι καὶ εἰπεῖν αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἔὰν φθάσωμεν λαβεῖν παράθεσιν παρὰ τινος τῶν Ἀγίων, ὀφείλομεν θαρρεῖν ὅτι ἀκριβῶς τὴν τοῦ Θεοῦ δοθήθειαν ἔχομεν. Εἰ γὰρ εἰς τὰ τοῦ κόσμου ἔαν τις παραδώσῃ τὸν οἶκον αὐτοῦ τινὸς τῶν μεγάλων, οὐ μὴ κρῶς φροντίζεται ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παραδόντος, πόσῳ γε μάλλον παρὰ τῇ Θεῷ τελειοῦται ἢ τῶν Ἀγίων παράθεσις, τοῦ φυλάξαι τὸν παραδεδομένον αὐτῷ ὑπ' αὐτῶν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ περὶ τοῦ Θεοῦ· «ὅτι θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει· καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς».

Ἐν παντὶ οὖν τρόπῳ καὶ πράγματι ὀφείλομεν ἔχειν τὴν τῶν Ἀγίων παράθεσιν τελείαν καὶ εἰς δοθήθειαν καὶ σωτηρίαν ψυχῆς. Ἐὰν δέ, λαβόντες τὴν παράθεσιν, εὐρωμεν σκυλὸν καὶ θλίψιν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἢ ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ περιπέσωμεν πειρασμῷ, μὴ ὀλιγωρήσωμεν, μηδὲ λογισώμεθα τοὺς παρα-

θεμένους ἡμᾶς ὡς ἀδυνάτους, καὶ σκανδαλισθώμεν εἰς αὐτούς, διὰ τὸ μετὰ τὴν παράθεσιν γενέσθαι ἡμῖν ἀπώλειαν πράγματος, ἢ καὶ πληγὴν σώματος· ἀλλὰ μνησθώμεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς Ἀπόστολος δυνατὸς ὢν, καὶ τέλειος Ἅγιος, πολλοῖς λυπηροῖς καὶ πᾶσι τούτοις περιέπεσε καὶ ἐκαυχᾶτο λέγων· πόσους κινδύνους ὑπέμεινα, καὶ ἐκ πάντων αὐτῶν ἐρρύσατό με ὁ Κύριος· καὶ ὅτι πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ρύσεται αὐτούς ὁ Κύριος, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ πάλιν· ἀνὴρ ἀπειραστος, ἀπειρος καὶ ἀδόκιμος· καὶ σχῶμεν ἐν τῷ νῷ, ὅτι πᾶν πρᾶγμα ἀγαθὸν ἄνευ θλίψεως οὐ τελειοῦται· ἔχει γὰρ τὸν ἀντικείμενον φθόνον τοῦ διαδόλου.

Ἐάν δὲ συμβῇ παρελθεῖν ἡμᾶς ἄνευ θλίψεως, μὴ ὑψηλοφρονήσωμεν, νομίσαντες ὅτι, ἄξιοι ὄντες, ἐσώθημεν ἀπὸ θλίψεως· ἀλλὰ λογισώμεθα ὅτι εἰδὼς ὁ Θεὸς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, ὡς ἀδυνάτως ἔχομεν τοῦ ὑπενεγκεῖν θλίψιν, διὰ τῆς παραθέσεως τῶν Ἀγίων ἐσκέπασεν ἡμᾶς ἀπὸ θλίψεως· καὶ γὰρ περὶ τῶν ὑπομεινάντων ἐν θλίψει ἢ ἐν πειρασμῷ γέγραπται· «μακάριος ὃς ὑπομείνῃ πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γεγόμενος» καὶ τὰ ἑξῆς.

Πρόσχες δὲ μὴ ὡς ἔχων παράθεσιν τῶν Ἀγίων μετὰ ραθυμίας ποιήσῃς τὴν ὁδόν σου· ὀφείλεις γὰρ ἐὰν ἀκούσῃς τίποτε ἐν τῇ ὁδῷ ἢ περὶ τινος πράγματος ἐναντίου, ἀσφαλίσασθαι ἑαυτὸν καὶ ποιῆσαι τὴν δυνάμιν σου, μὴ περιπεσεῖν τῷ κινδύνῳ τοῦ πράγματος, ἀλλὰ δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ μεινιμένος τῆς παραθέσεως τῶν Ἀγίων σπούδαςον ἢ μετὰ καὶ τινων ἄλλων παρελθεῖν τὴν ἐπισηφαλὴ ἐκείνην ὁδόν, ἢ ἐρωτᾶν ποίῳ τρόπῳ δύνασαι ἀσφαλῶς παρελθεῖν, ἢ δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ ἢ δι' ἐτέρας· καὶ ἐὰν προφάσει δὲ εὐσεβοῦς πράγματος ἢ πρὸς Πατέρας Ἁγίους λέγῃς διαβῆναι, καὶ ἀκούσῃς περὶ ληστῶν ἢ ἄλλων κινδύνων ἐν τῇ ὁδῷ, μὴ ὡς θαρρῶν τῷ εὐσεβεῖ σου σκοπῷ ἐμβάλλῃς ἑαυτὸν τοῦ παρελθεῖν ἐκείνην τὴν ὁδόν, δίχῃ ἀσφαλείας, ἀλλ' ὡς δύνῃ ἀσφάλισαι σεαυτὸν, ἵνα κἂν τούτῳ φύγῃς τῆς ὑψηλοφροσύνης τὸν κίνδυνον· οὐ δεῖ γὰρ τινα ἐκόντα ἑαυτὸν ἐμβάλλειν εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ τὸν κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν ἐρχόμενον εὐχαρίστως ὑπομένειν. Καὶ γὰρ καὶ τινες τῶν Πατέρων εὐρίσκομεν θελήσαντας ἀπελθεῖν εἰς ἐπίσκεψιν ἄλλων Ἀγίων οἰκούντων τὰ τῆς ἐρήμου ἐνδότατα· καὶ ἀκούσαντας περὶ ληστῶν καὶ ἄλλων θλίψεων, ὑπερέθεγον ἀπελθεῖν· καὶ τοῦτο ταπεινώσας ἡμῖν εὐρίσκεται.

Ἐάν οἶδας ἢ ἤκουσας πρότερον περὶ τῆς ὁδοῦ ὅτι θλίψιν ἔχει, ἐρώτησον τὸν Ἀδελφόν, τί δοκιμάξεις ποιήσω; καὶ ὃ εἶπῃ σοι, ποιήσον. Ἐάν δὲ κατὰ λήθην μὴ εἴπῃς αὐτῷ, ἀλλὰ ἀπέλθῃς λαθὼν παράθεσιν, καὶ μνησθῇς ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι λήθην παρηκολούθησε καὶ οὐκ εἶπες αὐτῷ, οὐ χρεῖα σε ἀναλῦσαι, δεθήσῃ δὲ τοῦ Θεοῦ λέγων· δέσποτα, συγχώρησόν μοι καὶ τῇ ἐμῇ ραθυμίᾳ· καὶ διὰ τὴν παράθεσιν τοῦ Ἁγίου σου, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ὁδήγησόν με κατὰ τὸ θέλημα σου καὶ σῶσόν με, καὶ φύλαξόν ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ πονηροῦ πράγματος.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

—Ὅταν ἔχω ἐντολὴν (παράθεσιν)* τῶν Πατέρων, νὰ μεταβῶ εἰς

* Ἡ λέξις παράθεσις εἶχε παρὰ τοῖς τότε μοναχοῖς τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει σήμερον παρ' ἡμῖν ἡ λέξις εὐλογία ἢ καὶ ἐντολή. Ἡ ἐντολή τοῦ προεστώτος εἶναι

ἓνα μέρος καὶ συμβαίνει νὰ περνῶ ἀπὸ δρόμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάρχει ἐνέδρα ληστῶν, εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ περάσω, πῶς πρέπει, Πάτερ, νὰ περάσω τὸν δρόμον; Χωρὶς νὰ ὑπολογίζω τίποτε, στηρίζων τὸ θάρρος μου εἰς τὴν ἐντολήν; ἢ κατὰ ποῖον ἄλλον τρόπον; "Ἄν δὲ τύχη καὶ συναντηθῶ ἔξαφνα μὲ τοὺς ληστές, πῶς πρέπει τότε νὰ σκεφθῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ διὰ τὰ πράγματα ποὺ μεταφέρω; "Ἄν ἄλλιν δὲν εἶχα ἐνθυμηθῇ νὰ εἴπω προηγουμένως εἰς τὸν Γέροντά μου διὰ τοὺς ληστές, μήπως πρέπει νὰ ἐπιστρέψω καὶ νὰ τοῦ τὸ εἰπῶ;

Εἰς αὐτάς τὰς ἀπορίας ὁ Γέρων ἀπήντησεν

—"Ὅταν λάβωμεν εὐλογίαν ἀπὸ ἑνα ἐκ τῶν ἁγίων Πατέρων διὰ κάποιαν ἐντολήν, πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἔχομεν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἔχωμεν θάρρος. Διότι ὅπως εἰς τὸν κόσμον ὅταν ἓνας παραδώσῃ τὸν οἶκον του εἰς κάποιον ἄρχοντα ἰσχυρόν, θὰ τὸν φροντίξῃ πλεον ὁ ἄρχων αὐτὸς πάρα πολύ, ἀπὸ ἐκτίμησιν πρὸς τὸν δωρητήν, ἔτσι καὶ πολὺ περισσότερον ὁ Θεὸς θὰ προστατεύσῃ αὐτόν, ποὺ τοῦ ἐνεπιστεύθησαν οἱ Ἅγιοι, τῶν ὁποίων τὴν ἐντολήν ἐκτελεῖ. Διότι ἡ Ἁγία Γραφὴ λέγει διὰ τὸν Θεὸν «ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ τὸ θέλημα αὐτῶν, ποὺ τὸν σέβονται, θὰ ἀκούσῃ τὴν δέησίν των καὶ θὰ τοὺς σώσῃ» (Ψαλμ. ρμδ', 19).

Παντοιοτρόπως λοιπὸν καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν ὀφείλομεν νὰ ἐφαρμόζωμεν ἐπακριβῶς τὴν ἐντολήν τῶν Ἁγίων Γερόντων, ὁπόταν αὐτὸ θὰ ἀποβῇ εἰς βοήθειαν καὶ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας. "Ἄν δὲ συμβῇ, ἀφοῦ πάρωμεν τὴν ἐντολήν, νὰ εὕρωμεν ἐνόχλησιν καὶ στενοχωρίαν ἀπὸ τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, ἢ ἐπιτρέψῃ ὁ Θεὸς καὶ περιπέσωμεν, καθ' ὁδόν, εἰς πειρασμόν, ἃς μὴ χάσωμεν τὸ θάρρος μας, οὔτε καὶ νὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τὸν λογισμόν μας νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ἀδύνατοι αὐτοί, ποὺ μᾶς ἔδωσαν τὴν ἐντολήν καὶ μᾶς ἔθεσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ σκανδαλισθῶμεν μὲ αὐτούς, διότι συνέβη, τάχα μετὰ τὴν ἐντολήν, νὰ χάσωμεν κάποιον πρᾶγμα ἢ καὶ νὰ τραυματισθῶμεν ἀκόμῃ.

"Ἄς ἐνθυμηθῶμεν πῶς καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἃν καὶ ἦτο δυνατὸς καὶ τέλειος ἅγιος, ἐν τούτοις περιέπεσεν εἰς πολλὰς θλίψεις καὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ λυπηρά· καὶ ὅμως ἐκανγχάτο καὶ ἔλεγεν· «πόσους κινδύνους ὑπέμεινα καὶ ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς μὲ ἐγλύτωσεν ὁ Κύριος» (Β' Κορ.

διὰ τὸν ὑποτακτικὸν ἱερὰ παραγγελία, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐκτελέσῃ ἀνυπερθέτως μετὰ πάσης ἀκριθείας καὶ ἐπιμελείας. Λαμβάνων δὲ τὴν ἐντολήν ὁ μοναχὸς πρὸς ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας τινὸς λαμβάνει συγχρόνως καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ προεστῶτος, ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑφ' οὗ καὶ σφραγίζεται διὰ τοῦ σημείου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, πρὸς αἰσίαν ἔκθασιν τῆς ἀνατιθεμένης αὐτῷ ἐντολῆς. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ λέξις εὐλογία ἔχει τὴν σημασίαν τῆς ὑπὲρ τούτου εὐχῆς τοῦ προεστῶτος πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κραταιὰν προστασίαν παραθέτει (παράθεσις) τὸν λαμβάνοντα τὴν ἐντολήν, ἵνα διαφυλαχθῇ ἀδολογῆς ἀπὸ παντὸς κινδύνου καὶ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν. (Βλέπε ἐν τῇ πράξει παραθέσειν διακόνου ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου σελ. 550 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου).

ια', 24—33) καὶ «ὅτι εἶναι πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἀπὸ ὅλας αὐτάς θά τοὺς λυτρώσῃ ὁ Κύριος» (Ψαλμ. λγ', 20). ἀκόμα «ὅτι διὰ μέσου πολλῶν στενοχωριῶν πρέπει νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Β' Κορ. στ', 1—10). Ἀλλοῦ, πάλιν, ἡ Ἀγία Γραφή λέγει «ἄνθρωπος, ποὺ δὲν ἐδοκίμασε πειρασμούς, δὲν ἔχει πείραν καὶ δὲν ἔχει δοκιμασθῇ» (Ἰακώβ. α', 12). Ἄς βάλωμεν καλὰ εἰς τὸν νοῦν μας ὅτι κανένα καλὸν πράγμα δὲν τελειώνει χωρὶς στενοχωρίαν· διότι ἀντιμετωπίζει τὸν φθόνον τοῦ διαβόλου.

Ἄν, πάλιν, μᾶς συμβῇ νὰ περάσωμεν χωρὶς στενοχωρίαν, ἃς μὴ τὸ πάρωμεν ἐπάνω μας καὶ νομίσωμεν, ὅτι τάχα, ἐπειδὴ εἴμεθα ἄξιοι ἐσώθημεν ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν· ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς γνωρίζει τὴν ἀσθένειάν μας, καὶ ὅτι μᾶς ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑποφέρωμεν τὴν θλίψιν, μᾶς ἐσκέπασεν ἀπὸ τὴν θλίψιν, διὰ τῆς προστασίας τῶν Ἀγίων, ποὺ μᾶς ἔδωσαν τὴν ἐντολήν. Διότι δι' αὐτοὺς, ποὺ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ὑπομένουν θλίψεις καὶ πειρασμούς ἔχει γραφῇ· «μακάριος εἶναι αὐτός, ποὺ ὑπομένει πειρασμόν, διότι ἐδοκιμάσθη καὶ ἐπέτυχε» (Ἰακώβ. α', 12) καὶ ὅσα ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρει ἡ περικοπή.

Πρόσεχε δὲ νὰ μὴ βαδίζῃς εἰς τὸν δρόμον σου μὲ ἐπιπολαιότητα, ἐπειδὴ ἔχεις τὴν εὐλογίαν τῶν Ἀγίων Γερόντων· ὀφείλεις δηλαδή, ἂν ἀκούσης κάτι εἰς τὸν δρόμον, ἢ πληροφορηθῇς διὰ κάποιο πρᾶγμα ἀντίθετον, νὰ προφυλαχθῇς καὶ νὰ κάμῃς ὅ,τι ἡμπορεῖς διὰ νὰ μὴ περιπέσης εἰς τὸν κίνδυνον, ποὺ περικλείει τὸ ἐπικίνδυνον πρᾶγμα· ἀλλὰ ἰκετεύων τὸν Θεὸν καὶ ἐνθυμούμενος τὴν ἐντολήν καὶ εὐλογίαν τῶν Ἀγίων Γερόντων νὰ φροντίσῃς νὰ περάσῃς τὸν ἐπικίνδυνον τόπον μαζὶ μὲ ἄλλους, ἢ νὰ ἐρωτήσῃς νὰ μάθῃς μὲ ποῖον τρόπον θὰ προσπεράσῃς ἀσφαλῶς ἀπὸ ἐκεῖ, ἢ ἀπὸ αὐτὸν τὸν δρόμον, ἢ ἀπὸ ἄλλον. Καὶ ἐὰν ἀκόμη μὲ τὴν πρόφασιν εὐσεβοῦς ὑποθέσεως, ἢ προτιθεσάιν νὰ ἐπισκεφθῇς Ἀγίους Πατέρας καὶ ἀκούσῃς ὅτι εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑπάρχουν λησταὶ ἢ ἄλλοι κίνδυνοι, μὴ ξεκινήσῃς νὰ προσπεράσῃς ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν δρόμον, μὲ τὸ θάρρος μόνον τοῦ εὐσεβοῦς σου σκοποῦ, χωρὶς ἀσφάλειαν· ἀλλὰ ὅσον ἡμπορέσῃς νὰ ἀσφαλισθῇς, διὰ νὰ ἀποφύγῃς, ἔστω μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, τὸν κίνδυνον, τοῦλάχιστον, τῆς ὑψηλοφροσύνης.

Διότι δὲν πρέπει κανεὶς μὲ τὴν θέλησίν του νὰ ἐκτίθεται εἰς τὸν πειρασμόν, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑπομένῃ μὲ εὐχαρίστησιν αὐτόν, ποὺ ἐπέρχεται, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ. Διότι πληροφορούμεθα ὅτι καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας, ποὺ ἠθέλησαν νὰ ἐπισκεφθοῦν ἄλλους Ἀγίους, ποὺ κατώκουν βαθεῖα μέσα εἰς τὴν ἔρημον, ὅταν ἤκουσαν διὰ ληστὰς ἢ ἄλλους κινδύνους, ἀνέβαλαν τὴν ἀναχώρησίν των· αὐτὸ εἶναι δι' ἡμᾶς παράδειγμα ταπεινώσεως.

Ἐὰν γνωρίζῃς ἐκ τῶν προτέρων, ἢ ἐπληροφορηθῇς διὰ τὸν δρόμον, ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνος, ἐρώτησον τὸν Γέροντά σου· τί κρίνεις ὀρθόν, νὰ κάμω; καὶ αὐτό, ποὺ θὰ σοῦ εἴπῃ νὰ τὸ ἐκτελέσῃς. Ἐὰν ὅμως λησμονήσῃς καὶ δὲν τὸν ἐρωτήσῃς, ἀλλὰ ἀναχωρήσῃς ἀφοῦ λάβῃς εὐλογίαν, καὶ ἐν-

θυμηθῆς καθ' ὁδόν, ὅτι ἐλησμόνησες καὶ δὲν τὸν ἠρώτησες, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψῃς πάλιν, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃς. Παρακάλεσε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε μὲ πίστιν. Δέσποτα, συγχώρεσέ μου τὴν λησμοσύνην καὶ ἀμέλειαν· καὶ πρὸς χάριν τῆς παρακλήσεως τοῦ Ἀγίου Σου Γέροντός μου, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς εὐσπλαγχνίας Σου, ὁδήγησέ με, ὅπως εἶναι τὸ θέλημά Σου, σῶσε με καὶ προφύλαξέ με ἀπὸ κάθε κακὸν καὶ πονηρὸν πρᾶγμα».

Ε΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΜΑΘΗΤΗΣ μεγάλου γέροντος, πολεμηθεὶς εἰς πορνείαν, ἀπῆλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐμνηστεύσατο· ὁ δὲ γέρων λυπηθεὶς, ἠῤῥατο τῷ Θεῷ λέγων· «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ συγχωρήσῃς τὸν δοῦλον σου μιανθῆναι». Ὡς οὖν ἀνεκλήθη ὁ ἀδελφὸς μετὰ τῆς γυναικὸς, παρέδωκε τὸ πνεῦμα μὴ μιανθεὶς.

2. Γέρων τις ἦν ἐν Θηβαΐδι καθήμενος ἐν σπηλαίῳ καὶ εἶχε μαθητὴν δόκιμον· ἔθος δὲ ἦν καθ' ἐσπέραν τῷ γέροντι παραινεῖν αὐτῷ τὰ πρὸς ὠφέλειαν· καὶ μετὰ τὴν παραίνεσιν, ἐποίει εὐχὴν καὶ ἀπέλυεν αὐτὸν κοιμηθῆναι. Συνέβη δέ ποτε κοσμικοὺς τινας εὐλαβεῖς, εἰδότας τὴν πολλὴν τοῦ γέροντος ἀσκησιν, παραβαλεῖν αὐτῷ καὶ ποιῆσαι παράκλησιν· μετὰ δὲ τὸ ἀπελθεῖν αὐτούς, ἐκάθισε πάλιν ὁ γέρων τῇ ἐσπέρᾳ κατὰ τὸ ἔθος νοουθετῶν τὸν ἀδελφόν· καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ, κατηνέχθη εἰς ὕπνον· ὁ δὲ ἀδελφὸς παρέμενεν, ἕως οὗ ὁ γέρων ἐξυπνισθῇ καὶ ποιήσῃ αὐτῷ εὐχὴν.

Ἐπὶ πολὺ οὖν καθεζόμενος, μὴ ἐξυπνιζομένου τοῦ γέροντος, ὠχλήθη καὶ οὐκ ἀπῆλθε· καὶ ὡσαύτως ἕως ἐπτάκις ὀχληθεὶς καὶ ἀντισχῶν ἐκαρτέρησε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. Ἐπειτα τῆς νυκτὸς ἤδη προκοφάσης, διυπνίσθη ὁ γέρων· καὶ ἰδὼν αὐτὸν καθεζόμενον, λέγει· οὐκ ἀνεχώρησας ἕως ἄρτι; ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί· οὐ γὰρ ἀπέλυσάς με, Ἀββᾶ· καὶ ἔφη ὁ γέρων· καὶ διατί οὐκ ἐξύπνισάς με; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· οὐκ ἐτόλμησά σε νύξαι, ἵνα μὴ σε παραλύσω. Ἀναστάντες οὖν ἔβαλον τὰ ὀρθρινά· καὶ μετὰ τὴν σύναξιν ἀπέλυσεν ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐκάθητο καθ' ἑαυτόν. Γίνεται οὖν ἐν ἐκστάσει· καὶ ἰδοὺ τις ἐδείκνυ αὐτῷ τόπον ἔνδοξον, καὶ θρόνον ὑπέρλαμπρον ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπάνω τοῦ θρόνου ἐπτά στεφάνους ἀστράπτοντας· ὁ δὲ ἠρώτησε τὸν δεικνύοντα αὐτῷ εἰπών· τίνος ταῦτα; καὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· τοῦ μαθητοῦ σου· καὶ τὸν μὲν τόπον καὶ τὸν θρόνον ἐχαρίσατο αὐτῷ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ· τοὺς δὲ ἐπτά στεφάνους ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἔλαθεν.

Εἰς ἑαυτὸν οὖν ἐπανελθὼν ὁ γέρων, καλεῖ τὸν ἀδελφόν καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ μοι, τί ἐποίησας ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ; ὁ δὲ εἶπε· συγχώρησόν μοι, Ἀββᾶ, ὅτι οὐδὲν ἐποίησα· ὁ δὲ γέρων νομίσας ὅτι ταπεινοφρονῶν οὐχ ὁμολογεῖ, εἶπεν αὐτῷ· οὐ παραχωρῶ σοι, εἰ μὴ εἴπῃς μοι τί ἐποίησας, ἢ τί ἐνεθυμηθῆς ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὁ δὲ ἀδελφός, μὴδὲν ἑαυτῷ συνειδὼς πεπραχέναι, ἠπόρει εἰπεῖν· λέγει δὲ τῷ πατρί· Ἀββᾶ, οὐδὲν ἐποίησα, εἰμὶ μόνον τοῦτο· ὀχληθεὶς γὰρ ἐπτάκις ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἀναχωρῆσαι χωρὶς τῆς σῆς ἀπολύσεως, οὐκ ἀπῆλθον· ὁ δὲ γέρων ταῦτα ἀκούσας, ἐνόησεν ὅτι ὁσάκις ἀντεμαχέσατο τῷ λογισμῷ ἐστεφανώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· καὶ τῷ μὲν ἀδελφῷ οὐδὲν περὶ ὧν εἶδεν, ἐλάλησεν· ὠφελείας δὲ χάριν διηγῆσατο ταῦτα ἀνδράσι πνευματικοῖς, ἵνα μάθωμεν ὅτι καὶ ὑπὲρ μικρῶν πόνων λαμπροὺς ἡμῖν ὁ Θεὸς στεφάνους χαρίζειται, ἅμα δὲ διδαχθῶμεν καὶ

τὸ σπουδαίως ἐπιζητεῖν τὰς τῶν Πατέρων εὐχάς, καὶ μὴ τολμᾶν ποιεῖν τι, ἢ ὅπως χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶν, ἄνευ τῆς αὐτῶν εὐλογίας καὶ παραθέσεως.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ἑνὸς μεγάλου Γέροντος κάποτε ἐπολεμήθη ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας· νικηθεὶς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡρραβωνίσθη. Ὁ Γέρον ἐλυπήθη καὶ προσηυχήθη εἰς τὸν Θεόν. «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, — εἶπε — μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ μολυνθῇ ὁ δοῦλος Σου». Μόλις λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς ἔπεσεν εἰς τὸ κρεβάτι μὲ τὴν γυναῖκα, παρέδωκε τὸ πνεῦμα, χωρὶς νὰ μολυνθῇ.

2. Ἕνας Γέρον ἡσκήτευε κάποτε εἰς σπήλαιον τῆς Θηβαίδος· οὗτος εἶχεν ὑποτακτικὸν δοκιμασμένης ἀρετῆς. Κάθε βράδυ ὁ Γέρον συνήθιζε νὰ τὸν συμβουλεύῃ τὰ ὠφέλιμα καὶ μετὰ τὰς συμβουλάς τοῦ ἔδιδε τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν νὰ ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῇ. Κάποτε ἐπεσκέφθησαν τὸν Γέροντα μερικοὶ εὐλαβεῖς κοσμικοί, ποὺ ἐγνώριζον τὴν ἀσκησίν του καὶ ἦλθον νὰ τοῦ φέρουν μερικά δῶρα. Ὅταν ἔφυγαν, ἐκάθισε πάλιν ὁ Γέρον, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὸ βράδυ νὰ νουθετῇ τὸν ὑποτακτικόν του. Καθὼς ὅμως τοῦ ὠμίλει ἀπεκοιμήθη· ὁ ὑποτακτικὸς παρέμεινεν ἕως ὅτου ἐξυπνήσῃ διὰ νὰ τὸν εὐχηθῇ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ἐντολὴν νὰ φύγῃ.

Ἐκάθισε λοιπὸν πολλὴν ὥραν, χωρὶς νὰ ἐξυπνᾷ ὁ Γέρον· καίτοι δὲ ἠνωχλήθη ἀπὸ τὸν λογισμόν του, ἐν τούτοις ὁ ὑποτακτικὸς δὲν ἔφυγεν. Ὁ λογισμὸς του τὸν ἠνώχλησε νὰ φύγῃ μέχρις ἑπτὰ φορὰς καὶ ἀντεστάθη καὶ δὲν ἔφυγε. Μετὰ ἐπροχώρησεν ἡ νύκτα καὶ ὁ Γέρον ἐξύπνησεν. Ὅταν λοιπὸν εἶδε τὸν ὑποτακτικόν του νὰ κάθεται ἀκόμῃ, τοῦ λέγει:

— Διατί μέχρι τώρα δὲν ἔφυγες;

— Διότι δὲν μοῦ ἔδωσες εὐλογίαν νὰ φύγω, ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικός.

— Καὶ διατί δὲν μὲ ἐξύπνησες; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Γέρον.

— Δὲν ἐτόλμησα νὰ σὲ σκουντήσω, διὰ νὰ μὴ σὲ τρομάξω, ἐπανελάβην ὁ ὑποτακτικός.

Ἐν συνεχείᾳ ἐσηκώθησαν καὶ ἐτέλεσαν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁρθρου. Μετὰ τὴν ἀκολουθίαν ἔδωσεν εὐλογίαν ὁ Γέρον εἰς τὸν ὑποτακτικόν του νὰ φύγῃ καὶ αὐτὸς ἐκάθισεν μόνος του. Περιίπτει δὲ εἰς ἔκστασιν. Βλέπει λοιπὸν κάποιον ποὺ τοῦ ἔδειχνεν ἓνα ἐνδοξὸν τόπον καὶ εἰς τὸν τόπον ἐκείνον ἓνα ὀλόλαμπρον θρόνον καὶ ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον ἑπτὰ ἀστραπτεροὺς στεφάνους. Ὁ Γέρον ἐρωτᾷ ἐκείνον, ποὺ τοῦ τὰ ἔδειχνε:

— Τίνος εἶναι αὐτά;

— Τοῦ ὑποτακτικοῦ σου, ἀπήντησεν ἐκείνος· καὶ τὸν μὲν τόπον καὶ τὸν θρόνον — συνέχισεν ὁ ἄγνωστος — τοῦ τὰ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς διὰ τὴν ὑπακοήν του· τοὺς δὲ ἑπτὰ στεφάνους τοὺς ἐπῆρε τὴν προηγουμένην νύκτα.

Μόλις συνῆλθεν ἀπὸ τὴν ἔκστασιν ὁ Γέρον, φωνάζει τὸν ὑποτακτικόν του καὶ τοῦ λέγει:

— Εἰπέ μου, τὴν προηγουμένην νύκτα τί ἔκανες;

— Συγχώρεσέ με, Γέροντά μου· ἀπήντησεν ὁ ὑποτακτικός· τίποτε δὲν ἔκανα.

Ὁ Γέρων νομίζων πῶς ἀπὸ ταπεινοφροσύνης δὲν ἀπαντοῦσε, ἐπέμενε καὶ πάλιν.

— Δὲν σοῦ δίδω εὐλογίαν νὰ φύγῃς — τοῦ ἔλεγεν — ἐὰν δὲν μοῦ εἴπῃς τί ἔκανες, ἢ τί ἐσκέφθῃς αὐτὴν τὴν νύκτα.

Ὁ ἀδελφός, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε νὰ εἶχε κάνει κάτι, εὐρίσκετο εἰς ἀπορίαν καὶ δὲν ἐγνώριζε τί νὰ εἴπῃ. Λέγει λοιπὸν εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα.

— Ἀββᾶ, δὲν ἔκανα τίποτε· μόνον ἐνθυμοῦμαι, πῶς μὲ ἠνώχλησεν ὁ λογισμὸς νὰ φύγω, χωρὶς τὴν εὐλογίαν σου, ἑπτὰ φορὰς, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔφυγα.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Γέρων ἀντελήφθη τὴν σημασίαν τοῦ ὁράματος· ὅτι δηλαδὴ κάθε φορὰν ποὺ ἀντεστέκετο εἰς τὸν λογισμὸν του καὶ δὲν ἔφευγεν ἐστεφανώνετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰς μὲν τὸν ὑποτακτικόν του τίποτε δὲν εἶπεν ἀπὸ ὅσα εἶδεν· χάριν ὅμως ὠφελείας τὰ διηγῆθη εἰς ἄνδρας πνευματικούς, διὰ νὰ μάθωμεν ὅτι ὁ Θεὸς καὶ διὰ μικροῦς ἀκόμη κόπους μᾶς χαρίζει λαμπροὺς στεφάνους, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ διδασκῶμεν συγχρόνως ὅτι πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν, μετ' ἐνδιαφέροντος, τὰς εὐχὰς τῶν πνευματικῶν μας Πατέρων καὶ νὰ μὴ τολμῶμεν νὰ κάνωμεν κάτι, ἢ νὰ ἀπομακρυνώμεθα τελείως ἀπ' αὐτούς, χωρὶς τὴν εὐλογίαν των καὶ τὴν ἐντολήν των.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΝ ὅλῃ δυνάμει σου τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσῃς θεσμούς τοῦ ἐν Κυρίῳ γεννήσαντός σε· ἐν τούτῳ γάρ τῷ τρόπῳ πονηροὶ δαίμονες οὐδέποτε ἰσχύουσι κατὰ σοῦ· γέγραπται· «ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται· ὁ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐρήσει χάριν. Ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ τίμα τὸν πατέρα σου, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ' αὐτοῦ· μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου· οὐ γὰρ ἔστι σοι δόξα πατρὸς ἀτιμία· ἢ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ» (Σειρ. γ', 3—12).

Ἐὰν καθίσῃς μετὰ μεγάλου γέροντος, μὴ μόνον τὰς ἀρετὰς ἐκδιηγῶ, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον διαμμιού· τοῦτο γάρ σοι ὠφέλιμον· καὶ μὴ ἐκ τῶν λόγων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων δεῖξον τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητά.

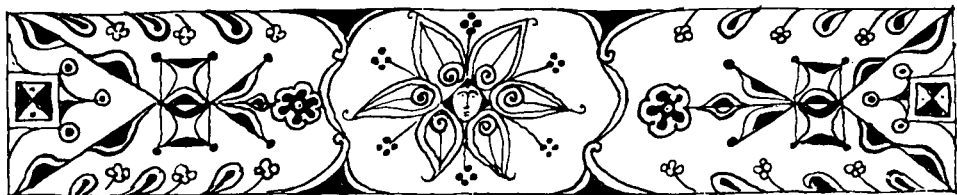
Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΜΕ ὅλην σου τὴν δύναμιν νὰ τιμᾷς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα καὶ νὰ μὴ περιφρονῇς τὰς συμβουλὰς αὐτοῦ, ποὺ σὲ ἐγέννησεν ἐν Κυρίῳ· διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ποτὲ δὲν θὰ σὲ νικήσουν οἱ πονηροὶ δαίμονες. Ἡ Ἀγία Γραφή σχετικῶς γράφει· «Αὐτός, ποὺ τιμᾷ τὸν πατέρα του, θὰ εὐφρανθῇ διὰ τὰ τέκνα του καὶ ὅταν προσευχηθῇ, θὰ τὸν ἀκούσῃ ὁ

Θεός· ἐκεῖνος ποὺ δοξάζει τὸν πατέρα του θὰ ζήσει: πολλὰ χρόνια καὶ θὰ εὖρη χάριν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα νὰ τιμᾷς τὸν πατέρα σου, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς σὲ ἡ εὐλογία ἀπὸ αὐτόν· νὰ μὴ δοξάζεσαι ἀτιμάζων τὸν πατέρα σου· διότι δὲν εἶναι δόξα διὰ σὲ ἡ ἀτιμία τοῦ πατρὸς σου· διότι ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου προέρχεται ἀπὸ τὴν τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. γ', 1—16).

Ἄν θὰ παραμείνῃς πλησίον ὀνομαστοῦ Γέροντος. μὴ ἀρκεσθῇς νὰ διηγῆσαι μόνον τὰς ἀρετὰς του, ἀλλὰ προσπάθησε νὰ μιμῆσαι καὶ τὸν βίον του· διότι αὐτὸ θὰ σὲ ὠφελήσῃ. Δείξε δὲ τὴν συγγένειαν καὶ γνωριμίαν, ποὺ ἔχεις μαζί του, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ λόγια, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

"Οτι οὐ δεῖ τινὰ εὐμετάβατον εἶναι ἢ τῆς μονῆς ἀναχωρῆσαι ἐν ἡ
τελειωθῆναι τῷ Θεῷ συνετάξατο· οἱ γὰρ Πατέρες οὐδὲ τῆς
κέλλης εὐχερῶς ἀπανίσταντο, ἐν ἡ καὶ οὐ τὴν τυ-
χοῦσαν εὐρον ὠφέλειαν.

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχεται κανεὶς εὐκολὰ ἢ νὰ ἀναχωρῇ
ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη, ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, νὰ παραμείνῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς
του· διότι οἱ Πατέρες οὔτε ἀπὸ τὸ κελλί
των δὲν ἐξήρχοντο, μέσα εἰς τὸ ὁ-
ποῖον εὐρον μεγάλην ὠφέλειαν.

Α'. Παλλαδίου

ΑΘΑΝΑΗΛ τις καλούμενος ἦν ἐν τῷ τῆς Νιτρίας ὄρει· ὃς τοσαύτην
ἔσχε τὴν ὑπομονὴν ἐν τῷ κελλίῳ, ὥς μὴ σαλευθῆναι τῆς προθέσεως ἧς
προέθετο ἐν ἑαυτῷ, ἐν οἷς ἦν ἐμπαιχθεὶς κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ δαίμονος.
Ἐν γὰρ τῷ κελλίῳ καθημένος πρῶην, ἔδοξεν ἀκηδιᾶν καὶ ἀναχωρήσας
ἐκεῖθεν, ἄλλην ἔκτισε κέλλαν, ἀπελθὼν πλησιέστερον κώμης. Καὶ ἐν
τῷ οἰκεῖν ἐν αὐτῇ, μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας, ἀκούει ψόφους ἔξω-
θεν ἐν νυκτὶ παρὰ τινος κατέχοντος ταυρέαν ὥς περ οἱ δήμιοι, καὶ
σχῆμα ἔχοντος στρατιώτου ρακοδουτοῦντος, καὶ κτύπους ἐργαζομένου
τῇ ταυρέᾳ· πρὸς δὲν ἀχθόμενος ὁ μακάριος ἔφη Ναθαναήλ· τίς εἰ σὺ
δ ταῦτα δρῶν ἐν τῇ ἐμῇ ξενίᾳ; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· ἐγὼ εἰμι ὁ καὶ τῆς πρώτης κέλλης
ἐλάσας σε· καὶ νῦν ἦλθον ἐκ ταύτης φυγαδεῦσαι σε.

Ἐγνωκὼς οὖν ὁ μακάριος ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ὑποστρέφει αὐθις
ἐπὶ τὴν πρώτην κέλλαν· καὶ πληρώσας ἐν αὐτῇ τριάκοντα ἐπτὰ ἔτη, οὐχ ὑπερέβη τὸν
θατήρα φιλονικήσας τῷ δαίμονι, ὃς τοιαῦτα αὐτῷ ἐνεδείξατο ἵνα αὐτὸν ἀναγκάσῃ
ἐκ τῆς κέλλης ἐξελεῖν, ὅσα οὐκ ἔστιν οὐδὲ διηγῆσθαι· ὁ δὲ ἀντέστη αὐτῷ μέχρι
τέλους, καὶ ἐν αὐτῇ ἐκοιμήθη.

2. Ὡχλησάν ποτε τῷ Μεγάλῳ Μακαρίῳ τῷ Ἀλεξανδρῇ λογισμοὶ κενοδο-
ξίας, πειρώμενοι τοῦτον ἐκβαλεῖν τῆς κέλλης, ὑποτιθέμενοι οἰκονομίας χάριν κατα-

λαμβάνειν τὴν Ῥώμην, ὡς ἐπὶ προφάσει δῆθεν εὐεργεσίας τῶν ἐκεῖ ἀρρωστούντων· ἄκρως γὰρ κατὰ τῶν πνευμάτων εἰς αὐτὸν ἐνήργει ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ ὀχλούντων οὐχ ὑπήκουε, σφοδρότερος αὐτῷ προσπελάσαντες, τοῦτον ἐξήλαυνον. Περὶ οὖν ἐπὶ τὴν φλιάν τῆς κέλλης ἑαυτοῦ ὁ Ἅγιος, καὶ τοὺς πόδας ἐκτείνας, ἀφῆκεν ἐπὶ τὰ ἔξω, λέγων τοῖς τῆς κενοδοξίας δαίμοσιν· ἔλκετέ με σύραντες, δαίμονες, ἐὰν δύνασθε· ἐγὼ γὰρ τοῖς ἐμοῖς ποσὶν ἀλλαχοῦ οὐκ ἀπέρχομαι. Εἰ οὖν δύνασθέ με οὕτως ἀπενεγκεῖν, ὅπου λέγετε, ἀπελεύσομαι διομνύμενος αὐτοῖς, ὅτι οὕτως ἔσομαι κείμενος ἕως ἐσπέρας, ἐὰν μὴ με σαλεύσητε, οὐ μὴ ὑμῖν ὑπακούσω. Καὶ μείνας ἀσάλευτος, ἀνέστη λοιπὸν ἐσπέρας οὔσης θαθείας.

Νυκτὸς δὲ πάλιν ἐπιγενομένης, σφοδρότερος ἠνώχλουν· ἀναστὰς δὲ ὁ Ἅγιος, λαβὼν σφυρίδα ὡς δύο μοδίῳ, ψάμμιου ταύτην ἐπλήρωσε, καὶ θετικῶς ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ὦμον διεκλίνει τὴν ἔρημον. Τούτῳ συνήντησε Θεοσέβιος ὁ κοσμήτωρ Ἀντιοχεύς, καὶ λέγει αὐτῷ· τί θαστάζεις, Ἀβδᾶ; παραχώρησον ἐμοὶ τοῦ φορτίου, καὶ μὴ σκύλλου αὐτός· ὁ δὲ ἔλεγε· σκύλλω τὸν σκύλαντά με· ἄνετος γὰρ ὢν, ἀποδημίας μοι ὑποβάλλει· καὶ ἐπὶ πολὺ διακινήσας, οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὴν κέλλαν συντρίψας τὸ σῶμα.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

EMONAZE, κάποτε, εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας*, κάποιος Μοναχός, ὀνομαζόμενος Ναθαναήλ. Αὐτὸς τόσον μεγάλην ὑπομονὴν εἶχεν, ὥστε νὰ μὴ παραβῇ τὸν ὄρον, πού ἔθεσεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, κατόπιν τοῦ ἐμπαιγμοῦ, πού ὑπέστη, εἰς τὰς ἀρχάς, ἀπὸ τὸν δαίμονα.

Παλαιότερον, δηλαδή, τοῦ εἶχε συμβῇ τὸ ἐξῆς· ἐνῶ ἐκάθητο εἰς τὸ κελλίον, τοῦ ἐφάνη ὅτι ἀδρανεῖ καὶ δὲν ἐκτελεῖ πνευματικὸν ἔργον. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἔκτισεν ἄλλο κελλί πιδ κοντὰ εἰς κάποιο χωρίον. Εἶχον λοιπὸν περάσει τρεῖς ἢ τέσσαρες μῆνες, ὁπόταν ἀκούει, μίαν νύκτα, ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του, θόρυβον, ἀπὸ κάποιον, πού ἐκρατοῦσε ταυρέαν*, ἥτοι τύμπανον, ὡσὰν αὐτὸ πού χρησιμοποιοῦν οἱ δῆμιοι. Αὐτός, πού ἐθορύβει, ὁμοίαζε μὲ ρακένδυτον στρατιώτην, καὶ ἐκτύπα τὸ τύμπανον.

Στενοχωρημένος ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν αὐτήν, τοῦ λέγει ὁ μακάριος Ναθαναήλ.

— Ποῖος εἶσαι σύ, πού κάνεις εἰς ἐμὲ τὰς φιλικὰς αὐτὰς ἐκδηλώσεις;

— Ἐγὼ εἶμαι — ἀπήντησεν ὁ περίεργος ἐκεῖνος τύπος — αὐτὸς πού σὲ ἐξεδίωξεν ἀπὸ τὸ πρῶτο σου κελλί· ἦλθα τώρα, διὰ νὰ σὲ διώξω καὶ ἀπ' ἐδῶ.

* Περὶ Νιτρίας βλέπε ἐν τοῖς πρόσθεν τὴν ὑποσημείωσιν τῆς ΙΣΤ' Ὑποθέσεως σελ. 224.

** Ταυρέα ἢ ταυρεία ἦτο εἶδος τυμπάνου ἀπὸ δέρμα ταύρου. Ἐνίοτε καὶ τὸ ἔρμα ἀπλῶς ἐκαλεῖτο ταυρέα.

Μόλις λοιπὸν ἀντελήφθη ὁ μακάριος, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἐπιστρέφει ἀμέσως εἰς τὸ πρῶτο κελλί του. Συνεπλήρωσε δὲ εἰς τὸ πρῶτο του ἐκεῖνο κελλί τριάκοντα ἑπτὰ ὁλόκληρα χρόνια, χωρὶς νὰ περάσῃ οὔτε τὸ κατώφλι. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἐπολέμησε πλειστάκις πρὸς τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος τέτοια πράγματα τοῦ παρουσίαζε, διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλί του, ποὺ δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ τὰ διηγηθῇ. Ὁ δὲ μακάριος Ναθαναὴλ ἀντεστάθῃ γενναίως, μέχρι τέλους, ἕως ὅτου ἀπέθανε εἰς τὸ κελλί ἐκεῖνο.

2. Λογισμοὶ κενοδοξίας ἠνώχλησαν κάποτε τὸν Μεγάλον Μακάριον, τὸν Ἀλεξανδρινόν. Προσεπάθουν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὸ κελλί του, ὑποδεικνύοντες εἰς αὐτὸν νὰ μεταβῇ, χάριν οἰκονομίας δηθεν, εἰς τὴν Ρώμην, διὰ νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἐκεῖ ἀρρώστους· διότι ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἐνήργει, διὰ τοῦ Ἀγίου Μακαρίου, ἐξαιρετικῶς κατὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Καὶ ἐπειδὴ τὸν ἐνωχλοῦσαν πολὺ, χωρὶς νὰ τοὺς ἀκοῇ, τοῦ ἐπετέθησαν μὲ μεγαλυτέραν σφοδρότητα καὶ τὸν ἐπίεξαν νὰ ἐξέλθῃ.

Τότε ὁ Ἅγιος ἔπεσεν εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ κελλίου του καὶ ἀφοῦ ἐτέντωσε τὰ πόδια του πρὸς τὰ ἔξω, ἔλεγε πρὸς τοὺς δαίμονας τῆς κενοδοξίας· σύρετέ με καὶ τραβάτε με, δαίμονες, ἐὰν ἤμπορητε· διότι ἐγὼ μὲ τὰ πόδια μου δὲν πηγαίνω πουθενά. Ἐὰν λοιπὸν ἤμπορεῖτε νὰ μὲ μεταφέρετε ὅπου μοῦ λέγετε, θὰ ὑπάγω· σὰς ὀρκίζομαι πάντως πὼς ἔτσι θὰ μένω ξαπλωμένος μέχρι τὸ βράδυ καὶ ἂν δὲν μὲ κουνήσετε δὲν θὰ σὰς ὑπακούσω. Καὶ ἔμεινε πράγματι, ἀσάλευτος, εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἕως ὅτου ἐβράδυσσε καλά.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθηήσασαν νύκτα, πάλιν μὲ περισσοτέραν σφοδρότητα τὸν ἐνωχλοῦσαν οἱ λογισμοί. Ἐσηκώθη τότε ὁ Ἅγιος, καὶ ἀφοῦ ἐπῆρεν ἓνα μεγάλο ζεμίλι, τὸ ὁποῖον ἐχωροῦσεν ἕως δύο μόδια*, τὸ ἐγέμισε μὲ ἄμμον, τὸ ἔβαλε εἰς τὸν ὄμον του, καὶ ἐπεριπατοῦσεν εἰς τὴν ἔρημον. Εἰς τὸν δρόμον τὸν συνήντησεν ὁ κοσμήτωρ** ἥτιο ὁ διοικητὴς τῆς περιοχῆς, ὁ Θεοσέβιος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ τοῦ λέγει·

— Τί βαστάζεις ἐκεῖ, Ἀββᾶ; Ἀφῆσέ με νὰ σηκώσω ἐγὼ τὸ φορτίον σου καὶ μὴ κουράζεσαι σύ.

— Βασανίζω αὐτόν, ποῦ μὲ βασανίζει — ἀπήντησεν ὁ Ἅγιος — διότι ὅταν εἶμαι ξεκούραστος μοῦ ἐμβάλλει τὴν ιδέαν ταξιδίων.

Καὶ ἀφοῦ περιεπάτησεν ἔτσι φορτωμένος ἐπὶ πολὺ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον του μὲ κατακουρασμένον τὸ σῶμα του.

3. Τοῦ αὐτοῦ

ΕΝ ἀκηδία σφόδρα διάγων προσῆλθόν ποτε τῷ Ἀγίῳ Μάρκῳ καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀββᾶ Μάρκε, τί ποιήσω ὅτι θλίθουσί με οἱ λογισμοί, λέγοντές μοι ὅτι

* Ὁ μόδιος ἦτο μέτρον ὑγρῶν ἢ ξηρῶν καρπῶν, θάρους 8—9 κιλῶν περίπου.

** Κοσμήτωρ καὶ κοσμητὴς ἦτο κυρίως στρατιωτικὸν ἀξίωμα. Ἐνταῦθα σημαίνει τὸν διοικητὴν τῆς περιοχῆς.

οὐδὲν ποιεῖς, ἀπελθε ἐντεῦθεν; ἀποκρίνεται μοι ὁ Ἀγιώτατος Μάρκος· εἰπέ καὶ σὺ τοῖς λογισμοῖς, ὅτι διὰ τὸν Χριστὸν τ ο υ ς τ ο ῖ χ ο υ ς τ η ρ ῶ.

Ἐρμηνεία

Εὐρισκόμενος, κάποτε, εἰς μεγάλην στενοχωρίαν καὶ ψυχικὴν κατάθλιψιν, ἐπεσκέφθην τὸν Ἀββᾶν Μᾶρκον καὶ τοῦ εἶπον·

— Ἀββᾶ Μᾶρκε, τί νὰ κάμω, ποὺ οἱ λογισμοὶ μὲ στενοχωροῦν πάρα πολὺ μὲ τὸ νὰ μοῦ λέγουν, τίποτε δὲν κάνεις, φύγε ἀπ' ἐδῶ;

Καὶ ὁ ἀγιώτατος Μᾶρκος μοῦ ἀπήντησε·

— Νὰ εἰπῇς καὶ σὺ εἰς τοὺς λογισμοὺς σου· διὰ τὸν Χριστὸν φυλάγω τοὺς τοίχους.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου

ΕΝ τῇ λαύρᾳ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου δύο τινὲς τῶν ἀδελφῶν, Μάρων τε καὶ Κλημάτιος, πρὸς τὸ τραχὺ τῆς κατὰ τὴν λαύραν ἀγωγῆς καὶ διαίτης ἀπαγορεύσαντες, συνθήκας ἔθηκαν πρὸς ἀλλήλους λαθραίως ἐκείθεν ἐκφυγεῖν, καὶ ὑπὸ νύκτα κλέψαι τὴν ἀναχώρησιν. Ταῦτα οἱ μὲν ἐκοινολογοῦντο καὶ καθ' ἑαυτοὺς διεσκέπτοντο· ἀλλ' ὁ ἀνακαλύπτων βாதέα καὶ τοῖς ἀνακειμένοις αὐτῷ διὰ Ἡσαίου φάσκων, ὅτι «οὐκ ἔσται σοι ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοι Κύριος φῶς αἰώνιον», αὐτὸς ἐκδηλον καὶ τοῦτο ποιεῖ τῷ οἰκείῳ θεράποντι· ποιεῖ δὲ οὕτως.

Ἐσυχάζοντι γάρ ποτε τῷ Μεγάλῳ τούτῳ καὶ θαυμαστῷ Εὐθυμίῳ, ἐώκει Μάρωνί τε καὶ Κληματίῳ χαλινὸν ἐμβαλεῖν ὁ πονηρὸς, καθάπερ ὑπ' ὀφθαλμοῦς τῷ ἀγίῳ παρισταμένοις, καὶ εἰς παγίδα τούτους ἔλκειν χαλεπωτάτην. Ὁ δέ, συμβαλὼν εὐθὺς τὴν ἐπιβουλὴν, μετακαλεῖται τοὺς ἀδελφοὺς Μάρωνα καὶ Κλημάτιον, παραινῶν αὐτοῖς, νοουθετῶν, παρακαλῶν, διδάσκων, διαλεγόμενος, μακροὺς περὶ ὑπομονῆς ἀποτείνων λόγους, καὶ ὅτι πολλῆς πανταχοῦ φυλακῆς χρεῖα καὶ ἀσφαλείας. Εἶτα καὶ τὸν Ἀδὰμ αὐτοῖς ὑπόδειγμα παράγων καὶ τὸν Ἰώβ, τὸν μὲν ἐν Παραδείσῳ τὴν ἐντολὴν ἀθετήσαντα, τὸν δὲ καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἐπὶ κοπρίᾳ ἐπιδειξάμενον, οὐδὲ αὐτὰ παραλείπων, ὅτι δεῖ τὸν Μοναχὸν ἀπαράδεκτον εἶναι τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ λογισμῶν κἂν λύπην ἐκείνος, κἂν μῖσος, κἂν ἀκηδῖαν, κἂν ἐτέρωθεν μετάδασιν ὑποβάλλῃ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ μηδ' ὅλως τὴν διάνοιαν ἀνιέναι, ἀλλὰ διακρούεσθαι ταῦτα καὶ ἀπωθεῖσθαι πάσῃ χειρί, μήποτε λάθῃ διὰ μεθοδείας ὑποσκελίσας ἡμᾶς καὶ πτώμα ρίψας δακρύων ἄξιον.

Εἰ δέ τις ἐνταῦθα τυχὸν ἀρετὴν ἀσκήσαι μὴ δύναται, μὴ νομιζέτω ἀλλὰχοῦ μεταβάς ῥᾶον κατορθῶσαι τὸ σπουδαζόμενον· οὐ γὰρ παρὰ τὴν τοῦ τόπου φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν ἡμῶν προαίρεσιν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἐργασία. Τοῦναντίον μὲν οὖν καὶ σφαλερὸν τοῦτο τοῖς Μοναχοῖς, καὶ ἀτόνους αὐτοὺς καὶ ἀρετῶν ἀκάρπους ποιεῖν δυνάμενον, ἐπεὶ μηδὲ φυτὸν οἶόν τε καρποφορεῖν συνεχῶς μεταφυτευόμενον· πρὸς πλείονα δὲ τῶν εἰρημένων πίστιν, καὶ τινων γερόντων αὐτοῖς Αἰγυπτίων ἐπεξήγει δίους.

Ἐλεγεν οὖν, ὥς ἦν τις ἀδελφὸς ἐν Αἰγύπτῳ ἐν κοινοδίῳ τινὶ καθήμενος, ὃς συνεχῶς εἰς θυμὸν ἐκφερόμενος, ἡγγριοῦτο καὶ ἐταράττετο καὶ πικρίας τὸ στόμα

καὶ ὀργῆς ἐπίμπλατο. Λαβοῦσα δὲ τις αὐτὸν μεταμέλεια, ὡς εἶη διὰ τοῦ θυμοῦ τοῦδε καὶ τῆς πρὸς τὴν ταραχὴν εὐκολίας ἑαυτῷ πολεμῶν, καὶ εἴ που τι καλὸν ἤδη φθάσας ἐκτῆσατο καὶ τοῦτο προσπολλύς, πείθει τοῦ κοινοβίου ἀναχωρῆσαι καὶ μόνον δὴ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῶς διαδιδῶναι, ἅτε πολλὰ τῆς ἐρημίας πρὸς γαλήνην αὐτῷ καὶ ἀταραξίαν συνάρασθαι δυναμένης. "Ωτο γὰρ ὡς ἄρα, μηδενὸς ὑπόντος πρὸς δὴν καὶ θυμωθεῖη καὶ καθ' οὗ ἂν τῇ ὀργῇ χρῆσαιτο, σθεσθήσεται πάντως ἡρέμα τὸ δεινὸν ἐκεῖνο καὶ ὀξύτατα ἀναπτόμενον τοῦ θυμοῦ πῦρ, καὶ τὸ λοιπὸν ἡμερος αὐτῷ ἔσται καὶ γαλήνης πάσης καὶ ἡρεμίας μεστός.

Ταῦτα λογιζάμενον ἐκείνον, τὸ ἐξῆς ἀποστάντα τοῦ Κοινοβίου, μόνον ἐφ' ἡσυχίας διάγειν. Καί ποτε κατὰ χρεῖαν τινὰ τὸ ποτήριον ὑποπλήσαντα ὕδατος, καὶ τι μικρὸν αὐτῷ πρὸς τῷ ἐδάφει θελήσαντα καταθεῖναι, τέχνη τιγὶ τοῦ πονηροῦ τοῦτο περιστραφῆναι ὅπερ οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις ἐφεξῆς καὶ τρίς γεγονός, θυμωθῆναι τε τὸν ἀδελφὸν καὶ ἤττω τῆς τοῦ θυμοῦ ρύμης γενόμενον, ὡς εἶχεν εὐθὺς εἰς γῆς κατενεγκεῖν τὸ ποτήριον καὶ τοῦτο συντρίψαι, καὶ οὕτω πολλῷ μείζονα τῷ ἐχθρῷ πάντως καὶ θερμότερον ὠφλῆσαι τὸν γέλωτα.

Πρὸς ταῦτα γελᾷ μὲν ὁ Κλημάτιος, διαθερμανθεὶς τὴν ψυχὴν τῷ ἀστείῳ τοῦ διηγῆματος· προσχὼν δὲ ὁ θεὸς Εὐθύμιος, ἡ που, φησὶν, ὑπὸ τινος, ἀδελφέ, πονηροῦ καὶ σὺ κεκίνησαι δαίμονος, ὅτι γελᾷς ἀναισχύντως οὕτω καὶ ἱταμῶς, δέον δδύρεσθαι καὶ ὀδυνᾶν τὴν ἐκείθεν παράκλησιν ἐκδεχόμενον· ἡ που ἀληθὴς ἐστὶν ὁ τότε δικάσων ἡμῖν, μακαρίους μὲν τοὺς νῦν πενθοῦντας ἀποκαλῶν, ὅτι αὐτοὶ φησι παρακληθῆσονται, ἀθλίους δὲ τοὺς γελῶντας καὶ ἑαυτοῖς μὴ προσέχοντας· ἄλλως τε δὲ καὶ ἀπαιδευσία σαφὴς τὸ τὸν Μοναχὸν πέρα τοῦ μετρίου λαλεῖν ἢ πρὸς δτιοῦν κινεῖσθαι, εἴτε μὴν καὶ παρρησιάζεσθαι· μητέρα γὰρ οἱ Πατέρες τὴν παρρησίαν πάντων ἀτεχνῶς τῶν παθῶν ὀνομάζουσι. Ταῦτα ὁ μὲν ἐπιτιμήσας τῷ Κληματίῳ, εἰς τὸ ἐνδότερον κελλίον εἰσῆλθε· τὸν δὲ ἡ δίκη παρὰ πόδας μετῆει, καὶ πρηγῆς ἐπιπεσὼν, κλόνῳ τε ἔδονεῖτο καὶ φρίκη συνείχετο.

Δομετιανὸς οὖν κείμενον οὕτως ἰδὼν τὸν Κλημάτιον, καὶ ἅμα μὲν τὸ πρᾶον, ἅμα δὲ καὶ τὸ αὐστηρὸν Εὐθυμίου θαυμάσας ὅπως ἄριστα κεκραμμένα παρ' αὐτῷ ἦν, ἅμα δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦ πάθους οἰκτεῖρας, συνάγει τινὰς τῶν Πατέρων ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσβείαν ποιησομένους, καὶ τούτους εἰσάγει σὺν τῷ Μάρωνι πρὸς Εὐθύμιον. Ὁ δὲ, καὶ οἰκοθεν εὐέλματος ὢν, καὶ τὴν ἐκείνων πρεσβείαν οὐκ ἀτιμάζων, ἐφίσταται σὺν αὐτοῖς κειμένῳ τῷ Κληματίῳ· καὶ τὴν τε φρίκην σθένουσιν αὐτῷ, τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ, καὶ τὸν κλόνον εὐθὺς ἴστησι, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ πάθους ἐντελῇ παρέχει, πρόσεχε σεαυτῷ λοιπόν, ἐπειπὼν, καὶ μὴ περιφρόνει Πατέρων διδασκαλίας μηδὲ ὑποθήκας, ἀλλὰ γενοῦ ὀφθαλμὸς ὁλος, οἷα περὶ τῶν Χερουβιμ ἡκούσαμεν πάντοθεν περισκόπων ἑαυτόν, ὡς ἐν μέσῳ παγίδων αἰεὶ διαβαλόντα· τοιαῦτα τῷ Κληματίῳ παραινέσας καὶ ὑποθείς καὶ τῷ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι τοὺς ἄλλους ἀσφαλίσάμενος, ἐν εἰρήνῃ ἀπολύει τὸν ἄνδρα.

Ε ρ μ η ν ε ί α

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΑΤΡΑΝ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου, δύο ἐκ τῶν Μοναχῶν, ὁ Μάρων καὶ ὁ Κλημάτιος, μὴ ἀντέχοντες εἰς τὴν σκληραγωγίαν καὶ τὴν νηστείαν, ἀπεφάσισαν νὰ φύγουν κρυφὰ ἀπ' ἐκεῖ· συνεφώνησαν

δὲ νὰ δραπετεύσουν ἐν καιρῷ νυκτός. Αὐτὰ ἔλεγον καὶ ἐσκέπτοντο μεταξὺ των. Ἄλλ' Ἐκείνος, ποὺ ἀνακαλύπτει τὰ πλέον ἀπόκρυφα καὶ τὰ φανερώνει καὶ εἰς τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς Αὐτόν, διαβεβαιῶν διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, πὼς «δὲν θὰ εἶναι πλέον διὰ σὲ ὁ ἥλιος διὰ νὰ σὲ φωτίξῃ τὴν ἡμέραν, οὔτε καὶ ἡ σελήνη θὰ σὲ φωτίξῃ τὴν νύκτα, ἀλλὰ θὰ ὑπάρχῃ διὰ σὲ φῶς αἰώνιον ὁ Κύριος», Αὐτὸς ἀποκαλύπτει τὸ σχέδιον τῆς δραπετεύσεως καὶ εἰς τὸν θεράποντά του, τὸν Μέγαν Εὐθύμιον· αὐτὸ δὲ ἔγινεν ὡς ἑξῆς:

Μίαν ἡμέραν, ποὺ ἀνεπαύετο ὁ Μεγάλος καὶ ἀξιοθαύμαστος Εὐθύμιος, τοῦ ἐφάνη πὼς ὁ πονηρὸς ἔβαλε χαλινάρι εἰς τὸν Μάρωνα καὶ τὸν Κλημάτιον, ποὺ τοὺς εἶδε σὰν νὰ ἦσαν ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια του, καὶ πὼς τοὺς ἔσυρεν εἰς φοβερωτάτην παγίδα. Ἀμέσως ἐννόησε τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου ἀπέναντι τῶν δύο Μοναχῶν καὶ δι' αὐτὸ στέλλει καὶ τοὺς προσκαλεῖ κοντά του.

Ἦρχισε λοιπὸν νὰ τοὺς συμβουλεύῃ, νὰ τοὺς νουθετῇ, νὰ τοὺς παρηγορῇ, νὰ τοὺς διδάσκῃ, νὰ συνομιλῇ μαζί των, νὰ τοὺς ἀπευθύνῃ μακροὺς λόγους περὶ ὑπομονῆς, καὶ νὰ τοὺς λέγῃ ὅτι χρειάζεται ἀπὸ παντοῦ προφύλαξις καὶ ἀσφάλειαις. Μετὰ τοὺς ἔφερεν ὡς παράδειγμα τὸν Ἀδὰμ καὶ τὸν Ἰώβ, τὸν μὲν πρῶτον διότι παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μέσα εἰς τὸν Παράδεισον, τὸν δὲ δεύτερον, διότι κατώρθωσεν ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐπάνω εἰς τὴν κοπρίαν· ἀκόμη τοὺς εἶπε πὼς ὁ Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ δέχεται τοὺς λογισμοὺς ποὺ ὑποβάλλει ὁ πειρασμός, εἴτε λύπην, εἴτε μῖσος, εἴτε κατάπτωσιν, εἴτε ἀναχώρησιν εἰς ἄλλον τόπον. Αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς — συνέχισεν ὁ Ἅγιος — οὔτε πρὸς στιγμὴν νὰ τοὺς δεχώμεθα, οὔτε κἂν νὰ τοὺς προσέχωμεν, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀποκρούωμεν καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνωμεν, μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν, μήπως ὁ πονηρὸς μᾶς ξεγελάσῃ μὲ κανένα τέχνασμα καὶ μᾶς ρίψῃ κάτω, ἀξιοδάκρυτον πῶμα.

Ἐὰν δὲ νομίζῃ κανεὶς ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἀρετὴν ἐδῶ, ἅς μὴ νομίζῃ ὅτι, ἂν μεταβῇ ἄλλοῦ, θὰ κατορθώσῃ εὐκολώτερον τὸ ἐπιδιωκόμενον· διότι ἡ ἐργασία τοῦ ἀγαθοῦ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ τόπου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προαίρεσίν μας. Τὸ ἀντίθετον λοιπὸν ἀπὸ αὐτὸ καὶ σφαλερὸν εἶναι διὰ τοὺς Μοναχοὺς καὶ ἡμπορεῖ νὰ μετριάσῃ τὴν ἔντασιν τῶν προσπαθειῶν των καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ ἀκάρπους εἰς τὴν ἀρετὴν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἓνα φυτὸν ποτὲ δὲν ἡμπορεῖ νὰ καρποφορήσῃ, ὅταν μεταφυτεύεται συνεχῶς. Πρὸς περισσοτέραν δὲ ἐπιβεβαίωσιν τῶν λεγομένων, διηγεῖτο ὁ Ἅγιος εἰς αὐτοὺς καὶ βίους μερικῶν Γερόντων Αἰγυπτίων.

Διηγεῖτο λοιπὸν ὅτι κάποιος ἀδελφὸς ἐμόναζεν εἰς Κοινόδιον τῆς Αἰγύπτου· αὐτὸς ἐθύμωνε συνεχῶς καὶ ἐξηγγιούτο καὶ ἐταράσσετο καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του ἐξήρχοντο πικραὶ καὶ γεμᾶται ὀργὴν λέξεις. Κάποτε μετεμελήθη καὶ ἐσκέφθη ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν θυμὸν καὶ τὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ταράσσεται, πολεμεῖ τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε καὶ ἐὰν κάποτε ἔφθασε νὰ κάμῃ κάποιον καλὸν καὶ αὐτὸ τώρα νὰ κινδυνεύσῃ νὰ τὸ χάσῃ.

Πείθει λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν του νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ Κοινοβίου καὶ νὰ ζήσῃ πλέον μόνος του ἡσυχᾷ, διότι ἡ ἐρημία, ὡς ἐφαντάζετο, ἡδύνατο νὰ τὸν βοηθήσῃ πάρα πολὺ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἀταραξίαν. Διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ἀφοῦ δὲν θὰ ὑπάρχῃ κανεὶς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, καὶ ἐναντίον τοῦ ὁποίου νὰ θυμώσῃ καὶ νὰ ὀργισθῇ, ὅπωςδήποτε θὰ σβῇ σιγὰ - σιγὰ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ ἀπότομα ἀναφλεγόμενον πῦρ τοῦ θυμοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ θὰ εἶναι ἡμερος, γεμᾶτος ἀπὸ κάθε γαλήνην καὶ ἡρεμίαν.

Ἀφοῦ ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του ὅλα αὐτά, ἀνεχώρησεν ἀμέσως ἀπὸ τὸ Κοινόβιον καὶ ἔζη πλέον μόνος του. Κάποτε, διὰ κάποιαν ἀνάγκην, ἐγέμισε τὸ ποτήρι νερὸ καὶ ἠθέλησε νὰ τὸ ἀκουμπήσῃ ὀλίγον εἰς τὸ ἔδαφος· ὁπότε, ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας, ἀναποδογύρισε τὸ ποτήρι, πρᾶγμα πού συνέβη ὅχι μίαν φορὰν, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ πολλάκις. Ἐθύμωσε τότε ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος καὶ ἠττηθεὶς ἀπὸ τὴν παραφορὰν τοῦ θυμοῦ, κυριευμένος δὲ ἀπὸ τὸ πάθος καθὼς ἦτο, ἔρριψε κατὰ γῆς τὸ ποτήριον καὶ τὸ συνέτριψε, πρᾶγμα πού προεκάλεσεν ἀκράτητα γέλια εἰς τὸν ἐχθρόν.

Τὸ διήγημα ἐφάνη ἀστεῖον εἰς τὸν Κλημάτιον καὶ ἤρχισε νὰ γελά μετ' ὅλην του τὴν καρδίαν· ὁ θεῖος ὅμως Εὐθύμιος, ἀφοῦ τὸν παρετήρησε μετὰ προσοχῆς, τοῦ λέγει:

— Μήπως, ἀδελφέ, ἔχεις παρακινήθῃ καὶ σὺ ἀπὸ κανένα πονηρὸν δαίμονα, δι' αὐτὸ γελάς ἔτσι ἀδιάντροπα καὶ μετ' αὐθάδειαν, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ κλαίης καὶ νὰ στενάζῃς, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς τὴν ἐκ Θεοῦ παρηγορίαν; ἢ μήπως δὲν εἶναι ἀληθινὸς Ὁ ἐκεῖνος, πού θὰ μᾶς δικάσῃ τότε, χαρακτηρίζων μακαρίους αὐτοὺς πού τώρα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον πενθοῦν, διότι, ὅπως λέγει, αὐτοὶ θὰ παρηγορηθοῦν (Ματθ. ε', 4), καὶ ἀθλίους αὐτοὺς πού τώρα, εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον γελοῦν καὶ δὲν προσέχουν εἰς τὸν ἑαυτὸν των; (Λουκ. στ', 25). Ἄλλωστε τὸ νὰ ὁμιλῇ ὁ Μοναχὸς πέραν τοῦ μετρίου ἢ νὰ κινῆται πρὸς ὀτιδήποτε, φανερῶναι καθαρὰν ἀπαιδευσίαν, ὅπως ἀκόμη καὶ τὸ νὰ ὁμιλῇ χωρὶς ἐντολήν. Διότι οἱ Πατέρες τὴν παρηγορίαν τὴν ὀνομάζουν μητέρα ὅλων, ἐν γενεῇ, τῶν παθῶν.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ἐπετίμησεν ὁ Μέγας Εὐθύμιος τὸν Κλημάτιον καὶ ἀμέσως εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κελλίον. Ἀμέσως δὲ τὸν Κλημάτιον τὸν καταλαμβάνει ἡ θεία δίκη, καὶ ἀφοῦ ἔπεσε πρηγῆς εἰς τὴν γῆν, κατελήφθη ἀπὸ φρίκην καὶ ἔτρεμε σύγκορμος.

Ὁ Δομετιανὸς λοιπὸν μόλις εἶδε τὸν Κλημάτιον νὰ εἶναι ξαπλωμένος εἰς αὐτὴν τὴν θλιβερὰν κατάστασιν καὶ θαυμάζων συγχρόνως, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν πραότητα καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου, πόσον ἀρμονικὰ ἦσαν ἀναμειγμένα εἰς τὸν χαρακτηρα του, ἀφ' ἑτέρου δὲ λυπούμενος τὸν ἀδελφὸν Κλημάτιον δι' αὐτὸ πού ἔπαθε, συγκεντρώνει μερικοὺς ἀπὸ τοὺς Πατέρας τοῦ Κοινοβίου διὰ νὰ παρακαλέσουν ὑπὲρ αὐτοῦ· μαζὶ δὲ μετ' αὐτοὺς ὀδηγεῖ ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου καὶ τὸν Μάρωνα.

Τότε, ὁ Μέγας Εὐθύμιος, πού ἦτο καὶ ἐκ φύσεως ἀγαθός, ἀλλὰ

καὶ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς προσβάλῃ διὰ τὴν μεσολάβησίν των, μεταβαίνει, μαζὶ των, πρὸς τὸν Κλημάτιον, πού ἦτο ἀκόμη ἐξαπλωμένος. Μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τὸν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν φρίκην καὶ τοῦ σταματᾷ τὴν τρεμούλα· ἔτσι τὸν ἐθεράπευσε τελείως ἀπὸ τὸ πάθημά του. Μετὰ τὴν θαυματουργικὴν αὐτὴν θεραπείαν λέγει πρὸς τὸν Κλημάτιον:

— Πρόσεχε νὰ μὴ περιφρονῇς τὰς διδασκαλίας καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν Πατέρων, ἀλλὰ νὰ γίνῃς ὁλόκληρος ὀφθαλμός, ὅπως ἠκούσαμεν διὰ τὰ Χερουβὶμ, διὰ νὰ ἐξετάζῃς ἀπὸ παντοῦ τὸν ἑαυτὸν σου, ὥσάν νὰ περνᾷς συνεχῶς μέσα ἀπὸ πολλὰς παγίδας.

Ἀφοῦ συνεβούλευσε καὶ ἐδίδαξε τὸν Κλημάτιον μὲ τὰ λόγια αὐτά, καὶ ἀφοῦ ἐστερέωσε καὶ τοὺς ἄλλους μὲ τὸ παραδείγμα τοῦ Κληματίου, τοῦ δίδει τὴν εὐχὴν του, διὰ νὰ μεταβῇ νὰ ἡσυχάσῃ εἰρηνικὰ εἰς τὸ κελλίον του.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ, ὅτι, ἐν κοινοβίῳ τυγχάνων, μὴ μεταλλάξῃς τὸν τόπον· ὁλαδῆσῃ γὰρ μεγάλως· ὥς περ γὰρ ὅστις ἐξισταμένη τῶν ὧν οὖρια ταῦτα καὶ ἄγωνα ἐπιτελεῖ, οὕτω καὶ παρθένος ἡ Μοναχός, ψύγεται καὶ νεκροῦται τῆς πίστεως, τόπον ἐκ τόπου μεταβαίῃ.

Ἐρμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν· Ἐφ' ὅσον ἔτυχε νὰ εὗρίσκεσαι εἰς Κοινόβιον, μὴ ἀλλάξῃς τόπον, διότι θὰ ζημιωθῇς πάρα πολύ. Ὅπως ἀκριβῶς ἡ κότα, πού σηκώνεται ἀπὸ τὰ αὐγά, πού ἐπωράζει, καὶ φεύγει, τὰ κάνει κλούβια καὶ ἄγωνα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ μοναχὴ ἢ ὁ μοναχός, ὅταν μεταβαίνει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, παγώνει καὶ νεκρώνει μέσα του τὴν πίστιν.

Δ'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ὁσίας Θεοδώρας

ΤΗΣ μονῆς, ἐν ἣ ἡ Ἀγία Θεοδώρα ἡσκεῖτο ὡς ἀνὴρ φαινομένη, εἰς ἐνδειαν ποτε σίτου καταστάσης, κελεύεται ὑπὸ τοῦ προεστώτος ἡ μακαρία, τὰς καμήλους λαδοῦσα, πρὸς τὴν πόλιν ἀφικέσθαι, καὶ σίτον αὐτοῖς πρίασθαι· ἐπετέτραπτο δὲ αὐτῇ καὶ τοῦτο· ὥς εἴ γε ἀδύνατον αὐτῇ γένοιτο πρὸ τῆς ἐσπέρας ἐπανελθεῖν, καταλύσειν ἐν τῷ τοῦ Ἑνάτου φροντιστηρίῳ κάκεισε τὰς καμήλους διαναπαῦσαι. Ἐπανιοῦσα τοιγαροῦν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπεὶ περ ἤδη πρὸς δυσμὰς ἑώρα τὸν ἥλιον, τῇ τοῦ Ἑνάτου κατὰ τὸ ἐπίταγμα μονῇ καὶ ταῖς καμήλοις πρὸς ἀνάπαυσιν ἤτει· οὗ γενομένου, πρὸς τοῖς ποσὶν αὐτῇ τῶν καμήλων διανεπαύετο.

Ἐντεῦθεν ὁ πονηρὸς νεάνιδά τινα τότε, τῶν Μοναχῶν τισι συγγενείας λόγῳ συνδιατρίδουσαν, πρὸς οἷστρον ἀνереθίζει λαγνείας, ἣ καὶ ἄνδρα εἶναι τὴν μακαρίαν, ἐξ ὧν ἑώρα, λογισαμένη, πρὸς τὸ ταύτη συγκαθευδῆσαι προσεκαλεῖτο, αἰδῶ πᾶσαν ἀποθεμένη καὶ προσώπου καὶ ψυχῆς· ὥς δὲ καὶ ἀνήκοον ἑώρα πρὸς τοῦτο, καὶ προτιμῶσαν μᾶλλον τὴν ἐπὶ ψιλῷ τῷ ἐδάφει καὶ ταῖς καμήλοις κατάκλισιν, ἐκείνη τὸν

οἷστρον κατασδέσαι μὴ δυναμένη, ἐκδίδωσιν ἑαυτὴν ἐνὶ τῶν ἐκείτῃ προσκαθευδόντων, ὁδότη καὶ αὐτῇ ὄντι, καὶ ἐκ παρόδου τῇ μονῇ καταλύσαντι.

Τοῦ τοίνυν τὴν ἀνομίαν ἐργασασμένου, ἅμα πρῶτὴ τῆς μονῆς ἐκχωρήσαντος, καὶ τῆς Ὀσίας πρὸς τὴν οἰκίαν ἀνασωθείσης μονῆς, ἣ τοῦ χρόνου παράτασις αἰρομένην ἤδη πρὸς ὄγκον τὴν γαστέρα τῆς κόρης ἐδείκνυ· καὶ θθεν τοῦτο παρὰ τῶν συγγενῶν εἰπεῖν ἀνακρινομένη, τὸν Μοναχὸν εἶπε Θεόδωρον τὸν τῆς Ὀκτωκαιδεκάτου μονῆς αὐτῇ συμφορῇ. Πιστεύουσιν αὐτίκα τοῖς λεχθεῖσιν οἱ Μοναχοί· ὁ γὰρ τῇ μακαρίᾳ τοὺς πειρασμοὺς συσκειάζων ἐχθρός, καὶ τὴν κόρην τοῦτο λέγειν ἐδίδασκε, κάκεινους πιστεύειν.

Εἶτα τῇ μονῇ προσελθόντες, ἐν τῇ ἡ Ἁγία ἡσκεῖτο, σὺν δοῇ καὶ θορύβῳ, Θεόδωρος, ἔλεγον, ὁ ὕψ' ὑμᾶς τελῶν Μοναχός, τὸ τοιόνδε μῦθος πράττειν οὐκ ἔφριξεν. Εἰς ἐρώτησιν οὖν ἐλθοῦσαν παρὰ τοῦ ἡγουμένου, εἰ κατήρξεν οὕτω δδελυρᾶς πράξεως, αὐτὴ πρᾶγμα μὴ ἔχειν εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐνοχῆς ἄξιον. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τότε πρὸς τὴν οἰκίαν μονὴν ἐπανέστρεφον· ὥς δὲ καὶ τὸ θρέφος τεχθὲν ἤδη προῆλθεν εἰς φῶς, ἀράμενοι τοῦτο, κατὰ μέσον ἔνθα ἡ μακαρία διήγε τῆς μονῆς ἀπορρίπτουσι.

Τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν; Πατὴρ εἶναι πιστεύεται τοῦ νηπίου ἡ Θεοδώρα, σιγῇ τε τὴν κατακρίνουσαν ψῆφον δέχεται, καὶ σὺν αὐτῇ τῆς μονῆς ἐξορίζεται· τιτηγὸς οὖν αὐτῇ γίνεται, καὶ οἷα μήτηρ παιδοτροφεῖν ἀναγκάζεται, γάλακτι μὲν προβάτων αὐτὸ ἀποτρέφουσα, ἔρια δὲ κάκεινα παρὰ τῶν ποιμένων αἰτοῦσα, καὶ εἰς χρεῖαν ἀμφιών ταῦτα τῇ παιδί σχεδιάζουσα. Ἀλλὰ τίς ἂν καὶ ψυχὴ παραδέξαιτο βαρυτάτην οὕτω συκοφαντίαν; ποῖα δὲ καὶ χεῖρ οὐκ ἂν ἐδυσχέρανε πρὸς ἐπαχθῇ τοιαύτην ὑπηρεσίαν;

Ἔτη γὰρ ἑπτὰ παρετάθησαν ἐν οἷς ἐταλαιπύρει γυναίου φύσις, ὃ Θεοῦ πάντα βλέποντες ὀφθαλμοί! διαβολὴν ματαίαν καταψευσθεῖσα, καὶ τῆς μονῆς ἔξω βληθεῖσα, ἔν' ὧς περ αἰσχρὸν ἔπραξε βουλομένη, ἐκουσίᾳ πάλιν αἰσχύνη κατακαλύψῃ· οἷα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ διαίτη ἐχρήτο· τροφὴ μὲν γὰρ ἐκείνη, τὸ ἐκ τῶν βοτανῶν ὅσον ἄγριον· ποτὸν δὲ τὸ ἐκ τῆς λίμνης ἀμωσγένως αὐτῇ ἀρυόμενον, εἰμὴ καὶ μᾶλλον εἶπης τὸ τῶν δακρύων, ἃ διηνεκῶς ἀπέρρει τῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ὥς καὶ ἐπ' αὐτῇ πληροῦσθαι τὸ τοῦ ψαλμοῦ «καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων».

Οὕτως οὖν αὐτῇ τοῦ σώματος τηχομένου καὶ ἀμελῶς ἔχοντος, οἱ μὲν ὄνυχες ἐπιμήχεις ἦσαν, καὶ τισι τῶν ἀγριωτέρων ζώων μᾶλλον ἀρμόζοντες· αἱ δὲ τρίχες αὐχμηραί τε καὶ λάσαι, καὶ δεινῶς ταῖς νάπαις προσεοικυῖται, ἡ ὄψις δὲ τῇ ἀμέσῳ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιβολῇ ἤδη κατοπτηθεῖσα, πρὸς τὸ αἰθιοπικώτερον ἐμελαίνετο, τὰ βλέφαρά τε ἡλλοίωτο, τῇ συντόνῳ ἀνάγκῃ τῆς ἀγρυπνίας. Καὶ ὁμως δεινῶν ἐπαγωγῇ τοιαύτη παλαιούσα, καὶ νιφάσιν οὐκ ἀερίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν πειρασμῶν βαλλομένη, οὐδὲ πρὸς θραχὺ τῆς μονῆς ἀποσθῆναι ἠνέσχετο, ἀλλὰ διέμεινεν οὕτω καλύδην πηξαμένη πρὸς τῷ πυλῶνι, καὶ ἡδέως αὐτῇ παραρριπτεῖσθαι κατὰ τὸν Προφήτην ἀνεχομένη· τίς δ' ἂν ἐξείποι καὶ ὅσους πειρασμοὺς αὐτῇ ἐτέρους ἐκεῖ ἐπήγαγε, κἄν αὐτῆς ὁμως περιγενέσθαι οὐκ ἴσχυσε.

Ποτὲ μὲν τὸν ἄνδρα ὁ δόλιος ὑποκρινόμενος, ἀπατηλοῖς λόγοις αὐτὴν περιήρχετο, καὶ ἐπανελεῖν πρὸς τὸν ἴδιον οἶκον παρεκάλει, κἄν ἐκείνη τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ καὶ τῇ εὐχῇ ἄφαντον ἐποίει αὐτόν. Ποτὲ δὲ τὰ θηρία πάντα τὰ τῆς ἐρήμου

ἐπιέναι αὐτῇ ἐφάνταζε, καὶ πάλιν ἐκείνης εὐχομένης εἰς καπνὸν διελύετο τὰ φαντάσματα.

Ἄλλοτε δὲ καὶ ὄχλον ἀνδρῶν αὐτῇ τὸ δοκεῖν ἐπῆγε καὶ πληγὰς αὐτῇ ἀφορήτους δι' ἐκείνων ἐνέτεινε, ὥς καὶ ἡμιθνήτα ὑπὸ τῶν πληγῶν ταύτην γενέσθαι· ἐνίοτε δὲ καὶ ὅσα αὐτῇ παρεδείκνυ παντοῖα καὶ χρυσοῦ πολλὴν φαντασίαν, καὶ οὐδεὶς αὐτῆς μαλάξαι τὸ στερρόν ἰσχυσεν· ἀλλ' ἀπὸ τούτων τὸ ἄμαχον αὐτῆς ἰδὼν καὶ ἀήττητον ὁ γῆν καὶ θάλασσαν ἐξαλείφειν καυχώμενος, τοῦ πρὸς αὐτὴν πολέμου ἀποστῆναι διέγνωκε.

Τῶν γὰρ ἐπτά διαγεγονότων ἐτῶν οἱ τῆς λαύρας τοῦ Ἐνάτου μονάζοντες, ἰκέται γίνονται τοῦ τῆς μονῆς προεστώτος, δέξασθαι πάλιν τὴν Ἀγίαν καὶ τῷ λοιπῷ τῶν μοναζόντων ἐναριθμησαί τάγματι· ἀρκοῦσαν γὰρ ἔφασκον ἔδωκε δίκην χρόνου ἔλους ἐπτά παρὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς μονῆς προσεδρεύουσα· προσέθεντο δέ, ὅτι καὶ διὰ θείας ἐμφανείας ἔμαθον, ὥς ἤδη συγκεχώρηται τὸ ἀμάρτημα Θεοδώρῳ ὧν καὶ εἷξας ἐκεῖνος τῇ παρακλήσει, ἀνίησι τῆς ἀδίκου καταδίκης τὴν Θεοδώραν, εἰς ἐνδοτάτον κελλίον τὸ μετὰ τοῦτο κελεύσας μένειν ἀπρόιτον, καὶ μηδεμίαν διακονίαν τῆς μονῆς αὐτὴν ἐγγχειρίζεσθαι.

Δύο τὸ λοιπὸν παρέδραμον ἔτη, οὕτως ἀσκουμένης ἐν ἐγκρατεῖα μείζονι καὶ συντονωτέραις εὐχαῖς· εἶθ' οὕτως αὐχμοῦ γενομένου, καὶ τῶν ἐν τῇ κοινοβίῳ λάκκων οὐδὲ νοτίδα μικρὰν ὕδατος ἔχειν ὑποφαινόντων, ἐπεὶ περ ὁ προεστώς, οἷς τε ἤκουεν, οἷς τε ἔβλεπε, τοῦ χαρίσματος ἡξιώσθαι τῶν ἱαμάτων τὴν μακαρίαν πεπληροφόρητο, μεταστέλλεται ταύτην, καὶ τῷ λάκκῳ τὸ κεράμιον καθεῖναι προστάττει, καὶ ὕδωρ ἀνενεγκεῖν. Ἡ δὲ εἰκεῖν μαθοῦσα λόγοις Πατρός, μηδὲν πολυπραγμονήσασα μηδὲ ἀναβαλλομένη, πρᾶττει τὸ κελευσθέν· καὶ εὐθὺς ὕδατος μεστὸν ἀνήνεγκε τὸ κεράμιον· ἐξ οὗ καὶ ἄλλοι τῶν λάκκων πλήρεις ὕδατος καθαρῶντο.

Ὀλίγων δὲ παρελθουσῶν ἡμερῶν, τὸ παιδίον ἀραιμένη καὶ ἑαυτὴν ἐγκλεισάμενη ἐσπέρας, τὰ τελειότατα αὐτῇ παρήγει διὰ πάσης νυκτός, καὶ ταῖς τοιαύταις παραινήσεσι ταῖς χερσὶν ἡδέως τοῦ Θεοῦ τὸ πνεῦμα παρέθετο. Καὶ τὸ μὲν παιδίον θρήνοις παραυτίκα ἐκόπτετο καὶ βοῆς τὸν οἰκίσκον ἐπλήρου· οἱ δὲ παρατυχόντες, τὸ γεγονὸς μαθόντες, τῇ προεστώτῃ ἀπήγγειλαν, ὅς, ἐπεὶ ἤκουσε, καὶ αὐτὸς ὄναρ τὸ θεαθὲν αὐτῇ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔλεξε Μοναχοῖς.

Ἐδῶκον, εἰπὼν, ἄνδρας δύο ὄραν, μετέωρόν με εἰς ὕψος αἶροντας, τὸ δὲ ὕψος ἦν ἀνείκαστον· τάγμα δέ μοι Ἀγγέλων ὥρατο, φωνή τε ἠχλεῖτο ταῖς ἀκοαῖς, β λ έ π ε, λέγουσα, ο ἰ α ἡ τ ο ἰ μ α σ τ α ι Θεοδώρα τ ῆ ἐ μ ῆ ν ὑ μ φ η τ ᾶ ἁ γ α θ ᾶ. Πρὸς τούτοις καὶ κλίνη μοι κατεφαίνεται, Ἀγγέλῳ πεπιστευμένη, καὶ νυμφῶν τὸ κάλλος ἀπόρρητος. Περὶ πολλοῦ δέ μοι ποιουμένη μαθεῖν τίς ὁ νυμφῶν ὁ βλεπόμενος, καὶ τίς ἐκείνη ἡ ταῦτα ἡτοίμασται καὶ περὶ τούτου τοὺς ἀπάγοντας ἐρωτῶντι, εὐθὺς χορεία μοι Προφητῶν, Ἀποστόλων τε καὶ Μαρτύρων, μετὰ τῶν ἄλλων καθαρᾶτο δικαίων· καὶ ἡ χορεία μέσον εἶχε γυναῖκα θεωτέρα δόξῃ κεκοσμημένην, ἥτις ἔνδον τε τοῦ νυμφῶνος εἰσῆει, καὶ ἐπ' αὐτῆς ὥρατο τῆς κλίνης καθεζομένη.

Οἱ δὲ ἀπάγοντες ταύτην, εἶναι, ἔφησαν, τὸν Ἀβδᾶν Θεόδωρον, ἡ καὶ τὸ τῆς πορνείας ἔγκλημα κατεψεύσθη καὶ ἠνέσχετο μᾶλλον παρ' ὅλοις ἐπτά ἔτεσι τῆς μονῆς ἀπόδλητος ταλαιπωρεῖν, καὶ πατήρ εἶναι παιδὸς ἁλλοτρίου νομίζεσθαι, καὶ

τροφὴν ἐκείνου καὶ ἀνατροφὴν ἀναδέξασθαι, ἡ ἑαυτὴν, ὅς τις εἶη, γνωρίσαι, καὶ αἰσχύνῃς ἄμα καὶ τοσαύτης ἀπαλλαγῆναι κακοπαθείας· διὰ τοῦτο καὶ τοιαύτης, ἥς ὁρᾷς, ἤξιωται τῆς φαιδρότητος. Ταῦτά με ἰδόντα ὁ ὕπνος ἀνῆκε, καὶ πρὸς τὸ θρῆνεῖν τὰς ἐμὰς ὥρμησα ἁμαρτίας.

Ταῦτα διηγησάμενος, εὐθὺς ὡς εἶχε τὸ κελλίον τῆς Ὀσίας κατεῖλθε σὺν τοῖς Μοναχοῖς· καὶ εἰσελθόντες, τὴν δντως ζῶσαν ὁρῶσι νεκράν· καὶ παραστάντες, δάκρυα τοῦ ἱεροῦ κατέσταζον σώματος. Ὁ δὲ προσεστὼς μεταπεμφάμενος καὶ τοὺς τοῦ Ἐνάτου Μοναχοὺς, ἐνώπιον αὐτῶν ἔνια μέρη τοῦ ἱεροῦ σώματος παραδείξας, ἴδετε, εἶπεν αὐτοῖς, τὸ καινότερον τοῦτο θέαμα· οἷα φύσις, οἷψ δελεάματι τὸν τοῦ σκότους ἠπάτησεν ἄρχοντα. Πάντας οὖν ἡ θεὰ ἐξέπληξεν· εἶτα καὶ φόβος πολλὸς κατέσχευεν αὐτούς, λογιζομένους οἷους πόνους παλαλεῖν ὀφείλουσιν οἱ πάθουσιν ἐνεσχημένοι σωματικοῖς, καὶ τὸν φόβον δάκρυα διεδέχοντο· ὅψε δὲ καὶ μόλις τῶν θρηγῶν παυσάμενοι, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις τὸ πολυάθλον ἐκείνο σῶμα καὶ ἱερώτατον ἐξοσιωσάμενοι, θάπτουσιν.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ ὁποῖον ἡσκεῖτο ἡ Ἁγία Θεοδώρα, νομιζομένη ὡς μοναχός, παρετηρήθη ἔλλειψις σίτου. Διατάσσεται λοιπὸν ἀπὸ τὸν Ἠγούμενον ἡ Μακαρία νὰ πάρῃ τὰς καμήλους καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιτάρι. Τῆς ἔδωσαν δὲ καὶ τὴν ἄδειαν, ἐφ' ὅσον θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ θράδυ εἰς τὸ μοναστήρι, νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἐνάτου καὶ ἐκεῖ νὰ ξεκουράσῃ καὶ τὰς καμήλους.

Πράγματι, ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν, ἐξήτησε, κατὰ τὴν ἐντολὴν ποὺ ἔλαβε, νὰ ξεκουράσῃ τὰς καμήλους εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἐνάτου. Ἀφοῦ δὲ τῆς ὑπεδείχθη ὁ τόπος διὰ τὰ ζῶα, ἀνεπαύετο καὶ αὐτὴ εἰς τὰ πόδια τῶν καμήλων. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀρχίζει ὁ πονηρὸς νὰ τὴν πολεμῇ. Οὕτως ἐρεθίζεται εἰς τὸ πάθος τῆς λαγνείας μίαν νέαν, ποὺ ἔμενεν εἰς τὸ Μοναστήρι, λόγῳ συγγενείας πρὸς μερικοὺς Μοναχοὺς· ἐρεθισμένη λοιπὸν ἡ νέα καὶ νομίζουσα, ἀπὸ ὅσα ἔβλεπε, ὅτι ἡ μακαρία ἦτο ἄνδρας, τὴν παρακινουῖσε νὰ κοιμηθῶν μαζί, χωρὶς καθόλου νὰ ἐντρέπεται καὶ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὴν ψυχὴν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ οἰστορηλατουμένη ἀπὸ τὸ πάθος νέα ἔβλεπε τὴν Ἁγίαν Θεοδώραν νὰ μὴ διδῇ προσοχὴν εἰς αὐτὰ ποὺ τῆς ἔλεγε καὶ νὰ προτιμᾷ νὰ μένῃ ἑξαπλωμένη εἰς τὸ γυμνὸν ἔδαφος, κοντὰ εἰς τὰς καμήλους, χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ σβύσῃ τὸν ἁμαρτωλὸν τῆς πόθον, παραδίδεται τότε εἰς κάποιον, ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἐκοιμῶντο ἐκεῖ, ὁδοιπόρον καὶ αὐτόν, ἀπὸ τοὺς περαστικούς, ποὺ διενυκτέρευον εἰς τὸ Μοναστήρι.

Πρωτὶ - πρωτὶ λοιπὸν ὁ συνεργὸς τῆς ἁμαρτίας ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ ἡ Ὀσία ἐπίσης ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Μοναστήρι τῆς. Τὸ πέραςμα ὁμως τοῦ χρόνου ἔδειχνε, σιγὰ - σιγὰ, φουσκωμένην τὴν κοιλίαν τῆς κόρης. Καθὼς δὲ ἀνεκρίνετο ἐπιμόνως ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς νὰ εἴπῃ

πῶς τῆς συνέβη αὐτό, αὐτὴ εἶπεν ὅτι ὁ Μοναχὸς Θεόδωρος, ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τοῦ Ὁκτωκεδαικάτου, τὴν διέφθειρεν. Ἀμέσως οἱ Μοναχοί, χωρὶς ἄλλην ἐξέτασιν, πιστεύουν εἰς τὰ λόγια τῆς· διότι ὁ ἐχθρὸς, ποὺ ἠτοίμαζε τοὺς πειρασμοὺς ἐναντίον τῆς Ὁσίας, καὶ τὴν κόρην ἐδασκάλευσε νὰ εἰπῇ αὐτὰ καὶ ἐκείνους ἔκανε νὰ τὴν πιστεύουν.

Κατόπιν αὐτοῦ ἦλθον μὲ θυροῦβους καὶ κραυγὰς εἰς τὸ Μοναστήρι, ὅπου ἠσκήτευσεν ἡ Ἀγία καὶ ἐφώναζον· ὁ καλόγηρός σας ὁ Θεόδωρος δὲν ἐδίστασε νὰ διαπράξῃ αὐτὴν τὴν βδελυρὰν πράξιν.

Τὴν ἠρώτησε λοιπὸν ὁ Ἡγούμενος, ἐὰν πράγματι ἔκαμε μίαν τὸσον βδελυρὰν πράξιν καὶ ἐκείνη ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε τὸ ἔνοχον.

Τότε οἱ Μοναχοὶ τοῦ Ἐνάτου ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Μοναστήρι των· ὅταν δὲ ἐγεννήθῃ τὸ παιδί τῆς ἀμαρτίας τὸ ἐπῆραν καὶ τὸ ἔρριψαν μέσα εἰς τὸ Μοναστήρι, ὅπου ἐξοῦσεν ἡ Ἀγία Θεοδώρα.

Τί γίνεται ὅμως ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρός; Ἐγίνε πιστευτὸν ὅτι ἡ Θεοδώρα εἶναι ὁ πατήρ τοῦ νηπίου καὶ χωρὶς νὰ εἰπῇ τίποτε, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ, δέχεται νὰ καταδικασθῇ ὡς ἔνοχος καὶ ἐξορίζεται μαζὶ μ' αὐτὸ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι. Ἀναδεικνύεται τροφὸς τοῦ παιδιοῦ καὶ ἀναγκάζεται νὰ τὸ φροντίξῃ ὅπως ἡ μητέρα τὸ παιδί τῆς, διατρέφουσα αὐτὸ μὲ τὸ γάλα τῶν προβάτων, μὲ τὰ μαλλιά δὲ τῶν προβάτων, ποὺ ἐζήτει ἀπὸ τοὺς βοσκούς, κατεσκεύαζε τὰ ἐνδύματα τοῦ παιδιοῦ. Ἀλλὰ ποία ψυχὴ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παραδεχθῇ μίαν τόσον βαρεῖαν συκοφαντίαν; Ποιὸ χέρι δὲν θὰ ἐβάραινε ἀπὸ μίαν τόσον βαρεῖαν ὑπηρεσίαν;

Ἐπὶ ὁλόκληρα χρόνια ἐπέρασαν, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐταλαιπωρεῖτο ἡ γυναικεῖα φύσις τῆς· ὦ μάτια τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὰ βλέπετε ὅλα! συκοφαντηθεῖσα μὲ κακόβουλον κατηγορίαν ἐδιώχθη ἀπὸ τὸ Μοναστήρι τῆς, ὡς νὰ διέπραξε μὲ τὴν θέλησίν τῆς αἰσχροτότητα καὶ νὰ ἤθελε πάλιν νὰ τὴν σκεπάσῃ μὲ τὴν θεληματικὴν τῆς ἐντροπὴν. Μαζὶ δὲ μὲ ὅλα τῆς τὰ θάσανα εἶχε καὶ τὴν δίαιταν· ἔτρωγε, δηλαδή, διάφορα ἀγριόχορτα καὶ ἔπινε νερό, ποὺ ἀντλοῦσεν ὅπως-ὅπως ἀπὸ τὴν λίμνην, ἂν καὶ θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι ἔπινε τὰ δάκρυά τῆς, ποὺ ἔτρεχαν ἡμέραν καὶ νύκτα ἀπὸ τὰ μάτια τῆς· πράγματι αὐτὴ ἐφήρμοσε τὸ ρητὸν τοῦ ψαλμοῦ· «καὶ τὸ ποτόν μου τὸ ἀνεμίγνυον μὲ κλαυθμούς» (Ψαλμ. ρα', 10).

Ἔτσι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἔλειωνε τὸ κορμί τῆς καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε καμμίαν σωματικὴν φροντίδα, τὰ νύχια τῆς εἶχαν μεγαλώσει καὶ ἔμοιαζαν μὲ τὰ νύχια τῶν ἀγριωτέρων ζώων· τὰ μαλλιά τῆς πυκνὰ καὶ ξηρὰ (καθὼς παρέμεναν ἀκτένιστα) ἦσαν ὅμοια μὲ ἄγρια χόρτα· τὸ πρόσωπόν τῆς καθὼς ἦτο ἐκτεθειμένον εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας, ἐμαύριζε περισσότερο καὶ τὰ βλέφαρά τῆς εἶχον ἀλλοιωθῇ ἀπὸ τὴν παρατεταμένην ἀγρυπνίαν. Καὶ ὅμως· ἂν καὶ ἐπάλαιε πρὸς τόσας συμφορὰς καὶ ἐδέρνετο ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς νιφάδας τοῦ χιονιοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ὡς τόσον δὲν ἀπεφάσισε οὔτε δι' ὀλίγον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἀλλὰ ἔστησε τὴν καλύβην τῆς εἰς τὴν ἐξώπορταν καὶ παρέ-

μεινεν εἰς αὐτήν, προτιμῶσα μὲ εὐχαρίστησιν νὰ εἶναι παραριγμένη εἰς αὐτό, συμφώνως καὶ μὲ τὸν Προφήτην Δαυὶδ (Ψαλμ. πγ', 11). Ποῖος δὲ θὰ ἤμποροῦσεν ἀκόμη νὰ εἴπῃ καὶ πόσους ἄλλους πειρασμοὺς τῆς ἐπροξένησεν ἐκεῖ ὁ διάβολος χωρὶς ὅμως νὰ ἤμπορέσῃ νὰ τὴν κατανικήσῃ;

Ἄλλοτε μὲν ὁ διάβολος ὑπεκρίνετο τὸν ἄνδρα τῆς, πού μὲ ἀπατηλὰ λόγια τὴν ἐγυρόφερνε καὶ τὴν παρεκάλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι τῆς· ὥστόσον ἐκείνη μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ τὴν εὐχὴν τὸν ἔκανε ἀφαντον· ἄλλοτε πάλιν παρουσίαζε φανταστικά εἰς αὐτήν ὅλα τὰ θηρία τῆς ἐρήμου ὥς νὰ ὠρμούσαν ἐναντίον τῆς· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐκείνη μὲ τὴν προσευχὴν διέλυεν ὥς καπνὸν τὰ φαντάσματα αὐτά.

Ἄλλοτε πάλιν τῆς ἐφαίνετο ὅτι ἤρχοντο κοντά τῆς πλήθη ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι τῆς ἐπροξενούσαν ἀφόρητες πληγές, ὥστε νὰ μένῃ ὥς μισοπεθαμένη. Κατὰ καιροὺς δὲ τῆς παρουσίαζε καὶ διάφορα φαγητὰ καὶ πολὺ χρυσάφι· τέλος μὲ τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν κατώρθωσε νὰ κάμψῃ τὴν σταθερότητά τῆς. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἐκατάλαβε πλέον αὐτὸς πού καυχᾶται ὅτι ἤμπορεῖ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι ἡ Ἀγία Θεοδώρα εἶναι ἀπολέμητη καὶ ἀκατανίκητη καὶ δι' αὐτὸ ἀπεφάσισε νὰ διακόψῃ τὸν πόλεμόν του ἐναντίον τῆς.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐτέραςαν τὰ ἑπτὰ ἔτη οἱ Μοναχοὶ τῆς λαύρας τοῦ Ἐνάτου ἔρχονται καὶ παρακαλοῦν τὸν Ἠγούμενον νὰ δεχθῇ καὶ πάλιν τὴν Ἀγίαν (τὴν ὁποίαν, ὥς εἶπομεν, ἐνόμιζον ἄνδρα) καὶ νὰ τὴν συγκαταριθμήσῃ μαζὶ μὲ τοὺς ὑπολοίπους Μοναχοὺς τοῦ Μοναχικοῦ τάγματος· διότι—ἔλεγον—ἦτο ἀρκετὴ ἡ τιμωρία νὰ παραμείνῃ διαρκῶς ἑπτὰ χρόνια εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Μοναστηριοῦ. Προσέθετον δὲ εἰς τὸ διάθημά των αὐτό, ὅτι ἀπὸ θεϊκὸν ὄραμα ἐπληροφορήθησαν ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει συγχωρήσει ἤδη τὸν Θεόδωρον. Κατόπιν τῶν παρακλήσεων αὐτῶν, ὑπῆκουσεν ὁ Ἠγούμενος καὶ ἀπαλλάσσει τὴν Θεοδώραν ἀπὸ τὴν ἄδικον καταδίκην, ἀφοῦ διέταξε νὰ μένῃ εἰς τὸ πλέον ἀπόμερον κελλίον, χωρὶς νὰ τὴν πλησιάζῃ κανεὶς καὶ νὰ μὴ τῆς ἀναθέτουν καμμίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Μοναστηρίου.

Ἐτέραςαν ἄλλα δύο ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ Ὀσία ἡσκέτο ἀπομονωμένη καὶ κλεισμένη εἰς τὸ κελλί τῆς, μὲ μεγαλυτέραν μάλιστα ἐγκράτειαν καὶ θερμοτέρας προσευχάς. Εἰς τὴν διετίαν ἐπάνω ἐγίνε μεγάλη ξηρασία εἰς τὴν περιοχὴν, ὥστε τὰ πηγάδια καὶ αἱ δεξαμεναὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ μὴ ἔχουν πλέον οὔτε σταγὸνα νεροῦ· τότε ὁ Ἠγούμενος, ἐπειδὴ ἀπὸ ὅσα ἔβλεπε καὶ ἤκουεν, ἐπληροφορεῖτο ὅτι ἡ μακαρία εἶχε λάβει τὸ χάρισμα νὰ κάμῃ καὶ θεραπείας, στέλλει καὶ τὴν διατάσσει νὰ πάρῃ τὴν στάμναν καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ πηγάδι νὰ φέρῃ νερό. Ἐκείνη δέ, μαθημένη νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Ἠγούμενον χωρὶς καθόλου νὰ ἐξετάζῃ τὴν ἐντολὴν πού λαμβάνει ἢ νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἐκτέλεσίν τῆς, ἐκτελεῖ πάραυτα τὴν διαταγὴν καὶ ἀμέσως φέρνει ἐπάνω τὴν στάμναν γεμάτην νερόν. Ἀπὸ τὴν σιγὴν ἐκείνην, ὅλα τὰ πηγάδια ἐφάνησαν γεμάτα νερό.

Ἀφοῦ ἐτέραςαν μερικαὶ ἡμέραι, ἐπῆρε τὸ παιδί καὶ ἐκλείσθη μα-

ζί του τὸ θράδν εἰς τὸ κελλί της· καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα τὸ συνεβούλευε διὰ τὴν κατὰ Χριστὸν τελειότητα. Καὶ ἐνῶ ἔδιδεν αὐτὰς τὰς συμβουλὰς παρέδωκε μὲ εὐχαρίστησιν τὸ πνεῦμα της εἰς τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἀμέσως τότε τὸ παιδί ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θρηγῇ καὶ ἐγέμιζε τὸ κελλί μὲ τὰς φωνάς του. Ἀπὸ τοὺς θρήνους αὐτοὺς ἐπληροφορήθησαν τὸν θάνατον της ὅσοι εὗρισκοντο κοντὰ καὶ τὸ ἀνέφεραν εἰς τὸν Ἑγούμενον· μόλις δὲ ὁ Ἑγούμενος ἤκουσε τὴν εἰδησιν αὐτὴν, εἶπεν ἀμέσως εἰς τοὺς Μοναχοὺς, ποὺ τὸν ἐπληροφόρησαν, τὸ ὄνειρον ποὺ εἶδε.

Μοῦ ἐφάνη — εἶπε — ὅτι εἶδα δύο ἄνδρας νὰ μὲ σηκώνουν ὑψηλὰ εἰς ἀνυπολόγιστον ὕψος. Ἐκεῖ ἔβλεπα ἓνα ἀγγελικὸν τάγμα καὶ μία φωνὴ ἀντηχοῦσεν εἰς τὰ αὐτιά μου. Πρόσεχε, ἔλεγεν ἡ φωνὴ ἐκείνη, πόσα ἀγαθὰ ἔχουν ἐτοιμασθῇ διὰ τὴν Θεοδώραν τὴν νύμφην μου. Συγχρόνως εἶδα καὶ μίαν κλίνην, τὴν ὁποίαν ἐφρούρει ἓνας Ἀγγελος, καὶ ἓνα νυμφικὸν θάλαμον μὲ ἀπερίγραπτον κάλλος. Ἐπειδὴ δὲ εἶχα σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ μάθω ποῖος εἶναι ὁ νυμφικὸς θάλαμος, ποὺ ἔβλεπα, καὶ ποία εἶναι ἐκείνη, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐτοιμασθῇ ὅλα αὐτὰ καὶ ἐνῶ ἡρώτων περὶ ὅλων αὐτῶν τοὺς ὁδηγούς μου, διακρίνω ἔξαφνα χορείαν Προφητῶν, Ἀποστόλων καὶ Μαρτύρων. Καὶ ἡ χορεία ἐκείνη εἶχεν εἰς τὸ μέσον γυναῖκα, στολισμένην ὁλόλαμπρα καὶ ἡ ὁποία εἰσῆρχετο μέσα εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον καὶ ἐφαίνετο νὰ κάθεται ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην.

Ἐκεῖνοι δὲ ποὺ συνώδευον τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην γυναῖκα εἶπον ὅτι εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεδόθη ψευδῶς τὸ ἔγκλημα τῆς πορνείας, καὶ ἐπροτίμησε νὰ ταλαιπωρῇται ἐπὶ ἑπτὰ ὁλόκληρα χρόνια, ἐξόριστος ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ νὰ θεωρῇται πατὴρ ἐνὸς ξένου παιδίου καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διατροφήν καὶ τὴν μόρφωσίν του, παρὰ νὰ φανερώσῃ ποία ἦτο, πράγματι, κατὰ τὴν φύσιν καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ ἔτσι ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν τόσῃν ταλαιπωρίαν. Δι' αὐτὸ καὶ ὅπως βλέπεis — συνέχισαν οἱ συνοδοὶ τῆς ψυχῆς — ἡξιώθη μιᾷς τοιαύτης λαμπρότητος. Ὅταν εἶδα αὐτὰ ὁ ὕπνος ἔφυγεν ἀπὸ τὰ μάτια μου καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω τὰς ἁμαρτίας μου.

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν αὐτὴν τὴν διήγησιν, ἀμέσως ἐπῆγε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Μοναχοὺς εἰς τὸ κελλί τῆς Ὁσίας. Μόλις δὲ εἰσῆλθον βλέπουν τὴν πραγματικῶς ζῶσαν, νεκράν· πλησιάσαντες δὲ ἔχυσαν δάκρυα ἐπάνω εἰς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα. Τότε ὁ Ἑγούμενος ἔστειλε καὶ ἐκάλεσε καὶ τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Ἐνάτου, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἀπεκάλυψε μερικὰ μέλη τοῦ ἱεροῦ σώματος, ἐνῶ συγχρόνως τοὺς ἔλεγεν:

— Ἰδετε τὸ παραδοξότατον αὐτὸ θέαμα· πὼς ἡ γυναικεία φύσις ἐξηπάτησε μὲ τέτοιον τρόπον τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους.

Ὅλους, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἐξέπληξεν αὐτὸ ποὺ εἶδον· ἐν συνεχείᾳ δὲ τοὺς κατέλαβε καὶ πολὺς φόβος, καθὼς ἐσκέπτοντο μὲ πόσον κόπον πρέπει νὰ παλαίουν, ὅσοι εἶναι αἰχμαλωτισμένοι ἀπὸ τὰ σωματικὰ πάθη, καὶ τὰ δάκρυά των ἀκολουθοῦσαν τὸν φόβον αὐτόν.

Πρὸς τὸ θράδν καὶ ὅταν πλέον ἐσταμάτησαν τοὺς θρήνους, θά-

πτουν, μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ τὰς ὀφειλομένας ἐπικηδεῖους τιμὰς τὸ πολυάθλον καὶ ἱερώτατον ἐκείνο σῶμα.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε γέρων· ἐν τόπῳ ᾧ ἔστι τις, ἐὰν δοκιμάσῃ καλὸν τι ποιῆσαι καὶ μὴ ἰσχύσῃ, μὴ νομίσῃ ὅτι ἀλλαχοῦ δύναται ποιῆσαι αὐτό.

2. Εἶπεν ἡ Ἀμμιάς Θεοδώρα, ὅτι ἦν τις Μοναχός, καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν πειρασμῶν, λέγει πρὸς αὐτόν· ὕπαγε ἔνθεν· καὶ ὡς ἔλαβεν αὐτοῦ τὰ σανδάλια, ὁρᾷ ἄνθρωπον βάλλοντα καὶ αὐτὸν τὰ σανδάλια αὐτοῦ καὶ λέγοντα αὐτῷ· οὐ δι' ἐμέ ἐξέρχῃ· ἰδοὺ ἐγὼ σου προάγω ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ· ἦν δὲ οὗτος ὁ δαίμων ὁ πειράζων αὐτόν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Εἶπε κάποτε ἓνας Γέρων·

— Εἰς τὸν τόπον, ποὺ εὐρίσκεται κανεῖς, ἐὰν δοκιμάσῃ νὰ πράξῃ κάτι καλὸν καὶ δὲν ἠμπορέσῃ, ἅς μὴ νομίσῃ ὅτι εἰς ἄλλο μέρος θὰ δυνηθῇ νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ.

2. Ἡ Ἀμμιάς (Γερόντισσα) Θεοδώρα διηγήθη ὅτι ἦτο κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος ἠνωχλεῖτο ἀπὸ πλῆθος πειρασμῶν. Λέγει λοιπὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· φύγε ἀπ' ἐδῶ. Καθὼς ὅμως ἐπῆρε νὰ φορέσῃ τὰ ὑποδήματά του, βλέπει κάποιον ἄλλον ἄνθρωπον νὰ βάξῃ τὰ ὑποδήματά του, καὶ νὰ τοῦ λέγῃ· δι' ἐμέ δὲν φεύγεις ἀπ' ἐδῶ· Καὶ ἐγὼ πηγαίνω πρὶν ἀπὸ σέ, ὅπου σκέπτεσαι νὰ μεταβῇς. Αὐτὸς δὲ ἦτο ὁ δαίμων, ποὺ τὸν ἐπέιραζε.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΒΟΥΛΟΜΑΙ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπομῆσαι περὶ τῶν ἐπιχειρούντων εἰς τὰ ὑπερμετρα καὶ περιπιπτόντων κινδύνους ἀνηκέστοις, οἱ οὐκ ἀκούουσι τῆς γραφῆς λεγούσης· «μὴ φρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν» καὶ πάλιν ἐτέρωθι· «μὴ γίνου δίκαιος πολὺ, μὴδὲ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῆς».

Συνέβη γάρ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τινὰς ἀδελφούς καταλιπόντας τὰ ἴδια κελλία, εἰς τὴν ἄβατον καὶ ἄκαρπον καὶ ἄνυδρον γῆν ἑαυτοὺς ἐκδεδωκέναι· οἷτινες πολλὰ ὑπὸ Πατέρων καὶ ἀδελφῶν νουθετηθέντες, οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλ' εἶπον· ἡμεῖς βοσκοὶ ἀπερχόμεθα· ὡς δὲ ἤλασαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς ξηροτάτης ἐρήμου, τότε συγκλειθέντες ὑπὸ τὴν ἄβατον γῆν καὶ μηδεμίαν παραμυθίαν εὐρίσκοντες, ἤρξαντο δυσφορεῖν λίαν· καὶ ἀρξάμενοι ἐπαναλῦειν εἰς τὰ οἰκούμενα οὐκ ἴσχυσαν φθάσαι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς δίψης καὶ τοῦ καύσωνος ἐκλιπόντες, ἔκειντο ἀθυμοῦντες, καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἀπολεγόμενοι· οἰκονομία δὲ τινι θεῖα τινὲς κατὰ τὴν ἔρημον ὁδεύοντες, εὗρον τινὰς ἐξ αὐτῶν οὕτω ψυχorraγαῶντας, οἱ καὶ ἐπιθέντες αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἴδια κτήνη, ἐκόμισαν εἰς τὰ οἰκούμενα, καὶ ἔμειναν ἐφ' ἱκανὸν ἀσθενοῦντες· καὶ λοιπὸν τῇ πεύρᾳ ἔμαθον μὴ τῷ ἰδίῳ στοιχεῖν θελήματι· οἱ δὲ λοιποὶ, οἱ μὴ εὐρεθέντες, ἀπέψυξαν ἐκεῖ κείμενοι, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν κατεθρῶθη ὑπὸ πετεινῶν καὶ θηρίων.

Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι, αὐθαδεῖα λογισμῶν φερόμενοι, χαλεποῖς κινδύνους

ἑαυτοῖς περιβάλλουσιν, εἰς γῆν ἄνυδρον καὶ ἄκαρπον διελάσαντες· καὶ οἱ μὲν τῆς οἰκουμένης ἀπανίστανται ὑποταγῆναι μὴ βουλόμενοι, μηδὲ ἐξυπηρετεῖν ὁμοφύχοις ἀνεχόμενοι, καὶ τῷ αὐτῷ κινδύνῳ περιπίπτουσιν· οἱ δὲ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν οὐ προαιρούμενοι ἄλλοι ὑπὸ αὐθαδεῖας λογισμῶν κατ' ἔρωτα δῆθεν ἡσυχίας καὶ ἄκρας ἀρετῆς, τὰ ἑαυτῶν ἀγνοήσαντες μέτρα· ἕτεροι, τῇ κενοδοξίᾳ ἐπαρθέντες, καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἀκουόντων ἐπαίνους θηρώμενοι, ὡς ἀναχωρηταὶ δῆθεν γενόμενοι, τοὺς δὲ ἐπιγινομένους πόνους μὴ λογισάμενοι· καὶ οὗτοι πάντες τοῖς οἰκείοις πιστεύσαντες λογισμοῖς, ἀθλίως καὶ χαλεπῶς ἐκινδύνευσαν.

Οὐ χρὴ οὖν, ἀγαπητοί, ἀκρίτως τοῖς ἰδίοις θελήμασιν ἡμᾶς συναπάγεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ταπεινοῦσθαι τῷ πλησίον ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, ἕκαστον τὰ οἰκεία μέτρα ἐπιγινώσκοντα· ἴσως δὲ τις παρελθὼν λέξει· καὶ πῶς εὐρίσκομεν τινὰς τῶν Πατέρων ταύτην ἐξησκηκότας τὴν ἀρετὴν; Σκοπεῖτω οὖν οὗτος, πῶς καὶ οἱ Πατέρες οὐδὲν ἀπερισκέπτως ἢ ὡς ἔτυχεν ἔπραττον, καὶ ἐκ τοῦ ὑποδείγματος ἑαυτὸν σωφρονίζετω.

2. Περὶ γὰρ τοῦ Ἀββᾶ Μακκαρίου ἱστορεῖται, ὅτι ἔλεγεν οὕτω· καθημένου μου, φησὶν, ἐν τῇ κελλίῳ μου εἰς σκῆτιν, ὥχλησάν με οἱ λογισμοὶ λέγοντες· ἀπελθε ἔσω εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἶδε τί θλέπεις ἐκεῖ· καὶ ἔμεινα πολεμῶν τῷ λογισμῷ πέντε ἔτη, λέγων μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστὶν ὁρᾶς σύνεσιν ὁσίου ἀνδρός; μὴ συναπήχθη εὐθέως ἢ ἐπέδραμε; μὴ προσεποιήσατο τῶν λογισμῶν; εὐχί· ἀλλ' ἔμεινεν ἀνακρίνων, νηστεύων καὶ ἀγρυπνῶν καὶ προσευχόμενος, μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστὶν. Ἡμῖν δὲ ὅταν ἐπέλθῃ λογισμός, ἀκατάσχετοί ἐσμεν, ἐξαγριούμενοι· καὶ οὐ μόνον οὐκ ἀνακρίνομεν ἐμπόνως προσευχόμενοι, ἀλλ' οὐδὲ ὑφ' ἐτέρων νοουθετούμενοι πειθαρχοῦμεν· ὅθεν καὶ αἰχμαλωτιζόμεθα ραδίως ὑπὸ τοῦ ἐξ ἐναντίας.

Εἵτα, φησὶν, ὡς ἐπέμενεν ὁ λογισμός, ἐξήλθον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ εὗρον ἐκεῖ λίμνην ὑδάτων, καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἦλθον τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς· καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνούς· εἵτα μετὰ τὸ λαλήσαι ἡμᾶς, εἶπον αὐτοῖς· πῶς δύναμαι γενέσθαι Μοναχός; οἱ δὲ εἶπόν μοι· ἐὰν μὴ ἀποτάξηταί τις πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου, οὐ δύναται γενέσθαι Μοναχός· ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτούς· ἐγὼ ἀσθενής εἰμι καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς· καὶ λέγουσιν ἐκείνοι· ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου ἐν τῇ κελλίῳ σου καὶ κλαῦσον τὰς ἀμαρτίας σου.

Ἡ ταπεινότης ἐν Θεῷ ἀνδρός, ὃ σύνεσις ἐναρέτου ψυχῆς! ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικούτοις ἀνδραγαθήμασι διαπρέψας οὐκ ἔκρινεν ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ πράγματος· ἡμεῖς δὲ οἱ μηδὲν ὄντες ἢ τὸ τυχὸν κοπιᾶσαι δυνάμενοι, τῇ προπετεῖα καὶ αὐταρεσκείᾳ ἀγόμενοι, ἐπιχειροῦμεν εἰς τὰ ὑπέρμετρα, ὡς Κύριον τὸν Θεὸν πειράζοντες, ὅπερ ἐστὶ φοβερόν· οὐαὶ δὲ ἀνθρώπῳ πεποιθότι ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ἢ ἀσκήσει ἢ εὐφυίᾳ, καὶ μὴ ἐπὶ Θεῷ· παρ' αὐτοῦ γὰρ μόνου τὸ κράτος καὶ ἡ ἰσχὺς.

3. Ἐγκύψωμεν δὲ εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ εὐρήσομεν καὶ αὐτὸν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως πάντα πεποιηκότα· ὅμως δὲ καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν Μοναστηρίῳ ἐκαθέζετο; οὐκ ἀμφιάσματος ἐκέχρητο; οὐκ ἄρτου ἤσθιεν; οὐ ταῖς ἰδίαις χερσὶν εἰργάζετο; οὐ μαθητὰς ἐκέκτετο, οἳ τινες καὶ μετὰ θάνατον τὸ σῶμα αὐτοῦ συνέτειλαν καὶ ἔθαψαν; καὶ πάντες δὲ οἱ Πατέρες, πλην ὀλίγων, τῇ διαγωγῇ ταύτῃ ἐχρήσαντο, ὧν τὸν βίον ζηλώσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ καὶ μέσῃ ὁδῷ πορευθῶμεν, μὴ ἐκκλίνοντες μήτε εἰς τὰ δεξιὰ, μήτε εἰς τὰ ἀριστερά.

4. Χρὴ οὖν ἕκαστον τελειοῦν τὸ ἔργον ὃ ἐνήρξατο ποιεῖν μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ὑπομονῆς· τὸ δὲ ἀστατεῖν τοῖς ἡθεσι καὶ τοῖς λογισμοῖς, καὶ περιφέρεισθαι τῇ γνώμῃ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἀπὸ ἔργου εἰς ἔργον, ἄωρον τὸν καρπὸν ἀποκαθίστησιν, εἰ ἄρα γε καὶ καρποφορήσει ποτὲ ὁ τοιοῦτος· καὶ γὰρ ὁ πονηρὸς, οὐ τὰς αὐτὰς προσβολὰς ἑκάστου προσάγει, ἀλλὰ πρὸς ὃ ἕκαστον ἴδῃ ἐπιτηδεύως πολεμηθησόμενον, πρὸς αὐτὸ καὶ τοὺς λογισμοὺς ὑποβάλλει διὰ δικαιωμάτων. Καὶ ἐν μὲν κοινοβίῳ καθεζόμενον, τὴν ἔρημον φαντάζεσθαι παρασκευάζει, πολλὴν οὖσαν τῷ τόπῳ, τὴν ξηροτάτην πολιτείαν καὶ τὸν ἀπεσκληρότατον βίον ζητεῖν αὐτὸν ὑποθέμενος· ἐν δὲ τῇ ἐρήμῳ διάγοντα φεύγειν ταύτην αὐτὸν συμβουλεύει, ὡς αὐχμῶδη τε καὶ ἀπαραμύθητον, καὶ μὴδὲ μικρὰν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους συγκατάδασιν ἔχουσαν· καὶ ταῦτα συνεχέστερον κινεῖ, ἵνα πανταχοῦ ἄρξῃται πύργον οἰκοδομεῖν, καὶ ἀκηδιάσας εἴπῃ· στοὰν μᾶλλον οἰκοδομήσω· εἴτα μικρὸν ἐργασάμενος, εἴπῃ πάλιν· βέλτιόν ἐστι κελλίον οἰκοδομήσαι· καὶ μεσάσας τὸ ἔργον, βαρυνθῇ καὶ πρὸς αὐτό, καὶ ἀφήσῃ ἡμιτελές, ἀνόνητα ὄντως καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμον κοπιᾷ. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, μὴ καρτερῶν ἐν τόπῳ ἐνί, ἐν συνέσει πνευματικῇ τέλειον καρπὸν ἀποδοῦναι οὐ δύναται.

5. Τοῖς δὲ ἐν κοινοβίοις καὶ ἄλλους τινὰς λογισμοὺς ὃ ἐχθρὸς ὑποτίθῃσι, λέγων πρὸς ἕκαστον· τί περισσὸν ποιεῖς ὧδε, ὑπὲρ ὃ εἰς τὸν κόσμον ἐποίεις; καὶ γὰρ κἀκεῖ εἰργάζου καὶ ἡσθιες ὡς περ τὰ ἄλογα ζῷα· καὶ ποία δικαιοσύνη αὕτη ἐργάζεσθαι καὶ ἐσθίειν; ἰδοὺ γὰρ καὶ διὰ τῆς θρώσεως ἐπεγείρεται σοι πόλεμος τῆς πορνείας· καὶ πάλιν ἂν μὴ φάγῃς, οὐχ ὑποφέρεις τὸν κάματον· ἀλλὰ μᾶλλον δεῦρο εἰσελθε εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον καὶ σώζῃ· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς· πλὴν μικρὸν σιδήριον ἄρον μετὰ σεαυτοῦ, δι' οὗ μέλλεις τὰς βοτάνας ἀνασπᾶν καὶ ἐσθίειν, καθὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Μοναχοὶ ἐποίουν, οἳ καὶ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ· καὶ τί χρεῖαν ἔχεις καθίσαι ὧδε, ἔνθα εἰσὶ σκάνδαλα καὶ καταλαλιαί, καὶ ἕτερα πράγματα ἃ μὴ δεῖ λέγειν;

Εἰ οὖν ἐξέλθῃς, τούτων πάντων ἀπαλλαγῇς· καὶ εἰ μὴ θέλεις εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον ἀπελθεῖν, καθίσεις ἐν ἐτέρῳ τόπῳ ἔνθα μὴ εἰσὶ σκάνδαλα· τόπος γάρ σοι οὐ λείπει· τίνα γάρ ποτε ἐγκατέλιπεν ὁ Θεός, ὅτι σὲ ἐγκαταλείψει, καὶ μᾶλλον ζητοῦντα τὸ ἀγαθόν; καὶ ἐν ἐκείνῳ ἐτέραν τέχνην μαθήσῃ, ὅθεν ἱκανοῦ μισθαρίου καταλύεις, ὅπως καὶ τῷ πτιυχῷ δώσης ἐκ τῶν καμάτων σου. Καὶ τοιοῦτους λογισμοὺς πολλοὺς ὁ πονηρὸς τῷ ἀδελφῷ ὑποβάλλει ἐκ τῶν δεξιῶν, ὅπως δοκῶν ὁ ἀδελφὸς εἰς μεῖζονα προκοπὴν ἔλκεσθαι, συγκατάθῃται τοῖς λογισμοῖς· καὶ οὕτως ἑαυτὸν ἀποχωρίσας τοῦ κοινοβίου καὶ τῆς τοῦ προεστώτος σκέπης καὶ φυλακῆς, ὡς ἀρνίον ἐκ τῆς ἀγέλης ἀποπλανηθέν, γέννηται τῷ λύκῳ κατάθρωμα ἑτοιμον. Εἰ μὲν γὰρ εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἀπέλθῃ ἔρημον, ἡ πείνα πρώτη ἐκθλίψει αὐτόν· εἴτα καὶ οἱ δαίμονες περισσῶς ἐκταράσσουσιν αὐτόν τῇ δειλίᾳ, φόβῳ τε καὶ βασάνους πολλὰς κατὰ διάνοιαν δεικνύντες αὐτῷ.

Τότε ἄρχεται ὁ ἀδελφὸς μεταμελεῖσθαι καὶ λέγειν ἐν ἑαυτῷ· καλῶς ἑκαθεζόμεν μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου· ποῖος δὲ δαίμων ἐπλάνησέ με ἐξελεθεῖν εἰς ταύτην τὴν φοβεράν ἔρημον, ἔνθα οἰκοῦσι θηρία πολλὰ καὶ δεινὰ; τί δὲ ποιήσω ὁ ταλαίπωρος, ἂν ἐμπέσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν θαρδάρων; μήποτε καὶ λησταῖς περιπέσω, μήποτε θηρίον πονηρὸν συναντήσῃ μοι;

Ἄλλα καὶ δαιμόνια πολλὰ εὐρίσκονται ἐν τοῖς τόποις τούτοις· ἔρημος γάρ ἐστιν ὁ τόπος· καὶ πῶς ἐγὼ δυνήσμαι κατὰ μόνας οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἐνθα ἐνδεδεγχοῦσι τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα, μάλιστα ὅτι καὶ εἴθισα μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν; καὶ γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἔαν μὴ νήψῃ ὁ οἰκῶν κατὰ μόνας ἐν τῇ ἐρήμῳ, τάχα καὶ τὰς φρένας ἀπόλλυσι, καθ' ἃ καὶ τινες πολλοὶ τοῦτο ὑπέμειναν· ποία δὲ δικαιοσύνη, φησί, ἐστίν, ἔαν ἀποθάνω ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ κακῷ θανάτῳ;

Προσπαλαίσας οὖν τοῖς τοιοῦτοις λογισμοῖς ὁ ἀδελφός, εἰ μὲν φρόνιμος ὄντως ἐστίν, ἐπαναστρέφει εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον, ἀπάσης αἰσχύνης καταφρονήσας, ἣν οἱ δαίμονες αὐτῷ ὑποτίθενται λέγοντες, ὅτι ἔαν ὑποστρέψῃς πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ἡγήσονται σε ὡς ἀδόκιμον καὶ ἀνυπομόνητον, καὶ ὡς δειλὸν στρατιώτην ἀπὸ παρατάξεως δραπετεύσαντα· ἀλλ' οὐ πεισθήσεται τούτοις ὁ ἀδελφός, ἀντιεῖπῃ δὲ μᾶλλον αὐτοῖς, ὅτι οὐχ οὕτως ἔσται, πονηροὶ δαίμονες, ἀλλὰ μᾶλλον ὑποδέξονται με ὡς δόκιμον ἀγωνιστὴν καὶ ὡς τὸ τοῦ Ἀποστόλου πληρώσαντα· «πάντα γάρ, φησι, δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε»· καὶ ἰδοὺ ἀμφοτέρα δοκιμάσας, εὗρον ὅτι καλὸν καὶ τερπνὸν τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό· καθὼς γέγραπται· «ἀδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρά καὶ ὑψηλή»· καὶ οὕτως ἐπανελθόντα αὐτὸν δέχεται ὁ πρεσβυτέρως καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀσιμένως διὰ τὸν εἰδόντα· «ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενούντων»

Εἰ δὲ αἰσχυνοθεὶς οὐχ ὑποστρέφει εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον, εἰς τὸν κόσμον ἴσως ἐπαναλύει· πεισθεὶς τοῖς δαίμοσι λέγουσιν, ὅτι ἄκακί, ἔαν θέλῃς φοδηθῆναι τὸν Θεόν, σώξῃ ἢ δοκεῖς ὅτι μόνοι οἱ ἐν ἐρήμῳ σώζονται; ταῦτα γὰρ ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς θέλων αὐτὸν ἐπιστρέψαι ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον.

Καὶ ταῦτα μὲν συμβαίνει τῷ χωρισθέντι ἐκ τοῦ κοινοβίου, εἰ εἰς τὴν ἔρημον ὁπέλθῃ· εἰ δὲ πορευθεὶς λάθοι κελλίον πλησίον γερόντων, οἱ μὲν γέροντες ἀντιλαμβάνονται αὐτοῦ ἐν Κυρίῳ, φέροντες αὐτῷ καθότι ἰσχύει ἡ χεὶρ αὐτῶν· ὁ δὲ καθεσθεὶς ἐν τῷ κελλίῳ, λέγει λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ· ὀφείλομεν ἐργάσασθαι ἵνα εὕρωμεν διατροφῆναι.

Ἀρχεται οὖν περισπᾶσθαι ὡς κατὰ μόνας οἰκῶν· καθάπερ γὰρ τῷ ἐθίσαντι κατὰ μόνας δυσχερὲς τὸ κοινόβιον φαίνεται, οὕτω καὶ τῷ ἐν τῷ κοινοβίῳ ἐθίσαντι ἡ μονία πολλὴν ἐμποιεῖ τὴν δυσχέρειαν καὶ ἀφόρητον. Ὑπὸ οὖν τῶν πειρασμῶν καὶ τοῦ περισπασμοῦ συνεχόμενος, ἀρχεται μεταμελεῖσθαι καὶ λέγει· ἰδοὺ περισπῶμαι πάντοθεν, καὶ οὐδὲ τὴν μικράν μου σὺναξιν εὐρίσκω βαλεῖν, τῇ φροντίδι καὶ τοῖς ἐκ ταύτης λογισμοῖς καὶ τῷ ἔργῳ αἰετὶ ἀντιμαχόμενος· ὅτε δὲ ἤμην ἐν τῷ κοινοβίῳ, τούτων ἀπάντων ἐλεύθερος ὑπῆρχον, πᾶσα δὲ μου ἡ μέριμνα ἦν εἰς τὴν σὺναξιν μου καὶ εἰς τὸ μικρὸν ἐργόχειρον.

Νῦν οὖν τί ποιήσω ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος; διὰ γὰρ τὰς ἀμαρτίας μου ταῦτα συνέβη μοι· εἰ γὰρ ἤκουσα τῆς συμβουλῆς τοῦ Πατρός, οὐκ ἂν ἐνέπεσον ταῖς τοσαύταις καὶ τηλικαύταις θλίψεσιν, αἱ με νῦν συνέχουσιν· οὐδὲν ὄντως ὀλεθριώτερον τῆς παρακοῆς· αὕτη γὰρ καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐξέβαλε τοῦ Παραδείσου, κάμει ἐκ τοῦ κοινοβίου μου· καὶ οὕτω μεταμεληθεὶς ὁ ἀδελφός, ἡ πάλιν εἰς τὸ ἴδιον ἐπιστρέφει κοινόβιον, ἡ τυχὸν εἰς τὸν κόσμον ἐπανακάμψας ἀπόλλυται.

Εἰ οὖν ἐπανακάμψας εἰς τὸ κοινόβιον καὶ δεχθεὶς, πολεμηθῇ πάλιν ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὰ σιάνδαλα καὶ τὴν καταλαλιάν, εἰπάτω πρὸς ἑαυτόν· θές θύραν ἐν

τῷ στόματί σου ἐν Κυρίῳ, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου ἀπόστρεψον τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα· καὶ ἐν τούτοις νικήσεις ἀμφότερα· τὴν μὲν καταλαλιὰν διὰ τῆς σιωπῆς, τὰ δὲ σκάνδαλα διὰ τῆς φυλακῆς τῶν ὀφθαλμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ ταῦτα νικήσωμεν, ὅπου δ' ἂν πορευθῶμεν, ἐν ἑαυτοῖς βαστάζομεν τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς.

6. Ἄλλῃ δὲ ἀδελφῷ ἑτερον λογισμὸν ὁ πονηρὸς υποβάλλει, θέλων αὐτὸν τῆς μονῆς ἀφαρπάσαι καὶ φησίν· ἰδοὺ ἐγνώσθη σου ἡ ἀσυστοφία καὶ ἀμέλεια πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς· διὸ οὐκέτι δύνασαι οἰκῆσαι ἐν τῇ τόπῳ τούτῳ· κἂν γὰρ σὺ ποθήσῃς τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι μεθ' ὧν κατοικεῖς, οἱ αὐτοὶ εἰσιν, οἱ τινες οἶδασί σε οἷος ἦς ἀπ' ἀρχῆς· ἀπελθε οὖν ἀλλαχοῦ, ἔνθα οὐ γινώσκουσιν σε, καὶ βάλε ἀρχὴν ἐκεῖ, καὶ εὐαρεστήσεις καὶ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

Ἄκουσον τοίνυν, ἀγαπητέ· διὰ τὸν ὀνειδισμὸν τῶν ἀνθρώπων φεύγεις τὸν Πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς, ὧν ἐνόντιον συνέθου τῷ Θεῷ, καὶ διατὶ μὴ μνημονεύῃς τοῦ Προφήτου λέγοντος· «ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ταλαιπωρίαν καὶ ἔνεκα σοῦ ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, καὶ ἐντροπὴ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν μου», καὶ φέρεις καὶ αὐτὸς μετὰ χαρᾶς τὴν ἀτιμίαν καὶ ἐξουδένωσιν; «μακάριοι γάρ, φησιν, ἐστέ, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι» καὶ τὰ ἐξῆς. Πάνυ γὰρ συμβάλλεται ὁ ὀνειδισμὸς ὁ διὰ τὸν Κύριον πρὸς τὴν κάθαρσιν τῶν ἀμαρτημάτων· καὶ πειθέτω σε ὁ Προφήτης λέγων· «ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος καὶ ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν».

Ἄλλως τε σὺ τὸ ἀγαθὸν ποιεῖς, καὶ πάντως ὄφει δτι ὁ Κύριος θεραπεύει καὶ τὴν συνείδησίν τῶν ἀδελφῶν σου εἰς σέ. Μείνον οὖν ἔνθα σε κατέλαθεν ὁ ἐξ ἐναντίας καὶ ἀναστὰς ἐκεῖ καταπάλαισον αὐτόν, ἵνα οἷς ἐγνώσῃ σου τὰ ἐλαττώματα, φανερωθῇ αὐτοῖς καὶ τὰ κατορθώματα, καὶ ἐν τούτῳ κομίσῃ δόξαν μεγάλην παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· «καὶ ἔσονται οἱ πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι». Ἀφ' οὗ γὰρ τὸ ρυπωθὲν ἱμάτιον πλυθῇ, οὐκέτι μετὰ τῶν ρυπαρῶν ἀφορισθήσεται· εἰ δέ τις καὶ κατὰ φθόνον ἢ ζῆλον πονηρὸν ἐπονομάσει τὸ καθαρὸν ρυπαρόν, οὐ πιστευθήσεται· ἢ γὰρ ἰδέα τοῦ ἱματίου ἐλέγξει αὐτόν· «πλυνεῖς με γάρ, φησι, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι».

7. Πολλάκις δὲ καὶ τῷ εἰς τὸ κοινόδιον γηράσαντι υποτιθήσιν ὁ ἐχθρὸς ἀποστασίας λογισμὸν λέγων· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη ἔχεις ἐν τῷ Μοναστηρίῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ· νῦν δὲ γεγήρακας καὶ οὐχ ἰσχύεις ἔτι φέρειν τοὺς κανόνας τοῦ κοινοβίου· ἀλλ' οὐδὲ ἔχεις δύναμιν τοῦ ποιεῖν τίποτε· ἢ γὰρ σὰρξ σου ἀσθενῆς γέγονε, καὶ μέλλεις τοῦ λοιποῦ ἐξουβενεῖσθαι ὑπὸ μικρῶν τε καὶ μεγάλων· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ γῆρας, ἀναπαύσεως χρήξεις.

Ἐξελθε οὖν ἐντεῦθεν, καὶ καθίσας ἐν ἐνὶ τόπῳ, ἡσύχασον καὶ ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τὴν τροφήν σου, εἴτε ἐξ ἀγάπης, εἴτε ἐξ οἰασθήποτε προφάσεως· ποῖα γὰρ ἀνάγκη σοι ἐπίκειται, ἵνα καὶ ταλαιπωρῶν ὀνειδίξῃ περὶ τῆς τροφῆς σου; τί δὲ καὶ ἡ βρώσις σου τυγχάνει, δτι οὕτω καθ' ἑκάστην ἡμέραν ταλαιπωρεῖς ὡς κακὸς δοῦλος, καὶ ἀνέχῃ ὑποταγῆναι τοῖς μικροτέροις σου;

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα υποβάλλει ὁ πονηρὸς τῷ γέροντι, βουλόμενος αὐτὸν μετὰ τοσαῦτα ἔτη χωρίσαι τῆς ἀδελφότητος καὶ τοῦ τόπου ἔνθα γεγήρακε, καὶ ἀνυπομόνητον δεῖξαι αὐτόν περὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ· καὶ ἐὰν ἔστιν ὁ γέρων ἐλαφρότερος τῷ λογισμῷ, εὐθὺς μεταστρέφεται καὶ ἐλαύνεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς φρύγανον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον.

Εἰ δὲ ἔστιν ὁ γέρων τῷ λογισμῷ τέλειος, περιγίνεται αὐτοῦ λέγων· οὐ μὴ μου τοῦ γήρους καταγελάσῃς, διάβολε· εἰ γὰρ ἐν τῇ νεότητί μου ὑπέμεινα τοὺς πόνους καρτερῶς, πολλῷ μᾶλλον νῦν ὑπομενῶ, ὅτι ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε τοῦ εἶναι με σὺν Χριστῷ· ὁ γὰρ γηράσας οὐδὲν ἕτερον προσδοκᾷ, εἰ μὴ τοῦ ἀναλύσαι τοῦ βίου· ἅμα δὲ καὶ τοῖς νεωτέροις οὐ γενήσομαι τύπος ἐγὼ ραθυμίας, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπομονῆς. Εἰ γὰρ ὁ εὐσεβὴς γέρων ὁ Ἑλεάζαρ, τοιαύταις θασάνοις περιεχόμενος, καὶ τὰ μέλη κατακαίμενος πάντοθεν, οὐ μετετράπη τὸν λογισμὸν, ἀλλ' ὑπόδειγμα τοῖς νέοις ὑπομονῆς γέγονεν, οἱ πρὸς ἐκεῖνον ἀφορῶντες γενναίως καὶ αὐτοὶ κατεφρόνησαν τῶν θασάνων, πολλῷ γε μᾶλλον ἐγὼ ὁ μὴδὲν πάσχων τοιοῦτον.

Διὰ τὸν μικρὸν κόπον καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐξουδένωσιν, οὐκ ἔσομαι τοῖς νεωτέροις ἀποστασίας ἀρχέτυπον, ἀλλ' ὑπομονῆς μᾶλλον καὶ καρτερίας· ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι ἑαυτὸν ὅτι δοῦλος εἰμὶ τινος καὶ ἐλθὼν ὁ Κύριός μου παρέθετό με τῷ προεστώτι τοῦ Μοναστηρίου, ἐν ᾧ παροικῶ, καὶ οὐκ εἰμὶ αὐτεξούσιος ὅτι θέλω ὑποχωρῆσαι. Τί δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ μικροῦ ἐργοχείρου με ἐκθλίβετε; εἰ γὰρ οἱ κοσμικοὶ διὰ τὰ φθειρόμενα οὐ μόνον ἐν ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς νυκτὶ φιλοπόνως ἐργάζονται, καὶ περὶ φροντίδας εἰσὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κέλλης, καὶ ἐνοικίου, καὶ ὑπομένουσι, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ἐν τῷ θραχεῖ τούτῳ κόπῳ μετὰ χαρᾶς καρτερήσω, ὥς ἐκείνων ἀπάντων χάριτι Χριστοῦ ἐλευθερωθεῖς· «ὅτι ὁ ζυγὸς αὐτοῦ χρηστός, καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ ἐλαφρόν ἐστι· διὰ τοῦτο ἐκκλίνετε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι καὶ ἑξερυνήσω τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ μου». Καὶ οὕτω συνεργία τῆς χάριτος διαμείνας ἐν τῇ αὐτοῦ γνώμῃ, καὶ τελειωθείς ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ γεγήρακε, κομιεῖτε τὸν ἀμαράντινον στέφανον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΘΕΛΩ, ἀδελφοί μου, νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω, δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐπιχειροῦν τὰ ὑπερβολικὰ κατορθώματα καὶ περιπίπτουν εἰς φοβεροὺς κινδύνους· αὐτοὶ δὲν προσέχουν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, πού λέγει· «νὰ μὴ σκέπτεσαι κάτι ἀντίθετον ἀπὸ ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ σκέπτεσαι, ἀλλὰ νὰ σκέπτεσαι μόνον τὸ πῶς θὰ ἔχῃς σωφροσύνην» (Ρωμ. ιβ', 3). Καὶ εἰς ἄλλο μέρος πάλιν λέγει· «Νὰ μὴ γίνῃς δίκαιος πολὺ, οὔτε νὰ σοφίζεσαι περισσά, μὴ τυχὸν καὶ κάποτε εὐρεθῇς πρὸ ἐκπλήξεων» (Ἐκκλησ. ζ', 17).

Διότι συνέβη εἰς τὰς ἡμέρας μας μερικοὶ ἀδελφοὶ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ κελλία των καὶ νὰ αὐτοεξορισθῶν εἰς περιοχὴν ἀδιάβατον, ἄκαρπον καὶ τελείως ἄνυδρον. Αὐτοὺς τοὺς ἀδελφοὺς οἱ Πατέρες προηγουμένως τοὺς ἐνουθέτησαν ἐπὶ πολὺ ἀλλὰ δὲν ἐπείσθησαν εἰς τὰς νουθεσίας των. Εἶπον, εἰς ἀπάντησιν τῶν συμβουλῶν· ἡμεῖς πηγαίνομεν ἐκεῖ διὰ νὰ ζήσωμεν ὅπως τὰ βοσκήματα. Μόλις ὁμως ἑφθάσαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ξηροτάτης ἐρήμου, τότε ἔχοντες ὀλόγυρά των τελείως ἔρημον τόπον, ὅπου δὲν εὗρισκαν οὔτε τὴν ἐλαχίστην ὕλικήν παρηγορίαν, ἤρχισαν νὰ στενοχωροῦνται πάρα πολὺ. ἤρχισαν λοιπὸν νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὰ Μοναστήρια· δὲν ἡδυνήθησαν ὁμως νὰ φθάσουν· ἀλλ' ἐξαντληθέντες ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τροφῶν, τὴν δίψαν καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ζέστην, ἔπεσαν χάμω ἀτελπισμένοι, ἔτοιμοι νὰ ξεψυχήσουν.

Κατὰ θεῖαν ὁμῶς οἰκονομίαν μερικοὶ ὁδοιπόροι, ποὺ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἔρημον, εὗρηκαν μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς, πού, σχεδόν, ἐψυχορραγοῦσαν· ἀφοῦ λοιπὸν τοὺς ἀνέβασαν εἰς τὰ ζῶα των, τοὺς μετέφεραν εἰς τὰ Μοναστήρια, ὅπου παρέμειναν ἀρκετὸν διάστημα ἀσθενεῖς καὶ ἀπὸ τότε ἐδιδάχθησαν. ἐκ πείρας, νὰ μὴ ἀκολουθοῦν τὸ θέλημά των. Οἱ ὑπόλοιποι, ὅσοι δὲν ἀνευρέθησαν, παρέδωσαν τὰς ψυχὰς των ἐκεῖ ποὺ ἔπασαν ἀποκαμωμένοι καὶ τὰ σώματά των κατεφαγώθησαν ἀπὸ τὰ ὄρνεα καὶ τὰ ἄγρια θηρία.

Ἄλλα καὶ πολλοὶ ἄλλοι, παρασυρόμενοι ἀπὸ ἀλαζονικὰς σκέψεις, ἐκθέτουν τὸν ἑαυτὸν των εἰς φοβεροὺς κινδύνους, ἀπομακρυνόμενοι δι' ἄσκησιν δῆθεν εἰς περιοχὰς τελείως ἀγόνους καὶ ἀνύδρους. Ἐξ αὐτῶν ἄλλοι μὲν ἀπομακρύνονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ὑποταχθοῦν, ἢ δὲν ἀνέχονται νὰ ἐξυπηρετοῦν τοὺς ἀδελφούς των καὶ περιπίπτουν ἔτσι εἰς τὸν ἴδιον κίνδυνον· εἰς ἄλλους πάλιν δὲν ἀρέσει νὰ ἐργάζωνται μὲ τὰ χέρια των, ἐνῶ ἄλλοι ἀπὸ ἀλαζονείαν, αἰσθανόμενοι, δῆθεν, ἔρωτα διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς, ἂν καὶ ἀγνοοῦν τὰ μέτρα τῆς ἰκανότητός των. Ἄλλοι, τέλος, ὑπερηφανεύονται καὶ ἐπιζητοῦν τοὺς ἐπαίνους ἀπὸ ὅσους τοὺς ἀκούουν, ὅτι δῆθεν κατώρθωσαν νὰ γίνουν ἀναχωρηταί, χωρὶς νὰ σκεφθοῦν τοὺς κόπους καὶ τὰς δυσκολίας, ποὺ θὰ συναντήσουν. Ὅλοι αὐτοὶ μὲ τὸ νὰ πιστεύσουν εἰς τοὺς λογισμοὺς των, περιέπεσαν εἰς κινδύνους φοβεροὺς καὶ ἀθλίους.

Δὲν πρέπει λοιπὸν, ἀγαπητοί, νὰ παρασυρῶμεθα ἀπερισκέπτως ἀπὸ τὰ θελήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας μας· εἶναι προτιμότερον νὰ ταπεινώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὸν πλησίον μας μὲ ἀγάπην Θεοῦ καὶ νὰ γνωρίζῃ ὁ καθένας μας ἐπακριβῶς τὰ μέτρα του. Ἴσως κάποιος προβάλλῃ τὴν ἐξῆς ἀντίρρησην. Καὶ πῶς τότε συναντῶμεν μερικοὺς Πατέρας, ποὺ ἥσκησαν αὐτὴν τὴν ἀρετὴν; Ἄς λάβῃ ὑπ' ὄψιν του αὐτός, ὅτι καὶ οἱ Πατέρες τίποτε δὲν ἔπρατταν ἀπερισκέπτως καὶ εἰς τὴν τύχην. Ἀπὸ δὲ τὸ παράδειγμα τῶν Πατέρων ἃς σωφρονίζεται ὁ καθένας.

2. Διότι διηγοῦνται περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου πῶς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, ὅτι καθὼς κάποτε ἐκατήμην εἰς τὸ κελλί μου, εἰς τὴν σκῆπτην, μὲ ἠνώχλησαν οἱ λογισμοί· πῆγαινε — μὲ προέτρεπον — εἰς τὰ βάθη τῆς ἐρήμου, καὶ πρόσεξε τί θὰ ἰδῇς ἐκεῖ. Ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ λογισμοῦ ἐπολέμησε συνεχῶς ἐπὶ πέντε ἔτη, ἀναλογιζόμενος μήπως εἶναι ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Βλέπεις σύνεσιν ὁσίου ἀνδρός; Μήπως παρεσύρθη ἀμέσως ἢ ἔτρεξεν; Μήπως ἀπεδέχθη τοὺς λογισμοὺς; Τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά· ἔμεινεν ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς τοὺς λογισμοὺς, ἐνήστευεν, ἀγρυπνοῦσε καὶ προσήχετο, ἀπὸ φόβον μήπως προέρχονται ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Ἡμεῖς ὁμῶς, ὅταν μᾶς παρουσιασθῇ ἓνας λογισμός, εἴμεθα ἀσυγκράτητοι, ἐξαγριωνόμεθα· καὶ ὄχι μόνον δὲν τοὺς ἐξετάζομεν μὲ προσοχὴν προσευχόμενοι, ἀλλ' οὔτε καὶ ταπειωνόμεθα ζητοῦντες νοουθεσίας ἀπὸ ἄλλους· δι' αὐτὸ καὶ μὲ εὐκολίαν αἰχμαλωτιζόμεθα ἀπὸ τὸν Διάβολον.

Κατόπιν, ἐξηκολούθει νὰ διηγῇται ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ἐπειδὴ

ἐπέμενεν ὁ λογισμός, ἐβγῆκα πράγματι εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐκεῖ συνήντησα μίαν λίμνην, πού εἶχεν εἰς τὸ μέσον ἓνα νησάκι· εἰς τὴν λίμνην αὐτὴν ἦλθον τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου νὰ ποτισθοῦν. Μεταξὺ τῶν ζώων αὐτῶν εἶδον καὶ δύο γυμνοὺς ἀνθρώπους. Ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ὁμιλήσαμεν, τοὺς εἶπον:

— Πῶς ἡμπορῶ νὰ γίνω Μοναχός;

— Ἐὰν δὲν ἀπαρνηθῇ κανεὶς θεληματικά, ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ Μοναχός, μοῦ ἀπήντησαν ἐκεῖνοι.

— Ἐγὼ εἶμαι ἀσθενὴς καὶ δὲν ἔχω δύναμιν, ὅπως σεῖς, τοὺς λέγω ἐκ δευτέρου.

— Ἐὰν δὲν ἡμπορῇς, ὅπως ἡμεῖς — μοῦ ἀπήντησαν πάλιν — τότε κάθισε εἰς τὸ κελλί σου καὶ κλαῦσε τὰς ἁμαρτίας σου.

Ὡ ταπείνωσις ἀνδρός, πού ἐσέβετο τὸν Θεόν, ὧ σύνεσις ἐναρέτου ψυχῆς! Ἐκεῖνος, πού διέπρεψεν εἰς τόσον μεγάλη καὶ ἀξιόλογα ἀνδραγαθήματα, δὲν ἔκρινεν ἄξιον τὸν ἑαυτὸν του δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα· ἐνῶ ἡμεῖς, πού δὲν εἴμεθα τίποτε καὶ δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ κοπιᾶσωμεν, ἀπὸ αὐθάδειαν καὶ αὐταρέσκειαν ἐπιχειροῦμεν πράγματα ἀνώτερα ἀπὸ τὰ μέτρα μας, σὰν νὰ προκαλοῦμεν τὸν Κύριον καὶ Θεόν, πρᾶγμα πού εἶναι θεβαίως φοβερόν. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἀνθρωπον, πού ἐμπιστεύεται εἰς τὴν δύναμίν του, ἢ εἰς τὴν ἀσκησίαν του, ἢ εἰς τὴν εὐφυΐαν του καὶ ὄχι εἰς τὸν Θεόν· διότι μόνον ἀπὸ τὸν Θεὸν προέρχεται ἡ κραταίωσις καὶ ἡ δύναμις.

3. Ἄς ἐξετάσωμεν προσεκτικὰ καὶ τὸν βίον τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, καὶ θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ ὁ Ἅγιος αὐτὸς ὅλα τὰ ἔκαμεν ὀδηγούμενος ἀπὸ θείαν ἀποκάλυψιν. Μήπως ὁμως καὶ αὐτὸς δὲν παρέμεινεν εἰς Μοναστήριον, δὲν ἐχρησιμοποίει ἐνδύματα; δὲν ἔτρωγε ψωμί; δὲν εἰργάζετο μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια; δὲν εἶχεν ἀποκτήσει μαθητάς, οἱ ὅποιοι ἐσαβάνωσαν τὸ σῶμα του μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ τὸ ἔθαψαν; Ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ Πατέρες, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλαχίστας ἐξαιρέσεις, μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζησαν· ἅς μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸν βίον των καὶ ἅς περιπατήσωμεν ἐπ' αὐτὸν εἰς τὴν μέσσην καὶ βασιλικὴν ὁδόν, χωρὶς νὰ παρεκκλίνωμεν οὔτε δεξιὰ, οὔτε ἀριστερά.

4. Πρέπει λοιπὸν ὁ καθένας νὰ τελειώῃ τὸ ἔργον, πού ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ, μὲ μεγάλην ταπεινοφροσύνην καὶ ὑπομονήν. Ἐὰν εἶναι ἄστατος εἰς τὰς συνηθείας του καὶ τὰς σκέψεις του καὶ περιφέρεται, μὲ ἰδικήν του γνώμην, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἀπὸ ἐργασίας εἰς ἐργασίαν, οἱ καρποὶ τῶν ἔργων του θὰ εἶναι ἀνώριμοι, ἂν θεβαίως ἡμπορέσῃ κάποτε ὁ τοιοῦτος νὰ καρποφορήσῃ. Καὶ τοῦτο διότι ὁ πονηρὸς δὲν προσβάλλει τὸν καθένα μὲ τὸν ἴδιον τρόπον, ἀλλ' ἐξετάζει μετὰ προσοχῆς τὸ σημεῖον πού εἶναι δυνατόν νὰ πολεμηθῇ εἰς τὸν καθένα· καὶ ἀφοῦ τὸ διαπιστώσῃ, τότε ἐπ' αὐτοῦ ὑποβάλλει καὶ τοὺς καταλλήλους λογισμούς, ὡς δικαίωμα πρὸς δῆθεν τελειότερον βίον.

Καὶ ἐκεῖνον μὲν, ποὺ παραμένει εἰς τὸ Κοινόβιον, τὸν κάμνει νὰ φαντάζεται τὴν ἔρημον, ἡ ὁποία εἶναι ἀπέραντος εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ τὸν παρακινεῖ νὰ ἐπιζητῇ τὴν αὐστηροτάτην ἄσκησιν καὶ τὴν πλέον βασανιστικὴν ζωὴν. Ἐκεῖνον πάλιν, ποὺ ζῇ εἰς τὴν ἔρημον, τὸν συμβουλεύει νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτὴν, διότι, δηθεν, εἶναι ξηρὰ καὶ δὲν ἔχει οὐδεμίαν παραγορίαν, καὶ δὲν προσφέρει οὔτε τὴν παραμικροτέραν εὐκολίαν εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους. Καὶ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀνακινεῖ συχνότερον εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἐρημίτου, διὰ νὰ τὸν παρακινήσῃ νὰ ἀρχίσῃ νὰ κτίσῃ πύργον, ἕως οὗτου βαρυνθῇ καὶ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν προτιμότερον νὰ οἰκοδομήσῃ στοάν. Μετά, ἀφοῦ ἐργασθῇ ὀλίγον, πάλιν τοῦ μεταβάλλει τὴν σκέψιν· καλλίτερα νὰ κτίσῃ κελλὶ λέγει· μόλις ὅμως φθάσῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ ἔργου, βαρύνεται καὶ εἰς αὐτὸ καὶ τὸ ἀφήνει μισοτελειωμένον, ὥσπου κουράζεται ἀνωφελῶς καὶ δὲν τελειώνει τίποτε τὸ χρήσιμον. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ Μοναχός, μὲ τὸ νὰ μὴ παραμένῃ δηλαδὴ εἰς ἓνα τόπον, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀποδώσῃ τέλειον καρπὸν, ὅστις θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα πνευματικῆς συνέσεως.

5. Εἰς τοὺς Μοναχοὺς πάλιν τῶν κοινοβίων ὁ ἐχθρὸς ὑποβάλλει μερικοὺς ἄλλους λογισμοὺς. Λέγει συχνὰ εἰς ἕκαστον κοινοβιότην:

Τί περισσότερον κάμνεις ἐδῶ ἀπὸ ἐκεῖνο, ποὺ ἔκαμνες εἰς τὸν κόσμον; Καὶ ἐκεῖ εἰργάζεσσο καὶ ἔτρωγες, ὅπως τὰ ἄλογα ζῶα· καὶ ποίου εἶδους ἀρετὴ εἶναι αὕτῃ νὰ ἐργάζεσαι μόνον καὶ νὰ τρώγῃς; Νὰ ὅτι μὲ τὸ φαγητὸν σηκώνεται ἐναντίον σου ὁ πόλεμος τῆς πορνείας· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐὰν δὲν φάγῃς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνθέξῃς εἰς τὸν κόπον· προτιμότερον εἶναι νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ καὶ νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον, διὰ νὰ σωθῇς· διότι ὅλη ἡ γῆ ἀνήκει εἰς τὸν Κύριον. Πάρε λοιπὸν μαζί σου ἓνα μαχαίρι, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ βγάξῃς χόρτα διὰ νὰ τρώγῃς, ὅπως ἔκαμναν οἱ ἀρχαῖοι Μοναχοί, οἱ ὁποῖοι καὶ κατῴρθωσαν νὰ εὐαρεστήσουν τὸν Θεόν. Ποία ἀνάγκη νὰ κάθῃσαι ἐδῶ, ὅπου ὑπάρχουν σκάνδαλα καὶ κατακρίσεις καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα, ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λέγωνται;

Ἐὰν λοιπὸν φύγῃς ἀπ' ἐδῶ, θὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ ὅλα αὐτά· ἐὰν πάλιν δὲν θέλῃς νὰ φύγῃς διὰ τὴν βαθυτέραν ἔρημον, τότε πῆγαινε εἰς ἄλλον τόπον· διότι ποῖον μέχρι τώρα ἐγκατέλειπεν ὁ Θεός, διὰ νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ σέ, τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ζητεῖς τὸ ἀγαθόν; Εἰς ἐκεῖνο, τὸ μέρος, ὅπου θὰ καταφύγῃς, θὰ μάθῃς καὶ ἄλλην τέχνην, ἀπ' ὅπου θὰ κερδίξῃς ἀρκετά, διὰ νὰ δίδῃς ἐλεημοσύνην καὶ εἰς ἓνα πτωχὸν ἀπὸ τοὺς κόπους σου. Καὶ τοιοῦτου εἶδους λογισμοὺς ἐμπνέει πολλοὺς ὁ πειρασμός, ἐκ δεξιῶν, εἰς τὸν ἀδελφόν, διὰ νὰ νομίσῃ ὁ ἀδελφός, ὅτι ὁδηγεῖται εἰς μεγαλυτέραν προκοπὴν ἐὰν συμφωνήσῃ μὲ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦς.

Αὐτὸ ὅμως εἶναι παγίς, διὰ νὰ ἀποχωρήσῃ ὁ Μοναχός ἀπὸ τὸ Κοινόβιον καὶ ἀπὸ τὴν σκέπην καὶ φροντίδα τοῦ Ἡγουμένου καὶ νὰ ἀποπλανηθῇ ὡς ἀρνίον μακρὰν ἀπὸ τὸ κοπάδι, ὁπότεν θὰ γίνῃ πλέον διὰ τὸ στόμα τοῦ λύκου ἐτοιμον φαγητόν. Διότι ἐὰν συμφωνήσῃ μὲ τὸν λογισμόν του

καὶ πραγματοποιήσῃ τὴν σκέψιν τοῦ ἀπερχόμενος εἰς τὴν βαθυτέραν ἔρημον, ἢ πεῖνα πρώτη θὰ τὸν στενοχωρήσῃ πολὺ· ἔπειτα καὶ οἱ δαίμονες θὰ τὸν συνταράξουν μὲ τὴν δειλίαν, ὑποβάλλοντες εἰς τὴν σκέψιν τοῦ πολλοὺς φόβους καὶ θάσανα.

Κατόπιν αὐτῶν ἀρχίζει ὁ ἀδελφὸς νὰ μετανοῇ καὶ νὰ λέγῃ μὲ τὴν σκέψιν τοῦ· καλὰ ἐκαθήμην μὲ τοὺς ἀδελφούς μου· ποῖος δαίμων μὲ ἐξέγέλασε νὰ ἐξέλθω εἰς αὐτὴν τὴν φοβεράν ἔρημον, ὅπου κατοικοῦν πολλὰ καὶ φοβερά θηρία; τί θὰ κάνω ὁ ταλαίπωρος, ἐὰν πέσω εἰς τὰ χέρια τῶν βαρβάρων; Πῶς φοβοῦμαι μὴ τυχὸν πέσω εἰς ληστάς, ἢ μὴ τυχὸν μὲ συναντήσῃ κανένα θηρίον!

Ἄλλὰ καὶ πολλὰ δαιμόνια εὐρίσκονται εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους, διότι ὁ τόπος εἶναι ἔρημος· καὶ πῶς θὰ ἡμπορέσω ἐγὼ νὰ κατοικήσω ὁλομόναχος εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἔρημον, ὅπου εὐρίσκονται διαρκῶς τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα, τώρα μάλιστα, ὅπου συνήθισα νὰ συγκατοικῶ μὲ πολλοὺς ἀδελφούς; Διότι πραγματικῶς ἐὰν δὲν προσέξῃ ἐκεῖνος, ποῦ κατοικεῖ μόνος τοῦ εἰς τὴν ἔρημον, φθάνει καὶ εἰς τὴν παραφροσύνην, ὅπως συνέβη εἰς ἀρκετούς. Καὶ ποῖον θὰ εἶναι τὸ ὄφελος ἐὰν ἀποθάνω μὲ κακὸν θάνατον εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον;

Ἀφοῦ λοιπὸν ἀγωνισθῇ ἐναντίον αὐτῶν τῶν λογισμῶν ὁ ἀδελφός, ἐὰν πράγματι εἶναι συνετός, ἐπιστρέφει εἰς τὸ κοινόβιον τοῦ. Εἰς τὴν προσπάθειάν τοῦ αὐτὴν θὰ πρέπει νὰ περιφρονήσῃ κάθε ἐντροπὴν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐμπνέουν οἱ δαίμονες μὲ τὸ νὰ τοῦ λέγουν· ἐὰν ἐπιστρέψῃς πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου, θὰ σὲ νομίσουν ἀνυπόμονον καὶ ἀνίκανον, ὡς στρατιώτην ποῦ ἀπὸ φόβον δραπετεύει ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν τοῦ παρὰ-ταξιν. Ἄλλ' ὁ ἀδελφός δὲν πρέπει νὰ δώσῃ ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτούς· ἀπ' ἐναντίας πρέπει νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους. Δὲν θὰ γίνῃ ἔτσι, ὅπως τὰ λέγετε, πονηροὶ δαίμονες, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἔμπειρον ἀγωνιστὴν θὰ μὲ ὑποδεχθῶν καὶ ὡς ἐφαρμόσαντα τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου· «νὰ τὰ δοκιμάζετε ὅλα, ἀλλὰ νὰ κρατῆτε τὸ καλὸν» (Α' Θεσ. ε', 21). Αὐτὸ λοιπὸν ἔκαμα καὶ ἐγὼ· ἐδοκίμασα καὶ τὰ δύο καὶ εὔρον, ὅτι πράγματι εἶναι καλὸν καὶ εὐχάριστον τὸ νὰ κατοικοῦν ἀπὸ κοινοῦ οἱ πνευματικοὶ ἀδελφοί, ὅπως ἔχει ἄλλωστε γραφῇ· «ὅταν ὁ ἕνας ἀδελφὸς βοηθῇται ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, ὁμοιάζουν πρὸς πόλιν ὑψηλὴν καὶ ὠχυρωμένην» (Παροιμ. ιη', 19).

Τὸν ἀδελφὸν αὐτόν, ὅστις θὰ ἐπιστρέψῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὸ κοινόβιον, τὸν ὑποδέχονται μὲ εὐχαρίστησιν ὁ Ἠγούμενος καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κοινοβίου, ἐπειδὴ ὁ Κύριος εἶπε· «νὰ ἀνέχεσθε τοὺς ἀσθενεῖς» (Α' Θεσ. ε', 14).

Ἐὰν ὁμως ὁ ἀδελφός αὐτὸς δὲν ἐπιστρέψῃ, ἀπὸ ἐντροπὴν, εἰς τὸ Κοινόβιον τοῦ, τότε δὲν ἀποκλείεται νὰ δώσῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς δαίμονας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον. Καὶ εἰς τὸν κόσμον — τοῦ λέγουν οἱ δαίμονες — ἐὰν θέλῃς νὰ φοβῇσαι τὸν Θεόν, σῶζεσαι· ἢ μήπως νομίζεις ὅτι μονάχα οἱ ἐρημίται σώζονται; Αὐτὰ λοιπὸν ὑποβάλλει ὁ

ἐχθρὸς εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ πείσῃ τὸν Μοναχὸν νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον.

Αὐτὰ ὅλα συμβαίνουν εἰς τὸν ἀπομακρυθέντα ἀπὸ τὸ κοινόβιον, ἐὰν ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἔρημον· ἐὰν πάλιν μεταβῇ καὶ ἐγκατασταθῇ εἰς κάποιο κελλὶ κοντὰ εἰς τοὺς Γέροντας, οἱ Γέροντες τὸν φροντίζουν, χάριν τοῦ Κυρίου, προσφέροντες εἰς αὐτὸν ὅσα ἡμποροῦν. Ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ κελλίον, σκέπτεται· πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν, διὰ νὰ εὐρωμεν τὰ μέσα νὰ ζήσωμεν.

Ἀρχίζει λοιπὸν τότε νὰ ἀπασχολῇται μὲ πολλὰ πράγματα, ὥς νὰ κατοικῇ τελείως μόνος τοῦ· διότι ὅπως ἀκριβῶς δι' αὐτόν, πού συνήθισε νὰ ζῇ μοναχός, τοῦ φαίνεται τὸ κοινόβιον δύσκολον, τοιοῦτοτρόπως καὶ δι' ἐκεῖνον, πού συνήθισεν εἰς τὸ κοινόβιον, ἡ μοναξιά τοῦ φέρνει μεγάλην καὶ ἀφόρητον στενοχωρίαν. Ἐπηρεασμένος λοιπὸν ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὸν περισπασμόν. ἀρχίζει νὰ μετανοῇ καὶ νὰ λέγῃ: Νὰ τώρα, ἐγὼ ἀπασχολοῦμαι μὲ τόσα πράγματα ὥστε οὔτε ὀλίγην ὥραν δὲν εὐρίσκω ἐλευθέραν νὰ κάμω τὴν ἀκολουθίαν μου, πολεμῶν συνεχῶς ἐναντίον τῶν καθημερινῶν φροντίδων, τῶν ἐξ αὐτῶν λογισμῶν καὶ τῆς ἐργασίας. Ὅταν ὅμως διέμενον εἰς τὸ κοινόβιον ἤμουν ἀπηλλαγμένος ἀπὸ ὅλα αὐτά· ὅλη μου δὲ ἡ μέριμνα εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀκολουθίαν μου καὶ τὸ μικρὸν ἐργόχειρόν μου.

Τώρα λοιπὸν τί θὰ κάνω ὁ ταλαίπωρος; αὐτὰ ὅλα μοῦ συνέβησαν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μου· διότι ἐὰν εἶχον ἀκούσει τὴν συμβουλὴν τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρὸς δὲν θὰ εἶχον περιπέσει εἰς τόσον πολλὰς καὶ μεγάλας θλίψεις, αἱ ὁποῖαι μὲ ἔχουν αἰχμαλωτίσει. Ἡ παρακοή, αὕτῃ ἔβγαλεν ἔξω ἀπὸ τὸν Παράδεισον καὶ τὸν Ἀδὰμ καὶ ἐμὲ ἀπὸ τὸ κοινόβιόν μου. Μετὰ τὰς σκέψεις αὐτὰς ὁ μετανοημένος ἀδελφὸς ἢ ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ κοινόβιόν του, ἢ ἐπανέρχεται τυχὸν εἰς τὸν κόσμον, ὅποτε πηγαίνει χαμένος.

Ἐὰν λοιπὸν ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κοινόβιον καὶ τὸν δεχθῶν πάλιν, τότε ὅταν πολεμηθῇ ἀπὸ τὸν λογισμόν διὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν εἰς βάρος του κατακραυγὴν, ἃς εἴπῃ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του· βάλε θύραν εἰς τὸ στόμα σου, χάριν τοῦ Κυρίου (Ψαλμ. ρμ', 3), καὶ γύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος διὰ νὰ μὴ ἰδῇς ματαιότητα (Ψαλμ. ριη', 37). Καὶ μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς θὰ νικήσῃς καὶ τὰ δύο· τὴν μὲν κατακραυγὴν διὰ τῆς σιωπῆς, τὰ δὲ σκάνδαλα διὰ τῆς προσοχῆς τῶν ὀφθαλμῶν. Διότι ἐὰν δὲν νικήσωμεν αὐτὰ τὰ δύο, τὴν κατακραυγὴν καὶ τὰ σκάνδαλα, ὅπουδῆποτε καὶ ἐὰν πηγαίνωμεν, κρατοῦμεν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας αὐτοὺς πού μᾶς πολεμοῦν.

6. Εἰς ἄλλον πάλιν ἀδελφόν, ὅταν θέλῃ ὁ πονηρὸς νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, βάζει μέσα εἰς τὸν νοῦν του διαφορετικοὺς λογισμοὺς καὶ τοῦ λέγει· Νὰ πού καὶ ἐδῶ ἔγινε γνωστὴ ἡ ἀταξία σου καὶ ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἀντελήφθησαν τὴν ἀμέλειάν σου· δι' αὐτὸ δὲν ἡμπορεῖς πλέον νὰ κατοικήσῃς εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπον· διότι καὶ ἂν ἀκόμῃ σὺ ποθήσῃς

τὴν ἀρετὴν, ὅμως οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς ὁποίους συγκατοικεῖς εἶναι οἱ ἱδιοὶ, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν ποῖος εἶσαι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν. Πήγαινε λοιπὸν ἀλλοῦ, ἐκεῖ πού δὲν σὲ γνωρίζουν καὶ βάλε ἀρχὴν διὰ πνευματικὴν ζωὴν καὶ ἔτσι θὰ εὐαρεστήσης τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἄκουσε λοιπὸν, ἀγαπητέ· ἐξ αἰτίας τοῦ ὀνειδισμοῦ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων ἐγκαταλείπεις τὸν πνευματικόν σου Πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἔδωσες τὰς μοναχικὰς ὑποσχέσεις σου πρὸς τὸν Θεόν; Πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇς τὸν λόγον τοῦ Προφήτου· «ἡ ψυχὴ μου ἐπερίμενεν ὀνειδισμόν καὶ χάριν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέφερα ὀνειδισμόν καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἐσκέπασεν ἐντροπὴ» (Ψαλμ. ξη', 21). "Ὅταν σκεφθῇς αὐτὸν τὸν προφητικὸν λόγον ἀσφαλῶς καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ὑποφέρῃς μὲ χαρὰν τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν. Διότι καὶ ὁ Κύριος λέγει εἰς τοὺς Μακαρισμούς· «Μακάριοι καὶ εὐτυχισμένοι θὰ εἰσθε, ὅταν σὰς περιφρονήσουν καὶ σὰς καταδιώξουν, χάριν τοῦ ὀνόματός μου» (Ματθ. ε', 11). Ὁ ὀνειδισμός, τὸν ὁποῖον ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος χάριν τοῦ Κυρίου, συντελεῖ πάρα πολὺ διὰ νὰ καθαρῇ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Δι' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἃς σὲ πείσῃ ὁ Προφήτης μὲ τοὺς λόγους του· «ὁ Κύριος μᾶς ἐνεθυμήθη κατὰ τὴν περίοδον τῶν δοκιμασιῶν μας καὶ μᾶς ἐγλύτωσεν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μας» (Ψαλμ. ρε', 23).

Ἄλλωστε σὺ πράττε τὸ ἀγαθὸν καὶ θὰ ἴδῃς, ὅτι ὅπωςδήποτε ὁ Κύριος θὰ μεταστρέψῃ πρὸς τὸ ἀγαθὸν τὴν συνειδήσιν τῶν ἀδελφῶν σου ἀπέναντί σου. Νὰ παραμείνῃς λοιπὸν σταθερὸς ἐκεῖ ὅπου σοῦ ἐπετέθη ὁ ἐχθρὸς καὶ ἀφοῦ σηκωθῇς ὀρθίος νὰ τὸν πολεμήσῃς, ὥστε νὰ φανερωθῶν καὶ τὰ κατορθώματά σου ἐνώπιον ἐκείνων, πού ἐγνώρισαν τὰ ἐλαττώματά σου· διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ δοξασθῇς πάρα πολὺ ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις εἶπε· «καὶ θὰ γίνουν πρῶτοι οἱ προσελθόντες τελευταῖοι, ἐνῶ θὰ παραμείνουν τελευταῖοι οἱ προσελθόντες πρῶτοι» (Ματθ. ιθ', 30). "Ὅταν δηλαδὴ πλυθῇ τὸ φόρεμα πού ἐλερώθη, δὲν θὰ χωρισθῇ πλέον μαζὶ μὲ τὰ ἀκάθαρτα· ἂν δὲ κάποιος, ἀπὸ φθόνον ἢ πονηρὰν ζηλοτυπίαν ὀνομάσῃ τὸ καθαρὸν ρυπαρόν, δὲν θὰ γίνῃ πιστεύτος, διότι ἡ ἐμφάνισις τοῦ φορέματος θὰ τὸν διαψεύσῃ. Εἶναι δὲ γνωστὸν τὸ ὥραϊον ρητόν· «θὰ μὲ πλύνῃς καὶ θὰ ἀσπρίσω περισσότερον ἀπὸ τὸ χιόνι» (Ψαλμ. ν', 9).

7. Πολλὰς φορὰς ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας βάλλει εἰς τὴν σκέψιν καὶ αὐτοῦ ἀκόμη πού ἐγήρασεν εἰς τὸ Κοινόβιον, λογισμόν νὰ φύγῃ καὶ τοῦ λέγει· Τόσα χρόνια ἔχεις εἰς τὸ Μοναστήρι, καὶ δουλεύεις τὸν Χριστόν· τώρα ὅμως ἔχεις γηράσει καὶ δὲν ἡμπορεῖς πλέον νὰ ἐκτελῇς τοὺς κανόνας τοῦ Κοινοβίου· ἀλλ' οὔτε ἔχεις πλέον καὶ τὴν δύναμιν νὰ κάνῃς τίποτε, διότι τὸ σῶμα σου ἔχει ἐξασθενήσῃ· ἀπὸ ἐδῶ δὲ καὶ πέρα θὰ ἐξευτελιῇσαι ἀπὸ μικροὺς καὶ μεγάλους· ἐπὶ πλέον ἔχεις ἀνάγκην ἀναπαύσεως λόγῳ τῶν γηρατειῶν σου.

Φύγε λοιπὸν ἀπὸ ἐδῶ καὶ κάθισε εἰς ἄλλον τόπον, διὰ νὰ ἡσυχάσῃς· ἐκεῖ ὁ Θεὸς θὰ σοῦ στέλλῃ τὴν τροφὴν σου εἴτε δι' ἐλεημοσύνης τῶν

Χριστιανῶν, εἴτε δι' ἄλλου τρόπου· διότι ποία ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ βάσιν-νίξῃσαι καὶ νὰ ἐμπαίξῃσαι διὰ τὸ φαγητόν σου; Καὶ τί θὰ φάγῃς ἐσύ, ὥστε νὰ ταλαιπωρῇσαι ἔτσι καθημερινῶς, ὅπως ὁ κακὸς δοῦλος, καὶ νὰ ἀνέχεσαι νὰ ὑποταχθῇς εἰς τοὺς μικροτέρους σου; Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια βάλλει εἰς τὴν σκέψιν τοῦ γέροντος μοναχοῦ ὁ πονηρὸς ἐπιθυμῶν νὰ τὸν χωρίσῃ. ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια, ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα καὶ τὸν τόπον, ὅπου ἔχει γηράσει καὶ νὰ τὸν ἀποδείξῃ, εἰς τὰ γηρατεῖα του, ἀνθρώπον χωρὶς ὑπομονήν. "Ἄν τύχῃ ὁ γέρον νὰ εἶναι εἰς τὸν λογισμόν ἐλαφρότερος, ἀλλάζει ἀμέσως γνώμην καὶ τὸν μετακινεῖ ὁ πειρασμὸς ὅπως ὁ ἄνεμος τὸ φρύγανον.

"Ἄν ὅμως ὁ γέρον ἀναδειχθῇ τέλειος εἰς τὸν λογισμόν, τότε νικᾷ τὸν σατανᾶν. Δὲν θὰ μὲ ξεγελάσῃς — τοῦ λέγει — τώρα εἰς τὰ γηρατεῖα μου, διάβολε· διότι ἀφοῦ εἰς τὴν νεότητά μου ὑπέμεινα καρτερικῶς τοὺς κόπους, πολὺ περισσότερον θὰ τοὺς ὑπομείνω τώρα, πὺν πλησιάζει ὁ καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον, διὰ τοῦ σωματικοῦ μου θανάτου, θὰ εἶμαι μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν· διότι ὁ γέρον τίποτε ἄλλο δὲν περιμένει παρὰ μόνον νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν ἐπίγειον βίον· καὶ διὰ τοὺς νεωτέρους δὲν πρέπει νὰ γίνω παράδειγμα ἀνυπομονησίας, ἀλλὰ ὑπομονῆς. "Ἄν ὁ εὐσεβὴς Γέρον Ἑλεάζαρ, ἃν καὶ ὑπεβλήθῃ εἰς τόσα μαρτύρια καὶ κατεκαίνοντο ἀπὸ παντοῦ τὰ μέλη του, δὲν μετέβαλλε τὸν λογισμόν του, ἀλλ' ἔγινε παράδειγμα ὑπομονῆς εἰς τοὺς νέους, οἱ ὅποιοι ἀποβλέποντες πρὸς ἐκεῖνον περιεφρόνησαν καὶ οἱ ἴδιοι μὲ γενναιότητα τὰ βασανιστήρια τῶν τυράννων, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ ὑπομείνω ἐγώ, ἐφ' ὅσον μάλιστα δὲν πάσχω τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά.

"Ἄν ὑπομείνω ὀλίγον κόπον καὶ ἐλαχίστην περιφρόνησιν, δὲν θὰ γίνω παράδειγμα ἀποστασίας εἰς τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ ὑπομονῆς καὶ καρτερικότητος· διότι ἐγὼ θεωρῶ τὸν ἑαυτόν μου ὅτι εἶμαι δοῦλος, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριός μου ἤλθε καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Ἡγούμενον τοῦ Μοναστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον κατοικῶ, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ φύγω ὁπότεν θελήσω. Διὰ τὸ δέ, ὧ κακοὶ λογισμοί, μὲ στενοχωρεῖτε καὶ διὰ τὸ μικρὸν ἐργόχειρόν μου;

Ἐὰν οἱ κοσμικοὶ διὰ τὰ φθειρόμενα ἀγαθὰ τοῦ κόσμου αὐτοῦ ὄχι μόνον τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα ἐργάζονται μὲ πολλὴν ὄρεξιν, καὶ φροντίζουν διὰ γυναῖκας, παιδιὰ, διὰ δωμάτιον καὶ ἐνοίκιον καὶ τόσας ταλαιπωρίας ὑπομένουσι, πολὺ περισσότερον ἐγὼ πρέπει νὰ ὑπομείνω μὲ χαρὰν τὸν ὀλίγον αὐτὸν κόπον, ἐφ' ὅσον μάλιστα, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ, ἡλευθερώθην ἀπὸ ὅλα αὐτά, διότι «ὁ ζυγὸς τοῦ Κυρίου εἶναι καλὸς καὶ τὸ φορτίον πὺν ἐπιβάλλει ἐλαφρόν» (Ματθ. ια', 30). Δι' αὐτὸ «ἀπομακρυνθῆτε ἀπὸ ἐμὲ πονηρεῦόμενοι καὶ θὰ ἐξετάσω μετὰ προσοχῆς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μου» (Ψαλμ. ρη', 115). Ἔτσι μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θείας Χάριτος θὰ διαμείνῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν του γνώμην καὶ θὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐγήρασε, ὁπότεν θὰ κερδίσῃ τὸν ἀμαράντινον στέφανον.

Ζ'. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

Ο ΜΕΝ ἄφρων ὑπὸ τῶν παθῶν ἀγόμενος, ὅτε μὲν ὑπὸ τοῦ θυμοῦ κινούμενος ἑκταράσσεται, φυγεῖν ἀλογίστως τοὺς ἀδελφοὺς ἐπείγεται· ὅτε δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐκθεριμαίνεται μεταμελόμενος, αὐθις προστρέχων ὑπαντᾷ· ὁ δὲ φρόνιμος ἐπ' ἀμφοτέρων τούναντίον ποιεῖ· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ θυμοῦ τὰς αἰτίας τῆς ταραχῆς ἐκκόψας, τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λύπης ἑαυτὸν ἀπαλλάττει· ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀλόγου ὀργῆς καὶ συντυχίας ἐγκρατεῦται.

2. Ἐν τῇ καιρῷ τῶν πειρασμῶν μὴ καταλίπης τὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ φέρε γενναίως τὰ κύματα τῶν λογισμῶν καὶ μάλιστα τῶν τῆς λύπης καὶ τῆς ἀκηδίας· οὕτω γὰρ οἰκονομικῶς διὰ τῶν θλίψεων δοκιμασθεὶς, ἔξεις βεβαίαν τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα· ἂν δὲ καταλίπῃς, ἀδόκιμος καὶ ἄνανδρος καὶ ἄστατος εὐρεθήσῃ. Οὕτω ἔχει τελείαν ἀγάπην οὐδὲ τῆς θείας προνοίας κατὰ βάθους τὴν γνῶσιν, ὁ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ μὴ μακροθυμῶν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, ἀλλὰ ἀποκόπτων ἑαυτὸν τῆς τῶν πνευματικῶν ἀδελφῶν ἀγάπης. Σκοπὸς τῆς θείας προνοίας, τὸ τοὺς ὑπὸ τῆς κακίας ποικίλως διεσχισμένους, διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης ἐνοποιεῖν· εἴπερ διὰ τοῦτο πέπονθεν ὁ Σωτὴρ, ἵνα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ διεσχορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν.

3. Ὁ οὖν μὴ στέγων μηδὲ θαστάζων τὰ ὀχληρά, μηδὲ φέρων τὰ λυπηρά, μηδὲ ὑπομένων τὰ ἐπίπονα, ἐκτὸς τῆς θείας ἀγάπης καὶ τῆς προνοίας περιπατεῖ, καὶ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ καὶ χρηστεύεται. Ὁ ὀλιγοψυχῶν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι λυπηροῖς, καὶ διὰ τοῦτο πονηρευόμενος ἐπὶ τοῖς λυπήσασιν καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης ἑαυτὸν ἀποκόπτων, πῶς τοῦ σκοποῦ τῆς θείας προνοίας οὐκ ἐκπίπτει;

4. Συνέβη σοι πειρασμὸς ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἡ λύπη εἰς μίσος σε ἤγαγε; μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ μίσους, ἀλλὰ νίκα ἐν τῇ ἀγάπῃ τὸ μίσος· νικήσεις δὲ τρόπῳ τοιῷδε· προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ γνησίως τῷ Θεῷ, τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ δεχόμενος, ἢ καὶ αὐτὸς διὰ ταύτης αὐτὸν θεραπεύων, καὶ σεαυτὸν αἴτιον τοῦ πειρασμοῦ λογίζόμενος, καὶ μακροθυμῶν μέχρις οὗ παρέλθῃ τὸ νέφος. Μακρόθυμός ἐστιν ὁ τὸ τέλος ἐκδεχόμενος τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὸ καύχημα τῆς καρδίας ἀναμένων.

5. Ἀνὴρ μακρόθυμος πολὺς ἐν φρονήσει· ὅτι πάντα συμβαίνοντα ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφέρει, κάκεινο περιμένων ἀνέχεται τῶν λυπηρῶν· τὸ δὲ τέλος ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον· «αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωή· ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν». Μὴ τὸν χθὲς πνευματικὸν ἀδελφὸν καὶ ἐνάρτεον, διὰ τοῦ ἐν σοὶ σήμερον ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ ἐγγινομένου μίσους, κρίνε φαῦλον καὶ πονηρόν, ἀλλὰ διὰ τῆς μακροθυμούσης ἀγάπης, τὰ χθεσινὰ καλὰ λογίζόμενος, τὸ σήμερον μίσος τῆς ψυχῆς ἀπόβαλε.

6. Μὴ ὃν ἐπήνεις χθὲς ὡς καλὸν καὶ ἐνεκωμιάζεις ὡς ἐνάρτεον, σήμερον ὡς φαῦλον καὶ πονηρόν κακολογήσῃς διὰ τὴν σὴν ἐξ ἀγάπης εἰς μίσος μεταβολήν, τὸν τοῦ ἀδελφοῦ φόγον ἀπολογίαν τοῦ ἐν σοὶ πονηροῦ μίσους ποιούμενος, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς ἐγκωμίοις ἐπίμεινον καὶ ἔτι ὑπὸ τῆς λύπης κεκρατήσαι, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν σωτήριον ἀγάπην εὐχερῶς ἐπανέρχῃ. Μὴ τὸν συνήθη τοῦ ἀδελφοῦ ἐπαινον, διὰ τὴν ἐν σοὶ πρὸς αὐτὸν ὑπάρχουσαν κεκρυμμένην λύπην, ἐν τῇ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν συντυχίᾳ νοθεύσῃς συμπαραμίσγων τοῖς λόγοις λεληθότως τὸν φόγον· ἀλλὰ καθαρῶ τῷ ἐπαίνῳ ἐν τῇ συντυχίᾳ χρῆσαι, καὶ γνησίως ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς ὑπὲρ σεαυτοῦ προσ-

εύχου, καὶ τοῦ ὀλεθρίου μίσους τάχιστα ἀπαλλάττη· καὶ ὁ ἀδελφὸς τυχὸν πειραζόμενος ἐπιμένῃ κακολογῶν σε, ἀλλὰ σύ γε μὴ ἐξενεχθῇς τῆς ἀγαπητικῆς καταστάσεως, τοῦ αὐτοῦ πονηροῦ δαίμονος ἀνεχόμενος ἐνοχλοῦντος κατὰ διάνοιαν· οὐκ ἐξενεχθήσῃ δὲ ταύτης, ἐὰν δυσφημούμενος εὐφημήσῃς, ἐὰν ἐπιβουλεύόμενος εὐνοήσῃς· αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῆς κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίας, καὶ ὁ μὴ ταύτην ὁδεύων οὐ συναυλίζεται αὐτῷ.

7. Μὴ λόγοις δι' αἰνιγμάτων τὸν ἀδελφὸν κεντήσῃς, ἵνα μὴ τὰ ὅμοια παρ' αὐτοῦ ἀντιδεχόμενος τὴν τῆς ἀγάπης διάθεσιν ἐξ ἀμφοτέρων ἀπολέσῃς, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας ἀγαπητικῶς ὑπαγε, ἔλεγχον αὐτόν, ἵνα τὰς αἰτίας τῆς λύπης λύσας, ταραχῆς καὶ λύπης ἀμφοτέρους ἀπαλλάξῃς. Μὴ εἴπῃς οὐ μισῶ τὸν ἀδελφόν, τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀποστρεφόμενος, ἀλλὰ ἄκουσον Μωϋσέως λέγοντος· «μὴ μισήσῃς τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου· ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν ἀδελφόν σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν». Μὴ μνημόνευε ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης τῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς λύπης ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ λεχθέντων, καὶ τε κατὰ πρόσωπον τὰ λυπηρὰ ἐρρέθῃ, καὶ τε πρὸς ἄλλον περὶ σοῦ καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσας, ἵνα μὴ τοῦ λογισμοῦ τῆς μνησικακίας ἀνεχόμενος, εἰς τὸ ὀλέθριον μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ ὑποστρέψῃς.

8. Οὐ δύναται ψυχὴ λογικὴ πρὸς ἄνθρωπον μῖσος τρέφουσα πρὸς τὸν Θεὸν εἰρηνεύσαι τὸν τῶν ἐντολῶν δοτῆρα. «Ἐὰν γάρ, φησι, μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν». Εἰ δὲ ἐκεῖνος εἰρηνεύειν οὐ θέλει, ἀλλὰ σύ γε ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ μίσους φύλαξον, προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ γνησίως καὶ μὴ κακολογῶν αὐτὸν πρὸς τινα.

9. Ἡ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων εἰρήνη ταῖς δυοῖς ταύταις κεκράτῃται διαθέσει, τῇ τε πρὸς Θεόν, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ, ὁμοίως δὲ καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων. Παγκάλως οὖν εἴρηται ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι «ἐν ταύταις ταῖς δυοῖν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμονται». Μὴ ὡς εὐνοοῦντας λογίζου τοὺς λόγους φέροντας λύπην ἐν σοὶ καὶ μῖσος ἐργαζομένους, καὶ ἀληθεύειν δοκῶσιν, ἀλλ' ὡς θανατοῦντας ὅφεις τοὺς τοιοῦτους ἀποστρέφου, ἵνα κἀκείνους τοῦ κακολογεῖν ἀνακόψῃς, καὶ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν πονηρίας ἀπαλλάξῃς. Ἐρεῦνῃσον τὴν συνείδησιν μετὰ πάσης ἀκριβείας μήποτε τῇ σῇ αἰτίᾳ ὁ ἀδελφὸς οὐ διηλλάγη, καὶ μὴ παραλογίζου ταύτην τὰ κρυπτὰ σου γινώσκουσαν, καὶ κατηγοροῦσάν σου ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξόδου, καὶ ἐν καιρῷ δὲ προσευχῆς πρόσκοιμά σοι γινομένην.

10. Μὴ εὐκολος ἔσο ἐπὶ ἀποβολῇ πνευματικῆς ἀγάπης· διότι ἄλλη σωτηρίας ὁδὸς οὐκ ὑπολέλειπται ἐν ἀνθρώποις. Πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε ἡ χωρίζουσα σε ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ κακία οὐκ ἐν τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' ἐν σοὶ εὑρίσκεται, καὶ σπεύδον αὐτῷ διαλλαγῆναι, ἵνα μὴ τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης ἐκπέσῃς. Μὴ καταφρονήσῃς τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης, ὅτι δι' αὐτῆς υἱὸς Θεοῦ ἔσῃ, ἣν παραβαίνων υἱὸς γεέννης εὐρεθήσῃ.

11. Μὴ ἔσο αὐτάρεσκος, καὶ οὐκ ἔσῃ μισάδελφος· καὶ μὴ ἔσο φίλαυτος, καὶ ἔσῃ φιλόθεος. Πνευματικοῖς ἀδελφοῖς συζῆσαι προηρημένους, τοῖς σοῖς θελήμασιν ἀπὸ θυρῶν ἀπόταξαι· οὐ μὴ γάρ ἐτέρῳ τρόπῳ εἰρηνεύσαι δυνήσῃ οὔτε πρὸς τὸν Θεὸν οὔτε πρὸς τοὺς συζῶντας.

12. Τοῦ ἔτι δόξαν ἀγαπῶντος κενήν, ἣ τινι τῶν ὕλικῶν πραγμάτων προσκειμένου, ἔστι τὸ πρὸς ἀνθρώπους λυπεῖσθαι διὰ πρόσκαιρα, ἢ μνησικακεῖν αὐτοῖς, ἢ μῖσος

ἔχειν πρὸς αὐτούς, ἢ λογισμοῖς δουλεύειν αἰσχροῖς, τῆς δὲ φιλοθέου ψυχῆς πάντη ταῦτα ἀλλότρια.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΦΡΩΝ παρασυρόμενος ἀπὸ τὰ πάθη του ἄλλοτε μὲν ταράσσεται ὁλόκληρος, διότι κινεῖται ἀπὸ τὸν θυμὸν του καὶ χωρὶς πολλὴν σκέψιν βιάζεται νὰ φύγῃ μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, ἄλλοτε δὲ πάλιν καταφλέγεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν των καὶ μετανοῶν διὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ἐπιστρέφει ἀμέσως ὀπίσω καὶ τοὺς συναντᾷ. Ὁ φρόνιμος ὁμως καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις κάνει ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον· εἰς τὴν περίπτωσιν δηλαδὴ τοῦ θυμοῦ, ἀφοῦ κόψῃ τὰς αἰτίας πού τοῦ ἐπιφέρουν ταραχὴν, παύει νὰ στενοχωρῇ τοὺς ἀδελφούς καὶ νὰ λυπῇται· συγκρατεῖται δὲ ὥς ὅσκις καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς παραλόγου ὀργῆς καὶ τῆς ἀσκόπου συναντήσεως.

2. Εἰς τὸν καιρὸν πὺν δοκιμάξεις πειρασμούς, νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃς τὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ νὰ ὑπομένῃς μὲ γενναιότητα τὰ κύματα τῶν λογισμῶν καὶ πρὸ παντὸς τοὺς λογισμοὺς τῆς λύπης καὶ τῆς πνευματικῆς καταπτώσεως· διότι δοκιμαζόμενος τοιοῦτοτρόπως, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, ἀπὸ τὰς θλίψεις, θὰ ἀποκτήσῃς σταθερὰν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα. Ἐὰν ὁμως ἐγκαταλείψῃς τὸ Μοναστήριον, θὰ καταντήσῃς εἰς τὸ τέλος ἑνας ἀδόκιμος, ἐπιπόλαιος καὶ δειλὸς τύπος. Δὲν ἀπέκτησεν ἀκόμῃ τελείαν ἀγάπην, ἀλλ' οὔτε καὶ θαυθεῖαν γνῶσιν τῆς Θείας Προνοίας, ἐκείνος πὺν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ δὲν μακροθυμεῖ δι' ὅσα τοῦ συμβαίνουν, ἀλλ' ἀπομακρύνει τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν πνευματικῶν του ἀδελφῶν. Σκοπὸς τῆς Θείας Προνοίας εἶναι νὰ ἐνώνῃ πάλιν διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ πνευματικῆς ἀγάπης ἐκείνους, πὺν ἔχουν διαχωρισθῇ ποικιλοτρόπως ἀπὸ τὴν κακίαν. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔπαθεν ὁ Σωτὴρ, διὰ νὰ ὁδηγήσῃ εἰς ἐνότητα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, πὺν εἶχον διασκορπισθῇ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

3. Ἐκείνος, λοιπόν, πὺν δὲν ἀνέχεται οὔτε κάμνει ὑπομονὴν εἰς τὰς στενοχωρίας, οὔτε δέχεται τὰς λύπας, οὔτε ὑπομένει τὰς δυσκολίας, αὐτὸς ἀσφαλῶς περιπατεῖ μακρὰν ἀπὸ τὴν θεῖαν ἀγάπην καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ἀγάπη κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ μακροθυμῇ καὶ νὰ εἶναι καλός. Ἐκείνος πὺν ὀλιγοψυχεῖ διὰ τὰ λυπηρά, πὺν τοῦ συμβαίνουν, καὶ δι' αὐτὸ ἐχθρεύεται αὐτούς, πὺν τὸν ἐλύπησαν καὶ παύει νὰ τοὺς ἀγαπᾷ ἀπομακρυνόμενος ἐξ αὐτῶν, πῶς δὲν θὰ ἐκτέσῃ ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς θείας προνοίας;

4. Σοῦ συνέβη πειρασμοὺς ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου καὶ ἡ λύπη σὲ ὠδήγησεν εἰς μῖσος ἐναντίον του; Πρόσεξε νὰ μὴ νικηθῇς ἀπὸ τὸ μῖσος, ἀλλὰ νὰ νικήσῃς τὸ μῖσος διὰ τῆς ἀγάπης· θὰ νικήσῃς δὲ ἐπιτυχῶς διὰ τοῦ ἐξῆς τρόπου. Ὅταν προσεύχεσαι εἰς τὸν Θεὸν εἰλικρινῶς χάριν αὐτοῦ, ὅταν δέχεσαι τὰς δικαιολογίας του δι' ὅσα σὲ ἐλύπησεν ἢ ὅταν καὶ σὺ ὁ ἴδιος τὸν καταπραΰνῃς μὲ τοὺς λόγους τῆς ἀπολογίας του, θεωρῶν

τὸν ἑαυτὸν σου ὑπαίτιον τοῦ πειρασμοῦ καὶ ὅταν, ἐν γένει, μακροθυμῆς ἕως ὅτου παρέλθῃ τὸ νέφος τῆς δοκιμασίας. Μακροθύμος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ περιμένει μὲ ψυχραιμίαν τὸ τέλος τοῦ πειρασμοῦ καὶ ἀναμένει τὸ καύχημα τῆς καρδίας του.

5. Ὁ μακροθύμος ἀνὴρ εἶναι πάρα πολὺ συνετός· διότι δι' ὅλα ὅσα τοῦ συμβαίνουν, αὐτὸς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐκ Θεοῦ ἀνταπόδοσιν, τὴν ὁποίαν περιμένει καὶ δι' αὐτὸ ἀνέχεται τὰ λυπηρά. Τὸ τέλος τοῦ κατὰ Χριστὸν ἀγῶνος εἶναι ζωὴ αἰώνιος, ὅπως λέγει καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος· «αὕτη δὲ εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, νὰ γνωρίζουν ἐσένα τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ αὐτόν, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλας, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν (Α' Ἰωάν. ε', 20). Πρόσεξε μὴ τυχὸν τὸν πνευματικὸν καὶ ἐνάρητον ἀδελφὸν τῆς χθὲς, ἐξ αἰτίας τοῦ μίσους, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη μέσα σου ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ πονηροῦ, τὸν θεωρεῖς φαῦλον καὶ πονηρόν. Ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης, ποὺ πάντοτε μακροθυμεῖ, νὰ σκέπτεσαι τὰς χθεσινὰς του καλωσύνας, ὥστε νὰ ἀποβάλῃς ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου τὸ σημερινὸν μῖσος.

6. Νὰ μὴ κακολογήσῃς σήμερον ὡς πονηρόν καὶ αἰσχρόν, ἐκεῖνον ποὺ χθὲς ἐπαινοῦσες ὡς καλὸν καὶ ἐγκωμιάζεις ὡς ἐνάρητον, ἐπειδὴ μετεβλήθη ἢ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη σου εἰς μῖσος ἐπικαλούμενος ὡς δικαιολογίαν, διὰ τὴν μεταστροφὴν σου αὐτὴν, τὴν κατάκρισιν τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἀπ' ἐναντίας νὰ ἐπιμένῃς εἰς τὰ ἴδια πρὸς αὐτὸν ἐγκώμια ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ψυχὴ σου ἔχῃ κυριευθῇ ἀπὸ λύπην καὶ εὐκολα νὰ ἐπανέρχῃς εἰς τὴν ἰδίαν σωτήριον ἀγάπην. Νὰ μὴ νοθεύσῃς τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον τοῦ ἀδελφοῦ, κατὰ τὰς συνομιλίας μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, ἐξ αἰτίας τῆς λύπης, ποὺ εἶναι κρυμμένη εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἀναμιγνύων εἰς τοὺς λόγους σου καὶ κατάκρισιν, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῇς. Ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιῇς καθαρὸν ἔπαινον εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ νὰ προσεύχῃς εὐλογοῦντως χάριν αὐτοῦ, ὡς νὰ προσεύχῃς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ὅποτε συντόμως θὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὸ ὀλέθριον μῖσος.

Καὶ ἂν ἀκόμη ὁ ἀδελφός, πειραζόμενος ἀπὸ τὸν διάβολον, ἐπιμένῃ νὰ σὲ κακολογῇ, σὺ ὅμως, τοῦλάχιστον, νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇς ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς ἀγάπης, ἀποκρούων τὸν δαίμονα, ὅστις θὰ ἐνοχλῇ τὴν διάνοιάν σου. Δὲν θὰ ἀπομακρυνθῇς δὲ ἀπὸ τὴν ἀγάπην αὐτὴν, ἐὰν θὰ ἐπαινῇς, ὅταν κακολογῇσαι καὶ θὰ σκέπτεσαι εὐνοϊκὰ δι' ἐκεῖνον, ποὺ ζητεῖ τὸ κακόν σου. Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος, ποὺ ὑποδεικνύει ἡ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφία, καὶ ἐκεῖνος, ποὺ δὲν τὸν ἀκολουθεῖ, δὲν συγκατοικεῖ μὲ τὸν Χριστόν.

7. Νὰ μὴ κεντᾶς μὲ ὑπαινιγμούς τὸν ἀδελφόν σου, διὰ νὰ μὴ δεχθῇς τὰ ἴδια ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅποτε θὰ χαθῇ ἡ διάθεσις τῆς ἀγάπης καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἐὰν νομίζῃς ὅτι σὲ ἐλύπησε κάπου, πῆγαινε νὰ τὸν συναντήσῃς μὲ τὸ θάρρος ποὺ ἐμπνέει ἡ ἀγάπη καὶ νὰ τὸν ἐλέγξῃς, διὰ νὰ ἐξαφανίσῃς τὴν αἰτίαν τῆς λύπης καὶ ἀπαλλαγῇτε καὶ οἱ δύο σας ἀπὸ

τὴν ψυχικὴν ταραχὴν καὶ τὴν λύπην. Νὰ μὴ εἴπῃς, μὲ τὰ χεῖλη μόνον, δὲν μισῶ τὸν ἀδελφόν, ἐνῷ δὲν θέλεις νὰ ἀκούσῃς οὔτε τὸ ὄνομά του.

Ἄκουσε τί λέγει ὁ Μωϋσῆς· «νὰ μὴ μισήσῃς τὸν ἀδελφόν σου οὔτε κατὰ διάνοιαν· ἀλλὰ νὰ ἐλέγξῃς μὲ ἀδελφικὸν ἔλεγχον τὸν ἀδελφόν σου καὶ δὲν θὰ λάβῃς δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν» (Λευϊτ. ιθ', 17). Νὰ μὴ ἐνθυμῆσαι τὰ λόγια τοῦ ἀδελφοῦ σου, πού σε ἐλύπησαν κάποτε, ὅταν ἔχετε συμφιλιωθῇ καὶ εἰσθε εἰρηνικοί, εἴτε τὰ λυπηρὰ αὐτὰ λόγια ἐλέχθησαν κατὰ πρόσωπον, εἴτε τὰ ἐπληροφορήθῃς, μετὰ ταῦτα, ἀπὸ ἄλλον, διὰ νὰ μὴ κυριεύσαι ἀπὸ τὸν λογισμόν τῆς μνησικακίας καὶ ἐπανέλθῃς πάλιν εἰς τὸ καταστρεπτικὸν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου μῖσος.

8. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ λογικὴ ψυχὴ, ὅταν τρέφῃ μῖσος ἐναντίον ἐνὸς ἀνθρώπου, νὰ εἰρηνεύσῃ πρὸς τὸν Θεόν, πού ἔδωκε τὰς ἐντολάς, ὅπως αὐτήν· «ἐὰν δὲν συγχωρήσῃτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰ σφάλματά των, οὔτε καὶ ὁ Πατὴρ σας ὁ ἐπουράνιος θὰ σᾶς συγχωρήσῃ». Ἐὰν δὲ ἐκεῖνος δὲν θέλῃ νὰ συμφιλιωθῇ μαζί σου καὶ νὰ εἰρηνεύῃτε, σὺ νὰ προσφυλαχθῇς ἀπὸ τὸ μῖσος, προσευχόμενος εἰλικρινῶς δι' αὐτὸν καὶ μὴ λέγων κακὸν λόγον ἐναντίον του εἰς οὐδένα.

9. Ἡ εἰρήνη τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ Χριστιανός, στηρίζεται εἰς αὐτὰς τὰς δύο διαθέσεις· εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον. Τοιοῦτοτρόπως κατέκτησαν τὴν εἰρήνην εἰς τὰς ψυχὰς των ὅλοι οἱ ἀπ' αἰῶνος Ἅγιοι. Ἄριστα λοιπὸν ἔχει λεχθῇ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι «ἀπὸ αὐτὰς τὰς δύο ἐντολάς ὅλοι οἱ νόμοι καὶ οἱ προφῆται ἔχουν ἔξαρτηθῇ» (Ματθ. κβ', 40). Νὰ μὴ θεωρῇς τοὺς λόγους, πού φέρουν λύπην εἰς σέ καὶ γεννοῦν μῖσος εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἔστω ἀκόμη καὶ ἂν φαίνωνται ὅτι εἶναι ἀληθινοί, ὅτι προέρχονται ἀπὸ φίλους σου εὐνοϊκῶς διακειμένους. Ἀπ' ἐναντίας νὰ ἀποστρέφεσαι τοὺς λόγους αὐτοὺς, ὅπως τὰ φαρμακερὰ φίδια πού θανατώνουν, ὥστε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, νὰ ἀνακόψῃς καὶ ἐκείνους ἀπὸ τὴν κακολογίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν σου νὰ ἀπαλλάξῃς ἀπὸ κάθε πονηρίαν. Νὰ ἐρευνᾷς λεπτομερῶς τὴν συνειδησίῃ σου μὴ τυχόν, ἐξ αἰτίας σου, ὁ ἀδελφός σου δὲν συνεφιλιώθῃ, καὶ μὴ προσπαθῇς νὰ τὴν παραπλανήσῃς, διότι αὐτὴ γνωρίζει καλῶς τὰ κρυπτὰ σου· δι' αὐτὸ καὶ θὰ σέ κατηγορῇ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς σου καὶ γίνεται εἰς σέ ἐμπόδιον κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς.

10. Νὰ μὴ ἀποβάλλῃς εὐκολὰ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, διότι δὲν ἔχει μείνει ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Πρόσεξε καλὰ τὸν ἑαυτὸν σου, μὴ τυχόν ἡ κακία, πού σε χωρίζει ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου, δὲν ἔχει τὴν αἰτίαν τῆς εἰς αὐτὸν ἀλλὰ εἰς σέ καὶ σπεῦσε γρήγορα νὰ συμφιλιωθῇς μαζί του, διὰ νὰ μὴ παραβῇς τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης. Νὰ μὴ καταφρονήσῃς τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης, διότι δι' αὐτῆς θὰ καταστῇς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ ὅταν τὴν παραβῇς θὰ εὗρεθῇς υἱὸς τῆς γέννησης.

11. Νὰ μὴ εἶσαι αὐτάρεσκος, καὶ δὲν θὰ γίνῃς μισάδελφος· καὶ νὰ μὴ εἶσαι φίλαυτος, διὰ νὰ γίνῃς φιλόθεος. Ἀφοῦ ἔχεις ἀποφασίσει

νὰ ζήσης μὲ πνευματικούς ἀδελφούς μαζί, πρέπει νὰ ἀρνηθῇς τὰ θελήματά σου, ἀπὸ τὴν στιγμήν ποὺ θὰ διαβῇς τὰς θύρας τοῦ Μοναστηρίου· διότι μὲ ἄλλον τρόπον δὲν θὰ ἡμπορέσης νὰ εἰρηνεύσης οὔτε πρὸς τὸν Θεόν, οὔτε μὲ ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους ζῆς μαζί.

12. Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὴν ματαίαν δόξαν ἢ πρόσκειται πρὸ ἑνα ὑλικὸν προᾶγμα, εἶναι δυνατὸν νὰ λυπῇται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰ πρόσκαιρα, ἢ νὰ μνησικακῇ ἐναντίον των, ἢ νὰ δουλεύῃ τοὺς αἰσχροὺς λογισμούς· ἀντιθέτως ὅλα αὐτὰ εἶναι τελείως ξένα ἀπὸ τὴν φιλόθεον ψυχὴν.

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἐν κοινοβίῳ καθήμενος ὠχλεῖτο ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως. Ἐν μιᾷ οὖν λαβὼν χαρτίον καὶ καθίσας, ἔγραψεν ἐν τῷ χαρτίῳ πάσας τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοὶ μεταστῆναι τοῦ κοινοβίου· καὶ μετὰ τὸ ἀπαριθμήσασθαι πάσας, ἔγραψε τελευταῖον ἑαυτὸν ἐρωτῶν· τὰ πάλιν τὰ ὑπομένεις; Εἶτα ὑπέγραψεν ὡς ἀνθυποφέρων καὶ ἀποκρινόμενος· ν α ῖ , ἐ ν ὁ ν ὁ μ α τ ῖ Ἰ η σ ο ὕ Χ ρ ι σ τ ο ὕ τ ο ὕ Ὡ ῖ ο ὕ τ ο ὕ Θ ε ο ὕ ὑ π ο μ έ ν ω· καὶ ἐλίξας τὸ χαρτίον δεσμεῖ εἰς τὴν ζώνην ἑαυτοῦ.

Ὅταν οὖν τινος ἐξ ἐκείνων τῶν αἰτίων κινηθέντος, δι' ἃ ἐπολεμεῖτο καὶ πρότερον, προσέβαλον αὐτῷ οἱ τῆς μεταβάσεως λογισμοί, ἐκεῖνος ἀποτρέχων κατ' ἰδίαν ἐλάμβανε τὸν χάρτην καὶ ἀνεγίνωσκε, καὶ εὕρισκων τὸ «ἐ ν ὁ ν ὁ μ α τ ῖ Ἰ η σ ο ὕ Χ ρ ι σ τ ο ὕ τ ο ὕ Θ ε ο ὕ ὑ π ο μ έ ν ω», ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν· δρα, ταλαίπωρε· οὐκ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ συνετάξω, καὶ εὐθὺς ἀνεπαύετο· καὶ οὕτως αἰεὶ ποιῶν ὁ ἀδελφός ὅτε τις ἀνέκυπτε παραχῇ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις αἰτίαις ἀτάραχος ἔμενε.

Οἱ οὖν λοιποὶ ἀδελφοὶ κατανοήσαντες δ' ἐποίει ὁ ἀδελφός, καὶ πῶς ἀναγινώσκων τὸν χάρτην οὕτω διήγεν, αὐτῶν πολλάκις ταρασσομένων, ἐπηρεῖα τοῦ πονηροῦ εἰς φθόνον καὶ μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ ἐκινήθησαν· καὶ τῷ Ἀβδᾷ προσελθόντες, ἔλεγον ὅτι γόης ἐστὶν ὁ ἀδελφός, καὶ ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ γοητεία αὐτοῦ· διὸ καὶ οὐκ ἐν δυνάμεθα μείναι μετ' αὐτοῦ· ἢ οὖν αὐτόν, ἢ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ὧδε ἀπόλυσον. Ὁ δέ, μὴ ἀγνοήσας τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἐνεδραν (ἦδει γὰρ τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εὐλάβειαν), λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εὐξασθε, κἀγὼ εὐχομαι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας λέγω ὑμῖν τὴν ἀπόκρισιν. Τῇ δὲ νυκτὶ κοιμωμένου τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπιστάς ὁ Ἀβδᾶς ἡρέμα λύει τὴν ζώνην αὐτοῦ· καὶ ἀναγνοὺς τὸν χάρτην, ζώνουσι πάλιν αὐτόν καὶ ἀπῆλθε.

Τῶν δὲ τριῶν διελθουσῶν ἡμερῶν, προσήλθον οἱ ἀδελφοὶ τῷ Ἀβδᾷ μαθεῖν τὴν ἀπόκρισιν· ὁ δὲ καλέσας τὸν ἀδελφὸν εἶπε· διατὶ σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς; ὁ δὲ εὐθὺς εἰς ἔδαφος καταβαλὼν ἑαυτόν, ἔφη· ἤμαρτον, συγχώρησόν μοι, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ λέγει ὁ Ἀβδᾶς τοῖς ἀδελφοῖς· τί εἶπατε περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τούτου; καὶ ἀποκριθέντες εἶπον, ὅτι γόης ἐστί, καὶ ἡ γοητεία αὐτοῦ εἰς τὴν ζώνην αὐτοῦ ἐστὶ· καὶ φησιν ὁ Ἀβδᾶς· ἐκθάλετε οὖν τὰς μαγείας αὐτοῦ· οἱ δὲ ὤρμησαν λῶσαι τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ οὐκ ἤφει· ὁ ἀδελφός· εἶπε δὲ ὁ Ἀβδᾶς· κ ὁ ψ α τ ε α ὑ τ ῇ ν· καὶ κόψαντες, εὗρον ἐν αὐτῇ τὸ χαρτίον· καὶ παρέχει αὐτὸ ὁ Ἀβδᾶς ἐνὶ τῶν

Διακόνων, κελεύσας ἐπὶ ὑψηλοῦ σταθῆναι καὶ ἀναγνῶναι, ἵνα καὶ ὁ πονηρὸς ἐπὶ πλεῖον καταισχυνηθῇ ὁ ταύτην τὴν διαβολὴν ὑποσπείρας.

Ὡς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ ἐν τῷ χάρτῃ, τελευταῖον δὲ καὶ τὸ «ἐ ν τ ῷ ὁ ν ὁ μ α τ ι Ἰ η σ ο Ὡ Χ ρ ι σ τ ο Ὡ Ὑ π ο μ ε ν ω», ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ τῆς αἰσχύνῃς οὐκ εἶχον ἔτι καὶ γένωνται· καὶ ἔβαλον τῷ Ἀβδᾶ μετάνοιαν λέγοντες, ἡμάρτομεν· ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ ἐμοὶ ὁάλλετε μετάνοιαν, ἀλλὰ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀδελφῷ, οὗ κατεφύσασθε, ἵνα συγχωρήσῃ ὑμῖν· οἱ δὲ ἐποίησαν οὕτω· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς· εὐξώμεθα τῷ Θεῷ, ἵνα συγχωρήσῃ αὐτοῖς· καὶ ἠῤῥαξαντο ὑπὲρ αὐτῶν.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι οὐ ταχέως μετέβαινον ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, εἰ μὴ τι συνέβη αὐτοῖς ἐκ τούτων τῶν τριῶν πραγμάτων· ἦτοι ἕαν τις γείτονα ἐχῇ λυπούμενον κατ' αὐτοῦ ἐκ φθόνου, δηλονότι μνησικακοῦντα, καὶ πάντα ποιῶν τὰ πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, μὴ δύναται αὐτὸν μεταβαλεῖν· ἢ ἕαν πολλοὶ παραβάλλωσιν αὐτῷ, καὶ προσφέρωσι διάφορα εἶδη δεχομένου αὐτοῦ, καὶ δοξάζωσιν αὐτὸν περισσῶς· ἢ ἕαν συμβῇ πειρασμῷ πορνείας περιπεσεῖν, πλησίον δηλονότι οἰκουσῶν γυναικῶν· εἰ γάρ τι ἐνός τῶν τριῶν τούτων συμβάντος μεταβῇ τοῦ τόπου, οὐκ ἄλογος αὐτῷ γενήσεται ἡ μετάβασις· ταῦτα δὲ οὐ τοῖς κοινοβιακοῖς ἀρμόζει, ἀλλὰ τοῖς κατὰ μόνας οἰκοῦσι καὶ ἡσυχάζουσιν.

3. Ἐλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι ἕαν συμβῇ σοι πειρασμὸς ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ οἱ κεῖς, μὴ καταλίπῃς τὸν τόπον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πειρασμοῦ· εἰδεμὴ, ὅπου ἕαν ἀπέλθῃς, εὐρίσκεις ἔμπροσθέν σου ὁ φεύγεις· ἀλλ' ὑπόμεινον ἕως οὗ παρέλθῃ ὁ πειρασμός, ἵνα ἀσκανδάλιστος γένηται ἡ ἀναχώρησίς σου· καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὅπως μὴδὲ τοῖς κατοικοῦσι τὸν τόπον θλίψιν τινὰ ἐμποιήσῃ ὁ χωρισμός σου.

4. Εἶπε γέρων· ὥς περ δένδρον συνεχῶς μεταφυτευόμενον καρποφορῆσαι οὐ δύναται, οὕτως οὐδὲ Μοναχὸς μεταβαίνων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀρετὴν ἐπιτελέσαι οὐ δύναται.

5. Ἀδελφός τις ἐν κοινοβίῳ καθήμενος καὶ ὀχλούμενος ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως, ἀνήγγειλε τῷ Ἀβδᾶ· ὁ δὲ λέγει πρὸς αὐτόν· ὕπαγε, ἀθου εἰς τὸ κελλίον σου, τὸ σῶμά σου δοὺς ἐνέχυρον τῷ τείχει τῆς κέλλης σου, καὶ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν τῷ σώματι· τὸν δὲ λογισμὸν ἔασον λογίζεσθαι ὁ βούλεται.

6. Εἶπε γέρων· ἡ κέλλα τοῦ Μοναχοῦ ἐστίν ἡ κάμινος τῆς Βαθυλῶνος, ὅπου οἱ τρεῖς παῖδες τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶδον· καὶ ὁ στυλὸς τῆς νεφέλης, ὅθεν ὁ Θεὸς ἐλάλησε τῷ Μωϋσῇ.

7. Ἀδελφός ἔμεινεν ἐννέα ἔτη πολεμούμενος ἐξελθεῖν ἀπὸ κοινοβίου, καὶ καθ' ἡμέραν ἡτοίμαζε τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ ἵνα ἐξέλθῃ· ὥς δὲ ἐγένετο ὁφεί, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· αὐριον ἀναχωρῶ ἐκ τῶν ὧδε· καὶ πρῶτα ἔλεγε τῷ λογισμῷ· διασώμεθα ἑαυτοὺς καρτερῆσαι καὶ τὴν σήμερον διὰ τὸν Κύριον· καὶ ὥς ἐπλήρωσεν ἐννέα ἔτη οὕτω ποιῶν, ἐκούφισεν ὁ Θεὸς πάντα πειρασμὸν ἀπ' αὐτοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Μοναχὸς κοινοβιάτης ἠνωχλεῖτο ἀπὸ λογισμοῦς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ κοινοβίου. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐπῆρεν ἕνα χαρτὶ καί, ἀφοῦ

ἐκάθισεν, ἔγραψεν εἰς αὐτὸ ὅλας τὰς αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας τοῦ ἔλεγον οἱ λογισμοὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ κοινόδιον. Ἀφοῦ ἀπηρίθμησεν ὅλας τὰς αἰτίας, διετύπωσε τελευταίως, εἰς τὸ χαρτί, τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν του: Τὰ ὑπομένεις ὅλα; Ἔπειτα, ὡς νὰ ἀπαντοῦσεν εἰς τὴν ἐρώτησιν, ἔγραψεν: Ναί, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὑπομένω· ἀφοῦ δὲ ἐτύλιξε τὸ χαρτὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν ζώνην του.

Ὅταν λοιπὸν ἐκινεῖτο εἰς τὴν ψυχὴν του κάποια ἀπὸ ἐκεῖνας τὰς αἰτίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ προηγουμένως ἐπολεμεῖτο, καὶ τὸν ἠνώχλουν οἱ λογισμοὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὸ κοινόδιον, ἔτρεχεν ἐκεῖνος ἰδιαιτέρως κάπου, ἔπαιρνε τὸ χαρτί, τὸ ἐδιάβαζε καὶ ὅταν ἔφθανεν εἰς τὴν φράσιν «Εἰς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ ὑπομένω», ἔλεγε πρὸς τὸν ἑαυτὸν του· πρόσεξε, ταλαίπωρε, δὲν συνεφώνησες μὲ ἄνθρωπον, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεόν· καὶ ἀμέσως ἡρεμοῦσεν. Ἐνεργῶν τοιούτοιτρόπως ὁ Μοναχός, ὁσάκις ἐδημιουργεῖτο ταραχὴ εἰς τὴν ψυχὴν του ἀπὸ κάποιαν αἰτίαν, παρέμενεν ἀτάραχος.

Ὅταν λοιπὸν οἱ ἄλλοι Μοναχοὶ ἀντελήφθησαν αὐτὸ πὺν ἔκαμε καὶ πῶς ἐπερνοῦσε τὴν ζωὴν του εἰρηνικὰ μὲ τὴν μελέτην τοῦ χαρτιοῦ ἐκείνου, ἐνῶ αὐτοὶ πολλὰς φορὰς ἐταράσσοντο ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ποιηροῦ, ἐφθόνησαν καὶ ἐμίσησαν τὸν Μοναχόν. Προσῆλθον λοιπὸν ἐν σώματι πρὸς τὸν Ἠγούμενον καὶ τοῦ λέγουν·

— Ἀββᾶ, ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς εἶναι γόης καὶ τὰ μαγικά του τὰ ἔχει εἰς τὴν ζώνην του. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μένωμεν μαζί του· ἢ λοιπὸν αὐτὸν ἢ ἐμᾶς νὰ διώξῃς ἀπ' ἐδῶ.

Ὁ Ἠγούμενος χωρὶς νὰ ἀγνοήσῃ τὴν ἐνέδραν τοῦ ἐχθροῦ (διότι ἐγνώριζε τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν εὐλάβειαν τοῦ Μοναχοῦ), τοὺς λέγει:

— Πηγαίνετε νὰ προσευχηθῇτε· καὶ ἐγὼ προσεύχομαι· καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ σᾶς ἀπαντήσω.

Τὴν νύκτα, καθὼς ἐκοιμᾶτο ὁ Μοναχός, τὸν πλησιάζει σιγὰ-σιγὰ ὁ Ἠγούμενος καὶ τοῦ λύει τὴν ζώνην· ἀφοῦ δὲ ἀνέγνωσε τὸ χαρτί, τοῦ ἐφόρεσε πάλιν τὴν ζώνην καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὅταν ἐπέρασαν αἱ τρεῖς ἡμέραι, ἦλθον οἱ Μοναχοὶ εἰς τὸν Ἠγούμενον νὰ λάβουν ἀπάντησιν. Ἀμέσως ὁ Ἠγούμενος ἐκάλεσε τὸν ἀδελφὸν καὶ τοῦ εἶπε·

— Διατί σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς;

Ὁ Μοναχὸς ἀντὶ ἀπαντήσεως πίπτει χάμω καὶ εἶπεν:

— Ἠμάρτησα, συγχώρησόν με καὶ εὐχήσου δι' ἐμέ.

Ἀπευθυνόμενος, ἐν συνεχείᾳ, ὁ Ἠγούμενος πρὸς τοὺς ἄλλους Μοναχοὺς, τοὺς λέγει:

— Τί εἶπατε διὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτόν;

— Εἶναι μάγος καὶ ἔχει τὰ σύνεργα τῆς μαγείας του εἰς τὴν ζώνην του, ἀπτήνησαν ἐκεῖνοι.

— Βγάλετε λοιπὸν τὰς μαγείας του, συνέστησεν ὁ Ἠγούμενος.

Ἐκεῖνοι τότε ὥρμησαν ἐναντίον του, διὰ νὰ τοῦ λύσουν τὴν ζώνην, ἀλλὰ δὲν ἄφηγε ὁ Μοναχός.

— Κόψατέ την· προσέταξεν ὁ Ἑγούμενος.

Οἱ Μοναχοὶ πράγματι ἔκοψαν τὴν ζώνην καὶ εὗρον εἰς αὐτὴν τὸ γνωστὸν χαρτί.

Ὁ Ἑγούμενος τὸ δίδει ἀμέσως εἰς ἓνα Διάκονον καὶ τὸν διατάσσει νὰ τὸ ἀναγνώσῃ ἀπὸ ὑψηλὸν μέρος, διὰ νὰ ἐντροπιασθῇ περισσότερον καὶ ὁ πονηρὸς διάβολος ποὺ ἔσπειρε κρυφίως εἰς τὰς ψυχὰς των αὐτὴν τὴν διαβολὴν.

Μόλις ἀνεγνώσθῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ χαρτιοῦ καὶ τελευταῖον ἡ φράσις «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ θὰ τὰ ὑπομένω ὅλα», καὶ ἤκουσαν οἱ ἀδελφοί, δὲν ἤξεραν τί νὰ κάμουν ἀπὸ τὴν ἐντροπήν των. Ἐβάλον μετάνοιαν εἰς τὸν Ἑγούμενον καὶ τοῦ ἔλεγον:

— Ἡμάρτομεν.

Ὁ Ἑγούμενος τοὺς εἶπε:

— Μὴ βάλλετε εἰς ἐμὲ μετάνοιαν, ἀλλ' εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἀδελφόν, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐλαλήσατε ψεύδη, διὰ νὰ σᾶς συγχωρήσῃ.

Πράγματι ἔτσι ἔκαμαν οἱ Μοναχοί. Ὁ Ἑγούμενος παρεκάλεσε τὸν Μοναχόν:

— Ἀς προσευχηθῶμεν, ἀδελφέ, εἰς τὸν Θεὸν νὰ τοὺς συγχωρήσῃ καὶ προσευχήθησαν ὑπὲρ αὐτῶν.

2. Ἕνας Γέρων ἀσκητῆς εἶπε πρὸς τοὺς ὑποτακτικούς του:

— Οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἀπεμακρύνοντο εὐκόλως ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου ἐμόναζον, ἐκτὸς ἐὰν συνέβαινεν ἓνα ἀπὸ τὰ ἐξῆς τρία πράγματα: Ἐὰν εἶχον γείτονα κάποιον, ποὺ ἐλυπεῖτο ἀπὸ φθόνον, δηλαδὴ μνησίκακον, καὶ ἐνῶ κατέβαλλον κάθε προσπάθειαν διὰ νὰ τὸν εἰρηνεύσουν, δὲν τὸ ἐπετύγχανον· δεύτερον, ἐὰν τοὺς ἐπεσκέπτοντο πολλοὶ καὶ ἐδέχοντο διάφορα εἶδη, ποὺ τοὺς προσέφερον καὶ τοὺς ἐπαινοῦσαν πολὺ· τρίτον ἐὰν περιέπιπτον εἰς πειρασμὸν πορνείας, λόγῳ γειτονίας μὲ γυναῖκας.

Ἐὰν συμβῇ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ πράγματα, δὲν εἶναι τότε παράλογος ἡ ἀναχώρησις τοῦ Μοναχοῦ ἀπὸ τὸν ἓνα τόπον εἰς τὸν ἄλλον.

Αὐτὰ ἐννοεῖται δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν εἰς τοὺς κοινοβιάτας, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐκείνους, ποὺ διαμένουν μόνοι.

3. Οἱ Πατέρες ἔλεγον, ὅτι ἐὰν σοῦ συμβῇ πειρασμὸς εἰς τὸν τόπον ὅπου κατοικεῖς, μὴ ἐγκαταλείψῃς τὸν τόπον αὐτόν, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ πειρασμοῦ· διαφορετικὰ ὅπου καὶ ἐὰν μεταβῇς, θὰ εὗρῃς ἔμπροσθέν σου αὐτό, διὰ τὸ ὁποῖον φεύγεις. Νὰ ὑπομένης, ὥσπου νὰ περάσῃ ὁ πειρασμός, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίσῃ κανένα ἢ ἀναχώρησίς σου. Οὔτε πάλιν νὰ ἀναχωρήσῃς ἐν καιρῷ εἰρήνης, διὰ νὰ μὴ προξενήσῃ ὁ χωρισμὸς σου θλίψιν εἰς οὐδένα ἀπὸ ὅσους κατοικοῦν εἰς τὸν τόπον.

4. Ἕνας Γέρων εἶπεν· ὅπως ἀκριβῶς τὸ δένδρον, ποὺ μεταφυτεύεται συνεχῶς, δὲν ἡμπορεῖ νὰ καρποφορήσῃ, ἔτσι καὶ ὁ Μοναχὸς δὲν ἡμ-

πορεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ οὐδεμίαν ἀρετὴν, ἐφ' ὅσον θὰ μεταβαίνῃ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

5. Κάποτε ἓνας Κοινοβιάτης Μοναχὸς ἠνωχλεῖτο ἀπὸ λογισμοὺς ἀναχωρήσεως· ἐξωμολογήθη λοιπὸν τοὺς λογισμοὺς του εἰς τὸν Ἡγούμενον. Ἐκεῖνος τότε τοῦ λέγει:

— Πήγαινε, κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ διασφάλισε τὸ σῶμα σου ἐντὸς τοῦ κελλίου, ὡς ὄχυροῦ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ μὴ ἐξέλθῃς ποτέ· τὸν λογισμὸν σου ἄφησέ τον νὰ σκέπτεται αὐτὸ ποὺ θέλει.

6. Ἕνας Γέρων Μοναχὸς εἶπε· τὸ κελλί τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ἡ κάμινος τῆς Βαθυλῶνος, ὅπου οἱ Τρεῖς Παιῖδες εὗρον τὸν Τῖδον τοῦ Θεοῦ· καὶ ὁ στῦλος τῆς νεφέλης ἀπ' ὅπου ὁ Θεὸς ἐλάλησεν εἰς τὸν Μωϋσῆν.

7. Ἕνας Μοναχὸς ἐπολεμεῖτο ἐπὶ ἑννέα ἔτη νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ κοινοβίον. Κάθε ἡμέραν ἠτοίμαζε τὸ ἐπανωφόρι του, διὰ νὰ φύγῃ καὶ καθὼς ἔφθανε τὸ βράδυ, ἔλεγεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· αὖριον ἀναχωρῶ ἀπ' ἐδῶ. Τὸ πρωτὶ ἔλεγε πάλιν· ἃς πιέσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας νὰ κάμωμεν καὶ σήμερον ὑπομονὴν χάριν τοῦ Κυρίου. Καὶ τοιουτοτρόπως ἀγωνιζόμενος, συνεπλήρωσεν ἑννέα ἔτη, ἕως ὅτου ὁ Θεός, ἐπιβραβεύων τὴν ὑπομονὴν του, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν του κάθε πειρασμόν.

Θ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΜΗ εἴπῃς, Μοναχέ, ὧδε στένωσις καὶ πόλεμος, καὶ παρεκεῖ ἀνάπαυσις καὶ ἀμεριμνία· τίς γάρ ἐστιν ὁ πολεμῶν ἡμᾶς, ἐὰν οἶδας; οὐχὶ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος; ἄκουε τοιγαροῦν τί λέγει ἐν τῷ Ἰώδ' «καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ διαβόλῳ· πόθεν σὺ ἔρχῃ; καὶ εἶπεν ὁ διάβολος ἔναντι Κυρίου· διαπορευθεὶς τὴν ὑπ' οὐρανόν, καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν πάρεμι». Γίνωσκε οὖν ὅτι ὁ οὐρανὸς ὑψηλότερός σου ἐστιν, ὅπου δ' ἂν πορευθῇς, καὶ οὐκ ἔστι τόπος ἐν πάσῃ τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῷ κοινῷ ἐχθρῷ ἄδατος. Ἐμμεῖνον οὖν ἐν ᾧ ἐκλήθης τόπῳ, καὶ ἀντίστα τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔγγισον τῷ Θεῷ καὶ ἐγγιεῖ σοι. Οὐαὶ τῇ ψυχῇ ἣ εἰσέλθῃ ἀπιστία, ἀφοβία, ἀγνωσία, ἀφροσύνη καὶ ἀναίδεια· ὅτι μερὶς ἀλώπεκος ἔσται.

Μακαρία δὲ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ φόβῳ Θεοῦ οἰκεῖ καὶ εὐλάβεια. *Ω οὐκ ἀρέσκει δουλεύειν δεσπότῃ ἐνί, δουλεύσει πολλοῖς· καὶ ὁ μὴ ἀνεχόμενος ὑποταγῆναι ἡγουμένῳ ἐνί, ὑποταγήσεται πολλοῖς εἰς διαφόρους τόπους. Γέγραπται· «πρόφασιν ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται». Οὕτω καὶ Μοναχὸς χωρίζόμενος ἀπὸ μονῆς, αἰτιᾶται ἡγουμένον καὶ ἀδελφούς. ἀλλὰ τὸν παρὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τῶν εὖ φρονούντων ὀνειδισμὸν οὐδέποτε διαφεύξεται.

Περὶ τοῦ τοιούτου πάλιν ἡ Γραφὴ λέγει· «ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώποις· τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ἄδου» καὶ ἐπάγει· «τῶν αὐτῶν ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος». Ἐὰν συμβῇ στενωθῆναι τὸ Μοναστήριον ἐν ᾧ οἰκεῖς εἰς τὰ χρειώδη τοῦ σώματος, μὴ καταλίπῃς τὸν τόπον· τότε γὰρ εὐρήσεις ἐργασίαν πολλὴν ἐν αὐτῷ. Οὐκ ἀρέσει ἀνοσίοις δσιος ἡ γούμενος, οὐδὲ δικαίῳ πᾶν ἄδικον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

MONAXE, νὰ μὴ εἴπῃς, ἐδῶ ὑπάρχει στενοχωρία καὶ πόλεμος καὶ κάπου πλησίον ἀνάπανσις καὶ ἀμεριμνησία· διότι, εἰπέ μου, ἐὰν γνωρίζῃς, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ μᾶς πολεμεῖ; Μήπως ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν δὲν εἶναι ὁ διάβολος; Ἄκουε λοιπὸν τί λέγει εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ· «καὶ εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν διάβολον· σὺ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; καὶ ἀπήντησεν ὁ διάβολος εἰς τὸν Κύριον· ἀφοῦ περιέτρεξα τὴν ὑφήλιον καὶ ἐβάδισα εἰς ὅλην τὴν γῆν εὐρίσκομαι τώρα ἐδῶ» (Ἰώβ 6', 2). Γνώριζε λοιπὸν ὅτι ὁ οὐρανὸς εἶναι ὑψηλότερα ἀπὸ σέ, ὅπου δὲ καὶ ἂν ἤμπορέσῃς νὰ πορευθῇς, δὲν θὰ εὔρῃς τόπον, κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ποῦ νὰ μὴ ἔχῃ πατηθῇ ἀπὸ τὸν κοινὸν ἐχθρόν. Παράμεινε λοιπὸν εἰς τὸν τόπον, ποῦ ἐκλήθης καὶ ἀντιστάσῃς εἰς τὸν διάβολον, ὅποτεν καὶ θὰ φύγῃ ἀπὸ σέ· πλησίασε τὸν Θεὸν καὶ θὰ σὲ πλησιάσῃ καὶ Ἐκεῖνος. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ψυχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἰσέλθῃ ἀπιστία, ἔλλειψις φόβου Θεοῦ, καὶ ἀγνωσία, ἀφροσύνη καὶ ἀναίδεια· αὕτῃ ἡ ψυχὴ θὰ γίνῃ μερίδιον τῶν ἀλεπούδων (Ψαλμ. 109', 10).

Ἀντιθέτως, εἶναι μακαρία ἡ ψυχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ φόβος Θεοῦ καὶ εὐλάβεια. Ἐκεῖνος, ποῦ δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ εἶναι δοῦλος ἐνὸς Κυρίου, θὰ ὑποδουλωθῇ εἰς πολλούς· καὶ ἐκεῖνος, ποῦ δὲν ἀνέχεται νὰ ὑποταγῇ εἰς ἓνα Ἠγούμενον, θὰ ὑποταγῇ εἰς πολλούς εἰς διαφόρους τόπους. Λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ἀνὴρ, ποῦ θέλει νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ φίλους, ζητεῖ πρόφασιν, θὰ εἶναι δὲ ἐντροπισσόμενος εἰς κάθε περίστασιν» (Παροιμ. 14', 1). Τὸ ἴδιον ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ τὸν Μοναχόν, ὁ ὁποῖος ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα καὶ ἐγκαταλείπει τὸ Μοναστήριόν του· οὗτος θεωρεῖ ὡς ὑπαιτίους τὸν Ἠγούμενον καὶ τοὺς ἀδελφούς. Παρὰ τὰς δικαιολογίας του ὅμως ὁ Μοναχὸς οὗτος οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ νὰ ἀποφύγῃ τὴν κατάκρισιν, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς λογικοὺς ἀνθρώπους.

Διὰ τὸν τοιοῦτον Μοναχὸν λέγει πάλιν ἡ Ἀγία Γραφή· «ὑπάρχει ὁδός, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὅτι εἶναι ὀρθὴ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· τὸ τέλος ὅμως τοῦ δρόμου αὐτοῦ φθάνει εἰς τὸν πυθμένα τοῦ Ἄδου» (Παροιμ. 16', 25)· καὶ συμπληρώνει ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς· «αὐτοὺς τοὺς δρόμους ἀκουλουθεῖ, χωρὶς διάκρισιν, κάθε ἓνας, ποῦ ἔχει καρδίαν γεμάτην θράσους» Ἐὰν παρατηρηθῇ στενοχωρία εἰς τὸ Μοναστήρι, ὅπου κατοικεῖς καὶ δὲν δύνασαι νὰ ἔχῃς τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὰς σωματικὰς σου ἀνάγκας, νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃς τὸν τόπον τῆς μετανοίας σου· διότι τότε θὰ ἔχῃς εἰς αὐτὸν πολλὴν ἐργασίαν. Δὲν εἶναι εὐχάριστος εἰς τοὺς ἀνοσίους ὅσιος Ἠγούμενος, οὔτε καὶ ἱκανοποιεῖ τὸν δίκαιον ἢ ἀδίκιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ'

Ὅτι τοῖς ἀγυμνάστοις τὸ ἀφιδιάζειν ἐπικίνδυνον.

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς ἀγυμνάστους νὰ μένουν
τελείως μόνοι.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ τις ἀναχωρήσας καὶ λαβὼν τὸ σχῆμα, εὐθέως ἀπέκλεισεν
ἑαυτὸν λέγων, ὅτι ἀναχωρητὴς εἰμι· ἀκούσαντες δὲ οἱ γέροντες, ἤλθον
καὶ ἐξέβαλον αὐτόν, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν κυκλεύειν τὰ κελλία τῶν Μο-
ναχῶν καὶ βάλλειν μετάνοιαν καὶ λέγειν· συγχωρήσατέ μοι, ὅτι οὐκ
εἰμι ἀναχωρητὴς, ἀλλὰ ἀρχάριος.

2. Ἡρωτήθη γέρων, πῶς δύναται ἄνθρωπος κατὰ μόνας οἰκῆσαι;
καὶ ἀπεκρίθη· ὁ ἀθλητὴς ἐὰν μὴ πυκτεύσῃ μετὰ πολλῶν, οὐ δύναται
μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς νίκης, ἵνα οὕτω δυνηθῇ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου μο-
νομαχῆσαι· καὶ ὁ Μοναχός, ἐὰν μὴ παιδευθῇ μετὰ ἀδελφῶν καὶ μάθῃ
τὴν τῶν λογισμῶν τέχνην, οὐ δύναται οἰκῆσαι κατὰ μόνας, οὐδὲ ἀντιστῆναι τοῖς λο-
γισμοῖς.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος· πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἶλοντο τὴν ἀνά-
παυσιν, πρὶν ὁ Θεὸς αὐτοῖς παράσχη.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐγκατέλειψε τὴν κοσμικὴν ζωὴν καὶ περιεβλήθη
τὸ μοναχικὸν σχῆμα· ἀμέσως ἐνεκλείσθη* μόνος του εἰς κελλίον καὶ ἔλε-
γεν· εἰμαι ἀναχωρητὴς. Μόλις ἐπληροφορήθησαν αὐτὸ οἱ Γέροντες, ἤλ-
θον εἰς τὸ κελλίον του καὶ τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ μέσα. Ἐν συνεχείᾳ τὸν ὑπε-
χρέωσαν νὰ περιφέρεται εἰς τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν, νὰ βάλλῃ εἰς αὐτοὺς

* Παράβαλε τὴν ἐν σελίδι 492 τοῦ ἀνὰ χειρας Τόμου ὑποσημείωσιν δ' περὶ
Ἐγκλείστων.

μετάνοιαν καὶ νὰ λέγῃ· συγχωρήσατέ με· δὲν εἶμαι ἀναχωρητῆς, ἀλλὰ ἀρχάριος.

2. Κάποτε ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα·

— Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ κατοικήσῃ ἓνας ἄνθρωπος τελείως μόνος του;

ἽΟ Γέρων ἀπήντησεν·

— Ἐὰν ὁ ἀθλητῆς δὲν ἀγωνισθῇ μὲ πολλοὺς μαζί, δὲν ἡμπορεῖ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τῆς νίκης, διὰ νὰ δυνηθῇ πλέον μόνος του νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν ἀντίπαλον. Κατ' ἀναλογίαν καὶ ὁ Μοναχός, ἐὰν δὲν ἐκπαιδευθῇ πνευματικῶς μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς τοῦ κοινοβίου καὶ δὲν μάθῃ τὴν τέχνην τῶν λογισμῶν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατοικήσῃ μόνος του καὶ νὰ ἀντισταθῇ πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τῶν λογισμῶν.

3. Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος εἶπεν· εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν πολλοὶ ἐξέλεξαν τὴν ἀνάπαυσιν, πρὶν νὰ τοὺς τὴν δώσῃ ὁ Θεός.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαίας· πρὶν ἢ παύσωνται τῆς ἀσθενείας αἱ αἰσθήσεις, ἐὰν ὁ νοῦς βουλῇ ἐπιθῆναι τῷ σταυρῷ, ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν, ὅτι ἤρξατο πράγματος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτοῦ, μὴ ἰασάμενος τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ· εἰ μὴ γὰρ πρότερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθεράπευσε πάντα τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἐπεδήμησεν, οὐκ ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν σταυρόν· λέγει γὰρ πρὸ τοῦ σταυρωθῆναι· «πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ὃ ἠκούσατε καὶ εἶδετε· τυφλοὶ ἀναδλέπουσι· χωλοὶ περιπατοῦσι· λεπροὶ καθαρίζονται· νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί». Ἰωάννης μὲν οὖν ὅτι ἐβάπτισε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, δηλοῖ ὅτι τὸν προσερχόμενον δουλεῦσαι τῷ Θεῷ πρῶτον δεῖ ὁμολογήσῃαι τὰς ἰδίας πράξεις· «ἐβαπτίζοντο γὰρ, φησιν, ὑπὸ Ἰωάννου ἑξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν». Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀπηριθμημένων ὧδε ταῦτα μανθάνομεν.

Τυφλοὶ ἀναδλέπουσιν· ὁ προσέχων τῇ ἐλπίδι τοῦ κόσμου τούτου, τυφλός ἐστιν· ἐὰν δὲ καταλείψας αὐτὴν ἀτενίσῃ τὴν προσδοκωμένην ἐλπίδα, ἀνέδλεψε. Τὸ δὲ χωλοὶ περιπατοῦσι, τοῦτο δηλοῖ· ὅτι ὁ θέλων τὸν Θεόν, καὶ ἀγαπῶν τὰ φρονήματα τῆς καρδίας τὰ σαρκικά, χωλός ἐστιν· ἐὰν δὲ καταλείψῃ αὐτὰ καὶ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτοῦ, περιπατεῖ. Διὰ τοῦ, κωφοὶ ἀκούουσι, διδασκόμεθα, ὅτι ὁ ὢν ἐν περισπασμῷ, κωφεύει διὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λήθης· ἐὰν δὲ σχολάσῃ ἐν γνώσει, ἤκουσε. Τὸ δέ, λεπροὶ καθαρίζονται, τοῦτο παρίστησιν· ἐπειδὴ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως «ἀκάθαρτος μὴ εἰσέλθῃς εἰς οἶκον Κυρίου», λ ε π ρ ό ς ε σ τ ι π ᾱ ς ὁ ἔ χ ω ν ἔ χ θ ῖ ρ α ν π ρ ό ς τ ό ν π λ η σ ί ο ν, ἡ μ ῖ - σ ο ς, ἡ ζ ῆ λ ο ν, ἡ καταλαλιάν· ἐὰν δὲ καταλίπῃ, ἐκαθαρίσθῃ.

Ἐὰν οὖν ἀναδέλψῃ ὁ τυφλός, καὶ περιπατήσῃ ὁ χωλός, καὶ ἀκούσῃ ὁ κωφός, καὶ καθαρίσθῃ ὁ λεπρός, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀποθανὼν διὰ τούτων ἐν καιρῷ ἀμελείας, ἐγείρεται καὶ ἀνακαινίζεται. Καὶ εὐαγγελίζεται λοιπὸν ταῖς αἰσθήσεσιν αὐτοῦ ταῖς πτωχευσάσαις τῶν ἁγίων ἀρετῶν ὅτι ἀνέδλεψε, καὶ περιεπάτησε, καὶ ἤκουσε, καὶ ἐκαθαρίσθῃ. Τὴν ὁμολογίαν ταύτην παρέσχες τῷ ἀναδεξαμένῳ σε, τὸ ἐν πάσῃ κακο-

παθεία καὶ ταπεινοφροσύνη πολιτεύεσθαι. Γέγραπται γὰρ περὶ Ἰωάννου, ὅτι τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ ἦν ἐκ τριχῶν καμήλου καὶ τὰ ἐξῆς· δι' ὧν δηλοῦται κακοπάθεια, ἣ καθαρίζει πρῶτον τὸν ἄνθρωπον, καὶ τότε σχολάζει ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν σταυρόν.

Ὁ γὰρ σταυρὸς σημεῖόν ἐστι τῆς μελλούσης ἀθανασίας, δταν ἀποκλείσῃ πρότερον τὰ στόματα τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων· οἱ μὲν γὰρ Φαρισαῖοι τύπον ἐπέχουσι τῆς πανουργίας καὶ ὑποκρίσεως καὶ κενοδοξίας· οἱ δὲ Σαδδουκαῖοι τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀνελπιστίας, ὧν τὰ στόματα ἔφραξε κατὰ τὸ γεγραμμένον· «Ἰησοῦν δὲ οὐκέτι οὐδεὶς ἐτόλμα ἐρωτῆσαι ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεῖνης» λοιπὸν οὖν ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην ἐτοιμάσαι τὸ πάσχα· δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν ἴδῃ ὁ νοῦς ἑαυτὸν μὴ κατακυριευόμενον ὑπὸ τινος, ἐτοιμάζεται εἰς ἀθανασίαν, ἐπισυνάγων τὰς αἰσθησεις αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ποιῶν αὐτὰς ἐν σῶμα, τρέφων αὐτάς, μεταλαμβάνουσας ἐξ αὐτοῦ ἀχωρίστως.

Εἶτα, φησί, προσηύχετο ὁ Ἰησοῦς λέγων· «εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ». Ἡμῶν ἐστὶν ὁ λόγος, ὅτι ἐὰν θελήσῃ ὁ νοῦς ἐπιδῆναι τοῦ σταυροῦ, χρήζει πολλῆς δεήσεως, καὶ δακρύων πολλῶν, καὶ ὑποταγῆναι ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, αἰτῶν βοήθειαν παρὰ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἵνα ἔσῃται ἐνδυναμούσα καὶ φυλάττουσα αὐτόν, ἕως οὗ ἐγείρῃ αὐτόν ἐν καινότητι ἀγία καὶ ἀήττητη. Διότι κίνδυνός ἐστι μέγας ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ σταυροῦ· εὐχόμενος γάρ, χρεῖαν ἔχει Πέτρου καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ἡγουν πίστεως ὑγίους, καὶ ἀνδρείας ἐλπίδος, καὶ ἀγάπης τελείας, ἵνα διὰ τούτων ἐπισπάσῃται τὴν ἄνωθεν χάριν, καὶ δυνηθῇ ἐπιδῆναι τοῦ σταυροῦ. Ταῦτα γὰρ πάντα γέγονε τῷ Δεσπότη ἡμῶν Χριστῷ, ὃς τύπος ἡμῖν γέγονεν ἐν παντί, καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, τοῦ γινῶναι ἡμᾶς τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, εἴ πως συμμορφούμενοι τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν. σματος οὗ ἐνεπύσθη, ἐξαλειψαί διδασκόμεθα πᾶσαν ἀνθρωπαρεσσίαν, καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηρὰν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐμφράξαι τὰ στόματα ἑαυτῶν, καὶ μὴ συγχωρῆσαι αὐτάς ἐκδῆναι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἀποτελεσθῆναι. Διὰ δὲ τοῦ ὄξους οὗ ἐγεύσατο δι' ἡμᾶς, μανθάνομεν σβέσαι πᾶσαν αὐθάδειαν καὶ ταραχὴν ματαίαν. Διὰ δὲ τοῦ πτύσματος οὗ ἐνεπύσθη, ἐξαλειψαί διδασκόμεθα πᾶσαν ἀνθρωπαρεσσίαν, καὶ πᾶσαν δόξαν τοῦ κόσμου τούτου. Διὰ δὲ τοῦ ἀκαθίνου στεφάνου παιδευόμεθα βαστάσαι τὴν μέμφιν ἡμῶν ἐν πάσῃ ὥρᾳ, ὑπομένοντες τὰς ὕβρεις ἀταράχως.

Ὁ κάλαμος ἐν ᾧ ἔτυπτον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ δι' ἡμᾶς, τύπος ἡμῖν ἐστίν, ἵνα πάντοτε ἔχοντες τὴν περικεφαλαίαν τῆς ταπεινοφροσύνης, σκιάσωμεν πᾶσαν ὑπερηφανίαν τοῦ ἔχθρου. Τὸ δὲ φραγγελωθῆναι αὐτόν πρὸ τοῦ σταυρωθῆναι, τύπος ἡμῖν ἐστὶ τοῦ κατὰφρονῆσαι παντὸς ὀνειδισμοῦ ἀνθρωπίνου καὶ δειγματισμοῦ. Διὰ δὲ τοῦ διαμερισθῆναι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ διαμεῖναι αὐτόν ἀτάραχον παιδευόμεθα παραβλέπειν τὰ τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς τὸ ἀναδῆναι ἐπὶ τὸν σταυρόν. Τὸ δέ, ἦν ἔκτῃ ὥρᾳ ὅτε ἐσταυρώθη, τύπος ἡμῖν ἐστὶ πρὸς τὸ ἐνδυναμωθῆναι ἡμᾶς πρὸς πᾶσαν ἀκηδίαν καὶ μικροψυχίαν, ἕως οὗ ἀποθάνῃ ἡ ἁμαρτία κατὰ τὸ γεγραμμένον, «ὅτι διὰ τοῦ σταυροῦ ἀπέκτεινε τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ».

Τὸ δὲ ὅτε γέγονεν ὥρα ἐνάτῃ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς· ἔλωτ, ἔλωτ, λαμβάσαθα ξανθῇ, διδάσκει ἡμᾶς τὸ μετὰ τὴν ἐπὶ τὰ πᾶθη ὑπομονὴν τῆς θλίψεως, ἕως οὗ σθεσθῶσι, παρρησιάζεσθαι λοιπὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ δοᾶν πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ

δὲ τοῦ παραδοῦναι τὸ πνεῦμα ἐν τῷ θῶναι τὸν ἥλιον μανθάνομεν, ὅτι ἐὰν ἐλευθερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ πάσης ἐλπίδος τοῦ κόσμου τούτου τῶν ὀρωμένων, σημειόν ἐστιν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἁμαρτία· τότε καὶ τὸ καταπέτασμα σχίζεται, ἤγουν μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νοὸς ἡ μεσότης ἡ οὐσα μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ ἀπέρχεται. Λοιπὸν αἱ πέτραι ρήσσονται, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνοίγονται, δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν ὁ θάνατος ἐκείνος γένηται ἐν ἡμῖν, πᾶσα βαρύτης καὶ τυφλότης καὶ τὰ ἐπικείμενα τῇ ψυχῇ διαρρήσεται, καὶ αἱ αἰσθήσεις αἱ θανοῦσαι καὶ καρποφοροῦσαι τῷ θανάτῳ ὑγιαίνουν καὶ ἐγείρονται ἀήττητοι. Τὸ δὲ ἐντυλιχθῆναι αὐτὸν ἐν σινδόνι καθαροῇ καὶ ἀρώμασι, τὸν ἁγιασμὸν τοῦ νοὸς ἐμφαίνει· ὃν μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνον ἐντυλιγμένος ἐστὶ καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ἥτις ἀναπαύει αὐτόν.

Τὸ δὲ ἔβηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ καινῷ, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἦν τεθεὶς, καὶ προσεκύλισαν λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ, δηλοῖ ὅτι, ἐὰν ἐλευθερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ πάντων καὶ σαβασμῶν, ἐστὶν ἐν ἐτέρῳ αἰῶνι καινῷ, καινὰ λογιζόμενος καὶ ἀφθαρτα· «λοιπὸν ὅπου τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ αἱετοί». Γέγραπται ὅτι «ἀνέστη ἐν δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς οὐρανοὺς, ἐκάθισέ τε ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψίστοις». καὶ τούτου τὸν τύπον παραδιδούς ἡμῖν ὁ Ἀπόστολος λέγει· «εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἀπεθάνετε γάρ». Δυνατὸν δὲ ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ ἅγιον ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, πρὸς τὸ κατὰ τὴν πτωχείαν ἡμῶν καταλείψαι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ εὐρεῖν ἔλεος μετὰ τῶν ἀξίων αὐτοῦ. Ἀμήν.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἡσαΐας εἶπεν· ἐὰν ἐπιθυμήσῃ ὁ νοῦς νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν σταυρόν, πρὶν ἀκόμη παύσῃ ἡ ἀδυναμία τῶν αἰσθήσεων (διὰ τῆς ἀσκήσεως), ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ (εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν) διότι ἤρχισεν ἔργον, ἀνώτερον τῆς ἱκανότητός του. ἐφ' ὅσον δὲν ἐθεράπευσεν εἰσέτι τὰς αἰσθήσεις του. Διότι καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ἐὰν δὲν ἐθεράπευε προηγουμένως ὅλα τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, δὲν θὰ ἀνέβαινεν εἰς τὸν σταυρόν. Διότι λέγει πρὶν νὰ σταυρωθῇ· «πηγαίνετε νὰ ἀναφέρετε εἰς τὸν Ἰωάννην ὅλα ὅσα ἠκούσατε καὶ εἶδετε. Οἱ τυφλοὶ ἀποκοτῶν καὶ πάλιν τὴν ὄρασίν των· οἱ κουτσοὶ περιπατοῦν· οἱ λεπροὶ καθαρίζονται· οἱ νεκροὶ ἀναστήνουν καὶ οἱ πτωχοὶ χαροποιῶνται· κατόπιν ὅλων αὐτῶν μακάριος ἐκείνος, ποὺ δὲν θὰ σκανδαλισθῇ δι' ἐμέ» (Ματθ. ια', 4—6). Ὁ Ἰωάννης λοιπὸν, ποὺ ἐβάπτισε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, φανερῶναι ὅτι ἐκείνος ποὺ προσέρχεται διὰ νὰ γίνῃ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, πρέπει πρῶτον νὰ ὁμολογήσῃ τὰς ἰδικάς του πράξεις· λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· «ἐβάπτίζοντο ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξωμολογοῦντο τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν». Πολλὰ μὲν λοιπὸν καὶ ἄλλα θαυμαστὰ σημεῖα ἔκαμεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἀλλὰ δι' ἐκείνων, ποὺ ἀνεφέραμεν ἐδῶ, μανθάνομεν αὐτά.

Οἱ τυφλοὶ ἀνακοτῶν καὶ πάλιν τὴν ὄρασίν των· αὐτός, ποὺ ἔχει ἐστραμμένην τὴν προσοχήν του εἰς τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, εἶναι τυφλός· ἐὰν ὅμως ἐγκαταλείψῃ τὴν πρόσκαιρον αὐτὴν ἐλπίδα, καὶ στρέ-

ψη τὴν προσοχὴν τοῦ πρὸς τὴν ἀναμενομένην τοιαύτην, ἥδη ὁ τοιοῦτος ἀνέβλεψε. Τὸ δὲ οἱ κουτσοὶ περιπατοῦν, αὐτὸ φανερώνει ὅτι αὐτός, ποῦ θέλει τὸν Θεὸν καὶ ἀγαπᾷ συγχρόνως τὰ σαρκικὰ φρονήματα τῆς καρδίας, εἶναι κουτσός· ἐὰν ὅμως τὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τοῦ τὴν καρδίαν. αὐτὸς περιπατεῖ πλέον ὀρθῶς.

Μὲ τὸ «ἀκοῖν οἱ κωφοί», διδασκόμεθα ὅτι ἐκεῖνος, ποῦ εὐρίσκεται εἰς περισπασμόν, κωφεύει ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν λογισμῶν καὶ τὴν πνευματικὴν λήθην· ἐὰν ὅμως διαθέσῃ τὸν καιρὸν τοῦ εἰς τὴν πνευματικὴν γνῶσιν, τότε ἐπανέκτησε καὶ πάλιν τὴν ἀκοὴν τοῦ. Τὸ «οἱ λεπροὶ καθαρίζονται» σημαίνει τοῦτο συμφώνως μὲ αὐτά, ποῦ ἔχουν γραφῇ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως, ὅτι «ὁ ἀκάθαρτος δὲν πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἶκον Κυρίου» (Δευτερ. κγ', 1—3), λεπρὸς εἶναι δηλαδὴ κάθε ἓνας ποῦ ἔχει ἔχθραν πρὸς τὸν πλησίον τοῦ, ἢ μίσος, ἢ ζήλειαν, ἢ κατάκρισιν· ἐὰν ὅμως τὰ ἐγκαταλείψῃ ὅλα αὐτά, τότε ἐκαθαρίσθῃ.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἀναβλέψῃ ὁ τυφλός, καὶ περιπατήσῃ ὁ κουτσός, καὶ ἀκούσῃ ὁ κουφός, καὶ καθαρισθῇ ὁ λεπρός, ὁ ἄνθρωπος, ποῦ ἀπέθανεν ἐξ αἰτίας αὐτῶν, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀμελείας, ἀνεγείρεται καὶ καθίσταται πάλιν καινούργιος. Τότε πλέον δίδει εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ, ποῦ ἐστερήθησαν τὰς ἀγίας ἀρετάς, τὴν χαρούμενην εἰδησιν, ὅτι ἀνέβλεψε, περιεπάτησεν, ἤκουσε καὶ ἐκαθαρίσθῃ. Αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν ἔδωσες καὶ σὺ εἰς ἐκεῖνον, ποῦ ἔγινεν ἀνάδοχος σου εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν, ὅτι, δηλαδὴ, θὰ ζῇς μὲ πᾶσαν κακοπάθειαν καὶ ταπεινοφροσύνην. Διὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον ἔχει γραφῇ ὅτι τὸ ἔνδυμά τοῦ ἦτο ἀπὸ τρίχας καμήλου (Ματθ. γ', 4) καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν περιγραφὴν αὐτὴν φανερόνεται ἢ κακοπάθεια, ἢ ὁποία πρέπει προηγουμένως νὰ καθαρίζῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐν συνεχείᾳ φροντίζει νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν σταυρόν.

Διότι ὁ σταυρὸς εἶναι σημεῖον τῆς μελλούσης ἀθανασίας, ἀφοῦ ἀποκλείσῃ προηγουμένως τὰ στόματα τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων*· οἱ μὲν Φαρισαῖοι δηλαδὴ συμβολίζουν τὴν πανουργίαν, τὴν ὑπο-

* Φαρισαῖοι (ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ παρούς=εὐσεδός) ἦσαν οἱ ὁπαδοὶ θρησκευτικῆς αἱρέσεως τῶν Ἰουδαίων, ἀφωσιωμένοι εἰς τοὺς τύπους τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας. Διεκήρυττον ὅτι ἐπίστευον εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, τὴν ὑπαρξίν τῶν Ἀγγέλων, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν αἰωνιότητα τῆς κολάσεως καὶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Κατὰ δάθος ὅμως ἦσαν πλεονέκται, φιλόδοξοι, ὑποκριταὶ καὶ ὑπερήφανοι. Θαυμασίως εἰκονίζει τὴν ὑπερηφάνειάν των ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου (Λουκᾶ, Κεφ. ΙΗ', 10—14) καὶ καυτηριάζει τὴν ὑποκρισίαν των (Ματθ., Κεφ. ΚΓ' 13—39).

Σαδδουκαῖοι ἦσαν οἱ ὁπαδοὶ ἄλλης Ἰουδαϊκῆς αἱρέσεως (λαβόντες τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς αἱρέσεως ταύτης Σαδὼκ), οἱ ὅποιοι ἐδασίζοντο εἰς τὸ γράμμα νόμου τοῦ νόμου, ἀρνούμενοι τὴν παράδοσιν, τὴν ὑπαρξίν τῶν Ἀγγέλων, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν. Ἦσαν ἀντίπαλοι τῶν Φαρισαίων. Τούτους ἐφίμωσεν ὁ Κύριος μὲ τὰς ἀπαντήσεις του (Ματθ., Κεφ. ΚΒ', 23—33).

κρισίαν καὶ τὴν κενοδοξίαν· οἱ Σαδδουκαῖοι, πάλιν, συμβολίζουν τὴν ἀπιστίαν, τὴν ἔλλειψιν ἐλπίδος πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ στόματα τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων ἔφραξεν ὁ Ἰησοῦς, ὅπως ἀναφέρει ἡ Ἁγία Γραφή· «Ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Ἰησοῦν· ὕστερα λοιπὸν ἀπέστειλε τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην νὰ ἐτοιμάσουν τὸ Πάσχα» (Λουκ. κβ', 8). Ἡ ἀλληγορικὴ σημασία τοῦ χωρίου αὐτοῦ φανερώνει, ὅτι ὅταν ὁ νοῦς ἴδῃ ὅτι δὲν κατακυριεύεται ἀπὸ τίποτε, ἐτοιμάζεται τότε διὰ τὴν ἀθανασίαν, συγκεντρώνων τὰς αἰσθήσεις εἰς αὐτὴν τὴν σκέψιν, καθιστῶν αὐτὰς ἓνα σῶμα, διατρέφων αὐτάς, αἱ ὁποῖαι πλέον μεταλαμβάνουν, ἀχωρίστως ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ μένουν ἡνωμένοι μετ' αὐτόν.

Μετά, καθὼς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, ὁ Ἰησοῦς προσηύχετο λέγων· «ἐὰν εἶναι δυνατόν, ἅς παρέλθῃ ἀπὸ ἐμὲ τὸ ποτήριον αὐτό, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν» (Ματθ. κστ', 39). Δι' ἡμᾶς ἀλληγορεῖται ὁ λόγος αὐτὸς καὶ σημαίνει, ὅτι ἐὰν ὁ νοῦς θελήσῃ νὰ ἀνέβῃ ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν, ἔχει ἀνάγκην πολλῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσευχῆς καὶ πολλῶν δακρύων· πρέπει δὲ νὰ ὑποταχθῇ, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, παρακαλῶν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν βοηθήσῃ, διὰ νὰ ἐνδυναμωθῇ καὶ νὰ διαφυλαχθῇ, ἕως ὅτου ἀναστήθῃ εἰς τὴν νέαν ἀγίαν καὶ ἀκατανίκητον ζωὴν.

Διότι, διὰ τὸν νοῦν, ὑπάρχει κίνδυνος μεγάλος, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ σταυροῦ (τῆς μεγάλης δοκιμασίας)· ὅταν προσεύχεται δηλαδὴ, σημαίνει ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, ἥτοι ὑγιoῦς πίστεως (ὅπως ὁ Πέτρος), ἀνδρειωμένης ἐλπίδος (ὅπως ὁ Ἰάκωβος) καὶ τελείας ἀγάπης (ὅπως ὁ Ἰωάννης), διὰ νὰ δυναθῇ, μετ' αὐτά, νὰ ἐπισύρῃ τὴν χάριν ἐκ τῶν ἄνω καὶ νὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀναβῇ ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν. Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν συνέβησαν εἰς τὸν Δεσπότην ἡμῶν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἔγινεν εἰς ὅλα τύπος δι' ἡμᾶς, ὅπως εἶπεν ὁ Ἀπόστολος (Α' Πέτρο. β', 21), διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεώς Του καὶ νὰ δοκιμάσωμεν τὰ παθήματά Του, ὥστε καὶ ἡμεῖς, ὅπως Ἐκεῖνος, νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

Ἡ δὲ χολὴ τὴν ὁποίαν ἐγεύθη, εἶναι τύπος δι' ἡμᾶς νὰ ἀποβάλωμεν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μας πᾶσαν πονηρὰν ἐπιθυμίαν, νὰ κλείσωμεν τὰ στόματά μας καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτάς νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ σῶμα μας καὶ νὰ πραγματοποιηθοῦν εἰς πονηρὰς πράξεις. Ἀπὸ τὸ ὄξος, πάλιν, τὸ ὁποῖον ἐγεύθη διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, διδασκόμεθα, ὅτι πρέπει νὰ σβύνωμεν κάθε αὐθάδειαν καὶ ματαίαν ταραχήν. Ἀπὸ τὸ πτύσιμον, μετ' αὐτὸ ὁποῖον τὸν ἐνέπτυσαν, διδασκόμεθα, ὅτι πρέπει νὰ ἐξαλείψωμεν κάθε τάσιν νὰ ἀρέσκωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ κάθε δόξαν αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Διὰ τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου γυμναζόμεθα νὰ ὑπομένωμεν τὸν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐναντίον ἡμῶν ἐμπαιγμὸν καὶ νὰ ἀντιμετωπίζωμεν μετ' ἀτάραχον ὑπομονὴν τὰς διαφοροὺς ὕβρεις.

Τὸ καλάμι, μετ' αὐτὸ ὁποῖον ἐκτυποῦσαν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ χάριν τῆς σωτηρίας ἡμῶν, εἶναι καὶ αὐτὸ τύπος δι' ἡμᾶς νὰ φορῶμεν πάντοτε τὴν περικεφαλαίαν τῆς ταπεινοφροσύνης, διὰ νὰ ἐκμηδενίσωμεν κά-

θε ὑπερηφάνειαν, πού μᾶς ἐμπνέει ὁ ἐχθρός. Ἡ φραγγέλωσις τὴν ὁποίαν ὑπέστη πρὸ τῆς σταυρώσεώς του ὁ Ἰησοῦς, εἶναι παράδειγμα δι' ἡμᾶς νὰ καταφρονῶμεν κάθε ἀνθρώπινον διασυρμόν καὶ κάθε εἰρωνείαν. Ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἔμεινεν ἀτάραχος, ἐνῷ ἐμοίραζαν τὰ ἱμάτιά του, διδασκόμεθα νὰ παραβλέπωμεν τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, διὰ νὰ ἀναβῶμεν ἀπερίσπαστοι ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν. Τὸ ὅτι δὲ ἦτο ἕκτη ὥρα, ὅτε ἐσταυρώθη, εἶναι δι' ἡμᾶς τύπος πρὸς τὸ νὰ ἐνδυναμωθῶμεν ἐναντίον πάσης μικροψυχίας καὶ πνευματικῆς καταπτώσεως, ἕως ὅτου ἀποθάνῃ εἰς τὴν ψυχὴν μας ἡ ἁμαρτία, σύμφωνα μὲ αὐτό, πού ἔχει γραφῇ· «διὰ τοῦ σταυροῦ ἐφόνευσε τὴν ἔχθραν εἰς αὐτὸν» (Ἐφεσ. 6', 14—16).

Τὸ ὅτι δέ, ὅταν ἔγινεν ἡ ἐνάτη ὥρα, ἔκραξεν ὁ Ἰησοῦς μὲ μεγάλην φωνὴν «ἐλωϊ, ἐλωϊ, λαμὰ σαβαχθανῇ» (Ματθ. κζ', 46)*, μᾶς διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ ὑπομένωμεν τὴν θλίψιν, πού προξενοῦν εἰς ἡμᾶς τὰ πάθη, ἕως ὅτου σδύσουν. διὰ νὰ ἀποκτῶμεν τοῦ λοιποῦ περισσότερον θάρρος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ ταπεινοφροσύνην νὰ ἐπικαλούμεθα Αὐτόν.

Ἀπὸ τὸ ὅτι δὲ παρέδωσε τὸ πνεῦμα Του, ἀφοῦ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, μανθάνομεν ὅτι ὅταν χάσῃ ὁ νοῦς ἡμῶν κάθε ἐλπίδα ἀπὸ τὰ ὁρατὰ αὐτοῦ τοῦ κόσμου, εἶναι σημεῖον, ὅτι ἀπέθανε πλέον ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τότε καὶ τὸ καταπέτασμα σχίζεται, δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ νοός μας ἀπὸ τὰ γῆινα καὶ ἐγκόσμια, ἐξαφανίζεται καὶ τὸ ἐμπόδιον μετὰ τοῦ νοός μας καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἐν συνεχείᾳ αἱ πέτραι σχίζονται καὶ τὰ μνημεῖα ἀνοίγονται· αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐὰν ἐκεῖνος ὁ θάνατος (τοῦ Ἰησοῦ) ἐνεργηθῇ εἰς ἡμᾶς, τότε κάθε ὑλικὴ βαρὺτης, καὶ τυφλότης καὶ ὅσα βαραίνουν τὴν ψυχὴν ἐξαφανίζονται καὶ αἱ νεκρωθεῖσαι αἰσθήσεις πού ἐκαρποφόρον διὰ τοῦ (πνευματικοῦ) θανάτου, ἐξυγιαίνονται καὶ ἀνεγείρονται ἀνίκητοι. Τὸ ὅτι ἐτύλιξαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ εἰς καθαρὰν σινδόνα καὶ τὸ ἥλειψαν μὲ ἀρώματα, φανερῶνει τὸν ἁγιασμόν τοῦ νοός, μὲ τὸν ὅποιον περιβάλλεται μετὰ τὸν ζωηφόρον ἐκεῖνον θάνατον· σημαίνει ἀκόμη καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ἡ ὁποία τὸν ἀναπαύει.

Τὸ ὅτι δὲ ἐτοποθέτησαν αὐτὸν εἰς καινούργιο μνημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον κανεῖς προηγουμένως δὲν εἶχε τεθῇ, καὶ τὸ ὅτι ἐκύλισαν ἓνα μέγαν λίθον ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ μνημείου, φανερῶνουν ὅτι ἐὰν ὁ νοῦς ἐλευθερωθῇ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καὶ διέλθῃ τὴν ἐβδομάδα τῶν παθῶν του, εἰσέρχεται πλέον εἰς ἄλλον καινούργιον αἰῶνα, σκεπτόμενος νέα καὶ ἀφθαρτα πράγματα· «ὅπου ὑπάρχει τὸ πτώμα ἐκεῖ μαζεύονται καὶ οἱ ἀετοὶ» (Ματθ.

* Ὡς ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅταν ὁ Κύριος ἐκρεμάσθῃ εἰς τὸν σταυρόν, ὀλίγον πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸν πνεῦμα, περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐξέβαλε μεγάλην φωνὴν λέγων: Ἐλωϊ, ἐλωϊ, λαμὰ σαβαχθανῇ, δίδει δὲ ὁ ἴδιος τὴν ἐρμηνείαν αὐτῆς σημαίνουσαν: ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; (Μαρκ., Κεφ. ΙΕ', 34). Ὁ Ματθαῖος παραθέτει τὴν ἰδίαν φράσιν ὥς: ἡλί, ἡλί, λαμὰ σαβαχθανῇ, δίδει δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἐρμηνείαν (Ματθ., ΚΖ', 46).

κδ', 28). Λέγει ἡ Ἀγία Γραφή ὅτι «ἀνεστήθη εἰς τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκάθισεν εἰς τὰ δεξιὰ τῆς μεγαλowsύνης εἰς τὰ ὑψηλότεα» (Ἑβρ. α', 3). Καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ παραδίδων εἰς ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος λέγει· «ἐφ' ὅσον λοιπὸν συνανεστήθητε διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὸν Χριστόν, τὰ ἄνω πλέον νὰ ζητῆτε, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ Χριστὸς καθήμενος εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ· τὰ ἄνω νὰ σκέπτεσθε καὶ ὄχι τὰ ἐπίγεια, διότι ἔχετε ἀποθάνει πλέον» (Κολασ. γ', 1—3). Εἶναι δὲ τὸ ὄνομά Του τὸ ἅγιον δυνατόν νὰ ἀναλάβῃ τὴν θεραπείαν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, ὥστε κατὰ τὸ μέτρον τῆς πνευματικῆς ἡμῶν πτωχείας, νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὰς ἁμαρτίας μας καὶ νὰ εὕρωμεν ἔλεος μαζὶ μὲ τοὺς ὁξίους του. Ἀμήν.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΕΣΤΙΝ ἐνέργεια χάριτος τῇ νηπίῳ ἀγνωσμένη· καὶ ἔστι τῆς κακίας ἐτέρα τῇ ἀληθείᾳ ἐξομοιούμενη· καλὸν δὲ τὰ τοιαῦτα μὴ ἐνοπτρίζεσθαι διὰ τὴν πλάνην, μῆτε ἀναθεματίζειν διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πάντα δι' ἐλπίδος προσφέρειν τῷ Θεῷ· αὐτὸς γὰρ οἶδε τῶν ἀμφοτέρων τὸ χρήσιμον.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΤΠΑΡΧΕΙ ἐνέργεια χάριτος, ἡ ὁποία εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸν νήπιον (κατὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν)· καὶ ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἐνέργεια τῆς κακίας, ποὺ ἐξομοιώνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Εἶναι δὲ καλὸν νὰ μὴ προσέχωμεν αὐτὰ διὰ τὸ ἐνδεχόμενον πλάνης· οὔτε πάλιν νὰ τὰ ἀπορρίπτωμεν διότι ἀγνωοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ νὰ τὰ προσφέρωμεν ὅλα δι' ἐλπίδος εἰς τὸν Θεόν· διότι Αὐτὸς γνωρίζει τὴν χρησιμότητα καὶ τῶν δύο.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ

ΟΙ μετὰ ἀδελφῶν ὄντες, καὶ διὰ τὸ μὴ φέρειν τὸν ἐκ τῶν παθῶν πόλεμον ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκοντες, ὡς ἐκεῖ δῆθεν μηδενὸς ὄντος τοῦ κινοῦντος ταῦτα καὶ ἐρεθίζοντος, εὐκόλως τούτων περιγενήσονται, γινωσκέτωσαν, ὅτι ὑπὸ δαιμόνων ἐμπαίζονται ἢ καὶ ὑπὸ ὑπερηφανίας σφόδρα κατέχονται· διὰ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἑαυτοὺς μέμφεσθαι καὶ ἐπιγράφειν τῇ ἰδίᾳ ραθυμίᾳ τὰς τῶν παθῶν αἰτίας, τοὺς ἀδελφοὺς αἰτιῶνται, καὶ φεύγειν ἀπ' αὐτῶν ἀλογίστως θέλουσι, διὸ καὶ ἀνιάτους τὰς ἑαυτῶν νόσους φυλάττουσιν. Ὅσα γὰρ τῶν παθῶν ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἀθεράπευτα ἀπενέγκωσι, ταῦτα διὰ τῆς μονώσεως ἐπικαλύψουσι μόνον, οὐκ ἐξαλείψουσι· καὶ γὰρ ἡ ἀναχώρησις, τοῖς μήπω παθῶν ἀπηλλαγμένοις, τὰ ἐλαττώματα οὐ μόνον, τηρεῖ ἀνεκάλυπτα, ἀλλὰ καὶ ἐπικαλύπτειν αὐτὰ οἶδεν, ὥς τε μὴ ἐπαισθάνεσθαι τούτων τοὺς ταῦτα ἔχοντας, μὴδὲ ἐπιγινώσκειν λοιπὸν ποίοις ἤττωνται πάθεσι.

Τοὺναντίον δὲ φαντασίαν ἀρετῆς αὐτοῖς ὑποβάλλει, καὶ κατωρθωκέναι αὐτοὺς τὴν τε μακροθυμίαν καὶ τὴν ταπεινώσιν καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ἀρετῶν ὑποτίθῃσιν, ἕως μὴ πάρεστιν ὁ αὐτοὺς ἐρεθίζων· ὅταν δὲ συμβῇ πρόφασίς τις τούτους κινοῦσα καὶ ἐρεθίζουσα, εὐθὺς τὰ ἐν αὐτοῖς ἀποκείμενα πάθη καὶ τὸ πρὶν λανθάνοντα, ὥς περ ἵπποι ἀχαλίνωτοι ἐκ τῶν ἰδίων ἀφετηρίων ἐκπηδήσαντες, σφοδρότερον καὶ ἀγριώτερον

τὸν ἴδιον ἐπιβάτην πρὸς ὄλεθρον κατασύρουσιν, ἅτε τῇ μακρᾷ ἡσυχίᾳ καὶ σχολῇ τραφέντα καὶ εὐπαθήσαντα. Τὰ γὰρ ἐν ἡμῖν πάθη πλέον ἀγριοῦνται τῆς ἐκ τῶν ἀνθρώπων γυμνασίας ἀργήσαντα· καὶ αὐτὴν τὴν μικρὰν ἐλάττωσιν, ἣν ἐκ τῆς τῶν ἀδελφῶν συνδιαγωγῆς ἡλαττώθησαν, ἀποβάλλουσι πάλιν ἐν τῇ μονώσει, καὶ καθ' ἡμῶν πλέον κρατύνονται καὶ ἰσχύουσιν ἢ τὸ πρότερον, ἡνίκα δηλονότι ὁ ἐρεθίζων αὐτοὺς πάρεστιν.

Ὡς περ γὰρ τὰ ἰοδόλα τῶν θηρίων ἐν ἐρημίᾳ καὶ ταῖς ἰδίαις κοίταις ἡσυχάζοντα, τότε τὴν ἰδίαν μανίαν ἐπιδείκνυται, ὅταν τινὸς προσεγγίζοντος ἐπιλάδωνται, οὕτω καὶ οἱ ἐμπαθεῖς ἄνθρωποι, οὐκ ἀρετῆς διαθέσει, ἀλλὰ τῇ τῆς ἐρημίας ἀνάγκῃ ἡσυχάζοντες, τότε τὸν τῆς ψυχῆς ἰὸν ἐξεμοῦσιν, ὅταν τῶν προσεγγιζόντων δράζωνται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΟΣΟΙ ζοῦν μαζὶ μὲ ἄλλους ἀδελφούς, καὶ διότι δὲν ὑποφέρουν τὸν πόλεμον ἐκ τῶν παθῶν ἐπιδιώκουν τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν ἀπομόνωσιν, ἐπειδὴ, τάχα, ἐκεῖ εἰς τὴν ἐρημίαν δὲν ὑπάρχει τίποτε πού νὰ κινή τὰ πάθη καὶ νὰ τοὺς ἐρεθίσῃ καὶ πιστεύουν πὼς ἔτσι εὐκόλα θὰ τὰ κατανικήσουν, ὥς γνωρίζουν ὅτι ἐμπαίζονται ὑπὸ τῶν δαιμόνων, ἢ κατέχονται ἀπὸ ἀθεράτευτον ὑπερηφάνειαν. Διότι μὲ τὸ νὰ μὴ θέλουν νὰ μεμφθῶν τὸν ἑαυτὸν των καὶ νὰ μὴ ἀποδίδουν εἰς τὴν ἰδικὴν των ὀκηρίαν τὰς αἰτίας τῶν παθῶν των. αἰτιῶνται τοὺς ἀδελφούς καὶ θέλουν νὰ φεῦγουν ἀπὸ αὐτούς, δι' αὐτὸ καὶ διατηροῦν ἀθεραπεύτους τὰς νόσους των.

Διότι ὅσα ἀπὸ τὰ πάθη των παραλάβουν μαζὶ των ἀθεράτευτα εἰς τὴν ἐρημίαν, αὐτὰ θὰ τὰ σκεπάσουν μόνον διὰ τῆς μονώσεως, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰ ἐξαλείψουν. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἀναχώρησις δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀτηλλάγησαν ἀκόμη ἀπὸ τὰ πάθη, ὅχι μόνον διατηρεῖ ἀφανέρωτα τὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ γνωρίζει καὶ νὰ τὰ σκεπάζῃ, ὥστε νὰ μὴ τὰ ἀντιλαμβάνωνται οἱ ἔχοντες τὰ πάθη αὐτά, οὔτε καὶ νὰ ἐννοοῦν, κατὰ συνέπειαν, ἀπὸ ποῖα πάθη νικῶνται.

Ἀντιθέτως ὁ κακὸς λογισμὸς τοὺς κάνει νὰ φαντάζωνται ὅτι τάχα εἶναι ἐνάρετοι καὶ ὅτι ἔχουν κατορθώσει τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς· αὐτὰ βάζει εἰς τὸν νοῦν των ὁ πειρασμός, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἐκεῖνος πού θὰ τοὺς ἐρεθίσῃ. Ὅταν ὅμως παρουσιασθῇ κάποια πρόφασις νὰ τοὺς κινήσῃ ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν των καὶ νὰ τοὺς ἐρεθίσῃ, ἀμέσως τότε τὰ πάθη, πού εὐρίσκοντο κρυμμένα μέσα των καὶ πού δὲν ἐγίνοντο προηγουμένως ἀντιληπτὰ, ἐξορροῦν μὲ θιαύτητα, ὅπως τὰ ἀχαλίνωτα ἄλογα. πού τρέχουν ἀφηνιασμένα ἀπὸ τοὺς σταύλους των καὶ ρίπτουν εἰς τὴν καταστροφὴν τὸν ἐπιβάτην των μὲ περισσοτέραν σφοδρότητα καὶ ἀγριότητα. Αὕτῃ δὲ ἡ καταστρεπτικὴ ὁρμὴ τῶν παθῶν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὰ πάθη, διὰ τῆς μακρᾶς ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως, ἐτρέφθησαν καὶ ἐγίναν περισσότερον ἀπειλητικὰ εἰς τὴν ἐμπαθῆ των ἐνέργειαν.

Διότι τὰ πάθη, πού κατοικοῦν μέσα μας, ἀγριεύουν περισσότερον,

ἐφ' ὅσον δὲν ὑποβάλλονται εἰς κατασταλτικὴν ἄσκησιν ἀπὸ τὴν συνανα-
στροφὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ παραμένουν εἰς ἀργίαν. Καὶ αὕτῃ ἡ μικρὰ
ἐλάττωσις τῆς σφοδρότητος τῶν παθῶν, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπι-
κοινωνίαν μὲ τοὺς ἀδελφούς, χάνεται πάλιν κατὰ τὴν μόνωσιν, ὁπότεν
ἐκ νέου δυναμώνουν ἐναντίον μας, περισσότερον μάλιστα ἀπὸ προηγου-
μένως, ὅταν δηλαδὴ ἐμφανισθῇ αὐτός, ποὺ θὰ διερεθίσῃ τοὺς ἐρημίτας
αὐτούς.

Ὅπως ἀκριβῶς τὰ φαρμακερὰ φάρμακα, ποὺ ἡσυχάζουν εἰς τὴν ἐρη-
μίαν καὶ εἰς τὰς φωλεάς των, τότε μόνον παρουσιάζουν τὴν μανίαν των,
ὅταν ἀντιληφθῶν κάποιον νὰ τὰ πλησιάζῃ, ἔτσι ἐνεργοῦν καὶ οἱ ἐμπα-
θεῖς ἄνθρωποι. Οὗτοι ἡσυχάζουν ὄχι ἀπὸ διάθεσιν ἀρετῆς, ἀλλὰ ἀναγκα-
στικά ἀπὸ τὴν ἐρημίαν, δι' αὐτὸ καὶ χύνουν τὸ δηλητήριον τῆς ψυχῆς
των, ὅταν ἀρπάξουν κάποιον ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τοὺς πλησιάζουν.

Ε'. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ὁ λογισμὸς λέγει μοι, ὅτι ἡ ἡσυχία
πάντων ἐστὶν ἀναγκασιότερα, καὶ ὅτι συμφέρει σοι· ἄρα καλῶς λέγει; Ἀπεκρίθη ὁ
γέρων· ἡ ἡσυχία οὐκ ἄλλο τί ἐστίν, ἢ τὸ συστεῖλαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ δόσεως
καὶ λήψεως καὶ ἀνθρωπαρεσκείας, καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν· καὶ σὺ οὖν μὴ
δώσης μηδὲ λάβῃς μετὰ τινος τῶν ἔξω, καὶ ἡσυχάζεις ἀπ' αὐτῶν, ἀλλοτριωθέντων
ἀπὸ σοῦ. Εἶρηκε δὲ ὁ Κύριος· «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». Εἰ οὖν ἔχεις ἀπαξ ὅτι
τὸ ἔλεος πλεόν ἐστι τῆς θυσίας, εἰς τὸ ἔλεος κλίνειν τὴν καρδίαν σου· καὶ γὰρ ἡ πρό-
φασις τῆς ἡσυχίας φέρει εἰς ὑψηλοφροσύνην πρὶν ἢ ὁ ἄνθρωπος κερδάνῃ ἑαυτόν,
τούτέστιν ἁμωμος γένηται. Ὅτε γὰρ τις βαστάζει τὸν σταυρόν, τότε ἡσυχάσαι δύ-
ναται. Ἐάν οὖν συμπαθήσῃς, εὐρίσκεις βοήθειαν· ἐάν δὲ θελήσῃς ἀναβῆναι ὑπὲρ τὸ
μέτρον σου, γίνωσκε ὅτι καὶ ὁ ἔχεις ἀπώλεσας. Μήτε οὖν ἔξω, μήτε ἔσω, ἀλλὰ μέ-
σως πορεύθῃτι, συνιών τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν.

Ἐφη ὁ ἀδελφός· σαφήνισόν μοι, Πάτερ, τί ἐστίν ὁ εἶπας, μήτε ἔξω, μήτε
ἔσω ἀλλὰ μέσως; ἄρα μὴ τινὰς μὲν ἡμέρας ἀφορίζειν χρὴ τῇ ἡσυχίᾳ, τινὰς δὲ τῇ
φροντίδι; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ μὲν θαρρεῖν εἰς τὴν ἡσυχίαν, μηδὲ καταφρονεῖν
εἰς τὸν περισπασμόν, αὕτη ἐστὶν ἡ μέση ὁδὸς ἡ οὐ πύπτουσα· ἀλλ' ἔχειν ἐν τῇ ἡσυ-
χίᾳ τὴν ταπεινώσιν, καὶ ἐν τῇ περισπασμῷ τὴν νῆψιν, καὶ συστέλλειν τὸν λογισμόν,
οὐκ ἔστι δὲ ὄρος οὐδὲ ὥρας, πόσῃ μᾶλλον ἡμέρας, ἀλλὰ δεῖ ποιεῖν κατὰ τὰ ἐπερχό-
μενα. Συμπάσχειν δὲ χρὴ πᾶσι τοῖς ἐν τῷ Κοινωδίῳ· καὶ γὰρ τοῦτο ποιῶν, ἐντολὴν
τοῦ Ἀποστόλου πληροῖ· τούτεστιν ἐάν τις θλίβηται, ἵνα συνθλίβῃ αὐτῷ, ἵνα παρα-
καλέσῃ αὐτόν, ἵνα παραμυθῇσεται αὐτόν· αὕτη γάρ ἐστίν ἡ συμπάθεια. Καὶ τὸ τοῖς
ἀσθενέσι δὲ συμπασχεῖν καὶ ταῖς θεραπείαις αὐτῶν συνεργεῖν, καλόν.

Εἰ γὰρ ὁ ἱατρός μισθὸν ἔχει φροντίζων τοῦ ἀσθενοῦς, πόσῃ μᾶλλον ὁ συμ-
πάσχων εἰς πάντα τῷ πλησίον κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ; Εἰ δέ τις οὐχὶ εἰς πάντα,
ἀλλ' εἰς τινὰ μὲν συμπάσχει τῷ πλησίον, εἰς τινὰ δὲ οὐ, καὶ εἰς αὐτὰ ἃ συμπάσχει,
εὐρίσκεται θέλημα αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος κατάγεται
εἰς ταπεινώσιν, προκόπτει. Τὸ οὖν μεῖναι σε νῦν ἐν τῷ κελλίῳ, ἀπρακτόν σε ποιεῖ,

ὅτι γίνῃ ἀθλίος· καὶ ἐν τῇ ἀμεριμνήσῃ πρὸ καιροῦ, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς ἐτοιμάζει σοι ταραχὴν πλείονα τῆς ἀναπαύσεως, ἵνα ἐνέγκῃ σοι εἰπεῖν· εἶθε οὐκ ἐγεννήθην.

Εἶπεν ὁ ἀδελφός· ἀλλ' ὁ λογισμὸς λέγει μοι, ὅτι ἐὰν ἀπέλθω πούποτε καὶ ἡσυχάσω, ἔρχομαι εἰς ἡσυχίαν τελείαν· χρεώστης γάρ εἰμι πολλῶν ἁμαρτιῶν, καὶ θέλω ἐλευθερωθῆναι ἀπ' αὐτῶν· καὶ πάλιν οὐκ ἔρχεται μοι κλαυθμὸς οὔτε κατάνυξις· καὶ λέγει μοι ὁ λογισμὸς, ὅτι ἐφ' ὅσον εἰμι μετὰ ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι ταῦτα κτήσασθαι· ποιήσον οὖν ἔλεος μετὰ τῆς ἀσθενείας μου, Πάτερ, καὶ εἰπέ μοι πῶς σωθῶ ἐκ τούτων τῶν πονηρῶν λογισμῶν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἀδελφέ, ὁ χρεώστης ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ πρῶτον ἀποδῇ τὸ χρέος, ὅπου ὃ ἂν ἀπέλθῃ, κἂν εἰς πόλιν, κἂν εἰς κώμην, χρεώστης ἐστί, καὶ οὐκ ἔχει ἐλευθερίαν τοῦ καθίσαι μετὰ ἀναπαύσεως· ἐὰν δὲ κοπιᾷ, πρῶτον ἀπὸ τῶν ὀνειδισμῶν τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνεται· καὶ τότε ὅθεν δῆποτε ἀποδίδωσι τὸ χρέος καὶ ἐλευθεροῦται· ἐλευθερωθεὶς δέ, τότε μετὰ θάρσους καὶ πολλῆς παρρησίας δύναται δημοσιεῦσαι ἢ καθίσαι ὅπου θέλει.

Ἐὰν οὖν ὁ ἄνθρωπος ποιήσῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ θαστάσαι ὕδρεις καὶ ὀνειδισμούς, ἀτιμίας τε καὶ ζημίας διὰ τὰς πεπραγμένας αὐτῷ ἁμαρτίας, τὴν ταπείνωσιν μανθάνει καὶ τὸν κόπον, καὶ συγχωροῦνται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον· «Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Κατανόησον δὲ ὅτι πρὸ τοῦ Σταυροῦ πόσας ὕδρεις καὶ ὀνειδισμούς ὑπέμεινεν ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστός, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸν σταυρόν. Οὕτως οὐδεὶς δύναται ἔλθειν εἰς ἡσυχίαν τελείαν καὶ ἔγκαρπον, καὶ εἰς κατάπαυσιν ἁγίαν τῆς τελειότητος, εἰ μὴ πρότερον συμπασχῇ τῷ Χριστῷ καὶ ὑπενέγκῃ ὅλα τὰ παθήματα αὐτοῦ, μνημονεύων τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, «ὅτι ἐὰν συμπάσχωμεν Αὐτῷ, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν».

Μὴ οὖν πλανηθῇς· ἄλλη γὰρ σωτηρίας ὁδὸς οὐκ ἐστὶ, πλην ταύτης· περὶ δὲ τοῦ κλαυθοῦ, ἐὰν μὴ πυκτεύσῃς ὦν μετὰ τῶν ἀνθρώπων μὴ λαβεῖν πρὸς τινα αὐτῶν παρρησίαν, ὁ κλαυθμὸς ἢ ἡ κατάνυξις οὐκ ἔρχεται. Ἐὰν διὰ ταῦτα τὰ δικαιώματα φύγῃ τοὺς ἀδελφούς, γίνωσκε ὅτι τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ στάδιον φεύγεις. Πύκτευσον οὖν μετὰ τῶν ἀνθρώπων νικῆσαι τὴν πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν· ἄλλως γὰρ οὐκ ἐστὶ νικῆσαι τὴν πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν· καὶ γὰρ οὐ δύνησιν τὸν κλαυθμόν, ἢ τὴν κατάνυξιν κτήσασθαι· φησὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «ἐὰν ἀθλῇ τις οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ποιήσον τὴν δύναμίν σου, ἀδελφέ, καὶ συνεργεῖ σοι ὁ Θεός· μὴ ἐπιλάβῃ δέ, ὡς εἶπον, ἐν πᾶσι φυλάξαι τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ὑποταγήν, καὶ σώζῃ ἐν Κυρίῳ.

Ἐ ρ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἠρώτησε, κάποτε, ἕνα Γέροντα·

— Γέροντα, ὁ λογισμὸς μου μοῦ λέγει, ὅτι ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετὰς εἶναι ἀναγκαιοτέρα ἡ ἐρημία καὶ ὅτι ἡ ἐρημία συμφέρει εἰς τὴν ψυχὴν μου· ἄραγε μοῦ λέγει καλᾶ;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν·

— Ἡ ἡσυχία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ συμμαζεμα τῆς καρδίας ἀπὸ κάθε δοσοληψίαν καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ἀπὸ τὰς ὑπολοιπίους

παρομοίας ἐνεργείας· ἐὰν λοιπὸν θέλῃς καὶ σὺ ἡσυχίαν, τότε νὰ μὴ δημιουργήσῃς δοσοληψίας μετὰ κοσμικῶν ἀνθρώπων, ὁπότεν ἡσυχάζεις ἀπὸ αὐτοὺς, ἐφ' ὅσον θὰ ἀποξενωθοῦν ἀπὸ σένα. Ὁ Κύριος μᾶς ἔχει εἰπεῖ· «ἔλεον θέλω καὶ ὄχι θυσίαν» (Ματθ. θ', 13). Ἐὰν λοιπὸν γνωρίζῃς καλῶς, ὅτι ἡ εὐσπλαγχνία ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν θυσίαν, τότε ἄφῃσε τὴν καρδίαν σου νὰ κλίνη πρὸς τὴν εὐσπλαγχνίαν· διότι ἡ πρόφασις τῆς ἡσυχίας ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ὑψηλοφροσύνην, πρὶν ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος κερδήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, πρὶν δηλαδὴ κατορθώσῃ νὰ γίνῃ ἄμωμος. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος σηκῶνῃ τὸν σταυρὸν του, τότε μόνον δύναται νὰ ἡσυχάσῃ (ἐσωτερικῶς).

Ἐὰν λοιπὸν ἐπιδείξῃς συμπάθειαν, τότε εὐρίσκεις καὶ βοήθειαν. Ἐὰν ὅμως θελήσῃς νὰ ἀνέλθῃς ὑπεράνω τοῦ μέτρου σου, γνώριζε πῶς καὶ αὐτό, πὺν ἔχεις κατορθώσει, τὸ ἔχασες. Πρόσεξε λοιπὸν νὰ ἀποφυγῇς τὰ ἄκρα καὶ νὰ μὴ πορευθῇς οὔτε ἔξω, οὔτε μέσα· ἀλλὰ νὰ πορευθῇς εἰς τὴν μεσαίαν ὁδόν, ἀντιλαμβανόμενος τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι αἱ ἡμέραι εἶναι πονηραὶ (Ἐφεσ. ε', 16).

Ὁ ἀδελφός, ἠρώτησε καὶ πάλιν.

— Γέροντα, ξεκαθάρισέ μου, τί ἐννοεῖς μὲ αὐτό, πὺν εἶπες· οὔτε ἔξω, οὔτε μέσα, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον; Μήπως, ἄραγε, ἐννοεῖς, ὅτι πρέπει νὰ ἀφιερώνωμεν ὠρισμένας ἡμέρας εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ ὠρισμένας εἰς τὰς φροντίδας;

Ὁ Γέρων ἀπήντησε:

— Τὸ νὰ ἔχῃ κανεὶς θάρρος εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἀλλὰ νὰ μὴ καταφρονῇ τὰς διαφόρους ἀσχολίας, αὕτη εἶναι ἡ μέση ὁδός, ἡ ὁποία δὲν πίπτει ποτε· ἀλλὰ πρέπει ὅμως νὰ ἔχῃ τὴν ταπεινώσιν, κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἡσυχίας, νὰ διατηρῇ δὲ τὴν νηφαλιότητα καὶ ἐπαγρύπνησίν του κατὰ τοὺς ἀναγκαίους περισπασμούς, καὶ νὰ συμμαζεῖ τὸν λογισμὸν του, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὔτε λεπτὸν τῆς ὥρας ἐλεύθερον, πολὺ δὲ περισσότερον οὔτε ἡμέρα, πὺν νὰ ἐκμεταλλευθῇ ὁ διάβολος· πρέπει ἀκόμη νὰ πράττῃ ἔτσι, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἐπερχόμενα. Πρέπει νὰ συμπάσχῃ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς ὅλου τοῦ Κοινοβίου. Ὅταν ὁ Μοναχὸς πράττῃ αὐτό, ἐφαρμόζει τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἀποστόλου (Ρωμ. η', 17 καὶ Α' Κορ. ιβ', 26). Δηλαδή, ἐὰν κανεὶς ἀπὸ τὸ Κοινόβιον λυπῇται, νὰ λυπηθῇ καὶ αὐτὸς μαζί μὲ αὐτόν, διὰ νὰ τὸν ἀνακουφίσῃ, νὰ τὸν παρηγορήσῃ· αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἡ συμπάθεια. Καὶ τὸ νὰ συμπάσχῃ κανεὶς μὲ τοὺς ἀσθενεῖς (ἐννοεῖ τοὺς διὰ τῶν θλίψεων δοκιμαζομένους) καὶ νὰ τοὺς βοηθῇ νὰ θεραπευθοῦν, εἶναι καλόν.

Διότι ἐὰν ἱατρὸς ἔχῃ μισθόν, ὅταν φροντίξῃ διὰ τὸν ἄρρωστον, πόσον περισσότερο θὰ ἀμειβθῇ ἐκεῖνος, πὺν κατὰ τὴν δύναμίν του συμπάσχει μὲ τὸν πλησίον του, δι' ὅλας τὰς δοκιμασίας του; Ἐὰν πάλιν κάποιος συμπάσχῃ μὲ τὸν πλησίον του εἰς ὠρισμένας μόνον θλίψεις καὶ ὄχι εἰς ὅλας, καὶ εἰς αὐτὰ τότε, πὺν συμπάσχει, ἐνεργεῖ κατὰ τὸ θέλημά του καὶ ὄχι κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀκόμη καὶ αὐτὸ νὰ γνωρίζῃς πῶς ὅσον

ὁ ἄνθρωπος ταπεινώνεται, τόσον προκόπτει. Τὸ νὰ παραμείνης λοιπὸν τώρα εἰς τὸ κελλί σου, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχῃς θλίψεις, δὲν θὰ ἐκτελέσῃς οὐδεμίαν ἀγαθὴν πράξιν· καὶ τὸ νὰ μένης ἀμέριμνος προτοῦ γυμνασθῇς διὰ ἐρημικὴν καὶ ἡσυχαστικὴν ζωὴν, τότε ὁ κοινὸς ἐχθρὸς θὰ σοῦ ἐτοιμάσῃ ταραχὴν μεγαλυτέραν τῆς ἀναπαύσεως, διὰ νὰ σὲ φέρῃ εἰς τὸ σημείον τῆς ἀπογνώσεως νὰ εἰπῇς: μακάρι νὰ μὴ εἶχον γεννηθῇ.

Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου τὸν Γέροντα:

— Γέροντα, ὁ λογισμὸς μου λέγει, ὅτι ἐὰν ἀναχωρήσω κάπου καὶ ἡσυχάσω, τότε θὰ φθάσω τὰ μέτρα τῆς τελείας ἡσυχίας· διότι αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸν μου ἔνοχον διὰ πολλὰς ἁμαρτίας καὶ θέλω νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ αὐτάς. Ἐπίσης, ἐφ' ὅσον ζῶ μαζὶ μὲ ἄλλους, δὲν μοῦ ἔρχονται δάκρυα καὶ κατάνυξις καὶ μοῦ λέγει ὁ λογισμὸς, ὅτι ἐφ' ὅσον παραμένω μαζὶ μὲ ἄλλους ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἡμπορέσω νὰ ἀποκτήσω αὐτά. Εὐσπλαγχνίσου λοιπὸν, Πάτερ μου, τὴν ἀσθενειάν μου καὶ εἰπέ μου πῶς θὰ σωθῶ ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς;

Ὁ Γέρον τού ἀπήντησε καὶ πάλιν:

— Ἀδελφέ, ὁ ἄνθρωπος, ποὺ χρεωστεῖ, ἐφ' ὅσον προηγουμένως δὲν ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του, ὅπου καὶ ἂν μεταβῇ, εἴτε εἰς πόλιν, εἴτε εἰς χωρίον, θὰ εἶναι χρεώστης καὶ δὲν θὰ ἔχῃ ἐλευθερίαν νὰ καθίσῃ μὲ ἄνεσιν καὶ νὰ ἀναπαυθῇ. Ἐὰν ὁμως κοπιᾷσῃ, δοκιμάζει κατ' ἀρχὴν ἐντροπὴν ἀπὸ τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἀνθρώπων. Τότε, ὅπου δῆποτε εὐρεθῇ ἐξοφλεῖ τὸ χρέος καὶ ἐλευθερώνεται. Ὅταν πλέον ἐλευθερωθῇ, τότε θὰ ἡμπορέσῃ μὲ θάρρος καὶ πολλὴν ἐλευθεριότητα ἢ νὰ ζήσῃ μαζὶ μὲ ἄλλους, ἢ νὰ καθίσῃ ὅπου θέλει.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ, κατὰ τὴν δύναμίν του, νὰ σηκώσῃ τὰς ὑβρεῖς καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς, τὰς προσβολὰς καὶ τὰς ζημίας διὰ τὰς ἁμαρτίας ποὺ διέπραξε, μανθάνει τὴν ταπείνωσιν καὶ τὸν κόπον καὶ δέχεται πλέον τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του, σύμφωνα μὲ τὸ ρητόν: «ιδέ, Θεέ μου, τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ συγχώρησόν μου ὅλας τὰς ἁμαρτίας μου» (Ψαλ. κδ', 18). Σκέψου δὲ καλῶς πόσας ὑβρεῖς ὑπέμεινεν ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστός, πρὶν νὰ σταυρωθῇ καὶ κατόπιν ἀνῆλθεν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Κατ' ἀναλογίαν κανεῖς δὲ ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τελείαν καὶ καρποφόρον ἡσυχίαν καὶ νὰ χαρῇ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς ἀγίας τελειότητος, παρὰ μόνον ἀφοῦ πάθῃ τὰ ἴδια παθήματα μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τὰ ὑποστῇ ὅλα ἀγογγύστως, ἔχων ὑπ' ὄψιν του αὐτά, ποὺ λέγει ὁ Ἀπόστολος: «ἐὰν πάσχωμεν ἀπὸ κοινοῦ μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν, ἀσφαλῶς θὰ δοξασθῶμεν καὶ μαζὶ Του» (Ρωμ. η', 17).

Πρόσεξε λοιπὸν νὰ μὴ πλανηθῇς, διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας ἀπὸ αὐτὴν· διὰ δὲ τὸν κλαυθμὸν πρέπει νὰ γνωρίζῃς καὶ τοῦτο· ἐὰν δὲν ἀγωνισθῇς, εὐρισκόμενος μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ μὴ ἀποκτήσῃς ἐλευθεριότητα μὲ κανένα ἐξ αὐτῶν, δὲν ἔρχονται τὰ δάκρυα ἢ ἡ κατάνυξις. Ἐὰν ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ κερδίσῃς αὐτάς τὰς τελειότητας, γνώριζε ὅτι ἀποφεύγεις τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ στάδιον. Ἀ-

γωνίσου λοιπὸν μετὰ τῶν ἀνθρώπων νὰ νικήσῃς τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐλευθεριότητα, διότι δὲν θὰ ἤμπορέσῃς νὰ ἀποκτήσῃς τὰ δάκρυα καὶ τὴν κατάνυξιν (χωρὶς ἀγῶνας), ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος πῶς· «ἐὰν κάποιος ἀγωνίζεται ὡς ἀθλητής, δὲν στεφανώνεται, ἐφόσον δὲν ἀβλήσῃ νόμιμα» (Β΄ Τιμοθ. 6΄, 5). Βάλε ὅλην σου τὴν δύναμιν, ἀδελφέ, καὶ θὰ σὲ βοηθήσῃ ὁ Θεός· καὶ μὴ λησμονήσῃς, ὅπως σοῦ εἶπα, νὰ διαφυλάξῃς, εἰς ὅλας σου τὰς προσπάθειάς, τὴν ταπείνωσιν, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ὑποταγὴν, ὅποταν θὰ σωθῇς, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕ γέρων, ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὃς ποιεῖ ἑκατὸν ἔτη ἐν τῇ κελλίῳ, καὶ οὐ
 μαυθάνει πῶς δεῖ ἐν τῇ κελλίῳ καθίσαι.

2. Γέρων τις ἔσχε μαθητὴν χρόνοις οὐκ ὀλίγοις τὴν ὑπακοὴν καλῶς μετερχόμενον· οὗτος ἔτι ἀτελὲς ὢν, ἐπεθύμει ἡσυχάσαι· καὶ ἐν μιᾷ, προσελθὼν τῷ γέροντι, βάλλει μετάνοιαν λέγων· ποιήσόν με, Πάτερ, γενέσθαι Μοναχόν, ἥγουν κατὰ μόνας οἰκῆσαι· καὶ λέγει ὁ γέρων· Ἴδε ἐπιτήδειον τόπον, καὶ ποιούμεν σοι κελλίον. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ὡς ἀπὸ σημείου ἐνός, εὔρε τόπον, καὶ ἐλθὼν ἀνήγγειλε τῷ γέροντι, καὶ ἐποίησαν κελλίον· καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ· Ἰδοὺ ὃ ἐζήτηεις· κάθου οὖν ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ ὅταν χρεῖαν ἔχῃς, φάγε, πίε, κοιμήθητι· μόνον ἐκ τοῦ κελλίου σου μὴ ἐξέλθῃς ἕως τοῦ Σαββάτου, τότε δὲ ἔρχου πρὸς με· καὶ ταῦτα ἐντειλάμενος αὐτῷ ὁ γέρων ἀπῆλθεν.

‘Ο δὲ ἀδελφὸς ἐποίησε δύο ἡμέρας κατὰ τὴν ἐντολήν, τῇ δὲ τρίτῃ ἀκηδιάσας, ἔφη πρὸς ἑαυτὸν· τί τοῦτο ἐποίησέ μοι ὁ γέριον; καὶ ἀναστὰς ἔψαλε πλείστους ψαλμοὺς, καὶ ἔφαγε μετὰ τὸ δύναι τὸν ἥλιον· καὶ προσευξάμενος, ἀπῆλθε κοιμηθῆναι εἰς τὸ ψιαθίον αὐτοῦ, καὶ ἦθεωρεῖ αἰθίοπα κείμενον τρίζοντα τοὺς ὀδόντας κατ’ αὐτοῦ· καὶ δρομαῖος καταλιπὼν τὸ κελλίον, ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα· καὶ κρούσας τὴν θύραν εἶπεν· Ἀδθα, ἐλέησόν με καὶ ἀνοιξόν· ὁ δὲ γέρων οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ ἕως πρωῒ. Τὸ δὲ πρωῒ ἀνοίξας, εὗρεν αὐτὸν παρακαλουῦντα καὶ λέγοντα μετὰ δακρύων· ἐλέησόν με, δέομαί σου, καὶ δέξαι με μένειν πλησίον σου· αἰθίοπα γὰρ ἄγριον καὶ τρίζοντα κατ’ ἑμοῦ τοὺς ὀδόντας εἶδον κείμενον ἐπὶ τοῦ ψιαθίου μου ὡς ἀπῆλθον κοιμηθῆναι, καὶ οὐκέτι οἰκῆσαι ἐκεῖ δύναμαι· ὁ δὲ γέρων σπλαγχνισθεὶς εἰσῆγαγεν αὐτὸν ἔσω· καὶ ἐτύπωσεν αὐτῷ πρὸς τὴν δύναμιν τὸ ἀκλόλουθον τοῦ μονήρους βίου· καὶ κατὰ μικρὸν γέγονε Μοναχὸς δόκιμος.

3. Ἀδελφός τις καθεζόμενος εἰς τὰ κελλία, ἐταράσσετο κατὰ μόνας· καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης, ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὃ ἔπαθε· καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ὕπαγε, ταπεινώσον τὸν λογισμόν σου καὶ ὑποτάγηθι, καὶ μεῖνον μετὰ ἀλλων. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως· καὶ μετὰ μικρὸν ὑποστρέψας πρὸς τὸν γέροντα εἶπεν· οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἀναπαύομαι· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· καὶ εἰ οὐκ ἀναπαύῃ οὔτε μόνος οὔτε μετὰ ἀνθρώπων ὑπομείναι, διατί ἐξῆλθες Μοναχός; οὐχ ἵνα ὑποφέρῃς τὰς θλίψεις; εἰπέ δέ μοι πόσα ἔτη ἔχεις εἰς τὸ σχῆμα; καὶ ἀπεκρίθη, ὅκτῳ· λέγει ὁ γέρων· φύσει, ἀδελφέ, ἔχω ἐν τῷ σχήματι ἐβδομήκοντα ἔτη, καὶ οὐδέποτε εὗρον τελείαν ἀνάπαυσιν οὐδὲ μίαν ἡμέραν· καὶ σὺ εἰς ὅκτῳ ἔτη θέλεις τελείαν ἀνάπαυσιν; καὶ ἐδραιωθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος ὁ ἀδελφός ἀπῆλθεν.

4. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀδδᾶ Θεοδώρου καὶ τοῦ Ἀδδᾶ Λουκίου τῶν ἐν τῷ Ἐνάτῳ Ἀλεξανδρείας, ὅτι ὀχλοῦμενοι ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως πεντήκοντα ἔτη, ἐχλεύαζον τοὺς λογισμοὺς καὶ ἔλεγον· μετὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον μεταβαίνομεν ἐν-τεῦθεν· ὅτε δὲ πάλιν ἦλθε τὸ θέρος ἔλεγον, ὅτι μετὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀπερχόμεθα· καὶ οὕτω ταῖς ὑπερθέσεσιν ἀπατῶντες τοὺς λογισμοὺς, ἕως τελευτῆς ἐν τῷ τόπῳ ἔμειναν.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος, ποῦ κάμνει ἑκατὸν χρόνια εἰς τὸ κελλίον του, καὶ δὲν κατορθώνει νὰ μάθῃ πῶς πρέπει νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κελλί.

2. Ἐνας Γέρων εἶχεν ἓνα ὑποτακτικόν, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν εἰς αὐτὸν θαυμασίαν ὑπακοήν. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ὑποτακτικός, ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἶχε καλὰ - καλὰ τελειοποιηθῇ, ἐπεθύμει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἡσυχίαν. Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸν Γέροντα, τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ λέγει:

— Πάτερ, κάνε με Μοναχόν, δηλαδὴ νὰ κατοικήσω ὀλομόναχος.

— Εὐρὲ κατάλληλον τόπον — τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων — καὶ σοῦ κτίζομεν τὸ κελλί σου.

Ἐφυγε, πράγματι, ὁ ἀδελφὸς καὶ εἰς ὠρισμένην ἀπόστασιν εὔρε τόπον· ἐπανερχόμενος τὸ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Γέροντα. Ἀπὸ κοινοῦ δὲ ἔκτισαν εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον τὸ κελλίον. Τότε ὁ Γέρων λέγει εἰς τὸν ὑποτακτικόν του.

— Νά, ἐκεῖνο, ποῦ ἐζήτεις· κάθισε λοιπὸν εἰς τὸ κελλίον καὶ ὅταν ἔχῃς ἀνάγκην, φάγε, πίε, κοιμήσου· μόνον νὰ μὴ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ κελλί σου μέχρι τὸ Σάββατον, ὁπότεν ἔρχεσαι νὰ με συναντήσῃς. Ἀφοῦ τοῦ παρήγγειλεν αὐτά, ἔφυγεν ὁ Γέρων.

Ὁ ὑποτακτικὸς παρέμεινεν εἰς τὸ κελλί δύο ἡμέρας, κατὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Γέροντός του. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἐβαρύνθη καὶ εἶπε μόνος του· διατί μοῦ τὸ ἔκαμεν αὐτὸ ὁ Γέροντάς μου; Ἀμέσως δὲ ἐσηκώθη καὶ ἀφοῦ ἔψαλε μερικοὺς ψαλμοὺς ἔφαγε μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἀφοῦ δὲ ἔκαμε τὴν προσευχήν του, ἐπῆγε νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν ψάθαν του· βλέπει ὅμως κατάπληκτος ἓνα ἀράπην ἐξαπλωμένον νὰ τοῦ τρίξῃ ἀπειλητικὰ τὰ δόντια. Ἀφήνει τότε ἀμέσως τὸ κελλί του καὶ τρέχων, ἐξέρχεται καὶ φεύγει πρὸς τὸν Γέροντά του. Μόλις ἔφθασε, κτυπᾷ τὴν θύραν καὶ τοῦ λέγει· Λυπήσου με, Γέροντά μου καὶ ἀνοιξέ μου.

Ὁ Γέρων ὅμως δὲν ἤνοιξε, ἕως ὅτου ἐξημέρωσε.

Τὸ πρῶτ', ποῦ ἤνοιξε, τὸν εὔρε νὰ τὸν παρακαλῇ μὲ δάκρυα καὶ νὰ τοῦ λέγῃ·

— Σὲ παρακαλῶ, λυπήσου με καὶ δέξου με νὰ μένω κοντά σου· διότι εἶδον, καθὼς ἐπήγαινα νὰ κοιμηθῶ, ἓναν ἀράπη ἄγριον, νὰ τρίξῃ τὰ δόντια του καὶ νὰ εἶναι ἐξαπλωμένος εἰς τὴν ψάθαν μου καὶ δὲν ἔμπορῶ πλέον νὰ κατοικήσω ἐκεῖ.

Ὁ Γέρων τὸν ἐλυπήθη καὶ τὸν ἔβαλε μέσα εἰς τὸ κελλί του. Τοῦ

καθώρισε δὲ κανόνα μοναχικῆς ζωῆς, ἀνάλογον μὲ τὴν δύναμιν του. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον, ἔγινεν οὗτος ἕνας καλὸς καὶ ἐνάρετος Μοναχός.

3. Ἐνας ἀδελφός, ποὺ παρέμενεν εἰς τὰ κελλία, ἐταράσσετο μόνος του ἀπὸ τοὺς λογισμούς. Μεταβάς πρὸς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης, τοῦ ἀνέφερε τί ἔπαθε. Ἀφ' οὗ τὸν ἤκουσεν ὁ Γέρον, τοῦ εἶπε:

— Πήγαινε, ταπείνωσε τὸν λογισμόν σου, νὰ ὑποταχθῇς καὶ νὰ μείνης μαζὶ μὲ ἄλλους ἀδελφούς.

Ὁ Μοναχὸς ἔκαμεν ὅπως τοῦ εἶπεν ὁ Γέρον. Μετὰ ὅμως ἀπὸ ὀλίγον ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸν Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:

— Γέροντα, οὔτε μαζὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀναπαύομαι.

Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος τοῦ ἀπήντησεν:

— Ἐὰν δὲν ἀναπαύεσαι οὔτε μόνος, ἀλλ' οὔτε καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὑπομένεις, τότε διατί ἔγινες Μοναχός; Δὲν ἔγινες, διὰ νὰ ὑποφέρῃς τὰς θλίψεις; Εἰπέ μου πόσα ἔτη φέρεις τὸ Μοναχικὸν σχῆμα;

— Ὁκτώ, ἀπήντησεν ὁ Μοναχός.

— Ἀδελφὲ γνήσιε. — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος — φέρω τὸ Μοναχικὸν σχῆμα ἑβδομηντα ὀλόκληρα ἔτη καὶ ποτὲ δὲν ἠμπόρεσα νὰ εὕρω ἀνάπαυσιν, οὔτε μίαν ἡμέραν· καὶ σὺ μόνον εἰς ὀκτὼ ἔτη θέλεις νὰ ἀποκτήσῃς τὴν τελείαν ἀνάπαυσιν;

Ὁ Μοναχὸς ἔλαβε δύναμιν ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Γέροντος καὶ ἀνεχώρησεν.

4. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον καὶ τὸν Ἀββᾶν Λούκιον, ποὺ ἔμεναν εἰς τὸ Ἑνατον.* Ἀλεξανδρείας, ὅτι ἐνοχλούμενοι, ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη, ὑπὸ λογισμῶν ἀναχωρήσεως, ἐνέπαιζον τοὺς λογισμούς καὶ τοὺς ἔλεγον: Ὅταν περάσῃ αὐτὸς ὁ χειμώνας, ἀναχωροῦμεν ἀπ' ἐδῶ· ὅταν πάλιν ἤρchetο τὸ καλοκαίρι ἔλεγον· Ὅταν περάσῃ αὐτὸ τὸ καλοκαίρι φεύγομεν. Ἐξαπατῶντες, μὲ τὰς ἀναβολὰς αὐτάς. τοὺς λογισμούς, παρέμειναν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἡσκοῦντο μέχρι τοῦ θανάτου των.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΑΔΕΛΦΕ, οὐδεὶς δύναται νικῆσαι τὰ πάθη, εἰμὶ δι' ἀρετῶν αἰσθητῶν, ἥτοι σωματικῶν καὶ θεωρουμένων· ὁμοίως καὶ τοῦ μετεωρισμοῦ τοῦ νοῦς οὐκ ἔστιν ἄλλως περιγενέσθαι, εἰμὴ τῇ ἀδολεσχίᾳ τῆς γνώσεως τῆς πνευματικῆς, ἥ τινος φροντίδος κατὰ Θεόν· ὁ γὰρ νοῦς ἡμῶν κοῦφός ἐστι καὶ ἐὰν μὴ δεσμευθῇ ἐν τινι διαλογισμῷ, οὐ παύεται ἐκ τοῦ μετεωρισμοῦ. Εἰ γὰρ μὴ νικήσῃ πρότερον τοὺς ἐχθρούς, πῶς ἐν εἰρήνῃ ἔσται; καὶ ἐὰν ἡ εἰρήνη οὐ βασιλεύῃ ἐν αὐτῷ, πῶς δύναται εὐρεῖν καὶ κατανοῆσαι τὰ ἐντὸς τῆς εἰρήνῆς ἀποκείμενα; Τὰ γὰρ πάθη, διάφραγμα εἰσι τῶν κρυπτῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς· καὶ εἰ μὴ ταῦτα πρότερον διὰ τῶν φανερῶν ἀρετῶν κατα-

* Ἑνατον ἦτο ὄνομα μοναστηρίου εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπερ ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ σημείου εἰς τὸ ὅποιον εὕρισκετο, ἥτοι τὸ Ἑνατον ἀπὸ Ἀλεξανδρείας. Βλέπε περὶ τοῦ Μοναστηρίου τούτου καὶ ἐν τῷ βίῳ τῆς Ὁσίας Θεοδώρας σελ. 572.

πέσωσι, τὰ ἔσωθεν αὐτῶν οὐχ ὀρῶνται· οὐδὲ γὰρ δύναται τις ἔξω τοῦ τείχους ὄν, μετὰ τῶν ἔνδον συναναστρέφεσθαι· καὶ οὐδεὶς θεωρεῖ τὸν ἥλιον ἐν τῷ γνόφῳ, οὐδὲ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς, ἐπικειμένης ἔτι τῆς ἀχλύος τῶν παθῶν.

Εὖξαι τῷ Θεῷ δοῦναι σοι αἰσθανθῆναι τῆς ἐφέσεως τοῦ πνεύματος καὶ ἐπιποθήσεως· καὶ ὅταν ἔλθῃ σοι αὕτη ἡ αἴσθησις, τότε ἀληθῶς ἀφίστασαι τοῦ κόσμου, καὶ ὁ κόσμος ἀφίσταται ἀπὸ σοῦ, ἡγουν ἡ ὑλικὴ προσπάθεια. Πλὴν ἐν ἰδρώτι εὐδόκησεν ὁ σοφὸς Κύριος τοῦτον τὸν ἄρτον τοῖς ζητοῦσιν εὐρίσκεσθαι, καὶ τοῦτο συμπερόντως, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ μεταλαβοῦσιν ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ, γένηται ἀπεψία καὶ ἀποθάνωμεν. Αἱ οὖν ἀρεταὶ ἐξ ἀλλήλων γεννῶνται· καὶ ἐὰν ἀφῆσας τοῦ κτήσασθαι πρότερον τὰς μητέρας, σπουδάσης τὰς θυγατέρας λαβεῖν, ἔχιδναι αὐταὶ εὐρίσκονται τῇ ψυχῇ σου, ἐὰν μὴ συντόμως ρίψῃς αὐτάς ἀπὸ σοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

ΑΔΕΛΦΕ, κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ νὰ νικήσῃ τὰ πάθη, παρὰ μόνον μὲ αἰσθητὰς ἀρετὰς, δηλαδὴ σωματικὰς καὶ βλεπομένας. Ὅμοίως καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ νοῦ δὲν ἡμπορεῖ κανεῖς κατ' ἄλλον τρόπον νὰ νικήσῃ, παρὰ μόνον μὲ τὴν λεπτότητα τῆς πνευματικῆς γνώσεως, ἥ μὲ κάποιαν, κατὰ Θεόν, ἀπασχόλησιν· διότι ὁ νοῦς μας εἶναι ἐλαφρὸς καὶ ἐὰν δὲν δεσμευθῇ μὲ κάποιαν σοβαρὰν σκέψιν καὶ ἀπασχόλησιν, δὲν παύει νὰ μετεωρίζεται καὶ νὰ ὑπερηφανεύεται. Διότι ἐὰν προηγουμένως δὲν νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς, πῶς θὰ ἀπολαύσῃ τὴν εἰρήνην; Καὶ ἐὰν ἡ εἰρήνη δὲν βασιλεύσῃ μέσα εἰς τὸν νοῦν, πῶς θὰ ἡμπορέσῃ νὰ εὕρῃ καὶ νὰ κατανοήσῃ ὅσα ἀγαθὰ εὐρίσκονται μέσα εἰς τὴν εἰρήνην;

Διότι τὰ πάθη εἶναι τὸ σκέπασμα τῶν κρυμμένων ἀρετῶν τῆς ψυχῆς· καὶ ἐὰν προηγουμένως δὲν κατανικηθοῦν αὐτὰ τὰ πάθη, διὰ τῶν φανερῶν ἀρετῶν, δὲν φαίνονται, ὅσαι ἀρεταὶ σκεπάζονται κάτω ἀπὸ αὐτά. Ἄλλωστε οὔτε καὶ ἡμπορεῖ κανεῖς, εὐρισκόμενος ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος, νὰ συναναστρέφεται μὲ ὅσους εὐρίσκονται ὀπισθεν τοῦ τείχους, εἰς τὸ ἔσωτερικόν. Κανεῖς, ἐπίσης, δὲν βλέπει τὸν ἥλιον μέσα εἰς τὴν σκοτεινιά, οὔτε καὶ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς, ὅταν σκεπάζωνται ἀπὸ τὴν ὀμίχλην τῶν παθῶν.

Παρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ αἰσθανθῇς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πνεύματος καὶ σφοδρῶς νὰ τὸ ποθήσῃς. Καὶ ὅταν σοῦ ἔλθῃ αὕτη ἡ αἴσθησις, τότε πραγματικῶς ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ὁ κόσμος ἀπομακρύνεται ἀπὸ σέ, δηλαδὴ παύει νὰ ἐνεργῇ εἰς τὴν ψυχὴν σου κάθε ὑλικὴ προσπάθεια. Πλὴν ὅμως ὁ σοφὸς Κύριος ἔκρινε καλὸν μὲ ἰδρῶτα νὰ ἀνευρίσκουν τὸν ἄρτον αὐτὸν ὅσοι τὸν ἐπιζητοῦν, καὶ τοῦτο πρὸς τὸ συμφέρον, μὴ τυχὸν μεταλαμβάνοντες πρὸ καιροῦ ἐξ αὐτοῦ, βαρυστομαχιάσωμεν καὶ ἀποθάνωμεν. Αἱ ἀρεταὶ λοιπὸν γεννῶνται αἱ μὲν ἀπὸ τὰς δέ· ἐὰν δὲ παραμελήσῃς νὰ ἀποκτήσῃς προηγουμένως τὰς μητέρας, καὶ σπεύσῃς νὰ λάβῃς τὰς θυγατέρας, αὐταὶ εὐρίσκονται ὡς ἔχιδναι εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἐὰν δὲν τὰς πετάξῃς συντόμως ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου.

Η'. Τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἐν ἡσυχίᾳ καθήμενος καὶ ἀναγνοὺς εἰς τὰ γεροντικά, ὅτι ὀφείλει ὁ θέλων ἐν ἀληθείᾳ σωθῆναι, πρῶτον μετὰ τῶν ἀνθρώπων βαστάξαι ὕδρεις, ἐξουδενώσεις, ἀτιμίας, καὶ ἀπλῶς πρότερον τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ διορθώσασθαι καὶ ἐλευθερωθῆναι τοῦ δι' αὐτῶν πολέμου, καὶ τότε ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν τελείαν ἡσυχίαν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐποίησεν, ἀτιμασθεὶς πρότερον καὶ ἐξουδενωθείς, καὶ οὕτως ἐλθὼν ἐπὶ τὸν σταυρόν, ὅς ἐστι νέκρωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῶν παθῶν καὶ κατάπαυσις τελεία ἀγία, εἶπε πρὸς ἑαυτόν· ἐγὼ ὁ ἄθλιος ἐν τούτων οὐκ ἐποίησα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας μου σκανδαλίζω ἀπαντας· ἀνεχώρησα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Τάχα οὖν ὀφείλω πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων καὶ βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ ποιῆσαι, ὥς εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἵνα μὴ εἰς καιρὸν γένηται ὁ κόπος μου; καὶ ἀνῆγγειλε ταῦτα τῷ γέροντι.

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ οὕτω· καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ ἄλλως οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ γίνονται προφάσεις, ἐν αἷς νομίζει ὁ ἀνθρώπος καλῶς ποιεῖν, καὶ εὐρίσκεται βλαπτόμενος δι' ἐτέρας προφάσεως, χρή ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτόν· ἔφθασας γὰρ καθίσαι, καὶ ἂν ἔλθῃς εἰς τὸ μέσον, γεννᾷ σοι κενοδοξίαν· καὶ τάχα οὐδ' ἐστήκει μετὰ σοῦ τὸ εἶναι ἐν τῷ μέσῳ, καὶ δύο κακὰ γίνεται· ἀλλ' ἂν μέμψῃ ἑαυτὸν ὥς μὴ ποιήσαντα τὸ ὀφειλόμενον τῇ ἀνόδῳ τοῦ σταυροῦ, λέγων, ἐν ἀγνωσίᾳ ἐκάθισα, οἶδεν ἡ μέμψις ὕβρισαι καὶ ἀτιμάσαι ἑαυτήν· καὶ εἴθ' οὕτως ἐνεγκεῖν τὸν αὐτὴν δέχομενον εἰς τὸ μέτρον τοῦ σταυροῦ ἐν ἀληθείᾳ.

Ἐρμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός, ποὺ ἡσύχαζε μόνος του εἰς τὸ κελλίον του, ἀνέγνωσεν εἰς τὰ γεροντικά ὅτι ἐκεῖνος ποὺ θέλει πραγματικὰ νὰ σωθῇ, πρέπει πρῶτον, συναναστροφόμενος μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰς ὕδρεις, τὰς περιφρονήσεις, τὰς προσβολὰς καί, μὲ μίαν λέξιν, νὰ διορθώσῃ προηγουμένως τὰς αἰσθήσεις του καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν δι' αὐτῶν πόλεμον. Τότε δὲ μόνον θὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἡσυχίαν, ὅπως ἔκαμε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος προηγουμένως ἡτιμάσθη, ἐταπεινώθη ἀφαντάστως καὶ ἔτσι ἀνῆλθεν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, ποὺ εἶναι νέκρωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῶν παθῶν καὶ κατάπαυσις τελεία, ἀγία.

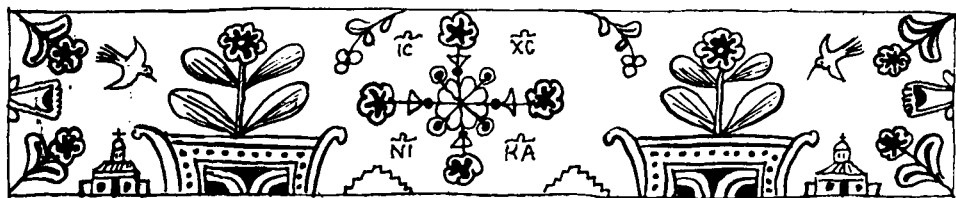
Ἀφοῦ τὰ ἐμελέτησεν ὅλα αὐτὰ ὁ ἡσυχαστὴς ἀδελφὸς εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτόν του· ἐγὼ ὁ ἄθλιος οὔτε ἓνα δὲν ἔκαμα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀλλ' ἀνεχώρησα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ ἐσκανδάλιζα ὅλους μὲ τὴν ἀδυναμίαν μου. Ἀραγε λοιπὸν μήπως πρέπει νὰ ἐπιστρέψω καὶ πάλιν μετὰ τῶν ἀνθρώπων καί, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐκτελέσω ὅσα εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ κατόπιν νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἡσυχίαν, διὰ νὰ μὴ πηγαίνη χαμένος ὁ κόπος μου; Ἐξωμολογήθη ἀμέσως τὰς σκέψεις του αὐτὰς εἰς τὸν Γέροντα.

Ὁ Γέρων, ἀφοῦ τὸν ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, τοῦ εἶπεν. Οἱ Πατέρες καλὰ τὰ εἶπον ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν γίνεται νὰ σωθῇ κανεὶς κατ' ἄλλον

τρόπον· ἐπειδὴ ὅμως ὑπάρχουν πολλαὶ δικαιολογίαι, μὲ τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος νομίζει ὅτι ἐνεργεῖ καλῶς καὶ εἰς τὸ τέλος θεωρεῖ, δι' ἄλλης δικαιολογίας, τὸν ἑαυτὸν τοῦ βλαπτόμενον, πρέπει νὰ ἀσφαλιζέται καλῶς. Ἐφ' ὅσον δηλαδὴ κατώρθωσες νὰ καθίσῃς ἐπὶ τόσα ἔτη εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἐὰν ἐπανεέλθῃς πάλιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὁ λογισμὸς σου γεννᾷ κενοδοξίαν. Καὶ πράγματι δὲν ἀρμόζει εἰς ἐσὲ νὰ εὕρισκεσαι μέσα εἰς τὸν κόσμον, ὅποταν δημιουργοῦνται δύο κακά.

Ἄλλ' ἐὰν ὅμως αὐτοκατηγοῇσαι, διότι δὲν ἔκανες προηγουμένως αὐτὸ ποῦ ἐπεβάλλετο διὰ νὰ ἀνέλθῃς εἰς τὸν σταυρόν, λέγων, ὅτι ἐμόνασα χωρὶς νὰ γνωρίζω (τὸ χρέος μου), γνωρίζει ἡ αὐτομεμψία νὰ ὑβρίζη καὶ νὰ ἐξουδενώῃ ἑαυτήν· καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κατόπιν φέρνει τὸν δεχόμενον αὐτὴν εἰς τὸ μέτρον τοῦ ἀληθινοῦ σταυροῦ τῆς ἀσκήσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ'

"Οτι οὐ δεῖ ἐριστικῶς ἀντιλέγειν οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς δοκοῦσιν εἶναι καλοῖς, ἀλλὰ τῷ πλησίον διὰ τὸν Θεὸν ὑποτάσσεσθαι κατὰ πάντα.

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ἀντιλέγωμεν μὲ τρόπον φιλόνεικον οὐδὲ δι' ἐκεῖνα, πὺν θεωροῦνται καλὰ, ἀλλὰ, χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑποτασσώμεθα, εἰς ὅλα, εἰς τὸν πλησίον.

Α'. 'Εν τῷ βίῳ τοῦ 'Οσίου Συμεὼν τοῦ ἐν τῇ Μάνδρᾳ

NIKA τὴν καινὴν ὁ Συμεὼν ἐπὶ τοῦ κίονος πολιτεῖαν ἐπενοήσατο, πανταχοῦ τῆς κατ' αὐτὸν φήμης ὁξέως διαδοθείσης, οἱ τὴν ἔρημον οἰκοῦντες θεῖοι Πατέρες τῷ καινοφανεῖ τούτῳ καταπλαγέντες καὶ ξενικῷ τοῦ ἐπιτηδεύματος, στέλλουσί τινας πρὸς αὐτόν· καὶ ἐν τούτοις ἐντέλλονται τῆς ξένης μὲν αὐτῷ ἐπινοίας ἐπιτιμῆσαι, διδάξαι δὲ τὴν τετριμμένην καὶ συνήθη τοῖς ἁγίοις πορεύεσθαι καὶ μὴ ταύτης καταφρονεῖν, ἣν χορὸς τοσοῦτος μακαρίων ὀδεύσας, πρὸς οὐρανοῦς τε ἀνεληλύθει καὶ σκηνῶν ἐκείνων τῶν αἰδίων ἐπέβησαν. Εἰτα δεισάντες μὴ τὸ ἐννόημα θεάρεστον ἦ, οἱ δὲ ἀνθρωπίνως τὸ πρᾶγμα στοχάζονται, καὶ τοῦτο ἐπισκῆπτουσι τοῖς ἀπεσταλμένοις, ὥς εἰ μὲν ἴδοιεν τὸν ἄνδρα τοῦ οἰκείου θελήματος ἐξιστάμενον, καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν εἰκοντα κάθοδον, ἐπέχειν τοῦτον εὐθύς, καὶ κελεύειν ἔχεσθαι τῆς προθέσεως.

Οὕτω γὰρ ἂν θεῖαν τε εἶναι ὦντο τὴν οἰκονομίαν, καὶ οὐκέτι περὶ τοῦ μέλλοντος ἐνδοιάζοντες ἦσαν, ὥς οὐκ ἀγαθὸν ἀρχῇ τοιαύτη ἀπαντήσῃ καὶ τέλος. Εἰ δὲ δυσανασχετῶν εἴη καὶ οὐδὲ ὀλίγα τῆς συμβουλῆς ἀνεχόμενος, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀλογίστως τῷ οἰκείῳ θελήματι ἔποιτο, δῆλον ὥς μακρὰν τῆς ταπεινοφροσύνης ἐστὶ πάντως ἔλεγον· ὃ τίς ἂν μὴ οὐχὶ τὸν πονηρὸν αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς τούτους ὑποβεληκέναι φαίη; ἔνθεν τοι καὶ κατασπᾶν τοῦτον, εἰ οὕτως ἔχοι, ἐκέλευον, καὶ ἄκοντα κατάγειν τοῦ κίονος.

Οὕτω τῆς ἐντολῆς ἐχούσης, ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις πρὸς τὸν τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης πατέρα Συμεὼν ἀφίκοντο, οὗτοι μὲν ἀπ' αὐτῆς θέας τε καὶ προσαγορεύσεως αἰδοῦς πρὸς αὐτὸν ἐπλήσθησαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲ ἀντιβλέπειν οἰοί τε ἦσαν· ὅμως διὰ τε τὴν τῶν ἀπεσταλκῶν Πατέρων ἐντολὴν καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ τῆς

διακονίας καλόν, καταλέγουσιν αὐτῷ πάντα τὰ ὑπ' ἐκείνων εἰρημένα. Ὁ δὲ πρῶος ὁ πρῶος τῷ ὄντι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ τὴν ἐπιτίμησιν ἐνεγκών, οὐκ ἀντεῖπεν, οὐκ ἡγανάκτησεν, οὐδὲ ἔσυρε ταύτην, οὐ μικρόν οὐδὲν οὐδὲ μέγα ἐφθέγγετο· ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἱλαρῶ καὶ κάτω βλέποντι νεύματι τὴν ἐπιτίμησιν ἀποδεξάμενος, τῷ Θεῷ τὴν εὐχαρισίαν ἀποδοὺς καὶ χάριν τῆς περὶ αὐτὸν φροντίδος τοῖς Πατράσιν ὁμολογήσας, μὴ μελήσας μηδέν, κατιέναι τοῦ στύλου ἐπεχειρεῖ. Οἱ δὲ ἐπέχοντες αὐτίκα καὶ τὴν τῶν Πατέρων αὐτῷ ἀνεκάλυψαν γνώμην· εἰτα μόνιμον μὲν καὶ διηγεκῆ τὴν ἐπὶ τοῦ κίονος στάσιν, χρηστὸν δὲ τέλος καὶ δεδαίαν τῶν συνεχῶν πόνων ἀνάπαυσιν τῷ Συμεῶν ἐπευξάμενοί, ἀπηλλάγησαν.

Ἐ ρ μ η ν ε ῖ α

ΟΤΑΝ ὁ ἅγιος Συμεὼν ἐσκέφθη νὰ ἐφαρμόσῃ, ὡς τρόπον ἀσκήσεως, τὸ πρωτάκουστον νὰ ζήσει ἐπάνω εἰς ἓνα στῦλον, καὶ διεδόθη ταχέως ἡ φήμη του εἰς ὅλην τὴν ἔρημον, κατεπλάγησαν οἱ Ἀσκηταὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ παράδοξον καὶ ἀσυνήθιστον πρᾶγμα καὶ στέλλουν μερικὺς ἀντιπροσώπους τῶν πρὸς αὐτόν. Εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν αὐτοὺς δίδουν ἐντολὴν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἐπιτιμήσουν τὸν ἅγιον Συμεὼν, διὰ τὴν περιεργον αὐτὴν ἐφεύρεσίν του, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ τὸν διδάξουν νὰ πορεύεται εἰς τὴν συνηθισμένην καὶ χαραγμένην, ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας, ὁδὸν τῆς ἀσκήσεως καὶ νὰ μὴ τὴν περιφρονῇ, ἀφοῦ δι' αὐτῆς ἀνῆλθον πρὸς τοὺς οὐρανοὺς πλήθη μακαρίων ἀσκητῶν καὶ ἀνεπαύθησαν εἰς τὰς εὐτυχισμένας σκηνάς τοῦ Παραδείσου.

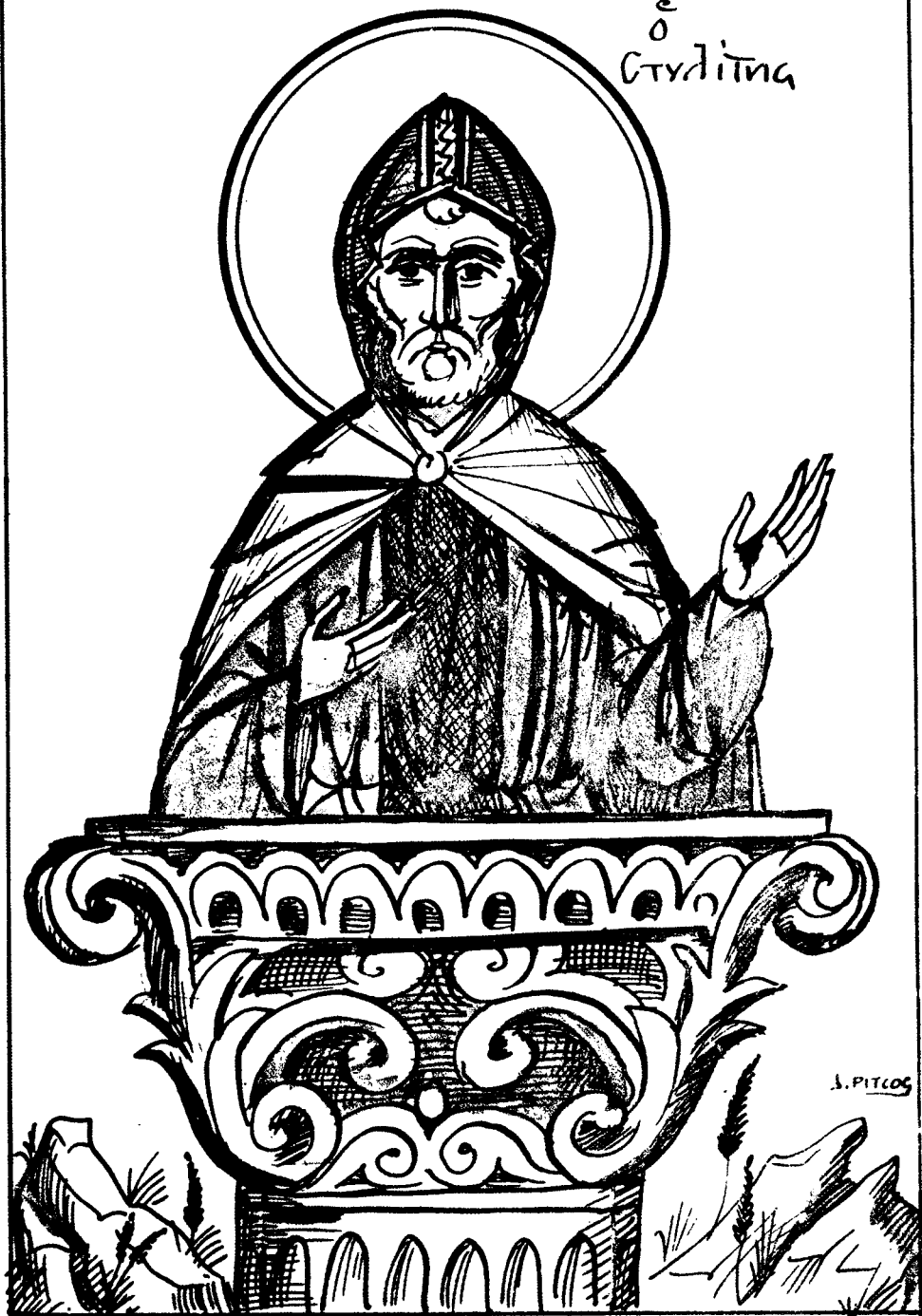
Ἐπειτα ὁμως, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, μὴ τυχὸν ἡ προᾶξις αὐτῇ τοῦ ἁγίου Συμεὼν ἦτο θεάρεστος, ἐνῶ αὐτοὶ σκέπτονται τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἄνθρωποι, παραγγέλλουν καὶ τοῦτο εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν: "Ἄν ἴδουν τὸν ἄνδρα νὰ ἀπομακρίνεται ἀμέσως ἀπὸ τὸ θέλημά του καὶ νὰ καταβαίνει ἀπὸ τὸν στῦλον ἀπὸ ὑπακοὴν πρὸς αὐτοὺς, νὰ τὸν συγκρατήσουν ἀμέσως καὶ νὰ τὸν διατάξουν νὰ παραμείνῃ σταθερῶς εἰς τὴν ἀπόφασίν του. Διότι ἔτσι θὰ ἐπεΐθοντο, ὅτι ἦτο θεϊκὴ ἡ οἰκονομία, ἡ περὶ τὸν ἅγιον Συμεὼν, καὶ δὲν θὰ ἐφοβοῦντο διὰ τὸ μέλλον, ὅτι δὲν θὰ εἶχε καλὸν τέλος μία τοιαύτη ἀρχὴ ἀσκήσεως. Ἐὰν ὁμως ὁ ἅγιος Συμεὼν θὰ δυσανασχετοῦσε καὶ δὲν θὰ ἠνείχετο οὔτε ὀλίγον νὰ ἀκούσῃ συμβουλίας, ἀλλὰ πεισματικῶς καὶ χωρὶς πολλὴν σκέψιν θὰ ἀκολουθοῦσε τὸ θέλημά του, θὰ ἐγίνετο πλέον φανερόν, ὅτι εὐρίσκεται μακρὰν τῆς ταπεινοφροσύνης· ὅπου ταν ποῖος δὲν θὰ ἔλεγεν, ὅτι ὁ πονηρὸς τοῦ ἐνέβαλεν αὐτὴν τὴν σκέψιν; Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν οἱ Πατέρες τῆς ἐρήμου διέτασσον τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν καὶ μὲ βίαν ἀκόμη νὰ τὸν καταβιδάσουν ἀπὸ τὸν στῦλον, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν θέλῃ μόνος του.

Ἀφοῦ ἔλαβον αὐτὴν τὴν ἐντολὴν ἐφθασαν οἱ Πρέσβεις τῶν Ἀσκητῶν πρὸς τὸν Πατέρα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς ὑπακοῆς Συμεὼν· μόλις ὁμως οὗτοι τὸν εἶδον καὶ τὸν ἐχαιρέτησαν, κατελήφθησαν ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς αὐτόν καὶ δὲν ἤμποροῦσαν οὔτε κατὰ πρόσωπον νὰ τὸν κοιτάξουν. Ὅμως διὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Πατέρων, πρὸς τοὺς ἀπέστειλαν καὶ

Ὁ ἍΓΙΟΣ

ΕΥΜΕΩΝ

ὁ
ΕΥΔΙΤΗΣ

Α. ΠΙΤΛΟΣ

χάριν αὐτοῦ τούτου τοῦ καλοῦ τῆς ἐντολῆς, ποὺ ἀνέλαβον, λέγουν εἰς αὐτὸν λεπτομερῶς ὅλα ὅσα τοὺς εἶχον εἶπει οἱ Πατέρες. Ὁ ἅγιος Συμεὼν, πρῶτος πράγματι καὶ ταπεινὸς κατὰ τὴν καρδίαν, ἤκουσε μὲ πραότητα τὴν ἐπιτίμῃσιν, χωρὶς οὐδεμίαν ἀντίρρησην· οὔτε ἡγανάκτησεν, οὔτε τὴν συνεζήτησεν, οὔτε εἶπε τίποτε, μικρὸν ἢ μέγαλον.

Ἄλλ' ἐδέχθη ἀμέσως τὴν ἐπιτίμῃσιν καὶ μὲ χαμηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ δλέμμα καλωσύνης ἠγαρίστησε τὸν Θεόν, ἐξεδήλωσε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τοὺς Πατέρας διὰ τὰς περὶ αὐτοῦ φροντίδας των καὶ χωρὶς καθόλου νὰ διστάσῃ, ἐπεχείρησε νὰ καταβῇ ἀπὸ τὸν στῦλον. Οἱ πρέσβεις τότε τὸν συγκρατοῦν ἀμέσως καὶ τοῦ ἐφανέρωσαν τὴν τελικὴν γνώμην τῶν Πατέρων. Κατόπιν αὐτοῦ εὐχηθέντες εἰς τὸν ἅγιον Συμεὼν νὰ παραμείνῃ μονίμως καὶ διαρκῶς ἐπάνω εἰς τὸν στῦλον τῆς ἀσκήσεως, νὰ ἔχῃ καλὸν τέλος καὶ νὰ εὖρῃ θεβαίαν ἀπὸ Θεοῦ τὴν ἀνάπαιυσιν διὰ τοὺς συνεχεῖς κόπους του, ἀνεχώρησαν.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου *τεῖχος ἐστὶ χαλκοῦν ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ*, καὶ πέτρα ἀντιδέρουσα. Ἐὰν οὖν καταλείψῃ αὐτὸ ἄνθρωπος, λέγει καὶ αὐτός· «ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι *τεῖχος*· ἐὰν δὲ τὸ δικαίωμα συνέλθῃ τῷ θελήματι, κάμνει ὁ ἄνθρωπος.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι ἡ ἔρις παραδίδωσι τὸν ἄνθρωπον τῇ ὀργῇ, καὶ ἡ ὀργὴ παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ τυφλώσει, ἡ δὲ τυφλωσις ποιεῖ αὐτὸν πᾶν κακὸν ἐργάσασθαι.

3. Ἠρωτήθη ὁ Ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς, τίς ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη· καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἐστὶ τὸ διάζεσθαι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτοῦ, καὶ κόπτειν διὰ τὸν Θεὸν τὰ ἴδια θελήματα· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ «ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάμεν σοι».

4. Διηγῆσατο ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης, ὅτι ὁ Ἀβδᾶς Ἀνούδ καὶ ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, καὶ ἕτεροι πέντε, ὑπῆρχον ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα, καὶ ὤκησαν τὸ πρῶτον ἐν σκῆτει· εἶτα ὡς ἐρημώθη ὑπὸ τῶν Μαζίκων ἡ Σκήτις, τὸ πρότερον ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθον εἰς τόπον τινὰ Τερεμουθὶν λεγόμενον, ἐν ᾧ ἦν εἰδωλεῖον, εἰς δὲ εἰσῆλθον καὶ ἔμειναν πρὸς βραχὺ ἕως οὗ σκοπήσῃσι ποῦ ὤφειλον ἀπελθεῖν· εἶπε δὲ ὁ Ἀβδᾶς Ἀνούδ, ὃς ἦν πρῶτος τῶν ἄλλων, τῷ Ἀβδᾶ Ποιμένι· ποιήσον ἀγάπην σὺ καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἡσυχασάτω καθ' ἑαυτόν, καὶ μὴ ὑπαντήσωμεν ἀλλήλοις τὴν ἐβδομάδα ταύτην. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· ὡς θέλεις ποιοῦμεν καὶ ἐποίησαν οὕτως.

Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγαλμα λίθινον, καὶ ἐν ἐκάστη πρώτῃ ὁ Ἀβδᾶς Ἀνούδ ἐλιθοβόλει τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος· καὶ καθ' ἑσπέραν ἔλεγεν αὐτῷ· συγχώρησόν μοι· καὶ ἐποίει οὕτως ἐν πάσῃ τῇ ἐβδομάδι. Τῷ δὲ Σαββάτῳ ἀπῆντησαν ἀλλήλοις· καὶ εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν τῷ Ἀβδᾶ Ἀνούδ· εἶδόν σε, Ἀβδᾶ, τῇ ἐβδομάδι ταύτῃ λιθάζοντα τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, καὶ μετὰ τοῦτο μετάνοιαν αὐτῷ ποιοῦντα· εἶπέ μοι οὖν· πιστὸς ἄνθρωπος ταῦτα ποιεῖ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τοῦτο δι' ὑμᾶς ἐποίησα· ὡς γὰρ εἶδετέ με λιθοβολοῦντα τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, μὴ ἐλάλησεν ἡ ὠργίσθη; Ἀπεκρίθη ὁ Ἀβδᾶς Ποι-

μήν· οὐ. Ὁ δὲ γέρων· πάλιν δὲ ὡς ἔβαλλον αὐτῷ μετάνοιαν, μὴ ἐταράχθῃ καὶ εἶπεν οὐ συγχωρῶ; Λέγει· ἐκεῖνος· οὐ· καὶ φησὶν ὁ γέρων· καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, εἰ θέλετε ἵνα μείνωμεν μετ' ἀλλήλων, γενώμεθα ὡς περ τὸ ἀγαλμα τοῦτο, ὅπερ ἂν ὕδρισθῇ ἢ δοξασθῇ, οὐ ταράσσεται· εἰ δὲ οὐ θέλετε γενέσθαι οὕτως, ἰδοὺ τέσσαρες πύλαι εἰσὶν ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ· ἕκαστος ὑμῶν ὅπου θέλει ἀπελθέτω· καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἀδελφοί, ἔβαλον ἑαυτοὺς χαμαὶ λέγοντες αὐτῷ· ὡς θέλεις, Πάτερ, ποιοῦμεν καὶ ἀκούομεν ὡς λέγεις ἡμῖν.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐμείναμεν μετ' ἀλλήλων τὸν ἅπαντα χρόνον ἡμῶν, ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, ὃν εἶπεν ἡμῖν· κατέστησε δὲ αὐτὸς ἓνα ἐξ ἡμῶν οἰκονόμον, καὶ πᾶν ὃ ἐτίθει ἡμῖν ἡσθίομεν· καὶ ἀδύνατον ἦν εἰπεῖν τινα ἐξ ἡμῶν· φέρε ἡμῖν ἄλλο τίποτε, ἢ ὅτι θέλομεν τοῦτο φαγεῖν καὶ ἐποιοῦμεν πάντα τὸν χρόνον ἡμῶν ἐν ἀνέσει καὶ εἰρήνῃ.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος· εἰ μὴ τὸ ὅλον κατέστρεψα, οὐκ ἂν ἡδυνήθην ἑμαυτὸν οἰκοδομησαί· ἤγουν εἰ μὴ πᾶν ὃ ἐδόκει μοι ἀγαθὸν ἐκ τοῦ οἰκείου θελήματος κατέλιπον, οὐκ ἂν ἴσχυσα τὰς ἀρετὰς κτήσασθαι.

6. Ἡρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὑπὸ ἀδελφοῦ· πῶς ὀφείλω εἶναι ἐν τῷ τόπῳ ᾧ κατοικῶ; καὶ ἀπεκρίθη· ἔχε φρόνημα παροίκου, ὅπου ἂν παροικῇς, ἵνα μὴ ζητήσης τὸν λόγον σου ἐμπροσθεν ἔχειν, καὶ ἀναπαύῃ.

7. Εἶπε πάλιν· μὴ πληρώσης τὸ θέλημά σου· ἀναγκαῖον δέ ἐστι μᾶλλον ταπεινώσαι ἑαυτὸν τῷ ἀδελφῷ σου.

8. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ὕπαγε, πλησίασον μετὰ τοῦ λέγοντος, τί θέλω ἐγώ; καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν· ἤγουν μίμησαι τὸν μὴ τὸ ἴδιον θέλημα θέλοντα, ἀλλὰ λέγοντα οὐδὲν θέλω ἐγώ, καὶ ἀναπαύῃ.

9. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην παραβολήν, ὅτι αἱ κέδροι εἶπον τοῖς καλάμοις· πῶς ὑμεῖς, ἀσθενεῖς ὄντες καὶ ἀδύνατοι, οὐ κλᾶσθε ἐν τῷ χειμῶνι, ἡμεῖς δὲ τηλικαῦται οὔσαι συντριβόμεθα, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐκριζούμεθα; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ κάλαμοι λέγοντες· ἡμεῖς, ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμῶν καὶ φυτήσωσιν οἱ ἄνემοι, κλινόμεθα μετὰ τῶν ἀνέμων ὧδε καὶ ὧδε· καὶ διὰ τοῦτο οὐ κλώβεθα· ὑμεῖς δὲ ἀνθιστάμεναι τοῖς ἀνέμοις κινδυνεύετε. Καὶ ἔλεγεν ὁ γέρων· ὅτι δεῖ παραχωρεῖν ὅταν λόγος ὕδρεως γένηται καὶ διδόναι τόπον τῇ ὀργῇ, καὶ μὴ ἐναντιοῦσθαι καὶ πίπτειν εἰς ἀτόπους λογισμοὺς, καὶ λόγους καὶ πράγματα.

10. Δύο γέροντες ἦσαν ἔτη πολλὰ καθήμενοι μετ' ἀλλήλων, καὶ οὐδέποτε μάχην ἐποίησαν· εἶπε δὲ ὁ εἰς τῷ ἐτέρῳ· ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς μίαν μάχην ὡς οἱ ἄνθρωποι· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ οἶδα πῶς γίνεται μάχη· ἔφη ἑκεῖνος· ἰδοὺ τιθῶ πλινθάριον εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγω ὅτι ἐμὸν ἐστί· καὶ σὺ λέγεις ὅτι οὐχί, ἀλλὰ ἐμόν· καὶ ἔνθεν γίνεται ἡ ἀρχή. Ἐθηκεν οὖν εἰς τὸ μέσον τὸ πλινθάριον· καὶ λέγει τῷ ἐτέρῳ· τοῦτο ἐμὸν ἐστίν· εἶπε δὲ ὁ ἕτερος· οὐχί, ἀλλ' ἐμόν· καὶ λέγει ὁ ἄλλος· εἰ σὸν ἐστίν, ἄρον αὐτὸ καὶ ὕπαγε· καὶ ἀνεχώρησαν μὴδὲ φιλονεικῆσαι μετ' ἀλλήλων δυνηθέντες.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΑΒΒΑΣ Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τεῖ-

χος χάλκινον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πέτρα, πὺν μᾶς κτυπᾷ. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείψῃ τὸ θέλημά του, θὰ λέγῃ καὶ αὐτός, ὅπως ὁ ψαλμωδός· «μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μου θὰ ὑπερπηδήσω τείχος». Ἐὰν ἄλιν ὁ ἐγωϊσμός τοῦ ἀνθρώπου συνεργασθῇ μὲ τὸ θέλημά του, τότε ὁ ἄνθρωπος νικᾶται.

2. Ἐνας Γέρων ἀσκητῆς εἶπεν· ἡ φιλονικία παραδίδει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ὀργὴν καὶ ἡ ὀργὴ τὸν παραδίδει εἰς τὴν τύφλωσιν, ἡ δὲ τύφλωσις τὸν ἐξωθεῖ νὰ διαπράξῃ κάθε κακίαν.

3. Ἡρώτησαν τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν ποία εἶναι ἡ στενὴ ὁδός, πὺν ἔχει τὰς κατὰ Θεὸν θλίψεις. Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν:

— Ἡ στενὴ ὁδός, πὺν ἔχει τὰς κατὰ Θεὸν θλίψεις, εἶναι τὸ νὰ ὑποτάσῃς τοὺς λογισμοὺς σου καὶ νὰ κόπῃς, χάριν τοῦ Θεοῦ, τὰ θελήματα σου. Αὐτὸ ἀκριβῶς σημαίνει καὶ τὸ «ἰδοῦ, ἡμεῖς τὰ ἐγκατελείψαμεν ὅλα καὶ σὲ ἠκολουθήσαμεν» (Ματθ. ιθ', 27).

4. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης διηγῆθη, ὅτι κάποτε ὁ Ἀββᾶς Ἀνουθ καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ ἄλλοι πέντε, ὅλοι των ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα, κατώκησαν ἀρχικῶς εἰς τὴν σκήτην. Ἐπειτα, μόλις ἡρημώθη ἡ Σκήτη ὑπὸ τῶν Μάζικων*, ἀνεχώρησαν κατὰ πρῶτον ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἦλθον εἰς κάποιον τόπον, πὺν ἐλέγετο Τερεμουθίν**. Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ὑπῆρχεν εἰδωλολατρικὸς ναὸς εἰς τὸν ὁποῖον εἰσῆλθον καὶ παρέμειναν ὀλίγον, ὥσπου νὰ ἐξετάσουν πὺν ἔπρεπε νὰ ὑπάγουν. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀνουθ, πὺν ἦτο ἀρχαιότερος εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εἶπε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Κάμε ἀγάπην, σὺ καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ἃς ἡσυχάσῃ ὁ καθένας ἀπὸ ἡμᾶς μόνος του καὶ ἃς μὴ ἐπικοινωνήσωμεν μεταξὺ μας αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα.

— Ὅπως θέλεις, ἃς κάμωμεν. ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν. Καὶ πράγματι ἔτσι ἔκαμαν.

Εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ὑπῆρχεν ἓνα ἄγαλμα πέτρινον. Κάθε πρῶτὸ λοιπὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀνουθ ἔρριπτε πέτρας εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος· καὶ καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἔλεγεν εἰς τὸ ἄγαλμα· «συγχώρησόν με». Ἐτσι δὲ ἔκαμε καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα. Τὸ Σάββατον, πὺν συνηνητήθη-

* Οἱ Μάζικες ἦσαν δάρβαρος λαὸς κατοικοῦντες πρὸς δυσμὰς τοῦ ποταμοῦ Τρίτωνος εἰς τὴν Λιθύην. Οἱ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ θεωροῦν αὐτοὺς ὡς τὸν ἴδιον λαὸν τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ ἀρχαῖος Ἑλλήν ἱστορικός Ἡρόδοτος μὲ τὸ ὄνομα Μάζυες. Οὗτοι ἄφηναν ἀκούρευτον τὸ δεξιὸν ἡμισυ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐκούρευαν τὸ ἀριστερόν, ἐχρωμάτιζαν τὸ σῶμα των, ἔλεγον δὲ ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Τρώων, οἱ ὁποῖοι διεσκορπίσθησαν μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

** Πρόκειται πιθανῶς περὶ τῆς Τερεβουθίν, ἥτις καὶ Τοῦκκα ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι καὶ ἐτιμᾶτο μὲ θρόνον ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν Καρθαγένης. Αὕτη ἦτο πόλις μεσόγειος τοῦ σημερινοῦ Ἀλγερίου εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτῆς κεῖται νῦν ἡ πόλις Ντουγκα.

σαν, ὅπως εἶχον συμφωνήσει, λέγει ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀνουῦβ.

— Πάτερ, αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα σὲ ἔβλεπον νὰ πετροβολᾷς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος καὶ ἔπειτα νὰ τοῦ βάξης μετάνοιαν· ἐξηγήσέ μου λοιπόν· ἓνας ἄνθρωπος πιστὸς τὰ κάμνει αὐτά;

Τότε ὁ Γέρων ἀπήντησεν·

— Αὐτὸ τὸ ἔκανα διὰ σᾶς· καθὼς δηλαδὴ μὲ εἶδετε νὰ λιθοβολῶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, ἀντελήφθητε νὰ λαλήσῃ ἢ νὰ ὀργισθῇ τὸ ἄγαλμα;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν.

— Ὅταν πάλιν, πρὸς τὸ βράδυ, τοῦ ἔβαζα μετάνοιαν, μήπως ἀντελήφθητε νὰ ταραχθῇ καὶ νὰ μοῦ εἰπῇ δὲν σὲ συγχωρῶ;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ἐκ νέου ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἀνουῦβ εἶπεν συμπερασματικῶς·

— Καὶ ἡμεῖς λοιπόν, ἀδελφοί, ἐὰν θέλετε νὰ μείνωμεν μαζί, πρέπει νὰ γίνωμεν ὅπως αὐτὸ τὸ ἄγαλμα, ποῦ δὲν ταράσσεται εἴτε ὑβρισθῇ εἴτε δοξασθῇ. Ἐὰν πάλιν δὲν συμφωνήτε νὰ γίνη ἔτσι, ἐδῶ ὑπάρχουν τέσσαρες πύλαι εἰς αὐτὸν τὸν ναόν· ἅς ὑπάγῃ ὁ καθένας ὅπου θέλει.

Μόλις οἱ ἀδελφοὶ ἤκουσαν τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ ἔβαλαν μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπον·

— Ὅπως θέλεις, Πάτερ μου, θὰ κάμωμεν καὶ θὰ λέγωμεν ὅ,τι μᾶς λέγεις.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐμείναμεν μαζί ὅλα μας τὰ χρόνια, ἐργαζόμενοι συμφώνως μὲ ὅσα εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὁ Γέρων. Οὗτος διώρισεν ἓνα ἀπὸ ἡμᾶς ὡς οἰκονόμον καὶ ἐτρώγαμεν πᾶν ὅ,τι προσέφερεν εἰς ἡμᾶς. Ἦτο δὲ ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς νὰ εἴτῃ κάποιος· φέρε μας τίποτε ἄλλο, ἢ ὅτι αὐτὸ θέλομεν νὰ φάγωμεν καὶ ἔτσι ἐπεράσαμεν ὅλην μας τὴν ζωὴν εἰρηνικὰ καὶ εὐχαριστημένοι.

5. Ὁ Ἀββᾶς Ἀλῶνιος εἶπεν· ἐὰν δὲν κατέστρεφα τὸ ὄλον, δὲν θὰ μοῦ ἦτο δυνατόν νὰ οἰκοδομήσω τὸν ἑαυτὸν μου· ἐάν, δηλαδή, δὲν ἐγκατέλειπον κάθε τι, ποῦ μοῦ ἐφαίνετο ὡς ἀγαθὸν ἀπὸ ἰδικόν μου θέλημα, δὲν θὰ ἠμποροῦσα νὰ ἀποκτήσω τὰς ἀρετάς.

6. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα·

— Πῶς πρέπει νὰ εἶμαι εἰς τὸν τόπον, ποῦ κατοικῶ;

— Ὅπου κατοικεῖς — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν — νὰ σκέπτεσαι, ὅπως ἓνας πάροικος, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃς νὰ εἶναι πρῶτος ὁ λόγος σου, ὁπόταν θὰ αἰσθάνεσαι ψυχικὴν ἀνάπαυσιν.

7. Εἶπε πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν νὰ μὴ ἱκανοποιῇς τὸ θέλημά σου· μᾶλλον πρέπει νὰ προτιμᾷς νὰ ταπεινώνεσαι ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ σου.

8. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— Τί νὰ κάνω, διὰ νὰ σωθῶ;

— Πήγαινε νὰ πλησιάσῃς αὐτόν, ποῦ λέγει· Τί θέλω ἐγώ; καὶ θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν· δηλαδή νὰ μιμηθῇς αὐτόν, ποῦ δὲν θέλει νὰ κάνῃ τὸ θέ-

λημά του, ἀλλὰ ποὺ λέγει συνεχῶς· ἐγὼ δὲν θέλω τίποτε, καὶ τότε θὰ ἀναπαυθῇς.

9. Ἐνας Γέρων εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολήν, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ καταλάβουν τί εἶναι ταπεινοφροσύνη. Κάποτε — εἶπεν — εἶπον αἱ κέδροι πρὸς τὰ καλάμια· πῶς σεῖς, ἂν καὶ εἰσθε ἀσθενῇ καὶ ἀδύνατα, δὲν σπάζετε κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐνῷ ἡμεῖς, ἂν καὶ εἴμεθα τόσον μεγάλοι, συντριβόμεθα καί, καμμιὰ φορά, ξεριζωνόμεθα; Καὶ ἀπήντησαν τὰ καλάμια. Ἡμεῖς, ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμὼν, καὶ φουσηξοῦν οἱ ἄνεμοι, γέροντες μὲ τοὺς ἀνέμους πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ· καὶ διὰ τοῦτο δὲν σπάζομεν. Ἐνῷ σεῖς ἀντιστέκεσθε πρὸς τοὺς ἀνέμους καὶ δι' αὐτὸ κινδυνεύετε. Καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ Γέρων διευτύπωσε τὸ συμπέρασμα· πρέπει νὰ ὑποχωρῶμεν, ὅταν μᾶς ὑβρίζουν καὶ νὰ δίδωμεν τόπον εἰς τὴν ὀργὴν καὶ νὰ μὴ ἐναντιωνώμεθα καὶ νὰ πίπτωμεν εἰς ἀτόπους λογισμούς, νὰ λογομαχῶμεν καὶ νὰ δημιουργῶμεν ζητήματα.

10. Δύο Γέροντες ἐκάθηντο μαζὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ οὐδέποτε ἐμάλωσαν. Εἶπε λοιπὸν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ᾧς μαλώσωμεν καὶ ἡμεῖς μίαν φοράν, ὅπως οἱ ἄνθρωποι. Ὁ ἄλλος Γέρων ἀπήντησε· μὰ δὲν γνωρίζω πῶς γίνεται τὸ μάλωμα. Τότε ὁ πρῶτος εἶπε· νά, θὰ τοποθετήσω ἓνα μικρὸν τοῦβλο εἰς τὸ μέσον καὶ θὰ λέγω πῶς αὐτὸ εἶναι ἰδικόν μου· σύ, ἀμέσως, θὰ ἀπαντᾷς, ὅχι ἰδικόν μου εἶναι. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ ἡ ἀρχὴ τοῦ μαλώματος.

Πράγματι, ὁ πρῶτος Γέρων ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ μέσον τὸ μικρὸν τοῦβλον καὶ λέγει πρὸς τὸν ἄλλον· αὐτὸ εἶναι ἰδικόν μου. Ὅχι — ἀπήντησεν ὁ δεύτερος — ἰδικόν μου εἶναι. Τότε λέγει πάλιν ὁ πρῶτος· ἐὰν εἶναι ἰδικόν σου, πάρε το καὶ πηγαινε. Καὶ ἀνεχώρησαν, χωρὶς νὰ ἡμπορέσουν νὰ μαλώσουν μετὰξὺ τῶν.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΕΑΝ οἰκῇς μετὰ ἀδελφῶν, μὴ θέλε προστάσσειν αὐτοῖς, ἀλλὰ μάλλον τύπος εἶναι αὐτοῖς εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ὅ πακοῦν αὐτοῖς ἐν οἷς σοι λέγουσι. Εἰ δὲ χρειᾶς γενομένης λαλήσεις, λέγε ὡς συμβουλευὼν ἐν ταπεινώσει. Ἐὰν δὲ ἕτερος ἀδελφὸς ἀντείπῃ τοῖς ὑπὸ σοῦ λεγομένοις, μὴ κινηθῇς τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ κατὰ λιπὲ τὸ σὸν θέλημα ἐνεκεν τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης, καὶ εἰπὲ ἐν πραότητι τῇ ἀντιλέξαντί σοι οὕτως· ἐγὼ μὲν, εὐλογημένε, ὡς ἰδιώτης ἐλάλησα, οὕτω σκοπήσας, καὶ συγχώρησόν μοι ὅτι ἀγνοῶν ἐλάλησα· γενέσθω δὲ καθὼς αὐτὸς εἰρηκας· καὶ ἐν τούτῳ ἀποστραφήσεται εἰς τὰ ὀπίσω ἀπρακτος καὶ κατησχυμμένος ὁ τὰς ταραχὰς συνιστῶν διάβολος· τὸ γὰρ φιλονεικεῖν, καὶ τὸ ἰδιὸν θέλημα συνιστᾶν, ταραχὰς ἐγείρει καὶ θυμὸν δυσίατον· «θυμὸς δέ, φησιν, ἐν κόλποις ἀσεβῶν ἀναπαύσεται»· καὶ πάλιν· «ἡ ροπή τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, πτώσις αὐτῶν»· διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει λέγων· «δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι».

Ἐρμηνεία

ΕΑΝ θέλῃς νὰ κατοικῇς μαζὶ μὲ ἄλλους ἀδελφούς, μὴ θελήσῃς νὰ

τοὺς διατάσσης, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ γίνεσαι εἰς αὐτοὺς παράδειγμα καλῶν ἔργων, ὑπακούων πρὸς αὐτοὺς εἰς ὅσα σοῦ λέγουν. Ἐὰν δὲ παραστῇ ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσης, νὰ λέγῃς τὴν ἀποψὶν σου, ὡς νὰ συμβουλευῇς μὲ ταπεινώσιν. Ἐὰν δὲ κάποιος ἀδελφὸς φέρῃ ἀντίρρησην εἰς τὰ λεγόμενά σου, νὰ μὴ ταραχθῇ ἡ διάνοιά σου, ἀλλὰ παράτῃς τὸ θέλημά σου χάριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης καὶ εἰπέ μὲ πραότητα πρὸς ἐκεῖνον, πού διευτύπωσεν ἀντίρρησην πρὸς τὴν γνώμην σου, ὡς ἐξῆς: Ἐγώ, εὐλογημένη, ἐλάλησα ὡς ἀνόητος σκεφθεὶς τοιουτοτρόπως· συγχώρεσέ με, διότι ἀπὸ ἄγνοιαν ἐλάλησα· ὡστόσον ἄς γίνῃ, ὅπως εἶπες σύ. Διὰ τῆς ὑποχωρήσεώς σου αὐτῆς θὰ γυρίσῃ πρὸς τὰ ὀπίσω ἐντροπιασμένος καὶ χωρὶς νὰ πράξῃ τίποτε ὁ διάβολος, πού δημιουργεῖ αὐτὰς τὰς ταραχάς.

Διότι μὲ τὸ νὰ φιλονεικῇς καὶ νὰ ἐπιμένῃς νὰ γίνῃ τὸ θέλημά σου, προκαλεῖς ταραχὰς καὶ δυσκολοθεράπευτον θυμόν. Κοθὼς δὲ λέγει ἡ Ἀγία Γραφή «ὁ θυμὸς θὰ ἀναπανθῇ εἰς τοὺς κόλπους ἀσεβῶν» (Ἐκκλησι. ζ', 10). Εἰς ἄλλο πάλιν μέρος γράφει· «ἡ τάσις πρὸς τὸν θυμόν, εἶναι πτώσις δι' αὐτόν» (Σοφ. Σειρ. α', 22). Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει· «ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου δὲν πρέπει νὰ μαλλώνῃ» (Β' Τιμ. 6', 24).

Δ'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἐριστικὸς οὐ μόνον μετὰ τῶν οἰκείων οὐκ εἰρηνεύει ποτέ, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν ἀλλοτρίων· θέλων γὰρ τὸν ἐριστικὸν αὐτοῦ λογισμὸν πληροφροῦναι, αἰετὶ ραδιοουργίας ἐπιτηδεύει καὶ ἐνδελεχῶς παροξύνεται, καὶ ἄλλους θολεῖ, καὶ στυγνῶς παρὰ πᾶσιν εὐρίσκειται· γέγραπται γὰρ ἐν τῇ Γενέσει, ὅτι «ἔλαβεν Ἡσαὺ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων γυναῖκας· καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῇ Ῥεβέκκᾳ· εἶπε δὲ Ῥεβέκκα τῷ Ἰσαὰκ· προσώχθισα τῇ ζωῇ μου διὰ τὰς θυγατέρας τῶν υἱῶν Χέτ». Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι τὸ ἐρίζειν ἀθέοις ἀρμόζει καὶ οὐχὶ πιστοῖς καὶ εὐσεβέσιν. Οἱ γὰρ ὄντως Χριστιανοὶ καὶ Χριστοῦ μαθηταὶ τὸν ἑαυτῶν δεσπότην καὶ διδάσκαλον μιμοῦνται, περὶ οὗ γέγραπται· «οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάζει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ»· καὶ οἱ τοιοῦτοι οὐ πειρῶνται οἰονδήποτε πρᾶγμα μετ' ἐριδος καὶ φιλονεικίας ἐπιλύσαι, ἀλλὰ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ ὑπακοῆς, καὶ μονολογίστου ἐλπίδος, μηδέποτε τὸν οἰκεῖον λόγον στήσαι θέλοντες ἢ ἐκδικουντες τὸ ἴδιον θέλημα· καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἔφη· «ἦλθον οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός».

Ἐρμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΟΣ φιλονεικὸς ὅχι μόνον μὲ τοὺς συγγενεῖς του δὲν εἰρηνεύει ποτέ, ἀλλ' οὔτε καὶ μὲ τοὺς ξένους· διότι εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐριστικὴν σκέψιν του ὡς ὀρθήν, μηχανεύεται πάντοτε ραδιοουργίας, διαρκῶς θυμώνει, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θολώνει τὴν διάνοιαν καὶ εἰς τὸ τέλος ὅλοι τὸν μισοῦν. Σχετικῶς μὲ τὸν τύπον

αὐτὸν ἔχει γραφῇ εἰς τὴν Γένεσιν· «ὁ Ἡσαῦ ἐπῆρε γυναῖκα ἀπὸ τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ ἐμάλωναν μὲ τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὴν Ρεβέκκαν· καὶ εἶπεν ἡ Ρεβέκκα εἰς τὸν Ἰσαὰκ· ἐβαρβέθηκα πιά τὴν ζωὴν μου ἐξ αἰτίας τῶν θυγατέρων τῶν Χετταίων»* (Γενεσ. κζ', 46). Αὐτὸ τὸ χωρίον τῆς Γενέσεως φανερῶναι ὅτι ἡ φιλονικία καὶ τὰ μαλώματα ἀρμόζουσιν εἰς τοὺς ἀθέους καὶ ὄχι εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς εὐσεβεῖς.

Διότι οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοὶ καὶ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ μιμοῦνται τὸν διδάσκαλον καὶ Δεσπότην των, περὶ τοῦ ὁποίου ἔχει γραφῇ· «δὲν θὰ φιλονικήσῃ οὔτε θὰ φωνάξῃ, οὔτε θὰ ἀκούσῃ κανεὶς τὴν φωνὴν του εἰς τὰς πλατείας». Οἱ εὐλογημένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι δὲν δοκιμάζουσιν νὰ ξεδιαλύνουν ὅποιονδήποτε ζήτημα μὲ λογομαχίας καὶ μαλώματα, ἀλλὰ μὲ ὑπομονήν, μὲ προσευχήν, μὲ ὑπακοήν καὶ μὲ ἐλπίδα, ἐμπνεομένην ἀπὸ τὴν σκέψιν, ὅτι οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐπιβάλουν τὸν λόγον τοὺς θέλοντες καὶ ἐπιμένοντες νὰ γίνῃ τὸ θέλημά των, ὅπως, ἄλλωστε, εἶπε καὶ ὁ Κύριος· «ἦλθον εἰς τὸν κόσμον ὄχι διὰ νὰ κάμνω τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου πού μὲ ἀπέστειλεν» (Ἰωάν. στ', 38—39).

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαίου

ΕἰΑΝ οἰκῇς μετὰ ἀδελφοῦ καὶ θέλῃς πρᾶγμα γενέσθαι, ὁ δὲ ἀδελφός μεθ' οὗ οἰκεῖς οὐ θέλει αὐτὸ γενέσθαι, ἀ π ὅ λ υ σ ο ν · α ὐ τ ῶ τ ὁ θ έ λ η μ ά σ ο υ, ἵνα μὴ γένηται φιλονεικία καὶ λυπηθῇ. Ἔσο δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς πάροικος· μὴ προστάξῃς αὐτῷ ἔν τινι πράγματι καὶ μὴ θελήσῃς αὐτοῦ κεφαλὴ εἶναι. Ἐὰν ἐπιτάξῃ σοι πρᾶγμα, ὃ οὐ θέλεις, πολέμησον τῷ θελήματί σου, ἕως οὗ ποιήσῃς τὸ ἐπιταχθέν, ἵνα μὴ θλίψῃς αὐτόν, καὶ ἀπολέσῃς τὸ ἀπαρρησίαστον καὶ τὴν εἰρηνικὴν συνοικίῃσιν αὐτοῦ. Ἐὰν οὖν εἴπῃ σοι ὅτι, ἔψησόν μοι τίποτε, εἰπέ αὐτῷ· τί θέλεις ποιήσω; καὶ ἐὰν ἐν ἐξουσίᾳ σε ποιήσῃ λέγων, ὃ θέλεις, τὸ εὐρισκόμενον ποιήσον μετὰ φόβου Θεοῦ.

Ἐὰν λόγος τῆς γραφῆς ἔλθῃ ἀνὰ μέσον ὑμῶν, ὁ γινώσκων τὸν λόγον ἐνέγκῃ ὀπίσω τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τὸ ἴδιον θέλημα καὶ ἀναπαύσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν χαρᾷ. Ὁ γὰρ ζητούμενος λόγος οὗτός ἐστι, τὸ ταπεινῶσαι ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τῷ ἀδελφῷ σου. Ὁ οὖν προσέχων τῷ κρίματι τοῦ δήματος οὐ μέλλει παραστῆναι, τὴν δύναμιν αὐτοῦ ποιεῖ ἵνα μὴ φραγῇ αὐτοῦ τότε τὸ στόμα, μὴ εὐρίσκων ἀπολογίαν εἰπεῖν ἐν τῇ φρικτῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Ἐὰν θέλῃτε ἐξελθεῖν εἰς μικρὸν πάρεργον, μὴ καταφρονήσῃ ὁ εἰς τοῦ ἐτέρου καὶ ἐξέλθῃ μόνος, ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὴν συνείδησιν πάσχοντα ἐν τῷ κελλίῳ, ἀλλ' εἴπῃ αὐτῷ ἐν ἀγάπῃ· θέλεις ἀπέλθωμεν; καὶ ἐὰν ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μὴ ἀναπαυόμενον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἢ κατὰ τὸ σῶμα ἀσθενοῦντα, μὴ φιλονεικήσῃ ὅτι νῦν ἔχομεν ἐξελθεῖν, ἀλλ' ὑπέβη τέως καὶ ἀπέλθῃ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ

* Χετταῖοι ἐκαλοῦντο οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χέτ, υἱοῦ τοῦ Χαναάν. Οὗτοι ἦσαν εἰδωλολάτραι, ἐξ αὐτῶν δὲ ἔλαβε σύζυγον ὁ Ἡσαῦ. Οὗτοι κατῴκουν εἰς Χεδρὼν εἰς τὴν Β. Παλαιστίνην καὶ ἤρχοντο εἰς συγχὴν ἐπικοινωνίαν. μὲ τούς Ἑδραίους.

ἐν ἀγάπῃ εὐσπλαγχνίας· φυλάξετε δὲ τοῦ μὴ ἀντιστῆναι τῷ ἀδελφῷ ἐν τινι, ἵνα μὴ θλίψητε αὐτόν.

Ἐὰν οἰκῇτε μετ' ἀλλήλων, πᾶν ἐργόχειρον ὃ ἐργάζεσθε, καὶν τε ἔσω, καὶν τε ἔξω, καὶ καλέσῃ σε ὁ ἀδελφός σου, μὴ εἴπῃς ὅτι μακροθύμησον, ἵνα ἀπόσχῃ ἔτι τὸ ὀλίγον τοῦτο, ἀλλ' εὐθέως ὑπάκουσον· ἐὰν οἰκῇς μετὰ τινος, ἢ παροικῇς καὶ λάθῃς παρ' αὐτοῦ ἐντολήν, φύλαξον διὰ τὸν Θεὸν μὴ καταφρονῆσαι, μήτε ἐν τῇ κρυπτῇ μήτε ἐν τῇ φανερῇ λῦσαι τὴν ἐντολήν.

Ἐὰν κατοικῇς μετὰ Πατρός σου ἢ ἀδελφοῦ σου, μὴ εὐρεθῇς ἔχων φιλίαν μετὰ τινος ἐν τῇ κρυπτῇ, μὴ θέλων τοὺς μετὰ σοῦ ἀδελφοὺς γινῶναι· ἐπεὶ καὶ σεαυτὸν ἀπόλλυς κακείνων· ὃν τρόπον ὑποτάσσεται τὸ κτήνος τῷ ἀνθρώπῳ, οὕτως ὀφείλει· πᾶς ἄνθρωπος τῷ πλησίον ὑποτάσσεται διὰ τὸν Θεόν· καὶ ὥσπερ τὸ κτήνος οὐκ ἔχει ἴδιον θέλημα οὐδὲ γινῶσιν, οὕτω καὶ γὼ ὀφείλω ποιεῖν οὐ μόνον μετὰ τοῦ συνόντος μοι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἐναντιουμένου μοι, καὶ ἀπολῦσαι τὴν γινῶσιν μου τῷ ἀγνοοῦντι καὶ τὸ θέλημά μου τῷ ἄφρονι· καὶ τότε ἐπιγινώσκει αὐτὸν καὶ κατανοήσω τὸ βλάπτον με· ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ κρατῶν, οὐ δύναται τὴν ἐχθραν ἐκφυγεῖν, οὔτε ἀναπαυθῆναι, οὔτε ἰδεῖν τίνων ὕστερεῖται· καὶ ἐὰν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος, κόπος ἐστίν· εὐρεῖν ἔλεος.

Σὺ οὖν, ἀδελφέ, μὴ ἔσο φιλόνηκος, ἵνα μὴ πᾶν πονηρὸν οἰκῇσῃ ἐν σοί· μηδὲ σεαυτὸν ἡγοῦ φρόνιμον, ἵνα μὴ ἐμπέσῃς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου. Ἔθισον τὴν γλῶσσάν σου τοῦ λέγειν συγχώρησον, καὶ ἡ ταπεινώσις ἐλεύσεται ἐπὶ σέ. Τὸ ἀπολῦσαι τὸ θέλημά σου τῷ πλησίον, συμβαίνει ὅτι ὁ νοῦς βλέπει τὰς ἀρετάς· τὸ δὲ κρατεῖν τὸ θέλημά σου μετὰ τοῦ πλησίον, δηλοῖ τὴν ἀγνοσίαν.

Φρόντισον οὖν, ἀγαπήτῃ, τὸ ὁ ἀπολύειν τὸ θέλημά σου τῷ πλησίον ἐν ἅπασιν, ὅτι τὸ κρατεῖν τὸ θέλημα ἀπόλλυσι πάσας τὰς ἀρετάς· ὁ δὲ ἔχων τοὺς λογισμοὺς ἐκτεταμένους ἐν εὐθύτητι, ἐκκόπτει τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν πραότητι, φοβούμενος τὴν φιλονεικίαν ὡς δράκοντα· αὕτη γὰρ καταστρέφει πᾶσαν τὴν οἰκοδομήν, καὶ ποιεῖ τὴν ψυχὴν σκοτισθῆναι τοῦ μὴ ἰδεῖν τι τοῦ φωτὸς τῶν ἀρετῶν· τὸ γὰρ κεκατηραμένον τοῦτο πάθος μίσγει αὐτὸ μετὰ τῶν ἀρετῶν ἕως οὗ ἀπολέσῃ αὐτάς.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, δεικνὺς ἡμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ ἐκκόψῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ἄτιμον τοῦτο πάθος οὐ δύναται προκοψαί κατὰ Θεόν, οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Σταυρόν, εἰ μὴ πρότερον ἀπέρριψε τὸν Ἰούδα ἐκ μέσου τῶν μαθητῶν. Τούτῳ γὰρ ἐξακολουθοῦσι πάντα τὰ κακά, καὶ πάντα ὅσα μισεῖ ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ φιλονεικοῦ. Τὸ οὖν κόψαι τὸ θέλημά σου εἰρηνεύει τὰς ἀρετάς μετ' ἀλλήλων, καὶ καθιστᾷ τὸ ἡγεμονικὸν ἀτάραχον. Καὶ τοῦτο ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου πλέον ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετάς, τὸ ταπεινῶσαι αὐτὸν τῷ πλησίον ἐν ἅπασι καὶ ὑποταγῆναι. Τὰ δὲ γεννῶντα τὴν φιλονεικίαν, ταῦτά εἰσιν· ἡ πολυλογία, τὸ μεταφέρειν λόγους πρὸς τὸ ἐκάστῳ ἀρέσκον, ἡ παρρησία, ἡ διγλωσσία, τὸ θέλειν στήσαι τὸν οἰκεῖον λόγον· ταῦτα τὴν φιλονεικίαν τίκτουσι· καὶ τοῦ ἔχοντος ταῦτα ἡ ψυχὴ κατοικητήριόν ἐστι πάντων τῶν παθῶν.

Ἐρμηνεΐα

ΕΑΝ κατοικῇς μαζί με ἄλλον ἀδελφὸν καὶ θέλῃς νὰ γίνῃ κάποιος

πρᾶγμα, ὁ ἀδελφὸς ὅμως μὲ τὸν ὁποῖον συγκατοικεῖς δὲν θέλει νὰ γίνη αὐτό, τότε πρέπει, διὰ νὰ μὴ φιλονικήσῃτε καὶ λυπηθῇ, νὰ ὑποτάξῃς εἰς αὐτὸν τὸ θέλημά σου. Νὰ εἶσαι δὲ ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ σου ὅπως ἕνας προσωρινῶς φιλοξενούμενος· νὰ μὴ τὸν προστάξῃς διὰ κανὲν πρᾶγμα καὶ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ φαίνεσαι ἀνώτερός του. Ἐὰν σοῦ ἐπιβάλῃ νὰ κάνῃς κάτι, πού σὺ δὲν τὸ θέλεις, πολέμησε ἐναντίον τοῦ θελήματός σου, μέχρις ὅτου κάμῃς αὐτὸ πού διετάχθῃς, διὰ νὰ μὴ τὸν στενοχωρήσῃς καὶ χάσῃς τὴν ἁρμονικὴν καὶ εἰρηνικὴν συγκατοίκησιν μαζί του. Ἐὰν, π.χ., σοῦ εἴπῃ· ψῆσε μου κάτι, ἐρώτησέ τον ἥρεμα· τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω; Καὶ ἐὰν σὲ ἀφήσῃ εἰς τὴν διάθεσίν σου ἀπαντῶν, κάνε ὅ,τι θέλεις, τότε ἐτοίμασέ του ὅ,τι εὐρίσκεται, μὲ φόβον Θεοῦ.

Ἐὰν, κατὰ τὴν συζήτησίν σας, ἀναφέρετε ρητὸν ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἐκεῖνος, πού γνωρίζει τὸ ρητόν, ἅς ὑποτάξῃ τὸ θέλημά του εἰς τὸν ἀδελφόν του, ὁπόταν θὰ ἀναπαύσῃ καὶ θὰ χαροποιήσῃ τὸν ἀδελφόν του. Διότι ἡ βαθυτέρα ἔννοια τοῦ ρητοῦ εἶναι τὸ νὰ ταπεινωθῇς εἰς ὅλα ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Ἐκεῖνος λοιπόν, πού ἔχει συνεχῶς εἰς τὸν νοῦν του τὴν κρίσιν, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἀντιμετωπίσῃ εἰς τὸ ἀδέκαστον βῆμα τοῦ Κριτοῦ, πού θὰ παρασταθῇ κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, κάμνει, ἀπὸ ἐδῶ, ὅ,τι ἡμπορεῖ, διὰ νὰ μὴ σφραγισθῇ τὸ στόμα του, κατὰ τὴν φορικτὴν ἐκείνην ὥραν, ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκῃ νὰ εἴπῃ οὐδεμίαν ἀπολογίαν.

Ἐὰν θελήσῃτε νὰ ὑπάγῃτε εἰς κάποιαν μικρὰν ἐργασίαν, νὰ μὴ περιφρονήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ἐξέλθῃ μόνος, ἐγκαταλείπων τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸ κελλίον νὰ ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν συνειδησίῃν του. "Ἄς εἴπῃ εἰς αὐτὸν μὲ ἀγάπην· θέλεις νὰ ὑπάγωμεν μαζί; Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀναπαύεται, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἥ εἶναι σωματικὰ ἀσθενής, ἅς μὴ λογομαχήσῃ, ὅτι τώρα εἶναι ὥρα, πού πρέπει νὰ πηγαίνωμεν, ἀλλ' ἅς ἀναβάλῃ καὶ ἅς ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κελλίον του, ἀπὸ εὐσπλαγχνικὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγάπην. Προσέχετε δὲ νὰ μὴ ἐναντιωθῇτε εἰς τὸν ἀδελφόν σας εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν, διὰ νὰ μὴ τὸν στενοχωρήσῃτε.

Ἐὰν συγκατοικῇτε καὶ ἐργάζεσθε ὁποιοδήποτε ἐργόχειρον, εἴτε μέσα εἰς τὸ κελλί εἴτε ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί, καὶ σὲ φωνάξῃ ὁ ἀδελφός σου, μὴ τοῦ εἴπῃς· περίμενε ὀλίγον, διὰ νὰ ἀποτελειώσω τὸ ἐργόχειρόν αὐτό, ἀλλ' ἀμέσως νὰ ὑπακούσῃς. Ἐὰν συγκατοικῇς μὲ κάποιον, ἥ φιλοξενείσαι κάπου καὶ λάβῃς κάποιαν ἐντολήν, πρόσεξε, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ καταφρονήσῃς τὴν ἐντολήν αὐτήν, καὶ ἐπιδιώξῃς, εἴτε κρυφίως εἴτε φανερώς, νὰ τὴν παραβῇς.

Ἐὰν συγκατοικῇς μὲ τὸν πνευματικόν σου πατέρα ἢ μὲ ἀδελφόν, πρόσεχε νὰ μὴ διατηρῇς κρυφίως φιλίαν μὲ κάποιον ἄλλον πού δὲν θέλεις νὰ τὸ μάθουν οἱ ἀδελφοὶ πού συγκατοικοῦν μαζί σου· διότι τοιοντοτρόπως καὶ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἐκεῖνον παρασύρεις εἰς τὴν ἀπώλειαν. Μὲ τὸν τρόπον πού ὑποτάσσεται τὸ ζῶον εἰς τὸν ἄνθρωπον, πρέπει καὶ κάθε ἄνθρωπος νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τὸν πλησίον του, χάριν τοῦ Θεοῦ. Καὶ

ὅπως ἀκριβῶς τὸ ζῶον δὲν ἔχει θέλημα, οὔτε γνώμην ἰδικήν του, ἔτσι καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ κάμνω ὅχι μόνον ἀπέναντι ἐκείνου, μὲ τὸν ὁποῖον συγκατοικῶ, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι ἐκείνου, πού μου ἐναντιώνεται καὶ νὰ ὑποτάξω τὴν γνώμην μου εἰς τὸν ἀγνοοῦντα καὶ τὸ θέλημά μου εἰς τὸν ἀνόητον. Καὶ τότε θὰ γνωρίσω ἐπακριβῶς τὸν ἑαυτόν μου καὶ θὰ ἀντιληφθῶ τί μὲ βλάπτει· ἐκεῖνος, πού ἔχει πεποίθησιν εἰς τὴν ἀρετὴν του καὶ τὸ δίκαιόν του καὶ ἐπιμένει εἰς τὸ θέλημά του, δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἔχθραν, οὔτε νὰ ἀναπαυθῇ ψυχικά, οὔτε νὰ ἴδῃ εἰς ποῖα σημεῖα ὑστερεῖ. Ὁ τοιοῦτος, ὅταν ἐξέλθῃ τοῦ σώματός του (ὅταν δηλαδὴ ἀποθάνῃ) εἶναι δύσκολον νὰ εὕρῃ εὐσπλαγχνίαν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Σὺ λοιπόν, ἀδελφέ, νὰ μὴ ἀγαπᾷς τὰ μαλώματα, διὰ νὰ μὴ κατοικήσῃ κάθε πονηρία ἐντός σου· οὔτε ἀπὸ μόνος σου νὰ νομίζῃς ὅτι εἶσαι συνετός, διὰ νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου. Συνήθιζε τὴν γλῶσσαν σου νὰ λέγῃ· συγχώρεσέ με, καὶ τότε θὰ ἔλθῃ ἡ ταπεινώσις ἐπάνω σου. Τὸ νὰ ὑποτάξῃς τὸ θέλημά σου εἰς τὸν πλησίον συμβαίνει, διότι ὁ νοῦς βλέπει τὰς ἀρετάς· ἀντιθέτως τὸ νὰ ἐπιμένῃς εἰς τὸ θέλημά σου καὶ νὰ ἐναντιώνεσαι πρὸς τὸν πλησίον, φανερώνει ἀγνωσίαν.

Φρόντισε λοιπόν, ἀγαπητέ, νὰ ὑποτάξῃς, εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, τὸ θέλημά σου εἰς τὸν πλησίον, διότι τὸ νὰ ἐπιμένῃς εἰς τὸ θέλημά σου καταστρέφει ὅλας τὰς ἀρετάς· ἐκεῖνος, πού σκέπτεται ὀρθῶς, κόπτει μὲ πραότητα τὸ θέλημά του, διότι φοβεῖται ὡς δράκοντα τὴν φιλονεικίαν· ἐπειδὴ ἡ φιλονεικία καταστρέφει κάθε πνευματικὴν οἰκοδομίην καὶ σκοτίζει τὴν ψυχὴν, διὰ νὰ μὴ ἴδῃ τὸ φῶς τῶν ἀρετῶν. Τὸ κατηραμένον αὐτὸ πάθος ἀναμινγνύεται μὲ τὰς ἀρετάς, μέχρις ὅτου τὰς καταστρέψῃ.

Δι' αὐτὸ λοιπόν καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, δεικνύων εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν κόψῃ αὐτὸ τὸ ἄτιμον πάθος, δὲν ἔμπορεῖ νὰ προκόψῃ κατὰ Θεόν, δὲν ἀνέβῃ εἰς τὸν Σταυρόν, παρὰ ἀφοῦ προηγουμένως ἐξεδίωξῃ τὸν Ἰούδαν ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν μαθητῶν (Ἰωάν. ιγ', 25—31). Διότι τὸ πάθος τῆς φιλονεικίας τὸ παρακολουθοῦν ὅλα τὰ κακὰ καὶ ὅλα ὅσα μισεῖ ὁ Θεὸς κατοικοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ φιλονεικοῦ. Μὲ τὸ νὰ κόψῃς λοιπόν τὸ θέλημά σου, εἰρηνεύουν μεταξὺ τῶν αἰ ἀρεταί, καὶ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς καθίσταται ἀτάραχον. Αὐτὸ ἀκριβῶς ζητεῖ ὁ Θεός, περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς, τὸ νὰ ταπεινωθῇ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν πλησίον καὶ νὰ ὑποταχθῇ ἐνώπιον αὐτοῦ εἰς ὅλα. Ἐκεῖνα πού γεννοῦν τὴν φιλονεικίαν εἶναι τὰ ἑξῆς: ἡ πολυλογία, τὸ νὰ μεταφέρῃς εἰς τὸν καθένα λόγους πού τοῦ ἀρέσουν, ἡ ἐλευθεριότης, ἡ διπροσωπία, τὸ νὰ θέλῃς νὰ ἐπικρατήσῃ ὁ λόγος σου· ὅλα αὐτὰ γεννοῦν τὴν φιλονεικίαν καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ πού ἔχει αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα εἶναι κατοικητήριον ὅλων τῶν παθῶν.

ΣΤ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΜΗ πειρῶ πρᾶγμα σκολιόν ἢ γραφικὸν ζήτημα ἐπιλῶσαι διὰ φιλονεικίας,

ἀλλὰ δι' ὧν ὁ πνευματικὸς παρακαλεῖται νόμος· δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ μονολογίστου ἐλπίδος.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ μὴ δοκιμάζῃς πρᾶγμα δύσκολον ἢ νὰ μὴ ἐπιχειρῇς νὰ ξεδιαλύ-
νῃς ζήτημα τῆς Γραφῆς μὲ φιλονεικίαν, ἀλλὰ μὲ ἐκεῖνα τὰ μέσα, ποὺ δια-
τάσσει ὁ πνευματικὸς νόμος· δηλαδὴ μὲ τὴν ὑπομονήν, τὴν προσευχήν, καὶ
τὴν σταθεράν ἐλπίδα.

Ζ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι καλούμενος εἰς τὸ φαγεῖν παρὰ τὸ
θέλημα αὐτοῦ, ἀ π ῆ ρ χ ε τ ο δ α κ ρ ὺ ω ν, ἵνα μὴ παρακούσῃ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ καὶ λυπήσῃ αὐτόν· ἀδελφοῦ δὲ λέγω, τοῦ συνοικοῦντος αὐτῷ· ἦτοι τοῦ Ἀββᾶ
Ἀνουῦ ἢ τινος τῶν λοιπῶν, οἷς συνώκει.

2. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· πῶς ὀφείλουσιν εἶναι οἱ
ἐν τῷ κοινοβίῳ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι ὁ καθήμενος εἰς κοινόβιον ὀφείλει πάντας
ὥς ἓνα βλέπειν καὶ τηρεῖν τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀναπαύεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΛΕΓΟΝ διὰ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, ὅτι ὅταν ἐκαλεῖτο διὰ νὰ φά-
γῃ, χωρὶς νὰ θέλῃ, μετέβαινε μὲ δάκρυα, διὰ νὰ μὴ παρακούσῃ τὸν ἀδελ-
φόν του καὶ τὸν λυτήσῃ. Ἀδελφὸν δὲ ἐννοῶ τὸν συγκάτοικόν του, δηλαδὴ
τὸν Ἀββᾶν Ἀνουῦ ἢ κάποιον ἄλλον, ἀπὸ αὐτοῦς, μὲ τοὺς ὁποίους συγ-
κατοικοῦσε.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα:

— Πάτερ, πῶς πρέπει νὰ εἶναι αὐτοί, ποὺ μένουν εἰς τὸ κοινόβιον;

— Ἐκεῖνος, ποὺ μένει εἰς κοινόβιον — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ποι-
μὴν— πρέπει νὰ βλέπῃ ὅλους τοὺς Μοναχοὺς ὥς ἓνα ἀδελφὸν καὶ νὰ προ-
σέχῃ τὸ στόμα του καὶ τὰ μάτια του, ὅποτεν καὶ θὰ ἀναπαύεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

"Οτι πάντα τὰ γινόμενα δικαιοσύνη Θεοῦ γίνεται· διὸ δεῖ τὸν πιστὸν τῇ προνοίᾳ αἰεὶ ἀκολουθεῖν καὶ μὴ τὸ οἰκεῖον ἐπιζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεοῦ· ὁ γὰρ οὕτω πάντα ποιῶν ἢ δεχόμενος ἀναπαύεται.

"Οτι ὅλα ὅσα γίνονται, διὰ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ γίνονται· δι' αὐτὸ πρέπει ὁ πιστὸς νὰ ἀκολουθῇ πάντοτε τὴν θεῖαν Πρόνοιαν καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώκῃ τὸ θέλημά του, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· διότι ὅποιος τοιουτοτρόπως ἐνεργεῖ ἢ δέχεται τὰ γεγονότα, ἀναπαύεται ψυχικῶς.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΕ γέρων· ἔὰν ἀσθενήσῃς καὶ αἰτήσῃς πρᾶγμα λαβεῖν παρὰ τινος εἰς χρεῖαν σου καὶ μὴ δώσῃ σοι, μὴ θλιβῇς κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' εἰπέ· ὅτι εἰ ἡμῖν ἄξιός λαβεῖν, ἐπληροφόρησεν ἂν ὁ Θεὸς τὸν ἀδελφὸν δοῦναί μοι ἀγάπην.

2. Εἶπε πάλιν· ἔὰν κρατηθῇς εἰς ἀγάπην καὶ βάλῃ σε εἰς τὸν ἐλάχιστον τόπον, μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου, ἀλλὰ λέγε ὅτι οὐδὲ ὧδε ἡμῖν ἄξιός· τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι οὐδὲ μία θλίψις ἔρχεται τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἄνωθεν ἐκ Θεοῦ πρὸς δοκιμὴν ἢ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ· καὶ ὁ μὴ κρατῶν οὕτως, οὐ πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιός ἐστιν.

3. Διηγεῖτό τις γέρων, ὅτι ποτὲ συναχθέντων τῶν Πατέρων ὠφελείας χάριν, ἀναστὰς εἰς ἑξ αὐτῶν, λαβὼν τὸ μικρὸν κερδικάριον τὸ ἐπικείμενον τῷ καθίσματι αὐτοῦ, ἔβαλεν ἐπάνω τῶν ὤμων αὐτοῦ, καὶ κρατῶν ταῖς δύο χερsaὶν ἔστη ἐν μέσῳ πάντων κατὰ ἀνατολὰς ἑλῶπων· καὶ ἠῤῥατο λέγων· ὁ Θεὸς ἐλέησόν με· καὶ ἀπεκρίνετο πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἔλεγεν· εἰ θέλεις ἵνα σε ἐλεήσω, θὲς ὅπερ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε· καὶ πάλιν ἔλεγεν· ὁ Θεὸς ἐλέησόν σε· καὶ ἀπεκρίνετο ἑαυτῷ· εἰπόν σοι, θὲς ὅπερ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε· τοῦτο δὲ ἐπὶ πολὺ ποιήσας, ἐκάθισεν· καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Πατέρες· εἰπέ ἡμῖν τί ἐστὶν ὃ ἐποίησας; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· τὸ κερδικάριον, ὅπερ ἐβάσταζον ἐπὶ τῶν ὤμων μου, τὸ θέλημά μου ἐστὶ· καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν ἵνα μετ' αὐτοῦ ἐλεήσῃ με· καὶ εἰπέ μοι· ἄφες ὁ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε. Καὶ ἡμεῖς οὖν,

ψησιν, εἰ θέλομεν ἐλεηθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀφήσωμεν τὰ ἴδια θελήματα καὶ τυγχάνομεν ἐλέους.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ Γέρων ἀσκητῆς εἶπεν· ἐὰν ἀρρωστήσης καὶ ζητήσης ἀπὸ κάποιου νὰ πάρῃς κάτι διὰ τὴν ἀνάγκην σου καὶ δὲν σοῦ τὸ δώσῃ, νὰ μὴ στενοχωρηθῇς ἐναντίον του, ἀλλὰ νὰ εἰπῇς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου· ἐὰν ἦμουν ἄξιος νὰ τὸ πάρω, θὰ ἤμποροῦσεν ὁ Θεὸς νὰ πληροφορήσῃ τὸν ἀδελφόν, νὰ μοῦ τὸ προσφέρῃ ὥς ἐλεημοσύνην.

2. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος· ἐὰν κληθῇς εἰς ἀγάπην* καὶ σὲ θάλουν εἰς θέσιν ἀσήμαντον, νὰ μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου ἐναντίον τῶν φιλοξενούντων ἀλλὰ νὰ λέγῃς ἀπὸ μέσα σου· οὔτε ἐδῶ δὲν ἦμουν ἄξιος νὰ καθήσω. Διότι τοῦτο πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι οὐδεμία στενοχωρία δὲν ἐπέρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἐπιτρέψῃ ἄνωθεν, ἢ χάριν δοκιμασίας τῆς πίστεως. ἢ διὰ τὰς ἀμαρτίας του. Αὐτὸς δὲ πού δὲν σκέπτεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος κριτής.

3. Ἐνας Γέρων διηγεῖτο ὅτι κάποτε συνεκεντρώθησαν οἱ Πατέρες χάριν πνευματικῆς ὠφελείας· ἔξαφνα ἐσηκώθη ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἐπῆρε τὸ μικρὸν μαξιλάρι, πού ἦτο ἐπάνω εἰς τὸ κάθισμά του· ἀφοῦ δὲ τὸ ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τοὺς ὦμους του καὶ τὸ ἐκράτησε μὲ τὰ δύο του χέρια, ἐστάθη εἰς τὸ μέσον ὄλων καὶ βλέπων κατὰ ἀνατολὰς προσηυχῆθαι λέγων· Θεέ μου, ἐλέησόν με· συγχρόνως ἀπαντοῦσε πρὸς τὸν ἑαυτὸν του· ἐὰν θέλῃς νὰ σὲ ἐλεήσω, ἄφησε αὐτὸ πού βαστάζεις καὶ θὰ σὲ ἐλεήσω.

Καὶ πάλιν ἔλεγε· Θεέ μου, ἐλέησόν με· καὶ ἀπαντοῦσεν, ἐκ νέου, εἰς τὸν ἑαυτὸν του· σοῦ εἶπα, ἄφησε αὐτὸ πού βαστάζεις καὶ θὰ σὲ ἐλεήσω. Τὴν σκηνὴν αὐτὴν ἐπανέλαβεν ἐπὶ πολλὰς φορὰς καί, εἰς τὸ τέλος, ἐκάθισε. Τότε τὸν ἐρωτοῦν οἱ Πατέρες·

— Ἐξήγησέ μας, τί σημαίνει αὐτό, πού ἔκανες;

Ὁ Γέρων τοὺς ἀπήντησε·

— Τὸ μαξιλαράκι, πού ἐβάσταζα ἐπάνω εἰς τοὺς ὦμους μου, συμβολίζει τὸ θέλημά μου· καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ με ἐλεήσῃ, φέροντα τὸ θέλημά μου· καὶ μοῦ ἔλεγεν ὁ Θεός, ἄφησε αὐτὸ πού βαστάζεις, δηλαδὴ τὸ θέλημά σου, καὶ θὰ σὲ ἐλεήσω.

Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν — συνεπέραναν ὁ Γέρων ἀσκητῆς — ἐὰν θέλωμεν νὰ μᾶς ἐλεήσῃ ὁ Θεός, ἅς ἐγκαταλείψωμεν τὰ θελήματά μας καὶ θὰ ἐπιτύχωμεν, ὅπωςδήποτε, τὸ θεῖον ἔλεος.

* Ἀγάπη εἶναι ἡ φιλοξενία καὶ ἡ περιποίησις ξένου εἰς κοινὴν τράπεζαν. Ἀγάπαι ἐκαλοῦντο καὶ αἱ δημόσιαι συγκεντρώσεις τῶν πρώτων χριστιανῶν, κατὰ τὰς ὁποίας παρετίθετο πρὸς ὄλους κοινὸν λιτὸν γεῦμα.

Β'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν τί σοι συμβῇ πρᾶγμα, εἴτε ἐν ἔργῳ, εἴτε ἐν λόγῳ, εἴτε ἐν διανοίᾳ, μὴ ζῆτει τὸ καθόλου τὸ σεαυτοῦ θέλημα μηδὲ τὴν σὴν ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ σπούδαζε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐρευνᾶν ἀκριδῶς, καὶ τελείως τοῦτο ποιεῖν, εἰ καὶ κόπον φαίνεται ἔχον, πιστεύων ἐξ ὅλης καρδίας ὅτι τοῦτο συμφέρει ὑπὲρ πᾶσαν φρόνησιν ἀνθρωπίνην· ἡ γὰρ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστὶ καὶ οἱ ἐκζητοῦντες αὐτὴν οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν σοῦ συμβῇ κάποια δυσκολία, εἴτε εἰς τὴν ἐργασίαν σου, εἴτε εἰς λόγον, εἴτε ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σκέψιν σου, νὰ μὴ ἐπιζητῆς καθόλου τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃς νὰ ἀνακαλύπτῃς, μετὰ προσοχῆς, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸ ἐφαρμόζῃς ἐπακριδῶς, ἔστω καὶ ἐὰν παρουσιάξῃ κόπον ἢ ἐκτέλεσιν του. Νὰ πιστεύῃς μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ συμφέρει εἰς σὲ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἀνθρωπίνην σύνεσιν. Διότι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιος ζωὴ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τὴν ἐπιζητοῦν, δὲν θὰ στερηθοῦν ἀπὸ κανένα ἀγαθόν.

Γ'. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΤΙΝΕΣ φρονίμους λέγουσι τοὺς διακριτικοὺς τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων· φρόνιμοι δὲ εἰσιν οἱ ἐπικρατοῦντες τῶν ἰδίων θελημάτων. Ὁ μὴ συναλλάσων τῷ Θεῷ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, ὑποσκελίζεται ἐν τοῖς ἰδίοις ἐπιτηδεύμασι, καὶ υποχείριος τῶν ἀντιπάλων γίνεται. Ὅταν λῦσαι θέλῃς πρᾶγμα ἐμπεπλεγμένον, ζῆτει περὶ αὐτοῦ τί τῷ Θεῷ ἀρέσκει, καὶ εὐρήσεις αὐτοῦ τὴν λύσιν ἐπωφελεῖ. Ἐν οἷς ἂν πράγμασιν εὐδοκεῖ ὁ Θεός, ἐν τούτοις καὶ πᾶσα ἡ κτίσις ὑπηρετεῖ· ἐν οἷς δὲ αὐτὸς ἀποστρέφεται, ὁμοίως καὶ ἡ κτίσις ἀντιτάσσεται. Ὁ ἀντιτασσόμενος ταῖς σκυθρωπαῖς ἐπιφοραῖς, ὡς οὐκ αἶδεν ἀντιμάχεται τῇ κελεύσει τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ καταδεχόμενος αὐτὰς μετὰ γνώσεως ἀληθοῦς, οὗτος κατὰ τὴν γραφὴν ὑπομένει τὸν Κύριον. Πειρασμοῦ ἐπελθόντος, μὴ ζῆτει διὰ τί ἢ διὰ τίνος ἐλήλυθεν, ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸν εὐχαρίστως καὶ ἀμνησικάκως ὑπομείνῃς.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΜΕΡΙΚΟΙ ὀνομάζουσι φρονίμους ἐκείνους ποὺ διακρίνουν τὰ αἰσθητὰ πρᾶγματα· φρόνιμοι ὅμως εἶναι ὅσοι κατορθώνουν νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τὰ θελήματα τῶν. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν ὑποτάσσει τὸ θέλημά του εἰς τὸν Θεόν, περιπλέκεται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἔργα του, καὶ γίνεται πλέον ὑποχείριος εἰς τοὺς ἀντιπάλους του. Ὅταν θέλῃς νὰ ξεδιαλύνῃς μίαν ὑπόθεσιν μπερδεμένην, νὰ ζητῇς δι' αὐτὸ τί ἀρέσει εἰς τὸν Θεόν, καὶ θὰ εὖρης ὅπως οὐδέποτε ὠφέλιμον λύσιν δι' αὐτό. Εἰς ὅσα ζητήματα ἀναπαύεται ὁ Θεός, αὐτὰ καὶ ὁλόκληρος ἡ κτίσις τὰ δέχεται· ἀντιθέτως ὅσα ἀποστρέφεται ὁ Θεός, εἰς αὐτὰ ὁμοίως καὶ ἡ κτίσις ἀντιτάσσεται. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐναντιώνεται εἰς τὰς θλιβεράς περιστάσεις, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, ἀντιμάχεται

εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνος ὁμῶς, πού τὰς ὑπομένει, διότι γνωρίζει πραγματικῶς τὰς αἰτίας των, αὐτός, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, περιμένει ὑπομονητικὰ τὸν Κύριον. Ὅταν ἔλθῃ πειρασμός, νὰ μὴ ζητῇς διατί, ἢ ἀπὸ ποίαν αἰτίαν ἔχει ἔλθει, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃς πῶς θὰ ἡμπορέσῃς νὰ τὸν ὑπομείνῃς μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν καὶ ἀμνησικαλίαν.

Δ'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΠΑΝΤΕΣ οἱ ἄνθρωποι κατ' εἰκόνα ἐσμὲν τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ καθ' ὁμοίωσιν ἐκείνων μόνον ἐστὶ, τῶν διὰ πολλῆς ἀγάπης τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν δουλωσάντων τῷ Θεῷ· ὅτε γὰρ οὐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν, τότε ὅμοιοί ἐσμεν τῷ ἡμᾶς ἑαυτῷ δι' ἀγάπης καταλλάξαντι.

Ἑρμηνεία

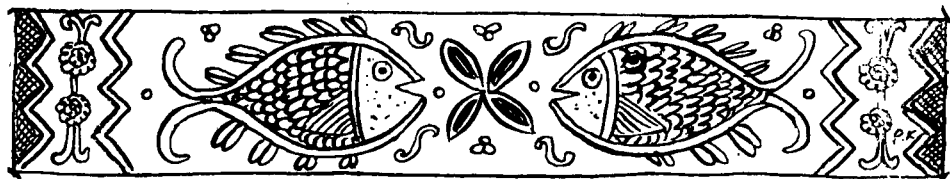
ΟΛΟΙ οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα δημιουργημένοι κατ' εἰκόνα Θεοῦ· τὸ νὰ γίνουν ὁμῶς οἱ ἄνθρωποι καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ, ἀνήκει μόνον εἰς ἐκείνους, πού ἀπὸ πολλὴν ἀγάπην ὑπέταξαν τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τὸν Θεόν. Ὅταν δηλαδὴ δὲν ἀνήκωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, τότε εἴμεθα ὅμοιοι πρὸς Ἐκεῖνον, πού διὰ τῆς ἀγάπης συνεφιλίωσεν ἡμᾶς πρὸς τὸν ἑαυτὸν Του.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσιδώρος· ἡ σύνεσις τῶν ἁγίων, αὕτη ἐστὶ· τὸ ἐπιγνῶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· πάντων γὰρ περιγίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, ὅτι *εἰ κ ὦ ν καὶ ὁ μ ο ἰ ὡ μ α* τοῦ Θεοῦ ἐστὶ. Πάντων δὲ τῶν παθῶν δεινότερόν ἐστι τὸ ἀκολουθεῖν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ, ἥγουν πείθεσθαι τῷ ἰδίῳ θελήματι, καὶ μὴ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ, ὃ κατ' ἀρχὰς μὲν τῷ ἀνθρώπῳ φαίνεται ὡς ἀνάπαυσίν τινα ἔχον, ὕστερον δὲ γίνεται αὐτῷ εἰς πένθος, ἀγνοήσαντι τὸ μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας καὶ μὴ εὐρόντι τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἵνα πορευθῇ ἐν αὐτῇ.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰσιδώρος εἶπεν· ἡ φρονιμάδα τῶν Ἀγίων εἶναι, ὅτι ἐγνώρισαν ἀκριβῶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι ὅλα τὰ νικᾷ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐπειδὴ εἶναι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ ὅλα δὲ τὰ πάθη τὸ πιὸ φοβερόν ἐστὶ νὰ ἀκολουθῇ κανεὶς τὰς ἐμπνεύσεις τῆς καρδίας του, νὰ ὑπακούῃ δηλαδὴ εἰς τὸ θελήμα του, καὶ ὄχι εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ πάθος φαίνεται, κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀναπαύει τὸν ἄνθρωπον κάπως, ὕστερα ὁμῶς μεταβάλλεται μέσα του εἰς πένθος, ἐπειδὴ παρέβλεψε τὸ μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας καὶ δὲν ἀνεῦρε τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ'

"Οτι ἡ ταπεινοφροσύνη τοῖς δαίμοσιν ἀνάλωτος ὅλως ἐστὶ καὶ τὶς ἢ τῆς ταπεινοφροσύνης γένεσις καὶ τὶς ἡ δύναμις· καὶ ὅτι ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετὰς ἡ ταπείνωσις καὶ μόνη συντόμως σώζει τὸν ἄνθρωπον.

"Οτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τελείως ἀκατανίκητος ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ πῶς γεννᾶται ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ποία εἶναι ἡ δύναμις τῆς· ὅτι ἡ ταπείνωσις περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς ἔχει τὴν δύναμιν καὶ μόνη τῆς νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΙΣ ἀνὴρ Σιλθανὸς καλούμενος ἀπὸ μίμων, τῇ μονῇ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου προσῆλθε, θέλων ἀποτάξασθαι· καὶ μηνυθέντος περὶ αὐτοῦ τῷ δασίῳ, καλέσας αὐτὸν λέγει πρὸς αὐτόν· ὀλέπε, ἀδελφέ, ὅτι κόπος ἐστὶ καὶ χρεία νηφούσης ψυχῆς, καὶ σῶφρονος λογισμοῦ πρὸς τὸ δυνηθῆναι μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸν θλίβοντα, τῆς προτέρας μάλιστα συνηθείας ὠθούσης ἐπὶ τὸ χεῖρον. Καὶ συνταξαμένου αὐτοῦ πάντα ποιεῖν, κατὰ τὴν διδαχὴν τοῦ Μεγάλου, εἰσεδέξατο αὐτόν ὁ Πατήρ. Οὗτος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀγωνισάμενος, αὐθις ἤρξατο καταμελεῖν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἔλκεσθαι πρὸς σπατάλην, καὶ ταῖς εὐτραπέλαις θέλγεσθαι, ἔτι μὴν καὶ τὰ τῆς θυμέλης ἄσεμνα ῥήματα ἀδεῶς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τραγωδεῖν. Τοῦτον καλέσας ὁ Ἅγιος, μετὰ εἰκοσαετῇ τῆς ἀσκήσεως χρόνον, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν ἀποδυθῆναι τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ λαβόντα τὰ κοσμικὰ ἱμάτια ἐκβληθῆναι τῆς μονῆς.

Ὁ δὲ πεσὼν πρὸς τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου γέροντος, παρεκάλει λέγων· ἔτι τοῦτο συγχώρησόν μοι, Πάτερ, καὶ πιστεύω εἰς τὸν σώζοντα τοὺς ἀσθενεῖς δεσπότην, ὅτι περ ἔξεις με μετανοοῦντα ἐφ' οἷς ἐν ἀμελείᾳ διήγουν, ὥς τε σε ἠσθέντα ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς ψυχῆς μου εὐχαριστήσαι τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Μέγας ἀποκριθεὶς λέγει πρὸς αὐτόν· οἶδας πόσα σε ἐδάστασα, ὥς ἀναγκασθῆναί με καὶ πληγαῖς πολλάκις σοι χρήσασθαι, μηδέποτε ἐπ' ἄλλον ἄνθρωπον τοιοῦτόν τι ἐνδειξάμενον ἢ κἂν ἐκτεῖναι χεῖρα πρὸς τινα βουληθέντα· ἐπὶ σοῦ δὲ μόνου τοῦτο ἡγαγκαζόμενον ποιεῖν, μᾶλλον σοῦ τοῦ

τυπτομένου ἀλγῶν τὴν ψυχὴν τῷ τῆς συμπαθείας δεσμῷ· οὐδενὸς γὰρ ἐτέρου ἔνεκεν, ἀλλ' ἡ διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν σὴν τοῦτο ποιεῖν ἐδόκουν, ὅπως καὶ οὕτω δυνηθῶ διορθωσασθαι σε τῶν πταισμάτων.

Εἰ τοίνυν τσαύτας παραινέσεις δεξάμενος ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἔλθειν οὐκ ἤθουλήθης, οὔτε μὴν πληγαῖς αἰκιζόμενος αἰρήσασθαι τὸ συμφέρον, πῶς δύναμαι ἐγὼ ἐπὶ πολὺ μέλος νενοσηκὸς τῇ ποίμνῃ τοῦ Χριστοῦ συγχωρεῖν συναγελάζεσθαι, μήπως ἡ τοῦ ἐνὸς ψώρα πᾶσι συναναχρωσθεῖσα, οὐκ ὀλίγον τῆς ἀδελφότητος λυμανεῖται μέρος; Οὕτως οὖν τοῦ Πατρὸς ἐνισταμένου κάκεινου ἐπὶ πλεῖον τὴν παράκλησιν ἐπεκτείνοντος, διαβεβαιουμένου τε διορθοῦσθαι ἑαυτὸν τοῦ λοιποῦ, ἐγγύας παρ' αὐτοῦ ᾗτει ὁ Παχώμιος, ὥς τε μὴ τοῖς αὐτοῖς αὐτὸν ἐπιμένειν ἅλιν.

Πετρῶνίου τοίνυν ἀνδρὸς ἀγίου καὶ θαύμαστοῦ ἀναδεξαμένου αὐτὸν ἐφ' οἷς ὑπισχεῖτο, συνεχώρησεν αὐτῷ ὁ μακάριος· καὶ ἐπευξάμενος παρέδωκε τῷ Πετρῶνιῳ. Ὁ δὲ τυχὼν τῆς ἀφέσεως, οὕτως ἑαυτὸν ἐταπεινώσεν, ὥς τε αὐτὸν τύπον καὶ ὑπογραμμὸν γενέσθαι πολλοῖς, μᾶλλον δὲ καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι, κατὰ πᾶσαν μὲν ἀρετὴν εὐσεβείας, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν δάκρυσιν, ὥς καὶ ἐσθίοντος αὐτοῦ πολλάκις τὴν τῶν δακρῶν φορὰν ποταμηδὸν χέεσθαι, καὶ μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἐπισχεῖν, ἀλλὰ συμμίγνυσθαι καὶ αὐτῇ τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ καὶ πληροῦσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ Δαδῖτικὸν ἐκεῖνο λόγιον· τό, «σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων».

Λεγόντων δὲ αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν μὴ ἐπὶ ξένων ἢ ὅλως ἐτέρων τινῶν τοῦτο ἐποίει, διίσχυρίζετο λέγων, ὅτι πολλάκις βουληθεὶς ἐγκρατεῦσασθαι ταύτης μάλιστα τῆς αἰτίας, ὅλως οὐκ ἠδυνήθη. Αὐτῶν δὲ πάλιν δυνατὸν εἶναι λεγόντων, καθ' ἑαυτὸν μὲν ἐν κατανύξει τοῦτο ποιεῖν καὶ ἐν τῇ προσευχῇ, ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης ἐσθίοντα ἐγκρατεῦσθαι (δύναται γάρ, ἔφασκον, ψυχὴ καὶ χωρὶς τῶν ἔξωθεν δακρῶν πάντοτε ἐν κατανύξει εἶναι) καὶ ἀναγκαζόντων μαθεῖν τίνος ἔνεκεν βρέχεται τοῖς δάκρυσι, μᾶλλον δὲ καὶ κωλύοντων (ἐρυθρίαν γάρ, ἔλεγον, πολλοὺς ἐξ ἡμῶν εἰς σέ βλέποντας καὶ μήτε ἐσθίειν δύνασθαι), ἐκεῖνος φησὶ πρὸς αὐτούς· οὐ θούλεσθε, ἀδελφοί, ἵνα κλαύσω ὁρῶν ἀγίους ὑπηρετοῦντας μοι, ὧν καὶ ὁ κονιορτὸς τῶν ποδῶν μέγας ἐμοί, καὶ ὧν οὐδόλως ἐγὼ ἄξιος εἰμί; οὐκ ὀφείλω οὖν πενθεῖν;

Εἵπατέ μοι ὅτι ἀπὸ θυμέλης ἄνθρωπος ὑπηρετοῦμαι ὑπὸ τοιούτων ἀγίων ἀνδρῶν. Πενθῶ οὖν, ἀδελφοί μου, φοβούμενος ἐφ' ἑκάστης, μήπως κατὰ Δαθὴν καὶ Ἀθειρῶν τοὺς θεδῆλους καταποθῶ, ἐπιχειρούντων πονηραῖς προαιρέσεσι καὶ χερσὶν οὐ καθαραῖς θυμιᾶν εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τσαύτην γινῶσιν δεξάμενος, τῆς κατὰ ψυχὴν ἀμελῶ σωτηρίας. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαισχύνομαι τοῦτο· οἶδα γὰρ τὰς πολλὰς μου ἁμαρτίας· διὸ εἰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἐπέδωκα, ξένον οὐδὲν ἐποιοῦν.

Τοῦτου οὕτω καλῶς ἀγωνιζομένου ἐπὶ πολὺ, διεμαρτύρατο περὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντων ὁ Μέγας εἰπών· ἰδοὺ, ἀδελφοί, διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀφ' οὗ τὸ κοινόνδιον τοῦτο γέγονεν, οὐδένα ἐκ πάντων τῶν συνόντων μοι ἀδελφῶν οἶδα μιμησάμενόν με, ἐκτὸς ἐνός. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ ἀδελφοί, οἱ μὲν ὤοντο τοῦτον εἶναι Θεόδωρον, οἱ δὲ Πετρώνιον, οἱ δὲ Ὅρσισιον. Πυθομένου οὖν τοῦ Θεοδώρου περὶ τίνος λέγει, οὐκ ἐβούλετο ὁ μέγας εἰπεῖν. Αὐτοῦ δὲ πάλιν σφοδρότερον ἐπιμένοντος, καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἀδελφῶν παρακαλούντων, τίς ἂν εἴη οὗτος, μαθεῖν,

ἀπεκρίθη, ὁ Μέγας λέγων· εἰ ἠπιστάμην ὅτι κενοδοξεῖν εἶχεν ἐπαινούμενος, περὶ οὗ μέλλω λέγειν, οὐκ ἂν συνέστησα τὸν τοιοῦτον· ἀλλ' ἐπειδὴ χάριτι Χριστοῦ οἶδα ὅτι ἐπαινούμενος μᾶλλον ταπεινοὶ ἑαυτὸν, διὰ τοῦτο, πρὸς τὸ μισεῖσθαι ὑμᾶς τὸν τούτου τρόπον, ἀφόδως ἐπὶ πάντων ὑμῶν μακαρίσω αὐτόν.

Σὺ μὲν γάρ, ὦ Θεόδωρε, καὶ ὅσοι εἰσὶ κατὰ σέ ἐν τῇ μονῇ ἀγωνιζόμενοι, δῆσαντες τὸν διάβολον ὡς στρουθίον ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἔθεσθε, καὶ καθ' ἑκάστην διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου καταπατεῖτε τοῦτον ὡς χῶμα· ἀλλ' ἂν ἀμελήσητε ἑαυτῶν, ἀναστάς ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν κείμενος ὁ διάβολος, ἐπαναστήσεται ὑμῖν.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς Σιλβανός, ὁ πρὸ χρόνου ὀλίγου ἐκδιηθήνα· παρ' ἡμῶν τῆς μονῆς μέλλων διὰ τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ, οὗτος νῦν ἐχειρώσατο παντελῶς τὸν διάβολον καὶ ἐξηφάνισεν αὐτόν, ὡς μὴ δύνασθαι εἶτι φανῆναι παρ' αὐτῷ, τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἑαυτοῦ ταπεινοφροσύνης εἰς τέλος νικήσας αὐτόν· καὶ ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχοντες ἔργα δικαιοσύνης, θαρρεῖτε ἐφ' οἷς ἤδη ἐπράξατε, οὗτος δέ, ὅσον ἀγωνίζεται, τοσοῦτον ἑαυτὸν ἀδόκιμον ἅπασιν ἐπιδείκνυσιν, ἐξ ὅλης αὐτοῦ ψυχῆς καὶ διανοίας ἀχρεῖον αὐτὸν ἐνθυμούμενος εἶναι· διὰ τοῦτο γάρ καὶ τὸ δακρύειν πρόχειρον ἔχει, ἐκ τοῦ πρόχειρον ἑαυτὸν ἐξευτελίζειν καὶ μὴ λογιέσθαι μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ γινομένων κατ' ὀρθωμάτων· οὐδὲν γάρ οὕτω τὸν διάβολον ἐκνευρίζει, ὡς ἡ μετὰ πρακτικῆς δυνάμεως ἐξ ὅλης ψυχῆς γινομένη ταπεινοφροσύνη.

Οὕτως οὖν ἀγωνιζόμενος ὁ Σιλβανός ἐν ἄλλοις ὁκτὼ ἔτεσι πρὸς τοῖς εἴκοσι τοῖς πρώην, ἐτέλεσε τὸν δρόμον, μαρτυρηθεὶς ὑπὸ τοῦ ὁσίου, καὶ περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ εἰπόντος ὅτι πλῆθος Ἀγγέλων εἶδε μετὰ χαρᾶς μεγάλης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παραλαβόν, οἱ καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναδραμόντες, ταύτην ὡς θυσίαν ἐκλεκτὴν προσήγαγον τῷ Χριστῷ.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἄνθρωπος, ὀνομαζόμενος Σιλβανός, ποῦ ἦτο προηγουμένως θεατρῖνος, προσῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἀγίου Παχωμίου, θέλων νὰ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον, καὶ νὰ γίνῃ Μοναχός. Μόλις τὸν ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Ὅσιον, τὸν καλεῖ καὶ τοῦ λέγει·

— Πρόσεχε, ἀδελφέ, διότι ἡ Μοναχικὴ ζωὴ ἀπαιτεῖ κόπον καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ ἄγρυπνον ψυχὴν καὶ φρόνιμον σκέψιν, διὰ νὰ ἡμπορέσῃς, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀντισταθῇς πρὸς αὐτόν, ποῦ μᾶς στενοχωρεῖ, δεδομένου μάλιστα, ὅτι ὁ προηγούμενος βίος σου εἰς τὰ θεάτρα σπρώχνει τὴν ψυχὴν σου πρὸς τὸ χειρότερον.

Καὶ ἀφοῦ συνεφώνησεν ὁ Σιλβανός, ὅτι ὑὰ ἐκτελῇ ὅλα ὅσα τὸν ἐδίδαξεν ὁ Μεγάλος, τὸν ἐδέχθη εἰς τὴν ἀδελφότητα. Αὐτὸς λοιπὸν ἀφοῦ ἠγωνίσθη ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἤρchiσε πάλιν νὰ παραμελῇ τὴν σωτηρίαν του καὶ νὰ παρασύρεται πρὸς τὴν σπατάλην, νὰ εὐχαριστῇται εἰς τὰ ἀνόητα ἀστεῖα· ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τὸ σημεῖον νὰ τραγουδᾷ καὶ τὰ ἄσεμνα τραγούδια τῆς θυμέλης*, χωρὶς ἐντροπὴν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς.

* Θυμέλη ἦτο θωμὸς (ἐξέδρα), ὁ ὁποῖος εὕρισκετο εἰς τὸ μέσον τῶν ἀρχαίων θεάτρων, ὑψηλότερος δύο—τρία σκαλοπάτια ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Ἐπὶ ἐνὸς σκαλοπατιοῦ

Ἄμεσως τότε τὸν ἐκάλεσεν ὁ Ἅγιος καί, μετὰ ἀπὸ εἴκοσι χρόνια μοναχικῆς ἀσκήσεως, τὸν διέταξε νὰ ἀποβάλῃ τὸ Μοναχικὸν σχῆμα ἐνώπιον τῶν Μοναχῶν, νὰ φορέσῃ καὶ πάλιν τὰ κοσμικὰ του ἐνδύματα καὶ νὰ ἐκδιωχθῇ ἀπὸ τὴν Μονήν.

Τότε, ὡς νὰ συνῆλθεν ὁ Σιλβανὸς, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ἀγίου Γέροντος καὶ τὸν παρεκάλει·

— Συγχώρησόν με ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν, Πάτερ, καὶ πιστεύω ὅτι ὁ Δεσπότης, ποὺ σώζει τοὺς ἀσθενεῖς, (θὰ μὲ βοηθήσῃ) νὰ μὲ ἔχῃς μετανοοῦντα δι' ὅσα, μέχρι σήμερον, ἔζων εἰς ἀμέλειαν, ὥστε σὺ πρῶτος νὰ χαρῇς διὰ τὴν μεταβολὴν αὐτὴν τῆς ψυχῆς μου καὶ νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν Θεόν.

Ὁ Ἅγιος Παχώμιος τοῦ ἀπήντησεν εἰς αὐτά.

— Γνωρίζεις καλῶς εἰς πόσα πράγματα σὲ ἀνέχθηκα ἀφοῦ μὲ ἔφερες εἰς τὸ σημεῖον πολλὰς φορὰς καὶ νὰ σὲ κτυπήσω ἀκόμη, πράγμα τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἔκανα εἰς ἄλλον ἄνθρωπον, οὔτε κἂν ἠθέλησα νὰ ἀπλώσω τὸ χέρι μου πρὸς ἄλλον· μόνον εἰς σὲ ἠναγκαζόμην νὰ χειροδικῶ, ὅπου ἐγὼ ἐπονοῦσα περισσότερον ἀπὸ σέ, λόγῳ τοῦ δεσμοῦ τῆς πνευματικῆς συμπαθείας. Ἄλλωστε δι' οὐδένα ἄλλον λόγον δὲν ἐχρησιμοποιοῦν τὸ σκληρὸν αὐτὸ μέτρον, παρὰ μόνον διότι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ ἤμπορέσω νὰ σὲ διορθώσω ἀπὸ τὰ σφάλματά σου. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἐδέχθης τόσας παραινέσεις καὶ δὲν ἠθέλησες νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ καλύτερον, οὔτε ἀκόμη καὶ μὲ τὸ ξύλον, ποὺ σοῦ ἔδινα, δὲν ἐπροτίμησες τὸ συμφέρον σου, πῶς ἤμπορῶ πλέον ἐγὼ νὰ ἐπιτρέπω ἐπὶ πολὺ νὰ συναναστρέφεται, ἓνα ἀρρωστημένον μέλος, μὲ τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ; Μήπως ἡ ψώρα τοῦ ἐνὸς ἀπλωθῇ εἰς ὅλα καὶ καταστρέψῃ, ἐντὸς ὀλίγου, σημαντικὸν μέρος ἐκ τῆς ἀδελφότητος;

Τοιοιτοτρόπως ὁ μὲν Πατήρ ἠναντιοῦτο εἰς τὸν Σιλβανὸν καὶ αὐτὸς ἐπέμενεν εἰς τὴν παρακλήσιν του καὶ διεβεβαίωνε τὸν Ἅγιον Παχώμιον, ὅτι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἔμπρὸς θὰ διώρθωνε τὸν ἑαυτὸν του· τότε ὁ Ἅγιος Παχώμιος τοῦ ἐξήτησεν ἐγγυήσεις, ὅτι δὲν θὰ ἐπιμένῃ πάλιν εἰς τὰ ἴδια. Τότε κάποιος Πετρώνιος, ἄνθρωπος ἅγιος καὶ θαυμάσιος, ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅτι ὁ Σιλβανὸς θὰ τηρήσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, καὶ ὁ Ἅγιος τὸν συνεχώρησεν. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἠϋλόγησε, τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν Πετρώνιον.

Ὁ Σιλβανὸς μόλις ἔλαβε τὴν συγχώρησιν, τόσον πολὺ ἐταπεινώσεν τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε ἔγινε διὰ πολλοὺς τύπος καὶ ὑπογραμμός, μᾶλλον δὲ δι' ὅλην τὴν ἀδελφότητα, δι' ὅλας τὰς ἀρετὰς ποὺ κατώρθωσεν, πρὸ παντὸς δὲ διὰ τὰ κατὰ Θεὸν δάκρυα. Τόσον πολὺ τὸν διέκρινεν ἡ κατὰ Θεὸν δακρύθρεκτος κατάνυξις, ὥστε καὶ ὅταν ἀκόμη ἔτρωγε, νὰ χύνωνται πολλὰς φορὰς τὰ δάκρυά του σάν ποτάμι καὶ νὰ μὴ ἤμπορῇ νὰ τὰ συκρατήσῃ, ἀλλὰ νὰ ἀναμιγνύωνται μὲ τὸ φαγητὸν του καὶ νὰ ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὸν τὸ ρητὸν τοῦ προφητάνακτος Δαυὶδ «ὁ ἄρτος ποὺ ἔφαγον, ἦτο

ἀνέβαινεν ὁ κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, διὰ νὰ κανονίζῃ καὶ νὰ ρυθμίζῃ τὸν χορὸν τῶν χορευτῶν, οἱ ὅποιοι ἐχόρευαν καὶ ἐτραγουδοῦσαν γύρω—γύρω ἀπὸ τὴν θυμέλην.

σὰν στάκτη καὶ τὸ ποτόν μου τὸ ἀνακάτευα μὲ τὰ δάκρυά μου» (Ψαλμ. ρα', 10).

Ὅταν δὲ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἔλεγον μήπως τὸ κάνει αὐτὸ ἐνώπιον ξένων ἢ, ὅπωςδὴποτε ἄλλων προσώπων, ἰσχυρίζετο, ὅτι πολλάκις ἠθέλησε νὰ συγκρατηθῇ, δι' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν, καὶ δὲν τὸ κατώρθωσεν. Αὐτοὶ καὶ πάλιν ἐπέμενον, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ δακρῇ ἀπὸ κατάνυξιν καὶ ὅταν ἦτο μόνος του καὶ εἰς τὴν προσευχήν, νὰ συγκρατῇται ὅμως τὴν ὥραν, πὺν τρώγει εἰς τὴν τράπεζαν (διότι ἤμπορεῖ, ἔλεγον, ἢ ψυχὴ νὰ εὐρίσκεται εἰς συνεχῇ κατάνυξιν πάντοτε καὶ χωρὶς τὰ ἐξωτερικὰ δάκρυα). Ἐπιμόνως δὲ ἐζήτησαν νὰ μάθουν διὰ ποίαν αἰτίαν δακρύζει τόσον πολὺ καὶ μᾶλλον τὸν ἠμπόδιζον (διότι — τοῦ ἔλεγον — κοκκινίζομεν ἀπὸ ἐντροπῆς, ὅταν σὲ βλέπωμεν καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς οὔτε νὰ φάγουν δὲν ἠμποροῦν). Ἐκείνος τότε ἀπήντα πρὸς αὐτοὺς.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ κλαύσω, ἀδελφοί μου, ὅταν βλέπω νὰ μὲ ὑπηρετοῦν ἅγιοι, τῶν ὁποίων καὶ ἡ σκὴν ἀκόμη τῶν ποδιῶν ἔχει μεγάλη ἀξίαν ἐνῷ δι' ἐμὲ δὲν εἶμαι ἄξιος καθόλου; Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ πενθῶ; Εἶπατέ μου ἄξιζω ἐγὼ ὁ θεατρίνος νὰ ὑπηρετοῦμαι ἀπὸ τοιοῦτους ἁγίους ἄνδρας; Πενθῶ λοιπόν, ἀδελφοί μου, διότι φοβοῦμαι καθημερινῶς, μήπως μὲ καταπῇ καὶ ἐμὲ ἡ γῆ, ὅπως τὸν Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, πὺν ἐπεχείρησαν μὲ σκέψεις πονηρὰς καὶ ἀκάθαρτα χέρια νὰ θυμιάσουν εἰς τὰ Ἅγια*. Καὶ φοβοῦμαι, διότι ἐνῷ ἔχω γνωρίσει τόσα πράγματα, ἐν τούτοις ἀμελῶ τὴν ψυχικὴν μου σωτηρίαν. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐντρέπομαι νὰ κλαίω, διότι γνωρίζω τὰς πολλὰς μου ἁμαρτίας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐὰν ἀκόμη τὴν ψυχὴν μου ἔδιδα, τίποτε τὸ παράξενον δὲν θὰ ἔπραττον. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Σιλβανὸς ἠγωνίζετο τόσον καλῶς καὶ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον, ὁ Μέγας Παχώμιος διεκέρηξε μίαν ἡμέραν ἐνώπιον ὅλων τὰ ἐξῆς:

— Ἀδελφοί, διακηρύσσω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀπὸ τότε πὺν ἰδρῦθη αὐτὸ τὸ Κοινόβιον, δὲν γνωρίζω κανένα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀδελφούς, πὺν μένουν μαζί μου, νὰ μὲ ἐμιμήθη, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα.

Ὅταν ἤκουσαν αὐτὰ οἱ ἀδελφοὶ ἄλλοι μὲν ἐνόμιζον, ὅτι ἐννοεῖ τὸν Θεόδωρον, ἄλλοι τὸν Πιερώνιον, ἄλλοι πάλιν τὸν Ὀρσίνιον. Ὅταν ὁ Θεόδωρος ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Μέγαν Παχώμιον ποῖον ἐννοεῖ, ὁ Μέγας δὲν ἤθελε νὰ εἴπῃ. Ἐπειδὴ, ἐν τῇ μεταξὺ, σφοδρότερον ἐπέμενε καὶ πάλιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι μεγάλοι ἀδελφοὶ μετ' ἐπιμονῆς πα-

* Ὅπως ἀναφέρεται εἰς τοὺς «Ἀριθμοὺς» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (κεφ. ΙΣΤ') ὁ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών ἦσαν ἐκ τῶν κυριωτέρων Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὴν ἄρχηγίαν τοῦ Κορὲ ἐπανεστάτησαν ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως, ὅταν ὁ Ἑβραϊκὸς λαὸς ἐπερνοῦσε τὴν ἔρημον. Ὁ Μωϋσῆς ἐπεκαλέσθη τότε τὴν προστασίαν καὶ δόξηειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε «ἠγοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιεν αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας μετὰ Κορὲ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ κατέβησαν αὐτοὶ καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῶν ζῶντα εἰς ἄδου».

ρεκάλουν νὰ μάθουν ποῖος ἦτο αὐτός, ἀπήντησεν, ὡς ἐξῆς ὁ Μέγας Παχώμιος.

—'Εὰν ἐγνώριζα, ὅτι ἐκεῖνος διὰ τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ ὁμιλήσω, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπερηφανευθῇ, ὅταν θὰ ἐπαινεθῇ, δὲν θὰ τὸν ἐφανέρωνα· ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζω, ὅτι ὅσον ἐπαινείται, τόσον περισσότερον ταπεινώνεται μὲ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ, δι' αὐτό, διὰ νὰ μιμηθῇτε καὶ σεῖς τὸν τρόπον του, θὰ τὸν ἐπαινέσω, χωρὶς φόβον, ἐνώπιόν σας.

Σὺ μὲν λοιπὸν, Θεόδωρε, καὶ ὅσοι ἀγωνίζονται ὅπως σὺ εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν Μονήν, ἐδέσαστε τὸν διάβολον καὶ τὸν ἐρρίψατε σὰν σπουργίτην κάτω ἀπὸ τὰ πόδια σας καί, καθημερινῶς, μὲ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ, τὸν καταπατεῖτε εἰς τὸ χῶμα. 'Εὰν ὅμως παραμελήσετε τοὺς ἑαυτοὺς σας, ὑπάρχει φόβος νὰ σηκωθῇ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια σας ὁ αἰχμαλωτισμένος διάβολος καὶ νὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον σας.

Ὁ ἀδελφὸς ὅμως Σιλθανός, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐπρόκειτο νὰ ἐκδιώξωμεν ἀπὸ τὴν Μονήν μας, λόγῳ τῆς ἀμελείας του, αὐτὸς τώρα ὑπέταξε τελείως τὸν Διάβολον καὶ τὸν ἐξηφάνισεν, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ πλέον νὰ φανῇ πλησίον του καί, εἰς τὸ τέλος, μὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ταπεινοφροσύνης του, τὸν κατενίκησε τελείως. Καὶ σεῖς μὲν, ἐπειδὴ ἔχετε πράξει ἔργα ἀρετῆς, στηρίζετε τὸ θάρρος σας εἰς ὅσα μέχρι τώρα ἐπράξατε, αὐτὸς ὅμως ὅσον περισσότερον ἀγωνίζεται, τόσον καὶ παρουσιάζει εἰς ὅλους τὸν ἑαυτὸν τοῦ περισσότερον ἀρχαρίον, σκεπτόμενος συνεχῶς μὲ ὅλην του τὴν ψυχὴν καὶ τὴν διάνοιαν, ὅτι εἶναι ἀχρεῖος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον δακρύζει καὶ εὐκολα, διότι καὶ εὐκόλως ἐξευτελίζει τὸν ἑαυτὸν του καὶ δὲν λογαριάζει τίποτε ἀπὸ ὅσα κατορθώματα ἐκτελεῖ ὡς σπουδαῖον. Τίποτε δὲ δὲν ἐξασθενεῖ τόσον πολὺ τὸν διάβολον, ὅσον ἡ ἔμπρακτος ταπεινοφροσύνη, πού ἀσκεῖται μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς.

"Εἶσι λοιπὸν ἀγωνιζόμενος ὁ Σιλθανὸς ἄλλα ὀκτὼ ἔτη, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ εἴκοσι προηγούμενα, ἐτελείωσε τὸν δρόμον τῆς ἀσκήσεως· τὴν ἀγιότητά του διεκήρυξεν ὁ Ὁσῖος, ὁ ὁποῖος εἶπε καὶ περὶ τοῦ θανάτου του, ὅτι εἶδε πληθὺς ἀγίων Ἀγγέλων νὰ παραλαμβάνῃ μὲ χαρὰν μεγάλην τὴν ψυχὴν του καὶ νὰ ἀνέρχωνται πρὸς τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ τὴν προσφέρουν ὡς θυσίαν ἐκλεκτὴν εἰς τὸν Χριστόν.

Β'. 'Εν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ, ὅτι οὕτως ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη μεγάλη, ὡς πάσας μὲν τὰς ἀρετὰς σχεδὸν μιμεῖσθαι τὸν διάβολον δύνασθαι, ταύτην δὲ μὴδὲ εἰδέναι ὅλως τί ἐστὶ. Διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, εἰδὼς τὸ ταύτης ἀσφαλές καὶ ἀδιάπτωτον, ἐγκομδύσασθαι αὐτὴν προστάττει ἡμῖν, οἶονεὶ ἀναπόσπαστον ἔχειν καὶ δι' αὐτῆς συνέχειν καὶ συσφίγγειν πάσας τὰς λοιπὰς ἀρετὰς. "Ὡς περ γὰρ ἀδύνατον ναῦν χωρὶς ἡλίων κατασκευασθῆναι, οὕτως ἀμήχανον σωθῆναι χωρὶς ταπεινοφροσύνης. Ὅρας καὶ τὴν τῶν τριῶν παιδῶν ὑμνολογίαν; ὅπως τῶν ἄλλων ἀρετῶν οὐ πάνυ τι μνημονεύσαντες τοὺς ταπεινοὺς σὺν τοῖς ὑμνοῦσιν ἀπηρι-

θμήσαντο, μὴ εἰρηκότας σώφρονας ἢ ἀκτήμενας; Καὶ ὁ Κύριος δὲ τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκονομίαν πληρῶν, ταύτην ἡμφιάσατο· «μάθετε γάρ, φησιν, ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν»· ἀρχὴ οὖν σοι καὶ τέλος τῶν ἀγαθῶν ἔστω ἡ ταπεινοφροσύνη.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν, ὅτι τὸσον μεγάλη ἀρετὴ εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, ὥστε ὁ διάβολος, πού ἔμπορεῖ νὰ μιμῆται ὅλας σχεδὸν τὰς ἀρετάς, αὐτὴν οὔτε καὶ γνωρίζει καθόλου τί εἶναι. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σταθερότητα τῆς ταπεινοφροσύνης, μᾶς προστάζει νὰ τὴν στερεώσωμεν ἐπάνω μας, ὥστε νὰ εἶναι ἀναπόσπαστος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας καὶ δι' αὐτῆς νὰ συγκρατῶνται καὶ νὰ συσφίγγωνται ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀρεταί. Ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ κατασκευασθῇ πλοῖον χωρὶς καρφιά, ἔτσι εἶναι ἀδιανόητον νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος χωρὶς ταπεινοφροσύνην. Βλέπεις καὶ τὴν ὑμνολογίαν τῶν τριῶν Παίδων; Πῶς δηλαδή, ἐνῶ δὲν ἀνέφεραν καὶ πολὺ τὰς ἄλλας ἀρετάς, ἀπαριθμοῦν, μαζὶ μὲ τοὺς ὑμνοῦντας, τοὺς ταπεινοὺς, χωρὶς νὰ ἀναφέρουν τοὺς σώφρονας ἢ ἀκτήμενας; Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, πραγματοποιῶν τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκονομίαν, αὐτὴν τὴν ταπεινοφροσύνην ἐφόρεσε· «μάθετε — λέγει — ἀπὸ ἐμέ, ὅτι εἰμαι πρῶτος καὶ ταπεινὸς κατὰ τὴν καρδίαν καὶ θὰ εὐρετε ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχὰς σας» (Ματθ. ια', 29). Ἀρχὴ λοιπὸν εἰς σὲ καὶ σκοπὸς τῶν ἀγαθῶν ἃς εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ τις τῶν Πατέρων, ὅτι ἦν τις γέρων πονικὸς εἰς τὰ κελλία φορῶν ψιάθιον. Οὗτος παρέβαλέ ποτε τῷ Ἀββᾷ Ἀμμωνᾷ· ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ γέρων φοροῦντα τὸ ψιάθιον, εἶπε· τοῦτο οὐδὲν σε ὠφελεῖ· ἠρώτησε δὲ ἐκεῖνος τὸν γέροντα· Πάτερ, ὀχλοῦσί μοι τρεῖς λογισμοί, ἤτοι τὸ πελάζεσθαι ἐν ἐρήμοις, ἢ τὸ ἀπελθεῖν με ἐπὶ ξένης, ὅπου οὐδεὶς με γνωρίζει, ἢ τὸ ἐγκλείσαι ἑαυτὸν εἰς κελλίον καὶ μηδενί ποτε ὑπαντῆσαι διὰ δύο ἐσθίοντα· πότερον οὖν αὐτῶν ἔλωμαι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς· οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν συμφέρει σοι ποιῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον, εἴ μου ἀκούεις, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἔσθιε μικρὸν καθ' ἡμέραν, καὶ ἔχε διὰ παντὸς τὸν λόγον τοῦ Τελώνου ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

2. Ἀδελφὸς παρέβαλεν εἰς τὸ ὅρος τῆς Φέρμης πρὸς τὸν μέγαν γέροντα· καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ, τί ποιήσω ὅτι ἀπόλλυται μοι ἡ ψυχὴ; Ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων· διατί, τέκνον; Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός· ὅτε ἡμῖν εἰς τὸν κόσμον, φύσει πολλὰ ἐνήστευον καὶ ἡγρόπνουν, καὶ πολλὰ κατάνυξις καὶ θερμὴ ἐν ἐμοὶ ἦν· ἄρτι δέ, οὐδὲ ὅλως ἀγαθὸν τι θεωρῶ ἐν ἑαυτῷ· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· πίστευέ μοι, τέκνον, ὅτι ὅσα ἐποίησες ὅτε ἦς ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ κενοδοξίας καὶ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀνθρώπων προθυμοποιούμενος ἐποίησες καὶ ἀπρόσδεκτα ἦσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ὁ σατανᾶς ἐπολέμει σοι· οὐ γὰρ ἔμελεν αὐτῷ ἐκκόψαι τὴν προθυμίαν σου, ἐπεὶ μηδὲ μίαν ἐκ τούτου εἶχες ὠφέλειαν.

Ἄρτι δὲ ὁρῶν σε ὅτι ἐστρατεύθης τῷ Χριστῷ καὶ ἐξῆλθες κατ' αὐτοῦ, ὡπλί-

σθη λοιπὸν καὶ αὐτὸς κατὰ σοῦ· πλὴν ἀρέσκει τῷ Θεῷ εἰς ψαλμός, ὃν λέγεις ἄρτι μετὰ κατανύξεως, ὑπὲρ χιλίους οἷς ἔλεγες ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ προσδέχεται σου ὁ Θεὸς νῦν τὴν μικρὰν νηστείαν ὑπὲρ τὰς ἐβδομάδας ὡς ἐνήστευες ἐν τῷ κόσμῳ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· οὐδὲ ὅλως νηστεύω ἄρτι, ἀλλ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ἅπερ εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ, ἤρθησαν ἀπ' ἐμοῦ· καὶ ὁ γέρων ἔφη· ἀδελφέ, ἀρκεῖ σοι, ὃ ἔχεις· μόνον ὑπόμεινον, καὶ καλὸς εἶ.

Τοῦ οὖν ἀδελφοῦ ἐπιμένοντος καὶ λέγοντος, ὅτι φύσει, Ἀββᾶ, ἀπόλλυται μου ἡ ψυχὴ, λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· πίστευσον, ἀδελφέ, οὐκ ἤθελόν σοι εἰπεῖν ἵνα μὴ βλαθῇ σου ὁ λογισμός· πλὴν ὁρῶν σε εἰς ραθυμίαν ἐλθόντα ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, λέγω σοι· ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ νομίζειν σε ὅτι ὅτε ἦς ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαθὰ ἐποίεις καὶ καλῶς ἐπολιτεύου, ὑπερηφανία ἐστὶ· οὕτω γάρ καὶ ὁ Φαρισαῖος νομίζων, ἀπώλεσε πάντα ὅσα ἐποίησεν ἀγαθὰ. Νῦν δὲ πάλιν τὸ ἡγείσθαι ἑαυτὸν μηδὲν ἀγαθὸν ποιοῦντα, ἀρκεῖ σοι, ἀδελφέ, εἰς σωτηρίαν· ταπεινώσεις γάρ ἐστι. Καὶ οὕτως ἐδικαιώθη ὁ Τελώνης μηδὲν ἀγαθὸν ποιήσας· καὶ γὰρ ἀρέσκει τῷ Θεῷ μᾶλλον ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς καὶ ἀμελὴς μετὰ συντριμμίου καρδίας καὶ ταπεινώσεως, ὑπὲρ τὸν πολλὰ ποιοῦντα ἀγαθὰ καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ ὅτι ὅλως ποιεῖ τι ἀγαθόν. Καὶ ὠφελήθεις μεγάλως ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν τῷ γέροντι λέγων· σήμερον, Ἀββᾶ, ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου διὰ σοῦ.

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Ἐπιφάνιος, ὅτι ἡ Χαναναία βοᾷ καὶ ἀκούεται· ἡ αἰμορροῦσα σιωπᾷ καὶ μακαρίζεται· ὁ Τελώνης οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ εἰσακούεται· ὁ δὲ Φαρισαῖος κραυγάζει καὶ κατακρίνεται.

4. Ἠρωτήθη ὁ Ἀβδᾶς Λογγίνος· ποία ἀρετὴ ἐστὶ μείζων πασῶν τῶν ἄλλων; καὶ εἶπε· λογιζομαι ὅτι ὥς περ ἡ ὑπερηφανία μείζων ἐστὶ πάντων τῶν παθῶν, ὥς καὶ ἐξ οὐρανοῦ δυνηθῆναι ρίψαι τινάς, οὕτω καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη μείζων ἐστὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν· καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀβύσσων ἰσχύει ἀνενέγκαι ἄνθρωπον, κἂν ὥς δαίμων ἐστὶν ἁμαρτωλός· διὸ καὶ ὁ Κύριος πρὸ πάντων μακαρίζει τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι.

5. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Σαρματίας· θέλω ἄνθρωπον ἁμαρτήσαντα, εἰ οἶδεν ὅτι ἡμαρτε καὶ μετανοεῖ, ὑπὲρ ἄνθρωπον μὴ ἁμαρτήσαντα καὶ ἔχοντα ἑαυτὸν ὡς δικαιοσύνην ποιοῦντα.

6. Ἦν τις Ἐπίσκοπος εἰς τινα πόλιν, καὶ κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐπεσεν εἰς πορνείαν· ἔπειτα γενομένης συνάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μηδεὸς γινώσκοντος περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ ὠμολόγησεν ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ εἰπών· ἐγὼ εἰς πορνείαν πέπτωκα· καὶ ἀπέθετο τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου λέγων· οὐκέτι ὡμῶν δύναμαι εἶναι Ἐπίσκοπος· καὶ ἀνέκραξε πᾶς ὁ λαὸς μετὰ κλαυθμοῦ λέγοντες· ἡ ἁμαρτία αὕτη ἐφ' ἡμᾶς, μόνον μείνον ἐν τῇ ἐπισκοπῇ· ὁ δὲ εἶπεν· εἰ θέλετε ἵνα μείνω ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, ὃ εἶπω ὑμῖν ποιήσατε· καὶ κελεύσας κλεισθῆναι τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς μίαν παράθυρον ἐπὶ πρόσωπον καὶ εἶπεν· οὐκ ἔχει μέρος μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐξερχόμενος μὴ πατήσῃ με· καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ πατοῦντες αὐτὸν ἐξήρχοντο· καὶ ἐξιόντος τοῦ ἐσχάτου, γέγονε φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· διὰ τὴν πολλὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ συνεχώρησα αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν.

7. Εἶπε γέρων· θέλω ἡττημα μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ νίκην μετὰ ὑπερηφανίας.

8. Εἶπε γέρων· ἡ ταπεινὸς πολλάκις καὶ χωρὶς κόπου ἔσωσε πολλούς· καὶ μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Τελώνης καὶ ὁ Ἀσωτος υἱός, ρήματα μόνον μικρὰ εἰπόντες καὶ σωθέντες.

9. Εἶπε γέρων, ὅτι οἱ Πατέρες τῇ ἀποτομῇ εἰσῆλθον ἔσω· ἡμεῖς δὲ ἐὰν δυνηθῶμεν τῇ χρηστότητι εἰσέλθωμεν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· πρὸ παντός χρήζομεν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἐτοιμοὶ ὄντες αἰεὶ, ἐν οἰφδύποτε λόγῳ ᾧ ἀκούομεν ἢ ἔργῳ, λέγειν «συγχώρησον»· διὰ γὰρ τῆς ταπεινοφροσύνης πάντα τὰ τοῦ ἀντικειμένου διαφθείρεται.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἐκ τῶν Πατέρων διηγῆθη, ὅτι ἦτο κάποτε ἓνας φιλόπονος Γέρων εἰς τὰ κελλία, πού ἐφοροῦσεν ἔνδυμα κατεσκευασμένον ἀπὸ ψαθῖ. Αὐτὸς λοιπὸν κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς νὰ φορῇ τὴν ψάθαν ὡς ἔνδυμα τοῦ εἶπε:

— Αὐτὸ δὲν σὲ ὠφελεῖ εἰς τίποτε.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γέρων ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν:

— Πάτερ, μὲ ἐνοχλοῦν τρεῖς λογισμοί· συγκεκριμένως, νὰ γυρίζω εἰς τὰς ἐρήμους, ἢ νὰ φύγω εἰς ξένον τόπον, ὅπου δὲν μὲ γνωρίζει κανεὶς, ἢ νὰ κλεισθῶ εἰς κελλίον καὶ νὰ μὴ συναντήσω ποτὲ κανένα, ὅπου νὰ τρώω κάθε δευτέραν ἡμέραν. Ποίαν ἐκ τῶν τριῶν σκέψεων νὰ προτιμήσω;

Εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτὰς ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ἀπήντησε:

— Καμμίαν ἀπὸ τὰς τρεῖς αὐτὰς σκέψεις δὲν σὲ συμφέρει νὰ πραγματοποιήσης· προτιμότερον εἶναι, ἐὰν θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσης, νὰ καθίσῃς εἰς τὸ κελλίον σου καὶ νὰ τρώγῃς ὀλίγον καθημερινῶς, νὰ ἔχῃς δὲ παντοτεινῶς εἰς τὴν καρδίαν σου τὸν λόγον τοῦ τελώνου (Λουκ. ικ', 13)· καὶ ἔτσι θὰ ἡμπορέσης νὰ σωθῇς.

2. Ἕνας ἀδελφὸς ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Φέρμης, πρὸς τὸν Μεγάλον Γέροντα, καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀββᾶ, τί νὰ κάνω, διότι χάνεται ἡ ψυχὴ μου;

— Διατί, τέκνον μου; τὸν ἠρώτησεν ὁ Γέρων.

— Ὅταν ἦμουν εἰς τὸν κόσμον, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός, ἐνήστευον. εὐχαρίστως, πολὺ καὶ ἀγρυπνοῦσα καὶ ἡσθανόμην πολλὴν κατάνυξιν καὶ θερμὸν ζῆλον· τώρα ὅμως δὲν βλέπω κανένα ἀγαθὸν εἰς τὴν ψυχὴν μου.

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Πίστευσέ με, τέκνον, ὅτι ὅσα ἔκαμνες ὅταν ἦσουν εἰς τὸν κόσμον, δὲν τὰ ἐδέχετο ὁ Θεός, διότι τὰ ἔκαμνες παρακινούμενος ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων· καὶ δι' αὐτὸ δὲν σὲ ἐπολέμει ὁ σατανᾶς. Διότι δὲν τὸν ἔμελε νὰ κόψῃ τὴν προθυμίαν σου, ἐπειδὴ ἀπὸ αὐτὴν δὲν εἶχες καμμίαν ὠφέλειαν.

Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ σὲ βλέπει ὅτι ἐκλήθης ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶσαι στρατιώτης αὐτοῦ, ἐξήλθες δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, δι' αὐτὸ λοιπὸν καὶ

ὁ σατανᾶς ὠπλίσθη ἐναντίον σου. Ὡστόσον εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἀρεστοὺς ὁ ἓνας ψαλμός, τὸν ὁποῖον λέγεις μετὰ κατανύξεως, παρὰ οἱ χίλιοι, πὺν ἔλεγες εἰς τὸν κόσμον. Ἐδῶ ὁ Θεὸς δέχεται τώρα εὐχαρίστως τὴν ὀλίγην νηστείαν σου, περισσότερον ἀπὸ τὴν νηστείαν τῶν πολλῶν ἐβδομάδων, πὺν ἐνήστευες εἰς τὸν κόσμον.

— Τώρα καθόλου δὲν νηστεύω — ἀπήντησεν ὁ ἀδελφὸς — ἀλλὰ ἔχασα ὅλα τὰ ἀγαθὰ, πὺν εἶχον εἰς τὸν κόσμον.

— Εἶναι ἀρκετὸν εἰς σὲ — ἀπήντησεν ὁ Γέρον — αὐτὸ πὺν ἔχεις· μόνον ὑπομονὴν νὰ κάνης καὶ εἶσαι καλός.

Ὁ ἀδελφὸς ὁμως ἐπέμενε καὶ ἔλεγε·

— Μά, Ἀββᾶ μου, χάνεται ἡ ψυχὴ μου.

Τότε ὁ Γέροντας τοῦ ἀπαντᾷ:

— Πίστευσέ με, ἀδελφέ, δὲν ἤθελα νὰ σοῦ τὸ εἶπω, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ ἡ σκέψις σου· πλὴν ὁμως, ἐπειδὴ βλέπω νὰ σὲ ἔχη φέρει ὁ σατανᾶς εἰς ραθυμίαν, σοῦ τὸ λέγω· τὸ ὅτι λοιπὸν νομίζεις ὅτι, ὅταν εὐρίσκεσο εἰς τὸν κόσμον ἔκανες καλωσύνας καὶ ἐπολιτεύεσο καλῶς, εἶναι ὑπερηφάνεια· διότι ἔτσι ἐνόμιζε καὶ ὁ Φαρισαῖος (ὅταν ἐκαυχᾶτο εἰς τὸν Ναὸν) καὶ ἔχασεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Τώρα δὲ πάλιν τὸ νὰ νομίζης, ὅτι δὲν κάνεις κανένα καλόν, σοῦ εἶναι ἀρκετόν, ἀδελφέ μου, διὰ νὰ σωθῇς· ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι ταπεινώσις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον (διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἐλεεινολογίας τοῦ ἑαυτοῦ του) ἐδικαιώθη ὁ Τελώνης, ἂν καὶ δὲν εἶχε κάμει κανένα καλόν (Λουκ. ιη', 14). Διότι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι περισσότερον ἀρεστὸς ἓνας ἀρματωλὸς ἄνθρωπος καὶ ἀμελής, πὺν νὰ αἰσθάνεται ὁμως συντριβὴν καρδίας καὶ ταπεινώσιν, ἀπὸ ἐκείνον, πὺν κάμνει πολλὰς καλὰς πράξεις, πὺν ἔχει ὁμως τὴν γνώμην, ὅτι κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ἀγαθόν.

Ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἀπάντησιν τοῦ Ἀββᾶ ὠφελήθη πάρα πολὺ ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε:

— Σήμερα, Ἀββᾶ, ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου ἐξ αἰτίας σου.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ἐπιφάνιος ἔλεγεν, ὅτι ἡ Χαναναία φωνάζει δυνατὰ καὶ τὴν ἀκούει ὁ Χριστὸς (Ματθ. ιε', 22)· ἡ αἰμορροοῦσα προσέρχεται σιωπηλὰ καὶ ἐπαινεῖται (Μάρκ. ε' 25—33)· ὁ Τελώνης δὲν ἀνοίγει καθόλου τὸ στόμα του καὶ εἰσακούεται ἡ προσευχὴ του ἀπὸ τὸν Θεόν· ὁ Φαρισαῖος κραυγάζει καὶ κατακρίνεται.

4. Ἡρώτησάν κάποτε τὸν Ἀββᾶν Λογγίνον:

— Γέροντα, ποία ἀρετὴ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας;

— Συμπεραίνω — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς — ὅτι ὅπως ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, ἀφοῦ ἡμπόρεσε νὰ ρίψῃ μερικὰ ὄντα* ἀπὸ τὸν οὐρανόν, κατ' ἀναλογίαν καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετάς. Διότι καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς σκοτεινὰς

* Ἐγνοεῖ τὸν Ἑωσφόρον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐκρῆμνισεν ἀπὸ τὸν οὐρανόν διὰ τὴν ὑπερηφάνειάν των.

ἀδύσσοις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀναβιδάσῃ ἐπάνω ἓνα ἄνθρωπον, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἁμαρτωλός, ὡσὰν τὸν διάβολον. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος καλοτυχί-
ζει τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι, δηλαδή τοὺς ταπεινοὺς (Ματθ. ε', 3).

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σαρματίας: Προτιμῶ ἓνα ἄνθρωπον ἁμαρτω-
λόν, πὺ ἀναγνωρίζει ὅμως ὅτι ἡμάρτησε καὶ μετανοεῖ, ἀπὸ ἓνα ἄνθρω-
πον, πὺ δὲν ἡμάρτησε καὶ ἔχει τὴν γνώμην, ὅτι, τάχα, εἶναι ἐνάρετος.

6. Εἰς κάποιαν πόλιν ἔζη ἓνας Ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος, ἀπὸ ἐνέργειαν
τοῦ σατανᾶ, ἔπεσεν εἰς τὴν πορνείαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔγινε σύναξις
εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καί, χωρὶς κανεὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἐπι-
σκόπου, ἐκεῖνος ἐνώπιον ὅλου τοῦ λαοῦ ὡμολόγησε λέγων· Ἐγὼ ἔχω
πέσει εἰς πορνείαν. Συγχρόνως μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἔβγαλε τὸ ὡμο-
φόριόν του καὶ τὸ ἐτοποθέτησεν ἐπάνω εἰς τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν. Δὲν
ἤμπορῶ πλέον — ἔλεγε — νὰ εἶμαι Ἐπίσκοπος. Κατόπιν αὐτῆς τῆς σκη-
νῆς τῆς εἰλικρινοῦς ἐξομολογήσεως, ὅλος ὁ λαὸς κατελήφθη ἀπὸ συγκί-
νησιν καὶ μὲ θρήνους ἀνέκραξεν· Ἡ ἁμαρτία αὐτὴ ἃς εἶναι ἐπάνω μας·
μόνον νὰ μείνῃς εἰς τὴν ἐπισκοπὴν. Ἐὰν θέλετε νὰ μείνω μαζί σας, ἀπὴν-
τησεν ὁ Ἐπίσκοπος, νὰ κάμετε αὐτό, πὺ θὰ σᾶς εἶπω. Ἀμέσως τότε διέ-
ταξε νὰ κλείσουν ὅλαι αἱ θύραι τοῦ Ναοῦ, ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπον εἰς μίαν
πλαϊνὴν θύραν καὶ εἶπε πρὸς τὸν λαόν· Δὲν θὰ εἶναι μὲ τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ,
ὁποῖος τὴν ὥραν πὺ θὰ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ Ναοῦ, δὲν μὲ πατήσῃ. Ὁλος ὁ
λαὸς ἔκαμεν ὅπως τοῦ εἶπεν ὁ Ἐπίσκοπος, τὸν ἐπατοῦσαν, δηλαδή, προη-
γουμένως καὶ κατόπιν ἐξήρχοντο. Ἐνῷ δὲ ἐξήρχετο καὶ ὁ τελευταῖος,
ἠκούσθη μία φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ νὰ λέγῃ· συνεχώρησα εἰς τὸν Ἐπίσκο-
πον τὴν ἁμαρτίαν του, ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς ταπεινώσεώς του.

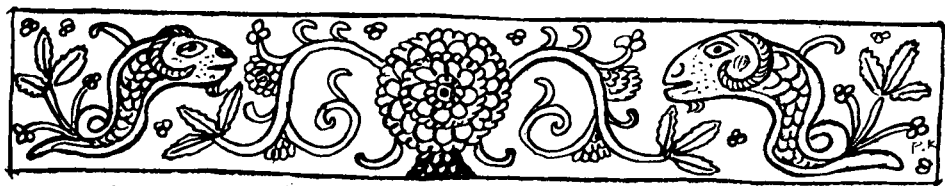
7. Εἶπεν ἓνας Γέρων ἀσκητῆς· προτιμῶ μίαν ἡτταν, πὺ θὰ τὴν
συνοδοεῖ ταπεινοφροσύνη, παρὰ μίαν νίκην μὲ ὑπερηφάνειαν.

8. Ἐνας Γέρων εἶπε· πολλὰς φορὰς ἡ ταπείνωσις, καὶ χωρὶς κό-
πον, ἔσωσε πολλούς· καὶ αὐτὸ τὸ ἀποδεικνύουν ὁ Τελώνης καὶ ὁ Ἀσω-
τος υἱός, οἱ ὁποῖοι μόνον ὀλίγους λόγους εἶπον καὶ ἐσώθησαν*.

9. Εἶπε Γέρων, ὅτι οἱ πρὸ ἡμῶν Πατέρες εἰσῆλθον εἰς τὴν Βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν μὲ τὴν αὐστηρότητα· ἡμεῖς δέ, ἐὰν ἡμπορέσωμεν, μὲ
τὴν καλωσύνην, ἃς εἰσέλθωμεν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης.

10. Ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας εἶπε· περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶ-
γμα ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ ταπεινοφροσύνης· ἃς εἴμεθα λοιπὸν πάντοτε ἔ-
τοιμοι δι' οἰονδήποτε λόγον, πὺν λέγομεν ἢ ἀκούομεν, ἢ δι' οἰονδήποτε
ἔργον, νὰ λέγωμεν «συγχώρησον». Διότι μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην ἀποτυγ-
χάνουν ὅλα τὰ πονηρὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

* Ὁ μὲν τελώνης εἶπεν: «ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ» (Λουκ. ΙΗ',
13), ὁ δὲ ἄσωτος υἱὸς εἶπεν: «πάτερ, ἡμάρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου». (Λουκ. ΙΕ', 21).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ'

"Οτι ἴδιον ταπεινόφρονος τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ ἐξουθενεῖν καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ γινόμενα ἀγαθὰ ὅσα καὶ οἷα ἂν ᾗ καὶ τίνα τὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ιδιώματα· καὶ τίνες οἱ ταύτης καρποί.

"Οτι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ ταπεινόφρονος εἶναι τὸ νὰ μέμψεται τὸν ἑαυτὸν του, νὰ τὸν ἐξουθενῶνῃ καὶ νὰ θεωρῇ ὅτι δὲν ἀξίζουν τίποτε ὅσα καὶ ὅποιαδήποτε καλὰ καὶ ἂν κἀν· ποῖαι εἶναι αἱ ιδιότητες τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ ποῖοι οἱ καρποί τῆς.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΠΗΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι εἶδον πάσας τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου ἡπλωμένας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ στενάξας εἶπον· τίς ἄρα παρέρχεται ταύτας; καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· ἡ τ α π ε ι ν ο φ ρ ο σ ύ ν η.

2. Ὁ αὐτὸς εἶπε τῷ Ἀββᾷ Ποιμένι· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτοῦ θάλῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ προσδοκήσῃ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

3. Ἐπανεστάτησάν ποτε τῷ Ἀββᾷ Ἀρσενίῳ οἱ δαίμονες ἐν τῷ κελίῳ θλίβοντες αὐτόν· παραβαλόντες δὲ οἱ διακονοῦντες αὐτῷ καὶ στάντες ἔξω τῆς κέλλης, ἤκουσαν αὐτοῦ δοῦντος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ λέγοντος· ὁ Θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ο ὕ δ ἐ ν γ ᾶ ρ ἐ π ο ί η σ α ἐ ν ὡ π ι ὅ ν σ ο υ ἄ γ α θ ὅ ν· ἀλλὰ δός μοι κατὰ τὴν χρηστότητά σου βαλεῖν ἀρχήν.

4. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ Ἀββᾷ Ἀμμωνᾷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀββᾶ, εἰπέ μοι λόγον· καὶ μείνας παρ' αὐτῷ ἡμέρας ἑπτὰ, οὐκ ἤκουσέ τι παρὰ τοῦ γέροντος· ἔπειτα, ὡς ἀνεχώρει, προπέμπων αὐτὸν εἶπεν· ἐμοῦ τέως αἱ ἁμαρτίαι γεγόνاسι τείχος σκοτεινὸν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι ἦν ἐν Βαβυλῶνι θυγάτηρ τινὸς πρωτεύοντος, δαίμονα ἔχουσα. Εἶχε δὲ ὁ πατήρ αὐτῆς ἀγαπητόν τινα Μοναχόν, ὃν καὶ ἠξίου περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ· ἐκεῖνος δὲ εἶπεν αὐτῷ· οὐδεὶς δύναται θεραπεῦσαι τὴν θυγατέρα σου, εἰ μὴ οὗς οἶδα ἀναχωρητάς· καὶ εἰ μὲν αὐτοὺς παρακαλέσωμεν, οὐκ ἀνέξονται τοῦτο ποιῆσαι διὰ ταπεινοφροσύνην, τοῦτο δὲ μᾶλλον ποιήσωμεν· ὅταν ἔλθωσιν εἰς

τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι τὰ σκεύη αὐτῶν, ποιήσατε ἑαυτοὺς ὡς θέλοντας ἀγοράσαι σκεύη καὶ καλέσατε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον ἵνα λάβωσι τὴν τιμὴν τῶν σκευῶν· καὶ ἐλθόντας, ἀξιώσατε ἵνα ποιήσωσιν εὐχὴν· καὶ πιστεύω ὅτι θεραπεύεται ἡ θυγάτηρ σου.

Ἐξελθόντες οὖν εἰς τὴν ἀγοράν, εὗρον ἕνα μαθητὴν γέροντός τινος καθήμενον ἵνα πωλήσῃ τὰ σκεύη αὐτοῦ· καὶ λαβόντες αὐτὸν μετὰ τῶν σφυρίδων, ἀπήγαγον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πρωτεύοντος, ἵνα λάβῃ τὸ τίμημα αὐτῶν· καὶ ὡς εἰσῆλθεν ὁ Μοναχός εἰς τὸν οἶκον, ὑπὴντησεν αὐτῷ ἡ δαιμονιζομένη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ράπισμα· ὁ δὲ εὐθὺς ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου· καὶ βασανισθεὶς ὁ δαίμων, ἔκραξε λέγων· ὦ βίαι! ἡ ἐντολή τοῦ Ἰησοῦ ἐκβάλλει με· καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς γυναικός, καὶ ἦν ἐκείνη ὑγιής τε καὶ σωφρονοῦσα. Ἀνηγγέλη δὲ τοῦτο τοῖς γέρουσι καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ εἶπον, ὅτι οὐδὲν οὕτως τὴν ὑπερηφανίαν καταβάλλει τοῦ διαβόλου, ὥς ἡ ταπεινώσις τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

6. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Καρίων, ὅτι πολλοὺς κόπους ἐποίησα πλεόν τοῦ υἱοῦ μου Ζαχαρίου, καὶ οὐκ ἔφθασα εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ, διὰ τὴν ταπεινώσιν καὶ σιωπὴν αὐτοῦ.

7. Ποτὲ οὖν καθήμενου τούτου τοῦ Ἀβδᾶ Ζαχαρίου εἰς σκῆτιν, ἦλθε θεωρία εἰς αὐτόν· καὶ ἀναστὰς ἀπήγγειλε τῷ Ἀβδᾶ αὐτοῦ Καρίωνι· ὁ δὲ γέρων, πρακτικὸς ὢν, οὐχ ὑπῆρχεν ἀκριβὲς περὶ ταῦτα. Ἐγερθεὶς οὖν ἔδειρεν αὐτόν λέγων, ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν. Ὡς δὲ παρέμεινεν ἡ θεωρία, ἀναστὰς ὁ Ἀβδᾶς Ζαχαρίας νυκτός ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα καὶ πῶς καίεται τὰ ἐντὸς αὐτοῦ· καὶ γνοὺς ὁ γέρων ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐστί, λέγει αὐτῷ· ὑπάγε πρὸς τὸν δεῖνα τὸν γέροντα καὶ ὃ ἂν σοι εἴπῃ κράτησον. Ἀπῆλθεν οὖν πρὸς ἐκείνον τὸν γέροντα· ὁ δὲ, πρὸ τοῦ ἐρωτῆσαι αὐτόν τι, προέλαβε καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα καὶ ὅτι ἡ θεωρία αὐτῇ ἀπὸ Θεοῦ ἐστίν· ἀλλ' ὑπάγε, ὑποτάγηθι τῷ Πατρί σου.

8. Τῷ αὐτῷ Ζαχαρία εἶπε ποτὲ ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς· εἰπέ μοι τί ποιήσω; ἀκούσας δὲ ἐκείνος, ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων· σὺ με ἐρωτᾷς, Πάτερ; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· πιστεύσόν μοι, τέκνον Ζαχαρία, εἰδὼν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγιον κατελήθον ἐπὶ σέ, καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι ἐρωτῆσαί σε. Λαβὼν δὲ ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὸ τοὺς πόδας· καὶ καταπατήσας αὐτὸ εἶπεν· ἐὰν μὴ συντριβῇ οὕτως ἁνθρωπος, οὐ δύναται εἶναι Μοναχός.

9. Διηγῆσατο ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι τὸν Ἀβδᾶν Ζαχαρίαν, μέλλοντα τελευτᾶν, ἠρώτησεν ὁ Ἀβδᾶς Μωϋσῆς· τί ὄρας; ὁ δὲ ἔφη· οὐ βέλτιον τὸ σιωπᾶν, Πάτερ; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ναί, τέκνον, σιώπα. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καθεζόμενος ὁ Ἀβδᾶς Ἰσίδωρος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν· εὐφραίνου, τέκνον μου Ζαχαρία, ὅτι ἀνέωχθη σὰν σοι αἰπύλαι τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας.

10. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Εὐάγγριος· ἀρχὴ σωτηρίας τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἑαυτοῦ κατάγνωσις.

11. Εὐκαίρησέ ποτε ὁ Ἀβδᾶς Θεόδωρος μετὰ ἀδελφῶν· καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, ἐλάμβανον τὰ ποτήρια σιωπῶντες καὶ οὐκ ἔλεγον τὸ «συγχώρησον»· καὶ εἶπεν ὁ

Ἐδῶκε ὁ Θεοδῶρος· ἀπώλεσαν οἱ Μοναχοὶ τὴν εὐγένειαν αὐτῶν τὸ λέγειν «συγχώρησον».

12. Τὸν αὐτὸν ἠρώτησέ τις ἀδελφὸς λέγων· θέλω ἐπιτελέσαι τὰς ἐντολάς· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι ποτὲ καὶ ὁ Ἀβδᾶς Θωμᾶς εἶπε· θέλω πληρῶσαι τὸν λογισμόν μου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον ἐποίησεν ἄρτους· καὶ αἰτησάντων πτωχῶν, ἔδωκε τοὺς ἄρτους· καὶ πάλιν αἰτησάντων ἄλλων, ἔδωκε τὰ σφυρίδια καὶ τὸ ἱμάτιον ὃ ἐφόρει· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον περιζυσάμενος τὸ μαφόριον· καὶ πάλιν ἐμέμετο ἑαυτὸν λέγων· οὐκ ἐπλήρωσα τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

13. Ἀδελφὸς εἶπε τῷ Ἀβδᾷ Θεοδώρῳ· εἰπέ μοι ρῆμα ὅτι ἀπόλλυμαι· καὶ μετὰ κόπου εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ κινδυνεύω, καὶ τί σοι ἔχω εἰπεῖν;

14. Ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλέ ποτε εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας· ἦλθε δὲ ὁ Ἀβδᾶς τοῦ ὄρους πρὸς αὐτόν· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· τί εὔρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ πλέον, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ αἰτιάσθαι καὶ μέμεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε· ἔφη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος· ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν, εἰμὴ αὕτη.

15. Τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐλθόντος ποτὲ εἰς Σκήτιν, συνήχθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ εἶπον τῷ Ἀβδᾷ Παμβώ· εἰπέ ἕνα λόγον τῷ Πάπα*, ὅπως ὠφελήθῃ· ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη· εἰ οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῇ σιωπῇ μου, οὐδὲ ἐν τῷ λόγῳ μου ὠφελήθησεται.

16. Ἐλεγεν ἡ Ἀμμᾶς Θεοδώρα, ὅτι οὔτε ἀσκησις, οὔτε κακουχία, οὔτε παντοῖος πόνος σώζει, εἰμὴ γνησία ταπεινοφροσύνη. Ἦν γάρ τις ἀναχωρητὴς ἀπελαύων δαίμονας· καὶ ἐξήταζεν αὐτοὺς ἐν τίνι ἐξέρχασθε· ἐν νηστεία; καὶ ἔλεγον· ἡμεῖς οὕτε ἐσθίομεν οὕτε πίνομεν· ἐν ἀγρυπνία; καὶ ἔλεγον· ἡμεῖς οὐδὲ ὁλως κοιμώμεθα· ἐν ἀναχωρήσει; καὶ ἀπεκρίναντο· ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρήμους διάγομεν· καὶ ἐπικειμένου τοῦ γέροντος καὶ λέγοντος, ἐν τίνι οὖν ἐξέρχασθε; αὐτοὶ ὡμολόγησαν εἰπόντες, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς νικᾷ εἰμὴ ἡ ταπεινοφροσύνη.

17. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὑπεράνω εἰσὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν.

18. Εἶπε πάλιν τις πέπρακε τὸν Ἰωσήφ; καὶ ἀπεκρίθη τις ἀδελφὸς λέγων· οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· λέγει αὐτοῖς ὁ γέρων· οὐχί, ἀλλ' ἡ ταπεινώσις αὐτοῦ πέπρακεν αὐτόν· ἡδύνατο γάρ, ὅτε ἐπιπράσκετο, εἰπεῖν, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῶν εἰμι καὶ ἀντιλέξαι· ἀλλὰ σιωπῶν τῇ ταπεινώσει ἑαυτὸν πέπρακε· καὶ ἡ ταπεινώσις κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον εἰς Αἴγυπτον.

19. Εἶπε πάλιν· τὸ ἐλαφρὸν φορτίον ἐάσαντες, τοῦτέστι τὸ ἑαυτοὺς μέμεσθαι, τὸ βαρὺ ἐβαστάσαμεν, τὸ δικαιοῦν ἑαυτούς.

20. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης διὰ τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἐκρέμασεν ὅλην τὴν Σκήτιν ἐν τῷ μικρῷ δεκτύλῳ αὐτοῦ.

21. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος· ὀφείλει ὁ Μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν

* Πάπας εἶναι τίτλος, ὃ ὁποῖος ἀποδίδεται ἐξ ὧν τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν μόνον εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας.

ταπεινοφροσύνην κατορθώσαι· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ πρώτη ἐντολή τοῦ Σωτῆρος λέγοντος· «μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

22. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι ἐπλεκε δέμα θαλ-
λίων* καθ' ἐκάστην νύκτα· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· ἀνάπαυσον
σεαυτὸν ὀλίγον, ὅτι ἤδη ἐγήρασας· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὅτι ἐὰν καύσωσιν Ἰσί-
δωρον καὶ τὴν σποδὸν αὐτοῦ ἀνέμῳ σκορπίσωσιν, οὐδὲ μία μοι χάρις ἀκμήν· ὅτι ὁ
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὧδε ἦλθε δι' ἡμᾶς.

23. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὁμοίως περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι ὅτε ἔλεγον αὐτῷ οἱ λο-
γισμοί, μέγας εἶ ἄνθρωπος, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· μὴ εἰμὶ κατὰ τὸν Ἀβδᾶν Ἀντώνιον;
ἢ ἐγενόμην ὅλως κατὰ τὸν Ἀβδᾶν Παμῶ; ἢ τοὺς λοιποὺς Πατέρας τοὺς τῷ Θεῷ
εὐαρεστήσαντας; καὶ ταῦτα λέγων ἀνεπαύετο, ὑποχωρούντων ἐκείνων. Ὅτε πάλιν
οἱ ἐχθροὶ ἐποιοῦν αὐτὸν ὀλιγοψυχῆσαι λέγοντες, ὅτι μετὰ ταῦτα πάντα εἰς τὴν κό-
λασιν ἔχεις βληθῆναι, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, ὅτι καὶ εἰς κόλασιν βληθῶ, ὑμᾶς ὑποκάτω
εὕρισκω.

24. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Λογγίνος· ὥς περ ὁ νεκρὸς οὐκ αἰσθάνεται τινος, οὐδὲ κρί-
νει τινά, οὕτω καὶ ὁ ταπεινόφρων οὐ δύναται κρίναί· ἄνθρωπον, καὶ ἴδῃ αὐτὸν προσκυνοῦντα εἰδῶλως.

25. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ματόνης· ὅσον ἐγγίζει ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, τοσοῦτον ἁμαρ-
τωλὸν ἑαυτὸν βλέπει· Ἡσαίας γάρ ὁ Προφῆτης, ὅτε εἶδε τὸν Θεόν, τάλανα καὶ ἀνά-
θαρτον ἐκάλεσεν ἑαυτόν.

26. Ἐλέγεν ὁ αὐτός· ὅτε ἤμην νεώτερος, ἐλογιζόμην ἐν ἑαυτῷ ὅτι τάχα τί-
ποτε ἀγαθὸν ἐργάζομαι· νῦν δέ, ὥς ἐγήρασα, βλέπω ὅτι οὐκ ἔχω οὐδὲ ἐν ἔργον
ἀγαθόν.

27. Ἠρώτησε τοῦτον τίς ἀδελφὸς λέγων· πῶς οἱ σκητιῶται ἐποιοῦν περισσό-
τερον τῆς ἐντολῆς; ἀγαπῶντες τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ὑπὲρ ἑαυτούς; καὶ εἶπεν ὁ γέρων·
ἐγὼ τέως οὐδὲ τὸν ἀγαπῶντα ἀγαπῶ ὥς ἑμαυτόν.

28. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰακώβ, ὅτι παρέβαλον τῷ Ἀβδᾶ Ματόνῃ καὶ ὑποχωρῶν
εἶπον αὐτῷ· θέλω παραβαλεῖν εἰς τὰ κελλία· καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ἄσπασαι ἐξ ἐμοῦ
τὸν Ἀβδᾶν Ἰωάννην. Ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ἰωάννην, εἶπον αὐτῷ· ἀσπά-
ζεται σε ὁ Ἀβδᾶς Ματόνης· καὶ λέγει ὁ γέρων· ἰδοὺ ὁ Ἀβδᾶς Ματόνης ἀληθῶς ἀνὴρ
Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι· καὶ πληρωθέντος ἐνιαυτοῦ, πάλιν παρέβαλον τῷ
Ἀβδᾶ Ματόνῃ καὶ εἶπον αὐτῷ τὸν ἄσπασμόν τοῦ Ἀβδᾶ Ἰωάννου· ὁ δὲ γέρων ἔφη·
ἐγὼ μὲν οὐκ εἰμὶ ἄξιος τοῦ λόγου τοῦ γέροντος· πλην τοῦτο γίνωσκε· ὅταν ἀκούσης
γέροντος τὸν πλησίον δοξάζοντος ὑπὲρ ἑαυτόν, οὗτος εἰς μέτρα μεγάλα ἔφθασεν·
αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τελειότης, ὥς τε τινὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ δοξάζειν ὑπὲρ ἑαυτόν.

29. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀβδᾶν Ματόνην λέγων· εἰπέ μοι ρῆμα· ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· ὕπαγε, παρακάλεσον τὸν Θεὸν ἵνα δώσῃ π έ ν θ ο ς εἰς τὴν καρδίαν σου
καὶ τ α π ε ί ν ω σ ι ν καὶ πρόσεχε πάντοτε ταῖς ἁμαρτίαις σου· καὶ μὴ κ ρ ῖ ν ε
ἄ λ λ ο υ ς, ἀλλὰ γενοῦ ὑπὸ κάτω πάντων· καὶ κόψον τὴν παρρησίαν ἀπὸ σοῦ· καὶ
κράτησον τὴν γλῶσσάν σου καὶ τὴν κοιλίαν σου· καὶ ἐὰν τις λαλήσῃ περὶ πράγματος
οἰουδήποτε, μὴ φιλονεικήσῃς μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἐὰν καλῶς λέγῃ, εἰπέ ναί· ἐὰν δὲ

* Βλέπε τὴν ὑπόσημείωσιν τῆς σελίδος 490.

κακῶς, εἰπέ· σὺ οἶδας πῶς λαλεῖς· καὶ μὴ ἔριζε μετ' αὐτοῦ περὶ ὧν ἐλάλησας· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινότης.

30. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἐάνθιος· ὁ κύων κρείσσων μου ἐστὶ· διότι καὶ ἀγάπην ἔχει καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται.

31. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδᾶν Ἀλώνιον λέγων· τί τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτόν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· τὸ εἶναι σε ὑπὸ κάτω τῶν ἀλόγων, καὶ εἰδέναι ὅτι ἀκατάκριτά εἰσιν.

32. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐὰν ἄνθρωπος ἑαυτὸν μέμφηται, καρτερεῖ πανταχοῦ.

33. Ὁ αὐτὸς ἔφη, ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου τὸ φάσκον, «πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς», ὁρᾷ ἑαυτὸν ἐλάττονα πάσης τῆς κτίσεως. Λέγει οὖν αὐτῷ τις ἀδελφός· πῶς δύναμαι ἑαυτὸν ἐλάττονα τοῦ φονέως ἡγεῖσθαι; ἔφη ὁ γέρων· ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ ἄνθρωπον φονεύοντα, λέγει ὅτι ταύτην τὴν ἁμαρτίαν ἐποίησεν οὗτος μόνην· ἐγὼ δὲ φονεύω καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

34. Ἦτησε τὸ αὐτὸ ρῆμα ἐκεῖνος ὁ ἀδελφός καὶ τὸν Ἀβδᾶν Ἀνούβ, εἰρηκῶς ὅτι εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀβδᾶς Ἀνούβ· καλῶς εἴρηκεν· οὕτως ἔχει· ἐὰν γὰρ φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ τὰ ὑστερήματα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ποιεῖ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καταπιεῖν αὐτά· ἔφη ὁ ἀδελφός· ποῖα ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ μέμφεσθαι ἑαυτόν· καὶ γὰρ ὁ μεμφόμενός ἑαυτόν, δικαιοῖ τὸν πλησίον· καὶ αὕτη ἡ δικαιοσύνη κρύπτει τὰ τοῦ πλησίον ἐλαττώματα.

35. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Ποιμένους, ὅτι οὐδέποτε ἤθελε δοῦναι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπάνω ἄλλου γέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ πάντα ἐπὶ γινεῖ αὐτόν. Ἐλεγον οὖν ὅτι εἰ ἤρχοντό τινες πρὸς αὐτόν, ἀπέστελλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἀβδᾶν Ἀνούβ πρῶτον· ὅτι αὐτὸς μεῖζων ἦν τοῖς ἔτεσιν· ὁ δὲ Ἀβδᾶς Ἀνούβ ἔλεγε πάλιν αὐτοῖς· πρὸς τὸν ἀδελφόν μου Ποιμένα ὑπάγετε· ὅτι αὐτὸς τὸ χάρισμα τοῦ λόγου ἔχει· εἰ δέ ποτε ἔτυχε τὸν Ἀβδᾶν Ἀνούβ μετὰ τοῦ Ἀβδᾶ Ποιμένους καθέζεσθαι, οὐκ ἐλάλει ὁλως ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν παρόντος αὐτοῦ.

36. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι εἶπεν ὁ μακάριος Ἀβδᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἡ μεγάλη δυναστεία τοῦ ἀνθρώπου ἐστίν, ἵνα ἐπάνω αὐτοῦ βάλλῃ τὸ ἴδιον σφάλμα ἐνώπιον Κυρίου καὶ προσδοκίῃ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

37. Εἶπε πάλιν μετὰ στεναγμῶν· πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἰσῆλθον παρὰ μίαν ἀρετήν· καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, κόπῃ ἴσταται ὁ ἄνθρωπος. Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν τίς ἐστὶν αὕτη; καὶ εἶπεν· ἵνα ἄνθρωπος μ ε μ ψ η τ α ι ε α υ τ ο ν.

38. Εἶπε πάλιν· ἄνθρωπος, ἐὰν τὴν τάξιν αὐτοῦ φυλάσῃ, οὐ ταράσσεται· διὰ γὰρ τοῦτο πολλοῖς περιπίπτομεν πειρασμοῖς· ὅτι τὴν τάξιν ἡμῶν καὶ τὰ ὀνόματα οὐ φυλάσσομεν· ἠκούσαμεν γὰρ παρὰ τῆς γραφῆς περὶ Ἀδигаίας, ὅτι εἶπε τῷ Δαβίδ· ἐν ἐμοί ἐστὶν ἡ ἁμαρτία· καὶ ἤκουσεν αὐτῆς καὶ ἡγάπησεν αὐτήν. Ἡ οὖν Ἀδигаία πρόσωπον ἐπέχει τῆς ψυχῆς, ὁ δὲ Δαβὶδ τῆς θεότητος· ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν μέμψῃται ἐνώπιον Κυρίου, ἀγαπᾷ αὐτήν ὁ Κύριος.

39. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· ἐγὼ λέγω ὅτι εἰς τὸν τόπον ὅπου βάλλεται ὁ σατανᾶς, ἐκεῖ θάλλομαι.

40. Εἶπε πάλιν· ἄνθρωπος δεῖται τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, ὡς περ πνοῆς τῆς ἐκπορευομένης ἐκ τῆς ρινὸς αὐτοῦ.

41. Εἶπε πάλιν· τὸ ρίψαι ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτόν, καὶ τὸ βάλλειν ὀπίσω αὐτοῦ τὸ ἴδιον θέλημα, ἐργαλεῖα εἰσὶ τῆς ψυχῆς.

42. Ἀδελφός ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· Ἀδδᾶ, τίني με δεῖ προσέχειν καθεζόμενον ἐν τῇ κελλίῳ; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἐγὼ τέως ἄνθρωπός εἰμι ἐν θάθει βορβορίου ὦν ἕως τραχήλου, καὶ φορτίον βαστάζων περὶ τὸν αὐχένα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν κράζω, ἔ λ έ η σ ό ν μ ε.

43. Εἶπε πάλιν· ἐὰν παραδῶ σοι ἀδελφός, καὶ ἴδῃς ἑαυτὸν μὴδὲν ὠφελοῦμενον ἐν τῇ εισόδῳ αὐτοῦ, ζήτησον ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ μάθε, ποῖος ἦν ὁ λογισμὸς ὃν εἶχες πρὸ τῆς εισόδου αὐτοῦ; καὶ τότε γνώσῃ τις ἡ αἰτία τῆς ἀνωφελείας καὶ ὅτι σὺ ταύτην παρέσχες. Καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἔσῃ ἀμειπτος ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, ἤγουν οὐκ ἔκείνον ἀλλὰ σεαυτὸν μέμψῃ καὶ βαστάσεις τὰ σεαυτοῦ ἑλαττώματα· ἐὰν γὰρ μετ' εὐλαβείας ποιήσῃ ἄνθρωπος τὸ κάθισμα αὐτοῦ, εὐ μὴ πταίσῃ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ ἔστιν· ὡς δὲ ἐγὼ ὄρω, ἐκ ταύτης τῆς καθέδρας κτᾶται ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

44. Εἶπε πάλιν· καθεζομένων γερόντων ποτὲ καὶ ἐσθιόντων, ἵστατο ὑπηρετῶν ὁ Ἀδδᾶς Ἀλώνιος· ἐπήνεσαν οὖν οἱ γέροντες αὐτόν, ὁ δὲ τὸ σύνολον ο ὑ κ ἄ π ε κ ρ ι θ η. Λέγει οὖν τις αὐτῷ κατ' ἰδίαν· διατὶ οὐκ ἀπεκρίθης τοῖς γέρονσιν ἐπαινέσασί σε; ὁ δὲ ἔφη· εἰ ἀπεκρίθην αὐτοῖς, εὕρισκόμην καταδεξάμενος τὸν ξπαινον.

45. Εἶπε πάλιν· ἡ γῆ, ἡ ἐντείλατο ὁ Θεὸς θυσίαν ποιεῖν, αὕτη ἔστιν ἡ τ α π ε ι ν ο φ ρ ο σ ύ ν η.

46. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Σισώης· ὁ κατέχων τὸ ἀψήφιστον ἐν γνώσει, ἐπιτελεῖ πᾶσαν τὴν Γραφήν.

47. Παρέβαλέ τις ἀδελφός τῷ Ἀδδᾶ Σισώῃ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀδδᾶ Ἀντωνίου· καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ ἀδελφός τῷ γέροντι· ἄρτι οὐκ ἔφθασας εἰς τὰ μέτρα τοῦ Ἀδδᾶ Ἀντωνίου, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· εἰ εἶχον ἓνα τῶν λογισμῶν τοῦ Ἀδδᾶ Ἀντωνίου, ἐγενόμην ὄλος ὡς πῦρ.

48. Ἄλλος ἀδελφός ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· Ἀδδᾶ, ὄρω ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ παραμένει μοι· ἔφη ὁ γέρων· οὐκ ἔστι μέγα τὸ εἶναι τὸν λογισμὸν σου μετὰ τοῦ Θεοῦ· μέγα δέ ἐστι τὸ ὁρᾶν ἑαυτὸν ὑπὸ κάτω πάσης τῆς κτίσεως· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ σωματικὸς κόπος ὁδηγεῖ εἰς ταπεινοφροσύνην.

49. Εἶπεν ὁ Ἀδδᾶς Σισώης τινὲς ἀδελφῶ· πῶς ἔχεις; ὁ δὲ ἔφη· τὰς ἡμέρας ἀναλίσκω, Πάτερ· καὶ λέγει ὁ γέρων· ἐὰν καγὼ ἀνῆλθον μίαν ἡμέραν, εὐχαριστῶ· ἤγουν, εἰ καγὼ μίαν ἡμέραν διήνουν μὴ προστιθείς ταῖς ἁμαρτίαις μου, εὐχαριστῶ.

50. Τρεῖς γέροντες παρέβαλον τῷ Ἀδδᾶ Σισώῃ ἀκούσαντες περὶ αὐτοῦ· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πρῶτος· Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ θρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· λέγει καὶ ὁ δεύτερος· Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ θρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; καὶ οὐδὲ αὐτῷ ἀπεκρίθη. Ἔφη καὶ ὁ τρίτος· Πάτερ, τί ποιήσω, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ ἐξωτέρου σκότους οὐκ ἔᾶ με ἀναπνεῖν; τότε λέγει αὐτοῖς ὁ γέρων· ἐγὼ οὐδενὸς τούτων μέμνημαι, ἐλπίζω δὲ ὅτι, φιλεύσπλαγχνος ὢν ὁ Θεός, ποιεῖ μετ' ἐμοῦ ἔλεος. Ἀκούσαντες δὲ οἱ γέροντες ἐλυπήθησαν καὶ ὤρμησαν ἀπελθεῖν· ἔ δέ, μὴ θέ-

λων αὐτοὺς ἀπολῦσαι λυπούμενους, εἶπεν αὐτοῖς· μακάριοι ἐστέ, ἀδελφοί· ἐξήλωσα γὰρ ὑμᾶς· καὶ γὰρ εἰ τοιαύτης μνήμης κυριεύει ὁ νοὺς ὑμῶν ἀεὶ, ἀδύνατον ὑμᾶς ἀμαρτῆσαι· ἐγὼ δὲ τί ποιήσω ὁ σκληροκάδιος, μηδὲ συγχωρούμενος εἰδέναι ὅτι καὶ ἔστι κόλασις τοῖς ἀνθρώποις· ἐκ τούτου ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἀμαρτάνω· καὶ μετανοήσαντες αὐτῷ οἱ γέροντες εἶπον· καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν.

51. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅτι ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια καὶ τὸ εὐχεσθαι ἀεὶ τῷ Θεῷ, καὶ τὸ ἀγωνίζεσθαι εἶναι ὑπὸ κάτω παντὸς ἀνθρώπου.

52. Ἐλεγε πάλιν, ὅτι γέγραπται περὶ τῶν εἰδώλων, ὅτι στόμά ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν· ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐ βλέπουσιν· ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούουσιν· οὕτως οὖν ὀφείλει εἶναι ὁ Μοναχός, καὶ ὅτι τὰ εἰδῶλα ὁδελυγμά εἰσι, καὶ αὐτὸς οὕτως ἠγεῖσθαι ἑαυτὸν ὁδελυγμα.

53. Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Κρόνιον λέγων· ποίῳ τρόπῳ ἔρχεται ἄνθρωπος εἰς ταπεινοφροσύνην; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ. Λέγει ὁ ἀδελφός· καὶ διὰ ποίου πράγματος ἔρχεται εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; ἔφη ὁ γέρων· τὸ κατ' ἐμέ, ἵνα συστείλῃ ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς πράγματος καὶ δῶ ἑαυτὸν εἰς κόπον σωματικόν, καὶ ὅσον ἔχει· ἰσχὺν μνημονεύῃ τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐξόδου καὶ τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ.

54. Παρερχόμενός ποτε ἀπὸ τοῦ ἔλους εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ἐδάσταζε θαλλία· καὶ ἰδοὺ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ διάβολος μετὰ δρεπάνου κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ὡς ἠθέλησε κροῦσαι αὐτὸν καὶ οὐκ ἴσχυσε, λέγει αὐτῷ· πολλὴ θία ἀπὸ σοῦ, Μακάριε, ὅτι οὐ δύναμαι πρὸς σέ· ἰδοὺ ὅ,τι ποιεῖς, καὶ γὰρ ποιῶ· σὺ νηστεύεις, καὶ γὰρ σὺ ἀγρυπνεῖς, καὶ γὰρ ὅλως οὐ κοιμῶμαι· ἐν ἐστὶ μόνον ἐν ᾧ νικάς με· λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος· ποῖον τοῦτο; ὁ δὲ ἔφη· ἡ τ α π ε ἰ ν ω σ ῖ ς σ ο υ· καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι πρὸς σέ.

55. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος· δένδρον ζωῆς εἰς ὕψος ἐγειρόμενόν ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη.

56. Εἶπε γέρων· ὁ ἔχων ταπείνωσιν, ταπεινοὶ τοὺς δαίμονας· ὁ δὲ μὴ ἔχων ταπείνωσιν, καταπαίζεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων.

57. Εἶπε πάλιν· μὴ μόνον ταπεινολόγει, ἀλλὰ καὶ ταπεινοφρόνει· ὑψωθῆναι σε γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν ἔργοις ἀδύνατόν ἐστι χωρὶς ταπεινοφροσύνης.

58. Ἀναχωρητῇ τινι μεγάλῳ εἰπόντι, τί οὕτω με πολεμεῖς, σατανᾶ; ἀπεκρίθη ὁ σατανᾶς λέγων· σὺ εἰ ὁ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης μεγάλως με πολεμῶν.

59. Ἐλεγον οἱ γέροντες· στέφανός ἐστι τῷ Μοναχῷ ἡ ταπεινοφροσύνη.

60. Ἠρωτήθη γέρων πότε κτᾶται τὴν ταπείνωσιν ἡ ψυχὴ· καὶ ἀπεκρίθη· ὅταν τὰ ἑαυτῆς μεριμνᾷ κακὰ.

61. Εἶπε γέρων· ὡς ἡ γῆ οὐδέποτε πίπτει κάτω, οὕτως οὐδὲ ὁ ταπεινῶν ἑαυτόν.

62. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν σαρκικοὶ καὶ ὤκουν ἐν ταῦτῳ· ἐπεχείρει δὲ ὁ διάβολος χωρίσαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων· καὶ μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἀνάφαντος τοῦ μικροτέρου τὸν

λύχνον, ἐνεργήσας ὁ δαίμων, ἔστρεψε τὴν λυχνίαν, καὶ ἐστράφη ὁ λύχνος· καὶ ἔτυψεν αὐτὸν ὁ μεῖζων ἀδελφός ἐν ὄργῃ· ὁ δὲ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· μακροθύμησον, ἀδελφέ μου, καὶ πάλιν ἄπτω· εὐθύς δὲ δύναμις Κυρίου ἐξῆλθε καὶ κατήργησε τοῦ δαίμονος πᾶσαν τὴν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τῷ ἄρχοντι αὐτοῦ (ἐν εἰδωλείῳ καθεζομένῳ) τὸ γενόμενον.

Ἦκουσε δὲ ὁ ἱερεὺς τῶν ἐλλήνων τοῦ δαίμονος τοῦτο διηγουμένου· καὶ καταγνοὺς τῆς πλάνης, ἔδαπτίσθη καὶ γέγονε Μοναχός· καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκράτησε τὴν ταπεινῶσιν λέγων, ὅτι ἡ ταπεινώσις λύει πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς αὐτὸς ἐγὼ παρ' ἐκείνου ἤκουσα εἰπόντος· ὅτι ὡς ταράσσω τοὺς Μοναχοὺς, στρέφεται εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ θάλλει μετάνοιαν καὶ εὐθύς καταργεῖται μου πᾶσα ἡ δύναμις.

63. Εἶπε γέρων· ἡ ταπεινώσις οὐκ ὀργίζεται, οὐδὲ παροργίζει τινά.

64. Ἠρωτήθη γέρων· διατί οὕτω πολεμούμεθα ὑπὸ τῶν δαιμόνων; καὶ ἀπεκρίθη· ἐπειδὴ τὰ δπλα ἡμῶν ἀπορρίπτομεν· λέγω δὴ τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὴν ταπεινώσιν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν ὑπομονήν.

65. Ἠρωτήθη γέρων· τί ἐστι ταπεινώσις; καὶ ἀπεκρίθη· ἐὰν ἀμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου καὶ συγχωρήσῃς αὐτῷ πρὸ τοῦ μετανοῆσαι σοι.

66. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀβδᾶ Σισώη ὅτι ἡσθένησε· καὶ καθημένων πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτησάντων, τί βλέπεις; εἶπεν αὐτοῖς· ὁρῶ τινὰς ἐλθόντας ἐπ' ἐμέ, καὶ παρακαλῶ αὐτούς, ἵνα ἐάσωσί με μικρὸν μετανοῆσαι· λέγει δὲ αὐτῷ εἰς τῶν γερόντων· καὶ ἐὰν ἐάσωσί σε ἀπ' ἄρτι δύνασαι χρησιμεῦσαι εἰς μετάνοιαν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· εἰ καὶ οὐ δύναμαι ποιῆσαι, ἀλλὰ σ τ ε ν ά ζ ω μ ι κ ρ ο ν ἐπάνω τῆς ψυχῆς μου καὶ ἀρκεῖ μοι.

67. Ἠλθόν ποτέ τινες ἐν Θηβαῖδι πρὸς τινὰ γέροντα φέροντες δαιμονιζόμενον, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτόν· ὁ δὲ γέρων, πολλὰ παρακληθεὶς, λέγει τῷ δαίμονι· ἔξελθε ἐκ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ· ἀπεκρίθη ὁ δαίμων· ἐξέρχομαι· ἀλλ' ἐρωτῶ σε ἐν ῥῆμα καὶ εἰπέ μοι· τίνες εἰσὶ τὰ ἐρίφια, καὶ τίνες εἰσὶ τὰ ἀρνία; ἔφη ὁ γέρων· τὰ ἐρίφια μὲν ἐγὼ εἰμι· τὰ δὲ ἀρνία, ὁ Θεὸς οἶδε· καὶ ἀκούσας ὁ δαίμων ἐδόθησε φωνῇ μεγάλῃ· ἰ δ ο ὕ δ ι ά τ ῆ ν τ α π ε ί ν ω σ ί ν σ ο υ ἔ ξ ε ρ χ ο μ α ι· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

68. Ἐλεγον οἱ γέροντες· ὅταν μὴ πολεμούμεθα, τότε μᾶλλον χρὴ ἡμᾶς ταπεινοῦσθαι· ὁ γὰρ Θεός, εἰδὼς ἡμῶν τὴν ἀσθενείαν, σκεπάζει ἡμᾶς· ἐὰν δὲ καυχῶμεθα, ἀφαιρεῖται ἀφ' ἡμῶν τὴν σκέπην αὐτοῦ καὶ ἀπολλύμεθα.

69. Ἀδελφός ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ἐστὶν ἡ κατὰ Θεὸν προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ταπεινώσις· ὅσον γὰρ ἐὰν τις κατὰγῃται εἰς ταπεινώσιν, τοσοῦτον εἰς προκοπὴν ἀνάγεται.

70. Εἶπε γέρων· ἐὰν εἴπῃς τινὶ «συγχώρησόν μοι», ταπεινῶν ἑαυτόν, καίεις τοὺς δαίμονας.

71. Εἰ μὴ ἔβαλεν ὁ ἀρτοκόπος σκεπάσματα τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ κτήνους, ἐστρέφετο ἄν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἔτρωγεν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς· λαμβάνομεν κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ σκεπάσματα, ἵνα μὴ βλέπωμεν ἃ ἐργαζόμεθα καλά, καὶ μακαρίζομεν ἑαυτούς, καὶ διὰ τοῦτο ἀπολέσομεν τὸν μισθὸν ἡμῶν· τούτου χάριν ἀφιέμεθα σχεῖν ποτε ρυπαροὺς λογισμοὺς, καὶ αὐτοὺς μόνους βλέπομεν, ἵνα ἑαυτοὺς κατακρίνωμεν· καὶ

γίνονται αὐτὰ τὰ ρυπαρά, σκεπάσματα ἡμῖν τοῦ μικροῦ ἀγαθοῦ· ὅταν γὰρ ἄνθρωπος μέμψῃται ἑαυτὸν, οὐκ ἀπόλλυσι τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

72. Ἠρωτήθη γέρων· τί ἐστι ταπεινώσεις; καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἡ ταπεινώσεις μέγα ἔργον ἐστὶ θεῖκόν· ἡ δὲ ὁδὸς τῆς ταπεινώσεως, οἱ κόποι εἰσὶν οἱ σωματικοί, καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ὑπὸ κάτω πάντων· καὶ εἶπεν ὁ ἐρωτήσας ἀδελφός· τί ἐστὶ τὸ ὑπὸ κάτω πάντων; καὶ λέγει ὁ γέρων· τὸ μὴ προσέχειν ἄλλοτρίαις ἁμαρτίαις, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις πάντοτε καὶ δέεσθαι τοῦ Θεοῦ ἀδιαλείπτως.

73. Ἀδελφός τις ἦν ἐν κοινοδίῳ, καὶ ὅλα τὰ ὅρη τῶν ἀδελφῶν ἐβάσταζεν ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἔως πορνείας κατηγγόρει ἑαυτοῦ, ὅτι ἐγὼ ἐποίησα. Τινὲς δὲ τῶν ἀδελφῶν, ἀγνοοῦντες τὴν πράξιν αὐτοῦ, ἤρξαντο γογγύζειν κατ' αὐτοῦ λέγοντες· πόσα κακὰ ποιεῖ οὗτος καὶ οὐδὲν ἐργάζεται; Ὁ δὲ Ἀδῶς, γινώσκων τὴν πράξιν αὐτοῦ, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· θέλω τὸ ἐν αὐτοῦ ψιάθιον* μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἡ ὅλα τὰ ὑμῶν μετὰ ὑπερηφανείας· εἰ δὲ θέλετε, καὶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πληροφορήσω ὑμᾶς. Προσέταξεν οὖν ἀναφθῆναι πῦρ καὶ ἐνεχθέντα τὰ ἀνὰ τρία ἐκείνων ψιάθια καὶ τὸ ἐν τοῦ ἀδελφοῦ ριφθῆναι ἐν τῇ πυρί· ὡς δὲ ἐρρίφθησαν, εὐθὺς πάντα μὲν ἐκεῖνα ἐκάησαν, ἔμεινε δὲ μόνον τὸ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ ἰδόντες οἱ πρώην κατηγοροῦντες αὐτοῦ ἐφοδύθησαν καὶ ἔβαλον αὐτῇ μετάνοιαν, καὶ ἐτίμων αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ὡς Πατέρα.

74. Μοναχός τις τραῦμα λαθὼν παρὰ τινος, μετάνοιαν ἔβαλε τῇ πλῆξαντι.

75. Διηγῆσατο γέρων, ὅτι δύο τινὲς ἦσαν κοσμικοί· καὶ συμφωνήσαντες ἐξήλθον καὶ γεγόνασι Μοναχοί· καὶ ζήλω φερόμενοι, ἀγνοοῦντες δέ, εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐνόμιζον πληροῦντες τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν. Μαθὼν δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐχώρισεν αὐτοὺς τῆς κοινωνίας· οἱ δὲ ἡγανάκτησαν κατ' αὐτοῦ, δοκοῦντες ὅτι καλῶς ἐποίησαν. Ἀπῆλθον οὖν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεροσολύμων, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τὸ γεγονός· κάκεινος ἐχώρισεν αὐτοὺς· ἔπειτα πρὸς τὸν Ἀντιοχείας· κάκεινος ὁμοίως· εἴτα καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμης· ὡς ὑπερέχοντα ἀπελθόντες, καὶ παρ' αὐτοῦ τὰ ὁμοια ἤκουσαν.

Ἀπορούμενοι οὖν πρὸς ἀλλήλους εἶπον· οὗτοι, εἰς τῇ ἐνὶ χαρίζονται διὰ τὸ ἐν συνόδῳ συναγεσθαι· ἀλλ' ἄγωμεν εἰς τὸν Ἅγιον τοῦ Θεοῦ Ἐπιφάνιον τὸν Ἐπίσκοπον Κύπρου, κάκεινος πληροφορήσει ἡμῖν, ὅτι Προφήτης ἐστὶ καὶ οὐ λαμβάνει πρόσωπον ἀνθρώπου. Ὡς ἀπιόντες ἐπλησίασαν τῇ πόλει, ἀπεκαλύφθη τῇ Ἀγίῳ τὰ κατ' αὐτοὺς, καὶ πέμψας εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν εἶπε· μηδὲ εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσέλθῃτε. Τότε ἐν ἑαυτοῖς γενόμενοι εἶπον· ἐπ' ἀληθείας ἡμεῖς ἐσφάλημεν· ἔστωσαν γάρ, ἐκεῖνοι ἀδίκως ἡμᾶς ἐχώρισαν· μὴ καὶ οὗτος ὁ Προφήτης; ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν αὐτῷ τὰ περὶ ἡμῶν· καὶ κατέγνωσαν ἑαυτῶν σφόδρα. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεός ὅτι ἐταπεινώθη ἡ καρδιά αὐτῶν καὶ τὸ σφάλμα ὁμολογοῦσιν, ἐπληροφόρησε τὸν Ἅγιον Ἐπιφάνιον· καὶ ἄφ' ἑαυτοῦ πέμψας μετεκαλέσατο αὐτοὺς· καὶ παρακαλέσας ἐδέξατο εἰς κοινωνίαν, γράψας καὶ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας· δεῖξαι τὰ τέκνα σου· μετενόησαν γάρ ἐν ἀληθείᾳ. Ἐπέφερεν οὖν ὁ γέρων ὅτι τοῦτό ἐστιν ἡ θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦτο θέλει ὁ Θεός, ἵνα ἄνθρωπος βάλλῃ τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ χάρις τοὺς ἀνθρώπους πληροφορεῖ.

* Ψιάθιον ἦτο τὸ ἐργόχειρον, τὸ ὁποῖον ἐπλεκαν οἱ μοναχοὶ με φάσαν.

76. Ἀδελφός ἦν εἰς τὰ κελλία· καὶ εἰς τοιαύτην ἦλθε ταπεινῶσαι, ὥς τοῦτο εὐχεσθαι πάντοτε· Κύριε, πέμψον μοι κεραυνόν· ὑγιαίνων γὰρ παρακούω σου.

77. Εἶπε γέρων· ἂν κάμη ἄνθρωπος εἰς τὸ διὰ παντός ἐλέγχειν καὶ ἐπιτιμᾶν καὶ ἐξουθενεῖν κρυπτῶς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, πείθει αὐτὴν ὅτι ἀτιμότερα τῶν κυνῶν καὶ τῶν θηρίων ἐστίν· ἐκεῖνα γὰρ οὔτε παρώργισαν τὸν ποιήσαντα, οὔτε εἰς κρίσιν ἔρχονται· πολλῶ οὖν κάλλιον μοῦ ἐστὶ μὴ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν, ἢ ἀναστῆναι αἰωνίως κολάζεσθαι.

78. Ἀδελφός παρέβαλε γέροντι καὶ ἡρώτησεν αὐτόν· πῶς ἔχεις, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· κακῶς. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· διατί, Ἀββᾶ; ἔφη ὁ γέρων· ἰδοῦ, δεκαοκτὼ χρόνους ἔχω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παριστάμενος καὶ καθ' ἡμέραν καταρώμενος ἑαυτὸν λέγω· ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου· καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀδελφός ἐξῆλθε, πάνυ ὠφεληθεὶς εἰς τὴν ταπεινῶσαι τοῦ γέροντος.

79. Εἶπε γέρων· ἂν κάθῃ ἐν ἐρήμῳ ἡσυχάζων, μὴ ἔχε ἐν ἑαυτῷ ὥς μέγα τι ποιῶν, ἀλλὰ μάλλον λογίζου ἑαυτὸν ὥς κύνα ἐξορισθέντα ἀπὸ δήμου, καὶ δεδεμένον, διὸ τὸ δάκνεν καὶ ἐπιπιθᾷ ἂν τοῖς ἀνθρώποις.

80. Εἶπε γέρων· ἂν εἰς ἔρημον οἰκῇ καὶ ἴδῃς ὅτι φροντίζει σου ὁ Θεός, μὴ ὑψωθῇ ἡ καρδία σου· ἐπεὶ αἶρει ὁ Θεὸς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ· ἀλλὰ μάλλον εἰπέ, ὅτι διὰ τὴν ὀλιγωρίαν καὶ ἀσθενείαν μου ποιεῖ ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' ἐμοῦ, ἵνα ὑπομείνω καὶ μὴ ἀκηδιάσω.

81. Εἶπε γέρων· ἂν ἀκούσης τὰς μεγάλας πολιτείας τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ θερμανθεὶς θελήσῃς μιμήσασθαι, ἐπιχειρήσον καὶ σὺ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἵνα ἐνισχύσῃ σε εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἡρετίσω· καὶ εἰ, βοηθεία τοῦ Θεοῦ, τελειώσῃς, ἔχε τὴν χάριν τῇ βοηθήσαντι· εἰ δὲ μὴ δυναθῇς τελειῶσαι, ἐπίγνωθι τὴν σεαυτοῦ ἀδυναμίαν καὶ ἀσθενείαν, καὶ καταγνοὺς σεαυτοῦ ταπεινῶσόν σου τὸν λογισμὸν ἕως ἡμέρας θανάτου, ἔχων σεαυτὸν ἀνίκανον καὶ ταχὺν καὶ ἀνυπομόνητον, καὶ ἐλέγχων τὴν ἰδίαν ψυχὴν πάντοτε, ὥς ἀρξαμένην καὶ μὴ τελειώσαν· καὶ οὕτω καὶ σὺ δύνασαι σωθῆναι.

82. Ἦλθέ ποτε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ τῆς σκήτους εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας εἰς τὴν προσφορὰν τοῦ Ἀββᾶ Παμβῶ· καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες· εἰπέ ρῆμα τοῖς ἀδελφοῖς, Πάτερ· ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ οὕτω γέγονα Μοναχός, ἀλλ' εἶδον Μοναχοὺς. Καθημένῳ γάρ μοι ποτε ἐν τῷ κελλίῳ εἰς σκήτιν, ὠχλήσαν οἱ λογισμοὶ λέγοντες· ἄπελθε εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἴδε τί βλάβεις ἐκεῖ· ἔμεινα δὲ πολέμων τῷ λογισμῷ πάντε ἔτη, μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν.

Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ λογισμός, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἔρημον· καὶ εὗρον ἐκεῖ λίμνην ὕδατων καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ ἦλθον τὰ θηρία τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς· καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς· καὶ ἐδειλίασε τὸ σῶμά μου· ἐνόμισα γὰρ ὅτι πνεύματά εἰσιν· αὐτοὶ δέ με ὥς εἶδον δειλιῶντα, ἐλάλησαν πρὸς με· μὴ φοβοῦ· καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι ἐσμεν· καὶ εἶπον αὐτοῖς· πόθεν ἐστέ; καὶ πῶς ἦλθετε εἰς τὴν ἔρημον ταύτην; οἱ δὲ εἶπον· ἀπὸ κοινοδίου ἐσμέν· καὶ γέγονεν ἡμῖν συμφωνία, καὶ ἐξήλθομεν ὧδε, ἰδοῦ τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ ὁ μὲν εἰς ἡμῶν Αἰγύπτιος ὑπάρχει, ὁ δὲ ἕτερος Λίβυς· σὺ δὲ εἰπέ ἡμῖν πῶς ὁ κόσμος; καὶ εἰ ἔρχεται τὸ ὕδωρ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ, καὶ εἰ ἔχει ὁ κόσμος τὴν εὐθηνίαν αὐτοῦ;

Ἐγὼ δὲ ἔφην αὐτοῖς· ναί· πλὴν εἶπατέ μοι· πῶς δύναμαι γενέσθαι Μοναχός;

καὶ ἀπεκρίθησάν μοι· ἐὰν μὴ ἀποτάξηται τις πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου, οὐ δύναται γενέσθαι Μοναχός· εἶπον δὲ αὐτοῖς· ἐγὼ ἀσθενής εἰμι καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς· κάκεινοι λέγουσι· καὶ ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσον τὰς ἁμαρτίας σου. Καὶ ἠρώτησα αὐτούς· ὅταν γίνηται χειμῶν οὐ ριγᾶτε; καὶ πάλιν ἐν τῷ καύματι οὐ καίεται τὰ σώματα ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον· ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν οἰκονομίαν ταύτην, καὶ οὔτε ἐν τῷ χειμῶνι ριγῶμεν, οὔτε τὸ καῦμα ἡμᾶς παραβιάπτει. Διὰ τοῦτο, φησὶν ὁ γέρων, εἶπον ὑμῖν, ὅτι οὕτω γέγονα Μοναχός, ἀλλ' εἶδον Μοναχοὺς. Συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί.

83. Εὐχομένον ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Ἀ ν τ ὠ ν ι ε, ο ὗ π ω ἔ φ θ α σ α ς εἰ ς τ ὸ μ έ τ ρ ο ν τ ο ὕ δ ε τ ο ὕ σ κ υ τ έ ω ς τ ο ὕ ἐ ν Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ εῖ α ὄ ν τ ο ς. Ἀναστὰς οὖν ὁ γέρων τὸ πρῶτ' καὶ λαβὼν τὴν θατίνην ράβδον, ἀπῆλθε πρὸς αὐτόν· καὶ εἰσελθὼν καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, ἐκάθισε σὺν αὐτῷ καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ μοι, ἀδελφέ, τὰς πράξεις σου· ὁ δὲ ἔφη· οὐκ οἶδα ἑμαυτόν, Ἀββᾶ, τίποτε καλὸν πράξαντα, εἰμὴ μόνον ὅτι, ὡς ἀνίσταμαι τὸ πρῶτ' καθίσαι εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, λέγω ἐν ἑμαυτῷ, ὅτι πᾶσα ἡ πόλις αὕτη, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν, εἰσέρχονται εἰς τὴν Βασιλείαν διὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτῶν, ἐγὼ δὲ μόνος κληρονομῶ τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου· καὶ πάλιν ὅπῃ πρὶν κοιμηθῶ λέγω τὸν αὐτὸν λόγον. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων εἶπεν· ἐν ἀληθείᾳ ὡς καλὸς χρυσοχόος, καθεζόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ ἀναπαύσεως, τὴν Βασιλείαν ἐκληρονόμησας· ἐγὼ δέ, ἀδιάκριτος ὢν, δλον μου τὸν χρόνον τὴν ἔρημον οἰκῶν, οὐ κατέλαβόν σε.

Πρόσεχε· ὁ ἀναγινώσκων, καὶ μὴ ἀδιακρίτως καὶ ἀπλῶς οὕτω τὴν διήγησιν ἐκλαδόμενος, ἀντὶ τοῦ ὠφεληθῆναι ὁλαθῆς, τὴν μίαν ταύτην ἐργασίαν τοῦ κοσμοῦ, τὴν καὶ αὐτὴν οὖσαν ἄπονον, προτιμῆσης πάσης τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Πατέρων καὶ κορυφαίου, τοῦ πρὸς τὸν ἴδιον κόπον καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπολαβόντος, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς Πατέρας δοξασθέντος παρὰ Θεῷ καὶ καταταγέντος εἰς αὐτόν τὸν τόπον ὅπου ἐστὶν ὁ Θεός, ὡς τινι τῶν ἁγίων ἀπεκαλύφθη. Εἰ γάρ ὁ σκυτεὺς, διὰ μόνον ἐκείνον τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν, τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου προτιμητέος, τοῦ πυρίνου στύλου τοῦ τὴν οἰκουμένην φωτίζοντος, καθ' ἃ τις ἔφη τῶν ἁγίων περὶ αὐτοῦ, διατὶ μὴ καὶ εἰς μίμησιν πᾶσιν ὁ σκυτεὺς προετέθη καὶ μᾶλλον ἐκείνῳ ἀφομοιοῦσθαι ὡς προκριτωτέρῳ οἱ πάντες σπουδάζομεν, καὶ ταῦτα οὕτω ραδίως οὔσης καὶ τῆς μιμήσεως; ἀλλὰ τοῦτον ἑάσαντες, ὡς ἀρχετύπον τι τὸν τοῦ θαυμαστοῦ Ἀντωνίου δλον οἱ Μοναχοὶ ἀποβλέπομεν καὶ πρὸς αὐτόν παρειακάσειν τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν ἐπείγεται ἡμῶν ἕκαστος; καὶ μάλιστα τῆς πρὸς τοῦτον ἀφομοιώσεως οὕτως ἐγκόπου οὔσης, καὶ ὀλίγοις εἰς ἄκρον κατορθωθείσης; οἶμαι δὲ οὐδὲ ὀλίγοις.

Δῆλον οὖν ὡς ὁ Θεὸς ὁ ταπεινῶν ἀεὶ τοὺς ἑαυτοῦ, οὓς παραδέχεται κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ καὶ τῷ Παύλῳ τὸν τῆς σαρκὸς σκόλοπα δούς, ἵνα μὴ ὑπεαίρηται, τῷ τῶν ἀποκαλύψεων ὑπερβάλλοντι, οὗτος καὶ τὸν Μέγαν Ἀντώνιον, γέμοντα κατορθωμάτων καὶ χαρισμάτων τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἑαυτοῦ μέτρον γνῶναι ζητοῦντα, τῇ ταπεινώσει ἀσφαλιζόμενος, καὶ αὐτόν ὡς ἄνθρωπον ὁ φιλόανθρωπος οὕτω φθάσαι εἰς τὸ μέτρον τοῦ σκυτεὺς ἔφη, οὐ ψευδόμενος, ἄπαγε! ἀλλ' ἀληθεύων, καὶ τὸ ὄν ὄντως φθειγγόμενος. Ποῖον δὲ μέτρον λέγει; ταύτης τῆς ἀρετῆς, ἣν ὁ σκυτεὺς ἔσχε, μη-

δὲν μέγα περὶ ἑαυτοῦ φανταζόμενος, & τε ἰδιώτην θίον ἔλκων καὶ κοσμικόν, καὶ ὑπὸ τοῦ συνειδότος ὡς τὰ πολλὰ καταγινωσκόμενος. Διὸ καὶ συνετὸς ὢν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἑαυτοῦ ἐπιγινώμων, πάντας μὲν ἐν αἰσθήσει καρδίας δικαίους εἶναι καὶ ἀξίους τῆς Βασιλείας ἐνόμιζε, μὴ προσέχων τοῖς ἀλλοτρίοις κακοῖς, ἑαυτὸν δὲ μόνον κατέκρινε καὶ κληρονόμον ἡγεῖτο τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Καὶ ἄξιος μὲν ὁ ἀνὴρ ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων, ὅτι ἰδιώτης καὶ κοσμικὸς ὢν, τοιοῦτον εἶχε τὸ φρόνημα· οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ὑψηλότερος· ἀλλ' εἰς τοῦτο μόνον αὐτὸν ὑπερέβαινε, εἰς τὸ ἑαυτὸν ἔχειν πάντων ἀνθρώπων ἁμαρτωλότερον. Ὁ γὰρ Μέγας Ἀντώνιος, εἰ καὶ ταπεινόφρων ἦν, καὶ οὐδενὸς ἡγεῖτο ἑαυτὸν ἄξιον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἀλλ' οὖν εἶχε τὸ συνειδὸς ὑπομιμνήσκον αὐτὸν & ἐκέκτητο κατορθώματα καὶ χαρίσματα, ὢν πολλοὺς ἀπολιμπανομένους ἡπίστατο· καὶ διὰ τοῦτο οὐχ οὕτως ἑαυτὸν πάντων ἀνθρώπων ἁμαρτωλότερον λογίζεσθαι ἠδύνατο ὡς ὁ σκυτεὺς, κἂν ὅτι μάλιστα ἑαυτοῦ καταγινώσκειν καὶ αὐτὸς ἔσπευδε. Κατὰ τοῦτο οὖν ἐνίκα αὐτὸν ὁ σκυτεὺς· διὸ καὶ ὁ Θεὸς τοῦτο εἰπὼν, ἅμα μὲν τὸ ἀληθὲς εἶπεν, ἅμα δὲ καὶ τὸν αὐτοῦ υἱὸν πρὸς ταπεινοφροσύνην ἀνῆγε μείζονα. Αὕτη σοι ἡ διάκρισις ἔστω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγίων ὅσοις τοιοῦτόν τι ἀπεκαλύφθη ἢ ἐλαλήθη παρὰ Θεοῦ.

Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἀντώνιος εἶπεν ὅτι εἶδον ὅλας τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου νὰ εἶναι ἀπλωμέναι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· καὶ εἶπα ἀναστενάζων· ποῖος ἄραγε τὰς προσπερνᾷ, χωρὶς νὰ παγιδευθῇ; Καὶ τότε ἤκουσα μίαν φωνὴν νὰ μοῦ λέγῃ· ἡ ταπεινοφροσύνη.

2. Ὁ ἴδιος εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἰοιμένα· ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αὐτῇ· νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν εὐθύνην διὰ τὸ σφάλμα του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ περιμένῃ πειρασμὸν μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς.

3. Κάποτε ἐξεσηκώθησαν οἱ δαίμονες ἐναντίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ τὸν ἐστενοχωροῦσαν εἰς τὸ κελλίον του. Ὅταν λοιπὸν ἦλθον αὐτοὶ πρὸς τὸν ὑπηρετοῦσαν καὶ ἐστάθησαν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του, τὸν ἤκουσαν νὰ βοᾷ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ λέγῃ· Θεέ μου, μὴ μὲ ἐγκαταλείπῃς, διότι κανένα καλὸν δὲν ἔκανα ἐνώπιόν σου. Δός μου, ὅμως, κατὰ τὸ μέτρον τῆς καλωσύνης σου, τὴν δύναμιν, διὰ νὰ βάλῃ ἀρχήν.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν καὶ τοῦ εἶπε· — Ἀββᾶ, εἰπέ μου λόγον διδακτικόν.

Ἐν τούτοις, καίτοι παρέμεινε πλησίον του ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, δὲν ἤκουσε τίποτε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ γέροντος.

Ἔπειτα, καθὼς ἀνεχώρει, τὸν προέπεμψεν ἐπ' ὀλίγον ὁ Γέρον· καὶ τοῦ εἶπε·

— Παιδί μου, αἱ ἁμαρτίαι μου ἔως τώρα ἔχουν γίνεαι σκοτεινὸν τεῖχος ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

5. Ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ διηγήθη ὅτι κάποτε ἔζη εἰς τὴν Βαβυλῶνα μία νέα, θυγάτηρ ἐνὸς ἄρχοντος τοῦ τόπου, ἡ ὁποία εἶχε μέσα τῆς δαιμόνιον. Ὁ πατὴρ τῆς κόρης αὐτῆς ἐγνώριζε κάποιον Μοναχόν, τὸν ὁποῖον ἠγάπα

καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξήτει ἐπιμόνως νὰ θεραπεύσῃ τὴν κόρην του. Ὁ Μοναχὸς τοῦ ἀπήντησε:

— Κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὴν κόρην σου, παρὰ μόνον κάποιοι ἀναχωρηταί, τοὺς ὁποίους γνωρίζω· ἐὰν ὅμως τοὺς παρακαλέσωμεν, δὲν θὰ δεχθοῦν. ἀπὸ μετριοφροσύνης, ἓνα τέτοιο πρᾶγμα. Αὐτὸ εἶναι προτιμότερον νὰ κάνωμεν· ὅταν θὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ πωλήσουν τὰ ἐργόχειρά των, νὰ προσποιηθῇτε, ὅτι, δῆθεν, θέλετε νὰ ἀγοράσετε ἐργόχειρα καὶ νὰ τοὺς φωνάξετε εἰς τὸ σπίτι σας, διὰ νὰ τοὺς δώσετε τὰ χρήματα. Ὅταν δὲ ἔλθουν, νὰ ἀπαιτήσητε νὰ κάνουν προσευχὴν διὰ τὴν θεραπείαν τῆς κόρης. ὁπότεν ἐλπίζω, ὅτι θὰ θεραπευθῇ ἡ θυγάτηρ σου.

Πράγματι λοιπὸν ἐξῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εὗρον τὸν μαθητὴν ἐνὸς Γέροντος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο, διὰ νὰ πωλήσῃ τὰ ἐργόχειρά του. Τὸν ἐπῆραν ἀμέσως οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἄρχοντος, μαζὶ μὲ τὰ ζεμπίλια του καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ σπίτι του, διὰ νὰ παραλάβῃ τὰ χρήματα τῆς ἀξίας τῶν ἐργοχείρων.

Μόλις ὅμως εἰσῆρχετο, τὸν συνήντησεν ἡ δαιμονιζομένη καὶ τὸν ἐρράπισεν. Ὁ Μοναχὸς τότε ἐγύρισε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα, ἐφαρμόζων τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, πού λέγει· «ἐὰν κάποιος σὲ κτυπήσῃ εἰς τὸ ἓνα μάγουλο, νὰ γυρίσῃς πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ ἄλλο». Ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ ἐβασάνισε τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος εἶπε μὲ ἀπαισίας κραυγᾶς· «᾿Ω βία! ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ μὲ ἐκδιώκει», ἀμέσως δὲ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατέστη ὑγιὴς καὶ ἐσωφρονίσθη. Τὸ περιστατικὸν αὐτὸ τὸ ἐγνωστοποίησαν εἰς τοὺς Γέροντας, οἱ ὁποῖοι ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ εἶπαν, ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν ἐκμηδενίζει τόσον τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ διαβόλου, ὅσον ἡ ταπείνωσις, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ.

6. Ὁ Ἀββᾶς Καρίων εἶπεν, ὅτι ἐκοπίασα περισσότερον ἀπὸ τὸν υἱόν μου Ζαχαρίαν καὶ ὅμως δὲν ἔφθασα εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀρετῆς του, λόγῳ τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς σιωπῆς του.

7. Κάποτε λοιπὸν αὐτὸς ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας ἐκάθητο εἰς σκῆτην καὶ εἶδε μίαν ὀπτασίαν. Ἀμέσως ἐσηκώθη καὶ τὴν ἀνέφερεν εἰς τὸν Γέροντά του, τὸν Ἀββᾶν Καρίωνα. Ὁ Γέρον, ἐπειδὴ ἡσυχολεῖτο μὲ τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν ἀρετῶν, δὲν εἶχε γνῶσιν αὐτῶν τῶν φαινομένων. Ἀμέσως λοιπὸν ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ κάθισμά του καὶ τὸν ἔδειρε, διότι τάχα τὸ ὄραμα προήρχετο ἀπὸ δαίμονας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας ἐξηκολούθει νὰ βλέπῃ τὴν ὀπτασίαν, ἔφυγε τὴν νύκτα ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένου. Ἀφοῦ τὸν εὔρε, τοῦ ἐξωμολογήθη τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὀπτασίας καὶ ὅτι αἰσθάνεται, ἐκ τούτου, τὰ σπλάγχνα του νὰ καίωνται. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀντελήφθη, ὅτι τὸ φαινόμενον προήρχετο ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τοῦ λέγει· πῆγαινε νὰ συναντήσῃς τὸν τάδε Γέροντα καὶ κράτησε καλὰ εἰς τὸν νοῦν σου αὐτὰ πού θὰ σοῦ εἰπῇ. Μετέβη πράγματι ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας πρὸς ἐκεῖνον τὸν Γέ-

ροντα. ὁ ὁποῖος, πρὶν ἀκόμῃ νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας καὶ νὰ τοῦ εἰπῇ τίποτε, τοῦ ἀνέφερε λεπτομερῶς τὴν κατάστασίν του καὶ τοῦ εἶπεν, ἐν συμπεράσματι:

— Αὐτό, ποὺ εἶδες, εἶναι θεϊκὴ ὁπτασία, ἀλλὰ πήγαινε νὰ ὑποταχθῇς εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα.

8. Αὐτὸν τὸν ἴδιον Ἀββᾶν Ζαχαρίαν παρεκάλεσε κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς:

— Εἰπέ μοι, Γέροντα — τοῦ εἶπε — τί πρέπει νὰ κάνω;

Μόλις ἤκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας αὐτὸ ἔπescen εἰς τοὺς πόδας του καὶ τοῦ εἶπεν:

— Ἐσὺ ἐρωτᾷς, Πάτερ μου, ἐμένα;

Καὶ τότε ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς τοῦ εἶπεν, ἐκ δευτέρου:

— Πίστευσόν με, τέκνον μου Ζαχαρία, πὼς εἶδα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ κατεβαίνει ἐπάνω σου καὶ δι' αὐτὸ ἀναγκάζομαι νὰ σὲ ἐρωτήσω.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ κεφάλι του τὸ κουνούλι του, τὸ ἔρριψε κάτω καὶ τὸ κατεπάτησε μὲ τὰ πόδια του λέγων:

— Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν συντριβῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ Μοναχός.

9. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν διηγῆθη, ὅτι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας, τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς:

— Τί βλέπεις, Ἀββᾶ;

Ἐκεῖνος τότε ἀπήντησε:

— Πάτερ, δὲν εἶναι προτιμότερα ἢ σιωπῇ;

— Ναί, τέκνον μου, σιώπα· ἀπήντησε καὶ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς.

Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ τοῦ θανάτου του, ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ποὺ ἐκάθητο κοντά, ὕψωσε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε:

— Νὰ εὐφραίνεσαι, τέκνον μου Ζαχαρία, διότι ἔχουν ἀνοίξει πρὸς χάριν σου αἱ πύλαι τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

10. Ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος εἶπεν, ὅτι διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας του εὐρίσκεται εἰς τὴν αὐτοκατηγορίαν του.

11. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος εὐρέθη μαζὶ μὲ ἄλλους Μοναχοὺς· καθὼς λοιπὸν ἔτρωγον, ἔπαιρναν σιωπηλοὶ τὰ ποτήρια των καὶ δὲν ἔλεγον τὴν γνωστὴν ἐπίκλησιν «συγχώρησον». Τότε εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος· «ἔχασαν οἱ Μοναχοὶ τὴν εὐγένειάν των μὲ τὸ νὰ μὴ λέγουν· «συγχώρησον»*.

12. Αὐτὸν τὸν ἴδιον, τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον, ἠρώτησε κάποιος ἀδελφός:

— Θέλω νὰ ἐκτελέσω τὰς ἐντολάς.

Ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος τοῦ ἀπήντησε:

* Ἡ ἐπίκλησις «συγχώρησον» εἶχεν εἰς τοὺς Ὅσιους Πατέρας τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἔχει τώρα εἰς τοὺς μοναχοὺς ἡ ἐπίκλησις «εὐλόγησον».

— Κάποτε καὶ ὁ Ἀββᾶς Θωμᾶς εἶπε: θέλω νὰ ἐκπληρώσω τὸν λογισμὸν μου, ὅπως θέλει ὁ Θεός. Ἀμέσως λοιπὸν μετέβη εἰς τὸν φοῦρνον καὶ ἔψησε ψωμιά· ὅταν δὲ τοῦ ἐζήτησαν οἱ πτωχοί, τὰ ἔδωσεν ὅλα. Ὅταν δὲ ἄλλοι πτωχοὶ τοῦ ἐζήτησαν ἐλεημοσύνην, τοὺς ἔδωσε τὰ κοφίνια, ποὺ βάζουν μέσα τὰ ψωμιά καὶ τὸ φόρεμα, ποὺ ἐφόρει. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον μόνον μὲ τὸ μαφόριον* ἦτοι τὴν κάππαν, ποὺ ρίπτουν οἱ Μοναχοὶ εἰς τοὺς ὠμούς των· ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀπὸ τοιαύτην ἐλεημοσύνην κατηγόρει τὸν ἑαυτὸν του· «δὲν ἐξεπλήρωσα, ὅπως ἔπρεπε», ἔλεγε «τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ».

13. Ἐνας Μοναχὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον:

— Εἰπέ μου μίαν λέξιν παρηγορίας, διότι χάνομαι.

Καὶ τότε μὲ κόπον τοῦ ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος·

— Ἐγὼ κινδυνεύω νὰ χαθῶ καὶ τί ἤμπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ;

14. Κάποτε ὁ μακάριος Θεόφιλος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Τὸν ἐπεσκέφθη δὲ καὶ ὁ Πνευματικὸς Πατὴρ τῶν ἀσκητῶν τῆς περιοχῆς Νιτρίας**. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος λέγει τότε πρὸς αὐτόν.

— Πάτερ, τί περισσότερον εὔρες εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον τῆς ἀσκήσεως;

— Τὸ νὰ θεωρῶμεν πάντοτε τὸν ἑαυτὸν μας αἴτιον εἰς ὅλα καὶ νὰ αὐτοκατηγοροῦμεθα, ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς.

— Πράγματι — συνεφώνησε καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος — δὲν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος ἀπὸ αὐτόν.

15. Ὅταν, κάποτε, ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεόφιλος ἦλθεν εἰς τὴν Σκήτην, συνεκεντρώθησαν οἱ ἀδελφοί, διὰ νὰ τὸν ἴδουν· μερικοὶ ἀδελφοὶ εἶπον τότε εἰς τὸν Ἀββᾶν Παμβώ· εἰπέ, Πάτερ, ἓνα διδακτικὸν λόγον, πρὸς τὸν Πατριάρχην***, διὰ νὰ ὠφεληθῇ. Εἰς αὐτοὺς ὁ Γέρων ἀπήντησεν· ἐὰν δὲν ὠφελῆται ἀπὸ τὴν σιωπὴν μου, οὔτε μὲ τὸν λόγον μου θὰ ὠφεληθῇ.

16. Ἡ Γερόντισσα Θεοδώρα ἔλεγεν, ὅτι οὔτε ἄσκησις, οὔτε κακουχία, οὔτε οἱ διάφοροι κόποι σώζουν τὸν ἄνθρωπον, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν γνησίαν ταπεινοφροσύνην. Διηγείτο δὲ καὶ τὸ ἐξῆς: Ὑπῆρχε κάποιος ἀναχωρητῆς ποὺ ἐξεδίωκε τοὺς δαίμονας· οὗτος προηγουμένως ἐξήταζε τὰ δαιμόνια, ἐρωτῶν αὐτά: μὲ ποίαν δύναμιν ἐξέρχεσθε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον; μὲ νηστείαν; Ὁχι, ἀπὴντων· ἡμεῖς οὔτε τρώγομεν, οὔτε πίνομεν. Μὲ ἀγρυπνίαν; ἡρώτα πάλιν ὁ Γέρων· ὅχι ἀπὴντων· ἡμεῖς καθόλου δὲν κοι-

* Τὸ μαφόριον ἦτο ἔνδυμα πλατὺ, τὸ ὁποῖον ἔρριπτον εἰς τοὺς ὠμούς ὡς εἰδος κάππας.

** Παράβαλε τὴν 2αν ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 224.

*** Πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τοῦ Θεοφίλου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὅστις ἐπατριάρχευσε κατὰ τὰ ἔτη 385—412.

μώμεθα. Μήπως διὰ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ πάσχοντος ἐκ τοῦ κόσμου; ὄχι ἀπήντων ἡμεῖς ζῶμεν εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γέρων ἐπέμενε καὶ ἔλεγεν, μὲ ποῖον λοιπὸν τρόπον ἐξέρχεσθε; τὰ δαιμόνια ὠμολόγησαν: Τίποτε δὲν μᾶς νικᾷ, παρὰ μόνον ἡ ταπεινοφροσύνη.

17. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός εἶπεν, ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εὐρίσκονται ἐπάνω ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετάς.

18. Εἶπε πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός:

— Ποῖος ἐπώλησε τὸν Ἰωσήφ;

— Οἱ ἀδελφοί του, ἀπήντησαν.

— Ὅχι, ἐδευτερολόγησεν ὁ Γέρων, ἀλλὰ ἡ ταπείνωσίς του τὸν ἐπώλησε· διότι ἡμποροῦσε, ὅταν ἐπωλεῖτο, νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς ἀδελφούς του· εἶμαι ἀδελφός σας καὶ νὰ ἀντιμιλήσῃ πρὸς αὐτούς. Ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε καὶ διὰ τῆς ταπεινώσεώς του ἐπώλησε τὸν ἑαυτὸν του. Πλὴν ὅμως ἡ ταπείνωσίς του τὸν κατέστησεν ἄρχοντα εἰς τὴν Αἴγυπτον.

19. Ἀλλοτε πάλιν ὁ ἴδιος εἶπεν· ἀφήσαμεν τὸ ἐλαφρὸν φορτίον, δηλαδὴ τὸ νὰ μεμψώμεθα τὸν ἑαυτὸν μας, καὶ ἐσηκώσαμεν τὸ βαρύτερον, δηλαδὴ τὸ νὰ δικαιολογοῦμεν τὸν ἑαυτὸν μας.

20. Ἐνας ἐκ τῶν Πατέρων εἶπε διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην, ὅτι μὲ τὴν ταπείνωσίν του κατώρθωσε νὰ κρεμάσῃ ὁλόκληρον τὴν σκῆπτην ἀπὸ τὸ μικρὸν του δάκτυλον.

21. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος εἶπεν· ὁ Μοναχὸς πρέπει, περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετάς, νὰ κατορθώσῃ τὴν ταπεινοφροσύνην, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντολή, περὶ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Σωτὴρ· «Μακάριοι οἱ ταπεινόφρονες, διότι εἰς αὐτοὺς ἀνήκει ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ε', 3).

22. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον, ὅτι κατὰ νύκτα ἐπλεκε δέμα βλαστῶν φοινίκων καὶ οἱ ἀδελφοὶ πού τὸν ἔβλεπον νὰ κοπιᾷζῃ, τὸν παρεκάλουν:

— Ἐεκουράσου — τοῦ ἔλεγον — ὀλίγον, διότι ἐγήρασες πλέον.

— Ἀκόμη καὶ ἐὰν καύσουν τὸν Ἰσίδωρον — ἀπαντοῦσεν ὁ Γέρων — καὶ σκορπίσουν τὴν στάκτην του εἰς τὸν ἄνεμον, οὐδεμία χάρις θὰ μοῦ ὀφείλεται, διότι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἤλθεν εἰς τὸν κόσμον δι' ἡμᾶς.

23. Ὁ ἴδιος, πάλιν, ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ἔλεγε τὸ ἐξῆς διὰ τὸν Ἀββᾶν Ἰσίδωρον· ὁσάκις οἱ λογισμοὶ τοῦ ἔλεγον ὅτι εἶσαι πλέον μεγάλος ἀσκητῆς, αὐτὸς ἀπαντοῦσεν εἰς τοὺς λογισμοὺς αὐτούς· μήπως εἶμαι ὅπως ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος; ἢ μήπως ἔγινα τέλειος, ὅπως ὁ Ἀββᾶς Παμβώ; ἢ, τέλος, μήπως ἔφθασα εἰς τὰ μέτρα τῶν ὑπολοίπων Πατέρων, πού εὐηρέστησαν τὸν Θεόν; Μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς ἀνεπαύετο καὶ οἱ λογισμοὶ ὑπεχώρουν καὶ ἔφευγον. Ὅταν πάλιν οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς μας, οἱ δαίμονες, τὸν ἔκαμνον νὰ ὀλιγοψυχῇσῃ, μὲ τὸ νὰ τοῦ λέγουν, ὅτι μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτά, θὰ ριφθῇ εἰς τὴν κόλασιν, τοὺς ἀπαντοῦσε· καὶ ἐὰν ἀκόμη ριφθῇ εἰς τὴν κόλασιν, ὅπωςδήποτε ὅμως σᾶς θὰ ἔχω ἀπὸ κάτω.

24. Ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος εἶπεν, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ὁ νεκρὸς δὲν

αἰσθάνεται τίποτε, οὔτε κρίνει κανένα, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ταπεινόφρων δὲν ἡμπορεῖ κανένα νὰ κρίνῃ, ἔστω καὶ ἐὰν ἀκόμη τὸν ἴδῃ νὰ προσκυνῇ τὰ εἰδωλα.

25. Ὁ Ἀββᾶς Ματόης εἶπεν, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος προσεγγίζει τὸν Θεόν, τόσον καὶ περισσότερον βλέπει ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός· διότι καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, ὅταν εἶδεν εἰς τὸ προφητικόν του ὄραμα τὸν Θεόν, ἐχαρακτήρισε τὸν ἑαυτὸν του δυστυχισμένον καὶ ἀκάθαρτον.

26. Ὁ ἴδιος πάλιν, ὁ Ἀββᾶς Ματόης, ἔλεγεν, ὅτι ὅταν ἦμουν νεώτερος ἐνόμιζα ὅτι τάχα κάμνω κάτι καλόν, τώρα ὁμως ποὺ ἐγήρασα, βλέπω ὅτι δὲν ἔχω νὰ παρουσιάσω οὔτε ἓνα καλὸν ἔργον.

27. Κάποιος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ματόην·

— Πῶς κατορθώνουν οἱ σκητιῶται νὰ κάμνουν περισσότερα ἀπὸ ὅσα λέγει ἡ ἐντολή; ἀγαπῶντες, δηλαδή, τοὺς ἐχθρούς των περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς των;

— Ἐγὼ ἀκόμη — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — οὔτε αὐτὸν ποὺ με ἀγαπᾷ, δὲν τὸν ἀγαπῶ ὅπως τὸν ἑαυτὸν μου.

28. Ὁ Ἀββᾶς Ἰακώβ εἶπεν ὅτι κάποτε ἐπεσκέφθην τὸν Ἀββᾶν Ματόην καὶ καθὼς ἔφευγα τοῦ εἶπον:

— Θέλω νὰ ὑπάγω εἰς τὰ κελλία.

— Νὰ ἀσπασθῇς ἐκ μέρους μου, τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην, μοῦ εἶπεν ὁ Γέρων.

Πράγματι λοιπόν, ὅταν μετέβην πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰωάννην, τοῦ εἶπα:

— Σὲ ἀσπάζεται ὁ Ἀββᾶς Ματόης.

Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, εἶπε με εὐχαρίστησιν:

— Ὁ Ἀββᾶς Ματόης, εἶναι πράγματι ἓνας ἀληθινὸς Ἰσραηλῆτης, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει δολιότης (Ἰωάν. α', 48).

Μετὰ ἀπὸ ἓνα ἔτος ἐπεσκέφθην πάλιν τὸν Ἀββᾶν Ματόην καὶ τοῦ μετέδωσα τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου.

Ὁ Ἀββᾶς Ματόης ἀπήντησε με σεμνότητα:

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ λόγου τοῦ Γέροντος. Ὡστόσο ὁμως μάθε πῶς ὅταν ἀκούσης ἓνα ἀσκητὴν, νὰ τιμᾷ τὸν πλησίον του περισσότερον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι αὐτὸς ἔφθασεν εἰς μεγάλα μέτρα· διότι αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ τελειότης, τὸ νὰ τιμᾷ κανεὶς τὸν ἄλλον περισσότερον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του.

29. Ἐνας ἀδελφὸς παρεκάλεσε τὸν Ἀββᾶν Ματόην·

— Πάτερ, εἰπέ μου ἓνα ὠφέλιμον λόγον.

— Πήγαινε — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς — καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ πένθος εἰς τὴν καρδίαν καὶ ταπείνωσιν· πρόσεχε πάντοτε τὰς ἁμαρτίας σου, νὰ μὴ κρίνῃς ποτὲ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ νὰ γίνεσαι κατώτερος ὅλων. Κόψε τὴν ἐλευθεριότητα, νὰ συγκρατῇς τὴν γλῶσσαν σου καὶ νὰ ἐγκρατεύεσαι εἰς τὴν κοιλίαν. Ἄν κάποιος συζητῇ διὰ μίαν ὑπόθεσιν, νὰ μὴ φιλονεικῇς μαζί του κατὰ τὴν συζήτησιν· ἀλλὰ ἐὰν λέγῃ

καλά, ἀπάντησέ του· ναί, καλῶς λέγεις· ἐάν, πάλιν, κακῶς ὀμιλεῖ, εἰπέ του· σὺ γνωρίζεις πῶς λαλεῖς, καὶ νὰ μὴ φιλονεικῇς μαζί του δι' ὅσα ἐλάλησε. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ταπεινώσεις.

30. Ὁ Ἀββᾶς Ξάνθιος εἶπεν, ὅτι ὁ σκύλος εἶναι καλύτερος ἀπὸ ἐμέ, διότι καὶ ἀγάπην ἔχει καὶ εἰς κρίσιν δὲν ἔρχεται.

31. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ἀλώνιον·

— Τί εἶναι τὸ νὰ ἐξουθενώῃς τὸν ἑαυτὸν σου;

— Τὸ νὰ πιστεύῃς πῶς εἶσαι κατώτερος καὶ ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ νὰ ἀναγνωρίζῃς ὅτι εἶναι ἀκατάκριτα δι' ὅ,τι καὶ ἂν κάμουν.

32. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ὅταν ἓνας ἄνθρωπος αὐτοκατηγορεῖται, τότε παντοῦ θὰ ἔχῃ καρτερικότητα καὶ ὑπομονὴν εἰς κάθε περίστασιν.

33. Ὁ ἴδιος, ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, εἶπεν, ὅτι ὅταν ἓνας ἄνθρωπος κατορθώσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου, ποῦ λέγει· «ὅλα εἶναι καθαρὰ εἰς ὅσους ἔχουν ζωὴν καθαρὰν» (Τιτ. α', 15), βλέπει τὸν ἑαυτὸν τοῦ κατώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ.

Κάποιος ἀδελφός, ποῦ τὸν ἤκουσε, τὸν ἠρώτησε:

— Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ θεωρήσῃ κανεὶς τὸν ἑαυτὸν τοῦ κατώτερον καὶ ἀπὸ ἓνα φονέα;

Ὁ Γέρον ἀπήντησεν:

— Ἄν ὁ ἄνθρωπος φθάσῃ εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ τοῦ ρητοῦ, νὰ ἀποκτήσῃ δηλαδὴ καθαρότητα καὶ ἴδῃ ἓνα ἄνθρωπον νὰ φονεύῃ, νὰ εἴπῃ τότε: Αὐτὸς μόνον αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν ἔκανε· ἐγὼ ὅμως καθημερινῶς φονεύω.

34. Ὁ ἴδιος αὐτὸς ἀδελφὸς ὑπέβαλε τὴν ἰδίαν ἐρώτησιν καὶ πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀνούβ, λέγων εἰς αὐτὸν καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένους. Ἀφοῦ τὸν ἤκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ, τοῦ ἀπήντησε:

— Καλὰ σοῦ εἶπε· ἔτσι εἶναι. Διότι ἐὰν φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ μέτρα τοῦ ρητοῦ, νὰ ἀποκτήσῃ, δηλαδὴ, καθαρότητα, καὶ ἴδῃ τὰ σφάλματα τοῦ ἀδελφοῦ του, κατορθώνει, μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀρετῆς του, νὰ τὰ καταπῇ (δηλαδὴ νὰ τὰ παραβλέψῃ).

— Καὶ ποία εἶναι αὕτη ἡ ἀρετὴ, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ ἀδελφός, ποῦ θὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ μίαν τοιαύτην δύναμιν;

— Ἡ αὐτοκατηγορία, ἀπήντησε πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ· διότι μὲ τὸ νὰ κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν του, δικαιώνει τὸν πλησίον του. Καὶ αὕτη ἡ δικαιοσύνη ἀποκρύπτει τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον.

35. Διὰ τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα ἔλεγον ὅτι οὐδέποτε ἤθελε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν λόγον τοῦ ἐνώπιον ἄλλου γέροντος (ἢ καὶ νὰ φανῇ καὶ· δι' αὐτὸ ἐπαινοῦσε τὸν Γέροντα εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις. Διηγοῦντο μάλιστα, ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, τὸ ἔξῃς: ἐὰν τὸν ἐπεσκέπτοντο μερικοὶ εὐσεβεῖς τοὺς ἔστελλε πρῶτον εἰς τὸν Ἀββᾶν Ἀνούβ, ἐπειδὴ ἦτο μεγαλύτερος ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὰ χρόνια· ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ πάλιν, τοὺς ἔλεγε· πηγαίνατε πρὸς τὸν ἀδελφόν μου τὸν Ποιμένα, διότι αὐτὸς ἔχει τὸ χά-

ρισμα τῆς διδασκαλίας. Ἐν δὲ κάποτε ἐτύχαινε νὰ κάθωνται μαζὶ ὁ Ἀβδᾶς Ἀνούβ, μὲ τὸν Ἀβδᾶν Ποιμένα, ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν καθόλου δὲν ὠμίλει, ἐφ' ὅσον ἦτο παρὼν ὁ Ἀβδᾶς Ἀνούβ.

36. Ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν ἔλεγεν, ὅτι ἤκουσεν ἀπὸ τὸν μακάριον Ἀβδᾶν Ἀντώνιον νὰ λέγῃ· «Τὸ μεγαλύτερον θάσανον καὶ ἡ μεγαλτέρα στενοχωρία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ νὰ σηκώσῃ ἐπάνω του, ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, τὴν εὐθύνην διὰ τὸ σφάλμα του καὶ τὸ νὰ περιμένη πειρασμὸν μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς.

37. Ἄλλοτε, πάλιν, ἔλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν ἀναστενάζων· ὅλαι αἱ ἀρεταὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον αὐτόν, ἐκτὸς ἀπὸ μίαν· καὶ χωρὶς αὐτὴν βασανίζεται καὶ κοπιᾷ ὁ ἄνθρωπος.

— Ποία εἶναι αὕτη; τὸν ἠρώτησαν.

Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησε πάλιν·

— Τὸ νὰ αὐτοκατηγορῇται ὁ ἄνθρωπος.

38. Ὁ ἴδιος εἶπεν εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὅτι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος προσέχῃ τὸν κανόνα τῆς κατὰ Χριστὸν συμπεριφορᾶς δὲν ταράσσεται· δι' αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς περιπίπτωμεν εἰς πολλοὺς πειρασμοὺς, διότι δὲν προσέχωμεν τὸν Κανόνα καὶ τὰ πράγματα. Ἐμάθαμεν ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην διὰ τὴν Ἀβιγαίαν*, ὅτι εἶπεν εἰς τὸν Δαυὶδ· «ἰδική μου εἶναι ἡ ἁμαρτία» καὶ ὅτι τὴν ἤκουσε καὶ τὴν ἠγάπησεν. Ἡ Ἀβιγαία λοιπὸν συμβολίζει τὴν ψυχὴν μας, ὁ δὲ Δαυὶδ τὴν θεότητα. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ψυχὴ αὐτοκατηγορηθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τότε τὴν ἀγαπᾷ ὁ Κύριος.

39. Ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν εἶπεν· ἐγὼ λέγω, ὅτι εἰς τὸν τόπον, πού ῥίπτεται ὁ σατανᾶς, ἐκεῖ καὶ ἐγὼ ῥίπτομαι.

40. Εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν· ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην πάντοτε

* Ἡ Ἀβιγαία, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα σημαίνει «πηγὴ χαρᾶς», ἦτο μία ἀπὸ τὰς γυναῖκας τοῦ Δαβὶδ, ἄλλοτε σύζυγος τοῦ Νάβαλ τοῦ Καρμηλίτου, πλουσίου κτηματίου, τὴν ὁποίαν ὁ Δαβὶδ ἐγνώρισεν ὑπὸ τὰς ἐξῆς συνθήκας: Ὅταν ὁ Δαβὶδ καταδιωχόμενος ἀπὸ τὸν Σαοὺλ περιεπλανᾶτο εἰς τὴν ἔρημον Μοὰβ μὲ τοὺς ὁπαδοὺς του, ἔστειλε πρὸς τὸν Νάβαλ, ὁ ὁποῖος εὗρίσκετο εἰς τὸ Κάρμηλον ὄρος κατὰ τὴν ἡμέραν πού ἐκούρευε τὰ 3.000 πρόβατα καὶ τὰς 1.000 αἰγας του, δέκα νέους νὰ τοῦ ζητήσουν τροφάς, ὡς ἀντάλλαγμα δωρεᾶς διὰ τὴν προστασίαν πού παρείχον εἰς τοὺς βοσκούς του. Ἡ κουρὰ τῶν αἰγοπροβάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἦτο εἶδος ἐορτῆς καὶ εὐκαιρίας ζωηρῶν ἀγαλλιάσεων καὶ πλουσίων δωρεῶν (Β' Βασιλ. ιγ', 23—27). Ἀλλ' ὁ σκληρόκαρδος Νάβαλ τοὺς ἔδιωξε μὲ κακὸν τρόπον.

Ὁ Δαβὶδ διέταξε 400 ἄνδρας του νὰ ἐτοιμασθοῦν διὰ νὰ τιμωρήσουν τὸν Νάβαλ. Ἡ Ἀβιγαία, ὅταν τὸ ἔμαθεν, ἐφόρτωσεν ἄφθονα τρόφιμα ἐπὶ ὄνου καὶ κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς μετέβη πρὸς τὸν Δαβὶδ, τοῦ ὁποίου τὸν θυμὸν κατώρθωσε νὰ μαλακώσῃ. Ἡ φρόνησις καὶ ἡ ὠραιότης τῆς Ἀβιγαίας ἔκαμαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Δαβὶδ, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νάβαλ τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον καὶ τὴν ἔλαβεν ὡς σύζυγον (Βασιλειῶν Α', κεφ. ΚΕ').

ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἀκριβῶς ἔχει ἀνάγκην ἀέρος διὰ τὴν ἀναπνοήν του.

41. Εἶπε, πάλιν, ὁ ἴδιος 'Αβδᾶς· τὸ νὰ ταπεινωθῇς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ ὑπολογίζῃς τὸν ἑαυτόν σου, ὅτι τάχα εἶσαι κάτι, καὶ τὸ νὰ παραμερίζῃς τὸ θέλημά σου, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐργαλεῖα τῆς ψυχῆς.

42. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν 'Αβδᾶν Ποιμένα·

— 'Αβδᾶ, τί πρέπει νὰ προσέχω, ὅταν κάθωμαι εἰς τὸ κελλίον μου;

— Ἔως τώρα, — ἀπήντησεν ὁ 'Αβδᾶς — εἶμαι ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ ἔχω βυθισθῇ εἰς τὸν βόρβορον ἕως τὸν λαιμόν καὶ φορτίον βαρὺ σηκώνω εἰς τὸν λαιμόν μου· δι' αὐτὸ κράζω γοερὰ πρὸς τὸν Θεόν· ἐ λ έ η σ ό ν μ ε.

43. Ὁ ἴδιος, πάλιν, εἶπεν· Ἐὰν σὲ ἐπισκεφθῇ κάποιος ἀδελφὸς καὶ ἀντιληφθῇς ὅτι δὲν ὠφελεῖσαι καθόλου ἀπὸ τὸν ἐρχομόν του, ἀναζήτησε εἰς τὴν σκέψιν σου καὶ μάθε ποῖος ἦτο ὁ λογισμὸς ποὺ εἶχες, πρὶν νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ κελλί σου. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν θὰ ἀντιληφθῇς ποία εἶναι ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς ἀνωφελείας καὶ ὅτι σὺ ἔδωσες αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Ἄν πραγματοποιήσῃς αὐτὴν τὴν συμβουλήν μὲ ταπεινοφροσύνην, θὰ εἶσαι ἀπληλαγμένος ἀπὸ τὴν εὐθύνην τῆς κατηγορίας τοῦ πλησίον σου. ἐφόσον θὰ αὐτοκατηγορηθῇς σὺ καὶ θὰ σηκώσῃς τὸ βάρος τῶν ἐλαττωμάτων σου. Διότι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος καθήσῃ εὐλαδικὰ εἰς τὸ κελλί του, δὲν θὰ ἁμαρτήσῃ. Διότι ὁ Θεὸς εὐρίσκεται διαρκῶς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὅπως δὲ ἐγὼ βλέπω, ἀπὸ τὴν εὐλαδικὴν παραμονὴν εἰς τὸ κελλί ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

44. Ἄλλοτε, πάλιν, εἶπε· κάποτε ἐκάθηντο οἱ Γέροντες εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὁ 'Αβδᾶς Ἀλώνιος ἐστέκετο ὀρθίος καὶ τοὺς ὑπηρετεῖ, καθὼς ἔτρωγον. Οἱ Γέροντες λοιπὸν τὸν ἐπήνεσαν, ἐκεῖνος ὅμως δὲν τοὺς ἀπήντησε καθόλου.

Κάποιος τότε ἐκ τῶν Γερόντων τοῦ λέγει ἰδιαιτέρως:

— Διατί δὲν ἀπήντησες τίποτε εἰς τοὺς Γέροντας, ὅταν σὲ ἐπήνεσαν;

— Ἐὰν τοὺς ἀπαντοῦσα — εἶπεν ὁ 'Αβδᾶς Ἀλώνιος, — θὰ ἦτο ὡς νὰ δέχωμαι τὸν ἔπαινον.

45. Εἶπε πάλιν εἰς ἄλλην περίπτωσιν· ἡ γῆ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔδωσεν ἐντολήν ὁ Θεὸς νὰ προσφέρωμεν θυσίαν, εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη.

46. Ὁ 'Αβδᾶς Σισώης εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος, ποὺ μὲ τὴν θέλησίν του ἀποφεύγει τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἐφαρμόζει ὅλα ὅσα λέγει ἡ Ἀγία Γραφή.

47. Κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν 'Αβδᾶν Σισώην ἓνας γνωστός του εἰς τὸ ὄρος τοῦ 'Αβδᾶ Ἀντωνίου. Καθὼς λοιπὸν συνωμίλουν τὸν ἐρωτᾷ ὁ ἐπισκέπτης·

— Πάτερ, δὲν ἔφθασες ἀκόμη τὰ μέτρα τῆς ἀρετῆς τοῦ 'Αβδᾶ Ἀντωνίου;

— Ἐὰν εἶχον ἓνα μόνον ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τοῦ 'Αβδᾶ Ἀντω-

νίου — ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης — ἀσφαλῶς θὰ ἐγενόμουν ὁλόκληρος ὅπως ἡ φωτιά.

48. Ἐνας Μοναχὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισώην·

— Ἀββᾶ, βλέπω ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὸν νοῦν μου.

— Δὲν εἶναι σπουδαῖον αὐτὸ — ἀπήντησεν ὁ Γέρων — τὸ νὰ εἶναι ὁ λογισμὸς σου μαζὶ μετὰ τὸν Θεόν· σημαντικὸν καὶ σπουδαῖον εἶναι τὸ νὰ βλέπῃς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι εἶναι κατώτερος ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα· δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ὁ σωματικὸς κόπος ὁδηγεῖ εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην.

49. Ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἠρώτησεν ἕναν ἀδελφόν·

— Πῶς περνᾷς;

— Ἐξοδεύω τὰς ἡμέρας μου, Πάτερ· ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

— Θὰ ἤμουν καὶ ἐγὼ εὐχαριστημένος, ἐὰν ἐξώδευον μίαν ἡμέραν· ἐννοῶ, δηλαδή, ὅτι θὰ ἤμουν εὐχαριστημένος, ἐὰν ἐπερνοῦσα μίαν ἡμέραν, χωρὶς νὰ προσθέσω ἁμαρτίαν εἰς τὰς ἁμαρτίας μου.

50. Κάποτε τρεῖς Γέροντες, πού ἤκουσαν διὰ τὸν Ἀββᾶν Σισώην, τὸν ἐπεσκέφθησαν. Τοῦ λέγει τότε ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν·

— Πάτερ, πῶς ἤμπορῶ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὸ τρίξιμο τῶν δοντιῶν καὶ τὸν ἀκοίμητον σκόληκα τῆς κολάσεως;

Ὁ Ἀββᾶς Σισώης δὲν τοῦ ἔδωσεν ἀπάντησιν. Ἐρωτᾷ ὁ δεύτερος·

— Πάτερ, πῶς ἤμπορῶ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὸ τρίξιμό τῶν δοντιῶν καὶ τὸν ἀκοίμητον σκόληκα τῆς κολάσεως;

Οὕτε καὶ εἰς αὐτὸν ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης. Ἐν συνεχείᾳ τὸν ἠρώτησε καὶ ὁ τρίτος·

— Πάτερ, τί νὰ κάνω, διότι ἡ ἐνθύμησις τοῦ σκότους τῆς κολάσεως, δὲν μὲ ἀφήνει νὰ ἀναπνεύσω ἀπὸ τὸν φόβον μου;

Ἀφοῦ ἤκουσε καὶ τοὺς τρεῖς ὁ Γέρων, ἀπαντᾷ·

— Ἐγὼ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν σκέπτομαι, ἐλπίζω δὲ ὅτι ὁ Θεός, ὡς φιλεῦσπλαγχνος πού εἶναι, θὰ μὲ ἐλέησῃ.

Μόλις ἤκουσαν αὐτὰ οἱ Γέροντες πού ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἀββᾶν Σισώην, ἐλυτήθησαν καὶ ἐσηκώθησαν νὰ φύγουν ἀποτόμως. Ὁ ὁσῖος ὁμως Σισώης, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ φύγουν λυπημένοι, τοὺς λέγει·

— Σεῖς ὁμως, ἀδελφοί μου, εἰσθε μακάριοι· σᾶς ἐξήλευσα, πράγματι, διότι ἐὰν ὁ νοῦς σας σκέπτεται συνεχῶς τέτοια πράγματα, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἁμαρτήσετε. Ἐγὼ ὁμως ὁ σκληροκάρδιος τί θὰ κάνω, πού δὲν ἀνέχομαι νὰ γνωρίζω καὶ ὅτι ὑπάρχει κόλασις διὰ τοὺς ἀνθρώπους; Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ καθ' ἐκάστην ὥραν ἁμαρτάνω.

Ὅταν ἤκουσαν οἱ Γέροντες αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Ἀββᾶ Σισώη, μετενόησαν διὰ τὰς προηγουμένας σκέψεις των καὶ εἶπον·

— Ὅπως ἀκριβῶς ἠκούσαμεν, ἔτσι καὶ εἶδομεν.

*CICΩHC 'O MEΓAC 'EN
 ΓCΚHTAIC 'EMΠOΘEN TΩ
 TAFH T BACIΛEΩC TΩN EΛ-
 ΛHΩN HΛEΞHNDP
 TΩ ΠAΛAI ΛHMYAN:
 TOC 'EN ΔOΞEI ΦPITH.
 KAI TΩ HΓΓATON TΩ KAI:
 POY KAI THC ΔOΞHC
 THC ΠPOCKAIPX,
 ΛHTHΘEIC 'IDON
 KATHIE: 'OPΩN
 CE TAFE ΔEILΩ
 EY THN ΘEAN KOI-
 KΦΔIOΓAΛHTON
 ΔAKPYN XEIO
 XPEOC TΩ KOINOFH
 TON EY NΩN ΛAMBANON
 ΠΩC HN MEΛΛΩΔI
 EΛΘEIN MEPA C
 TOICTON:
 AI AI ΘHΓATE
 TIC ANHTAI
 ΦHTEIN CE:

*O 'BBAOC
 CICΩHC
 'APOT TΩ TAFH
 TΩ MEΓAΛO
 'ALEXANDPOY

δα χερσ
 ραλλη
 κοφισθ
 ο
 οφικης
 αμνη

51. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης* ὅτι ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, εἶναι ἡ ἐγκράτεια, ἡ συνεχὴς καὶ ἀδιάλειπτος πρὸς τὸν Θεὸν προσευχὴ καὶ τὸ νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ εἴμεθα κατώτεροι ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον.

52. Ἐλεγε, πάλιν, ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅτι εἶναι γραμμένον εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην διὰ τὰ εἰδῶλα· στόμα ἔχουν καὶ δὲν θὰ ὁμιλήσουν· μάτια ἔχουν καὶ δὲν βλέπουν· αὐτιά ἔχουν καὶ δὲν ἀκούουν. Ἔτσι λοιπὸν πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὁ Μοναχός· καὶ ὅπως τὰ εἰδῶλα εἶναι βδέλυγμα, πρέπει καὶ ὁ ἴδιος νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν του βδέλυγμα.

53. Ἐνας Μοναχὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Κρόνιον:

— Πάτερ, μὲ ποῖον τρόπον φθάνει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην;

— Μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Καὶ πῶς φθάνει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Μοναχός.

— Κατὰ τὴν γνώμην μου — ἀπήντησε πάλιν ὁ Γέρων — μὲ τὸ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς σωματικὸν κόπον καὶ νὰ ἐνθυμῇται, ὅσον ἤμπορεῖ, τὴν ἔξοδον τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ.

54. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἐπερνοῦσεν ἀπὸ τὸν βάλτον εἰς τὸ κελλί του καὶ ἐβάσταζε θλαστοὺς φοινίκων. Τὸν συνήτησεν ὁ διάβολος εἰς τὸν δρόμον, μὲ ἓνα δρεπάνι. Ἐπεχείρησε λοιπὸν νὰ τὸν κτυπήσῃ καὶ δὲν ἠμπόρεσε· τότε τοῦ λέγει:

— Μεγάλῃ δύναμις (πνευματικῇ) ἐξέρχεται ἀπὸ σέ, Μακάριε, δι' αὐτὸ καὶ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ κάνω τίποτε· αὐτό, ποὺ κάνεις σύ, τὸ κάνω καὶ ἐγώ· σὺ νηστεύεις καὶ ἐγὼ νηστεύω· σὺ ἀγρυπνεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν κοιμοῦμαι καθόλου. Εἰς ἓνα μονάχα μὲ νικᾷς.

— Ποῖον εἶναι αὐτό; ἠρώτησε μὲ ἐκπλήξιν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος.

— Ἡ ταπεινώσίς σου καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ κάνω τίποτε.

55. Ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν, ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, ποὺ συνεχῶς ὑψώνεται πρὸς τὸν οὐρανόν.

56. Ἐνας Γέρων ἀσκητῆς εἶπεν, ὅτι αὐτὸς ποὺ ἔχει ταπεινώσιν, ταπεινώνει τοὺς δαίμονας· ἐνῷ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει ταπεινώσιν ἐμπαίζεται ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

57. Εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος· ὅχι μονάχα νὰ χρησιμοποιῇς λόγια διὰ νὰ ἐπιδείξῃς μὲ αὐτὰ τὴν ταπεινώσιν σου ἀλλὰ καὶ νὰ εἶσαι πράγματι ταπεινός· διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑψωθῇς εἰς τὰ κατὰ Θεὸν ἔργα, χωρὶς ταπεινοφροσύνην.

58. Εἰς κάποιον μεγάλον ἀναχωρητὴν, ποὺ εἶπε· «διατί μὲ πολεμεῖς ἔτσι, σατανᾶ;» ἀπήντησεν ὁ σατανᾶς· «σὺ εἶσαι, ποὺ μὲ πολεμεῖς πάρα πολύ, μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην σου».

* Περὶ τοῦ θαυμασίου τέλους τοῦ Ὁσίου Σισώη βλέπε ἐν σελίδι 119 τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου.

59. Οἱ Γέροντες ἔλεγον πῶς ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι στέφανος διὰ τὸν Μοναχόν.

60. Ἠρώτησαν, κάποτε, ἓνα Γέροντα πῶς ἀποκτᾷ ἡ ψυχὴ τὴν ταπείνωσιν· καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν· ὅταν φροντίζη διὰ τὰς ἁμαρτίας της.

61. Ἕνας Γέρον εἶπεν ὅτι ὅπως ἡ γῆ ποτὲ δὲν πίπτει κάτω, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποὺ ταπεινώνει τὸν ἑαυτὸν του.

62. Ἦσαν κάποτε, δύο ἀδελφοί, ποὺ κατοικοῦσαν εἰς τὸ ἴδιον μέρος· ὁ διάβολος προσπαθοῦσε νὰ χωρίσῃ τὸν ἓνα ἀπὸ τὸν ἄλλον. Μίαν ἡμέραν λοιπόν, καθὼς ὁ μικρότερος ἦναψε τὸ λυχνάρι, ἐνήργησεν ὁ διάβολος καὶ ἐγύρισε τὸν λυχνοστάτην, ὁπότεν ἀναποδογύρισε τὸ λυχνάρι. Τότε ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς τὸν ἐκτύπησεν ὠργισμένος. Ὁ μικρὸς, ἀντὶ νὰ θυμώσῃ, ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπε· συγχώρεσέ με, ἀδελφέ μου, καὶ πάλιν θὰ τὸ ἀνάψω. Μετὰ ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν τοῦ μικροτέρου, ἀμέσως ἐξηλθε δύναμις Κυρίου καὶ κατήργησεν ὁλόκληρον τὴν δύναμιν τοῦ διαβόλου, ὁπότεν οὗτος ἐπῆγεν εἰς τὸν ἄρχοντα αὐτοῦ, ποὺ ἐκάθητο εἰς ἓνα ἐιδωλολατρικὸν ναὸν καὶ τοῦ ἀνέφερε τὸ περιστατικόν.

Τὸ περιστατικὸν αὐτὸ τὸ ἤκουσεν ὁ ἱερεὺς τῶν εἰδώλων, καθὼς τὸ διηγεῖτο ὁ δαίμων, καὶ ἀναγνωρίσας τὴν πλάνην του ἐβαπτίσθη καὶ ἔγινε Μοναχός. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν δὲ τῆς μοναχικῆς του ζωῆς ἐτήρησε τὴν ταπείνωσιν καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ ταπείνωσις καταργεῖ ὁλόκληρον τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤκουσα τὸν ἴδιον τὸν διάβολον, ποὺ εἶπε· μόλις ἐγείρω ταραχὴν μεταξὺ τῶν Καλογήρων καὶ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑποχωρεῖ καὶ βάζει μετάνοιαν, διὰ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, ἀμέσως ἐξαφανίζεται ὁλόκληρος ἡ δύναμίς μου.

63. Εἶπεν ἓνας Γέρον, ὅτι αὐτός, ποὺ ἔχει ταπείνωσιν, δὲν ὀργίζεται, οὔτε παροργίζει κανένα.

64. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα·

— Διατί πολεμοῦμεθα τόσον πολὺ ἀπὸ τοὺς δαίμονας;

— Ἐπειδὴ ρίπτομεν κάτω τὰ ὅπλα μας, ἀπήντησεν ὁ Γέρον· ὡς ὅπλα δὲ θεωρῶ, συνέχισεν ὁ Γέρον, τὴν ἀποστροφὴν μας πρὸς τὰς τιμάς, τὴν ταπείνωσιν, τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν ὑπομονήν.

65. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα, τί εἶναι ταπείνωσις; καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν· ἐὰν ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου καὶ σὺ τὸν συγχωρήσῃς, πρὶν νὰ σοῦ ζητήσῃ συγχώρησιν.

66. Διηγοῦντο διὰ τὸν Ἀββᾶν Σισώην, ὅτι κάποτε ἀρρώστησεν· ἐκάθησαν λοιπὸν κοντά του οἱ Γέροντες καὶ τὸν ἠρώτησαν Ἀββᾶ, τί βλέπεις; Ἐκεῖνος τοὺς ἀπήντησε·

— Βλέπω μερικοὺς, ποὺ ἦλθον ἐπάνω μου καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφήσουν ὀλίγον νὰ μετανοήσω. Τότε κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντας τὸν ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου.

— Καὶ ἐὰν σὲ ἀφήσουν ἡμπορεῖς τώρα πλέον νὰ κάμῃς κάτι χρήσιμον πρὸς μετάνοιαν;

— "Αν καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ κάμω κάτι, ἀλλὰ ὅμως ἀναστενάζω ὀλίγον διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ αὐτὸ μοῦ ἀρκεῖ.

67. Κάποτε ἤλθον εἰς τὴν Θηβαΐδα κάποιοι, εἰς ἓνα Γέροντα, καὶ τοῦ ἔφεραν ἓνα δαιμονιζόμενον, διὰ νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ Γέρων ἤρνεϊτο, διότι δὲν εἶδεώρει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἄξιον· ἐπειδὴ ὅμως τὸν παρεκάλεσαν πολλὰς φορὰς, λέγει πρὸς τὸν δαίμονα:

— Νὰ φύγῃς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τότε ὁ δαίμων ἀπήντησεν εἰς αὐτὴν τὴν προσταγὴν τοῦ Γέροντος.

— Ἐξέρχομαι· σὲ ἐρωτῶ ὅμως νὰ μοῦ εἰπῇς μίαν λέξιν· ποῖοι εἶναι τὰ ἐρίφια καὶ ποῖοι τὰ ἀρνία; (Ματθ. κε', 31—33).

— Τὰ ἐρίφια εἶμαι ἐγώ· ἀπήντησεν ὁ Γέρων, τὰ ἀρνία ὁ Θεὸς γνωρίζει.

Μόλις ἤκουσεν αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν ὁ δαίμων ἐφώνηξε μὲ μεγάλῃ φωνῇ:

— Ἐξ αἰτίας τῆς ταπεινώσεώς σου φεύγω· καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν δαιμονιζόμενον.

68. Οἱ Γέροντες ἔλεγον, ὅτι ὅταν δὲν πολεμούμεθα, τότε εἶναι περισσότερα ἀνάγκη νὰ ταπεινωθώμεθα, διότι μᾶς σκεπάζει ὁ Θεὸς ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν ἀσθενειάν μας. Ἐὰν ὅμως καυχηθῶμεν, τότε ἀφαιρεῖται ἀπὸ ἐπάνω μας ἡ σκέπη τοῦ Θεοῦ καὶ βαδίζομεν πρὸς τὴν ἀπώλειαν.

69. Ἕνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Ποία εἶναι ἡ κατὰ Θεὸν προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου;

— Ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ταπείνωσις, ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Ὅσον δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος καταβαίνει πρὸς τὴν ταπείνωσιν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀνυψώνεται εἰς προκοπὴν.

70. Ἕνας Γέρων εἶπεν ὅτι ἐὰν εἴπῃ κανεὶς εἰς κάποιον «συγχώρεσέ με», ταπεινώνων τὸν ἑαυτὸν τοῦ, τότε καίει τοὺς δαίμονας.

71. "Αν ὁ γεωργὸς δὲν ἐσκέπαζε τὰ μάτια τοῦ ζώου, θὰ ἐγύριζε τότε τὸ ζῷον καὶ θὰ ἔτρωγε τοὺς κόπους τοῦ. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ ἡμᾶς· λαμβάνομεν, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, σκεπάσματα, διὰ νὰ μὴ βλέπωμεν ὅσα καλὰ ἐργαζόμεθα καὶ μακαρίζομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ χάσωμεν τὸν μισθὸν μας. Χάριν αὐτοῦ λοιπὸν μᾶς ἀφήνῃ ὁ Θεὸς νὰ ἔχωμεν κάποτε - κάποτε ρυπαροὺς λογισμούς, καὶ αὐτοὺς μόνον παρατηροῦμεν, διὰ νὰ κατακρίνωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας. Καὶ αὐταὶ αἱ ἐσωτερικαὶ ρυπαρότητες γίνονται εἰς ἡμᾶς σκεπάσματα τῆς ὀλίγης καλωσύνης μας, διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος κατηγορήσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, δὲν χάνει τὸν μισθὸν τοῦ.

72. Ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα, τί εἶναι ταπείνωσις· καὶ ἐκεῖνος ἀπήντησεν, ὅτι ἡ ταπείνωσις εἶναι ἓνα μεγάλον θεϊκὸν ἔργον· ὁ δρόμος δέ, πού ὁδηγεῖ εἰς τὴν ταπείνωσιν — συνέχισεν — εἶναι οἱ σωματικοὶ κόποι καὶ νὰ θεωρῇς τὸν ἑαυτὸν σου ἁμαρτωλὸν πάρα κάτω ἀπὸ ὅλους.

— Τί σημαίνει τὸ πάρα κάτω ἀπὸ ὅλους; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ ἀδελφός:

— Τὸ νὰ μὴ προσέχῃς εἰς τὰς ξένας ἀμαρτίας, ἀλλὰ μόνον τὰς ἰδικάς σου καὶ νὰ προσεῖχῃσαι συνεχῶς πρὸς τὸν Θεόν.

73. Εἰς ἓνα Κοινόβιον ἔζη ἓνας Μοναχός, πού ἔπαιρνε ἐπάνω του ὅλα τὰ βάρη τῶν ἀδελφῶν καὶ ἐφθανε νὰ κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ πορνείαν ἀκόμη, λέγων· ἐγὼ ἔκαμα αὐτὴν τὴν ἀμαρτίαν.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς, πού δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀρετὴν του, ἤρχισαν νὰ γογγύζουν ἐναντίον του καὶ νὰ λέγουν· κοίταξε πόσα κακὰ πράττει αὐτὸς καὶ τίποτε καλὸν δὲν ἐργάζεται. Ὁ Ἐγούμενος ὁμως, πού ἐγνώριζε τὰς πράξεις τοῦ Μοναχοῦ αὐτοῦ, ἔλεγεν εἰς τοὺς κατηγόρους του·

— Προτιμῶ τὸ ἓνα ψάθινο ἐργόχειρόν του, πού πλέκει αὐτὸς με ταπεινοφροσύνην, παρὰ ὅλα τὰ ἰδικά σας, πού πλέκετε με ὑπερηφάνειαν. Ἄν θέλετε, θὰ σᾶς πληροφορήσω καὶ ἐκ Θεοῦ περὶ αὐτοῦ.

Διέταξε λοιπὸν νὰ ἀνάψουν φωτιὰν καὶ νὰ φέρουν ἕκαστος Μοναχὸς τρία ψάθινα ἐργόχειρά του καὶ ὁ κατηγορούμενος τὸ ἓνα, πού ἔπλεκεν εἰς τὸ ἴδιον διάστημα καὶ νὰ τὰ ρίψουν εἰς τὴν φωτιάν. Μόλις τὰ ψάθινα ἐρρίφθησαν εἰς τὴν φωτιάν, τῶν μὲν ἄλλων ἐκάησαν ὅλα, ἐνῶ τοῦ Μοναχοῦ ἐκείνου δὲν ἐκάη.

Ὅταν εἶδον αὐτὸ τὸ θαῦμα οἱ πρόην κατήγοροί του ἐφοβήθησαν, τοῦ ἔβαλαν μετάνοιαν, διὰ νὰ τοῦ ζητήσουν συγγνώμην καὶ ἔκτοτε τὸν ἐτιμοῦσαν ὡς Πατέρα.

74. Ἐνας Μοναχός, πού ἐτραυματίσθη ἀπὸ κάποιον, ἔβαλε μετάνοιαν εἰς ἐκεῖνον, πού τὸν ἐτραυμάτισεν.

75. Ἐνας Γέρον διηγῆθη τὸ ἐξῆς περιστατικόν: Κάποτε ἔζων δύο κοσμικοὶ καὶ συνεφώνησαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πολιτείαν καὶ νὰ γίνουν Μοναχοί. Ἐγιναν, πράγματι, Μοναχοὶ καὶ ἀπὸ ζῆλον κινούμενοι, χωρὶς νὰ γνωρίζουν πὼς αὐτὸ εἶναι ἀμαρτία, ἀπέκοψαν τὰ γεννητικὰ τῶν ὄργανα, διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, νομίζοντες, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐφαρμόζουν τὴν εὐαγγελικὴν σύστασιν (Ματθ. ιθ', 12). Μόλις ἔμαθεν αὐτὸ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, τοὺς ἀφώρισεν· ἐκεῖνοι ἠγανάκτησαν ἐναντίον του, ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι ἔκαναν καλὰ. Ἐπῆγαν λοιπὸν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ ἀνέφεραν τὸ γεγονός· καὶ ἐκεῖνος ὁμως τοὺς ἀφώρισεν. Ἐν συνεχείᾳ μετέβησαν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁμοίως ἐνήργησε. Τέλος μετέβησαν πρὸς τὸν Πάπαν Ρώμης, ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο πρῶτος τῇ τάξει μεταξὺ τῶν ἄλλων Ἀρχιεπισκόπων*, ἀδελφῶν βεβαίως ἴσων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκεί-

* Κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ρώμης ἐθεωρεῖτο πρῶτος ἐν ἰσοῖς μεταξὺ ὄλων τῶν ἀρχιεπισκόπων, διότι ἦτο Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, ἡ ὁποία ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, καὶ τὴν ὁποίαν Ἐκκλησίαν εἶχεν ἰδρύσει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Τὰ πρωτεῖα αὐτὰ ἐπεκα-

νον τὰ ἴδια ἤκουσαν, δηλαδὴ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς των καταδίκης.

Εὐρισκόμενοι λοιπὸν εἰς ἀπορίαν ἔλεγον μεταξύ των: Ὁ ἓνας χαρίζεται εἰς τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ συγκεντρώνονται εἰς τὰς Συνόδους· ἃς μεταβῶμεν ὁμῶς εἰς τὸν Ἅγιον τοῦ Θεοῦ Ἐπιφάνιον, τὸν Ἐπίσκοπον Κύπρου, καὶ ἐκεῖνος ἀσφαλῶς θὰ μᾶς πληροφορήσῃ τὴν ἀλήθειαν, διότι εἶναι Προφήτης καὶ δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ πρόσωπον ἀνθρώπου. Καθὼς λοιπὸν ἐπλησίαζαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πόλιν, ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν Ἅγιον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπόθεσις των καὶ ἀμέσως οὗτος ἔστειλεν ἀνθρώπους νὰ τοὺς προὔπαντήσουν καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ μὴ εἰσέλθουν οὔτε εἰς τὴν πόλιν. Τότε συνῆλθον ἀπὸ τὴν ζάλην τῆς ἀμαρτίας καὶ εἶπον· πράγματι διεπράξαμεν σφάλμα· ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι ἐκεῖνοι μᾶς ἠδίκησαν· μήπως μᾶς ἠδίκησε καὶ αὐτὸς ὁ Προφήτης; Ἴδου ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ ἀπεκάλυψε τὴν ὑπόθεσιν μας. Καὶ ἤρχισαν νὰ κατηγοροῦν σφοδρῶς τὸν ἑαυτὸν των.

Μόλις ὁ Θεὸς εἶδεν ὅτι ἐταπεινώθη ἡ καρδιά των καὶ ὁμολογοῦν τὸ σφάλμα των, ἐπληροφόρησε τὴν καρδίαν τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου. Καὶ τότε μόνος τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς ἐκάλεσε καὶ ἀφοῦ τοὺς παρηγόρησε, τοὺς ἐδέχθη εἰς ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν. Ἀμέσως δὲ ἔγραψε καὶ εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας· «Νὰ δεχθῇς τὰ πνευματικά σου τέκνα, διότι μετενόησαν πραγματικῶς». Συνεπέρανε λοιπὸν ὁ Γέρων ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου, τὸ νὰ ἀναγνωρίσῃ δηλαδὴ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ ἀναλάβῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν εὐθύνην του, ὁπότεν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ πληροφορεῖ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ.

76. Ἐνας ἀδελφὸς ἐμόναζεν εἰς τὰ κελλία καὶ ἔφθασεν εἰς τοιαύτην ταπεινώσιν, ὥστε νὰ προσεύχεται πάντοτε εἰς τὸν Θεόν· στείλε μου κεραυνὸν — ἔλεγε — διότι ὅταν εἶμαι ὑγίης, σὲ παρακούω.

77. Εἶπεν ἓνας Γέρων· ἂν ἓνας ἄνθρωπος κουρασθῇ εἰς τὸ νὰ ἐλέγχει συνεχῶς, νὰ ταπεινῶνῃ πάντοτε καὶ νὰ ἐξευτελίξῃ τὴν ψυχὴν του, χωρὶς ἐπιδειξίεις, εἰς τὸ τέλος τὴν πείθει ὅτι εἶναι περισσότερον ἀναξία καὶ ἀπὸ τοὺς σκύλους καὶ ἀπὸ τὰ θηρία· διότι ἐκεῖνα ὡς ζῶα οὔτε παρῶργισαν τὸν Δημιουργόν, οὔτε ἔρχονται εἰς κρίσιν. Πολὺ καλύτερον λοιπὸν θὰ ἦτο καὶ δι' ἐμὲ νὰ μὴ ἀναστηθῶ εἰς κρίσιν, παρὰ νὰ ἀναστηθῶ καὶ νὰ κολάζωμαι αἰωνίως.

78. Ἐνας Μοναχὸς ἐπεσκέφθη κάποιον Γέροντα καὶ τὸν ἠρώτησε·

— Πῶς ἔχεις, Πάτερ;

— Κακῶς, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

— Διατί, Ἀββᾶ; τὸν ἐρωτᾷ ἐκ δευτέρου ὁ ἀδελφός.

λέσθησαν ἀργότερον οἱ Πάπαι καὶ ἠθέλησαν νὰ γίνουν ἀνώτεροι δλων τῶν Πατριαρχῶν καὶ νὰ ἀποκτήσουν κοσμικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ δλων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν χριστιανῶν.

— Νά, ἔχω δεκαοκτὼ ἔτη, πὺν στέκω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ καθημερινῶς καταρῶμαι τὸν ἑαυτὸν μου, λέγων· «ἄς εἶναι κατηραμένοι ὅσοι παρεκκλίνουν ἀπὸ τὰς ἐντολάς Σου» (Ψαλμ. ρη', 21).

Μόλις ἤκουσεν αὐτὴν τὴν αὐτοκατηγορίαν καὶ τὸ ἀνικανοποίητον τοῦ Γέροντος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελειότητα, ἔφυγεν ὁ ἀδελφὸς ὠφελή- μένος ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Γέροντος.

79. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἐὰν κάθεσαι εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἡσυχάζῃς, μὴ βάξῃς εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτι τάχα κάτι σπουδαῖον κάνεις, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ θεωρῇς τὸν ἑαυτὸν σου ὡσὰν σκύλον, διωγμένον ἀπὸ τὸ χοιρίον, ἐπειδὴ δαγκώνει καὶ ἐπιτίθεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

80. Εἶπεν ἓνας Γέρων· ἐὰν κατοικῇς εἰς ἔρημον καὶ ἰδῇς, ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει διὰ σέ, ἄς μὴ ὑπερηφανευθῇ ἡ καρδιά σου· διότι ὁ Θεὸς ἀφαιρεῖ ἀπὸ ἐσέ τὴν βοήθειάν του. Εἰπέ καλύτερα εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀσθένειάν μου, μὲ εὐσπλαγχνίζεται, διὰ νὰ ὑπομείνω καὶ νὰ μὴ βαρεθῶ.

81. Ἐνας Γέρων εἶπεν· ἐὰν ἀκούσῃς τοὺς θαυμαστοὺς βίους τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ αἰσθανθῇς θερμότητα εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ θελήσῃς νὰ τοὺς μιμηθῇς, προσπάθησε καὶ σὺ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ σέ ἐνισχύσῃ εἰς τὸ ἔργον, πὺν ἐξέλεξες. Καὶ ἐάν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὁλοκληρώσῃς ἐπιτυχῶς τὸν σκοπὸν σου αὐτόν, νὰ χρεωστῇς χάριν εἰς αὐτόν, πὺν σέ ἐβοήθησε· ἐάν, πάλιν, δὲν ἡμπορέσῃς νὰ τελειώσῃς, νὰ ἀναγνωρίσῃς τὴν ἀδυναμίαν σου μέχρι πὺν νὰ πεθάνῃς, θεωρῶν πλέον τὸν ἑαυτὸν σου ἀνίκανον καὶ πτωχὸν καὶ ἀνυπόμονον· νὰ ἐλέγχῃς δὲ πάντοτε τὴν ψυχὴν σου, διότι ἤρχισε καὶ δὲν ἐτελείωσε. Καὶ ἔτσι, θὰ ἡμπορέσῃς καὶ σὺ νὰ σωθῇς.

82. Κάποτε ἦλθεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ τὴν σκήτην εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας* εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Ἀββᾶ Παμβῶ. Τοῦ λέγουσι τότε οἱ Γέροντες:

— Εἰπέ, Ἀββᾶ, ἓνα ὠφέλιμον λόγον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς.

— Ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἔγινα Μοναχός, ἀπήντησεν· ἀλλ' ἐγνώρισα Μοναχοὺς. Κάποτε ἐκαθόμουν εἰς τὸ κελλίον μου, εἰς τὴν σκήτην καὶ μὲ ἠνώχλησαν οἱ λογισμοὶ τῆς φυγῆς. Πήγαίνε — μοῦ ἔλεγαν — εἰς τὴν ἔρημον καὶ πρόσεξε τί θὰ ἰδῇς ἐκεῖ. Παρέμεινα δὲ πολεμῶν ἐναντίον τοῦ λογισμοῦ μου ἐπὶ πέντε ἔτη, φοβούμενος μήπως προέρχεται ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

Ἐπειδὴ ὁμως ἐπέμενεν ὁ λογισμός, ἐπῆγα, πράγματι, εἰς τὴν ἔρημον· καὶ ἠῶρα ἐκεῖ μίαν λίμνην, γεμάτην ἀπὸ πολλὰ ὕδατα, πὺν εἶχεν εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἓνα νησάκι. Τὰ θηρία ἤρχοντο ἀπὸ τὴν ἔρημον, διὰ νὰ ποτισθοῦν εἰς τὴν λίμνην. Μεταξὺ τῶν θηρίων διέκρινα δύο γυμνοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐδειλίασα, διότι ἐνόμισα ὅτι ἦσαν φαντάσματα.

* Βλέπε τὴν ὑποσημείωσιν δ' τῆς σελίδος 224 τοῦ παρόντος τόμου.

Αὐτοί, καθὼς μὲ εἶδον νὰ τρομάζω, μοῦ ὠμίλησαν. Μὴ φοβάσαι — μοῦ εἶπαν — καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι εἴμεθα. Τότε τοὺς ἠρώτησα :

— Ἀπὸ ποῦ εἰσθε; Πῶς ἤλθετε εἰς αὐτὴν τὴν ἔρημον;

— Προερχόμεθα ἀπὸ Κοινόβιον καὶ συνεφωνήσαμεν καὶ ἐβγήκαμεν εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν ἔρημον, τεσσαράκοντα χρόνους τώρα. Ὁ ἓνας ἀπὸ ἡμᾶς εἶναι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ τὴν Λιβύην. Εἶπε τώρα εἰς ἡμᾶς καὶ σὺ πῶς εἶναι ὁ κόσμος; ὑπάρχει ἐπάρκεια ὑδάτων* καὶ πλουσία συγκομιδὴ εἰς τὸν κόσμον;

— Ναί, ὅλα καλὰ εἶναι· πλὴν, παρακαλῶ σας, ἀπαντήσατέ μου, πῶς ἔμπορῶ νὰ γίνω Μοναχός;

— Ἐὰν δὲν ἀρνηθῇ κανεὶς ὅλα τὰ τοῦ κόσμου, δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ Μοναχός, μοῦ ἀπήντησαν.

— Ἐγὼ εἶμαι ἀσθενὴς καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ κάνω αὐτό, ποὺ κάνετε σεῖς.

Ἐκεῖνοι τότε μοῦ ἀπαντοῦν πάλιν:

— Ἐὰν δὲν ἔμπορῇς νὰ κάνης αὐτὸ ποὺ κάνομεν ἡμεῖς, τότε κάθισε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσε τὰς ἁμαρτίας σου.

— Ὅταν ἔρχεται ὁ χειμῶν, δὲν τρέμετε ἀπὸ τὸ κρυθ; τοὺς ἠρώτησα· καὶ ὅταν ἐπικρατῇ ὁ τροπικὸς καύσων δὲν κατακαίγονται τὰ σώματάς σας;**

— Ὁ Θεὸς ἔκαμε πρὸς χάριν μας — μοῦ ἀπήντησαν — αὐτὴν τὴν οἰκονομίαν· οὔτε τὸν χειμῶνα νὰ τρέμωμεν, οὔτε ὁ καύσων νὰ μᾶς βλάβῃ.

Δι' αὐτὸ — κατέληξεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος — σᾶς εἶπα, ὅτι δὲν ἔγινα ἀκόμη Μοναχός, ἀλλὰ εἶδα ὅμως Μοναχοὺς. Συγχωρήσατέ με, ἀδελφοί μου.

83 Προσηύχετο, κάποτε, ὁ Μέγας Ἀντώνιος εἰς τὸ κελλί του καὶ ἠκούσθη μία φωνή, ἡ ὁποία τοῦ ἔλεγεν· Ἀντώνιε, δὲν ἔφθασες ἀκόμη εἰς τὰ μέτρα τῆς ἀρετῆς τοῦ τάδε ὑποδηματοποιοῦ, ποὺ εἶναι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐσηκώθη λοιπὸν τὸ πρωὶ ὁ Γέρον καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε τὸ ραβδί του, μετέβη πρὸς τὸν ὑποδηματοποιὸν αὐτόν.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ σπίτι του, τὸν ἡσπάσθη, ἐκάθισεν κοντά του καὶ τοῦ λέγει:

— Ἀδελφέ μου, εἶπέ μου τὰς πράξεις σου.

* Ἐὰν δηλαδὴ τὸ ὕδωρ τοῦ Νείλου ποταμοῦ ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται περιοδικῶς ἀναλόγως τῶν ὁροχῶν (Βλ. καὶ ὑποσημείωσιν σελίδος 59 τοῦ ἀνὰ χειρας τόμου).

** Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς διακεκαυμένης ζώνης ἡ θερμοκρασία ἀνέρχεται τόσον πολὺ καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, ὥστε τὰ πάντα κατὰ τὴν ἡμέραν καταφλέγονται ὑπὸ τοῦ καύσωνος, ἐνθ' ἀντιθέτως κατὰ τὴν νύκτα ἡ θερμοκρασία κατέρχεται τόσον ὥστε ἐπικρατεῖ ψυχρὸς δριμύτατον.

—'Αββᾶ, δὲν γνωρίζω νὰ ἔχω πράξει τίποτε καλόν, παρὰ μόνον ὅταν τὸ πρῶνι σηκώνωμαι νὰ καθίσω εἰς τὸ ἐργαστήριόν μου, λέγω ἀπὸ μέσα μου· αὕτῃ ὅλῃ ἡ πόλις, ἀπὸ τὸν μικρότερον ἕως τὸν μεγαλύτερον, εἰσέρχονται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀπὸ τὰς καλωσύνας των, ἐνῷ ἐγὼ μόνος κληρονομῶ τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου· καὶ τὸ βράδυ, πάλιν, πρὶν κοιμηθῶ, λέγω τὸν ἴδιον λόγον.

Μόλις ἤκουσεν αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ Γέρων εἶπε· πράγματι εἶσαι ἓνας καλὸς χρυσοχόος· κάθεται εἰς τὸ σπίτι του, μὲ ἀνάπαιυσιν, καὶ ἐκληρονόμησας τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· ἐγὼ, ὅμως, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχω διάκρισιν, κατοικῶ ὅλα μου τὰ χρόνια εἰς τὴν ἔρημον καὶ δὲν σὲ ἔφθασα.

Σύ, ποὺ ἀναγινώσκεις τὸ περιστατικὸν αὐτό, πρόσεξε μὴ τυχὸν ἀπὸ ἀδιακρισίαν καὶ ἀπλότητα ἐκλάβῃς διαφορετικὰ τὸ διήγημα καὶ ἀντὶ νὰ ὠφεληθῇς, ζημιωθῇς. Νὰ μὴ θεωρήσῃς δηλαδὴ τὴν μοναδικὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοῦ κοσμικοῦ, ἡ ὁποία καὶ αὕτῃ δὲν ἔχει κόπον, ὡς προτιμότεραν ἀπὸ ὅλον τὸν ἀσκητικὸν βίον τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀσκητικῶν πατέρων καὶ κορυφαίου, ὁ ὁποῖος ἀνάλογα μὲ τὸν κόπον του ἔλαβε καὶ τὸν μισθὸν του (ὅπως λέγει ὁ 'Απόστολος) καὶ ὅστις ἐδοξάσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς Πατέρας, καὶ ποὺ κατετάγη εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ὅπου εἶναι ὁ Θεός, ὅπως ἀπεκαλύφθη εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς 'Αγίους.

Διότι ἐὰν ὁ ὑποδηματοποιὸς ἐκεῖνος, διὰ μόνον τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν του ἤθελε προτιμηθῇ περισσότερον τοῦ Μεγάλου 'Αντωνίου τοῦ πυρίνου στύλου, ποὺ φωτίζει τὴν Οἰκουμένην, καθὼς εἶπε καὶ κάποιος ἐκ τῶν 'Αγίων, διατί δὲν ἀνεφέρθη ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς ὅλους ὁ ὑποδηματοποιὸς ὥστε νὰ φροντίζωμεν ὅλοι νὰ ὁμοιάζωμεν περισσότερον πρὸς αὐτόν, ἀφοῦ τὸν κρίνομεν καλύτερον, ὅταν μάλιστα εἶναι καὶ τόσον εὐκόλον νὰ τὸν μιμηθῶμεν; Διατί, ἡμεῖς οἱ Μοναχοί, ἀφήσαντες τὸν ὑποδηματοποιόν, ἀποβλέπομεν, ὡς εἰς ἀρχέτυπον, πρὸς τὸν βίον τοῦ θαυμαστοῦ 'Αντωνίου καὶ καθεὶς ἐξ ἡμῶν προσπαθεῖ νὰ ἐξομοιώσῃ τὴν ζωὴν του πρὸς τὴν πολιτείαν τοῦ Μεγάλου 'Αντωνίου; καὶ μάλιστα ὅταν ἡ προσπάθεια νὰ ὁμοιάσωμεν πρὸς αὐτόν εἶναι τόσον ἐπίπονος καὶ ὀλίγοι τὸ κατάρθωσαν τελείως; νομίζω δὲ ὅτι οὔτε ὀλίγοι δὲν τὸ κατάρθωσαν.

Εἶναι λοιπὸν φανερὸν ὅτι ὁ Θεός, ποὺ ταπεινώνει πάντοτε τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς Αὐτόν, ὅσους, κατὰ τὸ ἀγιογραφικὸν ρητόν, παραδέχεται (Παροιμ. γ', 12) καὶ ποὺ ἔδωκεν εἰς τὸν Παῦλον τὸν σκόλοπα τῆς σαρκός, διὰ νὰ μὴ ὑπερηφανεύεται (Β' Κορ. ιβ', 7 - 9) ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῶν γενομένων πρὸς αὐτόν θεϊκῶν ἀποκαλύψεων, Αὐτὸς καὶ τὸν Μέγαν 'Αντώνιον, γεμᾶτον ἀπὸ κατορθώματα καὶ πνευματικὰ χαρίσματα, ὅταν ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὸ μέτρον τῆς τελειότητος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθασε, τὸν ἀσφαλίζει μὲ τὴν ταπείνωσιν καὶ ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς παρουσιάζει αὐτόν τὸν ἀσκητὴν ὡς ἄνθρωπον, ποὺ δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τὸ μέτρον ἐνὸς ὑποδηματοποιοῦ, χωρὶς βεβαίως νὰ ψευδεται, μὴ γένοιτο! ἀλλὰ λέγων τὴν

ἀλήθειαν καὶ τὴν πραγματικότητα. Ποῖον δὲ μέτρον ὑποδεικνύει; Τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ὑποδηματοποιός, πού δὲν ἐφαντάζετο τίποτε τὸ σπουδαῖον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὡς ἄνθρωπος κοσμικὸς πού ἦτο καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως πολλάκις ἐλεγχόμενος. Δι' αὐτό, ἐπειδὴ ἦτο συνετὸς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καὶ ἀνεγνώριζε τὰ σφάλματά του, ἐνόμιζεν ὅλους τοὺς ἄλλους ἐναρέτους καὶ μὲ τὴν καρδιά του ὅτι εἶναι δίκαιοι καὶ ἄξιοι τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, χωρὶς νὰ προσέχη εἰς τὰ ξένα σφάλματα, ἐνῶ μόνον τὸν ἑαυτὸν του κατέκρινε καὶ τὸν ἐθεώρει κληρονόμον τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Καὶ εἶναι, πράγματι, ὁ ἄνθρωπος ἄξιος ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων, διότι ἂν καὶ κοσμικὸς, εἶχεν ἓνα τέτοιο φρόνημα· ὅχι ὅμως ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτοῦ εὐρίσκετο καὶ εἰς ὑψηλότεραν θέσιν ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀντώνιον. Μόνον, ἴσως, κατὰ τοῦτο ὑπερέβαλλεν, ὅτι ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτὸν του ἁμαρτωλότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Διότι ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἂν καὶ ἦτο ταπεινόφρων καὶ δὲν ἐνόμιζε τὸν ἑαυτὸν του ἄξιον διὰ τίποτε, χάρις εἰς τὴν ἐν αὐτῷ ἐνέργειαν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἀλλ' ὅμως εἶχε τὴν συνειδησίν του νὰ τοῦ ὑπενθυμίῃ συνεχῶς τὰ κατορθώματα καὶ τὰ χαρίσματα πού ἀπέκτησε, καὶ τὰ ὁποῖα ἐγνώριζε καλῶς ὅτι πολλοὶ τὰ ἔχουν ἐγκαταλείψει· καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν του ἁμαρτωλότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως ὁ ὑποδηματοποιός, μολονότι καὶ αὐτὸς ἔσπευδε νὰ κατηγορῇ αὐστηρῶς τὸν ἑαυτὸν του. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν ἐνῖκα ὁ ὑποδηματοποιὸς τὸν Μέγαν Ἀντώνιον δι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς ὑποδεικνύων εἰς αὐτὸν τὸν ὑποδηματοποιὸν εἶπε συγχρόνως καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ τὸν κατὰ χάριν υἱόν του, τὸν Μέγαν Ἀντώνιον, ὠδηγοῦσεν εἰς μεγαλυτέραν ταπεινοφροσύνην. Αὕτῃ ἡ διαφορὰ ἃς ὑπάρχει εἰς σὲ καὶ δι' ἄλλους ἀγίους, εἰς ὅσους παρόμοιόν τι ἀπεκαλύφθη ἢ ἐλαλήθη ἀπὸ τὸν Θεόν.

Β'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΑΡΧΗ καρποφορίας, ἄνθος· καὶ ἀρχὴ ταπεινοφροσύνης, ὕποταγὴ ἐν Κυρίῳ· ὁ γὰρ ταύτην κεκτημένος, ὑπὴκόος ἐστίν, εὐπειθής, ἐπεικὴς, ἀπονέμων τιμὴν μικροῖς τε καὶ μεγάλοις· καὶ πιστεύω ὅτι λήφεται παρὰ Κυρίου μισθόν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

2. Ἀδελφός τις εἶρηκεν, ὅτι τοῦτον τὸν λόγον ἡτησάμην παρὰ Κυρίου, ἵνα, ὅταν ὁ ἀδελφός μου εἴπῃ μοι ποιῆσαι πρᾶγμα, εἴπω τῷ λογισμῷ· οὗτός ἐστιν ὁ Κύριός σου, ἄκουσον αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ ἕτερος ἀδελφός, εἴπω πάλιν· οὗτος ἀδελφός τοῦ Κυρίου σου τυγχάνει· εἰ δὲ καὶ παιδίον ἐπιτάξει μοί τι, εἴπω· ἄκουσον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κυρίου σου· καὶ οὕτως ἀντιτιθεῖς τοῖς ἄλλοτριῖσι λογισμοῖς, ἐποίει πάντα ἀταράχως, συνεργούσης αὐτῷ τῆς χάριτος δι' ἣν εἶχε ταπεινώσιν.

Ἐρμηνεία

Ἡ ΑΡΧΗ τῆς καρποφορίας εἶναι τὸ ἄνθος, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ταπεινοφροσύνης εἶναι ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸν Κύριον· διότι αὐτός, πού ἔχει ἀπο-

κτίσει τὴν ὑποταγὴν, εἶναι ὑπάκοος, πειθαρχεῖ εὐκόλως, εἶναι ἐπεικὴς, ἀποδίδει τιμὴν εἰς μικροὺς καὶ εἰς μεγάλους· πιστεύω δὲ ὅτι αὐτὸς θὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Κύριον ὡς μισθὸν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

2. "Ενας ἀδελφὸς εἶπεν· αὐτὴν τὴν χάριν ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἀδελφός μου μοῦ εἶπῃ νὰ κάνω ἓνα πρᾶγμα, νὰ εἰπῶ καὶ ἐγώ, μὲ τὴν σειρὰν μου, εἰς τὸν λογισμόν μου· αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριός σου καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃς· ἂν δὲ μὲ διατάξῃ καὶ ἄλλος ἀδελφός, νὰ εἰπῶ πάλιν εἰς τὸν λογισμόν μου· αὐτὸς εἶναι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου σου. "Αν δὲ ἀκόμη καὶ ἓνα παιδάκι μὲ διατάξῃ, νὰ εἰπῶ· ἄκουσε τὸ παιδί τοῦ Κυρίου σου. "Ετσι ἀντιτασσόμενος πρὸς τοὺς ἐχθρικοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐγωϊσμοῦ, ἐξετέλει ὅλα τὰ παραγγέλματα, χωρὶς νὰ ταρασσεται, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία τοῦ παρείχετο διὰ τὴν ταπείνωσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν.

Γ'. Τοῦ 'Αββᾶ 'Ησαΐου

Ο ΕΧΩΝ τὴν ταπεινοφροσύνην, γλῶσσαν οὐκ ἔχει λαλῆσαι πρὸς τινα ἀμελοῦντα ἢ πρὸς ἄλλον καταφρονοῦντα· οὔτε ὀφθαλμοὺς ἔχει ἄλλου ἐλαττώμασι προσέχειν· οὔτε ὦτα ἔχει ἀκοῦσαι τὰ μὴ ὠφελοῦντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἔχει μετὰ τινος πρᾶγμα, πλὴν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἐστὶν εἰρηνικός, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ διὰ τινα φιλίαν. "Εάν γάρ τις νηστεύῃ ἔξ ἔξ, καὶ ἐκδῶ ἑαυτὸν εἰς μεγάλους κόπους ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ ταύτης, πάντες οἱ κόποι αὐτοῦ μάταιοι εἰσίν.

2. 'Αδελφέ· ἔθισον τὴν γλῶσσάν σου τοῦ λέγειν « σ υ γ χ ὡ ρ η σ ο ν », καὶ ἡ ταπείνωσις ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ· ἀγάπησον τὴν ταπείνωσιν καὶ αὕτη σε σκεπάσει ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου.

3. Μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν τινι κόπῳ· ὁ γὰρ κόπος καὶ ἡ κακοπάθεια καὶ ἡ σιωπὴ τίκτουσι τὴν ταπείνωσιν· καὶ ἡ ταπείνωσις συγχωρεῖ πᾶσαν ἁμαρτίαν. Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀμελεῖ ἑαυτοῦ, νομίζει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι φίλος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· ἐὰν δὲ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν παθῶν, αἰσχύνεται ἐπάραι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· τότε γὰρ βλέπει ἑαυτὸν πάνυ μεμακρυσμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. "Ανθρωπὸς τις εἶχε δύο δούλους· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ θερίσαι ἀνὰ ἑπτὰ στατὰ καθ' ἡμέραν ἕκαστον αὐτῶν· καὶ ὁ μὲν εἰς ἔδωκε τὴν δύναμιν αὐτοῦ τοῦ πληρῶσαι τὸ διαταχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔφθασε πληρῶσαι διὰ τὸ εἶναι τὸ ἔργον ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ὁ δὲ ἄλλος ἀκηδιάσας εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· τίς δύναται ποιῆσαι τοσοῦτον ἔργον καθ' ἡμέραν; καὶ καταφρονήσας οὐκ ἐμερίμνησεν, ἀλλ' ὕπνωσεν, ὥραν καθεύδων, ὥραν χασμῶμενος, ὥραν στρεφόμενος ὡς θύρα ἐπὶ στρόφιγγα αὐτῆς· καὶ ἀνήλωσεν ἐν ματαιότητι τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. "Εσπέρας δὲ καταλαβούσης, ἀμφοτέροι παρεγένοντο πρὸς τὸν δεσπότην αὐτῶν· καὶ διακρίνας ἀμφοτέρους, καὶ γνούς τοῦ σπουδαίου τὸ ἔργον, εἰ καὶ μὴ ἔφθασε πληρῶσαι τὸ προσταχθὲν, ὅμως ἀπεδέξατο τὴν σπουδὴν αὐτοῦ καὶ ἐτίμησεν αὐτόν· τὸν δὲ ὀκνηρόν, ὡς καταφρονητήν, ἀπέρριψεν ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς οὖν μὴ ἐκκακήσωμεν ἐν παντὶ κόπῳ καὶ θλίψει, ἀλλὰ ποιήσωμεν τὴν δύναμιν ἡμῶν

ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐργαζόμενοι ἐν ταπεινώσει, καὶ πιστεύω ὅτι δέχεται ἡμᾶς μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ τῶν πολλὰ πάνυ κοπιασάντων.

5. Τὸ μὴ πληῆξαι τὴν συνείδησιν τοῦ πλησίον τίκει τὴν ταπεινοφροσύνην· ἡ ταπεινώσις τίκει τὴν διάκρισιν· ἡ δὲ διάκρισις καταργεῖ πάντα τὰ πάθη, ἀπ' ἀλλήλων χωρίζουσα ἕκαστα. Ἀδύνατον οὖν σοι ἔλθεῖν τὴν διάκρισιν, ἐὰν μὴ πρότερον τὴν γεωργίαν αὐτῆς ποιήσῃς. Πρῶτον τὴν ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἣτις τίκει τὴν ἀσκησιν· ἡ ἀσκησις τίκει τὸν κλαυθμόν· ὁ κλαυθμὸς τίκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ὁ φόβος τίκει τὴν ταπείνωσιν· ἡ ταπεινώσις τίκει τὴν διάκρισιν· ἡ δὲ τὸ προσορᾶν· τὸ δὲ προσορᾶν τίκει τὴν ἀγάπην· ἡ δὲ ἀγάπη ποιεῖ τὴν ψυχὴν ἁνοσον καὶ ἀπαθῆ. Τότε γινώσκει ὁ ἄνθρωπος ὅτι μακράν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, μετὰ ταῦτα πάντα.

6. Τὸ μὴ πιστεύειν ἀρέσκειν τῷ Θεῷ τὸν κόπον σου, παρασκευάζει τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ φυλάττειν σε. Ὁ γὰρ δοὺς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν εὐσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ, οὐ δύναται ἔννοιαν ἔχειν ὅτι ἤρεσε τῷ Θεῷ. Ὅσον γὰρ ἐλέγχει αὐτὸν ἡ συνείδησις περὶ τινῶν τῶν τῆς παραφύσεως, ξένος ἐστὶ τῆς ἐλευθερίας. Ὅσον γὰρ ἐστὶ ὁ ἐλέγχων, ἐστὶ καὶ ὁ κατηγορῶν· καὶ ἐν ὅσῳ ἐστὶ κατηγορία, οὐκ ἐστὶν ἐλευθερία.

Ἑρμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, πού ἔχει ταπεινοφροσύνην, δὲν ἔχει γλῶσσαν διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὸν ἀμελῆ ἢ αὐτὸν πού καταφρονεῖ· οὔτε καὶ μάτια ἔχει, διὰ νὰ προσέξῃ τὰ ἐλαττώματα τοῦ ἄλλου· δὲν ἔχει αὐτιά, διὰ νὰ ἀκούσῃ ὅσα δὲν ὠφελοῦν τὴν ψυχὴν του καὶ δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του· πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι εἰρηνικός, ἐξ αἰτίας τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅχι διὰ φιλίαν. Ἐὰν κανεῖς νηστεύῃ αὐστηρὰ καὶ τρώγῃ κάθε ἕξ ἡμέρας καὶ ἐπιδοθῇ εἰς μεγάλους κόπους, ὅλοι οἱ κόποι αὐτοῖ πηγαίνουν χαμένοι, ἐφ' ὅσον δὲν βαδίζει τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινοφροσύνης.

2. Ἀδελφέ, συνήθισε τὴν γλῶσσαν σου νὰ λέγῃ «συγχώρησον»* καὶ ἡ ταπεινώσις θὰ ἔλθῃ εἰς σέ· ἀγάπησε τὴν ταπείνωσιν καὶ αὐτὴ θὰ σὲ σκεπάσῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας σου.

3. Νὰ μὴ βαρυνθῇς διὰ κάποιον κόπον, διότι ὁ κόπος καὶ ἡ κακοπάθεια καὶ ἡ σιωπὴ γεννοῦν τὴν ταπείνωσιν· ἡ δὲ ταπείνωσις συγχωρεῖ ὅλας τὰς ἁμαρτίας. Αὐτὸ δὲ γνώριζε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀμελεῖ τὸν ἑαυτὸν του, νομίζει ὅτι εἶναι φίλος τοῦ Θεοῦ· ἂν ὅμως φροντίσῃ καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη του, ἐντρέπεται νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ κοιτάξῃ τὸν Θεόν· διότι τότε βλέπει πόσον πολὺ ἔχει ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν.

4. Ἕνας ἄνθρωπος εἶχε δύο δούλους καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὸ χω-

* Περὶ τῆς σημασίας τοῦ «συγχώρησον» βλέπε τὴν α' ὑποσημείωσιν τῆς σελίδος 661 τοῦ ἀνά χειρας τόμου.

γράφι του διὰ νὰ θερίσουν ἀνὰ ἑπτὰ στατά*, ἥτοι τμήματα, καθημερινῶς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἀπὸ αὐτοὺς ἔβαλεν ὅλην του τὴν δύναμιν νὰ ἐκκληρώσῃ αὐτὸ πὺν τὸν διέταξεν ὁ κύριός του, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὸ ὀλοκληρώσῃ, ἐπειδὴ ἡ ἐργασία ἦτο ἀνωτέρα ἀπὸ τὰς δυνάμεις του· ὁ δευτέρος ἐπειδὴ ἐβαρύνθη εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του· πῶς ἡμπορεῖ νὰ κάνῃ τόσην ἐργασίαν καθημερινῶς; Καὶ καταφρονήσας τὴν ἐντολὴν καθόλου δὲν ἐφρόντισεν, ἀλλὰ ἔπεσεν εἰς τὸν ὕπνον· καὶ τὴν μίαν μὲν ὥραν ἐκοιμᾶτο, τὴν ἄλλην ἔχασμᾶτο, τὴν ἄλλην ἐστριφογύριζεν ὅπως ἡ θύρα εἰς τὰ μάσκουλά της· ἔτσι ἐδαπάνησε τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἀσκόπως. Ὅταν ἐνύκτωσε, ἦλθον καὶ οἱ δύο ἐνώπιον τοῦ ἀφεντικοῦ των. Ὁ κύριός των ἐξήτασε καὶ τοὺς δύο καὶ ἀντελήφθη τὴν ἀξιόλογον ἐργασίαν τοῦ πρώτου, ἂν καὶ δὲν εἶχε προφθάσει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν· ὥστόσο, ἐξετίμησε τὴν προθυμίαν του καὶ τὸν ἐτίμησε· τὸν ὀκηρὸν, ὅμως, ὡς καταφρονητὴν τῆς ἐντολῆς του, τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σπίτι του.

Καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, ἂς μὴ δειλιάσωμεν διὰ κάθε κόπον καὶ θλίψιν, ἀλλὰ ἂς βάλωμεν ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας ἐργαζόμενοι μὲ ταπεινώσιν, καὶ πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς θὰ μᾶς δέχεται μαζὶ μὲ τοὺς Ἀγίους του, πὺν ἐκοπίασαν πάρα πολὺ.

5. Τὸ νὰ μὴ πληγῶσῃς τὴν συνείδησιν τοῦ πλησίον γεννᾷ τὴν ταπεινοφροσύνην· ἡ ταπεινώσις γεννᾷ τὴν διάκρισιν· ἡ δὲ διάκρισις καταργεῖ ὅλα τὰ πάθη, ἀφοῦ τὰ χωρίσῃ μεταξὺ των. Εἶναι, λοιπόν, ἀδύνατον νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν διάκρισιν, ἂν δὲν τὴν καλλιεργήσῃς προηγουμένως, ὅπως ὁ γεωργὸς τὸν κῆπον του. Κατ' ἀρχὴν νὰ ἡσυχάσῃς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξετάζῃς τὰ ξένα ἔργα, διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς· ἡ ἡσυχία αὐτὴ γεννᾷ τὴν ἄσκησιν· ἡ ἄσκησις γεννᾷ τὸν κλαυθμόν· ὁ κλαυθμὸς γεννᾷ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ γεννᾷ τὴν ταπεινώσιν· ἡ ταπεινώσις γεννᾷ τὴν διάκρισιν· αὐτὴ δὲ τὸ προορατικόν, τὸ δὲ προορατικὸν τὴν ἀγάπην· ἡ δὲ ἀγάπη καθιστᾷ τὴν ψυχὴν ἄνοσον καὶ τὴν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὰ πάθη. Τότε πλέον, μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτά, δύναται νὰ καταλάβῃ ὁ ἄνθρωπος, πόσον εἶναι μακρὰ ἀπὸ τὸν Θεόν, χωρὶς αὐτὰς τὰς ἀρετάς.

6. Τὸ νὰ μὴ πιστεύῃς ὅτι ὁ κόπος σου εἶναι ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ σὲ φυλάττῃ ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὴν καρδίαν του εἰς τὸν Θεὸν μὲ εὐσέβειαν καὶ μὲ ἀλήθειαν (δηλαδὴ εἰλικρινῶς) δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπασχολῇται μὲ τὴν σκέψιν, ἐὰν ἤρρεσεν εἰς τὸν Θεόν. Ἐφ' ὅσον δηλαδὴ τὸν ἐλέγχει ἡ συνείδησις διὰ μερικὰς πράξεις μὴ καλὰς, εἶναι ξένος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Διότι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει κάποιος ὁ ὁποῖος ἐλέγχει (ἡ συνείδησις), ὑπάρχει καὶ κάποιος ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ (ἡ ἁμαρτία). Καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει κατηγορία, δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία.

* Στατὸν ἦτο τμήμα τοῦ ἀγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐσπείρετο καὶ κατόπιν ἀνεπαύετο ὀλίγον ὁ γεωργὸς διὰ νὰ συνεχίσῃ ἄλλο στατόν.

Δ΄. Τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου

ΩΣΠΕΡ μετανοοῦντι ὑψηλοφρονεῖν ἀλλότριον, οὕτως ἐκουσίως ἁμαρτάνοντι ταπεινοφρονεῖν ἀδύνατον. Οὐκ ἔστι συνειδήσεως κατὰ γνώσεις ἢ ταπεινοφροσύνη, ἀλλὰ χάριτος Θεοῦ καὶ συμπαθείας ἐπίγνωσις. Εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπιμελούμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας. Πάντα τὰ κακὰ καὶ δεινὰ τὰ συμβαίνοντα ἡμῖν, διὰ τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει. Εἰ γὰρ τῷ Ἀποστόλῳ Ἄγγελος σατὰν ἐδόθη, ἵνα αὐτὸν κολαφίῃ, ὅπως μὴ ἐπαρθῇ, πόσῳ γε μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρμένοις αὐτὸς ὁ σατανᾶς δοθήσεται καταπατεῖν ἡμᾶς ἕως οὗ ταπεινωθῶμεν.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν οἰκων ἐδέσποζον, καὶ πλούτου ἐκράτουν, καὶ γυναῖκας εἶχον, καὶ τέκνων προενόουν, καὶ τῷ Θεῷ ὠμίλουν διὰ τὴν ἀπληστον αὐτῶν ταπεινοφροσύνην· ἡμεῖς δὲ κόσμου ἀνεχωρήσαμεν, καὶ πλούτου κατεφρονήσαμεν, καὶ τοὺς οἰκείους κατελίπομεν, καὶ δοκοῦμεν Θεῷ προσεδρεύειν, καὶ ὑπὸ δαιμόνων χλευαζόμεθα διὰ τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν. Ὁ ἐπαιρόμενος ἀγνοεῖ ἑαυτὸν· εἰ γὰρ ἐγίνωσκεν ἑαυτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ἀφροσύνην καὶ ἀσθένειαν, οὐκ ἂν ἐπήρθη· ὁ δὲ ἑαυτὸν ἀγνοῶν, πῶς δύναται Θεὸν γινώσκειν; Εἰ γὰρ τὴν ἑαυτοῦ ἀφροσύνην μεθ' ἧς ἀνατρέφεται συνιέναι οὐκ ἴσχυσε, πῶς τὴν τοῦ Θεοῦ σοφίαν, ἧς πόρρωθὲν ἔστι καὶ ξένος, συνιέναι δυνήσεται;

Ὁ γὰρ γινώσκων τὸν Θεὸν ἐνοπτρίζεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ, καὶ φαυλίζει ἑαυτὸν ὥς ὁ μακάριος Ἰωβ, καὶ λέγει· ἕως ἀκοῆς ἤκουόν σου τὸ πρότερον· νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε· διὸ ἐφάυλισα ἑμαυτὸν καὶ ἐτάκην· ἡγῆμαι δὲ ἑμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν. Οἱ τοίνυν τὸν Ἰωβ μιμούμενοι, οὗτοι ὁρῶσι τὸν Θεόν· οἱ δὲ ὁρῶντες αὐτόν, οὗτοι γινώσκουσιν αὐτόν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς βουληθῶμεν ὁρᾶν αὐτόν, φαυλίσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ταπεινοφρονήσωμεν, ἵνα μὴ μόνον ἐξ ἐναντίας αὐτόν ὁρῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντα καὶ ἀναπαυόμενον ἔχοντες κατατρυφῶμεν αὐτοῦ. Οὕτω γὰρ ἡ ἀφροσύνη ἡμῶν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ σοφισθήσεται, καὶ ἡ ἀσθένεια ἡμῶν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ δυναμωθήσεται, κραταιοῦσα ἡμᾶς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ταύτης ἡμᾶς τῆς δωρεᾶς ἀξιώσαντα.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΟΠΩΣ ἀκριβῶς διὰ τὸν μετανοοῦντα εἶναι ξένον τὸ τὰ ὑπερηφανεύεται, ἔτσι ἀκριβῶς εἶναι ἀδύνατον καὶ εἰς ἐκεῖνον, ποῦ θεληματικῶς ἁμαρτάνει, τὸ νὰ ταπεινοφρονῇ. Ἡ ταπεινοφροσύνη δὲν εἶναι κατηγορία τῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ βαθυτάτη καὶ θεδαία γνώσις τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς συμπαθείας του πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν ἐφροντίζαμεν διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην, δὲν θὰ εἶχαμεν ἀνάγκην τιμωρίας. Ὅλα τὰ κακὰ καὶ τὰ φοβερά, ποῦ μᾶς συμβαίνουν, ἐπέρχονται λόγῳ τῆς ὑπερηφανείας μας. Διότι ἐὰν εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐδόθη ἄγγελος σατὰν, διὰ νὰ τὸν πειράξῃ, ὥστε νὰ μὴ ὑπερηφανευθῇ (Β΄ Κορ. ιβ', 7 - 9), ἀσφαλῶς πολὺ περισσότερον εἰς ἡμᾶς τοὺς ὑπερηφάνους θὰ δοθῇ ὁ ἴδιος σατανᾶς διὰ νὰ μᾶς πατῇ, ὥσπου νὰ ταπεινωθῶμεν.

Οἱ προπάτορές μας καὶ σπίτια ἐξουσίαζον καὶ πλούτη ἐκρατοῦσαν εἰς χεῖρας των καὶ γυναῖκας εἶχον, καὶ διὰ τὰ παιδιά των ἐφρόντιζον, καί.

παρ' ὅλα αὐτὰ καὶ μὲ τὸν Θεὸν ἐπεκοινωνοῦν διὰ τὴν πολλήν των ταπεινοφροσύνην· ἐνῷ ἡμεῖς καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον ἀνεχωρήσαμεν, καὶ πλοῦτη ἐπεριφρονήσαμεν καὶ τοὺς συγγενεῖς μας ἐγκατελείψαμεν καὶ νομίζομεν ὅτι εὐρισκόμεθα πλησίον τοῦ Θεοῦ, καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ μᾶς χλευάζουν οἱ δαίμονες διὰ τὴν ὑπερηφάνειάν μας. Ἐκεῖνος ποὺ ὑπερηφανεύεται ἀγνοεῖ τὸν ἑαυτὸν του· διότι ἐὰν ἐγνώριζε τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν ἀφροσύνην του καὶ τὴν ἀδυναμίαν του, δὲν θὰ ὑπερηφανεύετο· ἐκεῖνος δὲ ποὺ ἀγνοεῖ τὸν ἑαυτὸν του πῶς ἔμπορεῖ νὰ γνωρίζῃ τὸν Θεόν; Ἐὰν δηλαδὴ τὴν ἀφροσύνην του, μὲ τὴν ὁποίαν συνεχῶς συναναστρέφεται, δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐννοήσῃ, πῶς θὰ ἠμπορέσῃ νὰ κατανοήσῃ τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι τελείως ξένος καὶ εὐρίσκεται πολὺ μακρὰν;

Διότι ἐκεῖνος, ποὺ γνωρίζει τὸν Θεόν, βλέπει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του, ὅπως εἰς καθρέπτην, τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ ταπεινώνεται, ὅπως ὁ μακάριος Ἰώβ καὶ λέγει· «Προηγουμένως Σέ ἤκουον μόνον· τώρα ὅμως καὶ τὰ μάτια μου Σὲ εἶδον· δι' αὐτὸ ἐλεεινολόγησα τὸν ἑαυτὸν μου καὶ ἔλειψα· θεωρῶ δὲ πλέον τὸν ἑαυτὸν μου χῶμα καὶ στάκτην» (Ἰώβ μβ', 4 - 6).

Ὅσοι, λοιπόν, μιμοῦνται τὸν Ἰώβ, αὐτοὶ βλέπουν τὸν Θεόν· αὐτοὶ δὲ ποὺ τὸν βλέπουν, αὐτοὶ μόνον τὸν γνωρίζουν. Ἐὰν, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς θελήσωμεν νὰ βλέπωμεν Αὐτόν, ἃς ἐλεεινολογήσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ ἃς ταπεινοφρονήσωμεν, διὰ νὰ μὴ τὸν βλέπωμεν μόνον ἀπέναντί μας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὴν ἀγάπην Του, ἔχοντες Αὐτὸν κατοικοῦντα καὶ ἀναπαυόμενον ἐντὸς ἡμῶν. Διότι τοιουτοτρόπως ἡ ἀφροσύνη μας θὰ σοφισθῇ διὰ τῆς σοφίας Του καὶ ἡ ἀσθένειά μας θὰ δυναμωθῇ διὰ τῆς δυνάμεώς Του, ἡ ὁποία θὰ μᾶς κραταιώσῃ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ποὺ μᾶς ἠξίωσεν αὐτῆς τῆς δωρεᾶς.

Ε'. Τοῦ Ἀγίου Διαδόχου

ΔΥΣΠΟΡΙΣΤΟΝ μὲν τι πρᾶγμα ἡ ταπεινοφροσύνη· ὅση γὰρ μέγα ἐστὶ, τοσούτῃ μετὰ πολλῶν ἀγώνων κατορθοῦται. Παραγίνεται δὲ τοῖς μετόχοις τῆς ἀγίας γνώσεως κατὰ δύο τρόπους· ὅτε μὲν γὰρ ἐν μεσότητι ἐστὶ τῆς πνευματικῆς πείρας ὁ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς, ἥ δι' ἀσθένειαν σώματος, ἥ διὰ τοὺς ἀκαίρως ἐχθραίνοντας τοῖς τοῦ δικαίου φροντίζουσιν, ἥ διὰ λογισμοὺς πονηροὺς, ταπεινότερόν πως ἔχει τὸ φρόνημα· ὅτε δὲ ἐν αἰσθήσει πολλῇ καὶ πληροφορίᾳ ὁ νοὺς ὑπὸ τῆς ἀγίας καταυγασθῇ χάριτος, τότε ὡς περ φυσικὴν ἔχει τὴν ταπεινοφροσύνην ἡ ψυχὴ· καταπαινομένη γὰρ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, οὐ δύναται οὐκέτι εἰς τὸν ὄγκον τῆς φιλοδοξίας ἐπαίρεσθαι, κἂν ἀπαύστως τὰς ἐντολὰς κατεργάζεται τοῦ Θεοῦ· ταπεινότεραν δὲ μᾶλλον ἑαυτὴν τῇ τῆς θείας ἐπιεικείας κοινωνίᾳ ἡγείται.

Ἐχει δὲ ἐκείνη μὲν ἡ ταπεινοφροσύνη λύπην τὰ πολλὰ καὶ ἀθυμίαν, αὕτη δὲ χαρὰν μετὰ αἰδοῦς πανσόφου. Διόπερ ἡ μὲν τοῖς ἐν μέσῳ οὖσι τῶν ἀγώνων, ὡς ἔφην, παραγίνεται· ἡ δὲ τοῖς ἐγγίζουσι τῇ τελειότητι καταπέμπεται· διὰ τοῦτο ἐκείνη μὲν πολλάκις ὑπὸ τῶν βιοτικῶν εὐπραγιῶν ὀνειδίζεται, αὕτη δὲ κἂν ὅλας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου τις αὐτῇ προσαγάγοι, οὔτε πτοεῖται, οὔτε ὀλως τῶν δεινῶν βελῶν τῆς

ἀμαρτίας αἰσθάνεται· πνευματικὴ γὰρ ὅλη ὑπάρχουσα, ἀγνοεῖ πάντως τὰς σωματικὰς δόσεις. Χρὴ δὲ δι' ἐκείνης παντὶ τρόπῳ παρελθόντα τὸν ἀγωνιστὴν, ἐπὶ ταύτην ἐλθεῖν· εἰ μὴ γὰρ δι' ἐκείνης τῇ ἐπιφορᾷ τῶν παιδευτικῶν παθῶν τὸ αὐτεξούσιον ἡμῶν ἢ χάρις προμαλάξῃ δοκιμαστικῶς, οὐ γὰρ ἀναγκαστικῶς, οὐκ ἂν τὴν ταύτης ἡμῖν δωρήσεται πολυτέλειαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ἡ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ εἶναι μία ἀρετὴ πού ἀποκτᾶται δύσκολα· διότι ὅσον μεγάλη εἶναι, τόσον καὶ μετὰ ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας κατορθώνεται. Ἔρχεται δὲ εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι μετέχουν τῆς ἀγίας γνώσεως κατὰ δύο τρόπους· ὅταν δηλαδὴ ὁ ἀγωνιστὴς τῆς εὐσεβείας εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου πού ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας, τότε ἢ ἔνεκα σωματικῆς ἀδυναμίας, ἢ ἐξ αἰτίας ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐχθρεύονται ὅσους φροντίζουν διὰ τὴν δικαιοσύνην, ἢ διὰ τοὺς ἐπερχομένους πονηροὺς λογισμοὺς, ἔχει κάπως ταπεινότερον φρόνημα. Ὅταν ὁμως ὁ νοῦς φωτισθῇ τελείως ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος καὶ αἰσθανθῇ καὶ πληροφορηθῇ διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ αὐτόν, τότε ἡ ψυχὴ ἔχει τὴν ταπεινοφροσύνην ὡς φυσικὴν ιδιότητα. Διότι καθὼς διαποτίζεται ἀπὸ τὴν θείαν Χάριν, δὲν εἶναι δυνατόν πλέον νὰ ὑπερηφανεύεται παρασυρομένη ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἔστω καὶ ἂν ἀδιακόπως ἐκτελῇ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Μάλιστα θεωρεῖ ἑαυτὴν τώρα περισσότερον ταπεινὴν λόγῳ τῆς ἐπικοινωνίας τῆς μετὰ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τῶν δύο τούτων μορφῶν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἐκείνη μὲν πού γεννᾶται ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐμπειρίαν, συνοδεύεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ λύπην καὶ ἀθυμίαν, ἐνῷ ἡ ἄλλη ἀπὸ χαρὰν καὶ πάνσοφον ἐντροπήν. Διὰ τοῦτο, ὅπως εἶπον, ἡ πρώτη μορφή τῆς ταπεινοφροσύνης ἔρχεται εἰς ἐκείνους, πού εὐρίσκονται εἰς τὸ μέσον τῶν ἀγώνων, ἐνῷ ἡ ἄλλη ἀποστέλλεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκείνους, πού προσεγγίζουν πρὸς τὴν τελειότητα. Δι' αὐτὸ καὶ ἐκείνην τὴν ταπεινοφροσύνην πού γεννᾶται κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον, πολλὰς φορὰς ἡ ὑλικὴ εὐτυχία τοῦ βίου τὴν εἰρωνεύεται, ἐνῷ τὴν ἄλλην δὲν τὴν συγκινοῦν οὔτε ὅλαι αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τὰς ὁποίας θὰ τῆς προσέφερε κανεῖς, ἀλλ' οὔτε κἂν αἰσθάνεται τὰ φοβερά βέλη τῆς ἀμαρτίας· διότι ἐπειδὴ εἶναι ὅλη πνευματικὴ, ἀγνοεῖ τελείως τὰ ὑλικά δῶρα. Πρέπει, λοιπόν, ὁ ἀγωνιστὴς μὲ κάθε τρόπον νὰ προσπεράσῃ τὴν πρῶτην μορφήν τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτήν. Διότι ἐὰν ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν προετοιμάσῃ τὸ αὐτεξούσιόν μας διὰ τῆς δοκιμασίας τῶν παιδαγωγικῶν τρόπων, χωρὶς δηλαδὴ νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν τελειότητα τῆς πνευματικῆς καὶ κατὰ χάριν ταπεινοφροσύνης.

ΣΤ΄. Τοῦ Ἀγίου Μαξίμου

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ ἐστὶ προσευχὴ συνεχὴς μετὰ δακρύων καὶ πόνου· αὕτη γὰρ τὸν Θεὸν αἰεὶ εἰς ὁσθήειαν ἐπικαλουμένη, εἰς τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ φιλο-

σοφίαν ἀφρόνως θαρρεῖν οὐκ ἔξ οὐδὲ ἄλλου κατεπαίρεσθαι, ἀτινά εἰσι χαλεπὰ νοσήματα τοῦ τῆς ὑπερηφανείας πάθους.

Ἑρμηνεία

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΤΗΝΗ εἶναι μία συνεχῆς προσευχὴ μὲ δάκρυα καὶ πόνον· διότι αὐτὴ πάντοτε ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἀφίνει τὸν ἄνθρωπον νὰ στηρίζεται ἀπερισκέπτως εἰς τὴν δύναμιν του καὶ τὴν φιλοσοφίαν του, οὔτε νὰ ὑπερηφανεύεται ἐναντίον ἄλλου, τὰ ὅποια εἶναι φοβερὰ νοσήματα, ὀφειλόμενα εἰς τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανείας.

Ζ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ φθάσας γινῶναι τὸ μέτρον τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ, οὗτος ἔφθασε τὸ τέλειον τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπιγνώσεως· διὸ καὶ πρὸς εὐχαριστίαν ἀεὶ κινοῦμενος πλεονάζει διηγεκῶς ἐν τοῖς θείοις χαρίσμασι. Στόμα διὰ παντὸς εὐχαριστοῦν, εὐλογίαν δέχεται παρὰ Θεοῦ· καὶ καρδιά ἐν εὐχαριστίᾳ διαμένουσα, αὖξῃσιν ἀεὶ τῆς χάριτος δέχεται. Προηγείται τῆς χάριτος ἡ ταπείνωσις, ὥς περ καὶ τοῦ πειρασμοῦ προτρέχει ἡ οἴησις.

Ἑρμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ, πὺν κατώρθωσε νὰ ἐννοήσῃ πόσον ἀσθενὴς πνευματικῶς εἶναι, αὐτὸς ἤδη ἔφθασεν εἰς τὴν τελείαν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· δι' αὐτὸ καὶ παρακινεῖται συνεχῶς νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν καὶ γίνεται πλουσιώτερος εἰς τὴν ἀπόκτησιν θείων χαρισμάτων. Στόμα, πὺν εὐχαριστεῖ πάντοτε τὸν Θεόν, δέχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν εὐλογίαν· καὶ εἰς τὴν καρδίαν, πὺν διαμένει εἰς τὴν συνεχῇ πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστίαν, αὖξάνει διαρκῶς ἐντὸς αὐτῆς ἡ θεία Χάρις. Ἀπὸ τὴν χάριν προηγείται ἡ ταπείνωσις, ὅπως ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τρέχει ἡ ὑπερηφάνεια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ'

Περὶ τοῦ τί τὸ κέρδος ἐκ τοῦ ἑαυτὸν μέμφεσθαι.

*Περὶ τοῦ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τοῦ νὰ μεμ-
φώμεθα τὸν ἑαυτὸν μας.*

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΙΓΗΣΑΤΟ ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, ὅτι ποτὲ ἐκάθισα μικρὸν χρόνον ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ Ἀβδᾶ Γερασίου καὶ ἔσχον ἐκεῖ τινὰ ἀγαπητόν. Ἐν μιᾷ οὖν, καθημέρων ἡμῶν καὶ λεγόντων περὶ ὠφελείας, ἐνέπεσε μνήμη τοῦ ρητοῦ ἐκείνου, ὃ εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ποιμὴν, ὅτι ὁ μεμφόμενος ἑαυτὸν ἐν παντί, εὐρίσκει ἀνάπαυσιν· ὁμοίως καὶ τοῦ ρήματος ὃ εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας, ἐρωτηθεὶς τί πλέον εὔρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ, πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὅτι τὸ αἰτιᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε· ὃ καὶ ἐπεμαρτύρησεν ὁ ἐρωτήσας, εἰπὼν· ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν εἰ μὴ αὕτη.

Ὡς οὖν ἐμνήσθημεν τούτων, ἐλέγομεν πρὸς ἀλλήλους θαυμάζοντες· π ὁ σ η ν δ ύ ν α μ ι ν ἔ χ ο υ σ ι ν ο ἱ λ ό γ ο ι τ ῶ ν Ἀ γ ί ω ν ! ἀληθῶς γὰρ εἴ τι ἐλάλησαν, ἀπὸ πείρας καὶ ἀληθείας ἐλάλησαν, ὥς εἶπεν ὁ Μέγας Ἀντώνιος, καὶ διὰ τοῦτο δυνατοί εἰσιν, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐμπράκτων ἐλαλήθησαν· καθ' ἃ τις σοφὸς παραγγέλλει λέγων· τ ο υ ς λ ό γ ο υ ς σ ο υ θ ε β α ι ο ύ τ ω σ ο υ ὁ θ ί ο ς. Ταῦτα οὖν κοινολογουμένων ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους, ἔφη ἐκεῖνος, ὅτι καγὼ πείραν ἔσχον τούτων τῶν λόγων καὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς προσγινομένης ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν.

Ποτὲ γὰρ ἔσχον ἐν ταύτῃ τῇ Λαύρᾳ τινὰ γνήσιον ἀγαπητὸν Διάκονον· ὃς, οὐκ οἶδα πόθεν, ἔλαθεν εἰς ἐμὲ ὑπόνοιαν περὶ τινος πράγματος φέροντος αὐτῷ λύπην. Ἦρξατο οὖν συγγνώς μοι προσφέρεισθαι· ἐγὼ δὲ ἰδὼν αὐτὸν πρὸς με συγγνάζοντα, ἠρώτησα μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς σκυθρωπότητος· ὃ δὲ λέγει μοι, ὅτι τὸδε τὸ πρᾶγμα ἐποίησας, καὶ διὰ τοῦτο λυποῦμαι πρὸς σέ· ἐγὼ δὲ μὴ συνειδὼς ἑμαυτὸν τοιοῦτόν τι, οἷον ἐκεῖνος ἔλεγε πράξαντα, διεβεβαίουμην αὐτὸν παντελῆ ἔχειν τοῦ πράγματος ἄγνοιαν· ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἐπέθετο, ἀλλ' εἶπέ μοι· συγχώρησον, οὐ πληροφοροῦμαι. Ἀναχωρήσας οὖν εἰς τὸ κελλίον μου, ἡρεῦνων ἑαυτὸν ἀκριθέστερον, εἰ τοιοῦτόν τι πέ-

πραχα, καὶ οὐχ εὗρισκον. Μετὰ τοῦτο βλέπω αὐτὸν κατέχοντα τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ μεταδιδόντα τοῖς ἀδελφοῖς· καὶ πληροφορῶ αὐτὸν ἐν αὐτῷ λέγων, ὅτι οὐ σύνοιδα ἔμαυτὸν ὃ λέγεις ποιήσαντα· καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπείσθη.

Πάλιν οὖν ἐν ἑμαυτῷ γενόμενος, καὶ μνησθεὶς τούτων τῶν λόγων τῶν Ἀγίων Πατέρων, καὶ πιστεύσας γνησίως αὐτοῖς, στρέφω μικρὸν τὸν λογισμὸν μου καὶ λέγω ἑμαυτῷ· ὁ Διάκονος γνησίως ἀγαπᾷ με, καὶ ἀπὸ ἀγάπης κινούμενος ἐθάρρῃσέ μοι ὃ εἶχεν ἡ καρδία αὐτοῦ περὶ ἐμοῦ, ἵνα νήψω καὶ μὴ ποιήσω αὐτὸ εἰς γε τὸ ἐξῆς· πλὴν, ψυχὴ ἀθλία, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι οὐκ ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ἀναμνήσθητι τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν ἔπραξας καὶ οὐ μνημονεύεις, καὶ ἔχε ὅτι, ὡς περ τῶν χθὲς καὶ πρώην πεπραγμένων σοι ἀμνημονεῖς, οὕτω καὶ τοῦτο πράξασα ἐπελάθου αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ λογισμοῦ οὖν τούτου διέθηκα οὕτω τὴν καρδίαν μου, ὡς ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἔπραξα αὐτὸ καὶ ἐπελαθόμην, ὡς καὶ τῶν προτέρων· εἶτα ἠρξάμην εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ καὶ τῷ Διακόνῳ, ὅτι δι' αὐτοῦ ἠξιώθη ἐπιγινῶναι τὸ σφάλμα μου καὶ μετανοῆσαι περὶ αὐτοῦ.

Ἀναστὰς οὖν μετὰ τῶν τοιούτων λογισμῶν, ἀπῆλθον πρὸς τὴν κέλλαν τοῦ Διακόνου ἐπὶ τῷ μετόνοϊον αὐτῷ ποιῆσαι καὶ αἰτῆσαι συγχώρησιν, ἅμα δὲ καὶ εὐχαριστήσαι αὐτῷ· καὶ στὰς πρὸς τῇ θύρᾳ ἔκρουσα· ὃ δέ, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν με, βάλλει μοι εὐθὺς μετόνοϊον πρῶτος, λέγων μοι «συγχώρησόν μοι», ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἐχλευάσθη, ὑπονοήσας περὶ σοῦ εἰς τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο· ἐν ἀληθείᾳ γὰρ ἐπληροφόρησέ με ὁ Θεός, ὅτι οὐδὲν ἔχεις εἰς αὐτό, οὐδὲ οἶδας ὅπως τι περὶ αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἠρξάμην κἀγὼ περὶ τούτου ἀποκρίνεσθαι καὶ διαδεδαιούην αὐτόν, ἐκεῖνος ἀνέκοψέ με εἰπὼν· οὐκ ἔστι χρεῖα.

Ἐπέφερεν οὖν ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς λέγων· ἰδοὺ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ταπεινῶσαι, πῶς ἔθηκε τὴν καρδίαν τοῦ ποθοῦντος αὐτὴν ὡς μὴ μόνον σκανδαλισθῆναι εἰς τὸν Διάκονον, τὸ μὲν ὡς ὑπονοήσαντα περὶ αὐτοῦ, ὃ οὐκ ἐγίνωσκε, καὶ ἀλόγως κατ' αὐτοῦ λυπηθέντα, τὸ δὲ ὡς μὴ δεξιόμενον τὰς παρ' αὐτοῦ πληροφορίας τοιαύτας οὔσας, ὡς καὶ ἐχθρόν τινα πείσαι, μὴ τοι γε φίλον γνήσιον. Οὐ μόνον οὖν ἐπὶ τούτοις ἐσκανδαλισθῇ, ὡς εἶπον, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ ἐπέγραψε σφάλμα, ὃ οὐκ ἐποίησε, τὸν ἐκείνου λόγον τῆς ἰδίας καρδίας πιστότερον ἡγήσάμενος· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μετανοεῖν αὐτῷ ἐπεχείρησε καὶ ἠὺχαρίσκει ὡς δι' αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖς ἁμαρτήματος, οὐ παντελεῖ εἶχεν ἄγνοϊαν.

Ὅρας τί δύναται ἡ ταπεινῶσαι, ἥτοι τὸ ἑαυτὸν μέμφεσθαι; εἰς ποίους βαθμοὺς προκοπῆς ἀνάγει τὸν ταύτην κατέχοντα; Καὶ ἡμεῖς οὖν, εἰ οὕτω προσελαμβάνομεν καὶ διετιθοῦμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐν τοῖς τῆς ταπεινοφροσύνης λογισμοῖς, οὐκ ἂν εὗρισκε χώραν ὃ ἐχθρὸς σπείρειν ἐν ἡμῖν τὰ κακὰ σπέρματα· ἀλλ' ἐπειδὴ εὐρίσκει ἡμᾶς ἐρήμους παντὸς λογισμοῦ ἀγαθοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ ἐρεθίζοντας ἑαυτοὺς εἰς κακίαν, διὰ τοῦτο λαδὼν παρ' ἡμῶν ἀφορμὰς προστίθῃσι τὰ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐξ ἀνθρώπων δαίμονας ἡμᾶς ἀποδεικνυσιν. Ἐκείνων ἔργον τὸ τοὺς ἀνθρώπους ταρασσεῖν καὶ ταρασσεσθαι πάντοτε, ὡς περ τοῦναντίον συμβαίνει ἐπὶ τῆς ἀρετῆς· ἐὰν γὰρ ἴδῃ ὁ Κύριος ψυχὴν διψῶσαν σωθῆναι καὶ γεωργοῦσαν ἢ γεωργεῖν σπουδάζουσαν λογισμοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἐπαινετὴν ἐπιδεικνυμένην προαίρεσιν, παρέχει αὐτῇ τὴν παρ' ἑαυτοῦ χάριν δι' ἧς καὶ εἰς μεγίστην προκοπὴν δι' ὀλίγου ἀνάγεται, καθὼς γέγραπται, «τοῖς τὸ ἀγαθὸν θέλουσι συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἀγαθόν».

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ζωσιμᾶς διηγῆθη τὸ ἐξῆς· κάποτε παρέμεινα ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν Λαύραν τοῦ Ἀββᾶ Γερασίμου καὶ ἀπέκτησα ἐκεῖ κάποιον ἀδελφὸν ἀγαπητόν. Μίαν ἡμέραν, λοιπόν, ἐνῶ ἐκαθήμεθα καὶ ὠμιλοῦσαμεν περὶ πνευματικῆς ὠφελείας, ἐνεθυμήθημεν τὸ ρητόν, πὺ ἐλεπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμήν, ὅτι ὁ κατηγορῶν εἰς ὅλα τὸν ἑαυτὸν του, εὐρίσκει ψυχικὴν ἀνάπαυσιν. Ὅπως, ἐπίσης, καὶ τὸ ἄλλο ρητόν, πὺ ἐλεπεν ὁ Ἀββᾶς τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας, ὅταν ἠρωτήθη: Πάτερ, τί περισσότερον εὖρες εἰς αὐτὴν τὴν ὁδόν; καὶ ἀπήντησε: τὸ νὰ αἰτιώμεθα καὶ νὰ κατηγορῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας πάντοτε. Τὴν σοφὴν αὐτὴν ἀπάντησιν, ἐπεβεβαίωσε καὶ αὐτός, πὺ ἠρώτησε, λέγων: πράγματι ἄλλος δρόμος πρὸς τὴν τελειότητα δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνον αὐτός.

Καθὼς, λοιπόν, ἐνεθυμήθημεν τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς λόγους, ἐλέγομεν μετὰξὺ μας μετὰ θαυμασμοῦ: πόσῃ δύναμιν ἔχουν τὰ λόγια τῶν Ἀγίων! Διότι, πράγματι, ὅσα εἶπαν, προέρχονται ἀπὸ τὴν πείραν καὶ τὴν ζωὴν καὶ δι' αὐτὸ ἔχουν δύναμιν, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἐπειδὴ ἐλαλήθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους πεπειραμένους καὶ πρακτικούς. Ὅπως λέγει καὶ ἕνας σοφός: Τὰ λόγια σου ἄς τὰ ἐπιβεβαιώω ἢ ζωὴ σου. Ἐνῶ, λοιπόν, συνεζητούσαμεν αὐτὰ τὰ πράγματα, ἐλεπεν ὁ ἀγαπητὸς ἐκείνος ἀδελφός· καὶ ἐγὼ ἔλαβα πείραν τῆς ἀξίας τῶν λόγων αὐτῶν καὶ τῆς ἀναπαύσεως, πὺ ἐέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν τῶν λόγων.

Κάποτε δηλαδὴ —εἶπεν— εἶχον εἰς αὐτὴν τὴν Λαύραν κάποιον γνήσιον ἀδελφικὸν φίλον. πὺ ἦτο Διάκονος· αὐτός, λοιπόν, ὁ Διάκονος, δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποῦ, μὲ ὑποπτεύθη ὡς αἴτιον, διὰ μίαν ὑπόθεσιν, ἢ ὁποία τοῦ ἐπροξένησε λύπην. Δι' αὐτὸ ἤρχισε νὰ μοῦ συμπεριφέρεται μὲ ἀπότομον τρόπον. Τότε ἐγὼ, καθὼς τὸν εἶδα νὰ μοῦ συμπεριφέρεται μὲ αὐτὸν τὸν ἀπότομον τρόπον, τὸν ἠρώτησα νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τῆς ἐναντίον μου δυσारेσκειας του. Ἐχὼ δυσारेσθηθῇ —μοῦ ἀπήντησεν— ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα πὺ ἔκανες καὶ δι' αὐτὸ εἶμαι λυπημένος ἐναντίον σου. Ἐγὼ, ἐπειδὴ δὲν ἤξευρα νὰ ἔχω κάμει κανένα πρᾶγμα, ὅπως ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἔχω πράξει, τὸν ἐβεβαίωσα, ὅτι ἀγνοῶ τελείως τὸ ζήτημα. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐπειθετο, ἀλλὰ μοῦ εἶπε: Μὲ συγχωρεῖς, ἢ συνείδησίς μου δὲν μὲ πληροφορεῖ δι' ὅσα μοῦ λέγεις.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἐπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον μου, ἐρευνοῦντα λεπτομερέστερον τὸν ἑαυτὸν μου, μήπως ἔχω πράξει κάτι, ἀλλὰ δὲν εὗρισκα. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ βλέπω τὸν ἀδελφὸν νὰ κρατῇ τὸ ἅγιον Ποτήριον καὶ νὰ μεταδίδῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ, λοιπόν, τὸν πληροφορῶ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ πὺ ἐκράτει, ὅτι δὲν γνωρίζω νὰ ἔχω κάμει αὐτὸ πὺ λέγει· ἀλλὰ οὔτε καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐπείσθη.

Ἀφοῦ, λοιπόν, συνεκεντρώθην πάλιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ἐξήτασα τὸ παρελθόν, ἐνθυμηθεῖς καὶ τοὺς λόγους τῶν Ἀγίων Πατέρων (πὺ ἀ-

νέφερα προηγουμένως), πιστεύσας δὲ εἰλικρινῶς εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων αὐτῶν, στρέφω ὀλίγον τὸν λογισμόν μου (ἀπὸ ὅσα μέχρι τώρα ἐσκεπτόμην) καὶ λέγω εἰς τὸν ἑαυτόν μου· Ὁ Διάκονος μὲ ἀγαπᾷ εἰλικρινῶς καὶ παρακινούμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην αὐτὴν ἔλαβε τὸ θάρρος καὶ μοῦ εἶπεν αὐτό, ποῦ εἶχε δι' ἐμὲ ἡ καρδιά του, διὰ νὰ συνέλθω καί, τοῦλάχιστον, νὰ μὴ τὸ ἐπαναλάβω εἰς τὸ ἐξῆς· πλὴν, ὅμως, ἀθλία ψυχὴ μου, ἐπειδὴ λέγεις, ὅτι δὲν ἔκανα αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, σκέψου τὰ ἄλλα κακά, ποῦ διέπραξες καὶ δὲν ἐνθυμῆσαι, καὶ κράτησε ὡς δεδομένον ὅτι ὅπως δὲν ἐνθυμῆσαι ὅσα ἔκαμες χθὲς καὶ προηγουμένως, ἔτσι ἔκαμες καὶ αὐτὸ καὶ τὸ ἐλησμόνησες. Μὲ τὴν σκέψιν, λοιπόν, αὐτὴν, κατέπεισα τὴν καρδίαν μου, ὅτι πράγματι διέπραξα αὐτὸ (διὰ τὸ ὅποιον ἐλυπεῖτο ὁ Διάκονος καὶ δὲν τὸ ἐγνώριζα) καὶ ὅτι τὸ ἐλησμόνησα, ὅπως καὶ προηγούμενα σφάλματά μου. Μετὰ ἤρχισα νὰ εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν Διάκονον, διότι, ἐξ αἰτίας του, ἀξιώθηκα νὰ ἀναγνωρίσω τὸ σφάλμα μου καὶ νὰ μετανοήσω δι' αὐτό.

Τὴν ἰδίαν λοιπὸν στιγμὴν, μετὰ ἀπὸ τὰς σκέψεις αὐτάς, ἐσηκώθηκα καὶ ἐπῆγα εἰς τὸ κελλί τοῦ Διακόνου, διὰ νὰ τοῦ βάλλω μετάνοιαν καὶ νὰ τοῦ ζητήσω συγχώρησιν, συγχρόνως δὲ καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσω. Μόλις ἔφθασα, ἐστάθην ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἐκτύπησα. Ὁ Διάκονος ἤνοιξε καὶ μόλις μὲ εἶδε, μοῦ βάζει ἀμέσως πρῶτος μετάνοιαν, λέγων εἰς ἐμέ: συγχώρησέ με, διότι μὲ ἐνέπαιξαν οἱ δαίμονες καὶ ἔβαλα εἰς τὸν νοῦν μου τὸ ἐπιβαρυντικόν, διὰ σέ, ἐκείνο ζήτημα. Διότι, πράγματι, μὲ ἐπληροφόρησεν ὁ Θεός, ὅτι δὲν ἔχεις καμμίαν σχέσιν μὲ αὐτὸ τὸ ζήτημα, οὔτε καὶ γνωρίζεις τίποτε δι' αὐτό. Μόλις, λοιπόν, ἤρχισα καὶ ἐγὼ νὰ ἀποκρίνωμαι καὶ νὰ τὸν διαβεβαιώσω, ἐκείνος μὲ ἐσταμάτησε καὶ μοῦ εἶπε· δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προχωρῇς.

Καὶ ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς κατέληξε· Νὰ ἡ γνησίᾳ ταπεινώσει, πῶς διέθεσε τὴν καρδίαν ἐκείνου, ποῦ πραγματικῶς τὴν ἐπόθει, ὥστε ὅχι μόνον νὰ μὴ σκανδαλισθῇ ἐναντίον τοῦ Διακόνου, ἐπειδὴ, πρῶτον μὲν, ὑποπεύθη δι' αὐτὸν πρᾶγμα, ποῦ δὲν ἐγνώριζε καὶ ἐλυπήθη ἀναιτίως ἐναντίον του, ἔπειτα δὲ δὲν ἐδέχθη ἐκ μέρους του τὰς ἐξηγήσεις, ποῦ ἦσαν τοιαῦται, ὥστε καὶ ἐχθρὸν νὰ πείσουν ἀκόμη, πολὺ δὲ περισσότερον φίλον. Ὅχι μόνον λοιπὸν δι' ὅλα αὐτὰ δὲν ἐσκανδαλίσθη, ὅπως εἵπομεν, ἀλλὰ κατελόγισεν εἰς τὸν ἑαυτόν του σφάλμα, ποῦ δὲν διέπραξε, ἐπειδὴ ἐθεώρησε τὸν λόγον τοῦ Διακόνου ἀξιопιστότερον ἀπὸ τὴν ἰδίαν του καρδίαν. Καὶ ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλ' ἐπεχείρησε νὰ βάλλῃ μετάνοιαν εἰς τὸν Διάκονον καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ ἀκόμη, ἐπειδὴ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν εὐθύνην ἀμαρτήματος, τὸ ὅποιον παντελῶς ἀγνοοῦσε.

Βλέπεις ποίαν δύναμιν ἔχει ἡ ταπεινώσις, δηλαδὴ τὸ νὰ κατηγορῶμεν τὸν ἑαυτόν μας; Καὶ πόσον ὑψηλὰ ἀνυψώνει εἰς προκοπὴν αὐτόν, ποῦ κατέχει τὴν ταπεινώσιν; Καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, ἐὰν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐβοηθούσαμεν τὴν καρδίαν μας καὶ τὴν διεμορφώναμεν μὲ τοὺς λογισμοὺς τῆς ταπεινοφροσύνης, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὕρῃ τόπον ὁ ἐχθρὸς

τῆς ψυχῆς μας, διὰ νὰ σπείρῃ εἰς ἡμᾶς τὰ κακὰ σπέρματα. 'Αλλ' ἐπειδὴ μᾶς εὐρίσκει ἐρῆμους ἀπὸ κάθε καλὸν λογισμόν, μᾶλλον δὲ καὶ νὰ ἐρεθίζωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὴν κακίαν, δι' αὐτό, ἀφοῦ λάβῃ ἀπὸ ἡμᾶς τὰς ἀφορμὰς, προσθέτει καὶ τὰ ἰδικά του καὶ ἔτσι μᾶς κάνει ἀπὸ ἀνθρώπους δαίμονας.

Τῶν δαιμόνων ἔργον εἶναι νὰ ταράσσουν τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ταράσσονται πάντοτε, πρᾶγμα, θεθαίως, ἀντίθετον ἀπὸ ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὴν ἀρετὴν. 'Εάν, δηλαδή, ὁ Κύριος ἴδῃ μίαν ψυχὴν, ποὺ διψᾷ διὰ νὰ σωθῇ καὶ καλλιεργεῖ ἢ φροντίζει σοβαρῶς νὰ καλλιεργήσῃ ἀγαθοὺς λογισμοὺς, παρουσιάζει δὲ ἀξιεπαινον ἐπιθυμίαν διὰ τὸ ἀγαθόν, παρέχει, τότε, εἰς τὴν ψυχὴν αὐτὴν τὴν χάριν Του, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀνυψώνεται εἰς μεγίστην προκοπὴν, συμφώνως καὶ μὲ αὐτό, ποὺ λέγει ἡ 'Αγία Γραφή «ὅσους θέλουν τὸ ἀγαθόν, τοὺς βοηθεῖ καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὸ ἀγαθόν».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

"Οτι οὐ δεῖ τιμὴν ζητεῖν ἢ πρωτεῖων ἐφίεσθαι· τὰ γὰρ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τίμια, παρὰ τῷ Θεῷ βδελυκτά εἰσιν.

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν τιμὴν, ἢ νὰ ἐπιθυμῶμεν πρωτεῖα· διότι ὅσα θεωροῦν οἱ ἄνθρωποι ἀξιόλογα, θεωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεὸν βδελυκτά.

Α'. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

ΔΕΛΦΕ, τί πλανᾶσαι ἐνεργούμενος ὑπὸ τοῦ διαδόλου ὑπερβαίνειν βαθμούς, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησιν, σεαυτῷ τιμὴν περιτιθεῖς; Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «οὐχ ὁ ἑαυτὸν συνιστάντων ἐστὶ δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησι». Λέγει δὲ ὁ Κύριος· πῶς δύνασθε πιστεῦσαι δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ οὐ ζητοῦντες; Ἐλθέ οὖν εἰς ἑαυτόν, ἀγαπητέ, καὶ ἀναλόγισαι δι' ἣν αἰτίαν ἀπετάξω τῷ ματαίῳ βίῳ καὶ τῷ διαδόλῳ, καὶ τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ, καὶ παῦσαι τοῦ ἔτι φρονεῖν τὰ κοσμικά. Οὐκ οἶδας ὅτι, ἐὰν ἐξουθενήσῃς τὸν πλησίον σου, ἁμαρτίαν ἐργάζῃ φιλαυτίας καὶ κενοδοξίας; Λόγισαι δὲ ὅτι ἤδη προειμῆθης τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ πρῶτος αὐτοῦ ἔστης διὰ τῆς φιλονεικίας καὶ φιλαυτίας, καὶ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ταπεινωθῆναι τῷ ἀδελφῷ σου· ἄρα γε ἡ κενοδοξία αὕτη παραστήσει σε τῷ Θεῷ καὶ προτιμότερόν σε κάκει ποιήσει; οὐδαμῶς· αὐτὸς γὰρ εἶπεν· «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν μέγας εἶναι, ἔστω ὑμῶν διάκονος· καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος».

"Ορα οὖν, ἀδελφέ, μήποτε θέλων πρῶτος τοῦ ἀδελφοῦ σου εἶναι, ἐκεῖ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐλάχιστος εὗρεθῇς καὶ ἀκούσης ὃ ἤκουσεν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος ὃ φιλόδοξος, τηγανιζόμενος ἐν τῷ πυρὶ τῷ ἀσδέσῳ· «μνησθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου»· γέγραπται γάρ· «τὰ ὑψηλὰ ἐν ἀνθρώποις, βδελυκτά παρὰ Θεοῦ εἰσι». Σὺ οὖν, ἀδελφέ, λόγισαι ὅτι ἀπέθανες τῷ κόσμῳ καὶ ἡ ζωὴ σου κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ· «ὅταν οὖν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ»· νῦν δὲ μὴ ἀγάπα τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν· οὐ γὰρ διαμένει σοι εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὸν λέγοντα· «πᾶσα σὰρξ, χόρτος· καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου» καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀπόρριψον οὖν, ἀγαπητέ, τὸν ζυγὸν

τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ ὑπόταξον αὐτοῦ τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν γλυκὺν ζυγὸν τοῦ δεσπότου· αὐτὸς γὰρ εἶπεν, ὅτι «πᾶς ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται, ὁ δὲ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται»· καὶ ἐτέρωθι λέγει· «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν».

Φοθηθῶμεν οὖν, ἀγαπητέ, μήποτε καὶ περὶ ἡμῶν εἶπη, «ὅτι ἠγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἥπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ», καὶ ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς τοῖς πᾶσι διὰ τὸν Κύριον, ἵνα καὶ τῆς ἐνταῦθα καὶ τῆς ἐκεῖ ἀναπαύσεως τύχωμεν, ὅτι αὐτὸς εἶρηκε· «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν». Γίνωσκε δέ, ἀγαπητέ, καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ὁ εὐλαὸς ἐπαινεῖται, ἐν δὲ τῷ μοναδικῷ ὁ ἀγαπῶν τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν σιωπὴν μέγας ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ. Πάλιν ἐν μὲν τοῖς κοσμικοῖς ὁ φιλοκαλῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐξαλλάσσων ἱματίοις δόξαν ἔχει ἀνθρωπίνην, ἐν δὲ τῷ ἐπαγγέλματι τούτῳ ὁ τούτων καταφρονῶν, προσέχων δὲ μόνον τῇ ἀναγκαίᾳ χρειᾷ τοῦ σώματος κατὰ τὸν εἰπόντα: «ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθυσόμεθα»· ὁ τοιοῦτος δόξαν περιποιεῖται ἑαυτῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Πάλιν ἐν ἐκείνῳ τῷ βίῳ ὁ μεγαλαυχῶν ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ἰσχύϊ ἢ πλούτῳ, μέγας εἶναι δοκεῖ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ἐν δὲ τῇ παρ' ἡμῖν πολιτείᾳ ὁ ἀγαπῶν τὴν ταπεινώσιν καὶ τὰ εὐτελῆ αἰρούμενος, ἐν ἀληθείᾳ ὑψηλὸς ἐστὶ καὶ ἐκλεκτός, καθὼς γέγραπται· «τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πάσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ». Καὶ ἡμεῖς οὖν ἀγαπήσωμεν τὰ ἀρεστὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς δοῦλοι εὐχρηστοὶ καὶ εὐγνώμονες, καὶ μηκέτι ἀνθρώποις ἀρέσαι σπουδάζωμεν· «εἰ γὰρ ἔτι, φησὶν, ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην· ὁ γὰρ κόσμος πᾶς ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται», ὡς ἀλλαχοῦ λέγει.

Ἑ ρ μ η ν ε ί α

ΑΔΕΛΦΕ, διατί πλανᾶσαι παρασυρόμενος ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ κατακτᾷ βαθμούς, διὰ τῶν ὁποίων δὲν θὰ ὠφεληθῇς προξενῶν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου ἐφήμερον τιμὴν; Ἄκουε τί λέγει ὁ Ἀπόστολος· «Δὲν εἶναι δόκιμος αὐτός, πού παρουσιάζει τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἱκανόν, ἀλλ' ἐκεῖνος, πού ὁ Κύριος συνιστᾷ ὡς τοιοῦτον» (Β' Κορ. ι', 18). Λέγει δὲ καὶ ὁ Κύριος· πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πιστεύσετε ἐπιδιώκοντες νὰ λάβετε τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; (Ἰωάν. ε', 44). Προσπάθησε, ἀγαπητέ, νὰ συνέλθῃς καὶ σκέψου διὰ ποίαν αἰτίαν ἡρνήθῃς τὸν μάταιον βίον καὶ τὸν διάβολον καὶ τὴν ὑπερηφάνειάν του καὶ παῦσε νὰ φρογῇς πλέον τὰ κοσμικά.

Δὲν γνωρίζεις, ὅτι ἐὰν ταπεινώσῃς τὸν πλησίον σου, διαπράττεις τὴν ἁμαρτίαν τῆς φιλαυτίας καὶ τῆς κενοδοξίας; Σκέψου δέ, ὅτι ἐπρωτιμῆτης ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου καὶ ἔγινες πρῶτος του, ἐξ αἰτίας τῆς φιλονεικίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ διότι δὲν ἠθέλησες νὰ ταπεινωθῇς ἐνώπιον τοῦ ἀδελφοῦ σου· ἄραγε αὐτὴ ἡ κενοδοξία θὰ σὲ παρουσιάσῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ θὰ σὲ κάμῃ καλύτερον καὶ ἐκεῖ; Καθόλου, διότι ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς

εἶπεν· «ἐκεῖνος πού θέλει νὰ εἶναι μέγας ἀνάμεσά σας, ὅς εἶναι εἰς ὅλους σας ὑπηρέτης· καὶ ἐκεῖνος, πού θέλει νὰ εἶναι πρῶτος ἀνάμεσά σας, ὅς γίνη δοῦλος σας» (Ματθ. κ', 25 - 27).

Πρόσεχε, λοιπόν, ἀδελφέ, μήπως μὲ τὸ νὰ θέλῃς νὰ εἶσαι πρῶτος ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου, ἐκεῖ, εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, εὐρεθῇς τελευταῖος καὶ ἀκούσης αὐτό, πού ἤκουσεν ἐκεῖνος ὁ φιλόδοξος πλούσιος, ὅταν ἐψήνετο εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ· «ἐνθυμήσου ὅτι σὺ ἀπήλυσες τὰ ἀγαθὰ σου, κατὰ τὴν ἐπίγειον ζωὴν σου» (Λουκ. ιστ', 25). Διότι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή· «ὅσα οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν ὑψηλά, εἶναι, διὰ τὸν Θεόν, βδελυκτά» (Αὐτοῦ 15). Σὺ, λοιπόν, ἀδελφέ μου, σκέψου, ὅτι ἀπέθανες διὰ τὸν κόσμον καὶ ἡ ζωὴ σου ἔχει κρυβῇ, μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν, εἰς τὸν Θεόν· «Ὅταν λοιπόν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ μας, τότε καὶ σεῖς θὰ φανερωθῆτε μετὰ δόξης» (Κολασ. γ', 4). Τώρα, ὅμως, νὰ μὴ ἀγαπᾷς τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων· διότι αὐτὴ ἡ ἐπίγειος δόξα σου δὲν διατηρεῖται παντοτεινά, σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τοῦ προφήτου· «κάθε ἄνθρωπος εἶναι ὅπως ὁ χόρτος· καὶ κάθε ἀνθρώπινη δόξα, ὅπως τὸ ἄνθος τοῦ χόρτου» (Ψαλμ. ρβ', 15). Πέταξε λοιπόν, ἀγαπητέ, ἀπὸ ἐπάνω σου τὸν ζυγὸν τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν ὑπερηφάνειάν του καὶ ὑπόταξε τὸν τράχηλόν σου κάτω ἀπὸ τὸν γλυκὺν ζυγὸν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ· διότι αὐτὸς εἶπεν ὅτι, «ὅποιος ταπεινώνεται θὰ ὑψωθῇ καὶ ἐκεῖνος, πού ὑψώνεται θὰ ταπεινωθῇ» (Λουκ. ιδ', 11). Καὶ εἰς ἄλλο χωρίον πάλιν λέγει· «ὁ Κύριος ἐναντιώνεται πρὸς τοὺς ὑπερηφάνους, ἐνῶ εἰς τοὺς ταπεινοὺς δίδει τὴν χάριν Του» (Α' Πέτρ. ε', 5).

Ἄς φοβηθῶμεν, λοιπόν, ἀγαπητέ, μήπως εἴπη καὶ δι' ἡμᾶς ὁ Δικαιοκρίτης Θεὸς «ὅτι ἡγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, παρὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. ιβ', 43) καὶ ὅς ταπεινωθῶμεν ἐνώπιον ὅλων, χάριν τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὴν ἐδῶ καὶ τὴν ἐκεῖ ἀνάπαυσιν, διότι ὁ ἴδιος εἶπεν· «μάθετε ἀπὸ ἐμὲ ὅτι εἰμαι πρῶτος καὶ ταπεινὸς εἰς τὴν καρδίαν καὶ θὰ εὑρετε ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχὰς σας» (Ματθ. ια', 29). Γνώριζε δέ, ἀδελφέ μου καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸν κοσμικὸν βίον ἐπαινεῖται ἐκεῖνος, πού ὁμιλεῖ ὥραϊα, εἰς τὸν μοναχικὸν ὅμως βίον ἀξιόλογος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκεῖνος πού ἀγαπᾷ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν σιωπὴν. Μεταξὺ, πάλιν, τῶν κοσμικῶν τὸν ἀνθρώπινον ἐπαινον ἔχει ἐκεῖνος, πού στολίζει τὸ σῶμα του καὶ ἀλλάσσει συχνὰ τὰ ἱμάτιά του, ἐνῶ εἰς αὐτὸν πού φέρει τὸ μοναχικὸν σχῆμα (θεωρεῖται ἀξιόλογος) ἐκεῖνος, πού καταφρονεῖ τὰ ἐνδύματα καὶ προσέχει μόνον τὴν ἀπολύτως ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ σώματος, συμφώνως μὲ αὐτά, πού εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «ἔχοντες διατροφήν καὶ σκεπάσματα, ὅς ἀρκεσθῶμεν εἰς αὐτὰ» (Α' Τιμ. στ', 8). Ὁ σκεπτόμενος καὶ ἐνεργῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξασφαλίζει διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ δόξαν εἰς τοὺς οὐρανούς.

Ἐκεῖνος, πάλιν, πού εἰς τὸν κοσμικὸν βίον καμαρώνει διὰ τὴν σωματικὴν του δύναμιν ἢ τὸν πλοῦτον του, θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι εἶναι σπουδαῖος καὶ μέγας· ἐνῶ εἰς τὴν ἰδικήν μας, τὴν μοναχικὴν

πολιτείαν, ἐκλεκτὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὴν ταπεινῶσιν καὶ προτιμᾷ τὰ εὐτελῆ, καθὼς λέγει καὶ ἡ Ἀγία Γραφή· «τὰ καταφρονημένα τοῦ κόσμου ἐδιάλεξεν ὁ Θεός, διὰ νὰ κατεντροσιάσῃ τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ ταπεινὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰ τιποτένια ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς καὶ τὰ ἀσήμαντα, διὰ νὰ καταργήσῃ τὰ σημαντικὰ καὶ ἀξιόλογα, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ κανεὶς ἄνθρωπος νὰ καυχηθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. α', 27 - 29).

Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν ἅς ἀγαπήσωμεν ὅσα εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Κύριόν μας, ὡς καλοὶ καὶ εὐγνώμονες δοῦλοι καὶ ἅς μὴ φροντίζωμεν νὰ ἀρέσωμεν πλέον εἰς τοὺς ἀνθρώπους· Διότι, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «ἐὰν ἀκόμη ἤρεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἦμουν δοῦλος Χριστοῦ· διότι ὅλος ὁ κόσμος εὐρίσκεται εἰς τὸ πονηρόν» (Γαλατ. α', 10 καὶ Α' Ἰωάν. ε', 19), ὅπως λέγει ἄλλου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ'

"Οτι τὸ ταπεινολογεῖν, ἀκαίρως ἢ ἀμέτρως γινόμενον, οὐκ ὠφέλιμον ἀλλὰ καὶ βλαβερόν ἐστι· καὶ τί δεῖ ποιεῖν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας, καὶ δι τὸν προσέχοντα οὐδὲν οἱ ἔπαινοι βλάπτουσιν.

"Οτι τὸ νὰ φαινώμεθα ταπεινοί, διαν τοῦτο γίνεται ἄκαιρα ἢ ὑπερβολικά, δὲν εἶναι ὠφέλιμον ἀλλὰ βλαβερόν· καὶ τί πρέπει νὰ πράττωμεν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας καὶ δι ἐκείνων πού προσέχει οἱ ἔπαινοι εἰς τίποτε δὲν τὸν βλάπτουν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΕΛΦΟΣ παρέδωκε τῇ Ἀδελφῇ Σεραπίωνι· προετράπετο δὲ αὐτὸν ὁ γέρον· εὐχὴν ποιῆσαι κατὰ τὸ σύνθημα· ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, ἀμαρτωλὸν ἑαυτὸν ἀποκαλῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ἀνάξιον· ἠθέλησε δὲ ὁ γέρον καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψαι, καὶ οὐκ ἠνέσχετο ὁ ἀδελφὸς τοῖς αὐτοῖς λόγοις χρώμενος· εἰτα, παραθεὶς τράπεζαν, ἐποίησεν αὐτὸν καθεσθῆναι· καθεστὼς δὲ καὶ ὁ γέρον, ἤρξατο συνεσθίειν αὐτῷ· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐνουθέτει αὐτὸν ὁ Γέρον λέγων· τέκνον, εἰ θέλεις ὠφεληθῆναι, καρτέρησον ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ πρόσσεχε σεαυτῷ καὶ τῷ ἔργῳ· χεῖρ σου· οὐ γὰρ φέρει σοι τοσαύτην ὠφέλειαν τὸ προέρχεσθαι καὶ παραβάλλειν, ὅσην τὸ καθέζεσθαι.

Ὁ δὲ, τούτων λεγομένων ὑπὸ τοῦ γέροντος ἀκούων, ἐπικράνθη καὶ ἡλλοιώθη τὴν μορφήν ὥς τε μὴ δυνηθῆναι λαθεῖν τὸν γέροντα. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἀδελφὸς Σεραπίων· μέχρι τοῦ νῦν ἔλεγες, ὅτι ἀμαρτωλὸς εἰμι καὶ κατηγορεῖς σεαυτοῦ, καὶ ἑαυτὸν ἀνάξιον εἶναι τοῦ ζῆν ἔκρινες· καὶ ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ὑπέμνησά σε, τοσοῦτον ἐθνηρώθης; Ἐὰν οὖν θέλῃς ταπεινὸς εἶναι, τὰ παρ' ἄλλων ἐπαγόμενά σοι μάθε γενναίως φέρειν, καὶ μὴ ρήματα ἀργὰ κάτεχε σεαυτῷ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς μετενόησε τῷ γέροντι καὶ λίαν ὠφεληθεὶς ἀνεχώρησεν.

Ἐ ρ μ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀδελφὸν Σεραπίωνα· τὸν προέτρεπε δὲ ὁ Γέρον νὰ κάμῃ εὐχὴν, κατὰ τὴν συνήθειαν· ἐκείνος ὁμως

δὲν ἐπεΐθετο ὀνομάζων τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον τοῦ μοναχικοῦ σχήματος. Ὁ Γέρων ἠθέλησε νὰ τοῦ πλύνῃ καὶ τοὺς πόδας, ὁ ἀδελφός, ὅμως, δὲν τὸ παρεδέχετο προβάλλων τοὺς ἰδίους λόγους (ὅτι δηλαδὴ εἶναι ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος τοῦ μοναχικοῦ σχήματος). Κατόπιν ὁ Γέρων παρέθεσε τράπεζαν καὶ τοῦ ἐπρότεινε νὰ καθίσουν νὰ φάγουν. Πράγματι ἐκάθησε μὲ τὸν Γέροντα καὶ ἤρχισε νὰ συντρῶγῃ μαζί του. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ φαγητοῦ τὸν ἐνουθέτει ὁ Γέρων καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Παιδί μου, ἐὰν θέλῃς νὰ ὠφεληθῇς, νὰ καθήσῃς καρτερικὰ εἰς τὸ κελλί σου καὶ πρόσχε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ τὸ ἐργόχειρόν σου· διότι δὲν σοῦ προξενεῖ τόσῃν ὠφέλειαν τὸ νὰ πηγαίνῃς καὶ νὰ ἐπικέπτεσαι τοὺς ἄλλους, ὅσῃν τὸ νὰ κάθεσαι εἰς τὸ κελλίον σου.

Ὁ ἐπισκέπτης ἀδελφός, καθὼς ἤκουε τὸν Γέροντα νὰ λέγῃ αὐτά, ἐπικράθη καὶ τὸ πρόσωπόν του ἥλλαξεν ἔκφρασιν, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορέσῃ νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Γέροντος. Τοῦ εἶπε, λοιπόν, ὁ Ἀθῶς Σεραπίων:

— Μέχρι τώρα ἔλεγες, ὅτι εἶμαι ἁμαρτωλὸς καὶ κατηγοροῦσες τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἔκρινες τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι εἶναι ἀνάξιος καὶ νὰ ζῇ· καὶ ἐπειδὴ σὲ συνεβούλευσα μὲ ἀγάπην, ἐθύμωσες τόσον πολύ, ὅπως τὸ θηρίον; Ἐὰν λοιπὸν θέλῃς νὰ εἶσαι ταπεινός, νὰ μάθῃς νὰ δέχεσαι μὲ γενναιότητα τὰ ὅσα σοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι καὶ νὰ μὴ λέγῃς μονάχα λόγια παχειά, χωρὶς περιεχόμενον.

Ἀφοῦ ἤκουσεν αὐτὰ ὁ ἀδελφός ἔβαλε μετάνοιαν εἰς τὸν Γέροντα καὶ ἀνεχώρησε πάρα πολὺ ὠφελημένος.

Β΄. Ἐκ τοῦ Ἀγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσει ὁ θέλων ἡσυχάζειν διὰ τὸ ὄνομα τὸ γινόμενον αὐτῷ; μήποτε τὸ ὑπὲρ αὐτὸν δόξα αὐτόν, καθὼς εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ οὐ τὸ ὄνομα μείζον ἐστὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ ἔχειν τινὰ ὄνομα ἢ δόξαν μείζονα τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, οὐδὲν δολάπτει τὸν μὴ συνηθόμενον ἢ συγκατατιθέμενον τοῖς λεγομένοις, ὡς περ καὶ ἐπὶ τοῦ συκοφαντουμένου εἰς φόνον, μηδὲν δὲ τοιοῦτον πεπραχότος· ὀφείλει δὲ ὁ τοιοῦτος λογίζεσθαι, ὅτι ἔχουσι περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι ὑπόληψιν καὶ οὐκ οἶδασι τίς εἰμι.

Ἐ ρ η ν ε ι α

ΕΝΑΣ ἀδελφός ἠρώτησε, κάποτε, ἓνα Γέροντα:

— Τί πρέπει νὰ κάνῃ ἐκεῖνος, ποῦ θέλει νὰ ἡσυχάζῃ ἀπὸ τὴν φήμην τοῦ ὀνόματός του; Μὴ τυχὸν ὅσα λέγονται ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν δολάψουν, ὅπως εἶπον καὶ οἱ Πατέρες· ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ποῦ τὸ ὄνομά του εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὰ ἔργα του;

Ὁ Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

— Τὸ νὰ ἔχῃ κάποιος ὄνομα ἢ δόξαν μεγαλυτέραν ἀπὸ τὴν ἐρ-

γασίαν του εἰς τίποτε δὲν τὸν βλάπτει, ἐφ' ὅσον δὲν αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν καὶ ἡδονὴν ἀπὸ τὰ ἐπαινετικά λόγια ἢ δὲν συμφωνεῖ μὲ ὅσα περὶ αὐτοῦ λέγονται, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἐκεῖνος ποὺ συκοφαντεῖται διὰ φόνον (δὲν λογίζεται ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ), ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει διαπράξει τοιοῦτον φόνον.

Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἐπαινεῖται ὀφείλει νὰ σκέπτεται· οἱ ἄνθρωποι μοῦ ἔχουν ἐκτίμησιν καὶ δὲν γνωρίζουν ποῖος εἶμαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

*Περὶ τοῦ πῶς δεῖ καὶ ποίοις καὶ μέχρι τίνος κεχρηθῆναι τοῖς πρὸς τὴν σκέ-
πην τοῦ σώματος· καὶ πῶς οἱ Πατέρες ἡγάπων κἄν τοῖς ἐνδύμασι τὴν
εὐτέλειαν, ἣν ἐν πᾶσι τὸν πιστὸν δεῖ ἀσπάζεσθαι.*

*Περὶ τοῦ πῶς πρέπει καὶ ποῖα καὶ μέχρι ποίου σημείου νὰ χρη-
σιμοποιῶμεν τὰ ἐνδύματα διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ σώματος· καὶ
πῶς οἱ Πατέρες ἡγάπων, τὴν εὐτέλειαν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ
ἐνδύματα· αὐτὴν πρέπει νὰ προτιμᾷ ὁ πιστὸς
εἰς πᾶσαν περίστασιν.*

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος

ἸΣ ἂν τοῦ θαυμαστοῦ Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου τὸ λιτὸν τῆς διαίτης
καὶ τὸ περὶ τὴν ἐσθῆτα καὶ στρωμνὴν εὐτελές τε καὶ μέτριον ἐξεῖποι
καλῶς; μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων, οὐδὲ ταύτης ἡμέλει τῆς ἀρετῆς, ὥς τε
μηδὲν πλέον ἐν τούτοις τῶν πολλῶν ἔχειν καὶ εὐκαταφρονήτων. Ἀμέ-
λει τῶν τις οἰκητόρων τῆς πόλεως, συνηθέστερος αὐτῷ τυγχάνων, ὅπως
εἶχε μαθὼν, σισύραν ἕξ καὶ τριάκοντα νομίσμασι πριάμενος στέλλει τῷ
μακαρίῳ, πλείστα μὴ ἀπόσασθαι δεηθεῖς, ἀλλ' ἑαυτὸν ταύτῃ περι-
στέλλειν.

Τοῦτο οὖν καὶ διὰ τὸ τοῦ ἀνδρὸς εὐπιστον καὶ τὸ τῆς ἀξιώσεως
ἐπιμελές καὶ διάπυρον ποιῆσαι θελήσας, οὐ διέλιπεν ὁμοῦς παρ' ὅλην τὴν νύκτα τα-
λανίζων ἑαυτόν, ὥς οἱ παρεδρεύοντες εἰς ἔσχατον ἐξηγήσαντο, καὶ τίς ἂν οὐ κατα-
γνοίῃ μου τοῦ ταπεινοῦ, λέγων, Ἰωάννου, εἰ ἐμοὶ μὲν ἔνεστι τριάκοντα καὶ ἕξ νο-
μίσμασιν ἐπιβλήματι σκέπεσθαι, τοῖς δὲ κατὰ Χριστὸν φεῦ! ἀδελφοῖς τοῖς ἐμοῖς, τὸ
ὑπαίθρους τῷ κρῦει πηγνυμένους διαταλαιπωρεῖν καὶ μηδὲ ράκος βραχύτατόν τι καὶ
εὖωνον εὐπορεῖν, ὧν οἱ πλείους καὶ κενοὶ τὴν γαστέρα καὶ ἄδειπνοι κατεκλίθησαν,
καὶ αὐτῶν οἵμοι! τῶν ἀποπιπτουσῶν τῆς ἐμῆς τραπέζης ψιχίων ἐφιέμενοι, κατὰ τὸν
πένητα Λάζαρον;

Αἶ, αἶ, πόσοι νῦν ξένοι καὶ παρεπίδημοι πρὸς ταύτην ἀφίκοντο τὴν πόλιν· οἳ μὴ ἔχοντες ὅποι τὴν κεφαλὴν κλίνουσιν, πεινῶντες, διψῶντες, κατὰ μέσσην κεῖνται τὴν ἀγορὰν, ἐγὼ δὲ παντοίοις ἐνευπαθῶν ἀγαθοῖς πρὸς τῇ ἄλλῃ τρυφῇ, καὶ τῷδε τῷ πολυτελεῖ ἐπιβλήματι νῦν περιστέλλομαι. Τί τοίνυν κατ' ἐκείνην ἀκούσεσθαι προσδοκῶ τὴν ἡμέραν; τί ἕτερον ἢ ὅτι ἀπέλαθες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, οἳ δὲ πένητες τὰ κακὰ; διὰ τοῦτο νῦν αὐτοὶ μὲν παρακαλοῦνται, σὺ δὲ ἀξίως ὀδυνᾶσαι. Ἄλλ' εὐλόγητός Κύριος, οὐκέτι τούτῳ ὁ ταπεινὸς σκεπασθήσεται Ἰωάννης, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τιμὴν πένητες ἀμφιάσονται.

Ἄμα γοῦν φωτί, τὴν σισύραν εἰς τὴν ἀγορὰν πέμπει διαπραθισομένην, ἣν ὁ προσενεγκὼν θεασάμενος, αὖθις πριάμενος, αὖθις καὶ προσάγει· ὁ δὲ δέχεται μὲν, πρὸς δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ αὖθις ἐκπέμπει. Ὡς δὲ δις καὶ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, ὁ μέγας δηλοῖ τῷ προσάγοντι, ἴδωμεν, εἰπὼν, τίς πρότερον ἀπαγορεύσει τῶν δύο, ἐγὼ μὲν αὐτὴν πιπράσκων, σὺ δὲ ὠνούμενος καὶ προσφέρων; καὶ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τῶν λίαν εὐπόρων, οὗ χάριν ἐπίτῃδες ὁ μέγας καὶ παρακερδαίνειν αὐτοῦ ἠδούλετο, ὥς τε τὰ ἐκείνου πρὸς τοὺς πένητας παραρρεῖν.

Ἑ ρ μ η ν ε ι α

ΠΟΙΟΣ θὰ ἠμποροῦσε νὰ διηγηθῇ καλῶς τὴν λιτὴν δίαίταν, τὴν πτωχείαν τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς κλίνης τὴν πενιχρότητα τοῦ θαυμαστοῦ Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου; Διότι μαζί μὲ τὰς ἄλλας, οὔτε αὐτὴν τὴν ἀρετὴν παρημέλει, ὥστε τίποτε περισσότερον εἰς αὐτὰ νὰ μὴ ἔχη ἀπὸ ὅσα οἱ πολλοὶ καὶ ἀσήμαντοι ἄνθρωποι. Κάποτε κάποιος ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, γνωστός του, ὅταν ἔμαθεν εἰς ποίαν κατάστασιν εὗρίσκετο, ἠγόρασε μίαν γοῦναν ἀξίας τριάκοντα ἔξ νομισμάτων καὶ τὴν στέλλει εἰς τὸν μακάριον Πατριάρχην, ἀφοῦ τὸν παρεκάλεσε θερμῶς νὰ μὴ ἀρνηθῇ τὸ δῶρον αὐτό, ἀλλὰ νὰ ἐνδύεται μὲ αὐτήν.

Αὐτὴν, λοιπόν, τὴν χάριν, ὁ ἅγιος Πατριάρχης, ἐδέχθη νὰ πράξῃ καὶ διὰ τὸν καλόπιστον ἄνθρωπον, πού τὸν παρεκάλεσε, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν θερμὴν καὶ ἐπίμονον παρακλήσιν του· ὅπως ὅμως ἀντελήφθησαν (καὶ ἀργότερον διηγῆθησαν) οἱ εὐρισκόμενοι πλησίον του, δὲν ἔπαινον ὅλην τὴν νύκτα νὰ ταλανίζῃ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ ποῖος δὲν θὰ κατηγορήσῃ — ἔλεγεν — ἐμέ, τὸν ταπεινὸν Ἰωάννην, ὅταν ἐγὼ σκεπάζωμαι μὲ σκέπασμα ἀξίας τριάκοντα ἔξ νομισμάτων, ἐνῶ, ἀλλοίμονον, οἳ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί μου παγώνουν ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ταλαιπωροῦνται εἰς τὸ ὑπαιθρον; Καὶ οὔτε ἓνα μικρὸν καὶ εὐθηνὸν κουρέλι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔχουν; Ὅταν οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἐκοιμήθησαν, ἀλλοίμονον, νηστικοί, μὲ κενὴν τὴν κοιλίαν των, ἐπιθυμοῦντες νὰ χορτάσουν ἀπὸ τὰ ψίχουλα, πού πίπτουν ἀπὸ τὸ τραπέζι μου, ὅπως ὁ πτωχὸς Λάζαρος; (Λουκ. ιστ', 21).

Πῶ! Πῶ! Πόσοι τώρα ξένοι καὶ παρεπίδημοι ἔφθασαν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, οἳ ὅποιοι μὴ ἔχοντες ποῦ νὰ γείρουν τὸ κεφάλι των, πεινασμένοι καὶ διψασμένοι, εἶναι ἑξαπλωμένοι εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, ἐνῶ ἐγὼ ἀπολαμβάνων παντὸς εἶδους ἀγαθὰ, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀναπαύσεις, ἐνδύομαι, τώρα καὶ μὲ αὐτὸ τὸ πολυτελὲς ἐνδυμα. Τί περιμένω, λοι-

πόν, νὰ ἀκούσω κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην (τῆς Δευτέρας Παρουσίας); Τί ἄλλο, παρὰ· σὺ ἐχάρηκες τὰ ἀγαθὰ σου εἰς τὴν ζωὴν σου, οἱ δὲ πένητες τὰ κακά; Δι' αὐτὸ αὐτοὶ μὲν τώρα παρηγοροῦνται, ἐνῶ σὺ ὑποφέρεις (Αὐτόθι 25). 'Αλλ' ἄς εἶναι ὁ Κύριος εὐλογητός, ποτὲ πλέον ὁ ταπεινὸς Ἰωάννης δὲν θὰ σκεπασθῇ μὲ αὐτὸ τὸ πολυτελὲς ἔνδυμα, ἀλλὰ μὲ τὴν χρηματικὴν του ἀξίαν θὰ ἐνδυθῶν οἱ πτωχοί.

Μόλις λοιπὸν ἐξημέρωσε, στέλλει τὴν γοῦναν εἰς τὴν ἀγοράν, διὰ νὰ πωληθῇ. "Οταν τὴν εἶδεν ὁ δωρητής, τὴν ἀγοράζει πάλιν καὶ τὴν φέρει εἰς τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην. Ὁ Πατριάρχης τὴν δέχεται, ἀλλ' ἀμέσως τὴν στέλλει πάλιν εἰς τὴν ἀγοράν, διὰ νὰ πωληθῇ.

'Επειδὴ δὲ αὐτὸ ἔγινε δύο καὶ πολλὰς φορὰς, ὁ μέγας Ἰωάννης δηλώνει εἰς τὸν προσφέροντα· ἄς ἴδωμεν ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο θὰ κουρασθῇ πρῶτος, ἐγώ, πού τὴν πωλῶ ἢ σύ, πού τὴν ἀγοράζεις καὶ τὴν προσφέρεις; Διότι ἦτο ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τοὺς πάρα πολὺ πλουσίους καὶ χάριν αὐτοῦ τὰ ἔλεγεν ἐπίτηδες ὁ Μέγας, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ παίρῃ χρημάτων ἀπὸ αὐτόν, ὥστε τὰ χρήματά του νὰ διοχετεύωνται πρὸς τοὺς πτωχοὺς.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀρσένιος οὕτω τὰ τοῦ κόσμου ἀπέστερξε καὶ οὐδὲν εἶναι τὸ παράπαν ἡγήτο ὡς μὴδὲ βλέπειν ἀνέχεσθαι τῶν βιοτικῶν ὁλως μὴδέν· μᾶλλον μὲν οὖν ἀντιμετρῶν καὶ ἀντιτιθέμενος τοῖς τοῦ προτέρου βίου λαμπροῖς καὶ τοῖς ἐσθίμασιν, οἷς ἐκεῖνος ἐνδιατρίβων τῷ παλατίῳ περιεβέβλητο, πολλῇ χρῆσθαι τῇ εὐτελείᾳ περὶ τὰ ἄμφια καὶ τοσαύτη, ὡς μὴδὲν ἐν τούτοις διενηνοχέαι ἀγροίκου πένητος, διερρωγότα ράκη καὶ σαπρὰ περιβεβλημένον· ἀλλ' ἐκείνον τὰ πενιχρὰ ταῦτα καὶ ἀπόβλητα ἡγάλλε πλέον, καὶ τούτοις ἐνεκαλλύνοτο, ἅτε δὴ τοῦ ἔσω κόσμου καὶ ἀδήλου μεταποιούμενος καὶ ἑαυτὸν μᾶλλον ἢ τὸ αὐτοῦ κοσμεῖν βουλόμενον.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀρσένιος τόσον πολὺ ἐσιχάθηκε τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ τίποτε δὲν ἐνόμιζεν ὅτι ἦσαν, ὥστε νὰ μὴ ἀνέχεται νὰ βλέπῃ ἐντελῶς τίποτε ἀπὸ τὰ κοσμικά. Ἀπὸ ἀντίθεσιν λοιπὸν καὶ ἀντιπάθειαν πρὸς τὰ λαμπρὰ ἐνδύματα τοῦ προηγουμένου κοσμικοῦ βίου, τὰ ὁποῖα ἐφόρει ὅταν ἔμενεν εἰς τὸ παλάτι, μετεχειρίζετο πάρα πολὺ εὐθηνὰ ἐνδύματα καὶ τιποτένια, ὥστε νὰ μὴ διαφέρῃ καθόλου ἀπὸ ἑνα πτωχὸν χωρὶκόν, ἐνδεδυμένον μὲ ἐσχισμένα καὶ ταπεινὰ ἐνδύματα. Ἀλλὰ τὸν Μέγαν ἐκείνον Ἀρσένιον εὐχαριστοῦσαν πάρα πολὺ αὐτὰ τὰ πτωχικὰ ἐνδύματα, πού ἦσαν γιὰ πέταμα, καὶ ἐκαμάρωνε μὲ αὐτά, ἐπειδὴ ἐφρόντιζε περισσότερον διὰ τὸν ἑξωτερικόν του κόσμον καὶ ἤθελε νὰ στολίσῃ περισσότερον τὴν ψυχὴν του, παρὰ τὸ σῶμα του.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· καλὸν ἔστι κτήσασθαι δύο χιτῶνας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· κτῆσαι δύο χιτῶνας, καὶ μὴ κτήσῃ κακίαν τὴν σπιλοῦσαν ὅλον τὸ

σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· ἡ γὰρ ψυχὴ οὐ χρεῖαν ἔχει τῆς κακίας, τὸ δὲ σῶμα χρεῖαν ἔχει τῆς σκέπης· ἔχοντες οὖν τὰ δέοντα καὶ αὐτάρκη, τούτοις κατὰ τὸ γεγραμμένον ἀρκεσθῆσώμεθα.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα·

— Εἶναι καλόν. Πάτερ, νὰ ἀποκτήσῃ δύο χιτῶνας;

— Ἀπόκτησε δύο χιτῶνας — ἀπήντησεν ὁ Γέρον· καὶ μὴ ἀποκτήσης κακίαν, πὺν κηλιδώνει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ σκέπασμα. Ἔχοντες λοιπὸν τὰ ἀπαραίτητα καὶ τὰ ἀναγκαῖα, ἃς ἀρκεσθῶμεν εἰς αὐτά (Α' Τιμ. στ', 8), ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος.

Δ'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΟΡΑ μὴ ἐάσης τὸ σῶμά σου ἐν ρυπαρίᾳ ἄμορφον καὶ κλέψῃ σε ἡ κενοδοξία· εἰ δὲ νεώτερος εἶ, ἕασον αὐτὸ ἐν πάσῃ ἄμορφίᾳ· συμφέρον γὰρ σοί ἐστιν. Μὴ ἐπιθυμήσης τινὸς τοῦ πλησίον σου θεασάμενος αὐτό, εἴτε ἔνδυμα εἴτε ζώνην εἴτε κουκούλιον, καὶ μὴ πληρώσης τὴν ἐπιθυμίαν σου, ποιήσας σεαυτῷ καθ' ὁμοιότητα αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ βιβλίον ἐὰν ποιήσης σεαυτῷ μὴ καλλωπίσης τὴν κόσμησιν αὐτοῦ· πάθος γάρ σου ἐστι. Κόσμησις σώματος, ψυχῆς ἐστι καταστροφή· τὸ δὲ φροντίσαι αὐτῶν κατὰ φόβον Θεοῦ, καλόν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΠΡΟΣΕΕΕ νὰ μὴ ἀφήσης τὸ σῶμα σου καὶ γίνῃ ἄσχημον ἀπὸ τὴν ρυπαρότητα, ὁπότεν εἶναι κίνδυνος νὰ σὲ κυριεύσῃ ἡ κενοδοξία. Ἄν. ὅμως, εἶσαι νεώτερος, τότε ἄφησέ το εἰς κάθε ἀσχημίαν, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ συμφέρον σου. Νὰ μὴ ἐπιθυμήσης κάτι ἀπὸ τὸν πλησίον σου, μόλις τὸ ἰδῇς, εἴτε ἔνδυμα, εἴτε ζώνην, εἴτε κουκούλιον, καὶ μὴ ἱκανοποιήσης τὴν ἐπιθυμίαν σου, μὲ τὸ νὰ κατασκευάσης διὰ τὸν ἑαυτὸν του κάτι παρόμοιον μὲ αὐτό· ἀλλὰ καὶ βιβλίον ἐὰν ἀποκτήσης, νὰ μὴ τὸ καλλωπίσης καὶ τὸ περικοσμήσης, διότι καὶ αὐτὸ εἶναι πάθος. Ὁ στολισμὸς τοῦ σώματος εἶναι ἡ καταστροφὴ τῆς ψυχῆς· τὸ νὰ φροντίσης ὅμως δι' αὐτά, μὲ φόβον Θεοῦ, εἶναι καλόν.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ

ΑΓΑΠΗΣΟΝ τὰ πενιχρὰ ἱμάτια ἐν ἐνδύμασί σου, ἵνα ἐξουδενώσης τὰς ἐπιφυσάς σοι ἐνθυμήσεις, λέγω δὴ τὴν ὑψηλοφροσύνην· ὁ γὰρ τὴν στιλπνότητα ἀγαπῶν, οὐ δύναται κτήσασθαι ταπεινὰς ἐνθυμήσεις· διότι ἡ καρδία τοῖς ἐξωτέροις σχήμασι συνδιατυπῶται.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΝΑ ΑΓΑΠΗΣΗΣ τὰ πτωχικὰ ἐνδύματα, διὰ νὰ ἐνδυσθῇς, ὥστε νὰ ἀφανίσῃς τὰς σκέψεις, πὺν φύονται εἰς σέ, ὅπως, π.χ. τὴν ὑψηλοφρο-

σύνην· διότι αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὴν κομψότητα, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ταπεινάς σκέψεις· διότι ἡ καρδιά ἐξομοιώνεται μὲ τὰ ἐξωτερικὰ σχήματα.

ΣΤ΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ τοῖς ἀδελφοῖς, ὅτι οἱ Πατέρες ἡμῶν καὶ ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ παλαιὰ πολύρραφα ἐφόρουν καὶ σιθένινα· νῦν δὲ πολύτιμα φορεῖτε, ὑπάγετε ἔνθεν· ἡρηνώσατε τὰ ὧδε· ὅτε δὲ ἐμελλεν ὑπάγειν εἰς τὸ θέρος, ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐκέτι ἡμῖν παρέχω ἐντολὰς· οὐ φυλάσσετε γάρ.

2. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ, ὅτι τοιοῦτον ὀφείλει ὁ Μοναχὸς φορεῖν ἱμάτιον, ὥς τε εἰ ρίψει αὐτὸ ἔξω τοῦ κελλίου καὶ ἔσσει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μηδὲνα λαβεῖν αὐτό, ἥτοι διὰ τὴν εὐτέλειαν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

Ο ΑΒΒΑΣ Ἰσαὰκ ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι οἱ Πατέρες μας καὶ ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ ἐφόρουν παλαιὰ πολυμπαλωμένα καὶ χονδροῦφάσμένα ἐνδύματα· τὴν ὥρην σεῖς φορεῖτε πολύτιμα· φεύγετε ἀπὸ ἐδῶ, ἐρημώσατε αὐτὸν τὸν τόπον. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ θέρους ἔλεγεν εἰς αὐτούς· δὲν σᾶς δίδω πλέον ἐντολὰς, διότι δὲν τὰς φυλάσσετε.

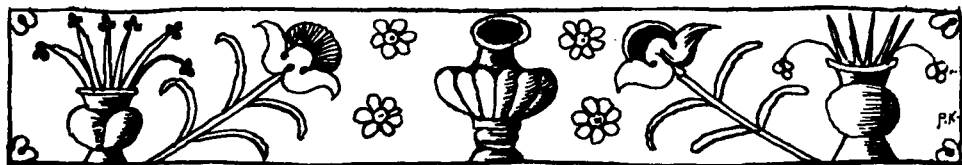
2. Ὁ ἴδιος εἶπεν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ ἔλεγεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς ὀφείλει νὰ φορῇ τέτοιο ἐνδυμα, ὥστε ἐὰν τὸ ρίξῃ ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ τὸ ἀφήσῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. κανεῖς νὰ μὴ εὐρεθῇ νὰ τὸ πάρῃ, διότι θὰ εἶναι πολὺ εὐτέλές.

Ζ΄. Τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ

Ο ΚΑΛΩΠΙΖΩΝ ἱμάτια ἑαυτοῦ, βλάπτει ψυχὴν ἑαυτοῦ· πολυτέλεια γὰρ ἱματίων, μωμοὶ ψυχὴν Μοναχοῦ, ὑπερηφανίαν αὐτῇ ἐμποιοῦσα· εὐτέλεια δὲ ἱματίων, ὠφέλεια καὶ ἔπαινος Μοναχοῦ. Ἐπιμελοῦ, Μοναχέ, τῆς ἐνδον ἐργασίας καὶ μὴ καλῶπιζε τοίχους ἀνωφελεῖς· εὐμορφία γὰρ κελλίου, ὑπομονὴν Μοναχῷ οὐ δίδωσι. Τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ζητήσωμεν· τὰ γὰρ περισσὰ καὶ περισπασμὸν ἡμῖν παρέχοντα, βλαβερά καὶ ὀλέθρια.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

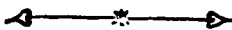
ΕΚΕΙΝΟΣ, ποὺ καλλωπίζει τὰ ἐνδύματά του, βλάπτει τὴν ψυχὴν του· διότι ἡ πολυτέλεια τῶν φορεμάτων προξενεῖ ψόγον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ, ἐπειδὴ φέρει εἰς αὐτὴν τὴν ὑπερηφάνειαν. Ἡ πενιχρότης τῶν ἱματίων εἶναι ὠφέλεια καὶ ἔπαινος τοῦ Μοναχοῦ. Φρόντιζε, Μοναχέ, διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐργασίαν καὶ μὴ στολίζῃς τοίχους, ποὺ δὲν ὠφελοῦν· διότι ἡ ὠραιότης τοῦ κελλιοῦ δὲν χαρίζει εἰς τὸν Μοναχὸν ὑπομονήν. Νὰ ἐπιζητήσωμεν τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα· διότι τὰ περιττά, τὰ ὁποῖα μᾶς ἀπασχολοῦν καὶ μᾶς φέρουν εἰς περισπασμὸν, εἶναι βλαβερά καὶ ὀλέθρια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

"Οτι οὐ δεῖ πρὸς τέρψιν ἢ κατὰ προσπάθειάν τι ποιεῖν.

"Οτι δὲν πρέπει πρὸς εὐχαρίστησιν ἢ ἀπὸ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ πράττωμεν τίποτε.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

ΜΕΓΑΣ Παχώμιος ἐν Μονῇ τινι τῶν ὑπ' αὐτὸν οἰκοδομήσας εὐκτίριον, ποιήσας τε στοάς καὶ στύλους εὐρύθμους διὰ πλίνθων, ἐτέρφθη τῷ ἔργῳ, ἐφ' ᾧ καλῶς ὠκοδόμησε· καὶ λογισάμενος μὴ χρῆναι θαυμάζειν ἔργα χειρῶν καὶ ἐπὶ τῇ ὡραιότητι τῶν οἰκείων ἔργων τέρπεσθαι, νεαροῦ ἔτι τοῦ ἔργου ὑπάρχοντος, λαθὼν σχοινία καὶ δῆσας τοὺς στύλους, ἐκέλευσε τοῖς ἀδελφοῖς σύρειν μετὰ πάσης ἰσχύος, ἕως οὗ κλιθέντες γαγόνασιν ἀπρεπεῖς. Καὶ ὑπολαβὼν ἤρξατο λέγειν· μὴ φιλονικήσητε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῷ καλλωπίζειν ἐπὶ πολὺ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ὑμῶν, ἀδελφοί, ἀλλ' εὗξασθε μᾶλλον ὅπως χάριτι Χριστοῦ καὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ Ἀ-

γίου Πνεύματος ἄσυλα ὑμῶν μενεῖ τὰ ἔργα, καὶ ὅπως μὴ διὰ τοῦ πρὸς τὴν τέχνην ἐπαίνου, ὀλισθήσας ὁ νοῦς, θήραμα γένηται τοῦ διαβόλου· πολλὰ γοῦν αὐτοῦ αἰ μεθοδία.

Ἑ ρ η ν ε ί α

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, εἰς κάποιον ἀπὸ τὰ Μοναστήρια του, ἀνωκοδόμησε ναὸν καὶ κατεσκεύασε πέριξ τοῦ ναοῦ στοάς, μὲ ὡραίους στύλους καὶ τοῦβλα· ὅταν ἐτελείωσε, ἠὐχαριστήθη διὰ τὸ ἔργον, πὺν τόσον ὡραῖα ἀνωκοδόμησε· σκεφθεῖς, ὅμως, ὅτι δὲν πρέπει νὰ θαυμάζῃ ἔργα χειρῶν καὶ νὰ εὐχαριστῇται ἀπὸ τὴν καλλιτεχνίαν τῶν κατασκευασμάτων του, ἐνῷ ἀκόμη ἦτο καινούργιο τὸ οἰκοδόμημα, ἐπῆρε σχοινία, ἔδεσε τοὺς στύλους, καὶ διέταξε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ σύρουν μὲ ὅλην τὴν δύναμιν, ἕως ὅτου ἡ στῦλοι ἔγειραν καὶ ἔγιναν ἄσχημοι. Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ:

— Καὶ σεῖς, ἀδελφοί μου, νὰ μὴ κοπιάζετε, διὰ νὰ καλλωπίζετε

ἐπὶ πολὺ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σας, ἀλλ' εἶναι προτιμότερον νὰ εὐχεσθε, πῶς μὲ τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, θὰ διαμερίνουν ἀκυρίευστα τὰ ἔργα σας (ἀπὸ φιλοδοξίαν ἢ κενοδοξίαν) καὶ ὅπως μὴ τυχόν, ἀπὸ τὸν ἔπαινον πρὸς τὴν τέχνην, γλιστρήσῃ ὁ νοῦς καὶ καταστῇ θῦμα τοῦ διαβόλου· διότι αἱ τέχναι τοῦ διαβόλου εἶναι πολλαί.

Β'. Ἐκ τοῦ Ἀββᾶ Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἡρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ἐμπέσῃ μοι σκευὸς καὶ χρήζω αὐτοῦ εἰς τὴν διακονίαν, ἣν ἐνεπιστεύθην τοῦ οἰκονομίου, βλέπω δὲ ὅτι ἔχω προσπάθειαν εἰς αὐτό, ἄρα μὴ πάθος μοί ἐστίν, ἐὰν λάβω αὐτό; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν χρήζῃς τοῦ σκεύους, πολεμῇ δέ σε ὁ λογισμὸς τῆς προσπάθειας εἰς αὐτό, εἰπέ τῇ λογισμῇ· χρεῖα ἐστὶν αὐτοῦ, καὶ διατί πολεμοῖς με κατ' ἐπιθυμίαν τοῦτο λαβεῖν; Καὶ εἰ μὲν παύσῃται ἀπὸ σοῦ τὸ πάθος, λάβε αὐτό· εἰ δὲ μή, ἐὰν ᾗ δυνατόν γενέσθαι τὴν χρεῖαν δι' ἄλλου σκεύους, ποίησον καὶ καταπόνησον τὸ πάθος· εἰ δὲ οὐκ ἐνδέχεται, λάβε τὸ σκεῦος μεμφόμενος σεαυτὸν καὶ λέγων· εἰ μὴ διὰ τὴν χρεῖαν, οὐκ εἶχον αὐτὸ λαβεῖν, διότι ἡττώμαι τῇ προσπάθειᾳ.

Ἐφ' ὁ ἀδελφός· ἐὰν τις παρέχῃ μοι πρᾶγμα καὶ χρήζω αὐτοῦ, βλέπω δὲ τὴν καρδίαν μου ὡς πάθος θέλουσαν αὐτὸ δέξασθαι, τί ποιήσω; λάβω διὰ τὴν χρεῖαν, ἢ παραιτησώμαι διὰ τὴν προσπάθειαν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· κατὰ τὴν τροφήν ἔχε καὶ τοῦτο· οἶδας ὅτι χρήζομεν τῆς τροφῆς καθ' ἡμέραν, καὶ κωλυόμεθα λαβεῖν αὐτὴν μεθ' ἡδονῆς· ἀλλ' ἐὰν εὐχαριστοῦντες τῇ δόντι αὐτὴν Θεῷ καὶ κατακρίνοντας ἑαυτοὺς ὡς ἀναξίους λάβωμεν, ὁ Θεὸς ποιεῖ αὐτὴν εἰς ἁγιασμόν καὶ εὐλογίαν. Ὡς τε οὖν ὅταν χρήζῃς τοῦ πράγματος καὶ κατευοδῶται, εὐχαρίστησον τῇ κατευοδῶσαντι Θεῷ καὶ κατάκρινον ἑαυτὸν ὡς ἀνάξιον, καὶ διώκει ἀπὸ σοῦ ὁ Θεὸς τὴν προσπάθειαν· πάντα γὰρ αὐτῷ δύναται. Εἰ δὲ οὐ χρήζεις τοῦ πράγματος, μὴ λαμβάνεις αὐτό, ἐπεὶ πλεονεξία ἐστίν.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἡρώτησε ἕνα Γέροντα·

—Ἐὰν μοῦ τύχῃ ἕνα ἀντικείμενον, ποῦ τὸ χρειάζομαι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ οἰκονόμου ποῦ ἔχω, παρατηρῶ δὲ εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ἰδιαιτέραν ἀγάπην πρὸς αὐτό, ἄραγε μήπως μοῦ εἶναι πάθος ὅταν τὸ πάρω, διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσω;

Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν·

—Ἐὰν χρειάζεσαι τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ καὶ σὲ πολεμῇ ὁ λογισμὸς μὲ μίαν συνεχῇ πρὸς αὐτὸ σκέψιν, νὰ εἰπῇς εἰς τὸν λογισμόν σου· εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχω τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν μου· διατί, λοιπόν, μὲ πολεμεῖς νὰ τὸ πάρω μὲ κίνητρον τὴν ἐπιθυμίαν; Καὶ ἐὰν μὲν παύσῃ μέσα σου ἡ ἐνέργεια τοῦ πάθους, πάρε το· ἐὰν ὅμως δὲν σταματήσῃ, τότε, ἐὰν εἶναι εὐκόλον νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ ἀνάγκη τοῦ διακονήματος μὲ ἄλλο σκεῦος, κάμε τὴν δουλειάν σου μὲ τὸ ἄλλο ἀντικείμενον καὶ πολέμησε τὸ πάθος σου. Ἐὰν, ὅμως, δὲν εἶναι δυνατόν, τότε χρησιμοποίησε τὸ ἀντι-

κείμενον αὐτὸ καὶ κατηγόρησε τὸν ἑαυτὸν σου· ἐὰν δὲν ἦτο ἀνάγκη — νὰ τοῦ εἰπῇς — δὲν θὰ τὸ ἐπαιρνα, διότι μὲ νικᾷ ἡ πρὸς αὐτὸ ἐπιθυμία.

Ὁ ἀδελφός, ἐν συνεχείᾳ, ἠρώτησε πάλιν:

— Ἐὰν μοῦ δίδῃ κάποιος ἓνα πράγμα, πὺν τὸ χρειάζομαι καὶ βλέπω πὼς ἡ καρδιά μου θέλει μετὰ πάθους νὰ τὸ δεχθῇ, τί νὰ κάνω; νὰ τὸ πάρω, ἐπειδὴ τὸ χρειάζομαι; ἢ νὰ τὸ ἀφήσω, διὰ νὰ μὴ νικηθῶ ἀπὸ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν;

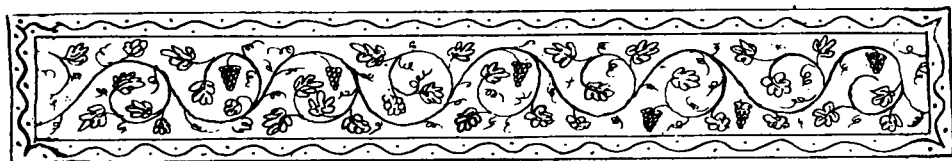
Ὁ Γέρον ἀπήντησε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν, ὡς ἐξῆς:

— Νὰ τὸ ἔχῃς ὅπως ἔχεις καὶ τὴν τροφήν σου· γνωρίζεις ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην τῆς καθημερινῆς τροφῆς καὶ ἐμποδιζόμεθα νὰ τὴν λάβωμεν μὲ ἡδονήν· ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν τὴν ἀπαραίτητον τροφήν μας, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεὸν πὺν μᾶς τὴν ἔδωκε καὶ κατακρίνωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ὡς ἀναξίους τῆς δωρεᾶς αὐτῆς, τότε ὁ Θεὸς τὴν εὐλογεῖ καὶ τὴν ἀγιάζει. Ὡστε, λοιπόν, ἐὰν χρειάζεσαι ἓνα πράγμα καὶ πηγαίνει καλὰ, τότε εὐχαρίστησε τὸν Θεόν, πὺν κατευδώνει τὴν ἐργασίαν σου καὶ κατάκρινε τὸν ἑαυτὸν σου ὡς ἀνάξιον καὶ τότε ὁ Θεὸς θὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ σένα τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν διὰ τὸ πράγμα αὐτό, διότι ὅλα εἶναι δυνατὰ διὰ τὸν Θεόν. Ἐὰν, ὅμως, δὲν χρειάζεσαι τὸ ἀντικείμενον αὐτό διὰ τὰς ἀνάγκας σου, τότε μὴ τὸ παίρνῃς διότι αὐτὸ θὰ εἶναι πλεονεξία.

Τέλος τῆς πρώτης βιβλίου τῆς ἐννεαετηρίας
καὶ τῷ Θεῷ Δόξα * Ἀμήν *

• ΠΙΝΑΞ •

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΩ ΠΡΩΤΩ ΒΙΒΛΙΩ — ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ —

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

Κανείς ποτέ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζεται, ἔστω καὶ ἐὰν διέπραξε πολλὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ νὰ ἐλπίζει, ὅτι διὰ τῆς μετανοίας θὰ σωθῇ. Σελ. 23

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β'

Πρέπει ἐνὸςψ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν νὰ κάμνωμεν τὸ καλὸν καὶ νὰ μὴ ἀναθάλλωμεν εἰς τὸ μέλλον. Μετὰ θάνατον δὲν ὑπάρχει διόρθωσις. Σελ. 65

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ μετανοῶμεν. Σελ. 68

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ'

Ὅτι οἱ ἀσθενεῖς πρέπει νὰ ὀδηγοῦνται σιγὰ - σιγὰ εἰς τὰ ἔργα τῆς μετανοίας. Σελ. 75

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

Ὅτι πρέπει πάντοτε νὰ ἐνθυμούμεθα τὸν θάνατον καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν· διότι ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἀναμένουν διαρκῶς τὸν θάνατον καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν εὐκόλως κυριεύονται ἀπὸ τὰ πάθη Σελ. 78

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ'

Ἡ χαρὰ εἰς τοὺς οὐρανοὺς εἶναι ἀνέκφραστος, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ δόξα, ποὺ ἀναμένει τοὺς Ἁγίους· δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιθυμῶμεν μὲ ὀλὴν μας τὴν ψυχὴν τὴν ἐπουράνιον χαρὰν καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἁγίων. Ἀπὸ ὅσα ὑπάρχουν ἢ ἀπὸ ὅσα πράττομεν ἡμεῖς, τίποτε δὲν εἶναι ἀντάξιον τῆς χαρᾶς καὶ τῆς δόξης ἐκείνης. Σελ. 93

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ'

Πολλὰς φορὰς αἱ ψυχαὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐνθαρρύνονται, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ὑπὸ θείας τινὸς ἐπισκιάσεως καὶ ἔτσι ἀποχωρίζονται ἀπὸ τὸ σῶμα. Σελ. 102

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

Περὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀποθνήσκουν καὶ ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὸ συμβαίνει κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν. Καὶ ὅτι πολλὰς φορές οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἐνῷ ἀκόμῃ ἀναπνέουν, βλέποντες τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸν Ἄδην θασσανιστήρια καὶ τοὺς δαίμονας, τρέμουν· ὑπὸ τὸ κράτος δὲ αὐτοῦ τοῦ τρόμου ἀποχωρίζονται αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπὸ τοῦ σώμα.

Σελ. 121

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

Ἀποδείξεις περὶ τοῦ πού πηγαίνουν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων καὶ πῶς εἶναι μετὰ τὸν χωρισμὸν τοὺς ἀπὸ τοῦ σώμα.

Σελ. 138

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὴν ἐξοδὸν τῆς ἐκ τοῦ σώματος δέχεται φοβεράν ἐξέτασιν εἰς τὸν ἀέρα, ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα πού τὴν συναντοῦν καὶ τῆς ἐμποδίζουν τὴν ἄνοδον.

Σελ. 154

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ'

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ θάνατον αἱ ψυχαὶ κατατάσσονται εἰς τὸ ἴδιον μέρος μετὰ τὰς ψυχὰς ὧν ἐζησαν καθ' ὅμοιον τρόπον ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν.

Σελ. 163

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

Οἱ θεοφιλεῖς γονεῖς πρέπει νὰ χαίρωνται καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται διὰ τοὺς πειρασμοὺς πού ὑφίστανται τὰ τέκνα τῶν χάριν τοῦ Κυρίου. Ἀκόμῃ δὲ πρέπει οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεὸν γονεῖς νὰ προτρέπουν τὰ τέκνα τῶν νὰ ἀγωνίζωνται καὶ νὰ κινδυνεύουν διὰ τὴν ἀρετὴν.

Σελ. 171

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

Ὁ ἀποτασσόμενος πρέπει νὰ ξενιτεύῃ· περὶ ποίας ξενιτείας πρόκειται καὶ ποία ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐτῆς· καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ καταλληλότεροι τόποι πρὸς ἀσκησιν.

Σελ. 188

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

Ἀπὸ πού γεννᾶται κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ φόβος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἐπὶ πόσον καιρὸν ὁ ἄνθρωπος χρεωστεῖ νὰ φοβῆται καὶ νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν.

Σελ. 202

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ'

Εἶναι ἀνάγκη αὐτοῖ, οἱ ὅποιοι ἐγκαταλείπουν τὸν κόσμον, νὰ μὴ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς τῶν οὔτε νὰ τρέφουν ἀπέναντί τῶν τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν.

Σελ. 204

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ'

Πρέπει ἐξ ἴσου μετὰ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς μας, ἐφ' ὅσον βεβαίως καὶ ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦν τὸν ἴδιον τρόπον ζωῆς· ἐὰν δμως ἔχουν ἀντίθετον διαγωγὴν, τότε πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν ὥς ἐπιβλαβεῖς.

Σελ. 221

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

Ἐκεῖνος ὁ ὅποιος γίνεται Μοναχὸς πρέπει ἀπὸ δευτέρου νὰ γυμνωθῇ· πῶς πρέπει νὰ τακτοποιῇ αὐτὰ πού τοῦ ἀνήκουν. Ἡ ὑπαρξὶς ἀτομικῆς περιουσίας διὰ τὸν Μοναχὸν μέσα εἰς τὸ Κοινόδιον εἶναι ὀλοφάνερη καταστροφή.

Σελ. 225

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ'

Πρέπει ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ σωθῇ, νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν συναναστροφὴν τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων, ὡς πάρα πολὺ ὠφέλιμον, νὰ τοὺς ἐρωτᾷ, μετὰ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας καὶ πόθου φλογεροῦ, διὰ νὰ μανθάνῃ ἀπὸ αὐτοὺς ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν.

Σελ. 231

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ'

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ὑποταγὴ ποῖα ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ πῶς τὴν κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος.

Σελ. 243

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύεται κανεὶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του διὰ τίποτε, ἀλλὰ νὰ ἀκούῃ τὴν συμβουλὴν τῶν Πατέρων εἰς ὅλα καὶ νὰ ἐξομολογῆται καθαρῶς τὰ μυστικά τῆς καρδίας του, χωρὶς νὰ ἀποκρύπτῃ τίποτε.

Σελ. 254

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ'

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἐξομολογοῦμεθα τοὺς λογισμοὺς μας εἰς τοὺς διακριτικούς ἐκ τῶν Πατέρων καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐμπιστεῦμεθα εἰς τοὺς τυχαίους· πῶς πρέπει νὰ ἐρωτῶμεν· καὶ μὲ ποίαν πίστιν νὰ δεχώμεθα τὰς ἀπαντήσεις τῶν Πατέρων· καὶ ὅτι, διὰ τῆς πίστεως αὐτῆς, νὰ συνεργῶμεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγαθοῦ.

Σελ. 284

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

Περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ σωθῇ, πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὰς συναναστροφὰς τῶν ἀπροσέκτων ἀνθρώπων, καὶ τοὺς θορύβους· εἶναι δὲ ἀναγκαῖα ἡ ἀποξένωσις τοῦ ἀπὸ τὸν κόσμον δι' ἐκεῖνον ποῦ θέλει νὰ σωθῇ.

Σελ. 312

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ὅλους ὅσοι μᾶς βιάπουν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι φίλοι ἢ μᾶς εἶναι τελείως ἀπαραίτητοι.

Σελ. 332

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει ὁ ἀρνηθεὶς τὰ ἐγκόσμια νὰ μὴ ἀναμειγνύεται καθόλου εἰς διοτικὰς ὑποθέσεις ἔστω καὶ ἂν φαίνωνται δικαιολογημένοι, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὰς νὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν.

Σελ. 339

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

Περὶ τοῦ ὅτι ἡ κακία εἶναι εὐκολὴ καὶ εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ ποὺ τὴν προτιμοῦν, πρὸ παντὸς δὲ τώρα· ἀντιθέτως, ἡ ἀρετὴ ἀπαιτεῖ κόπον καὶ εἶναι ὀλίγοι αὐτοὶ ποὺ τὴν ἀσχοῦν. Αὐτοὺς ὁμῶς πρέπει νὰ μιμούμεθα καὶ νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τοὺς πολλούς.

Σελ. 351

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ'

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ δεχώμεθα τοὺς προσερχομένους εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν κατόπιν πολλῆς δοκιμασίας· διότι οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, κατόπιν δοκιμασίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται δοκιμώτατοι· ποῖα πράγματα πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς αὐτούς.

Σελ. 359

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποκρούωνται τελείως καὶ αἱ ἐκ διαφόρων περιστατικών ἀρνήσεις τοῦ κόσμου καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀποδιώκωμεν ἀμέσως ὅποιονδήποτε

προσέλθῃ εἰς τὸ Κοινόδιον καὶ ζητεῖ θερμῶς νὰ παραμείνῃ μὲ τοὺς ἀδελφούς, πρὶν ἔξετάσωμεν λεπτομερῶς τὰ κατ' αὐτόν· ἀλλὰ νὰ τοῦ παραχωρῶμεν κάποιαν δυνατότητα παραμονῆς, καὶ νὰ τὸν δοκιμάζωμεν, σύμφωνα μὲ αὐτά, πού προεγράψαμεν. Ἀφοῦ δὲ διαπιστώσωμεν ὅτι ἐμμένει εἰς τὴν πρόθεσίν του, καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν, νὰ τὸν κάμνωμεν δεκτὸν εἰς τὸ Κοινόδιον, ἐκτὸς ἔαν συμβαίῃ κάτι, πού τὸ ἀπαγορεύουν οἱ θεοὶ νόμοι.

Σελ. 393

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ'

Περὶ τοῦ ἀπὸ πού πρέπει νὰ ἀρχίζωμεν τὴν ἀσκήσιν, καὶ ὅτι ὅσοι ἀρχίζουν ἔχουν ἀνάγκην ὑπομονῆς καὶ πίεσεως τοῦ ἑαυτοῦ των, διότι ἡ ἀρετὴ εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν φαίνεται ὅτι εἶναι δύσκολος, ἐξ αἰτίας τῶν παθῶν καὶ τῶν προκαταλήψεων· καὶ ὅτι πάρα πολὺ ὠφελεῖ ἡ ἰσχυρὰ θεμελίωσις εἰς τὴν ἀρχήν· καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστὸν ἢ νὰ κατορθώσῃ ὅποιανδήποτε ἀρετὴν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν θὰ προετοιμάσῃ τὸν ἑαυτόν του ὡς νὰ ἐπείκεται ὁ θάνατός του.

Σελ. 402

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

Περὶ τοῦ ὅτι τὸν ἀγωνιζόμενον μὲ δλην τὴν δυνάμιν του καὶ οἱ δαίμονες τὸν πολεμοῦν μὲ μανίαν· ἐνῷ ἀδιαφοροῦν διὰ τοὺς ἀμελεῖς, ἐπειδὴ τοὺς ἔχουν ὑποχείριους· αὐτοὶ πού θέλουν τὸ ἀγαθὸν εὐρίσκουν σύμμαχόν των τὸν Θεόν, ὁ Ὅποῖος καὶ τοὺς πολέμους ἐπιτρέπει πρὸς τὸ πνευματικόν μας συμφέρον.

Σελ. 419

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ'

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει εἰς ὅλα ὅσα ἀμαρτάνομεν, νὰ θεωρῶμεν ὡς αἰτίους τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ τοὺς ἑαυτούς μας· διότι ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι προσέχουν, οὔτε οἱ δαίμονες ἠμποροῦν νὰ τοὺς θλάσῃ, ἐπειδὴ εἶναι μεγάλη ἡ παρὰ Θεοῦ δοθήθεια· ἀναλόγως δὲ πρὸς τὴν δυνάμιν τῶν ἀνθρώπων, ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει καὶ τοὺς πολέμους.

Σελ. 434

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ'

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει αὐτὸς πού προσήλθεν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον, τότε μόνον νὰ ἐνδύεται τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα, ἀφοῦ ἐκγυμνασθῇ ἀρκετὰ εἰς τὰς ἀρετὰς καὶ ὅτι τὸ Μοναχικὸν σχῆμα εἶναι τίμιον, ψυχωφελές καὶ σωτήριο.

Σελ. 441

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ'

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει ὁ πιστὸς νὰ παρουσιάσῃ τὸν τρόπον τοῦ βίου, πού ἀρμόζει εἰς τὸ σχῆμα του· διότι ἐκεῖνος, πού δὲν ζῇ σύμφωνα μὲ τὸ σχῆμα του, δὲν εἶναι πιστός· ἐπίσης τὸ κατὰ Θεὸν γῆρας δὲν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν χρόνον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ζῇ ὁ ἄνθρωπος.

Σελ. 452

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ'

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ πιστὸς πρέπει μετὰ προθυμίας νὰ παραδέχεται ὅσα τοῦ ὑποδεικνύει ὁ πνευματικὸς του Πατήρ, διότι εἶναι συμφέροντα, ἔστω καὶ ἔαν τοῦ προκαλοῦν λύπην ἢ εἶναι κοπιαστικά· διότι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ διὰ τὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὰς θλίψεις δίδεται καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ ἔλεος.

Σελ. 475

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ'

Πρέπει καὶ μέχρι θανάτου ἀκόμη, νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστῶτας, νὰ ἀγαπῶμεν δὲ καὶ νὰ σεβώμεθα αὐτούς.

Σελ. 501

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΕ'

"Οτι πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα μὲ ἀπλότητα εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστῶτας καὶ νὰ δεχώμεθα τὰς ἐντολάς των ὡς προερχομένας ἐκ Θεοῦ, χωρὶς νὰ τὰς ἐλέγχωμεν καὶ χωρὶς νὰ τὰς πολυεξετάζωμεν ἢ νὰ διορθώωμεν, ἔστω καὶ ἂν πρὸς τὸ παρὸν φαίνωνται ὅτι δὲν μᾶς συμφέρουν.

Σελ. 510

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΣΤ'

Ποία εἶναι ἡ ἁμαρτία τῆς ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυσμοῦ πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους· καὶ ὅτι ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἀντιλέγῃ καθόλου ἢ νὰ διακαίολογῇται, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις νὰ ἀντιστέκεται εἰς τὸ ἰδικόν του θέλημα καὶ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἔλεγχον καὶ νὰ μὴ τὸν ἀποφεύγῃ.

Σελ. 523

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ'

Δὲν πρέπει νὰ κατακρίνωμεν τὸν διδάσκαλον, ἔστω καὶ ἂν κάνῃ μερικά πράγματα, ἀντίθετα τῶν ὧν διδάσκει· διότι πολλοὶ μαθηταὶ ἐμπιστευθέντες τοὺς ἑαυτοὺς των εἰς ἀμελεῖς διδασκάλους, ἐπειδὴ δὲν τοὺς κατέκριναν, ἀλλὰ παρέμειναν εἰς αὐτοὺς ὑποτασσόμενοι ἐν Κυρίῳ, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἔγιναν αἵτιοι νὰ σωθοῦν καὶ οἱ διδάσκαλοι.

Σελ. 527

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΗ'

Πολτάκις ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ διδάσκει τὰ πρέποντα, εἰς ὧσους προσέχουν τὸν ἑαυτὸν των καὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, μὲ ἀπλοὺς καὶ ἀγνώστους ἀνθρώπους· οἱ ταπεινόφρονες καταδέχονται νὰ διδάσκωνται καὶ ἀπὸ τοὺς τυχόντας.

Σελ. 535

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΘ'

"Οτι ὁ πιστὸς δὲν πρέπει νὰ στηρίζῃ τὸ θάρρος του εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ νὰ πιστεύῃ ὅτι διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ Πατρὸς καὶ σώζεται καὶ ἐνισχύεται εἰς κάθε καλόν· καὶ νὰ ζητῇ τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντός του· διότι αὗται ἔχουν μεγάλην δύναμιν.

Σελ. 544

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχεται κανεὶς εὐκολα ἢ νὰ ἀναχωρῇ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, νὰ παραμείνῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του· διότι οἱ Πατέρες οὔτε ἀπὸ τὸ κελλί των δὲν ἐξήρχοντο, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον εὔρον μεγάλην ὠφέλειαν.

Σελ. 562

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ'

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς ἀγυμνάστους νὰ μένουν τελείως μόνοι.

Σελ. 600

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ'

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ἀντιλέγωμεν μὲ τρόπον φιλόνεικον οὐδὲ δι' ἐκεῖνα, ποὺ θεωροῦνται καλὰ, ἀλλὰ, χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑποτασσώμεθα, εἰς ὅλα, εἰς τὸν πλησίον.

Σελ. 619

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

"Οτι ὅλα ὅσα γίνονται, διὰ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ γίνονται· δι' αὐτὸ πρέπει ὁ πιστὸς νὰ ἀκολουθῇ πάντοτε τὴν θεϊὰν Πρόνοιαν καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώκῃ τὸ θέλημα του, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· διότι ὅποιος τοιοῦτοτρόπως ἐνεργεῖ ἢ δέχεται τὰ γεγονότα, ἀναπαύεται ψυχικῶς. Σελ. 633

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ'

"Οτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τελείως ἀκατανίκητος ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ πῶς γεννᾶται ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ποῖα εἶναι ἡ δύναμις της· ὅτι ἡ ταπείνωσις περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς ἔχει τὴν δύναμιν καὶ μόνη της νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Σελ. 637

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ'

"Οτι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ ταπεινόφρονος εἶναι τὸ νὰ μέμφεται τὸν ἑαυτὸν του, νὰ τὸν ἐξουθενώῃ καὶ νὰ θεωρῇ ὅτι δὲν ἀξίζει τίποτε ὅσα καὶ ὅποια· δὴποτε καλὰ καὶ ἂν κάνῃ· ποῖα εἶναι αἱ ἰδιότητες τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ ποῖοι οἱ καρποὶ της. Σελ. 648

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ'

Περὶ τοῦ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τὸ νὰ μεμφώμεθα τὸν ἑαυτὸν μας. Σελ. 686

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

"Οτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν τιμὴν, ἢ νὰ ἐπιθυμῶμεν πρωτεῖα· διότι ὅσα θεωροῦν οἱ ἄνθρωποι ὡς ἀξιόλογα, θεωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεὸν ὀδελυκτά. Σελ. 691

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ'

"Οτι τὸ νὰ φαίνώμεθα ταπεινοί, ὅταν τοῦτο γίνεται ἄκαιρα ἢ ὑπερβολικά, δὲν εἶναι ὠφέλιμον, ἀλλὰ βλαβερὸν· καὶ τί πρέπει νὰ πράττωμεν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας καὶ ὅτι ἐκείνον πού προσέχει οἱ ἐπαινοὶ εἰς τίποτε δὲν τὸν βλάπτουν. Σελ. 695

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει καὶ ποῖα καὶ μέχρι ποίου σημείου νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὰ ἐνδύματα διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ σώματος· καὶ πῶς οἱ Πατέρες ἡγάπων, τὴν εὐτέλειαν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐνδύματα· αὐτὴν πρέπει νὰ προτιμᾷ ὁ πιστὸς εἰς πᾶσαν περίστασιν. Σελ. 698

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

"Οτι δὲν πρέπει πρὸς εὐχαρίστησιν ἢ ἀπὸ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ πράττωμεν τίποτε. Σελ. 703

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθύνεσθε:

† Ἐπίσκοπον Ματθαῖον Λαγγῆν

ΑΒΥΔΟΥ 68

157 71 Ζωγράφου

ΑΘΗΝΑΙ — Τηλ. 770.73.50